Cumhuriyet

YILLIK'88

1 OCAK 1987 / 31 ARALIK 1987

Cumhuriyet
YILLIK'88

Ofset Hazırlık : Çağdaş Yayıncılık ve Basın Sanayi A.Ş.
Dizgi-Baskı : Cumhuriyet Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.Ş.
Kapak Düzeni : Bülent Erkmen

Nisan 1988, İstanbul

Cumhuriyet Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.Ş.
Türk Ocağı Caddesi, 39/41, Cağaloğlu 34334, İstanbul
Telefon: 512 05 05 (20 hat)

SÖYLEV
(Cilt 1-2)
Hazırlayan:
Hıfzı V. Velidedeoğlu
16. bası, 2100 lira (KDV içinde) Çağdaş Yayınları, Türkocağı Cad. 39/41 Cağaloğlu-İstanbul

Cumhuriyet

KAVRAM
DERSANESİ
Sömestre kursları
25 OCAK 1987
Laleli 528 64 37 Şehzadebaşı 522 75 74
Bakırköy 572 60 74 Kars 2019

63. Yıl; Sayı: 22411 Kurucusu: Yunus Nadi 120 TL. (KDV dahil) 15 Ocak 1987 Perşembe

Ordunun irtica için 'uyarı mektubu' verdiği iddiası, ortalığı karıştırdı

Ankara'da gergin gün

BAŞBAKAN'DAN SÜRPRİZ BASIN TOPLANTISI

Özal: Hepsi yalan

Başbakandan: *Türkiye'de anayasa ve kanunlar yürürlüktedir. Hiç kimsenin çizgisini geçip, mevcut kanunlar muvacehesinde söyleyebileceği, yapabileceği limitler dışında, verilmiş yetkiler dışında herhangi bir yetki kullanması bahis konusu değildir. Ordunun herhangi bir rahatsızlığı, bana kesin olarak iletilmedi. Askeri okullarla ilgili bilgi sonradan geldi.*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Başbakan Turgut Özal, dün olağanüstü bir basın toplantısı düzenleyerek, üst rütbeli subayların Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e irtica konusunda rahatsızlıklarını bir mektupla bildirdikleri yolundaki haberleri yalanladı. Özal, bazı çevrelerin ve yayın organlarının Cumhurbaşkanı Evren ile aralarında çelişki varmış gibi gösterme gayreti içinde bulunduklarını belirterek, "Meseleyi fiili bir müdahale biçimine getirmek kimseye bir şey kazandırmaz" dedi.

Özal, üst rütbeli subayların irtica konusunda Cumhurbaşkanı Evren'e başvurdukları yolundaki haberleri "dedikodu" olarak niteledi. Özal düzenlediği basın toplantısında, Cumhurbaşkanı'na mektup verildiği yolundaki haberlerle 1980 öncesinin hatırlatılmak istendiğini ifade ederek, "Hemen şunu söyleyeyim. Böyle bir hadise vaki bulunmamıştır. Türkiye'de anayasa, kanunlar yürürlüktedir. Hiç kimsenin çizgisini geçip, mevcut kanunlar muvacehesinde söyleyebileceği, yapabileceği limitler dışında, verilmiş yetkiler dışında herhangi bir yetki kullanması bahis konusu değildir" dedi.

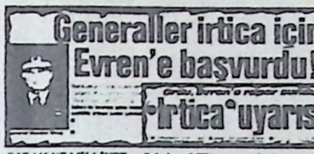
Özal, Türk Silahlı Kuvvetleri ile ilgili son haberlerin gerçeğe aykırı olduğunu belirterek, bu tip konulara özellikle dikkat edilmesini, sorunun daha yüksek bir sorumluluk duygusu içerisinde ele alınmasını istedi.

Başbakan Özal, bir gazeteden de örnek vererek, "Evren ile Özal'ın irtica görüşü farklı" başlığını okudu. Haberlerin yer aldığı gazeteleri göstererek, açıklamalarını sürdüren Özal, "Potansiyel tehlike vardır. Za-

(Arkası Sa. 10, Sü. 5'te)

Telaş yaratan manşetler

Cıvaoğlu: Yazdığım sıradan dedikodu değildi

SABAH VE MİLLİYET — Sabah ve Milliyet gazetelerinde dün yayımlanan haberler, Başbakan Turgut Özal ile Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından yalanlandı. Sabah'ın haberinde "bazı yüksek rütbeli subayların Ankara Gazi Orduevi'nde sivil giysilerle toplantı yaptıkları" iddia ediliyordu.

Sabah Gazetesi'nde "Generaller irtica için Evren'e başvurdu" başlığıyla verilen yazısı ile ilgili olarak Güneri Cıvaoğlu, "Yansıttığım şeyler sıradan dedikodular değildi" dedi. Cıvaoğlu, yazısında yer alan bilgilerin mahalle kahvelerinden derlenmediğini vurgulayarak, "Benim yazdığım, başkentin üst düzeyindeki kulislerde başlayan konuşmalardı. Bir başkent notu esprisi içinde kaleme alınmıştır" biçiminde konuştu. Cıvaoğlu, "Uçaktaki söyleşimiz ile ilgili olarak yazdıklarım gerçektir. Sayın Başbakan da bunu kabul etmiş bulunuyor" dedi.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Kamuoyunda tartışmaya yol açan ve dün Sabah Gazetesi'nde "Generaller İrtica İçin Evren'e Başvurdu" başlığıyla verilen yazısı ile ilgili olarak Güneri Cıvaoğlu, "Yansıttığım şeyler sıradan dedikodular değildi" dedi. Cıvaoğlu, yazısında yer alan bilgilerin mahalle kahvelerinden derlenmediğini vurgulayarak, "Benim yazdığım, başkentin üst düzeyindeki kulislerde başlayan konuşmalardı. Bir başkent notu esprisi içinde kaleme alınmıştır" biçiminde konuştu.

Güneri Cıvaoğlu, Özal'ın dün bir basın toplantısı düzenleyerek, "dedikodu" olarak nitelediği yazısındaki bilgiler ile ilgili Cumhuriyet'e şu açıklamayı yaptı:

"Bazı söylentileri ... köşelerden çıkartıp kamuoyuna teşhir ederek ve siyasi liderlere başı olarak Özal'a söylentiler yaygınlaşmadan ve yoğunlaşmadan açıklama olanağı yaratarak demokrasinin açıklığı içinde bir hizmet yaptığım kanısındayım.

Benim yazım 'Bu tür söylentilerin Sayın Özal'a yakın çevresi tarafından bilgi olarak verildiğini belirterek' başlıyordu. Daha ilk satır-

(Arkası Sa. 13, Sü. 4'te)

Tepkiler

Ecevit: Orduya göz kırpılıyor

Bülent Ecevit: *Laik cumhuriyetin, "Atatürkçü güçler" tarafından girişilecek bir "kurtarma harekâtı"na daha dayanabilecek gücü kalmamıştır.*

Demirel: *İrtica askeri müdahale nedeni olamaz.*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı Bülent Ecevit, "Bazı sivil kesimler, laikliği korumak için, orduya göz kırpma, çağrı çıkarma sevdasından vazgeçmelidirler" dedi.

Kapatılan AP'nin Genel Başkanı Süleyman Demirel, "irticanın askeri müdahale nedeni olmayacağını" söyledi.

Bülent Ecevit dün yaptığı yazılı açıklamada, bazı Doğu ve Güneydoğu illerinde bölücülüğe karşı, ayetli, hadisli el kağıtlarının dağıtıldığını, bunların yer yer duvarlara yapıştırıldığını, bölücülüğe ve irticaya karşı bu yöntemle yapılacak mücadelenin

(Arkası Sa. 13, Su. 7'de)

CUMHURBAŞKANI AÇIKLAMA YAPTI

Evren: Mektup yok

Evren kabul etti

İnönü: Mektuba gerek yok

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, SHP Genel Başkanı Erdal İnönü ve DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk ile görüştü. Evren'in Türkiye'deki gericilik hareketleri konusunda parti liderlerine brifing verilmesini düşündüğü öğrenildi.

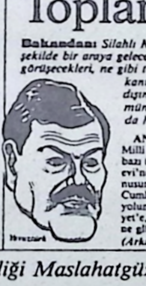
ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Cumhurbaşkanı Kenan Evren, SHP Genel Başkanı Erdal İnönü ve DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk'u dün Çankaya Köşkü'nde ayrı ayrı

(Arkası Sa. 10, Sü. 1'de)

Milli Savunma Bakanı Cumhuriyet'e konuştu

Yavuztürk: Toplantı yok

Bakandan: *Silahlı Kuvvetler mensuplarımızın ne şekilde bir araya gelecekleri, hangi konuları görüşecekleri, ne gibi toplantılar yapacakları kanunla tespit edilmiştir. Bunların dışında herhangi bir toplantı olması mümkün değildir. Olduğundan da haberim yoktur.*

Yavuztürk

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Milli Savunma Bakanı Zeki Yavuztürk, bazı üst kademe generallerin Gazi Orduevi'nde biraraya geldikleri ve irtica konusunda bir uyarı mektubu hazırlayarak, Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e ilettikleri yolundaki haberler üzerine Cumhuriyet'e, "Silahlı Kuvvetler mensuplarının ne gibi toplantılar yapacakları kanunla

(Arkası Sa. 13, Sü. 3'te)

Cumhurbaşkanlığı Basın Müşaviri Ali Baransel, bir açıklama yaparak, dün iki gazetede yer alan "Ordu, Cumhurbaşkanı'na mektup verdi" haberlerini yalanladı. Açıklamada, "Milli Güvenlik Kurulu'nda gereken yapıldı" dendi. Evren, İstanbul'dan Ankara'ya giderken gazetecilere "Sizinkiler yine yumurtlamış" dedi.

Haber Merkezi — Cumhurbaşkanı Kenan Evren, önceki gün bazı gazetelerde yer alan "Komutanlar, irtica konusunda Cumhurbaşkanı'na mektup verdi" şeklindeki haberlerle ilgili olarak, "Yine yumurtlamışlar" dedi. Cumhurbaşkanlığı Basın Müşavirliği'nden yapılan açıklamada da Türk Silahlı Kuvvetleri'nin irtica konusunda Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e bir rapor sunmadığı bildirildi.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, İstanbul'daki incelemelerini ta-

(Arkası Sa. 13, Su. 1'de)

ÖZAL VE BELGELERİ — Başbakan Turgut Özal, dün düzenlediği sürpriz basın toplantısında, iki gazetede yer alan "Ordu irticaya karşı uyardı" haberlerini yalanladı. Başbakan, ayrıca başka bazı gazetelerde yer alan haberlerle ilgili olarak da "Dedikoduları yazmayın" dedi. (Fotoğraf: RIZA EZER)

ANKARA'dan
YALÇIN DOĞAN

Daha Enerjik Bir Tutum...

ANKARA — Sabah bazı gazeteleri görünce, her ikisi de, hem Cumhurbaşkanı Kenan Evren, hem de Başbakan Turgut Özal, "derhal bir açıklama ve basın toplantısı düzenleme" düşüncesinde birleşiyor. Gerek

(Arkası Sa. 13, Su. 5'te)

CÜNEYT
ARCAYÜREK
yazıyor

Kim Saptırıyor?

ANKARA — Başbakan Özal'ı dinledikten sonra, gericilik konusundaki yayınların doğru olan yanlarıyla olmayan yanını saptamak gerekiyor.

Özal'a göre, yukarı komutanların gericilikle ilgili kaygılarını dile getiren bir mektup yok. Böyle bir mektup, Genelkurmay Başkanı Sayın Üruğ tarafından

(Arkası Sa. 13, Su. 5'te)

Sovyet Büyükelçiliği Maslahatgüzarı Ankara'da açıkladı:

Türk-Bulgar ilişkileri düzelecek

İkinci göç

Üç çocuk daha geldi

Bulgaristan'dan, *13 yaşındaki Sevdiye Seyitova Yunusova, 11 yaşındaki Sevcan Seyitova Yunusova ve 7 yaşındaki Günay Alaaddinov Yunusov, dün Türkiye'ye geldiler.*

Erhan Akyıldız'ın haberi 11. Sayfada

KARŞILAMA — Bulgaristan'ın Türkiye'deki ailelerine geri vereceğini açıkladığı 103 çocuktan üçü daha dün Türkiye'ye geldiler. Üç kardeş, Kapıkule'de karşılandı. (Fotoğraf: ERHAN AKYILDIZ)

Ankara'da bir basın toplantısı düzenleyen Sovyetler Birliği Büyükelçiliği Maslahatgüzarı Anatoli Kadirov, Türk-Bulgar ilişkilerinin düzelme yolunda olduğunu söyledi.

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu) — Sovyetler Birliği, son iki yıldır bunalımlı bir şekilde seyreden Türk-Bulgar ilişkilerinde "iyileşme" bekliyor. Sovyetler Birliği'nin bu konudaki beklentisi, dün Ankara'daki Sovyet Büyükelçiliği Maslahatgüzarı Anatoli Kadirov tarafından açıklandı.

Kadirov'a yöneltilen ilk soru

(Arkası Sa. 10, Sü. 8'de)

Başörtüsü yasağı

Emiroğlu: İmam hatipte başörtüsü takılamaz

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Metin Emiroğlu, bundan böyle Müslüman olmayan öğrencilerin din derslerine girmeye zorunlu olmayacaklarını söyledi. Emiroğlu, ortaöğretimde ders sayısının azaltılması konusunun henüz proje aşamasında olduğunu bildirdi.

Bilim-Eğitim Servisi — Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Metin Emiroğlu, imam hatip liselerinde kız öğrencilerin başörtü takmaları konusunda, "Biz okul içinde başörtüye izin vermeyiz. Sadece Kuran Kerim okurken takılabilir. Dışarıda giyip gelirlerse, okulun kapısında çıkarırlar. Her okulun bir kaidesi vardır. Öğrenci bu kaidelere uyacaktır" şeklinde konuştu.

İstanbul Milli Eğitim Gençlik ve Spor Müdürlüğü'nde, Müdür Şener Birsöz, Meslek Eğitim Müdür Yardımcısı Mustafa Oral ile 26 endüstri meslek ve 12 ticaret lisesi müdürünün verdiği brifingte konuşan Emiroğlu, "Milli Eğitim teşkilatında huzur ve istikrar kaybolmuşsa, alnında da huzuru yoktur. Anayasaya göre herkes istediği fikri savunur. Yeter ki görüşünü görevine yansıtmasın. Hiçbir milletvekili, gelip Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'nı falanca görüşün etkisine girdi diyemez. Bakanlığı milli çizgide tutmaya çalışıyoruz," dedi. Bundan böyle Müslüman olmayan öğrencilerin din derslerinden sorumlu tutulmayacaklarını da ifade eden Bakan Emiroğlu, tüm okullara birer tamim göndererek "Din ve Ahlak Bilgisi" programını, "Din Bilgisi" ve "Ahlak Bilgisi" olarak ikiye ayırdıklarını, gerekirse kitapları da ayırabileceklerini söyledi.

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

Balayı Gerilerde Kaldı

Sayın Özal'ın irtica konusunu da Cumhurbaşkanı Evren ile farklı yaklaşım içinde bulunduğu açık ve kesindir.

Ne var ki, Başbakan hem Cumhurbaşkanı'ndan farklı konuşuyor hem de "Cumhurbaşkanı ile aynı görüşteyiz" diyebiliyor.

Evren, irtica tehlikesinin üzerinde önemle duruyor. Sayın Özal ise irtica tehlikesinin varlığını yadsıdıktan sonra, Cumhurbaşkanı'yla aralarında çelişki olmadığını ileri sürüyor.

Bu durumda ne yapmak gerekir?

Sayın Başbakan'ın bildiği gibi Milli Güvenlik Kurulu'nda irtica tehlikesinin üzerinde önemle durulmuştur. Bu konuda bir de rapor hazırlatılmasına karar verilmiştir. Rapor hazırlanıp kurula sunulmuştur. Cumhurbaşkanı da bu gelişmeler üzerine irtica tehlikesine ilişkin uyarılarını kamuoyuna duyurmak zorunda kalmıştır.

Hükümetin edilginliğiyle Çankaya'nın etkinliği apaçık ortadadır.

Bu, olayın bir yanıdır.

Olayın ikinci yanı şudur: Türkiye'de herhangi bir hükümet, irtica ve benzeri konularda

* * *

(Arkası Sa. 13, Sü. 3'te)

Çin'de liberaller topun ağzında: *Liberal eğilimli tanınmış bir yazar, Komünist Partisi'nden atıldı.*
İrangate lîkandalı: *Reagan ifade verecek. Washington Post gazetesi, Reagan'ın Contralar'a gizli yardım emrini imzaladığını öne sürdü.* 3. Sayfa'da

Tahtakale ve Kapalıçarşı'da bayram: *Altın ve döviz fiyatlarının hızlı yükselişi nedeniyle bankalarda yatan TL ve döviz mevduatları, Tahtakale ve Kapalıçarşı'ya kaymaya başladı. Şu günlerde Tahtakale'nin en iyi müşterileri ne bankalar ne de ithalatçılar. Değeri hızla artan marka, tek tek kişilerin ilgisi hayli yüksek.* Ekonomi'de

Kasırlıklı içki, *erkeklerde kısırlık yapıyor.*
Ava destek: *Bir domuz kuyruğu getirene 5 mermi veriliyor.*
Amlocak Kadını *Sinema çevreleri Sansür Kurulu'nun kararını yüz kızartıcı buldu.* 14. Sayfada

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Gericilik ve Para...

Son günlerde "irtica" olarak adlandırılan "İslam toplumu" kurma düşüncesi, "tarikatlar" eliyle yayılıyor, peki bu "tarikatlar"a bunca Kuran kursunu, bunca pansiyonu, yurdu açacak para nerelerden sağlanıyor?

Tartışılması gereken asıl konu budur.

Kitle desteği sağlamış koskoca partilerin mali olanakları

(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

TIR'la çarpışan otobüs yandı: 17 ölü

Pozantı'da meydana gelen kazada, TIR ve otobüs şoförleri ile 15 yolcu yanarak öldü. **13.Sayfada**

KOÇ, DÜNYADA YILIN İŞADAMI Ekonomi'de

DİSK kararı temyiz edildi.

1 ocak

İş-Sendika Servisi — DİSK davası kararına Askeri Yargıtay'da itiraz edildi. DİSK ve üyesi sendikaların kapatılması ile yöneticilerinin mahkûmiyetine yapılan itirazlar yanında, savcılık da bir kısım beraat kararlarına itiraz etti.

İstanbul 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nin kararına karşı Askeri Yargıtay Başkanlığına itirazda bulunan DİSK Genel Başkanı **Abdullah Baştürk**, mahkeme kararının öncelikle usul açısından, görev ve yetki açısından ve de öz açısından bozulması gerektiğini savundu. Baştürk, Yargıtay incelemesinin duruşmalı yapılmasını istediğini belirterek özetle şöyle dedi:

"Sonucu bakımından demokrasi dışı bir arayışa, demokratik hukuk devleti ilkeleri ile ceza ve usul hukukunun temel ilkelerine aykırı bir arayışa dayandırıldığı, demokrasi ve ILO ilkeleri gereği tüm demokratik toplumlarda temel insan haklarından sayılan, sosyal hakların, sendikal hak ve özgürlüklerin ülkemizde kaldırılmasını amaçlayan, demokratik nitelikte bir hukuk ürünü olmayacağı anlaşılan gerekçeli karar tarafıma tebliğ edildiği zaman temyiz nedenlerini ayrıntılı olarak sunacağım."

Baştürk, başvurusunda mahalli askeri mahkeme kararının değerlendirmesini ise özetle şöyle yaptı:

"Suçların şahsiliği ilkesini ihlal eden, eylemleri hukuki olarak tanımlayan suçları TCK'ya uygun ve sarih olarak belirtmeyen; suçun kanuni unsurlarını saymayan, hak düşümü ve zaman aşımı kavramlarını yok sayan, hiçbir delile dayanmayan, ceza hukukunda yasaklanmış kıyas yöntemine dayalı, şüphe, varsayım, tahmin, ima, zımni, çağrışım ve karalamalar üzerine inşa edilmiş, gerekçeleri gizleme, saptırma ve tahrifata dayalı, peşin hükümlü bir siyasi polemik belgesi olan, her şeyden önce de işverenlerin 1980 öncesinde DİSK'e yönelik saldırılarına, DİSK'i yok etme planlarına sahip çıkan, baştan sona işverenlerin ideolojisiyle kaleme alınan, 24 ocak kararlarının uygulanabilmesi amacıyla işçi sınıfının demokratik hak ve özgürlüklerini, sendika özgürlüğünü ve sosyal hakları kısıtlama ya da tamamen ortadan kaldırma çabalarında bir gerekçe olarak hazırlanan, gerçekte ülkemizde demokrasiyi, 1961 Anayasası'nı, ILO ilkelerini ve Türkiye'nin imzası bulunan anlaşmaları, Batı Avrupa sendikacılığını tanımayan, Yüksek Mahkeme kararlarını yok saydığını, her fırsatta ilan eden.. bir iddianame temel alınarak, yasal ve hukuki kabul edilerek, yargılama sürecinde devlet başkanının ve başbakan, bakanların DİSK'e ilişkin beyanları doğrultusunda, sorgularımız ve savunmamız sırasındaki itarazlarımız hiçbir şekilde dikkate alınmadan verilen, baştan sona kadar usul hatalarıyla malul, ülkemizdeki yasama, yürütme, yargı sistemini, 'devletin sürekliliği' ilkesini, 1961 Anayasasını ve bu anayasa ile getirilen demokratik kurumları, demokratik sendikacılık hareketini, sosyal hakları ve sendika özgürlüğünü yok sayan, 'suçsuz ceza olmaz' ilkesini kabul etmeyen mahalli mahkeme kararını temyiz ediyorum."

Milli Piyango Genel Müdürü: Maalesef büyük ikramiye satılmayan bilete çıktı

İki milyar elde kaldı

2 ocak

Haber Merkezi — Milli Piyango'nun yılbaşı ekstra çekilişindeki 2 milyarlık süper ikramiye **"devlet baba"**'ya kaldı. Yılbaşı gecesi yapılan çekilişle 2 milyarın isabet ettiği açıklanan 989936 numaralı biletin, basılan tüm biletlerin yüzde 20'sine tekabül eden **"satılmayan biletler"** arasında bulunması nedeniyle **"talih kuşu"** bu kez devletin başına konmuş oldu. Milli Piyango İdaresi Genel Müdürü **Cevat Kâni Üner**, **"Bu gelişmeden dolayı çok üzgün olduklarını"** söyledi. Bu arada şanslı biletin İzmir'de aranmasına rağmen, İzmir'deki Milli Piyango Bölge Müdürlüğü'nde son gün **"Bilet kalmamıştır"** şeklindeki ilan konusunda görüşlerine başvurulan Bölge Müdürü **Hasan Karadere**, **"Cahilliğimize verin. Aslında bilet satışı durmuştur yazacaktık"** dedi.

Milli Piyango yılbaşı özel ve ekstra çekilişine ait 45 milyar lira tutarındaki biletler, Milli Piyango İdaresi'nin 29 ildeki 30 şubesi ile banka şubeleri aracılığı ile bayilere satılıyordu. Bayilere peşin para karşılığı devredilen biletlerden, bayi düzeyinde iade kabul edilmiyordu. Süper çekilişte, 2 milyarlık ikramiyeyi kazanan biletin satılamama nedenine ilişkin bir soruyu yanıtlayan Genel Müdür Cevat Kâni Üner, **"20 günde, 36 milyarlık satış yaptık. Piyasa, fiyat ve bilet bakımından doymuştu. Vatandaşın satın alma gücü bir noktada sona erdi. Bayinin şubeden bileti alamama nedeni de bir noktada elindeki biletleri tüketememesidir. Milli Piyango İdaresi olarak bu sonuçtan fevkalade üzgünüz"** diye konuştu.

Milli Piyango'nun yılbaşı ekstra ve özel çekilişi için çıkardığı 45 milyar liralık biletin sadece 36 milyarlık bölümünün satılabildiği de açıklandı. Böylece idarenin elinde kalan 9 milyarlık biletin toplama oranı da yüzde 20'yi buldu. Yılbaşı ekstra çekilişini kazanan "989936" numaralı bilet de İzmir Konak Milli Piyango şubesinin satamadığı ve iptal edilmek üzere merkeze gönderdiği biletler arasında yer aldı.

Satılamayan bilet tutarının yüksekliği vatandaşın ikramiye şansını da bir ölçüde etkiledi. Nitekim Milli Piyango İdaresi Genel Müdürü Üner, **"Geçmiş çekilişlerde yüzde 100 bilet satışı yapardık. Şimdi yüzde 20 oranında satamadığımız bilet elimizde kaldı"** dedi. Dolayısıyla devletin büyük ikramiye şansı vatandaşa oranla çok daha fazla oldu.

Yasa uyarınca, hiçbir piyango talihlisine vurmayan 2 milyar liralık büyük ikramiye devlet gelirlerine irat olarak kaydedilecek. Böylece cumhuriyet tarihinin en büyük ikramiyesi devlete kaldı, ayrıca piyasadan 20 gün içinde 36 milyar çekildi.

İZMİR'DE "BİLET KALMAMIŞTIR" YAZISI

Türkiye çapında satılan 45 milyar liralık biletten yüzde 20'sinin iade edildiğine dikkati çeken Milli Piyango İzmir Şubesi Müdürü **Hasan Karadere, "İlk kez böyle bir şey başımıza geliyor. Çok üzüldük. 2 milyarlık bilet elde kalan son bin bilet içerisinden çıktı"** dedi. Bu arada Milli Piyango İdaresi camekânında asılı duran **"Bilet kalmamıştır"** levhasına dikkati çeken gazetecilerin **"Madem elinizde bilet vardı, neden bu levhayı astınız"** biçimindeki sorusuna Karadere, **"Aslında bilet satışı durdurulmuştur denmeliydi. Çünkü çekilişten bir saat önce bilet satışı durdurulur. Yanlışlıkla biletimiz kalmadı diye yazılmış. Bunu cahilliğimize verin"** yanıtını verdi.

2 milyar liralık büyük ikramiyenin çıktığı 989936 numaralı biletin Milli Piyango Konak Şubesi'nin elinde kaldığını öğrenen gazeteciler, şube önünde kalabalık bir yurttaş topluluğuyla karşılaştı. Milli Piyango Konak Şubesi'nin camekânında **"Bilet kalmamıştır"** asılı bir levha duruyor, ancak 2 milyarlık büyük ikramiyenin Milli Piyango'nun elinde kalan bilete çıktığı belirtiliyordu. Milli Piyango İzmir Şube Müdürü Hasan Karadere konuyla ilgili olarak bilgi edinmeye gelen gazetecileri, Milli Piyango İdaresi Genel Müdürü'yle konuştuğu gerekçesiyle içeriye almadı. Sadece, pencereden **"Konuyu araştırıyoruz"** demekle yetindi. Gazetecilerin bilet kalmadı levhasının fotoğrafını çekmeleri üzerine levha camekândan indirildi. Ardından gazetecileri içeri kabul eden Milli Piyango İdaresi İzmir Şube Müdürü Hasan Karadere, **"Paranın Milli Piyango İdaresi'ne kalacağım"** belirterek, şu açıklamayı yaptı: **"2 milyarlık bilet elimizde kalan son bin tam bilet içerisinden çıktı. Para Milli Piyango İdaresi'ne kalacak. Kimseye çıkmamasına çok üzüldük. Elimizde kalan biletleri dün çekilişten bir saat önce merkeze gönderdik. Yani bilet şu anda elimizde değil. Saat 14.00'ten sonra da burada satış kesildi. Ancak Türkiye'de bu çekilişte satılan 45 milyar liralık biletten yüzde 20'si iade oldu. izmir'in payı burada yüzde 1."**

Milli Piyango İzmir Şube Müdürü Hasan Karadere ile gazeteciler arasında bu açıklamadan sonra şu konuşma geçti:

— **Sayın Karadere, 2 milyarlık ikramiyenin çıktığı biletin Milli Piyango'nun elinde kalması bundan sonraki Milli Piyango satışlarını etkilemez mi?**

KARADERE — Hayır. Bu olay satışları kesinlikle etkilemez. Çok üzüldük. Ama elden hiçbir şey gelmez. Böyle bir şey bugüne kadar hiç olmamıştı.

— **Şubenin önüne astığınız bilet kalmadı yazısını nasıl açıklayacaksınız? Oysa elinizde bilet varmış.**

KARADERE — Yok biz satışları çekilişten bir saat önce sona erdiriyoruz. Bu yüzden o yazı oraya asıldı.

— **O zaman bilet satışlarımız bitmiştir denmesi gerekmez miydi?**

KARADERE — Evet halkısınız öyle denmesi gerekirdi. Ama bunu artık cahilliğimize verin.

Karadere ayrıca konuyla ilgili olarak Maliye Bakanı **Ahmet Kurtcebe Alptemoçin**'e de gerekli bilginin verildiğini belirterek, **"Bu sefer şans Milli Piyango'ya çıktı"** dedi.

Facia: Otelde yangın çıktı 100'e yakın ölü var

2 ocak

SAN JUAN (AP) — Puerto Rico'nun San Juan kentinde 21 katlı lüks bir otelde çıkan yangında, 100'e yakın kişi öldü, yanık, kesik ve kırıklarla yaralanan 109 kişi de hastanelerde tedavi altına alındı. 450 odalı otelin birinci katındaki kumarhaneden başlayan yangında, otelde mahsur kalanlardan 100'ünün helikopterler tarafından balkonlardan ve çatıdan alınarak kurtarıldıkları, ölü sayısının artmasından korkulduğu bildiriliyor.

Dupont Plaza otelinin girişi üzerindeki asma katta bulunan kumarhanede yangının başlamasından hemen önce, iki veya üç patlama meydana geldiği yolundaki haberler, bir sabotaj olasılığını gündeme getirdi. San Juan polis yetkilileri, kurtulanların bazılarının iki, bazılarının ise üç patlamadan söz ettiklerini, sabotaj olasılığının araştırıldığını açıkladılar. Yetkililer, yangının otel yönetimiyle personel arasındaki anlaşmazlık sonucu çıkarılmış olabileceğini belirtirken, otel çalışanları sendikası genel sekreteri **Jose Cadiz,** yangının işverenle görüşmelerin sonuçsuz kalmasının hemen ardından çıktığına dikkat çekti, ancak sendikanın yangınla hiçbir ilişkisi bulunmadığını kaydetti.

Yılbaşı dolayısıyla otelin hemen hemen tümüyle dolu olduğunu belirten polis yetkilileri, yangında resepsiyon bölümünün ve otel kayıtlarının tümüyle tahrip olduğunu belirterek, ölenlerin kimliklerini saptamakta zorluk çektiklerini bildirdiler. Ancak, otel müşterilerinin çoğunluğunu tatil nedeniyle adaya gelen Amerikalı turistlerin oluşturduğu kaydedildi.

Yangından kurtulabilenler uzun süre şoktan kurtulamadılar ve binanın önünde toplanarak, üst kattaki balkonlarda özellikle 13, 14 ve 17. katlarda helikopterler tarafından kurtarılmayı bekleyenleri izlediler. Çığlıklar, ağlamalar arasında yakınlarını arayanlar dramatik tablolar sergilediler. Olayın başlamasından 8 saat sonra, hâlâ eşini arayan **John Lolli** adındaki Amerikalı turist, yangının başlaması sırasında kumarhanede bulunduğunu, patlamaların ardından içeri dolan duman ve yükselen ısı nedeniyle insanların emekleyerek dışarı çıkabildiklerini anlattı. Sandalye ile kumarhanenin camlarını kırarak dışarı çıkan Lolli, göz yaşları içinde olay sırasında 16. kattaki odalarında bulunan eşini arıyordu.

Balkondan balkona atlayarak, aşağıya kadar inmeyi başaran 38 yaşındaki Küba asıllı Amerikalı turist **Julio Rojo,** daha önce merdivenlerden aşağıya inmeyi denediğini, ancak duman nedeniyle başaramadığını anlattı. Rojo, merdivenlerde duman nedeniyle boğulmuş ve korkudan donup kalmış en az 6 kişiye çarptığını, bir tanesine balkona kadar yardım

ettiğini söyledi. Yangın sırasında 7. katta bulunan 12 yaşındaki **Vickie Lagrasso,** 11 yaşındaki ikiz kardeşleriyle, bir balkondan helikopter tarafından kurtarılmadan önce otelin içinde bir aşağı bir yukarı dolaştıklarını söyleyerek olayı şöyle anlattı: **"Herkes bağırıyordu, önce yukarı koştuk, insanlar bize aşağıya inmemizi söylediler. Kalabalık bir grup aşağıya inerken, aşağından yukarı çıkan bir grup insan üst katlara çıkmamızı söyledi."**

Balkondan atlayarak yanmaktan kurtulmaya çalışan birçok kişinin kırıklarla hastaneye kaldırıldıkları belirtiliyor. İtfaiyeciler Sendikası Başkanı **Heriberto Lopez,** olayın çok büyük bir facia olduğunu belirterek, **"Ana lobide 15 ceset gördüm, ilk iki katta ise en az 80 ölü var"** dedi. Cesetlerin çoğunun tanınmayacak halde olduğunu söyleyen Lopez, korkudan birbirine sarılmış halde yanmış insanlar gördüğünü söyledi.

Yaklaşık 4 milyon dolarlık bir zarara yol açan yangınla ilgili soruşturmanın başlatıldığı ve bir sabotaj olup olmadığının anlaşılacağı belirtiliyor.

103 Türk asıllı çocuk yurda geliyor

Ankara'da Sofya'ya karşı olumlu hava

3 ocak

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Bulgaristan'ın iki yılı aşkın bir süre ülkesinde Türk azınlığın bulunmadığını öne sürüp katı bir tutum takındıktan sonra bu tutumunda 180 derecelik bir değişikliğe giderek, azınlığın varlığını kabullenme anlamı taşıyan bir kararla 100'ün üzerinde Türk asıllı çocuğu Türkiye'deki ailelerinin yanına gönderme kararı alması, Ankara'da olumlu bir havanın doğmasına yol açtı.

Dışişleri Bakanlığı yetkilileri, Bulgaristan'ın parçalanmış ailelerin birleştirilmesi çerçevesinde 103 Türk asıllı çocuğu Türkiye'deki ailelerinin yanına gönderme kararı karşısında dün ihtiyatlı bir iyimserlik ifade ettiler.

Dışişleri Bakanlığı, Bulgaristan'ın girdiği yeni yönelişi **"cesaretlendirme"** eğilimine girdi ve bu **"olumlu adımın bir başlangıç olmasını"** diledi.

Dışişleri Bakanlığı'nın üst düzey bir yetkilisi, **"Son günlerde Nobel Ödülü sahibi ünlü fizikçi Saharov'un serbest bırakılmasıyla birlikte Sovyetler Birliği'nde insan hakları alanında esmeye başlayan yeni havanın Bulgaristan'a da yansıyacağını temenni ediyoruz"** şeklinde konuştu.

Dışişleri çevreleri aynı şekilde parçalanmış ailelere ilişkin olarak daha önce Bulgar tarafına verilmiş olan 1500 kişilik listede bulunan soydaşlarının da Türkiye'ye göçlerine izin verilmesini umut ettiklerini belirttiler.

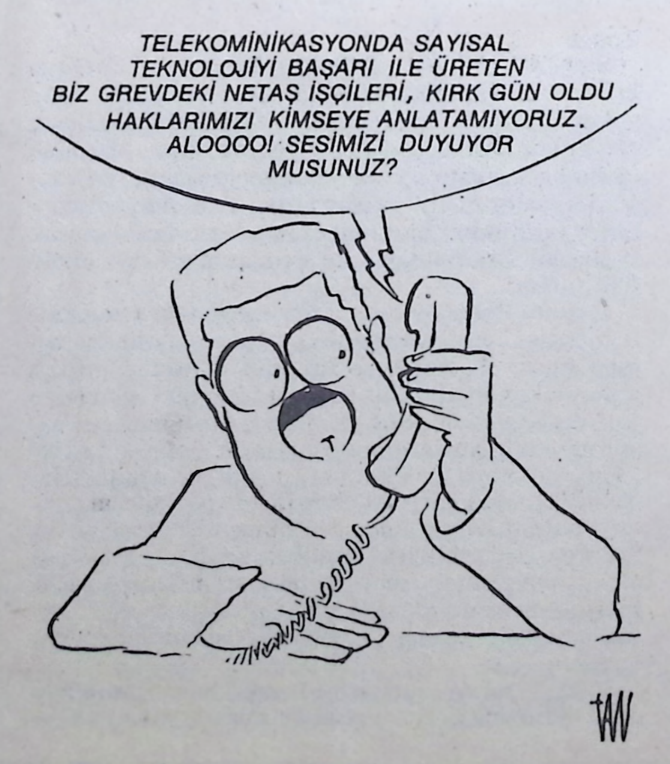
Bulgaristan, 103 soydaşı Türkiye'ye gönderme kararıyla bu ülkedeki Müslüman Türk azınlığa yapılan baskılar üzerine 1984 yılı sonunda Türk-Bulgar ilişkilerinde ortaya çıkan bunalımdan bu yana ilk kez **"ılımlı"** bir çizgi takınmış oluyor. Sorunun diyalog yoluyla çözümlenmesi yolundaki önerisinin geri çevrilmesinin ardından Türkiye'nin sorunu uluslararası forumlara götürme kararıyla birlikte iki ülke ilişkilerinde zaman zaman kopma noktasına yaklaşan bir sertleşme havasına girilmişti. Bulgaristan, her seferinde ülkesinde bir Türk azınlığı bulunmadığını öne sürmüş ve son olarak Bulgar Dışişleri Bakanı **Peter Mladenov** aynı tutumu geçen ekim ayında Dışişleri Bakanı **Vahit Halefoğlu** ile Viyana'da yaptığı görüşmede tekrarlamıştı.

Alınan bilgilere göre Bulgaristan'ın söz konusu sürpriz kararı, Büyükelçi **Ömer Lütem**'e iletildi. Büyükelçi, Bulgar Dışişleri'nde yapılan görüşmede kararı memnuniyetle karşıladığını bildirdi. Ancak, Bulgar Dışişlerinin ilk girişimde, Türkiye'ye göç etmelerine izin verilen soydaşların listesini vermediği ve genel bir bildirimle yetindiği bildirildi.

Bulgaristan'ın kararınının önümüzdeki aylarda çok daha fazla sayıda soydaşın Türkiye'ye göç etmelerini sağlayacak kapsamlı bir politikaya dönüşüp dönüşmeyeceği henüz Ankara'da açıklık kazanmış değil. Bununla birlikte, Ankara'daki yetkililer dün Türkiye'nin başından beri diyaloğa açık olduğunu hatırlattılar.

Dışişleri yetkilileri, dün gazetecilere Bulgaristan'ın bu karara yönelmesinin nedenleri üzerinde bir değerlendirme yapmaktan kaçındılar ve **"ortada memnuniyet verici bir işaret varsa Bulgaristan'ı suçlamak yerine bu tutumunu devam ettirmesi için teşvik etmek daha isabetli bir davranış olacaktır"** dediler.

Bununla birlikte, gayri resmi olarak yapılan ilk de-

Cı
Tü
Te

ğerlendirmelerde Bulgaristan'ın yönelişi hakkında şu olasılıklar öne sürülüyor:

"1) Bulgaristan, Türkiye'nin bu ülkedeki azınlığa yapılan baskıları uluslararası forumlarda gündeme getirmesi sonucu uluslararası baskılara hedef olmuş, her forumda karşılaştığı eleştirilerle yıpranmıştır. Türkiye'nin kararlı tutumunu değiştirmeyeceği anlaşılınca tek çare olarak Türk azınlık karşısındaki politikasını değiştirme ihtiyacını hissettirmiş olabilir.

2) Bulgaristan, 103 çocuğun Türkiye'deki ailelerin yanlarına gitmelerine izin vererek, uluslararası alanda doğan tenkitleri kesmek istemiş olabilir. Bulgaristan, böylelikle uluslararası forumlarda eleştirilerle karşılaştığında, 'esnek' bir tutum izlediğini öne sürebilecektir. Bulgaristan'ın kararı söz konusu eleştirileri göğüslemek için yapılmış taktik bir manevra mıdır yoksa kapsamlı bir politikanın habercisi midir? Bu konuda şimdiden kesin bir tahminde bulunmak güçtür."

Çin'de öğrenci gösterileri sürüyor

3 ocak

PEKİN (AP) — Çin'in başkenti Pekin'de önceki sabahki gösteriler sırasında tutuklanan 24 arkadaşlarının bırakılmasını isteyen 5000 üniversite öğrencisi, perşembe günü öğleden sonra büyük bir gösteri düzenlediler.

Başkentin merkezindeki Tiananmen Meydanı'nda toplanan öğrenciler, yetkililerin 11 arkadaşlarının serbest bırakıldığı yolundaki duyurusu üzerine, polisin getirdiği otobüslere binerek Pekin Üniversitesi kampusuna gittiler. Bırakılan arkadaşlarıyla buluşan öğrenciler, Tiananmen Meydanı'na doğru yeni bir yürüyüş başlattılar.

Bırakılan öğrenciler, polisin kendilerine vurduğunu ve tutuklu bulundukları 12 saatlik süre içinde yemek verilmediğini anlattılar.

Yönetim tarafından gösteri yapılması yasaklanan merkezlerden biri olan Tiananmen Meydanı'na uzanan yoldaki barikatları aşan öğrenciler, saatin ilerlemesi ve kar yağışının başlaması üzerine dağıldılar. Ancak 1000 kadar öğrenci, protestolarına dün sabaha kadar devam ettiler. Tiananmen'de oturma eylemi yapan öğrenciler, diğer tutukluların da salıverilmesini istiyorlar.

"Yaşasın demokrasi", **"Yaşasın özgürlük ve reformlar"**, sloganları atan öğrenciler, tutuklu arkadaşlarını **"kahraman"** ilan ettiler ve gece boyunca **"Internasyonal"** marşını söylediler.

"Gösteri özgürlüğü istiyoruz" ve **"Deng'i destekleyin"** yazılı pankartlar taşıyan öğrencilerin bazıları, kendileriyle konuşan gazetecilere **"Biz de Başkan Mao gibi tarihe yürüyoruz"** diyerek, düzenledikleri gösteri ve yürüyüşlerin **"çağdaş uzun yürüyüş"** olarak nitelenmesini istediler.

Bu arada, resmi Xinhua haber ajansı, tutuklanan öğrencilerin tümünün serbest bırakıldığını belirtti, ancak **"öğrenci olmayan"** tutuklular ve bunların ne zaman serbest bırakılacağı konusunda bilgi vermedi. Resmi yayın organları, öğrenci gösterilerine karşı giderek daha sert eleştiriler yöneltiyorlar.

Çin radyosu, gösterileri düzenleyen sosyalizm aleyhtarı unsurların toplumsal düzeni sabote ettiklerini, gösteriyi düzenleyen öğrencilerden birinin üzerinde bulunan bir teyp bandından, bu eylemlerin planlı olarak gerçekleştirildiğinin anlaşıldığını ve bu unsurlara sert biçimde karşılık verileceğini duyurdu.

Sovyet Resmi TASS Ajansı, Çin'deki gösterilerle ilgili olarak yayımladığı yorumda, başta Amerika'nın Sesi (VOA) olmak üzere, Batılı radyoların, Çin'deki öğrencileri yeni gösteriler yapmaya teşvik ettiklerini öne sürdü.

VOA'nın yayımlarında, Çinli gençler, "gevşememeleri" yolunda uyarılıyor ve "Giriştikleri gösterilerin, tüm dünyadaki rejim aleyhtarlarının yüreğine su serptiği" bildiriliyor.

Yılın Olayı, DİSK Kararıdır

OKTAY AKBAL *3 ocak*

Yılın olayı nedir? Bu soruya işadamlarımız şu yanıtları vermişler: Şirketlerin halka açılmasının teşviki; hayvancılık ve gübre kredi faizlerinin düşmesi; petrol fiyatlarının sabit kalması; şirket iflasları; 14 Mart kararları; KDV'nin yerleştirilmesi... 'Yılın kararı'da onlara göre köprü, baraj satımı; ihracatı teşvik gibi durumlardır. İşadamlarımız kendi açılarından yılın olayı ve kararını 'ihracatı teşvik'te görüyorlar!

Bir sendikacı, Petrol-İş Başkanı Cevdet Selvi'dir *'Halkın yoksullaşması'*'nı yılın olayı sayan... Selvi, 'yılın kararı'nı da *'DİSK'*'in kapatılması' olarak görüyor. Gerçek budur: Yılın olayı halkımızın günden güne yoksullaşmasıdır. Yılın kararı da hiç kuşkusuz bir milyona yakın üyesi olan Devrimci Işçi Sendikaları Konfederasyonu'nun Askeri Mahkeme kararı ile kapatılmasıdır. Gerçi bu karar, daha Askeri Yargıtay'dan sonra kesinlik kazanıp, uygulamaya girecek, ya da bu karar bozulacak... Ne var ki 1980'den bu yana DİSK'e bağlı Maden-İş Bank-sen, Tekstil, Basın-İş, Gıda-İş, Lastik-İş, Genel-İş Sosyal-İş, Oleyiş, Baysen, Nakliyat-İş, Dev Maden-İş, Keramik-İş, Devrimci Sağlık-İş, Hürcam-İş, Petkim-İş, Yeraltı Maden-İş, Asis, Dev Toprak-İş, Sine-Sen, Yeni Haber-İş, Limter-İş, TİS, Aster-İş, Dev. Yapı-İş, Tekges-İş İlerici Deri-İş, Tümka-İş, Taper-İş, Fındık-İş Sendikaları'nın çalışmaları önlenmiştir. Bu sendika üyelerinin haklarını arayacak hiçbir örgüt kalmamıştır. Mahkeme kararına göre

bütün bu sendikalar, federasyonlar kapatılacak, mallarına devletçe el konulacaktır. Bir milyona yakın emekçi, yıllardır sendikasız kalacaktır. Askeri Yargıtay karar verinceye kadar da bu durum böyle sürüp gidecektir.

Elbette ki yılın kararı, hatta yılın olayı budur: DİSK davasının ilk aşamada olumsuz bir sonuca varması... Bunu bir sendikacı söylüyor, ama ünlü işadamlarımızın biri bile bu gerçeğin farkında değil. Farkında olsalar da görmezlikten, bilmezlikten geliyorlar...

DİSK Genel Başkanı, Askeri Mahkeme kararını duyunca şunları söyledi: *"Yeni DİSK'ler kurulur..."* Gerçekten de böyledir. Nasıl eski partiler kapatılınca yeni adlarla bu eski partiler yeni bir güçle ortaya çıktıysa, kapatılan DİSK'in de yerini alacak yeni devrimci sendikalar, federasyonlar, konfederasyonlar da olacaktır. Ama kesin konuşmak daha erken. DİSK konusunda kesin karar Askeri Yargıtay'ca verilecek. O güne dek olumlu olumsuz bir görüş belirtmek -hiç değilse bizler için- yasaktır. Denecek ki, bu yasağa rağmen bir Çalışma Bakanı, 'Kafası kopasıca sendikalar' diyerek DİSK'i Meclis kürsüsünden en ağır biçimde suçlamıştır. Üstelik de bu bakanla ilgili bir yasal soruşturma da açılmamıştır. Ama biz şöyle ya da böyle bir düşünce belirtsek tüm savcıları karşımızda buluruz!

Yılın olayı, yılın kararı DİSK'in kapatılması, DİSK'e bağlı tüm sendikaların kapatılması, DİSK ve bu sendika yöneticilerinden pek çoğunun çeşitli hapis cezalarına çarptırılmalarıdır. Yılın olayı elbette ki budur. Bu önemli olayın özüne, derinliğine girmek, anlamak her bilinçli yurttaş için görevdir. DİSK Genel Başkanı'nın ve Genel Sekreteri'nin adalet önünde yaptıkları savunmaları okumalı, DİSK davasının önemli aşamalarını, nedenlerini, suçlamalara karşı DİSK yöneticilerinin karşı görüşlerini öğrenmeliyiz.

Abdullah Baştürk'ün *"Yargı Önünde Savunma"* (Çağdaş Yayınları) adlı kitabını yeniden karıştırdım. Yeni yılın bu ilk günlerinde DİSK olayını tüm okurlarımın iyice bilmeleri gereğini duyduğum için... Bu savunmada Baştürk, *"DİSK 1961 Anayasası ve yasalara göre faaliyet göstermiş, kaynağını 1961 Anayasası'ndan alan bağımsız ve demokratik sendikal bir kuruluştur"* demekte ve DİSK'in 1961 Anayasası'nın *"tastamam ve eksiksiz"* uygulamasından yana olduğunu belirtmektedir.

Baştürk'ün *Savunma*'sından birkaç ilginç bölümü okurlarıma sunmakta yarar görüyorum. DİSK Genel Başkanı diyor ki:

"Geride bıraktığım 40 yıla yakın işçilik, sendikacılık ve parlamenterlik hayatımda topluma karşı, işçi ve emekçilere karşı duyduğum sorumluluğun bilinçi içinde yalnızca ve yalnızca demokrasi ve özgürlükler için uğraş verdim. Bu inançla bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde yer aldım. İşçi sınıfının bir bireyi olarak övünüyorum. Yarını dokuyan ellerin, akıl ve yüreğine, kardeşlerime güvenim sonsuzdur."

Yeni yılın DİSK olayına neler getireceğini kimse bilemez. Konu iyice kesinleştikten sonra düşüncelerimizi açıkça yazacağız.

DİSK Genel Başkanı, *Savunma*'sının sonunda tarih ve ulus önünde şunları söylüyor: *"Ve gelecekte de sanık sandalyesine oturtulan bizlerin demokrasi ve özgürlükler mücadelesinde verdiği uğraş ve bu davadaki savunmalarımız geleceğin gerçek demokrasisinin ve özgür sendikacılığın oluşumunda silinmez izler bırakacaktır. Zaman DİSK'i ve bizleri haklı çıkaracaktır."*

Baştürk'ün *'Yargı Önünde Savunması"* geleceğe kalıcı bir belge...

Kartpostalın 'bestseller'ı

ERHAN AKYILDIZ *3 Ocak*

Ne **Ahu Tuğba**'nın, **Müjde Ar**'ın, **Şeher Şeniz**'in fotoğraflarının basıldığı poster ve kartpostallar, ne de **Silvester Stallone** (Rambo), **Brooks Shields** ve **Madonna** gibi ünlü yabancı şarkıcı ve artistlerin poster ve kartpostalları. Hepsi bir yana, İskenderunlu dua eden küçük kızın poster ve kartpostalları bir yana.

Poster ve kartpostal piyasasının son bir yıl içindeki gözdesi, 4-5 yaşlarındaki İskenderunlu küçük kız.

İskenderunlu Küçük Ayşe, kırtasiyeci **Hasan Akkoyunlu**'nun kızı. Hasan Akkoyunlu da İstanbul'un büyük kartpostal ve poster toptancılarından "**Aydın Kartpostalları**"nın sahibi **Hızır Aydın**'ın hem Anadolu müşterisi hem de yakın dostu. Hızır Aydın, bir yıl kadar önce gittiği İskenderun'da görmüş Akkoyunlu'nun küçük kızını ve aklına, ileride posterini ve kartpostalını basıp çok para kazanacağı "**ünlü**" fotoğrafı çekmek gelmiş.

Fotoğrafta Ayşe, kenarları beyaz biyeli, mavi renkli uzun bir tesettür, başında saçlarını tümüyle örten çiçeklerle bezenmiş oyalı yazması ile diz çökmüş ve ellerini açmış dua ederken görülüyor. Küçük kızın gerisinde de bir tespihle bazı Arapça yazılar var.

İstanbul'daki bazı seyyar kartpostal satıcılarının söylediklerine göre, dua eden küçük kızın poster ve kartpostalları "**yok**" satıyor. Aynı firma, küçük kızın bazı değişik pozlarını da poster ve kartpostal yapmış, ama varsa yoksa dua eden o poster.

Seyyar kartpostal satıcısı **Adil Tamtekin**, "**Bu posteri yetiştiremiyorum. Anadolu'dan gelen bazı müşteriler, toptancıda bulamayınca bizlerden perakende fiyatıyla alıp Anadolu'ya götürüyorlar. Anlayamadım ne iş var bu posterde**" diyor. Başka bazı firmalar da İskenderunlu dua eden küçük kızın posterini anımsatan posterler hazırlamışlar. onların satışları da iyi, ancak piyasanın gözdesi, kraliçesi İskenderunlu küçük kız...

Seyyar kartpostalcıların söylediklerine göre, söz konusu posterin (çıktığından bu yana yaklaşık bir yıllık) satışı çoktan 500 bini aşmış. Aydın kartpostalları'nın yöneticisi **Kemal Bilge** ise posterin satışının 100 bin dolayında olduğunu belirterek şöyle konuşuyor:

"**Bizim firmanın sahibi Hızır Bey İskenderun'da görüp düşünmüş. Normal Anadolulu bir ailenin çocuğu. Küçük kızın normal yaşamında öyle posterdeki gibi Kuran okuyup namaz kıldığı falan yok. Bizim patronun düşüncesi bu, bir camide çekmişler fotoğrafı. Yüzlerce çeşidimiz var, bu, dükkânımızın en çok satan çeşidi. Çok tuttu, taklitlerini de yapıyorlar. Biz yetiştiremiyoruz. Anadolu insanı, daha doğrusu kırsal kesim insanı büyük şehirlere göre dinine daha çok bağlıdır ve daha çok duygusaldır. Çocuk çok sıcak ve seçimli. Bakınca insanı duygulandırıyor, bundan olmalı. Genellikle müşterisi şoförler, alıp araçlarının arka camlarına takıyorlar.**"

Kemal Bilge'ye, "**Dua eden küçük kızın posterinden başka en çok hangi poster ve kartpostalların sattığını**" soruyoruz. Biraz düşündükten sonra şöyle sıralama yapıyor:

Dua eden kız bir numarada. Başka modellerin kullanıldığı dua eden çocuk posterleri onu izliyor. Onların arkasından da Küçük Emrah'ın poster ve kartpostalları geliyor. Küçük Emrah'tan sonra Rambo, ondan sonra da Brooke Shields geliyor. Hülya Avşar'ınkiler de fena değil."

İTO: Enflasyon % 35.6

4 ocak

Ekonomi Servisi — İstanbul Ticaret Odası (İTO) 1986'da ücretliler için yaşamın yüzde 35.6 pahalandığını açıkladı. İTO'ya göre aralık ayında tüketici fiyatları da yüzde 1.9'luk bir yükseliş gösterdi. İTO'nun İstanbul için hesapladığı enflasyon oranı ile DİE tarafından açıklanan enflasyon oranları arasında büyük bir fark oluştu. Özal hükümeti tarafından yaşam pahalılığı için esas alınan DİE toptan eşya endeksinin işaret ettiği yüzde 24.6'lık enflasyon oranı ile İTO'nun fiyat artış oranı arasında 11 puan gibi pek az ülkede rastlanabilecek bir enflasyon farkı ortaya çıktı.

Tüketici fiyatları ile toptan eşya fiyatları arasındaki farkın böylesine büyük bir düzeye varmasıyla 1986 yılı için gerçek fiyat artışının ne olduğu konusu da iyice belirsizleşti. Ayrıca enflasyon için yıllık ortalama artışları esas alan endeks ölçümleri, daha yüksek çıkarken, hükümet tarafından benimsenen 12 aylık artışlar da sokaktaki gerçek yaşam pahalılığını yansıtmaktan çok uzakta bulunuyor.

İstanbul Ticaret Odası tarafından yapılan hesaplamalara göre 1985 yılı aralık ayında tüketici fiyatları binde 3 azalmışken 1986'nın söz konusu ayında yüzde 1.9'luk bir fiyat artışı oldu. İTO'ya göre 1986 yılında en yüksek fiyat artışı yüzde 46.5'le giyim ve ev eşyası grubunda gerçekleşti. Ayrıca bu grupta yer alan giyim eşyaları yüzde 55.4'lük yüksek bir fiyat artışı gösterdi.

İTO'nun ücretliler geçinme endeksi içinde yer alan gıda maddeleri grubunda yüzde 32.8'lik artış meydana gelirken, keyif maddelerinin fiyatları da yüzde 47 yükseldi.

Bu verilere göre İstanbul'da yaşam 1985'e kıyasla 1986'da 7.6 puan ucuzlamış oldu. 1985'te İstanbul'da yıllık ortalama fiyat artışı yüzde 43.2 idi. Aralık aylarının kıyaslamasıyla ortaya çıkan 12 aylık fiyat artışı ise İTO'ya göre 1985'teki yüzde 45'lik düzeyinden 10.2'lik düşüş göstererek yüzde 34.8'e düştü.

DİE'nin Türkiye tüketici fiyatları endeksi, 1985'e göre yaşamın 1986'da 10.2 puan toptan eşya endeksi de 13.6 puan ucuzladığını göstermişti.

"Hem limansınız hem turistiksiniz hem narenciye üretiyorsunuz" diyen Başbakan, Mersinlilere sordu:

Daha başka ne istiyorsunuz?

HASAN UYSAL / UFUK TEKİN *4 Ocak*

• MERSİN/ADANA — Başbakan Turgut Özal güney gezisinin ikinci gününde Mersin serbest bölgesini hizmete açtı, kurtuluş yıldönümü törenlerine katıldı. Erdemli ve Tarsus'ta yaptığı konuşmalarda icraatlarını anlattı, **"Bölgeniz en önemli turfanda, sebze ve narenciye bölgesi. Aynı zamanda turistik bir bölge. Serbest bölgeyi de açıyoruz. Allah her şeyi vermiş daha ne istiyorsunuz?"** dedi.

Başbakan Özal dün Mersin'e giderken Erdemli'ye uğradı. Burada yaptığı konuşmada yılların sorunlarını kendilerinin çözdüğünü, nüfusu 52 milyon olan Türkiye'nin ileride Demirperde ülkeleri hariç olmak üzere 70 milyonla Avrupa'nın en çok nüfuslu ülkesi olacağını söyledi.

Türkiye'nin bugün dünyada hatırı sayılır bir ülke olduğunu, huzur ve güvenin sağlandığını yineleyen Başbakan **"İçel liman şehri, bölgeniz, Türkiye'nin en önemli turfanda sebze ve narenciye üreten bölgesi. Aynı zamanda eski eserlerin ve güzel bir denizin olduğu, yani turistik bir bölge. Serbest bölgeyi de açıyoruz, Allah her şeyi vermiş. Eee, daha ne istiyorsunuz diyeceğim"** dedi. **"Üç dört sene evvel bu memlekette bilgisayarın adı vardı"** diyen Başbakan, liselere, hatta ilkokullara kadar bilgisayar getirileceğini duyurdu. 1952'de üç olan üniversite sayısının bugün 28'e ulaştığını ve yenilerini açacaklarını kaydeden Başbakan, **"Artık Türkiye'nin Avrupa'dan ne farkı var?"** diye sordu.

Başbakan, Erdemli'de gazetecilerin sorularını yanıtladı. Bir gazetecinin 2 milyar liralık ekstra piyango konusundaki sorusuna Özal, **"Adı üstünde bu piyango. Yeni bir çekiliş olur mu? İleride yüksek randımanlı başka bir çekiliş yaparız. Bu 2 milyar, Savunma Fonu'na aktarılacaktır"** yanıtını verdi.

ANAP Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Keçeciler'in **"Türban yasağına karşı YÖK'ü de kaldırırım"** şeklindeki sözlerini anımsatan bir başka gazeteciye Özal, **"Yok öyle bir şey, siz yanlış okumuşsunuz"** dedi.

Başbakan Özal, daha sonra Mersin'in kurtuluş yıldönümü törenlerine katıldı, her yıl saat 10.00'da başlayan törenler Özal'ın gecikmesi nedeniyle saat 11.00'de başladı. Başbakan Özal 2 saattir yağmur altında bekleyen öğrencilere ve halka hitap ederken, **"60 yılın hayali olan Mersin serbest bölgesini bizim 3 yıllık iktidarımız gerçekleştiriyor. Önümüzde çok güzel günler var. Gençler kendilerine verilen olanakları iyi değerlendirsinler"** dedi. Kurtuluş törenlerinden sonra serbest bölge Özal tarafından açıldı. Vali Çakmakoğlu'nun verdiği bilgiye göre şimdiye değin 283 firma başvuruda bulundu, bunlardan 124'ü faaliyet ruhsatı aldı, 100'ü ile kiralama sözleşmesi yapıldı.

Özal, açılışta yaptığı konuşmada 1927'den beri arzulanan serbest bölgelerin ancak kendi iktidarları döneminde gerçekleştiğini kaydetti, şunları söyledi:

"Dünya ticaretinin yüzde 15'i -ki bu 500 milyar dolar eder- serbest bölgelerde yapılıyor. Mersin'de bir bölümü yabancı, 238 firmaya izin verildi. Bu bölge, yılda ekonomiye 400 milyon dolar net katkı sağlayacak. 1.5-2 yıl içinde buraya 79 milyarlık yatırım yapılacak. 9500 kişiye ek istihdam sağlanacak. Bu bölge, serbest bölge için her şarta sahip. Serbest bölgesi olan ülkeler, bu nedenle serbest bölge açmamızı istemiyorlar. Ama biz bunu çözdük, inşallah Adana, İzmir ve Antalya'da da açılacak. Böylece hem ihracatımız artacak hem de daha çabuk ve daha ucuz ithalat yapabileceğiz."

Başbakan Özal, ayrıca serbest bölgenin hizmet binasının temelini attı, İçel Valisi Sabahattin Çakmakoğlu **"serbest bölge mimarı"** olarak nitelediği Özal'a bir plaket sundu. Özal ve eşi daha sonra el ele tutaşarak boş bir alan olan bölgenin yeni tamamlanmış yolunda bir süre yürüdüler.

Kent içinde şarkılar eşliğinde eşi Semra Özal ile birlikte ANAP otobüsünün koltuğunda vatandaşları selamlayan Başbakana, vatandaşların bir bölümü sevgi gösterisi yapıp çiçek atarken, bazılarının da el hareketleriyle tepki gösterdikleri gözlendi.

Özal, daha sonra ANAP il binası önüne geldiğinde, kendisi için bekletilen bir devenin kesilmemesini istedi. Bu sırada Başbakanlık Teknik Danışmanı Erkal Zenger mikrofondan, **"Sayın Başbakan iki gündür önüne çıkan develeri affediyor"** diye seslendi. Özal daha sonra otobüsün üzerinden il binası önünde toplanan 2 bin kadar yurttaşa hitap etti. Serbest bölgeyi anlatırken, **"Domatesler ne olacak?"** diye soran yarttaşa **"Merak etme, sen çalışmana bak"** karşılığını verdi. Özal, kendilerinin sosyal adaletçi olduklarını belirterek, önceki hükümetlerin sosyal adaletçiliklerinin lafta kaldığını belirtti ve herkesin hayranlıkla baktığı işler yaptıklarını ileri sürdü. Başbakan Özal, isim vermeden Demirel'i de eleştirerek, **"Türkiye hızla ilerliyor. Bunun farkında olmayanlar var. Merak etmeyin, onlar da görecek. Bizim icraatımızı kıskananlar olacak. Kıskananlara acıyorum. Erişemedikleri şeylere pis diyorlar. Siz gayet iyi bilirsiniz, bazıları zaman tünelinde kalmış, hâlâ eskiyi hayal ediyor"** diye konuştu.

Daha sonra 688 konutun yapılacağı Akbelen ikinci kısım ve 35 bin konutun yapılacağı Güneykent toplu konutunun temelini atan Başbakan, burada yaptığı konuşmalarda da toplu konut kredileri sayesinde bugüne kadar 500 bin kadar evin inşaatının başladığını ve bunlardan 150 bininin tamamlandığını belirtti.

Başbakan, Tarsus'ta çoşkulu ve kalabalık bir kitle ile karşılaştı, yaptığı konuşmada icraatlarını yineledi. Özal'ın konuşması sırasında **"Tapu istiyoruz"**, **"Parası olmayanın evi olmuyor, gecekondusu yıkılıyor"** diye bağırıldı. Başbakan, gecekondular için halen 200 bin tapunun hazırlandığını ve herkesin ev sahibi yapılacağını söyledi. Daha sonra Hükümet Konağını açan Özal, gecekondu önleme bölgesinde yapılan 140 konutun tapularını dağıttı.

Türban ve SHP

ALİ SİRMEN *4 ocak*

Türban tartışması hızla tırmanmakta ve ülkemizin gündemindeki birinci sorun haline gelmekte. Bu tırmanış ve gelişme nedensiz değil. Türban, şeriatçılığın, anti laikliğin simgesi haline gelmiş bulunuyor günümüzde. Klasik yöntem uygulanıyor. Bir yandan şeriatçı çevreler, kendi görüşlerini kutsal inanç özgürlüğü ve din tabusu ardında dokunulmaz kılmak isterken, öte yandan demokrasinin temelini oluşturan tüm değerler ve özgürlükler karşısında ilgisiz bir tutumu benimsiyorlar. Onların bu değerlere fazla karşı çıkmalarına zaten gerek yok. Çünkü gerek 1982 Anayasası, gerek onun güvencesi olarak ortaya çıkan güçler, gerekse şeriatçıların desteği olan çevreler ve tüm katmanlarıyla iktidar, zaten o özgürlüklerin karşısında.

"Bütün bu ahval ve şeriatten daha elim ve daha vahim olmak üzere" bir kısım aydınlarımız da, sendikal, derneksel, partisel örgütlenmenin yasak olduğu, düşüncenin önünde binbir engelin bulunduğu bir toplumda, tarikatların örgütlenmesinin, devletten ayrı bir sivil örgütlenme olarak demokrasi açısından yararlı girişimler olduğunu söyleyebilecek bir aymazlık içinde bulunabiliyorlar. Bunlara bir de Humeyni hayranlarını, kritik yaş tesettürcülerini, Baylan'da Anadolu ile bütünleşen Türk İslam sentezciliği adı altında ayak kokan bir popülizmle aydın düşmanlığı yapanları eklediniz mi ortaya iç karartıcı bir tablo çıkmaktadır.

Sayın Evren'in çıkışıyla başlayan türban tartışması işte böyle bir ortamda gelişiyor ve ANAP'ın şeriatçı kanadı, tüm gücüyle türbancılara destek veriyor. Nitekim, önceki gün türbancı öğrencilerle konuşan ANAP Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Keçeciler, bu öğrencilere destek vermiş ve gerektiğinde onların türban ile okula gidebilmeleri için yasa değişikliğine gidilebileceğini söylemiştir. Keçeciler türbancılara *"Sizlere ANAP olarak her türlü yardımı yapacağız, müsterih olun"* demiştir. Sayın Başbakan'ın da açıklamaları bu yönde olduğuna göre, türbancılar ANAP desteğini tümüyle sağlamış bulunmaktadırlar.

Arkadaşımız Yalçın Doğan'ın Süleyman Demirel ile yaptığı söyleşiyi izlerseniz eğer, Sayın Süleyman Demirel'in laiklik konusundaki görüşlerini de açıklıkla öğrenmiş olur ve onun da ANAP'tan hiç de farklı bir çizgide bulunmadığını görürsünüz.

Tablo iç karartıcıdır. Cumhuriyet ilkeleri temelinden sarsılmaktadır. Cumhuriyet ilkeleri, 1980'den bu yana başlayan sistemli ve bilinçli tırpanlamanın etkisi altında gün geçtikçe yok olmaktadır.

Bu gözlemi yapmanın, bazı çevrelere çağrı çıkartmak olduğunu ileri sürecek olanlar bulunabilir. Bu tür yanılmalara yanıt olarak hemen belirtmek isterim ki, hiç de böyle bir amacımız yok. Böyle bir amacımız olmamasının nedeni yalnızca demokrasiye olan bağlılık değil, ama aynı zamanda artık cumhuriyetin temel ilkelerinin güvencelerinin sivil olduğunu olayları yaşayarak gözlemiş olmamızdır.

Gerçekten, yakın geçmişe kadar, Türkiye'de laikliğin en büyük güvencesinin geçiş yönetimleri olduğu sanılmıştı. Tarihimizin son 150 yıllık dilimine göz atıldığında da, bu görüşü doğrulayan gelişmelere tanık olunur: Gerçekten ordu, tarihimizin belirli bir döneminde yenileşmenin, ilerlemenin odağı -ürünü- savunucusu olarak görülebilir. Bu görüntüdeki gerçek payı ve bu savunuculuktaki asker-sivil dayanışmalarının işlevi gibi konuları fazla yaymadan şu noktayı vurgulamakla yetinmek isteriz ki, özellikle 12 Eylül harekâtını yönetip yönlendirenler, geçmiştekinden değişik ittifaklar, yeni işlevler bulmuşlar ve o doğrultuda girişimlerden kaçınmamışlardır.

Bugün içinde bulunduğumuz durum, 1980'de bilerek, isteyerek başlatılmış olan girişimlerin sonucudur.

Sayın Evren bugün laiklik konusunda gösterdiği içten duyarlılığı, her sözünün neredeyse yasa gücünde olduğu günlerde göstermiş olsaydı, belki bugün bu durumla karşılaşmazdık.

Durum böyle olunca, artık Türkiye'de cumhuriyetin tüm temel ilkeleri gibi laikliğin de sivil güvencelere kavuşturulmuş olmasının zorunluğunu görürüz. Unutmamak gerekir ki, Atatürk'ün cumhuriyeti emanet ettiği gençlik de üniformalı değil, sivildir.

Türkiye'de, Osmanlı'dan bu yana yeniliğin, ilerlemenin ve bağımsızlığın savunuculuğunu yapmış olan İttihat Terakki-CHP çizgisinin devamı olan SHP, önceki günkü davranışıyla, laikliğin sivil güvencesini oluşturacak güç olduğunu kanıtlamış bulunmaktadır.

Siyasal arenada kimsenin sahip çıkmadığı laikliğe, hem de en demokratik biçimiyle sahip çıkacaklarını SHP yöneticileri önceki gün göstermişlerdir. Kendilerinden destek isteyen türbancı öğrencilere SHP yöneticileri, onların haklarına ve özgürlüklerine saygı gösterdiklerini, ama davranışlarının dinin siyasete alet edilmesi çizgisine doğru kaydığını, dinin ülkeyi yönetmesine karşı olduklarını açıklıkla belirtecek yürekliliği göstermişlerdir.

Öte yandan, türbanlı öğrencilerin *"Anadolu'nun bağrından çıkıp geldikleri"* yollu popülist çağrılarına da fazla iltifat etmemiştir SHP yöneticileri.

Popülizmle demokrasinin birbirine iyice karıştırıldığı bir ortamda, siyaset sahnesinde Sayın Evren'in dışında kimsenin laiklik konusunda çıkış yapmaya bile cesaret edemediği şu günlerde, şeriatçılığın alıp başını gittiği bir zamanda, tarikatların her yanda cirit attığı bir dönemde, laiklik konusundaki tavrını, inanç özgürlüğüne saygısını ve bu konudaki duyarlılığını da vurgulamayı hiç unutmadan yüreklilikle ve açıklıkla ortaya koyan SHP'nin yöneticilerini kutlar ve bu kuruluşta cumhuriyetin temel ilkelerine sahip çıkacak bilincin belirtilerini sevinçle karşıladığımızı belirtmek isteriz.

TÜSİAD araştırması: Aile reislerinin gelirleri 5 yılda düştü

Aileler umutsuz

5 ocak

Ekonomi Servisi — Türkiye'de yaşayan insanların büyük bölümü, son beş yılda gereksinmelerini karşılayamaz oldu. Ekonomik olarak çöküntüye uğrayanların başında da, orta düzeyde gelir grubunda yer alanlar geldi. Özellikle, işçiler, devlet memurları, özel sektör çalışanları ile esnaf ve zanaatkârlar, geçen beş yıl içinde kötüleşen durumlarının, gelecek beş yılda da farklı olmayacağına inanırken, tüccar ve sanayiciler, aynı süre içinde daha iyi koşullara kavuştuklarını ve yakın gelecekte durumlarının daha iyi olacağına inanıyorlar.

Kentlisinden, köylüsüne herkes kendi durumu hakkında olumsuz ve kötümser tablo çizerken, devletten öncelikle işsizliğe çözüm bulmasını istiyorlar. Devletin tarım ve sağlık gibi konulara da ağırlık vermesi istenirken, hükümetin büyük teşvik ve yatırım önceliği tanıdığı, ihracat, ulaştırma, baraj ve altyapı gibi konular önemsenmiyor.

TÜSİAD'ın, **"Türkiyede sosyo-ekonomik öncelikler, hane gelirleri, harcamaları ve sosyo-ekonomik ihtiyaçlar üzerine araştırma dizisi"**'nin dördüncüsü yayımlandı. **"Türk hanesinde sosyo-ekonomik beklentiler ve değişme"** başlığını taşıyan araştırmada, Türkiye'de yaşayanların mevcut durumlarının 5 yıl öncesiyle karşılaştırılması ve 5 yıl sonrasına ilişkin öngörüleri ile devletten beklentiler incelendi.

TÜSİAD anketinin **"Evinizin ihtiyaçlarını karşılamak bakımından, durumumuzu beş yıl öncesine göre nasıl görüyorsunuz?"** sorusunu yanıtlayan hane halkı reislerinin yüzde 54'ü **"Beş yıl önce durumum daha iyiydi"** yanıtını verdi. Bu soruyu **"Değişmedi"** şeklinde yanıtlayanlar yüzde 20.6'yı oluştururken, aile reislerinin yüzde 25.3'ü **"Durumum bugün daha iyi"** dedi. Bu yanıtlar gelir düzeylerine göre incelendiğinde ise ortaya daha ilginç bir tablo çıktı.

Buna göre, durumunun kötüye gittiğine inananlar arasında orta düzeyde gelir grubunda yer alanlar ilk sırayı aldılar. Ancak, orta düzeyde gelir grubunda olanların yüzde 60.4'ü durumunun kötüleştiğine inanırken, en yüksek gelir grubunda yüzde 57.5 gibi, hiç de küçümsenmeyecek bir kesim de aynı yönde yanıt verdi. **"Durumum iyileşti"** yanıtını verenler arasında en yüksek oran da yüzde 29.5 ile **"yüksek"** gelir grubunda görüldü.

Yanıtlar meslek gruplarına göre incelendiğinde ise en yüksek yüzde ile **"durumumuz kötüye gitti"** yanıtını verenlerin işçiler, devlet memurları, özel sektör çalışanları ile esnaf ve zanaatkârlardan oluştuğu ortaya çıktı. Durumu kötüleşenlerin en az olduğu kesimlerin ise tüccar ve sanayiciler ile serbest meslek sahiplerinin olduğu görüldü. Devlet memuru, işçiler, özel sektör çalışanları ve çiftçilerin yüzde 50-56'sı durumunun kötüye gittiğini ifade ederken, tüccar ve sanayicilerin yüzde 45'i **"daha iyi durumdayım"** yanıtını verdi. Yerleşim birimi ve eğitim düzeyine göre yapılan ayrımlarda ise bu faktörlerin, ekonomik durumlar konusunda etmen olmadığı ortaya çıktı.

DURUMU KÖTÜLEŞENLER GELECEK İÇİN DE KARAMSAR

Anketi yanıtlayanlara, **"Evinizin ihtiyaçlarını karşılamak bakımından, bundan beş yıl sonra durumunuzun nasıl değişeceğini tahmin edersiniz? Yani durumunuz daha iyi mi, daha kötü mü olacaktır?"** sorusu sorulduğunda, yüzde 22'sinin gelecekle ilgili tahmin dahi yapamadığı ortaya çıktı. Soruyu yanıtlayanların yüzde 41'i durumunun daha da kötüleşeceğini ifade ederken, yüzde 11'i aynı kalacağına, yüzde 26'sı da iyiye gideceğine inandıklarını söylediler.

Geleceğe ilişkin karamsar olanlar arasında **"yüksek gelir"** grubundan olanlar yüzde 51.3 ile ilk sırayı aldılar. Durum meslek gruplarına göre incelendiğinde ise son beş yılda durumlarının kötüye gittiğine inananların gelecek için de kötümser tahminlerde bulunduğu ortaya çıktı. Tüccar, sanayici ve serbest meslek sahipleri gibi son beş yıl için durumlarının iyiye gittiğini ifade eden meslek grupları, gelecekten de umutlu olduklarını söylediler.

Hemen her yerleşim biriminde oturanlar büyük çoğunlukla gelecek için karamsar olduklarını dile getirdiler. Ancak, oranlara bakıldığında, kırsal kesimde yaşayanların, diğerlerine göre daha kötümser olduğu belli oldu.

TÜSİAD raporunun son bölümünde **"devletin hangi gereksinim alanlarına öncelikle yatırım yapması gerektiği"** araştırıldı. Bu bölümü yanıtlayan toplam hanelerin yüzde 30'u birinci öncelikle işsizliği giderici yatırımların yapılmasını istediler. Anketi yanıtlayanların yüzde 15.2'si ise tarıma destek verilmesi konusuna öncelik verilmesini isterken, sağlık hizmetlerine öncelik isteyenler de yüzde 13.2 ile üçüncü sırada yer aldı.

Burada ortaya çıkan diğer bir nokta da, hemen her gelir grubunda olanların işsizliğin **"öncelikli"** sorun olduğuna inanmasıydı. En düşük ve en yüksek gelir grubunda olanların her ikisi de yüzde 32.5 gibi en yüksek oranda, işsizliği çözmeye yönelik yatırımların öncelikle ele alınmasını istediler.

Hükümetin öncelikle destek çıktığı alanlardan olan ihracata ise pek önem veren olmadı. İhracata destek isteyenler binde 0.2 ile en son sırada yer alırken, ulaştırma ve sanayiye destek verilmesini isteyenler de alt sıralarda yer aldılar.

Bu arada, TÜSİAD'ın önceki araştırmalarında büyük çoğunluk, konuta gereksinmesi olduğunu ifade ederken, bunların önemli bir bölümü bu sorunu devlet kanalıyla gidermeyi düşünmediklerini ifade ettiler. Ankete katılan hemen herkes, sağlık hizmetlerini de ikinci derecede önemli olarak gösterdiler ve devletten bu alana yatırım yapmasını istediler. Eğitim yatırımlarının öncelikli olmasını isteyen grup ise yüksek öğrenimliler oldu.

Filipinler'de Müslüman gerillalar bağımsızlık isteğinden vazgeçti

Aquino'nun başarısı

5 ocak

CİDDE (AP) — Filipinler'de Müslümanların çoğunlukta olduğu Mindanos adasının bağımsızlığı için yıllardır silahlı mücadele yürüten **Moro Ulusal Kurtuluş Cephesi** (MNLF) örgütü hükümetle uzlaşarak bölgesel özerklikle yetinmeyi kabul etti.

Suudi Arabistan'ın başkenti Cidde'de **İslam Konferansı Örgütü**'nün aracılığıyla bir süredir görüşmeler yapan MNLF temsilcileri ile Filipinler hükümetinin temsilcilerinin sonunda özerklik üzerinde anlaşmaya varmaları Devlet Başkanı **Corazon Aquino**'nun önemli bir başarısı olarak değerlendiriliyor.

Cidde'de 31 aralık günü görüşme masasına oturan 30 MNLF temsilcisi ile Filipinler hükümetinin 3 bakanı önceki gün anlaşmaya vararak yayımladıkları ortak bildiride Mindanao, Basilan, **Sulu, Tawi-Tawi** ve **Palowan** adalarının tam bağımsızlığı için tartışmaların gelecekte **"demokratik sürecin bir parçası olarak"** süreceğini vurgulayarak adı geçen adaların özerklik statüsüne sahip olacaklarını açıkladılar.

İki taraf arasında arabuluculuk yapan **İslam Konferansı Örgütü**'nün lideri **Şerafeddin Pir Zade** sorunun barışçıl bir çözüme ulaşması için gösterdikleri çabaları sürdüreceklerini bildirdi.

Hükümet delegasyonunun başkanı, söz konusu adaların özerkliğinin Filipinler'in bu adalar üzerindeki hükümranlığına zarar getirmeyeceğini söyledi.

MNLF Başkanı **Nur Misuari**, 1972'den beri Mindanao Adası'nın bağımsızlığı için savaştıklarını ileri sürüyordu. 1976 yılında Libya'da Ferdinand Marcos yönetimi ile MNLF arasında Mindanao'ya özerklik verilmesi konusunda bir anlaşma imzalanmış, ama kâğıt üzerinde kalmıştı.

MNLF yetkilileri 1972'den beri süren silahlı mücadelede toplam 130 bin kişinin öldüğünü ileri sürüyorlar. Filipinler hükümeti yetkilileri ise bu sayının 50 bin dolaylarında olduğunu iddia ediyorlar **İslam Konferansı Örgütü** 1973'ten beri Müslüman gerillalar ile hükümetin arasını bulmak için çaba gösterirken Libya, gerillalara para ve silah yardımında bulunuyordu. Filipinler'de 5 milyon kadar Müslüman yaşıyor.

Çay-Kur, topu üzerinden attı

Çayda harmanı biz yapmıyoruz

7 ocak

ANKARA (ANKA/AA) — Çayda radyasyon tartışması devam ederken, Çay İşletmeleri Genel Müdürü Yılmaz Telatar, 56 bin ton çayın imha edileceği yolundaki haberleri yalanlayarak çayda harmanlamanın, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'nun önerilerine göre yapıldığını söyledi. Telatar, **"Fabrikalarda TAEK uzmanları sürekli tespitler yaparak harmanlamayı uygun biçimde yapıyorlar"** dedi. Yılmaz Telatar, depolarda saklanan çayın miktarı konusunda da bilgi vermekten kaçınırken, **"Çayda radyasyon konusunun muhatabının kendisi olmadığını"** söyledi.

Çay-Kur Genel Müdürü Telatar, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'na bağlı Çekmece Nükleer Araştırma Merkezi'nden uzmanların, piyasaya sürülecek çaylarda radyasyon kontrolü yaptıklarını kaydederken, kaç bekerelli çayın piyasa dışı bırakıldığını kendilerine bildirmediklerini belirtti.

Teletar AA muhabirine konuyla ilgili olarak şunları söyledi:

"Uzmanlar tarafından kontrol sonrasında piyasaya sürülemez diye ayrılan çaylar olmaktadır. Bunların hesabı günlük olarak tutulduğu için şu ana kadar ne miktar olduğunu söylemek mümkün değil. Yalnız 1986 ürünü kampanya döneminin birinci sürgününde ürettiğimiz kuru çay miktarı 35 bin ton civarındadır. Bu sürgün döneminin ise yüksek radyasyonlu olduğu iddia edilmektedir. Yani söylendiği gibi miktar büyük değildir.

Teletar, ANKA'nın sorularını yanıtlarken de radyasyon denetimi sonucunda piyasaya sürülmesi uygun bulunmadığı saptanan çayların ne yapıldığı yolundaki bir soruyu **"Bilmiyorum. O konuda tek yetkili ve sorumlu Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'dur"** şeklinde cevapladı.

ANKA'nın **"Çernobil olayından sonra, radyasyon konusunda gerekli tespitler yapılması için uyarıda bulunmadığınız ileri sürülüyor. Ne dersiniz?"** sorusuna, Yılmaz Telatar, şu yanıtı verdi:

"Ben radyasyonu nasıl bileceğim? Benim meteorolojim mi var, bulutu tespit ettireyim? Benim gerekli teknik donanımım mı var, çayda radyasyon tespitini yaptırayım?"

Çay-Kur Genel Müdürü Cumhuriyet Muhabiri Faik Bakoğlu'nu makamında ağırlarken kendisine çay ikram etti. Telatar, 6 yıldır görevli bulunduğu Çay-Kur'da Çernobil olayından sonra kendisine bir oyun oynandığını savunarak, **"Çernobil'i ben yaratmadım. Çay-Kur'un 40 fabrikası var. Bunlardan alınan örneklerde farklı ölçümler çıkabiliyor, bu çaylar da bekletiliyor. Sayın Aral ve Özemre açıklama yapabilir"** dedi.

"RADYASYONA BAŞBAKAN SANSÜRÜ"

Öte yandan, Trabzon'da Karadeniz adlı yerel gazetenin düzenlediği **"Radyasyon ve İnsan Sağlığı"** konulu panelin iptal edilmesi tepki ile karşılandı. Karadeniz gazetesi, önceden konuşmacı olarak katılacağı açıklanan Ticaret ve Sanayi Bakanı **Cahit Aral**'ın konuşmasına Başbakan **Turgut Özal** tarafından izin verilmediğini dünkü sayısında duyururken **"Bölgemize Başbakan sansürü. İktidar dünyada yılın olayı seçilen radyasyon konusunda ülkemizde en fazla etkilenen bölgemiz halkına hesap vermekten korktu"** başlıklarını kullandı.

Fırtına öncesi sessizlik *Marmara'da birkaç gündür etkili olan soğuk ve yağış nedeniyle öğleden sonra erken saatlerde göğü kaplayan bulutlar, havanın erken karardığı izlenimi uyandırıyor. Fırtına çıkmasından çekinen denizciler de çareyi teknelerini barınaklara çekmekte buluyorlar. Bu arada şiddetli tipi ve kar da doğu bölgelerini önemli ölçüde etkiliyor. Bingöl'de tipiye yakalanan iki kişiyle, oğluyla birlikte Elazığ'da çığ altında kalan baba öldü. Hatay yöresinde de sürekli sağanak yağışlar nedeniyle Asi nehrinde su seviyesinin 4 metre 85 santimetreye yükseldiği belirtiliyor. Şimdilik nehrin yükselmesinde bir tehlike olmadığı, ancak kıyılardaki ekili alanların sular altında kaldığı belirtiliyor. (Fotoğraf: UYGAR GÜRKAN)*

Balfe, Karaduman, İnönü, Ecevit ve Baştürk'le görüştü

Baştürk: 5 kişinin aldığı kararlar hâlâ gündemde

7 ocak

Haber Merkezi — SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü**'nün davetlisi olarak Ankara'da bulunan Avrupa Parlamentosu Grup Sözcüsü **Richard Balfe** dün DİSK Genel Başkanı **Abdullah Baştürk**, Türkiye AET Karma Komisyonu ve TBMM Dış İlişkiler Komisyonu üyeleri, Türk-İş Genel Başkanı **Şevket Yılmaz**, TBMM Başkanı **Necmettin Karaduman**, kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı **Bülent Ecevit** ve DYP Genel Başkan Yardımcısı **Gökberk Ergenekon**'la görüştü.

Balfe dün ilk olarak Baştürk'le bir araya geldi. Büyük Ankara Oteli'nde yarım saat süren görüşmede Baştürk, Türkiye'nin AET'ye tam üye olmasının yararlarına dikkati çekti.

Balfe, görüşmeden sonra bir açıklama yapmadı. Baştürk ise açıklamasında sendikal hak ve özgürlüklerin Türkiye'de Avrupa standartlarına göre işlemediğini anlattığını belirtti. Baştürk, ayrıca Balfe'ye DİSK'in 225 milyon liralık mal varlığına el konmasının da haksız bir uygulama olduğunu belirtti. ANKA'ya göre Balfe'nin DİSK ve Barış Derneği'nin yargılanmasını son derece anlamsız bulduğunu söylediği öğrenildi.

Bu arada ANKA'nın haberine göre Baştürk, Balfe'den Türk solunun birleşmesi amacıyla Ecevit'lere baskı yapılmasını istedi ve bu konuda ciddi katkılar beklendiğini bildirdi. Balfe ise bu konuda elinden geleni yapmaya söz verdi.

Balfe'nin işçi hareketleri sorusunu yanıtlayan Baştürk'ün, "**Söylenene değil, yapılana bakmak gerekir. Eğer Türkiye'de demokratikleşme varsa, Konsey kararlarının kaldırılmış olması gerekir. Konsey'in DİSK hakkındaki bildirilerinin geçersiz olması zorunludur. Oysa 5 kişinin aldığı karar ve bildiriler hâlâ gündemdedir**" dediği öğrenildi.

Richard Balfe, ayrıca solun birliği için ellerinden geleni yapacaklarını belirtti ve "**Türkiye'nin işlerine karışmak istemiyoruz. Bizden ne tür yardım istiyorsunuz**" diye sordu. Baştürk bu soruyu, "**Maddi yardım istemiyoruz. Moral istiyoruz**" biçiminde yanıtladı.

Balfe, AET-Türkiye Karma Parlamento Komisyonu üyeleriyle görüşmesinde de AA'nın haberine gö-

re TCK'nın 141 ve 142. maddelerinin kaldırılması, anayasanın bazı maddelerinin değiştirilmesi gerektiğini bildirerek demokrasilerde iktidarın zor kullanmadan değişmesi gerektiğini kaydetti.

TBMM Dışişleri Komisyonu üyeleriyle görüşmesinde de Komisyon Başkanı **Fethi Çelikbaş** Balfe'ye Türkiye'de fikir suçu olmadığını söyledi.

AA'ya göre Balfe, Çelikbaş'a Türkiye'nin Irak-İran savaşındaki tutumunun ne olduğunu ve Türkiye'nin Kuzey Irak'ın bir bölümünü topraklarına katacağı yolunda iddialar bulunduğunu bildirerek bu konuda ne düşündüğünü sordu. Çelikbaş, Türkiye'nin Irak-İran savaşında tam bir tarafsızlık içinde bulunduğunu, Kuzey Irak'ın Türkiye'ye katılacağı yolundaki iddiaların birer yakıştırmadan ibaret bulunduğunu bildirdi.

KIBRIS SORUNU

Balfe, Yunanistan'ın Kıbrıs'ta 2500 kişinin kayıp olduğunu bildirdiğini, bu konuda Türkiye'nin neden herhangi bir açıklama yapmadığını sordu. Çelikbaş, bu soruya **"KKTC Cumhurbaşkanı dün bu konuda bir açıklama yaptı. Yunanistan, kayıp şahısları araştırmak için kurulan komiteyi hem çalıştırmıyor hem de sonradan yaygara koparıyor"** karşılığını verdi.

Balfe daha sonra Türk-İş Genel Başkanı **Şevket Yılmaz**'la 45 dakika süren bir görüşme yaptı. Görüşmeden sonra gazetecilerin, **"Ne gibi izlenimler edindiniz"** şeklindeki sorusuna, **"Daha önceki gelişimle bu gelişim arasında Türkiye'de büyük bir değişiklik olmamış"** şeklinde karşılık verdi. Yılmaz'ın sürekli olarak Özal hükümetinden yakındığını belirten Balfe, **"Türkiye'de yeniden sol bir konfederasyon kurulması konusunda ne düşünüyorsunuz?"** sorusuna, **"Elimizden gelen desteği veririz"** yanıtını verdi. Balfe TBMM Başkanı **Necmettin Karaduman**'ı ziyaret ettikten sonra Bülent Ecevit'le Or-An'daki konutunda bir araya geldi. ANKA'ya göre Ecevit'e sosyal demokratların bütünleşmesi yolunda Baştürk'ten gelen istemi ilettiğini açıklayan Balfe, **"Bu konuyu ele aldıklarını"** söyledi ve Ecevit'in kendisine **"Parlamentoda DSP grup kurdu, bundan memnun olduk. Demokrasi yolunda önemli gelişmeler sağlandı ve olumlu adımlar atıldı"** dediğini söyledi.

Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grup Sözcüsü Balfe, son görüşmesini DYP Genel Başkan Yardımcısı Gökberk Ergenekon'la yaptı. Balfe'ye, görüşmede, demokrasinin yerleşmesinde görülen önemli güçlüklerin anlatıldığı bildirildi. Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Dülger, Türkiye'de demokrasiyi engellediğine inandıkları anayasa ve yasa metinlerini Balfe'ye sunduklarını bildirdi. **"Türkiye'yi şikâyet etmedik. Demokrasinin önündeki güçlükleri anlattık. Ama bunları bizim kendi gücümüzle aşabileceğimizi bildirdik"** dedi.

Fransa Çad'ı bombaladı

8 ocak

PARİS (Ajanslar) — Çad'daki durum, Sava Fransız uçaklarının dün ülkenin kuzeyindeki Vadi-Dum'da Libya'nın elinde bulunan radar tesislerini bombalaması ile yeni bir boyut kazandı. Fransız saldırısından birkaç saat sonra da Libya jetlerinin 16. paralelin 65 kilometre güneyindeki Kouba Oulanga bölgesinde bir hükümet binasını bombaladıkları bildirildi. Açıklamayı yapan Çad'ın Fransa Büyükelçisi Ahmed Allamo binada meydana gelen hasar konusunda bilgi vermedi.

Fransa Savunma Bakanlığı'ndan dün yapılan açıklamada, Fransız savaş uçaklarının, 16. paralelin kuzeyinde Vadi-Dum'da Libya'nın elinde bulunan radar tesislerine düzenledikleri saldırıda, tesislerin **"etkisiz hale getirildiği"** bildirildi.

Fransız Haber Ajansı (AFP), güvenilir kaynaklara dayanarak verdiği haberde, radar tesislerine yapılan saldırının 10 Fransız uçağı tarafından gerçekleştirildiğini ve uçakların Çad'ın başkenti N'camena ile Orta Afrika Cumhuriyeti'nin başkenti Bangui'deki üslerden kalktığını bildirdi.

AFP, radar tesislerinin radarsavar füzelerle imha edildiğini de haberine ekledi.

Paris'teki iyi haber alan kaynaklar, saldırının cumhurbaşkanlığı, başbakanlık ve savunma bakanlığı uzmanlarının bir dizi toplantısı sonunda kararlaştırıldığını belirttiler. Hükümete yakın kaynaklar, operasyonun, Libya yönetimine, 16. paralelin güneyine yapılacak bir saldırıya izin vermeyeceğini daha önce birçok kez açıklamış olan Fransız hükümetinin tutumunda hiçbir değişiklik olmadığını göstermek için yapıldığını bildirdiler.

Libya, pazar günü Hissene Habre'nin denetiminde olan ve Fransa tarafından korunan 16. paralelin güneyindeki Arada kasabasını bombalamıştı.

Um Şaluba'nın 300 km kuzeyinde bulunan Vadi-Dum radar üssü, 1985 yılında Libya tarafından inşa edilmişti.

Fransız uçakları, 1986 yılının şubat ayında da, üsteki pisti, 16. paralelin güneyini bombalayan Libya uçaklarının hareket noktası olduğu gerekçesiyle bombalamıştı.

Bu operasyon üzerine, Libya uçakları da N'camena Havaalanı'nı bombalamıştı.

ABD DESTEKLİYOR

Beyaz Saray, Çad'ın kuzeyindeki Vadi-Dum üssüne Fransa'nın dün düzenlediği akından sonra yaptığı açıklamada, Fransa'yı desteklediğini bildirdi.

Beyaz Saray Sözcüsü **Larry Speakes** konuyla ilgili olarak yaptığı açıklamada, **"Libya'nın Çad'ın kuzeyindeki üssüne Fransız uçakları tarafından akın düzenlendiğini öğrendik. Fransa'nın Çad konusundaki politikasını tüm hatlarıyla destekliyoruz ve desteklemeye devam edeceğiz"** dedi.

Libya'nın pazar günü 16. paralelin kuzeyindeki Arada kasabasını bombalaması üzerine, Fransa'nın misillemede bulunacağını önceden haber verdiğini hatırlatan Speakes, bu nedenle dünkü operasyonun kendilerini şaşırtmadığını belirtti.

Libya'nın 1983'ten bu yana Çad'da binlerce asker bulundurduğunu söyleyen Beyaz Saray Sözcüsü, halen Libya askerinin sayısının 5000'in üzerinde olduğunu bildirdi.

Eski Devlet Başkanı Kâmil Şamun saldırıdan yaralı kurtuldu, 6 kişi öldü

Lübnan'da kanlı suikast

8 ocak

Dış Haberler Servisi — Lübnan yeni yılla birlikte yine herkesin herkesle savaştığı bir arena halini aldı. Son olarak Lübnan eski Devlet Başkanı **Kâmil Şamun** saldırıya uğradı. Hıristiyan lider bombalı suikastı hafif atlatırken, 6 kişi öldü, 35 kişi de yaralandı. Geçen hafta Lübnan'da üç Suriye askerinin öldürülmesinin ardından Dürziler ile Suriye yanlısı Arapların çatışması ve İsrail'in de Lübnan'daki **Hizbullah** örgütünün kamplarını bombalamasından sonra Hıristiyan lidere suikast girişimi, on ikinci yılına giren iç savaşın yeniden alevlenmesi olarak yorumlanıyor.

Ajans haberlerine göre, Beyrut'un Hıristiyan kesiminde dün düzenlenen suikast girişiminde ölenlerden üçü Şamun'un koruma görevlisi, diğerleri de yoldan geçen bir çocuk ile iki kişi. Şamun'un koruma görevlilerinden dördü de yaralandı. Suikastın bomba yüklü **Peugeot** marka bir otomobilin Şamun'un konvoyunun geçtiği yol üzerinde uzaktan kumandayla patlatılması ile meydana geldiği kaydedildi. Patlamanın şiddetiyle konvoydaki bir araç tümüyle tahrip oldu. Yolda 2 metre çapında bir çukur açıldı ve çevredeki binaların camları kırıldı. Lübnan'ın Sesi Radyosu, hastaneye kaldırılan Şamun'un elinden ve yüzünden yaralı olduğunu ancak hayati bir tehlike bulunmadığını bildirdi.

Mâruni Katolik olan Kâmil Şamun 1952-1958 yılları arasında Lübnan Devlet Başkanlığı yapmış ve ABD'nin dümen suyunda bir siyaset izlemişti. Aşırı sağcı **Ulusal Liberal Parti**'nin 1950'de kurucusu olan Şamun, Dürzi lider sosyalist **Kemal Cumblat** ile iktidar için rekabet etmişti. Şamun'un partisinin **"Kaplanlar"** olarak anılan milis gücü 1975'te iç savaş patlak verdiğinde Hıristiyan Falanjist Parti ile birleşmişti.

86 yaşındaki Şamun, Hıristiyan Muhafazakâr partilerin oluşturduğu **"Lübnan Cephesi"**nin liderliğini yürütüyor. Siyasal gözlemciler, Hıristiyanların Lübnan'daki İran yanlısı Şiilerle birlikte son sıralarda İsrail'in şimşeklerini çekmiş olduğunu anımsatıyorlar.

Bilindiği gibi, Lübnan'da 1985 sonunda üç milis örgütü arasında Suriye'nin gözetiminde imzalanan barış anlaşması, Hıristiyanların çoğunluğunca kabul edilmediği için uygulanamamış, ancak iç savaş 1986 yılı boyunca uzun süre esas olarak Filistinli gerillalar ile Şii EMEL örgütü milisleri arasında odaklaşmıştı.

FKÖ gerillalarının 1982'de çıktıkları Lübnan'a yeniden dönmelerine Hıristiyanların yardımcı olduğu biliniyordu. FKÖ-EMEL çatışması sırasında da Suriye yanlısı Şiilerle rekabet halindeki İran yanlısı Şiilerin örgütü **Hizbullah**, FKÖ gerillalarına destek vermişti.

Newsweek kapak konusu yaptı:

Gorbaçov kapalı kapıları açıyor

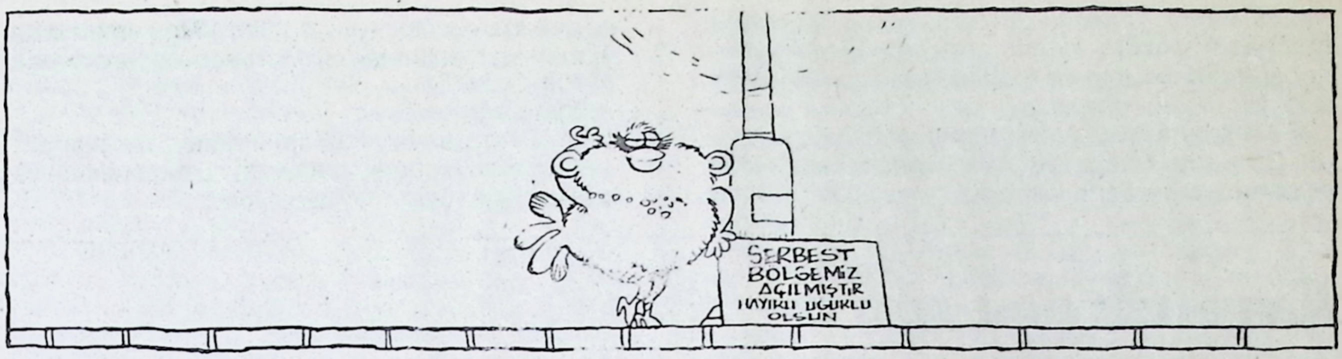
Newsweek

8 ocak

Dış Haberler Servisi —Amerikan **Newsweek** dergisi son sayısında Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri **Mihail Gorbaçov**'un ülkesinde başlattığı açıklık poltikasını (gladnost) kapak konusu yaptı.

Dergide yer alan uzun inceleme yazısında, Gorbaçov'un Andrei Saharov'u serbest bırakmasının Sovyet liderinin iktidara gelmesinden bu yana izlediği açıklık politikasının yeni bir örneğini oluşturduğu belirtiliyor. Newsweek, Gorbaçov'un kapalı Sovyet sistemini daha açık ve esnek bir hale getirerek, ülkesini modern dünyaya sokmak istediğini bildiriyor.

Amerikan Dergisi, bu aşamada Gorbaçov'un Sovyet vatandaşlarına ne ölçüde siyasal özgürlük vermeyi tasarladığını bilmenin olanaksız olduğunu, ancak Gorbaçov'un iktidara gelmesinden bu yana Sovyet toplumunda daha geniş bir hoşgörü ile serbestliğin gözle görülür hale geldiğini kaydediyor. Sovyet hükümeti sanatçılara, kendilerini daha özgürce ifade etme olanağını sağlarken, basın da, felaketleri, yolsuzlukları, önemli olayları ve yetersizlikleri, saklamadan halka duyuruyor. Bu olgunun son örneğini, Kazakistan'da üç hafta önce meydana gelen gösteriler oluşturdu. TASS Ajansı, olayları derhal, ayrıntılı biçimde dünyaya duyurdu. Moskova'nın bu davranışı Batı dünyasında olumlu tepkilere yol açtı. Batı basını, Sovyet haberleşme araçlarının ilk kez bu tür olayları hızlı ve ayrıntılı biçimde dünyaya duyurduğuna dikkati çekerek, bu olgunun Sovyetler'in alışılagelmiş uygulamalarından çok değişik olduğunu vurguladı. Bu arada Sovyet basınında Afganistan savaşı konusunda da haberlerin yer aldığı ve Sovyet kayıpları hakkında ilk kez halka bilgi verildiği gözleniyor. Newsweek dergisi, Politbüro'nun bazı kararlarında halkın tercihlerinin de rol oynamaya başladığını belirterek, bu olgunun önemli bir gelişme olduğunu kaydediyor.

Afganistan

ERGUN BALCI *8 ocak*

Afganistan'da son günlerde ilginç gelişmeler oluyor. Önce Komünist Partisi lideri Necibullah, 1 ocakta ateşkes önerdi. Bu önerisi mücahitler tarafından reddedilince, 15 ocaktan itibaren geçerli olmak üzere hükümet ve Sovyet birliklerinin 6 ay süreyle tek yanlı ateşkes uygulayacaklarını açıkladı. Pazartesi günü ise Afganistan'a sürpriz bir ziyaret yapan Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanı Eduard Şevardnadze Kabil'de yaptığı konuşmada başarılı bir ateşkes uygulamasının Sovyet birliklerinin Afganistan'dan çekilmelerini olanaklı kılacağını belirtti. Şevardnadze'nin konuşması ilginçti.

Sovyet Dışişleri Bakanı ateşkesin *"tüm karşıt gruplar"* tarafından destekleneceğini umduğunu söyledikten sonra hemen ardından Afganistan'da bir ulusal uzlaşmayı arzu ettiklerini, böyle bir uzlaşmanın Sovyet askerlerinin yurtlarına ve kendilerini bekleyen ailelerine dönmelerini mümkün kılacağını belirtmiştir.

Şevardnadze *"tüm karşıt gruplar"* deyimi ile kuşkusuz Kabil hükümeti ile Sovyet birliklerine karşı mücadele eden mücahit gruplarının tümünü kastetmiştir. Bunun hemen ardından da Afganistan'da ulusal uzlaşma istediklerini belirtmiştir. Moskova şimdiye dek mücahitler için *"gericiler"*, *"karşıdevrimciler"* ya da *"haydutlar"* sözcüklerini kullanırdı. Şevardnadze, Kabil'deki konuşmasında bu sözcüklerin hiçbirini kullanmayarak *"ulusal uzlaşma"* istediklerini belirtmiştir.

Kimler arasında bir uzlaşma?

Ateşkese uymaya çağırdığı ve mücahitlerin de dahil olduğu *"tüm karşıt gruplar"* arasında.

Bu uzlaşma olursa Sovyet askerleri döneceklerdir.

Nereye?

Kendilerini bekleyen ailelerine.

Şevardnadze, sadece *"Sovyet askerleri geri çekilecektir"* diyebilirdi. Ama insani yanı ağır basan bir tümce kullanmayı tercih etmiş ve Afganistan'daki savaşın birçok Sovyet ailesini tedirgin ettiğini hatta sabırsızlandırdığını kabul etmiştir.

Brejnev döneminde, herhalde böyle bir açıklama yapılmaz ve *"Sovyet aileleri çocuklarının Afganistan'da devrimi korumasından onur duyuyor"* türünden laflar edilirdi. İran'da Humeyni rejimi, Irak topçusunun ve tanklarının öldürücü ateşi altına sürdüğü İran gençleri için buna benzer açıklamalar yapmaktadır.

Şevardnadze'nin konuşması, Sovyetler Birliği'nde Gorbaçov döneminde başlayan değişikliğin yeni bir göstergesidir.

Anlaşılan o ki, Mihail Gorbaçov, Brejnev'den devraldığı Afganistan batağından kurtulmak istemektedir.

Sovyetler Birliği Afganistan'da askeri zafer kazanamamış, birkaç büyük kentin dışında ülkede duruma hâkim olamamıştır. Bir süper güç, ufak bir 3. dünya ülkesinde 7 yıldır askeri başarı sağlayamaz ve duruma hâkim olamazsa, yenilgiye uğramış sayılır; ordusu bozguna uğramasa ve kayıpları çok yüksek olmasa bile. Körfez Savaşı şimdilik yenen ve yenilen olmadan devam etmektedir. Ama Afganistan'da olduğu gibi gerilla savaşlarında, düzenli ordu, gerillaları ezemediği takdirde yenilgiye uğramış sayılır.

Vietnam'da ABD, Güney Lübnan'da İsrail ve Afganistan'da Sovyetler Birliği...

Dünyanın en modern ve güçlü üç ordusu, yabancı müdahalesine karşı mücadele eden kararlı halklar karşısında başarıya ulaşamamışlardır. Devrim, karşıdevrim, ilerici, gerici, feodal, sosyalist gibi laf salatasına dalarak olayı saptırmaya çalışmadan görülmesi gereken yalın gerçek budur.

Gorbaçov yönetimi, bu gerçeği görüp, kabul etme olgunluğunu gösterebilecek midir?

Moskova, yazımızın başında belirttiğimiz gibi, görmeye başladığına ilişkin işaretler vermektedir. Ancak hangi noktaya kadar görmeye hazır olduğu şimdilik bilinmiyor. Vietnam olayında da ortaya çıktığı gibi, bir süper güç batağa saplandığı zaman, ondan kurtulması kolay olmuyor. Sovyetler, bugün Afganistan'dan çekilseler, geride bırakacakları kukla hükümet ve morali bozuk Afgan ordusu, mücahitler karşısında birkaç hafta bile dayanamaz. Moskova, güney sınırında Müslüman Orta Asya Cumhuriyeti'nin yanı başında, kendisine düşman radikal bir İslam yönetiminin iktidara gelmesini kabul edemez.

Mücahitler ise Ulusal Birlik Hükümeti adı altında son tahlilde iplerini Moskova'nın tutacağı bir yö-

netimi kabul etmezler. Bu bakımdan, bunalıma bulunacak çözüm ikisinin ortasında, Afganistan'ın bağlantısızlığının ve tarafsızlığının garanti edileceği bir formül olmalıdır.

Bu noktada ABD'ye de önemli görev düşmektedir. Sovyetler Birliği, ABD'nin Vietnam batağından sıyrılmasına yardımcı olmuştu. *"İrangate"* skandalı ile çalkalanan Reagan yönetimi, Afganistan batağından sıyrılabilmesi için Gorbaçov'a yardım edebilecek midir?

İlgin değil mi?

İki süper güç birbirlerinin amansız rakipleridir.

Ama birinin güçten düşmesi, bazen ötekinin yararına değil, zararına olabiliyor...

Evren:İrtica var

ÜMİT ASLANBAY / SEMİR YALÇIN *9 ocak*

ADANA — Cumhurbaşkanı Kenan Evren, gündemdeki laiklik, irtica, başörtüsü gibi konulara değinen, beklenen konuşmasını dün Çukurova Üniversitesi'nde yaptı. Evren **"Türkiye'de irtica vardır. Bir tane de olsa irtica yoktur diyemeyiz"** dedi. Laiklikten taviz verilmemesi ve bu konuda iktidarla muhalefetin işbirliği yapması gerektiğine işaret eden Kenan Evren bazı sol örgütlerin de faaliyetlerine yer verdiği konuşmasında **"Türkiye'de komünizm ne kadar tehlikeliyse, irticaya taviz vermek de o kadar tehlikelidir"** şeklinde konuştu. Evren, Ceyhan'da yaptığı konuşmada **"Türkiye'de komünizmi ve şeriat düzenini getirmek isteyen şer güçlere"** hitap ederek, **"yoksa bir zaman gelecek onların da kafası ezilecektir. Bunu millet yapacaktır"** dedi.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, bazı derneklere bağlı yurtlarda yetiştirilen öğrencilerin orduyu ele geçirmeye çalıştıklarını ve bugüne kadar askeri okullara toplam 813 talebe yerleştirildiğini, bunlardan 44'ünün ilişiğinin kesildiğini, 51'inin ise aileleri tarafından okuldan alındığını söyledi ve diğerlerinin hakkında "henüz daha bir şey olmadığını" vurguladı.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, **"700 sene önce yaşamış bir din adamı olan" Mevlana**'dan örnekler de vererek kadın ve kızların başlarını açmaları gerektiğini ifade etti ve Müslümanlığın şekilcilikle ilgisi olmadığını söyledi. Dış politikada olduğu gibi laiklik konusunda da bütün partileri birleşmeye çağıran Evren, **"Bu konularda iktidar ve muhalefetin olmayacağını"** belirtti.

Çukurova Üniversitesi'ndeki konuşmasından sonra bir grup türbanlı öğrenci, Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e dilekçe vermek istediler, ancak çevredeki görevliler tarafından engellendiler.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Çukurova Üniversitesi'nde dün sabah rektörler toplantısına katıldı. Toplantı konusunun bazı gazetelerde belirtildiği gibi üniversitelerdeki giyim kuşam olmadığını söyleyen Cumhurbaşkanı Evren, Türkiye'nin tek probleminin başörtüsü olmadığına işaret etti. Üniversite kontenjanlarının görüşüldüğünün açıklandığı bu toplantı ardından, 450 kişilik bir anfide 27 üniversite rektörü ve Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı **Metin Emiroğlu**, bazı milletvekilleri ve öğrencilerin önünde konuştu.

Sözlerinin başında buraya başörtüsünü konuşmak için gelmediğini belirten ve konuşma talebinin kendisinden geldiğini ifade eden Cumhurbaşkanı Kenan Evren, 12 Eylül öncesinde yetkilere herkesin müdahale etmesi ve kanunların yetersiz olması nedeniyle anarşinin önlenemediğini belirtti. Üniversiteleri kan damarlarına benzeten Cumhurbaşkanı Kenan Evren, öğrencileri de bu damarların içindeki kanlara benzeterek **"kanların temiz olmasının önemine"** değindi. Daha önceden üniversitelerin **"kurtarılmış"** bölgeler gibi olduğunu ve yetkililerin buralara giremediklerini anlatan Evren, üniversitelere ve Milli Eğitim'e ayrılan ödeneklerin de yeterli olmadığını söyledi.

Gençlerden iyi yetişmelerini isteyen Cumhurbaşkanı Kenan Evren, daha sonra Türkiye üzerindeki bazı oyunlara dikkat çekti ve 12 Eylül'ün ilk günlerinde kendilerini alkışlayanların, aradan zaman geçtikten sonra aleyhte kampanya başlattıklarını söyledi. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, bu noktada özellikle Silahlı Kuvvetlerin de hedef alındığına işaret ederken, Türk ordusunun yıpratılmak ve parçalanmak istendiğini de ifade etti. Silahlı Kuvvetlerin Atatürkçü olduğuna değinen Cumhurbaşkanı Kenan Evren, daha sonra da **"aşırı sol"** unsurların faaliyetlerini anlattı.

Solda yasadışı örgütlerin yurtdışındaki tek bir komünist partiden direktif aldıklarını belirten Cumhurbaşkanı Kenan Evren, bu partinin Atatürk döneminden beri **"zehir saçmakta olduğunu"** söyledi. Cumhurbaşkanı Evren, sonra da bu örgütlerden birinin gizlice dağıttığı bir broşürden bazı bölümler okuyarak öğrencilere uyarılarda bulundu. PKK'nın da **"Camilere gidin"** diye emir verdiğini söyleyen Evren, bugün Türkiye'de yasadışı güçlerin irticai unsurlarla da birleştiğini belirtti.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, solda olduğu kadar sağda da devlete yönelik birtakım hareketler olduğuna dikkat çekerek, dini vecibeleri yerine getirmekle irticanın ilgisi olmadığını, ancak bazı davranışların irticaya yol açtığını söyledi. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, **"gerici"** denilen bazı unsurların geçmişte orduyu ele geçirmek istediklerini, hatta imam hatip okulları mezunlarının Harp Okulu'na alınmasını istediklerini, ancak bunu başaramadıklarını belirterek, bunların yeni planlarının bu yıl meydana çıktığını söyledi. Evren, bazı derneklerin açtıkları yurtlara çalışkan çocukları aldıklarını, burada beyinlerini yıkadıklarını söyleyerek konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Bunları alıyor, yetiştiriyor, beyinlerini yıkıyorlar. Okula gidiyorlar, orada da çok çalışkanlar. Zaten sınıfını geçmedi mi yurttan atıyorlar. Ayrıca iyi yetişen çocukları, üniversiteye hazırlık kursları gibi kurslara gönderiyorlar. Askeri liselerin imtihanlarına sokuyorlar. Bunların çoğu kazanmış. Kara Kuvvetlerinin üç tane lisesi var. Bir de denizcilerin lisesi var. Bugüne kadar, vereceğim rakam bayağı korkunçtur, bu okullara toplam 813 talebe yerleştiril-

miştir bu şekilde. Fakat bu çocuklardan bazıları okullara girdikten sonra bakmışlar ki, kendilerine anlatılan gibi değil, elini eteğini çekmiş öbür taraftan. Yani kendilerini yetiştiren, cumartesi pazar günleri filanca yere geleceksin dedikleri yerlere gitmemişler, alakayı kesmişler. Bir kısmı hâlâ daha orada irtibatını devam ettirmiş, bunlardan bugüne kadar 44 kişinin ilişiği kesilmiş."

Cumhurbaşkanı Evren, 51 ailenin de böyle öğrencileri okullardan geri çektiğini anlatarak, sonuçta 96 kişinin okulla ilişiğinin kesildiğini, ancak diğerlerinin hakkında henüz "**bir şey olmadığını**" ifade etti. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, daha sonra sözlerini şöyle sürdürdü:

"Peki yurt yapıyorlar bugün. Niye yapıyorlar? Vatana, millete hizmet diye mi yapıyorlar? Yok. 10-15 sene sonra bu çocuklar ordunun muhtelif kademelerini ele geçirecek. Kimisi bölük, kimisi tabur, kimisi alay komutanı... Ve bir hareketle orduyu ele geçirebilirlerse, memleketi de istedikleri rejime sürükleyebilecekler. Şimdi soranım size bu yapılan iş dini inanç mıdır, dini ibadet midir, yoksa hıyanet midir? Kimilerine sorarsanız, vatanına milletine dinine bağlı insan yetiştiriyoruz diyeceklerdir."

Cumhurbaşkanı Evren, 12 Eylül öncesinde bazı ailelerin anarşi ve terörden korkmaları nedeniyle bu yurtlara çocuklarını yerleştirdiklerine de işaret etti ve bu çabaların bunlarla da kalmadığını söyledi. Evren yurt çapında birçok vaizin "**kan kustuğunu**" bunların Diyanet İşleri'nin belirlediği vaazları vermek yerine, irticalen konuştuklarını anlattı. Daha sonra Adana'da uzun süre müftülük yapmış Almanya'ya giderek Türk vatandaşlığından çıkarılmış, "**adım vermek istemediği bir kişinin**" video kasetteki konuşmalarından örnekler veren Cumhurbaşkanı Evren, bunların şeriat kanunları istediklerini ve Atatürk'e düşman olduklarını ifade etti. Cumhurbaşkanı Evren, konuşmasının bu bölümünde öğrencilere, "**Hep Atatürk'e çatıyor, bana çatmıyor. Ben de kendi kendimden şüpheleneceğim, acaba beni de kendilerinden mi sanıyorlar? Bu konuşmadan sonra bana da çatarlar**" diyerek espri yaptı. Evren, sözlerini "**Türkiye'de de bunları dinleyenler var. O halde nasıl deriz ki Türkiye'de irtica yoktur. İrtica vardır. Bir tane de olsa Türkiye'de irtica yoktur diyemeyiz. Varsa bir tane, vardır. Yoktur olmaz**" biçiminde sürdürdü.

Video kasetten verdiği örnekleri sürdüren Cumhurbaşkanı Kenan Evren, bu kişilerin, "**Toprağın altı üstünden daha hayırlıdır, devlet idaresi baykuşların elinde**" dediklerini ifade etti ve bu kişilerin kendisini ve devleti yönetenleri "**baykuş**" yaptığını, şeriat kanunlarını kaldıranların, Kemalistlerin cehenneme atılacaklarını söylediğini de belirterek bunları "**okumuş cahiller**" biçiminde niteledi. Sözlerinin bu bölümü alkışlarla karşılanan Cumhurbaşkanı Evren, bu kişilerin eğer Kemalistlerden ve onlarla bir olanlardan kendisini de kastettilerse, "**Kemalistlerle cehenneme gitmeye razı olduğunu**" belirtti. Evren, aynı kişilerin TBMM üyelerini de "**beyinsiz**" biçiminde nitelediklerini belirterek ön sıralarda kendisini dinleyen milletvekilleri SHP'li, **Cüneyt Canver**, ANAP'lı **Yılmaz Hocaoğlu, Erdal Durukan**'a döndü ve "**3-5 beyinsiz dediğine Millet Meclisi üyeleri de dahildir**" diye konuştu.

Bu kişilerin insanları bir "**yaratık, mahlukat**" olarak niteledikleri ne de dikkat çeken Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Türkiye'de Süleymancıların da taraftarları olduğunu söyledi. Evren, bu kişilere göre "**Peygamber zamanında neyse, her şeyin dünya yıkılıncaya kadar öyle kalması**" görüşünde olduğunu da belirtti ve sözü kılık kıyafete de getirerek "**Müslümanlığın şekilcilikle alakası yok. Onu anlatamamışız. Müslümanlık manevi kuvvettir**" dedi. Müslümanlığın zorluk değil, kolaylık getirdiğini de belirten Cumhurbaşkanı Evren, bu kişilerin Atatürk'ü "**K.Deccal**" biçiminde nitelediklerini ve Müslümanları kırıp geçirmekle suçladıklarını anlattı. Atatürk'ün memleketi bu kişilerden kurtarmak istediğini belirten Evren, "**Bunların özlemleri bitmedi, bitmeyecek. Bunları cesaretlendiren dünyada ve çevrede bazı olaylar oldu, bunlara cesaret veren olayları biliyorsunuz**" dedi.

Kenan Evren, Türkiye için komünizm ne kadar tehlikeli ise laiklikten uzaklaşma ve geriye gidişin de o kadar tehlikeli olduğuna dikkat çekerek, "**Dış siyaset gibi, ben burada bütün partilerin bu tehlikeler karşısında birleşmelerini istiyorum. Bazı durumlar vardır ki bunlarda birleşilmelidir. Bunda iktidar - muhalefet olmaz**" diye konuştu.

Bu gibi kişilerin yavaş yavaş bu durumlara geldiğini, 1968 yılında bu tür hareketler başladığında, "**Yollar yürümekle aşınmaz**" denildiğini söyleyen Cumhurbaşkanı Evren, yolların sonra "**tıkandığını, barikatlar kurulduğunu**" belirtti. Cumhurbaşkanı Evren, bunda önlemler alınmadığı takdirde ateşin bacayı saracağını ve evin yanacağını, "**bu evin de Türkiye olduğunu**" söyledi. Bu tür hareketleri gecekondulara da benzeten Cumhurbaşkanı Kenan Evren, gecekonduların az iken yıkılabileceğini, ancak kanunen yasak olan bu binaların sayılarının artması durumunda hiçbir şey yapılamayacağını, hatta af çıkacağını vurguladı. Evren, sözlerinin burasında "**aydın din adamlarına**" da çağrıda bulunarak bu gibi kişilerle ve irticalen vaaz veren hocalarla mücadele etmelerini istedi.

"**Şimdi geliyorum kadınların örtünmesine. Ben bu işe girmeyecektim. Ama konu oraya geldi**" diyerek başörtü sorununa da değinen Kenan Evren, "**700 sene evvel yaşamış bir din adamı olan Mevlana Celaleddin-i Rumi'den**" örnek vereceğini söyledi. Mevlana'nın, bir kadının giysisinin altına ekmek saklaması halinde ekmeğin çok bol olsa da, yollara dökülse de hatta köpekler bile yemeseler, insanların o saklı ekmeği görmek isteyeceklerini söylediğini anlatan Cumhurbaşkanı Kenan Evren, "**Sen ne kadar kadına gizlen diye emir verirsen, onda görme ve görülme isteğinin o kadar artacağını**" söyledi. Evren kendisinin örtünme olayının nasıl ortaya çıktığını ve hangi koşullarda olduğunu izah etmek durumunda olmadığını, ancak bunu öğrencilerin hocalarından sorabileceklerini belirtti ve bugün kadının Müslüman olmasının sanki örtünmesi demekmiş durumuna getirildiğini anlattı.

Cumhurbaşkanı Kenan evren daha sonra yurdun bazı yerlerinden telgraflar aldığını, en çok Gaziantep'ten gelen bazı telgraflarda Anayasa Mahkemesi'nin dine küfredenin cezalandırılması hakkındaki yasayı niye iptal ettiğinin sorulduğunu anlattı. Evren, bu yasada "**semavi dinler**" denildiğini, oysa Anayasa Mahkemesi'nin görüşüne göre, başka dinlere de bu yasada yer verilmesi gerektiğini belirterek, bu yasanın düzeltilerek yeniden çıkarılacağını anlattı.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, sözlerinin sonunda gericilik ve komünizmin işbirliği içinde olduklarını da ifade etti, ancak zamanla bazı şeylerin değiştiğini söyledi. Evren, bir sosyalist devletin yetkilisi ile olan görüşmede, özel oto sahibi olanları Lenin'in canlanması durumunda asacağını söylediğini, bunun üzerine bu yetkilinin de kendisine **"Haklısınız"** dediğini belirtti. Evren, sosyalist ülkelerin bile değişim içinde bulunduklarına işaret etti.

Alkışlarla biten konuşmasından sonra, Çukurova Üniversitesi Merkez Kafeteryası'nın akademik personel için ayrılmış olan bölümünde Cumhurbaşkanı Evren, öğrencilerle birlikte yemek yedi. Yemekten sonra buradan çıkmak üzere olan Evren'e bir grup türbanlı öğrenci, dilekçe vermek istedi. Evren, türbanlı öğrencileri görünce merdivende diğer öğrencilerle birlikte fotoğraf çektirdi, daha sonra da arka kapıdan çıkarak arabasına bindi. Bundan sonra da Hukuk Fakültesi öğrencisi olduğu belirtilen bir türbanlı öğrenci ısrarla elinde bulunan dilekçeyi Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e vermek istedi. Ancak çevredeki görevliler buna izin vermediler.

KAFALARI EZİLECEK

Öğleden sonra Ceyhan'a giden Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Adliye binasından halka hitap ederek, Çukurova Üniversitesi öğrencilerine **"Geleceğin teminatı olduklarını, memleketi eski durumlara düşürenlerin hain planlar kurduklarını anlattığını"** söyledi. Evren şöyle konuştu:

"Sabahleyin gençlere hitap ettiğim gibi Türkiye'ye komünizm getirmek veya şeriat güçleri getirmek için uğraşanlar vardır. Fakat bunlar muvaffak olamayacaklardır. Boşuna da uğraşmasınlar bu millet onlara bu fırsatı vermeyecektir. Ben o güçlere buradan seslenmek istiyorum. Doğru yolda gitsinler. Bu milletin sesine kulak versinler. Bu milletin istemediği şeyleri yapmak mümkün değildir. Onun için bu şer güçler, bu şer girişimlerine bir an evvel son versin. Sona erdirsinler. Yoksa bir zaman gelecek onların da kafası ezilecektir. Bunu millet yapacaktır."

Daha sonra Devlet Hastanesi ve Ceytaş Tekstil Fabrikası'na giderek incelemelerde bulunan Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e Ceyhan Belediye Başkanı Mahir Boydak tarafından **"hemşerilik beratı"** verildi.

Geceyi Adana'da geçiren Cumhurbaşkanı, bugün öğleden sonra askeri bir uçakla Ankara'ya dönecek.

Dalan, kararı uygulamamıştı

1402'lik sanatçıların iade kararı onandı

9 ocak

Kültür Servisi — Danıştay Beşinci Dairesi, İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları'ndaki görevlerini sürdürmeleri 1402 sayılı yasa uyarınca engellenen sanatçılardan **Başar Sabuncu** ve **Leyla Altın** lehindeki idari kararı onayarak, İstanbul Anakent Belediyesi'nin bozma isteğini reddetti. Sabuncu ve Altın, görevlerini sürdürme istemiyle İstanbul Şehir Tiyatroları Müdürlüğü'ne başvurdular.

İstanbul Anakent Belediyesi'nin, Danıştay kararını uygulamayı geciktirmesi durumunda, sanatçıların gerek Belediye, gerek kişisel olarak Belediye Başkanı **Bedrettin Dalan** aleyhine maddi-manevi tazminat istemini de kapsayan yasal yollara başvurma hakları doğuyor.

Bilindiği gibi, 12 Eylül'ü izleyen günlerde 39 tiyatro sanatçısının İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları'ndaki görevlerini sürdürmeleri 1402 sayılı yasa uyarınca engellenmişti. Ancak, 1985 yılında 1. Ordu ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı bu sanatçıların durumunu yeniden inceleyerek büyük bir bölümünün göreve dönebileceğini kararlaştırmıştı. Sanatçıların görevlerini sürdürmeleri bu kez de İstanbul Belediye Başkanlığı'nca engellenmişti.

Bunun üzerine sanatçılar idari yargı yoluna başvurmuşlar ve İstanbul 3. İdare Mahkemesi, Belediye Başkanlığı'nın işlemini **"açıkça hukuka aykırı"** bularak **"yürütmeyi durdurma"** kararı vermişti. Ancak İstanbul Anakent Belediye Başkanlığı, anayasa emrine karşın, kararı uygulamayarak hak kazanmış olan 14 sanatçıyı **(Beklan Algan, Zihni Küçümen, Başar Sabuncu, Macit Koper, Savaş Dinçel, Gökhan Mete, Erdal Özyağcılar, Adnan Altay, Leyla Altın, Orhan Alkaya, Fehmi Yaşar, Aliye Uzunatağın, Ersan Uysal ve Celile U. Toyon)** göreve başlatmamıştı.

Kibrit Alevi İle Yangın...

9 ocak

Cumhurbaşkanı Evren beklenen konuşmasını Adana'da yaptı. Sayın Evren bazı gerçeklere değindi ve kimi doğruları dile getirdi. Yine de konuşmasının alışılagelmiş bir çerçeveye oturduğunu söylemek zorundayız.

Cumhurbaşkanı "komünizm ve irtica tehlikesi"ne karşı kamuoyunu uyardı, ama bir çözüm yolu göstermedi.

Oysa artık sıradan bir yurttaşın bile öğrendiği gerçek şudur: Çocuklarımız Milli Eğitim Bakanlığı'nın imam hatip liselerinde yetiştikten sonra üniversiteye giriyorlar. Üniversitede okuyan kız öğrencilerin şeriat kurallarına göre giyinmek istemeleri, kendilerine çoğunlukla devlet okullarında verilen eğitimin bir sonucudur.

Harp Okulları, imam hatip çıkışlı öğrencilere kapılarını kapamış; üniversiteler ise açmıştır. Devletin yapısındaki bu çelişki giderilmedikçe yalnızca tehlikelerden söz açmak, olumsuz gelişmeleri durdurmaya yetmeyecektir.

Nitekim şeriatçılığın toplumda yıldan yıla gelişti-

ği ve önemli bir seçim tabanı oluşturduğu izlenmektedir. Büyük Millet Meclisi Başkanı Necmettin Karaduman'ın Mecliste cami yaptırma girişimi, seçim sandığında irticaya göz kırpma anlamını taşımıyor mu?

Sayın Cumhurbaşkanı, "Ateş, üflersen söner" diyor. Bu söz mum ya da kibritin alevi için geçerlidir; ama bir soba ya da ocak, ne kadar üflersen o kadar alevlenir. Daha büyük yangınlarda ise itfaiye çağırmaktan başka çare yoktur. İtfaiye yetişip işe karıştığı zaman da evin çoğu yeri yanmış ve yıkılmış oluyor.

Türkiye'deki askeri müdahaleleri, itfaiyenin yangına karışması diye yorumlasak bile sonuçta olanlar demokratik rejime olmakta, ateş sönmemekte ve daha büyük yangınların tohumları atılmaktadır. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana 60 yıl geçtikten sonra 1980'ler Türkiye'sinde uygar dünyanın ölçülerine göre bir demokrasi kurulamayışı hepimizi düşündürmelidir.

Yapılacak ilk iş ve alınacak ilk önlem, milli eğitimin öğretim programlarını cumhuriyet devletinin kuruluş temellerine göre düzenlemektir. Devlet, her şeyden önce kendi yapısındaki çelişkileri ve bozuklukları düzeltebilirse ve laikliğin gereklerini yerine getirirse, tehlikeleri önlemekte ilk adım atılmış olacaktır. Bu ilk adım atılmadan irtica tehlikesi bol bol konuşulsa da bir yarar sağlanacağını sanmıyoruz.

★ ★ ★

Resimler Çekilirken...

MÜŞERREF HEKİMOĞLU *9 ocak*

Ferhunde Erkin'i sevgiyle, saygıyla düşünürüm her zaman. Atatürk'ün müzik devrimini tepeden tırnağa yaşamış bir kadın. Bir kolej öğrencisi iken kardeşi ile birlikte Ankara'ya geliyorlar. Cumhuriyetimizin kuruluş yılları, o zaman başkentin konser salonu yok, iki kardeş Taşhan'da bir sinemada konser veriyorlar. Atatürk ve İnönü de dinliyor bu konseri, sonra Çankaya'ya gidiyorlar. Atatürk genç kolejli ile uzun uzun konuşuyor. Onun müzik dalında ilerlemesini istiyor, Ferhunde Erkin Almanya'ya gidiyor, Batı ülkelerinde müzik öğrenimi yapan ilk Türk kızı oluyor.

Çankaya'daki karşılaşmada Atatürk'ün gözü kolejli kızın siyah kâkülüne takılıyor bir aralık. O zaman kâkül modası var. Beyaz perdenin ünlü yıldızı Clara Bowe'nin kâkülüne özeniyor bütün kadınlar. Ama Atatürk kâkülü sevmiyor.

— *Türk kızlarının alnı açık olur,* diyor.

Ferhunde Erkin kâkülünü arkaya tarayıp alnını açıyor. İstanbul'a dönünce arkadaşları şaşırıyorlar.

— *Kâkülüne ne oldu?* diye soruyorlar.

— *Atatürk Türk kızlarının alnı açık olur, diyor...*

Ertesi sabah bütün Türk kızları kâküllerini arkaya taramış, alnı açık inmişler kahvaltıya... Başörtüsü, türban tartışmaları yılan öyküsüne dönüşürken sık sık bu kâkül olayını anımsıyorum. O kolejli genç kızların torunları bugün ne durumda, neler konuşuyor, neler tartışıyor, nasıl *"örtülü şıklık"* yarışması yapıyorlar. Ferhunde Erkin 80'i aşkın bir kadın bugün, ara sıra konserlerde karşılaşıyoruz. Saçları bembeyaz, gözleri pırıl pırıl, bastonuna dayanarak yürüyor, ama Atatürk'ten, devrimlerinden söz ederken dikleşiveriyor. Onu alnı açık bir kadın diye seyrediyorum. Almanya'da piyano öğrenimi yapıyor, Türkiye'ye dönünce Devlet Konservatuarı'nın ilk öğretmenleri arasında yer alıyor. İçerde ve dışarda durmadan konser veriyor, birçok konçertoyu ilk kez onun piyanosundan dinliyor halkımız. Sayısız öğrenci yetiştiriyor, o öğrenciler de ünlü çalgıcılar oluyor. Giderek, konservatuvara öğretmen oluyorlar, müdür oluyorlar, dallarında güzel tırmanışlar yapıyor, çağdaş düzeylerini korumak için büyük bir savaş veriyorlar. O savaşlardan alnı açık çıkıyorlar.

Soyunmak budur işte. Bir savaşta yer almak, çalışmak, üretmek, erkekle yan yana, el ele, omuz omuza olmak, insanca yaşamak... Örtünmek de kapanmak, geride kalmak ikinci plana çekilmek demek bence.

★ ★ ★

Bir süre önce Körfez ülkelerine gittim, Abu Dabi, Sharzad ve Dubai'de "şeyka"larla da konuştum. Sharzad'da bir sarayda Şeyh'in genç ve güzel eşi Kuveyt Üniversitesi'ni bitirmiş, aydınlanmış bir Körfez kızı. Bana Türk kadınlarını sordu uzun uzun, anlattıklarımı da masal gibi dinledi. O genç şeykanın yanında bir kadın daha vardı, bana dehşetle bakıyordu nerdeyse, doğrusu ben de ona. Çünkü bu genç kadının yüzü de görünmüyor, deve derisinden bir maske takıyordu. Ona sordum.

— *Yatakta çıkarıyor musunuz?*

Güldü,

"Hayır çıkarmıyorum" dedi. *"Kocam da istedi, ama yapmadım, sen sakalını kesersen çıkarırım dedim."*

Körfez kızının tepkisi ilginç geldi bana. Sakalı da deri maske gibi, başörtüsü gibi yapay bir şey diye düşünüyor belki de... O yolculukta Atatürk'ün çağdaş Batı uygarlığını amaçlayan ilkelerini, çabalarını daha içten hissettim. Başörtülü kızları yetiştiren, devrimleri yozlaştıran çabaları, bu yolda verilen ödünleri de gerçek yerine oturttum. Anayasamızda yer alan din eğitiminden başlıyor bu çabalar, öğretim birliği bozuluyor, tekkeleri, dinsel törenler, kızlar manastırı, Kuran kursları, TV'de dinsel saatler, mevlitler, mecliste iftarlar, ilkokul öğrencilerine cuma namazları, Alevi köylerine cami, Hıristiyan çocuklara Müslümanlık dersi, zincirleme gidiyor sonra... Çorap söküğü gibi... Bu sökük nerede durur artık. Laiklik ilkesi böylesine zedelendikten sonra da AET üyeliğine başvurmak çabaları başarıya ulaşabilir mi? Önce eğrileri ve doğruları yerine oturtmak gerekmez mi?

Önceki gün SHP Genel Başkanı *Erdal İnönü*'nün Avrupa Parlamentosu raportörlerinden sosyalist grup sözcüsü İngiliz parlamenter Richard Balfe onuruna verdiği kokteyl de çelişik düşüncelere kal-

dırdı beni. Bir yanda dışişleri ve devlet bakanları, bir yanda eski DİSK Başkanı Abdullah Baştürk, yazarlar, sanatçılar, sendikacılar, politikacılar, ara sıra aile fotoğrafı gibi resimler çekiliyor. Ama bir de çekilemeyen resimler var. Şu aile fotoğrafında yer alan kişileri tam boyutlarıyla çekmek gerekir.

Objektifin önüne geçip de resim çektirmeyi her zaman yapay bulurum. Doğasından kopar insan, doğrudan bakamaz, içten gülemez bir türlü, foto muhabirleri o resmi çekerken düşündüm. Böyle yapay bir fotoğrafın gerçeğini seyretmeyi özledim. Bakanlar, sendikacılar, yazarlar, diplomatlar bir arada, birbirlerine düşmanca, korkuyla, kuşkuyla değil, tersine saygıyla, suçlamadan, hoşgörüyle objektife bakabilselerdi. Her şeyi daha güzel, daha doğal yaşamaz mıydık o zaman, türban tartışmaları, yapay sorunlar, yapay çözümler havada kalmaz mıydı?

* * *

Yılbaşında *"içerdekiler"*den de kartlar aldım, güzel dileklerini, geleceğe umutla, sevgiyle bakışlarını hissettim çok derinden. Bir gece de telefon çaldı, Almanya'dan bir ses, Hüseyin Erdem, Ruhi Su'nun *"Elkapıları"*nı ve *"Kuvayı Milliye Destanı"*nı Almanya'da basmışlar bana da yollamışlar. Bir de *"En Alttakiler"*i Günter Wallraff ve Hüseyen Erdem birlikte imzalamışlar. Erdal İnönü'nün kokteylinde, Balfe ile karşılaştığım gün o kitap ve plaklar da bana ulaştı. Devlet Konukevi'nde çekilen fotoğrafların boyutları da hayli genişledi. Galiba, makineye yeni bir film takmak, fotoğrafları yeniden çekmek gerekiyor... O zaman bugüne de yarına da bakışımız değişir belki...

Öz ve Biçim...

İLHAN SELÇUK *9 ocak*

Üniversitede türban yasaklanırsa ne olacak? Kimi yüksek devlet görevlisi Atatürkçü olduğunu mu kanıtlayacak? İrtica akımına bir engel mi oluşacak? Hayır. Türban tartışması gülünç bir niteliğe dönüşmüştür. Biçimsellik, her zaman olduğu gibi, gerçeklerin üstüne bir şal örtüyor.

Kimi Atatürkçü, frak ile silindir şapkayı Kemalizm'in simgesi sayabilir; "giysi devrimi"yle yetinebilir; böylelerine 1960'larda bir ad takmıştım:

— *Gardrop Atatürkçüleri!..*

Atatürkçülük, biçimsellikte dondurularak devrimlerin özüne inilemezse yaşayamaz.

Oysa dünya tarihinde Atatürk'ün önemli bir anlamı vardır: Emperyalizme karşı ilk uiusal bağımsızlık savaşının başarısı; İslam dünyasında ilk laik devlet; insanlığın *"aydınlanma"* sürecinde bir adım; din-bilim çatışmasında *"Doğu"*da bir aşama; milli demokratik devrim kapsamında çarpıcı bir deneyimdir cumhuriyetimiz...

İlerde bu deneyimin önemi azalacağına artacaktır; çünkü çağdaş uygarlıkla özdeş bir gelişmedir.

*

Üniversitede türbanı yasaklamak yanlıştır, türbanın yasaklanması gerçeği örtecektir.

Gerçek nedir?

Milli Eğitim düzeninde ilkokul, ortaokul ve liseyi bitirdikten sonra üniversiteye giren bir genç kız *"tesettür"*e bağlanıyorsa, asıl türban Milli Eğitim Bakanlığı'nın başına çuval gibi geçirilmiş demektir.

Olayın özü buradadır.

Atatürk'ün kurduğu milli eğitim düzeni (çok yazdık) yıkılmıştır. Dünyanın öteki ülkelerinde milli marşların adında *"bağımsızlık" (istiklal)* ve eğitim bakanlıklarının başında *"milli"* sözcüğü yoktur. Bu iki kavram Türk ulusunun tarihinden kaynaklanıyor.

Ne yazık ki İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana hem *"bağımsızlık"* hem de *"milli"* üzerine birer çarpı işareti konmuştur. Atatürk *"tam bağımsızlık"* demişti. Bugün resmi görüş (tamından vazgeçtik) bağımsızlığı bir kenara itmiştir; *"karşılıklı bağımlılık" (İnterdependence)* kavramını benimsemiştir. *Milli Eğitim* bir yana bırakılmış *"ümmet eğitimi"* geçerlilik kazanmıştır. Atatürk 1924'te medrese öğretimine son vermişti. Bugün 715 medrese, imam hatip lisesi adı altında öğretim yapıyor. Bu öğretimin temel ilkesi (1960'larda bu köşede çok yazdık) ortaçağı vurgulayan şu tümcede odaklaşıyor:

— *Gerçeğe giden yol, akıl yolu değil, şeriat yoludur.*

*

İslamda kadından imam olmaz. Buna karşın Milli Eğitim Bakanlığı'nın yönettiği imam okullarında 30.000 kız öğrenci yetişmektedir. On binlerce kızın imam okulunda işi ne? Bütün imam okullarında 230 bin öğrenci şeriatçılık talim ediyor. İmamhatip okulları meslek okulu olmaktan çıkarılmış, temel öğretim kurumlarına dönüştürülmüştür. Medreselerde yetişen şeriat öğrencileri imam hatip liselerini bitirdikten sonra üniversiteye giriyorlar; ardından en önemli devlet görevlerini üstleniyorlar. Uzun yıllardan beri büyük bir plan ve bilinçli program göz göre göre uygulanıyor.

Yalnız Genelkurmay Başkanlığı Harp Okullarına imam hatip mezunlarını almıyor.

Peki, bu önlem mi? Harp Okulu'ndan yetişen "subay" ile en yüksek devlet görevlerini üstlenmiş *"imam-hatip çıkışlı"* karşı karşıya gelirse ne olacak? Ordu sivil iktidarın buyruğu altında mı olacak? Yoksa Atatürkçülük adına darbe mi yapacak?

Görülüyor ki Atatürk cumhuriyetinin düzeni yıkılmış, iş arapsaçına dönmüştür.

*

Türbanın biçimselliği altında yatan özün gerçekleri niçin konuşulmuyor?

Günden güne bozulan ekonomiye karşı bilimsel sol muhalefet yasaklanırsa ortada ne demokrasi kalır ne de aklın aydınlığı... Ve tepkiler sapkınlaşır, başka renklere dönüşür. Bu da tarihte ve günümüzde çoğu ülkede yaşanan bir evrensel yasadır.

Yönetim kurullarına üye atanması önerisi gündemde

Banka düzenine hükümet denetçisi

10 ocak

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Mevduat toplayan tüm bankalara, Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı tarafından yönetim kurulu üyesi atanması yönünde bir öneri gündeme geldi. Başbakan **Turgut Özal**'ın yakından izlediği bu önerinin yarar ve sakıncaları Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı **Kaya Erdem** başkanlığındaki toplantılarda tartışıldı. Cumhuriyet'e bilgi veren Kaya Erdem şunları söyledi:

"Atama yetkisi bende, ama şu an için bu yetkiyi kullanmayı düşünmüyorum. Aslında bütün bankalara 63. madde çerçevesinde denetçi ya da yönetim kurulu üyesi atanması normal, ama yanlış yorumlara neden olmaması için bu yetkiyi şu anda kullanmayı düşünmüyorum. Yalnızca çok güvenli bir kamu bankası olan Vakıflar Bankası'na eski PTT Genel Müdürü Servet Bilgi Paşa'yı atadık."

Önerinin benimsenmesi halinde, bankalara atanacak ve oy hakkı bulunmayacak yeni yönetim kurulu üyelerinin, görev yaptıkları bankaların mali bünyelerine ilişkin bilgileri günlük olarak Hazine'ye aktarmaları öngörülüyor.

Bankalar Yasası'nın geçen mayıs ayı sonunda değiştirilen 63. maddesi, Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığına mevduat toplayan bütün bankalara bir yönetim kurulu üyesi ve bir denetçi atama yetkisini tanıyor. Söz konusu madde şu hükmü taşıyor: **"Mevduat toplayan bütün bankalara bakanlık bir yönetim kurulu üyesi ve bir denetçi atayabilir. Bu şekilde atanan yönetim kurulu üyesi için 22. maddenin 1. fıkrasındaki şart aranmaz. Denetçi bu kanun ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre denetimlerini yapır."**

AKIŞIK: 64 KAPSAMINDA DEĞİLİZ

Uluslararası Endüstri ve Ticaret Bankası Genel Müdürü **Varol Akışık**, bankasının 64. madde kapsamına alındığı yolundaki haberleri yalanladı.

Akışık, Ankara'da düzenlediği basın toplantısında bankasının dış taahhütler toplamı ile dış varlıkları arasındaki oranın yüzde 20'yi aştığını, döviz varlık ve borçları oranının da yüzde 91 düzeyinde olduğunu söyledi.

Akışık, bankasının döviz tevdiat hesapları üzerinden Merkez Bankası'nın öngördüğü oranın çok üstünde döviz kredisi açtıklarını da belirtti.

UET'nin 64. madde kapsamında olduğu yönündeki haberleri yalanlayan Akışık, **"Bunu en iyi yeminli murakıplar ve Hazine biliyor"** dedi.

İran, büyük saldırıda 5 bin Iraklı askerin öldüğünü öne sürdü

'Kerbela-5' başladı

10 ocak

Dış Haberler Servisi — İran, önceki gece cephenin güneyinde Irak'a karşı büyük bir saldırı başlattığını açıkladı. İran resmi haber ajansı İRNA, Şattülarap su yolunu geçerek iki koldan saldırı başlatan İran birliklerinin Irak sınırından 4 kilometre içeriye girdiklerini ve 5 bin Irak askerinin öldürüldüğünü bildirdi. İRNA, **"Kerbela-5"** kod adlı saldırının Basra kentinin güneyindeki Salamşeh bölgesi ile daha kuzeydeki **Kusk** bölgesinde yapıldığını kaydetti.

Bağdat Radyosu ise saldırıya geçen İran birliklerinin, elde ettikleri mevzilerin çoğundan püskürtüldüğünü ve arkalarında dağ gibi yığılan cesetler bıraktıklarını öne sürdü.

İran tarafından yapılan resmi açıklamada, İran birliklerinin saldırı sırasında 8 Irak savaş uçağını düşürdükleri belirtildi. Tahran, **"Kerbela-5"** operasyonu sırasında üç Irak tugayının yok edildiğini, 5 bin askerin öldürüldüğünü bildirdi.

İRNA'nın haberine göre, İran savaş uçakları dün sabah da Basra kentinin güneydoğusundaki Irak karargâhları ile cephaneliklerine saldırı düzenleyerek Irak'a ağır kayıplar verdirdiler. İRNA, Irak birliklerinin bozguna uğrayarak dağıldıklarını öne sürdü. İran haber ajansı, İran birliklerinin, Kusk bölgesinde giriştikleri ikinci saldırıda, Irak'ın iki savunma hattını yardıklarını belirtti.

İRNA ayrıca, Irak savaş uçaklarının dün öğle saatlerinde İran'ın Kuzistan bölgesindeki Susangerd kentine yaptıkları hava saldırısında 58 sivilin öldüğünü, 100 sivilin yaralandığını bildirdi. İRNA, **"Irak, savaş alanındaki bozgununa misilleme olarak Susangerd'e saldırdı"** ifadesini kullandı.

İran'ın cephenin güneyinde iki hafta önce giriştiği saldırı Irak tarafından geri püskürtülmüştü. Irak, saldırıya katılan 34 bin İranlı askerin öldürüldüğünü açıklamıştı.

İran, iki ülke sınırına 650 binden fazla askerle yığınak yapmış bulunuyor. İranlı yetkililer, 21 marttan önce Irak'a karşı nihai" saldırının başlatılmasının planlandığını bildiriyor.

İran'ın "Kerbela" operasyonlarının birincisi geçen haziran ayında başlatılmıştı.

Bağdat'tan önceki gün yapılan açıklamada ise Irak savaş uçaklarının İran birliklerine karşı 54 saldırı gerçekleştirdikleri haber verildi. Irak'ın açıklamasında, saldırılar sırasında İran birliklerine ağır kayıplar verdirildiği ve askeri araçların tahrip edildiği bildirildi.

MOSKOVA'DAN ÇAĞRI

Bu arada Sovyetler Birliği önceki gün ilk kez Körfez Savaşı'na son verilmesi çağrısı yaptı. SSCB'nin Londra Büyükelçisi **Leonid Zamyatin**'in hükümeti adına İngiltere Dışişleri Bakanlığı'na ilettiği mesajda, Moskova'nın savaştan duyduğu endişe ve savaşa görüşmeler yoluyla son verilmesi isteği belirtildi.

Çalışma Bakanı Türk-İş ve Hak-İş'i ziyaret etti

İşçi sorunu takvime bağlanıyor

10 ocak

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı **Mükerrem Taşçıoğlu**'nun, çalışma yaşamına ilişkin sorunların çözümünün öncelik sıralarına göre belli bir takvime bağlanması önerisi, Türk-İş ve Hak-İş tarafından benimsendi. Buna göre çalışma yaşamıyla ilgili sendika ve kuruluşlar, ivedilikle çözüm bekleyen sorunları, yazılı olarak 10 şubat tarihine kadar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bildirecekler. İletilen bu sorunlar, sendikaların yanı sıra, çalışma yaşamıyla yakından ilgili kurumların temsilcilerinin de katılacağı toplantılarda ele alınacak.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mükerrem Taşçıoğlu, büyük kongrelerini tamamlayan Türk-İş ve Hak-İş'i dün ziyaret etti. Taşçıoğlu, yanında Müsteşar **Ateş Amikoğlu,** ANAP Artvin Milletvekili **Nevzat Bıyıklı** olduğu halde ilk olarak saat 10.00'da Türk-İş'e giderek burada Türk-İş Genel Başkanı **Şevket Yılmaz,** Genel Sekreter **Emin Kul** ve yönetim kurulu üyeleri ile yaklaşık bir saat süreyle görüştü. Taşçıoğlu, **"meseleleri hal için gelmediğini"** belirterek, bundan böyle çözümlenmesi gereken sorunların öncelik sıralarına göre belli bir takvime bağlanarak çözümüne çalışılacağını bildirdi. Taşçıoğlu, **"İşin halledilmesinin lafta değil, fiiliyatta olduğunu ispat etmiş olacağız"** dedi.

Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz da görüşmede Bakan Taşçıoğlu'na, çalışma yaşamına ilişkin sorunları içeren şu önerileri ilettiğini söyledi:

"— **Kamu işvereni ile oturulan toplu iş sözleşmesi görüşmelerindeki tıkanıklık.**

— Sosyal güvenlik kuruluşlarının, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde bir çatı altında toplanması.

— **Geçen yılın 6. ayında işkollarının indirilmesi yolunda TBMM'ye verilen önerinin çekilmesi.**

— Çalışma yaşamına ilişkin olarak yasalardaki değişiklik önerisi.

— **İşçi ve memur emekli aylıklarının saptanmasında son beş yılda ödenen primlerin ortalamasının esas alınması.**"

Bakan Taşçıoğlu daha sonra saat 11.00'de Hak-İş'i ziyaret ederek Genel Başkan **Necati Çelik** ve Genel Sekreter **Hüseyin Tanrıverdi** ile görüştü. Taşçıoğlu, işçi emeklileri ile memur emeklileri arasındaki ücret farklılığının giderildiğini belirterek, emekli gösterge tablolarında yükseltmeye gidildiğini söyledi.

30 ton Türk fındığı Japonya'dan geri dönüyor

Fındığa yine veto

10 ocak

TOKYO/TRABZON (AA) — Japonya hükümeti, 30 ton Türk fındığının, kabul ettikleri düzeyin iki katı radyasyon taşıdığının anlaşılması üzerine geri gönderileceğini açıkladı.

Japon Sağlık Bakanlığı yetkilileri yaptıkları açıklamada, Çernobil kazasından bu yana ithal ettikleri gıda maddeleri arasında en yüksek düzeyde radyasyona aralık ayında ithal edilen Türk fındıklarında rastladıklarını belirttiler.

Japonya Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde yapılan testlerde, Türk fındıklarında kilo başına 520 ile 980 bekerel düzeyinde sezyum 134 ve 137'ye rastlandığını, Japonya'nın kabul ettiği üst sınırın 370 bekerel olduğu belirtildi.

Sağlık Bakanlığı yetkilileri, sezyum 137'nin, lösemi ve diğer kanser türlerine yol açtığını belirttiler.

Çernobil kazasından sonra Japonya, gıda ithalatını daha sıkı biçimde denetlemeye başlamıştı. Yetkililer, Türkiye'den ithal edilecek her türlü gıda maddesinin karantina istasyonlarında inceleneceğini de haber verdiler.

Bakanlığın, Türk fındığını ithal eden şirkete, fındıkları Türkiye'ye geri göndermesi yolunda talimat verdiği belirtildi.

Öte yandan, Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliği Genel Müdürü **Bülent Özesen,** Türk fındığının **"Bütün söylentilere rağmen"** ihraç edildiğini söyledi.

Özesen, Fiskobirlik'in depolarında radyasyon şüphesiyle 33 bin ton fındığın mühürlenerek depolandığı yolundaki haberlerin asılsız olduğunu açıkladı.

Konu ile ilgili olarak AA muhabirine bir açıklama yapan Genel Müdür Özesen şunları söyledi:

"Alım yaptığımız 58 bin ton fındığın 25 bin tonu Batı, 33 bin tonu ise Doğu bölgelerimize aittir. Bu fındıklardan bugüne kadar kontrolü yapıldıktan sonra 10 bin tonluk bölümünü ihracat ettik. Son olarak getirdiğimiz radyasyon ölçüm cihazının amacı yanlış anlaşılmış ve uygulama saptırılmıştır. Biz fındığımızın ihracatta daha sağlıklı değerlendirilmesi açısından bunu yapıyoruz. Yani stoklarımızdaki ürünün kontrolünü yaparak 600 bekerelin altındakini AET ülkelerine, 600 ile 2 bin bekerel arasındakilere ise Dünya Sağlık Teşkilatı'nın kabul ettiği şekilde diğer ülkelere satabilmek için bir nevi otokontrol yapmaktayız. Mesele budur."

Hükümet 8 milyar lira ayırdı

Kuran kurslarının altın çağı

HASAN UYSAL *10 ocak*

ANKARA — Özal hükümetinin 1987 yılını da kapsayan son üç yıllık dönemde, 20 ilde yeni Kuran kursu açılmasını planladığı, şimdiye kadar 3 milyar 45 milyon lira harcanarak, 7 ilin Kuran kursunun hizmete girdiği belirlendi. Toplam 8 milyar 350 milyon lira harcanarak, devreye girmesi beklenen 20 ildeki Kuran kursundan 10'unun inşaatlarının sürdüğü, bu yıl 2 Kuran kursu hizmete girerken, üç ile daha Kuran kursu açılması için temellerinin atılacağı saptandı.

Hükümetçe hazırlanan 5 yıllık yatırım programına göre, 1983 yılında başlatılan Ordu, Diyarbakır, Van, Kars, Urfa, Mardin ve Bolu illeri Kuran kursları binaları 3 milyar 45 milyon lira harcanarak tamamlandı ve geçen yıl hizmete girdi. Toplam 330 milyon liraya çıkacak olan ve 1984 yılında inşaatına başlanılan Denizli Kuran kursu binası ile 1985 yılında inşaatına başlanılan 500 milyon liraya çıkacak Bitlis Kuran kursu binaları da bu yıl hizmete girecek. Ayrıca bu yıl Tokat ile Kocaeli Kuran kursları ikmal inşaatları 100 milyon lira harcanarak tamamlanacak. Kuran kursları büyük onarım ve ikmal inşaatları için, bütçeye bu yıl için 375 milyon lira konulduğu belirlendi.

1985 yılında inşaatına başlanan ve her biri 500'er milyon liraya çıkacak Siirt ve Zonguldak Kuran kursları hizmet binaları ile 400'er milyon lira harcanarak inşaatları süren Kırşehir ve Çanakkale Biga ilçesi Kuran kursu binaları 1988 yılında tamamlanacak.

Özal hükümetinin Kuran kursları yatırım programlarında, Kuran kurslarının açılacağı bölgelerin seçimi de ilginç bir özellik gösteriyor. Yatırım programına göre, Kuran kurslarının yüzde 90'ı doğu kentlerde, sadece yüzde 10'u ise batı bölgesinde kalan kentlerde yer alıyor. Buna göre, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da 11 il, Karadeniz ve İç Anadolu Bölgesi'nde 7 ilde Kuran kursları hizmete girerken, Ege ve Marmara Bölgesi'nde birer Kuran kursu binaları yapılıyor. Akdeniz Bölgesi'nde ise Kuran kursu binası açılmaması dikkat çekiyor.

AIDS'i durduran bir ilaç geliştirildi

11 ocak

WASHINGTON (AA) — Birleşik Amerika'da, öldürücü AIDS hastalığının ilerlemesini durduran ve tıp uzmanlarınca önemli bir adım olarak nitelendirilen yeni bir ilaç geliştirildi. Kaliforniya'daki **"İon Rharmaceuticals"** adlı bir ilaç firması, virüslerin etkisini kıran **"Ribavirin"** adlı ilacın hastalar üzerinde yapılan ilk deney sonuçlarını açıkladı.

İlacın AIDS'in ilerlemesini önlediğine ilişkin belirtiler bulunduğunu bildiren firma doktorlarından **Welson Jolly**, alınan sonucun bu hastalığın anlaşılmasında önemli bir adım olduğunu söyledi. İlacın hastalığın ilk aşamasında olan hastalar üzerinde denendiği de belirtildi.

Firma, ilacın, kısa adı **Las** olan **"Lymphadenopathy Sendromu"**ndan (vücuttaki lenf nodlarının büyümesiyle oluşan hastalıklar) şikâyetçi olan 163 hasta üzerinde denendiğini açıkladı. Lenf nodları genişleyen bu hastaların bazen AIDS'e yakalandıkları bildiriliyor.

Firmanın açıklamasına göre, günde 800 miligram dozunda **Ribavirin** verilen hastalardan 52'sinin AIDS hastalığına yakalanmaları önlendi.

Öte yandan merkezi New York'taki AIDS kurbanlarını Destekleme Örgütü ile homoseksüeller grubu, firma yetkililerinin deneme aşamasında olan bir ilacın sonuçlarını açıklamalarını eleştirdiler ve bunun pek çok hastaya umut vereceğini söylediler. Grup açıklamasında, ilaç sonuçlarının basın toplantısı yerine ciddi bir tıp dergisinde yayımlanmış olması gerektiğine dikkat çektiler.

Behice Boran'la Bir Görüşme

MUSTAFA EKMEKÇİ *11 ocak*

Behice Hanım'la Brüksel'de konuştum. Okurlar izlemişlerdir, çok kişiyle konuştum. Dışarıda nasıl yaşıyorlardı? Nasıl geçiniyorlardı? Bunları da Türkiye'de merak edenler olmaz mıydı?

Behice Hanım'la 16.30'da buluşacaktık. Evi arayıp bulmam güç oldu doğrusu. Bir kahveye oturup saat doldurdum. Saat 16.30'a geldiğinde, sokağa girince, evin kapısında beni bekler buldum. Sırtında pardesü vardı. Ağarmış saçlarını örtmüştü. Az kalabileceğimi söyledim:

— *Keşke daha erken bir saat verseydim, boşuna kahvede oturmuşsun...* dedi. *Sabahtan beri dokuz kapının ipini çektim, tanıdıklara uğradım, onlara uğramayıverirdim...*

Brüksel'in oldukça kıyı mahallelerinden birinde, eski bir evde oturuyordu. Merdivenleri daracaktı.

— *Bu evleri onarmışlar, oturulur duruma getirmişler ama merdivenlerine dokunmamışlar, onlar yine daracık kalmış...*

Böyle dedi. Türkiye'den haberler sordu. Sağlığı iyi görünüyordu. Emekli olmaya niyetli görünmüyordu...

— *Çok sürmez Türkiye'ye dönersiniz...* dediğim-

de,

— *Yakın bir zamanda dönebileceğimizi sanmıyorum!* dedi. Her zamanki gerçekçiliğindeydi.

Çok soru filan sormadım. *Uğur Mumcu,* bir süre önce Almanya'da Düsseldorf'ta konuşmuş, Cumhuriyet'te bu, yazı dizisi olarak çıkmıştı...

Türkiye'de son günlerde tartışılan, yeni bir sol parti kurulması konusunda ne düşündüğünü sordum:

Aybar'la aralarındaki köprüleri çoktan attıklarını biliyordum. Pek olumlu değildi yanıtı. Ona göre Aybar, 1960 başlarının Aybar'ı değildi.

Behice Boran, 12 Eylül'den sonra Mamak'ta yargılanmış, bir süre yattıktan sonra salıverilmişti. Eşi *Nevzat Hatko,* Sofya'da sayrıevinde yatıyordu. Onun yanına gitti. Bir süre Bulgaristan'da kaldıktan sonra Brüksel'e geçti. Nevzat Hatko ölmüş, cenazesi İstanbul'a getirilip toprağa verilmişti. Oğlu Dursun büyümüştü. İstanbul'da bir yayınevinde çalışıyordu. *Melih Cevdet Anday*'ın 1951'lerde yazdığı, *Ruhi Su*'nun seslendirdiği *"Dursun Bebek"* değildi artık.

Behice Hanım Dursun'a gebeyken, Barışseverler Derneği davasında tutuklanmış, cezaevine konmuştu. Behice Hanım, Dursun'u cezaevinde dünyaya getirmedi. Bir süre cezaevinden izinli olarak salıverildi. Melih Cevdet'in *"Dursun Bebek"* şiiri şöyle:

"Merhaba Dursun bebek merhaba/İşte su/İşte ışık/İşte hava/İşte Dursun bebek bizim dünya.

Dandini dandini dastana/Dursun bebek uyusun/Uyusun da aman çabuk büyüsün/Danalar girmiş bostana.

Daha neler var, neler daha/İşte kundak/İşte hapis/İşte kavga/İşte Dursun bebek bizim dünya.

Dandini dandini dastana/Bostana girmiş danalar/Böyle tosunlar doğursun yarına ninni/Bizim aslan gibi analar..."

— *SHP'yi nasıl buluyorsunuz?* diye sordum Behice Hanım'a:

— *Daha ortada bir şey görünmüyor ki; daha kişiliğini, kimliğini bile belirleyemedi. Dış politikadaki görüşleri belirsiz. NATO konusunda ne düşünüyor, söyleyemiyor...*

Behice Boran, Avrupa'da *"siyasal sığınmacı"* olarak yaşıyor. Üç ay Brüksel'de kaldıktan sonra, Almanya'ya Düsseldorf'a *Osman Sakalsız*'ın yanına geçti. Brüksel'de evinin yakınında bir park var, o parkta yürüyüş yapıyormuş. Siyasal sığınmacı olarak, saptanan bir aylığı olduğunu Uğur Mumcu yazmıştı. Boran, 12 Eylül'den sonra yurttaşlığı ilk yitirenlerden. Kararın iptali için Danıştay'a başvurmuş, istemi reddedilmiş. Ankara'da Kavaklıdere'de bodrum katta bir dairesi vardı, ona da el konulmuştur sanıyorum. Yurttaşlığı yitirenlerin mallarına elkonuyor. Bu da ters bir uygulama. Yurttaşlığı yeniden kazandığında, elkonulan yerler ne olacak?

Yurttaşlığı yitirme konusunda gözlemlerim o ki, 12 Eylül'ün başlarında, en sıcak günlerinde, ilk çağrılanlar topun ağzındaydılar. Yanıt versin vermesin, hemen yurttaşlığı yitirdikleri Resmi Gazete'de yayımlanıp, yürürlüğe konuverdi. Kimbilir, kuruların arasında yaşlar da gitmiştir, ne bileyim? Ölüm cezalarının uygulanmasında da öyle olmuştur belki de...

Yurttaşlığı yitirme olayı yanlış anlaşılıyor, *"yurttaşlıktan çıkartma"* olayı ile karıştırılıyor. İkisi aynı şey değil. Yurttaşlığı yitiren bir kişi, -cezası neyse katlanarak- istediği zaman yurduna dönebilir. Bir de kimileyin, vatandaşlığa alma konusunda işlemler öyle çabuk yürütülüyor ki, örneğin Bulgaristan'dan Türkiye'ye sığınan halterci *Naim Süleymanoğlu*'nun işlemleri belki iki dakika bile sürmedi. Demek ki, bu işlemlerde de *"çifte ölçü"* kullanılıyor. Kimine yurttaşlığı yitirirken çabuk, kimine yurttaşlığı kazanırken çabuk. Uygulamada da, yurda bağlı olmak, işbaşındaki yönetime bağlı olmak biçiminde yorumlanıyor. Yorum yanlış elbette...

Kimsenin yurtseverliğinden kurkulanılamaz. Bu hak kimseye verilmemiştir.

Nihat sargın Brüksel'deydi. Behice Hanım sık sık onlara gidiyordu. Başka dostları vardı, akşam yemeklerinde buluşup konuşuyorlar, özlem gideriyorlardı. Birbirleriyle konuşmayanlar da vardı. Bir noktada, eski küskünlükler sürüyor gibi geldi bana.

Yurtdışında, siyasal sığınmacılar, belki Türkiye'den kaynaklanan bir hava ile yalnız bırakılmak mı isteniyorlardı? Türkiye'den gidenlerin çoğu onlardan uzak duruyor, gazeteciler pek semtlerine uğramıyorlar mıydı? Elçilikler, konsolosluklar zaten ilgili değiller miydi?

Yurtdışına gidenler niye gittiler? Yönetimler bunun üzerinde uzun uzun düşünmelidirler. Bir ülkede, *"işkence tezgâhları"* olduğu yaygınlaşırsa, dışarı gidenleri, orada yaşamlarını sürdürenleri nasıl karşılarsınız? Ülkede, doğal cezaevi koşulları olsa giderler miydi? Bir düşünün bakalım...

Behice Hanım çay yapmak istedi. Akşam olmuştu. Ortalık kararmıştı. Özür diledim.

— *Ama ben zaten çay yapacağım. Bir çay içelim ne olur?* dedi. Çay içmeden ayrıldım yanından...

* * *

Ankara'da 17 temmuzda kuruluş hazırlıklarını yapıp tüzelkişilik kazanan *"İnsan Hakları Derneği"*nin başına gelmeyen kalmadı. Derneğin tüzüğü, İçişleri Bakanlığı'nca bir türlü beğenilmedi. ikinci kez, bakanlıktan derneğe gelen yazıda, derneğin tüzükteki amaç ve etkinliklerinin yine siyasal nitelik taşıdığı, anayasa ve Dernekler Yasası'na aykırı olduğu, bu nedenle değiştirilmesi bildirildi. Bu, İnsan Hakları Derneği'nin çalışmalarını kösteklemekten başka bir şöy değildi.

İnsan Hakları Derneği 6-7 ay içinde, yurtiçi ve yurtdışı etkinliklerinden ötürü önemli bir kimlik kazandı. Dışarıdan gelen resmi, yarı resmi tüm kuruluşlar, derneği ziyaret ediyorlar. Son olarak Türkiye'ye gelen Balfe de, dernek yöneticileriyle görüşerek, Türkiye'de insan hakları konusunda bilgi aldı. İnsan Hakları Derneği'nin merkezi, Ankara'da Konur Sokak 15/3'te. Yürütme kurulunda şu kişiler var:

Başkan: *Nevzat Helvacı,* Yardımcısı: *Leman Fırtına,* Genel Sekreter: *Akın Birdal,* Genel Sekreter Yardımcısı: *Aykut Başçıl,* Genel Sayman: *Vecihi Ti-*

muroğlu. Yönetim Kurulu üyeleri: *Nuri Karacan, Gülten Akın, İbrahim Açan, Bekir Doğanay, Şaziment Sülekoğlu, Erbil Tuşalp.*

İnsan Hakları Derneği'nin bugün bir toplantısı var. Izmir, Istanbul, Adana ve Ankara'dan katılacak yöneticiler, İçişleri Bakanlığı'ndan gelen yazı üzerine görüşecekler. Bu toplantıyı radyo ile TV elbette vermeyecekler!

Yeni Galata Köprüsü

13 ocak

Yeni Galata Köprüsü'nün temeli dün Başbakan Turgut Özal tarafından törenle atıldı.

Törende konuşan Başbakan Turgut Özal, 1912'de Almanların yaptığı köprünün 280 bin Osmanlı altınına mal olduğunu belirterek, "**Altın üzerinden hesaplarsanız, bu köprü aşağı yukarı eski köprüden daha ucuza geliyor**" dedi. Özal konuşmasında 2. ve 3. Boğaz köprüleriyle İstanbul'un ulaşım sorununun tamamen çözümleneceğini belirterek, "**Deniz dibi tüneli ve çevre yollarının yapımına da inşallah bu yıl içinde başlanır**" şeklinde konuştu.

Bayındırlık ve İskân Bakanı Safa Giray da, Yeni Galata Köprüsü'nün ANAP hükümetinin yaptığı yeniliklerin sonuncusu olacağını ve bundan sonra belediyelerin kendi başlarına yapabilecekleri işlerden Karayolları'nı çekmek istediklerini söyledi. Giray, "Şu anda en güçlü belediye, İstanbul Belediyesi olduğu için bu işe İstanbul'dan başlayacağız, ama belediyeye gerekirse danışmanlık da yapacağız" dedi. Giray, Karayolları'nın bundan sonra yalnız kentler arasında görev yapacağını söyledi.

Konuşmalardan sonra köprünün Eminönü'ndeki şantiyesinde taşıyıcı 200 kazıktan ilkinin çakımına başlandı. Başbakan Özal'ın bir süre izlediği çakmadan önce Yeni Cami imamı Mahmud Albayrak tarafından dua ve islami şiirler okundu. Yeni köprü her biri 80 metre boyunda 200 kazıktan oluşacak ve toplam boyu 484 metre olacak. Köprünün ortasında 3 dakikada açılabilecek 81 metrelik bir geçidi olacak. 42 metre genişliğinde ve toplam 6 şeritli köprünün altındaki 5000 metre karelik yerleşim alanında çeşitli dükkânlar bulunacak. STFA tarafından inşa edilen köprü, 30 milyon dolara mal olacak. Özal, Okmeydanı'nda yapımı devam eden Perşembepazarı Ticaret Merkezi İnşaatı'nı gezdi, Özal'a burada, Karaköy Perşembepazarı Tüccarları Toplu İşyeri Yapı Koperatifi Başkanı Ünal Mısırlıoğlu ile merkezi inşa edecek olan ESKA inşaat yetkilileri maket üzerinde bilgi verdiler.

Buradan doğruca Ümraniye'deki Teletaş Telekomünikasyon Sistemleri Fabrikası'na giden Başbakan Özal'a, fabrika genel müdürü tarafından üretim hakkında bir brifing verildi. Öğle yemeğini fabrikada yiyen Özal, fabrikayı dolaştı. Özal'ın Teletaş'ta bulunduğu sırada, yakındaki Netaş fabrikasında grevde bulunan işçiler de fabrikanın önüne geldiler. İşçilerin, "Netaş işçileri eski dostlarını grev boylarından selamlar", "PTT'nin grev kırıcılığı engellenmelidir", "Toplusözleşmelere müdahale edilmesin" yazılı pankartlar taşıdıkları görüldü. Özal'ın fabrikadan ayrılması sırasında da işçiler, "**Başbakan Özal grev yerine**" şeklinde bağırdılar. Ancak Özal, işçilerle görüşmeden arabasına binip uzaklaştı.

DSP'den Köşk'e sert tepki

13 ocak

ANKARA **(Cumhuriyet Bürosu)** — DSP Genel Başkanlığı, Cumhurbaşkanlığının, "**liderlerle görüşme**"sine ilişkin olarak yaptığı açıklamaya sert tepki gösterdi ve "**Askeri yönetim dönemindeki Devlet Başkanlığı ve Milli Güvenlik Konseyi yetkileriyle, bugünkü Cumhurbaşkanlığı yetkilerini birbirine karıştırmaktan akçınılması gerektiği**" belirtildi. Cumhurbaşkanlığı Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği'nce yapılan açıklamanın anayasaya, yasalara ve gerçeklere aykırı olduğu savunulan açıklamada, "**Böyle bir görüşme olmamasından ötürü kıyamet kopmaz**" denildi.

Partinin ve grubun kurulmasından sonra Cumhurbaşkanı'yla görüşme isteminde bulunulmadığına işaret edilen açıklamada, bu hafta liderlerle görüşmeler yapacak olan Cumhurbaşkanı'nın DSP Genel Başkanı'yla görüşmeyi uygun görmediğinin anlaşıldığı kaydedildi. Gerekçe olarak, "**DSP grubunun resmiyetinin henüz ortaya çıkmamasının**" öne sürüldüğüne dikkat çekilen açıklamada şu görüşlere yer verildi:

"**Sayın Cumhurbaşkanının kimlerle görüşüp görüşmeyeceği, kendi takdirine ve görev anlayışına bağlıdır. Herhangi bir partinin genel başkanıyla görüşme mecburiyeti de yoktur. Ancak şunu hatırlatmak isteriz ki, bir partinin TBMM'de grup kurması veya kurduğu grubun 'resmiyet kazanması' Cumhurbaşkanlığının takdirine ve onayına bağlı değildir. Ayrıca Cumhuriyet Başsavcılığı'nın da takdir ve onayına bağlı değildir. Siyasi Partiler Yasası'nın gerekleri yerine getirilmiş ve DSP'nin TBMM grubu resmiyet kazanmıştır. Bu durumda hiçbir makam veya kişi TBMM'deki DSP grubunun varlığını, yasallığını, resmiyetini tartışma hakkına sahip olamaz. Bunu tartışma konusu yapmaya, buna gölge düşürmeye kalkışanlar, Siyasi Partiler Yasası'nı da, yasanın kaynağını oluşturan anayasayı da çiğnemiş olurlar**".

Başsavcılığın incelemesinin DSP ile değil, kurulan ve kapatılan bir partiyle ilgili olduğuna işaret edilen açıklamada, TBMM'deki DSP'li milletvekillerinin DSP ve TBMM üyeliklerini korudukları sürece ve sayıları 20'nin altına düşmedikçe grubun varlığını ve resmiyetini sürdüreceği vurgulandı ve "**Başsavcılığın, görüşümüze göre yetkisini aşarak başlattığı inceleme nasıl bir sonuç verirse versin, bu DSP'nin TBMM**

grubunu hiçbir şekilde etkilemeyen bir sonuç olacaktır" denildi. Açıklamanın son bölümünde de şu görüşlere yer verildi:

"Başta söylediğimiz gibi, DSP Genel Başkanı'nın Sayın Cumhurbaşkanı ile görüşmek için özel bir isteği olmamıştır. Sayın Cumhurbaşkanı'nın da kendisiyle görüşmesi için herhangi bir yasal zorunluluk yoktur. Böyle bir görüşme olmamasından ötürü kıyamet kopmaz.

Fakat, Cumhurbaşkanlığının, anayasadaki ve yasalardaki yetkilerini aşarak, TBMM'nin iç düzenine, partilerin yasal durumuna veya milletvekillerinin kendi özgür iradeleriyle TBMM'de grup oluşturmalarına karışması veya herhangi bir parti grubunun varlığına ve meşruluğuna gölge düşürmeye kalkışması karşısında ciddi bir rejim bunalımı ortaya çıkar.

Askeri yönetim dönemindeki Devlet Başkanlığı ve Milli Güvenlik Konseyi yetkilileriyle, bugünkü Cumhurbaşkanlığı yetkilerini birbirine karıştırmaktan kaçınmak gerekir.

Kaldı ki DSP, askeri yönetim döneminin, siyasal partiler konusunda, Devlet Başkanlığı'na ve Milli Güvenlik Konseyi'ne tanıdığı yetkileri uygun bulmadığı içindir ki, kuruluşunu, o yetkilerin kalkışından sonraya ertelemiştir. Bunu da, daha askeri yönetim sürerken açıklamıştır."

TGS'den Ceza Yasası Tasarısı'na tepki:

Ülkemizi yönetenlerin kafa yapısını yansıtıyor

13 ocak

Haber Merkezi — TGS Genel Başkanı Oktay Kurtböke, yeni Ceza Yasası tasarısında basına getirilmek istendiği belirtilen yeni sınırlamalarla ilgili olarak yaptığı açıklamada, **"ilk bakışta tasarıdaki basına yaklaşım,ülkemizi yönetenlerin kafa yapısını yansıtıyor; okumayan, tartışmayan, sadece kendisine verilenle yetinen bir toplum yaratmak için var güçleriyle çalışıyorlar"** dedi.

Kurtböke'nin açıklamasının tamamı şöyle:

"Ceza Yasası ile ilgili olarak hazırlanan tasarı hakkında bilgilerimiz basına yansıdığı kadar. Tasarıyı inceledikten sonra TGS olarak görüşlerimizi kamuoyuna açıklayacağız. Ama ilk bakışta tasarıdaki basına yaklaşım, ülkemizi yönetenlerin kafa yapısını yansıtıyor; okumayan, tartışmayan, sade kendisine verilenle yetinen bir toplum yaratmak için var güçleriyle çalışıyorlar. Aldıkları hiçbir önlem onlar için geçerli değil. Akıllarına gelen her şeyi uygulamaya kalkışıyorlar. 1980'lerden bu yana gerçekleştirilen her yasada çalışanlar olarak, basın olarak büyük kayıplarımız oldu. Bütün bunlar yetmedi. Şimdi kendilerini kafalarının gerisindeki düzene biraz daha yaklaştıran bu tasarı ile çıktılar karşımıza.

Halkımızı kimse sürekli olarak aldatamamıştır. Bu tasarıyı hazırlayanların da gücü buna yetmeyecektir."

Mimarlar Odası İstanbul Şubesi:

Tarlabaşı yıkımları kanuna aykırı

16 ocak

İstanbul Haber Merkezi — Mimarlar Odası İstanbul Şubesi'nce yapılan bir açıklamada belediye meclislerinin **"arsa ve mülk üzerinde kumar oynayabilenlerin"** değil, tüm belde halkının meclisleri olduğu kaydedilerek, **"Dolapdere-Piyalepaşa-Tarlabaşı planları Mecliste oybirliği ile reddedilmelidir; bu planların yürürlüğe girmesi ve uygulanması hakkında olumlu oy verenlerin, kaçınılmaz cezai sorumlulukları vardır"** denildi.

Açıklamada belediyenin revizyon ve uygulama planları yaptırmak üzere STFA Temel Mühendislik firmasına ihale ettiği Dolapdere-Piyalepaşa Nazım İmar Planı'na, bu planda olmayan Tarlabaşı bölgesinin de dahil edildiği belirtilerek, **"İhale edilmiş olan planlar, Anakent Belediye Meclisi'nin gündemine bugünlerde gelecektir, bu planlar belediyenin uymak zorunda olduğu kararlara, beldenin ve kamunun menfaatlerine aykırı olarak yapıldığı için, yasalara aykırı olduğunu bile bile olumlu oy vermek, cezai sorumluluk yaratacaktır"** denildi. Daha önce Tarlabaşı caddesi yol güzergâh planı çerçevesinde yapılan yıkımların 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'na aykırı olduğunun Beyoğlu 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'ne yaptırılan tespitlerle belirlendiği kaydedilen açıklamada **"Yasaya göre koruma kapsamında olan Beyoğlu ve Tarlabaşı yıkımlarının izinsiz müdahale ve yasak kapsamında olduğu için belediyelerin de buna uyma zorunluluğu olduğu"** belirtildi.

Yıkılan her bina için 2-5 yıl hapis ve 50 bin ila 200 bin lira arasında para cezası öngörüldüğü belirtilen Mimarlar Odası İstanbul Şubesi'nin açıklamasında, Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu'nun 15-16 Ekim 1986 tarihli kararı ile Tarlabaşı bölgesi için, Turizm Bakanlığı, Vakıflar ve Belediye'nin birlikte koruma amaçlı bir plan yapmasını öngördüğü belirtilerek, Yüksek Kurul ve Bakanlıkça saptanmış ve belediyece yıktırılmış bulunan binalar için soruşturma açılması istendiği kaydedildi. Bu karar biline biline, Yasaya ve Yüksek Kurul kararına aykırı olarak, Dolapdere-Piyalepaşa revizyonu ve uygulama planları ihalesine Tarlabaşı güzergâhının da sokulduğu vurgulanan açıklamada, **"Yüksek Kurul kararları STFA'ya zamanında iletilmeyerek, planlar Meclisin onayıyla, kanunlara uygun gibi görünen bir kılıfa büründürülmek istenmektedir"** denildi.

Açıklamada Dolapdere-Piyalepaşa planlarının 60 katlı gökdelenler için zemini dere yatağı ve alivyonlu olduğu ve bir fay hattı üzerinde bulunduğu için teknik açıdan zararlı olduğu kaydedilerek, şöyle denildi:

'Fındıklı'da Mecidiyeköy'de, Zincirlikuyu'da gelişmiş ve 4. Levent'te gelişmekte olan iş merkezleri varken sadece bir trafik aksı meydana getirdiği için bu planların uygulanması zararlıdır. Dolapdere-Piyalepaşa Nazım İmar Planı'nın asgari bilimsel denetimden geçmeden Meclise sunulması dikkat çekicidir.''

Trafik anarşisi sürüyor: 17 ölü

16 ocak

Yurt Haberleri Servisi — Trafik anarşisi dün yine can almaya devam etti. Gaziantep, Kocaeli, İstanbul ve Manisa'da meydana gelen trafik kazalarında 15 kişi öldü, 28 kişi de yaralandı.

İzmit-Adapazarı karayolunda dün meydana gelen zincirleme trafik kazasında **Fevzi Küçük** yönetimindeki 41 DE 630 plakalı kum yüklü kamyon, **Sedat Sağır** yönetimindeki 61 DP 249 plakalı otobüse arkadan çarptı. Kamyon daha sonra da karşı yönden gelen **Musa Kabakulak** yönetemindeki 01 EF 426 plakalı kamyonla çarpıştı. Kamyon şoförü Musa Kabakulak ile yanında bulunan ve kimliği henüz belirlenemeyen 35 yaşlarında bir kişi olay yerinde öldü. Öteki kamyon şoförü Fevzi Küçük ise kaldırıldığı İzmit Devlet Hastanesi'nde yaşamını yitirdi.

İstanbul'dan Bağdat'a gitmekte olan **Burhan Vural** yönetimindeki 47 AET 051 plakalı yolcu otobüsü, Gaziantep'in Hurşit Dağı mevkiinde karşı yönden gelen **Sadettin Aydoğan** yönetimindeki 47 AK 269 plakalı tankerle çarpıştı. Kazada, **Metin Kurt, Abdullah Temel, Fevzi Güler, Yusuf Demiral, Ali Şentürk** ve **Abdullah Türkdoğan** öldü, yaralanan 19 kişi de Gaziantep Devlet Hastanesi ve SSK Hastanesi'nde tedavi altına alındılar. Manisa'nın Beydere yöresinde meydana gelen trafik kazasında da 1 kişi öldü, 7 kişi de yaralandı. Yuntağı bölgesindeki ormanlık alanda çalışan işçileri taşıyan ehliyetsiz şoför **Ecevit Aslan** (17) yönetimindeki 45 KA 644 plakalı kamyon virajı alamayarak şarampole yuvarlandı. Kamyon kasısında bulunan 35 işçiden **Hasan Akçal** (17) öldü, 7 kişi de çeşitli yerlerinden yaralandılar.

İstanbul'da dün meydana gelen trafik kazalarında 5 kişi öldü. E-5 karayolunda, Kadıköy Acıbadem köprü altındaki kazada **Ziya Uzunal**'ın kullandığı 34 KV 444 plakalı otomobil karşıya geçmekte olan 10 yaşındaki **Atagül Balcı** ile 6 yaşındaki kardeşi **Ahmet balcı**'ya çarptı. İki kardeş olay yerinde öldü. Eminönü'ndeki kazada **Cihat Yıldız**, Gaziosmanpaşa'da **Ahmet Aydın**, Kadıköy'de **Hayri Özdemir**, hayatlarını kaybettiler.

Çin Komünist Partisi Genel Sekreteri, Politbüro'da özeleştiri yaptı

Hu Yao Bang istifa etti

17 ocak

PEKİN (AP) — Çin Halk Cumhuriyeti Komünist Partisi Genel Sekreteri **Hu Yao Bang**, Politbüro'nun dünkü toplantısında **''büyük siyasi hatalar''** yaptığını kabul ederek istifa etti.

Yeni Çin Haber Ajansı'nın bildirdiğine göre, Hu Yao Bang, Politbüro'nun genişletilmiş toplantısında, görev dönemi boyunca partinin kolektif liderlik ilkesini ihlal eden siyasi hatalar yaptığı yolunda bir özeleştiri yaptıktan sonra istifasını sundu. Çin Başbakanı **Zao Ziyang**, Merkez Komite'nin gelecek toplantısına kadar, geçici olarak Komünist Parti Genel Sekreterliği'ne oybirliğiyle getirildi.

Hu Yao Bang'ın, Genel Sekreterliğin yanı sıra, Politbüro üyeliğinden ve Politbüro Daimi Komitesi'nden de istifa edeceği açıklandı.

Yeni Çin haber ajansı Politbüro toplantısı sonunda açıklanan bildirinin tam metnini yayımladı.

Bildiriye göre, Politbüro üyeleri toplantıda, görevi sırasında yaptığı hizmetleri övmenin yanı sıra, Hu'nun izlediği politikalara **''ciddi ve yoldaşça''** eleştiriler getirdiler.

Bildiride, Politbüro'nun, Hu Yao Bang'ın Politbüro ve Politbüro Daimi Komitesi üyeliklerinin devam etmesinin istendiği ve Politbüro kararlarının Merkez Komite'nin gelecek toplantısına sunulacağı açıklandı. Politbüro'nun asil üyelerinin yanı sıra, Parti Merkez Danışma Komisyonu ve Disiplin Kurulu üyelerinin de katıldığı toplantı sonunda açıklanan kararla, Hu Yao Bang'ın siyasi geleceği konusunda bir haftadır gündemde olan spekülasyonlara da son verilmiş oldu.

Çin lideri **Deng Siao Ping**'in, parti genel sekreterliği görevinden ayrılan Hu'nun öğrenci gösterilerine gösterdiği hoşgörüden rahatsız olduğu, Pekin'deki diplomatik kulislerde en yaygın söylentilerdendi.

Deng'in 1980 yılında, dönemin genel sekreteri **Hua Guofeng**'in yerine bizzat getirdiği ve kendisine çok yakın olmasıyla tanınan Hu Yao Bang'ın aniden görevden ayrılmasını sağlaması, Batılı bir diplomat tarafından **''inanılmaz''** bir gelişme olarak nitelendi.

Geçici olarak Parti Genel Sekreterliği'ne getirilen Başbakan Zao Ziyang'ın yerine Başbakan Yardımcısı **Li Peng** aday gösteriliyor.

ÇAĞDAŞ EĞİTİM MERKEZİ
Karne tatilinde yoğun kurslar
Anadolu lisesi - kolej, üniversite hazırlık, orta - lise takviye
Bakırköy - Tel: 570 21 01 - 583 35 14

Cumhuriyet

KAVRAM DERSANESİ
Sömestre kursları
25 OCAK 1987
Laleli: 528 64 37 Şehzadebaşı: 522 75 76
Bakırköy: 572 60 76 Kars: 2019

63. Yıl; Sayı: 22413 Kurucusu: Yunus Nadi 120 TL. [illegible] 17 Ocak 1987 Cumartesi

Erbakan'ın İstanbul'daki cuma namazı mitinge dönüştü

Gövde gösterisi

2'si İranlı 7 kişi gözaltına alındı

Erbakan'ın İstanbul'da düzenlediği "Avrupa Ortak Pazarı" ve "irtica" konularındaki basın toplantısı ile bu toplantıdan önce Beyazıt Camii'nde kıldığı cuma namazı, büyük gövde gösterisine dönüştü.

Erbakan camiden ayrıldıktan sonra, "Müslüman Türkiye", "Başörtüler açılamaz", "Mücahit Erbakan" diye sloganlar atarak basın toplantısının yapılacağı Cağaloğlu'na doğru çeşitli yollardan yürüyüşe geçen kalabalık, Çevik Kuvvet'e bağlı polislerce engellendi.

ERBAKAN NELER DEDİ?

AET'ye hayır: *Türkiye'nin AET'ye girmesinde hiçbir milli menfaati yoktur. Bu olay bin yıllık tarihimizle bağdaşmaz.*

İrtica ve türban: *Amaç, dış güçlerin oyununa gelmeyecek insanlar üzerinde baskı kurmaktır. CIA teşkilatından Henze, bana "ABD aleyhine yazacağınıza, Türkiye'deki irtica vardır" diye yazın demişti.*

ANAP gerici: *Bizden sonra yönetim gericilerin eline geçti. Bir ülkede ağır sanayi yatırımlarını önlemek, imalat tesislerini montaj tesislerine döndürmek, teknolojik gelişmeyi engellemek hakiki irticanın bir çeşididir.*

ERHAN AKYILDIZ
HALİL NEBİLER

Kapatılan MSP'nin Genel Başkanı Necmettin Erbakan'ın dün İstanbul'da düzenlediği "Avrupa Ortak Pazarı" ve "irtica" konularındaki basın toplantısı ile daha önce Beyazıt Camii'nde kıldığı cuma namazı, bir anda gövde gösterisine dönüştü. Büyük çoğunluğunu çember sakallı gençlerin oluşturduğu yüzlerce kişi, "Müslüman Türkiye", "Mücahit Erbakan" ve "Başörtüleri açılamaz" biçiminde sloganlar atarak Erbakan'ın çevresinde coşkulu gösteriler yaptılar.

Sakallı gençlerin gerilerinde türbanlı genç kızların da görüldüğü gösterilerden sonra polis, ikisi İranlı 7 kişiyi gözaltına aldı.

Cuma namazını İstanbul'da, üniversitenin hemen karşısındaki Beyazıt Camii'nde kılmak, daha sonra İstanbul Reklam salonlarında "Avrupa Ortak Pazarı" ve "İrtica" konularında bir basın toplantısı düzenlemek, aynı günün akşamı da İzmit'te yine "Ortak Pazar" konulu bir konferans vermek amacıyla dün sabah erkenden İstanbul'a gelmesi gereken Necmettin Erbakan'ın uçağı gecikmeli kalktığı için İstanbul'a saat 12.00 sıralarında indi. Erbakan'ı Atatürk Havaalanı'nda Refah Partisi İstanbul İl Başkanı Tayyip Erdoğan, eski Avrupa Boks Şampiyonu Cemal Kamacı, MSP eski senatörlerinden Ali Oğuz ve büyük çoğunluğunu çember sakallıların oluşturduğu yaklaşık 30 araçlık bir konvoy karşıladı.

Peşi [illegible] konvoy ve önündeki polis otomobilleriyle Yeşilköy Beyazıt arasını 20 dakikada alan Erbakan ve çevresindekiler, saat 12.30'da Vezneciler Çarşısı girişinde araçlarından inerek, yaklaşık 100 kişiden oluşan bir grup halinde Beyazıt Camii'ne geldiler. Erbakan ve beraberindekilerin cami avlusunda fotoğraflarını çekmek isteyen gazeteciler "[illegible]", "[illegible]", "[illegible]" gibisinden sert uyarılarla yaka paça dışarı atıldılar. Bu arada bir gazetecinin tartaklandığı da görüldü. Cami avlusundaki [illegible] [illegible] kişilerin [illegible] [illegible].

Sabah saat 10.00 sıralarında İstanbul Üniversitesi binasının önünde toplanan ve kendilerini "[illegible]" olarak tanıtan 150-200 kişilik bir grupla bazı türbanlı öğrenci grupları cuma namazı saatinin yaklaşmasıyla büyük kalabalıklara dönüştü. Bu kalabalıklarla cuma namazından çıkan kalabalıklar birleşince, üniversitenin önündeki meydan, bir anda çoğunluğu sakallı ve sağ elleri yumruk yapıp havaya kaldırmış "Müslüman Türkiye", "Başörtüleri açılamaz" ve "Mücahit Erbakan" diye slogan atan binlerce kişi tarafından dolduruldu. Cuma namazından çıkanlar da coşkulu kalabalığın arasına karışıp sloganlar arasında üniversite girişine doğru yürümeye başladılar. Kalabalığın zorlamasıyla Erbakan'ın neredeyse üniversite kapısına kadar gelişini, orda bulunan türbanlı genç kızlarla yakınlarının "Hoca türbanlılara moral verdi" biçiminde değerlendirdikleri görüldü. Necmettin Erbakan'ın, yeşil renkli Mercedes otomobiline kadar slogan atan gruptan büyük bir bölümü Erbakan otomobiline bindikten sonra kendi aralarında olayı tartışarak dağıldılar. Dağılanlardan bazı gruplar ise slogan atarak basın toplantısının yapılacağı Cağaloğlu'ndaki İstanbul Reklam binasına doğru yürüdüler. Gruplar değişik yollardan Cağaloğlu'na gelirken, Süleymaniye ve Tahtakale cami-

(Arkası Sa. 11, Sü. 1'de)

İRTİCA VE TÜRKİYE

İnönü: Meclis [illegible] verecek
SHP Genel Başkanı, irticaya karşı en temel çözümün [illegible] belirtti, "Önümüzdeki hafta demokrasimiz için önemli bir sınav olacaktır. Laikliği demokrasi içinde nasıl koruyacağımızı göstereceğiz. Bütün partilerin bu konuya sahip çıkmalarını bekliyoruz. Laikliğe aykırı davranışlar, ancak bütün partilerin temel görüşlerde birleşmeleriyle önlenir" dedi.

Cindoruk: SHP'nin önergesini inceleyeceğiz
DYP Genel Başkanı, SHP'nin irtica önergesinin gerekçesini önemli bulduklarını, uygun görürlerse destekleyeceklerini söyledi.

Edibali: Türkiye'de Humeyni akımı var
IDP Genel Başkanı, Türkiye'de irticanın var olduğunu ve buna karşı Yavuz Selim'in, Atatürk'ün aldığı türden önlemler almak gerektiğini söyledi.

Economist: İslami akımları İran destekliyor
İngiliz yayın organı, Türkiye ile ilgili yorumunda, dinci akımların İran tarafından finanse edildiğini ileri sürdü.

Akbulut: Polis okulunda irtica yok
İçişleri Bakanı dini grupların polis okul ve akademilerine öğrenci soktuğu iddialarını kabul etmediğini söyledi.

Evren: Ders kitapları değişsin
Cumhurbaşkanı Evren, irticaya karşı uzun vadede bir önlem olmak üzere ders kitap ve programlarının değiştirilmesini istedi.

Cemalettin Hoca'nın tebliği:
Federal Almanya'da faaliyet gösteren İslam Cemiyet ve Cemaatleri Birliği'nin lideri Cemalettin Kaplan, kaset ve kitaplarda toplanan vaazlarında, "Türkiye'de küfür ve küfrün kanunları hâkim" diyor.

6. Sayfada

ERBAKAN'IN ATAĞI: Erbakan'ın Beyazıt Camii'nde kıldığı cuma namazı ve Cağaloğlu'nda düzenlediği 'irtica' ve 'AET' konulu basın toplantısı bir anda gövde gösterisine dönüştü. (Fotoğraflar: ERHAN AKYILDIZ, ERDOĞAN KOSEOĞLU, HALİL NEBİLER)

Suriye Enformasyon Bakanı Rajjuh:

'Suriye Türkiye ilişkisinde önemli pürüz yok,

Sınırı: *Hudutta bazı sorunlar çıkıyor. Bu gibi sorunlar her komşu ülke arasında olur.*
Su: *Su sorun değil. Konu başbakanlar arasında görüşüldü. Türkiye bizi anlayışla karşılıyor.*

CENGİZ ÇANDAR

ŞAM — Suriye başkentinde bu günlerde yoğun bir diplomatik trafik var. Ne zaman olmamıştı ki? Ortadoğu'nun ABD-İsrail hamiderinin önüne dikildiği için kâh tükse habedeki Suriye'de bugünlerdeki diplomatik trafik her zamankinden fazla. Ayın son haftasında Kuveyt'te toplanacak olan İslam Zirvesi'nin arifesinde Şam, diplomatik manevraların odak noktası durumunda.
İran Dışişleri Bakan Yardımcısı

(Arkası Sa. 13, Sü. 2'de)

Özal, ABD ile İran arasında aracı olmak istiyor

Üst düzey bir yetkili, "tarafların birbirlerine aktarmak istedikleri mesajlar olduğu takdirde Türkiye'nin bu mesajların aktarılmasında aracılık yapmaya hazır olduğunu" belirtti.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Başbakan Turgut Özal, ABD ile İran arasında arabuluculuk yapma arzusunda. Ancak Ankara'ya göre, ABD ile İran arasındaki siyasi iklimin henüz düzelmemesi nedeniyle Türkiye'nin bu rolü oynamasını sağlayacak zemin olgunlaşmış değil.

(Arkası Sa. 13, Sü. 6'da)

Sofya'ya mini jest

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Bulgaristan'ın, 103 Türk asıllı çocuğu Türkiye'deki ailelerinin yanına gönderme kararına Ankara, önceki akşam jestle karşılık verdi. Bulgaristan'ın Ankara'daki yeni Büyükelçisi Sladkov'un önceki akşam verdiği davette Dışişleri, uzun bir süreden bu yana ilk kez katılım düzeyini yükselterek hazır bulundu.
Bulgaristan'ın Türk azınlığa karşı giriştiği baskı kampanyası

(Arkası Sa. 13, Sü. 1'de)

Bağ-Kur maaşları artacak

ANKARA (a.a.) — Bağımsız çalışanların sigorta kurumu Bağ-Kur'un yenilenerek, cazip hale getirilmesi için Bağ-Kur Genel Müdürlüğü ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nda çalışmalar yapılıyor.
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mükerrem Taşçıoğlu, Bağ-Kur yasasının iyi niyetlerle

(Arkası Sa. 13, Sü. 4'te)

Sümerbank'a soruşturma

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Başbakanlık Teftiş Kurulu'nun açtığı soruşturmada Sümerbank Genel Müdürü Erkan Topses'in savunması alındı.
Sümerbank Genel Müdür Yardımcılarından birinin kuruluşun tüm alım-satımlarında rüşvete başvurulduğu yönündeki iddia-

(Arkası Sa. 13, Sü. 4'te)

ANKARA'dan
YALÇIN DOĞAN

Perdeyi Aralayalım!

ANKARA — "Bazı çevreler" Sümerbank Genel Müdürü Erkan Topses'i görevden almak istiyor. Bu nedenle kendisi hakkında soruşturmalar birbirini izliyor. Bakın Sümerbank'ta neler

(Arkası Sa. 13, Sü. 4'te)

Başsavcı, Anayasa Mahkemesi'nde dava açtı

HP'ye hile davası

Cumhuriyet Başsavcısı Çilingiroğlu, SHP'den istifa eden milletvekillerinin DSP'ye geçmek için kurmuş oldukları 4 gün ömürlü HP hakkında, Anayasa Mahkemesi'ne açtığı davada "yasaya karşı hile yapıldığı" gerekçesiyle, "partinin tüzel kişilik kazanmamış olduğunun tespitine karar verilmesini" istedi.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Cumhuriyet Başsavcısı Fikret Çilingiroğlu, Türkiye'nin en kısa ömürlü partisi olan Halk Partisi hakkında Anayasa Mahkemesi'nde dava açarak, "HP'nin kuruluşunda yasaya karşı hile yapılmış olduğu" gerekçesiyle "bu partinin tüzel kişilik kazanmamış olduğunun tespitine karar verilmesini" istedi. Çilingiroğlu dava nedenlerini Siyasi Partiler Yasası'nın 3 ve 121., Türk Medeni Kanunu'nun 2 ve 45/2., Borçlar Kanunu'nun 19 ve 20. maddeleri olarak gösterdi.

Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan Halk Partisi ile ilgili dava açılması konusunda dün şu açıklama yapıldı:

"Cumhuriyet Başsavcılığı'nca yapılan inceleme ve araştırma sonuçlanmıştır.

(Arkası Sa. 11, Sü. 1'de)

TÜSİAD'da Dinçkök başkan

Sabancı, Yüksek İstişare Konseyi Başkanlığını Eczacıbaşı'ndan devraldı. Konsey üyeliğine yeniden alınmayan Prof. Yaşa, toplantıyı terk etti.

Ekonomi Servisi — Türk Sanayici ve İşadamları Derneği TÜSİAD'ın dün yapılan Genel Kurulu'nda önceden kararlaştırıldığı gibi Yönetim Kurulu Başkanlığı'na Ömer Dinçkök, Yüksek İstişare Konseyi Başkanlığı'na ise Sakıp Sabancı seçildiler. Üst bürokratlardan ve hükümet yetkililerinden kimsenin bulunmadığı bu "aile içi" toplantıya TÜSİAD üyelerinin de ilgi göstermedikleri ve çok sayıda üyenin toplantıya katılmadığı dikkati çekti.

Sakıp Sabancı kendi başkanlığı döneminde TÜSİAD'da ya-

(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

TÜSİAD'DAN ÖZAL HÜKÜMETİNE ÖVGÜ
DİNÇKÖK'ÜN TÜSİAD BAŞKANLIĞINA GELİŞİNİN 2 YILLIK ÖYKÜSÜ

Ekonomi'de

Lise ve üniversitelerde ders saatleri azaltılıyor

Öğrenciye müjde

Liseler: *Haftalık ders saati, 37 saatten 31 saate iniyor. Lise 2. sınıf fen bölümlerinde fizik, kimya ve edebiyat derslerinin sayısı azaldı. Edebiyat bölümünde matematiğin sayısı azaldı, edebiyat ve coğrafya arttı. Üçüncü sınıf fen bölümünde matematik, fizik ve inkılap tarihi azaldı, "biyoloji ve sağlık bilgisi" dersi kondu.*

Üniversiteler: *Tıp fakültelerinin ilk iki sınıfı ile hukuk, eğitim ve iktisadi idari bilimler fakültelerinde haftalık 30-40 saat olan ders yükü, 15-20 saate indirildi.*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Üniversiteler ve orta öğretim kurumlarında ders saatleri azaltılıyor. Milli Eğitim Bakanlığı liselere, Üniversitelerarası Kurul da üniversitelere ders yükünün azaltılarak, öğrencilere ve öğretim üyelerine daha fazla araştırma yapma olanağı tanınacağı müjdesini verdi.

a.a.'nın haberine göre, ortaöğretimde haftalık ders yükünü hafifletmek amacıyla azaltılacak dersler belirlendi.

İkinci dönem uygulanacak yeni program uyarınca, haftalık ders saati 37'den 31'e inecek. Sağlık dersi, biyoloji dersine eklenecek, seçmeli ders sayısı arttırılacak.

Talim ve Terbiye Kurulu'nca hazırlanan lise haftalık ders dağıtım çizelgesi taslağı, Müdürler Komisyonu'nda görüşülerek ka-

(Arkası Sa. 13, Sü. 6'da)

Çin Komünist Partisi'nin 1 numarası istifa etti

Genel Sekreter Hu Yao Bang Politbüro'nun dünkü toplantısında büyük siyasi hatalar yaptığı yolunda bir özeleştiri yaptıktan sonra, istifasını sundu. **3. Sayfada**

Hu Yao Bang: Çin Komünist Partisi Genel Sekreterliği'nden istifa etti.

Ekvator Devlet Başkanı rehin alındı

Hava üssünde ayaklanarak Devlet Başkanı Cordero ile birlikte Savunma Bakanı Salazar'ı da rehin alan havacılar, geçen yıl tutuklanan General Vargas Pazos'un serbest bırakılmasını istediler. **3. Sayfada**

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Müftü Kaplan...

Son günlerde eski Adana Müftüsü Cemalettin Kaplan'ın adından çok söz ediliyor.

Adana Müftüsü, MSP milletvekili adaylığı, darbeden 1980 sonrasında İran'a ziyaret, daha sonra ünlü Murat Bayrakı'ın koruması altında ve şu gibi olan paralarla Federal Almanya'da "Humeynicilik"?

(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

Mücahitler saldırdı: *Ateşkese uymayan mücahitler 30 Afganlı askeri öldürdü.* **3. Sayfada**

Erken gelen kongre yapan: *Orman İşçileri Sendikası'nın iki genel başkanı oldu.* **7. Sayfada**

AIDS alarmı: *ABD ve İngiltere'de hasta sayısı artıyor.*

TV'de 3. Kanal: *1988'de 3. Kanal yayına başlayacak.* **14. Sayfada**

TÜSİAD'da Dinçkök başkan

17 ocak

Ekonomi Servisi — Türk Sanayici ve İşadamları Derneği TÜSİAD'ın dün yapılan Genel Kurulu'nda önceden kararlaştırıldığı gibi Yönetim Kurulu Başkanlığı'na **Ömer Dinçkök**, Yüksek İstişare Konseyi Başkanlığı'na ise **Sakıp Sabancı** seçildiler. Üst bürokratlardan ve hükümet yetkiilerinden kimsenin bulunmadığı bu **"aile içi"** toplantıya TÜSİAD üyelerinin de ilgi göstermedikleri ve çok sayıda üyenin toplantıya katılmadığı dikkati çekti.

Sakıp Sabancı kendi başkanlığı döneminde TÜSİAD'da yapılanları anlatırken TÜSİAD'a 25-30 kadar yeni üye alındığını belirtti ve alınan üyelerin adları teker teker okundu. Ama yeni üyelerden çoğunun Genel Kurul'a katılmadıkları dikkati çekti. 60 kişilik Yüksek İstişare Konseyi'nde de büyük değişikliklere gidildiği ve aralarında **Memduh Yaşa** gibi ağır topların bulunduğu bazı isimlerin bu yıl Yüksek İstişare Konseyi dışında bırakıldıkları dikkati çekti. **Memduh Yaşa**'nın Yüksek İstişare Konseyi'nden çıkarılması salonda **"TÜSİAD DYP'ye karşı tavır mı koyuyor?"** şeklinde fısıldaşmalara yol açarken, **Memduh Yaşa** salonu terk ederek TÜSİAD'dan ayrıldı.

TÜSİAD'a bir yıl içinde çok sayıda yeni üyenin alınması, Yüksek İstişare Konseyi üye sayısının kimseye sorulmadan 66'ya çıkarılması gibi konular TÜSİAD'ın çok sayıda üyesi tarafından pek hoş karşılanmadı ve **"Sabancı ile birlikte TÜSİAD'da birçok kural bozuluyor. TÜSİAD'da Sabancı dönemi asıl bu yıl başladı. Sabancı TÜSİAD'a damgasını iyice vurdu"** şeklinde yorumlar yapıldı.

Dün yapılan seçimler sonucu göreve başlayan yeni Yönetim Kurulu, Başkan Ömer Dinçkök, Başkan Yardımcıları **Fahir İlkel** ve **Cem Boyner** üyeler **Bülent Eczacıbaşı, Selçuk Yaşar, Ali Nizamoğlu, Bahri Ersöz, Haluk Özsaruhan, Halis Komili** ve **Güler Sabancı**'dan oluşuyor. Yine dün yapılan seçimlerle üyelerinin yaklaşık yarısı değişen Yüksek İstişare Konseyi'nde ise Dr. **Nejat Eczacıbaşı**'ndan boşalan Başkanlığa **Sakıp Sabancı**, Başkan Yardımcılıklarına ise **Feyyaz Berker, Melih Özakat** ve **Şahap Kocatopçu** getirildiler.

Sabancı, Memduh Yaşa'nın Yüksek İstişare Konseyi üyeliğinden neden çıkarıldığı yolundaki sorumuzu yanıtlarken, **"Kendisi bizim Akbank'ta 20 yıldır Yönetim Kurulu üyesidir. Özel bir nedeni yok. Yıl içinde yapılan konsey toplantılarının ikisine de davet ettiğimiz halde ve İstanbul dışında olmadığı halde katılmamıştı. İlgi duymuyorsa ilgi duyan başkası gelir diye düşündük"** dedi.

Sabancı, Genel Kurul'da yaptığı konuşmada ise Türkiye'nin bugünkü sorunlarının **"yokluk, kıtlık, açlık gibi sorunlar"** olmadığını, bugünün sorunlarının, **"Ülkenin daha hızlı kalkınması; hızlı sanayileşmenin, daha büyük üretimin önündeki engelleri kaldırmak, daha hızlı çağdaşlaşma arayışı"** olduğunu söyledi. Sabancı, **"Türk işadamı, Türk müteşebbisi olarak bugüne kadar yaptıklarımız yeter, artık evimizde oturalım diye düşünmüyoruz. Çalışmaya, yeni yükleri omuzlamaya, iş yapmaya talibiz"** dedi.

Dünkü toplantıda Yüksek İstişare Başkanlığı görevini **Sakıp Sabancı**'ya devreden Dr. **Nejat Eczacıbaşı** da bir veda konuşması yaptı. **Eczacıbaşı** konuşmasında "TÜSİAD düşüncesinin doğduğu günden başlayarak kuruluş çalışmaları da dahil dernekte hep çalıştığını" dile getirdikten sonra, TÜSİAD hükümet ilişkilerinin yetersiz olduğunu vurguladı ve geliştirilmesinin gereğini savundu. Japon mucizesinin temelinde yatan en önemli etkenlerden birini Japon hükümetinin iş çevreleriyle yaptığı yoğun işbirliğine bağlayan Eczacıbaşı, hükümet deyince sadece bakanların kastedilmediğini, üst bürokratlar ve teknik adamlarla da diyaloğun önem taşıdığını belirtti.

Müftü Kaplan...

UĞUR MUMCU *17 ocak*

Son günlerde eski Adana Müftüsü Cemalettin Kaplan'ın adından çok söz ediliyor.

Adana Müftülüğü, MSP milletvekili adaylığı, derken 1980 sonrasında İran'a ziyaret, daha sonra ünlü Murat Bayrak'ın koruması altında ve su gibi akan paralarla Federal Almanya'da *"Humeynicilik"*!

Müftü Kaplan'ın serüveni şimdilik böyle...

Cemalettin Kaplan, *"Adana İslama Hizmet Vakfı"* kurucularındandır. Bu vakıf dinsel yayınlar yapıyor. Bunlardan bazılarının yazarı Cemalettin Kaplan'dır.

Kaplan'ın *"Çocuklara Dini Sohbetler Dizisi"*'nin üçüncü kitabı *"İslam"* başlığı ile yayımlanmıştır.

Müftü Kaplan'ın daha *"Legal çalışmaları"* yaptığı sıradaki düşüncelerini daha yakından öğrenmek için "İslam" adlı kitabının *"genel örtünme"* ile ilgili bölümüne kısaca göz atalım:

— *... Bir erkek diğer bir erkeğin göbek altından dizkapağının altına kadar olan kısmı hariç, diğer uzuvlarına bakabilir. Fakat göbeğinin altı ile dizkapağı arasında kalan uzuvlarına bakamaz. Bakması haramdır. Bakana da baktırana da günah yazılır.*

(...) Keza bir erkeğin bugünkü şekliyle sportif, yani dizkapağına kadar örtünmeyen pantalonla insanların huzuruna çıkması caiz değildir. Bakana da kendisine de günah olur.

— *Bir erkek karısının her tarafına bakabilir. Anası, bacısı gibi nikâh düşmeyen kadınların yüzlerine,başlarına, baldırlarına, göğüslerine bakabilirse de karınlarına, arkalarına, uyluklarına bakamaz. Yine bir erkek kendisine nikâh düşen kadınlardan kendine (şevhetine) emin olursa yalnız yüzü ile ellerine bakabilir. Yok kendisine güvenemiyorsa yüzüne de ellerine de bakamaz. Hele başına, kollarına, saçına, gerdanına, bacaklarına hiç bakamaz. Haram-*

dır, günahtır.

— *Kadının erkeğe bakması, bir erkeğin diğer bir erkeğe bakması gibidir. Yani bir erkeğin başka bir erkeğin vücudunun nerelerine bakması caiz ise bir kadının da oralarına bakması caizdir.*

Bakılması caiz olmayan uzuvlara dokunulması da caiz değildir. Bu sebebe binaen, bir erkeğin genç bir kadınla tokalaşmaması yerinde olur. Kendisine güvendiği takdirde ihtiyar kadınlarla tokalaşmasında bir beis yoktur.

Aralarında mahremiyet olmayan kadınla bir erkeğin bir evde veya bir odada tenha kalmaları doğru değildir, mekruhtur. (4. bası s. 59 vb.)

Kaplan Hoca'nın ayet ve hadislere dayandırdığını ileri sürdüğü şu görüşü de çok ilginçtir; okuyalım:

— *Hangi kadın, erkekler tarafından koklansınlar diye güzel koku sürünürse, o (bir çeşit) zina etmiştir.*

Şimdi ne düşünüyorum, biliyor musunuz?

Murat Bayrak, bu satırların yazarı Müftü Kaplan'ı Federal Almanya'da koruması altına almış. Kaplan'ın emrinde milyonlarca mark var. Su gibi para harcıyor müftü efendi.

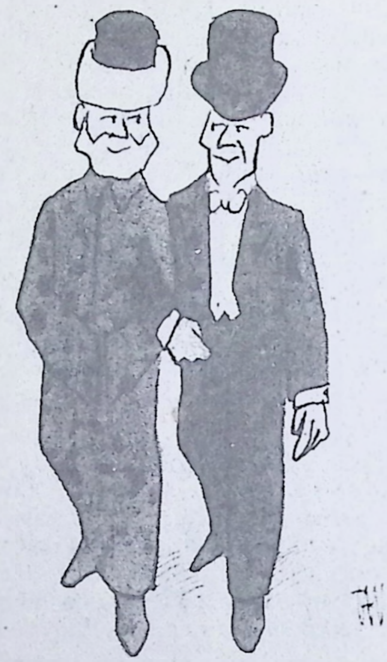
Fakat bu müftü efendiye göre *"abisi ve hamisi Murat Bayrak"* günah işliyor. Günah işlediği için cehennemde cayır cayır yanacak. Niçin mi yanacak? Şunun için yanacak:

Biliyorsunuz, bu Murat Bayrak'ın Ayvalık'ta bir *"dinlenme kampı"* var. Bu kampta yıllardır insanlar kadınlı erkekli denize girdiler. Denize girerlerken de Kaplan Hoca'nın günah saydığı suçları işlediler!

12 Eylül 1980 tarihinden sonra bu kamp, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'nca kamulaştırıldı. Ancak yasal süre içinde -ki beş yıldır- bu kamp yerine kamulaştırma amacına uygun tesisler yapılmadı ve Bayrak, Danıştay kararı ile bu kampı geri aldı.

Şimdi bu kampta insanlar denize girerlerse, cehennemin yolunu tutacaklar demektir. Bu *"cehennemlik insanlara"* yol gösteren de *"abisi ve hamisi"* bayrak olmayacak mıdır?

Bu kampın sahibi Bayrak, öbür dünyada *"kıldan ince, kılıçtan keskin"* olan köprüden geçemeyecek ve cehennem denen o derenin dibine ancak kırk yılda düşecektir?

LAİK Mİ LÂYIK MI?

Özal, İran Büyükelçisini çağırarak 'dikkatli davranılmasını' istedi

İran'a uyarı

SEDAT ERGİN *18 ocak*

ANKARA — İrtica tartışmalarının sürdüğü bir sırada İran'da, Türkiye'nin laik düzenine dönük eleştirilerin yoğunlaşması üzerine Türkiye, Başbakan **Turgut Özal**'ın ağzından Tahran'ın dikkatini çekti. Başbakan Özal, önceki akşam ani bir şekilde İran İslam Cumhuriyeti'nin Ankara'daki Büyükelçisi **Manocehr Mottaki**'yi çağırarak iki ülke arasındaki ilişkileri olumsuz yönde etkileyecek tutum ve davranışlardan kaçınılmasını istedi.

Özal'ın bu girişimiyle, özellikle Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**'in geçen hafta Adana'da irtica konusunda yaptığı konuşmadan sonra resmi İran basınında esmeye başlayan eleştirel hava ile Kum'daki mollalar meclisinin Cumhurbaşkanının dinle ilgili sözlerini kınayan bildirisinin Ankara'da yaratmış olduğu rahatsızlık, Tahran'a en üst düzeyde iletilmiş oldu. Alınan bilgilere göre, Özal, İran Büükelçisi aracılığıyla Tahran'a, Türkiye ile ilişkilerde daha dikkatli davranılması beklentisini iletti. Özal'ın Büyükelçi Mottaki ile görüşmesi, ikili ilişkilerde beliren pürüzlerin yanı sıra, Türkiye'nin kritik bir görünüm kazanan Körfez Savaşı konusundaki bir girişime de sahne oldu.

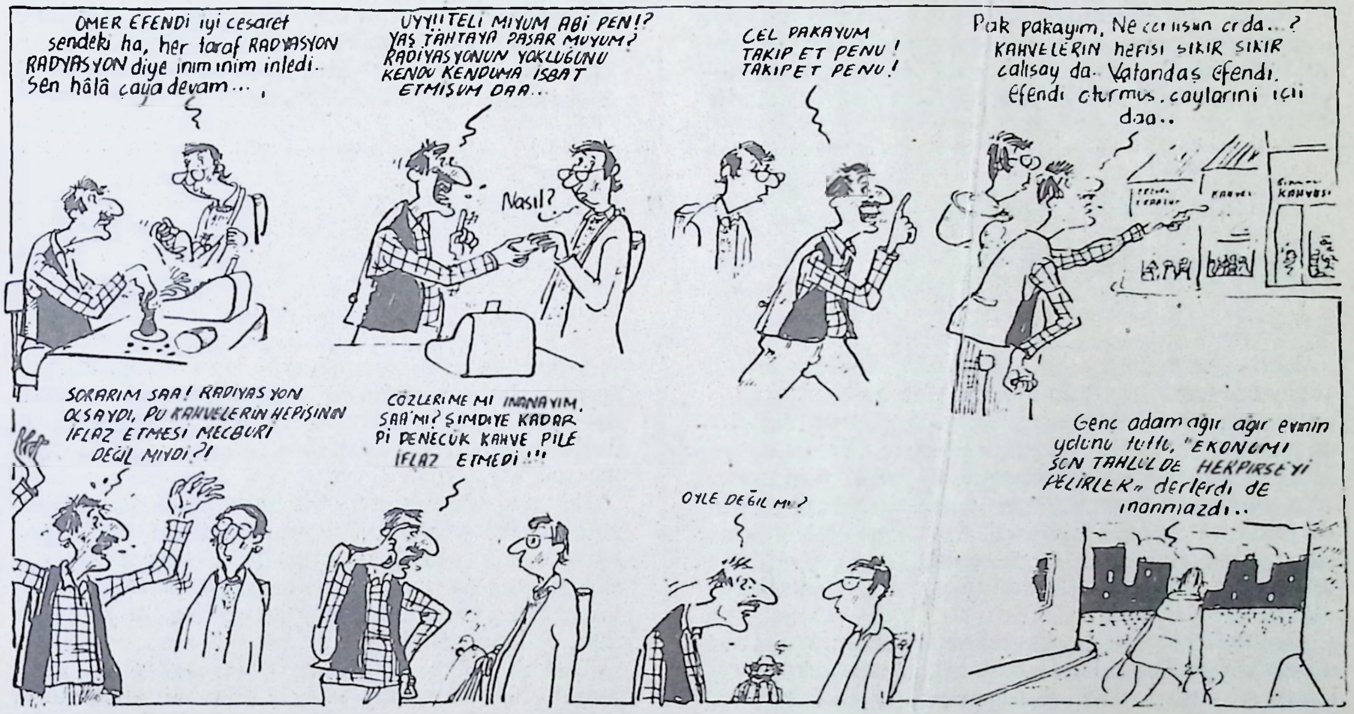
Önümüzdeki hafta Kuveyt'te yapılacak 5. İslam Zirvesi'ne az bir zaman kaldığı sırada İran'ın, Irak'ı güney cephesinde ciddi bir biçimde bunaltması üzerine Başbakan Özal, devreye girme gereğini duydu ve Tahran'a, savaşı tırmandıracak davranışlardan kaçınılması mesajını gönderdi. İran'ın kısa bir süre önce başlattığı Kerbela-5 Harekâtı'yla güney cephesinde önemli bir ilerleme gösterdiği hatırlandığında Başbakan Özal'ın önceki günkü görüşmede İran Büyükelçisi'ne verdiği mesajın bir anlamda İran'ı durdurmayı amaçladığı öne sürülüyor.

Öte yandan, Özal-Mottaki görüşmesinde Türk-İran ilişkilerinin içinde bulunduğu durumun da gözden geçirildiği ve bu çerçevede son günlerde pürüz

yaratan bazı gelişmeler üzerinde durulduğu bildirildi. Özal, İran Büyükelçisi'ne her iki tarafından da birbirleri karşısında dikkatli davranmaları gereğini vurguladı.

Alınan bilgilere göre, Başbakan Özal, İran Başbakanı Musavi'nin **"İslami değer ve inançlara saygı ilişkilerin geliştirilmesinde anahtar rolü oynayabilir"** sözününün Türkiye'yi hedef almadığına inanıyor. Özal, Musavi'nin bu sözlerini İran İslam Cumhuriyeti yönetiminin dünyaya bakış felsefesini yansıtan bir ifade olarak algılıyor.

Başbakan Özal'ın önce gizli tutulan, ancak dün basına sızan bu görüşmesi İran resmi haber ajansı bültenlerinde de yer aldı. İRNA ajansı bu konudaki haberinde, İran Büyükelçisi'nin görüşmede üniversitelere konan türban yasağını gündeme getirdiği ve İranlı kız öğrencilerin bu yasak kapsamı dışında tutulmasını istediğini haber verdi. Türk yetkililer, İran Büyükelçisi'nin bu isteği konusunda herhangi bir yorumda bulunmadılar.

Suç: DSP'yi desteklemek Ceza: 11 ay 20 gün

Ecevit'e hapis

18 ocak

İZMİR (Cumhuriyet Ege Bürosu) — CHP'nin eski Genel Başkanı ve eski Başbakanlardan **Bülent Ecevit,** 28 Eylül 1986 ara seçimlerinden önce Altındağ, Çamdibi ve Bornova'da yaptığı konuşmalarından ötürü Siyasi Partiler Yasası'nın 119/C maddesine aykırılıktan 11 ay 20 gün hapis cezasına çarptırıldı. Mahkemenin bu yöndeki kararını 29 Aralık 1986 günü verdiği ve Ecevit'e yazılı olarak tebliğ edildiği öğrenildi.

Anayasanın 76. maddesine göre, **"Taksirli suçlar hariç toplam bir yıl veya daha fazla hapis ile ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar affa uğramış olsalar bile milletvekili seçilemiyorlar."** Bu durumda, Bülent Ecevit, son cezası kesinleştiği takdirde, daha önce 9 aylık mahkûmiyet kararı aldığı için, affa uğrasa dahi bir daha TBMM üyeliğine seçilemeyecek.

Bülent Ecevit'in avukatlarından Hasan Bıyıklı, kararı en kısa sürede temyiz edeceklerini söyledi.

Bülent Ecevit 28 Eylül 1986 ara seçimi öncesi DSP Genel Başkanı olan eşi **Rahşan Ecevit** ile birlikte seçim propagandalarına katılmış, açık hava ve salon toplantılarında konuşmalar yapmıştı. Ecevit, DSP'nin ilk açık hava mitingi Karabük'te konuştuktan sonra en uzun konuşmasını eşi Rahşan Ecevit'in DSP'den adaylığını koyduğu İzmir İkinci Seçim Bölgesi'nde yapmıştı.

Bülent Ecevit'in Bornova, Çambidi, Altındağ yöresinde yaptığı konuşmalar polisçe banda alınnuş, çözüldükten sonra Bornova Cumhuriyet Savcılığı'nın istemi üzerine bir bilirkişi heyeti oluşturularak gözden geçirilmişti.

Bülent Ecevit'in polis tarafından banda alınan ve suç öğesi bulunan konuşması ise özetle şöyle:

Oy kullanmazsam suç, insan hangi partiye oy kullanır? Beğendiği partiye oy kullanır. Beğenmediğine kullanmaz herhalde. Desteklediği, tercih ettiği partiye oy kullanır. Pekiyi ben bir partiyi desteklesem suç, desteklemesem suç. Bu nasıl iştir? İşte Tür-

kiye'de yasalarla yaşam böyle çelişkiler içinde. Ama yaşam, yasaları kendine uyduracak. Benim gönlüm güvercinde. Ben güvercini seviyorum."

Savcılık Ecevit'in konuşmalarında suç öğesi bularak Siyasi Partiler Yasası'nın 119/C maddesine aykırılıktan Bornova İkinci Asliye Ceza Mahkemesi'nde dava açmıştı. 29 Aralık 1986 günü Bornova İkinci Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşma sonucunda Bülent Ecevit 11 ay 20 gün hapis cezasına çarptırıldı ve karar kendisine yazılı olarak tebliğ edildi.

Ecevit'in hüküm giydiği Siyasi Partiler Yasası'nın 119/C maddesi şöyle:

"Geçici birinci maddenin birinci fıkrası a bendi kapsamına girenlerden siyasi partilerin kuruluş veya faaliyetlerini her ne surette olursa olsun destekleyenler, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar."

Söz konusu hapis cezasını gerektiren birinci madde birinci fıkra a bendi de şöyle:

"1 Ocak 1980 ve daha sonraki tarihlerde genel başkan, genel başkan yardımcıları veya vekilleri, genel sekreterleri, bunların yardımcıları ve merkez yönetim kurulu veya benzeri organların üyeleri, anayasanın halk oylaması sonucu kabulü tarihinden başlayarak on yıl süre ile siyasi parti kuramazlar. Anayasa hükümlerine dayalı olarak kurulacak siyasi partilere üye olamazlar. Bu partiler tarafından veya bağımsız olarak milletvekili genel ve ara seçimlerinde, mahalli seçimlerde aday gösterilemezler ve aday olamazlar. Siyasi partilerle herhangi bir şekilde bağlantı kuramazlar ve siyasi partilerde fahri olarak bile herhangi bir görev alamazlar.

Tahtakale'de doların satış fiyatı da 805 liraya ulaştı

Dolar 800 lira

18 ocak

Ekonomi Servisi — Amerikan Doları dün serbest piyasa diye bilinen Tahtakale'de olağanüstü bir tırmanış göstererek 800 lira sınırını aştı. Hafta boyunca geri çekiliş eğiliminde olan doların dün Tahtakale'de hızlı değer artışı **"süpekülatif talep"** zorlanmasına ve Alman Markı'nın artık inişe geçeceği yolunda yaratılan havaya bağlandı. Ancak bu eğilime karşın markın yükselişi dün de sürdü ve alış fiyatı 433 liraya çıktı. Bu arada altının bir gramı 11 bin liraya ulaştı.

Geçen hafta olduğu gibi bu hafta da doların Tahtakale'de yine cumartesi günü rekor düzeyde değerlenmesi bu piyasanın **"haftanın son işgününü"** spekülasyon için seçtiği şeklindeki görüşleri gündeme getirdi. Böylece cumartesi günleri oluşturulan piyasanın büyük ölçüde gelecek haftanın eğilimini de belirleme amacı ön plana çıkıyor.

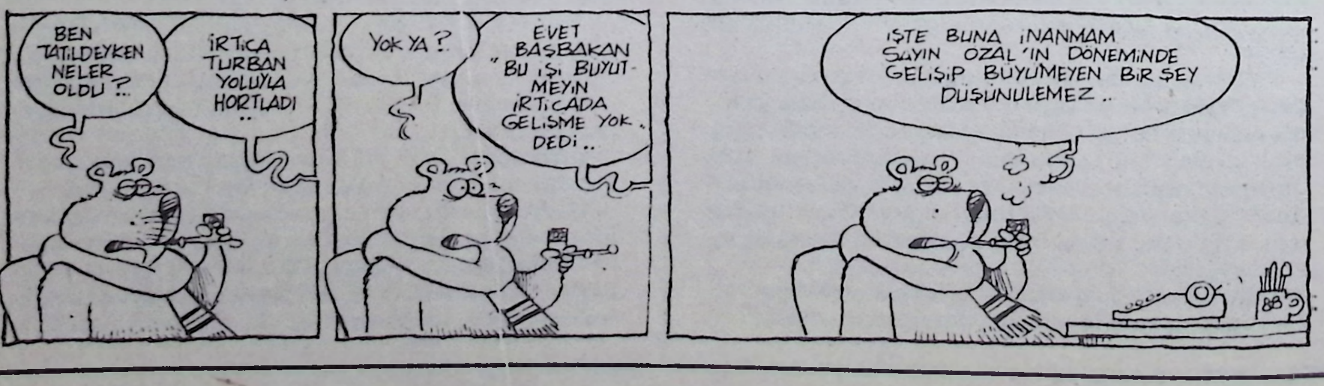
Dolar önceki gün akşam saatlerine kadar 785 ile 786 lira arasında işlem gördü. Ne var ki günlük işlemlerin kapanma aşamasına geldiği saatlerde ani bir talep artışı karşısında doların serbest piyasada birdenbire 790 liranın üzerine çıktığı hatta 793 liradan satıldığı haberleri geldi. Bu eğilim dün de sürünce doların alış fiyatı 800 liraya, satış fiyatı da 805 liraya ulaştı.

Dolardaki artış eğiliminde iki neden önem taşıdı. Birincisi dış borsalarda doların yarından itibaren yükselişe geçeceği ve belli bir süre bu grafiği sürdüreceği yolundaki görüşler. Nitekim önceki gün doların sert paralar karşısında hafif de olsa yükseliş kaydetmesi ve genel havanın bu yükselişi destekleyeceği şeklinde belirmesi Tahtakale'de de aynı eğilimin doğmasına yol açtı.

İkinci neden Reagan yönetiminin doların hızlı inişini şimdilik yavaşlatma yönünde bir taktik değişikliğine gittiği yolundaki görüşlere bağlanıyor. Bu görüşlere göre Almanya ve Japonya'nın yakın gelecekte faizleri indirmeleri sayesinde doların hızlı düşüşü şimdilik önlenecek.

Tüm bu gelişmeler sonucu Tahtakale'de hafta boyunca önemli artışlar gösteren ve 415 liradan 430'lu rakamlara ulaşan markın gelecek haftadan itibaren dış piyasalarla birlikte hızının kesileceği ve doların güç kazanacağı tezi serbest piyasada işleniyor. Bu havaya karşın markın yükselişi dün de sürdü ve alış fiyatı 433 liraya, satışı da 437 liraya çıktı. Böylece markın hafta başına kıyasla toplam artışı 22 liraya vardı.

Serbest piyasadaki döviz hareketlerine sıkı sıkıya bağlı olan Kapalıçarşı altın piyasası da bu gelişmelere yeterince tepki gösterdi. Doların serbest piyasadaki değeriyle ayarlanan külçenin gramı dün ilk kez 11 bin liraya çıkarken Cumhuriyet Altını da 75 bin 500 liradan satılmaya başlandı. Böylece önceki gün 100 bin liraya ulaşan Reşat'tan sonra Cumhuriyet ve külçe altını da tırmanışa geçtiler.

Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Başkanı Prof. Özemre:

Radyasyondan sakat doğan yok

18 ocak

ANKARA (**Cumhuriyet Bürosu**) — Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Başkanı Prof. Dr. **Ahmet Yüksel Özemre**, Çernobil nükleer kazasından bu yana geçen sekiz buçuk aylık sürede, Türkiye'de adam başına 22 miliremlik bir radyasyon birikimi olduğunu, bu ortalamayı ülkenin her yanında yapılan ölçümlerin değerlendirilmesi sonucunda bulduklarını bildirdi ve **"220 milirem bile olsaydı bu miktar, yine de hiçbir şey değildi"** dedi. Özemre, bir göğüs filmi çektirirken bundan daha fazla radyasyon bulaştığını, aslında bir insanın bir yıl boyunca 5 bin milirem radyasyonu rahatça alabileceğini söyleyerek, hamilelerin hiç korkmadan çocuklarını dünyaya getirebileceklerini belirtti.

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası'nın düzenlediği Konferensta konuşan Prof. Özemre, Çernobil kazasını ve çevreye etkilerini anlattı. Özemre, Çernobil'den sonra Türkiye'nin durumunu gün gün irdeleyerek, bu kaza dolayısıyla 3-4 Mayıs 1986 günleri dışında ülkede hiçbir şekilde radyasyonun tehlike boyutlarına ulaşmadığını söyledi. Dünyanın ilk büyük nükleer kazası olan İngiltere Windscale'deki kazadan sonra, İngiliz halkının yapılan **"alimâne açıklamalardan"** dolayı korkunç bir paniğe kapıldığını kaydeden Prof. Özemre şöyle dedi:

"29 nisan sabahı bütün dünya gibi kazayı öğrendiğimiz zaman politikamızı, halkımızı paniğe kaptırmamak ve doğruları gerekli kuruluşlara vermek olarak tespit ettik. Tekrar söylüyorum, radyasyon çok karışık, çok karmaşık olaydır ve aşağı yukarı 100 kadar radyasyon birimi vardır. Bu sebeple sonuçları halkımıza rakamsal şekilde bildirmedik ve hiçbir zaman Türkiye'de radyasyon yoktur kabilinden bir söz sarfetmedik. Hep radyasyonun kazadan sonra bir miktar yükseldiğini, ama bunun tehlike boyutlarına varmadığını söyledik. Rakamları ise bilimsel kuruluşlara vermekle yetindik."

Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Başkanı Prof. Özemre, Çernobil kazasından önce de ellerinde bir Türkiye radyasyon haritası bulunduğunu, buna rağmen Çernobil'in birçok ülkeyi olduğu gibi Türkiye'yi de hazırlıksız yakaladığını anlattı. Bu bakımdan Çernobil kazasını **"hayırlı bir tokat"** olarak nitelediğini bildiren Özemre, denemeleri yapılan atom bombalarının etkisinin Çernobil'den en az on kat daha fazla olduğunu söyledi. Özemre, bu yılın ilk yedi sekiz ayı içinde Türkiye'nin 40 bölgesinde 24 saat uyanık durumda olacak bir **"radyasyon erken uyarı ağı"** kuracaklarını, üçü bu yıl, altısı da gelecek yıl olmak üzere toplam dokuz yerde nükleer analiz merkezleri oluşturulacağını anlattı ve **"Ondan sonra birçok Batı ülkesinde olduğu gibi bizde de her nükleer olay, sürekli olarak denetimimizde tutulacak, her şeyi zamanında haber alacağız"** dedi.

Prof. Ahmet Yüksel Özemre, Türkiye'nin fındık ve çay dışsatımında karşılaştığı engellerin, pek çok ülkede olduğu gibi, kişilerin ve ülkelerin çıkar çatışmalarından, kendi ekonomik sorunlarından ve ihracat güçlüklerinden kaynaklandığını yineledi. Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'ndan temiz belgesi almayan hiçbir besin maddesinin ihraç edilemeyeceğini anlatan Özemre, radyasyon limitleriyle ilgili olarak çeşitli ülkelerin çeşitli oranlar saptamasına değindi. Türkiye'de Çernobil kazasının hiçbir insanın ya da hayvanın ölümüne neden olmadığını, hiçbir çocuğun bu nedenle sakat ya da ucube doğmadığını anlatıp, hamile kadınların korkmadan doğum yapabileceğini belirtti.

Prof. Özemre daha sonra dinleyenlerin sorularını yanıtladı. Bir soruya verdiği yanıtta Prof. Özemre, 4 Mayıs 1986'dan bu yana Karadeniz'deki altı cins balığın devamlı denetimde tutulduğunu, balıkların, özellikle temmuzdan bu yana yiyenlere yükledikleri dozun sıfır noktasında olduğunu söyledi ve **"Korkmadan balık yiyebilirsiniz"** dedi. Özemre, çay konusundaki soruyu yanıtlarken de, birinci sürgün çayda bir miktar radyasyon görüldüğünü, ama bütün çay işleme merkezleriyle paketleme tesislerinde yaptıkları denetimlerde, ölçümlerde, piyasaya verilen çayda radyasyon oranının **"bardak başına bir bekerel"** olduğunun saptandığını söyledi. Özemre bu miktar radyasyonun hiçbir zararı olmayacağını bildirdi.

İslam Zirvesi

Bulgar baskısı gündeme geldi

ENİS BERBEROĞLU / *18 ocak*

KUVEYT — Bulgaristan'daki Müslüman Türk azınlığının durumunu incelemek üzere 1986 ocak ayında oluşturulan İslam Konferansı Örgütü, **"temas grubu"** 5. İslam Zirvesi'ne sunulacak raporunda, **"giderilemeyen bazı koşullar nedeniyle Bulgaristan'ı ziyaret edemediğine"** değindi. Soruna politik çözüm taşıyan bir **"harekât planı"** uygulanamadığını vurgulayan grup, İslam Zirvesi'ne katılan liderlere, **"Bulgaristan'daki Müslüman Türk azınlığı ile dayanışma çağrısını yinelemelerini"** önerdi.

Grup, raporlarına son biçimi vermeden önce, İslam ülkeleri ve Bulgaristan arasındaki ekonomik ve sosyal ilişkilerin tam bir dökümünün yapılacağını bildirdi. İslam ülkelerinin Bulgaristan'a yönelik ekonomik önlemlere başvurmaları yolundaki bir hazırlığın ilk işareti olarak yorumlanacak söz konusu ifadeyi taşıyan rapor, Türk dışişleri çevrelerinde **"tarafsız"** diye nitelendi. Üst düzey bir yetkili "temas grubu"'' raporunu değerlendirirken, **"daha fazlası da bekle-**

nebilirdi. Ama daha azı da ihtimal dahilindeydi. Sonuç tatminkârdır" diye konuştu. Türkiye, İslam Zirvesi'nde, geçen yıl İslam ülkeleri dışişleri bakanlarının Fas toplantısından çıkan kararın benimsenmesini hedefliyordu. Böylece eğer **"temas grubunun"** önerisi zirvede değiştirilmeden benimsenirse, Türkiye Bulgaristan'daki Türk azınlığına ilişkin tezine, İslam dünyasında en üst düzeyde destek sağlanmış olacak.

"Temas grubu"'nun Gambia, Suudi Arabistan ve Pakistanlı üyelerince hazırlanarak zirveye sunulan rapora, grubun geçen yıl içinde Türkiye ve Bulgaristan'ı ziyaret etmeyi amaçladığı belirtildi. Mayıs ayında Türkiye'ye gelerek İstanbul ve Bursa'da incelemelerde bulunan grubun, **"giderilemeyen bazı koşullar nedeniyle Bulgaristan'ı ziyaret olanağı bulamadığı"** vurgulandı. İslam Konferansı Genel Sekreterliği ile Bulgar hükümetinin ziyaret için uygun bir tarih saptamak üzere temasları sürdürdüğüne işaret edilen raporda, rapora son biçimi verilmeden atılması gereken adımlar şöyle sıralandı:

1- Bulgaristan'a ziyaret,

2- Bulgar göçmenlerin yerleştiği Yunanistan, Yugoslavya ve diğer bazı ülkelerin ziyaret edilmesi,

3- İslam ülkeleri ile Bulgaristan arasındaki ekonomik ve sosyal ilişkiler hakkında tam bilgi edinilmesi.

Grubun soruna politik bir çözüm taşıyacak formüller geliştiremediği ve bir **"harekât planı"** uygulanamadığı belirtilen raporda, İslam Zirvesi'ne katılan tüm lider ve ülkelere yönelik şu çağrı yapıldı:

"İslam ülkeleri dışişleri bakanlarının Fas kentindeki toplantısında varılan 30/16-p sayılı kararın teyidi ve Bulgaristan'da yaşayan Müslüman Türk azınlığın durumlarındaki değişikliğin izlenmesini öneririz."

Bulgaristan'da yaşayan Türk azınlığın durumu İslam Zirvesi'nde ilk kez yüksek düzeyde bürokratlar toplantısında ele alındı. Türkiye'nin konuyu zirve gündemine getirmek istemesine **Suriye, Cezayir** ve **Güney Yemen** karşı çıktılar, ancak bu karşı çıkış söz konusu üç ülke dışında taraftar bulmayınca oturumu yöneten Kuveytli başkan inisiyatifini kullandı ve Bulgaristan'daki Türk azınlığı konusu, zirvenin gündem taslağında yer aldı. **Suriye, Cezayir** ve **Güney Yemen** karara çekince koydular.

Gündeme son biçimini verecek dışişleri bakanları hazırlık toplantısı da dün Kuveyt Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı **Şeyh Sabah Al Ahmad Al Jabar Al Sabah**'ın açılış konuşması ile başladı. KKTC Dışişleri ve Savunma Bakanı **Kenan Atakol** başkanlığındaki bir heyet, **"Kıbrıs Türk Toplumu"**'nun temsilcileri sıfatıyla ve gözlemci konumunda toplantıya katıldılar.

Dışişleri Bakanı **Vahit Halefoğlu** 3 gün sürecek toplantıların ilk gününde Bangladeş tarafından gündeme getirilen ve uyuşturucu kaçakçılığına karşı önlem talep eden gündem maddesini destekledi. Halefoğlu toplantı sırasında bir dizi ikili temas da yaptı. Türk Dışişleri Bakanı Kuveyt, Ürdün, Pakistan, Fas, B.A.E., Malezya, Libya ve Mısır dışişleri bakanları ile kısa süreli görüşmeler gerçekleştirdi.

Kuveyt'e 25 ocak pazar günü gelecek Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**'in de bir dizi ikili temas yürütmesi bekleniyor. Evren, zirve sırasında Mısır Cumhurbaşkanı **Hüsnü Mübarek**, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri **Perez de Cuellar**, Pakistan Devlet Başkanı **Ziya Ül Hak** ve Malezya Başbakanı ile ikili görüşme yapacak. Kuveyt'te bulunan Türk dışişleri yetkilileri Evren-De Cuellar görüşmesinin gündemine ilişkin tahminde bulunmaktan kaçındılar. Mısır Cumhurbaşkanı'nın Evren'le görüşmesinde, ülkesinin Ürdün ve FKÖ'yü barıştırma yönündeki girişimine destek arayacağı sanılıyor.

Dışişleri bakanları toplantısının ilk oturumunda İran ve üyeliği askıya alınan Afganistan bulunmadılar. Uganda, Nijerya ve Benin'in de temsil edilmediği dikkati çekti. Gündem taslağının görüşüldüğü ilk gün çalışmalarında Suriye-Mısır ve Suriye-Fas çekişmesi gözlendi. Suriye, Fas'ın raportörlüğüne rezerv koyarken, Mısır'ın üyeliğinin tartışılması yönündeki Suriye önerisinin reddine de Suriye ile Libya rezerv koydular. Irak'ın, İran'ın İsrail ile silah ilişkisi konusunun gündem taslağına alınması önerisi de Suriye ve Libya rezervi ile karşılaştı. İran'ın İslam ortak pazarı kurulması önerisinin gündeme alınıp alınmaması, İran'ın bundan sonraki oturumlara ya da zirveye katılması halinde üçte iki çoğunluk oyu sağlanırsa karara bağlanabilecek.

AET'de Atina'ya Türk jesti

HADİ ULUENGİN / *18 ocak*

BRÜKSEL — Türkiye - Yunanistan uyum anlaşmasının önceki gün Brüksel'de AET Komisyonu adına parafe edilmesinin, Ankara'nın, İstanbul'daki Rum mal varlıklarının transferini yasaklayan 1964 tarihli kararnameyi kaldıracağı yolunda Ortak Pazar'a "söz" vermesiyle gerçekleştiği öğrenildi. Türkiye'nin bu "sözü"nü tutmaması durumunda, parafe edilen anlaşmanın yürürlüğe girmeyeceği, AET kaynakları tarafından ifade edildi.

Brüksel kaynaklı bu haberler, dün Ankara tarafından da doğrulandı. Dışişleri Bakanlığı, dün dolaylı bir ifade ile 1964 kararnamesini kaldırmaya hazırlandığını açıklayarak "yeşil ışık"ı yaktı. Cumhuriyet Ankara Bürosu'nun haberine göre, Dışişleri Bakanlığı'nın üst düzey bir yetkilisi, dün bu konuda Cumhuriyet'e, "Türk mevzuatı ile topluluk mevzuatı arasındaki çelişkiler bir süredir ayrıntılı bir şekilde incelenmektedir. Sonuçlar alındıkça peyderpey uyum sağlanacağı tabiidir" dedi. Dışişleri Bakanlığı bu ifade ile 1964 kararnamesinin kaldırılması yolunda çalışmalar yapıldığını duyururken, bu konudaki kararın ne zaman açıklanacağı konusuna açıklık getirmedi.

Dışişleri Bakanlığı bu açıklama ile yetinirken, Brüksel'deki güvenilir AET kaynaklarından elde edilen bilgilere göre, Atina'nın AET'ye tam üye olduğu 1 Ocak 1981 tarihinden sonra yürürlüğe girmesi gereken ve Türkiye, 1964 kararnamesini kaldırmadığı için de Yunanistan'ın imzalamamakta direndi-

ği uyum anlaşmasının önceki gün Brüksel'de parafe edilmesi, şu senaryo sayesinde gerçekleşti:

Hem Dışişleri Bakanı **Vahit Halefoğlu**'nun aralık ayında Brüksel'de AET Komisyonu Akdeniz Havzası Sorumlusu **Claude Cheysson** ile yaptığı ikili görüşmede hem de Türk delegasyonu aracılığıyla gerçekleştirilen **"dirsek temaslarında"**, Ankara ile şifahi ve gizli bir **"centilmenlik anlaşması"** yapıldı. Buna göre önce Ortak Pazar yürütme organı durumundaki Brüksel Komisyonu'nun, AET adına Türkiye-Yunanistan uyum anlaşmasını parafe etmesi, daha sonra da komisyonun anlaşmayı karar organı konseye götürmeden önce, Ankara'nın **"ortaklık anlaşmasına ters düşen uygulamaları yürürlükten kaldırması"** kararlaştırıldı. Diplomatik dille, **"ortaklık anlaşmasına ters düşen uygulamalar"** olarak adlandırılan bu maddenin de esas olarak İstanbul'daki Yunan vatandaşı Rumların mal varlığı transferini yasaklayan 1964 kararnamesini kapsaması benimsendi. Böylelikle Türkiye'nin kamuoyuna kararnameyi kaldırmadan önce anlaşmanın parafe edildiğini sunabilmesi konusunda bir uzlaşma formülü sağlandı.

Bu gelişmeler ertesinde, geçen hafta sonu Atina'da AET dönem başkanı sıfatıyla Yunan yöneticileriyle görüşen Belçika Dışişleri Bakanı **Leo Tindemans**, Türkiye'nin 1964 kararnamesini kaldırmaya hazırlandığını bildirdi ve Yunanistan'ın bu aşamada bir itirazda bulunmamasını istedi. Sonuç olarak da perşembe günü Türkiye'nin AET nezdindeki daimi temsilcisi **Pulat Tacer** ve AET Komisyonu yetkilisi **Robert Durieux** uyum anlaşmasını parafe ettiler.

Şimdi ne olacak sorusu sorulduğu takdirde ise, uygulamaya geçilmesi halinde Ankara'nın Yunanistan pazarına girmesine zemin hazırlayacak uyum anlaşmasının imzalanması, yani fiilen yürürlüğe girmesi için Türkiye'nin 1964 kararnamesini kaldırması gerekiyor. Çünkü AET adına metni parafe eden Brüksel komisyonu, daha önce yapılan **"centilmenlik anlaşması"** gereğince, uyum anlaşmasını karar organı Bakanlar Konseyine sunmak için Türkiye'nin 1964 kararnamesini kaldırmasını bekleyecek. Aksi takdirde metni onay için konseye götürmeyecek. Bu yüzden de Ankara'nın "sözünü" tutması şart.

Mevcut yönetmeliklere göre ise, Türkiye'nin uyum anlaşmasının haklarından yararlanabilmesi örneğin Yunanistan'a, Fransa'ya olduğu gibi bir ihracat rejiminden faydalanabilmesi için, AET bakanlar Konseyi'nin onayı yeterli. Yani anlaşmanın ticari hükümlerinin geçerli olması için Yunan parlamentosunun onayı gerekmiyor.

AET yetkililerine, **"Peki Türkiye 1964 kararnamesini kaldırır, fakat buna rağmen Yunanistan Bakanlar Konseyi'nde vetosunu kullanırsa o zaman ne olur?"** sorusu yöneltildiğinde ise, bu yetkililerin cevabı şu:

"Böyle bir durum olursa AET Komisyonu'nun Yunanistan' Lüksemburg Adalet Divanı'na şikâyet hakkı doğar. Çünkü anlaşmaların bekçisi durumundaki yürütme organı, Türkiye'nin 'ortaklık anlaşmasına ters düşen bir yükümlülüğü' **kaldırdığını tespit edecek, buna karşılık Atina'nın anlaşmanın yükümlülüğünü hâlâ yerine getirmediğini saptayacaktır. Kaldı ki, Atina'nın 1964 kararnamesinin kaldırılması durumunda direneceğini sanmıyoruz. Çünkü Yunanistan'ın başından beri istediği şart yerine getirilmiş olacak. Üstelik böyle bir durum vaki olursa, diğer üye ülkelerin Atina'ya çok fazla baskı yapacağı kesin."**

Bu yüzden bir AET yetkilisinin deyişiyle **"şimdi top Ankara'da ve beklenti, Türkiye'nin zaman geçirmeden 1964 kararnamesini** 'sözüne' **uygun olarak kaldırması."**

Bu yetkiliye göre böylelikle Türkiye'nin AET'ye tam üyelik başvurusuna engel olabilecek hukuki bir sorun da ortadan kalkmış olacak.

Suriye ile karşılıklı güven arayışı

CENGİZ ÇANDAR / *19 ocak*

ŞAM — Suriye Devlet Başkanı **Hafız Esad**'ın büyük boy fotoğraflarını sadece beşkent Şam'da değil, ülkenin hemen her yerinde görmek mümkün. Fotoğrafların üzerinde ve altında aynı ibareye rastlanıyor: **"Kaidna İlelebed"** yani **"Sonsuza dek önderimiz."** Birçok Arap ve İslam ülkesinde, Üçüncü Dünya'nın çok sayıda köşesinde olduğu gibi, Suriye'de iktidarın son derece merkezileşmiş olduğunu bu görüntüler ve söz konusu ibare kanıtlıyor.

Dolayısıyla, iktidar yapısı da pek kurumlaşamıyor. Zira, bir numara belli olsa bile iki numara, üç numara vs. kim, belli değil. Birçok iki numara var. Bu yapının doğal bir sonucu olarak da önderin altındakiler arasında önderin sahneyi terk etmesi sonrası duruma hâkim olmak için kimi zaman açık ve çoğu zaman kapalı bir iktidar mücadelesi hüküm sürüyor.

Suriye'deki Hafız Esad'ın altında -ama bir hayli altında sıralanan iki numaralar arasında Cumhurbaşkanı Yardımcısı **Abdülhalim Haddam**, Özel Birlikler'in komutanı **Ali Aslan**, istihbarat örgütünün başı **Ali Duba** gibileri yer alıyor. Hindawi olayı ile ismi arasında bağlantı kurulan Hava Kuvvetleri İstihbarat Başkanı **Muhammed el-Holi** de yukarıdakiler kadar önemli bir isim olarak addediliyor. Lübnan'daki Suriye kuvvetlerinin istihbarat başkanı **Gazi Kenan** da önemli isimler arasında.

Manzara bu olunca, Suriye'nin bir ülkeyle ilişkilerinin biçimini ve yönünü saptama konusunda karar nasıl ve kim tarafından alınıyor? Elbette ki söz konusu isimlerden, hükümete ve iktidardaki Baas Partisi'ne kadar çeşitli kümeler karar alma sürecinde belirli ölçülerde rol oynuyorlar, ama karar sonuçta **"Sonsuza dek önder"**'in, Hafız Esad'ın iradesiyle belirleniyor. Bu yüzden Türkiye ile Suriye arasında iyi ilişkiler kurulması kararının sorumluluğu da esas olarak Devlet Başkanı Hafız Esad'a ait.

"Türkiye dosyası"'nı Suriye rejiminde takip eden Başbakan **Abdülrauf el-Kesm**. Geçen yıl şubat ayında Türkiye'ye yaptığı ziyaret, iki ülke ilişkilerinde bir kilometre taşı olarak algılanıyor. Bu ziyareti bu yıl içinde **Turgut Özal**'ın da iade etmesi ile iki ülke arasındaki ilişkilerde bir hayli mesafe katedileceği inancı yaygın.

Türkiye ile ilişkilerin yürütülmesinden Başbakan el-Kesm sorumlu görünse bile, bu sorumluluk Hafız Esad'ın iradesi doğrultusunda gerçekleştiği için Suriyeli yetkililer, Türkiye ile ilişkilerine ilişkin bir kaygı içinde gerçekten görünmüyorlar. Türk kamuoyunda zaman zaman Suriye'ye dönük esen olumsuz havaya, burada, Türkiye'ye dönük olarak rastlanmıyor.

Türkiye - Suriye ilişkilerinin iyi yönde seyredebilmesinin nüfus temeli de mevcut. Şam'ın en eski ve bugün en itibarlı mahallelerinden birinin adı El-Muhacirin. Göçmenler an-

lamına geliyor. Bu semt, Çerkesler ve Osmanlı devleti döneminde Anadolu ve Rumeli'ye dönmekten vazgeçip, Şam'da yaşamaya karar verenler tarafından kurulmuş. Birkaç kuşak öteden Şamlı olan bu insanlar arasında Türkçe bilene rastlanmamakla birlikte, kökeninin Türk olduğunu anlatan hatta övünen çok sayıda Suriyeliyle karşılaşabiliniyor.

Şam'da gözlenen bu olgu, kuzeyde ülkenin ikinci büyük şehri Halep'te hayli hayli geçerli. Haleplilerin hatırı sayılır bir bölümü karşılıklı evlenmeler nedeniyle Türklerle akraba. Türkiye halkı ile Suriye halkının önemli bir bölümü, bir anlamda ayrı dil konuşan aynı halk bile sayılabilir.

Bu demografik özellikler, özellikle ülke nüfusunun yüzde 80'ini oluşturan Sünni kesim için Türkiye'ye karşı olumlu duygular beslenmesine kaynaklık ediyor.

Siyasi iradenin yanı sıra demografik unsur da Türkiye - Suriye ilişkilerinin olumlu bir seyir izlemesinin güvencelerinden biri.

Bu olguların yanı sıra çoğrafi unsur da, iki ülke ilişkilerinin geleceğine dönük olarak iktisadi ufuklarla birleştirilerek kalıcı, sağlam ilişkilerin zemini gibi özellikle Türk diplomatik çevrelerince değerlendiriliyor. Bu konuda, Şam'daki Türkiye Büyükelçiliği yetkilileri GAP projesinin gerçekleşmesi halindeki ufuklara değiniyorlar. Bir Türk kaynak, bu konuda şunları söylüyor: **"Suriye'nin kuzeyinde, Türkiye sınırına yakın yerlerde doğal gaz bulunması ihtimali var. GAP projesi gerçekleştikten sonra, Suriye'ye ihtiyaçlarını karşılayacak ölçüde su verdikten başka Suriye doğal gazını kullanabiliriz. GAP'tan sonra Güneydoğu bölgemizde tarım, Hollanda tarımı düzeyine yükselecek. Suriye'de fosfat bulunuyor. Güneydoğu'da tarım için gerekli suni gübreyi Suriye fosfatından ucuza elde edebiliriz."**

Türkiye-Suriye ilişkileri böylesine potansiyeli parlak ufuklara sahip.

Ancak, iki ülke ilişkilerinin üzerindeki bulutlar tümüyle dağılmış sayılmaz. Bunların biri Türkiye'nin güvenlik endişelerinin giderilememiş olmasıyla ilgili. Türk tarafının elindeki bilgiler, Ermeni ve Kürt örgütlerinin Lübnan'ın Bekaa Vadisi'nde üslenmiş olduğuna ilişkin. Gerçi Suriyeliler, Lübnan'daki binbir sorunla ve en önemlisi İsrail ile boğuşurken Türkiye'yi üzmemek konusunda içtenlikli bir tutum içindeler, ama Bekaa Vadisi'ndeki denetimleri de tartışılacak gibi değil.

Suriye-Lübnan sınırında Suriye topraklarından Lübnan sınır kapısı Masnaa'ya kadar süren birkaç kilometrelik alanda fark edilen yoğun Suriye askeri varlığı, Lübnan sınır kapısından ıçeri girildiğinde sona ermiyor.

Lübnan'a girdiğiniz anda Bekaa Vadisi'ne de adım atmışsınız demektir. Sınır kapısının iki kilometre kadar sağında yani kuzey yönünde, sırtını Anti-Lübnan dağlarının çıplak tepelerine yaslamış Anjar köyü var. Anjar, bir Lübnanlı Ermeni köyü. Türkiye'ye dönük Ermeni faaliyetlerinin bu köyde ve köyün önünde uzanan Bekaa Vadisi'ne serpilmiş Ermeni ve Kürt örgütlerinin kamplarında düzenlendiği kanısı Türk yetkililerinde yaygın bir kanı.

Ancak, Masnaa'dan, Bekaa'yı sona erdiren batıdaki Lübnan dağlarının eteğindeki Ştura kasabasına dek en az beş Suriye kontrol noktasından geçince, hatta bir o kadarını da dağın tepesinde artık Beyrutun göründüğü Sofar kasabasına dek ardınızda bırakınca, Suriye'nin Lübnan'ın doğu kesimindeki çelikten denetimini de hiç kuşkuya yer bırakmayacak biçimde fark edeceksiniz.

Beyrut'un 20 kilometre yakınına kadar uzanan Suriye askeri yığınağının Lübnan sınır kapısının yanı başındaki Anjar'a ve çevresine uzanamaması imkânsız.

Türk yetkili çevrelerinin endişesi de bu noktada başlıyor. Gerçi Suriye yetkililerinin Türkiye'ye güvenlik konularında sürekli güvence vermelerindeki samimiyete inanılıyor, ama yazının başında değinilen yani bir yanda iktidarın Hafız Esad'da merkezileşmesine dayanan, ne var ki, onun hemen altında iktidar odaklarının yatay biçimde yayılmasına dayanan ve bu anlamda merkeziyetçiliğin de bir hayli dağıldığı yapı, Türk yetkililerinde Ermeni ve Kürt unsurlarının merkezi denetimden sıyrılabilecekleri endişesine yol açıyor.

Türkiye ile Suriye arasındaki bulutların tümüyle dağılmamış olmasının bir başka nedeni, jeostratejik hesaplarla ilgili bulunuyor. Sovyetler Birliği ile Suriye arasındaki yakın askeri işbirliğinin bir uluslararası bunalım döneminde Türkiye aleyhine işleyebileceği düşüncesini de beraberinde getiriyor.

Elbette, Suriyelilerin de Türkiye'ye dönük kaygıları var. Türkiye'deki Amerikan üslerinin -başta İncirlik- varlığı, aynı şekilde, bir uluslararası bunalım halinde Suriye için bir kaygı kaynağı. Hatta uluslararası bunalım boyutlarına ulaşılamayan durumlarda bile İsrail'i kollayan Amerikan politikası sonucu, İncirlik'e Amerikan savaş malzemesi ve askerlerinin konuşlandırılabilmesi, Şam'da yakından, dikkatle ve tabii kaygıyla izleniyor.

Türkiye-Suriye ilişkilerinin üzerindeki bulutlar tümüyle dağılmamış olsa da, Suriye'nin Türkiye ile iyi ve güvenilir ilişkilere sahip olmaya muhtaç bulunması da bir gerçek. Suriye, Lübnan'daki sorunların ve İsrail ile savaş tehdidinin yanı sıra ciddi ekonomik sıkıntılar yaşıyor. Ülkenin 4 milyar dolar tutarındaki ithalatına karşı, ihracatı 2 milyar dolayında. Yaklaşık 1.8 milyar dolar açık veriyor. Bu açığın kapanması için başta Suudiler, Körfez ülkelerinin taahhüdü 500 milyon doları aşmadı.

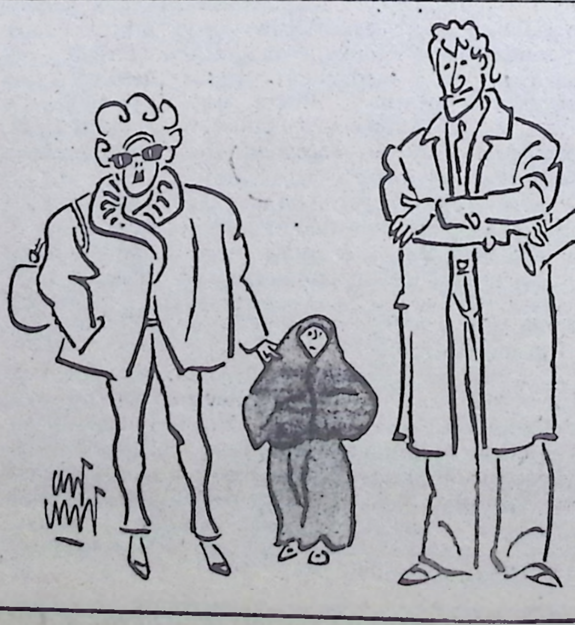
Ayrıca, bütçenin yüzde 60-70 dolayında inanılmaz bir bölümü savunma harcamalarına gidiyor. Ortalama memur maaşı 2000 Suriye Lirası. Tercihli teşvik kurundan 100 dolar karşılığının, 2200 Suriye Lirasına eşit olduğu göz önünde tutulursa, ekonomik sıkıntının boyutları da anlaşılabilir. Döviz sıkıntısı da cabası. Suriye otellerine giren yabancılar, dolarla ödeme yapmak zorundalar.

Kuzeyde 8, güneyde 4 ila 6 saat arasında değişen elektrik kısıntıları Türkiye'deki GAP projesinin gerçekleşmesinin hesaplanmasıyla, Suriye'nin kuzeydeki büyük komşusuna iyi niyetle bakması için yeterince bir neden oluşturuyor.

Suriye ile iyi ilişkilere sahip olmak benzeri nedenlerden ötürü Türkiye için de geçerli. Bir tarafında savaşan iki komşu, kuzeyinde bir süper devlet, batısında da sorunlu iki komşu Yunanistan ve Bulgaristan ile çevrili bulunan Türkiye için, bir de Suriye ile sorunlara sahip olmak istememesinde her türlü makul neden var.

Zaten, her iki ülke yetkilileri de, zaman zaman basına yansıyan ya da yansıtılan tüm nifak sokucu haberlere rağmen, bu jeopolitik ve siyasi-iktisadi gerçeğin bilincinde davranıyorlar.

1987'ye girdiğimiz günlerde Türkiye-Suriye ilişkileri açısından tarafların başını ağrıtacak olağanüstü bir gelişme yok.

Ecevit için verilen beraat kararı da temyiz edildi

Ecevit ve Demirel'e 135 dava

MUSTAFA EKMEKÇİ / *19 ocak*

ANKARA — Yargıtay Başsavcılığı, kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı **Bülent Ecevit** hakkında 1986 eylülünde Ankara 5. Asliye Ceza Mahkemesi'nce verilen aklama kararının bozulmasını istedi. Dosya başsavcılık tebliğnamesi ile birlikte 7. Ceza Dairesi'ne geldi.

Son olarak 29 Aralık 1986 günü Bornova Asliye Ceza Mahkemesi'nin Ecevit'in yokluğunda verdiği 11 ay 21 günlük mahkûmiyet kararı ile ilgili olarak Ecevit'in avukatı **Hasan Bıyıklı**, **"Karar bize yeni tebliğ edildi. Kararı temyiz edeceğiz, son sözü Yargıtay söyleyecek"** dedi.

Ecevit'in 28 Eylül ara seçimleri sırasında yaptığı konuşmalarda, DSP'yi desteklediği savıyla açılan soruşturmaların sayısı 80'i buldu. Açılan davalarda Havza Asliye Ceza Mahkemesi ile Ankara 5. Asliye Ceza Mahkemesi aklama kararı vermişlerdi. Yenimahalle 1. Asliye Ceza Mahkemesi de, Karabük, Bergama, Sincan mahkemeleri de ret kararı verdiler. Savcılıklar gerek aklama, gerekse ret kararlarını temyiz ettiler. Ankara 5. Asliye Ceza Mahkemesi'nde duruşma sürerken, savcı, Ecevit'in aklanmasını istemiş, mahkeme de savcılığın isteği doğrultusunda aklama kararı vermişti. Ancak Ankara Savcılığı yetkisini kullanarak bu kararı temyiz etti. Yargıtay Başsavcılığı bu aklama kararının bozulmasını istedi.

Ecevit hakkında açılan davalar, anayasanın 4, Siyasi Partiler Yasası'nın 1. maddesine aykırı konuşmalar yaptığı gerekçesiyle açıldı. Anayasanın 76. maddesinin 2. fıkrasına göre Ecevit'in toplam cezası bir yılı bulduğu takdirde cezaları bağışlanmış olsa bile milletvekili seçilemeyecek.

Kapatılan AP'nin Genel Başkanı **Süleyman Demirel** hakkında da 55 dolayında soruşturma açıldığı öğrenildi. Öğrenildiğine göre savcılar soruşturmaların tümü hakkında dava açtılar. Demirel hakkında açılan davaların büyük çoğunluğu 28 eylülde ara seçimi olan illerde ve ilçelerde. Bunlar arasında Zonguldak, Manisa, Samsun, Burdur, İstanbul, Isparta, Gaziantep, İzmir de var. Zonguldak ile Manisa'nın ve İzmir'in hemen hemen tüm ilçelerinde de soruşturma ve dava açılmış bulunuyor. Süleyman Demirel şimdiye dek iki ilçe asliye ceza mahkemesinde aklanma kararı aldı. Bunlardan biri Bafra, öbür davalar ise sürüyor.

CHP'nin eski Genel Başkanı ve eski Başbakanlardan **Bülent Ecevit**, ara seçim konuşmaları nedeniyle hakkında verilen 11 ay 20 günlük ceza ile ilgili bir açıklama yaptı ve daha önceki cezalarına birkaç aylık ceza daha eklenmesi durumunda bazı siyasal haklarını ömür boyu kaybedeceğini belirterek, **"Türkiye'de bir kimse, demokrasi mücadelesi vermiş değilse, bazı demokratik haklardan yararlanabilmektedir. Fakat demokrasi mücadelesi verdiği için cezalandırılmışsa, o haklardan ömür boyunca yoksun kalmaktadır"** dedi.

Son mahkumiyet kararında DSP Genel Başkanı ile birlikte seyahat etmesinin suç kanıtı gibi gösterildiğine dikkati çeken Bülent Ecevit, DSP Genel Başkanı Rahşan Ecevit'in eşi olduğunu anımsatarak, **"mahpus olmadığı zamanlar Allah'ın izniyle eşiyle birlikte seyahat etmeyi sürdüreceğini"** bildirdi. Bülent Ecevit, **"bunun anayasayı, yasaları ve mahkemeleri ilgilendiren bir eylem olmadığını da"** kaydetti.

Bülent Ecevit açıklamasında şu görüşlere yer verdi:

"Bornova 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nin hakkımdaki 11 ay 20 günlük mahkûmiyet kararı dünkü TRT haber bülteninden duyurulurken, 'sabıkalı' olduğum belirtildi. Askeri yönetim sırasındaki yayın yasakları nedeniyle, pek çok yurttaşımız, benim daha önce hangi 'suç'lardan mahkûm edildiğimi bilmediği için, hakkımda kullanılan 'sabıkalı' deyimi, yanlış çağrışımlar ve zanlar uyandırabilir. O nedenle, mahkeme kararını eleştirmeksizin hazırladığım aşağıdaki açıklamayı, TRT'nin, haberlerde yansızlık kuralı uyarınca, kendiliğinden yayımlayacağını umarım.

Askeri yönetim döneminde üç kez hapsedilmeme yol açan 'suç'larım ve 'sabıka'larım özetle şunlardır:

— Mahkeme kararı olmaksızın partilerin kapatılmasına; o arada Cumhuriyet Halk Partisi'nin ağır isnatlar altında bırakılmasına karşı çıktım.

— Askeri yönetim dönemindeki bazı uygulamaların 'Atatürkçülük' gibi gösterilmesine karşı çıktım.

— Demokrasiye ve insan haklarına getirilen kısıntılara karşı çıktım.

Askeri yönetim devam ederken bunlara karşı çıkanların sayısı çok azdı; fakat şimdi pek çok kimse o dönemin bu karar ve uygulamalarını eleştiriyor.

Artık hiç kimsenin yargılanmasına ve mahkûm edilmesine neden olmayan bu 'suç'larım yüzünden hakkımda verilmiş hapis cezalarına, şimdi birkaç aylık bir ceza daha eklenirse, bazı siyasal haklarım ömür boyu kaldırılmış olacak. Çünkü 1982 Anayasası'nın kalıcı maddelerinden birine göre, toplam 1 yıla mahkûm olmuş bir kimsenin seçilme hakkı ömür boyu elinden alınmaktadır.

Bence bu, anayasanın geçici 4. maddesiyle yalnızca belirli kişilere, yani kapatılmış partilerin üst düzey yöneticilerine getirilen beş veya on yıllık siyasal hak sınırlamalarından daha çok üzerinde durulması gerekli bir hak kısıntısıdır. Çünkü herkesi ilgilendirir niteliktedir.

Taksirli suçlar dışında herhangi bir suçtan toplam bir yıllık mahkûmiyetin neden olduğu ve 'af'la bile ortadan kaldırılamayan hak kısıntıları şöyle bir sonuç da doğurmaktadır: Türkiye'de bir kimse, demokrasi mücadelesi vermiş değilse bazı demokratik haklardan yararlanabilmektedir. Fakat demokrasi mücadelesi verdiği için cezalandırılmışsa, o haklardan ömür boyunca yoksun kalmaktadır.

Ona rağmen, ben, demokrasi mücadelemi sürdüreceğim.

Hakkımdaki mahkûmiyet kararında, Demokratik Sol Parti Genel Başkanı ile birlikte seyahat etmem, bir 'suç' kanıtı gibi gösterilmektedir. Demokratik Sol Parti Genel Başkanı Rahşan Ecevet benim eşimdir. Mahpus olmadığım zamanlar, Allah'ın izniyle, eşimle birlikte seyahat etmeye de devam edeceğim. Bunun

anayasayı, yasaları ve mahkemeleri ilgilendiren bir eylem olmadığı düşüncesindeyim."

PERİNÇEK KINADI

Öte yandan, kapatılan Türkiye İşçi Köylü Partisi'nin (TİKP) Genel Başkanı **Doğu Perinçek**, kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı **Bülent Ecevit**'e verilen 11 ay 20 günlük mahkûmiyet kararını kınadı.

UBA'nın haberine göre Doğu Perinçek, Bülent Ecevit'e gönderdiği telgrafta, mahkûmiyet kararının hukuk ilkelerine aykırı olduğunu vurguladı. Perinçek, Ecevit'e gönderdiği telgrafta, "**Demokratik hukuk ilkelerine aykırı olan mahkûmiyet kararını açıkça kınıyorum. Dayanışma duyguları, dostluk ve saygı ile...**" dedi.

Vergi iadesinin ihracata oranı % 10.7'ye düştü

20 ocak

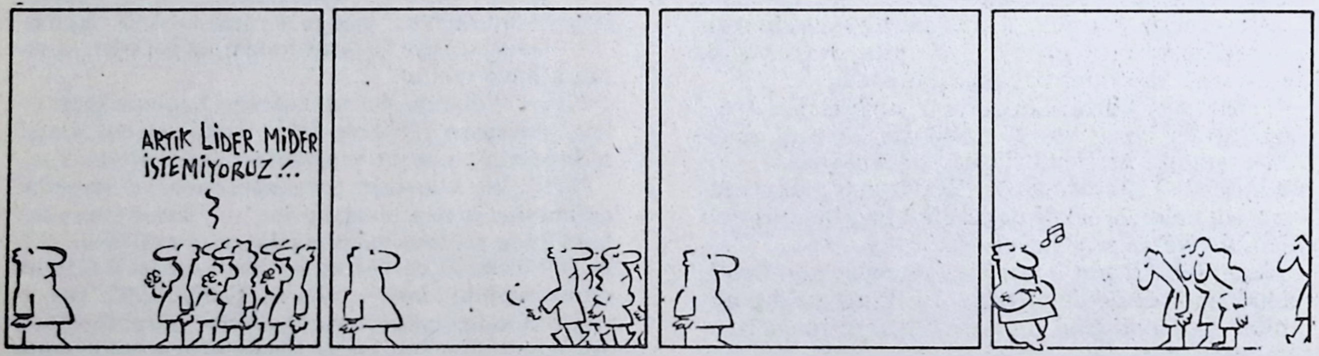
ANKARA (AA) — Vergi iadelerinin, ihracata konu mal ve ürünler için belirlenen matraha oranı yüzde 10 dolaylarına indi.

1986'nın ocak-eylül dönemi itibarıyla 1 trilyon 789.4 milyar liralık ihracatın vergi iadesi kapsamına girdiği, bu miktar üzerinden ihracatçının 191 milyar 421 milyon lira iadeye hak kazandığı hesaplandı. Böylece, genel olarak vergi iadesi kapsamındaki sektörlerde, ihracatta verilen vergi iadesi oranı yüzde 10.7 olarak belirlendi.

Bu oran, 1985'in aynı döneminde yüzde 12.5 olarak gerçekleşmişti. Önceki yıl, 1 trilyon 569.3 milyar liralık ihracat üzerinden ihracatçılara 196.9 milyar liralık vergi iadesi verilmişti.

Sektörler arasında, en yüksek oranda vergi iadesi **yüzde 17.1 ile tarım alet ve makineleri** sektöründe yapılırken, en fazla vergi iadesini demir-çelik sektörü aldı. Tarım alet ve makineleri sektöründe, vergi iadesi kapsamına giren 11.1 milyar liralık ihracata karşılık 1 milyar 898 milyon liralık vergi iadesi imkânı yaratıldı.

Değer olarak en fazla vergi iadesi yapılan demir-çelik sektörü, en yüksek oranda iade yapılan sektörler arasında yüzde 15.3 ile ikinci sıraya yerleşti.

Barış davasında savunmalar başladı

Yargıçtan sanıklara üçlü suçlama

20 ocak

İstanbul Haber Servisi — Barış Derneği davasında dün sanık savunmalarına başlandı. İlk olarak Dernek Başkanı **Mahmut Şerafettin Dikerdem** savunmasını yaparken, duruşma yargıcı **İskender Tepebaşılı** tutanağa geçmeyen konuşmasında, mahkemenin kuşku içinde olduğunu vurgulayarak sanıkların, avukatların ve basının dava konusunda daha dikkatli olmalarını istedi.

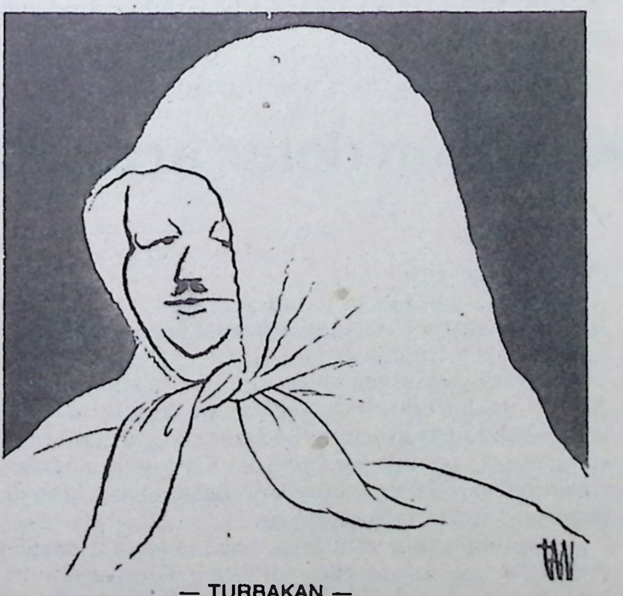
İstanbul 2 Numaralı Askeri Mahkeme'de görülen Barış Derneği davasının dünkü oturumuna 18 sanık ile 7 avukat katıldılar. Yeni gelen bazı yazılar nedeniyle esas hakkındaki görüşünde değişiklik bulunup bulunmadığı konusunda söz verilen Savcı **Yılmaz Özyiğit, Ali Sirmen** hakkında istenen cezada bir değişiklik yapmadığını açıkladı. Özyiğit, Ali Sirmen'in 16 Aralık 1986 tarihinde Dışişleri Bakanlığı'na bir dilekçe verdiğini, bu dilekçeye yanıtın 8 gün gibi kısa bir sürede geldiğini belirterek, sıradan bir vatandaşın devlet dairelerinden istediğine bu kadar kısa zamanda yanıt verilmediğini söyledi. Ali Sirmen'in tanınmış bir gazetenin isim yapmış bir yazarı olduğunu vurgulayan Özyiğit, Sirmen'in gazeteci olması nedeniyle bakanlığın etki altında yanıt verdiğini ve bu nedenle de yanıtın gerçekleri yansıtmadığını, öncekilerle karşılaştırıldığında tutarsız olduğunu bildirdi.

Savcının bu görüşünden sonra söz alan Avukat **Çetin Özek**, "**Savcı, Dışişleri Bakanlığı'nın sahtekârlık yaptığını söylüyor. Suç duyurusunda bulunması**

lazım" dedi. Ancak Özek'in bu sözleri tutanağa geçirilmedi ve Özek, duruşma yargıcı tarafından "**Bunu savunmanızda söylersiniz**" denilerek yerine oturtuldu. Özek yerine otururken, "**Böyle bir mütalaa, adliye tarihinde görülmemiştir**" dedi.

Bundan sonra duruşma yargıcı İskender Tepebaşılı, tutanağa geçirilmeyen bir konuşma yaptı. Davanın yürüyüşü ve salimen sonuçlanması açısından mahkemenin bazı kuşkular içerisinde bulunduğunu belirten Tepebaşılı, kuşkularını, sanıkların mahkemeye karşı davranışları, basında yazılanlar ve savunmanın durumu şeklinde üç bölümde anlattı. Mahmut Şerafettin Dikerdem'in geçen oturum mahkemeye bir dilekçe vererek ağır ithamda bulunduğunu, mahkemenin bağımlı olduğunu ileri sürdüğünü söyleyen Tepebaşılı, "**Yargıçlar nasıl bağımlı olabilir? Bu anayasaya uygun mu? Davayı alalı bir yıl olmamıştır. Yoğun bir çalışma yapıyoruz. Bir yanlışlık yapmamaya çalışıyoruz. Bizi incitecek, kıracak davranışlarda bulunmayın. Ben şimdiye kadar yasanın amir maddelerini kullanmadım**" şeklinde konuştu.

353 sayılı yasaya göre mahkemeye karşı yapılan davranışlar için bazı maddeler bulunduğunu vurgulayan Tepebaşılı, "**Mahkemeyi rencide etmek, incitmek, tecavüz etmek sizler için iyi netice vermez. Mahkeme isterse bir delili sanık lehine kullanır, beraat ettirir, isterse mahkûm ettirir**" dedi. Tepebaşılı davayla ilgili basında çıkan yazılara da değinerek, bu yazıların davanın seyrine etki edecek nitelikler taşıdığını, sanıkların bazılarının basında çalışmaları nedeniyle basını etki altında bulundurduklarını ileri sürdü. Savunma avukatları ile sanıklar arasında mutlaka bir çizgi bulunması gerektiğini vurgulayan Tepebaşlı, sanıklarla avukatların çok yakın ilişkiler kurmaması gerektiğini söyledi. Tepebaşılı, avukatlara, "**Sanıklarla özel sohbete girmeyiniz, onların durumunu dosyadan değerlendiriniz. Objektifliğimizi muhafaza edelim**" dedi. Avukatlara gerektiğinde yardım ettiklerini de bildiren Tepebaşılı, "**Savunmalara dikkat edelim. Davanın salimen yürümesi açısından bunlar bir tavsiyedir. Lütfen polemik yapmayalım**" şeklinde konuştu. Tepebaşılı'nın bu sözlerinden sonra bazı sanıklar ve avukatlar söz almak istediler. Ancak söz verilmedi ve oturuma 15 dakika ara verildi.

— TURBAKAN —

Aradan sonra Dernek Genel Başkanı Mahmut Şerafettin Dikerdem'in savunmasına geçildi. Dikerdem 44 sayfalık savunmasında, davanın gelişiminin geniş bir özetini yaparak, Dünya Barış Konseyi ile derneğin ilişkilerine ve Türkiye'nin diğer ülkelerle olan ilişkilerine değindi. Barış Derneği davasını Türkiye'de anayasal düzenin, demokratik rejimin, temel hak ve özgürlüklerin askıya alındığı bir dönemin ürünü olarak niteleyen Dikerdem şunları söyledi:

"**Bu dava askeri mahkemelerde görülen ve görülmekte olan diğer siyasi davalar gibi olağanüstü bir yönetimin ülkede kurmayı tasarladığı siyasal ve sosyal düzene ters düşen kurumlarla, ülke için zararlı gördüğü düşünce akımlarının kökünü kazımak ve onları temsil ettiğine inandığı kişi ve kuruluşları tasfiye etmek üzere giriştiği geniş çaplı operasyonun bir parçasıdır.**"

Dikerdem, Barış Derneği ile Dünya Barış Konseyi'nin ilişkilerine değinerek, savcılık görüşünün, Dışişleri Bakanlığı'nın bir yazısına da yansıdığını belirtti ve Dünya Barış Konseyi ile ilgili Dışişleri Bakanlığı'nın bu yazısının Türk hariciyesi için bir utanç belgesi olarak nitelendirdi. Dikerdem, Barış Derneği'nin herhangi bir siyasal parti güdümünde ya da barışa yönelik olmayan bir siyasal görüşün çizgisinde bulunmadığını bildirerek, "**Barış Derneği, ne Türkiye Komünist Partisi, ne Sovyet Komünist Partisi ve ne de başka herhangi bir siyasi kuruluş ile organik bağ içinde bulunmamış, açık ya da gizli ilişki kurmamıştır**" dedi. Türkiye'deki barış hareketinin hiçbir devletin etkisi altında kalmadığını vurgulayan Dikerdem, Milliyetçi Cephe iktidarı döneminde Türkiye'deki barış haketinin kısa zamanda büyük gelişmeler kaydetmesinden kaygı duyulduğunu, aynı kaygının 12 Eylül sonrasında da duyulduğunu belirtti. 12 Eylül sonrası fırsat bilinerek barış ve demokrasiden yana güçlerin köklü bir tasfiyesine gidildiğini ileri süren Dikerdem, egemen güçlerin gönlünde yatan toplum modelinin 1982 Anayasası ve diğer yasalarla sağlandığını bildirdi.

Daha sonra savunmasını yapan **Hüseyin Baş**, savcılık makamının Dünya Barış Konseyi ile ilgili suçlamalarının ABD Merkezi İstihbarat Örgütü'nün yayımlarına benzediğini ileri sürerek, "**Dışişleri Bakanlığı ve CIA kaynaklı görüşler taraflıdır. Bu yüzden bu görüşleri reddediyorum**" dedi. 1980 ocak ayı sonlarında Barış Derneği yöneticisi olarak gözaltına alındığını, 23 gün sonra da serbest bırakıldığını bildiren Hüseyin Baş, Sıkıyönetim Savcılığınca yasadışı örgüt üyesi olmadığına ilişkin kovuşturmaya yer olmadığı kararı verildiğini belirterek, açılan bir soruşturma sonucunda alınan takipsizlik kararının yasal olduğunu ve ikinci defa aynı nedenle yargılanamayacağını vurguladı.

Ergun Elgin de Barış Derneği davasında tüm savunmaların, sunulan belgelerin hiç dikkate alınmadığını, savunmanın adeta yok sayıldığını belirterek, "**Bu davada savunma, yalnızca yargılama sürecinin yerine getirilmesi zorunlu usuli bir bölümü olarak algılanmıştır. Ve bu davada infaz yargılama bitmeden gerçekleşmiştir**" şeklinde konuştu.

Niyazi Dalyancı da tarihi ve siyasi değerlendirmelerin insanların bakış açılarına göre farklılıklar gösterebileceğini, ancak, görevi adalet dağıtmak olan hukuk adamlarının bu tür değerlendirmelerden mümkün olduğunca kaçınmaları gerektiğini kaydederek, iddia makamının kendi siyasi görüşleri doğrultusunda esas hakkındaki görüşünü bildirdiğini söyledi. Barış Derneği olarak yalnızca barışı ve demokrasiyi savunduklarını vurgulayan Dalyancı savunmasını şöyle tamamladı: **"Bugün de savaş tehlikesinin bulunmadığı, insanların yüzyıllardır yarattığı kültür değerlerinin yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bulunmadığı bir dünya en yüce özlemimdir. Hiçbir mantık oyunu ve varsayımı bu gerçeği saptıramaz."**

Duruşma daha sonra **Ali Sirmen, Gencay Şaylan, Ali Erol Taygun, Metin Özek, Halûk Tosun**'un savunmalarını yapmaları için 23 Ocak 1987 gününe ertelendi.

1 yıldır ipucu aranıyor

Karanlık cinayet

21 ocak

Haber Merkezi — İsveç'in **"barış güvercini"** olarak bilinen sosyal demokrat başbakanı **Olof Palme**'nin 28 Şubat 1986'da gece eşiyle birlikte sinemadan dönerken bir suikasta kurban gitmesinden bugüne kadar kuşkular hep PKK üzerinde yoğunlaştı. Stockholm Emniyet Müdürlüğü'nden yapılan bütün açıklamalar ve verilen bilgiler dikkatleri PKK üzerine çektiyse de suikastla ilgili olarak gözaltına alınan kişilerden yeterli bir bilgi edinilemedi. Stockholm Emniyet Müdürü Hans Holmer de, PKK'nın cinayetle ilgili soruşturmada sürekli gündemde tutulduğunu söylemekle birlikte ayrıntı vermemişti. Geçen aralık ayında Stockholm'un Gamla Stan semtindeki bir gece klübünde çıkan olayla ilgili olarak, PKK üyesi iki kişi gözaltına alınmış, ancak haklarında yeterli kanıt bulunamadığı için serbest bırakılmışlardı. Bu arada, İsveç basını da olayda **"Kürt ve PKK parmağı"** na ağırlık veren yayımlar yapıyor. Örneğin yüksek tirajlı gazetelerden **"Afton Bladet"** geçen hafta Palme cinayetiyle ilgili bir dizi yayımlamaya başladı. Gazetenin yazısında Palme'nin öldürülmesi kararının bizzat PKK lideri Abdullah Öcalan tarafından alındığı, suikastın Şam'da planlandığı ve üçüncü bir ülkeden militanlar tarafından uygulamaya konduğu ileri sürülmüş, bu üçüncü ülkenin Fransa olduğu izlenimi verilmişti. Son tutuklamalar PKK'yı yeniden gündeme getirmiş oldu.

Dış borçlar 1 milyar 200 milyon dolar arttı

21 ocak

ANKARA (AA) — Doların uluslararası borsalarda değer kaybetmesi, Türkiye'nin dış borç yükünün de artmasına yol açıyor.

Türkiye'nin yaklaşık 28.5 milyar dolar düzeyinde bulunan dış borçlarının yüzde 40'ı Avrupa para birimleriyle alınan borçlardan oluşuyor. 11.4 milyar dolar dolayında olan bu tür borçlar, aralık ayı ortasındaki dolar-mark kuruna göre 22.8 milyar mark dolayında bulunuyordu. Aralık ayı ortalarında 2 mark olan 1 doların değeri 1.8 marka düşünce, 22.8 milyar marklık dış borcun dolar karşılığı bu hafta başında 12.6 milyara yükseldi. Böylece, son bir ay içinde Türkiye'nin dış borçları, durduğu yerde, 1.2 milyar dolar arttı.

Dolar dışı para birimlerinden oluşan borçlar arasında ilk sırayı yurtdışında oturan Türk vatandaşlarının, döviz tevdiat hesapları alıyor. Son yıllarda Japon piyasasından gerçekleştirilen borçlanmalar ile Avrupa İskân Fonu'ndan sağlanan krediler de dolar dışındaki para birimleriyle gerçekleştirilen borçlar arasında önemli yer tutuyor. Türkiye'nin dolar cinsinden borçlarının büyük bölümünü ise Dünya Bankası kredileri oluşturuyor.

AA muhabirinin sorularını cevaplandıran Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkilileri, Türkiye'nin dış borçlarının yüksek dalgalanmalardan etkilendiğini

hatırlattılar ve "**Son gelişmeler döviz dengesini kısmen de olsa olumsuz yönde etkilemektedir**" dediler. Aynı yetkililer, Türkiye'nin 1987 yılı dış borçlanmalarında da dolar-mark ilişkisini dikkate alacağına işaret ettiler.

Merkez Bankası yetkilileri de, Türkiye'nin dış ticareti içinde mark sahasının payının son yıllarda arttığına dikkat çektiler ve markın değer kazanmasının, Türkiye'nin bu bölgeye ihracatını olumlu yönde etkileyeceğini, dış borçlarda dolar cinsinden artışın bir bölümünün bu yolla dengelenebileceğini belirttiler.

Türkiye, ödemeler dengesi hesaplarında doları esas aldığı için, dış borç yükü, doların değer kaybına paralel olarak büyüyor.

Rahmi Koç, IFC'nin İş Danışma Konseyi Başkanı

21 ocak

Ekonomi Servisi — Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanı **Rahmi Koç**, Uluslararası Finans Kurumu IFC'nin yeni kurulan "**İş Danışma Konseyi**"nin başkanlığına getirildi. Dünya Bankası yan kuruluşu olan IFC içinde yeni oluşturulan 20 kişilik İş Danışma Konseyi, sanayileşmekte olan ülkeler özel sektöründe işadamlarını bir araya getirdi. Konuyla ilgili bir açıklama yapan IFC Başkan Yardımcısı **William Ryrie**, "**Böylesi seçkin kişilerden oluşan bir konseye sahip olmak, çalışmalarımıza güç katacak**" dedi. Bilindiği gibi, Uluslararası Finans Kurumu IFC, kalkınmakta olan ülkelere özel sektör kuruluşları düzeyinde finans yardımı yapıyor.

Kanuni Sergisi basına tanıtıldı

TANJU AKERSON / *21 ocak*

WASHINGTON — National Gallery of Art'ta, pazar günü resmen açılacak olan Kanuni Sergisi'nin basına tanıtımı dün yapıldı. Basın toplantısında ilk konuşmayı yapan galeri müdürü **J. Carter Brown**, küçüklüğünden beri Osmanlı sanatı ile ilgilendiğini, birçok kez İstanbul'a giderek başta Topkapı Sarayı olmak üzere Osmanlı döneminin yapıtlarını incelediğini, bu serginin açılmasıyla ilk kez Amerikan kamuoyuna bilinmeyen bir sanat ve kültür hazinesinin tanıtılması olanağının yaratıldığını söyledi. Washington Büyükelçisi **Şükrü Elekdağ**'da, Türkiye ile ABD arasındaki yakın siyasal ilişkilerin sağlam temellere oturtulmasından kültür ve insan diyaloğunun önemine dikkati çekerek, Kanuni Sergisi'nin bu çerçevede önemli bir adımı gerçekleştireceğini belirtti. Serginin düzenleyicisi Dr. **Esin Atıl**, Kanuni döneminin sanat ve kültür yönünden özelliklerini, çağdışı olan ülkelerle ilişkileri çerçevesinde sergilemeyi amaçladıklarını vurgularken, galeri müdürü **Carter Brown** da, 16. yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu'nun artistik yanını Avrupa'da bir kültür merkezi olarak yerini ön plana çıkarmak istediklerini ifade etti.

Soru soran Amerikalı gazetecilerin henüz Kanuni ve Osmanlı sanatı hakkında fazla derin bilgileri olmadığı görüldü. Bir gazeteci, Küdüs'teki Kanuni devrinden kalma duvar harabelerini sordu. Bir başkası, Kanuni'nin kuyumculuk sanatıyla ne kadar ilgilendiğini sorarak, bu alandaki çalışmaları konusunda bilgi istedi. Dr.Esin Atıl kendisine, Kanuni'nin kuyumculukla öteki padişahlar gibi ilgilendiğini, ancak çok sık sefere çıkması nedeniyle buna fazla vakit ayıramadığı yanıtını verdi.

Daha sonra basın mensupları ve öteki davetlilere hazırlanmış olan sergi gezdirildi. Galerinin ikinci katında düzenlenen sergi gerek parçaların seçimi, gerek içine yerleştirildiği mekânın dekorasyonu yönünden olağanüstü güzellikteydi. 16. yüzyıl Osmanlı saraylarının az ışıklı, küçük kemerli mekânlarının içinde müthiş bir zenginlik saklı sadeliğini anımsatan bir düzenleme yapılmıştır. Sergilenen her parça, Kanuni dönemi Osmanlı İmparatorluğu'nun dünyanın dört bir yanına açılan sanat yapıtlarının özgün bir incelik ve zerafet temeline oturduğu mesajını hemen veriyordu. Kuran kutularından minyatürlere, kemerlere, kaftanlar, seccadelere, çinilere, porselenlere, kamalara, kılıçlara kadar hepsinde aynı mesaj vardı.

Ecevit ve Demirel 4 mahkemede yargılandı

21 ocak

Haber Merkezi — Eski başbakanlardan **Süleyman Demirel** ile **Bülent Ecevit**'in yargılanmalarına dün devam edildi. Demirel, Çamlıdere ve Karabük'te, Ecevit ise İstanbul ve Manisa'da, haklarında ara seçim propaganda döneminde yaptıkları konuşmalar nedeniyle açılan davalarda yargılandılar.

Çamlıdere ve Karabük Asliye Ceza Mahkemelerinde görülen davaların dünkü duruşmalarına katılan Süleyman Demirel'in avukatları, her iki davada da görevsizlik kararı verilerek bu davaların Karşıyaka'da açılan davayla birleştirilmesini istediler.

Çamlıdere Asliye Hukuk Mahkemesi, istem üzerine karar vermek üzere duruşmayı 24 şubata ertelerken, Karabük'teki duruşmada ise, Demirel hakkında Karşıyaka'da dava açılıp açılmadığının sorulmasına karar verildi.

İstanbul Haber Servisimizin haberine göre, Bülent Ecevit'in yargılandığı Fatih 2. Asliye Ceza Mahkemesi, Ecevit hakkında en son açılan davanın, avukatı tarafından öğrenilmesini istedi.

Ecevit'in avukatı **Hasan Bıyıklı**'nın katıldığı dünkü oturumda mahkeme, Ankara'da talimatla alınan ifadenin geldiğini bildirdi. Mahkeme ayrıca, avukatın, Bülent Ecevit hakkında en son hangi konuşması nedeniyle dava açıldığını mahkemeye bildirmesine karar verdi.

Manisa muhabirimiz **Yüksel Gördes**'in bildirdiğine göre, Ecevit, Yerhasanlar mahallesinde yaptığı konuşmalar nedeniyle Manisa 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde de yokluğunda yargılandı. Mahkeme, Ecevit'in **"sabıka kaydının"** Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi'ne sorulması kararını aldı. Avukat **Orhan Tosun** yaptığı savunmada, Ecevit'in suçsuz olduğunu, hakkında 38 dava açıldığını ve bunlardan birçoğunun beraatle sonuçlandığını söyledi.

TKİ, SEKA ve Güneş Sigorta'da sözleşme

22 ocak

İş Sendika Servisi — Türkiye Kömür İşletmeleri, SEKA ve Güneş Sigorta'da toplu iş sözleşmesi imzalandı. TKİ'ye bağlı 13 işyerinde çalışmakta olan 30 bin dolayında işçiyi ilgilendiren sözleşme ile birinci yıl ücretlere yüzde 30-40 arasında, ikinci yıl için ise yüzde 23 oranında zam yapıldı. Türkiye Maden-İş Sendikası ile **Kamu Sen** arasında varılan anlaşmanın imza töreninde konuşan Devlet Bakanı Kâzım Oksay, **"Sosyal yardımlarla verilen ücret artışının çıplak ücrete yansıtılmasını"** istedi.

Oksay, imzalanan toplusözleşme ile TKİ'de ilk işe giren bir işçinin brüt 100 bin TL. dolayında ücret alacağını belirtti ve **"Şu anda asgari ücret 41 bin 400 diyenlerin bu rakam karşısında kulaklarının çınlamasını istiyorum"** dedi. Oksay, 1987 yılında işçi ücretlerinin iş değerlendirmesi esasına göre belirleneceğini de kaydetti.

SEKA'DA SÖZLEŞME

İzmit muhabirimizin haberine göre, SEKA'da Selülöz-İş Sendikası ile Kamu İşverenleri Sendikası arasında 6.5 aydır süren toplu iş sözleşme görüşmeleri dün sonuçlandı, 1 Temmuz 1986 tarihinden geçerli olan sözleşmeyle sağlanan zam oranının yüzde 35 dolayında olduğu, sosyal haklarla birlikte bu miktarın yüzde 50'ye ulaştığı belirtildi. 10 bin 250 işçiyi ilgilendiren sözleşme, ikinci yıl zammının 6'şar aylık olmak üzere iki ayrı dilim halinde uygulanması öngörüyor.

GÜNEŞ SİGORTA

Şeker Sigorta'da grevi devam eden Basisen Sendikası, aynı işkolundan Güneş Sigorta'da iki yıl için yüzde 121 artış getiren sözleşmeyi bağıtladı.

Güneş Sigorta işvereni ile Basisen arasında bağıtlanan sözleşme ile ücretlerde 1. yıl yüzde 35 artı 25 bin, 2. yıl yüzde 30 artı 20 bin lira ücret artışı sağlandı. 8 yıllık, lise mezunu ve ücreti 153 bin lira olan bir işçinin buna göre, 1. yıl ücreti 240 bin lira ve 2. yıl 340 bin lira olacak. 154 işçiyi kapsayan Güneş Sigorta sözleşmesi ile ayrıca önemli sosyal hak artışları sağlandığı bildirildi.

Öte yandan Ağaç-İş'in Düzce'de kurulu Teorodam işçileri için 1. yıl % 30 artı 8.000 lira, 2. yıl için % 30 artış sağlandı.

Çin lideri Deng Şiaoping:

Dışa açılma sürecek

22 ocak

PEKİN (AP) — Çin lideri **Deng Şiaoping**, ülkesinin dış dünya ile ilişkilerinin geliştirilmesi gerektiğini ve yönetimdeki Çin hükümetinin, iç huzursuzluklara rağmen bu amaca ulaşmak için gerekenleri yapacağını söyledi.

Çin'i ziyaret etmekte olan Zimbabve Başbakanı **Robert Mugabe**'yi kabulü sırasında konuşan Şiaoping, böylece Çin'deki son öğrenci hareketlerinin ülkede gerçekleştirilmesi planlanan ekonomik ve politik reformları etkilemeyeceğini resmen açıklamış oldu. Deng, konuşmasında, **"Açıklık politikamızı yerleştirebilmek için gerekli uygulamalar yapılacak ve Çin'in ihtiyacı olan dışa açılma gerçekleştirilecek"** dedi.

Dünyaya açılmanın Çin'in sosyalist sistemini etkilemeyeceğini belirten Deng, **"Çünkü Çin'in politikaları doğrudur. Çocuklarımızı dört ilkeyle eğiti-**

yoruz. Bunların ilki sosyalist yoldur ve bu, sistem için yıkılmaz bir garanti sağlar'' dedi.

Bu arada, Başbakan Yardımcısı **Li Peng**, dün yaptığı bir açıklamada Çin'in ana amacının ekonomik kalkınma olduğunu söyledi. Kongre toplantısında konuşan Peng, **''Bu yıl hedefimiz, burjuva liberalizasyonunu ezmek, üretimi arttırmak, israf ve harcamaları azaltmaktır''** dedi.

BAŞBAKAN ADAYLARI

Öte yandan Çin'de geçen hafta görevinden ayrılan Komünist Parti Genel Sekreteri **Hu Yao Bang'**ın görevini üstlenen Başbakan **Zao Ziyang'**ın yerine başbakan olarak kimin atanacağı merakla bekleniyor. Ülkedeki öğrenci olaylarına karşı yeterince sert tutum alındığı gerekçesiyle istifası istenen Hu Yao Bang'ın uzun süredir lider Deng Şiaoping ile görüş ayrılığı içinde olduğu söylentileri yaygınlaşırken Zao Ziyang'ın henüz vekaleten yürüttüğü parti genel sekreterliği görevine resmen atanıp atanmayacağı yolunda bir açıklama yapılmadı. Ziyang'ın bu göreve gelmesi durumunda başbakanlık için iki kuvvetli aday var. Bunlardan biri halen Başbakan Yardımcısı olan **Li Peng**, diğeri ise Çin'in önde gelen yöneticilerinden 57 yaşındaki **Tian Jiyun**.

16 TUTUKLU

Bu arada Çin'de aralık ayından bu yana, başkent Pekin başta olmak üzere çeşitli kentlerde görülen öğrenci gösterilerinde 16 kişinin tutuklandığı bildirildi.

Hasan Cemal Berlin'de demokrasiyi anlattı

22 ocak

BATI BERLİN (Cumhuriyet) — Türkiye Halkçı Devrimci Birliği (HDB)'nin çağrılısı olarak Batı Berlin'e gelen gazetemiz Genel Yayın Müdürü **Hasan Cemal**, önceki akşam düzenlenen toplantıda ''demokrasi korkusu'' üzerine bir konuşma yaptı ve Berlinli Türklerin konuya ilişkin çeşitli sorularını yanıtladı.

13 yıldır Batı Berlin'de sosyal demokrasi ve azınlık hakları için politik çalışmalar yapan HDB'nin düzenlediği ve çok sayıda Türk'ün katıldığı toplantıda Hasan Cemal kendisine gösterilen ilgiye teşekkür etti ve **''12 Eylül'ü konu edinen kitaplarım çıkalı on ay oldu. Fakat şimdiye dek hiçbir yerden kitaplarım üzerine bir toplantı için öneri gelmedi. İlk çağrı Berlin'den HDB tarafından yapıldı. Bu beni çok sevindirdi''** dedi. **''12 Eylül'den Günümüze Gözlemler, Anılar''** konulu toplantıda gazetemiz Genel Yayın Müdürü, demokrasi üzerine görüşlerini anlattı.

''Türkiye'den ayrılmadan önce güncel konu yine demokrasiydi. Köşe yazılarımdan oluşan bir kitabın hazırlığı için son üç yıl içinde kaleme aldığım konulara baktım, ağırlık yine demokrasiydi. Bugün ünlü Reichstag binasındaki Alman tarih müzesini gezdim, buradaki demokrasi mücadelesinin de sancılar içinde nice yıllar geçirdiğine tanık oldum'' diyen Hasan Cemal, Türkiye'deki demokrasi tarihini ve geçirdiği aşamaları anlattı, sorunlarına değindi. Yasakçı anlayışın bizde aileden gelen bir olay olduğuna değinen Genel Yayın Müdürümüz, böyle bir anlayışa sahip toplumun da farklı olmadığını söyledi ve **''Lafla demokrasi mücadelesi veriyoruz. Sonra günün birinde tank sesiyle uyanıyoruz''** dedi.

''Türban'' konusuna da değinen Hasan Cemal, başörtü takılmasına karşı olmadığını, ama bunun ardında yatan niyetlerin de göz ardı edilmemesi gerektiğini vurguladı ve **''Türkiye siyasal modernleşmede belli bir düzeye gelmişse bunu laiklik sürecindeki yasaklara borçludur''** şeklinde konuştu.

Daha sonra kendisine yöneltilen soruları yanıtlayan Hasan Cemal, **''Hâlâ söyleyemedikleriniz, yazamadıklarınız var mı?''** sorusuna **''Yazamadıklarım hiç kuşkusuz var. Her şeyi olduğu gibi yazmak belki sonuna kadar mümkün olmayacak. 12 Mart da henüz doğru dürüst yazılmadı. Bunları olduğu gibi yazabilsek, demokrasi yolunda epey mesafe katetmiş olacağız''** şeklinde yanıt verdi.

Cumhuriyet'in tirajı, Almanya dağıtımının sorunları gibi konularda da bilgiler veren Hasan Cemal, toplantıdan sonra kitaplarını imzaladı.

Şubat başında 1-2 puanlık indirim gündeme geldi

Faizde tartışma

22 ocak

Ekonomi Servisi — Merkez Bankası, banka mevduatlarına uygulanan faiz oranlarını bu ayın sonunda yeniden gözden geçirecek. Başbakan Turgut Özal'ın mevduat faizlerinin enflasyondaki düşüşe paralel olarak aşağı çekilmesi yönündeki politikası uyarınca Merkez Bankası'nın şubat başından geçerli olmak üzere faiz oranlarında **''küçük çaplı''** bir indirimden yana olduğu öğrenildi.

Merkez Bankası'nın bu yöndeki eğilimine karşın, ticari bankaların, mevduat akışındaki yavaşlamanın sürmesi nedeniyle faiz düşürülmesine şimdilik karşı olduklarını ve Merkez Bankası'nı bu yönde etkilemeye çalıştıkları da gelen haberler arasında.

Merkez Bankası ve bankacılık kaynaklarından edinilen bilgilere göre, olası bir faiz düşüşü 1 ile 2 puan arasında olacak. Bu durumda 1 yıl vadeli mevduata uygulanan yüzde 45'lik faiz oranının yüzde 43'e, 6 ay vadeli mevduatlara verilen faiz oranının da yüzde 39'dan yüzde 38'e indirilebileceği belirtiliyor.

3 ay ve 1 ay vadeli mevduat faizlerinde de tasarlanan düşüşün 2 puan olacağı da aynı kaynaklarca belirtiliyor.

Ancak hükümetin mevduat faizlerinde önümüzde-

ki günlerde yeni bir operasyona girmesini güçleştiren önemli nedenler de bulunuyor.

Faizler için karar alınmadan önce, 1987 ocak ayına ait fiyat artış hızının ortaya çıkması gerekiyor. Dolayısıyla yılın ilk ayında enflasyonun izleyeceği seyir faiz oranlarına bakış açısını da daha netleştirmiş olacak.

Ayrıca döviz fiyatlarındaki hızlı tırmanış da pek çok kişiyi tasarruflarını bankalardan giderek çekmeye zorluyor. Bir başka deyişle, **"bankacılık sisteminden mevduat kaçış eğiliminin güçlendiği"** bir dönemde yeni bir faiz düşüşünün ekonominin fon dengesi açısından önemli sorunlar çıkarabileceği savunuluyor.

Merkezi İstanbul'da bulunan bir bankanın genel müdürünün görüşü de mevduat faizleriyle çok sık oynanmasının tehlikeli olacağı yönünde.

İsminin açıklanmasını istemeyen banka genel müdürü, bu konuda şöyle diyor: **"Hükümet enflasyona karşı mücadelede başarılı olduğunu göstermek ve en azından enflasyonun aşağı çekildiğini halka ispat etmek için mevduat faizlerinde değişiklik düşünüyor. Enflasyonla birlikte faizlerin de düşmesini doğal karşılamak gerek. Tasarruf sahipleri şimdiye kadar gerçek faiz oranını hep yüzde 50'li rakamlarda gördüler. Şimdi ise yüzde 40'lı rakamlara alışma çabası veriliyor. Belli bir süre daha mevduat faizlerinin aynı oranlarda bırakılması hem ekonomi hem de özelde bankacılık sistemi açısından doğru olur."**

Cumhuriyet Ankara Bürosu'nun haberine göre de, çeşitli döviz cinslerinin yanı sıra, banka mevduatına en güçlü seçeneklerden biri olan altının da son günlerde hızlı yükselişinin, hükümetin faizlerde **"yumuşak iniş"** programını bozduğu belirtiliyor. Aynı haberde, bu nedenle hükümetin faiz düşüşünü ilk etapta mart başına kadar bırakma eğiliminde olduğu açıklanıyor.

5 arkadaşımız 'Yılın Gazetecisi' Ödülünü aldı

22 ocak

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Çağdaş Gazetciler Derneği'nin 1986 **"Yılın Gazetecileri"** yarışması sonuçlandı.

Yönetim Kurulu Özel Onur Ödülü'nün, demokrasi, çalışanların hak ve çıkarları doğrultusunda yaptığı 20 yıllık mücadele nedeniyle Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK)'e verilmesi kararlaştırıldı.

Özden Alpdağ, Cengiz Kuşçuoğlu, Neşet Özmen, Ali Polat, Derya Sazak, Vecdi Seviğ ve **Ahmet Tümel**'den oluşan seçici kurulun 133 ürün arasında yaptığı değerlendirmenin sonuçları açıklandı. Yarışmaya gönderilen ürünler arasında yapılan değerlendirme sonucu ürünleri başarılı görülen gazetecilere ödülleri 6 şubat cuma günü Dedeman Oteli'nde düzenlenecek basın gecesinde verilecek.

DEĞERLENDİRME SONUÇLARI ŞÖYLE:

HABER:

Hasan Uysal (Cumhuriyet) "Kocası Aranan Kadına Cinsel Temas Tahlili", **Hulki Cevizoğlu** (Hürriyet) "Şahinkaya ile Konuşma)), **Zülfikâr Doğan** (Milliyet) "Ölüye Kredi", **Ramazan Öztürk** (Sabah) "Mercedes Yolsuzluğu."

HABER-RÖPORTAJ:

Adnan Gergen - Soner Gürel (Milliyet) "Tekkelere Girdik", **Sabri Canbeyli** (Hürriyet), "Başkentte Dergâha Girdik", **Mehmet Aka** (Cumhuriyet) "Hado Geline Evine Gitme Yasağı"

RÖPORTAJ:

Kadır Can (Cumhuriyet) "Doğuda Bir Gezegen - Bahçesaray", **Osman Arkangil** (Bulvar) "Adnan Hoca", **Adem Altan** (Nokta) "16 Yaşındaki Pranga Mahkûmu"

İNCELEME-ARAŞTIRMA

İzzet Dağıstanlı - Nurcan Akad (Nokta) "Holdingleşen Türk Mafyası", **Gürdal Kızıldemir - Nadire Mater** (Nokta) "Deterjan Cinayetinde Suçlu Kim?"

KARİKATÜR:

Nezih Danyal (Güneş) "Özel Bey", **Kâmil Masaracı** (Cumhuriyet) "Çizgilik", **Süleyman Özkonuk** (Türkiye) "Humeyni-Reagan".

FOTOĞRAF:

Can Polat (Sabah) "Dansözler ve Bakan", **Yavuz Yüksel** (Milliyet) "Gecekondu Yıkımı", **Demet Soysal** (Güneş) "İşte Üç Türkiye", **Selahattin Yılmaz** (a.a.) "Özal ve İnönü."

SPOR:

Zeki Saral (Cumhuriyet) "KKTC'ye Sporda Ambargo", **Atila Türker** (Tercüman) "Kiralık Antrenör Diplomasi", **Turgay Esmer** (Yeni Asır) "Rizespor - Diyarbakırspor Çim Uzmanlarını Kovdu"

SPOR FOTOĞRAF:

Tayfun Bayındır (Hürriyet) "Paylaşılmayan Top", **Sedat Kaya** (Güneş) "Sahanın Ortasındaki Direk"

FIKRA:

Selçuk Altan (Güneş) "Arka Pencere Fıkraları."

YEREL BASIN

HABER:

Mehmet Güler (Ulus) "Yalı Değildi Yıktılar", **Cumhur Kılıççıoğlu** (Mücadele - Siirt) "En Büyük Yatırımımız 1 Milyar Lira ile Cezaevi, 350 Milyon Lira ile Kuran Kursu", **İstikbal Gazetesi** (Eskişehir) "Ödül mü Ceza mı?"

HABER-RÖPORTAJ:

Çetin Yiğenoğlu (Expres - Adana) "Bir Ölü ile Röportaj", **Olcay Akdeniz** (Önder - Milas) "Denizimizi Çaldılar."

FOTOĞRAF:

Adnan Sungur (Trabzon) "Afrika'ya El Attık Kendi Fakirimizi Unuttuk."

SPOR:

Osman Diyadin (Karadeniz - Trabzon) "Uzaktaki Bir Stat."

FIKRA:

Nuri Kayış (Ulus) "Karga Bana Dedi ki Fıkraları."

Uludere'de vahşet

24 ocak

HAKKÂRİ (Cumhuriyet) — Hakkâri'nin Uludere ilçesine bağlı Ortabağ kasabasında iki eve bacalarından el bombası atılması sonucu 8 kişi öldü, 6 kişi de yaralandı. Olayı kimlerin gerçekleştirdiği belirlenemedi. Ancak PKK üzerinde duruluyor.

Yetkililerden alınan bilgiye göre, olay şöyle gelişti: Ortabağ kasabasında önceki gece 21.30 sıralarında **Nasır Yakut**'a ait eve, kimliği belirlenemeyen kişilerce soba borusundan el bombaları atıldı. Bitişikteki evde düğün yapıldığı sırada meydana gelen patlamada, yaralananlar oldu. Bu sırada düğün evindekiler de olay yerine geldiler.

Yaralıların Uludere'ye götürülmesi için çalışmalar yapılırken, düğünevinden gelenlerin toplandığı odadaki sobanın yakılmasıyla ikinci bir patlama meydana geldi. Bu patlamada 6 kişi hayatını kaybederken, yaralanan 8 kişi de hastaneye kaldırıldı.

Patlamalarda ev sahibi **Nasır Yakut**, eşi **Hatice Yakut**, çocukları Nimet Yakut, Sadık Yakut ile köylülerden **Tijan Miya** ve **Hame Aydın** olay yerinde hayatlarını kaybettiler. Yaralanan köy korucusu **İsa Uslu, Kibar Yakut, Davut Ayrıt, Esmer Tosun, Şirin Akdin, Hüseyin Yakut, İbrahim Yakut** ve **Perihan Yakut** Cizre Devlet Hastanesi'ne kaldırıldılar. Tedavi altındaki yaralılardan **Hüseyin** ve **Perihan Yakut** da hastanede öldüler.

Yetkililer, olayın kim ya da kimler tarafından işlendiğinin kesin olarak belirlenemediğini, soruşturmanın sürdürüldüğünü bildirdiler. Aynı yetkililer, **"Olay PKK işi mi?"** sorusunu, **"PKK ya da başka bir örgüt olabilir. Şimdilik kesin bir şey söyleyemiyoruz. Ancak düğün gününün seçilmiş olması, PKK taktiğine benziyor"** şeklinde yanıtladılar.

Bombalama olaylarının kan davasından kaynaklanmış olabileceği ve **"PKK'nın işi"** görüntüsü yaratılmak istenebileceği de belirtildi.

Aynı kasabada 1986 yılı temmuz ayında bölücü çete mensuplarınca bir evin taranması sonucu **Sait Yakut** adlı bir kişi hayatını kaybetmişti.

Üstte, konserin Cumhuriyet'te çıkan haberi görülüyor.

Neydi o günler?

Çalışanlar yoksullaştı

24 ocak

İş-Sendika Servisi — 1980'den 1987'ye çeşitli temel gıda maddeleri ve tüketim mallarının fiyatları ortalama 18-19 kat artarken, toplusözleşmeli işçilerin net ücret artışı 4-6 ve asgari ücret artışı da ancak 8.5 kat düzeyinde kaldı. Bunun doğal sonucu 1980'den 1987'ye kadar ağır şekilde yoksullaşan işçiler, aynı temel gıda maddelerini alabilmek için şimdi çok daha fazla çalışmak zorundalar.

Türkiye'deki sendikalı ve toplusözleşme hakkını kullanabilen işçinin ortalama düzeyini temsil eden ve dönem içinde 3 toplusözleşme ile zam görmüş olan demiryolu işçisinin vergi indirimlerine rağmen net ücretindeki artış ancak % 460 oldu. İstanbul Demiryolu İşçileri Sendikası Başkanı **Zafer Boyer**'in 10 yıllık kıdemi olan iki çocuklu bir demiryolu işçisinin 1980 ocağı ve 1987 ocağındaki net ücreti ile nasıl yaşayabildiğini ortaya koyan araştırmasından bazı sonuçlar şöyle:

"İşçi net ücreti ile bir ekmek satın alabilmek için 1980 ocağında 18 dakika çalışıyordu. Şimdi aynı ekmek için 40 dakika çalışmak zorunda. Bir kilo et için ocak 1980'de 4 saat 30 dakika çalışırken, şimdi 7 saat 10 dakika çalışıyor. Bir kilo toz şeker için o zaman 21 dakika, şimdi 59 dakika, 1 kilo beyazpeynir için o zaman 3 saat 15 dakika, şimdi 5 saat 50 dakika, bir çift ayakkabı için o zaman 32 saat 34 dakika çalışırken, şimdi 72 saat 32 dakika çalışması gerekiyor."

Örnek alınan demiryolu işçisinin 2 dönem sözleşmesi YHK tarafından 1 dönemi de sendikası tarafından imzalandı. İşçi önümüzdeki mayıs ayına kadar aynı ücreti almaya devam edeceği için artan fiyatlara bağlı olarak daha da yoksullaşmayı sürdürecek. Sendikanın araştırmasında vergi dilimlerinin indirilmesi dikkate alındı ve işçinin net ücreti üzerinden he-

saplama yapıldı. Ve fiyatlar için ise her zaman daha yüksek kalan çarşı pazar ölçüleri değil de, resmi endeksler esas alındı.

İşçi ücretlerine ilişkin yapılan bütün araştırmalar 1980'li yıllarda yaşanan ağır yoksullaşmayı çeşitli biçimlerde ortaya koyuyor. **Petrol-İş Sendikası**'nın, ücret artışlarında en parlak örneklerden biri sayılan bu işkolunda çalışan üyeleri üzerinde yaptığı araştırmalar, aynı yoksullaşmayı yine çarpıcı biçimde sergiliyor. Bu işkolunda 1980 yılında 733 lira olan günlük ortalama cari ücret 1986'da 3500 liraya çıkmış, ücretlerde ancak yaklaşık 5 katı bir artış olmuştur. Bunun sonucunda da 1977'de 100 olan gerçek ücret 1986'da 40'ın altına inmiştir.

Türk-İş'in araştırmasına göre de 1980 ocağında brüt 5400 ve net 3240 lira olan asgari ücret halen brüt 41400 ve net 28037 lira.

Asgari ücrette daha etkili olan vergi indirimlerine rağmen net ücretteki artış 1980'den 1987'ye 8.5 katı aşamadı. Fiyatlar karşısında asgari ücretin günlük net değeri 1986'da 39.7 liraya düştü.

Türk-İş'in toplusözleşme kapsamındaki bütün işçi ücretlerindeki artışlara göre yaptığı araştırmada ise 1980'den bu yana gelişme şöyle:

1980'de enflasyon % 94.3 iken ortalama ücret artışları % 70'te kaldı. 1981'de enflasyon % 37.6, ücret artışı % 28. 1982'de % 32.7 enflasyona karşın ücretler % 25, 1983'te enflasyon % 28.8, ücretler % 22, 1984'te enflasyon % 45.6 ücretler % 29, 1985'te enflasyon % 45 ücretler % 27 ve 1986'da enflasyon % 40 ücretler ise % 29 olarak gerçekleşti. Her yıl enflasyonun altında kalan ücret artışlarının sonucu yoksullaşma dönem içinde ortalam % 50'yi aştı.

— Görüyorsunuz işte, basın büyütüyor irtica kardeşimizi...

7 yılın özeti: Zam

MERAL TAMER / *24 ocak*

24 Ocak Kararları'nın yedinci yılının dolduğu bugün çeşitli mal gruplarında fiyat karşılaştırması yaptığımızda **"geçmiş zaman olur ki, hayali cihan değer"** dememek mümkün değil.

Nasıl denmesin ki... Yedi yıl öncesinin fiyatlarına baktığımızda, belki inanması zor ama kilosu 235 liradan et, tanesi 6 liradan yumurta yiyebildiğimiz, 2.5 liraya mektup yollayıp 5 liraya gazete okuyabildiğimiz, paketi 3 liraya Birinci sigarası tellendirip 160 liraya Büyük Yeni Rakı satın alabildiğimiz görülüyor.

Yedi yıl öncesinin fiyat ve etiketleri arasında gezintimizi sürdürdüğümüzde 35 liraya sinemaya gidebildiğimiz, 450 liraya doktora muayene olabildiğimiz, 400 liraya erkek gömleği, 100 liraya çocuk fanilası satın alabildiğimiz, İstanbul'dan Ankara'ya 80 liraya trenle, 1500 liraya uçakla gidebildiğimiz ortaya çıkıyor. Yine aynı günlerde tonu 5500 liradan kok kömürü almanın, litresi 6 lira olan fuel-oille ısınmanın, otomobillerin depolarını litresi 22.5 lira olan benzinle doldurmanın mümkün olduğu görülüyor.

Başta Başbakan **Turgut Özal** olmak üzere hükümet yetkililerinin **"yokluklar dönemi"** olarak niteledikleri o günlerde bazı malların piyasada bulunmamasına rağmen, fiyatların genişçe bir kesim için erişilebilir düzeyde olduğu dikkati çekiyor.

Aradan geçen yedi yıl içinde fiyatların yüzde 1500 gibi, yüzde 2200 gibi, hatta yüzde 3900 gibi astronomik oranlarda arttığı görülürken, üceretlerin bu artışa ayak uyduramayıp yaya kaldığı ortaya çıkıyor. Bu durumda bugün piyasada çikita muzundan İsviçre çikulatasına kadar her türlü malın **"bolluğu"** olduğu halde füze gibi artan fiyatlar sonucu yaygın bir kesim pek çok mala erişemiyor.

Bugünün bol sıfırlı fiyatlarına bir göz attığımızda bir ton kok kömürünün 7 yıl içinde yüzde 1122'lik artışla 67 bin 200 liraya yükseldiğini, 7 yıl önce litresini 6 liradan satın alabildiğimiz fuel-oil'in üzerindeki etiketin bugün yüzde 2100'lük artışla 132 liraya fırladığını görüyoruz. Bazı yiyecek maddeleri, ulaşım hizmetleri ve İTO endekslerinden yararlanarak giyim ve ev bakımı gibi konuları kapsayan sınırlı fiyat araştırmamızda kamu sektörünün yüksek oranlı

zamlarla hâlâ başı çektiği dikkati çekiyor. Dünya petrol fiyatlarındaki düşüş gibi konjonktürel nedenlerle kamudaki zamların 1986 yılı boyunca sınırlı kalmasına rağmen 7 yıllık toplam dikkate alındığında sonuç değişmiyor.

7 yıllık fiyat artışlarına göz attığımızda 2. mevki yataklı vagonda trenle İstanbul'dan Ankara'ya gidişin 335 liradan 15 bin 700 liraya yükseldiği, yani tam yüzde 4586 oranında pahalılandığı görülüyor. 2. mevki yataklının bu rekorunu yedi yıl içinde fiyatı 3 liradan 120 liraya yükselen Birinci sigarası ve yine aynı dönemde fiyatı 2.5 liradan 100 liraya yükselen banliyö tren bileti yüzde 3900'lük artışla izliyor.

Gıda maddeleri ise fiyatı en az artan mallar olarak dikkati çekiyor. Fiyatı devlet tarafından belirlenen toz şeker ve çay gibi ürünlerdeki yüksek oranlı fiyat artışlarına karşılık, örneğin patateste 7 yıllık fiyat artışının yüzde 550'de, zeytinyağında yüzde 610'da kaldığı görülüyor. Zaten tarım kesiminin satın alma gücündeki yıpranma bunu kanıtlıyor.

F.Almanya'da seçim günü

25 ocak

Magazin Servisi — Federal Almanya'da bugün 496 milletvekilliğini belirlemek için 45 milyon seçmen sandık başına gidiyor. Parlamentoya girme şansına sahip 5 partiden, CDU-CSU (Hıristiyan Birlik) ve FDP'nin (Hür Demokrat Parti) koalisyon ortaklığını sürdüreceğine kesin gözüyle bakılıyor. Ülkede yapılan son kamuoyu yoklamaları CDU-CSU'ya yüzde 47, SPD'ye (Sosyal Demokrat Parti) yüzde 37, FDP'ye yüzde 8 ve Yeşiller'e yüzde 7 oranında şans veriyor. İster adaylar ister program ve etkinlikler açısından olsun, Hıristiyan Birlik partilerine daha avantajlı gözüyle bakılıyor.

Seçim öncesi yapılan son kamuoyu yoklamalarında hükümetteki Hıristiyan Birlik Partilerinin yüzde 46'lık bir paya sahip olmasına karşın, Başbakan Helmut Kohl'un partisinin başarısına erişemediği görülüyordu. Yoklamalara katılanlardan **"Başbakanı doğrudan belirleme hakkına sahip olsaydınız kimi seçerdiniz"** sorusuna, **"Kohl"** yanıtını verenlerin oranı sadece yüzde 35'i buluyor. Kamuoyu yoklamalarında dikkati çeken bir diğer nokta da seçmenlerin yüzde 16'sının yakın bir süre öncesine kadar hangi partiyi seçeceklerine karar vermemiş olmasıydı. Anketlere katılanların üçte birinden fazlası ne Başbakan Kohl'un, ne de sosyal demokratların adayı Rau'nun istedikleri adam olduğunu belirtiyorlardı.

Alman halkının yüzde 44'ü ise bugünkü seçimlerden bağımsız olarak 1991 yılında bir hükümet değişikliğinin gerçekleşeceğine inanıyor.

Türkiye başkanlık kürsüsünde

Avrupa Konseyi'nde demokrasi sınavı

HADİ ULUENGİN *25 ocak*

STRASBOURG — Dışişleri Bakanı **Vahit Halefoğlu**'nun dönem başkanlığı altında yarından itibaren Strasbourg'da çalışmalarına başlayacak olan Avrupa Konseyi Parlamenterler Asamblesi'nin gündeminde Türkiyeyi direkt olarak ilgilendiren bir konu bulunmuyor. Ancak Konsey İnsan Hakları Komisyonu'na bireysel başvuru hakkını tanıdığını resmen açıklayarak dönem başkanlığını "süslemesi" muhtemel olan Ankara açısından, toplantıların önemini üç ana nokta oluşturuyor.

Bunlardan birincisi, Türkiye'nin uzun çabalardan sonra fiilen Avrupa Konseyi Dönem Başkanlığı'nı edinebilmiş olması. Bu bağlamda, **Vahit Halefoğlu'**nun başkanlık kürsüsüne oturabilmesi 12 Eylül ertesinde fırtınalar atlatan Türkiye-Avrupa Konseyi ilişkilerinin artık **"hemen hemen"** normalleştiği anlamına geliyor. Dışişleri Bakanı'nın **"Türk dönem başkanlığı"** programını çarşamba günü asamblede açıklaması ve dönem başkanı sıfatıyla da hem Fransa Başbakanı **Jacques Chirac'ı** hem de Ürdün Veliahtı Prens **Hasan'ı** kabul etmesi bu **"normalleşme"** çerçevesinde değerlendirilecek.

Türkiye açısından ikinci önemli nokta ise Ankara'ya **"fazla memnuniyet verici"** perspektifler vaat etmiyor.. Vahit Halefoğlu'nun, çarşamba günü yapacağı konuşmadan sonra demokrasi konusunda **"sigaya çekilmesi"** muhtemel. Özellikle, DİSK ve Ecevit mahkûmiyetlerinden yola çıkacak olan Yunanlı ve sol kanat parlamenterlerin Ankara temsilcisini **"salvo atışına"** tutması bekleniyor. Bu arada, Türkiye'nin Avrupa Konseyine kişisel başvuru hakkını tanıyacağını da açıklamış olması, Strasbourg'daki gözlemcilere göre Vahit Halefoğlu'nun vereceği cevapları **"nispeten kolaylaştıracak."**

Üçüncü konunun ise parlamenterler asamblesinin oturumuyla herhangi bir ilgisi yok. Ancak bu konunun kulislerde tartışılacağı da hemen hemen kesin. Söz konusu sorun, Fransa, Hollanda, İsveç, Norveç ve Danimarka'nın Türkiye aleyhinde insan hakları komisyonunda açmış oldukları davadan kaynaklanıyor. Bilindiği gibi, Ankara ile beş şikâyetçi başkent arasında 1985 kasımında bir **"dostane çözüm"** formülü gerçekleştirilmiş ve buna göre de, şikâyetin devam edip etmeyeceğinin 1 Şubat 1987 tarihinde kesin karara bağlanması benimsenmişti. DİSK ve Bülent Ecevit mahkûmiyetlerinden sonra ise başta **"Avrupa Sendikalar Konfederasyonu"** gibi baskı grupları şikâyetçi ülkeler nezdinde girişimler yaparak, Türkiye'nin **"dostane çözümün"** ilkelerine riayet etmediğini ve bu yüzden de Ankara aleyhindeki davanın devam etmesini istemişlerdi. Strasbourg'daki

gözlemcilere göre, Fransa ve Hollanda'nın artık kesinlikle Ankara'ya olumlu baktıkları anlaşıldığından, geri kalan üç İskandinavya ülkesinin 1 şubatta da davaya devam etmekte ısrar etmeleri **"oldukça zor."** Ancak yine bu gözlemcilere göre, Vahit Halefoğlu'nun Strasbourg'da bu konuda da **"sıkıştırılması"** uzak bir ihtimal değil.

Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'nun Strasbourg'da gerçekleştireceği en önemli temas ise Avrupa Konseyi'ni resmen ziyaret edecek olan Fransa Başbakanı Jacques Chirac ile yapacağı ikili görüşmede. Aslında bir nezaket teması olacak olan bu görüşmede Fransa-Türkiye ilişkilerinin ayrıntılı bir biçimde ele alınacağı sanılmıyorsa da Vahit Halefoğlu'nun baharda Paris'e yapacağı resmi ziyaretin de ele alınması muhtemel.

Fillerin Dansı

YALÇIN DOĞAN *25 ocak*

MÜNİH — "Türkiye'deki demokrasiden biz bir şey anlamıyoruz. Nasıl bir demokrasi ise bu? Bülent Ecevit seçim sırasında konuştu diye hapse mahkûm oluyor. Sonra da Türkiye Avrupa topluluğuna girmek istiyor. Böyle bir demokrasi anlayışı ile Avrupa'nın bağdaşması, dolayısıyla Türkiye'nin aramızda yer alması çok zor."

Dışarda 15 bin kişi güm güm tempo tutuyor. İçerde, salonun üst katında biz yabancı gazeteciler, Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin (SPD) önde gelenlerinden Peter Glotz ile sohbet ediyoruz.

Demokrasi ve siyasi mahkûmiyet?.. Bir haftadır Almanya'da hemen her partinin temsilcileri çeşitli nedenlerle bu konu üzerinde durduklarında, çok ilginç, hep "Bülent Ecevit örneğini" veriyorlar. Türkiye örneği hep gündeme geliyor.

İki gün önce Başbakan Kohl'un seçim mitingi düzenlediği spor salonunda, şimdi Alman Sosyal Demokratları gövde gösterisine soyunuyor. "Şehir bandosu" bu kez Sosyal Demokratları aşka getiriyor. Çılgınlık, tempo, alkış bu kez Sosyal Demokratlar için.

Alman Sosyal Demokrat Partisi tüm ağırlığı ile yükleniyor. Parti Başkanı Brandt, partinin meclis grubu başkanı Vogel ve nihayet bu seçimdeki başbakan adayı Rau...

"Kohl zengini daha zengin, fakiri daha fakir yaptı" sözlerinin hemen ardından Rau, salondaki "muhalefetle" tanışıyor. Nasıl ki, iki gün önce Hıristiyan Demokratların toplantısında "solcu gençler" protesto gösterisinde bulunduysa, bu sefer de "sağcı gençler" SPD'yi protesto için salonda kendilerine iyi bir yer ayırıyorlar. Aynı Kohl'un konuşmasında olduğu gibi, bu kez de Rau konuşurken, "diğer taraf" protestosunu sürdürüyordu.

15 bin kişiye rağmen, Sosyal Demokratların toplantısında sanki bir şey eksik. Coşkuya rağmen, insanı salondan uzaklaştıran bir duygu baskın çıkıyor. Zaten gerek Brandt'ın, gerekse Vogel'in konuşmalarında kendi başbakan adaylarına dönerek "Rau, sen seçim kampanyasında elinden geleni yaptın" demeleri, seçim sonucunu, sanki önceden kabul etmişler gibi bir izlenim yaratıyor.

Kamuoyu yoklamaları, bugünkü seçim için Sosyal Demokratlara pek iç acısı haberler vermiyor. Son 6-7 aydır yürütülen tahminler, iktidardaki sağ koalisyona yeniden şans tanıyor. Sosyal Demokratların ise yüzde 40'ların altında ya da yüzde 40 dolaylarında oy almaları bekleniyor. İktidar ortağı bulunan Hıristiyan Demokratlar, Hıristiyan Sosyal Birlikçiler ile Hür Demokratlar'ın ise yüzde 50'yi aşabilecekleri tahmin ediliyor. Düzene başkaldıran "Yeşiller'in" 1983'te olduğu gibi, bugün de yüzde 5'lik barajı aşarak Meclise girmesi bekleniyor.

Bununla birlikte seçmenlerin yüzde 18'i henüz kararsız. Ancak kararsızların Almanya'da "dramatik bir iktidar değişikliğini" gerçekleştirebileceklerine inananların sayısı oldukça az.

Alman Sosyal Demokratlarındaki dağınıklık, bizdeki sosyal demokratların dağınıklığını andırıyor. Gerçi Almanya'da tek bir sosyal demokrat parti var. Ancak parti kendi içinde büyük çalkantılarla sarsılıyor. Başbakan adayı Rau, "iktidara tek başımıza geleceği" diye nutuk üstüne nutuk atarken, partinin 25 yılı aşkın Başkanı Brandt çıkıyor ve "Oyların yüzde 40'ını alabilirsek iyidir" diyor.

Öbür tarafta Başbakan Kohl, koalisyonun büyük ortağı Strauss ile baş başa kalmak istemiyor. İktidar için, son 4 yılda olduğu gibi, yine Hür Demokrat Parti'nin ortaklığını arıyor. Hatta, yeniden üçlü koalisyondan oluşan iktidar için "dua ediyor." Aksi halde, yılların Dışişleri Bakanı ve Hür Demokratların eski Başkanı Genscher'in yerine Strauss'un Dışişleri Bakanı olmasından, dolayısıyla Almanya'nın dış politikada "yeni bir maceraya" itilmesinden endişe duyuyor.

"Düzenin yaramaz çocukları Yeşiller" ise kendi hesaplarının tutmuş olmasından memnun. Seçim kampanyası boyunca en çok tartışılan konuların başında "Çevre kirliliği ve NATO füzelerinin Almanya'dan sökülmesi" geliyor. Her ikisi de Yeşiller'in gündeme getirdikleri konular. Dolayısıyla, onlar "Bizim istediklerimiz konuşuldu" diyorlar haklı olarak. Bundan da özellikle gelecek için kendilerine büyük pay çıkarıyorlar.

Kohl, Rau, Brandt, Strauss, Genscher... Tümü de sadece Almanya'da değil, aynı zamanda Avrupa'da etkili... Sadece Avrupa değil, dünya politikası da onların damgalarını taşıyor... Onların tartışmaları, polemikleri, politikaya asılmaları, bilinçleri ve hırsları "fillerin dansına" benziyor. Hem kendi cephelerinde bin bir hesap hem de karşı karşıya geldiklerinde amansız bir mücadele.

İşte, geçen akşam televizyondaki açıkoturum tam böyle bir dansa sahne oluyor. Tıpkı "fillerin dansı" gibi. Acımasız, altta kalınca yaşama veda etmek bile var kaderde. Üste çıkınca, zafer çığlıkları...

Çarpıcı bir seçim kampanyası. Üstelik çok öğretici. Hele bizdeki politikacılar için...

Ne kadar demokratik ise o ölçüde acımasız. Ne kadar acımasız ise o ölçüde demokratik. Politikacıların tümü bu dengeyi tutturuyor. Filler, dans ederken bile, bu dengeyi tutturuyorlar.

Dayak var, disiplin var, sıkıldım

İLKER MAGA *25 ocak*

ADANA — **"Türkiye'ye gelince her şey değişmişti. Ailem de buradaki yaşama ayak uydurdu. Şunu yapma, yanlış anlarlar, diyorlardı sıkça, dışarıya da bırakmıyorlardı. Oysa Almanya'dayken öyle değillerdi. Çok serbest bırakıyorlardı. Burada dersler de o kadar zor ki.. Orada bana kolay geliyordu. Sonra en azından dayak yoktu Almanya'da. Burada dayak var. Kıyafet seçmekte özgür değiliz. İnsanlar da birbirleriyle o kadar ilgilenmezler. Bir caddeden geçiyorsun, bütün gözler sende. Öğretmenler de bir başka. Gerçekten söylüyorum, o kadar disiplinli ki, anlatamam. Eteğin kısa, eteğini uzat, saçların dağınık, onları düzelt, diyorlar..."**

Bu sözler, karnesinde üç zayıf beklerken, altı zayıfla karşılaşan, bunun üzerine intihar etmeye karar veren 23 Nisan Ortaokulu üçüncü sınıf öğrencisi **Zeycan Seven**'in ağzından dökülüveriyor.

Zeycan Seven, iki yıl önce ailesi ile birlikte Almanya'dan **"kesin dönüş"** yapan, burada da **"uyum sağlama"** sorunuyla karşılaşan 15 yaşındaki bir ortaokul öğrencisi. Zeycan, **"Şunu yapma, yanlış anlarlar"**lı bir ortama girince yaşama uyum sağlamakta güçlük çekenlerden yalnızca biri.

Zeycan, bu uyumsuzlukla ortaokulu burada sürdürmeye başlamış. O kadar zorlanmış ki başlangıçta, ilkin inamamamış karşılaştıklarına. Almanya'dayken iyi olan dersleri, burada birden zorlaşmış, daha sonrasını Zeycan şöyle anlatıyor:

"Dersler bana çok zor geldi. Sonra, aldığım notlar kötüleştikçe kötüleşti. Bir de çevre değişikliği vardı. Oradaki ortamı burada bulamayınca çok bunaldım. Özellikle Adana'da. Almanya'dayken bolca kitap okurdum, tiyatroya giderdim, her şey yapardım. Ama ev ve okulun dışında bir şey yapmıyorum diyebilirim. Moralim hep bozuk. Bu her şeyime yansıdı, insanlarla ilişkilerime, derslerime, zevklerime..."

İlk yarıyıl sonunda, üç zayıfı var sanıyordu, ama karneler dağıtılınca zayıfının altı tane olduğunu gördü. Dünyalar başına yıkılmıştı o an. Çünkü Almanya'dayken bu dersleri **"pekiyi"** idi. **"Zayıflarımı kurtaramam nasılsa"** dedi, ama **"kurtulmanın"** bir başka yolu vardı Zeycan için: İntihar!..

Bir de arkadaşı vardı. Adı **Fatma**. Aynı okuldan. Fatma ailesinden pek memnun değilmiş, iki de zayıfı olunca, o da istemiş ölmeyi. **"Ben de bıktım yaşamaktan, yaşamak ne ki?"** demiş...

İkisi koyulmuş yola, yüksek bina aramışlar. Sonraki gelişmeleri Zeycan anlatıyor yine:

"Atatürk Bulvarı'ndaki apartmanın teras katına çıktık, Fatma'ya, sen vazgeç, nasılsa az zayıfın var, dedim. Onu ikna ettim. O da beni vazgeçirmek istedi, elimden tuttu. Daha sonra terasın küçük bir yeri vardı, oraya gittim. Fatma elimi bırakmıyordu. sonra aşağıya atlamak için kararımı verdim. Fatma da bunu anladı, belime yapıştı. Bir yandan da bağırarak yardım istiyordu. Derken iki kişi geldi koşarak. Beni sürükleye sürükleye alt kata indirdiler. Fatma bana bunu neden yaptı, anlayamadım. Kendisi korkmuş olabilir, ama ben kurtulacaktım."

Televizyon intihara özendiriyor

25 ocak

Magazin Servisi — Amerikalı ve Alman psikologların bugüne kadar yaptığı çeşitli araştırmalar, televizyonda yayımlanan intihar filmlerinin gençler arasındaki intihar vakalarını arttırdığını gösteriyor. Psikologlar, filmin yayımlandığı süre ve sonraki birkaç hafta içinde filmdeki kahramanla hemen hemen aynı yaşta olanlar arasında filmdekine benzer intihar girişimlerinin çoğaldığını belirtiyorlar.

1981 ve 1982 yıllarında Almanya'da yayımlanan **"Bir Öğrencinin Ölümü"** adlı dizi film, 15-19 yaşlarındaki gençler arasında filmdeki gibi bir trenin altına atlayıp intihar etme vakalarını normal oranın 2.5 katına çıkarmıştı.

Alman psikiyatrist **Heinz Haefner** araştırmasında, televizyonda gösterilen intihar filmlerinden, intihara zaten meyilli olan ve çevresindeki insanlarla az ilişkisi olanların etkilendiğini vurguluyor. Amerikalı bilim adamları da istatistik verilerine dayanarak yaptıkları araştırmalarda televizyonda yayımlanan filmlerin ilham kaynağı olduğunu doğruluyorlar.

"New England Journal of Medicine" dergisinde yayımlanan bir araştırmada, gelişme çağındaki gençlerin güç durumlarla karşı karşıya kaldıklarında intihar fikrine kapılabildikleri vurgulanarak, **"Ancak eğer ortada intihara vesile olabilecek bir neden yoksa, gençler bu kritik süreyi atlatıp yeniden iç huzura kavuşuyor"** deniyor.

Federal Almanya'da 1981 yılında yayımlanan **"Bir Öğrencinin Ölümü"** adlı televizyon dizisinde erişkinlerin **"faydacı"** dünyasına daha fazla tahammül edemeyerek bir trenin altında intihar eden **Claus Wagner** isimli bir öğrencinin hayatı anlatılıyordu. Film, 1982 yılında bir kez daha yayımlanmıştı. Film yapımcıları gençlerin sorunlarını, iç dünyalarını anlatarak onların daha iyi anlaşılabilmesini ve dolayısıyla intiharların önlenebileceğini umut ediyorlardı. Ancak filmin etkisi tam aksi istikamette olmuştu. Bu diziden yola çıkarak bir araştırma yapan Alman psikologları **Schmidtke** ve **Haefner**, dizinin yayımlandığı süre içindeki ve bitişinden birkaç hafta sonraki intihar vakalarını incelediler. Daha önceki intihar vakalarıyla karşılaştırıldığında tren altında intihar edenlerin sayısının dizi süresince ve diziden birkaç hafta sonra büyük artış gösterdiğini kaydettiler. İntihar olayları özellikle dizideki kahramanla benzerlik gösteren kesim arasında artmıştı.

2 genç kız daha ölümü seçti

25 ocak

Haber Merkezi — İntihar salgını dün de sürdü. İstanbul'da bir kız kendini balkondan atarak yaşamına son verirken, Gümüşhane'nin Bayburt ilçesinde bir lise öğrencisi karnesindeki zayıf yüzünden ilaç içerek intihar etti.

İstanbul'daki olay dün sabaha karşı 06.00 sıralarında meydana geldi. Erenköy eski Üsküdar yolu Rızabey sokaktaki Servet apartmanında oturan Gülbahar Şahin (20) sabaha karşı geçirdiği bunalım sonucu evin balkonuna çıktı ve kendini aşağıya attı. Ağır yaralı olarak yakınları ve çevredekiler tarafından Haydarpaşa Numune Hastanesi'ne götürülen Gülbahar Şahin yolda öldü.

Yakınları Gülbahar Şahin'in herhangi bir sorunu olmadığını öne sürerken, genç kızın amcası Başkomiser Fikri Şahin'in etkisiyle görevliler bilgi vermekten kaçındılar.

Bayburt Lisesi birinci sınıf öğrencisi **Arzu Çolak** (15) da, önceki gün aldığı karnesinde matematik dersinin zayıf olduğunu görünce bunalıma girdi, evde annesinin bulunmadığı sırada, çok miktarda diazem içen Arzu Çolak, bir süre sonra annesi tarafından hastaneye kaldırıldı. Ancak kurtarılamadı.

Arzu'nun Dramı...

HİKMET ÇETİNKAYA *25 ocak*

İZMİR — Eşrefpaşa Lisesi öğrencisi Arzu Uysal, geride birtakım sorular bırakarak çocukluk ve genç kızlık arasındaki on altı yaş çizgisinde yaşamdan koptu. Anakent Belediyesi'nin yedinci katında ölümün ucundayken çekilen fotoğraflara bakıyorum. Uzun siyah saçlı, dalgın, sağ eli mantonun cebinde aşağıya bakıyor. Aşağıda yüzlerce insan birikmiş. Arzu'nun bakışlarında bir umutsuzluğun, yalnızlığın, biraz da boşvermişliğin izlerini yakalamak olası.

Arzu Uysal'ın öğretmenleri ve sınıf arkadaşlarıyla konuştuk. Babası Rıza Uysal, cenaze töreninde büyük acılar içindeydi. Arzu'nun tabutuna kapanıyor, hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. İlgimizi çeken Yeşilyurt Merkez Camii'nde Eşrefpaşa Lisesi'nden tek bir öğretmen ve öğrencinin bulunmamasıydı.

Acaba niçin gelmemişti öğretmenleri ve sınıf arkadaşları Arzu Uysal'ın cenaze törenine? Din dersinden karnesine zayıf getiren, geçen yılın en başarılı öğrencileri arasında yer alan Arzu Uysal için öğretmen ve öğrencilerin kulağına bir şeyler mi fısıldanmıştı?

— İntihar edenin cenaze namazına gidilmez...

Okullarda cuma günleri namaz kılmak, "uygulamalı ders" olarak yapılıyordu. Arzu Uysal bir gün önce, işte o saatlerde Anakent Belediyesi'nin yedinci katından son bir kez aşağıya, insanlara, Konak Saat Kulesi'nde Hasan Tahsin anıtında kanat çırpan güvercinlere baktıktan sonra, bir çığlık atarak bırakmıştı boşluğa kendini. O yüzden din dersi öğretmenine göre Arzu'nun cenaze namazına katılmak günahtı.

Arzu'nun yaşındaki her öğrenci, erkek olsun, kız olsun öğretmenine karşı bir ilgi, bir yakınlık duyar. Pedagogların ve psikologların bu konuda araştırmaları vardır.

Arzu Uysal on bir yaşında Hollanda'dan Türkiye'ye dönen, öğretmen ve arkadaşlarının anlatımlarına göre içine kapanık bir kız çocuğudur. Geçen yıl Milli Eğitim Bakanlığı'nın açtığı kompozisyon yarışmasında ödül almıştır. Yine kız ve erkek arkadaşlarının anlattıklarına göre Arzu Uysal, aşk şiirleri yazmaktadır.

Arzu'nun bir bayan öğretmeni bize aynen şunları söyledi:

— Eşrefpaşa Lisesi'nin öğrencileri memur, esnaf ve işçi çocuklarıdır. Arzu, bir türlü bu öğrencilerle uyum sağlayamadı. Tarih öğretmeni içine kapanık Arzu'ya yardımcı olmaya çalıştı sadece, ama Arzu öğretmenine aşık olabilir. O yaşta bir çocuğun böyle bir duyguya kapılması olağandır.

Okul Müdürü Hüseyin Kantarcı ise hemen hemen bayan öğretmeni doğrular gibi konuşuyordu:

— Arzu Uysal'ı tanımıyorum. Ama bu tür dedikodular çıkabilir.

Psikiyatrist Ataman Tangör, intihar olayının "bir gösteri" amacını taşıdığını vurguluyor ve şöyle diyordu:

Çocuğun büyük bir olasılıkla uyum sorunları vardı. Öğretmenine aşık olması, ilişki kurması gerçek neden olamaz.

Eşrefpaşa Lisesi tarih öğretmeni Remzi Başyiğit tutuklandı. Torbalı'nın Pancar köyünde oturan bir çocuğu felçli, yirmi sekiz yaşındaki dört yıllık öğretmen olan Remzi Başyiğit, çevresinde "dürüst ve aydın bir kişi" olarak tanınıyor.

Remzi Başyiğit, gizli olarak yapılan duruşmadan sonra cezaevine gönderilirken, polisteki ifadesini yineliyordu:

— Benim Arzu ile duygusal bir ilişkim olmadı. Ben sadece onunla öğretmeni olarak iletişim kurmaya çalışıyordum. Ama o bana aşık olmuş. Kendisine bunun yanlış olduğunu anlattım.

Öğretmen Remzi Başyiğit'in tutuklanmasının nedeni "alıkoymak" suçundan. Ancak polis tutanaklarında tarih öğretmeninin geç saatlere dek Büyük Efes Oteli'nin oyun salonunda kaldığı, daha sonra Ballıkuyu semtinde oturan bir erkek arkadaşının evine gittiği ve yanında da hiç kimsenin bulunmadığı yolunda.

O halde Arzu Uysal geceyi kiminle beraber geçirdi?

Arzu Uysal'ın öğretmenine aşık olması daha önce belirttiğimiz gibi olağandır. Bizim saptamalarımız Remzi Başyiğit'in bu sevgiye "Ben senin

öğrenmeninim, üstelik evliyim" karşılığını vermesiyle Arzu'yu bir bunalıma sürüklediği de gerçeğin kendisidir.

Üstelik Remzi Başyiğit'in ifadesinde Arzu'nun uyuşturucu kullandığını söylemesi ilginçtir. Tarih öğretmeni, Arzu'nun kendisine yazdığı mektupları eşi ve babasına daha önce göstermiş, öğretmen arkadaşlarına bu mektuplardan söz etmiştir.

Öte yandan öğretmen Başyiğit'in sorgulamasını yapan nöbetçi savcı Talat Tugaç'ın gazetecilere yaptığı açıklama aynen şöyle:

"Sanık ifadesinde olaydan bir gün önce yani çarşamba günü okul idaresinden izin almak istemişse de okul yönetimince izin verilmemesine karşın okuldan ayrılarak arkadaşlarıyla birlikte Efes Oteli'ne giderek içki içip kumar oynadığını, hatta 30 bin lira kaybettiğini söyledi. Çarşamba günü gece geç saatlere kadar Efes Oteli'nde kaldıktan sonra Ballıkuyu'da bir arkadaşının evine gittiğini söyledi. Ancak olayın meydana gelmesinden sonra polislerin kendisini aradığını arkadaşlarından öğrendikten sonra karakola teslim olduğunu belirtti."

Arzu Uysal'ın intihar olayı bir süre sonra unutulup gidecek. Tek suçlu olarak bir öğretmen tutuklanacak, belki yıllarca hapis yatacak. Adana'da, İstanbul'da buna benzer olaylar yaşanacak.

Arzuların, Nevinlerin, Bekirlerin, Ahmetlerin dramı yapılacak...

Ama gerçek suçlular bir türlü bulunmayacak. Çocuklarımızı hep 23 nisanlarda anımsadığımız için belki. Ne bileyim...

İran'dan Özal'a sürpriz ziyaretçi

26 ocak

ANKARA (AA) — Ankara'ya ani bir ziyarette bulunan İran Başbakanı Siyasi İşler Yardımcısı **Ali Rıza Muayyeri** dün Başbakan **Turgut Özal** ile yaklaşık 1 saat 15 dakika süren bir görüşme yaptı. Muayyeri'yi saat 19.45'te kabul eden Başbakan Özal görüşme hakkında açıklama yapmadı. Görüşmede İran'ın Ankara Büyükelçisi **Manocehr Mottaki** de hazır bulundu.

Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada, İran Başbakanı Siyasi İşler Yardımcısı Ali Rıza Muayyeri'nin, Körfez savaşının tırmandığı bu aşamada mevcut durum ve son gelişmeler hakkında doğrudan ve ayrıntılı bilgi vermek üzere Türkiye'yi ziyaret ettiği belirtildi.

Açıklamada ayrıca Muayyeri'nin, İran Başbakanı Mir Hüseyin Musavi'nin kısa bir süre sonra Türkiye'ye yapacağı ziyaretin hazırlıkları ile ilgili görüşmelerde bulunacağı da bildirildi.

Londra'da kanlı çatışma: 153 yaralı 62 kişi tutuklandı

26 ocak

LONDRA (AA) — İngiltere'de **"basın kralı" Rupert Murdoch**'un dört gazetesinin bilgisayarla baskıya geçip, binlerce basın işçisini kovmasının birinci yıldönümünde düzenlenen yürüyüş, polis ile göstericiler arasında kanlı bir çatışmaya dönüştü.

Önceki akşam, Londra'nın doğusundaki Wapping'deki matbaada, yaklaşık 12 bin kişi, geçen yıl işten atılan 5 bin işçiyi desteklemek amacıyla toplandı. Göstericiler, kısa süre içinde bir şiddet gösterisine dönüşen eylem sırasında polise gaz bombaları, kaldırım taşları, demiryollarından sökülmüş çubuklar, tuğlalar, oklar, şişeler ve dolu bira kutuları attılar.

Çatışmanın en kızıştığı anda, yirmi kadar polis görevlisi, kalabalığın arasına girerek, coplarla müdahale etti ve bir grup göstericiyi tutukladı. Ancak göstericilerin çoğu kaçmayı başardı. Olayda 120'si gösterici, 33'ü polis olmak üzere 153 kişi yaralandı. 62 kişi de toplum düzenini bozmaktan tutuklandı.

Olayı izleyen basın mensuplarından bazıları, polisin tutumunu eleştirdiler. Bazı muhabirlerin polis coplarıyla yaralandıkları görüldü.

Gerçek ve Tarafsızlık

OKAY GÖNENSİN *26 ocak*

Her gazete ister Batıda, ister Doğuda, ister azgelişmiş, ister çok gelişmiş bir ülkede yayımlansın, kendini tanımlarken vazgeçemediği iki kavram vardır: Tarafsızlık ve gerçeği yazmak. Her gazetenin her gün okura ulaşan belirli bir kimliği vardır. Ama bu kimliği oluşturanlar da insanlardır, yani gazetenin oluşma sürecinin çeşitli aşamalarını emekleriyle belirleyen gazeteciler. Olayı izleyen, sonra kendi gördüğü açılardan yazanlar gazeteci - insanlardır. Sonra başkaları bu yazıları elden geçirir ve "daha da mükemmelleştirmeye" çalışır, bunlar da insan-

dır. Sonra da başkaları, ortaya çıkan bu metinlerin okurlara nasıl sunulacağına karar verirler ya da okura sunulmasına hiç gerek olmadığını düşünür ve çöp tenekesine atarlar. Bütün bu aşamalardan sonra ortaya "gazete" çıkar. İnsanların yarattığı bir ürün, diğer insanların haberleşme - bilgilenme gereksinimini gideren bir ürün olan gazete... Bu yüzden çoğu kez aynı olayın farklı gazetelerde farklı yanlarından ele alındığını, değişik unsurların öne çıkarıldığını görürüz. Çünkü her birini hazırlayan gazeteci-insanlar için "gerçek" farklıdır, "tarafsızlık" farklıdır. Batının enine boyuna tartışdığı "gazete" olayını biz de yeni yeni tartışmaya başladık. Demokratik bir toplumda gazetenin işlevi nedir? Öncelikle "gazete"nin ancak demokratik bir toplumda var olabileceğini deneysel olarak öğrendik. Değişen toplumda gazete nasıl bir işlev yerine getirebilir? Değişimi izleyip yansıtmaya çalışmak, çağdaş ve demokratik değerleri kıyasıya savunmak... Gazete sadece aktarıcı mı olmalı, yoksa yönlendirmeye de çalışmalı mı? Yönlendirici işlevin, etkin gazeteciliğin ayrılmaz bir parçası olduğunu inkâr eden pek kalmamıştır... Suçlanan bir kişinin gazete karşısında ne gibi hakları vardır? Bugün ülkemizde devlet ve devlete ait her şey basın karşısında bol miktarda yasa maddesiyle sıkı sıkıya korunurken, aynı özen bireyin hakları için gösterilmiş değildir. Batıda zaman zaman kamuoyunun en ilgiyle izlediği davalar bir kişi ile yayın organı arasındaki davalardır, ama ülkemizde haksızlığa uğradığına inanan bir bireyin basına karşı inandığı biçimde haklarını korumasını sağlayacak yasal çerçeveler bulunmamaktadır... Soruları sordukça ve yanıtlamaya çalıştıkça ülkemiz açısından ortaya çıkan görünüm, genel basın imajı olarak pek ileri sayılmaz. Ancak yine de her fırsatta sorular sorulmalı ve yanıtlar tartışılmalıdır. Daha gelişmiş bir "basın"ın yolu bunların açıkça tartışılmasından geçer...

★

1986'da Cumhuriyet'in ortalama net günlük satışı 118.028 oldu. 1985'in günlük ortalama net satışı ise 100.230'du. Cumhuriyet ve halen yayınını sürdüren diğer günlük gazetelerin son 5 yıllık satışlarını alt alta koyduğumuzda yine ortaya çıkan tablo, artmayan toplam okuyucu sayısı.

	Cumhuriyet		Hürriyet
1982	91.548	1982	631.075
1983	81.053	1983	721.611
1984	93.984	1984	699.205
1985	100.230	1985	646.403
1986	118.028	1986	651.920
	Milliyet		**Günaydın**
1982	241.177	1982	649.260
1983	213.649	1983	313.908
1984	190.368	1984	212.353
1985	319.196	1985	172.553
1986	260.958	1986	195.519
	Güneş		**Tercüman**
1982	364.973	1982	328.706
1983	293.058	1983	244.861
1984	190.726	1984	184.665
1985	241.597	1985	229.492
1986	212.251	1986	185.275
	Bulvar		**Yeni Asır**
1982	204.199	1982	107.928
1983	228.302	1983	88.156
1984	114.353	1984	81.676
1985	216.857	1985	80.627
1986	157.131	1986	75.857
	Tan		**Sabah**
1983	695.267	1985	528.065
1984	709.249	1986	564.345
1985	630.796		
1986	331.518		

★

Önceki hafta bu köşede yer alan dergi tirajlarıyla ilgili olarak geçen hafta Süreli Yayınlar ve Playmen yöneticilerinin yaptıkları açıklamalara yer vermiştik. Geçen hafta da Karacan Yayınları bir açıklama yaparak, bu iki açıklamada yer alan Kadın, Playboy ve Bravo dergilerine ilişkin rakamların yanlış olduğunu, daha önce bizim yayımladığımız rakamların doğru olduğunu bildirdi.

44 İslam ülkesi Kuveyt'te toplandı

Zirve başladı

CENGİZ ÇANDAR / *27 ocak*

KUVEYT — 5. İslam Zirvesi dün, akşam saatlerinde Kuveyt'te açıldı. Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**, zirvede sağ yanında Çad Devlet Başkanı **Hisene Habre**, sol yanında Benin Cumhurbaşkanı **Matthieu** (Ahmet) **Kerekou** olmak üzere Başbakanlık Divanı'na göre ikinci sırada yer aldı. Kenan Evren'in ön hizasında Ürdün Kralı Hüseyin, tam arka tarafında ise Suriye Devlet Başkanı **Hafız Esad** oturuyordu. Zirvenin açılışına katılan Türk heyetinde Evren'in yanı sıra, Devlet başkanı ve Başbakan Yardımcısı **Kaya Erdem**, Dışişleri Müsteşarı Büyükelçi **Nüzhet Kandemir**, Türkiye'nin Cidde Büyükelçisi İslam Konferansı örgütü nezdindeki daimi delegesi **umut Arık** ve DPT Müsteşarı **Yusuf Bozkurt Özal** yer aldılar.

Zirveyi, bir önceki zirveye ev sahipliği eden Fas Kralı **İkinci Hasan** adına Fas Başbakanı **Laraki** açtı. Açılıştan sonra önümüzdeki dönem başkanlığı, oturumlara da başkanlık eden Kuveyt Emiri **Cabir el Ahmet el Sabah**'a geçti. Kuveyt Emiri yaptığı konuşmada, Mısır'ı İslam dünyasına dönüşü nedeniyle kutladı ve Mısır'ın İslam dünyasındaki rolünün **"Nil'in akışı gibi olmasını"** diledi. Kuveyt Emiri, 1986 Ocak ayında Fez'de yapılan 16. İslam Ülkeleri Dışişleri Bakanları Toplantısı'nda İKÖ üyeliğine kabul edilen Nijerya'ya **"Hoşgeldin"** dedi. Kuveyt Emiri, İslam dünyasının üç tehlike karşısında bulundu-

ğunu ve bunların savaş, iç çatışmalar ve dış müdahale olduğunu söyledi. Savaşa İran-Irak savaşını, iç çatışmalara Lübnan'ı dış müdahaleye Afganistan'ı örnek gösterdi. Kuveyt Emiri, İsrail'i bölgedeki ırkçı devlet, Ortadoğu'nun Güney Afrika'sı olarak niteledi.

Kuveyt Emiri'nden sonra Ürdün Kralı Hüseyin Arap devletleri adına Arapça, Pakistan Devlet Başkanı Ziya Ül Hak, Asya devletleri adına İngilizce ve Senegal Cumhurbaşkanı **Abdou Diouf** Afrika grubu adına Fransızca geleneksel teşekkür konuşmalarını yaptılar. Bu konuşmalardan sonra İKÖ Genel sekreteri Pakistanlı **Şerifüddin Pirzade** ve BM Genel Sekreteri Perez de Cuellar birer konuşma yaptılar. Perez de Cuellar konuşmasında Kıbrıs sorununa da değindi. Bu konuda şöyle konuştu:

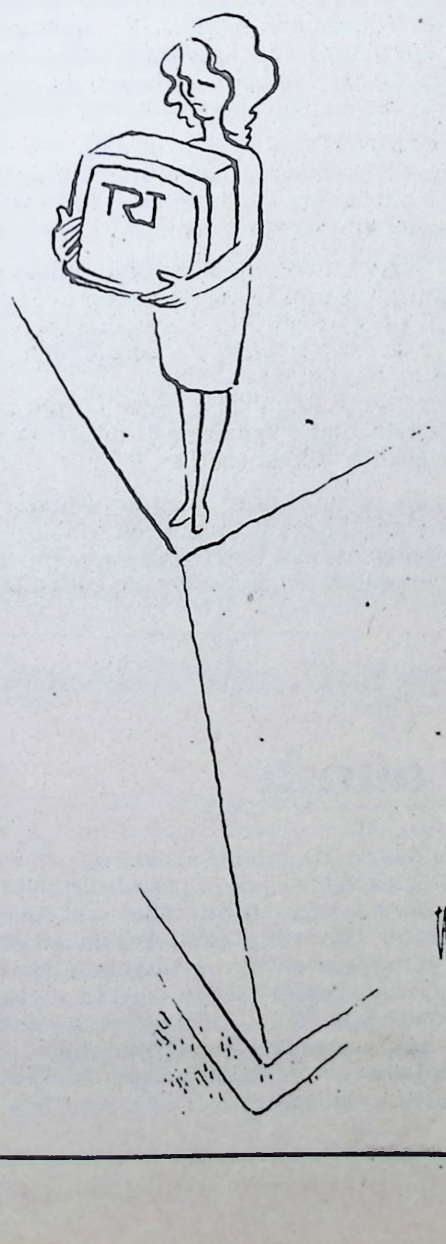
"Kıbrıs sorununun çözümü için geçen mart ayında bir çerçeve anlaşma taslağı sunmuştum. Rumlar bazı temel sorunlara aydınlık getirilmeden görüşlerini ifade etmeyeceklerini söylediler. Kıbrıs Türkleri ise önerilerimi kabul ettiler. Daha önce taraflar arasında yapılan görüşmelerde, bulunacak çözümün ilkeleri üzerinde, Kıbrıs'ın iki bölgeli, iki toplumlu, federal toprak bütünlüğü korunmuş, bağlantısız bir ülke olması konusunda görüş birliğine varılmıştı. BM Güvenlik Konseyi'nin bana verdiği görevde görüşlerimi taraflara empoze etme yetkim yok. Her iki tarafın da görüşmeler zemininde bir çözüme varılması yönünde iyi niyetli olduğuna inanıyorum ve çözüm çabalarını güçleştirecek adımlar atmamalarını diliyorum."

Açılış oturumunun ardından kendisiyle görüştüğümüz KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, Perez de Cuellar'ın konuşmasında değindiği Kıbrıs sorununa ilişkin bölümü **"tatminkâr"** bulduğunu söyledi. Denktaş, BM Genel Sekreteri'nin konuşmasının Kıbrıs Türk tarafının tutumuna uygun olduğunu bize belirtti.

Daha sonra BM Genel Sekereteri Perez de Cuellar ile görüştü. Perez de Cuellar, yarın (bugün) Denktaş'la yapacağı görüşmede yeni bir öneri getirip getirmeyeceğine ilişkin sorumuzu, **"Hayır, bir öneri getirmem söz konusu değil. Denktaş'la çok eski bir dostluğumuz var. Bu gibi vesilelerle bir araya geldiğimizde görüşme fırsatını buluyor ve görüş alışverişinde bulunuyoruz"** karşılığını verdi. BM Genel Sekreteri, **"1986 yılında 26 martta hazırladığı belgenin hâlâ geçerli olup olmadığını"** sorduğumuzda, ise, **"Belge masanın üzerinde duruyor"** diye yanıtladı. Perez de Cuellar, **"Rumların bu belgeyi kabul edeceğine dair hâlâ bir umut taşıyıp taşımadığı"** sorusunu ise, **"Bu soruyu Rum dostlarınıza sorun"** diye karşıladı.

Kuveyt'teki 5. İslam Zirvesi'ne, açılış oturumundan sonra ara verildi. Zirve bugün TSİ 9.00'da toplanacak. Cumhurbaşkanı Evren, zirvenin ikinci gününde iki konuşma yapacak. Evren, ilk kez başkanı olduğu İSEDAK (İslam Ülkeleri Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi) Başkanı sıfatıyla, İSEDAK raporunu okuyacak ve komite çalışmalarına ilişkin bilgi verecek. Evren, komite çalışmalarından söz ederken, Türkiye'nin yeni kurulacak İslam Eximbank'ına sağlayacağı katkının miktarını açıklayacak. Cumhurbaşkanı Evren, raporların okunmasından sonra gündemin genel görüşme maddesinde Ürdün Kralı Hüseyin ve Pakistan Cumhurbaşkanı Ziya Ül Hak'tan sonra üçüncü sırada söz alarak bir konuşma yapacak.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, zirvenin açılış oturumundan önce dünü, yoğun ikili temaslarla geçirdi ve bir de İslam Barış Komitesi toplantısına katıldı. Evren sırasıyla BM Genel Sekreteri Perez de Cuellar, İKÜ Genel Sekreteri Serifüddin Pirzade, Pakistan Devlet Başkanı Ziya Ül Hak, Malezya Başbakanı Mohattir Muhammed, Bangladeş Cumhurbaşkanı Muhammed Erşad ve Tunus Başbakanı Raşit Sfar ile görüştü. Evren'in BM Genel Sekreteri ile görüşmesinde Kıbrıs konusunun gündeme geldiği, ancak bu konuda tarafların sadece görüş alışverişi ile yetindikleri öğrenildi. Ayrıca İran-Irak savaşı da görüşmede ele alındı. Ancak öğrenildiğine göre, bu konuda Türkiye'den beklenen somut bir girişim de Cuellar tarafından dile getirilmedi. Cumhurbaşkanı'nın Ziya Ül Hakla görüşmesinde Afganistan sorunu, İran-Irak savaşının sona erdirilmesi için kurulmuş olan İslam Barış Komitesi'nin çalışmaları üzerinde duruldu. Ziya Ül Hak, Evren'e son günlerdeki Pakistan-Hindistan sürtüşmesi üzerinde bilgi verdi

ve Evren'i Pakistan'a davet etti. Davet kabul edildi ve Pakistan Cumhurbaşkanı'nın Türkiye'ye gelmesi için de davet yapıldı.

Evren, Malezya Başbakanı Mohattir Muhammed ile ikili ilişkiler ve ticaret hacminin artırılması üzerinde durdu. Öğrenildiğine göre, Malezya Başbakanı, Evren'den, Türkiye ile Kuala Lumpur arasında THY seferlerinin konmasını istedi.

KKTC'nin durumuna gelince zirveyle birlikte konumu açısından bir çıkış yaptı. KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş zirveye göğsünde "**Rauf Raif Denktaş Cumhuriyye Kıbrıs Murakıb (gözlemci)** sıfatıyla katılıyor. Denktaş "**Kipriyanu'nun tezine uygun bir biçimde katılıyorsunuz. Üniter devlet tezi uygulanmış oluyor. Yakanızda Kıbrıs Cumhuriyeti yazıyor.**" diye takılmamıza, "**Hayır bizim dediğimiz oldu. Biz Cyprus demeyiz. Kıbrıs deriz**" diye takılarak karşılık verdi.

Almanya'da seçimleri küçükler kazandı

ULYA ÜÇER / *27 ocak*

BONN — Önceki gün Federal Almanya'da yapılan genel seçimlerin sonuçları ilginç bir gerçeği ortaya çıkardı. İktidardaki en büyük koalisyon ortağı Hıristiyan Demokratlar (CDU), Alman Cumhuriyeti kurulduğundan beri, yani 1949'dan bu yana en düşük oranda oy aldı. Buna karşılık koalisyonun zayıf ortağı Hür Demokratlar (FDP) ise en kârlı çıkan parti oldu. Bu arada seçimden kârlı çıkan partilerden FDP ile Yeşiller dışındakilerin liderleri de partilerine çeki düzen verme kararında olduklarını açıkladılar.

Son seçimlerde yeniden bir koalisyon hükümeti gereğinin ortaya çıkması Alman seçmenin çoğunluğa karşı olduğu, koalisyon hükümeti istediği gerçeğini açıkça gözler önüne sermiş oldu.

Bu arada koalisyonun ikinci ortağı parti durumundaki Hıristiyan Sosyal Birliği'nin (CSU) oy kaybına uğraması, parti lideri Strauss'a halkın güvenmemesine bağlanıyor. Halk Strauss'u aşırı milliyetçi buluyor.

Seçimlerin kesinleşen sonuçlarına göre CDU-CSU ortaklığı yüzde 44.3 oranıyla 223 milletvekili, Hür Demokratlar (FDP) yüzde 9.1 oranıyla 46 milletvekili, Sosyal Demokratlar (SDP) yüzde 37 oranıyla 186 milletvekili ve Yeşiller yüzde 8.3 oranıyla 42 milletvekili çıkarabilecek.

İlginç bir gelişme de Neo-Nazi Partisi'nin oy oranını arttırması oldu. 1983 seçimlerinde 90 bin kadar oy toplayabilen parti, önceki günkü seçimlerin sonuçlarına göre 226 bin oy aldı. Bu binde 6'lık bir oranı gösteriyor. Ancak siyasal gözlemciler Neo-Naziler'in oy oranlarının arttırmalarının kayda değer olmadığını söylediler.

Bu arada toplam oylara bakıldığında sol oylarda yüzde 2'lik bir artış gözlenirken sağ oyların yüzde 2 oranında düştüğü hemen dikkatleri çekiyor.

Başbakan Kohl ile Strauss, sonuçların belli olmasından iki saat sonra televizyonda bir açıkoturuma çıkarak oy oranlarını değerlendirdiler. Ekranda görünen yüzlerinden sonuçlardan hiç memnun olmadıkları açıkça anlaşılan Kohl ve Strauss, sonuçlardan memnun olmadıklarını söylerken, bu eksikliğin neden kaynaklandığını araştırdıklarını açıkladılar.

SPD'li BRANDT

Daha sonra ekrana gelen Brandt da durumdan memnun olmadığını ifade ederek, "**SPD kendisine yeni bir yol arayacaktır**" dedi.

Buna karşılık FDP'nin lideri **Bangemann** da çok memnun olduklarını, ayrıca hükümetin kurulması görüşmelerinde ek bakanlık isteyeceklerini açıkladı.

Yeşiller de seçimlerden en çok kendilerinin kazançlı çıktıklarını vurguladılar.

Yeşiller, ayrıca seçim kampanyası boyunca sürekli olarak kendilerinin gündeme getirdikleri konuların tartışıldığına da dikkat çektiler.

Bu arada seçim sonrası, Yeşiller dışındaki parti merkezlerindeki hava istisnasız çok sönüktü. Yeşiller ise, seçimlerde elde ettikleri başarıyı müzik show düzenleyip danslı bir parti vererek kutladılar.

Güney Afrika

Winnie Mandela gözaltına alındı

27 ocak

JOHANNESBURG (AP) — Güney Afrika Cumhuriyeti'ndeki ırkçı beyaz azınlık yönetimine karşı silahlı mücadele veren "**Afrika Ulusal Kongresi**" gerilla örgütünün 23 yıldır hapiste bulunan lideri Nelson Mandela'nın eşi Winnie Mandela ve kızı Zinai Mandela dün gözaltına alındılar.

Winnie Mandela'nın geçen cumartesi günü **Afrika Ulusal Kongresi** gerilla örgütünün öldürülen bir üyesinin Soweto'da yapılan cenaze töreninde ırkçılık aleyhtarı bir konuşma yaptığı belirtiliyor.

Öte yandan Güney Afrikalı subayların öncülüğündeki Namibya Güvenlik güçleri, Angola'nın güneyine sızarak gerçekleştirdikleri operasyonda, Namibya'nın (Güneybatı Afrika) bağımsızlığı için savaşan 61 Swapo (Güneybatı Afrika Halkı Örgütü) gerillasını ve çok sayıda Angola askerini öldürdüler.

Namibyalı savunma yetkilileri, sınırdan 75 km. içeri girdiklerini bildirdiler.

15 bin çiftçi Aquino'ya karşı yürüdü

Manila'da dev protesto

27 ocak

MANİLA (AP) — Filipinler'in başkenti Manila'da geçen hafta 12 çiftçinin askerler tarafından öldürülmesini protesto amacıyla dün binlerce kişinin katıldığı bir protesto gösterisi düzenlendi. Gösteri öncesinde Filipinler ordusu kırmızı alarma geçirildi. Askeri yetkililer, Devlet Başkanı **Corazon Aquino**'nun güvenliğinin garanti edilemeyeceğini belirterek yürüyüşe izin verilmemesini isterken, Aquino, hükümetin sol ile uzlaşma isteğinin bir ifadesi olarak gösteri iznini verdi. Göstericiler, yürüyüş öncesinde caddelere yanan barikatlar koyarak ulaşımı durdurdular.

Başkent Manila'daki **Malacanang** başkanlık sarayı yakınındaki Mendiola Köprüsü'ne düzenlenen yürüyüşe 15 bin protestocu çiftçi katıldı. Solcu örgütler köylü kuruluşlarının düzenlediği gösteriye katılanlar arasında geçen hafta askerlerin çiftçilere ateş açma eylemini protesto amacıyla hükümetle gerillalar arasındaki barış görüşmelerindeki arabuluculuk görevinden istifa eden Avukat **Maris Diokno** ile Sağlık Bakanı **Mita Pardo de Tavera** da bulunuyor. Kol kola yürüyen binlerce kişi Başkanlık Sarayı önünde marşlar söyleyerek öldürülen 12 çiftçi için "adalet" istediler.

Geçen hafta Manila'daki **Mendiola Köprüsü** üzerinde bir gösteri düzenleyerek hükümetin toprak reformunu gerçekleştirmesini isteyen 10 bin çiftçinin başkanlık sarayına yürümek istemeleri üzerine askerler kalabalığın üzerine ateş açmıştı. Olayda 12 kişi ölmüş, 92 kişi de yaralanmıştı.

Ülkedeki solcu işçi kuruluşlarından **Bir Mayıs Hareketi**'nin Başkanı **Crispin Beltran**, "**Mendiola katliamını protesto yürüyüşü**"nden önce yaptığı konuşmada, "**Çiftçilerin öldürülmesi olayı, Aquino yönetimi döneminde hiçbir şey umut edemeyeceğimizi gösteriyor**" dedi. Beltran, okuduğu bildiride, "**Dostlarımızın cesetlerini Devlet Başkanı Corazon Aquino'nun ayakları altına seriyoruz**" ifadesini kullandı.

Gösteriden önce ordunun, göstericilerin başkanlık sarayının yakınına gelmesine izin verilmesi durumunda Aquino'nun güvenliğini garanti edemeyecekleri konusunda devlet başkanına uyarıda bulundukları bildiriliyor. Mendiola caddesinde 600 polis ve bin askerin savaş giysileri içinde hazır bekledikleri belirtiliyor. Askerlerle göstericileri birbirinden uzaklaştırmak amacıyla 6 bakanın da savaş giysili askerlerin önünde durmakla görevlendirildikleri kaydediliyor.

Manila'daki dev gösteri başkentteki merkez postane binası önünde başladı. Göstericiler 2 şubatta halkoyuna sunulacak olan yeni anayasaya karşı Savunma Bakanı **Rafael İleto**'nun istifasını istediklerini belirttikleri pankartlar da taşıdılar. Göstericiler geçen haftaki ateş açma olayı ile ilgili olarak Genelkurmay Başkanı **Fidel Ramos**'un da istifasını istediler.

Filipinler'de Aquino döneminde hazırlanan yeni anayasanın, ateş açma olayı yüzünden 2 şubatta yapılacak halkoylamasında reddedilmesi beklenmiyor. Ancak gözlemciler, bu olayın anayasaya desteği etkileyeceğini ve referandumda Aquino yönetimi tarafından hedeflenen yüzde 60'lık oranın altında kabul oyu kullanılabileceğini öne sürüyorlar.

Bu arada ülkedeki komünistler ve aşırı sağcılar, anayasaya karşı yoğun kampanya sürdürüyorlar. 18 yıldan bu yana devam eden iç savaşı sona erdirmek amacıyla komünist gerillalarla Aquino yönetimi arasında başlatılan barış görüşmelerinin yarıda kalmasının da Aquino için olumsuz bir gelişme olduğu belirtiliyor.

Yeni anayasa, Devlet Başkanı Aquino'nun bu görevini 5 yıl daha sürdürmesine olanak veriyor.

Marcos yanlısı askerler başkent Manila'daki bir radyo-televizyon istasyonunu ele geçirdiler

Filipinler'de darbe girişimi

28 ocak

MANİLA (AP) — Filipinler'de devrik devlet başkanı **Ferdinand Marcos** yanlısı subaylar dün sabaha karşı bir darbe girişiminde bulundu. Başkent Manila'daki özel bir radyo-televizyon istasyonunu ele geçiren isyancılar, ordu birlikleri tarafından kuşatıldı.

Filipinler Genelkurmay Başkanı Fidel Ramos'un verdiği bilgiye göre, Corazon Aquino yönetimine karşı ayaklanan Marcos yanlıları, Manila'daki iki askeri üssü de ele geçirmeye çalıştılar. Manila Havaalanı yakınındaki Camp Vilamor hava üssünde isyancılarla Aquino yanlısı ordu birlikleri arasında çıkan çatışmada bir isyancı öldürüldü, 16 kişi de yaralandı. Ramos, ayaklananlardan çoğunun teslim olduğunu, GMA-7 yayın istasyonunu ele geçiren 200 dolayında isyancının ise eylemlerini sürdürdüklerini söyledi. General Fidel Ramos, Devlet Başkanı Corazon Aquino'ya bağlılığını bir kez daha yineledi. 500 asker tarafından kuşatılan isyancıların liderinin havacı Albay **Oscar Canlas** olduğu bildiriliyor. Marcos yanlısı albay, yayın istasyonundan yaptığı ve isyancıların radyodan yayımladıkları bildirisinde, "**Demokrasi ve halkın hakları için savaşıyoruz. Halkı ülkemizde giderek büyüyen komünist tehlikeden korumak istiyoruz**" dedi.

İsyancıların Savunma Bakanlığı karargâhlarına da

BEN ATATÜRKÇÜ DEĞİLİM
Nadir Nadi

Cumhuriyet

TEMSİLİ VE KATILIMCI DEMOKRASİNİN KÖKENİ
Doç. Dr. Sami Selçuk

63. Yıl; Sayı: 22424 Kurucusu: Yunus Nadi 120 TL. 28 Ocak 1987 Çarşamba

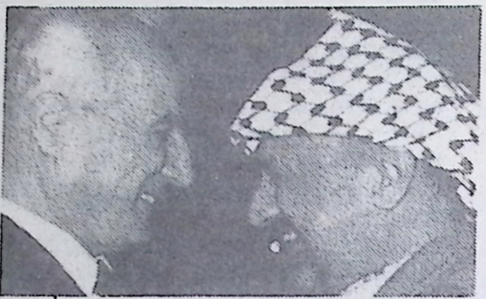
Pirzade ile Ziya Ül Hak'tan Bulgaristan ve Yunanistan'a eleştiri

Türkiye'ye destek

Zirveden notlar

Açlara milyarlık sofra

ENİS BERBEROĞLU

EVREN - ARAFAT — İslam Zirvesi için Kuveyt'te bulunan Cumhurbaşkanı Kenan Evren, FKÖ lideri Yaser Arafat'ı kabul ederek bir süre görüştü.

Evren, İslam Zirvesi'nde yaptığı konuşmada Bulgaristan'a baskı çağrısı yaptı. Kıbrıs konusuna da değinen Evren, "Müslüman ülkelerin Kıbrıslı Türk kardeşlerine siyasi desteklerini arttıracaklarını, ikisiadi ve ticari ilişkilerini geliştireceklerini, Kıbrıslı Türklere empoze edilen insanlık dışı ambargoyu kırmakta aktif destek sağlayacaklarını ummak isterim" dedi.

İslam Konferansı Örgütü Genel Sekreteri Pirzade, Kıbrıs konusunda BM Genel Sekreteri'nin kalıcı bir çözüm bulabilmek için çaba gösterdiğini belirterek, "Yunanistan tarafından desteklenen Kıbrıs Rumlarının uzlaşmaz tutumu başarıya ulaşılmasını engellemiştir" dedi.

CENGİZ ÇANDAR

(Arkası Sa. 11, Sü. 5'te)

ÜRDÜN DIŞİŞLERİ BAKANI MASRİ: AMERİN OLAYI İLİŞKİLERİ BOZMADI

SURİYELİ BOMBACILARA DGM'DE DAVA: ASKERİ ATAŞELİK SORUMLUSU KAÇTI 10. Sayfada

SİRMEN — "Bu gibi dava sanıklarının, savunmalarını yalnız mahkeme heyetine değil, aynı zamanda kamuoyuna ve gelecek kuşaklara sunmakta olduklarının bilincinde olmalıdır."

Filipinler'de darbe girişimi

Marcos yanlılarının başkent Manila'daki iki askeri üsse yaptıkları saldırı geri püskürtüldü. Bir isyancı öldürüldü, 16 kişi yaralandı. Manila'daki yayın istasyonunu ele geçiren 200 kadar Marcos yanlısı teslim olmaya yanaşmıyorlar.

3. Sayfada

Filipinler Müslüman lideri Misuari:

'Darbe olursa Aquino'nun yanında savaşırım'

Moro Ulusal Kurtuluş Cephesi lideri Misuari, barışın sağlanması için bağımsızlık taleplerinden vazgeçtiklerini belirterek, 'Darbeciler karşı savaşırız, tekrar silahlarımıza döneriz' dedi.

CENGİZ ÇANDAR

(Arkası Sa. 11, Sü. 7'de)

Kâbil yönetimi pes etti

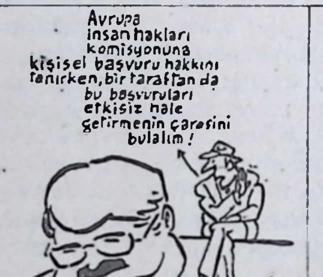
3. Sayfada

YUNAN TV'SİNDE TÜRK TEHDİDİ KONULU PROGRAM

10. Sayfada

Şikâyetçi beşlerin açtıkları dava 'mutabakatla' sonuçlandı

Demokrasiye geçer not

Halefoğlu, Chirac'la görüştü

Fransa'ya göre AET yolu uzun

Halefoğlu, Avrupa Konseyi Dönem Başkanı sıfatıyla dün Strasbourg'da Fransa Başbakanı Chirac ile görüştü. Chirac, Türk-Fransız ilişkilerini geliştirmek istediklerini söylerken, Türkiye'nin AET'ye üyeliğe konusunda, "Zor, uzun ve karmaşık bir süreç gerekli" dedi.

BOZER: SERBEST DOLAŞIM ADALET DİVANI'NDA BİTER

SEDAT ERGİN'in haberi 6. Sayfada

Fransa, Hollanda, İsveç, Norveç ve Danimarka'nın 12 Eylül'den sonra Türkiye'de insan haklarının çiğnendiği gerekçesiyle İnsan Hakları Komisyonu'nda açtıkları dava tarafların mutabakatı üzerine kapanıyor. Cuma akşamına kadar olağanüstü bir gelişme olmazsa karar resmen kesinleşecek.

HADİ ULUENGİN

(Arkası Sa. 11, Sü. 2'de)

Barış Derneği davasına savunmalarla devam edildi

'Barışı savunmak suç değildir'

Sirmen: Bu davalarda sanıklar savunmasını yalnız mahkeme heyetine değil, gelecek kuşaklara sunduklarının bilincinde olmalıdır.

Göker: Barış davası siyasi amaçlı bir davadır. Ortaya çıkan bu mutaloa, bu konuda söylediklerimizin kanıtıdır.

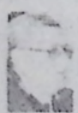
Atabeli: Benim gibi düşünmeyen suçludur demek, insanları asla amaçlamadıkları suçlarla suçlamak, hukuksal değil, siyasal tavırdır.

Usluoğlu: Barışı savundum, barıştan yana oldum. Bu insan olmamın, yurtsever olmamın gereğidir.

İnan: Hukuk bilinciyle, görevinizi sadece adalet kurallarıyla sınırlayabildiğiniz ölçüde, ülkemizin haysiyetinin kurtarılmasına katkıda bulunabilirsiniz. 7. Sayfada

4820 liralık haksız faturanın bedeli geri ödenecek

PTT, yargıya yenik

Emekli muhasebeci Cemalettin Saltan, PTT Genel Müdürlüğü ile girdiği prensip savaşını Şişli 4. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin kararı ile galip bitirdi ve telefonunun kapalı olduğu dönemde tahakkuk ettirilen 4820 liralık fazla konuşma ücretinin dava masraflarıyla birlikte kendisine ödenmesi hükme bağlandı.

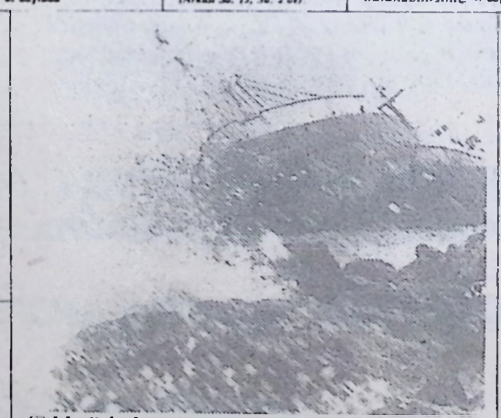
ŞENOL KONUKÇU

(Arkası Sa. 8, Sü. 7'de)

Hükümette değişiklik beklentisi

Özal, grup toplantısında yaptığı konuşmada, "Parti içi sorunlar varsa biz hallederiz. Bu meselelerde de arkadaşlarım bana itimat ederler" dedi. Yer değiştirilecek söylenenler arasında, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sudi Türel, Sanayi ve Ticaret Bakanı Cahit Aral ve Devlet Bakanı Kâzım Oksay'ın da adı geçiyor. Boş bulunan Devlet Bakanlığına Ülkü Söylemezoğlu'nun getirilmesi bekleniyor.

(Arkası Sa. 8, Sü. 7'de)

Şiddetli lodos göz açtırmadı İstanbul'da önceki akşam başlayan ve hızı saatte 80 kilometreye bulan lodos yaşamı felç etti. Adalar, Kadıköy-Karaköy, Kadıköy-Eminönü vapur seferleri gerçekleştirilemedi. (Fotoğraf: LEVENT ÇAĞLAR)

Kanlı soygunlar

1- Florya'da İbrahim Çalışkan adlı işadamı soyguncular tarafından öldürüldü.

2- Florya'daki ikinci olayda, silah zoruyla Erkan Nukan adlı tüccarın evine giren soyguncular 40 milyon lira değerinde ziynet eşyasını alarak kaçtılar.

3- Antalya - Isparta karayolundaki üç benzin istasyonunu soyan soyguncular da 3 görevliyi yaraladılar. Ramazan Kurt'u ise öldürdüler.

11. Sayfada

Küçük Hikmet cinayeti

Garson Durmuş idamla yargılanacak

(Arkası Sa. 11, Sü. 1'de)

"Saymakla Bitmez..."

HASAN CEMAL

FIEJ İstanbul'da toplandı

(Arkası Sa. 11, Sü. 1'de)

GÖZLEM

UĞUR MUMCU

"Kurpratik"

(Arkası Sa. 6, Sü. 7'de)

Üç intihar olayı daha

Sivas'ta bir itfaiye eri bıçakla harakiri yaparak, Konya'da eşiyle tartışan genç kendini asarak, Malatya'da 18 yaşında bir delikanlı da kulusuna av tüfeği ile kurşun sıkarak yaşamına son verdi.

(Arkası Sa. 10, Sü. 1'de)

saldırdıkları, ancak bu eylemlerin bastırıldığı açıklandı. Ayaklananların arasında bazı sivillerin de bulunduğu haber veriliyor.

İSYANCILAR REHİNELERİ SERBEST BIRAKTI

Öte yandan AA'nın haberine göre Filipinler'de darbe girişiminde bulunan ve özel televizyon istasyonu GMA-7 binasını işgal eden askerler, rehin aldıkları 40 kişiyi serbest bıraktılar. Televizyonda çalışanlardan oluşan rehineler, serbest bırakıldıktan sora yaptıkları açıklamada, darbecilerin kendilerine iyi davrandığını bildirdiler.

Filipinler Devlet Başkanı Corazon Aquino dün yaptığı açıklamada, silahlı kuvvetlere darbecilere karşı tüm yasal yolları kullanmalarını emrettiğini bildirdi. Genelkurmay Başkanlığı'nın radyoda yayımlanan mesajında da isyancılara teslim olmaları çağrısında bulunuldu ve "**Başarı için hiçbir umudunuz yok, kuşatıldınız**" denildi.

Yönetimin açıklamasında, darbe girişiminin ülkede 2 şubatta yapılacak anayasa referandumu öncesinde istikrarsızlık yaratmayı amaçladığı savunuldu. Başkan Yardımcısı **Salvador Laurel**, darbe girişimi nedeniyle referandum tarihinin değiştirilmesinin söz konusu olmadığını bildirdi.

Bu arada Filipinler'deki Müslüman gerilla örgütü **Moro Ulusal Kurtuluş Cephesi**, Aquino'ya destek önerisinde bulundu.

Moro sözcüsü **Üstat Zain Jali**, Filipinler haber ajansına yapıtığı açıklamada, Manila'ya 30.000 silahlı kişi gönderebileceklerini ve Başkan Aquino'nun güvenliğini sağlayarak hükümeti sarsıntılardan koruyabileceklerini bildirdi. "**Aquino'nun düşmanı bizim de düşmanımızdır**" diyen Üstat Zain Jal, Moro Başkanı **Nur Misuari**ile Aquino arasında ateşkes anlaşması yapıldığını hatırlatarak, hükümetin devrilmesini istemediklerini kaydetti.

Anayasa için referandum yapılmasına bir hafta kala, Aquino'nun siyasi ve moral etkinliği, geçen perşembe toprak reformu isteyen köylülere deniz piyadelerince ateş açılması üzerine büyük sarsıntıya uğradı.

Gözlemciler, Aquino'nun durumu yeniden lehine çevirmek için önünde yalnız bir haftası bulunduğuna dikkat çekiyorlar.

Öte yandan Filipinler'in devrik devlet başkanı Ferdinand Marcos, ülkenin yeni bir darbe girişmini yaşadığı bir günde aniden ortadan kayboldu.

Marcos'un, ABD'nin Hawaii eyaletinin Honolulu kentindeki evine telefon eden gazeteciler, evdeki hizmetkârlardan, Marcos'un ailesiyle birlikte evini dün sabah erken saatlerde terk ettiğini öğrendiler.

Marcos'un sözcülerinden **Leony Tan**, hizmetkârların söylediklerini doğruladı, ancak Marcos'un Hawaii adasından ayrılmadığını söyledi.

Marcos'un Manila'da bir hastanede kalan 90 yaşındaki annesi de dün sabaha karşı ortadan kayboldu.

EYLEM RESMİ!

1912'DE BUGÜN, ÜNLÜ AMERİKALI RESSAM JACKSON POLLOCK (CEKSIN POLIK) DOĞDU. ÖNCELERİ, KÜBİZM VE SÜRREALİZM(GERÇEKÜSTÜCÜLÜK) AKIMLARININ ETKİSİNDE ÇALIŞAN RESSAM, 1947'DE FIRÇA KULLANMAYI TERKEDECEKTİR. DENEYECEĞİ YENİ YÖNTEM, BEZİ YERE ÇAKIP, BOYALARI DÖKMEK VE DAMLATMAK BİÇİMİNDE OLACAKTIR. POLLOCK'IN ÖNCÜLÜĞÜNÜ YAPTIĞI BU YENİ AKIMA, "EYLEM RESMİ" ADI VERİLECEKTİR. POLLOCK, SANATI İÇİN ŞÖYLE KONUŞACAKTIR: "BEN DUYGULARIMI RESİMLENDİRMİYORUM, OLDUĞU GİBİ AKTARIYORUM. ÖNCEDEN ESKİZ FİLAN YAPMAM, DOĞRUDAN DOĞRUYA BOYALARLA BAŞLARIM İŞE.. HERŞEY DENETİMİM ALTINDADIR, BİR KAZA OLMAZ!"

Körfez'e gözdağı

29 ocak

Dış Haberler Servisi — Rehineler sorunu ve Körfez Savaşındaki gelişmelerin son on beş gün içinde hızlı bir tırmanma içine girmesinden sonra ABD'nin Ortadoğu'da bir askeri harekât düzenlemesi olasılığı uluslararası kamuoyunun bir kez daha başlıca merak konusu haline geldi. ABD yetkilileri bu olasılığa açık demeçleri ile öncelikle teröristler üzerinde bir tehdit oluşturma çabası içinde gözükürken, Akdeniz'deki 6. Filo'ya verilen yeni görev emri ve Kıbrıs'taki İngiliz üslerinde gözlemlenen olağandışı hareketlilik dikkatleri çekiyor.

Geçen günlerde ABD Savunma Bakanı **Caspar Weinberger**'ın teröristlerle mücadelede askeri harekâtın dışlanamayacak bir seçenek olduğunu vurgulaması ve eski Dışişleri Bakanları'ndan **Henry Kissinger**'ın halen 26 Batılıyı ellerinde rehin tutan Şii teröristlere karşı İran ve Suriye'ye yönelik askeri operasyon çağrısı yapmasından sonra gözler Akdeniz'deki ABD 6. Filosu'nda.

Özellikle bu ortamda Başkan **Reagan**'ın, Deniz Kuvvetleri'ne Akdeniz'deki **Kennedy** uçak gemisi ve 11 savaş gemisinin görev süresini uzatma emri verdiğinin duyurulması heyecan uyandırdı. ABD Savunma Bakanlığı'ndan bir yetkili söz konusu emrin bir "**önlem olarak**" verildiğini açıklarken, bunun Lübnan'a ya da başka bir yere saldırılması anlamına gelecek bir emir olmadığını belirtti. Aynı yetkili, **Kennedy**, ve **Nimitz** uçak gemilerinin Ortadoğu bölgesine doğru yol aldıklarını ise doğruladı. Ajans haber-

lerine göre, iyi haber alan kaynaklar ABD Deniz Kuvvetleri'nin Ortadoğu bölgesinde görevli deniz gücüne, Basra Körfezi'nin içlerine küçük çapta savaş gemileri gönderilmesi emri verdiğini bildirdiler.

ABD Savunma Bakanlığı (Pentagon) Sözcüsü **Marvin Bramen, Kennedy** uçak gemisi ve 11 zırhlıdan oluşan kuvvetin bölgedeki görev sürelerinin dolduğunu, ancak Başkan Reagan'ın emriyle **"belirsiz bir süre"** uzatıldığını vurguladı.

ABD Savunma Bakanlığı yetkilileri, dev nükleer uçak gemisi **Nimitz**'in Doğu Karadeniz'e yol almasının yanı sıra, uçak gemisi **John F. Kennedy**'nin Akdeniz'de tutulduğunu ve üçüncü uçak gemisi **"Kitty Hawk"**'ın Filipinler'den Umman Denizi'nin kuzeyine geçişinin de hızlandırıldığını haber veriyorlar.

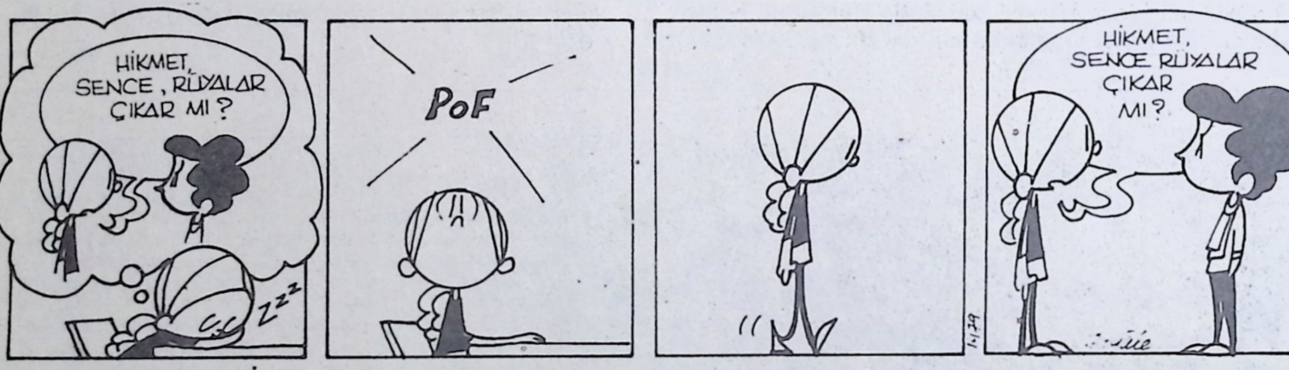
Son iki gün içinde Amerikan donanmasının, 5 gemiden oluşan Ortadoğu kuvvetini Körfezin doğusundan İslam Konferansı doruğunun yapıldığı Kuveyt yakınlarına, Körfezin kuzeyine kaydırdığı da gelen haberler arasında. ABD'nin şu anda Akdeniz'de 6. Filo'ya bağlı 23 savaş gemisi ile 7 destek gemisi bulunuyor.

ABD yetkilileri, bu hareketlenmelerin, İran ve Lübnan'daki Amerikan aleyhtarı gerilla gruplarına, Washington'un Körfez ve Akdeniz'deki çıkarlarını korumaya hazır olduğunu göstermeyi amaçladığını haber verdiler.

Bölgede artan gerginlik karşısında bu yönde önlemler alındığını kaydeden kimliğinin açıklanmasını istemeyen bir yetkili, Körfezin kuzeyine doğru yol alan destroyerler ve firkateynleri kastederek, bu kuvvetlerin ABD'nin dostlarına güvence vermeyi ve **"güç simgesini"** vurgulamayı amaçladıklarını bildirdi.

Washington muhabirimiz **Tanju Akerson** da ABD yetkililerinin 6. Filo'ya bağlı gemilerin Basra Körfezi'ne gönderilmesiyle ilgili olarak bunun İran'ı açıkça uyarma amacı taşıdığını belirttiklerini kaydediyor. **Washington Post** gazetesinden bir yetkili, **"Kimse ne olacağını bilemez"** derken, Dışişleri Bakanı **George Shultz**'un Senato'da yaptığı konuşmaya dikkat çekiliyor.

Shultz, Senato'daki konuşmasında **"Savaşın herhangi bir biçimde genişlemesinin ABD çıkarları için büyük bir tehdit oluşturacağını defalarca İran'a ilettik ve uyardık"** dedi. Shultz, ayrıca Beyaz Saray'ın Körfez'deki ABD dostu Arap ülkelerine kendilerini korumayı taahhüt eden bir açıklamasını okudu ve bu açıklamanın ABD elçilikleri kanalıyla söz konusu ülkelere iletildiğini bildirdi.

Suriye ve Mısır devlet başkanları 20 dakika süren bir görüşme yaptı

Mübarek-Esad baş başa

CENGİZ ÇANDAR / *29 ocak*

KUVEYT — 5. İslam Zirvesi, üçüncü gününe İran-Irak savaşına yönelik bir ortak tavrın saptanması ve **Hafız Esad ile Hüsnü Mübarek**'in baş başa görüşmesinin yankılarıyla girdi.

Çalışmaları aralıklarla süren İslam Zirvesi'nin üçüncü gününde Cumhurbaşkanı **Kenan Evren** bir dizi ikili temas yürüttü. Sabah saat 09.00'da Mısır Devlet Başkanı **Hüsnü Mübarek**'i ziyaret ederek, yarım saat kadar görüştü. Evren'i resmi konutunun asansör kapısına kadar geçirerek uğurlayan Mübarek, Türk gazetecilerinin soruları üzerine, **"Kendisinin Türkiye'yi ziyaretini, Kenan Evren'in ülkesine gelerek iade ettiğini"** anımsattı, **"iki ülkenin görüşleri arasında tam bir uyum bulunduğunu"** söyledi. Daha sonra KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'la bir araya gelen Evren, öğleden sonraki temasları sırasında Uganda ve Pakistan devlet başkanları ve Kuzey Yemen Başbakanı ile ikili görüşme yaptı. Evren akşam saatlerinde Suudi Arabistan Kralı Fahd'ı ziyaret etti. Evren-Fahd görüşmesinde, iki ülke arasındaki mevcut ilişkilerin daha da geliştirilmesi gerektiği konusunda görüş birliğine varıldı. Fahd ve Evren karşılıklı olarak birbirlerini ülkelerinde görmekten duyacakları memnuniyeti dile getirdiler.

Cumhurbaşkanı Evren'in Kuveyt ziyaretinin üçüncü gününde çıkan bazı söylentiler Batılı basın yayın organlarını kısa bir süre için de olsa meşgul etti. Batı başkentlerindeki yabancı gazete ve ajansları arayan bazı kişiler Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e Kuveyt'te bir suikast girişiminde bulunulduğu iddiasını bulunulduğu iddiasını ortaya attılar. Aynı çevreler girişimin bir koruma görevlisinin ölümü ve Evren'in yaralanmasına yol açtığını ileri sürdüler. Bu-

nun üzerine Batılı ajansların Kuveyt'teki muhabirlerine haberin doğruluk derecesini araştırma direktifleri ilettikleri görüldü. Ancak Evren'in akşam saatlerinde Kral Fahd'ı ziyaret etmesi görüşme fotoğraflarını basın-yayın organlarına iletilmesi ile bu söylentiler yalanlanmış oldu.

Bazı Türk basın organları, zirvede **"Türk heyetinin tercümanları olan bayanların salona başörtülü girmedikleri"** ya da dağıtılan çok sayıda tanıtma kitapçıklarından birinde Suriye bölümündeki haritada sınırların nasıl gösterildiği konularına ağırlık verirken, 5. İslam Zirvesi, uluslararası ilişkiler ve dünya politikasının ana sorunları üzerinde milyonlarca kişiyi etkileycek önemli temaslara ve girişimlere sahne oluyor. Türkiye'yi, Bulgaristan'daki Müslüman Türk azınlığı ve Kıbrıs sorununa ilişkin olarak elde edilecek kazançlar özel olarak ilgilendiriyorsa da, Körfez Savaşı'na karşı İslam Konferansı Örgütü'nün tavrı ve bölgedeki komşularının, aralarındaki ilişkilerin seyri de dikkatle izleniyor.

Mısır-Suriye köprüsü mü?

Kuveyt'teki İslam Zirvesi'nin uluslararası politikası ve bölge politikası açısından en çarpıcı gelişmesi, Mısır ile Suriye arasında temas köprülerinin yeniden kurulmaya başlanması girişimleri oldu. Yaklaşık 10 yıldır birbiriyle **"kavgalı"** olan iki temel Arap ülkesinin liderleri Hüsnü Mübarek ile Hafız Esad, önceki akşam yapılan kapalı oturuma el ele girdiler. Mübarek ile Esad arasında 20 dakikalık bir baş başa görüşme de cereyan etti. İki devlet başkanının, iki ülkeyi birbirinden koparan ciddi ihtilaflardan bu yana gerçekleştirdikleri bu kısa ilk görüşme, dün zirvenin en heyecan verici gelişmesiydi.

Oturum başladıktan sonra, Hafız Esad söz aldı. Suriye Devlet Başkanı, konuşmasında Mısır politikasını eleştirmekle birlikte Hüsnü Mübarek'ten ismen söz etmedi ve suçlamadı. Hafız Esad konuşmasını, daha çok Filistin sorununun geçirdiği aşamaların anlatımı üzerine kurdu ve ABD, İngiltere ve İsrail'i hedef aldı.

"Ortadoğu'da ABD politakasının bulunmadığını, ABD tarafından yürütülen İsrail politikasının bulunduğunu" bildiren Esad, Fas Kralı **İkinci Hasan**'a ağır eleştiriler yöneltti ve **"Kudüs Komitesi'ne başkanlık eden bir ülke, İsrail ile nasıl temas eder"** dedi. Hafız Esad, Arapların İsrail ile ilişkiye giren Arap ülkelerini saflarından çıkarttıklarını, bu konuda zirve kararları bulunduğunu belirterek, konuşmasının bir bölümünü Mısır'a ayırdı. Hafız Esad, **"Bir Arap, hem Arap ülkeleri hem de İsrail ile ilişkide olamaz"** diye konuştu.

Mübarek'in jesti

Esad'ın kapalı oturumdaki konuşmasını izleyen bazı heyet üyeleri, Suriye Devlet Başkanı'nın konuşmasının tonunu **"ılımlı"** olarak nitelediler.

Hafız Esad'dan sonra söz alan Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek, Hafız Esad'ın konuşmasına değinerek, **'Mısır'a yöneltti̇ği eleştiriler konusunda söyleyecek çok şeyi olduğunu, ancak Zirve'ye hâkim olan olumlu hava nedeniyle bunlara cevap vermekten vazgeçtiğini"** söyleyince büyük alkış topladı.

Mübarek konuşmasında, **"Müslüman ülkeler arasında bir ortak güvenlik sistemi kurulması ve karşılıklı saldırmazlık yasası hazırlanması"** kavramlarını ortaya attı. Hüsnü Mübarek, Türk diplomasisi tarafından altı çizilerek değerlendirilecek şu sözlere de konuşmasında yer verdi: **"Dünyanın çeşitli bölgelerindeki Müslümanların dini inançlarını ve kimliklerini koruma hakları tanınmalıdır ve bunların bulundukları ülke halkının diğer kesimiyle eşit haklara ve özgürlüklere sahip olmaları sağlanmalıdır."**

Mısır ve Suriye devlet başkanlarının el ele salona girdikleri, bir süre baş başa görüştükleri ve kapalı oturumdaki konuşmaların tonunun düşük olduğu haberleri kulislerde büyük heyecan yarattı. Hafız Esad-Hüsnü Mübarek temasının özellikle Filistin Kurtuluş Örgütü heyetinde ciddi bir kaygı yarattığı gözlendi. FKÖ kaynakları, Filistinli liderlerin Hüsnü Mübarek'in **Arafat** ile ilişkisini Hafız Esad ile yakınlaşmasının bedeli olarak terk etmesinden endişelendiklerini bize aktardılar. Mübarek'in basın sözcüsü ve Mısır Enformasyon Genel Müdürü **Memduh Beltağı** ise, **"Mısır-Suriye yakınlaşmasının Filistinliler pahasına olmayacağını"**, Evren-Mübarek randevusu sırasında kendisiyle yaptığımız görüşmede ifade etti. Beltağı, önceki gece bir **"Mısır-Suriye yakınlaşmasının gerçekleştiği iddialarının Hafız Esad'ın konuşmasında sonra geçersiz sayılması gerektiğini"** de belirtti.

Buna uygun bir görüş, Lübnanlı kaynaklar tarafından dile getirildi. Buna göre, Hafız Esad'ın tutumunu değiştirmesi söz konusu değil. Hafız Esad, Kuveyt'e gelerek, ayrıca zirve esnasında Hüsnü Mübarek ile görüşerek Körfez ülkeleri liderlerinin arzusuna uygun davrandı. Suriye'nin içine düştüğü derin iktisadi sıkıntılar nedeniyle, Hafız Esad, Körfez ülkelerini rahatsız etmemek ve onların mali desteğini elde etmek zorunda.

Yeni Arap zirvesi mi?

Bununla birlikte, zirve esnasında burada bulunan 11 Arap ülkesi devlet başkanı ve 11 hükümet başkanının bir **"gayriresmi Arap toplantısında"** bir araya getirilmeleri söz konusu oldu. Olayın bir Arap zirvesi niteliği taşımamasına ve **"gayri resmi"** olmasına rağmen, Hüsnü Mübarek, Hafız Esad, Yaser Arafat ve **Kral Hüseyin** ve **Kral Fahd**'ı uzun bir süreden beri ilk kez aynı çatı altında bir araya getirecek olması ilginç ve önemli bir gelişme sayılıyor. Gayri resmi Arap temasının esas olarak bir Arap zirvesinin yolunu açmak ve Mısır'ın Arap saflarına dönüşünü kolaylaştırmak olduğu öne sürülüyor. Bu konuda Körfez liderlerinin, bu arada özellikle Suudilerin çaba harcadığı biliniyor. Nitekim, Hafız Esad ile Hüsnü Mübarek'in zirvenin toplantı salonuna el ele girmelerinin bir rastlantı sonucu olmadığı, Suudilerin ön hazırlığından sonra gerçekleştiği iddiası yayıldı. Suriye ile Mısır'ı bir araya getirme işi, bir başka iddiaya göre Cezayir'in girişiminin sonucu.

Bu çabaların yanı sıra önemli ikili temaslardan biri Suriye Devlet Başkanı Hafız Esad ile Lübnan Devlet Başkanı **Emin Cemayel** arasında gerçekleşti. Bir yıldır ilişkileri kopuk olan ve son ay buluşmaları için yoğun girişimlere hedef olan iki lider Şam'da görüşemediler, ama Kuveyt'te İslam Zirvesi'nin toplandığı bölümde bir saat süreyle baş başa kaldılar. Lübnanlı kaynaklar, Emin Cemayel'in Hafız Esad'ın **"tepkisine yol açmamak"** başka bir deyişle Hafız'ın **"gazabını çekmemek"** için son aylardaki gizli **"müttefiği"** FKÖ lideri Arafat ile görüşmeyeceğini, zaten Arafat'tan da böyle bir talebin gelmediğini belirttiler.

Bu arada, FKÖ lideri Yaser Arafat'ın dün kapalı oturumda yaptığı konuşmada, umulanın aksine, Suriye'ye çatmaması ilgi çekti ve Araplar arası genel yakınlaşma spekülasyonlarını besledi. Şu anda birçok konunun üzerinde soru işaretinin çengeli sallanıyor.

Körfez savaşı

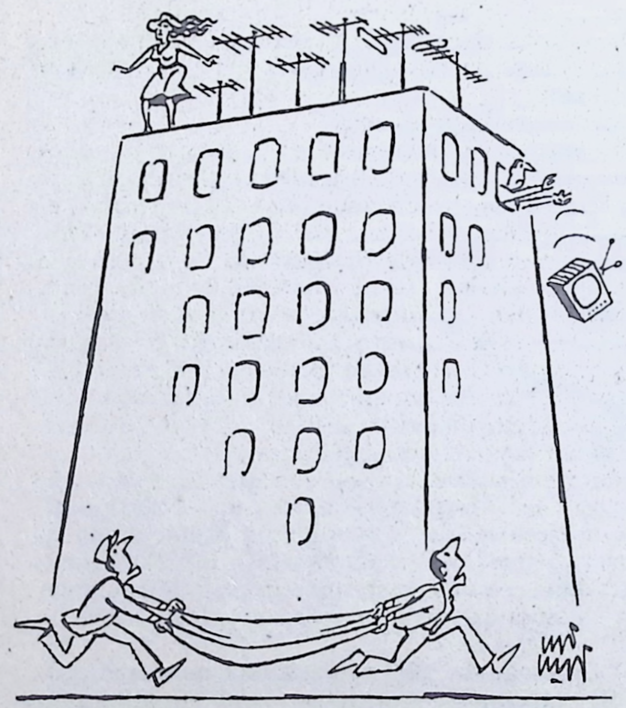
Zirve'nin çalışmalarını, daha ziyade kulislerini en fazla etkileyen konu kuşkusuz Körfez savaşıydı. İran ile Irak arasındaki savaşa son verme düşüncesi, zirveye katılan üye ülke liderlerinin birçoğuna egemendi. Bunun nasıl yapılabileceği ise tartışılan temel konuydu. Zira zorluk sadece İran'dan gelmiyordu. Irak'ın, İslam Konferansı örgütü bünyesinde kurulan ve Türkiye'nin de üye olduğu 8 üyeli İslam Barış Komitesi'nden hoşnut olmadığı kulislere sızan haberler arasındaydı. Nitekim, zirvede Irak'ı temsil eden Başbakan Yardımcısı **İzzet İbrahim,** önceki gece yaptığı konuşmada, "**İran'ın İslam Barış Komitesi'ni etkisi altına almak istediğini**" söyledi. Savaşan her iki ülke ile yakından ilişkideki ve bir süre önce Tahran ve Bağdat'ta temaslarda bulunmuş bir ülkenin yetkili bir kaynağı, "**Irak'ın İslam Barış Komitesi'nin eski tavrını terk ederek İran ile Irak arasında denge kurma kaygısına girmesinden şikâyetçi olduğunu**" belirterek bu konudaki söylentileri doğruladı.

Kuveyt'teki zirve üçüncü gününe girerken, Zirve'nin Tahran'a bir delegasyon göndermesine çalışıldığı ve bu girişimin İran'a "**bir son şans**" olarak sunulacağı spekülasyonları yayıldı. Körfez ülkeleri kaynakları ve Ürdün gibi ülkeler, İran'ın itirazlarına rağmen, zirvenin Kuveyt'te yapılabilmesini ve Irak kuvvetlerinin Basra'da tutunabilmelerini Tahran rejimine karşı siyasi, diplomatik ve askeri başarı olarak değerlendiriyorlar.

Körfez Savaşı'na ilişkin olarak, BM Genel Sekreteri **Perez de Cuellar'ın** zirvenin açılış oturumunda yaptığı öneri de ilgi topladı. Perez de Cuellar, Kuveyt zirvesinin, "**savaşa son verilmesi çağrısı ile yetinilmemesini, her iki tarafın kabul edeceği bir hakem kararlarına uymayı taahhüt edeceği bir komitenin oluşturulmasını**" önermişti.

İslam Konferansı Örgütü üyeleri zamanlarının büyük bir bölümünü, İran'ın da Irak'ın da kabul edebileceği bir karar metni üzerinde çalışarak geçirdiler. Sonuçta, dışişleri bakanlarının hazırlık toplantısında benimsenen kararın aynısı zirve kararı halini aldı. Karar, İran'ın kırmadan, onu, Irak'ın yaptığı gibi, İslam Konferansı Örgütü kararlarına uymaya davet niteliğinde ılımlı bir karar olarak yorumlandı. Ancak kararı, ibresi İrak'a eğik bir karar olarak niteleyenler de az sayıda değil.

Kuveyt Zirvesi'nin önemli yan ürünlerinden biri de, Lübnan'daki kamplar savaşını sona erdirmek konusunda çalışmalar yapan ve 7 Arap ülkesinden oluşan arabuluculuk komitesinin çalışmalarının bir anlaşma ile amacına ulaşmasıydı. Anlaşma, uygulanabildiği takdirde Suriye ve FKÖ arasında zımni bir uzlaşmayı ifade ediyor olmalı.

Avrupa Konseyi'nde Halefoğlu soru yağmuruna tutuldu, kişisel başvuru olumlu karşılandı

Demokrasi sorgusu...

HADİ ULUENGİN / *29 ocak*

STRASBOURG — Türkiye, dün Strasbourg'da Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komisyonu'na kişisel başvuru hakkının tanındığını resmen açıklarken, edönem başkanı sıfatıyla konsey asamblesinde konuşan Dışişleri Bakanı **Vahit Halefoğlu** da, demokrasi, insan hakları, Kıbrıs ve Ermeni sorunu konularında "**sigaya çekildi**". Ankara'nın bireysel başvuru hakkını tanıması Strasbourg'da "**son derece olumlu**" karşılanırken, Türk bakanın oturum sırasında Avrupalı parlamenterlere verdiği cevaplar, Ankara'nın şimdiye kadar bilinen görüşleriyle paralellik arz etti ve genelde "**üstü kapalı**" içerikler taşıdı.

Ancak son soruların cevaplandırılması sırasında Halefoğlu ile sol eğilimli milletvekilleri arasında oldukça elektrikli bir hava esti. Diğer taraftan, Vahit Halefoğlu, dünkü konuşması sırasında Türkiye'nin AET'ye 1987 yılı içinde tam üyelik başvurusunda bulunacağını bir defa daha tekrarlayarak "**her yerde Avrupalı olmak**" görüşünü vurguladı. Dünkü gelişmelerde dikkati çeken diğer bir nokta ise Avrupa Konseyi'ne üye yirmi bir devlet arasında idam cezasını uygulayan tek ülke olan Türkiye'nin, dışişleri bakanı aracılığıyla, idam cezasının kaldırılması yolundaki çabalarından dolayı insan hakları ödülünü alan eski Avusturya Adalet Bakanı **Christian Broda**'ya bu

ödülü vermesi oldu .

Beklendiği gibi, konsey nezdindeki Türk delegasyonu, Dışişleri Bakanı **Vahit Halefoğlu**'nun imzasını taşıyan bir mektubu Genel Sekreter **Marcelino Oreja**'ya ileterek, Ankara'nın Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komisyonu'na bireysel başvuru hakkını "**bazı çekincelerle**" kabul ettiğini resmen bildirdi. Buna paralel olarak, Vahit Halefoğlu, konsey dönem başkanı sıfatıyla parlamenterler asamblesi önünde yaptığı uzun konuşmada, çeşitli Avrupa ve dünya sorunlarına değindikten sonra hükemetinin bireysel başvuru hakkını kabul ettiği "**müjdesini**" verdi.

Halefoğlu'nun konuşmasının bitiminden sonra, kendisine dönem başkanı olarak yöneltilen soruların cevaplandırılmasına geçildi. Toplam on yedi sorudan ilk yedisinin "**suya sabuna dokunmayan**" içerikler taşımasından dolayı da, Halefoğlu bu konularda "**zorlanmadı.**"

Fransız sosyalist Bassinet'in "**Ermeni soykırımına**" ilişkin sekizinci sorusunda ise Türk bakan görüşünü özetle şöyle ifade etti: "**Birinci Dünya Savaşı'nda meydana gelmiş olaylar karşılıklı müessif olaylara yol açmıştır. Her halukârda, 'tehcir' niteliği taşıyan bir eylemin "soykırım" olarak değerlendirilmesi imkânsızdır. Zaten hiçbir uluslararası kuruluş da böyle bir sonuca varmamıştır.**"

Kıbrıs sorununa ilişkin diğer üç soruyu ise toplu biçimde cevaplayan Dışişleri Bakanı, Türkiye'nin Adada barışçı bir çözümden yana olduğunu vurgulayarak, BM Genel Sekreteri Perez de Cuellar'ın önerilerinin Kıbrıs Rum Kesimi tarafından reddedildiğini hatırlattı.

İngiliz Muhafazakâr Milletvekili **Jessel** tarafından yöneltilen ve Türk-Yunan ilişkilerine dair soruyu ise, Halefoğlu özetle, "**Biz Türkiye ile Yunanistan arasında diyaloğun kurulması için defalarca çağrı yaptık. Bu çağrımızda hâlâ ısrarlıyız. Fakat, maalesef Atina'dan olumlu bir cevap gelmiyor**" sözleriyle cevaplandırdı.

Bunun üzerine "**feverana**" gelen Yunanlı PASOK üyesi **Hristo Markopulos**, sataşma olduğu gerekçesiyle söz istedi. Oturum Başkanı **Jung** ise her hangi bir sataşma olmadığını "**Tam tersine, bakanın son derece mutedil konuştuğunu**" ifade ederek Markopulos'a söz vermedi. Yunanlı milletvekili bunun üzerine başkanlık kürsüsüne yürüyerek, yeniden söz talep etti. Jung ise "**Bay Markopulos, sataşma yok. Eğer bu konuda daha etraflı bilgi istiyorsanız yarın büroma gelin ve tutanakları gözden geçirin**" şeklinde müdahale ederek PASOK üyesini yerine oturmaya ve itidale davet etti. Başta Türk milletvekilleri olmak üzere bazı milletvekillerinin, kapak sıralarına vurarak Markopulos'u protesto ettikleri de gözlendi.

Türkiye'de demokrasi ve insan hakları konularının irdelendiği son dört soruya geçildiğinde ise asamble salonundaki hava yavaş yavaş elektriklenmeye başladı. Özellikle DİSK ve Ecevit mahkûmiyetlerinin irdelendiği bu soruları, Dışişleri Bakanı Halefoğlu, "**Türkiye'de mahkemeler bağımsızdır ve alınmış olan kararlar yürürlükteki kanunlar çerçevesindedir**" sözleriyle cevapladı.

Daha sonra Danimarkal liberal milletvekili Elmquist'in "**Türk hükümeti konseye kişisel başvuru hakkını tanırken, buna bazı kısıtlamalar getirecek ve İnsan Hakları Divanı bu başvuru yetkisinin dışında tutulacak mıdır**" şeklindeki sorusunu ise Halefoğlu, "**Hiçbir kısıtlama olmayacaktır. Ancak Türkiye, İnsan Hakları Divanı konusunda karar almak için biraz daha düşünecektir**" karşılığını verdi.

Bu cevap üzerine Danimarkalı sosyalist milletvekili Budtz ile yine aynı partiden Belçikalı Dejardin ikinci birer konuşma yaparak şu görüşleri ifade ettiler:

Budtz: "**Avrupa Konseyi siyasi özgürlük üzerine inşa edilmiş bir kurumdur. Oysa son Ecevit mahkûmiyetinin de ortaya koyduğu gibi, Türkiye'de bu özgürlük mevcut değildir. Yani siyasi özgürlüğün olmadığı bir ülke, siyasi özgürlüklerin kurumunda başkanlık yapmaktadır. Bunun 'sözde' başkanı da Türk Dışişleri Bakanıdır**"

Dejardin: "**Türkiye'de bazı olumlu gelişmelerin olduğu muhakkaktır. Ancak eskiye göre iyi olmak, bizim anladığımız anlamda demokrasiye geçmekle yorumlanamaz. Nitekim, basın üzerinde hâlâ kısıtlamalar mevcuttur ve sansürü yasallaştıracak yeni kanunlardan söz edilmektedir.**"

Bu iki müdahaleden sonra yeniden söz alan Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu ise sinirli bir biçimde şu cevapları verdi:

"**Bay Budtz, benim başkanlığımı 'sözde' olarak tanımlayarak, bana değil, bu kuruma hakaret etmektedir. Çünkü, benim başkanlığıma Avrupa Konseyi karar vermiştir. Bay Budtz, buradaki hitabetiyle asambleye değil, Danimarka'daki kendi seçim bölgesine mesaj göndermektedir. Üstelik, yasaklamaları olan birçok siyasi lider varken yalnız Bülent Ecevit'i örnek göstermesi de anlamlıdır.**

Bay Dejardin ise gerçek olmayan varsayımlardan hareket etmektedir. Türkiye'de basın özgürdür. Bunun cevabını da ben vermek istemiyorum. Burada, şu anda toplantıyı takip eden çok sayıdaki Türk gazetecisine bu soruyu sormasını talep ediyorum."

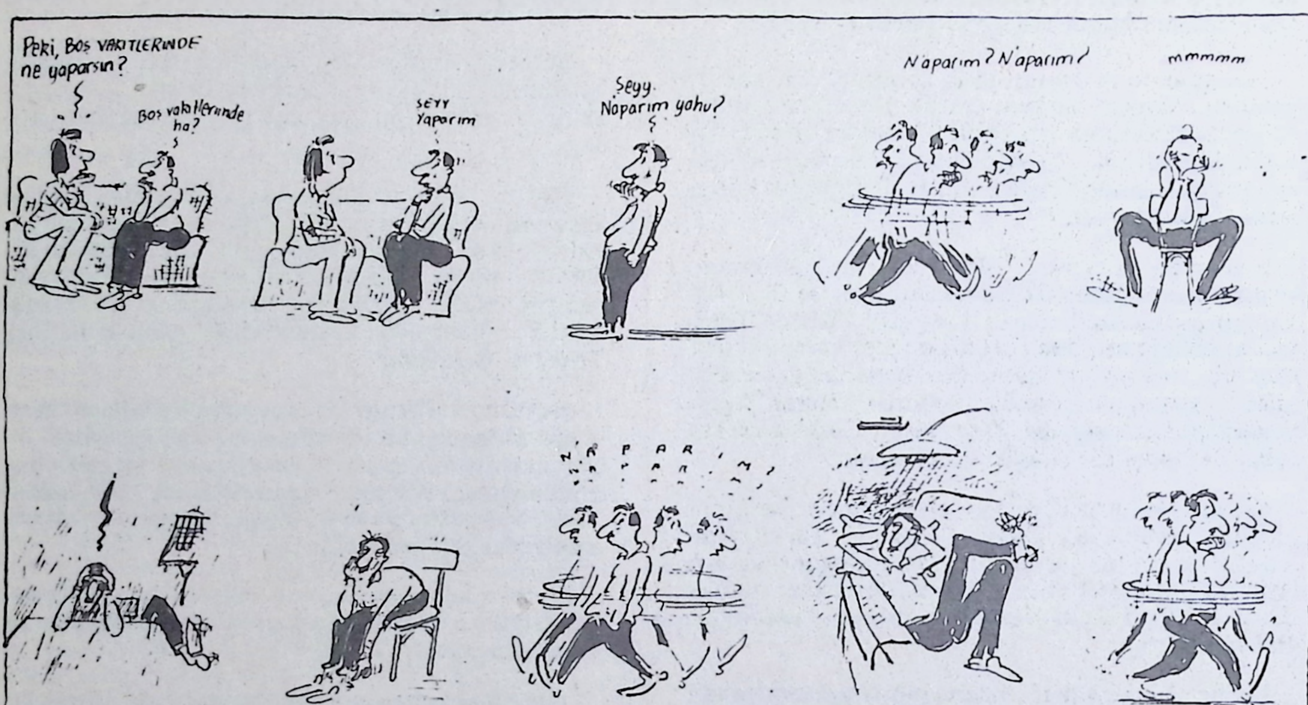
Diğer taraftan, dün Strasbourg'da biraz da "**tebessümle**" karşılanan diğer bir olay ise Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'nun konsey dönem başkanı sıfatıyla eski Avusturya Adalet Bakanı Christian Broda'ya insan hakları ödülünü vermesi oldu. Bu ödülü, idam cezasının kaldırılması için yürüttüğü çabalardan dolayı aldı. Oysa Türkiye, Avupa Konseyi'ne üye 21 devlet içinde idam cezasını ilga etmeyen tek ülke durumunda.

Dönem başkanı sıfatıyla bugün Strasbourg'da Ürdün Veliaht Prensi Hasan'ı kabul edecek olan Vahit Halefoğlu, konsey oturumlarının bitiminden sonra yarın Ankara'ya dönecek.

Olof Palme'ye barış ödülü

29 ocak

YENİ DELHİ (ANKA) — Hindistan'ın en büyük uluslararası barış ödülü, geçen yılın şubat ayında öldürülen İsveç Başbakanı Olof Palme'ye verildi. Değeri 120 bin dolara ulaşan ödül, Yeni Delhi'de düzenlenen bir törenle Devlet Başkanı Zail Singh tarafından Palme'nin dul eşi Lisbeth'e sunuldu. Palme'nin, "uluslararası barış, iyi niyet, dostluk ve anlayış"ın sağlanmasında gösterdiği çabalardan dolayı ödüle layık görüldüğü bildirildi.

24 Ocak Kararları'nın Hukuk Düzeni ve İşçiler

ŞÜKRAN KETENCİ / *29 ocak*

Basisen tarafından düzenlenen *"24 Ocak Kararları'nın 7. Yılında Türkiye"* sempozyumunda, işçiler, sendikacılar için çok önemli bazı saptamalar yapıldı. Önce Prof. Dr. Mümtaz Soysal'a bir kulak verelim...

"24 Ocak Kararları bunalımı önlemek, istikrar sağlamak üzere geçici olarak gelen önlemler paketi iken, kalıcı bir kalkınma modeli olarak gerçekleştirilmek istenmektedir. Getirdiği geçici hukuk düzeni de bu nedenle sürekli hukuk düzeni olarak yerleşmiştir. İster bilinçli, planlı, ister bilinçsiz olsun, 12 Eylül bu hukuk düzeninin yerleşmesini hızlandırmıştır. Bu modelden yararlananlar, bir de faturasını ödeyenler vardır. Modelden zarar gören tek güç işçi gücü değildir. Ancak modeli değiştirebilecek tek güç işçi gücüdür. Hem işçi örgütlenme gücü hem de işçinin siyasal gücü ile teraziye ağırlığını koymasını önlemek gerekiyordu.

Anayasa ve yasalarda işçilere gelen ağır hak kısıtlamalarda ilk bakışta geçmişe tepkiden, ideolojik grevlerden söz edebilirsiniz. Ancak amaç bu olsa, sadece hakları yanlış kullandıkları iddia edilenler cezalandırılırdı. Oysa sistem cezalandırıldı. İşçinin elindeki en güçlü silahı grev hakkı alındı. Sendikaların siyasetle uğraşmaları yasaklandı. Bunun anlamı işçinin kafasından model tartışmasını çıkarmaktır.

Bu ekonomik modeli başka ülkeler de deniyor. Ancak modeli özgürlüklerin olduğu çok partili sistemlerde uygulamak başka, "milli güvenlik" kavramının iç düşmana karşı bir doktrin oluşturduğu bizim gibi ülkelerde uygulamak başkadır. 1982 Anayasası ve onu izleyen hukuk düzenini oluşturan diğer yasalar, yargı denetiminin işleyiş biçimi ve siyasal iktidar uygulamaları bu doktrinin etkisi altında kalmıştır.

Siyasal iktidar uygulamalarında bu hukuk çerçevesi ile de yetinilmemiştir. Bu hukuk sistemi de çiğnenmiştir. Devlet düzeninden keyfiliğe doğru bir kayış vardır. Devletin çözülüşü gibi bir olay ile karşı karşıyayız. Devlet bütçesi çözülmüştür. Üçte biri denetimsiz fonlardan oluşmaktadır. Yasal hukuk düzeni içinde, sosyal adalet düzeni içinde ezilenlere birtakım sosyal hakların sağlanması yerine, Fak-Fuk-Fon'la fakire yardım edileceğini söylemek, sosyal

devlet, sosyal adalet ilkeleri ile ters bir çözümdür. İşçilerin sendikaları eli ile ağırlık koymaları engellendiğine göre, sendikaların birinci görevi, anayasada ekonomik modele ağırlık koymalarını engelleyen hükümlerin değiştirilmesini istemektir. İşçi haklarının korunması, ekonomiye köstek olmasın diye yasaklamalar gelmiştir. Köstekleme olacak ki grev caydırıcı olsun. İşçi başta grev hakkını kısıtlayan önemli yasaklamalar karşısında ister istemez çeşitli yeni eylem biçimleri bulacaktır.

24 Ocak modeli Türkiye'nin dış borçlarını ödemesine öncelik veren, işçi hakkı gibi konuları önceliklerde 5. - 6. sıralara atan bir modeldir. İşçi haklarına öncelik veren başka modeller de vardır. Seçeneksiz bir model yoktur..."

Prof. Çetin Özek ise 24 Ocak ekonomik modeli ile sermaye birikimi olmadan dışa açılınırken, liberal ekonominin uygulandığının iddia edildiğini, ancak giderek devletin niteliğini kaybederek adeta bir şirket niteliği kazandığına değindi, özetle şu önemli noktalara işaret etti:

"24 Ocak Kararları ekonomik modelinin hukuk düzeni günümüzdeki hukuksal ve demokratik olmayan düzendir. Bu kadar dışa açılıp, devletin jandarma görevini dahi yapmadığı bir modelde zarar görenlerin tepkisi kaçınılmazdır. Gelişmiş ülkelerde bu ekonomik model uygulanırken, sosyal devlet ilkesi ile ezilenlere birtakım sosyal haklar sağlanarak denge sağlanabilmektedir. Türkiye'de buna olanak yoktu. Bu nedenle düşünmesi istenmeyen bir insan modelini yaratacak hukuk düzeni gerekli idi. Eğitim sistemi, yaratılan hukuk düzeni, uygulanan ekonomik sisteme tepkileri ortadan kaldırıcı nitelikte, liberal ekonomide otoriter siyasal sistem olmalıydı. Kişileri siyasal iktidara karşı koruması gereken anayasa yerine, siyasal iktidarı kişilerden korumayı öngören anayasa ile başlayan ağır özgürlük kısıtlamaları bu yapının ürünleridir. Çağdaş demokrasiye aykırı hukuk düzeni, hilei şeriye kafası ile yönetim, hukuk etrafında uygulamalar, işkence uygulamaları, fiili durum ile kişisel tepkileri önleme, özgürlükleri sınırlama devam ediyor. Meşruiyet zemini aranıyor. Suskun çağdışı insan modeli yaratılıyor. 12 Eylül öncesi şiddet olayları ile otorite arasındaki ilişkiyi görmemek mümkün değildir. Şiddet olayları, 24 Ocak Kararları ile uygulamaya giren ekonomik model, yaratılan otoriter düzen, hukuk düzeni birbirinden ayrılmaz halkalardır. Şiddet olayları sürerken birtakım güçler anayasa değişikliği hazırlıyorlardı. Çağdışı, demokrasiye aykırı bir hukuk düzeni söz konusudur. Bu düzen 24 Ocak Kararları ile uyumludur. Anayasa ile de uyumludur. Ekonomik model değişmedikçe, bu ekonomik model için Türkiye koşullarında yaratılmış bu hukuk düzenini de değiştirmenin olanağı yoktur."

Sovyetler'de Gorbaçov'un temizlik kampanyası devam ediyor

2 Brejnevci daha gitti

30 ocak

MOSKOVA (AP) — Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin dün sona eren iki günlük merkez komite toplantısı sonunda, Kazakistan Cumhuriyeti'nde geçen ay görevinden alınan Komünist Parti lideri **Din Muhammed Kunayev** Politbüro üyeliğinden çıkarıldı. Resmi haber ajansı TASS Merkez Komite Sekretaryası'nın eski üyelerinden 72 yaşındaki **Mihail Zimyanin**'in de **"sağlık"** nedenleriyle görevinden ayrıldığını duyurdu.

Merkez Komite toplantısında, Kremlin'in Propaganda Bürosu Şefi **Alexander N. Vakovlev** de oy hakkı olmayan Politbüro **"aday üyeliği"**'ne getirildi. Beyaz Rusya Cumhuriyeti Parti lideri **Nikolay Slyunkov** ile Merkez Komitesi'nin İdari İşler Sorumlusu **Anatoly Lukyanov** ise, Komite Sekreterliği'ne atandılar.

Batılı gözlemciler, iki gün süren Merkez Komitesi toplantısında daha önce yoğunlaşan söylentilerde ileri sürülen **"Politbüro'da köklü değişiklikler"**'in görülmediğini belirterek, **Gorbaçov**'un önerdiği bazı konularda görüş ayrılıkları çıkmış olabileceğini belirtiyorlar. Gözlemciler, buna rağmen, Brejnev döneminin iki güçlü ismi Kunayev ve Zimyanın'in görevden ayrılmasının parti içinde Gorbaçov'un gücünü sağlamlaştırdığının kanıtı olduğu görüşünde birleşiyorlar.

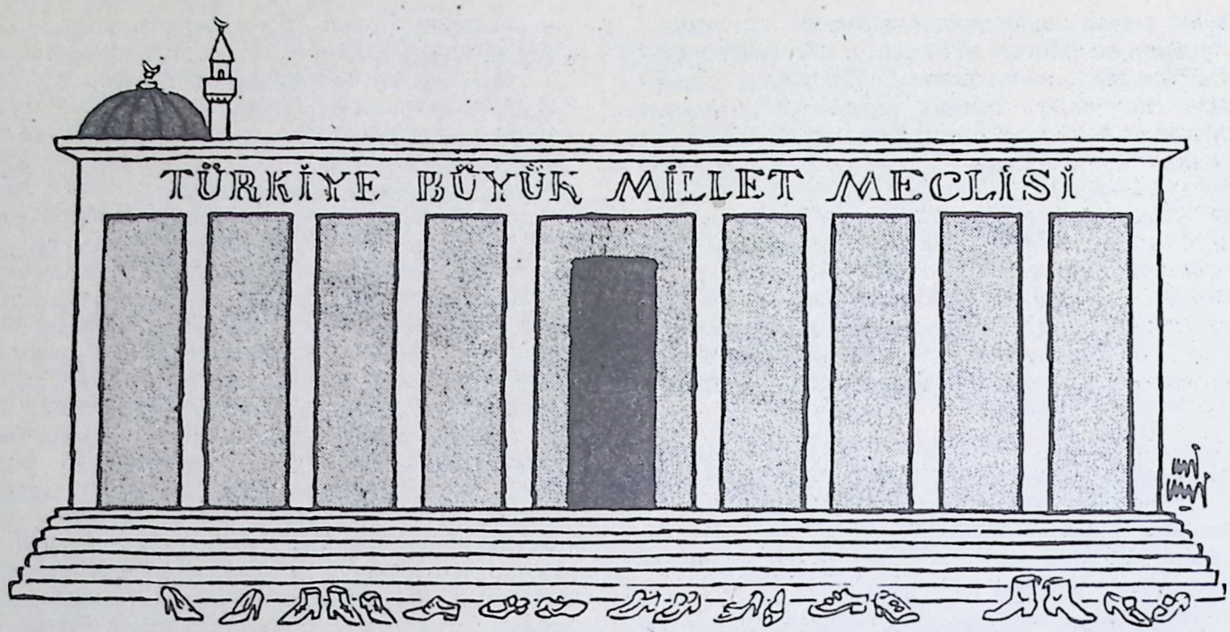
Kunayev ve Zimyanin'in ayrılmasıyla, Politbüro içinde **Brejnev** döneminden kalan grubun etkisini kaybettiği, ancak Brejnev döneminin en güçlü adamı haline gelen Ukrayna Komünist Partisi lideri **Vladimir V. Shcherbitsky**'nin beklenenin tersine koltuğunu koruduğu belirtiliyor. Merkez komitesi toplantısı öncesinde Shcherbitsky'nin de görevinden alınacağı söylentileri dolaşıyordu. Ne var ki, Ukrayna lideri Politbüro'da kalmanın yanı sıra kapanış oturumunda da bir konuşma yaptı.

Bu arada Merkez Komitesi toplantısının sonunda yayımlanan bildiride partinin taze kana ihtiyacı olduğu görüşü tekrarlandı. **"Kadro politikasının geniş çapta yenilenmesi şarttır"** denildi. Öte yandan Sovyet lideri Mihail Gorbaçov, Komünist Parti Merkez Komitesi'nin, **"Federal Konferans"** toplanmasını onayladığını açıkladı.

Gorbaçov, Merkez Komitesi toplantısının kapanış oturumunda yaptığı konuşmada, konferansın ne zaman toplanacağını belirtmedi.

Sovyet lideri, salı günü toplantıda yaptığı konuşmada, Federal Konferans'ın 1988'de toplanmasını ve 1986 şubatında yapılan Komünist Parti 27. Kongresi'nde alınan kararların ele alınmasını istemişti.

Yapılacak Federal Konferans'ta karara bağlanacak konular arasında, **"çok adaylı ve gizli oya dayalı seçim sistemi"** de bulunuyor. Sovyetler Birliği'nde Federal Konferans son kez Stalin döneminde 1941 yılında toplanmıştı.

Gazeteciler Cemiyeti başarı ödülleri verildi

30 ocak

Gazeteciler Cemiyeti'nin 1986 yılı Türkiye Gazetecilik Başarı Ödülleri dün sahiplerine verildi. Ödül töreninde bir konuşma yapan Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Nezih Demirkent, 86 yılının Türk basınına yeni kısıtlamalar getirdiği, yeni anlayışlar empoze edildiği için unutulmayacak bir yıl olduğunu belirterek, "86 yılının son günlerinde bu mesleğe yıllarını verenleri yalancılıkla suçladılar. Ancak bu ödüllerle gerçek olmadığı görüldü. İktidarın büyükleri haberin yaygınlaşmasından rahatsız olmuşlardır. Ancak bu mesleğe gönül verenler, nefes aldıkları sürece haberlerini devam ettirecekler. Hükümet şahısları hedef almış, şahıslarla ilişki kurmuştur. Yani iktidarla basın yer değiştirmiştir. Haberin yaygınlaşması engellenemez, hiçbir demokratik ülkede habere engelleme yoktur. İktidar, gerçeklerin yazılmasından rahatsızlık duyuyor. Güç koşullara, olumsuzluklara, hatta azalan tirajlara rağmen 86, unutulmaz bir yıl olacaktır" dedi. Gazeteciler Cemiyeti Burhan Felek Salonu'nda düzenlenen ödül dağıtım töreninde, Gazeteciler Cemiyeti 1986 Yılı Başarı Ödülleri'ni kazanan gazeteciler şöyle: Haber: Namık Koçak (Hürriyet), Oktay Şengüler (Hürriyet), Ertan Ünal (Hürriyet), Güncel yazılar: Orhan Duru (Güneş), Oktay Ekşi (Hürriyet), Haluk Şahin (Hürriyet), Güncel spor yazıları: Celal Demirbilek (Hürriyet), Talay Eker (Sabah), Rıdvan Yelekçi (Hürriyet), Röportaj: Aydın Canbadak (Tercüman), Emin Çölaşan (Hürriyet), Milliyet ekibi (Yalçın Çınar), Turgay Gözdereliler, Ercüment İşleyen). Seri röportaj: Özkan Altıntaş (Hürriyet), Nail Güreli (Milliyet), Tayyar Şafak (Bulvar), İnceleme: Füsun Özbilgen (Cumhuriyet), Erhan Akyıldız, Tufan Türenç (Milliyet ekibi), Murat Bardakçı (Milliyet), Fotoğraf: Sertel Kavaklıoğlu (Hürriyet), Saadettin Teksoy (Hürriyet), Kahraman Yılmazcan (Bulvar). Karikatür: Bedri Koraman (Milliyet), Turhan Selçuk (Milliyet), Nehar Tüblek (Hürriyet), Sayfa düzeni: Ali Acar (Cumhuriyet), Tufan Aksoy (Hürriyet), Muzaffer Tan (Milliyet), Radyo haber program yayınları: Metin Çelebi Balcı (TRT), TV haber program yayınları: Ali Kaptan (TRT), Yıldız Sağtürk (TRT).

Gazetemizden Ali Acar, Füsun Özbilgen ve Erhan Akyıldız da ödüllerini dün aldılar.

Filipinler'de ayaklanan asker ve siviller radyo-televizyon binasını terk ettiler

İsyancılar teslim oldu

30 ocak

MANİLA (AP) — Filipinler'in başkenti Manila'da **Corazon Aquino** yönetimine karşı ayaklanarak bir radyo-televizyon istasyonunu 60 saat boyunca ellerinde tutan 245 Marcos yanlısı asker ve sivil dün sabah teslim olarak binayı terk ettiler.

İsyancıların lideri Albay Canlas, teslim olmalarından sonra kendisini destekleyenlere yaptığı açıklama-

da **"Mücadelemiz böyle bitmedi, gerçek demokrasi için savaşmaya devam edeceğiz"** dedi.

Filipinler Genelkurmay Bakanı **Fidel Ramos**, dün bir açıklama yaparak aralarında 190 asker ve 55 sivilin bulunduğu isyancıların, radyo-televizyon istasyonunu terk eder etmez bina önünde bekleyen otobüslere bindirilerek askeri kamplara götürüldüklerini bildirdi.

İsyancıların teslim olmalarından 3 saat kadar önce binayı kuşatan ordu birlikleri çevrede gösteri yapan Marcos yanlılarına karşı göz yaşartıcı bomba kullandılar. Göstericilerin **"Marcos'u istiyoruz"** diye slogan attıkları bildirildi.

İsyancıların lideri Albay Oscar Canlas, önceki akşam Genelkurmay Başkanı Fidel Ramos ve Savunma Bakanı **Rafael İleto** ile Aguinaldo askeri karargâhında yaptıkları görüşmeden sonra teslim olacaklarını açıkladı. Ancak yayın istasyonundaki isyancıların bir bölümü, bu karara karşı çıkarak **"teslim olmayacaklarını ve sonuna kadar mücadele edeceklerini"** bildirdiler. Bu nedenle binadaki işgal 10 saat daha uzadı. İsyancıların, devrik devlet başkanı **Ferdinand Marcos**'un Filipinler'e geri dönme planının engellendiği yolundaki haberler üzerine direnmekten vazgeçtikleri haber veriliyor.

Teslim olduktan sonra otobüslerle askeri kamplara götürülen isyancı asker ve siviller, çevreyi kuşatan hükümet yanlısı ordu birliklerine el salladılar. Hükümete bağlı askerler de bu harekete aynı şekilde karşılık verdiler.

MARCOS'UN PLANI

Malacanang Başkanlık Sarayı'ndan dün sabah yapılan açıklamada, devrik devlet başkanı Ferdinand Marcos'un eşi ile birlikte özel bir uçakla Manila'ya geri dönmeyi planladığı, ancak bu planın gerçekleşmesini Aquino yönetimi tarafından engellendiği bildirildi. Filipinler Başkan Yardımcısı **Salvador Laurel**, Marcos'un Lübnanlı bir silah kaçakçısı aracılığıyla bir Boeing kiraladığını ABD'li yetkililerden öğrendiklerini söyledi.

Bu arada eski diktatör Marcos, ABD'li yetkililerin önceki gece kendisini ziyaret ederek, Hawaii'den ayrılmasını istediklerini söyledi.

FIEJ SEÇTİ

Yılın gazetecisi Şilili Cardenas

30 ocak

İstanbul Haber Servisi — İstanbul'da toplantılarını sürdüren FIEJ Yönetim Kurulu, 1987 yılı **"Özgürlüğün Altın Kalemi"** ödülünün Şilili gazeteci **Juan Fablo Cardenas**'a verilmesini kararlaştırdı.

Dün İstanbul'da toplanan FIEJ Yönetim Kurulu, yılın gazetecisi seçimiyle ilgili olarak şu açıklamayı yaptı:

"Cardenas, demokrasi ve basın özgürlüğüne olan inancının sonuçlarını çok pahalı ödedi. Hâlâ da ödemeye devam ediyor. Yalnız kendisi değil, dergideki tüm ekibi de ezici baskılara göğüs germeye büyük çaba gösterdiler. Sansür, hapis, aşağılama kampanyaları ve yayın yasağı derken, bu baskılar Şili'de bir gazetecinin öldürülmesi olayına kadar vardı. Ancak Cardenas'ı hiçbir şey susturamadı. Hayatını tehlikeye atarak, dergisinde sağduyuyu savunmaya devam etti. FIEJ Yönetim Kurulu, bu ödülü "Analisis" Dergisinin Yazı İşleri Müdürü Cardenas'a verirken, basın özgürlüğünün ve gazetecilik cesaretinin değerine olan inancını bir kez daha hatırlatmak istiyor. Aynı zamanda, Analisis'in geçen eylülde öldürülen Dış Haberler Müdürü Jose Carrasco Tapia'nın anısını da saygıyla anıyor."

ABD'nin üçüncü uçak gemisi de Ortadoğu'da

Körfez'de gerginlik sürüyor

31 ocak

Dış Haberler Servisi — Körfez savaşı, Irak hava kuvvetlerinin İran'ın Tebriz ve Şiraz kentlerine düzenlediği hava akınları ve cephenin güneyinde Basra yakınlarındaki yoğun çarpışmalarla sürerken, ABD uçak gemisi **Kitty Hawk**'ın Körfez açıklarına geldiği bildiriliyor. Önceki gün aldığı bir emirle Filipinler'den ayrılarak Basra Körfezi açıklarına gelen Kitty Hawk ile birlikte ABD'nin bölgede bulundurduğu uçak gemisi sayısı 3'e yükselmiş oldu. Bu arada önceki gün Körfez'e giren 5 küçük savaş gemisinin de Körfez'de ilerlediği bildiriliyor.

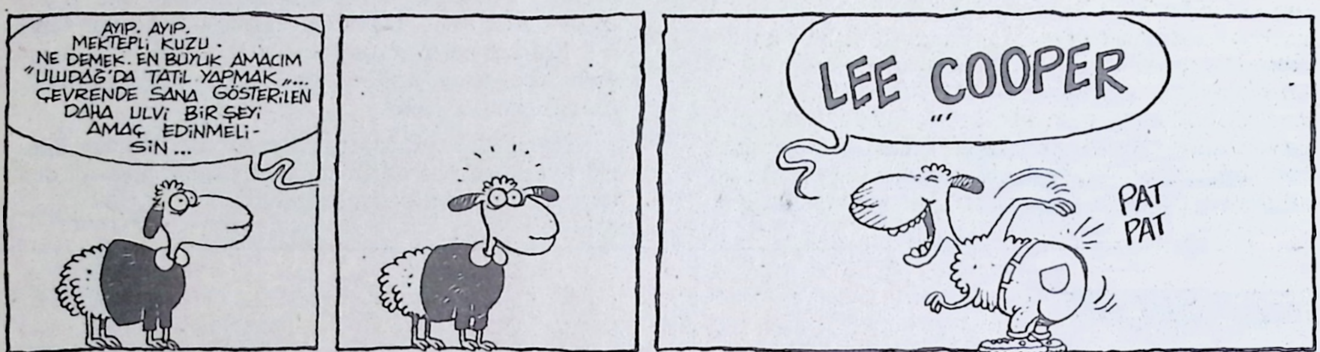
Körfez savaşında İran birliklerinin Basra'ya yaklaşmaları ve Lübnan'da kaçırılan rehineler konusundaki son gelişmeler üzerine ABD yönetimi, Akdeniz'de görev yapan **Nimitz** ve **Kennedy** uçak gemilerinin ve buna bağlı 11 savaş gemisinin Doğu Akdeniz'de kalmaya devam etmesine karar vermişti. Kitty Hawk uçak gemisi ve Körfez'de ilerleyen 5 savaş gemisiyle birlikte, ABD'nin bölgedeki askeri varlığının artması, Lübnan'daki rehineler ve Körfez savaşındaki gelişmeler üzerine ABD yönetiminin bir müdahaleye hazırlandığı söylentilerinin yoğunlaşmasına yol açmıştı.

Pentagon yetkilileri, Akdeniz ve Basra Körfezi'nde Amerikan kuvvetlerinin varlığının bir müdahale olasılığına hazırlık olduğunu doğruluyorlar, ancak bu uygulamaların şimdilik bir uyarı niteliğinde olduğunu belirtiyorlar.

Öte yandan ABD Dışişleri Bakanı **George Shultz**, Beyrut'taki son kaçırma olaylarının birbirleriyle ilişki içinde olan gruplar tarafından gerçekleştirildiğini ve bu grupların İranla **"güçlü bir bağlantı"** içinde olduklarını söyledi.

İran Meclis Başkanı Ali Ekber Haşimi Rafsancani, dünkü cuma namazında, halka **"Irak hava saldırılarında zarar gören kişilerin acılarını dindirmek için ellerinden geleni yapmaları"** çağrısında bulundu. Hava saldırılarına karşı halktan, özellikle sığınaklar yapmasını isteyen Rafsancani, **"Bu konuda genel bir işbirliği ortamı oluşturulmalıdır. Böylelikle kendimizi baskı altında hissetmeyiz"** dedi. Rafsancani, **"Kentler savaşı"**'nda İran'ın misillemelerinin Irak'a daha pahalıya mal olduğunu belirterek, Irak'ın 25 kentinin ve 4 kasabasının İran top ateşi menzili içinde olduğunu, top ateşinin hava bombardımanından daha etkili sonuç verdiğini söyledi.

Rafsancani, **"Bombalar her gün bir ya da iki kez atılabilirler, hepsi o kadar. Oysa top mermileri her an beklenebilir. Her gün 10, 20, 30 top mermisi fırlatılabilir. Bu da halkın sinirini tahrip eder"** şeklinde konuştu.

Bakanlar Kurulu, Askerlik Yasası'ndaki yeni düzenlemeyi kabul etti

İsteyen herkese bedelli askerlik

31 ocak

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Devlet Bakanı ve Hükümet Sözcüsü **Hasan Celal Güzel**, Askerlik Yasası'nda yapılan değişiklik ile, bundan böyle her isteyenin bedelli askerlik uygulamasından yararlanabileceğini söyledi. Güzel, askerlik, yedeksubaylık ve yedeksubay askeri memurları ile ilgili yasada yapılan değişiklik ile, çağdışı kalma yaşının 46'dan 41'e indirildiğini, öğretmenlerin askerliklerini öğretmen olarak yapabileceklerini, lise ve dengi okullardan mezun olunduktan sonra üniversiteye girme süresinin bir yıl daha arttırıldığını belirtti. Güzel, çağdışı kalma yaşını geçmemiş durumda olup da, bakaya ve asker kaçağı olan kimselerin de, ya bedelli olarak, ya da herhangi bir kamu kurum ya da kuruluşunda çalışma suretiyle askerlik görevini yapabileceğini bildirdi. Devlet Bakanı Güzel, önceki akşam yapılan Bakanlar Kurulu toplantısında karara bağlanan Askerlik Yasası ile ilgili yeni düzenlemelerin TBMM'ye sevk edileceğini belirterek, şu bilgileri verdi:

"Daha önceden çağdışı kalma yaşı 46 idi. Yapılan yeni düzenleme ile hem yedeksubay ve hem de er ve erbaşlar için bu yaş sınırı 41'e indirildi. Böylece ihtiyatta aksama olmayacağı gibi, seferdeki ihtiyat kadrosu da genç tutulmaktadır. Ayrıca askerlik şubelerindeki yığılmalar da önlenecek ve bürokrasi azaltılacaktır. Mesleği öğretmen olan kimseler ise askerliklerini Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesindeki kuruluşlarda yapabilecekler. Böylece öğretmen açığımızın büyük bir bölümü de kapatılacak. Daha önceden çıkardığımız bir kanun ile bedelli askerlik uygulamasını getirmiştik. Ancak bundan kura sonucu kazananlar yararlanabiliyordu. Bundan böyle her isteyen bedelli askerlik yapabilecek. Yani Askerlik Kanunu'nun şümulünü genişletmiş olduk. Ayrıca lise ve dengi okullardan mezun olduktan sonra üniversiteye girmek ile ilgili süreyi 1 yıl daha arttırdık. Eskiden bu süreyi dolduranlar hemen askere gidiyorlardı, yeni uygulama ile bu kişilere 1 yıl ek getirdik. Bu arada getirdiğimiz bir yeni düzenleme de kanunun yürürlüğe girdiği tarihte saklı, bakaya ya da yoklama kaçağı olarak bulunan ve çağdaşı kalma yaşını geçmemiş olan kişilerle ilgilidir. Bu kişiler, ya bedelli askerlik yapabilecekler ya da kamu kurum veya kuruluşlarında çalıştırılabilecekler."

Önceki gece toplanan Bakanlar Kurulu'nun gündemiyle ilgili açıklamalar yapan Devlet Bakanı ve Hükümet Sözcüsü Hasan Celal Güzel, Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem'in, Kuveyt'te yapılan 5'inci İslam Zirvesi konusunda bilgi sunduğunu söyledi. Hasan Celal Güzel, toplantıda kabul edilen iki yönetmelikten biriyle uluslararası eşya ve yük taşıma tahdidinin 16 tondan 19 tona çıkarıldığını söyledi. Yönetmelikle azami ağırlık 38 tondan 42 tona çıkarılırken, 3 dingilli araçlar 26 ton, 3 dingilli römorklu araçlar 32 ton ve 4 dingilli römorklu araçlar 38 tona daha büyük olanlar da 42 ton yük taşıyabilecekler.

Bakanlar Kurulu'nun kabul ettiği ikinci yönetmelik

ise TEK dışıdaki kuruluşlara daha önce tespit edilmiş bulunan bazı bölgelerde elektrik üretim, dağıtım ve ticaretini yapabilme olanağı sağlanıyor. Yönetmelikle, sermaye şirketlerine bu hakkın bir bölümü verilerek şartları düzenlenirken TEK tarafından devralınan tesislerin üçüncü şahıslara devredilememesi de hükme bağlanıyor. Bu şirketler Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nca denetlenecek ve tesisler sözleşme sonunda TEK'e devredilecek.

ADLİ YARDIM SÖZLEŞMESİ

Devlet Bakanı Hasan Celal Güzel 17 Mart 1978 tarihinde Avrupa Konseyi'ne üye ülkelerin imzasına açılan ve Türkiye tarafından da 4 Şubat 1986 tarihinde imzalanan ceza işlerinde karşılıklı adli yardım Avrupa Sözleşmesine ek protokolün onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısının da TBMM'ye sevkinin kararlaştırıldığını söyledi. Güzel, protokol ile mali suçların da adli yardımlaşma kapsamına alındığını ve adli sicil belgeleri konusunda işbirliği ve mahkûmiyet hükümlerinin ve benzeri tedbirlerin infazına ait yeni hükümler getirildiğini bildirdi.

Ankara, İstanbul, İzmir ve Trabzon'da...

Çocuk mahkemeleri kuruldu

31 ocak

ANKARA (**Cumhuriyet Bürosu**) — Dünya Çocuk Yılı nedeniyle kurulmasına 1979'da karar verilen ancak 7 yıllık bir gecikmeye uğrayan çocuk mahkemeleri pilot uygulama olarak Ankara, İstanbul, İzmir ve Trabzon'da kuruldu. Adalet Bakanı **Oltan Sungurlu**, dün Altındağ ve Yenimahalle adliyelerini gezerken gazetecilere, bu 4 ilde çocuk mahkemesi kurulmasına ilişkin tüm işlemlerin tamamlandığını, bu mahkemelerde görev alacak uzman kadronun sağlanması için Başbakanlığa başvurduklarını söyledi. Çocuk mahkemeleri 15 yaşından küçük çocukların büyüklerle birlikte yargılanmalarını önlemeyi ve cezalandırılmalarından çok eğitilerek ıslah edilmeleri amacını güdüyor. İlkbahara kadar çalışmaya başlayacak olan çocuk mahkemelerinde çocuk sahibi yargıçlarla birlikte sosyal hizmet uzmanı, pedagog, psikolog ve psikiyatristler görev alacak. Çocuk mahkemesi kurulmasına karar verilen illerde, normal mahkemelerde halen yargılanmakta olan çocukların dava dosyaları çocuk mahkemesine iletilmek üzere cumhuriyet savcılıklarına iade edilecek.

Dinçerler, 1987 programını açıkladı:

250 milyarlık özelleştirme

31 ocak

Ekonomi Servisi — Devlet Bakanı **Vehbi Dinçerler**, 1987'de KİT'lerin özelleştirilmesi programı çerçevesinde 250 milyar liralık kamu hissesinin halka satışa çıkarılacağını açıkladı. **Dinçerler**, KİT'lerin özelleştirilmesinin sermaye piyasasının gelişmesine engel değil, destek olacağını söyledi ve bu durumda kamu kesiminin özel sektör fonlarına rakip olmasının da söz konusu edilemeyeceğini ifade etti.

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası ile Türk Amerikan İş Konseyi tarafından dün İstanbul'da yapılan "**Sermaye Piyasası Sempozyumu**"nda konuşan **Dinçerler**, "**Türkiye'de tasarruf fonlarının sabit olduğu söylenemez. Henüz mobilize olmamış büyük miktarda fonlar bulunmaktadır. KİT'lerin özelleştirme programı, bir anlamda bu durgun fonları harekete geçirecektir**" dedi. Sempozyuma konuşmacı olarak katılan İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Reha Poroy, "**bir sermaye piyasasının yasal çerçevesi**"ni anlattı. **Poroy** konuşmasında "**Hisse senedi veya tahvil çıkaracak firmaların mali yapılarının denetlenmesi önemli bir konudur. Türkiye'de sermaye piyasasının gelişimi için güçlü denetleyici firmaların kurulması bir zorunluluktur. Ancak bu denetleyici firmaların yapacağı sınıflandırmayla küçük tasarrufların sermaye piyasasına kaydırılması mümkün olabilir**" dedi. **Poroy**, Sermaye Piyasası Kanunu'nda "**ya çok sıkma ya da çok gevşek bırakma**" gibi geleneksel kanun hazırlama çizgisinin benimsendiğini belirtirken, "**Bu tercihte çok sıkma ilkesi benimsenmiştir. Sermaye Piyasası Kanunu'nun daha Amerikanvari olmasını istedik. Yani serbestlik biraz daha fazla olmalıydı**" diye konuştu.

Sempozyumda bir konuşma yapan TOBB Başkanı **Ali Coşkun** da KİT'lerin özelleştirilmesinde baraj ve köprüde olduğu gibi "**kâr ortaklığı**" yönteminin geiştirilmesinin yararlı olacağını söyledi.

Sempozyumun tartışma bölümünde, Türkiye'de hisse senedi talep ve arz durumu ele alındı. Tartışmacılar, sermaye piyasasının gelişememesinde en büyük rolü, şirketlerin hisse senedi arzındaki düşüklük olduğunu belirttiler. İktisat Bankası Genel Müdür Yardımcısı **İsmail Emen**, "**Dışarda Sermaye Piyasası deyince akla hisse senedi piyasası geliyor. Bizde ise özel kesimi finanse eden kâğıtların payı yüzde 8, hisse senetlerinin ise binde 4. Hisse senetlerine şimdilik talep entelektüel kesimden geliyor. Yani bir kültür sorunu**" diye konuştu.

New York Borsası'ndan **Michael Black**, üç günlük izlenimlerini ilginç bir soruyla özetledi:

"**Pek çok firma borsayı kullanmıyor. Yani hisse senedi çıkarmaya niyetli değil. Demek ki, durumla-**

rından memnunlar. Tasarruf sahipleri de hisse senedi almaya teşvik edilmiyor. Onlar da memnun görünüyor. Kurumsal tasarruflar ise, borsaya girmiyor. Bu durumda sorarım size, borsayı kim neden istiyor?" Bu ilginç soruya İTO Başkanı Nuh Kuşçulu, **"Hisse senedine talep olduğu söylenemez. Koç, Sabancı gibi, fiili tekel durumundaki firmaların hisse senetlerine talep var. Gelin beraber bir şirket kuralım, bakalım kimse hissesini almak isteyecek mi? İşte gerçek talep cephesi budur"** dedi.

Prof. Reha Poroy da bankalara çatarak, **"Sermaye piyasasının gelişimine bankalar karşı çıkıyor. Tasarruf mevduatı ile kredi faizleri arasında anormal bir fark olunca, bankalar bu para kazanma rahatlığından vazgeçmek istemiyorlar. Oyunun kuralı böyle"** diye konuştu.

İntihar salgınının üne kavuşturduğu sanatçı Meral Oğuz

"Sanatın olumsuz etkisi olamaz..."

YALÇIN PEKŞEN / *31 ocak*

Son günlerde ortaya çıkan intihar salgınının nedenleri aranırken, kimsenin aklına hayat pahalılığı, işsizlik, enflasyon, bozuk eğitim düzeni, tüm bu sorunların getirdiği çarpık ilişkiler, altüst olmuş toplumsal değerler vs. gelmedi de, masum bir televizyon dizisinde rol alan tiyatro oyuncusu Meral Oğuz'un rol icabı dama çıkması geldi. Böylece intiharların suçlusu bulunmuştu... Öyle ya.. "Saat Sabahın Dokuzu"nda dama çıkmak olacak iş miydi?

İntiharların sorumlusu (!) Meral Oğuz bu suçlamalardan dolayı biraz rahatsız, fakat hiç ummadığı bir şekilde üne kavuşmaktan dolayı epey hoşnut, gazetecilerin hücumuna uğradı. Biz de kendisiyle aynı konuda konuştuk...

— Sayın Meral Oğuz, eski bir tiyatro oyuncusu olduğunuzu öğrendik. Fakat kamuoyu sizi yeni tanıdı. Kısaca sanat yaşantınızı özetler misiniz bize?

— Ankara Devlet Konservatuvarını bitirdim... Ve sanat hayatım başladı. 74'te mezun oldum. 12-13 yıldan bu yana sürekli devlet tiyatrolarında oyuncu olarak görev yapıyorum.

— Kaç oyunda rol aldınız bugüne kadar?

— 15'in üzerinde sanıyorum. Oyunları sayayım mı? İster misiniz?

— Lütfen...

— İlk mezun olduğum sene Mahir Canova'nın yönetiminde "Babayiğit'te oynadım başrol olarak... Bu benim için çok büyük heyecandı. Çünkü çok tecrübesizdim. Arkasından "Yalancı", "Lodos", "Çil Horoz", Şu anda hepsi aklıma gelmiyor... İstanbul'da oynadıklarım var; "İstanbul Efendisi", "Derya Gülü", "Lysistrata." Geçen sene "Nora'da oynadım. Şehir tiyatrosunda. Konuk oyuncu olarak. Şu anda "Oyunlarla Yaşayanlar"da oynuyorum... Oğuz Atay'ın... Oda Tiyatrosu'nda.

TV'YE GEÇİŞ

— Tiyatrodan televizyona geçiş nasıl oldu?

— Orhan (Aksoy) Bey bu film için oyuncu arıyormuş. Daha doğrusu ortak tanıdık vasıtasıyla oldu. Devlet tiyatrosundan bir hanım arkadaşa sormuş. O da beni önermiş... Orhan Bey'le konuştuk. Senaryoyu okudum ve kabul ettim...

— Beğendiniz mi rolünüzü?.. Sanıyorum intihar eden kadının filmdeki adı Nejla'ydı. Yani sizin filmdeki adınız...

— Evet.. Nejla'yı beğeniyorum. Bağlantılar kurdum Nejla'yla... Bana çok benzeyen yanları var. Çok sevdim... Çünkü çok onurlu, çok dürüst, yaşam savaşını tek başına vermeye çalışan bir kadın olduğu için özellikle. Ben de tek başıma yaşadığım için biliyorum. Nejla tek başına yaşamanın zorluklarını bir kadın olarak çok akıllıca, hem de dürüst olarak yürütebilmek durumunda... Bence de öyle olması gerekiyor. Nejla da böyle bir kadın. Onun için çok sevdim...

— Fakat pek akıllıca yürüttüğü söylenemez. İntihar ediyor sonunda...

— İntihar ediyor veya etmiyor...

— Siz de intiharı düşünüyor musunuz zaman zaman...

— Hayır öyle bir şey asla yok bende... Nejla da aslında intihar etmek istemiyor. Biraz galiba yanlış anlaşılma oldu basın tarafından sanıyorum. Yani Nejla'nın intihar etmek için oraya çıkmış olduğu izlenimi uyandırıldı. Oysa Nejla'nın amacı intihar etmek değil... İntihar etmek istese o damın tepesine çıkıp da 24 saat zaman tanımazdı zaten. Zannediyorum ki, ya hemen kendini bir arabanın altına atardı ya da başka bir şey yapardı. Hemen uygulardı bunu.. Nejla orada intihar olgusunu kendi haklarını savunabilmek adına şantaj olarak kullanıyor...

SÜRPRİZ SON

— Yani intihar falan etmeyecek mi?..

— Şimdi film bitmediği için açıklamasam daha iyi olur. Sürpriz bir sonu var filmin zaten...

— Ama intihar yok diyorsunuz... Hiç olmazsa bunu söyleyin.

— İntihar etmiyor Nejla... Evet...

— O zaman bu kadar kişi boşuna intihar etti... Siz de biliyorsunuzdur. Bir iddia var... Film yayımlanmaya başladıktan sonra intiharlar bu filme bağlandı. Size yansımadı mı?

FİLM VE GERÇEK

— Bana yansıması gazeteciler tarafından oldu. Tabii ilk anda insan korkunç bir duyguya kapılıyor. Anlatamayacağım derecede acı hissettim. Hele ölmüş olması Arzu'nun, o genç yaşında... Yaşlı bile olsa bir şey değiştirmez. Sonuç olarak ama... Büyük bir acı hissettim ve sonra kendimde birtakım şeyler araştırdım.

— Kendinizi sorumlu mu hissettiniz?

— Hayır kendi kendimle konuşmaya başladım. Mutlaka dedim, sağlıksız bir ruh yapısı vardı. Çünkü normal insanların romanlardan, filmlerden ya da sanat eserlerinden etkilenerek yaşamlarına son vermeleri ya da yaşam biçimlerini değiştirmeleri bence söz konusu değil...

— Bence de değil... Ama şu iddia biraz mantıklı geliyor... Zaten intiharı düşünmekte olan insanları motive ediyor, yol gösteriyor gibi bir iddia var. Böyle mi yapayım, şöyle mi derken orada sizi damda görünce işte bu da bir yoldur deyip... Nitekim çok benzer bir şekilde oldu Arzu'nun intiharı...

— Evet.. Belki bir biçimden seçim yapmış olabilir... İntihar biçiminden etkilenmiş olabilir... Ama ben gene de sonucun değişeceğini sanmıyorum. Yani filmden etkilendiği için intihar ettiğini sanmıyorum. Çünkü öyle diziler var ki, mesela pazar günleri bir film oynuyor. "Samuray'ın intikamı".. Baktım adam her filmde 4-5 kişiyi falan öldürüyor intikam almak için. Eğer insanlar filmlerden bu kadar etkileniyorsa herkesin kime hırsı varsa, intikam almak istiyorsa, onları gidip öldürmesi gerekiyor. Üstelik filmde çok haklı imiş gibi görünüyor... Adamın intikamını o kadar güzel işlemişler ki, çok haklı buluyorsunuz.. Öldürsün bu namussuz adamları... diye düşünebiliyorsunuz. Ama sağlıklı, normal insanlar bu yollara başvurmazlar. Bu yüzden filmin intihar kararları verdirttiğine inanmıyorum.

SUÇLAMALAR

— Aynı fikirdeyim... Fakat size bununla ilgili ciddi suçlamalar yapılmış olabilir. Yahut şakadan...

— Evet şakadan oluyor. Bazı arkadaşlarım dalga geçmek için "katil kadın" gibi şeyler söylüyorlar. Gülüyoruz bunlara... Yalnız bir ik gazetede intihar olayını çok inandırıcı oynadığı için suçlu mu suçsuz mu gibi bir takım yazılar çıktı. Onun dışında somut bir suçlama hiçbir zaman gelmedi.

— Zaten sizin o filmdeki göreviniz olabildiğince inandırıcı olmak değil midir?

SANATIN ROLÜ

— Tabii benim görevim rolümü en gerçekçi biçimde oynamak.. Ne verilirse verilsin... Kaldı ki, bir sanatçı asla seyircilerini olumsuz yönde etkilemez. Sanatın olumsuz etkisi olamaz... Sanat ve sanatçının amacı insanı daha mutluya götürmektir. Daha güzel yaşamanın yollarını göstermektir bence...

— Meral Hanım, televizyon çok etkili bir araç sanıyorum..

— Evet çok...

— Neler oldu film başladıktan sonra... Birdenbire ün kazanınca...

— Şu oldu: Yolda giderken insanlar tanımaya başladı beni. İşte "Aaa filmdeki kadın" gibi sözler oluyor... Daha çok bir saygınlık... Her konuda yardımcı olmaya çalışıyorlar. Ne istersiniz gibi... Çok güzel tatlı yaklaşımlar görüyorum...

— Sanıyorum bu vesileyle ilk kez gazetecilerle de tanıştınız. Neler düşünüyorsunuz meslektaşlarım konusunda... Sizi biraz sıkıştırmışlardır..

— Evet. Hemen buldular... Ama şaşırmadım. Görevleri olduğu için çabuk bulabilirlerdi. Ama basında şöyle bir şey oldu... Bu ihtihar olaylarıyla ilgili... Sanki intiharı teşvik edici gibi gösterildi... Bizim filmimiz asla intihar olgusunu vermek isteyen bir film değildir. En azından başkaldırma felsefesini uygulamak istedik biz. Kadın haklarını savunmak, kadının toplumda erkek kadar haklara sahip olduğunu, ikisinin de insan olduğunu anlatmak istedik. Bu tarafı belirtilmedi..

DAMDAKİ OYUNCU

— Dama çıkmanızın nedeni o muydu?

— Dama çıkma bir direnme aslında... Direnmenin tek nedeni de budur...

— Fakat Meral Hanım ben filmden başka bir anlam çıkardım. Mesela filmdeki oyunculardan biri... Sizden önceki sekreter hanım... Evleniyor ve hemen işi bırakıyor. Evlenen kız iş hayatından çekilir gibi bir kural var sanki. Sadri Alışık da bir ara size "Evleniyorsun, seni de kaybediyoruz" gibi bir şey söylüyor.

— Evet öyle bir şey var... Bu bizim toplumumuzda olan bir şey... Ama filmde verilen mesaj bu böyle olmamalıdır şeklinde... Kadın kendi özgürlüğünü, kendi yaşam biçimini tek başına var edebilmeli... Kadının en büyük sorunu bu...

— Sizin çevrenizde de böyle sıkıntılar var mı? Bir tiyatro oyuncusu olarak kadın-erkek arasında eşitsizlikler yaşanıyor mu?

— Tabii var... Mesela ben tiyatro eğitimi yapmaya karar verdiğim zaman ailem korkunç karşı çıktı... Ben gizli gizli konservatuvar imtihanlarına girdim. Çalışmalara bile giderken aileme yalan söylüyordum. Arkadaşıma gidiyorum falan diye... Yani çok zorlandım. Sonunda ailemle küsmeyi göze alarak başardım ama çok büyük sıkıntılar çektim.

DÜŞÜNÜYORUM ÖYLEYSE VURUN
İlhan Selçuk
13. Basım Çıktı: 1000 lira (KDV içinde)
Çağdaş Yayınları, Türkocağı Cad. 39-41
Cağaloğlu-İstanbul

Cumhuriyet

DOSTUM MOZART
Nadir Nadi
5. Basım, 800 lira (KDV içinde)
Çağdaş Yayınları, Türkocağı Cad. 39-41
Cağaloğlu-İstanbul

63. Yıl; Sayı: 22437 — Kurucusu: Yunus Nadi — 120 TL. (KDV dahil) 10 Şubat 1987 Salı

Batı Almanya'da yaşayan 'Yerli Humeyni' Cemalettin Kaplan'la konuştuk

İşte Cemalettin Hoca

Evren'in iyiliği: *İslamda sağcılık - solculuk yok. Tek yol gösterici Kuran. Evren'in bir iyiliği oldu, partilerin balonlarına bir iğne dürttü, hepsi söndü. Bir iki sene partisiz yaşadık, o kadar rahat ki... Bu dönemde cemaat de arttı.*

Din dersi: *Mustafa Kemal'e bağlı olanların din dersine müsaade etmemesi gerekir. 12 Eylül yöneticileri din dersi konusunda taviz verdiler.*

Solcularla işbirliği: *Solcularla Kemalist rejimi devirmek konusunda müşterek görüşlere sahibiz. İslam devriminden sonra solculara hodri meydan diyeceğiz.*

İslam enternasyonalizmi: *İslamda toprak bütünlüğü vardır. İranlının sahip olduğu toprak, aynı zamanda benim de toprağımdır. Tehlikeye düştüğü zaman onu nasıl ilgilendiriyorsa beni de ilgilendirir. Mısır da öyle.*

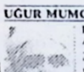
CAMİDE KONUŞMA — Eski Adana Müftüsü Cemalettin Kaplan, Uğur Mumcu ve Orsan Öymen'i, Bochum'daki Eyüp Sultan Camii'nde kabul etti, öğle namazıyla ikindi namazının arasında soruları yanıtladı. Kaplan, Mumcu ve Öymen'in sorularını yanıtlarken, "Hoca"nın müritleri de hazır bulundu ve görüşmeyi filme aldı. (Fotoğraf: CUMHURİYET)

Humeyni'yi uzaktan gördüm: *Milli Görüş'te çalışırken İran'a gittim. İran, her yıl, yılbaşı toplantısına davet eder. Beş kişinin içinde bizi de münasip görmüşler, gittik 15 gün kaldık. Humeyni'yi de o sırada uzaktan gördüm.*

Murat Bayrak'la ilişki: *Murat Bayrak ile bizim beşeri münasebetlerimiz vardır. Bir nevi kader arkadaşıyız. O da Türkiye'ye giremiyor, biz de giremiyoruz. Bizim irtica meselelerinden o da geçtiği için, bu işleri bildiği için yol göstermiştir. Milli Görüş'e, Türkiye'den bir arkadaşın tavsiyesi üzerine gelir giderdi.*

Türk-İslam sentezi yanlış: *İslam eksiksiz bir din. Türklere gerek yok.*

UĞUR MUMCU

BOCHUM-ALMANYA — Türkiye'de "yerli Humeyni" olarak adlandırılan eski Adana Müftüsü Cemalettin Kaplan, "Humeyni'yi değil Hazreti Muhammed'i örnek aldıklarını" söyledi. Yurtdışına çıktıktan sonra "Hocaoğlu" soyadını kullanan Kaplan, "Sultan Hamit'i seçmeyiz hatası olabilir, Fatih'i seçmeyiz hatası olabilir, Alparslan'ı seçmeyiz hatası olabilir, Humeyni'yi seçmeyiz hatası olabilir, biz öyle lider istiyoruz ki hiç hatası olmasın" diye konuştu. Kaplan, Bochum'da Eyüp Sultan Camii'nde cemaat önünde yaptığımız söyleşide bir soru üzerine "İslam dinîyle particiliğin bağdaştırılmasının mümkün olmadığını" söyledi. İslamda sağcılık ve solculuğun olmadığını, rehberin Kuran olduğunu söyleyen Kaplan, "Evren'in bir iyiliği oldu, partilerin balonları-

(Arkası Sa. 8, Sü. 4'te)

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

"İnkılapçı Hoca" (!)...

Türkiye'de rejimi yıkacak adam bu mu Allahaşkına? Hadi canım sen de!

Federal Almanya'nın Bochum kentinde "Eyüp Sultan Camii'nde" eski Adana Müftüsü Cemalettin Kaplan'la görüştükten sonra bu yargıya vardım. Milliyet Gazetesi'nden yazar Orsan Öymen'le birlikte bizim basının yerli Humeyni, yandaşlarının ise inkılapçı hoca diye adlandırdığı Kaplan'ı konuşturmaya çalışıyorduk. Öymen'le birlikte [illegible] buydu.

Bu adam mı Türkiye'deki Kemalistleri devirecek?

(Arkası Sa. 8, Sü. 2'de)

Şii terörïstler, ABD'li rehineler için verdikleri süreyi 'ikinci bir duyuruya kadar' uzattıklarını açıkladı

Gergin bekleyiş

İran yanlısı Şii İslami Cihad Örgütü'nün rehine olarak tuttuğu 3 Amerikalı ve 1 Hintli öğretim üyesini İsrail'de tutuklu 400 Filistinli ile takas için tanıdığı bir haftalık süre dün doldu. İsrail'in Hayfa Limanı açıklarında demirleyen ABD savaş gemilerinin sayısı 2'den 7'ye yükseldi. ABD Dışişleri Bakanı Shultz, sürenin dolmasından önce yaptığı açıklamada, "Durumun gerektirdiği biçimde karşılık vereceğiz" dedi.

Dış Haberler Servisi — Ortadoğu'da heyecanlı bekleyiş sürüyor. Şii teröristler rehine olarak tuttukları 3 Amerikalı ve 1 Hintli öğretim üyesi için tanıdıkları bekleme süresini "ikinci bir duyuruya kadar" uzattıklarını açıkladılar. Bu konudaki açıklama verilen ilk sürenin 24.00'te sona ermesinden kısa bir süre sonra Beyrut'taki bir Batılı haber ajansı ofisine gönderilen elyazısı Arapça bir bildiriyle yapıldı. Bildiride rehinelerin ölüm saatinin ileri atılması kararının, Hindistan hükümeti, Lübnanlı çeşitli milis güçleri, rehinelerin aileleri ve bazı rehinelerden gelen istekler üzerine alındığı belirtildi. "Filistin'in Kurtuluşu İçin İslami Cihad" imzalı bildiride rehinelerin İsrail'de tutuklu 400 "Şii mücahid" ile takas edilmeleri önerisi yinelendi.

New York'ta Cumhuriyet muhabiri Şebnem Adyas'a bir demeç veren Arap-Amerikan İlişkileri Komitesi Başkanı Muhammed Mehdi, "Rehineler şimdilik öldürülmeyecek, pazarlık daha sürüyor" dedi ve ABD'nin İsrail'de tutuklu bulunan 400 Şii'nin serbest bırakılması için Tel Aviv hükümetine baskı yaptığını iddia etti. ABD Dışişleri Bakanlığı ise bu iddiayı yalanladı.

Üçü Amerikalı dört rehine dün gönderdikleri bir mektupta ailelerinden ve tüm Amerikan halkından İsrail'e elindeki Şii tutukluları serbest bırakması için baskı yapmalarını istediler. İsrail hükümeti adına açıklama yapan

(Arkası Sa. 13, Sü. 3'te)

BEYRUT'TA PATLAMA: 15 ÖLÜ 13. Sayfada

GERİYE SAYIŞ BAŞLADI

26 rehine ölümle burun buruna

ABD Dışişleri Bakanı Shultz'un veba salgınına benzettiği rehine olayında 9'u Amerikalı 26 kişi 5 ayrı örgütün elinde bulunuyor. Ölümle burun buruna yaşayan rehinelerin içinde en kıdemlisi AP'nin Ortadoğu Şefi Terry Anderson.

Dış Haberler Servisi — ABD Dışişleri Bakanı George Shultz'un "veba" salgınına benzettiği "rehine alma" eylemlerinin bir numaralı merkezi Lübnan'da halen 26 yabancı uyruklu kişi çeşitli terör örgütlerinin elinde rehin bulunuyor. Dokuz kişiyle ABD uyrukluları başı çekerken onları altı Fransız ve iki İngiliz ile iki Batı Alman yurttaşı izliyor. Rehineler arasında en kıdemlisi 16 Mart 1985'ten beri İslami Cihad örgütünün elinde bulunan AP Ajansı Ortadoğu Şefi Terry Anderson.

Terörist örgütlerin içinde elinde en çok rehine bulunduranı, İran yanlısı Şii İslami Cihad örgütü. Bunun yanı sıra yine İran yanlısı ve Şii bir örgüt olan Hizbullah ile Devrimci Adalet Örgütü, Dünyanın Ezilenleri Örgütü, Filistin'in Kurtuluşu İçin İslami Cihad adlı çeşitli örgütler, ellerinde değişik sayılarda yabancıyı rehin tutuyorlar. Ancak İslami Cihad ve Hizbullah dışında öteki örgütlerin birer addan ileri olmadıkları öne sürülüyor.

(Arkası Sa. 13, Sü. 3'te)

FİLİSTİNLİLERE ÖLÜ ETİ YEMEK İÇİN FETVA 13. Sayfada

Kızı ve damadı da Houston'a gitti

Özal kontrolde

Başbakan Özal Houston'daki ilk gecesini "check-up" yaptırmak için gittiği Methodist Hastanesi'nde geçirdi. Başbakan Vekili Erdem "Özal'la günde iki-üç defa görüşüyorum, 'Ne zaman döneceksiniz' diye sordum, 'perşembe veya cuma' dediler, ama check-up'ta yüzde 1 dahi olsa bir şey çıkarsa sonra bana 'hani bir şey yoktu' demeyin, fakat her şey normal gözüküyor" dedi.

Haber Merkezi — Başbakan Turgut Özal, önceki akşam Houston'a geldi ve doğruca Methodist Hastanesi'ne yatarak sağlık kontrolü yaptırmaya başladı. Özal'ın bir kalp ameliyatı geçireceği yolundaki haberler Başbakan Vekili, Devlet Bakanı Kaya Erdem tarafından doğrulanmadı. Erdem, "Başbakanın açık kalp ameliyatı geçireceği haberi gayri ciddi" dedi.

Bir süredir New York ve Washington'da çeşitli temaslarda bulunan Başbakan Özal, önceki gece TSİ 01.30'da Houston'a vardı. Beraberinde eşi Semra Özal, oğlu Ahmet Özal ve özel doktoru Cengiz Aslan ile öteki ilgililer bulunan Başbakan, gece "check-up" yaptıracağı Methodist Hastanesi'ne gitti. Özal'ın beklenenin aksine geceyi hastanede geçirmesi ilginç karşılandı. Ancak, ailesi ve beraberindeki öteki ilgililer, bu konuda hiçbir açıklama yapmadılar.

İstanbul'da haftalık olarak çıkan "Gölge Adam" gazetesi dünkü sayısında "Özal açık kalp

(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

ÖZAL: ABD'NİN İRAN'I DIŞLAMASI MÜMKÜN DEĞİL 13. Sayfada

Serbest dolaşım için AET'ye dava

F. Almanya'da yaşayan Meryem Demirel isimli bir Türk vatandaşı, yerel mahkemeye bir dava açtı. Mahkeme, Demirel'i haklı buldu, ama AET'den görüş istenmesini kararlaştırdı. Konu, AET'nin adalet organı durumundaki Lüksemburg Divanı'na geldi. Davaya bugün başlanıyor.

HADİ ULUENGİN

LÜKSEMBURG — Türkiye açısından büyük önem taşıyan ve uluslararası nitelikteki bir dava, AET yargı organı durumundaki Lüksemburg Adalet Divanı önünde bugün başlıyor. Söz konusu dava, normal olarak 1 Aralık 1986 tarihinde yürürlüğe girmesi gereken, ancak AET'nin fiilen askıya aldığı Ortak Pazar ülkelerindeki Türk işçilerinin serbest dolaşımıyla ilgili. Davacı, Federal Almanya'da yaşayan Meryem Demirel adındaki bir Türk kadını ve davalı da bütün AET ülkeleri. Lüksemburg Adalet Divanı'nın Meryem Demirel'e hak vermesi durumunda ise, Türkiye'nin serbest dolaşım konusunda "sağlam bir hukuki dayanak"

(Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

BERRAKLAŞMA OPERASYONU

Ankara'ya şaplı su

Genellikle kişilerdeki cinsel istemi kontrol altına alma ve frenleme amacıyla kullanılan alüminyum sülfat "şap" bu kez Ankara'nın çok bulanık olan suyunu berraklaştırmak için kullanılıyor. Ankara Sular İdaresi yetkililerine göre, kullanılan şapın içme suyunda herhangi bir etkisi kalmıyor.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Bir türlü berraklaşmayan Ankara'nın suyunu, şap da temizleyemedi. ASU, Ankara'nın bulanık akan suyunu temizleyebilmek için alüminyum sülfat, polielektrolit ve sülfirik asit kullanıldığını söylemelerine karşın, başkentliler, musluklarından akan suyun kirliliğinden yakınıyorlar.

Başkent Ankara'da uzun bir süre yaşanan kuraklıktan sonra, son aylarda yağan yağmurlarla bir ölçüde rahatlamayı uman başkentliler, bu kez de musluklarından bulanık su akmasından

(Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

Üretici firmalar kanserojen olduğu saptanan DDB kullanımından vazgeçiyor

Kansersiz deterjana doğru

Deterjan üreticileri DDB yerine tümüyle LAB'a geçilmesi kararını alırken, bilim çevreleri LAB'ın kanserojen etkisini tartışıyor. Kimya Fakültesi Bölüm Başkanı Prof. Fikret Baykut, LAB'ın suda çözülmesine karşın kanserojen etkiye sahip olduğunu vurgulayarak, bunun yerine yağlardan üretilen maddelerle deterjan üretimine gidilmelidir" şeklinde konuştu.

FARUK BEŞKİSİZ

Deterjanda üretici firmalar yüzde 100 LAB'a geçiyor. Bugün yapılacak olan Kimya Sanayicileri Derneği toplantısında deterjan üretici firmaların bu konuda bir karar alması bekleniyor. Üretici firma yetkilileri deterjan konusundaki anti-propagandaya karşılık endüstri olarak bu konuda tedbir alacaklarını belirterek, "İki ateş arasında kaldık. Bir yandan hükümetin, TSE'nin çizdiği şekilde üretim yapıyoruz. Diğer yandan hükümet yetkilileri deterjanı tavsiye etmiyorlar. Bu, endüstri olarak tuhafımıza gidiyor" dediler. Bu arada uzmanlar deterjan üretiminde yüzde 100 LAB'a geçilmesinin sorunu sağlıklı bir çözüm getirmediğini öne sürüyorlar.

Sanayi ve Ticaret Bakanı Cahit Aral'ın geçen yıl başlattığı deterjan tartışması tüm canlılığı ile devam ederken, deterjan üreticisi firmalar "anti-propaganda"nın önüne geçebilmek için harekete geçtiler. Halen Türk Standartlar Enstitüsü'nün belirlediği standarta göre deterjan üretiminde yüzde 50 DDB (Dodesil Benzen), yüzde 50 LAB (Lineer Alkil Benzen) kullanılırken, üretici firmalar üretimlerini yüzde 100 LAB'a çevirmek için ön çalışmalarını başlattılar. Çeşitli bilimsel yayınlarda, hatta devletin resmi raporlarında DDB'nin kanserojen etkiye sahip olduğu yer alırken, de-

(Arkası Sa. 8, Sü. 7'de)

DDB ve LAB nedir?

DDB (Dodesil Benzen) bilimsel literatürde kimyasal olarak kapalı halka olarak bilinirken, LAB (Lineer Alkil Benzen) düz-açık zincir olarak tanımlanıyor. DDB'nin kapalı halka olması nedeniyle sularda 3 yıl gibi uzun bir süre bozulmadan yapısını koruduğu bu nedenle kanserojen etkiye sahip olduğu belirtiliyor. DDB, bulunduğu deniz, nehir vb. sularda sürekli oksijen tükettiğinden, buradaki canlıların yaşamını tehdit ediyor. Düz halka LAB ise DDB'ye göre daha kısa süre içinde çözülebiliyor. Ancak bilim adamları LAB'da da Benzen halkasının bulunması nedeniyle LAB'ın da DDB kadar olmasa bile yine de insan sağlığına zarar verebileceğini öne sürüyorlar. DDB suda çok zor çözülebildiği için ev hanımlarının özellikle bulaşıklarını bol su ile yıkamaları gerekiyor.

Demirel: 11 yıl yargılandı

Yahya Demirel'in davası zaman aşımına uğradı

11 yıllık hayali mobilya davası düştü

Türkiye'nin ilk "hayali ihracat" davası olan mobilya kaçakçılığı davası zaman aşımına uğradı. Demirel, 11 yıldır yargılandığı davadan kurtulmuş oldu.

11. Sayfada

Dünya Bankası yine aynı reçeteyi verdi:

Ekonominiz büyümesin

Dünya Bankası Türkiye Masası Şefi başkanlığındaki heyet, Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem'e verdiği raporda ekonomideki bazı dengesizliklerin giderilmesi için önlem alınmasını, ekonomik büyüme ve yatırım artış hızının yüzde 4'le sınırlanmasını istedi. Heyet, görüşmeler sonucunda kesin raporunu yazacak. Raporun bu şekilde olması halinde Türkiye'nin kredi değerinin düşebileceği kaydediliyor.

NELER ÖNERDİ?

Dış borçlardaki artış tehlikeli boyutlarda
Kısa vadeli borç yerine uzun vadeli borç alın
Döviz hesaplarına ödenen faizleri düşürün
Bütçe açığı dış borç faiz ödemesini geçmesin
Yeni fon oluşturulmasın, eskiler azaltılsın
İthalatta liberalleşmeye "serbesti" devam etsin
İthalata uygulanan fonlar sık sık değişmesin
Bankalara şeffaflık sağlansın

BİLAL ÇETİN

ANKARA — Türkiye ekonomisinin son durumuyla ilgili gelişmeleri yerinde izlemek ve görüşmelerde bulunmak üzere geçen hafta Ankara'ya gelen Türkiye Masası Şefi James Chaffey başkanlığındaki Dünya Bankası heyeti görüşmelerini sürdürüyor. Chaffey'in geçen hafta içinde Başbakan Vekili Kaya Erdem'e verdiği "Country Economic Memorandum of Turkey" adıyla hazırlanan son raporda Dünya Bankası'nın Türkiye'deki bu

(Arkası Sa. 8, Sü. 4'te)

Körfez'de şiddetli çarpışmalar: *Irak, cephenin güneyinde kontrolü ele geçirdiğini bildirdi.* *3. Sayfada*

Gökçeada'da cinnet mi, cinayet mi? *Bir yüzbaşı, eşi, iki çocuğu ve baldızı evlerinde ölü bulundu, intihar olduğu sanılan olayda cinayet olasılığı üzerinde de duruluyor.* *6. Sayfada*

Et Balık Kurumu'nun zam gerekçesi: *Kâr* *Ekonomi'de*

AIDS: *Bütün dünyanın en önemli gündemini AIDS salgını oluşturuyor. Sovyetler'de de AIDS korkusu başladı. İzmir'de genelev kadınlarına AIDS testi uygulanacak.*

Bahane: *Bilim adamları bahane uydurmanın insanı rahatlattığını ve stresten uzaklaştırdığını öne sürüyorlar.* *14. Sayfada*

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

Önce Kafalarda Temizlik

Eskiden temizlik uğruna bugünküne oranla çok büyük bir [illegible] yutlardı. Evlerde ve lokantalarda bulaşık yıkamak zahmetli bir işti. Çamaşır daha ağır bir işi [illegible] oluşturuyordu. Kaynar sularda sabunla yok edilmeye çalışılan [illegible] ve kir, inatla direnirdi. Çoğu yerde sofraya konan bir tabağın ya da çatalın üzerinde [illegible] [illegible] bu gömlekte kir gölgeleri görülürdü. Deterjanlar devreye girdikten sonra evde, büroda, kışlada, fabrikada ve tüm günlük yaşamda temizliğin daha kolay sağlandığı bir gerçektir.

Ne var ki, sağlık için kaçınılmaz sayılan temizliğin, deterjanlarla sağlandığı zaman sağlığı kökünden tehdit eder bir içerik taşıması düşündürücü bir çelişkidir. Petrol türevlerinden kimi deterjanın kansere yol açan etkiler yaratması, Türkiye'nin güncel yaşamında tartışmalara yol açmıştır.

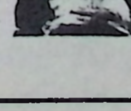
Olayın teknik ve bilimsel yanını uzmanlar tartışadursunlar, temel kuralın saptanması çok kolaydır. Eğer bugün Türkiye'de kullanılan deterjanlarda kansere yol açacak unsurlar varsa, başta devlet olmak üzere üretici firmaların ivedilikle gerekli önlemleri yürürlüğe koyması gerekmez mi?

* * *

(Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

Bugün Salı.

Sporu şimdi haftalık Spor Eki'nden izleyin

Akbulut'tan Şan yangını için açıklama

'Sabotaj değil'

İtfaiye Müdürü: Biz, kesin elektrik kontağından çıkmıştır demiyoruz. En kuvvetli ihtimal olarak bunu görüyoruz. Raporumuzu bugün göndereceğiz.

Vali tarafından açıklanan itfaiye raporu henüz Şişli Savcılığı'na gönderilmedi. Savcılık, 8 kişinin tanık olarak ifadelerini aldı. 10. Sayfada

ŞAN'IN ARDINDAN ATİLLA DORSAY'ın yazısı 10. Sayfada

Roma'dan

İki ilginç 'first lady'

NİLGÜN CERRAHOGLU *1 şubat*

ROMA — Biri kızıl saçlı, 38 bedenin içine sığacak denli ufak tefek. Diğeri esmer, ince, uzun boylu. Bunlar **Anna Craxi** ve **Carmen Romero Gonzalez.** Akdeniz sosyalizminin çok farklı dünyalardan gelen 2 **"first lady"**si... Ancak her ikisi de, hâlâ **"Macho"** (erkek-merkezci) değerlerin geçerli sayılabileceği ülkelerinin politik yaşamlarında ağırlık kazanan kadınlar. **Nancy Reagan** ya da **Raisa Gorbaçov** denli olmasa dahi, İtalya ve İspanya gibi Latin ülkelerinde de hükümet başkanlarının hanımları giderek kocalarının imajının ayrılmaz bir parçası haline geliyor. **Bettino Craxi**'nin 50 yaşlarındaki küçük burjuva kökenli eşi Anna Craxi, kocasının başbakanlığı devralmasından bu yana geçen 3.5 yıl içinde rolünü büyük bir kolaylıkta benimsemiş görünüyor. Bu süre boyunca ülke dışında kocasıyla birlikte 16 gezi yapan Bayan Craxi, her şeyden önce basınla kolay iletişim kurması ve kültür dünyası ile yakın ilişkiler içinde olması ile tanınıyor. Armani, Valentino, Trussardi gibi ülkesinin ünlü modacıları ile kurduğu yakın dostluklar ve ilerleyen yaşına rağmen muhafaza edebildiği ince vücut ölçüleri İtalyan Başbakanının eşini şık giyimiyle de dikkati çeker bir hanım haline getiriyor. Öyle ki özellikle dış gezilerinde İtalyan modacıların giysilerini sergilemeye özen gösteren Bayan Craxi'ye, son ABD gezisinde Nancy Reagan'ın **"Ayakkabılarınıza sahip olmak için neler vermezdim"** dediği basın çevrelerinde hâlâ konuşuluyor.

İtalya'nın **"İstanbul"**'u olan Milano'dan ayrılmamayı yeğleyen Anna Craxi, başkent Roma'ya her gelişinde İtalyan sosyalistlerinin yuvası haline gelen **"Rafael"** otelinde kalıyor. Evini Roma'ya taşımamasının nedenini, istikrarı ile rekor kıran kocasının hükümetinin **"Bu denli uzun süre iş başında kalacağını ummadığını"** söyleyerek açıklayan Anna Craxi, aslında Milano'da odaklanan kültür, sanat ve sanayi çevrelerinden uzak kalmak istemiyor. Daha doğrusu kocası Roma'da hükümet politikası ile meşgul olurken, Bayan Craxi de Milano'da ülkenin etkin çevreleriyle diyaloğu sürdürüyor.

İspanya Başbakanı'nın 40 yaşındaki eşi Carmen Romero Gonzalez ise Anna Craxi gibi bir büyük kentli değil. Kökenleri güzel fakat tipik bir taşra kenti sayılan Sevilla'da olan ve ilk gençliğinde sosyalist partinin militanlığını yapan Carmen Romero'yu sadece başbakan eşi olmak tatmin etmiyor. Öteden beri edebiyat hocalığı yaptığı lisede görevine devam eden Endülüs güzeli Carmen, albenisi denli, dengeli davranışlarıyla dikkati çekiyor. Özellikle ilk yıllarda taşralılığını üzerinden atmakta ve utangaçlığını yenmekte büyük güçlük çeken Carmen Romero, kocasının işbaşına gelmesinden 4 yıl sonra, ancak şimdi flaşların merkezinde olmaya alışıyor. İlk yıllarda daima gazetecilerden ve fotoğrafçılardan kaçan İspanyol **"first lady"**si giyimiyle başlayan büyük değişiminin ardından, şimdilerde yeni yeni geliştirdiği kendine has stiliyle göz dolduruyor.

Ancak Carmen Romero ile Anna Craxi'nin tek ortak noktası dikkati çeken zerafetleri ve şıklıkları değil. Bu iki sosyalist başbakan eşini birleştiren en önemli özellik, ülkelerinin politik yaşamındaki güçlerini Nancy Reagan gibi uluorta açığa vurmamaları aslında...

Papandreu Davos'ta Cumhuriyet'in sorularını yanıtladı

AET'de Türkiye'ye hayır

HASAN CEMAL *1 şubat*

DAVOS — Yunanistan Başbakanı ve PASOK lideri **Andreas Papandreu,** Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na tam üye olmasına karşı olduğunu kesin bir dille açıkladı. Kendisine Cumhuriyet adına yönelttiğimiz **"Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na tam üyeliğine taraftar mısınız?"** sorusuna Papandreu'nun gülerek verdiği karşılık, tek bir sözcükle **"Hayır!"** oldu. Yunanlı lider, ayrıca topluluğun ekonomik açıdan, değil Türkiye'nin, ondan daha gelişmiş bir başka ülkenin bile üyeliğini bugünkü koşullarda kaldıramayacağını belirtti. Papandreu, Türkiye ile diyaloğun ancak Kıbrıs'taki Türk askeri varlığının sona ermesi ve Türk liderliğinin Ege'deki statüyü kabul etmesiyle mümkün olabileceğini, her zamanki gibi yineledi.

Yunanistan Başbakanı Papandreu, Davos'ta her yıl yapılan ve iki yıl üst üste Başbakan Özal'ın da katılmış olduğu **"Dünya Ekonomik Forumu"** toplantıları için burada bulunuyor. Önceki gün **"Ekonomik Beyin Fırtınası"** adı verilen oturuma katılan Papandreu, dün sabah da seminerde baş konuşmacıydı. Seminerin konusu **"Doğu Akdeniz'de Yunanistan'ın Ekonomik Rolü"** idi. Yunanlı lider, ülkesinde 1985'ten bu yana uyguladıkları istikrar politikalarını anlatırken, Yunanistan'ın 1992'de Avrupa Topluluğu ile tam anlamıyla bütünleşmiş olacağını belirtti ve bu arada usta bir biçimde yabancı sermayeye göz kırpan bir üslup içinde konuştu.

Seminerin soru-cevap bölümünde Papandreu'ya Cumhuriyet adına önce şu soruyu yönelttik:

"Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na tam üyeliği, Yunanistan'ın Doğu Akdeniz'deki ekonomik rolünü nasıl etkiler?"

Yunanistan Başbakanı, önce **"Sorunuz ekonomik nitelik taşıyor, değil mi?"** dedi ve şöyle devam etti:

"İspanya ve Portekiz'in topluluğa tam üyeliği bizi nasıl etkilediyse teorik olarak Türkiye'nin üyeliği de aynı etkiyi yapar; benzer güçlükleri doğurabilir. Çünkü rekabet açısından benzer ürünlere sahibiz. Ama şunu söyleyeyim: Nesnel olarak Türkiye'nin tam üyeliğine ihtimal vermiyorum; çok uzak bir ola-

sılık. Topluluk bugün İspanya ve Portekiz'in şokunu yaşamakta; daha bu iki ülkeyi hazmetmeye çalışıyor."

Ekonomik düzeyi göz önünde tutulduğu zaman Türkiye'nin topluluğa tam üyeliğinin bu açıdan da su götürebileceğini belirten Papandreu, değil Türkiye, daha gelişmiş bir başka ülkeyi bile Avrupa Topluluğu'nun bugünkü koşullarda kaldıramayacağını söyledi.

Bunun üzerine Papandreu'ya şu ikinci soruyu yönelttik:

"Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na tam üyeliğine taraftar mısınız?"

Yunan Başbakanı'nın bu sorumuza karşılığı tek bir sözcüktü:

"Hayır!"

Tok bir sesle sorumuzu yanıtlarken, kıskıs gülüyordu Papandreu...

Ülkesinde milli gelirin yüzde 7'sini savunma harcamalarına ayırmak zorunda kaldıklarını ve bunun olumsuzluğunu belirten Papandreu, Türk ve Yunan halklarının birbirlerine karşı herhangi bir şeyleri olmadığını, bölgede kalıcı bir barış ortamının sağlanmasının bir bakıma **"devrim"** anlamına geleceğini, böylesi bir durumun her ülke açısından çok olumlu olacağını söyledi.

Türkiye ile diyaloğa ilişkin olarak da bilinen önkoşullarını tekrarlayan Yunanistan Başbakanı bu konuda, her zamanki gibi Ege ve Kıbrıs'a değindi.

"Türk liderliği, Ege'deki meşru statüyü kabul ettiğini bildiren yalın bir açıklama yapsın, iş biter" diye konuşan Papandreu, şöyle devam etti:

"Diyaloga hazırım, ama diyalog nedir? Kıbrıs'ın ne kadarının Türkiye'nin egemenliğine gireceğini görüşmek için masaya oturmak, diyalog değildir; bu ancak monolog olur. İki taraf arasında diyalog olacaksa son tahlilde ikisi de kazançlı çıkmalıdır. Kazanç eğer tek taraflı kalır, diğer taraf da kaybederse bunun adı diyalog değil, monolog olur. Kıbrıs'ın yüzde 37'si Türk işgali altında; 35 bin Türk askeri var adada. Kıbrıs, ne Yunandır ne de Türktür; orası Kıbrıs'tır. Türk askeri Kıbrıs'tan çekilmeden ve Türkiye, Ege'deki taleplerinden vazgeçmeden diyalog olamaz. Şimdilik böyle bir hava da göremiyorum."

Başbakan Papandreu, gayet iyi bildiğiniz o uzlaşmaz tutumunu bir kez daha yumuşak bir üslup ve enfes bir ingilizceyle özetlemiş oluyordu. Kendisine ek sorularımız vardı kuşkusuz, ama başkanın semineri kapatması, onları Papandreu'ya sormamızı engelledi. Bu kez kapıdan çıkarken kendisini yakaladık ve şu soruyu yönelttik:

"Sayın Başbakan, ne zaman bir Türk gazetecisi sizinle doğrudan mülakat yapabilecek?"

Papandreu gülerek elimizi sıktı, basın danışmanını işaret etti; onunla konuşabileceğimizi söyledi. Basın danışmanı ise Papandreu'nun Türk gazetecileri aracılığı ile Türk kamuoyuna söyleyebileceği bir şey olmadığını belirtti. Bu sözler gerçekten bir gazeteci olarak bizi bir hayli şaşırttı. Arkasından bir soru daha yönelttik ve dedik ki:

"Samimi olarak söyler misiniz, bir Türk gazetecisi Papandreu ile mülakat yapabilir mi?" Sorumuzu, basın danışmanı tıpkı patronu gibi tek sözcükle **"Hayır"** diye yanıtladı. Önceki gün de **"Ekonomik Beyin Fırtınası"** adını taşıyan bir oturumdan birlikte çıkarken, Papandreu'ya ayak üstü aynı soruyu yöneltmiştik. Boynumuzda asılı kimlik kartımıza şöyle bir göz attıktan sonra bir eliyle tokalaşırken, öbür eliyle de ağzına fermuar çeker gibi bir hareket yapmıştı.

İsviçre'nin bu şirin kayak merkezinde Papandreu işte böyle.

Türk-Yunan ilişkilerindeki kilitlenme öyle anlaşılıyor ki, daha sürecek.

Başbakan Özal, ne kadar **"diyalog"** derse desin Papandreu'nun kılını pek kıpırdatacağı yok. Neden kıpırdatsın ki? Türkiye'ye dönük uzlaşmaz tutumu, Washington'da ve diğer kimi Batılı odaklarda prim yapmaya devam ediyor. **"Yaramaz çocuk"** rolünü Batıya karşı başarıyla oynadığı söylenebilecek Yunanlı lidere karşılık, Sayın Özal'ın **"uysal çocuk"** rolü bugüne kadar Türkiye'ye ne kazandırdı, bilemiyoruz.

Ayrıca roller günün birinde değişebilir mi, onu da kestiremiyoruz...

Lübnan'da arabuluculuk yapan İngiliz din adamının 20 ocaktan beri haber yok

Terry Waite muamması

1 şubat

Dış Haberler Servisi — Lübnan'da kaçırılan yabancı rehinelerin salıverilmelerini sağlamak için terör gruplarıyla temaslar yaparken ortadan kaybolan ve 20 ocaktan bu yana haber alınamayan Anglikan Kilisesi temsilcisi Rahip **Terry Waite**'ın kaçırıldığı konusundaki kuşkular yoğunlaşıyor. AP'nin haberine göre, Lübnan'daki Müslüman gerillaların üst düzeydeki bir yetkilisi, Waite'ın, rehineleri ellerinde bulunduranlar tarafından kaçırıldığını söyledi.

Beyrut'ta yayımlanan bağımsız **An-Nahar** gazetesinin cuma günkü baskısında yer alan bir habere göre ise Waite perşembe günü Bekaa Vadisi'ndeki **Nahleh** ve **Bazzaniyeh** köyleri arasındaki yolda görüldü. Gazete, adının açıklanmasını istemeyen bir yetkiliye dayanarak verdiği haberde, bu kişinin **"Waite, rehineleri kaçıranlar tarafından alıkonulmuyor ve bir iki gün içinde Beyrut'a dönecek"** şeklindeki sözlerine yer verdi.

Ancak Waite'ın kaçırıldığı yolundaki haberler de yoğunluğunu koruyor. Adının açıklanmasını istemeyen bir Müslüman gerilla yetkilisi, Beyrut'ta Reuter ajansına yaptığı açıklamada, **"Aldığım istihbarata göre Waite dönemeyecek, çünkü kaçırıldı. Rehineler listesine o da eklendi"** dedi.

Bu arada Beyrut'ta yayımlanan haftalık **Al-Shiraa** dergisi, yine adını vermediği bir Müslüman yetkilinin, **"Waite'ın kaçırılmış olabileceği ihtimali var"**

şeklindeki sözlerine yer verdi.

Beyrut'taki son gelişmelerden sonra, başkentte kalmaya devam eden az sayıdaki gazetecilerden biri olan **Julie Filint** ise BBC Radyosu'nun yaptığı bir röportajda, Terry Waite'ın kaçırıldığına inandığını söyledi.

Filint, "**Eğer özgürse, radyo dinleyip gazete okuyabiliyorsa, herkesin ne kadar endişelendiğini öğrenip en basitinden konuşup bizi rahatlatabilirdi**" dedi.

Öte yandan, FKÖ lideri **Yaser Arafat**'ın yardımcılarından **Abu İyad**'ın, geçen kasım ayında Amerikalı rehine **David Jacobsen**'in serbest bırakılmasını sağlamak için, kaçıran kişilere ABD tarafından 2 milyon dolar fidye verildiği yolundaki açıklaması Amerikalı yetkililer tarafından doğrulanmadı.

BBC Radyosu ile yaptığı bir söyleşide Abu-İyad, rehinelerin kurtarılması için uğraşan Terry Waite'ın parayı, Jacobsen'ı 17 ay rehin tutan İran yanlısı İslami Cihad örgütüne nakit olarak ödediğini öne sürmüştü.

Duvar yazıları

RAGIP DURAN *1 şubat*

LONDRA — Kentin doğusu işçi sınıfının yuvası. Yaşlı erkek Londra'nın kulak kiri. Kaldırımlar perişan, sokaklar raşitik, binalar izbe, dükkânlar mezbele, boynu bükülmüş sokak lambalarının ve duvarlar lekeli. "**Ölümden önce hayat var mıydı?**" **Orwell**, "**1984**"ü yazarken buraları betimlemiş. King's Cross Caddesi'nden yukarı çıkarken, kötü bir arşivin siyah beyaz paslı filmini oynatıyorlar. "**Apocalypse Hotel**" (Kıyamet Han), hemen köşe başında. Manzara külüstür, ama duvarda bir yazı daha: "**Buraya sadece Cadillac park edilebilir.**"

Doğu Londra, eski üzüntülerin grotesk semtidir. İnsanları bile farklı. İyimserlikten müthiş tasarruf etmişler. Zincirlerinden başka yitirecekleri bir şey yok. Bir türlü de yitiremediler. Sevda Tepesi'ni hatırlatırcasına: Ahhh! Mount Pleasant (Zevk Tepesi) adını vermişler otobüs durağına. Cintoşun biri tırmanmış tabelaya, ispirtolu kalemle üç kelime eklemiş: "Kimin fantezisi yoktur?" Fantezi üretmek ruh ve vücut sağlığı. Fantezileri gerçekleştirmek yenilerine ray döşemek.

Cevat Çapan, bir şiirinde "**Fena halde Londra'ya benzeyen / kalabalık bir kentmiş cehennem**" demiş. Bu Londra, kızı olmayan kaynana. Doğusu lumpen üzüntüler semti. İnsan arabesk hisseder kendini ve mutlu olur. Neden mi? Öyle her şey sorulmaz. Çok meraklı turşu bozulmaz. Yine de birkaç ipucu işte... Cep defterini çıkarıp, duvar yazılarını not almaya başlayınca, "**Molotofkokteyliyle nasıl teori yapılır?**" sorusuna çok devrimci bir yanıt bulunur. Sonra "**Nüfus kâğıdınızı, banka kredi kartı olarak kullanın**" tavsiyesi, bir an pek mantıklı gelir. Öperim seni ensenden ey mantık!

Buz gibi havada, duvarda, **Tarkovski**'nin -ki umudun filinta katilidir- '**Kurban**' filminin afişi harıl harıl yanmaktadır. Alevleri, **Carlos Sauro**'nun -o da hem boğa hem balet- "**Enfes Aşk**" filminin afişlerini boyalamaktadır. Bu en güzel Çingene filminde, **Manuel de Falla**'nın gitarı, **Antonio Gades**'e filamencoyu üç buutlu bir hadise haline getirtmiştir: Tutku, kıskançlık ve kadın! Reklamcılıktan gelme Fransız film yönetmeni **Arnaud** ise **Umberto Eco**'nun "**Gülün Adı**" romanını sinemaya çıkarmış. Daha önceleri James Bond'çuluk yapmış olan **Sean Connery**, başrole oturmuştur. Afişte çok karanlık cemali. Adı gül değil de kül sanki.

Sinema şimdi daha da gündemde: Kısık ama hiddetli sesli, bizden biri bağırıyor: "**Düşman önümüzde. Sürü gelip yıkacak mı duvarı? Ve hâlâ umut var mı?**"

Suriye ile doğal gaza karşı su pazarlığı

ENİS BERBEROĞLU *2 şubat*

ANKARA — Türkiye, komşularından alacağı doğal gaza ilişkin politikasını netleştiriyor. Suriye doğal gazına karşılık su satmayı öneren Türkiye, Sovyet doğal gazı için Hamitabad Santralı'nın kapasitesini iki katına çıkarmayı, ayrıca Trakya'da yeni bir santral kurmayı tasarlıyor. Ancak, bu iki santral Sovyet doğal gazının kesilmesi halinde fuel-oille de çalışabilecek.

Türkiye, Suriye'de Türk sınırına 15 km. kadar uzaklıkta bulunan doğal gaz rezervlerinin işletilmesine ve çıkarılan doğal gazın önemli bir bölümünü almaya talip oldu. Bu çerçevede Suriye yönetimi ile anlaşan Amerikan Marathon Şirketi ile temasa geçen Türk Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) yetkilileri, projeye ortak olma niyetlerini duyurdular. Ancak, bu girişim henüz Suriye yönetimi nezdinde tekrarlanmadı. Suriye nezdinde resmi bir girişim için iki ülke arasındaki politik tansiyonun biraz düşmesinin beklendiğini belirten hükümete yakın bir kaynak, "**Suriye'nin de doğal gazını satabileceği başka bir ülke yok. O nedenle projenin başarı şansı çok yüksektir**" dedi.

Türk yönetiminin Suriye'den alınacak doğal gaza karşılık su satmayı önermesi bekleniyor. Uluslararası anlaşmalara göre Suriye'ye saniyede 500 metreküp su bırakan Türkiye'nin bu miktarı yine saniyede 700 metre küpe çıkarmasının yolları aranıyor. Sulama teknolojisinde gidilecek bazı değişiklikler ile amaçlanan tasarruf sağlanabilirse, Urfa Tüneli'nden sınıra kadar uzanacak bir boru hattı ile taahhüt edilen ek su miktarının Suriye topraklarına iletilmesi tasarlanıyor. Suriye doğal gazının da yine bir boru hattı ile taşınması ve özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde kurulacak sanayi tesislerinde kullanılması amaçlanıyor.

Türkiye'nin uluslararası anlaşmalar uyarınca Suriye'ye bıraktığı su miktarının bu ülkenin "**gereksinimini karşılamadığı**" gerekçesiyle yakınmalarına yol açtığı biliniyor.

KELEPÇELİ YAZILAR
Samim Lütfü (Ali Sirmen)
İkinci basısı çıktı: 480 lira (KDV içinde)
Tekin Yayınevi

Cumhuriyet

DOSTUM MOZART
Nadir Nadi
[illegible]

63. Yıl: Sayı: 22429 · Kurucusu: Yunus Nadi · 120 TL. (KDV dahil) 2 Şubat 1987 Pazartesi

Suriye ile doğal gaza karşı su pazarlığı

TPAO *Suriye'de Türk sınırına 15 kilometre uzaklıkta doğal gaz çıkaracak Amerikan Marathon Şirketi'ne ortak olmak ve çıkarılacak gazın büyük bölümünü almak için başvurdu.*
***Doğal** gaza karşılık su satmayı düşünen hükümet, Suriye nezdinde resmi girişim için iki ülke arasındaki havanın biraz daha yumuşamasını bekliyor.*

ENİS BERBEROĞLU

ANKARA — Türkiye, komşularından alacağı doğal gaza ilişkin politikasını netleştiriyor. Suriye doğal gazına karşılık su satmayı öneren Türkiye, Sovyet doğal gazı için Hamitabad Santrali'nin kapasitesini iki katına çıkarmayı, ayrıca Trakya'da yeni bir santral kurmayı tasarlıyor. Ancak, bu iki santral Sovyet doğal gazının kesilmesi halinde fuel-oille de çalışabilecek.

Türkiye, Suriye'de Türk sınırına
(Arkası Sa. 8, Su. 3'te)

Özal'ın ABD seferi bugün başlıyor

***Başbakan** Özal resmi nitelik taşımayan gezisinde, ABD Başkanı Reagan, Savunma Bakanı Weinberger, Dışişleri Bakanı Shultz ile görüşecek.*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Başbakan Turgut Özal, resmi bir nitelik taşımayan, ancak bir dizi ekonomik ve siyasi temaslarını yer alacağı ABD gezisine bugün çıkıyor. Özal'ın, aralarında Başkan Reagan'ın da bulunduğu bir dizi ABD'li yönetici, Senato ve Temsilciler Meclisi'nin bu grup üyesiyle yapacağı görüşmelerde Türkiye-ABD ilişkilerinin [illegible] ele alınması bekleniyor. Başbakan Özal, ayrıca ekono
(Arkası Sa. 10, Su. 7'de)

Yunan taşınmaz mallarına blokaj kalkıyor

Yunan vatandaşları 23 yıllık bir aradan sonra Özal'ın AET'ye verdiği söz uyarınca Türkiye'de kalan taşınmazlarını satabilecekler. Ancak satışların bedeli yurtdışına çıkarılamayacak.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Özal hükümetinin ünlü 1964 kararnamesini kaldırmasıyla birlikte, Yunan vatandaşlarının Türkiye'deki taşınmazlarına uygulanan blokaj kalkacak. Böylelikle Yunan vatandaşları 23 yıllık bir aradan sonra Türkiye'de kalan taşınmazlarını satma ola
(Arkası Sa. 10, Su. 6'da)

İspanya Dışişleri Bakanı Ankara'da

***Halefoğlu**'nun konuğu olarak Türkiye'ye gelen Ordonez'in iki ülke arasındaki siyasi ve ekonomik ilişkilerin yanı sıra Türkiye - AET ilişkilerine de ağırlık vermesi bekleniyor.*

NİLGÜN CERRAHOĞLU

ANKARA — İspanya Dışişleri Bakanı Francisco Fernandez Ordonez Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'nun konuğu olarak dün Ankara'ya geldi. Resmi temaslarına bugün başlayacak olan konuk bakanın iki
(Arkası Sa. 10, Su. 1'de)

ABD Dışişleri Bakanı Shultz 'Lübnan'a müdahaleye hazır olmalıyız' dedi

Gerilim dorukta

SHULTZ — Lübnan vebalı bölge gibi karantinaya alınmalı.

***ABD bedel açıkladı:** ABD Dışişleri Bakanı Shultz, Beyrut'u "Ortaçağ'da vebanın kol gezdiği bölgelere" benzeterek "karantina altına alınması gerektiğini" söyledi ve "Belirli bir hedefimiz olduğu ve ne yapacağımızı bildiğimiz zaman askeri güç kullanmamız gerektiğini düşünüyorum" dedi.*

***İslami Cihad'dan tehdit:** İslami Cihad Örgütü 4 Batılı rehine karşılığında İsrail'de tutuklu bulunan 400 Filistinli militanın serbest bırakılmasını, aksi halde rehineleri öldürecekleri tehdidinde bulundu. İsrail "teröristlerle pazarlık etmeyeceğini" açıkladı.*

Dış Haberler Servisi — Rehineler krizi, İran-Irak savaşı ve ABD savaş gemilerinin hareketlenmesi ile son günlerde aniden tırmanan Ortadoğu bunalımına, ABD Dışişleri Bakanı George Shultz'un demeci ve Filistin'in Kurtuluşu İçin İslami Cihad örgütünün tehdidi ile yeni halkalar eklendi.

İran yanlısı İslami Cihad örgütü, ABD'ye meydan okuyarak, İsrail'de tutuklu bulunan 400 militanın bu hafta içinde salıverilmesini, aksi takdirde 3 Amerikalı ve 1 Hintli rehinenin öldürüleceğini bildirdi. İsrail, "teröristlerle pazarlık etmeyeceğini" açıkladı. ABD'de yayınlanan haftalık bir dergiye demeç veren Dışişleri Bakanı George Shultz ise, "Lübnan'a askeri müdahaleye hazır olmalıyız" dedi. Bu arada, Lübnan'ın ulusal havayolu şirketi MEA, Beyrut'a gidiş-geliş tüm seferlerini durdurdu ve havaalanını kapattı.

"Filistin'in Kurtuluşu İçin İslami Cihad" adına Beyrut'ta Batılı bir haber ajansına gönderilen bildiride, dört Batılı rehine ile İsrail'de tutuklu 400 Filistinli militanın takası istenerek şu ifadeye yer verildi: "Bu takas bir hafta içinde gerçekleşmezse elimizdeki rehineleri öldürüp cesetlerini Kıbrıs'ın çöplüklerine atacağız." Bildiride, "400 mücahidin alışlarının Kızıl Haç örgütünce bir uçağıyla Şam'a gönderilmesi" talep edilerek, "Bu da rehineleri için ayda serbest bırakacağız" denildi.

Adı geçen örgüt, Reagan yönetimine meydan okuyarak ABD'nin Lübnan'a askeri bir müdahalede bulunması "umudunu" belirttiği bildiride, "Uzun zamandır ABD'yi Lübnan batağına çekmek ve onunla boy ölçüşmek istiyoruz" ifadesini kullandı. Bildiride, İsrail'de tutuklu bulunan militanların serbest bırakılmasının ABD'nin sorumluluğu altında olduğu iddiasına da yer verildi.

İsrail, Lübnan'da rehin tutulan dört kişinin serbest
(Arkası Sa. 8, Su. 5'te)

IRAK'IN ZAFER İDDİASI 3. Sayfada

İşadamları hükümeti uyardı:

Sosyal dengeye dikkat

***Hür** Teşebbüs Konseyi'nin önceki akşam yapılan toplantısından sonra açıklanan bildiride, "Toplumda sosyal dengenin bozulmaması için gerekli sosyo ekonomik tedbirlere önem verilmesi ve haksız kazançların önüne geçilmesi" istendi.*

Ekonomi Servisi — Hür Teşebbüs Konseyi'nin önceki akşam yapılan toplantısından sonra açıklanan bildiride, "toplumda sosyal dengenin bozulmaması için gerekli sosyo ekonomik tedbirlere önem verilmesi ve haksız kazançların önüne geçilmesi" istendi. Türk ekonomisinin güncel sorunlarına değinen Hür Teşebbüs Konseyi, kamuoyuna açıkladığı bildiride, kredi faizlerinin düşürülmesi, AET ile ilişkiler ve denizcilik sektörüne ilişkin isteklerini de sıraladı. Bildiride, ihracata dönük yatırımların yeterince teşvik edilmemesi sonucu döviz bütçesinin zorlanabileceğine dikkat çekildi.

Hür Teşebbüs Konseyi'nin 5. toplantısı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Yönetim Kurulu Başkanı Ali Coşkun'un
(Arkası Sa. 10, Su. 3'te)

Özal'dan, 175. maddenin değiştirilmesi karşılığında muhalefete öneri

Yasaklar için 3-4 ay içinde referandum

***Yasakları** Önce 175'i değiştirelim. Ondan sonra geçici 4. maddenin, yani siyasi yasakların kaldırılması için hemen referanduma gidelim. Hem de bu yıl, yani birkaç ay içinde. **Koltukları gider:** Ne Erdal İnönü, Ecevit'in yasağının kalkmasını istiyor ne de DYP Demirel'in yasağının kalkmasını istiyor. Onlar kendi koltukları gider diye korkuyor. **Papandreu'ya:** Papandreu'nun, Türkiye'nin AET üyeliğine "hayır" demesi normaldir. Başka türlü konuşmasını zaten beklemezdim. Ama AET'deki diğer devletlere, Papandreu'nun arkasına saklanmak yakışmaz.*

Özal: Koltukları gider

YALÇIN DOĞAN

ANKARA — Amerika'ya gitmeden önce Başbakan Turgut Özal ile dün telefonda sohbet ettik. Bir gün önce Davos'ta Yunanistan Başbakanı Papandreu'nun Türkiye-AET ilişkilerine yönelik tavrı, kendisinin Amerika gezisi ile şu sıralarda gündemde bulunan iç politika konularına ilişkin görüşlerini aldık. Başbakan Özal'la telefonda yaptığımız söyleşi aynen şöyle:

"—Sayın Başbakan, herhalde bugün gazeteleri gördünüz. Yunan Başbakanı Papandreu dün Davos'ta yaptığı konuşmada ve kendisine Genel Yayın Müdürümüz Hasan Cemal'in yönelttiği soru üzerine aynen, 'Türkiye'nin AET'ye girmesine karşıyım' diyor. Siz de bu yıl AET'ye başvuracağınızı söylüyorsu-
(Arkası Sa. 8, Su. 1'de)

ÖZAL: ARAPLARA MÜLK SATIŞI İÇİN ANAYASAYI DEĞİŞTİRİRİZ
11. Sayfada

Ve DSP'nin formülü

ECEVİT VE KORKMAZ:

1- Anayasa değişikliğinde Özal formülünü benimsememiz söz konusu değil. İlke olarak anayasanın kolay değişmesinden yanayız.
2- Bugünkü seçim sistemiyle yüzde 35 oy alan bir parti, Meclis'te salt çoğunluk sağlayabilir. Anayasa, yüzde 35 oy almış bir partiye teslim edilemez.
3- Anayasa değişikliğinde salt çoğunluk önemli olacaksa, önce seçim sistemi değiştirilmeli ve seçmenden yüzde 51 oy alamayan parti, Meclis'te salt çoğunluk sağlayamamalı.
4- Eğer değişiklikte referanduma gidilecekse, önce toplumsal örgütlerin, o arada sendikaların siyasal tartışmalara girmesi sağlanmalı.
5- Bugünkü Meclis yeterince demokratik seçimlerle oluşmamıştır. Onun için bu Meclis, anayasa değişikliğini kolaylaştırmakla yetinmeli.
6- Anayasanın kolay değiştirilmesiyle geçici 4. madde birbirine karıştırılmamalı.

8. Sayfada

İNÖNÜ ADANA'DA

Bedelli askerlik eşitsizlik yaratır

Hükümet fütursuz

***SHP** Genel Başkanı İnönü Adana'da yaptığı konuşmada, Yabancılara Mülk Yasası kararının gerekçesini yayımlamayan ve satışa devam eden "kayıtsız ve fütursuz" hükümetin mali sorumluluk altına da girdiğini söyledi.*

7. Sayfada

CİNDORUK BURSA'DA

Zirve yapılmazsa mitingler başlar

Çözüm zirve

***DYP** Genel Başkanı Cindoruk, partilerarası zirvenin gerçekleşmemesi halinde millete gideceklerini vurgularken, anayasa değişikliğini bir dahaki Meclisin yapması gerektiği görüşünü savundu.*

7. Sayfada

THE ILLUSTRATED LONDON NEWS

Atatürk ve manevi kızı Nebile

The Illustrated London News adlı İngiliz gazetesi, 23 Şubat 1929 tarihli sayısının kapağında Atatürk'ün, manevi kızı Nebile Hanım'la dans ederken çekilmiş bir fotoğrafına yer vermişti. Bu fotoğraf, Nebile Hanım'ın Türkiye'nin Viyana Büyükelçiliği kâtibi Raşit Beyle evlendiği gün Çankaya'da verilen baloda çekildi. Derginin kapağındaki fotoğraf altında aynen şöyle yazıyor: "Türkiye'deki resmi hayatın sosyal yanı yukarıdaki resmin de gösterdiği gibi Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa'nın enerjik, reformcu yönetimi altında tümüyle 'Batılılaşmış' bulunuyor. Bu ilginç fotoğraf kısa bir süre önce Atatürk'ün evlat edindiği Nebile Hanım'ın, Türkiye'nin Viyana Büyükelçiliği kâtibi Raşit Bey'le evlendiği gün evinde verdiği bir baloda çekilmiş. Gazi Paşa olarak anılan Cumhurbaşkanı, balonun açılışını gelinle dans ederek yaparken görülüyor. Fotoğrafta görülen erkek ve kadın kostümü Kipling'in (Rudyard Kipling-ünlü İngiliz yazar). "Olması gereken gece giysisi" sözlerini yazarken kafasında neyin yattığına tam bir örnek teşkil ediyor."

Ne Yapsak?..

DAVOS — Çaresizdik, bir pazar sabahı olmasına karşın erkenden kalkıp program gereği 20 kadar gazeteci toplanmıştık. Konumuz, basınla siyasal iktidarlar arasındaki ilişkilerdi.

Nasıl ki politikacılar, devlet adamları bir araya geldiklerinde basını, gazetecileri haklı haksız eleştirmeyi pek severler, itiraf edelim, biz gazetecilerin de onlardan bu konuda pek öyle farkımız bulunduğu söylenemez. Bizler de siyaset sahnesinde boy gösterenleri gıyaplarında eleştirmekten bayağı zevk alırız.

Bu kez daha çok Washington ve Moskova kaynaklı "dezenformasyon" olaylan dolayısıyla çeşitli örneklerle siyaset adamlarına, hükümetlere yüklenildi. Çernobil'den başlanarak Sovyet yönetimine, Kaddafi hakkındaki kampanya nedeniyle Amerikan yönetimine
(Arkası Sa. 8, Su. 1'de)

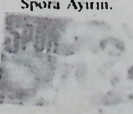
HASAN CEMAL

2 AIDS'li özel bakımda

***Biri** kadın, biri erkek iki AIDS'li hastaya, İstanbul Tıp Fakültesi Enfeksiyon Hastalıkları Bölümü'nde özel olarak bakılacak.*

İstanbul Haber Servisi — İstanbul Tıp Fakültesi'nde bir süredir tedavi edilmekte olan biri kadın iki hastada AIDS virüsü bulunmasından sonra Fakülte
(Arkası Sa. 8, Su. 1'de)

Yarın Salı.
Salı'yı Spora Ayırın.

Göçük altında kalan bir işçiden umut kesildi

Madenden 7 ceset çıkarıldı

ZONGULDAK (Cumhuriyet) — Zonguldak'ın Kozlu bölgesinde önceki gün meydana gelen göçük olayında toprak altında kalan 8 işçiden dün de 6 işçinin cesetleri çıkarıldı. Göçük altında bulunan bir işçiden umut kesildi.

Göçük altından önceki akşam çıkarılan Abdullah Yılmaz'ın cesedinden sonra dün de kazmacı işçisi İsmail Gökgöz, nezaretçi Ahmet Korkmaz, taban ustası Mevlüt Sayın, domuzdamı ustası Hasan Aksoylu, domuzdamcı Recep Demir ile taban işçisi Hasan Özdemir'in cesedi çıkarılarak ailelerine teslim edilmek üzere SSK Hastanesi'ne gönderildi.

Yetkililer, göçük altında kalan ve hayatından umut kesilen Hasan Turgut'un toprak altından çıkarılması için çalışmaların süre düğünü bildirdiler.

Kurtarma çalışmalarını izleyen işçi aileleri, "Madencilerin kaderinin böyle olduğunu, hemen hemen her gün meydana gelen iş kazası nedeniyle ölümlerin, böyle çok sayıda olduğu zaman ilgi çektiğini" belirterek, ilgililerin tutumundan yakındılar.
(Arkası Sa. 10, Su. 5'te)

ABD Dışişleri Bakanı Shultz 'Lübnan'a müdahaleye hazır olmalıyız' dedi

Gerilim dorukta

2 şubat

Dış Haberler Servisi — Rehineler krizi, İran-Irak savaşı ve ABD savaş gemilerinin hareketlenmesi ile son günlerde ansızın tırmanan Ortadoğu bunalımına, ABD Dışişleri Bakanı **George Shultz**'un demeci ve Filistin'in Kurtuluşu İçin İslami Cihad örgütünün tehdidi ile yeni halkalar eklendi.

İran yanlısı İslami Cihad örgütü, ABD'ye meydan okuyarak, İsrail'de tutuklu bulunan 400 militanın bir hafta içinde salıverilmesini, aksi takdirde 3 Amerikalı ve 1 Hintli rehinenin öldürüleceğini bildirdi. İsrail, **"teröristlerle pazarlık etmeyeceğini"** açıkladı. ABD'de yayımlanan haftalık bir dergiye demeç veren Dışişleri Bakanı **George Shultz** ise **"Lübnan'a askeri müdahaleye hazır olmalıyız"** dedi. Bu arada, Lübnan'ın ulusal havayolu şirketi MEA, Beyrut'a gidiş-geliş tüm seferlerini durdurdu ve havaalanını kapattı.

"Filistin'in Kurtuluşu İçin İslami Cihad" adına Beyrut'ta Batılı bir haber ajansına gönderilen bildiride, dört Batılı rehine ile İsrail'de tutuklu 400 Filistinli militanın takası istenerek şu ifadeye yer verildi: **"Bu takas bir hafta içinde gerçekleşmezse elimizdeki rehineleri öldürüp cesetlerini Kıbrıs'ın çöplüklerine atacağız."** Bildiride, **"400 mücahidin uluslararası Kızıl Haç örgütünün bir uçağıyla Şam'a gönderilmesi"** talep edilerek, **"Biz de rehineleri aynı anda serbest bırakacağız"** denildi.

Adı geçen örgüt, Reagan yönetimine meydan okuyarak ABD'nin Lübnan'a askeri bir müdahalede bulunması **"umudunu"** belirttiği bildiride, **"Uzun zamandır ABD'yi Lübnan batağına çekmek ve onunla boy ölçüşmek istiyoruz"** ifadesini kullandı. Bildiride, İsrail'de tutuklu bulunan militanların serbest bırakılmasının ABD'nin sorumluluğu altında olduğu iddiasına da yer verildi.

İsrail, Lübnan'da rehin tutulan dört kişinin serbest bırakılması karşılığında İsrail'de tutuklu 400 gerillanın salıverilmesi yolunda öne sürülen koşulu reddetti. Sağ kanattaki Likud blokuna üye Başbakan **İzak Şamir**'in sözcüsü **Avı Pazner**, **"İlke olarak teröristlerle pazarlık etmediklerini"** söyledi. İşçi Partili Enerji Bakanı **Moşe Şahal** da, aynı görüşü savunarak, **"Terörizmle mücadele etmek için, teröristlerin isteklerine boyun eğmemek gerekir. Aksi takdirde, terör daha da artar"** dedi. Bir İsrailli hükümet yetkilisi de ABD'den bu konuda bir isteğin kendilerine ulaşmadığını belirterek, **"Amerikalılar böyle bir şeyi bize teklif bile etmez"** diye konuştu.

"Filistin'in Kurtuluşu İçin İslami Cihat"örgütü adını ilk kez geçen hafta Beyrut'ta 3'ü Amerikalı, biri Hindli 4 örgütün üyesinin kaçırılmasıyla duyurmuş, 29 ocakta da bir bildiriyle **"Lübnan'a bir saldırı halinde bütün rehineleri öldüreceği"** tehdidini ileri sürmüştü.

Siyasal gözlemciler, adı geçen örgütün gerçekte İran yanlısı Şii terörist örgüt **"İslami Cihad"**'dan başkası olmadığını ve hedef şaşırtmak için böyle bir ad değişikliğine başvurulduğunu iddia ediyorlar. Bu çevrelere göre, İsrail'de tutuklu çoğu Filistinli militanın takas edilmek istenmesi de bu şaşırtma planının bir parçası. Çünkü Şii terörist **İslami Cihad** örgütü, şimdiye dek Batılı rehineleri İran'ın dış politika hedefleri doğrultusunda pazarlık kozu olarak kullanıyordu.

SHULTZ'UN DEMECİ

İslami Cihad'ın ABD'ye meydan okuyan bu bildirisinin öğrenildiği saatlerde ABD'de yayımlanan haftalık **"US News World Report"** dergisinde de Dışişleri Bakanı George Shultz'un Lübnan'da bir askeri müdahale olasılığına ilk kez açıkça değinen bir demeci çıkıyordu.

Shultz, demecinde Beyrut'taki durumun bugün için son derece karışık olduğunu vurgulayarak, suçsuz insanlara kötülük yapmak için askeri güç kullanmak istemediklerini belirtti. ABD Dışişleri Bakanı, Beyrut'u **"Ortaçağ'da vebanın kol gezdiği bölgelere"** benzeterek, **"Bu nedenle, bölge karantina altına alınmalı"** dedi ve sözlerini şöyle sürdürdü: **"Belirli bir hedefimiz olduğu ve ne yapacağımızı tam olarak bildiğimiz zaman askeri güç kullanmamız gerektiğini düşünüyorum."**

KIBRIS'TAKİ ÜSLER

Kıbrıs muhabirimiz **İzzet Rıza Yalın**'ın bildirdiğine göre, Güney Kıbrıs'taki Agratur Üssü'ne dün ve önceki gün de malzeme indirildi. Üs çevresindeki gözlemciler, deniz açıklarından gelen helikopterlerin İngiliz üssüne niteliği bilinmeyen paketler indirildiğini izlediler.

Rumca gazeteler, üsler bölgesinde gizliliğin sürdüğünü, gizli bir hareketlilik içinde olan İngilizlerin Amerikalılarla bilinmez bir ortak uygulama içinde olduklarını kaydettiler.

AP'nin haberine göre de Lübnan Havayolları (MEA), Lübnan'la ilgili uçuşlarını durdururken, Beyrut Havaalanı'nda yer hizmetleri vermeyi de belirsiz bir süre için askıya aldı. Böylece Beyrut'un Müslüman batı kesiminde bulunan havaalanı fiilen uçuşlara kapanmış oldu. Bu karardan sonra, Romanya ve Çekoslovakya havayollarına ait iki uçak Beyrut'a inemeyerek yolcularını Kıbrıs'ın Larnaka kentine ve Suriye'nin başkenti Şam'a götürdüler.

TERRY WAITE'IN DURUMU

1985'ten beri Batılı ülkeler ile terörist örgütler arasında rehinelerin kurtarılması için aracılık eden İngiliz rahip **Terry Waite**'ın durumu esrarını koruyor. 12 ocaktan beri Beyrut'ta teröristlerle yüz yüze temaslar yapan ve 20 ocaktan beri kendisinden hiçbir haber alınamayan Terry Waite'in kaçırılmış olduğu iddiaları yoğunluk kazanırken Dürzi lider **Velid Cunblat**, kendisinin onun yerine rehin alınmasını önerdi. Cunblat bu öneriyi adını açıklamadığı bir siyasi partiye yaptığını belirtti, ancak ne yanıt aldığını söylemedi.

FKÖ'nün ikinci adamı durumundaki **Ebu İyad**'ın **"Amerikan istihbarat servislerinin bir örtüsünden**

başka bir şey değil'' sözleriyle nitelediği Terry Waite'in **"Benim için fidye ödemeyin"** mesajı bırakmış olduğu öğrenildi. İngiliz Kilisesi'nin açıklamasına göre rahip Waite son Lübnan gezisine çıkmadan önce Canterbury Başpiskoposu'na bir mesaj bırakarak, kaçırıldığı takdirde hiç kimsenin kendisini aramak için tehlikeye atılmamasını ve salınması için fidye ödenmesinin ya da takas edilmek üzere kimsenin teröristlere teslim edilmemesini istedi.

ALMANYA'YA ŞANTAJ

Öte yandan Alman **"Bild Am Sonntag"** gazetesinin iyi haber alan kaynaklara dayanarak verdiği habere göre iki Federal Alman ve dört Amerikalıyı rehin tutanlar toplam 50 milyon dolar fidye istediler. Gazeteye göre, fidye, rehinelerin salıverilmesi için ilk koşulu oluşturuyor ve fidye ödenmediği takdirde F.Almanyada kanlı saldırılar düzenleme tehdidinde bulunuluyor.

İlhan Selçuk'a dava

3 şubat

İstanbul Haber Servisi — İstanbul Basın Savcılığı yazarımız **İlhan Selçuk**'un **"Hülle Partisi?"** başlıklı yazısını Milli Güvenlik Konseyi üyelerini **"kötüleyici ve küçük düşürücü"** nitelikte değerlendirerek **İlhan Selçuk** ve Yazı İşleri Müdürümüz **Okay Gönensin** aleyhine dava açtı. Bilirkişi Prof. Dr. **Kayıhan İçel**'in raporuna dayanılarak açılan davada, Selçuk ve Gönensin'in 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılmaları istendi.

25 Aralık 1986 tarihinde **"Pencere"** köşesinde **İlhan Selçuk** tarafından yazılan **"Hülle Partisi?"** başlıklı yazı ile ilgili olarak bilirkişilik yapan Prof. Dr. **Kayıhan İçel** tarafından hazırlanan raporda şu görüşlere yer veriliyor: **"... yazıda 12 Eylül hareketinin sermaye sınıfının güdümünde bir darbe olduğu belirtilerek ve özellikle Kemalizme karşı bir darbe niteliğini gösterdiği, Atatürkçülüğün içeriğini boşaltarak Atatürkçülük kılıfı altında bu hareketin yürütüldüğü, MGK'nın Atatürk'ten kalan kurum ve kuruluşların hepsini yok ettiği kaydedilerek; MGK'nın icraatı 'kötülenmekte'dir. 2969 sayılı kanunun 1. maddesinin C bendinde ihdas olunan bu suçun gerçekleşmesi için bendde sözü edilen kuruluş, makam veya kişilere hakaret edilmesi gerekli olmayıp 'kötüleyici veya küçük düşürücü' muhtevaya sahip ağır tenkit yeterlidir. Bu itibarla yazı 2969 sayılı kanunun 1/c bendine aykırı görülmüştür."**

Bilirkişi raporu ve **İlhan Selçuk** ile **Okay Gönensin**'in ifadelerinin alınmasından sonra iddianama düzenleyerek dava açan İstanbul Basın Savcısı **Hüseyin Şermet** **"..leyh ve aleyhteki delillerin takdiri görevli mahkemeye ait olmak üzere her iki sanığın eylemlerine uyan 2969 sayılı kanunun 1/c maddesi gereğince ayrı ayrı cezalandırılmalarını"** istedi. İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde açılan davaya 17 Mart 1987 saat 10.00'da başlanacak.

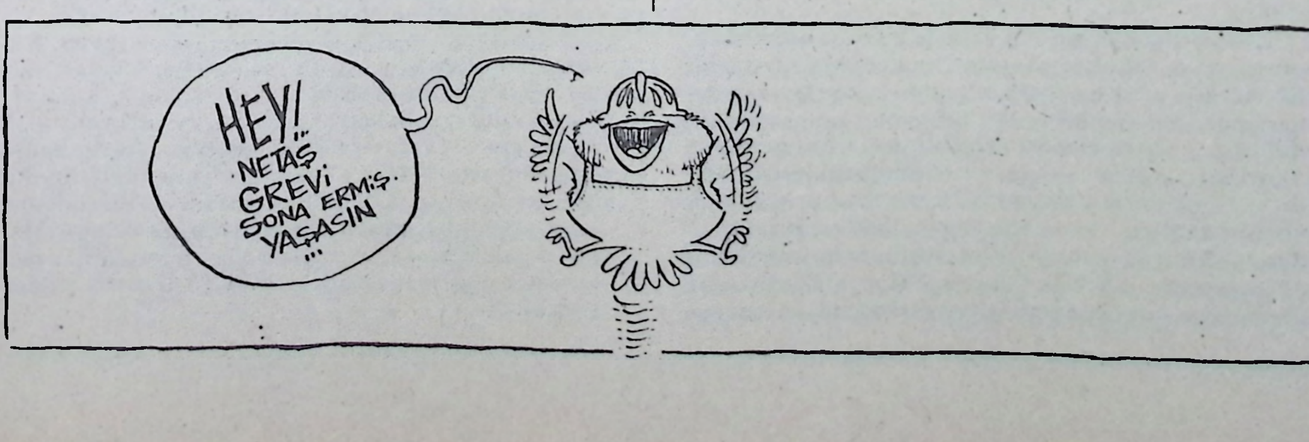
Yeni Gündem dergisine Yılmaz Güney için dava

3 şubat

İstanbul Haber Servisi — **Yılmaz Güney**'e ait bilgi ve fotoğrafları yayımlayan Yeni Gündem dergisi aleyhine **"Olağanüstü Hal Yasası"**na aykırılıktan dava açıldı.

İstanbul Basın Savcılığı'nca Yazı İşleri Müdürü **Cengiz Turhan** aleyhine açılan davada, derginin geçen yıl aralık ayında yayımlanan 41. sayısında yer alan **"Gölgedeki kızı Elif anlatıyor. Paylaşılamayan sevgi"** başlıklı **Yılmaz Güney** ile ilgili haber ve fotoğrafların 2935 sayılı Olağanüstü Hal Yasası'na aykırı olduğu öne sürüldü. 1. Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı'nın 67 nolu bildirisinin, 1 nolu Olağanüstü Hal Yasası'nın 6. maddesi ile yürürlükte olduğu belirtilen iddianamede, derginin 41. sayısından başka 42 ve 46. sayılarında da **Yılmaz Güney** ile ilgili bilgi ve fotoğraflar yayımlanarak suçun tekrarlandığı öne sürüldü. Olağanüstü Hal Yasası ile yürürlükte bırakılan 1. Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı'nın 15 Nisan 1983 tarih ve Haydar Saltık imzalı 67 nolu bildirisinde şöyle deniliyor:

"Türk vatandaşlığından çıkarılan Yılmaz Güney (Pütün) ile Cem Muhtar Karaca'ya ait her türlü resim, yazılı eser, kaset, plak, film ve video bantlarının basımı, yayını, dağıtımı, bulundurulması, taşınması ve 1. Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı sorumluluk bölgelerine sokulması 1402 sayılı kanunun 3/c maddesi uyarınca yasaklanmıştır."

Yabancılara mülk satışı için sert tartışma

Özal ve Anayasa Mahkemesi'nden karşılıklı suçlama

4 Şubat

ANKARA/NEW YORK (Cumhuriyet) — Anayasa Mahkemesi üyesi **Yekta Güngör Özden**, yabancılara mülk satışına olanak veren yasanın iptaliyle ilgili olarak Başbakan **Turgut Özal'ın "kararın anlayışlarına uymayacağı"** yolundaki sözlerini sert bir dille eleştirdi, **"Başbakan'ın anlaması, kararımızın uygunluk koşulu değildir. Bir Türk yurttaşı olarak Başbakan'ın sorumsuzca davranışını, yargıyı tanımak istemeyen tutumunu yadırgadım, kendisine yakıştıramadım"** dedi.

New York'ta bulunan Başbakan Turgut Özal ise buradan ağır bir yanıt göndererek, Özden'i **"milli menfaatlerden anlamamakla"** suçladı. Özal bu ifadesi ile dolaylı olarak Anayasa Mahkemesi'ni karşısına alınış oldu.

Anayasa Mahkemesi üyesi Yekta Güngör Özden, ANKA'ya yaptığı açıklamada, Özal'ın Türkiye Cumhariyeti Başbakanı olduğunu unutmaması gerektiğini belirterek, **"Söylediklerinin nereye gittiğini de bilmelidir"** diye konuştu.

Yekta Güngör Özden, Başbakan Özal'ı Anayasa Mahkemesi'ne karşı kışkırtıcı olmakla da suçladı.

Özden'in açıklaması aynen şöyle:

"Yabancılara Toprak Satımına İlişkin İkinci Yasa'nın iptali kararı, anayasanın 'hemen yayımlanır' demesine karşın, gecikerek yayımlanmıştır. Yayımdan sonra karara uymak zorunda olan Başbakan Sayın Turgut Özal'ın, alaylı biçimde iki gün üst üste sürdürdüğü konuşmaları üzücü ve düşündürücüdür. 'Hukukçu olmadığını ve anlayamadığını' söyledikten sonra susmayıp ne pahasına olursa olsun sonuç alacağını bildirmesi, mahkememize karşı bir tür kışkırtıcılık durumunu sergilemektedir ve hukuka saygı gereğiyle asla bağdaşmamaktadır. Kararı beğenmeyebilir, eleştirebilir, ama kararı veren organı düelloya davet eder gibi tavır koyamaz. Hukuk, politikaya alet edilemez ve alanı dışına çekilemez. Mahkemelerin, kararlarını savunmak zorunda bırakıldıkları yerde kargaşa başlar. Hukuk devletinde bir başbakan her şeyden önce hukukun üstünlüğünü, anayasanın önceliğini kabul etmeli, bunu değişmez ilke bilmelidir, 'Ben ne istesem olacaktır, ne desem doğrudur' anlayışının hukukta yeri yoktur, bu tür direnmeler, demokrasi için, hukuk devleti için sakıncalıdır. Devlet adamları için de acı bir görünümdür.

Ülkemiz gerçeklerini gereğiyle kavrayamamışken, anayasaları, yasaları, koşulları ve özellikleri ayrı öbür ülkelerden anayasa uzmanı gibi örnek getirmeye çalışmaları, bu alanda yeterli bilgiden yoksun bırakıldıklarını göstermektedir. Kararımızı birkaç kez daha okurlarsa, sanırım yanılgılarını anlayacaklardır. Kaldı ki, başbakanın anlaması, kararımızın uygunluk koşulu değildir. Yasa için düşünülebilecek referandum yolunu yargı kararı için düşünmek, hukuk dışı düşmektedir. Bir Türk yurttaşı olarak Başbakanın sorumsuzca davranışını, yargıyı tanımak istemeyen tutumunu yadırgadım, kendisine yakıştıramadım. Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı olduğunu unutmamalı, söylediklerinin nereye gittiğini de bilmelidir. Esefle karşılanan bu tutumu yerine, rejimin güvencesi olan Anayasa Mahkemesi'ni daha güçlü kılacak, gereksinimlerini giderecek çalışmalara destek olmalı idi. Şimdi gölge etmemesini dilemek zorunda kalıyorum. Hepimiz gideceğiz, kurumlar yaşayacak. Kurumları yıpratmak, görev bilinciyle uyuşmaz. Bağımsız, yansız, anayasayı korumaktan başka amacı bulunmayan mahkememiz, kimsenin dediğine, diyeceğine bakmadan çalışır. Üyeleri, ulus ve ülke yararını, hukukun üstünlüğüne içtenlikle inanarak, anayasayla birlikte özenle korurlar. Bu kutsal sayılacak çabaları nedeniyle vicdanlarını yastık yapıp yatarlar.

Uygulama, anayasadan kaynaklanan ayrılıkları yansıtmıştır. Verildiği gün kararın yürürlüğe girmesi ve yürütmenin durdurulması konularında, anayasanın yetersiz kaldığı anlaşılmıştır. Anayasa yargısıyla, uygunluk denetimiyle ilgili boşluklar kapatılmalı, kimi sınırlamalar kaldırılmalıdır. Egemenliğin yasama bölümü TBMM'de, yargı bölümü bağımsız mahkemelerdedir. Yargı denetimine katlanmak, demokrasinin erdemidir. Hukuka saygıya çağıracak yerde, hukuku engellemeye yönelik çalışmaların takdiri yüce Türk ulusunundur.

Yargıya gözdağı vermeye kalkışılamaz, yargıyla oynanamaz. Yargının temiz yapısı ve onurlu duruşu, demokrasinin en sağlıklı dayanağıdır."

Arkadaşımız Sedat Ergin'in haberine göre, Başbakan Turgut Özal, New York'ta Türk gazetecilerle görüşürken, Anayasa Mahkemesi üyesi Özden'in kendisine yönelik eleştirileri gündeme geldi. Özal, gazetecilerin Özden'in açıklamasını anımsatmaları üzerine Anayasa Mahkemesi'nin yabancılara mülk satışı konusundaki kararına ilişkin görüşlerini yineledi ve şunları söyledi:

"Anayasa Mahkemesi'nin kararının garibime gittiğini söylemiştim. Ben hukukçu değilim. Bunlardan anlamam... Ama bu konularda bizden çok daha ileri ülkeler var. İşte İngiltere, işte Amerika, işte Fransa... Avrupa ülkelerinin hiçbirisinde, mütekabiliyet yoktur. Arap ülkeleri oralardan mülk alırlar..."

Özal daha sonra Kuveyt'in son İslam Zirvesi'nde Kıbrıs konusunda **"ayak sürdüğü"** yolunda haberler çıktığını da anımsatarak şöyle devam etti:

"Ben bunun niye böyle olduğunu söyleyeyim. Kuveytlilerin Kıbrıs'ta büyük yatırımları, villaları vardır. Onların anayasasına aykırı değildir, ama biz bunları buraya alamayız... Bizim siyasetimiz yanlış tarafa gider. O arada dikkat ederseniz biz bu kanunu getirirken, 'Türkiye'nin milli menfaatleri' diye bir hüküm koyduk. İşte milli menfaat de buradadır. Anayasa Mahkemesi üyesi Sayın Yekta Güngör Özden bunları anlamaz... İleride bir referandum mekanizması getiririz, böyle konular halkın önüne getirilir."

Başbakan New York'tan Tahran'a mesaj gönderdi

Özal'ın girişimiyle ABD'li gazeteci serbest

SEDAT ERGİN/ŞEBNEM ATİYAS *5 Şubat*

NEW YORK — İran'da, geçen hafta sonundan bu yana gözaltında bulundurulan ABD'li gazeteci **Gerald Seib**'in sınır dışı edilmesi kararlaştırıldı. Seib'in serbest bırakılması için Türkiye'nin devreye girerek aracılık yaptığı bildirildi. Başbakan Turgut Özal'ın, üç günden beri bulunduğu New York'tan Tahran Büyükelçiliğimizle temas kurarak gelişmeleri sürekli izlediği de kaydedildi.

İran, **Kerbela-5** harekâtını izlemek üzere ülkeye davet ettiği çok sayıda yabancı gazeteci arasında bulunan **The Wall Street Journal** gazetesi muhabiri Gerald Seib'i, İsrail hesabına casusluk yaptığı iddiasıyla gözaltına almıştı. Dün bir açıklama yapan İran İslam Cumhuriyeti yetkilileri, Seib'in sınır dışı edilmesinin kararlaştırıldığını ve bundan böyle ülkeye girişinin yasaklandığını duyurdu.

Öte yandan New York Times gazetesi dünkü sayısında Seib'in serbest kalması için başta Türkiye ve Pakistan olmak üzere bazı "**dost**" ülkelerin devreye girdiklerini haber verdi. New York Times'ın, Washington'daki bazı ABD'li yetkililere dayanarak verdiği haberde söz konusu "**dost**" ülkelerin Gerald Seib'in bırakılmasında İsviçre'nin de bazı girişimlerinin olduğu kaydedildi. ABD Dışişleri Bakanı George Shultz da Gerald Seib'in serbest bırakılmasını "**pek çok hükümet ve ilişki kaynakları**" şeklinde açıklarken, yalnızca İsviçre'nin adını verdi.

Türkiye'nin, ABD'li gazetecinin bırakılması yolundaki girişimlerinin bizzat New York'ta bulunan Başbakan Turgut Özal tarafından yürütüldüğü öğrenildi. Başbakan'a yakın kaynaklar, Özal'ın bu yoldaki girişimlerini doğrularken, Başbakan'ın Tahran Büyükelçiliği ile üç günden beri temas kurarak Büyükelçi **Volkan Vural**'a talimat verdiğini ve Vural'ın bu talimatlar çerçevesinde Seib'le ilgili bazı temaslarda bulunduğunu belirttiler.

Büyükelçi Volkan Vural'ın Başbakan Turgut Özal'ın bir mesajını, İran İslam Cumhuriyeti Başbakanı **Mir Hüseyin Musavi**'ye gönderilmek üzere önceki gün Musavi'nin yardımcısı **Muayyeri**'ye ilettiği, Musavi'nin de, Seib'in serbest bırakılacağına ilişkin haberi dün sabah Türk tarafına gönderdiği bildirildi. Büyükelçi Vural'ın ivedilikle New York'a ilettiği sonuç, Başbakan Turgut Özal tarafından Amerikan yetkilileri ve bu arada Wall Street Journal gazetesi yöneticilerine aktarıldı.

Son 36 saat içinde New York'ta bulunan Başbakan Özal ile Tahran arasında yürütülen mesaj diplomasisinin olumlu bir sonla noktalanması, Özal'ın bugün Beyaz Saray'da yapacağı görüşme öncesinde sıcak bir hava yarattı.

Edinilen bilgiye göre, Başbakan Özal'ın bu konudaki arabuluculuğa girişmesi, Wall Street Journal gazetesindeki bazı tanıdıklarının ricası üzerine gerçekleşti.

Öte yandan resmen doğrulanmamakla birlikte, bugün İran'dan sınır dışı edilecek olan Seib'in Tahran'dan ayrılması için THY tarafından özel bir uçağın gönderileceği de öne sürülüyor.

250 milyonluk daire, Jaguar, amcalar, gelenekler ve butikler üzerine daldan dala bir söyleşi

Zeynep Özal: Türkiye'de irtica vardır

ERHAN AKYILDIZ *5 Şubat*

Kocaman salon, beyaza yakın kemik rengi bir halıyla döşenmiş... Koltuklarla halının rengi birbirine çok yakın tonlarda... Parlak, sarı pirinç borular üzerine monte edilmiş cam sehpalar tamamlıyor oturma grubunu... Salonun bir köşesinde beyaz mat poliyesterle boyanmış ahşap, sarı pirinç karışımı bir yemek takımı var.

Öteki köşeyi ise salona egemen beyaz rengin tam karşıtı simsiyah bir Amerikan Bar süslüyor. Bar, taburelerinden raflarına, biblolarından kül tablalarına varıncaya dek simsiyah. Salonun beyazlığı içinde barın siyahlığı insanın gözünü daha bir alıyor. Barın üzerindeki bir biblonun üstünde tipik bir politikacı (fötr) şapkası asılı..

Kocaman salonun bir duvarını boydan boya kaplayan pencerelerinden Boğaz'ın, yerinde duramayan camgöbeği mavisi dalgaları görülüyor...

Tanımlamaya çalıştığımız daire, Hacıosmanbayırı'ndan inip Sarıyer'e doğru kıvrıldığınızda karşınıza çıkıveren Evranos Yalısı'nın 1 numaralı dairesi... Daire'nin mülk sahibi Kadıköy Belediye Başkanı **Osman Hızlan...** Kiracısı mülk sahibinden daha ünlü. Başbakan Özal'ın kızı **Zeynep** ile damadı **Asım Ekren** ve torunu **Yağız Özal** bu şirin yalı dairesinde sürdürüyorlar yaşamlarını... Aslında dairenin ilk sahibi Zeynepmiş. 7 yıl önce 32.5 milyona satmış Hızlan'a. Kendisi de satıştan bir sene önce 7.5 milyona almış. Fiyat artışları için "**korkunç**" diyor.

Zeynep Özal'la Evranos Yalısı'ndaki (Osman Hızlan arkadaşı olduğu için tek kuruş kira vermeden oturduğu) dairesinde konuşuyoruz. Kendisiyle ilgili duyduğumuz her türlü iddiayı, söylentiyi iletiyoruz... Zeynep, cana yakın,sıcak kanlı biri... Kendisiyle ilk kez görüşmemize karşın, sanki yıllardır tanışıyormuşuz gibi bir izlenim yaratıyor bizde. Açık limon sarısı eşofmanlarıyla gelip karşımızdaki koltuğa oturuyor. Gelmesiyle hizmetçi kadının da bir dilim ekmek, bir ince dilim çedar peynir ve Dulkarilli büyük çaydan oluşan kahvaltısını getirmesi bir oluyor.

Kahvaltı geldiğinde saat 12.00 sıraları, Zeynep gelmeden önce yardımcısından bir gece önce çok geç yat-

tıklarını öğrendiğimiz için normal karşılıyoruz bu geç kahvaltıyı... İçeriden **Yağız Özal'ın**, Ekrem'in mırıltıları geliyor...

250 milyonluk daireyi, Jaguar'ı, evliliğini, irticayı, amcalarıyla aralarındaki ilişkiyi, özetle kendisiyle ilgili duyduğumuz her şeyi konuşuyoruz Zeynep'le... Korkut amcası ile 2 yıldır görüşmediğini, Bozkurt amcasını daha çok gördüğünü **"Onun geri kafalı olmadığını"** söylüyor açık yürekle... Korkut amcasının uzun etek ve başörtüsüyle okula gönderdiği kızlarının evden çıktıktan sonra eteklerini nasıl kısalttıklarını anlatıyor...

Zeynep'le söyleşimiz şöyle;

— Zeynep Hanım, şu 250 milyonluk daireden başlayalım isterseniz. Ne zaman aldınız, nasıl aldınız?

Z.ÖZAL — Nisan ayında (1986) anlaştık. Yeni doğum yapmıştık. Eski kocam üstümüzdeki daireye taşınınca Bostancı'daki evden ayrılmaya karar vermiştim. Osman Hızlan'ın o sıra bir teklifi oldu, yeni doğum yaptın, acele karar verme, iyi bir ev buluncaya kadar Evranos Yalısı'ndaki daireme taşın dedi. O daireyi de ben Osman'a yedi sene önce 32.5 milyon liraya satmıştım. Makul bir teklif gibi geldi, tamam dedim. Ben Evranos Yalısı'ndaki daireyi 7.5 milyona aldım, bir sene sonra Osman'a 32.5 milyona sattım. O parayla da Bostancı'da iki daireyle Side'de bir yazlık aldım. Bostancı'daki 12.5 milyon liraya aldığım (1979-80) daire benim üstüme, 15 milyona aldığım üstteki dubleks daire de eski kocamın üstüneydi. Şimdi benim Bostancı'daki dairenin fiyatı 170-180 milyon lira, Side'deki yazlığa da geçen sene 40 milyon lira verdiler. Fiyat artışları korkunç. Benim Bostancı'daki ev 155 metrekare.

TAKAS ETTİK

— 250 milyonluk daire işi gündeme nasıl geldi?

Z.ÖZAL — İşte o sıralarda Yavuz Yayla ile karşılaştık. Benim çok eski arkadaşım. Gel sana benim inşaattan bir daire vereyim dedi. O sırada inşaat yeni başlamış, ikinci katta falan. Aslında Yavuz bana inşaata başlarken daha topraktan 50 milyon liraya daire teklif etmişti, ama ben dairemden memnunum diye kabul etmemiştim. Sonunda benim Bostancı'daki evle inşaattan bir daireyi takas etmeyi kararlaştırdık...

— Zeynep Hanım, sizin Bostancı'daki ev 155 metre kare... Yani aldığınız daire hem 220 metre kare, anladığım kadarıyla iki daire arasında 60-70 milyon lira gibi büyük bir fiyat farkı var. Müteahhit eski bir arkadaşınız da olsa size niye bu kadar ucuz versin ki?

Z.ÖZAL — Ben onu aldığım zaman daha ikinci katta olan bir inşaattı, fiyatı 80-100 milyondu. Benim dairem bitmiş daireydi ve o zaman 80 milyon lira falan ediyordu.

— Denize yakın bir yer. Prim yapacağı belli. 220 metre kare, çeşitli lüks olanaklar sağlayan bir yapı, Bostancı'daki dairenizle kıyasladığımız zaman Yavuz Bey açısından zararlı bir alışveriş olmuyor mu?

Z.ÖZAL — Yeni dairenin 30—40 milyon liralık bir fazlalığı olacağı belli oluyor. Ama temeli atıldığında benim daireden daha ucuzdu. O zaman isteseydim ben Yavuz'dan üste para bile alırdım. Benim Bostancı'daki evin fiyatı da artıyor. Hemen yanındaki bir inşaat yeni bitmiş dairelere 250 milyon istiyorlar.

— Ama Erenköy'deki biraz daha fazla artıyor galiba.

Z.ÖZAL — Yavuz'u tanımıyorsunuz. Dürüst bir oğlandır. Kendisinin bana söylediğine göre benim daire 170-180 milyon ediyormuş. Kendisi de Erenköy'deki daireleri hep bu fiyattan satmış. 250 milyon istiyormuş, ama hiç bu fiyata satamamış, 170-180 milyona gidiyormuş.

— Zeynep Hanım, Yavuz Bey şöyle bir çıkar görebilmiş olabilir mi diye yüksek sesle düşünüyorum. Zeynep Hanım Başbakan'ın kızı, popüler biri, bu dairelerden satın alması öteki dairelerin fiyatını da etkiler. Üstelik bir işimiz düşebilir diye...

Z.ÖZAL — Düşünmüş olamaz, çünkü anlaştığımızda şartlar böyle düşünmeye gerek bırakmıyordu. O inşaat halindeki daireleri 80-100 milyona satıyordu. Benim dairemin fiyatı da 100 milyon dolayında idi.

— Jakuziyi falan da mı siz yaptırıyorsunuz?

Z.ÖZAL — Tabii, tabii, mutfak dolaplarından, aklınıza ne gelirse hepsini ben yaptırıyorum. Mimarlardan bir rakam aldım, Jakuzi dahil, yatak odasının yatağı, dolabı çocukların odasındaki yataklar 12 milyon lira. Salondaki mobilya yok bu paranın içinde.

— Zeynep Hanım, sizin altınızdaki daireyi de Osman Hızlan'ın aldığı ve karşılığında da arsadaki bazı pürüzlerin giderildiği öne sürülüyor.

Z.ÖZAL — Ben Osman'a çok teklif ettim. Alırken, gel karşı dairemi al. Bağdat Caddesi'nde KİP'in üzerinde bir yeri var onu sat, gel buradan al dedim, olmaz dedi. Eğer satın alsaydı benim mutlaka haberim olurdu. Böyle bir şeyin olduğunu sanmıyorum.

— Osman Bey'le dostluğunuz belediye başkanı olduktan sonra mı başladı?

Z.ÖZAL — Çok önce tanışırız. Önce karısıyla dağdan arkadaştık, bir süre sonra da onunla tanışıp arkadaş olduk. 9 sene falan oluyor.

— Peki neden böyle oluyor, neden basın üzerinize gidiyor? Jaguar olayında da böyle oldu?

Z.ÖZAL — Bu tür yayınlarda hedef ben değil babam. Yalnız Jaguar olayı ev gibi değil. Orada bize 20 milyonluk bir jest yapıldı. Zeki Bey bizimle çok açık konuştu. Sizin bu arabaya binmeniz benim için çok iyi reklam olur dedi. Ben Jaguar'ı maliyeti olan 32.5 milyon liraya size vereyim dedi. Teklif bana hiç anormal gelmedi. O sırada Ertuğrul geldi bize (Akbay) ona anlattım, çok iyi yapmışsınız dedi, arabayı çağırtın da bir fotoğraf çekeyim, satıştan sonra önce ben girmek istiyorum dedi. Araba çağırıldı, fotoğraf çekildi. Birkaç gün sonra Osman Yağmurdereli ile Atasoy'un kızkardeşinin nikâhı vardı. Zeki Bey telefon açıp gelin arabası yapalım dedi. Olur dedik. Otomobil bir gece kaldı bizde o iş için gelip. Ertesi sabah gazetede haber vardı. Birtakım şeyler döndü. Basına kim haber verdi, bilmiyorum. Ama iyi reklamı oldu. Bir hafta manşetlerden inmedi. Elinde 72 arabası varmış, hepsini satmış.

— Zeynep Hanım, dükkânınızla ilgili iddialara gelmeden önce irtica konusuna, ailenizin bu olaya bakışına, amcalarınızla ilişkilerinize gelmek istiyorum.

Z.ÖZAL — Herkes şunu söylüyor, bunu söylüyor, ama Türkiye'de irtica vardır. Babama bir şeyde katılıyorum. Sürekli olarak üzerine gitmek konuşmak da çözüm değil. Kesin tedbir almak lazım, galiba alınıyor da. Bizim aileye gelince, babam namazını kılan bir insan, içki içmez, hacı... Ama içki içmezliğinin hacılığıyla ilgisi yok. Çok içermiş zama-

nında, yemin ettirmişler, Yeşilaycı yapmışlar. Biz daha babamın bir gün evde namaz kıldığını görmedik. Namaz vakti geldi mi kaybolur kılar gelir. Kendisi içmez, ama bize yanında sigara içmemize içki içmemize izin verir.

— Sizde durum böyle, ya amcanlarda durum nasıl?

Z.ÖZAL — Farklı bizden. Hatırlıyorum, çocukken mini etek devriydi. Korkut amcam o zaman daha kapalıydı. Çocukları bizim yaşımızdaydı,başları bağlanır uzun eteklerle okula gönderilirdi. Tabii o devirde midi falan olmadığı için bir kızın uzun bir etekle okula gitmesi, başını bağlaması daha zordu. Amcamın kızları o zaman evden çıkar, eteklerini çekiştirerek normal boya getirirlerdi. Biz mini etek giyerdik, amcam günah, bacak gözüküyor diye çok kızardı. Babam hiçbir zaman bu olaya girmedi. Babam evlenirken de aynı şeyi yapmıştır. Ben kendim tanışıp, flört edip eve getirdim ilk kocamı, tanıştırdım. Babam gayet efendice davrandı. O devirde amcamın kızları böyle yapsaydı herhalde iyi olmazdı. Ben iki yıldır Korkut amcamlarla görüşmüyorum. Planlamadaki Bozkurt amcamla daha fazla görüşürüz, o geri kafalı değil. Babaannemi çok severim. Asım'la evlenirken bana en çok o destek oldu. Ama kapalı bir insan, dindar. İlk öğretmenlerden, çok modernmiş önce, sonra kapanmış. Onunla da pek görüşmüyoruz.

— Zeynep Hanım, yeniden Jaguar olayına dönmek istiyorum. Zeki Bey'in size 20 milyonluk jest yaptığını söylediniz. Bu jesti ileride herhangi bir konuda babanıza karşı kullanabileceği aklınıza gelmedi mi?

Z.ÖZAL — Hayır, üstelik o adamı 10 senedir falan tanırım, devletle hiç işi olmamıştır. Kapıdan geçen adam bile tayinimi yaptır diye geliyor, bir kere gelmedi o. Bana ters gelmemişti Zeki Bey'in teklifi. Benim bir hatam oldu Jaguar olayında. Bugünkü aklım olsa çok güzel bir reklam anlaşması yapardım. Arabayı da bedava alırdım. Kimse de ağzını açıp bir şey söylemezdi.

— Dükkânınızı açtığınız sırada bir devlet bankasından aldığınız 50 milyon liralık kredi konusu da eleştirildi.

Z.ÖZAL — Çok borcumuz olduğu için kredi aldık. Biz butiği açtığımız zaman bütün bankalar geldi bizimle çalışın diye.

— Peki neden size geliyorlar? Babanızın Başbakan olmasının etkisi yok mu acaba bu ilgide?

Z.ÖZAL — Bir şey söyleyeyim mi, ben eğer özel bankalardan kredi alsaydım basın bu kadar üstüne gitmezdi işin. Devlet bankasından aldığım için üstüne gittiler.

— Kredi alırken evinizi falan ipotek ettirdiniz mi?

Z.ÖZAL — Hayır, 50 milyon kredinin 45 milyonunu kapatmış durumdayız.

— Zeynep Hanım bankalar kolay kolay para vermez, hele sizinki gibi ipoteksiz falan kredi almak çok güç.

Z.ÖZAL — Bilemiyorum. Muameleyi nasıl yaptılar. Size şu an ne söylesem yalan olur. Ben bankaya evimin de, yazlığımın da tapularını götürdüm. Ama muamele nasıl yapıldı bilmiyorum. Dükkânımız 9 ay içinde 100 milyon liranın üzerinde borç ödedi. İkinci butiğimizi açacağız.

— İkinci bir butik mi, nerede, ne zaman?

Z.ÖZAL — Bostancı'da hazırlıkları sürüyor. Orada yerli ve çok ucuz mal satacağız. Mesela maliyeti 7-8 bin lirayı bulan bir blucini 5 bin 500 liraya satacağız.

— Nasıl olacak bu yeni ekonomik mucize?

Z.ÖZAL — Müsaade edin de söylemeyeyim, o da bizim olayımız, meslek sırrı.

— Bu tarafta da butik düşünüyor musunuz?

Z.ÖZAL — Evet ama ileride.

— Bir butikler zincirine mi gidiyor bu gidiş?

Z.ÖZAL — Evet, ama ya' aş yavaş, her dükkân bir senede kendini topluyor.

— Allah, yürü ya kulum dedi diyorlar, sizin işler için?

Z.ÖZAL — 100 milyonun üstünde borç ödedik evimizi geçindirdik. Yeni bir butik açıyoruz. Yürümek buysa doğru.

DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk, Cumhuriyet'e değerlendirdi

Temel görev yine işçinin

ŞÜKRAN KETENCİ / *5 şubat*

DİSK Genel Başkanı **Abdullah Baştürk,** sermaye sınıfının, tarihinin en etkin dönemini yaşadığını söyledi. İşçi sınıfı ve diğer emekçilerin ise örgütsüz olduklarına işaret ederek, kendilerini demokrat kabul eden ve sorumluluk duyanların her planda örgütlenerek, demokrasi ve özgürlükler için her düzeyde mücadele sürdürmeleri gerektiğini belirtti.

Baştürk, **"Eski MESS Başkanı Özal'ın Türkiye işçilerine, emekçilerine daha az ekmek ve daha az özgürlükten başka verebileceği bir şey yoktur. Ülkemizde demokrasinin yeniden inşasında temel yük yine**

nasırlı elleri ve yüreklerindeki insan sevgisiyle, işçilerde, emekçilerdedir" dedi.

Güncel tartışma konuları ve sendikal birlik konusundaki sorularımızı yanıtlayan DİSK Genel Başkanı, Türk-İş'in köylü kurnazlığı ile Batı Avrupa sendikal hareketinin, işçi sınıfının politik, ekonomik ve sosyal hedeflerini, demokrasi anlayışını anlamazlıktan geldiğini bildirdi. Sendikal birliğin kişisel beklentilere, subjektif temelli siyasi tercihlerimize göre değil, ülkenin somut koşullarına göre gerçekleşeceğini vurguladı. Bir ülkede sendikal çeşitliliğin olmasının bir zaaf göstergesi ya da ürkütücü bir durum olamayacağını savundu.

DİSK'in kuruluşunun 20. yıldönümü 13 şubatta uluslararası platformda bir kokteyl ile kutlanaak. Bir gün sonra SHP'nin yine uluslararası nitelikte "sendikal haklar ve demokrasi" konusunda paneli var. Bu toplantılara Türkiye'nin yakın ilişkisi olan tüm uluslararası sendikal kuruluşlar katılarak destek veriyorlar. DİSK'in 6 yıl süren ilk aşama yargılanması sonunda verilen kapatma ve yöneticileri ile ilgili mahkûmiyet kararına uluslararası sendikal kuruluşların tepkileri sürüyor. İstanbul 2 Nolu Sıkıyönetim Mahkemesi kararının Askeri Yargıtay'da temyiz edilebilmesi için gerekçesinin açıklanması bekleniyor. Edinilen bilgilere göre mahkûmiyet kararlarının gerekçesi yaklaşık bir yıl sonra 7 bin sayfayı bulabilecek kitapçık haline gelecek, ancak bu gerekçenin açıklanmasından sonra, yargılamanın ikinci aşaması işlemeye başlayacak. Daha yıllar alacağı izlenimi veren yargılama sonuçlanıncaya kadar da DİSK'in fiilen kapalı, hukuksal olarak açık ve kayyımlar elindeki konumu sürecek.

YARGIYA MÜDAHALE EDİLDİ

DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk, önce DİSK ve yöneticileri hakkında verilen kararın değerlendirilmesine ilişkin sorumuzu şöyle yanıtladı:

"Daha önce de birkaç kez belirttim. DİSK davası kararı siyasi bir karardır. Dava açılmadan önce ve dava sürerken, zamanın Milli Güvenlik Konseyi Başkanı, Cumhurbaşkanı ve başbakanlar DİSK davası konusunda sürekli konuşmuşlar, DİSK ve üye sendikaları suçlamışlardır. DİSK davası devam ederken eski MESS Başkanı, Başbakan Turgut Özal (DİSK'i komünistler finanse etmiştir) **diyebilmiştir. Perşembe Pazarı'nın demir tüccarlarından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı** Mükerrem Taşçıoğlu (Türkiye'yi 12 Eylül'e DİSK ve o kafası kopasıca sendikacılar getirdi) **diyebilmiştir. Bu açıklamalar bağımsız yargıya müdahaledir. Anayasanın 138. maddesinin açıkça ihlalidir.**

Bu müdahaleler nedeniyle, dava hakkındaki karar üzerine idarece gölge düşürülmüştür. Ancak müdahale burada kalmamıştır. Taşçıoğlu DİSK için hâlâ 'Fakat onların mahkûmiyet kararları var bende. Temyizden de geçtikten sonra katileşecektir' sözle**riyle Askeri Yargıtay'ı yalnızca bir imza mercii olarak gördüğünü, idarenin her şeyi belirlediğini açıkça ilan ediyor.**

İşte bu ve diğer pekçok nedenlerle DİSK davası siyasi bir davadır. DİSK hakkında mahalli askeri mahkeme karar verdi. Bu kararı temyiz ettik. Gerekçeli hüküm, ki yazılması 6 ay ile bir yıl arasında gerçekleşir deniliyor, tarafımıza iletilir iletilmez gerekçeli temyiz dilekçelerimizi de vereceğiz. Askeri Yargıtay'ın Taşçıoğlu'nun niyetleriyle davranmayacağını ummak istiyoruz. Bu nedenle Askeri Yargıtay'da gerçekleri, DİSK'e ve Türkiye'ye ilişkin gerçekleri sergilemeye devam edeceğiz. Adaletin gerçekleşmesi için yurttaşlara tanınan tüm hak arama yollarını son noktasına kadar kullanacağız. Tüm sonuçlar olumsuz olursa ve basında yer aldığı biçimi ile Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na kişisel başvuru hakkı tanınırsa bu hakkı da kullanırız. Ancak şu anda hukuken DİSK kapatılmış ve yöneticileri de cezalandırılmış değildir."

AVRUPALILAR NE DİYOR?

DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk, kulislerde çeşitli değerlendirmelere konu olan, Avrupa'ya yaptığı gezi ve izlenimlerini özetle şöyle anlatıyor:

"TC hükümeti ilgili yasaya uyarak bana bir kereye mahsus olmak üzere 3 ay süreyle pasaport verdi. Basında da açıkça yazıldığı gibi, bu pasaport Avrupalı sendikacı meslektaşlarımın ve Avrupa Konseyi'nin girişimleri ile verilmiştir. Bazı yetkililer telefon ederek, görüşerek bu pasaportun verilmesini ve sonucunu izlediler. 7 Mart 1987 tarihinden itibaren yine yurtdışına çıkışı yasaklılar arasındayım.

Avrupa gezim, baştan sona üyesi olduğumuz Avrupa Sendikalar Konfederasyonu ASK tarafından düzenlendi. DİSK, 1974 yılında üyelik için ASK'a başvurmuştu. 1979 yılında bu başvuruyu bir kez daha yineledik. Ve yargılandığımız bir sırada, ana tüzüğünün 2. maddesine göre, yalnızca demokratik kuruluşları bünyesine üye kabul edebilen ASK ocak 1985'te, oybirliği ile DİSK'i üyeliğe kabul etti. Bu karar 1985 mayısında yapılan 5. Genel Kurul'da onaylandı ve yine o korulda ben ASK Yönetim Kurulu üyeliğine seçildim. ASK, şu anda 21 Batı Avrupa ülkesinden 35 sendikal merkeze üye 44 milyon işçiyi temsil ediyor.

Gerek ASK içindeki sendikacı dostlarımız, gerekse Genel-İş Sendikası'nın üyesi olduğu uluslararası federasyon PSI'deki dostlarımız ve gerekse 12 Eylül'ün hemen ertesinde 'Biz nerede olursa olsun her türlü askeri rejime karşıyız' diyerek bildiri yayımla**yan ve üyesi olmamasına rağmen tüm dava boyunca DİSK'i maddi ve manevi olarak destekleyen ICFTU yöneticileri ile tek tek görüşmek istedim. Bu görüşmelerde çeşitli konuları tartışmanın yanı sıra, onlara göstermiş oldukları dayanışma nedeniyle DİSK'in teşekkürlerini ilettim.**

Avrupa'daki meslektaşlarım, Türkiye'deki siyasi iktidarı, Avrupa Topluluğu üyeliği konusunda samimi olmamakla suçluyorlar. Onlara göre tam üyelik için başvurunun düşünüldüğü günlerde, hâlâ bazı davalarda direnilmesi, hâlâ, bazı hak ve özgürlüklerin üzerindeki kısıtlamaların kaldırılmaması Avrupa Topluluğu'nun hangi ortak amaçlar etrafında oluştuğunun ciddice kavranmadığını gösteriyor.

Bu gezim sırasında, sendikacı dostlarımız DİSK'in 20. kuruluş gününde Türkiye'de olmak istediklerini de belirttiler. Ve sanırım ASK'a bağlı tüm kuruluşların genel sekreterleri ya da temsilcileri 13 şubatta İstanbul'da olacaklar. ICFTU ve DİSK genel sekreterleriyle birlikte."

DİSK KAÇINILMAZ BİR OLGUDUR

Abdullah Baştürk, son günlerde özellikle bir kısım dergilerde sıkça yer almaya başlayan DİSK'in kuruluşuna yönelik tartışmaların değerlendirmesini şöyle yaptı:

"Bilindiği gibi ben DİSK'in kurucuları arasında değilim. DİSK'i kuranları bugün eleştirmek, sınıfımızdan olmayanların sandığı gibi kolay değildir. DİSK kaçınılmaz bir olgudur. Geçenlerde bir dergide 'DİSK'i Türk-İş'ten kendisini ihraç ettiren sendikacılar kurdu' biçiminde bir değerlendirme okudum. Bu türden değerlendirmeler hangi amaçla, kimlere ve nereye yarayacaktır? Kurulduğundan bu yana Genel-İş'in genel başkanlığını yapıyorum. Uzun yıllar Türk-İş Yönetim Kurulu'nda bulundum. Ancak biz de 1975'te Genel-İş olarak Türk-İş'ten ayrıldık. Buna karar vermek elbette kolay olmadı. Yıllarımızı vermiştik. Partilerüstü sendikacılık anlayışına son verilerek, işçi sınıfının evrensel ilkeleri etrafında, sınıf sendikacılığının gerektirdiği ekonomik, demokratik sendikal mücadelede sendikal birliği Türk-İş içinde gerçekleştiremedik. Bu alanda umut verici adımlar atamadık. Ya orada kalıp onların, sağcı siyasi iktidarların uydusu durumundaki teslimiyetçiliklerini ve günümüzdeki depolitizasyon uygulamasında olduğu gibi, işçi ve diğer emekçi kesimleri politikadan dışlayan sendikal anlayışlarını onaylayacak ve giderek onlara benzeyecektik ya da ekonomik, demokratik mücadelemizi Türk-İş dışında sürdürecektik. Biz ikincisini yaptık.

DİSK'i yalnızca kuruluşu açısından ele almak yanlıştır. DİSK'i işçi sınıfı ve emekçi katmanlara, Türkiye'ye ve dünyaya bakışı açısından bir bütün olarak ele almak gerekir. DİSK bir gerçekçi çıkıştır. 1970-80 döneminin siyasal, ideolojik, çıkarsal, düşsel serüvenlerinde çeşitli grupları ve bireyleri görebilirsiniz. Zorlasanız bile DİSK'i göremezsiniz. Çünkü ayaklarımız yerde, gözümüz işçiler üzerindeydi."

Baştürk, güncel tartışma konusu sendikal birlik ile ilgili düşüncelerini ise şöyle açıklıyor:

"İşçiler için, sendikacılar için 'sendikal birlik' esastır. Çünkü temelde yarattıkları artı değere benzeri biçimde el konan, işgüçlerinden başka satacak bir şeyleri olmayan tüm işçilerin çıkarları ortaktır. İşçi sınıfının mücadelesinde sendikal birliğin sağlanması önemli yer tutar. Türkiye'de işçiler 12 Eylül öncesinde çeşitli kuruluşlara bölünmüş durumdaydı. Bugün de böyle. Ancak bu durumu 12 Eylül öncesinde de belirttiğim gibi, geçici olarak görüyorum.

Sendikacılıkta (tek yol)lar yoktur. Ülkemiz sendikacılık hareketi bugün bazılarınca ileri sürüldüğü gibi mutlaka bir İngiliz TUC, ya da Alman DGB, hareketine benzeyecek diye bir kural yok. Sendikal birlik, kişisel beklentilerimize göre değil, subjektif temelli siyasal tercihlerimize göre değil, bir ülkenin somut koşullarına göre gerçekleşir. Bu nedenle, bir ülkede sendikal çeşitlilik olması bir zaaf göstergesi ya da ürkütücü bir durum değildir. Önemli olan sendikal durumun gerçeğinin saptanmasıdır. Sendikal bölünmüşlük, tekrar ediyorum, geçici bir durumdur. Sendikal birlik ise bu alanda temel bir hedeftir.

Ben inanıyorum ki, bugün bazı sahte mecralarda sahte sendikal birliği amaçlayan yapılanmalar değil, sendikal birliğin ancak mücadele ile gerçekleşebileceğine inananlar bu birliği gerçekleştireceklerdir. Sendikal birliğin sağlam yolu, tepeden inmeci kongrede delege tavlama yoluyla liste kazanıcı yapılarla gerçekleşmez.

Disk ilkelerinin geniş işçi kitlesi arasında yaygınlaşması, bunun sonucu olarak Türk-İş'in üye sayısı azalırken DİSK'in üye sayısının yarım milyonu aşması Türk-İş yöneticileri için yeterli ikazdı. Ama ne çare kendilerine çeki düzen vermek, evrensel sendikal ilkeleri sahiplenmek yerine siyasi iktidarın, işveren kuruluşlarının daha fazla dümen suyuna girdiler. Bu teslimiyet, DİSK'in karşısında gerileme, onları daha da hırçın, daha müfteri, daha saldırgan yaptı.

Bu durum onları hızla sonun başlangıç noktasına doğru sürüklemeye başladı. İşte tarihin bu noktasında 12 Eylül müdahalesi hızır gibi imdatlarına yetişti. 12 Eylül sonrasında gerek anayasa, gerekse sendikalar ve toplu sözleşme yasalarına yaklaşımlarıyla ne menem bir sendikal anlayışa sahip oldukları kamuoyumuz ve dünya kamuoyu önünde tespit ve tescil edildi. Gerisini Türkiye işçi sınıfı belirleyecektir."

SINIF MÜCADELESİ ZORDUR

En gerici, en sağcı, en uzlaşmacı sendikalarda bile bir şeyler yapmak mümkündür ve gerektiğinde görevdir. Ancak Türkiye'nin somut koşullarında (daha demokratik bir Türk-İş ve Türk-İş'te birlik) sloganlarıyla bazı kişilerin ve sermaye sınıfının ekmeğine yağ sürmek, tehlikeli bir oyundur. İşçi sınıfının ekonomik, sendikal mücadelesi öyle sanıldığı gibi kolay yol almıyor. Yıllarca uğraşıyorsunuz, bakıyorsunuz bir arpa boyu yol gitmişsiniz. Sınıf mücadelesi bu nedenle zor ve kahırlı.

DİSK her zaman 'ilkelerde birlik, tabanda birlik' ilkesini şiar edinmiştir. DİSK'in ilkelerinin sendikal ilkeler olarak tartışılmadığı yerlerde sendikal birlik sözleri yalnızca kandırmaca olur. İşçiler ise sürekli kandıralamazlar. Daha önce de belirttim. DİSK kapatılsa bile, yeni DİSK'ler kurulur. Bizim için önemli olan ilkelerdir. Demokratik sınıf ve kitle sendikacılığının ilkelerin savunulmasıdır. İşçilerin bir sınıf olarak siyaset yapma hakkının savunulmasıdır. Tabanın söz ve karar sahibi olması ilkesinin uygulattırılmasıdır."

Baştürk günümüzdeki siyasal gelişmelere ilişkin soruyu yanıtlarken ise şöyle diyor:

"Ülkemizdeki demokrasi ve demokratik hak ve özgürlükler üzerindeki tartışmalar yeterli olmasa da umut verici. Bu alanda en ciddi sorun çifte ölçüleri ortadan kaldırmak. Bir bakıyoruz hiç ummadığımız bir kişi "anti-militarizm" üzerine konuşabiliyor. Ancak bir başka gün bakıyorsunuz, aynı kişi en önemli yasaklarda ağzını açmıyor. 'Beni ilgilendirmeyen yasakları, yasak kabul etmiyorum' biçimindeki mantık, çifte ölçü, şu anda 'demokrat' olmaya özenen kişiler arasında en büyük zaaf.

DEMOKRASİNİN TEMEL ÖLÇÜTLERİ

Demokrasinin evrensel boyutları vardır. Bunları burada uzun uzun anlatmak istemiyorum. Bir ülkede demokrasi varsa, demokratik hak ve özgürlükler sonuna kadar kullanılabilmelidir. Demokratik hak ve özgürlüklerin başında ise sendikal hak ve özgürlükler gelmektedir. Bize göre sendika özgürlüğü ve sosyal hakların en geniş anlamda varlığı, bir demokrasinin varlığının gerçek ölçüsüdür. Çünkü sendikal haklar sınıf içerikli haklardır. Bu hakları tanıyanların diğer hakları tanımaması mümkün değildir.

Bu nedenle Türkiye'de şu andaki demokrasi mücadelesinde, demokrasi tartışmalarında sendikal hakları, örneğin bir genel grev hakkını savunmayı temel ölçü kabul ediyorum. Bu nedenle de işçi hakları konusunda net tavırlar görmek istiyoruz. Zira iddia edi-

yorum ki, ülkemizdeki demokrasi tartışmalarında, demokrasi mücadelesinde yine en ağır yükü işçi sınıfı omuzlayacaktır. Çünkü işçi sınıfı demokrasi ile ekmeği arasındaki ilişkiyi en iyi fark eden sınıf olma durumundadır.

Sosyal demokratlar işçi sınıfıyla birlikte örgütlenerek ülkemizin geleceğinde önemli bir siyasi etkinliğe sahip olabilirler. Bunun için öncelikle sosyal demokrasinin tarihsel ve güncel temellerini, gelişmesini gerçekçi bir yaklaşımla ortaya koymaları gerekir. Sosyal demokrasiyi amaç kabul eden bir partinin de gerekli örgüt biçimine sahip olması zorunludur. Böyle bir parti örgütsel yapısının yanı sıra, politik, ekonomik, toplumsal, kültürel açılardan hedeflerini Türkiye gerçeklerine uygun belirlemeli, bağımsızlığı temel alan, anti militarist bir yapılanmayı siyasal alanda nasıl gerçekleştireceğini belirtmelidir."

Baştürk'ün demokrasiye yönelik uğraşıları değerlendirmesi şöyle:

"Türk halkının siyasal yaşam biçimi olarak seçmiş bulunduğu demokrasinin doğup geliştiği Batı Avrupa'ya baktığımızda demokrasiyi omuzlayan, bugünkü yerine taşıyan ve yaşatıp geliştirenlerin işçiler ve emekçiler olduğunu görüyoruz.

Sosyalist ya da sosyal demokrat partilerin piramidini oluşturan işçiler ve emekçiler, kendi yönetim ve denetimlerindeki sendikalar, kooperatifler ve diğer meslek kuruluşlarıyla sermaye sınıfına karşı ekonomik, demokratik mücadelelerini sürdürürler. Sermaye sınıfı için ise temel hedef devleti mutlak planda ellerinde bulundurmak ve ele geçirdikleri devlet ile emekçilerin ekonomik,siyasal, toplumsal gelişmelerini, düşünsel, örgütsel faaliyetlerini baskı altında tutmak, onları denetlemek, hatta yönlendirmektir. Sorunun temeli de burdadır. 12 Eylül sonrasında uygulanan politikaların temellerinde de bu yatmaktadır.

CESUR POLİTİKALAR GEREK

24 Ocak + 12 Eylül operasyonu sırasında işbitiricilikte, köşe dönmede ve döndürmede ustalaşanların depolitizasyon teorileri ve uygulamaları devleti ele geçirenlerin kavuştukları imkânlarla mümkündür. İşte bu noktada Türkiye'de ciddi ve cesur politikalar gereklidir. Bu politikalar halkın oyuyla başa gelen hükümetlerin gerçek anlamda siyasi iktidar olmasını da içermek zorundadır. Türkiye'nin geçmişine baktığımızda, özellikle 1964 sonrasında kurulan hükümetlerin genelde siyasi iktidar olamadıklarını görüyoruz. Sebebiyet verdikleri bunalımlar nedeniyle ülkemizin zaman zaman geçirdiği siyasi ve ekonomik kriz dönemlerinde anayasal ve yasal düzeni koruyamamışlar, kurumlar arasındaki hiyerarşiyi ve işleyişi yönlendirememişlerdir. En önemlisi kaçınılmaz noktaya gelinmesine rağmen halkımızın demokratik hakemliğine başvuracak cesaret ve siyasi olgunluğu gösterememişlerdir. Bu nedenle askeri müdahalelere neden olmuşlardır.

Kimi 'sermaye sınıfı hançeri sırtıma dayalı' derken, kimi de şapkasını alıp gitti. Kısacası ne iktidar olabildiler ne de muhalefet. Bugünkü iktidarın durumu yakın geçmiştekilerinden daha da kötü, irtica sempatizanlığı ile Atatürk devrimlerini savunma görüntüsü arasındaki gelgitlerin sonu daha da kötü biteceğe benzemektedir. Bir ülkede, birtakım insanlar, siyasal ve ideolojik olarak Allah ile kul arasına girmeye başladı mı, bu işin nerede biteceğini görmek isteyenlere komşumuz İran yeterli örnek olacaktır. 'Ben uygar insanım' diyebilmenin önkoşulu kin, irtica ve sömürüden uzak durmakla başlar, buna göre de insanlar düşünce ve davranışlarında, bunları yaşama geçirmede, yani örgütlenmede özgür olmalıdırlar. Ancak bu, toplumun bir kesimi için değil, tüm kesimleri için geçerli olmalıdır.

Ben demokrasiyi bir yaşam biçimi olarak seçmede daha anlamlı davranmaya başlayan halkımızın irticayı aşabileceğine inanıyorum.

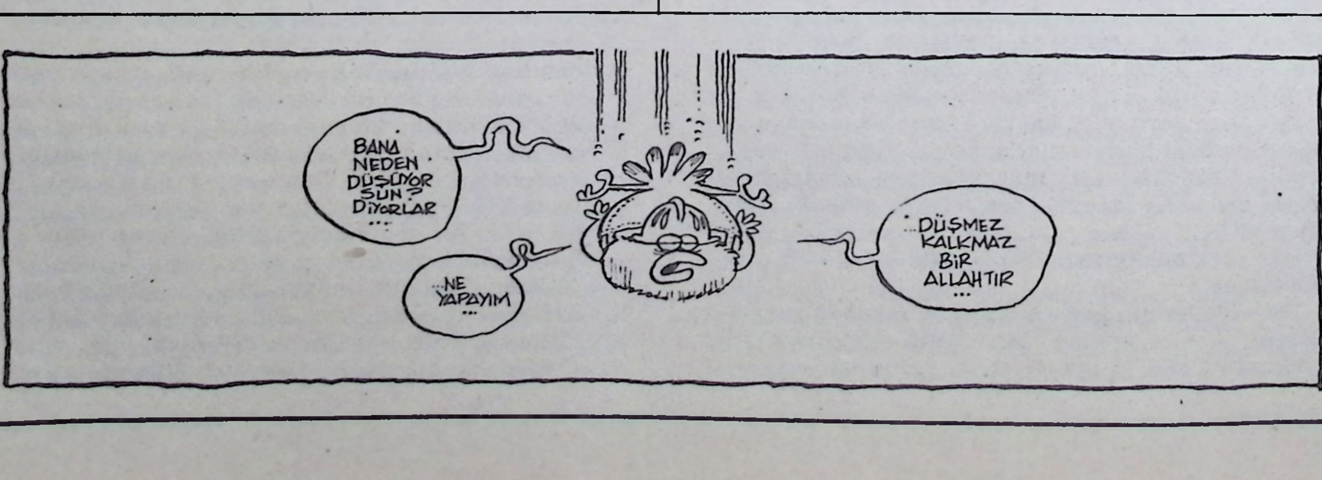
Sonuç olarak şunu söyleyebilirim, eski MESS Başkanı Özal'ın Türkiye işçilerine, emekçilerine daha az ekmek ve daha az özgürlükten başka verebileceği bir şey yoktur.

Ülkemizde demokrasinin yeniden inşasında temel yük, yine nasırlı elleri ve yüreklerindeki insan sevgisiyle işçilerde, emekçilerdedir."

Baştürk, işçi sınıfı ve emekçiler için gelecek günlerde yönelik gelişmelerin değerlendirilmesini yaparken şunları söylüyor: "Sorunuzu şöyle özetleyebilirim. Görebildiğim kadarı ile Türk-İş Batı Avrupa sendikal hareketini, işçi sınıfının politik, ekonomik ve siyasal hedeflerini, demokrasi anlayışını köylü kurnazlığı ile anlamazlıktan ve görmezlikten geliyor. Türk-İş'in üyesi sendikaların çoğunluğunu oluşturan üst yönetimlerce ele geçirilmiş sendikalarla işbirliği içinde sağcı siyasal ve ekonomik tercihleri, işçi sınıfının geleceği açısından hepimizin ciddi ciddi düşünmesi gerekmektedir.

İŞÇİ SINIFI SIFIRA İTİLDİ

Yasal ve siyasal baskılarla ekonomik demokratik mücadelede sıfır noktasına kadar geri itilmiş, ekonomik gücünü yarı yarıya kaybetmiş, onuru kırılmış emekçi halkımız ve işçi sınıfımızın kendini yenilemede DİSK'in belirlediği sendikal, sınıfsal ve toplumsal ilkeleri yol göstericidir. Ayrıca bu ilkelerin evrenselli-

ği yanında, geçerlilikleri de her gün biraz daha kendini hissettirmektedir. Hukuk devleti ve demokrasilerde her çıkar grubu, her planda örgütsel mücadeleyi esas alır. Siyasi partileri ile, ekonomik güçleri ile ve iletişim araçları ile tarihinin en etkin dönemini yaşamakta olan sermaye sınıfı ve yandaşlarının karşısında işçi sınıfı ve diğer emekçiler kabul etmeliyiz ki, bugün örgütsüzdürler. Kendisini demokrat, ilerici, aydın sayanlarla işçi sınıfına ve diğer emekçilere karşı sorumluluk duyan sendikacı, politikacı, yönetici, temsilci ve işçilerin bu vahim durum karşısında yeniden bir durum değerlendirmesi yapmalarını gerekli görüyorum. Zaman kaybetmeden, yanlışlardan kaçarak, akılcı ve gerçekçi yol yöntem izleyerek, sermaye sınıfının karşısında her planda örgütlenerek demokrasi ve özgürlükler mücadelesini sürdürmeliyiz."

İspanya'da öğrenci polis çatışmalarının sonu gelmiyor

Madrid'de kanlı gösteri

5 şubat

MADRİD (AP) — İspanya'nın başkenti Madrid önceki gün yine polis ile öğrenciler arasında şiddetli bir çatışmaya sahne oldu. Atlı polisler Meclis binası önünde protesto gösterisi yapan binlerce öğrencinin üzerine yürüyerek tazyikli su sıktılar. Pek çok göstericinin yaralandığı ve gözaltına alındığı bildirildi.

Geçen 23 ocak günü düzenlenen ve üniversite harçlarının arttırılmasını protesto etmeyi amaçlayan bir öğrenci gösterisinde 14 yaşındaki bir kız çocuğu polisin müdahalesiyle yaralanmıştı. Kızın babası polis yetkilileri aleyhine 200 bin liralık tazminat davası açarken İçişleri Bakanlığı'nca 4 polis hakkında açılan soruşturmanın askıya alınması özellikle gençlik kesiminde tepkiyle karşılandı. Bu konuyla ilgili olarak daha önce de öğrenciler çeşitli gösteri yürüyüşleri yapmışlardı.

Polisin önceki günkü yürüyüşe müdahalesi ve öğrencileri zorla dağıtmaya çalışması çatışmaya yol açtı. Öğrencilerin yanı sıra öğretmenler ve çoğunluğu güney İspanya kökenli küçük çiftçiler de protesto gösterisine katıldılar. Meclis binasının önüne gitmek isteyen göstericileri polis barikatlar kurarak engelledi. Göstericilerin direnmeleri üzerine tazyikli suyla saldıran polis pek çok kişinin yaralanmasına yol açtı.

Aziz Nesin'den Evren'e dava

6 şubat

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Bilar A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Yazar **Aziz Nesin**, Cumhurbaşkanı **Kenan Evren** aleyhine dün Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi'nde 500 bin liralık tazminat davası açtı. Nesin davanın, Cumhurbaşkanı Evren'in 28 Mayıs 1984'te Manisa'da yaptığı konuşma sırasında, kendisine **"vatan haini"** diyerek ağır biçimde hakaret etmesi sonucu ortaya çıkan manevi zararın giderilmesi amacıyla açıldığını söyledi. Aziz Nesin, **"Bir yurttaşın devlet başkanına dava açması Türkiye'de ilk kez görülüyor ama, bir devlet başkanının yurttaşına vatan haini demesi de dünyada ilk kez görülen bir olaydır"** dedi.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren aleyhine dava açması nedeniyle dün bir basın toplantısı düzenleyen Nesin, davayı açmasının nedenlerinden birisinin Cumhurbaşkanlığı makamının yüceliğini ve kutsallığını kanıtlamak olduğunu belirterek, **"Bu makamda bulunan kişilerin de bunu bilerek, belli bir süre için bulundukları bu makamın yüceliğini ve kutsallığını sarsıcı davranışlardan sakınmaları gerekir. Devlet Başkanının kendi yurttaşlarını vatan haini diye suçlaması, makamının yüceliği ve kutsallığı ile bağdaşmıyor. Bugün Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in bulunduğu bu makamın yüceliğini korumak bir yurttaş olarak benim görevim"** diye konuştu.

Nesin, Cumhurbaşkanı aleyhine dava açmasının diğer nedenlerini de şöyle açıkladı:

"Cumhurbaşkanı Kenan Evren de benim gibi bir yurttaştır ve yasaların üstün bir ayrıcalık tanımadığı makamının kendisine yurttaşlara hakaret etme hakkını tanımadığını, Türk ulusu önünde kanıtlamak istiyorum. Yurttaşın Cumhurbaşkanına hakaret etmesi suçsa, Cumhurbaşkanı'nın da yurttaşa hakaret etmesinin bir suç olduğunun anlaşılmasını istiyorum. Ayrıca devletin ne olduğunun da anlaşılmasını istiyorum. Cumhurbaşkanı televizyondaki bir konuşmasında yurttaşların devlet için var olduğunu söylemişti. Bunun böyle olmadığı daha aydınlanma döneminde anlaşıldı ve Fransız Devrimi ile saptandı. Ben Cumhurbaşkanı için var değilim, tersine Cumhurbaşkanı ben ve benim gibi yurttaşlar için var. Bu davayı, 300 yıl önce uygar bir dünyada anlaşılan bir gerçeğin yurttaşlar önünde mahkeme kararıyla kanıtlanmasını istediğim için açtım."

Aziz Nesin, Aydınlar Dilekçesi'nin Cumhurbaşkanı Evren'e verilmesinin, Başbakan **Turgut Özal** tarafından bunun Türkiye'de demokrasinin varlığını gösterdiği biçiminde yorumlandığını anımsatarak, Cumhurbaşkanı aleyhine açtığı bu davanın da aynı biçinde yorumlanabileceğini söyledi. Nesin, açtığı davanın Türkiye'de demokrasi olduğunu değil, tam tersine olmadığını gösterdiğini ileri sürerek, **"Hangi demokratik ülkede devlet başkanı yurttaşlarını hiçbir gerekçe göstermeden, vatan haini diye suçlamıştır? Cumhurbaşkanının bunu yaparak beni dava açmak zorunda bırakması demokrasi olmadığını gösteriyor"** diye konuştu. Nesin, **"Bundan böyle, ne Kenan Evren'in, ne de benim Türk mahkemelerine bu tür bir olaydan ötürü başvurmamalarını diliyorum"** dedi.

Davanın sonucu hakkında bir tahmin yapmayacağını ve yargıdan kuşkulanmasına gerek olmadığını kaydeden Nesin şunları söyledi:

"Bu demokratik bir yoldur. Bunun çığrını açıyo-

ÇAĞDAŞ FELSEFE
Prof. Dr. Bedia Akarsu
Kant'tan günümüze felsefe akımları genişletilmiş (ikinci baskı): 1500 lira
İnkılâp Kitabevi

Cumhuriyet

UNUTULMUŞ ŞİİRLER
Mustafa Şerif Onaran
Bütün Şiirleri, 700 lira
BİLGİ YAYINEVİ

63. Yıl; Sayı: 22433 Kurucusu: Yunus Nadi 120 TL. 6 Şubat 1987 Cuma

Özal, ABD Başkanı ile 25 dakika görüştü

Reagan'dan AET desteği

Başbakan, İran ile ABD ilişkilerinin normalleşmesinde Türkiye'nin bir rol oynayabileceğini Reagan'a söylediğini kaydederken, ABD'li yetkili, açıklamasında, "Ben böyle bir şey duymadım" ifadesini kullandı.

Özal, Seib'in serbest bırakılması konusunda, Musavi'ye gönderdiği mesajın "yardımcı olduğunu düşündüğünü" söylerken, ABD'li yetkili, "Bu konuda Türkiye'nin bir rolü olmadı" şeklinde konuştu.

SEDAT ERGİN

WASHINGTON — ABD Başkanı Ronald Reagan, Başbakan Turgut Özal'a dün Beyaz Saray'da 25 dakika süre ayırdı ve görüşmede Özal hükümetine ABD'nin desteğini tekrarladı. Başbakan Özal, görüşmede, Türkiye'nin yakın bir tarihte AET'ye tam üye olarak başvuracağını açıklayarak, Reagan yönetiminin bu konuda desteğini istedi. Başkan Reagan ise Özal'a, yönetiminin, Türkiye'nin başvurusunu topluluk nezdinde destekleyeceğini bildirdi. Özal, Başkan Reagan'a ayrıca, ABD'nin İran'ı dışlamaması gerektiğini vurgulayarak, ABD'nin bu ülkeyle "şu ya da bu şekilde" ilişki kurmasının yararına inandığını kaydetti. Özal, Beyaz Saray'dan ayrılırken, "Türkiye, bu konuda yardımcı olabilir" dedi.

Ancak Amerikan tarafı, Özal'ın görüşme sırasında bu yönde bir ifade kullanmadığını duyurdu.

Merakla beklenen Özal-Reagan görüşmesi, dün yerel saatle 10'da başladı. Başbakan Özal, beraberinde Dışişleri Müsteşarı Büyükelçi Nüzhet Kandemir, Washington Büyükelçisi Şükrü Elekdağ ve Dışişleri'nden danışmanı Özden Sanberk olduğu halde saat tam 10'da Beyaz Saray'a geldi. Özal'ı Beyaz Saray'ın kapısında ABD Dışişleri Bakanı George Shultz karşıladı. Özal, buradan doğruca ünlü "Oval Ofis"e giderek Reagan'ın yanına girdi. Türk heyetinin sayıca dar tutulmasına karşılık, Reagan'ın beraberindeki Amerikan heyeti, kalabalık bir kadroyla hazır bulundu. Amerikan heyetinde, Başkan Yardımcısı George Bush, Dışişleri Bakanı Shultz, Savunma Bakanı Caspar Weinberger, Ulusal Güvenlik Konseyi Başkanı Frank Carlucci, Reagan'ın Başdanışmanı Donald Regan, Dışişleri Bakan Yardımcısı Rozanne Ridgeway ve Savunma Bakan Yardımcısı Richard Perle yer aldılar.

Saat tam 10'da başlayan görüşmenin ilk beş dakikası, el sıkışma ve bu arada gazetecilerin fotoğraf çekmeleriyle geçti. Saat 10'u beş geçe görüşme resmen açıldı ve tam 25 dakika sürdükten sonra saat tam 10.30'da son buldu.

Özal, Beyaz Saray'dan ayrılırken, kapının hemen yanında bekleşen Amerikalı ve Türk gazetecilerin yanına giderek görüşme hakkında açıklamalarda bulundu. Özal, ilk olarak İngilizce şu açıklamayı yaptı:

"Başkan Reagan'la görüştüm. İkili ilişkiler konusunda görüş alışverişinde bulundum. Bundan kısa bir süre önce Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması üzerinde uzlaşmayı

(Arkası Sa. 10, Sü. 1'de)

YUNAN LOBİSİNDEN KONGRE ATAĞI
10. Sayfada

SERBEST DOLAŞIMDA PAZARLIK İÇİN İLK RAUNT BUGÜN
13. Sayfada

ZAMAN KISAYDI — Başbakan Özal ile Reagan yerel saatle 10'da bir araya geldi. Görüşmede Amerikan heyetinde Başkan Yardımcısı Bush, Dışişleri Bakanı Shultz, Savunma Bakanı Weinberger, Ulusal Güvenlik Konseyi Başkanı Carlucci, Başdanışman Regan, Dışişleri Bakan Yardımcısı Perle yer aldı. 10.00'da başlayan görüşmede, 5 dakika gazetecilerin fotoğraf çekmesine ayrıldı ve görüşme 10.30'da sona erdi. Özal, görüşmeden sonra, 'Çok mutluyum. Zaman kısaydı ama çok önemli konuları ele aldık' dedi. (Telefoto: AP - a.a.)

Yasak tartışması alevlendi

Özal: 175 için Evren'i ikna ederim

Başbakan Özal, 175. madde konusunda Cumhurbaşkanı Evren'le bir kez daha görüşeceğini açıklayarak, "Bazı ilerlemelerimiz var, ama onu söyleyemem" dedi. Özal, herkesin anayasanın değişmesi konusunda müttefik olduğunu belirtti ve "Ayrıca herkes anayasanın 201'le değiştirileceği kanaatinde" şeklinde konuştu.

Cindoruk: Geçici 4 artı referandum

***DYP** Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk, anayasanın 175. maddesinin değiştirilmesinin hiçbir sorunu çözmeyeceğini savunarak, onun yerine anayasanın geçici 4. maddesinin değiştirilerek referandum yapılmasını önerdi. Cindoruk, referandumdan yüzde 51 çıkarsa da hemen seçime gidilmesini istedi.*

İnönü: Geçici 4 genel kurula insin

***SHP** Genel Başkanı Erdal İnönü, Anayasa Komisyonu'nun anayasanın geçici 4. maddesi ile ilgili önergeyi bekleterek görevini savsakladığını savundu ve önergenin doğrudan genel kurula indirilmesi için girişimde bulunacaklarını söyledi. İnönü, Bülent Ecevit'in 175. madde ile ilgili açıklamasından memnunluk duyduğunu belirtti.* 10. Sayfada

KORKMAZ: BİRLİK DSP'DE OLACAK. 9. Sayfada

ÖZAL-REAGAN BULUŞMASINDAN İZLENİMLER

Görüşme kapsamlı geçmedi

SEDAT ERGİN

WASHINGTON — Beyaz Saray'dan randevu binbir güçlükle alınabilmişti. Prostat ameliyatı geçiren Başkan Reagan nekahet döneminde olduğundan doktorları günde en çok 1.5 saat çalışmasına izin veriyorlardı. Başkan Reagan da bu çerçevede Özal'a ancak 30 dakika ayırmıştı.

Bununla birlikte Başbakan Özal, dün Beyaz Saray'a doğru yola [illegible] Türk heyeti, Başkan Reagan'ın kendisine yarım saatten daha çok zaman ayıracağını umuyordu. Reagan'ın Özal'ı Beyaz Saray'da yarım saatten fazla alıkoyması hem kendisine hem de Türkiye'ye verdiği önemi gösteren bir işaret olacaktı. Gel gelelim Türk tarafının bu beklentisi gerçekleşmedi. Görüşme uzamadığı gibi foto muhabirlerine ayrılan 5 dakikalık süre, buluşmanın işe ayrılan bölümünün net 25 dakikaya düşmesine yol açtı.

Görüşme sırasında daha çok Özal konuştu, Reagan da dinledi. Özal, ilk bölümde Türk-Amerikan ilişkileri ve AET'ye tam üyelik hedefi konularında görüşlerini açıkladı. Bu bölümden sonra, görüşmede hazır bulunan bir Amerikalı yetkilinin aktardığına göre, Başkan Reagan, Özal'a "[illegible] ve Körfez Savaşı'na ilişkin görüşlerinizi bizimle paylaşır mısınız?" diye sordu. Özal da uzun bir değerlendirmede bulundu. Aynı Amerikalı yetkilinin ifadesine göre gö-

(Arkası Sa. 10, Sü. 4'te)

—İyi ki vaktiyle üniversitede mühendisliği okumuşuz. Yoksa Türkiye'deki Anayasa Mahkemesi üyeleri ile bugün nasıl hukuk sorunlarını tartışabilirdik!..

SHP, kurultay tarihi saptıyor

Aydın Güven Gürkan, yasakların kalkmasından önce kurultay isteğine ilişkin iddiaları reddederek, kasımdan önce kurultay toplanamayacağını söyledi. SHP kurultayının toplanma tarihi ve tüzük-program kurultaylarının biçiminin bugün saptanması bekleniyor.

5 yıllık siyasi yasakların kalkmasından önce kurultay yapılmasının istendiği yolundaki iddialar üzerine hareketlenen SHP kulisinde dün Genel Sekreter Yardımcısı Yakup Kepenek'in açıklamasıyla, sol grup kendini ortaya resmen koydu.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — SHP Başkanlık Divanı'nda kurultay tarihi konusunda bir sonuca varılamazken, seçimli bir tüzük kurultayı yapılması olasılığı ortaya çıktı. Olağan kurulta-

(Arkası Sa. 12, Sü. 1'de)

ANKARA'dan
YALÇIN DOĞAN

Arayış

ANKARA — Herkesten "parti içindeki bunalımın" feryadı yükseliyor SHP'de. Yükselmesine yükseliyor da, bir farkla. Bazıları "ilkeden" söz ediyor, diğerleri "kişi ve gruplardan" söz ediyor.

SHP, toplumu ne zaman ilgilendiriyor?.. Ne yazık ki, nerdeyse "sadece parti içi çekişmelerinin alevlendiği" dönemlerde merak konusuna dönüşüyor. Yoksa, zaman zaman iş öyle noktalara varıyor

(Arkası Sa. 12, Sü. 4'te)

Adalet Bakanı Sungurlu, yeni Ceza Yasası ön taslağını Cumhuriyet'e değerlendirdi

'Düşünce suçları olmalı'

Sungurlu'dan:
Pişmanlık yasasının amacı suçu önlemek.
Yargıtay'a göre sol eylemcilerin fiili devleti yıkmaya yönelik.
***141**, 142 ve 163. maddeler, buna biz malik değiliz, destekliyoruz.*

YALÇIN DOĞAN

ANKARA — Adalet Bakanı Mahmut Oltan Sungurlu ile yeni Ceza Yasası ön taslağı konusunda yaptığımız sohbetin ikinci bölümünde düşünce suçları ve sağ ile sol eylemciler için ön taslakta getirilen düzenlemeler konuları tartışıldı. Adalet Bakanı Sungurlu'nun bu konulardaki sorularımıza verdiği cevaplar aynen şöyle:

— Taslakta düşünce suçları ile ilgili herhangi bir iyileştirme, düzeltme yok.

SUNGURLU — Çok suçladınız beni basın olarak bundan dolayı. Şimdi o meselede bizim tavrımız belli. Yani ne söyleyeceğim belli. Eleştiriyorsunuz, ama biz Ceza Kanunu'ndaki 141, 142, 163 biz bunlara malik değiliz. Destekliyoruz. Bunu söyleyince mesele bitiyor mu, bitmiyor mu?

— Yani kaldırmıyor musunuz?

SUNGURLU — Kaldırmıyoruz, onları destekliyoruz. Biz iktidar olarak tavrımızı koymuşuz. Diyoruz ki, şu şeylere karşıyız, bunlar suçtur. Şimdi iyileştirme deyince sizler, bunlar bunlar fikir suçudur dersiniz, bu maddelerin kaldırılması gerekir, dersiniz. Biz de diyoruz ki, düşünce mahkûm edilemez diyoruz. Eyleme dönüştüğü zaman mahkûm edilir. Kanundaki bu maddeler düşünce ve eyleme dönüşmüş şekilleri diyoruz, tabii siz de "çağdışı" diyorsunuz.

— Bir diğer ilginç madde, bunlarla ilgili. Son soruşturma açılıncaya kadar olayı ihbar edenlerin cezası indiriliyor, 8 yıldan 1 yıla iniyor. İhbar müessesesine belli bir prim tanımış olmuyor musunuz, nereden kaynaklanıyor bu düşünce?

SUNGURLU — Biz Pişmanlık Yasası'nı getirdik. Yani biz orda bu işi yaptığımıza göre, burada bir başkası yapmışsa, yani bi-

(Arkası Sa. 10, Sü. 5'te)

AZİZ NESİN- Cumhurbaşkanına dava yolu açtı.

Aziz Nesin'den Evren'e dava

Pazar ve Ekin-Bilar Yönetim Kurulu Başkanı Aziz Nesin, Cumhurbaşkanı Kenan Evren hakkında kendisine "vatan haini" diyerek ağır hakarette bulunduğu iddiasıyla 500 bin liralık tazminat davası açtı. Nesin, bunun demokratik bir yol olduğunu savunarak, Evren'in Cumhurbaşkanlığı görevi sona erdikten sonra ceza davası açacağını belirtti.

12. Sayfada

Mevduat faiz oranları 1-2 puan daha düştü

Faizde düşüşe devam

Pazartesi gününden geçerli olmak üzere, bankalarda 1 yıl vadeli mevduata yüzde 43, 6 ay vadeli mevduata yüzde 38 faiz verilecek. Faizlerde, yılbaşından bu yana gerçekleşen düşüş 5 puana ulaştı.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Merkez Bankası yılın ikinci faiz indiriminde bir yıl vadeli mevduat faizinde 2, 6 ay vadeli hesapların faizinde de 1 puanlık indirim yaptı. Yeni faizler pazartesi gününden itibaren geçerli olacak.

Merkez Bankası İdare Meclisi'nin dün yaptığı toplantıda, bir yıl vadeli mevduat faizlerinin yüzde 45'ten yüzde 43'e, 6 ay vadeli hesapların faizinin de yüzde 39'dan yüzde 38'e düşürülmesi kararlaştırıldı. Aylık, 3 aylık ve vadesiz hesaplara uygulanan faizlerde ise değişikliğe gidilmedi. Merkez Bankası kararıyla yılbaşından bu yana bir yıllık hesapların faizinde 5 puanlık, 6 aylık mevduat faizlerinde de 3 puanlık indirim yapılmış oldu.

Merkez Bankası'nın konuya ilişkin açıklamasında, faiz indiriminin "enflasyon konusundaki gelişmeler ve enflasyona ilişkin beklentiler dikkate alınarak yapıldığı" kaydedildi. Anımsanacağı üzere ocak ayında toplam eşya fiyatları endeksi yüzde 3.6'lık bir artış sergilemişti.

Bu arada ocak ayı sonunda faizlerin bir ay süreyle aynı düzeyi korumasını öngören Merkez Bankası yönetiminin hükümetten gelen faiz indirimi direktifine karşı çıktığı da öğrenildi. Hükümetin 4 puanlık indirim önerisine yanaşmayan ekonomi teknisyenleri faizlerdeki düşüşü 2 puanla sınırlı tuttular.

Bankadaki 100 bin liralık tasarrufunu 1 yıl vadeli mevduatla değerlendirmek isteyen tasarrufçu, eski faizlere göre 1794 lira faiz geliri kaybetti. Benzer biçimde parasını 6 ay vadeli hesaplara yatıracak tasarrufçu da eski oranlara göre yıllık 1052 lira daha az faiz geliri kazanacak.

Öte yandan idare meclisi toplantısında alınan başka bir kararla da bankaların disponibil değer hesaplama esası değiştirildi. Buna göre banka kasasındaki mevcut Türk lirasının hesaplanması tek gün yerine 7 günlük ortalama bakiyeye göre yapılacak.

Sinir savaşı hafifliyor: *ABD, Savunma Bakanlığı kaynakları deniz gücünü azaltmanın Lübnan'a askeri harekât düzenleneceği söylentilerini hafifletmek amacını taşıdığını bildirdiler.* 3. Sayfada

AIDS: *Bilim adamları Florida'da bir kenti dünya AIDS başkenti ilan ettiler.*

Zirve'nin ardından: *Kuveyt'te yapılan 5. İslam Zirvesi'nde ABD'li senatörler Kıbrıs Rum tarafı için kulis yaptılar.* 16. Sayfada

İstanbul Sinema Günleri'nin programı belirlendi

5 kıtadan 100 film

***6-19** nisan arasında gerçekleştirilecek 6. Uluslararası İstanbul Sinema Günleri'nde 5 kıtadan yaklaşık 100 film gösterilecek. Filmlerini izleyeceğimiz ünlü yönetmenler arasında Rosi, Szabo, Saura, Bergman, Wajda, Resnais ve Mihalkov da yer alıyor. Şenliğin Bir Ülke Bir Sinema bölümü bu yıl İtalyan Sineması'nı ayrıldı.*

Kültür Servisi — Kültür ve Turizm Bakanlığı himayesinde İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı tarafından düzenlenmekte olan İstanbul Sinema Günleri'nin altıncısı 6-19 nisan günleri arasında gerçekleştirilecek. Dün İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı'nın Yıldız'daki merkezinde bir basın toplantısı düzenleyen Sinema Günleri

(Arkası Sa. 13, Sü. 6'da)

SİNEMA GÜNLERİ YÖNETİCİLERİ HÜLYA UÇANSU VE VECDİ SAYAR'LA KONUŞMALAR
8. Sayfada

USTALARA SAYGI — Sinema Günleri'nin Ustalara Saygı bölümünde ünlü Macar yönetmen İstvan Szabo'nun beş filmini izleme olanağı bulacağız. "Aşk Filmi" adlı yapıt da Szabo'nun gösterilecek filmleri arasında.

Kozlu'nun yası dinmedi

Yine göçük: 3 ölü, 3 yaralı

Yurt Haberleri Servisi — Zonguldak'ın Kozlu kömür üretim bölgesinde 8 işçinin ölümüne yol açan göçüğün yası sürerken, dün de Çorum'un **Dodurga Linyitleri Müessesesi**'nde meydana gelen göçükte 3 madenci hayatını kaybetti, 3 kişi de hafif yaralandı.

Önceki gece saat 20.40 sırala-

(Arkası Sa. 12, Sü. 5'te)

Fındıkzade-Laleli arası soygun alanı oldu

5 soygunda fail yok

En son Yapı Kredi Bankası Fındıkzade Şubesi'nin soyulmasıyla birlikte sayısı 5'e çıkan faili meçhul soygunlarda, henüz ipucu olabilecek bir şey ele geçmedi. Polis, son soygunla ilgili olarak 17 kişiyi gözaltına aldı.

7. Sayfada

Gerisi "Laf ü Güzaf"tır..

Başbakan Özal, Anayasanın geçici dördüncü maddesinde yer alan siyasal yasakların kaldırılmasını istiyor mu?

Lafı uzatmak gereksizdir; bu sorunun yanıtı tek sözcükle "hayır"dır. Sayın Özal, 1988 genel seçimlerine siyasal yasaklarla birlikte gitmekten yanadır.

Neden?

Nedeni pek öyle karmaşık değildir. Bu sorunun hemen karşında "Süleyman Demirel" yanıtı yazılıdır. "Yasaklı" bir Demirel'in, "yasaksız" bir Demirel'den daha az oy toplayacağı varsayımından hareket eden ANAP lideri, 1988 genel seçimlerine kadar siyasal yasakları kaldırmaya yanaşmayacaktır; zira gayet iyi bilmektedir ki, "DYP" yerine doğrudan doğruya "kendisi için" oy isteyen bir Demirel'in seçim kampanyası DYP'nin oy gra-

(Arkası Sa. 12, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

ruz. Sonuçta Cumhurbaşkanı cezalandırılmayabilir, ama bütün insanların adaletten başka korunabileceği, sığınabileceği başka bir yer yok. En azından tabulardan bir tanesinin yıkılması yolunda bir aşama geçireceğiz."

Bir insana yapılabilecek en ağır aşağılamanın, ona, "vatan haini" demek olacağını belirten Nesin, Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in kendisini bu biçimde aşağıladığını ve bu nedenle yaşamında ilk kez açmak zorunda kaldığı davayı, Cumhurbaşkanı Evren aleyhine açtığını söyledi. Nesin, bugün için Evren aleyhine ceza davası açmadığını vurgulayarak, Evren'in Cumhurbaşkanlığı görevinin sona ermesinden sonra, ceza davasını da açacağını belirtti.

SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü**, yazar Aziz Nesin'in Cumhurbaşkanı hakkında tazminat davası açması ile ilgili bir soruyu yanıtlarken de **"Tazminat davası açmak her vatandaşın hakkıdır, doğal bir gelişme olarak görüyorum. Demokraside her vatandaşın hakları eşittir. Kimsenin haysiyetine tecavüz edilemez. Hâkim yapılacak bir şey yok diyebilir, ama bu hak aranmasını engellemez"** diye konuştu.

Yasal prosedüre göre kişiler cumhurbaşkanları, başbakanlar ve milletvekilleri hakkında ceza davası açamazken, hukuk davası açabiliyorlar. Ancak mahkemeler, davaya konu olan gerekçeyi geçerli saymayarak davayı reddedebiliyorlar.

Kozlu'nun yası dinmedi

Yine göçük: 3 ölü, 3 yaralı

6 şubat

Yurt Haberleri Servisi — Zonguldak'ın **Kozlu** kömür üretim bölgesinde 8 işçinin ölümüne yol açan göçüğün yası sürerken, dün de Çorum'un **Dodurga Linyitleri Müessesesi**'nde meydana gelen göçükte 3 madenci hayatını kaybetti, 3 kişi de hafif yaralandı.

Önceki gece saat 20.40 sıralarındaki göçükte, ocakta bulunan maden işçilerinden **İrfan Polat, Veli Şen** ve **Tevfik Gökçe,** maden yığınları altında kalarak can verdiler. Kazada **Ali Ünal, İsmail Bozkurt** ve **Ahmet Düvenci** adlı işçiler de hafif yaralarla kurtuldular.

Çorum Valisi Adnan Darendeliler'den alınan bilgiye göre, göçük kazasında ölen işçilerden İrfan Polat ve Veli Şen'in cesetleri çıkarıldı. Diğer işçelerin aranmasına devam ediliyor.

Genel Müdür Altıok, daha sonra Çorum SSK Hastanesi'ne giderek göçük sırasında yaralanan üç işçiye **"geçmiş olsun"** dileğinde bulundu.

Başbakan ABD'de dört bakan, bir bakan yardımcısı,Kongre liderleri ve IMF başkanıyla görüştü

ABD Özal'a 'umut' verdi

8 şubat

WASHINGTON (Cumhuriyet) — Başbakan **Turgut Özal,** Türkiye'nin ABD'ye olan ve normal şekilde ödendiği takdirde önümüzdeki 10 yılda 3.5 milyar doları bulacak olan Askeri Dış Satış (FMS) kredilerinden doğan borcun yükünün hafifletilmesi konusunda Reagan yönetimine yeni bir öneride bulundu. Özal, Türkiye'nin bu borç yükünü dış piyasalardan yeniden borçlanarak tek bir taksitle kapatabileceğini belirterek, Amerikan yönetiminin Türkiye'nin yapmayı tasarladığı borçlanmaya, kefil olmasını istedi.

Başbakan Ozal'ın önceki gün ABD Kongresi ve yönetimi ile yaptığı ve Türk-Amerikan ilişkilerinin geniş bir şekilde gündeme geldiği görüşme maratonunun ana başlıkları şöyle özetlenebilir:

1- FMS borçları: Reagan yönetimi üsler anlaşmasının süresinin uzatılması karşılığında Türkiye'ye geçmişte aldığı askeri yardımlardan doğan FMS borçlarının hafifletilmesi taahhüdünde bulunmuştu. Reagan yönetimi bu konuda Türkiye'ye iki seçenek önerdi: Birinci öneri, bugünkü düşük faiz oranının geçmişe dönük bir şekilde işletilmesi ve bu şekilde faiz yükünün azaltılmasını öngörüyor. Türkiye'nin 3.5 milyar dolarlık FMS borcunun 1.6 milyar doları ana para, 1.9 milyar doları ise faizlerden oluşuyor. Bu yöntem uygulandığı takdirde önümüzdeki 10 yıl içinde Türkiye'nin FMS faizlerinin 800 milyon dolar kadar hafifletilmesi mümkün olabilecek. Amerikan yönetiminin ikinci önerisi ise faiz yükünün ortadan kaldırılması için Türkiye'nin borçlarını ödeme takvimindeki süreleri beklemeden önceden ödemesi. Başbakan Turgut Özal, bu seçeneklerden ikincisi ile ilgileniyor. Özal, önceki gün ABD Hazine Bakanı **James Baker** ve Savunma Bakanı **Caspar Weinberger** ile yaptığı görüşmelerde, Türkiye'nin ikinci öneri çerçevesinde dış piyasalardan düşük faizli kredi bularak FMS borçlarını tek bir kalemde kapatabileceğini bildirdi. Ana para ödemelerinin önceden yapılması faiz birikimini önleyeceğinden, Türkiye'ye önemli bir rahatlama getirecek. Özal'ın dün Baker ve Weinberger'e getirdiği öneri, Türkiye'nin FMS borçlarını kapatmak için dış piyasalardan yapacağı borçlanmaya ABD'nin garanti vermesi oldu. Gerek Weinberger, gerek Baker, Özal'ın bu önerisini inceleyeceklerini söylediler. Özal da önceki akşam düzenlediği basın toplantısında, bu konuya değinerek, **"Onların getirdiği alternatif,** 'Evvelden peşin ödeyin, faiz aşağı düşsün şeklinde' **biz buna bir değişiklik getirdik. Parayı bulsak tabii iyi olur. Ancak kendi garantinizle o parayı bulamazsınız. Siz (ABD) bir garanti verirseniz parayı buluruz. Onun üzerinde bu konuda bir çalış-**

ma yapılacak" dedi.

2- Orta ve uzun vadeli krediler: Özal'ın önceki gün gündeme getirdiği bir diğer konu da, ABD'nin Türkiye'ye orta ve uzun vadeli krediler bulması oldu. Özal bu konuyu Baker ve Dışişleri Bakanı **George Shultz**'a açtı. Özal, Türkiye'nin daha çok, kısa vadeli borçlanmaya gittiğini, bu durumun Türk ekonomisine ağır bir yük oluşturduğunu belirterek, borçlanmanın orta ve uzun vadeli kredilere kaydırılması talebinde bulundu. Baker ve Shultz, Amerikan yönetiminin Türkiye'ye orta ve uzun vadeli krediler sağlanması için çeşitli imkânlar araştıracağını belirttiler. Özal, ABD'li muhataplarına ayrıca Federal Almanya ve Japonya'nın da bu alanda Türkiye'yi desteklemeleri gerektiğini kaydetti.

3- Ticaretteki engeller: Özal, önceki gün ABD Ticaret Bakanı **Molcolm Baldrige'e**, Türkiye'nin ABD'ye ihracatında karşılaştığı güçlükleri dile getirdi. Bununla birlikte görüşmede hazır bulunan yetkililer, geçen yaz imzalanan tekstil anlaşmasının işleyişinden her iki tarafın da memnuniyet belirttiğini kaydettiler. Öte yandan, önceki günkü **"Wall Street Journal"** gazetesinde çıkan ve tekstil ithalatında ABD'nin kota uygulamasından vazgeçmesi gerektiği görüşünü işleyen bir yazı, Özal'ın temaslarında kullandığı önemli bir tema haline geldi. Yazıda, ABD'nin tekstil alanında toplam bir kota belirleyerek, ülkelerin herhangi bir kota sınırlaması ile karşılaşmadan önerecekleri fiyatlara göre, Amerikan pazarına girmeleri önerilmekteydi. Özal, benzer bir öneriyi geçen yıl Türkiye'ye gelen ABD Dışişleri Bakanı George Shultz'a yapmış ve **"Siz sadece toplam kotayı belirleyin. Ülkeler rekabet ederek, bu toplam kotayı doldurmaya çalışsınlar. Rekabet yapılsın, kim daha iyi fiyat verirse piyasaya girsin"** demişti. Özal, **"Wall Street Journal"** gazetesinde aynı doğrultuda çıkan yazıyı görünce, Hazine Bakanı Baker ve Dışişleri Bakanı Shultz'a, **"Geçen yıl bizim yaptığımız öneri, şimdi ABD'de ortaya atılıyor"** dedi ve bu konudaki görüşünü yineledi. Shultz, Özal'ın bu önerisini not etmekle yetinirken, Baker, ABD'de tekstil ithalatı alanında bu yönde bir eğilimin belirmeye başladığını kaydetti.

4- Weinberger ile görüşme: Özal'm Weinberger ile yaptığı 20 dakikalık görüşme, Amerikan yardımları ve Körfez Savaşı üzerinde odaklaştı. Weinberger, yönetimin Türkiye için önerilen askeri yardım programlarının Kongre'den aynen geçirilmesi için elinden gelen çabayı sarf edeceğini bildirdi. Weinberger ayrıca, ABD'nin Türkiye'ye yapacağı hibe yardımlarına ilişkin NATO güney kanadına yardım tasarısını uygulama süresini uzatmayı tasarladıklarını kaydetti. Türkiye'ye verilecek ihtiyaç fazlası askeri malzemeleri düzenleyen söz konusu tasarı, Kongre'den iki yıllık bir süre için çıkarılmıştı. Weinberger'in önceki gün Özal'a bu özel yasanın üç yıl için daha uzatılması amacıyla harekete geçeceklerini bildirmesi, yeni bir unsur oluşturdu. Görüşmede ayrıca, ABD'nin Türkiye'ye vereceği ve içinde 40 Fantom'un da yer aldığı ihtiyaç fazlası malzemelere ilişkin listeler de gözden geçirildi. Weinberger, bu program çerçevesinde Türkiye'ye bazı haberleşmesistemleri verebileceklerini bildirdi. Görüşmede ele alınan bir başka konu da Türkiye'de roketatar sistemlerinin imal edilmesi yolundaki proje oldu. Weinberger, Özal'a ABD'nin Türkiye'ye roketatar sistemlerine ilişkin en ileri teknolojiyi vereceğini duyurdu.

5- Shultz'la görüşme: Özal'ın ABD'de Dışişleri Bakanı Shultz'la görüşmesinde de ikili ilişkiler, Türkiye'nin Ortadoğu politikası ve Körfez Savaşı ön plana çıktı. Özal bu görüşme hakkında gazetecilere bilgi verirken, **"Özellikle İran-Irak savaşı konusunda onların görüşlerini almaya çalıştım, kendi görüşümüzü söyledik"** dedi. Özal, Shultz'la görüşmesi hakkında bilgi verirken, **"Türkiye, bütün komşuları ile iyi geçinmek durumundadır. Bunu kendisine tekrar ettik. Ancak bu şekilde olursa Türkiye, bölgede sulhun temininde yararlı rol oynayabilir. Türkiye, kendisine has bir hareket içinde bulunmalıdır. Türkiye'nin rolü artacaktır. Artabilmesi için Türkiye'nin güçlü olmasında fayda vardır"** şeklinde konuştu.

6- Kongre'deki temaslar: Başbakan Özal, yönetim kanadı ile yürüttüğü temasların yanı sıra, ABD Kongresi'ndeki en etkin iki şahsiyet ile de bir araya geldi. Özal, Senato çoğunluk lideri Robert Byrd ve Temsilciler Meclisi çoğunluk lideri demokrat Jim Wright ile yaptığı görüşmelerde, Türkiye'ye askeri yardım tasarılarının Kongre'de engellenmemesi gerektiğini bildirdi. Özal, her iki Kongre lideri ile görüşmesinde de geçen hafta yeniden Kongre'ye sunulan Ermeni Soykırım Tasarısı'nın Türk tarafında yarattığı rahatsızlığı iletti. Türk yetkilileı, Byrd ve Wright'in bu konuda verdikleri yanıtlardan memnun gözüktüler.

7- Özal IMF'ye danışman oluyor: Özal, Washington'daki temasları sırasında izlediği istikrar politikalarına Amerikan tarafından tam destek aldı. Bu arada ABD Hazine Bakanı James Baker, Özal'a **"Türkiye benim adımla anılan Baker planını bundan 4 yıl önce uyguladı ve netice aldı. Bizim plan ise yavaş yavaş çalışıyor"** dedi. Özal'ın temasları sırasındaki ilginç bir olay da Uluslararası Para Fonu Başkanı Michel Camdesus'un kendisine "Sizi IMF'ye müşavir yapalım" şeklinde şaka yollu takılması oldu. Özal, IMF Başkanı ile görüşmesi hakkında bilgi verirken, "kendisi bana Türkiye'nin IMF politikaları açısından fevkalade güzel bir örnek olduğunu söyledi. Bunu her tarafa söylüyorlarmış. Kendisi isterseniz sizi diğer ülkelere IMF politikaları konusunda danışman olarak gönderelim. Parasını IMF öder" diye konuştu.

8- Başbakan Özal'ın İran makamlarınca gözaltına alınan Amerikalı gazeteci Gerald Seib'in serbest bırakılması için yaptığı girişimleri önceki günkü görüşmelerde gündeme geldi. Başbakan Özal ABD Dışişleri Bakanı Shultz ve Senato çoğunluk lideri Robert Byrd'ün kendisine Seib'in kurtarılması için yaptığı girişimlerden ötürü teşekkür ettiklerini açıkladı. Bu arada Washington Post gazetesi dünkü sayısında Seib'in İsviçre'ye gelişine ilişkin haberi verirken, Başbakan Özal'ın bu konuda girişimde bulunduğunu yazdı. Washington Post, Özal'ın İran'daki olayları çok iyi bildiğini belirtti.

Bu arada bir ABD yetkilisi, Seib'in serbest bırakılmasında Türkiye'nin yardımcı olması için Türk hükümeti nezdinde bir girişimin yapıldığını doğruladı.

Başbakan Özal, Washington temaslarının son gününde burada büyük yankılar yaratan Kanuni Sultan Süleyman sergisini gezdi. Özal daha sonra ABD Dışişleri eski Bakanı General Haig'i kaldığı otelde kabul etti. Haig'in Özal'ı United Technologies şirketi adına ziyaret ettiği açıklandı.

Egemen Gösteri Merkezi'nde çıkan yangında gece bekçisi öldü

Muzır Müzikal'in oynandığı tiyatroda şüpheli yangın

8 şubat

İstanbul Haber Servisi — Muzır Müzikal adlı oyunun oynandığı Elmadağ'daki Egemen Gösteri Merkezi dün gece tamamen yandı, eski adı Şan Tiyatrosu olan Gösteri Merkezi'ndeki yangının bir sabotaj sonucu çıktığı öne sürülürken, tiyatro çalışanlarına daha önce **"tiyatronuzu yakacağız"** tehdidi yapıldığı bildirildi. Tiyatronun tamamen yandığı olayda bir kişi de yanarak öldü. İstanbul Valisi **Nevzat Ayaz** **"Olayın nedeni belli değil araştırma sürüyor"** dedi.

Yangın oyun bittikten yaklaşık bir saat sonra 00.45 sıralarında meydana geldi. Seyirciler dağıldıktan sonra temizlik yapılırken binanın Dolapdere'ye bakan yönünde başlayan yangın kısa sürede büyüdü. İtfaiyenin çalışması sonucu yaklaşık iki saat sonra söndürülen yangında bina kullanılmaz hale geldi. Tiyatro çalışanları yangının sahne ve salonun birkaç yerinde birden başladığını öne sürüyor. Bunun bir sabotaj olduğunu ileri süren tiyatro sanatçıları **"Zaten tiyatronuzu yakacağız diyorlardı. İşte yandı, bunu yapanlar Muzır Müzikali çekemeyenler. İrticacıların işi, yoksa tiyatronun her tarafı yanar mı?"** şeklinde konuştular. Yangın sırasında tiyatroda bulunan Egemen Gösteri Merkezi Müdür Yardımcısı **Süleyman Kılıç** yangının elektrik kontağından çıkmasının mümkün olmadığını belirtti.

Olayda tiyatronun 40 yıldır gece bekçiliğini yapan **Niyazi Özlü**'nün öldüğü anlaşıldı. Arkadaşımız **Arif Kızılyalın** yangını görüntülerken, salondaki koltuklardan çivilerin dışarı fırladığını gördü. Bu arada oyuna son verilmesi için tehdit telefonları geldiğini iddia eden tiyatro görevlileri **"yangının sahneden başladığını"** söylediler ve **"telefon tehditlerinde tiyatronuzu yakacağız diyorlardı"** dediler.

VALİ BİLGİ ALDI

İstanbul Valisi **Nevzat Ayaz** Şişli Emniyet Amirliği'ne gelerek olayla ilgili olarak bilgi aldı. Ayaz gazetecilere yangının çıkış nedeninin henüz kesin olarak belirlenemediğini söyledi. **"Araştırma sürüyor yarın (bugün) belli olur"** şeklinde konuştu. Bu arada dikkati çeken bir olay da elektriklerin kesik olmasına karşın telefonların çalışmaması idi. Bunun üzerine yangını tiyatro çaycısının camdan atlayarak yangını ihbar ettiği belirtildi.

Ferhan Şensoy'un Muzır Müzikal adlı oyunu geçen aralık ayında saldırıya uğramıştı. İçeriye seyirci olarak giren iki kişi oyun oynanırken sahneye fırlamış, bunlardan biri seyircilere **"Hepimiz Müslümanız bu oyunu neden seyrediyorsunuz?"** diye bağırmıştı. Olaydan sonra tiyatro görevlileri tarafından yakalanan iki saldırgan Harbiye Karakolu tarafından gözaltına alınmıştı. Öğrenci oldukları belirtilen bu iki kişi daha sonra serbest bırakılmıştı. Olayın yankıları sürerken, Muzır Müzikal oyunu bilirkişi tarafından seyredilmişti, bundan bir süre önce Ferhan Şensoy hakkında Şişli Cumhuriyet Savcılığı tarafından dava açılmıştı. Muzır Müzikal'de Ferhan Şensoy ve derya Baykal'ın yanı sıra Bülent Kayabas da oynuyordu.

Yabancılara 7.3 milyarlık mülk satıldı

8 şubat

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Devlet Bakanı ve Hükümet sözcüsü **Hasan Celal Güzel,** Anayasa Mahkemesi'nin, yabancılara mülk satışına ilişkin yasayı iptal kararı gerekçesinin Resmi Gazete'de yayımlanmasının geciktirilmediğini belirterek, **"Anayasa Mahkemesi kararlarının Resmi Gazete'de normal yayımlanış süreleri itibarıyla, bu karar nispeten erken yayımlanmıştır"** dedi. Bakan Güzel, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararının, Birleşik Arap Emirlikleri Şeyhi **Zayed**'e arazi satışı yapılabilmesi için kasten geciktirildiği şeklindeki iddiaların doğru olmadığını bildirdi ve Şeyh Zayed el-Nahayan'a satılan arazinin satış işlemlerinin 21 Kasım 1986'da sona erdiğini, ancak bazı pürüzler nedeniyle bedelinin 16 ocak tarihinde ödendiğini söyledi. 15 Ocak 1987 tarihinden sonra arazi almak için üç başvurunun olduğunu, ancak bu istemlerin yerine getirilmediğini kaydeden Bakan Güzel, Anayasa Mahkemesi'nin yabancılara mülk satışına olanak sağlayan yasayı ilk iptal ettiği günden bu yana toplam 2.8 milyar liralık satışın yapıldığını da açıkladı.

Devlet Bakanı ve hükümet sözcüsü Hasan Celal Güzel, Başbakanlık Müsteşarı **Ahmet Selçuk,** Tapu ve Kadastro Genel Müdürü **Halim Çorbalı** ile birlikte düzenlediği basın toplantısında, **"Yabancılara mülk satışına ilişkin yasayı iptal eden Anayasa Mahkemesi kararının Resmi Gazete'de yayımlanmasının kasten geciktirilerek, bu süre içerisinde önemli ölçüde arazi satışı yapılmasına olanak sağlandığı"** şeklindeki iddiaları yanıtladı. Bakan Güzel, basın toplantısının amacının Anayasa Mahkemesi'nin kararının eleştirilmesi olmadığını belirterek, gazetelerde yer alan haberlerden örnekler verdi. Bakan Güzel, yabancılara mülk satışına olanak sağlayan yasanın **"tarihçesi"** hakkında bilgi verirken, yasanın ilk olarak 3029 sayı ile 21 Haziran 1984'te kabul edildiğini, 24 haziranda Resmi Gazete'de yayımlandığını, ancak daha sonra Anayasa Mahkemesi'nce iptal edildiğini bildirdi. İptalden sonra yasaya ulusal çıkarlar ve ekonomiye uygunluk ibaresinin eklenerek bir kez daha hazırlandığını, TBMM ve Cumhurbaşkanı tarafından kabulünden sonra 3078 sayı ile 6 Ocak 1986'da Resmi Gazete'de yayımlandığını söyledi. açılan bir dava üzerine Anayasa Mahkemesi'nin yasayı bir kez daha iptal ettiğini kaydeden Bakan Güzel, Anayasa

Mahkemesi'nin bu kararını 9 Ekim 1986'da açıkladığını, ancak gerekçesinin yazım işleminin gecikmesi nedeniyle iptal kararının Resmi Gazete'de yayımlanmak üzere Başbakanlığa 15 Ocak 1987'de gönderildiğini bildirdi. Kararın, Başbakanlık Genel Evrak dairesi'ne 16 ocak cuma günü akşam saatlerinde geldiğini, Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Dairesi'ne ise 19 ocak sabahında kaydedildiğini bildiren Bakan Güzel, kararın dizgisinin 23 ocak günü tamamlanarak, aynı gün elden kurye ile gerekli tashih işlemlerinin yapılması için Anayasa Mahkemesi'ne gönderildiğini bildirdi. Kararın 27 ocakta tashihinin yapılmasından sonra Başbakanlık Basımevi'ne geldiğini ve 28 ocakta yeniden dizgisinin yapıldığını anlatan Devlet Bakanı, 29 ocakta kararın son tashih işlemleri için yeniden Anayasa Mahkemesi'ne gönderildiğini bildirdi. Bakan Güzel, 30 ocak akşamında baskı işlemlerinin tamamlanarak 31 ocak tarihli Resmi Gazete'de yayımlandığını söyledi. Olayda herhangi bir kasıt ya da gecikmenin söz konusu olmadığını belirten Bakan Güzel, Anayasa Mahkemesi kararlarının önceki yıllarda Resmi Gazete'de yayımlanış tarihlerine ilişkin bilgi verirken de bu sürenin zaman zaman 2.5 aya kadar çıkabildiğini bildirdi.

Devlet Bakanı Güzel, Şeyh Zayed'e İstanbul Bayramoğlu'nda satışı yapılan arazinin satış işlemlerine ekim ayında başlandığını ve 21 kasım tarihinde bu işlemlerin sona erdiğine işaret ederek, "**Karşı taraf açısından bazı yazışma zorunluluğu ortaya çıkmış, bu nedenle arazinin bedeli 16 ocak günü ödenmiş**" dedi. Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararının Başbakanlığa gelmesinden sonra tek bir metrekare arazinin satılmadığını savunan Bakan Güzel, "**Bu süre içerisinde satış yapılabilirdi de, bu hukuksuz olmazdı. Ama satış olmamıştır. Üç satış başvurusu olmuş, ancak bu istemler yerine getirilmemiştir**" dedi.

Bakan Güzel, "**Bazı muhalefet yetkililerinin konuyu tam olarak araştırmadan hükümeti, devleti ve devlet memurlarını töhmet altında bırakacak maksatlı beyanlarda bulunduklarını**" iddia ederek, bu durumu, Türkiye'de demokrasi kurumlarının işlemesi açısından olumsuz sonuçlar verecek bir tutum olarak niteledi. Bakan Güzel, bir soru üzerine, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararını verdiği 9 ekim tarihinden bu yana toplam 24 parsel arazinin satıldığını, İstanbul, Bursa ve Antalya'da gerçekleşen bu satışların bedelinin 3 milyar 115 milyon 445 bin lira olduğunu söyledi. Amman, Katar ve Bahreyn'den gelen arazi alım istemlerinin yerine getirilmediğini, yalnızca Suudi Arabistan, Kuveyt ve Birleşik Arap Emirlikleri'nden gelen istemlerin karşılandığını anımsatan Bakan, yabancılara mülk satışına ilişkin ilk yasanın çıkışından bu yana toplam 7 milyar 314 milyon 623 bin 570 liralık 142 parsel arazinin satışının yapıldığını bildirdi. Bakan Güzel, Anayasa Mahkemesi'nin ilk iptal kararından bu yana ise toplam 83 ünitelik satış olduğunu ve bunun tutarının 2 milyar 817 milyon 578 bin lira olduğunu kaydetti. Bakan Güzel, bugüne kadar yapılan satışlara ilişkin olarak, İstanbul'da 91, Bursa'da 18, Kocaeli'nde 14, Balıkesir'de 9, Antalya, Muğla, Gaziantep, Konya'da birer, İzmir'de 4 ve Ankara'da ise 2 satış işleminin gerçekleştiğini söyledi. Bakan Güzel, iptal edilen yasanın yeniden düzenlenerek çıkarılmasının düşünülüp düşünülmediğine ilişkin bir soru üzerine de, "**Bu kanunun tekrar düzenlenip düzenlenmeyeceği konusunu düşünmedik. Başbakanın ABD'den dönüşünden sonra hükümet ve Meclis grubunda konunun üzerinde durulması muhtemeldir**" dedi.

"ŞEYH ZAYED'E ARSAYI BİZ SATTIK"

Birleşik Arap Emirlikleri Devlet Başkanı Şeyh Zayed el-Nahayan'a Darıca-Bayramoğlu'nda satılan 100 bin metre karelik arsa ile ilgili olarak bir açıklama yapan Darıca Belediye Başkanı **Zeki Bozkurt**, "**Bedrettin Dalan, Şeyh Zayed'e İstanbul'da arsa satabilmek için çok uğraştı ama satamadı, arsa satışını biz başardık, çok mutluyuz**" dedi.

Belediye Başkanı Zeki Bozkurt, "**Şeyh Zayed'e satılan 100 dönümlük arazi içinden, yalnızca 12 dönümünün Darıca Belediyesi'ne ait olduğunu, bu bölümünün satışı için de belediye meclisindeki ANAP'lı ve SHP'li üyelerin oybirliği ile karar alındığını**" belirterek, "**Şeyhe yapılan arsa satışında belediye olarak yardımcı olduk. Şeyhin bize ait araziyi almak istediği haberini Necmettin Bayramoğlu'ndan aldık**" dedi.

Kafası Karışıyormuş!

HIFZI VELDET VELİDEDEOĞLU / *8 şubat*

Sayın Başbakan Turgut Özal'ın, Amerika'ya doğru yola çıkmadan önce havaalanında gazetecilerle yaptığı konuşmanın bir bölümünü TV ekranında - itiraf edeyim- dehşet içinde izledim. Beni dehşete düşüren bölüm, yabancılara taşınmaz satışına ilişkin yasanın Anayasa Mahkemesi'nce iptali konusunda kendisine yöneltilen bir soruya Başbakanın verdiği yanıt oldu. Özal, bu konuda aşağı yukarı şöyle konuştu:

"Ben hukukçu değilim, fakat bu iptal kararının gerekçesi **aklımı karıştırıyor.** Birçok Batı devletlerinde **mütekabiliyet şartı aranmaksızın** yabancılara gayrimenkul satılabilmektedir. Biz niçin satamayalım? Gerekirse anayasayı değiştirmek için referanduma gideriz. Madem ki hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir, nihai kararı millet verir."

Haddim olmayarak sormak geliyor aklıma: A efendim, o halde anayasamızda bir Anayasa Mahkemesi'ne niçin yer verilmiş? Sonra efendim, yabancılara ille de toprak satılması neden gerekli görülüyor? Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne bir yasa tasarısı getireceksiniz, orada sahip olduğunuz çoğunluğun oylarıyla bu yasayı kabul ettireceksiniz; bir yetkili makam veya kuruluş bunun anayasaya aykırı olduğu savıyla, iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvuracak ve Yüksek Mahkemece o yasa iptal edilecek. Bu kararın gerekçesi Sayın Başbakanın kafasını karıştırıyorsa veya karar onun görüş ve amacına aykırı ise, kendileri bütün Türkiye'de meydan meydan dolaşıp: "Benim muhterem ve sevgili vatandaşlarım" diye söze başlayarak, yabancılara toprak satmanın bize refah getireceğinden söz edecek, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararını geçersiz kılmak

için anayasanın bazı maddelerinin değiştirilmesini vatandaşlarımızdan isteyecek ve böylece demokrasi kurallarını uyguladığını sanacak!..

Olur mu böyle şey?

Ülkemizde bir şeriat devleti veya bir komünist rejim kurmak için anayasayı değiştirmek amacıyla referanduma, yani genel halk oylamasına başvurulabilir mi?

Elbette hayır.

Tıpkı bunun gibi, topraklarımızı yabancılara satmak amacıyla anayasayı değiştirmek için de başvurulamaz.

Sayın Başbakan bütün konuşmalarına: **"Benim sevgili vatandaşlarım"** diye başlar. **"Vatandaş"** kavramının ne demek olduğunu bilmek için hukukçu olmaya gerek yok. Sınırları belli bir ülke üzerinde, aynı yazgı ve aynı kültür birliği içinde hep beraber oturan insanlara "vatandaş", bu insanların oturduğu ülkeye de "vatan" denir. Vatanın bir parçası bile öyle kolayca yabancıya satılamaz. Anayasanın başlangıcının ve üçüncü maddesinin kastettiği ve Yüksek Anayasa Mahkemesi'nin de, yasanın iptali için bu mahkemeye başvuranların da ve öteki bazı yasalarımızın da söylediği ve istediği işte budur.

Sayın Başbakan, hukukçu olmadığını söylediği için izin verirlerse, azıcık "hukuk"tan da söz edeyim: Bugün kendileri, Türkiye'nin Başbakanı olarak, yasaların çizdiği sınırlar içinde devleti yönetmektedirler. "Devlet" dediğimiz bu yüce varlığın üç temel öğesi vardır:

Birincisi: "Ülke"dir. Yani toprak, yani adına "vatan" dediğimiz memlekettir bu.

İkincisi: "Millet"tir. Bu da ülkede yerleşmiş, az önce belirttiğim gibi, ortak yazgı ve ortak kültür birliği içinde kuşaktan kuşağa hep beraber oturan insan topluluğudur.

Üçüncüsü: Geniş anlamında "hükümet"tir. Bu ise sözünü ettiğim insan topluluğunun kurduğu örgüt, yani yasama, yürütme ve yargı erklerinden oluşan siyasal otoritedir.

Bir yerde bu üç öğeden biri eksik olursa, orada "devlet" de olmaz.

Devletin bu öğelerinden "millet" nasıl satılamazsa, "siyasal otorite", yani egemenliğin kullanılması nasıl satılamazsa, vatan parçası toprak da öyle "sellemehüsselam" yabancılara satılamaz. Ama biz yoksul bir halkız; eğer yasal bir engel olmazsa, bol parayı görünce, ister yerliye, ister yabancıya, sahip olduğumuz toprağı satarız. Tanrı esirgesin, kullanılabilir topraklarımızın hepsinin yavaş yavaş zengin yabancılara satılmış olduğu varsayılsa, devletimiz kendisini oluşturan "vatan" öğesinden yoksun kalmaz mı? Zengin Batı ülkelerinin büyük çoğunluğu yabancı uyruklulara toprak satışını mütekabiliyet (karşılıklılık) koşuluna bağlamıştır. Bizde de, **daha 1961 Anayasası'ndan çok önceleri** yabancılara taşınmaz mal satımı birçok koşullara ve mütekabiliyet esasına bağlanmıştı. Bunlardan bazılarını özetleyivereyim:

- 18 Mart 1924 gün ve 442 sayılı Köy Kanunu'nun 87. maddesi, "Türkiye Cumhuriyeti'nin uyruğu olmayan gerek kişilerin, gerek kişi sayılan dernek ve ortaklıkların (özel ve tüzel kişilerin) köylerde arazi ve emlak almaları yasaktır" diyerek yabancıların köylerde taşınmaz mal edinemeyecekleri kuralını koymuştu.

- Yabancıların kentlerde ve kasabalarda taşınmaz mal edinmeleri, Lozan Antlaşması'na bağlı oturma ve adli yetki sözleşmesi ile ve Türkiye'nin öteki devletlerle yapmış olduğu antlaşmalarla karşılıklılık (mütekabiliyet) ilkesine dayanılarak düzenlenirdi.

- Böyle antlaşmalar, Köy Kanunu'nun -yukarıda belirtilen- 87. maddesini değiştiremediği gibi, 2644 sayılı Tapu Kanunu'nun 36. maddesini de değiştiremezdi. Bu 36. maddeye göre, "yabancılar, bir köye bağlı olmayan bağımsız çiftliklere ve köy sınırı dışında kalan toprakların 30 hektardan fazlasına" ancak hükümetin izniyle sahip olabilirlerdi.

- Yabancıların bu tür çiftlik ve topraklara vasiyet veya mirasçı atanma yoluyla sahip olabilmeleri yine hükümetin iznine bağlı idi.

- Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü yukardaki yasa maddelerinin ve Lozan Antlaşması'na göre devletlerle yapılmış olan antlaşmaların ışığında tapu ve kadastro müdürlüklerine **çok eskiden beri** türlü tarihlerde birçok genelge göndermişti. İşte bunlardan birkaçı:

a) ABD, Arjantin, Belçika, Çekoslovakya, Fransa, Finlandiya, Hollanda, İsviçre, İngiltere, İspanya, Macaristan, İtalya, Mısır, Polonya, Portekiz, Danimarka, İsveç, Afganistan, Yunanistan devletlerinin uyrukları, Tapu Kanunu ile Köy Kanunu ve Yasak Bölgeler Kanunu'nun koyduğu yasaklaması-nırları saklı olmak üzere, mütekabiliyet (karşılıklılık) ilkesine göre ülkemizde taşınmaz mal iktisap ve tasarrufuna mezundurlar (1939).

b) Alman uyruklularının karşılıklık ilkesine göre Türkiye'de taşınmaz mal edinmeye mezun oldukları daha önce kabul edilmiş iken, devletimizin, İkinci Dünya Savaşı'nda bu devletle siyasal ilişkilerini kesmesi üzerine, Alman devleti uyruğundan olanların her türlü taşınmaz mal tasarruf hakları ertelenmiştir. (1944)

c) Arnavutluk uyrukluların taşınmaz mal edinmeleri konusunda şimdilik bir işlem yapılmamaktadır. (1945)

ç) İran: Türkiye'de oturan İranlılar karşılıklılık koşuluyla ancak bir konut, bir depo ve bir mağazaya sahip olabilirler. (1939)

d) Suriye ve Lübnan uyruklular, yukarıda belirtilen yasal sınırlamaları içeren kurallar saklı olmak üzere, Türkiye'de edinmiş oldukları taşınmazlar üzerinde satışta, bağışlamada, trampada bulunamazlar ve bu taşınmazları üzerinde irtifak ve rehin hakları kuramazlar. (1939)

e) Irak uyruklular, kural olarak, karşılıklılık ilkesi içinde ve yukarıda belirtilen yasal sınırlamalara uyarak ülkemizde taşınmaz mal edinebilirler. (1934)

f) Yugoslavya uyruklular, yukarıdaki yasal sınırlamalar içerisinde ve karşılıklılık ilkesine göre, Türkiye'de taşınmaz mal edinebilirler. (1944)

g) Bulgar uyrukluların yeniden taşınmaz mal edinmeleri ve daha önce edinmiş oldukları taşınmazları başkalarına devretmeleri yeni bir bildirime kadar yerine getirilemez. (1948)

Lozan Antlaşması ve Yunan hükümeti ile yapılan anlaşmalar uyarınca, Türk vatandaşı olan Rumlar yalnız İstanbul ili belediye sınırları içinde taşınmaz mal edinebilirler; Anadolu ve Rumeli'nin hiçbir yerinde taşınmaz mala sahip olamazlar. (1928 ve 1938)

h) Romanya uyrukluların sahip oldukları taşın-

mazlar üzerinde şimdilik hiçbir işlem yapılamaz. (1949)

ı) Sovyetler Birliği uyruklular, yukarıda belirtilen yasal sınırlamalar içerisinde ve karşılıklılık koşulu ile taşınmaz mal edinebilirler. (1944)

Görülüyor ki, Türkiye Cumhuriyeti, **çok eski tarihlerden beri** Türkiye'de yabancılara taşınmaz mal satımı konusunda çok dikkatli ve kıskanç davranmıştır. Aynı kıskançlığı şimdi daha çok göstermemiz gerekir. "Dışa açılmak", "ekonomi ve ticarette liberalizm" demek, vatanımızın topraklarını da haraç mezat yabancılara satmak demek değildir. Sayın Başbakanımızın "Benim sevgili vatandaşlarım" diye hitap ettiği bütün halkımızı bu noktada çok dikkatli olmaya ve topraklarımızı savunma ve korumaya çağırırım.

Çarşaftan Sonra Gelen...

MEHMED KEMAL / *9 şubat*

Türbanla başlayan akım eğer eski Osmanlı sosyal düzenini getirecekse, daha çocuk yaşında olan kızlar yandı. Çünkü bu sosyal düzende kız çocukları yaş 12 dedi mi kara çarşafa girerler. Türban kara çarşafın yanında mini etekle gezmek gibidir. Madem türbanla geriye doğru gideceğiz. Geride kadının durumu ve yaşamı nasıldı?

O yılları yaşamış Agâh Sırrı Levent'in tanıklığına başvuracak olursak, şunları görürüz:

Kız 12'sinde çarşafa girer ya, evlenirken durumu nedir? Evlilikte baş koşul rızadır. İmamla iki tanığın önünde erkeğin istediğini bildirmesi yeter. Kadın kapı aralığından *'evet'* der. Nikâh kıyılmış olur. Nikâh iki yanın rızası ile olur da, boşanma (ayrılma) nasıl olur? Ayrılma tek yönlüdür. Erkeğin *'boş ol'* demesi yeter. Erkek bunu dedi mi, kadın boş düşer. Çarşafını giyer, bohçasını alır, hemen o evden çıkar, baba evine döner. Erkek, bir kadın alabildiği gibi, birkaç kadın da alabilir. İlk kadın da, ondan sonra gelenler de, buna ses çıkaramazlar. İş ki, erkek aldığı kadınlara bakacak kadar paralı olsun!

Erkek, daha da varlıklı ise, dört beş kadından ayrı olarak, cariye, odalık, gözde, kapatma da alabilir. İsterse bunları bir evde, isterse her birini ayrı evde barındırır. Zengin erkekler ilk nikâhlı kadını daha çok yoksullardan seçerler. Başka kadınlar aldığı zaman gidecek, barınacak yeni olmasın, ötekilerin her türlü işlemine katlansın.

Evde kaç-göç vardır. Kadınlar, erkeklere yakın akraba bile olsalar görünmezler. Kadın evdedir, çarşıya, pazara, eğlenceye gidemez. Eğer gitme zorunluğu olursa, erkek önden yürür, peçeye ve çarşafa öcü gibi sarınmış olan kadın arkadan gelir.

Erkek, sabah namazını kıldıktan sonra evinden çıkar, işine gider. İşi neyse, memur, esnaf, şu, bu... Oraya gider. Akşam namazına yakın, ya da akşam namazında evine döner. Soyunur, dökünür, evlik giysilerini giyer. Bu giysiler entari, takke, terliktir. Sofraya oturulur. Yemek yenir. Yemekten sonra erkek serbesttir. Dilediğini yapar. Akşam yemeğinden sonra dilerse kürkünü giyer, mahalle kahvesine gider. Dilerse arkadaşları ile buluşur, eğlenceye gidebilir. Hatta o eğlenceden o gece dönmeyebilir. Gittiği yerde yatar. Değil kadın, ona hiç kimse *'herdeydin?'* diye hesap soramaz.

Ailede en önemli öğün sabahtır. Fakat akşamın da ayrı bir yeri vardır. Erkek akşam namazına doğru işinden dönünce, sırtına entarisini, ayağına terliğini giyer, başından sarığını çıkarıp takkesini takar. Namaza durur, akşam namazını kılar. Hep birlikte sofraya oturulur. Sofra odanın ortasına konulmuş, yaygın ve genişçe bir sinidir. Çevresine serilen yer minderlerinin üstünde herkes bağdaş kurar. Yemek elle yenir, hem de aynı tabaktan. Ayrı ayrı tabak yoktur. Masaya oturmak, çatal, bıçak kullanmak uzun süre geç kalmıştır. Ancak dışarıya çıkmış, başka ülkeleri görmüş varlıklı ailelerde olabilir.

Her erkeğin kılığı, işine göre, kendine uygundur. Memurlar setre pantolon, mintan ve fes giyerler. Daha yüksek bürokratlar, tanınmış kişiler, yüksek din adamları gömlek giyerler, sert yakalı olur, hatta kıravat takanları bile vardır. Baston da bir soyluluk simgesidir. Her önüne gelen baston taşıyamaz. Esnaf ve küçük memurların kılığı birbirine benzer. Fes giyenler, fese ince bezden sarık saranlar, baston gibi kalın bir değnek kullananlar da vardır.

Kadınların kılığına gelince, dışlık kılıkları çarşaftır. İçlik kılıkları, evin içinde, genellikle beli kuşaklı, göğsü kapalı, uzun entaridir. Saçlar topuzla arkaya toplanır. Bele doğru arkaya atanları da vardır. Genç kızların saçları her zaman örgülüdür. Zaten genç kızlar 12'sinden sonra çarşafa girerler, saç maç görünmez.

Elbette bunlar hep kent kılığıdır. Köylerdekilerin yoksulu ne çarşafı, ne peçeyi bulabilir. Onlar ne bulurlarsa onu giyerler. Hatta kente gittiklerinde kara çarşaflı kadınları görünce şaşarlar.

O dönemi yaşamış bir üstadın ağzından durumu anlatmaya çalıştık. Acaba bugün türban isteyenler,yarın çarşaf, daha öbür gün de Osmanlı toplum düzenindeki modayı mı arayacaklardır? Sanmıyorum, o dönemi bilseler hiç istemezler. Kadın, önce giyimi ile tutsaklıktan kurtulmuştur. Gene giyimle mi tutsak olacaktır?

Batı Almanya'da yaşayan 'Yerli Humeyni' Cemalettin Kaplan'la konuştuk

İşte Cemalettin Hoca

UĞUR MUMCU *10 şubat*

BOCHUM/ALMANYA — Türkiye'de **"yerli Humeyni"** olarak adlandırılan eski Adana Müftüsü **Cemalettin Kaplan, "Humeyni'yi değil Hazreti Muhammed'i örnek aldıklarını"** söyledi. Yurtdışına çıktıktan sonra **"Hocaoğlu"** soyadını kullanan Kaplan, **"Sultan Hamit'i seçmeyiz hatası olabilir, Fatih'i seçmeyiz hatası olabilir, Alpaslan'ı seçmeyiz hatası olabilir, Humeyni'yi seçmeyiz hatası olabilir, biz öyle lider istiyoruz ki hiç hatası olmasın"** diye konuştu. Kaplan, Bochum'da Eyüp Sultan Camii'nde cemaat önünde yaptığımız söyleşide bir soru üzerine **"İslam diniyle particiliğin bağdaştırılmasının mümkün olmadığını"** söyledi. İslamda sağcılık ve solculuğun olmadığını, rehberin Kuran olduğunu söyleyen Kaplan, **"Evren'in bir iyiliği oldu, partilerin balonlarına bir iğne dürttü, hepsi söndü. Bir-iki sene partisiz yaşadık, o kadar rahat ki cemaat de çoğalıyordu. Cemaat de ruhen bu particilikten tedirgin. Zaten öteden beri 'Buna İslam cevaz verir mi vermez mi, acaba bunun fetvası alınmış mı?' diye düşünür sorardım"** dedi.

Kaplan, Faisal Finans Kuruluşu hakkındaki sorumuzu şöyle yanıtladı:

"Bize geldiler, bizi çok sıkıştırdılar, bizim şu teşkilat mensuplarını oraya katmak istediler, yok dedim. Benim gördüğüm birtakım karanlık taraflar... Yani birkaç noktada karanlık taraf... Ve onlar çözülmedikçe bir şey diyemeyiz."

Faisal Finans Kuruluşu hakkındaki karanlık noktaların neler olduğuna ilişkin ısrarlı sorularımızı yanıtsız bırakan Kaplan, müftülerin soruları **"evet ya da hayır"** diye yanıtlayacaklarını ileri sürerek, **"hayır"** demekle yetindi.

Başbakanın kardeşi **Korkut Özal**'ın ilişkide olduğu **"Al Baraka"** finans kuruluşu ile de ilgilerinin olmadığını belirten Kaplan, **"Hiçbirisine evet demedik, bir ilgimiz yok"** diye konuştu.

Kaplan, 12 Eylül döneminde anayasa ile getirilen zorunlu din dersleri konusundaki sorumuzu **"Mustafa Kemal'e bağlı olanların din derslerine müsaade etmemesi"** gerektiğini öne sürerek yanıtladı. **"Her şeyin Allah'ın elinde olduğunu"** söyleyen Kaplan, 12 Eylül yöneticilerinin din dersleri konusunda taviz verdiklerini ileri sürerek, din dersi getirenlerin **"Yarın Kuran anayasa olsun"** diyeceklerini öne sürdü.

12 Eylül döneminde **"reşen emekliye sevkedildiğini"** söyleyen 1926 Erzurum İspir doğumlu Cemalettin Kaplan, 12 Eylül'den sonra MSP Genel Başkanı Prof. **Necmettin Erbakan** tarafından yurtdışına gönderildiğini, ancak yurtdışında yaptığı çalışmalarla particiliğin İslama aykırı düştüğünü anladığını belirterek, **"Milli Görüş Komisyonu Başkanı"** olarak partileşme çalışmalarına karşı çıktığını vurguladı. Kaplan, bu konuda şunları söyledi:

"Ankara'dan bir arkadaş, 'Ankara'ya gelebilir misiniz Hocam?' **dedi. Geleyim dedim, geldim, dedi ki Erbakan Hoca Avrupa'ya birisini gönderiyor, bir de bir hoca istemişler siz gider misiniz? Dedim ben gidiyorum zaten, Erbakan'la görüşmedik, yani bu kadar bir şey. Giderim dedim, o diğer arkadaşla birlikte çıktık geldik ve Milli Görüş'te bir müddet kaldık. Tabii partinin uzantısı hâkim burada da, partiyle çalışmak da benim işime gelmiyor, hoşuma gitmiyor. Gerçi ben adaylığımı koydum, ama bizim hemşerilerin ısrarıyla falan. Bir de dedim, şu hareketin içine gireyim ve bakayım ne var ne yok, 40 gün çalıştım, Erzurum'da gezdik. Nasrettin Hoca demiş ki,** 'Karla ekmek yemeyi ben icat ettim, ama hiç beğenmedim.' **Evet hiç beğenmedim. Çünkü abartma, kabartma, yalan, iftira, karşı taraftan bu taraftan birbirine çamur atma hiç iyi bir müessese değil."**

Yurtdışındaki yandaşlarınca **"İnkılapçı Hocamız"** diye adlandırılan ve Avrupa'nın birçok kentinde vaazlar veren Kaplan, **"Solcularla Kemalist rejimi ortadan kaldırmakta müşterek"** olduklarını, ancak İslam devriminden sonra, **"solculara hodri meydan"** diyeceklerini belirtti.

Eski müftü Kaplan, **"İslam İnkılabı"** olarak adlandırdığı İslam devleti kurulduktan sonra milli sınırların kalkacağını ve bütün İslam ülkeleri arasında birlik doğacağını ileri sürerek, şöyle konuştu:

"İslamda toprak bütünlüğü vardır, İranlının sahip olduğu toprak aynı zamanda benim de toprağımdır. Tehlikeye düştüğü zaman onu nasıl ilgilendiriyorsa beni de ilgilendirir. Mısırlı da öyle. Toprak bütünlüğü vardır, İslamda namus bütünlüğü, birliği vardır. Doğudaki bir Müslümanın namusu aynı zamanda benim namusumdur. Benim namusum aynı zamanda onun da namusudur. İslamda ümmet birliği, millet birliği vardır."

Din eğitimini babasından aldığını söyleyen, daha sonra ilk, ortaokul ve liseyi dışardan bitirdiğini vurgulayan Kaplan, 1966 yılında Ankara İlahiyat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra Diyanet İşleri Başkanlığı'nda müftü olarak görevlendirildiğini ve yurdun çeşitli bölgelerinde vaazlar verdiğini belirtti. İran'dan para yardımı aldığı yolundaki söylentileri yalanlayan Kaplan, İran'a gittiğini, Humeyni'yi uzaktan gördüğünü de belirtti.

Kaplan bu konuda şöyle konuştu:

"Milli Görüş'te iken İran'da yılbaşı mevsiminde, yılbaşı toplantısına davet ederler. Derler ki, üç kişi, beş kişi gönderin. Kuruluşlara bildirirler. Evet bir de cuma imamlarının toplantısı olur senede bir defa İran'da. Evet, Milli Görüş'te iken beş kişinin içerisinde bizi de münasip gördüler. O vesileyle gittik, davet üzerine. 15 gün kaldık."

AP eski milletvekili ve MHP yöneticilerinden işadamı **Murat Bayrak** ile olan ilişkileri konusundaki sorumuzu, **"Murat Bayrak ile bizim beşeri münasebetlerimiz vardır. Hemşeri oluşumuz, onun da kader yönünden bir nevi arkadaşımız oluşu. O da Türkiye'ye giremiyor, biz de giremiyoruz ve bizim irtica meselelerinden o geçtiği için, bu işleri bildiği için yol göstermiştir. Milli Görüş'te onunla tanıştık. O Milli Görüş'te Türkiye'den bir kardeşin tavsiyesi**

üzerine gelir giderdi. Biz orada tanıştık... Fevkalade münasebetimiz yoktur. Amerika ile münasebeti nedir ne değildir, onu bilmiyoruz'' diye yanıt verdi.

Kaplan, **''Biz Murat Bayrak'ın ne silah sattığına ne de böyle bir işle meşgul olduğuna dair en ufak bir fikrimiz yok''** dedi.

Eski müftü Kaplan, **''Türk-İslam sentezi görüşlerini yanlış bulduğunu, çünkü İslamin eksiksiz bir din olduğunu, Türk sentezine gerek görmediğini''** öne sürdü. Camide verdiği vaazda Tercüman gazetesinde Humeyni'ye silah gönderdiği yolunda haberler çıktığına işaret eden Kaplan, bu haberlerin MİT tarafından oluşturulduğunu, kendisinin silahlı herhangi bir hareketin içinde bulunmadığını ileri sürdü ve basının bu gibi konularda dikkatli davranmasının gerektiğini söyledi.

Kaplan Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Tayyar Altıkulaç zamanında **''Rejimin dümen suyuna girdiğini''** öne sürerek, bu kuruluşun düzeleceğini söyledi.

Kaplan'ın başında bulunduğu İslam Cemiyetleri ve Cemaatler Birliği önümüzdeki cumartesi günü Bonn'da **''rejime karşı''** diye adlandırdığı bir yürüyüş düzenleyeceklerini ve daha sonra aynı konuda yapılacak bir açıkoturuma katılacağını bildirdi.

Cemalettin Hoca: Evren cuma namazına gitsin

10 şubat

ZÜRİH (Cumhuriyet) — Vaaz vermek üzere Almanya'dan İsviçre'ye geçen kaçak eski Adana Müftüsü **Cemalettin Kaplan,** Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**'in cuma namazlarına gitmesini salık verdi. Kaçak müftü, İslami Cemiyet ve Cemaatler Teşkilatı'nın davetlisi olarak geldiği Zürih'te Türk basınını da eleştirirken, Kemalist eğitim gören gazetecilerin ''mesele''yi anlayamadıklarını söyledi.

Pasaportu ve vizesi olmadığı halde Almanya'dan İsviçre'ye geldiğini anlatan Cemalettin Kaplan, tekbir sesleri ve **Lagarbiye, Laşarkiye, Cumhuriyeti İslamiye''** (Ne Batı, Ne Doğu, İslam Cumhuriyeti) sloganları ile kesilen konuşmasında Uğur Mumcu ve **İlhan Selçuk**'u da eleştirdi. Kaçak müftü, Uğur Mumcu ile bir görüşme yaptığını anlatarak, **''Mumcu'nun sorularına cevap verdim, onları alın okuyun''** dedi. Cemalettin Kaplan, İlhan Selçuk'un da kendisindeki marifetleri bulup çıkarttığını belirterek, **''Gazetesine yazmış; biz laikliği şöyle böyle yapalım derken Cemalettin hoca kökünden halletti. Hoca, basında kendi hakkında çıkan yazılardan yararlanmasını çok iyi biliyor''** şeklinde konuştu.

Yahya Demirel'in davası zaman aşımına uğradı

11 yıllık hayali mobilya davası düştü

NİHAT CAN / *10 şubat*

ZONGULDAK — Türkiye'nin ilk **''hayali ihracat''** davası zaman aşımına uğradı. **Yahya Demirel**'in 11 yıldır yargılandığı ve üç kez mahkûm olduğu, ancak mahkeme kararlarının Yargıtay'ca üç kez esastan bozulduğu davaya dün yeniden başlandı ve Zonguldak Ağır Ceza Mahkemesi, davanın zaman aşımı nedeniyle ortadan kaldırılmasını kararlaştırdı. 13 yıl önce mobilya yerine sunta ihraç edildiğinin ortaya çıkması ve haksız vergi iadesi alındığının anlaşılması üzerine hakkında dava açılan Yahya Demirel, bu süre içinde tutuklanmış, salıverilmiş, yurtdışına kaçmış, Türk vatandaşlığından çıkarılmış, Türkiye'ye dönünce yeniden tutuklanmış ve yeniden vatandaşlığa alınmış, salıverildikten sonra da pamuk piyasasında iş hayatına atılmıştı. Hayali mobilya ihracatı davasında dönemin Başbakanı **Süleyman Demirel**'in yeğeni Yahya Demirel yargılandığı için dava kamuoyunda büyük dikkat çekmişti.

Yargıtay'ın son bozma kararı üzerine davaya Zonguldak Ağır Ceza Mahkemesi'nde dün yeniden başlandı. **Yavuz Abbasoğlu**'nun başkanlığında **Enver Aker** ve **Mustafa Aksu**'dan oluşan mahkeme heyeti, Yargıtay 7. Ceza Dairesi'nin bozma kararının okunmasından sonra mütalaa için iddia makamına söz verdi. Cumhuriyet Savcı Yardımcısı **Ali Kılavuz** şöyle dedi:

''Bozma ilamına göre, sanıklara yüklenilen suçun sonradan yürürlüğe giren 3217 sayılı yasa hükümleri nazara alınarak suçun niteliğinin değiştiği, suç tarihlerinin 23 Şubat 1974-21 Mayıs 1974, 27 Temmuz 1974 ve 26 Kasım 1974 tarihlerinde olduğu nazarı itibare alındığında sanıklara yüklenilir suçun zaman aşımına uğradığından açılan davanın Türk Ceza Kanunu'nun 102/4 ve 104/2 maddeleri uyarınca ortadan kaldırılmasına karar verilmesi.''

Sanıklardan yalnızca **Selahattin Özbirinci**'nin katıldığı ve Demirel'in avukatı **Suat Çelebi**ile müdahil Hazine Avukatı **Erdoğan Ünal**'ın hazır bulunduğu duruşmada savcılığın mütalaasından sonra mahkeme heyeti 5 dakikalık bir ara verdi. Aradan sonra gerekçeli karar okundu. Zonguldak Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararı şöyle:

''Suç tarihinden sonra yürürlüğe giren ihracat rejimi kararları ve yönetmelikleri ile dava konusu orman ürünlerinden madut mobilya ve iki tarafı ceviz kaplamalı longa levhaların daha sonra tescile bağlı olmaktan çıkartılması ve bu suretle eylemin kaçakçılık suçu oluşturmayacağı ve 3217 sayılı yasanın 5. maddesi ile değişik ek 2/3-6. maddeleri kapsamına

gireceği, bu maddelerin de belirtilen cezaların azami hadlerine göre suç tarihi itibariyle 7.5 yıllık zaman aşımı süresinin dolmuş olduğu anlaşıldığından sanıklar hakkındaki kamu davasının TCK'nın 102/4 ve 104/2. maddeleri uyarınca ortadan kaldırılmasına karar verildi.''

Hayali mobilya ihracatı davasında Yahya Demirel'in yanı sıra, Demirel'le paravan şirket kuran, ancak daha sonra yurtdışına kaçan **Atilla Özçelik** ile Karadeniz Ereğli Gümrük Başmemuru **Mehmet Çağlı**, gümrük kolcuları **Osman Güçlü, Ökkeş Yekselici** ve nakliyeci **Selahattin Özbirinci** de yargılanıyordu.

İstanbul'da Alanlar

BURHAN ARPAD *10 şubat*

Büyük şehirlerin en çarpıcı özelliği, geniş ana caddeler ve büyük alanlardır. Şehrin nabız atışı, alanlarda duyulur. Güzel yapılarıyla, aceleci ya da ağır kanlı insan yığınlarıyla...

Kültür ülkeleri büyük şehirlerinin olumlu özelliklerinden yana gittikçe yoksullaşan İstanbul, büyük alanlar yanıyla da yürekler acısıdır.

Her şey Beyazıt Alanı'yla başladı. İstanbul Üniversitesi'nin süslü dış kapısı (İmparatorluk Harbiye Nezareti), Beyazıt Camisi'nin hemen bitişiğinde yüzyıllık ağaçları ve seçkin aydınların buluşma köşesi Küllük'le ve 1925-26'da genç "Cumhuriyet"-in İstanbullulara armağanı o güzelim havuzuyla Beyazıt Alanı, bütün alanların en çarpıcısı ve güzeliydi. DP döneminin şımarık şehircilik oyunlarına kurban verildi, yazık ki! Beyazıt havuzu, en son mermer ustalarının oya gibi işlediği fıskıyeleri, yaz akşamları fıskıyelerin serpiştirdiği serinliklerle unutulmaz bir İstanbul güzelliğiydi. Aksaray, Laleli, Beyazıt, Divanyolu ana yolunun yokuşsuz bir düzlüğe kavuşması isteğini otoritenin baş buyruğu bilen o günlerin belediyecileri 'Başüstüne sayın büyüğümüz' deyip kazmalara sarıldılar. Beyazıt Alanı kazıldı, oya gibi havuz mermerleri acımasızca parçalandı, 1980'den sonra da duvarlar yükseldi. Sonra yine kazıldı ve merdivenler yaptırıldı. Sonrası ortada. Sultanahmet Alanı, müzelerin ve parkların da katkısıyla, günümüz İstanbul'unun göze hoş gelen tek alanı şimdi.

Eminönü Alanı, Yeni Cami'yi çevirmiş çirkin yapıların 1930'lu yıllarda yıktırılmasıyla bir ara düzelme belirtileri gösterdi. Fakat uzun sürmedi. Belediyecilerin buluşuyla o çirkinlerin çirkini 'üst geçit'ler Yeni Cami'nin böğrüne saplandı.

Taksim Alanı, İstanbul'da var olan büyük alanların en gencidir ve bütünüyle Cumhuriyet dönemindir. İtalyan heykel ustası Kaninika'nın yaptığı Cumhuriyet Anıtı, Taksim Alanı'nın değerini ve anlamını daha da arttırır. Ne var ki, yine DP başbakanının aklına estiğini yaptırmak huyu, daha önceki kimi olumlu girişimleri durdurur. Taksim'den Maçka'ya İki Numaralı park alanının yarısı Hilton Oteli'ne verilir. Şehir halkının soluk aldığı gezi yeri, bakımsız kalır ve yozlaştırılır. Operanın adı Atatürk Kültür Merkezi olur ve kısa sürede AKM (adı sadece harflerle söyleniyor ne yazık ki) olur. Anıtın yerini değiştirmek ve suların aktığı yerde büyük bir cami yaptırmak girişimleri yoğunlaşır. Taksim alanının yarını, bilinmezlikle doludur.

Dörtte bir yüzyıldır gecesini gündüzüne katarak hep İstanbul'u konuşan, düşünen ve yazan tek aydınımız Çelik Gülersoy, son kitabında Taksim'i ele alıyor:

"Tünelbaşı, Tepebaşı'ndan başlayıp Sıraserviler'de, hatta Parmakkapı'da biten bir frenk yerleşiminden sonra gelen, ondan sonraki boşluklara, tenhalıklara uzanan yolların kırık bir kavşak noktası.

Uzun yüzyıllar, başka bir şey değil. Daha önceleri, belki de ormanlık! Şehrin kuzeyini kaplayan ormanın buralara kadar uzandığına ormancılar inanırlar.

Beyoğlu yakası yerleşiminin, on dokuzuncu yüzyıl girdiğinde bile, nerede bittiğinin en iyi göstergesi kışlalardır. Bilindiği gibi, bu büyük çaplı askeri yapılar kentlerin dışına kurulur: Açığına ya da en azından kenarına. Dünyanın her yerinde bu böyledir. İstanbul'da da, hiç değilse Batı etkisinin başladığı on dokuzuncu yüzyılda bu kurala uyuluyordu.

Beyoğlu kışlalarının nereye yapılmış olduklarına bakalım: Harbiye'de askeri okul, Taksim Topçu Kışlası, arkasında Taşkışla, Gümüşsuyu'nda bugün askeri hastane olan Mızıka Kışlası. Bunlar yerleşim ve konut bölgelerinin en çok Taksim alanı kenarında bittiğini gösterir. 1940'lardan sonraki gelişme, kışlaların ötesini işgal ederek görkemli tesisleri Yeni Beyoğlu'nun ortasında bırakmış, Topçu Kışlası'nın ise biraz da bu sebeple yıktırılmasına yol açmıştır.

Taksim Meydanı'nda ziyaret edeceğimiz ilk eser ve kendini gösteren belli başlı varlık, İstiklâl Caddesi'nden Taksim Meydanı'na girince köşede yer almış bulunan kesme taştan soylu Osmanlı yapısıdır. Alanın doğal karakteri içinde insan eliyle yapılmış en değerli mimari eser de bu "Maksem"di. Buradaki taş yapı, aslında uzun uzun mesafelerden künklerle, taş galerilerle, daha ötelerde zümrüt ormanlar içerisinde yapılmış, masif taştan yüksek su kemerleri ve terazilerle getirtilen suların, altun dökerek örülmüş, döşenmiş olan bir su sisteminin şehre varınca düzenlendiği ve sağa sola bölündüğü bir anıt yapısıdır."

Taksim kitabı, İstanbul'u çok seven, dünüyle, bugünüyle yakınlıklar kurmuş bir aydın kişinin kaygılarını ve acı gerçekleri dile getiriyor. Çelik Gülersoy, binlerce Türk aydınının günahını ödüyor. Bunu seve seve yapıyor.

"İnkılapçı Hoca" (!)...

UĞUR MUMCU *10 şubat*

Türkiye'de rejimi yıkacak adam bu mu Allahaşkına? Hadi canım sen de!

Federal Almanya'nın Bochum kentinde **"Eyüp Sultan Camii'nde"** eski Adana Müftüsü *Cemalettin Kaplan*'la görüştükten sonra bu yargıya vardım. Milliyet gazetesinde yazar *Örsan Öymen*'le birlikte bizim basının yerli Humeyni, yandaşlarının ise inkılapçı hoca diye adlandırdığı Kaplan'ı konuşturmaya çalışıyorduk. Öymen'le birlikte ortak kanımız buydu.

Bu adam mı Türkiye'deki Kemalistleri devirecek? Merakımız bu *"İslam İnkılabı"* denen dinsel ihtilalin nasıl olacağı?.. Kaplan'ın Türkiye'den nasıl kaçtığı?.. İran ile ilişkileri.. Para kaynağı..

Kaplan ile cuma namazı ile ikindi namazı arasında bir zaman dilimi içerisinde cemaat önünde tartıştık. Görüşmemizi hem Fransız Televizyonu'nun 2. kanalı hem de sarıklı ve sakallı bir yurttaşımız filme aldı. Bizler de teybe.

Kaplan'a niçin Türkiye'den kaçtığını soruyorum. Acaba hakkında dava mı açılmıştı? Türkiye'den ayrılmadan önce kendi çapımda şöyle bir soruşturmuştum, kimdi bu Kaplan? İlişkileri neydi? 12 Mart döneminde başına bir iş geldi mi? 12 Eylül'de hakkında bir dava açıldı mı?

Hocanın 12 Mart döneminde Adana Sıkıyönetimiyle arası pek iyiymiş. Hiçbir sorun çıkarmamış. Hatta sıkıyönetimle bazı konularda işbirliği de yapmış. 12 Eylül'e gelince... Bu dönemde sıkıyönetimle aralarında bazı sorunlar çıkıyormuş ki, Hoca tehlikeyi sezip kapağı yurtdışına atıvermiş.

Dilerseniz Türkiye'den niçin kaçtığını kendi ağzından öğrenelim. 12 Eylül'de başına niçin bela gelmediğini şöyle açıklıyor inkılapçı hoca..

Hoca 12 Eylül öncesinde siyasal amaçlı konuşmalar yaparmış. Tabii sıkıyönetim de bu konuşmaları teyp bantlarıyla saptar ve konuşmaları incelemeye alırmış. Peki dava açılır mıymış? Hoca bu soruya şöyle yanıt veriyor:

—*Eveet, onu da anlatayım. Tabii bu bantlar sıkıyönetime gitti. Orada bir teğmen vardı. Tam şikâyet masasında. Zaman zaman haber getirirdi. Derdi ki, sizin bantlar, hukukçular tarafından inceleniyor... Fakat tutturamıyorlar. Siz bir meseleyi öne sürerken arkasından delilini getirdiğiniz için şu suçtur ama diyor, arkasından bu delile göre kendisini savunur. Tabii bunların içerisinde kendilerince suç olan şeyler de var. Bir gün geldi bizi emekliye sevkettiler, mecburi emekliye, 55 yaşındayken.*

Sonra hoca gelmiş buralara. Niçin gelmiş? Çünkü korkmuş, başına Türkiye'de bir bela gelir diye, ama başına beklediği bela gelmemiş. Niçin gelmemiş? Şundan gelmemiş:

— *Bantlar yayıldı orada oldukça. Tahammül edemediler bize, bugün içeri alırlar, yarın içeri alırlar diye aşağı yukarı 6 ay bekledim, almadılar. Artık Allah'ın bir hikmeti herhalde. Yalnız bir teminat garantimiz vardır. Ayet-ül Kürsü üç defa beş defa okumadan işe başlamayız.*

*"Ayet-ül Kürsü"*yü hoca okuyunca, demek ki, kimse cesaret edip dava açamamış!

Sonra Erbakan'ın *"talimatı"* ile yurtdışına çıkmış. Daha sonra çağrı üzerine İran'a gitmiş. İran'a hayran olmuş, olur a! Hoca 12 Eylül dönemini de beğeniyor. Niçin beğeniyor? Çünkü particiliğin İslama karşı olduğunu düşünüyor. *"Evren'in bir iyiliği oldu"* diyor, *"Partilerin balonlarına bir iğne dürttü, hepsi söndü"* diyor. *"Bir-iki sene partisiz yaşadık"* diyor, *"O kadar rahat ki..."*

Bu *"rahat"* dönemden sonra sıra gelmiş yeniden parti kurup kurmamaya.

Bu konuda yine hocayı dinleyelim:

— *Buraya geldik. Nihayet bir boşluktan sonra bir partisizlik devrinden sonra basında artık partilerin kurulmasına müsaade edilecek diye beyanlar başladı. Bizi sıkıntı aldı. Ben ne yapayım şimdi? Burada da fetva komisyonunun başkanıyım, Milli Görüş'te. Eee, bunun mesuliyeti de var, vebali de var. Ben araştırmaları yaptım. Bir anayasa hazırladık. Baktım gördüm ki İslam diniyle particiliği bağdaştırmak mümkün değil. Bunu da gördüm ne yapayım? Mesul bir mevkideyim de, Erbakan'a bunu nasıl anlatayım ben? Partinin ileri gelenlerine bunu nasıl anlatıyım ben? Düşündüm, oturdum 17 sayfalık bir rapor hazırladım...*

Parti "fetva ile kurulurmuş. Kaplan Hoca partileşme konusundaki toplantıya katılıp, *"Bunun fetvasını almadan yola çıkmayın, yoksa yarı yolda kalırsınız diyecektim"* diyor, ama engelleyememiş parti çalışmalarını.

Hoca ilk din derslerini babasından almış, askere gitmiş askerde *"yazıcı"* olmuş. Ancak ilkokul mezunu bile değil. Sonra dışardan ilkokulu, ortaokulu, liseyi bitirmiş. Sonra da Ankarada İlahiyat Fakültesi'nden diploma almış ve 15 yıl müftülük yapmış. Kendi anlatımlarına göre de bir sürü öğrenci yetiştirmiş. Bunca yıl vaazlık yapmış. MSP'den milletvekili adayı da olmuş ama particilikle İslam'ın bağdaşmadığını 81 yılındaki İran seferinden sonra anlayabilmiş. Yani keşfetmiş, bilinçlenmiş, olgunlaşmış, olgunlaşınca da İslam'la demokrasinin bağdaşmayacağını anlamış.

Peki bu *"İslam inkılabı"* nasıl olacak? Benim de merakım o. Dönüp dolaşıp o soruyu soruyorum. Hoca da dönüp dolaşıp bu sorudan kaçıyor. Yanıtları hep kaçamak. Soruyorum:

— *Peki nasıl olacak? Türkiye'de belli bir yönetim var, partiler var, ordu var, parlamento var nasıl olacak, nasıl yıkılacak? Yolu ne bunun?*

Yanıtı şöyle:

— *Bunun yolu tebliğ yoludur. Bir tabanın, bir cemiyet cemaatleşmenin teşekkülüdür. Milletin, İslam devleti fikrine evet demesidir. Millet dedi mi, mesele halledilmiştir.*

Yeniden soruyorum:

— *Dediniz ki, partilere karşıyız. Peki halk sizin fikirlerinizi nasıl benimseyecek parti olmazsa ve bu inkılabı kim yapacak?*

— *Bizim örneğimiz Hazreti Muhammed değil mi?*

Hazreti Muhammed ne yaptı Mekke'de cemaat meydana getirdi. 13 senelik Mekke devrinde değil mi? Ve bu cemaat bir uzantısını Medine'ye gönderdi. Medine'de bir cemaat teşekkül etmeye başladı. Hicret yoluyla iki cemaat bir araya geldi ve Peygamber iki cemaat üzerine İslam'ın devletini kurdu değil mi? Bizim örneğimiz o olduğuna göre, şimdi burada bir cemaat teşekkül etmiştir. İster istemez bunun bir uzantısı da Türkiye'de teşekkül edecek ve kımıldanmalar başlamıştır.

Yeniden soruyorum:

— Parti yok, cemaat oluşacak, inkılap nasıl olacak?

— *Cemaat oldu mu.*

— Organize iş değil midir bütün bu inkılaplar?

— *Zaten İslam organizedir.*

Yani Cemalettin Hoca, Hazreti Muhammed adına *"tebliğ"* verecek. Sizler bizler de bu tebliği tebellüğ edeceğiz, *"inkılap"* böyle başlamış olacak. Gerisi Allah kerim.

Sonra sınırlar kalkacakmış, bütün İslam ülkeleri bir olacaklarmış.

Râbıtat-ül-Alem-ül-İslam ve Suudi Arabistan hakkında pek olumlu düşünmüyor. Ancak, Suudi Arabistan'ı İslam devleti olarak hatalı görüyor. Rabıta Örgütü hakkında da bilgisi olmadığını söylüyor. Faisal Finans kuruluşu için de bazı karanlık noktalar bulduğunu söylüyor. Ama neymiş bu karanlık noktalar, bu konuda susuyor.

Eğer Cemalettin Kaplan gibi adamlar bu devleti yıkabiliyorsa, devlet zaten yıkılmış demektir. Kusura bakılmasın ama Sayın Evren, Kaplan'dan söz etmeseydi bu adam hiç etkili olmayacaktı. Etkisi ne kadar, işte birkaç bin kişi varsa o kadar.

Kaplan Hoca'yı ve yandaşlarını gördükten sonra insan Kurtuluş Savaşı'na ve Atatürk'e çok daha bilinçli duygularla bağlanıyor. Mustafa Kemal'in devrimciliği, çağdaşlığı her gün daha iyi anlaşılıyor.

Kaplan Hoca *"İslam inkılabı"* yapar mı? İsmet İnönü'nün o ünlü deyişiyle:

— Hadi canım sen de!

— Efendim, meseleleri büyütmeyelim. Enflasyonun radyasyonla ilgisi yoktur. Üstelik radyasyonu DDB yerine LAB kullanarak çözümleyeceğiz. Ayrıca İran'dan bize irtica gelmez... Gelse bile altı yüz bekerelin üzerine çıkmaz. Çünkü biz ülkemizin çıkarını düşünmenin idraki içindeyiz. Büyük dostlarımız da bizim çıkarımızı düşünür. Düşünce özgürlüğü vardır. Düşüncenin açıklanması meselesini ise düşünmekteyiz. Düşünceli davranıp başka soru sormadığınız için teşekkür ederim.

'Temiz' deterjana dolara göre fiyat

11 şubat

Haber Merkezi — Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Türkiye'de üretilen deterjanlarda yüzde 50 oranında bulunan aktif madde DDB'nin kullanımının "insan ve çevre sağlığına olumsuz etkileri olduğu" gerekçesiyle yasakladığını açıklarken, İstanbul'da gizlice bir araya gelen deterjan üreticileri, DDB isimli hammaddenin kullanımından vazgeçme kararı aldıklarını bildirdiler.

Deterjan konusunda Ankara ve İstanbul'da dün iki ayrı toplantı düzenlendi. Başkentte Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı **Mustafa Kalemli**'nin başkanlığında yapılan ve TÜBİTAK, YARPET, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, TSE, Başbakanlık Çevre Genel Müdürlüğü, DPT, DSİ ve Sağlık Bakanlığı yetkililerinin katıldığı toplantıda, Türkiye'de üretilen deterjanların insan ve çevre sağlığı açısından olumsuz etkileri üzerinde duruldu. Kalemli, daha sonra düzenlediği basın toplantısında, alınan kararları şöyle açıkladı:

1- Üretilen deterjanların insan ve çevre sağlığına etkileri TÜBİTAK'ın koordinatörlüğünde oluşturulacak bir bilimsel araştırma kurulunca tespit edilerek Türkiye koşullarında en iyi formülün ilgili kuruluşlara bildirilmesi.

2- Türkiye'de evsel atıklar ve sanayi atıkları için Çevre Genel Müdürlüğü'nün su kirliliği kontrol yönetmeliğine uygun arıtma tesislerinin yaptırılması ve bunların denetlenmesinin sağlanması.

3- Birinci maddedeki araştırmaların ışığında ve bu arıtma tesislerinde parçalanabilen en uygun deterjanın DPT'nin 5 yıllık kalkınma planı 1987 yılı programı uyarınca 'deterjan üretiminde kullanılan aktif maddelerin yerine başka maddelerin ikame edilmesi sağlanacaktır' prensibinden de hareketle diğer ülkelerdeki gelişmelerin yakından takip edilerek ve süratle uygulamaya konulması.

4- Bugün için ülkemizde deterjanların gelişmiş ülkelerde üretilen ve halen kullanılan deterjanlarla uygunluğunun sağlanması konusunda her türlü tedbirin alınmasının Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na tavsiye edilmesi oy birliğiyle karar altına alınmıştır.

Sanayi ve Ticaret Bakanı Cahit Aral da, Kalemli'nin başkanlığındaki toplantıda alınan kararlar üzerine, TSE'ye bir yazı yazarak deterjanların yüzde 100 LAB'dan imal edilmesini isteyeceklerini bildirdi. Deterjan firmalarının kararını memnuniyet verici olarak değerlendiren Aral, LAB'ın Gümrük Vergisi oranının yüzde 12'ye düşürülmesi isteğinin, görüşülerek en kısa zamanda gerçekleştirileceğini bildirdi.

Deterjan konusundaki ikinci toplantı, dün İstanbul'da yapıldı. Ekonomi Servisimizin haberine göre, deterjan üreticileri gizlice bir araya gelerek kamuoyunda kanserojen etkiye sahip olduğu yolunda tartışmaların yapıldığı DDB isimli hammaddenin kullanımından vazgeçme kararı aldılar. Toplantıdan sonra kararın kamuoyuna duyurulması için gazetelere tam sayfa ilan verilirken, basına yapılan açıklamada da, **"DDB'nin insan sağlığına hiçbir zarar vermemesine karşılık, son zamanlarda kamuoyunda oluşan bazı psikolojik tereddütleri gidermek ve pazarlama kaygısından dolayı yüzde yüz LAB'a geçilmesi kararı alınmıştır"** denildi.

Deterjan üreticileri ellerindeki LAB stoğunun bir hafta gibi kısa süre içinde yüzde yüz LAB'lı deterjan üretimine yeterli olduğunu, bunun maliyetlere kiloda 15-20 lira civarında yansıyacağını da hatırlatarak şunları söylediler: **"Biz şu anda bunu sineye çekiyoruz, daha sonra bu, fiyatlara yansıyacaktır. Ayrıca artık tamamen ithalata bağımlı olacağımız için dolardaki değer artışlarına paralel olarak sürekli zamlar da gündeme gelebilir. Bu maliyet artışının önüne geçmek için LAB ithalatından alınan gümrükler kaldırılabilir."**

Alınan karar sonucunda deterjan üretimi için her yıl yaklaşık 20 milyon dolarlık LAB ithal edilmesi gerekiyor. Petkim'in Türkiye'de bu maddeyi üretmesi halinde, en az 60 milyon dolarlık (yaklaşık 55 milyar lira) yatırıma gitmesinin zorunlu olduğu belirtiliyor. Bu arada firmaların, yüzde yüz LAB ile ürettikleri de ifade edildi.

Deterjana Meclis araştırması

11 şubat

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — DYP'li Murat Sökmenoğlu ile arkadaşları kanserojen etkisi bulunan deterjanların kullanımı ile ilgili olarak Meclis araştırması açılmasını istediler. Sökmenoğlu ve arkadaşlarının önergesinde, DDB'li hammadde ile üretilen deterjanların insan ve doğa sağlığını tehdit ettiğini belirtilerek, devletin deterjan üretimine karşı hiçbir tedbir almadığı savunuldu. Önergede KKTC'nin Türkiye'den deterjan ve şampuar almadığına da dikkat çekilerek, şöyle denildi:

"Radyasyonda olduğu gibi, deterjanda da tehlikeyi yalanlama görevi yine Sanayi ve Ticaret Bakanı Cahit Aral'a düşmüştür. Sayın Bakan 'Deterjanla yıkamazsanız bir şey olmaz' derken, yıkanılan şampuanın da aynı maddeyi içerdiğini unutmuştur. Halbuki Sağlık Bakanlığı tehlikeyi ilk kez 1980'de fark etmiş, bir komisyon kurarak konuyu incelettirmiştir. Komisyon deterjanda en az yüzde 50 oranında parçalanabilir etken madde kullanılması şartını getirmiş, bu şart tüzükle yasalaştırılmıştır. DDB'nin terk edilip yerine suda kolay çözülebilen LAB adlı maddenin üretilmesine ilişkin tüzük değişikliği 4 yıl süre ile ertelenmiştir."

Sökmenoğlu ve 15 arkadaşının hazırladıkları Meclis araştırması açılmasına ilişkin önerge önümüzdeki hafta genel kurulda ele alınacak.

Özal'ın kalbini besleyen damarlar değiştirildi

Ameliyat başarılı

ŞEBNEM ATİYAS *11 şubat*

HOUSTON — Başbakan **Turgut Özal,** tıkalı bulunan üç kalp damarının açılması amacıyla dün başarılı bir by-pass ameliyatı geçirdi. Houston'un **Methodist** Hastanesi'nde ünlü kalp ve damar cerrahı Prof. Dr. **Michael Debakey** ve 10 kişilik ekibi tarafından gerçekleştirilen yaklaşık 2,5 saat süren ameliyattan sonra yoğun bakıma alınan Başbakan Özal'ın sağlık durumunun iyi olduğu ve yoğun bakımdan muhtemelen bugün çıkarak, hastanedeki normal odasına alınacağı bildirildi. Özal'ın 15 gün kadar daha Houston'da kalacağı belirtilirken, Türkiye'ye kesin dönüş tarihi konusunda açıklama yapılmadı.

Dün TSİ 15.30'da, yerel saatle 08.30'da ameliyathaneye alınan Özal'a, yaklaşık 1,5 saat süren bir hazırlıktan sonra, saat 16.30 sularında by-pass ameliyatı uygulanmaya başlandı. 2,5 saat süren ameliyat sırasında Özal'ın tıkalı bulunan üç koroner arterine, biri bacağından biri de göğsünden alınan iki damarla by-pass yapıldı. Saat 19.15 sıralarında ameliyathaneden alınarak yoğun bakım odasına konulan Özal'ın, narkozun etkisinden kurtulması birkaç saat sürdü. Özal'ın yoğun bakıma alınmasından sonra basın mensuplarına ameliyat ekibinin yazılı açıklaması dağıtıldı. Açıklamada şöyle denildi:

"Başbakan bu sabah Methodist Hastanesi'nde başarılı bir koroner by-pass ameliyatı geçirmiştir. By-pass yöntemi ikisi kalbin sağında, biri solunda olmak üzere, koroner arterlerin üçünde uygulanmıştır. Ameliyattan sonra kalp normal fonksiyonunu yerine getirmekte, hasta rahat bir şekilde istirahat etmektedir."

Bu açıklamadan Sonra Dr. Michael Debakey, karatahta üzerinde şekiller çizerek ameliyat hakkında açıklamalarda bulundu. Debakey, bu şekillerle kalbin sağında ve solunda daralan damarlara yapılan by-pass ameliyatının ayrıntılarını anlattı.

Dr. Debakey, operasyonda göğüs boşluğunun açılarak kalp çıkarıldıktan sonra, hastanın akciğer kalp makinesine bağlandığını, kan dolaşımının bu şekilde sağlandığını, bu sırada kalbin 5 dakika süreyle durduğunu, sonra tek bir elektroşok müdahalesiyle yeniden çalıştırıldığını söyledi.

Başbakan'ın göğsünde ameliyat için açılan yaranın uzunluğunun 20-25 santim civarında olduğu kaydedildi. Başbakan Özal'ın yakın arkadaşı ve ameliyatı yapan ekipte bulunan Prof. Dr. Karacan, Özal'ın bu ameliyatı olmakta geç kalmış olması durumunda en geç bir yıl içinde bir kalp krizi geçirebileceğini kaydederek, Özal'ın enfarktüs tehlikesinin de ortadan kalktığını söyledi.

Dün TSİ 14.00'te yerel saatle 06.00'da kalkan Özal, sakal traşı olup sabah namazını kıldıktan sonra, odasında oğlu **Ahmet Özal,** kızı **Zeynep Ekren,** damadı **Asım Ekren,** Özel Kalem Müdürü **Tevfik Ertürk,** ameliyat ekibinden arkadaşı Prof. **İsmet Karacan,** özel doktoru **Cengiz Aslan**'la bir süre görüştü. Bu arada Houston'a gelen Kadıköy Belediye Başkanı **Osman Hızlan,** Bayındırlık Bakanı **Safa Giray** ve eşi de, Özal'ı bulunduğu odada ziyaret ettiler.

Daha sonra Başbakan Özal'ın başına mavi bir bone ve üzerine mavi bir entari giydirildi. Bu sırada kızı Zeynep ve damadı Asım odaya girerek Başbakan'a sarıldılar ve şans dilediler.

Saatlerin 07.10'u gösterdiği bu sırada özal'ın moralinin yerinde olduğu ve sürekli tebessüm ettiği görüldü. Özal, çevresindekilerle şakalaşırken, **"Eskisinden daha kuvvetli olacağım, merak etmeyin"** dedi. Eşi **Semra özal** da, Başbakan'a sarılarak, **"Bütün gücümle her zaman yanındayım"** dedi.

Tekerlekli bir sandalye ile yatak odasına getirilen ve burada bir sedyeye alınan Özal, yanında Prof. Debakey başkanlığındaki ameliyat ekibiyle birlikte, ameliyathanenin bulunduğu 3. kata indirildi.

Başarılı geçen ve 2,5 saat süren ameliyatın ardından yoğun bakım odasına alınan Özal'ı, eşi Semra Özal ve kızı Zeynep Ekren'in görmesine izin verildi. Saat 22.00'ye kadar narkozun etkisinden ancak kurtulan Özal, 22.00'de gözlerini açarak çevresindekilere gülümsedi. Arkadaşı Prof. Dr. İsmet Karacan'la, ameliyattan önce vardıkları bir anlaşma ve saptadıkları parola uyarınca **"kendisini iyi hissettiğini"** ifade etmek için, Özal, Karacan'ın elini sıktı. Özal daha sonra yeniden uykuya daldı.

Hüseyin Yıldız ve yöneticiler, 4 yıl için yeniden seçildi

Büyükşehir'e Dalan desteği

11 Şubat

Haber Merkezi — Büyükşehir Konut Yapı Kooperatifi'nin genel kurulu, dün Spor ve Sergi Sarayı'nda 1700'den fazla üyenin katılımı ile yapıldı ve zaman zaman elektrikli bir havada, sert tartışmalarla geçen genel kurul sonucu, mevcut yönetim ve denetim kurulu ibra edilerek 4 yıl için yeniden seçildi. Genel kurulda yapılan konuşmalarda bazı üyeler ve eski yöneticiler, kooperatifin yaptığı bir milyar liraya yaklaşan genel giderleri çok fazla bularak hesap sordular. Kooperatif Başkanı Hüseyin Yıldız ise bu üyeleri yanıtlarken, **"Büyük düşünmeye alışın, büyük düşünen insan seçkin insandır, seçkin insan da elbet iyi ücret alacaktır"** dedi ve aylığının 2 milyon lira olduğunu, net olarak ayda 1 milyon 200 bin lira aldığını açıkladı. Genel kurula katılan İstanbul Belediye Başkanı **Bedrettin Dalan** ve Bakırköy Belediye Başkanı **Naci Ekşi** de, Büyükşehir Kooperatifi'ni desteklediklerini açıkladılar.

8 bine yakın üyesi bulunan kooperatifin genel ku-

ruluna 1700'den fazla üye katıldı. Sabahın erken saatlerinden itibaren Spor ve Sergi Sarayı'na gelen üyeler, emniyet kuvvetleri tarafından çantaları ve üzerleri aranarak salona alındılar. 23 bakanlık temsilcisi ve müfettişin de hazır bulunduğu toplantıda konuşan İstanbul Anakent Belediye Başkanı Bedrettin Dalan, **"Bu hayırlı teşebbüsü devletimiz, hükümetimiz ve belediyemiz, sonuna kadar destekliyor"** dedi ve büyük alkış topladı. Dalan, kooperatifin şimdiki arsasının hiçbir pürüzü olmadığını belirterek, **"Sizlere yardımcıyız, su, elektrik ve ulaşımınız için de sonuna kadar yardımcı olacağız"** şeklinde konuştu. Daha sonra konuşan Bakırköy Belediye Başkanı Kemal Naci Ekşi de, **"Bu kooperatifin yöneticileri, saçını bu işte ağartmış, dürüst ve onurlu insanlardır, ben bu kooperatifi açıkça destekliyorum, ancak şunu söylüyorum, yöneticilerden şikâyetiniz olursa bana geleceksiniz"** dedi ve üyelerce alkışlandı.

Kooperatif Başkanı **Hüseyin Yıldız**, açış konuşmasında, kooperatif arsasının borcunun ödendiğini ve imar planının belediye meclisinden geçtiğini anlatarak, **"Büyükşehir projesi artık hayal olmaktan çıkıp gerçekleşme aşamasına geldi"** dedi ve inşaata yakında başlanacağını müjdeledi.

Bu konuşmalardan sonra genel kurul başkanlık divanı oluşturuldu ve başkanlığa eski CHP'li bakanlardan **Ali Topuz** seçildi. Faaliyet raporlarının okunmasından sonra üyeler, söz alarak eleştirilerini dile getirdiler. Sendikacı ve kooperatifçi üye **İsmail İnan**, ilk sözü aldı ve kooperatifin genel harcamalarının 1 milyar liraya yaklaştığına dikkat çekerek, **"Kooperatifler, holdingsel harcamalara başlayınca, kooperatif niteliğini yitirirler, bir milyara yaklaşan genel harcama giderleri aşırı israf rakamı göstermektedir"** dedi. İnan, dişinden tırnağından arttıran insanlarla bu kooperatifin kurulduğunu beirterek, **"Kuyuya çok su toplanıyor diye sağa sola serpiştirmek, bu topluluğun beklentileri arasında yer alan bir husus değildir"** dedi ve üyelerce alkışlandı. İnan, genel kurula sunulan bilançoda 8 satırlık genel rakamlar verildiğini belirterek, **"Böyle üfürükçü muskası gibi bilanço olmaz, kime, ne kadar maaş ödeniyor, ne kadar otomobil alındı, seyahat harcamaları ne kadar, bunların listesi ortaklara verilmeliydi. Bu bilgilere sahip olmayan ortak, burada kilometre taşı niteliğinde kalır"** şeklinde konuştu. İnan, 3 eski yönetim kurulu üyesi ile bir denetçinin mahkemeye intikal ettirdiği konular hakkında da bilgi istedi. Bu konuşma üzerine Divan Başkanı **Ali Topuz**, mahkemelere intikal etmiş konular hakkında kimseyi konuşturmayacağını belirterek, konuşmacıları uyardı. Daha sonra söz alan iki üye de, harcamaların yüksekliğini eleştirdiler. Bu arada eski yönetim kurulu üyesi olup İstanbul Asliye Mahkemesi'nde daha önceki genel kurulun iptali için dava açıp kazanmış olan **Gürsel Erkmen** ve eski denetçi İstanbul 8. Noteri **Celal Özdemir**, çalışma raporunun sonunda kendilerine sataşma olduğunu belirterek söz aldılar. **Gürsel Erkmen** konuşmasında, çalışma raporunda kendilerine yöneltilen suçlamanın haksız olduğunu, yönetim kurulu toplantılarını engellemediklerini, ancak aşırı harcamalara karşı çıktıklarını anlattı. Erkmen, arsanın metre karesi 3 bin liradan teklif edildiği halde daha pahalı alındığını, 100 metre karelik irtibat bürosunun 25 milyon gibi yüksek bir fiyata mal edilmesine karşı çıktıklarını belirtti ve kendileri hakkında kooperatif yöneticilerinin açtığı tazminat davasını takip etmediklerini ve dosyanın müracaata kaldığını söyledi. Bu arada Divan Başkanı Ali Topuz, davalar hakkında söz vermediğini belirterek Erkmen'e müdahale etti.

Daha sonra söz alan eski denetçi, Noter **Celal Özdemir**, kendilerinin yönetim kurulunun çalışmalarını baltalamadığını, esasen bir denetçinin yönetimin çalışmalarını baltalayamayacağını anlattı ve irtibat bürosunun hazırlanışının hukuki olmadığını, arsa için yapılan satış mukavelesinin hatalı hükümler içerdiğini ve hukuk komisyonu başkanı olduğu halde kendisinden kaçırıldığını anlattı. Kooperatife alınan 6 arabanın ayda 100 bin lira taksitle başkan yardımcılarına satılması kararı alındığını, bu kararın kooperatife yükünün 40 milyon lira olduğunu belirten **Celal Özdemir**, Başkan Hüseyin Yıldız'ın aylığının 1 milyon 200 bin liraya çıkarıldığını belirterek, **"Reisicumhur bile bu maaşı almaz. Dört defa dış geziye çıktılar, bu gezilerin masraf belgelerini istedik, daha gelmedi, bu başkan, kooperatife 100 milyonun üstünde paraya mal olmuştur"** şeklinde konuştu. Özdemir, arsa satışından da kooperatifin 1 milyar liranın üstünde kaybının olduğunu bildirdi.

Bu arada daha önceki genel kurulun mahkemece iptal edildiğini anlatan Özdemir'e Divan Başkanı Ali Topuz müdahale edince, başkan ile konuşmacı ve salonda bulunan üyeler arasında sert tartışmalar oldu.

Özdemir'den sonra söz alan bir üye ise, **"Bizim için önemli olan, 7 bin 500 evin yapılmasıdır, yoksa yöneticiler ne kadar para almış önemli değildir. Şimdi bu yöneticileri değiştirirsek ne olacak? Eskiden bir vali tayin edilmiş, gelmiş küpünü doldurmuş, yeni vali isteyenlere ne denilmiş biliyor musunuz? Bu yeni gelen de mi küpünü doldursun, biz eski valiyi isteriz, demişler"** biçiminde konuştu. Bu konuşmacıyı bazı üyeler yuhalarken, bazıları alkışladı.

Son olarak söz alan Kooperatif Başkanı Hüseyin Yıldız, **"Aldığım ücreti size kabul ettirmeden, helal ettirmeden buradan ayrılmayacağım. 50 sayfayı tutan bilançonun ayrıntıları hükümet temsilcilerine verilecektir. Arzu ederseniz size de veririm"** dedi. Yıldız, kimsenin önlerine çıkmasına müsaade etmeyeceklerini belirterek, **"Beni öldürmeden önüme geçemezsiniz. Biz bu şehri kuracağız, burada bizi eleştiren Celal Özdemir ve Gürsel Erkmen bütün o kararlara oy verdi ve iştirak etti, onlar da bizim aldığımız paraları aldılar"** dedi. Yıldız, 17 aylık sürede ücret olarak 18 milyon lira aldığını, kooperatif bittiği zaman konut başına toplam aldığı ücretin 14 bin lira olacağını, bugünkü maaşının aylık 2 milyon lira olduğunu, net aylığının ise 1 milyon 200 bin liraya geldiğini anlattı ve **"Bunu bana helal eder misiniz?"** diye sordu. Üyeler de **"Helal olsun"** diye bağrıştılar. Yıldız, oğlunun 7 ayda 3 milyon lira aldığını, kızının net aylığının 200 bin lira olduğunu, başkan yardımcılarının 600 bin lira aldıklarını, kooperatife alınan 6 arabanın başkan yardımcılarına satılmadığını, halen kooperatifin malı olduğunu söyledi ve **"Biz araba budalası değiliz, zamana karşı mücadele veriyoruz. Ben senelerdir kooperatifçilik yapıyorum, para kazanıyorum, ama eser üretiyorum"** şeklinde konuştu.

Bu konuşmalardan sonra yönetim ve denetim kurullarının ibrasına geçileceği sırada bakanlık müfettişlerinin istemi üzerine müfettişlerin hazırladıkları rapor okundu. Bu raporda daha önceki genel kurul kararlarında bulunmadığı halde yönetim kurulunun

yaptığı araba alımı, ihalesiz irtibat bürosu yaptırılması, yurtdışı harcamalarının belirlenme şekli ve Avrupa temsilciliği ile ilgili kararların genel kurulun onayına sunulması gerektiği belirtiliyordu.

Divan Başkanı **Ali Topuz,** bu raporu da birlikte genel kurulun oyuna sundu ve 15-20 kişilik ret oyuna karşılık, büyük bir çoğunlukla yönetim ve denetim kurulları ibra edildi.

Daha sonra işari oyla yapılan seçimlerle 4 yıl için yeniden mevcut yöneticiler, yönetim ve denetim kurullarına seçildiler.

Sağlık Bakanı ve 9 profesör, bugün AIDS için bir araya geliyor

AIDS zirvesi

12 şubat

Haber Merkezi — AIDS hastalığının Afrika, Amerika ve Avrupa'nın birçok ülkesinden sonra Türkiye'de de tırmanışa geçmesi nedeniyle başta Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı olmak üzere, çeşitli üniversite ve sağlık kurumları alarma geçti ve **"AIDS Seferberliği"** başlattı. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, bugün çeşitli üniversitelerin ilgili fakültelerinden 9 bilim adamının katılacağı bir **"AIDS Zirvesi"** düzenlerken, birçok sağlık kuruluşu da AIDS'e ilişkin bilimsel çalışmalar başlattı.

Bir süre öncesine dek ülkemizde yalnızca adı bilinen AIDS hastalığının son aylarda birbiri ardına patlak veren olaylarla tırmanışa geçmesi, Sağlık Bakanlığı'nı, AIDS konusunda ciddi önlemler almaya yöneltti. Bu konudaki girişimlerin ilk örneği de bugün gerçekleşecek. AIDS'in Türkiye'deki durumunu saptamak, geleceğe yönelik neler yapılabileceği konusunda fikir alışverişinde bulunmak amacıyla, bugün Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı **Mustafa Kalemli**'nin başkanlığında, çeşitli üniversitelerden 9 profesörün de katılacağı kapsamlı bir toplantı düzenlendi. Sağlık çevrelerinde **"AIDS Zirvesi"** olarak nitelenen toplantının basına kapalı olarak yapılacağı, Bakan Kalemli'nin **"zirve"**nin ardından bir basın toplantısı düzenleyerek zirve sonuçları hakkında gazetecilere ayrıntılı bilgiler vereceği, Türkiye'de AIDS'e, karşı alınabilecek önlemlerle ilgili açıklamalarda bulunacağı öğrenildi.

SSYB Tedavi Hizmetleri Genel Müdürü **Dr. Yücel Şengün,** AIDS zirvesi öncesi **Cumhuriyet**'e yaptığı açıklamada, bakanlığının AIDS'e karşı aldığı önlemleri de anlattı. Şengün, AIDS'in Türkiye'ye girme olasılığı olan her yerde etkin önlemler alacaklarını, hastalığın Türkiye'de yayılmasını önlemek için üstlerine düşen görevi yapacaklarını belirtti. Ankara, İzmir ve İstanbul'dan sonra turistlerin yoğun olarak bulunduğu yerleşim merkezleri ile yurtdışındaki işçilerimizin Türkiye'ye giriş yaptıkları kentlere de Elisa testi aygıtlarının yerleştirilmeye başlandığını belirten Dr. Şengün, **"Türkiye'deki tıbbi cihaz satan firmaların elinde bulunan tüm Elisa testi cihazlarının da Sağlık Bakanlığı tarafından satın alındığını, sayıları 31 olan bu cihazların bakanlık hastanelerine yerleştirilmeye başlandığını"** belirtti.

Şengün, dışarıdan yeni Elisa testi cihazları getirtmek için girişimlerde bulunduklarını da kaydederek, **"Zaten Ankara, İstanbul ve İzmir'deki bakanlık hastanelerine Elisa testi yapılabilen bu cihazlardan yerleştirmiştik. Satın aldığımız cihazlardan bir kısmını da turistlerin yoğun olarak bulunduğu Muğla ve Antalya ile işçilerin giriş kapısı olan Edirne'deki bakanlık hastanelerine ve Eskişehir'deki bir hastaneye gönderdik"** dedi.

Sağlık Bakanlığı'nın tüm Türkiye'de hastane ve sağlık merkezleri dahil toplam 458 tane yataklı tedavi kurumu olduğuna dikkati çeken Şengün, şunları söyledi:

"En kısa zamanda bütün illerdeki bakanlık hastanelerine Elisa testi yapılabilen cihazlardan yerleştirilecek. Küçük yerleşim birimlerinde ise şüpheli bir durum olduğunda gerekli testler, kent merkezlerindeki bu hastanelere gönderilerek yapılacak."

Dr. Şengün, Ankara'daki Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü'nde bir AIDS laboratuvarı kurduklarını ve bu laboratuvara birkaç Elisa cihazı konulduğunu belirterek, **"Türkiye'de Pasteur Enstitüsü gibi bir merkez olan Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü'nün AIDS konusunda bir merkez olması düşünülüyor. Burada kurduğumuz laboratuvarda şimdilik çok kısa vadeli bir çalışma yapabildik. Burada koyduğumuz cihazlar ufak tefek şeyler. Buranın zamanla Türkiye çapında bir merkez olabilmesi için gerekli teknik donanımlar sağlanacak"** şeklinde konuştu.

Şengün, Cumhuriyet muhabirinin bir sorusu üzerine de, Ankara'daki hayat kadınlarında yapılacak AIDS taramasına önümüzdeki hafta başlanacağını, bunun için bir komisyon oluşturularak komisyonun Hıfzıssıhha laboratuvar ve bakanlık hastanelerinde rotasyon usulü çalışarak başkentteki tüm hayat kadınlarını AIDS taramasından geçireceğini söyledi. Bu arada çeşitli sağlık kurumlarında da AIDS konusunda yoğun çalışmalar ve bilimsel araştırmalar başlatıldı.

Türkiye Kızılay Derneği'nce düzenlenen ve bugün başlayıp yarın da sürecek olan bir sempozyumda, AIDS hastalığı ayrıntılı biçimde tartışılacak. Ankara Kan Merkezi'nde düzenlenecek olan sempozyumda **Dr. Metin Çolpan, Dr. Andreas Immelmann,** AIDS konusunda ayrıntılı bilgiler sunacaklar.

AIDS'e ilişkin yürütülen yoğun çalışmalardan biri de İstanbul'da gerçekleşiyor. TÜBİTAK, Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi ile İstanbul Tıp Fakültesi'nin işbirliğiyle AIDS konusunda kapsamlı bir araştırma yürütülüyor.

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden **Dr. Mahmut Bayık**'ın yürüttüğü **"AIDS projesi"**ni TÜBİTAK, maddi ve manevi açıdan desteklerken Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi ile İstanbul Tıp Fakültesi de projeye, **"örnek hasta"** ve **"kan testleri"** konusunda yardımcı oluyorlar.

Dr. Bayık'ın başlattığı AIDS projesi kapsamında bugüne dek yapılan çalışmalarda hayat kadınları ile normal kişilerden alınan kan örnekleri üzerinde çalışmalar tamamlandı. Dr. Bayık, şu günlerde de Ba-

kırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde uyuşturucu bağımlıları üzerinde çalışma yürütüyor.

Bilindiği gibi uyuşturucu madde bağımlıları da aynı enjektörle uyuşturucu kullandıkları için AIDS'e yakalanma oranı yüksek risk gruplarından birini oluşturuyor. Dr. Bayık'ın gerek hayat kadınları ve normal kişiler, gerekse uyuşturucu madde bağımlıları arasından seçtiği kişilerden aldığı kan örneklerinde yapılan test sonuçlarına göre, bugüne dek yalnızca 2 kişinin kanında AIDS virüsü olduğu belirlendi. Ancak söz konusu kişilerin adları açıklanmıyor.

Bilim adamları, herhangi bir kişinin kanında AIDS virüsüne rastlanmış olmasının o kişinin ille de AIDS'e yakalanacağı anlamına gelmediğini, söz konusu kişinin yıllarca taşıyıcı olarak yaşamını sürdürebileceğini belirtiyorlar.

Çeşitli üniversite kurumlarında, bu konuda görüşlerine başvurduğumuz bilim adamları, Türkiye'deki AIDS belirlemek için yapılan kan testlerinin elisa yöntemiyle yapıldığını, ancak bu yöntemin kesin sonuç vermediğini, **"yalancı pozitif"** diye adlandırılan aldatıcı sonuçlar da verebildiğini belirtiyorlar. Uzmanlar, gelişmiş ülkelerdeki AIDS virüsü testlerinin **"western blood"** yöntemiyle yapıldığını, bu sistemin henüz ülkemize gelmediğini, Sağlık Bakanlığı'nın western blood sistemiyle kan testi yapılabilmesi için gereken teknik donanımı bir an önce ülkemizde en az bir sağlık merkezine getirmesi gerektiğini söylüyorlar.

İstanbul'daki çalışmalar

İstanbul'da AIDS'e karşı yürütülen savaşım da sürüyor. Kentin çeşitli yerlerinde çalışan hayat kadınlarıyla, bar ve pavyon gibi eğlence yerlerinde çalışan kadınlar ve homoseksüellerden alınan kan örnekleri de titiz biçimde inceleniyor. Alınan kanlara yapılan elisa testinin sonucu müspet çıkması durumunda kan yurtdışında western blood sistemiyle test yapan kurumlara gönderilip, sonuçların sağlamlığı pekiştiriliyor.

Konuyla ilgili kurum ve kişilerden alınan bilgilere göre, İstanbul'daki hayat kadınlarıyla homoseksüellerden alınan kan örneğinin sayısı 5 bini aştı. İstanbul Tıp Fakültesi'nde alınan 4 bine yakın kan örneğinden 10'undan müspet sonuç alınınca, bu örnekler Fransa ve ABD'ye western blood testine gönderildi.

Gorbaçov ve Demokrasi

ERGUN BALCI *12 şubat*

"Son zamanların en ilginç olayı nedir?" diye bir soru ile karşılaşsaydık, hiç duraksamadan *"Gorbaçov'un denemesi"* diye yanıt verirdik.

The Guardian gazetesi, Mihail Gorbaçov'un ülkesinde gerçekleştirmeye çalıştığı reformları, *"Stalin'den bu yana Sovyetler Birliği'nde en önemli olay"* diye nitelendirdikten sonra *"Gorbaçov başarıya ulaşırsa, Sovyetler Birliği tutucu bir devlet olmaktan çıkıp ilerici bir ülke niteliğine kavuşabilir"* diyor.

Bazı *"malum çevreler"* bu değerlendirmeye kızabilir. *"Sovyetler Birliği hiçbir zaman tutucu bir nitelik taşımadı"* diyebilir.

Ama ne ilginçtir ki, Gorbaçov da bürokrasiyi, devlet mekanizmasını ve hatta partiyi tutuculukla suçlamaktadır. Daha da ileri gidiyor Sovyet lideri. Bürokrasi ve devlet mekanizmasına yönelttiği suçlamalarda, hantallık, tembellik, laçkalık ve yozlaşma gibi sözcükler kullanıyor. Stalin'den bu yana Sovyetler Birliği'nde bürokrasiye Gorbaçov kadar sert hücumlar yönelten bir başka lider çıkmadı. Gorbaçov bu konuda bürokrasi ile mücadeleye girişen ve bu mücadeleyi kaybederek devrilen Kruçev'i bile geride bırakmıştır. Ancak bu noktada bir konuya açıklık getirmekte yarar var. Kruçev'in kavgası özellikle Moskova bürokrasisi ile idi. Kruçev, bakanlıkların sayısını azaltarak 92 Yöresel Ekonomik Konsey (SAVNARKHOZY) kurmuş ve ekonomik kararların alınmasında bu konseylere özerklik tanınmıştı. Başka bir deyişle, yetkileri Moskova bürokrasisinden yerel bürokrasilere kaydırmıştı. Sonunda da Moskova bürokrasisinin temsilcisi olan Leonid Brejnev tarafından devrilmişti.

Gorbaçov ise, bürokrasiyi tüm olarak hedef almaktadır. Ayrıca Sovyet lideri, Kruçev'den çok daha ileri gitmektedir. Kruçev, tüm meydan okuyan tavırlarına rağmen partiye değinmeye cesaret edememişti. Gorbaçov eleştirilerinin kapsamına ilk kez partiyi de katmış, parti liderlerinin çok aday arasından gizli oyla seçilmesini istemiştir. Gorbaçov döneminde partinin yanı sıra, KGB'nin de dokunulmazlığı kaldırılarak bir KGB yetkilisi tutuklanmıştır.

İki hafta önce yapılan Merkez Komitesi toplantısında Sovyet lideri, *"Demokrasiye hava gibi ihtiyacımız var. Ya da demokrasiyi kurarız ya da reform projelerimiz tıkanır"* diyordu.

Gorbaçov ne yapmak istiyor?

Sovyet toplumunu çağdaşlaştırmak, modernleştirmek istiyor.

Gorbaçov'un yapmak istediği sadece Sovyetler Birliği için değil, tüm dünya solu açısından çok önemlidir.

Gorbaçov esnek, hoşgörülü ve daha demokratik bir sosyalizm modeli yaratabilirse, sosyalizm artık baskı ve otoriter rejimle eşanlamlı tutulamayacak, Stalin'in yarattığı ürkütücü imaj ortadan kalkacaktır.

Peki, ülkede egemen güçlerin çoğunu karşısına alan Gorbaçov, desteği nerede bulacaktır?

Halkta.

İşte, sorun burada başlıyor.

Gorbaçov'un bu gerçeğin bilincinde olduğu ve halkın desteğini aradığı görülüyor.

Ancak Sovyet liderinin gereksinme duyduğu desteği henüz yeterli ölçüde bulamadığı ve bu olgudan tedirgin olduğu anlaşılıyor. Dış basında çıkan haberlere göre, Sovyet halkında Gorbaçov'un reformları konusunda büyük bir heyecan ve heves görülmüyor. *International Herald Tribune* gazetesi-

nin Moskova muhabiri, *"Gorbaçov'un bürokrasiyi birbirine katan, dünyada merakla izlenen reform girişimleri, Sovyet halkında büyük heyecan yaratmadı"* diyor.

The Guardian gazetesinin muhabiri ise, *"Moskova'da Sovyet arkadaşlarım Gorbaçov'un girişimlerine temkinli tepki gösteriyorlar. Hatta bazıları şüpheli"* dedikten sonra şöyle devam ediyor: *"Bu insanlar 1956'da Kruçev'in, 1965'te de Kosigin'in ekonomik reform denemelerinin nasıl kösteklendiğini anımsayarak, temkini elden bırakmamayı tercih ediyorlar."*

Bazıları ise korktuklarından, Gorbaçov'u ateşli biçimde desteklemekten kaçınıyorlar. Gorbaçov, gerçi onlara *"Korkmayın, gerektiğinde yetkilileri eleştirin. Görüşünüzü açıkça söyleyin"* diyor, ama ya Gorbaçov gittikten sonra tekrar eski düzene dönülürse? Yeni lider kendilerine hesap sorarsa? Bu bakımdan *"neme lazım"* deyip ortaya atılmaktan kaçınıyorlar.

Halkın önemli bölümü de, *"Bu iş yöneticileri ilgilendirir. Onların kendi aralarındaki bir çekişme. Ben onların işine karışamam"* deyip kendi işine bakıyor.

Böylece ilginç bir durum çıkıyor ortaya.

Otoriter bir rejimde iktidara gelen bir lider rejimi yumuşatmak ve halkına daha fazla demokrasi vermek için mücadele ediyor. Ama halk onun bu mücadelesine yeterince ilgi göstermiyor.

Çünkü demokrasi geleneği yok. Tabandan hareket başlatmaya, tavanı denetlemeye alışmamış. Uzun süre yatakta yatan bir hasta, ilk kez kalktığında yürümekte büyük güçlük çeker. Uzun süre futbol oynamamış, antrenman yapmamış bir futbolcu, sahaya ilk kez çıktığında seyirciyi acı acı güldürecek hantal hareketler yapmaktan öteye gidemez.

Kitleler de insanlar gibidir. Uzun süre baskı altında tutulurlarsa, hareket yeteneklerini, inisiyatiflerini kaybederler. Kitlesel dinamizme en fazla gereksinme duyulduğu an o dinamizmi ortaya çıkarmakta güçlük çekerler.

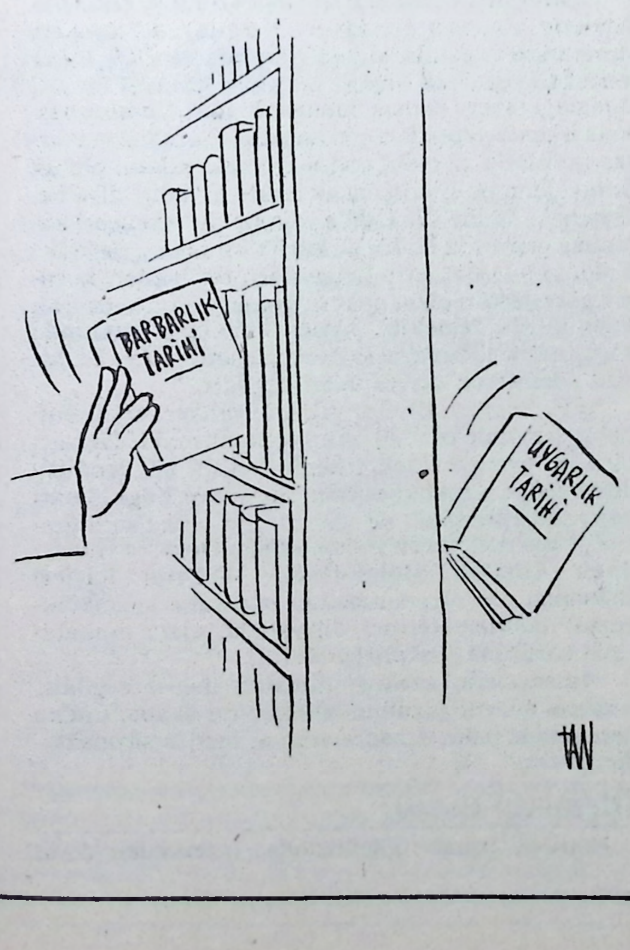
Tabandaki dinamizmin en büyük güvencesi ise demokrasidir. Öğrencilerin gösteri yapması, işçilerin greve gitmesi, değişik görüşlerin mücadelesi... Bunlar kimi yönetimlerin ileri sürdüğü gibi anarşi değil, aksine, toplumun sağlığının, dinamizminin göstergeleridir.

O dinamizmi baltaladınız mı, toplumun ilerleme, kendini yenileme umutlarını söndürür, onu durağanlığa mahkûm edersiniz.

Oysa kitlelerin dinamizmi, tabanın enerjisi olmadan hiçbir şey olmaz.

Mihail Gorbaçov, *"Demokrasiye hava gibi gereksinmemiz var"* derken, sanırız bu gerçeği dile getiriyordu.

Görüşünü ne ölçüde uygulayacağını ya da uygulayabileceğini ise zaman gösterecek.

Filistinliler açlık çemberinde

13 şubat

Dış Haberler Servisi — Lübnan'da BM yardım ekibinin, EMEL milislerinin kuşatması altında Filistin kamplarına henüz ulaşamadıkları bildiriliyor. Yardım ekibinin sözcüsü, Filistin kamplarına yiyecek ve sağlık malzemesinin ulaşabilmesi için EMEL milislerinden **"yeşil ışık"** beklediklerini açıkladı. Sözcü, EMEL milislerince ekibin güvenliği sağlanmadan harekete geçemeyeceklerini belirtti.

EMEL Örgütü'nün Başkan Yardımcısı **Akef Haydar** ise Burç El-Barajni'deki 250 Filistinli kadın ve çocuğun dün kamptan ayrıldıklarını öne sürdü. Haydar, söz konusu Filistinlilere gıda yardımı yapıldığını da savundu.

EMEL milislerinin kuşatması altında bulunan Filistin göçmen kamplarında önceki gece kamp çevresinde mevzilenen EMEL güçleri ile kampları koruyan Filistinli gerillalar arasında çıkan çatışmalarda 2 kişinin öldüğü, 5 kişinin de yaralandığı bildiriliyor. Bu gelişmeler sürerken, Lübnan Cumhurbaşkanı Cemayel'in Lübnan sorunu konusunda görüşmelerde bulunmak üzere Belçika, İngiltere ve Fransa turuna çıktığı bildirildi.

Birleşmiş Milletler'in bir yetkilisi yaptığı açıklamada, **"Kamplara yiyecek ve ilaç girebilmesi için henüz EMEL'den onay alabilmiş değiliz. Yardım malzemeleri hazırlandı, depolarda duruyor. Ancak yükleme yapmak için EMEL'in nakliye zamanını ve kampla-**

ra girmesine izin vereceği kamyon sayısını açıklamasını bekliyoruz. Sadece iki ya da 5 kamyona izin vereceklerse, 10 kamyon yüklemenin hiçbir anlamı yok" dedi.

Açlığın en etkili olduğu Burç El-Barajni'de, halkın kedi ve köpeklerden sonra fareleri yemeye başladığı, güneyde 30.000 kişinin yaşadığı Raşidiye kampında ise, kadınların yabani otları topladıkları şeklindeki haberler üzerine, başta BM olmak üzere birçok uluslararası kuruluş, Şii EMEL örgütünün kamplar kuşatmasının sona ermesi ya da kamplara gıda malzemesi ulaştırılmasına izin verilmesi için baskı yapmaya başlamıştı. Ancak EMEL örgütünün lideri, Lübnan Adalet Bakanı **Nebih Berri**, konvoylara izin vermeye koşul olarak Filistinliler'in ülkenin güneyindeki Magduşeh kasabası çevresindeki mevzilerinden çekilmelerini istiyor. Ancak Sayda'daki Filistin komutanları, Magduşeh'teki mevzilerini EMEL milislerine terk etmeleri için herhangi bir emir almadıklarını belirtiyorlar.

Bu arada, Filistin Kurtuluş Örgütü lideri **Yaser Arafat**, BM'yi Lübnan'daki filistin mülteci kamplarının abluka altında tutulmasına ilgisiz kalmakla suçladı. Arafat, kamplara yönelik saldırıların bir soykırım olduğunu öne sürerek, Lübnan'daki Filistin varlığına karşı bir Suriye-İsrail komplosu kurulduğunu ifade etti. Öte yandan, Fransa Devlet Başkanı **François Mitterrand** da önceki gün Bakanlar Kurulu'nda yaptığı bir konuşmada, Fransa'nın kuşatma altındaki Filistinliler'e yardım elini uzatmasını istedi ve ülkesinin Filistinliler'e yardım konusunda Avrupa Topluluğu'na önayak olmasını diledi.

İSRAİL'İN HAVA SALDIRISI

Bu arada, İsrail Hava Kuvvetleri'ne ait 12 savaş uçağının dün sabah erken saatlerde Lübnan'ın güneyindeki Filistin mevzilerine hava saldırısı düzenlediği bildiriliyor.

İnsan Hakları Derneği, işkence sonucu ölümlerle ilgili rapor hazırladı

149 kişinin ölümü 'şüpheli'

13 şubat

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Kuruluşu geçen yıl gerçekleşen İnsan Hakları Derneği, 6 aylık çalışma sonucu işkenceden 149 kişinin öldürüldüğünü saptadı. Dernek Başkanı Avukat **Nevzat Helvacı**, işkence sonucu çok sayıda insanın sakat kaldığını, birçok insanın ise delirdiğini açıklayarak, **"Gerek işkence sonucu öldürülen, gerekse aklını yitiren ve sakat kalanların yakınları bize başvursunlar. Elimizdeki sayıların çok eksik olduğunu biliyoruz"** dedi. Dernek yönetim kurulu, işkence sonucu öldükleri saptanan 149 kişinin ölüm biçimleri, öldürüldükleri yer ve ölüm tarihini içeren listeyi Cumhurbaşkanı'na, TBMM Başkanlığı'na, siyasi parti başkanlarına, ayrıca Adalet ve İçişleri Bakanlığı'na sunmaya karar verdi.

İnsan Hakları Derneği Genel Merkezi'nde düzenlenen basın toplantısında Dernek Başkanı Nevzat Helvacı, işkence sonucu öldürülen kişilerle ilgili listeyi açıkladı. Helvacı, raporun **"Baskı, İşkence ve Cezaevi Komisyonu"**nca hazırlandığını, işkence ile öldürülenler, ölüm nedenleri intihar olarak açıklananlar, işkence sonrası tedavi edilmediği için ölenler, çatışmada ölü olarak ele geçirildiği ileri sürülenlerle cezaevlerinde ölüm orucu sonucu ölen kişileri içeren raporun yönetim kuruluna sunulduğunu söyledi. Helvacı, rapora göre gözaltına alındıktan sonra ölüm nedenleri intihar olarak açıklananların sayısının 24, emniyet müdürlüğü, karakol ve cezaevlerinde işkence sonucu ölenlerin 97, işkence sonrası gerekli tedavi yapılmadığı için ölenlerin sayısının 14, resmi açıklamada, çatışmada ölü olarak ele geçirildiği ileri sürülenlerin sayısının 4, cezaevlerindeki koşulları ve uygulamaları protesto etmek için ölüm orucu yaparken ölenlerin sayısının 10 kişi olarak gösterildiğini anlattı.

Helvacı bu sayının eksik olduğunu belirterek, bu konuda ellerinde belge ve kanıt olanların derneğe başvurmasını istedi. Ankara'da Konur sokak 15/3 numaralı büroda faaliyetlerini yürüten derneğin sürekli açık olduğunu da kaydeden Helvacı, şöyle devam etti:

Binde 17 işkenceci

"İşkencenin önlenmesi için daha ciddi ve etkin önlemlerin alınması gerekiyor. Yargıtay, işkenceden devletin de sorumlu olduğu yolunda yeni bir karar vermiştir. Böylece işkence suçunun bireysel bir suç olmadığı ortaya çıkmış bulunmaktadır. Cumhurbaşkanı işkence yaptıkları için hakkında soruşturma açılan polislerin az olduğunu belirterek, rakam olarak bunu 'Tüm polislerin ancak binde 17'sidir' diye belirtmiştir. Binde 17, 1300'e yakın polis işkenceci anlamına geliyor ki bu hiç de küçük bir rakam değildir. Kaldı ki bu sayı, büro memurları, trafikçiler, koruma görevlileri toplam polis sayısından çıkartılırsa çok daha büyük demektir. Ayrıca 1300 polis hakkında soruşturma açılanların sayısıdır, açılmayan ya da beraat edenler bu sayıya dahil değildir."

AFP, Reuters, BBC ve AP gibi yabancı ajans muhabirlerinin de izlediği basın toplantısında, Helvacı bir soru üzerine eldeki listenin **"eksik bilgilendirildiği sanılan Cumhurbaşkanı'na doğru bilgi alması için gönderileceğini"** de açıkladı. Bir başka soru üzerine, **"işkencelerin en yoğun olduğu Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, tüzüğün İçişleri Bakanlığı'nca onaylanmadığı için şube açamadıklarını"** belirten Helvacı, bir yabancı ajans muhabirinin sorusuna şu karşılığı verdi:

"İşkencelerin azaldığı iddiaları doğru değildir. Azalma nedeni gözaltına alınanların azalmasından ileri gelmektedir. İşkenceler aynı hızıyla sürmektedir."

Ölenlerin listesi

Helvacı, basın toplantısında, işkenceden ölen,

ölüm tarihi ve yerleri belirtilen kişilerin isimlerini şöyle sıraladı:

Ölüm nedenleri intihar olarak açıklananlar:

Bekir Dağ, Celal Kıpırdamaz, Cumali Ay, Ahmet Karlangaç, Ahmet Hilmi Fevzioğlu, Abdurrahman Aksoy, İrfan Çelik, Satılmış Şahin Dokuyucu, Vedat Akdoğan, Veysel Yıldız, Abdullah Paksoylu, Ahmet Erdoğdu, Süleyman Cihan, Rafet Demir, Recep Estik, Hasan Hüseyin Duman, Mehmet Ceren, Mazlum Doğan, Ferhat Kurtay, Necmi Öner, Eşref Anyık, Mahmut Zengin, Suphi Çevirici, Hakkı Kocaoğlu.

Emniyet müdürlüklerinde, karakollarda ve cezaevlerinde işkence sonucu öldürülen, cesedi kaybedilenler:

Hayrettin Eren, Nurettin Yedigöl, Maksut Tepeli, Gazal (soyadı belirlenemedi).

Cesedi ailesine teslim edilenler ya da gizlice gömüldüğü ortaya çıkarılanlar:

Ali Kılıç, Ayhan Alan, Ali Uygur, Ahmet Uzun, Ali Adil Yılmaz, Ali Küçük, Ahmet Atlan, Ali Çiçek, Ali Çakmak, Ali Özbey, Bedii Tan, Bahar Yıldız, Bozan Çimen, Bayram Kocabaş, Cafer Dağdoğan, Behçet Dinlerer, Bedri Sınak, Hulusi Dalak, Hasan Gazioğlu, Ercan Koca, Zeynel Abidin Ceylan, İbrahim Eski, Hasan Asker Özmen, Cabbar Demirok, Cuma Özaslan, Cennet Değirmenci, Ekrem Ekşi, Necmettin Büyükkaya, Mehmet Kazgan, Mustafa Yalçın, Niyazi Gündoğdu, Metin Sarpbulut, Mehmet Mutlu Çetin, Mustafa Hayrullahoğlu, Veysi Şimşek, Mustafa Taş, Osman Mehmet Önsoy, Hasan Hakkı Erdoğan, Akın Tanış, İbrahim Polat, Bahadır Dumanlı, Hakan Mermeroğluk, Şeref Yazar, Hamdi Filizcan, Ali İnan, Mazlum Güder, Mustafa Işık, Behzat Ak, Coşkun Altan, Haydar Sönmez, Necip Kutlu, Şadan Gazeteci, Süleyman Ölmez, Şükrü Gedik, Sinan Karaçalı, Şadiye Yavuz, Yaşar Okçuoğlu, Hasan Kılıç, Hüseyin Çolak, Haydar Yağmur, Hasan Çelik, Haydar Öztürk, İbrahim Ulağ, İsmail Kıran, Kenan Küçük, Mehmet Cizreli, Munzur Geçgel, Nihat Arda, Mustafa Şahin, Aziz Ağaç, Osman Karaduman, Yılmaz Peköz, Sıddık Bilgin, Bedri Bilge, Alaettin Gülmüş, Kenan Kılıç, Cemal Kılıç, İsmet Karak, Ali Erek, İbiş Vural, Remzi Yalvaç, Abdülkadir Taptı, Asker Demir, Sait Şimşek, İlhan Erdost, Ataman İnce, Ali Sarıbağ, Aziz Örbay, Abdurrahman Genç, Aziz Büyükertaş, Ensar Karahan, Oruç Korkmaz.

İşkence sonrası cezaevlerinde tedavisi yapılmadığı için ölenler:

Hasan Alemlioğlu, İsmet Baş, Adil Can, Abdullah Gürbudak, Mustafa Tepeli, Mustafa Tunç, Hüseyin Aydın, İsmet Taş, Zafer Müctebaoğlu, Şazuman Kansu, Turan Çağlar, Haluk Aydın, Bekir Çelenk, Fikri Sönmez.

Çatışmada ölü olarak ele geçirildiği iddia edilenler:

Behzat Baykal, İsmail Cüneyt, Selma Aybal, Zeki Yumurtacı.

Ölüm orucunda ölenler:

Mehmet Fatih Öktülmüş, Abdullah Meral, Hasan Telci, Haydar Başbuğ, Akif Yılmaz, Kemal Pir, Mehmet Hayri Drumuş, Ali Çiçek, Orhan Keskin, Cemal Arat."

DİSK, Geçmiş Değildir; Gelecektir...

İLHAN SELÇUK *13 şubat*

DİSK kurulalı 20 yıl olmuş.

Kör olası zaman, ne de çabuk geçiverir de tarihe dönüşür? Göz açıp kapayıncaya dek 20'nci yıla varmışız.

13 Şubat 1967'de kurulmuş DİSK, hemen gelişmiş, serpilmiş, büyümüş; 12 Eylül'de ise yöneticileri gözaltına alınmış, mallarına el konulmuş, yarım milyonu aşkın işçinin konfederasyonu o günden beri prangaya vurulmuş.

DİSK yöneticilerinin davası bu gidişle 21'inci yüzyıla sarkacaktır. DİSK'in milyarlarca lira değerindeki mal varlığı kayyım elindedir. Yine de DİSK gündemden aşağı inmiyor; yalnız Türkiye'de değil, dünya emekçi hareketi boyutlarında bir sorundur DİSK, geleceğimizi de yönlendirecektir.

Neden?

★

27 Mayıs askeri darbesi, aşağıdan yukarıya yürürlüğe giren bir nitelikteydi.

Darbenin kısa sürede devrime dönüşmesi, asker eylemcilerin ileri toplumsal güçlerle dayanışması, 13 kasımda ikinci ordu içi darbeyle gerçekleşebildi. General Madanoğlu önderliğindeki askeri kanadın Albay Türkeş kanadını tasfiye etmesiyle demokratik sosyal devlet fikrinin önü açıldı. 1961 Anayasası, 27 Mayıs'ın tarihsel kimliğinin belgesidir ve sendikacılığı demokrasinin temel taşlarından birisi değerinde benimsemiştir.

Ne var ki devrimin hızı geçtikten sonra ülkemizdeki sendikacılık Amerikan işine dönüştürüldü.

Amerikan işi sendikacılık nedir?..

Yeryüzünde süper kapitalizmin anavatanıdır Amerika; siyasal rejimi kendine özgüdür. Amerikan demokrasisinde iki büyük parti vardır; her ikisi de kapitalizmi özümsemiş; sermaye-emek çelişkisini yapılarında eritmişlerdir. Çünkü Amerikan siyasal yaşamında *"parti disiplini"* yoktur; siyasal parti grup kararları milletvekilleri için bağlayıcı değildir. Milletvekili kimi zaman işçiyi savunur, bir başka zaman sermayeciyi tutabilir. Daha başka deyişle Amerika'da *sermaye* ve *emek* partileri yoktur. Bu yüzden Amerikan sendikacılığı *"partiler üstüdür"* ve lobiciliğe dayanır.

Avrupa demokrasisinde ise sendikacılar partiler üstü değildir. *Sermaye* ve *emek* partileri vardır. İşçi sendikaları sol partilerle işbirliği yaparlar, bağdaşırlar, dayanışırlar, örgütsel ilişkilere geçebilirler. Batı demokrasisinin anayasası sayılan *"Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi"*nde ve *"Toplumsal Anlaşması"*nda emekçinin sendikal hakları açık seçik biçimde belirtilmiştir.

1960'larda Türkiye'de sendikacılık kurulurken

Tunceli köylerinin yarısı Mersin, Antalya, Muğla ve İzmir'e yerleştirilecek

234 köye göç emri

15 şubat

TUNCELİ (Cumhuriyet) — Tunceli'ye bağlı 234 köye göç emri verildi. Orman Genel Müdürlüğü'nce **"orman içi köy"** olarak tanımlanan bu 234 köyde yaşayan yaklaşık 50 bin yurttaş, Mersin, Antalya, Muğla ve İzmir yöresinde tarıma açılacak olan arazilere yerleştirilecek. Söz konusu uygulama için köy muhtarlarına gerekli tebligatın yapıldığı, önce gönüllü olarak göç etmek isteyenlerin saptandığı öğrenildi. Tunceli Valisi **Cengiz Bulut**, olayın tümüyle Orman Genel Müdürlüğü'nün tasarrufunda olduğunu söyledi. Vali Bulut, köy boşaltmasının yalnız Tunceli'de olmayacağını da belirtti. Tunceli'nin toplam 442 köyünün 234'ünün boşaltılmasıyla birlikte zaten azalmakta olan kent nüfusunun 110 binin de altına düşmesi bekleniyor. Köy boşaltma ve göç ettirme işlemleri, 6831 sayılı Orman Kanunu'na ve anayasanın 170. maddesine dayanılarak yapılıyor. Tunceli Devlet Orman İşletmesi Müdürü **Rıfat Emin Bai**, **"Göç tebligatı"**'nı doğruladı, ancak olayın **"şimdilik bilgi toplama aşamasında olduğunu"** öne sürdü.

Edinilen bilgilere göre konuyla ilgili ilk resmi yazı, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü tarafından Elazığ'da bulunan Orman Bölge Müdürlüğü'ne gönderildi. Genel Müdür **Mehmet Ali Karadeniz**'in imzasını taşıyan **"KDM-3, 5878-639-2418"** sayılı yazıda, anayasanın ve Orman Kanunu'nun ilgili hükümleri hatırlatılıyor. Anayasanın 170. maddesi, bazı ormanlık sahaların tarıma açılabileceğini ve bu tarıma açılan sahalara, öteki bölgelerdeki orman içi köylerinin nakledilebileceğini hükme bağlıyor.

Orman Genel Müdürlüğü'nün yazısında, Elazığ Bölge Müdürlüğü'nün kontrolü altındaki bölgede bulunan orman içi köylerinde, **"tarıma açılacak ormanlık bölgelere gitmeye gönüllülerin olup olmadığı"** soruluyor. Yazıda daha sonra **"Orman Kanunu'nun 2/A maddesi gereğince orman sınırları dışına çıkarılacak yerler genellikle toprak verim gücü yüksek olan Mersin, Antalya, Muğla, İzmir bölgeleri içinde veya civarında olabilecektir"** deniyor. Söz konusu bölgelere yerleştirilecek olan orman köylülerinin eski arazilerinin kamulaştırılarak ağaçlandırılacağı kaydedilen yazıda, bu köylülere verilen yeni yerlerin de **"devlet tarafından ihya edileceği"** belirtiliyor. Yazıya göre devlet bu yerlere **"mesken, okul, cami ve diğer sosyal tesisler"** yapacak. Ayrıca **"her haneye yeteri kadar tarım arazisi de verilecek."**

Genel müdürlüğün bu yazısı üzerine harekete geçen Elazığ Orman Bölge Müdürü **Şahin Cavuldak**, 29 Aralık 1986 tarihli ve **"13451"** sayılı bir yazıyla Tunceli Orman İşletme Müdürlüğü'nde, Bölge Müdür Muavini **Kâmil Mazlum** başkanlığında bir komisyon oluşturulduğunu duyurdu. Genel Müdürlüğün yazısı üzerine başlatılan çalışmalarla kurulan bu komisyon, Tunceli bölgesindeki 234 köye gönderilmek üzere bir yazı hazırladı. Tunceli Orman Bölge Şefi **Demir Gürpınar** imzasıyla 19 Ocak 1987 tarihli ve **"05KD30"** dosya numaralı bu yazı aynen şöyle:

"Anayasanın 169-170. maddelerinde, tarıma açılıp, orman sınırları dışına çıkartılarak devletçe ihya edilen yerlere orman içi köyler halkının yerleştirilmeleri hükme bağlanmıştır.

Orman Kanunu'nun 2/A maddesi gereğince orman sınırları dışına çıkarılacak ve orman içi köyler halkının yerleştirileceği yerler genellikle toprak verim gücü yüksek olan Mersin, Antalya, Muğla ve İzmir bölgelerindedir. Bu yerler devletçe imar ve ihya edilecek, sosyal tesisler devletçe yapılacak, her haneye tarım arazisi de verilecektir. Buraya yerleştirilecek halkın köyündeki ev ve arazisi istimlak edilerek ağaçlandırılacaktır.

Konunun köy halkına duyurulup gerekli izahatın yapılmasını, bu yerlere yerleşmek isteyen köylülerin 10 Şubat 1987 tarihine kadar müracaat etmesini rica ederim."

Söz konusu tebligatın Tunceli'deki 234 köy muhtarına yapılmasının ardından bu köylerde yaşayan yaklaşık 50 bin yurttaş beklemeye başladı. 15-21 şubat tarihli sayısında konuya yer ayıran "2000'e Doğru" dergisi, Tunceli Devlet Orman İşletmesi Müdürü Rıfat Emin Bal'ın görüşlerini yayımladı. Bal, Orman Bakanlığı'nın çalışmasını doğrularken, bu çalışmaların henüz **"araştırma aşamasında olduğunu"** öne sürdü. Rıfat Emin Bal'a göre köylülerin **"istekli olup olmadıklarını"** inceleyen bakanlığın yaptığı, **"henüz bilgi toplamak."** Daha sonra kurulacak komisyon yerinde inceleme yapacak, topografik ve coğrafik açıdan **"yerinde kalkındırma"**'nın mümkün olup olmadığını araştıracak ve karar verecek. Komisyonun raporu önce bakanlığı ulaştırılacak, ardından Bakanlar Kurulu'nun alacağı karara göre uygulamaya geçilecek. Rıfat Emin Bal, istekli olmayanların hiçbir işleme tabi tutulmayacağını da öne sürdü.

Bu arada nüfusu 1985 sayımında 158 binden 152 bine düşen Tunceli'nin var olan 422 köyünden 234'ünün göç tebligatı alması, bu ilin nüfusunun daha da düşmesi anlamına geliyor. Yapılan tahminlere göre, göç tebligatı alan köylerde yaklaşık 50 bin kişi yaşıyor.

Söz konusu göç uygulamasının yalnız Tunceli köylerine uygulanmadığı da elde edilen bilgiler arasında. Geçen hafta içinde Kütahya'ya bağlı 4 orman köyündeki yurttaşlar, Antalya, Mersin, Muğla ve İzmir bölgelerine yerleştirilmek üzere köylerinden göç ettiler. Ayrıca **"2000'e Doğru"** dergisindeki habere göre Tunceli ve köylerine yapılan tebligatın benzeri bir tebligat Erzincan ve yöresindeki bazı köylere de yapıldı.

VALİ NE DİYOR?

Tunceli Valisi Cengiz Bulut, konuyla ilgili görüşlerine başvuran **Cumhuriyet** muhabirine 234 köyün boşaltılmasının Orman Yasası'nın gereği olduğunu söyledi. **"Bunun özel bir uygulama olmadığını"** öne sürdü. Bulut, konunun Orman Genel Müdürlüğü'nün yetkisinde olduğunu, valiliğin kendi bünyesinde bir çalışma yürütmediğini belirtti.

Mektup ve telgrafa süper zam

15 şubat

Haber Merkezi — PTT'nin kasım ayında telefon görüşmeleri ve jeton ücretlerine yaptığı zamdan sonra dün de diğer hizmetlerine zam yapıldı. Bununla yurtiçi ve yurtdışı mektup, telgraf, koli, havale ücretleri arttırıldı, telefon tesis ücretlerinde yeni bir düzenlemeye gidilirken, teleks tesis ücretlerinde ise indirim yapıldı. Yarından geçerli olacak yeni tarife ile mektup yüzde 150, telgraf ise yüzde 100 zam gördü.

Zamdan en çok mektup etkilendi, buna göre yurtiçi normal mektup 20 liradan 50 liraya çıktı. Bu, 50 grama kadar 80 lira, 100 grama kadar 120, 250 grama kadar 250, 500 grama kadar 450, bin gramdan fazlası için de 800 lira oldu. Yurtdışı mektup ücretleri de 100 liradan 200 liraya çıktı. Koli taşıma ücretlerinde artış ise kiloya göre değişiyor. 3 kiloya kadar 500, 5 kiloya kadar 750, 10 kiloya kadar bin, 10 kilodan fazlası için 2500 liraya yükseltildi, yurtiçi gazete gönderme fiyatı 100 liraya yükseltilirken Kıbrıs, Yunanistan, Pakistan ve İran'a gazete gönderme ücreti 150 lira oldu. Tebrik kartları 10 liradan 20 lira olurken, resimli tebrik kartları 10 lira, pul baskılı tebrik kartları küçük boy 25, büyük boy 30 liraya yükseltildi.

Yeni tarifede telgraf, havale, posta kutusu ücretleri de arttırılıyor. Normal telgrafın 100 lira olan 10 kelimesi 200 liraya, 10 kelimesi 200 lira olan acele telgraf da 400 liraya çıkıyor.

Yeni tarife, teleks ücretlerinde indirim öngörüyor, teleks tesis ücreti 1 milyon liradan 750 bin liraya indirilirken 7500 lira olan teleks makinesi kira ücreti 4 bin liraya düşürüldü.

Telefon tesis ücretlerine yeni bir uygulama getirildi. PTT Genel Müdürü Emin Başer'in verdiği bilgiye göre, tesis ücretleri bundan böyle kentin nüfus sayısı, ev ve işyerine göre ayarlanacak. Yeni sistemde nüfusu 20 binden az olan yerlerde ev telefonları 50 bin lira, işyerine bağlama ücreti 60 bin lira olacak. Nüfusu 20 bin ile 200 bin arasında olan yerleşim birimlerinde ev telefon ücretleri 60 bin, işyeri telefon tesis ücretleri 100 bin lira olacak. 200 binin üzerindeki yerlerde ev telefonları 75, işyeri 150 bin liraya bağlanacak. Aynı adrese ikinci bir telefon istendiğinde yüzde 50 zamlı, üçüncü ve daha fazla telefonlar için yüzde 100 zamlı ücret alınacak. PTT Genel Müdürü Emin Başer, mektup ve tebrikte ücretlerin yüksek gibi göründüğünü, ancak bu hizmetlere 3 yıldan beri hiç zam yapılmadığını söyledi, telgrafa da 1985 ocağından bu yana zam gelmediğini belirtti.

SHP'nin seminerine, uluslararası sendikaların temsilcileri ile Yılmaz ve Baştürk de katıldı

İşçi haklarına destek

15 şubat

Haber Merkezi — SHP'nin düzenlediği ve DİSK'in 20. kuruluş yıldönümüne katılan uluslararası sendikal kuruluşların temsilcilerinin de yer aldığı **"Demokraside İşçi Sendikalarının İşlevleri ve Hakları"** konulu seminer, dün İstanbul'da yapıldı. Seminerde açış konuşmasını yapan SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü**, bundan 7-8 yıl önce Türkiye'de işçi haklarının ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) standartları ölçüsünde güvence altında bulunduğunu hatırlatarak, **"Bugün ise Türk-İş ve öteki küçük sendikalar etkinliklerini kaybetmiş durumdalar, DİSK ise kapatılma tehlikesi karşısında, son yargı hükmünü bekliyor"** dedi. Uluslararası sendika temsilcileri konuşmalarında, Türkiye'de sendikal hakların kısıtlanmasının AET'ye başvurumuzun kabul edilmesine engel olacağına dikkat çektiler. DİSK Genel Başkanı **Abdullah Baştürk**, bazı sendikacıların depolitizasyon olgusunu üstlendiği ve Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu ile bütünleşen bir anlayış içinde olduklarını anlatınca daha önce salonda bulunup Genel Başkanları **Şevket Yılmaz**'ın konuşmasını dinleyen Türk-İş'li sendikacılar salonu terk ettiler.

Pera Palas'ta yapılan toplantının başkanlık divanında, SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü**, ICFTU Genel Sekreteri **John Vanderveken** ve SHP MKYK üyesi

sendikacı **Muzaffer Saraç** bulunuyordu. İnönü, açış konuşmasında **"Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU), Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ETUC), Dünya Emek Konfederasyonu (WCL) gibi dünya ölçüsündeki konfederasyonlardan başlayarak hemen bütün Avrupa ülkelerinin başlıca işçi kuruluşlarının en üst düzeydeki temsilcilerinin Türkiye'de böyle bir toplantıya katılması ülkemizde işçi haklarının korunmasına, emeğin toplumumuzda hak ettiği yeri almasına önemli katkı yapacak bir davranıştır. Avrupa işçi liderleri olarak İstanbul'a akın etmenizin nedeni, biliyorum ki dün 20. kuruluş yıldönümü kutlanan ve ETUC'un üyesi olan DİSK'in başına gelenler karşısında duygu ve düşüncelerinizi ifade etmek, işçi haklarının korumasında uluslararası dayanışmanın gücünü göstermektir"** dedi.

İnönü, 1982 Anayasası'nın işçi hakları konusunda büyük gerileme gösterdiğini anlatarak, hükümetin tek yanlı uygulamalarının sendikaları etkisiz hale getirdiğini vurguladı. İşçinin gerçek kazancının yarı yarıya düştüğünü, Türkiye'de sendikal hakları uluslararası standartlara uygun hale getirmek için mücadele verdiklerini söyledi. Erdal İnönü, anarşi ve terör olaylarını demokrasiye ara vermeden çözemediğimiz için Türkiye olarak bu duruma düştüğümüzü belirterek, **"Onun için şimdi yeniden kurmaya çalıştığımız demokrasimizin her eksiğini toplumun desteğini arayarak adım adım tamamlamak zorundayız ve öyle bir ortam içinde bulunuyoruz ki her adımda yeniden bir anarşi dönemi canlandıracak bir hareket yapmadığımızı kamuoyuna kabul ettirmemiz gerekiyor. Bu mücadele yürütülmektedir"** dedi. Bu mücadeleye uluslararası sendikal kuruluşların etkin katkılarının olabileceğine inandığını da belirtti.

İnönü'den sonra konuşan Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) Genel Sekreteri **John Vanderveken**, Türkiye'de demokrasiye geçişin çok yavaş olduğunu vurguladı ve DİSK'e verilen kapatma kararını haksız bulduklarını belirterek konfederasyonun faaliyetine devam etmesini arzuladıklarını söyledi. Vanderveken, **"Bugün Türkiye yavaş yavaş demokrasiye geçiyor ve AET'ye üye olmak istiyor, ancak Türkiye halen üyesi bulunduğu uluslararası kuruluşların koşullarını yerine getirdikten sonra AET'ye üye olabilir"** dedi.

Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ETUC) Genel Sekreteri **Mathias Hinderscheid** da konuşmasında Türk hükümetini ETUC'un Avrupa'da hükümetler üzerindeki etkisinin yeterince farkında olmadığını belirtti ve DİSK davasında verilen karardan sonra Türkiye'deki sendikal haklar açısından bütün ümidini yitirdiğini söyledi. Hinderscheid, DİSK davasında verilen kararın **"Avrupa'daki bütün demokratların yüzüne indirilmiş bir tokat"** niteliği taşıdığını ve Avrupa hükümetleri ile kuruluşların kabul edemeyceği nitelikte bir karar verildiğini söyledi. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin sendikal haklara uyulması ile ilgili 11. maddesine aykırı davranıldığı için Türkiye hakkında Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna başvurduklarını da söyledi. Türkiye'nin AET'ye tam üyelik için başvurmasının ancak normal koşullara geçilmesi ile mümkün olacağını, normal koşullara dönülebilmesi için de DİSK'e yapılan işlemlerin durdurulması gerektiğini anlattı.

Dünye Emek Konfederasyonu (WCL) Genel Sekreteri **Jan Kulakowski** de Türkiye'de işçi haklarına saygı gösterilmediğini vurguladı ve **"Bir rejim, sendikal haklara saygı göstermezse kendini demokratik ilan edemez"** dedi.

Türk-İş'ten seminere Genel Sekreter **Emin Kul**'un katılacağı açıklanmışken dün aniden seminere gelerek bir konuşma yapan Türk-İş Genel Başkanı **Şevket Yılmaz**, 12 Eylül'den sonra işçi haklarının ağır biçimde kısıtlandığını söyledi ve **"Türk-İş, ülkemizin en büyük ve eski köklü bir işçi örgütü olarak bugün yaşanılan şartlar altında dahi hür sendikacılık ilkelerini hayata geçirmenin gayretlerini her platformda sürdürmektedir"** dedi.

ABDULLAH BAŞTÜRK

Daha sonra kürsüye gelen DİSK Genel Başkanı **Abdullah Baştürk**, 1987 yılında da ülkemizin temel gündem maddesinin demokrasi ve sendikal haklar olduğunu belirterek, **"Demokrasiyi bir yaşam biçimi olarak kabul ediyoruz, demokrasi tüm kurum ve ilkeleriyle bir bütündür ve özellikle sendika özgürlüğü, grev hakkı demokrasinin temel koşullarındandır"** dedi. İşçi sendikalarının işlevini yerine getiremediği ülkelerde totaliter rejimler bulunduğunu söyleyen Baştürk, 12 Eylül'den sonra getirilen yasal düzenlemelerle sendikal mücadelenin toplumun tüm diğer alanlarından soyutlandığını, kısıtlı ve yasaklı bir ekonomik mücadele haline getirdiğini anlattı. Baştürk, bu gelişmeler sonucu olarak toplumda ücretlerin 1979'larda yüzde 43.33'e yükselmiş olan payının 1985'te yüzde 19'a kadar düştüğünü, kâr, faiz ve rantların payının ise yüzde 64'e fırladığını söyledi.

DİSK Genel Başkanı, süregelmekte olan Netaş grevinde sendikanın yasalar nedeniyle yardım toplayamaz duruma nasıl düşürüldüğünü de örnek vererek açıkladıktan sonra partiler üstü politika teranesi ile işçilerin yaşam dışına sürüldüğünü ve bu anlayışın sahipliğini de bazı sendikacıların üstlendiğini, ülkemizde çağdışı yönetimlerle ve Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu ile bütünleşen bu anlayış sahiplerinin emekçilere vereceği bir şey olmadığını söyledi. Baştürk'ün konuşmasının bu noktasında Türk-İş üyesi bazı sendikacılar salonu terk ettiler.

Alman Sendikalar Birliği Başkan Vekili **Gerd Muhr**, DİSK davasında canilerin ve bomba patlatan ihtilalcilerin değil, Türk işgücünün çıkarlarını korumak amacıyla ödevlerini yerine getiren kişilerin yargılandığını belirterek, **"Ülkenizin içişlerine karışmak istemiyorum, ancak Türkiye özgürlükçü demokrasiyle yönetilen bir ülke olarak Batı Avrupa'da yerini almak istiyorsa hak ve özgürlüklere saygı göstermesi kaçınılmazdır"** dedi.

Petrol İş Genel Başkanı **Cevdet Selvi** de sendikalara siyasal etkinlik yollarının tamamen tıkandığını belirtti ve **"Tüm bu yasak ve kısıtlamalar şu anda var olan ekonomik politikanın bir sonucudur"** dedi.

Daha sonra konuşan Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grup Başkanı **Ludwig Fellermaier** Türkiye'nin AET'ye üyeliğinin ekonomik entegrasyon, sendikal haklar, demokrasi, insan hakları açısından da ele alınması gerektiğini, Türkiye'nin üyelik için başvuruda bulunma hakkının olduğunu, ancak bu konulardaki sorulara sağlıklı yanıtlar verilmesi gerektiğini söyledi. Başbakan Özal'a geçirdği by-pass ameliyatı için geçmiş olsun dileğinde bulunan Fellermaier, Özal'ın istirahati sırasında Türkiye'deki durumun gercek demokrasiye ne kadar ters düştüğünü anla-

Batı Almanya'da yaşayan 'Yerli Humeyni' Cemalettin Kaplan'la konuştuk

İşte Cemalettin Hoca

UĞUR MUMCU *10 şubat*

BOCHUM/ALMANYA — Türkiye'de **"yerli Humeyni"** olarak adlandırılan eski Adana Müftüsü **Cemalettin Kaplan, "Humeyni'yi değil Hazreti Muhammed'i örnek aldıklarını"** söyledi. Yurtdışına çıktıktan sonra **"Hocaoğlu"** soyadını kullanan Kaplan, **"Sultan Hamit'i seçmeyiz hatası olabilir, Fatih'i seçmeyiz hatası olabilir, Alpaslan'ı seçmeyiz hatası olabilir, Humeyni'yi seçmeyiz hatası olabilir, biz öyle lider istiyoruz ki hiç hatası olmasın"** diye konuştu. Kaplan, Bochum'da Eyüp Sultan Camii'nde cemaat önünde yaptığımız söyleşide bir soru üzerine **"İslam diniyle particiliğin bağdaştırılmasının mümkün olmadığını"** söyledi. İslamda sağcılık ve solculuğun olmadığını, rehberin Kuran olduğunu söyleyen Kaplan, **"Evren'in bir iyiliği oldu, partilerin balonlarına bir iğne dürttü, hepsi söndü. Bir-iki sene partisiz yaşadık, o kadar rahat ki cemaat de çoğalıyordu. Cemaat de ruhen bu particilikten tedirgin. Zaten öteden beri 'Buna İslam cevaz verir mi vermez mi, acaba bunun fetvası alınmış mı?' diye düşünür sorardım"** dedi.

Kaplan, Faisal Finans Kuruluşu hakkındaki sorumuzu şöyle yanıtladı:

"Bize geldiler, bizi çok sıkıştırdılar, bizim şu teşkilat mensuplarını oraya katmak istediler, yok dedim. Benim gördüğüm birtakım karanlık taraflar... Yani birkaç noktada karanlık taraf... Ve onlar çözülmedikçe bir şey diyemeyiz."

Faisal Finans Kuruluşu hakkındaki karanlık noktaların neler olduğuna ilişkin ısrarlı sorularımızı yanıtsız bırakan Kaplan, müftülerin soruları **"evet ya da hayır"** diye yanıtlayacaklarını ileri sürerek, **"hayır"** demekle yetindi.

Başbakanın kardeşi **Korkut Özal**'ın ilişkide olduğu **"Al Baraka"** finans kuruluşu ile de ilgilerinin olmadığını belirten Kaplan, **"Hiçbirisine evet demedik, bir ilgimiz yok"** diye konuştu.

Kaplan, 12 Eylül döneminde anayasa ile getirilen zorunlu din dersleri konusundaki sorumuzu **"Mustafa Kemal'e bağlı olanların din derslerine müsaade etmemesi"** gerektiğini öne sürerek yanıtladı. **"Her şeyin Allah'ın elinde olduğunu"** söyleyen Kaplan, 12 Eylül yöneticilerinin din dersleri konusunda taviz verdiklerini ileri sürerek, din dersi getirenlerin **"Yarın Kuran anayasa olsun"** diyeceklerini öne sürdü.

12 Eylül döneminde **"resen emekliye sevkedildiğini"** söyleyen 1926 Erzurum İspir doğumlu Cemalettin Kaplan, 12 Eylül'den sonra MSP Genel Başkanı Prof. **Necmettin Erbakan** tarafından yurtdışına gönderildiğini, ancak yurtdışında yaptığı çalışmalarla particiliğin İslama aykırı düştüğünü anladığını belirterek, **"Milli Görüş Komisyonu Başkanı"** olarak partileşme çalışmalarına karşı çıktığını vurguladı. Kaplan, bu konuda şunları söyledi:

"Ankara'dan bir arkadaş, 'Ankara'ya gelebilir misiniz Hocam?' dedi. Geleyim dedim, geldim, dedi ki Erbakan Hoca Avrupa'ya birisini gönderiyor, bir de bir hoca istemişler siz gider misiniz? Dedim ben gidiyorum zaten, Erbakan'la görüşmedik, yani bu kadar bir şey. Giderim dedim, o diğer arkadaşla birlikte çıktık geldik ve Milli Görüş'te bir müddet kaldık. Tabii partinin uzantısı hâkim burada da, partiyle çalışmak da benim işime gelmiyor, hoşuma gitmiyor. Gerçi ben adaylığımı koydum, ama bizim hemşerilerin ısrarıyla falan. Bir de dedim, şu hareketin içine gireyim ve bakayım ne var ne yok, 40 gün çalıştım, Erzurum'da gezdik. Nasrettin Hoca demiş ki, 'Karla ekmek yemeyi ben icat ettim, ama hiç beğenmedim.' Evet hiç beğenmedim. Çünkü abartma, kabartma, yalan, iftira, karşı taraftan bu taraftan birbirine çamur atma hiç iyi bir müessese değil."

Yurtdışındaki yandaşlarınca **"İnkılapçı Hocamız"** diye adlandırılan ve Avrupa'nın birçok kentinde vaazlar veren Kaplan, **"Solcularla Kemalist rejimi ortadan kaldırmakta müşterek"** olduklarını, ancak İslam devriminden sonra, **"solculara hodri meydan"** diyeceklerini belirtti.

Eski müftü Kaplan, **"İslam İnkılabı"** olarak adlandırdığı İslam devleti kurulduktan sonra milli sınırların kalkacağını ve bütün İslam ülkeleri arasında birlik doğacağını ileri sürerek, şöyle konuştu:

"İslamda toprak bütünlüğü vardır, İranlının sahip olduğu toprak aynı zamanda benim de toprağımdır. Tehlikeye düştüğü zaman onu nasıl ilgilendiriyorsa beni de ilgilendirir. Mısırlı da öyle. Toprak bütünlüğü vardır, İslamda namus bütünlüğü, birliği vardır. Doğudaki bir Müslümanın namusu aynı zamanda benim namusumdur. Benim namusum aynı zamanda onun da namusudur. İslamda ümmet birliği, millet birliği vardır."

Din eğitimini babasından aldığını söyleyen, daha sonra ilk, ortaokul ve liseyi dışardan bitirdiğini vurgulayan Kaplan, 1966 yılında Ankara İlahiyat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra Diyanet İşleri Başkanlığı'nda müftü olarak görevlendirildiğini ve yurdun çeşitli bölgelerinde vaazlar verdiğini belirtti. İran'dan para yardımı aldığı yolundaki söylentileri yalanlayan Kaplan, İran'a gittiğini, Humeyni'yi uzaktan gördüğünü de belirtti.

Kaplan bu konuda şöyle konuştu:

"Milli Görüş'te iken İran'da yılbaşı mevsiminde, yılbaşı toplantısına davet ederler. Derler ki, üç kişi, beş kişi gönderin. Kuruluşlara bildirirler. Evet bir de cuma imamlarının toplantısı olur senede bir defa İran'da. Evet, Milli Görüş'te iken beş kişinin içerisinde bizi de münasip gördüler. O vesileyle gittik, davet üzerine. 15 gün kaldık."

AP eski milletvekili ve MHP yöneticilerinden işadamı **Murat Bayrak** ile olan ilişkileri konusundaki sorumuzu, **"Murat Bayrak ile bizim beşeri münasebetlerimiz vardır. Hemşeri oluşumuz, onun da kader yönünden bir nevi arkadaşımız oluşu. O da Türkiye'ye giremiyor, biz de giremiyoruz ve bizim irtica meselelerinden o geçtiği için, bu işleri bildiği için yol göstermiştir. Milli Görüş'te onunla tanıştık. O Milli Görüş'te Türkiye'den bir kardeşin tavsiyesi**

üzerine gelir giderdi. Biz orada tanıştık... Fevkalade münasebetimiz yoktur. Amerika ile münasebeti nedir ne değildir, onu bilmiyoruz" diye yanıt verdi.

Kaplan, **"Biz Murat Bayrak'ın ne silah sattığına ne de böyle bir işle meşgul olduğuna dair en ufak bir fikrimiz yok"** dedi.

Eski müftü Kaplan, **"Türk-İslam sentezi görüşlerini yanlış bulduğunu, çünkü İslamin eksiksiz bir din olduğunu, Türk sentezine gerek görmediğini"** öne sürdü. Camide verdiği vaazda Tercüman gazetesinde Humeyni'ye silah gönderdiği yolunda haberler çıktığına işaret eden Kaplan, bu haberlerin MİT tarafından oluşturulduğunu, kendisinin silahlı herhangi bir hareketin içinde bulunmadığını ileri sürdü ve basının bu gibi konularda dikkatli davranmasının gerektiğini söyledi.

Kaplan Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Tayyar Altıkulaç zamanında **"Rejimin dümen suyuna girdiğini"** öne sürerek, bu kuruluşun düzeleceğini söyledi.

Kaplan'ın başında bulunduğu İslam Cemiyetleri ve Cemaatler Birliği önümüzdeki cumartesi günü Bonn'da **"rejime karşı"** diye adlandırdığı bir yürüyüş düzenleyeceklerini ve daha sonra aynı konuda yapılacak bir açıkoturuma katılacağını bildirdi.

Cemalettin Hoca: Evren cuma namazına gitsin

10 şubat

ZÜRİH (Cumhuriyet) — Vaaz vermek üzere Almanya'dan İsviçre'ye geçen kaçak eski Adana Müftüsü **Cemalettin Kaplan**, Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**'in cuma namazlarına gitmesini salık verdi. Kaçak müftü, İslami Cemiyet ve Cemaatler Teşkilatı'nın davetlisi olarak geldiği Zürih'te Türk basınını da eleştirirken, Kemalist eğitim gören gazetecilerin **"mesele"**'yi anlayamadıklarını söyledi.

Pasaportu ve vizesi olmadığı halde Almanya'dan İsviçre'ye geldiğini anlatan Cemalettin Kaplan, tekbir sesleri ve **Lagarbiye, Laşarkiye, Cumhuriyeti İslamiye"** (Ne Batı, Ne Doğu, İslam Cumhuriyeti) sloganları ile kesilen konuşmasında **Uğur Mumcu** ve **İlhan Selçuk**'u da eleştirdi. Kaçak müftü, Uğur Mumcu ile bir görüşme yaptığını anlatarak, **"Mumcu'nun sorularına cevap verdim, onları alın okuyun"** dedi. Cemalettin Kaplan, İlhan Selçuk'un da kendisindeki marifetleri bulup çıkarttığını belirterek, **"Gazetesine yazmış; biz laikliği şöyle böyle yapalım derken Cemalettin hoca kökünden halletti. Hoca, basında kendi hakkında çıkan yazılardan yararlanmasını çok iyi biliyor"** şeklinde konuştu.

Yahya Demirel'in davası zaman aşımına uğradı

11 yıllık hayali mobilya davası düştü

NİHAT CAN / *10 şubat*

ZONGULDAK — Türkiye'nin ilk **"hayali ihracat"** davası zaman aşımına uğradı. **Yahya Demirel**'in 11 yıldır yargılandığı ve üç kez mahkûm olduğu, ancak mahkeme kararlarının Yargıtay'ca üç kez esastan bozulduğu davaya dün yeniden başlandı ve Zonguldak Ağır Ceza Mahkemesi, davanın zaman aşımı nedeniyle ortadan kaldırılmasını kararlaştırdı. 13 yıl önce mobilya yerine sunta ihraç edildiğinin ortaya çıkması ve haksız vergi iadesi alındığının anlaşılması üzerine hakkında dava açılan Yahya Demirel, bu süre içinde tutuklanmış, salıverilmiş, yurtdışına kaçmış, Türk vatandaşlığından çıkarılmış, Türkiye'ye dönünce yeniden tutuklanmış ve yeniden vatandaşlığa alınmış, salıverildikten sonra da pamuk piyasasında iş hayatına atılmıştı. Hayali mobilya ihracatı davasında dönemin Başbakanı **Süleyman Demirel**'in yeğeni Yahya Demirel yargılandığı için dava kamuoyunda büyük dikkat çekmişti.

Yargıtay'ın son bozma kararı üzerine davaya Zonguldak Ağır Ceza Mahkemesi'nde dün yeniden başlandı. **Yavuz Abbasoğlu**'nun başkanlığında **Enver Aker** ve **Mustafa Aksu**'dan oluşan mahkeme heyeti, Yargıtay 7. Ceza Dairesi'nin bozma kararının okunmasından sonra mütalaa için iddia makamına söz verdi. Cumhuriyet Savcı Yardımcısı **Ali Kılavuz** şöyle dedi:

"Bozma ilamına göre, sanıklara yüklenilen suçun sonradan yürürlüğe gören 3217 sayılı yasa hükümleri nazara alınarak suçun niteliğinin değiştiği, suç tarihlerinin 23 Şubat 1974-21 Mayıs 1974, 27 Temmuz 1974 ve 26 Kasım 1974 tarihlerinde olduğu nazarı itibare alındığında sanıklara yüklenilir suçun zaman aşımına uğradığından açılan davanın Türk Ceza Kanunu'nun 102/4 ve 104/2 maddeleri uyarınca ortadan kaldırılmasına karar verilmesi."

Sanıklardan yalnızca **Selahattin Özbirinci**'nin katıldığı ve Demirel'in avukatı **Suat Çelebi**ile müdahil Hazine Avukatı **Erdoğan Ünal**'ın hazır bulunduğu duruşmada savcılığın mütalaasından sonra mahkeme heyeti 5 dakikalık bir ara verdi. Aradan sonra gerekçeli karar okundu. Zonguldak Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararı şöyle:

"Suç tarihinden sonra yürürlüğe giren ihracat rejimi kararları ve yönetmelikleri ile dava konusu orman ürünlerinden madut mobilya ve iki tarafı ceviz kaplamalı longa levhaların daha sonra tescile bağlı olmaktan çıkartılması ve bu suretle eylemin kaçakçılık suçu oluşturmayacağı ve 3217 sayılı yasanın 5. maddesi ile değişik ek 2/3-6. maddeleri kapsamına

gireceği, bu maddelerin de belirtilen cezaların azami hadlerine göre suç tarihi itibariyle 7.5 yıllık zaman aşımı süresinin dolmuş olduğu anlaşıldığından sanıklar hakkındaki kamu davasının TCK'nın 102/4 ve 104/2. maddeleri uyarınca ortadan kaldırılmasına karar verildi."

Hayali mobilya ihracatı davasında Yahya Demirel'in yanı sıra, Demirel'le paravan şirket kuran, ancak daha sonra yurtdışına kaçan **Atilla Özçelik** ile Karadeniz Ereğli Gümrük Başmemuru **Mehmet Çağlı**, gümrük kolcuları **Osman Güçlü, Ökkeş Yekselici** ve nakliyeci **Selahattin Özbirinci** de yargılanıyordu.

İstanbul'da Alanlar

BURHAN ARPAD *10 şubat*

Büyük şehirlerin en çarpıcı özelliği, geniş ana caddeler ve büyük alanlardır. Şehrin nabız atışı, alanlarda duyulur. Güzel yapılarıyla, aceleci ya da ağır kanlı insan yığınlarıyla...

Kültür ülkeleri büyük şehirlerinin olumlu özelliklerinden yana gittikçe yoksullaşan İstanbul, büyük alanlar yanıyla da yürekler acısıdır.

Her şey Beyazıt Alanı'yla başladı. İstanbul Üniversitesi'nin süslü dış kapısı (İmparatorluk Harbiye Nezareti), Beyazıt Camisi'nin hemen bitişiğinde yüzyıllık ağaçları ve seçkin aydınların buluşma köşesi Küllük'le ve 1925-26'da genç "Cumhuriyet"-in İstanbullulara armağanı o güzelim havuzuyla Beyazıt Alanı, bütün alanların en çarpıcısı ve güzeliydi. DP döneminin şımarık şehircilik oyunlarına kurban verildi, yazık ki! Beyazıt havuzu, en son mermer ustalarının oya gibi işlediği fıskıyeleri, yaz akşamları fıskıyelerin serpiştirdiği serinliklerle unutulmaz bir İstanbul güzelliğiydi. Aksaray, Laleli, Beyazıt, Divanyolu ana yolunun yokuşsuz bir düzlüğe kavuşması isteğini otoritenin baş buyruğu bilen o günlerin belediyecileri 'Başüstüne sayın büyüğümüz' deyip kazmalara sarıldılar. Beyazıt Alanı kazıldı, oya gibi havuz mermerleri acımasızca parçalandı, 1980'den sonra da duvarlar yükseldi. Sonra yine kazıldı ve merdivenler yaptırıldı. Sonrası ortada. Sultanahmet Alanı, müzelerin ve parkların da katkısıyla, günümüz İstanbul'unun göze hoş gelen tek alanı şimdi.

Eminönü Alanı, Yeni Cami'yi çevirmiş çirkin yapıların 1930'lu yıllarda yıktırılmasıyla bir ara düzelme belirtileri gösterdi. Fakat uzun sürmedi. Belediyecilerin buluşuyla o çirkinlerin çirkini 'üst geçit'ler Yeni Cami'nin böğrüne saplandı.

Taksim Alanı, İstanbul'da var olan büyük alanların en gencidir ve bütünüyle Cumhuriyet dönemimindir. İtalyan heykel ustası Kaninika'nın yaptığı Cumhuriyet Anıtı, Taksim Alanı'nın değerini ve anlamını daha da arttırır. Ne var ki, yine DP başbakanının aklına estiğini yaptırmak huyu, daha önceki kimi olumlu girişimleri durdurur. Taksim'den Maçka'ya İki Numaralı park alanının yarısı Hilton Oteli'ne verilir. Şehir halkının soluk aldığı gezi yeri, bakımsız kalır ve yozlaştırılır. Operanın adı Atatürk Kültür Merkezi olur ve kısa sürede AKM (adı sadece harflerle söyleniyor ne yazık ki) olur. Anıtın yerini değiştirmek ve suların aktığı yerde büyük bir cami yaptırmak girişimleri yoğunlaşır. Taksim alanının yarını, bilinmezlikle doludur.

Dörtte bir yüzyıldır gecesini gündüzüne katarak hep İstanbul'u konuşan, düşünen ve yazan tek aydınımız Çelik Gülersoy, son kitabında Taksim'i ele alıyor:

"Tünelbaşı, Tepebaşı'ndan başlayıp Sıraserviler'-de, hatta Parmakkapı'da biten bir frenk yerleşiminden sonra gelen, ondan sonraki boşluklara, tenhalıklara uzanan yolların kırık bir kavşak noktası.

Uzun yüzyıllar, başka bir şey değil. Daha önceleri, belki de ormanlık! Şehrin kuzeyini kaplayan ormanın buralara kadar uzandığına ormancılar inanırlar.

Beyoğlu yakası yerleşiminin, on dokuzuncu yüzyıl girdiğinde bile, nerede bittiğinin en iyi göstergesi kışlalardır. Bilindiği gibi, bu büyük çaplı askeri yapılar kentlerin dışına kurulur: Açığına ya da en azından kenarına. Dünyanın her yerinde bu böyledir. İstanbul'da da, hiç değilse Batı etkisinin başladığı on dokuzuncu yüzyılda bu kurala uyuluyordu.

Beyoğlu kışlalarının nereye yapılmış olduklarına bakalım: Harbiye'de askeri okul, Taksim Topçu Kışlası, arkasında Taşkışla, Gümüşsuyu'nda bugün askeri hastane olan Mızıka Kışlası. Bunlar yerleşim ve konut bölgelerinin en çok Taksim alanı kenarında bittiğini gösterir. 1940'lardan sonraki gelişme, kışlaların ötesini işgal ederek görkemli tesisleri Yeni Beyoğlu'nun ortasında bırakmış, Topçu Kışlası'nın ise biraz da bu sebeple yıktırılmasına yol açmıştır.

Taksim Meydanı'nda ziyaret edeceğimiz ilk eser ve kendini gösteren belli başlı varlık, İstiklâl Caddesi'nden Taksim Meydanı'na girince köşede yer almış bulunan kesme taştan soylu Osmanlı yapısıdır. Alanın doğal karakteri içinde insan eliyle yapılmış en değerli mimari eser de bu "Maksem"di. Buradaki taş yapı, aslında uzun uzun mesafelerden künklerle, taş galerilerle, daha ötelerde zümrüt ormanlar içerisinde yapılmış, masif taştan yüksek su kemerleri ve terazilerle getirtilen suları, altun dökerek örülmüş, döşenmiş olan bir su sisteminin şehre varınca düzenlendiği ve sağa sola bölündüğü bir anıt yapısıdır."

Taksim kitabı, İstanbul'u çok seven, dünüyle, bugünüyle yakınlıklar kurmuş bir aydın kişinin kaygılarını ve acı gerçekleri dile getiriyor. Çelik Gülersoy, binlerce Türk aydınının günahını ödüyor. Bunu seve seve yapıyor.

"İnkılapçı Hoca" (!)...

UĞUR MUMCU *10 şubat*

Türkiye'de rejimi yıkacak adam bu mu Allahaşkına? Hadi canım sen de!

Federal Almanya'nın Bochum kentinde **"Eyüp Sultan Camii'nde"** eski Adana Müftüsü *Cemalettin Kaplan*'la görüştükten sonra bu yargıya vardım. Milliyet gazetesinde yazar *Örsan Öymen*'le birlikte bizim basının yerli Humeyni, yandaşlarının ise inkılapçı hoca diye adlandırdığı Kaplan'ı konuşturmaya çalışıyorduk. Öymen'le birlikte ortak kanımız buydu.

Bu adam mı Türkiye'deki Kemalistleri devirecek? Merakımız bu *"İslam İnkılabı"* denen dinsel ihtilalin nasıl olacağı?.. Kaplan'ın Türkiye'den nasıl kaçtığı?.. İran ile ilişkileri.. Para kaynağı..

Kaplan ile cuma namazı ile ikindi namazı arasında bir zaman dilimi içerisinde cemaat önünde tartıştık. Görüşmemizi hem Fransız Televizyonu'nun 2. kanalı hem de sarıklı ve sakallı bir yurttaşımız filme aldı. Bizler de teybe.

Kaplan'a niçin Türkiye'den kaçtığını soruyorum. Acaba hakkında dava mı açılmıştı? Türkiye'den ayrılmadan önce kendi çapımda şöyle bir soruşturmuştum, kimdi bu Kaplan? İlişkileri neydi? 12 Mart döneminde başına bir iş geldi mi? 12 Eylül'de hakkında bir dava açıldı mı?

Hocanın 12 Mart döneminde Adana Sıkıyönetimiyle arası pek iyiymiş. Hiçbir sorun çıkarmamış. Hatta sıkıyönetimle bazı konularda işbirliği de yapmış. 12 Eylül'e gelince... Bu dönemde sıkıyönetimle aralarında bazı sorunlar çıkıyormuş ki, Hoca tehlikeyi sezip kapağı yurtdışına atıvermiş.

Dilerseniz Türkiye'den niçin kaçtığını kendi ağzından öğrenelim. 12 Eylül'de başına niçin bela gelmediğini şöyle açıklıyor inkılapçı hoca..

Hoca 12 Eylül öncesinde siyasal amaçlı konuşmalar yaparmış. Tabii sıkıyönetim de bu konuşmaları teyp bantlarıyla saptar ve konuşmaları incelemeye alırmış. Peki dava açılır mıymış? Hoca bu soruya şöyle yanıt veriyor:

—Eveet, onu da anlatayım. Tabii bu bantlar sıkıyönetime gitti. Orada bir teğmen vardı. Tam şikâyet masasında. Zaman zaman haber getirirdi. Derdi ki, sizin bantlar, hukukçular tarafından inceleniyor... Fakat tutturamıyorlar. Siz bir meseleyi öne sürerken arkasından delilini getirdiğiniz için şu suçtur ama diyor, arkasından bu delile göre kendisini savunur. Tabii bunların içerisinde kendilerince suç olan şeyler de var. Bir gün geldi bizi emekliye sevkettiler, mecburi emekliye, 55 yaşındayken.

Sonra hoca gelmiş buralara. Niçin gelmiş? Çünkü korkmuş, başına Türkiye'de bir bela gelir diye, ama başına beklediği bela gelmemiş. Niçin gelmemiş? Şundan gelmemiş:

— Bantlar yayıldı orada oldukça. Tahammül edemediler bize, bugün içeri alırlar, yarın içeri alırlar diye aşağı yukarı 6 ay bekledim, almadılar. Artık Allah'ın bir hikmeti herhalde. Yalnız bir teminat garantimiz vardır. Ayet-ül Kürsü üç defa beş defa okumadan işe başlamayız.

"Ayet-ül Kürsü"'yü hoca okuyunca, demek ki, kimse cesaret edip dava açamamış!

Sonra Erbakan'ın *"talimatı"* ile yurtdışına çıkmış. Daha sonra çağrı üzerine İran'a gitmiş. İran'a hayran olmuş, olur a! Hoca 12 Eylül dönemini de beğeniyor. Niçin beğeniyor? Çünkü particiliğin İslama karşı olduğunu düşünüyor. *"Evren'in bir iyiliği oldu"* diyor, *"Partilerin balonlarına bir iğne dürttü, hepsi söndü"* diyor. *"Bir-iki sene partisiz yaşadık"* diyor, *"O kadar rahat ki..."*

Bu *"rahat"* dönemden sonra sıra gelmiş yeniden parti kurup kurmamaya.

Bu konuda yine hocayı dinleyelim:

— Buraya geldik. Nihayet bir boşluktan sonra bir partisizlik devrinden sonra basında artık partilerin kurulmasına müsaade edilecek diye beyanlar başladı. Bizi sıkıntı aldı. Ben ne yapayım şimdi? Burada da fetva komisyonunun başkanıyım, Milli Görüş'te. Eee, bunun mesuliyeti de var, vebali de var. Ben araştırmaları yaptım. Bir anayasa hazırladık. Baktım gördüm ki İslam diniyle particiliği bağdaştırmak mümkün değil. Bunu da gördüm ne yapayım? Mesul bir mevkideyim de, Erbakan'a bunu nasıl anlatayım ben? Partinin ileri gelenlerine bunu nasıl anlatıyım ben? Düşündüm, oturdum 17 sayfalık bir rapor hazırladım...

Parti "fetva ile kurulurmuş. Kaplan Hoca partileşme konusundaki toplantıya katılıp, *"Bunun fetvasını almadan yola çıkmayın, yoksa yarı yolda kalırsınız diyecektim"* diyor, ama engelleyememiş parti çalışmalarını.

Hoca ilk din derslerini babasından almış, askere gitmiş askerde *"yazıcı"* olmuş. Ancak ilkokul mezunu bile değil. Sonra dışardan ilkokulu, ortaokulu, liseyi bitirmiş. Sonra da Ankarada İlahiyat Fakültesi'nden diploma almış ve 15 yıl müftülük yapmış. Kendi anlatımlarına göre de bir sürü öğrenci yetiştirmiş. Bunca yıl vaazlık yapmış. MSP'den milletvekili adayı da olmuş ama particilikle İslam'ın bağdaşmadığını 81 yılındaki İran seferinden sonra anlayabilmiş. Yani keşfetmiş, bilinçlenmiş, olgunlaşmış, olgunlaşınca da İslam'la demokrasinin bağdaşmayacağını anlamış.

Peki bu *"İslam inkılabı"* nasıl olacak? Benim de merakım o. Dönüp dolaşıp o soruyu soruyorum. Hoca da dönüp dolaşıp bu sorudan kaçıyor. Yanıtları hep kaçamak. Soruyorum:

— Peki nasıl olacak? Türkiye'de belli bir yönetim var, partiler var, ordu var, parlamento var nasıl olacak, nasıl yıkılacak? Yolu ne bunun?

Yanıtı şöyle:

— Bunun yolu tebliğ yoludur. Bir tabanın, bir cemiyet cemaatleşmenin teşekkülüdür. Milletin, İslam devleti fikrine evet demesidir. Millet dedi mi, mesele halledilmiştir.

Yeniden soruyorum:

— Dediniz ki, partilere karşıyız. Peki halk sizin fikirlerinizi nasıl benimseyecek parti olmazsa ve bu inkılabı kim yapacak?

— Bizim örneğimiz Hazreti Muhammed değil mi?

Hazreti Muhammed ne yaptı Mekke'de cemaat meydana getirdi. 13 senelik Mekke devrinde değil mi? Ve bu cemaat bir uzantısını Medine'ye gönderdi. Medine'de bir cemaat teşekkül etmeye başladı. Hicret yoluyla iki cemaat bir araya geldi ve Peygamber iki cemaat üzerine İslam'ın devletini kurdu değil mi? Bizim örneğimiz o olduğuna göre, şimdi burada bir cemaat teşekkül etmiştir. İster istemez bunun bir uzantısı da Türkiye'de teşekkül edecek ve kımıldanmalar başlamıştır.

Yeniden soruyorum:

— Parti yok, cemaat oluşacak, inkılap nasıl olacak?

— *Cemaat oldu mu.*

— Organize iş değil midir bütün bu inkılaplar?

— *Zaten İslam organizedir.*

Yani Cemalettin Hoca, Hazreti Muhammed adına *"tebliğ"* verecek. Sizler bizler de bu tebliği tebellüğ edeceğiz, *"inkılap"* böyle başlamış olacak. Gerisi Allah kerim.

Sonra sınırlar kalkacakmış, bütün İslam ülkeleri bir olacaklarmış.

Râbıtat-ül-Alem-ül-İslam ve Suudi Arabistan hakkında pek olumlu düşünmüyor. Ancak, Suudi Arabistan'ı İslam devleti olarak hatalı görüyor. Rabıta Örgütü hakkında da bilgisi olmadığını söylüyor. Faisal Finans kuruluşu için de bazı karanlık noktalar bulduğunu söylüyor. Ama neymiş bu karanlık noktalar, bu konuda susuyor.

Eğer Cemalettin Kaplan gibi adamlar bu devleti yıkabiliyorsa, devlet zaten yıkılmış demektir. Kusura bakılmasın ama Sayın Evren, Kaplan'dan söz etmeseydi bu adam hiç etkili olmayacaktı. Etkisi ne kadar, işte birkaç bin kişi varsa o kadar.

Kaplan Hoca'yı ve yandaşlarını gördükten sonra insan Kurtuluş Savaşı'na ve Atatürk'e çok daha bilinçli duygularla bağlanıyor. Mustafa Kemal'in devrimciliği, çağdaşlığı her gün daha iyi anlaşılıyor.

Kaplan Hoca *"İslam inkılabı"* yapar mı? İsmet İnönü'nün o ünlü deyişiyle:

— Hadi canım sen de!

— Efendim, meseleleri büyütmeyelim. Enflasyonun radyasyonla ilgisi yoktur. Üstelik radyasyonu DDB yerine LAB kullanarak çözümleyeceğiz. Ayrıca İran'dan bize irtica gelmez... Gelse bile altı yüz bekerelin üzerine çıkmaz. Çünkü biz ülkemizin çıkarını düşünmenin idraki içindeyiz. Büyük dostlarımız da bizim çıkarımızı düşünür. Düşünce özgürlüğü vardır. Düşüncenin açıklanması meselesini ise düşünmekteyiz. Düşünceli davranıp başka soru sormadığınız için teşekkür ederim.

'Temiz' deterjana dolara göre fiyat

11 şubat

Haber Merkezi — Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Türkiye'de üretilen deterjanlarda yüzde 50 oranında bulunan aktif madde DDB'nin kullanımının "insan ve çevre sağlığına olumsuz etkileri olduğu" gerekçesiyle yasakladığını açıklarken, İstanbul'da gizlice bir araya gelen deterjan üreticileri, DDB isimli hammaddenin kullanımından vazgeçme kararı aldıklarını bildirdiler.

Deterjan konusunda Ankara ve İstanbul'da dün iki ayrı toplantı düzenlendi. Başkentte Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı **Mustafa Kalemli**'nin başkanlığında yapılan ve TÜBİTAK, YARPET, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, TSE, Başbakanlık Çevre Genel Müdürlüğü, DPT, DSİ ve Sağlık Bakanlığı yetkililerinin katıldığı toplantıda, Türkiye'de üretilen deterjanların insan ve çevre sağlığı açısından olumsuz etkileri üzerinde duruldu. Kalemli, daha sonra düzenlediği basın toplantısında, alınan kararları şöyle açıkladı:

1- Üretilen deterjanların insan ve çevre sağlığına etkileri TÜBİTAK'ın koordinatörlüğünde oluşturulacak bir bilimsel araştırma kurulunca tespit edilerek Türkiye koşullarında en iyi formülün ilgili kuruluşlara bildirilmesi.

2- Türkiye'de evsel atıklar ve sanayi atıkları için Çevre Genel Müdürlüğü'nün su kirliliği kontrol yönetmeliğine uygun arıtma tesislerinin yaptırılması ve bunların denetlenmesinin sağlanması.

3- Birinci maddedeki araştırmaların ışığında ve bu arıtma tesislerinde parçalanabilen en uygun deterjanın DPT'nin 5 yıllık kalkınma planı 1987 yılı programı uyarınca 'deterjan üretiminde kullanılan aktif maddelerin yerine başka maddelerin ikame edilmesi sağlanacaktır' prensibinden de hareketle diğer ülkelerdeki gelişmelerin yakından takip edilerek ve süratle uygulamaya konulması.

4- Bugün için ülkemizde deterjanların gelişmiş ülkelerde üretilen ve halen kullanılan deterjanlarla uygunluğunun sağlanması konusunda her türlü tedbirin alınmasının Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na tavsiye edilmesi oy birliğiyle karar altına alınmıştır.

Sanayi ve Ticaret Bakanı Cahit Aral da, Kalemli'nin başkanlığındaki toplantıda alınan kararlar üzerine, TSE'ye bir yazı yazarak deterjanların yüzde 100 LAB'dan imal edilmesini isteyeceklerini bildirdi. Deterjan firmalarının kararını memnuniyet verici olarak değerlendiren Aral, LAB'ın Gümrük Vergisi oranının yüzde 12'ye düşürülmesi isteğinin, görüşülerek en kısa zamanda gerçekleştirileceğini bildirdi.

Deterjan konusundaki ikinci toplantı, dün İstanbul'da yapıldı. **Ekonomi Servisimizin** haberine göre, deterjan üreticileri gizlice bir araya gelerek kamuoyunda kanserojen etkiye sahip olduğu yolunda tartışmaların yapıldığı DDB isimli hammaddenin kullanımından vazgeçme kararı aldılar. Toplantıdan sonra kararın kamuoyuna duyurulması için gazetelere tam sayfa ilan verilirken, basına yapılan açıklamada da, **"DDB'nin insan sağlığına hiçbir zarar vermemesine karşılık, son zamanlarda kamuoyunda oluşan bazı psikolojik tereddütleri gidermek ve pazarlama kaygısından dolayı yüzde yüz LAB'a geçilmesi kararı alınmıştır"** denildi.

Deterjan üreticileri ellerindeki LAB stoğunun bir hafta gibi kısa süre içinde yüzde yüz LAB'lı deterjan üretimine yeterli olduğunu, bunun maliyetlere kiloda 15-20 lira civarında yansıyacağını da hatırlatarak şunları söylediler: **"Biz şu anda bunu sineye çekiyoruz, daha sonra bu, fiyatlara yansıyacaktır. Ayrıca artık tamamen ithalata bağımlı olacağımız için dolardaki değer artışlarına paralel olarak sürekli zamlar da gündeme gelebilir. Bu maliyet artışının önüne geçmek için LAB ithalatından alınan gümrükler kaldırılabilir."**

Alınan karar sonucunda deterjan üretimi için her yıl yaklaşık 20 milyon dolarlık LAB ithal edilmesi gerekiyor. Petkim'in Türkiye'de bu maddeyi üretmesi halinde, en az 60 milyon dolarlık (yaklaşık 55 milyar lira) yatırıma gitmesinin zorunlu olduğu belirtiliyor. Bu arada firmaların, yüzde yüz LAB ile ürettikleri de ifade edildi.

Deterjana Meclis araştırması

11 şubat

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — DYP'li **Murat Sökmenoğlu** ile arkadaşları kanserojen etkisi bulunan deterjanların kullanımı ile ilgili olarak Meclis araştırması açılmasını istediler. Sökmenoğlu ve arkadaşlarının önergesinde, DDB'li hammadde ile üretilen deterjanların insan ve doğa sağlığını tehdit ettiğini belirtilerek, devletin deterjan üretimine karşı hiçbir tedbir almadığı savunuldu. Önergede KKTC'nin Türkiye'den deterjan ve şampuan almadığına da dikkat çekilerek, şöyle denildi:

"Radyasyonda olduğu gibi, deterjanda da tehlikeyi yalanlama görevi yine Sanayi ve Ticaret Bakanı Cahit Aral'a düşmüştür. Sayın Bakan 'Deterjanla yıkamazsanız bir şey olmaz' **derken, yıkanılan şampuanın da aynı maddeyi içerdiğini unutmuştur. Halbuki Sağlık Bakanlığı tehlikeyi ilk kez 1980'de fark etmiş, bir komisyon kurarak konuyu incelettirmiştir. Komisyon deterjanda en az yüzde 50 oranında parçalanabilir etken madde kullanılması şartını getirmiş, bu şart tüzükle yasalaştırılmıştır. DDB'nin terk edilip yerine suda kolay çözülebilen LAB adlı maddenin üretilmesine ilişkin tüzük değişikliği 4 yıl süre ile ertelenmiştir."**

Sökmenoğlu ve 15 arkadaşının hazırladıkları Meclis araştırması açılmasına ilişkin önerge önümüzdeki hafta genel kurulda ele alınacak.

Özal'ın kalbini besleyen damarlar değiştirildi

Ameliyat başarılı

ŞEBNEM ATİYAS *11 şubat*

HOUSTON — Başbakan **Turgut Özal**, tıkalı bulunan üç kalp damarının açılması amacıyla dün başarılı bir by-pass ameliyatı geçirdi. Houston'un **Methodist** Hastanesi'nde ünlü kalp ve damar cerrahı Prof. Dr. **Michael Debakey** ve 10 kişilik ekibi tarafından gerçekleştirilen yaklaşık 2,5 saat süren ameliyattan sonra yoğun bakıma alınan Başbakan Özal'ın sağlık durumunun iyi olduğu ve yoğun bakımdan muhtemelen bugün çıkarak, hastanedeki normal odasına alınacağı bildirildi. Özal'ın 15 gün kadar daha Houston'da kalacağı belirtilirken, Türkiye'ye kesin dönüş tarihi konusunda açıklama yapılmadı.

Dün TSİ 15.30'da, yerel saatle 08.30'da ameliyathaneye alınan Özal'a, yaklaşık 1,5 saat süren bir hazırlıktan sonra, saat 16.30 sularında by-pass ameliyatı uygulanmaya başlandı. 2,5 saat süren ameliyat sırasında Özal'ın tıkalı bulunan üç koroner arterine, biri bacağından biri de göğsünden alınan iki damarla by-pass yapıldı. Saat 19.15 sıralarında ameliyathaneden alınarak yoğun bakım odasına konulan Özal'ın, narkozun etkisinden kurtulması birkaç saat sürdü. Özal'ın yoğun bakıma alınmasından sonra basın mensuplarına ameliyat ekibinin yazılı açıklaması dağıtıldı. Açıklamada şöyle denildi:

"Başbakan bu sabah Methodist Hastanesi'nde başarılı bir koroner by-pass ameliyatı geçirmiştir. By-pass yöntemi ikisi kalbin sağında, biri solunda olmak üzere, koroner arterlerin üçünde uygulanmıştır. Ameliyattan sonra kalp normal fonksiyonunu yerine getirmekte, hasta rahat bir şekilde istirahat etmektedir."

Bu açıklamadan Sonra Dr. Michael Debakey, karatahta üzerinde şekiller çizerek ameliyat hakkında açıklamalarda bulundu. Debakey, bu şekillerle kalbin sağında ve solunda daralan damarlara yapılan by-pass ameliyatının ayrıntılarını anlattı.

Dr. Debakey, operasyonda göğüs boşluğunun açılarak kalp çıkarıldıktan sonra, hastanın akciğer kalp makinesine bağlandığını, kan dolaşımının bu şekilde sağlandığını, bu sırada kalbin 5 dakika süreyle durduğunu, sonra tek bir elektroşok müdahalesiyle yeniden çalıştırıldığını söyledi.

Başbakan'ın göğsünde ameliyat için açılan yaranın uzunluğunun 20-25 santim civarında olduğu kaydedildi. Başbakan Özal'ın yakın arkadaşı ve ameliyatı yapan ekipte bulunan Prof. Dr. Karacan, Özal'ın bu ameliyatı olmakta geç kalmış olması durumunda en geç bir yıl içinde bir kalp krizi geçirebileceğini kaydederek, Özal'ın enfarktüs tehlikesinin de ortadan kalktığını söyledi.

Dün TSİ 14.00'te yerel saatle 06.00'da kalkan Özal, sakal traşı olup sabah namazını kıldıktan sonra, odasında oğlu **Ahmet Özal**, kızı **Zeynep Ekren**, damadı **Asım Ekren**, Özel Kalem Müdürü **Tevfik Ertürk**, ameliyat ekibinden arkadaşı Prof. **İsmet Karacan**, özel doktoru **Cengiz Aslan**'la bir süre görüştü. Bu arada Houston'a gelen Kadıköy Belediye Başkanı **Osman Hızlan**, Bayındırlık Bakanı **Safa Giray** ve eşi de, Özal'ı bulunduğu odada ziyaret ettiler.

Daha sonra Başbakan Özal'ın başına mavi bir bone ve üzerine mavi bir entari giydirildi. Bu sırada kızı Zeynep ve damadı Asım odaya girerek Başbakan'a sarıldılar ve şans dilediler.

Saatlerin 07.10'u gösterdiği bu sırada özal'ın moralinin yerinde olduğu ve sürekli tebessüm ettiği görüldü. Özal, çevresindekilerle şakalaşırken, **"Eskisinden daha kuvvetli olacağım, merak etmeyin"** dedi. Eşi **Semra özal** da, Başbakan'a sarılarak, **"Bütün gücümle her zaman yanındayım"** dedi.

Tekerlekli bir sandalye ile yatak odasına getirilen ve burada bir sedyeye alınan Özal, yanında Prof. Debakey başkanlığındaki ameliyat ekibiyle birlikte, ameliyathanenin bulunduğu 3. kata indirildi.

Başarılı geçen ve 2,5 saat süren ameliyatın ardından yoğun bakım odasına alınan Özal'ı, eşi Semra Özal ve kızı Zeynep Ekren'in görmesine izin verildi. Saat 22.00'ye kadar narkozun etkisinden ancak kurtulan Özal, 22.00'de gözlerini açarak çevresindekilere gülümsedi. Arkadaşı Prof. Dr. İsmet Karacan'la, ameliyattan önce vardıkları bir anlaşma ve saptadıkları parola uyarınca **"kendisini iyi hissettiğini"** ifade etmek için, Özal, Karacan'ın elini sıktı. Özal daha sonra yeniden uykuya daldı.

Hüseyin Yıldız ve yöneticiler, 4 yıl için yeniden seçildi

Büyükşehir'e Dalan desteği

11 Şubat

Haber Merkezi — Büyükşehir Konut Yapı Kooperatifi'nin genel kurulu, dün Spor ve Sergi Sarayı'nda 1700'den fazla üyenin katılımı ile yapıldı ve zaman zaman elektrikli bir havada, sert tartışmalarla geçen genel kurul sonucu, mevcut yönetim ve denetim kurulu ibra edilerek 4 yıl için yeniden seçildi. Genel kurulda yapılan konuşmalarda bazı üyeler ve eski yöneticiler, kooperatifin yaptığı bir milyar liraya yaklaşan genel giderleri çok fazla bularak hesap sordular. Kooperatif Başkanı Hüseyin Yıldız ise bu üyeleri yanıtlarken, **"Büyük düşünmeye alışın, büyük düşünen insan seçkin insandır, seçkin insan da elbet iyi ücret alacaktır"** dedi ve aylığının 2 milyon lira olduğunu, net olarak ayda 1 milyon 200 bin lira aldığını açıkladı. Genel kurula katılan İstanbul Belediye Başkanı **Bedrettin Dalan** ve Bakırköy Belediye Başkanı **Naci Ekşi** de, Büyükşehir Kooperatifi'ni desteklediklerini açıkladılar.

8 bine yakın üyesi bulunan kooperatifin genel ku-

ruluna 1700'den fazla üye katıldı. Sabahın erken saatlerinden itibaren Spor ve Sergi Sarayı'na gelen üyeler, emniyet kuvvetleri tarafından çantaları ve üzerleri aranarak salona alındılar. 23 bakanlık temsilcisi ve müfettişin de hazır bulunduğu toplantıda konuşan İstanbul Anakent Belediye Başkanı Bedrettin Dalan, "**Bu hayırlı teşebbüsü devletimiz, hükümetimiz ve belediyemiz, sonuna kadar destekliyor**" dedi ve büyük alkış topladı. Dalan, kooperatifin şimdiki arsasının hiçbir pürüzü olmadığını belirterek, "**Sizlere yardımcıyız, su, elektrik ve ulaşımınız için de sonuna kadar yardımcı olacağız**" şeklinde konuştu. Daha sonra konuşan Bakırköy Belediye Başkanı Kemal Naci Ekşi de, "**Bu kooperatifin yöneticileri, saçını bu işte ağartmış, dürüst ve onurlu insanlardır, ben bu kooperatifi açıkça destekliyorum, ancak şunu söylüyorum, yöneticilerden şikâyetiniz olursa bana geleceksiniz**" dedi ve üyelerce alkışlandı.

Kooperatif Başkanı **Hüseyin Yıldız**, açış konuşmasında, kooperatif arsasının borcunun ödendiğini ve imar planının belediye meclisinden geçtiğini anlatarak, "**Büyükşehir projesi artık hayal olmaktan çıkıp gerçekleşme aşamasına geldi**" dedi ve inşaata yakında başlanacağını müjdeledi.

Bu konuşmalardan sonra genel kurul başkanlık divanı oluşturuldu ve başkanlığa eski CHP'li bakanlardan **Ali Topuz** seçildi. Faaliyet raporlarının okunmasından sonra üyeler, söz alarak eleştirilerini dile getirdiler. Sendikacı ve kooperatifçi üye **İsmail İnan**, ilk sözü aldı ve kooperatifin genel harcamalarının 1 milyar liraya yaklaştığına dikkat çekerek, "**Kooperatifler, holdingsel harcamalara başlayınca, kooperatif niteliğini yitirirler, bir milyara yaklaşan genel harcama giderleri aşırı israf rakamı göstermektedir**" dedi. İnan, dişinden tırnağından arttıran insanlarla bu kooperatifin kurulduğunu belirterek, "**Kuyuya çok su toplanıyor diye sağa sola serpiştirmek, bu topluluğun beklentileri arasında yer alan bir husus değildir**" dedi ve üyelerce alkışlandı. İnan, genel kurula sunulan bilançoda 8 satırlık genel rakamlar verildiğini belirterek, "**Böyle üfürükçü muskası gibi bilanço olmaz, kime, ne kadar maaş ödeniyor, ne kadar otomobil alındı, seyahat harcamaları ne kadar, bunların listesi ortaklara verilmeliydi. Bu bilgilere sahip olmayan ortak, burada kilometre taşı niteliğinde kalır**" şeklinde konuştu. İnan, 3 eski yönetim kurulu üyesi ile bir denetçinin mahkemeye intikal ettirdiği konular hakkında da bilgi istedi. Bu konuşma üzerine Divan Başkanı **Ali Topuz**, mahkemelere intikal etmiş konular hakkında kimseyi konuşturmayacağını belirterek, konuşmacıları uyardı. Daha sonra söz alan iki üye de, harcamaların yüksekliğini eleştirdiler. Bu arada eski yönetim kurulu üyesi olup İstanbul Asliye Mahkemesi'nde daha önceki genel kurulun iptali için dava açıp kazanmış olan **Gürsel Erkmen** ve eski denetçi İstanbul 8. Noteri **Celal Özdemir**, çalışma raporunun sonunda kendilerine sataşma olduğunu belirterek söz aldılar. **Gürsel Erkmen** konuşmasında, çalışma raporunda kendilerine yöneltilen suçlamanın haksız olduğunu, yönetim kurulu toplantılarını engellemediklerini, ancak aşırı harcamalara karşı çıktıklarını anlattı. Erkmen, arsanın metre karesi 3 bin liradan teklif edildiği halde daha pahalı alındığını, 100 metre karelik irtibat bürosunun 25 milyon gibi yüksek bir fiyata mal edilmesine karşı çıktıklarını belirtti ve kendileri hakkında kooperatif yöneticilerinin açtığı tazminat davasını takip etmediklerini ve dosyanın müracaata kaldığını söyledi. Bu arada Divan Başkanı Ali Topuz, davalar hakkında söz vermediğini belirterek Erkmen'e müdahale etti.

Daha sonra söz alan eski denetçi, Noter **Celal Özdemir**, kendilerinin yönetim kurulunun çalışmalarını baltalamadığını, esasen bir denetçinin yönetimin çalışmalarını baltalayamayacağını anlattı ve irtibat bürosunun hazırlanışının hukuki olmadığını, arsa için yapılan satış mukavelesinin hatalı hükümler içerdiğini ve hukuk komisyonu başkanı olduğu halde kendisinden kaçırıldığını anlattı. Kooperatife alınan 6 arabanın ayda 100 bin lira taksitle başkan yardımcılarına satılması kararı alındığını, bu kararın kooperatife yükünün 40 milyon lira olduğunu belirten **Celal Özdemir**, Başkan Hüseyin Yıldız'ın aylığının 1 milyon 200 bin liraya çıkarıldığını belirterek, "**Reisicumhur bile bu maaşı almaz. Dört defa dış geziye çıktılar, bu gezilerin masraf belgelerini istedik, daha gelmedi, bu başkan, kooperatife 100 milyonun üstünde paraya mal olmuştur**" şeklinde konuştu. Özdemir, arsa satışından da kooperatifin 1 milyar liranın üstünde kaybının olduğunu bildirdi.

Bu arada daha önceki genel kurulun mahkemece iptal edildiğini anlatan Özdemir'e Divan Başkanı Ali Topuz müdahale edince, başkan ile konuşmacı ve salonda bulunan üyeler arasında sert tartışmalar oldu.

Özdemir'den sonra söz alan bir üye ise, "**Bizim için önemli olan, 7 bin 500 evin yapılmasıdır, yoksa yöneticiler ne kadar para almış önemli değildir. Şimdi bu yöneticileri değiştirirsek ne olacak? Eskiden bir vali tayin edilmiş, gelmiş küpünü doldurmuş, yeni vali isteyenlere ne denilmiş biliyor musunuz? Bu yeni gelen de mi küpünü doldursun, biz eski valiyi isteriz, demişler**" biçiminde konuştu. Bu konuşmacıyı bazı üyeler yuhalarken, bazıları alkışladı.

Son olarak söz alan Kooperatif Başkanı Hüseyin Yıldız, "**Aldığım ücreti size kabul ettirmeden, helal ettirmeden buradan ayrılmayacağım. 50 sayfayı tutan bilançonun ayrıntıları hükümet temsilcilerine verilecektir. Arzu ederseniz size de veririm**" dedi. Yıldız, kimsenin önlerine çıkmasına müsaade etmeyeceklerini belirterek, "**Beni öldürmeden önüme geçemezsiniz. Biz bu şehri kuracağız, burada bizi eleştiren Celal Özdemir ve Gürsel Erkmen bütün o kararlara oy verdi ve iştirak etti, onlar da bizim aldığımız paraları aldılar**" dedi. Yıldız, 17 aylık sürede ücret olarak 18 milyon lira aldığını, kooperatif bittiği zaman konut başına toplam aldığı ücretin 14 bin lira olacağını, bugünkü maaşının aylık 2 milyon lira olduğunu, net aylığının ise 1 milyon 200 bin liraya geldiğini anlattı ve "**Bunu bana helal eder misiniz?**" diye sordu. Üyeler de "**Helal olsun**" diye bağrıştılar. Yıldız, oğlunun 7 ayda 3 milyon lira aldığını, kızının net aylığının 200 bin lira olduğunu, başkan yardımcılarının 600 bin lira aldıklarını, kooperatife alınan 6 arabanın başkan yardımcılarına satılmadığını, halen kooperatifin malı olduğunu söyledi ve "**Biz araba budalası değiliz, zamana karşı mücadele veriyoruz. Ben senelerdir kooperatifçilik yapıyorum, para kazanıyorum, ama eser üretiyorum**" şeklinde konuştu.

Bu konuşmalardan sonra yönetim ve denetim kurullarının ibrasına geçileceği sırada bakanlık müfettişlerinin istemi üzerine müfettişlerin hazırladıkları rapor okundu. Bu raporda daha önceki genel kurul kararlarında bulunmadığı halde yönetim kurulunun

yaptığı araba alımı, ihalesiz irtibat bürosu yaptırılması, yurtdışı harcamalarının belirlenme şekli ve Avrupa temsilciliği ile ilgili kararların genel kurulun onayına sunulması gerektiği belirtiliyordu.

Divan Başkanı **Ali Topuz,** bu raporu da birlikte genel kurulun oyuna sundu ve 15-20 kişilik ret oyuna karşılık, büyük bir çoğunlukla yönetim ve denetim kurulları ibra edildi.

Daha sonra işari oyla yapılan seçimlerle 4 yıl için yeniden mevcut yöneticiler, yönetim ve denetim kurullarına seçildiler.

Sağlık Bakanı ve 9 profesör, bugün AIDS için bir araya geliyor

AIDS zirvesi

12 şubat

Haber Merkezi — AIDS hastalığının Afrika, Amerika ve Avrupa'nın birçok ülkesinden sonra Türkiye'de de tırmanışa geçmesi nedeniyle başta Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı olmak üzere, çeşitli üniversite ve sağlık kurumları alarma geçti ve **"AIDS Seferberliği"** başlattı. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, bugün çeşitli üniversitelerin ilgili fakültelerinden 9 bilim adamının katılacağı bir **"AIDS Zirvesi"** düzenlerken, birçok sağlık kuruluşu da AIDS'e ilişkin bilimsel çalışmalar başlattı.

Bir süre öncesine dek ülkemizde yalnızca adı bilinen AIDS hastalığının son aylarda birbiri ardına patlak veren olaylarla tırmanışa geçmesi, Sağlık Bakanlığı'nı, AIDS konusunda ciddi önlemler almaya yöneltti. Bu konudaki girişimlerin ilk örneği de bugün gerçekleşecek. AIDS'in Türkiye'deki durumunu saptamak, geleceğe yönelik neler yapılabileceği konusunda fikir alışverişinde bulunmak amacıyla, bugün Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı **Mustafa Kalemli**'nin başkanlığında, çeşitli üniversitelerden 9 profesörün de katılacağı kapsamlı bir toplantı düzenlendi. Sağlık çevrelerinde **"AIDS Zirvesi"** olarak nitelenen toplantının basına kapalı olarak yapılacağı, Bakan Kalemli'nin **"zirve"**nin ardından bir basın toplantısı düzenleyerek zirve sonuçları hakkında gazetecilere ayrıntılı bilgiler vereceği, Türkiye'de AIDS'e, karşı alınabilecek önlemlerle ilgili açıklamalarda bulunacağı öğrenildi.

SSYB Tedavi Hizmetleri Genel Müdürü **Dr. Yücel Şengün,** AIDS zirvesi öncesi **Cumhuriyet**'e yaptığı açıklamada, bakanlığının AIDS'e karşı aldığı önlemleri de anlattı. Şengün, AIDS'in Türkiye'ye girme olasılığı olan her yerde etkin önlemler alacaklarını, hastalığın Türkiye'de yayılmasını önlemek için üstlerine düşen görevi yapacaklarını belirtti. Ankara, İzmir ve İstanbul'dan sonra turistlerin yoğun olarak bulunduğu yerleşim merkezleri ile yurtdışındaki işçilerimizin Türkiye'ye giriş yaptıkları kentlere de Elisa testi aygıtlarının yerleştirilmeye başlandığını belirten Dr. Şengün, **"Türkiye'deki tıbbi cihaz satan firmaların elinde bulunan tüm Elisa testi cihazlarının da Sağlık Bakanlığı tarafından satın alındığını, sayıları 31 olan bu cihazların bakanlık hastanelerine yerleştirilmeye başlandığını"** belirtti.

Şengün, dışarıdan yeni Elisa testi cihazları getirtmek için girişimlerde bulunduklarını da kaydederek, **"Zaten Ankara, İstanbul ve İzmir'deki bakanlık hastanelerine Elisa testi yapılabilen bu cihazlardan yerleştirmiştik. Satın aldığımız cihazlardan bir kısmını da turistlerin yoğun olarak bulunduğu Muğla ve Antalya ile işçilerin giriş kapısı olan Edirne'deki bakanlık hastanelerine ve Eskişehir'deki bir hastaneye gönderdik"** dedi.

Sağlık Bakanlığı'nın tüm Türkiye'de hastane ve sağlık merkezleri dahil toplam 458 tane yataklı tedavi kurumu olduğuna dikkati çeken Şengün, şunları söyledi:

"En kısa zamanda bütün illerdeki bakanlık hastanelerine Elisa testi yapılabilen cihazlardan yerleştirilecek. Küçük yerleşim birimlerinde ise şüpheli bir durum olduğunda gerekli testler, kent merkezlerindeki bu hastanelere gönderilerek yapılacak."

Dr. Şengün, Ankara'daki Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü'nde bir AIDS laboratuvarı kurduklarını ve bu laboratuvara birkaç Elisa cihazı konulduğunu belirterek, **"Türkiye'de Pasteur Enstitüsü gibi bir merkez olan Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü'nün AIDS konusunda bir merkez olması düşünülüyor. Burada kurduğumuz laboratuvarda şimdilik çok kısa vadeli bir çalışma yapabildik. Burada koyduğumuz cihazlar ufak tefek şeyler. Buranın zamanla Türkiye çapında bir merkez olabilmesi için gerekli teknik donanımlar sağlanacak"** şeklinde konuştu.

Şengün, Cumhuriyet muhabirinin bir sorusu üzerine de, Ankara'daki hayat kadınlarında yapılacak AIDS taramasına önümüzdeki hafta başlanacağını, bunun için bir komisyon oluşturularak komisyonun Hıfzıssıhha laboratuvar ve bakanlık hastanelerinde rotasyon usulü çalışarak başkentteki tüm hayat kadınlarını AIDS taramasından geçireceğini söyledi. Bu arada çeşitli sağlık kurumlarında da AIDS konusunda yoğun çalışınalar ve bilimsel araştırmalar başlatıldı.

Türkiye Kızılay Derneği'nce düzenlenen ve bugün başlayıp yarın da sürecek olan bir sempozyumda, AIDS hastalığı ayrıntılı biçimde tartışılacak. Ankara Kan Merkezi'nde düzenlenecek olan sempozyumda **Dr. Metin Çolpan, Dr. Andreas Immelmann,** AIDS konusunda ayrıntılı bilgiler sunacaklar.

AIDS'e ilişkin yürütülen yoğun çalışmalardan biri de İstanbul'da gerçekleşiyor. TÜBİTAK, Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi ile İstanbul Tıp Fakültesi'nin işbirliğiyle AIDS konusunda kapsamlı bir araştırma yürütülüyor.

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden **Dr. Mahmut Bayık**'ın yürüttüğü **"AIDS projesi"**'ni TÜBİTAK, maddi ve manevi açıdan desteklerken Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi ile İstanbul Tıp Fakültesi de projeye, **"örnek hasta"** ve **"kan testleri"** konusunda yardımcı oluyorlar.

Dr. Bayık'ın başlattığı AIDS projesi kapsamında bugüne dek yapılan çalışmalarda hayat kadınları ile normal kişilerden alınan kan örnekleri üzerinde çalışmalar tamamlandı. Dr. Bayık, şu günlerde de Ba-

kırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde uyuşturucu bağımlıları üzerinde çalışma yürütüyor.

Bilindiği gibi uyuşturucu madde bağımlıları da aynı enjektörle uyuşturucu kullandıkları için AIDS'e yakalanma oranı yüksek risk gruplarından birini oluşturuyor. Dr. Bayık'ın gerek hayat kadınları ve normal kişiler, gerekse uyuşturucu madde bağımlıları arasından seçtiği kişilerden aldığı kan örneklerinde yapılan test sonuçlarına göre, bugüne dek yalnızca 2 kişinin kanında AIDS virüsü olduğu belirlendi. Ancak söz konusu kişilerin adları açıklanmıyor.

Bilim adamları, herhangi bir kişinin kanında AIDS virüsüne rastlanmış olmasının o kişinin ille de AIDS'e yakalanacağı anlamına gelmediğini, söz konusu kişinin yıllarca taşıyıcı olarak yaşamını sürdürebileceğini belirtiyorlar.

Çeşitli üniversite kurumlarında, bu konuda görüşlerine başvurduğumuz bilim adamları, Türkiye'deki AIDS belirlemek için yapılan kan testlerinin elisa yöntemiyle yapıldığını, ancak bu yöntemin kesin sonuç vermediğini, **"yalancı pozitif"** diye adlandırılan aldatıcı sonuçlar da verebildiğini belirtiyorlar. Uzmanlar, gelişmiş ülkelerdeki AIDS virüsü testlerinin **"western blood"** yöntemiyle yapıldığını, bu sistemin henüz ülkemize gelmediğini, Sağlık Bakanlığı'nın western blood sistemiyle kan testi yapılabilmesi için gereken teknik donanımı bir an önce ülkemizde en az bir sağlık merkezine getirmesi gerektiğini söylüyorlar.

İstanbul'daki çalışmalar

İstanbul'da AIDS'e karşı yürütülen savaşım da sürüyor. Kentin çeşitli yerlerinde çalışan hayat kadınlarıyla, bar ve pavyon gibi eğlence yerlerinde çalışan kadınlar ve homoseksüellerden alınan kan örnekleri de titiz biçimde inceleniyor. Alınan kanlara yapılan elisa testinin sonucu müspet çıkması durumunda kan yurtdışında western blood sistemiyle test yapan kurumlara gönderilip, sonuçların sağlamlığı pekiştiriliyor.

Konuyla ilgili kurum ve kişilerden alınan bilgilere göre, İstanbul'daki hayat kadınlarıyla homoseksüellerden alınan kan örneğinin sayısı 5 bini aştı. İstanbul Tıp Fakültesi'nde alınan 4 bine yakın kan örneğinden 10'undan müspet sonuç alınınca, bu örnekler Fransa ve ABD'ye western blood testine gönderildi.

Gorbaçov ve Demokrasi

ERGUN BALCI *12 şubat*

"Son zamanların en ilginç olayı nedir?" diye bir soru ile karşılâşsaydık, hiç duraksamadan *"Gorbaçov'un denemesi"* diye yanıt verirdik.

The Guardian gazetesi, Mihail Gorbaçov'un ülkesinde gerçekleştirmeye çalıştığı reformları, *"Stalin'den bu yana Sovyetler Birliği'nde en önemli olay"* diye nitelendirdikten sonra *"Gorbaçov başarıya ulaşırsa, Sovyetler Birliği tutucu bir devlet olmaktan çıkıp ilerici bir ülke niteliğine kavuşabilir"* diyor.

Bazı *"malum çevreler"* bu değerlendirmeye kızabilir. *"Sovyetler Birliği hiçbir zaman tutucu bir nitelik taşımadı"* diyebilir.

Ama ne ilginçtir ki, Gorbaçov da bürokrasiyi, devlet mekanizmasını ve hatta partiyi tutuculukla suçlamaktadır. Daha da ileri gidiyor Sovyet lideri. Bürokrasi ve devlet mekanizmasına yönelttiği suçlamalarda, hantallık, tembellik, laçkalık ve yozlaşma gibi sözcükler kullanıyor. Stalin'den bu yana Sovyetler Birliği'nde bürokrasiye Gorbaçov kadar sert hücumlar yönelten bir başka lider çıkmadı. Gorbaçov bu konuda bürokrasi ile mücadeleye girişen ve bu mücadeleyi kaybederek devrilen Kruçev'i bile geride bırakmıştır. Ancak bu noktada bir konuya açıklık getirmekte yarar var. Kruçev'in kavgası özellikle Moskova bürokrasisi ile idi. Kruçev, bakanlıkların sayısını azaltarak 92 Yöresel Ekonomik Konsey (SAVNARKHOZY) kurmuş ve ekonomik kararların alınmasında bu konseylere özerklik tanınmıştı. Başka bir deyişle, yetkileri Moskova bürokrasisinden yerel bürokrasilere kaydırmıştı. Sonunda da Moskova bürokrasisinin temsilcisi olan Leonid Brejnev tarafından devrilmişti.

Gorbaçov ise, bürokrasiyi tüm olarak hedef almaktadır. Ayrıca Sovyet lideri, Kruçev'den çok daha ileri gitmektedir. Kruçev, tüm meydan okuyan tavırlarına rağmen partiye değinmeye cesaret edememişti. Gorbaçov eleştirilerinin kapsamına ilk kez partiyi de katmış, parti liderlerinin çok aday arasından gizli oyla seçilmesini istemiştir. Gorbaçov döneminde partinin yanı sıra, KGB'nin de dokunulmazlığı kaldırılarak bir KGB yetkilisi tutuklanmıştır.

İki hafta önce yapılan Merkez Komitesi toplantısında Sovyet lideri, *"Demokrasiye hava gibi ihtiyacımız var. Ya da demokrasiyi kurarız ya da reform projelerimiz tıkanır"* diyordu.

Gorbaçov ne yapmak istiyor?

Sovyet toplumunu çağdaşlaştırmak, modernleştirmek istiyor.

Gorbaçov'un yapmak istediği sadece Sovyetler Birliği için değil, tüm dünya solu açısından çok önemlidir.

Gorbaçov esnek, hoşgörülü ve daha demokratik bir sosyalizm modeli yaratabilirse, sosyalizm artık baskı ve otoriter rejimle eşanlamlı tutulamayacak, Stalin'in yarattığı ürkütücü imaj ortadan kalkacaktır.

Peki, ülkede egemen güçlerin çoğunu karşısına alan Gorbaçov, desteği nerede bulacaktır?

Halkta.

İşte, sorun burada başlıyor.

Gorbaçov'un bu gerçeğin bilincinde olduğu ve halkın desteğini aradığı görülüyor.

Ancak Sovyet liderinin gereksinme duyduğu desteği henüz yeterli ölçüde bulamadığı ve bu olgudan tedirgin olduğu anlaşılıyor. Dış basında çıkan haberlere göre, Sovyet halkında Gorbaçov'un reformları konusunda büyük bir heyecan ve heves görülmüyor. *International Herald Tribune* gazetesi-

nin Moskova muhabiri, *"Gorbaçov'un bürokrasiyi birbirine katan, dünyada merakla izlenen reform girişimleri, Sovyet halkında büyük heyecan yaratmadı"* diyor.

The Guardian gazetesinin muhabiri ise, *"Moskova'da Sovyet arkadaşlarım Gorbaçov'un girişimlerine temkinli tepki gösteriyorlar. Hatta bazıları şüpheli"* dedikten sonra şöyle devam ediyor: *"Bu insanlar 1956'da Kruçev'in, 1965'te de Kosigin'in ekonomik reform denemelerinin nasıl kösteklendiğini anımsayarak, temkini elden bırakmamayı tercih ediyorlar."*

Bazıları ise korktuklarından, Gorbaçov'u ateşli biçimde desteklemekten kaçınıyorlar. Gorbaçov, gerçi onlara *"Korkmayın, gerektiğinde yetkilileri eleştirin. Görüşünüzü açıkça söyleyin"* diyor, ama ya Gorbaçov gittikten sonra tekrar eski düzene dönülürse? Yeni lider kendilerine hesap sorarsa? Bu bakımdan *"neme lazım"* deyip ortaya atılmaktan kaçınıyorlar.

Halkın önemli bölümü de, *"Bu iş yöneticileri ilgilendirir. Onların kendi aralarındaki bir çekişme. Ben onların işine karışamam"* deyip kendi işine bakıyor.

Böylece ilginç bir durum çıkıyor ortaya.

Otoriter bir rejimde iktidara gelen bir lider rejimi yumuşatmak ve halkına daha fazla demokrasi vermek için mücadele ediyor. Ama halk onun bu mücadelesine yeterince ilgi göstermiyor.

Çünkü demokrasi geleneği yok. Tabandan hareket başlatmaya, tavanı denetlemeye alışmamış. Uzun süre yatakta yatan bir hasta, ilk kez kalktığında yürümekte büyük güçlük çeker. Uzun süre futbol oynamamış, antrenman yapmamış bir futbolcu, sahaya ilk kez çıktığında seyirciyi acı acı güldürecek hantal hareketler yapmaktan öteye gidemez.

Kitleler de insanlar gibidir. Uzun süre baskı altında tutulurlarsa, hareket yeteneklerini, inisiyatiflerini kaybederler. Kitlesel dinamizme en fazla gereksinme duyulduğu an o dinamizmi ortaya çıkarmakta güçlük çekerler.

Tabandaki dinamizmin en büyük güvencesi ise demokrasidir. Öğrencilerin gösteri yapması, işçilerin greve gitmesi, değişik görüşlerin mücadelesi... Bunlar kimi yönetimlerin ileri sürdüğü gibi anarşi değil, aksine, toplumun sağlığının, dinamizminin göstergeleridir.

O dinamizmi baltaladınız mı, toplumun ilerleme, kendini yenileme umutlarını söndürür, onu durağanlığa mahkûm edersiniz.

Oysa kitlelerin dinamizmi, tabanın enerjisi olmadan hiçbir şey olmaz.

Mihail Gorbaçov, *"Demokrasiye hava gibi gereksinmemiz var"* derken, sanırız bu gerçeği dile getiriyordu.

Görüşünü ne ölçüde uygulayacağını ya da uygulayabileceğini ise zaman gösterecek.

Filistinliler açlık çemberinde

13 şubat

Dış Haberler Servisi — Lübnan'da BM yardım ekibinin, EMEL milislerinin kuşatması altında Filistin kamplarına henüz ulaşamadıkları bildiriliyor. Yardım ekibinin sözcüsü, Filistin kamplarına yiyecek ve sağlık malzemesinin ulaşabilmesi için EMEL milislerinden **"yeşil ışık"** beklediklerini açıkladı. Sözcü, EMEL milislerince ekibin güvenliği sağlanmadan harekete geçemeyeceklerini belirtti.

EMEL Örgütü'nün Başkan Yardımcısı **Akef Haydar** ise Burç El-Barajni'deki 250 Filistinli kadın ve çocuğun dün kamptan ayrıldıklarını öne sürdü. Haydar, söz konusu Filistinlilere gıda yardımı yapıldığını da savundu.

EMEL milislerinin kuşatması altında bulunan Filistin göçmen kamplarında önceki gece kamp çevresinde mevzilenen EMEL güçleri ile kampları koruyan Filistinli gerillalar arasında çıkan çatışmalarda 2 kişinin öldüğü, 5 kişinin de yaralandığı bildiriliyor. Bu gelişmeler sürerken, Lübnan Cumhurbaşkanı Cemayel'in Lübnan sorunu konusunda görüşmelerde bulunmak üzere Belçika, İngiltere ve Fransa turuna çıktığı bildirildi.

Birleşmiş Milletler'in bir yetkilisi yaptığı açıklamada, **"Kamplara yiyecek ve ilaç girebilmesi için henüz EMEL'den onay alabilmiş değiliz. Yardım malzemeleri hazırlandı, depolarda duruyor. Ancak yükleme yapmak için EMEL'in nakliye zamanını ve kampla-**

ra girmesine izin vereceği kamyon sayısını açıklamasını bekliyoruz. Sadece iki ya da 5 kamyona izin vereceklerse, 10 kamyon yüklemenin hiçbir anlamı yok'' dedi.

Açlığın en etkili olduğu Burç El-Barajni'de, halkın kedi ve köpeklerden sonra fareleri yemeye başladığı, güneyde 30.000 kişinin yaşadığı Raşidiye kampında ise, kadınların yabani otları topladıkları şeklindeki haberler üzerine, başta BM olmak üzere birçok uluslararası kuruluş, Şii EMEL örgütünün kamplar kuşatmasının sona ermesi ya da kamplara gıda malzemesi ulaştırılmasına izin verilmesi için baskı yapmaya başlamıştı. Ancak EMEL örgütünün lideri, Lübnan Adalet Bakanı **Nebih Berri,** konvoylara izin vermeye koşul olarak Filistinliler'in ülkenin güneyindeki Magduşeh kasabası çevresindeki mevzilerinden çekilmelerini istiyor. Ancak Sayda'daki Filistin komutanları, Magduşeh'teki mevzilerini EMEL milislerine terk etmeleri için herhangi bir emir almadıklarını belirtiyorlar.

Bu arada, Filistin Kurtuluş Örgütü lideri **Yaser Arafat,** BM'yi Lübnan'daki filistin mülteci kamplarının abluka altında tutulmasına ilgisiz kalmakla suçladı. Arafat, kamplara yönelik saldırıların bir soykırım olduğunu öne sürerek, Lübnan'daki Filistin varlığına karşı bir Suriye-İsrail komplosu kurulduğunu ifade etti. Öte yandan, Fransa Devlet Başkanı **François Mitterrand** da önceki gün Bakanlar Kurulu'nda yaptığı bir konuşmada, Fransa'nın kuşatma altındaki Filistinliler'e yardım elini uzatmasını istedi ve ülkesinin Filistinliler'e yardım konusunda Avrupa Topluluğu'na önayak olmasını diledi.

İSRAİL'İN HAVA SALDIRISI

Bu arada, İsrail Hava Kuvvetleri'ne ait 12 savaş uçağının dün sabah erken saatlerde Lübnan'ın güneyindeki Filistin mevzilerine hava saldırısı düzenlediği bildiriliyor.

İnsan Hakları Derneği, işkence sonucu ölümlerle ilgili rapor hazırladı

149 kişinin ölümü 'şüpheli'

13 şubat

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Kuruluşu geçen yıl gerçekleşen İnsan Hakları Derneği, 6 aylık çalışma sonucu işkenceden 149 kişinin öldürüldüğünü saptadı. Dernek Başkanı Avukat **Nevzat Helvacı,** işkence sonucu çok sayıda insanın sakat kaldığını, birçok insanın ise delirdiğini açıklayarak, **''Gerek işkence sonucu öldürülen, gerekse aklım yitiren ve sakat kalanların yakınları bize başvursunlar. Elimizdeki sayıların çok eksik olduğunu biliyoruz''** dedi. Dernek yönetim kurulu, işkence sonucu öldükleri saptanan 149 kişinin ölüm biçimleri, öldürüldükleri yer ve ölüm tarihini içeren listeyi Cumhurbaşkanı'na, TBMM Başkanlığı'na, siyasi parti başkanlarına, ayrıca Adalet ve İçişleri Bakanlığı'na sunmaya karar verdi.

İnsan Hakları Derneği Genel Merkezi'nde düzenlenen basın toplantısında Dernek Başkanı Nevzat Helvacı, işkence sonucu öldürülen kişilerle ilgili listeyi açıkladı. Helvacı, raporun **''Baskı, İşkence ve Cezaevi Komisyonu''**nca hazırlandığını, işkence ile öldürülenler, ölüm nedenleri intihar olarak açıklananlar, işkence sonrası tedavi edilmediği için ölenler, çatışmada ölü olarak ele geçirildiği ileri sürülenlerle cezaevlerinde ölüm orucu sonucu ölen kişileri içeren raporun yönetim kuruluna sunulduğunu söyledi. Helvacı, rapora göre gözaltına alındıktan sonra ölüm nedenleri intihar olarak açıklananların sayısının 24, emniyet müdürlüğü, karakol ve cezaevlerinde işkence sonucu ölenlerin 97, işkence sonrası gerekli tedavi yapılmadığı için ölenlerin sayısının 14, resmi açıklamada, çatışmada ölü olarak ele geçirildiği ileri sürülenlerin sayısının 4, cezaevlerindeki koşulları ve uygulamaları protesto etmek için ölüm orucu yaparken ölenlerin sayısının 10 kişi olarak gösterildiğini anlattı.

Helvacı bu sayının eksik olduğunu belirterek, bu konuda ellerinde belge ve kanıt olanların derneğe başvurmasını istedi. Ankara'da Konur sokak 15/3 numaralı büroda faaliyetlerini yürüten derneğin sürekli açık olduğunu da kaydeden Helvacı, şöyle devam etti:

Binde 17 işkenceci

''İşkencenin önlenmesi için daha ciddi ve etkin önlemlerin alınması gerekiyor. Yargıtay, işkenceden devletin de sorumlu olduğu yolunda yeni bir karar vermiştir. Böylece işkence suçunun bireysel bir suç olmadığı ortaya çıkmış bulunmaktadır. Cumhurbaşkanı işkence yaptıkları için hakkında soruşturma açılan polislerin az olduğunu belirterek, rakam olarak bunu 'Tüm polislerin ancak binde 17'sidir' diye belirtmiştir. Binde 17, 1300'e yakın polis işkenceci anlamına geliyor ki bu hiç de küçük bir rakam değildir. Kaldı ki bu sayı, büro memurları, trafikçiler, koruma görevlileri toplam polis sayısından çıkartılırsa çok daha büyük demektir. Ayrıca 1300 polis hakkında soruşturma açılanların sayısıdır, açılmayan ya da beraat edenler bu sayıya dahil değildir.''

AFP, Reuters, BBC ve AP gibi yabancı ajans muhabirlerinin de izlediği basın toplantısında, Helvacı bir soru üzerine eldeki listenin **''eksik bilgilendirildiği sanılan Cumhurbaşkanı'na doğru bilgi alması için gönderileceğini''** de açıkladı. Bir başka soru üzerine, **''işkencelerin en yoğun olduğu Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, tüzüğün İçişleri Bakanlığı'nca onaylanmadığı için şube açamadıklarını''** belirten Helvacı, bir yabancı ajans muhabirinin sorusuna şu karşılığı verdi:

''İşkencelerin azaldığı iddiaları doğru değildir. Azalma nedeni gözaltına alınanların azalmasından ileri gelmektedir. İşkenceler aynı hızıyla sürmektedir.''

Ölenlerin listesi

Helvacı, basın toplantısında, işkenceden ölen,

ölüm tarihi ve yerleri belirtilen kişilerin isimlerini şöyle sıraladı:

Ölüm nedenleri intihar olarak açıklananlar:

Bekir Dağ, Celal Kıpırdamaz, Cumali Ay, Ahmet Karlangaç, Ahmet Hilmi Fevzioğlu, Abdurrahman Aksoy, İrfan Çelik, Satılmış Şahin Dokuyucu, Vedat Aldoğan, Veysel Yıldız, Abdullah Paksoylu, Ahmet Erdoğdu, Süleyman Cihan, Rafet Demir, Recep Estik, Hasan Hüseyin Duman, Mehmet Ceren, Mazlum Doğan, Ferhat Kurtay, Necmi Öner, Eşref Anyık, Mahmut Zengin, Suphi Çevirici, Hakkı Kocaoğlu.

Emniyet müdürlüklerinde, karakollarda ve cezaevlerinde işkence sonucu öldürülen, cesedi kaybedilenler:

Hayrettin Eren, Nurettin Yedigöl, Maksut Tepeli, Gazal (soyadı belirlenemedi).

Cesedi ailesine teslim edilenler ya da gizlice gömüldüğü ortaya çıkarılanlar:

Ali Kılıç, Ayhan Alan, Ali Uygur, Ahmet Uzun, Ali Adil Yılmaz, Ali Küçük, Ahmet Atlan, Ali Çiçek, Ali Çakmak, Ali Özbey, Bedii Tan, Bahar Yıldız, Bozan Çimen, Bayram Kocabaş, Cafer Dağdoğan, Behçet Dinlerer, Bedri Sınak, Hulusi Dalak, Hasan Gazioğlu, Ercan Koca, Zeynel Abidin Ceylan, İbrahim Eski, Hasan Asker Özmen, Cabbar Demirok, Cuma Özaslan, Cennet Değirmenci, Ekrem Ekşi, Necmettin Büyükkaya, Mehmet Kazgan, Mustafa Yalçın, Niyazi Gündoğdu, Metin Sarpbulut, Mehmet Mutlu Çetin, Mustafa Hayrullahoğlu, Veysi Şimşek, Mustafa Taş, Osman Mehmet Önsoy, Hasan Hakkı Erdoğan, Akın Tanış, İbrahim Polat, Bahadır Dumanlı, Hakan Mermeroğluk, Şeref Yazar, Hamdi Filizcan, Ali İnan, Mazlum Güder, Mustafa Işık, Behzat Ak, Coşkun Altan, Haydar Sönmez, Necip Kutlu, Şadan Gazeteci, Süleyman Ölmez, Şükrü Gedik, Sinan Karaçalı, Şadiye Yavuz, Yaşar Okçuoğlu, Hasan Kılıç, Hüseyin Çolak, Haydar Yağmur, Hasan Çelik, Haydar Öztürk, İbrahim Ulağ, İsmail Kıran, Kenan Küçük, Mehmet Cizreli, Munzur Geçgel, Nihat Arda, Mustafa Şahin, Aziz Ağaç, Osman Karaduman, Yılmaz Peköz, Sıddık Bilgin, Bedri Bilge, Alaettin Gülmüş, Kenan Kılıç, Cemal Kılıç, İsmet Karak, Ali Erek, İbiş Vural, Remzi Yalvaç, Abdülkadir Taptı, Asker Demir, Sait Şimşek, İlhan Erdost, Ataman İnce, Ali Sarıbağ, Aziz Örbay, Abdurrahman Genç, Aziz Büyükertaş, Ensar Karahan, Oruç Korkmaz.

İşkence sonrası cezaevlerinde tedavisi yapılmadığı için ölenler:

Hasan Alemlioğlu, İsmet Baş, Adil Can, Abdullah Gürbudak, Mustafa Tepeli, Mustafa Tunç, Hüseyin Aydın, İsmet Taş, Zafer Müctebaoğlu, Şazuman Kansu, Turan Çağlar, Haluk Aydın, Bekir Çelenk, Fikri Sönmez.

Çatışmada ölü olarak ele geçirildiği iddia edilenler:

Behzat Baykal, İsmail Cüneyt, Selma Aybal, Zeki Yumurtacı.

Ölüm orucunda ölenler:

Mehmet Fatih Öktülmüş, Abdullah Meral, Hasan Telci, Haydar Başbuğ, Akif Yılmaz, Kemal Pir, Mehmet Hayri Drumuş, Ali Çiçek, Orhan Keskin, Cemal Arat."

DİSK, Geçmiş Değildir; Gelecektir...

İLHAN SELÇUK *13 şubat*

DİSK kurulalı 20 yıl olmuş.

Kör olası zaman, ne de çabuk geçiverir de tarihe dönüşür? Göz açıp kapayıncaya dek 20'nci yıla varmışız.

13 Şubat 1967'de kurulmuş DİSK, hemen gelişmiş, serpilmiş, büyümüş; 12 Eylül'de ise yöneticileri gözaltına alınmış, mallarına el konulmuş, yarım milyonu aşkın işçinin konfederasyonu o günden beri prangaya vurulmuş.

DİSK yöneticilerinin davası bu gidişle 21'inci yüzyıla sarkacaktır. DİSK'in milyarlarca lira değerindeki mal varlığı kayyım elindedir. Yine de DİSK gündemden aşağı inmiyor; yalnız Türkiye'de değil, dünya emekçi hareketi boyutlarında bir sorundur DİSK, geleceğimizi de yönlendirecektir.

Neden?

★

27 Mayıs askeri darbesi, aşağıdan yukarıya yürürlüğe giren bir nitelikteydi.

Darbenin kısa sürede devrime dönüşmesi, asker eylemcilerin ileri toplumsal güçlerle dayanışması, 13 kasımda ikinci ordu içi darbeyle gerçekleşebildi. General Madanoğlu önderliğindeki askeri kanadın Albay Türkeş kanadını tasfiye etmesiyle demokratik sosyal devlet fikrinin önü açıldı. 1961 Anayasası, 27 Mayıs'ın tarihsel kimliğinin belgesidir ve sendikacılığı demokrasinin temel taşlarından birisi değerinde benimsemiştir.

Ne var ki devrimin hızı geçtikten sonra ülkemizdeki sendikacılık Amerikan işine dönüştürüldü.

Amerikan işi sendikacılık nedir?..

Yeryüzünde süper kapitalizmin anavatanıdır Amerika; siyasal rejimi kendine özgüdür. Amerikan demokrasisinde iki büyük parti vardır; her ikisi de kapitalizmi özümsemiş; sermaye-emek çelişkisini yapılarında eritmişlerdir. Çünkü Amerikan siyasal yaşamında *"parti disiplini"* yoktur; siyasal parti grup kararları milletvekilleri için bağlayıcı değildir. Milletvekili kimi zaman işçiyi savunur, bir başka zaman sermayeciyi tutabilir. Daha başka deyişle Amerika'da *sermaye* ve *emek* partileri yoktur. Bu yüzden Amerikan sendikacılığı *"partiler üstüdür"* ve lobiciliğe dayanır.

Avrupa demokrasisinde ise sendikacılar partiler üstü değildir. *Sermaye* ve *emek* partileri vardır. İşçi sendikaları sol partilerle işbirliği yaparlar, bağdaşırlar, dayanışırlar, örgütsel ilişkilere geçebilirler. Batı demokrasisinin anayasası sayılan *"Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi"*'nde ve *"Toplumsal Anlaşması"*'nda emekçinin sendikal hakları açık seçik biçimde belirtilmiştir.

1960'larda Türkiye'de sendikacılık kurulurken

Tunceli köylerinin yarısı Mersin, Antalya, Muğla ve İzmir'e yerleştirilecek

234 köye göç emri

15 şubat

TUNCELİ (Cumhuriyet) — Tunceli'ye bağlı 234 köye göç emri verildi. Orman Genel Müdürlüğü'nce **"orman içi köy"** olarak tanımlanan bu 234 köyde yaşayan yaklaşık 50 bin yurttaş, Mersin, Antalya, Muğla ve İzmir yöresinde tarıma açılacak olan arazilere yerleştirilecek. Söz konusu uygulama için köy muhtarlarına gerekli tebligatın yapıldığı, önce gönüllü olarak göç etmek isteyenlerin saptandığı öğrenildi. Tunceli Valisi **Cengiz Bulut**, olayın tümüyle Orman Genel Müdürlüğü'nün tasarrufunda olduğunu söyledi. Vali Bulut, köy boşaltmasının yalnız Tunceli'de olmayacağını da belirtti. Tunceli'nin toplam 442 köyünün 234'ünün boşaltılmasıyla birlikte zaten azalmakta olan kent nüfusunun 110 binin de altına düşmesi bekleniyor. Köy boşaltma ve göç ettirme işlemleri, 6831 sayılı Orman Kanunu'na ve anayasanın 170. maddesine dayanılarak yapılıyor. Tunceli Devlet Orman İşletmesi Müdürü **Rıfat Emin Bal**, **"Göç tebligatı"**'nı doğruladı, ancak olayın **"şimdilik bilgi toplama aşamasında olduğunu"** öne sürdü.

Edinilen bilgilere göre konuyla ilgili ilk resmi yazı, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü tarafından Elazığ'da bulunan Orman Bölge Müdürlüğü'ne gönderildi. Genel Müdür **Mehmet Ali Karadeniz**'in imzasını taşıyan **"KDM-3, 5878-639-2418"** sayılı yazıda, anayasanın ve Orman Kanunu'nun ilgili hükümleri hatırlatılıyor. Anayasanın 170. maddesi, bazı ormanlık sahaların tarıma açılabileceğini ve bu tarıma açılan sahalara, öteki bölgelerdeki orman içi köylerinin nakledilebileceğini hükme bağlıyor.

Orman Genel Müdürlüğü'nün yazısında, Elazığ Bölge Müdürlüğü'nün kontrolü altındaki bölgede bulunan orman içi köylerinde, **"tarıma açılacak ormanlık bölgelere gitmeye gönüllülerin olup olmadığı"** soruluyor. Yazıda daha sonra **"Orman Kanunu'nun 2/A maddesi gereğince orman sınırları dışına çıkarılacak yerler genellikle toprak verim gücü yüksek olan Mersin, Antalya, Muğla, İzmir bölgeleri içinde veya civarında olabilecektir"** deniyor. Söz konusu bölgelere yerleştirilecek olan orman köylülerinin eski arazilerinin kamulaştırılarak ağaçlandırılacağı kaydedilen yazıda, bu köylülere verilen yeni yerlerin de **"devlet tarafından ihya edileceği"** belirtiliyor. Yazıya göre devlet bu yerlere **"mesken, okul, cami ve diğer sosyal tesisler"** yapacak. Ayrıca **"her haneye yeteri kadar tarım arazisi de verilecek."**

Genel müdürlüğün bu yazısı üzerine harekete geçen Elazığ Orman Bölge Müdürü **Şahin Cavuldak**, 29 Aralık 1986 tarihli ve **"13451"** sayılı bir yazıyla Tunceli Orman İşletme Müdürlüğü'nde, Bölge Müdür Muavini **Kâmil Mazlum** başkanlığında bir komisyon oluşturulduğunu duyurdu. Genel Müdürlüğün yazısı üzerine başlatılan çalışmalarla kurulan bu komisyon, Tunceli bölgesindeki 234 köye gönderilmek üzere bir yazı hazırladı. Tunceli Orman Bölge Şefi **Demir Gürpınar** imzasıyla 19 Ocak 1987 tarihli ve **"05KD30"** dosya numaralı bu yazı aynen şöyle:

"Anayasanın 169-170. maddelerinde, tarıma açılıp, orman sınırları dışına çıkartılarak devletçe ihya edilen yerlere orman içi köyler halkının yerleştirilmeleri hükme bağlanmıştır.

Orman Kanunu'nun 2/A maddesi gereğince orman sınırları dışına çıkarılacak ve orman içi köyler halkının yerleştirileceği yerler genellikle toprak verim gücü yüksek olan Mersin, Antalya, Muğla ve İzmir bölgelerindedir. Bu yerler devletçe imar ve ihya edilecek, sosyal tesisler devletçe yapılacak, her haneye tarım arazisi de verilecektir. Buraya yerleştirilecek halkın köyündeki ev ve arazisi istimlak edilerek ağaçlandırılacaktır.

Konunun köy halkına duyurulup gerekli izahatın yapılmasını, bu yerlere yerleşmek isteyen köylülerin 10 Şubat 1987 tarihine kadar müracaat etmesini rica ederim."

Söz konusu tebligatın Tunceli'deki 234 köy muhtarına yapılmasının ardından bu köylerde yaşayan yaklaşık 50 bin yurttaş beklemeye başladı. 15-21 şubat tarihli sayısında konuya yer ayıran "2000'e Doğru" dergisi, Tunceli Devlet Orman İşletmesi Müdürü Rıfat Emin Bal'ın görüşlerini yayımladı. Bal, Orman Bakanlığı'nın çalışmasını doğrularken, bu çalışmaların henüz **"araştırma aşamasında olduğunu"** öne sürdü. Rıfat Emin Bal'a göre köylülerin **"istekli olup olmadıklarını"** inceleyen bakanlığın yaptığı, **"henüz bilgi toplamak."** Daha sonra kurulacak komisyon yerinde inceleme yapacak, topografik ve coğrafik açıdan **"yerinde kalkındırma"**'nın mümkün olup olmadığını araştıracak ve karar verecek. Komisyonun raporu önce bakanlığı ulaştırılacak, ardından Bakanlar Kurulu'nun alacağı karara göre uygulamaya geçilecek. Rıfat Emin Bal, istekli olmayanların hiçbir işleme tabi tutulmayacağını da öne sürdü.

Bu arada nüfusu 1985 sayımında 158 binden 152 bine düşen Tunceli'nin var olan 422 köyünden 234'ünün göç tebligatı alması, bu ilin nüfusunun daha da düşmesi anlamına geliyor. Yapılan tahminlere göre, göç tebligatı alan köylerde yaklaşık 50 bin kişi yaşıyor.

Söz konusu göç uygulamasının yalnız Tunceli köylerine uygulanmadığı da elde edilen bilgiler arasında. Geçen hafta içinde Kütahya'ya bağlı 4 orman köyündeki yurttaşlar, Antalya, Mersin, Muğla ve İzmir bölgelerine yerleştirilmek üzere köylerinden göç ettiler. Ayrıca **"2000'e Doğru"** dergisindeki habere göre Tunceli ve köylerine yapılan tebligatın benzeri bir tebligat Erzincan ve yöresindeki bazı köylere de yapıldı.

VALİ NE DİYOR?

Tunceli Valisi Cengiz Bulut, konuyla ilgili görüşlerine başvuran **Cumhuriyet** muhabirine 234 köyün boşaltılmasının Orman Yasası'nın gereği olduğunu söyledi. **"Bunun özel bir uygulama olmadığını"** öne sürdü. Bulut, konunun Orman Genel Müdürlüğü'nün yetkisinde olduğunu, valiliğin kendi bünyesinde bir çalışma yürütmediğini belirtti.

Mektup ve telgrafa süper zam

15 şubat

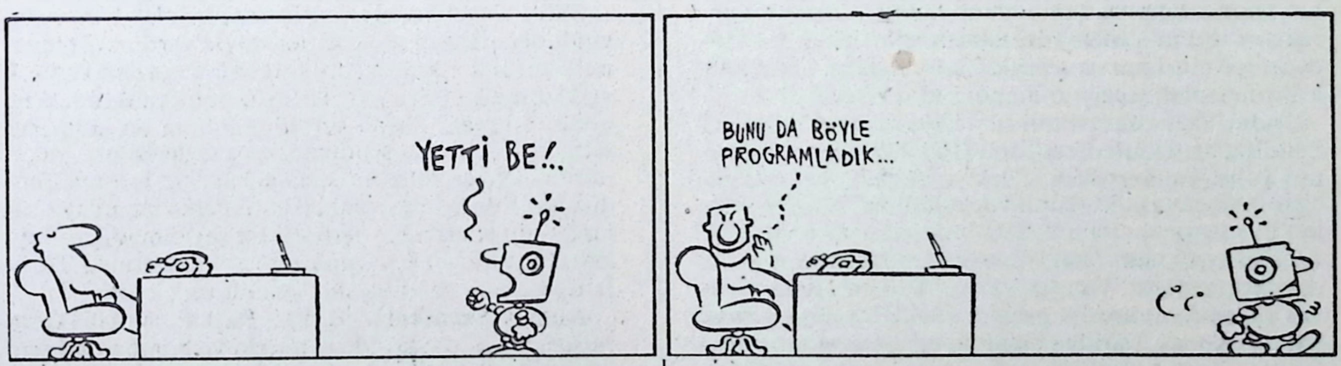
Haber Merkezi — PTT'nin kasım ayında telefon görüşmeleri ve jeton ücretlerine yaptığı zamdan sonra dün de diğer hizmetlerine zam yapıldı. Bununla yurtiçi ve yurtdışı mektup, telgraf, koli, havale ücretleri arttırıldı, telefon tesis ücretlerinde yeni bir düzenlemeye gidilirken, teleks tesis ücretlerinde ise indirim yapıldı. Yarından geçerli olacak yeni tarife ile mektup yüzde 150, telgraf ise yüzde 100 zam gördü.

Zamdan en çok mektup etkilendi, buna göre yurtiçi normal mektup 20 liradan 50 liraya çıktı. Bu, 50 grama kadar 80 lira, 100 grama kadar 120, 250 grama kadar 250, 500 grama kadar 450, bin gramdan fazlası için de 800 lira oldu. Yurtdışı mektup ücretleri de 100 liradan 200 liraya çıktı. Koli taşıma ücretlerinde artış ise kiloya göre değişiyor. 3 kiloya kadar 500, 5 kiloya kadar 750, 10 kiloya kadar bin, 10 kilodan fazlası için 2500 liraya yükseltildi, yurtiçi gazete gönderme fiyatı 100 liraya yükseltilirken Kıbrıs, Yunanistan, Pakistan ve İran'a gazete gönderme ücreti 150 lira oldu. Tebrik kartları 10 liradan 20 lira olurken, resimli tebrik kartları 10 lira, pul baskılı tebrik kartları küçük boy 25, büyük boy 30 liraya yükseltildi.

Yeni tarifede telgraf, havale, posta kutusu ücretleri de arttırılıyor. Normal telgrafın 100 lira olan 10 kelimesi 200 liraya, 10 kelimesi 200 lira olan acele telgraf da 400 liraya çıkıyor.

Yeni tarife, teleks ücretierinde indirim öngörüyor, teleks tesis ücreti 1 milyon liradan 750 bin liraya indirilirken 7500 lira olan teleks makinesi kira ücreti 4 bin liraya düşürüldü.

Telefon tesis ücretlerine yeni bir uygulama getirildi. PTT Genel Müdürü Emin Başer'in verdiği bilgiye göre, tesis ücretleri bundan böyle kentin nüfus sayısı, ev ve işyerine göre ayarlanacak. Yeni sistemde nüfusu 20 binden az olan yerlerde ev telefonları 50 bin lira, işyerine bağlama ücreti 60 bin lira olacak. Nüfusu 20 bin ile 200 bin arasında olan yerleşim birimlerinde ev telefon ücretleri 60 bin, işyeri telefon tesis ücretleri 100 bin lira olacak. 200 binin üzerindeki yerlerde ev telefonları 75, işyeri 150 bin liraya bağlanacak. Aynı adrese ikinci bir telefon istendiğinde yüzde 50 zamlı, üçüncü ve daha fazla telefonlar için yüzde 100 zamlı ücret alınacak. PTT Genel Müdürü Emin Başer, mektup ve tebrikte ücretlerin yüksek gibi göründüğünü, ancak bu hizmetlere 3 yıldan beri hiç zam yapılmadığını söyledi, telgrafa da 1985 ocağından bu yana zam gelmediğini belirtti.

SHP'nin seminerine, uluslararası sendikaların temsilcileri ile Yılmaz ve Baştürk de katıldı

İşçi haklarına destek

15 şubat

Haber Merkezi — SHP'nin düzenlediği ve DİSK'in 20. kuruluş yıldönümüne katılan uluslararası sendikal kuruluşların temsilcilerinin de yer aldığı **"Demokraside İşçi Sendikalarının İşlevleri ve Hakları"** konulu seminer, dün İstanbul'da yapıldı. Seminerde açış konuşmasını yapan SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü**, bundan 7-8 yıl önce Türkiye'de işçi haklarının ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) standartları ölçüsünde güvence altında bulunduğunu hatırlatarak, **"Bugün ise Türk-İş ve öteki küçük sendikalar etkinliklerini kaybetmiş durumdalar, DİSK ise kapatılma tehlikesi karşısında, son yargı hükmünü bekliyor"** dedi. Uluslararası sendika temsilcileri konuşmalarında, Türkiye'de sendikal hakların kısıtlanmasının AET'ye başvurumuzun kabul edilmesine engel olacağına dikkat çektiler. DİSK Genel Başkanı **Abdullah Baştürk**, bazı sendikacıların depolitizasyon olgusunu üstlendiği ve Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu ile bütünleşen bir anlayış içinde olduklarını anlatınca daha önce salonda bulunup Genel Başkanları **Şevket Yılmaz**'ın konuşmasını dinleyen Türk-İş'li sendikacılar salonu terk ettiler.

Pera Palas'ta yapılan toplantının başkanlık divanında, SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü**, ICFTU Genel Sekreteri **John Vanderveken** ve SHP MKYK üyesi

sendikacı **Muzaffer Saraç** bulunuyordu. İnönü, açış konuşmasında **"Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU), Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ETUC), Dünya Emek Konfederasyonu (WCL) gibi dünya ölçüsündeki konfederasyonlardan başlayarak hemen bütün Avrupa ülkelerinin başlıca işçi kuruluşlarının en üst düzeydeki temsilcilerinin Türkiye'de böyle bir toplantıya katılması ülkemizde işçi haklarının korunmasına, emeğin toplumumuzda hak ettiği yeri almasına önemli katkı yapacak bir davranıştır. Avrupa işçi liderleri olarak İstanbul'a akın etmenizin nedeni, biliyorum ki dün 20. kuruluş yıldönümü kutlanan ve ETUC'un üyesi olan DİSK'in başına gelenler karşısında duygu ve düşüncelerinizi ifade etmek, işçi haklarının korumasında uluslararası dayanışmanın gücünü göstermektir"** dedi.

İnönü, 1982 Anayasası'nın işçi hakları konusunda büyük gerileme gösterdiğini anlatarak, hükümetin tek yanlı uygulamalarının sendikaları etkisiz hale getirdiğini vurguladı. İşçinin gerçek kazancının yarı yarıya düştüğünü, Türkiye'de sendikal hakları uluslararası standartlara uygun hale getirmek için mücadele verdiklerini söyledi. Erdal İnönü, anarşi ve terör olaylarını demokrasiye ara vermeden çözemediğimiz için Türkiye olarak bu duruma düştüğümüzü belirterek, **"Onun için şimdi yeniden kurmaya çalıştığımız demokrasimizin her eksiğini toplumun desteğini arayarak adım adım tamamlamak zorundayız ve öyle bir ortam içinde bulunuyoruz ki her adımda yeniden bir anarşi dönemi canlandıracak bir hareket yapmadığımızı kamuoyuna kabul ettirmemiz gerekiyor. Bu mücadele yürütülmektedir"** dedi. Bu mücadeleye uluslararası sendikal kuruluşların etkin katkılarının olabileceğine inandığını da belirtti.

İnönü'den sonra konuşan Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) Genel Sekreteri **John Vanderveken**, Türkiye'de demokrasiye geçişin çok yavaş olduğunu vurguladı ve DİSK'e verilen kapatma kararını haksız bulduklarını belirterek konfederasyonun faaliyetine devam etmesini arzuladıklarını söyledi. Vanderveken, **"Bugün Türkiye yavaş yavaş demokrasiye geçiyor ve AET'ye üye olmak istiyor, ancak Türkiye halen üyesi bulunduğu uluslararası kuruluşların koşullarını yerine getirdikten sonra AET'ye üye olabilir"** dedi.

Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ETUC) Genel Sekreteri **Mathias Hinderscheid** da konuşmasında Türk hükümetini ETUC'un Avrupa'da hükümetler üzerindeki etkisinin yeterince farkında olmadığını belirtti ve DİSK davasında verilen karardan sonra Türkiye'deki sendikal haklar açısından bütün ümidini yitirdiğini söyledi. Hinderscheid, DİSK davasında verilen kararın **"Avrupa'daki bütün demokratların yüzüne indirilmiş bir tokat"** niteliği taşıdığını ve Avrupa hükümetleri ile kuruluşların kabul edemeyceği nitelikte bir karar verildiğini söyledi. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin sendikal haklara uyulması ile ilgili 11. maddesine aykırı davranıldığı için Türkiye hakkında Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna başvurduklarını da söyledi. Türkiye'nin AET'ye tam üyelik için başvurmasının ancak normal koşullara geçilmesi ile mümkün olacağını, normal koşullara dönülebilmesi için de DİSK'e yapılan işlemlerin durdurulması gerektiğini anlattı.

Dünye Emek Konfederasyonu (WCL) Genel Sekreteri **Jan Kulakowski** de Türkiye'de işçi haklarına saygı gösterilmediğini vurguladı ve **"Bir rejim, sendikal haklara saygı göstermezse kendini demokratik ilan edemez"** dedi.

Türk-İş'ten seminere Genel Sekreter **Emin Kul'**un katılacağı açıklanmışken dün aniden seminere gelerek bir konuşma yapan Türk-İş Genel Başkanı **Şevket Yılmaz**, 12 Eylül'den sonra işçi haklarının ağır biçimde kısıtlandığını söyledi ve **"Türk-İş, ülkemizin en büyük ve eski köklü bir işçi örgütü olarak bugün yaşanılan şartlar altında dahi hür sendikacılık ilkelerini hayata geçirmenin gayretlerini her platformda sürdürmektedir"** dedi.

ABDULLAH BAŞTÜRK

Daha sonra kürsüye gelen DİSK Genel Başkanı **Abdullah Baştürk**, 1987 yılında da ülkemizin temel gündem maddesinin demokrasi ve sendikal haklar olduğunu belirterek, **"Demokrasiyi bir yaşam biçimi olarak kabul ediyoruz, demokrasi tüm kurum ve ilkeleriyle bir bütündür ve özellikle sendika özgürlüğü, grev hakkı demokrasinin temel koşullarındandır"** dedi. İşçi sendikalarının işlevini yerine getiremediği ülkelerde totaliter rejimler bulunduğunu söyleyen Baştürk, 12 Eylül'den sonra getirilen yasal düzenlemelerle sendikal mücadelenin toplumun tüm diğer alanlarından soyutlandığını, kısıtlı ve yasaklı bir ekonomik mücadele haline getirdiğini anlattı. Baştürk, bu gelişmeler sonucu olarak toplumda ücretlerin 1979'larda yüzde 43.33'e yükselmiş olan payının 1985'te yüzde 19'a kadar düştüğünü, kâr, faiz ve rantların payının ise yüzde 64'e fırladığını söyledi.

DİSK Genel Başkanı, süregelmekte olan Netaş grevinde sendikanın yasalar nedeniyle yardım toplayamaz duruma nasıl düşürüldüğünü de örnek vererek açıkladıktan sonra partiler üstü politika teranesi ile işçilerin yaşam dışına sürüldüğünü ve bu anlayışın sahipliğini de bazı sendikacıların üstlendiğini, ülkemizde çağdışı yönetimlerle ve Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu ile bütünleşen bu anlayış sahiplerinin emekçilere vereceği bir şey olmadığını söyledi. Baştürk'ün konuşmasının bu noktasında Türk-İş üyesi bazı sendikacılar salonu terk ettiler.

Alman Sendikalar Birliği Başkan Vekili **Gerd Muhr**, DİSK davasında canilerin ve bomba patlatan ihtilalcilerin değil, Türk işgücünün çıkarlarını korumak amacıyla ödevlerini yerine getiren kişilerin yargılandığını belirterek, **"Ülkenizin içişlerine karışmak istemiyorum, ancak Türkiye özgürlükçü demokrasiyle yönetilen bir ülke olarak Batı Avrupa'da yerini almak istiyorsa hak ve özgürlüklere saygı göstermesi kaçınılmazdır"** dedi.

Petrol İş Genel Başkanı **Cevdet Selvi** de sendikalara siyasal etkinlik yollarının tamamen tıkandığını belirtti ve **"Tüm bu yasak ve kısıtlamalar şu anda var olan ekonomik politikanın bir sonucudur"** dedi.

Daha sonra konuşan Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grup Başkanı **Ludwig Fellermaier** Türkiye'nin AET'ye üyeliğinin ekonomik entegrasyon, sendikal haklar, demokrasi, insan hakları açısından da ele alınması gerektiğini, Türkiye'nin üyelik için başvuruda bulunma hakkının olduğunu, ancak bu konulardaki sorulara sağlıklı yanıtlar verilmesi gerektiğini söyledi. Başbakan Özal'a geçirdği by-pass ameliyatı için geçmiş olsun dileğinde bulunan Fellermaier, Özal'ın istirahati sırasında Türkiye'deki durumun gercek demokrasiye ne kadar ters düştüğünü anla-

ması dileğinde de bulundu. Seminerin öğleden sonraki bölümünde söz alan Belçikalı, İngiliz, Yunanlı ve İtalyan sendikacılar, sendikal haklar ve demokrasinin ayrılmaz bir bütün olduğunu vurguladılar.

Seminerin, başkanlığını SHP Genel Başkan Yardımcısı Aydın Güven Gürkan'ın yaptığı öğleden sonraki oturumunda art arda söz alan birçok Avrupa ülkesinden sendikacılar, sendikal hak ve özgürlüklerin demokrasinin ayrılmaz bir parçası olduğunu vurguladılar. Türkiye'nin AET'ye tam üyeliği için insan hakları, demokrasi, sendikal hak ve özgürlükler açısından Batı Avrupa standartlarının zorunlu olduğuna değinen sendikacılar, DİSK'in yargılanmasının durdurulmasını, faaliyetine izin verilmesini ve mallarının iadesini istediler. DİSK'e uluslararası desteğin süreceğini belirttiler. SHP MKYK üyesi Adana Milletvekili Cüneyt Canver de konuşmasında Türkiye'nin, **"bakan, başbakan ve hatta cumhurbaşkanı"**'nın süren davalar hakkında yorum yapabildiği bir çelişkiler ülkesi olduğunu söyledi.

Seminerde SHP Genel Başkanı Erdal İnönü'nün okuduğu bir önerge ile NETAŞ grevcilerine kutlama telgrafı çekilmesi de kararlaştırıldı. SHP, seminere katılan konuklara Palet-2 restoranda bir akşam yemeği verdi.

ODTÜ ile TAEK arasındaki anlaşmazlık zihinleri karıştırdı

"Çayda radyasyon" tartışması sonuçsuz

16 şubat

Haber Merkezi — Çaydaki radyasyon ölçümleri konusunda ODTÜ ile Çekmece Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi'nin (ÇNAEM) anlaşamaması iki bilim kuruluşunu karşı karşıya getirirken, Sanayi ve Ticaret Bakanı **Cahit Aral**, **"Ben onlardan bir görüş birliği beklerdim"** dedi. Nükleer araştırma uzmanı Prof. Dr. Tolga Yarman, ÇNAEM'i suçlayarak, **"Yönetim ya gerçekleri bilmiyor ya da tahrif etmektedir"** diye konuştu.

ODTÜ'den dört bilim adamı tarafından yapılan ve bir süre önce basında yer alan **Çayda radyoaktif ölçümlerle ilgili raporun** Çekmece Nükleer Araştırma Merkezi uzmanlarınca **"modası geçmiş"** bir yöntemle ölçüldüğü gerekçesiyle kabul edilmemesi, radyasyonda ilginç bir tartışmanın başlangıcı oldu. ODTÜ'nün ölçümlerini yapan bilim kurulu da, ÇNAEM'in çaydaki radyasyon hesaplamalarında gerçeği kamuoyuna kuşku götürecek oranlarda açıkladığını ileri sürmesi, son toplantıda bile tarafları ortak bir görüşte buluşturamadı. Çeşitli çevreler, iki bilim kuruluşunun karşı karşıya gelmesinin **"radyasyon psikozu"** içinde bulunan halkımızı daha da kaygıya düşüreceğini belirttiler.

Bilimin doğruların göstergesi olduğunu ileri süren bilim çevreleri, iki bilimsel kuruluştan ODTÜ'nün mü, yoksa ÇNAEM'in mi radyasyon olayını çarpıttığının açıklığa kavuşturulması gerektiğini savunuyorlar.

ODTÜ uzmanları, Bakan Cahit Aral'dan ÇNAEM'den radyasyon ölçümlerini rahatça yapabilecekleri sözünü aldıklarını, toplantının ilk evresinde ÇNAEM'in radyobiyoloji laboratuvarlarında ısrarla çayda radyasyon arama istemlerinin ÇNAEM uzmanlarınca geri çevrilmesinin anlaşılmaz bir tutum olduğunu belirterek, **"Bu anlaşmazlık, toplantıda soğuk bir havanın esmesine neden oldu"** dediler.

Bu arada radyasyon ölçümlerinde iki tarafın da aynı görüşü paylaştığı biçiminde rapor düzenlemek isteyen ÇNAEM uzmanlarına karşı çıkan ODTÜ bilim ekibinin toplantıyı terk etmeleri eleştiriliyor. İlgililer, ODTÜ ekibinin iddialarını sonuna kadar savunmaları gerektiğini, ortadaki açıklamaya karşın yeni görüşler ileriye sürmeleri gerektiğini kaydettiler. ODTÜ Kimya Bölümü öğretim üyelerinden Doç. **Olcay Birgül**'ün, toplantıdan sonra yakınlarına, **"Radyasyon ölçümlerinde onların görüşünü benimsemek zorunda bırakılmamız karşısında toplantıyı terk etmekten başka çaremiz yoktu"** dediği belirtiliyor.

ODTÜ'de çaydaki radyasyon oranının yüksekliğini açıklayan bilim ekibinin seçici, üniversitenin kimya bölümü başkanı Prof. Dr. **Namık Kemal Aras**, **Prof. Ahmet Yüksel Özemre**'den önce Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'nun başkan yardımcısıydı. Özemre'nin, ODTÜ raporu ortaya çıktıktan sonra ODTÜ'ye sert bir mektup yazdığı, üniversite çevrelerinde yaygın bir şekilde konuşuluyor.

ARAL'DAN SİTEM

Sanayi ve Ticaret Bakanı **Cahit Aral**, dün ODTÜ-ÇNAEM anlaşmazlığı için **"Ben onlardan görüş birliği beklerdim"** dedi.

İstanbul Mermerciler Organize Küçük Sanayi Sitesi'nin Genel Kurulu'na katılan Aral, toplantıya katılan müesseselerin hepsinin **"onurlu müesseseler"** olduğunu, aralarında bir karşılaştırma yapamayacağını söyledi. Bu kuruluşların görüşlerine **"hürmet ettiğini"** belirten Aral, **"Ancak kanun uyarınca ben, Türkiye Atom Enerjisi'nin söylediği ve tespit ettiği rakamlar üzerinden hareket etmeye mecburum"** dedi. AA'nın haberine göre, bakana yöneltilen sorular ve yanıtları şöyle:

— Bu kuruluşların radyasyon rakamlarında bir çelişme mi var?

ARAL — Bir çelişmenin olduğunu sanmıyorum. hiçbir suretle öyle bir çelişme yok. Siz yaratıyorsunuz. Bu neticeyle bugün belli bir noktaya gelinmiştir. Belki bugün 20 saat uykusuz kalan insanlar tekrar toplansalardı, çok daha isabetli olurdu. Yani uyurlar, tekrar gelirlerdi. Yapmamışlar.

— Yani anlaşmazlığa uykusuzluk mu neden oldu?

ARAL — Hayır efendim. 20 saat uykusuz kalan insanlar tekrar yan yana gelselerdi, daha iyi olurdu, diyorum. Ama 200 saat orada çalışmışlarsa benim sadece gazete haberleriyle o toplantıyı değerlendirmem mümkün değil.

— Daha sonra açıklama yapacak mısınız?

ARAL — Açıklamam olmaz. Ben açıklamaya da yetkili değilim. Çünkü nihayet bunların hepsi özerk müesseselerdir. Onlar ne karar verirlerse açıklarlar.

Ben onlardan kendi aralarında bir görüş birliği beklerdim. Tabii bildiklerim gazete haberleri. Yani orada bir ihtilafın olduğuna kani değilim.

PROF. YALMAN'IN AÇIKLAMASI

ÇNAEM, Anadolu Üniversitesi ve TÜBİTAK'ta çeşitli görevlerde bulunan nükleer mühendis Prof. Dr. **Tolga Yarman, iki kurumun çekişmesi konusunda Cumhuriyet muhabirine şunları söyledi:**

"ÇNAEM'de, ODTÜ mensubu üyeleri ile Türkiye Atom Enerjisi Kurumu yetkilileri arasında daha önce ilgili bakan ve kurum yöneticilerinin iddialarını doğrulamak üzere öngörülen toplantının her şeyden önce basma kapalı olarak gerçekleştirilmesi, yönetimin aczinin peşinen ilanıdır.

Yönetimin iddiası, çaydaki radyasyonun deme yüzde 1 ile yüzde 3 arasında geçtiğidir. Ölçüm yapan uzmanlarsa söz konusu oranı yüzde 50 üzerinde belirlemişlerdir. Olay atla deve değildir. Ölçüm yapılır, oranın ne olduğu ortaya çıkar. Üzülerek ifade ederim ki, yönetim, gerçekleri ya bilmemektedir ya da tahrif etmektedir. Radyasyon sorununa dönük olarak yönetimin tek arızası, bundan ibaret değildir. Sergileyegeldikleri nice beyanın tutarsızlığı, konunun tekniği ile hiç ilgisi olmayan insanlarımızın dahi dikkatlerine takılmaktadır. Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi'nin değerli uzmanları, diğer yandan anlayabildiğim kadarıyla büyük baskı altındadır. Radyasyon yalnız çayda değildir. Salt çaydan alınan radyasyonun genelde kaygı verecek boyutta olmadığının uzmanlara bu şamada onaylattırılmak istenmesi, sorunun çarpıtılmasıdır.

Eğer kendileri de yaptıklarına ve bilgilerine gerçekten güvenleri varsa buyursunlar, meseleyi ülkemizdeki değerli uzmanlarla beraber ve basının huzurunda hep birlikte tartışalım."

NETAŞ grevcilerine uluslararası destek

16 şubat

Yabancı sendikacıların dün Ümraniye'deki NETAŞ grevini ziyaretleri ilginç olaylara sahne oldu. Bazı Avrupa ülkelerinden sendikacıların SHP MKYK üyelerinden bir kısmı ile NETAŞ grevine ziyaretlerine müdahale eden polis, grevcilerinden birini adeta kaçırırcasına gözaltına aldı. SHP Genel Sekereteri Fikri Sağlar ve MKYK üyeleri ile polis yetkilileri arasında zaman zaman tartışmalar çıkarken, yabancı sendikacılar, büyük bir şaşkınlıkla izledikleri olaylardan üzüntü duyduklarını belirttiler. Fabrika önünde nöbet tutan grev gözcülerine başarı diledikten sonra yaklaşık 1 km. uzaklıktaki Otomobil-İş Ümraniye Şubesi'ne giden ve aralarında yabancı sendikacıların da bulunduğu ziyaretçileri, polis minibüsü ile adım adım izledi. DİSK'in 13 şubat akşamı verilen 20. kuruluş yıldönümü kokteyli ile bir gün sonrasında SHP'ce dzenlenen "Demokrasilerde İşçi Sendikalarının İşlevleri ve Hakları" konulu seminere katılan uluslararası sendika yöneticilerinden bazıları, dün 90. gününde NETAŞ grevini ziyaret ettiler. İngiltere İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TUC) Genel Sekreteri **Norman D. Wills**, TUC Uluslararası Komite Başkanı **Ron Todd**, TUC Uluslararası Bölüm Sekreteri **Michael T. Walsh**, Finlandiya İşçi Sendikaları Federasyonu (SAK) Uluslararası ilişkiler Bölümü Sekreteri **Marrkku Jaaskelainen**, İspanya Genel İşçiler Birliği (UGT) Uluslararası ilişkiler Bölümü Sekreteri **Manuel Bonmati** ve Almanya IG Metall Sendikası Uluslararası İlişkiler Bölümü Sorumlu Yardımcısı **Gabrieli Krimer Prein**'den oluşan Avrupalı sendikacılara ziyaretlerinde SHP'den şu isimler eşlik etti: Genel Sekreter **Fikri Sağlar**, Genel Sekreter Yardımcısı, **Yakup Kepenek**, MKYK üyeleri **Muzaffer Saraç, Cahit Angın**, İstanbul İl Başkanı **Hasan Fehmi Güneş** ile il ve ilçe yöneticilerinden bazıları... Dün saat 9.30'da bağımsız Otomobil-İş Sendikası Ümraniye Şubesi lokaline gelen ziyaretçilere Şube Başkanı **Şahin Önayak**, NETAŞ grevi hakkında bilgi vererek grevin başlangıcından bu yana olan gelişmeleri anlattı. Ziyaretçiler adına söz alan TUC Genel Sekreteri Norman D.Willis 41 milyon üyenin temsilcisi olarak grevcilere başarı dilediklerini, NETAŞ grevine uluslararası destek sağlamak için bundan böyle ellerinden geleni yapacaklarını bildirdi.

Ziyaretçiler daha sonra grevci işçilerden bazıları ve Otomobil-İş yöneticileri ile birlikte sendika binasından yaklaşık 1 km. ilerdeki NETAŞ'ın fabrikasına yürüyerek gittiler. Grev gözcülerine başarı dileyen yabancı sendikacılar ve SHP yöneticileri grevci işçilerle birlikte fotoğraf çektirdiler. Bu sırada fabrikanın karşısında parketmiş polis minibüsündün çıkan bazı görevlilerin, ziyaretçilere müdahale ettikleri görüldü. Ümraniye karakolundan oldukları belirtilen güvenlik görevlilerinin yetkilisi, ziyaretçileri, "dağılın, grev yerini terk edin" diye sert bir şekilde uyardı. Yabancı sendikacılar ne olup bittiğini anlamaya çalışırken araya giren SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar güvenlik görevlilerini uyararak yabancı sendikacıların grevi ziyaretleri sırasında bu tür bir tutumun son derece yanlış olduğunu, polisin biraz daha kibar ve dikkatli olması gerektiğini söyledi. Daha sonra polislerle birlikte fabrikanın danışma bürosuna giren Fikri Sağlar, adını söylemesine karşın "kim olduğu" sorusuna muhatap oldu. Sağlar, polis yetkililerine milletvekili ve SHP Genel Sekreteri olduğunu uzun uzun açıklamak zorunda kaldı. Bunun üzerine yumuşayan polis yetkilileri ziyaretçilere yasal ve normal bir müdahalede bulunduklarını savundular.

Bu arada tartışmayı görüntülemek isteyen gazeteciler polislerce engellenmeye çalışıldı. Olayın yatıştığı bir sırada bu kez polislerin bir işçiyi zorla minibüse bindirdikleri görüldü. Grevci işçiyi **"Bunlar ancak işverenin bekçiliğini yapar"** dediği için karakola götüreceklerini belirten polisler, Sağlar'ın böyle bir söz sarfedilmediğini belirterek karşı çıkması üzerine işçiyi minibüsten indirmek zorunda kaldılar. Bu esnada da polisler olayı görüntülemeye uğraşan gazetecileri engellemeye çalıştılar. Bu gelişmelerden sonra ziyaretçiler, yol kenarından aralıklı gruplar halinde Otomobil-İş Ümraniye Şubesi'ne yürümeye başladılar. Ancak bu arada sayıları ikiye çıkan polis minibüslerinden birinin hızlandığı görüldü.Bu minibüs-

ten çıkan birkaç polis öndeki gruplardan birindeki grevci işçilerden **Teoman Mete**'yi kollarından tutarak süratle minibüsün içine attılar ve hızla uzaklaştılar. Gözleri önünde cereyan eden bu olaylar karşısında yabancı sendikacılar büyük bir şaşkınlık içinde kalırken, TUC Genel Sekreteri **Norman D.Willis** **"Olaylardan büyük üzüntü duyduklarını belirtti. Willis, polisçe götürülen işçinin adını alarak, "Ülkemin büyükelçilik görevlileri ile görüşeceğim. Ellerinden geleni yapmalarını isteyeceğim"** dedi. Willis'i onaylayan diğer yabancı sendikacılar da aynı şekilde polisçe götürülen işçinin adını aldılar.

Bu gelişmelerin sonrasında yabancı sendikacılar Otomobil-İş yöneticilerine yeniden başarı dileyip ayrıldılar. SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar ise grevci işçinin gözaltına alınmasını eleştirerek **"Yanlarından alınan arkadaşlarına sahip çıkmayacak kadar yılgın bir toplum muyuz"** dedi. Sağlar ve SHP yöneticileri de gözaltına alınan işçi ile ilgilenmek için ayrıldılar.

ODTÜ raporunu hazırlayanlar hatalarını kabul ettiler

TAEK: Bize güvenin

16 şubat

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, ODTÜ heyetinin **"çayda radyasyon konusunda hazırladığı rapordaki hatalarını kabul ettiğini, ancak bunların tutanağa geçmesine karşı çıktığı için İstanbul'daki toplantıyı terk ettiklerini"** açıkladı. Kurum› çıklamasında ayrıca, radyasyon konusunda çıkarıla.ı spekülasyonlara itibar edilmemesinin ve kendilerine güvenilmesini istedi.

TAEK tarafından dün akşam saatlerinde yapılan yazılı açıklamada, ODTÜ'den Doç. Dr. **Olcay Birgün**, Doç. Dr. **İnci Gökmen** ve Doç. Dr. **Aykut Kence**'nin imzalarını taşıyan **"çayda radyoaktivite ölçümleriyle ilgili rapor"**'da yer alan konuların tartışılması için Sanayi ve Ticaret Bakanı **Cahit Aral**'ın isteğiyle İstanbul'da kesintisiz 19 saat süren bir toplantı yapıldığı ve konuşmaların önemli bölümünün banda kaydedildiği belirtildi. Prof. Ahmet Yüksel Özemre'nin başkanlığını yaptığı kurumun açıklamasında şu görüşlere yer verildi.

"Toplantı esnasında raporun müelliflerine raporlarındaki doz ve risk hesapları ile ilgili ilmi hataları teker teker izah edilmiş ve müellifler bütün hatalarının istisnasız idrak ve kabul etmek mecburiyetinde kalmışlardır.

Ancak, müzakerelerde müellifler müzakereyi, devamlı olarak Sayın Bakan Cahit Aral'ın radyasyon konusundaki kitapçığı üzerine çekebilmek için büyük gayret sarf etmişlerse de buna müsaade edilmemiştir. Müelliflerin yalnızca bu çabası toplantıyı birkaç saat meşgul etmiştir.

Raporun müellifleri, toplantı esnasında sürekli olarak kendilerinin bu rapor konusunda istismar edilmiş olduklarını, niyetlerini halisane akademik niyet olduğunu, ama raporun kendilerinin hüsnü itimatlarını kötüye kullanan biri tarafından basına sızdırılmış olduğunu ve bundan da büyük üzüntü duyduklarını mükkereren ifade etmişlerdir."

Raporu hazırlayanların hatalarını kabul ettikleri, ancak dozla ilgili olarak yapmış oldukları değerlendirmedeki ilmi hatalarının nihai tutanakta yer almamasında ısrar ettikleri iddia edilen açıklamada, daha sonra şöyle denildi.

"Oysa söz konusu hata rapordaki ilmi hataların en büyüğü ve bu hataya dayanarak kendilerini, basma sızan raporlarında, (sadece çaydan alınacak radyasyon bile gelecek nesillerde yüzlerce çocuğun ölü ve sakat doğmasına neden olacaktır) diye kesin yargıya varmalarına sebep olduğundan, müelliflerden bu hatalarının raporda yer alması talep edilmiştir.

Müellifler, buna yanaşmamışlar ve 20 saat süren müzakere sırasında madde tartışılmış ve müştereken tespit edilmiş olan tutanağı imzalamaktan imtina ve istinkâf ederek toplantıyı terk etmeyi tercih etmişlerdir."

Denetlemeye yardımcı olmayan sendikacı görevden alınacak

Sendikalara denetim

EVREN DEĞER / *16 şubat*

ANKARA — Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, **"işçi ve işveren sendika ve konfederasyonlarının devletçe denetlenmesine ilişkin"** yeni bir tüzük taslağı hazırladı. Yeni tüzük taslağına göre bakanlık **"ihbar ve şikâyet"** üzerine sendikaları istediği zaman denetleyebilecek.

Çalışma Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı'nın sendikaları ayrı ayrı, hem idari hem de mali denetimden geçirebilecekleri hükmü ve getirilen yeni tüzük taslağına göre, bakanlık denetleme sırasında kendisine yardımcı olmayan sendika yöneticisi ve personelini geçici olarak görevden uzaklaştırabilecek. Çalışma Bakanlığı'nın yeni taslağı görüşlerine sunduğu Türk-İş ve Hak-İş gibi işçi konfederasyonları taslağa tepki göstererek, bakanlığa gönderdikleri yazılarda, **"Bu tüzük uluslararası normlara temelden aykırıdır"** görüşünü savundular.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı işçi ve işveren kuruluşlarının devlet tarafından denetlenmesine ilişkin toplam 22 maddeden oluşan 84/7031 sayılı tüzüğün **"aksayan yönlerini"** düzeltmek amacıyla

yeni bir tüzük taslağı hazırladı. Bakanlık yeni hazırladığı tüzük taslağında tüzük maddelerini 22'den 24'e çıkarırken, eski tüzüğün maddelerinin büyük çoğunluğunu yeni tüzük taslağında olduğu gibi muhafaza etti. Çalışma Bakanlığı yalnızca tüzüğün 4. maddesini oluşturan **"denetim yetkisi"** maddesinde bazı değişikliklere giderken, eski tüzüğe ek olarak denetim programları (madde 5), denetim kapsamı (madde 6) ve yardım etme ve bilgi verme zorunluluğu (madde 8) gibi yeni maddeler de getirdi. Bakanlık yeni tüzük taslağına ilişkin olarak Türk-İş ve Hak-İş'e gönderdiği **"genel gerekçede"** şu görüşlere yer verdi:

"Tüzükeski tüzüğün aksayan yönlerinin düzeltilmesi gayesiyle yeniden hazırlanmıştır. Tüzükteki aksaklıklar esas olarak iki başlık altında değerlendirilmiştir:

1. Maliye ve Gümrük Bakanlığı denetim elemanlarını tüzük hükümlerine göre yapılması gereken yıllık programlı denetimlere yeterince katılamamaları,

2. Sendika ve konfederasyonların uymak zorunda oldukyarı muhasebe hesap planlarının yetersiz olması."

Çalışma Bakanlığı **"genel gerekçe"** başlıklı yazısında değişikliğe gidilen 4. madde ve tüzüğe eklenen yeni maddelerle ilgili olarak da şu görüşleri savundu:

"Maliye ve Gümrük Bakanlığı denetim elemanlarının gerek sayıları gerekse iş yükleri açısından durumları dikkate alındığında tüzüğün 4. maddesinin aynen muhafazası mevcut aksaklıkların devamına neden olacaktır. Bu nedenle sözü edilen 4. maddenin değiştirilmesi zorunla hale gelmiştir. Madde metni ikiye ayrılarak düzenlenen taslağın 4. maddesi ile yıllık denetimlere Maliye ve Gümrük Bakanlığı denetim elemanlarının da katılması zorunluluğu kaldırılmıştır. Taslağın 5. maddesinde ise, yıllık programları denetimlerin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı denetim elemanlarınca yapılacağı belirtilerek, Maliye ve Gümrük Bakanlığı denetim elemanlarının denetimleri istisnai hale getirilmiştir. Bu değişikliğe paralel olarak taslağa konulan 8. madde ile özellikle Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı denetim elemanlarına çalışmak kolaylığı sağlamak amacıyla, denetim elemanlarının yetkilerinin belirtilmesi uygun görülmüştür."

TÜZÜK TASLAĞINA TEPKİLER

Çalışma Bakanlığı'nın hazırladığı yeni tüzük taslağına bir yanıt yazısı gönderilen Türk-İş yazısında, **"Yasa ile öngörülen bir ödevi yürütmekle yükümlü olan bir hükümet ve ilgilendirilmiş bakanlıklar, iddia ettikleri gibi, gerçekten sendikaları ve konfederasyonları siyasi baskı altına sokmak niyeti taşımıyorlarsa, uygulamada yaşanan çıkmazları, tereddütleri dikkatle değerlendirmek durumundadırlar. Bakanlığınızca hazırlanan tüzük değişiklik tasarısında ise "böyle bir değerlendirme yapıldığını ortaya koyan tek yön yoktur"** görüşüne yer verdi.

Türk-İş yanıt yazısında yeni tüzük taslağının 1984 tarihli tüzükte görülen ve uygulamada yaşanan tüm sorunları daha da ağırlaştıracağını, ayrıca sendikaları ve konfederasyonları hür sendikacılık ilkeleriyle taban tabana zıt bir yaklaşımla denetim yoluyla sürekli bir baskı altına alacağına da dikkat çekti. Tüzük taslağı ile bakanlığın 2821 sayılı Sendikalar Yasası'nın 47. maddesindeki esasları ve çerçevesinde belirtilen denetim yetkisinin sınırlarını aştığına da işaret eden Türk-İş, taslaktaki aksaklıkları maddeler halinde şöyle özetledi:

"— Uzmanlığı, özellikle sendikaların işleyişi konusundaki bilgisi ve deneyimi tartışmalı, bağımlı denetim elemanına idari denetim yanında mali denetim yapma yetkisi tanımaya kalkışılmış.

— Niteliği, ölçüsü, sıhhati her zaman keyfi olarak yorumlanmaya müsait ve belirsiz ihbar ve şikâyet sözcüklerine sığınılarak denetimin her an ve istenildiğinde sürekli yapılabilmesi imkânı aranmış,

— Bilgi ve belge verme, denetim elemanına yardımcı olma yükümlülüğü sadece yöneticileri değil, personeli, Türkiye'de mukim gerçek, özel ve tüzel kişileri kapsar hale getirilmiş,

— Cevap raporlarında yürürlükteki tüzük ile belirli süre, denetim elemanını ya da biriminin keyfine terkedilmiş,

— 2821 sayılı Sendikalar Yasası'nın 63. ve 2908 sayılı Dernekler Yasası'nın 92. maddelerine kökünden aykırı bir yaklaşımla bakanlık denetim elemanına, seçimle işbaşına gelen yöneticiye işten el çektirme yetkisi tanınmış,

— Uzun süren çalışmalar, bilimsel görüşler, ihtiyaçlar ve işleyiş dikkate alınarak geliştirilen ve Maliye ve Gümrük Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce uygunluğu onaylanan, uygulama beraberliği sağlanan muhasebe hesap planı, her yönüyle tartışmalı bir biçimde değiştirilmeye kalkışılmıştır. Bu yaklaşımla neyin amaçlandığını anlayabilmek mümkün değildir."

Türk-İş ayrıca tüzük taslağının bu yönleri ile sendika özgürlüğünü düzenleyen uluslararası normlara temelden aykırı olduğu görüşünü de savunarak, bu taslağın yakın geçmişte yaşanan sorunları yeniden gündeme getirecek bir karakterde olduğunu öne sürdü. Türk-İş yazısında **"Bu belirlemeleri dikkate almayan bir düzenlemenin son derece talihsiz bir tercih olacağının bilinmesi gerekir"** görüşüne de yer verdi.

Hak-İş bakanlığa gönderdiği yazısında değişikliğe gidilen 4. maddede Maliye Bakanlığı'nın yalnızca mali yönden denetim yapmasının sağlıklı olacağı görüşüne yer verdi. Hak-İş ayrıca, denetim sırasında denetim elemanlarına yardımcı olmayan yönetici personele geçici olarak işten el çektirileceğini içeren 8. maddeye de tepki göstererek, bu hükmün maddeden tamamen çıkartılmasını istedi.

Radyasyonlu çay ve fındıklar geri geldi

16 şubat

EDİRNE (Cumhuriyet) — Çay-Kur tarafından geçen aralık ayında Federal Almanya'ya gönderilen ve yüksek radyasyonlu bulunarak Türkiye'ye geri çevrilen 90 ton çayın 16 ton 750 kiloluk bölümü bir TIR'la Kapıkule'den geldi.

Federal Almanya'daki Herman Seger firması tarafından ithal edilen ve tahlil sonucunda 5 bin ile 20 bin bekerel arası radyasyon bulunan çaylar iki aydır Köln kentinde karantinada bekletiliyordu.

Halefoğlu'nun Paris Zirvesi

HASAN CEMAL / *17 şubat*

Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'nun Paris'te resmi bir ziyaret yapması ve bu ziyarette yüksek bir kabul görmesi, Türk-Fransız ilişkilerinin gittikçe düzeldiğini gösteren yeni bir işarettir. 1970'li yıllarla birlikte tam bir kopukluğa girmiş olan ilişkilere, artık daha değişik bir yaklaşımın damgasını vurmaya başladığı açıktır. Özellikle son iki yılın ürünü sayılabilecek bu durumun temelinde ise Fransız yönetimindeki zihniyet değişikliğinin yattığı söylenebilir. Çünkü iki ülke arasındaki ilişkilerde geçmişte meydana gelen kötüleşmenin sorumlusu olarak herhalde Ankara gösterilemez.

Anımsanacağı gibi, Fransa'nın 1970'lerin başlarında gerek Ermenilerin *"soykırım"* iddiaları, gerekse Ermeni terörü konularında benimsemiş olduğu çizgi Türkiye'de haklı tepkilere yol açmış ve ilişkileri ciddi bir krizin eşiğine getirmişti. Bunun sonucu olarak iki ülke arasındaki temaslar kesilmeye yüz tutmuş ve ilişkilerde o tarihten itibaren soğuk rüzgârlar esmeye başlamıştı. Türkiye'nin 1974 yazındaki Kıbrıs müdahalesi ve 1980'deki 12 Eylül, Türk-Fransız ilişkilerinde kötüye gidişin yeni dönüm noktaları olmuştu. Fransa'da Giscard d'Estaing yönetiminin 1974 sonrası Atina'ya göstermiş olduğu yakınlık ve 1981'de iktidara gelen sosyalistlerin 12 Eylül askeri yönetimine karşı genelde olumsuz tutumları, ilişkilerde en dip noktaya ulaşılmasına yol açmıştır.

Türkiye'de yapılan 1983 genel seçimleri sonrasında hava değişiminin ilk ipuçları dikkati çekmeye başlamış ve Fransa Cumhurbaşkanı Mitterrand'ın 1984 yazında Büyükelçi Etienne Manach'ı *"özel temsilci"* olarak Türkiye'ye göndermesi Ankara'da da olumlu karşılık görmüştür. İlişkilerin normalleşme sürecini ise Fransa'da sağ bir hükümetin kurulması ve Jacques Chirac'ın Başbakan olması hızlandırmıştır. Fransa'nın Türkiye politikasında değişime yönelmesinin temelinde siyasi olduğu kadar, ekonomik ve ticari faktörler de rol oynamıştır.

Türk-Fransız ilişkilerindeki talihsiz bir dönemin tümüyle geride kalması, sanırız her iki ülkenin de yararına olacaktır. Dışişleri Bakanı Sayın Halefoğlu'nun Paris ziyaretinin bu açıdan olumlu geçmesini diliyoruz.

İşçi Olmak Suç mu?

MAHMUT T. ÖNGÖREN / *17 şubat*

TRT'nin yayımlarına bakarsanız, bu soruyu neredeyse "evet" diye yanıtlamak gerekecek. Son günlerde TRT Haber Merkezi gerek haber bültenlerinde, gerek haber izlencelerinde işkence, gençlik, radyasyon, irtica, AIDS ve muhalefetteki siyasal parti haberlerini ya gerçekleri gizleyerek verdi ya da hiç vermedi. Ama TRT'nin en çarpık habercilik anlayışı ile yaklaştığı olayların başında emekçi dünyası var.

Dinsel eğitimi gerekli kılıp emekçi haklarını kısan 1982 Anayasası'nın uygulanmaya başlanmasından sonra ülkemizdeki emekçilerin durumu ne gösteriyor? Bugünkü yanlı, sansürlü, dolambaçlı ve aldatıcı bir haber anlayışına ve uygulamasına sahip TRT'nin bu gibi soruları incelemesini beklemiyoruz. Ne var ki, elde olmayan nedenlerden ötürü de radyo-TV haberlerinde işçilerle ilgili haberlerin kimileri yayımlanmadan yapılamıyor. Örneğin DİSK'le ilgili suçlamalara bol bol yer verildi. Hatta DİSK aleyhinde TRT'de çeşitli izlenceler bile yapıldı. Ama DİSK sorumlularının tahliyeleri savunmaları ve DİSK davasının yurtdışında yarattığı tepkiler TRT'de hiç yer almadı. Bu konuda daha önce çok yazdığım için, şimdilik geçiyorum. Ama bir de günümüzdeki olaylar var. (DİSK'in kuruluşunun 20. yıldönümü törenlerine TRT'nin gösterdiği ilginin derecesini ilerde belirteceğim.)

12 Eylül sonrasının en büyük grevi, NETAŞ'ta (bu yazı hazırlandığında) hâlâ sürüyor. Hükümet bir anlaşmaya yanaşmadığı için milyarlarca lirayı bulan bir zarar söz konusu. Ama TRT bu olayın haberlerini vermediği gibi olayı o ünlü haber izlencelerinde incelemeye de yanaşmıyor. Toplu iş sözleşmelerinde ise olumsuz gelişmeler sürüp duruyor. Ama TRT haberlerinde büyük işadamları ile ilgili olayların yansıtılmasından geçilmiyor. Kiminin aldığı ödül, kiminin ekonomik durumumuza değgin açıklaması... Hatta 1986 yılının önemli olaylarını özetleyen yapımda bile bu işadamlarından biri yorumlar yaptı. Diğer yapımlarda da aynı işadamlarının yaşamları sergilendi. Televizyonda yayımlanan "Açık Öğretim" yayımlarında da yine onlar ders verdi. Ama işçilerin durumuna gelince, TV görüntülükleri kapkaranlık...

Yeni Gündem dergisi, Öziplik-İş Sendikası'nın 15-16 Kasım 1986 günleri yapılan genel kurullarının haberini yayımlamayan TRT'yi mahkemeye verdiğini yazdı. İşçi sendikalarının diğer haberleri ve giderek artan diğer grevler de TRT'de haber olamıyor. Hatta 26 Kasım 1986 günlü Cumhuriyet'ten öğrendiğimize göre de televizyonda "serbest bölgeler" konusunu inceleyen "Ayın Konusu" adlı yapımın bir sorumlusu, "Serbet bölgelerde grev ve toplusözleşme yasağının işçiler açısından yaratacağı sorunlar daha geniş işlenemez miydi?" sorusuna şu yanıtı vermiş: "...şu anda oralarda işçi yok." Günümüzdeki yönetime ve onun tekelindeki TRT'ye göre acaba "buralarda" işçi var mı?

Buralarda da işçi olmadığının en açık kanıtı, Zonguldak ve çevresindeki maden işçilerinin arasında son olarak sekizinin daha toprak altında ölmesiyle ortaya çıktı. TRT bu olayı da doğru dürüst haber yapmadı. Ya da yaptı, haksızlık etmeyelim. Sekiz işçinin cenaze töreni hem de görüntülü olarak haber bülteninde verildi. Bakanlar ve diğer yetkililer cenaze ile ilgili mesajlar göndermişlerdi de, ondan. Bizde işçi olmak suçtur, hem işçinin ölümü bile sömürülür.

ÇAĞDAŞ PİYANO EĞİTİMİ
Piyanonun kapağını açmadan önce Leylâ Pamir'in bu kitabını okuyunuz.
Dağıtım: Akademi Kitabevi Nişantaşı Tel. 148 43 96

Cumhuriyet

ÖZTÜRKÇE SÖZLÜK
Ali Püsküllüoğlu
Genişletilmiş 8. bası, 2.500 lira (KDV içinde)
Çağdaş Yayınları,
Türkocağı Cad. 39/41 Cağaloğlu-İstanbul

63. Yıl; Sayı: 22445 Kurucusu: Yunus Nadi 120 TL. (KDV dahil) 18 Şubat 1987 Çarşamba

Adliye depolarındaki 5 kamyon dolusu kitap, dergi, gazete SEKA'da imha edildi

39 ton yayına imha

Tazminat isteniyor

133 bin kitabın davası

Sıkıyönetim tarafından el konulan ve daha sonra SEKA'ya gönderilerek imha edilen 133 bin kitap için açılan tazminat davasının görülmesine devam edildi. Başbakanlık, imha edilen kitaplar için tazminat davası açılamayacağını savundu.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — 133 bin kitabının yakılarak imha edilmesi nedeniyle, Bilim ve Sosyalizm Yayınları sahibi Süleyman Ege'nin Başbakanlık aleyhine açtığı 140 milyon liralık tazminat davasına, Ankara 5. İdare Mahkemesi'nde devam ediliyor. Başbakanlığın, İdare Mahkemesi'nin davaya bakmaya yetkili olmadığı yönündeki görevsizlik istemi, mahkeme tarafından reddedildi. İdare Mahkemesi'ne, Başbakanlık Müs-

(Arkası Sa. 14, Sü. 8'de)

Dev-Yol ve PKK davaları

11 sanığa idam cezası

Askeri Yargıtay, yasadışı PKK üyesi oldukları ve çeşitli eylemlere karıştıkları için idam kararı verilen sanıkların 9'u için bu cezayı onayladı. Eskişehir Dev-Yol davasında ise askeri mahkeme, 2 sanık için idam cezası verdi.

Haber Merkezi — Askeri Yargıtay, yasadışı PKK üyesi oldukları ve çeşitli eylemlere karıştıkları iddiası ile ölüm cezasına çarptırılan 9 sanık için, Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemesi tarafından verilen kararı onayladı. Eskişehir Dev-Yol davası ise dün sonuçlandı ve 4. Kolordu askeri Mahkemesi iki sanık için ölüm cezası verdi.

Askeri Yargıtay 3. Dairesi PKK - Diyarbakır, Urfa, Siirt ve Mardin gruplarıyla ilgili

(Arkası Sa. 14, Sü. 2'de)

İstanbul Adliyesi tarafından 1980 yılından beri verilen "müsadere" kararları sonucu adliye depolarında biriken 39 bin 28 kilo kitap, dergi, günlük gazete 18 Aralık 1986'da 5 kamyona yüklendi, SEKA fabrikasına gönderildi. Yayınlar, kâğıt hammaddesi olmak üzere imha edildi.

ŞENOL KONUKÇU

1980 yılından bu yana İstanbul Adliyesi mahkemelerinin verdiği "müsadere" kararları gereğince 39 bin 28 kilo ağırlığındaki kitap, dergi, günlük ve haftalık gazete SEKA'da imha edildi.

18 Aralık 1986 tarihinde 5 kamyona yüklenerek imha edilmek üzere Türkiye Selüloz ve Kâğıt İşletmeleri Müessesesi'ne (SEKA) gönderilen yayınlar arasında 126 ayrı kitap, 38 aylık ve haftalık siyasi derginin 80 sayısı, 23 ayrı magazin dergisinin 60 sayısı, 68 adet seks kitabı, Güneş, Tan ve 24 Saat gazetelerinin bazı sayıları yer alıyor. İmha edilen yayınlar arasında ayrıca Türkiye İşçi Partisi'nin (TİP) 1977 yılı takvimi, Lokum adlı 1980 yılına ait takvim ile Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi'nin 58. fasikülü ve Resimli Cinsel Bilgiler Ansiklopedisi'nin 1. cildi de bulunuyor.

Altı yıldır İstanbul Adliyesi Emanet Bürosu'nun deposunda biriken yayınlardan, haklarında mahkemelerce verilen "müsadere" kararları kesinleşmiş olanlar 2 ay önce depodan kamyonlara yüklenip SEKA'ya gönderildi. İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'nın 9 daktilo sayfası tutan 336 maddelik imha edilen yayınlar listesinde, bazı kitaplar için tek tek isimleri belirtilmeksizin "sol kitaplar", "sol yayınlar", "muhtelif yayınlar" gibi ibareler kullanıldı.

336 maddelik imha edilen yayınlar listesinin yaklaşık üçte birini siyasi nitelikli kitaplar oluşturuyor. Tespit edebildiğimiz 126 ayrı kitabın her birinden yüzlercesi imha edilen yayınlar arasında bulunuyor. Mahkemelerce "komünizm propagandası yapmak, laikliğe aykırı propaganda yapmak, yasanın suç saydığı fiili övmek, müstehcen yayın yapmak, bölücülük yapmak" gibi suçlamalarla haklarında dava açılıp "müsaderesine" karar verilen yayınlar arasında, tanınmış yazarların kitapları ve klasikler de yer alıyor. Yazarları, çevirmenleri ve yayıncıları da ayrıca cezalandırılan kitapların listesi şöyle. (Alfabetik sıraya göre):

Arnavutluk Emek Partisi'nin İnşası ve Yaşantısı / Az Gelişmiş Ülkelerde Sosyalizmin Kuruluşu ve Geçiş Ekonomisi / Afgan Devrimi ve Emperyalizmin Eleştirisi / Az Gelişmiş Ülkelerde Av-

(Arkası Sa. 14, Sü. 6'da)

Bilim Dünyasını Bu Cumartesi İzleyin.

Cumhuriyet artık her Cumartesi bir Bilim-Teknik dergisi çıkarıyor.

Bilgisayar, tıp, biyoloji, astronomi, fizik, matematik, iletişim, elektronik, astro fizik, biyo kimya, jeoloji, zooloji, botanik ve diğer bilim dallarında yeni olan ne varsa, bu dergide.

Cumhuriyet Bilim Teknik'te, çağımıza damgasını vurmuş bilim adamlarının portreleri, bilimde devrim yaratan buluş ve keşiflerin öyküleri de var.

Ayrıca, Cumhuriyet Bilim Teknik'te her Cumartesi bilimsel bulmaca, düşün bul köşesi, bilimsel yayınlarla ilgili tanıtım yazıları ve konferans toplantı köşelerini de izleyebilirsiniz.

Cumhuriyet Bilim Teknik, bilimin ışığını evinize getiriyor.

Bu Cumartesi ve her Cumartesi Cumhuriyet'le birlikte.

Cumhuriyet BİLİM TEKNİK

Program taslağı, MKYK'nin tartışmasına açıldı

SHP: Düşünce suçuna hayır

Özgürlük: *Yasama gücü, hukuk ilkelerine aykırı yasa yapamamalıdır. SHP, düşünce suçunun varlığını kabul etmemektedir. Düşünce suçu oluşturan yasalar yürürlükten kaldırılacaktır. DGM'ler kaldırılacaktır.*
Ekonomi: *Dış borçlanmada devletten devlete kredilere ağırlık verilecek, döviz kuru dengeli tutulacak, reel faiz oranları tasarrufu arttıracak düzeye gelecek, enflasyonu engellemek için kamu açığı azaltılacak.*
Çalışma: *Asgari ücretten vergi alınmayacak, Toplusözleşme Grev ve Lokavt Yasası yürürlükten kaldırılacak. Haftalık çalışma süresi kısaltılacak, sendikal örgütlenmenin engelleri anayasadan kaldırılacak.*
Tarım: *Bölgesel kalkınma planları yapılacak, çiftçilerin tek tip üretimde bulunmaları sağlanacak. Tarım ürünlerini, üretici kooperatiflerinin ihraç etmesi sağlanacak, krediler tek elden yürütülecek.*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — SHP'nin Program Geliştirme ve Somutlaştırma Komisyonu'nca hazırlanıp, MKYK'nin tartışmasına açılan "Program Taslağı", toplumsal yapı, ekonomik örgütlenme ve siyasal yapılaşma konusunda bazı köklü değişiklikleri öneriyor. Düşünce suçunun varlığının kabul edilmediği belirtilen taslakta, düşünce suçunu cezalandıran hukuk kurallarının da kaldırılacağı vurgulanıyor.

Taslakta, ekonomi politikasında Özal'ın uyguladığı ekonomik modele karşı devletçiliğe ve kooperatif örgütlenmesine ağırlık verilirken, özelleştirilecek ve satılacak KİT'lerin, SHP iktidarında satış bedeliyle geri alınacağı savunuluyor. Taslak, asgari ücretten vergi alınmayacağını, fonların kaldırılacağını ve Hazinenin yeniden

(Arkası Sa. 15, Sü. 1'de)

SHP'DE PROGRAM, KOMİSYONDA GÖRÜŞÜLÜYOR
15. Sayfada

Kalemli ile sağlık sohbeti

'Tıp hukuku kuruyoruz'

Mustafa Kalemli'den: *Türkiye'de her şeyin hukuku var, tıp hukuku yok. Şimdi bir çerçeve yasası ile onu getiriyoruz. AIDS konusunda herkesin bilgili olması lazımdır. Otelcilik okullarında okuyan gençleri eğiteceğiz. Şu anda 16 AIDS vakası var. AIDS'li hastaların teşhirine kesinlikle karşıyım. 3-4 aydır sağlık sistemimize bir hareketlilik geldi. Şikâyet olan yerde çözüm vardır.*

YALÇIN DOĞAN

ANKARA — Son günlerde sağlık sorunları, belki biraz da dünyanın yeni hastalığı AIDS'in etkisiyle güncellik kazandı. AIDS konusunda çeşitli açıklamalar birbirini izlerken, konuya biraz daha yakından bakmak amacıyla Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mustafa Kalemli ile bir söyleşi yaptık. Ancak, sadece AIDS'i sormak istemedik. Sağlık denildiğinde, akla ilk gelen "klasik bir soruyu" da Sağlık Bakanı Kalemli'ye yöneltmeyi düşündük.

"Hastane-vatandaş ilişkileri, hastanelerin durumu" gibi klasik soru yanında, AIDS'le ilgili sorularımıza Sağlık Bakanı Mustafa Kalemli şu karşılıkları verdi:

" — Sayın Bakan, hemen her Sağlık Bakanı aynı soruyla karşılaşıyor önce. Vatandaşların hastanelerden yakınması... Hastanelerin pisliği, ameliyatlarda gazlı bez unutulması, ameliyat sonrası bakımın özenle yürütülmesi gibi yakınmalar... Bunlar

(Arkası Sa. 17, Sü. 3'de)

DETERJAN ÜRETİCİLERİ LAB DAMGASI HAKSIZ
KİMYA MÜHENDİSLERİ İÇME SUYUNDA 61 KAT FAZLA DETERJAN VAR
17. Sayfada

Sözleşmeli personele ayıklama formülü

Devlet Bakanı Tınaz Titiz'in önerdiği yeni sözleşmeli personel rejimine göre, bu tür personelin her yıl yüzde 10'luk en başarısız bölümünün işten atılması ya da sözleşmelerinin askıya alınması öngörülüyor.

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu) — Ekonomik İşler Yüksek Koordinasyon Kurulu, Devlet Bakanı Mustafa Tınaz Titiz tarafından sunulan yeni sözleşmeli personel rejimi taslağını inceliyor. Yeni taslakta sözleşmeli personel kadrolarının en başarısız olarak değerlendirilen yüzde 10'luk bölümünün her yıl yenilenmesi ve ücretlerin çalışanların liyakat ile kıdemleri göz önünde tutularak belirlenmesi öneriliyor.

Ekonomik İşler Yüksek Koordinasyon Kurulu'nun

(Arkası Sa. 16, Sü. 3'te)

BAŞBAKAN GAZETECİLERLE - Başlangıçta tek bir gazeteciyle görüşmesine izin verilen Başbakan Özal'ın daha sonra TRT ekibi ve a.a. muhabiriyle görüşmesine izin çıktı. Ameliyata girmeden önce basın toplantısı yaptığı Methodist Hastanesi'nin 12. katındaki odaya, Semra Özal'ın kolunda giren Başbakan ile TRT ekibi arasında epeyce mesafe bırakıldı. Sırtında lacivert çizgili ipek robdöşambrıyla kameranın karşısına çıkan Özal'ın neşeli, ancak heyecanlı ve yorgun olduğu gözlendi. (Fotoğraf: a.a.)

Özal yorgun, ama neşeli

Houston'da geçirdiği ameliyatın ardından dün ilk kez televizyon kamerasının karşısına geçen Başbakan Özal, bundan sonra daha güçlü hizmet etmeyi amaçladığını belirterek, sağlık durumuyla ilgilenen herkese teşekkür etti.

GÜNAY ATILGAN'ın haberi 14. Sayfada

ÖZAL'IN AMELİYAT FİLMLERİ ÇALINDI
İCRAATIN İÇİNDEN TELAŞI
14. Sayfada

Köyişleri Bakanı Doğan: Göç yok, araştırma var

'Göç uzun iş'

Doğan'dan: *Orman dışına çıkarılacak arazi 126 bin hektar. Yaptığımız tebligat değil. Tebligat, vatandaşı göçe zorlamak olur. Biz sadece duyuru yapıyoruz. Amacımız, vatandaş böyle bir şeyi istiyor mu, istemiyor mu anlamak. Vatandaş talep edecek, araziden yararlanmak isteyecek, biz de elimizde yeterli arazi var mı yok mu, bakacağız. Eğer gitmek istemezse zorlama olmayacak. Daha bu ilk aşama. Çok işimiz var.*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Tarım, Orman ve Köyişleri Bakanı Hüsnü Doğan, birçok ilde köylere yapılan "göç tebligatı" ile ilgili olarak Cumhuriyet'in sorularını yanıtladı. Bakan Doğan, "Bizim yaptığımız tebligat değil, tebligat vatandaşı göçe zorlamak olur, biz sadece duyuru yaptık" dedi ve bunun amacını "vatandaşın göç konusunda talebinin olup olmadığının öğrenilmesi" biçiminde açıkladı. Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı, "Duyurular Türkiye'nin dört bir tarafına gitti, belli bir bölgenin seçilmesi asla söz konusu değil" diye konuşurken, bu konudaki çalışmaların "siyasi bir yönünün olmadığını" da bildirdi.

Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı Hüsnü Doğan'a yöneltilen sorular ve yanıtları şöyle:

— Bazı köylerin bir bölgeden bir başka bölgeye göç ettirilmesinin amacı nedir?

DOĞAN — Fundalık ve makiliğin tarıma açılması için bir kolaylık getiriyoruz. Orman içinde tarıma elverişli araziler var, tarıma açılması söz konusu. Bu tarıma açılan araziler de öncelikle orman köylülerine verilecektir. Kanunlara göre orman sayılan yerlerde tarıma dönüştürülecek uygun alanlar varsa bunlardan yararlanacaklar. Bu, anayasanın 169 ve 170. maddelerinde dile getiriliyor.

— Bu arazilerin toplamı ne kadar?

DOĞAN — 126 bin hektar arazinin orman dışına çıkarılma-

(Arkası Sa. 15, Sü. 7'de)

Dışişleri Bakanı Halefoğlu'nun Fransa gezisi başladı

AET'ye Paris desteği

Halefoğlu, Fransa Başbakanı Jacques Chirac'a Türkiye'nin 1987'de AET'ye tam üyelik başvurusu yapacağını söyledi. Chirac, Türkiye'nin başvuruyu yapması halinde Fransa'nın "sorun çıkarmayacağını" söyledi.

SABETAY VAROL

PARİS — Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'nun resmi Fransa gezisi dün Başbakan Jacques Chirac, Dışişleri Bakanı Jean-Bernard Raimond ve Savunma Bakanı André Giraud ile görüşmesiyle başladı.

Dışişleri Bakanı Halefoğlu, Fransa Başbakanı'na Türkiye'nin 1987 yılı içinde AET'ye üyelik başvurusu yapacağını belirterek muhalefet partileri, sendikalar, işadamları ve basının bu konuda fikir birliği içinde olduklarını ve hatta hükümete baskı yaptıklarını söyledi. Halefoğlu'nun bu sözlerine Başbakan Chirac şu karşılığı verdi:

"1. Üyelik için başvuruda bulunmaya hakkınız var. 2. Türkiye'de AET üyeliğinin çok büyük bir kesimin arzusu olduğu anlaşılıyor. Avrupa'da iki fikir çarpıştı. Dar Ortak Pazar, Geniş Ortak Pazar. Geniş Ortak Pazar fikri kazandığına göre bu size daha da fazla hak kazandırır. Her halukârda Fransa sorun çıkarmayacaktır.

Zamanlaması sizin karar vereceğiniz bir şey. Ancak 1987 çok zor bir yıl. Biliyorsunuz, topluluğun bütçe-

(Arkası Sa. 14, Sü. 1'de)

Atina'da Türk elçiliğinin yanına Kıbrıs anıtı

Atina'daki Türkiye Büyükelçiliği'nin yanında Kıbrıslı Rum kadınlarca uygulanan çadır protestosu devam ediyor.

STELYO BERBERAKİS

ATİNA — Atina'da Türk büyükelçiliğinin yanında kurulan Kıbrıslı Rum kadınlarının çadırı Türkiye'yi protestonun ikinci haftasında.

Çadırı ziyaret eden Atina'nın yeni Belediye Başkanı Miltiades Evert, çadırın bulunduğu Ripillis Meydanı'na "1974'te Kıbrıs'ta

(Arkası Sa. 17, Sü. 8'de)

Kitap İmha Edebilmek...

Şu günlerde Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu, resmi bir ziyaret için Paris'te bulunuyor. Gezisinin amaçlarından biri de Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na bu yıl içinde yapacağı tam üyelik başvurusuna destek sağlamaktır. Sayın Halefoğlu, Fransız Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nde verdiği konferansta, ülkemizin Avrupa Topluluğu'nun dışında kalamayacağını vurgulayarak, şu noktaların altını çizmiştir:

"Çeşitli Batı örgütlerine katılarak Avrupa'nın boyutlarını genişleten Türkiye'nin, Avrupa siyasal ve ekonomik bütünleşmesinin dışında kalması düşünülemez (...) Bölgenin tek laik ve demokratik ülkesi olan Türkiye, Batı için büyük ve önemli bir kazdır. Bu özelliğiyle Avrupa çoğulculuğuna zenginleştirici katkılarda bulunmaktadır..."

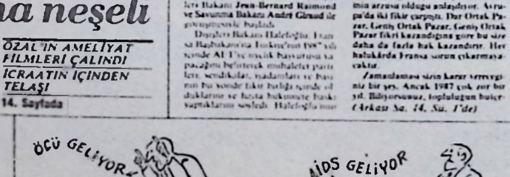
(Arkası Sa. 14, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

Cinnet!

Eskişehir'de cinnet getiren 27 yaşındaki Necip Demir adlı genç, annesini, babasını, ağabeyini, kızkardeşini ve iki gün önce kendisini okuttukları hocayı boğazlarını keserek öldürdü. Necip Demir, daha sonra emniyete giderek teslim oldu.

10. Sayfada

Ağca'nın ailesi Vatikan'da

18 şubat

Haber Merkezi — 1981 yılında Papa II. Jean Paul'e suikast girişimi nedeniyle İtalya'nın başkenti Roma'da ömürboyu hapis cezasına çarptırılan terörist **Mehmet Ali Ağca**'nın annesi ve erkek kardeşi, kendisini ziyaret etmek üzere Roma'ya gittiler. Ağca'nın annesi ve kardeşinin Papa'yı da ziyaret ederek, olaydan üzüntü duyduklarını söyleyecekleri bildiriliyor.

Associated Press ajansının haberine göre Ağca'nın annesi **Müzeyyen Ağca** (50) ve kardeşi **Adnan Ağca** (28), dün İstanbul'dan Roma'ya geldiler. Beraberlerinde Ağca'nın amcası olduğunu söyleyen 55 yaşındaki **Celal Arif Çetin**'le birlikte Roma'nın Leonardo Da Vinci Havaalanı'nda gazetecilerin sorularını cevaplayan Ağca'nın yakınları **"Mehmet Ali'yi ziyaret etmeye çalışacağız. Ayrıca bir randevu ayarlayabilirsek Papa Jean Paul'ü de ziyaret edip ondan bağışlama dileğinde bulunacağız"** şeklinde konuştular.

13 Mayıs 1981'de Vatikan'ın St. Peter meydanındaki ayin sırasında Papa'ya suikast girişiminde bulunarak yaralayan Mehmet Ali Ağca, bu eylemi nedeniyle İtalya'da yargılanarak ömür boyu hapis cezasına çarptırılmıştı. Papa II. Jean Paul, suikast girişiminden 5 gün sonra hastanede, Ağca'yı bağışladığını açıklamış, bundan 2 yıl sonra da 1983 yılının aralık ayında Mehmet Ali Ağca, Rebibbia Cezaevi'ndeki hücresinde Papa'yla gizli bir görüşme yaparak af dilediği açıklanmış, ancak Ağca ile Papa'nın ne konuştukları basına açıklanmamıştı.

Bir TV dizisi Amerika'yı karıştırdı

18 şubat

WASHINGTON (Cumhuriyet) — Amerika'nın önde gelen televizyon şirketlerinden **ABC'nin hazırladığı ABD'nin nükleer savaş olmadan Sovyet işgaline uğradığı düşsel bir dönemi anlatan "Amerika"** adlı dizi film, farklı tepkilere yol açtı. Önceki gece gösterilmeye başlanan ve yedi gün sürecek olan toplam 15 saatlik dizi, hem sağdan hem soldan eleştirilere uğradı. Sol çevreler filme soğuk savaş kışkırtıcılığı gerekçesiyle karşı çıkarken sağ çevreler de Amerikan toplumunun Sovyet sistemi önünde zayıf düştüğünü gösterdiğini ileri sürerek ağır eleştirilerde bulundular. Atlanta'daki 24 saat haber yayını yapan Conn adlı TV kuruluşunun sahibi Ted Turner, ki bayağı tutucu görüşleriyle tanınır, Sovyetler'i güçlü, Amerikalıları güçsüz gösterdiği gerekçesiyle diziye saldırdı ve kendisinin bunun tam karşıtı yeni bir film çevirmeye girişeceğini açıkladı.

Dizinin yazarı ve yönetmeni **Donald Wyre**, filmde anti-Sovyet tavırdan çok yurtseverlik, kişisel özgürlükler gibi Amerikalıları ilgilendiren konulara ağırlık verdiğini belirtmekte. Yönetmen Wyre **"Sovyetler'i ben bu filmde bir araç olarak kullandım. Anlatmak istediğim demokratik sistemde yaşayan Amerikan halkının totaliter bir yönetim altına girdiğinde sahip olduğu özgürlükler ve demokratik değerleri yitirmesi halinde nasıl tepki göstereceğini irdelemekti"** şeklinde konuşmakta. Filmin başoyuncusu ve Sovyetler'e karşı Amerikalıların direniş hareketini örgütleyen lider rolündeki şarkıcı **Kris Kristofferson** ise, kendisinin liberal görüşlere sahip bir kişi olduğunu vurguladıktan sonra, **"Filmde beni ilgilendiren, yurtseverlik konusunu işlemekti. Yoksa Rusları bir şeytan imparatorluğu olarak görmüyorum. Üstelik Rusların şimdi savaşı önleme konusunda Amerikalılardan daha doğru davrandığı kanısındayım"** demekte.

Sağcı çevrelerin filme karşı çıkmalarına yol açan noktalardan biri de Sovyet işgal birliklerinde görev yapan bir istihbarat subayının kimliğinde Amerikalılara beklenmedik biçimde sempatik gelen bir tip çizilmesi.

KIBRIS SORUNU

ABD'de farklı tepkilere yol açan TV dizisi "Amerika", Kıbrıs sorununu da ekranlara getirdi. Dizinin ilk başladığı gece reklamlarda Kıbrıs'ın Türkiye'nin işgali altında olduğunu iddia eden bir paralı propa-

ganda filmi Amerika'daki Türk kuruluşlarının tepkisine yol açtı. ABC Televizyonu'na başvuran Türk kuruluşları, filmdeki düşsel Sovyet işgali altındaki ABD olayı ile Türk işgali altındaki Kıbrıs arasında bir bağlantı kurularak hazırlanmış bir reklam filminin gösterilmesinin amaçlı olduğunu vurguladılar ve kendilerine açıklama hakkı verilmesini istediler.. ABC Televizyonu'nun Washington istasyonu, önceki gece dizinin hemen ardından yayımladığı haber programında Kıbrıs sorununa yer verdi. "Amerika" dizisinin Kıbrıs adasındaki çatışmayı gündeme getirdiğinin vurgulandığı haber programda önce Rumların reklam filmi anımsatıldıktan sonra Kıbrıs Rum ve Kıbrıs Türk sözcülerinin görüşleri kendi ağızlarından verildi. İki tarafın farklı görüşleri arasında tarafsız kalmaya özen gösteren ABC Televizyonu, Kıbrıs sorununun henüz çözülemeyen zor bir sorun olduğu yargısında bulunarak haberini noktaladı.

Günlük gazeteler, haftalık ve aylık dergiler 'Muzır Yasası'nın tehdidi altında

57 muzır davası

ŞENOL KONUKÇU / *20 şubat*

1117 sayılı **"Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Yasası"**nın yürürlüğe girdiği 12 Mart 1986 tarihinden bu yana, yalnızca İstanbul Merkez Adliyesi ile Şişli Adliyesi basın savcılıklarınca 5 günlük gazete ile 12 haftalık ve aylık dergi aleyhine 57 **"muzır davası"** açıldı. Bunun yanı sıra, Başbakanlık Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu kararıyla birçok yayın **"poşet"**'te satılmak durumunda kaldı. Kitapların yanı sıra birçok kartpostal da **"muzır"** sayılarak bunların basımcıları ve satıcıları hakkında yüksek para cezaları uygulandı.

Bu arada tiyatro oyunları ve filmler de yasalara ya da sansür yönetmeliklerine takılıyorlar. Bunların son zamanlardaki en çarpıcı örnekleri **Ferhan Şensoy**'un **"Muzır Müzikal"**'i, Şehir Tiyatroları'nın oynadığı **"Binbir Gece"**, **Başar Sabuncu**'nun **Pınar Kür**'ün romanından uyarladığı **"Asılacak Kadın"** ve **Pink Floyd**'un **"Duvar"**'ı. Ferhan Şensoy'un **"Muzır Müzikal"**'i, **"müstehcen ve dini tahkir edici"** nitelikte bulunarak hakkında dava açıldı. Şehir Tiyatroları'nda oynanan **"Binbir Gece"** adlı oyunun oyuncuları ise **"edep dışı"** sözler sarf ettikleri gerekçesiyle 1500'er lira para cezasına çarptırıldılar. Bursa Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği (BUFSAD) tarafından gösterilirken polis tarafından el konulan Pink Floyd'un **"Duvar"** adlı filmi hakkında takipsizlik kararı verildi, Başar Sabuncu'nun Pınar Kür'ün kitabından uyarladığı **"Asılacak Kadın"**, Denetleme Kurulu'nca yasaklandı.

Günlük gazete ve dergilerin sahipleri ile sorumlu yazı işleri müdürleri aleyhine açılan **"Muzır davaları"**nda, her bir dava için gazete sahibinin, en yüksek tirajlı gazetenin günlük ortalama satış bedelinin yarısından az olmamak üzere 5-15 katı para cezasına çarptırılması öngörülürken, Anayasa Mahkemesi'nce en yüksek tirajlı gazetenin baz alınması koşulu kaldırıldı ve davaya konu gazetenin kendi tirajı baz alındı. Buna göre eskiden 350 milyon liraya varan para cezası söz konusuyken, bu miktar özellikle tirajı az yayınlar için düşürülmüş oldu.

Günlük gazeteler için en fazla **"muzır davası"** açılanlar, **Tan** ve **Sabah** gazeteleri. Tan gazetesinin 21 ayrı sayısı için 19, Sabah gazetesi için 9, **Günaydın** gazetesi için 5, **Güneş** gazetesi için 2, **Hürriyet** gazetesi için 1 **"muzır davası"** açılmış durumda. Aylık magazin dergilerinden **Playboy**'a 5, **Playmen**, **Erkekçe** ve **Bravo** dergilerine ise 1'er dava açıldı. **Nokta**, **Yeni Gündem** ve **Video Haber** dergilerinin de 1'er sayısı hakkında **"muzır davası"** açılırken, **Sabah Yıldızı** hakkında 4, **Hafta Sonu** hakkında 4, **Süper Gazete** ve **Haftanın Sesi** hakkında da 1'er dava bulunuyor.

Yasa çıktığından bu yana Tan gazetesi aleyhine 19 dava açıldı.

NETAŞ'ta işbaşı

20 şubat

İş-Sendika Servisi — NETAŞ'ta önceki gün anlaşma sağlanmasının ardından dün grev pankartı indi ve üretim başladı. "12 Eylül 1980 sonrasının en büyük grevi"ne 93 gün önce coşkuyla başlayan işçiler, bu kez imzalanan toplusözleşmenin getirdiği hakların sevinciyle işbaşı yaptılar. Sabahın erken saatlerinde Otomobil-İş'in Ümraniye şube binası önünde toplanmaya başlayan işçiler, saat 9 sıralarında, önde sendikalarının merkez ve şube yöneticileri olmak üzere, yaklaşık 1 km. ilerdeki NETAŞ'ın fabrikasına yürümeye başladılar. İşçi kalabalığı, trafiğin bir süre tıkanmasına yol açtı. İşçiler fabrika önünde toplandıktan sonra, Otomobil-İş Genel Başkanı **İlhan Dalkılıç** ile Genel Sekreter **Celal Özdoğan**, grev pankartını indirdiler. Dalkılıç pankartı indirirken **93 gün önce astığım bu pankartı indirmiyorum, emanet olarak alıyorum. Gerektiğinde diğer grevlerde asmak üzere...**" dedi. Pankartın indirilmesinden sonra işçiler, grev başlangıcında yasa ile yasaklanmış olması nedeniyle yapamadıklarını yaptılar. Davul zurna eşliğinde halay çektiler ve bu şekilde fabrika kapısından içeri girmeye başladılar. Grevin başladığı 18 kasımda olduğu gibi işçiler yine işyeri kafeteryasında toplandılar. Burada sendika yöneticileri, toplusözleşme ile sağlanan haklar konusunda bilgi verdiler. NETAŞ grevinin işyeri boyutlarını aşarak tüm Türkiye'ye mal olduğunu, ulusal ve uluslararası işçi

dayanışmasına örnek oluşturduğunu savundular.

NETAŞ işçileri, bu konuşmaların sonunda Derby Lastik Fabrikası'nda 1200 işçinin katılımıyla 65 gündür sürdürülen grevi destekleme kararı aldılar. Daha sonra da iş elbiselerini giyip 3 ayı aşkın bir süre uzak kaldıkları makine ve tezgâhların başına geçtiler. NETAŞ Genel Müdürü L.A. Cox, **"uzun ve üzücü"** olarak nitelendirdiği grevin sona ermesinden memnun olduğunu belirterek **"Anlaşma iki taraf için de iyi ve makul bir anlaşmadır. Ne yazık ki bu anlaşma 6 ay önce yapılamadı"** dedi.

GREVİN ÖYKÜSÜ

Bağımsız Otomobil-İş Sendikası ile NETAŞ işvereni arasında önceki gün varılan anlaşma sonucunda taraflar, uyuşmazlıkta en son istedikleri rakamların ortalamasında bir noktada uzlaştılar. Birinci yıl için öngörülen %40.5 zam, saat ücreti ortalaması 608 lira olan işyerinde ortalama ücreti 854.74 liraya çıkarmış oluyor. En son uyuşmazlık noktasında işveren saat ücret ortalamasının 803 lira, sendika ise 912 lira olmasında ısrarlı kalmışlardı. Varılan anlaşma ile NETAŞ'ta MESS ortalamasının oldukça üstünde olan ücret ortalaması düzeyi böylece korundu.

NETAŞ grevinin ekonomik portresi ise, işveren kaynaklı rakamlara göre, işçi başına 1 milyonu bulan bir gelir kaybını, işveren için ise 2 milyara varan bir kâr kaybını ya da 40 milyara varan bir satış geliri kaybını ortaya koyuyordu.

18 Kasım 1986 günü grevin başladığı NETAŞ'ta, grev süreci kamuoyunu yakından ilgilendiren grev hakkına ilişkin yoğun tartışmalarla geçti. İlk yasal engelleme, bağımsız Otomobil-İş'e göre işyerinin pazarlama bölümünün yasal boşluklardan yararlanılarak grev dışı bırakılması ile başladı. Grev hakkının kullanımına ilişkin yasa boşlukları ya da çelişkili yasa hükümleri, grev süresince işveren-sendika arasında, bölge çalışma müdürlüğü, emniyet, valilik yetkililerinin karıştıkları sık sık da yargının konusu olan bir yığın uyuşmazlık ve hukuksal tartışmanın sürüp gitmesine neden oldu.

Bağımsız Otomobil-İş, grev fonunun kısıtlı olması nedeniyle greve katılan işçi üyelerine grev süresi içinde 20'şer bin lira ücret ödedi.

Kamuoyunun sürekli ilgisini çeken NETAŞ grevi süresince, kamuoyu da **"grevin yanında olanlar"** ve **"olmayanlar"** diye ikiye ayrıldı. SHP Genel Başkanı'nın grevi ziyaret edip grev gömleği giymesi ile bu konuda başlayan tartışmada, grevci işçilerin yanında olanlar, grev yerini ziyaret ederek desteklerini ortaya koymaya çalıştılar. Ancak özellikle Türk-İş ve bağlı sendikaları başta olmak üzere sendika yönetimlerinin greve desteği soyutta kaldı.

NETAŞ grevi, çektiği yoğun kamuoyu ilgisi ve getirdiği tartışmaları ile bir yandan **"Bu yasalar ile grev yapılamaz"** deyip 3 yıllık uygulamada havlu atmış kenarda bekleyen sendikacıları açmaza düşürdü. Çok zor da olsa bu yasalarla da grev hakkının kullanılabileceğini ortaya koydu.

Kimya Sanayicileri Derneği Başkanı Alber Bilen:

Deterjanda asıl sorun, çevre kirlenmesi

ZAFER ARAPKİRLİ / *20 şubat*

Kimya Sanayicileri Derneği Başkanı **Alber Bilen,** deterjan üretiminde kullanılan hammaddelerden DDB ve LAB'ın birbirine tercih edilirken, çevre kirliliği ve korunmasının ön planda düşünülmesi gerektiğini belirterek, **"Bunların her ikisi de kanserojen maddeler değildir. Ancak bileşiminin daha kolay çözülen elementlerden oluşması nedeniyle LAB'ın kullanılması daha yararlıdır"** dedi.

Yaklaşık 40 yıldır kimya sanayiinde aktif olarak görev almış bulunan ve bu sektörde üretim yapan önde gelen firmalarda yöneticilik yapmış bulunan Alber Bilen, temizlik maddelerinin üretiminde kullanılan birçok bileşiğin çevre kirlenmesi açısından benzer etkileri olduğunu kaydetti.

"Sabunda da, deterjanda da, şampuanlarda da, hatta diş macunlarında da kullanılan bazı maddeler, gerekli arıtma sistemlerinde, atıkları temizlenmedikçe çevreyi kirletirler" diyen Bilen, önemli olanın bunu önlemek olduğunu da belirterek, **"Yoksa, bu ürünlerin insan sağlığına zararlı veya kanserojen etkisi söz konusu değildir"** şeklinde konuştu.

Piyasada satılan deterjanlarda kullanılan DDB **(dedosil benzer) adlı maddenin kanserojen etkileri bulunduğu ve bu nedenle vakit geçirilmeden LAB (lineer alkil benzer)** kullanımına geçilmesi yolundaki tartışmalara ışık tutmak amacıyla konuşan Kimya Sanayicileri Derneği Başkanı Alber Bilen sorularımızı şöyle yanıtladı:

— Deterjan tartışmalarında, bu sektörde birçok firmanın temsilcilerinin de üyesi olduğu derneğinizin yaklaşımı nedir?

BİLEN — Derneğimiz bu konuda tamamen nötr olma durumundadır. Derneğimizin bünyesinde sabuncular da var, deterjancılar da var, muhtelif kimyevi maddeler üreten üreticiler de var. Bu nedenle problemi ilmi yönden ve sanayinin menfaatleri yönünden ele alırız. Ama buna bakarken hiçbir zaman insan ve çevre sağlığı ikinci derecededir diyen bir dernek değiliz. Bunun da kanıtı olarak, çok yeni olan derneğimizin, ilk düzenlediği seminerin 'çevre sorunları' konusunda olmasını gösterebilirim.

Türkiye'de maalesef çevrenin önemi geç anlaşılmıştır. Bunda hepimiz kabahatliyiz.

— Deterjanların çevre kirlenmesine etkisi nedir?

BİLEN — Önce, şunu ele alalım. Deterjan niçin çıktı? İnsanlar sabunu kullanırken niye deterjana kaydılar? İcatlar, insanların ihtiyacından çıkar. Tabii elyaflardan yapılan giysiler varken niye sentetik elyaflar çıktı? Bunların nedeni doğadaki, doğal hammaddelerin yeterli olmaması ve zamanla tükenmesidir. Sabunda da bir yağ problemi var. Genelde yemeklik yağların kullanıldığı bu sektörde, bir zaman sonra yağ bulamama tehlikesi olacaktı. Bugün dahi yeterli olmadığı için bir kısmını ithal ederiz. Onun için ham petrolden deterjan imali başlamıştır. Türk-

iye'de deterjan yapmak için TSE'nin standartları var. Örneğin bulaşık deterjanı için yüzde 15 DDB, yüzde 5 de etoksilat kullanma şartı getirilmiş. Üreticilerimiz bu standartlara uymak zorunda. Ama bunları kullanmak da neticede insanlara kalmış. İsteyen sabun kullanır, isteyen de deterjan kullanır. Bu, tüketicinin tercihine kalmış bir şey. Şimdi deterjan kullanımında çeşitli hammaddeler kullanılabilir. Bir tanesi DDB (dedosil benzen)'dir, öteki TPB tetapropylen benzol)dir, bir diğeri LAB (liner alkil benzen). Bunlar terkip itibarıyla farklı maddeler değildir. Bunlar birer organik halkalı yapıya sahiptir, DDB ve TPB sağlam, halkalı bir yapıya sahip olduklarından, parçalanması güçtür. LAB (lineer alkil benzol) ise düz bir maddedir, ucunda benzen halkası var, fakat parçalanması kolaydır.

1960'lı yıllarda Almanya'da, DDB ve TPB'nin bu özelliklerinden dolayı çevreye zarar veriyor dediler. Firmalara 5 sene müddet verdiler ve yeni bir madde bulun dediler. Sonunda LAB bulundu. Almanya'da bunlar yapılırken biz PETKİM'i kurduk.

— Peki o zaman bizim Petkim, neden bu yasaklanan maddeyi üretmeye başladı?

BİLEN — Bu, bir terch meselesidir. Fakat bir yatırım yapıldığı zaman, üretilen maddenin istikbalini de düşünmekte fayda vardır.

Duygu Asena'yla ilk kitabı "Kadının Adı Yok" üzerine:

Feminizm erkeği dışlamaksa ben feminist değilim

YURDAGÜL ERKOCA / *20 şubat*

Duygu Asena, AFA Yayınları'ndan çıkan ilk kitabı **"Kadının Adı Yok"**'ta kendi güçlülüğünü oluşturmaya çalışan bir kadının çelişkilerini, mücadelesini anlatıyor. Asena **"adı olmayan kadın"**'ı öykülerken erkekler kadar kadınları da sorguluyor. **"Aşk nedir?"**, **"Evlilik nedir?"** sorularına yanıt arıyor. Gelişim Yayınları'nın çıkardığı altı kadın dergisinin genel yayın yönetmenliğini üstlenen Asena, "Genellikle yazarlar ilk kitaplarında kendi yaşantılarından yola çıkarlar. 'Kadının Adı Yok' için de bu söylenebilir mi? Başka bir deyişle 'Kadının Adı Yok' otobiyografik bir kitap mı?" şeklindeki sorumuzu şöyle yanıtlıyor:

"Ben yalnızca ilk kitaplarda değil, bütün kitaplarda yazarın kendi yaşantısından bölümler olduğuna inanıyorum. Bu bölümler ilkte biraz daha fazla olabiliyor. Benimkinin de bir kısmında kendi yaşamımdan, çevremden parçalar var. Ama bütünü mü, böyle diyorsanız, kesinlikle hayır. Ama esinlenmeler var. Kişi tiplemeleri var. Ama tamamen kendi hayatım ve kendi hayatımdaki kişiler değil."

GÜVEN DUYGUSU

— Sayın Asena, siz başarılı bir iş kadınısınız. Kitaptaki 'adı olmayan kadın' da başarmak isteyen ve bu yüzden türlü güçlüklerle karşılaşan bir kadın. Siz de çalışma hayatınızda bu tür güçlüklerle karşılaştınız mı ya da karşılaşıyor musunuz?

ASENA — Bende, nereden geldiğini bilmediğim bir güven var. O güvenden ötürü bir güçlükle karşılaşmadım diyebilirm. Bunu yapabilirim diye o işe öyle sarılıyorum ki. Hiçbir erkekten yapamazsın, ben seni ezerim gibi tepki almadım. Bazen soruyorum kendime, **"Niçin bu kadar sorumluluk üstleniyorsun? Altı tane dergi yönetiyorsun, bir de kitap. Nerden çıktı bu? Bir erkeğin yaptığından on misli fazla mı enerji harcamalıyım? Onun için mi bunları yapıyorum"** diye. Sonuçta yapıyorum. Ama dediğim gibi, iş hayatında bir zorlukla karşılaşmadım şimdiye kadar. Ama çok çalıştım.

— Duygu Hanım, biraz damdan düşer gibi olacak, ama feminist misiniz?

ASENA — Herkes feminizmi istediği gibi yorumluyor. Feminizmin tarifi **"her alanda erkek - kadın eşitliği ve kadın haklarını savunmak"** ise -ki ben öyle görüyorum- evet, feministim. Yok radikal feministlermiş, yok sosyalist feministlermiş, ilgilenmiyorum. Ben eşitliği savunuyorum.

— Türkiye'deki feminist hareketi nasıl değerlendiriyorsunuz?

ASENA — Türkiye'de etkili bir feminist akım var diyemem. Bunu savunan bir avuç kadın, birtakım kavramlar yüzünden kendi aralarında bölünmüşler. Konuyu erkekle savaş, erkek düşmanlığı olarak görenler var. Ya da kadın üstündür diyenler... Bu tür kavgalar insanı feminizmden ürkütüyor. Eğer feminizm erkeği karşımıza almak, onu düşman ilan etmekse, ben o zaman feminst değilim. Erkek kadar kadının da değişmesi gerekir, bu bilinçlenme ve eğitim sorunudur.

AŞK BİR HEYECAN

— Kitabınızda "âşk"'a da değiniliyor, "Âşk nedir?" sorusuna yanıt arıyorsunuz. Nedir sizce âşk?

ASENA — Âşkı önemsiyorum, âşkı bir heyecan diye tanımlıyorum. Hayatın her devresinde heyecanı ve monotonlaşmamayı çok önemli görüyorum. Aşk bir heyecan ve insanı canlı kılan bir şey. Bu heyecan bittiği zaman aşk da bitiyor. Mutlaka kesinkes bitiyor. Ama ondan sonra ilişkiyi sürdürmek sizin kararınız. Ya sevgi dolu heyecansız bir birliktelik ya da sürekli heyecanlı ve aşklı birliktelik.

— Kitabınızda evlilik de sorgulanıyor. Evlilik konusunda düşünceleriniz nedir?

ASENA — Evlilik olsun, birlikte yaşamak olsun, insanların her şeylerini ortaya dökerek tüm açıklığıyla aynı evde yaşamalarına karşıyım. Bunun insanın doğasına aykırı olduğuna inanıyorum. Ve çok uzun yıllar aynı evde yaşayan insanların mutlu olmadıklarına eminim. Evlilikte bir gizlilik ve saklılık olmaması, istenmeyen tarafların görülmesi, insanları dışarıya yöneltiyor. Ancak evlilikte de sahibiyet duygusunun olmaması, insanların kendi dünyalarını ya-

ratabilmeleri, belli oranda kendilerine ait özel bir yaşamlarının olması, sağlıklı bir beraberlik yaratabilir. Özen göstermek de evliliği sürdürebilmek için gereklidir.

EZİK VE İKİNCİ SINIF

— İçinde bulunduğu durumdan ötürü, erkek kadar kadını da sorumlu tutuyorsunuz...

ASENA — Kadın sorununda tüm insanları suçluyorum. Bunların nedenlerine girmeyelim, çok uzar. Hatta erkekten önce kadını suçluyorum. O kadar ezik ve o kadar ikinci sınıflığına inanmış ki... Ama eğitimden, ama geleneklerden... Bu yüzden kadını suçluyorum. Erkek, karşısında inanmış bir kadın görünce, "**Hayır şekerim, sen de bizimle eşitsin**" demiyor. En azında dünyanın yarısı onlara rakip değil. En azından ona hizmetle koşullandırılmış yüzde elli bir insan grubu var.

— Son bir soru. "Kadının Adı Yok" edebi kaygıların ötesinde kadın gerçeğini vermek amacıyla yazılmış. Bu kitabın arkası gelecek mi?

ASENA — Kitabım edebidir, değildir, bunun kararını ben veremem. Her yazan kişi elbette edebi olması gibi bir kaygı taşır. Bundan sonra roman yazacağım. Bunu da roman olarak yazmak istedim, ama yaptığım bir şeyin hemen ortaya çıkmasına alışmışım meslek olarak. Bu böyle, pür telaş çıksın istedim. İstediğim şey, okunsun, anlaşılsın, insanlar içinde kendilerini bulabilsinler. Bundan sonra ciddi bir şekilde roman yazmayı düşünüyorum. Üç kuşak kadını anlatacağım.

'Kürt Yurtsever Birliği' üstlendi

Irak'ta Türk mühendis kaçırıldı

21 şubat

Haber Merkezi — Irak'ın kuzeyinde faaliyet gösteren Kürdistan Yurtsever Birliği adlı örgüt, bu ülkede kurulu bir Türk firmasının şantiyesine düzenlediği saldırıda bir Türk, biri Alman iki mühendisi kaçırdı.

ENKA Holding'e bağlı ENKA Teknik'in Bağdat yakınlarındaki Taşlıca Çimento Fabrikası'nın Bakım Müdürü **Atilla Çelikel** ile Federal Alman mühendis **Manfred Burn**'u kaçıran **Celal Talabani**'nin liderliğini yaptığı Kürt örgütünün, Türkiye'deki cezaevlerinde tutuklu bulunan 200 kadar siyasal tutuklunun serbest bırakılmasını talep ettiği bildiriliyor. Ankara, kaçırılma olayının dikkatle izlendiğini belirterek, herhangi bir pazarlığın söz konusu olamayacağını açıkladı.

Türk ve Alman mühendislerin Kürtlerce kaçırıldığı ilk olarak dün Fransız Haber Ajansı (AFP) tarafından duyuruldu. Tahran'daki Kürt kaynaklarına dayanarak verdiği haberde, kaçırılan iki mühendisin sağlık durumlarının iyi olduğu bildirildi. Ancak Türk görevlinin adı ilk olarak **Haluk Atalay** olarak verildi. Daha sonra kaçırılan Türk'ün Atilla Çelikel olduğu anlaşıldı.

Dışişleri Bakanlığı'nın üst düzeyde bir yetkilisi, iki mühendisi kaçıranların Türkiye'den herhangi bir talepte bulunmadıklarını belirterek şöyle dedi:

"Türk hükümetinin buna benzer olaylarda benim-

sediği tavır bellidir. Böyle durumlarda Türk hükümetinin pazarlık yapması hiçbir şekilde söz konusu değildir.''

Dışişleri yetkilisi, kaçırılan mühendisin bağlı olduğu ENKA şirketinin de, aynı tutumu benimseyeceğinin tahmin edildiğini kaydetti ve Irak makamları nezdinde gerekli girişimlerin yapıldığını belirtti. Yetkili, olayın beş-altı gün önce meydana geldiğini söyledi. Dışişleri Bakanlığı'na yakın çevreler, Türk mühendisinin kaçırılmasının güvenlik nedeniyle geç açıklanmış olabileceğini belirtiyorlar.

Süleymaniye kenti yakınında bulunan ENKA Teknik'in yaptığı çimento fabrikasında bakım müdürü olarak çalışan elektrik mühendisi Atilla Çelikel ile Alman mühendisin, fabrika çevresindeki telleri keserek lojmanların bulunduğu kesime giren kişilerce kaçırıldığı anlaşıldı. Çelikel'i kaçıranların, Kuzey Irak'taki dağlarda yaşayan ve zaman zaman bölgede çalışan diğer yabancıları da kaçıran Kürt savaşçılar **''Peşmergeler''** olduğu biliniyor.

ENKA Holding'in basın müşaviri **Mustafa Yolaşan,** elektrik mühendisi Atilla Çelikel'in geçen cuma gecesi saat 22.30 sıralarında kaçırıldığını söyledi. ENKA Teknik Yönetim Kurulu Başkanı **Uğur Şanda,** önceki gün tesislerin önüne iki mektup bırakıldığını, bunlardan birinin Türk mühendis Atilla Çelikel'e, diğerinin de Alman mühendise ait olduğunu söyledi.

Bu arada, İran tarafından desteklendiği bildirilen Kürdistan Yurtsever Birliği adlı örgüt, dün Tahran'da yaptığı açıklamada, Türk ve Alman mühendisin kaçırılması olayını üstlendi. Örgüt yetkilileri, 41 yaşındaki Çelikel ile 31 yaşındaki Manfred Burn'un sağlık durumlarının iyi olduğunu bildirdiler. Örgüt adına yapılan açıklamada, rehinelerin Irak'ın Kürt bölgesine kaçırıldığı belirtildi, ancak yer konusunda herhangi bir bilgi verilmedi.

ANKA'ya göre, örgüt yetkilileri, Atilla Çelikel'in serbest bırakılması karşılığında Türk hükümetinden Türkiye'de hapishanelerde bulunan 200 Kürt ve Türk siyasi tutuklunun serbest bırakılmasını istediler. Örgüt, Alman'ın serbest bırakılması karşılığında Federal Almanya'nın bu ülkenin Bağdat ya da Tahran'daki diplomatlarından birinin Irak Kürdistan'ındaki **''kurtarılmış bölgelerini''** ziyaret etmelerini istediler.

Kaçırılma olayı, ENKA Holding bünyesinde üzüntü yarattı. Holding yetkilileri, bir yandan Dışişleri'nden haber beklerken, Irak'taki şantiyeleriyle sık sık görüşerek gelişmeleri izliyorlar. ENKA Teknik Yönetim Kurulu Başkanı Uğur Şanda, Atilla Çelikel'in 1983'ten beri şirketlerinde çalıştığını, daha önce Kerbela işyerlerinde görev yaptığını söyledi. Şanda, **''Gelişmelerden kati bir bilgimiz yoktur. Arkadaşımızın iyi olduğuna dair bir haber aldık. Bugün (dün) bazı taleplerin olduğunu da duyduk, başka bir malumatımız yoktur''** dedi.

Dünya Bankası uyardı

BİLAL ÇETİN/ *21 şubat*

ANKARA — Özal hüümetinin işbaşına gelmesinden bu yana Türkiye'deki gelişmeleri bütün gelişmekte olan ülkelere **''örnek''** gösteren Dünya Bankası ilk kez sert eleştirilerle dolu bir Türkiye raporu yayımladı.

''Türkiye, Ekonomik Ülke Raporu, Program Takviyesi'', (Turkey Country Ecomic Memorandum, Sustaining the Adjustment Program) başlığını taşıyan Dünya Bankası raporunda yer alan eleştiriler, kamu harcamalarındaki disiplinsizlik, fonların yaygınlaştırılması, dış borçlarda, özellikle de kısa vadeli borçlardaki hızlı artış konularında yoğunlaşıyor. Kısa vadeli dış borçlardaki hızlı artışın **''Türkiye'nin güçlükle kazandığı kredi itibarını tekrar tehdit eder boyutlara ulaştığı''** kaydedilen raporda, reel işçi ücretlerinin 1980'den sonra hızla aşındığına da dikkat çekildi.

1986 yılında enflasyon hızının düşürülmesinde uygulanan ekonomik politikaların da etkisi olmakla birlikte esas olarak petrol fiyatlarının düşmesinin etkili olduğu kaydedilen raporda, bu konuda şu görüşlere yer verildi:

''1986 yılında enflasyonun 1984 ve 85'teki çok yüksek düzeyine göre belirgin bir biçimde düşürülmesine karşın, hükümet, enflasyon net ve kesin bir biçimde düşürülmedikçe uygulanan mali ve parasal politikalardan geri dönemez. Önemle anımsanması gerekir ki, dünya petrol fiyatları, eksojen bir değişken olarak 1986'da önemli bir düşüş göstermiştir ve bu Türkiye'deki enerji fiyatları ile petrole dayalı ara malı fiyat artışlarını yavaşlatmıştır. Enflasyonun sürekli ve ciddi bir biçimde düşürülebilmesi için uygun para ve maliye politikalarının izlenmesindeki dikkatin sürdürülmesi gerekmektedir.''

İşçilerin durumu ve işçi ücretlerine de değinilen raporda, 1980'den sonra işçilerin reel gelirlilerinin düştüğü kaydedilerek, **''İşçi kesiminin gelirleriyle büyük ölçüde faizden kazanan rantiye kesiminin gelirleri arasındaki uçurum büyük bir kaygı kaynağı oluşturmaktadır''** denildi. Ayrıca, 1985 ve 86'daki hızlı yatırım artışının henüz kesin veri olmamakla birlikte işsizliği nispi olarak azaltabileceği ifade edilerek şöyle denildi:

''Kamu ve özel kesimde çalışan işçilerin gelirleriyle finansal varlık sahipleri (rantiye kesimi kastediliyor) gelirleri arasındaki giderek açılan uçurum bir kaygı konusudur.

1980-85 arasında kamu kesiminde reel ücretler sadece yüzde 10 düzeyinde bir artış gösterdi, başka bir deyişle reel olarak her yıl yüzde 2 arttı. Ancak eğer 1981 yılı hariç tutulursa, -ki 1981'de önemli bir ücret artışı sağlanmıştı- gerçek ücretlerin her yıl yüzde 4 gerilediği ortaya çıkıyor kamu kesiminde. Buna karşılık, özel sektördeki ücret artışı aynı dönemde (1980-85) reel olarak yüzde 20'yi buldu.

Bu arada, yine aynı dönemde istihdam başına yurtiçi milli gelirin yüzde 25 arttığını düşünürsek, kamu ve özel kesim ortalaması olarak, toplam GSMH içinde işçilik payı oranının düştüğü görülüyor.

Ücretlerin reel gelir düzeyini arttırmada en önemli etken enflasyonun düşürülmesidir ve bu, hüküme-

tin uyguladığı programın da temelidir."

DIŞ BORÇLAR VE KREDİ İTİBARI

Türkiye'nin dış borçlarını ödemede son derece olumlu bir performans gösterdiği belirtilen raporda, dış borçlar ve kredi itibarıyla ilgili olarak da şu görüşlere yer verildi:

"Türkiye 1981'den beri dış borç konusunda her türlü yükümlülüğünü yerine getirmektedir. 1981-84 döneminde yüzde 20 olan kısa vadeli borçların toplam içindeki payı, haziran 1986'da yüzde 29'a çıktı. Yine de orta vadede makro dengeler korunursa ve ekonomik gelişme bu düzeyde devam ederse, borç ödeme performansı sorun çıkarmayacak gözüküyor.

Ancak yine de Türkiye, bugün yüksek borçlu ülkelerden biridir. 1984'te 22.5 milyar dolar olan toplam borç yükü, 1985'te 26.1 milyar dolara ve 1986 sonunda da 29 milyar dolara çıktı. Ancak, borçlardaki bu artışın önemli bir bölümü kur farklarından oluşmaktadır. Türkiye'nin orta ve uzun vadeli borçlarının yüzde 40'ı dolar dışı paralardan oluştuğu için doların değer kaybetmesi dolar olarak borç yükünü artmış göstermektedir."

KREDİ İTİBARI

Türkiye'nin dış borçlarında, özellikle'de kısa vadeli borçlarındaki hızlı artış, güçlükle kazandığı kredi itibarını tehdit edebilir, ki bu gelişme, Türkiye'nin yılda 3 milyar doların üzerinde bir uzun vadeli dış borç anapara ödemesi yapma durumunda olduğu bir döneme rastlıyor. Aynı zamanda, Türkiye'nin nakit dış varlıkları da düşmüştür ve bunun tekrar takviyesi gerekir.

HER YIL 3.7 MİLYAR

Vadesi gelen orta ve uzun vadeli dış borçları ödemek ve rezervleri takviye etmek için ve bu arada kısa vadeli borçları da arttırmadan Türkiye, 1990 yılına kadar her yıl en az 3.7 milyar dolar tutarında uzun vadeli dış krediye ihtiyaç duymaktadır. Cari işlemlerde öngörülenin üzerinde artışlar olması halinde bu 3.7 milyar dolarlık dış kaynak ihtiyacı, rakamı daha da büyüyecektir.

DÖVİZ HESAPLARI

Döviz hesaplarının olumlu yönü, bu hesaplar, aslında yurtdışına sermaye kaçışını büyük ölçüde azaltarak Merkez Bankası'na kaynak yaratmıştır.

Ancak bu hesaplar üç noktada problem yaratıyor. Birincisi, iç tasarrufların döviz cinsinden tutulması, hükümetin enflasyon vergisi toplama yeteneğini kısıtlıyor. İkincisi, dolaylı yoldan hükümetin para arzı üzerindeki kontrolünü azaltıyor. Çünkü, döviz tevdiat hesaplarındaki artış, iç faiz politikasından çok kur beklentilerinden etkileniyor ve buna bağlı olarak da ekonominin likit varlıklarının bir bölümü kura bağlı olduğu için daha yüksek oranlı nominal devalüasyonlar gerekli oluyor. Üçüncüsü, mali sistemin istikrarı ile ilgilidir.

Döviz hesaplarındaki birikimin bankalar tarafından TL cinsinden kredi olarak kullandırılması bir kur riski doğuruyor ve herhangi bir zamanda meydana gelebilecek çekiliş isteklerinin likit darlığı nedeniyle karşılanamaması tehlikesini doğuruyor.

DRESDNER HESAPLARI

1986 yılı haziran ayı itibarıyla kısa vadeli borçların yüzde 38'ini oluşturan Dresdnerbank hesapları kısa vadeli borç kabul edilmesine rağmen, bunların yarıdan fazlası 2 yıl vadeli hesaplardan oluşuyor ve böylece teknik olarak bunların kısa vadeli borç kabul edilmemesi gerekir. Ancak bu mekanizmanın da faiz maliyeti çok yüksektir. Çünkü Dresdner hesaplarına ödenen faizler yabancı bankaların mevduat faizlerinin çok üzerindedir.

AIDS'li Veli ve Mutlu öldü

21 şubat

Haber Merkezi — İzmir ve Eskişehir'de iki AIDS'li hasta dün öldü, İzmir'de **Mutlu Işıksungur** saat 13.30 sıralarında yaşamını yitirirken, Eskişehir'de ölen Veli Açıkgöz dün toprağa verildi.

Eskişehir muhabirimiz Önder Baloğlu'nun haberine göre 1985 yılında Almanya'dan kesin dönüş yaparak Çifteler'e yerleşen Veli Açıkgöz AIDS kurbanları arasına katıldı. Dün sabah saat 09.00'da ölen Veli Açıkgöz, doğum yeri olan Çifteler'in Han köyünde toprağa verildi. Bu arada Açıkgöz'un kendine ait tüm eşyaları da Çifteler belediye zabıtasınca yakıldı.

Bir süre önce AIDS tanısı konulan Veli Açıkgöz'-ün AIDS virüsünü Almanya'daki bir kan nakli sırasında aldığı belirlenmişti.

Anadolu Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde Veli'nin eşi **Nazik Açıkgöz**'e Elisa testi yapılmış ve genç kadında da aynı virüs bulunmuştu. Eşinin gözleri önünde ölümü sonunda şoke olan Nazik Açıkgöz, **"Doktorlar bende de hastalık olduğunu söylediler. Ama tedavi için hiçbir çaba yok. Almanya'da gidip kendim tedavi olacağım"** dedi.

Çifteler ilçesinde kesin dönüş yapan 500'e yakın gurbetçi işçinin bulunduğunu belirten ilçe sakinleri tedirgin olduklarını öne sürerek, Çifteler'de geniş bir AIDS taramasının yapılmasını istediler.

Diğer yandan Çifteler ilçesinde ortaya çıkan Eskişehir'deki ilk AIDS olayı kurbanının başka kişilerle de ilişkide bulunmasından kuşkulanılıyor. Eskişehirli doktorlar konunun bu yönü ile ele alınmasını, aksi halde Çifteler'de AIDS patlamasının olabileceğini öne sürdüler. Bu arada AIDS hastalığına karşı önümüzdeki hafta içinde Eskişehir genelevinde Elisa testi yapılacağı açıklandı.

MUTLU'NUN ÖLÜMÜ

İzmir büromuz da, hemofili tedavisi gördüğü sırada AIDS virüsü alarak hastalanan Mutlu Işıksungur'un dün girdiği komadan kurtulamadığını bildirdi. Üç kez hastanede tedavi görerek taburcu edilen Mutlu Işıksungur'un babası Zeki Işıksungur oğlunun hastanede yeterince tedavi göremediğini belirterek, **"Mutlu sürekli kan kaybediyordu, iyice de zayıflamaya başladı, dudağı, ağzının içi yara olmuştu. Bugün (dün) fenalaştı, hastaneye kaldırmaya fırsat bulamadan yaşamını noktaladı"** dedi. Mutlu'nun ölümü üzerine fenalaşan annesi **Arife Işıksungur**'da ağlarken **"Bir oğlum bu illetin kurbanı oldu. Diğerini de almadan bir çare bulsunlar"** diye konuştu.

Mutlu Işıksungur üçüncü kez yatırıldığı hastaneden önceki gün tekrar taburcu edilmişti. Behçet Uz Çocuk Hastanesi Başhekimi **M.Emin Göksoy**, Mutlu Işıksungur'a taburcu olurken kan verildiğini bildirdi. Bu arada Mutlu Işıksungur'un ağabeyi Mesut Işıksungur da AIDS tedavisi görüyor.

Ağca'nın annesi Papa ile görüştü

21 şubat

Dış Haberler Servisi — Terörist **Mehmet Ali Ağca**'nın annesi **Müzeyyen Ağca**, dün Vatikan'da Papa II. Jean Paul ile görüştü. Oğlunun affını istemek amacıyla İtalya'ya gittiği bildirilen Müzeyyen Ağca'nın, Papa ile 20 dakika süren görüşmesinin içeriği tam olarak öğrenilemezken, 7 dakikalık kısmı baş başa geçen görüşmenin başlangıcında Papa II. Jean Paul'ün, anne Ağca'ya **"Ben zaten onu affetmiştim"** dediği bildiriliyor.

aa.'nın haberine göre, çarşamba günü küçük oğlu **Adnan** ile birlikte İtalya'ya giden Müzeyyen Ağca, önceki gün **Ascoli Piceno** Cezaevi'nde, ömür boyu hapis cezasını çekmekte olan Mehmet Ali Ağca'yı gördükten sonra, dün Papa'ya yaptığı ziyarette oldukça üzüntülü göründü. Müzeyyen Ağca ile karşılaşmasında **"Bu benim için çok önemli bir an"** diyen Papa, görüşme sırasında anne Ağca'nın ellerini tutarak **"Mehmet Ali Ağca ile hapishanede karşılaşmamızda duyduğum hisleri duyuyorum"** şeklinde konuştu.

Sürekli olarak gözyaşları arasında konuşan Müzeyyen Ağca, Papa'dan oğlunu bağışlamasını isteyince, Papa'nın cevabı **"Ben onu zaten affetmiştim"** oldu.

Papa, Müzeyyen Ağca'ya üzerinde Meryem Ana ve İsa'nın resimleri bulunan yuvarlak bir madalyon hediye etti. Madalyonu eline alan Müzeyyen Ağca, madalyonu öperek, Kâbe yönüne döndü ve ellerini havaya kaldırarak Papa için dua etti.

AP'nin haberine göre, görüşmenin 7 dakikalık bölümünde Müzeyyen Ağca ile Papa II. Jean Paul yalnız başlarına kaldılar. Ancak hiçbir yabancı dil bilmeyen Müzeyyen Ağca ile Papa'nın nasıl anlaştıkları ve neler konuştukları merak konusu oldu.

Görüşmeden sonra gazetecilerin sorularını yanıtlayan Papa II. Jean Paul, **"Bu görüşme yalnız bayan Ağca için değil, benim için de çok etkileyici oldu"** dedi.

SORU İŞARETLERİ

Öte yandan 1981 yılı mayıs ayında Papa'ya suikast girişiminde bulunan ve bu suçtan dolayı çarptırıldığı ömür boyu hapis cezasını çekmekte olan Mehmet Ali Ağca'nın **"affedilmesi"** girişimleri, çeşitli soru işaretlerine yol açtı.

İtalya'da yayımlanan yüksek tirajlı gazetelerden **Il Tempo**, Ağca'nın annesinin, oğlunun affedilmesi için İtalyan Savcılığı'na resmen başvurduğunu duyururken, Ağca davasının savcısı **Antonio Marini**'nin bu dilekçeyi "**anlamsız**" bulduğunu yazdı. Gazete, Marini'nin "**Dava dosyası henüz kapanmadı, o nedenle dilekçenin hiçbir anlamı yoktur**" şeklindeki sözlerine yer verdi.

Mehmet Ali Ağca'nın annesinin İtalya'ya gitmesiyle amaçlanan "af"ın, hukuki af (İngilizce deyişiyle amnesty) mi, yoksa bağışlanma dileği (pardon/forgiving) mi olduğu konusu da tartışılıyor.

Bazı hukukçular, İtalyan Ceza Yasası'na göre, bir ceza davasında, olaydan mağdur olanın suçluyu bağışlaması durumunda bir affın gündeme gelebileceğini, ancak bu durumda "**kamu davası**" niteliğinden dolayı bunun gerçekleşip gerçekleşemeyeceğinin tartışılabileceğini belirtiyorlar.

Bir kısım hukukçu da Vatikan'ın "**devlet başkanı**" statüsünde bulunan Papa'nın bu yetkisini kullanmasından söz ediyorlar.

Ancak, Müzeyyen Ağca ile yaptığı görüşmede "**Ben onu zaten affetmiştim**" ifadesini kullanan Papa II. Jean Paul'ün, mayıs 1981'deki suikast girişiminden 5 gün sonra hastanedeki yatağında yaptığı "**Onu bağışladım**" şeklindeki sözlerine atıfta bulunduğu ve bu "**af**"fın "**bağışlama**" niteliğinde olduğu da kaydediliyor.

İskoçya'da nükleer santralda kaza

22 şubat

LONDRA (UBA) — Çernobil Nükleer Santralı'ndaki kazanın etkileri tartışılırken, bir nükleer santral kazası da İskoçya'da meydana geldi.

İskoçya'nın kuzeyindeki bir nükleer santralda meydana gelen kazada bir kişi öldü, bir kişi de yaralandı.

İngiltere Atom Enerjisi Ajansı, kazanın nedeninin henüz belirlenemediğini bildirdi. Kaza sonucu radyoaktif sızıntı meydana gelmediğini açıklayan ajans, kazanın küçük çaplı olduğunu ve çevreye zarar gelmediğini belirtti.

Adana Cezaevi

61 siyasi tutuklunun uyarı grevi 5. gününde

22 şubat

ADANA (Cumhuriyet Güney İlleri Bürosu) — Cezaevi yönetiminin baskısının kaldırılmasını isteyen ve kaldıkları "**müşahede**" koğuşlarındaki sağlık koşullarının düzeltilmesi amacıyla 5 günlük uyarı grevine başlayan 61 siyasi tutuklunun tanıdığı süre bugün doluyor.

Açlık grevindeki tutukluların aileleri, yakınlarının sağlık durumlarından endişe ettiklerini, konu ile ilgili olarak cezaevi yönetiminin açıklama yapmasını isterlerken, Adana Cezaevi yönetimi, açlık grevindeki mahkûmların durumları ile ilgili bir açıklama yapmadı. Hafta başından bu yana açlık grevini sürdüren 61 siyasi tutuklunun istemleri arasında, bir süre önce yasaklanan kitap girişinin tekrar sağlanması ve cezaevindeki mahkûmlara kitap okuma olanağı verilmesinin de yer aldığı öğrenildi.

Konu ile ilgili olarak Adana Cumhuriyet Savcısı **Ali Galip Dinçer**'le görüşen SHP Adana İl Sekreteri **Vahap Çirkin**, mahkûmların bu istemlerinin cumhuriyet savcısına aktarıldığını söyledi. Cumhuriyet Savcısı Dinçer, SHP İl Sekreteri Çirkin'e bu istemine karşılık, daha önce cezaevine kitap girdiğini ancak dışardan gönderilen kitaplarla mahkûmlara şifreli mesajlar verildiğinin saptandığını söylediği belirtildi.

Subay ve er giysili teröristler 9'u kadın ve çocuk 14 kişiyi öldürdüler

PKK'nın köy katliamı

CENGİZ MUMAY / *24 şubat*

ULUDERE — Hakkâri'nin Uludere ilçesine bağlı Taşdelen Köyü'ne, önceki gece silahlı ve bombalı saldırı düzenleyen yasadışı PKK Örgütü militanları, 9'u kadın ve çocuk 14 kişiyi öldürdü, 6 kişiyi de yaraladı.

Irak sınırına 3 kilometre mesafedeki köye düzenledikleri saldırıdan sonra kaçan militanların yakalanması için bölgede geniş çaplı bir operasyon başlatıldı.

Dağlık yöredeki orman köyü Taşdelen'de, katliamdan kurtulanların anlattıklarına göre, olay önceki gece saat 19.00-21.30 sıralarında meydana geldi.

Bir yüzbaşı, bir astsubay ve er üniforması giymiş bir manga "**asker**" görünümünde köye giren bölücü militanlar, önce köyün ilkokul öğretmenini evinde buldular. Öğretmene, "**Atatürk ilkeleri**"ni de soran militanlar, köy muhtarı **Sabri Çetin**'i de eve çağırttılar. Köyde bir toplantı yapacaklarını söyleyen asker giysileri içindeki bölücü militanlar, muhtardan toplantıya imamı ve köy korucularını da çağırmasını istediler. Muhtarın, durumdan şüphelenmesi ve korucuların köyde olmadığını söylemesi üzerine bölücü militanlar, köy korucularından **Abuzer Cengiz**

ve **Kasım Özer**'in evlerine, daha sonra da Kasım Özer'in akrabası **Ömer Özer** ile bir başka köyün korucusunun akrabası **Mahmut Aykut**'un evine otomatik silahlarla baskın düzenlediler, yaylım ateşinin ardından evlere el bombaları attılar.

Baskın sırasında evde bulunmayan köy korucusu Abuzer Cengiz'in eşi, çocukları, yeğenleri ve akrabalarından **Zülfü Cengiz** (49), **Gürgün Cengiz** (12), **Macit Cengiz** (7), **Güllü Cengiz** (6), **Halit Cengiz** (44), **Sadık Apaydın** (43), **Hohe Apaydın** (40), **Hikmet Apaydın** (10), **Ayşe Apaydın** (8), **Leyla Apaydın** (4) ve **Adile Apaydın** (35) öldü. Ömer Özer'in evine yapılan baskında **Hakime Özer (30)** ve **Elise Özer** (45),Mahmut Aykut'un evine yapılan baskında da **Halide Aykut** (25) yaşamını yitirirken, Özer ailesinin evinde bulunan 6 kişi de yaralandı. Yaralılar, **Güllü Özer, Kıymet Özer, Azad Özer, Leyla Özer, Serdar Özer** ve **Harbiye Özer**, Cizre ve Mardin Devlet Hastanelerine kaldırıldı.

Evleri baskına uğrayanların daha önce PKK militanlarınca tehdit edildiği öğrenildi. Baskından kurtulanlar, saldırıdan sonra militanların megafonla köy meydanında yeni tehditlerde bulunduklarını ve **"Kimse köy korucusu olmasın"** dediklerini söylediler.

Baskından sonra karanlıktan yararlanarak kaçan militanların Irak sınırını geçmeden yakalanmaları için bölgede geniş çaplı bir operasyon başlatıldı.

Başbakan Vekili **Kaya Erdem** de Ankara'da yaptığı açıklamada, militanların subay ve er giysileri içinde köye geldiklerini ve başta korucular olmak üzere köy halkını okulda toplamak istediklerini, ancak durumlarından şüphelenilmesi üzerine evlere saldırdıklarını söyledi. Erdem, ilk alınan bilgilere göre 9 kişinin yaralandığını açıklarken, köyden gelen haberlerde yaralı sayısının 6 olduğu anlaşıldı.

242 bölücü militan ölü ele geçirildi

Üç yılda 344 kişi öldü

24 şubat

Haber Merkezi — Güneydoğu'daki 433 bölücü eylemde bugüne kadar 133 güvenlik görevlisi ile çoğu kadın ve çocuk 211 kişi can verdi. Bölücü teröristlerden de 242'si ölü olarak ele geçirildi. Kamuoyunda **"Apocular"** olarak bilinen yasadışı PKK (Partiye Karkeren Kürdistan) örgütü **"Kürdistan İşçi Partisi"** adıyla 1978 yılında Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencisi **Abdullah Öcalan** tarafından kuruldu. Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde silahlı mücadele yoluyla Marksist-Leninist bağımsız Kürdistan devleti kurmayı amaçlayan örgüt, 12 Eylül öncesi birçok şiddet eylemine karıştı.

12 Eylül dönemindeki operasyonlar sırasında bazı örgüt üyeleri yakalanırken, yönetici kadro da yurtdışına kaçtı. Avrupa'nın çeşitli kentlerinde yeniden örgütlenen militanlar daha sonra Suriye ve Irak'ın Türkiye sınırı yakınındaki bölgelere yerleştiler ve Türkiye'ye yönelik ilk eylemlerini 14 Ağustos 1984'te Eruh ve Şemdinli ilçelerine düzenledikleri baskınlarla yaptılar. Bu ilk eylemleri sırasında bir erimizi şehit eden bölücü militanlar, 1984 yılı sonuna kadar saldırılarını askeri konvoylarımıza ve jandarma karakollarına yöneltiler. Bölücü militanlara karşı 1985 yılında, Güneydoğu Anadolu'nun dağlık yörelerinde **"Güneş Harekâtı"** başlatıldı. Çatışmalar sırasında bazı militanlar ölü olarak ele geçirildi. Bölücü militanlar, dağlık arazide sıkıştıkça, yiyecek ihtiyacı için köylere inmeye başladılar ve kendilerine yardım etmeyen köylülere karşı saldırılar başlattılar. Bu arada hükümet, köy koruculuğunu oluşturdu ve koruculara silah dağıttı. Köylere baskın düzenlemeye başlayan ve giderek toplu katliamlar yapan bölücülerin, sınırı geçerek Irak'ta saklandıklarının belirlenmesi üzerine Irak yönetimi ile varılan mütabakat sonucu 1985'te karadan, 1986'da da havadan Irak topraklarında gizlenen bölücülere karşı askeri operasyonlar düzenlendi.

1984 yılından bugüne kadar 433 olayda 133 güvenlik görevlisini şehit eden, çoğu kadın ve çocuk 211 yurttaşımızı öldüren, bölücü militanlardan 242'si ölü olarak ele geçirildi, 531'i yakalandı.

Bölücüler, bu yıl ilk eylemlerin 17 ocakta yaptılar ve köy korucularının evlerini bastılar. Bu yıl meydana gelen beş ayrı saldırıda toplu katliama yönelen bölücüler bastıkları evleri yakarak, bomba atarak ve otomatik silahlarla tarayarak 34 kişiyi öldürdüler, 29 kişiyi yaraladılar.

OPERASYON TARTIŞILDI

Köşk'te dörtlü zirve

24 şubat

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Ayrılıkçı unsurların önceki gece Hakkâri'nin Uludere ilçesinde Irak sınırına 5 kilometre uzaklıktaki Taşdelen Köyü'nü basarak 14 kişiyi öldürmeleri, 6'sı ağır olmak üzere 9 kişiyi yaralamaları dün Ankara'da **"infial"** yarattı ve Çankaya Köşkü'nde düzenlenen **"gerilimli"** bir toplantıya konu oldu. Çankaya toplantısında ayrılıkçı unsurlara karşı Irak toprakları içinde bir operasyon düzenlenmesi seçeneği de gözden geçirildi. Ancak, bu aşamada bir karar alınmadı. Ankara operasyon konusunda nihai kararını gelecek bilgilere göre verecek. Olay ameliyat nedeniyle Houston'da bulunan Başbakan **Turgut Özal**'ın beraberindeki danışmanlarına da iletildi. Ancak moralini etkilemesi olasılığı karşısında haberin Başbakana aktarılıp aktarılmadığı açıklık kazanmadı.

Çankaya Köşkü'nde Cumhurbaşkanı **Kenan Ev-**

ren'in başkanlığında yapılan toplantıya Başbakan Vekili **Kaya Erdem,** Dışişleri Bakanı **Vahit Halefoğlu** ve Genelkurmay Başkanı Orgeneral **Necdet Üruğ** katıldılar. Operasyon olasılığının ele alındığı toplantıda, ayrılıkçı grupların faaliyetlerine karşı önlem olarak ilk aşamada hassas bölgelere diğer yörelerden askeri birlik kaydırılması, ayrıca köy korucuları uygulamasının güçlendirilerek genişletilmesi benimsendi.

İçişleri Bakanı **Yıldırım Akbulut,** olay yerinde incelemelerde bulunmak üzere dün aniden Diyarbakır'a giderken, Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem de yaptığı açıklamada, **"bölgede çok geniş çaplı operasyonlar sürdürüldüğünü"** bildirdi.

Ayrılıkçı unsurların önceki gece gerçekleştirdikleri kanlı saldırı dün Ankara'da gerilimli bir gün yaşanmasına yol açarken, Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in isteği üzerine düzenlenen **"dörtlü toplantı"**, başkentte tüm dikkatlerin Çankaya'ya çevrilmesine yol açtı. Saldırıyla ilgili gelişmelerin ayrıntılı bir şekilde değerlendirildiği toplantıdan sonra herhangi bir açıklama yapılmadı. Buna karşılık, bir saat süren toplantıda, **"infial"** havasının ağır bastığı ve Cumhurbaşkanı Evren'in **"Bu bir vahşettir"** dediği öğrenildi.

Güvenilir kaynaklardan alınan bilgilere göre, Cumhurbaşkanlığı, hükümet ve Genelkurmay'ın bir araya geldiği Çankaya toplantısında, ayrılıkçı unsurların son haftalarda eylemlerini küçük köyler üzerinde yoğunlaştırdıkları değerlendirmesi yapıldı. Görüşmeye yakın bir kaynak, dün Cumhuriyet'e **"Toplantıda eyleme konulan teşhis ayrılıkçı çetelerin bu eylemlerini bölge halkına gözdağı vermek ve köy korucularını yıldırmak amacıyla yaptıkları oldu"** şeklinde konuştu.

OPERASYON SEÇENEĞİ

Uludere'deki saldırının duyulmasıyla birlikte, dün başkentteki siyasi çevrelerde Türkiye'nin Irak'ta yeni bir sınır ötesi harekâta girişebileceği yolunda söylentiler dolaşmaya başladı. Bu arada, Çankaya Köşkü'ndeki toplantıda bu seçeneğin de ele alındığı güvenilir bir kaynak tarafından doğrulandı. Bu yetkili, Cumhuriyet'e **"Irak'la aramızda bu tür operasyonlara izin veren esnek bir anlaşma var. Anlaşma, olayın sınıra yakın bir bölgede cereyan etmesi halinde Türkiye'nin Irak toprakları içinde operasyon yapmasına izin veriyor"** dedi. Aynı yetkili, **"Toplantıda, olayın sınırdan 5 kilometre kadar içerde meydana geldiği dikkate alınarak operasyon ihtimali üzerinde de duruldu ve oradan gelecek bilgilere göre bir tavır alınması kararlaştırıldı"** diye ekledi.

Öte yandan, Başbakan Vekili Kaya Erdem de, dün gazetecilerin **"Operasyon düşünülüyor mu?"** şeklindeki soruları karşısında ne **"evet"** ne de **"hayır"** diyerek bilgi vermekten kaçındı. İsminin açıklanmasını istemeyen bir başka hükümet kaynağı da, **"Operasyon deyince sadece dışa dönük operasyon anlaşılmamalıdır. Gereken tedbirler alınmaktadır"** şeklinde konuştu. Ankara'da operasyon eğiliminin bulunduğu, ancak bir karara varılmadığı anlaşılırken, eylemi gerçekleştiren saldırganların Taşdelen Köyü'ne hangi merkezden geldikleri henüz tam olarak anlaşılamadı.

GECE OPERASYON ZORLUĞU

Gece saat 21.00'de, yüksek düzeyde bir yetkili sınır ötesi sıcak takip yapılıp yapılmayacağı sorusunu yanıtlarken **"Silahlı Kuvvetler bu konuda çok dikkatli. Yaşın yanında kurunun da yanmasını istemiyor"** dedi. Aynı yetkili şunları söyledi.

"Ayrıntıların bilinmesi gerek. Olay henüz taze. Üzerinde çalışılıyor. Bu alçakların Irak'tan geçmiş olması, PKK'lı olmaları, hatta Türk nüfus kâğıdı taşıyor olmaları gibi üç ihtimal var ortada."

Bu sabah böyle bir hareketin olup olmayacağı sorusunu, yanıtsız bırakan aynı yetkili dün gece, böyle bir hareket beklenip beklenmeyeceği sorusuna şu yanıtı verdi:

"Gece o bölgede bir hareketin zorluğu vardır."

İLK AŞAMADA İKİ ÖNLEM

Alınan bilgilere göre, Çankaya Köşkü'ndeki toplantıda operasyon seçeneğinin gözden geçirilmesinin yanı sıra son haftalarda eylemlerini yoğunlaştıran ayrılıkçı gruplara karşı ilk aşamada hemen uygulamaya konulmak üzere iki önlem gündeme geldi ve toplantıya katılanların onayını gördü. Buna göre,

1) Köy korucuları uygulamasının bugüne kadar etkili olduğu ve belirgin bir caydırıcılık yarattığı göz önüne alınarak, uygulamanın genişletilmesi ve güçlendirilmesi benimsendi. Köy korucularına daha çok silah dağıtılması ilk önlem olarak benimsendi.

2) Buna paralel olarak saldırıların meydana geldiği hassas bölgeye diğer yörelerden askeri birliklerin kaydırılması da dünkü toplantıda karara bağlandı.

KAÇIRILAN MÜHENDİSİN DURUMU

Öte yandan, bundan 10 gün kadar önce Irak'ın Süleymaniye kenti yakınlarında ENKA Holding adına çalıştığı çimento fabrikasından kaçırılan Türk mühendisi **Atilla Çelikel**'in durumu da Çankaya'daki toplantıda ele alındı. Bir yetkili, toplantıda Atilla Çelikel'in kaçırılması olayı ile ayrılıkçı unsurların önceki gece Uludere'de giriştikleri saldırı arasında bağlantı olup olmadığının da araştırıldığını belirtti. Bu arada, Çelikel'in akıbeti hakkında dün de herhangi bir bilgi alınamadı. Çankaya toplantısında ayrıca Çelikel'in serbest bırakılmasını sağlamak amacıyla mümkün olan kanalların kullanılması görüşü ağırlık kazandı. Ancak, eylemi gerçekleştirdiği sanılan Talabani grubuyla ilişkisi bulunan İran nezdinde bir girişim tasarlanmıyor. Başbakan Vekili Kaya Erdem de Çelikel ve Uludere saldırısı arasında henüz bir ilişki kurulamadığını, bunun için edinilen bilgilerin şimdilik yetersiz olduğunu söyledi.

ERDEM'İN AÇIKLAMASI

Başbakan Vekili **Kaya Erdem**'in daha önceden planlanan TÜSİAD Başkan ve Başkan Vekilini kabulü de olay üzerine erteiendi. Erdem'le saat 11.00'de görüşecek olan TÜSİAD heyetinin ziyareti Çankaya toplantısı nedeniyle 3 saat gecikmeli olarak gerçekleşebildi. **Erdem,** Devlet Yatırım Bankası'nda **Ömer Dinçkök** başkanlığındaki TÜSİAD heyetini kabul etmeden önce, bir süre İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut ile görüştü. Erdem, daha sonra gazetecilere yaptığı açıklamada, Taşdelen Köyü'ne yönelik saldırı hakkında bilgi verdi. Erdem, **"Hükümetimiz ve milletimiz eşkıyanın bu alçakça ve haince saldırısını en şiddetli bir şekilde kınamakta ve lanetlemektedir"** dedi. Başbakan Vekili Erdem, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Kendi meşum emelleri için ülkemizin barış ve istikrarını bozmaya çalışan ve bu maksatla savunmasız masum insanları kılları kıpırdamadan öldürecek derecede gözü dönmüş bu teröristlerin amaçlarına ulaşmasının kesinlikle mümkün olmayacağı aşi-

kârdır.

En ufak bir insanlık duygusundan yoksun bu canilerin süratle yakalanıp kendilerine layık oldukları cezanın verilebilmesi için güvenlik güçlerimiz seferber edilmişlerdir. Halen çok geniş çaplı operasyonlar sürdürülmektedir.''

AKBULUT: KORKAKLAR

İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, dün sabah Sıvas'tan Yozgat'a geldiği sırada köy baskınını öğrenerek yurt gezisini yarıda kesip Ankara'ya döndü. Akbulut, Ankara'daki temaslarından sonra Taşdelen köyünde incelemelerde bulunmak üzere öğle saatlerinde uçakla Diyarbakır'a hareket etti. Akbulut, bu sabah Diyarbakır'dan Hakkâri'nin Taşdelen Köyüne gidecek.

Yıldırım Akbulut'la birlikte Güneydoğu Anadolu bölgesine giden arkadaşımız **Turan Yılmaz'**ın Diyarbakır'dan bildirdiğine göre Akbulut, saldırının çocukları ve kadınları hedef almasının eşkıyanın korkaklığı ve adiliğinden kaynaklandığını söyledi. İçişleri Bakanı Akbulut, bölgenin tamamıyla emniyet güçlerinin kontrolü altında olduğunu belirterek, **''Olayların hem sınıra yakın bir bölgede cerayan etmesi hem bu bölgenin coğrafi yapısının engebeli oluşu, eşkıyanın vur-kaç yöntemi uygulaması bu tür olayları meydana getiriyor. Bu saldırıların nereden, ne zaman ve kime karşı meydana geleceği bilinemiyor. Bu eşkıyaların yöreyi iyi bilmeleri, yöre halkı gibi giyinip konuşabilmeleri, bu yöreden biriymiş gibi olmaları işlerini kolaylaştırıyor''** şeklinde konuştu. Bakan Akbulut, İran ve Irak savaşına da değinerek, bu ülkelerin aralarındaki savaş nedeniyle sınırdaki bölücü çete üyelerini kontrol altında tutamadıklarını, bunun sıkıntıya yol açtığını kaydederek, Dışişleri Bakanlığı kanalıyla bu ülkelerin daha dikkatli olmaları konusunda diplomatik temasların sürdürüldüğünü bildirdi.

İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, gazetecilerin konuya ilişkin sorularını şu şekilde yanıtladı:

''— Hakkâri'deki son meydana gelen olayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

AKBULUT — Olaylar aynı bölgede birbirine benzer şekilde devam ediyor. Bölücü eşkıya tarafından aynı şekilde kime karşı, ne zaman, nereden yapılacağı belli olmayan bir şekilde gerçekleşiyor. Burada asıl üzüldüğümüz nokta, bu olayların giderek kadın ve çocuklara yönelmeye başlaması. Bunu bölücü eşkıyanın korkaklığına, adiliğine bağlıyoruz. Bölgede emniyet yönünden gerekli tedbirler alınmıştır. Yeteri kadar polis ve jandarmamız vardır. Emniyet kuvvetlerimiz bölücü eşkıyayla mücadele edecek şekilde eğitilmişlerdir. Teröristlerin yöreyi iyi bilmeleri, yöre halkı gibi giyinip konuşmaları, olaylarda kendilerine yardımcı oluyor. Bunlar yalnız, görülüyor ki, kadın ve çocuklara saldırıyorlar. İnsanlıkla alakaları yok. Bu hareketleri hiçbir şekilde insanlıkla bağdaştırmıyoruz. Emniyet kuvvetlerimiz tarafından hadisenin failleri, bölücü eşkıyalar yakalanarak en şiddetli şekilde cezalandırılacaklardır.

— Bu olay Başbakan Turgut Özal'a iletildi mi?

AKBULUT — Başbakan Yardımcımız Kaya Erdem olayla yakından ilgileniyor. Münasip bir şekilde Sayın Başbakanımıza olayı intikal ettirecektir.

— Bu saldırılarda bulunan bölücü çete üyelerinin dış güçlerle bağlantıları gündeme geliyor sürekli olarak. Bu olayda dış güç bağlantısı var mı?

AKBULUT — Biz dış ülkelerde diplomatik temaslarımızı sürdürüyoruz. Dış komşu ülkelerin bize zarar verecek bir davranışta bulunan kişilere yardımcı olmamaları konusunda çalışmalarımız, diplomatik temaslarımız sürmektedir. Bizi daha ziyade ilgilendiren sınırlarımız içindeki vatandaşlarımıza yönelen bu saldırıları önleyici tedbirleri almaktır. Biz şunu da söylüyoruz. Bölgedeki emniyet güçlerinin hâkimiyeti devam etmektedir.

— Son saldırı köy korucularının ailelerini hedef aldı. Yöre halkı köy korucularının yanlış tutumundan söz ediyor. Bu saldırı olayı korucuların bu tutumundan kaynaklanmış olabilir mi?

AKBULUT — Köy korucularının yanlış hareketleri yoktur. Köy koruculuğu müessesesi isabetlidir. Kanunla vazifelendirilmiş kişilerdir. Köylerini en iyi şekilde korudukları için de bölücü hareketlere engel oluyorlar. Köy korucularıyla bile başa çıkamayacak kadar zayıf, hem de insani güçleri açısından da zayıf olan bu eşkıyalar sivil halka karşı saldırılarda bulunuyorlar. Bu saldırılar arasında köy korucularının aileleri de bulunuyor.

— Bu bölücü saldırıları önlemek amacıyla bölgede yerleşim birimlerini boşaltma, başka bir yere taşıma ya da belli merkezlerde toplulaştırma gibi önlemler düşünülüyor mu?

AKBULUT — Hayır, katiyen böyle bir şey yok. Biz bölgeye hâkimiz. Bundan rahatsız olan bölücü eşkıyadır. Bu rahatsızlık nedeniyle ki hedef olarak kadın ve çocukları seçebilmiştir. Başka yere taşınma, boşaltma gibi bir düşüncemiz yok. Aksine oraları yatırımlarla, altyapısını kuvvetlendirmek suretiyle rahat bir ortama sokmak istiyoruz.

— Bu olaylardan sonra bölgeye yeni takviye kuvvetleri sevk edilmesi sınırlarımız ötesinde yeni bir operasyon gündeme gelebilir mi?

AKBULUT — Hayır, hayır. Söylediğim gibi bölgeyi biz bu işin uzmanlarının verdiği bilgilere göre kontrol altında tutuyoruz. Bunu da, bu tür olayların meydana geleceği düşüncesiyle yapıyoruz. Bunlar ilk defa başımıza gelmiyor.

BEDÜK'ÜN AÇIKLAMASI

Emniyet Genel Müdürü **Saffet Arıkan Bedük** de, **''Eşkıyaların Irak'tan geldikleri belli''** dedi. Kayseri'de bulunan Bedük aa'ya yaptığı açıklamada uyuşturucu madde kullanan teröristlerin kendi iradeleri dışında hareket ettiklerini bildirdi ve olayı caniyane ve vahşiyane şeklinde niteledi.

CİNDORUK: KORUCULAR BAŞARISIZ

DYP Genel Başkanı **Hüsamettin Cindoruk,** köy baskını olayını Bafra'da öğrendikten sonra basın mensuplarına yaptığı açıklamada bölgede güvenliğin sağlanması için gerekli önlemlerin bir an önce alınmasını istedi ve bu konuda hükümete her türlü desteğe hazır olduklarını açıkladı. Cindoruk, devam eden olayları üzücü ve düşündürücü olarak nitelerken, **''Köy korucularının başarısız kaldığı açıktır. Devletimizin, hukuk kuralları içinde, bu bölgede güvenliğin sağlanması için tesirli tedbirler almasını diliyoruz''** dedi.

İNÖNÜ: YANLIŞ YAPILIYOR

SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü,** köy baskınını büyük bir üzüntü ile öğrendiğini belirterek güneydoğudaki olaylar karşısında hükümetin tutumunun yanlış olduğunu söyledi. İnönü, basın mensuplarının sorusu üzerine şöyle dedi:

"Olaylar tırmanarak sürüyor. Önlemlerin hem doğrusunu hem de tam olarak almak gerekir. Hükümetin aldığı önlemleri tam yapmasını söylemiyorum. Çünkü gördük ki, bugüne kadar yaptıkları hep yanlış.

Köy korucuları kendilerini bile savunamıyorlar. Devlet güvenlik kuvvetleri şimdi bir de köy korucularını korumak durumunda kalıyor. Ülkenin öteki yerlerinde olduğu gibi güneydoğuda da güvenliği sağlama görevini devletin güvenlik güçleri yapmalı. Ama devlet güçlüdür, bir çaresi bulunur."

KARADUMAN'IN MESAJI

TBMM Başkanı Necmettin Karaduman, İçişleri Bakanı Akbulut'a bir mesaj göndererek, TBMM üyeleri adına olaydan duyduğu üzüntüyü dile getirdi. Akbulut, mesajında bölücülerin kısa sürede yakalanarak adalete teslim edilecekleri inancında olduğunu bildirdi.

Taşdelen Köyü Katliamı...

HASAN CEMAL / *24 şubat*

Ülkemizin güneydoğu ucunda, Uludere'nin Taşdelen köyünde meydana gelen ve 14 kişinin ölümüyle sonuçlanan katliam, toplumda ortak bir acı yaratmıştır. Ayrılıkçı teröristlerin alçaklığını tanımlayabilecek uygun bir sıfat bulmak gerçekten kolay değildir. Böylesine bir toplu kıyımı gerçekleştirenlerin kamu vicdanında nefretle karşılandıkları açıktır.

Ayrılıkçı teröristlerin saldırıları, 1984 yılı ağustos ayında Şemdinli ve Eruh baskınlarıyla başlayarak günümüze ulaşmıştır. İran-Irak savaşının sınırlarımıza bitişik bölgelerde yarattığı otorite boşluğunun da katkısıyla *"vur-kaç"* eylemlerini kolaylaştıran bir ortam oluşmuştur. Sadece bu yılın ilk iki ayında meydana gelen beş saldırıda 34 yurttaşımız ölmüş, 29 kişi de yaralanmıştır.

Son iki buçuk yılın can kayıplarının çizdiği sayısal grafiğe şöyle bir göz atmak bile sorunun boyutlarını sergilemek için yeterlidir.

Her zamanki gibi bir hususun altı kalınca çizilmelidir. Lozan Antlaşması'nı rafa kaldırmaya ve Milli Misak sınırlarını değiştirerek ülke bütünlüğünü parçalamaya kimsenin gücü yetmez ve yetmeyecektir. Bunu biliyoruz. Ancak bunun bilincinde olmamız, bizi, karşı karşıya bulunduğumuz sorunun ne denli nazik ve çok boyutlu olduğunu görmekten alıkoymamalıdır. Bu çerçevede, satır başlarıyla değinilebilecek bazı noktalar şunlar olabilir:

1) Güvenlik önlemlerinin her açıdan geliştirilmesinin gereği açıktır. Bu arada dikkat çekmek istediğimiz bir konu, *"köy koruculuğu"* ile ilgilidir. Son beş saldırının tümü köy korucularıyla ailelerine yöneliktir. Acaba bu saldırılar başvurulan bu sistemin yerinde ve caydırıcı olduğunu gösteren işaretler sayılabilir mi? Bilemiyoruz. Aslında, koruculuk görevinin sadece devletin güvenlik güçlerine ait olması bize daha doğru bir yol olarak gözüküyor.

2) Güvenlik güçleriyle, devletle yöre insanının arasını açmak, ayrılıkçı teröristlerin bir başka hedefidir. Bu tuzağa düşmekten, yöre halkını karşıya almaktan özenle kaçınılmalıdır.

3) Türkiye'nin içini sürekli istikrarsızlaştırarak, ülkemizi güçsüz kılmak amacını güden dış odaklar hiç kuşkusuz vardır. Güneydoğu'da bir bakıma öteden beri oyun içinde oyun oynanmaktadır.

Bu oyunları etkisiz kılmanın bir yolu ekonomik açıdan güçlenmekten ve Doğu insanını refaha ve insanca yaşam koşullarına bir an önce kavuşturmaktan geçmektedir.

İkincisi, dış politikadaki, özellikle bölgeye dönük bakışımızdaki duyarlı dengeleri, çok yönlülüğü mutlaka geliştirmektir; çelişkiler yumağı halindeki Ortadoğu'da maceralardan uzak duran ve dış politikada ağırlığını koruyan bir Türkiye, bölücü eylemlerle daha kolay baş edebilecektir.

4) Ülke bütünlüğünün ve ulusal birliğin demokratik bir potada daha kolay gerçekleşeceği unutulmamalıdır. Demokrasinin çok sesli özelliğine, insan hakları ve hukukun üstünlüğü gibi kavramlarına özen gösterildiğinde tuzakların boşa çıkacağına, askeri önlemlerin daha etkili olacağına inanıyoruz.

Sorunun üstesinden kısa zamanda gelinemeyebilir; fakat olayın askeri boyutunun yanı sıra ekonomik, siyasal ve kültürel boyutlarına da ağırlık verilirse hedefe daha hızlı, daha tutarlı biçimde yürünebilecektir.

En başta parlamento olmak üzere değişik forumlarda özgür bir tartışma ortamını yaratmak ise, gerek bu sorunla mücadelede, gerekse iç barışa ulaşmakta büyük önem taşımaktadır.

Serinkanlı düşünüp, sakin kafayla durum muhakemesi yapılması temennisiyle...

Ekin-Bilar beraat etti

26 şubat

ANKARA (ANKA) — Olağanüstü Hal Yasası'na aykırı olarak toplantılar yaptıkları iddiasıyla yargılanan Ekin-Bilar A.Ş. yöneticileri beraat etti.

Ankara'da gösterdikleri etkinlikler öncesi, Ankara Valiliği'nden izin almadıkları iddiasıyla önce Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yargılanan Ekin-Bilar A.Ş. yöneticileri Aziz Nesin, Cevat Geray, Mehmet Özsucu, Koray Ergün, Yalçın Küçük, Tekin Yücebakan ve Şefik Şahiner'in davasıyla ilgili görevsizlik kararı verilerek, dosya Ankara 2. Asliye Ceza Mahkemesi'ne gönderilmişti.

Ankara 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde dün yapılan duruşmada, sanıkların oluşturdukları Ekin-Bilar şirketinin organize ettiği 11 toplantının da ticari amaçlı olduğu, durumun valiliğe bildirildiği görevli polis memurlarının toplantıyı tutanakla belirleyerek konuşmaları banda aldıkları, çözülen bandlarda suç

unsuru görülmediği kaydedilerek, tüm sanıkların beraatleri kararlaştırıldı.

8 Mayıs 1986 tarihinde Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde açılan davada savcı, Ekin-Bilar A.Ş. yöneticilerini, toplantılar için valilikten izin almayarak, Olağanüstü Hal Yasası'na aykırı davrandıkları iddiasıyla cezalandırılmasını istemişti. DGM Savcısı, Ekin-Bilar A.Ş. yöneticilerinden Cevat Geray, Mehmet Özsucu ve Yalçın Küçük'ün de tutuklanmalarını istemiş, ancak bu istem mahkemece reddedilmişti. Kahveci'nin tanık olarak dinlenmesinden sonra Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi, yetkisizlik kararı vererek, dosya Ankara 2. Asliye Ceza Mahkemesi'ne gönderilmişti.

İstanbul'un Otobüs Şoförleri

ŞÜKRAN KETENCİ / *26 şubat*

İstanbul'un otobüs şoförlerini öncelikle İstanbul trafiğinde araç kullanan diğer şoförler sevmezler. İstanbul'un çok sık yaya yürüme hızında olan trafiğinde yollarını kapatan belediye otobüsleri ve onları kullanan şoförler, sinirleri altüst olmuş diğer şoförlerin ilk boy hedefleridir.

İstanbul'un şoförlerine en çok belediye otobüsleri ile yolculuk yapan halk yığınları kızarlar. Toplu taşımacılığın olmadığı 8 milyonluk kentte, taksi ya da dolmuşla yolculuk yapacak parası olmayan yığınlar, işe gidip gelişlerinde bindikleri belediye otobüslerinde her gün akıl almaz sıkıntıları yaşarlar Durakta soğukta, sıcakta beklemekten canından bezenler, *"dolu otobüs kapılarını açamadı ya da durmadı"* diye şoförüne küfrederler. Binmiş olanlar ise, *"Duraktan birkaç yolcu daha almaya, otobüse istif etmeye uğraşıyor"* diye şoförle kavga ederler.

Geçen hafta içinde her zaman bir çile olan otobüs yolculukları, şoförlerin *"talimatname hızlarına"* uyma kararları, pasif direnişleri ile büsbütün çekilmez bir hal aldı. Belediye otobüs şoförleri, halen yürürlükte olan yıllar öncesinden kalmış talimatnameye uygun araç kullanmaya, en fazla 30 km. ve köprülerde 10 km. hızla gitmeye kalkışınca yer yerinden oynadı. Saatler süren yolculuklara yeni saatler eklendi. Trafik daha da tıkandı. Trafik ekipleri, belediye zabıtaları sokağa dökülüp *"kendilerini bağlayan talimatnameye uygun araç kullanıyorlar"* diye şoför avına çıktılar. Belediye şoförleri cezalandırıldılar, karakollara götürüldüler, tartaklandılar.

Gazete okumayan, radyo televizyondan olayları öğrenen halkımız için, halkı biraz daha şoförlerin karşısına aldıracak yayın düzenlenmesi doğrusu çok başarılıydı. Yollarda saatlerce kalmış İstanbulluların şikâyetleri önce arka arkaya verildi. Şoförlerimizin halkımızı nasıl sıkıntıya soktukları bilinçlere yerleştirilmek istendi. Sonra da İstanbul Belediye Başkanı Sayın Bedrettin Dalan, artniyetli olarak, uygulanmadığı için unutulmuş eski bir talimatnamenin ortaya çıkarılarak, araçların yavaş sürüldüğünü anlattı. Şoförlerden bu yasadışı eylemlerden, işi yavaşlatmadan vazgeçmelerini istedi, ısrar etmeleri halinde zararlı çıkacaklarını ima etti. Şoförler neden böyle bir eyleme gereksinme duymuşlardı? Sorunları neydi? Sendikaları ne diyordu? Halk yığınlarının bu zararlı bilgileri edinmelerine gerek ve yarar olmadığı sonucuna varılmış olmalıydı ki, asgari tarafsız habercilik kuralları içinde yer alması gereken tarafların görüşüne hiç yer verilmemişti.

Yetersiz de olsa gazete haberlerini okuyan ya da fısıltı gazetesine kulak verenler ise İstanbul'un otobüs şoförlerinin birtakım ciddi sorunları olduğunu, onların da canlarından bezmiş olduklarını öğrenmişlerdi. Halk yığınları, belediye otobüs şoförlerinin pasif eyleminden, *"talimatnameye uygun araç sürme, hız kesme"* kararlarından ne kadar sıkıntı çekmiş olurlarsa olsunlar, şoförlere istenildiği kadar kızamadılar. İstanbul'un trafiğinde ortalama brüt 80 bin lira aylıkla otobüs sürmenin, işverenin işçiyle alay edercesine yüzde 10 ücret artışı önermesinin ne anlama geldiğini artık az çok herkes anlayabiliyor. Yolda kalanlar durumu aralarında tartışırlarken, bazıları *"Tamam haklılar, ama bari doğru dürüst grev yapsınlar"* diye itirazda bulunuyorlar. Aralarında bilen varsa, belediye şoförlerinin grev haklarının da olmadığını diğerlerine anlatıyorlar.

12 Eylül sonrası bir dizi yasa değişikliği, hele de Özal iktidarının uygulama ve kararları ile belediyelerin gelirleri, onlarla değil yüzlerle katlanmıştır. Çok zenginleşen, çok güçlenen belediye yönetimlerinin bu gelirleri adeta holding şirketleri gibi, istedikleri doğrultularda nasıl kullandıklarına halk günlük yaşamında tanık olmaktadır. Belediyeler sayesinde her mahallede nerede ise bir milyoner yaratılırken, belediye işçilerinin, şoförlerinin ücretleri ne olmuştur? Geçmişte diğer kamu işçilerinin pek çoğundan, ağır işte çalışıyor olmaları nedeni ile daha yüksek ücret alan İstanbul'un otobüs şoförleri, şimdi bütün işçiler gerçek ücretlerinde gerilemiş ve büyük oranlarda yoksullaşmışken, onların da gerisine düşmüşlerdi. 2822 sayılı Toplu Sözleşme ve Grev Yasası'nda grev yasağı kapsamına alınan, grev hakları ellerinden alınan şoförler için yapılan her yeni sözleşme, hak alma değil, hak verme sözleşmesi olmuştur. İstanbul trafiğinde, yolcularla da kavga ede ede, sonunda ruh hastası durumuna gelen şoförlerin ortalama ücretleri halen brüt 80 bin liranın altında kalmıştır.

Yeni toplumsözleşme ile diğer şehirler şoförlerinin ücretlerinin düzeyine çıkabilmeye razı olmuş İstanbul'un otobüs şoförleri, sözleşme masasında işverenin kendileri ile adeta alay eden bir tavra girip, yüzde 10 zam önerdiğini duyunca sabırlarının taştığı noktaya düşmüşlerdir. Sayın Dalan'ın, *"Yüzde 10 doğru değil, yalan tahrikler. Sonunda sözleşme benden geçer"* demesi, gerçekleri değiştiremez. Elimizde, İETT işvereninin sözleşme

önerisinin yüzde 10'da kaldığı ve hiçbir sosyal hak ve iş güvencesi vermediği, çalışma koşullarını ağırlaştırdığı sözleşme taslağının fotokopisi var. Sayın Dalan, olaylar patlak verene kadar nerede idiler?

Kaldı ki, enflasyon artışına uygun ücret artışı verilse ne olacak? Çok ağır bir işte, diğer kamu işçi ücretlerinin çok gerisinde kalmış bir ücret ortalaması, ağır haksızlık nasıl düzeltilecek?

Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü'ne atanan Raik Alnıaçık:

Önce eğlendirip, sonra düşündürmeli

GÜNSELİ ÖNAL / *26 şubat*

ANKARA — Devlet Tiyatroları Müdürlüğü görevine yeni atanan **Raik Alnıaçık** 1986-1987 tiyatro mevsiminin planlandığı biçimde sona erdirileceğini belirterek, 1987-1988 sezonunda bazı yeniliklerin gündeme geleceğini söyledi. Alnıaçık, yeni tiyatro mevsiminin repertuarında klasik yapıtların ağırlığının arttırılacağını vurgularken, yorum açısından da izleyiciyi önce eğlendirecek, ardından düşündürecek bir sahneleme yoluna gideceklerini belirtti.

Raik Alnıaçık, Devlet Tiyatroları'nın repertuarının 1987-1988 yılında yepyeni bir biçim alacağını belirterek, bu konudaki düşüncelerini şöyle anlattı:

"Sanat açısından benim inandığım bir şey var. Sanat sağlam temellerin üzerine oturduğu zaman kendisini yüceltebilir. Tiyatronun bu sağlam temelleri klasiklerden geçer. Bugün şöyle bir geriye dönüp baktığımızda bu klasik dediğimiz sağlam temellerden örnekler hiç denecek kadar az. İnsanı yetiştirecek olan, hem sanatçıyı, hem de seyirciyi yetiştirecek olan en önemli temel eserler oynanmadı."

— Devlet tiyatroları'nda geçen yıl ve bu sezon Shakespeare'in 'Hırçın Kız'ı sergilendi.

ALNIAÇIK — O da çok modern bir anlamda sahnelenmiş. İlk önce Shakespeare nedir, bilmek lazım. Sonra, biz bunu daha nasıl oynayabiliriz sorusu söz konusu olur. İnsan Shakespeare'i bilmezse Shakespeare üzerinde cambazlığı nasıl yapar? İnsanın ilk önce, her şeyin sağlam nasıl olabileceği hakkında temeli olmalı. Bir kere, tiyatro tarihini genel çizgisini mutlaka, süratli bir şekilde, yeni jenerasyona tekrarlamakta yarar var. Eğer bunlar bilinmiyorsa, örneğin Strindberg'i bilmiyorsanız Kafka'yı anlayamazsınız.

Strindberg'i tanımadan Kafka'yı tanımak mümkün mü? Yani klasik çağı bilmek lazım. Klasik çağın antik oyunlarını çok iyi bilmek lazım ki romantik çağın oyunlarını anlayabilesiniz. Bugün Schiller'i kimse tanımıyor. Ama Schiller çok önemli. Hem oyuncuyu yetiştirecek, hem seyirciyi. Tabii bunların yanı sıra başka oyunlar da gösterilecek. Zaten Devlet Tiyatroları'nın çok sahneli olmasının temel amaçlarından bir tanesi de bu. Bir yerde tiyatronun temelini teşkil edecek bir oyun var ise, öbür tarafta da modern bir oyun olacak. Bunun yanında da Türk tiyatro yazarlarından örnekler verecek sahneleri olmalı. Bunlar birbiriyle iç içe. İspanya'nın bir altın çağı var, Cervantes'i, bundan sonra bir Lope De Vegas'sı vardı. Bunlardan hiçbir örnek görmedik. Bunları tanımayan bir Devlet Tiyatrosu olabilir mi?

— Sahneleme yönünden bir değişiklik düşünüyor musunuz?

ALNIAÇIK — Yüzde yüz inandığım bir şey daha var. Tiyatro çetin bir cevizdir. Yani ilk önce eğlendirmeli, ama sonra da düşündürmeli. Ama eğlenmeye gelmiş insanı düşünmeye sevkederseniz seyrettiğini de anlayamaz, kaybolur gider. Yani bizim sahne yöntemimizde de bir değişiklik olmalı, yorum açısından. Yani herkes gelmeli, güzel cici giysileri içinde gelip oturmalı, rahat, huzur dolu bir ortam içinde kendisini unutmalı, sonra çıktığı zaman da düşünmeli. Bizim amacımız bunları yapabilmek.

— Klasik oyunların ve diğerlerinin ağırlığı repertuar içinde nasıl olacak?

ALNIAÇIK — Devlet Tiyatrosu'nun imkânları içinde hepsinin eşit ağırlıklı olmasını istiyorum. Bana sorarsanız dokuz tiyatromuz varsa üçünde klasik oyun, üçünde modern oyunlar, üçünde de yerli yazarların oyunları oynanmalı. Ama bunlardan bir tanesi eksik olabilir. Bazı oyunlar vardır, oynamayı çok istersiniz ama oyuncusu yoktur. Örneğin, Hamlet oynamak istersiniz de Hamlet yoktur. Dünyaya mal olmuş bazı tipler var, özel bir cevher istiyor. Tesadüfen olmayabilir. Kaliteli oyun yapmak isteniyorsa bunlara da dikkat etmeli. İlle büyük isimler koyacağım diye bu güzel oyunları harcamak da çok yanlış. Beklemek lazım, en iyi kadroyu yapmak lazım.

— Genel Müdür olarak devraldığınız Devlet Tiyatroları'nda sanatçıların yetenekleri ile olanakları nasıl, bir değerlendirme yapabilir misiniz?

ALNIAÇIK — Temmuz ayında tiyatroda fiilen otuz yılımı doldurmuş olacağım. Devlet Tiyatrosu'nda çalışan bir kişi olarak inandığım tek şey var. Hiçbir arkadaşımın yeteneğinden kuşkum yok. Yeter ki herkes kendi yerinde değerlendirilebilsin. Bu bakımdan bu konuda çok titiz olmak zorundayım. Oyuncu seçimiyle direkt ilgileneceğim.

— Devlet Tiyatroları'na ayrılan kaynağı yeterli buluyor musunuz?

ALNIAÇIK — Şu an o konuda hiçbir fikrim yok. Genelinde bütün bütçeyi biliyorum, ama sanat harcamalarına ne kadar ayrıldığı konusunda bilgim yok.

Amerikan sendikacılığı *ithal* edildi, dolarla desteklendi.

DİSK, Amerikan sendikacılığı rejimine tepki olarak kurulmuştur; emekçi kesiminin bilinçlenme sürecinde tarihsel bir aşamadır; Amerikan güdümüne alınteri kesiminde başkaldırıdır; ulusal bağımsızlık yolunda bir köşe taşıdır.

☆

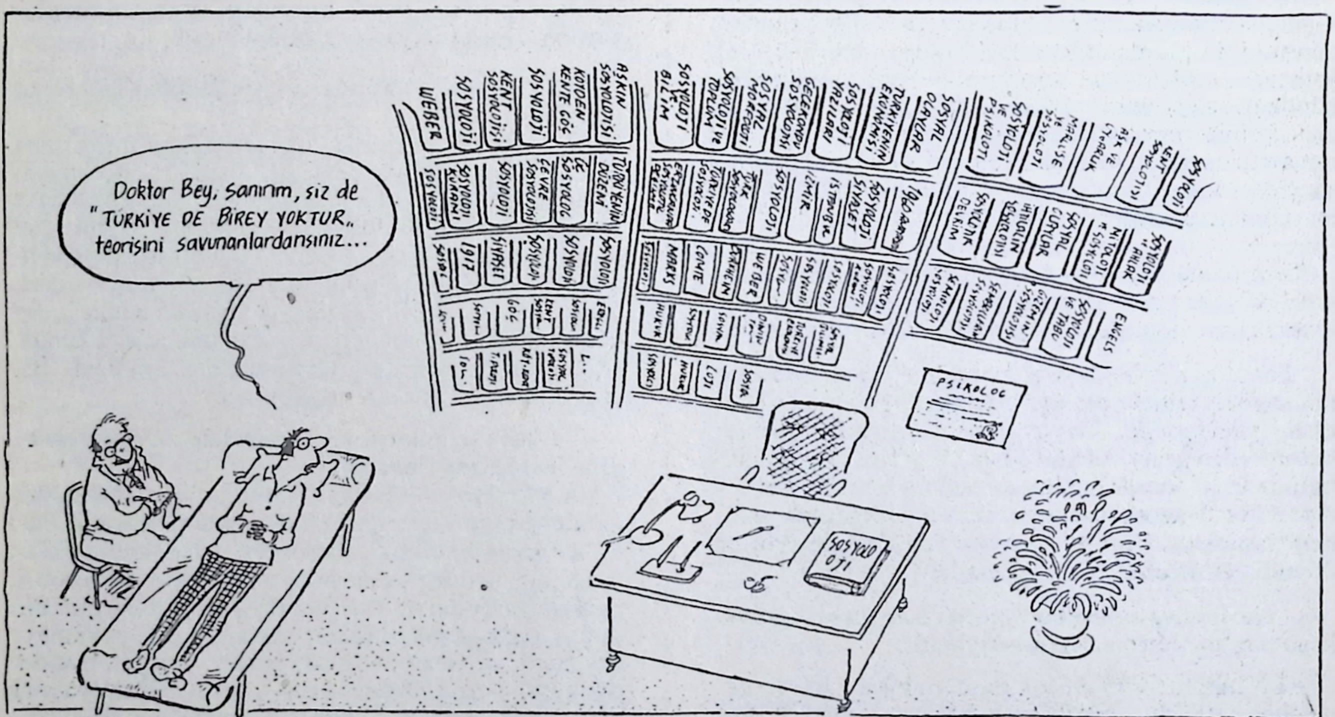
12 Eylül hareketi iliklerine kadar Amerikan güdümünde yürüdüğünden daha ilk günü DİSK yöneticileri gözaltına alındılar; amaç, Amerikan sendikacılığına karşıt alternatifi yok etmekti. Tarih ve toplumbilim açısından 12 Eylül'ün DİSK'e ilk günden el koymasının bir başka anlamı ve yorumu var mıdır?

Dünya sendikacılığı (ne kadar parsellense de) özgürlük ve demokrasi kapsamında bir bütünlüğü koruyabiliyor. Bunun içindir ki, DİSK'e karşı 12 Eylül askeri rejiminde yürütülen baskı eylemi, hem Avrupa'da hem Amerika'da tepkiler uyandırmıştır. Batı'daki ilerici kurumlar, kendi dünyalarındaki antidemokratik hareketleri ve baskı eylemlerini hoş karşılamazlar; DİSK'in 20'nci kuruluş yıldönümüne katılan dünya sendikaları örgütleri bu anlayışın ürünüdürler.

☆

Yazımın başında *"DİSK geleceğimizi yönlendirecektir"* dedim; çünkü DİSK kuru sıkı bir örgüt değil, emekçi halkın benliğine ve varlığına ilişkin bir dünya görüşünün ve sendikacılık anlayışının tarihsel hareketidir.

O hareketi durdurmaya kimsenin gücü yetmez.

Genel greve 1 milyon işçi katıldı

Yunanistan'da dün yaşam felce uğradı

13 şubat

ATİNA (Cumhuriyet) — Yunan İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun (GSEE) dün ülke çapında ilan ettiği 24 saatlik genel greve 1 milyon işçi katıldı. Bu çerçevede, Olimpik Hava Yolları'nın seferleri, demiryolları ve karayolu seferleri iptal edildi. Halk otobüsleri paydos yaptı. Bankalar, fabrikalar, tiyatrolar ve eğlence yerleri kapalı kaldı. Bu arada tezgâhtarların da greve katılmasıyla mağazaların bir bölümü açılmadı. Telefon-telgraf ve posta hizmetleri de felce uğradı.

İşçi-memur grevlerine dayanışma gösteren Yunan Radyo ve Televizyon çalışanları üç saatliğine işi bıraktı. Bu arada ilkokullardan başlamak üzere üniversitelere kadar bütün okullar kapalı kaldı. Okullar pazartesi ve salı günleri de öğretmenlerin grevi nedeniyle açılmayacak.

Öte yandan önümüzdeki pazartesi ve salı günleri Yunan Devlet Memurları Sendikası (ADEDY) 48 saatlik genel greve gidiyor. Bir hafta sürecek olan grev dalgaları, Yunanistan'daki olağan yaşamı kısmen felce uğratacağı gibi, ülke ekonomisini de sarsacak.

Banka memurlarının dün başlattığı grev, önümüzdeki çarşamba günü sona erecek.

İşçi-memur sendikaları **"daha fazla kemer sıkmaya hayır"** sloganlarıyla başlattıkları grev dalgalarına karşılık, Yunan hükümeti, **"ülkenin gelir siyasetinde en ufak bir değişiklik yapılmayacağını"** yineliyor.

İşçiler, maaşlarına en az yüzde 20 zam talep ediyorlar. Bundan bir ay önce gerçekleşen genel grevden sonra, hükümet, dar gelirlilere yüzde 4 oranında zam vermiş ancak işçi ve memurları tatmin etmekten çok uzak kalmıştı.

Ülkemizde Demokrasi Olacaksa...

HASAN CEMAL / *13 şubat*

Sendikalaşma hakkına getirilen kısıtlamalar ile serbest toplu pazarlık ve grev hakkını engelleyen hükümlerin kaldırılması...

— Türkiye'de sendikal hakların, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 11. maddesine ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) standartlarına uygun olarak gerçekleştirilmesi...

— Sendikaların sözde "siyasi çalışmalarına" getirilen yasak kadar, sendikaların mali bağımsızlığını zayıflatmaya yönelik hükümlerin ve sendikal seçimleri düzenleyen ve bu hakkı yok sayan engellerin kaldırılması...

— DİSK'in sendikal çalışmasını sürdürmesi için özgür kılınması...

— DİSK'in el konulan mal varlığının yasal sahiplerine geri verilmesi...

Ve altındaki imzalar:
Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFT-99 ülkeden 144 kuruluş ve 82 milyon üye); Dünya İş Konfederasyonu (80 ülkeden 86 kuruluş ve 15 milyon üye); Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (21 Batı Avrupa ülkesinden 35 kuruluş ve 44 milyon üye. DİSK de bu kuruluşun üyesi; Genel Başkan Abdullah Baştürk ise yönetim kurulunda), Uluslararası Kamu Görevlileri Federasyonu (10 milyon üye).

Batı dünyasında, 12 Eylül'den bu yana geçen altı yılı aşkın sürede yukarıdakine benzer sayısız bildiri yayımlandı. Hemen hepsinde ortak bir iki nokta vardı: Türkiye'de sendikal hakların tam anlamıyla kıskaca alındığı ve DİSK'in durumunun demokrasiyle bağdaşmadığı. Batının en büyük ve en etkili işçi kuruluşları, bu süre içinde bıkmadan usanmadan yinelediler ki, Türkiye'de eğer demokrasi olacaksa sendikal hakların kullanımına dönük yasal kısıtlamalar kaldırılmalı ve DİSK'in faaliyeti serbest bırakılmalıydı.

Ama ne yazık ki dıştan olduğu kadar içten de yapılan bu tür demokratik uyarılara aldıran olmadı. İşçi işveren ilişkilerindeki anayasal ve yasal düzenlemeler, özgür sendikacılık ilkelerine sırt çevrilerek gerçekleştirildi. İşveren kesimi, askeri yönetim sırasında kendi görüşlerini neredeyse tamamen dikte ettirebildi.

Sendikal hak ve özgürlükler 12 Eylül modelinde öylesine sınırlamalara tabi kılınmıştır ki, örneğin bir NETAŞ grevinin bugün hangi güçlükler içinde sürdürüldüğü göz önünde tutulunca, grev hakkı için *"Kendi gitti, ismi kaldı yadigâr"* bile denilebilir.

Artık bundan sonra sendikal hakların kazanımı, -bir bakıma NETAŞ işçilerinin tüm güçlüklere göğüs gererek yapmaya çalıştıkları gibi- bir mücadele sonucu gerçekleşebilecektir; başka yolu yoktur ve hiçbir zaman da olmamıştır. Belki de sendikal haklar 1960'larda tepeden *"verildiği"* için, 1980'lerde kolayca *"geri alınabilmiş"*tir.

Bu noktayı göz ardı etmemek gerekiyor.
DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk, İş-Sendika Servisi şefimiz Şükran Ketenci'nin sorularını, DİSK'in kuruluşunun 20. yılı vesilesiyle yanıtlarken şöyle demiş:

"Türk halkının siyasal yaşam biçimi olarak seçmiş bulunduğu demokrasinin doğup geliştiği Batı Avrupa'ya baktığımızda, demokrasiyi omuzlayan, bugünkü yerine taşıyan ve yaşatıp getirenlerin işçiler ve emekçiler olduğunu görüyoruz."

Doğrudur; Batı'da çoğulcu demokrasiyi bugün yaşatan dengelerin temelinde yıllar ve yıllar boyu süren mücadeleler yatmaktadır. Ama aynı zamanda dikkat edilmesi gereken bir nokta da, o tarihten çıkarılacak kimi gerçekçi derslerin önümüzü aydınlatabileceğidir.

Doğrudur; işçinin örgütsüzlüğü ve etkisizliği demokratikleşme sürecini aksatmıştır. Ama bugün de ülkemizde hâlâ aynı süreci yaşamıyor muyuz?

Okyanusta gemimiz battı, 3 kayıp

14 şubat

Haber Merkezi — Işıklar Honding'e bağlı Bartın Denizcilik A.Ş.'ye ait **"Bora Işık"** adlı şilep, Atlas Okyanusu'nda yakalandığı fırtınada battı. Kazada, geminin 28 kişilik mürettebatından 25 kişi, çevreden yetişen bir Alman şilebi tarafından kurtarıldı. Geminin telsiz zabiti **Kadri Şenkur**, silici **Kemal Dahan** ve kamarot **Oğuz Uzkun** adlı gemiciler ise, kurtarma çalışmaları sırasında denize düşerek kayboldular. Kayıp gemicilerin aranmasına ABD Sahil Koruma ekipleri tarafından devam ediliyor.

İzmir **Aliağa** limanından aldığı inşaat demiri, **Bandırma**'dan aldığı boraks cevheri ve bazı inşaat malzemeleri yüklü olan, kaptan **Ergin İnal** yönetimindeki Bora Işık gemisi yükünü, ABD'nin **Conneticut** eyaletindeki **Bridgeport** limanına götürüyordu.

5 bin 174 gros tonluk kaptan **Ergin İnal** yönetimindeki Bora Işık gemisi, New York kentinin 700 mil açığında TSİ 06.00 sıralarından patlayan şiddetli fırtınada dalgaların iyice yükselmesiyle batmaya başladığını bildiren gemi S.O.S sinyalleri vermeye başladı. Mesajda dalgaların boyunun 7 metreye yaklaştığı ve rüzgârın saatteki hızının 64 kilometreye ulaştığı, geminin alabora olduğu kaydedildi.

Olay yerine yakın olan ve Bora Işık'ın.S.O.S sinyalini alan Colombo adlı bir Alman gemisi derhal Bora Işık'ın yardımına koşarak mürettebatı kurtarma çalışmalarına başladı. Colombo gemisi görevlileri cankurtaran sandalları ile 28 kişilik mürettebatı kurtarmayı başardılar. Ancak sandallardan birinin gemiye yanaşırken Colombo'nun bordasına çarpması ve sandalın alabora olması yüzünden üç denizci denize düşerek kayboldu. Kurtarılan 25 kişinin ise sağlık durumlarının iyi olduğu bildirildi.

Federal Alman gemisi mürettebatı tarafından kurtarılan Bora Işık personelinin isimleri şöyle:

Ergin İnal (Kaptan), İsmail Katana, Ali Karadeniz, Mustafa Çoban, Baki Erdal, Baki Taner, Rasim Gülbahçeler, Orhan Kovancı, Ergin Ergin, Hasan Kemertaş, Selahattin Zengin, Mustafa Elmaoğlu, Hayrettin Benek, Bahtiyar Aydınız, Rıfat Eroğlu, Mustafa Kırmızı, Kadır Kocacık, Nurullah Urhan, Ercan Tunalı, Sedat Çakıcı, Selim Tekin, Saffet Karadeniz, Nazım Gümüş, Alaattin Erdem ve **Aral İnal.**

AP ajansının haberine göre ABD Sahil Koruma Teşkilatı yetkililerinden Randy Midgett geminin saatte 440 ton su alarak süratle battığ.nı öğrendiklerini söyledi. Sahil Koruma yetkilileri, ayrıca Bora Işık'ın mürettebatını kurtaran Colombo gemisinin de New York limanına doğru hareket ettiğini ve muhtemelen yarın limana geleceğini açıkladılar.

Bu arada Işıklar Holding'e bağlı Bartın Deniz Nakliyat A.Ş.'ye ait geminin sahibi Turgut Işık, Alman bandıralı Colombo gemisiyle bağlantı kurarak bilgi almaya çalıştıklarını kaydederek, "Geminin böyle bir kaza geçirmesi beni çok üzmüştür," dedi. Işık, kayıp üç denizciden haber alabilmek için ellerinden geleni yaptıklarını, bu arada ABD Sahil Koruma uçaklarının bölgeyi hiç durmadan aradıklarını öğrendiklerini belirtti.

SÖYLEV
(Cilt 1-2)
Hazırlayan:
Hıfzı V. Velidedeoğlu
16. baskı. 2100 lira (KDV içinde) Çağdaş Yayınları, Türkocağı Cad. 39/41 Cağaloğlu-İstanbul

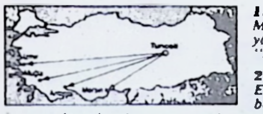
Cumhuriyet

DOSTLAR BÜRO
Daktilo, hesap ve kasa makineleri satış ve tamiri

63. Yıl; Sayı: 22442 Kurucusu: Yunus Nadi 120 TL. (KDV dahil) 15 Şubat 1987 Pazar

Tunceli köylerinin yarısı Mersin, Antalya Muğla ve İzmir'e yerleştirilecek

234 köye göç emri

1. *Orman Genel Müdürlüğü, Mersin, Antalya, Muğla ve İzmir yöresindeki bazı orman arazilerinin "tarıma açılmasını" kararlaştırdı.*

2. *Orman Genel Müdürlüğü, Elazığ Bölge Müdürlüğü'nden, bölgelerinde bu yerlere göç etmek isteyen olup olmadığının araştırılmasını istedi.*

3. *Tunceli'ye bağlı 234 köy muhtarına Mersin, Antalya, Muğla ve İzmir'e göç etmek isteyenlerin olup olmadığını soran bir yazı tebliğ edildi. Uygulamanın dayandırıldığı anayasanın 170. maddesi zorunlu göçe olanak tanıyor.*

4. *Tunceli'nin 234 köyünde yaklaşık 50 bin yurttaş, göç tarihini bekliyor.*

TUNCELİ (Cumhuriyet) — Tunceli'ye bağlı 234 köye göç emri verildi. Orman Genel Müdürlüğü'nce "orman içi köy" olarak tanımlanan bu 234 köyde yaşayan yaklaşık 50 bin yurttaş, Mersin, Antalya, Muğla ve İzmir yöresinde tarıma açılacak olan arazilere yerleştirilecek. Söz konusu uygulama için köy muhtarlarına gerekli tebligatın yapıldığı, önce gönüllü olarak göç etmek isteyenlerin saptandığı öğrenildi. Tunceli Valisi Cengiz Bulut, olayın tümüyle Orman Genel Müdürlüğü'nün tasarrufunda olduğunu söyledi. Vali Bulut, köy boşalmasının yalnız Tunceli'de olmayacağını da belirtti. Tunceli'nin toplam 442 köyünün 234'ünün boşaltılmasıyla birlikte zaten azalmakta olan kent nüfusunun 110 binin de altına düşmesi bekleniyor. Köy boşaltma ve göç ettirme işlemleri, 6831 sayılı Orman Kanunu'na ve anayasanın 170. mad-

(Arkası Sa. 15, Sü. 3'te)

Kira Dosyası

ERHAN AKYILDIZ

10 kişilik hane halkının kazancının ne kadarı kiraya gidiyor? Kira canavarı odun ve ilaç paralarını nasıl yiyor?

Türkiye'de kaç hane halkı kirada yaşıyor? İstanbul'daki kaç aile kiracı durumunda?

Bugün 13. Sayfada

Mektup ve telgrafa süper zam

***PTT**'nin dün yaptığı yeni zamlarla yurtiçi mektup yüzde 150, telgraf ise yüzde 100 zam gördü.*

Haber Merkezi — PTT'nin hazım ayında telefon görüşmeleri ve jeton ücretlerine yaptığı zamdan sonra dün de diğer hizmetlerine zam yapıldı. Bununla yurtiçi ve yurtdışı mektup, telgraf, koli, havale, ücretleri artırıldı, telefon tesis ücretlerinde yeni bir düzenlemeye gidilirken, teleks tesis ücretlerinde ise indirim yapıldı.

(Arkası Sa. 15, Sü. 4'te)

ŞİŞLİ ETFAL'DE YANGIN
17. Sayfada

AIDS genelgesi yola çıkıyor

Sağlık Bakanı Kalemli, AIDS Yüksek Kurulu kararlarının bir genelge haline getirilerek, tüm valiliklere gönderileceğini açıkladı.
17. Sayfada

AIDS İÇİN UMUT IŞIĞI
18. Sayfada

RADYASYONLU 20 SAAT
14. Sayfada

İyi Pazarlar.

Türk mutfağından geriye ne kaldı?

Cumhuriyet Dergi bugün ve her pazar Cumhuriyet'le birlikte.

Salı Spor Günüdür.

Salı'yı Spor'a Ayırın.

Sporu şimdi haftalık Spor Eki'nden izleyin.

CÜNEYT ARCAYÜREK yazıyor

Pazar Sohbeti

ANKARA — Şükürler olsun, bugünleri de gördük. Sonunda Demirel ile Özal, telefonda konuştular ve büyük manşetlere bakılırsa "beklenen diyalog" gerçekleşti.

Artık hemen her sorunda ayağımızı yere daha sağlam basabi-

(Arkası Sa. 15, Sü. 1'de)

ÖZAL, TV VE KİTAPLA VAKİT ÖLDÜRÜYOR
15. Sayfada

Kiracı...

Bir olay:

Kiracıdır, ev sahibi ile başı derde girer. Tahliye davasını kaybeder. Yeni bir ev aramaya koyulur. Bir türlü bulamaz; çünkü geliriyle kiralara yetişmesi artık olanaksız gibidir. Çaresiz kalır; ailesiyle birlikte kayınvalidesinin evine sığınır. Hep kadar evde, sıkışık bir yaşam başlar; iç içelik kalabalıklaşan evde gerilimi sürekli yükseltir. Kayınbiraderiyle arası açılır. Bir gün kavga ederler. "Sert bir cisimle vurarak öldürür" kayınbiraderini... Önce idama mahkûm edilir, sonra, avukatlık ve ekonomik sıkıntılar "hafifletici neden" sayılır ve idam cezası 30 yıl hapse çevrilir...

*

Bir başka olay:

"Emlak komisyonculuğu yapıyorum. Geçenlerde benim de üniversiteden hocam olan bir profesörle öğretmen olan eşi geldi dükkâna. İkisi de emekli olmuşlar. Küçük bir daire

(Arkası Sa. 15, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

EL SIKIŞTILAR AMA... SHP'nin düzenlediği "Demokraside İşçi Sendikalarının İşlevleri ve Hakları" seminerine Türk-İş Genel Başkanı Yılmaz son anda katıldı. Açılış sırasında DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk ile Şevket Yılmaz tokalaştılar, ama seminerde yaptığı konuşmada Baştürk, partiler üstü politika anlayışı ile bazı sendikacıların politikanın işçi sınıfı ve sendikal örgütleri için yasaklanmasına çanak tuttuğunu anlatınca Türk-İş'e bağlı bazı sendikacılar salonu terk ettiler. (Fotoğraf: ERDOĞAN KÖSEOĞLU)

SHP'nin seminerine, uluslararası sendikaların temsilcileri ile Yılmaz ve Baştürk de katıldı

İşçi haklarına destek

***SHP**'nin düzenlediği "Demokraside İşçi Sendikalarının İşlevleri ve Hakları" seminerinde Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Vandeveken, Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Hinderscheid, Dünya Emek Konfederasyonu Genel Sekreteri Kulakowski, Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grup Başkanı Fellermaier birer konuşma yaptılar.*

***Türk-İş** Genel Başkanı Yılmaz'la DİSK Genel Başkanı Baştürk, seminerde karşılaşınca el sıkıştılar.*

Haber Merkezi — SHP'nin düzenlediği ve DİSK'in 20. kuruluş yıldönümüne katılan uluslararası sendikal kuruluşların temsilcilerinin de yer aldığı "Demokraside İşçi Sendikalarının İşlevleri ve Hakları" konulu seminer, dün İstanbul'da yapıldı. Seminerde açış konuşmasını yapan SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, bundan 7-8 yıl önce Türkiye'de işçi haklarının ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) standartları ölçüsünde güvence altında bulunduğunu hatırlatarak, "Bugün ise Türk-İş ve öteki kaçak sendikalar etkinliklerini kaybetmiş durumdalar, DİSK ise kapatılma tehlikesi karşısında, son yargı bekmesi bekliyor" dedi. Uluslararası sendika temsilcileri konuşmalarında, Türkiye'de sendikal hakların kısıtlanmasının AET'ye başvurumunun kabul edilmesine engel olacağına dikkat çektiler. DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk, bazı sendikacıların depolitizasyon olgusunu üstlendiğini ve Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu ile bütünleşen bir anlayış içinde olduklarını anlatınca daha önce salonda bulunup Genel Başkanları [illegible]'in konuşmasını dinleyen Türk-İş'li sendikacılar salonu terk ettiler.

Pera Palas'ta yapılan toplantının başkanlık divanında, SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, ICFTU Genel Sekreteri John Vandeveken ve SHP MKYK üyesi sendikacı Muzaffer Sevinç bulunuyordu. İnönü, açış konuşmasında "Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU), Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ETUC), Dünya Emek Konfederasyonu (WCL) gibi dünya ölçeğindeki konfederasyonlardan başla-

(Arkası Sa. 17, Sü. 2'de)

ICFTU GENEL SEKRETERİ

Önce demokrasi, sonra AET

Vandeveken

Vandeveken, özgürlük, demokrasi ve insan haklarına saygı gibi temel ilkeler üzerinde DİSK ve Türk-İş'in görüş birliği içinde olması durumunda 1980'lerin bir daha tekrarlanmayacağını söyledi. 8. Sayfada

İZLENİMLER

SHP'nin ustaca atılımı

FÜSUN ÖZBİLGEN

SHP, dün düzenlediği "Demokraside İşçi Sendikalarının İşlevleri ve Hakları Semineri" ile önemli bir adım attı. Hem 12 Eylül'den sonra sendikaların siyasi partilerle ilişkilerini engelleyen yasaları çok ustalıklı bir organizasyon ile deldi, hem de Türkiye'de suçlanan, Batı dünyasında ise sahip çıkılan DİSK'e siyasal bir

(Arkası Sa. 17, Sü. 2'de)

GÜNLER SONRA İLK LOKMA — 3 ayı aşkın süredir, Şii EMEL Örgütü'nün kuşatması altında olan Burç El-Barajni Filistin göçmen kampına gıda maddesi ve ilaç yardımlarının ulaştırılmasıyla, açlık şimdilik sona erdi. Son bir ay içinde açlıktan ölmemek için önce kedi ve köpekleri, sonra da fareleri yiyen Filistinli çocuklar, hastalar ve kadınlar bir süre açlıktan kurtulacaklar. (Fotoğraf: AP)

BM'nin yardım konvoyu Filistin kamplarında

Yiyeceğe kavuştular

***Şii EMEL** örgütü, Birleşmiş Milletler'in yiyecek ve ilaç taşıyan yardım konvoyuna, kuşatma altında tuttuğu ve 35.000 Filistinlinin yaşadığı kamplara giriş izni verdi.*

BEYRUT (AP) — Lübnan'ın başkenti Beyrut yakınlarında, Suriye destekli Şii EMEL örgütünün kuşatması altında bulunan ve bir süredir korkunç bir açlığın yaşandığı Burç El-Barajni göçmen kampına, gıda maddesi ve ilaç yardımı gerçekleştirildi. EMEL milislerinin üç kamyondan oluşan yardım konvoyunun geçişine izin vermelerinden sonra, önceki gece geç saatlerde kampa ulaştırılan yardımın, bir süredir kedi, köpek ve fare yiyerek beslenmeye çalışan 35.000 Filistinli göçmene, 15 ton un ve 2 ton süttozu sağladığı bildiriliyor.

Lübnan polisi ve Filistin yetkilileri tarafından yapılan açık

(Arkası Sa. 17, Sü. 5'te)

"Başörtüsünü bayrak yapın"

İran'dan yine cihat çağrısı

İran Radyosu'nun önceki günkü yayınında "Müslüman kız kardeşlerimizin başlarındaki örtüyü bayrak yapın. Gerekirse bayrağın yere düşmemesi için cihat edin" denildi.

MEHMET GÜLTEKİN

ERZURUM — İran İslam Cumhuriyeti'nin Sesi Radyosu, önceki akşamki yayınında Türkiye'deki irtica yanlısı vatandaşlarına cihat çağrısında bulunarak, "Türk kardeşlerimizin başörtü-

(Arkası Sa. 17, Sü. 8'de)

Bonn'da irtica mitingi

Kaçak müftü Cemalettin Kaplan'ın [illegible] toplanan 4 bin kişi Türkiye aleyhine [illegible] olarak, Bonn [illegible]

BONN (a.a.) — 12 Eylül'den sonra Federal Almanya'ya kaçan ve Türk vatandaşlığından çıkarılan eski müftü Cemalettin Kaplan'ın çağrısıyla dün Bonn'da düzenlenen "Kara Yürüyüş"te kaçak müftü, "cihat" çağrısında bulundu. Cemalettin Kaplan, "İslam devleti artık ufukta kendini göstermektedir" dedi.

(Arkası Sa. 17, Sü. 5'te)

Lüksemburg'dan

On üç hâkim, bir mahkeme

HADİ ÜLUENGİN

Salı günü mahkeme kapısında süründüm Lüksemburg'da, on üç üyeli AET Adalet Divanı'ndaydım, duruşma izliyordum. Meryem Demirel'in, serbest dolaşım hakkına sahip çıkmak isteyen gurbetçinin duruşması vardı.

Londra'dan

Sekiz kâğıt, sekiz insan

RAGIP DURAN

Uzaktan kâğıt tomarıdırlar sadece. Sabahı simgelerler. Kapının dış tokmağına sıkıştırılır, bazen de sürüngenleşip paspasın yanından sahanlığa süzülürler. Dükkânlarda, tezgâhlarda Kleopatra gibi serilip uzandıkları, çamaşır gibi ipe asılı kaldıkları olur.

Paris'ten

TV haritası değişirken...

SABETAY VAROL

Özel sektöre devredilme aşamasında bulunan TV'nin Birinci Kanalı TF-1'e biçilen 6 milyar frangı hangi babayiğidin ödeyeceği merakla beklenirken, dünyanın bir numaralı inşaat şirketinin patronu Francis Bouygue, tam sayfa ilanlarla öne atıldı.

Roma'dan

Don Camillo geri döndü

NİLGÜN CERRAHOĞLU

Erkek, papazdı ve 50 yaşındaydı. Kadın, gençliğinde komünist partisinin bilfiil militanlığını yapmıştı ve gençliğinin son demlerini yaşıyordu. Hayır, Guareschi'nin Don Camillo'su'nda geçmiyordu bu olay, ama Don Camillo'nun yaşadığı yerde yaşanıyordu.

Atina'dan

Yüzdelerle 34 ülke

STELYO BERBERAKİS

Gallup araştırma kuruluşunun yaptığı bir çalışma ilginç sonuçlar ortaya koyuyor. Buna göre Türkiye, en az otomobil sahibi, en az sinema seyircisi, ama en çok gazete okuru olan ülkelerden biri.

Malmö'den

Votkanın istilası

YAVUZ BAYDAR

Gemilerle geliyorlar. Malmö kenti daha sabah mahmurluğunu atmamışken, caddelerden tek tek geçiyorlar. Pesapetlerindeki turist yüzüne bakarsanız, [illegible]

Stuttgart'tan

Sporda pazarlama

AHMET ARPAD

Günümüzde futbol, basketbol ve boksun dışında, sporlardan profesyonel olarak kazanç sağlama olanağı pek yok. Ancak 1980'li yıllardan sonra, atletizmde sağlanan büyük başarılar, amatör atletlere bu başarıları paraya çevirmenin de yolunu göstermeye başladı.

7. Sayfada

GEÇMİŞLE GELECEK
Sabahattin Kudret Aksal
2. bası, 1400 lira (KDV içinde) Çağdaş Yayınları, Türkocağı Cad. 39-41 Cağaloğlu- İSTANBUL

Cumhuriyet

İNSAN SICAĞI
Dr. Erdal Atabek
800 lira (KDV içinde) Çağdaş Yayınları, Türkocağı Cad. 39-41, Cağaloğlu İstanbul

63. Yıl; Sayı: 22478 Kurucusu: Yunus Nadi 150 TL. (KDV dahil) 23 Mart 1987 Pazartesi

Rabıta zinciri

Ve Evren konuştu

Niçin imzaladı

O tarihte yoğun çalışma şartları içinde konu üzerinde fazla durulmadı.

Cumhuriyet'in yayını

Bir gerçeği gün ışığına çıkartması bakımından dizinin yayımlandığı gazete, görevini yapmıştır.

SHP'nin tutumu

Konunun hemen iç politika tartışmalarına malzeme yapılması yadırgandı.

Geniş açıklama

Yakın bir tarihte geniş bir açıklama daha yapılması düşünülüyor.

"Laiklik konusundaki duyarlığına gölge düşürme çabalarından üzüntü duyuyor..."

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Batı Avrupa'daki Türk din görevlilerinin aylıklarının 1980-1985 yılları arasında Dünya İslam Birliği (Rabıta) tarafından ödenmesi ile ilgili bir açıklama yaptı. Evren, uygulamaya izin veren kararnamenin kendisine sunulduğunu "O günün çok yoğun çalışma şartları içinde devlet memurlarına ücretsiz izin verilmesi gibi yasalara tamamen uygun, rutin ve daha evvel de yapılmış bir uygulamanın devamı olduğu düşüncesiyle konu üzerinde fazla durma gereği görülmediğinin anlaşıldığını" belirtti.

"Dizinin yayımlandığı gazetenin, görevini yaptığını" vurgulayan Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in açıklamasında SHP'ye yönelik şu eleştiri yer aldı:

"Ancak olayın önce akılcı bir yaklaşımla değerlendirilmesi gerekirken, bazı çevrelerce konunun hemen iç politika tartışmalarına malzeme yapılmasını yadırgadığını" ifade etti.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in Cumhurbaşkanlığı Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği aracılığıyla yaptığı açıklama aynen şöyle:

"Yabancı kökenli ve kısa adı Rabıta olan bir dini kuruluşla ilgili basında bir süredir çeşitli haber, yorum, ve değerlendirmelerin yanı sıra bazı siyasal parti yetkililerince zaman zaman yapılan açıklamaların yer aldığı görülmektedir.

Konuyla bağlantılı ve yurtdışında görev alacak din görevlilerinin ücretsiz olarak üç yıl süreyle izinli sayılmalarına ilişkin kararnamenin o tarihte Sayın Cumhurbaşkanımıza arz edildiği, yapılan araştırma sonucu belirlenmiştir. O günün çok yoğun çalışma şartları içinde devlet memurlarına ücretsiz izin verilmesi gibi yasalara tamamen uygun, rutin ve daha evvel de yapılmış bir uygulamanın devamı olduğu düşüncesiyle konu üzerinde fazla durulma gereği görülmediği anlaşılmaktadır.

Sayın Cumhurbaşkanımız, bir gerçeği gün ışığına çıkarması bakımından, dizinin yayımlandığı gazetenin görevini yaptığını, ancak olayın önce akılcı bir yaklaşımla değerlendirilmesi gerekirken, bazı çevrelerce konunun hemen iç politika tartışmalarına malzeme yapılmasını yadırgadıklarını ifade etmektedirler.

Her olaya peşin bir hükümle yaklaşma alışkanlığından vazgeçilmesi gerektiğini hatırlatan Sayın Cumhurbaşkanımız, laiklik konusundaki duyarlılığına gölge düşürme çabalarından üzüntü duyduklarını, bu gerçeği saptırmanın, gerekirse yorumlarla hiç kimseye bir şey kazandırmayacağını, gerçeklerin maksatlı olarak başka yönlere çekilmek istenen bir ortamda, sevgi, saygı, kardeşlik duygularının gelişmesinin zor olacağını belirtmişlerdir. Sayın Cumhurbaşkanımız konuyla ilgili inceleme ve araştırmalara devam edildiğini ifade ederek, yakın bir tarihte bizzat kendilerinin geniş açıklamada bulunmayı düşündüklerini bildirmişlerdir."

Öte yandan Cumhurbaşkanlığı Basın Danışmanı Ali Baransel bir soru üzerine, Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in konu ile ilgili açıklamalarını muhtemelen 27 Mart Cuma günü İstanbul'da yapmayı planladıkları basınla sohbet sırasında yapabileceklerini söyledi.

RABITA'NIN MAAŞ ÖDEDİĞİ İMAMLAR
11. Sayfada

İnönü: Açıklama yetersiz

SHP GERİLEMİYOR

Laikliğin korunması iç politikanın en önemli konularından biridir. Ana muhalefet partisi olarak, görevimizi yapmamızda yadırganacak bir taraf olamaz.

Haber Merkezi — Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in "Rabıta olayı" ve SHP'nin Rabıta olayı konusunda aldığı tavırla ilgili yaptığı açıklama üzerine, SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, "Henüz beklediğimiz açıklama yapılmadı. Onu bekliyoruz. Laikliğin korunması, iç politikanın en önemli konularından biridir" dedi.

Cumhurbaşkanı Evren'in, Cumhurbaşkanlığı Basın Müşavirliği aracılığı ile yaptığı açıklamada, Rabıta olayının SHP tarafından kendisine yönelik olarak "istifa ve Cumhurbaşkanlığı makamının sorumluluğu" tartışması açmasını eleştirmesi üzerine, SHP Genel Başkanı Erdal İnönü yaptığı açıklamada şöyle dedi:

"Sayın Cumhurbaşkanlığından henüz beklediğimiz açıklama yapılmadı. Yakında yapacaklarını söylüyorlar. Onu bekliyoruz. Laikliğin korunması, iç politikanın en önemli konularından biridir. Bu konuda ana muhalefet partisi olarak görevimizi yapmamızda yadırganacak bir taraf olamaz."

SHP Adana Milletvekili ve MKYK üyesi Cüneyt Canver de dün Adana'da yaptığı açıklamada "Rabıta olayının" bir yurttaş tarafından 14 Ağustos 1981 yılında Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı'na ihbar edildiğini ve komutanlığın o tarihte soruşturma açtırdığını söyledi. Canver, "Sıkıyönetim ve MİT'in haberli olduğu bir konudan, Cumhurbaşkanı Evren ve dönemin Başbakanı Bülend Ulusu'nun nasıl haberi olmaz, olmuşsa neden kararname imzalanmıştır?" diye sordu.

SHP Adana Milletvekili Cüneyt Canver dün yaptığı açıklamada, Rabıta hakkında bir yurttaşın 1981 ağustosunda Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı'na ihbarda bulunduğunu ve konunun Sıkıyönetim Komutanlığı kanalıyla Milli İstihbarat Teşkilatı'na (MİT) aktarılarak inceleme yapıldığını söyledi. MİT görevlisi tarafından yapılan inceleme sonucu Rabıta için "şeriatçı" ifadesi kullanıldığına dikkat çeken Canver şunları söyledi:

"Vatandaşın ihbarı ciddi görülmüş olacak ki konu Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından hemen MİT'e havale edilmiştir. MİT görevlisi de yaptığı incelemeden sonra ihbarda bulunan yurttaşa sonradan şu bilgileri vermiştir:

Avrupa ülkelerine ve Avustralya'ya 'din adamı kisvesi' adı altında görevliler gönderen teşekkül Hizb-ut- Tahrir değil Suudi Arabistan kaynaklı Rabıtat-ul Âlem-ul İslam'dır ve finans kaynağı da Aramco adlı Suudi-ABD ortaklığı petrol şirketidir. Diyanet İşleri Başkanlığı Milli Güvenlik Konseyi'nden karar çıkartarak kendisini sağlama almıştır."

SHP Milletvekili Canver, MİT raporunu kaynak göstererek yaptığı açıklamada, daha sonra yurtdışına gönderilen kişilere Rabıta'nın bin dolar ödediğini belirterek şöyle dedi:

"Din görevlisi olarak gönderilen bu kişiler istifa ettirilerek yurtdışına gönderilmişlerdir ve kendilerine bin ABD Doları ödenmiştir. Raporda, ihbarcı yurttaşa din görevlisi olarak gönderilen kişilere Milli Eğitim Bakanlığı Din Eğitimi Genel Müdürlüğü Şube Müdürü Abdullah Özgönüller ile Ankara Sincan İmam Hatip Lisesi Müdürü Mehmet Tuna'nın adları örnek gösterilmiştir."

Sincan İmam Hatip Lisesi Müdürü Mehmet Tuna hakkında 1981'deki 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı törenine kız öğrencilerin katılmasını engeller tavrı üzerine, bakanlığın soruşturmayla görevlendirdiği müfettiş Ziya Kılıç'ın re'sen emekli edildiğini de söyleyen Canver, sözlerini şöyle tamamladı:

"Devletin yüksek makamları

(Arkası Sa. 11, Sü. 3'te)

MUHALEFETTEN SHP'YE ELEŞTİRİ 11. sayfada

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Özal ve İdeoloji

Başbakan Sayın Özal, *"uydu ereceği"* ile düzenlediği basın toplantısında, arkadaşımız *Ahmet Tan*'ın *"Rabıta Örgütü olayı"* ile ilgili sorusunu *"Hediye olduğundan daha fazla ideolojik nitelikte büyütülmüştür"* diye yanıtladı.

Konu ideolojikmiş.

İdeoloji, siyasal, dinsel, sanatsal ve felsefi düşünce biçimlerinin tümünü kapsamak üzere kullanılan genel bir kavramdır.

Bu bakımdan, laik düşünce gibi *"İslamcı düşünce"* de bir *"ideolojik"* nitelik taşır. Atatürkçülüğün siyasal düşünce alanında bir başka adı olan laikliği savunmak nasıl *"ideolojik tavır"* ise bu ilkenin, Başbakanın kardeşinin ortak olduğu bir para imparatorluğu eliyle yıkılmak istenmesi de işte böyle bir ideolojik tavırdır. Önce bunu anlayalım!

Başbakan Özal'ın dilinde *"ideoloji"* açıkça komünistlik demektir.

Sayın Başbakan, devletin *"asli ve sürekli hizmetleri"*'nin bir yabancı devletin parasıyla yürütülmesini doğal sayıyor; buna karşı çıkanları, aklınca *"komünistlikle"* suçlamaya kalkıyor.

(Arkası Sa. 11, Sü. 7'de)

ODTÜ'de cami düğümü

Suudi Arabistan Büyükelçisi

Rabıta, laikliğe aykırı iş yapmadı

SEDAT ERGİN

ANKARA — Yurtdışında görevli Türk imamlarının maaşlarının Suudi Arabistan destekli Rabıta Örgütü tarafından ödendiğinin ortaya çıkmasıyla birlikte bu örgüt üzerinde odak-

(Arkası Sa. 11, Sü. 1'de)

Eski Diyanet İşleri Başkanı Doğan

Türk devletinin prestijine yakışmaz

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Diyanet İşleri eski Başkanlarından, Evren döneminin eski Devlet Bakanı Dr. Lütfü Doğan, Bolu kaplıcalarında kendisini bulup telefonla görüşen Cumhuriyet muhabirinin "Rabıta zinciri" ile ilgili sorularını yanıtladı. Lütfü Doğan olayla ilgili olarak şunları söyledi:

(Arkası Sa. 11, Sü. 2'de)

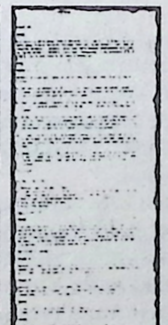
Yurtdışındaki İmam Şahin

Rabıta maaşları bankaya yatırırdı

DENİZ SOM

"Almanya'da bulunduğum süre içinde Rabıta ile hiç bağlantım olmadı. Bizim muhatabımız Türk Konsolosu ve Diyanet İşleri Başkanlığı'ydı. Resmi görevli oluşumuz sebebiyle gri pasaportumuz vardı. Maaşımız ise Rabı-

(Arkası Sa. 11, Sü. 4'te)

ODTÜ rektörü Mehmet Gönlübol'un karşı olduğunu ifade ettiği cami projesi için Yaptırma ve Yaşatma Derneği ile protokol imzalandığı belgelendi.

***ODTÜ** Rektör Yardımcısı Prof. Oral'ın DPT'ye yazdığı yazıda, İslam merkezi ve cami projesinin 3 milyar liralık bir yatırımı gerektirdiği ve bunun için iç ve dış finansman garantisi sağlanması istendi.*

***ODTÜ** Cami ve İslam Merkezi Derneği'nin projeyi Cumhurbaşkanlığına DPT kanalıyla göndermesinden sonra Cumhurbaşkanlığının YÖK başkanlığından konuya ilişkin ek bilgi ve görüş istediği ve YÖK'un konuya ilişkin olumlu görüş verdiği ileri sürüldü.*

Doğramacı'dan savunma: *Benim ilgim olmamıştır. YÖK'ten olur almamışlardır. Yalnız bildiğim, Dışişlerinin sorması üzerine ODTÜ rektörlüğünün "Böyle bir şeyin yapılması uygun olur" şeklinde görüş bildirdiğidir.*

Gönlübol ne diyor: *ODTÜ rektörü Mehmet Gönlübol, dün de üniversitede cami ve İslam merkezi yaptırılması projesine karşı çıktığını yineleyerek, ODTÜ camii konusunda YÖK'le aralarında bir şey geçmediğini belirtti.*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — ODTÜ'deki "Rabıta" bağlantısına ilişkin ek yeni iddia daha ortaya atıldı. Cumhurbaşkanlığının ODTÜ'deki İslam merkezi ve cami yapımına ilişkin olarak YÖK'ün görüşünü başvurduğu ileri sürüldü. Üniversite Rektörü Prof. Mehmet Gönlübol'un projeye [illegible] kaygısıyla durdurduğu iddia edildi.

ODTÜ Cami ve İslam Merkezi Yaptırma ve Yaşatma Derneği'nin Cumhurbaşkanlığına DPT kanalıyla, projeye ilişkin bir dosya göndermesinden sonra, Cumhurbaşkanlığının YÖK Başkanlığı'ndan ek bilgi ve görüş istediği öne sürüldü. YÖK'ün konuya ilişkin olumlu görüş verdiği iddia edilirken, Kurul başkanı Prof. Dr. İhsan Doğramacı iddiaları kesin bir dille yalanladı. Prof. Doğramacı soru üzerine, "Benim onunla hiç ilgim olmamıştır. YÖK'ten olur almamışlardır, kesinlikle öyle bir şey olmamıştır. Cumhurbaşkanlığının bizden soru sorduğu görüşünden hiç haberim yok, bize öyle bir şey intikal etmemiştir" karşılığını verdi. Prof. Doğramacı, "Yalnız bildiğim şudur" diyerek, Dışişleri'nin sorması üzerine ODTÜ Rektörlüğü'nün "Böyle bir şeyin yapılmaması uygun olur" biçiminde görüş bildirdiğini anlattı. Prof. Doğramacı, "Üniversitede başka bir devletin açtığı din merkezi her halde uygun değildir" diye sözlerini tamamladı.

Prof. Gönlübol da, ODTÜ'de cami yapımına ilişkin YÖK ile aralarında herhangi bir yazışma [illegible] cami yapımına başından karşı olduğu [illegible] görüşlerini yineledi.

Öte yandan, ODTÜ'deki İslam merkezi ve cami projesinin finansman [illegible] ve sonuç olarak da bu nedenle durdurulduğu [illegible]

(Arkası Sa. 11, Sü. 4'te)

Çankaya'nın Açıklaması

Devlet ve hükümet hayatında ciddiyet ve sorumluluk anlayışının altını bıkmadan, usanmadan çizmenin önemi gittikçe daha çok belirginleşiyor. Değişik çevrelerde *"Rabıta"* dolayısıyla sergilenmekte olan tutum ve davranışların gün geçtikçe daha şaşırtıcı niteliklere büründüğü görülüyor. *"Olmuş bir kere"* zihniyetinden, *"Aman yüce makamları yıpratmayalım"* pısırıklığından, *"Büyüklerimiz bilir"* kolaycılığından ya da ademsendecilığinden, *"Böyle gelmiş böyle gider"* kadercilığinden, söyler misiniz, ne zaman kurtulabileceğiz? Çünkü şurası gayet iyi bilinmelidir ki, bunlardan kurtulamadığımız ve *"hesap sorma"* alışkanlığını edinemediğimiz sürece, hem çağdaş hukuk devletinden hem de gerçek bir Batı demokrasisinden yoksun kalmaya devam edeceğiz.

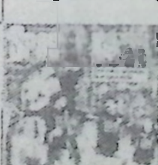
Şu günlerde *"Rabıta"*'dan kaynaklanan görüntüler öylesine çarpıcı çizgiler kazanmıştır ki, serinkanlı, temkinli ve yumuşak *Erdal İnönü*'yü -yine bu özelliklerini koruyarak- özü

(Arkası Sa. 11, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

Yarın Salı

Spor Dergi 24 sayfa

Voleybol özel bölümü 8 sayfa

Ve Diyarbakır, Bursa, Antalya'da korku...

- *Galatasaray voleybolda 16 yıl sonra güldü*
- *Play-off'ta şampiyonluğa çeyrek var...*
- *Eltopunda buruk şampiyonluk...*
- *Adım adım köşesi ve haftanın önemli pozisyonları.*

Spor Dergi yarın ve her salı Cumhuriyet'le birlikte.

Dalan: Haliç dünyanın en büyük çevre projesi

1 mart

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — İstanbul Anakent Belediye Başkanı **Bedrettin Dalan,** Haliç projesinin, aslında tüm İstanbul için düşünülen büyük projenin beşte birini oluşturan bir bölümü olduğunu bildirdi. Dalan, **"Bu, Pendik'ten Küçükçekmece'ye kadar uzanan tüm kıyıların temizlenmesi, kurtarılması projesidir"** dedi. Dalan, Haliç projesinin, dünyanın en büyük çevre projesi olduğunu, tüm dünyada büyük yankılar uyandırdığını ve üzerinde, Türkiye'den çok öteki ülkelerde yazılıp çizildiğini söyledi.

İnşaat Mühendisleri Odası Ankara Şubesi'nce düzenlenen konferansta konuşan Dalan, İstanbul'un bir sorununa Ankara'da gösterilen sıcak ilgiden memnun olduğunu söyledi. Bedrettin Dalan, konuşmasının başında genel olarak İstanbul'u anlattı ve milattan önce ticari amaçla kurulan bu kentin, coğrafi olanakları sayesinde süratle büyüdüğünü bildirdi. Haliç için 150 yıldır kurtarma planları yapıldığını, her yöneticinin bu konuyla yakından ilgilendiğini örnekleriyle anlatan Dalan, Haliç projesinin bugün için **"hemen hemen bitmiş"** olduğunu söyledi.

İstanbul Anakent Belediye Başkanı, Türklerin çevre sağlığına çok önem veren bir ulus olduğunu, Haliç sorununa da bu anlayışla yaklaştığını bildirdi. Dalan, İstanbul'un denizlerinin yanlış kullanıldığını ve sonuç olarak bugünkü durumun doğduğunu vurgulayarak şu bilgiyi verdi:

"Haliç'te, 4.5 milyon metre karelik bir alan, doldurma suretiyle kazanılmış. Allahtan, dipten gelen bir deprem olmamış bu arada. O takdirde kaybımız çok çok büyük olurdu. Biz bu endişeyle, bu alandaki evlerin büyük kısmını, 622 fabrikayı ve 4 bin işyerini yıktık. Başta biraz homurdananlar sonradan gelip bizlere teşekkür ettiler. Buradaki sanayinin Anadolu'ya kaçacağını düşündüysek de uygulamada aksi oldu ve İstanbul'daki işadamları, daha başka yerlere daha iyi iş alanları kurdular. İstanbul böylece yeni bir endüstri patlaması yaşadı."

Bedrettin Dalan, Haliç kıyısı boyunca toplayıcı kollektörler döşediklerini ve bu döşeme işi tamamlandıktan üç ay sonra Haliç'in suyunun tertemiz olacağını söyledi. Dalan, şu anda en değerli barbunya balıklarının Haliç'te avlandığını anlattı. Dalan'ın verdiği bilgiye göre şu ana kadar Haliç için yapılan harcama 60 milyar TL.'yi geçmedi. İstanbul metrosu ise bunun tam dört katına mal olacak.

Konferans öncesinde toplantıyı **"Dalan'ın Ankara çıkarması"** olarak niteleyenler, onu **"ikinci değil, hatta birinci adam"** olarak değerlendirenler, bu konferansın, **"Özal'ın yokluğunda alelacele düzenlenmiş bir siyasal aktivite"** olduğunu söyleyenler dikkati çekiyordu. Bu kişiler sonraları **"Çıkarmanın başarılı olamadığını"** ya da **"Bu aktivitenin ANAP grubunu dalgalandırmadığını"** söylediler.

Yunanistan, ihtilaflı sularda petrol ararsa aynı şekilde karşılık verilecek

Atina'ya misilleme uyarısı

SEDAT ERGİN / *2 mart*

ANKARA — Türkiye, Yunanistan'ın Bern Anlaşması'nı çiğneyerek Ege'nin ihtilaflı kıta sahanlığında petrol aramalarına başlaması halinde, misillemede bulunacağı konusunda Atina'yı uyardı.

Türkiye, önceki gün Atina Büyükelçisi **Nazmi Akıman** aracılığıyla Yunan Dışişleri Bakanlığı'na ilettiği sözlü notada **"Ege'deki hak ve çıkarlarını koruma kararlılığını"** vurgulayarak Yunanistan'ın Ege'nin uluslararası sularında petrol aramaya çıkması halinde, aynı şekilde karşılık vereceğini duyurdu.

Atina ile Ankara arasında tansiyonun yükselmesine yol açan gelişmeler, **"Kuzey Ege Petrolleri Şirketi"**'nin Ege'de Yunan karasuları dışında kalan alanlarda araştırma ve sondaj çalışmaları yapacağını açıklamasıyla ortaya çıktı.

Hatırlanacağı gibi, Türkiye ile Yunanistan arasında 1976 yılında imzalanmış olan Bern Anlaşması, Ege'deki kıta sahanlığının iki ülke arasında paylaştıran sınırlar çizilmediği sürece tarafların ihtilaflı sularda petrol aramalarından kaçınmalarını öngörüyor.

Türkiye ile Yunanistan arasındaki kıta sahanlığı sorunu, 1970'li yılların ilk yarısında sıcak bir anlaşmazlık konusu olarak başgöstermiş ve her iki ülkenin sınırları çizilmemiş olan kıta sahanlığı alanları üzerinde yürüttükleri petrol aramaları, Ege'de gerilimli günler yaşanmasına yol açmıştı. Bu sırada Türkiye önce Çandarlı daha sonra Hora gemilerini Ege'ye çıkararak uluslararası sularda sismik araştırma yürütmüştü.

Uluslararası kıta sahanlığı üzerindeki sorun, iki ülkenin 11 Kasım 1976 tarihinde Bern'de imzaladıkları bir anlaşmayla buzdolabına konulmuştu. Bu anlaşmayla Türkiye ile Yunanistan kıta sahanlığının sınırlandırılması amacıyla ikili görüşmelere başlamayı kararlaştırmışlar ve görüşmeler devam ettiği sürece **"kıta sahanlığıyla ilgili girişim ve davranışlardan kaçınma"** tahhüdünde bulunmuşlardı.

Daha sonraki dönemde kıta sahanlığına ilişkin görüşmeler yürütülürken, Yunanistan Bern Anlaşması'na uymuş, petrol aramalarını kendi karasularıyla sınırlı tutarak ihtilaflı uluslararası sulara çıkmamıştı. Ancak 1981 yılında Papandreu hükümetinin göreve gelişiyle birlikte kıta sahanlığı görüşmeleri durmuş ve Yunanistan, Bern Anlaşması karşısındaki tutumunu değiştirmişti.

Papandreu, hükümeti, 1982 yılında Bern Anlaşması'nı çiğneyerek Taşoz açıklarında sismik araştır-

ma yürütünce, Türkiye bu davranışa sert bir notayla karşılık vermiş ve **"misilleme"** tehdidinde bulunmuştu. Türk hükümetinin notası, Türk-Yunan ilişkilerinde ciddi bir tırmanmaya yol açarken Papandreu hükümeti, Ankara'ya gönderdiği bir notayla Bern Anlaşması'na bağlı olduğunu belirterek geri adım atmıştı.

Papandreu'dan Bern Anlaşması'yla ilgili ikinci çıkış, 1985 yılı sonbaharında geldi. Papandreu, yaptığı bir açıklamada Yunanistan'ın Bern Anlaşması'nı tanımadığını bildirdi. Türkiye bunun üzerine yeni bir girişimde bulundu, ancak Yunan hükümeti, Bern Anlaşması'nı tanımadığı yolundaki çizgisinden gerilememişti.

Yunan hükümeti son dönemde basına yaptığı açıklamalarda ve Ankara ile yürütülen diplomatik görüşmelerde Bern Anlaşması'nı tanımadığını belirtmesine karşılık, uygulamada ihtilaflı sularda petrol aramasına girişmedi. Nitekim, Ankara'daki Dışişleri yetkilileri de dün bu duruma dikkat çekerken, **"Yunan hükümeti her vesileyle Bern Anlaşması'nı tanımadığını kayda geçiriyor. Ancak bu tutumunu fiiliyata geçirmiyor ve Bern Anlaşması'na aykırı bir davranışa girmekten kaçınıyor"** şeklinde konuştular.

Dışişleri yetkilileri, dün **"Kuzey Ege Petrolleri Şirketi"**'nin uluslararası sularda petrol araması yapılacağı yolundaki açıklamasının ardından Yunanistan'ın Ege'deki tutumunun **"dikkatle"** izlendiğini belirttiler.

Dışişleri'nden alınan bilgilere göre Atina Büyükelçisi, hafta sonunda Yunan Dışişleri Bakanlığı nezdinde yaptığı girişimde Kuzey Ege Petrolleri Şirketi'nin ihtilaflı sularda petrol aramalarına başlaması halinde, Türkiye'nin de kendini Bern Anlaşması'yla bağlı saymayacağını ve araştırma gemilerini uluslararası sulara çıkartacağını bildirdi.

Başbakan Vekili **Kaya Erdem**, Ankara'nın Atina'ya notasıyla ilgili sorularına şu karşılığı verdi:

"Bu konuda söyleyecek şeyin yok. Bu, rutin bir konu. Dışişleri Bakanlığı önemli bir hadise olunca bana bilgi verir. Bu hadise için bana bilgi verilmedi. Demek ki bu rutin bir olay, olağan, biraz geçildi mi karşılıklı nota verirler."

Atina'nın yanıtı

'Bern protokolü geçersiz'

STELYO BERBERAKİS / *2 mart*

ATİNA — Yunanistan Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı **Yannis Kapsis**, önceki gün Türkiye'nin Atina Büyükelçisi **Nazmi Akıman**'a **"Yunanistan'ın daha önce defalarca açıkladığı gibi kendisini Bern Protokolü'ne bağlı saymadığı ve Bern Protokolü'nü yürürlükte görmediğini"** bildirdi.

Eloftherotypia gazetesinin haberine göre, Kapsis söz konusu açıklamasını Akıman'ın kendisine Türkiye'nin sözlü notasını ilettiği sırada yaptı. Kapsis, ayrıca Yunanistan'ın kendi kıta sahanlığı olarak gördüğü bölgede yapılacak petrol arama ve sontaj faaliyetlerinin nerede, ne zaman ve nasıl yapılacağına, ancak ve ancak Yunan hükümetinin karar vereceğini de açıklamasına ekledi.

Yunan basınının diplomatik kaynaklara dayandırarak verdiği haberlerde, Türkiye'nin Atina'ya sözlü nota vermesi **"Amerika, Kanada ve B.Alman büyükelçilerinin Yunan Sanayi Bakanı'nı ziyaret etmesini fırsat bilerek yaptığı bir çıkış"** olarak değerlendirildi. Adı geçen üç ülke Taşoz'un doğusunda petrol aramalarına başlaması beklenen **"Kuzey Ege Petrolleri Şirketi"** adlı konsorsiyumu oluşturan ülkeler. Bu arada Yunan hükümetinin konsorsiyum hisselerinin çoğunu satın almak için yasa tasarısı hazırlamakta olduğu haberleri de Yunan basınında yer aldı.

Taşçıoğlu, asgari ücretin en düşük memur maaşına eşitleneceğini söyledi.

Asgari ücrete katsayı formülü

2 mart

ANKARA (AA) — Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mükkerrem Taşçıoğlu, asgari ücret tespit sistemini değiştireceklerini belirterek, işçi veya memurlardaki göstergenin en alt düzeyinin asgari ücret olacağını söyledi.

Taşçıoğlu, asgari ücret miktarını tespit işlemini, değişmeyecek bir sisteme oturtarak **"pazarlık ve polemik konusu olmaktan çıkaracaklarını"** açıkladı. Taşçıoğlu, şunları söyledi:

"Bugüne kadar, kimse üzerine alınmasın ama koyun pazarlığı şeklinde geçen asgari ücret pazarlığına son vermek mecburiyetindeyiz. Ben el ele tutuşarak, sen 60 istedin, ben 20 verdim, gel 40'da buluşalım' gibi bir fikrin çok ilkel olduğu kanaatindeyim."

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı, asgari ücretin akılcı ve bilimsel bir sisteme oturtulacağını kaydederek, şöyle konuştu:

"Getireceğimiz sistem bir yerde asgari ücretin eşel-mobile bağlanması demektir. Çünkü unutmayın ki biz, bu göstergeleri katsayılarla çarparak her sene değiştiriyoruz. Böylece asgari ücreti mantıklı, bilinçli ve her düşünceyi tatmin eden bir sisteme oturtacağız."

Taşçıoğlu, hazırladıkları sistemi, işçi - işveren kuruluşları ve üniversite öğretim üyeleri ile tartıştıktan sonra Meclise sevk edeceğini belirtti. Taşçıoğlu, şöyle devam etti.

"İlk kez açıklıyorum: Asgari ücreti memurlar veya işçilerle ilgili göstergelerde en alt düzeyde, en tabandaki rakamı, asgari ücret diye tanımlarsam her türlü münakaşanın dışına çıkarım. İşçi olun, memur olun, en az maaş göstergede ne gözüküyor ise, net asgari ücrettir dersem kim benimle münakaşa edecek? O nedenle asgari ücreti gösterge tablolarıyla ilişkili hale getiriyoruz."

Asgari ücretin brütü ne olursa olsun, kesinlikle gösterge tablolarına bağlanacağını tekrarlayan Taşçoğlu, **"Belki kimsenin ümit etmediği kadar çok fazla artışı tatbik etmiş olabilirim, ziyanı yok. Örneğin en alt göstergedeki rakam net 41 bin, brütü de 70 bin ise o kadar vereceğim, 70 bin net ise onu vereceğim."**

Asgari ücretin **"bol keseden, hiçbir mantığa dayanmayan"** hesaplardan kurtarılacağını kaydeden Taşçıoğlu, bu ücretin vergi dışı bırakılmayacağını belirterek şöyle dedi:

"Getireceğimiz sistemle, asgari ücretin vergi dışı bırakılmasına lüzum kalmıyor. Bugün 41 bin 400 liranın vergisini alıp 28 bin lira veriyorduk. Eğer ben dersem ki, 'en alt göstergedeki rakam fiilen 47 bin liradır, bunun brütü 70 bin liradır' dersem, bu vergi, vergi dışı meselesi ortadan kalkar. Bu sistem, asgari ücret tarifine de uyuyor, realiteye de uyuyor."

Gorbaçov'un orta menzilli füzelere ilişkin önerisi, dünyada geniş yankılar yarattı

Bomba etkisi yapan öneri

2 mart

Dış Haberler Servisi — Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov'un orta menzilli füzelerle (SS-20, Pershing-2 ve Cruise) ilgili olarak önceki gün yaptığı **"sürpriz"** öneri tüm dünyada geniş yankı uyandırırken ABD, Gorbaçov'un önerisini olumlu karşıladığını açıkladı.

Mihail Gorbaçov, önceki gün yaptığı ve dünyada ilgi ile karşılanan yeni önerisinde Kremlin'in silahsızlanma politikasında çok önemli bir değişikliği açıklayarak, Avrupa'daki orta menzilli füzelerin kaldırılması için Sovyetler Birliği'nin **"ayrı bir anlaşma"** yapmaya hazır olduğunu bildirdi.

Sovyetler Birliği, şimdiye dek silahsızlanma görüşmelerinde **"paket anlaşması"** görüşünü savunuyor ve Reagan'ın **Yıldız Savaşları** (stratejik savunma girişimi) konusunda anlaşmaya varılmadan, orta menzilli füzelerde anlaşma yapılamayacağını bildiriyordu. ABD ise iki konunun birbirinden ayrı olduklarını öne sürüyordu. Başkan Reagan'ın Yıldız Savaşları projesinde taviz vermeye yanaşmayışı yüzünden orta menzilli füzeler konusu da tıkanmıştı. Gorbaçov'un, orta menzilli füzeler konusunu Yıldız Savaşları'ndan ayırmayı kabul etmesi ile Avrupa'daki füzeler için anlaşma yolu açılmış oldu.

Gorbaçov, önerisinde, Yıldız Savaşları ile orta menzilli füzelerin birbirinden ayrılmasını kabul etmekle birlikte, uzun menzilli (stratejik) füzeler konusunda anlaşma yapılabilmesi için önce uzaya silah yerleştirilmesinin yasaklanması gerektiğini belirtti. Başka bir deyişle, uzun menzilli silahlarla, Yıldız Savaşları'nı birbirine bağladı.

Gorbaçov, orta menzilli füzeler konusunda şöyle dedi: **"Sovyetler Birliği, Avrupa'daki orta menzilli füzeler sorununu, diğer sorunların bulunduğu paketten çıkartılmasını ve bu konuda ayrı bir anlaşmanın vakit kaybedilmeden yapılmasını öneriyor."**

Sovyet lideri, geçen yıl yapılan Rejkjavik zirvesinde ABD ile Sovyetler'in Avrupa'daki tüm orta menzilli füzelerini kaldırmalarının kararlaştırıldığını anımsattı. Gorbaçov, Sovyet önerisinin, Avrupa'yı nükleer tehdidin önemli bir bölümünden kurtarmak için **"gerçek bir fırsat"** oluşturduğunu kaydettikten sonra **"Bu tarihsel fırsat kaçırılmamalı. Önerimize olumlu bir yanıt bekliyoruz"** dedi.

TEPKİLER

Gorbaçov'un önerisi olumlu karşılandı.

∘ ABD Savunma Bakan Yardımcısı **Richard Perle**, Sovyet önerisini yapıcı bulduğunu söyleyerek, orta menzilli füzeler için bir anlaşmaya varılabilirse, sonuçta bir silahsızlanma anlaşması yapılabileceğini belirtti.

Perle, Sovyet önerisini tartışmak için Cenevre silahsızlanma görüşmelerine katılan ABD ve Sovyet heyetlerinin orta menzilli füzelerle ilgili gruplarının temaslarını uzatabileceklerini de kaydetti.

Cenevre'de ABD ve Sovyet heyetlerini, Gorbaçov'un önerisini görüşmek için bugün özel bir toplantı yapacakları bildirdi.

Bir başka Amerikalı yetkili de, eğer Moskova ciddiyse, bunun **"çok büyük bir adım"** olduğunu söyledi. Aynı yetkili, orta menzilli füzelerin Avrupa'dan sökülmesi için bir anlaşma yapılırsa, buna uyulup uyulmadığını belirlemek için denetleme konusunda da anlaşma yapılması gerekeceğini kaydetti.

∘ NOTA Genel Sekreteri Lord Carrington da Sovyet önerisini memnunlukla karşıladığını bildirdi.

∘ Federal Almanya Dışişleri Bakanı Hans Dietrich Genscher ise, öneriyi olumlu karşılayarak, Doğu ile Batı arasındaki silahsızlanma girişimlerinde önemli bir ilerleme sağlayacağını belirtti.

Sosyal Demokrat Parti'nin lideri Willy Brandt, Gorbaçov'un önerisiyle, Cenevre silahsızlanma görüşmelerinde önemli bir konunun çözüme kavuşturulmasının mümkün olacağını belirterek, Batının bu fırsattan yararlanmasını istedi.

• Japonya, Sovyet liderinin önerisini olumlu karşıladı.

• Gorbaçov'un yeni önerisinin Kongre çevrelerinde de olumlu karşılandığı bildiriliyor. Senato Silahlı Kuvvetler Komitesi Başkanı Demokrat **Sam Nunn**, önerinin **"tarihsel bir fırsat sağlayabilecek çok olumlu bir gelişme"** olduğunu söyledi. Ancak Nunn, önerinin yarattığı olanaktan en iyi biçimde yararlanılabilmesi için Beyaz Saray'da "gerçek bir liderliğe" gereksinim duyulacağını savundu. Nunn, Gorbaçov'un bu öneriyi Beyaz Saray'daki bunalımı dikkate alarak yaptığına inandığını söyledi.

REYKJAVİK ANLAŞMASI

Başkan Reagan ve Mihail Gorbaçov, geçen yıl Reykjavik'te yaptıkları zirvede, Avrupa'dan orta menzilli füzelerin kaldırılması konusunda anlaşmışlardı. Anlaşmaya göre iki süper güç Avrupa'daki tüm orta menzilli füzelerini kaldıracaklar, SSCB Asya'daki topraklarında 100 SS-20 füzesi, ABD de kendi topraklarında 100 orta menzilli füze bulunduracaktı. Avrupa'dan füzeler 5 yıl içinde kaldırılacaktı.

Ancak Gorbaçov, anlaşmayı Yıldız Savaşlarına bağlamış, Reagan ise bunu kabul etmeyince, zirvede bir sonuç alınamamıştı.

Emin Cemayel Suriye Barış Planı'nı kabul etti

Lübnan'da uzlaşma ve savaş

3 mart

BEYRUT (AA-AP) — Lübnan Devlet Başkanı Emin Cemayel'in, ülkede 12 yıldır devam eden iç savaşın sona erdirilmesi için Suriye'nin denetiminde gerçekleştirilecek barış planının üç ana unsurunu kabul ettiği bildirildi.

Lübnan'daki siyasi kaynaklar, Cemayel'in Suriye yetkilileriyle iki aydır sürdürdüğü gizli temaslardan sonra kabul ettiği noktaların, plan açısından büyük önem taşıdığını belirtiyorlar.

Emin Cemayel, bu değişiklikler çerçevesinde, hükümetin ve parlamentonun kararlarını veto etmek hakkından vazgeçiyor ve geleneksel olarak ülkenin Sünni Müslüman toplumu üyelerinden olan Başbakanı, kendisinin ataması yerine parlamentonun seçmesini kabul ediyor.

Lübnan Devlet Başkanı, ayrıca, ülkedeki Müslüman ve Hıristiyan toplumları arasındaki genel siyasi güç dengesini gözeten geleneksel sistemden vazgeçilmesini de kabul etti. Bu sistemde, Hıristiyanlar ülke yönetiminde Müslümanlardan daha fazla söz hakkına sahip bulunuyorlar.

Siyasi gözlemciler, Müslüman liderlerin üzerinde görüş birliğine vardığı son barış planının 1985 yılında kabul edilen, ancak o zaman Cemayel tarafından reddedildiği için uygulanamayan planla büyük bir benzerlik taşıdığını hatırlatıyorlar.

Bu arada, Şii EMEL örgütü içinde önceki gün başlayan isyanın devam ettiği bildiriliyor.

EMEL örgütü lideri **Nebih Berri**'ye başkaldıran örgütün eski liderlerinden **Hasan Haşim** ve yanlıları, **EMEL** içinde kontrolü ele geçirmeye başladıklarını iddia ederken, Nebih Berri'nin bir sözcüsü olayı **"önemsiz"** olarak niteledi ve **"kontrolün kendi ellerinde olduğunu"** söyledi. Gözlemciler, Filistinlilerin de pasif olarak destekledikleri Haşim yanlılarının **EMEL** içinde fazla etkili olmadıklarını belirtiyorlar. Lübnan'ın güneyindeki gazeteciler, isyancıları Sayda ve Sur liman kentlerini başkent Beyrut'a bağlayan anayollarda denetimi ele geçirdiklerini, ancak başka bölgelerde etkili olamadıklarını belirtiyorlar. İsyancıların lideri Hasan Haşim, Lübnan'ın güneyinde Nebatiye kasabası hariç tüm bölgelerdeki **EMEL** bürolarını işgal ettiklerini açıkladı. İsyancılar, Sayda yakınlarındaki Magduşeh kasabasında bulunan Şii **EMEL** milislerinin de kendilerini desteklediklerini öne sürdü. Bölgedeki gazeteciler, Suriye birliklerinin Beyrut'a girişine **FKÖ** gibi karşı çıkan **Hizbullah** örgütünün de isyancıları pasif şekilde desteklediklerini bildiriyor.

Lübnan'ın güneyindeki liman kenti Sur ve çevresinde ise Nebih Berri yanlılarının konrolü tamamen ellerinde tuttukları haber veriliyor. Berri yanlılarının bölgede 13 isyancıyı tutukladıkları bildiriliyor.

Bu arada, Filistinlilerin kendi mülteci kamplarına gönderdikleri ilk gıda yardımı dün **Burç El Barajni** ve **Şatila** kamplarındaki Filistinlilere dağıtıldı.

Suriye desteğindeki **Filistin Ulusal Kurtuluş Cephesi** tarafından Beyrut'un güney kesimindeki iki kampa gönderilen gıda maddeleri arasında 40 ton un, konserve yiyecekler ve süttozu bulunuyor.

Türk-İş Başkanlar Kurulu kararı oybirliği ile aldı

İki saat iş bırakma

3 mart

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Kamu sözleşmelerinin kilitlenmesine karşılık Türk-İş bu ay içinde tüm işkollarında 2 saatlik işi durdurma eylemine geçilmesini kararlaştırdı. Uzun tartışmalar sonrasında alınan karar gereği, Başkanlar Kurulu 16 martta yeniden olağanüstü bir toplantı yaparak, işi durdurma eyleminin mart ayında hangi gün, hangi saatte gerçekleşeceğini belirleyecek.

Türk-İş Başkanlar Kurulu dün Genel Başkan **Şevket Yılmaz**'ın başkanlığında toplanarak, Kamu İşveren Sendikaları ile sürdürülen ve 300 bin kamu işçisini ilgilendiren toplusözleşmelerin kilitlenmesi karşısında yapılacak eylemleri tartıştı. Başkanlar Kurulu üyeleri, öncelikle yapılan toplu iş sözleşme görüşmeleri sırasında Kamu İşveren Sendikaları'nın katı tutumları karşısında, o işyerlerinde işi yavaşlatma eylemlerine geçilmesini önerdiler. Bu öneri ile birlikte, uyuşmazlığa gidilen işyerlerinde Kamu İşveren Sendikaları'nın istediği türde toplu iş sözleşmelerini kesinlikle imzalanmaması yolundaki ilke kararı da kabul edildi.

Başkanlar Kurulu üyelerinin oybirliği ile aldığı bir kararla da Türk-İş; içinde bulunduğumuz mart ayı içerisinde tüm işkollarında aynı gün ve aynı saatte 2 saat işi durdurma eylemine geçecek. 16 marta değin, Türk-İş'e bağlı sendikalar 2 saatlik işi durdurma eyleminin hangi gün ve saatte yapılmasının çok

daha etkili olacağı yolundaki görüşlerini belirleyecekler. 16 martta Türk-İş Başkanlar Kurulu yine olağanüstü toplanarak, işi durdurma eyleminin yapılacağı gün ve saati belirleyecek.

Başkanlar Kurulu toplantısında bir eylem yöntemi olarak da grev aşamasına gelen toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde doğrudan doğruya greve geçilmesi de gündeme geldi. Ancak, çok sayıda görüşmenin mayıs ayında grev aşamasına gelebileceği göz önüne alınarak, uyuşmazlık halinde doğrudan greve gitme uygulamasının mayıs içerisinde uygulanması yolunda görüş birliğine varıldı.

Türk-İş Başkanlar Kurulu üyeleri yaptıkları konuşmalarla genel greve ilke olarak "**evet**" dediler. Ancak yapılan görüşmeler sonrası, genel grevin koşullarının şu anda kamuoyunda oluşturulamaması kuşkusuyla, genel grev uygulamasının daha sonra yapılacak eylemlerin gündem maddelerinden biri olması üzerinde anlaşma sağlandı.

Başkanlar Kurulu'nda ayrıca, bir erken seçime karşılık hazırlıklı olunmasını, gerek olası bir erken seçim ya da 1988 yılında yapılacak normal genel seçimde şu anda iktidar partisi olan ANAP'a oy verilmemesi görüşünde birleştiler.

Başkanlar Kurulu'nda, Türk-İş yönetim kurulunun, daha önce Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na sunduğu kamu toplu iş sözleşmeleri ile ilgili yazıda sözünü ettiği 6 ayrı ilkenin hükümet düzeyinde sürekli olarak izlenmesi yolundaki önerisi "**yumuşak**" bulundu. Bu 6 ilke özetle şu konuları içeriyordu:

"**1. İşçilerin satın alma gücünde meydana gelen aşınmayı giderecek ve milli gelirdeki artışı işçi ücretlerine yansıtacak bir oranda ücret zammı, işkolunun özelliği içinde serbest toplu pazarlık ve hür sendikacılık ilkeleri çerçevesinde sağlanmalıdır.**

2. Parayla ölçülebilir sosyal yardım ve diğer ücret kalemleri 1. maddedeki ölçüye göre arttırılmalıdır.

3. Toplusözleşmelerde yer alan kazanılmış hakların aynen saklı tutulması sağlanmalıdır.

4. Sözleşmelerin koşul ileri sürülmeksizin mali yönlü tekliflerle birlikte tamamının müzakereleri sağlanmalı ve karşı teklifler yazılı olarak belgelenmelidir.

5. Toplusözleşme görüşmelerinde işyeri yetkilileriyle, işveren sendikası yöneticilerinin de katılması sağlanmalı ve işçiler yönünden de, sendikaların temsilcilerinin katılmasına engel olunmamalıdır.

6. İstihdam güvencesi, iş, işyeri değiştirme, nakil, disiplin ve işten çıkarma konularında keyfi işlemlere ve politik tercihlere yönelik eylemleri önlemeyi sağlayan hükümlerle ilgili önerilere sözleşmelerde yer verilmelidir."

YILMAZ'IN AÇIKLAMASI

Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz, Başkanlar Kurulu'nun açılışında yaptığı konuşmada, giderek yaygınlaşacak eylemlere hazırlık yapmak üzere her ilde yedişer kişilik tertip komiteleri oluşturacaklarını da açıkladı. Yılmaz, 12 martta düzenlenecek bir seminere Türk-İş'in 67 il ve 8 bölge temsilcisinin katılacağını belirterek, bu toplantıda yedişer kişilik il tertip komiteleri oluşturulacağını ifade etti.

Brüksel'de yaşayan Baş İmam Abdullah El Ehdel 1985 yılı yardım miktarını açıkladı:

Rabıta Örgütü'nden İslamcı akımlara 613 milyon lira

UĞUR MUMCU / *3 mart*

Dosya, Eskişehir Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nin 1973/2 esas ve 1973/5 karar sayılı dosyası.

Sanık Kadir Mısıroğlu. Eyüp oğlu, 1933'de Saire'den Akçabaat'ta doğma, hukuk fakültesi mezunu.

Mısıroğlu, 1971 yılı başlarında İstanbul'da Milli Türk Talebe Birliği konferans salonunda Atatürk aleyhine yaptığı konuşma nedeniyle kovuşturuluyor.

Devir, sıkıyönetim devridir, sıkıyönetim komutanı da Faik Türün'dür.

Türün'ün emrindeki savcılık, Mısıroğlu'nun şu konuşmasında suç bulmaz ve 11.10.1971 gün ve 296/56 sayı ile kovuşturmaya yer olmadığı kararı verir:

"**Dini Islama mugayir hareketlerin emrinde kullanılan Mehmetçik sizin emrinizi ifa eder. Paşa olmasına rağmen Mustafa Kemal Paşa'nın oluşunu muhakeme eder aynı Mehmetçik. Hiç merak etmeyin bundan**".

Faik Türün'ün emrindeki savcılık, Mısıroğlu'nun şu sözlerinde de suç öğesi bulamamıştır:

"**İnkılap dünya tarihinde bir defa azemetle yapılmıştır. O da kâinatın fah-i ebedisinin, batılı mutlak bir hâkimiyete mahkûm ederek yaptığı inkılaptır. Yani İslam inkılabıdır. Ondan sonra bir daha inkılap olmamıştır ve olmayacaktır. Eğer olacaksa, vaktiyle 1400 yıl evvel büyük peygamberimizin yaptığı inkılabın devamı mahiyetinde ve onu muvaffakiyetsizliğe uğratmak için aramıza girmiş bulunan birtakım batıl molozların kaldırılması nevinden ve yine inşallan bir defa yapılacaktır.**

İnkılap bitti. Yüznumaralarımıza kadar değişti. Yüznumaramız Garbın yüznumarası oldu. Cumamız pazar oldu. Değişmeyen hiçbir şeyimiz kalmadı. Artık tavizi onlar verecektir. Saha inkılapçılara değil, inkılap aleyhtarlarına açıktır. Yolunuz açık olsun, gazanız mübarek olsun."

"**Saltanatın kaldırılıp, yerine cumhuriyetin ilanını, halifeliği kaldırılmasını ve Latin harflerinin kabul edilmesini** "**dinsizlik**" sayan Mısıroğlu'nun bu konuşması hakkında İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın verdiği, kovuşturmaya yer olmadığı kararına Orgeneral Türün itiraz etmiyor."

Ancak Milli Savunma Bakanlığı, yasal yetkisini kullanarak, 29 Eylül 1972 günü ve AD: 3773-3-72 sayı

ile sıkıyönetim komutanlığı askeri savcılığından kovuşturmaya yer olmadığı kararının kaldırılmasını ister.

TÜRÜN, MISIROĞLU'NA DAVA AÇTIRMIYOR

Ancak, Türün bu emre uymaz. Havada uçan kuşu komünist sayıp, Ziverbey'de işkence merkezi kuran Türün, bu Atatürk düşmanı hakkında savcılığa emir verip dava açtırmaz.

Bu bantlardan birkaçı Eskişehir Sıkıyönetim Komutanlığı görev bölgesinde ele geçince Komutan Orgeneral İrfan Özaydınlı soruşturma emri verir. Yapılan yargılama sonunda Mısıroğlu ve Mısıroğlu'nun bantlarını çoğaltıp dinletenler mahkûm olurlar.

Mısıroğlu'nun avukatı İsmail Müftüoğlu, sonradan Adalet Bakanı olur!

Cemalettin Kaplan, konuşmalarında sık sık Dr. Rıza Nur'un anılarından söz ediyor ve bu anıların "**Allah tarafından kendisine gönderildiğini**" söylüyor.

Gönderen Allah değil, Kadir Mısıroğlu'dur!

İslamcı Örgütlerin para kaynakları nedir?"

Bu soru aklımı kurcalıyor.

Cemaatten toplanan ödentiler...

Bağışlar...

Kitap gelirleri..

Kitap gelirlerine Suudi Arabistan'da basılan "**Put Adam**" ve Rıza Nur'un anılarını da katmak gerekir.

Peki başka?

Şirketler..

Belçika ve Hollanda'da devletçe yapılan yardımlar...

Ve "**Rabıta Örgütü**"nce yapılan yardımlar..

"**Rabıta Örgütü**"**nün asıl adı** "**Rabıtat-ül Âlem-ül İslam**"

"RABITAT-ÜL ÂLEM-ÜL İSLAM"

Suudi Arabistan'da kurulmuş bir şeriat örgütü.. Amacı "**İslam Enternasyonalizmi**". İslamcı düşünceyi devlet sistemi olarak bütün İslam ülkelerinde yaymak..

Belçika'nın başkenti Brüksel'de "**İslam Kültür Merkezi**"ni finanse eden bu "**Rabıta Örgütü**".

Bu merkezin başkanı "**Baş İmam**" diye anılan **Abdullah El Ehdel..**

Ehdel, Riyad Üniversitesi'nde "**İslam Hukuku**" okuturken bu göreve atanan genç bir öğretim üyesi....

Hem "**Rabıta Örgütü**"nün temsilcisi.. Hem "**İslam Kültür Merkezleri**"nin genel müdürü.

İslamcı örgütlerin ana para kaynaklarından biri "**Rabıta Örgütü..**"

Baş İmam Ehdel ile Brüksel'de bu konuyu görüşüyoruz.

"1985 yılında 30 milyon Belçika Frank'ı yardım yaptık"

Yani, 613 milyon 500 bin lira..

Bu yardım camilere, derneklere gidiyor..

Ayrıca, dinsel konularda öğretim yapanlara burslar da veriliyor.. O ayrı bir fasıl..

İslamcı akımları, çok genel ve kaba çizgiler ile "Tahran" ve "Riyad" diye ikiye ayırırsak, para kaynaklarını da böyle bir ayrım ile açıklamak kolaylaşır.

Bunlar dışında bir de "Diyanet Vakıfları" var. Diyanet Vakıfları'nın adı şöyle:

"Diyanet İşleri Türk-İslam Birliği"

Diyanet İşleri Din İslam Birliği Başkanı, Bonn Büyükelçiliğimiz Din Müşaviri Niyazi Baloğlu..

Köln'de -sanırım 3 milyon marka alınan- görkemli bir binada çalışıyor bu vakıf. Tertemiz bir cami, caminin hemen yanında, spor salonları, bilgisayar kursları, dil ve elektronik dersleri okutan sınıflar..

Yurtdışındaki yurttaşlara sahip çıkan bir tesis.. Beğenmemek olası değil.. İsteyen camiye gidip namaz kılıyor, isteyen spor salonlarında çalışıyor.

Başörtülü-başörtüsüz herkes rahatça girip çıkıyor. Kimse kimseye karışmıyor.

TEKÂFÜL İLANLARI

Din Müşaviri Baloğlu ile vakfı gezerken gözüme "**Tekâfül**" ilanları ilişiyor.

Hemen hemen her camide asılmış bu "Tekâfül" ilanları.

Tekâfül -ilerde ayrıntısı ile göreceğiz- faizsiz bir finans kuruluşu. Türkiye'deki Al Baraka ve Faisal Finans kuruluşları gibi milli görüşçülerin Milli Gazetesinde de sık sık bu "**Tekâfül**" ilanlarına rastlanıyor.

Cemalettin Kaplan'a Bochum'da bu soruyu yöneltiyorum:

"Para kaynağınız nedir sizin? Yalnızca müminlerden aldığınız aidatlar."

Yüzüme ters ters bakıp, "**İran'dan geliyor ya oluk oluk**" diye çıkışıyor. Cemaat gülüyor bu yanıta.

Amacım doğru yanıt almak: "Soruyorum yani.." diyorum..

CEMAATTEN OLUK OLUK

Anlatıyor:

"Şu cemaat var ya, şu gördüklerin.. Bunlar mübarek insanlardır. Cebindeki paralar da berekettir. Bunların verdikleri üç-beş kuruş Elhamdilillah yetiyor. Biraz da borcumuz var şu anda.. Ama bunları toplayacağız, diyeceğiz ki, haydi bakalım binlikler. Haydi bakalım beşyüzlükler, haydi bakalım yüzlükler.. Getirecekler inşallah oluk oluk.."

"**İslam Cemiyet ve Cemaatler Birliği**"ne üye olanlar, aylıklarının yüzde ikibuçuğunu, doğrudan doğruya Cemalettin Kaplan ya da **Ahmet Polat**'ın özel banka hesaplarına yatırıyorlar.

Daha doğrusu, her ay, bankadan bu yüzde iki buçukluk ödenti, banka tarafından kesilip, Kaplan ve Polat'ın özel hesaplarına geçiyor.

KÂR-BİR ŞİRKETİ

Kaplan Hoca'nın elinde bir "**Kâr Bir**" adlı şirket var.. Ticaret siciline GRE şirket bir tekstil şirketi.. Ancak gıda işleri yapılor. Alım-satım, export..

Kâr-Bir şirketinin müdürü Türk değil; bir Yugoslav..

Şirketin adı ve adresi şöyle:

"Kâr-Bir Lebensmittel-u Textil GMBH Nesser Str. 397, 5000 Köln."

Köln ticaret sicilinden bir ay önce kaydı silinmiş bir başka kente, Salzgitter kentine taşınmış.

Şirketin Köln Ticaret sicilindeki dosya numarası da şu:

"Az 7 Ar 56/86"

23 Mart 1983 tarihinde kurulan şirketin müdürü **Salki Dumanuliç** adlı bir Yugoslav.

Şirketin İran ile export-import yoluyla ticaret yaptığı söyleniyor.. Ana para kaynağı bu ticaret yolu..

Cemalettin Kaplan ile "**Kâr-Bir Şirketi**" arasındaki dedikodular, hocayı çok kızdırıyor..

Kulaktan kulağa şu fısıltı yayılıyor:

"— Cemalettin Hoca İran'dan 400 milyon dolar almış.."

Hoca, buna ve Kâr-Bir şirketi ile ilgili söylentiler söz konusu olunca küplere biniyor.

İSPAT EDİN, İSPAT EDİN

"İspat edin diyor, ispat edin."

"Yibitaş" şirketi ile ilgili söylentiler de hocayı çok kızdırıyor..

İslami Cemiyetler ve Cemaatler Birliği'nin İran büyükelçilikleri ile yakın ilişkide olduğunu görebilmek için ayrıca bir gözlem yapmaya gerek yok.. Bu o kadar açık ki..

Kayhan dergileri ile İslama Çağrı dergilerinin Türkçe baskıları, Kaplan hocanın **"Devrim Muhafızları"** tarafından İran elçilik ve konsolosluklarından alınıp, camilerde dağıtıyor..

Kaplan hoca ve Ahmet Kütahyalı gibi İran yanlıları, elçiliklerce seçilip, Tahran'a ve Kum kentine çağrılıyorlar..

Milyonlarca ses ve video kaseti, İran İslam Cumhuriyeti'nce Avrupa'nın çeşitli kentlerinde dağılıyor.. Bunlardan bir kısmı Türkçe.. İçlerinde Almanca olanlar da Türkçeye çevrilip, evlerde, derneklerde izleniyor. Bunlar gizlice Türkiye'ye de soruluyor.

ROMA'DA İRAN PROPAGANDA MERKEZİ

Bunları "finanse eden" doğrudan doğruya İran İslam Cumhuriyeti'dir..

İran İslam Cumhuriyeti'nin bu işler için seçtiği propaganda merkezi, İran'ın Roma Büyükelçiliği'dir.

"Kayhan" ve **İslama Çağrı"** gibi dergiler ve Humeyni'nin konuşmaları Tahran'dan önce Roma'ya gönderilir. Buradan da İran İslam Cumhuriyeti'nin Avrupa'daki büyükelçilikleri ve konsolosluklarına...

Yalnızca 1981 yılında Avrupa'da yarım milyon Müslüman işçi ve öğrenci bu propaganda ağından geçiriliyor.

Ses bantları, video kasetleri, kitaplar, dergiler...

Bütün bunlar, **"devrim ihraç eden"** İran İslam Cumhuriyeti'nin İslam devrimini yaymak için kullandığı araçlardır..

Çeşitli dillerde basılmış üç yüz kitabın yalnızca Avrupa'da beş milyon dağıtıldığı bir İran gazeteci tarafından açıklanıyor..

Bir milyon ses bantı, yüz binlerce video kaset, İran İslam Cumhuriyeti'nin Roma Büyükelçiliği kanalı ile camilere ve derneklere ulaştırılıyor..

İngiliz Sunday Times gazetesi, 15 Şubat 1984 günlük sayısında, İtalyan Başbakanı Craxi'nin, İran'ın Roma Büyükelçiliği konusunda soruşturma emri verdiğini yazıyor..

Bu soruşturma sonucunda birçok **İranlı diplomatın** İtalya'dan sınır dışı edildiği biliniyor..

İRAN HALILARININ GELİRİ DEVRİME

Birçok Batı kentinde açılan ve sonradan birdenbire kapanan İran halıcılarının geliri de İslam Devrimi uğruna kullanılıyor..

Paris'te **"İslam Kültür Cemiyeti"**'nin Champs Elysees'de İran halıları satan dükkânlar işlettiği biliniyor..

İslam Endüstrisi Bankası'nın Londra şubesine Avrupa'daki İran devrimi yanlılarınca harcanmak üzere 4 milyon sterlin geldiği bankanın bir eski yöneticisi tarafından açıklanıyor...

Fransız polisi, İranlıların kaldıkları lüks apartmanlarda İslam Devrimi ile ilgili propaganda malzemeleri ele geçiriyor..

Fransız polisi, Fransa'daki İslam Devrimi propagandasının Humeyni'nin yeğeni **Mosound Hindi** tarafından yönlendirildiğini saptayıp, Hindi'yi 1985 yılında sınır dışı ediyor..

Avrupa'daki Türk işçi ve öğrencileri, İran Devrimi adına ziyaret edip, konuşmalar yapan da bir Türk. Adı **Mehmet Samet Karşı...**

Karşı'nın 1985 yılı içinde İsviçre'de Cenevre, Zürih ve Lozan'da cami ve derneklerde konuşmalar yaptığı biliniyor...

Propaganda para işidir, paranın da kaynağı bellidir... Bu kaynak o kadar açık ve bellidir ki...

Güneydoğuda operasyonlar devam ediyor

Irak sınırında sıcak gün

4 mart

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türk-Irak sınırlarında dün sıcak bir gün yaşandı. Irak'taki ayrılıkçı güçlere karşı yürütülmesi planlanan sınır ötesi harekâta girişme kararı önce kesinleşti, ancak daha sonra yöredeki **"iklim koşullarının elverişsizliği"** dikkate alınarak ertelendi.

Türk Silahlı Kuvvetleri dün saat 14.00'te Irak'a kaçan ayrılıkçı çeteleri ezmek için sınır ötesi harekâta başlama kararına vardı. Ancak o saatlerde özellikle havadan yapılacak harekâtı olanaksız hale getiren iklim koşulları nedeniyle bu harekât ertelendi.

Saat 14.00'ten itibaren Genelkurmay Başkanlığı Harekât Dairesi'nde durum tüm incelikleriyle izlendi ve erteleme kararı bundan sonra alındı. Bir yetkili, **"Bu harekâtın hava koşulları nedeniyle ertelenmesine karşın, yapılamayacağı anlamına gelmediğini"** söyledi.

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin sınır ötesi harekâtına başlayacağı TBMM'de duyulduktan ve bazı tartışmalara yol açtıktan sonra, yetkili çevreler hava koşulları nedeniyle harekâtın ertelendiğini,devletin üst düzeydeki kademelerine bildirdiler. Yetkili kişiler harekâtın başlamadığını söylemelerine karşın, öteki bazı kaynaklar sınır ötesi harekâtın üç merkezden yapılacağını ve elli beş kilometrelik derinliğe kadar uzanabileceğini öne sürdüler. Bu bilgiler resmi kaynaklarca suskunlukla karşılandı. Genelkurmay çevreleri ise, saat 14.00 dolaylarında sınır ötesi harekâtı reddetmediler, suskun davranışlarla karşıladılar. Ancak saat 16.00'dan itibaren erteleme kararı alındıktan sonra, ayrıca çevreler böyle bir harekâtın yapılmadığını resmen doğruladılar.

Mehmet Aka ve **Cengiz Mumay**'ın Şırnak'tan bildirdiğine göre sınır bölgesinde helikopter ve jetlerle keşif uçuşları devam ediyor. Şırnak'tan Uludere'ye doğru geniş çapta asker sevkiyatı yapılıyor. Asker sevkiyatında askeri taşıtların yanı sıra sivil kamyonlar da kullanılıyor. Dün Şırnak'tan Uludere'ye giden askeri bir aracın, kar yağışı sonrası yolun kaygan olması nedeniyle virajı alamayarak şarampole yuvarlandığı, ancak kazada ölen ve yaralanan olmadığı öğ-

YOL KESEN IRMAK
H. Veldet Velidedeoğlu
2. bası, 900 lira (KDV içinde)
Çağdaş Yayınları; Türkocağı Cad. 39-41
Cağaloğlu - İstanbul

Cumhuriyet

HUKUKSUZ DEMOKRASİ
Halit Çelenk
2. bası, 880 Lira (KDV içinde)
Çağdaş Yayınları, Türkocağı Cad. 39/41,
Cağaloğlu İstanbul

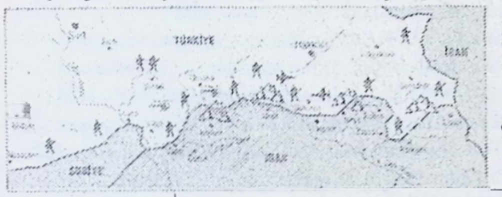
63. Yıl; Sayı: 22459 Kurucusu: Yunus Nadi 150 TL. (KDV dahil) 4 Mart 1987 Çarşamba

Güneydoğuda operasyonlar devam ediyor

Irak sınırında sıcak gün

Ankara'da dün Irak'taki ayrılıkçı teröristlere karşı girişilecek sınır ötesi harekât konusunda kesin karar alındı. Ancak öğleden sonraki saatlerde harekât, yöredeki "iklim koşullarının elverişsizliği" nedeniyle ertelendi.

"Hassas bölge"ye asker sevkıyatı sürüyor. Nevşehir, Fatsa ve Foça'dan kaydırılan komando birlikleri de sınır bölgesindeki operasyonlara katılıyor. İçişleri Bakanı Akbulut, Mecliste sınır ötesi operasyon haberlerini yalanladı.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türk-Irak sınırında dün sıcak bir gün yaşandı. Irak'taki ayrılıkçı güçlere karşı yürütülmesi planlanan sınır ötesi harekâta girişme kararı önce kesinleşti, ancak daha sonra yöredeki "iklim koşullarının elverişsizliği" dikkate alınarak ertelendi.

Türk Silahlı Kuvvetleri dün saat 14.00'te Irak'a kaçan ayrılıkçı çeteleri ezmek için sınır ötesi bir harekâta

(Arkası Sa. 12, Sü. 4'te)

ANKARA'DA OPERASYON TELAŞI
12. Sayfada

HAVADAN VE KARADAN — Irak sınırındaki geniş çaplı operasyonlar Uludere ilçesinin dağlık kesimlerinde yoğunlaştı. Irak'a beş kilometre uzaktaki Taşdelen köyü de operasyonların odak noktasını oluşturuyor. Ayrılıkçı teröristlerin 14 kişiyi öldürdükleri Taşdelen köyüne helikopterlerle yeni birlikler indirilirken, komando timleri de sarp arazide mevzileniyor. Yörede jetlerin keşif uçuşları da devam ediyor.

Devir işleminde hukuki bilmece

TÖBANK'ta kim kurtuldu?

TÖBANK operasyonunun Bankalar Kanunu'nun 64. maddesi hükümlerine göre yapıldığı ortaya çıkarsa, yine aynı yasanın 69 ve 70. maddeleri uyarınca en büyük ortak olan Sait Kemal Mimaroğlu'nun şahsi sorumluluğu gündeme gelecek.

ENİS BERBEROĞLU

ANKARA — Kamu bankalarının mali bünyesi zayıflayan TÖBANK'a ortak olmaları operasyonu, "hukuki bir bilmece" yarattı. Operasyonun hukuki çerçevesi, "bankayla birlikte şahsın da kurtarıldığı" kuşkusunu doğurdu.

TÖBANK, mali bünyesinde süregelen zayıflama gerekçesiyle 1986 yılı

(Arkası Sa. 15, Sü. 4'te)

ANKARA'dan
YALÇIN DOĞAN

Devlet Bankalarında Milyarlık Sır

ANKARA — Devlete ait bankalar, "şirket kurtarmada" kullanılacak. İşte, bu nedenle, "devlete ait bankaların denetimine" son veriliyor. ANAP hükümeti hangi firmayı kurtarıyor?.. Bu firmaya ne kadar kredi veriliyor?.. Kredi hangi bankanın kaynaklarından sağlanıyor?. İşte bu soruların yanıtlarını halk hiçbir zaman öğrenemeyecek. Çünkü,

(Arkası Sa. 15, Sü. 4'te)

Orta menzilli füzeler tartışması

Rogers: Füzelerde anlaşmak yetmez

NATO Başkomutanı, yalnız orta menzilli nükleer füzelerde indirim anlaşmasının yeterli olmayacağını, anlaşmanın konvansiyonel silahları da kapsaması gerektiğini söyledi.

3. Sayfada

CIA'NIN YENİ BAŞKANI WEBSTER
3. Sayfada

Tahran ve Riyad, Avrupa'daki İslamcı akımlara büyük destek sağlıyor

30 milyon dolarlık fon

Uğur Mumcu, Rabıta örgütünün Avrupa temsilcisi Abdullah El Ehdel ile birlikte. Başimam Ehdel, Brüksel'deki "İslam Kültür Merkezi"nin bütün masraflarının Rabıta örgütünce karşılandığını söylüyor. Bu merkezin kurucuları arasında Belçika Türk Büyükelçisi de bulunuyor... Suudi kökenli Rabıta örgütünün amacı şeriat düzenini yaymak...

İslamcı Örgütler ve Para
Uğur Mumcu

Suudilerin ağırlığı: *1974 petrol krizinden sonra Belçika hükümeti, Suudi Arabistan ile ilişkilerini iyi tutmak için İslam dinini "devletçe tanınan din" statüsüne almış. Bu tarihten sonra Suudiler tüm Avrupa'daki İslamcı akım ve örgütlerin yönetimini de üstlenmişler. Arsasını Belçika Kralı'nın verdiği Brüksel'deki dev camiyi Suudi Arabistan Kralı yaptırmış.*

Hediyesi 1 marktır: *İran'da basılan "Keyhan" dergisinde Türkler de çalışıyor. İslam devrimini yaymak için Keyhan dergisi Avrupa'ya bedava gönderiliyor. Hediyesi 1 marktan satılıyor. Keyhan dergisi İran'ın Avrupa İslamcı akımlarına destek için 30 milyon dolarlık yeni bir fon ayırdığını yazıyor.*

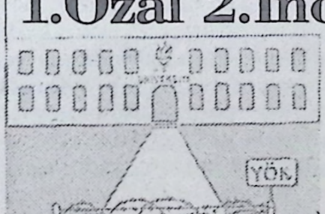
Süleymancı Hollandalının dergisi: *Adı Abdulvahid von Bommel. Dini: Müslüman. "Gıblah" diye bir dergi çıkarıyor. Hollandalı Süleymancı'nın dergisinde Süleyman Hilmi Tunahan'ı tanıtan bir inceleme yazısı da yayımlanmış. Von Bommel'in İran ve Libya ile ilişkileri çok iyi...*

Her yerde Rabıta: *Avrupa'daki İslamcı akımların parasal kaynaklarını biraz deşince, genellikle Suudi kökenli şeriat örgütü "Rabıta"nın adına rastlanıyor. Rabıta bu örgütlerin en zengini ve en güçlüsü. Brüksel'deki 155 cami Rabıta'nın denetiminde.*

13. Sayfada

Gençlere sorduk: En çok hangi lideri beğeniyorsunuz?

1.Özal 2.İnönü 3.Evren

Üniversite Gençliği Konuşuyor
Cumhuriyet - veri araştırma a.ş. işbirliğiyle yapılan anket

Gençlerin en beğendiği ikinci lider Erdal İnönü, Kenan Evren üçüncü, Bülent Ecevit dördüncü, Aydın Güven Gürkan beşinci sırada. Demirel ve Bedrettin Dalan 6. ve 7. sıralarda.

Anketi yanıtlayan üniversitelilerin yüzde 38'i ekonomide planlı devletçilikten, yüzde 21'i piyasa ekonomisinden, yüzde 20'si planlı piyasa ekonomisinden yana.

Üniversitelilerin en beğendiği yabancı devlet adamı Olof Palme. Gorbaçov ikinci, Reagan üçüncü, Thatcher dördüncü, Gandi beşinci, Tito altıncı, Kaddafi 7. beğenilen lider. 6. Sayfada

ODTÜ: Çaydaki radyasyon eksik gösterildi

ODTÜ raporunda, Atom Enerjisi Kurumu'nun çaydaki radyasyon saptamasının yanlış olduğunu kurumun da kabul ettiği kaydedilerek, piyasada satılan çaylarda 2 binle 38 bin bekerel arasında değişen oranlarda radyasyona rastlandığı belirtildi. Raporda çaydaki radyasyonun, deme geçme oranının yüzde 65 ile 68 oranında değiştiği kaydedilen açıklamada, çayların demlenmeden önce sıcak su ile çalkalanması ve çocuklarla hamile kadınların çay tüketimlerini azaltmaları istendi.

10. Sayfada

DÜŞÜK RADYASYON İÇİN SAHTE RAPOR
10. Sayfada

Panfilov — Filmi kayranlık yarattı

Berlin Film Şenliği

Altın Ayı Sovyet yönetmenin

Berlin Film Şenliği'nde Gleb Panfilov'un "Tema"sı en iyi film olarak değerlendirildi. Gümüş ayı, ABD yapımı "Tanrının Unuttuğu Çocuklar"ın oldu.

4. Sayfada

Türk-İş'te Başkanlar Kurulu eksiksiz toplanacak

Eylem kararı 16 martta

Türk-İş'te yönetimle muhalefet kanatlarının birbirlerini zorlamaları sonucu gündeme gelen "iki saatlik işi bırakma eylemi" konusunda son kararın, tüm sendika başkanlarının katılacakları 16 marttaki toplantıda alınacağı açıklandı. Önceki günkü toplantıda Şevket Yılmaz'ın, "Ben bu kararın altına imza atarım, ama yağma yok. Bütün başkanlar burada olacak ve imza atacak" dediği öğrenildi.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türk-İş'in Başkanlar Kurulu'nda yönetim ve muhalefet kanatlarının birbirlerini zorlamaları sonucunda **"iki saatlik işi bırakma eylemi"** gündeme geldi.

Gün boyu süren sert tartışmaların ardından akşam saatlerinde gelen **"iki saatlik işi bırakma eylemi"** kararının alınması isteminin yönetim, 16 martta Başkanlar Kurulu'nun yeniden toplanarak, herkesin kabul edip altına imza atması koşulu ile kabul edeceğini açıkladı.

Önceki gün yapılan Başkanlar Kurulu toplantısına ilişkin yönetimin dün yaptığı yazılı açıklamada, **"iki saatlik işi bırakma eyleminden"** söz edilmedi. Türk-İş'in Genel Kurul kararına uygun olarak yaygın eylem ve uyarı girişimlerini sürdüreceği bildirildi.

Türk-İş'te üst düzey bir yetkili saat işi durdurma eylemi üzerinde görüş birliğine varıldığını, ancak zamanı, saati ve çapının 16 mart günkü toplantıda belirleneceğini açıklarken, Türk-İş Başkanı Şevket Yılmaz 16 mart günkü toplantıda eylemin türü de dahil her konunun görüşülüp karara bağlanacağını açıkladı.

Türk-İş Başkanı Şevket Yılmaz, Türk-İş'in Başkanlar Kurulu'nda, genel kurul kararı doğrultusunda benimsenen eylem kararının, kilitlenen kamu sözleşmeleri sorunu ile sınırlı olmadığını, temel sorunlarının ILO ilkeleri çerçevesinde yasalarda sendikal hak ve özgürlükleri geri getirecek değişiklikler olduğunu belirtti. Siyasi iktidarın grev yönetmeliği, hastaneler, asgari ücret, emeklilik hakkı gibi konularda yaptığı ve yapmak istediği bütün değişikliklerde işçilerin karşısında olduğunu, eylem kararla-

(Arkası Sa. 10, Sü. 5'te)

AET'ye başvuru gelecek ay

Hükümetin AET'ye tam üyelik başvurusunu önümüzdeki ay yapması bekleniyor. Hükümet çevrelerinden edinilen bilgilere göre, başvurunun zamanlaması, Özal'ın ABD'den dönüş tarihine göre daha geriye sarkabilecek. Ankara, AET Dönem Başkanlığı Danimarka'nın eline geçmesinden önce başvuruda bulunmayı düşünüyor.

Ankara, AET ülkelerindeki 12 büyükelçisini "zirve" için Türkiye'ye çağırdı. 11 martta yapılacak olan "zirve"de Halefoğlu ve Bozer, büyükelçileri dinleyecek ve hükümetin AET politikasıyla ilgili bilgi verecek.

SEDAT ERGİN

ANKARA — Özal hükümetinin Avrupa Ekonomik Topluluğu'na tam üyelik başvurusunu önümüzdeki nisan ayında yapması bekleniyor.

Hükümet çevrelerinden alınan bilgilere göre, Türkiye'nin AET'ye tam üyelik başvurusunun zamanlaması Başbakan **Turgut Özal**'ın geçen ay ABD'ye hareketinden kısa bir süre önce yapılan bir dizi üst düzey toplantıda ele alındı. Özal'ın başkanlığında yapılan, Dışişleri Bakanı **Vahit Halefoğlu** ile AET ile ilişkilerden sorumlu Devlet Bakanı **Ali Bozer** ve ilgili teknisyenlerin de katıldığı bu toplantılarda Türkiye-AET ilişkilerinin içinde bulunduğu durum gözden geçirilerek, bundan sonra nasıl bir strateji izlenmesi gerektiği tartışıldı.

Edinilen bilgilere göre, toplantıda kesin bir karar alınmamakla birlikte başvurunun zamanlaması için nisan ayı tarihi üzerinde duruldu. Toplantıda, Türkiye'nin başvurusunun reddedilmesi olasılığının da tartışıldığı ve Başbakan Özal'ın, başvuru-

(Arkası Sa. 12, Sü. 5'te)

Gorbaçov'un Önerisi

Sovyet lideri Mihail Gorbaçov'un geçen hafta Avrupa'dan orta menzilli füzelerin çekilmesine ilişkin yaptığı öneri, dünyada geniş yankılara yol açtı ve olumlu karşılandı. Nitekim, Ankara da Gorbaçov'un önerisini genel olarak olumlu bulduğunu açıkladı.

Gorbaçov, silahsızlanma konusunda son yılların en ilginç önerisi olarak nitelenebilecek çıkışında, Avrupa'dan orta menzilli füzelerin kaldırılması konusunda "ayrı" bir anlaşma yapmaya hazır olduklarını belirtiyordu.

Gorbaçov'un önerisi, Kremlin'in şimdiye dek izlemekte olduğu silahsızlanma politikasında çok önemli bir değişikliği ortaya koyuyordu. Sovyet lideri ile ABD Başkanı Reagan arasında geçen yıl İzlanda'nın başkenti Reykjavik'te yapılan toplantıda Avrupa'dan tüm orta menzilli füzelerin beş yıl içinde

(Arkası Sa. 12, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

TV'de futbol günü

Televizyonda bugün üç futbol maçı naklen yayınlanacak. Saat 14.30'da Beşiktaş - D.Kiev, saat 18.00'de Türkiye - Romanya özel milli maçı, saat 21.00'de B.Münih - Anderlecht maçları ekrana gelecek.

Sporda

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Bu Kadarı Olmaz!..

"TÖBANK olayı", hukukun birtakım insanları korumak için nasıl kötüye kullanıldığının örneğini oluşturuyor. Hem de nasıl!

Buna benzer bir örnek de "Hisarbank olayı"nda yaşanmamış mıydı?

(Arkası Sa. 15, Sü. 7'de)

Danny Kaye: 74 yaşındaydı.

Danny Kaye öldü

Güldürü ustası, dün bir kalp kriziyle hayata veda ederken western filmlerinin ünlü oyuncusu Randolph Scott da önceki gün öldü.

LOS ANGELES (AP) — Sinema dünyası iki ünlü oyuncusunu yitirdi. Beyazperde, televizyon, Broadway sahneleri ve kon-

(Arkası Sa. 15, Sü. 6'da)

renildi. Nevşehir, Fatsa ve Foça'dan gelen komando birliklerinin sınır bölgesinde dağlık arazideki operasyonlara katılmalarının yanı sıra, Şırnak'taki 119. Jandarma Alay Komutanlığı'na bağlı birlikler de bölgeyi tarıyor. Operasyonların yanı sıra, yöredeki karayollarında kimlik kontrolleri de yapılıyor. Kimlik kontrolleri ve operasyonlar sırasında şüpheli görülenlerin gözaltına alındıklarının öğrenilmesine rağmen, yetkililer, gözaltındakilerin sayısı konusunda bir bilgi vermiyorlar.

Sınır bölgesindeki yoğun operasyonların yanı sıra, dün Diyarbakır yöresinde de geniş çarplı bir operasyon başlatıldı. Eğil bucağı yakınındaki Dicle Barajı şantiyesinin güvenliğini sağlayan jandarma karakoluna önceki gece saat 20.30'da ayrılıkçı teröristlerce baskın düzenlenmesi üzerine yörede ayrı bir operasyona girişildi. Sayıları belirlenemeyen teröristlerin jandarma karakolunu otomotik silahlarla taramaları sonucu Jandarma Onbaşı **Dursun Ali Katran** şehit olmuştu. Saldırıda yaralanan er **Nuri Köstek**, Diyarbakır Askeri Hastanesi'nde tedavi altına alınırken, hafif yaralı öteki erin tedavisi ayakta yapıldı.

Ankara Cumhuriyet Bürosu'nun haberine göre, İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, dün partisinin meclis grubunda yaptığı konuşmada, ayrılıkçı teröristlere karşı başlatılan operasyonların Türkiye sınırları içinde sürdürüldüğünü ve bu konuda gerekli tüm önlemlerin alındığını bildirdi.

Dün sabah Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**'le aylık olağan görüşmesini yapan Meclis Başkanı, Çankaya Köşkü'nden ayrılırken, gazetecilerin çeşitli sorularını yanıtladı. Güneydoğu'daki olaylarla ilgili bir soru üzerine Karaduman şöyle konuştu:

"Memleketin çeşitli meselelerinin yanı sıra, Güneydoğu olaylarını da inceleme konusu yapıyoruz. Devletimiz Güneydoğuda ika edilen her türlü şer'in üstesinden gelebilecek güçtedir. Bu hainane teşebbüsleri ve hareketi yapanlar, toplum tarafından tasvip edilmeyen ve Güneydoğudaki halkımız tarafından da hiç desteklenmeyen yaptıkları bu hareketlerden dolayı er geç pişman edileceklerdir. Devletimizin gücü bunu başarmaya kadirdir."

Karaduman, Güneydoğu'nun çehresinin yakın bir tarihte ekonomik ve sosyal bakımdan değişeceğini de kaydederek, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Bilhassa GAP'ın uygulanmaya konulmasından sonra büyük gelişmelerin kaydedileceği kanaatindeyim. Bilinmelidir ki, hem Güneydoğu bölgemizin, hem de ülkemizin gelişmesinden ve güçlenmesinden memnun olmayanlar vardır. Güneydoğuda kaydedilecek her türlü yeni gelişmeye yönelik çalışmalar buradaki huzursuzluk kaynaklarını tamamen kurutmayı sağlayacaktır. Bu kanaati taşımaktayız. Yapılan hareketler cevapsız kalmayacaktır. Hem devletimizin gücü hem de ekonominin gelişmesine yönelik çalışmalar sosyal ve kültürel çehreyi değiştirecek ve Güneydoğu bölgemiz layık olduğu gelişmeye ve huzura inanıyorum ki yakın bir tarihte kavuşturulacaktır."

Rogers: Füzelerde anlaşmak yetmez

4 mart

Dış Haberler Servisi — Sovyetler Birliği lideri **Mihail Gorbaçov**, Avrupa'daki orta menzilli nükleer füzeler konusunda ABD ile ülkesi arasında varılacak bir anlaşmanın genel olarak öteki silahsızlanma alanları ve bölgesel uyuşmazlıkların giderilmesi için de önemli bir adım olacağını söyledi. NATO Avrupa Müttefik Kuvvetleri Başkomutanı Orgeneral **Bernard Rogers** da, orta menzilli nükleer füzelerin kaldırılmasının olumlu bir gelişme olduğunu, ancak buna bağlı olarak, ABD ve Sovyetler Birliği'nin, kısa menzilli nükleer füzeler, konvansiyonel silahlar ve kimyasal silahlardan indirime gidilmesi için anlaşmaya varmaları gerektiğini belirtti. Çeşitli Batı Avrupa ülkeleri ise, Gorbaçov'un önerisini temkinli bir iyimserlikle karşıladılar.

Pravda gazetesinin haberine göre, Sovyetler Birliği lideri Mihail Gorbaçov, İzlanda Başbakanı **Steingrimur Hermannson**'u Moskova'da kabulü sırasında yaptığı konuşmada, ABD'yle varılacak anlaşmanın yaratacağı yumuşama havasının, stratejik nükleer silahlarla, kimyasal ve konvansiyonel silahlarda indirime gidilmesini kolaylaştıracağını öne sürdü. Gorbaçov, bu yumuşama havasının, bölgesel sorunların çözümlenmesine de yardımcı olacağını belirtti.

AP'ye göre, Gorbaçov bölgesel sorunlardan söz ederken, Afganistan konusunda bir anlaşma sağlanmasını kastetti.

Gorbaçov'un, Avrupa'daki orta menzilli nükleer füzelerin karşılıklı olarak kaldırılması konusunda geçen cumartesi günü yaptığı öneri uyarınca Cenevre'de iki ülke silahsızlanma heyetleri arasında görüşmeler sürerken, NATO Avrupa Müttefik Kuvvetleri Başkomutanı Orgeneral Bernard Rogers, orta menzilli füzelerin kaldırılmasının yanı sıra, kısa menzilli nükleer füzelerde ve konvansiyonel silahlarda indirime gidilmesinin gerekliliğini dile getirdi.

Gorbaçov'un, Avrupa'daki orta menzilli nükleer füzelerin kaldırılması konusundaki önerisi çeşitli Batı Avrupa ülkeleri tarafından olumlu fakat temkinli karşılandı. Bu ay sonunda Moskova'yı ziyaret etmesi beklenen İngiltere Başbakanı **Margaret Thatcher**, Gorbaçov'un önerisini olumlu karşıladığını belirtirken, kısa menzilli nükleer füzeler ve konvansiyonel silahlar alanında da indirime gidilmesi gerektiğini dile getirdi.

Fransa Başbakanı **Jacques Chirac** da, Gorbaçov'un önerisine karşı açık bir tutum ortaya koymamakla beraber, Batılı ülkelere çağrıda bulunarak savunma ile ilgili görüş alışverişlerini güçlendirmelerini istedi.

Federal Almanya, Hollanda ve Belçika hükümetleri de, Gorbaçov'un önerisini olumlu fakat ihtiyatlı karşıladılar.

Öte yandan Cenevre'de, ABD ve Sovyet silahsızlanma heyetleri arasında önceki gün başlayan görüşmeler dün de sürdü. İki heyet arasındaki görüşmelerin çarşamba akşamı sona ermesi bekleniyor. Cenevre'deki siyasi gözlemciler, Sovyet tarafının orta menzilli nükleer füzelerin kaldırılmasına ilişkin anlaşmanın 6 ay içinde imzalanabileceğini söylediklerini haber veriyor.

ODTÜ: Çaydaki radyasyon eksik gösterildi

4 mart

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — İstanbul'da 14 şubat günü yapılan radyasyon toplantısından sonra ortaya çıkan tartışma ODTÜ'nün dünkü açıklamasından sonra yeni boyutlar kazandı. ODTÜ'lü uzmanların çaydaki radyasyon oranı hakkındaki açıklama yapma yasağı kalktı ve dün ODTÜ adına yapılan ilk açıklamada, **"Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'nun bir bardak çayda insan vücudunun maruz kalacağı doz oranını 30 kat küçük gösterdiği"** bildirildi. TAEK'nin çaydaki radyasyon dozunu yanlış hesap ettiğini kabul ettiği de açıklamada yer aldı.

ODTÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Kimya Bölümü'nden Doç. Dr. **Olcay Birgül**, Doç. Dr. **İnci Gökmen** ve Doç. Dr. **Ali Gökmen** ile Biyoloji Bölümü'nden Doç. Dr. Aykut Kence'nin imzalarını taşıyan açıklamada, radyasyonla ilgili ölçüm ve sonuçların ilgili makamlara iletildiği, bu nedenle bugüne kadar basına herhangi bir açıklamada bulunulmadığı belirtilerek, şu görüşlere yer verildi:

"Deneylerimizde bulduğumuz gibi, kuru çaydaki aktivitenin yüzde 65-68 oranında deme geçtiği TAEK yetkililerince de kabul edilmiştir. Radyoaktivitenin deme yüzde 60 oranında geçmesi halinde TAEK yetkililerinin bugüne kadar yapmış oldukları doz hesapları, çaydan alınacak radyasyon dozunu olduğundan 30 kat daha az göstermektedir. TAEK tarafından tespit edilen değerlerdeki bu doz hesabında aktivivetinin çaya geçiş oranı yüzde 2 olarak alınmış ve kilogramında 30 bin bekerel radyasyon içeren kuru çaydan hazırlanan demle günde 20 bardak içildiğinde vücuda günde yalnız 20 bekerel aktivite alınacağı ve bundan maruz kalınacak dozun ne çocuklar, ne de hamile kadınlar için bile sakınca getirmeyeceği sonucuna varılmıştır. Oysa radyoaktivitenin deme geçme oranı yüzde 2 değil de yüzde 60 olması durumunda 20 bardak çaydan bir günde alınan radyoaktivite 600 bekerel olacaktır. TAEK yetkilileriyle yapılan toplantı sırasında da bu hesapların düzeltilmiş haliyle tutanağa geçmesini kabul etmemişlerdir." Uzmanlar analiz edilen 197 çay örneğinden 137'sinde kilogramda 2 bin ile 38 bin bekerel arasında değişen radyoaktivite saptandığını açıkladılar.

TAEK uzmanlarının doz hesaplarına göre, sadece çaydan alınan radyasyonun bile ABD ve Almanya limitlerinin üzerinde olduğu kaydedilen açıklamada, **"Piyasada hâlâ yüksek radyoaktivite içeren çayların bulunduğu göz önüne alınarak kamuoyuna, çayları demlemeden önce sıcak su ile çalkalamalarını, çocuk ve hamile kadınların çay tüketimlerini azaltmalarını öneririz. Doğal radyasyon dozunun üzerinde alınacak her dozun genetik açıdan gelecek kuşakları etkileyen sonuçları olacaktır. Bu bakımdan toplumun maruz kalacağı radyasyon dozu, elden geldiğince en aza indirilmeli ve toplum önlenebilecek hiçbir radyasyon dozuna maruz bırakılmamalıdır"** denildi.

AET ÖNERİMİZİ REDDETTİ

Açıklamada, 28 Şubat 1987 tarihli AET toplantısında Türk tarafının doğrudan tüketilmeyen besin maddeleri için yeni radyasyon limitlerinin belirlenmesi önerisinin kabul edilmediği ve limitin kg'da 600 bekerel olarak kaldığı da belirtildi. Son olarak da **"Politik amaç ve art niyetimiz asla yoktur. Bizi ilgilendiren sadece Türk halkının ve gelecek nesillerin sağlığıdır"** görüşüne yer verdi.

Plakçılar Çarşısı'nda son gün bandrol telaşı

TAYFUN GÖNÜLLÜ / *4 mart*

Sinema, Video ve Müzik Eserleri Yasası gereğince yapımcısı belli olmayın sanat eserlerine bandrol almak için tanınan süre bugün 17.00'de sona eriyor. Yarından itibaren video ve ses kasetleri bandrolsüz satılamayacak. Aksi durumda davrananlar kaset başına 2 milyondan 10 milyona kadar ceza ödemek durumunda kalacaklar. Türkiye'nin müzik merkezi olan İMÇ'deki plakçılar çarşısında iki gündür büyük bir telaş yaşanıyor. Video kulüplerinin ellerindeki binlerce bandrolsüz kaseti Unkapanı'na geri getirmeleri çarşıyı bir anda **"kaset pazarı"**na dönüştürdü.

Yapımcı şirketleri, sanatçıyı korumayı ve korsan kasetçiliği önlemeyi amaçlayan yasa, Plakçılar Çarşısı'nda çeşitli tartışmalara yol açarken, yapımcı şirketler, bu yasayla, korsan kasetçiliğin hiçbir şekilde önlenemeyeceğini belirtiyorlar.

Bayar Müzik Evi adına konuşan prodüktör söz yazarı **Fahrettin Uyanık, "Bandrol zorunluluğu ile birlikte korsan piyasasında hiçbir değişiklik olmayacak. Ama bu arada söz yazarı, besteci, yapımcı ve devlet, sömürülmüş olacak"** dedi.

Bandrol Yasası'nın gündeme gelmesinden sonra piyasaya korkunç derecede korsan kaset sürüldüğünü fark eden yapımcı şirketler, paniğe kapılmış durumdalar. Kendi kasetlerinin korsanlarının yapıldığını söyleyen Uyanık, bu kasetlerin eline nasıl geçtiğini şöyle anlatıyor:

"Biz, orijinal kaseti fabrikaya, çoğaltması için veriyoruz. Sonra bu kasetleri Türkiye'nin her köşesine gönderiyoruz. Bandrol çıkınca müşterilerimiz kasetlerini bandrollememiz için geri gönderiyordu. Geçenlerde Doğudaki müşterilerimizden biri, bizim kasetimizin sahtesini de yollamış. Tabii bundan kendisinin haberi yok. Adamcağız sahtesiyle gerçeğini ayırt edemez ki."

Uyanık, arkadaşlarının konuşmaktan korktuğunu belirterek, konuşmasını şöyle sürdürdü: **"Bizim yıllık kaset satışımız üç dört milyon olacakken, iki milyon satıyoruz. Diğerlerini ise korsanlar kapıyor."**

Öte yandan Kültür ve Turizm Bakanı **Mesut Yılmaz**, Ankara'da dün düzenlediği basın toplantısında, video ve ses kasetlerinin bandrolsüz satılamayacağını hatırlattı ve 27 şubata dek 17 milyon 6 bin 817 eserden, 533 milyon 367 bin 510 lira bandrol geliri sağlandığını bildirdi. Yerli filmlerin yüzde 99'una işletme belgesi verildiğini söyleyen Yılmaz, **"Yapımcısı henüz bilinmeyen yerli yabancı 193 ses kaseti, 173 plak, 266 video filmi ve 257 sinema filmi için de geçici belge almak için başvuru yapıldı"** dedi.

HUKUKSUZ DEMOKRASİ
Halit Çelenk

Cumhuriyet
63. Yıl; Sayı: 22461 Kurucusu: Yunus Nadi 150 TL. (KDV dahil) 6 Mart 1987 Cuma

DESTANLAŞAN GEMİLER
Erol Mütercimler
Hamidiye, Yavuz, Nusrat ve Alemdar gemilerinin destanlaşan öyküleri.
1400 lira (KDV dahil) Yayınları İstanbul

Kuşatma gibi...

İstanbulluların çoğu dün evlerinden çıkamadı.
Dükkânlar açılmadı, senetler ödenmedi, bankalarda günlük işler yapılamadı.
İstanbul Merkez Hali'ne dün hiçbir şey gelmedi, halden hiçbir şey çıkmadı.
İstanbul'daki cenazeler dün de kaldırılamadı.
Birçok semtte fırınlar, bakkallara ekmek servisi yapamadı. Fırınların önünde kuyruklar oluştu.
Edirne ve E-5 karayolunda 1000'e yakın araçla 3000'e yakın yolcu mahsur kaldı. Yunanistan'dan gelen iki, Avrupa'dan gelen bir tren ile DDY'nin iki yük treni Çerkezköy'de bekletiliyor.

Haber Merkezi — Son 42 yılın en yoğun kar yağışı altında kalan İstanbul, tam bir sessizliğe büründü. Milyonlarca kişi evlerine kapandı, çoğu resmi kurum, kuruluş ve işyerleri açılamadı. Mahkemelerde duruşmalar yapılamadı, cenazeler bile kaldırılamadı. Trakya ile 60 saattir her türlü ulaşım kesik. İstanbul'u Tekirdağ, Çanakkale ve Edirne ile Kırklareli'ne bağlayan ilçe, köy ve benzinlikler de yüzlerce araç ile binlerce yolcu mahsur durumda. İstanbul'da kentiçi ulaşımı tamamen felç olurken, birçok semtte elektrik, su ve telefonlar kesik.

Kötü hava koşulları, Marmara bölgesinden iç kesimlere doğru kayarken, başkent Ankara ile Bursa, Balıkesir, Kocaeli'de de ilk ve orta dereceli okullar pazartesiye kadar tatil edildi.

Çukurova bölgesine son yılların en yoğun yağışı düşerken, taşkınlar oldu. Soğuklardan Ege de nasibini aldı, hava sıcaklığı uzun yıllar ortalamasının 10 derece altına düştü. Meteoroloji yetkilileri, soğuk ve yağışlı havanın hafta başına kadar etkisini sürdüreceğini bildirdiler.

İstanbul'da kar kalınlığı, görülmemiş ölçüde 75 santimi buldu, hava sıcaklığı —5 dereceye kadar düştü. İstanbul Meteoroloji Müdürü **Ercan Eroş, "20. yüzyılda kar nedeniyle Yeşilköy'den Florya'daki evine gidemediğini"** söylerken, İstanbul'un 1945 yılından bu yana en yüksek kar yağışıyla karşılaştığını söyledi. İstanbul'a 1945 Martında 74 santim kar düşmüştü. 1985 kışında ise İstanbul'a 25 santim kar yağmış, 19 gün kalkmamıştı.

(Arkası Sa. 11, Sü. 3'te)

Hava koşulları, yurdun geniş kesiminde gazete dağıtımını engellemiştir. Cumhuriyet de tüm çabalara karşın birçok merkezde okurlarına ulaşamamıştır. Cumhuriyet'i bulamayan okurlarımızdan elimizde olmayan aksamalardan dolayı özür dileriz.

Fotoğraflar: ERDOĞAN KÖSEOĞLU - KADİR CAN - ENDER ERKEK - LEVENT ÇAĞLAR

HAYAT DONDU — İstanbul'da hayat, iki gündür süren kar yağışı nedeniyle tam anlamıyla durdu. Kimse evinden çıkamadı, arabaların üzeri 1-1.5 metre karla kaplandı, dağıtım nedeniyle İstanbul'da bulunan askerler, şehirlerarası ulaşım durduğu için askerlik şubelerinden ek izin süresi istediler. Tabii, donan hayata direnenler de vardı. Evlere tüp gazlar taşındı, işe gitmek için duraklarda beklendi, yüründü.

Bilim Dünyasını Bu Cumartesi İzleyin.

Cumhuriyet artık her Cumartesi bir **Bilim-Teknik** dergisi çıkarıyor.

Bilgisayar, tıp, biyoloji, astronomi, fizik, matematik, iletişim, elektronik, astro fizik, biyo kimya, jeoloji, ve diğer bilim dallarında yeni olan ne varsa, bu dergide.

Cumhuriyet Bilim Teknik'te, çağımıza damgasını vurmuş bilim adamlarının portreleri, bilimde devrim yaratan buluş ve keşiflerin öyküleri de var.

Ayrıca, **Cumhuriyet Bilim-Teknik**'te her Cumartesi bilimsel bulmaca, düşün-bul bilimsel yayınlarla ilgili tanıtım yazıları ve konferans toplantı köşelerini de izleyebilirsiniz.

Cumhuriyet Bilim Teknik, bilimin ışığını evinize getiriyor.

Bu Cumartesi ve her Cumartesi Cumhuriyet'le birlikte.

Cumhuriyet BİLİM TEKNİK

Harekâttan sonra Ceylanpınar'da 42 traktör kundaklandı

PKK yine saldırdı

Harekât soğukluğu

Tahran suçladı, Ankara yanıtladı

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — İran, Türkiye'nin önceki gün Irak sınırları içinde gerçekleştirdiği hava harekâtına tepki gösterdi. İran Dışişleri Bakanlığı'nın bu konuda Türkiye'yi eleştiren bir açıklama yapması üzerine Ankara dün Tahran'ı üstü kapalı bir dille "hiç objektif değilse sübjektif" olmakla suçladı.

İran Dışişleri Bakanlığı önceki akşam bir açıklama yaparak, **"Türkiye'nin iç sorunlarının bir bahane olarak toprak bütünlüğünü ihlal etmesini meşru göstermeyeceğini"** bildirdi. Türkiye'nin harekâtı nedeniyle "kaygı" belirtilen açıklamada "saldırının

(Arkası Sa. 11, Sü. 7'de)

Harekât ve sonrası

İran'la ilişkiler zorlanacak mı?

CENGİZ ÇANDAR

ANKARA — Türkiye'nin önceki gün Kuzey Irak'ta sınırlı bir bölgede gerçekleştirdiği hava harekâtının, başkentteki İran ve Arap diplomatik çevrelerinde uyandırdığı kaygılar devam ediyor. Operasyonun Türk-İran ilişkilerinde olumsuz bazı yansımalara neden olacağı görünüyor. Nitekim, İran Dışişleri Bakanlığı'nın ilk çıkışı, operasyonun Tahran'da pek olumlu karşılanmadığını ortaya koyuyor.

Israrla bu operasyonun İran-Irak Savaşı ile hiçbir ilgisi bulunmadığını Türk yetkilileri belirttikleri halde, neden Tahran'ın kaygısı giderilemiyor?

Tahran, Türkiye'nin ayrılıkçı gruplara karşı sı-

(Arkası Sa. 11, Sü. 8'de)

Ceylanpınar Devlet Üretme Çiftliği'ndeki 35 traktör tamamen yakıldı, 7'si kısmen tahrip edildi. PKK tarafından olay yerine bırakılan bildiride eylemin harekâta misilleme olarak yapıldığı bildirildi.

Haber Merkezi — Irak'ın kuzeyindeki dağlarda barınan ayrılıkçı teröristlerin kamplarının önceki sabah Türk jetleri tarafından bombalanmasına misilleme olarak, önceki gece Ceylanpınar Devlet Üretme Çiftliği'ne sabotaj yapıldı.

Şanlıurfa'nın Suriye sınırı yakınındaki Ceylanpınar ilçesinde Tarım İş-

(Arkası Sa. 11, Sü. 6'da)

Cumhuriyet'in iki muhabirinden

Güney Afrika

UFUK GÜLDEMİR gazeteci olarak gezdi, yetkililerle görüştü.

Güney Afrika'da denizin rengi var mı, yok mu?

HALUK BAKIR turist olarak girdi, günlük yaşamı izledi.

Tuvalette bir levha: Yalnızca beyaz kadınlar girebilir.

Pazara Cumhuriyet'te

Özal'ın şovu kaça çıktı?

ANKARA'dan
YALÇIN DOĞAN

Televizyon Hümması

ANKARA — Önceki akşam TV'de uygulandığı biçimiyle "İcraatın İçinden" programına dönüşen, teknik deyişiyle "video konferanslı Bakanlar Kurulu toplantısı"na başkentteki yabancı diplomatların çoğu dudak büküyor, alaycı ifadelerle gülümsüyor.

"Televizyon aracılığıyla bir başka yerden, bir başka yerdeki toplantılara katılmak, bizim ülkemizde çok yaygın. Çok sayıda özel kuruluşun olağan toplantısı böyle gerçekle-

(Arkası Sa. 11, Sü. 1'de)

Tele Bakanlar Kurulu'ndan Notlar

'Hous-ton-ton'dan Sevgiler'

FARUK BİLDİRİCİ

ANKARA — TRT'nin sadık izleyicileri önceki akşam reklam programının haberlerle karışmasını yadırgamadılar. Oysa "Hous-ton-ton'dan Sevgiler" reklamının misafir Başbakanı, programdan o kadar memnun kaldı ki, çekimin yarım saat süren ikinci bölümünün de TV'den yayımlanması için Başbakan Turgut Özal olarak talimat verecek sahneyi

(Arkası Sa. 11, Sü. 3'te)

Kaya Erdem: *Tele Bakanlar Kurulu 2 milyon 600 bin liraya mal oldu.*

Fikri Sağlar: *Tele-şov 300 milyon liraya mal olmuştur.*

Hüsamettin Cindoruk: *Tele şov şehzadenin düğünü gibi.*

a.a.'*nın yetkililere dayanarak verdiği habere göre, bu tür yayını ilk kez Türkiye yaptığı için ücret alınmadı.*

(Arkası Sa. 11, Sü. 5'te)

EVREN PARALI PROPAGANDA İÇİN ANAYASA MAHKEMESİ'NE BAŞVURACAK **7. Sayfada**

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

Kar Yağdı, Böyle Oldu...

Kent, insanların bir arada yaşamak için ...

... ve vurgular, ulaşım, aydınlanma, ısınma, iletişim, sağlık, eğitim, güvenlik kavramlarını içerir. Eğer bu kavramlar ortada yoksa, nüfusu milyonları aşsa da kent kocaman bir köy sayılır. İstanbul'u bu nedenle kocaman bir köy diye niteleyenler haklıdırlar.

Mart ayının üçüzlüğü yüzünden, İstanbul'un kocaman bir köy olduğu bir kez daha vurgulanmıştır.

Gerçi doğa koşullarının sertleşmesi ve kış mevsiminin olağanüstü fırtınaları, Batının en ileri ülkelerinde bile hayatı güç-leştirebiliyor. Mevsim normallerinin birdenbire üstüne çıkan hava raporlarıyla birlikte, şehir yaşamında zorlanmaların olması bir ölçüde anlaşılabilir; ama koskoca bir metropolde hayatın bütünüyle durması ayrı bir olaydır.

Kar fırtınası İstanbul'un ulaşımını bıçak gibi kesmiştir.

Batıda şehir, yeraltında işleyen organizma demektir. Bir kentte metro varsa, herkes hava koşullarına teslim olmadan işine gidip gelebilir. İstanbul'da

* * *

(Arkası Sa. 11, Sü. 8'de)

Avrupa'da 270 Süleymancı dernek var

İslamcı Örgütler ve Para

Uğur Mumcu

En zengin örgüt:

12 Eylül'den sonra Avrupa'daki Süleymancı derneklerin faaliyetleri hızla arttı. Avrupa'da en zengin İslamcı örgütlerin başında Süleymancılar geliyor. Özel ticarethaneler açarak örgüte gelir sağlıyorlar, yüzlerce Kuran kursunu denetim altında tutuyorlar.

Sovyet şirketi bayiliği:

Süleymancılığın piri Süleyman Hilmi Tunahan'ın ilginç bir geçmişi var. 1924-30 yılları arasında Diyanet İşleri raporlarına göre, bir Sovyet gaz şirketinin Trakya bayiliğini de yapmış. Tunahan, Bulgaristan'a dal süpürge ihraç ediyormuş... **6. Sayfada**

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Sovyetler ve Barış

(Arkası Sa. 11, Sü. 1'de)

18 nisan grev günü

Petrol-İş'in grev kararı aldığı 54 işyerinden 17'si için grev tarihi belirlendi. Grev, 4 bin 80 işçiyi kapsıyor.

(Arkası Sa. 11, Sü. 2'de)

ABD Başkanı, rehinelere karşı silah verdiklerini ilk kez itiraf etti

Reagan hatasını kabul etti

6 mart

WASHINGTON (a.a.) — ABD Başkanı **Ronald Reagan,** İrangate olayında rehinelere karşılık silah verdiklerini ve bunun bir "**hata**" olduğunu ilk kez itiraf etti.

Reagan, önceki gece televizyonda yaptığı konuşmada, silah satışından elde edilen paraların bir bölümünün Contralar'a verildiğinden haberi olmadığını, ancak başkan olduğu için bu konuda sorumluluğu üzerinde taşıdığını söyledi.

İrangate olayıyla ilgili **Tower Raporu**'nu yanıtlayan Reagan, "**Lübnan'daki Amerikalı rehineler konusunda büyük kaygı duyduğunu, bu nedenle İran'a silah satışının ayrıntılarıyla ilgilenmediğini**" belirtti.

Reagan, Tower raporunda şiddetle eleştirilen "**yönetme biçimi**"nin, başkanlığı süresince başarıya ulaştığını, ancak **Ulusal Güvenlik Konseyi**'nin bu tarza uymadığını söyledi.

Reagan, bugüne dek Tahran'a silah satışından elde edilen paraların Nikaragua'daki Contralar'a aktarıldığını kabul etmemişti. Danışmanları, Reagan'ın olaydaki kişisel hatalarını kabul etmesini ve yanlış bir politika izlediğinden dolayı Amerikalılardan özür dilemesini istemişlerdi.

Reagan, televizyon konuşmasında, yalnızca çok dolaylı olarak hatalar yaptığını, yine çok dolaylı olarak kabul etti, ancak özür dilemedi.

TEPKİLER

Reagan'ın konuşmasına Cumhuriyetçi ve Demokratların ilk tepkileri farklı oldu.

Cumhuriyetçi Parti üyeleri, konuşmayı "**dürüst, samimi ve yapıcı**" olarak nitelerken, Demokratlar, Başkan'ın sarsılan itibarını yeniden düzeltmesi için "**daha çok yol alınması gerektiğini**" söylediler.

Özal'ın şovu kaça çıktı?

6 mart

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Televizyonda, önceki akşam Başbakan Turgut Özal'ın Houston'dan uydu aracılığı ile Ankara'daki Bakanlar Kurulu toplantısına başkanlık etmesi muhalefetin büyük tepkilerine yol açarken konu Meclise getirildi. Muhalefet, Özal'ın "**teleşov**" yaptığını söyleyerek bu işin maliyetinin kaça patladığını sordu. SHP Genel Sekreteri **Fikri Sağlar,** yayının 300 milyon lira dolayında bir paraya mal olduğunu ileri sürerken, önce maliyeti bilmediğini söyleyen Başbakan Vekili Kaya Erdem, Tele Bakanlar Kurulu'nun 2 milyon 600 bin liraya mal olduğunu söyledi.

DYP Genel Başkanı **Hüsamettin Cindoruk,** "**teleşov**"u "**Şahzadenin sünnet düğününe**" benzetti ve "**TRT Yasası'nın 19. maddesi açıkça çiğnendi. Bu program TRT Yasası'na göre, TRT Genel Müdürlüğü'nün işlediği bir suçtur. Ben, Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunuyorum. TRT hakkında tahkikat açılmasını istiyorum**" dedi.

Başbakan Vekili **Kaya Erden,** gazetecilerin dünkü soruları üzerine, ilk önce yayının maliyetini bilmediğini söyledi, daha sonra "**uydu kanalın bir saatlik kirasını PTT'ye sordum. 2 milyon 600 bin lira olduğunu söylediler. Bu kadar ucuz olunca biz bu kanalı başka amaçlar için de kullanmayı düşünüyoruz**" dedi.

Dünkü bu tartışmalardan sonra a.a. "yetkililere" dayanarak verdiği haberinde, "**video-konferanslı Bakanlar Kurulu toplantısı için ücret ödenmediğini**" bildirdi. Yetkililer, yayının Avrupa habarleşme uydusu üzerinden ilk defa yapıldığını belirterek, "**Avrupa haberleşme uydusu ilk dijital uydudur. Bunun telefon kanalı Avusturya ile Türkiye tarafından ortaklaşa kurulmuştur. Bu yayını ilk kez Türkiye yaptığı için ücret alınmadı**" dedi.

Tele Bakanlar Kurulu'ndan Notlar

'Hous-ton-ton'dan Sevgiler'

FARUK BİLDİRİCİ / *6 mart*

ANKARA — TRT'nin sadık izleyicileri önceki akşam reklam programının haberlerle karışmasını yadırgamadılar. Oysa "**Hous-ton-ton'dan Sevgiler**" reklamının misafir Başbakanı, programdan o kadar memnun kaldı ki, çekimin yarım saat süren ikinci bölümünün de TV'den yayımlanması için Başbakan **Turgut Özal** olarak talimat vererek sahneyi kapadı.

Bakanlar Kurulu'nun üyeleri önceki akşam videokonferans bağlantısının kurulmasını beklerken çocukları ilkokula yeni başlayan babalar kadar şendiler. Devlet Bakanı **Hasan Celal Güzel**'in berber elinin yeni değdiği izlenimini veren saçlarıyla salona girmesi üzerine bakanlardan "**ooo**" sesleri yükseldi. Tarağını en sık kullanan bakan olarak tanınan **Cahit Aral** da "**Biz saçımızı tarayamadık**" diyerek alındığını belli etti. Oysa Bakanlar Kurulu'nun iki saat kadar süren "**gerçek**" toplantısından çıkıp hemen alt salona inen bakanların sahneye çıkmaya hazırlanan sanatçılar kadar özenli giyinmiş olduklarına bakılırsa, zaman sorun olmamıştı.

Özal, "**Beni seven herkese en kalbi teşekkürleri-**

mi sunuyorum" derken, ANAP'a oy vermeyen vatandaşlar olduğunu unutmuşa benziyordu. TRT'nin naklen yayınının başlamasından sonra başta Başbakan Vekili **Kaya Erdem** olmak üzere tüm bakanlar hükümetin çalışmalarını bir masal havası içerisinde anlattılar. Bakanların önlerinde önceden hazırlanmış olan notlar, Özalın sorularının niteliği, senaryonun önceden tüm ayrıntılarına kadar hazırlanmış olduğunu gösterdi. Bakanların mutluluğu da bu denli başarılı biçimde rollerini başarmalarından kaynaklanıyordu.

Sevgi mesajlarının oluşturduğu pembe havayı Tarım Orman Bakanı **Hüsnü Doğan** bozdu. Özal'ın **"gizli tarım silahını"** anlatmasını istediği Doğan, **"erken açan çiçeklerin mart ayının azizliğine uğradığını"** haber vermekle yetindi. Doğan, **"gizli silah"** üzerinde çalıştıklarını söylerken, Özal'a kötü haber veren tek bakan olduğunu fark etmedi. Şubat ayında açan çiçeklerin dökülmesi, çiçek sevgisi ile dolu Başbakanı ve bakanların girdiği mutlu havayı bozuverdi.

Televizyon Humması

YALÇIN DOĞAN / *6 mart*

ANKARA — Önceki akşam TV'de uygulandığı biçimiyle "İcraatın İçinden" programına dönüşen, teknik deyişle "video konferanslı Bakanlar Kurulu toplantısı"na başkentteki yabancı diplomatların çoğu dudak büküyor, alaycı ifadelerle gülümsüyor:

"Televizyon aracılığıyla bir başka yerden, bir başka yerdeki toplantılara katılmak, bizim ülkemizde çok yaygın. Çok sayıda özel kuruluşun olağan toplantısı böyle gerçekleşir bizim ülkemizde. Ama bir Başbakanın 'show' yaptığına biz, bizim ülkemizde hiç tanık olmadık."

Adamlar nazik oldukları için, "Böylesine showa tanık olmadık" diyorlar. Yoksa, dillerinin ucundaki deyimler, ANAP hükümetinin tavrı için çok daha acı. Bir yandan ekonomide "Ben dünyaya açılmanın şampiyonuyum" derken, öte yandan tüm davranış biçimleriyle hâlâ "Şarkılı zihniyetin, her fırsatta propaganda amacına dönük kullanmanın, bir kalp ameliyatını bile propagandaya dönüştürmenin" örnekleri yabancı diplomatları fazlasıyla şaşırtıyor.

Senaryo önceden yazılıyor. Önceden yazıldığı öylesine ortada ki, bakanlara bakıyorsunuz, tümünün saçları özenle taranmış, yüzleri "cilalı", kendilerine Başbakanın yönelteceği sorular önceden belli olduğu için, önlerindeki notlar da önceden hazırlanmış, giyim kuşam yerinde... Kısaca, "show" için tüm hazırlıklar tamam.

Daha geçen hafta "İcraatın İçinden" programında sadece ANAP'lı belediye başkanlarını konuşturan ANAP iktidarı, bu kez Başbakanın "video konferanslı Bakanlar Kurulu'na" katılmasını sağlayarak, bir haftada ikinci kez "İcraatın İçinden" programı gerçekleştiriyor. Dolayısıyla, özellikle önceki akşam TV'deki "show"la muhalefete TRT'de "cevap hakkı" doğuruyor.

Houston'dan sağladığımız bilgilerde, önemli bir nokta bulunuyor. Başbakan Özal'ın TV'deki "show"u on beş dakikayı aşınca, eşi Semra Hanım'ın telaşlandığı gözleniyor. "Hani, on beş dakika sürecekti, baksanıza yirmi dakika oldu, yarım saat oldu" gibi itirazlarını yükseltiyor. "Doktorların bu kadar süre izin vermediğini" vurgulamaya çalışıyor. Ama Sayın Özal almış başını gidiyor... Böyle bir fırsat yakalamış kimseyi dinlemiyor.

Konuşmalarında bir başka nokta daha kimsenin dikkatinden kaçmıyor. Özal son bir hafta içinde TV'de çeşitli nedenlerle görünürken, kullandığı sözcüklere dikkat ediyor musunuz?...

Irak'a daha o sabah yapılan hava harekâtı için "geçenlerde yapılan operasyon" deyişini kullanıyor. Kendi ameliyatının riski olup olmadığına ilişkin soruya "Bu ameliyatta ölüm 'şansı' yüzde birdir" diyor. "Ölüm ihtimali" demek istiyor herhalde, ya da "Tanınmış kişiler kendi ülkesinde ameliyat olmuyor" diyerek bir başka "cevher" sergiliyor.

By-pass ameliyatı acaba Özal'ın Türkçesini mi değiştiriyor? Mantık zincirini mi etkiliyor?.. Semra Hanım neden o kadar telaşlı davranıyor TV'deki süre uzayınca?..

Önceki akşam TV'den 27 dakikasını "milletçe el ele izlediğimiz show" gerçekte bir saate yakın sürüyor. O arada TV'den yayımlanmayan bölümde Özal ile Çalışma Bakanı Mükerrem Taşçıoğlu arasındaki diyalog önemli:

ÖZAL — İşçiler seni de beni sevdikleri gibi severler.. Şu Türk-İş'in eylemi ne oluyor?

TAŞÇIOĞLU — Dertlerine derman olmaya çalışıyoruz. İnşallah yakın zamanda müjdeli haberleri bütün işçilere ulaştıracağız. İşçi temsilcileri zaman zaman eski hırçınlıklarını tazeliyorlar. İki gün önce direnme kararını prensip olarak aldılar. Ama ben 16 marttaki toplantılarında bu kararda ısrar edeceklerini sanmıyorum. Kanunların yasak ettiği bazı eylemlerden bahsediyorlar.

ÖZAL — Bizim hükümetimiz güçlü iktidardır. Hırçın hareketlere taviz vermeyiz. Bunu da herkes biliyor. Oturup konuşuruz, itişip kakışmanın yararı yoktur.

Yaklaşık bir saat süren 'tele-show" aziz Türk miletine tam 240 milyon liraya mal oluyor. Amerika'daki stüdyosu, kamerası, TV ekibine harcananlar bu hesabın dışında elbette... Türkiye bu alanda yeni bir rekor kırıyor. Hem "dünyada ilk kez" böyle bir Bakanlar Kurulu toplantısı gerçekleşiyor hem de bir Bakanlar Kurulu toplantısı bu kadar yüksek fiyata mal oluyor.

GEÇMİŞLE GELECEK
Sabahattin Kudret Aksal
2. bası, 1400 lira (KDV içinde) Çağdaş Yayınları, Türkocağı Cad. 39-41 Cağaloğlu - İSTANBUL

Cumhuriyet

63. Yıl; Sayı: 22464 Kurucusu: Yunus Nadi 150 TL. 9 Mart 1987 Pazartesi

DOSTUM MOZART
Nadir Nadi
3. bası, 880 lira (KDV içinde) Çağdaş Yayınları, Türkocağı Cad. 39-41 Cağaloğlu - İstanbul

Yine PKK: 6'sı çocuk 8 ölü

AĞIT — PKK saldırısı sonucunda bombalarla ölü ... 6'sı çocuk 8 kişi yaşamını yitirirken, saldırıya uğrayan evler tam bir katliam sonrası görüntüsündeydi. Saldırı sonrasında yakınlarını kaybeden köydeki kadınlar ölülerin başında ağıt yakarak acılarını dile getirdiler. (Fotoğraflar: a.a.)

Mardin'in Nusaybin ilçesine bağlı Açıkyol köyüne saldıran PKK militanları, Cumhur Tunç, Şe[illegible]e Tunç, Semire Tu[illegible], Selma Tunç, Ferike Tunç, Süleyman Ayık, Metin Ayık ve Bedirhan Erdoğan'ı öldürerek kaçtılar. Emine Tunç ve Hatice Tunç'un yaralı kurtulduğu saldırıda yaşamlarını kaybedenlerin 6'sı çocuk.

"Bölücü eşkıyaya layık olduğu ders verilecektir" diyen İçişleri Bakanı Akbulut, güvenlik güçlerinin bölücüleri aramaya devam ettiklerini bildirdi. SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar, güneydoğu olaylarına köklü çözüm bulunması için iktidara ve tüm partilere çağrıda bulundu.

11. Sayfada

Meteoroloji çarşambadan itibaren havaların düzeleceğini müjdeledi

Kar tatili uzattı

İlk ve orta dereceli okullarda tatil perşembe gününe kadar uzatılırken, dün akşam TV'den bir açıklama yapan Vali Nevzat Ayaz, 'olağanüstü hal şartlarında çalışacak olanlar dışındaki kamu kuruluşlarının çarşamba gününe kadar tatil edildiğini' açıkladı. Tatil tüm bankaları kapsıyor. 12. Sayfada

Sigorta primine esas tavanın 250 bin liraya yükseltilmesi düşünülüyor

İşçi emeklisine yeni umut

SSK: *Prim tahsilatının düzenli hale getirilmesi için 1986'da epey mesafe alındı. Şimdi sıra 116 bin lira olan prime esas tavanın 250 bin liraya yükselmesine geldi. Böylece işçi emeklisi için daha yüksek bir maaşa kavuşma olanağı doğacak.*

Türk-İş: *Bugün, sigorta primine esas tavan ücretin çok üstünde ücret alan işçi ile bu ücrete yakın ücret alan işçi, emeklilik halinde hemen hemen aynı ücreti alıyor. Bu dengesizlik giderilmeli, ama tavanın yükseltilmesi geçmişe dönük olarak da uygulanacak mı?*

TİSK: *Sigorta primine esas olacak ücret tavanının yükseltilmesi bir çözüm olabilir, ama yeterli değildir. Çünkü böylece prim gelirleri belli ölçüde artacak, ama buna karşılık prim giderleri de artacaktır. Önemli olan, devletin de sigorta sistemine katkıda bulunmasıdır.*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yetkilileri, işçi emeklilerinin maaşlarının arttırılabilmesi için yeni formüller üzerinde çalışıldığını bildirdiler. SSK Yasası'nda günün koşullarına uygun değişiklikler yapılacağını belirten yetkililer, emekli aylıklarının arttırılabilmesi için ilk aşamada prime esas aylık tavan ücretin 116 bin liradan 250 bin liraya yükseltilmesinin düşünüldüğünü kaydettiler.

Türk-İş yetkilileri, tavanın yükseltilmesi halinde bu uygulamanın geçmişe dönük işleyip işlemeyeceği konusunun açıklık kazanmadığını bildirdiler. TİSK Genel Sekreteri Kubilay Atasayar da, SSK'nın bazı sigorta kollarında fazlalık verdiğini belirterek, SSK prim oranlarının yüzde olarak düşürülebileceği düzeye geldiğini anlattı. Atasayar, devletin sigorta sistemine katkıda bulunması halinde emeklilere daha iyi koşullarda aylık bağlanmasının mümkün olabileceğini de kaydetti.

SSK yetkilileri, kurumun bugünkü kaynak dengesinin işçi emeklilerine daha yüksek maaş verilmesi için yeterli olmadığını da ifade ederek, şunları söylediler:

"Prim tahsilatlarının düzenli hale getirilebilmesi için 1986 yılında epey mesafe alındı. Bundan sonraki aşamada da halen 116 bin lira gibi çok düşük düzeyde olan prime esas tavan ücretin 250 bin lira civarına yükseltilmesi öngörülüyor. Böylece, daha yüksek bir emekli maaşı alabilmelerine imkân getirilecektir. Ayrıca, 506 sayılı yasada yapılacak bazı değişikliklerle de kurumun asli faaliyetini daha sağlıklı bir biçimde yerine getirmesi düşünülmektedir."

Bu arada, özellikle 1975 yılından sonra prime esas taban ve tavan ücret limitleri arasındaki dengenin de bozulduğu ve aradaki makasın iyice

(Arkası Sa. 11, Sü. 4'te)

KİT'lerde tek tip sözleşme hazır

KİT'lerde işçiler tek tip sözleşme imzalayacaklar. Sözleşmeli personele fazla çalışma ücreti yok. 30 günden fazla hastalanan sözleşmeli işçinin ücreti kesilecek. Yapılan sözleşmeyi Ekonomik İşler Koordinasyon Kurulu isterse yürürlük süresi içinde değiştirebilecek.

ANKARA (a.a.) — Kamu iktisadi kuruluşlarında çalışan sözleşmeli personelin imzalayacağı tek tip sözleşme metni hazırlandı. Hazırlanan metne göre, sözleşmeli personele fazla mesai ödenmeyecek. Ekonomik İşler Yüksek Koordinasyon Kurulu, sözleşmelerde uy-

(Arkası Sa. 11, Sü. 8'de)

Ankete katılan 91 bin kişiden 78 bini, göç yönünde eğilim belirtti

Tunceli'de göçe 'evet'

Tunceli Orman İşletme Müdürlüğü'nce yapılan anket sonuçlandırılarak, bakanlığa rapor halinde sunuldu. Raporda 210 köyden 15 bin 767 hanenin göç istediği belirtildi. Rapor, "göç isteğinin tamamıyla vatandaşın kendi istemiyle olduğuna" işaret ediyor.

Göç için tebligat yapılan 234 köyden 210'u göç anketine katıldı. 210 köyde yaşayan 91 bin kişiden ankete katılan 78 bin 382 kişi "Göç istiyorum" derken, 9 bin 212 kişi "Göç istemiyorum" yanıtı verdi. Tunceli'nin nüfusu, son iki sayım arasında 158 binden 152 bine düşmüştü.

HASAN UYSAL

ANKARA — Orman içi, orman kenarı ve orman dışı toplam 234 köye "göç tebligatı" yapılan Tunceli'de, 78 bin 382 kişi göç istedi. Göç için tebligat yapılan Tunceli'nin 234 köyünden göç anketine 210 köyün katıldığı, 210 köyde yaşayan 91 bin kişiden 78 bin 382'si "Göç istiyorum" derken, 9 bin 212'sinin "Göç istemiyorum" yanıtı verdiği belirlendi. Tunceli Orman İşletme Müdürlüğü'nce gerçekleştirilen anket sonuçlandırılarak Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı'na sunulan konuya ilişkin raporda, toplam 15 bin 767 hanenin göç istediği belirlendi. Ayrı raporda, vatandaşın "tamamıyla kendi isteğiyle" göç yönünde eğilim belirttiğine de işaret edildi. 22 Aralık 1986 tarihinde Orman Genel Müdürü Mehmet Ali Karadeniz imzasıyla yayımlanan, nakli gereken köylerin ve nakil isteyen yurttaşların belirlenmesine ilişkin KDM-3, 5878-619-2418 sayılı genelgeden sonra çalışmalar tamamlandı. Tunceli Orman İşletmesi Müdürlüğü'nce köylere yapılan tebligatların ardından düzenlenen anket sonuçlandı ve elde edilen sonuçlar Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı'na sunuldu.

(Arkası Sa. 11, Sü. 7'de)

GELİŞEMEYEN TUNCELİ

Tunceli, Türkiye'nin en az gelişmiş illerinden biridir. İller arasındaki gelişmişlik sıralamasında, yalnızca Hakkâri'nin önündedir ve Tunceli'nin yurtiçi gayri safi hasıladaki payı, yüzde 0.2 düzeyindedir. İlde sanayi üretimi yok denecek kadar düşüktür ve ülke genelindeki payı yüzde 0.01'dir. İlin ana geçim kaynağı olan tarım kesiminin, ülke tarımsal üretimindeki payı bile yüzde 0.3 dolayındadır. İlde sağlık hizmetleri de oldukça düşük düzeydedir. İlde her üç bin kişiye 1 doktor, her bin kişiye 1 hastane yatağı düşmektedir. Bütün bu olumsuz koşullar, 1960'lardan sonra Tunceli'den hızlı bir göç olayının başlamasına yol açmıştır.

Öyle ki, Tunceli doğumlu olup da Tunceli dışında yaşayanların sayısı, Tunceli nüfusunun üçte ikisine yakındır.

İrangate ve Ötesi...

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Ronald Reagan, geçen yıl kasım ayındaki bu ayrı konuşmasında aynen şunları söylüyordu:

"İran'a başka ülkeler aracılığıyla silah gönderilmesini onaylamadık ve onaylamıyoruz. (...) Rehineler için silah veya herhangi başka bir şey pazarlığı yapmadık ve de yapmayacağız."

Başkan Reagan bunları söylerken, doğruyu söylemediğini kendisi de gayet iyi biliyor ve gerçekleri Amerikan kamuoyundan saklıyordu. Çünkü İran yönetimi ile "rehineler karşılığında silah pazarlığı" çok önce yapılmış ve İsrail aracılığı ile de Humeyni rejimine silah satılmıştı. Ayrıca Başkan Reagan, İsrail tarafından İran'a silah sevkiyatını 1985 yılı ağustosunda onaylamıştı.

Geçen hafta açıklanan Tower Komisyonu

(Arkası Sa. 11, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

Hastaneden çıkışı ertelendi

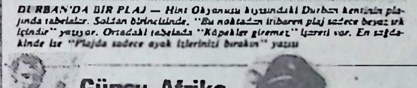
Özal'a olağanüstü koruma

Özal'ı korumakla görevli 6 güvenlik görevlisine ek olarak 6 kişi daha Houston'a geldi. ABD'li güvenlik görevlilerinin sayısı da arttırıldı. 12. Sayfada

DURBAN'DA BİR PLAJ — Hint Okyanusu kıyısındaki Durban kentinin plajında tabelalar. Soldan birincisinde, "Bu noktadan itibaren plaj sadece beyaz ırk içindir" yazıyor. Ortadaki tabelada "Köpekler giremez" işareti var. En sağdakinde ise "Plajda sadece ayak izlerinizi bırakın" yazısı

(Fotoğraflar: UFUK GÜLDEMİR)

Güney Afrika, işte bu!

UFUK GÜLDEMİR

Siyahın en büyük sorunu içindeki düşman

'Sessiz yanardağ'da 2 ırkın her şeyi ayrı

—2—

Bu topraklarda yıllar boyunca iki ayrı ırkın birbiriyle çiftleşmesine resmen izin verilmemişti.

Bu yasağın tek istisnası erik ile şeftalinin evliliğiydi ki, bu iki meyvenin birbirine aşılanmasından da kabuğunu erik, etini şeftaliden alan mükemmel bir ırk yaratmış, adına da "nektarin" demişlerdi.

Batılı dostlarının "Hayatın her ayrıntısını kontrol etmek istediğinize göre siz kendinizi bunca yıldır kapitalist zannederen sosyalistlerdensiniz" diye dalga geçmeye başlamaları üzerine de "karma evliliği yasaklayan" kanunu feshetmişlerdi.

Sosyalist olmadıklarını ispat etmek için şimdi iki kanallı devlet televizyonunun tekelini yumuşatmaya, milli üret-

(Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

Yunanistan Bern Anlaşması'nı ihlal etti

Atina'nın petrol 'oyunu'

Yunanistan'ın, Bern Anlaşması'ndaki taahhüdüne rağmen 2 yıldır gizlice Ege'deki ihtilaflı sularda petrol aradığı ortaya çıktı. Ankara durumdan yakın zamana kadar bilgi sahibi değildi.

SEDAT ERGİN

ANKARA — Yunanistan'ın Ege'nin ihtilaflı sularında petrol aramalarını yasaklayan Bern Anlaşması'nı iki yılı aşkın bir süredir Ankara'nın bilgisi dışında ihlal etmekte olduğu ortaya çıktı. Bu arada, Türkiye, geride bıraktığımız günlerde yeniden gündeme gelen kıta sahanlığı anlaşmazlığıyla ilgili olarak çok yönlü bir diplomatik atağa kalkarak, Bern Anlaşması'nın ihlal edilmemesi konusundaki hassasiyetini, diplomatik kanallardan ABD ve Federal Almanya'ya iletti.

"Kuzey Ege Petrolleri Şirketi"nin bundan bir süre önce Taşoz Adası'nın 10 mil doğusunda petrol aramalarına başlayacağını açıklamasıyla birlikte ortaya çıkan Bern Anlaşması bunalımının ilginç bir sonucu "anlaşmanın uygulamada iki yılı aşkın bir süredir delindiği" bilgisinin gecikmeli bir şekilde Ankara'ya ulaşması oldu.

"Kuzey Ege Petrolleri Şirketi"nin açıklamasının hemen ertesinde Türk makamlarının çeşitli kanallardan edindikleri bu bilgiler, Ankara'da sürpriz bir etki yarattı. Şirketin geride bıraktığımız yıllarda Yunan Hükümeti'nin verdiği izne dayanarak "gizlice" Yunan karasuları dışına çıkarak ihtilaflı alanlarda petrol aradığı, üst düzey Türk yetkililerce "Cumhuriyet"e doğrulandı.

(Arkası Sa. 11, Sü. 8'de)

Halefoğlu'nun gizli raporlarını Süleymancılar nasıl ele geçirdi?

İslamcı Örgütler ve Para
Uğur Mumcu

Anadolu gazetesi sahibi Erdoğan Olçaysu, sürekli Kemal Kaçar'la teleks haberleşmesi yapıyor.

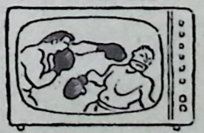
8. Sayfada

Irkçılığın Son Kalesi

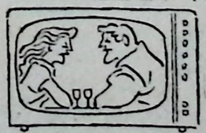
G. Afrika

HALUK BAKIR

Yolda otomobile aldığım 16 yaşındaki Nikola bana, "Teşekkür ederim sahip" diyor. Nikola siyah insanlara beyazlara hizmeti öğreten Bantu sistemi bir eğitim görmüş... 8. Sayfada

-Yay canına, arslan Rocky bir yumrukta bayılttı herifi...

-Zavallı Cleo, eski sevgilisi ile karşılaşınca ne de fena oldu kızcağız...

-Aşkolsun Özal'a, taa Amerikalardan memleket meseleleri ile nasıl da uğraşıyor...

Yunanistan Bern Anlaşması'nı ihlal etti

Atina'nın petrol 'oyunu'

SEDAT ERGİN / *9 mart*

ANKARA — Yunanistan'ın Ege'nin ihtilaflı sularında petrol aramalarını yasaklayan Bern Anlaşması'nı iki yılı aşkın bir süredir Ankara'nın bilgisi dışında ihlal etmekte olduğu ortaya çıktı. Bu arada, Türkiye, geride bıraktığımız günlerde yeniden gündeme gelen kıta sahanlığı anlaşmazlığıyla ilgili olarak çok yönlü bir diplomatik atağa kalkarak, Bern Anlaşması'nın ihlal edilmemesi konusundaki hassasiyetini, diplomatik kanallardan ABD ve Federal Almanya'ya iletti.

"Kuzey Ege Petrolleri Şirketi"nin bundan bir süre önce Taşoz Adası'nın 10 mil doğusunda petrol aramalarına başlayacağını açıklamasıyla birlikte ortaya çıkan Bern Anlaşması bunalımının ilginç bir sonucu **"anlaşmanın uygulamada iki yılı aşkın bir süredir delindiği"** bilgisinin gecikmeli bir şekilde Ankara'ya ulaşması oldu.

"Kuzey Ege Petrolleri Şirketi"nin açıklamasının hemen ertesinde Türk makamlarının çeşitli kanallardan edindikleri bu bilgiler, Ankara'da sürpriz bir etki yarattı. Şirketin geride bıraktığımız yıllarda Yunan Hükümeti'nin verdiği izne dayanarak **"sessizce"** Yunan karasuları dışına çıkarak ihtilaflı alanlarda petrol aradığı, üst düzey Türk yetkililerce **"Cumhuriyet"**'e doğrulandı.

Aynı yetkililer, Ankara'nın iki yıldır ihtilaflı alanlarda yürütülen bu faaliyetlerden haberdar olmaması konusunda herhangi bir yorumda bulunmaktan kaçındılar ve **"aldığımız bilgiler Yunanistan'ın geride bıraktığımız iki yıl içinde Bern Anlaşması'nı ihlal ederek, karasuları dışında petrol araması yürüttüğünü göstermektedir"** şeklinde konuştular.

Bu konudaki haberler Dışişleri Bakanlığı çevrelerince de doğrulandı. Bir dışişleri yetkilisi, dün **"Cumhuriyet"**'e **"Kuzey Ege Petrolleri Şirketi yöneticilerinin son haftalarda yaptıkları açıklamalar uzun bir süredir Ege'nin ihtilaflı alanlarında arama yaptıklarını ortaya koyuyor. Sinsice hareket etmişler"** diye konuştu.

BERN ANLAŞMASI NEDİR?

Hatırlanacağı gibi, Türkiye ve Yunanistan 1976 yılı kasım ayında imzaladıkları Bern Anlaşması'yla kıta sahanlığı konusunda görüşmelere başlamayı kararlaştırmışlar ve görüşmeler devam ettiği sürece karasuları dışında kalan ihtilaflı alanlarda, Ege kıta sahanlığına ilişkin her türlü faaliyetten kaçınmayı taahhüt etmişlerdi. Daha sonraki dönemde iki ülkenin teknisyenleri kıta sahanlığının sınırlandırılmasına ilişkin müzakereleri yürütürken, hükümetler Bern Anlaşması'na **"titizlikle"** uymuşlar ve kıta sahanlığına ilişkin faaliyetlerini kendi karasularıyla sınırlı tutmuşlardı.

Türk diplomasisi, geçen dönemde Yunanistan Bern Anlaşması'nı tanımasa da bu ülkenin faaliyetlerini kendi karasularıyla sınırladığına dikkat çekmekte ve bunu Türkiye'nin **"caydırıcılığı"**'yla açıklamaktaydı. Gelgelelim, **"Kuzey Ege Petrolleri Şirketi"**'nin 24 şubat tarihinde yaptığı açıklamayla Taşoz Adası'nın 10 mil doğusunda petrol arayacağını açıklaması, ardından bu şirketin iki yıldır ihtilaflı alanlarda petrol aradığının öğrenilmesi Ankara'nın **"yanıldığını"** ortaya çıkardı.

Türkiye, Yunan hükümetini uyararak, ihtilaflı alanlarda petrol aramalarını durdurmasını, aksi takdirde aynı şekilde karşılık vereceğini belirtirken, konsorsiyumda hissesi bulunan yabancı firmaların hükümetleri nezdinde de harekete geçti. Türkiye'nin Bern Anlaşması konusundaki hassasiyeti geçen hafta başında Ankara'ya gelen Kanada Dışişleri Müsteşar Yardımcısı Stanford'a iletilmişti. Daha sonra ABD ve Federal Almanya nezdinde yapılan diplomatik girişimlerle Türkiye'nin Bern Anlaşması konusundaki görüşleri ve **"durumun ciddiyeti"** anlatıldı.

Meteoroloji çarşambadan itibaren havaların düzeleceğini müjdeledi

Kar tatili de uzattı

9 mart

Haber Merkezi — Kar, tatil günü İstanbul'a bir darbe daha vurdu. Tatil sabahında tipi halindeki kar yağışı İstanbul'u tamamen sessizliğe büründürdü. Yüksek semtlerde kar kalınlığı görülmemiş ölçüde bir metreyi aştı. İlk ve orta dereceli okullar dün ikinci kez perşembe gününe, olağanüstü hal şartlarında çalışacak olanlar dışındaki kamu kuruluşları ile tüm bankalar da çarşamba gününe kadar tatil edildi. Vali **Nevzat Ayaz**, gerekli ihtiyaçları gideren özel kuruluşların dışındaki işyerlerinin açılmamasını yurttaşların dışarı çıkmamalarını istedi. Belediye Başkanı **Bedrettin Dalan**, **"Son yüzyılın en ağır kış şartları-**

nın yaşandığını'' söyleyerek, **''Yakıt ve un stoklarının yeterli olduğunu, telaşa gerek bulunmadığını''** bildirdi. İstanbul Meteoroloji Müdürü **Ercan Erus** soğuk ve karlı hava kütlesinin çarşambadan itibaren Doğu'ya kayacağını bildirdi.

Dün erken saatlerde lapa lapa kar yağışı sırasında şimşek çaktı ve gök gürledi. Meteoroloji yetkilileri tarafından bu olay **''soğuk havanın üzerine sıcak havanın binmesi''** olarak nitelendirildi. Kar, tatilin de nedeniyle günlük yaşamı iyice durdurdu. Birçok semte yine ekmek ve gazete dağıtılamadı. Meteorolojik kayıtlarda şehir içindeki kar kalınlığı 104, açık arazide rüzgârlarla birlikte yığılmalar 150 santimi buldu. Uzun yıllar görülmemiş ağır bir kış geçiren İstanbul'da geçen çarşamba gününden beri görülen aksaklıklar şöyle:

- **Kardan kapalı yollarda greyderler yoldan bir kere geçiyor. O da tek şerit açtığı için karşı yönden gelenler için yol tıkanıyor. Greyderler ana caddelerin dışındaki yollara girmedi.**
- Elektrik, su ve telefon kesilmelerinde arıza servislerine telefon eden yurttaşlar ''Valla, şu anda yalnızca kayıt alabiliriz. Tamir edecek eleman olmadığı için, bugün halledilemez'' vanıtını alıyorlar.
- **Taksiler, taksimetre olayını unuttular ve unutturdular. Zaten yalnızca anayollarda ve istedikleri istikamete çalışan taksiler, pazarlık usulü ve fahiş ücretler istiyorlar.**
- Tele-taksilerin çoğu çalışmıyor, durakların kapalı kalmasına belediyenin zabıta ekipleri ses çıkarmıyor.
- **Halk otobüsleri ve minibüsler, ortalıkta pek görülmüyor.**
- Bazı fırınların bakkallara ekmek dağıtımı yapmadıkları bildiriliyor. Bu yüzden fırıncılarla bakkallar arasında zaman zaman tartışmalar oluyor.
- **Yollara yeterince tuz atılmıyor.**
- Birçok eczane nöbet tutmuyor.

Belediye'nin Saraçhanebaşı'ndaki Hıfzıssıhha binasında oluşturduğu **''Kötü Hava Şartları Merkezi''**nde dün Vali **Nevzat Ayaz,** Belediye Başkanı **Bedrettin Dalan,** Emniyet Müdürü **Ünal Erkan,** yardımcısı **Mehmet Ağar,** İSKİ Genel Müdürü **Atom Damalı,** İtfaiye Müdürü **Metin Demir,** Belediye Genel Sekreteri **Atanur Oğuz,** İETT, jandarma, sağlık birimleri yetkilileri bir araya gelerek, alınacak önlemleri görüştüler. Ayağında siyah lastik çizme, kadife pantolonu ve balıkçı kazağı bulunan Dalan, üç gündür bu binada yattığını söylerken, belediyeye yöneltilen eleştiriler ve çalışmalar hakkında şöyle konuştu:

''Gafil avlanmadık. Acımasız eleştiriler getiriliyor. Ancak elimizden geleni yapıyoruz.

Böyle bir kış nerede olursa olsun, ister Moskova'da, ister New York'ta bu etkiyi yapardı. 48 saatte bir metreyi bulan kar yağışı tabii ki sıkıntı yaratır. Tüm bunlara karşın İstanbulluyu, ekmeksiz, yakıtsız, gıdasız bırakmadık. Kömür ocaklarından telgraf aldık, gelin tonunu 18 binden verelim diyorlar, yolları da açık.

Bize en ağır eleştirileri getiren gazetelere bile su ikmali yaptık, gazete bastılar.

Tüm personelimiz günlerdir uykusuz. 1.200 kilometre ana arter açıldı, bu İran'a kadar yol eder.

Çok sayıda teşekkür telgrafı aldık. Yeminle söylüyorum, eğer bu gayret olmasaydı şehirde hayat dururdu. Dua ediyoruz, kar yağmasın diye. Temizliyorum yağıyor, işçiler günlerdir uykusuz.

Ara sokakları hemşerilerimiz yapsınlar. Ellerine kürek alıp karı küresinler. Biz sadece ana yolları açmaya çalışıyoruz.

RESMİ DAİRELER DE TATİL

Vilayet, yoğun kar yağışı nedeniyle ilk ve orta dereceli okullardaki tatili ikinci kez üç gün daha uzattı. Okullar perşembe günü öğrenime başlayacak. Bu arada dün akşam televizyona çıkan Vali Nevzat Ayaz, kamu kuruluşlarının da iki gün süreyle tatil edildiğini bildirdi. Ayaz, bu açıklamasını yaparken, **''Sağlık kuruluşları, güvenlik kuruluşları ulaştırma, haberleşme, belediye hizletlerinde çalışanlar, halkın zaruri ihtiyaçlarını teminle görevli kuruluşlar ile ağır kış şartları nedeniyle yapılacak her türlü çalışmalarda görev alacak kuruluş personeli bu kararın dışındadır''** diye ekledi.

Tüm bankaların personelinin de tatil kapsamına girdiği bildirildi.

Kentteki ana caddelerdeki göllenme ve öteki sorunları yuttaşların belediyenin 526 11 31-32 numaralı telefonlarına bildirebilecekleri açıklandı.

Trakya ile karayolu bağlantısı yine kesik bulunuyor. Önceki gün tek şeritten bir ara açılan yol Kumburgaz-Silivri arasında yine kapandı. Çorlu-Silivri arasında yüzlerce aracın yolun açılmasını beklediği bildiriliyor.

İstanbul'da banliyö tren seferleri havai hatlardaki buzlanma nedeniyle gecikmeli olarak yapılabilirken, Trakya'ya uzanan demiryolu hattı beş gündür kapalı bulunuyor.

Türkiye'den

İhracatçıya peşin ödeme başlıyor

9 mart

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — İhracatçılara 1986 yılında hak ettikleri vergi iadesinin bir bölümünün peşin olarak ödenmesi uygulamasına bu ay içinde başlanacak. 3 taksitte ödenecek iadeler geçen yılki ihracat performansına göre şöyle sıralanacak: 10-30 milyon dolar arasında ihracat gerçekleştirmiş olanlara, geçen yılki vergi iadelerinin yüzde 30'u oranında ödemede bulunulacak. 50-100 milyon dolar arası ihracata peşin ödeme oranı yüzde 36 olacak. — 100 milyon doların üstündeki 1986 ihracat performansı, yüzde 40 oranında peşin ödemeye tabi olacak. İhracatçılara peşin ödeme üç taksitte olacak: Yüzde 25 tutarındaki ilk taksit mart ayında ödenecek. Yüzde 35 tutarındaki ikinci taksitin ödemesi nisan ayında yapılacak. Yüzde 40 oranındaki son taksit de mayıs ayında ihracatçıya ödenecek. Söz konusu peşin ödemeler ihracatçının vergi iadesi, Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu ve Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu alacaklarından yine taksitle mahsub edilecek. Buna göre, ilk taksidin mahsubu ekim ayında yapılacak. İkinci taksit kasım, üçüncü taksit aralık ayında mahsub edilecek. Peşin ödemeye ilişkin esaslara göre, Merkez Bankası ödeme tarihlerini geniş bir zaman dilimine yayabilecek. Emisyon kontrolüne ve nakit dengesinin korunmasına yönelik olarak Merkez Bankası'na verilen yetkiye göre ilk taksidin ödenmesi mart ayın başından, eylül ayının sonuna kadarki bir sürede yapılabilecek. İkinci taksidin ödenme süresi de nisan başından ekim sonuna kadar olabilecek. Son taksid de mayıs başından, kasım sonuna kadar uzanan bir dönemde gerçekleşebilecek.

Tahran, programlanan tüm Ankara ziyaretlerini erteledi

İran'dan soğuk sürpriz

10 mart

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türkiye'nin ayrılıkçı unsurlara karşı Irak'ta giriştiği harekâtın Türk-İran ilişkilerinde yarattığı soğukluk ilk etkisini iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerde gösterdi. İran, dün Ankara'ya gelmesi beklenen 90 kişilik ticaret heyetinin ziyaretini ve bu heyeti izleyecek diğer üst düzey ziyaretleri son anda belirsiz bir tarihe erteledi. İran'ın ertelemeye gerekçe olarak Başbakan **Turgut Özal**'ın ABD'de bulunmasını göstermesine karşılık, diplomatik çevrelerde sürpriz ertelemenin gerisinde siyasi nedenlerin yattığı öne sürülüyor.

İran tarafı, dün Ankara'ya gelmesi beklenen Ticaret Bakan Yardımcısı **M. Vehaci**'nin ziyaretini erteledi. Durum Tahran'daki Türk Büyükelçiliği'ne önceki gün duyuruldu. Vehaci'nin ziyaretinin yanı sıra önümüzdeki pazartesi günü Ankara'ya gelmesi beklenen Türkiye işlerinden sorumlu İran Ağır Sanayi Bakanı **Behzad Nabavi**'nin gezisi de bilinmeyen bir tarihe ertelendi. Bu iki ziyareti izleyecek olan İran Başbakanı Mir Hüseyin Musavi'nin Türkiye'ye gelişi de belirsiz bir tarihe kaldı.

Türkiye ile İran arasında daha önceden hazırlanan senaryoya göre, Ticaret Bakanı Yardımcısı Vehaci Türk-İran Karma Ekonomik Komisyon toplantısının hazırlıkları için Türkiye'ye gelecek. Bu hazırlık toplantılarını önümüzdeki hafta Nabavi ile Devlet Bakanı **Mustafa Tınaz Titiz** arasında yapılacak karma görüşmeler izleyecekti. Daha sonraki bir tarihte de İran Başbakanı Musavi Ankara'ya gelecekti.

Gerek Türk, gerek İranlı yetkililer dün bu ziyaretlerin ertelenmesini Başbakan Özal'ın Türkiye'ye dönüşünün gecikmesiyle açıkladılar. Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü **Yalım Eralp**, gazetecilerin sorularını yanıtlarken, **"İran tarafı, öteden beri, Başbakan Sayın Turgut Özal'ı Türk-İran ekonomik ilişkilerinin mimarı olarak görmektedir. Önümüzdeki karma ekonomik komisyon toplantısında alınacak kararlar ve bunların süratle tatbiki konusunun önemini de dikkate almak suretiyle, Ağır Sanayi Bakanı Nabavi'nin Sayın Başbakan tarafından da kabul edilmesini sağlayacak şekilde Sayın Başbakan'ın yurda dönüşlerine yakın bir tarihe kaydırmak şeklindeki İran önerisi tarafımızdan da uygun bulunmuştur"** şeklinde konuştu.

İran'ın Ankara'daki İran Büyükelçiliği yetkilileri de dün aynı doğrultuda konuştular. Bir İranlı diplomat **"Türkiye ile İran arasındaki ekonomik ziyaretler hep Başbakan Özal Ankara'dayken yapılmıştı. Başbakan'ın ABD'den dönüşü ertelenince biz de heyetlerin gelişini erteledik"** dedi.

Buna karşılık Başbakan Özal'ın ABD'den dönüşünün gecikeceğinin bir haftadır bilindiği ve geçen hafta erteleme gereği duyulmadığı dikkate alındığında İran tarafının getirdiği gerekçe üzerinde soru işaretleri belirdi. Bu çerçevede diplomatik çevrelerde Türk-İran ilişkilerinin kaderinin belirleneceği programın tümüyle ertelenmesinin gerisinde İran'ın Türkiye'nin Irak'taki harekâtına duyduğu rahatsızlığın yattığı öne sürülüyor.

Hatırlanacağı gibi, İran Dışişleri Bakanlığı Türkiye'nin Irak'taki hava harekâtının hemen ertesinde bir açıklama yaparak operasyonu eleştirmiş ve Türkiye'yi **"Müslüman Kürt halkına saldırmakla"** suçlamıştı. Bu arada İran Radyosu ve gazeteleri de harekât konusunda eleştirel bir yayın kampanyası başlatmışlardı. Dışişleri Bakanlığı da bir açıklama yaparak İran'ın tepkisini **"art niyetli değilse, sübjektif bir davranış"** olarak nitelendirmişti.

Belirsiz bir tarihe ertelenen Türkiye-İran 5. Dönem

Karma Ekonomik Komisyon toplantılarında iki ülke arasında beliren bir dizi ekonomik ve ticari sorunun ele alınması bekleniyordu. Beraberinde özel ve resmi kesim temsilcilerinden oluşan 90 kişilik bir heyetle birlikte dün Ankara'ya gelmesi gereken İran Ticaret Bakan Yardımcısı M. Vehaci tarafından başlatılacak görüşmeler, gelecek hafta başında Türkiye'ye gelecek İran Ağır Sanayi Bakanı Behzad Nabavi tarafından sürdürülecek ve iki ülke başbakanları tarafından noktalanacaktı. Türk-İran KEK görüşmelerinde olası gündem başlıkları şöyle olacaktı:

1. **Dış ticaret:** Başbakan Turgut Özal'ın geçen yıl Tahran gezisi sırasında konulan 2.5 milyar dolarlık karşılıklı ticaret hedefinin çok altında kalındı. 1986 yılının ilk 10 aylık kesinleşen verileri, iki ülke arasındaki dış ticaret hacminin 1 milyar doları aşamayacağını gösterdi. Dış ticaret hacmindeki bu ciddi düşüşte petrol fiyatlarındaki gerileme kadar ithalat miktarındaki azalma da etken rol oynadı. 1985 yılında İran'dan ithal ettiği petrole 1.2 milyar dolar ödeyen Türkiye, 1986'da İran petrolü için sadece 214 milyon dolarlık bir fatura ödedi. 1985'te İran'dan 5.7 milyon ton petrol çeken Türk tarafın 1986 yılında bu ülkeden 1.8 milyon tonluk bir petrol ithalatı yaptı.

Türkiye ile ticareti petrol dışı ürünlere kaydırmayı hedefleyen İran yönetimi geçen yıl Türkiye'nin İran'dan petrol dışı 500 milyon dolarlık ithalata gitmesini önerdi. Türk tarafı bu öneriyi olumlu karşılamakla birlikte, dış ticaret rakamları bu yönde herhangi bir canlanmaya işaret etmedi. İran heyetinin KEK toplantılarında Türkiye'nin petrol dışı ürün ithalatına başlaması yönünde ısrarlı bir tavır izlemesi bekleniyordu.

2. **Boru hatları:** İran tarafı görüşmeleri 1.5 yıldır süren petrol ve doğal gaz boru hatlarına ilişkin olarak Türkiye'den kesin yanıt bekliyor. Türkiye'nin İran yönetimine, söz konusu iki hattan çekeceği petrol ve doğal gaz miktarını bildirmesi gerekiyor.

3. **Müteahhitlik hizmetleri:** İran tarafı, ortaklaşa kurulacak taahhüt şirketlerinin gerek iki ülkede, gerekse üçüncü ülkelerde faaliyet göstermesini talep ediyor. İranlılar özellikle baraj ve sulama projeleri üzerinde duruyorlar.

Bu arada, İran'la görüşmeleri yürütecek Türk heyetine başkanlık edecek olan Devlet Bakanı Mustafa Tinaz Titiz'in dün başkent dışında olması da dikkati çekti.

Operasyon sürüyor

Suriye'ye yumuşak mesaj

10 mart

Haber Merkezi — Mardin'in Nusaybin ilçesine bağlı Açıkyol köyüne cumartesi gecesi düzenlenen ve 8 kişinin ölümüyle sonuçlanan kanlı baskının ardından, sınır bölgesindeki arama ve operasyonlar sürdürülüyor. Operasyonu yürüten birlikler, çevredeki Pınarbaşı köyünde aynı aileden 4 kişiyi gözaltına alırken, 7. Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı'nca aranan 31 kişiden 9'unun eyleme katılmış olabileceği bildirildi. Komutanlık, söz konusu 31 yasadışı örgüt elemanının isimlerini yayımlayarak ihbar edene 1 milyon liradan az olmamak üzere ödül verileceğini açıkladı. Dışişleri Bakanlığı da dün yaptığı açıklamada, önceki gün Suriye nezdinde yapılan girişimlerin, ülkeyi suçlamaya yönelik olmadığını bildirdi.

Cumhuriyet muhabiri Turan Yılmaz'ın bildirdiğine göre, İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, dün Mardin'in Nusaybin ilçesine bağlı Açıkyol köyüne giderek incelemelerde bulundu. Beraberinde Jandarma Genel Komutan Yardımcısı Orgeneral **Hulûsi Sayın,** 7. Kolordu ve Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanı Korgeneral Aşir Özözer, Emniyet Genel Müdür Yardımcısı **Ümit Erdal** ve Mardin Valisi **Alaattin Turan** ile birlikte köye gelen Akbulut, 8 kişinin öldürüldüğü ve 2 kişinin de yaralandığı köyde, olayın görgü tanıklarıyla görüştü ve bilgi aldı.

Yıldırım Akbulut gazetecilerin sorularını da yanıtlarken bölgede sayıları 300-400'ü bulan bölücü eylemcilerin yanı sıra Güney sınırlarımızdan da bazı unsurların giriş yaptıklarını anlattı. Eylemcilerin daha önceden de Türkiye'ye girmiş olabileceklerini kaydeden Akbulut, "**Şu ya da bu noktadan geçtiler diyebilmek mümkün değil. Fırsat buldukça Irak ya da Suriye sınırından giriyorlar**" dedi.

Bakan Abulut, bu geçişlerin önlenmesi amacıyla çalışmaları başlatılan fiziki engel sistemini Güney sınır bölgesine yaymak amacıyla çalışmaların arttırılacağına değindi, bunun arazi yapısı oldukça olumsuz olan Irak sınırında da oluşturulmasına hız verildiğini bildirdi. Bakan Abulut, bölgede yeni sistemlerin de oluşturulabileceğini belirtirken, kısa zamanda bölgenin ulaşım sorununun çözümlenmesi, araziye uygun kara ve hava taşıtı sağlanması, havadan uçaklarla kontrol yapılması üzerine çalışıldığını söyledi. Bakan Akbulut, kara taşıtları yanı sıra helikopter sayısının da arttırılacağını ve dağlık alanların helikopter ve maket uçaklar yardımı ile kontrol edilmesinin sürdürüldüğünü bildirdi. Akbulut, Hakkâri'de gerçekleştrilen operasyonlar nedeniyle Suriye sınırına doğru kayan bölücü unsurların buradaki operasyonlar sonucunda daha iç bölgelere kayabilecekleri gibi, sınırdan çıkabileceklerini de vurguladı. Yıldırım Akbulut bir soru üzerine şunları söyledi:

"**Dün Dışişleri Bakanımız Suriye Büyükelçisi ile konuyu görüştü. İyi komşuluk münasebetlerinin devamı, komşu ülkelerin kendi topraklarında bir öbürüne zarar verici unsurların faaliyetlerine meydan vermemekle mümkündür. Biz de komşularımızdan bunu istiyoruz. Kendi topraklarında Türkiye aleyhinde faaliyet gösteren unsurlara izin vermemelidirler. Bu, iyi komşuluk ilişkilerimizin bir gereğidir. Çünkü bize zarar verirse mutlaka onu en şiddetli bir şekilde cezalandıracağız. Bu, Türk milletinin arzusudur. Komşularımız bunu iyi bilmelidirler. İyi komşuluk ilişkileri ancak böyle sürer.**"

Bakan Akbulut, Suriye'nin tavrı konusundaki bir soruyu ise, "**Suriye heyeti geçen yılki ziyaretinde bize olumlu yaklaşmışlardı. Ben yine ümit ediyorum**

ki olumlu yaklaşacaklar" şeklinde yanıtladı. Akbulut,yanında getirdiği iki milyon lirayı olayda zarar gören ailelere dağıttı. Bakan Akbulut, daha sonra beraberindekilerle birlikte helikopterle Diyarbakır'a dönerek oradan Ankara'ya gitti.

OPERASYONLAR

Önceki hafta içerisinde Ceylanpınar'da gerçekleştirilen traktör yakma eylemi nedeniyle başlatılan operasyonlar sürerken, ikinci eylemin ardından Suriye sınır bölgesinde bulunan askeri birliklerin alarm durumuna geçirildiği ifade edildi. Üst düzey askeri yetkililer, her iki eylem bölgesinde de başlatılan operasyonların kapsamının geniş tutulduğuna işaret ederek, eylem bölgeleri arasındaki alanın operasyon bölgesine dahil edildiğini belirttiler.

KUŞKULAR

Öte yandan Açıkyol köyüne karşı girişilen kanlı baskının, bu köyde yaşayan koruculardan **Fikret Aslan**'ın mensup olduğu Aslan ailesi ile, civar köyleri elinde tutan Yıldırım ailesi arasındaki bir husumetten de kaynaklanmış olabileceği yolunda söylentiler de ortaya atıldı. Yaklaşık 30-35 bin nüfusa sahip ve 20 kadar köyü kontrolunda tuttuğu belirtilen Yıldırım ailesinin yaşadığı Pınarbaşı köyüne bir operasyon düzenleyen güvenlik kuvvetleri bu köyde **Kılep Yıldırım, İsmail Yıldırım, Necdet Yıldırım** ve **Ali Yıldırım** adındaki şahısları gözaltına aldılar.

CİZRE'DE DÜKKÂN TARANDI

Cizre muhabirimiz, dün öğle saatlerinde Cizre'de bir dükkânın, kimlikleri belirlenemeyen kişiler tarafından silahla tarandığını bildirdi. Edinilen bilgilere göre, dün saat 14.00 sıralarında Cizre'de Nusaybin Caddesi'nden hızla bir otomobille geçen kimliği belirsiz kişiler, kaldırım kenarındaki bir dükkâna yaylım ateşi açtılar. Olayda, ölen ya da yaralanan bulunmadığını bildiren ilgililer, kaçan saldırganların aranmasına başlandığını söylediler. Olayın bölücü bir örgütün eylemi mi yoksa kişisel bir düşmanlıktan mı kaynaklandığı yolundaki soruşturma sürdürülüyor.

YUMUŞAK MESAJ

Ankara Cumhuriyet Bürosu'nun haberine göre, Açıkyol baskını olayından sonra Suriye nezdinde yapılan girişim ve İçişleri Bakanı Akbulut'un konuşması kamuoyu ve siyasi çevrelerinde bütün dikkatlerin Suriye'ye çevrilmesine yol açarken, Dışişleri Bakanlığı dün bu görüntüyü değiştirmek ihtiyacını hissetti ve Suriye'ye yumuşak bir mesaj gönderdi.

Dışişleri Bakanlığı'nın dünkü açıklamasında Açıkyol köyünde girişilen kanlı baskın olayıyla ilgili olarak Suriye nezdinde yapılan girişimin, **"Bu ülkeyi suçlamayı amaçlamadığını"** duyurdu. Dışişleri Sözcüsü **Yalım Eralp**'ın gazetecilerin bir sorusu üzerine yaptığı açıklamada Suriye Büyükelçisi **Abdülaziz El Rıfai**'nin önceki gün Dışişlerine çağrılmasının, **"Suriye'nin de kendi bölgesinde bu gibi unsurların melce bulmasını önlemeye yönelikti"** denildi.

BRÜKSEL THY'DE EYLEM

Brüksel muhabirimiz **Hadi Uluengin**'in bildirdiğine göre Belçika'nın başkenti Brüksel'de, dün bir grup ayrılıkçı, aileleriyle birlikte THY bürosunu bir süre işgal ederek sloganlar attılar. Amaçlarının, Güneydoğu Anadolu'daki bölücü gruplara karşı girişilen operasyonları kınamak olduğunu söyleyen, sayıları 25 civarındaki kişiler, büronun camlarına çeşitli sloganlar içeren afişler yapıştırdılar. Afişlerde, **"Kahrolsun faşist Türk devleti"**, **"Kürdistan, Türk Ordusu'na mezar olacak"** gibi sloganlar yer aldı.

Hollanda'nın başkenti Amsterdam'da da THY binasını bir süre işgal eden bölücüler, slogan atıp bildiri dağıttıktan sonra olay yerini terk ettiler.

ATİNA'DA BASIN TOPLANTISI

Öte yandan Atina muhabirimiz **Stelyo Berberakis**'in bildirdiğine göre, Atina'da bulunan bazı PKK üyesi mülteciler, düzenledikleri bir basın toplantısıyla, adı geçen örgütün 5 martta Ceylanpınar'da traktörlere karşı giriştikleri saldırının ve 4 martta bir jandarma erinin şehit edilmesinin faili olduğunu açıkladılar. Basın toplantısını düzenleyen kişiler, ilkbaharda, örgütün eylemlerinin daha da artacağını ve yapılması planlanan yeni eylemler için 2 milyon Alman Markı yardım toplandığını da söylediler.

Bütçeye destek amacıyla kurulan fonların ve yerel idare kasalarının dibi delindi

IMF: Fonlar da açık veriyor

ENİS BERBEROĞLU / *10 mart*

ANKARA — Bütçeye destek amacıyla kurulan fonların ve yerel idare kasalarının dibi delindi. Fonların geçen yıl 73 milyar lira tutarında açık verdiğine işaret edilen Uluslararası Para Fonu'nun Türkiye raporunda, 1987 yılı fon açığının 469 milyar liraya yükseleceği belirtildi. Aynı raporda, yerel idarelerin 1987 harcamalarının, gelirlerini 153 milyar lira aşacağı yönündeki bir tahmine de yer verildi.

IMF'nin Türk yetkililerinden sağladığı verilere dayanarak hazırladığı bir tabloya göre, kamu kesiminin 1987 yılı gelir rakamı, 13 trilyon 732 milyar tutarında olacak. 1987'nin toplam harcamaları ise 15 trilyon 275 milyar lirayı bulacak. Kamu kesiminin bu yılki açık rakamı 1 trilyon 543 milyar lira dolayında tahmin ediliyor. Açık rakamının 920 milyar liralık bölümü bütçeden, 469 milyar liralık kısmı da fon gelir-gider dengesizliğinden kaynaklanacak. Yerel idarelerin söz konusu açığa katkısı 154 milyar lira olacak.

"1985 yılı sonuna kadar gelirleri giderlerinden fazla olan fonlarda 1986'da başgösteren açığın 1987'de de süreceğine" değinilen IMF raporunda, 8 büyük fonun gelir-gider hesaplarının dökümü şöyle yapıldı:

— 1985 yılında 88.1 milyar lira açık veren Kamu Ortaklığı Fonu'nun 1986 açık rakamı 333.7 milyara ulaştı. 1987 açığının 728.7 milyar liraya ulaşması bek-

leniyor.

— Toplu Konut Fonu hesapları 1984'te 17.7, 1985'te de 5.1 milyar lira tutarında fazlalık gösterdi. 1986'da 21.1 milyar lira olan rakamının 1987'de 4.3 milyara düşeceği tahmin ediliyor.

— **Geliştirme ve Destekleme Fonu: 1984 yılında 1.9, 1985'te 3.9 milyar lira fazla veren fon hesaplarında 1986 yılında 5.9 milyar lira açığa rastlandı. 1986 yılına ilişkin bir tahmin yapılamıyor.**

— Akaryakıt Tüketim Fonu: 1985 yılında 1.3 milyar lira fazla veren fornun 1986 ve 1987 yılı hesaplarına ilişkin veriler raporda yer almadı.

— **Savunma Sanayiini Geliştirme ve Destekleme Fonu: 1986 yılında 144.7 milyar lira fazla veren fon hesaplarının 1987 sonunda 207.1 milyar lira düzeyinde fazlalık göstermesi bekleniyor.**

— Vergi İadesini Geliştirme Fonu: 1986'daki 41.3 milyar liralık fazla rakamının 1987'de 6.8 milyara düşeceği tahmin ediliyor.

— **Sosyal Dayanışma Yardımlaşma Fonu: Geçen yıl 10 milyar fazla veren fonun 1987 gelirlerinin giderlerini 20 milyar lira düzeyinde aşacağı sanılıyor.**

— Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu: 1986 yılında yarım milyar lira fazlalık gösteren fon hesaplarının 1987'te 14.8 milyar lira fazla vereceği tahmin ediliyor.

1987 yılında toplam 1 trilyon 648 milyar 800 milyon lira gelir toplayacak ve 2 trilyon 133 milyar 100 milyon lira harcama gerçekleştirecek 8 büyük fonun açık rakamı 484 milyar 300 milyon lirayı bulacak. Fonların toplam açık rakamının 8 fon dışında kalanlarının gelir fazlası ile 469 milyar liraya indirileceği belirlendi. Fonlara 1987'de 1 trilyon 183 milyar lira vergi kaynağı aktarılacak. Fonlardan 976 milyar lira tutarında yatırım yapılacak.

Özal iktidarının giderek yükselen miktarda kaynak ayırdığı yerel idarelerin gelir-gider dengesizlikleri de katlanarak büyüyor. Nitekim IMF raporunda konuya ilişkin olarak, **"Yerel idarelerin harcamaları yıllık olarak katlanarak artıyor. Ancak gelirler aynı hızla artmadığından özellikle 1986 yılında başgösteren açık tamamen dış borçlanma ile karşılanabildi"** denildi. Raporda yerel idare gelir-gider dengesinin son 4 yıllık gelişimi şöyle aktarıldı:

— 1983'te 193 milyar gelir sağlayan yerel idareler, 197 milyar lira harcamayla 4 milyar lira açık verdiler.

— 1984'te gelirler 348 milyara, giderler 268 milyara yükseldi. Hesaplar 80 milyar fazla gösterdi. 1985'te 645 milyarlık gelir rakamına karşı, 597 milyar harcama yapıldı. Gelirler, giderleri 48 milyar lira aştı:

— 1986'da 1 trilyon 173 milyar lira tutarında gelir toplayan yerel idareler, 1 trilyon 281 milyar lira harcama yaptılar. Açık rakamı 108 milyar lira düzeyinde oldu.

— 1987 yılında 1 trilyon 831 milyar lira gelir toplayacakları tahmin edilen yerel idarelerin tahmini harcama hedefi 1 trilyon 984 milyar lira olarak kondu. Bu tahminler gerçekleşirse, açık rakamı 154 milyar liraya çıkacak.

Yerel idareler 1987'de vergi gelirlerinden 1 trilyon 209 milyar lira pay alacaklar. Yerel idare 1987 yılı yatırımları da 1 trilyon 202 milyar liraya ulaşacak.

Evren'in ABD'ye uyarısı

11 mart

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — 27 Mayıs 1987'de ABD'yi ziyaret etmesi kararlaştırılan Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**'in ABD Kongresi'nde Ermeni tasarısı kabul edilirse, bu geziyi yapmayacağı Ankara'da ve Washington'da Amerikan yetkili makamlarına duyuruldu. Washington'da Türk Büyükelçiliği kanalı ile yapılan bu yoldaki girişimler ayrıca Başkan Reagan'a kadar iletildi.

Çankaya Köşkü'ndeki sağlam kaynaklardan alınan bilgiye göre, Cumhurbaşkanı Evren, bu gezisi sırasında Ermeni sorunu canlı tutulduğu takdirde, yine bu resmi ziyareti yapmaktan vazgeçecek. Diğer bir olasılığa göre Cumhurbaşkanı, Ermeni sorunu sıcak durumunu saklı tutarsa Washington'a çok kısa bir ziyaret yapacak, belki bir iki gün içinde gidip dönecek.

Evren'in bu görüşü Ankara'da Dışişleri Bakanlığı kanadı ile ABD Büyükelçiliğine, Washington'da da Türk Büyükelçiliği aracılığı ile ABD Dışişleri Bakanlığına iletildi. Amerikan yetkili makamları tarafından **"ziyeretin sağlanması için üzerinde durulan konu etrafında elden gelen her şeyin yapılacağı"** Ankara'ya belirtildi.

Gözler Kerkük'te mi?

11 mart

Dış Haberler Servisi — Fransız "**Le Monde**" gazetesinde önceki gün yayımlanan yazıda, Güneydoğu sınırında ve Irak topraklarında yapılan askeri operasyonlara değinildi. **Michel Farrère** imzalı yazının geniş bir özeti şöyle:

"Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Irak'taki PKK üslerine karşı hava operasyonunun gerçekleştiği gün Cumhuriyet gazetesine okuyuculardan gelen "**Kerkük'e girdik mi?**' yolundaki telefonlar, Türkiye'nin komşuları ile ilişkilerini etkileyebilecek bir konudaki endişeleri dile getiriyordu. Geçen yaz Türkiye'nin petrolünün üçte birini sağladığı Kerkük petrol boru hattına sabotaj ve İran'ın Basra'ya yönelik saldırısı sırasında gerçekleşen iki Türk operasyonu, basında, Türkiye'nin Kerkük ve Musul'un, İran ya da Iraklı Kürt müttefiklerinin eline geçmesini önlemek amacıyla bir müdahaleye girişip girişmeyeceği yolundaki iddia ve yorumların çıkmasına neden oldu. Böyle bir müdahale, bölgede 1 milyon kişilik Türkçe konuşan bir nüfusun bulunması ve son Osmanlı Meclisi'nde 1920 yılındaki "**Misak-ı Milli**"de Atatürk yandaşı milletvekillerinin Kerkük ve Musul'u 1918'de işgal edilmiş Türk toprakları olarak kabul etmeleri gerekçe gösterilerek haklı gösterilebilir.

Ancak 1926 yılında Türkiye, Irak ve İngiltere arasında imzalanan anlaşmada, bölgenin Irak'a ait olduğunun kabul edilmesi, Batıya yakın bazı emekli diplomat ve subayların, Irak devletinin tehlikeye girmesi durumunda bu anlaşmanın hükmü kalmayacağını söylemelerine engel olmuyor. Avrupa Konseyi Parlamenterler Assamlesi'ndeki bir ANAP milletvekili, kısa bir süre önce "**Bölgenin el değiştirmesi halinde Türkiye haklarını yeniden almalı**" demişti. Eski bir büyükelçi ise bölgede bir Türk-Irak ortak egemenliğini önererek, "**NATO üyesi bir ülkenin elçisinden, müdahale için çağrı aldığını**" söylüyordu.

Türk hükümet sözcüsü ise geçen çarşamba günü gerçekleşen operasyonun "**Bölgedeki savaşla hiçbir ilgisinin olmadığını ve hükümetle ordunun bu tür maceralara kararlılıkla karşı olduğunu**" açıkladı. Aksi halde, Türkiye kendisini Kürt sorununun merkezinde bulacaktı. Bugün için ise böyle bir durum yoktu. Cumhuriyet gazetesine göre ise müdahaleye ilişkin söylentiler, komşuları ile ilişkilerindeki tarafsızlığı nedeniyle var olan iyi ilişkileri baltalamaya başlamıştı. İran, yine operasyonu "**yerel bir operasyonun sınırlarını aşmış**" olarak nitelerken, Irak da, havadan bir müdahaleye bu kez sınırlı bir onay bildiriyordu. Ilımlı Arap ülkelerinin Ankara'daki büyükelçileri ise İsrail ve İran'ın hareketlerinden sonra Arap topraklarına üçüncü bir müdahale konusundaki endişelerini dile getiriyorlardı.

Eski siyasilerden Bülent Ecevit ve Süleyman Demirel'in eski dışişleri bakanı ise çok az kişi tarafından ciddiye alınan spekülasyonları önemsememekle birlikte, "**Türkiye, müdahaleciliğin büyük kapısından girmese de irredantist söylentiler temelinde baskınları yenilemek zorunda kalma biçimindeki dar kapıdan içeri sızabilir**" kanısındılar.

Yüksek Denetleme Kurulu 'acil tedbir' alınmasını istedi

Anadolu Bankası'na 'kurtarma'

BİLAL ÇETİN *11 mart*

ANKARA — Mali bünyelerinin ciddi biçimde zayıfladığı için Bankalar Kanunu'nun 64. maddesi kapsamına alınan iki bankadan TÖBANK'la ilgili kurtarma operasyonunun tamamlanmasından sonra sıranın Anadolu Bankası'na geldiği bildirildi. Anadolu Bankası'nın donuk kredilerinin 100 milyar lirayı, zararının da 25 milyar lirayı aştığı belirlendi.

Anadolu Bankası'nın içine düştüğü mali krizle ilgili olarak Yüksek Denetleme Kurulu'nun hazırlattığı "**Anadolu Bankası T.A.Ş.'nin Mali Bünyesi Hakkında Özel İnceleme Raporu**"nda, bankanın kurtarılması yönünde "**acil tedbir**" alınması istendi.

YDK'nın hazırlattığı raporda, "**Mali bünyesi ciddi bir şekilde zayıflayan bankanın durumunun tüm bankacılık sektörünü de olumsuz yönde etkileyeceği göz önünde tutularak, bankanın mali bünyesinin güçlendirilmesi teminen 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun ilgili maddelerinde yer alan hükümlerin acilen uygulanması gerektiği sonucuna varılmıştır**" denildi.

Raporda, 1985 yılını 3 milyar 234 milyon lira zararla kapatan Anadolu Bankası'nın zararının Haziran 1986'da 15.8 milyar liraya, ağustos 1986'da 20.4 milyar liraya ulaştığı, 1986 yılı sonunda da 25 milyar liraya çıkmasının beklendiği belirtilerek, bu durumda özkaynakların tamamen yitirileceği gibi zararın kısmen yabancı kaynaklara da "**sirayet edeceği**" kaydedildi.

Raporda, bankanın mali bünyesini zayıflatan uygulamalar şöyle özetlendi:

"**Borçlanma oranı yüksek, özvarlığı yetersiz, işletme sermayesi açığı bulunan, yüksek tutarlarda protestolarına rastlanan firmaların kredilendirildiği, kredi talebi reddedilen firmalara kısa bir süre sonra kredi açıldığı, düzenlenen sağlıksız ekspertiz raporlarında gösterilen yüksek değerler üzerinden ipotek alınarak teminat açıklarına yer verildiğini gösteren örneklere sıkça rastlanmaktadır.**

Döviz kredilerinin yeni döviz kredileriyle tasfiyesi, döviz kredisini ödeyemeyen firmaların borcunun orta vadeli krediye dönüştürülmesi, orta vadeli kredinin uzun vadeli krediye çevirilmesi, ihracatın finansmanı yerine, ihracat tecrübesi ve ihracat bağlantısı olmayan firmalara açılan prefinansman kredilerinin amaç dışı kullanıldığı, bazı firmaların kredileri karşılığı hiçbir teminat aranmayıp kefaletle yetinildiği görülmüştür.

Vadesi dolan bankanın aracılık ettiği döviz kredileri ve prefinansman işlemlerinden büyük bir kısmının dövizle tasfiye edilmeyerek bankaca ödenmek

zorunda kalınmasının döviz rezervlerini asgari hadde düşürmesi ve Eylül 1986'da vadesi dolan 8.5 milyon İsviçre Frangı tutarındaki prefinansman kredilerinin borçlularının da döviz yükümlülüklerini yerine getiremediklerinin anlaşılması sonucu, bankanın döviz pozisyonu imkânlarıyla karşılanamayacak olan bu ödemeler için toplam 15 milyon dolarlık dış kaynak arayışı içine girilmiştir.''

Raporun değerlendirme ve sonuç bölümünde de, **''Yapılan tespitler karşısında;**

— **''Bankanın özkaynaklarında düşüş olduğu,**

— Yabancı kaynakların en önemli bölümünü oluşturan mevduat artışının önceki yıla nazaran yetersiz kaldığı,

— **1986 yılı sonunda tahsili gecikmiş alacakların 100 milyar lirayı aştığı, zararın 25 milyar liranın üzerinde gerçekleşeceği,**

— Özkaynakların tamamen yitirileceği gibi, zararın kısmen yabancı kaynaklara da sirayet edeceği'' kaydedildi.

Milyarlık elektronik kaçakçılığı

MUSTAFA BALBAY / *11 mart*

İZMİR — Çiğli Havaalanı'nda 1975 yılından bu yana yapıldığı belirlenen milyarlık gümrük kaçakçılığı ortaya çıkarıldı. Olaya el koyan İzmir Cumhuriyet Savcı Yardımcısı İsmet Çakmak, olayın **''toplu kaçakçılık''** olduğunu ve bu doğrultuda iddianame hazırladığını söyledi. Davanın önümüzdeki günlerde İzmir 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılması bekleniyor. Çakmak, **''Olayın içinden çıkmak çok zor. Gümrüğe gelen çoğu elektronik eşya, birçok mal depoya konmuş, sonra da değiştirilmiş. Olayın üzerinde uzun süre geçtiği için büyüklüğü konusunda kesin bir rakam vermek mümkün değil''** dedi. Kaçakçıların çoğunlukla Ege Üniversitesi'nin adını kullandığı belirlendi.

Edinilen bilgiye göre, Çiğli Havaalanı Gümrüğü'ndeki kaçakçılık olayları, ilk kez 1978 yılında açığa çıktı. Türk Hava Yolları kargo görevlisi **Cavit Turhan Mamioğlu** ve Kargo Şefi **Erol Aran**, günün rakamları ile 20 milyon liraya yakın değerdeki kaçak **''dantel ve perdenin''** girişini yaptıkları ve olaya karıştıkları gerekçesiyle açığa alındılar ve haklarında dava açıldı. Bu olayın ortaya çıkmasını sağlayan, o dönemde Çiğli'de ambar memuru olarak çalışan **Orhan Topal**, görevi başında dövüldü. Bir süre sonra da **''resen''** emekli edildi. Davada ise Cavit Turhan Mamioğlu 6 yıl 3 ay ağır hapse, 3 milyon 744 bin lira da para cezasına çarptırıldı. Dava sırasında kaçak durumda olan Erol Aran 1984'te yakalandı, ancak dava **''zaman aşımına''** uğradığı için sadece para cezasına çarptırıldı. Hazine avukatı da bu karara itiraz etti. 1978/444 numaralı dosya halen Yargıtay'da bulunuyor.

Aradan yıllar geçtikten sonra 1985'te Gümrük Genel Müdürlüğü'ne yapılan bir ihbar sonucu gümrük müfettişleri **Bülent Erten** ve **Nurzat Ulubeyli**, 1975 yılından bu yana yapılan tüm gümrük işlemlerini ve depoları incelemeye aldılar. Nurzat Ulubeyli, gümrük depolarında bulunan ve **''değerli eşya''** olduğu belirtilen birçok sandığın boş ya da yerine değersiz bir malzeme konulmuş olduğunu söyledi ve **''Biz tüm işlemleri ve soruşturmayı tamamlayıp Cumhuriyet Savcılığı'na teslim ettik. Bundan sonrası onların işi''** dedi.

12 AET ülkesindeki elçimizden demokrasi uyarısı

12 mart

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türkiye'nin AET başkentlerindeki büyükelçileri dün Ankara'da Dışişleri Bakanı **Vahit Halefoğlu** ile yaptıkları durum değerlendirmesi toplantısında Avrupa'nın Türk demokrasisinden beklentilerini dile getirdiler.

Türkiye'nin Avrupa Ekonomik Topluluğu'na tam üyelik stratejisini gözden geçirmek üzere danışma amacıyla merkeze çağrılan büyükelçiler ile Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'nun başkanlığındaki toplantı başladığında, salondaki bir boş sandalye dikkati çekti. Hükümetin AET ile ilişkilerden sorumlu Devlet Bakanı Prof. **Ali Bozer,** davetli olduğu toplantıyı önceden **"mazeret"** belirterek katılmadı.

Hükümetin AET politikasından sorumlu olan Prof. Bozer'in Türkiye'nin AET karşısındaki stratejisinin ele alındığı toplantıya katılmaması dün başkentteki siyasi kulislerde çeşitli söylentilere yol açtı.

Daha önceden iki bakan arasında yapılan iş bölümüyle büyükelçilerin dün Halefoğlu'nun başkanlığında, bugün ise Bozer'in başkanlığında bir araya gelmeleri kararlaştırılmıştı. Büyükelçiler dün Türkiye-AET ilişkilerini Halefoğlu ile görüştükten sonra bugün de benzer bir gündem üzerinde Ali Bozer ile bir araya gelecekler. Halefoğlu'nun Ali Bozer'in başkanlık edeceği bu toplantıya katılmayacağı haber verildi.

Halefoğlu'nun başkanlığında yapılan toplantı hakkında dün herhangi bir açıklama yapılmadı. Ancak alınan bilgilere göre, toplantının öğleye kadar olan bölümünde Türkiye-AET ilişkilerinin siyasi yönleri gözden geçirildi. Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu, Türk hükümetinin AET'ye tam üyelik başvurusunu yapma kararlılığını vurguladıktan sonra, büyükelçilerden Türkiye-AET ilişkilerini uzun dönemli bir persfektif içinde değerlendirmelerini istedi. Bunun üzerine büyükelçiler tek tek söz alarak bulundukları merkezin gözlüğünden Türkiye'nin ve Türkiye-AET ilişkilerinin nasıl gözüktüğünü anlattılar.

Alınan bilgilere göre, büyükelçilerin hemen hemen tümü, görev yaptıkları ülkelerde Türkiye'ye dönük havayı anlatırken, Türk demokrasisine dönük eleştirilerin sürmekte olduğuna dikkat çektiler. Büyükelçiler bu çerçevede Avrupa'nın; siyasi yasaklar, liderlerin yargılanması, insan hakları ve çalışma hayatına ilişkin yasalar hakkındaki **"hassasiyeti"**ni dile getirdiler. Büyükelçiler, ayrıca tam üyelik başvurusundan sonra siyasi ve kültürel tanıtmaya önem verilmesini de istediler.

Türkiye'nin Atina Büyükelçisi Nazmi Akıman da dün sabahki toplantıda konuşurken, Yunanistan'ın, Türkiye'nin başvurusu karşısında güçlük çıkaracağını belirtti.

Büyükelçiler dün öğleyin Türkiye ile Avrupa Parlamentosu arasındaki temas grubunun Türk kanadı başkanı ANAP Milletvekili **Aycan Çakıroğulları**'nın TBMM'de verdiği yemeğe katıldılar.

Toplantının öğleden sonra devam eden bölümünde de Türkiye-AET ilişkilerinin ekonomik cephesi üzerinde duruldu. Dışişleri Bakanı Halefoğlu, dün akşam Türkiye'nin AET ülkeleri nezdindeki büyükelçileri onuruna bir akşam yemeği verdi.

KİMLER KATILDI?

Dünkü toplantıya büyükelçilerin yanı sıra Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Büyükelçi **Nüzhet Kandemir** ile yardımcıları ve merkezden çok sayıda genel müdür de katıldı. Toplantıya katılmak amacıyla Ankara'da bulunan büyükelçiler şunlar:

"Türkiye'nin AET nezdindeki daimi delegesi Pulat Tecer, Roma Büyükelçisi Nejdet Tezer, Paris Büyükelçisi Faik Melek, Londra Büyükelçisi Rahmi Gümrükçüoğlu, Bonn Büyükelçisi Ortay İşçen, Lahey Büyükelçisi İsmet Birsel, Kopenhag Büyükelçisi Taner Baytok, Atina Büyükelçisi Nazmi Akıman, Brüksel Büyükelçisi Ecmel Barutçu, Lizbon Büyükelçisi Ünal Ünsal, Madrid Büyükelçisi Cenap Keskin, Dublin Büyükelçisi Selçuk Toker ve Lüksemburg Maslahatgüzarı Cem Çetin."

Ermeni teröristler kendi geçmişlerini yargıladı

ASALA'dan itiraflar

RAGIP DURAN *12 mart*

LONDRA — 1983 temmuzunda meydana gelen Orly katliamının ardından **Agop Agopyan'ın** önderliğindeki ASALA örgütünden **"kör terorizm"** ve **"taktik anlaşmazlıklar"** nedeniyle ayrılıp **ASALA-Devrimci Hareket** adlı grubu kuran militanlar, **1975'ten 1983'e Ermeni Silahlı Eylemlerinin Eleştirisi"** başlıklı 126 sayfalık Ermenice broşürde, 8 yıllık Ermeni terörü konusunda yeni ve ilginç bilgiler yayımladı. Halen Paris'te tutuklu olan Amerikan yurttaşı **Monte Melkonyan** ile İsviçre'de tutuklu olan **Aleks Yenikomşuyan** ikilisinin önderliğindeki **ASALA-Devrimci Hareket** adlı örgüt, Fransa'da **Ara Toranyan** grubu, İngiltere'de de **Kaytzer-Hayastan** çevresi tarafından aktif olarak destekleniyor.

126 sayfalık kitapçık, bir sunuş ve iki bölümden oluşuyor. Kitapçığın sunuş bölümünde, söz konusu çalışmanın **"halen Ermeni militan gençliği içinde egemen olan yakın tarih konusundaki karmaşıklığın giderilmesi"** amacıyla gerçekleştirildiği belirtiliyor. İlk bölümde, 1975-83 yılları arasında Türkiye, Avrupa ve ABD ile Ortadoğu'da Ermeni militanlarca gerçekleştirilen tüm silahlı eylemlerin dökümü yapılıyor. Kitapçığı kaleme alanların o zamanlar ASALA'nın önde gelen üyeleri olduğu hesaba katıldığında, verilen bilgilerin ayrıntısı ve doğruluğu, şimdiye kadar yayımlanan polis raporlarına da genellikle uygunluk gösterdiği için, kitapçığın son derece önemli bir belge olduğu belirtiliyor. Bu bölümde, saat ve dakikalara varıncaya kadar ayrıntıların yanı sıra, bazı özel isimler, listeler ve grafiklerle birlikte anlatılan eylemlerin neden ve gerekçeleri, ayrıca başarısızlığa uğrayan eylemlerin sorumluları da kaydediliyor.

Kitapçığın ikinci bölümü ise gerek ASALA'nın, gerekse **Taşnak, Hınçak** ve **Ramgavar** partilerinin söz konusu 8 yıllık dönemde izledikleri siyasi ve askeri stratejileri teorik olarak irdeliyor. Bu bölümün son kısmında ise **ASALA-Devrimci Hareket** örgütü için strateji önerileri yer alıyor. Bu önerilerin en önemlisi, **"Ermeni mücadelesinin genel kurmayının, öncüsünün hem örgütsel hem de teorik alanda kurulması konusunu içeriyor. ASALA-Devrimci Hareketi'nin Marksizm-Leninizm'i rehber olarak benimsediğini de belirtiyor.**

Paris'te yayımlanan Hay Baykar dergisi ile Londra'da yayımlanan Kaytzer-Hayastan dergilerinde tanıtımı yapılan kitapçık, halen Ermeni militan çevrelerindeki temel sorun olan örgütsüzlük ve strateji eksikliği konusunda çeşitli görüşler öne sürüyor. **"Yenilgi sonrası devrimci tutum", "Yenilgi ardından", "Yenildik, ama daha bitmedi"** ve benzeri başlıklara sık rastlanan bu iki dergide, özel olarak **Agop Agopyan'ın** hedef alındığı dikkat çekiyor.

ASALA'nın şimdiye kadar yayımladığı bildirilerin gerçekle en küçük ilgisi olmadığını yazan militanlar, **"ASALA, iddia edildiği gibi ne 80-82 döneminde Beyrut'ta falanjistlere karşı, ne de 82'de güney Lübnan'da İsrail işgaline karşı mücadele etmiştir. Etmesine de madden olanak yoktur, çünkü ASALA, o zamanlar, Agopyan (takma adı Mücahit) dahil Lübnan'da toplam 11 (on bir) militanlı bir grupçuktu"** itirafının yanı sıra, ASALA'nın 1983 mayıs-haziran ayında Türk birliklerinin Irak Kürdistanı'nda gerçekleştirdiği operasyonda, **"23 şehit verdiği yolundaki iddianın da, önce Agopyan tarafından ortaya atıldığı, daha sonra da gerici Türk basını tarafından benimsendiği, ancak ASALA'nın 23 değil, bir tek militanının bile Irak Kürdistanı'na gitmediği"** belirtiliyor.

Kitapçıkta ayrıntılı olarak aktarılan bir başka olay ise 8 Aralık 1982 tarihinde Atina'daki Kuveyt Hava Yolları şubesinin bombalanma girişimi. Belgede, **Karnik Vahradyan** ile **Vahe Hüdaverdiyan** adlı iki ASALA militanının, Agopyan'dan aldıkları emir üzerine ve Libya'nın 500 bin dolar karşılığında sipariş ettiği bombalama eylemine hazırlanırken, Karnik'in elindeki bombanın **"bir hata sonucu"** patladığı, Karnik'in öldüğü, arkadaşı Vahe'nin ise 14 yıl hapis cezasına çarptırıldığı bildiriliyor.

Kitapçığın bir başka bölümünde ise 1983-85 yılları arasında **"örgütü dağılan ve militan yitiren Agopyan'ın, Paris'te 4 Ermeni hedefine bomba koyduğu, bunu Ermeni cemaati içinde Türk düşmanlığını körüklemek amacıyla gerçekleştirdiği"** yazılı. Söz konusu görüşler, Paris Emniyet Müdürlüğü'nün raporlarında açıkça, **Hay Baykar** dergisinde ve Ara Toranyan'ın basın demeçlerinde ise üstü örtülü bir şekilde daha önce de belirtilmişti.

İnanması güç, ama acı bir gerçek! 12 Eylül döneminde Türkiye Cumhuriyeti'nin Avrupa'da görevli din adamları 'yabancı kaynak'tan beslendi, hem de devlet yetkililerinin yaptığı anlaşmayla...

Türk imamlarının aylıklarını 1982-84 arasında Rabıta ödedi

UĞUR MUMCU / *12 mart*

Yurtdışındaki camiler, her biri siyasal ilişkilere dayanan akım ve gruplara göre bölünmüştür.

Berlin'deki cami sayısı ile bu camilerin hangi akım ve kuruluşların ellerinde olduklarını anlatırsak bu konuda sizlere yeterince bir fikir verebiliriz.

Berlin'de tam otuz tane Türk camisi var..

Bunların 12'si **"Diyanetçi"**, 10'u **"Milli Görüşçü"**, ikisi **"ülkücü"**, üçü **"Sülaymancı"** ve kalan üçü de Cemallettin Kaplan'ın elindedir.

BERLİN'DE HANGİ CAMİ KİME BAĞLI?

Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı camiler:

Türk Şehitlik Camii, Muradiye Camii, Selimiye Camii, Bedir Camii, Şehzade Camii, Orhangazi Camii, Sultan Ahmet Camii, Yunus Emre Camii, Nuru Osmaniye Camii, Akşemsettin Camii, Anadolu Camii, Osman Gazi Camii...

"Milli Görüşçü" olarak adlandırılan **"İslam Federasyonu"**'na bağlı camiler:

Fatih Camii, Mevlana Camii, Emir Sultan Camii, Hacı Bayram Camii, Yeni Camii, Ayasofya Camii Vakıf Camii, Paşa Mescidi, Ensar Camii, İslam Birlik Merkez Camii.

"Ülkücü" olarak nitelenen Berlin'deki **"Türk Ocağı"**'na bağlı camiler:

Ulu Camii, Eyüp Camii, Sultan Camii...

"Süleymancı" olarak bilinen **"İslam Kültür Merkezleri"**'ne bağlı camiler:

Abdülmecit Camii, Beyazıt Camii, Süleymaniye Camii..

"İslami Cemiyet ve Cemaatler Birliği"'ne -yani Humeyni özentisi Kaplan Hoca'ya bağlı camiler:

İttihat Camii, Şerafettin Camii, İmam Cafer Sadık Camii..

Avrupa'nın öteki ülke ve kentlerinde de benzer durumlar var. Aşağı yukarı bu tablo biri lehine, öteki aleyhine değişiyor.

Bir yerde Süleymancıların camileri artıyor, bir yerde Milli Görüşçülerin, bir başka yerde de Diyanet'in...

Ama her yerde böyle bir bölünme var.

AYRILIKLAR TÜRKİYE, TAHRAN VE RİYAD'DA

Her yerde soruyorum. Büyükelçilik ya da konsolosluklarda görevli müşavir ve ataşelerimize soruyorum, Süleymancı imamlara soruyorum, Milli Görüşçülere soruyorum, Kaplan Hoca'nın adamlarına soruyorum. Hemen hemen herkese soruyorum:

"Allah bir, Kuran bir, peygamber bir ise nedir bu ayrılık?"

Her biri kendine özgü nedenleri sıralıyor..

Hiçbiri inandırıcı gelmiyor..

Niçin bu ayrılık? Niçin birer mezhep kavgası gibi bitmez ve tükenmez kin? Niçin bu uyumsuzluk?

Bu uyuşmazlığın nedenleri, dinsel olmaktan çok siyasal nitelikte. Birinci neden bu.. Bu uyuşmazlığın kökü Federal Almanya'da değil Türkiye'de, Tahran'da, Riyad'da... İkinci neden de bu.

Bir dönem geliyor, bu akımlardan biri siyasal koruma görüyor. Bir başka dönemde koruyanlar ve korunanlar değişiyor.

Siyasal gelişmelere göre kadrolar oluşuyor. Böylece din, din olmaktan çıkıyor, çeşitli siyasal partiler arasında bir propaganda ve güç gösterisi aracı oluyor.

Bonn Büyükelçiliğimiz Din Müşaviri Niyazi Baloğlu uygar bir insan. Bu konuları tek tek kendisiyle de konuşuyorum. Devlet, din hizmetlerini elbette ki Diyanet İşleri Başkanlığı eliyle yürütecek. Bunda beraberiz.

Peki ya siyasal akımlar?.. Ya bunların din adamlarını etkilemeye çalışmaları?.. Ya bunlar?..

Baloğlu bu sorumuzu, **"Bu konuda dikkatli olmaya çalışıyoruz"** diye yanıtlıyor.

Ne ölçüde başarılı oluyorlar bilmiyorum. Daha doğrusu bilemiyorum.

DANİMARKA'DA İSLAMCI FAALİYET BAŞLIYOR

Danimarka'da İslamcı akımlar Federal Almanya'daki kadar güçlü ve örgütlü değil.. Ancak burada da yavaş yavaş aynı örgütler at oynatmaya başlamışlar.

Suudi'lerin finanse ettiği **"İslam Kültür Merkezleri"** her yerde olduğu gibi Kopenhag'da da etkili.

Bazı Türk din adamları **"İslam Kültür Merkezleri"**'nden aldıkları burslarla Suudi Arabistan'a gitmişler.

Bunlardan birisinin adı Mehmet Değirmenci.

Değirmenci, **"Rabıta Örgütü"**'nün bursu ile Riyad'da din eğitimi gördükten sonra Kopenhag'da bir Kuran kursu açmış.

Adı ilginç:

"Faisal Okulu"

18 Mayıs 1985 tarihinde kurulan **"Danimarka Türk Diyanet Vakfı"** yavaş yavaş camileri denetim altına almaya başlamış.

Tabii, ne ölçüde alabildiyse...

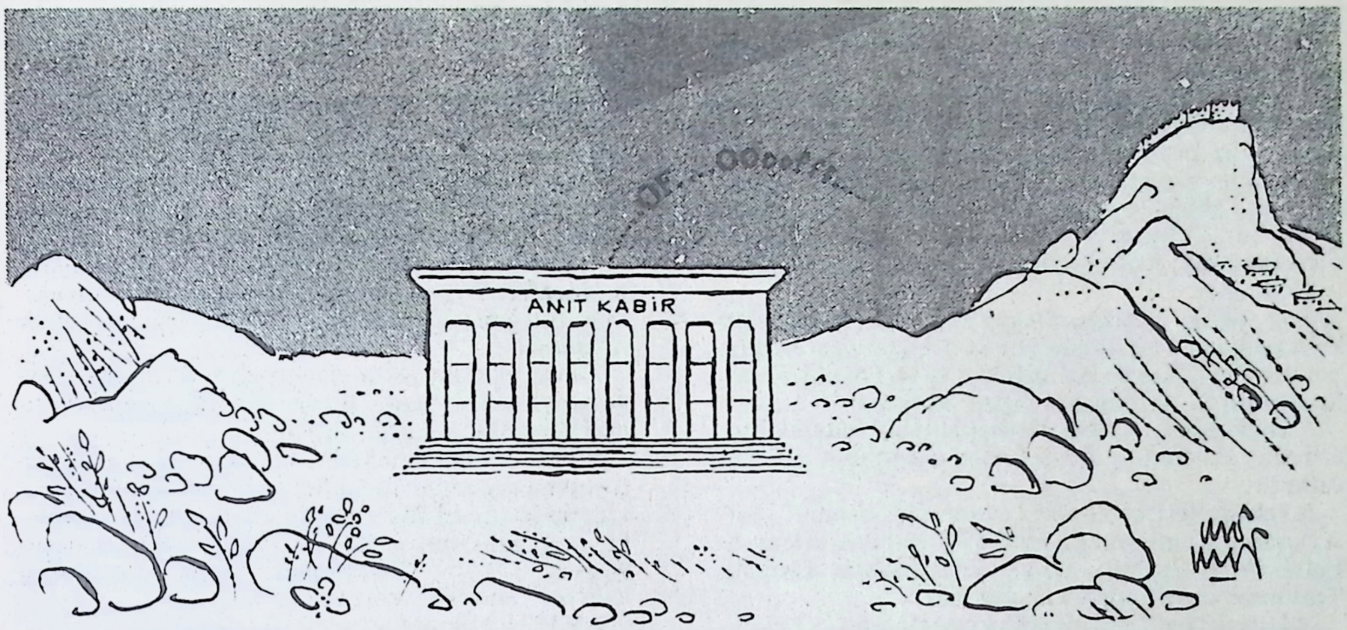
Vakıf, Slagelse ve Ishojda da binalar satın almış.

Süleymancılık, Milli Görüşçülük, Nurculuk, Ülkücüler, Tebliğcilik, şu ya da bu ölçüde Danimarka'da geçerli.

Ancak tabii şimdilik Federal Almanya'daki durum yok Danimarka'da.

Örneğin Kaplan Hoca geçen eylül ayında Danimarka'ya gitmiş. Etkili olduğu yer daha çok.. Federal Almanya yakınlarındaki Jyllands yarımadasındaki bir camiymiş..

Kaplan Hoca'nın Kopenhag ziyareti pek başarılı

geçmemiş. Ancak yüz kişi bilemediniz yüz elli kişi dinlemiş Hoca'yı..

Bu kalabalığın yarısı da Hoca ile birlikte Almanya'dan gelenlermiş..

KOPENHAG'DA İSLAMCI RADYO

Kopenhag'da İslamcı yayınlar yapan bir de radyo var.

Radyo Suudilerin finanse ettikleri İslam Kültür Merkezi'ne bağlı.

Adı, **"Fatiha"**

Türkiye Büyükelçiliği, İslam Kültür Merkezi ile anlaşarak Türkçe yayınlarda bir Türkün konuşmasını sağlamış..

Radyonun adı da **"Fatih Radyosu"** olmuş.

"Rabıta Örgütü", anlaşılıyor ki burada da etkili. İslam Kültür Merkezleri aracılığı ile dinsel ve bu arada da siyasal görüşlerini yayıyor.

Her yerde olduğu gibi.

Rıza Nur'un anılarını basıp satan ünlü Atatürk düşmanı Kadir Mısırlıoğlu geçen yıl Kopenhag'a gelmiş.

O da kendi adamları ile temas edip gitmiş.

"Mısırlıoğlu nerede yaşıyor?" sorusuna değişik gruptan İslamcılar aynı yanıtı veriyorlar:

"Suudi Arabistan'da. Ancak zaman zaman Federal Almanya'ya, İngiltere'ye, İsviçre'ye gelir gider."

Londra'da yurtdışındaki İslamcı akımlar konusunu Konyalı bir din adamı ile görüşüyoruz:

Aydın Tarı..

"Aydın Hoca" diye anılan Tarı, 1963-64 yılında İstanbul İslam Enstitüsü'nü bitirmiş. Bir süre İstanbul'da **"merkez vaizliği"** yaptıktan sonra emekliye ayrılıp Londra'ya yerleşmiş.

"Nereden aklınıza geldi Londra'ya yerleşmek? Kim aracı oldu?" diye soruyorum.

Prof. Nevzat Yalçıntaş aracı olmuş. Aydın Tarı da Londra'ya gitmiş.

Aydın Tarı, şimdi Londra'da **"İslam-Türk Derneği"**'nde çalışıyor.

Aydın Hoca anlatıyor:

"Burada 12 bin çocuk var. Bunların din eğitimi hiç yok gibi. Türkçe bile bilmiyorlar. Türkçe bile bilmeyen çocuklara din eğitimini nasıl vereceksiniz? Bu nedenle çocuklara önce Türkçe dersi veriyorum. Türkçeleri iyi değil, İngilizceleri de... İki kültür arasında bocalıyor çocuklar. Devlet burada bu konular ile ilgilenmemiş, büyükelçiliğin din müşaviri bile yok. İlgilenmeyince, doğan boşluğu başkaları doldurmuş sonuçta."

Aydın Tarı hem din adamı hem müzisyen. Türk müziğine düşkün. Ünlü besteci Sadettin Kaynak'tan dersler almış.

"Sultanahmet Camii'nde imamdı, kendisine hayrandım" diyor.

Besteleri varmış Aydın Tarı'nın

Cemalettin Kaplan'ın video banttaki konuşmasını Aydın Hoca ile birlikte izliyoruz.

Aydın Tarı, Kaplan'a hem kızıyor hem de gülüyor.

Kaplan Hoca hakkındaki yargılarımı anlatıyorum. Katıldığını söylüyor.

Londra'da dinsel konularda adı geçen bir başka Türk de Kıbrıslı Ramadan Hüseyin Güney..

Ramadan Bey, Türkish-Islamic Trust'ün yönetiminde. Aynı zamanda oldukça zengin bir işadamı..

Aydın Hoca ile arası iyi değil..

"Rabıta Örgütü" her yerde olduğu gibi Londra'da da etkili. **"Rabıta Örgütü"** Londra'da, **"Cami Konseyi"** adlı bir dernek aracılığı ile çalışmalarını sürdürüyor.

Dr. Selim Has, Rabıta Örgütü'nün ikinci başkanı,.

Bahri Baltan ve Naim Bilaloğlu da **"Rabıta Örgütü"** aracılığı ile Riyad'da din eğitimi görüp gelen iki hoca.

Londra'da **"46 Goodge Street, W1"** adresindeki **"Cami Konseyi"** bir de küçük yayın organı çıkarıyor. Adı, **"An-Nida"**

"An-Nida", Londra'da **"Rabıta Örgütü"** eliyle finanse edilen İslamcı kuruluşların toplantı ve seminerleri ile ilgili haberler veriyor.

Tabii bir de **"Cuma Hutbesi"** başlığı altında dinsel konuları işleyen yazılar yer alıyor burada.

Kadir Mısırlıoğlu da sık sık Londra'ya gidip geli-

yor.

Bu camiler nasıl satın alınıyor? Bu imamların aylıklarını verenler kimler?

Sorular bır yerde düğümlenip kalıyor. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın denetimindeki camilerde imamlara devlet bütçesinden aylık veriliyor.

Ya Süleymancıların, Milli Görüşçülerin, Ülkücülerin ve Tebliğcilerin camilerindeki imamların aylıklarını kim ödüyor?

Sorarsanız, yanıt şöyle:

Cemaat.

Söz gelişi **"İslam Cemiyetleri ve Cemaatleri Federasyonu"** Hollanda'nın Rotterdam kentinde İskender Paşa Camii imamlığı için 1944 Tokat doğumlu Abdullah Arslan'ın aylığını ödüyor.

"Türk-İslam Kültür Dernekleri", Hollanda'nın Utrecht kentinde görevli Ömer Solgu'nun aylığını ödüyor.

"Tebliğciler"'in elinde bulunan Zaandam kenti Ayasofya Camii imamı 1958 Gümüşhane doğumlu Hüseyin K.Ece'nin aylığı da **"İslamcı Gençlik Teşkilatı"** tarafından karşılanıyor.

Bu derneklerin denetimindeki camilerde görevli din adamlarının bir kısmı İran'a gidip gelmişler. Bir kısmı da **"Rabıta Örgütü"** aracılığı ile Riyad'a...

Din, kutsal bir duygu. İnsanla Allah arasında kalması gereken bir alan. Ancak görülüyor ki, siyasal akımlar, dini Allah ile kul arasındaki kalması gereken yerden çıkarıp siyasetin aracı haline getiriyorlar.

"İslam Kültür Merkezleri"'nin **"manevi başkanı"** Kemal Kaçar, AP'den İstanbul milletvekilliği yapmış.

"Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Dernekleri Federasyonu" Başkanı Ali Ak da aynı partiden İçel milletvekili olmuş.

Süleymancılığın siyaset ile ilgisi çok açık. 12 Eylül'den önce AP'yi, daha önce de Millet Partisi'ni desteklemiş Süleymancılar. 12 Eylül sonrasında da bir ara MDP'yi, yerel seçimlerde ise ANAP'ı...

Şimdi ise Allah kerim!

Kemal Kaçar hangi partiye oy kullanılmasını istiyorsa o partiye... Büyük olasılıkla DYP'ye.

"Nurcular" derseniz, yayın organları **"Köprü Dergisi"**'nde Süleyman Demirel'in demeçleri yayımlanıyor. Herhalde Nurcular ilk seçimlerde oylarını DYP için kullanacaklar.

"Milli Görüşçüler" ise önce Milli Nizam partisi, daha sonra MSP'yi desteklemişler. Şimdi de Refah Partisi'ni.. Bundan hiç kuşku yok..

Ülkücüler ise Milliyetçi Çalışma Partisi'ni...

Ancak bu akımların iktidar partisi ANAP içinde uzantıları var. Hem Süleymancıların hem Milli Görüşçülerin hem de Ülkücülerin...

ANAP, bütün bu İslamcı akımları kendi parti çatısı altında toplamaya çalışıyor.

Bunun için planlar yapılıyor, taktikler, stratejiler oluşturuluyor.

ANAP'ın gözü Süleymancılardadır. Özal, Süleymancıları DYP'den koparıp, bu akımı partisinin oy deposu haline getirmeyi planlıyor.

Bunun içindir ki Başbakan Turgut Özal, 8 Eylül 1984 günü Hamburg'da **"İslam Kültür Merkezleri"**-nin denetimindeki Ulu Cami'ye giderek bayram namazının burada kılıyor.

Başbakan, bayram namazının **"Süleymancı"** olarak adlandırılan **"İslam Kültür Merkezleri"**'nin denetimdeki Ulu Cami'de kıldıktan sonra Diyanet İşleri Başkanlığı'nın denetimindeki Beyazıt Camii'ne gidiyor.

Belki bunun içindir ki, **"Süleymancı"** olarak bilinen emekli Harita Albayı **Arif Çöllü** de Diyanet İşleri Başkanlığı'nda görevlendiriliyor.

Özal, İslamcı akımlar içinde en güçlü örgütlere sahip bulunan Süleymancıları ANAP saflarına çekebilmek için elinden geleni yapıyor.

1936 Harbiye çıkışlı emekli İstihkâm Tümgenerali **Muzaffer Toygar**'ı bile saflarına çekebilen bu akımın desteğini sağlamak elbette ANAP için önemli bir konudur.

Dinsel akımlar, yalnızca dinsel ya da siyasal duyguların aracı olmuyor. İlerde göreceğimiz gibi bir ticari zenginlik kaynağı oluyor.

Fransa'da 1972 yılında uyuşturucu madde ticareti yapma suçundan mahkûm olan AP eski milletvekillerinden **Sami Binicioğlu**'da herhalde, Berlin'deki yerel mahkemede **"95 VR 7874"** sayılı dosya sayısı ile kayıtlı **"İslamisches Ansar Zentrum"**'u **"tövbe"** amacıyla kurmuştur.

2.9.1984 tarihinde kurulan bu İslamcı örgüt, Türk, Lübnanlı, Endonezyalı, Mısırlı ve Ürdünlü İslamcılarca oluşturulmuştur.

Türkleri sayalım. Bir ülkücü Türk: **M.Sefa Bayraktar**, Bir pilot: **Mecit Gezer**. Bir işadamı: **Abdülkadir Türkmen** ve **"Almanları Müslüman yapan Türk"** diye ün salan **"Vakfıkebirli Mustafa Hoca"**, yani Mustafa Ömer Yücel..

Diyanet İşleri'nin denetimindeki camilerde görevli imamlara Türkiye Cumhuriyeti bütçesinden aylık ödenmesi doğal.

AYLIKLAR RABITA'DAN GELDİ

Desem ki:

— **Bir süre bu imamların aylığı** "Rabıtat-ül Âlem-ü İslam" **adlı şeriat örgütü tarafından ödenmiştir.**

"Olmaz, olamaz" dersiniz.

Olmuş. Hem de 12 Eylüi döneminde. Hem de Atatürkçülükten en çok söz edilen bir dönemde.

12 Eylül döneminde görev almış -adının açıklanmamasını isteyen- bir bakandan dinlemiştim bu konuyu.

"Sayın Mumcu, Diyanet İşleri yurtdışına din hizmeti götürmekte çok geç kaldı. Kalınca da yurtdışında Süleymancılık, Milli Görüşçülük gibi akımlar at oynattı. Hemen yurtdışına din adamı gönderelim dedik. Baktık mevzuat yok ortada, tabii para da. Suudilerle anlaştık. Bir mutabakat gereğince Türk imamlarının aylıkları bir süre 1982 yılından 1984 yılına kadar Rabıta örgütünce ödendi."

Ödenen aylık 1100 dolar.

Bu paralar, Rabıta örgütünce, Türkiye büyükelçiliklerine ödeniyor, büyükelçilikler de aylıkları imamlara ödüyorlarmış.

Önce Belçika'da başlamış bu uygulama, daha sonra Federal Almanya'da da aylıklar Rabıta örgütünce ödenmiş.

Brüksel'de İslam Kültür Merkezi Müdürü Başimam **Ehdel** ile görüşürken bu konuya da değiniyorum.

Başiman Ehdel ile görüşmemin asıl amacı da bu aslında.

Dönüp dolaşıp soruyorum:

"Rabıta örgütünün Türk imamlara ödediği aylıklar konusunda bilgi verir misiniz?"

Bilgi veriyor.

Başiman Abdullah El Ehdel Hen **"İslam Kültür Merkezi"** Müdürü, hem de **"Rabıtat-ül Âlem-ül İslam"** adlı şeriat örgütünün Avrupa temsilcisi. Başiman Ehdel, Tayyar Altıkulaç'ı da, Diyanetçileri de çok yakından tanıyor.

Ad ad biliyor Altıkulaç ve kadrosunu.

"1980 yılından bu yana Rabıta örgütü Türk imamlarının da aylıklarını ödemiştir."

RÂBITA İLE ANLAŞAN DIŞİŞLERİ Mİ DİYANET İŞLERİ Mİ?

Peki kim yapmış bu anlaşmayı?

Adının açıklanmamasını isteyen bakan, **"Anlaşmayı Dışişleri yaptı"** diyor.

Dışişlerine soruyorum:

"Yurtdışındaki Türk imamlarının aylıklarının Rabıta örgütünce ödenmesi konusundaki (mutabakat)**ı imzalayan kimdir?"**

Dışişleri Bakanlığı'nın verdiği yanıt şöyle:

"1982 yılında Belçika'da görevli din adamlarının aylıkları Rabıta örgütünce ödenmiş. Sonra bu uygulama durmuş. Ancak mutabakatı yapan Dışişleri değil, Diyanet İşleri."

Bu **"mutabakat"**ı yapan kim? Diyanet İşleri Başkanlığı mı? Yoksa Dışişleri mi?

Eski bakan **"Diyanet'in böyle bir mutabakat yapma yetkisi yok. Mutabakat Dışişleri'nce yapılmış"** diye ısrar ediyor.

Başiman Ehdel **"Evet biz ödedik"** diyor ve ekliyor:

"İslam Kültür Merkezi Yönetim Kurulu'nda aralarında sizin büyükelçinizin de bulunduğu beş büyükelçi var. Üç tane de Rabıta temsilcisi. Türkiye'den gelen din öğretmenlerinin de atanmalarına karışabiliriz. Ancak bir çeşit centilmen anlaşması ile bu yetkiyi devletinize devrettik, kimin din öğretmeni olarak atanacağına sizinkiler karar veriyor."

Yurtdışında kiminle görüşmüşsem onlara hep bu soruyu sordum:

"Rabıta örgütünün Türk imamlara ödediği 1100 dolarlık aylık konusunda bir bilginiz var mı?"

Hemen hemen herkes bu konuyu biliyor.

1982 yılından 1984 yılına kadar, Diyanet İşleri Başkanlığı eliyle yurtdışına atanan imamların aylıkları **"Rabıta örgütü"**nce ödenmiş.

Ne yazık ve ne acı ki böyle olmuş.

Koskoca Türkiye Cumhuriyeti, yurtdışında görevlendirdiği imamlara verecek para bulamamış da bu parayı bir şeriat örgütü olan **"Rabıtat-ül Âlem-ül İslam"**'a ödetmiş.

Atatürk hakkında hakaret dolusu **"Sanem Adam-Put Adam"** kitabını basan ve dağıtan bu şeriat örgütüne!

Hem de sabah-akşam Atatürkçülükten söz edildiği dönemde yapılmış bu **"mutabakat"**.

Hükümetten 7 karar

13 mart

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Bakanlar Kurulu'nun önceki gün yaptığı ve bir bölümüne Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**'in başkanlık ettiği toplantıda alınan kararlar açıklandı. Toplantıda, 19 marttan itibaren Van ilinde sıkıyönetimin kaldırılarak olağanüstü hal ilan edilmesi ve 4 ilde de sıkıyönetimin 4 ay daha uzatılması kararlaştırıldı. Hükümetin bu kararını TBMM benimsedi. Hükümet, ayrıca kamu kesiminde çalışan işçilere ikramiye ödeme tarihleri, 65 yaşını doldurmuşlara muhtaçlık maaşı için rapor zorunluluğunun kaldırılması, kalkınmada öncelikle yörelere tanınan teşvikler, sürekli yurtdışında bulunanların maaşları ve evlenme ehliyeti konularında kararlar aldı.

Devlet Bakanı ve hükümet sözcüsü Hasan Celal Güzel, toplantıyla ilgili olarak gazetecilere dün açıklamalar yaparken bir soru üzerine vatandaşlıktan çıkarılma ve çıkma konusunun Dışişleri ve İçişleri Bakanlarınca gözden geçirildiğini ve değerlendirildiğini söyledi. Önceki gün Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e bu konudaki görüşlerini ileten DSP Genel Başkanı **Rahşan Ecevit**'e yanıt vermek istemediğini kaydeden Güzel, **"Vatandaşlıktan çıkarılma türü işlemlerin, geçmişte yaşadığımız ara dönemlerde gerçekleştiğine"** dikkat çekerek, **"Ara dönemlerde yapılanların istisnai yerleri vardır. Her olayı kendi şartları içerisinde değerlendirmek lazımdır. Memleketimiz selim bir yapıya ulaşmaktadır. Onun için durum değiştikçe insan haklarının sağlanması ve serbestleşmekte önemli adımlar atılmaktadır"** dedi. Güzel bu konuda önemli adımlar atılacağını ve çalışmalar olgunlaşınca gerekli açıklamanın yapılacağını söyledi.

Hasan Celal Güzel, bir soru üzerine Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından Güneydoğu'da Irak sınırları içinde gerçekleştirilen harekât konusunda hükümetle Genelkurmay Başkanlığı arasında bir görüş ayrılığı olmadığını söyledi.

İşçi ikramiyeleri: Bakanlar Kurulu toplantısında alınan bir kararla, kamu kesiminde çalışan işçilere ödenecek işçi ikramiyelerinin verilme tarihleri saptandı. Buna göre birinci ikramiyenin ilk taksidi Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı öncesinde 20 nisanda, ikinci taksidi şeker bayramı öncesinde 28 mayısta ödenecek. İkinci ikramiye de yine iki taksit halinde, Kurban Bayramı öncesinde 4 ağustosta ve yılbaşı öncesi 25 aralıkta toptan ödenecek. Yeraltında çalışan işçilerin ikramiyeleri de 25 aralıkta toptan ödenecek.

65 yaş maaşı: 65 yaşını doldurup muhtaç ve güçsüz durumda bulunanlara maaş bağlanması hakkındaki yasadan yararlanmak için tam teşekküllü hastaneden, muhtaç olduğuna dair heyet raporu alınması uygulamasına son verilerek, bir kamu sağlık kuruluşundan alınan tek doktor raporunun yeterli olması da kararlaştırıldı.

Kalkınmada öncelikli illere teşvik: Yüksek Planlama Kurulu'nun aldığı bir karar Bakanlar Kurulu'nda benimsenerek, ikinci derecede öncelikli illere de birinci derecede öncelikli illerin yararlandığı teşviklerin sağlanması hükme bağlandı.

Yurtdışı görevlilerin maaşları: Sürekli olarak yurtdışında görev yapan kamu görevlilerinin aldıkları maaşları, doların dünya borsalarında değer yitirmesine paralel olarak yeniden düzenlenecek. Maaş bağlanmasında göz önüne alınan ülke gruplarının sayısı

14'ten 10'a düşürüldü. Alt derecelerdeki memurların maaşları arttırılırken, KKTC'deki görevlilerin maaşlarına yüzde 40 zam yapıldı.

Mülteci ve vatansızların evlilikleri: Yurtdışından Türkiye'ye mülteci olarak sığınan ve vatansız kabul edilen kişilerin de evlenmeleri halinde, T.C. vatandaşlarının yararlandıkları haklardan yararlandırılmaları için evlilik ehliyetnamesi alabilmelerine ilişkin uluslararası sözleşmeye Türkiye'nin katılması karara bağlandı.

TRT hakkında iddialar: Devlet Bakanı Hasan Celal Güzel, TRT hakkındaki bazı yolsuzluk ve suiistimal iddiaları konusundaki bir soruyu yanıtlarken de, muhalefeti basında yer alan iddiaları bir inceleme yapmadan TBMM gündemine getirerek, Meclis araştırması müessesesini yozlaştırmakla suçladı. Güzel, iddiaların ilgili denetim kurulunca inceleneceğini ve kendisinin de bir yolsuzluk varsa üzerine gideceğini söyledi.

Yaz saati: Bakanlar Kurulu yaz saati uygulamasına bu yıl 29 marttan itibaren başlanmasını kararlaştırdı. Bakanlar Kurulu kararı uyarınca saatler 29 mart pazar günü saat 01.00'den itibaren bir saat ileri alınacak. Yaz saati uygulaması bu yıl 27 eylülde sona erecek. 27 eylül pazar günü saat 02.00'de saatler bir saat geri alınacak.

MECLİS BENİMSEDİ

TBMM sıkıyönetimin Van'dan kaldırılarak Siirt, Hakkâri, Diyarbakır ve Mardin'de 19 marttan itibaren 4 ay daha uzatılmasını onayladı. Meclis ayrıca sıkıyönetimin kaldırıldığı Van'da olağanüstü hal ilanını; olağanüstü halin Adana, Ağrı, Hatay ve Urfa'da kaldırılmasını; Bingöl, Elazığ, İstanbul ve Tunceli'de 4 ay süreyle uzatılmasını da benimsedi. İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, sıkıyönetimi tümüyle kaldırmayı planladıklarını, ancak Taşdelen olayıyla kararı yeniden gözden geçirdiklerini söyledi. Bakan gelecek dönemde sıkıyönetimin bu bölgeden de kaldırılacağını açıkladı.

'Altyapıya parası yetmeyen Hazine, batanı destekliyor'

Sabancı kurtarma konusunda sinir küpü

13 mart

ERZURUM (Cumhuriyet) — İşadamı Sakıp Sabancı şirket kurtarmaya şiddetle karşı çıkarak **"Yatan yatar, kalkan kalkar. Batanı başkası alır, devlet almaz. Uygulama böyle olmalı ki herkes işini sağlam yapsın. Bizim bu kadar kuvvetli hazinemiz yok"** şeklinde konuştu. Sabancı **"Teşvikler ne kadar iyi duruma getirilirse getirilsin kendi işlerini yürütemeyen özel sektörün Doğu'ya daha uzun süre gitmesinin mümkün olmadığını"** da belirtti.

Sakıp Sabancı, Doğu Anadolu Gazeteciler Cemiyeti'ni ziyaretinde basın mensuplarının sorularını yanıtlarken, özel sektörün ancak 1990'lı yıllarda Doğu Anadolu bölgesine gelmesinin mümkün olacağını söyledi. Sabancı daha sonra şöyle dedi: **"Doğuya yatırımın iki ayağı vardır. Birinci ayak teşviklerdir. Masanın diğer ayağı olan özel sektör çok güç durumdadır. Hükümetin 3 yıldan bu yana uyguladığı yüksek faiz politikası firmaların grafiklerini aşağı doğru indirmeye başlamıştır. Bu yüzden peşpeşe firmalar, fabrikalar kapanıyor. İflaslar birbirini kovalıyor. Adamlar kendi işlerini doğru dürüst yürütemezken, Doğuya, nasıl gelsinler? Doğuya gelmesi istenen işadamlarının durumları düzelmeli, çarkları iyi döner hale gelmeli. Bu durumların düzelmesi halinde Doğu cazip hale gelecektir. Öyle tahmin ediyorum ki 1990'lı yıllarda özel sektör Doğuya gelmeye başlayacaktır. Belki de başı biz çekeriz."**

Kredilerin siyasi sebeplere dayanarak verilmemesi gerektiğini ifade eden Sakıp Sabancı, şirket kurtarma operasyonlarına karşı olduğunu vurgulayarak şöyle konuştu: **"Bir fabrika kuracağız. Filan milletvekilinin, filan siyasinin memleketi diye fabrikayı hammaddesinin olmadığı yere kuracağız. Sonra da o kuruluş batacak. Ben şirket kurtarmaya çoktan karşıyım. Şahıs kurtarmak, kişi kurtarmak hiç müzakere bile edilmemelidir. Bizim bu kadar kuvvetli Hazinemiz yok. Memleketi, bir yanda altyapılar, yollar, okullar bekliyor. Bunları yap dediğin zaman yetkililer 'Hazinede para yok' diyorlar. Öbür taraftan Ahmet ağa basiretsiz işler yapıyor."**

Özel şirketlerin KİT hisseleri satılıyor

13 mart

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Özelleştirmeye İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören şirketlerdeki KİT hisselerinin satışı ile başlanacak. Zarardaki KİT tesislerinin satılabilmesi için ortalama bir kârlılık gösteren grupların oluşturulması planlanıyor.

KİT özelleştirmesi operasyonu için teknik hazırlıkların tamamlandığı ve uygulama takvimi için Başbakan **Turgut Özal**'ın ABD'den dönüşünün beklendiği öğrenildi. Uzmanlarca hazırlanan takvime göre, ilk etapta İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda hisseleri işlem gören şirketlerdeki KİT hisseleri elden çıkarılacak. Arçelik, Bolu Çimento, Ereğli Demir-Çelik, Çukurova Elektrik, Gübre Fabrikaları gibi şirketlerdeki KİT hisselerinin satışına başlanacak.

Tümosan'daki kamu hisselerinin de satışa çıkarılacağı, bu hisselere Koç Topluluğu'nun talip olduğu öğrenildi. Zarradaki KİT tesislerinin satışı için de yeni bir plan geliştirildi. Buna göre, satılacak KİT tesisleri gruplar halinde toplanacak ve zarardakiler, kârlı olanlarla birleştirilerek satışa çıkarılacak.

Caner Ersoy: Şirketler de batabilir

13 mart

Ekonomi Servisi — İktisat Bankası Genel Müdürü Caner Ersoy şirket kurtarma yasasına karşı çıkarak şirketler müesseseler de batabilir, bunu baştan kabul etmek gerek, dedi. Ersoy Arsoy'un sahibi bulunduğu İktisat Bankası'nın üst düzey yöneticileri, bankaların 1986 faaliyetleri ve 1987 hedefleri hakkında bilgi vermek üzere düzenledikleri basın yemeğinde İktisat Bankası'nın 1986 yılında 9.6 milyar kâr sağladığını, bu kârın 4 milyarlık bölümünün Ergür Grubu ile ihtilaf nedeniyle "ihtiyat"lara ayrıldığını bildirdiler.

"1986 yılını basına rağmen iyi geçirdik" diyen Genel Müdür **Caner Ersoy**, bankanın bu yılki kâr hedefinin 16 milyar olduğunu söyledi. Bu yıl enflasyonun yüzde 30 dolaylarında seyredeceği varsayımıyla hesaplarını yaptıklarını dile getiren **Caner Ersoy**, ihracata yapılan teşvikler nedeniyle 1987'nin döviz açısından daha rahat bir yıl olacağı tahmininde bulundu.

Caner Ersoy, İktisat Bankası'nın diğer bankalara oranla değişik bir yönetim yapısı bulunduğunu ve diğer bankaların aksine İktisat Bankası Yönetim Kurulu'nun bankada fiilen çalışan üst düzey profesyonel yöneticilerden oluştuğunu, bu çerçevede tüm genel müdür yardımcılarının yönetim kurulu üyesi olduklarını anlattı.

Halefoğlu: SEİA her zaman feshedilebilir

ABD ile imza günü

16 mart

HOUSTON/ANKARA (Cumhuriyet) — Dışişleri Bakanı **Vahit Halefoğlu** bugün Washington'da Savunma ve Ekonomik İşbirliği Antlaşması **"ek mektubu"**na Türkiye adına imza atacak. Ek mektup, ABD Dışişleri Bakanı **George Shultz** tarafından da imzalanacak. Halefoğlu, Türkiye'nin elinde anlaşmayı her zaman feshedebilmesini sağlayacak 7. madde gibi bir koz olduğunu öne sürdü. Bu arada ABD Savunma Bakanı **Caspar Weinberger**, resmi bir ziyaret için Ankara'ya geliyor.

Dışişleri Bakanı **Vahit Halefoğlu**, dün Houston'dan ayrılmadan önce bir basın toplantısı düzenleyerek Savunma ve Ekonomik İşbirliği Antlaşması'nın 7. maddesinin, bu anlaşmanın her zaman müzakereye açılabileceğini ya da anlaşmanın feshedilebileceğini öngördüğünü söyledi. Halefoğlu'na göre ABD'nin bugüne kadar üzerine düşen taahhütleri yerine getirdiği gibi, bundan sonra da getirmesi beklenen bir olgu. Bakan, anlaşmanın içeriğinin imza töreninden sonra açıklanacağını bildirdi.

Dışişleri Bakanı, kısa bir süre önce alt komitede reddedilen ek yardım ve Ermeni tasarısının kabul edileceği yolundaki beklentilere karşın ABD'nin bugüne kadar üzerine düşen taahhütleri yerine getirdiğini tekrarladı ve **"Her iki taraf imzasını koyduğu hususları yerine getirmekle mükelleftir. Biz daima ciddi ve sorumlu bir şekilde taahhütlerimizi yerine getirmekteyiz"** dedi.

Halefoğlu, ek yardımın Alt Komite'de reddedilmiş olmasını ABD Dışişleri Bakanı **George Shultz** ile yapacağı görüşmede üzerinde önemle duracağı konulardan biri olarak tanımladı ve **"Bazı çatlak sesleri şikâyet konusu yaptık. Daha yüksek makamlardan bunlara katılınmadığını, taahhütlerine sadık kaldıklarına dair sözler aldık"** şeklinde konuştu. Dışişleri Bakanı ayrıca Ermeni tasarısının Kongre'den geçmemesini beklediklerini bildirdi ve **"Geçerse herhalde bu Türk ve ABD ilişkileri üzerinde olumlu bir tesir bırakmaz. Bunu da önemle dikkati nazarlarına getireceğiz ve getirmeye çalışacağız"** dedi.

Dışişleri Bakanı, gerek TBMM'de gerek muhalefette, basın ve kamuoyunda ABD ile imzalanacak olan SEİA'ya dair eleştiriler olduğunu belirtirken, şöyle konuştu:

"Biz bunları memnuniyetle karşılıyoruz. Bu hassasiyete biz de iştirak ediyoruz ve bu hareketlerimizde bu hassasiyeti göz önünde tutuyoruz. Memleketteki bu durum bize Amerikalı müttefiklerimizle ve karşıtlarımızla müzakerelerde ayrıca bir kuvvet verecektir."

ABD'de Kongre'de Türkiye'ye karşı mevcut olan muhalefetin halen halledilmemiş bir konu olduğunu belirten Halefoğlu, Türkiye'nin karşısına sürekli problemler çıkarıldığını ve Kongre'yi etkilemenin her zaman kolay olmadığını söyledi. Bakan, **"Bizim üzerinde önemle durduğumuz nokta, yönetimi Kongre'de temsil eden bazı insanların ciddi ve ısrarlı şekilde bizimle vaki taahhütlerini savunabilmeleridir. Bazı çatlak sesler çıktığında da bu bizi son derece üzmekte ve yüksek düzeyde teşebbüsler yapmamızı içap ettirmektedir. Bu çatlak seslerin çıkması herhalde Türk-ABD ilişkilerine hizmet edecek mahiyette değildir"** dedi.

WEİNBERGER YARIN ANKARA'DA

ABD Savunma Bakanı **Caspar Weinberger**, resmi bir ziyaret için yarın Ankara'ya geliyor. Türkiye'nin savunma gereksinimleri, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin modernizasyonu, ABD ve NATO'nun katkılarının ele alınacağı, F-16 uçaklarının ortak üretimi gibi konuların değerlendirileceği Weinberger'in iki günlük gezisi, NATO'nun güney kanat ülkelerine yapacağı ziyaretler kapsamında gerçekleşiyor.

ABD'DEN JEST BEKLENİYOR

Öte yandan, Reagan yönetiminin, Halefoğlu'nun ziyaretinden yararlanarak, 1987 yılı içinde Türkiye'ye verilmesi alt komisyonda reddedilmiş olan 125 milyon dolarlık ek hibe yardımının kabul edilmesi için Kongre nezdinde yeniden girişimde bulunmasının beklendiği ifade edildi.

Dışişleri Bakanı Halefoğlu'nun, Washington ziyareti sırasında, ABD'nin gelecek yıl Türkiye'ye yapacağı toplam 913.5 milyon dolarlık yardımın tam olarak ödenmesi için gerekli **"enerjik önlemlerin alınmasını"** Reagan yönetiminden isteyeceği de belirtiliyor.

DESTANLAŞAN GEMİLER
Erol Mütercimler
Hamidiye, Yavuz, Nusrat ve Alemdar gemilerinin destanlaşan öyküleri.
1400 lira Kastaş Yayınları İstanbul

Cumhuriyet
63. Yıl; Sayı: 22472 — Kurucusu: Yunus Nadi — 150 TL. (KDV dahil) 17 Mart 1987 Salı

ON İKİ'DEN ON İKİYE TÜRKİYE
Ali Sirmen
2. baskı, 1100 lira (KDV içinde)
Cağaloğlu Yayınları, Türkocağı Cad. 19-41, Cağaloğlu İstanbul

Rabıta'dan maaş olayı Sorumlu kim?

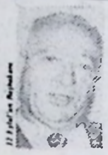
EVREN

12 Eylül'ün Devlet Başkanı

O dönemde böyle bir bilgi bize gelmedi

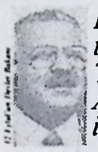
ULUSU

12 Eylül'ün Başbakanı

Bu konu ile ilgili hiçbir bilgim yok

ÖZGÜNEŞ

12 Eylül'ün Devlet Bakanı

Bu iş tamamen Tayyar Altıkulaç'ın işidir

ALTIKULAÇ

12 Eylül'ün Diyanet İşleri Başkanı

Bu konuda Bakanlar Kurulu kararı var

GÜZEL

Özal hükümetinin bakanı

Rabıta'nın maaş ödeme konusu incelemede

Şeriatçı Rabıta Örgütü'nün Batı Avrupa'daki Türk imamlarını dolar üzerinden maaşa bağlaması konusunda Bakanlar Kurulu kararı olduğunu öne süren Tayyar Altıkulaç'ı, 12 Eylül'ün Devlet Bakanı Mehmet Özgüneş, "palavracılık"la suçladı.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Şeriat örgütü "Rabıtat-ul Âlem-ul İslam"ın, 1982-1984 yılları arasında yurtdışında görevli Türk din görevlilerinin aylıklarını ödemesi konusunda 12 Eylül döneminin yetkilileri çelişkili açıklamalarda bulunuyorlar.

Olayın sorumluluğunu bugüne kadar üstlenen hiç kimse çıkmadı. Cumhurbaşkanı Kenan Evren dün gazetemize yaptığı özel açıklamada, "o dönemde kendilerine böyle bir bilginin yansımadığını" söyledi. Dönemin Başbakanı Bülend Ulusu da yine gazetemize önceki gün yaptığı açıklamada, "Bana bu konuda intikal etmiş herhangi bir olay yok. Bilgim de yok. Onay da vermiş değilim böyle bir konuda. Kim, nasıl yaptı bilemiyorum. Hayret ettim ben de" dedi. Buna karşılık dönemin Diyanet İşleri Başkanı Tayyar Altıkulaç, imamlara para ödenmesine ilişkin olarak, "Bakanlar Kurulu kararnamesi çıktığını" söyledi. Konu ile ilgili eski Devlet Bakanı Mehmet

(Arkası Sa. 13, Sü. 4'te)

Olay neydi?

Rabıta temsilcisi: Maaş ödedik

Haber Merkezi — Uğur Mumcu'nun gazetemizde yayımlanan "İslamcı Örgütler ve Para" adlı dizisinin 12 Mart 1987 tarihli bölümünde, Suudi kökenli "Rabıta" örgütünün, 1982-84 yılları arasında Batı Avrupa'da görevli Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı Türk imamlarına "aylık maaş olarak 1100 dolar ödediği" konusu şöyle anlatılıyordu:

(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

RABITA NEDİR?
13. Sayfada

Rabıta'nın imamlara ödediği maaş araştırma önergesi olacak

SHP Meclise getiriyor

SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar, Rabıta'dan maaş olayını ivedilikle Meclise getireceklerini bildirerek, 'İrticanın ülkede aldığı boyutlar açıkça ortadadır' dedi. DSP Genel Sekreteri Nuri Korkmaz ise, 'İrticanın devlet himayesinde olduğu gözüküyor' şeklinde konuştu.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Yurtdışında görev yapan din görevlilerinin 1982-1984 yılları arasında "Rabıta" örgütünden aylık almaları konusunu, SHP, TBMM'ye getiriyor.

SHP yöneticilerinden alınan bilgiye göre gazetemizde Uğur Mumcu tarafından yapılan yayınları izleyen SHP, konunun önümüzdeki günlerde "Meclis araştırmasına" dönüştürülerek, TBMM'de tartışılacağını bildirdi.

Konu ile ilgili Meclis araştırması isteminin önümüzdeki günlerde TBMM Başkanlığı'na sunulacağı bildirildi.

SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar, Marmaris'te konuyla ilgili olarak şunları söyledi:

"İrticanın ülkede aldığı boyutlar açıkça ortadadır. SHP, defalarca iktidardan bu konularda ciddi bir tavır takınılmasını istemiş, ancak iktidar buna yanaşmamıştı. İrticayı kredilerin körükler durumda olduğunu gösterir bir hal içindeydi. Nitekim, yurtdışındaki din adamlarının Rabıta örgütü tarafından aylıklarının ödenmesi olayı da bizim kuşkularımızı açıkça ortaya koymuştur. Diyanet İşleri de, Dışişleri de konuyla ilgili sorumluluğu üzerine almamaktadır. O dönemin yetkilileri konudan haberdar olmadıklarını açıklamaktalar, ancak Rabıta örgütünden din görevlilerinin aylık almaları gerçeği sabit olduğuna göre, kim emir vermiştir? Bu bilinmiyorsa, bu kadar sabıkalı bu imamlara para aldığından haberdar bir yönetim olur mu? Ülke bu kadar mı her şeyden habersiz? Ya kanıtı olarak bilinmiyor deniyorsa ya da gerçekler giz-

(Arkası Sa. 13, Sü. 3'te)

Halefoğlu SEİA anlaşmasını imzaladı

ABD üslerine 5 yıllık vize

Türkiye ile ABD arasında savunma ve ekonomik işbirliğini 5 yıl daha uzatan anlaşma Halefoğlu ve Shultz'un ek mektubu karşılıklı imzalamalarıyla resmen yürürlüğe girdi.

TANJU AKERSON

WASHINGTON — Türkiye ile ABD arasında Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması dün Washington'da Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu ve Amerikan Dışişleri Bakanı George Shultz'un söz konusu anlaşmaya ilişkin ek mektubu imzalamalarıyla resmen yürürlüğe girdi. Türkiye'deki ABD üslerinin statüsünü ve iki ülke arasında savunma ve ekonomik işbirliğini düzenleyen anlaşma, daha önce 1980 yılında yapılmış bulunan anlaşmadaki hükümleri aynen koruyarak 5 yıl daha uzatılmış oldu.

(Arkası Sa. 10, Sü. 6'da)

EK MEKTUBUN METNİ AÇIKLANDI 6. Sayfada

WEINBERGER BUGÜN ANKARA'DA 6. Sayfada

Sungurlu açıkladı:

Bir yıllık hapis yerine para cezası

Adalet Bakanı Oltan Sungurlu, bütçe olanaksızlıkları yüzünden gerçekleşmesi geciken adalet hizmetinin finansmanını sağlamak amacıyla 1 yıla kadar olan hapis cezalarının para cezasına dönüştürülmesini ve ceza olarak ödenecek olan para miktarının da halen uygulanan para cezasının 10 katına çıkartılmasını savunuyor.

ANKARA (ANKA) — Adalet Bakanı Oltan Sungurlu, bütçe olanaklarının yetersizliği yüzünden gerçekleştirilmesi geciken hizmetlerin hızlandırılarak, finansmanını sağlamak amacıyla, yapılmasını düşündükleri yeni düzenlemeleri açıkladı.

Sungurlu, ANKA'nın sorularını yanıtlarken adliye hizmetlerinin daha ekonomik ve hızlı biçimde yürütülmesi amacıyla ek finansman kaynakları yaratmak için düşündükleri yeni düzenlemeleri ana başlıkları ile şöyle sıraladı:

• Halen altı aya kadar hapis cezalarının paraya çevrilmesi uygulaması değiştirilebilir. Buna göre, altı aylık hapis süresi bir yıla çıkarılmalı, her gün için alınan 150-600 lira arasındaki para miktarı da 10 kat arttırılmalıdır.

• Para cezaları ve harçlar yük-

(Arkası Sa. 10, Sü. 4'te)

Japonlara görücüye çıkıyoruz

Dev Japon şirketlerinin temsilcilerine Türk ekonomisinin tanıtılacağı toplantı bugün başlıyor. Türk-Japon İş Konseyi'nin Türk Başkanı Şarık Tara "AET'ye tam üyelik başvurusu Japonları Türkiye'ye çekmede önemli etken olacak" dedi.

Ekonomi'de

TRAFİK KİLİTLENDİ — İstanbul'da 12 günlük bir aradan sonra dün öğretime başlayan 1 milyon 200 bin dolayındaki ilk ve orta dereceli okul öğrencisi dün iyice tıkanan trafik ve eriyen karların oluşturduğu çamurlar nedeniyle okullarına ulaşabilmek için büyük mücadele verdi.

Dersbaşı, trafiği felç etti

İstanbul araç konvoyu

Öğrenciler okullara, çalışanlar işyerlerine ulaşabilmek için büyük mücadele verdiler. Birçok okulda öğrenim gecikmeli olarak ve eksik öğrenciyle yapılabildi.

Haber Merkezi — Yaklaşık 15 gündür süren kötü hava koşulları, yurdun çeşitli bölgelerinde etkisini sürdürürken, 12 günlük bir tatilden sonra öğretime başlayan ilk ve orta dereceli okul öğrencileri, özellikle İstanbul'da "karakış"ın en çok sıkıntısını çeken kesimi oluşturdu. Meteoroloji Genel Müdürlüğü yetkilileri soğuk ve yağışlı havanın devam edeceğini bildirirken, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın da, tatil yüzünden ortaya çıkan 40 saatlik ders açığının kapatılması için çareler aradığı öğrenildi. Milli Eğitim Bakanı Emiroğlu ise, "kötü hava koşullarının devam etmesi durumunda, ikinci yarıyılın uzayabileceğini" belirtti.

Karakıştan "zararlı olmadığı" için özellikle etkilenen İstanbul'da, 12 günlük bir aradan sonra dün öğreti-

(Arkası Sa. 10, Sü. 6'da)

Açık mektup verilecek

Türk-İş Meclis'e yürüyecek

Türk-İş'in tüm yöneticileri, 24 martta Ankara'da toplanacak. Bütün sorunlarını içeren bir mektubu imzalayacak olan yöneticiler, daha sonra topluca yürüyerek mektubu TBMM'ye verecekler.

Eylem planı: *"Eylem komitelerinin 3 nisana kadar oluşturulması il ya da ilçelerde mitingler, yürüyüşler, toplantılar düzenlenmesi, ilk mitingin 26 nisanda Samsun'da yapılması, Türk-İş üyesi örgütlerin grev uygulamasına gittiği ya da lokavta maruz bırakıldığı yerlerde dayanışma girişimlerinin yanı sıra toplantı ve protesto yürüyüşleri düzenlenmesi.*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türk-İş'e bağlı sendikaların tüm yöneticileri 24 mart salı günü, sorunlarını içeren bir mektubu topluca yürüyerek TBMM'ye iletecekler. Ayrıca Başkanlar Kurulu, Türk-İş Yönetim Kurulu'nun önerdiği "eylem planı" ve Başkanlar Kurulu'nda ele alınan eylem programının birbiri ardına gerçekleştirilmesi konusunda görüş birliğine vardı.

Türk-İş Başkanlar Kurulu'nun dün yaklaşık 8 saat süren toplantısından sonra bir açıklama yapan Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz, şunları söyledi:

"Başkanlar Kurulu'nda yapılan görüşmelerde Türk-İş Yönetim Kurulu'nun teklif ettiği eylem programı dikkate alındı. Tüm yöneticiler, 24 Mart 1987 tarihinde Türk-İş'te toplanarak, Türk-İş'in görüşlerini, pahalılık, işsizlik, demokrasi ve toplusözleşme çıkmazları ile ilgili düşüncelerini bir mektupla açıklayacak. Bu mektubu hep birlikte 24 mart günü okuyup imzalayacak ve hep beraber TBMM'ye götüreceğiz."

Başkanlar Kurulu'nda yapılan uzun tartışmalarda, değişik eylem biçimleri ortaya atıldı. Türk Metal Sendikası Genel Başkanı Mustafa Özbek ile Petrol-İş Genel Başkanı Cevdet Selvi'nin ağırlıklı olarak Türk-İş Yönetim Kurulu'nun eylem planını hafif buldukları ve daha etkili eylemler gerçekleştirilmesini istedikleri öğrenildi. Toplantı sırasında gerek sağ gerekse sosyal demokrat kanattan bir kısım sendikalar, yönetimin eylem programından yana tavır koydular.

Tartışmalar sonunda, orta yol bulundu ve Türk-İş yönetiminin getirdiği öneriler ile Başkanlar Kurulu üyelerinin öne sürdüğü düşüncelerin birleştiği bir eylem programı gerçekleştirilmesi üzerinde anlaşma sağlandı.

Türk-İş Yönetim Kurulu'nun eylem planı içerisinde yer alan ve ni-

(Arkası Sa. 11, Sü. 1'de)

Özal, Bonn ve Londra üzerinden dönecek

Başbakan Özal'ın Houston'dan dönerken Kohl ve Thatcher ile görüşerek AET'ye tam üyelik başvurusu için destek arayacağı bildiriliyor.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Başbakan Turgut Özal'ın bu ayın son haftasında Houston'dan Türkiye'ye dönerken Avrupa'ya uğrayarak AET'ye tam üyelik başvurusu için destek turuna çıkması bekleniyor.

Bu konudaki gezi programı

(Arkası Sa. 10, Sü. 3'te)

BAŞBAKANIN AMELİYAT İZİ BELLİ OLMAYACAK
ÖZAL: AET'YE BAŞVURUMUZ ENGELLENEMEZ
10. Sayfada

Bahar atağı

Demirel tura çıkıyor

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Eski Başbakanlardan AP'nin Genel Başkanı Süleyman Demirel'in nisan ayında bir yurt gezisine çıkacağı öğrenildi. Demirel bu gezisini Karadeniz illerini gezerek yapacak. Öğrenildiğine göre Demirel ilk önce Trabzon'a gidecek ve orada bir açık hava mitinginde Türkiye'nin yönetilmesi ile ilgili görüşlerini açıklayacak. Kapatılan AP Genel Başkanı'nın daha sonra Rize, Ordu, Samsun gibi illere de gitmesinin planlandığı ve buralarda da aynı düzeyde toplantılar yapmasının öngörüldüğü yakın çevresince belirtildi.

Böylece Özal'ın yurda dönmesini bekleyen siyasi kaynaklar nisandan itibaren iç siyaseti canlandıracak atılımlara girişecekler.

Bugün Salı.
Salı'yı Spor'a Ayırın.

Play-offta final heyecanı...
Profesyonelliğe giden yol.
Amerika'da basketbol 7'sinden başlar, 70'ine kadar sürer
Beyefendi küme düştü
Hanımefendi şampiyon...
Spor'u haftalık Spor Eki'nden izleyin.

İnönü: ANAP'a MC'cilik hâkim

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, Milliyetçi Cephe dönemindeki AP, MSP ve MHP'nin ANAP içinde mevcut olduğunu savunarak, "ANAP, başından beri MC diye adlandırılan eğilimleri temsil ederek deriliyor" dedi.

7. Sayfada

Evren, Koç'u kabul etti

Koç, Evren'e "İç huzur içerisinde olursak çok kısa sürede kalkınacağımıza inanıyorum. Ancak bunun şartı eğitim ve nüfus planlamasıdır" dedi.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Milletlerarası Ticaret Odası'nca yılın işadamı seçilen Vehbi Koç, Cumhurbaşkanı Kenan Evren ve Başbakan Vekili Kaya Erdem ile görüştü. Koç, "İç

(Arkası Sa. 10, Sü. 7'de)

Ceyhun Atuf Kansu Şiir Ödülü Şükrü Erbaş'ın

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Her yıl düzenlenen Ceyhun Atuf Kansu Şiir Ödülü'nü bu yıl Şükrü Erbaş, "Yolculuk" adlı şiir kitabıyla kazandı.

Talip Apaydın, Refik Durbaş, Ahmet Erhan, Bahar Gökler, İsmail Ka-

(Arkası Sa. 10, Sü. 3'te)

Sorumlu Kim?..

Yıl, 1982.

12 Eylül dönemi.

Milli Güvenlik Konseyi iktidarda, Ulusu hükümeti iş başında.

Şeriatçı "Rabıta" örgütüyle bir mutabakata varılıyor ve Suudi kökenli bu örgüt, bazı Batı Avrupa ülkelerindeki Türk din görevlilerine her ay 1100 Amerikan Doları'nı maaş olarak ödemeye başlıyor. 1984'e kadar bu ödemeler sürüyor.

Türk din görevlileri Diyanet İşleri'ne bağlı.

Diyanet İşleri'nin o dönemdeki Başkanı Tayyar Altıkulaç. Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlığı'na bağlı bir kuruluş olarak Diyanet İşleri, 12 Eylül arasında Devlet Bakanı Mehmet Özgüneş'in görev alanı içinde yer almış.

Şimdi soruyoruz:

Sorumlu kim?

(Arkası Sa. 13, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

Süper emekliliğin yanıtsız soruları

1- Süper emekli maaşına katsayı mı uygulanacak, enflasyon endeksi mi?
2- Süper maaş, eski ve yeni işçi emeklileri arasında haksızlık yaratmayacak mı?
3- İşçiler, işverenleri süper prim ödemeye nasıl razı edecekler?

FÜSUN ÖZBİLGEN

İşçi emeklileri için öngörülen süper emekli maaşı yasa taslağı, beraberinde pek çok soruyu da birlikte getiriyor. Konunun uzmanları, süper emekli maaşı yasasının şimdiye dek işçi ve memur emeklileri arasında sü-

(Arkası Sa. 10, Sü. 8'de)

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

İnsan Hakları...

Günümüzde en çok sözü edilen kavramların başında "insan hakları" gelir. Çünkü çağımızda insanlığın paylaştığı ortak değer yargıları bu kavramdan kaynaklanır.

Nedir "insan hakları?" Hangi toplumsal olaylara dayanmakta, hangi uluslararası bildirilere yön vermektedir?

(Arkası Sa. 10, Sü. 1'de)

Halefoğlu SEİA anlaşmasını imzaladı

ABD üslerine 5 yıllık vize

TANJU AKERSON *17 mart*

WASHİNGTON — Türkiye ile ABD arasında Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması dün Washington'da Dışişleri Bakanı **Vahit Halefoğlu** ve Amerikan Dışişleri Bakanı **George Shultz**'un söz konusu anlaşmaya ilişkin ek mektubu imzalamalarıyla resmen yürürlüğe girdi. Türkiye'deki ABD üslerinin statüsünü ve iki ülke arasında savunma ve ekonomik işbirliğini düzenleyen anlaşma, daha önce 1980 yılında yapılmış bulunan anlaşmadaki hükümleri aynen koruyarak 5 yıl daha uzatılmış oldu.

Dün Washington'da Dışişleri Bakanlığı'nda kabul salonunda yapılan imza töreni 20 dakika kadar sürdü. Dışişleri Bakanı Halefoğlu sunuş konuşmasında "**ABD yönetiminden bu anlaşmanın aksamaksızın uygulanmasını sağlayacak etkin tedbirleri almasını bekliyoruz**" derken, Shultz da "Türkiye'nin askeri önemine dikkati çekti ve Türkiye ile ilişkilerinin geliştirilmesine büyük önem verdiklerini anlattı. İki bakan daha sonra Dışişleri Bakanlığı'nda iki saat süren yemekte görüşmelerini sürdürdüler. Basına kapalı olan yemek süresince iki ülke dışişleri bakanlarının Türk-Amerikan ilişkileri ve bölgesel sorunlar üzerinde karşılıklı görüş alışverişinde bulundukları belirtildi.

AA'ya göre Halefoğlu Shultz'a, "**ekonomik yardım konusundaki son gelişmelerden duyulan hoşnutsuzluğu**" anlattı ve Türkiye'nin Ermeni tasarısı konusundaki "**hassasiyetini**" iletti. Shultz'un da Halefoğlu'na, yönetimin Ermeni tasarısının Kongre'ye getirilmesine karşı olduğunu, tasarı geçse bile Başkan Reagan tarafından veto edileceği konusunda garanti verdiği öğrenildi. Halefoğlu ayrıca, SEİA ile ilgili sert eleştirileri aktardı, Ege'deki son gelişmeler hakkında bilgi verdi. Yunanistan'ın tehlikeli yolda olduğuna dikkati çekerken, AET'ye yakın bir gelecekte başvurulacağını ifade etti. Shultz da "**Biz Türkiye'nin Batı camiasındaki yerini almasından yanayız**" dedi. Dışişleri Bakanı Halefoğlu, daha sonra ABD Savunma Bakan Vekili **William Taft** ile de bir görüşme yaptı ve Türkiye'nin SEİA konusundaki beklentilerinin neler olduğunu izah etti.

Halefoğlu bugün Senato Dışilişkiler Komisyonu üyesi Cumhuriyetçi **Richard Lugar**, Senato çoğunluk lideri **Robert Byrd** ile birer görüşme yapacak.

Kararnamenin varlığını Ulusu sonunda açıkladı

'Rabıta' zinciri

19 mart

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Suudi Arabistan kökenli şeriatçı Rabıta örgütünün 1982-84 yılları arasında Batı Avrupa'da görevli Türk imamlarına maaş ödemesi konusunda bir Bakanlar Kurulu kararnamesi olduğu dün ortaya çıktı.

12 Eylül döneminin Başbakanı **Bülend Ulusu** dün yazarımız **Uğur Mumcu**'ya yaptığı açıkamada, "**Rabıta örgütünün yurtdışındaki din görevlilerine aylık ödemesi ile ilgili bir Bakanlar Kurulu kararnamesinin bulunduğunu, ancak kararnamede Rabıta örgütünün adının İngilizce yazılması nedeniyle olayı anımsamadığını**" söyledi.

Eski Diyanet İşleri Başkanı **Tayyar Altıkulaç** ise, söz konusu Bakanlar Kurulu kararnamesinin 28.4.1981 gün ve 8/2838 sayısını taşıdığını açıkladı. Altıkulaç, "**Eski Devlet Başkanı Mehmet Özgüneş'in yurtdışındaki din görevlilerine Rabıta örgütünce aylık ödenmesiyle ilgili yazısının da, 20.4.1981 gün ve 919 sayısını taşıdığını**" belirtti.

Rabıta'dan Türk imamlara maaş ödenmesi konusunun Tayyar Altıkulaç tarafından önce Devlet Bakanı Mehmet Özgüneş'e, sonra 12 Eylül Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri Org. **Haydar Saltık**'a önerildiği, Org. Saltık'ın onayının alınması üzerine Özgüneş'in Başbakan **Bülend Ulusu**'ya bir yazı yazdığı ve Bakanlar Kurulu'nun da Özgüneş'in yazısına atıf yapılan bir kararnameyi kabul ettiği açıklığa kavuştu. Resmi Gazete'de yayımlanmayan kararnamede Devlet Başkanı Kenan Evren ve Başbakan Bülend Ulusu'nun da imzaları bulunuyor. Özgüneş'in konuyla ilgili yazısında Rabıta'nın adının İngilizce çevirisi "Dünya İslam Birliği" olarak geçiyor.

Tayyar Altıkulaç'ın yazarımız **Mustafa Ekmekçi'**ye yaptığı açıklamalara göre, Rabıta'nın Türk imamlarına maaş ödemesi konusunda "**olaylar zinciri**" şöyle gelişti:

1- 12 Eylül'de Diyanet İşleri Başkanı Tayyar Altıkulaç (üç ay önce görevinden ayrıldı), Diyanet İşleriyle ilgili Devlet Bakanı Mehmet Özgüneş'e başvurdu. Yurtdışındaki imamlara maaş ödenmesi konusunda ortaya çıkan mali zorlukları öne sürerek, yeni kaynaklar aranması gerektiğini, bu arada yazışmalarda Dünya İslam Birliği adıyla geçen Rabıta örgütünün Batı Avrupa'da görevlendirilecek imamlara maaş ödeyebileceğini belirtti.

SALTIK'TAN ONAY

2- Altıkulaç daha sonra konuyu 12 Eylül döneminin en yetkili kurumu olan Milli Güvenlik Konseyi'nin Genel Sekreteri Orgeneral **Haydar Saltık**'a (şimdi Bern Büyükelçisi) açtı. Orgeneral Saltık, önce biraz tereddüt gösterdi ve "**Olur mu, Türk devletinin imamlarına yabancı bir kuruluş...**" dedi. Ancak, sonra "**Ne yapalım**" diyerek olurunu verdi. Saltık, dün arkadaşımız Mustafa Ekmekçi'ye Zürih'ten telefonla yaptığı açıklamada, Altıkulaç'ın bu iddialarını doğruladı ve "dışardaki imamlarımızı Rıbata'nın finanse ettiği doğrudur" dedi.

ÖZGÜNEŞ, ULUSU'YA ÖNERİ YAZIYOR

3- Dönemin Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan sorum-

lu Devlet Başkanı Mehmet Özgüneş, bu gelişmeler üzerine Bakanlar Kurulu'ndan kararname çıkarılması için Başbakanlığa 20.1.1981 gün ve 919 sayıyla bir yazı yazdı: Bu yazı aynen şöyleydi:

"Bilindiği gibi, yurtiçinde ve dışında toplumu din konusunda aydınlatmak ve ilahiyat yerlerini yönetmek görevi 630 sayılı kanunla Diyanet İşleri Başkanlığı'na verilmiştir.

Yurtdışında 60 bine yakın din görevlisi ile bu hizmet yerine getirilmeye çalışılırken, yurtdışında kadro imkânsızlığı nedeniyle yeterli hizmetin götürülemediği de bir gerçektir. Bu hizmet açıklığı nedeniyle yurtdışındaki vatandaşlarımız arasında bölücü faaliyetler bu boşluktan yararlanma gayreti içine girmişlerdir.

Devletimizin bu konudaki hizmet boşluklarını acilen doldurulmasının gerekli olduğuna inanan Diyanet İşleri Başkanlığı, ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik sıkıntıları da göz önünde bulundurarak başka ekonomik kaynaklar araştırma yoluna girmiştir.

DÜNYA İSLAM BİRLİĞİ

Bu cümleden olarak maaşları mali kuruluşlar ve Dünya İslam Birliği Genel Sekreterliği tarafından ödenmek suretiyle çeşitli Avrupa ülkelerine ve Avustralya'ya adları ve görevleri ilişik listede gösterilen personelin 657 sayılı kanunun 77. maddesi uyarınca gönderilmesi planlanmış bulunmaktadır.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nca özel bir sınav sonucu seçilmiş bulunan elemanların aylıkları bu kuruluşlar, Dünya İslam Birliği Genel Sekreterliği'nce karşılanacaktır. Yukarıda belirtilen şartlar çerçevesinde ilişik listedeki görevlilerin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 77. maddesi uyarınca üç yıl süreyle dış ülkelerde maaşsız mezun sayılmasına ilişkin Bakanlar Kurulu kararı hazırlanmasını arz ederim."

BAKANLAR KURULU KARARNAMESİ

4- Mehmet Özgüneş'in, Başbakanlığa yazdığı bu yazı üzerine Rabıta örgütünce yurtdışındaki imamlara maaş bağlanması konusundaki kararname **Bülend Ulusu** hükümeti tarafından çıkarıldı. Ancak bu kararname Resmi Gazete'de yayımlanmadı.

28.4.1981 tarih ve 8/2838 sayılı Bakanlar Kurulu kararnamesi aynen şöyleydi:

Ekli listede adları yazılı 41 din görevlisinin yurtdışında görev alması için üç yıl süreyle maaşsız izinli sayılmaları 657 sayılı kanunun değişik 77. maddesi Bakanlar Kurulunca 28.4.1981 tarihinde kararlaştırılmıştır.

HANGİ İMZALAR VAR?

Ve kararnamede şu imzalar vardı:

Kenan Evren (Orgeneral, Devlet Başkanı), **Bülent Ulusu** (Başbakan), **Zeyyat Baykara** (Devlet Bakanı, Başbakan Yardımcısı), **Turgut Özal** (Devlet Bakanı, Başbakan Yardımcısı), Prof. Dr. **İlhan Öztrak** (Devlet Bakanı), **Mehmet Özgüneş** (Devlet Bakanı), Prof. Dr. **Nimet Özdas** (Devlet Bakanı), **Cevdet Menteş** (Adalet Bakanı), **Nimet Özdaş** (Milli Savunma Bakanı Haluk Bayülken yerine), **Selahattin Çetiner** (İçişleri Bakanı), **İlter Türkmen** (Dışişleri Bakanı), **Kaya Erdem** (Maliye Bakanı), **Hasan Sağlam** (Milli Eğitim Bakanı), **Tahsin Önal** (Bayındırlık Bakanı), **Kemal Cantürk** (Ticaret Bakanı), Prof. Dr. **Nurettin Ayanoğlu** (Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı), **Recai Baturalp** (Gümrük ve Tekel Bakanı), **Necmi Özgür** (Ulaştırma Bakanı), Prof. Dr. **Sabahattin Özbek** (Tarım ve Orman Bakanı), Prof. Dr. **Turan Esener** (Çalışma Bakanı), **Şahap Kocatopçu** (Sanayi ve Teknoloji Bakanı), **Serbülent Bingöl** (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı), **İlhan Evliyaoğlu** (Turizm ve Tanıtma Bakanı), Dr. **Şerif Tüten** (İmar ve İskân Bakanı), **Mümir Güney** (Köyişleri ve Kooperatifler Bakanı), **Vecdi Özgül** (Gençlik ve Spor Bakanı), **Sadık Şide** (Sosyal Güvenlik Bakanı), **Cihat Baban** (Kültür Bakanı).

Kısa adıyla **Rabıta örgütü** diye bilinen Suudi Arabistan destekli şeriat örgütünün tabela adı "**El Emanet-ül Ammelî Rabıtatil Alem-il İslami**"dir. Bu örgütün adı İngilizce metinlerde "**World Müslüm Legaue**" olarak yazılıyor. Bu da "**Dünya İslam Birliği**" diye Türkçeye çevriliyor.

ULUSU NE DİYOR?

Bu yönde bir kararnamenin bulunduğunun anlaşılması üzerine yeniden bilgisine başvurulan **Bülend Ulusu**, yazarımız **Uğur Mumcu**'ya şunları söyledi:

"Konu ortaya atıldıktan sonra olayla yakından ilgilendim. Eski bir bakan arkadaşımın yaptığı araştırma sonucunda kararnameyi buldum. İngilizce 'Muslim World League' adını taşıyan örgütün iyi amaçlar taşıdığına inanıldığı için kararnameyi imzalamış olabilirim. Rabıta Örgütü'nün 'Muslim World League' olduğunu, inanın, yayınlarınız üzerine öğrendim."

ÖZAL: RABITA S.ARABİSTAN'IN RESMİ ÖRGÜTÜDÜR

Houston'da bulunan arkadaşımız Şebnem Atiyas'ın haberine göre, Başbakan Turgut Özal dün Rabıta örgütü ile ilgili olarak gazetemizde çıkan yazılar üzerine, söz konusu örgütün "**Suudi Arabistan'ın resmi bir kuruluşu olduğunu ve uluslararası düzeyde tanındığını**" söyledi. Özal, "**Tabii, bu konuya bakmak lazım.. Yalnız, bildiğim kadarıyla bu örgüt S. Arabistan'ın resmi bir örgütüdür. Zaten 1984'ten itibaren haberlerde de belirtildiği gibi bu uygulama durdurulmuştur. Yani bizim iktidara geldiğimiz yıldan itibaren**" şeklinde konuştu.

Özal, 28.4.1981 tarihli Bakanlar Kurulu kararnamesinde o zaman Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı olarak kendisini ve Maliye Bakanı olarak **Kaya Erdem**'in de imzalarının bulunduğunun hatırlatılması üzerine "**Binlerce kararname var. Yani o sıralarda o kadar çok kararname vardı ki, öyle birşey hatırlanması zor**" dedi.

Rabıta'nın Türk imamlara 1982-84 yılları arasında maaş ödemesi konusunda dönemin Devlet Başkanı **Kenan Evren** ve Başbakan **Bülend Ulusu** "**Böyle bir olayın kendilerine yansımadığını, bu konuda bilgileri olmadığını**" söylemişlerdi.

Devlet Bakanı **Mehmet Özgüneş** de Altıkulaç'ın bu konuda Bakanlar Kurulu kararnamesi olduğu şeklindeki iddiaları üzerine şöyle demişti:

"Yalan, düpedüz palavra. Ben zaten hastaydım, konuyu sonradan öğrendim."

Belçika cephesi

'Türk imamları Rabıta ile uyuşamayınca maaş kesildi'

HADİ ULUENGİN / *19 mart*

BRÜKSEL — 1982-84 yılları arasında Suudi kökenli **"Rabıta"** örgütünün Türk imamlara maaş ödemesi konusu Ankara'da ilgili kararnamenin ortaya çıkması üzerine yeni boyutlar kazanırken, Brüksel'de adının açıklanmasını istemeyen bir Türk yetkili o dönemdeki olayları şöyle anlattı:

"O yıllarda yurtdışındaki Türkler için gönderilen din adamlarının ücretleri esas olarak çeşitli şehirlerdeki dernekler tarafından karşılanıyordu. Ancak, derneklerden bir bölümünün talebine rağmen din adamı açığının mali sıkıntılardan dolayı kapatılamaması üzerine Suudi Arabistan'ın kontrolündeki "İslam Kültür Merkezi" devreye girdi ve başta Belçika olmak üzere Batı Avrupa'ya gönderilecek Türk din adamlarından bir bölümünün ücretlerinin Rabıta tarafından karşılanabileceğini bildirdi. Önerinin Diyanet İşleri Başkanlığına iletilmesinden sonra Ankara, Riyad ile o dönemde ortaya çıkan yakınlaşmayı da göz önüne alarak bu teklifi, tayin edilecek din görevlilerinin Türkiye tarafından onaylanması şartıyla kabul etti. Belçika'ya gönderilen Türk imamlarının Rabıta teşkilatı ile 'fazla uyuşamamasından' dolayı da, Brüksel'deki İslam Kültür Merkezi, uygulamasının başlanmasından yaklaşık 1,5 yıl sonra geçici sözleşmeli bu görevlilere ücret ödenmesini durdurdu."

Belçika'da şu anda Rabıta'nın denetimindeki **"İslam Kültür Merkezi"**'nden maaş alan tek Türk'ün Ankara ile sıkı bağlantısı olan **Ali Rıza Temel** adlı bir din görevlisi olduğu belirtiliyor.

Belçika'da Türk Din Müşavirliği'ne bağlı 30 imamın ücretleri ise halen 2 yıl önce oluşturulan **"Türk Varlığını Koruma Fonu"**'ndan karşılanıyor.

İşte Böyle...

UĞUR MUMCU / *19 mart*

Rabıta Örgütü bir şeriat örgütüdür. Bunu artık duymayan, anlamayan kalmadı.

Bu örgüt, nasıl olur da Türkiye Cumhuriyeti'nin yurtdışındaki din görevlilerinin aylıklarını öder?

Günlerdir gazete olarak bu konunun üzerindeyiz.

Böyle bir ödeme yapılmış mı? Yapılmış. Her ay 1100 dolar yurtdışındaki din görevlilerine bu şeriat örgütü tarafından ödenmiş.

Peki neye dayanak yapılmış bu ödemeler?

Bir *"mutabakat"*a...

"Mutabakat" dediğinizin de bir Bakanlar Kurulu kararına dayanması gerekmez mi?

Gerekir.

Yazı dizisini hazırlarken sordum; soruşturdum. Kimse bu mutabakatın hangi Bakanlar Kurulu kararına dayandığını bilmiyor. Hayret, nasıl bilinmez? Nasıl devlet yönetimi o?

Herkese *"Nasıl olur"* diye soruyorum. Hayır... Kimse *"Ben imzalamadım bu mutabakatı"* demiyor.

Daha doğrusu diyemiyor.

Sonra hep birlikte gördük, konu gazetemizde ortaya atıldı. Sayın Cumhurbaşkanı, kendisine böyle bir konunun ulaştırılmadığını açıkladı. Bu dönemin Başbakanı Sayın Ulusu ile görüştüm *"İnanın Rabıta Örgütü'nü sizin yazılarınızdan öğreniyorum"* dedi. O dönemin Devlet Bakanı Mehmet Özgüneş de, öyle bir mutabakatın olduğunu, bu *"mutabakat"*'ın Dışişleri Bakanlığı'nca yapıldığını söyledi. Yazı dizisini hazırlarken, Dışişleri Bakanlığı'na da aynı konuyu sormuştum. *"Hayır"* demişlerdi.

— *Konunun bizimle bir ilgisi yok..*

Bu konuda eski Diyanet İşleri Başkanı Tayyar Altıkulaç başından beri açık açık konuştu.

— *Bu konuda kararname var.*

"Rabıta Örgütü" ile ilişki kuran da Altıkulaç'ın kendisi. Elbette bu işi en ayrıntılı biçimde bilebilecek olan o. Bu yüzden Altıkulaç'ın açıklamalarına

çok önem verdim. Sonunda da Altıkulaç'ın haklı olduğu anlaşıldı.

Dün TBMM'de Sayın Ulusu ile görüştüm.

Ulusu, yurtdışındaki din görevlilerinin aylıklarının *"Rabıta Örgütü"*nce ödenmesiyle ilgili Bakanlar Kurulu kararnamesi bulunduğunu yeni öğrendiğini söyledi.

*"Rabıta Örgütü"*nün İngilizcesi *"Muslim World League"*. Bu yüzden *"iyi niyetli bir örgüt"* diye kararname imzalanmış. Ulusu'nun açıklaması böyle.

Bakanlar Kurulu kararnamesinin gün ve sayısını Altıkulaç açıkladı.

28.4.1981 gün ve 8/2838 sayılı kararname...

Mustafa Ekmekçi, dün öğleden sonra Altıkulaç'la beraberdi. Gazetede hepimiz bu iş için seferber olmuştuk. Hep birlikte bu olayı araştırıyorduk.

Ekmekçi, Altıkulaç'ın yanından telefonla aradı. Kararnamenin gün ve sayısını Sayın Ulusu'dan sormuş, *"Hatırlayamıyorum"* yanıtını almıştım. Aynı soruyu Ekmekçi aracılığı ile Altıkulaç'a da sordum.

Altıkulaç, hem Bakanlar Kurulu kararnamesinin gün ve sayısını açıkladı hem de eski Devlet Bakanı Mehmet Özgüneş'in bu konudaki *"teklif yazısı"*'nın gün ve sayısını...

Özgüneş, 20.4.1981 gün ve 919 sayı ile Bakanlar Kurulu'na bu konuda *"teklif yazısı"* yazmış.

Bu durumda haklı olan Altıkulaç... *"Kararname var"* diyen o. Altıkulaç'ın başlangıçtan beri söylediklerinin doğru olduğu dün anlaşıldı. *"Sezar'ın hakkını Sezar'a vermek"* gerekir. Altıkulaç'ın da hakkını Altıkulaç'a.

İşte olay bu. Her şey ortada... Bir şeriat örgütü koskoca Türkiye Cumhuriyeti'nin din görevlilerine her ay 1100 dolar aylık ödemiş. Laik devlet bütçesinden imamlara ayrılacak para yok mu idi ki, bu şeriat örgütü laik devletin yerine Diyanet memurlarına para ödüyor?

Ve bütün bunlar sabah akşam *"Atatürkçülük"*ten söz edilen bir dönemde oluyor.

İş bununla da bitmiyor.

Yazı dizisinde uzun uzadıya anlatıldı. Avrupa'da *"İslam Kültür Merkezi"*ni finanse eden de işte bu *"Rabıta Örgütü"*dür. Ve Türkiye'nin Brüksel'deki Büyükelçisi bu kuruluşun yönetim kurulunda görevlidir.

Laik Türkiye Cumhuriyeti'nin Büyükelçisi, 4 İslam ülkesi Büyükelçisi ve 3 *"Rabıta Örgütü"* temsilcisi ile birlikte bu *"İslamcı"* kuruluşta yönetim kurulu üyesi olarak görev yapıyor.

Ne diyelim?

"Ankara'nın taşına bak. / Gözlerimin yaşına bak. / Uyan uyan Gazi Kemal. / Şu dünyanın işine bak..."

Altıkulaç açıkladı, Saltık doğruladı

Org. Saltık Rabıta'dan maaşı nasıl onayladı?

19 mart

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Yurtdışındaki imamlara 1982-1984 yılları arasında **"Rabıta"** Örgütü'nden para ödenmesine izin veren kararname konusunun, 12 Eylül döneminin Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri Orgeneral **Haydar Saltık** ile dönemin Diyanet İşleri Başkanı **Tayyar Altıkulaç** arasında görüşülmüş olduğu Saltık tarafından doğrulandı.

Halen Türkiye'nin Bern Büyükelçiliği görevinde bulunan emekli Orgeneral Haydar Saltık konuya ilişkin olarak Cumhuriyet'in sorularını yanıtladı. Tayyar Altıkulaç'ın **"Ben konuyu Haydar Saltık'a götürdüm"** biçimindeki açıklaması üzerine bilgisine başvurduğumuz Saltık, sorularımıza aynen şu karşılıkları verdi:

— Diyanet İşleri eski Başkanı Tayyar Altıkulaç sizin MGK Genel Sekreteri olduğunuz dönemde yurtdışındaki imamların aylıklarının Rabıta Örgütü'nden ödenmesine ilişkin konuyu size açtığını, sizin de 'Devletin gücü yok mu ki, imamların aylıkları Rabıta'dan ödeniyor?' **biçiminde konuştuğunuzu, kendisinin de olanaksızlıkları anlatınca, sizin** 'Peki ne yapalım?' **dediğinizi söyledi. Bu doğru mu?**

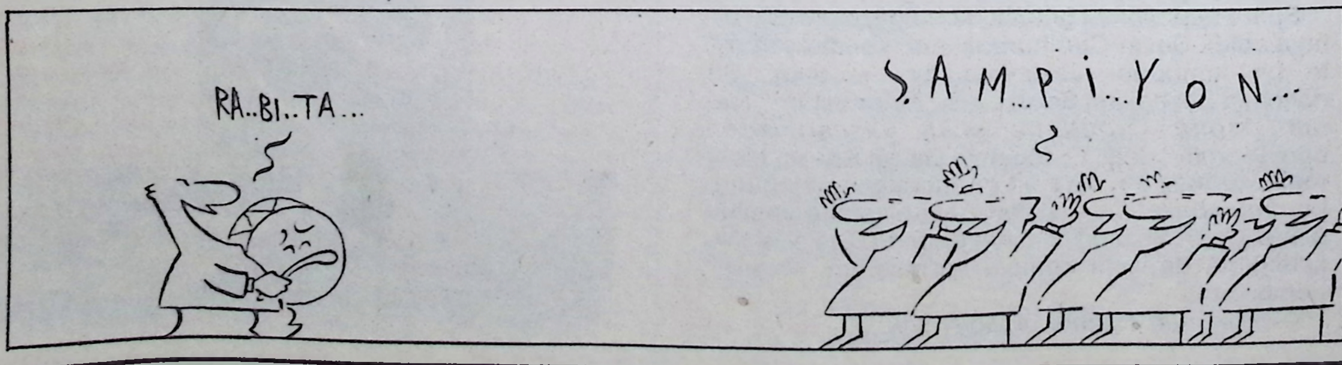
SALTIK — Yurtdışındaki din görevlilerinin aylıkları mahalli halkın katkıları ile Rabıta'dan karşılanıyordu. Diyanet İşleri eski başkanı ile aramızda böyle bir konuşma geçti. Onu hatırlıyorum.

— Kararnamelerin sizin onayınızdan geçtiği biliniyor. Böyle bir kararnameyi hatırlıyor musunuz?

SALTIK — Aradan o kadar olay gelip geçmiş. Böyle bir kararnameyi hatırlamıyorum. Ancak dışarıdaki imamlarımızı Rabıta'nın finanse ettiği doğru. Ama böyle bir kararname hatırlamıyorum. Yıl 81, şimdi 87 Aradan 7 yıl geçmiş.

— Diyanet İşleri eski Başkanı ile yaptığınız konuşmadan Sayın Evren'e bahsettiniz mi? Kararnameden Sayın Evren'in haberi var mı?

SALTIK — Hatırlamıyorum."

Weinberger, Evren'e Reagan'dan mesaj getirdi

ABD'den güvence

19 mart

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — ABD Savunma Bakanı **Caspar Weinberger,** dün Ankara'da yaptığı görüşmelerde Reagan yönetiminin Türkiye'ye verdiği desteği tekrarladı ve yönetimin yeni anlaşmayla Türkiye karşısında üstlendiği yükümlülükleri tam olarak yerine getirmek için **"azami çaba"** sarfedeceği konusunda güvence verdi. Weinberger bununla birlikte, Kongre faktörü nedeniyle bu güvencenin kesin ve bağlayıcı olamayacağını bildirdi.

Önceki akşam Milli Savunma Bakanı **Zeki Yavuztürk**'ün onuruna verdiği yemekte, **"NATO'ya Türkiye'den daha çok katkıda bulunan başka bir müttefik yoktur"** diyen Caspar Weinberger, Ankara'daki resmi temaslarını tamamladıktan sonra dün İstanbul'a geçti.

Weinberger, dün sabah ilk olarak Milli Savunma Bakanı **Zeki Yavuztürk**'le, daha sonra da Genelkurmay İkinci Başkanı Orgeneral **Necip Torumtay**'la görüştü.

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Necdet Üruğ, **"harp oyunları"** için İzmir'de bulunduğundan Weinberger kendisi ile görüşme fırsatı bulamadı. Genelkurmay'dan sonra Hitit Müzesi'ni gezen, öğleyin Mürted'e giderek F-16 savaş uçaklarının imal edildiği fabrikada incelemelerde bulunan Weinberger, öğleden sonra da Başbakan Vekili **Kaya Erdem**'i ziyaret etti. Weinberger, Ankara'dan ayrılışından önce de Çankaya Köşkü'nde Cumhurbaşkanı **Kenan Evren** tarafından kabul edildi.

Weinberger, Evren'le görüşmesinden önce, Büyük Ankara Oteli'nde düzenlediği basın toplantısında Ankara'daki görüşmelerinin **"mükemmel"** geçtiğini bildirdi ve **"İmzaladığımız yeni anlaşmayla üstlendiğimiz yükümlülükleri yerine getirmek için her yolu deneyeceğiz. Ancak Amerikan sisteminin özelliği nedeniyle yardım miktarı hakkında önceden kesin bir garanti veremeyiz. ABD Savunma Bakanlığı için yeterli olan miktarları bile garanti edemiyoruz"** şeklinde konuştu.

Weinberger, pazartesi günü imzalanan üsler anlaşmasının 1990 sonuna kadar uzatılmasına ilişkin, **"ek mektup"**'u da **"önemli bir yükümlülük"** olarak gördüklerini belirtti ve **"Biz bu anlaşmanın her iki tarafın da yararına işleyeceğine inanıyoruz"** dedi. ABD Savunma Bakanı, Kongre'nin, Türkiye için istenen 125 milyon dolarlık ek yardımı geçen hafta reddetmesi konusunda ise **"Bu nihai karar değildir. Ek yardım paketini Kongre'den geçirmek için olanca gücümüzle çalışacağız"** diye konuştu.

Bu arada, gazeteciler ABD Temsilciler meclisi Dış İlişkiler Alt Komitesi'nin, yönetimin 1988 mali yılında geçerli olmak üzere Türkiye için önerdiği 910 milyon dolarlık yardım paketinde dün 300 milyon dolarlık bir kısıntıya gittiği yolundaki haberleri hatırlatarak, **"Bu, yeni anlaşma açısından kötü bir başlangıç olmuyor mu?"** diye sordular. Weinberger bu soruyu şöyle yanıtladı: **"Yardım tasarısının Kongre'de on ayrı aşamadan geçmesi gerekiyor. Dolayısıyla şimdiden kesinleşmiş bir durum yok. Bundan sonraki aşamalarda yardımın aynen geçmesi ve böylelikle Türk Ordusu'nun acil ihtiyaçlarının karşılanması için Kongre üyelerini etkilemeye çalışacağız."**

YUNANİSTAN HAKKINDA KONUŞMADI

İki hafta kadar önce Kongre'de yaptığı bir konuşmada KKTC'deki Türk birliklerinin burada savunma amacıyla bulunduğunu belirten ve bu nedenle Yunanistan hükümeti tarafından Atina'ya kabul edilmeyen Weinberger, dünkü basın toplantısında Yunanistan'la ilgili sorulara yanıt vermekten kaçındı. Bir gazetecinin **"Türk hükümetini Yunanistan karşısında esnek davranması için ikna etmeye çalıştığınız söyleniyor, doğru mu?" "Türk-Yunan ve ABD-Yunan ilişkilerini nasıl görüyorsunuz?"** şeklindeki sorusu üzerine Weinberger, **"Yunanistan bir NATO üyesidir. Türk-Yunan ilişkilerinde güçlükler bulunduğunu biliyorum. Ancak bu konuda Türk tarafının konuşması daha uygun olur"** şeklinde konuşta. Weinberger, bir diğer soru üzerine de **"Müttefikler arasında görüş ayrılıklarının olması doğaldır"** diyerek Yunanistan'ı karşısına alacak bir ifadede bulunmaktan kaçındı.

Bu arada, Milli Savunma Bakanlığı'nca dün yapılan açıklamada, Yavuztürk'ün Weinberger'e NATO'nun güney kanadında bütün ülkelerin Yunanistan'ı kastederek NATO amaçlarına uygun politikalar izlemelerinin hukuki bir yükümlülük olduğunu vurguladığı belirtilerek, **"Mr. Weinberger'in bu konularda gösterdiği ilgi ve hassasiyet memnuniyetle karşılanmıştır"** denildi. Ancak Weinberger, açıklamada bulunurken bu ilgi ve hassasiyetini basın önünde tekrarlamaktan kaçındı.

IRAK REJİMİ DEVRİLMEZ

Weinberger, basın toplantısında bir soru üzerine Ankara'daki görüşmelerinde İran-Irak savaşındaki gelişmelerin görüşüldüğünü açıkladı, ancak NATO'nun savaşa müdahalesi gibi bir konunun ele alınmadığını belirtti. Weinberger, savaş konusunda **"Irak rejiminin devrileceği yolundaki yorumlara pek katılmıyorum. Mevcut durumun Irak'taki rejimin sürekliliğini etkileyecek ölçüde tehlikeli olduğunu sanmıyorum. Bununla birlikte savaşın İran'ın lehine sonuçlanmaması da bizim için önemlidir"** dedi.

REAGAN'IN EVREN'E MESAJI

Alınan bilgilere göre ABD Savunma Bakanı Weinberger, Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**'e ABD Başkanı **Ronald Reagan**'ın özel bir mesajını getirdi. İçeriği hakkında bilgi verilmemekle birlikte, Başkan Reagan'ın mesajda, Cumhurbaşkanı Evren'i mayıs ayında Washington'da beklediğini bildirdiği öne sürülüyor.

Hatırlanacağı gibi, Cumhurbaşkanı Evren, Ermeni soykırım tasarısının ABD Kongresi'nde onaylanması halinde mayıs ayında ABD'ye yapması kararlaştırılan ziyaretten vazgeçeceğini duyurmuştu. Weinberger'in dünkü görüşmede Cumhurbaşkanı Evren'e soykırım tasarısının Kongrede onaylanması halinde Başkan Reagan tarafından veto edileceğini söylediği bildiriliyor. Ancak bu durumda Cumhurbaşkanı Evren'in, ziyareti konusunda nasıl bir karar vereceği ise henüz kesinlik kazanmadı.

WEİNBERGER İSTANBUL'DA

ABD Savunma Bakanı Caspar Weinberger Anka-

ra'daki temaslarını tamamladıktan sonra aynı gün saat 19.20'de İstanbul'a geldi. Konuk bakanı Atatürk Havalimanı'nda İstanbul Valisi **Nevzat Ayaz,** 3. Kolurdu ve Batı Garnizon Komutanı Korgeneral **Fikret Küpeli,** Merkez Komutanı Tümgeneral **Turgut Toprak** ve öteki ilgililer karşaladı.

Weinberger, bugün Çakmaklı'daki NATO üssünü ziyaret ettikten sonra Çanakkale Truva ve Gelibolu'yu havadan izleyeceği bir uçak seyahati yapacak ve akşam yemeği için işadamı **Rahmi Koç'**un evine gidecek. ABD Savunma Bakanı cuma sabahı 66. Mekanize Alay Karargâhını ziyaret ettikten sonra Türkiye'den ayrılacak.

Evren, Altıkulaç'ı çağırarak 1.5 saat görüştü

Köşk'te araştırma

24 mart

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Yurtdışında görevli Türk din görevlilerinin maaşlarını Rabıta Örgütü tarafından ödendiğine ilişkin Cumhurbaşkanı'nın önümüzdeki günlerde yapacağı açıklama için hazırlıkları bizzat kendisinin yürüttüğü belirtiliyor. Cumhurbaşkanı **Kenan Evren,** bu konuda en çok bilgi sahibi olduğu anlaşılan Diyanet İşleri eski Başkanı **Tayyar Altıkulaç'**ı önceki gün Çankaya Köşkü'ne çağırttı. Cumhurbaşkanı Evren'in Altıkulaç ile 1.5 saat süren görüşme yaptığı öğrenildi.

Cumhurbaşkanı'nın konunun üzerinde hassasiyetle durduğu ve bu nedenle vakit geçirmeden tatil günü olduğu halde Altıkulaç'la görüştüğü haber veriliyor. Evren'in Diyanet İşleri eski Başkanı'ndan bilgi alırken, **"Rabıta"** ile ilgili büyük bir dosya hazırladığı, bu konuuyla ilgili herkesin Köşk'e çağrılarak bilgisinin alınacağı anlaşılıyor. Köşk'e çağrılması beklenen öteki eski devlet görevlileri arasında Devlet Bakanı **Mehmet Özgüneş** de bulunuyor.

SHP lideri, 'Cumhurbaşkanını karşımıza almak gibi bir amacımız yok' dedi

İnönü geri adım atmıyor

24 mart

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü,** Genel Sekreter **Fikri Sağlar'**ın Rabıta skandalı nedeniyle Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in istifasını istemesi üzerine Çankaya ile SHP arasında ortaya çıkan gerilim konusunda gazetecilerin sorularını yanıtlarken **"Cumhurbaşkanını özel olarak karşılarına almak gibi bir amaçları olmadığını"** bildirdi. İnönü, çeşitli yayın organlarında son gelişmeler nedeniyle kendisinin ve SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar'ın istifasının istenmesiyle ilgili yorumları da, **"Herkes istediği yorumu yapmakta serbest"** diye karşılayarak, **"Genel sekreter de, ben de söylediğimizi bilen insanlarız. Bir şey söylemişsek, onu herhalde inanarak söylemişizdir"** dedi.

SHP Genel Başkanı İnönü, hafta sonunu geçirdiği İstanbul dönüşünde Esenboğa Havaalanı'nda gazetecilerin sorularını yanıtlarken, Cumhurbaşkanı'nın laiklik konusundaki düşüncelerinden endişe duymadıklarını bildirerek, **"Mesele düşuncelerden endişe duymak değil, yapılmış olan bir hareket var. Rabıta'nın Türk toplumuna girme olayı var. Biz bunun üzerinde duruyoruz. İnsanların bunu niçin yaptıkları o kadar önemli değil"** diye konuştu.

Havaalanında Genel Sekreteri Fikri Sağlar tarafından karşılanan İnönü, kendisinin ve Sağlar'ın istifa etmeleri gerektiği yolundaki yorumların anımsatılması üzerine, şunları söyledi:

"Herkes istediği yorumu yapmakta serbest. Demokraside yaşadığımız, kendini her türlü yorumun yapılmasıyla gösterir. Herkes için, her türlü yorum yapılmalı ki, demokraside yaşadığımız, fikirlerin serbestçe söylendiği anlaşılsın. Siyasetçi olarak esas dikkat edilmesi gereken şey, davaların savunulması, bunların başarı kazanması doğrultusunda tutarlı olmak. Bugün Rabıta adlı örgütün eylemleri tartışılıyor. Bizim söylediğimiz şey, bunlar açıkça ortaya çıksın. Görevliler bunların yapılmış olduğunu ve yanlış olduğunu söylesin. Bir daha yapılmaması için önlem alındığı anlaşılsın. Henüz bu yapılmış değildir. Bugüne kadar söylenenler 'Hatırlamıyorum', 'İşim çoktu', 'Dikkatle incelemiyorum.' **Mesele bu değil, mesele doğru mudur, yanlış mıdır? Söylesinler,** 'Yapılan şey yanlıştır, laikliğe aykırı davranıştır. Katiyen böyle şey yapılmayacaktır'. Bunu söylesinler bir defa, ondan sonra bir daha yapılmaması için gereken nedir, devletin kademeleri nasıl böyle bir şeye girmişlerdir, bundan sonra yine girebilirler mi, o belirlensin."

SHP Genel Başkanı, "Rabıta Örgütü'nden para alınması yanlıştır' **açıklamasını Cumhurbaşkanı'ndan mı bekliyorsunuz?"** sorusunu yanıtlarken ise **"Sayın Cumhurbaşkanı'nı özel olarak karşımıza almanın bir anlamı yok. Ne benim, ne genel sekreterimin öyle bir amacı yok. Başından beri bu davranış bütün görevliler sorumluluklarını yüklenmeli, açıklama yapmalıdır şeklinde oldu. Bunu kişiselleştirmek bizim, benim isteğim değil. Tabii kamuoyunda kişiselleştirmek başka bir ilgi topluyor ama, o işin yorum tarafı. İşin esası önemlidir. Esasında T.C.'nin laikliğini korumada tüm siyasetçilerin dikkatli davranması gereklidir. Biz onu savunuyoruz. Yalnız kalınca da bunu yapmaktan çekinmiyoruz"** diye

konuştu.

İnönü, öteki partilerin laikliği savunmak konusunda kendileriyle birlikte hareket etmediklerini belirterek, ara dönemde alınan ve Resmi Gazete'de yayımlanmayan Bakanlar Kurulu kararları ile ilgili Meclis araştırması isteyebileceklerini bildirerek, son günlerde SHP'nin dine karşı olduğu yolunda geçersiz ve insafsız suçlamalar yapıldığını anlattı. İnönü, Cumhurbaşkanlığı'nın açıklamasının doyurucu olmadığını kaydederken, şunları söyledi:

"Cumhurbaşkanı'nın çok yakında etraflı bir açıklama yapacağı söyleniyor. Bu açıklama doyurucu olacaktır sanıyorum. Benim doyuruculuktan kastım, kişisel davranışları açıklaması değil. Dava karşısında Sayın Cumhurbaşkanı'nın tavrının açıklıkla söylenmesi. Cumhurbaşkanı laikliği korumak için daha evvel vaziyet almıştı. Şimdi gene alacaktır. Bunu açıklıkla söylemesinde yarar var. Çünkü o kadar ısrarla bizi laiklikten uzaklaştırmaya çalışan çevreler ve örgütler var ki, insanların sürekli fikirlerinin değişmiş olabileceği gibi, saptırmalarla uğraşı halindeler."

SHP Genel Başkanı, **"Cumhurbaşkanı'nı niçin istifaya çağırdınız? İstifa ederse, sorunun çözümü için SHP'nin önerisi ne olacaktır?"** sorusunu yanıtlarken de, **"Bizim yaptığımız bir tepki göstermektir. Laikliği korumak gibi temel bir davada tepki gösterirken, bundan sonra ne olacak diye düşünülmez"** dedi. İnönü, yetkililerin ve sorumluların Rabıta'dan maaş alma olayının yanlış olduğunu açıklamalarının olayın sonuca bağlanması için yeterli olup olmayacağının sorulması üzerine ise bunun büyük bir aşama olacağını, bundan sonra herkesin sorumluluğunun yasalar içinde aranacağını söyledi. İnönü, kişilere karşı savaş halinde olmadıklarını bildirerek, yasalar içinde sorumluluk aranmasına o kadar önem vermediğini, bunun kendiliğinden olacağını belirtti.

Erdal İnönü, üst düzey yöneticilerin olayın yanlış olduğu yolunda açıklama yaptıktan sonra görevlerinde kalmayı sürdürmeleri durumunda ne olacağı yolundaki bir soruya ise şu yanıtı verdi:

"Bizim meselemiz insanları değiştirmek değil, tepki gösteririz. Yapılanların ağırlığına göre tepkimiz ağır olur, ama insanlar görevden alınmazsa alınmaz. Bütün bu şeyler, belirli bir usule göre olur. Yoksa anayasanın içinden kimse çıkamaz. Bunun için sorumluluklar da orada bellidir. Şimdiki anayasaya göre Cumhurbaşkanı sorumsuzdur. Bizim beklediğimiz, her görevlinin yerine göre sorumluluğunu kabul etmesi. Mesela bu yapılanların yanlış olduğunu Sayın Hasan Celal Güzel kabul etmiyor. Sayın Cindoruk, bizi tasvip etmiyor. Yapılacak şey, tüm parti liderleri ve yöneticilerin Rabıta Örgütü'nden ücret almanın yanlış olduğunu söylemesidir. O olmadan 'Birtakım insanları değiştirirseniz, bu iş çözülür. Değiştirmezseniz çözülmez. Dolayısıyla siz niye onları değiştirmek istiyorsunuz? Bu sefer siz yerinizden ayrılın' gibi yaklaşımlar tamamen tozu dumana katıp, bulutlarla ortalığı karıştırıp gene laikliğe aykırı davranışları devam ettirmek sonucunu verir. Bizim gösterdiğimiz tepkidir. Biz muhalefetiz. İstediğimiz tepkiyi gösteririz. Yeter ki tepkimizin bir esası olsun. Durup dururken tepki göstermiyoruz. Bir sabah uyanıp başımız ağrıdığı için şu adam çekilsin demiyoruz."

İnönü, kamuoyunda Cumhurbaşkanı'nın istifasını Genel Sekreter Sağlar istediği için kendisinin de buna katılmak zorunda kaldığı biçiminde yorumlar yapıldığının anımsatılması üzerine, **"Bu yorumlar hakkında konuşmak, yanlış yöne götürür. Genel sekreterim de, ben de söylediğimizi bilen insanlarız. Biz söylemişsek, onu herhalde inanarak söylemişizdir. Mesele o değildir"** dedi.

Kuzey Çad'daki en büyük Libya hava üssü düştü

Lübya'nın Çad bozgunu

24 mart

Dış Haberler Servisi — Çad hükümetinin ülkenin kuzey kesiminde Uadi Dum'da bulunan Libya'ya ait büyük bir hava üssünü ele geçirdiklerini bildirdi. Libya yetkilileri bu konuda suskun kalırlarken, haber Fransız resmi kaynaklarınca doğrulandı. Siyasal gözlemciler, söz konusu üssün coğrafi konumu ve askeri işlevinin çok önemli olduğunu, dolayısıyla üssün düşmesiyle Libya'nın Çad'daki varlığının ağır bir darbe yediğini belirtiyorlar. Aylardır Çad'da hükümet kuvvetleri ile ülkenin kuzeyini denetimleri altında tutan Libya kuvvetleri arasında süren çarpışmalr, kısa bir duraklamadan sonra son bir hafta içinde yeniden hız ve yoğunluk kazanmıştı. Bölgeden son günlerde gelen haberlerde Çad hükümet kuvvetlerinin Libya kuvvetlerine ağır darbeler indirdikleri belirtiliyordu.

Önceki gün Çad Devlet Radyosu, silahlı kuvvetlerin, **"Çad tarihinde unutulmayacak bir muhabereden sonra Uadi Dum'a girdiklerini"** duyurdu.

Fransız Savunma Bakanlığı'nın bir sözcüsü de Çad Devlet Başkanı **Hissene Habre**'ye bağlı birliklerin Libya üssünü işgal ettiklerini doğruladı. Bilindiği gibi Fransa, Habre yönetimini desteklemek üzere Çad'da 2 bin mevcutlu bir askeri kuvvet bulunduruyor. Üstte bulunan 5 bin Libya askerinin çoğunun esir düştüğü, bir bölümünün kaçmayı başardığı bildiriliyor.

Siyasal gözlemciler, üç gün süren ve 786 Libya askerinin ölümüne yol açan çarpışmalardan sonra, Uadi Dum üssünün düşmesiyle Libya'ya giden yolların kesilebileceğini ve Kuzey Çad'da bulunan Libya birliklerinin durumlarının tehlikeye düştüğünü belirtiyorlar. Kuzey Çad'da 11 bin dolayında Libya askerinin bulunduğu tahmin ediliyor.

Çad'ın başkenti N'Djamena'da, dün binlerce kişinin ülkenin kuzeyindeki Uadi Dum'da bulunan Libya hava üssünün ele geçirilişini kutladığı bildirildi. Libya lideri Muammer Kaddafi, ABD'nin ülkesine karşı bir saldırıya geçmesi halinde Varşova Paktı'na katılmak için başvuracaklarını açıkladı.

İşçinin ölümünü protesto

3 bin deri işçisi yemek boykotu yaptı

YAVUZ ŞİMŞEK / *24 mart*

İstanbul'da deri işçileri iş kazalarını protesto ettiler. Kazlıçeşme'deki Abdinur Alkoş Deri Fabrikası'nda geçen cuma günü bir işçinin iş kazası sonucu ölümünü protesto için, birçok fabrikadan yaklaşık bin işçi işyeri önünde toplanıp çelenk koyarken, bölgedeki 130 işyerinde 3 bin dolayında işçi öğle yemeklerini yemediler. İşçiler iş kazalarını **"cinayet"** olarak nitelendirirken, Abdinur Alkoş Deri Fabrikası işvereni, işyerinde bir daha iş kazası olmaması için **Muharrem Yeşilyurt** adlı 16 yaşındaki işçinin yaşamını yitirdiği makine önünde kurban kesti.

Muharrem'in Samsun'un Çarşamba ilçesine bağlı bir köyünde her bebek gibi ağlayarak başlayan yaşamı 16 yıl sonra İstanbul'da Kazlıçeşme'deki bir deri fabrikasında sıkma makinesinin silindirleri arasında, bir çığlıkla noktalandı. Deri sıkma makinesinin durmaksızın dönen kocaman metal silindirleri cuma sabahı saat 10.30 dolaylarında bir deri parçasının ucunda yakaladı avını. Muharrem'in önce eli, sonra kolu, sonra da bedeni art arda çığlıklar eşliğinde silindirlerin mekanik baskısı altında yitip gitti. Hemen yanı başında çalışan arkadaşları az ötede dönen deri pişirme dolaplarının kulak tırmalayıcı gürültüleri arasından Muharrem'in çığlığını belli belirsiz seçip sıkma makinesinin **"stop"**una bastıklarında Muharrem yaşamını yitirmişti.

Dün işyerinde görüştüğümüz, Muharrem'le hemen hemen aynı yaştaki işverenin oğlu **"Çok üzüldük. Nasıl oldu anlayamadık. Kazanın olduğu makine bu işler için en gelişmiş makinelerden. Tüm Türkiye'de birkaç tane var. Biri de bizde"** dedi. Sonra da **"gelin bakın isterseniz"** diyerek makinenin bulunduğu yere yöneldi. Makinenin önünde bir kan birikintisi, hemen yanında da kesilmiş bir koyunu parçalara ayıran kesicinin meraklı bakışları karşıladı bizi. Bizim de meraklandığımız anlaşılmış olsa gerek ki, işverenin oğlu açıkladı: **"Makineyi ilk kurduğumuzda kurban kesmiştik. Şimdi bu iş kazasından sonra da, bir daha olmasın diye yine kurban kestik."**

Kazlıçeşme'deki deri fabrikalarında çalışan işçiler, Muharrem'in ölümü üzerine hiç de yabancısı olmadıkları acıyı bir kez daha duydular. Acılarını, tepkilerini dile getirmek için de dün öğle tatili sırasında işyerlerinde kadınlı erkekli gruplar halinde Muharrem'e mezar olan işyerinin önüne geldiler. Muharrem'in -son iki ayı sigortalı- 6 ay ancak çalışabildiği işyerinin önüne çelenk koydular. Önce Muharrem için sonra da iş kazalarında ölen tüm işçiler için saygı duruşunda bulundular. Sonra aralarından bağıranlar oldu.

"İş kazası değil bunlar, iş cinayetleri", "Yarın ölme sırası bizde", "3 kişinin çalışması gereken makinelerde bir kişi çalıştırıyorlar", "Yasaya göre bu işlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılmaları yasak. 16 yaşındaki çocuğa bu iş verilir mi?", "Hiç eğitim yaptırmadan iki aylık işçiler bilmedikleri makinelerde çalıştırılır mı? Çalıştırılırsa sonu bu olur", "İşverenlerin gözünde makineler kadar değerimiz yok mu?"

Rabıtagate Bütünün Bir Parçası

ALİ SİRMEN *24 Mart*

Söylenenlere bakılırsa, Ankara'nın seçkin semtlerindeki birtakım asık suratlı kişiler, adlarının Rabıtagate'e karışmasından sonra, geceleri rahat uyuyamıyorlar. Karabasanın ağırlığı altında ezilirken aynı zamanda sayıklıyorlarmış:

— Eyvah "Uğurmacı" geliyor.

Anlatılanlar ne denli doğru bilmem, ama Rabıtagate, son ODTÜ olayıyla birlikte öylesine büyüyüp yeni boyutlar kazanmaktadır ki, olaya adı karışanların, olayı ortaya çıkaran Uğur Mumcu'yu umacı gibi görmelerinde şaşılacak bir yön yoktur.

ODTÜ olayı yalnızca, "benim ilgim yok" diyenlerin (Örneğin Gönlübol) imzaları bulunan belgelerin ortaya çıkması açısından değil, bu kez konunun her düzeyde enine boyuna tartışılmış olması ve hiçbir şeyin gözden kaçma sonucu olmadığı izlenimini uyandırması açısından da önemli.

Bu arada, olayla ilgili olanların ve bazı başka çevrelerin konuyu öbür gelişmelerden soyutlama, öte yandan da kişiselleştirme çabası içinde oldukları dikkati çekiyor.

Rabıtagate olayı sonrasında bir açıklama, daha doğrusu bir ön açıklama (çünkü açıklanan noktalar göz önünde bulundurulduğunda bu açıklamanın başka türlü nitelenmesi olanaksızdır) yapan Çankaya'nın, Sayın Evren'in Cumhuriyet'in yayınını yerine getirilmiş bir gazetecilik görevi olarak gördüğünü ortaya koymuştur.

Cumhuriyet'in son yayımlarının böylesine doğru bir biçimde değerlendirilmiş olması sevindiricidir. Gerçekten adını Mustafa Kemal Atatürk'ün koyduğu ve Cumhuriyet'in ilke ve kazanımlarını savunmayı, korumayı kendisine amaç edinmiş olan Cumhuriyet, laiklik ilkesinin ve dolayısıyla Cumhuriyetin temelinin ciddi tehditlerle karşı karşıya bulunduğu bir sırada, kendisine düşen görevi yapmıştır ve bundan onur duymaktadır.

Rabıtagate olayının ortaya çıkarılıp, deşilmiş olması, ülkemizde rejimin geleceği açısından da yararlı olmuştur ve olayın ortaya çıkarılması, bütün gelişmeleri ve boyutlarıyla ortaya konmasında katkısı olan tüm arkadaşlarımız demokrasimizin zaten nazik olan sağlığı açısından büyük bir hizmet yapmışlardır.

Ancak Türkiye'de, demokrasiden, cumhuriyet ilkelerinden çağdaşlıktan yana olan, giysileri ne olursa olsun tüm "zinde güçlerin" konu üzerinde

büyük duyarlılıkla durdukları şu sırada bir gerçeği gözden kaçırmamak son derece önemli.

Rabıtagate'in önemi, yalnızca devletin işlevinin bir başka devletin örgütüne ihale edilmesi gibi akıl ve izanın kabul etmeyeceği bir davranış olmasının da ötesindedir. Çünkü Rabıtagate gerçekte Cumhuriyet'in temel ilkesi ve "onsuz olmaz"ı olan laikliğin temeline dinamit koyma girişimlerinin bir parçasıdır. Rabıtagate'i, içinde bulunduğu bütünden ayırarak tek başına bir polisiye olay gibi ele almak yanlış olacak, yanıltıcı sonuçlara varmamıza yol açacaktır. Aynı biçimde, Türkiye'de laikliğe karşı girişimlerin tüm sorumlularını bir yana bırakıp salt Rabıtagate'e adı karışanlarla sınırlı kalmak, cumhuriyet'in temeline yönelik tehlikenin boyutlarını kavramamızı engelleyecektir.

Evet Rabıtagate, Türk Dil Kurumu'nun, Tarih Kurumu'nun ortadan kaldırılıp, Atatürk Yüksek Kurulu kurulması olayından soyutlanamaz. Çünkü unutmamak gerekir ki, Atatürk Yüksek Kurulu da, Türk-İslam sentezini resmi ideoloji haline sokmak için kararlar almıştır ve bu kararların altında en üstteki kişilerin imzası vardır. Bütün bu kişilerin elbirliğiyle din dersini zorunlu hale getirme çabaları da bir dünya görüşünün, bir rejim özleminin ve yönelişinin sonuçlarıdır. Olayları bu bütün içinde ele alırken, Cumhuriyet hükümetlerinin Cumhuriyetin tarihinde ilk kez, fetva istemelerinin de rastlantı olmadığı kolayca anlaşılabilecektir. Milli eğitimin Türk-İslam sentezcileriyle, şeriatçıların koalisyonuna teslim edilmesinin ardındaki neden de ancak olayı bütünü içinde ele aldığımızda görülebilecektir.

Uğur Mumcu da, bu olayın bütün boyutlarıyla ortaya çıkmasına katkıda bulunmuş öbür arkadaşlarımız da, sansasyonel gazetecilik denen türün uzağında kişilerdir. Cumhuriyet'in amacı da bu tehlikeyi ortaya sermektir. Yoksa salt sorumluları gün yüzüne çıkarmak değil.

Daha önce de vurgulamaya çalıştığımız bu gerçeğin bir kez daha altını çizmeye uğraşmamızın nedeni, olayın polisiye bir heyecan içinde tüm boyutlarının gözden kaçma tehlikesinin belirginleşmeye başlamasıdır.

Böylesi bir gelişme sayrılığın tanısını ve sağaltımını engeller.

Rabıtagate'in sorumlularının saptanması, Rabıta ile bu tür ilişkilerin kesilmesi ve yinelenmemesini sağlayacak önlemlerin alınması bile gerçekte fazla bir anlam taşımıyor.

Rabıtagate'i bütünü içinde gördükten sonra, bu konudaki yanlışın görülüp kabul edilmesi, o bütünün yeni baştan gözden geçirilmesini de, yani, Atatürk Yüksek Kurulu olayının, anayasada zorunlu din derslerinin, imam hatip okulları sayısının ve tehvidi tedrisat ilkesinin yeniden yaşama geçirilmesi, milli eğitimin şeriatçılardan temizlenmesi, Türk-İslam sentezi olayının ardındaki gerçek amaçların ortaya dökülmesi gibi konuların bir bütün içinde ele alınmasını da zorunlu kılacaktır.

Bunlar yapılmadığı takdirde, hiçbir açıklama, hiçbir önlem, hiçbir konuşma Cumhuriyet'in temeline yönelmiş tehlike karşısında etkili ve anlamlı olmayacaktır.

Aman Rabıtagate'in bütünün bir parçası olduğunu unutmayalım!

Türk-İş mektubu

25 mart

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türk-İş'e bağlı sendikaların yönetim kurulları ve Türkiye'deki tüm şube yöneticilerince TBMM'ye iletilen mektupta, **"Siyasi iktidarın geniş kitlelerin ekonomik güçlükler ve hayat pahalılığı altında ezilmesine seyirci kaldığı"** belirtildi. TBMM'ye iletilen mektupta siyasi iktidarın çalışanlara karşı olan **"hasmane tutum ve uygulamalarının"** Türk-İş'i böyle bir noktaya ittiğine dikkat çekildi. Mektubun **"İktisaden güçsüz durumdaki geniş halk kesimlerinin, diğer bir deyişle işçilerimizin, memurlarımızın, köylümüzün, küçük esnafın, emekli dul ve yetimlerimizin hayati sorunlarına, Atatürk Türkiyesi'ne en kısa süre içerisinde sahip çıkılacağı, gerekli önlemlerin alınacağı umudu ile"** verildiği de bildirildi.

Daha önceden sorunlara çözüm getirilmesi amacıyla TBMM'ye birçok kez başvurulduğu, ancak bunların hiçbirisinde sonuç alınamadığı belirtilen mektupta, **"Siyasi iktidarın çalışanlara karşı tutum ve uygulamalarını sürdürmekte direnmesi"** üzerine Türk-İş Başkanlar Kurulu'nun 16 Mart 1987 tarihli toplantısında TBMM Başkanlığı'na bir şikâyet mektubu iletilmesi kararının alındığına işaret edildi ve

İNSAN SICAĞI
Dr. Erdal Atabek
800 lira (KDV içinde) Çağdaş Yayınları, Türkocağı Cad. 39/41, Cağaloğlu-İstanbul

Cumhuriyet

YÜZYÜZE
Atillâ Dorsay
Yazarın son çıkan yapıtı
1250 lira (KDV içinde) Çağdaş Yayınları

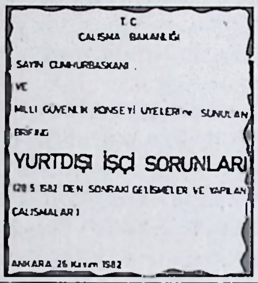
63. Yıl; Sayı: 22480 Kurucusu: Yunus Nadi 150 TL. (KDV dahil) 25 Mart 1987 Çarşamba

Evren'e 26 Kasım 1982'de verilen brifingde "Rabıta" da anlatıldı

Rabıta'da yeni belge

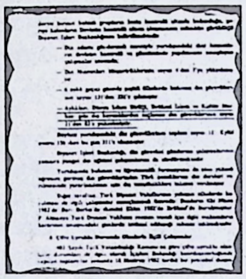
Kitabın kapağı

Çalışma Bakanlığı tarafından "Sayın Cumhurbaşkanı ve Milli Güvenlik Konseyi üyelerine sunulan brifing" kitap olarak da basıldı. Bu kitabın kapağı. Brifing, 28 Mayıs 1982 ile 26 Kasım 1982 arasında yapılan çalışmaları ve "gelişmeleri" içeriyordu.

T.C.
ÇALIŞMA BAKANLIĞI
SAYIN CUMHURBAŞKANI
VE
MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ ÜYELERİNE SUNULAN
BRİFİNG
YURTDIŞI İŞÇİ SORUNLARI
(28.5.1982'DEN SONRAKİ GELİŞMELER VE YAPILAN
ÇALIŞMALAR)
ANKARA 26 Kasım 1982

İşte 7. madde

Brifing için bastırılan kitabın 7. maddesi, "din hizmetleri"ne ayrılmış. 1982'de verilen brifingte, "aylıkları, Dünya İslam Birliği (Rabıta) Brüksel İslam Kültür Merkezi gibi dış kaynaklardan sağlanan din görevlilerinin sayısının 21'den 83'e yükseldiği" anlatıldı.

Dönemin Çalışma Bakanı Prof. Esener'in de doğruladığı brifingde, MGK'ye yurtdışındaki imamlara Rabıta'nın para ödediği anlatıldı.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Çalışma Bakanlığı'nca 1982 yılında Milli Güvenlik Konseyi Başkanı ve Cumhurbaşkanı Kenan Evren ile Konsey üyelerine verilen bir brifingte, yurtdışındaki din görevlilerine Rabıta Örgütü'nce aylık ödendiği konusunun anlatıldığı belirlendi.

Dönemin Çalışma Bakanı Prof. Dr. Turhan Esener, brifingin "çeşitli bakanlıklardan gelen rapor ve yazılardan toplanan bilgilerin derlenmesi ile

(Arkası Sa. 15, Sü. 4'te)

EVREN BASIN TOPLANTISI YAPACAK
15. Sayfada

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

MGK ve Rabıta...

12 Eylül döneminde yönetimi elinde tutan Milli Güvenlik Konseyi, "Rabıta Örgütü"nün yurtdışındaki din görevlilerinin aylıklarını ödediğini biliyor muydu?

Sorsak "Hayır" diyeceklerdir.

— *Bize bu konu hiç iletilmedi...*

26 Kasım 1982 günü, Çalışma Bakanlığı'nca Devlet Başkanı Evren ile MGK üyelerine verilen brifingte, ötekı adıyla "*Dünya İslam Birliği*"nin yurtdışındaki din görevlilerine aylık ödedikleri anlatılmış...

Brifing metni elimizdedir...

Çalışma Bakanlığı'nın "*Sayın Cumhurbaşkanı ve Milli Güvenlik Konseyi Üyelerine Sunulan Brifing, Yurtdışı İşçi Sorunları*" başlıklı yayının 20'nci sayfasında "*Rabıta'nın rabıtası*" şöyle anlatılıyor:

— *Aylıkları Dünya İslam Birliği, Brüksel İslam ve Kültür Merkezleri gibi dış kaynaklardan sağlanan din görevlilerinin sayısı 21'den 83'e yükselmiştir.*

(Arkası Sa. 15, Sü. 7'de)

ARAPÇA DERS VEREN 3 KİŞİNİN MAAŞINI S. ARABİSTAN ÖDÜYOR

ODTÜ'de Suudi maaşı

Derslerin verildiği ODTÜ Yabancı Diller Yüksek Okulu'nun Müdür Yardımcısı Prof. Edip Uysal, "Arapça dersi veren öğretim elemanlarının aylıklarının ödenmesi işine hiç karışmadıklarını, aylıkların postayla doğrudan öğretim elemanlarına gönderildiğini" söyledi.

ÜMİT ASLANBAY

ANKARA — ODTÜ'de Arapça dersleri veren öğretim elemanlarının maaşlarının yaklaşık 3 yıldan bu yana Suudi Arabistan Yüksek Eğitim Bakanlığı'na bağlı "İmam Muhammed İbn-i Saud İslamic University" tarafından ödendiği ortaya çıktı. Arapça derslerinin verildiği Yabancı Diller Yüksek Okulu Müdür Yardımcısı Prof. Dr. Ahmet Edip Uysal, 3 Türk öğretim elemanının aylıklarının ödenmesi işine hiç karışmadıklarını, aylıkların postayla öğretim elemanlarına gönderildiğini ifade etti. Prof. Uysal, rektörlükle yapılan bir anlaşma sonucunda aylıkların Suudi Üniversitesi tarafından ödendiğini, ancak bunun miktarını bilmediklerini vurguladı.

Gazi Üniversitesi'nde kadrolu bulunan, ancak ODTÜ'de verdiği Arapça dersleri için Suudi Üniversitesi'nden maaş alan Doç. Dr. Ali Şakir Ergin, dersleri Suudi Arabistan'ın "finanse ettiğini" belirtirken, sorularımızı şöyle yanıtladı:

— Sizin Arapça dersleri vermeniz karşılığı olarak Suudi Arabistan'dan üç yıldır maaş aldığınıza dair iddialar var...

DOÇ. ERGİN — Benim buradaki (Gazi Üniversitesi) Arapça derslerimle bir ilgisi yok. Ortadoğu Teknik Üniversitesi ile ilgili olarak var. Onu da ODTÜ Rektörlüğü'nden ya da fakülte dekanlığından öğrenebilirsiniz.

— ODTÜ'de Arapça dersleri vererek mi Suudi Arabistan'dan para alıyorsunuz?

DOÇ. ERGİN — Evet...

— ODTÜ ile Suudi Arabistan'ın bu konudaki bağlantısı nasıl?

DOÇ. ERGİN — Suudi Arabistan finanse ediyor oradaki dersleri. Arapça derslerini...

— Ders başına ne kadar alıyorsunuz?

DOÇ. ERGİN — Ders olarak değil, aylık olarak alıyoruz.

— Siz ayda kaç derse girip, kaç lira alıyorsunuz?

DOÇ. ERGİN — Fakültenin programındaki Arapça derslerine giriyorum.

— Sizin dışınızda, Ziyad Akkoyunlu, Cevdet Çakmakçı da var ders veren sanıyorum.

DOÇ. ERGİN — Evet.

(Arkası Sa. 15, Sü. 4'te)

Denktaş açıkladı

Rabıta'dan KKTC'ye 627 bin dolar

Haber Merkezi — KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş ülkesinin Rabıta'dan 627 bin 110 dolar yardım aldığını söyledi. Paranın önşartsız verildiğini sık sık tekrarlayan Denktaş, "Umit ederiz ki bu yardımlar doğru bulduğumuz prensipler çerçevesinde devam eder" dedi.

(Arkası Sa. 15, Sü. 6'da)

İSLAM KALKINMA BANKASI BAŞKANI: RABITA İLE İŞBİRLİĞİ İÇİNDEYİZ
15. Sayfada

(Fotoğraf: RIZA EZER)

POLİSLE PAZARLIK — Polis barikatının önünde Türk-İş Başkanı Şevket Yılmaz, barikattan "kaçar kişilik gruplar halinde çıkılacağının" pazarlığını yaptı. Türk-İş yöneticileri, 30 kişilik bir grup halinde barikatı aştı. Ama polis, ikinci grubu engelledi.

Türk-İş yürüyemedi

Şevket Yılmaz ve Türk-İş yöneticileri, TBMM'ye dilekçe sunmak için genel merkezden çıkar çıkmaz polis barikatıyla karşılaştılar. Polis, Şevket Yılmaz'a "Valilikten izniniz yok, yasadışı yürüyüşe izin veremeyiz" dedi. Yılmaz, "Yasal hakkımız olan dilekçe hakkımızı engelleyenleri protesto ediyorum" diye konuştu ve genel merkeze geri döndü.

Yürüyüşü izlemek için gelen işçiler, "Genel grev" diye bağırdılar. SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, Türk-İş'i desteklemek üzere Türk-İş merkezine geldi. 10. Sayfada

Türk-İş kârlı çıktı

Türk-İş Meclise yürüyüp dilekçesini vermiş olsaydı, sorunlarını kamuoyuna bu kadar etkili duyurabilmiş olamazdı.

ŞÜKRAN KETENCİ'nin yazısı 10. Sayfada

MUHASIRADAN İZLENİMLER 10. Sayfada

Türk-İş'in şikâyet mektubu

Son 7 yılda sosyal devlet anlayışı ortadan kalktı.

Hür sendikacılık ilkeleri açıkça çiğneniyor.

10. Sayfada

İnönü: Israrlıyız

ANKARA'dan
YALÇIN DOĞAN

Uzaktan Kumanda

ANKARA — 12 Eylül'den hemen bir iki gün sonra idi... Televizyonda ve radyoda arka arkaya "halkla yapılan" röportajlar yayımlanıyor. Spiker, sokaktaki vatandaşa soruyor: "Askeri harekâtı nasıl buluyorsunuz?"... Sokaktaki vatandaş da hep "Çok iyi oldu, hatta gecikti" türünden yanıtlar veriyor.

Aradan zaman geçiyor, öğreniyoruz ki, dönemin yetkilileri "TRT"ye bu yön-

(Arkası Sa. 13, Sü. 1'de)

Cindoruk: *Evren'i istifaya çağırmak siyasi bir hata. Muhalefetin hedefi, hükümet ve partisi olmalıdır.*

Karakaş: *SHP'liler beceriksiz.*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, Rabıta olayı karşısındaki tavırları hakkında parti üyelerinin farklı görüşler bildirmesine değinerek, "Bizi ahengini belli unsurlar karşısında tutturamayan bir parti olarak göstermek şeklinde davranışlar olmuştur, olacaktır" dedi. DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk, SHP'nin bu konudaki tutumunu ve Cumhurbaşkanı Kenan Evren'i istifaya çağırmasını "siyasi bir hata" olarak nitelerken, DSP Grup Başkanı Cahit Karakaş da SHP yöneticilerini "beceriksizlikle" itham etti.

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, Rabıta olayı ve SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar'ın bu nedenle Cumhurbaşkanı'nın istifasını istemesi üzerine ortaya çıkan gelişmeleri TBMM grubunda milletvekillerine anlattı.

Erdal İnönü, grupta yaptığı konuşmada, Cumhurbaşkanı Evren'in önümüzdeki cuma günü yapması beklenen açıklamada, "din görevlilerinin bir şeriat örgütünden para almalarının yanlış olduğunu açıkça ifade edecekleri umudunda olduğunu" söyledi. İnönü, laikliğe aykırı davranışlar ve Rabıta skandalı konusunda bugüne dek meydana gelen gelişmeleri anlatarak, irtica konusunda daha önce verdikleri araştırma önergesinin ANAP oylarıyla reddedildiğini anımsattı. İnönü, "Bu önerge o zaman kabul edilmiş olsaydı, hiç şüphe etmiyorum ki, pek çok irtica olayı arkasındaki bağlantılar meydana çıkacak, hem kamuoyu gereksiz tartışmalar-

(Arkası Sa. 15, Sü. 7'de)

ANAP'tan Rabıta desteği

Haber Merkezi — Başbakan Turgut Özal, Rabıta olayı ile ilgili gazetemizin yayınını, "satışı arttırma amacına yönelik" diye niteledi. ANAP Genel Başkan Yardımcısı Şükrü Yürür de, "Ben bakan olsam, Rabıta ile ilgili kararnameyi imzalardım" dedi.

ANAP Genel Başkan Yardımcısı Yürür, önceki akşam, Marmara Etap Oteli'nde basın mensuplarına verilen

(Arkası Sa. 15, Sü. 6'da)

CÜNEYT ARCAYÜREK yazıyor

Hafiflik, Ama Kimde?

ANKARA — Cumhurbaşkanını istifaya çağıran SHP liderliğinin Genel Sekreterinin bu davranışını dünkü bildirisinde, "siyasi hafiflik ve sorumsuzluk" diye niteleyen ANAP Grubu, bakınız nelerle uğraşıyordu.

(Arkası Sa. 13, Sü. 1'de)

DARLIK BARAJI'NDA TAŞMA TEHLİKESİ
12. sayfada

"Maksat" Nedir?

Tarih, 28 Nisan 1981.
12 Eylül'ün "Rabıta" kararnamesi Resmi Gazete'de bu tarihte yayımlandı.
12 Mart 1987.
Uğur Mumcu Cumhuriyet'te olayı açıkladı.
13 Mart 1987.
Gazete olarak sorumlulardan açıklama beklediğimizi yazdık.
14 Mart 1987.
12 Eylül'ün Başbakanı Sayın Bülend Ulusu, Cumhuriyet'e, "Böyle bir konuda bilgim de yok, onay da vermiş değilim. Kim, nasıl yaptı, bilemiyorum. Hayret ettim ben de" dedi.
15 Mart 1987.
Bunun üzerine Cumhurbaşkanı Sayın Evren'den açıklama rica ettik.
16 Mart 1987.
Cumhurbaşkanlığı'ndan yapılan açıklama-

(Arkası Sa. 13, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

Türkiye, uluslararası sularda petrol arama ruhsatı verecek

Atina'ya Ege'de misilleme

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türkiye, Yunanistan'ın Bern Anlaşması'nı ihlallerine misilleme olarak Ege'nin uluslararası sularında petrol aramaları için şirketlere ruhsat vermeye hazırlanıyor.

Güvenilir kaynaklardan alınan bilgilere göre, ilgili Türk kuruluşları bir süredir petrol arama ruhsatlarının hazırlanmasına ilişkin çalışmalar yürütüyorlar. Arama ruhsatları Türk kıyılarına yakın, ancak karasuları dışında kalan ihtilaflı kıta sahanlığı alanlarını kapsayacak.

Buna göre, Yunan hükümetinin Bern Anlaşması'nı tanımadığını açıklamasının ardından Kuzey Ege Petrolleri Şirketi'nin Yunan karasuları dışında petrol aramaları yürütmesi ve son olarak da 28 mart tarihine kadar yeniden ihtilaflı sularda aramalara başlayacağını duyurması, Ankara'da Yunanistan'ın bu davranışlarına aynı şekilde karşılık verilmesi eğiliminin benimsenmesine yol açtı.

Yunanistan, Bern Anlaşması'na aykırı tutumuna son vermediği takdirde, Türkiye şirketlere vereceği arama ruhsatları ile Ege'nin ihtilaflı kıta sahanlığında petrol arama bölgeleri ilan edecek ve böylelikle Ege'deki hak ve çıkarlarını koruma kararlılığını göstermiş olacak. Geride bıraktığımız haftalarda Yunanistan'ın Bern Anlaşması'na aykırı düşen tutumundan geri adım atmaması üzerine Türk hükümeti ilk aşamada Piri Reis gemisini Ege'nin uluslararası sularına çıkartarak Ege'de kendisinin de söz sahibi olduğunu göstermişti. Petrol arama ruhsatlarının verilmesi bu çerçevede Türkiye'nin atacağı ikinci karatlı adımı oluşturacak.

Öte yandan, Türkiye Ege sorunları konusunda giderek daha aktif bir politikaya yöneliyor. Nitekim, NATO ve AET ülkelerinin Ankara'daki büyükelçileri dün Dışişleri Bakanlığı'na çağrılarak Türkiye'nin Ege sorunlarına ilişkin görüşleri kendilerine en üst düzeyde aktarıldı. Büyükelçileri kabul eden Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Nurhet Kandemir, Yunanistan Bern Anlaşması hükümlerine ve Cenevre kıta sahanlığı kararına uymadığı takdirde, Türkiye'nin Ege'deki hak ve çıkarlarını korumak için gerekli gördüğü bütün tedbirleri alacağını, Türkiye'

(Arkası Sa. 11, Sü. 4'te)

mektupta "Son yedi yıl, Türkiye'de sosyal devlet anlayışını ortadan kaldırmış, hukuk devleti ilkesini ise ciddi surette tartışılır duruma sokmuştur" denildi.

Türk-İş Genel Başkanı **Şevket Yılmaz**, Genel Sekreter **Emin Kul**, Eğitim Sekreteri **Mustafa Başoğlu**, Teşkilatlanma Sekreteri **Orhan Balaban** ve Mali Sekreter **Çetin Göçer**'in imzalarını taşıyan mektupta, bugün yanıtı dikkatle araştırılması gereken sorunun, **"Yakın geçmişin sosyal hukuk devleti olan Türkiye'nin 1980 sonrasında buradan hangi noktaya geldiği ve bugün egemen kılınmak istenen şartlar kendi seyrinde bırakılırsa önümüzdeki günlerde hangi noktaya gelineceği"** olduğu kaydedilerek, şöyle denildi:

"'Türkiye'nin, gelir dağılımı en bozuk ülkeler arasında başlarda olması uygulamanın giderek daha kötüye yönelmesi, siyasi iktidarı hiçbir şekilde rahatsız etmemektedir. Emeğin ulusal ve uluslararası düzeyde bir meta gibi, üstelik ucuzluğu ile iftihar edilerek, pazarlanmaya kalkışılması Türk çalışanının emeğinin yabancı tekellerce T.C. devleti hudutları içinde sömürülebilmesi için her çeşit imkânın yaratılması, bugünkü siyasi iktidar açısından sistemin bir gereği ve yadırganmamak gereken bir uygulama olarak görülmektedir. Ekonomik sistemin çarpıklıklarından ve çarpıklıklarda ısrarlı olunmasından kaynaklanan, kamu vicdanını ağır şekilde rencide eden bu tablonun Türk-İş Konfederasyonu, örgüt yöneticileri ve konfederasyon saflarında bütünleşmiş milyonlarca işçi tarafından kabul edilmesi, karşılıksız bırakılması asla mümkün değildir."

Mektupta Türk-İş'in sisteme yönelik eleştirilerinin 12 Eylül öncesini arayış ya da siyaset yapma isteği biçiminde değerlendirilmesinin kabul edilemeyeceği de kaydedilerek, **"Siyasal iktidar kendi dışındaki her çevreyi çoğu kez, demokratik bir yapıda çoğulculuğa dayalı özgür düşüncelerini de hedef alarak sürekli olarak suçlama eğilimindedir. Türk-İş siyasi iktidarca benimsenen ekonomik sistemi tüm kurumları ile yerleştirmeyi, iktisaden güçsüz durumdaki çoğunluğun haklarının ortadan kaldırılmasını kolaylaştırmayı amaçlayan bu tutumu ve suçlamaları şiddetle reddetmektedir"** denildi.

Mektupta Türkiye'nin insan haklarına saygı esasına dayalı Batı demokrasilerinden adım adım uzaklaştığına seyirci kalmanın, hatta bunun teşvikçisi olmanın son derece zararlı ve tehlikeli bir tutum olduğuna işaret de edilerek, böyle bir tutumun Türk-İş tarafından kabul edilmesinin beklenemeyeceği bildirildi. Türk-İş'in mektubunda şu görüşlere yer verildi:

"Bugün Türkiye'de milyonlarca insanımızın, tarım işçilerinin iş yasalarının ve sosyal güvenlik sisteminin dışında, güvencesiz durumlarını sürdürmesi siyasal iktidarı rahatsız etmemektedir.

Siyasal iktidar, gelir dağılımındaki adaletsizlikleri dengeleyebilecek kurumların, örneğin grevli toplu pazarlık düzeninin işlerlik kazanmasından sıkıntı duymakta, sömürü şartlarını kolaylaştırmak maksadıyla, devleti çalışanlar karşısında örgütleme, devlet gücünü özel sermaye ile bütünleştirme yolunu seçmektedir.

Devletin müdahalesi dışında gelişmesi gerekli olan toplu pazarlık düzeni, siyasal iktidarın açık ve aktif müdahalesi altındadır.

Yüz binlerce çalışan 'sözleşmeli' adı altında ekonomik hak ve menfaatlerini koruma ve geliştirme imkânlarını, örgütlenme hakkını, toplusözleşmelerden yararlanma hakkını yitirme tehdidi altındadır.

Devlet memurlarının en doğal hakkı olan sendikalaşma hakkı tanınmamaktadır.

Hür sendikacılık ilkeleri açıkça çiğnenmektedir.

Batı demokrasilerince Türkiye'nin dışlanmasına yol açan bu tutumun bir rastlantıdan ibaret olduğunu söyleyebilmek mümkün değildir.

Bunun gibi, çalışan için güvence sağlayan tüm kurumlara göz dikilmiştir. Kıdem tazminatı gibi hukuksal kurumlar ortadan kaldırılmak, işçinin mesleki kaderini işverenin iki dudağı arasına bırakmak istenmektedir.

Türk-İş yürüyemedi

25 mart

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türk-İş yöneticilerinin işçi sorunlarıyla ilgili dilekçe vermek için TBMM'ye yürüyüşü, polis tarafından engellendi. Türk-İş ve bağlı sendikalar profesyonel yöneticileri ile polis arasında Türk-İş Genel Merkezi önünde 1 saati aşkın devam eden sürtüşmeler sonunda, polis barikatları aşılamayınca Türk-İş Başkanlar Kurulu olayı protesto ederek, Meclise gitmekten vazgeçme kararı aldı.

Türk-İş'i Mecliste bekleyen ve olayı öğrenen muhalefet partileri sırasıyla SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü**, DYP Genel Başkanı **Hüsamettin Cindoruk**, DSP Grup Başkanvekili **Sururi Baykal**, beraberlerinde milletvekilleri olduğu halde Türk-İş'i ziyaret ederek, **"geçmiş olsun dileğinde"** bulundular. Gerek Türk-İş gerekse siyasi parti yöneticileri, olayı ağır bir dille kınarlarken, **"Hükümetin işçi sorunlarının dile getirilmesine tahammülü olmadığını"** vurguladılar.

Dün sabah saat 9.30'dan itibaren hareketli bir gün yaşayan Türk-İş Genel Merkez binasında bir araya gelen sendika yöneticileri, kendi aralarında hazırlanırken, başkanlar kurulu üyeleri de saat 10.45'te bir toplantı yaptı. Şevket Yılmaz, toplantıda 1 milyon 800 bin işçiyi temsilen bir araya geldiklerini ve anayasanın 74. B maddesindeki dilekçe hakkını kullanmak üzere TBMM'ye doğru yola çıkacaklarını açıkladı. Yılmaz, daha sonra Meclise götürecekleri dilekçeyi okudu. Genel Sekreter Emin Kul da TBMM'ye giderken yollarının kesilmesi halinde çatışmayacaklarını belirterek, "Yasal hakkımızın kullanılmasında, polis ve devlet gücünün kullanılmayacağı düşüncesindeyiz" dedi.

Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz daha sonra yönetim kurulu üyeleri ve bazı başkanlarla birlikte Türk-İş'in Tuna Caddesi'ne bakan kapısından dışarı çıktı. Kalabalığın içerisinde zorlukla yürüyen Şevket Yılmaz'ın önü, daha birkaç metre yürüyemeden eski Çalışma Bakanlığı binasının yanında polis barikatı ile kesildi. Bu sırada bir emniyet görevlisi, Şevket Yılmaz'a, topluca TBMM'ye yürünmesi halinde

bunun yasalara aykırı olacağını bildirdi. Şevket Yılmaz, emniyet görevlisine, yasadışı bir harekette bulunmadıklarını, yalnızca TBMM'ye dilekçe vermeye gideceklerini söyledi. Emniyet görevlisi, topluca yürünmesine izin verilmeyeceğini, ancak kendisinin barikatı geçmesi halinde kendisine izin verilebileceğini kaydetti. Bu sırada, Türk-İş'in önünde toplanan kalabalık, topluca İstiklal Marşı söylemeye başladı. İstiklal Marşı'na Türk-İş Yönetim Kurulu üyeleri de eşlik ettiler.

İstiklal Marşı'ndan sonra Şevket Yılmaz ile emniyet görevlisi arasındaki tartışma sürdü. Şevket Yılmaz, 52 milyon kişinin sıkıntısını bildirmek için TBMM'ye gideceklerini yinelerken, emniyet görevlisi, bir toplu yürüyüş için vilayetin haberi olmadığını, topluca yürünmesi halinde yasalara aykırı hareket edileceğini ifade etti. Emniyet görevlisinin, Şevket Yılmaz'ın ilk barikattan geçmesine izin vermesi üzerine, Yılmaz, Genel Sekreter Emin Kul, Genel Eğitim Sekreteri **Mustafa Başoğlu**, Genel Mali Sekreter **Çetin Göçer** ile Genel Teşkilatlanma Sekreteri **Orhan Balaban** ile birlikte **Halil Tunç** barikatı aştılar. Ancak, diğer Türk-İş kalabalığı barikattan geçirilmedi. Şevket Yılmaz, Türk-İş binasının 50 metre uzağında diğer kalabalığın kendisini izlemesi üzerine bir süre bekledi. Ancak barikatın arkasında kalan kalabalığın beşer beşer o da ayrı yollardan Meclise gönderilmesi için serbest bırakılması üzerine, Yılmaz, "**Ben arkadaşlarımı hiçbir yere bırakmam**" diyerek, geri döndü. Bu sırada Mustafa Başoğlu'nun "**Ya bırakacaklar, ya da biz TBMM'ye gitmeyeceğiz**" diye bağırdığı duyuldu.

Geri döndükten sonra bu kez Türk-İş kalabalığının beklediği barikatın içine Yılmaz ve arkadaşları önce bırakılmadı. Yılmaz, emniyet görevlilerine dönerek, "**Arkadaşlarımı bırakın. Biz tretuvardan yürüyerek Meclise gideceğiz. Beni polisle karşı karşıya getirmeyin lütfen**" dedi. Bu sırada, işçilerden Yılmaz'a, "**Barikatın içine girmeyin. Yürüyelim başkan**", "**Meclise gideceğiz**", "**Mektuplarımız elimizde kaldı başkan**" diye bağırmalar oldu.

Şevket Yılmaz, Türk-İş yöneticilerinin bekleştiği kalabalığın arasında yürüyerek Bayındır Sokak'la Tuna Caddesi'nin birleştiği kaldırımın başında durdu. Şevket Yılmaz, burada konuşmak için mikrofon beklerken, emniyet görevlilerine döndü ve "**Sayın müdürüm, beni kimse polisle karşı karşıya getiremez. Beni polisle karşı karşıya getiren buraya gelsin. Bu konfederasyon henüz kapanmamıştır**" dedi.

Bu sırada Şevket Yılmaz'ı dinlemek üzere Türk-İş yöneticilerinin yere oturmak istemeleri üzerine Şevket Yılmaz, "**Oturmayın, hasta olursunuz**" biçiminde bağırdı.

İçişleri Bakanı'nın "**inşallah istifa edeceğini**" ifade eden Şevket Yılmaz, emniyet görevlilerinin "**Sayın Başkan, arka arkaya 5'er dakika arayla herkesi bırakacağız. Yürüyebilirsiniz**" demeleri üzerine, bu öneriyi de kabul etmedi.

Bu sırada Türk-İş Genel Başkanı'nın yanına gelen Emin Kul, "**Bizim dilekçe hakkımızı kullandırmıyorlar. İşte basın tüm gerçekleriyle olayı gördü. Maksadımız yerine gelmiştir. Başkanlar Kurulu'nu toplayalım**" demesi üzerine Şevket Yılmaz, Türk-İş Genel Merkezi'nin kapısı önünde, kalabalığın dağılmamasını isteyerek bir konuşma yaptı. Bu sırada Orhan Balaban'ın bu olaya karşı çıktığı ve Türk-İş'e girildiği takdirde Türk-İş yöneticilerinin tek tek gözaltına alınabileceğini söyledi. Şevket Yılmaz, Türk-İş'in önünde yaptığı konuşmada, şunları söyledi:

"**Bu konfederasyon anarşiye, teröre prim vermemiştir. 52 milyonu temsil eden kişilerin yolu kesilmemeliydi. 67 vilayetten gelen arkadaşlarımın yasal haklarını kullanmalarını engellemeye kimsenin hakkı yoktur. İsteseydik, bu dilekçemizi teker teker postalardık. Ama bu dilekçeyi TBMM'ye verdirmeyenin kim olduğunu siz çok iyi biliyorsunuz.**"

Şevket Yılmaz'ın bu sözleri üzerine kalabalıktan "**Houston'daki**", "**telefonla memleket yönetenler**" diye bağırıldı.

Yılmaz konuşmasına devamla, "**Bizi, hakkımızı kullanmak isteyenleri, polisle karşı karşıya getirenlerin hafızasından, yasa anlayışından şüphe ederim. Bu dilekçelerinizi yakmanızı istemiyorum. Daha dün babamın giydiği üniformayı bugün polis giyiyor. Onlarla bizi karşı karşıya getiremezler. Bu yasadışı hareketi şiddetle protesto ediyorum.**"

Türk-İş Yönetim Kurulu ve Başkanlar Kurulu üyeleri daha sonra topluca Türk-İş Genel Merkezi'ne girdiler ve kısa bir toplantı yaptılar. Toplantı öncesinde Şevket Yılmaz, basın mensuplarına teşekkür ettikten sonra "**İş amacına ulaşmıştır**" dedi.

Başkanlar Kurulu toplantısında, Meclise yürümekten vazgeçilerek, bir kınama telgrafı çekilmesi ve Başkanlar Kurulu'nun bugün saat 10'da toplanmasına karar verildi. Şevket Yılmaz, toplantıdan sonra dışarıda bekleyen kalabalığa bir konuşma yaparak, şunları söyledi:

"**Yasal hakkımızı yasadışı bir biçimde engellediler. Siz illerinizde eylem komitelerini oluşturacaksınız ve dilekçelerini topluca TBMM'ye göndereceksiniz.**"

Yılmaz'ın bu sözleri üzerine, "**İşçiler ele ele, genel greve**", "**Biz işçiye ne diyeceğiz, Meclise gitmek için geldik buraya. Yürüyelim**" biçiminde bağıran kalabalık bir süre dağılmadı. Bunun üzerine Türk-İş yöneticileri polis çekilmeden kalabalığın dağılmayacağını bildirmesi üzerine, polis ekipleri olay yerinden uzaklaştılar. Polisin dağılması üzerine kimi Türk-İş yöneticileri Meclise şimdi yürünmesini önerdiler. Ancak bu öneri de kabul edilmeyince kalabalık dağıldı.

Bu arada bir grup sendikacı, Meclise götüremedikleri dilekçeleri, Türk-İş Genel Merkezi önünde yakarken, bir kısmı da toplu halde postayla TBMM'ye gönderdiler. Genel merkezde sendika yöneticileri arasında yer yer tartışmalar da olduğu gözlendi. Taşradan gelen bazı sendikacılar da "dağılma çağrısını" eleştirerek, "Dağılmıyoruz, yerlerimize gidince tabana ne söyleyeceğiz" diye bağırdılar.

MUHALEFET TÜRK-İŞ'TE

Türk-İş'in TBMM'ye yürümesine izin verilmemesi üzerine SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü** ve DYP Genel Başkanı **Hüsamettin Cindoruk** Türk-İş Genel Merkezi'ne gelerek "**geçmiş olsun**" dileklerini ilettiler.

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, beraberinde Genel Sekreter Fikri Sağlar ve SHP'li milletvekilleri ile saat 13.30'da Türk-İş Genel Merkezi'ne geldi. İnönü, kendisini karşılayan Yılmaz'a "**Biz sizi Mecliste bekliyorduk. Madem size izin vermediler, biz sizlere geldik**" dedi. Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz da SHP'nin antidemokratik yasalar için verdiği

mücadeleyi desteklediklerini söyledi. Yılmaz, burada Erdal İnönü'ye Meclise iletmeyi kararlaştırdıkları dilekçe örneğini verirken, **"TBMM'ye yapacağımız bu müracaatı; bu hükümetin bakanı, Başbakanı, tüm arkadaşları kendileriyle karşı karşıya getirme pahasına elimizden almışlardır"** dedi. Erdal İnönü ise Şevket Yılmaz'a geçmiş olsun dileklerini iletti.

DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk da olup bitenleri demokrasi açısından bir yüz karası olarak gördüklerini söyledi ve **"Aslında olay biçim olarak engellenmiştir. Öz olarak engellenemez"** dedi. Cindoruk, Türkiye'de **"demokrasi müsvettesi"** olduğunu ileri sürdü.

Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz'ı dün son olarak DSP Grup Başkan Vekili **Sururi Baykal** ziyaret etti. Ziyaret sırasında Türk-İş Genel Başkanı Şevket yılmaz, kendisine TBMM'ye iletilemeyen dilekçeyi vererek, şöyle konuştu:

"Ben buraya 500 bin kişiyi de toplamasını bilirim. Sözüm ona 3.5 yıldır demokrasiye geçtik. Sabah her tarafımız polisle çevrilmişti. Bizi polisle karşı karşıya vuruşturmak istediler. Bu İçişleri Bakanı hangi yasal gücüyle vatandaşlıktan attı bilmiyorum. Siz bizi vatandaş kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz."

ERDEM VE AKBULUT'A TELGRAF

Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz imzasıyla dün öğleden sonra Başbakan Vekili **Kaya Erdem** ile İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut'a birer kınama telgrafı çekildi. Telgrafta şöyle denildi:

"İşçilerin şikâyetlerini, maruz bırakıldıkları ağır haksızlıkları duyurmak üzere bugün TBMM'ye gelmek istedik. Sizin, İşçi ve Meclis Arasına polis sokmanız ve kaba kuvvet kullanmanız yüzünden Meclise gidilememiştir. Demokrasiden korkan ve kaçan siyasal iktidarınız anayasanın 74. maddesinden kaynaklanan bir hakkın kullanımını engellemekle ağır suç işlemiştir."

Türk-İş eyleminin polis tarafından engellenmesi gündem dışı bir konuşmayla TBMM Genel Kurulu'na da getirilmek istendi. Ancak, birleşimi yöneten ANAP'lı Başkan Vekili **Abdülhalim Aras** izin vermeyince konuşma gerçekleşemedi.

ANAP Grubu'nun dünkü toplantısında da Türk-İş'in TBMM'ye yürüyüş girişimi ele alındı. Toplantıda söz alan Artvin Milletvekili **Nevzat Bıyıklı**, hükümetin Türk-İş yönetimiyle karşı karşıya gelmesinin yanlış olduğunu belirterek, **"Şevket Yılmaz'ın gösterdiği iyi niyeti, hükümet yanlış anlamıştır"** dedi.

AKBULUT'UN BASIN TOPLANTISI

İçişleri Bakanı **Yıldırım Akbulut** saat 16.00'da TBMM'de düzenlediği basın toplantısında, Türk-İş'in Meclise yürüme isteğinin Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'na aykırı olduğunu öne sürdü ve Türk-İş'in önceden böyle bir başvuruda bulunmadığını söyledi. Akbulut, işçi temsilcileriyle emniyet görevlileri arasında, **"Hiçbir nahoş hadisenin zuhur etmediğini"** bildirerek, yasaya uygun biçimde hareket eden 50 işçinin dilekçelerini TBMM'ye ilettiklerini kaydetti.

Öte yandan, Akbulut'un basın toplantısı düzenlediği saatlarde SHP Grup Başkan Vekilleri **Seyfi Oktay** ve **Cahit Tutum** ile sendikacı kökenli milletvekilleri, Türk-İş'in dilekçesini TBMM Başkanı **Karaduman**'a ilettiler.

Ankara DGM Savcısı **Nusret Demiral**, Türk-İş'in eyleminin normal bir **"yürüyüş girişimi"** olduğunu, **"gösteri yürüyüşü"** niteliği taşımadığını belirterek, yürüyüş yapılmadan toplananların uyarılar üzerine dağılmaları nedeniyle herhangi bir suç unsuru oluşmadığını söyledi.

Bu arada Türk-İş'in, TBMM'ye yürüyüşünün engellenmesi nedeniyle hükümeti uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na (ICFTU) şikâyet edeceği bildirildi.

Efsaneleşmiş bir politikacı sahneden çekildi

Brandt'ın buruk ayrılışı

ULYA ÜÇER *25 mart*

BONN — Yarı dehşet, yarı şaşkın **SPD** Yönetim Kurulu üyeleri, istifa açıklamasını dinlerken gözyaşlarını tutamayan parti personeli, sonra akşamın geç saatlerinde ellerinde meşalelerle parti merkezi önünde **"Willy"** diye tempo tutarak sevgi gösterisinde bulunan genç sosyalistler. Alman kamuoyu politikanın yaşlı büyüğü **Willy Brandt**'ın görevden çekilme haberini televizyonlardan bu resimlerle öğrendi. Genel görüş: **"Böyle bitmemeliydi."**

Politika tarihinin bir büyüğü çekildi. Brandt dönemi sona erdi. Sosyal Demokrat Parti'ye yaklaşık çeyrek asırdır başkanlık eden Willy Brandt, görevini gerçi haziran ayındaki olağanüstü genel kurula kadar sürdürecek. Ama sadece formalite olarak. İstifasının hemen ardından yönetim kurulu, kongrenin onaylamasını istediği yeni başkan adayını belirledi: **Hans Jochen Vogel.** Sağ kanadın desteğini, sol kanadın da saygısını toplayan Vogel'i son haftalarda iyice karışan SPD'yi düzeltmek, Brandt'ın istifasıyla doğan yılgınlığı gidermek ve ilki iki hafta sonra olmak üzere art arda gelecek beş eyalet seçiminden partiyi başarıyla geçirmek gibi ağır görevler bekliyor. SPD'nin gelecekteki asıl lideri gözüyle bakılan **Oscar Lafontaine** ise beklemede; şimdilik başkan yardımcılığı görevini **Johannes Rau** ile paylaşacak.

Brandt daha görev başında aktifken efsaneleşmiş bir politikacıydı. İstifasının ardından yayımlananlar da bu efsanevi niteliğine uygun oldu. Parti başkanlığından çekilmesinin açıklandığı akşam televizyon haber programları ve dünkü gazeteler tümüyle bu olaya ayrıldı.

İstifa ile ilgili diğer partilerin ileri gelen politikacıları fazla yorumda bulunmadılar. Başbakan **Helmut Kohl**, basına herhangi bir açıklama yapmayı reddetti.

CDU (Hıristiyan Demokrat), **CSU** (Hıristiyan Sosyal Birliği) ve **FDP** (Hür Demokratlar), ilk açıklamalarında Brandt'ın ayrılmasının Sosyal Demokrat Parti'nin içinde bulunduğu karmaşanın beklenir bir sonucu olduğunu ifade ettiler. FDP Genel Sekreteri ise **"Dünya çapındaki bir politikacının üzücü ve onursuz sonu"** ifadesini kullanırken, **Yeşiller** ise, is-

tifadan duydukları üzüntüyü dile getirdiler.

Başının, "Brandt'ın Yunan Trajedisi" adını taktığı olay şöyle gelişmişti.

Genel Başkan belki de bir kapris uğruna ne Alman yurttaşı ne de SPD üyesi olan Yunanlı **Margarita Mathiopoulos**'u SPD sözcülüğüne getirdi. Kararına yöneltilen sert eleştirilerin kamuoyuna yansımasıyla iş onur meselesi oldu. Mathiopoulos'un görevden vazgeçmesine karşın Brandt kararını geri almadı, istifasını verdi. Gerekçesi Mathiopoulos olayı ile iyice yükselen yönetim zaafı suçlamalarının birer gösterge olduğunu, yeni başkan arayışlarını ve bu çerçevedeki zararlı tartışmaları eyalet seçimleri öncesinde önlemek gerektiği şeklindeydi.

Dolar, 150 yenin altında

25 mart

Ekonomi Servisi — Amerikan Doları, tarihinde ilk kez 148.40 Japon Yeni'ne düştü. Doların Tokyo Borsası'nda ulaştığı bu işlem değeri Japonya'da paniğe yol açtı. Japonya Maliye Bakanı **Kiichi Miyazawa**, **"Artık döviz borsalarında istikrar sağlamak için işbirliğinin tam zamanıdır"** derken, Japonya Uluslararası Ticaret ve Sanayi Bakanı (MITI) **Hajime Tamura** da Japon Merkez Bankası'na borsalara **"güçlü bir müdahale"** çağrısında bulundu.

ABD Maliye Bakanı **James Baker**'ın **"Dolar için belirlediğimiz bir yen paritesi yok. Borsalara da müdahale etmeyi düşünmüyoruz"** şeklindeki açıklaması dün sabah Tokyo Borsası'nda iki saat içinde 3.8 milyar doların elden çıkarılmasına neden oldu. Bunun üzerine, borsanın açılışında bir tarihsel rekor kırıp 150 yenin altına inerek bir ara 148.40 yeni gördü.

Dolar Avrupa döviz borsalarında da tüm önemli para birimleri karşısında değer yitirerek 148.80 yene ve 1.81 marka geriledi. Böylece 6 sanayileşmiş ülkenin 22 şubatta Paris'te döviz piyasalarına istikrar kazandırma kararı almalarından sonra dolar ilk defa büyük ölçüde değer yitirmiş oldu. Dolar Tahtakale'de de 789 liraya geriledi.

Tokyo Borsası'nda dün sabah meydana gelen gelişmeler gerek Japon yönetimi, gerekse firmalarda panik havası estirdi. Japonya'da işsizlik oranı kayıtlarının tutulmaya başlandığı günden bu yana ilk kez yüzde 3'ün üstüne çıkmasının ardından yenin bu denli değer kazanması özellikle Japon hükümetini kaygılandırdı. Bundan bir süre önce Paris'te bir araya gelerek **"istikrarlı döviz kurları"** kararı alan sanayileşmiş 6 Batılı ülkenin bu kararını yetersiz gören Japonya Maliye Bakanı **Kiichi Miyazawa** **"gerçek bir işbirliği"**'nin zamanının geldiğini duyurdu. **Miyazawa**, Tokyo Borsası'nda panik halinde dolar satışlarının sürdüğü sırada yaptığı açıklamada, **"Sanayileşmiş ülkelerin döviz kurlarını istikrarlı hale getirmek için ortak hareket etmelerinin zamanı geldi"** dedi. Aynı sırada, MITI'den de **"müdahale"** çağrısı yapıldı. Japon mallarının daha da pahalılaşması ve dünya ticaretindeki yerini tehlikeye sokmasına yol açacağı anlamına gelen 148.40 yenlik dolar karşısında acil önlem alınmasını isteyen Japonya Uluslararası Ticaret ve Sanayi Bakanı **Hajime Tamura**, yaptığı açıklamada Merkez Bankası'ndan borsaya **"güçlü bir müdahale"** yapmasını istedi. **Tamura**, gazetecilere yaptığı açıklamada, yenin dolar karşısında değer kazanmasını sürdürmesi halinde Japon ekonomisinin ciddi sorunlarla karşı karşıya kalacağını söyledi. Bitsubishi Bank'ın adının açıklanmasını istemeyen bir yetkilisi de gazetecilere yaptığı açıklamada, ABD Maliye Bakanı **James Baker**'ın sözleri dışında, doların düşmesine yol açacak bir faktör bulunmadığını söyledi.

Bu arada, Japon Kyodo Haber Ajansı da dün sabah geçtiği haberlerde, Japon Merkez Bankası'nın panik halinde dolar satışını ve ABD para biriminin daha da düşmesini engellemek amacıyla borsaya üç kez müdahalede bulunarak toplam 1.5 milyar dolar sattığını duyurdu. Haberde, müdahalelerin durumu tersine çevirecek hiçbir etkisi bulunmadığı da kaydedildi. Ajans, Tokyo Borsası'nın kapanışından sonra da sanayileşmiş ülkelerin döviz borsalarını görüşmek üzere nisan ayında ABD'de bir araya geleceklerini duyurdu.

Sanayileşmiş 6 Batılı ülke, İtalya'nın boykot ettiği Paris toplantısında ise **"döviz borsalarında istikrar"** kararı almıştı. Bu karardan sonra bir **"bekleyiş"** içine girilen borsalarda, dolar 152-153 yen ve 1.83-185 marktan işlem görüyordu. **James Baker'**in açıklaması ise bu bekleyişi kırdı ve ABD ve para birimi hızla düşmeye başladı.

Barış ve silahsızlanma sembolü

25 mart

Dış Haberler Servisi — Federal Almanya'nın, önceki gün görevinden ayrılan 23 yıllık Sosyal Demokrat Parti Genel Başkanı Willy Brandt, 18 Aralık 1913'te, Almanya'nın kuzeyindeki Lubeck'te bir tezgâhtar kadının yasadışı oğlu olarak dünyaya geldi. Annesinin verdiği Herbert Frahm adını, işçilere yön gösteren politik yazılar yazmaya başladıktan sonra Willy Brandt olarak değiştirdi. Sol eğilimli görüşleriyle tanınan Brandt, 1933 yılında Almanya'da Nazilerin işbaşına gelmesinden sonra İskandinavya'ya, (Norveç ve İsveç'e) kaçmak zorunda kaldı. 1946 yılında Almanya'ya dönen Brandt, Nazi savaş suçlularının yargılandığı Nürnberg mahkemelerini gazeteci olarak izledi. Faal siyaset yaşamına 1948 yılında başlayan Willy Brandt, 1961 yılında Batı Berlin Belediye Başkanlığı'na seçildi.

Berlin kentinin batısını ve doğusunu ayıran duvarın örülmeye başlanmasını açıkça protesto eden Brandt, 1963 yılında dönemin ABD Başkanı John F.Kennedy ile birlikte Berlin Duvarı'nı protesto gösterilerine katıldı. 1964 yılında Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin Genel Başkanlığı'na da seçilen Brandt, 1966-69 yılları arasında (Sosyal Demokrat-Hıristiyan

Demokratlar'ın oluşturduğu) büyük koalisyon hükümetinde Dışişleri Bakanı olarak görev yaptı. 1969-1974 yılları arasında Federal Almanya Başbakanı olan Brandt, İkinci Dünya Savaşı sonrası Avrupası'nın bugünkü sınırlarını çizen anlaşmaların imzalanmasına öncülük etti ve "Ostpolitik" olarak adlandırılan politikasıyla "yumuşamanın" mimarı olarak tarih sayfalarına adını yazdırdı. Doğu Bloku ile Batı Bloku arasındaki yumuşamaya katkılarından dolayı 1971 yılında Nobel Barış Ödülü'nü kazanan Willy Brandt, 1974 yılında **Guenther Guillame** adlı özel yardımcısının casusluk skandalına karışması üzerine Başbakanlık görevinden istifa etmek zorunda kaldı.

Sosyal Demokrat Parti Genel Başkanlığı'nı önceki güne kadar sürdüren Brandt, 1976 yılından beri Sosyalist Enternasyonal'in başkanlığını sürdürüyor. 1983'te orta menzilli Amerikan füzelerinin Batı Avrupa'ya yerleştirilmesine karşı çıkan Willy Brandt, izlediği anti-nükleer politikayla Avrupa'daki sosyalist çevrelerde büyük prestij kazandı.

73 yaşındaki Willy Brandt'ın kariyerine damga vuran iki konu barış ve silahsızlanma olarak niteleniyor.

Ev bilgisayarı sayısı 100 bini aştı

25 mart

Ekonomi Servisi — Türkiye'deki ev bilgisayarı sayısının 100 bini aştığı belirtiliyor. **Bilgisayar Dergisi**'nin ev bilgisayarları konusunda yayımlanan araştırmasında, 1986'da ev bilgisayarları satışından 10 milyar liralık bir gelir elde eden şirketler, satışlarının yüzde 80'ini İstanbul, Ankara ve İzmir'de yaptılar. Araştırmaya göre ev bilgisayarları pazarının yüzde 35'ini Teleteknik-Commodore elinde tutarken, Spectrum yüzde 32 ile ikinci sırada yer alıyor. Her iki firmayı, pazar payları açısından Atari, Armstrad, SVI ve Vestel izliyor.

Ev bilgisayarları üreticisi firmalar, gümrük vergi oranlarının daha aşağıya çekilmesi durumunda daha çok kullanıcıya ulaşabileceklerini ifade ederken, araştırmada yer alan bir başka dikkat çekici nokta, kullanıcıların yüzde 65'inin 11-20 yaş grubuna dahil olması.

Komünistlerin ezici zaferi

26 Mart

YENİ DELHİ (ANKA) — Hindistan'ın üç eyaletinde pazartesi günü yapılan parlamento seçimlerinde iktidardaki **Kongre Partisi,** komünistlerin öncülüğündeki koalisyona yenildi. Siyasi gözlemciler, seçim sonuçlarının Başbakan **Rajiv Gandi**'nin siyasi geleceğini olumsuz etkileyeceğini öne sürüyorlar.

Ülkenin güneyindeki Kerala eyaletinde yapılan olaylı seçimlerde **Hindistan Komünist Partisi**'nin (CPI-M) önderliğindeki **Sol Demokratik Cephe** ittifakı, parlamentonun 140 sandalyesinin 76'sını kazandı. Seçimlerde ancak 60 milletvekili alabilen Kongre Partisi'nin liderliğindeki **Birleşik Demokratik Cephe**'nin, Kerala eyaletinde iktidarda kaldığı 7 yıl süresince hükümete yönelik yolsuzluk ve rüşvet iddiaları çok yaygınlaşmıştı.

Batı Bengal eyaletinde iktidardaki Hindistan Komünist Partisi'nin liderliğindeki **Sol Demokratik Cephe,** şimdiye kadar kesinleşen 178 sandalyeden 151'ini kazandı. Batı Bengal parlamentosu, 294 milletvekilinden oluşuyor. Kongre Partisi ise şimdiye kadar sadece 26 sandalye sağlayabildi.

Bu arada, seçimlerin yapıldığı üçüncü eyalet olan Jammu Kaşmir'de ise durum **Kongre Partisi** için biraz daha olumlu gözüküyor. Bildirildiğine göre, **Kongre Partisi**, bölgesel **Ulusal Konferans Partisi** ile yaptığı işbirliği sayesinde iyi bir sonuç bekliyor. Nitekim, şimdiye kadar alınan sonuçlara göre, 76 üyeli parlamentonun 38 sandalyesini söz konusu koalisyonun adaylarının kazanması kesinleşti.

Misilleme: Türkiye de ihtilaflı sularda petrol arayacak

Ege'de gerilim artıyor

27 mart

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türkiye, Ege'deki hak ve çıkarlarını koruma kararlılığını göstermek için dün somut adımlarla harekete geçti. Yunanistan'ın Ege'nin ihtilaflı kıta sahanlığını kendisine ait görmekte direnmesi üzerine, Türkiye, Ege'nin Türk karasuları dışında kalan alanlarında petrol arama iznini TPAO'ya verdi. Bu konudaki hükümet kararnamesi Resmi Gazete'nin dünkü sayısında yayımlandı. Bu arada Hora (Sismik-1) gemisi, yaklaşık 11 yıllık bir aradan sonra dün ilk kez Ege'nin ihtilaflı sularına açılmak üzere yola çıktı. Hükümet Sözcüsü **Hasan Celal Güzel,** Hora'nın savaş gemileri eşliğinde Ege'ye doğru yola çıktığı saatlerde bir basın toplantısı düzenleyerek, **"Türkiye'nin Ege'deki haklarından en ufak bir ödün vermeyeceğini"** duyurdu ve Hora'nın faaliyetlerinin engellenmemesi konusunda Yunanistan'ı uyardı. Hükümetin **"ortaya çıkacak girişimlerin gerektireceği her türlü önlemi"** düşündüğünü açıklayan Hasan Celal Güzel, Yunanistan'ın Hora'yı engellenmesi halinde Türkiye'nin bu önlemleri çekinmeden uygulayacağı mesajını ver-

di. "Savaş" sözcüğünü kullanmayan Güzel, **"Biz anlaşmazlığın görüşmeler yoluyla çözüme kavuşturulmasını arzu ediyoruz. Tercihimiz budur"** demekle birlikte, bu tercihin gerçekleşmemesi halinde de gereken tavrın takınılacağını kararlı ifadelerle duyurdu. Hasan Celal Güzel, Yunanistan'ı bu mesajla uyarırken, Karadeniz'de sürmekte olan Deniz Kuvvetleri'nin planlı manevralarından Deniz Kurdu Tatbikatı'nın planları bu gelişmeler üzerine değiştirildi ve tatbikata katılan gemilerin bir bölümü dün verilen ani bir emir üzerine Ege'ye doğru yola çıktı. Bu arada ortaya çıkabilecek gelişmelere karşı hazırlıklı olmak üzere Türk Silahlı Kuvvetleri'nin çok geniş bir kesiminde izinler kaldırıldı.

Yunanistan'daki Kuzey Ege Petrolleri Şirketi'nin petrol aramalarına başlama tarihi olarak açıkladığı 28 marta kısa bir süre kalmışken, Ankara son 48 saat içinde Yunanistan karşısında izlenecek strateji konusunda olağanüstü bir hareketliliğe sahne oldu. Ege kıta sahanlığı konusunda izlenecek tutum ilk olarak önceki gün Milli Güvenlik Kurulu toplantısında ele alındı. Toplantıda, Yunanistan'ın Ege'nin ihtilaflı kıta sahanlığındaki faaliyetlerine en etkili bir şekilde karşılık verilmesi görüşü benimsendi ve hükümete bir dizi öneride bulunulması kararlaştırıldı. MGK'nın hemen ardından toplanan Bakanlar Kurulu da önceki akşam yaptığı toplantıda da önerileri benimsedi ve bu çerçevede sismik donanıma sahip olan Hora gemisinin Ege'nin ihtilaflı sularına çıkarak petrol aramalarına başlamasını kararlaştırdı. Bakanlar Kurulu toplantısında ihtilaflı alanlarda yürütülecek aramalara ilişkin olarak TPAO'ya arama ve işletme ruhsatı verilmesi de kararlaştırıldı. Bu konudaki kararname Resmi Gazete'nin dünkü sayısında yayımlandı.

KARARNAME NE DİYOR

Resmi Gazete'de yayımlanan 87/11596 sayılı kararnamede şöyle denildi:

"Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'na 1 ve 17 numaralı petrol bölgelerinin Türk karasularının dışında Ege Denizi'nde ekli haritada hudutları belirtilen sahalarda, (Uluslararası hukuk kurallarına ve yaygın uygulamalara uyulması 6326 sayılı Petrol Kanunu'nun ruhsatname adedinin sınırlandırılmasıyla ilgili hükmü dışında kalan diğer hükümlerin uygulanması kaydıyla) petrol arama izni verilmesi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın 10.3.1987 tarihli ve 2130 sayılı yazısı üzerine adı geçen kanunun değişik 45. maddesinin 2. fıkrasına göre Bakanlar Kurulu'nca 25.3.1987 tarihinde kararlaştırılmıştır."

Resmi Gazete'de bu konudaki Bakanlar Kurulu kararına ek olarak arama ruhsatı verilen alanları gösteren bir harita da yayımlandı. Buna göre, TPAO'ya tümü de İzmir'in kuzeyinde olmak üzere dört ayrı bölgede ruhsat verildi. Ruhsat alanları, en kuzeyde Saroz Körfezi'nin Semadirek Adası civarını, Çanakkale Boğazı açıklarında Gökçeada ve Bozcaada arasındaki bölge ve daha güneyde Midilli ve Sakız adaları arasındaki iki bölgeyi kapsıyor. Arama alanları Yunan adalarını 6 millik karasuları içinde küçük cepler şeklinde içine alıyor ve Türkiye'nin hak iddia ettiği alanları bu adaların batısında Yunan, Ege'ni ortalarına doğru uzatıyor. Ayrıca, en kuzeyde Semadirek Adası civarındaki bölgeyle, Midilli Adası'nın batısındaki üçüncü bölge Yunanistan'ın şirketlere arama ruhsatı verdiği alanlarda çatışıyor.

Devlet Bakanı ve Hükümet Sözcüsü **Hasan Celal Güzel**, dün saat 11.00'de bir basın toplantısı düzenleyerek hükümetin Ege'nin ihtilaflı alanlarında petrol aramalarına ilişkin kararını açıkladı. Hasan Celal Güzel'in gazetecilerin karşısına çıktığı sırada Hora araştırma gemisi de İstanbul Tuzla'dan demir alarak Ege'ye doğru yola çıktı. Güzel de basın toplantısı sırasında **"Hora herhalde şu sıralarda yola çıkmıştır. Alınan karar saat 11.00'de hareket etmesi yolundaydı"** dedi.

Hasan Celal Güzel, kalabalık bir gazeteci topluluğunun hazır bulunduğu ve yer yer elektrikli bir havada geçen basın toplantısının girişinde, **"Yunanistan'ın devamlı Türkiye aleyhine genişleme peşinde koştuğunu, yayılmacı bir politika izlediğini"** anlatarak, Papandreu hükümetinin son günlerde Ege'de petrol aramaları konusunda aldığı tutumun bu siyasetin yeni bir örneğini oluşturduğunu kaydetti.

Uluslararası Adalet Divanı'nın 1976 yılında aldığı kararla Ege Denizi'nin karasuları dışındaki kıta sahanlığını **"ihtilaflı bölge"** olarak belirttiğine, Güvenlik Konseyi'nin de bu konuda iki ülkeyi görüşmelerde bulunmaya çağırdığına dikkat çeken Güzel, Yunanistan'ın ayrıca Bern Antlaşması uyarınca Türkiye ile müzakerede bulunması gerektiğini, ancak müzakereden kaçtığını anlattı ve **"Yunanistan Ege konusunda takip ettiği siyaset ile Ege'yi bir Yunan denizine çevirme arzusundadır. Tek taraflı, keyfi ve gayri hukuki karar ve davranışlarla Ege'den sadece kendisinin yararlanmasına çalışmakta, Türkiye'yi Ege'ye kapatmak istemektedir"** dedi.

"Halbuki, iki sahildar ülkeden biri olan Türkiye'nin güvenlik ihtiyacı, ekonomik çıkarları ve uluslararası hukuktan doğan haklarının korunması söz konusudur" diye devam eden Güzel, Türk hükümetinin son dönemde kıta sahanlığına ilişkin tutumu konusunda Yunanistan'ı birkaç kez uyardığını, ancak Yunanistan'ın bu uyarıları dinlemediğini bildirdi.

"Bütün bu ikazlarımıza rağmen Yunanistan Türkiye'nin Ege'de yaptığı en basit ilmi araştırmaya dahi mani olmaya çalışmakta ve Türkiye'yi tahrikkâr davranmakla itham etmekte, Ege'de karasuları dışında petrol aramaları ve işletmeciliği için ruhsat vermekte ve çalışmalarını sürdürmektedir" şeklinde konuşan Güzel, sözlerine şöyle devam etti:

"Bern Antlaşması'na riayet etmeyen Yunanistan'ın bu tutumu karşısında hükümetimiz de Türkiye'nin hak ve menfaatlerinin korunması çerçevesinde Ege'de kurasuları dışında kalan bölgelerde TPAO'ya araştırma ve işletme ruhsatları verilmesini kararlaştırmıştır."

Hasan Celal Güzel, daha sonra gazetecilerin sorularını yanıtladı. Güzel'e yöneltilen sorular ve Güzel'in yanıtları özetle şöyle:

— Yunanistan son iki yıldır Ege'deki ihtilaflı kıta sahanlığı alanlarında petrol aramaktaydı. Hükümetiniz bu faaliyetler karşısında sessiz kalmıştı. İki yıllık suskunluk şimdi izlediğiniz kararlı politikanın inandırıcılığını olumsuz yönde etkilemiyor mu?

GÜZEL — Hükümetimizin iki yıldır sustuğu yolundaki görüşe iştirak etmiyorum. Yunanistan'ın karasuları dışında faliyetleri olduğu doğrudur. Ancak hükümetimiz bu konudaki hassasiyetini ikili seviyede Atina'ya iletmiştir. Bu amaçla üç kez nota verilmiştir. Türkiye, hiçbir hakkı konusunda en ufak bir taviz vermek niyetinde değildir.

— Yunanistan Hora'yı engellerse ne olur?

GÜZEL — Bu şekilde bir engelleme olmayacağını ümid ediyoruz. Olursa gerekli tedbiri alacağımız tabiidir.

— Bir engelleme olasılığına karşı Silahlı Kuvvetler teyakkuzda mıdır?

GÜZEL — Biz elimizden gelen bütün teşebbüsleri yaptık. Eğer Yunanistan tutumunu değiştirmez ve görüşmeler yoluyla bir çözüm arzusunu belirtmezse, elbette gerekli tedbirler alınır.

— Papandreu, geçenlerde yaptığı bir açıklamada 'Türkiye ile savaşa hazırız' **dedi. Bu açıklamayı nasıl karşılıyorsunuz?**

GÜZEL — Papandreu'nun bu tip beyanları bütün dünya tarafından biliniyor. Biz meselenin barışçı yollardan halledileceğini ümid ediyoruz. Türk hükümeti olarak tutumumuz kesin ve kararlıdır. Ciddiyetimizi, vekarımızı ve sağduyumuzu sonuna kadar devam ettireceğiz.

— Deniz Kurdu Tatbikatı'na katılan gemiler Ege'ye gönderilecek mi?

GÜZEL — Deniz Kurdu Tatbikatı'nın bununla ilgisi yok. Bizim tutumumuz en geniş şekliyle bütün tedbirleri kapsıyor. Gelişmeleri dikkatle izliyoruz. Gelişmelere göre gerekecek tedbirleri hiç çekinmeden almakta kararlıyız.

— Yunanistan Hora'yı engellerse bir savaş çıkabilir mi?

GÜZEL — Biz bu olayın kötü bir sonuca varmasını arzu etmiyoruz.

— Yunanistan Ege'de kıta sahanlığına ilişkin tutumundan vazgeçerse, Türkiye tutumunu değiştirir mi?

GÜZEL — Bunu vazgeçtiği zaman görüşürüz.

— Hora Ege'de ne kadar kalacak?

GÜZEL — Bir süre tespit edilmedi. Ekonomik ve politik ihtiyaçlarımızı gerçekleştirinceye kadar kalacak.

— Yabancı petrol şirketlerine arama ruhsatı verilmesi konusunda bir çalışmanız var mı?

GÜZEL — Gerekirse yaparız.

— Ordu alarmda mı?

GÜZEL — Yine aynı şeyleri soruyorsunuz.

Hasan Celal Güzel'in basın toplantısında Deniz Kurdu Tatbikatı'na katılan gemilerin Ege'ye kaydırılıp kaydırılmayacağı yolundaki sorularına yanıt vermekten kaçınmasına karşılık, sonradan yetkili çevrelerden alınan bilgiler, Karadeniz'deki donanmanın bir bölümünün son anda verilen bir emir üzerine Ege'ye doğru hareket ettikleri yolunda. Aynı şekilde Türk Silahlı Kuvvetleri'nde izinlerin kaldırıldığı bildirildi.

ÖZAL: HORA GERGİNLİĞE YOL AÇMAZ

Başbakan Turgut Özal, dün Londra'da bir soruya verdiği yanıtta, Bakanlar Kurulu'nun kararı üzerine **"Hora"**nın Ege'de belirli bölgelerde inceleme araştırma yapacağını ve bunun Atina Ankara ilişkilerinde gerginliğe yol açabilecek bir girişim olmadığını söyledi. Özal, Yunanistan'ın Bern Anlaşması'na riayet etmesi gerektiğini belirterek, **"Diyalog kurulsun görüşelim, boş yere meseleleri bulandırmak Yunanistan'ın lehine değildir"** dedi.

JETLER UÇTU

Balıkesir 9. Ana Jet Üssü'nde tüm izinler kaldırılırken izinde bulunan pilot ve teknik subayların da geri çağrıldığı öğrenildi. Üsteki tüm savaş uçakları hazır hale getirilirken dün saat 15.00'te Saroz Körfezi üzerinde iki savaş uçağımız "sınır uçuşu" yaptı. Saat 16.00 sularında da İstanbul semalarında uçuş yapıldığı görüldü.

MTA Sismik-1 (Hora) araştırma gemisi dün gece yarısı Çanakkale Boğazı'na girdi. Geminin bugün öğleye doğru uluslararası sulara hareket etmesi bekleniyor.

Devlet-sinema ilişkilerinde yeni bir dönüm noktası mı?

ATİLLA DORSAY *27 mart*

Devlet-sinema ilişkileri yeni bir döneme mi giriyor? Gerçi ortada bir hükümet değişikliği veya hükümetin sanat/sinema olaylarına bakışında temel bir değişim belirtileri yok. Ancak en azından Kültür ve Turizm Bakanlığı koltuğunda yeni bir isim var (ve Türkiye'de çok şeyin **"şahıslar ile kaim olduğunu"** hep biliriz); yeni bir yasa uygulamaya geçiliyor; dış tanıtımımız konusunda aşamalar var, vs. Bunlar da az önemli şeyler değil...

SOSYAL GÜVENCE

Bu yazının çıktığı gün, Türk sinemasından bir grup sanatçı, Ankara'da 2 bakanla, Kültür ve Turizm Bakanı **Mesut Yılmaz,** Çalışma ve eski Kültür Bakanı **Mükerrem Taşçıoğlu** ile görüşerek, sinema sanatçıları ve emekçilerinin sosyal güvence sorunlarını konuşmuş (ve umalım ki çözümlemiş) olacaklar. Bu önemli bir sorundur, çünkü düşününüz ki 50 milyonluk koca bir ülke, sanata yıllarını vermiş insanlarını kimi zaman sokak, kahve, meyhane, pansiyon köşelerinde yoksulluk, yalnızlık, çaresizlik içinde terk edilmişliğe, sefalete, hatta ölüme bırakagelmiştir. Bu ayıbın nasıl olursa olsun, şöyle veya böyle giderilmesi, bir çare bulunması artık kaçınılmaz olmuştur.

SİNEMA SALONLARI

Mesut Yılmaz, bakanlığa geldiğinden beri yaptığı bir iki konuşmada, sorunlara bizce oldukça olumlu yaklaşımlar sergilemiştir. Bakan, öncelikle Türk sinemasının çeşitli sorunlarına ilgi duyduğunu ve bunlar üzerinde bilgi sahibi olduğunu ifade etmiştir. Örneğin gitgide kronik bir hal alan salon sorunu üzerinde durmuş, en azından devlet kuruluşlarının elinde bulunan salonların kapatılmasına bundan böyle izin vermeyeceklerini, bu salonları zamanla karşılıksız olarak Türk sinemasının hizmetine vereceklerini açıklamıştır. Bu, çok gerçekçi bir tutum, çok umut verici bir girişimdir. Devletin sinemaya salonları koruyarak, salon yapımını destekleyerek, dağıtımı kolaylaştırarak yardım etmesi, tüm uygar ülkelerde sinema/devlet ilişkilerinin başında yer alan bir uygulamadır.

TANITIM VE "VARİETY OLAYI"

Devlet, **Variety** olayında da ilk kez çağdaş biçimde davranmış, bu ünlü Amerikan sinema dergisinin özel bir Türk sineması bölümü yapmasına, maddi manevi yardımlarıyla imkân hazırlamıştır. Geçen hafta sizlere duyurduğumuz **Variety** olayı, inanıyoruz ki sinemamızın dünyaya açılmasında önemli bir işlev görecektir. Ancak aynı dergide, yeni Video ve Müzik Eserleri Yasası konusunda yabancı kalemlerce önemle belirtilen olumlu ifadeler, ne yazık ki bu yasanın uygulanmasının (6 ay daha) ertelenmesi ile olumsuza dönüşmek üzeredir. Dünyanın her yerinde, emeği ve yaratışı sömüren kaset korsanlarına karşı açılmış savaşımda Türkiye'nin bunca geride kalması, çok olumsuz karşılanacaktır, karşılanmaktadır. Bu uygulamanın daha fazla geciktirilmemesi dilenir...

FON: FARE DOĞURAN DAĞ...

Diğer yandan, aynı yasayla bir fonda toplanacak olan paranın beklendiği gibi milyarlara varmak şöyle dursun, birkaç yüz milyonda kaldığı haberi de, kuşkusuz sinemamızın kalkınması için bu fona bağlanan büyük umutları destekleyecek bir gelişme değildir. Ne var ki, bu konu da henüz çok erkendir. Yasa iyi işlemeye başlayınca önemli bir fonun oluşacağı kesindir.

Önemli olan, fonun yansız biçimde, tümüyle Türk sinema sanatının ve sanayiinin kalkınmasına harcanmasıdır. Yoksa bakanlıkla hep yakın ilişki içinde bulunagelmiş **Türker İnanoğlu** vs. bir avuç sinemacının kalkınması için değil.. Aynı biçimde, TRT'nin de Türk, TRT'nin de Türk sinemasına ilgi duymaya başlaması, bir yandan Antalya'da stüdyo vb. altyapı yatırımları yapılması, diğer yandan ortak-yapımlara giden yolların açılmaya başlanması, umut verici işaretlerdir. Elbette gönül, devletin sinemaya daha bir önem vermesini, daha bir ciddiye almasını, örneğin yıllardır verilen **Devlet Sanatçısı** unvanının artık ve bunca yıl sonra, bir sinema sanatçımıza da (örneğin bir **Lütfi Akad**'a) verilmesini ister...

Ancak daha da önemlisi, bizce devletin, Türk sinemasında ve sanatında genel bir restorasyon dönemini başlatması ve bunun için gerekli hoşgörü, yumuşama, çağdaşlık ortamını hazırlamasıdır. Yıllar yılı şüpheli bir alan olarak bakılmış Türk sinemasına artık güvenle, sempatiyle bakılması, onun inanılmaz tanıtım gücünden yararlanılmaya çalışılması, sinema sanatçısının, emekçisinin, yaratıcısının toplumda saygın bir yere oturtulması gerekiyor. Her alandan çeşitli sanatçılarımızın bir bölümünün, ülkemizden uzakta vatansızlığa, yalnızlığa mahkûm edilmesi gibi acı bir gerçek, artık ortadan kaldırılmalıdır... DSP lideri **Rahşan Ecevit**'in Cumhurbaşkanına önerdiği bildirilen **"vatandaşlıktan çıkarılmış kişiler için bir genel af"** düşüncesi, bize son derece önemli gibi gözüküyor. Çeşitli ve çoğu zaman sudan nedenlerle yurduna ayak basamaz hale getirilmiş, ülkesiyle ilişkisi kesilmiş kişilerin arasında, belki sayıları çok olmayan, ama her biri ülkemizin ve sanatımızın tanıtımı için önemli potansiyel taşıyan sanatçımız da var... Onları bağışlamak, onların en doğal haklarını yeniden vermek, onlara da Türkiye'nin sanat yoluyla tanıtımı için sahip oldukları gücü, yeteneği kullanma fırsatı sağlamak, bize en akıllı yol gibi gözüküyor.. Yanlışları ne olursa olsun, bir **Yılmaz Güney** üzerinde süregelen yasakları kaldırmak da, bu tür bir çağdaşlaşma politikasının adımlarından biri olacaktır... Sovyetler, rejim aleyhine en ağır eleştirilerde bulunan sanat ve bilim adamlarını (**Pasternak**'tan **Panfilov**'a, **Soljenitsin**'den **Sakharov**'a) aklıyarak, temize çıkararak, tüm Batı âlemini müthiş etkileyen bir girişimi başlattılar, sürdürüyorlar... Sanat ve bilim adamına gösterilen hoşgörü, her türlü rejim altındaki her türlü yönetimin saygınlığını arttırıyor dünyada... Batı ile ilişkilerimizin her gün yeni bir sınavdan geçtiği ve her gün artan bir önem taşıdığı günümüzde, Türkiye Cumhuriyeti, sinema ve tüm diğer sanat dallarında, böyle bir restorasyon dönemini başlatmak gücüne sahiptir.

Evet, 1987 yılı ortalarında, bizim devletten asıl beklediğimiz budur, böyle bir dönemin, bu tür bir çağdaş hoşgörünün başlatılmasıdır. Dilemesi bizden...

Kürtler kaçırmıştı

Türk mühendis serbest

27 mart

Haber Merkezi — Irak'ın Süleymaniye kenti yakınlarındaki ENKA şantiyesinden 13 şubat günü kaçırılan Türk mühendis **Atilla Çelikel** ve Alman mühendis **Manfred Burn** serbest bırakıldı. Dün yerel saatle 12.30 sıralarında fabrikanın 15 kilometre yakınında açık araziye bırakılan ve bir Irak askeri birliğinde koruma altına alınan mühendislerden Atilla Çelikel'in pazar günü yurda dönmesi bekleniyor.

Dışişleri Bakanlığı tarafından dün yapılan açıklamada, olayın başından beri yakından izlenerek gerekli tüm girişimlerin yapıldığı kaydedilerek, **"Türkiye'nin Irak-İran savaşı ve diğer bölge sorunları karşısında güttüğü kesin tarafsızlık politikası ile terörizme karşı hiçbir şekilde taviz vermez tutumunun gerektiği biçimde değerlendirilmiş olmasının, alınan bu olumlu sonuçta etken olduğu kuşkusuzdur"** denildi.

ÇAĞDAŞ EĞİTİM MERKEZİ
Orta-Lise Beklemeliler
Nisan başında yeni dönem
Bakırköy Tel: 570 23 01 - 583 35 14

Cumhuriyet
63. Yıl; Sayı: 22483 Kurucusu: Yunus Nadi 150 TL. (KDV dahil) 28 Mart 1987 Cumartesi

KIRK YIL
Halit Ziya Uşaklıgil
Düzenleyen, yeni basıma hazırlayan Şemsettin Kutlu
1500 lira (KDV dahil) İnkılap Kitabevi

Hora bu sabah açılıyor, Türk ve Yunan birlikleri teyakkuz durumunda

Ege'de kritik 24 saat

Başbakan: Saldırı harp sebebidir

ANKARA'dan
YALÇIN DOĞAN

AET Yolunu Ege'de Kesmek

ANKARA — Yerinden şimdi yavaş yavaş doğrulmaya çalışıyor. Aradaki farkı kapatmak için "haklarının peşine düştüğünü" dünyaya şimdi haykırıyor. Bir iki aydır değil, tam iki yıldır Yunanistan, uluslararası anlaşmalara aykırı olarak, Ege'de petrol arıyor ve Ankara iki yıl boyunca sessiz kalıyor.
(Arkası Sa. 12, Sü. 1'de)

Özal, dün gece yaptığı açıklamada; Hora karasularımızda bekleyecektir. Yunanlılar, kendi karasuları dışına çıkarsa biz de çıkarız. İlk hareketi onlardan bekliyoruz' dedi.

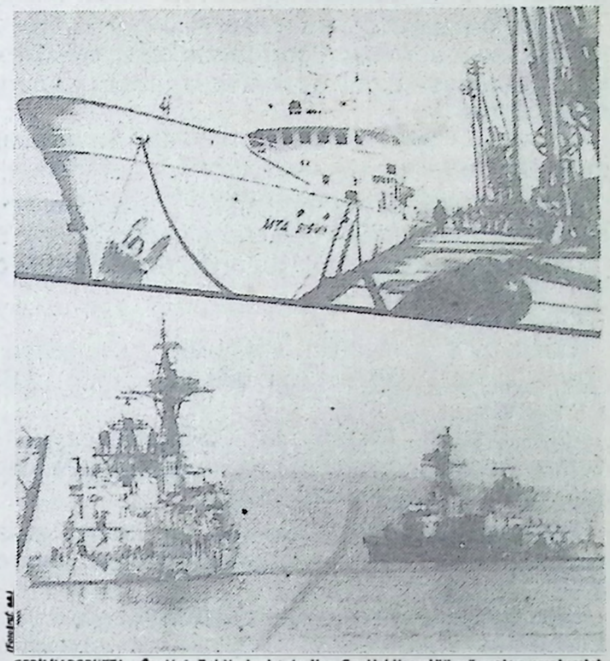
Amerika ve NATO krizin çözümü için devreye girdi. Özal'ın açıklamalarından sonra BM Genel Sekreteri, "Özal'ın sözleri tansiyonu düşürmüştür. Güvenlik Konseyi'nin toplantıya çağrılması için bir neden kalmamıştır" dedi.

Genelkurmay Genel Sekreteri Tuğg. Ergenç, "Hora'ya refakat eden gemiler harp gemileridir. Harp gemilerine tecavüz tamamen harp nedenidir" dedi.

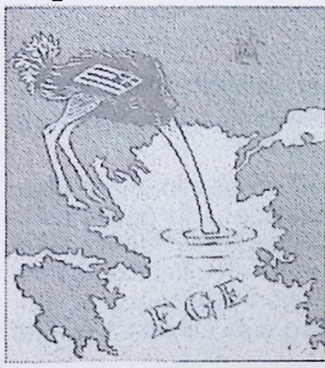
Haber Merkezi — Türkiye ile Yunanistan arasında Ege'ye ilişkin gerilim, dün ciddi bir tırmanışa geçti. Genelkurmay Başkanlığı dün MTA Sismik-1 (Hora) gemisinin sabah Ege'ye açılacağını, milli hak ve menfaatlerimizi korumak üzere Türk Silahlı Kuvvetlerimizin Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleriyle müteyakkız durumuna getirildiğini açıkladı. Genelkurmay Genel Sekreteri Tuğgeneral Güven Ergenç, donanmaya ait gemilerin koruyacağı Hora'ya bir tecavüzün "harp nedeni" sayılacağını bildirdi.

Hora'nın bugün Ege'ye çıkışının, Yunanistan'ın petrol aramaları için öngördüğü tarihe rastlaması, Ege'de iki ülkeyi yeniden karşı karşıya getirdi. Bu nedenle An-
(Arkası Sa. 12, Sü. 1'de)

NATO, TÜRKİYE VE YUNANİSTAN'I GÖRÜŞMELERE DAVET ETTİ.
ABD'NİN SOĞUKKANLILIK ÇAĞRISI
YANLIŞ ADIM EGE'Yİ TUTUŞTURUR
CENGİZ ÇANDAR ATİNA'DAN YAZDI
10. Sayfada

GERİLİM DORUKTA — Önceki gün Tuzla'dan hareket eden Hora, Çanakkale'de gerekli ikmali yaptıktan sonra bu sabah Ege'ye açılıyor. Hora'nın bugün Ege'ye açılışı Yunanistan'ın petrol aramaları için açıkladığı tarihe rastlıyor. Bu nedenle Türk ve Yunan birlikleri karşılıklı teyakkuz durumuna geçirildi. Genelkurmay Genel Sekreteri Tuğg. Ergenç, "harp gemilerine bir tecavüzün harp nedeni olacağını" açıklarken, Papandreu, "Balkanlar'ın altı üstüne gelir" dedi.

Papandreu: Balkanlar'ın altı üstüne gelir

Papandreu

Yunan hükümeti, Devlet Bakanı Ali Bozer'in nisan ayında Atina'ya yapacağı ziyareti iptal ettiğini açıkladı.

Papandreu, "Türkiye Ege'de bir girişimde bulunursa, Balkanlar alt üst olur" dedi.

Yunan ordusunda bütün izinler süresiz olarak kaldırıldı. İzinli bulunanların derhal birliklerine dönmeleri emredildi.

Hapsis, ABD'nin en büyük haberleşme üssü olan Nea Makri'yi kapattıklarını açıkladı. Devlet dairelerinde hafta sonu izinleri kaldırıldı.

STELYO BERBERAKİS

ATİNA — Birdenbire tırmanan Ege bunalımının Yunanistan tarafı dün dramatik gelişmelere sahne oldu. Yunanistan'ın çıkıp ile bunalım, bir savaşın eşiğine doğru, giderek ağırlaştı. Yunanistan Başbakanı Andreas Papandreu dün yaptığı açıklamada, "Bir çatışmanın Balkanlar'ı ve NATO'yu alt üst edeceğini" söyledi. Yunanistan Dışişleri Bakanı Karolos Papulyas aynı gün içinde Bulgaristan başkenti Sofya'ya gitti.
(Arkası Sa. 12, Sü. 4'te)

Atina'ya ret: *Ankara, Atina'nın, kıta sahanlığı sorununun Uluslararası Adalet Divanı'na götürülmesi önerisini reddetti.*

Zorunlu adımlar: *Eski Dışişleri Bakanları Çağlayangil ve Işık'la, emekli Büyükelçi Namık Yolga, Ege'deki gelişmeleri değerlendirdi.*

Sorunun dünü, bugünü, yarını: *Konuk yazar Prof. Hüseyin Pazarcı, Ege kıta sahanlığı sorununun gelişimini anlatıyor.*

Muhalefetin tepkisi: *Muhalefet partileri Ege'de Yunanistan'la Türkiye arasında patlak veren gerilimin zaman geçirmeksizin TBMM'ye getirilmesini istediler.*
11. Sayfada

Cumhurbaşkanı, Rabıta'dan maaş olayını savundu

Evren: Gene imzalardım

Evren: "Kusur ve suç yok"

Hata yok

Ben hatamı kabul ederim, eğer burada bir hata yapmış olsaydım söylerdim. Her hükümet ehveni şer olan bu yolu seçmiş...

Şeriat

Ben şeriatçıların üzerine üzerine gittim ve her türlü tehlikeyi göze alarak gidiyorum. Korkak olsaydım neme lazım derdim, yapmadım.

Olayın ardında...

Bunun arkasında ne yatıyor? 12 Eylül'ü yapanları kötülemek. İkinci sebep, irtica diye yüklenelim de ilişkilere darbe vuralım...

Gerekçe

En doğrusu devlet ödemeliydi. Ama esbab-ı mucibe hep aynı şeye dayanıyor. Döviz sıkıntısı. 70 sente muhtaç olduğumuzu unutmayalım.

İstifa çağrısı

Zaman zaman sanki benim de düşündüğüm olmuyor mu, çekip gideyim diye. Ama birisi istedi diye ben istifa etmem.

Mumcu'nun dizisi

Bir gazeteci arkadaşımız araştırma yapmıştır, zor bir iştir, takdirle karşılarım, ama yorumlara iştirak edemem.

7. Sayfada

EVREN'İN BASIN TOPLANTISINDAN NOTLAR
DENİZ SOM'UN YAZISI 7. Sayfada
KAYA ERDEM'İN RABITA SAVUNMASI: İSLAM BANKASI İLE RABITA AYRI AYRI ÖRGÜTLER
EROĞLU: KKTC'DE İRTİCAYI HİSSETTİĞİMİZ AN EZERİZ
DEMİREL: RABITA'NIN HESABINI VERMEYE HAZIRIM
ECEVİT: İMAMLARA BELÇİKA MAAŞ ÖDEDİ
7. Sayfada

İnönü: Evren'le aynı görüşte değiliz

SHP *Genel Başkanı: "Laikliğin korunması için yapılması gerekenler konusunda Sayın Cumhurbaşkanı ile tam aynı görüşte olmadığımızı anlıyoruz. Bu durum ne Cumhurbaşkanı'nın ne de bizim görüşlerimizi savunmaya devam etmemize engel olacaktır"*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — SHP Genel Başkanı Erdal İnönü Cumhurbaşkanı'nın Rabıta Örgütü konusunda yaptığı açıklamaları "Laikliğin korunması konusunda Cumhurbaşkanı ile aynı görüşte olmadığımız ortaya çıkmıştır" diyerek yanıtladı ve laikliğin korunması konusunda hiçbir taviz vermeyeceklerini ve duyarlılıklarını sürdüreceklerini söyledi.

SHP Genel Başkanı dün SHP Genel Merkezi'nde MKYK toplantısından sonra ajanslardan gelen Cumhurbaşkanı'nın basın toplantısına ilişkin açıklamaları büyük bir dikkatle izledi. SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar da birlikte açıklamaları okuyan İnönü, saat 17.30'da genel merkezde düzenlediği basın toplantısındaki konuşmasında "Ege'deki önemli sorun nedeniyle ileriki günlerde Rabıta Örgütü konusunda açıklamalarımız olabilir. Ancak bu kritik günlerde Türkiye'de iç politika konusunda önemli ayrılıklar ve sorunlar varmış gibi gösterilmek istenmesinden kaçınıyoruz" dedi. İnönü Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarını dikkatle okuduğunu, bu ayrıntılı açıklamalar için şükranlarını sunduğunu belirterek, "Sayın Cumhurbaşkanı'nın ara dönemde yapılmış bir icraatın nedenlerini açıklıkla anlatmakla, o dönem sorumlularına yöneltilen eleştirilere cevap vermek zahmetine katlanmakla, o dönemin tartışılabileceğini, bu konudaki yasakların artık kaldırılabileceğini de ortaya koymuş oluyor. Bu bakımdan da verdiği örnek çok değerlidir" biçiminde konuştu. Cumhurbaşkanı'nın bu konudaki esas yaklaşımının dönemin mali sıkıntıları karşısında en az zararlı yolu seçmek olduğunu belirttiğini, yapılacak en doğru uygulamanın devletin gönderdiği kendi memurunun parasını kendisinin vermesi olduğunu açıkça ifade ettiğini belirterek, şöyle devam etti:

"Sayın Evren bu nedenlerle Rabıta Örgütü'nden para alınmasını bilerek kabul edildiğini, bugün de olsa aynı şekilde davranacağını açıklıyor. Bir Rabıta Örgütü'nden kararname ile
(Arkası Sa. 12, Sü. 7'de)

Hayır, Sayın Evren!

Hayır, Sayın Evren, açıklamalarınıza katılmıyoruz. Rabıta olayına yaklaşımınız, bize göre, doyurucu ve inandırıcı olmaktan uzak kalmıştır.

Neden?

En başta, olayın özüne dönük bakış açılarımız birbirinden çok farklıdır. Böyle bir olayın anlamını laik cumhuriyet ilkesi açısından algılamak, bize çok ters gelen bir tutumdur.

Nedir olayın düğüm noktası?

Yabancı bir "şeriat" örgütünün, bir kısım Türkiye Cumhuriyeti kamu görevlisini maaşa bağlaması değil mi?

Üstelik bu uygulamanın bir hükümet kararnamesiyle başlatılmış olması değil mi?

Ayrıca Rabıta kararnamesi, bu örgütün ne olup ne olmadığı hakkında devletin ulusal güvenlik birimlerinde yeterince bilgi bulun-

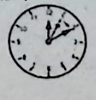
(Arkası Sa. 12, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

YAZ SAATİ BAŞLIYOR

Saatlerinizi bu gece ileri almayı unutmayın

Haber Merkezi — Yaz saati uygulamasına bu gece yarısında başlanacak. Bakanlar Kurulu'nun aldığı karar uyarınca saatler bu gece saat 01.00'de 1 saat ileri alınacak.

Yaz saati uygulaması ile gün ışığından daha fazla yararlanılırken, gibi enerji tasarrufu da sağlanmış olacak. Yaz saati uygulaması 27 eylül pazar günü saat 02.00'da sona erecek.

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Hayır; Yine Hayır!

Cumhurbaşkanı Sayın Evren'in dünkü açıklamaları karşısında tartışmaya açık'a getirmek için şu noktaları yeniden vurgulamakta yarar görüyoruz:

"Rabıta Örgütü" bir şeriat örgütü müdür? Evet bir şeriat örgütüdür. Bu örgüt, laik devlet düzenlerine karşı bir savaş
(Arkası Sa. 12, Sü. 7'de)

ABD Belgelerinde Türkiye

CÜNEYT ARCAYÜREK, bir dönemin bilinmeyen yazışmalarını açıklıyor.

ABD, niçin Türkiye ile ortak savunma konusunda bir anlaşma imzalamaktan kaçınıyordu?

Türkiye, Hitler'in Ortadoğu'ya yerleşmesinin önlenmesinde nasıl bir rol oynadı? ABD raporları bunu nasıl değerlendiriyordu?

Yarın Cumhuriyet'te.

Bilim Dünyasını Bugün İzleyin.

Radyasyon banyosu, bir ölçüde yaşlandırdı ve ömrü kısalttı

Bilgisayarlar kuşdili öğrendi.

İçimizdeki termo-regülatör: Vücut, ısıyı nasıl düzenliyor?

Bugün ve her cumartesi Cumhuriyet'le birlikte.

Cumhuriyet BİLİM TEKNİK

Hayır, Sayın Evren!

HASAN CEMAL *28 mart*

Hayır, Sayın Evren, açıklamalarınıza katılmıyoruz. Rabıta olayına yaklaşımınız, bize göre, doyurucu ve inandırıcı olmaktan uzak kalmıştır.

Neden?

En başta, olayın özüne dönük bakış açılarımız birbirinden çok farklıdır. Böyle bir olayın anlamını laik cumhuriyet ilkesi açısından azımsamak, bize çok ters gelen bir tutumdur.

Nedir olayın düğüm noktası?

Yabancı bir *"şeriat"* örgütünün, bir kısım Türkiye Cumhuriyeti kamu görevlisini maaşa bağlaması değil mi?

Üstelik bu uygulamanın bir hükümet kararnamesiyle başlatılmış olması değil mi?

Ayrıca Rabıta kararnamesi, bu örgütün ne olup ne olmadığı hakkında devletin ulusal güvenlik birimlerinde yeterince bilgi bulunmasına rağmen çıkarılmamış mıdır?

Evet, öyledir.

Böyle bir durum, sizin deyişinizle, *"zaruretten"*, *"parasızlıktan"* doğmuş olsa bile, savunulamaz Sayın Evren.

Açıklamalarınız sırasında *"25-30 imama bir süre maaş ödendi diye laiklik elden mi gidecek; devletin temelleri sağlamdır"* dediniz.

Bakış açılarımızdaki farklılık işte bu noktadan kaynaklanıyor; zira olayın özünü gözden kaçırdığınızı sanıyoruz.

Cumhuriyet devletinin temellerinin sağlam atıldığına kesin olarak inanıyoruz; ancak yabancı bir *"şeriat"* örgütünün Türk kamu görevlilerine maaş ödeyebilmesini, bu sağlam temelin orasından burasından kemirilmesine yönelik bir gayret olarak değerlendiriyoruz. Bu olaya belli bir hoşgörüyle yaklaşmayı, cumhuriyet devleti içinde, Cumhuriyet karşıtı bir ideolojinin tırmanışına katkıda bulunacağı için, tehlikeli görüyoruz.

İşte bu nedenle Cumhuriyet Gazetesi, sizin deyişinizle *"bir bardak, hatta bir katre suda fırtına"* koparmamıştır. Olayın laiklik ilkesi açısından son derece vahim bir anlamı olduğu için kamuoyunu harekete geçirmeye yönelmiştir. Eğer gazetemizin bu yoldaki çabaları çok değişik çevrelerde yankı bulmamış olsaydı, siz de herhalde bu kadar uzun ve ayrıntılı bir savunma yapma gereğini duymazdınız.

Bize göre, asıl türban ya da başörtü meselesi, Rabıta olayının yanında *"bir bardak suda fırtına koparılmasıdır"*.

Kimsenin giyimiyle kuşamıyla, saçıyla sakalıyla, inancıyla inançsızlığıyla uğraşmak, bizim çoğulcu demokrasi anlayışımıza sığmaz. Her türlü fikrin demokratik toplum düzeninde yeri olduğuna inanırız. Ama her zaman vurguladığımız gibi, laikliğe aykırı bir görüşün devlet içinde tırmanma çabalarına yol açacak uygulamalarla mücadele edilmesi gereğine inanırız.

Rabıta'dan maaş olayına karşı çıkmamız işte buradan kaynaklanıyor. Nasıl ki bir *"komünist enternasyonal"* Türk kamu görevlisine maaş bağlayamazsa, bir *"İslam Enternasyonali"*'nden de böyle bir uygulama kesinlikle kabul edilemez.

☆

Laiklik elbette dinsizlik değildir, Sayın Evren. Ama okullarda din dersini anayasal bir kural olarak zorunlu kılmak da laiklik değildir. 12 Eylül'ün bu adımı da, bize göre, laiklik uygulamasına Cumhuriyet tarihimizde vurulmuş en büyük darbedir.

Bu açıdan da 12 Eylül askeri yönetimini eleştiriyoruz.

12 Eylül askeri yönetiminin çizmiş olduğu siyasal çerçeveye, birçok uygulamalarına demokrasi ve insan hakları bakımından karşı olduğumuz zaten bilinir. Bu yüzden, Rabıta olayıyla özel bir çaba içine girmiş değiliz. Bu arada cumhuriyet devletinin en temel ilkesi olan laiklik açısından 12 Eylül'ün yerinin de hayli geri planda olduğunu beiirtmeliyiz.

☆

Türkiye'nin İslam ülkeleriyle ilişkilerine gelince...

Sayın Evren, bu konudaki açıklamalarınız da doğrusu biraz *"politika"* kokuyor.

Çünkü biz, öteden beri Türkiye'nin İslam ülkeleriyle yakın ilişkiler kurmasından, dış politakasında *"İslam boyutu"*'nu güçlendirmesinden yana olduk. İslam Konferansı üyeliğinin ülkemize dış politikadaki manevra alanını genişleteceğini savunduk. Bu ülkelerden ayrıca borç da alınabilir, yardım da, burs da...

Ancak bir tek şey bize göre yapılamaz: Türkiye Cumhuriyeti'nin bir kısım kamu görevlisi, *"kökü dışarda"* bir şeriat örgütünün maaş bordrosuna bağlanamaz.

Böylesi bir uygulamaya karşı çıkmak, ne 12 Eylül'ü karalamaktır; ne İslam ülkeleriyle ilişkilerimizi koparmaya kalkışmaktır; ne de bir bardak suda fırtına koparmaktır.

Hayır, Sayın Evren! Laik Cumhuriyet devletinin temellerine sahip çıkmaktır; onun kıyısından köşesinden kemirilmesine karşı mücadele vermektir.

☆

Farklı düşünüyoruz.

Sizin bakış açınızı alkışlayacak çevreler de kuşkusuz olacaktır.

Dediğiniz gibi, demokrasi 12 Eylül'den bu yana hayli yol aldı; hem istifanız istenebiliyor hem de mahkemeye verilebiliyorsunuz...

Güzel şey demokrasi!

Biz de Cumhuriyet olarak işte bu yüzden laikliği savunuyoruz; çünkü biliyoruz ki, laiklik ve vicdan özgürlüğü demokrasinin vazgeçilemeyecek *"altyapısı"*'dır.

Hora bu sabah açılıyor, Türk ve Yunan birlikleri teyakkuz durumunda

Ege'de kritik 24 saat

28 mart

Haber Merkezi — Türkiye ile Yunanistan arasında Ege'ye ilişkin gerilim, dün ciddi bir tırmanışa geçti. Genelkurmay Başkanlığı dün MTA Sismik-1 (Hora) gemisinin sabah Ege'ye açılacağını, milli hak ve menfaatlerimizi korumak üzere Türk Silahlı Kuvvetlerimizin Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleriyle müteyakkuz durumuna getirildiğini açıkladı. Genelkurmay Genel Sekreteri Tuğgeneral **Güven Ergenç,** donanmaya ait gemilerin koruyacağı Hora'ya bir tecavüzün "**harp nedeni**" sayılacağını bildirdi.

Hora'nın bugün Ege'ye çıkışının, Yunanistan'ın petrol aramaları için öngördüğü tarihe rastlaması, Ege'de iki ülkeyi yeniden karşı karşıya getirdi. Bu nedenle Ankara'da bütün dikkatler Ege'ye ve Yunanistan'ın atacağı adıma çevrildi.

Ankara Büromuzun haberine göre, Genelkurmay Başkanlığı ile Dışişleri arasında yoğun bir trafik gözlenirken, krizin çözümü için NATO ve ABD devreye girdi. Kriz dün gece sürpriz bir diplomatik gelişmeye yol açtı ve ABD'nin Ankara Büyükelçisi **Robert Straus Hupe,** Dışişleri Bakanlığı'na gelerek Amerikan yönetiminin bir mesajını getirdi. Hupe'nin Türkiye'den Ege'de "**soğukkanlılıkla davranmasını**" isteyerek, üstü kapalı bir dille Hora gemisinin ihtilaflı alanlara çıkmaması beklentisini ilettiği haber verildi. ABD Büyükelçisinin bu görüşmede Türk hükümetine Washington'un, Yunanistan'ın 6 millik karasuları dışına çıkmayacağı görüşünü getirdiği öğrenildi.

ÖZAL'IN AÇIKLAMASI

Londra'da bulunan Başbakan Özal dün gün boyu sessiz durdu. Sabahtan sadece gazetecilere "**Durumu tırmandırmaya gerek yok. Bu konuda bir açıklama yapmayı gerekli görmüyorum**" diyen Özal, TRT'nin son haberlerinde ekrana gelerek, "**Yunanistan'ın Ege'deki Türk gemilerine saldırması halinde bunun bir harp sebebi olacağını**" söyledi. Özal şöyle konuştu:

"**Sismik arama gemisi şu anda yoldadır. Bana verilen bilgiye göre, kendi karasularımız içerisinde bekleyecektir. Eğer Yunan araştırmaları kendi karasuları dışına çıktığı takdirde biz de kendi karasularımız dışına çıkacağız. Ama ilk hareketi onlardan bekliyoruz. Bir noktada Yunanistan herhangi bir şekilde gemimize müdahale ederse ki Papandreu bunu söylemektedir, biz de aynı mukabeleyi kendisine yapacağız. Yani netice itibariyle hiç arzu etmediğimiz halde bu harp sebebi olabilir. Kendisine bu konu hatırlatılmıştır. İngiliz, Amerikan büyükelçileri her iki tarafa da sükunet tavsiye etmişlerdir.**"

Özal, NATO Genel Sekreteri Carrington'un kendisine anlatılmasına rağmen meseleyi ancak şimdi kavramış olduğunun memnuniyet verici olduğunu kaydetti. Papandreu'ya Türkiye ile bir maceraya girişmemesini tavsiye eden Özal, "**Bu tabiatıyla Yunanistan için büyük bir facia olur. Bu konuda duygularımı açıkça ifade ediyorum**" dedi.

Başbakan BBC-2 ve Amerikan CBS televizyonlarına da demeçler verdi. BBC'nin haber programında İngiliz gazetecinin sorularını yanıtlayan Özal, "**Onlar bizi durdurmaya çalışırlarsa biz de onları durdururuz**" dedi. "**Bir savaş olasılığı var mı?**" sorusuna ise Özal "**Bunu Papandreu düşünmelidir. Biz şimdiye kadar kendilerine sürekli olarak zeytin dalı uzattık, ama kabul etmediler**" karşılığını verdi.

New York muhabirimiz **Şebnem Atiyas** bugün saat 02.15'te verdiği haberde, Özal'ın gece yarısı verdiği demeçlerin gerginleşen havayı bir ölçüde yumuşattığını bildirdi. BM Genel Sekreteri Perez de Cuellar, Cumhuriyet'e yaptığı açıklamada, "**Sayın Özal'ın konuşması tansiyonu düşürmüştür. Bu nedenle Güvenlik Konseyi'ni acilen toplantıya çağırmak için bir neden kalmamıştır**" dedi.

Askeri uçaklarımız, Ege denizindeki Türk karasularında "**tatbikat uçuşlarını**" sürdürürken, vatandaşlar sık sık gazete bürolarını arayarak Ege'deki gelişmeleri soruyorlar.

Genelkurmay'da dün son gelişmeler üzerine gazetecilere bir brifing verildi. Bu toplantıda Hora'nın ihtilaflı sularda araştırma yapmak üzere bu sabah Ege'ye açılacağı ve birliklerin "**müteyakkuz**" durumda bulunduğu, gereken her türlü önlemin alındığı açıklandı.

SORU VE YANITLAR

Genelkurmay Genel Sekreteri Tuğgeneral Güven Ergenç, daha sonra gazetecilerin sorularını yanıtladı. Ergenç'e yöneltilen sorular ve yanıtlar şöyle:

—Hora'ya kaç harp gemisi refakat ediyor?

— Yeterli sayıda gemi tahsis edilecektir. Diğer tüm kuvvetler müteyakkuz durumdadır.

— Hora ilk olarak hangi bölgede araştırma yapacaktır?

— Rotası, kuruluşun planına göre, şimdilik açıklamayı gerekli görmüyoruz.

— Yunanistan'ın hangi bölgelere müdahalesi sınır tecavüzü kabul edilecek?

— Bunu hep beraber yaşayarak göreceğiz. Bunu zaman gösterecek. Şu anda belirli bir senaryo ve eskalasyon (tırmanma) yok. Zaten bu tür soruların yanıtları bizi aşıyor. Hükümeti ilgelendiriyor.

— Hora'yı korumakla görevli gemilerin tecavüz durumunda cevap verme yetkileri var mı?

— Bu onların aldıkları emirlere deyalıdır. Bir tecavüz anında neler yapılacağı açık şekilde bellidir. Kaldı ki, bunlar harp gemileridir, harp gemilerine tecavüz tamamen bir harp nedenidir.

— Şu anda bir harp hali var mı?

— Hayır.

— Türkiye ve Yunanistan NATO üyesi olduğuna göre, tahsis edilen kuvvetler, NATO'ya mı yoksa milli kuvvetlere mi ait?

Hak ve menfaatlerimize vuku bulacak tecavüzler bütün milli imkânlarımızla karşılanır. Onun için tahsis edilen-edilmeyen kuvvet ayrımını gerekli görmüyorum.

— Hora'ya savaş uçakları refakat edecek mi?

— Gerekirse.

— Trakya'ya kuvvet kaydırması var mı?

— Türk Silahlı Kuvvetleri, gelişen duruma göre her türlü tedbirleri planlamış olup, gerektiğinde diğerlerini de alacaktır. Ama şu anda yoğun herhangi bir şey yoktur. Günlük eğitim faaliyetleri dışında da söylenebilecek ilave tedbir pek yoktur.

— Kısmi seferberlik söz konusu mu?

— Hayır.

— Müteyakkuz olma durumu tüm ülkede mi geçerli?

— Doğuda gerek yok.

— Yunanistan'ın Hora'yı vurmak yerine, doğrudan Türkiye'yi vurma ihtimali var mı?

— Sadece konu olan, Hora gemisi değil. Bir geminin tecavüze uğraması değil, milli hak ve menfaatlerimize nereden gelirse, nereden müteveccih olursa olsun, her türlü tecavüze karşı her türlü tedbir alınmıştır ve alınacaktır. Hora, sadece işin bir parçası.

— Deniz kurdu tatbikatı uzatılacak mı?

— Deniz kurdu tatbikatı daha önce planlandığı şekilde sona erecektir.

Çanakkale'de bulunan arkadaşımız **Erhan Akyıldız,** dün sabah 07.30'da Çanakkale'ye vararak, limanda iskeleye yanaşan MTA'nın **"Sismik-1"** (Hora) adlı araştırma gemisinin bu sabah Ege'ye açılacağını bildirdi. Deniz Kuvvetlerimiz'e ait iki muhribi de Çanakkale Limanı açıklarında bekletiyoruz.

Ege Ordusu'nda izinler kaldırıldı. Balıkesir 9. Ana Jet Üssü'ndeki uçaklar tatbikat uçuşları yaparken, Çiğli 2. Ana Hava Ussü'nde eğitim uçuşlarının yoğunlaştığı gözlendi. Foça ve Gökçeada'da bulunan deniz birliklerinin de hazır duruma getirildikleri belirtildi. Midilli ve Sakız'ın karşısında bulunan kıyı şeridinde önceki gün başlayan yoğun askeri hareket dün öğle saatlerinde Kuzey Ege'ye kaydırıldı. Trakya'daki birliklerde de yoğun bir hazırlık sürüyor.

ERDEM'İN AÇIKLAMASI

Başbakan Vekili Kaya Erdem, Ege'deki ihtilaflı alanlarda **"bir sınırlandırma anlaşması"** yapılıncaya kadar Türkiye ve Yunanistan'ın aynı haklara sahip olduğunu belirterek, **"Yunanistan bu faaliyetlerini durdurmadığı sürece Türkiye, aldığı karşı önlemleri adım adım uygulayacaktır"** dedi. Erdem, Ege'deki uyuşmazlığı bugünkü noktaya vardırmanın sorumlusunun Yunanistan olduğunu da vurgularken, Türkiye'nin meşru hak ve çıkarlarını korumak için aldığı önlemlere Yunanistan'ın atacağı karşı adımların sorumluluğunun da bu ülkeye ait olduğunu bildirdi.

"BİLİM-1"DE EGE'YE ÇIKACAK

Devlet Bakanı Kâzım Oksay, Hora'dan sonra ODTÜ'ye ait "Bilim-1" gemisinin Ege Bölgesi'nde uluslararası sularda araştırma yapmacağını, ancak tarihinin henüz saptanmadığını bildirdi. Yemekli bir basın toplantısı düzenleyen Oksay, Ege'deki uluslararası sularda petrol aramak için yabancı konsorsiyumlarla işbirliğine gidilebileceğini de sözlerine ekledi.

Cumhurbaşkanı: Ege'de gidiş olumlu

Evren Fas'ta

OKAY GÖNENSİN / *31 mart*

RABAT — Cumhurbaşkanı **Kenan Evren,** dört günlük resmi bir ziyaret için dün Fas'ın başkenti Rabat'a geldi. Evren Rabat-Sâle Havaalanı'nda Fas Kralı **II. Hasan** tarafından karşılandı.

Evren, Fas yolculuğu sırasında gazetecilerle yaptığı konuşmada, Yunanistan ile ilgili sorunlara değinirken, **"gidişin olumlu olduğunu"** söyledi. Evren, krizin sonucunu değerlendirirken, karı-koca benzetmesini yaptı ve **"böyle kavgalardan sonra barışmak daha hoş olur"** dedi.

Yunanistan ile olan ilişkilerde iyimserliğini belirten Evren, iki ülke arasında birçok sorunun bulunduğunu hatırlatarak, **"Biz Türkiye olarak Yunanistan'a bugüne kadar her zaman bu konuları ilettik. Karşılıklı görüşmemiz gerekir, dedik. Her iki ülkenin diyalog içinde bulunması gerekir"** şeklinde konuştu.

Evren, Türkiye'nin, Yunanistan gibi Ege'de petrol aramaya hakkı olduğunu kaydederken, **"Çünkü, 'notam' konusu henüz halledilmedi. Biz Bern Anlaşması uyarınca, iki ülke arasında anlaşma sağlanıncaya kadar petrol aramayacağımızı bildirmiştik. Bunu ihlal eden Yunanistan oldu. Türkiye, bugüne kadar Bern Anlaşması'na hassasiyetle riayet etti. Kriz, Yunanistan'ın riayet etmemesinden doğmuştur. Ancak, bu arama faaliyetinden vazgeçince Türkiye de aramaları kendi karasuları içinde devam ettirmiş ve karasuları dışına çıkmamayı da kararlaştırmıştır. Böylece bu krizli dönem atlatılmıştır"** dedi.

Evren, iki ülke arasında diyalog olup olmayacağı yolundaki bir soruya da **"İnşallah olur. Temennimiz budur. Bu karşı tarafın, yani Yunanistan'ın tutumuna bağlı"** yanıtını verdi.

Cumhurbaşkanı Evren, **Yunanistan, İtalya, Fransa** ve **Cezayir** cumhurbaşkanlarına bu ülkelerin hava sahalarından uçarken, birer mesaj gönderdi. Evren, Yunanistan Cumhurbaşkanına gönderdiği mesajın da, **"Bizi de çok üzen bu hadisenin bir daha tekrarlanmaması, bundan sonra da iki ülke ilgililerinin bir araya gelerek, hem bu konuya hem de diğer meselelere süratle çözüm bulunması yegane arzumuzdur"** dedi. Evren'in, geçen yıl Türkiye ile arasındaki kriz doruk noktasına çıkan Bulgaristan'a, Yugoslavya yolculuğu sırasında mesaj göndermemesine rağmen, yaşanan son kriz ertesinde Yunanistan'a bu tür bir mesaj sunması dikkati çekti.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren'i Fas'ın başkenti **Rabat-Sâle** Havaalanı'nda Fas Kralı II. Hasan karşıladı. Havaalanı şeref salonunda bir süre dinlenen Evren, daha sonra kente hareket etti. Evren ve Hasan'ın bulunduğu kortej, Rabat'ın postahane meydanında bir süre durdu ve burada konuklara süt ve hurma ikram edildi. Daha sonra ikametine ayrılan misafir sarayına gelen Cumhurbaşkanı Kenan Evren, burada da Kral II. Hasan ile bir süre görüştü.

Evren ve II. Hasan arasındaki resmi görüşmeler, bugün başlayacak. Evren'in gezisine Dışişleri Baka-

nı Vahit Halefoğlu ile Bayındırlık ve Iskân Bakanı Safa Giray da katılıyor.

Cumhurbaşkanı Evren, bu sabah Rabat'ta Kral II. Hasan'ın babası **5. Muhammed'**in kabrine çelenk koyacak. Daha sonra kraliyet sarayında Evren ile Kral II. Hasan başkanlığındaki heyetler arasındaki resmi görüşmeler başlayacak. Akşam Kral II. Hasan'ın onuruna vereceği yemeğe katılacak olan Kenan Evren, yarın **Fez** ve **Medina** kentlerini ziyaret edecek.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in Fas ziyareti perşembe günü sona erecek.

İnönü: Evren'le aynı görüşte değiliz

28 mart

ANKARA **(Cumhuriyet Bürosu)** — SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü** Cumhurbaşkanı'nın Rabıta Örgütü konusunda yaptığı açıklamaları **"Laikliğin korunması konusunda Cumhurbaşkanı ile aynı görüşte olmadığımız ortaya çıkmıştır"** diyerek yanıtladı ve laikliğin korunması konusunda hiçbir taviz vermeyeceklerini ve duyarlılıklarını sürdüreceklerini söyledi.

SHP Genel Başkanı dün SHP Genel Merkezi'nde MKYK toplantısından sonra ajanslardan gelen Cumhurbaşkanı'nın basın toplantısına ilişkin açıklamaları büyük bir dikkatle izledi. SHP Genel Sekreteri **Fikri Sağlar** ile birlikte açıklamaları okuyan İnönü, saat 17.30'da genel merkezde düzenlediği basın toplantısındaki konuşmasında **"Ege'deki önemli sorun nedeniyle ileriki günlerde Rabıta Örgütü konusunda açıklamalarımız olabilir. Ancak bu kritik günlerde Türkiye'de iç politika konusunda önemli ayrılıklar ve sorunlar varmış gibi gösterilmek istenmesinden kaçınıyoruz"** dedi. İnönü Cumhurbaşkanı'nın açıklamalarını dikkatle okuduğunu, bu ayrıntılı açıklamalar için şükranlarını sunduğunu belirterek, **"Sayın Cumhurbaşkanı'nın ara dönemde yapılmış bir icraatın nedenlerini açıklıkla anlatmakla, o dönem sorumlularıa ayöneltilen eleştirilere cevap vermek zahmetine katlanmakla, o dönemin tartışılabileceğini, bu konudaki yasakların artık kaldırılabileceğini de ortaya koymuş oluyor. Bu bakımdan da verdiği örnek çok değerlidir"** biçiminde konuştu. Cumhurbaşkanı'nın bu konudaki esas yaklaşımının dönemin mali sıkıntıları karşısında en az zararlı yolu seçmek olduğunu belirttiğini, yapılacak en doğru uygulamanın devletin gönderdiği kendi memurunun parasını kendisinin vermesi olduğunu açıkça, ifade ettiğini belirterek, şöyle devam etti:

"Sayın Evren bu nedenlerle Rabıta Örgütü'nden para almanın bilerek kabul edildiğini, bugün de olsa aynı şekilde davranacağını açıklıyor. Biz Rabıta Örgütü'nden kararname ile para alınmış olmasını doğru bulmuyoruz. Bu örgütün temel amaçlarından birisi İslam ülkelerinde şeriat düzenini yerleştirmek olması; bunu engellemeliydi diye düşünüyoruz.

Tekrar edeyim ki bu olayda eleştirilerimizde amacımız cumhuriyetin temel bir niteliği olan laiklik ilkesini korumaktır. Kişisel davalar ya da hesaplaşmalar aramak değildir. Ayrıca bir komşu ülkeyle ulusal çıkarlarımızı korumak için mücadele ettiğimiz günlerde sorunlara kişisel yaklaşım daha da yanlıştır. Ancak temel ilkeleri korumakta duyarlık gösterme, laikliğin korunması için yapılması gerekenler konusunda Sayın Cumhurbaşkanı ile tam aynı görüşte olmadığımızı anlıyoruz. Demokraside yaşadığımıza göre bu durum ne Cumhurbaşkanının ne de bizim görüşlerimizi savunmaya devam etmemize engel olmayacaktır."

İnönü, Ecevit'in Rabıta olayı konusunda uzun süre sustuğunu ve Rabıta Örgütü'nden maaş konusunun ilk kez Ecevit hükümeti döneminde yapılmış olduğunu anımsatan bir gazeteciye ise şu yanıtı verdi:

"Sayın Ecevit bu konuda bir açıklama yaptı. Açıklamasında imamlara maaş ödenmesi için Belçika'yla anlaşma yapıldığını söylüyor. Bu açıklamayı da bu şekilde kabul etmek zorundayım. Önemli olan Rabıta'dan almaktır. Belçika hükümetine sonradan bu iş için Rabıta Örgütü para vermiş olabilir. İki olayı aynı düzeyde görmüyorum."

SHP Genel Başkan Yardımcısı **Barış Can** da Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin laiklik gibi bir temel ilkesinin tahrip edilmesine göz yumulamayacağını belirterek, **"Bu konuda her kademedeki sorumlulardan doyurucu yanıtlar bekliyoruz"** dedi.

NIAGARA DONDU!.

1951'DE BUGÜN, ÜNLÜ NIAGARA ÇAVLANI'NIN DONMUŞ GÖRÜNTÜLERİ, "THE SPHERE" DERGİSİNDE YAYIMLANDI. SOĞUK BİR KIŞ GEÇİREN KUZEY AMERİKA'NIN EN İLGİNÇ KÖŞELERİNDEN BİRİ OLAN NIAGARA ÇAVLANI'NIN BÜYÜK BÖLÜMÜ DONMUŞTU. KANADA-ABD SINIRINDAKİ ERIE VE ONTARIO GÖLLERİ ARASINDAKİ BAĞLANTIYI SAĞLAYAN 54 KILOMETRELİK NIAGARA NEHRİ ÜZERİNDEKİ ÇAVLAN DA, BU İKİ ÜLKE TARAFINDAN PAYLAŞILMIŞTI. YİNE BÖYLE BİR KIŞ MEVSİMİNDE (1938), ERIE'DEN KOPUP GELEN BÜYÜK BUZ PARÇALARI YIĞILARAK ÜNLÜ NIAGARA KÖPRÜSÜ "HONEYMOON"U PARÇALAMIŞTI..

Thatcher-Gorbaçov görüşmesi programı aşarak 4 saat sürdü

Moskova'da diyalog

31 mart

MOSKOVA (AP) — Resmi bir ziyaret için Moskova'da bulunan İngiltere Başbakanı Margaret Thatcher, Sovyetler Birliği lideri Mihail Gorbaçov'la dün ilk resmi görüşmesini yaptı. İki lider arasındaki ilk görüşme planlanandan daha uzun sürdü ve ancak 4 saatte tamamlandı.

İngiliz kaynakları, görüşmenin, **"açık, enerjik fakat asla düşmanca"** geçmediğini belirtirlerken, iki liderin siyasi sistemleri ve felsefeleri arasındaki farklılıktan insan haklarına ve silahsızlanma görüşmelerine kadar birçok değişik konuda görüş alışverişinde bulunduklarını bildirdiler.

Margaret Thatcher, ilk tur görüşmelerinin planlanandan daha uzun sürmesi konusunda danışmanlarına **"yarıda kesilmeyecek kadar enteresandı"** yanıtını verdi. İki lider arasındaki ilk tur görüşmeleri değerlendiren İngiliz heyetinden bir yetkili, Gorbaçov ve Thatcher'in bir arada yaşamaları gerektiği gerçeğinden hareket ederek birbirlerini anlamaya çalıştıklarını belirtti ve bu nedenle iki liderin de görüşmeleri canlı bir biçimde sürdürdüğünü kaydetti. Thatcher'la Gorbaçov arasında dün sabah yapılan ikili görüşmelerin ardından, öğleden sonra, İngiltere Dışişleri Bakanı Sir Geoffrey Howe ve Sovyet Dışişleri Bakanı Eduard Şevardnadze'nin de katıldığı ikinci tur görüşmeler düzenlendi.

İngiltere Başbakanı Thatcher, Gorbaçov'la görüşmesinden önce, Sovyetler Birliği'ndeki barış grubunu kabul etti. Sovyet barış grubu, İngiltere'nin silahlanmaya yönelik politikasını eleştirirken, Margaret Thatcher, **"Nükleer silahların 40 yıldır Avrupa'da savaş çıkmasını önlediğini ve caydırıcı bir rol oynadığını"** söyledi.

Margarat Thatcher, Kremlin'i ziyaretinden önce Meçhul Asker Anıtı'na kırmızı karanfillerden oluşan bir çelenk koydu.

Thatcher, önceki gün ise Zagorsk'taki tarihi manastırı ve Moskova'da bir Sovyet ailesinin evini, bir süpermarketi ve bir stadyumu ziyaret etti.

Thatcher'ın Moskova ziyareti 5 gün sürecek.

Öte yandan, Sovyet rejim aleyhtarı Andrei Saharov'un, Moskova'ya 400 kilometre uzaklıktaki Gorki kentinde 10 gün kaldıktan sonra dün aniden Moskova'ya döndüğü bildirildi. Sakharov'un Moskova'ya dönüşünün, Margaret Thatcher'ın Sovyetler Birliği'ni ziyaretiyle ilgili olup olmadığı konusu açıklık kazanmadı.

YAŞAYIP GÖRMEK
Oktay Akbal
330 lira (KDV içinde) Çağdaş Yayınları Türkocağı Cad. 39/41 Cağaloğlu-İstanbul

Cumhuriyet

DOSTUM MOZART
Nadir Nadi
5. bası, 880 lira (KDV içinde) Çağdaş Yayınları, Türkocağı Cad. 39/41 Cağaloğlu—İstanbul

63. Yıl; Sayı: 22900 — Kurucusu: Yunus Nadi — 150 TL. (KDV dahil) 14 Nisan 1987 Salı

Avrupa Topluluğu'na tam üyelik başvurusu bugün yapılıyor

AET kapısını çalıyoruz

ANKARA'dan
YALÇIN DOĞAN

Tam Üyelik, Tam Demokrasi

ANKARA — Yunanistan Başbakanı Karamanlis 1975 yılında Avrupa Topluluğu (AT) üyelerinin başkentlerini dolaşırken, gittiği her yerde aynı mesajı veriyor: "[illegible] Atina'ya dönüyor ve tam üyelik için AT'a başvuruda bulunuyor. [illegible] Yunanistan'ın tam üyelik için başvurusunu yaptığı gün, o tarihte Türkiye'nin AT katındaki büyükelçisi [illegible]

(Arkası Sa. 13, Sü. 1'de)

AET GÜNÜ

1 Devlet Bakanı Ali Bozer, bu sabah 08.30'da Brüksel'de AET Dönem Başkanı Tindemans'a resmi başvuru mektubunu iletecek.

2 Aynı saatlerde Ankara'da ekonominin kurmayları, Kaya Erdem'in başkanlığında başvuruyu ekonomik yönden değerlendirecekler.

3 Özal bugün bir basın toplantısı düzenleyerek başvuru konusunda bilgi verecek.

4 Başbakan, öğleden sonra topluluk üyesi 12 ülkenin büyükelçilerini kabul edecek.

5 Aynı saatlerde Dışişleri Bakanı Halefoğlu TBMM Genel Kurulu'na bilgi verecek.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türkiye, Avrupa Ekonomik Topluluğu'na (AET) tam üyelik için bugün başvuruyor. Başbakan Turgut Özal, dün akşam başvurunun bugün yerel saatle 08.30'da Dışişleri [illegible] Brüksel'de yapılacağını açıkladı. Özal, AET'ye tam üyelik başvurusunu "[illegible]" olarak nitelendirirken, "[illegible]" dedi.

Türkiye'nin AET'ye tam üyelik başvuru dilekçesini Devlet Bakanı Ali Bozer, bu sabah Brüksel'de toplulugun Dışişleri Bakanları Konseyi'- (Arkası Sa. 13, Sü. 5'de)

AET'YE BAŞVURUYA TEPKİLER

ATİNA'DA SESSİZLİK

13. Sayfada

Şimdi ne olacak?

AET Daimi Temsilciler Komitesi'nin 22 nisanda yapacağı toplantıda, Türkiye'nin başvurusunun 27 nisandaki AET Dışişleri Bakanları Konseyi'nin gündemine gelmesi kararlaştırılacak.
AET Dışişleri Bakanları Konseyi'ne AET hukukçularının hazırladığı Türkiye raporu sunulacak.
Bakanlar Konseyi Türkiye'nin başvurusunu Brüksel Komisyonu'na havale edecek.
Komisyon, mütalaa hazırlamak için en az 2 yıl çalışacak. Bu süre içinde Türkiye ile AET arasında müzakere olmayacak.
Üye ülkelerden herhangi birinin ilk aşamada veto kullanamayacağı belirtildiğinden Yunanistan'ın itirazı, başvurunun komisyona havale edilmesini engellemeyecek.

BRÜKSEL
Tindemans'la randevu

Bozer — Brüksel'de saat 08.30'da

Belçika başkentinde Devlet Bakanı Ali Bozer tarafından Tindemans'a sunulacak mektupla Türkiye 13. ülke olarak AET'ye başvurmuş oluyor. Türkiye'nin başvurusuna "normal prosedür" uygulanacak.

HADİ ULUENGİN

BRÜKSEL — Paris'ten dün akşam Brüksel'e gelen AET işlerinden sorumlu Devlet Bakanı Ali Bozer, bu sabah Belçika Dışişleri Bakanı ve Ortak Pazar Konseyi Dönem Başkanı Leo Tindemans'a Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na tam üye olmak için resmen başvuru yaptığını bildirecek. Yerel saatle 8.30'da gerçekleşecek olan görüşmede, Bozer, Tindemans'a Ankara'nın başvurusunu açıklayan resmi mektubunu iletecek. Böylelikle de Türkiye, AET'ye tam üye olmak için başvuru yapan 13. ülke olacak.

Bu arada, Tindemans-Bozer görüşmesinin birdenbire gerçekleşmesinin nedeni de, Belçika Dışişleri Bakanı'nın bugün öğleden sonra Ortadoğu gezisine başlayacak olması ve Türk başvurusunun Tindemans'ın döneceği tarih olan 17 nisana kalmasının, Ankara'ya uygulanacak olan "normal prosedürü" tehlikeye sokacak olması.

AET nezdindeki Türk delegasyonu Ankara'dan gelen talimat üzerine en ufak bir açıklama bile yapmaktan kaçınırken, Türk tarafının Belçika Dışişleri Bakanı Leo Tindemans'tan randevu talep ettiği, yabancı diplomatik kaynaklar tarafından doğrulandı. Nitekim, Fransa Dışişleri Bakanı Jean Bernard Raimond ile görüştükten sonra dün akşam aniden Brüksel'e gelen AET işlerinden sorumlu Devlet Bakanı Ali Bozer'in, bu sabah TSİ 9.30'da Leo Tindemans ile görüşmesi kesinleşti. Bozer, AET Konseyi Dönem Başkanı sıfatıyla kendisiyle görüşecek olan Belçika Dışişleri Baka- (Arkası Sa. 13, Sü. 5'de)

Ankara

ABD'ye sert tavır

Başbakan Özal, SEİA'nın Bakanlar Kurulu'nda imzalanmadığını belirterek, 'F-16 projesini bir kez daha gözden geçirme durumuna düşürebiliriz' dedi.

Halefoğlu.dun kabul ettiği ABD Temsilciler Meclisi'nin beş üyesi aracılığıyla Reagan yönetimini, "ABD, SEİA ile Türkiye'ye karşı yüklendiği vecibeleri yerine getirmediği müddetçe, ülkemizin de 1990'a kadar taahhütlerini ifa etmesi beklenemez" biçiminde uyardı. 15. Sayfada

Maskeli saldırganlar, muhtarın ailesini otomatik silahlarla taradı

Köy baskını: 7 ölü

İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, Şırnak'taki olayın arazi anlaşmazlığından kaynaklandığını söyledi. Hakkari'de ise güvenlik kuvvetlerine pusu kuran bölücü çete mensupları 1 erimizi şehit etti, bir astsubay ile 3 er de yaralandı.

Haber Merkezi — Siirt'in Şırnak ilçesine bağlı Kavuncu köyüne önceki gece baskın düzenleyen kimliği belirsiz kişiler, köy meydanında [illegible] 6 yakınını öldürdü. İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut [illegible] Hakkari'de ise güvenlik kuvvetlerine pusu kuran bölücü çete mensupları bir erimizi şehit etti, olayda bir astsubay ile 3 er de yaralandı.

Siirt'in Şırnak ilçesine bağlı Kavuncu köyündeki olay önceki gece meydana geldi, sayıları henüz belirlenemeyen kişiler, saat 21.00 sıralarında Kavuncu köyü muhtarı Abdullah Bilgiç'in evini basarak, içeride bulunanları dışarı çıkardılar. Yüzleri maskeli olan saldırganlar, köy meydanında topladıkları yedi kişiyi otomatik silahla taradıktan sonra kaçtılar.

[illegible]

[illegible] YAKALANDI 10. Sayfada

KAYSERİ TIP FAKÜLTESİ BAŞHEKİMİ: ÖLEN İŞÇİNİN HASTANE MASRAFLARI ÖDENMEZSE CESEDİ KADAVRA YAPARIM 8. Sayfada

Eminönü Belediye Başkanı, Cumhuriyet'le konuştu

Aktaş korkusuz

[illegible] "Yıldırım Akbulut'un eniştesi özel inşaatının [illegible] Müsteşarlığın Emiroğlu'nun akrabası olup olmadığını bilmiyorum. Veysel Atasoy'un yeğenini tanımıyorum. Gündeş Hanla bir ilişkim yok. İçişleri Bakanı veya Başbakan 'çekil' desin çekileyim. Dalan'ın aynen bir SHP'li gibi ezbere konuşması doğru değil, tavrını koysun. Adana Belediye Başkanı bana 'eşek' demiş, eğer samimiyetsizse ona 'eşşekoğlu eşşek' derim."

Tahir Aktaş

SERPİL GÜNDÜZ

Eminönü Belediye Başkanı Tahir Aktaş, TBMM'de grubu bulunan tüm siyasi parti liderlerine birer telgraf çekerek, belediyede istedikleri gibi inceleme yapabileceklerini bildirdi. Tahir Aktaş, "Hayatta kirli çamaşırı olmadığını" iddia ederek, "Gerek İçişleri Bakanı, gerekse Başbakan bana derlerse ki, efendim bir müddet göre- (Arkası Sa. 12, Sü. 1'de)

1 milyon 683 bin kişi pasaport ve memuriyet yasağı tehdidi altında

Sakıncalılar ayıklanıyor

İçişleri Bakanlığı'nda fişlenmiş kişiler hakkında ayıklama çalışmaları başlatıldı. Güvenlik soruşturması sonunda sakıncalı olarak gösterilen 1 milyon 683 bin vatandaşa ait fişler, gözden geçirilerek yarıya yakın bölümü iptal edilecek.

İçişleri Bakanı Akbulut, "Gerekli talimatı verdim. Fişler tek tek gözden geçirilecek. Bunlar bizim çocuklarımız, bizim insanlarımız. Bunların arasında militanların sayısının çok az olduğuna inanıyorum" dedi.

HASAN UYSAL

ANKARA — Güvenlik soruşturması sonucunda "sakıncalı" olarak gösterilen ve bunun sonucunda kimi özel sektör kuruluşlarında ve tüm devlet dairelerinde çalışmalarına izin verilmeyen ya da yurtdışına çıkışları engellenen 1 milyon 683 bin vatandaşa ait fişler "incelemeye alındı". İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, bu konudaki çalışmaları doğruladı. İnceleme sonunda yarıya yakın bölümünün iptal edilmesi beklenen "sakıncalı fişlerinin" gözden geçirilmesi için talimat verdiğini de açıklayan İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, "Fişli yurttaşlar arasında militanların sayısının çok az olduğuna inanıyorum" dedi.

Aralarında ünlü politikacıların, sanatçıların, oyuncuların, yazarların, sendikacıların, gazetecilerin, tanınmış hekim ve bilim adamlarının da bulunduğu 1 milyon 683 bin "sakıncalı" içinde en büyük ağırlığı 12 Eylül öncesi olaylarına karışmış "eski öğrenciler" oluşturuyor.

(Arkası Sa. 15, Sü. 7'de)

Demokrasi kamburu: Pasaport

Barış Derneği avukatlarından Turgut Kazan, aynı zamanda Barış-2 sanıklarından. Kendi savunmasını yapan Kazan da uzun süredir pasaport alamayanlardan. En az 300 bin kişinin pasaport alamadığını tahmin ediyor. İhale mafyasının en renkli kişilerinden Mehmet Nabi İnciler (İnci Baba), 1981 yılındaki yasa değişikliği nedeniyle yurtdışına çıkamayanlardan.

HALİL NEBİLER'in yazı dizisi 10. Sayfada

İstanbul'da en çok Gelir Vergisi'ni 1 milyar 34 milyonla İbrahim Cansız ödeyecek

Rekor lüks konutçuda

Cansız - 1 milyar / [illegible] - 225 milyon / [illegible] - 13 milyon / [illegible] - 40 milyon / [illegible] - 10 milyon / [illegible] - 12.3 milyon / [illegible] - 14 milyon / [illegible] - 12 milyon

Vergi yasalarındaki değişiklikle, hisse senedi gelirinden Gelir Vergisi kesintisinin kaldırılması vergi rekortmenlerini değiştirdi. Bu yıla kadar rekor listesinin başlarında yer alan ünlü sanayici ve işadamlarından rekor İstanbul'da lüks inşaat yapan İbrahim Cansız'a geçerken, ilk kez de Gelir Vergisi'nde milyar sınırı aşıldı.

Ekonomi Servisi — Vergi Yasası'nda yapılan değişiklikler, rekortmenleri de değiştirirken, bu yıl ilk kez Gelir Vergisi'nde 1 milyar barajı aşıldı ve lüks inşaatlar yapan İbrahim Cansız adlı işadamı 1 milyar 34 milyon 679 bin liralık Gelir Vergisi ödeyeceğini beyan ederek, İstanbul'da rekortmen oldu.

Sıralamada İbrahim Cansız'dan sonra ikinci ve üçüncü sırada yer alan (Arkası Sa. 12, Sü. 8'de)

VERGİ REKORTMENİ CANSIZ İLE SÖYLEŞİ

NE KADAR VERGİ ÖDEDİLER 7. Sayfada

Cezayir'de Filistin hareketi için sürpriz gelişme

Abu Nidal, FKÖ ile görüştü

FKÖ lideri Arafat 4 yıllık bir aradan sonra George Habbaş'la görüşürken, Arafat'ın yardımcısı Abu Cihad da 13 yıllık bir aradan sonra Abu Nidal'le görüşen ilk FKÖ'lü oldu.

Dış Haberler Servisi — FKÖ'nün sürgündeki parlamentosu Filistin Ulusal Konseyi'nin Cezayir'de yapacağı toplantıya bir hafta kala inanılmaz bir gelişme meydana geldi. FKÖ lideri Yaser Arafat'ın can düşmanı Abu Nidal, AP'nin haberine göre önceki gün Cezayir'de Arafat'ın sağ kolu ve FKÖ'nün "iki numarası" Abu Cihad (Halil El-Vezir) ile bir uzlaşma görüşmesi yaptı.

Arafat'a karşı suikast düzenleyen ve bu nedenle en büyük Filistin örgütü olan El Fetih'in gıyabında ölüme mahkûm ettiği tek Filistinli şahsiyet olan Abu Nidal, böylece hareketten kopmasından bu yana geçen 13 yıldan fazla süre içinde can düşmanlarıyla ilk kez köprüleri yeniden kurmak yolunda bir adım atmış oldu.

Abu Nidal - Abu Cihad görüşmesinin yanı sıra FKÖ'de iç barışa yönelik bir başka önemli adım da yine Cezayir'de Arafat ile Filistin Halk Kurtuluş Cephesi lideri George Habbaş'ın biraraya gelmesi oldu.

AP'nin Cezayir'deki Filistin kaynaklarından edindiği bilgiye göre, Arafat'la Filistinli muhalif liderler arasındaki görüşme, Cezayir Devlet Başkanı Şadli Bincedid'in aracılığıyla gerçekleşti.

İlk görüşmenin tamamen nezaket kuralları içinde geçtiğini belirten adının açıklanmasını istemeyen Filistinli yetkililer, FKÖ lideri Arafat'la radikal Filistin (Arkası Sa. 15, Sü. 7'de)

Özal raporları bekliyor

'Aktaş'ı görevden almak hukuka aykırı olur'

Başbakan, "Seçilmiş insanları görevden almak istemiyorum. Onlara en büyük ceza, halkın seçmemesidir. Kimsenin yaptığı yanına kâr kalmaz" dedi.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Başbakan Turgut Özal, Eminönü Belediye Başkanı Tahir Aktaş hakkındaki iddiaların "yolsuzluk değil, usulsüzlük gibi göründüğünü" belirterek, bu konudaki kararı müfettiş raporlarının hazırlanmasından sonra vereceklerini söyledi. Bu arada, Aktaş hakkındaki iddiaları soruşturmakla görevli ANAP Komisyonu Başkanı Necat Eldem'in (Arkası Sa. 12, Sü. 6'da)

Dernekler Yasası'nı protesto eden öğrenciler Ankara'ya yürüyecek

Eylem yayılıyor

Mevcut öğrenci derneklerini feshederek, her üniversitede tek öğrenci derneği kurmayı amaçlayan yasa tasarısına karşı çıkan öğrencilerin protesto eylemleri yayılıyor. Yemek boykotunun ardından İzmir ve İstanbul'dan öğrenciler Ankara'ya yürümeyi kararlaştırdılar. Ankara'da toplanacak olan öğrenci derneklerinin temsilcisi öğrencilerin TBMM Başkanlığı'na perşembe günü dilekçe vermeleri bekleniyor. Bu arada düzenlenecek bir panelle de yeni yasa tasarısı tartışılacak.

Haber Merkezi — Mevcut öğrenci derneklerinin, "Tek tip öğrenci derneği getiriyor" gerekçesiyle karşı çıktıkları yasa önerisine tepkiler genişliyor. Bursa, Adana, İzmir ve İstanbul'dan ayrı ayrı öğrenci gruplarının bugün Ankara'ya yürümeye başlaması beklenirken, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde bir grup öğrenci ile İzmir'de Ege ve Dokuz Eylül Üniversitelerine bağlı bazı fakültelerde öğrenciler dün yemeklerini bırakarak yasa önerisini protesto ettiler. Burdur Eğitim Yüksek Okulu'nda da bin öğrenci sağlığa zararlı olduğu gerekçesi ile yemeklerini yemediler.

Öğrenci derneklerinin öncülüğünde bugün yürüyüşe başlamaları beklenen öğrencilerin perşembe günü Ankara'da olacakları bildiriliyor. Öğrenciler Ankara'ya "yürüyüş"ü otobüslerle yapacaklar sadece güzergâh boyunca il merkezlerinden yürüyecekler. Perşembe günü bir grup öğrencinin de TBMM'de yasa önerisine karşı dilekçe vereceği öğrenilirken, (Arkası Sa. 15, Sü. 4'te)

Avrupa Topluluğu...

Sayın Turgut Özal'ın Başbakanlığını yaptığı bir hükümet döneminde Türkiye, Avrupa Topluluğu'na tam üyelik için bugün resmen başvuruyor.

Kaderin bir cilvesi mi bu?

Çünkü Sayın Özal, 1960'ların, 1970'li yılların en önde gelen Ortakpazar muhaliflerinden biriydi. Politika kulislerinde Turgut Özal adı, Türkiye'nin Ortakpazar üyeliğine karşı, ancak "İslam ortakpazarı"ndan yana bir yüksek bürokrat olarak geçerdi. Devlet Planlama'nın başında bulunduğu yıllarda Dışişleri'yle bu konuda sürekli çatışan Özal, Türkiye'nin Katma Protokolle birlikte AET'de geçiş dönemine girmesini engellemeye çalışmış, fakat başarılı olamamıştı...

Evet, nereden nereye!

Bugün Türkiye'nin tam üyelik başvurusu- (Arkası Sa. 13, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

Sahası 4 maç kapatılıyor

F.Bahçe'ye tarihinin en ağır cezası

Hasan ve Abdülkerim'e 1,5-6 ay hak mahrumiyeti, Müjdat, Zafer, İsmail ve Sedat'a 3'er maç ceza veriliyor Spor'da

Bugün Salı.
Salı'yı Spor'a Ayırın.
Spor Dergi, bugün ve her salı Cumhuriyet'le birlikte.

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

AET'ye Giriş...

AET, "Avrupa Birliği" düşüncesinin bir ürünüdür. İkinci Dünya Savaşı sonralarında çeşitli ülke başkentlerinde doğan bu düşünce, "Avrupa Kömür ve Çelik Birliği", "Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu" adlı kuruluşlar ile gelişmiş ve 25 Mart 1957 tarihinde imzalanan ve 1 Ocak 1958 (Arkası Sa. 12, Sü. 4'de)

Petrol-İş 32 işyerinde daha uygulamaya başladı

9 bin işçi grevde

1 nisan

İş-Sendika Servisi — Petrol-İş Sendikası, Kiplas İşveren Sendikası ile uyuşmazlığı kapsamında olan 32 işyerinde daha dün greve gitti. Grevdeki işyeri sayısı 57'ye ulaşırken grevdeki işçi sayısı 9 bini aştı. Kiplas ise 67 işyeri ve 11 bin işçi için almış olduğu ve dün yürürlüğe koyacağını açıkladığı lokavt kararını uygulamaktan vazgeçti.

Yasaya göre lokavt hakkının düşmesi anlamına da gelen lokavtın uygulanmaması kararı ile ilgili açıklama yapan Kiplas Başkanı Refik Baydur ülkenin içinde bulunduğu koşulları ve işçinin durumunu göz önünde bulundurarak lokavt haklarını kullanmaktan vazgeçtiklerini söyledi.

Dün uygulamaya konulan grevleri ile ilgili açıklama yapan Petrol-İş Başkanı Cevdet Selvi, **"Bütün yasal güçlük ve engellere rağmen greve çıkılması, işçilerin içinde bulunduğu bunalımın ve sıkıntının açık göstergesidir. Yıllardan beri haklarımızın gerilemesine dur demek içindir"** dedi.

Petrol-İş Genel Başkanı Cevdet Selvi, sendikasının dün sabah 9 il ve ilçede kurulu 32 işyerinde uyguladığı grevlerden İstanbul'daki ikisini başlattı. Önce Kâğıthane'de kurulu 144 işçinin çalıştığı Ege Kimya A.Ş. grevi için işyerine giden Selvi, burada gazetecilere grevlerle ilgili açıklamalarda bulundu.

Petrol-İş'in "açlığa dur demek, haksızlığa yeter demek ve baskılara son vermek için" Kocaeli, İstanbul, Adana ve İzmir'de miting ve yürüyüşlerle kapalı salon toplantıları yapma kararı aldığını açıklayan Selvi, bu konuda hazırlıkların sürdürüldüğünü bildirdi. Cevdet Selvi, daha sonra da Kemerburgaz'da kurulu 36 işçinin çalıştığı Organik Kimya A.Ş.'deki grevi başlattı.

Kiplas İşveren Sendikası, Petrol-İş'in grev uygulamasına başladığı işyerlerini de kapsamak üzere grev kararı almış olduğu 67 işyeri ve 11 bin işçiyi kapsayan lokavt kararını uygulamadı. Yasa gereği dün uygulanması gereken karar uygulamaya sokulmuş olsa idi, grevdeki işçilerden başka işverenin çalıştırdığı idari personel ya da greve katılmayacak işçileri de kapsamak üzere tüm çalışanların işyerinden çıkarılmaları, hiç kimsenin çalıştırılmaması ve grev gözcüleri yanında lokavt gözcülerinin görev alması gerekiyordu. Ayrıca Petrol-İş'in henüz grev uygulamasına geçmediği 10 işyerinde grev öncesi lokavt uygulaması ile üretim duracak, işçiler dışarı çıkarılacaktı.

Öğleden sonra yapılan toplantıda da lokavt uygulamasından vazgeçilmesi kararı alındı. Böylece işveren sendikasının süresi içinde uygulamadığı için lokavt hakkı düşmüş oldu. Kiplas Başkanı **Refik Baydur** lokavtı uygulamamalarını şu cümlelerle açıkladı:

"Memleketin içinde bulunduğu şartlar, işçimizin ve personelin yuva dışına itilmesi bizi de üzeceği için lokavt kararından vazgeçiyoruz."

İngiltere Başbakanı, onuruna verilen yemekte yaptığı konuşmada Sovyetler'i suçladı

Thatcher Gorbaçov'u kızdırdı

1 nisan

MOSKOVA (AP) — İngiltere Başbakanı Margaret Thatcher'ın Moskova gezisinin üçüncü gününde, yapılan karşılıklı konuşmalarla hava gerginleşti. Margaret Thatcher'ın önceki gece onuruna verilen yemekte, insan hakları konusunda Sovyetler Birliği'ni sert biçimde eleştiren bir konuşma yapması üzerine, Genel Sekreter Mihail Gorbaçov da konuşmasında, Batıyı suçlayarak insan haklarının asıl Batı da geniş ölçüde çiğnendiğini öne sürdü.

Thatcher konuşmasında, Moskova, insan hakları konusundaki taahhütleri tam olarak yerine getirirse, Batının Sovyetler Birliği'ne daha fazla güven duyacağını söyledi. Gorbaçov da, Thatcher'dan sonra yaptığı konuşmada, **"İnsan haklarını konuşacaksak, milyonlarca insanı ilgilendiren tüm hakları konuşalım"** diyerek, Batı dünyasında milyonlarca insanın işsiz bulunduğunu ve güvenceleri olmadığını anımsattı.

İki lider arasında diğer konularda da derin görüş ayrılıkları olduğu gözlendi. Thatcher, nükleer silahları savunarak, nükleer silahların yok edilmesinin düşünülemeyeceğini, Avrupa'da nükleer ya da konvansiyonel bir savaşın nükleer silahlar sayesinde önlendiğini söyledi. İngiltere Başbakanı, nükleer silahların yok edilmesinin değil, ancak **"azaltılmasının"** düşünülebileceğini öne sürdü. Gorbaçov ise, "nükleer caydırıcılık" doktrininin aslında karşılıklı silahlanmayı teşvik ettiğini söyleyerek şöyle devam etti: **"Nükleer caydırıcılık, şantajla tehdit içerir ve silahlanmayı teşvik eder."**

Gorbaçov, Batıyı suçlayarak, orta menzilli füzeler anlaşmasının önüne engeller çıkardığını söyledi. Bilindiği gibi, Batı Avrupa ve son zamanlarda ABD, orta menzilli füzeler konusunda anlaşma olması için kısa menzilli füzelerde de indirim yapılmasını şart koşuyorlar. Sovyetler Birliği ise, iki konunun birbirinden ayrı olduğunu öne sürüyor.

Margaret Thatcher, konuşmasında, Sovyetler Birliği'nin Afganistan'dan çekilmesini de istedi. Gorbaçov ise, Afganistan'a **"dış müdahaleler sona erdiği"** takdirde, sorunun siyasal çözüme bağlanmasını kabul edebileceklerini söyledi. Sovyetler'in şiddetle karşı olduğu "Yıldız Savaşları" (SDI) projesine de deği-

nen Margaret Thatcher, stratejik nükleer füzelere karşı tümüyle etkili bir savunma sistemi kurulamayacağına inanmakla birlikte, Başkan Reagan'ın Yıldız Savaşları konusunda yapılan araştırmaların durdurulmasından yana olmadığını söyledi.

Margaret Thatcher dün öğleden sonra Moskova'daki İngiliz Elçiliği'nde Sovyet muhalifi Andrei Saharov ve eşi Yelena Bonner ile öğle yemeğinde buluştu. Batılı gözlemciler, Thatcher'ın Saharov'la yemek yiyerek insan hakları konusundaki tavrını vurgulamak istediğini belirttiler.

Saharov, Thatcher'la yemek yedikten sonra gazetecilere yaptığı açıklamada, **"Başbakan Thatcher'la, her zaman tartıştığım konuyu tartıştım: İnsan hakları"** dedi. Saharov şöyle devam etti: **"Bayan Thatcher'a insan hakları konusunda oynadığı rolden ötürü teşekkür ettim."**

Saharov'un eşi Yelena Bonner de Margaret Tahatcher'ı **"çok sevimli"** bulduğunu söyledi.

İngiliz kaynaklarına göre, Saharov, yemek sırasında Margaret Thatcher'a, **"İki yıl önce, böyle bir yemekte buluşup konuşmak düşünülemezdi bile"** dedi.

Saharov'un Gorki'deki sürgün cezası geçen yıl aralık ayında Mihail Gorbaçov tarafından affedilmişti.

Cumhurbaşkanı Vekili Karaduman onayladı

Şirket kurtarma yasası yürürlükte

1 nisan

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Kamuoyunda **"Şirket Kurtarma Yasası"** olarak bilinen düzenleme Cumhurbaşkanı Vekili **Necmettin Karaduman** tarafından onaylandı. Yasa, Resmi Gazete'nin dünkü mükerrer sayısında yayımlanarak yürürlüğe girdi.

"Sermaye piyasasının teşviki, sermayenin tabana yaygınlaştırılması ve ekonomiyi düzenleme de alınacak tedbirler" hakkındaki yasayla, zor durumdaki şirketlerin mali yapılarının güçlendirilmesi, hisse senetlerinin halka yaygınlaştırılması, ihracat sigortası sisteminin kurulması öngörülüyor.

Meclis tarafından 25 martta onaylanan yasa, halka açılan şirketlerin kurumlar vergisi mükellefiyetlerinin azaltılması, Devlet Yatırım Bankası'nın ihracat sigortası bankası haline dönüşmesi düzenlemelerini de getiriyor.

Yasaya göre, finansman güçlüğü içinde bulunan anonim şirketlerden alacaklı olan bankalar, alacaklarının sermayeye dönüştürülmesi için şirkete teklifte bulunabilecekler.

Özal, ANAP'a transfer yolunu açtı

CANAN GEDİK / *2 nisan*

ANKARA — Başbakan **Turgut Özal,** iki aylık aradan sonra önceki gün geldiği TBMM'de, ANAP'a transfer kapılarını yeniden araladı. Özal, ANAP Grup Başkan Vekili **Haydar Özalp**'a eski AP'li parlamenter ve ANAP'a girmek isteyen bağımsız milletvekilleri ile ilişkiye geçilmesi görevini verdi. ANAP Genel Sekreteri **Mustafa Taşar** ile Genel Başkan Yardımcısı **Mehmet Keçeciler**'in de ANAP'a girmek isteyenler konusunda Özalp'a yardımcı olmalarını istedi.

ANAP Grup Yönetim Kurulu, Başbakan Özal'ın başkanlığında önceki gün grup toplantısından sonra bir araya geldi. Toplantıda, grup yönetim kurulundan Meclis çalışmaları ile ilgili bilgi alan Özal'ın, **"AP'den eski milletvekilleri vardı. Sanıyorum, bağımsız bazı milletvekili arkadaşlar da partimize girmek isteyeceklerdir. Bu konuda gerekeni yapınız"** dediği öğrenildi.

Özalp'ın ise Özal'a, AP'nin 20 kadar milletvekilinin ANAP'a girmek istediğini, bu arada Meclisten de SHP'den ayrılarak bağımsız olan bazı milletvekillerinin ANAP'a girmek için kendilerine başvurduğunu anlattığı bildirildi.

KİM GELEBİLİR?

Bağımsız milletvekillerinden **Nuri Uzel** (HP köken-

li, SHP'den ayrıldı), **Reşit Ülker** (HP kökenli), **Şükrü Yüzbaşıoğlu** (HP kökenli), **Besim Göçer** (SHP'den ayrıldı), ile **Ümit Haluk Bayülken** ve **Sebahattin Özbek**'in ANAP'a girmeleri bekleniyor. Öte yandan Esenboğa'ya giderek Başbakan Özal'ı karşılayan **Selahattin Taflıoğlu** (HP kökenli, HDP'den ayrıldı) ile önceki gün ANAP grup salonuna çıkarak **"geçmiş olsun"** ziyaretinde bulunan **Yusuf Ziya Kazancıoğlu** (HP kökenli, halen DSP'li), **Hilmi Nalbantoğlu** (halen SHP'li) ve **Veysel Varol**'un (HP kökenli, halen SHP'li) da ANAP'a geçebilecekleri ifade ediliyor.

DİE açıkladı

Geçen yıl % 8 büyüdük

2 nisan

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı 1986 yılı büyüme hızını yüzde 8 olarak hesapladı.

DİE tarafından yapılan açıklamada, kişi başına milli gelirin 1116.6 dolara yükseldiği bildirildi. Enstitü, 1986 yılı milli gelirini 39 trilyon 190 milyar lira olarak ölçtü. DİE hesaplarına göre, sektörler arasında en yüksek büyüme hızına sanayi kesiminde rastlandı. Yüzde 11.1 oranında büyüyen bu sektörü, yüzde 8.7'lik bir hızla toptan ve perakende ticaret izledi. Serbest meslek ve hizmetler sektörü yüzde 8.8, tarım yüzde 7.4'lük bir hızla büyüdü. Dış âlem net faktör gelirlerinde yüzde 90'ı aşan gerileme, büyüme hızını yüzde 8'e indirdi.

DİE, kamu kesimi gelişme hızını yüzde 7, özel kesim gelişme hızını da yüzde 13 olarak ölçtü.

Sümerbank ve Çay-Kur

68 bin işçiye sözleşme

2 nisan

İş-Sendika Servisi — Sümürbank'ta çalışan ve karşılıklı grev ve lokavt kararı alınmış 30 bin işçi için dün toplusözleşme imzalandı. Teksif, Sümerbank sözleşmesiyle TİSK'in ilke kararlarının bir kez daha delindiğini açıkladı. Tek Gıda-İş Sendikası da, Çay-Kur'da çalışan 38 bin civarında işçi için toplusözleşme bağıtladı.

Sümerbank çalışanları için dün Teksif ile Kamu-İş İşveren Sendikası arasında varılan anlaşmaya göre, ücretlerde 1. yıl ilk altı ay için % 25, ikinci altı ay için % 15 artı 5 bin lira, 2. yıl ilk altı ay için % 15 artı 2 bin lira ve ikinci altı ay için % 15 artı 2 bin lira ücret artışı sağlandı. Teksif'ten yapılan açıklamaya göre, işçilerin maaşlarının üstüne aldıkları sabit gelirlerle birlikte, işyerinde 70 bin lira olan çıplak ortalama ücret, sözleşme ile birinci yıl sonunda 127 bin liraya ve 2. yıl sonunda da 174 bin liraya çıkmış olacak.

Sözleşmeyle sosyal haklarda da önemli artışların sağlandığına işaret eden Teksif Genel Başkan Vekili Sait Burçin, **"Bu sözleşme, Teksif'in kararlılığının ve üyesi ile bütünleşmesinin zaferidir"** dedi. Marmara Bölge Temsilcisi Selçuk İkizoğlu, **"Zor oyunu bozdu. TİSK'in kamu kesimi işveren sendikalarına yaptırmak istediği oyun da fiyasko oldu"** şeklinde konuştu.

ÇAY-KUR SÖZLEŞMESİ

Öte yandan Tek Gıda-İş Sendikası'nın Çay-Kur'da çalışan 5 bin kadarı sürekli, gerisi mevsimlik 38 bin işçi adına anlaşmaya vardığı sözleşmenin getirdiği ücret artışları şöyle:

1. yıl ilk altı ayı % 20, ikinci altı ayı % 15 artı 23 lira saat ücreti,

2. yıl ilk altı ayı % 15 ve ikinci altı ayı % 15.

Tek Gıda-İş Sendikası'ndan verilen bilgiye göre

giydirilmiş ücretlerde ortalama 1. yıl ücret artışları % 53.4'e ve 2. yıl sonuna göre % 98.81'e geliyor. İstanbul'daki Çay-Kur işçileri, yetersiz olduğunu bildirerek, sözleşmeye ilişkin protestoda bulundular. Önceki gece ve dün İstanbul'da iş çıkışı sendikaya yürüyerek yöneticiler aleyhine gösteri yaptılar.

Bu arada Tek Gıda-İş Sendikası'nın Tekel'de 55 bin iş çi için başlayan sözleşme görüşmelerinde henüz ücret pazarlığı aşamasına gelinmedi. Çay-Kur sözleşmesindeki 6'şar aya bölünmüş zam sistemini ve ücret artışı oranlarını düşük bulan Tekel işçileri, benzer bir sözleşmeye karşı çıkacakları yolunda tepki gösterdiler.

Derby'de 1200 işçinin 106 gündür sürdürdüğü grev dün tarafların anlaşmaya varmaları üzerine kaldırıldı. Bağımsız Laspetkim-İş Sendikası ile işveren arasında bağıtlanan sözleşme ile işçiler grev öncesi ücret istemlerinin % 91'ini ve sosyal hakların % 100'ünü elde ettiler.

Dünya Tiyatrolar Günü Dolayısıyla

MELİH CEVDET ANDAY / *3 nisan*

27 Mart 1987, 26. Dünya Tiyatrolar Günü idi. Merkezi Paris'te bulunan ve 1984 yılı haziran ayında kurulmuş olan Uluslararası Tiyatro Enstitüsü'nün (kısaltılmış adı ile ITI) girişimi ile, 1962 yılından bu yana, her yılın 27 martında bu estitüye üye ülkelerde kutlanan Dünya Tiyatrolar Günü'nde, sahnelerde okunmak üzere, dünyaca tanınmış sanat ve tiyatro adamlarınca bir metin hazırlanıyor, uluslararası nitelikteki bu metin Milli Merkez'ce Türkçeye çevrilip bütün tiyatrolarımıza, sanat çevrelerimize, TRT'ye ve basına gönderiliyordu. 1977 yılında Stockholm'de toplanan ITI kongresi, Dünya Tiyatrolar Günü'nde okunması gelenek olan bu bildirilerin, her ülkenin kendi sanat ve tiyatro adamlarınca yazılmasını uygun görmüştü. İlk kez ulusal düzeyde yayımlanan ilk bildiriyi 1978 martında Muhsin Ertuğrul hazırlamıştı. Sonraki yıllar, Bedia Muvahhit, Necati Cumalı, Cüneyt Gökçer, İrfan Şahinbaş, Tarık Buğra, Prof. Melahat Özgü, Sabahattin Kudret Aksal kaleme aldı. Bu yıl bizde bildiri Recep Bilginer tarafından yazıldı ve Dünya Tiyatrolar Günü, Yıldız Sarayı-Saray Tiyatrosu'nda düzenlenen toplantıda okundu.

Bu törendeki gösterileri ben, ertesi akşam gene o yerde yinelenen programda izleme fırsatını buldum ancak. İkinci akşam çağrılı idim. İlk akşamki törende, tiyatromuzun unutulmaz adları Sayın Bedia Muvahhit ile Sayın Vasfi Rıza Zobu'ya, Sayın Devlet Başkanı tarafından **"Devlet Sanatçısı"** sanı verilmişti.

Dünya Tiyatrolar Günü, bu kez bize yeni ve ilginç bir kurum kazandırmış bulunmaktadır: Türk Tiyatro Müzesi'dir bu kurum ve Yıldız Sarayı-Saray Tiyatrosu'nda açılmıştır. II. Abdülhamid'in gününde yaptırılmış olan bu güzel tiyatroyu ilk kez o akşam, 28 Mart 1987 cumartesi günü gördüm ve çok sevdim. II. Abdülhamid'in burada Avrupa'dan gelen opera kuruluşlarının oyunlarını seyrettiğini biliyoruz. Dünya Tiyatrolar Günü için düzenlenen program da, anlaşılan, bu yapıtın tarihinden esinlenilerek hazırlanmıştı ve Türkiye'de oynanan ilk operalardan seçmelerle gösterilere başlandı. Bunlar, Gaetano Donizetti (1797-1848)'nin Lucia di Lammermoor operasından **"Cruda Funesta Smania"** aryası, Giuseppe Verdi'nin (1813-1901) II Trovetore operasından **"Udist? Come Albeggi la scura al figlio"** düeti, Pietro Mascagni (1863-1945)'nin Cavalleria Rusticana operasından **"Tu qui Santuzza"** düeti idi.

Bu opera parçalarında, sırası ile, bariton Mesut İktu'yu, soprano Oya Atay'ı, tenor Ender Arıman'ı, soprana Melek Çeliktaş'ı, bariton Mete Uğur'u, soprano Leyla Demiriz'i, tenor Erol Uras'ı dinledik ve candan alkışladık.

Ara'dan sonra, Lüküs Hayat operetinden ve rahmetli Haldun Taner'in **"Sersem Kocanın Kurnaz Karısı"** adlı oyunundan kimi sahneler oynandı. Lüküs Hayat'ın ilk temsilinde başrolü oynayan unutulmaz Hazım Körmükçü'nün torunu genç Hazım Kömrükçü'yü, büyükbabasının rolünde görmek bana çok dokunaklı anlar yaşattı. Genç Hazım Körmükçü'ye, sanat yaşamında başarılar dilerim. Ne de benziyor büyükbabasına!..

Türkiye'de opera Tanzimat'tan sonra tanınmıştır. Batı ile ilişkilerin artması sonucu, İtalyan, Fransız, Alman... opera toplulukları sık sık Türkiye'ye gelerek İstanbul'da İzmir'de temsiller vermişlerdir. Bu arada, Türkiye'de opera besteleyerek sahneye koyan yabancılar da olmuştur. Naum Tiyatrosu'nun bu akımda öncülük ettiğini biliyoruz. Sonra opera, opera komik, operet oynayan Güllü Agop'un, **"Osmanlı Tiyatrosu"** ile Dikran Çuhacıyan'ın başında bulunduğu **"Opera Tiyatrosu"**'nu görüyoruz. Küçük İsmail ile Mınakyan bir İtalyan orkestrasının eşliğinde Car-

men operasını temsil ediyorlar. Bu çalışmalar Meşrutiyet döneminde de sürdürülmüştür, fakat operet türü oyunlara ağırlık verilerek. Bu arada, yabancılarla işbirliği yapılarak yerli opera denemelerine de girilmemiş değildir. Örneğin Celal Esat Arseven'in Vittorio Radeglia ile birlikte ortaya çıkardığı **"Şaban"** adlı oyun (komik opera). Bu opera komik 1918'de Viyana'da oynanmış. Bunun yanında, burada bizim sanatçılarımızca bestelenen operalar da var. Şahabettin Süleyman'ın librettosunu yazdığı ve Nurullah Taşkıran'ın bestelediği amatörlerce oynanan "İhtiyar" oyununu görüyoruz. Ama bu amatörler kimlerdi, hangi okullardan yetişmişlerdi, orasını bilmiyoruz. Ama Türkiye'de o zaman bu sanatın okulu yoktu, bunu biliyoruz.

Ansiklopedi diyor ki: "Cumhuriyetin ilanından sonra, müzikli tiyatro çalışmaları sürdürülmekle birlikte, opera alanına başlangıçta yeterli ilgi gösterilmedi. 1930'da Opera Cemiyeti kuruldu. 1934'te Büyük Opera Heyeti, La Traviata'yı sahneye koydu. 1934'te İran Şahı'nın Ankara'ya gelmesi üzerine, Ahmet Adnan Saygun'un bestelediği ve librettosunu Münir Hayri Egeli'nin yazdığı, ilk adı **Özsoy** olan Feridun operası, 19 haziran günü Ankara Halkevi'nde oynandı."

Şimdi, Türk operasının bundan sonraki gelişme dönemlerini bir yana bırakarak, Atatürk'ün, dileği ve cesaretlendirmesi ile ortaya çıktığını bildiğimiz Özsoy operası olayı üzerinde biraz duralım. Dünya Tiyatrolar Günü dolayısıyla uygulanan programda, opera parçalarına önem verilmesinin nedeni üzerinde yukarıda kısaca durmuştuk. Gönül isterdi ki, bu parçalar arasında Özsoy operasına da yer verilsin ve o oyunun besteleyicisi Sayın Adnan Saygun ile, oyuncusu Sayın Semiha Berksoy'u alkışlamak fırsatı seyircilere tanınsın! Atatürk bu olay için, **"Bu bir devrimdir!"** sözünü kullanmıştır. Çünkü Türk sanatçısınca bestelenen ve okuldan yetişmiş Türk sanatçılarınca, ilk kez halka oynanan ilk Türk operası **"Özsoy"**dur. Yine gönül isterdi ki, devlet, bu operanın aramızda bulunan yaratıcılarını o gece halkın önünde ödüllendirsin!. Ama, Tanzimat'tan sonra Türkiye'de oynanan ve yapılan operalar göz önüne ahnarak Özsoy tarihsel sayılmadı ise, Atatürk'ün anısı bunun için yeterli görülebilirdi.

Gerçekte durum hiç de bir "hatır gönül" sorunu değildir. Atatürk konservatuvar açmıştı, yetişen yetenekli müzikçileri öğrenim için Avrupa'ya yollamıştı. Böylece Türk opera ve tiyatrosunun sağlam temellerini atmakla işe başlamıştı. Artık halkımız opera alanında da kendi yaratılarımızı dinleyecek ve seyredecekti. **"Bu bir devrimdir"** sözünün anlamı bunu imliyor. Opera, Atatürk için çok eski bir idealdi. Sırası gelmişken anlatıvereyim: Ataşe olarak bulunduğu Sofya'dan dönüşünde bir arkadaşına şöyle der: **"Balkan Savaşı'nda Bulgarların bizi neden yendiklerini anladım, çünkü operaları var."** Demek operayı kültürümüzün temel öğelerinden biri yapmak onda çok eskiden yerleşmiş bir amaçtı. Yoksa o da köşkünde yabancı opera topluluklarını dinlemek ve seyretmekle yetinirdi. Abdülhamid ise, sarayında Avrupalı gibi yaşayan, ama halka kendini Müslüman, dahası sofu gibi göstermekle politik çıkarlarını koruyan ve ayarlayan cinsten bir devlet adamı idi. Onun, sarayında opera dinlemiş olması, operanın bizdeki geçmişi içinde değerlendirilemez.

Dünya Tiyatrolar Günü törenlerini, 29 Mart 1987 pazar günü, Dostlar Tiyatrosu'nda Zeliha Berksoy ile Genco Erkal'ın oynadıkları **"Ben Bertolt Brecht"** adlı oyunu seyretmekle noktaladım. Şunu söylemekle hem üzülüyorum, hem seviniyorum, bu oyunun ancak son temsiline yetişebildim ve tiyatroyu kendi malı saymış o yetkin seyirci kalabalığını görmek beni çok duygulandırdı. Sonra onu temsil sırasında izlemek fırsatını buldum. Zeliha Berksoy'la Genco Erkal'ın etkileyici, düşündürücü, çoşturucu oyunları bu kalabalığı tek bir insanmışcasına bütünlüyor, kendine katıyor ve bilinçlendiriyordu. Brecht'in tam istediği gerçekleşiyordu böylece. Bunu gözlemlemek beni çok duygulandırdı. Zeliha Berksoy ile Genco Erkal'ın birbirini tamamlayan çabaları, aralarında kurdukları az rastlanır uyum sağlıyordu bütün bu çoşkunun nedenlerini. Dostlar Tiyatrosu'nun İstanbul Festivali için hazırladığı yeni oyunu merakla beklerken bu iki değerli sanatçımızı bir daha ve gönülden kutlarım.

Taktik zırhlı araç ihalesine 3 yabancı firma başvurdu

Taktik zırhlı araç ihalesine 3 yabancı firma başvurdu

EVREN DEĞER / *3 nisan*

ANKARA — Milli Savunma Bakanlığı'nın açtığı Türk Silahlı Kuvvetleri'nin taktik zırhlı araç ihalesine 3 yabancı firma başvurdu. Yaklaşık 1 trilyon liralık ihalede ABD'nin FMC, İngilizlerin GKN ve Almanların Krauss-Maffei firmaları çekişecekler. İhaleye İngilizler, **"MVC-80"**, ABD'liler **"AIFV"** Almanlar da **"ACV-Puma"** tipi zırhlı araç modelleri ile katılıyorlar.

Milli Savunma Bakanlığı'ndan bir üst düzey yetkili, ihalenin nisan ayı ortalarında sonuçlanmasının beklendiğini ifade ederken, yarışacak firmalar arasında ABD'nin FMC ve Almanların Krauss-Maffei firmalarının şanslı olduğunu söyledi. Aynı yetkili, GKN firmasının silahlı kuvvetlere sunduğu **"MVC-80"** tipi zırhlı aracın, diğer firmaların sunduğu araçlardan **"tek üstün özelliğinin"** saatte 82 km. yapması olduğunu da kaydetti.

Batı Almanların Krauss-Maffei firması ile Türkiye'de ortak çalışan Ercan Holding yetkilileri ise ihaleye katıldıkları ACV-Puma tipi aracı, **"2 bin yılının zırhlı savaş aracı"** olarak nitelendiriyorlar. Holding yetkilileri, ihalenin kendileri tarafından kazanılması halinde, zırhlı aracın yapımının motor dahil

yüzde 75'inin yerli olacağını belirtirken, "ACV-Puma" modeli tanklar konusunda şu bilgileri verdiler:

"Bundan üç ay kadar önce Silahlı Kuvvetlere bu aracın bir adet prototipini verdik. 3 ay kadar denendi ve şimdi de geri gönderildi. Sunduğumuz tanklar Leopard tanklarının yeni bir modelidir. Tankların imali de Türkiye'de MAN tesislerinde yapılacak. Yalnızca yan sanayii ve Türkiye'de bulunmayan bölümler için ithal yoluna gidilecektir."

Aynı yetkili, tankların özelliklerini şöyle anlattı:

"İngilizlerin sunduğu zırhlı araç, saatte 82 kilometre yapıyor. Almanlarınki ise saatte 75, ABD'lilerin ki de saatte 65 kilometre yapıyor. Ancak zırhlı ulaşım bakımından Almanların sunduğu model diğerlerinden daha üstün. Almanların sunduğu modelin zırhlı alaşımı çelik, İngiliz ve ABD'lilerinki ise alüminyum. Bu durumda Almanlar burada biraz daha şanslı oluyorlar. Bu arada ABD'lilerin sunduğu 'AIFV' modelinin de bir üstünlüğü var. Bu tankların anfibik kabiliyeti var. Diğer ülkelerin sunduğu tanklarda ise bu özellik yok."

Dinçkök, sistemin ıslah edilmesi gerektiğini savundu

TÜSİAD'dan kurtarmaya tavır

3 nisan

Ekonomi Servisi — Türk Sanayici ve İşadamları Derneği TÜSİAD Başkanı **Ömer Dinçkök,** kamuoyunda şirket kurtarma yasası olarak nitelenen yasanın Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmesinin ardından yaptığı açıklamada, **"Hükümet sistemi ıslah edilecek yerde, geçici çözümü tercihle yasal bir yetki alma yoluna gitmiştir"** dedi. Şirket kurtarmanın **"objektif kriterlere göre"** ve mutlaka **"sürekli ve sınırlı"** olması gereğinin altını çizen **Dinçkök, "Bu konuda kalıcı çözüm, banka kredilerinden faizleri (net ve reel faiz olarak) cari enflasyonun 5-7 puan üzerine çekmek ve buna rağmen yine de sorunları olan kuruluşlar varsa, bunları özel çözümler için incelemeye almaktır"** şeklinde konuştu.

Hükümetin enflasyonu hâlâ arzu edilen düzeylere düşürememiş olması ve bütçe açıklarını **"aşırı yüksek faizli"** tahvil, bono ve gelir ortaklığı senetleriyle kapatması sonucu özel sektörün gerek ticari bankalardan, gerekse sermaye piyasasından fon sağlama olanaklarının büyük ölçüde sınırlandığına dikkati çeken **Dinçkök** açıklamasını şöyle sürdürdü:

"Mali destek, yönetim ve üretim usulleri yanlış olan bir firmaya mükafat verme anlamına gelmemeli ve şeffaflığı sağlamak için destek gayretlerine özel finansman gruplarının katılması da sağlanmalıdır. Operasyon nedenleri, etkileri ve giderleri kamuoyundan gizlenmemelidir."

Dinçkök, TÜSİAD olarak piyasa ekonomisinden ödeme darboğazını giderme operasyonlarının objektif ekonomik kurallarını ise şöyle sıraladı:

- Operasyonlar bağımsız uzmanların fizibilite raporlarına dayandırılmalıdır.
- Operasyonlar sürekli olmamalı ve fiyat veya alım zorlamaları yerine piyasa çözümlerini esas almalıdır.
- Operasyonlar sektör içi rekabeti bozacak koşullar getirmemelidir. Yani operasyon, kurtarılan şirkete eski rakiplerini ezebilecek avantajlar sağlama-

malıdır.

• Operasyonlar yönetimi, yapısı ve üretim usulleri yanlış olan firmalara kesinlikle yöneltilmemelidir. Piyasa koşullarında yaşayamayacak firmalar kurtarılmamalıdır.

• Operasyon için yapılacak giderlerin net getirisi, o sektörde benzer bir yatırım projesinin getirisinin üzerinde olmamalıdır.

• Operasyonlar, şirketlerin borçlarını affetme veya ödeme şeklinde değil, üretim kapasitesini harekete geçirecek marjinal desteği sağlama şeklinde olmalıdır.

• Devlet bütçesine yük olmamak ve yükü geniş bir kitleye yaymak için **kurtarma**, yatırım bankaları veya grupları denetiminde sermaye piyasasına yöneltilmeli ve iç ve dış özel finansman gruplarının da katılması sağlanmalıdır. Operasyonlar, sermaye piyasasının geliştirilmesi ve sınai mülkiyetin yaygınlaştırılması için bir fırsat olarak değerlendirilmelidir.

• Operasyonlar çerçevesinde sağlanacak mali destek, özel sektör firmalarını **"KİT'leştirmemelidir"**, yeni operasyonlarda devletin bu firmalara ortaklığı kesinlikle söz konusu olmamalıdır.

Ömer Dinçkök, açıklamasının son bölümünde AET'ye bugünlerde resmi başvurunun yapılacağına dikkati çekerek, **"Sanayiciye ve ihracatçıya, AET'de geçerli finansman koşullarının (kredi faizleri v.s.), elektrik ve su gibi girdi fiyatlarını ve ek ihracat destek tedbirleri gibi diğer avantajların bir sistem olarak en kısa sürede sağlanmasını bekliyoruz. Aksi halde yasanın getirdiği kolaylıklar bir çözüm olmayacak, sorun yine devam edecektir"** dedi.

Dışilişkiler Komisyonu, ABD yardımını Kıbrıs ve Maraş koşuluna bağladı

ABD'den olumsuz tutum

4 nisan

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Ankara, ABD Temsilciler Meclisi Dışilişkiler Komitesi'nin önceki günkü oturumunda Türkiye'ye yapılacak askeri yardımların Kıbrıs'la ilgili bir dizi koşula bağlanmasına **"yumuşak"** bir tepki gösterirken, ABD Dışişleri Bakanı **George Shultz** da Dışişleri Bakanı **Vahit Halefoğlu**'na bir mesaj göndererek, **"Bu gelişmeye şiddetle karşı çıkacağız"** dedi.

Önceki gece ABD Temsilciler Meclisi Dışilişkiler Komisyonu'nda kabul edilen bir dizi önerge şöyle:

1- ABD tarafından NATO görevlerini yerine getirmek ve savunmada kullanılmak üzere Türkiye ve Yunanistan'a sağlanan silah ve tüm askeri malzemenin bundan böyle Kıbrıs'a aktarılması ve Adada kullanılmasının yasaklanması,

2- Kıbrıs'ta bulunan Türk askerlerinin sayılarının askeri malzemeyle birlikte denetlenerek asker ve malzemenin sayısında meydana gelebilecek değişikliklerin yönetim tarafından Kongre'ye iletilmesi, Türkiye'nin Kıbrıs'taki askerlerinin sayısını 13 bine indirmesi bu isteğin Başkan Reagan tarafından Türk hükümetine Kongre'nin görüşü biçiminde yazılı olarak iletilmesi,

3- Maraş'ın statükosunda Türkler tarafından değişiklik yapılıp yapılmadığının Başkan Reagan tarafından Kongre'ye bir raporla bildirilmesi, ayrıca rapor gelene kadar Türkiye'ye tüm yardımın durdurulması, buna bağlı olarak da Kıbrıs'ta 1974'ten bu yana kayıp olduğu öne sürülen Rum asıllı 5 Amerikalının akıbetlerinin Reagan yönetimince Türk hükümetinden resmen sorularak sonucun Kongre'ye bir raporda bildirilmesi.

Tasarının kabul edilmesi üzerine telaşlanan Amerikan yönetimi, Ankara'da doğacak tepkiyi önlemek amacıyla hemen harekete geçti ve ABD Dışişleri Bakanı George Shultz önceki gece Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'na bir mesaj gönderdi. Shultz'un mesaj gönderdiği, dün Dışişleri Bakanlığı'nca açıklandı.

Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü **Yalım Eralp** dün bu kOnuda bilgi verirken, Shultz'un **"yönetimin tabiatıyla böyle bir teklifin kabulüne şiddetle ve de kesinlikle karşı çıkacağını ve bu konuda üstün bir gayret göstereceğini belirttiğini"** açıkladı. Eralp, Shultz'un mesajında **"yardım tasarısının henüz Kongre'de başlangıç aşamasında bulunduğuna"** dikkat çektiğini de ekledi.

Ankara'nın, Temsilciler Meclisi Dışilişkiler Komitesi'nde ortaya çıkan bu gelişmeler karşısındaki tutumunu **"yumuşak"** bir tonda ayarladığı dikkat çekti. Nitekim, Dışişleri Sözcüsü Eralp, gazetecilerin sorularını yanıtlarken, **"Bu tür öneriler daha önce de çeşitli biçimlerde getirilmişti. Hatta biliyorsunuz, bir kısmı da kabul edilmişti"** dedi.

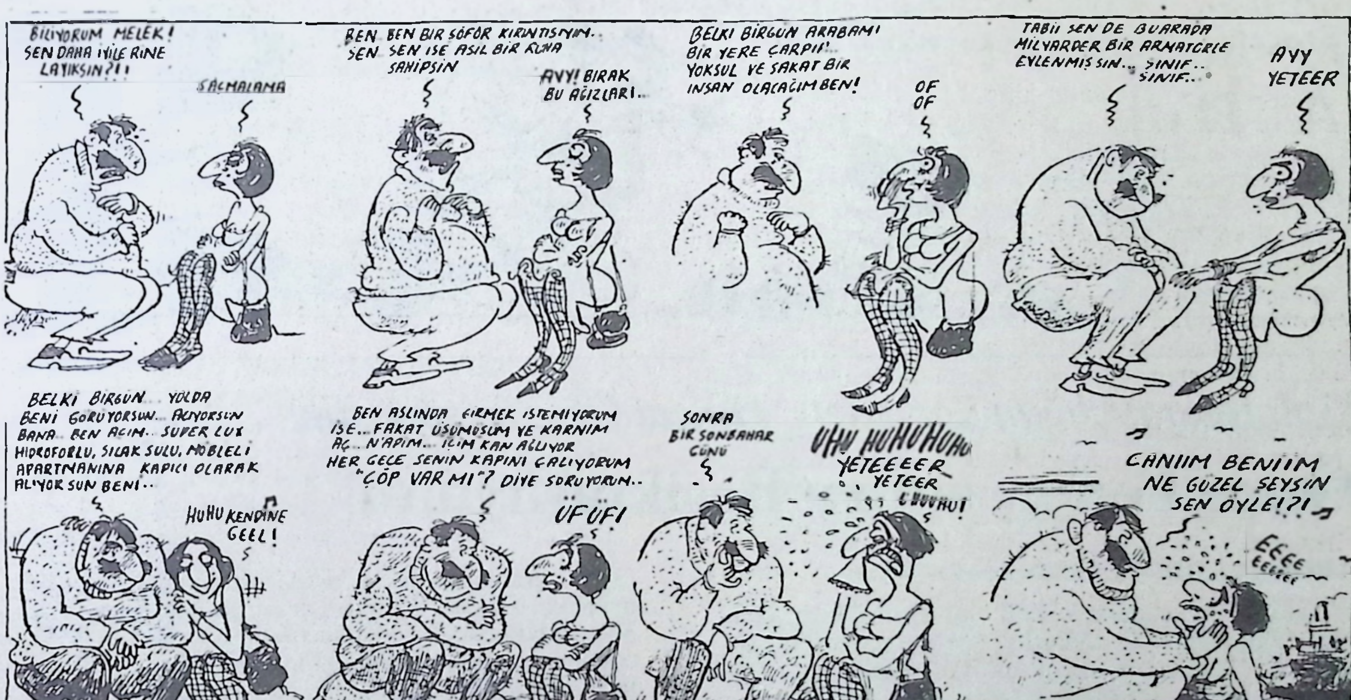
Sözcü, açıklamasına devamla, **"Bunlar gereksiz olduğu kadar Kıbrıs meselesinin çözümüne de şu veya bu şekilde bir katkıda bulunmaz"** şeklinde konuştu.

Dışişleri Sözcüsü, bir gazetecinin **"Türkiye Kıbrıs'taki birliklerin sayısını arttırdı mı?"** şeklindeki bir sorusu üzerine de **"Bu soru ABD ziyareti sırasında Dışişleri Bakanımıza Kongre'de yöneltilmiştir. Sayın Halefoğlu, bunun doğru olmadığını söylemiştir. Kıbrıs'ta bir askeri mevcudiyet arttırımı varsa, bu da güneyde olmuştur. Üstelik, Kıbrıs Rum makamlarınca iftiharla ilan edilmiştir. Biz sadece Türkiye'deki tank modernizasyonu çerçevesinde KKTC'deki tanklarımızın modernizasyonunu yaptık"** diye konuştu.

ABD'de bulunan TBMM heyeti, Washington'da Kongre üyeleriyle yaptıkları görüşmeden sonra dün New York'a uğradılar. Heyet üyeleri gözlemlerini aktarırken, **"Görüşmelerin çok parlak geçtiği söylenemez"** dediler. İstanbul Milletvekili **Doğancan Akyürek,** başta Ermeni meselesi, Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması ve Türk-Yunan ilişkileri olmak üzere üç konuya ağırlık verdiklerini anlattı. Dış İlişkiler Komitesi Başkanı **Le Hamilton**'un görüşmeler sırasında Kıbrıs'tan askerlerin çekilmesi için bir öneri getirdiğini ve **"5000 asker çekerseniz dış yardımı 50 milyon arttırırız"** dediğini söyledi. SHP Milletvekili Sarıoğlu ise **"Türk-ABD ilişkileri sağlıklı değil, ne yönetim ne de lobi için harcanan yüzbinlerce dolar işe yarıyor'** dedi.

SHP Genel Sekreteri **Fikri Sağlar,** ABD Kongresi'nin **"Kıbrıs'ta ABD silahına yasak"** kararında ve Türkiye'ye yardımın Kıbrıs'taki duruma bağlanmasında hükümetin SEİA'yı kayıtsız şartsız imzalamasındaki tavrının cesaret verdiğini söyledi.

Fikri Sağlar, ABD Dışişleri Bakanı **George Shultz**'un Dışişleri Bakanı **Vahit Halefoğlu**'na gönderdiği mesajı da oyalama olarak niteledi.

Türkiye ve Irak'taki Kürt liderleri toplanıyor

4 nisan

LONDRA (Cumhuriyet) — Irak ve Türkiye'deki Kürt gruplarının liderlerinin yakın bir gelecekte Irak'ın kuzeyinde dağlık bir bölgede toplantı düzenleyecekleri bildirildi. Toplantının, 1944 yılının ağustos ayında yapılan ve **"Peymani Se Sınır"**'ın (Üç Sınır Anlaşması) imzalandığı toplantıdan bu yana Irak'taki ve Türkiye'deki Kürt gruplarının ilk kez bir araya geleceği toplantı olacağı belirtiliyor. Toplantıya PKK adlı bölücü örgütün kabul edilip edilmemesinin tartışıldığı da kaydedildi.

İngiltere'de yayımlanan **Times** gazetesinin Kürt uzmanı **Haciv Timuryan**'ın haberine göre, Irak'taki Kürt grupları 4 Mart 1987 tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Kuzey Irak'a yönelik olarak gerçekleştirdikleri hava harekâtının ardından Türkiye'deki ayrılıkçı unsurlarla işbirliğini yoğunlaştırma kararı aldılar.

Irak'ta **Celal Talabani** önderliğindeki Kürdistan Yurtsever Birliği Örgütü'nün siyasi büro üyelerinden Dr. **Fuad Mahssum,** konuyla ilgili olarak, **"Irak, İran'a karşı sürdürdüğü savaşta yenilirse, Türkiye'nin Irak Kürdistanı'nı ele geçirme olasılığına karşı hazırlıklı olmamız gerekir, bu nedenle Türkiye'deki çeşitli Kürt gruplarının temsilcileriyle yapacağımız toplantı için ön hazırlıkları tamamladık. Örgüt liderleri çok yakın bir gelecekte bir araya gelecekler"** dedi. Söz konusu toplantının halen İran'ın desteklediği Irak Kürt gruplarının denetimi altında bulunan Kuzey Irak'ın bir yöresinde yapılacağı öğrenildi, ancak

kesin yer ve tarih konusunda ayrıntılı bilgi verilmedi.

Dr. Mahssum, Türkiye hükümeti tarafından terör saldırılarının baş sorumlusu olarak nitelenen PKK adlı bölücü örgütün, bu toplantıya dahil edilemeyeceğini belirtirken, toplantıya katılan PDK (İran), PDK (Irak) ve diğer örgütlerin PKK'nın benimsediği terörist yöntemleri kabul etmediklerini söyledi. Dr. Mahssum, açıklamasına devamla, **''Ancak biz Kürdistan Yurtsever Birliği (PUK) olarak PKK'nin de bu toplantıya katılmasından yanayız. Çünkü ancak böyle bir toplantıda PKK'ya şikâyet ve eleştirimizi açıkça iletebiliriz''** dedi. PUK sözcüsü, PKK'nın Türkiye'deki en önemli Kürt örgütü olduğunu iddia ederken Barzani'nin önderliğindeki Kürdistan Demokratik Partisi'nin bir sözcüsü, **''PKK, Türkiye'deki ılımlı Kürt gruplarıyla kıyaslandığında önemsiz bir teşkilattır. Üstelik PKK örgütünün içine Türk istihbarat teşkilatının ajanları sızmıştır''** dedi.

Öte yandan, Londra'da PKK'ya yakın çevreler, söz konusu toplantının yapılacağını doğrularken, **''Bunlar, Ankara ve Bağdat hükümetiyle iş yapan gerici ve toprak ağası kesimlerin temsilcileridir. PKK çağrılsa bile böyle bir toplantıya katılmaz''** görüşünü savundular.

1944 yılında yapılan **''Peymani Se Sınır''** anlaşmasının üç ülkedeki Kürt gruplarının **''Kürdistan''** olarak niteledikleri toprak parçasının Bağdat, Ankara ve Tahran'daki resmi hükümetlerin yöreyi üçe bölmesini reddeden bir anlaşma olduğu biliniyor.

Galatasaraylılığını ilan eden Hıncal Uluç ile söyleştik:

Önce Fener, sonra Beşiktaşlıydım

ABDÜLKADİR YÜCELMAN / *4 nisan*

Babıali'nin acımasız kalemi olan Hıncal Uluç kendine özgü üslubu ile dikkatleri üzerine çekerken, son yıllarda Galatasaraylılığını da ilan ederek spor kamuoyunda tartışılır bir spor yazarı oldu. 1974'ten bu yana Cumhuriyet'te spor yorumları yazan Hıncal Uluç, aynı zamanda makalelerini **''Sarı-Kırmızılı Kaşkol''** adlı bir kitapta da topladı. Bu hafta köşemizin konuğu olan Hıncal ile çeşitli konuları konuştuk, kamuoyunun merak ettiği soruların yanıtlarını istedik.

— Hıncal, Babıali'de tuttuğu kulübü açıklayan ilk spor yazarı sen oldun. Galatasaraylılığın nereden geliyor? Bana kısa bir öyküsünü anlatır mısın?

— Bizde kulüp nasıl tutulur? Şöyle: Çocuk doğar, çocuğun ya babası ya amcası futbol hastasıdır. Genellikle o yıllarda futbol Anadolu'ya pek yayılmadığı, mahalli takımlar da henüz ortaya çıkmadığı için vatandaş üç büyük takımdan birini tutardı. Bunlar Fenerbahçe, Beşiktaş ve Galatasaray'dı. Benim sporla ilgilenen üç dayım vardı. Bunlardan bir tanesi Necati Bilgiç; hasta Fenerbahçeli. Onun bir büyüğü Hayati Bilgiç, o Galatasaraylıydı. En büyük dayım Cemal Bilgiç de Fenerbahçeli. Büyükle ortanca dayımın öyle baskı falan yapacak durumları yoktu, ama Necati dayım, sempati ve terör havası estirerek ''Ya Fenerbahçeli olursun ya da olmazsan şöyle şöyle falan'' gibi baskılarla ailenin bütün küçüklerini Fenerbahçeli yaptı. Bunların arasında ben de vardım. 3 yaşındaki çocuk ne kadar takım tutarsa ben de Fenerbahçeyi öyle tuttum. Yıllar geçti, ben 9, 10 yaşlarına gelmiştim galiba, bir gün Fenerbahçe ile Beşiktaş maçı vardı. Fenerbahçe Beşiktaş'ı yenerse Galatasaray şampiyon olacaktı. Fenerbahçe, Galatasaray şampiyon olmasın diye masa başında kaybetmeye karar verdi.

FENERBAHÇELİLİKTEN BEŞİKTAŞLILIĞA

Bunun için de iki tane lisanssız futbolcu oynattı. Amaçları sahada Beşiktaş'ı yenmek, fakat masa başında kaybetmekti. Böylece bir taşla iki kuş vuracak, hem Beşiktaş'ı yenecek hem de Galatasaray'ı şampiyon yapmayacaktı. Fakat benim çocuk aklım bunu bir türülü kabul etmedi. Yani sporda bir başkası şampiyon olmasın diye maç kaybetmeyi. Ve ben o gün Fenerbahçeli olmadığımı hissettim. Çok kızmıştım. Ağabeyim Galatasaraylıydı. Ben ''Fenerbahçeyi bırakırsam evde kiminle tartışacağım'' deyip ağabeyime karşı bu defa Beşiktaşlı oldum. Ben Beşiktaşlı olarak büyüdüm. Ankara'da gazeteciliğe başladıktan sonra M.Ali Kışlalı beni takımların kamplarına falan gönderiyordu. Bu arada Fenerbahçe, Beşiktaş, Galatasaray kamplarına da gittim. 18, 19 yaşlarında kadardım. Ama spor yazarlığımın bu ilk yıllarında futbolcu ve antrenörlerle tanışmam, onlarla

sohbet etmem sonucu futbolcular ve antrenörlerle yakın ilişkiler kurdum. Örneğin Baba Gündüz'le 3 saat konuştuktan sonra o akşam eve kasıla kasıla giderdim "Ben bugün Baba Gündüz'le konuştum" diye. Futbolculara ısındım, Galatasaraylı Suat'la, Metin'le, Turgay'la, Kadri'yle.

Bu sıcaklığı Fenerbahçe ve Beşiktaşlı futbolculardan duymadım. Garip bir histi bu. Ama ben yine Beşiktaşlıydım. Bir gün İstanbul'da Beşiktaş'la Galatasaray'ın maçı var. Gazetem beni İstanbul'a gönderdi.

Maçta Galatasaray bir gol attı, öyle sevindim ki, sonra kendi kendime, "Ulan ne oluyorsun, sen Beşiktaşlısın, ama Galatasaray gol attı, sen keyiflendin, ne biçim iş bu" dedim. Galatasaray maçı kazandı, bende bir keyif, bir keyif. Birden o anda Galatasaraylı olduğumu hissettim. İşte o günden bugüne Galatasaraylıyım.

— Yani şimdi bir başkası çıksa, seni iyi motive etse Galatasaray'ı da bırakabilir misin? Bir başka takım için bir sıcaklık falan hissediyor musun?

— Valla artık bu yaştan sonra olmaz. Yani "40'ından sonra azanı teneşir paklar" diye bir laf var. Aslında Galatasaray o tarihten bu yana daha da gelişti, olabilen her spora mümkün olduğunca yatırım yaptı, altyapısıyla, tesisleriyle, amatörleriyle.

— Ancak sen hep futbol, bazen de basketbol yazıyorsun. Örneğin Galatasaray'ın atletizmi, küreği var, onların durumlarına değinmiyorsun, bir spor yazarı olarak?

KENDİMİ SPOR YAZARI SAYMIYORUM

— Aslında ben kendime spor yazarı da diyemiyorum. Çünkü spor yazarlığı profesyonel bir iş. Benim spor yazarlığım hobi. Hayatımı spor yazarlığından kazanamadım. Neden kazanamadım? Ayda 40 lira maaş, babanın evinde otururken iyi, ama kendi evine taşındığında o parayla yaşamaya imkân yok. Hele o günlerde Ankara'daki spor yazarları falan, hepsi ya bir bankada, ya bir başka yerde çalışırlardı. Spor yazarlığı da tali işti. Hiç unutmam, M.Ali ağabeyi. Bir arkadaşı bir gün çocuğu ile geldi. "M.Ali, kardeşim, bu çocuğu her bir şeye soktuk hiçbir şey olamadı, bari al şunu spor yazarı yap" dedi. Spor yazarlarının durumu o zamanlar öyleydi. Bir baltaya sap olamayan, spor yazarı olurdu.

— Bugün bu zihniyet değişti mi?

— Bugün spor yazarı bizden çok daha iyi imkânlarla çalışıyor. Yine hatırlıyorum, dolmuş makbuzu götürdüğümüz zaman bize "Niye otobüse binmedin" diye çıkışırlardı. Sonra bugünkü gibi akşam 5'te iş bitmiş, memur gibi, kalk git, olmaz öyle şey. Biz sabah üçlere kadar kalır makineden basılmış gazeteyi alır, öyle giderdik eve. Bugün spor yazarı arkadaşım futbolcu gibi transfer yapıyor, bir başka gazeteye giderken. Ama iyi mi oluyor? Ayrı mesele. Biz çok az şey bulduğumuz için çok çalışmak zorunda kaldık. Şimdi adamlar gazeteciliğe başladığının ertesi günü imzaları çıkıyor. Oysa imza koymak iş değil, o imzayı hak etmek lazım. O zaman imzanın kıymetini bilmiyor. Yani manevi olarak bilmiyor. Yarın o imzanın altına saçma sapan şeyler de yazabilir. İmzasını da kiralayabilir. Çünkü o imzanın kıymeti yok onun için.

— Tam 30 yıldır spor yazarlığı yapıyorsun, ben böyle kabul ediyorum. Spor yazarları içinde en kavgacı, en acımasız, en ekstrem bir adam olarak tanınıyorsun. Senin bu kavgacılığın nereden kaynaklanıyor?

BENİM FAZLA ZAMANIM YOK!

— Ben Cumhuriyet'te 1974'ten itibaren yazmaya başladım. "Ankara'dan Notlar" diye haftada bir gün. Bir gün düşündüm, dedim ki, "Hıncal senin bir yılda 52 tane yazı yazma hakkın var. Bunu çok iyi kullanmam lazım. Yani benim Türk spor kamuoyuna sesimi duyurmam için 52 tane fırsat vardı. Ama Türkiye'de o kadar çok şey bozuktu ki, bunun için ne 52, ne 552 yazı yeterdi. Babıali'de hâlâ en büyük eksiklik meselelerin üstüne cesaretle gidilmemesi. İş olsun diye yazılıyor çoğu yazı. Ya da o bile yazılmıyor çoğunlukla. İyi şeyler de yok mu? Kendi kendime bir karar verdim, iyileri yazan nasıl olsa var, bana düşen kimsenin yazmadığını yazmaktı. İstanbul'a geldikten sonra haftada iki gün yazmaya başladım. Gerçekten alkış yazısı yazmak istiyorum, ama buna hakikaten vaktim yok.

— Ya da alkışlanacak az şey var galiba sporumuzda.

— Tabii. Gerçi aranırsa bulunur. Doğu Almanya'yı yendik, herkes Milli Takımı göklere çıkardı. Benim de bu konuda aynı yazıyı yazmam abes.

— Ya üslubun. Çok acımasız değil mi?

— Ben hayatım boyunca şuna dikkat ettim. Kafamda ne varsa, nasıl konuşuyorsam, öyle de yazıyorum. Ben "Şöyle dersem kırılırlar, böyle dersem gücenirler" demiyorum. Çünkü benim düşüncemi en kısa ve öz şekilde yazmam gerekiyor. Bunun da bir sebebi sensin tabii. Kısa yaz, kısa yaz diyorsun. Halbuki insanları kırmamak demek lafı uzatmak demektir.

Mesela şurada yanlış yaptın, ama aslında fena çocuk değilsin dedin mi işte cümle uzuyor.

— Bir kitap çıkarttın Sarı-Kırmızılı Kaşkol diye. Neden kitabına bu adı verdin?

— Bu kitabı Bilgi Yayınları editörü Ahmet Küflü çıkardı. Bana "Yazılarını neden bir kitapta toplamıyorsun?" dedi, ben "olmaz falan" dedim, sonra oturdu her şeyi ile kendisi yaptı. Kitabın adını ben koydum. Kitabın en güzel tarafı İlhan Selçuk'un benim için kimsenin söylemediği şeyler söylemesi. İlhan abinin kitabıma yazdığı önsöz bence spor yazarlarının amentüsü olmalı. İlhan abinin bu yazısını oku, gerisini okumasan da olur. Harika bir yazı.

SARI-KIRMIZILI KAŞKOL

— Adını ben koydum dedin. Neden Sarı-Kırmızılı Kaşkol?

— Ben Sarı-Kırmızılı Kaşkol diye bir yazı yazmıştım. Bu yazıyı yazmadan önce de boynuma Sarı-Kırmızı bir kaşkol takıp basın tribününe gittik. Kahraman abi (Bapçum) "Hıncal her şeye eyvallah, ama burası amigo tribünü değil, boynunda bu kaşkolla gelemezsin" demişti. Oysa o kaşkol bir simgeydi. O yazım da öyle. Ben Babıali'nin spor basının tarafsız olmadığına inanıyorum. Tarafsızlık kisvesi altında çok kötü bir taraftarlık yapılıyor. O gün tribünde otururken "Taraflı spor basını tribündeki yerini alıyor" dedim. İşte o yazımın başlığını da kitabıma verdim.

— Senin Galatasaraylılığını ilan etmen ve hele diğer takımlar için yazman çok eleştiriliyor.

— Olabilir. Eğer Galatasaray'ı çok methetmişsem okur diyor ki, "Hıncal zaten Galatasaraylı", Fenerbahçe'yi yermişsem, "Bu hergele Galatasaraylı, Fe-

nerbahçe'yi sevmez, onun için böyle yazıyor.'' Ama okur bilir ki, ben Galatasaraylıyım, ölçülerini ona göre yapar. Şimdi Türkiye ile Yunanistan'ın arasında gerginlik var. Türk basını şöyle diyor, Yunan basını da böyle diyor. Hangisi doğru yazıyor, acaba İngiliz basını, Alman basını ne diyor? Benim okurun önüne tarafsız olarak çıkmaya hakkım yok. Ben içimden Galatasaraylı olacağım, yazımı Galatasaraylı olarak yazacağım. Okuyucu bunu bilmeyecek, buna hakkım yok. Okur benim kim olduğumu bilmeli. Ama tarafsız görünüp sonra müdahale eden gazetecilerimiz var. ''Biri batsın, öbürü çıksın'' diyen gazetecilerimiz var. Gazeteyi kullanan gazeteciler var.

— Gazetede çeşitli fikirleri savunan yazarlar vardır. Bu yazılar imza sahiplerini bağlar. Nitekim bu düşünceden hareket ederek yaklaşık 6 yıldan bu yana spor sayfamızda yazarlarımızın yorumlarını kendi imzaları altında tamamen özgür bıraktık. Örneğin sen bir hakemi çok beğendiğin zaman, ben ya da Halit abi (Deringör) beğenmemiş olabiliyorduk. Bunun için de yazılarımız çelişkili oluyordu. Okur önce bunu yadırgadı, fakat herkesin fikrine saygılı olan Cumhuriyet okuru kısa süre sonra bunu kabul etti. Senin son aylar içinde basketbol yazarımız Deniz Gökçe ile bir sürtüşmen oldu. İTÜ'den Mülkiye'ye aynı gün de Mülkiye'den Galatasaray'a transfer olan Ömer konusunda. İkiniz de düşüncelerinizi savundunuz, karşıt görüşlerde olduğunuz halde. Ama sonra sen Deniz Gökçe'nin bir başka yayın organındaki demecine üzüldün. Bunun nedenini açıklar mısın?

— Şurası çok önemli. Ben Cumhuriyet'ten başka bir gazetede başka bir yazarla tartışmam. Benim için başka gazeteler, dergiler neler yazdılar hatırlarsın. **''Bu adam iktidarsızdır, kendi iktidarsızlığını kamufle etmek için Erkekçe'yi çıkarıyor''** dediler. Bundan daha açık itham olur mu? Buna cevap bile vermedim. Yine bir tanesi patronunu eleştirdiğim için kendi patronundan aldığı ödülle bana birtakım şeyler kusmaya başladı. Ona da cevap vermedim. Yani yazarsam o zaman gazetemi kendim için kullanmış olurdum. Yılda 104 yazım çıkıyor. Ama hiç birisini Hıncal Uluç için kullanmam. Ama Cumhuriyet yazarıyla Cumhuriyet okurunun aydınlatılmasına hizmet edeceğim için seve seve tartışmaya girerim. İşte Ömer olayı. Danıştay geçen ay Ömer'in transferini engelleyen maddeyi anayasaya aykırı olduğu için iptal etti. Bugüne kadar Deniz'in bu konuda yazı yazdığını görmedim. Aynı durumda ben olsaydım, ''Deniz haklıymış, özür dilerim'' derdim. Ben Deniz'in bu şekildeki yazılarına kızmam, alınmam da, Deniz benim dergide de yazıyor. Arkadaşlığımız sürüyor.

Ama benim üzüldüğüm taraf şu: Deniz bir yayın organına ''Hıncal Cumhuriyet Gazetesi'ni Galatasaray'a menajer olmak için kullandı. Hıncal Uluç basketbolu bilmez, gelir tribüne ona buna sorup yazar'' dedi. Bu bir fikir tartışması değil, doğrudan doğruya bir ithamdır.

Bu bir Cumhuriyet gazetesi yazarına açık ithamdır. Şimdi burada benim cevap yazmam diye bir durum yok. Şimdi bir ailenin iki oğlunu düşünün. Bunlar birbirine girdiği zaman, baba işe müdahale eder. Tutup çocuklardan birisini evden kovmak çözüm değildir. Ne yapar, kulağını çeker ''Evladım kol kırılır yen içinde kalır. Bir şikâyetin varsa gelip bana söylersin''der. Benim Deniz'le bir sorunum yok. Ben baba olarak bunu Hasan Cemal'den beklerdim.

— Size ben de babalık ederdim.

— Hasan Cemal, Deniz'in de benim de arkadaşım. Ben doğrusu bu jesti ondan beklerdim.

— Şimdi şunu kabul etmelisin. Cumhuriyet, ilkelerine bağlı gazetedir. İlkelerine bağlı, okuruna karşı sorumluluk duyan bir gazete...
Ne senin ne bir başka kimsenin Cumhuriyet'i kullanması mümkün değildir. Bunu; ne başyazarımız Nadir Nadi Bey ve Genel Yayın Müdürümüz Hasan Cemal ne de Yazı İşleri Müdürümüz Okay Gönensin...

— Hatta sen de...

— Evet ben de tabii. Şimdi, bir başka yayın organında yayımlanan bir yazı, ailede karışıklık çıkardı. Ama bu konuda fazla duygusal olduğun kanısındayım.

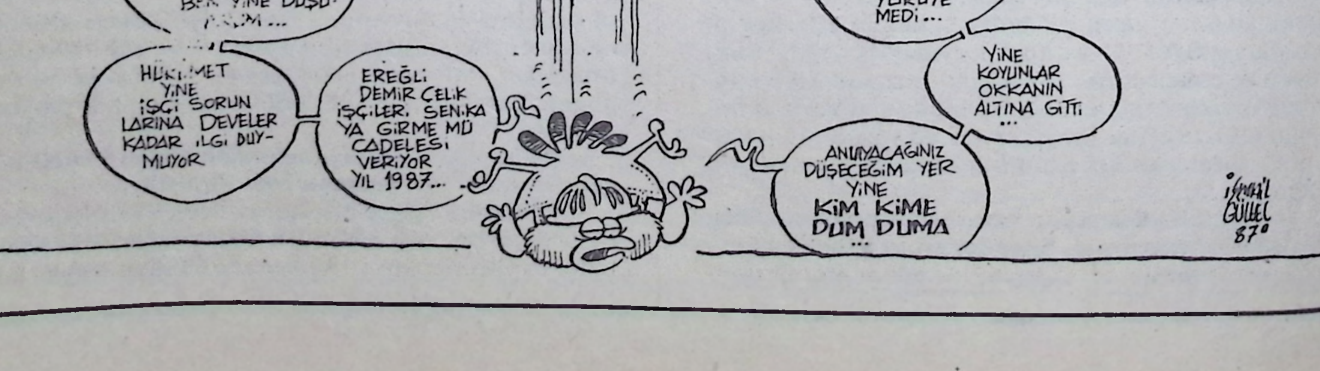
— Bana verilen bir gazetecilik ödülünden dolayı bir yazı yazmıştım. O yazıda Cumhuriyet'e olan duygularımı anlatmıştım. Bunlar değişmiş değil. 4 ay içinde bir gazeteciyi hop oturup hop kaldıracak teklifler aldım. Kimseyle görüşmedim, ''Cumhuriyet'e bağlılığım devam ediyor'' dedim.

— Başka bir gazetede yazı yazabileceğine sen de inanmıyorsun demek ki. Ne zaman yeniden yazmaya başlayacaksın?

— Ben fikri tartışmaya her zaman varım. Amaç Cumhuriyet okurunun aydınlatılması. Bir başka gazetenin yazarı ile tartışmam, ipin ucunu kaçırırlar diye. Gazetemi kullanmamak için tartışmaya girmem. Ama bir Cumhuriyet yazarı ile iş tartışma boyutundan çıkıp kavgaya dönüşürse o zaman ben cevap vermem. Cumhuriyet'in bana sahiplenmesini beklerim.

— Dedim ya fazla duygusalsın.

— Belki, diyalog eksikliği, belki araya giren kış koşulları içinde bir türlü bir araya gelemedik ve bu olayları görüşemedik.

'Soykırım tasarısı'nı geçirmeye çalışan Ermeni kuruluşlarının terör örgütleriyle bağı ortaya çıktı

ABD ile Ermeni krizi

SEDAT ERGİN / *4 nisan*

ANKARA — ABD Kongresi'nden Türkiye'yi "**soykırım**"la suçlayan bir karar tasarısını geçirmeye çalışan Ermeni kuruluşları ile ABD'de Türk diplomatlarına saldırılar düzenleyen Ermeni terör örgütleri arasında yakın bağlar bulunduğu ortaya çıktı. Amerikan yönetimi, önümüzdeki günlerde Temsilciler Meclisi Genel Kurulu'nda oylanması beklenen tasarının geçmesi halinde bu sonucun büyütülmemesi yolunda Ankara'yı ikna etmeye çalışırken, Amerikan- Ermeni kuruluşları tasarıyı uzun dönemli stratejilerinde önemli bir dönemeç noktası olarak görüyorlar. Bu kuruluşlar, en önemli kazanımlarından birini hafta içinde Kaliforniya Eyalet Senatosu'ndan Türkiye'yi "**soykırım**"la suçlayan bir tasarıyı geçirerek sağladılar. Bilindiği gibi, Ermeni lobisinin ABD Kongresi'ndeki önde gelen isimleri geçen ocak ayında yeni bir "**soykırım**" tasarısını imzaya açmış bulunuyorlar. Karar tasarısında 24 nisan tarihinin "**İnsanın insana hunharlığı günü**" olarak ilan edilmesi isteniyor. Tasarı, ABD Başkanı'nın her yıl 24 nisan tarihinde "**Osmanlı İmparatorluğu hükümetleri tarafından katledilen 1.5 milyon Ermeninin anısına bir deklerasyon yayımlamasını**" öngörüyor. Tasarıda, ayrıca her yıl 24 nisan tarihinde tüm dünyadaki Ermeniler ve dostlarının "**soykırım kurbanlarını**" andıkları belirtiliyor.

ABD'deki Ermeni lobisi, 24 nisan tarihine az bir zaman kalmışken, bütün gücüyle tasarının "**yasalaşması**" için yoğun bir kampanya yürütürken, "**Reagan yönetimi de Ankara'ya verdiği mesajlarda, "tasarıya taşıdığından daha fazla ağırlık atfedilmemesini**" istiyor. ABD Savunma Bakan Yardımcısı **Richard Perle,** bundan bir süre önce yaptığı bir açıklamada, "**Tasarı Kongre'den geçtiği takdirde, Türkiye bunu büyütmemelidir. Tasarının Kongre'den geçmesi, dünyanın sonu demek değildir. Tasarının kabulü terörist saldırılara sempati duyulduğu anlamına gelmez**" demişti.

Cumhurbaşkanı **Kenan Evren,** tasarının geçmesi halinde mayıs ayı sonunda ABD Başkanı **Ronald Reagan**'ın davetlisi olarak Washington'a yapması kararlaştırılan ziyareti erteleyeceğini Washington'a duyurmuş bulunuyor. Amerikan yönetimi ise Ankara'ya yaptığı telkinlerde, tasarının geçmesi halinde Başkan tarafından veto edileceğini belirterek, Cumhurbaşkanı Evren'in ziyaretini garantiye almaya çalışıyor.

Amerikan yönetiminin telkinlerine karşılık, ABD'deki Ermeni kuruluşlarının bu tasarının geçmesine özel bir önem atfettikleri anlaşılıyor. Tasarı için lobi yürüten Ermeni kuruluşlarının Ermeni terör örgütleri ile yakın ilişkileri ve ortak bir strateji içinde görüş birliği içinde olmaları Amerikan yönetiminin telkinlerinin "**geçerliğini**" büyük ölçüde ortadan kaldırıyor.

FBI RAPORLARI NE DİYOR?

Bu savımızı kanıtlayabilmek için bundan bir süre önce Washington'da yaptığımız araştırmaların ortaya çıkardığı şu bulguları sıralayabiliriz:

1) ABD'de Türk diplomatlarını hedef alan saldırıları düzenleyen örgütlerin başında "**Ermeni Soykırımı Adalet Komandoları**" geliyor. "**Adalet Komandoları Örgütü**'nün gerçekleştirdiği terör eylemleri arasında Los Angeles Başkonsolosu **Kemal Arıkan** ve Boston'daki fahri Türk Konsolosu **Orhan Gündüz**'ün öldürülmeleri, Ottowa Büyükelçiliği'nin basılması ve Los Angeles Havaalanı'na bombalı saldırı girişimi bulunuyor.

ABD'deki Federal Araştırma Bürosu (FBI) tarafından hazırlanan "**ABD'de Ermeni Terörü**" başlıklı bir rapor "**Adalet Komandoları**"nın bu ülkedeki etkili Ermeni kuruluşlarıyla yakın ilişki içinde olduğunu gösteriyor. FBI belgelerine göre, "**Adalet Komandoları**" ABD'deki "**Devrimci Ermeni Federasyonu**" (Armenian Revolutionary Federation-ARF) bünyesinden doğan bir kuruluş. "**Devrimci Ermeni Federasyonu**" ise Taşnak Partisi'nin bir yan kolu. FBI raporunda, "**İstihbarat bilgileri, Devrimci Ermeni Federasyonu'nun Adalet Komandoları'na militan sağladığını ortaya koyuyor**" deniliyor.

KONGRE'DEKİ UZANTI

2) ABD'deki önde gelen iki Ermeni lobi kuruluşundan biri olan "**Ulusal Ermeni Komitesi**" (Armenian National Committe), "**Devrimci Ermeni Federasyonu**"nun siyasi kanadını oluşturuyor. "**Ulusal Ermeni Komitesi**", soykırım tasarısının kabul edilmesi için Kongre üyeleri nezdinde kulis yürüten başlıca lobi kuruluşu olarak göze çarpıyor. Lobi kuruluşu "**Komite**" ile Taşnak Partisi'nin yan kolu "**Federasyon**" arasındaki bağlantıyı kanıtlamak üzere ABD'de yayımlanan "**Armenian Reporter**" dergisinde 13 haziran tarihinde yer alan başyazıdan şu alıntıyı yapabiliriz:

"**Ermeni soykırımı tasarısının 4 Haziran 1985 tarihinde Temsilciler Meclisi Genel Kurulu'nda yapılan oylamada yönetim ve Dışişleri Bakanlığı'nın muhalefetine rağmen 233 oy alabilmiş olması iki grubun, Ermeni Asamblesi ve Devrimci Ermeni Federasyonu'nun siyasi kanadı Ulusal Ermeni Komitesi'nin koordine bir şekilde yürüttükleri kampanyanın bir sonucudur.**"

Buraya kadar sıraladığımız bulgulardan "**federasyon**"un Adalet Komandoları adlı terör örgütü ile Kongre'de kulis yürüten Ulusal Ermeni Komitesi adlı lobi kuruluşunun ana örgütü olduğu sonucu ortaya çıkıyor.

TÜRKİYE'DEN TOPRAK TALEBİ

3) ABD'de gerek lobicilik gerek terör faaliyetlerinin gerisinde bulunan "**Devrimci Ermeni Komitesi**"nin uzun dönemi stratejisi Türkiye'den toprak talebini içeriyor. Bunu görebilmek için söz konusu kuruluşun resmi yayın organı olan "**Armenian Weekly**" dergisinin 20 Mart 1985 tarihli sayısının başyazısındaki şu ifadelere göz atmak yeterli:

"**Ermeni ulusunun dağılmasından ve 1.5 milyon Ermeninin katledilmesinden sorumlu olanlar hak ettikleri şekilde cezalandırılana kadar durmayacağız.**

Taleplerimiz açıktır. Soykırımın tanınması ve Ermeni topraklarının gerçek sahiplerine, Ermeni halkına iade edilmesi...''

Aynı derginin 11 Mayıs 1985 tarihli sayısında çıkan bir yazıda da şöyle deniyor:

''Bütün Ermeniler için artık bir görev olmuştur; Kongre'de lobi yapan, sokaklarda gösteri düzenleyen ya da askeri operasyonlara girişen özgürlük savaşçılarının defalarca ve defalarca şunu belirtmeleri gerekiyor: Hedefimiz Türk işgali altındaki Ermenistan'ın kurtuluşu ve soykırımın Türkiye tarafından tanınmasıdır, intikam değil...''

Aynı derginin 13 Nisan 1985 tarihli sayısında yayımlanan ve Devrimci Ermeni Federasyonu'nun iki Ermeni kuruluşuyla birlikte yayımladığı ortak deklarasyonda da şu ifadeler yer alıyor:

''Bu genç, Ermeniler Ermeni davasını siyasi, diplomatik ve diğer yollardan sürdürmektedirler. Özellikle son on yıl içinde siyasi ve diplomatik çalışmaların yanı sıra, bir grup genç Ermeninin yürüttükleri faaliyetler Ermeni davasının uluslararası alanda tanınmasında belirleyici bir etki yaratmıştır...''

Bu alıntılardan Kongre'de lobi faaliyeti yürüten Ermeni kuruluşlarının Türkiye'de toprak bütünlüğünü hedefledikleri sonucunu çıkartabiliriz.

TERÖRİSTLERE YARDIM KAMPANYALARI

4) Üzerinde durulması gereken bir diğer olgu da, ABD'deki Ermeni kuruluşları ve topluluklarının Ermeni teröristlerine sağladıkları yakın destek. Bu desteğin en çarpıcı kanıtı ise cinayet suçuyla yargılanan ve mahkûm olan Ermeni teröristlerin kurtarılması için açılan bağış kampanyaları. Örneğin, Devrimci Ermeni Federasyonu'nun Los Angeles'teki yayın organı **''Asbarez''** dergisinin birçok sayıda Ermeni teröristlerine destek için oluşturulan yardım fonlarına çağrılar ve bunlarla ilgili haberler yer alıyor.

SONUÇ

Buraya kadar sıraladığımız örnekler, terör ve Kongre'de üzerinde yürütülen faaliyetlerin ABD'deki Ermeni kuruluşlarının uzun dönemli stratejilerinin birbirini tamamlayan iki unsurunu oluşturduğunu ortaya koyuyor. **''Devrimci Ermeni Federasyonu''**, bir yandan Ermeni teröristlerine arka çıkarken, diğer yandan da Kongre'de Ermeni soykırım tasarısını geçirmeye çalışıyor. ABD Temsilciler Meclisi'nde oylanması beklenen **''soykırım''** tasarısı, bu uzun döneli stratejinin önemli aşamasını oluşturuyor.

ABD Kongresi, tasarıyı kabul ettiği takdirde de Türkiye'den toprak taleplerine kadar uzanacak bir sürecin kapısını aralamış olacak...

ABD — Buraya bir kuş konmuş, bu tutmuş, bu yolmuş, bu pişirmiş, bu da yemiş, sonra tonton okuldan gelmiş, ''hani bana, hani bana, hani bana'' demiş!..

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, ABD'ye sert çıktı:

Paralı asker değiliz

HAKKI ERDEM / *5 nisan*

SIVAS — SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü**, ABD Kongresi'nin askeri yardımın Kıbrıs'ta kullanılmamasına ilişkin kararı ile ilgili olarak sert çıkış yaptı. ABD yönetimine, **''Bizi paralı asker diye tutmuyorsunuz''** diye seslenen İnönü, kararın kesinleşmesi durumunda SEİA'nın feshedilmesinden başka çare kalmayacağını belirtti.

Erdal İnönü, dün partisinin Sıvas'ta düzenlenen bölge toplantısında konuştu ve ABD'nin tavrının müttefikliğe yakışmadığını belirterek, böyle bir kararın çıkması durumunda ne SEİA'nın ne de ittifakın yürümeyeceğini söyledi. İnönü, **''Açıkça bize karşı cephe alan bir ulusla müttefik olarak yaşayamayız''** dedi.

Konuşmasında Ege krizine de değinen İnönü, savaş olasılığının ortaya çıktığı bir sırada Başbakan Özal'ın yurtdışında bulunmasının şans olarak değerlendirilmesini, **''büyük şaşkınlık''** diye niteledi. **''Öyle ise her bunalımda Başbakan yurtdışma mı gidecek?''** diye soran inönü, Yunanistan Başbakanı **Papandreu**'nun yumuşak gibi görünen tavrı karşısında dikkatli olunması gerektiğini kaydederek, bir oyuna gelinmemesini istedi. İnönü şöyle konuştu:

''Demek ki bizden istedikleri, silahlarımızı yalnız belli bir noktada kullanmamız. Kendimizi savunurken, kurşunlar kuzeyden gelirse cevap vereceğiz, güneyden gelirse hiçbir şey yapmayacağız, öleceğiz. İnsanları öldüren kurşun, kuzeyden de, güneyden de, doğudan da, batıdan da gelir. Eğer bize kendimizi savunmamız için silah veriyorlarsa ben bunu her tarafta kullanırım. Eğer böyle kulanamayacaksam, sizden silah almam. Siz bize silahları NATO çerçevesinde ortak idealler etrafında olduğumuz için verdiniz. Bizi paralı asker diye tutmuyorsunuz. Eğer böyle zannediyorsanız çok yanılıyorsunuz.

ABD Kongresi'ne, bu kararı alanlara sesleniyorum: Ortak bir savunma anlaşmasında bulunan ül-

keler birbirlerine güvenirler. Eğer güvenmiyorlarsa ayrılırlar. Hem güvenip ortak savunma anlaşması yapacaksınız hem de elinizdeki silahları verirken, 'şuna kullan, buna kullanma; şu seni öldürürse sesini çıkarma' diyeceksin. Böyle anlaşma yürümez."

ABD yönetiminin şimdi yapması gereken şeyin bu kararın çıkmasını kesin olarak engellemek olduğunu bildiren İnönü, **"Eğer engel olmazlarsa, o zaman ne SEİA ne ittifakımız yürür. Açıkça bize karşı cephe alan bir ulusla müttefik olarak yaşayamayız"** diye konuştu. İnönü sözlerini şöyle sürdürdü:

"ABD'yi uyarıyorum. Ne yapıp yapsınlar, bu kararların Kongre'den geçmesine engel olsunlar. Yoksa SEİA'nın feshedilmesinden başka çare kalmaz. ABD yönetimi bunu engellemek için bütün gayretini sarfetmelidir. Yoksa, Türkiye'nin de yapacağı şeyler vardır. Türkiye savunma içinde varlığının sebeplerini göstermesini bilir."

11 il yöneticisinin katıldığı bölge toplantısında sözleri sık sık alkışlarla kesilen SHP Genel Başkanı İnönü, Rabıta konusundaki tavırlarının demokrasinin gelişmesi açısından çok önemli sonuçlar verdiğini bildirdi. Ara dönemde yapılanların araştırılmasının gerekliliğinin ortaya çıktığını söyleyen İnönü, laikliğin korunmasının millet tarafından istendiğini, laikliğe aykırı gelişmelerden büyük bir kitlenin rahatsız olduğunu belirterek, Rabıta olayının henüz bitmediğini, parça parça ortaya çıktığını anlattı.

SHP Genel Başkanı, DSP ile birleşme konusuna da değinerek, DSP yetkililerinden bu konuda olumlu bir yaklaşım görmediklerini, **"son derece anlamsız iş yaptıklarını"** bildirerek, birleşmenin seçimde taban tarafından sağlanacağını söyledi.

12 Eylül 1980'den bu yana 14 bin kişi vatandaşlıktan çıkarıldı

26 bin kişiye yurda dön çağrısı

HASAN UYSAL / *6 nisan*

ANKARA — 12 Eylül 1980'den bu yana vatandaşlık hakkı ellerinden alınanların sayısı 14 bine yaklaşırken, önemli bölümüne vatandaşlık hakkını kaybettirilmesi beklenen 26 bin kişiye de **"Yurda dön"** çağrısı yapıldı. Vatandaşlık hakkı kaybettirilenlerin sayısı, **Bülend Ulusu** hükümeti döneminde 4 bin 843 iken, **Turgut Özal** hükümeti döneminde bu sayı yaklaşık bir kat artarak 8 bin 945'e ulaştı.

İki hükümet döneminde Bakanlar Kurulu kararıyla vatandaşlık hakkı ellerinden alınanların, kaybettirme nedenlerine ve yıllara göre dağılımı şöyle:

403 Sayılı Türk Vatandaşlığı Yasası'nın 25. maddesinin a bendine göre **"izin almaksızın kendi istekleriyle yabancı bir devletin vatandaşlığına geçtiklerinden"** vatandaşlık hakkı ellerinden alınanlar:

Ulusu hükümeti dönemi: 9
Özal hükümeti dönemi: 158
Toplam: 167

Aynı yasanın 25. maddesinin e bendine göre **"Silahlı Kuvvetler mensubu ile askerlik yapanların görev, izin, hava değişimi gibi nedenlerle yurtdışına çıkıp da mazeretsiz olarak üç ay içinde geri dönmemeleri"** nedeniyle 8 kişi, Özal hükümeti döneminde vatandaşlık hakkını yitirdi.

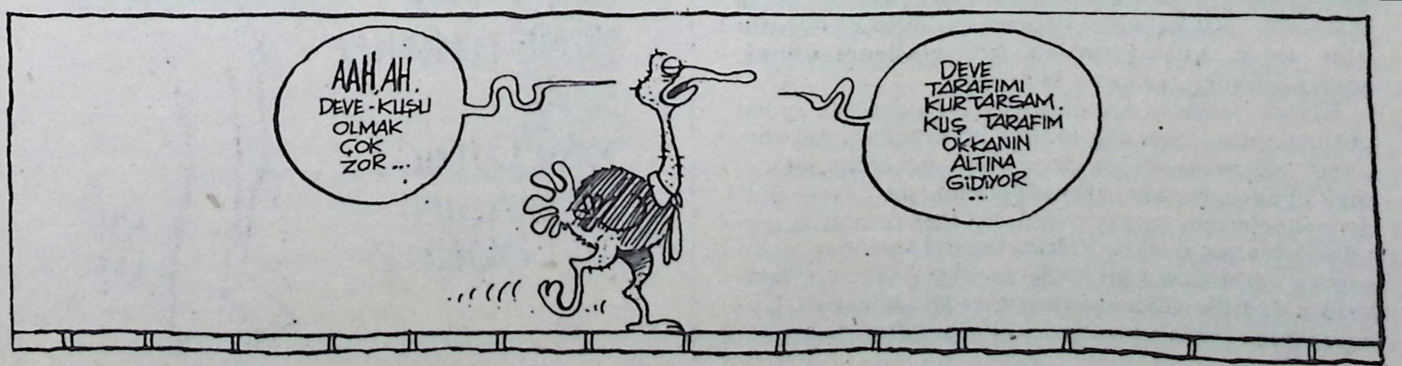
403 sayılı yasanın g bendine göre ise **"yurtdışında T.C.'nin iç ve dış güvenliği ile yasaların suç saydığı biçimde aleyhte faaliyet gösterip veya yurtiçinde bu tür faaliyet gösteren yurtdışına kaçan ve hakkında yapılan yurda dön çağrısına uymayanlardan"** Bakanlar Kurulu kararıyla vatandaşlık hakkı kaybettirilenler:

Ulusu hükümeti dönemi: 81
Özal hükümeti dönemi: 120
Toplam: 201

Öte yandan 403 sayılı yasaya göre, Bakanlar Kurulu kararıyla 12 Eylül 1980 tarihi ile 1 Nisan 1987 tarihleri arasında geçen 6.5 ay içinde **"yurda dön çağrısı"** yapılan vatandaşların sayısının 26 bini aştığı da belirlendi.

Yurda dönmeleri için üç aylık süre verilen yurttaşlardan da önemli bölümüne, bu çağrıya uymamaları nedeniyle Bakanlar Kurulu kararıyla 403 Sayılı Türk Vatandaşlığı Yasası'nın 25. maddesi uyarınca vatandaşlık haklarının kaybettirilmesi bekleniyor.

İçişleri Bakanlığı kayıtlarına göre, aynı yasanın 20. maddesi uyarınca, hükümetten izin alarak başka bir devletin yurttaşlığına geçmelerine Bakanlar Kurulu kararıyla izin verilenlerin sayısı da 4 bin 177'ye ulaştı. Söz konusu kişilerin 785'ine Ulusu hükümeti döneminde, 3 bin 392'sine ise Özal hükümeti döneminde yurttaşlıktan çıkma izni verildi.

Ecevit: Ege sorunu siyasal iradeyle çözülür

YALÇIN ÇAKIR / *6 nisan*

DSP'nin Zeytinburnu'nda düzenlediği kahvehane toplantısında konuşan **Bülent Ecevit**, Ege konusunda Yunanistan'la aramızdaki sorunların giderilmesi için yapılan uygulamaları eleştirerek, **"Hükümeti uyarıyorum. Gözü kapalı Adalet Divanı'na gitmek son derece sakıncalıdır. Bu sorun siyasal iradeyle çözülür. Yabancı hâkimlerin vereceği kararla değil"** dedi. Bülent Ecevit, **"Laiklikten en büyük ödünlerin 12 Eylül askeri yönetimi döneminde verildiği"**'ni ve **"Güneydoğuda şiddet eylemlerinin 12 Eylül rejimiyle artmaya başladığı"**'nı savundu. DSP Genel Başkanı **Rahşan Ecevit** ise, büyük bir bölümünü SHP'nin eleştirisine ayırdığı konuşmasında, **"Bazı SHP'lilerin kendi aralarında imza toplayıp 'SHP ile DSP birleşecek' diye kendi kendilerine gelin güvey olmaları bizim için tasa değil"** dedi.

DSP Genel Başkanı **Rahşan Ecevit** ve eşi **Bülent Ecevit** dün öğleden sonra yapılan toplantıya Merter'de oluşturulan bir araç konvoyu eşliğinde geldiler. Ecevitler, Zeytinburnu'nda büyük çoğunluğunu işçilerin oluşturduğu dinleyici kalabalığı tarafından alkışlarla ve sevgi gösterileriyle karşılandılar. Seyit Nizam Caddesi'ndeki Dostlar Kıraathanesi'nde ilk konuşmayı yapan DSP İstanbul Milletvekili adayı **Murtaza Çelikel**, **"Anayasanın yok saydığı bir partiye sahip çıktınız. Böylece rejime sahip çıktınız"** dedi. Daha sonra söz alan DSP Genel Başkanı **Rahşan Ecevit** geçen yıl eylül ayında yapılan ara seçimleri değerlendirdi. DSP'nin ara seçimlere, **"büyük olanaksızlıklarla"** ve **hazırlıksız bir biçimde"** katılmasına karşın, Türkiye'de dördüncü parti durumuna geldiğini anlattı. SHP'nin seçim sırasında DSP'ye yönelik değerlendirmelerini eleştiren Rahşan Ecevit, **"Zonguldak'ta DSP, SHP'nin oy bölmesi yüzünden milletvekilliğini yitirdi"** dedi.

DSP'nin önümüzdeki seçimlerde, **"Türkiye'nin en güçlü partisi"** durumuna gelebileceğini savunan Rahşan Ecevit Hazine yardımına da değinerek, **"Bazı etkili çevrelerin engellemesi hâlâ sürüyor. Hakkımız olan yardım Meclisteki engeller aşılıp sağlansa bile, ana muhalefet partisinin almakta olduğu Hazine yardımının altıda birini bulamayacak"** diye konuştu.

Eşinden sonra alkışlar ve büyük tezahürat arasında kürsüye gelen **Bülent Ecevit**, konuşmasına enflasyon hızındaki artışı eleştirerek başladı. Ecevit, 1987 yılının ilk üç ayında enflasyon hızının yüzde 10'u aştığını vurguladı. Bunun 1987'de yüzde 40'ı bulacağı anlamına geleceğine işaret ederek, **"Sayın Başbakan bunun sorumluluğunu kışa yükledi. Oysa ANAP'lı bazı belediye başkanları, iktisadi hayatın ağır hava koşullarından hiç etkilenmediğini, söylemişlerdi"** şeklinde konuştu.

Bülent Ecevit, "demokratik işçi hakları yüzünden enflasyonun hızlandığı iddiası" bulunduğunu belirterek, **"Demokrasiyi ve demokratik işçi haklarını kısmak ekonomiye bir yarar sağlamamıştır"** dedi. Şiddet eylemlerinin bazı yörelerde yeniden tırmanışa geçtiğini savunan Ecevit, **"Demokrasiyi kesintiye ve kısıntıya uğratmanın bir başka gerekçesi şiddet eylemlerinin demokrasiyle önlenemeyeceği iddiasıydı. Güneydoğuda şiddet eylemleri 12 Eylül rejimiyle artmaya başladı. Hâlâ artıyor. Neye rağmen, o yörede sıkıyönetimin hâlâ sürmesine rağmen"** dedi. Demokrasiyi kısıntı ve kesintiye uğratmanın bir başka gerekçesi olarak, **"irtica tehlikesi"** iddiaları üzerinde duran ve bu konuda en yetkili ağızdan açıklama yapıldığına değinen Ecevit şunları söyledi:

"Oysa laiklikten en büyük ödünlerin 12 Eylül askeri yönetimi döneminde verildiği, o yüzden de cumhuriyet tarihimizde ilk kez irticanın tehlikeli boyutlara vardığı, artık tüm kanıtlarıyla ortaya çıkmıştır."

Süleymancılar'ın yurtlarının kapatılması konusunda mahkemelere gidildiğini belirtildiğine değinen **Bülent Ecevit**, CHP'nin kapatılmasına da değinerek, **"İnsaf edilsin Atatürk'ün kurduğu parti kapatılırken, hangi mahkemeden karar aldınız? TTK ve TDK kapatılırken hangi mahkemeden karar aldınız? Hakkımda dava açılırsa bundan mahkemeler değil yasalar sorumludur"** şeklinde konuştu. Demokrasiden uzaklaşmanın, Türkiye'yi uluslararası alanda da zayıf duruma düşürdüğünü savunan Ecevit, Ege ve Yunanistan konusunda da şunları söyledi:

"Türkiye, Ege'deki ulusal haklarını izleyebilmek konusunda 1974 yılının gerisine düşmüştür. Türk gemileri artık ancak karasularımızda boy gösterebilmektedir. Üstelik 1980'den bu yana Ege'de verdiğimiz onca ödün yetmezmiş gibi, şimdi de bir uluslararası mahkeme macerasına sürüklenmek üzeredir. Gözü kapalı Adalet Divanı'na gitmek son derece sakıncalıdır. Hükümeti uyarıyorum. Bu sorun siyasal iradeyle çözülür. Yabancı hâkimlerin vereceği kararla değil. Ege sorunu bir bütündür. Bunun içinde kıta sahanlığı, hava sahası, adaların uluslararası anlaşmalara aykırı olarak silahlandırılması vardır. 12 Eylül rejiminin dünyadaki en büyük destekleyicisi olan ABD, şimdi Ege konusunda da Kıbrıs konusunda da Türkiye'ye baskılarını ağırlaştırmakta, yeni ambargo uygulamaları tezgâhlamaktadır."

İnönü, Ege sorununu Sosyalist Enternasyonal'e götürüyor

7 nisan

ANKARA — (Cumhuriyet Bürosu) — SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü**, Sosyalist Enternasyonal Konsey toplantısına katılmak üzere bugün İtalya'nın başkenti Roma'ya gidiyor. İnönü, Ege sorununun da gündeme geleceği toplantıda Yunanistan'dan gözlemci olarak katılacak olan PASOK temsilcisi ile de görüşerek iki ülke arasındaki sorunlar konusunda görüş alışverişinde bulunacağını söyledi. Erdal İnönü, dün ayrıca Başbakan **Turgut Özal** ile yaptığı görüşmede Ege konusundaki son durum hakkında bilgi aldı. Görüşmeden sonra soruları yanıtlayan İnönü, **"Ulusal politika söz konusu olduğunda kendi görüşlerimi saklı tutarak, ulusal çıkarları korumanın yolunu da göstereceğiz elbet"** dedi.

Erdal İnönü, dün Ankara'da gazetecilerin Sosyalist Enternasyonal toplantısıyla ilgili sorularını yanıtlarken, toplantıda, PASOK temsilcisi ile görüşme talebinde bulunmanın yanı sıra bazı ikili temaslarda da bulanacağını söyledi. İnönü, Türk-Yunan ilişkilerinin çözümüne Sosyalist Enternasyonal'in katkısı konusunda, **"Eğer Papandreu hükümeti ciddi bir işbirliği niyeti taşıyorsa, herkesin katkısı olur"** şeklinde konuştu.

SHP Genel Başkanı Roma'daki toplantıda, **"Türkiye'de demokrasinin herkesin sahip çıkması ile oturacağını"** ve gelişmeleri anlatacağını belirterek, **"gönül isterdi ki daha fazla gelişme olsun, biz de yaptıklarımızı gösterelim, daha iyi şeyler yapacağımızı belirtelim"** dedi.

Erdal İnönü, Yunanistan'da iktidardaki PASOK'un Türkiye'ye karşı tutumunu nasıl değerlendirdiği yolundaki bir soruyu yanıtlarken de **"Panhelenik"** sözcüğüne dikkat çekerek **"gerçekçi olmayan milliyetçiliğin"** Türkiye'ye karşı her davranışta etken olduğunu söyledi. İnönü, Roma'da PASOK temsilcisi Türkiye'yi eleştirdiği takdirde, cevap vereceğini ve daha da fazlasını söyleyebileceğini kaydetti.

Türkiye'de demokrasinin yerleşmesinde ANAP hükümetinin ayak sürümesinin büyük etkisi olduğuna da değinen Erdal İnönü, hükümetin dış politikasını da eleştirerek, **"Ulusal çıkarları savunmada yetersiz kalıyor. Geç davranıyor. Ekonomik ilişkilerde daha fazla bağımlı bir yolda ilerlediği için dış politikada da yeterli kararlılığı gösteremiyor"** dedi.

ÖZAL'LA GÖRÜŞME

Başbakan **Turgut Özal**, SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü**'ye Roma'da yapılacak olan Sosyalist Enternasyonal Konsey Toplantısı'na gidişinden önce Ege sorunu ve AET'ye tam üyelik konusundaki gelişmeler hakkında bilgi verdi. Özal, **"Aramızda temelde bu konularda görüş farkı olmadığı için etraflı bilgi verelim dedik. Sayın İnönü, sosyalist ve sosyal demokrat partiler nezdinde gerekli demarjı yaparsa Türkiye için faydalı olur"** biçiminde konuştu. İnönü de, söz konusu toplantıda ulusal çıkarları gözeterek davranacağını belirtti ve son gelişmeleri öğrenmesinin yararlı olacağını ifade etti.

İnönü'nün isteği üzerine dün Başbakanlık Konutu'nda yapılan görüşmeden önce basın mensuplarına açıklama yapan Özal, **"Sayın İnönü, Sosyalist Enternasyonal Konsey Toplantısı'na gidecek. Gitmeden evvel birincisi Ege meselesi ile ilgili olarak orada Türkiye'nin politikasını anlatması icap ederse diye düşünerek, bu konuda daha detaylı bilgi vermek üzere ilgili arkadaşlarımızı topladık. Bu konuyu kendisine anlatıyoruz.**

İkincisi, yine orada Ortak Pazar'a bu sene yapacağımız giriş müracaatımız konusunda ilgililerle görüşmesi gerekebilir. Sayın Ali Bozer, bazı ülkeleri gezdi, görüştü, dün (önceki gün) akşam döndü. Ben de kendisini ilk defa görüyorum. Bize bilgi verecek. Her iki konuda da ana muhalefet partisi lideri ile aramızda zaten temelde bir görüş farkı olmadığı için bu konularda etraflı bilgi vereceğiz. Sosyalist ve sosyal demokrat partiler nezdinde gerekli demarjı yaparsak, Türkiye için faydalı olur. Kendisinin bilgi sahibi edilmesi lazım. Ana muhalefet partisi lideridir" şeklinde konuştu.

Erdal İnönü de söz konusu toplantıda görüşmeler yaparken, Türkiye Cumhuriyeti'nin çıkarlarını gözeterek davranacağını kaydederek **"Onun için dış politika ile ilgili gelişmeleri zamanında öğrenmem son derece yararlı ve gereklidir"** dedi. İnönü, **"Ulusal çıkarlarımızı korurken, hükümetin dış politikayı nasıl yürüttüğünü bilmemizde yarar var. Çünkü, dış politikada doğru bilgi, doğru kararın temel dayanağıdır. O bakımdan Sayın Başbakanın görüşlerine saygı duyarım. Ama benim de şahsi görüşlerim var. Ulusal politika söz konusu olduğunda kendi görüşlerimi saklı tutarak, ulusal çıkarları korumanın yolunu da göstereceğiz elbet"** şeklinde konuştu.

ÖZAL: DİYALOĞA YANAŞMAZLARSA KENDİLERİ BİLİRLER

Başbakan Özal, görüşmeden sonra TRT'ye yaptığı açıklamada Türkiye'nin üç yıldır Yunanistan'la diyalog arayışı içinde olduğunu vurguladı. Papandreu'nun Ege'deki Yunan haklarına ilişkin son demecine değinen Özal, **"bu son krizde bir umut ışığı belirmiş gibi olmasına rağmen, ondan da bazı endişelerimiz var"** dedi. Ege'deki zenginliklerin görüşülmesi sırasında her iki ülkenin nüfusunun da göz önüne alınması gerektiğini ifade eden Başbakan Özal, **"Biz kendisine bu konuları konuşmaya hazır olduğumuzu söyledik. Ama, diyaloğa yanaşmazlarsa kendileri bilirler. Türkiye hakkını müdafaa etmeye devam edecektir"** biçiminde konuştu.

7-10 nisan tarihleri arasında yapılacak olan Sosyalist Enternasyonal toplantısına SHP Genel Başkanı İnönü'nün yanı sıra genel sekreter yardımcısı Yakup Kepenek ve Tokat Milletvekili Enver Özcan da katılacaklar. Kepenek, "Ekonomik İstikrar Önlemleri ve Sorunları" konulu komite toplantısında "Türkiye'de 1980 sonrası istikrar önlemlerini" anlatan bir bildiri sunacak.

ABDÜLHAMİT GERÇEĞİ
Orhan Koloğlu
2310 lira (KDV içinde) Cüt Yayınları

Cumhuriyet

İNSAN SICAĞI
Dr. Erdal Atabek
800 lira (KDV içinde) Çağdaş Yayınları, Türkocağı Cad. 39/41, Cağaloğlu İstanbul

63. Yıl; Sayı: 22494 — Kurucusu: Yunus Nadi — 150 TL. (KDV dahil) 8 Nisan 1987 Çarşamba

MHP davasında karar: 5 idam, 9 müebbet, 219 hapis

Türkeş'e 11 yıl hapis

√ *Türkeş, 12 Eylül'de iki gün saklanmıştı.*

√ *12 Eylül ve siyasi parti davaları*

√ *Türkeş yargıçları ihbarcılıkla suçladı*

8. Sayfada

TÜRKEŞ'E MAHKÛMİYET — Alpaslan Türkeş, yargılanan MHP yöneticileri arasında mahkûmiyet kararı verilen tek sanık oldu.

5 yıl 11 ay 8 gün süren MHP davasında Genel Başkan Alpaslan Türkeş, "çete kurmak" ve "yönetmek"ten 11 yıl 1 ay 10 gün hapis cezasına çarptırıldı. Türkeş, 1 gün hapis yatıp tahliye olabilecek. Türkeş'in mal varlığına el konulacak, 11 yıl "genel gözetim altında" tutulacak.

MHP Genel İdare Kurulu'nun tümü beraat etti. Çeşitli öldürme ve bombalama olaylarına karışan sanıklardan Recep Genç, Nail Aslan, Selim Aydemir, Zülfikâr Taş ve Şevket Ertaş ölüm cezasına çarptırıldı. Önce idam cezasına çarptırılan, ancak daha sonra cezaları müebbete çevrilen 9 sanık ise, Zeki Okunakel, Emir Kuşdemir, Cemal Öztürk, Mehmet Öztepe, Refik Cevdet Yayla, Alpaslan Bayır, Ali Gürsu, Mahmut Gül ve Rahmi Ezik. 8. Sayfada

KARAR DURUŞMASI — Ankara 4. Kolordu Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde 5 yıl 11 ay 8 gündür devam eden MHP davası dün karara bağlandı. Mahkeme heyetinin 163 sayfadan oluşan gerekçeli kararının okunması 3 saat 10 dakika sürdü. 333. duruşmada verilen karar okunurken, ölüm cezasına çarptırılan sanıklar ağlarken beraat edenler sevinçle birbirlerine sarıldılar. (Fotoğraf: RIZA EZER)

12 yıllık sürpriz!

Bugünkü Ermeni Tasarısı'nın aynısı 1975'te ABD Temsilciler Meclisi'nde kabul edilmişti

Çağlayangil

ABD yönetimini o zaman uyarmıştık

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — ABD Temsilciler Meclisinde 1975'in Nisan ayında geçirilen Ermeni soykırımı tasarısı ile ilgili olarak Cumhuriyet'e bir açıklama yapan dönemin Dışişleri Ba-

(Arkası Sa. 10, Sü. 7'de)

23 Ocak 1987 tarihinde Temsilciler Meclisi'ne verilen ve tartışılmadan doğrudan genel kurul gündemine geçen tasarının 8 Nisan 1975'te 55'e karşı 332 oyla kabul edildiği, tutanaklardaki araştırma sonucu ortaya çıktı. Tasarı, Senato'ya da gönderildi, ama görüşülmeden ... ABD Kongresi'nde şu anda beklemede olan ve bu ay içinde ele alınması beklenen tasarı, bir iki ufak değişiklikle, eski tasarının hemen hemen aynısı.

TANJU AKERSON

WASHINGTON — ABD Temsilciler Meclisi'nin 24 nisan gününün Ermeni soykırımının yıldönümü olarak anılmasını öngören bir tasarıyı 1975 yılında büyük bir çoğunlukla kabul ettiği ortaya çıktı.

Kongre tutanakları üzerinde yaptığımız bir araştırmada, Ermeni soykırımını anma tasarısının 28 Ocak 1975'te Temsilciler Meclisi'ne verildiği ve komisyonda tartışılmadan 8 Nisan 1975'te doğrudan genel kurul gündemine getirilerek burada 55'e karşı 332 oyla kabul edildiği ortaya çıktı. Halen Kongre'ye sevkedilmiş olan Ermeni tasarısının bir benzeri olan ocaylanmış tasarı, "İnsanın İnsana İnsanlık Dışı Davranışını Anma İçin Ulusal Gün" başlığını taşıyor. 148 numaralı Temsilciler Meclisi tasarısı, o zaman daha geçen yıl emekli olan Kongre Başkanı Thomas O'Neill ve dış [illegible] tarafından sunulmuş. 24 nisanın özellikle 1915 yılında [illegible] Ermenilerin anısı için resmi bir gün olarak Amerikan ulusal takvimine alınmasını öngörüyor. 12 yıl önce kabul edilen bu tasarı şimdi yine Kongre'de beklemekte olan ve bu ay içinde ele alınacağı bildirilen tasarıdan bir iki ufak değişiklikle tıpatıp aynısı.

1975 yılında bu tasarıyla birlikte aynı doğrultuda 13 soykırım tasarısı daha Temsilciler Meclisi'ne sevkedilmiş, bunlardan birinin sunucusu geçen hafta Dışilişkiler Komisyonu'nda kabul edilen Kıbrıs'ta ABD silahlarının kullanılmasını yasaklayan yasa [illegible]. Bir diğeri de, yine [illegible] Kongre'de 10'a 7 [illegible] Dışişleri Bakanı [illegible], o zaman milletvekili olan Edward Derwinski'ye ait. Ermeni tasarısı, komisyonlardan geçmeden Temsilciler Meclisi Kurulu'na getirildiğinde milletvekili Henderson tasarı metni üzerinde değişiklik önerisiyle bir-

(Arkası Sa. 10, Sü. 6'da)

Ankara, Atina'nın resmi yanıtını bekliyor

Diyaloğun sonu mu?

Papandreu'nun Türkiye ile diyaloğu, Lahey Adalet Divanı'na başvuru koşuluna bağlaması ve ardından Turgut Özal'ın "endişe" belirtmesiyle, Ankara ile Atina arasındaki 'diyalog havası' dağılmaya başladı.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Yunanistan Başbakanı Andreas Papandreu'nun, Türkiye ile diyaloğu, yalnızca Uluslararası Adalet Divanı'na başvuru konusundaki [illegible] ile, Ege krizi sonrasında Ankara ile Atina arasında beliren diyalog havası "dağılma-"ya başladı.

Ankara, Papandreu'nun [illegible] de-mecte, kıta sahanlığı uyuşmazlığının Lahey'deki Uluslararası Adalet Divanı'na götürülmesine ilişkin görüşmelerin 10-15 gün içinde başlayabileceği yolundaki açıklamasına dün herhangi bir tepki vermedi.

(Arkası Sa. 13, Sü. 6'da)

Akıman'ı kabul edecek

Papandreu bugün cevap verecek

Papandreu'nun bugün Büyükelçi Nazmi Akıman'ı kabul ederek, Başbakan Özal'ın mesajına yanıt vermesi bekleniyor. Yanıtın içeriğine göre Akıman Türkiye'ye gelecek ya da gelmeyecek.

STELYO DERMENAKİS

ATİNA — Yunanistan Başbakanı Andreas Papandreu, Türkiye'nin Atina Büyükelçisi Nazmi Akıman'la bugün saat 19.00'da görüşecek. Papandreu, Turgut Özal adına Türk hükümetinin görüşü olarak kendisine

(Arkası Sa. 13, Sü. 1'de)

ECONOMİST DERGİSİ: EGE DE ÖZEL KOŞULLAR BULUNUYOR

THE WALL STREET JOURNAL'IN YORUMU: PAPANDREU GÜÇ DURUMDA 14. Sayfada

YUNAN KİLİSESİNDE TEREDDÜT 18. Sayfada

Sosyalist Enternasyonal'in Roma toplantısında buluşacaklar

İnönü-Peres randevusu

Peres — İnönü

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, İsrail Dışişleri Bakanı ve İşçi Partisi Başkanı Şimon Peres'in Roma'daki Sosyalist Enternasyonal toplantısı sırasında ikili bir görüşme yapmaları yolundaki isteğini kabul etti. Peres için randevuyu Erdal İnönü'yü telefonla arayan Halefoğlu aldı.

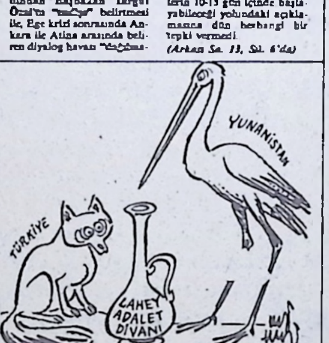
Erdal İnönü, Sosyalist Enternasyonal toplantısına katılmak üzere dün Roma'ya gitti.

ANKARA/ROMA (Cumhuriyet) — SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, İsrail Dışişleri Bakanı ve İşçi Partisi Lideri Şimon Peres'in Roma'daki Sosyalist Enternasyonal toplantısı sırasında ikili bir görüşme yapmaları yolundaki isteğini kabul etti. İnönü-Peres görüşmesi, bugün Roma'da sabah kahvaltısında gerçekleşecek.

Roma'ya gelen Peres, Cumhuriyet muhabirinin bir sorusu üzerine, görüşme talebinin kendisinden geldiğini bildirerek "İnönü'yü [illegible] istiyorum" dedi.

Alınan bilgilere göre, Peres İnönü ile görüşme isteğini Tel Aviv'deki Türk elçiliğine iletti. Tel Aviv Elçiliği'nin durumu merkeze bildirmesi üzerine, Dışişleri Bakanı Halefoğlu hafta sonunda Sivas'ta bulunan İnönü'yü telefonla arayarak Peres'in randevu talebini aktardı. İnönü de, telefonda görüşmeye olurunu bildirdi. SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, Sosyalist Enternasyonal'in bugün Ro-

(Arkası Sa. 13, Sü. 6'da)

12'lerden yönetime ekonomik program önerisi geldi

SHP'de pahalılıkla mücadele programı

ANKARA'dan
YALÇIN DOĞAN

SHP'den İlk Kez Somut Öneri

ANKARA — "İktidara gelirse ne yapacak?" sorusuna bir türlü yanıt bulamayan halk, "Bizim alternatifimiz yoktur" iddiasını sürekli gündemde tutan

(Arkası Sa. 13, Sü. 2'de)

SHP'de daha önce "önsöz" önerisiyle çıkış yapan 12'ler grubu, dün de yönetime pahalılıkla mücadele için bir somut program önerisi yaptılar. 12'lerin önerisinde, fiyatların dondurulması, faizlerin düşürülmesi ve günlük kur ayarlaması biçimindeki devalüasyona son verilip, yarı sabit kur politikası izlenmesi yer aldı.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — SHP'de uygulama programı için önsöz önerisiyle çıkış yapan 12'ler, bu kez pahalılıkla mücadele programı hazırladı. Parti çalışmalarında değerlendirilmesi, 7 haziran belediye seçimlerinde parti önerisi olarak açıklanması, Meclis'te SHP yasa önerilerine temel oluşturması amacıyla, genel sekreterliğe sunulan programda pahalılıkla mücadele için fiyatların dondurulması, faizlerin düşürülmesi ve sürekli devalüasyondan vazgeçilerek yarı sabit kur politikası uygulanması önerildi.

12'lerin ilkeli çağrı çıkışı ile başlattıkları çalışmalar içinde yer alan pahalılıkla mücadele programı SHP'nin il ve ilçe örgütlerine de gönderilerek tartışmaya açılacak. Öneride pahalılıkla mücadele konusunun 7 haziranda 81 yerde yapılacak belediye seçimleriyle ilgili çalışmalarda temel propaganda unsuru olarak kullanılması görüşü de yer alıyor.

Cahit Angın, Uğur Batmaz, Cüneyt Canver, İsmail Cem, Tevfik Çavdar, Hızır Ekşi, Ercan Erzurumluoğlu, Mustafa Gündeşlioğlu, Yakup Kepenek, Ahmet Kerimel, Mehmet Moğoltay, Muzaffer Saraç imzasıyla dün Genel Sekreter Fikri Sağlar'a iletilen başvuruda pahalılıkla mücadele konusunun partinin "iktidara dönük seçim stratejisine büyük katkılar sağlayacağı" savunularak, yalnızca bu konuya ayrılmış bir

(Arkası Sa. 13, Sü. 4'te)

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

Terörün Teşvik Belgesi!..

Arkadaşımız Tanju Akerson'un Washington'dan verdiği haber, hem çarpıcı hem düşündürücüdür; sanıldığından daha derin ve geniş boyutlu bir olanı gözler önüne sermektedir; olayın düne ve geleceğimize ilişkin yanları vardır; ayrıca Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in Amerika gezisiyle bağıntılı ağırlığı da bulunmaktadır.

ABD Temsilciler Meclisi'nin, Ermeni soykırımını anma tasarısını 8 Nisan 1975'te benimsediği bugün ortaya çıkmıştır.

Oysa içinde yaşadığımız günlerde böyle bir tasarı yeniden Temsilciler Meclisi komisyonlarında bulunmaktadır. Öyle anlaşılıyor ki, 12 yıl önce kabul edilen Ermeni soykırımı tasarısı yeterli görülmüyor, olayın sıcak tutulması gerekiyor, Türkiye'ye yönelik düşmanlık tazeleniyor.

Olaydan çıkarılacak sonuçlar nelerdir?

1) Ermeni terörcülerinin Türkiye'ye yönelik kanlı eylemleri 1970'lerin ilk yarısında başlamıştı. Bu kanlı eylemlerin teşvik belgesi niteliğindeki kararın 1975'te ABD Temsilciler Meclisi'nden çıkarılması ilginçtir.

2) Aynı yıl Türkiye'ye dönük Amerikan silah ambargosunun uygulanmaya başlaması, "ba-

* * *

(Arkası Sa. 13, Sü. 1'de)

Rabıta için Meclis araştırmasına ret

Ulusu: Sorumluluk bana ait

12 Eylül hükümetinin Başbakanı Bülend Ulusu, "Başbakan olarak imzaladığım her kararname ve kararın maddi ve manevi bütün sorumlulukları bana aittir" dedi. 11. Sayfada

İRAN, KERBELA-8 SALDIRISINI BAŞLATTI

DENKTAŞ, SOVYET ÖNERİSİNE KARŞI ÇIKTI 2. Sayfada

TOBANK SORUŞTURMASINA ANAP'TAN RET

HAVELSAN DOSYASI KAPANDI 11. Sayfada

URAS: SİZ YAZIN BEN BİLDİĞİMİ YAPARIM Spor'da

Atina ile çetin süreç

CENGİZ ÇANDAR

ATİNA — Türkiye ile Yunanistan'ı bir savaşın eşiğinde dolaştıran son kriz, Yannis Butos'u temsilen Yunan kamuoyunda bir ölçüde öne çıkardı. Bu ayın mart ayı ortalarına doğru, Türkiye ile Yunanistan arasında söz düellosunun tırmandığı sıralarda Ankara'da, Türk hükümetinin davetlisi olarak bulunuyordu. Türkiye'ye gelmeden önce Başbakan Andreas Papandreu ile görüşmüş, onun bilgisi altında Ankara'daki temaslarını yürütmüştü. Kriz, savaşın eşiğinden dönüldükten hemen sonra Yunan Radyo ve Televizyonu ERT, Butos'un bu demecini en önemli haberleri arasında, üst sıralarda yayımladı. Papandreu, kriz atlatılır atlatılmaz, eski Dışişleri Bakanlarından Yiorgos Mavros'u ve Yannis Butos'u kabul etti.

Papandreu ile görüşmeğe gün Butos'tan randevu istemişti. Bir gün sonra Brüksel'e gideceğini söyledi, iki gün sonrasına randevu verdi. Butos'un bürosunda bu yan sekreteri bize gösterir görmez Ankara'dan hatırlıyor. "Çok kritik bir eşikten geçtik" diyor. "Bu-

(Arkası Sa. 13, Sü. 5'te)

"LAHEY İÇİN GÜVEN GEREKLİ"YE DÜZELTME

13. Sayfada

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Özal ve Kitap...

Başbakan Sayın Özal'ın kitap okuma alışkanlığı olmadığı biliniyor. Kitap denince aklına "Red Kit" gelen Sayın Özal'a "mehdi devri"nde okumak üzere, bir kitap adı veriyorum.

"Öfkenin Sonbaharı-Bir Firavun'un Sonu"
Yazarı: M. Hasaneyn Heykel...

(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

Bursa

Polis, Alman bakanı sorguya çekti

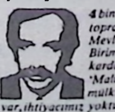
F. Almanya'nın Bremen eyaleti İçişleri Bakanı'na ait bir gazetede çıkan haber nedeniyle polis, bakanın "bilgisine" başvurdu.

BURSA (Cumhuriyet Bürosu) — Federal Almanya'da yaşayan Türklerin Federal Almanya'da ve Türkiye'de siyasal hakları konulu sempozyum dün sona erdi.

Seminerin son gününde Almanya'da yaşayan Türklerin Al-

(Arkası Sa. 13, Sü. 3'te)

Loto'nun 701 milyonu Konyalı çiftçinin

Mevlüt Birim

4 bin dönüm toprağı olan Mevlüt Birim'in kardeşi "Malımız mülkümüz var, ihtiyacımız yoktu" dedi.

AKŞEHİR (Cumhuriyet) — Babalarından kalan toplam 4 bin dönüm toprağı olan Birim kardeşlerin büyüğü Mevlüt Birim Spor-Loto'nun 701 milyon liralık rekor ikramiyesini kazandı. Bütün işleri ortak olan Birim kardeşler, "İhtiyacımız yoktu. Allah

(Arkası Sa. 13, Sü. 3'te)

MHP davasında karar: 5 idam, 9 müebbet, 219 hapis

Türkeş'e 11 yıl hapis

8 nisan

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Kapatılan MHP'nin Genel Başkanı **Alpaslan Türkeş, "silahlı çete kurmak"** ve **"çeteyi yönetmek"** suçlarından 11 yıl 1 ay 10 gün ağır hapis cezasına çarptırıldı. Türkeş'in ceza süresi kadar Ankara'da genel gözetim altında tutulmasına, öbür boyu kamu hizmetlerinden mahrum edilmesine ve gayri menkullerine el konulmasına da karar verildi. Türkeş'in avukatları kararı temyiz edeceklerini bildirdiler.

Ankara 4. Kolordu Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde görülen MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası'nda karar dün açıklandı. Mahkeme 392 sanıklı davada, sanıklardan 5'ine ölüm, 9'una ömür boyu hapis 219'una da çeşitli hapis cezaları verdi. Kapatılan MHP'nin Genel İdare Kurulu üyelerinin tümüyle birlikte toplam 150 sanık beraat etti. 6 sanık hakkında görevsizlik kararı alındı, 2'si yargılanmaları sırasında vefat eden 3 sanık hakkındaki dava da düştü. Mahkeme, ülkücü derneklerin kapatılmasını da kararlaştırdı.

MHP yöneticilerinden mahkûm olan tek sanık Genel Başkan Alpaslan Türkeş hakkındaki kararın Yargıtay'ca onaylanarak kesinleşmesi durumunda, daha önce tutuklu kaldığı süre göz önünde tutularak İnfaz Yasası gereği cezaevinde 1 gün kalacak ve **"iyi hal kararı"** alarak tahliye olacak.

Alpaslan Türkeş hakkında verilen ceza, olası bir af durumunda affın kapsamına giriyor. Türkeş için cürüm işlemek amacıyla teşekkül oluşturmak suçunu içeren TCK'nın 313. maddesi **"siyasi"** suç kapsamında yer almıyor. Türkeş, **"devlet aleyhine"** işlenen bir suçtan mahkûm olmadığı için olası bir aftan yararlanabilecek. Türkeş için iddianamede ve esas hakkındaki mütalaada öngörülen **"anayasal düzeni zorla değiştirmeye çalışmak"** suçlaması ise siyasi suç sanıldığı için af kapsamında yer almıyordu.

Kararın açıklanacağı duruşmayı izlemek için sanık yakınları dün sabah erken saatlerde Mamak'ta Kolordu Komutanlığı'nın nizamiyesi önünde uzun kuyruklar oluşturdu. Duruşma solonuna belediye otobüsleri ile taşınan sanık yakınları ve dinleyiciler, duruşmanın başlamasından yarım saat önce, üç aramadan geçirilerek salona alındılar. Duruşma saat 09.30'da başladı.

29 Nisan 1981'de açılan ve 5 yıl 11 ay 8 gün devam eden davanın dünkü 333. duruşmasında, mahkeme heyetinin 162 sayfalık kararının okunması 3 saat 10 dakika sürdü. İlk duruşması 19 Ağustos 1981'de yapılan davanın dünkü duruşmasına tutuklu 52 sanıktan 48'i getirildi, 4'ü rahatsızlıkları nedeniyle duruşmada bulunamadı. Tutuksuz yargılanan parti yöneticilerinden sadece **Ali Fuat Eyüboğlu, Ağah Oktay Güner, Tahsin Ünal** ve **Şerafettin Doğan,** duruşmaya katıldı. Haklarındaki karar okunurken, ölüm cezası verilen sanıkların yakınlarının ağladıkları, beraat edenlerin birbirlerine sarıldıkları görüldü.

TÜRKEŞ'İN KARARI

Hâkim Albay **Vural Özenirler,** duruşmaya katılmayan, kapatılan MHP'nin Genel Başkanı Alpaslan Türkeş hakkındaki kararı şöyle okudu:

"Sanık Alpaslan Türkeş'in cürüm işlemek için oluşturulan silahlı teşekkülde yer alıp yönetici olduğu sabit görüldüğünden, eylemine uyan TCK'nın 313. maddesinin 2. ve 3. fıkraları gereğince takdiren ve teşdiden (şiddetlendirme) 10 yıl ağır hapsine (cezanın teşdiden verilmesine Başkan Muhabere Albay Erol Caner, hâkim üye, Hâkim Binbaşı Erol Alpar'ın muhalefetlerine binaen bu konuda oy çokluğu ile),

TCK'nın 313. maddesinin 4. fıkrası gereğince cezası üçte bir nispetinde arttırılarak 13 yıl 4 ay ağır hapsine,

TCK'nın 59. maddesi gereğince cezası altıda bir nispetinde indirilerek neticeden 11 yıl 1 ay 10 gün ağır hapis cezası ile cezalandırılmasına,

TCK'nın 313. maddesinin 5. fıkrası gereğince tayin olunan ceza süresine eşit süre ile Ankara ilinde genel güvenlik gözetimi altında bulundurulmasına,

TCK'nın 31. maddesi gereğince ömür boyu kamu hizmetlerinden yasaklanmasına,

TCK'nın 33. maddesi gereğince ceza süresi içinde yasal kısıtlılık altında bulundurulmasına,

Sanığın, 28 Eylül 1979 tarihinde Adana Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul'u, 22 Temmuz 1980 tarihinde DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler'i öldürmeye azmettirdiğine dair mahkûmiyetine yeterli delil bulunmadığından yüklenen bu suçlardan beraatine karar verilmiştir."

Gerekçeli kararda ayrıca, MHP'nin mallarına el konulmasına ve gelir olarak Hazine'ye kaydedilmesi kararlaştırılırken, Alpaslan Türkeş'in üzerine kayıtlı olup parti parası ile alındığı saptanan MHP merkez ve teşkilat binalarının, bankalardaki paraların ve arabaların da zoralımına karar verildi.

Askeri Mahkeme, MHP'yi **"suç işlemek amacıyla oluşturulmuş bir çete"** olarak nitelerken, **"anayasal düzeni zora dayalı bir şekilde değiştirme"** suçlamasına ilişkin kanıt bulunamadığına karar verdi.

İdam istemi ile yargılanan sanıklardan **Doğunun Başbuğu"** olarak adlandırılan Yılma Durak 12 yıla mahkûm edildi. Durak, Kemal Türkler'in öldürülmesi olayından beraat etti.

Mahkeme, idam cezası verdiği sanıklardan Ziya Karaçam ve Hasan Hüseyin Işık'ın cezalarını suçu işledikleri tarihte yaşlarının küçük olmasını dikkate alarak çeşitli hapis cezalarına çevirdi. 30 yıl ağır hapse mahkûm edilen Yahya Günaşan da, mahkemedeki itirafları dikkate alınarak 9 yıla mahkûm edildi.

12 Eylül'de teslim olmayan lider: Türkeş

8 nisan

Haber Merkezi — 12 Eylül 1980'de Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yönetime el koyması üzerine siyasi parti liderleri **"koruma ve güvence"** altına alınırken, Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı **Alpaslan Türkeş** bulunamadı. Milli Güvenlik Konseyi, 13 Eylül 1980'de bir bildiri yayımlayarak Türkeş'e **"teslim ol"** çağırısında bulundu. Türkeş, 14 Eylül 1980 sabahı saat 07.00'de Ankara Garnizon Komutanlığı'na telefon ederek saklandığı yerden teslim alınmasını istedi.

CHP Genel Başkanı **Bülent Ecevit** ile AP Genel Başkanı **Süleyman Demirel** Çanakkale Hamzakoy'a gönderilirken, **Türkeş,** MSP Genel Başkanı **Necmettin Erbakan** ile birlikte 14 Eylül 1980'de İzmir Uzunada'ya gönderilerek **"koruma ve güvence"** altına alındı.

Türkeş, 11 Ekim 1980'de Uzunada'dan Ankara'ya getirildi ve çıkarıldığı askeri mahkemede aynı gün tutuklandı. Daha sonra MHP davası açıldı ve 19 Ağustos 1981'de başlayan davada, Türkeş'in idamı istendi.

Yargılanması sırasında kalp rahatsızlığı geçiren Türkeş, 29 Mayıs 1983'te Mevki Askeri Hastanesi'ne kaldırıldı. Tutuklu olarak yargılanan Türkeş, 30 kez tahliyesini istedi ve 9 Nisan 1985'te tahliyesine karar verildi.

Türkeş, 4 yıl 5 ay 28 gün tutuklu kaldı, bunun 2 yıl 7 ay 18 gününü hapishanede, 1 yıl 10 ay 10 gününü hastanede geçirdi. Ayrıca 29 gün "koruma ve güvence" altında kaldı.

Tahliye edildikten sonra Ankara'daki evinin önünde **"Başbuğ"** sloganları ile karşılanan Türkeş, 1985 yazını Antalya yöresinde dinlenerek geçirdi.

1917 yılında Lefkoşa'da doğan Alpaslan Türkeş, Kara Harp Okulu'nu bitirdikten sonra 1944 yılında Türk Silahlı Kuvvetleri'nde subay olarak göreve başladı.

Türkeş 27 Mayıs 1960 Devrimi'ne katıldı ve Milli Birlik Komitesi'nde yer aldı. Harekâtın ilk bildirisini radyodan okudu. MBK'de beliren görüş ayrılığı üzerine albay rütbesindeyken emekliye sevk edildi ve 13 Kasım 1960'ta yurtdışına gönderilerek Yeni Delhi Büyükelçiliği Müşavirliği'ne atandı. Türkeş, 1963 yılında Türkiye'ye döndü ve Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'ne girdi. 1964'te genel başkanlığına seçildiği partinin adını Milliyetçi Hareket Partisi olarak değiştirdi. Alpaslan Türkeş, 1965 seçimlerinde Adana milletvekili seçilerek parlamentoya girdi. Süleyman Demirel'in Başbakanlığındaki 1. ve 2. Milliyetçi Cephe hükümetlerinde Başbakan Yardımcısı olarak görev aldı. Parlamenterliği 12 Eylül Harekâtına kadar sürdü.

70 yaşındaki Alpaslan Türkeş evli ve beş çocuk babası.

12 Eylül'den sonra partiler aleyhine açılan davalar

8 nisan

Haber Merkezi — 12 Eylül Harekâtı ile tüm siyasi partilerin faaliyetleri önce durduruldu, sonra da tüm partiler kapatıldı.

12 Eylül döneminde siyasi partiler kapatılırken, bunlardan Milliyetçi Hareket Partisi **(MHP),** Milli Selamet Partisi **(MSP),** Türkiye İşçi Partisi **(TİP),** Türkiye İşçi Köylü Partisi **(TİKP),** Türkiye Sosyalist İşçi Partisi **(TSİP),** Vatan Partisi **(VP),** Sosyalist Vatan Partisi **(SVP),** yöneticileri hakkında dava açıldı. Bu partilerden MHP ve MSP Parlamento'da temsil ediliyordu.

12 Eylül döneminde Cumhuriyet Halk Partisi **(CHP),** Adalet Partisi **(AP),** Cumhuriyetçi Güven Partisi **(CGP),** Demokratik Parti **(DP),** Sosyalist Devrim Partisi **(SDP),** hakkında ise dava açılmadı.

MSP davası, 20 Şubat 1981'de açıldı ve Genel Başkan **Necmettin Erbakan** ile 22 arkadaşının hapsi istendi. Yargılama sırasında Erbakan 10 ay tutuklu kaldı. 3 yıl süren yargılama sonunda Erbakan 4 yıl hapse mahkûm oldu, ancak Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nin kararını Askeri Yargıtay bozdu. TCY'nin 163/1. maddesinden yeniden yargılanan MSP yöneticileri hakkında mahkeme 13 Şubat 1985'te beraat kararı verdi. Askeri Yargıtay 4. Dairesi, 19 Eylül 1985'te mahkemenin bu kararını onayladı ve Erbakan ile arkadaşları aklandı.

TİP hakkında dört ayrı dava açıldı. İlk dava 22 Ocak 1982'de 80 kişi hakkında açılırken, sanık sayısı daha sonra 145'e yükseldi. Mahkeme 26 Ocak 1984'te kararını verdi, ancak Yargıtay Daireler Kurulu, 16 kişi hakkındaki kararı bozdu. Bu davada 38 sanık beraat etti. Genel Başkan **Behice Boran** yurtdışında olduğu için hakkında dava açılamadı. İkinci dava 1984'te açıldı ve 39 sanıktan 12'si beraat etti. 15 sanık hakkında görevsizlik kararı verildi, 12 sanık da 15 yıla kadar hapse mahkûm oldu. Bu karar Askeri Yargıtay'da onaylandı. Üçüncü dava 1984 mart ayında açıldı ve karar 18 Mart 1987'de verildi. 168 sanıktan 149'u beraat ederken, 19 sanık hakkında 5'er yıl hapis cezası verildi.

TSİP hakkında iki ayrı dava açıldı. İlk dava 12 Ekim 1982'de 19 yönetici için açıldı. Sanık sayısı daha sonra 93'e yükseldi. Mahkemenin 18 Şubat 1985'te verdiği mahkûmiyet ve beraat kararlarının bir bölümü Yargıtay'da onaylandı, bir bölümü bozuldu. 12 kişi hakkında bozulan dava devam ediyor. İkinci dava 52 sanık hakkında 1984'te açıldı ve halen sürüyor.

TİKP davası Genel Başkan **Doğu Perinçek** ve 24

arkadaşı hakkında, MHP davası ile birlikte 9 Nisan 1981'de açıldı. Yargılama sırasında Perinçek 3.5 yıl tutuklu kaldı. Mahkeme kararını mayıs 1983'te verdi ve TİKP'lileri 5-12 yıl hapse mahkûm etti. Askeri Yargıtay kararı bozdu. Yeniden bakılan davada, ikinci karar, mayıs 1985'te verildi. Bu kez parti yöneticileri 8 yıla kadar hapis cezasına çarptırıldı. Yargıtay bu kararı onayladı. Bu arada, TİKP'li 14 kişi hakkında Ankara DGM'de aralık 1986'da yeni bir dava açıldı.

12 yıllık sürpriz!

Bugünkü Ermeni Tasarısı'nın aynısı 1975'te ABD Temsilciler Meclisi'nde kabul edilmişti

TANJU AKERSON / *8 nisan*

WASHINGTON – ABD Temsilciler Meclisi'nin 24 nisan gününü Ermeni soykırımının yıldönümü olarak anılmasını öngören bir tasarıyı 1975 yılında büyük bir çoğunlukla kabul ettiği ortaya çıktı.

Kongre tutanakları üzerinde yaptığımız bir araştırmada, Ermeni soykırımını anma tasarısının 28 Ocak 1975'te Temsilciler Meclisi'ne verildiği ve komisyonda tartışılmadan 8 Nisan 1975'te doğrudan genel kurul gündemine getirilerek burada 55'e karşı 332 oyla kabul edildiği ortaya çıktı. Halen Kongre'ye sevkedilmiş olan Ermeni tasarısının bir benzeri olan onaylanmış tasarı **"İnsanın İnsana İnsanlık Dışı Davranışını Anma İçin Ulusal Gün"** başlığı taşıyor. 148 numaralı Temsilciler Meclisi tasarısı, o zaman daha geçen yıl emekli olan Kongre Başkanı **Thomas O'Neill** ve üye **Helstoski** tarafından sunulmuş. 24 nisanın özellikle 1915 yılında işlenmiş soykırımın kurbanları addedilen Ermenilerin anısı için resmi bir gün olarak Amerikan ulusal takvimine alınmasını öngörüyor. 12 yıl önce kabul edilen bu tasarı şimdi yine Kongre'de beklemekte olan ve bu ay içinde ele alınacağı bildirilen tasarının bir iki ufak değişiklikle tıpatıp aynısı.

1975 yılında bu tasarıyla birlikte aynı doğrultuda 13 soykırım tasarısı daha Temsilciler Meclisi'ne sevkedilmiş, bunlardan birinin sunucusu geçen hafta Dış İlişkiler Komisyonu'nda kabul edilen Kıbrıs'ta ABD silahlarının kullanılmasını yasaklayan yasanın sahibi Cumhuriyetçi **William Broomfield.** Bir diğeri de, yine daha geçen ay Kongre'de 10'a 7 oranını savunan Dışişleri Bakan Yardımcılarından, o zaman milletvekili olan **Edward Derwinski**'ye ait. Ermeni tasarısı, komisyonlardan geçmeden Temsilciler Meclisi Kurulu'na getirildiğinde milletvekili **Henderson** tasarı metni üzerinde değişiklik öneriyor ve değişiklik önerisiyle birlikte normal tüzüğe göre işlem yapılması zorunluğunun askıya alınmasını istiyor. **"Suspension of rules-Tüzüğünün askıya alınması"** denen Kongre usullerine göre, bir karar tasarısı yalnız üçte iki çoğunlukla kabul edilmek üzere oylanırsa genel kurulda yeni hiçbir değişiklik önergesi verilemiyor. Ermeni tasarısına da bu usul uygulanıyor. ABD Dışişleri Bakanlığı'nın uyarısı üzerine milletvekili Henderson, tasarıda **1915'te Türkiye'de işlenen soykırım"** deyişinden **"Türkiye'de"** sözcüğünü çıkaran bir değişiklik önergesi veriyor. Tartışmalar, tasarının reddi ya da kabulü yerine bu değişiklik önergesi üzerine cereyan ediyor. Kongre Başkanı O'Neill, iddia edilen soykırımın 60. yıldönümü dolayısıyla tasarının mutlaka geçmesini istiyor. Şimdiki Dışişleri Bakan Yardımcısı Derwinski de tasarıyı desteklediğini söylüyor. Oturumda Ermeni asıllı tarihçi **Dikran Boyacıyan**'ın görüşleri, 1915 olaylarının görgü tanığı bir Amerikan Ermenisinin mektubu okunuyor. Sonunda oylamaya geçildiğinde **"Türkiye'de"** sözcüğü çıkmış Ermeni tasarısına 332 üye evet oyu, 55 üye hayır oyu veriyor. 44 üye ise oylamaya katılmıyor. Üçte iki çoğunluk sağlandığından Ermeni tasarısı Temsilciler Meclisi'nden, üzerinde başka bir değişikliğe gidilmeden rahatça geçiyor. Oylamaya şimdiki Dışişleri Bakan Yardımcısı Derwinski, tasarıyı desteklediğini daha önce ifade etmesine rağmen katılmazken, halen Kongre'de Türkiye'nin bir numaralı savunucusu olan New York Milletvekili **Stephen Solarz** o zaman Ermeni tasarısına **"evet"** oyu veriyor.

Tutanaklar incelendiğinde, o zaman Türkiye'den bu konuda hissedilir bir tepkinin ABD Kongresi'ne hiç yansımadığı anlaşılıyor. Öyle ki tasarıdan **"Türkiye'de"** sözcüğünü çıkaran değişiklik önergesi verildiğinde bir üye **"Dışişleri diyorsunuz, bu uyarıyı Türk Dışişleri Bakanlığı mı yaptı?"** sorusuna **"Hayır, ABD Dışişleri Bakanlığı"** yanıtını alıyor.

Ermeni tasarısının 1975 başında Kongre'ye ilk sunulduğu günlerde Türkiye'de dikkatler silah ambargosu üzerine toplanmış, zamanın Washington Büyükelçisi **Melih Esenbel, Sadi Irmak** hükümetinde geçici Dışişleri Bakanlığı yaparken Washington'da Türkiye, maslahatgüzar düzeyinde temsil ediliyor. Ancak aynı yılın sonbaharında Türkiye'nin Paris ve Viyana Büyükelçileri arka arkaya Ermeni teröristlerce öldürüldüklerinde Türk kamuoyu, Ermeni sorunuyla ilgilenmeye başlıyor ve ABD Kongresi'ndeki Ermeni tasarıları büyük bir duyarlılık konusu oluyor.

Temsilciler Meclisi, 1975 nisanında Ermeni tasarısını kabul ettikten sonra Senato'ya göndermiş. Tutanaklarda, **"Genel kurul tasarıyı geçirdikten sonra Senato Hukuk Komisyonu'na havale etmiştir"** yazılı. O zamanki koşullarda Ermeni tasarısıın Senato'da da kabul edilip Başkan **Gerald Ford**'un imzasıyla yürürlüğe girmesi olasılığı çok güçlü görünüyor. Ama nedense tasarı Senato'da o dönem ele alınmamış.

Reklama üç ayda 35 milyar lira

8 nisan

Ekonomi Servisi — Reklam harcamaları bu yılın ilk üç ayında büyük bir artış gösterterek sadece basın ve TV'de 34.9 milyar liraya ulaştı. Basın ve TV'de reklam harcamalarının 1986'da toplam 110 milyar lira olarak gerçekleştiği düşünüldüğünde, ilk üç aylık verilerin bu yıl reklam harcamalarının büyük oranda artacağı ortaya çıkıyor. İlk üç aylık reklam harcamaları içinde basının payı 16 milyar 70 milyon lira, TV'nin ise 18 milyar 909 milyon lira oldu. Bu arada, TV reklam harcamaları şubat ayına göre yüzde 13.2, basın reklam harcamalrı ise yüzde 27 artış kaydetti.

Bileşim Piyasa Araştırma Merkezi'nin hazırladığı araştırmaya göre, hem TV hem de basın medyasında ocak ayından bu yana reklam harcamalarında başlayan artış mart ayında da devam etti. TV'deki reklam harcamaları şubatta 5 milyar 336 milyon lira iken, bu mart ayında 6 milyar 45 milyona ve basında şubatta reklam harcaması 6 milyar 347 milyon lira iken mart ayında bu 8 milyar 76 milyon liraya çıktı. Bunun sonucunda şubat ayında basın ve TV reklam harcamaları toplam 11 milyar 683 milyon lira iken, mart ayında bu yüzde 21 artış gösterterek 14 milyar 121 milyon liraya yükseldi.

Geçen ay, basında en fazla reklam harcaması sırasıyla Interteks Fuarcılık (178 milyon 665 bin TL), Tuborg Bira (140 milyon 946 bin TL) ve Renault 9 GTE (121 milyon 400 bin TL) reklamlarında görüldü. TV'de ise Arçelik Full Automatik çamaşır makinesi (135 milyon 537 bin TL), Aksu Kumaş (133 milyon 091 bin TL) ve ABC toz deterjan (122 milyon 185 bin TL) en fazla reklamı yapılan ürünler oldu.

Sektörler olarak ele alındığında ise basında Bank-Sigorta reklamı 1 milyar 145 milyon lira ile başı çekti. Bu sektörü ikinci sırada eğlence sektörü 686 milyon lira ile ikinci ve Basın-Yayın 470 milyon lira ile üçüncü sırada izledi. TV'de deterjan-sabun reklamı 1 milyar 51 milyon lira ile birinciliği alırken, banka-sigorta, (951 milyon) bisküvi-ciklet (681 milyon), sektörleri ise ikinci ve üçüncü sırada yer aldılar.

1953-57 yılları arasında Milli Emniyet görevlilerinin aylıklarını Amerikalılar elden ödüyorlardı

CIA'dan Milli Emniyet'e maaş

9 nisan

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — 1953-57 yılları arasında Milli Emniyet Başkanlığı memurlarının aylıklarının Amerikalılarca ödendiği, bu ödeme biçiminin **"memurların izzeti nefislerini rencide ettiği"** gerekçesiyle Başbakan **Adnan Menderes**'in emri ile durdurulduğu öğrenildi. Milli Emniyet Başkanlığı'na kısa bir süre vekâlet eden Başbakanlık Müsteşarı **Ahmet Salih Korur,** 1960 yılında Yüksek Adalet Divanı önünde yaptığı açıklamada, Milli Emniyet memurlarının aylıklarının Amerikalılarca ödenmesini **"devletin izzeti nefsini rencide etiğini"** söyledi.

1957 yılında beş ay süre ile Milli Emniyet Başkanlığı'na vekâlet eden Başbakanlık Müsteşarı Ahmet Salih Korur, 1960 yılında Yassıada'da kurulan Yüksek Adalet Divanı'nda, Menderes'in emri ile bu ilişkileri araştırmakla görevlendirildiğini, yaptığı soruşturma sonunda, **"İstanbul'da bir mektep, İstanbul teşkilatı ve Yeşilköy'deki soruşturma teşkilatı"**nda görev yapanların aylıklarını **"doğrudan doğruya"** Amerikalılardan aldıklarını saptadığını açıkladı. Korur'un açıklamaları arasında **"dinleme servislerindeki memurlarımızın da Amerikalıların elinde olduğu"** ve **"bilhassa telefon servisleri, Beyoğlu'ndaki bir nokta"**'da görev yapan Milli Emniyet memurlarının aylıklarının Amerikalılarca ödendiği de yer alıyor.

Ahmet Salih Korur, sanık olarak yargılandığı **"Örtülü Ödenek Davası"** duruşmalarında, Amerikan İstihbarat Servisi'nin İstanbul Başkanı **"paraları doğrudan doğruya verip, doğrudan doğruya onlardan hesap almakta ve istemekte"** olduğu için bu durumun Milli Emniyet görevlilerinin **"izzeti nefislerini rencide ettiği"**'ni de söyledi.

Ahmet Salih Korur, Yüksek Adalet Divanı Başkanı **Salim Başol**'un sorusu üzerine, bu tür ödemenin 1953-57 yılları arasında Milli Emniyet Başkanlığı yapan emekli General **Behçet Türkmen**'in **"günahı"** olduğunu, ödemenin durdurulması ile **"haysiyetimizin kurtarıldığını"** söyledi ve sözlerini şöyle sürdürdü:

"Amerikalılar bu kadar işin içine nüfuz etmişlerdi. Ve zaten servisten ayrılmasının başlıca sebebi bu halin teşkil etmekte olduğunu zannediyorum."

1960 ihtilalinden sonra Yassıada'da kurulan Yüksek Adalet Divanı'nda 22 Aralık 1960 günlü oturumda konuşan Ahmet Salih Korur, Amerikalılardan aylık alan Milli Emniyet memurlarına, **"Siz benim memurumsunuz, Amerikalılar ile alakanız yok"** diyerek ödemeleri kestirdiklerini anlattı.

Korur, daha sonra şöyle konuştu:

"Amerikalıların İstanbul teşkilatına emir verdim. Dedim ki, Sureti katiyede Amerikalılardan para almayacaksınız'. **Amerikalıların servis şefini daireme çağırdım. Kati talimat verdim.** 'Hiç bir memurumuzla temas etmeyeceksiniz, hiçbir memurumuza para vermeyeceksiniz. İcap ederse müşterek bir operasyon yaparak, müşterek operasyonun masrafını ben tahakkuk ettirir, sizden isterim. Fakat bunun dışında ben size kati bir netice bildirinceye kadar hiç kimse ile temas etmeyeceksiniz, para vermeyeceksiniz' dedim. Amerikalılar bundan memnun oldular. 'Bizim istediğimiz de zaten bu idi' **dediler. Belki bunu o esna-**

da vaziyetlerini kurtarmak ve yaptıkları işin, bir devletin izzeti nefsini rencide eden bir iş olduğunu hissettirmemek için bu tarzı kabul etmiş göründüler."

Ahmet Salih Korur'un Yüksek Adalet Divanı'nda yaptığı bu açıklama, Divan Başkanı **Salim Başol**'un sorusu üzerine, aynı davada sanık olarak yargılanan Başbakan **Adnan Menderes** tarafından da doğrulandı.

Menderes şöyle konuştu:

"Böyledir beyefendi. Yavaş yavaş yardımı kestik. Bu yardımlar şöyle başlamış: Servisler arasında irtibatlar tesis etmek, birbirlerine malumat vermek suretiyle müşterek çalışılıyor. Bunun bağlı olduğu külfeti karşılamak üzere yavaş yavaş irtibat temin etmişler, bunu Behçet Türkmen'in tervic ettiği anlaşılıyor. Müsteşarın dediği gibi, bu okul dinlemesi falan kulağımıza geldi. İşittik, yine müsteşarın dediği gibi önlemek de istedik. Esasen kendisini bu servise bir de, orada neler cereyan ediyor, gayesini anla diye vazifelendirmemin sebebi budur. Netice aldıktan sonra keselim. Amerikalıları darıltmayalım. Daimi surette servis olarak yardımlarına muhtacız. Bizim servise mensup olan memurlar, doğrudan doğruya Amerikalılardan para alıyorlar gibi bir vaziyete düşmeyi önleyelim dedim. Bize yapacakları yardımı, malzeme olarak yapsınlar, teknik malzemeleri çok fazladır. Bizim servisin bu malzemeye ihtiyacı vardır. Bu yolda yardım yaparlarsa memnun oluruz. Bu, haysiyete dokunacak bir nokta teşkil etmez şeklinde görüştük ve bu surette idare ettik vaziyeti."

Milli Emniyet Başkan Vekili ve Başbakanlık Müsteşarı Ahmet Salih Korur, mahkemede şöyle konuştu:

"Ben 1.5 milyon lira para aldım. İmzamla Amerikalılardan aldım. Bugün Amerikalılara sorulsa, 1.5 milyon lira verdim diyemezler. Ben bu 1.5 milyon lirayı aldığım gibi mahallinde sarfettim."

Korur ve Menderes'in bu açıklamaları üzerine Milli Emniyet Başkanlığı görevlileri mahkemede tanık olarak dinlendiler. Dinlenen tanıklar, Amerikalıların, Milli Emniyet memurlarına aylık ödediğini doğruladılar.

CIA'nın Milli Emniyet memurlarına aylık ödenmesini sağlayan Milli Emniyet Başkanı emekli General Behçet Türkmen, görevinden alındıktan sonra Coca-Cola şirketinin Türkiye temsilciliğine getirildi. Behçet Türkmen, eski Dışişleri Bakanlarından İlter Türkmen'in babası.

Milli Emniyet Teşkilatı Başkanlığı, 1965 yılında çıkarılan bir yasa ile **"Milli İstihbarat Teşkilatı"** adını alarak 644 sayılı yasa ile yeniden düzenlendi. 12 Eylül döneminde Milli İstihbarat Teşkilatı ile ilgili 2937 sayılı yasa çıkarıldı.

CIA (Central Intelligence Agency) 1946 yılında ABD Başkanı **Truman** tarafından kuruldu. 1947 yılında çıkarılan **"Milli Güvenlik Yasası"** ile örgütlenen CIA, çeşitli ülkelerin istihbarat örgütleri ile resmi ilişkiler kurdu.

1960 ihtilalinden sonra çıkarılan 1 ve 3 sayılı yasa ile Yüksek Adalet Divanı kuruldu. İhtilal ile devrilen yönetimin sorumluları Yassıada'da bu yasalar ve yine bu yasalara ek olarak çıkarılan yasalar gereğince kurulan Yüksek Adalet Divanı'nda yargılandılar.

Yüksek Adalet Divanı'nın hukuksal varlığı, Anayasa Mahkemesi'nin görevine başladığı gün sona erdi.

Yüksek Adalet Divanı'ndaki bütün tutanak, karar ve belgeleri yasa gereği, Anayasa Mahkemesi'ne gönderildi.

25.4.1962 gün ve 44 sayılı yasanın geçici 7. maddesi **"Yüksek Adalet Divanı'nca... İttihaz edilmiş bulunan tedbir, dosyaların... ilgili mercilere tevdii tarihinden itibaren en geç bir ay içinde tedbirin devamına karar verilmediği takdirde kendiliğinden kalkar"** hükmünü getiriyor.

Yüksek Adalet Divanı'nda yapılan gizli oturumların gizliliğinin sürdürülmesi için o tarihten sonra bir karar alınmadı.

Bu gizli görüşmeleri de içeren tutanakların birer kopyası, 1967 yılında, TBMM kitaplığına da gönderildi. Örtülü ödenek davası tutanakları, TBMM kitaplığında **"kanunlar-hukuk"** bölümüne demirbaş kaydedildi. Bu tutanaklar hakkında gizlilik kararı da alınmadı. Bu yüzden, 1967 yılından bu yana, tutanaklar, incelemeye açıldı.

Örtülü ödenek davası, Başbakan Adnan Menderes ve Başbakanlık Müsteşarı Ahmet Salih Korur'un zimmetlerine para geçirmek suçundan mahkûmiyetleri ile sonuçlandı.

Örtülü ödenek davasında, Başbakan Adnan Menderes'i avukatı **Burhan Apaydın** ile eski bakanlardan **Talat Asal** savundu. Örtülü ödenek sarflarının incelenmesi görevi de Yüksek Adalet Divanı'nca **Cafer Tayyar Sadıklar**'a verildi.

Demirel hükümetleri sırasında Merkez Bankası Başkanlığı yapan Sadıklar, 12 Eylül döneminde, Gümrük ve Tekel Bakanlığı görevine getirildi. 6 Kasım seçimlerinde MDP miletvekili olarak parlamentoya giren Sadıklar, MDP'nin kendisini feshetmesi üzerine DYP'ye geçti.

İnönü, Peres'le görüştü

'Yunanistan'la diyalog her şeyi kapsamalı'

NİLGÜN CERRAHOĞLU / *9 nisan*

ROMA — SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü,** Sosyalist Enternasyonal Konsey toplantısında yaptığı konuşmada Türkiye ile Yunanistan arasında varılabilecek bir diyaloğun, tüm çatışma konularını kapsaması gerektiğini söyledi. İnönü, dün ayrıca İsrail Dışişleri Bakanı **Peres**'le de bir araya geldi.

İtalya'nın başkenti Roma'da dün başlayan Sosyalist Enternasyonal Konsey toplantısında söz alan İnönü, Akdeniz ülkeleri arasındaki çatışmalara değinerek, ülkeler arasında kalıcı barışın sağlanması için kendi aralarında görüşmenin şart olduğunu vurguladı. İnönü, Yunanistan'la Türkiye arasındaki kıta sahanlığı sorununun uluslararası Adalet Divanı'na götürülmesinin sakıncalarına da değindiği konuşmasında **"Ege Denizi'nin kaynakları, ancak iki ülkenin çıkarlarını gözeten ortaklaşa kullanımı sayesinde Türkiye ile Yunanistan'ı birbirine yaklaştırabilir"** dedi.

İnönü, iki ülke arasındaki sorunların **"tek tek"** değil, ancak **"bir paket halinde ele alınarak"** çözümlenebileceğini sözlerine ekledi. Konuşmasında Türkiye'deki demokrasiye dönüş sürecine de yer veren İnönü bu konuda alınan mesafelere **Ecevit** ile **Demirel**'in siyasal yasaklarının yalnızca kâğıt üzerinde kalmış olmasını örnek gösterdi.

DSP adına toplantıya katılan **Haluk Özdalga** da Akdeniz'deki durum ve uluslararası ilişkilere değinen bir konuşma yaptı. Özdalga, öğleden sonra yapılan oturumda Türkiye'yi ve Kıbrıs'taki durumu eleştiren bir konuşma yapan Yunanistan PASOK delegesine cevaben yaptığı konuşmada da Yunanistan'ın kıta sahanlığı konusundaki yaklaşımını hatırlatarak, **"Türkiye'nin kıta sahanlığı Yunanistan'ın anakarasına dek uzanır, fakat Türkiye, hiçbir zaman deniz yatakları haklarını tüm bu alanı kapsayacak ölçüde uzatmayı önermemiştir"** dedi.

Öte yandan SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, İsrail Dışişleri Bakanı ve İşçi Partisi lideri **Şimon Peres**'le dün akşam bir kahve sohbetinde bir araya gelerek çeşitli konularda görüş alışverişinde bulundu. İnönü, görüşmeden sonra gazetecilerin sorularını yanıtlarken, İsrail devleti kurucusu **Ben Gurion**'un, babası **İsmet İnönü**'yü tanıdığını ve bu yüzden de Peres'in kendisiyle tanışmak istediğini söyledi. İnönü, 10 dakika süren görüşmeleri sırasında Ortadoğu sorunu konusunuda toplanması planlanan barış konferansının da ele alındığını belirtti. Erdal İnönü, İsrail'in, Ortadoğu barış konferansına Türkiye'nin dahil olup olmayacağı ve Yunanistan'la aramızdaki sorunlarda İsrail'in taraf olup olmayacağı yolundaki sorulara da **"Görüşmemiz kapsamı içinde bu konulara değinilmedi"** yanıtını verdi.

SHP Genel Başkanı, dün ayrıca Fransız Sosyalist Partisi Genel Sekreteri **Lionel Jospin** ile de bir görüşme yaptı. Görüşme sırasında Jospin'i Türkiye'de düzenlenecek bir seminere davet ettiklerini kaydeden İnönü, demokratik sol partilerin iktidara geldiklerinde izleyecekleri ekonomik politikalar konusunda görüş alışverişinde bulunduklarını söyledi.

Buna Ne Denir?

UĞUR MUMCU / *9 nisan*

Geçen yılın aralık ayında, TBMM kitaplığında Yassıada davaları ile ilgili bir inceleme yapıyordum.

Amacım, 27 Mayıs 1960 ihtilalinden sonra Bayar - Menderes ve arkadaşlarının Yüksek Adalet Divanı'nda, nelerle suçlandıklarını ve bu suçlamalara karşı kendilerini nasıl savunduklarını genç kuşaklara anlatmaktı.

Bu amaçla, TBMM kitaplığında *"KU 11/12"* sayısında kayıtlı ve *"1967/931"* demirbaş sayılı *"Örtülü Ödenek Davası"* tutanaklarını inceliyordum.

Menderes'in kefenini bayrak yapan DYP'nin bir milletvekili, Yassıada'da örtülü ödenek davasının bilirkişisi olarak, Menderes'e *"ecel terleri"* döktürmüştü.

Bu milletvekili, Cafer Tayyar Sadıklar'dı.

Sadıklar'ın Yassıada'da, Menderes'e karşı neler söylediğini okurken, tutanaklarda, birdenbire çok ilginç bir olay ile karşılaşmıştım.

Neydi bu olay?

Tutanaklardan, o zamanki adıyla *"Milli Emniyet"* memurlarının aylıklarının bir süre Amerikalılar tarafından ödendiği, bu ödemenin Başbakan Menderes ve Başbakanlık Müsteşarı Ahmet Salih Korur tarafından *"Mili Emniyet memurlarının izzeti nefislerini rencide ettiği"* gerekçesi ile durdurulduğu, ödemenin daha sonra kurumdan kuruma yapıldığı anlaşılıyordu.

Bu olay, Yüksek Adalet Divanı'nın 22.12.1960 günlü *"gizli oturumu"*nda ortaya çıkmıştı. Duruşma *"gizli"* olarak yapılmıştı. Ceza yargılaması hukukuna göre, acaba bu tutanakların yayınında yasal bir engel söz konusu muydu?

Hayır, değildi.

Çünkü, bu tutanaklar, TBMM kitaplığında herkesin incelemesine açıktı. Dileyen herkes, *"Örtülü Ödenek Davası"* tutanağının 251'inci sayfasını açar ve bu konuları öğrenirdi. Tutanağın kitaplığa konması ile *"gizlilik"* ve *"giz"* kendiliğinden kalkmıştı. Okuyucu için bir *"gizlilik kaydı"* da yoktu.

Yurtdışındaki din görevlilerinin aylıklarının bir *"şeriat kuruluşu* olan *"Rabıta Örgütü"* tarafından ödenmesi olayının kamuoyunda başlattığı tartışmalardan sonra, bir de Milli İstihbarat görevlilerinin aylıklarının Amerikalılarca ödenmesinin duyulması herhalde, çok düşündürücü olacaktı.

Hem de *"vatan ihaneti"* suçu ile ipe çekilen bir başbakanın, bu tür ödemeleri, *"haysiyete*

dokunduğu" için kestirmesinden çıkarılacak çok dersler vardı. Bu dersler, *"Rabıta olayı"* nedeniyle çok daha dramatik sonuçlar ortaya koyacaktı. Gazetecinin temel işlevi ve kaçınılmaz görevi de kamuoyunun serbestçe oluşumuna katkıda bulunmak değil miydi?

Tutanaklardan öğreniyoruz ki, Menderes, Başbakanlık Müsteşarı Ahmet Salih Korur'u, geçici bir süre *"Milli Emniyet Başkanlığı"*na atar. Amacı, *"Serviste cerayan eden olaylar"*dır. Amerikalıların *"Milli Emniyete hâkim oldukları"* dedikodusu kulaktan kulağa dolaşmıştı. Korur, bu olayları kaynağında inceleyecekti. Menderes'in emri buydu.

Sonrasını Korur'dan öğreniyoruz:

— Amerikalılar... Vermekte oldukları paralar dolayısıyla Milli Emniyet Teşkilatımıza nüfuz etmektedirler. Bu dosyalarımıza Amerikan Milli Emniyet Servisi hâkimdir. (...) Ben işe başladıktan sonra bilhassa tetkikatı bu cihete yönelttim. Hakikaten baktım ki İstanbul'da bir mektep, İstanbul teşkilatı ve Yeşilköy'deki soruşturma teşkilatı tamamıyle Amerikalıların emrinde idi. İstanbul'daki mektebin maaşını Amerikalılar, doğrudan doğruya mektebin müdürüne tevdi etmekte idi. Yeşilköy'deki soruşturma teşkilatının da maaşını doğrudan doğruya Amerikalılar vermekte idi. Ayrıca İstanbul Milli Emniyet Teşkilatımıza da para vermekte idiler. Amerikalılar, doğrudan doğruya para vermektedirler ve sonra bunlar merkeze bildirilmektedir. Ama Amerikan İstanbul Servisi'nin başkanı bu paraları doğrudan doğruya verip ve doğrudan doğuraya onlardan hesap almakta ve istemekte olduğu için, memurların izzeti nefsini rencide eder vaziyette idi ve bunların hepsi de müşteki idi. Bunu tetkik ettim. Mühim de bir para değildi. Verilen para ayda 100 bin liranın etrafında idi. İngilizlerden alınana baktım, ayda 30 bin lira, Fransızlardan alınan ayda 7-8 bin lira, İtalyanlardan alınana baktım ayda vasati 4 bin liranın altında. İtalyanlardan, Fransızlardan şikâyet yok, çünkü onlar doğrudan doğruya merkeze veriyorlar. Fakat Amerikalılar, doğrudan doğruya bizim memurlarımıza para vermekte ve hatta memurlara, bizzat kendilerine, doğrudan doğruya maaşlarını ödemekte oldukları için bizim memurları kendi memurları gibi kullanmaktadırlar. Dinleme servislerindeki memurlarımız da Amerikalıların elinde. Bilhassa telefon servisleri Beyoğlu'ndaki bir nokta. Bunların maaşlarını doğrudan doğruya Amerikalılar vermektedir...

Korur, durumu, Başbakan Menderes'e anlatır. Bundan sonra, Amerikalılar, parayı doğrudan Milli Emniyet Başkanlığı'na verirler. Milli Emniyet Teşkilatı'nın eski başkanlarından General Behçet Türkmen (Eski Dışişleri Bakanı İlter Türmen'in babası), tarafından başlatılan uygulama böylece durdurulur.

Menderes, Yüksek Adalet Divanı'nda, Korur'un bu açıklamalarını doğrular ve memurlara Amerikalıların yaptığı yardımın kendi emri ile durdurulduğunu, bunun yerine yardımın Milli Emniyet Başkanlığı'na *"teknik yardım"* biçimine dönüştürüldüğünü, bu yardımın da *"haysiyete dokunacak bir nokta teşkil etmediği"* görüşünü savunur.

Bir ülkede *"milli istihbarat"* görevlilerinin aylıkları bir başka devlet tarafından ödenemez. Ödenirse, o istihbarat hiçbir zaman *"milli"* olmaz.

Bu sözler Atatürk'ündür:

— Almanlarla dost olduk. Almanlar memleketimize, ordumuza, hükümetimize kadar girdiler. Fakat Almanlardan bazıları bağımsızlık ve onurumuzu kıran tavırlar almaya başladıkları dakikada, öncelikle ve hemen, hiçbir kayıt ve koşula bakmaksızın ruhen ve hatta fiilen isyan ettim. Bu isyanım yüzünden idi ki dünya savaşı sırasında bir yıla yakın bu hareketimin taraftarı olmayanlarla karşı vaziyette kaldım. (Söylev ve demeçler, c. 3, s. 25, 2. bası, s.24)

Ne kadar anlamlıdır bu sözler?

Tabii anlayana, anlamak isteyene, anlayıp da bu sözlerden *"ulusal onur"* adına pay çıkarmak zorunda olanlara!

Çay-Kur eski müdürü suçladı:

Çayları imha etmeyin dediler

10 nisan

ANKARA/RİZE (ANKA) — Çaydaki radyasyon tartışmalarının iki kurbanından Türkiye Atom Enerjisi Kurumu eski Başkanı Prof. Dr. **Ahmet Yüksel Özemre**, hiçbir yetkiliyi suçlamamaya ve eleştirmemeye özen gösterirken Çay-Kur eski Genel Müdürü **Yılmaz Telatar**, kendisini savundu. Özemre, görevden alınmasıyla ilgili **"hükümetle zahiri hiçbir sürtüşmesi"** olmadığını belirtirken Telatar, **"Onlar** 'radyasyonlu çaylar imha edilmeyecek, harmanlanacak' **dediler. Ben de direktifleri uyguladım"** diyerek radyasyonlu çay konusunda sorumluluğu hükümet ile TAEK'ye attı.

TELATAR'IN SAVUNMASI

Yılmaz Teletar, radyasyonlu çaylarla 1985 yılı normal çayların harmanlanmasının, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu ile Sanayi ve Ticaret Bakanı Cahit Aral'ın başkanı olduğu Radyasyon Güvenlik Komitesi'nin direktifleri doğrultusunda gerçekleştirildiğini savundu. Telatar, **"Benim tahlil laboratuvarlarım yok ki, ben ne yapabilirdim. TAEK uzmanları ile Radyasyon Güvenlik Komitesi ne dediyse onu yaptık"** dedi. Kendisinden radyasyon konusuna karışılmamasının istendiğini, başında bulunduğu kurumun da radyasyon konusunda gerekli bilgiye sahip olmadığım belirten Telatar, şöyle konuştu:

"Atom Enerjisi Kurumu uzmanları, temiz çaylarla radyoaktivitesi yüksek çayların, kendi bilimsel ölçüleri içinde paketleme fabrikalarında harmanlanarak piyasaya sürülebileceğini belirtmişlerdir. Bu konuda sorumluluk duymuyorum. Kompetanlar, ne dediyse, o işlemi yaptık. Sorumluluk bende değildir, vicdanen sonsuza dek rahat olacağım."

Telatar, yüksek radyoaktiviteli çaylarla temiz çayların harmanlama işlemlerinin sürdüğünü belirtirken, bir soru üzerine, baskıyla karşılaşmadan istifa etti-

ğini savundu.

ÖZEMRE SUSKUN

TAEK Başkanlığı görevinden alınan Prof. Ahmet Yüksel Özemre de 26 buçuk aylık görev süresinde olup bitenler hakkında hiçbir zaman, hiçbir şey söylemeyeceğini ve yazmayacağını bildirerek **"Hiç kimse bu konularda benden bir şeyler alabileceğini düşünmesin"** dedi. Aldığı eğitimin gereği olarak, aldığı her görevi bir gün bırakmak durumunda kalacağını düşünerek çalıştığını anlatan Özemre, devlete hizmet etmenin saygıdeğer bir iş olduğunu, konuşmama, yazmama yolundaki kararının da bu saygıdan kaynaklandığını söyledi. Prof. Özemre, bir soru üzerine görev önerilmesi halinde **"devlet hizmetinden kaçmayacağını"** söyledi.

Prof. Dr. Ahmet Yüksel Özemre, görev süresince gerek hükümetle, gerekse Sanayi ve Ticaret Bakanı Cahit Aral'la **"zahirı hiçbir sürtüşmeleri olmadığını"**, kendisine hiçbir müdahalede bulunulmadığını anlattı.

Özemre, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı'ndaki Bilim ve Teknoloji Ana Plan Özel İhtisas Komisyonu Başkanlığı'ndan istifa etti.

ARAL NE DEDİ?

Sanayi ve Ticaret Bakanı **Cahit Aral**, Çay-Kur Genel Müdürü'nün emekliye ayrılması ve Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Başkanı'nın görevden alınmalarının, kendisiyle ve radyasyon tartışmasıyla ilgisi bulunmadığını söyledi.

Aral, gazetecilerin konuya ilişkin sorularını cevaplandırırken, Çay-Kur ve Atom Enerjisi Kurumu'nun başkanlığına bağlı olmadığını kaydetti ve şöyle dedi:

"Çay-Kur Genel Müdürü ve Atom Enerjisi Kurumu Başkanı'nın görevden alınmasından beni sorumlu gösteriyorlar. Çay-Kur Genel Müdürlüğü doğrudan Maliye ve Gümrük Bakanlığı'na bağlıdır. Duyduğuma göre, emekliliğini kendisi istemiştir.

Atom Enerjisi Kurumu da doğrudan Sayın Başbakanımıza bağlıdır. Onun mukavelesinin uzatılıp uzatılmamasının benimle hiçbir ilgisi yoktur. Sayın Başbakanın tasarrufudur. Çay-Kur ve Atom Enerjisi Kurumu benim tasarrufumda değildir. Sayın Başbakan, Maliye ve Gümrük Bakanı bana bu hususta ne bir şey sordular ne de kanaatimi aldılar. Zaten kendi personelleridir."

Cahit Aral, UBA'ya yaptığı açıklamada da bir süre önce Almanya'ya gönderilen ve Alman makamları tarafından yüksek radyasyon olduğu gerekçesiyle geri gönderilen çaylardan sonra, olay üzerine Atom Enerjisi Kurumu ile Maliye ve Gümrük Bakanlığı uzmanlarından oluşan bir heyetin Almanya'ya gittiğini belirterek şunları söyledi:

"Yapılan görüşmeler sonunda Alman makamları, çayımızı minor gıda maddeleri içinde kabul ettiler ve çayımızdaki radyasyon oranının AET standartlarına uygun olduğu konusunda anlaşmaya varıldı. Ancak Çay-Kur, Almanya'ya gönderdiği çaylar için bizden izin ve belge almamış. Bakanlığımızdan belge alsaydı, böyle bir sorunla karşılaşılmazdı."

ÖZAL'IN SÖZLERİ

Başbakan **Turgut Özal**, Atom Enerjisi Kurumu Başkanı **Ahmet Yüksel Özemre**'nin görevden alınmasının radyasyonla ilgisi bulunmadığını söyledi.

Özal, dün Parlamento Muhabirleri Derneği'ni ziyaret ederken konuya ilişkin olarak şöyle konuştu:

"Kendisi belki iyi bir uzman. Bazıları çok iyi uzman olur, iyi bir müşavir olur, ama altındaki adamları idare edemez. Teletar'ın (Çay-Kur eski Genel Müdürü Yılmaz Teletar) görevden alınmasının da radyasyonla ilgisi yok. Kendisi emekliliğini istemişti."

Devlet Bakanı ve Hükümet Sözcüsü **Hasan Celal Güzel** de dünkü basın toplantısında, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Başkanı Ahmet Yüksel Özemre'nin görevden alınması ile ilgili olarak, Özemre'nin emekli olduktan sonra sözleşmeli çalıştığını belirtti.

Acı Bir Soru!..

İLHAN SELÇUK / *10 nisan*

Rabıta, öteki İslam ülkelerinde olduğu gibi, Türkiye'de şeriat devleti kurmak amacıyla çalışan bir örgüt. Rabıta'nın arkasında Suudiler var.

12 Eylül'den sonra kurulan yönetimin kararıyla Rabıta, yurtdışındaki din görevlilerini aylığa bağlamış; bu amaçla koskoca bir hükümet kararnamesi çıkarılmış.

Suudi Arabistan'daki şeriat düzeni ABD'nin güvencesi altındadır; Vaşington'un büyük çabası *Amerika-Suudi Arabistan-Türkiye* mihveri kurmak yolundadır.

★

1960'ların başında Türkiye'nin ulusal savunma anlayışına yeni bir görüş aşılandı.

Neydi bu görüş?

Amerikan askeri doktrinlerine göre *"dünyada barutun icadından sonra en önemli keşif ulusal kurtuluş savaşları"* idi. Hele bu savaşın *"gerilla"* biçiminde gündeme girmesi, komünistlerin kullandığı bir yöntemdi. Çin'de, Vietnam'da ve benzeri ülkelerde uygulamaya konan gerilla savaşları karşısında düzenli ordular yetersiz kalıyorlardı. Vaşington gerillaya, benzer bir silahla yanıt verebilmek için *"kontrgerilla"*'yı benimsemek gereğini savunuyor; bunu da *"özel harp"* örgütleriyle geliştirmeye çalışıyordu.

Türkiye'de *"Özel Harp Dairesi"* bu askeri doktrinin uzantısı olarak kuruldu.

Genelkurmay'a bağlı Özel Harp Dairesi'nin ödeneklerini Amerika'nın verdiği 1974'te kurulan CHP hükümeti sırasında ortaya çıktı.

★

27 Mayıs 1960'ta Türkiye'de toplumsal bir patlama yaşandı. Zamanın iktidarı, özgürlükleri kısıyor, hukuk devletini hiçe sayıyor, muhalefet partisini ve üniversite gençliğinin üzerine askeri birlikler yolluyordu. Gerilimin doruk noktasında orduda aşağıdan yukarıya doğru bir eylem başarıya ulaştı; ardından Türkiye'de demokratik bir açılış izlendi; 1961 Anayasası gündeme girdi.

1961 Anayasası sosyal devlet kavramını benim-

semiş, sendikal haklara anayasal değer tanımıştı.

Emekçi, halkın özgürlükleri ve hakları gündeme giriyor, toplum kıpırdıyor, uyanıyordu. Vaşington hemen devreye girdi; ülkemizde en büyük işçi konfederasyonu Türk-İş'e parasal yöntemle sızdı. Batı Avrupa'daki gibi *sınıfsal sendikacılığın* değil, Amerika'daki gibi partilerüstü sendikacılığın geçerli olması için gerekenler yapıldı. İlk aşamasında Amerikan Doları'yla mayalanmış Türk-İş sendikacılığı, bugün de Amerikan işidir; 12 Eylül yönetimi bu yüzden Türk-İş'e dokunmamış, işbirliğine girmiştir.

☆

1953-1957 yılları arasında Milli Emniyet Teşkilatı görevlilerinin aylıklarını Amerikan Gizli İstihbarat Örgütü'nün ödediği de ortaya çıktı.

1950'li yıllar Türkiye'nin körlemesine yaşadığı dönemdir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra dış koşulların da bastırmasıyla İsmet Paşa demokrasiyi benimseme yoluna girmişti; ama, ortaya çıkan çok partili rejim sola kapalı, sağa açıktı; ileriye giden yollar engellenmiş, siyasal gericilik serbest bırakılmıştı. Çok partili rejim, Atatürk devrimlerine karşı karşıdevrim niteliklerini de içeriyordu.

Cumhuriyet devletinin Milli İstihbarat Teşkilatı'na Amerika'nın sızarak Türkiye'de siyasal değişimi yönlendirmesi olgusu, o dönemin göstergelerinden biridir.

★

Mütarekenin kara yıllarında Sevr'in ağırlığı insanımızın yüreğine çökmüştü.

Umutsuzluk öylesine bastırıyordu ki çoğu aydın ve yurtsever kişi bile o dönemde *"Amerikan güdümü"* (mandası) altında yaşamayı "ehvenişer" saymıştır. Mustafa Kemal'in çözümü ise *"tam bağımsızlık"* idi. Ulusal Kurtuluş Savaşı bu amaçla verilmiş, onca zahmet, onca ter, onca kan dökülmüştür.

Bugünden geriye bakarak düşünüyorum:

Madem ki Türkiye ekonomide, siyasada, devlet yaşamında bugünkü duruma düşecekti, Ulusal Bağımsızlık Savaşı neden verildi? Atatürk boşuna mı savaştı, uğraştı, yaşadı?

Özemre Örneği

ALİ SİRMEN / *10 nisan*

"Avrupa'dan insanlar getirtelim, bunları burada bizimkilerle çiftleştirerek yeni bir ırk elde edelim. Böylelikle Batılılaşalım" yollu bir öneriyle bugün karşılaşsanız herhalde öneri sahibinin deli olduğu kanısına varırsınız. Oysa Abdullah Cevdet gibi tarihimizin ilginç kişilerinden biri, bu öneriyi kendi döneminde o günlerin deyimiyle "kemal-i ciddiyet" ile ortaya atmıştı.

Türkiye'nin Batılılaşma, daha başka deyimiyle çağdaşlaşma (Cemal Süreya'nın deyimiyle o zaman bu iki kavram eşanlamlıydı, çünkü çağdaşlığın, uygarlığın tek mümkünü Batı olarak görülüyordu) çabaları, böylesine garip öykülerle doludur.

Doğrusu ya, Batının teknolojisini, fennini alalım, ama harsını almayalım formülünün de olaylara bugün baktığımız yerden bakınca Abdullah Cevdet'in önerisinden çok daha ciddi ve tutarlı olduğunu söylemek olanaklı değil. Ancak bu irdelemeyi yaparken bir yanlışa da düşmemek gerek. Geçmişi, kendi koşulları içinde ele alıp incelemek, ona bugünün yargılarını giydirmeden bakıp, kendi içindeki gelişmesiyle eğilmek daha doğru olur. Yoksa, nice akıllı, okumuş kişinin nasıl olup da böylesine gerçekleri göremediği gibi geçersiz ve yanıtı bulunamaz bir soruyla karşılaşırız.

Geçmişte toplumumuz, çağdaşlaşma sorununa yaklaşırken, ulus bilincine sahip değildi. Bir yandan çağının gerisinde kalmış bir kurumu ayakta tutmanın yollarını arıyor, bir yandan da çağdaşlaşmayı o kurumun kalıpları içine sığdırmaya, oturtmaya çabalıyordu. Doğallıkla bu iki çabanın aynı anda gerçekleşebilmesi olanaksızlaşıyordu.

Atatürk'ün, çağdaşlaşma yolunda kendinden öncekilerin hiçbiriyle kıyaslanmasına bile olanak bulunmayan başarısının temelinde yatan neden de, çağdaşlaşma çabalarını ulus bilincinin doğrultusuna oturtması ve çağdaşlaşmayı, çağdaş bir birimin bir parçası ve koşulu haline getirmesidir.

Olaya bu bakış açısından yaklaşınca da, Batının fennini, teknolojisini alalım, ama harsını bırakalım gibi geçersiz formüllerle, gelişmiş teknolojili, ama çağdışı yapılı ve davranışlı bir toplum yaratma gibi mantık dışı önerilerin tüm anlamsızlığı sırıtmaya başlıyor.

Ne var ki, toplumumuzda son zamanlarda bir yandan olanaksız kırma Türk-İslam sentezcileri, öte yandan şeriat düzencileri, Batının teknolojisini alıp, kafa yapısını ve bakış biçimini bir yana bırakmak türküsünü yeniden ısıtıp gündeme getirmeye başladılar. Gerçekte, formülün olanaksızlığı uzun uzun tartışılabilir, ama sanırız gereksizdir. Batının teknolojisi gökten zembille inmiyor, o bir yöntemin, bir dünya görüşünün, bir yaşam felsefesinin sonucu. Onu hazır olarak alıp kendi çağdışı bünyenizi koruyarak uygulamaya kalkarsanız, Humeyni İran'ında bazı alanlarda gelişmiş teknoloji kullanımıyla bütün içinde ne sonuç elde edilirse onu elde edersiniz. Ya da Suudi toplumu gibi yoğun yeraltı zenginliğine karşın, daha ulus bile olamamış yapay bir modeli geliştirirsiniz.

Türkiye'den bir örnek vermek gerekirse, bu konuda pazartesi günü görevinden alınmış olan Atom Enerjisi Kurumu Başkanı Ahmet Yüksel Özemre'yi gösterebiliriz. Sayın Ahmet Yüksel Özemre, en gelişmiş çağdaş teknolojinin kullanıldığı en gelişmiş bilim dallarından birinde öğrenim görüp uzmanlaşmış ve unvan almış bir kişidir. Ama Ahmet Yüksel Özemre, bu bilimi ve teknolojiyi bir dünya görüşü içine oturtamadığı için, gericiliğin, insanına saygısızlığın, gerçekleri gizlemenin, ülkenin itibarını ve inanırlılığını zedelemenin, sonunda da bilim adına gerçeği saptırarak karşısındakileri haksız yere suçlamanın örneğini oluşturmuştur.

Sonunda, içinde tutucu kanadın her geçen gün çok daha ağır bastığı bir iktidar bile, Ahmet Yüksel Özemre ile yola devam etmenin olanaksızlığı-

nı görmüş ve kendisini görevinden azletmiştir.

Bütün bu olayların ve Sayın Ahmet Yüksel Özemre'nin, düşünce ve davranış çarpıklığının simgesi haline gelmesinin nedeni ise, çağdaş bilimi ve teknolojiyi kul, kapıkulu kafasına, bakışına oturtmak gibi olanaksız bir sentez çabasıdır.

Ahmet Yüksel Özemre olayının ayrıntılarını anlatmaya gerek var mı?

Çayda radyasyon konusunda ilk önce "Benim halkım radyasyondan ne anlar?" diye herhangi bir açıklamayı bile gereksiz gören, daha sonra gerçek dışı açıklamalar yapan ve yabancı ülkelerin yaptığı araştırmalarla yanlışı yüzüne vurulan, bu olay karşısında da, eski ve köklü devlet terbiyesi ve devlete bağlılığını Osmanlı kapıkulu biçemiyle ileri sürerek işin içinden sıyrılmaya çalışan, kendi açıklamalarına katılmayan başka bilim adamlarına "adi" ve "peşpaye" gibi deyimleri kullanarak suçlayan Sayın Özemre, görevinden ayrılırken "Vicdanım rahat" da diyebilmiştir.

Akıl ile eşleşmemiş, nesnel verilere ve gerçeklere ters düşen bir vicdan rahatlığının hiçbir önemi olmadığını, vicdanı akla ve nesnel verilere ters düşmesine karşın rahat olan kişinin, saygı değil, ancak acıma ve gülme duygusu uyandırdığını bir yana bırakalım.

Biz Sayın Özemre'nin olayı kapanırken her şeye karşın yine de kendisine teşekkür etmek istiyoruz.

Çünkü Sayın Ahmet Yüksel Özemre, kamuoyu önünde kişiliği ve davranışlarıyla, kırma yapay bir sentezin olanaksızlığını canlı olarak kanıtlamıştır.

Öğrenci dernekleri yasa tasarısına karşı protesto eylemi

ODTÜ'de jandarma öğrenci dipçikledi

11 nisan

Haber Merkezi — Mevcut öğrenci derneklerinin kapatılıp tek tip öğrenci derneği kurulmasına ilişkin yasa önerisine tepkiler, dün eyleme dönüştü. Ankara'da 2, İstanbul'da 5, İzmir, Bursa ve Adana'da birer üniversitede öğrenciler, yasa önerisini protesto amacıyla yemek boykotu ve oturma eylemi yaptı, TBMM Başkanlığına telgraflar çekti. 5 ildeki eylemler sırasında bir öğrenci yaralandı, 7 öğrenci gözaltına alındı, Ankara'da gruplaşan bazı öğrencilerin jandarma tarafından dipçikle tartaklandığı görüldü.

Ankara'nın ODTÜ ve Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampusu'nda öğrenci derneklerinin kapatılarak, rektörlüklere bağlanması ve resmi derneklerin açılması girişimi, öğrencilerin yönetime alınmaması; yurtlardan gerekçesiz öğrenci çıkarılması gibi sorunların giderilmesi amacıyla öğle saatlerinde yemek boykotu yaptılar. Sıraya girerek yemeklerini alan öğrenciler, bunları yemeden masalara bırakarak yemekhaneyi terk ettiler. ODTÜ'de yemekhanede sırada bulunan ODTÜ Öğrenci Derneği Başkanı **Taner Yüzgeç** ile **Özgür Kavak** ve **Hilal Akyüz** isimli öğrenciler yemek boykotu ile ilgili görüldükleri gerekçesiyle gözaltına alındılar. Bunun üzerine 200 kadar öğrenci, ODTÜ Rektörü'nün de başkanı olduğu İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Bireysel Başvuru Hakkı panelinin yapıldığı binanın önünde oturarak, arkadaşlarının serbest bırakılmasını istediler. Oturma boykotu sürerken olay yerine gelen jandarmalar, bir öğrenciyi **"marş söylediği"** ve **"slogan attığı"** gerekçesiyle götürmek istediler. Söz konusu öğrenciyi oturma boykotuna katılan öğrenciler bırakmak istemeyince, jandarma kuvvetleri bazı öğrencileri dipçikledi, bir öğrenci gözünden yaralanırken **İsmail Aksoy** isimli ODTÜ Kimya Bölümü Hazırlık Sınıfı öğrencisi elbiseleri yırtıldıktan sonra gözaltına alındı. Daha sonra takviye gelen jandarma ekipleri ile çok sayıda sivil polis, öğrencileri çembere aldı. Ancak jandarmalar daha sonra çemberi kaldırdılar. Öğrenciler bir süre sonra eylemlerini sona erdirdiler.

ODTÜ Rektörü Prof. **Mehmet Gönlübol,** gazetecilerin sorularını cevaplandırırken, öğrencilerin eylemlerinin nedenini bilmediğini ve olayı yeni öğrendiğini söyledi. Prof. Gönlübol, **"Öğrendikten sonra bir karar veririz"** dedi.

DOĞRAMACI: TASARI OLUMLU

YÖK Başkanı Prof. **İhsan Doğramacı** ise boykot ve olaylara neden olan yasa tasarısının, üniversite öğrencilerinin çoğunluğunun görüşünü açıklamasına imkân verdiğini söyledi. Halen kurulu derneklerin 5, 10, 20 bin kişilik üniversitelerde 40-50 kişiden oluştuğunu, ancak bu derneklerin bu kadar kalabalık öğ-

renci kitlelerinin temsilcileri olamayacaklarını belirtti. Doğramacı, TBMM Milli Eğitim Komisyonu'ndan geçen tasarıda, üye olmak istemeyen öğrencilerin de derneğin tabii üyesi sayılacağı hükmü bulunduğunu belirtti.

İSTANBUL'DAKİ EYLEM

İstanbul'daki üniversite ve yüksekokullarda oturma ve yemek yememe eylemi yapan öğrenciler de daha sonra çeşitli PTT merkezlerinden TBMM Başkanlığı'na çektikleri telgraflarda **"Bu tasarının yasalaşması, kazanılmış haklarımızın açıkça gaspedilmesi anlamına gelmektedir"** dediler.

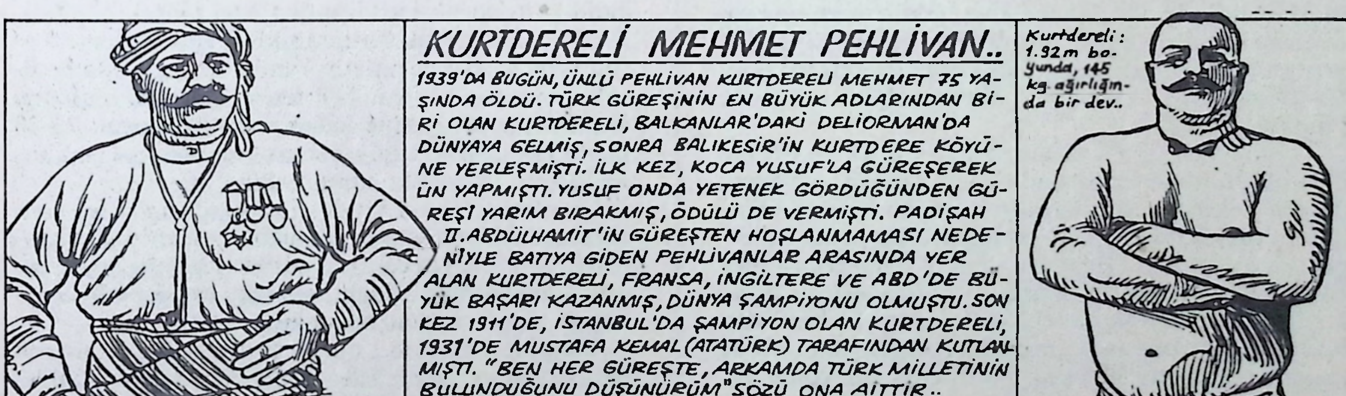
İstanbul Üniversitesi, İTÜ, Yıldız Üniversitesi ile Marmara Üniversitesi, Haydarpaşa Kampusu'nda okuyan binlerce öğrenci, tek tip öğrenci derneği tasarısı ile okul yönetimlerinin baskılarını protesto amacıyla yemek yemediler. İÜ öğrencileri daha sonra dışarı çıktılar. Bazı öğrencilerin yemeklerin kötü olduğu yazılarını içeren bildiriler dağıttıkları öğrenildi. Eylemi haber alan siyasi şubeye bağlı sivil ve resmi polis memurlarının önlem aldıkları, ancak herhangi bir olay çıkmadığı görüldü. Bunun ardından çeşitli marşlar, türküler söyleyen ve sloganlar atan öğrenciler, PTT merkezine yürüyerek, buradan TBMM Başkanlığı'na telgraflar çektiler. Hazırlanan yasa tasarısıyla, demokratik ve özgür düşünen öğrenci tipi silinerek, tek tip öğrenci yaratılmak istendiğini belirten öğrenciler, şu görüşlere yer verdiler:

- **Bu tasarının yasalaşması açıkça kazanılmış haklarımızın gasp edilmesi anlamına gelmektedir. YÖK'çe yapılması düşünülen değişiklikle öğrencilerin örgütlenme özgürlüğü tamamen ortadan kaldırılıyor; üniversitede kurulan tek derneğe doğal üyelik benimsenerek kendi derneklerine gönüllü aktif katılımın önüne geçilmek isteniyor.**
- **Yeni tasarı gereği dernekte rektör denetimi getiriliyor. Taslakta öğrenci derneği kurulması mı yoksa rektör derneği kurulması mı amaçlanıyor?**

Bu arada bir grup öğrenci derneği temsilcisi yurtdışından dün İstanbul'a dönen SHP Genel Başkanı'nı, Atatürk Havalimanı'nda karşılayarak muhalefet olarak sorunlarına sahip çıkmasını istediler. Öğrenciler, İnönü'yü karşılarken, **"Öğrenci dernekleri kapatılamaz"** biçiminde slogan attılar. Dernek temsilcileri, ANAP tarafından Meclise getirilen yasa tasarısının antidemokratik hükümler içerdiğini ve gerekirse Anayasa Mahkemesi'nde iptal davası açmak istediklerini söylediler. İnönü ise öğrencilere sorunlarıyla ilgileneceğine dair söz verdi.

İstanbul Üniversitesi'ndeki yemek boykotu ve dilekçe gönderilmesi eyleminden sonra Cemal Özçelik, Mesut Tekin ve Avni Asil adlı Edebiyat Fakültesi öğrencileri, Siyasi Polis tarafından gözaltına alındılar. Laleli otobüs durağında beklerken gözaltına alınan öğrenciler, Gayrettepe'deki 1. Şube'ye götürüldüler.

İzmir Ege Üniversitesi, Bursa Uludağ Üniversitesi ile Adana Çukurova Üniversitesi öğrencileri de, dün tek tip öğrenci derneği kurulmasını amaçladığını söyledikleri tasarıyı protesto etmek için yemek yememe eylemi yaptılar. Bütün bu eylemler sırasında güvenlik güçlerinin önlemleri arttırdıkları görüldü.

Başbakanlık önünde kendini yaktı

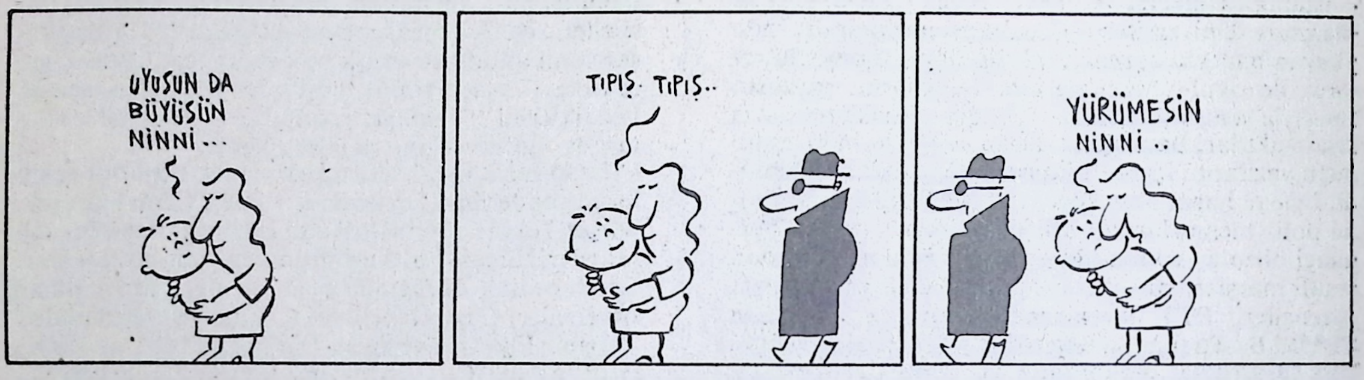
11 nisan

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Mehmet Burgaç adlı Hatay doğumlu emekli öğretmen Başbakanlık önünde kendisini üzerine benzin dökerek yaktı. Serbest ticaret yapma girişimlerinin başarısızlıkla sonuçlandığı öğrenilen Burgaç adlı yurttaşın sağlık durumunun ***"ciddi"*** olduğu bildirildi. Mehmet Burgaç dün saat 11.25'te Başbakanlık binasının önüne geldi. Raslantı sonucu Cumhuriyet muhabirinin de izlediği olay sırasında elindeki kibriti ateşleyen 55 yaşındaki emekli öğretmen Burgaç birden alevler içerisinde kaldı. Elbiselerini daha önce benzinle ıslattığı anlaşılan Burgaç'ı orada bulunan Başbakanlık koruma görevlileri ve diğer personel şaşkınlıkla izlediler. Olayın ilk şaşkınlığından kurtulan polislerden birkaçı Burgaç'ın yanına koştu ve alevleri toprak atarak söndürmeye çalıştılar.

Ancak, bunların etkili olamayacağının anlaşılması üzerine bir polis ceketini çıkararak alevi örtmeye çalıştı. Polis araçlarının birinden battaniyeye benzer bir örtü getirilerek yanan Burgaç'ın üzerine örtüldü. Böylelikle alev söndürülebildi. Başı ve iki eli yanarak soyulan Burgaç, hemen orada bulunan bir polis minibüsüne alınarak, Hacettepe Üniversitesi Acil Ser-

visi'ne götürülerek tedavi altına alındı. Mehmet Burgaç'ın üzerinden Cumhurbaşkanı **Kenan Evren'e**, Hatay'da bulunduğu sanılan karısı ve kızı ile yapmayı tasarladığı işinde çalıştırmak üzere kendileriyle anlaştığı işçilerine yazılmış mektuplar bulundu. Suudi Arabistan'da ziraatçılık işi yapmayı planlayan Burgaç'ın bu amaçla çeşitli bağlantılar kurmak için çalıştığı öğrenildi. Yapmayı tasarladığı bu işin gerçekleşmemesi üzerine umutsuzluğa kapılarak kendisini öldürmeyi bile düşünen Burgaç, işlerinin iyi gitmemesinden duyduğu üzüntüyü Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e yazdığı mektupta dile getirdi. Burgaç ayrıca, karısı ile kızına yazdığı mektuplarında ise **"Sizlere bir şey bırakamıyorum, özür dilerim"** diye üzüntüsünü dile getirdi. Burgaç, yanıda çalıştırmayı düşündüğü işçilerine yazdı bir başka mektubunda ise **"Sizleri işsiz bırakıyorum, üzgünüm"** dedi.

Edinilen bilgilere göre, Burgaç, nisan ayı başlarında Hatay'dan İstanbul'a gitti. Burada 4 ve 5 nisan tarihlerinde Has Palas adlı bir otelde kalan Burgaç, daha sonra 7 nisan günü uçakla Ankara'ya geldi. Ankara'da iki gün **"sorunlarının çözümü için uğraşan"** Burgaç'ın umutlarını tamamen kaybetmesi üzerine kendisini öldürmeye kalkıştığı sanılıyor.

Paket postanesi yandı

11 nisan

İstanbul Haber Servisi — Karaköy'deki Paket Posta Merkezi'nde dün sabaha karşı çıkan yangında zararın yaklaşık 1 milyar lira olduğu öğrenildi. Paket postanesinin hemen yanındaki Deniz İşletmeleri Hastanesi'ne sıçrayan yangın yüzünden 50 hasta yanma tehlikesi geçirdi.

Yangın saat 03.45 sıralarında Gümrük ve Mübadele bölümünde yurtdışından yeni geldiği için işlenmeyen paket ve evrakların bulunduğu kesimde başladı. Yurtdışından gelen yaklaşık 1500 paket ve evrakın tutuşmasıyla büyüyen yangın daha sonra bitişikte bulunan Deniz İşletmeleri Hastanesi'ne sıçradı. Bu bölümde yanma tehlikesi geçiren 50 hastadan bazıları çevre binalara götürülürken, bir bölümü de yangın merdiveni ile aşağı indirilerek bir yolcu vapuru ile taşındı. Elektrik kontağından çıktığı sanılan yangına, ilk müdahaleyi yanan binaya 30 metre mesafedeki liman itfaiyesi ekipleri yaptı. Daha sonra yangın **Beyoğlu, Beşiktaş, Fatih** itfaiye ekiplerinin yardımı ile saat 05.30 sularında tamamen söndürüldü.

Yaklaşık 1 saat 45 dakika süren yangında Paket Posta Merkezi'nin Gümrük ve Mübadele bölümleri ile yurtdışından gelen paket ve kıymetli evraklar bölümü yandı ve bu bölümün çatısı çöktü. Deniz İşletmeleri Hastanesi'nin iki katındaki fizikoterapi, diş tedavi bölümlerindeki modern alet ve cihazlar da yanmaktan kurtarılamadı.

Nöbetçi olarak çalışan 3 memur, yangının mübadele bölümünde başladığını ve elektrik kontağından çıkmış olabileceğini söylediler. Nöbetçi memurlar, yangının çıktığını farkettikten hemen sonra elektrikleri kestiklerini ve Liman İşletmesi İtfaiyesi'ne durumu bildirdiklerini söylediler.

PTT Paket Postanesi Müdür Yardımcısı **Ünal Yorulmazel** ise yangında 1500 kadar paketin tamamen yandığını, ancak yurtdışından özel olarak gönderilen 30 astım ilacını kurtarabildiklerini söyledi. Yorulmazel yanan paketlerin içinden çoğunlukla hediyelik eşyaların çıktığını belirterek, **"Yangın başladığı anda deniz itfaiyesine haber verilmiş, ancak 25-30 metre mesafedeki itfaiyenin motopompu çalışmamış ve itfaiye 25 dakika sonra gelmiş"** dedi.

İstanbul İtfaiyesi Müdürü Metin Demir ise, yangının kendilerine zamanında haber verilmediğini kaydederek, **"Yangın ihbarını anında alsaydık daha çabuk söndürürdük. Kâğıt paketler, evrak ve binanın ahşap oluşu yangını hızlandırdı"** dedi.

Yetkililer, hasarın 1 milyar liraya yakın olduğunu belirtirlerken, Deniz İşletmeleri Hastanesi yetkilileri hasarı belirlemek için bir komisyon oluşturduklarını söylediler. Yangının çıkış nedeni ve her iki binadaki hasarı belirleme çalışmaları devam ederken, PTT Paket Posta Merkezi ilgilileri yurtiçi servislerinde hiçbir aksama olmadığını, yurtdışı paket posta işlemlerinin ise bir iki gün gecikmeli olarak yapılabileceğini belirttiler.

BEYKOZ'DA ORMAN YANGINI

Öte yandan Beykoz'da önceki gün başlayan ve dün söndürülen yangında, 120 hektar ormanın yandığı bildirildi. Beykoz Göllü köyü ve Adacıklar mevkiinde önceki gün saat 13.00 sıralarında başlayan yangın, 20 saat sonra sabah saat 09.00'da söndürülebildi. Yanan alanın 34 hektarının çam, kalan bölümünün ise kestane, meşe ve baltalık alan olduğu belirtildi. Orman Bölge Başmüdürlüğü yetkilileri, yılın en büyük yangınının Beykoz'da yaşandığını belirterek, yangında kasıttan çok ihmal olasılığı üzerinde durulduğunu, soruşturmanın devam ettiğini bildirdiler.

Kaplumbağalar tehlikede

DENİZ SOM *12 Nisan*

Turistik yatırım bölgesi ilan edilen ve geçen hafta turistik bir otelin temeli atılan, bir tatil köyü projesi de onaylanan Köyceğiz'in Dalyan bucağındaki kıyı bandının, denizkaplumbağalarının Akdeniz'deki en büyük üreme bölgesi olduğu ortaya çıktı.

Avrupa Konseyi Doğayı Koruma Komitesi'nin, bölgenin koruma altına alınması için Ankara'ya başvurduğu, ancak olumlu bir yanıt alamadığı belirlendi. Kaplumbağaların yumurtlama bölgesinde turistik yatırım yapılmaması için İngiltere Kraliçesi **Elizabeth**'in kocası Prens **Philip**'in, Dünya Yabanı Koruma Vakfı Başkanı sıfatı ile Başbakan Turgut Özal'a bir mesaj gönderdiği de öğrenildi.

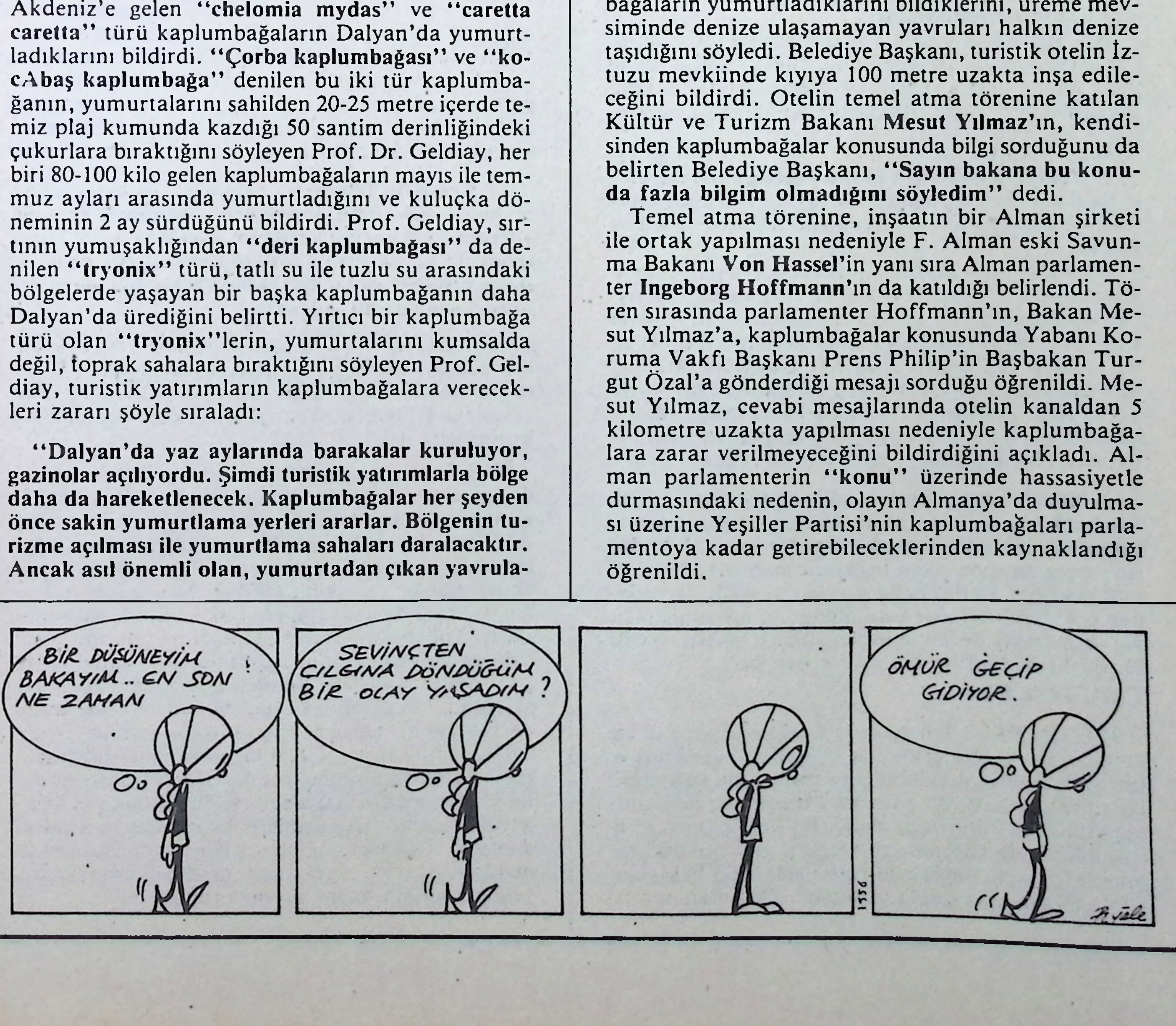
Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Biyolojik Oşinografi Bölümü Başkanlığı sırasında kaplumbağalar üzerinde Türkiye'de ilk araştırmaları yapan Prof. Dr. **Remzi Geldiay**, Köyceğiz Gölü'nün Akdeniz'e bağlandığı kanal ile Dalyan'ın 7 kilometre uzunluğundaki kıyı bandının denizkaplumbağalarının üreme bölgesi olduğunu söyledi. Prof. Dr. Geldiay, Dalyanın dünyada iki cins denizkaplumbağasının buluştuğu tek bölge olduğunu belirtirken, Güney Amerika kıyılarından yola çıkan ve Atlas Okyanusu'nu geçerek Akdeniz'e gelen "**chelomia mydas**" ve "**caretta caretta**" türü kaplumbağaların Dalyan'da yumurtladıklarını bildirdi. "**Çorba kaplumbağası**" ve "**kocAbaş kaplumbağa**" denilen bu iki tür kaplumbağanın, yumurtalarını sahilden 20-25 metre içerde temiz plaj kumunda kazdığı 50 santim derinliğindeki çukurlara bıraktığını söyleyen Prof. Dr. Geldiay, her biri 80-100 kilo gelen kaplumbağaların mayıs ile temmuz ayları arasında yumurtladığını ve kuluçka döneminin 2 ay sürdüğünü bildirdi. Prof. Geldiay, sırtının yumuşaklığından "**deri kaplumbağası**" da denilen "**tryonix**" türü, tatlı su ile tuzlu su arasındaki bölgelerde yaşayan bir başka kaplumbağanın daha Dalyan'da ürediğini belirtti. Yırtıcı bir kaplumbağa türü olan "**tryonix**"lerin, yumurtalarını kumsalda değil, toprak sahalara bıraktığını söyleyen Prof. Geldiay, turistik yatırımların kaplumbağalara verecekleri zararı şöyle sıraladı:

"Dalyan'da yaz aylarında barakalar kuruluyor, gazinolar açılıyordu. Şimdi turistik yatırımlarla bölge daha da hareketlenecek. Kaplumbağalar her şeyden önce sakin yumurtlama yerleri ararlar. Bölgenin turizme açılması ile yumurtlama sahaları daralacaktır. Ancak asıl önemli olan, yumurtadan çıkan yavruların durumu. Çünkü, yavrular yumurtadan gecenin zifiri karanlığında çıkar ve denizden yansıyan ışığa doğru giderek denizi bulurlar. Oysa, bölgede yapılacak turistik tesislerin ışığı yavruların içgüdülerini etkileyecektir. Işığa giden yavrular aslında denizden uzaklaşacaktır ve sonuçta da güneş doğunca kuşlara yem olacaktır."

Prof. Dr. Remzi Geldiay, bölgede 1975 yılından beri araştırma yaptığını belirterek, bir Alman şirketi ile ortaklaşa yapılacak "**Kaunos Sahil Oteli**"nin İztuzu mevkiinde kaplumbağaların yumurtlama bölgesi içinde yer aldığını söyledi. Prof. Dr. Geldiay, Avrupa Hertetoloji (sürüngenler bilimi) Cemiyeti Başkanı'nın da Dalyan'da incelemeler yaptığını ve bölgenin "**dünyada eşi olmayan**" bir bölge olduğunu söyleyerek, korunması için girişimlerde bulunduğunu bildirdi. Avrupa Konseyi'nden beş kişilik bir grubun Bern Büyükelçiliği'ne bir yazı ile başvurarak Dalyan'ın koruma altına alınması ve milli park yapılmasını önerdiğini de söyleyen Prof. Dr. Geldiay, denizkaplumbağaları konusunda Avrupa'nın çeşitli kentlerinde yaptığı konuşmaların ve açtığı fotoğraf sergilerinin ilgi ile izlendiğini de belirtti.

Dalyan Belediye Başkanı **Ali Gün**, kıyıda kaplumbağaların yumurtladıklarını bildiklerini, üreme mevsiminde denize ulaşamayan yavruları halkın denize taşıdığını söyledi. Belediye Başkanı, turistik otelin İztuzu mevkiinde kıyıya 100 metre uzakta inşa edileceğini bildirdi. Otelin temel atma törenine katılan Kültür ve Turizm Bakanı **Mesut Yılmaz**'ın, kendisinden kaplumbağalar konusunda bilgi sorduğunu da belirten Belediye Başkanı, "**Sayın bakana bu konuda fazla bilgim olmadığını söyledim**" dedi.

Temel atma törenine, inşaatın bir Alman şirketi ile ortak yapılması nedeniyle F. Alman eski Savunma Bakanı **Von Hassel**'in yanı sıra Alman parlamenter **Ingeborg Hoffmann**'ın da katıldığı belirlendi. Tören sırasında parlamenter Hoffmann'ın, Bakan Mesut Yılmaz'a, kaplumbağalar konusunda Yabanı Koruma Vakfı Başkanı Prens Philip'in Başbakan Turgut Özal'a gönderdiği mesajı sorduğu öğrenildi. Mesut Yılmaz, cevabi mesajlarında otelin kanaldan 5 kilometre uzakta yapılması nedeniyle kaplumbağalara zarar verilmeyeceğini bildirdiğini açıkladı. Alman parlamenterin "**konu**" üzerinde hassasiyetle durmasındaki nedenin, olayın Almanya'da duyulması üzerine Yeşiller Partisi'nin kaplumbağaları parlamentoya kadar getirebileceklerinden kaynaklandığı öğrenildi.

Sinema Günleri'nde 'Ustalara Saygı'nın yönetmenlerinden Wim Wenders

Sinema, kentlerin yarattığı bir sanat

GÜNER YÜREKLİK *12 nisan*

BATI BERLİN — Wim Wenders'le Berlin Film Festivali'nin son günlerinde bir konuşma yaptım ve sinemasıyla ilgili olarak kafamda oluşan düşünceleri görüşme fırsatı buldum.

Sekiz yıl aradan sonra tekrar Berlin'e gelmiş, çekimini yeni tamamladığı **"Berlin Üstündeki Gökyüzü"** adlı filminin kurgu çalışmalarına başlamıştı. Yeni filmi üzerine konuşmayacağını biliyordum. Çünkü o, **"yumurtlamadan gıdaklamayı"** sevmiyordu. Kurgu masasından kalkmadan da kendini yumurtlamış saymıyordu. Zaten benim de esas ilgimi çeken son filmi değil, sinemasının bence odak noktasını oluşturan kentler üzerine düşünceleriydi. Yine de ilk sorum yeni filmiyle ilgiliydi.

— Sayın Wim Wenders, isterseniz konuşmamıza son filminizle başlayalım?

WENDERS — Hayır. Konuşmamıza son filmimle başlamayalım. Biliyorsunuz, filmin çekimi daha yeni bitti ve şu sıra kurgu çalışmaları içindeyiz. Film tamamen bitmeden herhangi bir açıklama yapamam.

İŞSİZ MELEKLER

— Peki o zaman niçin Berlin'i seçtiğinizi, Berlin'le ilgili bir film yaptığınızı da söyleyemeyecek misiniz? "Paris-Texas", "Tokyo-Ga" derken şimdi de Berlin.

WENDERS — Berlin, Almanya'da bugün beni ilgilendiren tek kent. 18 yıl önce sinema öğrencisiyken de Berlin'de bir film çevirmiştim. İsmi **"Silver City"**ydi. Bir film daha yapmak istiyordum bu kentte. Geldim ve **"Berlin Üzerinde Gökyüzü"**nü çektim. Bu filmin başoyuncuları insanlar değil, koruyucu, işsiz meleklerdir ve bu melekler doğal olarak insanlardan çok daha fazla şeyi görüp anlayabilmektedirler. Daha fazlasını söyleyemeyeceğim.

— Nasıl isterseniz Bay Wenders, fakat büyük kentlere karşı olan ilginiz, çalışmalarınızı izleyen sinemaseverlerin bildiği ve merak ettiği bir konu. Kısa bir süre önce basında çıkan bir konuşmanızda, Tokyo'nun geleceğe, Berlin'in ise geçmişe yönelik, birbirinden çok farklı iki ayrı kent olduğunu belirtmiştiniz. Konuşmamıza buradan başlayalım isterseniz. Nedir bu iki kenti birbirinden ayıran özellik?

TARİHSİZ KENT

WENDERS — Tokyo sadece geleceğe yönelik bir kent demiştim. Gerçekten de öyle. Kentin geçmişi ve tarihi, inanın kimseyi ilgilendirmiyor. Bu kent nasıl bir tarih yaşamış, bir zamanlar ne olmuş, ne bitmiş hiç kimsenin umurunda değil. Bu kentin bir tek tarihi var: O da yaşanan an ve gün, yani şimdiki zaman. Her şeyin değerlendirmesi geleceğin bakış açısı ve gelecek anlayışıyla yapılıyor. Eski olan ne varsa, eski olduğu ve kullanım değeri kalmadığı için yerle bir ediliyor. Hem de acımasızca, insafsızca. Tokyo tarihi olmayan, tarihinin olmayışına da aldırmayan, yalnızca ve yalnızca geleceği yaşayan bir kent.

BERLİN'İN GEÇMİŞİ

Berlin ise, savaş sonrası yıkıntıları ve kalıntılarıyla tarihi yaşayan, tarihi olan bir kent. 20. yüzyılın sebep olduğu sonuçlar, duvarlardaki kurşun delikleri ve geride bırakılan enkazlarla alabildiğine gözler önündedir bu kentte. Hiçbir şeyi yadsıyamazsınız. Bu kentte yaşayan insanların geçmişle çok yakın bir ilişkisi vardır. Tarihi her an hissedebbilmekte, istese de istemese de bir zamanlar olanları kafasının içinden söküp atamamaktadırlar. Geçmiş, elle dokunulabilir bir gerçektir burada. Diğer kentlerde is durum böyle değil. Berlın'in geçmişi kanayan bir yara gibi tazeliğini koruyabilmektedir.

Şimdi bütün bu söylediklerime şunu eklemek isterim. Her şeye rağmen, Tokyo geçmişe tutsak, Berlin ise geleceğe açık bir kenttir. Biri, geçmişi bir ur gibi midesinde taşımakta, diğeri onunla hesaplaşabilmektedir. Yarın Tokyo'nun geleceği, dünün posası olabilir. Ama Berlin, yarın geleceğini bulabilir.

— Kentlerin felsefesini yapan ilk yönetmensiniz herhalde. Felsefesini yaptığınız bu kentlerde yeni bir yaşam biçimi aradığınızı da söyleyebilir miyiz? Filmlerinizde sık sık işlediğiniz konu, kentlerin tarihi ile insan ilişkileri ve bu ilişkilerden kaynaklanan çelişkiler, sorunlar mı oluyor?

WENDERS — **"Yeni yaşam biçimi?"** Bu öyle bir kavram ki... Ne demek, **"yeni yaşam biçimi?"** Sonra **"aramak?"** Neyi aramak istiyoruz? Doğru kavramlar değil bunlar. Yeni yaşam biçimi aramak ise benim işim değil.

Evet, kentler yaşam biçimiyle ilgimi çekiyor. Ama ilgimi çeken, insanların burada yaşıyor olması değil. Kentlerin bu yaşamı doğrudan etkiliyor olması. Bir diğer deyişle, kentler insanların yaşadığı yerler olduğu için değil, o insanların yaşamını doğrudan etkileyen yerler olduğu için ilgimi çekiyor. New York ve Los Angeles'da, Almanya'nın birçok kentinde yaşadım. Paris, Tokyo, Londra ve Sidney'i iyi tanırım. Yani çok sayıda kenti gezdim, gördüm. Bu kentlerde çeşitli filmler çevirdim. Filmlerimde arka planda yer alan silik bir görüntü değildi bunlar. Aksine insan davranışlarının temel nedeni ve filmlerimin baş oyuncularıydı bu kentler. Fakat hiçbir zaman yeni yaşam biçimi aradığımı sanmıyorum. Benim filmlerim daha çok betimsel ve hatta belgeseldir. İnsanların kentlerdeki yaşantısını ve kentlerin bu insanlar üzerindeki etkilerini kuşkusuz çok merak ediyorum. Bunları sinemaya aktarma gereksinimi de duyuyorum. Ama yeni bir yaşam biçimi aramıyorum.

YAŞAMA FELSEFESİ
Prof. Nermi Uygur
2. Bası 335 Lira (KDV içinde) Çağdaş Yayınları, Türkocağı Cad. 39/41, Cağaloğlu-İstanbul

Cumhuriyet

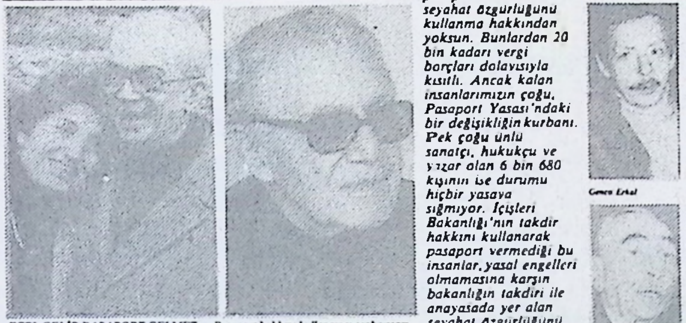
KIRK YIL
Halit Ziya Uşaklıgil
Düzenleyen, yeni basıma hazırlayan Şemsettin Kutlu

63. Yıl; Sayı: 22499 — Kurucusu: Yunus Nadi — 150 TL. (KDV dahil) 13 Nisan 1987 Pazartesi

Ünlü sanatçı, hukukçu ve yazarlarımızın birçoğunun yurtdışına çıkması, çeşitli nedenlerle engelleniyor

Pasaport yarası

Beklerken öldüler

ECEL GELİR PASAPORT GELMEZ — Pasaport hakkını kullanamayarak yaşamlarını yitirenlere en çarpıcı iki örnek, Ruhi Su (sağda) ve Orhan Apaydın. Her ikisi de sağlıklarını korumak, tedavi olmak için yurtdışına gitmek istiyorlardı. Ruhi Su için pasaport izni çıktığında hastalık tüm bedenini sarmış ve yapacak bir şey kalmamıştı. Apaydın 27 Şubat 1986 günü pasaport aldı. 28 şubat günü artık yaşamıyordu.

Türkiye'de yaklaşık 300 bini aşkın insan pasaport alma ve seyahat özgürlüğünü kullanma hakkından yoksun. Bunlardan 20 bin kadarı vergi borçları dolayısıyla kısıtlı. Ancak kalan insanlarımızın çoğu, Pasaport Yasası'ndaki bir değişikliğin kurbanı. Pek çoğu ünlü sanatçı, hukukçu ve yazar olan 6 bin 680 kişinin ise durumu hiçbir yasaya sığmıyor. İçişleri Bakanlığı'nın takdir hakkını kullanarak pasaport vermediği bu insanlar, yasal engelleri olmamasına karşın bakanlığın takdiri ile anayasada yer alan seyahat özgürlüğünü kullanamıyorlar.

HALİL NEBİLER'in yazı dizisi 7. Sayfada

Hâlâ bekliyorlar

Genco Erkal — Murat Belge — Selda — Atilla Özkırımlı
M. Ali Aybar — Timur Selçuk — Zeki Ökten — Bekir Yıldız

7 haziran yaklaşırken hazırlıklar yoğunlaştı

85 yörede seçim heyecanı

7 haziranda 34 ilin 62 ilçesinde toplam 85 kasaba ve köyde yapılacak belediye seçimlerine yaklaşık 100 bin seçmen katılacak. Bu beldelerin toplam nüfusu 250 bin.

SHP, belediye olacak beldelerin seçiminde iktidarın ANAP'a oy vermiş yerleri tercih ettiğini öne sürüyor. Belediye olmak için başvuran 140 beldeden, reddedilen 65 beldede sol oylar ağırlık taşıyor.

Seçimlere katılacak turistik köylerden Armutalan, İçmeler, Mordoğan ve Ören'in muhtarları ANAP'tan aday olacaklar.

Haber Merkezi — Yeni kurulacak 85 belediye için 7 haziranda yapılacak seçimler, genel seçimler için "prova" niteliği kazanırken, siyasi partiler de hazırlıklarını yoğunlaştırdı. Bu arada, seçim yapılacak beldelerin "nitelik"leri de yavaş yavaş ortaya çıkmaya başladı.

İlk aşamada belirlenen 81 beldeye daha sonra 4 beldenin daha eklenmesi ile seçim yapılacak yerleşim birimlerinin sayısı 85'e yükseldi. 34 ilin 62 ilçesinde toplam 85 kasaba ve köyde yapılacak belediye seçimlerine yaklaşık 100 bin seçmen katılacak. Bu beldelerin toplam nüfusu ise 250 bini buluyor.

Belediye olacak beldeler arasında en kalabalık olanı, Adana'nın Yüreğir ilçesine bağlı 13 bin nüfuslu İncirlik. Hatay'ın İskenderun ilçesine bağlı Karaağaç ve Kocaeli'nin Geb-

(Arkası Sa. 10, Sü. 4'te)

Özal: Genel seçim bu yıl olabilir

ANKARA (a.a.) — Başbakan Turgut Özal, genel seçimlerin erkene alınması konusunda "Her şey mümkün olabilir" dedi.

Başbakan Özal, dün öğleden sonra Demetevler Parkı'na gezdi. Özal burada, basın mensuplarının erken seçim ve partilere yapılacak Hazine yardımı konusundaki sorularını cevaplandırdı.

Başbakan Özal, bir gazete-

(Arkası Sa. 15, Sü. 6'da)

Kaliforniya Valisi Dökmeciyan: Ermenilerin bağımsız devleti olmalıdır

ABD'de Ermeni atağı

ABD'deki Ermeni örgütlerinden Devrimci Ermeni Federasyonu, Sosyal Demokrat Hınçak Partisi ve Demokratik Ermeni Ligi yayımladıkları ortak deklarasyonda silahlı mücadeleyi meşru saydıklarını açıkladılar ve "Türkiye'nin, tarihi anavatanlarını Ermeni halkına geri vermesini" istediler.

Reagan'ın yakın dostu olarak tanınan Kaliforniya Valisi Dökmeciyan, "Eğer Ermeniler kendi topraklarında bağımsız devletlerine sahip olmak istiyorlarsa, ki böyle olduğunu zannediyorum, bu devleti kurmalarına izin verilmelidir" dedi.

WASHINGTON (Cumhuriyet) — Ermeni lobisi tarafından hazırlanan ve Türkiye'yi soykırımla suçlayan bir karar tasarısı, ABD Kongresi'nde beklerken ABD'deki Ermeni kuruluşlarının Türkiye'den toprak taleplerine dönük faaliyetlerini arttırdıkları gözleniyor. ABD'deki üç önemli Ermeni kuruluşu, Ermeni terör örgütlerinin yürüttükleri "silahlı mücadeleyi" meşru saydıklarını açıklarken, Kaliforniya Valisi George Dökmeciyan da bağımsız bir Ermeni devleti kurulmasını savunduğunu açıkladı.

Kaliforniya Valisi Dökmeciyan, ABD Başkanı Ronald Reagan'ın yakın dostu olarak tanınıyor. ABD Başkanı Reagan, bundan iki yıl önce Washington'daki Soykırım Müzesi'nin yönetim kurulu üyeliğine Dökmeciyan'ı atayarak Ermeni soykırımı iddialarına sempatisini ortaya koymuştu. Öte yandan, Kaliforniya Eyalet Meclisi de geçen hafta Türkiye'yi soykırımla suçlayan ve 24 nisan tarihinin soykırım kurbanları için yas günü olarak ilan edilmesini öngören bir tasarıyı kabul etmişti.

Dökmeciyan, son olarak Los Angeles'ta yayımlanan "Kaliforniya Courier" dergisine verdiği bir mülakatta, Ermeni sorununa bakış açısını anlattı. Dökmeciyan, mülakatta, ABD yönetiminin "soykırım" konusunu Türkiye ile açıkça görüşmesini istedi.

Derginin Dökmeciyan'a yönelttiği sorular ve Kaliforniya Valisi'nin yanıtları şöyle:

"— Bundan iki yıl önce Başkan Reagan'a gönderdiğiniz bir mektupta kendisinden Ermeni soykırımını tanımasını istemiştiniz. Ancak bir şey çıkmadı. Bu konudaki girişimlerinizi sürdürecek misiniz?

DÖKMECİYAN — Bu ülkenin politikasının dünyada insan haklarının durumunu ve geçmişte milyonlarca insanı katleden hükümetlerin görev yaptığı gerçeğini dikkate alması gerekir. Bu yönde bir bilincin gerek Başkan, gerek yönetim nezdinde yerleşmesi için elime geçen her fırsatı kullanacağım. Bu tür vahşetler, günümüzde Kampuçya ve Afga-

(Arkası Sa. 10, Sü. 7'de)

WASHINGTON'A ANKARA'DAN ETKİSİZ MESAJ 13. Sayfada

Yarın Salı.

Salı'yı Spor'a Ayırın.

Buyrun Veliefendi'ye İstanbul at yarışları bu hafta başlıyor.

Philadelphia 76'ers'in patronunun hesabı tutmadı.

Bugün yıldız sıkıntısı çekilen atletizmimizde bir numara Haydar Doğan başarılar için ilgi bekliyor.

Spor Dergi, yarın ve her salı Cumhuriyet'le birlikte.

SHP'DEN YENİ İDDİA

3 bakanın yakını Aktaş'la ilişkili

SHP Eminönü ilçe binasında bir basın toplantısı düzenleyen Fikri Sağlar, Bakanlar Metin Emiroğlu, Veysel Atasoy ve Yıldırım Akbulut'un akrabalarının Beyazıt ve Şehzadebaşı'nda Aktaş'ın mülkiyetindeki yerlerde inşaat yaptığını bildirdi.

İstanbul Haber Servisi — SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar, Eminönü Belediye Başkanı Tahir Aktaş'ı hakkında yolsuzluk soruşturmalarından sonra görevinden almayan İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut'u eleştirerek "Sayın Akbulut'un yakınlarından biri, Aktaş'ın mülkiyetindeki Beyazıt Çarşısı inşaatının müteahhitidir. Bunun içindir ki Sayın Akbulut, 'kanıtlar iyice ortaya çıksın, ondan sonra görevden alayım' gibi sözler söylemektedir. Bu olayımın içine bulaştığı için, bu sözleri söylediği ortaya çıkmıştır. Kamuoyu, bakandan heyecanla açıklama beklemektedir" dedi.

Fikri Sağlar, Ulaştırma Bakanı Veysel Atasoy ve Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Metin Emiroğlu'nun yakınlarının da Beyazıt ve Şehzadebaşı'ndaki eski eserlerin yerinde usulsüz olarak yapılan yapıların müteahhitleri de ortak olduklarını belirterek, "Bu olaylarla ilgilerini açıklamalıdırlar, yoksa şaibe altında kalacaklardır" şeklinde konuştu.

Sağlar, Aktaş'ın görevden alınması konusunda neyin beklendiğinin de belli olduğunu vurgulayarak, "Beklenen o ki, belli bir yapılanma-

(Arkası Sa. 10, Sü. 1'de)

İhraç istemi

Aktaş'ı ANAP da sorguya çekecek

Haber Merkezi — Eminönü Belediye Başkanı Tahir Aktaş, çeşitli yolsuzluk ve rüşvet iddiaları üzerine hakkında soruşturma yapmak üzere Ankara'dan gelecek ANAP Soruşturma Komisyonu'nun önünde ifade verecek.

ANAP Merkez Disiplin Kurulu'na kesin ihraç istemiyle sevk edilen Aktaş'ın ifadesini almak üzere oluşturulan komisyonun beş üyesi yarın İstanbul'a gelecek.

ANAP Merkez Disiplin Kurulu'nca oluşturulan 5 kişilik soruşturma komisyonunda

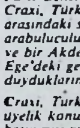
(Arkası Sa. 10, Sü. 2'de)

İtalya Başbakanı Craxi'nin Cumhuriyet'e demeci:

'Ege'de endişeliyiz'

İtalya Başbakanı ve Sosyalist Parti Genel Sekreteri Bettino Craxi, Türkiye ile Yunanistan arasındaki sorunların uluslararası arabuluculukla çözülmesini önerdi ve bir Akdeniz ülkesi olarak Ege'deki gerginlikten endişe duyduklarını söyledi.

Craxi, Türkiye'nin AET'ye tam üyelik konusunda henüz somut bir başvurusunun olmadığını kaydederek, bu konuda konuşmak için erken olduğunu söyledi.

Craxi

NİLGÜN CERRAHOĞLU

ROMA — İtalya Başbakanı Bettino Craxi, Türkiye ile Yunanistan arasındaki gerginlikten endişe duyduklarını ve iki ülke arasındaki sorunların bir çözüm noktasına gelmesini tedirginlikle karşıladıklarını söyledi. Craxi, Türkiye'nin AET üyeliği için başvuru talebi konusunda da "henüz somut bir başvuru olmadığı" gerekçesiyle bir yorum yapmaktan kaçındı.

(Arkası Sa. 13, Sü. 4'de)

BÜLENT ECEVİT

'Ege sorunu 12 Eylül'de rafa kalktı'

Ecevit, Ege sorununun 12 Eylül 1980 sabahı rafa kaldırıldığının Washington ile Atina'ya bildirildiğini kaydederek, "1974'te kıta sahanlığında araştırma yapabilen Türkiye, bugün karasularında dolaşmaktadır ve marifetmiş gibi bu da TV'den sergilenmektedir" dedi.

TÜREY KÖSE

KDZ. EREĞLİ — Bülent Ecevit, DSP'nin Ereğli'de düzenlenen mitinginde yaptığı konuşmada, Türkiye'de 1980'den bu yana Ege sorununun rafa kaldırıldığını belirterek, "Ege'de Türkiye'nin meşru haklarını tanımayan, bu konuda görüşmeye bile yanaşmayan Yunanistan'a öbür yanağımızı

(Arkası Sa. 15, Sü. 4'te)

Ne Güzel Olurdu!

ANKARA — Ülkemizde siyasal rejimin çerçevesini çizen temel yasalara bakıldığı zaman, mevcut düzeni demokrasi olarak tanımlamanın güçlükleri açıkça ortaya çıkar. Bütünleşmeye çalıştığımız Batı dünyasında geçerli olan kriterlere göre, Türkiye'de o kadar çok eksiklik vardır ki, serinkanlı düşünüldüğünde kolayca karamsarlığa kapılabilirsiniz.

Siyasal yasaklar

Sendikal hak ve özgürlüklere getirilmiş olan olağanüstü kısıtlamalar

Sendikaların, Batı Avrupa örneğine tümüyle aykırı olarak, siyasetle uğraşmalarının ve siyasal partilerle organik bağ kurmalarının yasaklanmış olması

Sendika yöneticilerine, hatta avukatlarına getirilen siyasal sınırlamalar

Derneklere dönük siyasal yasaklar. Örne-

(Arkası Sa. 10, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

Anti-nükleer yürüyüş Avustralya'nın başkenti Sydney ve başlıca kentleri dün aynı anda düzenlenen ve onbinlerce kişinin katıldığı anti-nükleer yürüyüşlere sahne oldu. Göstericiler yalnızca nükleer silahlara değil, nükleer gücün barışçı amaçlarla kullanımına da karşı çıktılar. Bilindiği gibi, Avustralya hükümeti kamuoyunun baskısını da hesaba katarak Amerikan nükleer denizaltı ve uçak gemilerinin ülkeyi ziyaretine izin vermemekte, ABD ile bu konuda bir anlaşmaya yanaşmamaktadır. Bu yüzden ABD-Avustralya ilişkileri de oldukça gerilimlidir. Beyaz Saray, Sovyetler'in Pasifik'teki askeri varlığının artışını gerekçe göstererek Avustralya hükümetini nükleer silahlar alanında sıkıştırmaktadır. (Fotoğraf: AP)

Taşar'ın yolsuzluk dosyası Özal'da

ANAP Genel Sekreteri Mustafa Taşar'ın kardeşi Faruk Taşar'ın Anadolu Bankası'ndan çektiği usulsüz krediler için Başbakan Özal'ın emri ile inceleme yapan Başbakanlık Teftiş Kurulu raporu, Özal'a geldi.

Raporda Mustafa Taşar'ın baskı yaptığına dair bir bulguya rastlanmadığı ifade edilmesine karşın, Özal'ın olaydan sıyrandığı için Taşar'ın istifasını isteyebileceği ileri sürülüyor. Konuya yakın bir kaynak ise Mustafa Taşar'ın kendiliğinden çekilebileceğini ifade etti.

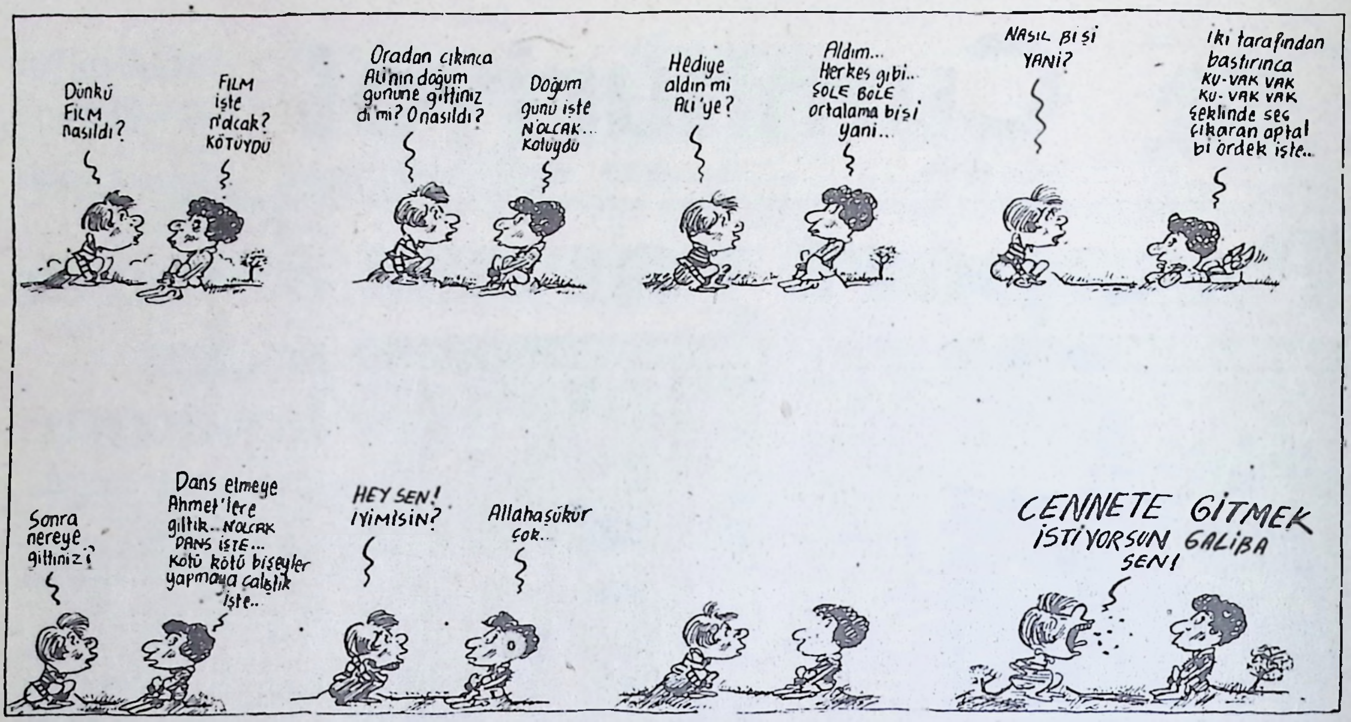
ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Başbakan Turgut Özal'ın yazılı talimatıyla ANAP Genel Sekreteri Mustafa Taşar'ın kardeşi Faruk Taşar'ın Anadolu Bankası'ndan çektiği usulsüz krediler ve bu olayda Mustafa Taşar'ın rolü olup olmadığına ilişkin inceleme yapan Başbakanlık Teftiş Kurulu raporunu Özal'a sundu.

Teftiş Kurulu raporunda, Mustafa Taşar'ın kardeşi Faruk Taşar'ın Anadolu Bankası'ndan yabancı bir bankanın 80 ayrı sahte çekiyle toplam 3.1 milyar lira çektiği ve Taşar'a verilen usulsüz krediler sonucu bankanın uğradığı toplam zararın 6.5 milyar lirayı bulduğu kaydedildi.

Söz konusu kredi yolsuzluğu ile ilgili olarak bankada, genel müdürlük yöneticilerine kadar uzanan bir "şebeke" bulunduğuna da değinilen raporda, aralarında genel müdürlükte seksiyon müdürü sıfatıyla görevli üst düzey yöneticilerin de yer aldığı sekiz kişi hakkında dava açılması istendi. Söz konusu kişiler hakkında İstanbul ve Gaziantep cumhuriyet savcılıklarına yazılan suç duyurusu yazıları, Başbakan Özal tarafından da onaylanarak ilgili savcılıklara gönderildi.

Edinilen bilgiye göre, Teftiş

(Arkası Sa. 15, Sü. 1'de)

Kaliforniya Valisi Dökmeciyan: Ermenilerin bağımsız devleti olmalıdır

ABD'de Ermeni atağı

13 nisan

WASHINGTON (Cumhuriyet) — Ermeni lobisi tarafından hazırlanan ve Türkiye'yi soykırımla suçlayan bir karar tasarısı, ABD Kongresi'nde beklerken ABD'deki Ermeni kuruluşlarının Türkiye'den toprak taleplerine dönük faaliyetlerini arttırdıkları gözleniyor. ABD'deki üç önemli Ermeni kuruluşu, Ermeni terör örgütlerinin yürüttükleri **"silahlı mücadeleyi"** meşru saydıklarını açıklarken, Kaliforniya Valisi **George Dökmeciyan** da bağımsız bir Ermeni devleti kurulmasını savunduğunu açıkladı.

Kaliforniya Valisi Dökmeciyan, ABD Başkanı **Ronald Reagan**'ın yakın dostu olarak tanınıyor. ABD Başkanı Reagan, bundan iki yıl önce Washington'daki Soykırım Müzesi'nin yönetim kurulu üyeliğine Dökmeciyan'ı atayarak Ermeni soykırımı iddialarına sempatisini ortaya koymuştu. Öte yandan, Kaliforniya Eyalet Meclisi de geçen hafta Türkiye'yi soykırımla suçlayan ve 24 nisan tarihinin soykırım kurbanları için yas günü olarak ilan edilmesini öngören bir tasarıyı kabul etmişti.

Dökmeciyan, son olarak Los Angeles'ta yayımlanan **"Kalifornian Courier"** dergisine verdiği bir mülakatta, Ermeni sorununa bakış açısını anlattı. Dökmeciyan, mülakatta, ABD yönetiminin **"soykırım"** konusunu Türkiye ile açıkça görüşmesini istedi.

Derginin dökmeciyan'a yönelttiği sorular ve Kaliforniya Valisi'nin yanıtları şöyle:

"—Bundan iki yıl önce Başkan Reagan'a gönderdiğiniz bir mektupta kendisinden Ermeni soykırımını tanımasını istemiştiniz. Ancak bir şey çıkmadı. Bu konudaki girişimlerinizi sürdürecek misiniz?

DÖKMECİYAN — Bu ülkenin politikasının dünyada insan haklarının durumunu ve geçmişte milyonlarca insanı katleden hükümetlerin görev yaptığı gerçeğini dikkate alması gerekir. Bu yönde bir bilincin gerek Başkan, gerek yönetim nezdinde yerleşmesi için elime geçen her fırsatı kullanacağım.

TANJU AKERSON *13 Nisan*

WASHINGTON — ABD Kongresi'nde dış yardımla ilgili olumsuz gelişmeler üzerine Türk hükümetinde beliren hoşnutsuzluk, Washington'a üsler anlaşmasındaki anlaşmazlık hükümlerini işleten resmi bir talep şeklinde yansıtılmamış bulunuyor. Türkiye ile ABD arasında imzalanan Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması'nın yedinci maddesinin ikinci, üçüncü dördüncü hükümlerine göre anlaşmanın yorumu ya da uygulanması üzerinde bir anlaşmazlık doğduğu takdirde taraflar bu sorunu çözmek üzere acil görüşmelere (immediate consultations) başlama hakkına sahip bulunuyorlar... Böyle bir görüşme gereksinmesi duyan taraf karşı tarafa yazılı öneride bulunmakta, 30 gün içinde bir sonuç alınmaması halinde yine 30 gün içinde yazılı olarak önceden bildirmek suretiyle anlaşmayı fesih yoluna gitmekte. Türk hükûmeti, SEİA'nın 1990'a kadar yürürlükte kalmasını sağlayan ek mektupta ABD yönetiminin askeri yardım konusundaki taahhütlerini yerine getirmemesinden dolayı duyduğu hoşnutsuzluğu, resmi prosedürü işletme yerine şu aşamada bir diplomatik mesaj düzeyinde Washington'a iletmiş bulunmakta... Yine Türk hükümetinin

ek mektubu Bakanlar Kurulu'nda görüşmeyi ertelemesi ya da Ankara'da kullanılan deyişle **"onaylamayı askıya almasının"** da daha geçen ay imzalanarak yürürlüğe giren SEİA'nın işlemesinde gerek hukuki gerekse pratik yönden hiçbir etkisi olmadığı, bunun da yalnızca siyasal bir hoşnutsuzluk tavrından ibaret kaldığı belirtilmekte.

Washington, bugüne kadar üsler anlaşması müzakerelerinde izlediği tutum ve anlaşmanın istediği yönde sonuçlanmasının da gösterdiği gibi bu tür siyasal hoşnutsuzluk mesajlarından fazla etkilenmemekte... Türk hükümetinden bu tür mesajlar alındığında yönetim, Kongre'yi, Türkiye'ye taahhütleri doğrultusunda ikna için elinden geleni yapmaya kararlı olduğu görüşünü tekrarlamakta... Washington'daki sakin yaklaşım, bu kez de ABD yönetiminin Türk hükümetinden aldığı mesaja aynı karşılığı vereceğini gösteriyor...

Avrupa Topluluğu'na tam üyelik başvurusu bugün yapılıyor

AET kapısını çalıyoruz

14 nisan

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türkiye, Avrupa Ekonomik Topluluğu'na (AET) tam üyelik için bugün başvuruyor. Başbakan Turgut Özal, dün akşam başvurunun bugün yerel saatle 08.30'da Belçika'nın başkenti Brüksel'de yapılacağını açıkladı. Özal, AET'ye tam üyelik başvurusunu **"hükümetin önemli icraatlarından biri"** olarak nitelendirirken, **"Bu icraat hiç kimseye nasip olmadı. Bu iktidara nasip oldu"** dedi. Türkiye'nin AET'ye tam üyelik başvuru dilekçesini Devlet Bakanı **Ali Bozer**, bu sabah Brüksel'de topluluğun Dışişleri Bakanları Konseyi'ne verecek. Konseyin, başvuruyu 27 nisan tarihinde yapacağı toplantıda ele alması ve incelemek üzere AET Komisyonu'na iletmesi bekleniyor.

AET'ye tam üyelik başvurusunun bugün yapılacağı, dün Ankara'daki bazı kaynaklar ve yabancı haber ajansları tarafından duyurulurken, öğle saatlerine kadar hükümet yetkilileri bu konuda bir açıklama yapmaktan çekindiler. Fransa'da başvuru konusundaki temaslarını sürdürmekte olan Devlet Bakanı Bozer, bu konuda bugün konuşabileceğini belirtirken, Ankara'da da Başbakan Özal, Cumhurbaşkanı Kenan Evren'le görüşmesinden çıkarken, **"Hiçbir şey söyleyemem, yarın sabah Meclis'e gelin, beni dinleyin. Hangi gün olacağını söyleyeceğim"** ifadesini kullandı.

İlerleyen saatlerde bu konudaki haberlerin gerek yurtiçi, gerekse yurtdışında kesinlik kazanmaya başlaması üzerine, Başbakan Turgut Özal, dün akşam Devlet Konukevi'nde düzenlenen başarılı ihracatçılara ödül töreninde, konuyla ilgili kesin açıklamasını yaptı.

"Burada önemli bir açıklama yapmak istiyorum. Aslında bunu yarın (bugün) açıklayacaktım, ama maalesef bazı açıklamalar bizden evvel başka kaynaklarca yapılıyor" şeklinde söze giren Özal, **"AET'ye müracaatımızı yarın (bugün) oranın saatiyle sabah 08.30'da yapıyoruz" dedi.**

Özal'ın bu sözleri, salonda bulunan bakanlar, bürokratlar ve ihracatçıların uzun süren alkışlarıyla karşılandı. Özal, ANAP iktidarının birçok reform niteliğinde işler yaptığını da kaydererek, "Bu da önemli icraatlardan biridir. Hiçbir iktidara nasip olmadı. Bu iktidara nasip oldu" şeklinde konuştu.

"Türkiye 7 senedir süren istikrarına devam ederse, Avrupa Müşterek Pazarı'na üye olmamız, bazılarının tahmin ettiği gibi zor olmayacaktır" diyen özal, bunun tek şartının istikrarın korunması olduğunu anlattı. Başbakan Özal, ülkenin büyük çoğunluğunun AET'ye üyelik konusunda hemfikir olduğunu da savunarak, **"Ummadığımız devletlerden ummadığımız laflar gelebilir. Bu yolda sabırlı ve metanetli olmamız gerekir"** dedi.

Özal, konuşmasının sonunda bugün parti grubunda AET konusunda bir konuşma yaparak bilgi vereceğini, daha sonra da siyasi parti başkanlarıyla birlikte konuyu ele alacaklarını, öğleden sonra da gazetelerin temsilcileri ve yazarlarıyla bir basın toplantısı yapacağını açıkladı.

Turgut Özal, bugün ayrıca 12 AET ülkesinin büyükelçilerini Başbakanlık Konutu'nda kabul ederek Türkiye'nin tam üyelik girişimine verdiği önemi anlatacak.

Türkiye'nin AET'ye üyelik başvurusu nedeniyle Ankara'da siyasi ve diplomatik yönden yoğun bir gün yaşanırken, Başbakan Yardımcısı **Kaya Erdem** de Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nda **"ekonomi kurmayları"** ile bir araya gelerek, başvurunun ekonomik yönden değerlendirmesini yapacak.

Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu TBMM Genel Kurulu'nda başvurusu konusunda bilgi verecek.

AET'ye tam üyelik başvurusu dış dünyada da çeşitli yankılar uyandırdı. Ankara'da İngiliz Büyükelçiliğinin çalışmalarıyla ilgili özel bir ziyaret için bulunan İngiltere Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı **Sir Patrick Wright**'ın, Türkiye'nin üyelik başvurusu konusunda **"Başvuruyu fazla gürültü koparmadan yapın"** mesajını getirdiği bildirildi.

Sir Wright, ziyareti özel bir nitelik taşımasına rağmen, dün Dışişleri Bakanı Halefoğlu ve Müsteşar **Nüzhet Kandemir** ile görüştü.

Dünyaca ünlü yabancı haber ajansları da Türkiye'nin AET'ye başvurusuna dünkü bültenlerinde geniş yer verdiler.

Reuter Ajansı AET'deki diplomatik kaynaklara dayanarak verdiği haber-yorumda **"topraklarının büyük bir bölümü Asya kıtasında olan Türkiye'nin, başvurusuyla, nasıl bir Avrupa Topluluğu oluşmasını öngördüğü konusunda uzun tartışmaların başlayacağını"** savundu. Ajansın yorumunda ayrıca **"tam üyeliğin bu yüzyıl içinde gerçekleşmesinin beklenmediği"** görüşüne yer verildi.

İngiliz yayın kuruluşu **BBC** de dün gece yayımlanan ve Ankara muhabiri **David Bamford**'un hazırladığı bir haber-yorumda Türkiye'nin başvurusunu **"tartışmalı"** olarak nitelendirirken, **"tam üyeliğin gerçekleşmesi için büyük bir olasılıkla 2000 yılına ka-**

dar beklenmesi gerekecek" denildi.

BAB'A BAŞVURU

Türkiye, Batı Avrupa Birliği'ne tam üyelik için başvuruyor.

1948 yılında ortak savunma amacıyla İngiltere, Fransa ve Benelüx ülkeleri tarafından kurulan ve 1954 yılında Federal Almanya ve İtalya'nın da üyeliğe alınmasıyla Batı Avrupa Birliği adını alan teşkilatın son yıllar içinde Atlantik İttifakı'nın Avrupa kanadının güçlendirilmesi amacıyla yeni bir canlanma sürecine girdiği bildiriliyor.

AET'ye başvuruya tepkiler

14 nisan

ANKARA (AA) — Türkiye'nin AET'ye tam üyelik için resmen başvurmasıyla ilgili olarak çeşitli siyasi parti temsilcileri ve işçi, işveren, ekonomik kuruluş yöneticileri ile bazı eski dışişleri bakanları görüşlerini açıkladılar. Bu konudaki görüşler şöyle:

ANAP Genel Başkan Yardımcılarından **Bülent Akarcalı "AET'ye başvuru, cumhuriyetin önemli nirengi taşlarından birini oluşturacaktır"** dedi.

Akarcalı, başvuruyu, **"Türkiye'nin 1923'te Cumhuriyetin kuruluşuyla başlayan Batı ile sağlam ilişkilere geçişin tabii bir sonucu"** olarak değerlendirdi. Türkiye'nin ilk başvuru hakkını 70'li yıllarda zamanın siyasi istikrarsızlığı yüzünden kaçırdığını bildiren Akarcalı, **"Bu kez şartlar ve ortam çok müsait olmamasına rağmen 1983'ten beri gelişen hızlı demokratikleşme, ekonomik gelişme ve siyasi istikrar, Türkiye'yi böyle bir başvuru yapma noktasına getirmiştir. Bu, gurur duyulacak mutlu bir olaydır. Başvuruyu Türkiye'deki siyasi kuruluşların aynı heyecanla desteklemesi, başvurunun haklılığını göstermektedir"** şeklinde konuştu.

ERDAL İNÖNÜ:

İstanbul'da bulunan SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, AET'ye başvuruyla ilgili olarak yaptığı açıklamada, **"Türkiye'nin AET'ye tam üyelik için başvurusu konusunda önce, hayırlı olsun diyorum. AET'ye başvurmakla beraber, başbakanın Türkiye'de demokrasiyi yerleştirmek için de başvurmasını bekliyorum"** dedi.

HÜSAMETTİN CİNDORUK

DYP Genel Başkanı **Hüsamettin Cindoruk, "İnsan hakları, gölgesiz seçim ve yasaksız siyaset gerçekleşmeden AET'ye yapılan başvuru elverişli ve sağlıklı şartları taşımamaktadır"** dedi.

Cindoruk AET'ye başvuru konusunda görüşlerini açıklarken, **"1957 yılı kasım ayında Başbakan merhum Adnan Menderes bütçe konuşmasında başvuru isteğimizin yapılacağını açıklamıştı. Türkiye, üç ihtilal nedeniyle 30 yıl gecikme ile başvuruyu yapıyor. ancak başvuruyu yapan hükümet demokrasinin geçerli şartlarını taşımıyor"** şeklinde konuştu.

AHMET TEKDAL

Refah Partisi Genel Başkanı **Ahmet Tekdal** da AET'ye başvuru konusunda, **"sanayimizin geleceğinden ve siyasi bağımsızlığımızın tehlikeye gireceğinden endişe ediyoruz"** dedi.

ŞEVKET YILMAZ

Türk-İş Genel Başkanı **Şevket Yılmaz**, AET'ye tam üyelik başvurusunu **"İşçilerimizin serbest dolaşım hakkının pazarlık konusu edilmemesi şartıyla"** olumlu bulduklarını söyledi. Yılmaz, AET'ye tam üyelik başvurusu yapılırken, yurtdışındaki Türk işçilerin serbest dolaşım hakkının pazarlık konusu edilebileceğini, AET ülkelerinin bu yönde çabaları olabileceğini kaydetti.

Yılmaz, serbest dolaşım hakkı pazarlık konusu edilmedikçe, AET'ye başvurulmasına karşı olmadıklarını söyledi.

ASIM KOCABIYIK

İktisadi Kalkınma Vakfı Başkanı **Asım Kocabıyık**, Türkiye'nin AET'ye başvurusunun bugün yapılmasının, başvuru kararının 27 nisanda toplanacak AET Bakanlar Konseyi'ne yetiştirilmesi amacını taşıdığını söyledi.

Kocabıyık, **başvuru kararının çok yerinde ve isabetli olduğu"** görüşünü savunarak, başvurunun AET Konseyi tarafından oylanmasına gerek kalmadan komisyona gönderilmesini **"olumlu bir haber"** olarak değerlendirdi.

ALİ COŞKUN

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Ali Coşkun, AET'ye olan sorumluluklarını yerine getiren Türkiye'nin, haklarını da kullanması gerektiğini söyledi. Coşkun, AET'ye girmenin siyasi bir tercih olduğunu vurgulayarak, 1960'lı yıllarda verilen kararın, bugün başvuru safhasına geldiğini hatırlatarak, **"1971 yılında yapılan protokole göre, gümrük indirimiyle ilgili şartları uygulamaya koyduk Buna rağmen, AET, ihraç ürünlerimize kota yoluyla çeşitli engellemelerde bulunuyor. Muhakkak ki vecibelerini yerine getiren Türkiye, haklarını da korumak mecburiyetindedir"** şeklinde konuştu.

BİLSAY KURUÇ

Türkiye'nin, AET'ye tam üyelik konusunda bugün yapacağı başvuru konusundaki görüşlerini açıklayan Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim Üyesi ve eski DPT Müsteşarı Doç. Dr. **Bilsay Kuruç**, Türkiye'nin başvurusunun normal koşullarda yapılmadığım ve **"erken"** olduğunu söyledi. Doç. Dr. Kuruç, AET ve Türkiye-nin anlaşmalardan doğan yükümlülüklerini karşılıklı olarak yerine getirmediklerini hatırlatarak, **"Türkiye'nin normal koşullarda anlaşmalar uyarınca 1993'lü yıllarda başvurması gerekirdi. Hükümetin erken başvurusunun gerekçesini açıklaması lazım. Erken başvuru olduğu için başvurunun Mecliste görüşülmesi gerekir"** dedi.

ÇAĞLAYANGİL

Eski Dışişleri bakanlarından **İhsan Sabri Çağlayangil** de AEt'ye başvuruda **"geç bile kalındığını"** söyledi.

AET'ye tam üyeliğin uzun bir prosedürü olduğunu belirten Çağlayangil, **"Dilerim bu sürede AET'de bulunmanın sıkıntısına maruz kalmayalım. AET re-**

kabet esasına dayalı bir organizasyondur. Tam üye olduktan sonra gümrük kapıları açılacaktır. Avrupa sanayiine, kendi ülkesinde gördüğü kolaylığın aynısını memleketimizde de tanımamız lazım. Ne kadar çabuk başvuruda bulunulursa, hazırlanmak için o kadar fazla zamanımız olur" dedi.

H. ESAT IŞIK

Eski Dışişleri Bakanlarından **Hasan Esat Işık** da başvuruyu olumlu karşıladığını söyledi. **"Gecikmekte yarar yoktur"** diyen Işık, **"Batı ile savunma ittifakı içinde olan Türkiye'nin, Batı Avrupa'nın ekonomik ve siyasi bütünleşme hareketi içinde de eşit hakları bulunması gerekir. Buna itiraz etmek, Türkiye'yi üyeliğe layık görmemek, sadece bekçi olmasını istemek demektir. Türkiye bu konumda olmamalıdır"** şeklinde konuştu.

Avrupa Topluluğu

HASAN CEMAL *14 nisan*

Sayın Turgut Özal'ın Başbakanlığını yaptığı bir hükümet döneminde Türkiye, Avrupa Topluluğu'na tam üyelik için bugün resmen başvuruyor.

Kaderin bir cilvesi mi bu?

Çünkü Sayın Özal, 1960'ların, 1970'li yılların en önde gelen Ortak Pazar muhaliflerinden biriydi. Politika kulislerinde Turgut Özal adı, Türkiye'nin Ortak Pazar üyeliğine karşı, ancak *"İslam Ortak Pazarı"*ndan yana bir yüksek bürokrat olarak geçerdi. Devlet Planlama'nın başında bulunduğu yıllarda Dışişleri'yle bu konuda sürekli çatışan Özal, Türkiye'nin Katma Protokolle birlikte AET'de geçiş dönemine girmesini engellemeye çalışmış, fakat başarılı olamamıştı.

Evet, nereden nereye!

Bugün Türkiye'nin tam üyelik başvurusunun altında Başbakan Turgut Özal'ın imzası vardır. İlginç bir değişimdir söz konusu olan.

Aslında bu değişim, hiç şüphesiz yalnızca Turgut Özal'ın bakış açısında meydana gelmiş değildir. 1960'lı, 1970'li yıllarda ekonomik, siyasal ve kültürel bakımlardan Avrupa Topluluğu'yla bütünleşmeye karşı çıkan çok değişik çevrelerin yaklaşımları zaman içinde değişime uğrayarak bugün yumuşamış durumdadır. İslam dünyasının istikrardan ne kadar yoksun olduğunu gören Türk özel sektörü, uzun vadede ekonomik ve siyasal çıkarlarının Avrupa Topluluğu'yla bütünleşmekten geçtiğini görmüştür. Özal hükümetinin başvuru noktasına gelmesinde büyük iş çevrelerinin bir hayli belirleyici rol oynadıklarının altı çizilmelidir.

Türk dış politikasında Batı Avrupa boyutunun eksikliği 12 Eylül döneminde özellikle hissedilmiştir. Dış politikayla yakından ilgili odaklarda, bu durumun, Türkiye'nin manevra alanını daraltıcı etkisi görülmüş, Amerika'yla her alandaki ilişkileri Batı Avrupa'yla dengelemenin önemi daha çok farkedilmiştir.

Toplumun sosyal demokrat kesimleri ile aydın çevrelerde, Avrupa Topluluğu'na bakış daha çok *demokrasi* açısından olmuştur. Toplulukla bütünleşme sürecinin, son tahlilde tam üyeliğin, Türkiye'de demokrasinin gelişim ve yerleşimine olumlu katkılarda bulunabileceği düşüncesi bu çevrelerde filizlenmiştir. Özellikle 12 Eylül askeri yönetimi bu yoldaki eğilimlerin oluşumunu daha da hızlandırmıştır. Tıpkı Portekiz, İspanya ve Yunanistan'da olduğu gibi, Türkiye'de de sosyal demokratlar ve aydınlar, Avrupa Topluluğu ile bütünleşmeye genel olarak demokrasi açısından olumlu bakma eğilimine girmişlerdir.

Topluluğa tam üyelik başvurusunun zamanlaması ve koşullarına ilişkin farklı görüşler olsa bile, bu konuda sağdan sola uzanan hayli geniş bir yelpazede yaygın bir konsensüsün varlığından söz edilebilir bugün.

Ülkemiz bir bakıma iki yüz yıllık bir Batılılaşma sürecini yaşamaktadır. Atatürk'ün önderliğinde kurulan cumhuriyet rejimiyle birlikte, bu süreç içinde en önemli adım atılmıştır. Türkiye, askeri açıdan Batı'yla NATO'da bütünleşirken, 1949'dan beri de Avrupa Konseyi'nin üyesidir. Avrupa Topluluğu'na dönük tam üyelik başvurusunun özetlediğimiz bu çizgiye ters düşmediği söylenebilir.

Türkiye'nin önünde ekonomik, siyasal ve kültürel açılardan son derece önemli bir yeni dönem açılmaktadır. Bütün bu alanlarda demokrasinin ve çağdaşlığın gereklerini yerine getirmek durumundayız. Türkiye 1949'dan beri Avrupa Konseyi'nin üyesidir. Ama altında imzamız olan konsey statüsünün temel ilkelerini ülkemizde siyasal iktidarlar bunca yıldır henüz tam anlamıyla yerine getirmiş değillerdir.

Bu şark kurnazlığından artık kurtulacağımızı umut etmek isteriz.

★

Avrupa Topluluğu'na başvurusunu Türkiye bugün yapıyor. Artık Ankara'ya olduğu kadar Brüksel'e de düşen bazı sorumluluk ve görevler olduğu kanısındayız. Tam üyelik gerçekleşir ya da gerçekleşmez, bilemeyiz. Olur ya da olmaz; fakat bizim bildiğimiz, Türkiye'nin herhalukârda demokrasi ve çağdaşlık yolunda yürümeye devam edeceğidir. Bu durum sadece Avrupa Topluluğu'yla bağımlı bir süreç değildir.

Doğuyla Batının kesiştiği yerde ilginç ve büyük bir ülkedir Türkiye. Ulusal ve kültürel kimliğine ilişkin özellikleri onu dünyada gerçekten çok değişik kılar. Bir yerde **"ne Doğuludur ne Batılı"** denilebilir. Ancak bütün bu özellikleriyle Türkiye, potansiyel ağırlığının bilincine er geç varacak bir ülkedir.

Türkiye, askeri açıdan iç içe olduğu Batı Avrupa'yla siyasal ve ekonomik açıdan da bütünleşme yolunda iradesini belli ederken, dost ve müttefiklerimizin de yukarıdaki noktaların altını çizmelerinde kendi bakımlarından yarar görürüz.

İstanbul'da en çok Gelir Vergisi'ni 1 milyar 34 milyonla İbrahim Cansız ödeyecek

Rekor lüks konutçuda

14 nisan

Ekonomi Servisi — Vergi Yasası'nda yapılan değişiklikler, rekortmenleri de değiştirirken, bu yıl ilk kez Gelir Vergisi'nde 1 milyar barajı aşıldı ve lüks inşaatlar yapan **İbrahim Cansız** adlı işadamı 1 milyar 34 milyon 679 bin liralık Gelir Vergisi ödeyeceğini beyan ederek, İstanbul'da rekortmen oldu.

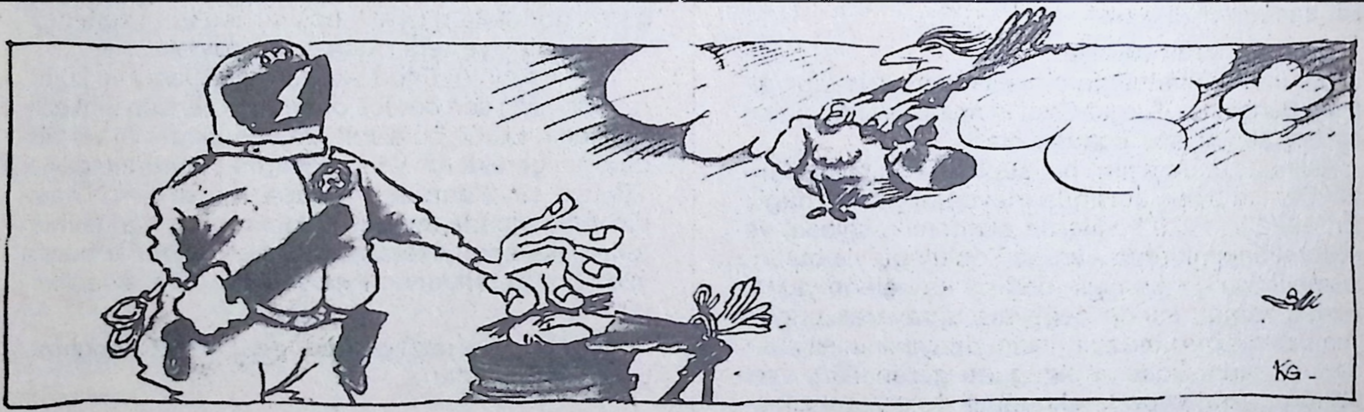
Sıralamada **İbrahim Cansız**'dan sonra ikinci ve üçüncü sırada yer alan Onur Kardeşler ise 302-303 milyon lira vergi ödeyeceklerini beyan ettiler. Bilindiği gibi, vergi yasalarında yapılan değişiklikler sonucu, şahısların şirketlerden sağladıkları temettü ve hisse senedi gelirleri, Gelir Vergisi kapsamından çıkarılarak Kurumlar Vergisi kapsamına alınmış ve bu düzenleme sonucunda geçmiş yıllarda yüksek vergi ödeyen birçok işadamı, bu yıl gerilerde kalmışlardı.

Buna karşılık sahibi bulunduğu şirketler anonim ya da limited şirket statüsünde olmayıp şahıs şirketi olanlar yine yüksek oranda Gelir Vergisi ödüyorlar. Bu arada bu yılki sıralamada inşaat işleri yapanların çokluğu dikkat çekiyor. İstanbul'da 50 milyonun üzerinde vergi ödeyenlere göz atıldığında, kendisini **"inşaatçı"**, **"inşaat müteahhidi"**, **"hafriyatçı"** olarak tanımlayanların yoğunluğu dikkat çekerken, son dönemde bir şantiye haline dönen İstanbul kenti ile vergi rekortmenleri arasında da bir bağ kuruluyor.

İstanbullu vergi rekortmenleri sıralamasında bu yıl inşaat işiyle uğraşanların yanı sıra ithalat - ihracat yapanların, gümrük komisyoncularının ve gemi acentesi işletenlerin ön sıralarda yer aldıkları, buna karşılık Vergi Yasası'nın değişmesi nedeniyle sanayicilerin parmakla sayılacak kadar az oldukları dikkat çekiyor.

100 milyonun üzerinde vergi ödeyenler arasında Güneş gazetesi sahibi müteahhit **Mehmet Ali Yılmaz** ile Milliyet gazetesi sahibi **Aydın Doğan** da yer alıyor.

Sanatçılar arasında ise İstanbul'da en yüksek vergiyi **Selami Şahin** ödeyecek. **Selami Şahin**'in ödeyeceği 40 milyon 109 bin lira vergiye karşılık, kendisinin ardından ikinci sırada yer alan **İbrahim Tatlıses**'in 14 milyon 54 bin lira vergi ödeyeceği dikkati çekiyor.

Cezayir'de Filistin hareketi için sürpriz gelişme

Abu Nidal, FKÖ ile görüştü

14 nisan

Dış Haberler Servisi — FKÖ'nün sürgündeki parlamentosu Filistin Ulusal Konseyi'nin Cezayir'de yapacağı toplantıya bir hafta kala inanılmaz bir gelişme meydana geldi. FKÖ lideri **Yaser Arafat**'ın can düşmanı **Abu Nidal,** AP'nin haberine göre önceki gün Cezayir'de Arafat'ın sağ kolu ve FKÖ'nün **"iki numarası" Abu Cihad** (Halil El-Vezir) ile bir uzlaşma görüşmesi yaptı.

Arafat'a karşı suikast düzenleyen ve bu nedenle en büyük Filistin örgütü olan **El Fetih**'in gıyabında ölüme mahkûm ettiği tek Filistinli şahsiyet olan Abu Nidal, böylece hareketten kopmasından bu yana geçen 13 yıldan fazla süre içinde can düşmanlarıyla ilk kez köprüleri yeniden kurmak yolunda bir adım atmış oldu.

Abu Nidal - Abu Cihad görüşmesinin yanı sıra FKÖ'de iç barışa yönelik bir başka önemli adım da yine Cezayir'de Arafat ile Filistin Halk Kurtuluş Cephesi lideri **George Habbas**'ın bir araya gelmesi oldu.

AP'nin Cezayir'deki Filistin kaynaklarından edindiği bilgiye göre, Arafat'la Filistinli muhalif liderler arasındaki görüşme, Cezayir Devlet Başkanı Şadli Bincedid'in aracılığıyla gerçekleşti.

İlk görüşmenin tamamen nezaket kuralları içinde geçtiğini belirden adının açıklanmasını istemeyen Filistinli yetkililer, FKÖ lideri Arafat'la radikal Filistin Halk Kurtuluş Cephesi lideri Habbaş'ın bu haf-

ta içinde bir kez daha bir araya geleceklerini bildirdiler. Arafat'la Habbaş arasında yapılacak ikinci görüşmede, FKÖ içindeki 8 gerilla fraksiyonunun yeniden birleştirilmesi yönündeki çabaların arttırılması konusunu ve 20 nisanda Cezayir'e yapılacak sürgündeki Filistin Parlamentosu toplantısını ele almaları bekleniyor.

Habbaş'ın, Arafat'tan 20 nisandaki toplantıdan önce şubat 1985'te Ürdün Kralı Hüseyin'le imzaladığı **Amman Protokolü**'nü feshetmesini istediği bildiriliyor.

Ortadoğu sorununa İsrail'le Ürdün ve FKÖ arasında yapılacak doğrudan görüşmeler yoluyla çözüm bulunmasını amaçlayan ve İsrail'in işgal altında tuttuğu Batı Şeria'yı boşaltarak burada Ürdün'le Filistin Kurtuluş Örgütü arasında ortak bir konfederasyon kurulmasını öngören Amman Protokolü, geçen yıl ürdün Kralı Hüseyin tarafından Yaser Arafat'la arasındaki görüş ayrılığı yüzünden tek yanlı olarak feshedilmişti.

ABD Dışişleri Bakanı, Şevardnadze ile üç kez görüştü

Shultz Moskova'da

14 nisan

MOSKOVA (Ajanslar) — ABD Dışişleri Bakanı **George Shultz** 100 kişilik bir grupla dün sabah Finlandiya'dan Sovyetler Birliği başkenti Moskova'ya giderek temaslarına başladı. Moskova Havaalanı'nda Sovyetler Birliği Dışişleri Bakan Yardımcıları **Alexander Besmertinik** ve **Yuri Dubinin** tarafından karşılanan Shultz, daha sonra Dışişleri Bakanlığı'na giderek Dışişleri Bakanı **Eduard Şevardnadze** ile görüştü. Gözlemciler Shultz'un Moskova'da özellikle silahsızlanma konusunda duracağını belirtiyorlar. ABD Dışişleri Bakanı'nın son zamanlarda iki ülke arasındaki ilişkilerin gerginleşmesine yol açan Moskova elçiliğindeki casusluk skandalını da gündeme getirmesi bekleniyor. Shultz, Finlandiya'nın başkenti Helsinki'de Moskova'ya hareket etmeden önce verdiği demeçte, Sovyet yetkilileri ile casusluk skandalının da görüşeceğini söylemişti.

Shultz, dün iki kez görüştüğü Sovyetler Dışişleri Bakanı ile gece üçüncü ve program dışı bir görüşme daha yaptı. Üçüncü tur görüşmeye başlamadan önce resepsiyonda Yahudi Sovyet muhalifleriyle görüşen Shultz, **"Asla vazgeçmeyin"** tavsiyesinde bulundu.

Sovyet televizyonu Shultz'un ziyaretinden önce yaptığı bir yorumda Washington tarafından Kremlin'e yöneltilen suçlamaları **"casusmanya"** olarak niteledi.

Siyasi gözlemciler, Shultz'un ziyaretine Moskova'nın büyük önem verdiğini belirterek, Bu görüşmelerin sonucunda üçüncü bir Reagan-Gorbaçov zirvesinin yapılıp yapılmayacağının kesin olarak anlaşılacağını belirtiyorlar.

Gözlemciler, Sovyet yetkililerin Shultz'la casusluk olayını görüşmek istemediklerini ve öncelikle silahsızlanma konusunda bir anlaşmaya varılması için çaba harcanmasından yana olduklarını belirtiyorlar.

Sovyet basını da, önceki gün, Sovyetler Birliği'nin asıl amacının Avrupa'daki orta menzilli nükleer füzelerin kaldırılması konusunda bir anlaşmaya ulaşmak olduğunu vurgulayan ve Gorbaçov'un Çekoslovakya'daki konuşmasında açıkladığı kısa menzilli nükleer füzelere ilişkin önerisine dikkati çeken yazılar yayımladı.

Sovyet lideri Mihail Gorbaçov'un geçen hafta cuma günü Çekoslovakya başkenti Prag'da yaptığı yeni öneriden sonra Shultz'un Moskova gezisinin önemi arttı. Gorbaçov, önerisinde, Avrupa'da kısa menzilli füzelerin indirimine ilişkin görüşmelerin, orta menzilli füze görüşmeleri ile **"aynı anda"** başlamasını önermişti. Gorbaçov'un önerisini Batı Avrupa liderleri **temkinli** karşılarken, Başkan Reagan öneriyi olumlu bulduğunu açıklamış ve Sovyet lideri ile aynı görüşte olduklarını belirtmişti.

Gorbaçov Prag'daki konuşmasında Avrupa'da konvansiyonel güçlerin indirimi konusunu görüşmek için de Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansına katılan 35 ülkenin dışişleri bakanlarının toplanmasını istemişti.

Yüksek AET Danışma Konseyi oluşturulması istendi

TÜSİAD: AET için önce demokrasi

16 nisan

Ekonomi Servisi — Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği **TÜSİAD**, AET'ye tam üyelik başvurusu yapan Türkiye'nin demokratik çerçeve, insan hakları ve sendikal ilişkiler konularında yapılabilecekleri bir an önce gerçekleştirmesinin özel bir önem arz ettiğini açıkladı. TÜSİAD, 1987 yılında yeni bir enflasyonla savaş programı hazırlanmasının kesin ihtiyaç olduğu görüşünün de altını çizdi.

"Avrupa Topluluğu ve Türkiye'nin tam üyeliği sorunu" başlıklı bir rapor hazırlayan TÜSİAD, tam üyelik öncesinde Türkiye'nin ekonomik ve sosyal açılardan durumunu ortaya koyarak, alınması gerekli önlemleri ve yapılması gerekenleri açıkladı. AET'nin kurumsal yapısını, topluluktaki ekonomik durum ve 1992 hedeflerini, ekonomik politikaları değerlendiren TÜSİAD raporunda, şu noktaya dikkat çekildi: **"Avrupa Topluluğu'nun bugüne kadar çıkardığı mevzuatın yeterince hazmedilmeden, müzakerelere başlanması, müzakere marjını aleyhimize daraltabi-**

leceği gibi sanayimize sağlanacak birçok olanakların kaçırılmasına da neden olabilir. Katılma müzakerelerinin ön koşulları sayılan demokratik çerçeve, insan hakları, sendikal ilişkiler konularında yapabileceğimiz hususları kısa sürede gerçekleştirmek, meselenin ekonomik cephesine bir an önce gelmek bakımından özel bir önem arz etmektedir..."

Bugün **"Hangi sanayi yaşar, hangisi yaşamaz"** tartışmalarının şimdilik bir yana bırakılması gerektiğini ifade eden TÜSİAD, Avrupa'da sanayicilere tanınan bütün kolaylıkların (faiz, devlet yardımı, pazar araştırma yardımı, ihracat sigortası vb.) Türk sanayicisine de en kısa sürede tanınmasını istedi. Avrupa Topluluğu ile ilgili hiçbir kararın, özel sektör kuruluşlarına bilgi verilmeden ve görüşleri sorulmadan alınmaması gerektiği savunulurken, TÜSİAD raporunda AET Koordinasyon Bakanlığı'na, kamu ve özel sektör ileri gelenlerinin temsil edileceği bir **Yüksek AET Danışma Konseyi** oluşturulmasının uygun olacağına işaret edildi. Konseyin ilk iş olarak şu konularda bir envanter çalışması yapması gerektiği belirtildi. Tarife indirimleri sorunu, sanayi politikaları, tarife dışı sorunlar, tarım politikası, mali uyum sorunları, para politikaları, devlet yardımları, teknik standartlar, karteller - birleşmeler, devlet alımları, devlet tekelleri, işgücü akımları, sermaye akımları, yerleşme akımları, hizmetler, ulaştırma, enerji, geri kalmış bölgeler, sosyal politikalar ve dış ticaret ilişkileri.

Avrupa Topluluğu ile müzkerelerin yürütülmesi sırasında kolaylık sağlanması bakımından 1987 yılında yeni bir enflasyonla savaş programı hazırlanmasına kesin ihtiyaç olduğuna işaret edilen TÜSİAD raporunda, bu program çerçevesinde şu taleplere yer verildi:

- **Avrupa Topluluğu da dahil bütün ekonomik sorunların tek bir bakanlıkta toplanması ve bu bakanlığın önemli iç ve dış merkezlerde ofisinin bulunması sağlanmalıdır.**
- Bütçede giderler ve gelirlerini denk hale getirecek, kısa vadeli iç borçlanmayı azaltacak radikal bir bütçe reformu yapılmalıdır.
- **Özelleştirme çalışmaları hemen başlatılarak, sermaye piyasası canlandırılmalıdır.**
- Sermaye piyasası ve banka modernizasyonu ile ilgili olarak alınacak tedbirler, topluluktaki gelişmeler de nazara alınarak süratle sonuçlandırılmalıdır.
- **Enflasyonist gelişmeleri önleme amacıyla kamu harcamaları daha yakından denetime alınarak, gerek döviz ve gerekse TL ile olsun, bütün yatırım harcamaları tek bir merkezden yönlendirilmeli ve uygulamalar programlar dahilinde yapılmalıdır.**
- Avrupa Topluluğu'na katılma halinde, ekonomik yönetimin yeni amaçları, temel makro ve sektörel büyüklükler asgari 10 yılı kapsayacak şekilde yeniden hazırlanarak iş âlemindeki kararsızlıklar süratle giderilmelidir.

Türkiye gibi büyük bir ülkenin kabulü konusunda bazı engeller olabileceğine ve koşullar yeterli olsa bile topluluğun bu üyeliğe direnç göstermeyi bir çözüm olarak görebileceğine işaret eden TÜSİAD raporunda, **"Türkiye'nin üye olması halinde, AET'ye ne gibi menfaatler sağlayacağı Türk literatüründe yeterince ele alınmamıştır. Bu konuda ayrıntılı bir çalışma kısa sürede yapılmalı ve sonuçları Avrupa kamuoyuna açıklanmalıdır"** denildi.

Üyelik başvurumuzun müzakeresi sırasında Türkiye'den büyük çapta bilgi ve istatistik isteneceğine değinen TÜSİAD, DPT bünyesinde çalışan Avrupa Topluluğu ünitesinin yeterli bir kadro ile takviye edilmesi ve bu kadronun süratle eğitilmesi gerektiğini de vurguladı.

Liderler Ne Konuştu?

CÜNEYT ARCAYÜREK *16 nisan*

ANKARA — Avrupa Topluluğu'na başvuru, ekonomik durum üzerinde Başbakan Özal'ın verdiği bilgileri dinleyen üç muhalefet partisi liderinin toplantıdan sonra yaptığı açıklamalar, Millet Meclisinde düzenlenen basın toplantılarında söylediklerinden farklı değil.

Öyleyse Başbakanlık Konutu'nda bir buçuk saat süren liderler toplantısı neden yapılmıştı? Özal, bir protokol gereğini mi yerine getirmişti, yoksa AET'ye başvururken, ulusal bir politikayı bütün partilerin savunmalarını istemek miydi amacı?

İçerik araştırması yapmadan, yüzeysel açıklamalarla yetinmek, konutta olağan bir toplantı düzenlendiğini gösteren bir sonuç verebilirdi. Oysa Başbakanlık Konutu'nda AET'den söze girilmiş, çözüm bekleyen siyasal sorunlarda tartışmaya varan konuşmalar yapılmıştı.

Özal'ın ANAP Grubu'nda, basın toplantısında yaptığı açıklamalara benzer bilgiler sunmasından sonra, AET'nin belli başlı koşulu olan "demokratik ülke" niteliğinin Türkiye'de ne kadar geçerli olduğunu irdeleyen söyleşiler başlamıştı.

Erdal İnönü, grubunda, Meclis kürsüsünde dile getirdiği bu koşulları Başbakan Özal'la yapılan toplantıda yeniden açmıştı. İnönü'nün konuyu açmasıyla sözü alan, yarım saat süreyle konuşmaları Özal'la ikili bir diyaloğa dönüştüren DYP lideri Hüsamettin Cindoruk, Başbakana "açmazda görünen siyasal sorunlarda 'samimi' olmadığını" söylüyordu.

Tartışma diye nitelenebilecek bu konuşma, anayasa değişikliği, tabii geçici 4. maddenin kaldırılması üzerine yoğunlaştı. Cindoruk, Başbakan Özal'ın samimiyetsizliğini vurgularken, kimi örnekler veriyor, SHP-DYP işbirliğiyle hazırlanan, yasakları kaldırtmayı hedef alan yasa önerisindeki imzaları geri çektirmek için Özal'ın elinden gelen her şeyi yaptığını belirtiyordu. Özal, yasakların kalkmasını içtenlikle istediğini öne sürüyor, hatta yasaklı kardeşi Korkut Özal'ı gene örnek gösteriyordu. Cindoruk, "Madem ki Başbakan bu konuda samimiydi, öyleyse parlamentoda çoğunluğu elinde tutan bir lider olarak yeni bir yasa önerisi için neden girişimlerde bulunmuyordu?"

DYP lideri, "samimi olduğunu kanıtlaması için Özal'ın 'inisiyatifi' ele almasını" öneriyordu.

Cindoruk'a göre Özal, AET'ye başvuruda da iç-

YASAKLI...
Mehmet Başaran
Köy Enstitülü olmanın yarattığı serüven
1500 lira (KDV içinde) Çağdaş Yayınları Türkocağı Cad. 39 41, Cağaloğlu-İstanbul

Cumhuriyet

PARK
Naim Tirali
40. yılında yeni öykülerle
1. bası CEM YAYINEVİ Cağaloğlu-İstanbul

63. Yıl; Sayı: 22502 Kurucusu: Yunus Nadi 150 TL. (KDV dahil) 16 Nisan 1987 Perşembe

Yüksek AET Danışma Konseyi oluşturulması istendi

TÜSİAD: AET için önce demokrasi

Rapordan: *Avrupa Topluluğu'na katılma müzakerelerinin önkoşulları sayılan demokratik çerçeve, insan hakları, sendikal ilişkiler konularında yapabileceğimiz hususları kısa sürede gerçekleştirmek, meselenin ekonomik vecibesine bir an önce gelmek bakımından özel bir önem arz etmektedir.*

Ekonomi Servisi — Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği TÜSİAD, AET'ye tam üyelik başvurusu yapan Türkiye'nin demokratik çerçeve, insan hakları ve sendikal ilişkiler konularında yapılabilecekleri bir an önce gerçekleştirmesinin özel bir önem arz ettiğini açıkladı. TÜSİAD, 1987 yılında yeni bir enflasyonla savaş programı hazırlanmasının kesin ihtiyaç olduğu görüşünün de altını çizdi.

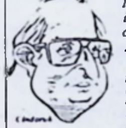
"Avrupa Topluluğu ve Türkiye'nin tam üyeliği sorunu" başlıklı bir rapor hazırlayan TÜSİAD, tam üyelik öncesinde Türkiye'nin ekonomik ve sosyal açılardan durumunu ortaya koyarak, alınması gerekli önlemleri ve yapılması gerekenleri açıkladı. AET'nin kurumsal yapısını, topluluktaki ekonomik durum ve 1992 hedeflerini, ekonomik politikaları değerlendiren TÜSİAD raporunda,

(Arkası Sa. 13, Sü. 5'de)

CÜNEYT ARCAYÜREK yazıyor

Liderler Ne Konuştu?

Cindoruk: *Ne ben, ne de Demirel, yasakları kaldırmanızı beklemiyoruz ve istemiyoruz.* **Özal:** *Önce 175'i değiştirelim. Anayasa için gerekli sayı 201 olmayabilir de mesela 240 falan olabilir.*

Cindoruk

Özal

ANKARA — Avrupa Topluluğu'na başvuru, ekonomik durum üzerinde Başbakan Özal'ın verdiği bilgileri dinleyen üç muhalefet partisi liderinin toplantıdan sonra yaptığı açıklamalar, Millet Meclisinde düzenlenen basın toplantılarında söylediklerinden farklı değil.

Öyleyse Başbakanlık Konutu'nda bir buçuk saat süren liderler toplantısı neden yapılmıştı? Özal, bir protokol gereğini mi yerine getirmişti, yoksa AET'ye başvururken, ulusal bir politikayı bütün partilerin savunmalarını istemek miydi amacı?

İçerik araştırması yapmadan, yüzeysel açıklamalarla yetinmek, konuta olağan bir toplantı düzenlendiğini gösteren bir

(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

ANKARA'dan YALÇIN DOĞAN

Veriler

ANKARA — "Kararsızların oyu elimizdeki en son verilere göre yüzde 30 dolayında bulunuyor" diyor PİAR ve SİAR'ın sorumlusu Bülent Tanla. Sonra ekliyor: "Dünyanın her yerinde seçim zamanlaması onsekiz ay önceden başlıyor. Seçim tahminlerine

(Arkası Sa. 13, Sü. 4'de)

İŞADAMLARI: TÜM YAPI YENİLENMELİ
TÜRK-İŞ: AET'YE TAM ÜYELİĞE EVET
DIŞ BASIN: TÜRKİYE'NİN YOLU UZUN
ÖZAL: 8-10 YIL ÇOK ÇALIŞALIM 13. Sayfada

IMF, OECD ve Dünya Bankası'na söz verdik

Büyüme hızına fren

OECD'*nin Paris ve IMF ile Dünya Bankası'nın Washington'da yapılan toplantılarına katılan DPT Müsteşarı Yusuf Özal ile Hazine Müsteşarı Yavuz Canevi ve Zekeriya Yıldırım, uluslararası kuruluşların Türk ekonomisine ilişkin endişelerini gidermeye çalıştılar ve güven verdiler. Kurmaylar, Türkiye'nin, büyüme hızını düşüreceğini ve cari döviz açığını 1 milyar doların altında tutarak dış borç ödemelerini aksatmayacağını taahhüt etti.*

BİLAL ÇETİN

ANKARA — Türkiye, IMF, Dünya Bankası ve OECD'ye ekonomide istikrar sağlamak üzere büyüme hızını düşürmek için üç temel konuda taahhütte bulundu.

Uluslararası finans örgütlerinin yetkilileriyle Paris ve Washington'da geçen hafta çeşitli konularda yapılan görüşmelerde Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarı Yavuz Canevi ile DPT Müsteşarı Yusuf Özal, "büyüme hızının yüzde 5'e düşürüleceği, kamu yatırımlarının kısılacağı, cari döviz açığının azaltılıp dış borçların düzenli bir biçimde ödeneceği" konusunda söz verdiler.

Edinilen bilgiye göre, Paris'te yapılan OECD Türkiye'ye Yardım Konsorsiyumu toplantısında DPT Müsteşarı Yusuf Özal, OECD'nin Türkiye ile ilgili son raporundaki eleştirileri yanıtladı. Bazı ülke temsilcilerinin "Türkiye'nin dış borç konusunda fazla açıldığı, ayrıca cari işlemler açığının da [illegible] boyutlarda olduğu" yolundaki eleştirileri üzerine söz alan Yusuf Özal'ın özetle şu görüşleri dile getirdiği öğrenildi.

"1984 yılında yüzde 8'e ulaşan büyüme hızını, hükümetimiz bu yıl yüzde 5'e çekmeye kararlıdır. 1985 ve 1986 yıllarında büyük boyutlara ulaşan belediye ve mahalli idare yatırımları kontrol altına alınmış bulunmaktadır. Genel olarak kamu yatırımları önemli ölçüde kısılmıştır, bu dış

(Arkası Sa. 12, Sü. 4'de)

Aktaş: Fevzi Öz baskı yaptı

Eminönü *Belediye Başkanı Tahir Aktaş, 150 milyonluk rüşvet iddiası ile ilgili olarak, arsanın asıl sahibi olduğu ileri sürülen Fevzi Öz ile Malatyalı hemşerilerinin kendisine ve belediye çalışanlarına baskı yaptığını savundu.*

Fevzi *Aktaş, 10 kişilik inceleme heyetinin Marmara Ereğlisi'ndeki arsaları incelerken Fevzi Öz tarafından tehdit edildiğini belirterek, 'Bu bilgiler, Çorlu Cumhuriyet Savcılığı'na şikâyet dilekçesiyle verildi' dedi.* 6. Sayfada

AKTAŞ İÇİN MECLİS ARAŞTIRMASI İSTENDİ
SAĞLAR: ATASOY'UN SEVİYESİ MALUM
AKTAŞ'A YARGI YOLU AÇILDI 6. Sayfada

Cumhuriyet
BİLGİSAYAR
Cumhuriyet'in Bilgisayar Eki'ni bayinizden isteyin

Güvenlik gözetim cezası kaldırıldı

Mecliste kabul edilen yasaya göre, yurtdışında uyuşturucu kaçakçılığı yapanlar Türkiye'de yargılanabilecek.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Güvenlik gözetimi cezasının kaldırılmasını öngören yasa önerisi Mecliste görüşmesiz kabul edilerek yasalaştı.

ANAP'lı Alpaslan Pehlivanlı ve 16 arkadaşının benimsenen

(Arkası Sa. 12, Sü. 4'de)

İMAR YASASI'NDA DEĞİŞİKLİK 6. Sayfada
CUMHURBAŞKANLIĞI AÇIKLAMASI 6. Sayfada
IRAK BAŞBAKAN YARDIMCISI ANKARA'DA GÜNDEM DIŞ BORÇ 6. Sayfada
SÜPER EMEKLİLİK ÖZAL'DA 12. Sayfada

KOVALAMACA - İstanbul'dan sonra, Ankara'da da polisle öğrenci karşı karşıya geldi. Abdi İpekçi Parkı'ndaki heykelin önünde toplanan öğrenciler, daha sonra Kızılay Postanesi'ne doğru yürüyüşe geçti. Öğrenciler, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nın önüne geldiklerinde polis "eylemin sona erdirilmesini ve dağılmalarını istedi". Bu uyarıyı tepkiyle karşılayan öğrencilerden 200 kadarı, polis engelini aşarak koşmaya başladı, polisin bazı öğrencileri gözaltına alması üzerine bir kovalamaca gözlendi.

Ankara'da öğrencilerin olaylı yürüyüşü

Büyük gözaltı

İstanbul'dan sonra dün de Ankara'da bin kadar öğrencinin yürüyüşünü polis coplayarak dağıttı. 173 öğrenci gözaltında.

Ankara'da Sıhhiye Alanı'nda yürüyüş yapan öğrencilerin eylemine Özal da tanık oldu.

Öğrenci temsilcilerinden oluşan 30 kişilik bir grup dün TBMM'de SHP Genel Başkanı Erdal İnönü ve DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk'la görüştü.

İzmir 9 Eylül Üniversitesi'nde 60 öğrenci açlık grevine başladı.

İstanbul, İzmir ve Bursa'dan Ankara'ya yola çıkan öğrenciler Eskişehir'de buluştular. Öğrenciler bugün Ankara'da olacak.

Eskişehir'de yürüyüş yapan öğrencileri polis dağıttı, 12 kişi gözaltına alındı. 10. Sayfada

173 ÖĞRENCİ GÖZALTINDA — Güvenlik kuvvetleri olaylar arasında 250 dolayında öğrenciyi gözaltına aldı, ancak bir bölümü daha sonra serbest bırakıldı. Kızılay civarında çevrilen öğrencilere karşı cop kullanıldığı gözlendi. Öğrenci dernekleri tüm [illegible], gözaltındaki arkadaşlarının serbest bırakılmaması halinde açlık grevi yapacaklarını söylediler. Üst düzey bir emniyet yetkilisi ise, "Yapılan eylemin, siyasi yönü var mı, yok mu, bunu bilmiyoruz. Ama bu yürüyüş, kanuna aykırıydı" dedi. (Fotoğraflar: RIZA EZER)

Tartışmalı yasa tekrar komisyonda

TBMM Genel Kurulunda bulunan "tek tip öğrenci derneği" yasa tasarısı, Milli Eğitim Komisyonu'nun ANAP'lı Başkanı tarafından geri alındı. Yasa, İçişleri Komisyonunda görüşülecek. Geri alma emrini bizzat Özal'ın verdiği öğrenildi.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Hükümet, öğrencilerin yoğun tepkisine yol açan tek tip dernek konusunda yumuşadı. TBMM Genel Kurul gündemine dün giren yasa önerisi Başbakan Turgut Özal'ın talimatı üzerine bir kez de İçişleri Komisyonu'nda görüşülecek olması gerekçesiyle geri çekildi.

Öğrenciler dün TBMM'de muhalefet liderleriyle yasanın önlenmesi için görüşmeler yaparken, Milli Eğitim Komisyonu'nca benimsenen yasa önerisinin geri çekilmesini bizzat Başbakan Özal'ın istediği belirlendi.

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Metin Emiroğlu önerinin geri çekilmesinden sonra Cumhuriyet muhabirinin "Bu bir geri adım mı?" sorusu üzerine, "Hayır, geri adım saymamalı. Yalnızca metni yeniden [illegible] lendirelim diye düşündük" dedi.

(Arkası Sa. 10, Sü. 6'da)

Emiroğlu: Yasa çok demokratik

Milli Eğitim Bakanı: *Eylemde haklı bir taraf göremedim. Herhalde eski şeyleri, istekleri kaburuyor. Yasa çok demokratik.*

DSP Genel Başkanı: *Tek tip dernek yasası geri çekilsin. Bu yasa da AET başvurusu ekli olmaz çelişki*

10. Sayfada

63 öğrenci DGM'de

İstanbul'da önceki gün çıkan olaylarda gözaltına alınan 63 öğrenci dün DGM'ye sevk edildi. İfadeleri alınan öğrenciler yeniden 1. Şube'de gözaltına alındılar. DGM Savcısı, soruşturma tamamlanmadığı için öğrencilerin bugün yeniden DGM'ye getirilmesini istedi. Adana'da gözaltına alınan 8 öğrenci tutuklandı.

Haber Merkezi — İstanbul'da öğrencilerin önceki gün üniversitelerdeki tek tip öğrenci derneği yasa önerisini protesto yürüyüşü sırasında çıkan olaylar üzerine gözaltına alınan 63 öğrenci dün DGM'ye sevkedildi. İfadeleri alınan öğrenciler yeniden Gayrettepe'deki 1. Şubeye getirildiler. Adana'dan yola çıkarken Pozantı'da gözaltına alınan 8 öğrenci ise tutuklandı.

İstanbul Haber Servisi'mizden Şenol Kovukçu'nun bildirdiğine göre, dün saat 10.30'da iki polis otobüsüyle DGM'ye getirilen 11'i kız 63 öğrenci, otobüslerden tek sıra halinde indirilerek tutukluların alındığı bölüme konuldular. Öğrencilerin DGM'ye getirilişleri sırasında Sultanahmet çevresinde geniş güvenlik önlemleri alındı ve DGM binasının çevresi Çevik Kuvvet'e mensup polisler tarafından çevrildi.

Dün saat 13.30'da başlayan ve iki savcı tarafından alınan ifadelerin tamamlanması 4,5 saat sürdü. Savcılık ifadelerin alınmasından sonra soruşturmanın tamamlanması için 63 öğrencinin bugün tekrar getirilmesini istedi. Öğrenciler, saat 10'da getirildikleri DGM'den saat 18'de polis otobüsleri ile tekrar Gayrettepe'deki 1. Şube'ye götürüldüler. Soruşturmayı yürüten savcılardan Bülent Akbaş, hazırlık soruşturmasının henüz tamamlanmadığını, bugün yapılacak incelemelerden sonra durumun belli olacağını söyledi.

Gayrettepe'deki 1. Şube'de gözaltında tutulan öğrenciler şunlar:

İstanbul Üniversitesi öğren-

(Arkası Sa. 10, Sü. 6'da)

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Deney

Öğrenciler, üniversitelerde "tek tip dernek" kurmayı amaçlayan yasa önerisine karşı çıkmakta yerden göğe kadar haklıdırlar. Demokratik bir ülkede böyle dernek anlayışına yer yoktur. Bu anlayış, 12 Eylül dönemine de damgasını vuran yasakçı demokrasinin bir ürünüdür. Bu nedenle bu yasa önerisine elden geldiğince karşı çıkılmalıdır.

(Arkası Sa. 12, Sü. 7'de)

Kaplumbağalara destek

Ünlü Greenpeace örgütü, kaplumbağalar için Avrupa'da eylem yapacak

Bir Türk-Alman ortaklığının Köyceğiz Dalyan yöresinde kuracağı turistik otelin deniz kaplumbağalarının yumurtlama bölgesini tehlikeye düşürecek olması, Greenpeace örgütünü harekete geçirdi.

ÜLYA UÇER

BONN — F. Almanya'dan sağlanan kredi ile denizkaplumbağalarının yumurtlama bölgesi Köyceğiz'in Dalyan deltasında turistik yatırım yapılması, Uluslararası Çevre Örgütü "Greenpeace"i (Yeşil Barış) harekete geçirdi. Örgütün F. Almanya Başkanı Hidrobiyolog Dr. Wolfgang Fischer, Dalyan'daki kaplumbağaları korumak için Avrupa'da kamuoyu oluşturma yoluna gideceklerini ve Alman sermayesinin böyle bir yatırımda kullanılmasını önlemeye çalışacaklarını bildirdi.

Bilindiği gibi Kavala şirketler

(Arkası Sa. 12, Sü. 6'da)

tenlikle davranmamıştı. "Olağanüstü koşullar yaşayan ülkede dikkatleri başka yönlere çekmek için" AET'ye alelacele başvuru yapıyordu. Cindoruk, Başbakanı eleştirir, içtenliğine kuşkuyla baktıklarını söylerken, kimi vurgulamalar yapıyordu:

Başbakan AET'ye başvuruyla birlikte, inceliği henüz kavranmayan yeni bir siyasal manevraya girişiyordu. Anayasanın 175. maddesini Millet Meclisi'nde bugün anayasanın gerektirdiği oy oranıyla değiştirmeyi düşünüyor, geçici 4. maddeyi ondan sonra kaldırabileceğini söylüyordu. Ne var ki Özal, ince ayrımlı bir politika izliyor, anayasa ile iktidar çoğunluğunun dilediği gibi oynayacağı 175. maddeyi halkoylamasına sunmaktan söz etmiyordu. Sorun yasakların kalkmasına gelince, Özal geçici 4. maddeyi kaldıran yasanın halkoylamasına sunulmasından kimsenin kaçmamasını istiyordu. Bu çelişki, Özal'ın kafasında daha başka oyunların hazırlandığını gösterirdi.

Başbakan Özal, Cindoruk'un öne sürdüğü bu görüşleri kabul etmiyordu. Cindoruk, konu siyasal yasaklara kayınca Özal'ın bozulmasına yol açan bir cümle söyledi:

"Süleyman Demirel ve ben, yasakların kalkmasını sizden beklemiyoruz ve istemiyoruz."

Resmi bir toplantıda, yasakları kaldırmayı savunagelen bir partinin lideri tarafından ilk kez bu açıklama yapılıyordu. Özal, özellikle DYP'nin doğrudan ilgili olduğu için Demirel'in yasaklarının kalkmasını kendisinden beklediklerı kanısındaydı. Cindoruk'un bu cümlesini -kuşku yok- en azından yadırgamıştı.

AET'ye bugünkü siyasal ortamda ve koşullarda nasıl kabul edilecektik? Eski iki başbakanın adliye koridorlarında süründüğü demokratik bir ortam, Batının hangi ülkesinde vardı?

SHP, 175. maddenin değiştirilmemesine, ama yasakların kalkmasına yanlıydı, olabilirdi. Ancak, eğer Özal'ın 175. madde üzerinde somut düşünceleri varsa, bunları partilere duyurmalıydı. Tartışma açılmalı, herkes fikrini söylemeli, olumlu ya da olumsuz bir yol bulunmalıydı. SHP lideri Erdal İnönü ile DSP lideri Rahşan Ecevit, karşılıklı sürüp giden bu konuşmayı dinliyor, başlarıyla onaylıyorlardı.

Cindoruk, "Burada tarihi bir toplantı yapıyoruz. Tarihi bir saptama yapmak amacıyla bunları söylüyorum" diyor, "Başbakanın sorumsuz davranışlarını yüzüne söylemeyi yeğlediğini" ekliyordu.

Başbakanla Cindoruk arasında anayasanın değiştirilmesinde gerekli olan milletvekili sayısı üzerinde de konuşmalar geçti. DYP lideri anayasa değişikliğini neden 201 milletvekiline bağladığını Özal'a soruyordu. Başbakan da "imza sayısının 201 yerine 225 de olabileceğini, daha başka bir sayıya da oturtulabileceğini" söylüyordu Anayasa değişikliklerinde Özal'ın partiler arasında bir noktaya varmaya yanlı olduğu gözleniyordu.

Siyasal çevreler, bu konuşmaları önceki gece tartışırken, Özal'ın anayasa değişikliği için söyleyegeldiği 201 rakamını kolaylıkla değiştirebileceğini, 175. maddeyi önemli olan bu noktayla "pazarlık masasına yatırmak istediğini" belirtiyorlardı.

Rakam tartışması, Cindoruk'un Batı anayasalarında imzacı sayısının 240 olduğunu söylemesinden sonra başlamıştı. Özal'a göre ne fark ederdi, üç aşağı beş yukarı.

Bize anlatılanlardan abartmalı, eksik ya da yanlış yanlar yoksa, Başbakanlık Konutu'ndaki toplantı, birden AET Konutu'nda partilerarası sorunlara atlamış, beklenilenden daha "sıcak" bir ortamda sonuçlanmıştı.

Kulislerde Özal'ın en kısa zamanda liderlerle bir araya geleceğini, son bir haftadır irdeleyen haberler, AET'ye başvuru nedeniyle yapılan bu toplantıyla gerçekleşmişti.

"Deneyimli" ve yasaklı bir siyasetçi, Özal'ın kafasındaki uzun süreli planların giderek anlaşılır hale geldiğini söyledi.

"Özal, 4. madde için halkoylaması koşulunu getiriyor, fakat nedense 175. madde gibi önemi büyük bir maddeyi halkoylamasından kaçırıyor" diyen "deneyimli siyasetçiye" göre başbakanın uzun vadeli planı şu olabilirdi:

"Başbakan konuttaki toplantıda da yasaklarla 175. maddeyi yan yana getiriyordu, çünkü:

Özal, 175. maddeyi çözdükten sonra yasakları 1987'de kaldıracak, 1988'de seçimlere gidecekti. Yasakları halkoyuna götürecek, ama 'eskiyi anımsatan propagandalarla' ya da eski siyasetçilerin yasaklarını kaldırmamak gerektiğini dolaylı yoldan yapacağı ya da yaptıracağı çeşitli girişimlerle yaygınlaştıracaktı. Asıl amacı, yasakların kalkmasına halkın karşı çıkmasını sağlamaktı. Son konuşmalarından sezilen planı buydu."

Konutta siyasal yasaklarla anayasa değişikliği konusunda Özal'la arasında geçen tartışmalarda, DYP lideri "halkoylamasından kaçınmadıklarını" vurgulamış, ancak hemen her konuda halkoylamasına gitmenin kısa aralıklarla genel seçim yapmakla eşdeğer olduğunu belirtmiş, halkın sürekli seçim tansiyonu içine sürükleneceğini söylemişti. Cindoruk'a göre halkoylaması demokrasilerde değerini yitiren bir yöntemdi.

Ana çizgileriyle siyasal odaklarda anlatılan konuttaki bu toplantıdan sonra Özal'ın siyasal davranışlarının nasıl olacağını kimse kestiremiyor.

Siyasal sorunlara çözüm getirecek ya da bugünkü çarpık durumun sürmesine yol açacak günlere giriyoruz.

Sovyet lideri, Avrupa'dan kısa menzilli füzeleri kaldırmayı önerdi

Gorbaçov'dan yeni atak

16 nisan

MOSKOVA (AP/AA) — Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri **Mihail Gorbaçov**, ABD Dışişleri Bakanı **George Shultz**'la yaptığı görüşmede, silahsızlanma konusunda yeni bir öneri yaparak orta menzilli füzelerle ilgili bir anlaşma çerçevesinde, Çekoslovakya ve Doğu Almanya'dan kısa menzilli füzelerini çekmeye hazır olduklarını söyledi. Ancak Gorbaçov, Sovyetler Birliği'ndeki kısa menzilli füzeleri öneriye dahil etmedi. ABD ise Sovyet liderinin önerisini "**ilginç**" bulduğunu açıkladı.

George Shultz da Moskova'daki temasları sırasında, "**Avrupa'da konuşlandırılmış orta (INF) ve kısa menzilli nükleer füzelerin (SRINF) sökülmesi**" konusunda önemli gelişmeler kaydedildiğini söyledi.

Shultz, Moskova ziyaretinin sonunda dün düzenlediği basın toplantısında, orta ve kısa menzilli füzelerle ilgili konuşurken, "**Birçok gelişme sağlandı. Ciddi bir çalışma daha yaparsak, bu konuda anlaşma imzalanabilir**" dedi.

Shultz, önemli gelişmeler kaydedilmesine karşın, kısa menzilli füzeler (SRINF) sorununun çözümlenemediğini belirterek, "**Moskova, bu tip füzelerin tamamen ortadan kaldırılmasını istiyor ve bunun için bir yıllık süre önerisinde bulundu**" dedi. Shultz, Sovyetler'in, orta menzilli füzelerle ilgili olarak 23 nisanda Cenevre'de yeniden başlayacak görüşmelerde, bir anlaşma sağlanabilmesi için yeni öneriler sunacaklarını sözlerine ekledi.

AP ajansı, Gorbaçov'un Sovyet resmi haber ajansı TASS tarafından açıklanan önerisinin, Avrupa'dan orta menzilli füzelerin kaldırılması anlaşmasının önünde dikilen önemli bir engeli bertaraf edebileceğini belirtti.

AA'nın TASS'a dayanarak verdiği habere göre Gorbaçov, Shultz'a orta menzilli füzeler konusunda bir anlaşma imzalanabilirse Başkan Reagan'la üçüncü kez buluşmaya hazır olduğunu söyledi.

AA, Gorbaçov'un orta menzilli füze anlaşması çerçevesinde Doğu Almanya ve Çekoslovakya'dan kısa menzilli füzeleri kaldırma önerisinin ABD'ye verilen bir ödün niteliğini taşıdığını belirtti. Bilindiği gibi Sovyetler Birliği şimdiye dek kısa menzilli füzeleri orta menzilli füzelerle ilgili bir anlaşmaya dahil etmek istemiyordu.

TASS ajansı, son önerinin Gorbaçov'un geçen hafta Prag'da yaptığı bir konuşmada ortaya attığı, kısa menzilli füzelerle ilgili ayrı görüşmeler yapılması konusundaki tekliften daha ileri bir adım olduğunu bildirdi. Gorbaçov, Prag konuşmasında kısa menzilli füzeler görüşmesinin orta menzilli füze görüşmeleri ile "**aynı anda**" yapılmasını önermişti.

TASS, Gorbaçov'un önerilerine karşılık Shultz'un, kısa menzilli Amerikan füzelerinin, bu türdeki Sovyet füzeleriyle aynı sayıya yükseltilmesinde ısrar ettiğini belirtti. Sovyetler Birliği'nin kısa menzilli füzelerinin, ABD'ninkilerden çok daha fazla sayıda olduğu biliniyor.

TASS, "**Shultz'un açıklamalarından, ABD ve NATO müttefiklerinin kısa menzilli füzelerin tamamının sökülmesine hazır olmadıkları sonucunun çıktığını**" kaydetti.

Gorbaçov, Shultz'la yaptığı görüşmede, ABD'nin "**Yıldız Savaşları**" olarak bilinen **Stratejik Savunma Girişimi** (SDI) konusunda da yeni bazı yaklaşımlar getirdi.

Moskova, yalnızca SDI'yla ilgili laboratuvarda yapılacak deneylere "**evet**' diyeceğini çok önce bildirmişti.

Gorbaçov, "**laboratuvar deneylerinin**" bilim kuruluşlarının yerde yapacakları deneylerle deneme alanları ve fabrikalarda yapılacak deneyleri kapsayacağını söyledi.

Sovyet lideri, ayrıca Amerikan ve Sovyet bilim adamlarının, uzaya fırlatılması yasaklanacak silah ve mekanizmaların neler olacağı hakkında bir liste çıkarmalarını önerdi.

Gorbaçov'un bu ifadesinden, uzay savunma sistemiyle ilgili bazı aygıtların uzaya yerleştirilebileceği anlamı çıktığı belirtiliyor.

Ancak Sovyet liderinin önerilerinin, SDI silahlarının dünyada ve uzayda denenmesi, geliştirilmesi ve belirli bir süre sonra da uzayda konuşlandırılması konusundaki Amerikan talebinin gerisinde kaldığına dikkat çekiliyor.

Gorbaçov, nükleer denemeler konusunda da, bir öneri getirdi.

İlk aşamada 1970'li yıllardan kalan nükleer denemelerin sınırlandırılmasıyla ilgili iki Amerikan - Sovyet anlaşmasını onaylamak için çaba göstermeye Moskova'nın hazır olduğunu bildiren Gorbaçov, ülkesinin, bu denemelerin gücü konusunda da ABD ile görüşme masasına oturmayı istediğini söyledi.

Öte yandan, Sovyetler Birliği ile ABD arasında uzayda barışçı işbirliğini amaçlayan bir anlaşma imzalandı.

Enstitülere Gelen Köylü Çocukları...

MUSTAFA EKMEKÇİ *16 nisan*

Yarın 17 Nisan. Köy Enstitüleri'nin kuruluş yıldönümü. Bu yıl basın, konunun üzerine daha çok eğiliyor gibi geldi bana. Duyuyorum, kimi gazeteler, dergiler 17 nisan için hazırlıklar yapıyorlar. Geçmiş yıllarda o denli üzerinde durmazlardı 17 Nisan'ların. Yıllar sonra çok kişinin ayakları suya ermiş olmalı. Demokrasi de köylünün, işçinin uyanmasıyla kurulabilir. Aradan 47 yıl geçmiş; üç yıl sonra Köy Enstitülerinin kuruluşunun 50. yılı kutlanacak. *"Kapatılan bir kurumun yaş günü nasıl kutlanır?"* denebilir. Kapatılalı bunca yıl geçtiği halde onun etkileri sürüyorsa, o yaşıyor demektir. Bu yıl kutlamalar çok yoğun. İzmir'de *Rauf İnan* konuşacak. Ankara'da, Adana'da, Eskişehir'de toplantılar var 17 Nisan'da.

Dün akşamüstü Mülkiyeliler Birliği'nin düzenlediği bir toplantıda konuştum, Köy Enstitüleri'ni anlattım. Yarın da Konya'da, Köy Enstitüsü eski yönetmenlerinden *Şevket Gedikoğlu* ile birlikte söyleşeceğiz. Konya SHP İl Başkanı Dr. *Recai Ersoy'*-un çağrısı üzerine orada olacağız. Çoğu beni Köy Enstitülü bilir, ora çıkışlı sanır. Öyle değil. Köy Enstitüleri'nde okumadım. Köy Enstitüleri üstüne bir kişi yüzlerce yazı yazarsa, kim olsa onu Köy Enstitülü sanır. Önemli olan, Köy Enstitüleri'nde okumak da değildir. O kurumların önemini anlamak, anlatmaya çalışmaktır. Demokrasinin gerçekten kurulup işleyebilmesi için, köylünün uyandırılıp bilinçlendirilmesinden başka bir yol yoktu. Onu da çok önceden çokları sezdi, yazılar yazdı. *Nadir Nadi, Falih Rıfkı Atay, Ahmet Emin Yalman* bunların başında gelirler. Ahmet Emin Yalman'ın *"Yarının Türkiyesine Seyahat"* adlı yapıtı, Köy Enstitüleri'ne, kuruluşunda yaptığı gezinin izlenimleridir. Kitap piyasada filan yok. Köy Enstitülerinin kuruluş yıllarında bu kurumları destekleyen, öven yazılar yazmış Ahmet Emin Bey. Köy Enstitüleri ile ilgili anıları içeren yapıtlar şimdi pek çok, ama onların da yeni baskıları yapılmalı. Dünyanın dört bir yanında. Türk eğitimcilerinin buluşu bu *"Köy Enstitüleri"* üzerine araştırmalar, doktora tezleri hazırlanıyor. Bunlar, kaynak olarak Köy Enstitülü yazarlara başvuruyorlar. Onlar da veriyorlar kitapları; ama geri gelmiyor. *Talip Apaydın'*ın kitaplığında birkaç tane kalmış, onları da ben isteyip aldım...

Yoksul köylü çocuklarını, kız-oğlan ayırmadan toplayıp Köy Enstitüleri'nde eğitmek, gerçekte bir kurtuluş savaşı vermekti. Daha önce de değinmiştim, bir süre önce ölen Köy Enstitüsü eski müdürlerinden *İsmail Safa Güner, "Köy Enstitüleri Hatıraları"* adlı anılarında, enstitüye yeni gelen köy çocuğunu şöyle tanımlar:

"Enstitüye yeni gelen çocukların kılıkları çok perişandır. Erkekler yamalı birer gömlek giymişlerdir. Bunlar bazen tamamen liğme liğmedir. Dar birer şerit halindeki yakalar çeşitli renklerde ve türlü büyüklüklerde düğmelerle doludur. Bir potur veya şalvar giyenler olduğu gibi sadece iç donu ile gelenler de vardır. Çorap ya hiç yoktur veyahut eskimiş bir çift yün çorap vardır. Ayaklarına çarık, yemeni, kundura, fotin, bazen de iskarpin giyenler bulunur. Yalınayak gelenlerin sayısı da az değildir. İç çamaşırları yalnız sırtlarındaki eskilerden ibarettir. Kendi kılığı ile bir gün dahi bekletilmesine razı olunamayacak biçimde gelenler bulunur.

Beraberlerinde taşıdıkları eşya, Milli Eğitim Dairesi'nden verilen bir zarf ile evlerinde koltuklarına sıkıştırılan bir ekmek çıkınından ibarettir.

Kızlar da erkeklerden az farklı bir kılıkta gelirler. Onların da sırtlarında yırtık ve yamalı bir entari bulunur.

Enstitüye gelen köy çocuğunun beden yapısı, onun tam anlamıyla bir hammadde olduğunu gösteren açık bir delildir. Erkeklerde uzamış, karışık saçlar vardır. Kızların bunlardan farkı, saç örgülerinin ürperen teller arasından görünmesidir. Gözler, etrafı tarayan bir arayışla açılmıştır. Bakışlarda yabancılığın verdiği ürkeklik kolayca sezilir. Durmadan sağa sola kayarlar. Bu hal; şaşkınlıktan ziyade yabancılığın belirtisidir. Dikkat edilecek olursa o gözlerde mutlu bir zekâ parıltısı vardır.

Yanık çehreler, pişkinlik ve dayanıklılığın tam bir ifadesidir. Kollar uzundur, pazular şişkincedir. Bu iki uzun kolun uçlarında iki iri el sarkıktır. Ellerin kuvvetli pençelere sahip olduğu kolayca anlaşılır. Bu eller, onlara baltanın, kazmanın, tırpanın birer armağanıdır. Göğüsler gelişmiştir. Karın büyücektir. Bazılarının karnı, büyümüş bir dalağa yataklık etmektedir. Bu gibilerde sarı bir beniz ve bir sıskalık vardır. Bel ince değildir. Bacakların kuvvetli ve sert kaslarla gergin olduğu bellidir. Ayaklar büyüktür. Onların görünüşü taşla, toprakla, dikenle, çalı ile savaştıklarını anlatmaktadır.

Vücut umumiyetle kirlidir, tırnakları uzundur. Dişlerinin yapısı bozuk olanlar bulunduğu gibi, dişi çürük olanlar da az değildir.

Temiz ve tertipli giyinip gelenler az olduğu gibi, mendil taşıyanlar da hemen hemen yok gibidir. Burunlarını yerlere silenler çok görülür. Yerlere tükürmek, sümkürmek onlarca doğal hareketlerdendir. İlk günlerde okul bahçesinin tenha köşesine abdest bozanlar görülür. Hela kullanmakta acemilik çekerler. Su ile taharet yapamayanlar; pisliklerini duvarlara bulaştıranlar bulunur.

Birbirleriyle yüksek sesle konuşurlar. Hususi yerlere, evlere girmek için kapı çalmazlar. Açık kapı bulurlarsa başka biri çıkarsa onunla konuşmazlar. Aradıkları kimseyi bundan sormaya veyahut izin istemeye lüzum görmezler. Kendisine kapı açan evin hanımına sürtünerek içeri girenler görülür.

Gezerken yavaş yürürler. Sallanırlar. Yoruldukları veya bir şey yemek istedikleri zaman yerlere otururlar. Şakalaşmaları daha ziyade saldırışa benzer. Üstlerini yırtmak, sökmek gibi hallerden sakınmazlar. Fazla yemin ederler. Küfürleri pek çoktur. Bazı küfürler, küfür kastı olmadan, tamamlayıcı sözler olarak söylenir. Sigara içenler bulunur. Fazla ekmek yerler, suyu çok içerler. Ellerindeki yiyeceklerden birbirlerine ikram ederler. Yollarda rastladıkları ağaçlardan yemiş koparırlar. Bağ ve bahçelerden

faydalanmak yönsemindedirler.

Köy çocuğu bu hareketlerinde o kadar samimidir ki, o ancak bu halleriyle tabiidir. Yaptığı hareketlerden birçoğunun farkında değildir. Bu hareket ve alışkanlıklarından sıyrılmaya başlayınca adeta kişiliğini kaybeder, doğallık vasfından uzaklaşır.

Enstitüye gelen köy çocuğu kendini utangaçlığı ile tanıtır. Çekingen ve sıkılgan tavırları her halinde göze çarpar. Sorulan sorulara kolayca cevap vermez. Hele kızlar, bu alanda adeta inat gösterirler. Cevapları çok defa tek kelimeden yahut işaretlerden ibarettir. Bazen 'evet', 'hayır' *söylerler. Bazen bunların yerini tutan baş hareketleri yaparlar. Anlamadıkları sözleri* 'Haa' *diye sorarlar. Bazı kere* 'Hı' *diye cevap verirler. Çok içlidirler. Onurlarına fazla bağlıdırlar, kendileriyle aşırı bir şaka yapılırsa ağlarlar. Alaya hiç tahammülleri yoktur. Bu, önemli kavga sebeplerindendir. Sert muamele onları ürkütür. Haşinlik karşısında sabırlı bir susuşları vardır. Bu susuş anında çok kere kesin bir karar alırlar. Bu karar Enstitüyü terk etmeye kadar varabilir."*

İşte Köy Enstitüsü'ne böyle gelen çocuklar, eğitilmiş, yoğrulmuşlar, köylüyü uyandıracak insanlar olarak köylere gönderilmişlerdir. Enstitülerin kuruluşu ile orada yapılan çalışmalar, ardından kapanışlarını anlatmak sayfalar değil, ciltler tutar. Önemli olan ise, Köy Enstitüleri girişimini her zaman canlı tutmak, ona emek verenleri, katkıda bulunanları belleklerden çıkarmamaktır. Buna günümüzde her zamandan çok gereksinim var.

Sanayicide AET heyecanı

MERAL TAMER *17 nisan*

İstanbul Sanayi Odası'nın önceki gün yapılan aylık olağan meclis toplantısı, AET'ye tam üyelik başvurusunun "**heyecanı**" içinde geçti. Söz sırasını birbirlerinden kapmak için adeta yarışan sanayiciler, hararetli konuşmalar yaptılar, görüşler belirttiler.

AET ile ilgili bir Başkan Yardımcılığı oluşturulması, hızla eleman yetiştirilmesi gibi önerilerin ağırlık taşıdığı toplantıda en renkli ve kapsamlı konuşmalardan birini yapan **Sakıp Sabancı**, "**Hep beraber, üstümüzde bulunan bu kafaları bir yana koyup yerine başka kafalar bulmak zorundayız**" dedi. İSO Başkanı **Nurullah Gezgin**, AET'ye üyelik başvurusu yapıldığına göre dış ülkelere karşı bütünlük içinde olunması gerektiğini belirterek "**çatlak sesler çıkmamasını**" isterken, TÜSİAD Başkanı **Ömer Dinçkök** enflasyonu şemsiyeye benzetti ve "**Şimsiyeyi kapatmadan AET'ye giremeyiz**" dedi.

GEZGİN'İN ÇAĞRISI

Toplantının açış konuşmasını yapan İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Nurullah Gezgin**, AET'ye tam üyelik başvurusunun sanayi kesimini mutlu ettiğini ifade ettikten sonra, "**Bu zor yolda yürürken birlik ve beraberlik içinde bulunmamız gerekir. Bu başvuruyu olumlu ya da olumsuz karşılayanlar olabilir. Ancak artık başvuru yapıldığına göre AET'ye girelim mi, girmeyelim mi tartışması geride kalmıştır. Bugün söz konusu olan Türkiye Cumhuriyeti'nin itibarıdır. Bu yüzden çatlak sesler çıkartmamaya özen göstermeliyiz ve aksini düşünenler varsa, bunlar düşüncelerinin tümünü açığa vurmamalıdır**" dedi. AET üyeliğinin yaşam tarzımızdan firma bazına kadar pek çok şeyi değiştireceğine işaret eden **Gezgin**, sanayicilerin bundan böyle kafa yormaları gereken konunun, hangi sektörlerde, ne gibi zaafların olduğunun belirlenmesi ve bu zaafların nasıl giderileceği olması gerektiğini belirtti.

Daha sonra söz alan İktisadi Kalkınma Vakfı Başkanı **Asım Kocabıyık** ise AET'ye tam üyelik başvurusuyla birlikte başlayan süreçle ilgili bilgi verdi. Tam üyelik başvurusundan sonra AET Komisyonunun Türkiye ile ilgili olarak 2 yıl kadar incelemeler yapacağını ve bir rapor hazırlayacağını, bunun ardından da 5-5.5 yıl sürecek bir "**müzakere**" döneminin başlayacağını hatırlatan **Kocabıyık**, "**Bu 2 yıla çok dikkat etmemiz gerek. Eğer 2 yıl sonra müspet bir noktaya gelemezsek Avrupa ile ilişkilerimiz soğuyabilir ve Türkiye için yeni bir tercih söz konusu olabilir**" dedi. Türkiye'nin gerek içte, gerekse dışta AET'ye girmesini istemeyen çevreler bulunduğunun altını çizen Kocabıyık, "**Bu nedenle Başbakanımızın dediği gibi uzun ince bir yoldayız, bu yoldan başarıyla çıkmamız için hızla bazı tedbirleri almamız gerek**" şeklinde konuştu. 65 bin sayfalık AET mevzuatının Türkçeye çevrilmesinin bile başlı başına büyük bir sorun olduğuna işaret eden İKV Başkanı, bu mevzuatın ilgililer tarafından öğrenilmesini, buna ek olarak AET nezdinde haklarımızı savunacak elemanların süratle görevlendirilmesini istedi. Hükümet düzeyinde ise AET ile ilgili bir Başbakan Yardımcılığı oluşturulması ve oluşturulacak bakanlığın yeterli kadro ve bütçeyle donatılması gerektiğini belirten Kocabıyık, AET'ye tam üyeliğin tarım kesimini, sanayi ve ticaret kesiminden daha fazla zorlayacağını dile getirdi. "**AET'ye girdikten sonra bir kültür şokuna uğrayacağız**" diyerek sözlerini sürdüren **Asım Kocabıyık**, şimdiye kadar bazı çevrelerde bir Türk-İslam kültürü sentezi isteklerinin var olduğunu, şimdi bir de buna Türk-İslam-Batı kültürü sentezini eklemenin gerektiğini söyledi.

Toplantıya 22 sayfalık bir kitapçık yazarak çok hazırlıklı gelen Meclis üyesi **Sakıp Sabancı** ise renkli konuşmasında "**Dünkü gidişi, dünkü kafayı artık bir yana bırakmamız lazım**" diyerek sözlerine başladı. Uyum döneminde akılcı olmanın gerektiğini vurgulayan **Sabancı**, elleriyle kendi başını iki yandan tutup koparmak istercesine hareketler yaparak, "**Hep beraber üstümüzde bulunan kafaları bir yana koyup yerine başka kafalar bulmak zorundayız**" dedi.

Sabancı sözlerini şöyle sürdürdü:

"**Batı dünyasına entegre olmak üzere şaltere basılmıştır. Bilgisayarı çocukluklarından beri önlerinde gören, normal eğitimin dışında judosuyla karatesiyle sporu tanıyan gençlerin karşısına bizim Kayserilileri çıkarıyoruz, sonra da neden yendiler diye dövünüyoruz. Artık hiç değilse bu noktadan sonra 50 milyon insan olarak ulusça kafalarımızı değiştirelim.**"

Eğer Asım beyin sözünü ettiği 65 bin sayfalık mevzuatı bilen adamlmarımız olsaydı, Yunanlı karşımı-

za engellemelerle çıktığında söyleyecek lafımız olurdu. Biz hiçbir şey söylemedik. Sadece öfkelendik. Bu yerinde saymak demektir. Hiç değilse bundan böyle uyanık davranalım. Şimdiden bu işi bilen kişilere işi ihale edelim. Mesela biz bu işi Emil Noel gibi bir adama ihale edelim. AET'de sözü geçen bir adamı Türkiye'nin kaptanı yapalım. 10 yıl sonra diyoruz. Bugünden 10 yıl sonrası uzak gibi gözükür, am aseneler çabucak geçiveriyor. Ali Bozer'in kadrosu yokmuş, bütçesi yokmuş demiyor. AET ile ilgili işleri Başbakan Yardımcılığı düzeyine çıkaralım. Kadroyla ve parayla donatalım. Çünkü yüzlerce, binlerce yetişmiş elemana ihtiyacımız var. Hatta işadamları olarak bizler de ülkemizde yabancı heyetleri ağırlamayı angarya kabul etmeyelim. Yangın var arkadaşları ve bu yangını söndürmük gerek. Olaylara böyle bakalım."

TÜSİAD Başkanı Ömer Dinçkök de, İSO Meclisi'nde ilgi çekici bir konuşma yaptı ve "**bir Türk gibi adım attığımız AET üyeliğini bir Avrupalı gibi sonuçlandırabilmek için**" kendisinin de bazı önerileri olduğunu belirttikten sonra sözlerini şöyle sürdürdü:

"Enflasyon, AET'ye tam üyeliğin öncesinde göz ardı edilmemesi gereken bir konudur. Ekonominin düzenli yönetimi sağlanmadan ve bu konuda inandırıcı önlemler alınmadan uzun yola çıkamayız. Bu yılın ilk 3 ayındaki enflasyon nispetleri yalnız o aylardaki uygulamaların sonucu değildir. Birkaç ay öncesine dönmek gerekir. Böyle bir sonucun çıkacağı mutlaka biliniyordu. Tecrübeli yöneticiler olarak yapılan hatalar varsa sorumluluğun kabul edilmesi ve çözüm getirilmesi gerekir. Şemsiye dışarda kullanılır, kapatmadan içeri girilmez. Bunun gibi biz de enflasyon şemsiyesini kapatmadan AET'den içeri giremeyiz.

Biz bir Türk işadamı olarak sadece 1987 yılına ilişkin enflasyon, ihracat vs. hedeflerini biliyoruz. 1988'i bile bilmiyoruz. Oysa AET'de yer alacaksak değil 1988 yılını, 1998'i bile, yani 10 yıl sonrasını bilmemiz gerek. Bizim gibi gözü kara yatırım yapan başka sanayici yoktur."

Konuşmasında AET ile ilgili hazırlıkların yetersizliğine de dikkati çeken **Dinçkök**, AET işleriyle görevli Devlet Bakanı Ali Bozer'in kadrosunda sadece bir büyükelçi bulunduğunu ve bu yardımcısıyla birlikte dolaşan **Ali Bozer**'in her zaman tüm kadrosuyla dolaşmakta olduğunu alaycı bir ifadeyle dile getirdi.

İSO Meclisi'nde **Gezgin**'in deyimiyle tek "**çatlak**" ses **Şaban Çavuşoğlu**'ndan çıktı.

Türk limanları Kıbrıs-Rum gemilerine kapatıldı

17 nisan

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Kıbrıs Rum bayrağı taşıyan gemilerin Türk limanlarına girmesi ve bu limanları kullanması yasaklandı. Liman yasağında Amerikan Kongresi'nin Türkiye aleyhine aldığı son kararların da etkili olduğu öğrenildi.

Dışişleri Bakanlığı'nca dün yapılan açıklamada, konuya ilişkin olarak şöyle denildi:

"Kıbrıs Rum yönetimi Kıbrıs Türk toplumuna karşı çok yönlü ekonomik tedbirler uygulamaya devam etmektedir. Bu çerçevede KRY Kuzey Kıbrıs'taki limanları 'yasak liman' ilan ederek, bunları bütün ülkelerin gemilerine kapatmıştır.

Bu durum göz önüne alınarak Kıbrıs Rum bayrağı taşıyan gemilerin Türk limanlarına girmesi ve bu limanları kullanmasının yasaklanması kararlaştırılmıştır. Türkiye'nin iç suları ve limanları üzerindeki egemenlik haklarını kullanarak aldığı bu yasaklama kararı 14 Mayıs 1987 tarihinden itibaren uygulamaya konulacaktır."

Bedelli askerlik Meclisten geçti

17 nisan

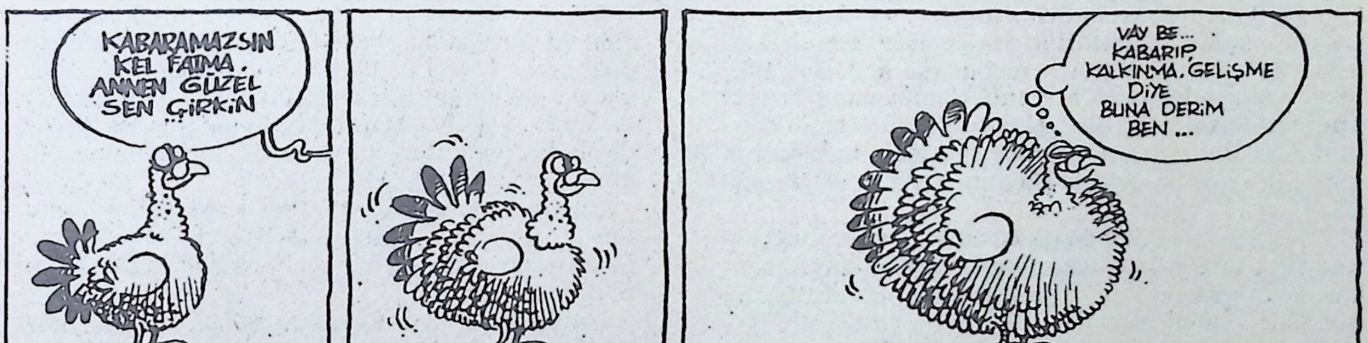
ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Kamuoyunda **"bedelli askerlik"** olarak bilinen Askerlik Yasası'nı değiştiren ve 2.5 milyon lirayı eşit 4 taksitte ödeyerek 3 ay askerlik yapılmasını öngören tasarı, TBMM'de kabul edilerek yasalaştı. Yedek subaylık hakkı elde edenlerin bedelli askerlikten yararlandırılmayacakları hükmü getirilen yasa ile, yoklama kaçağı, saklı ve bakaya durumda bulunanlara da af getirildi. Bu arada yedek subaylık hakkı bulunan yoklama kaçağı durumunda olanlar da 2 yıl içinde başvurmaları durumunda, direkt bedelli asker olabilecekler.

Yasaya göre, 4 eşit taksitte 625'er bin liradan 2.5 milyon lira ödeyecek yükümlüler, 3 ay temel eğitimden sonra askerlik görevlerini yerine getirmiş sayılacaklar. Yedek subaylık hakkı elde edip yoklama kaçağı, saklı ve bakaya durumunda olanlar bedelli askerlikten yararlanabilecekler. Bunlara da askerliklerini er olarak yapacak yükümlüler gibi af getiriliyor. 2 yıl içinde ilgili askerlik şubelerine başvuracak yoklama kaçağı, saklı ve bakayalar hem affedilecekler hem de bedelli askerliktan yararlanacaklar.

Yasa ile çağ dışı kalma yaşı 46'dan 41'e indirildi. 41 yaşını geçen ve bugüne kadar askerlik yükümlülüğünü yerine getirmeyenler, 2.5 milyon liranın iki katı para ödeyerek hiç askerlik yapmadan bu görevlerini yerine getirmiş sayılacaklar. Yoklama kaçağı, bakaya ve saklı durumda olmayan yüksekokul mezunları ise yasaya göre, ya 8 ay askerlik yapacaklar, ya da 18 ay yedek subaylık yapacaklar. Bunlara temel eğitimden sonra öğretmen olarak vatani hizmetlerini tamamlama olanağı da yasa ile verildi. Yasaya göre öğretmenler de askerliklerini öğretmen olarak yapabilecekler.

Yasaya göre bedel miktarı 4 eşit taksitle alınacak. 625 bin liralık ilk bölüm, 3 aylık temel eğitim sonrası ödenecek. Geri kalan 625'er bin liralık 3 taksit ise 5'er ay ara ile ödenecek. Bedel ödemeye istekli olup da ödeyemeyenler, kamu kurum ve kuruluşlarında çalıştırılacaklar.

Yasa, Cumhurbaşkanı'nın onayından sonra Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girecek.

Derneklerin öyküsü

ÜMİT ASLANBAY *17 nisan*

ANKARA — Mevcut öğrenci dernekleri 12 Eylül 1980 sonrasında, yeni Dernekler Yasası uyarınca kuruldu. Anayasadaki **"Herkes önceden izin almaksızın dernek kurabilir"** hükmüne karşın, 2547 sayılı Yüksek Öğrenim Yasası dernek üyelerinin rektörden yazılı izin almalarını öngörüyordu. Bu hüküm uzun bir süre öğrenci derneklerinin kuruluşunu geciktirdi. 1980 sonrası ilk öğrenci derneği kuruluşu için başvuran Hukuk Fakültesi öğrencileri, Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. **Tarık Somer**'den kurucu üyelik için izin alamadılar. Öğrenciler bunun üzerine İdare Mahkemesi'ne başvurarak, yasada öngörülen **"rektör izninin anayasaya aykırı olduğunu"** belirttiler ve dava açtılar. Dava sürerken İzmir'de öğrenci derneği rektörün de izniyle kuruldu. Kurulan öğrenci dernekleri içinde **"doğal üyelik"**, **"demokratik merkeziyetçilik"** konusunda tartışmalar sürerken, 1985 yılında Adana Milletvekili **Cüneyt Canver** TBMM'ye bir yasa önerisi vererek yasanın değiştirilerek üyelik içinde rektör izninin kaldırılması gerektiğini belirtti. Ancak bu yasa önerisi herhangi bir biçimde Milli Eğitim Komisyonu'ndan genel kurula inmedi. Öğrenci dernekleri yöneticileri bu yasa önerisini desteklerken, kendi aralarında **"Her üniversite öğrencisi derneğin doğal üyesi olsun mu, yoksa üyelik gönüllülük temeline mi dayansın"** tartışmasını sürdürdüler.

1986 yılına gelindiğinde YÖK Başkanı Prof. Dr. **İhsan Doğramacı**, İdare Mahkemesi kararlarını da örnek göstererek ilginç bir açıklamada bulundu: **"Dernek için rektör izninin kaldırılması doğruydu ve anayasaya uygundu. Ancak her üniversitede tek bir dernek kurulması, öğrenciler açısından daha iyiydi."** Konu, 1980 öncesi öğrenci derneklerinin çok sayıda olması da göz önüne alınarak, Milli Güvenlik Kurulu toplantılarına da geldi. Alınan bilgilere göre, burada da **"her üniversitede tek bir öğrenci derneğinin kurulması"** üzerinde duruldu. Kısa bir süre

sonra da ANAP'lı iki milletvekilinin Milli Eğitim Komisyonu'na havale edilen iki ayrı yasa önerisi ortaya çıktı. Komisyon üyeleri **İsmail Dayı** ve **İbrahim Fevzi Yaman**, **"Her üniversitede tek bir öğrenci derneği kurulmasını, fakülte ve yüksek okullarda bunların şubelerinin açılmasını, ayrıca her üniversite öğrencisinin derneğin doğal üyesi sayılmasını, isteyen öğrencinin dilekçe vererek üyelikten ayrılmasını"** öngören yasa önerilerinin sahipleriydi. Öneride, öğrenci derneklerinin geniş tepkisine neden olan **"öğrenci dernekleri rektörlerin veya yetkili kılacakları bir yöneticinin gözetimi ve denetimindedir"** hükmü de vardı. TBMM Milli Eğitim Komisyonu, SHP'li Cüneyt Canver'in 1985 tarihli yasa önerisi ile bu önerileri birleştirerek genel kurula dün indirdi. Ancak önerinin önümüzdeki hafta görüşülmesi beklenirken, öneri, sahiplerinden ANAP Milletvekili **İsmail Dayı**'nın dahi haberi olmadan geri çekildi.

Arjantin'de darbe girişimi

18 nisan

BUENOS AİRES (AP) — Arjantin'de başkent Buenos Aires'in 700 kilometre kuzeybatısında bulunan Cordıba Garnizonu'nun 14. Piyade Alayı, önceki geceyarısı yönetime karşı ayaklanarak garnizonu ele geçirdiler. Bu olaydan sonra bir albay da başkent yakınındaki piyade okulunu işgal etti.

Olay üzerine paskalya tatilini yarıda keserek başkente dönen Cumhurbaşkanı Raul Alfonsin'in, isyancı subay ve askerlerin bulunduğu garnizonun etrafının sarılması için emir verdiği, ancak güvenlik güçlerinin şimdilik kesinlikle bir silahlı çatışmaya girilmemesi konusunda uyarıldığı bildiriliyor.

Alaydaki yüksek rütbeli subaylar, 1976-1983 yılları arasındaki daktatörlük döneminde insan haklarını ihlal ettiği gerekçesiyle suçlanan arkadaşları **Binbaşı Ernesto Barreiro**'nun tutuklanmasına izin vermeyeceklerini belirttiler. Hakkında tutuklama emri bulunan Barreiro, mahkemeye çıkmayı reddederek bir süre önce 14. piyade alayının kışlasına sığınmıştı.

Olay yerinde bulunan gazeteciler, garnizonun çevresine ve stratejik bölümlerine 81 mm.lik havan topları ve otomatik silahlar yerleştirildiğini ve bölgenin sarıldığını bildiriyorlar.

İsyancı askerlerin sözcüleri, arkadaşlarının tutuklanmasına kesinlikle izin vermeyeceklerini söyleyerek, diktatörlük sırasında meydana gelen ayaklanmanın bastırılmasında görev yapan askerlerin affedilmesini ve bu kişileri adalet karşısında korumayan Genelkurmay Başkanı General **Hector Rios Erenu**'nun istifasını istiyorlar.

İki gündür devam eden eylemin, 40 aydan bu yana yönetimde bulunan Alfonsin hükümetinin karşı karşıya geldiği en büyük kriz olduğunu bildiriyor. Olayla ilgili olarak önceki akşam Başkanlık Sarayı'ndan halka bir açıklama yapan Alfonsin, isyancı askerlerin güvenlik güçlerine direnmeye devam etmelerinin "büyük bir felaket" ve kesin bir "yenilgi" ile sonuçlanacağını belirtti. 150.000 Arjantinlinin mavi-beyaz Arjantin bayraklarını sallayıp Alfonsin lehinde tezahürat yaptıkları 15 dakikalık konuşmasında Anfonsin, isyancı ordu mensuplarıyla çatışmaya girmek taraftarı olmadıklarını belirtti. **"Ancak asilere taviz verilmeyecek"** dedi.

Arjantin'de Binbaşı Barreiro'nun ayaklanmasından sonra Albay Aldo Rico komutasındaki bir grup subay da Buenos Aires yakınlarındaki piyade okulunu işgal etti. Subaylar isyancı binbaşı ve taraftarları affedilmedikçe eylemlerini sürdüreceklerini ilan ettiler. 18. Piyade Alay Komutanı Rico, Okul Komutanı Fedrazzi'nin görevine son vererek yönetimi ele aldığını açıkladı. Devlet Başkanı Alfonsin kuvvet komutanlarını olağanüstü toplantıya çağırdı, bu toplantıdan önce bir açıklama yapan Alfonsin, ülkede demokrasinin kesintiye uğratılmasına izin vermeyeceklerini söyledi.

Alfonsin'in, isyanın bastırılması için ne gibi önlemler alınmasını istediği konusunda bir bilgi verilmezken, Savunma Bakanı Horacio Jaunarena, her türlü olanağın kullanılacağını ifade etti.

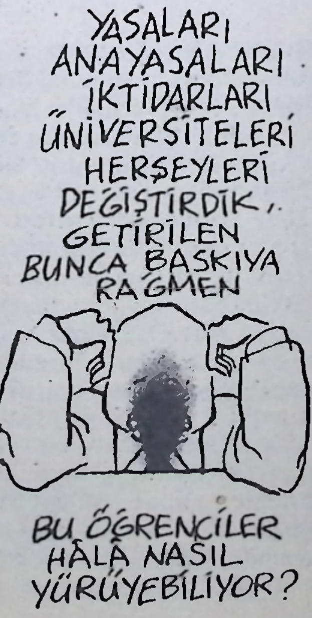
Arjantin Genelkurmay Başkanı General Aector Rios Erenu'nun ise tüm askeri birliklere bir çağrıda bulunarak, **"ülke düzenini tehlikeye atan eylemlere katılmamalarını"** istedi.

General Erenu, perşembe gününden bu yana devam eden isyan hareketlerinin anayasaya aykırı olduğunu ve ülkeyi tehlikeye sürüklediğini kaydetti.

Gözlemciler, ayaklanan askeri birliklerin istekleri arasında, kendi haklarını korumadığı gerekçesiyle, General Erenu'nun istifasının da bulunduğunu ifade ediyorlar.

Bu arada, ayaklanan 14. Piyade Alayı'nın Komutanı Yarbay Juan Polo ve 18. Piyade Alayı Komutanı Yarbay Aldo Rico'nun görevlerinden alındıkları bildirildi.

Bu arada başkent Buenos Aires'teki resmi kaynaklar, hükümetin, kongreye sıkıyönetim ilan edilmesini öngören bir karar tasarısı göndereceğini belirttiler.

KAVRAM DERSANESİ
ÖYS Kurları
27 Nisan 2. Aşama
Merkez: 338 64 37 Şehzadebaşı: 522 75 74
Bakırköy: 572 60 74 Kars: 2019

Cumhuriyet

DOSTLAR BÜRO
Daktilo, hesap ve kasa makineleri satış ve tamiri

63. Yıl; Sayı: 22505 Kurucusu: Yunus Nadi 150 TL. (KDV dahil) 19 Nisan 1987 Pazar

Japon elektronik ürünlerine yüzde 100 gümrük

ABD-Japonya ticaret savaşı

Japon elektronik ürünlerine yüzde 100 gümrük vergisi uygulanmasını başlatan karar, Başkan Reagan'ın imzasıyla dün yürürlüğe girdi. Reagan, karar sonrası yaptığı açıklamada, "Adil olmayan ticari uygulamalarla ABD yarı iletken sanayiinin tehlikeye atılmasına göz yumamam" dedi. Japonya Başbakanı Nakasone ise, karara tepki gösterirken, şimdilik bir misillemeye gitmeyeceklerini, GATT'a başvuracaklarını söyledi.

İngiltere de bu ticaret savaşına katılma yolunda ilk adımlarını attı. Bir süredir AT'yi Japonya'ya karşı "gümrük önlemleri" almaya çağıran İngiliz hükümeti, Japonya'nın pazarını İngiliz firmalarına açmaması halinde, bu ülkenin İngiltere'deki banka ve sigorta şirketlerinin lisanslarını iptal edebileceğini duyurdu.

Ekonomi Servisi — ABD-Japonya ticaret savaşında bir adım daha atıldı. ABD Başkanı Ronald Reagan'ın imzasıyla yürürlüğe giren Japon bilgisayar parçalarına yüzde 100 gümrük vergisi kararı, iki ülke arasında gerilime yol açtı. Kararı imzaladıktan sonra bir açıklama yapan Reagan, "Adil olmayan ticari uygulamalarla ABD yarı iletken sanayiinin tehlikeye atılmasına göz yumamam" derken, Japonya Başbakanı Yasuhiro Nakasone, "şimdilik" misilleme yapmayacaklarını ve konuyu Tarifeler ve Ticaret Genel Anlaşması'na (GATT) götüreceklerini söyledi.

Uzun süredir dünya ekonomisinin gündeminde bulunan ve zaman zaman hisse senedi borsalarında büyük düşüşlere neden olan bu kararın ardından yapılan ilk yorumlar da Japonya'nın da misillemeye gidebileceği yönünde oldu. AP ajansının ABD'li kaynaklara dayanarak verdiği haberde, Japon hükümetinin ilk adımda, ABD tarım ürünlerine yüzde 50 gümrük vergisi koyabileceği kaydedildi.

Bu arada, bir süredir tüm AT'yi Japonya'ya karşı "gümrük önlemleri" almaya çağıran İngiliz hükümeti de Japonya'nın pazarını İngiliz firmalarına açmaması halinde bu ülkenin İngiltere'de faaliyet gösteren banka ve sigorta şirketlerinin lisanslarını iptal edebileceğini duyurdu.

Reagan yönetiminin, ABD Kongresi'nden uzun çabalar sonucu geçirdiği yüzde 100 gümrük kararı, özellikle Japon bilgisayar ve diğer elektronik ürünleri parçalarını etkileyecek.

(Arkası Sa. 12, Sü. 6'da)

ABD'YE IMF REÇETESİ
OSMAN ULAGAY'ın Pazar Notları Ekonomi'de

ORUĞ: Org. Necdet Üruğ erken emekliliğini isteyen ilk Genelkurmay Başkanı. Haziranda düzenlenecek büyük bir törenle askerlik yaşamına veda edecek.
ÖZTORUN: Kara Kuvvetleri Komutanı olan Org. Öztorun, Org. Üruğ'un emekliye ayrılmasından sonra Genelkurmay Başkanlığı'na atanacak.
TORUMTAY: Genelkurmay 2. Başkanı olan Org. Torumtay'ın, Org. Öztorun'dan boşalan Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na atanacağına kesin gözle bakılıyor.
YİRMİBEŞOĞLU: Ağustos ayındaki yeni düzenlemede 3. Ordu Komutanı Org. Yirmibeşoğlu'nun Genelkurmay İkinci Başkanlığı'na getirileceği öne sürülüyor.

Org. Öztorun haziranda Genelkurmay Başkanı oluyor

Nöbet değişimi

Haziran ayında emekli olacağını açıklayan Genelkurmay Başkanı Org. Üruğ'un yerine Kara Kuvvetleri Komutanı Org. Öztorun atanacak.

Genelkurmay 2. Başkanı Org. Torumtay'ın, Org. Öztorun'dan boşalan Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na atanacağına kesin gözüyle bakılıyor.

Ağustos ayındaki yeni düzenlemede Genelkurmay 2. Başkanlığı'na 3. Ordu Komutanı Org. Yirmibeşoğlu'nun getirileceği öne sürülüyor. 15. Sayfada

Hazine enflasyonu açıklamıyor

Bir önceki ayın enflasyon rakamlarını normal olarak her ayın 10 veya 11'inde açıklayan Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, mart ayı enflasyonu beklenenin üzerinde çıktığı için henüz açıklamadı.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın, mart ayı enflasyon rakamı beklenenin üzerinde çıktığı için açıklamaktan korktuğu ileri sürülüyor.

Edinilen bilgiye göre, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nda fiyat endekslerini hazırlayan değerlendirme birimi mart ayı enflasyon rakamlarını nisan ayının ilk haftasında hazırlayarak müsteşarlığın onayına sundu. Ancak normal olarak her ayın 10 veya 11'inde bir önceki ayın enflasyon rakamlarını kamuoyuna açıklayan müsteşarlık bu kez mart ayı fiyat artışlarını normal süreden bir hafta geçmesine rağmen hâlâ açıkla-

(Arkası Sa. 15, Sü. 5'te)

ICFTU genel sekreteri:

'Türkiye demokrasiye çok ağır geçiyor'

ICFTU Genel Sekreteri Vanderveken "Türkiye, AT'ye katılma fikrinden önce, üyesi olduğu örgütlere karşı yükümlülüklerini yerine getirmelidir" dedi.

IŞIK KANSU'nun söyleşisi 10. Sayfada

TILSIMIM KORU BENİ — Uluslararası Altın Lale Yarışması'nı kazanan Sovyet yönetmen Roman Balayan'ın "Tılsımım Koru Beni" adlı filminde konusu, Puşkin Şiir Şenliği sırasında Boldino'da geçiyor.

Altın Lale Sovyet filminin

Uluslararası 6. İstanbul Sinema Günleri kapsamında düzenlenen "Uluslararası Altın Lale" yarışmasında büyük jüri, Sovyet yönetmen Roman Balayan'ın "Tılsımım Koru Beni" adlı filmini büyük ödüle değer buldu. Caravaggio ve Frida filmleri de özel ödül aldı. Ömer Kavur'un "Anayurt Oteli" ise "Dr. Nejat Eczacıbaşı Vakfı Yılın En İyi Türk Filmi" ödülünü aldı. 12. Sayfada

Akbulut: Yasayı öğrencilerin yararına değiştirmeye çalışacağız

Yatıştırma çabası

10 tutuklama: İzmir'de gözaltına alınan 172 kişiden 18'i dün tutuklandı. Ankara'da 167 öğrencinin sorgusu tamamlandı, halen gözaltında bulunan öğrenciler polis gözetiminde bugünkü üniversite sınavına katılabilecek.

Açlık grevleri: Ankara'da 23 öğrenci açlık grevine başladı. İstanbul'da aynı eyleme katılanların sayısı 196'ya yükseldi. Adana, Sivas ve Trabzon'daki açlık grevleri sürüyor. Bolu ve Eskişehir'de de açlık grevine başlandı.

Akbulut ne dedi: Öğrencilerin hareketleri kanunsuz hareketlerdir, tasvip etmek mümkün değildir. Problemlerini kanuni bir şekilde dile getirmeleri durumunda kendilerine yardımcı oluruz. Biz her zaman öğrencilerle diyaloğa gireriz.

ÖSS
Soruları-yanıtları yarın Cumhuriyet'te

Haber Merkezi — Üniversitelerde "tek tip öğrenci derneğini" öngören yasa önerisine öğrencilerin tepkisi sürüyor. Ankara'da 23 öğrenci açlık grevine başlarken, İstanbul'da açlık grevine katılanların sayısı 196'ya yükseldi. İzmir'de gözaltına alınan 172 kişiden 18'i, dün tutuklandı. Ankara'da ise 167 öğrencinin sorgulaması tamamlandı. Gözaltındaki öğrencilerin, bugün yapılacak üniversite seçme sınavına polis gözetiminde katılabilecekleri bildirildi. Adana, Trabzon, ve Sivas'taki açlık grevleri ise, sürüyor. İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, öğrencilerle anlaşamadıkları bir konunun bulunmadığını söyledi ve "Biz öğrencilerden yanayız" dedi.

İstanbul'da açlık grevine başlayan 4'ü tutuklu öğrenci yakını 105 kişiye dün 87 öğrenci daha katıldı. Toplam 126 kişi grevi geçirdikleri Güven Kliniği'nden dün sabah İstanbul Üniversitesi önüne gelerek, kapı önüne oturup eylemlerini sürdürdüler. Su ve şeker içerek açlık grevi yapanlar, saz ve gitar çalıp türkü söylediler. Arkadaşlarının çiçek ve kolonya vererek eylemlerini destekledikleri grevdeki öğrencilere polis bir müdahalede bulunmadı, ancak fotoğraflarını çekti. Emniyet yetkilileri, DGM Savcılığı'nın talimatı gelirse, öğrencilerin üniversite önünde oturmalarına izin verilmeyeceğini bildirdi.

Açlık grevine katılanlara dün akşama doğru bir veli ile 86 öğrenci daha eklendi. Sayıları 198'i bulan eylemciler, akşam üzeri saat 19.30'da grevi geçirecek üzere Genel Hizmet-İş ve Laz Petkim İş sendikalarının Aksaray'daki merkezlerine gittiler. Öğrencilerin burada doktor tarafından sağlık kontrolünden geçirildiği bildirildi.

Marmara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu Öğrenci Derneği genel başkanı Nail Çavuş, yasa önerisi iptal edilmedikçe ve baskılar son bulmadıkça açlık grevine devam edeceklerini söyledi.

İzmir'de DGM'ye gönderilen 172 öğrencinin sorguları dün tamamlandı. Sabah 9'dan 17'ye değin süren duruşmada 31 polis tanık olarak dinlendi, polislerin öğrencileri kesin olarak teşhis edemediği görülürken, video film ve slaytlar gösterildi. Bunlarda kimliği açık olarak belli olan öğrencileri tek tek kaldıran hâkim, açıklama istedi. Öğrenciler, açlık grevindeki arkadaşlarını ziyaret için gel-

(Arkası Sa. 12, Sü. 5'de)

Aydınlar Ocağı'nın 12 Eylül'e ideolojik armağanı
Türk-İslam Sentezi

Otoriter devlet istiyorlar

Siyasal huzur ve milli selamet için ordu - iktidar bütünleşmesi gerekir.

Sosyal haklar ve sosyal devlet anlayışı kişilerin devletten bir şeyler talep etmesine yol açarak milli dengeyi bozar.

BOZKURT GÜVENÇ, GENCAY ŞAYLAN, İLHAN TEKELİ, ŞERAFETTİN TURAN araştırdı, yazdı.

Bugün 13. Sayfada

Konuk yazar

AT'ye üyelik ve iç hukukumuz

HÜSEYİN PAZARCI
SBF Öğretim Üyesi

Hükümetin tam üyelik için 15 Nisan 1987'de başvurduğu Avrupa Topluluğu özellikle ekonomik bütünleşme amacı gütmektedir. Böyle bir amacın hukuka yansıması ise, uluslarüstü (supranational) nitelikte bir düzenin kabulü ile kendini göstermektedir. Nitekim, Avrupa Top-

(Arkası Sa. 12, Sü. 1'de)

ÖNCE DEMOKRASİ, SONRA AT 8. Sayfada

Türk-İslam Sentezi (1)

Türk-İslam Sentezi, özellikle 12 Eylül'ü izleyen yıllarda devlet katında bir hayli kabul ve itibar görmeye başlayan ideolojik bir çözümlemedir. Başlıca amacı Türk sağı için ideoloji üretmek olan "Aydınlar Ocağı" adlı kuruluş tarafından geliştirilen Türk-İslam Sentezi'nin, geçmişte siyasal partiler içinde özellikle MHP'yi etkilemiş olduğu söylenebilir. Bugün Alparslan Türkeş'in himayesindeki MÇP de Türk-İslam Sentezini parti görüşü olarak benimsediğini kısa süre önce açıklamıştır.

Aydınlar Ocağı'nın, bir örgüt ve hareket olarak, 1960'lı yıllara uzanan bir geçmişi vardır. 27 Mayıs sonrası Türkiye'de gelişen demokratik ortamda kurulu düzene dönük eleştirilerin birçok açıdan yoğunlaşması ve solun genel olarak gelişmeye başlaması,

(Arkası Sa. 15, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

Kaplumbağalara rağmen inşaat

Sürüyor: Başbakanlığın soyları tükenmekte olan deniz kaplumbağalarıyla ilgili açıklamasına rağmen Dalyan'da dev turistik otel inşaatı sürüyor. İnşaatı yapan firmanın bir yetkilisi, "Şimdilik çevreyi ıslah ediyoruz, araziyi betonluyoruz" dedi.

Soyları da tehlikede: Yatırımcı şirketin kıyıya 100 metre uzaklıkta yapacağı otelin hemen yanında bulunan İztuzu gölcüğünün taşmasını önlemek için gölün dibine çakıl döşeneceği öğrenildi. Böyle bir uygulama sonunda, gölcükte yaşayan ve kaplumbağalar gibi soyları tükenmekte olan suydanlarının da yok olacağı belirlendi.

Yumurtaları köpek yerdi: Ünlü çevre koruma örgütü Greenpeace'in "milli park" ilan edilmesini istediği bölgede balıkçı dalyanını kuran Lütfü Doruk, 40 yıl öncesine ilişkin anılarını anlatırken, "Balıkçılar zaman zaman 1 metre çapında kaplumbağa tutardı. Oradaki bir gümrükçünün köpeği de her gün kumsalda kaplumbağa yumurtalarını yerdi" dedi.

DENİZ SOM

Soyları tükenmekte olan dev deniz kaplumbağalarının korunacağına ilişkin Başbakanlık açıklamasına rağmen, üreme bölgesi Dalyan'da Kültür ve Turizm Bakanı Mesut Yılmaz tarafından temeli atılan 600 yataklı turistik otelin inşaatı devam ediyor.

Yatırımcı Kavala Şirketler Grubu'nun proje ile ilgili sorumlusu Erkan Murat, temeli atılan otelin, bina olarak inşaatına henüz başlanmadığını, şimdilik arazi düzenlemesi ve zemin ıslahı yapıldığını bildirdi. Şirket yetkilisi, "Göl kenarı düzenleniyor, çamurlar temizleniyor ve arazi betonlanıyor" dedi. Erkan Murat, inşaat çalışmaları konusunda Başbakanlık Başdanışmanı Adnan Kahveci'ye bilgi verdiklerini de söyledi.

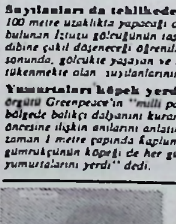
Yatırımcı şirketin, kıyıya 100 metre uzaklıkta yapacağı otelin yanında bulunan İztuzu gölcüğünün taşmasını önlemek için dibine çakıl döşeyeceği de öğrenildi. Böyle bir uygulama sonunda gölcükte yaşayan ve kaplumbağalar gibi soyları tükenmekte olan suydanlarının da yok olacağı belirlendi.

Bu arada Dalyan ve Köyceğiz yöresinde yatırım yapan Kavala ve Manat şirketlerinin temsilcileri, önceki gün Ankara'ya çağrıldı. Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkilileriyle gö-

(Arkası Sa. 15, Sü. 4'te)

ERDAL İNÖNÜ: KÖY KORUCULUĞU KALDIRILMALI

ANAP'LI MUHASİBE PARTİLİ DAYAĞI 8. Sayfada

Bugün Pazar.
Cumhuriyet Dergi bugün ve her pazar Cumhuriyet'le birlikte.

GÖZLEM

UĞUR MUMCU

"Siyasal Cami"

TBMM Başkanı Sayın Necmettin Karaduman, bugün TBMM içinde yapılması planlanan caminin temelini atacak.

Bu cami, herkese açık mı olacak? Hayır. Bu cami "siyasal namaz" kılarak dini ve dince kutsal kavramları siyasal amaçla propaganda konusu yapanlara açık olacak. İşin özeti budur.

(Arkası Sa. 12, Sü. 7'de)

Washington'dan

ABD'de bir Rizeli

HİKMET ÇETİNKAYA

18 yaşındaki Rizeli İbrahim, bir Rum toptancının yanında paket taşıyor ve eski bir Mercedes'te yatıp kalkıyor. Bütün umudu bir Amerikalı bayanla naylon evlilik yapıp "green card" sahibi olmak. İbrahim'in en bozulduğu şey ise, bir gece önce yattığı kadınların ertesi günü onu tanımaması. "Bu, namus meselesi değil mi ağabey?" diye soruyor...

Roma'dan

Avrupa'da Türkennot

NİLGÜN CERRAHOĞLU

Türkennot, Almanca bir sözcük. Acı, keder, elem ve Türk tehlikesini çağrıştırıyor. Dilleri hâlâ bu tehlikeyi anımsatan deyimlerle dolu olan İtalyanlar ise bugünlerde Roma'da açılan "Anadolu Uygarlıkları Sergisi" ile Türkiye'nin turistik yüzünü yeni yeni keşfediyorlar.

Paris'ten

Sokakta AT anketi

SABETAY VAROL

Hava güneşli. Metroya yürüyerek gitmeli, yürürken de millete sormalı: 'Türkiye'nin AT başvurusu için ne dersiniz?' Hem insanların fikirlerini öğrenmiş hem de ruh sağlığımı biraz korumuş olurum.

Zürih'ten

Mevsimlik askerler

DOĞAN ABALIOĞLU

Otelden çıktığımızda, yollarda, duraklarda rastladığımız gri-haki üniformalı 20-30 yaşındaki İsviçreli gençler her yıl 3 hafta süresince bir yerlere gider ve otomatik tüfeğini, mermilerini alıp, gelecek yıl bu kez nereye gideceğini bilerek geri döner. Giysileri ve savaş gücü hep yanında, evindedir.

Londra'dan

Türk gibi Avrupalı

RAGIP DURAN

Belki bir "Nasıl Avrupalı Olunur?" kitapçığı yayımlanır ve denir ki: Yerlere tükürmeyin, çiçekleri koparmayın, karınızı dövmeyin, on yılda bir ihtilal yapmayın...

Stuttgart'tan

Rüzgârın dünyası

AHMET ARPAD

1987 Kukla Tiyatroları Şenliği'nin en gözde oyunu bir Fransız topluluğunun oynadığı "Shahantur" adlı düşler efsanesiydi. Rüzgârın dünyasından korkan Shahanturlılar yüksek sur ve kuleler yapıp hiç dışarı çıkmıyorlar.

Oxford'dan

İngiltere'de suç dalgası

OSMAN BALCIGİL

İngilizler artık ceplerinde 10 pounddan fazla para taşımıyor. Çünkü 1986'da şiddet olaylarının sayısı 20 308'e ulaştı.

7. Sayfada

Çiğli'deki milyarlık kaçakçılık davasında bazı gümrük yetkililerinin adı "suçlular" raporundan silindi

Gümrükçüler davadan kurtuldu!

MUSTAFA BALBAY *19 nisan*

İZMİR — Çiğli Havaalanı'nda 1975 yılından bu yana süregeldiği belirlenen milyarlık elektronik kaçakçılığı ile ilgili dava açıldı. Ancak olayla ilgili olarak gümrük müfettişleri **Bülent Erten** ve **Nurzat Ulubeyligil**'in hazırladığı ve aralarında Gümrük Başmüdürü **İhsan Erday**'ın da bulunduğu bazı gümrük üst düzey yöneticileri de "**suçlu**" gören raporun iade edildiği ve bu yöneticilerin olmadığı ikinci bir rapor hazırlatıldığı ve davanın bundan sonra açıldığı ortaya çıktı.

Böylece kaçakçılık olaylarının meydana geldiği dönemlerde gümrük başmüdürlüğü, şube müdürlüğü ve kargo şefliği yapmış kişiler, olayın dışında tutulmuş oldu. Toplu kaçakçılık suçu iddiası ile açılan davada yedi kişi yargılanacak.

Çiğli gümrüğünde bir görevlinin ihbarı üzerine ortaya çıkan milyarlık kaçakçılığın, uzun yıllar sürdüğü belirlendi. Savcılık kayıtlarına geçen ifadelere göre, yurda sokulmak istenen kaçak eşyanın konşimentosu, Türkiye'deki paravan kuruluşlar ve Ege Üniversitesi adına yapılıyordu. Bu kuruluşların böyle bir işlemden haberi olmadığı için, kargo ile gelen elektronik eşya, kâğıt üzerinde ilgili firmaya bildirilmiş, ancak firma sahibi gelip almamış gibi gösteriliyor ve depoya konuyordu.

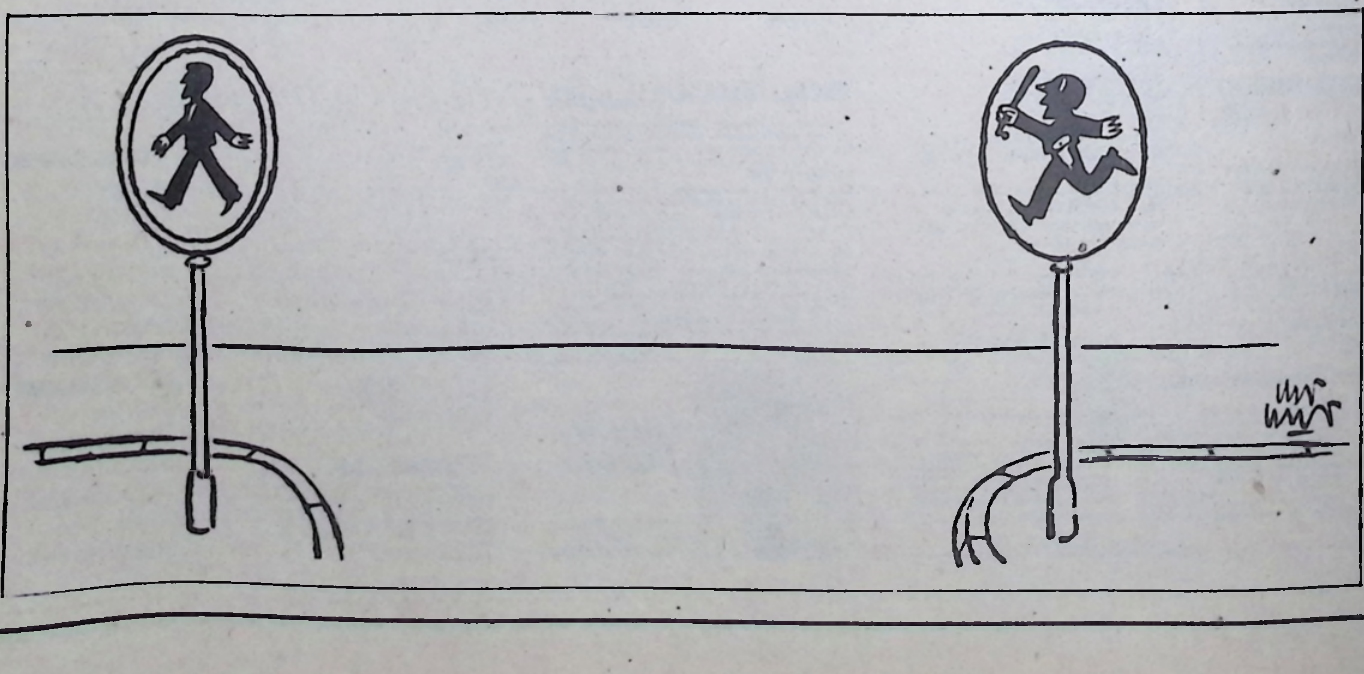
Daha sonra da depodan alınıp yerine aynı ağırlıkta hurda parçaları yerleştiriliyordu. 1979 yılında bu olaylardan bir bölümünü su yüzüne çıkartan **Orhan Topal** isimli kargo memuru, kısa bir süre sonra bu görevinden alınmıştı.

Ancak 16 Ocak 1985'te M-2 kodu ile kayıtlara geçen Maliye ve Gümrük Bakanlığı Gümrük Müfettişi **İbrahim Tezer**'e gönderilen ihbar mektubunun ardından başlayan soruşturma, bir dizi olayın aydınlığa kavuşmasını sağladı. Değeri milyarları bulan gümrük kaçakçılığının içinde İzmir'de büyük bir holding ile bir demir çelik fabrikasının da adı karıştı.

Olayı soruşturmak üzere görevlendirilen gümrük müfettişi Bülent Erten ve Nurzat Ulubeyligil, aralarında halen gümrük başmüdürlüğü yapan **İhsan Erday** ve bazı üst düzey yöneticilerinin de bulunduğu 31 kişi hakkında görevi ihmal ve suiistimal ederek kaçakçılık olaylarını örtbas etmek ve toplu kaçakçılık suçu işledikleri gerekçesi ile işlem yapılmasını isteyerek soruşturma dosyasını Gümrükler Genel Müdürlüğü ve Cumhuriyet Savcılığı'na gönderdi.

Müfettişler görevlerini tamamlamıştı ve olayın bundan sonraki bölümü Cumhuriyet Savcılığı'nın işi idi. Ne var ki 13 Ocak 1987'de 03-6605/1 sayılı yazı ile her şey değişti. Altında Teftiş Kurulu Başkanı **Saim Kırgöz**'ün imzasının bulunduğu yazıda, raporun değiştirilmesi isteniyordu. Küçük bir "**revizyondan**" sonra Gümrük Başmüdürü **İhsan Erday**, kaçakçılığın meydana geldiği dönemlerde İzmir Gümrük Başmüdür Yardımcılığı'nda bulunan **Sait Uğurlu**, yine eski Başmüdür **Ünal Ünal** ve Çiğli Gümrük Müdürü **Erdal Çelik**'in ismi çıkarıldıktan sonra rapor yeniden gönderildi.

Birinci raporun İzmir Cumhuriyet Savcı Yardımcısı **İsmet Çakmak**'a ulaşmasının ardından, "**bazı yöneticilerin adının silindiği**" ikinci rapor da gönderildi. İkinci rapora göre işlem yapıldığı için, açılan davada yargıç karşısına sadece hayali firmalarla gümrük arasında "**kuryelik**" yapan kişilerle, hayali firma temsilcisi olan kişiler yargılanacak.

Bıyık ve üniforma

AHMET TAN *19 nisan*

Tek tip örenci yasası polislerimizi aniden gazete sayfalarına çıkarttı. Oysa ki demokrasi bir anlamda, polislerin değil gazetelerde, caddelerde bile boy göstermemesi demekti. Aslında Emniyet Genel Müdürlüğü'nün de belki amacı bu.

Ama, Ankara alan ve caddelerinde son üç gündür binlerce öğrenciyi "Haylazlık yapıyorlar" diye kovalayanlar, yerlerde sürükleyenler, her nedense siviller. Daha doğrusu sivil giyimli polisler.

Bunu soruşturacak olduk. Yanıt verecek kimse çıkmadı.

Sonra Terziler Derneği'nden bir bildiri geldi. Mesleğimiz can çekişiyor diye.

Nasıl çekişmesin ki. Emniyet Genel Müdürlüğü üniforma diktirmezse, ekmeklerini nereden çıkaracaklar?

Resimde Emniyet Genel Müdürlüğü'nün geçen hafta düzenlediği "Tarihte Türk Polisi Sergisi"nde canlı olarak poz veren polis mankenlerimiz görünüyor. Üniformalı polise hasret çeken öğrenci kardeşlerimiz doya doya, güle güle seyretsinler...

İnce yolda lahmacuna eşitlik

Rahmetli Turan Güneş'ten idare hukuku okuyanların şansı, canlı örneklerle hukukun kafalarına yerleşmiş olması idi.

Hoca'nın unutulmaz örneklerinden biri de bir suçüstünün "kılıcın kınına girdiği gibi" tespiti ifadesi idi.

Kılıç, kının dışında ise olay kesinlik kazanmazdı.

"Uzun ince yola girdik" deniyor.

Oysa kılıç, AET kınının içinde değil. Ağzında.

Bu anlamda duhul vaki olmadı.

Duhula yıllar var.

Bu yılları nasıl dolduracağız?

Elbette konuşarak, yazarak.

İktisat Fakültesi Mezunları Cemiyeti'nin Avrupa Topluluğu Paneli'nde konu tartışıldı.

Panelde Çetin Altan Avrupa ile bütünleşme olayının bir "evrensel boyutu" yakalamak sorunu olduğunu anlattı. Bu boyut sözgelimi kalemle kâğıt arasında ilişki kurmaktan geçiyordu. Türkler ise, bu ilişkiden pek hoşlanmıyordu. Oysaki Miki Fare alt tarafı bir "sıçan karikatürü" idi. Ama kâğıt kalem ilişkisinden doğup evrenselleşmişti."AET vizesi için karikatürcülüğü öneriyor" gibi, tercüme edilmemek için olmalı; Altan, Türkiye için, uluslararası normlara uygunluğun en azından Türk parasının konvertibl olması ile başlayabileceğini de sözlerine ekledi.

Zaman Gazetesi Yazarı Ali Bulaç ise, "Müslümanların Avrupa Topluluğu'na katılmaktan korkmadığını" ifade etti. Bulaç, "Biz Batı ile Batı'da yüzlerce yıl yaşadık. Benliğimizi yitirmedik. AET ile iç içe oluruz. Yan yana oluruz. AET'ye gireriz çıkarız. Bunlar bizim için fazla önemli değildir. Ancak başvuru öncesinde Norveç'teki gibi referandum yapılması gerekirdi" dedi.

Prof. Korkut Boratav ise AET'ye girilse bile "çıkalım" diyecek insanların var olmaya devam edeceğini, kendisinin bunlardan biri olduğunu belirtti. AET ile bütünleşmeye onca zaman karşı çıkmış olan Turgut Özal'ın birdenbire AET'ci kesilmesi ve başvurma yöntemi ister istemez Boratav'ı "komplo teorileri" üzerinde düşünmeye zorluyordu. Acaba Turgut Özal, gerçekleşmesi imkânsız bir istek ortaya atarak, bunun gerçekleşmemesi halinde Türkiye'yi ABD-Suudi Arabistan parantezine yerleştirme politikasına meşruiyet mi kazandırmak istiyordu?

Cengiz Çandar ise, Türkiye'deki rejimin Avrupa ile entegrasyonun getireceği sonuçları hazmedecek durumda olmadığı kanısındaydı.

Çandar'a göre, ayrıca Avrupa "Eurocentric", yani Avrupa merkezli, "ben merkezli" bakış açısından sıyrılmamıştı. AET ile eşit ilişkilere sahip olarak, bütünleşmeye "peki" denebilirdi. Ama Avrupa, "Eurocentric" tutumunu terk etmeli, lahmacunumuzu hazmetmeli, lahmacuna pizza ile "protokolde eşit yer" sağlamalıydı.

Dedik ya "duhul'a yıllar var.

Vakit nasıl geçecekti?

İsteyerek, özleyerek, gözleyerek.

Arjantin Devlet Başkanı Alfonsin, asileri teslim olmaya ikna etti

Demokrasinin zaferi

20 nisan

Dış Haberler Servisi — Arjantin'de başkent Buenos Aires yakınlarındaki Campo de Mayo Üssü'nde Yarbay **Aldo Rico** önderliğinde 150 askerin başlattığı isyanın üçüncü gününde Devlet Başkanı **Raul Alfonsin** tek başına ayaklanmayı bastırmayı başardı. Alfonsin, askeri birliklerin isyancılara karşı bir türlü harekete geçmeyişleri üzerine dün isyancıların kampına giderek onları teslim olmaya ikna etti.

Arjantin'de Alfonsin'in dramatik bir jestle kişisel zafer kazanmasına dayanan olaylar şöyle gelişti:

İsyancıların teslim olmayı reddetmesi üzerine, dün ülkede hava hızla gerginleşti. Dün sabah hava kuvvetlerinin isyancılara karşı harekâta hazırlandığı bildirildi, ancak ordu komutanlığından daha sonra yapılan açıklamada harekâtın ertelendiği belirtildi. BBC radyosu, Alfonsin'in asilere karşı harekât düzenleyecek birlik bulamadığını ve orduda destek sağlayamadığını bildirdi.

Ordunun bir harekât için desteğini sağlayamayan Alfonsin bunun üzerine dün akşam, Başkanlık Sarayı'ndan 200 bin kişilik bir kalabalığa yaptığı konuşmada; isyancıların kampına giderek onlarla görüşeceğini açıkladı. Alfonsin, bu açıklamasının ar-

dından bir helikopterle isyancıların kampına gitti. Yaklaşık iki saat sonra da isyancıların eylemlerine son verdikleri ve teslim olmayı kabul ettikleri açıklandı. İsyancıların kampından dönen Alfonsin, Buenos Aires'in Plaza de Mayo Meydanı'nda kendisini bekleyen yüz binlerce kişi tarafından çılgınca alkışlandı. Raul Alfonsin, isyanın başlamasından bu yana halk tarafından büyük bir coşku ile desteklendi. Ancak ordu, devlet başkanına ihtiyaç duyduğu desteği göstermeyerek asilere karşı harekâta geçmedi. Nitekim dün Hava Kuvvetleri Komutanı General **Ernesto Crespo,** harekâta geçileceğini açıklamasına rağmen harekât ertelendi.

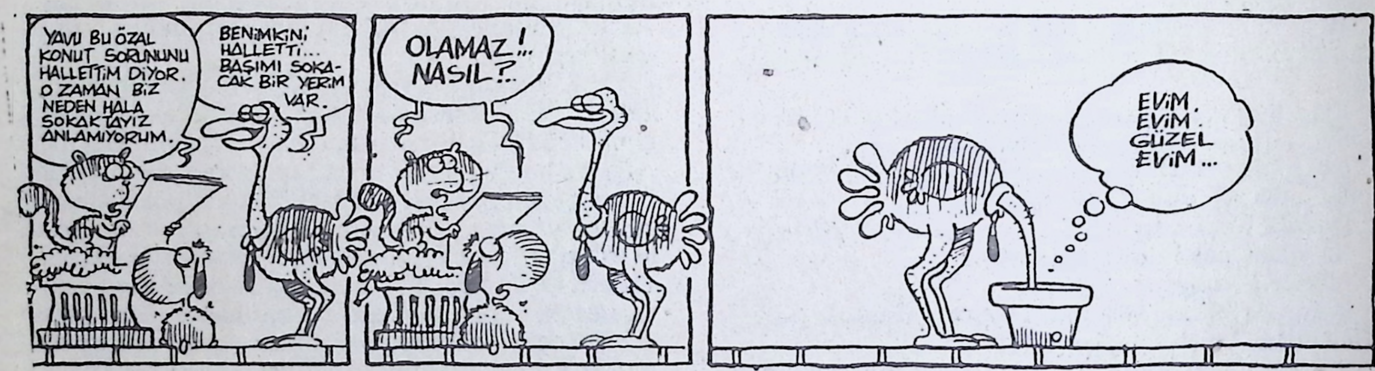
Dün sabah bunalımın büyümesi üzerine siyasi partiler ve sendikalar, üyelerine **"demokrasiyi korumak için hazır olma"** çağrısında bulundular ve hükümetle **"demokrasiyi desteklediklerini"** bildiren bir anlaşma imzaladılar.

Önceki gün isyancıların üssünün çevresinde gösteri yapan halk, **"Yaşasın demokrasi, teslim olun"** diye bağırdı.

Cumartesi gecesi de başkentin çeşitli semtlerinde **"demokrasiye destek"** gösterileri yapıldı ve bir grup genç, kongre binası çevresinde parlamenter sistemi savundukların göstermek için bir **"insan zinciri"** oluşturdu.

Ayaklanma ilk kez Cordoba garnizonunda, cunta döneminde işkence yapmakla suçlanan Binbaşı **Ernesto Berreiro**'nun yargılanmasına karşı çıkan bir grup asker tarafından başlatılmış, daha sonra da Buenos Aires yakınlarındaki Mayo garnizonundaki topçu okulunu işgal eden ikinci bir grup, ayaklanmaya katılmıştı. Cordoba garnizonundakiler, bir süre sonra eyleme son verirken, Mayo'dakiler eylemlerini sürdürmeye karar vermişlerdi.

İsyancılar askeri cunta döneminde işkence yapmak suçundan yargılanan subaylar hakkındaki davaların düşürülmesini istiyorlardı.

1983'ten beri süren bölünme giderildi

FKÖ bütünleşti

CENGİZ ÇANDAR *21 nisan*

CEZAYİR — **Yaser Arafat**'tan **"George Habbaş**'a, iki yıl önce dünyanın her köşesinde ABD tarafından haldır haldır aranan, kendisini ele geçirebilmek için Amerikalıların bir Mısır uçağını havada tutuklayıp İtalyan müttefikleriyle çatışmanın eşiğine gelmeyi göze alarak Sicilya'ya indirdikleri **Abul Abbas**'tan, dünya tarihinin ilk kadın **"hava korsanı" Leyla Halid**'e, Ürdün Kralı **Hüseyin**'in ilk eşi **Dina**'dan, uluslararası saygınlık sahibi ABD vatandaşı Filistinli aydın Prof. **Edward Said**'e, FKÖ'nün bir ara Sosyalist Enternasyonal temsilciliğine atanan eski İsrail vatandaşı **İlam Halevi**'den Filistin gerillalarının Güney Lübnan'daki namlı komutanlarına, meclis başkanı Sünni din adamı Şeyh Abdülhamid Sayegh'ten Katolik din adamı Peder İyad'a...

Böylesine Filistin arenasının bu kadar renkli mozayiği dün başkent Cezayir'in 25 kilometre batısında, deniz kıyısındaki Kongreler Sarayı'nda bir araya geldi.

Kongreler Sarayı'nın koridorları yıllardır birbirini göremeyen onlarca insanın kucaklaşması ile süslendi.

FKÖ'nün sürgündeki parlamentosu Filistin Ulusal Meclisi 18. dönem çalışmalarına dün başladı. Kongreler Sarayı'nın salonu bugüne dek görmediği birkaç bin kişiyle hınca hınç doldu ve taştı. Filistin Ulusal Meclisi'nin 400'ü aşkın üyesi, dünyanın çok sayıda ülkesinden ve bu arada Türkiye'den gelen heyetler, yüzlerce Filistinli ve Arap gözlemci, sayıları 1000'e yaklaşan uluslararası basının TV, radyo, gazete ve dergi muhabirleri açılış oturumunu izlemek üzere toplandılar.

TSİ 17'de salonu dolduran herkes alkışlarla ayağa fırladı. Filistin Ulusal Meclisi Başkanı **Şeyh Abdülhamid Sayegh,** FKÖ lideri **Yaser Arafat,** Cezayir Cumhurbaşkanı **Şadli Bencedid,** rejimin iki numarası **Muhammed Şerif Messadia** ve Dışişleri Bakanı **Ahmet Talip İbrahimi** birlikte salona girdiler. Alkışlar tabii Yaser Arafat'a idi.

Kuran okunduktan sonra, Filistin davasında toprağa düşenler için bir dakikalık saygı duruşunun ardından meclis başkanı alkışlarla kesilen kısa bir konuşmadan sonra Arafat'a söz verdi. Salon bir kez daha ayağa kalktı.

Arafat **"Ulusal Birlik ve Kamplar Direnişi Oturumu"** adı verilen 18. dönem çalışmalarının yönünü çizdi. Zaman zaman alkışlara hedef olan coşkun

konuşmasında Cezayir Devlet Başkanı **Şadli Bencedid**'e ve Libya Lideri **Muammer Kaddafi**'ye bu toplantının gerçekleşmesindeki gayretlerinden ötürü teşekkür etmesi ve Sovyetler Birliği'nden **"büyük dost"** olarak söz etmesi dikkat çekti. Arafat'tan sonra İslam Konferansı Örgütü Genel Sekreteri Şerifuddin Pirzade ve Arap Birliği Genel Sekreteri Şadli Klibi de birer konuşma yaptılar. Bu toplantıyla birlikte 1983'ten beri var olan ve Filistin hareketinin tarihindeki en kritik bölünme aşılmış ve **Filistin Ulusal Birliği** yeniden kurulmuş oluyor. Filistin Ulusal Birliği'nin kurulması FKÖ'nün direksiyonunun Sovyetler'e doğru çevrilmesiyle mümkün olabildi. Bunun fiyatı olarak Ürdün ile ittifak, dikkatli bir sözcük dizgesiyle kaleme alınan FKÖ Yürütme Kurulu (hükümeti) bildirisi sonucu terk edildi. FKÖ Yürütme Kurulu'nun önceki gece yaptığı toplantıda aldığı karar dün ulusal meclisin başlama saatinden az önce açıklandı. Kararda, **".. Pratik deneyimlerle kanıtlandığı ve Filistin - Ürdün ilişkilerinin gelişmesi önünde engel olduğu için, FKÖ Yürütme Kurulu, FKÖ - Ürdün anlaşmasının fiilen varlığını yitirdiğini de göz önünde tutarak bu anlaşmayı yok sayıyor"** denildi.

Filistinli liderlerden Abu İyad (Salah Halaf) basın mensuplarına bir açıklama yaptı ve **"Bugün Filistin halkı için bir bayram günüdür. Uzun bir ayrılıktan sonra FKÖ yine birleşebilmiştir. Bu durumun Ortadoğu'da güçler dengesi üzerinde çeşitli etkilerde bulunacağı tabiidir"** dedi.

Bu arada Ulusal Meclis'in açış oturumundan birkaç saat önce dağıtılan bir açıklamada **Abu Nidal** grubunun oturumlara katılmayacağı bildirildi. Abu Nidal grubunun kullandığı **"El Fetih Devrimci Konseyi"** imzasıyla dağıtılan bildiride, söz konusu grubun örgütsel düzenlemelerde anlaşamadığı, bu yüzden Ulusal Meclis oturumlarına katılmayacağı belirtildi. Filistin Ulusal Meclisi'nin 18. dönem toplantılarından önce Abu Nidal grubu ile yapılan pazarlığa göre, bu grubun iki-üç mensubunun **"bağımsızlar"** sıfatıyla oturumlara alınması öngörülmüştü. Oysa grup bağımsız bir örgüt kimliği ile katılmakta ısrar edince, anlaşma sağlanamadı ve Abu Nidal, Ulusal Meclis oturumlarından çekildiğini duyurdu.

Filistin Ulusal Meclisi'nin 18. dönem toplantısına 8 Filistinli örgüt katılıyor.

1. **El-Fetih** (Yaser Arafat),
2. **Halk Cephesi** (George Habbaş),
3. **Demokratik Cephe** (Nayif Havatme),
4. **Filistin Komünist Partisi,**
5. **Mücadele Cephesi** (Semir Gosa),
6. **Arap Kurtuluş Cephesi** (Irak yanlısı - Abdurrahim Ahmed).
7. **Filistin Kurtuluş Cephesi** (Talat Yakup),
8. **Filistin Kurtuluş Cephesi** (Abul Abbas).

Abu Nidal grubu toplantıya katılmayacağını ilan etmesine rağmen, yayımladığı bildiride **"siyasi itiraz"** getirmemesi, sadece **"teknik ve örgütsel itiraz"** ileri sürmesi ve sert bir dil kullanmaması dikkat çekti.

Cezayir toplantısıyla Filistinlilerarası birliğin 1970'li yılların ilk önemi ölçüsünde yeniden kurulduğuna işaret ediliyor. Yeni birlik çerçevesinde Ulusal Meclis oturumlarına katılmamakla birlikte Abu Nidal'ın bile dahil edilebileceğine ise değiniliyor. İsminin açıklanmamasını isteyen bir üst düzey FKÖ yetkilisi, Abu Nidal'ın bir hafta önce uluslararası basında yer aldığı gibi **Abu Cihad** ile değil bizzat Yaser Araat ile görüştüğünü ve pişmanlık belirttiğini söyledi. Aynı yetkilinin verdiği bilgiye göre, FKÖ üst yönetimi Abu Nidal'e bir şans vermek istedi. FKÖ üst yönetiminin bu tavrında daha önce ileri sürüldüğü gibi Lübnan'daki son kamplar savaşında Abu Nidal'in gücünün erimesi bir yana, tam tersine Arafat yanlısı kuvvetlerle omuz omuza savaşması ve ayrıca başta Libya ve Cezayir, çeşitli ülkelerin FKÖ nezdinde **"Abu Nidal'in bünyeye kabul edilmesi"** yönündeki girişimleri etkili oldu. Libya ve Cezayir dışında FKÖ'ye bu konuda iki Avrupa ülkesinin **ABD'nin itirazına rağmen** telkinde bulunduğu ilgili FKÖ yetkilisi tarafından belirtildi. Böylece FKÖ ile çeşitli Avrupa ülkeleri **"Abu Nidal'in ehlileştirilmesi"** konusunda görüş birliğine ulaşmış oldular.

Nitekim Abu İyad da basın toplantısında FKÖ'nün **"işgal altındaki topraklar dışında"** hiçbir yerde şiddet eylemlerine başvurmayacağı ve bu konunun son günlerde oluşan Filistinlilerarası birlik zemininin ilkelerinden biri olduğunu vurguladı.

Son gelişmeler, FKÖ ile Ürdün ve Mısır arasında mesafenin açılması sonucunu getiriyor. FKÖ-Suriye ilişkilerinde şu anda somut bir sonuç elde edilmemiş olmakla birlikte, Sovyetler'e **-ki Cezayir toplantısının mimarı-** Suriye'yi FKÖ ile uzlaştırmak konusunda önemli kozlar veriyor. Suriye Devlet Başkanı Hafız Esad'ın uzun bir aradan sonra önümüzdeki perşembe günü gerçekleştireceği Moskova ziyaretinde Sovyetler'in Suriye liderine bu konuda baskı uygulaması Cezayir'deki beklentilerden biri. Bu arada, Ortadoğu politikasında hamle üstüne hamle yapmaya başlayan Sovyet politikasının bu belirtilerinden biri olarak Filistin Ulusal Meclis toplantısının başladığı dün sabah Bulgaristan Devlet Başkanı **Todor Jivkov**, Şadli Bincedid'in davetlisi olarak Cezayir'e geldi.

Erken seçim sinyali

22 nisan

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Başbakan **Turgut Özal,** partisinin Meclis grubunda dün yaptığı konuşmada, milletvekillerini uyardı, **"Meclisi yaz aylarında olağanüstü toplantıya çağırabiliriz"** dedi. Özal, olağanüstü toplantının **"erken seçim kararı almak için olabileceğini"** söyledi. Meclis grubunda yaptığı konuşmayı büyük ölçüde anayasanın 175. maddesinin değiştirilmesine, eski siyasilere yönelik yasakların kaldırılmasına ayıran Özal, **"175. madde değişikliği için Cumhurbaşkanıyla mutabakata varmak lazım. Mutabakat sağlanırsa, konuyu mayıs ayında Meclise getiririz"** dedi. Yasakların kalkması için referandum koşulunu öne sürmeye devam eden Başbakan, referandum için propaganda yapılırken, eski siyasilerin konuşmasını engelleyen 2969 sayılı yasanın kaldırılabileceğini söyledi. Özal, anayasa değiştirilirken milletvekili sayısının da 400'den 450'ye çıkartılabileceğini bildirdi. 1960 sonrası Yassıada Mahkemesi'nde bazı haksızlıklar yapıldığını da söyleyen Özal, **"Kararları düzeltmek bizim grubumuza kısmet olacaktır"** diye konuştu. Özal, belediye başkanlarının İçişleri Bakanları tarafından görevden alınabilmesine ilişkin yetkinin de demokrasiye aykırı olduğunu vurguladı.

Başbakan Turgut Özal, dün toplanan ANAP grubunda siyasi yasaklar ve erken seçim konusunda "sürpriz" açıklamalarda bulundu.

Özal, yılbaşından bu yana yapılan belediye seçimlerini büyük çoğunlukla ANAP'ın kazandığına dikkati çekerek, Ordu'nun İkizce Belediyesi'nde yapılan seçimi SHP ile DYP'nin ittifakına rağmen ANAP'ın kazandığını anlattı.

Sosyal demokrasinin iktidar olacağından umudunu kesen bazı çevrelerin, eski siyasileri ANAP'a rakip olarak çıkarmak taktiğini izlediklerini anlatan Özal, şöyle konuştu:

"Benim eski siyasilerden hiçbir endişem yoktur. 1983 seçimlerinde bile endişem yoktu. 1983 seçimlerine eski siyasi partilerin sokulmaması bizim eserimiz değildir. Siyasi yasakları düzenleyen geçici 4'ün anayasaya sokulması da bizim eserimiz değildir. Ama bizi bu meselelerde karşı karşıya getirmeye çalışıyorlar. Bizim hiç kimseden korkumuz yoktur. Yaptığımız iş aslında eşyanın tabiatına aykırıdır. Eski partiler varken bizim seçimlere girerek seçim almamız eşyanın tabiatına aykırıdır. Bu bir şeyi gösteriyor. Demek ki memleketin bütünü bir değişiklik ve yenilik istiyor. Mahalli seçimler öncesi tartıştığımız gibi bizim eski siyasilere çekinmeden hodri meydan dememiz lazımdır. Eğer o zaman bu siyasi partileri seçime sokmasaydık şu 3 yıl bizi içte ve dışta çok rahatsız ederlerdi."

Özal, anayasanın geçici 4. maddesinin kendi eserleri olmadığını da tekrarlayarak, referanduma gidilse de gidilmese de siyasi yasaklar konusunun Türkiye'de tartışma konusu yapılacağını, özellikle yasakların sona ereceği 1992 yılında şiddetli tartışmaların olacağını anlattı. Özal, **"Şahsi görüşüm bu münakaşaların evvel yapılmasında bir mahzur yoktur"** dedi. Özal, anayasanın 175. maddesinde değişikliği bu nedenle gündeme getirdiğini, Türkiye'de demokratik hayatın tam anlamıyla yerleşmesinden yana olduğunu söyledi. Millete anayasa değiştirme yetkisini mutlaka vermek gerektiğini kaydeden Özal, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Partilerin aralarında anlaşarak anayasayı değiştirmeleri mümkün olamamıştır. 1960'tan, 1980'e kadar partiler anayasa değişiklikleri için anlaşamamışlardır. Bu 20 yıl içinde anayasaları hep askeri idareler değiştirmiştir. Biz Siyasi Partiler Yasası'nda iki değişiklik için genel sekreterleri topladık. 7 saat konuşuldu anlaşma sağlanamadı. Bu işin tabiatında vardır. Bir taraf kendisine muhalefet adını takmış her şeye muhalefet edecek. Anlaştığımız konularda bile muhalefet ediyorlar."

Özal, anayasanın 175. maddesinde değişiklik düşüncesini ilk kez bütçe görüşmeleri sırasında ortaya koyduğunu, bir referandum olanağı getirilmesini istediğini, sonra da yasakları düzenleyen geçici 4. maddenin kaldırılmasını önerdiğini anlatarak, **"Orada bütün partiler kabul ettiler. Ama şimdi vazgeçtiler. İlla ki geçici 4'ü önce getirin diyorlar. O olmaz"** şeklinde konuştu.

Özal, Mecliste anayasa değişikliğini yapabilecekleri bir çoğunluğa sahip olduklarını, bir parti grubunun daha desteklemesi halinde 175. maddeyi değiştirip milletin hakemliğini istemenin mümkün olacağını söyledi. Özal, 175. maddede değişiklik için Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in mutabakatının da şart olduğunu vurgulayarak şöyle konuştu:

"Muhalefet eğer 201'le anayasa değiştirilirse ANAP anayasayı istediği gibi değiştirir diyor. Referandum kolay bir iş değildir. Ya kaybederseniz ne olacak? Ancak inandığınız, halkı arkanıza aldığınız anayasa değişikliklerini getirebilirsiniz, çünkü referandum iki uçlu bıçak gibidir. Bu, partileri de birbirine yaklaştırır. Eğer muhalefeti ikna edemezseniz referandumu kaybedersiniz. Çünkü genellikle yüzde 40 oyla iktidar olunur. Muhalefetin oyu ise yüzde 60 civarındadır. Eğer körü körüne muhalefet yaparlarsa bu kez de onlar kaybeder. Referandum olduğu zaman partiler bazı konularda anlaşma imkânını bulacaklardır."

Özal, önümüzdeki ay içerisinde Cumhurbaşkanı Kenan Evren ile 175. madde değişikliği konusunda mutabakat aranacağını, bunun sağlanması halinde değişikliğin Meclise getirileceğini bildirdi. Özal, **"Cumhurbaşkanının mutabakatı gerekir. Çünkü veto ederse bu kez dörtte üç gibi bir Meclis çoğunluğu gerekiyor. O çoğunluğu bulmak hem güçleşir hem de durup dururken Cumhurbaşkanı ile bir ihtilafa girmek doğru değildir"** şeklinde konuştu.

MİLLETVEKİLİ SAYISI ARTIYOR

Özal, 175. maddenn değişmesinden sonra siyasi yasakların kaldırılması önerisinin Meclise sunulacağını, bu arada milletvekili sayısının arttırılmasını da

düşünebileceklerini söyledi. Özal, **"Bizim için bir sıkıntı yok. Ancak komisyonlarda bazı sıkıntılar oluyor"** dedikten sonra milletvekili sayısının 400'den 450'ye çıkarılmasını düşündüklerini, bu konuları diğer partilerle tartışacaklarını bildirdi. Özal, **"Baktık ki fazla şeyler istiyorlar, o zaman sadece 175'i getiririz"** dedi.

Özal, siyasi yasakları 1992 yılına kalmadan halkoyuna sunmayı amaçladıklarını da belirterek, referandum öncesi lehte ve aleyhte tartışmaların içerisinde yer almayacaklarını açıkladı. Özal, şöyle konuştu:

"Lehte ve aleyhte konuşmalar yapılırsa biz bu kavganın içine girmeyiz. Münakaşa yapılmamasını tercih ederiz. Ama kim konuşursa konuşsun tavsiyem fazla ileri gitmemeleridir. İsterlerse 2969 sayılı yasayı da kaldırırız. O kanunun zaten münakaşayla ilgili tek bir maddesi yürürlükte, bunu kaldırırız sonucuna da herkes razı olur. Yasakların 1992'ye kalmasının bir faydası yoktur. Bizim hiçbir şahsa kinimiz ve kırgınlığımız da yoktur. Ama geçenlerde Anadolu Kulübü toplantısında gördük ki karşımızdaki insanlar bir parça kindar hale gelmişler. Eğer mahalli seçimleri kazanamamışlarsa bundan kırgınlık duymaları yanlıştır. Bugün biz kazandık yarın bakarsınız onlar kazanır."

Özal, 4 eski siyasi liderin yasaklara rağmen konuştuklarını ve politika yaptıklarını anlatarak, **"Partinin başına geçmeleri halinde bize bundan daha fazla zarar vereceklerini sanmıyorum. Hatta belki de yararı olur"** dedi. ANAP'lılar Başbakanın bu sözlerini **"Evet yararı olur"** diye destekleyince Özal, sözlerini **"Sayın Demirel, Sayın Ecevit geçsinler partilerinin başına, emanetçilerden kurtarsınlar. Ama karar milletindir"** diye sürdürdü.

Özal, referandum sırasında olumlu ya da olumsuz oy verilmesi konusunda bir görüş söyleyemeyeceğini de belirterek, siyasi yasakların kaldırılması için ek şartının 175. madde değişikliğinin Meclisten geçmesi olduğunu vurguladı ve **"Eğer 175'e gelmiyorlarsa açıkça söylüyorum, onlar geçici 4'ün kalkmasını istemiyorlar"** dedi.

Özal, 27 Mayıs 1960 öncesi DP iktidarının eleştirildiğini, o dönemin bakanlarının büyük suçlamalarla karşı karşıya kaldığını, ancak mahkemelerde iddiaların doğru olmadığının ortaya çıktığını da anlatarak Yassıada kararlarıyla ilgili bir düzenleme yapacaklarını söyledi. Özal, **"Yaraları sararken o yarayı sarmak da bizim grubumuzun üzerine düşecek"**dedi. Bu arada Tokat Milletvekili **Selik Koçaker**, oturduğu yerden, **"Demirel cenazeye gelecek mi?"** diye sordu. Özal ise, **"Gelsin ne yapalım merak etme"** karşılığını verdi. Özal, yakın bir gelecekte Karakaya Barajı'nın açılışı için Güneydoğu Anadolu'ya gideceklerini belirterek, bakanlar ve milletvekillerinin seçim bölgeleriyle bağlarını koparmamalarını istedi ve **"Memleketin her tarafına telefon götürdük, köylerimize telefon edin hal hatır sorun"** diye konuştu.

Başbakan Özal, belediye başkanlarıyla ilgili olarak çok sayıda yolsuzluk ve usulsüzlük iddiasının ortaya atıldığına da dikkat çekerek, **"Zannedilmesin ki belediye başkanları kendi başına bırakıldı"** diye konuştu. Özal, şikâyetlerin incelendiğini anlatarak, Eminönü Belediye Başkanı **Tahir Aktaş** ile ilgili iddiaların yeni olmadığını söyledi. İçişleri Bakanı'nın gerek gördüğü takdirde belediye başkanını görevden alma yetkisi bulunduğunu hatırlatan Özal, **"Ama seçilmiş bir kimseyi böyle bir kararla görevden almayı demokratik bulmuyorum. Ortada çok ciddi bir iş olmalı ki görevden alasınız"** dedi.

Özal, Eminönü Belediye Başkanı Tahir Aktaş hakkındaki iddiaları araştırmak üzere İstanbul'a giden ANAP soruşturma heyetindeki üyelerin kanaatlerine önem vereceğini de belirterek, **"Arkadaşlarımın kanaatine çok önem veriyorum. Onları da dinledikten sonra belik görevden alırız. Ama bunda çok dikkatli olmak lazım"** şeklinde konuştu. Özal, konuşmasının sonunda Meclisin ramazanda sahura kadar çalışmasını isteyerek, 25-26 mayısta Meclisin tatile gireceği görüşünde olduğunu kaydetti. Özal, sonra da **"Bakarsınız tatilde Meclisi toplantıya da çağırırız, belli olmaz"** dedi.

Özal, daha sonra gazetecilerin, **'Meclisi erken seçim için mi toplayacaksınız"** sorusuna, **"Erken seçim olabilir. Daha önce de söylemiştim"** karşılığını verdi.

Başbakan Turgut Özal, ANAP grup toplantısından sonra bazı bakanlar ve parti yöneticileri ile bir toplantı yaptı. Özal, TBMM'den ayrılırken bir soru üzerine anayasanın 175. maddesi konusunda henüz Cumhurbaşkanı ile görüşmediğini söyledi. Özal, Cumhurbaşkanı ile bir mutabakat sağlanmadığını da belirterek, **"Daha bu konuları konuşmadık. Bir mutabakata varmadık"** dedi.

Özal, erken seçimin bu yılın kasım ayında yapılıp yapılmayacağının sorulması üzerine de, **"Olursa dedik, her ihtimal var"** karşılığını verdi. Özal, sonbahara rastlayan ANAP Büyük Kongresi ile 1988 mali yılı bütçe tasarısının Meclise gelmesinin erken seçim için bir engel olmadığını da belirterek, **"Kongreyi erteleriz. Bütçeyi devlet normal olarak hazırlar. O kadar zor bir iş değil"** dedi.

Başbakan Özal, 175. madde değişikliğinde 201 çoğunluk konusunda ısrarlı olmadıklarını da belirterek, **"201 rakamı biraz artabilir. Onda ısrarlı değiliz. Oraya nisbet konacaktır"** şeklinde konuştu. Özal, 201 yerine 2/3 çoğunluk getirileceğini, ancak anayasa değişikliği için tek şartının referandum olduğunu sözlerine ekledi.

ÖZAL, YSK BAŞKANI İLE GÖRÜŞTÜ

Başbakan **Turgut Özal**, bu arada Yüksek Seçim Kurulu Başkanı **Muammer Elçin** ile görüştü. Elçin, gazetecilere görüşme isteğinin kendisinden geldiğini söyledi. Bilgisayar sistemine geçiş hazırlıklarını aktaracağını ve idari sıkıntılardan söz edeceğini belirtti. Elçin, yurtdışındaki Türk vatandaşların genel seçimde oy kullanmaları ile ilgili hükmün oy verme işleminin tüm gümrük kapılarında olacağı anlamına geldiğini belirtti ve bunun da sıkıntılara yol açacağını ifade etti. YSK Başkanı, yaklaşık 1 saat süren görüşmeden sonra Başbakan ile erken seçim konusunu görüşmediklerini, ancak seçime karar verilirse kendi kuruluşunun hazırlanabileceğini söyledi.

Eksik Bir Bayram...

23 Nisan 1920, Türkiye'nin tarihinde önemli bir dönüm noktasıdır. Büyük Millet Meclisi 67 yıl önce, Ankara'da bugün açılmış, "ulusal egemenlik" ilkesinin temeli Anadolu'da atılmıştır.

Herkesin çok iyi bildiği gibi, Kurtuluş Savaşı başarıya ulaşamasaydı her şey tersine dönecek, Türkiye'nin varlığı yeryüzünden silinecekti. "Olmak ya da olmamak" arasındaki tarihsel gerilimin en yoğun sürecini ülkemiz Büyük Millet Meclisi'nin yönetiminde yaşadı. Bizim için egemenliğin gökyüzünden yeryüzüne indirilmesi, bu bakımdan varlığımızla eşdeğerlidir.

Emperyalizmin askeri gücü Anadolu'nun ortasına dayanmışken ve top sesleri Ankara'da duyulurken, Büyük Millet Meclisi'nin en sıcak çalışma ve tartışma gündemlerini yaşayabilmesi, devletimizin kuruluşunun hangi koşullarda gerçekleştiğini vurgular. Ulusal egemenliğin anlamını, kuramsal olarak değil, tarihimizle ve hayatımızla benimsemiş bir toplumuz. Büyük Millet Meclisi hükümetinden laik cumhuriyete giden yol, kan ve ateşle döşenmiştir. Hilafet ve saltanatın yıkılması, egemenliğin gökten yere indirilmesi ve halk temeline oturtulması, bizim için ulusal tarihtir.

*

Bugün 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı törenlerle kutlanacaktır.

Ne var ki bu resmi törenlerin ötesinde Büyük Millet Meclisi'nin güncel ve somut gerçeklerini düşünmek ve dile getirmekte yararlar var. 1987 yılında parlamentomuz acaba nasıl bir yapıya sahiptir?

Ulusal egemenliğe saygıda kusur etmek istemiyorsak, bu sorunun yanıtı aranmalıdır.

1983 genel seçimleri olağanüstü koşullarda yapılmış, veto mekanizmaları çalıştırılmış, kimi partilerin seçime girmeleri engellenmiş, sonuçta Büyük Millet Meclisi'nde siyasal partiler yelpazesi şöyle oluşmuştur: ANAP 211, Halkçı Parti 117, Milliyetçi Demokrasi Partisi 67, Bağımsız 4.

Aradan bir genel seçim geçmesine karşın bugünkü Mecliste sandalye dağılımı şöyledir: ANAP 255, SHP 64, DYP 37, DSP 24, Bağımsız 18.

1983 genel seçimlerinden bu yana, parlamento dışındaki partileri bir yana bıraksak bile, Mecliste bir dizi parti kurulup dağılmıştır. Ömürleri pek kısa süren Hür Demokrat Parti, kuruluşu ve dağılışı tartışmalı Halk Partisi, iki kişiden oluşan Vatandaş Partisi ve Milliyetçi Demokrasi Partisi'nin yanı sıra HP-SODEP birleşimi ile ortaya çıkan SHP söz konusudur. En son olarak DSP parlamentoda grubunu kurmuştur.

Sonuçta dört yıl içinde ANAP'tan başka bütün partiler büyük değişikliklere uğramışlardır. İktidar partisi ise onaylanması güç yöntemlerle, sandalye sayısını çoğaltmıştır. Bugün parlamentoda 120 milletvekili ilk partilerinde değildirler. Bunlardan 102'si parti değiştirmiştir; içlerinde iki, üç, hatta dört parti değiştiren milletvekilleri vardır.

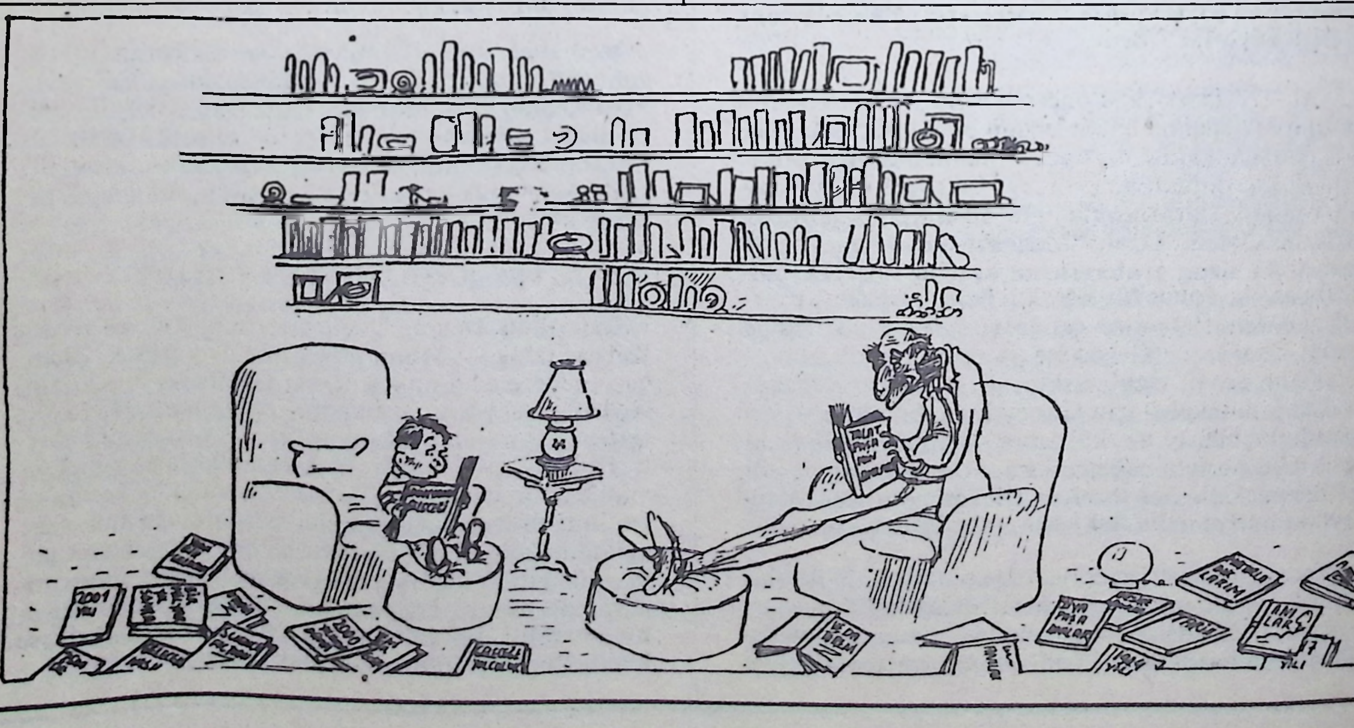
Görüldüğü gibi Büyük Millet Meclisi ile ulusal egemenlik arasındaki bağıntıyı ve bağlantıyı zayıflatan olaylar, son yıllarda yoğun biçimde yaşanmıştır.

*

Çağdaş siyasal bilimlerde "ulusal egemenlik" ile "siyasal iktidar" kavramları birbirinden ayrılır. İktidar ile egemenlik arasında alt-üst ilişkisi vardır. Bugünkü siyasal iktidarın ulusal egemenliğe tam anlamında layık olabilmesi için en kısa sürede genelseçimlerin yapılması kaçınılmazdır. Bütün engeller giderilerek, siyasal yasaklar kaldırılarak, tam demokratik koşullarda halk iradesinin belirlenmesi gerekmektedir.

23 Nisan Ulusal Egemenlik Bayramımızı kutlarken, bu erek yerine getirilmeden yapılacak her törende bir eksikliğin oluşacağını vurgulamak zorundayız.

CUMHURİYET

İlkokul öğrencileri ideal okulu anlattılar:

Müdürü öldürmek istiyorum

SANLI ERGİN *23 nisan*

İstanbul'un bir ilkokulunda görev yapmakta olan stajyer bir bayan öğretmen okuttuğu 4. sınıf öğrencilerine **"Genel olarak okulunuzun sevmediğiniz yanları nelerdir? Size göre ideal bir okul nasıl olmalıdır?"** şeklinde bir kompozisyon konusu verir. Ancak bu bayan öğretmen, yazılan kompozisyonlara isim yazılıp yazılmaması konusunda öğrencileri özgür bırakır.

Sınıfta bulunan 35 öğrenci, kendilerinin de kâğıtlarda belirttikleri gibi, normal zamanlarda okulları hakkında dile getiremedikleri sorunları böyle bir fırsattan yararlanarak, yıllardır tartışılan eğitim sistemini kendi dillerince en açık bir şekilde kâğıtlara aktarırlar. Bu 35 öğrencinin yazdığı isimsiz kâğıtları okurken, bazen üzüldük, bazen güldük, bazen de düşündük. Yazılanların hepsi gerçekti ve öğretmenleri onlara böyle bir kompozisyon konusu vermiş, onlar da yazmıştı.

İsmi bizde saklı olan bu okulun ve ismi yine bizde saklı olan bu stajyer öğretmenin okuttuğu 4. sınıf öğencilerinin şikâyetlerinin en başında, kendilerine kötü davranılması ve dayak atılması geliyor. Onlara göre bu konuda en sivrilmiş kişi de okul müdürü. Bir çocuk nasıl öldürmekten söz edebilir ve hele bu çocuk, müdürüne bu kadar nefreti nasıl duyabilir:

Aynen şöyle:

"Ben bazı öğretmenleri görüyorum, çocukları dövüyor, ama müdür demeli ki bir daha yapmayın. Ben müdürü iyi bir kişi sanarak öğretmenim kadar sevmiştim. Ama ben artık müdürü hiç sevmiyorum. Ben müdürü şu yönden sevmiyorum, bir insana dayak atarak onu doğru yola getiremez. Öğretmenimiz dayağı sevmediği için ben de ona katılıyorum. Müdürün niye dayak attığını bilmiyorum. İçimden ona haykırmak istiyorum, ama müdür olduğundan haykıramıyorum. Ben müdürü içimden öldürmek isterim, ama müdür çok kötü bir insandır."

Dedeler, babalar, zaman zaman geçmişte kendi gördükleri eğitimin olanaksızlıklarını anlatırlarken, **"Bizim zamanımızda ışık yoktu, defter yoktu, kitap yoktu"** derler. Şimdiki çocukların birçok olanakları olduğu halde okumadıklarından yakınırlar. Ancak bu okulun bir öğrencisi kâğıdına **"Okulumuz çok küçük. Dersliklerimize sığamıyoruz. Her sınıfta her öğrencinin kendine ait bir bölmesinin bir sırasının olması herhalde çok güzel olmalıdır. Ama biz okulumuzda bunları göremedik"** diye yazmış.

"Çocuklar çiçektir" deriz, ama gönlü her gün giydiği o siyah okul gömleğinden kararmış bir öğrenci bakın ne diyor:

"Siyah önlükler yaz aylarında hiç çekilmiyor. Önlüklerimiz siyah değil de mavi, pembe, sarı, kırmızı gibi renkler olsa..."

Öğenciler, okullarının yıkılıp tekrar yapılmasından, okulların Antalya veya İzmir'de olmasından, orman ve yeşilliklerin arasında bulunmasından, hatta Dolmabahçe Sarayı'nın yanında olmasından tutun da, okulların bilgisayarlı ve videolu eğitimin olmasına kadar yüzlerce düşünceyi yazmışlar. İdeal bir okulu ise bir öğrenci şöyle tanımlıyor:

"Her tarafın çiçeklerle donanması, okul bahçesinde ağaçların çiçek açması, her tarafın mis gibi kokması ideal bir okulda bulunan özelliklerdir."

İnşaat sahasında açlık grevi yapacaklar

Kaplumbağa için eylem

DENİZ SOM / *24 nisan*

Kaplumbağaların kurtarılması için bir grup genç, Dalyan'daki turistik otel inşaatı çevresinde açlık grevi yapacak.

Kendilerini **"Doğa Korumacılar"** olarak adlandıran birçoğu üniversite öğrencisi gençler adına konuşan Mimar Sinan Üniversitesi Endüstri Tasarımı Bölümü son sınıf öğrencisi **Kaan Güner**, inşaattan vazgeçilmemesi durumunda açlık grevini, ölüm orucuna dönüştüreceklerini bildirdi.

Türkiye'de çevrenin hızla tahrip edildiğini söyleyen gençler, bunun son halkasını kaplumbağaların oluşturduğunu belirttiler. Gençler, doğanın korunması için dernekleşme yoluna gideceklerini de söylediler.

Kaplumbağaların kurtarılması için Köyceğiz'in Dalyan kıyısındaki otel inşaatının derhal durdurulmasını isteyen **"Doğa Korumacılar"** hafta sonu bölgeye giderek önce yörede çevre etki değerlendirmesi yaparak yetkililerle görüşeceklerini ve pazar günü uyarı niteliğinde açlık grevine başlayacaklarını açıkladılar. Açlık grevine katılacak **"Doğa Korumacılar"** adına konuşan Kaan Güner, inşaat bölgesindeki açlık grevine en az 20 kişinin katılacağını, bu sayının daha da artabileceğini söyledi. Kaan Güner, yetkililerin çevre etki değerlendirme çalışmaları sırasında açlık grevinin yaklaşık üç gün süreceğini bildirdi.

Açlık grevi sırasında, bölgede belgesel bir film çekmeyi de amaçladıklarını bildiren **"doğa korumacılar"** bu çalışmayı Sinema-TV Enstitüsü'nden açlık grevine katılacak öğrencilerin yapacağını söylediler. Gençler, belgesel filmin yanı sıra fotoğraf ve resim çalışması yapacaklarını ve daha sonra bunları Türkiye ve Avrupa'da sergileyeceklerini de belirttiler.

Gençler, uyarı niteliğindeki açlık grevinin ardından otel inşaatının devam etmesi durumunda, bu kez ölüm orucuna başlayacaklarını duyurdular. Uyarı niteliğindeki açlık grevi sırasında yatırımcı şirketin jandarma çağırabileceğini de belirten gençler, kaplumbağaların kurtulması uğruna gözaltına alınabileceklerini, hatta tutuklanabileceklerini bildiklerini söylediler.

Greenpeace, açıklama yaptı:

Dalyan'a otel, doğa soykırımı

ULYA ÜÇER / *24 nisan*

BONN — F.Almanya'daki Greenpeace temsilciliği, Dalyan'daki turizm yatırımını yeni bir **"doğa soykırımı"** olarak niteledi ve Türkiye'de yumurtlayan kaplumbağaların Alman vergi mükelleflerinin parası ile yok edileceğini bildirdi.

Dünyanın çeşitli bölgelerindeki eylemleri ile tanınan çevre koruma örgütü Greenpeace'in F.Almanya sorumlusu biyolog Dr. **Wolfgang Fischer,** dün bir açıklama yaparak Greenpeace'in Dalyan kıyılarındaki turizm tesisleri inşaatlarını en sert bir ifade ile protesto ettiğini duyurdu. Dr. Fischer, **"Protesto ediyoruz, çünkü bu kıyılar nesli tükenmekte olan Caret kaplumbağalarının yumurtladıkları bir bölgedir"** dedi.

Greenpeace temsilcisi, kaplumbağalar için Türkiye'deki genç Doğa Korumacılarının Dalyan'da bir protesto girişiminde bulunacaklarını öğrendiklerini ve bunu sevinçle karşıladıklarını belirterek, bölgenin kaplumbağaların dışında balıkçıl ve pelikan gibi ender kuş türlerinin de yumurtlama ve sığınma yeri olduğunu söyledi. Dr. Fischer, soyu tükenen ve ender görülen hayvanların bulunduğu Dalyan'da **"tam o yerde"** ifadesini kullanarak önce 600 yataklı bir otelin temelinin atıldığını ve 10 bin yataklı bir yatırımın amaçlandığını bildirdi.

Dr. Wolfgang Fischer, **"Bu doğa soykırımı, üstelik Alman vergi mükelleflerinden toplanan paralarla gerçekleştiriliyor"** dedi. Dalyan'daki Kaunos Oteli'nin temel atma törenine bir devlet kurumu olan ve yatırıma kredi veren **"Gelişmekte Olan Ülkelere Yatırım İçin Alman Finans Kurumu"**nun yönetim kurulu üyesi ve Hıristiyan Demokrat Parti Milletvekili Horst Schröder'in katılmasını da kınayan Greenpeace temsilcisi, **"Törene Hıristiyan demokrat Milletvekili Ingebourg Hoffman ve aynı partinin Türkiye uzmanı Kaiuwe von Hassel'in de katılmış olması düşündürücüdür. Bu kişiler, inşaatın yapıldığı yerin son derece korunmaya değer bir doğa parçası olduğuna dikkat etmeliydi"** dedi.

Dr. Wolfgang Fischer, uluslararası doğa koruma kuruluşları ile birlikte Türkiye hükümeti nezdinde başlatılan protesto girişimlerinin devam ettiğini, Ankara'dan projenin iptali kararını beklediklerini de bildirdi.

GAP Tüneli'nde dünya rekoru

UFUK TEKİN *24 nisan*

ŞANLIURFA — GAP içinde yer alan Atatürk Barajı'na oranla daha yavaş ilerleyen ve barajın bitmesi halinde su baskınına uğrama olasılığı olan Urfa Tüneli'nin bir an önce tamamlanabilmesi için, dört ayrı noktadan daha kazı çalışmalarına başlanacağı öğrenildi. **"Dünyanın en uzun su tüneli"** olarak nitelenen Urfa Tüneli'nin yeni bir teknikle kazılmaya başlanacağı ve günde 33 metre betonlama yapılacağı bildirilirken, tünel kazımı ile betonlamasında, bu hız dünya rekoru oluyor.

1. Urfa - Harran Kalkınma Sempozyumu'nun ikinci gününde, Urfa'ya gelen işadamları ile çeşitli üniversitelerde görevli öğretim üyeleri ve ilgili devlet kuruluşlarının yöneticileri, GAP kapsamı içinde yer alan Ceylanpınar - Harran, Atatürk Barajı ve Urfa Tüneli inşaatlarını gezerken, sempozyumun ilk gününde, üreticiler ve üniversiteler açısından ortaya atılan bazı sorunların çözüm yolları da tartışılmaya başlandı.

Sempozyumun ilk gününde, bilim adamlarının ve üreticilerin istemleri arasında yer alan **"GAP için merkezi yönetim"** oluşturulmasına olumlu yanıt veren DPT yetkilileri, GAP çalışmalarını yürütmekte olan tüm kamu kuruluşları arasında eşgüdüm sağlayacak üst yönetimin, DPT Müsteşarlık Araştırma Grubu bünyesinde oluşturulduğunu açıkladılar. DPT'de Araştırma Grubu'ndan 6 uzmanın bir araya gelmesiyle oluşturulan birimin, henüz kuruluş aşamasında olduğu, şehir bölge planlaması, sanayi planlaması ve tarım projelerinin yürütülmesi konusunda çalışmalar yapacağı bildirildi.

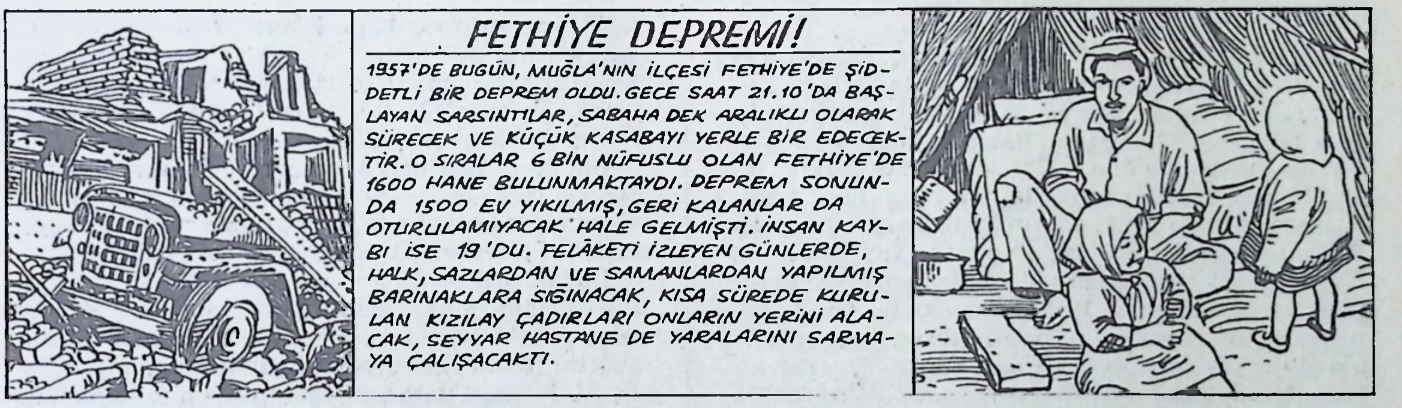
Sekreterya görevi yapacak bir birimden yoksun olarak oluşturulduğu belirtilen koordinasyon biriminin, yakında Urfa'da açacağı GAP bürosu ile birlikte çalışmaların yürütüleceği, böylece GAP'ın hem

Ankara'dan, hem de Urfa'dan yönetileceği öğrenildi.

GAP'la ilgili devlet kuruluşları, üniversiteler ve işadamlarından bir grup dün GAP içinde yer alan tarımsal alanları ve yatırımları gezdiler. GAP Sempozyumu'na katılanlara verilen bilgiler arasında, Atatürk Barajı inşaatının hızla sürdüğü Urfa Tüneli'nde denenecek yeni teknikle tünel kazımında ve betonlamasında dünya ölçüsünde bir rekor kırılacağı da yer aldı.

GAP'a ilişkin olarak düzenlenenlerin **"en kapsamlısı"** olarak nitelendirilen 1. Urfa - Harran Kalkınma Sempozyumu'na katılanlara verilen bilgilerde, Urfa Tüneli ve Atatürk Barajı'na ilişkin son gelişmeler şöyle anlatıldı:

- Atatürk Barajı'nın 1991 yılından önce bitirilebilmesi için Ata İnşaat'la anlaşmaya varıldı. Bugüne değin, barajın yapımı için Ata İnşaat'a 338 milyar, kamulaştırma için de yurttaşlara 12 milyar lira ödeme yapıldı.
- İlk ünitesi 1990 yılı mayıs ayında enerji üretecek şekilde yapımına hız verilen baraj için, 1987 bütçesinden 200 milyar lira ödenek ayrıldı. Bugünkü temposuyla burada 24 saat içinde 80 bin metre küp gövde dolgusu yapılıyor.
- "Yeni Avusturya Modeli" tekniğiyle, Urfa Tüneli'nde yapılan kazı ve betonlama hızı, günde 33 metreye ulaşıyor. Bu hız, dünya ölçüsünde bir rekor olarak kabul ediliyor.
- Urfa Tüneli'ni üstlenici firma olan Akpınar İnşaat, bugün 8 ayrı noktadan haftada 150 metre kazı, 100 metre betonlama yapabiliyor.

Aydınlar Ocağı

Üniversite rektöründen 'totaliter' suçlaması

ASİYE UYSAL *25 nisan*

Aydınlar Ocağı tarafından düzenlenen, **"Milliyetçiler IV. Büyük İlmi Kurultayı"** dün başladı. Tarabya Oteli'nde toplanan ve üç gün sürecek olan kurultayın açılışında bir konuşma yapan Devlet Bakanı ve Hükümet Sözcüsü **Hasan Celal Güzel**, **"Demokrasi bugün Türk milliyetçiliğinin en önemli unsurudur"** dedi. Devlet Bakanı **Vehbi Dinçerler** de konuşmasını, **"Emirlerinizin sadece hizmetkârıyız. Yol göstericiliğinizin ihtiyacı ve açlığı içindeyiz"** sözleriyle bitirdi. Aydınlar Ocağı'nı **"totaliter bir dernek"** olarak niteleyip, üniversitesinden öğretim üyelerinin kurultaya katılmalarına izin vermediği iddia edilen Bursa Uludağ Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. **Nihat Balkır**'a ve YÖK'e protesto telgrafı çekilmesine karar verildi.

Kurultayın açış konuşmasını yapan Aydınlar Ocağı Genel Başkanı Prof. Dr. **Süleyman Yalçın**, kuruluşundan bu yana Aydınlar Ocağı hakkında çeşitli değerlendirmeler yapıldığını, üzerinde en çok konuşulan ve tartışılan bir kuruluş olduğunu söyledi. Ocak mensuplarının **"kendilerini Hakka hizmete adadığını"** bildiren Prof. Yalçın, **"Aydınlar Ocağı Türk'ü, Türkçe konuşan Müslüman olarak tarif ederken, laik ve demokratik devlet düzenimizde insanlarımızın Allah'a kul olma şuur ve mesuliyetiyle dolu bir ferdi hayatın namzetleri olduğunu da vurgulamak istiyoruz"** dedi.

Devlet Bakanı Hasan Celal Güzel şöyle konuştu: **"Türk milliyetçiliği Türkiye Cumhuriyeti devletinin resmi doktrinidir. Bunu iftiharla, kimseden çekinmeden, korkmadan, üstüne basa basa söylüyorum. Türk milliyetçiliği zaman zaman dar kalıplar içinde yorumlanmış ve yanlış anlaşılmış olabilir. Bazen ırk esasına göre ve maddi kalıplarla izah edilmeye çalışılmıştır. Aydınlar Ocağı'nın en büyük hizmeti bu yanlışın düzeltilmesi olmuştur. Türk milliyetçiliği ilmi bir terkip içinde takdim edilebilmiştir. Milliyetçiliğe demokrasi boyutu da kazandırılmış, demokrasi ile birlikte yoğrulmuştur. Milliyetçilik demokrasiden ayrılamaz. Türkiye'de devletin demokrasinin ayrıldığı, karşı karşıya getirildiği zamanlar olmuştur.** Hasan Celal Güzel konuşmasını, **21. yüzyıla Türk aslından 150 milyon insanın mesuliyeti ve bir buçuk milyar Müslümanın şuuruyla bakmak istiyoruz"** sözleriyle tamamladı.

Açılış konuşmacılarından Bursa Aydınlar Ocağı Başkanı **Sefer Özdemir**, Uludağ Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Nihat Balkır'ın tebliğ sunacak öğretim

üyelerinin kurultaya katılmalarına izin vermediğini, buna gerekçe olarak da Aydınlar Ocağı'nın **"totaliter bir dernek"** olduğunu ileri sürdüğünü söyledi. Doç. Dr. Süleyman Aslan, Doç. Dr. Mehmet Akbaş, Doç. Dr. Atilla Özer ve Doç. Dr..Cezmi Bayram kurultay başkanlığına bir teklif verdiler. Teklifte Uludağ üniversitesi Rektörü'ne bir telgraf çekilerek **"totaliter"** suçlamasının kendisine iade edilmesi, aynı zamanda YÖK'e de olayı aksettiren bir telgraf gönderilmesi istendi. Kurultaya telgraf göndererek başarı dileyenler, okuma sırasıyla şunlardı: Başbakan **Turgut Özal**, Başbakan Yardımcısı **Kaya Erdem**, Milli Eğitim Bakanı **Metin Emiroğlu**, Adalet Bakanı **Mahmut Sungurlu**, Sosyal Güvenlik Bakanı **Mükerrem Taşçıoğlu**, Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral **Necdet Öztorun**, Sayıştan Başkanı **Servet Şanlıoğlu**, Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı **Servet Tüzün**, Kocaeli Valisi **İhsan Dede**, Tekirdağ Valisi **Süleyman Oğuz**, kapatılan MHP'nin Genel Başkanı **Alpaslan Türkeş**, MÇP Başkanı **Abdülkerim Doğru**, SP Başkanı **Erdal İnönü**, DYP Başkanı **Hüsamettin Cindoruk**, RP Başkanı **Ahmet Tekdal**, İçişleri Bakanı **Yıldırım Akbulut**, Devlet Bakanı **Ahmet Karaevli**, Ulaştırma Bakanı **Veysel Atasoy**, Tarım Bakanı **Hüsnü Doğan**, İstanbul Valisi **Nevzat Ayaz** ve eski bakanlardan **Ali Naili Erdem**.

Sönük başlangıç

ŞAHİN ALPAY / *25 nisan*

Aydınlar Ocağı'nın **"Milliyetçiler 4. Büyük İlmi Kurultayı"** oldukça sönük bir biçimde başladı. Kurultayda ilk konuşmayı yapan ve Tanzimat Batıcılığına çatan eski Milli Eğitim Bakanlarından Prof. Dr. **Tahsin Banguoğlu**'nun **"Türk milleti var olsun!"** diye biten konuşması sonunda pek alkış duyulmadı. Açılışın en çok ilgi uyandıran konuşmasında Devlet Bakanı **Hasan Celal Güzel**, Aydınlar Ocağı'nın son 20 yılda Türk fikir hayatında **"fevkalade mümtaz bir yere"** sahip olduğunu, 1978'de yapılan bir önceki kurultayın **"hükümetlere ve resmi çalışmalara rehber"** olduğunu söyledi. Devlet Bakanı **Vehbi Dinçerler** ağzını şapırdatarak yaptığı konuşmada Hindistan'a yaptığı bir gezinin anılarını aktardı. Hindistan'da insanların kaldırımlarda yaşadığını, kadınların sokakta doğurduğunu (hatta Cumhuriyet Gazetesi Ankara Temsilcisi Yalçın Doğan'ın böyle bir olayı fotoğrafladığını) anlattı ve halimize şükretmemiz gerektiğini vurguladı.

Eski TRT genel müdürlerinden ve Konya Aydınlar Ocağı Başkanı Prof. Dr. **Şaban Karataş**, **"gayri milli heveslerin yayıldığı; Rotary, Lyon, mason kuruluşlarının cirit attığı"** Konya ve çevresindeki çalışmalarının önemi üzerinde durdu ve milliyetçilerin **"açık cemiyete"** bağlılığından, kendisi gibi düşünmeyenlere hoşgörüsünden söz etti.

Eminönü Belediye Başkanı **Tahir Aktaş**'ın açılış toplantısının sonlarına doğru gelen çelengi tam konuşmacıların arkasında diğer çelenklerin durduğu yere doğru giderken bir görevli tarafından durduruldu.

Kurultayda okunan başarı telgrafları arasında en büyük alkışı, kapatılan MHP'nin Genel Bakanı **Alpaslan Türkeş**'in ve Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı **Metin Emiroğlu**'nun ateşli mesajları topladı. SHP Genel Başkanı Erdal İnönü'nün telgrafı da alkışlandı. DSP'den telgraf gelmediği ya da belki okunmasına sıra gelmediği dikkat çekti.

Uludağ Üniversitesi Rektörü Prof. **Nihat Balkır**'ın Aydınlar Ocağı'ndan **"totaliter bir dernek"** diye söz ettiğinin kürsüden ifade edilmesi tepkilere, Antalya'da valiliğin Aydınlar Ocağı tüzüğünün anayasa diline uydurulması isteğinde bulunduğunun belirtilmesi de gülüşmelere yol açtı.

Kosova'da 20 bin Sırp ve Karadağlı, Arnavutlara karşı gösteri yaptı

Yugoslavya karıştı

26 nisan

BELGRAD (AP) — Yugoslavya'nın Kosova özerk bölgesinde 20 bin kadar Sırp ve Karadağlının önceki akşam Arnavut çoğunluğu protesto için yaptığı gösteriler sırasında güvenlik güçleri ile çatışma çıktı. Polisin 20 göstericiyi gözaltına aldığı ve çok sayıda yaralı bulunduğu bildirildi.

Kosova'nın nüfusunun % 90'ına yakın bölümü Arnavutlardan oluşuyor. Sırp ve Karadağlı azınlık, Arnavut çoğunluğun, bölgeyi terk etmeleri için kendilerine baskı yaptığından kınıyor. Önceki akşam Kosova başkenti Priştina yakınlarındaki Kültür Sarayı'nın önünde toplanan 20 bin dolayında Sırp ve Karadağlı Arnavut halkın kendilerine baskı yaptığını öne sürerek gösteri yapmaya başladı. Göstericilerin Kültür Sarayı'na girmeye kalkışması üzerine güvenlik güçleri ile çatışma çıktı. Yörede bulunan bir görgü tanığına göre, gösteri kısa sürede **"gerçek bir isyana"** dönüştü. Göstericilerin polisi taş yağmuruna tutmaları üzerine coplu polisler, binanın içine çekilmek zorunda kaldılar. Belgrad radyosuna göre göstericiler, **"Özgürlük istiyoruz. Hayatımızı veririz, ama Kosova'yı vermeyiz"** diye bağırdılar. Sırplarla Karadağlılar, Arnavut çoğunluğun Kosova'yı terk etmeleri için kendilerine baskı yaptığını öne sürüyorlar.

Bir konferans için Kültür Sarayı'nda bulunan Sırbistan Komünist Partisi Başkanı **Slobodan Miloseviç**'in bütün gece binada kalarak, 300 kişilik bir Sırp heyetinden Arnavutlara ilişkin şikâyetleri dinlediği bildirildi. Belgrad televizyonu cuma gecesi, güvenlik güçleri ile göstericiler arasında çıkan çatışmayı gösterdi. Tanjug ajansı, Slobodan Miloseviç'in bir

ara Kültür Sarayı'ndan çıkarak dışardaki halkı yatıştırmaya çalıştığını ve göstericilere karşı sert davrandığı için polisi payladığını bildirdi.

EN YOKSUL BÖLGE

Yugoslavya, 6 federal cumhuriyetle 2 özerk bölgeden oluşuyor. Cumhuriyetler, Sırbistan, Makedonya, Karadağ, Bosna, Hersek, Hırvatistan ve Slovenya. Özerk bölgeler ise Kosova ve Voyvadina. Kosova, zengin toprak altı kaynaklarına sahip olmasına rağmen Yugoslavya'nın en yoksul bölgesi. Geçmişte Kosova'da sık sık huzursuzluk çıkmış ve merkezi hükümet tarafından ihmal edildiğini öne süren Arnavut halk, gösteriler yapmıştı. Arnavut halkla güvenlik güçleri arasında kanlı çatışmalar çıkmış ve çok sayıda insan yaralanmıştı. Belgrad hükümeti ise göstericilerden ötürü Arnavutluk'u suçlamış ve Tiran hükümetinin Kosova halkını kışkırttığını ileri sürmüştü.

Aral: Öncelik Karadeniz bölgesine ve hamile kadınlara

Radyasyon taraması

MEHMET YAPICI / *26 nisan*

ADANA — Sanayi ve Ticaret Bakanı ve Radyasyon Önleme Komitesi Başkanı **Cahit Aral,** hamile kadınlara radyasyon taraması yapılacağını, taramanın Karadeniz bölgesinden başlayacağını söyledi. Aral, ABD'den getirtilen özel cihazların ikisinin gezici, üçünün ise sabit olacağını açıkladı.

Atom Enerjisi Kurumu'nda tamamen kurşunla kaplı, kozmik ışınları dahi almayacak şekilde yapılan özel hücrede vücuttaki radyasyonun bir saat içinde saptanacağını belirten Sanayi ve Ticaret Bakanı Cahit Aral, mayıs ayının 12'sine doğru çaydaki radyasyon miktarının saptanacağını ve kesin olarak ilan edileceğini de açıkladı.

Önceki gün geldiği Adana'da konuşan Aral, **"Yeni sezonda bunlar yeni ürün olacak. Yeni ürünlerin değerlendirmesi ve durumu fevkalade önemlidir. Çünkü insan vücudunun bir süre içinde dayanabileceği radyasyona ilişkin şimdilik yapılmış olan ilmi tespitler vardır. Ama Türkiye'nin, birinci yıl için maksimum limitin altında olduğu muhakkak; onda bir, yirmide bir altındayız"** diye konuştu.

Gazetecilerin konuya ilişkin çeşitli sorularını yanıtlayan Aral, bütün vücudun radyasyonunu baştan aşağıya kademe kademe ölçen cihazların Amerika'dan getirildiğini ve şu anda gemide olduğunu söyledi.

Radyasyon ölçen üç sabit cihazın Ankara, İstanbul ve İzmir'e kurulacağını bildiren Bakan Aral, **"Radyasyon korkusu yüzünden çocuklarını aldıran kadınları sayısı hakkında bir bilginiz var mı"** Şeklindeki bir soruyu da şöyle yanıtladı:

"Bazı kadınlarımız radyasyon korkusu yüzünden maalesef çocuklarını aldırmaktadırlar. Bu cihazlar geldikten sonra şüpheye düşenler makineye girecek, radyasyon var mıdır, yok mudur onu öğrenecek ve dolayısıyla radyasyon korkusu yüzünden çocuğunu aldırmayacaktır. Kesin bir bilgim yok, ama doktor arkadaşlarımdan haber alıyorum."

Can Yücel ile "Sesini Kaybetmeyen Şiir" üzerine

'Erkekler sesleriyle sevişirler'

ATİLLA ÖZKIRIMLI *26 nisan*

"Üslup ayniyle insandır derler ya, aslında ses ayniyle insandır. O kadar doğrudur ki bu, sevişmede bile geçerlidir. Kadınlar vücutlarının, tenlerinin güzelliğiyle, erkeklerse sesleriyle sevişirler. Erkek sesi kadar çekici başka bir şey yoktur."

Can Yücel'in bu sözleri bülbülü çağrıştırıyor bana. Ötüşü güzel olanın erkek bülbül olduğunu, onun dişisine serenadını, nağmeler düzerek dişisini sevişmeye çağrışım düşünüyorum. Tam kendinme pay çıkarıp tatlı düşlere dalacağım sırada Can Yücel'in ağzından bir fişek hışıltısıyla fırlayan cümleyle irkiliyorum: **"Bu şiirde üstüne gidilmesi gereken noktadır işte."** Eyvah, bu yaştan sonra şiire mi soyunmalı yoksa?

Sahi, dönüp dolaşıp nerden geldi söz buraya? Şu yasaklanmak istenen, ama idare mahkemesi kararıyla şiir dinlerlere ulaşabilen kaseti üzerinde konuşmuyor muyduk Can Yücel'le. Ben, **"Önce neden Sesini Kaybetmeyen Şiir?"** diye sorunca, **"Nâzım Hİkmet'in Sesini Kaybeden Şehir diye bir şiiri vardır. Buradan esinlenip şiirin sesini kaybetmemesi düşüncesinden hareket ederek seçtim bu başlığı"** diye yanıtlamamış mıydı Can Yücel?

ŞİİRDE SESİN ÖNEMİ

Evet, evet, söze böyle girmiş, ardından şiirde sesin önemine gelip dayanmıştık. Ne diyordu Can Yücel?

"Hem bu başlığı seçişimin hem de şiirlerimi kasete okuyuşumun önemli nedenleri var. Başından alalım biz. Koşullardan, nesnel koşullardan. Türkiye'de geçerliğini kaybetmektedir şiir. Şiir ki Türkiye'de sanatların en köklüsüdür, en sağlamıdır. Resim gibi, musikimiz gibi dağılmamıştır. Dilin, Türkçenin içinde süregelişini sürdürmektedir. Onun için şiirin geçerliğini kaybetmesi tehlikelidir. Niçin geçerliğini kaybetmiştir şiir?"

Can Yücel'e göre **"burda bir sıkı"** var. Bu sıkı, şairin sözünü yasaklamaktan da öte, onu sözünü söylemesi gereken adam saymak biçiminde somutlaşıyor. Dolayısıyla şiir, varlığı yadsınan bir şey haline geliyor. Bunu, şiir kitaplarının basılıp dağılmasından

şairlere yapılan "**muameleye**" kadar her alanda görmek mümkün. Kitabı basılan var, basılmayan var, dört beş baskı yapan var. Ama en önemlisi, iletişim araçları kullanılamadığından şiirin etkisi ine ine en aza inmiştir bugün.

KİTAP, KORKUTUCU NESNE

Sesi yükseliyor bu noktada Can Yücel'in: "**Sen radyoda yoksun, sen televizyonda yoksun, sen okul kitaplarında yoksun, sen memleketinin kitaplıklarında yoksun. Yani sen, memlekette egemen olan bugünkü sınıflama içinde yoksun. Sadece seni seven beşon bin kişiye satıyorsun kitaplarını. O da ulaştırılabilirsen. Anadolu'da kitap satılmıyor. Türkiye'de kitap korkutucu, korkulan bir nesne halinde. Sonra bilirsin, eskiden şiir geceleri yapılırdı, şimdi o da yok.**"

Bu durumda ne yapsın Can Yücel? Memleketinin insanlarına nasıl ulaşsın?

"**Bu sıkıyı aşmanın bir yolu olmalı, buna bir çare bulmalı diye düşündüm. İletişim araçlarındaki bu tıkanmayı nasıl aşalım ki sesimizi kaybetmeyelim? Zannederim kaset bu yollardan biri, giderek video da olabilir tabii. Bu, elbette şiirin önemine inanma şartı şurtuna bağlı.**"

Böylece sözü şiirin kendisine getiriyor Can Yücel. Ona göre şiirin kendisi her şeyden önce bir "**soluk meselesi.**" Ses değil, soluk. Çünkü ses deyince akla beylik anlamlar geliyor. Oysa Can Yücel'in dilinde sesin özel bir anlamı var. Bu nedenle şiiri "**dilin soluk haline gelmesi**" olarak tanımlıyor, "**yoğun soluk haline.**" Bunu açıklarken de insandan yola çıkıyor. "**İnsanlar**" diyor, "**soluk aldıkça yaşarlar. İnsanların soluk almaları kan dolaşımını, beyne giden kanın dozunu belirler. Eğer biz yaşama düzenimizde soluğumuzu iyi kullanabilirsek, yaşamak için en elverişli soluk tarzını bulabilirsek, uygarlığın ta kendisidir bu. Şiirse bu uygarlığın zübdesidir, özüdür. Şiirin sesi, dille soluğun en iyi kullanımının yan yana getirilmesidir Bu, akliyet demektir aynı zamanda, beyne gelen kanın iyi dolaşması, dozunun ayarlanması demektir yani ritm meselesidir.**"

Burada durduruyorum Can Yücel'i. "**Hadi**" diyorum, "**uzak geçmişe gitmeliyim. Divan şiiri, halk şiiri deyip konuyu uzatmayalım. Şöyle yakın geçmişe bir göz atalım, kuşbakışı. Daha doğrusu, ben değil de sen. Öne sürdüğün bu düşünceler açısından kısa bir değerlendirme yapar mısın?**"

"**Yakın geçmişte Türkiye'de şiir tumturaklı ses kullanımına karşı bir tepki içine girmiştir. Ahmet Haşim'in musiki iddiası, Yahya Kemal'in tumturaklı vezinleri ve tıkanmış, klişeleşmiş, şairaneliğe girmiş bir sesin reddiyesi haline gelmiştir. Nâzım Hikmet'in kendisinin bile kimi zaman yadırgadığı, serbest nazmın büyük kadanslarıyla oynama durumuna düşürülmüştür. Bu tepki, Nurullah Bey'in (Ataç) itmesiyle dilin üzerine düşerek demin anlattığım birleşimi, soluk ve söz arasındaki ana birleşimi yadsıyan bir çıkışa varmıştır. Sonuçta bu çıkış belli noktalarda Garip şiirine yansımış, Garip'ten sonra İkinci Yeni'de büsbütün ağırlaşmış, ses kalmamıştır. Şiir, nesre yakın, bir çeşit kendini anlama, meçhulde kalmış bir arama halinde pesten fısıl fısıl söylenen bir döneme girmiştir. Şimdiyse sesin öneminin vurgulanacağı bir döneme giriyoruz. Şiirdeki akıl sesinin değiştirilmesi lazımdır. Sesi olmayan şehir vardır belki. Nazile-in yönetiminde vardı, bugün de olabilir, ama şiir olmaz. Şiirin her zaman sesi vardır, sesi olmayan şiir yoktur, sesi yoksa kendi yoktur. İşte bunun için şiirin sesini kaybetmemesine önem vermek gerekir.**"

İLLE BAĞIRMALI MI?

"**İyi de Can Yücel**" diyerek sözü kapıyorum hemen, "**ille bağırmalı mi şiir, ille kürsüye mi çıkmalı?**"

"**Hayır, şiir ille kürsüden okunur demiyorum. Sessize benzer şiir de yazılabilir. Bunun maddi nedenleri de olabilir. Ama herkes kendi kısır dairesi etrafında dönmeye başlarsa, dışa dönüklülüğü kalmaz içe dönük olursa, bundan ermetik şiir çıkar. Buna sıkı şiir diyorlar, hayır, ağzı sıkı şiir. Hiçbir şey söylemiyor kimseye. Onun için de iyi şiir oluyor. Beş yüz kişi anlıyor ya, mesele yok. Hayır, buna elit şiir denir. Elit şiirde tıkanma başladı. Oysa şiirde herkesin örsü, denenme yeri bu ses meselesidir.**"

Can Yücel'in kendi sesinden şiirlerinin yer aldığı "**Sesini Kaybetmeyen Şiir**" adlı kasetinden girmiştik söze, yine onunla bağlamak istiyorum sözü. Birilerinin kaseti yasaklayarak sesini kaybettirmeyi denediklerini hatırlatıyorum.

HER ŞEYE YASAK

"**Ohoo, onlar her şeye yasak koyuyorlar**" diye başlıyor Can Yücel, "**Yalnız şiire değil. Mesela, doğum kontrolü diyorlar. Daha kötü bir yasak aslında. Düşünsene, ekonomiye egemen olunamayan bir yerde sadece senin üretimin, çocuk üretimin denetleniyor. Köpekleri salıp taşları bağlamak gibi bir şey bu. Bir 'anayasak' var ki, buna göre her şey yasak. Yalnız bunların içinde en az, en zor yasaklanabilecek olan şiirdir. Hapishaneden dışarı taşar, ağızdan ağıza dolaşır, türkü olarak okunur. Şiir bir memleketin vicdanıdır. Onun için şiir yasaklandığı anda her şey biter. Bir memlekette, yaşamanın temelinde yatar şiir. Eğer şiir de yasaklanırsa, konmayacak yasak yoktur. Şiir, bizim sözümüz ve soluğumuzdur. Soluğumuzu kestikleri anda üzerimizdeki sınıf egemenliğini kabul ettik, yuttuk demektir.**"

Sağol deyip teybi kapatıyorum. "**Tamam mı, işimiz bitti mi?**" diye soruyor Can Yücel. "**Bitti, bitti de bandı kontrol etmeliyim**" diyorum. Sevgili Emil Galip Sandalcı'yla iki saat konuştuktan sonra teybin tek sözcük bile kaydetmediğini görünce nasıl beynimden vurulmuşa döndüğümü düşünüyorum. "**Tamam, sorun yok. Konuşma bantta.**"

'**Tamamsa çıkalım**" diyor Can Yücel. "**İki tek atalım bi yerde.**"

Gazeteciler Cemiyeti Lokali'ne doğru yürürken Mehmed Kemal'in kulaklarını çınlatıyoruz birlikte. Bir öğle rakısının zamanı geldi de geçiyor bile.

Çernobil'den bugüne Türkiye'de radyasyon

26 nisan

28 nisan - İsveç radyosu ülkenin üç ayrı bölgesinde havadaki radyoaktivite oranında artış olduğunu duyuruyor. Sovyet yetkilileri kendi topraklarında herhangi bir nükleer sızıntı olmadığını ifade ediyor. Daha sonra TASS ajansı nükleer sızıntının Çernobil'de meydana geldiğini doğruluyor.

29 nisan - Sovyetler kazayı **"felaket"** olarak nitelendiriyor. İki kişinin öldüğünü duyuruyor. Yangın söndürülemediği için, İsveç ve Batı Almanya'dan yardım istiyor. Küçükçekmece Nükleer Araştırma Merkezi İstanbul'un Karadeniz kıyılarında ölçüm yaptırıyor. Amerikan Ulusal Atom Laboratuvarı rüzgârın yön değiştirmesi durumunda Türkiye'nin önlem alması gerektiğini belirtiyor.

30 nisan - Yangın hâlâ söndürülemedi. Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Başkanı Prof. Dr. **Yüksel Özemre** radyoaktif serpintinin Türkiye'ye gelmesi halinde bile etkili olmayacağını, Türk kamuoyunun paniğe sürüklenmemesi gerektiğini söylüyor.

1 mayıs - Özemre radyasyonda artış tahmin edilmediğini, olduğu takdirde mutlaka açıklanacağını söylüyor.

2 mayıs - Sovyetler, yangının hafiflediğini, ancak henüz söndürülemediğini açıklıyor. Özemre, radyasyonda artış olmadığını, TAEK'nin gerçekleri saklama yönüne giderek halkın zarar görmesi gibi bir sorumluluğu katiyen üstlenmeyeceğini söylüyor.

4 mayıs - Özemre, Sinop - Anamur çizgisinin batısında kalan bölgelerde radyasyonun normale indiğini bildiriyor.

7 mayıs - Özemre, Türkiye'deki et, süt, su, balık ve sebzelerin tertemiz olduğunu açıklıyor.

8 mayıs - Suudi Arabistan, Türkiye'den et alımını durduruyor.

13 mayıs - Avusturya, Türkiye'den yaş sebze ve meyve alımını durduruyor. Özemre, tüm yiyecek ve içeceklerde radyoaktif bulaşıklık olmadığını, nereden getirilirse getirilsin kendisinin bunları yiyip içeceğini söylüyor.

16 mayıs - Avrupa ve Ortadoğu ülkeleri Türkiye'ye verdikleri siparişlerin önemli bölümünü iptal ediyor. Özemre, Türkiye'nin 29 nisanda radyasyonun etkisine girdiğini, en yüksek seviyeye 4 mayısta ulaşıldığını açıklıyor.

19 mayıs - NATO Bilim Komitesi Başkanı **Durand** Türk hükümetinin ölçümler hakkında gerekli açıklamaları yapmamasını, olayı örtbas yoluna gitmesini hayretle karşıladığını bildiriyor.

20 mayıs - Özemre, sorumluluğun hükümete değil kendisine ait olduğunu, sonuçları bütün ayrıntılarıyla halka değil, gerekli yerlere açıkladıklarını söylüyor.

29 mayıs - Özal'ın talimatıyla kurulan Radyasyon Koordinasyon Kurulu Başkanlığına, Sanayi ve Ticaret Bakanı **Cahit Aral** getiriliyor.

17 ocak - Özemre, hamilelerin hiç korkmadan çocuklarını dünyaya getirebileceklerini, birinci sürgün çayda bir miktar radyasyon görüldüğünü, piyasadaki radyasyon oranının bir bardak çayda 1 bekerel olduğunu söylüyor.

5 haziran - Özemre, Çernobil'den sonra 4 bin veri topladığını, bu verilerin açıklanması halinde uzmanların farklı yorumlar yapacağını belirterek, **"Benim zavallı halkım bunları ne yapsın. Ben hiçbir tehlike olmadığını söyledim, bu yeterli"** diyor.

9 haziran - Özemre, Türkiye'deki bütün gıdaların güvenceli olduğunu, halktan hiçbir şey gizlenmediğini, ancak rakam verilmediğini söylüyor.

13 haziran - Cahit Aral, rakamları saklamanın mahzurunun ortaya çıktığını, önümüzdeki günlerde bu rakamları açıklayacağını bildiriyor.

25 haziran - Aral, radyasyon rakamlarını temmuz ayı içinde açıklayacağını belirterek, **"Hiç merak etmeyin, bir şey yok, bir şey bilsem saklar mıyım"** dedi.

5 eylül - AT ülkeleri Türk fındığında radyasyon oranının yüksek çıkması üzerine alımı durduruyor.

15 eylül - Özemre, "Tütünümüz tertemiz, fındığımızda tehlike boyutlarında radyasyon yoktur" diyor.

17 eylül - Radyasyon Güvenlik Komitesi'nin önlemleri uyarınca Ünye ve doğusunda kalan bölgedeki fındığın il sınırları dışına çıkarılması yasaklanıyor.

28 kasım - Hollanda Sağlık Bakanlığı Türk çayında yüksek radyasyon bulunduğunu açıklıyor.

2 aralık - Aral, birinci sürgün çayda 22-23 bin bekerel radyasyon bulunduğunu, bunun tehlikeli olmadığını söylüyor.

5 aralık - Şükran Ketenci'nin Berlin Senatosu Radyoaktivite Ölçüm Merkezi'nde yaptırdığı incelemelere göre, koyu demle hazırlanmış bir bardak çayda 308 bekerel, açık demli çayda 96 bekerele kadar radyasyon var.

6 aralık - Cumhurbaşkanı Kenan Evren, **"Ben radyasyona madyasyona aldırmam. Bizim vücudumuz öyle şeylere alışıktır"** derken, Başbakan Turgut Özal, **"Radyasyonlu çay daha lezzetli oluyor"** ifadesini kullanıyor.

8 aralık - Aral, çaydaki radyasyonun, kaynatıldıktan sonra 300-350 bekerele kadar düştüğünü söylüyor.

17 aralık - Federal Alman Sağlık Bakanlığı Türk çaylarında 6-42 bin bekerel radyasyon bulunduğunu açıklayarak, Türk çaylarının satışını durduruyor.

17 ocak 1987 - Özemre birinci sürgün çayda bir miktar radyasyon görüldüğünü, piyasadaki çaylarda radyasyon oranının bardak başına 1 bekerel olduğunu söylüyor.

22 ocak - Yetkililerin yaptığı açıklamalarda ve televizyonda yapılan yayınlarda bir bardak çayda 5 bekerel radyasyon bulunduğu itiraf ediliyor. Küçükçekmece Nükleer Araştırma Merkezi Başkanı Prof. Dr. Atilla Özalpan, halkın paniğe kapılmaması amacıyla zamanında gerekli bilgi ve açıklamaların yapılmamış olduğunu söylüyor. Cahit Aral insan vücudunun kesinlikle radyasyona ihtiyacı olduğunu belirterek, **"biz cahil değiliz"** diyor.

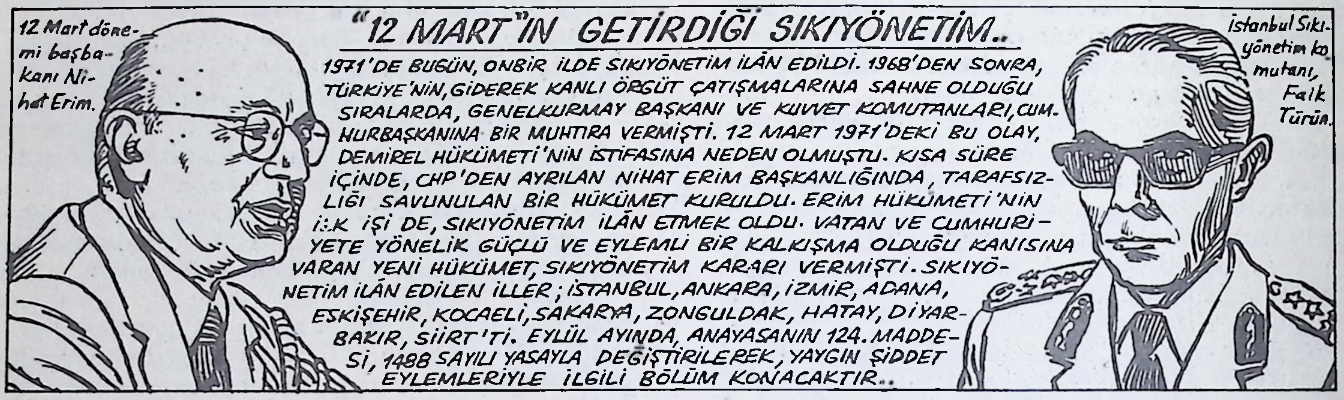
15 şubat - Çaydaki radyasyon ölçümleri konusunda ODTÜ ile Küçükçekmece Nükleer Araştırma Merkezi arasında yapılan toplantı, iki bilim kuruluşunu karşı karşıya getiriyor.

16 şubat - ODTÜ'lü uzmanların ısrarına rağmen TAEK temsilcileri **"çayda tehlikeli dozda radyasyon bulunduğu"** ifadesinden kaçınıyor.

3 mart - ODTÜ adına yapılan açıklamada TAEK'nin bir bardak çaydaki radyasyon oranını 30 kat düşük gösterdiğini, TAEK'nin çaydaki radyasyon dozunu yanlış hesapladığını kabul ettiği belirtiliyor.

4 mart - Özemre, ODTÜ'lü uzmanların yanlış hesap yaptığını, 20 bardak çaydaki radyasyon oranının 20 bekereli geçmediğini söylüyor.

31 mart - Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Başkanı Prof. Yüksel Özemre, Başbakan Özal'ın "olur"u ile görevinden alındı.

Deniz otobüslü olduk

FÜSUN ÖZBİLGEN / *27 nisan*

BERGEN — İstanbul Belediyesi'nin Norveç firması Fjellstarnd'a ısmarlayarak inşa ettirdiği 10 deniz otobüsünden ilk ikisi, Norveç'in Bergen kentinde yapılan bir törenle Belediye Başkanı **Bedrettin Dalan** tarafından teslim alındı. Eski Türk denizcileri "Çakabey" ve "Umurbey" adları verilen iki deniz otobüsü 449 yolcu taşıyacak kapasitede. Deniz otobüsleri, önümüzdeki ay Türkiye'ye gelerek seferlere başlayacaklar.

Deniz otobüslerinin yanaşacağı Bostancı ve Kabataş iskeleleri de İstanbul'da Kiska firması tarafından alelacele inşa ediliyor.

Norveç tarafından açılan kredi ile toplam 80 milyon 250 bin Alman Markına ısmarlanan 10 geminin Norveç'ten İstanbul'a kadar taşıma ve sigorta işlemleri de bu bedelin içinde yer alıyor.

Norveç firması ile yapılan sözleşmeye göre gemilerin tümü Eylül 1988'e kadar teslim edilmiş olacak.

39 metre boyunda 9.5 metre genişliğinde ve 4 metre derinliğinde yapılan Katamaran tipi deniz otobüslerinin 5 tanesi 32 knot hız yapıyor, diğer beş tanesi de 24 knot hızla gidiyor. İçinde bir kafeterya, 6 tuvalet bulunan, 5 tayfa ve 449 yolcu taşımak üzere planlanmış deniz otobüslerinde yolcuların yerlerinden kalkmadan seyahat etmesi gerekiyor. Büyük bir hızla yol alıp çok kısa bir mesafede durabilen ve kendi ekseni etrafında hızla dönebilen Katamaran teknelerin boğaz trafiğine uyumu ise denizciler arasında tartışılıyor.

Deniz otobüslerinin İstanbul'un ulaşım sorununa büyük bir katkısı olamayacağı, 10 geminin taşıyacağı yolcu kapasitesinin Bostancı-Karaköy arasındaki yolcu yoğunluğu içinde çok büyük bir rakam oluşturmayacağı da belirtiliyor.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile Fjellstarnd firması arasında imzalanan gemi yapım sözleşmesinde teknoloji transferine ilişkin hükümler de yer alıyor. İstanbul Belediyesi gemilerin yapımı sırasında teknoloji öğrenmek üzere Norveç'e teknik personel yolluyor. Teknoloji transferine ilişkin olarak sözleşmede yer alan hükümlere göre Katamaran teknelerin imalat planları, teknik hesaplamaları ve Türkiye tarafından üretimine ilişkin haklar bu teknoloji transferi anlaşmasında yer alacak ve lisans anlaşması 5 milyon 200 bin Norveç Kronu karşılığında satılacak.

İstanbul Belediyesi önceleri deniz otobüslerini **"yap-işlet-devret"** formülü ile getirtmek istemiş, ancak daha sonra doğrudan doğruya kendisi satın alma yolunu seçmişti. Norveç Ulusal Bankası'nın açtığı 82.25 milyon mark kredi ile satın alınan deniz otobüsleri için Türkiye Cumhuriyeti garantör oldu. Kredi sözleşmesine göre, alınan krediye Libor faiz oranına göre yüzde 2.215 faiz ödenecek, ayrıca bu faize ek olarak yüzde 1.475 garanti komisyonu verilecek. Geri ödemeler altı aylık taksitler halinde 20 eşit dönemde, yani 10 yılda yapılacak.

Deniz otobüsleri ile ilgili olarak Türkiye'deki işletme fiyatları konusunda da çeşitli hesaplamalar yapılıyor. Pahalı yakıt kullanan bu otobüslerin yolcu taşıma maliyetlerinin bin liraya yaklaşacağı ve yaklaşık 1200 liradan yolcu taşımalarının planlandığı öğrenildi.

Türkiye'den gelen davetli grubundan ayrıca firmanın özel uçağıyla yanında eşi **Ayseli Dalan** ve **Atanur Oğuz** ve eşi olduğu halde Norveç'e gelen Dalan, tersanedeki törenden iki deniz otobüsünü teslim aldı. Ayseli Dalan iki şampanya şişesini gemilerin bordasında kırdı. Daha sonra fiyordda deniz otobüsleri ile bir gösteri gezisi yapıldı.

Norveç'in Atlas Okyanusu'na bakan sahillerinde ülkenin Oslo'dan sonra ikinci büyük merkezi durumunda bulunan Bergen, onbirinci yüzyılda kral **Olaf Kyrre** tarafından kurulmuş ve savaşçı tüccarlar olarak anılan **Vikingler**'in başlıca uğrak yerlerinden olduğu için ekonomik açıdan hızla hızla gelişmiş. Atlas Okyanusu'nun Kuzey Kutbu yöresindeki ticaret yollarının merkezi kabul ediliyor.

2. BASAMAK İÇİN
ÇAĞDAŞ EĞİTİM MERKEZİ
Çağdaş Çözümdür.
Hafta içi: 27 nisan
Bakırköy - Tel: 570 23 01 - 583 33 14

Cumhuriyet

DOSTUM MOZART
Nadir Nadi
3. bası, 880 lira (KDV içinde)
Çağdaş Yayınları, Türkocağı Cad. 39-41
Cağaloğlu—İstanbul

63. Yıl; Sayı: 22513 Kurucusu: Yunus Nadi 150 TL. (KDV dahil) 27 Nisan 1987 Pazartesi

Demirel, halkı 'demokrasi gemisini millet limanına rampa etmeye' çağırdı

'Kara göründü'

DEMİREL'İN KARADENİZ ÇIKARMASINDAN

Siyah uçakları *Kara görünmüştür. Siyah uçaklar siyah. Demokrasi gemisini millet limanına rampa edeceksiniz. Bu devri kapatacak, yeni bir devir açacaksınız.*

Özal'a: *Bugün ülkeyi idare edenler, bizim geçmişte kendileriyle siyasi mücadele içinde bulunduğumuz kimseler değildir. Kendisiyle şahsımız için hiçbir meselemiz yoktur. Ancak ülke çok kötü idare edilmektedir.*

İşte yakamız: *Geçmişte bir şeyimiz varsa işte yakamız, yapışsınlar. Bir adamın suçu varsa mahkeme edersin, öyle ceza verirsin. Ayıp olan şudur; yasakları millet koydu diyorlar. Millete sordunuz mu geçici 4'ü koyarken.*

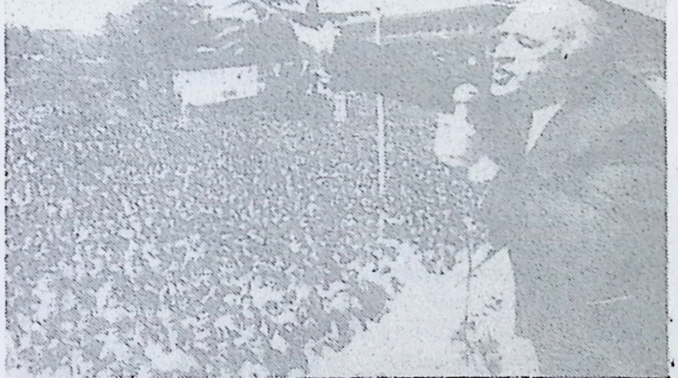
Çarpık rejim: *Ülkeyi yönetenlerin bu rejime demokrasi demeleri, başka bir şey diyemediklerindendir. Böyle bir çarpık rejim kendilerini iktidar yapmıştır.*

HAKKI ERDEM

TRABZON — Kapatılan AP'nin Genel Başkanı eski Başbakanlardan Süleyman Demirel dünkü [illegible] ... Demirel, durumu, "Bu bir fırtınadır. Millet bunu ..." diye değerlendirdi. Gazeteciler ve geziyi izleyenlerdeki ilgililer Türk Hava Yolları'nın özel bir uçağı ile Trabzon'a gelirken, Demirel Ankara-Trabzon arasını Sancak Air'in bir uçağı ile uçtu. Sancak Air uçağından İhsan Sabri Çağlayangil ve Sadettin Bilgiç'le inen Demirel, havaalanından konuşma yapacağı Atapark'a iki buçuk saatte gidebildi. Bu süre içinde üstü açık bir arabada yol alan Demirel, fötrüyle vatandaşları selamladı.

Havaalanında "Yasakları bilmeyerek koydak, bilerek kaldıracağız", "AET'ye evet, yasaklara hayır" gibi pankartlarla karşılanan Demirel'e "deve oyunu" gösterisi yapıldı. Bayburt DYP örgütü tarafından düzenlendiği öğrenilen gösteride, bir deve postunun içine giren üç vatandaş De-

(Arkası Sa. 13, Sü. 4'de)

İLE DURAK TRABZON — [illegible] (Fotoğraf: a.a.)

TRABZON'dan
YALÇIN DOĞAN

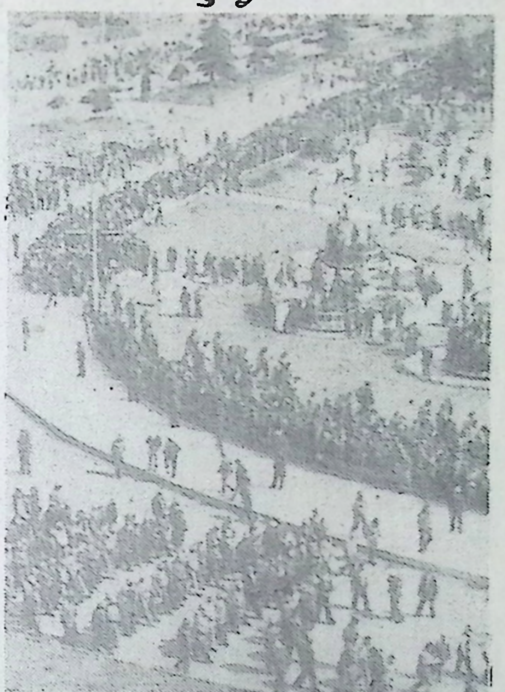
Çanlar Özal'a çalıyor

TRABZON — Sekiz küçük uçağın kapısından Demirel'in ünlü şapkası göründüğünde, daha önceden kurulan polis ve asker barikatı bir anda çözülüyor... Havaalanına sabahın altından başlayarak toplanan kalabalık, uçağı havaya kaldıracak... Binlerce insan yedi yıldır geriliyor, geriliyor, dün Trabzon'da yaydan fırlıyor.

Trabzon Havaalanı ile konuşmanın yapılacağı alan arasında altı kilometrelik yolu Güneri Civaoğlu, Yavuz Donat ile aynı arabada yaklaşık 2.5 saatte alıyoruz. Bu kadar büyük kalabalık nereden toplanmış diye çevremize bakınırken, halkın arasından [illegible]

(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

Türk-İş yürüdü

[illegible] — Çok sıkı güvenlik önlemleri altında [illegible] Samsun mitinginde işçiler, Atatürk heykeline çelenk koyduktan sonra yaklaşık 1 km. yürüyerek Cumhuriyet meydanına geldiler. Mitingte en çok bağırılan slogan, "Özal istifa" oldu. Şevket Yılmaz konuşmasında, "Türk milleti yanıkız, bir düzen kokuyor" dedi. (Fotoğraf: RIZA EZER)

Ortadoğu'da bilinmezliğe doğru

FKÖ yeniden doğdu

Cezayir'de yapılan 18. Filistin Ulusal Meclisi toplantısında Filistinlilerin ulusal birliği yeniden sağlanmış oldu. FKÖ bir anlamda yeniden doğdu. Son bir hafta içinde Meclis oturumları sırasındaki gelişmelerden ötürü, FKÖ-Fas ilişkileri bozuldu, FKÖ-Ürdün ilişkileri nazik bir devreye girdi, FKÖ-Mısır ilişkileri ise soru işaretleri taşıyor.

CENGİZ ÇANDAR

CEZAYİR — Filistin Kurtuluş Örgütü'nün parçalandığı ve Filistinlilerin birbirlerinin kanını akıttığı dört yıllık bir ayrılık döneminden sonra Cezayir'de yapılan FKÖ'nün 18. Filistin Ulusal Meclisi toplantısı [illegible]

Bu anlamda yeniden doğdu.

Ancak bu yeniden doğuş, Arap [illegible]

[illegible] FKÖ-Fas ilişkileri bozuldu, FKÖ-Ürdün ilişkileri nazik bir devreye girdi, FKÖ-Mısır ilişkilerinde [illegible] FKÖ-Suriye ilişkileri ise yine [illegible]

[illegible] Arafat en hassas konuyu oluşturan Mısır'la ilişkiler konusundaki sorulan "Beni provokasyona mı getirmek istiyorsunuz?" biçiminde cevaplarla atlatmaya çalıştı. [illegible]

FKÖ'nün yeni Yürütme Kurulu'nun [illegible] (Arkası Sa. 12, Sü. 5'de)

ÖZEL HİBE YARDIMINDA 10'A 7 ORANI KORUNDU

4 ÜLKEDE ERMENİ GÖSTERİLERİ

12. Sayfada

DSP Kurucular Kurulu

Ecevit: Özal yeni önerilere açık

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — DSP Genel Başkanı Rahşan Ecevit, partisinin 1. Kurucular Kurulu toplantısında yaptığı konuşmada, "seçimlere hazır olduklarını ve iyi sonuç alacaklarına inandıklarını" belirterek, anayasa değişikliği konusunda Başbakan Özal'ın çözüm önerilerini beklemediklerini, ancak Özal'ın bu konuda de-

(Arkası Sa. 13, Sü. 3'de)

DSP'DE SUÇ DUYURUSU

13. Sayfada

Aydınlar Ocağı kurultayı bitti

Oksay: İrşada ağırlık verdik

Bilim - Eğitim Servisi — İstanbul Aydınlar Ocağı tarafından düzenlenen Milliyetçiler IV. Büyük İlmi Kurultayı, dün AKM'de komisyon raporlarının okunması ile sona erdi. 3 gün süren çalışmalar boyunca 82 ilmi teb-

(Arkası Sa. 12, Sü. 6'da)

Şevket Yılmaz, Samsun mitinginde Özal'a çattı:

'Demokrasiden korkuyorlar'

Konuşmasında, ANAP iktidarını eleştiren ve Özal'a MESS Başkanı diyen Şevket Yılmaz, "Sandık ortaya konduğunda bu siyasal iktidara gereken dersi vermeliyiz" dedi.

CEMİL CİĞERİM

SAMSUN — Türk-İş'in Samsun mitingi dün yaklaşık 10 bin işçinin katılımıyla yapıldı. Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz, polis devletine özgü yöntemlerin, uzun sürede başarısız kalmaya mahkûm olduğunu belirterek, "Sandık ortaya konduğunda bu siyasal iktidara gerekli dersi vermeliyiz" dedi.

Türk-İş'in Samsun'da düzenlediği miting öncesinde genel başkan Şevket Yılmaz ve mitinge katılacak sendika yöneticileri ile işçiler saat 11.00'de Samsun Atatürk Heykeli'ne, üzerinde Türk-İş yazılı kırmızı ve beyaz karanfillerden oluşan bir çelenk koydular. Miting nedeniyle Samsun'da çok sıkı güvenlik önlemleri alındığı gözlendi.

(Arkası Sa. 13, Sü. 5'de)

12 EYLÜL DÖNEMİNİN HATALARI BİZE DERS OLMALI

ŞÜKRAN KETENCİ ve OSMAN ULAGAY'ın konuşması

Ekonomi'de

Notlar

Cansız miting

IŞIK KANSU

SAMSUN—Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz ile dün, miting öncesi Samsun Cumhuriyet Meydanı'nda yürüyoruz. Yanına yaklaşan kasketli, tulumlu, takım elbiseli işçiler elini sıkıyorlar:

—Hoş geldin ağabey.

(Arkası Sa. 13, Sü. 5'de)

Alman hükümeti özel gündemle toplanıyor

AT'de kader toplantısı

Türkiye'nin Avrupa Topluluğuna tam üyelik başvurusunun ardından "normal prosedürün" işlemesi için Bonn ve Lüksemburg'da yapılacak toplantılar bir "kader toplantısına" dönüştü. F. Alman hükümetinin bugün "Türkiye" özel gündemi ile yapacağı toplantıda olumlu karar çıkarsa, Lüksemburg toplantısında dışişleri bakanları, başvuruyu Brüksel Komisyonu'na gönderecekler.

HADİ ULUENGİN

LÜKSEMBURG — Türkiye'nin Avrupa Topluluğuna tam üye olmak için iki hafta önce yaptığı başvurunun, ilk aşamada "kaale alınıp alınmayacağı" bugün önce Bonn'da, daha sonra da Lüksemburg'da gerçekleştirilecek iki "kader toplantısıyla" belli olacak. Bonn'da Başbakan Helmut Kohl yönetiminde sabah yapılacak "özel Türkiye oturumunda" Alman hükümeti, Ankara'nın başvurusuna ne yönde bir cevap vereceğini saptayacak. Batı Almanya'nın tutum belirlemesinin ardından da dünden beri Lüksemburg'da toplanan Ortak Pazar Dışişleri Bakanları, ya bugün öğleden sonra ya da yarın Türk başvurusunu tartışacaklar. Bu birleşimde, hükümetinin Bonn toplantısı ertesinde bu konuya ilişkin yaklaşımını açıklayacak olan Federal Almanya Dışişleri Bakanı Hans Dietrich Genscher'.

(Arkası Sa. 12, Sü. 1'de)

Türk-Amerikan İlişkileri...

Ek yardım, Temsilciler Meclisi Genel Kurulunda reddedildi.

"Ermeni Soykırım Tasarısı", Temsilciler Meclisi'nin ilgili komisyonunda kabul edildi, şimdi genel kurulda ele alınacak. Benzer bir karar tasarısı da Senato'nun Hukuk Komisyonu'nda ana sanı bekliyor.

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin modernleştirilmesi için her yıl 1.2 milyar dolar istenmişti, Amerikan yönetiminin Kongre'den talebi 925 milyon dolar oldu; Komisyonlarda bu yardım miktarı neredeyse yarı yarıya indirilirken, aynı zamanda hem 7/10 oranı kuruldu hem de Kıbrıs koşulu eklendi; böylece dolaylı bir ambargonun kapısı aralandı.

FMS borçlarıyla ilgili olarak dişe dokunur herhangi bir gelişme olmadı; Israil alanındaki beklentiler de gerçekleşmedi.

(Arkası Sa. 13, Sü. 1'de)

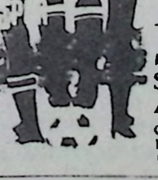
HASAN CEMAL

Papandreu Özal'a bugün yanıt veriyor

STELYO BERBERAKİS

ATİNA — Başbakan Turgut Özal'ın Yunanistan Başbakanı Andreas Papandreu'ya bugün Büyükelçi Nazmi Akıman aracılığıyla yanıt vereceği açıklandı. Yunan hükümet sözcüsü Yannis Rubatis'in dün gece yaptığı açıklamaya göre, Atina'da Türk Büyükelçisi Nazmi Akıman bu akşam saat 20.00'de Yunanistan Başbakanı Andreas Papandreu ile Kastri'deki özel konutunda görüşecek. Aynı açıklamaya göre, Akıman Papandreu'ya Başbakan Özal'ın Ege'deki kıta sahanlığının uzlaştırılmasıyla ilgili Yunan önerisine yanıt

(Arkası Sa. 12, Sü. 1'de)

Yarın Salı.
Salı'yı Spor'a Ayırın.
Cumhuriyet Spor bu salı ve her salı Cumhuriyet'le birlikte

İşkenceli rüşvet

Haber Merkezi — Kapatılan CHP'nin senatör adayı Şakir Keçeli ve arkadaşlarına işkence yapmak suçundan yargılanan

(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

ARKADAŞIMIZ HINCAL ULUÇ, YAZILARINA SPOR SAYFASINDA YENİDEN BAŞLADI

Pazartesi yazısı SPOR'da

Şevket Yılmaz, Samsun mitinginde Özal'a çattı

"Demokrasiden korkuyorlar"

CEMİL CİĞERİM *27 nisan*

SAMSUN — Türk-İş'in Samsun mitingi dün yaklaşık 10 bin işçinin katılımıyla yapıldı. Türk-İş Genel Başkanı **Şevket Yılmaz,** polis devletine özgü yöntemlerin, uzun sürede başarısız kalmaya mahkum olduğun belirterek, **"Sandık ortaya konduğunda bu siyasal iktidara gerekli dersi vermeliyiz"** dedi.

Türk-İş'in Samsun'da düzenlediği miting öncesinde genel başkan Şevket Yılmaz ve mitinge katılacak olan sendika yöneticileri ile işçiler saat 11.00'de Samsun Atatürk Heykeli'ne, üzerinde Türk-İş yazılı kırmızı ve beyaz karanfillerden oluşan bir çelenk koydular. Miting nedeniyle Samsun'da çok sıkı güvenlik önlemleri alındığı gözlendi.

Şevket Yılmaz, hepsine teker teker hoş bulduk yanıtını veriyor.

Şevket Yılmaz'a soruyoruz:

— Sayın Başkan, böyle herkesin elini sıkmak, işçi lideri olduğunu tatmak nasıl bir şey?

Yılmaz yanıtlıyor:

— Tadı burada bu işin yoksa başka türlü çekilmez bu çile.

* * *

Cumhuriyet Meydanı'nda miting öncesi bir kürsü, rengrenk baloncular, simitçiler ve arabalı köftecilerin dışında kimseler yok. Türk-İş'in eğitim arabasından alana arabesk bir ezgi yayılıyor.

"Seni görmeye geldim
Seni sevmeye geldim."

* * *

Şevket Yılmaz, Samsun Atatürk heykeline çelenk koymak üzere Samsun Türk-İş Bölge Temsilciliğinden çıkarken sağ cebinden siyah oltu taşından tesbihini çıkartıyor. Yürüyüş koluna geçerken de ağzından **"bismillahirrahmanirrahim"** sözcüğü dökülüyor.

* * *

Türk-İş mitingi sırasında yürüyüşü izleyen halkın tepkisi oldukça ilginçti. Sloganlar atarak Cumhuriyet Meydanı'na doğru yürüyen işçileri etrafta biriken halk yalnızca izlemekle yetindi. Tek tük alkışlar, tek tük **"Yaşa başkan"** şeklinde bağırmalar gözlendi. Hatta, kortejin en önünde Şevket Yılmaz'ın yanında horon ekibinin oyunlar oynaması sırasında Türk-İş yöneticilerinin temposuna bile karşılık gelmedi. Etrafta toplanan halkın çok azı, miting alanına polis aramasından geçtikten sonra girdi.

Türk-İş yürüyüşü, çift sıralı polis barikatı altında gerçekleşti. Türk-İş mitingine katılan işçiler yürüyüş alanına girmeden önce tek tek arandılar. Bu arada nasibini Rize horon ekibi de aldı. Rize horon ekibi miting alanına kostümlerinin bir parçası olan bellerindeki kamaları bırakarak girdiler.

* * *

Şevket Yılmaz ve Türk-İş yöneticilerinin önünde giden Türk-İş eğitim aracından arada sırada slogan tekrarı yapıldı. Ancak bu sloganlar öndeki sıra tarafından çok sönük bir biçimde atıldı ve beklendiği şekilde dalga dalga yaklaşık 800 metre tutan yürüyüş kolunun sonuna ulaşmadı.

Bu duruma sloganların da sönüklüğü bir ölçüde neden oldu. **"En büyük Türk-İş, başka büyük yok", "İşçiler yürüsün demokrasi büyüsün", "Ekmek barış özgürlük"** sloganları çok cılız bir biçimde yürüyüş koluna yansıdı. Bu sönüklüğü gören Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz'ın yanındaki Türk-İş Genel Eğitim Sekreteri **Mustafa Başoğlu,** bir ara birden arkasına dönerek sağ yumruğunu havaya kaldırdı ve **"Hükümet istifa"** diye bağırdı. Türk-İş yürüyüşü ve mitinginin en çok tutulan sloganı, **"Başbakan istifa", "Özal istifa", "Özal gitmeli, sözleşmeler bitmeli", "Özal, dışarı, demokrasi içeri"** biçimlerinde çeşitlendirildi.

Yürüyüşün beklenenin tersine sönük bir biçimde gerçekleşmesini, bir ara yürüyüş sırasında arkadaşlarına dönerek görüşlerini açıklayan Türk-İş Genel Teşkilatlandırma Sekreteri şöyle değerlendirdi:

"Can yok, organizasyon yok."

Demirel, halkı 'demokrasi gemisini millet limanına rampa etmeye' çağırdı

"Kara göründü"

HAKKI ERDEM *27 nisan*

TRABZON — Kapatılan AP'nin Genel Başkanı eski başbakanlardan **Süleyman Demirel** ülkeyi altı ay içinde rayına oturtmayı ve sıkıntıları çözmeyi vaat etti. Demirel, Karadeniz gezisinin ilk gününde Trabzon'da **yeni bir devir açmak için siya uşaklar siya** (Sandalı geriye yürütmek ya da döndürmek için kürekleri tersine kullanmak)" dedi ve **"Çankaya'nın kansız, darbesiz, entrikasız, millet iradesiyle el değiştirmesi durumunda, bugünkü sıkıntıların içinden çıkacağını"** söyledi.

Karadeniz gezisinin ilk durağı Trabzon'da büyük bir kalabalık ve uzun bir araç konvoyu ile karşılanan Demirel, durumu **"Bu bir ihtişamdır. Millet bize susamış"** diye değerlendirdi. Gazeteciler ve geziyi izleyen öteki ilgililer Türk Hava Yolları'nın özel bir uçağı ile Trabzon'a gelirken, Demirel Ankara-Trabzon arasını Sancak Air'in bir uçağı ile uçtu, Sancak Air uçağından **İhsan Sabri Çağlayangil** ve **Sadettin Bilgiç**'le inen Demirel, havaalanından konuşma yapacağı Atapark'a iki buçuk saatte gidebildi. Bu süre içinde üstü açık bir arabada yol alan Demirel, fötrüyle vatandaşları selamladı.

Havaalanında **"Yasakları bilmeyerek koyduk, bi-**

lerek kaldıracağız", "AET'ye evet, yasaklara hayır" gibi pankartlarla karşılanan Demirel'e **"deve oyunu"** gösterisi yapıldı. Bayburt DYP örgütü tarafından düzenlendiği öğrenilen gösteride, bir deve postunun içine giren üç vatandaş Demirel'in arabasının önünde bir süre oynadı. Demirel gösteriyi gülerek izledi.

Demirel Trabzon Atapark'ta toplanan kalabalık yurttaş topluluğuna konuşurken, 8 yıldır Trabzon'a gelememesinin nedenini, "aralarına duvar konması" olarak niteledi. Kimseden şikâyetçi olmadıklarını bildiren Demirel, Özal'ın siyasi rakibi olmadığını vurgularken, **"Bugün ülkeyi idare edenler bizim geçmişte kendileriyle siyasi mücadele içinde bulunduğumuz kimseler veya heyetler değildir. Kendileriyle şahsımız için hiçbir meselemiz yoktur. Ancak ülke çok kötü idare edilmektedir. Keşke memleketi iyi idare etselerdi"** dedi. Demirel yasakları eleştirirken de **"Hiç zaman geçmiş değildir. Biz müruru zamancı değiliz. Bizim geçmişte bir şeyimiz varsa açıkça söylüyorum, işte yakamız yapışsınlar"** diye konuştu.

Demirel, anayasanın siyasi yasaklarla ilgili geçici 4. maddesinin bir ayıp olduğunu bildirerek şunları söyledi:

"Bir adamın suçu varsa mahkeme edersin, öyle ceza verirsin. Ayıp olan şudur; yasakları millet koydu diyorlar, milleti kendi içinden çıkan, kendine senelerce hizmet etmiş insanları mahkememiz cezalandırmış durumuna düşürmektir. Millete sordunuz mu geçici 4'ü koyarken?

Kurdukları rejime bakın, niye kapattınız AP'yi? Niye kapattınız CHP'yi? Her partiden birkaç parti çıkarıp milleti bölük pörçük parçalamak için mi? Burası hiç kimsenin babasının çiftliği değildir. Her birinizin benim kadar söz hakkımız var. Susmayın, susmayın."

23 Nisan nedeniyle **"Egemenlik Milletindir"** sözünün sık sık yinelendiğine dikkati çeken Demirel, **"Millete al işte bunları seçeceksin. Bunlardan başkasını seçmeyeceksin denirse, hangi milli hâkimiyetten söz edilir"** dedi. Bugün Türkiye'deki rejime hürriyetçi demokrasi demenin mümkün olmadığını kaydeden Demirel, **"Ülkeyi yönetenlerin bu rejime demokrasi demeleri başka şey diyemediklerindendir. Çünkü böyle bir çarpık rejim kendilerini iktidar yapmıştır. Öyle ise rejimi çarpık yapan biz değiliz. Biz böyle bulduk demeleri iktidar sevgisinin eseri olabilir. Ancak bunların bu rejime demokrasi diyebilmeleri gülünçtür"** diye konuştu.

Konuşması sık sık **"Başbakan Demirel"**, **"Muhteşem Demirel"** sözleriyle kesilen Demirel, bugün ülkenin kötü yönetildiğini söylerken de **"Türkiye'nin kötü idare edilmesinden fayda uman varsa şerefsizdir"** dedi. Demirel, bazı vatandaşlardan kendisine gelen mektupları da okuyarak, bugünkü kötü yönetimin faturasının kendisine çıkarılmak istendiğini, bir vatandaşın, **"Seçimlere üç parti girdi, bunlardan biri son döneminizin müsteşarının kurduğu parti. Ben senin adamın diye reyimi verdim. Zarar ve ziyanımı sizden talep edeceğim"** diye yakındığını bildirdi.

Demirel, Karadeniz'de fındıkta radyasyon sorununa da değindiği konuşmasında, kötü yönetimin nedeniyle radyasyonun Karadeniz köylüsünü Çernobil olayının olduğu Kiev'dekilerden daha fazla sıkıntıya soktuğunu söyledi. **"Vatandaşı hiç bilmediği, duymadığı, tanımadığı radyasyonun ve bekerelin eline teslim ettiler"** diye sözlerini sürdüren Demirel, kimsenin **"neme lazım"** demeye hakkı olmadığını, aksi takdirde vebal altına gireceğini de vurguladı ve sözlerini şöyle sürdürdü:

"Kul sıkışmadıkça hızır yetişmez. Sandık önünüze geliyor. O zaman böyle bir devrin defterini dürün dürün. Kopukları biz bağlarız, yaraları biz sararız. Etrafımızda toplanınız. Altı ay içinde biz sizi bu sıkıntıların içinden çeker alırız. Biz altı ay içinde tesirleri hissettirecek şekilde memleketi rayına oturturuz. Gelin meyvasız, gölgesiz ağaçlara gitmeyin. Ne olduğu, ne ettiği belli olmayanların peşinden gitmeyin.

Bu bir modern zulümdür. Zulme rıza, zulme iştiraktir. Ne yapalım mı diyorsun. Biz meşrutiyetçiyiz. Sizi hor görenlere, size bunu reva görenlere sandıkta iyi bir ders verin. Kara görünmüştür. Siya uşaklak siya. Demokrasi gemisini millet limanına rampa edeceksiniz. Bu devri kapatacak, yeni bir devir açacaksınız. Yeni ve aydınlık bir devir önünüzde duruyor."

Demirel, konuşmasında **"arkalarında bir damla kan ve gözyaşı olmadığını"** savundu ve **"Kanı biz dökmedik ki, kan dökmeyi partililer önlemeyecekti ki, devlet önleyecekti. Devlet önleyememiştir"** dedi. Türkiye'de 10 yılda bir bunalım yaşanmasının olağan duruma geldiğini de kaydeden Demirel, **"Ben burada bunalımı eleştirmeyeceğim. Gerekirse onu da yaparım. Ama geçmişten ders alınır, geçmişle yaşanmaz"** diye konuştu.

Bindiği üstü açık Mercedes otomobilin önü karşılayıcı kalabalık vatandaşlar tarafından çökertilen Demirel'in Atapark'ta DYP'nin seçim otobüsü Süvari'nin üzerinden yaptığı konuşması 1 saat sürdü. Konuştuğu alanda, bir Türk sanat müziği şarkısının sözlerinden uyarlanan bu pankart dikkati çekti, **"Hep aranan, hep özlenen, gelir diye yol gözlenen, yasaklansa bile çok sevilen bizden birisin sen Demirel."**

Süleyman Demirel'in Trabzon gezisi sırasında Vakfıkebir'in Beşikdüzü bucağında ANAP'lıların pankart asmak istemesi üzerine DYP'liler ile ANAP'lılar arasında tartışma çıktı. Demirel'in konuşma yapacağı alan ANAP'lıların **"son zamanların başbakanı en büyük Özal"** ve **"Başbakanımız Özal olacak, Beşikdüzü'nü ilçe yapacak"** pankartlarını asmak istemeleri üzerine, Demirel'in beraberindekilerle DYP'lilerin ANAP'lılarla başlattıkları tartışma güvenlik güçlerince önlendi. Güvenlik güçlerinin müdahalesi üzerine pankartların alana asılmasına engel olundu.

Demirel, Akçaabat ve Vakfıkebir'de yaptığı konuşmalarda, **"kimsenin altından koltuk ve sandalye almaya çalışmadıklarını"** söyledi.

Demirel geceyi Trabzon'da geçirdikten sonra bugün Trabzon ve Rize'nin ilçelerinde konuşacak. Bu gece de Hopa'da kalacak.

DEMİREL YİNE ESKİSİ GİBİ !...

Dünya ekonomisi

Dolar nereye?

OSMAN ULAGAY *28 nisan*

Son aylarda ve haftalarda yaşanan gelişmeler, IMF'nin nisan başında açıklanan son tahminleri, dünya ekonomisini yakından izleyen uzmanların beyanları ve yorumları hep aynı doğrultuda. Dünya ekonomisi bir kez daha olumsuz gelişmelerin ve karamsar bekleyişlerin ağır bastığı bir döneme girmiş görünüyor. Bu ortamda şöyle bir karamsar senaryo akla gelebiliyor:

• **ABD Doları'nın bugüne dek uğradığı büyük değer kayıpları ABD'nin dev dış ticaret açığını kapatmaya yetmediği için doların değer yitirmeye devam etmesi gerekecek. Başkan Reagan'ın eski danışmanı ünlü ekonomist** Martin Feldstein'**in tahminine göre ABD dış ticaretinin dengeye gelmesi için doların 120 yen ve 1.50 marka kadar düşmesi gerekiyor. ABD Ticaret Temsilcisi** Clayton Yeutter **ise geçen hafta yaptığı bir açıklamada Japonya'nın, ekonomisini kısa sürede canlandıramaması halinde doların 100 yen sınırına kadar düşebileceğini açıklamış bulunuyor.**

• Doların daha da değer yitirmesi gerektiği yolundaki tahminlerin yaygınlaşması dolardan kaçışı hızlandırıyor. Başta Japonlar olmak üzere, son yıllarda ABD'nin dev dış ticaret ve bütçe açıklarını finanse eden yabancı yatırımcıların dolardan kaçma eğiliminin yaygınlaşması halinde doların kontrolsüz düşüşe geçmesi gündeme gelebilecek.

• **Doların hızla değer yitirmesi, ABD'de enflasyonun yeniden başını kaldıracağı yolundaki kaygıları arttırıyor. Nitekim son açıklanan veriler ABD'de geçen yılın bütününde yüzde 1.1 olan tüketici fiyatları artışının bu yılın ilk çeyreğinde yüzde 6.2'lik bir artış temposuna sıçradığını gösteriyor. Bu durumda doların kontrolsüz düşüşünü durdurmak ve enflasyonun hızlanmasını önlemek için ABD Merkez Bankası'nın ''sıkı para'' politikasına dönmesi yolundaki baskılar artıyor. ABD Merkez Bankası (Federal Rezerv Bankası) Başkanı** Paul Volcker'**in da bu eğilimde olduğu söyleniyor.**

◦ Bu eğilimin ağır basması ve sıkı para politikasına gidilmesi halinde ABD'de faizlerin yükselmesi kaçınılmaz olacak. Bu ise ABD'de zaten yavaşlayan yatırımları ve büyüme hızını daha da yavaşlatacak, belki de ABD ekonomisini yeni bir **''resesyon''**, yani durgunluk dönemine sokacak.

◦ **ABD mallarının, doların hızlı düşüşüne karşın özellikle Japon ve Alman mallarıyla Güney Kore ve Tayvan gibi Güneydoğu Asya ülkelerinin malları karşısında rekabet etmekte zorlanması ABD'deki korumacılık eğilimlerini körüklüyor. Japonya'dan yapılan elektronik eşya ithalatına konan yüzde 100'lük gümrük vergisi ve ABD yetkililerinin çeşitli Asya ülkelerinde yaptıkları temaslar ABD'nin bir ticaret savaşını bile göze alabileceğini düşündürüyor.**

◦ Dünya ekonomisini 1980'lerin başında içine düştüğü durgunluktan çıkarmada en önemli rolü oynayan ABD'nin bugün aynı rolü oynaması olanaksız gibi görünürken, **''lokomotiflik''** görevini üstlenmeleri istenen Japonya ve F.Almanya'nın bu rolü oynamaya pek istekli olmadıkları görülüyor.

• **Son bir yıl içinde çok sözü edilen** ''ekonomi politikaları koordinasyonu'' **bu türlü sağlanamazken ABD, Japonya ve F.Almanya ekonomilerinin birlikte yavaşlamaları hatta bir** ''resesyon''**'a sürüklenmeleri olasılığı, dünya çapında bir** ''resesyon''**'u gündeme getirebilecek. Bu olasılık dünya ticaretini de olum-**

suz yönde etkileyecek.

° Bir yanda dünya ekonomisinin ve dünya ticaretinin yavaşlaması, buna paralel olarak korumacılık eğilimlerinin yaygınlaşması ve ABD faizlerinin yükselmesi halinde başta borçlu ülkeler olmak üzere Üçüncü Dünya ülkeleri de olumsuz etkilenecek.

° **Bu koşullar altında yeni bir "borç krizi" gündeme gelebilecek. Özellikle uluslararası bankalara borçlarını ödeyemez hale gelebilecek olan Latin Amerika ülkelerinin durumu başta ABD bankaları olmak üzere dünya banka sistemini zor duruma sokabilecek.**

° Dünya ekonomisinde böyle bir kargaşa ve belirsizlik ortamının doğması halinde son dört yılın en hızlı yükselişine geçen altına talep daha da artacak ve altının ons fiyatı 500 doların da üzerine çıkabilecek.

"Bütün bunlar kuşkusuz karamsar bir senaryonun öğeleri. Bazı noktalarda beklenen olumsuz gelişmelerin olmaması; ABD, Japonya ve F.Almanya arasında bir politika koordinasyonunun nihayet sağlanması belki ortaya biraz daha iyimser bir tablo da çıkartabilir. Ancak olumsuz gelişmelerin özellikle bazılarından olumsuz etkilenebilecek olan Türkiye'nin şimdiden bu karamsar olasılıkları hesaba katarak önlemlerini almasının yerinde bir davranış olacağı belirtiliyor.

Barış Derneği Davası

12 mahkûmiyet

29 nisan

İstanbul Haber Servisi — Barış Derneği davası, 4 yıl 11 ay 11 gün sonra dün sona erdi. İstanbul 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde Metris Baştabya Duruşma Salonu'nda yapılan son oturumda, 12 sanık hakkında 6 ay ile 4 yıl 2 ay arasında değişen hapis cezaları verilirken, 31 sanığın beraatine, 19 sanık hakkındaki dosyanın ayrılmasına, 2 sanık hakkındaki davanın geçici olarak tatiline, 1 sanık hakkındaki davanın reddine ve 2 sanık hakkındaki davanın da ölüm nedeniyle ortadan kaldırılmasına oybirliğiyle karar verildi. Mahkeme ayrıca Barış Derneği'nin kapatılmasına ve mallarının Hazine'ye devrine de karar verdi.

Metris Baştabya Duruşma Salonu'ndaki oturum saat 10.30'da Duruşma Başkanı Dr. Binb. **Abdullah Kahraman,** duruşma yargıcı **İskender Tebebaşılı,** üye yargıç Kd. Ütğm. **Şenol Gökbayrak**'tan oluşan mahkeme heyeti ve savcı **Yılmaz Özyiğit**'in yerlerini almasıyla başladı. Oturuma sanıklardan **Mahmut Dikerdem, Rasim Öz, Halit Çelenk, Ataman Tangör, Ferruh Yavuz, Aziz Nesin, Turgut Kazan, Metin Tüzün, Müşir Kaya Canpolat, Osman Nurettin Çavdargil, Mehmet Ali Pestilci, Ali Rıza Güven, Ahmet Yıldız, Sadun Aren, Nurettin Yılmaz, Nezahat Gündoğmuş, Mustafa Özkan Kökçeli, Sadettin Ulfer, Vedat Türkali, Jülide Gülizar, Asım Bezirci, Atilla Coşkun, Ali Galip Yıldız, Birol Bora, Metin Özek, Ergun Elgin, Harun Aykut Göker, Mehmet Okçuoğlu, Ali Erol Taygun, Süleyman Coşkun, Gündüz Gözen, Haluk Tosun, Hüseyin Baş, Erdal Atabek, Tarık Akan, Gülser Tuncer, Niyazi Dalyancı, Ali Şen** ve 20 avukat katıldılar.

Dünkü oturumu SHP MKYK üyeleri **Cüneyt Canver, İsmail Cem, Tevfik Çevdar, Ahmet Güryüz Ketenci,** SHP İstanbul İl Başkanı **Hasan Fehmi Güneş,** SHP Kadıköy İlçe Başkanı **Güven Aydoğmuş,** CHP eski milletvekillerinden **Mustafa Gazalcı,** İngiliz Konsolosluğu Basın Ataşesi **Michael Ward,** Uluslararası Af Örgütü Türkiye Temsilcisi **Helmut Oberdiek** ve çeşitli gazete ve yabancı ajansların temsilcileri izlediler.

Sanıklar ve avukatların yoklamaları yapıldıktan sonra duruşma yargıcı **İskender Tepebaşılı** karar için 5 dakika ara verdiklerini bildirdi.

Ancak mahkeme heyeti karar için yerini yeniden saat 12.15'te alabildi. Kararı okuyan yargıç **İskender Tepebaşlı, "Dava konusu Türkiye Barış Komitesi Derneği'nin sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmeye veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmaya veya memleket içinde müesses iktisadi ve sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmeyi amaçlayan illegal bir cemiyet haline dönüştüğünün"** dosya içeriğine göre sabit olduğunu, ancak bir kısım sanıkların üzerlerine atılı suç vasfının değişerek kişisel sorumluluğu gerektiren suçlar şekline dönüştüğünü bildirdi. Mahkeme kararı, Yargıtay yolu açık olmak üzere, savcılık görüşüne kısmen aykırı olarak oybirliğiyle verildiğini de açıkladı.

Mahkemece çeşitli cezalara çarptırılan sanıklar şöyle:

Mahmut Dikerdem ve Reha İsvan (TCY'nn 141/5. maddesi uyarınca yasadışı örgüt üyeliğinden önce 5'er yıl ağır hapis cezasına çarptırıldılar, daha sonra bu cezaları, sanıkların eylemlerinde şiddet unsuru olmadığı gerekçesiyle 4'er yıl 2'şer ay ağır hapse dönüştürüldü.)

Erdal Atabek, Metin Özek, Harun Aykut Göker, Orhan Taylan, Hüseyin Baş, Nedim Tarhan, Erol Saraçoğlu, Ataman Tangör (TCY'nin 143. maddesi uyarınca hükümetin müsaadesi olmaksızın beynelmilel mahiyeti haiz olan ve kökü memleket dışında bulunan cemiyet ve müesseseyi memleket dahilinde tesis, teşkil, tanzim ve idare etmek suçundan 15'er gün hapis ve 15'er bin TL. para, 1630 sayılı Dernekler Yasası uyarınca, derneği amaç dışı sevk ve idare etmek suçundan 1'er yıl hapis, 3 biner TL. para, derneklerin uluslararası faaliyet yasağını ihlal etmek suçundan 6'şar ay hapis cezası olmak üzere toplam 1'er yıl, 6'şar ay, 15'er gün hapis, 18'er bin TL. para cezasına çarptırıldılar.)

Niyazi Dalyancı ve **Nurettin Yılmaz** (1630 Sayılı Dernekler Yasası uyarınca derneklerin uluslararası f aaliyet yasağını ihlal etmek suçundan 6'şar ay hapis cezasına çarptırıldılar.)

Orhan Apaydın ve **İsmail Hakkı Öztorun** hakkında, dava açıldıktan sonra öldükleri için, davanın ortadan kaldırılmasına karar verilirken şu sanıklar hakkında da **"cezanın azami haddi ve suç tarihi göz önüne alınarak zaman aşımına uğradığı"** gerekçesiyle davanın ortadan kaldırılmasına karar verildi.

Aziz Nesin, Ali Sirmen, Metin Tüzün, Ergun El-

gin, Melih Tümer, Celal Küçük, Müşir Kaya Canpolat, Ali Galip Yıldız, Mehmet Ali Pestilci, Ertuğrul Günay, Süleyman Coşkun, Yavuz Bayülken, Gülser Tuncer, Jülide Gülizar, Erkan Oyal, Rasim Öz, Asım Bezirci, Dora Devora Kalkan, Vedat Türkali.

Mahkeme sanıklar **Ali Erol Taygun, Gündoğan Görsev, Şefik Asan, Ataol Behramoğlu** hakkında, TKP davasındaki mahkûmiyet kararlarını göz önünde bulundurarak, dosyalarının ayrılmasına, sanıklar **Turgan Arınır** ve **Ayfer Coşkun** hakkında da, bulunamamaları nedeniyle davanın muvakkaten tatiline, **Sadun Aren** hakkında davanın da reddine karar verdi.

Haklarında beraat kararı verilenlerse şunlar:

Cemal Tahsin Usluoğlu, Haluk Tosun Gencay Şaylan, Aybars Ungan, Güner Eliçin, Halit Çelenk, Ali Rıza Güven, Turgut Kazan, Atilla Coşkun, Nezahat Gündomuş, Garip Altındağ, İlhan Alkan, Mustafa Özkan Kökçeli, Mustafa Birol Özkay, Mehmet Şükrü Güner, Ali Şen, Tezer Eraslan, Gündüz Gözen, Rutkay Aziz, Tarık Akan, Genco Erkal, Birol Bora, Esat Ahmet Balım, Özgül Ertem, Sadettin Ülfer, Sadık Karamustafa, Mehmet Okçuoğlu, Nurettin Osman Çavdargil, Mustafa Yılmaz Kurtonay, Ferruh Yavuz, Ahmet Yıldız.

Mahkeme ayrıca 1630 sayılı Dernekler Yasası uyarınca Türkiye Barış Derneği'nin kapatılmasına, mallarının Hazine'ye intikaline ve suç oluşturan yayımlar, barış bültenleri, teksir metinleri vb. belgelerin müsaderesine karar verdi.

Askeri Savcı **Yılmaz Özyiğit** 21 Kasım 1986 günü okuduğu esas hakkındaki görüşünde 16 sanık hakkında TCY'nin 141/1. maddesi uyarınca 8 yıl ile 15 yıl arasında, 19 sanık hakkında TCY'nin 141/5. maddesi uyarınca 5 yıl ile 12 yıl arasında, 2 sanık hakkında da TCY'nin 141/1. maddesi uyarınca 5 yıl ile 10 yıl arasında ağır hapis cezaları, 6 sanık hakkındaki davaların ortadan kaldırılmasını, ayrılmasını, tatilini, 28 sanık hakkında da beraat kararı verilmesini istemişti.

KİM HAPİS YATACAK?

Bu dava nedeniyle yapılan hesaplamaya göre **Erol Saraçoğlu** ile **Ataman Tangör**, eğer haklarında verilen 1 yıl 6 ay 15'er günlük cezalar Yargıtay'ca onaylanırsa,bu cezalarının karşılığı olarak 7 ay 11 gün cezaevinde yatmak zorunda kalacaklar.

Barış Derneği davası nedeniyle 21 kişi daha önce çeşitli sürelerle cezaevinde yatmışlardı. Bu kişiler ve cezaevinde yattıkları süreler şöyle:

Mahmut Dikerdem (1 yıl 9 ay 15 gün), **Reha İsvan** (3 yıl 1 ay), **Metin Özek** (3 yıl 1 ay), **Melih Tümer** (1 yıl 9 ay 21 gün), **Erdal Atabek** (3 yıl 1 ay 23 gün), **Ali Sirmen** (3 yıl 1 ay 23 gün), **Hüseyin Baş** (3 yıl 1 ay 23 gün), **Harun Aykut Göker** (3 yıl 25 gün), **Cemal Tahsin Usluoğlu** (3 yıl 25 gün), **Haluk Tosun** (3 yıl 25 gün), **Gencay Şaylan** (3 yıl 25 gün), **Niyazi Dalyancı** (1 yıl 7 ay 12 gün), **Ergun Elgin** (3 yıl 1 ay 16 gün), **Orhan Taylan** (2 yıl 11 ay 26 gün), **Şefik Asan** (9 ay 13 gün), **Aybars Ungan** (9 ay 22 gün), **Nedim Tarhan** (10 ay 5 gün), **Ataol Behramoğlu** (9 ay 15 gün), **Nurettin Yılmaz** (9 ay 26 gün) **Gündoğan Görsev** (11 ay 24 gün).

FAZLA YATANLAR

Bu duruma göre, Mahmut Dikerdem 1 ay 15 gün, Reha İsvan 1 yıl 5 ay, Erdal Atabek, Hüseyin Baş 2 yıl 6 ay 10 gün, Metin Özek 2 yıl 5 ay 19 gün, Harun Aykut Göker 2 yıl 5 ay 14 gün, Orhan Taylan 2 yıl 4 ay 15 gün, Nedim Tarhan 2 ay 24 gün, Niyazi Dalyancı 1 yıl 5 ay, Nurettin Yılmaz 7 ay 14 gün, ötekilerse yattıkları süre kadar alacaklı oluyorlar.

Waldheim'ın ABD'ye girmesinin yasaklanması sert tepkilere yol açtı

Avusturya öfkeli

29 nisan

Dış Haberler Servisi — ABD yönetiminin Avusturya Devlet Başkanı **Kurt Waldheim'ı "izlenmesi gerekenler"** listesine alıp, sade bir vatandaş olarak ABD'ye girmesini yasaklamasından sonra bir açıklama yapan Waldheim, kararı **"büyük bir üzüntüyle"** karşıladığını ve Avusturya hükümetinin gereken tavrı alacağını umduğunu söyledi.

ABD Adalet Bakanı **Edwin Meese** önceki gün yaptığı açıklamada Waldheim'ın II. Dünya Savaşı'nda nazi faaliyetlerine karıştığına ilişkin güçlü kanıtlar bulunduğunu, bir yılı aşkın incelemeler sonucunda ortaya çıktığını söylemişti. Bunun üzerine bir açıklama yapan Waldheim kararı **"garip"** bulduğunu belirterek, savaş yıllarındaki geçmişi konusunda **"vicdanının rahat"** olduğunu kaydetti.

1972-1982 yılları arasında Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği görevini yürüten Kurt Waldheim, Adalet Bakanlığı'nın kararına göre ABD yönetiminin ülkesinde istemediği ve vize vermeyi reddettiği 40.000 kişilik **"izlenmesi gerekenler"** listesinin son ismini oluşturuyor. Adalet Bakanlığı'ndan adının açıklanmasını istemeyen bir yetkilinin verdiği bilgilere göre, Waldheim sade vatandaş olarak ABD'ye girmeye çalışırsa, sınırdan geri çevrilecek, direnirse tutuklanarak hapse atılacak ve ABD yönetiminin hakkında karar vermesini bekleyecek. Waldheim'ın Devlet Başkanı statüsü nedeniyle ise konulan diplomatik dokunulmazlığı bulunuyor. Ancak New York'ta Birleşmiş Milletler'de bulunan bazı Amerikalı yetkililer, Avusturya Devlet Başkanı'nın resmi sıfatıyla herhangi bir BM oturumuna katılmak üzere ülkeye girmeye kalkışmasının **"problem olacağını"** ve ülkeye girişine izin vermenin politik bir karar niteliği taşıdığını kaydettiler. Bu arada gözlemciler ABD Başkanı **Ronald Reagan**'ın geçen ağustos ayında Kongre'ye gönderdiği Kurt Waldheim'ı hiçbir zaman ülkesine davet etmeyeceği yolundaki bir mektubu hatırlatıyorlar.

ABD Adalet Bakanlığı'nın, II. Dünya Savaşı'nda Yugoslavya'daki Nazi Karargâhı'nın Komutan Yar-

dımcısı olarak görev yaptığı ve görevi sırasında çok sayıda kişinin toplama kamplarına gönderilmesinde rol oynadığı gerekçesiyle suçlu bulduğu Waldheim'ın ülkeye alınmayacağı yolundaki açıklamasının ardından, Avusturya Televizyonu'nun akşam haberlerinde bir konuşma yapan **Başbakan Franz Vranitzky** ise **"Bu sadece Avusturya hükümeti için değil, tüm ulusumuz için çok ciddi ve küçük düşürücü bir uygulamadır"** dedi. Mayıs ayının ikinci yarısında ABD'yi ziyaret etmesi beklenen Başbakan Vranitzky gezisini iptal edebileceğini, bu konudaki kararın bakanlar kurulunda yapılacak bir görüşmeden sonra kesinleşeceğini söyledi.

Karar üzerine, Avusturya'nın ABD Büyükelçisi **Thomas Klestil**'in Viyana'ya çağrıldığını açıklayan Avusturya Dışişleri Bakanı Alois Mock ise gazetecilere yaptığı açıklamada, **Avusturya, kendisine şantaj yapılmasına izin vermeyecektir"** dedi. Geçen yıl yapılan devlet başkanlığı seçimlerinde Kurt Waldheim'ın bağımsız adaylığını destekleyerek, Waldheim'ın seçimleri kazanmasında büyük rol oynayan Muhafazakâr Halk partisi'nin lideri olan Mock gazetecilere, **"Bugün seçim olsa yine Waldheim'ı desteklerim"** dedi. Dışişleri Bakanı Mock, Kurt Waldheim'a yöneltilen suçlamaların hiçbir delile dayanmadığını kaydetti.

Washington'da görev yapan Avusturya Televizyonu muhabiri **Klaus Emmerich** ise Avusturya için **"kara pazartesi"** olarak yorumladığı haberinde, Amerikalıları **"ne yaptıklarını bilmeyen insanlar"** olarak tanımladı. Avusturya Televizyonu'nun ABD Bürosu Şefi **Hugo Portisch** ise Waldheim hakkında yanlış haberler yayımlayan ABD basını karşısında yasal haklar aranması gerektiğini savundu. Karara Avusturya basını da büyük tepki gösterdi.

Dünyadaki Yahudi örgütleri ise Adalet Bakanlığı'nın kararını desteklediklerini belirtiyorlar. Dünya Yahudi Kongresi tarafından yapılan açıklamada, ABD Adalet Bakanı Meese'nin bu kararı **"büyük bir cesaret örneği"** olarak yorumlandı.

Meslek Vergisi kaldırıldı

29 nisan

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Bakanlar Kurulu, küçük esnaf ve sanatkârlardan alınan meslek vergilerinin tümüyle kaldırılmasını, yeni oluşturulan organize ve küçük organize sitelerindeki binaların da 5 yıl süreyle Emlak Vergisi'nden muaf tutulmasını kararlaştırdı. Bakanlar Kurulu, ayrıca Avrupa Konseyi ülkeleri çerçevesinde mahkûmiyet alan hükümlülerin cezalarını kendi ülkelerinde çekmelerine olanak sağlayan bir sözleşmeye de imza koymayı kararlaştırdı.

Bakanlar Kurulu'nun önceki akşam yaptığı toplantısında aldığı kararlar, Devlet Bakanı ve Hükümet Sözcüsü **Hasan Celal Güzel** tarafından dün bir basın toplantısıyla açıklandı. Güzel, Bakanlar Kurulu'nun Belediye Gelirleri Yasası ile Emlak Vergisi Yasası'nda değişiklik öngören bir tasarıyı kabul ettiğini belirterek, bununla belediyeler tarafından alınan Meslek Vergisi'nin tümüyle kaldırıldığını bildirdi.

Güzel, organize sanayi siteleri ile küçük sanayi sitelerinde inşaa edilecek binaların, inşaatın bittiği yılbaşını izleyen 5 yıl içerisinde emlak vergisinden muaf tutulmalarının da aynı tasarıyla kabul edildiğini bildirdi. Hükümet Sözcüsü Güzel, tasarının bu sitelerin teşvik edilmesine yönelik önemli bir adım olduğunu kaydetti.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği nedenleriyle işyerlerinin kapatılması ya da işin durdurulmasına ilişkin tüzükte de değişikliğe gidildiğini açıklayan Güzel, işçi, işveren ve bir de teftiş yetkilisinden oluşan üç kişilik komisyonun yerine, 5 kişilik bir komisyonun görev yapmasının kararlaştırıldığını açıkladı.

Bakanlar Kurulu'nun, İller Bankası'nın sermayesini 20 milyardan 100 milyara çıkarmayı da kararlaştırdığını açıklayan Güzel, Avrupa Konseyi ülkeleri çerçevesinde yürürlükte bulunan **"hükümlülerin nakline"** ilişkin sözleşmeye de imza koymayı kararlaştırdığını bildirdi. Bunun daha önce ikili anlaşmalarla mümkün olabildiğine dikkat çeken Güzel, bundan böyle yurtdışındaki Türk yurttaşlarından isteyenlerin cezalarını Türkiye'de çekebileceklerini bildirdi.

BİR ZAVALLI SARI AT
Salâh Birsel
660 lira (KDV içinde) Çağdaş Yayınları
Türkocağı Cad. 39/41 Cağaloğlu-İstanbul

Cumhuriyet

KEMALİZMİN DRAMI
Vedat Nedim Tör
2 baskı, [illegible] lira (KDV içinde) Çağdaş Yayınları
Türkocağı Cad. 39/41 Cağaloğlu-İstanbul

64. Yıl; Sayı: 22530 Kurucusu: Yunus Nadi 150 TL. (KDV dahil) 14 Mayıs 1987 Perşembe

175. maddenin değiştirilmesi ve yasakların kaldırılması için ANAP ile DYP anlaştı

Anayasa için ittifak

ANKARA'dan YALÇIN DOĞAN

Mecliste Olağan Bir Gün

ANKARA — Hayvancılık sorunları üzerine düşünceler... Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem'in yolsuzluk yaptığına ilişkin iddialar üzerine Maliye Bakanı Alptemoçin'in bağımsız milletvekili Türkân Arıkan'ın önergesine verdiği yanıt... Geçen hafta "oruç tutmak-tutmamak" nedeniyle Van'da ortaya çıkan olaylar...

[illegible]

(Arkası Sa. 13, Sü. 2'de)

CÜNEYT ARCAYÜREK yazıyor

Özal'dan Yeni Düzenlemeler

ANKARA — İktidara seçmenin farkına varmasını istemediği bir gerçek var: Özal'ın telaşı. [illegible]

[illegible]

(Arkası Sa. 13, Sü. 1'de)

Anayasa değişikliği önerisinin maddelerine geçilmesi dün Meclis'te 56'ya karşı 310 oyla kabul edildi. 30 milletvekilinin katılmadığı oylamada ANAP, DYP ve DSP'liler "evet", SHP'liler ise ret oyu verdiler.
Genel Kurul'un dün gece yarısına kadar süren oturumunda yasa önerisinin seçmen yaşını 20'ye indiren 1. maddesi 5 ret oyuna karşı 356 oyla benimsendi.
DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk geçici 4. madde için barajın kalkmasının önemli olduğunu belirterek "Bu uzlaşmadır, ancak 175. madde konusundaki görüşlerimiz saklıdır" dedi.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Anayasa değişikliği konusunda dün ilk oturum yapıldı. Anayasanın 175. maddesini değiştiren, seçmen yaşını 19'a düşüren, milletvekili sayısını 400'den 450'ye çıkaran ve geçici 4. maddeyi yürürlükten kaldıran anayasa değişikliği önerisi, dün ilk oylamada kabul oyu aldı. Öneri, cuma ya da cumartesi günü, nihai oylama için yeniden görüşülecek. Cuma ya da cumartesi günü yapılacak ikinci görüşmede verilecek oylar geçerli sayılacak.

Günlerdir tartışması sürdürülen anayasa değişikliği konusunda Başbakan Turgut Özal'ın önceki gün yeni formüller açıklaması üzerine başlayan ANAP-DYP yakınlaşması dün de sürdü. Referanduma katılım barajının kaldırılması üzerine DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk, 175. madde değişikliği konusunda çekinceleri olduğunu, ancak geçici 4. maddeye DYP grubunda "evet" oyu çıkması için gayret edeceklerini söyledi.

Anayasa değişikliği konusunda dün Ankara'da özetle şu gelişmeler oldu:

Evren-Özal görüştü: Başbakan Turgut Özal'ın dün sabah saatlerinde Cumhurbaşkanı Kenan Evren ile telefonla konuştuğu öğrenildi. Görüşme sırasında Özal'ın referandum barajının kaldırılmasını Evren'e onaylattığı haber alındı. Ayrıca, Özal'ın anayasa değişikliklerinde bundan böyle öneride yer aldığı gibi 270, yani 3/5'in oyunun değil, 250 oyun (450 kişilik Mecliste) geçerli olmasını istediği, ancak Evren'in bunu kabul etmediği öne sürüldü.

Cindoruk açıklama yaptı: DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk, partisinin merkez yönetim kurulu toplantısından önce gazetecilere bir açıklama yaptı. Cindoruk, "Geçici 4 için barajın kalkması önemlidir. DYP'nin bir prensibi ka-

(Arkası Sa. 13, Sü. 2'de)

Notlar

Bir günün kısa hikâyesi

BETÜL UNCULAR

ANKARA — ANAP Genel Sekreteri Mustafa Taşar, Meclisin erkencilerinden oldu. Gazetecileri, grup başkanı Haydar Özalp'in odasına davet etti ve "söz namustur" diyerek genel seçime kadar anayasada hiçbir değişiklik yapmayacaklarını yineledi. İçtiği Marlboro sigarası ve sade kahveye, "Bugün oruç tutmadım, Anayasa Komisyonu'nda siyasi partilerle ilgili yasa önerisi görüşülürken

(Arkası Sa. 13, Sü. 6'da)

Görüş birliği

Meclis çok çalışacak

TBMM, tatile girene kadar pazar ve pazartesi günleri tatil yapacak, salı ve cumartesi günleri 15.00-19.00 arasında, kalan günler ise 15.00-24.00 arasında çalışacak.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Anayasa görüşmelerinden önce toplanan TBMM Danışma Kurulu'nda anayasa ile ilgili değişiklik önerisinin Meclisteki görüşme usulü ko-

(Arkası Sa. 13, Sü. 4'te)

Yıllık fiyat artışı İstanbul'da yüzde 47.3, Ankara'da 41.2'yi buldu

Enflasyon çığ gibi

Hükümetin resmen açıklanmasını yasakladığı Hazine Endeksi'ne göre nisan ayında fiyatların İstanbul'da yüzde 6.2 Ankara'da da yüzde 3.2 arttığı belirlendi. Hazine'nin resmen açıklanmayan rakamlarına göre yıllık enflasyon oranı da İstanbul'da yüzde 47.3'e, Ankara'da da yüzde 41.2'ye dayandı. İlk dört aylık fiyat artışı ise yüzde 16.8'i buldu.

[illegible]

[illegible]	1 aylık 1987	1986	4 aylık 1987	1986	Yıllık 1987	1986
[illegible]	2.0	1.0	10.2	0.1	21.0	23.3
Geçinme-Ankara [illegible]	3.2	1.7	13.7	7.0	41.2	34.7
Geçinme-İstanbul [illegible]	6.2	2.0	16.0	7.2	47.3	34.0
[illegible]	2.1	0.6	12.0	0.0	37.0	23.0
[illegible]	2.0	2.0	12.0	10.2	37.2	23.7

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın derlediği ve geçen ay yayımlanması hükümet tarafından yasaklanan fiyat endekslerine göre, nisan ayında geçinme endekslerindeki fiyat artışı, İstanbul'da yüzde 6.2, Ankara'da ise yüzde 3.2 oldu. Hazine endeksine göre yıllık enflasyon, İstanbul'da yüzde 47.3'e, Ankara'da ise yüzde 41.2'ye ulaştı.

Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nca derlenen toptan eşya fiyatları endeksinde de geçen ay yüzde 2.0 artış belirlendi. Geçen yılın aynı ayında toptan eşya fiyatları yüzde 1.0 artmıştı.

Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkililerinden alınan bilgiye göre, nisan ayı ile birlikte, toptan eşya fiyatlarında son dört aydaki artış yüzde 16.2'ye, son 12 aylık artış da yüzde 31.0'a yükseldi. Bir önceki yılın aynı ayında, son dört aylık artış yüzde 9.1, 12 aylık artış yüzde 29.3 olmuştu. Böylece 12 aylık enflasyon hızı, mart 1986'dan bu yana ilk kez yüzde 30'u aştı.

Bilindiği gibi Hazine endeksinin resmi açıklamayla duyurulması uygulamasına geçen ay son verilmişti.

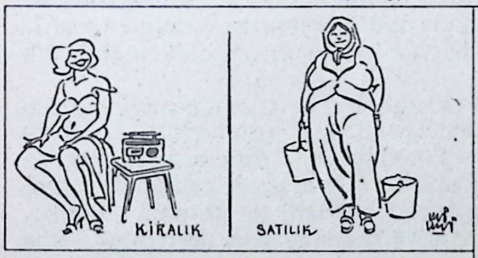
Yine Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın belirlemelerine göre, nisan ayında geçinme endekslerinde Ankara'da yüzde 3.2, İstanbul'da yüzde 6.2 artış oldu. Geçen yılın aynı ayında geçinme endeksleri Ankara'da yüzde 1.7, İstanbul'da yüzde 2.6 yükselmişti.

Ocak-nisan aylarında Ankara geçinme endeksindeki artış, yüzde 13.7, İstanbul geçinme endekslerindeki artış, yüzde 16.8 olarak gerçekleşti. Bir önceki yılın aynı döneminde fiyatlar başkentte yüzde 7.0, İstanbul'da yüzde 7.8 artmıştı.

Geçen yıl Ankara'da yüzde 34.7 olan 12 aylık fiyat artış hızı, bu yıl yüzde 41.2 oldu. İstanbul'da da 12 aylık fiyat artışı geçen yıl yüzde 34.9 olurken, bu yıl yüzde 47.3 olarak be-

(Arkası Sa. 15, Sü. 5'de)

EKONOMİK MUHTIRA
Ekonomide

Özel sektörle bürokrasi birbirine girdi

TV kavgası

Dokuz elektronik ürün üreticisi firmanın Radyo Televizyon Yüksek Kurulu tarafından üretim izinlerinin iptal edilmesi olayının altından özel sektör-bürokrasi kavgası çıktı.

Ekonomi Servisi — Radyo ve Televizyon Yüksek Kurulu'nun dokuz elektronik firmasına üretim izni vermeyip, bu firmaları izinsiz üretim yapmalarından dolayı savcılığa sevketmesi karşısında, Sanayi ve Ticaret Bakanı Cahit Aral özel sektörü savundu. Yüksek Kurul Başkanı Yü-

(Arkası Sa. 15, Sü. 5'de)

Lyon Kasabı duruşmalara katılmayı reddetti

Barbie konuşmuyor

SABETAY VAROL

PARİS — Klaus Barbie, Lyon'da devam eden duruşmanın üçüncü gününde yazılı bir metin okuyarak Bolivya vatandaşı Klaus Altmann olduğunu belirttikten sonra bundan sonraki oturumlara katılmayacağını söyledi. Savaşın bitiminden 42 yıl sonra Gestapo şefi olarak görev yaptığı Lyon kentinde yargılanmakta olan Klaus Barbie, yorgun olduğunu ve duruşmaların kendisi için bir anlam ifade etmediğini de sözlerine ekledi. Fransız yargılama usullerine göre bir sanık isterse, mahkeme boyunca oturumlara katılmayabiliyor.

Buna rağmen, davaya müdahil

(Arkası Sa. 15, Sü. 8'de)

İsrail'de kriz

Dışişleri Bakanı Peres, Başbakan İzak Şamir'in istifa etmesini ve erken seçime gidilmesini istedi.

3. Sayfada

Türban yasağına tepki *Türban yasağını protesto etmek için dokuz gündür İstanbul Üniversitesi'nin önünde oturma eylemi yapan kız öğrenciler dün aralarında seçtikleri temsilcilerle birlikte Rektörlüğe giderek rektör vekili Prof. Dr. A. Sevim Büyükdevrim ile görüştüler. Rektör vekili Büyükdevrim'in öğrencilere, rektörün bulunmadığını, ancak birkaç gün sonra görüşebileceklerini, taleplerinin iletileceğini söylediği belirtildi. Bu arada öğrencilerin eylemi sürdürdükleri İ.Ü. önündeki alanda dün çok sayıda türbanlı ve çarşaflı kadın toplandı. Eylem yapan öğrencileri desteklemek amacıyla geldikleri belirtilen kalabalık topluluk, yerlere serilen hasırların üzerinde oturdular. Bekleyenler arasında küçük yaşta, başlarına başörtü veya türban sarılmış çocuklar dikkati çekti. Türban yasağının kalkması için başlatılan imza kampanyasında da imza sayısının 30 bine ulaştığı öğrenildi. (Fotoğraf: UYGAR GÜRKAN)*

Her yerde oruç terörü

1 Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi öğrencisi Doğan Çermik, yemek yediği için kendisini daha önce de tehdit eden bir grubun saldırısına uğradı.
2 İsviçre'de işçi olarak çalışan Mehmet Bulut, izinli geldiği Erzincan'da sigara içerken Erzincansporlu futbolcu Yılmaz Kafkas ile çevreden geçen bazı kişiler tarafından dövüldü.
3 "Oruç yiyen" arkadaşını yumruklayan laboratuvar memuru, 6 aya kadar hapis istemiyle yargılanıyor.
4 Nusaybin Lisesi'nin kantini bazı öğretmenlerin oruç tuttuğu gerekçesiyle kapatıldı. 8. Sayfada

Türkiye'nin başvurusunun faturası Kıbrıs'a mı çıkacak?

Kıbrıs'ta AT endişesi

AT ile Kıbrıs Rum Yönetimi arasında gümrük birliği anlaşmasına gidiliyor. Ayrıca Avrupa Konseyi'nde Rum üyelerin yetki belgelerinin kabulü, Türkiye'nin diplomatik zaafı sayılıyor.

CENGİZ ÇANDAR

LEFKOŞA — KKTC yönetim çevreleri, Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na tam üyelik başvurusundan sonra Kıbrıs sorununa ilişkin muhtemel gelişmeler konusunda endişeliler. KKTC'de Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na tam üye olabilmek için önüne çıkacak engelleri aşabilmek için Kıbrıs'ta bazı önemli fedakârlıklarda bulunacağı kaygısı yayılıyor.

[illegible]

1- AT ile Kıbrıs Cumhuriyeti (Kıbrıs Rum yönetimi) arasında gümrük birliği anlaşması hazırlığı.

(Arkası Sa. 15, Sü. 6'da)

Nükleer pazarlık

Milli Savunma Bakanı Zeki Yavuztürk'ün de katılacağı Norveç'in Stavanger kentindeki NATO toplantılarında ABD-SSCB silahsızlanma görüşmelerinin ardından Türkiye'ye düşecek yeni mükellefiyetler de ele alınacak.

HADİ ULUENGİN

STAVANGER — Türkiye'nin Milli Savunma Bakanı Zeki Yavuztürk tarafından temsil edileceği ve Fransa ve İzlanda dışındaki bütün ittifak ülkelerinin bakanlar düzeyinde katılacağı NATO nükleer planlama grubu toplantısı, bugün Norveç'in Stavanger şehrinde başlıyor. [illegible]

(Arkası Sa. 15, Sü. 3'de)

Bakan Mesut Yılmaz, 'Akılcı olanı seçtik' dedi

Akdeniz dış turistin

MESUT YILMAZ — "Yerli turizm, yabancı turizme yönelik yatırımın sigortasıdır."

Kültür ve Turizm Bakanı Mesut Yılmaz, güney kıyılarımızın yabancı turistlerin en çok rağbet ettikleri bölge olduğunu kaydederek, "Turizm mevsiminde bu bölgeyi yabancı turiste dönük olarak değerlendirmemiz ülke menfaatleri bakımından akılcı olanıdır" dedi.

GÜNSELİ ÖNAL

ANKARA — Kültür ve Turizm Bakanı Mesut Yılmaz, gazetemizde yayımlanan "Yerli turiste dörtlü darbe" başlıklı haberle ilgili olarak, "Yerli turizm hareketlerinin yabancı turizme dönük yatırımların bir sigortası" olduğunu söyledi. Yılmaz, sosyal turizm diye bir olguyu ilk kez kendi hükümetlerinin başlattığını belirterek, "Güney kıyılarımız turistlerin en çok rağbet ettikleri bölgemizdir. Turizm mevsiminde bu bölgeyi yabancı turiste dönük olarak değerlendirmemiz, ülke menfaatleri bakımından en akılcı olanıdır" diye konuştu.

Bakan Yılmaz, dar gelirli vatandaşlara tatil olanağı sağlamak için Antalya yöresinde iki tane sosyal turistik tesis yapacaklarını kaydederek, Belek'teki 2 bin 500 ve Beldibi'ndeki 750 yataklı iki tesisten başka bu yıl İzmir Gümüldür'de bir başka tatil köyünün inşasına başlanacağını anlattı. Bu tesislerde tek çocuklu bir

(Arkası Sa. 15, Sü. 3'de)

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

5 Yıl Sonra Anayasa Sorunu

Bu satırların yazıldığı dakikalarda parlamento, 82 Anayasası'nın değiştirilmesine ilişkin yasa önerisini görüşmeye hazırlanıyordu.

Olay, yeterince anlamlıdır.

82 Anayasası henüz 5 yaşındadır. Bu kadar kısa süre içinde ortaya çıkan değişim gereksinimi, yalnız anayasanın olumsuz niteliklerine bağlanamaz. Türkiye'de her şeyin hızla değiştiğini de gösterir. Nitekim varlığını 12 Eylül'e borçlu olan ANAP, dış ve iç baskılar nedeniyle konuyu gündeme getirmek zorunda kalmıştır.

ANAP, bu zorunluluğu kendisi açısından yararlı bir siyasal manevraya dönüştürmek istemiş, konuyu dağıtmış ve karıştırmıştır. Bir süreden beri siyasal hayatımızdaki tartışmaların arapsaçına benzemesi Başbakan Özal'ın başarılı taktiği sayılıyor, değişik yorumlara yol açıyor.

Ancak bu ortamın uzun sürmesine olanak yoktur ve olaydan kimin yararlı çıkacağı, ancak kargaşa geride kaldığı gün belli olacaktır.

Şimdilik aydınlanan nokta ANAP'ın siyasal yasakları sürdürmek için referandum yöntemini kendince kullanmaya kalkmasıdır. Sayın Özal, sağdu-

* * *

(Arkası Sa. 13, Sü. 1'de)

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Vecihi Akın...

Konya Bağımsız Milletvekili emekli Orgeneral Sayın Vecihi Akın, DYP'ye geçmiş... Hayırlı ve uğurlu olsun!

Kimdir Vecihi Akın?

Kara Harp Okulu'nu 1938 yılında birincilikle bitiren Akın, Genelkurmay İkinci Başkanlığı, 2. Ordu Komutanlığı, NATO Güneydoğu Avrupa Kara Kuvvetleri Komutanlığı yaptıktan sonra orgeneral rütbesinden emekli olmuştur.

Emekli olur olmaz da "aile dostu" Sabancılar'ın "Ak Si-

(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

Çıldıran hacı, gelinini ve 3 kişiyi öldürdü, teslim oldu

Cinnet: 4 ölü

Bursa, Yenişehir'de cinnet geçirdiği sanılan Hasan Hüseyin Sağlam, önce kendisinden izinsiz ağabeyinin evine giden gelini Zeynep Sağlam'ı döve döve öldürdü. Daha sonra olaydan habersiz olan gelinin ağabeyi Kâmil Sezgin'le birlikte kız kardeşinin evine gitti. Burada Kâmil Sezgin'i kız kardeşi Cemile Şener'i ve SBF mezunu matbaacı Mehmet Ali Şener'i öldüren katil, evdeki 13 yaşındaki Emine Şener'i de yaralayarak kaçtı. Aşırı dinci olarak bilinen katilin daha önce hacca gittiği ve Şener'in de aşırı sağcı eylemleri nedeniyle kaymakamlık hakkını yürüttüğü belirtildi. 12. Sayfada

İnönü, Cindoruk ve Ecevit anayasa değişikliği için bildiri yayımladı

..Ve ortak çağrı

1 mayıs

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — TBMM'de grubu bulunan partiler, Başbakan **Turgut Özal**'ın anayasa değişikliği önerilerine karşı ortak tavır takınılması ve güçbirliği yapılmasını kararlaştırdı. SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü**, DYP Genel Başkanı **Hüsamettin Cindoruk** ve DSP Genel Başkanı **Rahşan Ecevit**, dün yaptıkları **"ortak strateji belirleme"** toplantısından sonra Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**'i de, anayasa değişikliği konusunda Başbakan Özal ile vardığı **"mutabakatın mahiyeti"** hakkında açıklama yapmaya çağırdılar. Üç liderin önümüzdeki günlerdeki gelişmelere göre ve gerektiğinde yeniden bir araya gelebilecekleri bildirildi.

İnönü, Cindoruk ve Ecevit, 1 saat 45 dakika süren toplantıdan sonra yaptıkları yazılı açıklamada, Özal'ın önerilerinin Anayasa Komisyonu'ndan önce Mecliste grubu bulunan partiler arasında görüşülmesi ve ortak bir çözüm yolu bulunmasını istediler.

Rahşan Ecevit tarafından okunan açıklamada, **"Bu yol açılmaz ise, partilerimiz teklifin anayasa haline gelmesini ellerinden geldiğince engellemeyi demokratik bir görev sayacaklardır"** denildi.

Açıklamada şu görüşlere yer verildi:

"Sayın Başbakan Turgut Özal ve 192 arkadaşının Meclis Başkanlığı'na sunduğu anayasa değişikliği teklifi biçim ve öz yönünden demokrasiye ve hukuk devleti anlayışına aykırıdır. Devletin üst kanunu olan anayasanın değişikliği konusunda Sayın Başbakan muhalefet partileriyle görüşmeden ve mutabakat sağlamadan bu girişimde bulunmuştur. Kamuoyu önünde açıkça söz vermesine karşın, Sayın Başbakan bu sözünde durmamıştır. Bu değişiklik teklifi, ülkede anayasa istikrarı sağlamaz. Anayasa değiştirmeyi kolaylaştırmaz, aksine zorlaştırır. Teklifin bu şekliyle Meclisimizden geçmesini demokrasimizin yerleşmesi ve sürekliliği açısından son derece zararlı buluyoruz.

Başbakan, bu teklif konusunda Sayın Cumhurbaşkanı'yla mutabık bulunduğunu ifade etmektedir. Bu nedenle Sayın Cumhurbaşkanı'nın bu mutabakatın mahiyeti hakkında bir açıklamada bulunması gerekli olmuştur. Biz muhalefet partileri olarak bir demokratik geleneği başlatabilmek için bu teklif Anayasa Komisyonu'nda görüşülmeden önce Mecliste grubu bulunan partiler arasında ortak bir çözüm yolu aranmasını bekliyor ve istiyoruz.'

Muhalefet liderleri, önerilerinin kabul edilmemesi durumunda yapacakları engellemenin yöntemini henüz görüşmediklerini bildirerek, gelişmeleri bekleyeceklerini belirttiler.

EVREN: KONUŞMAK İSTEMİYORUM

Cumhurbaşkanı Evren, Anamur'daki temasları sırasında anayasa değişikiiği hazırlıklarında Başbakan'la aralarındaki mutabakat konusundaki basın mensuplarının ısrarlı soruları üzerine, **"Bu konuda konuşmak istemiyorum"** dedi.

BARENSEL'İN AÇIKLAMASI

Cumhurbaşkanlığı Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri Ali Baransel, üç parti liderinin ortak açıklamasında yer alan **"Cumhurbaşkanlığı açıklama yapmalıdır"** ifadesi konusunda gazetecilerce yöneltilen soruya şu yanıtı verdi:

"6 mayıs günü Sayın Cumhurbaşkanımız parlamentoda grubu bulunan siyasi partilerin genel başkanları ile iki aylık olağan görüşmelerini yapacaklardır. Bu görüşmelerde genellikle iç ve dış politikadaki gelişmeler ve güncel konular ele alınmaktadır. Bu konu da bu görüşmeler sırasında gündeme gelebilir."

DSP Genel Başkanı Rahşan Ecevit'in önceki gün yaptığı çağrı sonrasında gerçekleştirilen muhalefet liderleri toplantısı, Ecevit'in TBMM'deki çalışma odasında yapıldı. Önceden toplantının SHP Genel Başkanı Erdal İnönü'nün odasında yapılacağının duyurulmasına karşın, Rahşan Ecevit'in buna itiraz ettiği bildiriliyor. Ecevit'in dün sabah İnönü ile yaptığı telefon görüşmesinin ardından toplantı Ecevit'in odasına alındı.

İnönü'nün **"Muhalefet partilerinin bir araya gelebileceğini göstermek için muhalefet zirvesinin DSP Genel Başkanı Ecevit'in odasında yapılmasını kabul ettiği"** öğrenildi. İki saat süren görüşmeler sırasında İnönü, DSP'nin anayasa değişikliğine karşı başlangıçtan beri izlediği tutumu eleştirdi. İnönü, anayasanın 175. maddesinin değiştirilmesine karşı çıkılması gerektiğini, Başbakan Özal'ın kafasında farklı düşünceler olduğunu belirtti ve örnekler verdi. İnönü'nün bu düşüncelerini Cindoruk da destekledi. İki liderin bu tutumu karşısında bir ara 175. madde değişikliği konusunda alternatif teklif hazırlanması düşüncesinde olan Rahşan Ecevit, gerilemek zorunda kaldı. Toplantıda milletvekili sayısı ve seçmen yaşıyla ilgili değişiklik önerilerinin olumlu olduğu görüşünde birleşildi.

Saat 12.00'de Rahşan Ecevit'in odasında bir araya gelen muhalefet liderleri, kısa bir süre ayaküstü sohbet ettiler. Foto muhabirlerinin olayı görüntülemek istekleri üzerine birkaç kez tokalaşmak zorunda kalan muhalefet liderleri, bu duruma güldüler. İnönü bu sırada **"Bizimle matrak geçiyorlar. Ama biz de onlara yaparız. Sırayla"** dedi. Cindoruk ise **"Biz de sabahları gazeteleri açtığımız zamanlar gülüyoruz"** diye konuştu. Bir gazetecinin **"Sizi toplu halde gülerken ilk kez görüyoruz"** sözleri üzerine Cindoruk, **"Ağlayacak bir şey mi var? İktidar ağlasın. Önemli olan milletin gülmesidir"** karşılığını verdi. İnönü de, **"Biz milletin haline bakıp suratımızı asıyorduk"** dedi.

DSP Genel Başkanı Rahşan Ecevit, görüşme öncesi yaptığı açıklamada Başbakan'ın anayasa değişikliği önerileri için muhalefet partileriyle de görüşeceğini söylemesine karşın, bu sözünde durmadığını belirterek, **"DSP olarak biz de rejimin bir bunalıma gittiğini düşünerek, muhalefet partilerine çağrıda bulunduk"** dedi.

Erdal İnönü ise, Özal'ın anayasa değişikliği önerileri ile uzun ve karışık bir sürecin başladığını bildirerek, **"Başbakan'ın ne istediği bir türlü anlaşılmadı. Biz başından beri Sayın Başbakan'ın güven verici bir tutum içinde olmadığını, bu süreçten bir şey**

çıkmayacağını ifade ettik. Şimdi ortaya çıkan teklif, söylediğimizi doğrular şekildedir" diye konuştu.

Başbakan'ın vatandaşlara güven vermeyen tutumu karşısında muhalefet partilerinin ortak tutum takınması gerektiğini belirten İnönü, hükümetin ve iktidar partisinin anayasaya, devletin rejim meselelerinde sahip çıkmaması durumunda muhalefet partilerinin bu görevi yerine getirdiğini göstereceğini söyledi. İnönü, toplantının kendi odasından Rahşan Ecevit'in odasına alınmasına değinerek, **"Sayın Rahşan Ecevit,** 'Bu sabah toplantıyı bizim odada yapsak daha iyi olur. Çağrıyı ben yapmıştım' **dedi. Ben de memnuniyetle kabul ettim. Mesele bir protokol meselesi şeklinde ele alınacak kadar ufak değildir"** dedi.

Hüsamettin Cindoruk ise, Rahşan Ecevit'in çağrısı üzerine bir araya geldiklerini bildirerek, Başbakan'ın ülkenin ve milletin meselelerini çözemediğini, kendi meselesini, ailesinin meselesini, partisinin meselesini çözmeye çalıştığını söyledi. Cindoruk, Başbakan'ı **"demokrasi kasabı"** olarak niteledi ve **"Bu konuda kim kendisine yardımcı olur, mutabakat verirse, pişman olacaktır"** dedi. Cindoruk, şöyle konuştu:

"Sayın Başbakan demokrasinin içinden gelmediği ve demokrasi kaynağında Başbakan olmadığı için demokrasi düşmanıdır. Ben ona 'demokrasi kasabı' **dedim. Bu işleri yapabilmek ve tekrar seçimle iktidar olabilmeyi demokrasinin tahribine bağlamak için böylesine bir anayasal değişikliği ortaya çıkarıp getirebiliyor. Sözünde durmuyor."**

ERBAKAN VE TÜRKEŞ, ÖZAL'IN ÖNERİSİNE KARŞI

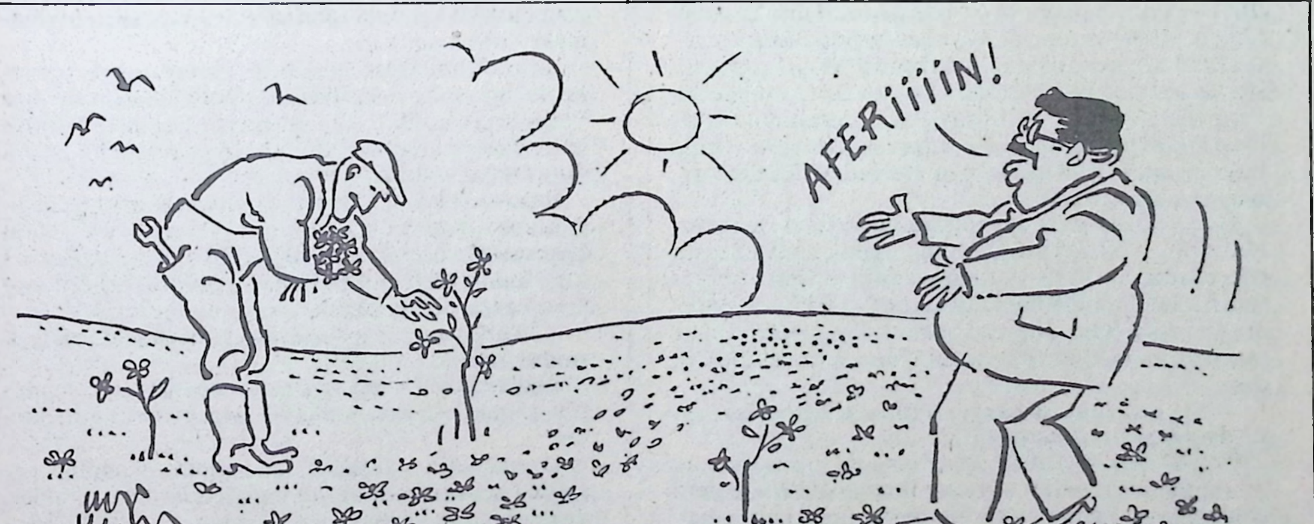
Kapatılan MSP'nin Genel Başkanı **Necmettin Erbakan,** Başbakan **Turgut Özal'ın** anayasa değişikliği ile ilgili formülünü **"mantıksız"** diye niteledi ve **"Bu mantıksızlıkların TBMM'de bir an önce düzeltilmesini temenni ederiz"** dedi.

Kapatılan MHP'nin Genel Başkanı **Alparslan Türkeş,** ANAP'ın yasakların kaldırılması önerisinde samimi olmadığını bildirerek, **"Teklif, işi yokuşa sürmekten başka bir şey değil"** dedi.

Erbakan, **"Anayasa değişikliği ile ilgili olarak Başbakan Özal'ın sunduğu formülü nasıl değerlendiriyorsunuz?"** yolundaki soruya ise şu karşılığı verdi:

"Alelacele yapılmış bir teklif. Hukuki bakımdan birçok hatalarla yüklü bir teklif. Temenni ederiz ki, süratle bu hatalar düzeltilsin ve memleket varmak istediği hedefe giderken lüzumsuz yere zaman kaybetmesin. Bu teklifte çok mantıksız yönler ve birçok hatalar mevcut. Bunların hepsinin TBMM'de düzeltilmesini temenni ederiz. Biz yalnızca nerede, ne tür hatalar olduğunu açıklarız. Asıl görev TBMM'nindir. İnşallah müzakerelerde makul şeylere kulak verilecek ve hatalar düzeltilecektir."

Necmettin Erbakan RP-MÇP birleşmesinin mümkün olup olmadığı yolundaki bir soruya ise, **"Benim bu konuda bir bilgim yok"** yanıtını verdi. **"Yüzde 10 barajını aşmak için iki partinin birleşme olasılığından bahsediliyor. Bu konuda ne diyorsunuz?"** şeklindeki soruya ise Erbakan, **"Milli Görüş'ün Türkiye'de her zaman en az yüzde 20 oy potansiyeli vardır"** karşılığını verdi.

DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk:

1 Mayıslar kutlanabilmeli

1 mayıs

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — DİSK Genel Başkanı **Abdullah Baştürk,** 1 Mayıs günü dolayısıyla Türkiye'deki son siyasi, ekonomik gelişmeler, sendikal özgürlükler konusunda Cumhuriyet'in sorularını yanıtladı:

"— 1 Mayısın sizce anlamı ve bu konuda sendikaların rolü nedir?

BAŞTÜRK — Bugün 1 Mayıs. 1 Mayısta dünyanın çeşitli ülkelerindeki milyonlarca işçi, geçmişi anımsayarak bugünü değişik koşullarda yaşıyor. Dünyanın her yerinde sendikal istemlerini dile geti-

riyorlar Daha özgür, daha demokratik, daha adil bir dünyaya ilişkin görüşlerini açıklıyorlar. Demokrasi ve özgürlük uğruna hayatlarını tehlikeye sokanlarla, acı çekenlerle, tutuklularla dayanışma içinde olduklarını, demokrasi dışı rejimlere karşı mücadele edenlere destek olacaklarını belirtiyorlar.

Bu nedenle her 1 Mayıs, işçilerin ve onların özgün kuruluşları olan sendikaların mücadele azmini bir kez daha dile getirdikleri özel bir gün. Emeğin birlik, dayanışma ve mücadele günü.

Bugünün işçi sınıfı için ekonomik ve demokratik hakları elde etme mücadelesinde tarihsel bir anlamı vardır. Bu anlama bağlı olarak tüm dünya işçileri uygulanan rejimin niteliği ne olursa olsun her yılın 1 Mayısında bayramlarını kutlama bilincini sürekli olarak yaşatmışlardır ve bayramlarını kutlamışlardır. DİSK de 1 Mayısı 1976'dan bu yana değişik biçimlerde kutluyor, yaşıyor, Taksim'de, tutukevlerinde ya da belli yerlerde.

Ekonomik, demokratik hakları korumak, toplusözleşme bağıtlamak bir sendikanın ne denli görevi ise, 1 Mayısı kutlamak da o denli görevidir.

— Türkiye'de 1 Mayıs konusunda tartışmalar var, sürüyor... Bunu nasıl yorumluyorsunuz?

1 MAYIS DEMOKRASİ ÖLÇÜTÜ

BAŞTÜRK — Demokratik olmakta, demokratik hak ve özgürlükler mücadelesinde 1 Mayıs da diğer önemli yaklaşımlar gibi, belli başlı bir ölçüttür. Örneğin Türk-İş'in bağlı olduğu ICFTU 1 Mayısı işçi sınıfı bayramı olarak kabul etmekte ve her yıl 1 Mayısta en azından bir bildiri yayımlayarak kuruluşun istemlerini, yaklaşımlarını özel olarak dile getirmektedir. Ancak ICFTU'nun üyesi olan Türk-İş, yıllardır 1 Mayıs konusunda susmaktadır. Türk-İş yöneticileri, 1980 öncesinde heyetler halinde Moskova'da Kızıl Meydan'da yapılan resmi 1 Mayıs toplantılarına katılmışlar, hatta 1 Mayısta orada demeçler vermişler, Türkiye'de 1 Mayıslar konusunda tek kelime etmekten çekinmişler, tam tersine işçi sınıfının bayram olarak 24 Temmuzun kabul edildiğini yaymaya çalışmışlardır.

Hem uluslararası dayanışmadan söz edeceksiniz, uluslararası bir işçi kuruluşunun üyesi olmaya devam edeceksiniz, hem de tüm dünyadaki işçilerin herkes tarafından kabul edilen uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele gününü kabul etmeyeceksiniz. İşte bu, uzlaşmacılığın, iki yüzlülüğün en temel ölçütüdür.

— Siz bugünkü noktayı sendikalar açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

BAŞTÜRK — Bugün insanlar açlık ve sefaletten kıvranırken ve hatta ölürken dünyamız birkaç defa yok olabileck silah stoku ile barut fıçısı haline gelmiştir. Uluslararası düzeyde örgütlenen tekeller dünyayı savaş baskısı altında tutarken, ulusal ve uluslararası sendikal örgütlenmeler barışın güvencesi olmaya devam ediyorlar.

Bugün güdülmek istemeyen işçiler, ülkelerinin yönetiminde söz ve karar sahibi olmak, demokraside bir baskı unsuru olan sendikalarını özgürce seçmek ve demokrasi sınırları içinde mücadele hedeflerini belirlemek istiyorlar.

Bu nedenle İLO'nun 87 sayılı sendikal hak ve özgürlükleri güvence altına alan uluslararası sözleşmesine rağmen sendikalar kapatılıyor sendikacı ve işçiler tutuklanıyorlar.

12 Eylül 1980'le birlikte işçilerin hak ve çıkarlarını kararlı bir biçimde savunan, işçilerin çalışma ve yaşama koşullarını daha da iyileştirmeyi amaçlayan, ülke ve dünya sorunlarına kayıtsız kalmayan, demokrasinin bir öğesi olarak çağdaş sendikal işlevini yerine getirmeye çalışan DİSK, haksız olarak saf dışı edilmek istenmiştir.

DİSK ve bağlı sendikaların yönetici ve temsilcileri ağır işkenceler görmüş, uzun süre tutuklu kalmış, ağır hapis cezalarına çarptırılmış, bakmakla yükümlü oldukları eş, çocuk ve yakınları açlığa mahkûm edilmiş, haksız ve tek yanlı karalamalarla toplumdan soyutlanmak istenmiştir. Neden? Nedeni çok açıktır. Sermayenin kendi yarattığı bunalımı kendisinin zarar görmeyeceği bir biçimde aşmak ve bunun için de suskun, ürkek, bezgin, yılgın, her yapılana katlanan bir toplum oluşturmak ve bu amaçla da dikensiz gül bahçesi denebilecek bir ortam yaratmak. Peki kan ve gözyaşı pahasına yaratılan bu ortam, içine düşülen bunalımın aşılmasını sağlayabildi mi? Elbette ki hayır...

ILO HÜKÜMLERİNE UYULMUYOR

— Türkiye'nin sendikal konularda uluslararası bazı taahhütleri var...

BAŞTÜRK — Türkiye, 1919'da kurulup 1946'da Birleşmiş Milletler bünyesinde kabul edilen Uluslararası Çalışma Örgütü'ne (ILO) 1932 yılında üye olmuştur. ILO'nun işçilerin çalışma koşullarıyla ilgili uluslararası önerileri üye ülkeler için yol gösterici belgeler durumundadır. Sözleşmeler ise üye ülkeler tarafından onanması gereken belgelerdir. Ancak Türkiye şimdiye kadar ILO'nun 150 dolayındaki sözleşmelerinin ancak 27'sini onamıştır. Türkiye, çalışma koşulları konusunda uluslararası hükümlere uymamakta direnmektedir.

Siyasi iktidarların inandırıcı olmayan gerekçelerle izlediği yanlış ve kişiliksiz dış politikaları nedeniyle **"tam bağımsızlık"** ilkesinden uzaklaşılmış, Türkiye ikili anlaşmalarla, özellikle nükleer savaşın ilk hedefi durumuna sokulmuştur.

Bağımsızlık için temel ilke, Ulusal Kurtuluş Savaşımızın bağrından çıkan Atatürk'ün **'tam bağımsızlık'** olarak nitelediği ilkedir. Tam bağımsızlık O'nun dediği gibi ekonomik, politik, askeri, mali ve kültürel tüm alanları kapsamalıdır.

— Türkiye sizce gelinen noktada demokrasi açısından nerede

BAŞTÜRK — İşçi sınıfımız demokrasiyi bir bütün olarak, bir yaşam biçimi olarak kabul etmektedir.

Demokrasinin ortadan kaldırılmak istendiği her yerde, işçi sınıfının kazanılmış hakları özgürlükleri ve sendikaları öncelikle hedef alınmak ve kökünden budanmaktadır. İşçi sendikalarının işlevlerinden alıkonduğu ülkelerde, totaliter rejimler fiilen var demektir.

Günümüzün Türkiye'sinde, işçi hakları ve sendikal özgürlükler ancak kâğıt üzerinde vardır.

1983 yılında getirilen 2821 sayılı Sendikalar Yasası ve 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Yasası'yla sendikal savaşım, toplumun tüm diğer alanlarından soyutlanmış, yalnızca kısıtlı ve yasaklı bir ekonomik alanda sınırlanması amaçlanmıştır. İşçi sınıfımızın umudu olan birçok sendikanın faaliyeti durdurulmuştur.

İŞÇİLER PARTİYE DESTEK OLMALI — İşçile-

rin politikayla ilişkisi size göre nedir? Yasal düzenlemeler açısından bugünkü değerlendirmesini yapar mısınız?

BAŞTÜRK — İşçi sınıfı politikanın ne dışındadır ne de tarafsızdır. Sendikalar sermayeye karşı emeği korumakla görevli olduğuna göre, taraflardan biridir. Bu niteliği ile siyasal ve ekonomik yönü solda olan bir kurumdur. Emeğe saygılı, emeğe hak ettiği ekonomik ve sosyal değeri veren siyasal partileri elbette destekleyecektir. Ancak bu destekleme, o partiye oy vermekle sınırlı kalmamalıdır. Desteklenen partinin karar ve yönetim görevine de katılmalıdır.

Oysa ülkemizde "**partiler üstü**" ve "**partiler dışı**' yanıltmalarıyla işçilerin siyasal yaşamın dışında tutulması öngörülmüş, ne yazık ki bazı sendikacılar bu anlayışı benimsemiştir. Böylece günümüzde "**depolitizasyon**" diye tanımlanan olayın temelleri, daha 1960'lı yıllarda atılmıştır. Politikanın sendikal örgütlere ve işçi sınıfına yasaklanmasının ortamı, o günlerden hazırlanmıştır. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) ilkeleri ve kararları bu anlamda da yok sayılmıştır.

Ülkemizde demokrasinin eksik ve zayıf kalmasının temel nedenlerinden biri de işçinin ve sendikanın özgürce siyasete katılamayışıdır. Örnek alınan Batı Avrupa tipi çoğulcu demokrasinin özü ve gücü, temel toplumsal güçler olan emek ve sermayenin, kendi ifadelerini siyasal partilerde bulmasıdır. Siyasetin, bu iki temel güçten oluşması, onları yansıtmasıdır. Türkiye'nin sağ partilerinde sermaye olanca etkinliğiyle var olabilmişken, sol partiler işçinin ve sendikanın varlığından yoksun bırakılmıştır. Bu durum yalnızca sol partilerin etkinliğini, düşünsel ve yapısal gücünü sınırlamakla kalmamış, demokrasinin dengesini de bozmuştur.

İşçi sınıfı olarak sendikalarımızla ve tüm olanaklarımızla özgürce siyaset yapıp siyasetin her düzeyine katılmalıyız.

— "Demokrasi", "sendikal hak ve özgürlükler" gibi kavramiar Türkiye'nin bugün de gündeminde. Bu kavramların içeriği size göre nasıl oluşuyor?

BAŞTÜRK — Biz diyoruz ki, ülkemizde çağdaş bir demokrasinin yerleşmesi, gelişip güçlenmesi için:

— Temel hak ve özgürlüklere, sendikal hak ve özgürlüklere 1982 Anayasası'yla getirilen tüm sınırlamalar kaldırılmalıdır.

— Değişik dönemlerde değişik bir biçimde yorumlanan ve uygulanan, düşünce örgütlenme özgürlüğünü sınırlayan 141, 142 ve 163. maddeler, Ceza Yasası'ndan çıkarılmalıdır.

— Sendikalar Yasası, Toplu Sözleşme Grev ve Lokavt Yasası, İş Yasası, Dernekler Yasası, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası başta olmak üzere temel hak ve özgürlükleri düzenleyen yasalarda yer alan antidemokratik hükümler kaldırılmalıdır.

— Çalışanlar arasındaki işçi-memur gibi yapay ayırımlar kaldırılmalı, tüm çalışanlara grevli, toplusözleşmeli sendikalaşma hakkı tanınmalıdır.

— Grev hakkı üzerindeki tüm sınırlamalar kaldırılmalıır.

— Bir insanlık suçu olan lokavt yasaklanmalıdır.

— İşçilerin istedikleri sendikayı seçme hakkına getirilen engeller kaldırılmalı, referandum ilke olarak benimsenmelidir.

—Toplusözleşmelerde, grup sözleşmesi ya da işletme sözleşmesi yerine işyeri sözleşmesi benimsenmelidir.

Kısaca çalışma yaşamını ilgilendiren tüm konularda ILO ilke ve kararları benimsenmeli, tüm düzenlemeler ILO ölçütlerine uygun olarak yapılmalıdır.

— Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na başvurduğu bir sırada görünümü size göre nasıl?

BAŞTÜRK — Türkiye, Avrupa Topluluğu'na tam üyelik için başvurmuştur. Ancak bu başvuru Avrupalı için heyecan verici ve inandırıcı değildir. Ülkede hâlâ işkence sürerken, insanlar görüşleri nedeniyle ağır hapislere çarptırılırken, öğrenci gençliğinin en barışçı gösterileri bile şiddetle ezilmek istenirken, ülke nüfusunun yaklaşık yarısı suçlu olarak görülürken, DİSK davası sürerken, sendikacılar yargılanırken, Türkiye'nin başvurusunun ciddiye alınması mümkün değildir.

Biz sendikacılar sosyal pratiğin içinden gelen insanlarız. Ve somut durumlarda somut çözümler önererek gelişmeyi hızlandırmalıyız. Türkiye, AT tam üyeliği için resmen başvurmuştur. O halde siyasi iktidar, siyasal, sosyal ve kültürel yönden Batı Avrupa standartlarına uygunluk sağlamak zorundadır. Türkiye ilericileri açısından ise sorun bu başvuru karşısında Batı Avrupa demokrasisinin temel ilkelerini savunmak ve iktidarı Avrupalı olmanın koşullarına uygun davranmaya zorlamaktır. Ancak bu demek değildir ki, biz Türkiye'de demokrasiyi dıştakilerin baskısı ile yaratacağız. Böyle bir yaklaşım olamaz. Taşıma suyla değirmen dönmez.

— Tüm anlattıklarınız çerçevesinde, ekonomik ve toplumsal çerçevede bir "alternatif program" **ortaya koyabilir misiniz?**

BAŞTÜRK — Tabii... Şöyle: Ekonomik ve toplumsal düzenlemeler emekten yana olmalıdır. Tüm demokrasi güçleri bu anlamda örgütlü ve kararlı bir savaşım içine girmelidir. Emekten yana bir düzen kurmanın önkoşulu, çağdaş ve demokratik devletçilik anlayışıdır.

— Devlet aynı zamanda bir girişimci olarak ekonomideki yerini almalı. Bu anlamda aşırı merkeziyetçilik değil, demokratik ve esnek yaklaşımı benimsenmeli, verimliliği temel alan bir anlayış toplumdan yana çözümler getirmelidir.

Aşırı kâr ve sömürüden başka bir amacı olmayan özel girişimin ekonomideki rolü ikinci planda tutulmalı, ekonomide sermaye egemenliği kırılmalı, sermayenin çıkarları yerine emeğin çıkarlarının önde tutulduğu ve doğrudan amaç olarak alındığı bir düzen yaratılmalıdır.

Bu çerçevede, özel girişimi topluma hizmet çizgisinde tutmanın temel aracı, kamu iktisadi teşebbüsleridir. Ekonominin kilit noktalarında KİT'ler varlığını ve ekonominin öncelikle KİT'ler aracılığıyla yönlendirilmesi gerekmektedir. Özel girişimin varlığı ve işlevi ancak devletçilikle dengelenip halk yararına denetim altına alınabilir.

— Emekten yana bir düzenin diğer koşulu ise, plancılıktır. Planın hazırlanmasında bütün tarafların katılımı öngörülmelidir. Planın amacı, kalkınmanın temel hedeflerinin belirlenmesi ve yatırım olanaklarının bu hedeflere uygun ve eşgüdüm içinde kullanılması sağlanmalıdır.

Planın en önemli işlevi, kaynakların kullanımında serbest piyasa mekanizmalarının saptırmalarından ve savurganlıktan kurtulmak ve işlerin yürütülmesinde aklın ve bilimin egemen kılınmasını sağlamaktır.

GEÇMİŞLE · GELECEK
Sabahattin Kudret Aksal

Cumhuriyet

BEN ATATÜRKÇÜ DEĞİLİM
Nadir Nadi

63. Yıl; Sayı: 22318 Kurucusu: Yunus Nadi 150 TL. (KDV dahil) 2 Mayıs 1987 Cumartesi

Cumhurbaşkanı: 12 Eylül'ün getirdiği değişiklikleri kaldırmayın

Evren'den çıkış

ANKARA'dan YALÇIN DOĞAN

Asıl Bilinmeyen Nedir?

(Arkası Sa. 8, Sü. 3'te)

Tepkiler

Ecevit: *Halk oylamasında seçmeni baskı altına alacakları şimdiden belli olmuştur.*

İnönü: *Mutabakat açıklansın. Özal, anayasa değişikliğini kolaylaştırıyoruz diyor, Evren o havada değil.*

Özal: *Evren ile ileriye dönük pazarlık yapmadık. Değişikliği Cumhurbaşkanı veto etmeyecek.* 10. Sayfada

Evren'den: *12 Eylül'den sonra birçok şey değişti. Bu değişiklikler, sizlerin oyuna sunuldu. Sizlerin oyu ile yürürlüğe girdi. Bunlara iyi sahip çıkın. Eğer tekrar aynı günlere dönmek istemiyorsak, o acı günleri yaşamak istemiyorsak, bunlara siz sahip çıkın. Eğer bu gibi değişiklikler, sizin oyunuza sunulduğu zaman, siz aklıselíminizi kullanır ve ona göre rey verirseniz, o zaman bunlar ortadan kalkmaz. Ben, vatandaşlarıma güveniyorum. Cumhurbaşkanlığına kan dökerek gelmedim. Dökülen kanları önlemek için geldim.*

BARIŞ KUDAR
B. ECEVİT

SİLİFKE — Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Silifke Cumhuriyet Alanı'nda yaptığı konuşmada 12 Eylül'den sonra yapılan değişikliklerin ortadan kalkmaması için yurttaşlara çağrıda bulunarak "Eğer değişiklikler sizin oyunuza sunulduğu zaman da aklıselíminizi kullanır ve ona göre rey verirseniz, o zaman bunlar ortadan kalkmaz. Onun için ben vatandaşlarıma güveniyorum" dedi.

Evren, Konya Ereğlisi'nde yaptığı konuşmada, ad vermeden Demirel'in eleştirilerine yanıt verirken, "Cumhurbaşkanlığına ben kan dö-

(Arkası Sa. 8, Sü. 4'te)

CÜNEYT ARCAYÜREK yazıyor

Hızla Sertliğe Doğru...

ANKARA — Eğri oturup doğru konuşmaya çalışalım. Kapalı bir rejimin, sert kurallarla görev yapan askeri bir yönetimin lideriyle, demokrasiyi geliştirmeye çalışan bir sivil dönemin cumhurbaşkanının aynı kişi

(Arkası Sa. 8, Sü. 4'te)

Gercüş'te mayın tuzağı: 1 üsteğmen şehit oldu

PKK 13 kişiyi kaçırdı

Gercüş'te arama yapan bir askeri araç, yola yerleştirilen uzaktan kumandalı mayının patlaması sonucu havaya uçtu. Üsteğmen Yavuz Oğuz şehit oldu, 2 er de ağır yaralandı.

Şemdinli'deki baskının ardından Tekeli Köyünü basan PKK militanları, üç eve girerek ellerindeki listeye göre "muhbirlikle" suçladıkları 13 kişiyi alarak İran tarafına kaçırdılar.

Haber Merkezi — Hakkari'nin Şemdinli ilçesi yakınlarında 13 askerimizin şehit edildiği saldırının ardından, yörede başlatılan operasyonlar sürerken dün de Mardin'in Gercüş ilçesi yakınlarında bölücü bir grubun yola yerleştirdiği uzaktan kumandalı bir mayının patlaması sonucu bir üsteğmen şehit oldu, iki erimiz de ağır yaralandı. Bu arada, Şemdinli saldırısından sonra Tekeli köyünü basan teröristlerin, 13 köylüyü muhbirlikle suçlayarak kaçırdıkları ve İran tarafına geçirdikleri öne sürüldü.

Gercüş yöresinde arama faaliyetlerini sürdüren güvenlik kuvvetlerine ait bir askeri araç, Yamanlar mevkiinden geçerken yola yerleştirilen patlayıcıların infilakı nedeniyle havaya uçtu. Araçta bulunan Üsteğmen Yavuz Oğuz olay yerinde şehit oldu. Patlama sırasında Er Nevzat Uysal ile Sadık Mum da ağır yaralandılar. Ya-

(Arkası Sa. 13, Sü. 4'de)

DİE'ye göre dört aylık artış yüzde 12,5 oldu

Enflasyon durmuyor

Enflasyon oranında geçen yılın son aylarında başlayan tırmanış nisan ayında da sürdü. Nisan sonu itibarıyla yıllık enflasyon toptan fiyatlara göre yüzde 27.2'ye, tüketici fiyatlarına göre yüzde 37'ye yükseldi.

İlk dört aylık dönemde sektörler itibarıyla en yüksek artış yüzde 19.9'la madencilik sektöründe gerçekleşti.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Enflasyon oranında 1986 yılının son aylarında başlayan tırmanış nisan ayında da devam etti.

1986'da yüzde 10.2 olan ilk dört aylık enflasyon hızı, bu yıl yüzde 12.5'e yükseldi. Nisan sonu itibarıyla yıllık enflasyon, toptan fiyatlara göre yüzde 27.2'ye, tüketici fiyatlarına göre de yüzde 37'ye yükseldi.

DİE'nin açıklamasına göre, 1986 yılı nisan ayında yüzde 2 oranında artan toptan eşya fiyatları endeksi bu yıl yüzde 2.6 arttı.

Nisan ayında özel sektörün ürettiği mal ve hizmet fiyatlarının yüzde 3.2 oranında, devletin ürettiği mal ve hizmetlerin toptan fiyatlarının da yüzde 1.2 oranında arttığı belirlendi. Ocak-nisan döneminde de toptan fiyatlara kamu sektörünün yüzde 7.4 oranında, özel sektörün de ortalama yüzde 14.6 oranında zam yaptığı belirlendi. Son 12 aylık dönemler itibarıyla 1986 yılı nisan ayında yüzde 28.7 olan toptan eşya fiyatları artışı bu yıl yüzde 27.2 oldu.

DİE'ye göre yılın ilk dört aylık döneminde sektörler itibarıyla en yüksek fiyat artışı yüzde 19.9'la madencilik sektöründe gerçekleşti. Toptan fiyatlar tarım sektöründe yüzde 15.4, enerji sektöründe yüzde 12.6, imalat sanayiinde de yüzde 10.9 arttı.

DİE'nin saptamalarına göre, 1986 yılı nisan ayında binde 4 olan tüketici fiyatları artışı bu yıl yüzde 2.1'e yükseldi. Dört aylık dönemde de 1986 yılında yüzde 6.8 artan tüketici fiyatları bu yıl yüzde 12 arttı. Tüketici fiyatlarına göre son bir yıllık enflasyon oranı, 1986 yılı nisan ayında yüzde 33.6 düzeyinde gerçekleşmişken bu yıl yüzde 37'ye yükseldi.

Gürkan ve Heral kristal küreye baktı

Seçim falı

SHP'li Aydın Güven Gürkan: *Genel seçim, 1987 kasımıyla 1988 nisanı arasında bir tarihte yapılır. Seçimde hiçbir parti salt çoğunluk sağlayamaz.*

DYP'li İsmail Heral: *Başbakan Özal'ın çelişkili sözleri ve davranışları nedeniyle seçim tarihini söylemek çok zor.*

10. Sayfada

Parasız yatılı için 223 bin öğrenci yarışacak

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Devlet Parasız Yatılı İlkokul Sonu Sınavı yarın 67 il merkezi ile Lefkoşa'da yapılacak. 223 bin 465 adayın gireceği sınav sonucunda yaklaşık 4 bin öğrencinin parasız okumaya hak kazanacağı bildirildi.

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanı Ertuğrul Çetiner, bu sınavın 9 mayıs cumartesi günü yapılacak Anadolu liseleri ile özel Türk-yabancı okullar sınavına "deneme" niteliği taşıması nedeniyle de, talebin fazla olduğunu

(Arkası Sa. 13, Sü. 8'de)

Parasız Yatılı Sınavı
(ilkokul sonu)
Sorular-Yanıtlar
Yarın Cumhuriyet'te

CAZ USTALARI — Bu yıl İstanbul Festivali'nin caz bölümü oldukça ilginç isimleri bir araya getiriyor. Daha önceki yıllarda da izlediğimiz Chick Corea, Gary Burton'la birlikte konser verecek. Ayrıca, yalnızca konserler vermek için bir araya gelen ve özellikle Barok müzik-caz sentezine ulaşmaya amaçlayan Modern Caz Dörtlüsü de İstanbullular tarafından dinlenebilecek. Ünlü caz piyanisti Herbie Hancock da bu yılın sürprizlerinden. Ama, yıllardır dünyanın dört bir yanında cazseverlerin karşısına çıkan, adı neredeyse efsaneleşmiş Ray Charles, kuşkusuz bu yılın en önemli ismi.

15. yılında İstanbul Festivali'ne 23 ülkeden 2100 sanatçı katılıyor

Festivalde caz şöleni

Rezervasyon formlarının 4 mayıs pazartesi günü dağıtılmaya başlanacağı İstanbul Festivali'nde bu yıl caz bölümü özellikle zengin. Festivalde bu yıl 14 ayrı mekânda toplam 128 gösteri yapılacak.

Kültür Servisi — İlk olarak Cumhuriyetin 50. kuruluş yılını kutlama programları çerçevesinde İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı'nca düzenlenen Uluslararası İstanbul Festivali'nin on beşincisi 15 haziran - 31 temmuz günleri arasında gerçekleştirilecek. Kuruluşunun beşinci yılında merkezi Cenevre'de bulunan Avrupa Müzik Festivalleri Birliği'ne kabul edilen İstanbul Festivali, 15. yılında geniş kapsamlı bir kutlama programı uygulayacağından yalnız bu yıl için 15 gün uzatıldı.

İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı'nın Yıldız'daki merkezinde dün bir basın toplantısı düzenleyen Vakıf Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Nejat Eczacıbaşı, bu yıl festivale 23 ülkeden yaklaşık 2100 sanatçının katılacağını açıkladı. Festivalde bu yıl özellikle caz bölümü zenginliğiyle dikkati çekiyor. Ray Charles, Herbie Hancock, Chick Corea, Al di Meola gibi dünyanın önde gelen caz sanatçılarının yanı sıra caz dünyasının en büyük topluluklarından Modern Caz Dörtlüsü de İstanbul Festivali'ne katılacak.

Bu yıl Uluslararası İstanbul Festivali, genellikle tarihsel değeri yüksek 14 ayrı mekânda, 76 ayrı program ve toplam 128 gösteri sunacak. Festivalin 15. yılının bir kutlama programı olarak hazırlanması dolayısıyla sıracı Türk sanatçılarının büyük çoğunluğu da festival kapsamına alındı. Festival bu yıl Atatürk Kültür Mer-

(Arkası Sa. 13, Sü. 8'de)

Nükleer savaşa karşı hekimlere dernek izni yok

Ankara'da kurulan Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği'nin faaliyetleri, İçişleri Bakanlığı'nca durduruldu.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği'nin faaliyetleri İçişleri Bakanlığı'nca durduruldu. Derneğin, "nükleer savaş gibi bütün ve toptan vatandaşları yakından ilgilendiren bir konuda hiç sorumluluğu olmayan dernek yönetici ve üyelerinin rastgele açıklamalar yapmaları kamuoyunda panik yaratabileceği" belirtildi.

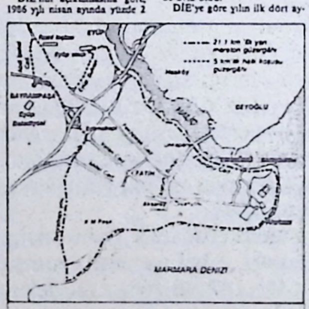
Yaklaşık 3 ay önce Prof. Dr. Lale Onaran'ın başkanlığında 49 kurucu üye ile kurulan dernek, bugüne kadar yaptığı açıklamalarda, "Atom bombasının sağı solu yoktur" sloganıyla silahlanmaya karşı çıkmıştı. Dernek, son olarak Ankara'daki IDEA-87 Silah Sanayii Fuarı'nı da protesto etmişti.

Ankara Valiliği eliyle önceki gün dernek başkanlığına gönderilen "faaliyetin durdurulması" yazısında aynen şöyle denildi:

"Derneğinizde kuruluş evrakları alınmış ve 2908 sayılı Dernekler Kanunu'nun 9. maddesine göre tüzel kişilik kazandığınızdan aynı maddeye göre 25.2.1987 tarih ve 1766 sayılı alındı belgesi verilmişti.

Tüzüğünüzün 1. maddesinde birden fazla ilde faaliyette bulunacağı-

(Arkası Sa. 13, Sü. 8'de)

TRAFİK KESİLECEK — Uluslararası Mavi Haliç Koşusu yarın saat 10.00-12.00 arasında koşulacak. 21.1 km.lik yarışta atletler Bayrampaşa'daki Eyüp Belediyesi'nin önünden başlayıp tüm tarihi yarımadayı dolaştıktan sonra koşularını Eyüp Stadı'nda sona erdirecekler. Ayrıca 5 km.lik halk koşusu da yine Bayrampaşa'dan başlayıp Eyüp Kaymakamlığı'nın önünde sona erecek. Koşu nedeniyle zaman zaman trafiğin kesileceği, bazı yolların kısa sürelerle kapatılacağı, bu nedenle sürücülerin dikkatli olmaları istendi.

Mavi Haliç Koşusu yarın

İstanbul Haber Servisi — Eyüp Belediyesi'nce düzenlenen Uluslararası Mavi Haliç Koşusu yarın koşulacak. Danimarka, Galler, İskoçya, İsveç, Macaristan ve Türk sporcularının katılacağı yarı maraton 21.1 kilometre olarak koşulacak. Ayrıca 5 kilometrelik bir de halk koşusu yapılacak. Koşu nedeniyle İstanbul İl Trafik Müdürlüğü yetkilileri, güzergâh boyunca önlemler alırken, trafiğe kapatılacak yolları da tek tek saptadılar. Mavi Haliç Koşusu ve Halk Koşusu saat 10.00'da başlayacak ve yaklaşık olarak saat 12.00 sularında tümüyle (Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

SHP'de 1 Mayıs krizi

SHP'nin Kartal'da düzenleyeceğini açıklayıp son anda iptal ettiği 1 Mayıs kutlamasıyla ilgili soruları yanıtlayan İnönü, 'Toplantıya kamuoyundan gelen tepkiler üzerine iptal ettik' dedi. İnönü, Evren'in 1 Mayısla ilgili sözlerini eleştirdi. 11. Sayfada

1 MAYIS KUTLAMALARI
11. Sayfada

Skyros bunalımı

NATO'nun tüm bütçesi tehlikede

Yunanistan, Skyros adasıyla ilgili bunalımda ABD, İtalya, F. Almanya ve İngiltere'nin sunduğu "uzlaşı formülleri"nden hiçbirini kabul etmedi.

HADİ ULUENGİN

BRÜKSEL — Ege'deki Skyros adasının NATO bünyesinde yaratmış olduğu bunalıma hâlâ bir çözüm bulunabilmiş değil. Ankara'nın, man başında ABD, Federal Almanya, İngiltere ve İtalya tarafından önerilen

(Arkası Sa. 13, Sü. 8'de)

SHULTZ: DIŞ YARDIM KESİLİRSE ELÇİLİKLER KAPANIR
3. Sayfada

3500 kitap toplatıldı

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Ankara Emniyet Müdürlüğü Siyasi Şube ekipleri hakkında toplatılma kararı alınmış 3 bin 500 kitap ve dergiye dağıtımevine yapılan baskın so-

(Arkası Sa. 13, Sü. 3'de)

Çankaya'dan Açıklama Bekleniyor...

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, "Bu anayasaya katılım, değiştirmem" sözünü bir ara sürekli olarak vurguladı. Daha sonra kulislerde Cumhurbaşkanının, geçici dördüncü maddede yer alan siyasal yasaklar konusunda yumuşadığı anlatılmaya başlandı.

Bu arada Başbakan Özal, anayasanın 175. maddesinde değişikliğini gündeme sokarak, "201+referandum" formülünü ortaya attı ve dedi ki: "Anayasaları kolay yoldan değiştirelim, yasaklar referandumla konulmuştu, yine referanduma götürelim; kararı halk versin."

ANAP lideri, bu formülle işi yokuşa sürmek istiyordu; genel kanı bu yöndeydi.

Bir süre sonra Çankaya'nın da, Özal'ın 175. madde ya da "201+referandum" formülüne karşı çıktığı politika kulislerinde duyulmaya başlandı. Cumhurbaşkanı Evren, kendisiyle

(Arkası Sa. 13, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

Bilim Dünyasını Bugün İzleyin.

Bilim Teknik bugün Cumhuriyet'le birlikte.

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Kuşku ve Görev...

Güneydoğu yöremizdeki olaylar, gün geçtikçe ciddileşiyor. Bugün bu bölgede yaşanan basit bir "kipkiye terörü" değil, doğrudan doğruya bir savaştır. Ülke topraklarını parçalamayı amaçlayan ve bu amaçla yapılan taktik ve stratejilere göre yürütülen bir savaş.

Bu savaşın cephesi İran, Irak ve Suriye sınırlarımız gibi

(Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

DENGELİ KORUMACILIK

— Sanayi, tarım ve hizmet sektörleri, öncelikle ülke yararına düzenlenmeli ve geliştirilmelidir. Bu nedenle içteki kalite düşüklüğüne prim veren ve gelişmeyi engelleyen anlayışlar terk edilmeli, ürünlerimizin yararını gözeten bir anlayışla akılcı ve dengeli bir korumacılık politikası benimsenmelidir.

— İhracat ve ithalat politikaları, döviz kuru politikaları bu çerçevede ele alınmalı, sürekli devalüasyonla ve borç ödemelerinin zorunlu kıldığı aşırı ihracat zorlamasıyla ekonominin içerden dışarıya doğru kanaması kesinlikle önlenmelidir.

— Uluslararası mali kuruluşlarla ve diğer ülkelerle ilişkilerin, emekten yana bir ulusal kalkınmanın gerekleri ve ulusal yararlarımız ön plana alınarak yeniden düzenlenmesine büyük önem ve öncelik verilmelidir.

— Yeni yatırımların teknoloji seçiminde emperyalist ülkelerin dayattığı geri teknolojiler seçilmemelidir.

— Sanayinin ülke çapında yaygınlaştırılması sağlanmalı, bölgesel dengesizlikler yaratılmamalı, tarım ve sanayi arasında dengeli bir birlik kurulmalıdır. Sanayileşmede, ağır sanayie ve tarım malları üretimine ağırlık verilmelidir.

— Sanayi, dışa bağımlılıktan kurtulmalı, yabancı ülkelerle yapılan ticaret anlaşmaları ülke yararına yeniden gözden geçirilmelidir.

KREDİ DAĞILIMI DEĞİŞMELİ

— Kooperatiflerde küçük üreticilerin etkinliği arttırılmalı, tarım ürünlerinin pazarlanmasında aracıların ve toptancı tüccarların kaldırılması yoluna gidilmeli, ürünler tüketiciye dolaysız yoldan ulaştırılmalıdır.

— Topraksız ya da az topraklı köylülerin çıkarlarını gözeten demokratik ve gerçek bir toprak reformu yapılmalıdır.

— Tarımsal krediler küçük ve orta köylüye verilmeli, bunların işletmelerine teknik yardım yapılmalı, tarımsal girdileri ucuz fiyatla almaları sağlanmalıdır.

— Ülkemizin ormanları, meraları, balıkçılık alanları kamulaştırılmalı, bu alanlarda çağdaş teknoloji uygulanarak halk yararına bir düzenleme getirilmelidir.

— Ülkemizin doğal kaynakları halkımızın çıkarları doğrultusunda değerlendirilmeli, petrol ve maden gibi çok önemli yeraltı ve yerüstü kaynaklarımız devletleştirilmelidir.

— Kredi düzeni yeniden ele alınmalı, tekelci sermayeye tanınan ayrıcalıklar kaldırılarak, banka kredilerinden gerçek üreticilerin yararlanması sağlanmalı, küçük üreticilere uzun vadeli düşük faizli kredi olanakları sağlanmalıdır.

— Bankalar ve sigortaların işleyiş biçimleri yeniden gözden geçirilmelidir.

— Tüm kentleşme sorunları çağımıza uygun ve emekçiler lehine düzenlenmelidir.

— Lüks konut yerine sosyal konut yapımına ağırlık verilmeli, devletin ucuz ve sağlıklı konut yapımına yardımcı olması sağlanmalıdır.

— Fiyat ve kiralar denetim altına alınmalı, fiyat artışlarını önleyici yasal önlemler getirilmelidir.

— Asgari ücret 5 kişilik bir aile esas alınarak belirlenmeli, asgari ücret vergi dışı bırakılmalıdır.

— Adil bir vergi sistemi getirilmeli, vergi "**herkesin kamu giderlerine mali gücüne göre katılması**" ilkesine göre belirlenmelidir.

— İşsizlik önlenmeli, herkese iş sağlayabilecek bir politika izlenmeli, işsizlik sigortası bir an önce hayata geçirilmelidir.

— Yurtdışındaki işçilerimizin bulundukları ülkelerdeki yerli işçilerle eşit haklara sahip olmaları sağlanmalı, çalışma, oturma, serbest dolaşma, sosyal güvenlik ve eğitim sorunları çözümlenmelidir.

— Çalışanlara ait tüm sosyal güvenlik kurumları birleştirilmeli, emekçiler yönetimde söz ve karar sahibi olmalıdır.

— İş sağlığı ve iş güvenliği çağın gereklerine uygun olarak yeniden gözden geçirilmeli, iş kazaları, meslek hastalıklarını önleyici önlemler alınmalıdır.

Bu istemler, yıllardır uygulanan dışa bağımlı yanlış politikalar nedeniyle gündemdedir. Uygulanan yanlış politikaların sürmesi sorunları daha da büyütecek ve çoğaltacaktır.

Bu nedenle, başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçiler bu sorunları sorun saymak ve çözüm için savaşım vermek zorundadırlar.

SORUNLAR BUGÜN DAHA AĞIR

— **Bu çerçevede DİSK'in işlevi ne idi? Siyasi partilerle sendikalar size göre nasıl bir oluşum içine girecekler?**

BAŞTÜRK — Bağımsızlık için, demokrasi için ve emekten yana bir düzen için işçiler, gündeminin maddesi bunlarla yüklü bir siyasi partiyi desteklemelidirler. Bu destek yalnızca oy vermek biçiminde olmamalı, böylesi bir partinin her kademesinin yönetiminde yer alarak nitelikli bir destek olmalıdır.

Bu istemler, DİSK'in yıllar önce benimsediği ilkeler doğrultusunda belirlediği, titizlikle izlediği ve çözümü uğruna savaşım verdiği istemlerdir.

Bu istemler, ne işçileri politik savaşımın dışına atan "**partiler dışı**" sendikacılık anlayışıyla çözümlenebilir, ne de siyasi iktidarlara bağımlı sarı sendikacılık anlayışıyla çözülebilir.

DİSK'in geçmişini ve geleceğini reddeden her türlü anlayış, Türkiye işçi sınıfı tarafından bu istemlere sırt çeviren bir anlayış olarak değerlendirilecektir.

Sorunlar, DİSK'in kurulduğu 1967 yılındaki sorunlardan çok daha ağırdır. Bunun bilincinde olarak tavır alacak olan işçi, DİSK'in ilkelerini, çağdaş sendikal anlayışını her işyerinde yaşatmaya devam edecektir.

Bu anlayış, Türkiye işçi sınıfı kadar dünya sendikal hareketi tarafından da benimsenen bir anlayıştır.

1 Mayıs 1988'in içinden bakıyorum. Yine güneşli günler göreceğiz. Yine "**Gün gelir, gün gelir**" diyerek kol kola, omuz omuza meydanlara doluşacağız. Demokrasi ve özgürlük türküleri arasından sömürüsüz, baskısız, mutlu bir Türkiye yaratacağız.

Demokrasi ve özgürlük mücadelesinde, yaşamlarını yitiren onurlu insanlarımızı saygıyla anarken, geleceğimizi yaratacak ve yaşatacak nasırlı elleri ve mücadelemizde saf tutan dostları yürekten selamlarım.

Demirkent, Alman gazetecilere bilgi verdi

Türkiye'de basına sınırlamalar var

2 mayıs

İSTANBUL (AA) — İstanbul Gazeteciler Cemiyeti Başkanı **Nezih Demirkent**, Türkiye'de basınla ilgili sınırlayıcı bazı kanunlar bulunduğunu söyledi.

Özel bir gezi için İstanbul'da bulunan F. Almanya'nın Frankfurter Allgemeine gazetesinin Genel Müdürü **Reinhard Mundhenke** başkanlığındaki 20 Alman gazeteci, dün İstanbul Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Nezih Demirkent'i ziyaret etti.

Nezih Demirkent, konuk gazetecilere, Türkiye'de basınla ilgili uygulamalar ve çalışmalar hakkında bilgi verirken şöyle konuştu:

"Türkiye'de basınla ilgili bazı sınırlamalar var. Bu sınırlamalar özellikle, 12 Eylül döneminde arttı. Sıkıyönetimin kalkmasından sonra, artık özgüre yakın çalışabilmekteyiz. Ancak, Cumhurbaşkanı'na hitaben yazılacak yazılara çok dikkat etmek gerekir. Bir de dini inançlar ve ülke çıkarları aleyhinde yazılacak yazılar, büyük tepki doğurur."

Gazeteler ve öteki yayın organlarında yer alan bazı fotoğrafların sorun yarattığına dikkat çeken Demirkent, bu nedenle **"muzır"** bulunan eserlerin toplatıldığını söyledi.

Demirkent, daha sonra şunları söyledi:

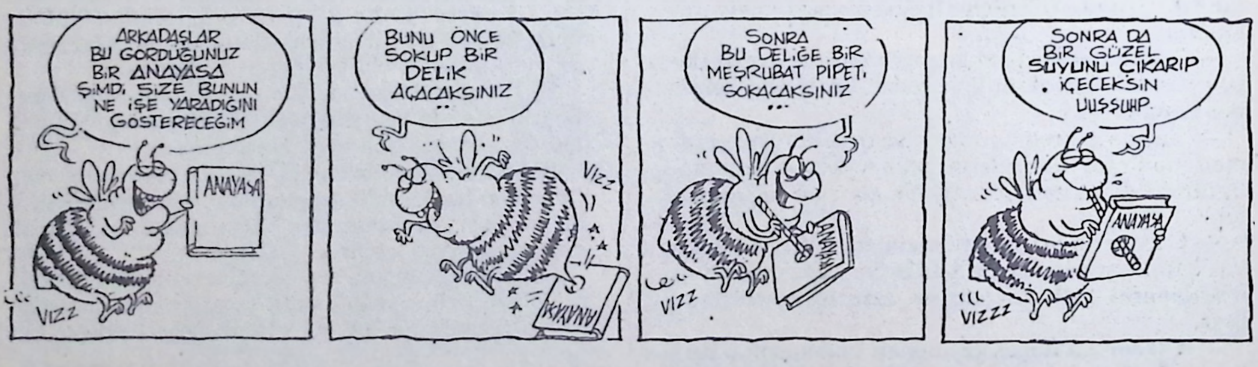
"Onlar toplamaya, biz basmaya devam ederiz. Bu tür yayınlar hakkında ağır para cezası getiren maddeyi anayasa iptal etti. Yerine yenisi de çıkarılmadı. Basının en rahat eleştirdiği kurumlardan biri de hükümettir. Özellikle başbakanın ailesi ile ilgili eleştirileri gazetelerde her gün bolca bulabilirsiniz."

GÜNEYDOĞU OLAYLARI

Her ülkede olduğu gibi, Türkiye'de de değişik görüşleri yansıtan basın organları bulunduğunu belirten Nezih Demirkent, ancak Türk basınının Güneydoğu olayları konusunda tam bir görüş birliği içinde olduğunu söyledi. Demirkent, **"Bu bölgede, dışarıdan yönlendirilen eylemler vardır. Bu konuda bütün basın müşterek tavır içindedir"** dedi.

Konuk Genel Müdür Mundhenke de, F. Almanya basını hakkında açıklamalar yaptı. Reinhard Mundhenke, daha sonra İstanbul Basın Müzesi'ne konulmak üzere Nezih Demirkent'e, Frankfurter Allgemeine gazetesinin 1949 yılında 2. Dünya Savaşı'ndan sonra yayımlanan ilk nüshasının 1. sayfasının örneğini verdi. Ayrıca gazetenin 1949-1980 yılları arasında yayımlanan sayılarının ciltlenmiş 1. sayfalarını sundu.

İstanbul Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Nezih Demirkent de konuk genel müdüre, Türk motifleri işlenmiş porselen bir tabak ile Gazeteciler Cemiyeti'nin albümünü armağan etti.

Yeşiller Grubu İzmir'de toplandı

Kaplumbağa olayı parti doğuruyor

3 mayıs

Haber Merkezi — Gökova Körfezi kıyısına termik santral kurulması ile başlayan ve Dalyan'da kaplumbağaların yumurtlama bölgesine otel yapımı ile gelişen **"çevre hareketi"**, giderek yeni boyutlar kazanıyor. İzmir'de oluşan ve aralarında öğretim üyeleri ile işadamlarının da bulunduğu bir grup, Ankara ve İstanbul'daki çevre korumacılarla bağlantı kurarak, Türkiye'de bir **"Yeşiller Partisi"** kurulmasını gündeme getirdi.

Kültür ve Turizm Bakanı **Mesut Yılmaz**'ın, **"Kaplumbağalar için binlerce dönüm alanı milli park ilan edip kaplumbağalar tükenmesin diyemeyiz"** şeklindeki açıklaması da Türkiye'nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çevre Program ve Barselona Sözleşmesi açısından talihsiz bir demeç olarak nitelendi. Mesut Yılmaz'ın turistik otelin, kaplumbağaların yumurtlama bölgesinden 5-6 kilometre uzakta olduğunu söylemesine karşın, kumsalın tüm uzunluğunun 4.5 kilometreden az olduğu da öğrenildi.

Mustafa Balbay'ın İzmir'den bildirdiği habere göre, İzmir'de oluşan **"Yeşiller Grubu"** dün ilk kez bir araya gelerek giderek büyüyen çevre sorunları karşısında alınması gereken tavrı görüştüler. **"Yeşiller**

Grubu" adına konuşan **Melih Ergen, "Türkiye'de de Yeşiller Partisi'nin kurulma zamanı geldi"** dedi. Ergen, oluşturdukları grubun, Yeşiller Partisi kurulmasına önderlik edeceğini, Ankara ve İstanbul'da da aynı görüşü paylaşan grupların oluştuğunu söyledi. Melih Ergen, Türkiye'nin her yerinde doğanın korunmasından yana olan kişilerin görüşlerinin de alınacağını belirterek, politik olmayan bir yapıda **"küçük işler"**'le uğraşacaklarını bildirdi. Ergen, şöyle konuştu:

"Amacımız 'küçük' işlerle uğraşmak. 'Büyük' işleri başkalarına bırakıyoruz. Ancak unutulmasın ki, o 'küçük şeyler'le yaşıyoruz. Kanalizasyon, çöp, çevre kirliliği, yeşilin korunması gibi."

Başta F. Almanya olmak üzere birçok ülkede **"yeşiller"** hareketinin belli bir kamuoyu oluşturduğunu ve saygınlık uyandırdığını ifade eden Melih Ergen, **"İlk aşamada elit ve entelektüel bir tabakanın bizimle birlikte olacağını sanıyoruz. İktidar ve oy kaygımız kesinlikle yok. Aramızda çok sayıda öğretim üyesi de var. Ancak yasalar gereği şu anda onların isimlerini açıklayamam. Ankara ve İstanbul'daki çevre gruplarıyla da diyaloğumuz var. Önümüzdeki günlerde yeni bir toplantı daha yapacağız"** şeklinde konuştu.

"Yeşiller Grubu"'nun dışında hareket eden ve Dalyan'daki otel inşaatı yakınında dört günlük açlık grevi yapan **"Doğa Korumacılar Grubu"**'da, **"Doğa hepimizin anasıdır. İnsan anasını satmaz"** dediler ve doğal güzelliklerimizi talan edenlere karşı mücadeleyi sürdüreceklerini açıkladılar.

Bu arada Kültür ve Turizm Bakanı Mesut Yılmaz'ın, çevre koruması dikkate alınmadan turizm yatırımlarını savunması, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere karşı talihsiz bir demeç olarak nitelendi. İlgili çevreler, Türkiye'nin Birleşmiş Milletler Çevre Programı içinde Akdeniz Eylem Planı'na katıldığını hatırlatarak, bu plan doğrultusunda Cenova Deklarasyonu'nu imzalayan Türkiye'nin nesli tehlikede olan fokbalıklarını ve denizkaplumbağalarını korumayı taahhüt ettiğini belirtiler. Aynı çevreler, Türkiye'nin Barselona Sözleşmesi'ni de kabul ettiğini ve buna göre kıyılarında özel koruma alanları oluşturmayı kararlaştırdığını söylediler. Türkiye'nin Akdeniz'e kıyısı olan ülkelerle birlikte kabul ettiği özel koruma alanları ile ilgili protokolde şu hükümler bulunuyor:

"Taraflar, kurulması mümkün olduğu ölçüde özel koruma alanları kuracaklar ve bu alanları korumak ve uygun durumlarda en kısa sürede restore etmek için gerekli faaliyetlerde bulunmaya çaba gösterecek-lerdir.

Bu tür alanlar özellikle; a) biyolojik ve ekolojik değeri olan SİT'lerin, türlerin genetik farklılaşmalarını ve populasyon seviyelerini, beslenme ve yaşama alanlarını, ekolojik proseslerin yanı sıra ekosistemi temsil eden örneklerin vb. bilimsel, estetik, tarihi, arkeolojik, kültürel ve eğitim özellikleri olan SİT'lerin korunması için kurulacaklardır."

Mesut Yılmaz'ın, Dalyan İztuzu mevkiindeki turistik yatırımın kaplumbağa yuvalarından 5-6 kilometre uzakta olduğunu söylemesi ve böyle bir yatırıma karşı çıkanları **"gidip görmeden ahkâm kesmek"**'le suçlaması da ilgili çevrelerde hayretle karşılandı. Mesut Yılmaz, Dalyan'a ilk kez turistik otelin temelini atmak için geçen ay giderken bölgede uzun yıllardır ODTÜ adına araştırma yapan ODTÜ kıyı ve Liman Mühendisliği Araştırma Merkezi Başkanı Doç. Dr. **Erdal Özhan**, Dalyan deltasının Akdeniz'le birleştiği ve kaplumbağaların yumurtladığı kumsalın tüm uzunluğunun 4.5 kilometreden az olduğunu söyledi. Tüm uzunluğu 4.5 kilometre olan kumsaldan 5-6 kilometre uzağa nasıl inşaat yapıldığı da merak konusu oldu. Mesut Yılmaz'ın, **"Kaplumbağaların yaşadığı yerde Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı'nın dinlenme kampı var. Daha önce kaplumbağa meraklıları neredeydiler?"** şeklindeki açıklaması da, bakanın konuyu araştırmadan konuşmasına bağlandı. İlgili çevreler, kaplumbağaların Dalyan'da yaşamadığını, sadece yumurtlamaya geldiğini belirtirken, sözü edilen dinlenme kampının da kumsalda değil ormanlık yamaçta tahta barakalar şeklinde kurulduğunu ve kıyı ile bir bağlantısı olmadığını söylediler.

Aral: Radyasyon ölçüm sonuçlarının hepsi yanlış

3 mayıs

İZMİR (Cumhuriyet Ege Bürosu) — Sanayi ve Ticaret Bakanı Cahit Aral, basında yer alan radyasyon ölçüm sonuçlarının hepsinin yanlış olduğunu savundu, **"Eğer sonuçlar onların dediği gibiyse, herkesin ölmesi lazım. Biz tekrar ölçümleri yapacağız, sonra da sonuçlarını açıklayacağız, herkes görsün"** dedi. Anakent Belediyesi'nde verilen brifinge katılan Aral, daha sonra gazetecilerin sorusu üzerine özetle şunları söyledi: **"En kritik yerler neresi ise, örneğin Karadeniz'den başlayarak ekip, tarama yapacak. Hangi arkadaş, ben çok çay içiyorum diyorsa, santimetresine kadar ölçüm yapılacak. Vücudunun neresinde ne kadar radyasyon var görecek."**

—Herif, herif... Ne ettin bu kadar parayı?..

SHP, 30 yörede seçime giremiyor

3 mayıs

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Yeni belediyelerde 7 haziranda yapılacak seçimlerde SHP 30, DYP de 5 yerde aday gösteremedi. SHP ve DYP'nin aday gösterememesi nedeniyle iki belediyede ANAP adayı rakipsiz kaldı.

Belediye seçimleri için 26 nisan pazar günü yapılan önseçim sonucunda siyasi partilerin aday belirleme hazırlıkları sona erdi. ANAP, Zonguldak'ta geç bildirilen adaylarının da kabul edilmesiyle 84 belediyenin tümünde de aday göstermiş oldu.

Ancak SHP ve DYP seçimlere eksik adayla giriyor. DYP, Antalya'da Kuyucak, Elazığ'daki Erimli, Konya'daki Koçyazı ve Çamurlu ile Yozgat'taki Uzunlu Belediyesi seçimleri için aday gösteremedi. Ayrıca DYP'nin Ankara Kesikköprü, Erzincan Çukurkuyu, Konya'nın Yenisu, Kırklareli'nin Kıyıköy ve Edirne'nin Yeniköy Belediyesi'ndeki adayları da henüz belirlenemedi. DYP Genel Merkez yetkilileri, bu beş belediyedeki adayların isimlerinin henüz kendilerine bildirilmediğini söylediler. Bu beş belediye için de genel merkeze isim bildirilmezse DYP'nin katılamadığı belediye sayısı 10'a yükselmiş olacak.

DYP'nin aday gösteremediği Elazığ Palu ve Konya Çamurlu belediyelerinde SHP de seçime giremedi. SHP'nin aday göstermediği belediyeler şöyle:

"Afyon: Nuribey, Deresinek ve Kınık, Ankara: Koçubaba, Balıkesir: Büyükdere, Elazığ: Erimli, Erzincan: Çukurkuyu ve Karakay, Hatay: Denizciler, Isparta: Yukarıkaşıkana, İçel: Tekeli ve Büyükeceli, Kocaeli: Yeniköy, Dilovası ve Altınova, Konya: Çamurlu, Ovakavağı, Sızma, Çamlık, Köşk, Yukarıkayalar, Yenisu, Kütahya: Çukur, Malatya: Nohutlu, K. Maraş: Kanlıkavak, Nevşehir: Karapınar, Kurugöl, Nar ve Abouşağı, Ordu: Hatipli Van: Çaldıran."

SHP Genel Sekreteri, Cumhuriyet muhabirinin 30 belediyede seçime girmemelerinin nedenine ilişkin sorusuna **"Girmiyoruz o kadar"** yanıtını verdi. SHP yöneticileri Afyon'daki merkez ilçesinde aday bulunamaması nedeniyle bağımsız adayın destekleneceğini kaydettiler.

ANAP Genel Başkan Yardımcısı **İbrahim Özdemir**, Zonguldak'ta adaylarının geç bildirilmediğini belirterek, **"Zamanında seçim kuruluna başvurduğumuzda kapıları kapanmıştı. O nedenle pazartesiye kaldı. Ana muhalefet partisi genel başkanının YSK'yi suçlayan ağır demeci talihsiz bir konuşmadır"** biçiminde konuştu.

11 mayısta mahkemesi başlayacak olan "Lyon Kasabı" Barbie'nin iddiası

Fransızların çoğu Nazilerle işbirliği yaptı

4 mayıs

LONDRA (AP) — Lyon kasabı lakabıyla tanınan Nazi Savaş suçlusu Klaus Barbie, İkinci Dünya Savaşı sırasında Fransa'da toplumun her kesiminden işbirlikçilerden istihbarat topladığını söyledi.

11 mayısta Lyon'da başlayacak mahkemesinden önce, halmen tutuklu bulunduğu Lyon Cezaevinden Londra'da yayımlanan Mail on Sunday gazetesinin sorularını yanıtlayan Barbie, İkinci Dünya Savaşı sırasında işbirlikçiliğin Fransa'da toplumun her kesiminde yaygın olduğunu öne sürerken, resmi görevlilerden, papazlara, hâkimlerden, işçilere ve aristokrasiden orta sınıfın çeşitli kesimlerine kadar birçok kişinin o dönemde Nazilerle işbirliği yaptığını iddia etti.

Mail on Sunday; gazetesiin sorularının, Klaus Barbie'ye halen tutuklu bulunduğu Lyon Cezaevine kaçak olarak ulaştırıldığını bildirirken, bu konuda ayrıntılı bilgi verilmedi.

Barbie, mahkemenin başlamasından sonra, İkinci Dünya Savaşı sırasında kendisiyle işbirliği yapan Fransızların adını açıklayıp açıklamayacağı şeklindeki bir soruyu ise, **"Geçmişte bir istihbarat görevlisi olarak istihbarat aldığım kişilerin isimlerini açıklamamayı ahlaki bir kural olarak kabul ettim, ancak tabii ki bunun da bir sınırı var. Bana istihbarat veren kişilerin, kahraman gözükmek için bana saldırmalarına seyirci kalamayacağım"** şeklinde yanıtladı.

İkinci Dünya Savaşı sırasında Fransa'nın Lyon kentinde Gestapo şefi olan Nazi savaş suçlusu Klaus Barbie, 1945'te Güney Amerika'ya kaçışına müttefikler, Vatikan ve Kızıl Haç'ın yardımcı olduğunu da öne sürdü.

"Lyon kasabı" lakabıyla tanınan Klaus Barbie, İkinci Dünya Savaşı sırasında, 4 bin kişinin ölümünden ve 7 kişinin toplama kamplarına gönderilmesinden sorumlu tutuluyor.

İTO'ya enflasyon yasağı

4 mayıs

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Enflasyon konusunda Hazine, DİE ve İTO'nun ayrı ayrı rakam açıklamasına karşı çıkan Başbakan **Turgut Özal**, **"Karar verdik. Bundan böyle tek rakam ilan edilecek"** dedi. **"Enflasyon meselesine önem vermiyor değilim, ama bir taraftan Türkiye'nin kalkınmasına da önem veriyorum"** diyen Ozal, **"Gelişmekte olan bir ülke için yüzde 20 ile 25 arasındaki enflasyon çok değildir. İnşallah yüzde 20'ye inecektir. O kadar da önem vermiyoruz. Yani yüzde 20 ile 22 arasındaki fark şudur diye bakmıyoruz"** biçiminde konuştu.

Özal dün düzenlediği basın toplantısında 300 milyar liralık ek bir yük getirecek yeni tarım teşvikleri-

YASAKLI...
Mehmet Başaran
Köy Enstitülü olmanın yarattığı serüven
1200 lira (KDV içinde) Çağdaş Yayınları, Türkocağı Cad. 39/41, Cağaloğlu İstanbul

Cumhuriyet

DOSTUM MOZART
Nadir Nadi
Çağdaş Yayınları, Türkocağı Cad. 39/41 Cağaloğlu - İstanbul

63. Yıl; Sayı: 22521 Kurucusu: Yunus Nadi 150 TL. (KDV dahil) 5 Mayıs 1987 Salı

Anayasa düğümü

1 İnönü, Cindoruk ve Ecevit, Özal'la görüşmelerinden önce yaptıkları toplantıda, Başbakana önce geçici 4. maddenin referandumsuz olarak kaldırılmasını, sonra 175. maddenin konuşulmasını önermeyi kararlaştırdılar.

2 Başbakan Turgut Özal dün Cumhurbaşkanı Kenan Evren ile yaklaşık 30 dakika süren beklenmeyen bir görüşme yaptı. Özal, Cumhurbaşkanı ile görüştükleri konular hakkında açıklama yapamayacağını söyledi.

3 Özal, üç muhalefet partisinin lideriyle ayrı ayrı görüşürken, yeni bir formül ortaya attı. Özal'ın yeni formülüne göre geçici 4. maddenin kaldırılması da referandum koşuluyla anayasa değişikliği teklifine eklenecek.

4 Özal daha sonra Bakanlar Kurulu'nu toplayarak bilgi verdi. Şu anda mutabakatın gözükmediğini belirten Özal, 'İnönü fikrini değiştirirse uzlaşma olabilir. Cindoruk'la da olabilir. Teklifimizde ufak bir revizyon yapabiliriz' dedi.

BAŞBAKAN 3 MUHALEFET LİDERİYLE AYRI AYRI GÖRÜŞTÜ

Özal'dan yeni formül

CÜNEYT ARCAYÜREK yazıyor

Mutabakat Gün Işığına Çıkıyor...

ANKARA — ... (Arkası Sa. 8, Sü. 4'te)

Başbakanın formülü: 175. madde ile beraber geçici 4. maddeyi dosdoğru bu kanunla beraber referanduma götürelim. Maddeyi kaldırdığımızı yazalım. Yalnız yürürlük için altına referandum şartı koyalım.

İnönü reddetti: Şimdi somut bir ihtiyaç varken geçici 4. maddenin üzerinde durmalıyız. Niçin kullanılacağını bilmediğimiz bir teklif üzerinde tartışmaya girersek, bu tartışmanın sonu gelmez. Çünkü ne işe yarayacağını bilmiyoruz.

Cindoruk inceleyecek: Özal'ın getirdiği öneriyi düşüneceğiz. Kendi organlarımızda tartışacağız. Olabilir tarafları varsa bu uzlaşmayı yapmak faydalı olur.

Ecevit sessiz: Yarın Cumhurbaşkanı ile görüştükten sonra daha güzel daha uzun daha kapsamlı bir açıklama yapacağım.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Başbakan Turgut Özal, anayasa değişikliği formülü konusunda görüşmek üzere Başbakanlık Konutu'na çağırdığı muhalefet liderlerine, siyasi yasakların kaldırılması için yeni bir formül önerdi. ... (Arkası Sa. 8, Sü. 3'te)

İnönü, Cindoruk ve Ecevit, Başbakanla görüşmeden önce İnönü'nün odasında bir araya geldiler. (Fotoğraf: RIZA EZER)

ANAYASA KOMİSYONU'NDA AĞIZ DALAŞI

'Şirret'li 'adi adam'lı anayasa görüşmesi

Özal ve 193 arkadaşı tarafından verilen anayasa değişikliği önerisinin TBMM Anayasa Komisyonu'ndaki görüşmeleri karşılıklı sataşmalarla başladı.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Başbakan Turgut Özal ve 193 arkadaşı tarafından verilen anayasa değişikliği önerisinin TBMM Anayasa Komisyonu'ndaki görüşmeleri kavgalı başladı. Komisyon toplantısına katılan çok sayıdaki muhalefet milletvekili ile ANAP'lı komisyon üyeleri arasında sert tartışmalar oldu.

TBMM Anayasa Komisyonu, anayasa değişikliği önerisini görüşmek üzere dün Başkan Kemal Tuğrul Coşkunoğlu başkanlığında toplandı. Uzun süren usul tartışmaları sırasında söz alan bağımsız İstanbul Milletvekili Gürsel Özkaya, anayasa değişikliği önerisinde üç önemli usul hatası olduğunu belirterek, anayasanın 84. maddesini hatırlattı ve bu maddeye göre devamsız milletvekilleri ile, milletvekilliği ile bağdaşmayan işlerle uğraşan vakıflara üye olan milletvekillerinin üyeliklerinin düşmesi gerektiğini, parti değiştiren milletvekillerinin durumlarının da açıklığa kavuşturulmasını istedi. Özkaya, teklife imza koyan milletvekillerinin durumlarının anayasanın 84. maddesine göre araştırılması gerektiğini belirterek, "Hukuki niteliği tespit edilmeyen milletvekillerinin bu teklife imza koymaya da parmak kaldırmaya da hakkı yoktur" dedi. Özkaya, anayasa değişikliği önerisine imza koyan milletvekillerinin araştırılmasını iste- (Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

Özal, Evren'le görüştü

Başbakan, muhalefet liderlerini kabul etmeden önce Evren'le 30 dakika süren bir görüşme yaptı.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Başbakan Turgut Özal, dün sabah saat 10.00'da Cumhurbaşkanı Kenan Evren ile beklenmeyen bir görüşme yaptı. Görüşme yaklaşık 30 dakika sürdü. Özal, görüşmeden sonra gazetecilerin sorularını yanıtlarken, Cumhurbaşkanı Evren ile anayasa değişikliği ve (Arkası Sa. 8, Sü. 3'te)

ÖZAL'LA GÖRÜŞME ÖNCESİ MUHALEFET ZİRVESİ

Muhalefette birlik arayışı

Muhalefet partilerinin liderleri, Özal'la yapacakları görüşmelerden önce dün sabah saat 08.30'da SHP Genel Başkanı İnönü'nün odasında bir araya geldiler. Yaklaşık bir saat süren toplantıda İnönü, Cindoruk ve Ecevit ortak tavır konusunda anlaştılar.

Üç lider Özal'a önce anayasanın siyasi yasaklarla ilgili geçici 4. maddesinin referandumsuz olarak kaldırılmasını, daha sonra 175. maddenin ele alınmasını önermeyi kararlaştırdılar. Ancak, yeni formülle liderlerin bir yol ayrımına girdiği şeklinde yorum yapılıyor.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — TBMM'de grubu bulunan partilerin genel başkanları dün sabah saat 8.30'da SHP Genel Başkanı Erdal İnönü'nün TBMM'deki odasında ikinci kez bir araya geldiler. İnönü'nün girişimi üzerine gerçekleştiği belirlenen görüşme bir saat sürdü.

Toplantıda SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk ve DSP Genel Başkanı Rahşan Ecevit'in, Başbakan Özal'a önce anayasanın siyasi yasaklarla ilgili geçici 4. maddesinin referandumsuz olarak kaldırılması, sonra 175. maddenin konuşulmasını önermeyi kararlaştırdıkları öğrenildi.

İnönü, Cindoruk ve Ecevit görüşmeden sonra yaptıkları açıklamada, Başbakan ile görüşme öncesinde fikir alışverişinde bulunduklarını söylediler. "Ortak bir nokta bulabildiniz mi?" sorusuna İnönü, "Ortak olmayan nokta yok" yanıtını verdi. 3 muhalefet lideri ortak tavır içinde olduklarını bildirerek, Başbakan Özal'a bu doğrultuda öneri getireceklerini de belirttiler.

Muhalefet liderleri görüşmeden sonra yaptıkları açıklamada, ilk görüşmeleri ile ilgili olarak yayımladıkları bildiride yer alan görüşlerin geçerliliğini sürdürdüğünü de belirterek, görüşmenin bu çerçevede geçtiğini söylediler. (Arkası Sa. 8, Sü. 3'te)

12 Eylül'den sonra ilk ölümlü olay

Van'da 20 kişi gözaltında

İzlenimler

Van'da öğrenci olmak

ASİYE UYSAL

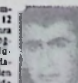
Van'da Büyük Urartu Oteli'ne grup grup öğrenciler geliyordu. Tümünün ortak korkusu, bu davranışlarından 100. Yıl Üniversitesi yönetimi ve Van emniyetinin haberdar olmasıydı. "Aman, adımız sizde kalsın, gazeteye yazmayın" diyorlardı. Yakındıkları ortak sorun, öğrencilere yapılan çeşitli baskılar, ama en çok da dini baskılardı. Çeşitli fakültelere mensup öğrenciler, şunları anlatıyorlardı: (Arkası Sa. 11, Sü. 5'te)

ESNAFIN ÖFKESİ, TEZGÂHLARINI PARÇALADILAR
8. Sayfada

İSLAMIN BEKÇİLERİ KAN DÖKTÜ — Kendilerine İslamın Bekçileri adını takan aşırı dinci saldırganların gerçekleştirdikleri baskın sonucu, 'Mini Cafe' adlı kahvede Mehmet Şirin Tekin yaşamını yitirirken, öğrenciler olaydan polisin önceden haberli olduğunu ileri sürdüler. Arkadaşlarının ölümünü protesto eden gençler, önce hastanenin önünde, daha sonra da üniversitede oturma grevi yaptılar. Van'da polis olağanüstü güvenlik önlemleri aldı. (Fotoğraf: a.a.)

12 Eylül sonrasında ilk kez üniversite öğrencisinin ölümü ile sonuçlanan saldırının ardından, olayı protesto eden 100. Yıl Üniversitesi öğrencilerinden bir grup, oturma eylemi yaptı. Polis, saldırı ile ilgili 20 kişiyi gözaltına aldı.

VAN (Cumhuriyet) — 12 Eylül'den sonra ilk kez bir öğrencinin ölümüyle sonuçlanan eylemden sonra Van'da sıkı güvenlik önlemleri alındı. Arkadaşlarının öldürülmesini protesto eden Van 100. Yıl Üniversitesi öğrencilerinden bir grup, oturma eylemi yaptılar. Saldırı olayıyla ilgili olarak 20 kişi göz altına alındı.

Üniversite yakınlarındaki bir lokale önceki akşam saatlerinde (Arkası Sa. 11, Sü. 5'te)

Evren, ABD gezisini ağustosa erteledi

Cumhurbaşkanı Evren, ABD Büyükelçisi Strausz-Hupe'yi kabul ederek mayıs ayı sonlarında yapılması planlanan ziyaretin ağustos ayında yapılması önerisini iletti. Erteleme gerekçesi olarak, iç politik gelişmeler ve anayasa tartışmaları gösterildi.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Cumhurbaşkanı Kenan Evren, kamuoyunda ve diplomatik çevrelerde merakla beklenen ABD ziyareti konusundaki kararını dün açıkladı ve iç politikadaki gelişmeleri gerekçe göstererek Washington'a ziyaretinin ağustos ayında yapılmasını önerdi. Cumhurbaşkanı Evren, dün akşam ABD'nin Ankara'daki Büyükelçisi Robert Strausz-Hupe'yi Çankaya Köşkü'ne çağırarak bu yöndeki önerisini iletti.

Cumhurbaşkanı Evren'in (Arkası Sa. 11, Sü. 4'te)

Yasaklı ekonomi

1 *Hazine ve İTO'nun enflasyon rakamı yayımlaması* **YASAK.**
2 *Kamu bankalarının batık kredi rakamlarını yayımlaması* **YASAK.**
3 *SSK'nin ücret istatistiklerinin açıklanması* **YASAK.**
4 *Gelir dağılımı araştırmalarının sonuçlarının açıklanması* **YASAK.**
5 *Kişi başına protein tüketimindeki düşüşün açıklanması* **YASAK.**
6 *Kalkınma hızındaki düşük sonuçların yayımı* **YASAK.**

10. Sayfada

KÖYLÜ FATURA AVCISI OLUYOR
ENDEKS YASAĞI KANUNA ÇARPTI 10. Sayfada

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

Saldırı ve Savunma?

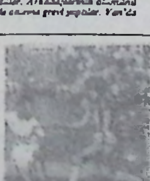
Başyazarımız Nadir Nadi'den sonra Cumhuriyet'in en kıdemli yazarı olan Hilmi Yücel Velidedeoğlu'nun ilk yazısı 45 yıl önce yayımlanmıştır; demek ki aradan 45 yıl geçmiş. Sayın Velidedeoğlu geçen pazar ikinci sayfamızda yayımlanan "Cumhuriyet'le 45 Yıllık Savaşım" başlıklı yazısında soruyordu: "Acaba Atatürk devriminin neresindeyiz diye soruyorum ve bugün bu alanda hangi noktada olduğumuzu belirleyecek tüzük bulamıyorum."

Sayın Velidedeoğlu'nu kutlayarak, "Daha nice yıllara" dedikten sonra Atatürk Cumhuriyeti'nin 21'inci yüzyıla büyük sorunlarla yaklaştığını bu kez daha vurgulamak isteriz. Türkiye'nin ilerlediği alanlar vardır; ama yeryüzünde uluslar ve devletler arasındaki yarışta geri kaldığımızı söyleyebiliriz.

Türkiye laik bir cumhuriyettir. Üniversiteyi Atatürk 1933'te kurmuştur. İstanbul'da ve sonra Ankara'da açılan üniversitelerimizde cami ya da mescit yoktu. O dönemdeki bilim adamlarımızın bugünkülerden daha az Müslüman olduklarını söyleyebilir miyiz? Ya öğrenciler? Bundan kırk yıl elli yıl önceki öğrencilerin bugünkü öğrencilerden ...

* * *

(Arkası Sa. 11, Sü. 4'te)

Bugün Salı.

Salı'yı Spor'a Ayırın.

Cumhuriyet Spor bugün ve her salı Cumhuriyet'le birlikte.

GÖZLEM

UĞUR MUMCU

Böyle Başlar...

Van'da 100. Yıl Üniversitesi yakınlarındaki bir lokale kendilerine "İslamın Bekçileri" adını veren bir grup taş, sopa ve bıçakla saldırmış ve saldırı sonunda Mehmet Şirin Tekin adlı bir öğrenci öldürülmüş, beş öğrenci de ağır yaralanmıştır.

Ramazan ayı ile birlikte devlet dairelerinde oruç tutanlar ... Bazı devlet dairelerin (Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

Hangi üniversite kaç öğrenci alacak?

Tam liste

11. Sayfada

nin enflasyona olumsuz etki yapıp yapmayacağını konu alan bir soruyu yanıtlarken, şunları söyledi:

"Gazetelere bakıyorum enflasyon konusunda herkes istediği rakamı kullanmaya başladı. Biz de bunun üzerine bir karar aldık. Bundan böyle tek rakam ilan edilecek. Doğrusu da bu, dünyanın her yanında tek rakam ilan edilir. Hazine ayrı, DİE ayrı, İTO ayrı açıklıyor ve bakıyorum hangi rakam büyükse, o rakam kullanılıyor."

Ayrı ayrı enflasyon endeksi hesaplayan üç kuruluştan biri olan Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı geçen hafta artık enflasyon rakamı açıklamayacağını kamuoyuna duyurmuştu. İstanbul Ticaret Odası'nın (İTO) enflasyon endeksi açıklamasının nasıl önleneceği biçimindeki bir soru üzerine Özal, şöyle dedi:

"İTO'ya da söyleyeceğiz. Bu açıklamayı dünyanın her tarafında bir yer yapar. Bizde âdet haline gelmiş, her yer bir şey çıkarıyor. DİE'nin kanuni vazifesi var, yetkisi de var. İTO çıkarır, çıkaramaz onu inceleyeceğim. Ama çıkarmaması lazım. Yoksa yanlış yorumlara sebep oluyor. Onu söylemek istiyorum."

Nisan ayında DİE İstanbul tüketici endeksinin 1.6'lık bir artış gösterdiğini, oysa İTO'nun aynı rakamı yüzde 6.8 düzeyinde açıkladığını anımsatan Özal, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Enflasyonda esas alınması gereken rakam DİE'nin Türkiye çapındaki eşya fiyatları endeksidir. Bu endeks, ilk 4 ayda geçen yıla göre 2 puan artmıştır. Artışın sebebi politikalardan dolayı değildir. Tahminimiz, Türkiye'nin 50 senedir geçirmediği bir kış geçirmesinden dolayıdır. Bu kış marta, kısmen de nisana tesir etmiştir. Enflasyon meselesine önem vermiyor değilim. Ama bir taraftan Türkiye'nin kalkınmasına da önem veriyorum. Biz enflasyon meselesinin üzerine gittiğimizde 'kalkınma nerede, yatırımlar nerede?' diye soruyorlardı. Şimdi bu soruların hiçbiri yok. Çünkü Türkiye geçen yıl yüzde 8 kalkındı. Her taraf şantiye halinde. İşsizlik geçen sene hem mutlak olarak hem de nispi olarak azaldı.

Gelişmekte olan bir ülke için yüzde 20 ile 25 arasındaki enflasyon çok değildir. İnşallah yüzde 20'ye inecektir. O kadar da önem vermiyorum. Yani yüzde 20 ile 22 arasındaki fark şudur diye bakmıyoruz."

Öte yandan SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar, Başbakan Özal'ın enflasyon rakamlarının tek merkezden açıklanması ile ilgili sözlerini **"Başbakan kafasındaki ve gönlündeki kapalı rejim gibi kapalı bir ekonomi de uygulamak istiyor"** diye değerlendirdi.

Sağlar, konuyla ilgili bir soru üzerine, Başbakan Özal'ın ekonomide yalnızca kendi rakamlarını kullanarak gerçekleri saptırmak amacında olduğunu bildirerek, **"Başbakan işverenlerin hazırladığı rakamlara bile tahammül edemiyor. Oysa hükümetin güdümündeki DİE'nin rakamları hep tartışma konusu olmuş gerçek anlamda kanıtlanmamıştır. Başbakan şimdi bu tartışmalı rakamları gerçekmiş gibi herkese kabul ettirmek istiyor"** diye konuştu.

Başbakan Özal'ın söylediği hayallerin gerçek olduğuna kendisini inandırma hastalığı içinde bulunduğunu da kaydeden Sağlar, **"Hazindir ki devlet adamı ciddiyetiyle bağdaşmayacak bir başbakandır"** dedi.

Uçurtmalar özgürdür

4 mayıs

İstanbul göklerini terk eden gri bulutların yerini dün Haliç'te renk renk, biçim biçim uçurtmalar aldı. İnsan Hakları Derneği'nce düzenlenen uçurtma şenliğine küçükler kadar büyükler de katıldı. Alından moruna, kartalından kobrasına, biçim biçim uçurtmaların ipini kapabilmek için küçüklerle büyükler adeta yarıştı. Saat 12.00'de başlayan şenlik saat 15.00'e değin sürdü. Haliç Eyüp İskelesi yanındaki parkta çimlerin üzerinde güneşli pazarın keyfini çıkaranların yanında, oracıkta uçurtma yapmak için uğraşanlar, dev uçurtmalar yapmak için kan ter içinde kalırken, bazı uçurtmalar da uçmayı beceremedi. Bu arada uçurtmaların en büyüğü üzerinde "Önce başörtüsü" yazısıyla yerden kalkmayı ancak becerebildi. Ancak uçamadan da yere çakıldı. Oldukça eğlenceli bir biçimde sonuçlanan şenlikte, "bir başka pazara" diyerek uçurtmalar toplandı.

ONİKİ EYLÜL SONRASI

12 Eylül'den sonra ilk ölümlü olay

Van'da 20 kişi gözaltında

5 mayıs

VAN (Cumhuriyet) — 12 Eylül'den sonra ilk kez bir öğrencinin ölümüyle sonuçlanan eylemden sonra Van'da sıkı güvenlik önlemleri alındı. Arkadaşlarının öldürülmesini protesto eden Van 100. Yıl Üniversitesi öğrencilerinden bir grup, oturma eylemi yaptılar. Saldırı olayıyla ilgili olarak 20 kişi gözaltına alındı.

Üniversite yakınlarındaki bir lokale önceki akşam saatlerinde **"Derslerde şeriat propagandası yapılıyor. Atatürk kötüleniyor. Mescitlerde namaz kılan öğretim üyeleri, namaz kılmayan öğrencilere kötü muamele yapıyorlar. Sınıflarda öğretim üyeleri, Alevi-Sünni ayrımı güdüyor. Evlerde ayinler yapılıyor. Bu ayinlere bazı öğretim üyeleri ve öğrenciler de katılıyor. Kimi hocalarımız ders saatlerini cuma namazlarına göre ayarlıyor kimileri de cuma namazı nedeniyle dersi bölüyor."**

Öğrencilerin bu tür yakınmalarının arkası kesilmiyordu. Dini çalışma ve propaganda yaptığı, öğrencileri inanışları ve ibadetlerine göre ayırdığını iddia ettikleri hocaların adlarını sayıyorlardı. Aradan bir ay geçti. Önceki akşam Van'da 30 kadar öğrenci Kâzım Karabekir Caddesi üzerinde, rektörlük binası karşısındaki öğrenci kafelerinden birine saldırı düzenledi. Saldırı sırasında kafede bulunan bir öğrenci öldü, ikisi ağır beş öğrenci yaralandı.

Siyasi polisçe kapılarına **"Öğrenciden başkası giremez"** yazılı levhalar astırılan kafeler, Van Valisi **Özdemir Hanoğlu**'nun belirttiğine göre, güvenlik altındaydı. Nitekim kafelerin hemen 100 metre kadar ötesinde karakol bulunuyor, polis memurları sürekli kafelerin önünde geziyordu. Kafe işleticisi ve öğrencilerin belirttiğine göre, kafelerin içinde sık sık güvenlik kontrolü yapılıyordu.

12 Eylül sonrası, üniversitede öldürmeyle sonuçlanan ilk olayın meydana geldiği Van'da, üniversite öğrencisi olmak nasıl bir şeydir? Beş yıllık geçmişe sahip bu üniversitede toplam 1664 öğrenci, 11 profesör, 12 yardımcı doçent, 14 öğretim görevlisi bulunuyor. Kampus inşaatları henüz sürüyor. Ziraat, fen edebiyat, veteriner fakülteleri ile eğitim yüksek okulundan oluşan üniversitenin Hakkâri Yüksek Okulu da kâğıt üzerinde kurulu. Fen-edebiyat ve ziraat fakültelerinin bulunduğu göğüs hastalıkları hastanesinin koridorları dahil derslik olarak kullanılıyor. Bu binada öğrenciler için iki sosyal tesis bulunuyor, kantin ve mescit...

Van, bir yanda yeni otel binalarının, öte yanda toprak evlerin dikkati çektiği 150 bin nüfuslu bir kent. Kentte üniversitelinin yararlanabileceği bir kütüphane ya da spor tesisi bulunmuyor. Kurulma aşamasındaki üniversite kütüphanesinde ise, kitap ödünç verilmediği gibi, günlük gazete dahi alınmıyor. Ziraat Fakültesi birinci sınıf öğrencisi Eskişehirli **Songül Özsakarya**, **"Genellikle okuldan çıkıp yurda gidiyoruz. Çünkü başka gidecek yer yok"** diyor. Sınıf arkadaşı Adanalı **Fatih Çelen** de **"Pazar günü şehirde dolaşıyoruz. Van'da yapacak başka şey yok. Spor olsun, eğlence olsun hiçbir faaliyet yok. Yurt genelde iyi, ama çalışma koşulları kötü. 24 kişi bir odada kalıyoruz."**

,100. Yıl Üniversitesi öğrencilerinin sadece yüzde 15'i Vanlı. Diğerleri çoğunluk, Doğu ve Güneydoğu illerinden geliyor. Kentte Kızılay'ın binalarından da yararlanarak, öğrencilerin büyük bir bölümüne yurt imkânı açılmış. Ancak yurtlara ilişkin yakınmalar hiç de az değil. Eğitim Yüksekokulu öğrencisi **Alaaddin Meşe**, **"Gündüz yurda girmek yasak. Akşam da yurt kapısı saat 21'de kapanıyor. Kızların 18.30'da. Adeta mahkûm gibiyiz"** diyor.

Kent yöneticileri, öğrencilerin yerlerinin belirli olmasından yanalar. Vali **Hanoğlu**, **"Yeni bir üniversite olduğu için en ayrıntılı konular dahi bize geliyor. Öğrencileri yurtta kaldıklarında zaptı rapt altına alabiliyorum. Böylece içki, sigara, zararlı akımlardan korumak daha kolay oluyor. Biz rektörü çocukları 2-3 gün görmezsek eksiklik hissederiz; onlar da hisseder"** diyor.

Türk hava sahasından geçen uçağa, yetkililer 460 dolar fatura kestiler

İran'a silahları CIA'nın uçağı taşıdı

5 mayıs

ŞEBNEM ATİYAS

NEW YORK — ABD'nin İran'a silah satışlarında **"ikinci taşıma"** olarak bilinen sefer, **St. Lucia Havayolları** uçağıyla 25 Kasım 1985'te Türkiye üzerinden yapıldı. 18 Hawk uçaksavar füzesi yüklü St. Lucia Havayolları Boeing 707 kargo uçağı Kıbrıs'tan kalkarak Türkiye üzerinden Tahran'a uçtu. Türk Devlet Hava Meydanları yetkilileri bu uçuş için St. Lucia hükümetine ait olduğunu sandıkları uçağa geçiş ücreti olarak toplam 460 dolarlık fatura kestiler.

Karaipler'de 140 bin nüfuslu küçük bir ada olan St. Lucia'da yaptığımız araştırmalara göre, St. Lucia hükümetiyle hiçbir ilişkisi olmayan St. Lucia Havayolları halen CIA'nın dünyanın çeşitli merkezlerine silah transferlerinde kullanılıyor. Miami merkezli şirketin St. Lucia/Hewanorra Havaalanındaki hangarında bulduğumuz ve Türkiye üzerinden 25 kasımdaki ikinci taşımayı yaptığı Türk hava kayıtlarında belirtilen J6SLF kuyruk numaralı uçak, yeni taşımalar için hazırlanmaktaydı. Ancak uçağın İran'a ve Angola'daki Marksist rejimi devirmeye çalışan UNİTA örgütüne silah taşımakta kullanıldığı ortaya çıkarıl-

mış olduğundan St. Lucia Başbakanı uçağın üzerinden St. Lucia adının silinmesini istemişti. Hangarda yeni seferlere hazırlanan uçaktan bu nedenle St. Lucia adı çıkarılmıştı.

St. Lucia Havayolları'nın CIA'nın çeşitli ülkelerdeki gizli faaliyetlerinde silah taşımakta kullandığı şirket olduğu haberi ilk kez 1 Şubat 1987'de **New York Times** gazetesinde yer aldı. **New York Times** haberinde St. Lucia Havayolları'nın Boeing 707 kargo uçaklarının Zaire üzerinden Angola'da rejimi devirmeye çalışan ve Güney Afrika rejiminden geniş ölçüde destek alan UNITA'cılara silah taşıdığını yazdı. St. Lucia Havayolları'nın Belçika'da bir bürosu bulunuyor. Uçuşlar Avrupa'dan, ya Belçika ya da Batı Almanya üzerinden gerçekleştiriliyor.

Bu haberin ardından 24 şubatta **Washington Post** St. Lucia Havayolları'nın İran'a silah taşımasında kullanıldığını ve ABD Ulusal Güvenlik Konseyi eski danışmanlarından **Robert McFarlane** ile İran-Contra skandalının yaratıcısı Yarbay **Oliver North'**u rehineleri kurtarmak adına başarısız seferlerinde İran'a götürdüğünü açıkladı. **Washington Post** gazetesi uçakların İran'a silah taşımasını Belçika ve Türkiye üzerinden gerçekleştirdiklerini kaydetti. **Washington Post**, Senato İstihbarat Komitesi'nin raporlarına dayanarak verdiği haberde St. Lucia Havayolları'nın raporda **"CIA mülkü"** olarak nitelendirildiğini yazdı. **Washington Post**, 23 Mayıs 1986'da yine J6SLF kuyruk numaralı St. Lucia Havayolları 707 kargo uçağının Belçika'dan Almanya'daki bir ABD üssü üzerinden Tel Aviv'e (İsrail) uçtuğunu, bu uçuşun rehineleri kurtarmak amacıyla İran'a götürülen tanksavar TOW füzelerinin gönderilmesi ve McFarlane'in ziyaretiyle çakıştığını belirtti.

1985'TEN BERİ

Washington Post, St. Lucia Havayolları'nın uçuşlarını şöyle bildiriyor: **"Eski ve şimdiki ABD yetkililerini dikkate aldığımızda, Türkiye ve Belçika'daki uçuş kayıtlarında yapılan araştırmalara göre, 1985'ten beri, St. Lucia Havayolları stratejik açıdan önemli olan dünyanın çeşitli merkezlerine gizli misyonlarda kullanılmakta."**

St. Lucia Havayolları'nın yöneticisi **Dietrich Reinhardt, Washington Post'**a yaptığı açıklamada, şirketin CIA ile bağlantısı olmadığını belirtti ve 1985'te Tahran'a iki uçuş yapıldığını söyledi. Reinhard'a göre uçuşlardan biri ağustos veya eylül aylarındaki bu konuda hiçbir uluslararası kayda rastlanmıyor. Diğeri ise, kasım ya da ekim aylarında. Nitekim 25 kasımda Türk hava kayıtları Kıbrıs üzerinden gelen ve Tahran'a uçaan J6SLF kuyruk sayılı St. Lucia Havayolları'na ait kargo uçağını gösteriyorlar. Türk makamları uçağın St. Lucia hükümetine ait olduğunu düşünerek geçiş ücreti olarak 460 dolarlık bir fatura kesiyorlar. Bu uçuş Senato İstihbarat Komitesi kayıtlarında CIA'nın **"mülkü"** bir uçakla gönderilen 18 adet HAWK uçaksavar füzesi olarak kaydediliyor. Reinhart ise uçaktaki maldan habersiz olduğunu belirterek, gönderilenleri **"petrol arama parçaları"** olarak bildiğini belirtiyor.

Kayıtlara göre, 1986'da St. Lucia'nın seferleri sıklaşıyor. Belçika kayıtlarına göre, 23 mayıstan sonra 7 kasımda St. Lucia Havayollarına ait kargo uçağı Avrupa ve İsrail üzerinden İran'a gidiyor. Bu uçak senato İstihbarat kayıtlarına göre, 500 TOW tanksavar füzesi İsrail'in 29 ekimde İran'a gönderdiği malın karşılığı olarak Israil'e gönderiliyor.

St. Lucia Hükümeti'nin kayıtlarına göre, 1986'da St. Lucia Havayolları'na ait kargo uçağı tam dört kez San Antonio'da Kelly Amerikan Hava Üssü'nden kalkarak St. Lucia'ya gelmiş. Oradan da Afrika kıyısında benzin ikmali için Cape Verde'e uğrayarak Zaire'ye geçmiş. Bu dört seferin tarihleri 29 ocak, 21 mart, 5 nisan, 18 nisan.

İRAN'A SATIŞ SÜRÜYOR

Son olarak 2 Nisan 1987'de NBC Televizyonu, Washington'daki hükümet yetkililerine dayanarak ABD'nin Dışişleri Bakanlığı'nın ve soruşturma komitelerinin muhalefetine rağmen halen İran'a silah göndermekte olduğunu bildirdi. NBC'nin haberine göre, mart ayının başında **"makine parçaları"** olarak etiketlenen ABD malları Belçika Ostend Havaalanı'ndan St. Lucia Havayolları'nca Tahran'a götürüldü. NBC bu taşıma sırasında St. Lucia Havayolları'nın önce Pakistan'da durakladığını sonra Tahran'a geçtiğini öne sürdü.

CIA'NIN ROLÜ SIR DEĞİL

Adanın güney ucundaki Hewanorra Havaalanı'nda ilk bakışta iki Amerikan Havayolları'nın **"Eastern"** ve **"American"**'ın hangarları dışında bir şey görebilmek mümkün değil. Gerilerde bomboş bir seranın ortasında herkesin hemen gözüne çarpan **"St. Lucia Airways"**'e ait bir hangar var. Kimsenin olmadığı hangarda **"dünyanın çeşitli önemli stratejik bölgelerine"** CIA'nın gönderdiği silahları taşıyan uçağın bulunduğundan yediden yetmişe bütün St. Lucialıların haberleri var. Üstelik kimse bir şey saklamaya çalışmıyor.

Havaalanındaki kapalı bürodan yaşı 18'in altında görünen genç bir St. Lucialı sorumlu. Adının Fruit olduğunu söyleyen genç, St. Lucialı. Lucialı önce St. Lucia Havayolları'nın **"charter"** seferleri yani bir tür uçak dolmuşçuluğu yapan ve düzenli seferi olmadan doldukça uçan bir şirket olduğunu iddia ediyor. Bir bilet almakta ısrar edince **"zaten belki üç ayda bir seferimiz olabiliyor"** diye başından savmaya çalışıyor. Bu seferlerin yerinin ve saatinin kesinlikle belli olamayacağını ileri sürüyor.

Şirketin üç kargo uçağı, bir Mercules L100 ve iki Boeing 707'si var. Adaya genellikle biri J6SLF kuyruk sayılı olanı -ki biz orada olduğumuz sırada o hangarda yeni bir sefere hazırlanmaktaydı. Diğeri ise SX 500 kuyruk sayılı iki 707 geliyor. Fruit'e, SX 500'ün nerede olduğunu sorunca muhtemelen Belçika'da **"misyonda"** olabileceğini söylüyor.

ŞİRKETİN SAHİBİ KADIN

St. Lucia Havayolları'nın Castries'te kapalı bir bürosu, yine Catries'te yaşayan ve JGSLF'i uçuran Guyanalı bir pilotu var. Bu pilot ilk **New York Times** haberinde Zaire'de herkesin Amerikalı **"yarbay"** olarak isimlendirdiği pilot. Ayrıca şirketin yüzde 99 hissesine sahip olduğu söylenen **Alison Lindo** adında bir kadın St. Lucia'da yaşamakta. Lindo'nun Castries'de şehre tepelerden bakan ve adanın genel fakirliği içinde sırıtan beyaz bir villası var.

Fruit'in adada şirketle ilgili sorumlular olarak nitelendirdiği bir başka kişi ise bir **"Alman."** Şirketi yöneten **Dietrich Reinhardt** adındaki Batı Alman'ın sık sık St. Lucia'ya geldiği anlaşılıyor. Washington Post'a göre Reinhardt'ın bir Maserai, bir Porsche ve Mercedes'i dahil sekiz arabası, yatı ve kendine ait bir jeti var. **"Ne yapıyorsam yapayım yaptığım işten büyük**

zevk alıyorum" diyor. Reinhardt, Post'a verdiği demeçte, **"Yaptığım hiçbir şey özgür dünyaya ya da ABD'ye ters değil. Bir hükümet seçtiğinizde onlar her şeyi ellerinden geldiğince yönetirler. Senden benden çok daha fazla şey bilirler. Ben kim oluyorum da bir şeyin yanlış ya da doğru olduğuna karar veriyorum."**

Belli misyonlar olduğunda önceden kesinlikle haberi olmadığını söyleyen Fruit böyle işlerde "Alman"ın bizzat geldiğini ve gerekli işlemleri kendisinin yaptığını belirtiyor.

Mardin'de toplu dayak

CELAL BAŞLANGIÇ *6 mayıs*

GERCÜŞ — Kendilerine "toplu işkence" yapıldığı iddiasıyla SHP Genel Başkanı Erdal İnönü'ye başvuran Mardin'in Gercüş ilçesine bağlı Güzelöz köyü halkı, içlerinden 12 kişinin jandarma karakolunda elleri ve gözleri bağlanarak çırılçıplak dövüldüğünü, daha sonra köy okulunun bahçesinde toplanan tüm erkeklerin sıra dayağından geçirildiğini, bir köylünün çırılçıplak soyularak kadınlara teşhir edildiğini öne sürdüler.

Gercüş Cumhuriyet Savcılığı ise hazırlık soruşturmasının gizli yürütüldüğünü belirterek, Midyat Savcılığı'nca kendilerine iletilen doktor raporlarıyla ilgili bir açıklama yapmadı.

SHP Genel Başkanı İnönü'nün talimatı üzerine Gercüş'ün Güzelöz köyüne giden SHP İstanbul Milletvekili **Hüseyin Avni Güler** ve Mardin Milletvekili **Kenan Nehrozoğlu** işkence savlarını köylülerden dinlediler ve Midyat Sağlık Ocağı tabipleri **Ayhan Özşahin** ve **Mustafa Aydın** yaptıkları muayene sonucu sekiz köylüye de olaydan 11 gün geçmesine karşın dört ile on gün arasında rapor verdi.

OLAY NASIL ORTAYA ÇIKTI?

Geçen ay SHP'nin Siirt'te yaptığı bölge toplantısından sonra Batman'a uğrayan İnönü'ye bir yurttaşın verdiği kâğıtta Mardin'in Gercüş ilçesi Güzelöz köyünde köylülere işkence yapıldığı ve işkence olayının çevre köylere yaygınlaştırıldığı bildiriliyordu. Milletvekilleri Nehrozoğlu ve Güler ile SHP Midyat İlçe Başkanı **Muzaffer Arıkan**'dan oluşan SHP heyeti İnönü'nün verdiği talimat üzerine olay yerine giderek incelemelere başladılar.

Güzelöz köylüleri SHP milletvekillerine olayı şöyle anlattılar:

"9 nisan perşembe günü saat 15.00-16.00 dolayında köyümüze gelen jandarmalar tüm erkekleri köydeki okulun bahçesinde topladılar. Daha sonra içimizden 12 kişiyi alarak Ulaş'taki jandarma merkezine götürdüler. Buraya gidenler gece saat 03.00'e kadar çırılçıplak soyularak dövüldüler. Daha sonra gece serbest bırakıldılar. Götürülenlerin gözleri ve elleri bağlandı. Köylülerin yanı sıra iki de köy öğretmenine aynı muamele yapıldı. Daha sonra köylüler serbest bırakıldı. 12 kişinin yanı sıra bir ihtiyar heyeti azası ile muhtar da karakolda dayak yiyenler arasındaydı."

Köylülerin SHP milletvekillerine anlattıklarına göre, karakolda dayak yiyenlerin serbest bırakılmasından sonra 500 kadar jandarma köyü basarak aile reisi erkekler dışında tüm köy halkını okul bahçesinde toplayarak köydeki tüm evleri aradı. Aramada bir şey bulunmadığı bildirildi. Güzelöz köylüleri olayın gelişimini daha sonra şöyle aktardılar:

"Evlerde herhangi bir şey bulunmayınca kadınları evlerine gönderdiler. Bizi de teker teker okulun içine alarak dövmeye başladılar. O gün okulda ders yapılmadı ve biz de cuma namazına gidemedik. Sabah başlayan bu dayak saat 15.00'e kadar sürdü. Bu arada içimizden birini çırılçıplak soyarak okulun penceresine çıkarttdar ve tüm kadınlara gösterdiler. Köyümüzdeki dört çocuğa da eşkıyanın ne zaman geldiğini, hangi yöne gittiğini sorarak manyetolu bir cihazla elektrik verdiler. Ağızlarından verdikleri bu elektrik sonucu çocuklarımızda kanama görüldü. Batman'a götürerek tedavi ettirdik."

SAVCILIK NE DİYOR?

9 ve 10 nisan tarihleri arasında meydana geldiği bildirilen olayla ilgili olarak SHP'li milletvekilinin girişimi sonucu, ancak 11 gün sonra Midyat Savcılığı aracılığıyla doktora sevkedilen köylülerden altısına vücutlarındaki yara ve berelere ilişkin olarak sağlık ocağı doktorları Ayhan Özşahin ve Mustafa Aydın'ın verdikleri raporlar şöyle:

Süleyman Kaplan: Dört gün iş ve gücüne mani, yedi günde iyişelir.

Muhittin Çetin: Dört gün iş ve gücüne mani, sekiz günde iyileşir.

Hasan Tacar: Beş gün iş ve gücüne mani, 10 günde iyileşir.

Esat Çetin: Üç gün iş ve gücüne mani, yedi günde iyileşir.

Fahri Çelik: Dört gün iş ve gücüne mani, on günde iyileşir.

Salih Biçer: Beş gün iş ve gücüne mani, on günde iyileşir.

Midyat Savcısı **Ahmet Birsen** konuyla ilgili olarak yaptığı açıklamada başvuru üzerine köylüleri doktora sevkettiklerini belirterek, **"Olay Gercüş'le ilgili olduğu**

için doktorların düzenledikleri raporları Gercüş Savcılığı'na gönderdik" dedi.

NEHROZOĞLU'NUN AÇIKLAMASI

İşkence savlarını incelemek üzere Güzelöz köyüne giden SHP Mardin Milletvekili Nehrozoğlu konuyla ilgili olarak **"Cumhuriyet"**'in sorularını yanıtlarken, Genel Başkan İnönü'nün talimatı üzerine köye gittiklerini belirterek şunları söyledi:

"Halk çok tedirgin ve hemen hemen hiç konuşmak istemiyordu. Çekinmemeleri gerektiğini anlattık kendilerine. Oturma şekillerinden bile işkence belliydi. Daha doğrusu oturamıyorlar, yan yatıyorlardı. Nedenini bilmedikleri bir olaydan dolayı bütün köy dayaktan geçirilmişti. Dokuz yaşındaki bir ilkokul öğrencisi ile geçen yıl ilkokuldan mezun olan dört çocuğa da işkence yapılmıştı. Bunu kimin yaptığını araştırınca bütün devlet terörünün baş sorumlusu olarak görünen Aytekin İçmez adında bir binbaşı çıktı yeniden karşımıza."

Birkaç ay önce Derik ve İdil'de meydana gelen olaylarda da aynı binbaşının görevli olduğunu söyleyen Nehrozoğlu, şu görüşleri dile getirdi:

"Yöre halkına 'Siz bizden değilsiniz. Ayrı bir millettensiniz' diye feci şekilde günlerce bu binbaşı tarafından dayak atıldığını tespit ettik. Bunları doktor raporuyla da belirledik. Olayın üzerinde duruyoruz. Parti olarak gereken işlemler yapılacaktır. Peşin hükümlü olarak yöre halkını kendi milletinden saymayan bu kişinin hangi milletten olduğunu araştıracağız. Devamlı olarak 'işkence yok' diyen İçişleri Bakanı'ndan bu kişinin cesaret aldığı apaçık ortadadır."

Tekin, Bismil'de toprağa Van'da öldürülen öğrenci verildi

Polis altı zanlının peşinde

6 mayıs

Haber Merkezi — Pazar akşamı oruç tutmadığı gerekçesiyle bir grubun saldırısı sonucu ölen 100. Yıl Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi 1. sınıf öğrencisi **Mehmet Şirin Tekin**, Diyarbakır'ın Bismil ilçesine bağlı Tepeköy'de toprağa verildi.

Van Valisi Özdemir **Hanoğlu** olayla ilgili olarak 12 kişinin yakalandığını, 6 kişinin de arandığını açıkladı. Vali Hanoğlu, **"Ortada bir örgüt olduğuna inanmıyorum. Olay bitmiştir, olan olmuştur. Hiç olmazsa bundan sonra öğrenci zarar görmesin"** şeklinde konuştu. Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde de oruç tutmayan öğrenciler, öğle yemeklerini polis gözetiminde yiyorlar.

Van Emniyet Müdürü Fevzi **Erzaim**, AA. muhabirine, olayın çıkmasına neden olan iki öğrencinin halen gözaltında tutulduğunu, ancak tutuklanan öğrenci bulunmadığını söyledi.

Bu arada bir öğrencinin ölümü, yedi öğrencinin de yaralanması ile sonuçlanan olayı protesto ederek dün derslere girmeyip oturma eylemi başlatan 70 dolayında öğrenci, eylemlerine son verdi.

AĞIR YARALI ÖĞRENCİ KOMADAN ÇIKTI

Saldırıda ağır yaralanan Eğitim Yüksek Okulu öğrencisi **Mehmet Kaya**'nın komadan çıktığını belirten hastane yetkilileri, **Enver Kaya, Celal Yazıcı** ve **Süheyla Ceylan**'ın tedavilerinin sürdürüldüğünü söylediler. **Abdülhamit Çiftçi, Şemsettin Çelik** ve **Esferi Aslan** adlı öğrenciler de dün taburcu edildiler.

Bu arada Van'da üniversite rektörlüğü, öğrenci yurtlarının bulunduğu kız - erkek öğrencilerin beraber gezdikleri için Vanlıların **"Dallas"** adını verdikleri İskele Caddesi'nde bulunan ve saldırı olayının gerçekleştirildiği **Mini Cafe** dün ramazan ayı boyunca kapatıldı. Cafenin kapatılmasına öğrenciler tepki gösterdiler.

Üniversite çevresinde güvenlik güçlerinin aldığı önlemler sürdürülüyor.

Van Valisi **Özdemir Hanoğlu**, gelişmelerle ilgili olarak **"Olay bitmiştir. Olan olmuştur, hiç olmazsa bundan sonra öğrenci zarar görmesin, veli üzülmesin"** dedi. Vali Hanoğlu, konuya ilişkin özetle şunları söyledi:

"Olayla ilgili kişiler başlangıçta 10 kişiydi, ifadelerden sonra 18'e çıktı. 12'sini yakaladık, 6'sı aranıyor. Ortada bir örgüt olduğuna inanmıyorum. Olayın evveliyatı bir öğrencinin elinden Ramazan diye sigarasını almaya kalkmışlar, o da oruç tutanlardan birini dövmüş, daha sonra bir grup öğrenci de çoğunlukla oruç tutmayanların bulunduğu kafeye baskın yapmak istemişler. Öğrenciler oturma eylemi falan yapmadılar. Sadece hadisenin olduğu akşam öğrenciler yurda girmek istememişler. Rektör ve emniyet müdürü gidip kendileriyle konuşmuş ve daha sonra yurtlara girmişler. Ertesi gün de derslere girmek istemediler. Ben temsilcileriyle bir hayli görüştüm. Öğrenciler bilinçli, zarara uğramak istemiyorlar ve hadise çıkarmak istemiyorlar. Çok anlayışlı davrandılar, biz de öyle davrandık. Temsilcileri, diğer öğrencileri dağıttılar. Boykot, gözaltı yok. Rektörün verdiği bilgiye göre, yemeklerde karışık oturmaya başladılar. Olan olmuştur. Hiç olmazsa bundan sonra öğrenci zarar görmesin, veli üzülmesin."

REKTÖR: HAYATLARI SÖNDÜ

Van 100. Yıl Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. **Nihat Bayşu**, gerek saldırgan öğrencilerin, gerekse saldırı sonrasında eylem yaparak gözaltına alınan öğrencilerin **"hayatlarının söndüğünü"** söyledi. Rektör Bayşu, bundan sonra olabilecekler konusunda, **"Biz üniversite olarak olaya adı karışanlar hakkında soruşturma açtık. Şimdi her şey normal. Duruma hâkimiz, tetikteyiz"** dedi.

Arkadaşımız **Asiye Uysal**'ın sorularını Rektör Bayşu şöyle yanıtladı:

— Üniversitenizde, bir öğrencinin ölümüyle sonuçlanan olayları nasıl değerlendiriyorsunuz?

BAYŞU — Olaylardan son derece üzgünüz. Bu gerçekte üniversitemizin dışında meydana gelen bir olay, ama öğrenciler bizim öğrencilerimizdir. Savcılık olaya el koydu. Soruşturmanın selameti açısından şimdi bir şey söylemek doğru değil. Giden gitti. Şimdi her şey normal. Duruma hâkimiz. Saldıran öğrenciler bizim Eğitim Yüksek Okulu'ndandı. Biz de üniversite olarak olaya adı karışanlar hakkında soruşturma açtık.

— Kimi öğrencileriniz, bazı öğretim üye ve görevlilerinin ve bazı öğrencilerin diğer öğrenciler üzerinde dini baskı yaptıklarını iddia ediyorlar. Bu konuda ne diyorsunuz?

BAYŞU — Bize bu konuda herhangi bir müracaat olmuş değil. Böyle hocalar vardır, yoktur diyemem. Öğrenciler isimlerle müracaat etsinler, üzerine gideriz. Bize intikal edip de üzerine gitmediğimiz bir konu yok.

— Bundan bir ay kadar önce, bilginiz dışında olduğunu belirttiğiniz makam arabasıyla fakülte binasına imam getirip cuma namazı kıldırma uygulamasının devam ettiği bildiriliyor. Doğru mu?

BAYŞU — Eskiden varmış. O işe son verildi. Benim bilgim dahilinde değildi. Veterinerlik Fakültesi Dekanı yeni atanmıştı. O iş bitti.

SHP'DEN HEYET

SHP Genel Sekreteri **Fikri Sağlar**'ın başkanlığındaki heyet bugün Van'a giderek olayla ilgili incelemelerde bulunacak. Hakkâri Milletvekili **Sait Erol** ile **Cüneyt Canver**'in de bulunduğu heyet Van'da öğrenciler, üniversite yöneticileri ve öteki yetkililerle görüşmeler yaptıktan sonra konuyla ilgili bir rapor hazırlayacak.

TRT 18 ülkeye 83 program sattı

6 mayıs

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — TRT bu yıl ilk kez satıcı olarak katıldığı Cannes şehrindeki MIP-TV Uluslararası Televizyon Programları Pazarı'nda 18 ülkeye 83 adet program sattı. TRT Genel Müdürü **Tunca Toskay**, TRT'nin sattığı ve sipariş aldığı programlardan toplam 124 milyon 813 bin 62 lira karşılığında döviz girdisi sağladığını söyledi. Toskay, bugüne dek Cannes'daki film pazarına yalnızca alıcı olarak katıldıklarını belirterek, **"Artık programlarımızın arşivde beklemesi yerine, bu programlardan gelir elde edilmesi ve Türkiye'nin yurtdışında gerçekçi biçimde tanıtılması söz konusu"** dedi.

Toskay, TRT'nin ürettiği programları pazarlamayı önümüzdeki yıllarda da sürdüreceğini vurgulayarak, TRT'nin yılda 240-300 bölüm drama üretebilecek duruma geldiğini kaydetti.

Toskay'ın verdiği bilgiye göre, TRT Cannes'daki üç üniteden oluşan 27 metrekarelik standında beş gün süren satışlar sırasında Brunei, Polonya, Yunanistan, Kore, Ürdün, Cezayir, Arnavutluk, Avustralya, Portekiz, Singapur, Sri - Lanka, Fransa, Porto Riko, Kanada, Çin Halk Cumhuriyeti, İran, Tayvan, Danimarka'ya program satıldı. Bu ülkelere yapılan satışlardan 93 milyon 130 bin 284 lira karşılığı döviz kazanılırken, 7 ülkeden de 15 program için sipariş alındı. Bu programlardan da 31 milyon 682 bin 778 lira karşılığı döviz elde edilecek.

TRT'nin sattığı programlar arasında belgeseller en önemli bölümü oluştururken, TRT'den program satın alan ülkeler arasında ilk sırayı 13 program alan Arnavutluk alıyor. TRT'nin Cannes'e götürdüğü 22 drama, 11 belgesel, iki müzik ve iki çocuk programının tümü ise Yugoslav JRT Televizyonu ile Yugoslav filmlerinden oluşan bir paketle değiştirilecek. Ayrıca Avrupa Astra Uydu Yayını için TRT'nin drama ve müzik programı yapması için özel bir kontrat imzalanacak. STV-İsveç Televizyonu'nun **"Dünyada Televizyon"** adlı dizi programı için şov programı hazırlanacak. TRT'nin program sattığı ülkelerin televizyonları ile aldıkları programların adları şöyle sıralanıyor:

"Radio-TV Brunei: Karadeniz, Boğaziçi, Kuş Cenneti, Pamukkale, Deve Güreşi, **Pol - Tel Polonya:** Sızı, Aliş ile Zeynep, Deve Güreşi, Likya Uygarlığı, **Mr. Video Unltd Yunanistan:** Bay Alkol, Kırık Hayatlar, Bugünün Saraylısı, Saide, Saat Sabahın Dokuzu, Elif Ana Ayşe Kız, Türk Lokumu, **KBS Kore:** Bugünün Saraylısı, Bay Alkol, **Ürdün TV:** İslam Sanatları, **Entreprise National de TV Cezayir:** Türk Lokumu, Topkapı, İslam Sanatları, Mazhar - Fuat - Özkan, **Arnavutluk TV:** Yarın Artık Bugündür, Saide, Kartallar Yüksek Uçar, Parmak Damgası, Yalancı Dünya, Açık Denizlere, Bugünün Saraylısı, Deve Güreşi, Pamukkale, Kuş Cenneti, Türk Mimarisi, Türk Lokumu, Türkiye, **Avustralya SBS TV:** Karınca Ailesi, Tomurcuk, Karadeniz, Boğaziçi, Pamukkale, Saat Sabahın Dokuzu, Sızı, Elif Ana Ayşe Kız, Yarın Artık Bugündür, **Portekiz TV:** Bay Alkol, Bugünün Saraylısı, Karadeniz, Türk Lokumu, **Singapur TV:** Bugünün Saraylısı, Likya Uygarlığı, Pamukkale, Karadeniz, **Sri Lanka TV:** Karınca Ailesi, Tomurcuk, Türk Lokumu, Kuş Cenneti, Pamukkale, İslam Sanatları, Deve Güreşi, Hayat Ağacı, Elif Ana Ayşe Kız, Açık Denizlere, Yarın Artık Bugündür, Çalıkuşu, Aliş ile Zeynep, **Antenne 2. France:** Türkiye, Karadeniz, Boğaziçi, **Porto-Riko TV:** Bugünün Saraylısı, Bay Alkol, Yarın Artık Bugündür, **Kanada:** Türkiye, **Çin Halk Cumhuriyeti:** Bay Alkol, 4. Murat, **İran:** Türk Mimarisi, Hayat Ağacı, İslam Sanatları, Türkiye, **Chine TV, Com. Tayvan:** Bay Alkol, 4. Murat, **Danimarka TV:** Karınca Ailesi.

Bir Yaş Daha!..

7 mayıs

Mayısın yedinci cumartesi günü Cumhuriyet otuzaltı yaşını tamamladı. Bugünden itibaren yayın hayatımızın otuzyedinci yılına başlıyoruz. Büyük Atatürk'ün önderliği ile kurulan rejimi ad ve bayrak olarak benimseyen bu gazete, çıktığı günden beri amaç bildiği yolda güvenli adımlarla yürümekten bir an caymamaya dikkat etmiştir. Türk basın tarihini yazacak olan yarının tarihçileri, Cumhuriyet'i hazırlayan Milli Kurtuluş Savaşını ve o savaş boyunca Yeni Gün'ün gerek İstanbul'da, gerek Ankara'da oynadığı rolü herhalde unutmayacaklardır.

İstila ordularının anavatan topraklarında ezilmesi ve saltanatın tasfiyesi ile kurulan Cumhuriyet rejimi, Türkiye'yi çağdaş medeniyet nizamına bir an önce kavuşturmak, bu topraklarda insan haklarını, demokratik prensipleri hâkim kılmak ve hukuk devleti esaslarını yürürlüğe koymak hedefini güdüyordu. Bu hedefe en kısa yoldan varmak için de eski yaşayış sisteminin değiştirilmesi, yarı sömürge hayatına son verilmesi, ferdi uyuşukluğa ve nemelazımcılığa zorlayan dünya görüşünün yıkılması gerekiyordu. 1924'ten başlayarak birer birer gerçekleştirilen Atatürk devrimleri, milletimizi büyük hedefe ulaştıracak vazgeçilmez araçlardı.

Cumhuriyet, her zaman devrimlerin ateşli bir savunucusu olarak rejimin ve Türk milletinin hizmetinde canla, başla çalışmıştır. Kısa zamanda aydın vatandaşların sevdiği ve benimsediği bir gazete haline gelmesi, bu yorulmak bilmez gayretlerin bir armağanıdır.

Taraf tutmamaya, devrim prensiplerinin ışığında bağımsız kalmaya çok önem veren, bu karakterini hatta tek parti devrinde bile korumaya gayret eden Cumhuriyet, çok partili siyasal hayata geçildikten sonra da taraf tutmamaya, adamları değil, fikirleri savunmaya büyük bir titizlikle dikkat etmiştir. Bu tutumun zaman zaman üzerimize şimşekler yağdırmaması imkânsızdı. Fikirlerin selameti uğruna buna göğüs germeye mecburduk. Kimi zaman bir kördövüşü halini alan politika çekişmeleri ortasında Atatürk'ün eserine ışık salıcı bir projektör vazifesi görmeye çalıştık. Bundan böyle de başlıca vazifemiz, gittikçe milletin varlığına karışan, onun eti ile kanı ile birleşen büyük eseri yaşatmak ve ileriye doğru geliştirmek olacaktır.

★

Bu yazıyı bugün değil, tam 27 yıl önce, 1960'ta yazmıştım. Ne yazık ki aynı mücadele bugün de güncelliğini koruyor. "Türkiye'yi çağdaş medeniyet nizamına kavuşturmak, bu topraklarda insan haklarını, demokratik prensipleri hâkim kılmak ve hukuk devleti esaslarını yürürlüğe koymak" için mücadelemizi Cumhuriyet yaşadıkça sürdüreceğiz.

NADİR NADİ

Köylüler, Mardin'deki toplu dayağı anlatıyor

"Korucu istemediğimiz için gıcık oluyorlar"

CELAL BAŞLANGIÇ *7 mayıs*

GERCÜŞ — Mardin'deki "toplu dayak" olayının nedenine ilişkin olarak Güzelöz köylüleri, "Biz köy olarak korucu almadık. Bu nedenle bizden gıcık alan çevre köyler, hakkımızda asılsız ihbarlar yapıyorlar" derken, yörede bulunan askeri görevliler, köyün aranması ve bazı kişilerin sorgulanmasının nedenini, "Köye gelen PKK'cıları ihbar etmek için bizden para alan bir kişi üzerine yattı, haber vermedi. Güzelöz köyüne bu nedenle öncelik verdik" diye açıkladılar.

Köyde inceleme yapan SHP heyetinde bulunan Midyat İlçe Başkanı Muzaffer Arıkan, Güzelöz köyünde meydana gelen olaya benzer gelişmelerin Gercüş'ün birkaç köyünde daha gerçekleştiğini söyledi. SHP örgütünün yaptığı çalışmalara göre, Gercüş'e bağlı Yassıca (Ermun), Çukuryurt (Binkelp), Sargın (Pepar), Yakutlu (Hermis) köylerinde yaşayanlardan da "şüphe üzerine dayak atılması ve gözaltına alma" gibi olayların belirlendiği öğrenildi.

KÖYLÜLER ANLATIYOR

Yediği dayaktan 11 gün sonra Midyat Sağlık Ocağı'ndan "Dört gün iş ve gücüne mani, yedi günde iyileşir" raporu alan Güzelöz köyü ihtiyar heyeti üyesi Hasan Tacar, 9 nisanda başlayan ve 10 nisana kadar süren "toplu dayak" olayını şöyle anlattı:

"Gündüz saat 15.00-16.00'da askerler geldi. Dediler ki, 'Herkes okulun bahçesinde toplansın.' Biz de toplandık. Askerlerin başında bir astegmen vardı, 'Sizden birkaç tane ceviz seçeceğiz' dedi. Biz de 'Komutan, bu seçtiklerini ne yapacaksın?' diye sorduk. Dedi ki, 'Bunlara bir ev vereceğim.' Köyümüzden 12 kişiyi Ulaş köyündeki sağlık ocağına kurulan karakola götürdüler. Biz de bu olay üzerine muhtarımız Musa Kaya ile birlikte Ulaş'a gittik. Komutan bana da tokat attı. Sonra da gece 03.00'e kadar dövdüler. Bir minibüs getirmişler. Dayak bitince bize, 'Haydi gidin' dediler..

Ulaş'a götürülen 12 kişiden biri olan İskender Uslu ise olayı, "Ellerimi ve gözlerimi bağladılar. Odada adam başına en az beş on asker düşüyordu. Ortaya alıp sürekli dövdüler. Neden oldu anlamadım. Zerre kadar sabıkamız yoktur. Olaylara karıştığı için aranan bir kişi bile yoktur köyümüzde. Bu dayaktan sonra çok kişi köyden kaçtı. Biz de Batman'a kaçmıştık, yeni geldik. 7 gün Batman'da kaldık. Biz bugüne kadar hayatımızda böyle rezillik görmedik" diye anlatırken, Hasan Tacar da, köyün aranmasından sonra ilkokulun bahçesinde ikinci kez dayak yediğini ve görevli binbaşının "Bırakın gitsinler" dedikten sonra evine değin yürüyemediğini, yolda bayıldığını ve askerlerin, kendisini Gercüş'te hastaneye kaldırdığını

söyledi.

"Toplu dayağın" nedenine ilişkin soruları Güzelöz köylüleri, **"Döverken bize,** 'Eşkıyaya yemek vermişsin' **diyorlar. Biz diyoruz ki,** 'Yok vermedik.' **Diyorlar ki,** 'Veriyorsunuz' **ve sonra başka bir şey demeden dövüyorlar. Bizim korucumuz yoktur. Bunun için bizden gıcık alıp ihbar etmiş olabilirler. Bazı köyler,** 'Biz silah aldık devletten, bunlar neden almamışlar?' **diye bizden gıcık alıyorlar"** tümcelerivle yanıtladılar.

Hüseyin Çetin'in "toplu dayak" olayına ilişkin iddiası da, kendisinin köy kadınlarına çırılçıplak gösterildiği yolunda. Çetin, olayı şöyle anlattı:

"Günlerden cuma olmuştu. Bizi cuma namazına da bırakmadılar. Okulda da ders yapılmadı. Sabahtan saat 15.00'e kadar bize dayak attılar. Hayatımızda böyle işkence görmedik. Bir dakika bile dayaksız bırakmadılar. Karakolda beni çırılçıplak ettiler. Gözlerimiz bağlıydı. Çıplak, kadınlar baksın diye. 'Rica ederim, beni çıplak etmeyin' **dedim.** 'Bana vurun ama çıplak etmeyin' **diye rica ettim."**

Kendilerine manyetolu bir aygıtla elektrik verildiğini öne süren üç çocuktan biri olan **Bilal Kaya** ise, **"toplu dayak"** olayına ilişkin izlenimlerini, **"Ben dağlarda çobanlık yapıyorum. Geçen yıl ilkokulu bitirdim. Bana dağlarda eşkıyayı görüp görmediğimi soruyorlardı. Ben de görmediğini söylüyordum. Verilen cereyan nedeniyle ağzımdan kan geldi. Ben de Batman'a, amcamın yanına giderek orada tedavi oldum"** diye dile getirdi.

ASKERİ GÖREVLİLER

Binbaşı Aytekin İçmez komutasında bölgede bulunan askeri görevlilerin, Güzelöz köyünün aranmasına ve bazı kişilerin sorgulanmasına ilişkin gerekçeleri şu biçimde aktardıkları öğrenildi:

"Köyde, eşkıya ile ilişkisi olduğundan şüphelenilen üç kişi vardı. Saptamalarımıza göre eşkıyayla ilişkiyi kursa kursa bu üç kişi kurabilirdi. Bunlarla kontak kurabilmek için H.T.'nın kardeşi S.T.'ye para verdik. Eşkıya köye geldiğinde bize haber verecekti. Ancak S.T. parayı yedi ve olayın üzerine yattı. Daha sonra para alan ihbarcının evine PKK'cıların geldiğini, ancak bunun bize bildirilmediğini öğrendik. Güzelöz köyüne öncelik verilmesinin nedeni, bizden para alan bu kişi ve şüphelendiğimiz diğer üç kişi içindi."

İrangate skandalına karışmıştı

CIA'nın eski Başkanı William Casey öldü

7 mayıs

NEW YORK (AP) — Amerikan Merkezi Haber Alma Örgütü'nün (CIA) eski başkanı **William Casey,** dün tedavi edilmekte olduğu Glen Cove Community Hastanesi'nde öldü. Casey, zatürree tedavisi için 25 nisanda hastaneye kabul edilmişti.

William Casey'nin adı Beyaz Saray'ı sarsan İrangate skandalına karışmış, ancak tartışmaların en yoğun olduğu dönemde eski CIA Başkanı rahatsızlanarak hastaneye yatmıştı. Beyninden tümör alınan Casey, daha sonra sağlık nedeniyle görevinden istifa etmişti.

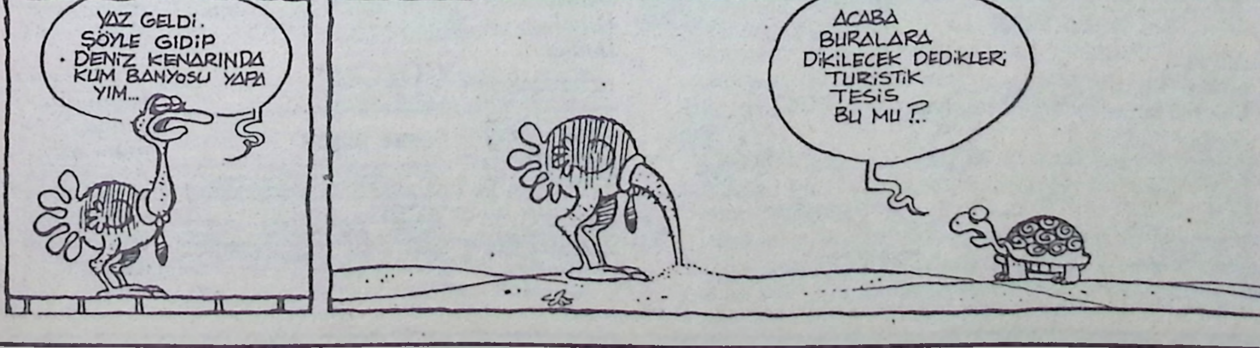
Casey, beyin ameliyatı olmasından kısa bir süre önce İran'a yasadışı silah satışı ile ilgili kongreye ifade vermişti.

Gözlemciler, William Casey'in Başkan **Carter** döneminde ağır eleştirilere uğramış ve yıpranmış olan CIA'yı yeniden güçlendirmek için yoğun çaba harcadığını ve bu çabalarında büyük ölçüde başarılı olduğunu belirtiyorlar. Casey, 1981 yılında **Ronald Reagan** tarafından CIA'nın başına getirilmişti. Casey'nin yönetiminde CIA'nın gizli faaliyetleri kongrede zaman zaman sert eleştirilere yol açmıştı. Ancak Casey, Başkan Reagan'ın desteğine sahip olmanın verdiği rahatlıkla bildiğini okumaya devam etmişti.

İran'a gizli silah satışı skandalı patladığında Casey, Kongrede ifade vermiş ve CIA'nın 1985 yılında gizli silah satışına katıldığını kabul etmişti. Ama Casey, silah satışından kazanılan paranın Nikaragua'daki Contralar'a gönderildiğini, ancak 1986 ekiminde öğrendiğini ileri sürmüştü. Casey'in döneminde CIA, ayrıca Nikaragua'nın limanlarını mayınlamış ve Contralar için Nikaragua'da sivillerin öldürülmelerini önererek bir kitapçık hazırlamıştı.

Casey ise Kongrede kendisine yöneltilen eleştirilere sert tepki göstermiş ve CIA'nın gizli faaliyetlerinin açıklanmasını kınamıştı. Örneğin 1985 kasımında kongrenin CIA'nın faaliyetleri ile uğraşmasının örgüt için zararlı olduğunu söylemişti.

1913 yılında doğan William Casey, yükseköğrenimini St. John Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde yaptı. 2. Dünya Savaşı sırasında orduda gizli servisin başına getirilen Casey, Nazi Almanyası'na ajan göndermekle görevlendirildi. Savaştan sonra ise New York'ta avukatlık yaptı. Cumhuriyetçi Parti'ye giren ve Reagan'ın seçim kampanyasında önemli rol oynayan Casey, Başkan Reagan tarafından 1981 yılında CIA'nın başına getirildi.

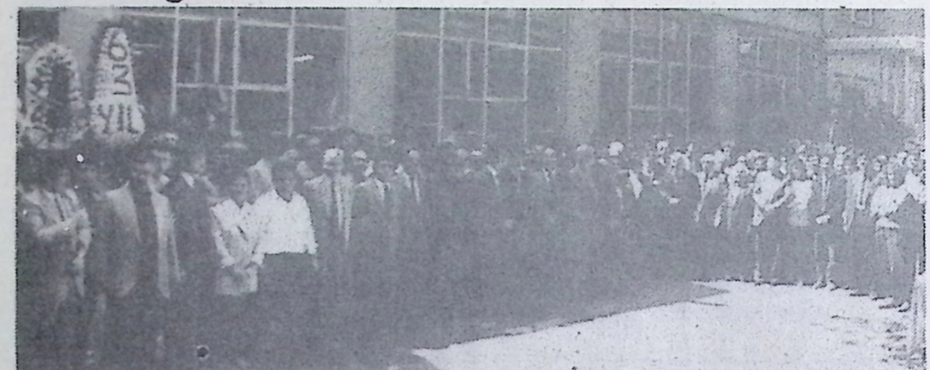
GEÇMİŞLE GELECEK
Sabahattin Kudret Aksal
2. bası, 1400 lira (KDV içinde) Çağdaş Yayınları, Türkocağı Cad. 39-41 Cağaloğlu- İSTANBUL

Cumhuriyet

64. Yıl; Sayı: 22524 Kurucusu: Yunus Nadi 150 TL. (KDV dahil) 8 Mayıs 1987 Cuma

İNSAN SICAĞI
Dr. Erdal Atabek
800 Lira (KDV içinde) Çağdaş Yayınları Türkocağı Cad. 39-41 Cağaloğlu İstanbul

63. yılımızı kutladık

TEŞEKKÜR EDERİZ

Cumhuriyet'in 63. yaşını tamamlamasının sevincini bizzat gelerek ya da telefon, telgraf, çiçek ve mektupla paylaşan değerli okurlarımıza, kuruluşlara ve basın mensuplarına teşekkür ederiz.

Gazetemizin kuruluşunun 63. yılını dün Cağaloğlu'ndaki merkez binamızda kutladık. Gazetemizin bahçesinde yapılan yemekte eski ve yeni çalışanlarımız bir araya geldi. Başyazarımız Nadir Nadi ile birlikte gazetemiz çalışanlarının topluca fotoğraf çektirmelerinden sonra bir konuşma yapan Genel Yayın Müdürümüz Hasan Cemal, "Bütün Cumhuriyet dostlarına ve Cumhuriyet'i bugünlere getirenlere çok teşekkür ederiz" dedi. Daha sonra Başyazarımız Nadir Nadi'nin eşi Berin Nadi tarafından, emekli olan Güney Ekeri Temsilcimiz Mehmet Mercan ile İsmail Yılmaz ve Abidin Tazanoğlu'na ana plaketleri verildi. Ardından eski ve yeni Cumhuriyet çalışanları ile konuklar geleneksel yemeği yediler. İstanbul Valisi Nevzat Ayaz, İstanbul Anakent Belediye Başkanı Bedrettin Dalan, Eyüp Belediye Başkanı Eyüp Uçak, Bakırköy Belediye Başkanı Dr. Naci Ekşi de gazetemize gelerek 63. yılımızı kutladılar.

KUTLAMA MESAJLARI 12. Sayfada

Zimbabwe'de bir hafta

Karanlığın Kalbinden

Zambezi nehrinde 400 dolara kano gezisi yapıp timsahlara ateş edebilirsiniz.

Sable antilopu ile ölümün estetiğinde buluşan insan neler düşünür?

İç savaşın ateşinden geçip iktidar koltuğuna oturan Başkan Mugabe nasıl bir insan?

Zimbabwe'de siyahlara vaat edilen toprak reformu neden 'beyaz kültür'e takıldı?

Beyaz çocukları otel kapısından kovan siyah resepsiyon görevlisi hangi duyguların rüzgârındadır?

Zimbabwe'de ekonomik patlama nasıl gerçekleşti?

UFUK GÜLDEMİR'in yazı dizisi
Pazar günü Cumhuriyet'te

SEÇİM EKONOMİSİ

Memura zam formülü

NELER ZAMLANACAK?

Katsayı: *Memur maaş katsayısı, 70 ile 75 arasında tutulacak.*

Yakacak: *Halen 30 bin lira olan yakacak yardımı 35 bin liranın üstüne çıkacak.*

Prim: *Liyakat esasına göre memura da sözleşmeli personel gibi "puanlı maaş" olanağı.*

ENİS BERBEROĞLU

ANKARA — Memur paketinin temmuz ayına yetişememesi halinde hükümet bu kesime yönelik seçim yatırımını yüksek katsayı artışı ile gerçekleştirecek. Başbakan Turgut Özal'ın bir yıl kadar önce açıkladığı yeni personel rejimi hazırlıkları kamu çalışanları açısından idari ve mali bazı düzenlemeler içeriyor. Devlet Bakanı Abdullah Tenekeci'ye bağlı Devlet Personel Dairesi Başkanlığı'nca yürütülen taslak çalışmalar Maliye ve Gümrük Bakanlığı teknisyenlerince inceleniyor.

Edinilen bilgiye göre, paketin

(Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

Katilin Adnan Sayın olduğu kesinleşti

Van'da 13 zanlı savcılığa verildi

Van Valisi Özdemir Hanoğlu, dün yaptığı açıklamada M. Şirin Tekin'in, Adnan Sayın tarafından öldürüldüğünün kesinlik kazandığını bildirerek, halen gözaltında tutulan ve olayla ilgili görülen 13 kişinin de savcılığa sevk edildiğini söyledi. Vali, 13 kişinin kimliklerini de açıkladı.

TURAN YILMAZ

VAN/BİTLİS — Van Valisi Özdemir Hanoğlu, geçen pazar günü öldürülen 100. Yıl Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi 1. sınıf öğrencisi M. Şirin Tekin'in Adnan Sayın tarafından öldürüldüğünün kesinlik kazandığını belirterek bu öğrencinin aranmasına devam edildiğini bildirdi. Vali Hanoğlu, olayla ilgili olarak gözaltında tutulan 13 kişinin de kimliklerini açıkladı ve bu kişilerin savcılığa sevk edildiklerini söyledi.

Van'daki incelemelerini tamamlayarak Bitlis'e geçen SHP

(Arkası Sa. 8, Sü. 3'de)

İKİ AYRI DÜNYA
ZAFER ARAPKİRLİ'NİN NOTLARI 8. Sayfada

Özal, Evren'le görüştü, yeni önerisini açıkladı

Pazarlık kilitlendi

ÖZAL — Ya kabul ederler, ya etmezler. (Fotoğraf: RIZA EZER)

1. Başbakan Turgut Özal, Cumhurbaşkanı Kenan Evren'le görüştükten sonra 175. madde konusundaki yeni önerisini açıkladı. Komisyona da sunulan yeni öneriye göre, geçici 4. madde, 175. maddeyle birlikte görüşülüp kabul edilirse otomatikman referanduma götürülecek.

2. Referanduma katılma oranı koşulu tamamen kaldırıldı. Yerine, referanduma katılanların yüzde 50'sinin "evet" oyu vermesi ve "evet" oylarının sayısının, toplam seçmen sayısının üçte birinden az olmaması koşulu getiriliyor. Ayrıca oy kullanmayanlara 10 bin lira para cezası var.

3. DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk, Özal'ın yeni önerilerinin belli olmasından sonra yaptığı açıklamada, özellikle baraj rakamı üzerinde durdu. "Bu, barajı yüzde 66'ya çıkarmaktır, kabul edilemez" dedi. Özal ise, "Teklifimiz budur. Başka değişiklik olmaz" dedi.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Başbakan Turgut Özal, anayasa değişikliği ve siyasi yasakların kaldırılması için yapılacak referanduma katılma konusunda yeni bir "baraj formülü" getirdi. Özal, dün sabah Cumhurbaşkanı Kenan Evren'le yaptığı görüşmeden sonra, referanduma yüzde 60 katılma koşulunun kaldırılması yolunda Evren'le görüş birliğine varıldığını, ancak Cumhurbaşkanı'nın katılım için bir limit istediğini açıkladı. Özal'ın yeni "baraj formülü", öğleden sonra toplanan TBMM Anayasa Komisyonu'na bir değişiklik önergesi ile getirildi. Buna göre, tüm seçmenlerin en az üçte birinin "Evet" oyu kullanması ve "Evet" oylarının da katılan-

(Arkası Sa. 13, Sü. 6'da)

ANKARA'dan
YALÇIN DOĞAN

Z5 J3 R9 Y2

ANKARA — Yasakları sürdürmek için Özal her gün "yeni bir formülle" ortaya çıkıyor. Çeşitli engellerin tam ortadan kalktığı sanıldığında, dereden tepeden bulunan "formüllerle" siyasal yasakların kaldırılmasını yokuşa sürüyor.

Şimdi şu mantığa bakın siz: Yasakların kalkması için en az 8 milyon 300 bin "evet" oyu çıkması gerekiyor. Referanduma kaç kişi katılırsa katılsın, mutlaka 8 milyon 300 bin "evet" oyu çıkması gerekiyor.

Hatta, öylesine ki, örneğin,

(Arkası Sa. 13, Sü. 1'de)

CÜNEYT ARCAYÜREK yazıyor

Özal'la Politika Dediğin...

ANKARA — Özal'ın başbakanlığı döneminde sabah alınan bilgileri öğleden sonra değiştirme kuralı geçerli. Yazıya bu kuralı gözeterek oturmak gerekiyor.

Başbakan bir gün önce söylediklerini ertesi sabah değiştirmekte usta. Dün sabah söylediklerinin öğleden sonra hangi biçime gireceğini kestirmek çok zor. Böylesine karışık bir düzende ortaya çıkan yeni gelişmelerin içeriğini sökerek sorunları çözmeye çalışıyoruz. Sabah başka, öğleden sonra bir başka Özal'ın doğası bu.

Dün sabah cumhurbaşkanını gören Özal, otomobilden inerken bıçaklı. "İçerde" beklediğini bulamayan bir insan havasındaydı. Basınla konuşmaya başladıktan sonra her-

(Arkası Sa. 11, Sü. 1'de)

Muhalefet, Özal'ın önerilerini "kabul edilmez" buluyor

Baraja hayır

İnönü: *Anayasa değişikliği paketi içinde 175. madde bulunursa ret oyu vereceğiz. Özal, muhalefeti oyuna getirmeye çalışıyor. Muhalefet ve kamuoyu başbakana güven duymamaktadır.*

Cindoruk: *Yeni önerilerle referandum barajı yüzde 60'dan 67'ye çıktı. Başbakanın ne Cumhurbaşkanı'na ne muhalefete saygısı var. Referandumdan kimin korktuğu ortaya çıkmıştır. 82'deki şartlarla referanduma gidelim.*

Karakaş: *Baraj uygulamasına karşıyız. Demokrasiyi içlerine sindiremeyenler, barajlara sığınmıştır. 1982'de baraj öngörmeyenlerin siyasi yasaklar için baraj talep etmeleri çelişkidir.*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Anayasa değişikliği ve siyasi yasakların kaldırılması konusunda Başbakan Turgut Özal'ın getirdiği yeni öneriler, muhalefet tarafından sert tepki ile karşılandı.

Muhalefet partileri genel başkanları, bugün Anayasa Komisyonu toplantısından sonra yeniden biraraya gelecekler.

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, 175. madde değişiklik önerisine kesin tavır koydu, Özal'ın muhalefeti oyuna getirmek istediğini söyledi. DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk, yeni formülle referanduma katılma barajının yüzde 60'tan yüzde 66'ya çıkarıldığını savunda, böyle bir anayasa değişikliğinin Anayasa Mahkemesi'nce iptal edileceğini bildirdi. DSP Grup Başkanı Cahit Karakaş, Başbakan'ı "demokratik saygısızlık"la suçladı ve "Başba-

(Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

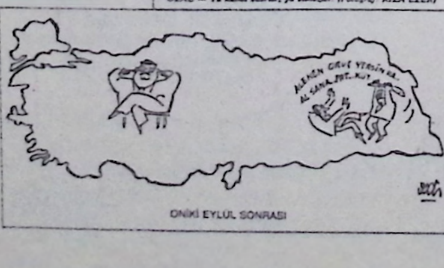
EVREN AÇIKLAMA YAPMIYOR
13. Sayfada

Sait Faik Hikâye Ödülü Tomris Uyar'ın

Tomris Uyar

Bu yılki Sait Faik Hikâye Ödülü'nü Tomris Uyar, "Yaza Yolculuk" adlı yapıtıyla aldı. Uyar, aynı ödülü 1980'de de "Yürekte Bukağı" adlı kitabıyla kazanmıştı. 11. Sayfada

ONİKİ EYLÜL SONRASI

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Cemre Düştü!

Bu köşede uzun süreden beri üniversitelerde okutulan "İnkılap tarihi dersleri" üzerinde duruyoruz. Amacımız, Kurtuluş Savaşı ve Atatürk ilkelerinin üniversitelerimizde kimler tarafından ve nasıl bir siyasal görüş ile okutulduğunu ortaya koymaktır.

Çalışmalarımız sırasında Kara Harp Okulu'nda okutulan "Atatürkçülük ve İnkılap Tarihi" ders soruları elimize ulaştı... İlgililere konu ile ilgili sorular yöneltmek istedik. Ancak ilgililerden, "Bu sorular sizin elinize nasıl geçti?" gibi soru-

(Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

Sonbaharda İstanbul'a sanatçı akını var

15 eylül-15 kasım tarihleri arasında İstanbul'da düzenlenecek Uluslararası Plastik Sanatlar Şenliği kapsamında genç Fransız sanatçıları da "Fransa'da 80'li yıllar" adlı bir sergi açacak.

11. Sayfada

Hayat pahalılığı anneler gününe ilgiyi azalttı

8 mayıs

Ekonomi Servisi — Hayat pahalılığı ve piyasaların durgunluğu Anneler Günü'nü de gözden düşürdü. Bir yıl öncesine kadar bir çok mağaza Anneler Günü için değişik özel hazırlıklar yaparken, bu yıl bu konuda bir çalışma yapmadıkları görülüyor. Mağaza sahip ve yetkilileri **"Annelere her şey hediye edilebilir, bunun için de herhangi bir özel paket hazırlamaya gerek duymadık. Ayrıca piyasada bir durgunluk var ve fiyatlar çok yüksek. Anneler Günü'nün cazibesi kalmadı"** şeklinde konuştular.

Beymen, İGS, KİP, VAKKO gibi büyük mağazalar Anneler Günü için sadece vitrinlerini **"anneye seslenen"** yazılarla süslerken, Sümerbank mağazasının Anneler Günü için hazırlanmış özel vitrininde 1000 liralık eşarbın yanı sıra fiyatı 50 bin lirayı bulan seramik saat ve 896 bin lirayı bulan ipek bir halı da bulunuyor. Bu arada, yine sadece Osmanbey'de bir züccaciye mağazası **"Anneler Günü için yüzde 15 indirim"** uyguluyor.

Anneler Günü için dolaştığımız Eminönü, Beyoğlu, Osmanbey piyasalarında mağazaların Anneler Günü için özel bir hazırlık yapmamasına, piyasanın durgun olması ve fiyatların yüksek olması neden olarak gösteriliyor. Bu yıl geçen yıllardan farklı olarak, tek tek firmalar, anneler günü için gazetelere büyük boy ilanlar verdiler. Mutfak eşyasından, dikiş makinesine, çamaşır makinesine kadar değişen ürünlerin gazetelerde yer alan ilanlarının yanı sıra, TV'de de değişik reklamlar yer alıyor. Annelere hediye edilebilecek ürünlerin fiyatları iki bin liradan başlıyor. Mağazalarda yer alan bazı biblolar veya seramik süs eşyaları 2-5 bin liralık fiyatlarla ucuz hediyeler arasında başta gelirken, fiyatı 10 bin liradan başlayıp 20 bin liraya kadar çıkan ipek eşarplar hediyelik eşyalar içinde en fazla ilgiyi topluyor.

Güney Afrika'da 'beyaz seçimde' reformlardan yana olan liberaller oy kaybetti

Aşırı sağın zaferi

8 mayıs

JOHANNESBURG (AP) — Irkçı beyaz azınlık yönetimindeki Güney Afrika'da önceki gün parlamentonun beyaz kanadını belirlemek amacıyla yapılan seçimlerde aşırı sağcı parti, oylarını arttırırken Devlet Başkanı **Pieter Botha**'nın lideri bulunduğu Ulusal Parti, yeniden iktidara geldi. Beyazların oy kullandığı seçimler, yaklaşık bir milyon siyah tarafından protesto edildi.

Güney Afrika polisi, Johannesburg'daki İşçi Sendikaları Merkezi'nde iki patlama meydana geldiğini bildirdi. Patlamanın büyük hasara yol açtığı belirtilirken, olaydan can kaybı meydana gelmediği kaydedildi. 600 bin üyeli Güney Afrika İşçi Sendikaları Kongresi, önceki gün beyazların oy kullandığı seçimlerde siyahlar tarafından düzenlenen protesto eylemlerini desteklemişti. Güney Afrika'da önceki gün Durban, Natal ve Cape eyaletlerinde meydana gelen şiddet olaylarında 1 kişi ölmüş, 11 kişi yaralanmıştı.

Resmi olmayan seçim sonuçlarına göre iktidardaki Ulusal Parti, 166 sandalyeli parlamentoda çoğunluğu sağlayarak iktidarda kalmayı başardı. Ancak seçimlerden en kazançlı çıkan parti, ırkçı yönetimin reform yapmasına şiddetle karşı çıkan aşırı sağcılar oldu.

AP ajansının haberine göre aşırı sağcı parti, bu seçimlerde oy oranını yüzde 18'den yüzde 29'a çıkarttı. Ülkede siyahlarla reform yapılmasını destekleyen liberal partilerin oy oranı ise yüzde 27'den yüzde 18'e düştü.

Devlet Başkanı Botha'nın lideri olduğu iktidardaki Ulusal Parti'nin ise oyların yüzde 52'sini sağladığı haber veriliyor.

Siyasal gözlemciler, seçim sonuçlarından, Güney Afrika'daki beyazların reformlardan yana olmadığının açıkça ortaya çıktığı görüşünü savunuyorlar. Re-

formlardan yana olan liberal eğilimli İlerlemeci Federal Parti'nin kalesi olarak kabul edilen Johannesburg ve Cape Town'da oy kaybetmesi, siyasal gözlemciler tarafından dikkat çekici bulunuyor.

Irkçı beyaz azınlık yönetimindeki Güney Afrika'da parlamentonun beyaz kanadını oluşturan 178 sandalyeli meclisin 166 üyesi seçimle, diğer 12 üyesi ise devlet başkanının ataması ile belirleniyor.

Güney Afrika'nın 71 yaşındaki Devlet Başkanı Botha, çoğunluktaki siyahların kısıtlı bir biçimde yönetime katılmasını öngören reformlarını daha kolay bir biçimde gerçekleştirebilmek için seçimleri iki yıl önceye alarak erken seçime gitmişti.

Güney Afrika'da, 5 milyon beyaz ve 24 milyon siyah yaşıyor ve ülkenin ekonomik ve siyasi yönetimi beyazların elinde bulunuyor.

Güney Afrika'daki ırkçı yönetime karşı silahlı mücadele veren Afrika Ulusal Kongresi lideri **Oliver Tambo** da önceki gün yaptığı açıklamada, beyazların oy kullandığı seçimleri yasadışı ilan etmiş ve siyahlara gerekli önlemleri almaları için çağrıda bulunmuştu.

Parlamentonun siyah ve Hintlilerden oluşan diğer kanadı için seçimler 1989 yılında yapılacak.

Yunanistan Cumhurbaşkanı Sarzetakis, kilisenin topraklarının kamulaştırılmasını öngören yasayı onayladı

Papazlar kaybetti

STELYO BERBERAKİS *8 mayıs*

ATİNA — Yunanistan Ortodoks Kilisesi'nin arazilerinin kamulaştırılmasını öngören yasa, Yunanistan Cumhurbaşkanı Hristos Sarzetakis tarafından onaylanarak resmi gazetede yayımlandı.

Kilise yasası 6 ay sonra uygulamaya konulacak ve 1.3 milyon hektar kiliseye ait arazi, iktidardaki PASOK Partisi kontrolündeki kooperatiflere dağıtılacak. Ayrıca kilise mahalli heyetleri de, yalnızca kilise çevrelerinden değil, bu çevreden olmayan (dinsizler, tarikatçılar vb) kişiler tarafından da seçilecek.

Bu gelişme üzerine açıklama yapan din adamları, yasanın uygulamaya konmasına izin vermeyeceklerini tekrarladılar.

Bu arada Dünya Kiliseler Birliği Başkanı **Emilio Kastro,** kilise yasası konusunu Atina Başpiskoposu Serafim ile görüşmek üzere bugün Atina'ya geldi.

Kiliseye yakın kaynaklar, Yunan Cumhurbaşkanının kilise yasasını imzalamasını eleştirdiler. Aynı kaynaklar, Sarzetakis'in bu hareketi ile başta istanbul Patriği Dimitriyos olmak üzere, bütün dünyadaki din adamlarının Yunan kilisesi yanlısı açıklamalarını önemsemediğini gösterdiğini belirttiler.

Kilise yönetimi, yasanın cumhurbaşkanı tarafından onaylanmasıyla önümüzdeki haziran ayı içinde tüm Yunanistan'da yasanın iptali amacıyla dev gösteriler yapmaya hazırlanıyor.

Yunan gazeteleri, kutsal Sinod'un planladığı bu gösteriler için "Kilise bıçaklarını bilemeye başladı" şeklinde yorum yaparlarken, kilisenin hükümetle "amansız bir mücadeleye" hazırlandığı haber veriliyor.

FENER PATRİĞİ: ENDİŞELİYİM

Öte yandan İstanbul Fener Patriği Dimitriyos, Epikera dergisine verdiği demeçte, Yunan kilisesi ile Yunan hükümeti arasındaki ihtilafın son derece üzücü olduğunu belirtti.

Patrik, "Yunan kilisesi bizim bir parçamızdır. Devlet ise, dini olarak asırlardır hizmet ettiğimiz ırka aittir. İhtilafın diğer Ortodoks kiliselerine yapabileceği etkilerden endişeliyim" dedi.

Patrik Dimitriyos demecinde, Yunan kilisesinin otonom statüsünü terk edip, Fener'e bağlanması kararı alması halinde, patrikhanenin bu kararı inceleyeceğini söyledi.

Dimitriyos, patrikhanenin Yunan kilisesinin otonom statüsünü iptal etmeye hakkı olduğunu da sözlerine ekledi.

Hart seçimlerden çekildi

9 mayıs

DENVER (AP) — ABD'de 1988 yılında yapılacak seçimlere, Demokrat Parti'den aday adayı olan **Gary Hart,** Başkanlık seçimlerinden çekildiğini açıkladı. Hafta içinde adı bir seks skandalına karışan Hart, çok kısa süren basın toplantısında, **"Çocuklarımın, ailemin ve kendimin bir hedef olmasından büyük sıkıntı duyuyorum, bu nedenle çekilmeyi uygun buluyorum"** dedi. Hart'ın bu kararı Demokrat Parti içinde bir lider arayışını yeniden başlattı.

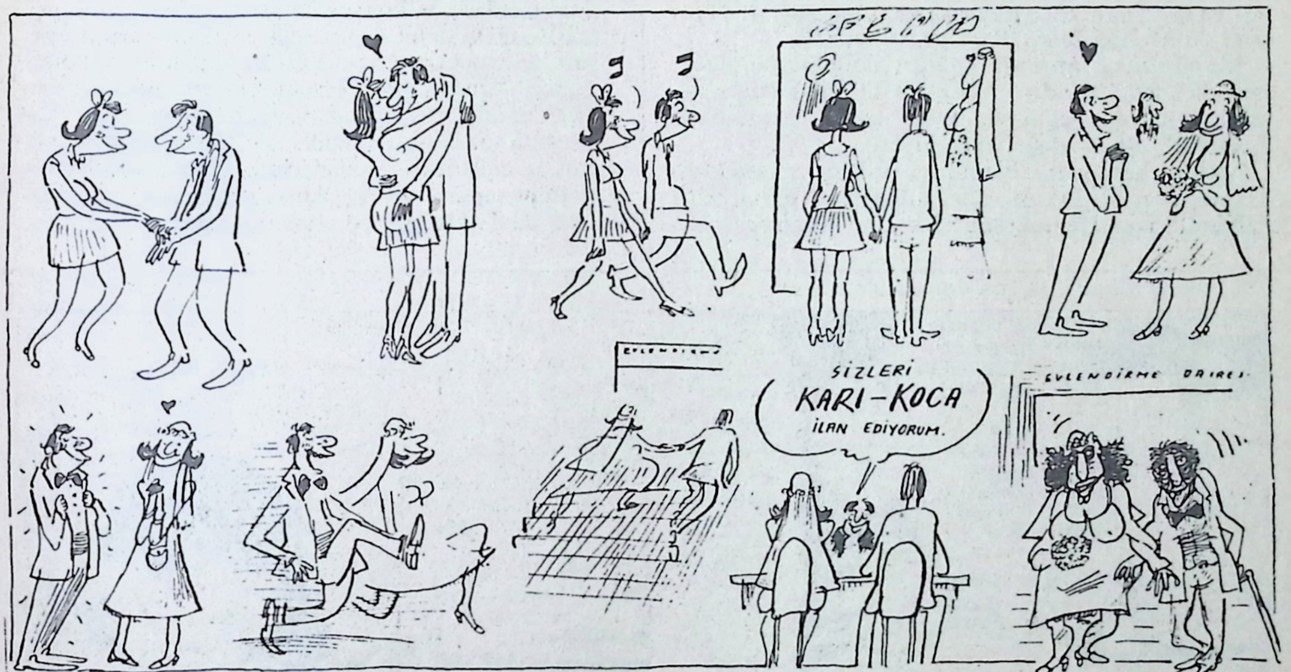
Toplantıya eşi Lee Hart ile birlikte gelen Gary Hart'ın çok kısa olarak kararını açıklamasından sonra, basın toplantısının yapıldığı salonda bulunan destekçileri Hart'a kararını değiştirmesi için bağırarak baskı yaptılar, ancak Gary Hart herhangi bir cevap vermeden, sessizce salonu terk etti.

Hafta içinde **"Miami Herald"** gazetesinde çıkan bir haberde, Gary Hart'ın 29 yaşındaki manken **Donna Rice** ile bir hafta sonu geçirdiği yolundaki haber üzerine patlak veren skandal, Hart'ın evliliğinin bozuk olması nedeniyle, büyük bir inandırıcılık taşıyor. Hart, Donna Rice ile beraber olduğunu ancak **"aralarında herhangi bir şey geçmediğini"** söyleyerek, haberi veren gazeteyi, **"Politik yaşamını baltalamak için yanlış haber vermekle"** suçlamıştı. Ancak Gary Hart ile 28 yıllık eşi Lee'nin geçmişte iki kez ayrılıp evlenmiş olmaları ve genelde mutsuz bir evlilikleri oldu-

ğunun bilinmesi nedeniyle, olay manken Rice tarafından da inkâr edilmesine rağmen inandırıcı olmadı.

Bu arada dün, **"Washington Post"** Gazetesi'nde yer alan bir haberde, Hart'ın geçmişte adı açıklanmayan Washingtonlu bir kadınla da uzun süren bir ilişki yaşadığını gösteren belgeler bulunduğu belirtildi. Gazete haberinin, gazetenin New Hampshire muhabiri tarafından Hart'ın sekreterine iletilmesinden sonra, Gary Hart'ın başkanlık seçimlerinden çekilmeye karar verdiği kaydediliyor.

Öte yandan, skandalın ortaya çıktığı sırada Denver'daki evinde bulunan ve bir süredir sessizliğini koruyan **Bayan Lee Hart,** önceki gece seçim kampanyasının sürdürülmekte olduğu New Hamshire'a gelerek, eşi ile buluştu. Bu sırada gazetecilerin sorularını cevaplayan Lee Hart, **"Gary, ben bir şey yapmadım dedi ve ben de onun bir şey yapmadığını biliyorum"** şeklinde cevaplayarak, eşine duyduğu güveni anlatmaya çalışıyordu. New Hampshire'daki kampanya merkezini dolaşan çift, daha sonra **"bir süre için"** Denver'daki evlerine döndüler. Gary Hart, havaalanında kendisini yakalayan gazetecilere, **"Başkanlık benim için önemli, ancak ailem şu anda çok daha önemli"** diyordu.

İngiltere'de yerel seçimleri muhafazakârlar kazandı, erken seçim olasılığı arttı

Thatcher'ın zaferi

RAGIP DURAN *9 mayıs*

LONDRA — Önceki gün İskoçya ve Londra dışında, tüm büyük Britanya Adaları'nda yapılan belediye meclisi seçimlerini iktidardaki Muhafazakâr parti kazandı. 369 meclisin 12 bin üyeliği için yapılan seçimlerde Muhafazakârlar, İngiltere'nin en zengin oy potansiyeli olan **Midlands**'ta büyük başarı sağlarken, İşçi Partisi geleneksel olarak güçlü olduğu kuzey bölgelerde oy oranını biraz arttırdı. Liberal sosyaldemokrat ittifak ise özellikle güney bölgelerinde hem Muhafazakârlar hem de İşçi Partisi'nin güçlü olduğu belediyelerde meclis üye sayısını çoğalttı.

İktidar partisinin yerel seçimlerdeki bu başarısı, Başbakan Thatcher'ın erken seçim planını daha da acil bir şekilde gündeme getirdi. Bugün (cumartesi) ve yarın bakanlar kurulunun önde gelen üyeleri ve danışmanlarıyla seçim sonuçlarını ayrıntılı olarak inceleyecek olan Thatcher, pazartesi günü de Kraliçe ile görüşecek. Gözlemciler, Thatcher'ın hafta başında Buckingham Sarayı'nın çıkışında erken seçim tarihi olarak 11 haziranı açıklayacağını tahmin ediyorlar. Kimi yorumcularsa erken seçim tarihi olarak 18 haziranı öngörüyorlar.

MUHALEFETİN ZAAFI

1979 ve 1983'te önemli bir çoğunlukla genel seçimleri kazanarak iktidara gelen Muhafazakâr Parti, son üç yıl içinde seçmen sayısını arttırmak için uyguladığı ekonomik politikaların ürünlerini istediği kadar alamamış olsa da muhalefetteki İşçi Partisi'yle

Liberal-Sosyal Demokrat ittifakın, kamuoyundaki memnuniyetsizliği çeşitli nedenlerle gerçek anlamda Muhafazakâr karşıtı bir politikaya ve muhalif oylara çeviremediği için Thatcher, yaklaşık son 10 aydır 3. seçim zaferi kazanacağını rahatlıkla ileri sürüyor. Öte yandan, sol eğilimli Guardian gazetesi dahil çeşitli basın yayın organlarında son 6 ay içinde yayımlanan kamuoyu anketlerinde Muhafazakâr Parti genellikle 5 ila 10 puan arasında başta gidiyor.

Thatcher hükümetinin ülke içinde sendika, sağlık ve eğitim alanlarındaki politikaları, çok sayıda gayri memnun seçmen yaratmış olmasına rağmen, dev holdinglerin yanı sıra popüler kapitalizm adı altında küçük ve orta sermaye sahiplerine verilen teşvik kredileri ve sağlanan kolaylıklar sayesinde geniş orta kesimi de Muhafazakâr Parti'ye yaklaştırdı.

Muhafazakârların uluslararası alandaki politikalarında izledikleri koyu ABD taraftarlığı, nükleer silahlardan yana eğilimli, geniş kesim tarafından "güvenli" olarak değerlendiriliyor.

Mevcut her alanda inandırıcı ve kalıcı seçenekler öneremeyen İşçi Partisi, 'kör muhafeletle' yetinirken, Liberal-Sosyal Demokrat ittifak, tüm hesaplarını iki geleneksel partinin kapışmasından yararlanarak aradan sıyrılma politikası üzerine inşa etmiş durumda.

İngiltere'de erken seçimlere yaklaşık bir ay kaldığı öne sürülürken, iki temel mesele gündeme geliyor:

— 6 hafta içinde seçmenin tutumunda ne gibi değişiklikler olabilir? Geniş seçmen kitlesi, 'Muhafazakâr hükümet, 2 dönem yapacağını yaptı, artık değiştirmek gerekir' tutumunu benimser mi?

— Thatcher karşıtları, İşçi Partisi'nin zaafları karşısında ve yararlı oy kullanmak ilkesiyle Liberal - Sosyal Demokrat ittifaka eskisinden daha çok oy verip, parlamentonun kilitlenmesine yol açabilir mi? Taktik oy adı verilen bu yöntem, Muhafazakârların tek başına iktidara gelmesini önlemek için, İşçi Partili bazı seçmenlerle Muhafazakâr Partili bir kesimin ittifakı desteklemesine bağlı. Böylece hiçbir parti tek başına hükümet oluşturacak çoğunluğa sahip olamazsa, İşçi - Liberal- Sosyal Demokrat ittifakı koalisyona gider mi? Ya da ittifak ile Muhafazakâr Parti koalisyonu söz konusu olabilir mi? İngiltere siyasi sahnesi önümüzdeki haftalar içinde, bu iki temel soruya yanıt verecek. Kesin yanıtsa genel seçim sonuçlarının ilan edildiği gece ortaya çıkacak.

Polonya uçağı düştü: 183 ölü

10 mayıs

VARŞOVA (Ajanslar) — Polonya Havayolları'na bağlı **İlyuşin-62** tipi bir yolcu uçağı dün New York'a gitmek üzere Varşova'nın Okiece Havaalanı'ndan havalandıktan kısa bir süre sonra yere çakıldı. Uçakta bulunan 172 yolcu ile 11 kişilik mürettebat feci kazada yaşamını yitirdi.

Polonya Havayolları LOT'un Genel Müdür Yardımcısı **Krzystof Jaskot**, AFP'ye yaptığı açıklamada, uçaktakilerden hiç kimsenin kurtulamadığını ve yolcuların çoğunluğunun Polonyalı olduğunu belirtti. Jaskot, uçakta ayrıca, Amerikalı ve İsviçreli yolcuların da bulunduğunu kaydetti.

Polonya haber ajansı PAP'ın bildirdiğine göre kaza, uçağın Okiece Havaalanı'ndan kalkmasından hemen sonra TSI 12.12'de meydana geldi. Kaza anında hava koşullarının ve görüş mesafesinin iyi olduğu ve uçağın havalandıktan sonra motorlarında çıkan bir arıza yüzünden yanmaya başladığı belirtildi.

Polonya radyosu, motorunda yangın çıkan uçağın, Okiece Havaalanı'na geri dönmeye çalıştığı sırada, Lasy-Kabacki yakınlarında ormanlık alana alevler içinde düştüğünü bildirdi. Issız bir alana düşen uçakta, daha sonra şiddetli bir patlama meydana geldi.

Görgü tanıkları, yere çakılmadan önce uçağın çok alçaktan, yanarak ve ardında dumanlar bırakarak uçtuğunu, uçağın parçalarının birkaç yüz metrelik bir alana dağıldığını ve kömür haline gelmiş cesetleri gördüklerini söylediler.

Papa 2. Jean Paul'un kaza haberinden çok sarsıldığı ve derhal özel dua yerine çekilerek dua ettiği bildirildi.

Dior'un 10 yıllık şıklığı

NECLE SEYHUN *10 mayıs*

Yürüyüp girdim içeri, kırmızı halıların üstünden. Onuruma döşenmiş değildi elbet. Dior'un anısınaydı bu tantana!.. Ne tantanaydı ama!..

Dışarıda yağmur çiseliyordu. Müzenin içinde iğne atılsa, yere düşmezdi. Dünyanın dört bir bucağından gelen gazeteciler burada, bu sergide, bu kokteylde buluşmuştu. Dior'un 1947-1957 yılları arasındaki eserleri sergileniyordu burada. Gelen davetiyelerin üzerinde müge dalı ile bezeli özel bir damga vardı. Müge, Dior'un uğur çiçeği. Koleksiyonlarının vazgeçilmez garnitürü, tılsımı!..

Paris hop oturup hop kalkıyordu Dior için. Müzede 1947-57 arasındaki modelleri sergileniyordu (Tüm meslek yaşantısı bu kadarcıktı çünkü).

MODAEVİNİN 40. YILI

Modaevinde ise, modaevinin kuruluşunun 40. yılı! Görülmemiş bir görkemle kutlanıyordu bu kırkıncı yıl. Sokak kapatılıp üstü örtülüyor, modaevinin içi inanılmaz bir güzellikte dekore ediliyor, dışı dev müge dallarıyla bezeniyordu. Kırkıncı yıl onuruna verilen yemekte dünyanın tüm ünlüleri buluşuyorlardı.

Prensesler, sanatçılar, yıldızlar, Süreyyalar, Carolineler, Sophialar...

Evet, Dior modaevi, Dior'un ölümünden sonra batmamış kısa bir süre Yves Saint Laurent'la, daha sonra da **Marc Bohan**'la onun çizgisinde yürümüştü. Sapma yoktu. Şık Parisli kadının simgesi olan Dior, ölümünden sonra da bu unvanı korumuştu.

Ama sergiyi gezince, eski şıklıkla yeni şıklık anlayışı arasında bir kıyaslama yapmamak da olanaksız. **"On yıllık şıklık"** müzedeki sergide beş kocaman kata dağılmıştı. Dünyanın çeşitli müzelerinden, çeşitli özel koleksiyonlardan toparlanan modeller -sık sık **Olivia de Havilland**'ın adı çarpıyordu göze- özel yapılmış mankenlere giydirilmişti. Yüzleri bezle kaplı, yuvarlak omuzlu, 57 cm bel turu olan mankenlerdi bunlar. 1948 yılında Dior için özel olarak yapılan ve bugün hâlâ Dior modaevinde saklanan o mankenin eşleri...

Dior 1905'te doğdu. Olaysız, öyküsüz bir çocukluk dönemi geçirdi. Zarif bir kadın olan annesi onu meslek hayatı boyunca hep etkiliyecekti.

Ailesi politikacı olmasını istiyordu. Ama Dior meslek olarak sanatı seçti. Tablo galerileri açtı. Biri 1928'de, biri 1932'de modacı sanatçıların tablolarını sergiledi bu galerilerde, **Max Jacob, Christian Bérard, Salvador Dali...**

1934 yılında ciddi bir şekilde hastalandı. Nekahet devresini İspanya'da geçirdi. Paris'e dönüşte moda desenleri çizmeye koyuldu. Desenlerini modaevlerine, Figaro'ya ve özellikle de şapkacılara satıyordu. Kısa zamanda bu alanda bir isim yaptı.

1938 yılında modelist olarak Piguet'nin yanına girdi. Üç koleksiyon hazırladı orada. Savaş bıçakla keser gibi kesti modayı.

Savaş sonrası Figaro'ya kadın sayfaları hazırlamaya koyuldu. 1941'de **Lucien Lelong**'un yanına modelist olarak girdi. **Pierre Balmain**'le beraber koleksiyonlar çiziyorlardı. Modacılığı A'sından Z'sine öğrendi burada.

Sonra sıra kendi kanatları ile uçmaya geldi. 1946'da güçlü bir endüstrici **Marcel Boussac,** ona kendi adına bir modaevi açma olanağı tanıdı.

1947... İlk koleksiyonunu sunduğu yıl... Savaş sonrasının **"erkeksi"** kadını ile tam bir çelişki. Yuvarlak omuzlar, incecik bir bel, ayak bileklerine kadar inen kahkaha çiçeği gibi açılan etekler.. Harper's Bazaar'ın Yazı İşleri Müdürü **Carmel Show,** bu koleksiyona **"New Look"** adını verdi.

Bir anda zirve!.. Ve artık hep zirve. Modaevini açtıktan on yıl sonra ölüm onu gene zirveden aldı götürdü. İşte düpedüz, işte pırıl pırıl, hep başarı, başarı ve başarı dolu bir on yıl!.. Müzede sergilenen **"bu zaman"** işte!..

Girişte, ilk katta bir sürü anı, bir sürü fotoğraf... Çocukluk, gençlik, olgunluk yılları... Dior çalışma masası başında, Dior prova yaparken, Dior mankenleri arasında, Dior aşçısıyla, Dior bahçıvanı ile, Dior sevgili köpeği ile... Dior bahçede bir masanın başında kâğıt falı açarken...

Sonra mektuplar, sonra notlar, sonra müşteri randevuları, kumaş eşantiyonları, davetiyeler... Dior'un prenses Süreyya için çizdiği gelinlik...

Anılar, anılar... Anılardan modellere katlar boyu. Ne incelik, ne ustalık ne kadınsı, ne şık bir moda... Zamanın akışı içinde ayrı bir şey, ayrı bir dünya... Bir daha yaşanması olanaksız. Bu nedenle mi sesi duyulan hayranlığa karışan bu garip hüzün?..

Geride kalan olağanüstü bir güzellik, olağanüstü bir yazgı. Öyküye zirvede başlamak, zirvede bitirmek...

Bunca ün, bunca para, bunca başarı ve bırakıp gidivermek bütün bunları birdenbire... Çıkmış mıydı Dior, o güneşli günde bahçede açtığın falda?..

Moralini düzeltmek için Londra'ya gitti

Seyyal Taner: Şoke oldum

ŞENAY KALKAN *11 mayıs*

BRÜKSEL — Bir Eurovision şarkı yarışması daha hüsranla ve hüzünle sonuçlandı. Tesellimiz, İrlandalı **Johnny Logan'ın** birinci olması ve yarışmanın hemen ardından tüm dünya basınının önünde şarkısını **İstanbul'da** oluşturduğu için birinciliği kazanmasını İstanbul'a borçlu olduğunu söylemesiydi.

Logan, Türkiye'yi ve Türkleri övdü, Türkçe **"En büyük Türkiye, başka büyük yok"** diye bağırdı.

Bu yıl yalnız Belçika'nın değil, tüm Avrupa'nın başkenti olan Brüksel'de Avrupa günü olan 9 mayısta gerçekleşen **Eurovision Şarkı Yarışması**, 500 milyon televizyon izleyicisinin önünde sonuçlandığında kuşkusuz en çok üzülen **Seyyal Taner** ve **Grup Lokomotif'ti**.

Belçika'nın ünlü sanatçısı Eurovision'un sunucusu **Victor Lazlo** sırayla puanları istemeye başladı. İlk üç ülkeden puan alamamamız, pek fazla moralimizi bozmadı. Sıra 18. ülkeye geldiğinde puan hanemizde kocaman bir boşluk vardı. Ne tam puan alan, 12 puan verdiğimiz **'komşi'** Yugoslavya, ne artık akrabalarımız sayılan İrlandalılar, ne ikinci vatanımız olan Almanya, bize puan vermemişlerdi.

1980'de yine Eurovision'da birinci olan ve daha sonra da İstanbul'da belki de ülkesinden daha çok meşhur olan Johnny Logan, bu kez **"Hold Me Now"**'la 7 tane tam puan olan 12 puanı alıyor ve birinci oluyordu. Seyyal Taner, yarışma öncesi Belçika Başbakanı **Wilfrid Martens'ten "AT'ye girmemiz konusunda ne düşünüyorsunuz?"** sorusunun yanıtını almıştı. Yarışma sonrasında Türkiye'nin, AT daimi temsilcisi **Pulat Tecer** tam da AT'ye tam üyelik başvurusu yaptığımız bir sırada hiç oy alamamanızı AT'nin bizi refüze etmesi şeklinde değerlendiriyordu.

Seyyal Taner, **"üzülmeyin"** diye yanına gidenlere **"Hayır, üzgün değilim, şoke olmuş durumdayım"** diyordu.

'Türkiye'yi en iyi bir şekilde temsil etmemize karşın, puan alamamamızın şokunu yaşıyorum. Puanlar açıklandıktan sonra İspanya, Kıbrıs, İngiltere, İzlanda temsilcileri sıra ile yanımıza gelip sonuca inanamadıklarını söylediler. Bizim alnımız açık, biz görevimizi en iyi şekilde yaptık.'

Seyyal Taner, birinci olabilmemizin tek koşulunun, ülkemizin ekonomik açıdan güçlü olması gerektiğini, AT'ye girmemizin sonucu çok etkileyeceğini söylüyordu.

Ve aylar süren heyecan, yorgunluk bitti. Şan Tiyatrosu'nun yanması ile 35 milyonluk aletlerini kaybeden **Grup Lokomotif**, Belçika'dan aldıkları müzik aletleri ile Türkiye'ye dönerken, Seyyal Taner de başını dinlemek için Londra'ya üzgün ve şaşkın gitti.

Şevket Yılmaz: İktidarın demokrasiden ödü patlıyor

Türk-İş'ten Özal'a gözdağı

YAVUZ ŞİMŞEK *11 mayıs*

İZMİT — Türk-İş'in, yaklaşık 10 bin işçinin 63 işyerinde sürdürdüğü Petrol-İş grevlerini desteklemek için İzmit'te düzenlediği yürüyüş ve miting 25 bin dolayında işçinin katılımı ile dün yapıldı. Oldukça coşkulu geçen miting için geniş güvenlik önlemleri alınırken mitinge katılanlar polisçe sık sık arandılar.

Türk-İş Yönetim Kurulu ve Başkanlar Kurulu'nun mitingde okunan ortak bildirisinde siyasal iktidara karşı ortak mücadele çağrısı yapıldı. Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz, Özal hükümetini sert bir dille eleştirdiği konuşmasında anayasanın geçici 4. maddesinin değiştirilmesine ilişkin girişimlere değinerek **"Geçici 4. madde ile iş bitiyor mu? Nerede kamu özgürlükleri önündeki kısıtlamalar, işçi hakları özgürlükleri önündeki engeller nerede? Nerede kuşa çevrilen grev hakkı? Bunlar anayasada kalacak, demok-**

rasi mi olacak? Yok böyle şey. Bugünkü siyasal iktidar demokrasiden korkuyor. Hem de ne korku, ödü patlıyor" dedi. Petrol-İş Genel Başkanı Cevdet Selvi de **"İşverenlerin kendilerinden yana olan yasalara ve bu yasaların her türlü grev kırıcılıklarına izin vermesine ve hatta desteklemesine rağmen grevlerimiz kırılmamıştır, kırılmayacaktır. Dimdik ayaktayız"** diye konuştu.

Türk-İş'in İzmit mitingine bu bölgeden olduğu kadar çevre illerden de yoğun katılmalar oldu. Çevre illerden gelenlerin otobüsleri kent dışında **"Fuar Alanı"**nda durdurularak mitinge katılacaklar tek tek arandı. İşçiler gruplar halinde yürüyüşün başlayacağı İnönü Caddesi'ne doğru giderken "Bac Kavşağı"nda güvenlik kuvvetlerince durdurularak ikinci bir aramadan geçirildiler. Burada polisçe pankartlar açılarak okundu ve bazılarına el kondu. Polis ayrıca pankart ve bayrak taşıyan işçilerin isimlerini saptadı. Aramalar sırasında üzerlerinde "Gün Dergisi" bulunan iki işçi gözaltına alındı. İnönü Caddesi'nde yürüyüş kortejinin oluşturulmasından sonra saat 12.00'de yürüyüş başladı. Sayıları 25 bini bulan işçiler, yaklaşık 1 km'lik yürüyüş mesafesini 1 saatte alarak mitingin yapılacağı Anıt Park'ta toplandılar. İşçiler gerek yürüyüş sırasında gerekse miting alanında sık sık **"Özal istifa", "İşçiler el ele, genel greve", "Özal gidecek demokrasi gelecek"** şeklinde sloganlar attılar. **"Ekmek barış, özgürlük", "Hür sendikacılık demokrasinin teminatıdır", 'Toplusözleşme düzenine müdahale istemiyoruz", "Genel grev hakkımız, söke söke alırız"** şeklindeki pankartlar da dikkat çekti. Türk-İş'e bağlı tüm sendikalarla bağımsız **Otomobil-İş** üyelerinin katıldığı mitingde Türk-İş Genel Sekreteri **Emin Kul,** alana giren grupları tek tek şiirlerle de süslediği konuşması ile tanıttı. Miting alanında ilk konuşmayı bölgedeki sendikaları temsilen yapan Türk Metal Sendikası Gebze Şube Başkanı **Süleyman Kozik** konuşmasında **"şanlı şerefli tarihimiz"**'den **"üç kıtada at koşturmuş olduğumuz"**'dan bahsederken yuhalandı. Daha sonra mikrofona gelen Petrol-İş Genel Başkanı **Cevdet Selvi,** yoğun alkışlar arasında sürdürdüğü konuşmasında grevler hakkında bilgi verdi. Selvi, grevler nedeniyle işverenlerin ayda 150 milyar lira kaybettiklerini, ancak bu paranın çok az bir kısmını oluşturan isteklerini kabul etmediklerini belirterek "İşverenlerin bu tavrını ideolojik politik olarak yorumlayamazsak başka ne olarak yorumlayabiliriz? İşverenler TİSK ilkeleri doğrultusunda karşımızda tavır almaktadırlar. Bu tavırlarında mevcut iktidar ile cephe oluşturmuşlardır" dedi. Daha sonra kürsüye gelen Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz ise Özal hükümetini sert bir dille eleştirdi.

Adını demokrasi koymakla bir rejimin demokratik olamayacağını belirten Yılmaz, Türkiye'nin durumunu da bu yaklaşımla değerlendirdi. Sözü Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mükerrem Taşçıoğlu'nun asgari ücret tespit komisyonunu toplantıya çağırmasına getirerek "İş bitiricilere bakın, sürate bakın sürate. Dilimizde tüy bitti. Bir yıldır haykırıyoruz. Akılları başlarına yeni geldi. Hayır katiyen değil. Haziranda Uluslararası Çalışma Teşkilatı'nın Cenevre'de toplantısı var ya, hazırlık oraya. Türkiye uyudu şimdi sıra dışarıda. 'Şöyle yaptık, böyle ettik' diyecekler" dedi. Yılmaz, işçilerden "sandık ortaya konduğunda bu siyasal iktidara gerekli dersi vermelerini" istedi. Yılmaz'ın konuşmasının ardından Türk-İş Yönetim ve Başkanlar Kurulu'nun dün sabah yaptıkları toplantıda kararlaştırılan ortak bildiri okundu. Türk-İş Genel Sekreteri Emin Kul'un okuduğu bildiride "başta işçi, memur, köylü, küçük esnaf, emekli, dul ve yetimler olmak üzere iktisaden güçsüz kitleler iktisaden güçlü durumdaki azınlığın menfaatlerini koruyan ve geliştirmeye çalışan siyasal iktidarla demokratik yollardan mücadeleye çağrıldı. Bildirinin okunmasından sonra miting davul zurna sesleri arasında olaysız dağıldı. Türk-İş'in İzmit mitingine eski genel başkanlarından Halil Tunç ile SHP milletvekilleri Hilmi Nalbantoğlu, Abdullah Çakırefe ve SHP il yöneticileri de katıldılar.

TÜRSAB Başkanı uyardı

Akdeniz'de rekabete dayanamayız

12 mayıs

Haber Merkezi — Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği Başkanı **Bahattin Yücel,** uygulanan turizm politikasının gelecek yıllarda Türkiye'ye yarardan çok zarar getirebileceğini savundu.

Bahattin Yücel, Akdeniz ve Ege kıyılarında belli bölgelere büyük yatırımlar yapıldığını hatırlatarak, Türkiye'nin Fransa, İtalya ve İspanya ile rakip duruma geleceğini söyledi. Yücel, Akdeniz'deki turizm hareketine egemen olan bu ülkenin halen yatak fazlalıklarının bulunduğunu kaydederek şöyle dedi:

"Bu ülkeler, beceri ve organizasyon açısından bizden üstün durumdadır. Akdeniz kıyısında, Türkiye'nin kendilerine rakip olduğunu anladıkları an, tüm olanaklarını kullanıp bize gelen turisti kendilerine geri çekebilirler.

Türkiye'nin bu ülkelerde turizm rekabetine girebilmesi için vazgeçilmez üstünlüğünden yararlanması gerekir. O da İstanbul, Kapadokya, Bergama ve Efes yöresinde turizm yatırımlarına ağırlık vermektir. Turist, Alanya'da denize girmekten vazgeçebilir, ama Kapadokya'dan vazgeçemez."

Bu arada İzmir'de vergi rekortmeni olan Dutilh Seyahat Acentesi'nin Sorumlu Müdürü **Ruhi İlgün,** UBA'ya yaptığı açıklamada, hükümetin izlediği turizm politikasının otellerin kârını arttırdığını, bunun yanında seyahat acentelerine üvey evlat muamelesi yapıldığını söyledi. Ruhi İlgün, izlenen politika sonucu hızla artan otel sayısının sonuçta oteller arası bir rekabet doğuracağını ve böylece turizm gelirlerinin düşeceğini öne sürdü.

Turizmle ilgili çevreler de özellikle Antalya kıyılarında yapılan ve yapılmakta olan tatil köylerinin yabancı işletme ortaklığı olduğuna dikkati çekerek, önümüzdeki yıllarda Türkiye'deki fiyat politikasını yabancıların belirleyeceğini savundular.

Kaplumbağa formülü:

Dalyan'a hem otel hem milli park

12 mayıs

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Başbakanlığın emriyle Dalyan'da soyları tükenmekte olan dev denizkaplumbağalarının durumunu incelemek üzere oluşturulan heyetin ön raporunda Dalyan'ın koşullu olarak milli park olması önerildi. Kültür ve Turizm Bakanı **Mesut Yılmaz** dün Çevre Genel Müdürü **Muzaffer Evirgen**'in de hazır bulunduğu bir basın toplantısı yaparak, bu görüşü benimsediklerini açıkladı, ancak başlanan yatırımdan vazgeçilmeyeceğini söyledi. Yılmaz, bölgenin doğal yapısının koruma şartlarına uyulması durumunda milli park içinde turizm yatırımı yapılmasına izin verileceğini söyleyerek, **"Alacağımız tedbirlerle deniz kaplumbağası neslinin artarak devam etmesini sağlayacağız"** dedi.

Milli parkın turizm yatırımlarına engel bir statü olmadığını vurgulayan Yılmaz, bu biçimdeki korumanın en doğru yol olduğuna inandıklarını belirtti. İztuzu mevkiinde yapımı süren otelin kaplumbağaların neslinin sürmesini olumsuz etkilemeyeceğini savunan Yılmaz, şöyle dedi:

"En iyi koruma bu alanın insanlara ve yatırımlara tamamen kapatılması olur herhalde. Ancak burayı insanlara kapatırsak milyon tane taplumbağa olur. Türkiye de bir kaplumbağalar ülkesi haline gelir. Bizim istediğimiz koruma bu değil."

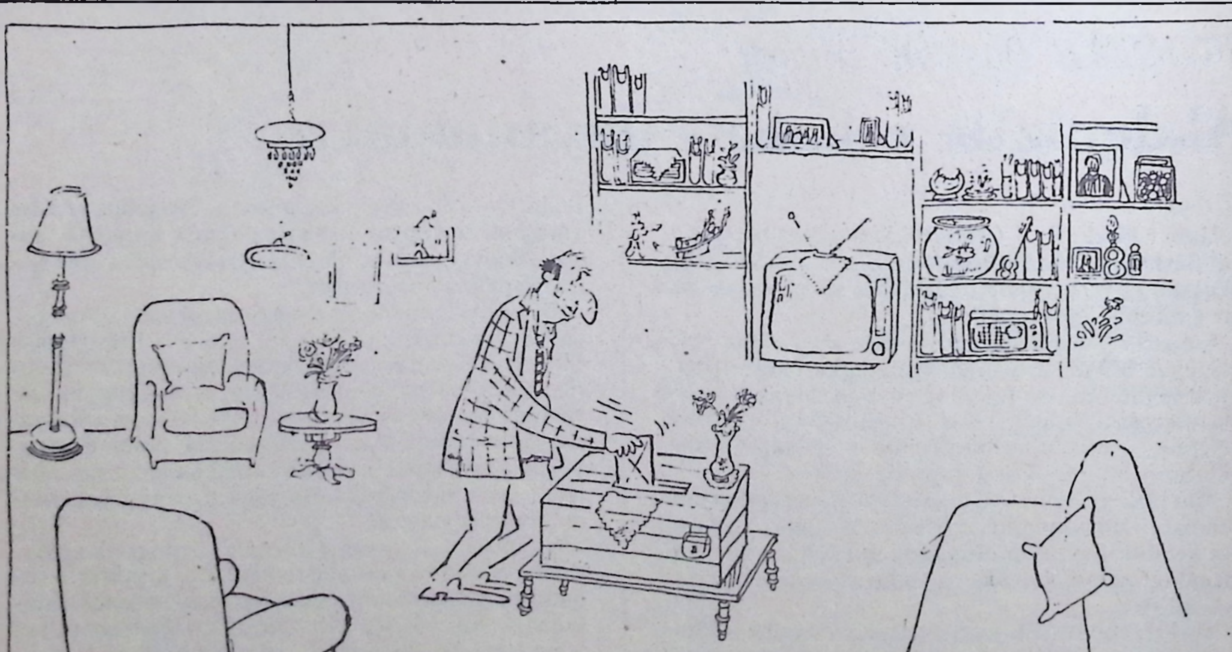
Bakan Yılmaz, 24-28 nisan tarihleri arasında Çevre Genel Müdürü Muzaffer Evirgen'in başkanlığında Çevre Genel Müdürlüğü, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı, ODTÜ Çevre Bilimleri ile Liman ve Kıyılar bölümü temsilcilerinden oluşan heyetin Dalyan'da yaptıkları incelemeler sonucunda hazırladıkları ön raporu açıkladı.

"Bu ön raporda İztuzu mevkiinin bugüne kadar günübirlik turizme açık bir şekilde ve korumanın da olmadığı bir tarzda kullanıldığı ifade edilmekte. Bölgedeki barakaların kaldırılması, uluslararası çevre koruma normlarına uygun kurulacak ve çalışacak turistik tesislerin yapımıyla, burada çevre korumasının geçmişe oranla daha sağlıklı bir görünüm kazanacağı ifade edilmektedir.

Ayrıca heyet raporunda, asıl Dalyan bölgesinin, yani kaplumbağaların yaşadıkları alanın milli park statüsüne geçilmesi önerilmektedir. Yeni turizm amaçlı yatırımların daha detaylı çevre incelemelerini takiben başlatılması önerilmektedir. Milli park önerisi bakanlığımızca da benimsenmektedir. Biz bunun yöre turizmi açısından menfi bir etkisi olmayacağını, tersine bir cazibe unsuru olacağını düşünüyoruz."

Yılmaz, Dalyan'daki kaplumbağalar konusunun dış çevreler tarafından istismar edilebileceğine dikkat çekerek, **"Daha önce bu konuda üstüne düşen görevi yerine getirmeyen Yunanistan'ın şimdi, Rodos Adası'nın tam karşısında yer alan ve turizm açısından belki Akdeniz'in en değerli bölgelerinden biri olan bu yörede, çevre koruması konusunda bütün önlemlerin alındığı bir gelişmede rahatsızlık duyabileceği ve bu gelişmeyi bazı bilimsel gerçekleri saptırmak suretiyle engellemeye çalışacağı hususunda basınımızın da uyanık olması gerektiğini düşünüyoruz. Türkiye'nin, Yunanistan'ın yanlışını tekrarlaması beklenmemelidir"** diye konuştu.

Yılmaz yörede bundan sonra yapılacak yatırımların kaplumbağlara zarar verebileceğine dikkat çekerek, turistik amaçlı yatırımların daha detaylı çevre incelemelerinden sonra başlatılacağını söyledi. Yılmaz bir Katar Şirketi'nin Dalyan'daki bir kamu arazisinde 230 milyon dolarlık ve 5 bin 100 yataklı bir turizm yatırımı yapmak için başvurduğunu ve buna ön izin verildiğini kaydetti.

Lyon kasabı Barbie'nin yargılanmasına başlandı

Hesap veriyor

SABETAY VAROL *12 mayıs*

LYON — Bazılarının **Tüm Fransa'yı titreten dava** olarak nitelediği Klaus Barbie duruşması dün Lyon Ağır Ceza Mahkemesi'nde başladı. Hazırlık aşaması dört yıldır devam eden, yüzlerce kilo çeken dava dosyasının altı, yedi hafta boyunca aralıksız inceleneceği duruşma dün Lyon kasabı olarak adlandırılan Barbie'nin yerel saatle tam 13.00'te salona getirilmesiyle açıldı. Barbie, oturumun açılmasından bir saat kadar önce tutuklu bulunduğu Saint Paul Hapishanesi'nden Adalet Sarayı'na getirilerek, avukatı Jacques Verges ile bir süre görüştü. Bu görüşmenin sonunda, Orly davası sırasında Türk basınında şeytanın avukatı olarak adlandırılan Verges, **"Barbie'yi hasta ve zayıflamış buldum. Dava etrafında koparılan gürültü bir "linç etme" psikozuna girildiğini gösteriyor"** biçiminde konuştu. Verges'in müvekkilinin hasta olduğunu söylemesine karşın, bir ay kadar önce prostat ameliyatı geçiren eski Gestapo şefinin salona alındıktan sonra gülümsediği ve bulunduğu cam bölmede yanında oturan iki bayan tercümanla sohbet ettiği görüldü.

Barbie'nin duruşması Fransa tarihinde ilk kez olarak videoya kaydediliyor. Şimdiye kadar Fransa'da duruşmaların filme çekilmesi yasaktı. Ancak bu dava dolayısıyla çekilen filmler 2007 yılından önce gösterilemeyecek. Buna rağmen Mahkeme Başkanı **Andre Sartini** ve diğer iki ağır ceza yargıcının salona girmesinden itibaren oturumun on dakikası Fransız Televizyonu'ndan naklen yayımlandı.

İTO endeksi yasak dinlemiyor

Enflasyon durmuyor

13 mayıs

Ekonomi Servisi — İstanbul'da toptan fiyatlar nisan ayında yüzde 2.7 artış gösterirken 12 aylık artış 1985 aralık ayından bu yana en yüksek değerine ulaşarak 35.8 oldu. Başbakan **Turgut Özal'ın "Yayımlanmaması gerektiği"**'ni öne sürdüğü İstanbul Ticaret Odası Endeksi'ne göre İstanbul'da toptan fiyatlar nisanda yıl başından bu yana ikinci en yüksek artışını kaydetmiş oldu. Nisanda 2.7 artış gösteren toptan fiyatlar ocakta yüzde 4.2, şubatta yüzde 2.1 ve mart ayında ise yüzde 2.2 artış göstermişti. Nisan ayları karşılaştırmasında ise toptan fiyatlar bu yıl yüzde 35.8 oranında artarken, bu oran geçen yıl yüzde 29.2, 1985 yılında ise yüzde 42.9 olmuştu. Ortalamalara göre yıllık artış bu yıl yüzde 29.0 düzeyinde gerçekleşirken bu artış geçen yıl yüzde 36.3, 1985 yılında ise yüzde 47.7 olarak belirlenmişti.

İstanbul Ticaret Odası'nın araştırmasına göre İstanbul'da toptan fiyatlardaki en büyük artış yüzde 7.6 ile bakliyat grubunda gerçekleşti. Bu grubu yüzde 7.1 ile hayvani iptidai maddeler grubu, yüzde 6 ile sınai nebatlar grubu izliyorlar. Gıda maddeleri grubunda yer alan zahire ve hububat endeksinde yüzde 1.2, hayvani gıda maddelerinde yüzde 3.4 oranında artış olurken kuru meyvelerde binde 4, keyif verici maddeler grubunda binde 7 oranında azalma görüldü. Gıda maddeleri grubunda yer alan ve fiyatlarında artış izlenen maddeler şunlar: Buğday, mısır, pirinç, un, fasulye, bakla, patates ve koyun eti.

Seçimleri sağ kazandı

Malta'da Sosyalist Parti'nin 16 yıllık iktidarı sona erdi

13 mayıs

VALETTA (AP) — Malta'da geçen cumartesi günü yapılan genel seçimlerden muhalefetteki **Milliyetçi Parti** galip çıktı ve **Sosyalist Parti'nin** 16 yıllık iktidarı sona erdi. Son seçim sonuçlarına göre muhafazakâr eğilimli Milliyetçi Parti, sosyalistlerden sadece yüzde 1 oy fazla alarak iktidara geldi.

Yeni Başbakan Edward Fenech-Adami dün yemin ederek görevine başladı.

Eski Başbakan Sosyalist **Karmenu Mifsud Bonnici** önceki gün düzenlediği basın toplantısında, **"Muhalefet partisinin oyların yüzde 50'sinden fazlasını kazandığı açıklığa kavuştu"** dedi. Bonnici gibi 53 yaşında bir avukat olan Milliyetçi Partili yeni Başbakan **Eddie Fenech - Adami** de **"Milliyetçi Parti seçimleri mutlak bir çoğunlukla aldı. Öncelikli amacımız ulusal uzlaşmayı sağlamak olacak"** şeklinde açıklama yaptı. Resmi olmayan sonuçlara göre seçimlerde sosyalistlerin yüzde 49, muhafazakârların ise yüzde 51 oranında oy topladıkları bildiriliyor.

Resmi olmayan seçim sonuçlarının açıklanmasından sonra önceki güne kadar sessizliğin hüküm sürdüğü Malta sokaklarının hareketlendiği ve Milliyetçi Parti'nin destekçilerinin sokaklara dökülerek par-

ti bayraklarını salladıkları ve otomobil kornalarını çalarak zaferi kutladıkları haber veriliyor. Gösteriler sırasında herhangi bir çatışma olmadı. Malta'daki seçim kampanyası sırasında iki partinin taraftarları arasında çatışmalar çıkmış, 1 kişi ölmüş ve 20 kişi yaralanmıştı.

Sosyalist Parti'nin geçen seçimlerden önce seçim yasasında yaptığı değişiklik uyarınca 1981 yılında Milliyetçi Parti, iktidarı sadece 3 sandalye farkla kaçırmıştı. Bu sonuçtan sonra muhafazakâr milletvekilleri, parlamento oturumlarını bir yıl süreyle boykot etmişlerdi.

Yeni Başbakan Fenech Adami'nin ülkenin bağlantısız dış politikasında önemli değişiklikler yaparak Batı'ya daha yakın bir politika izlemesi bekleniyor. Adami'nin, Libya ile Sosyalist Parti döneminde yoğun olan siyasi ilişkileri azaltarak sadece ekonomik ilişkileri eskisi gibi koruma yanlısı olduğu bildiriliyor.

Siyasi gözlemcilere göre yeni başbakan, özel sektöre öncelik veren bir ekonomik politika izleyecek.

TSİP yöneticilerine 1-8 yıl ağır hapis

15 mayıs

İstanbul Haber Servisi — İstanbul 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde yaklaşık 1.5 yıldır devam eden 53 sanıklı Türkiye Sosyalist İşçi Partisi (TSİP) davasında, 12 sanık hakkında 1 yıl ile 8 yıl 10 ay arasında ağır hapis cezası verilirken, 31 sanık hakkında beraat, 9 sanık hakkında görevsizlik, 1 sanık hakkında da ayırma kararı verildi.

TSİP yöneticileri hakkında 6 Eylül 1985 tarihli iddianame ile açılan davada, sanıkların yasal olarak kurulan partiyi yasadışı örgüte dönüştürdükleri ileri sürülmüştü. İddianamede, 12 Eylül harekâtından sonra TSİP'in faaliyetinin durdurulmasına karşın üyelerinin çalışmalara devam ettiği belirtilmişti.

Yaklaşık 1.5 yıl süren davanın dünkü oturumunda kararını açıklayan mahkeme, sanıklardan **Çağatay Anadol, Veli Gürcan, Nurettin Bayram** hakkında, TCY'nin 141/1. maddesi uyarınca, 8'er yıl 10'ar ay 20 gün ağır hapis, **Bahri Gedik, Ali Aktürk, Mustafa Duru, Orhan Cengiz, Cahittin Çakır, Sezin Karatekin** hakkında, TCY'nin 141/5. maddesi uyarınca, 5'er yıl 6'şar ay 20'şer gün ağır hapis cezası verildi. **Yusuf Ertürk** hakaret ve sahte kimlik bulundurmaktan 2 yıl 1 ay 10 gün, **Yelda Cengiz** yataklık yapmak suçundan 1 yıl, **Zekeriya Çaylı** da hakaret suçundan 1 yıl ağır hapis cezasına çarptırıldı.

Ali Gedik hakkında dosyasının ayrılmasına karar verilirken **Yaşar Yiğit, Mehmet Yazarlı, Ahmet Melek, Mehmet Güsoy, Şaban Demirtaş, Bülent Uyguner, Fazilet Yiğit, Şükrü Çelikyapı, Haydar Üstün** hakkında örgüt üyeliğinden beraat, sahte kimlik bulundurmak suçundan da görevsizlik kararı verildi.

Mahkeme şu sanıklar hakkıda da yeterli inandırıcılıkta kanıt bulunamadığı gerekçesiyle beraat kararı verdi: **Nejat Kazan, Sülün Sami Tekin, Turan Yılmaz, Hasan Güzel, Yusuf Gülerman, Mustafa Şimşek, Halil Alnıkızıl, Rıdvan Yüce, Nahide Kasap, Süleyman Avşen, Atiye Ertuğ, Emine Yelkencioğlu, Hasan Yılmaz, Hurisel Civelek, Leman Korkmaz, Necmi Korkmaz, Nevzat Akoğlu, Fatma Ersen, Füsun Öğer, Mustafa Öğer, Serap Şen, Hasan Derya, Ertan Derya, Kadir Aslan, Rıza Kaplan, Fahri Eryılmaz, Rıfat Özbaşı, Mustafa Çolak, Ahmet Çiftçi, Ari Üresin, Ertuğrul Başkan.**

Parlamento basıldı, başbakan ve bakanlar kaçırıldı

Fiji'de askeri darbe

15 mayıs

SUVA (AP) — Pasifik Okyanusu'nda yer alan Hindistan kontrolündeki Fiji'de askeri darbe oldu. Ordunun üçüncü adamı **Yarbay Sitiveni Rabuka**, dün sabah gaz maskeli ve silahlı 10 askerle birlikte parlamentoyu basarak Başbakan Timoci Bavadra ile bakanları kaçırdı ve iktidara el koyduğunu açıkladı. Darbe, ülkede genel seçimlerin bir ay sonrasına rastlıyor.

Yarbay Rabuka, kansız askeri darbeden sonra Fiji

radyosundan yayımlanan bildirisinde, başbakan ve bakanların sağ olarak serbest bırakılacaklarını açıkladı. Bildiride, **"Ülkede daha fazla huzursuzluk çıkmasını ve kan dökülmemesini önlemek amacıyla iktidara el koyulduğu"** belirtildi. Rabuka, daha sonra düzenlediği basın toplantısında, yeni yönetimin anayasayı değiştirip sivil yönetime dönülmesi için seçimlere gideceğini açıkladı. Ancak tarih vermedi.

Ülkede geçen ay yapılan genel seçimlerde Hint asılların iktidara gelmesi üzerine, ülkedeki etnik Melanezyalılar protesto gösterilerine başlamışlar ve siyasi kontrolün kendilerine verilmesini isteyen bir anayasa değişikliği istemişlerdi. Fiji kabinesinin 11 üyesinden 7'si Hintlilerden oluşuyordu.

Fiji Genelkurmay Başkan Yardımcısı **Jim Sanday'**ın da başbakan ve bakanlarla birlikte bir kamyona bindirilerek kaçırıldığ ıbildiriliyor. Genelkurmay Başkanı **Ratu Epeli Nailatikau** ise, olay sırasında Avustralya'da bulunuyordu.

Fiji'nin iki bin kişilik ordusunun hemen hemen tamamı etnik Melanezyalılardan oluşuyor. Bu iki bin askerin 630'u Birleşmiş Milletler'in Lübnan'daki Çokuluslu Gücü'nde görevli, 600 kadarı da Sina Çölü'nde bulunuyor.

Avustralya'dan Fiji ile yapılan telefon görüşmelerine dayanılarak verilen bilgiye göre, askeri darbenin ardından Fiji'de durum sakinliğini korudu ve normal yaşam etkilenmedi. Dükkânların açık olduğu bildirildi.

Fiji'deki darbe ile birlikte, Güney Pasifik'te ilk kez bir ordu, hükümeti devirmiş oluyor.

Geçen ayki seçimleri kaybeden yerli Melanezyalılardan oluşan İttifak Partisi, ülkeyi İngiltere'den bağımsızlığına kavuşmasından bu yana yönetiyordu. Hintliler ise, ülkenin nüfusunun yarısına yakınını oluşturuyor ve sayıca yerli Malenazyalılardan üstün durumda bulunuyorlar.

TEPKİLER

İngiliz Uluslar Topluluğu üyesi olan Fiji'deki darbeye ilk tepki bölge ülkelerinden Avustralya ve Yeni Zelanda'dan geldi. İki ülke de, Suva'daki büyükelçilerine, yeni hükümetle temasta bulunmamaları emrini verdiler.

Avustralya Başbakanı **Bob Hawke** ve Yeni Zelanda Başbakanı **David Lange,** Yarbay Rabuka'nın eyleminin seçimle gelmiş bir iktidara yönelik olduğunu ve bunun parlamenter sisteme karşı bir hareket olarak görülmesi gerektiğini bildirdiler.

Bu arada Fransa'nın Güney Pasifik'teki toprağa Yeni Kaledonya'yı ziyareti sırasında açıklama yapan Fransız Denizaşırı Topraklar Bakanı **Bernard Pons,** Fiji'deki kansız darbenin Fransa'nın istikrarsızlığa karşı siper olarak Pasifik'te kalması gerektiğini gösterdiğini söyledi.

Adli Tıp İhtisas Kurulu'nun Sıddık Bilgin raporu:

Otopsi ciddi değil

MEHMET YAPICI *16 mayıs*

ADANA — **"Sol bir örgütle ilişkisi olduğu"** gerekçesiyle gözaltına alındıktan sonra Yüzbaşı **Ali Şahin** komutasındaki jandarmalarca işkenceyle öldürüldüğü öne sürülen Bingöl'ün Genç ilçesine bağlı Dönebağıköyü öğretmeni **Sıddık Bilgin**'in, kaçarken vurulduğu yolunda bulgulara yer veren ilk günkü otopsi raporunun, Adli Tıp İhtisas Kurulu tarafından ciddi, inandırıı ve sağlıklı bulunmadığı öğrenildi.

Olayın meydana geldiği 31 Temmuz 1985 günü Dönebağı köyündeki Suveren Seyyar Jandarma Karakolu'nda yapılan ilk otopsi ile Bilgin ailesinin başvurusu üzerine 11 ay sonra gerçekleşebilen ikinci otopsiye ait raporlar ve Sıddık Bilgin'in kafatası parçaları, gönderildikleri Adli Tıp Kurumu'nca incelendi.

Adli Tıp İhtisas Kurulu'nca yapılan incelemeden sonra, Genç Savcılığı'na gönderilen yazıda, olay günü yapılan otopsi zaptında Sıddık Bilgin'in, göğsünden girip sırtından çıkan, kafasına isabet ederek beynini parçalayan kurşun yaralarıyla öldüğü, cesette başka darp, cebir ve kesici alet yarasına rastlanmadığına yer verilirken, 29 Mayıs 1986 günü mezar,açılarak yapılan ikinci otopsi zaptında ise üzerinde gömleği, ceketi, pantolonu, çorabı ve ayakkabısı ile ayakları birbirine bileğinden bağlı ve çamurlu olarak bulunan 30 yaşındaki öğretmen Bilgin'e, kurşunların sırtından girip göğsünden çıktığı, parçalanan kafatası kemiklerinde herhangi bir kurşun izine rastlanmadığı, ayrıca sol diz kapağı altında bulunan bir kırığın darp sonucu mu yoksa kurşun ile mi meydana geldiğinin belirlenemediğinin anlatıldığına dikkat çekiliyor.

Adli Tıp Uzmanı Prof. Dr. **Cahit Özen** başkanlığında İç Hastalıklar Uzmanı Dr. **Fuat Birkardeşler,** Genel Şirurji Uzmanı Dr. **Hüseyin Kalyoncu,** Hüroşirurji Uzmanı Doç. Dr. **Ertuğurul Sayın** ve Kadın ve Doğum Hastalıkları Uzmanı Dr. **Öznur Aykaç**'tan oluşan Adli Tıp İhtisas Kurulu, birinci otopsinin ciddi, inandırıcı ve sağlıklı bir şekilde yapılmadığı, hazırlanan raporda yaraların kaç tane olduğunun dahi belirlenemediğini, göğüsten girdiği kaydedilen kurşunların sırtından saplandıklarının anlaşıldığını bildirerek, savcılığı uyardı. Adli Tıp İhtisas Kurulu, öğretmen Sıddık Bilgin'e **"Zamanında otopsi yapılmadığı ve yaptırılmadığından eksik adli işlem uygulandığı"**na da oy birliği ile karar verildi.

Adli Tıp raporu, geçen günlerde Genç Savcılığı'na ulaştı. Savcı Yardımcısı **Semih Akça,** istem üzerine olayın hazırlık soruşturma dosyası ile Adli Tıp raporunu, Bingöl Cumhuriyet Savcısı **İsmet Bölükbaşı**'ya teslim etti.

SORUMLULAR KORUNUYOR

SHP Milletvekilleri **Cüneyt Canver** ile **Ali İhsan Elgin** (daha sonra DYP'ye geçti)'in sakal bırakma eyleminden sonra cesedi Suveren Jandarma Karakolu bahçesinde gömüldüğü yerden çıkarılarak 2 Nisan 1986 günü yine güvenlik güçlerince Doğanlar köyünde toprağa verilen öğretmen Sıddık Bilgin'in eşi **Muzaffer Bilgin,** eşinin işkence sonucu öldürüldüğünün son Adli Tıp raporu ile de kesinlik kazandığını öne sürdü.

KEMALİZMİN DRAMI
Vedat Nedim Tör

Cumhuriyet

KAVRAM DERSANESİ
26 Mayıs
2 Haziran

64. Yıl; Sayı: 22532 Kurucusu: Yunus Nadi 150 TL. 16 Mayıs 1987 Cumartesi

Hareket, bol demeç ve yüksek tansiyon beklentisi

Siyaset günleri

1- Anayasa değişikliğinde ikinci tur yarın başlıyor. Evren'in değişikliği hemen onaylaması bekleniyor.

2- ANAP, referandumun nasıl yapılacağını düzenleyen yasa önerisini önümüzdeki hafta içinde Meclise sunacak.

3- Süleyman Demirel, bugün Sakarya'da düzenlenecek mitinge katılacak ve ANAP'ı ağır bir dille eleştirecek.

4- 7 haziranda 84 yerleşim yerinde yapılacak belediye seçimleri için propaganda süresi yarın başlayacak.

ANKARA'dan
YALÇIN DOĞAN

Eskiler Çıkınca

ANKARA — ...

(Arkası Sa. 11, Sü. 7'de)

CÜNEYT ARCAYÜREK
yazıyor

Dün Sabaha Doğru

ANKARA — ...

(Arkası Sa. 11, Sü. 5'de)

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Siyasette hareketli, bol demeçli ve zaman zaman yüksek tansiyonlu geçmesi beklenen günlere girildi. Yurdu etkisi altına alan politikada son durum şöyle:

1) Anayasa değişikliği yasa önerisinin Mecliste ikinci tur görüşmelerine yarın başlanacak.

2) Kapatılan AP'nin Genel Başkanı Süleyman Demirel, bugün Sakarya'da düzenlenen mitinge katılacak.

3) Cumhurbaşkanı Kenan Evren'le aylık olağan görüşmesini yapan TBMM Başkanı Necmettin Karaduman, anayasa değişikliğinin Cumhurbaşkanı tarafından veto edileceğine ihtimal vermediğini söyledi. Meclisin kabul edeceği değişikliği Evren'in beklemeden onaylaması bekleniyor.

4) Referandum yasa önerisi, önümüzdeki hafta Meclise verilecek. Referandum Yasası'nda, referandum yapılması için kabulden sonra 60 günlük süre tanınacak.

5) ANAP yöneticileri, yasakların temmuz sonu ya da ağustos başında referanduma sunulmasını amaçlıyor.

6) SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, Başbakan Özal'ı eski siyasi kavgaları canlandırmakla suçladı.

7) DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk, referandumda halkın "Militarizmi mi, yoksa demokrasiyi mi istiyorum" sorusunu soracağını söyledi.

8) DSP Genel Başkanı Rahşan Ecevit, devletin temellerini zedeleyebilecek anayasa değişikliklerine karşı sağlam güvenceler getirilmesini istedi.

9) 7 haziranda 84 belediyede yapılacak belediye seçimleri için propaganda süresi yarın başlayacak.

Başbakan Turgut Özal ve 199 arkadaşı tarafından verilen anayasa değişikliği önerisi, ilk görüşmelerden sonra 48 saat geçtikten sonra yarın ikinci kez TBMM Genel Kurulu'nda ele alınacak. İkinci tur görüşmelerde anayasanın 175. maddesi, seçmen yaşının düşürülmesi, milletvekili sayısının arttırılması, siyasi yasakların kaldırılmasını içeren yasa önerisinin ilk görüşmelerinde verilen önergeler görüşülecek. TBMM Genel Kurulu'nda saat 15.00'te başlayacak olan birleşimde önergelerin görüşülmesinden sonra tümü üzerinde konuşmalar yapılacak. Daha sonra yasa önerisinin tümü üzerinde ad okunarak

(Arkası Sa. 11, Sü. 2'de)

Menderes'in mezarının nakli önerisine muhalefetten tepki

'Mezar sömürüsü'

Menderes, Polatkan ve Zorlu'nun mezarlarının nakli konusundaki yasa önerisinin Özal ve 221 ANAP'lının imzasıyla TBMM'ye sunulmasını, SHP ve DYP "siyasi sömürü örneği" olarak değerlendiriyor. SHP'li Oktay, "Konuyu siyasal sömürü haline getirmek hazin bir olaydır" derken DYP'li Sarp, iktidarın önerisinin seçim yatırımından başka bir şey olmadığını söyledi.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — ANAP Meclis grubu, Eski Başbakan Adnan Menderes ve iki Bakanı Fatin Rüştü Zorlu ve Hasan Polatkan'ın mezarlarının nakli konusundaki önerisine anayasa değişikliğinden daha fazla ilgi gösterdi. Başbakan ve ANAP Genel Başkanı Turgut Özal'ın ilk imzayı attığı yasa önerisinde, TBMM Başkanı'nın dışında 293 ANAP'lının da imzaları bulunuyor. Ancak yasa önerisi, Ankara'da bulunmadıkları için 31 ANAP'lının imza yerleri boş olarak TBMM Başkanlığı'na sunuldu. Bir süre önce ANAP'tan ayrılan Nevzat Bayıklı'nın da öneride imza yeri açık bulunuyor.

Adnan Menderes'in oğlu Aydın Menderes'in bu konuda yarın bir açıklama yapması bekle-

(Arkası Sa. 13, Sü. 1'de)

Üniversite sınavları pazartesi günü açıklanıyor

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Üniversite birinci basamak sınav sonuçlarının pazartesi günü açıklanması bekleniyor. Kazananların listesi salı günü gazetemizde yayımlanacak.

628 bin dolayında öğrencinin katıldığı 19 nisan tarihinde yapılan sınav sonuçlarının açıklanmasıyla, 109 puanı barajını aşanlar ikinci basamak sınavına çağrılacaklar. İkinci basamağa çağrılacak adayların, 28 haziran günü gireceği bu sınavdan sonra, yaklaşık 140 bini çeşitli yükseköğretim programlarına yerleştirilecekler.

7 yıl sonra ilk öğrenci mitingi

İZMİR (Cumhuriyet Ege Bürosu) — 12 Eylül sonrasının ilk öğrenci mitingi bugün İzmir Karşıyaka'da yapılıyor. Mitingi Ege ve Dokuz Eylül Üniversiteleri'ne bağlı fakülte ve yüksekokul öğrenci dernekleri organize etti.

Bugün saat 14.00'te Karşıyaka Bostanlı Çocuk Trafik Eğitim Merkezi yanında yapılacak olan mitinge konuşmacı olarak Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı Cevdet Selvi, Öğretim Üyeleri Derneği Genel Sekreteri Doç. Dr. Fahir Hatipoğlu, İstanbul İktisat Fakültesi eski öğretim üyelerinden Vecihi Timuroğlu, üniversiteleri temsilen dört öğrenci ve bir öğrenci velisi katılacak.

SELÇUK VE GÖNENSİN — İlhan Selçuk, savunmasında "12 Eylül, devletin taahhütlerine ters bir uygulamaya girmiştir" dedi. Yukarıda avukatımız Gülçin Çaylıgil, İlhan Selçuk ve Okay Gönensin.

İlhan Selçuk'a beraat

YARGIÇ VE SAVCI — "Hülle Partisi" ve "DİSK Geçmiş Değil Gelecektir" başlıklı yazıları nedeniyle yargılanan İlhan Selçuk'un duruşma hâkimi Osman Şirin (sağda) ve savcısı Akören Kandur.

"Hülle Partisi" ve "DİSK Geçmiş Değil Gelecektir" başlıklı yazıları nedeniyle, İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanan yazarımız İlhan Selçuk ve Yazı İşleri Müdürümüz Okay Gönensin beraat ettiler.

İstanbul Haber Servisi — Gazetemizin "Pencere" köşesinde yayımlanan "Hülle Partisi" ve "DİSK Geçmiş Değil Gelecektir" başlıklı yazıları ile "MGK'nın çalışmalarını küçümsemek ve 12 Eylül dönemini küçük düşürmek" yayın yapmak iddiasıyla yargılanan yazarımız İlhan Selçuk ve Yazı İşleri Müdürümüz Okay Gönensin beraat ettiler. Beraat kararını veren Yargıç Osman Şirin, da-

(Arkası Sa. 13, Sü. 3'te)

SAVCININ MÜTALAASI

Savcı Kandur: Demokraside hiçbir makam ve kuruluş eleştiriden uzak tutulamaz

BERAAT GEREKÇESİ:

Yargıç Şirin: İyi, kötü her idarenin eleştiriye ihtiyacı bulunmaktadır

Sıkı para politikasına dönülmesini önerdi

OECD'den alarm

TÜRKİYE RAPORU'NDAN

Ödemeler dengesi: *Bu yıl 1.7 milyar dolara yükselecek olan ödemeler dengesi cari döviz açığı, Türkiye'nin son 4, 5 yıldır süren dış kredi itibarını tersine çevirebilir.*

Ücretler geriliyor: *İşçilerin reel gelirleri 1986 yılında yüzde 5.7 azaldı, asgari ücret yüzde 25 oranında aşındı. Reel ücretlerdeki gerileme bu yıl da sürecek.*

Enflasyon: *1987'de Türkiye'nin kalkınma hızı yüzde 6.5, enflasyon hızı yüzde 30, bütçe açığı da 1.4 trilyon olacak.*

BİLAL ÇETİN

ANKARA — Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün de (OECD) Özal hükümetinin seçim ekonomisi uygulamalarından rahatsız olduğu ortaya çıktı. OECD, yıllık değerlendirme raporunda Türk ekonomisindeki bazı gelişmeleri "endişe verici" olarak niteledi ve iç talebin kısılarak "sıkı para politikası" uygulamasına geri dönülmesini önerdi. 1986 yılında Türkiye'de işçilerin reel gelirlerinin yüzde 5.7 oranında azaldığı, asgari ücretin ise yüzde 25 oranında aşındığı kaydedildi. Reel ücretlerdeki gerileme bu yıl da sürecek.

OECD Sekreteryası'nca hazırlanarak geçen günlerde Paris'te yapılan OECD Bakanlar Komitesi'ne sunulan 1986-87 Annual Review Turkey'de (Türkiye Yıllık Değerlendirme Raporu) 1986 yılında 1 milyar 528 milyon dolar olan ödemeler dengesi cari döviz açığının bu yıl 1.7 milyar dolara yükseleceği kaydedildi. Raporda, "ödemeler dengesi açığının artarak sürmesinin Türkiye'nin son 4-5 yıldır süren dış kredi itibarını tersine çevirebileceği" öne sürüldü.

Hükümetin 1987 yılı için öngördüğü ekonomik hedeflerin ilk dört aylık uygulamalar sonucunda "gerçekliğini kaybettiği" belirtilen OECD raporunda, bu yıl yüzde 5'lik kalkınma hızı ve yüzde 20'lik enflasyon hedeflerinin tutturulamayacağı belirtildi. OECD'ye göre Türkiye'nin 1987 yılı büyüme hızı yüzde 6.5, enflasyon hızı (tüketici fiyatları deflatörüne göre) yüzde 30 olacak.

Ayrıca programda 8 milyar 550 milyon dolar olarak öngörülen yıllık ihracat da en fazla 8.2 milyar dolar düzeyinde gerçekleşecek. 1986'da 1.1 milyar dolar olan dış ticaret açığı bu yıl 3.4 milyar dolara, cari işlemler dövüz açığı da 1.7 milyar dolara yükselecek.

Ücretlilerin durumuna da değinilen OECD raporunda, son yıllarda ekonomide meydana gelen verimlilik artışlarının işçi ücretlerine yansıtılmadığı vurgulandı. Türkiye genelinde

(Arkası Sa. 11, Sü. 6'da)

ABD'nin Filistin siyasetinde yumuşama mı?

Büyükelçi Hupe'den Abu Firas'a ilk davet

ABD'nin Ankara Büyükelçisi Hupe'nin 'duayen' sıfatıyla verdiği bir davete, FKÖ temsilcisini de çağırması diplomatik çevrelerde şaşkınlık uyandırdı.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — ABD'nin Ankara'daki Büyükelçisi Robert Strausz-Hupe'nin verdiği bir davete ilk kez Filistin Kurtuluş Örgütü'nün bir diplomatını da davet etmesi dün Ankara'daki diplomatik çevrelerde şaşkınlık ve spekülasyonlara yol açtı.

(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

Dr. Geberth'e göre Portekiz'e yetişmemiz 15-20 yıl alacak

AT için en az 15 yıl daha sabredin

Türkiye-Avrupa İlişkilerinin Geleceği seminerinde konuşan OECD Türkiye Konsorsiyumu eski Başkanı Dr. Geberth, "Türk tarafı 15 yıldan önce bir sonuç alınamayacağını bilecek kadar sabırlıdır" dedi. 10. Sayfada

2 ilkokulda Atatürk büstleri parçalandı

İstanbul Haber Servisi — Kadıköy Cemile Besler İlkokulu ile Kayışdağ İlkokulu'nun Atatürk büstleri dün sabaha karşı saldırıya uğrayarak parçalandı. Kadıköy Kaymakamı Ergun Gökgöz, büstlerin kaidelerinden yere atılarak taşla vurulmak suretiyle kırıldığını söyledi. Kadıköy Emniyet Amiri Ümit Bağbek de olayı yapan

(Arkası Sa. 11, Sü. 6'da)

TÜRBAN EYLEMCİLERİNE DESTEK 6. Sayfada

Turizmde otel-acente kavgası

ASUMAN AVAR

İZMİR — Turizm seyahat acentelerinin "otel fiyatlarının çok yüksek olduğu" konusundaki eleştirilerini değerlendiren otel işletmecileri, acentelerle aynı görüşte olmadıklarını bildirdiler. Antalya Talya Oteli yetkilileri, dünyadaki en pahalı tesislerden biri olmalarına karşın istedikleri fiyatın karşılığını verdiklerini savunurlarken, Bodrum Torba tatil köyü yetkilileri, fiyatların yabancılara ucuz geldiğini, yerli turistlerin ise "paralarına göre" yer seçmelerini önerdi. Kuşadası Kuştur tatil köyü işletmecileri, "yerli turistlerin çok fazla sayıdaki rezervasyon istemlerini" karşılayamadıklarını ileri sürerken, Marmaris Lidya Oteli yetkilileri, pahalılığın bakanlığın uygulamasından kaynaklandığını belirttiler.

Gecelği 25-44 dolar arasında değişen Çeşme Altınyunus tatil beldesinin müdürü Aydın Ersu, Türkiye'deki otel fiyatlarının döviz bazında 2-3 yıldır hiç değişmediğini vurgulayarak, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın emriyle fiyatlara zam yapılmadığını söyledi. Ersu, yabancı turistler için pahalanma olmadığını belirterek, "Yerli turistler de her şeyin pahalılığından yakındığı gibi otellerin pahalılığından da şikâyetçi. Ama hangi yerdeki pahalılıktan şikâyet etmiyoruz ki?" diye konuştu. Türkiye'de yerli turizmden söz edilemeyeceğini savunan Ersu, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Türkiye'de turizmin var olduğunu söylemek için 1 milyon yatağımızın olması gerekir. Oysa yatak sayısı 100 bini yeni aşıyor. Turizmin temeli daha yeni atılıyor. Bu temel ne kadar sağlam atılırsa ileride o kadar genişler. Türkiye'deki yerli turistin bütün ağırlığını otelden ziyade kamplar

(Arkası Sa. 11, Sü. 7'de)

İSTANBUL KURUMLAR VERGİSİ REKORTMENLERİ Ekonomi'de

HOLLYWOOD'UN 'AŞK TANRIÇASI' OLDU 14. Sayfada

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

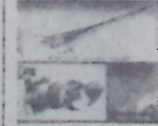
Ölüler ve Diriler...

Eski Başbakanlardan Adnan Menderes ile eski Bakanlardan Hasan Polatkan ve Fatin Rüştü Zorlu'nun İmralı Adası'nda bulunan mezarlarının taşınması ve adlarının bazı tesislere, caddelere ve bulvarlara verilmesine ilişkin yasa önerisi, Başbakan Turgut Özal'ın imzasıyla Meclis Başkanlığı'na verildi. Buna göre İstanbul Vatan Caddesi'ne Adnan Menderes Bulvarı, kurulmakta olan köprü ...

Siyasal girişimlerin sert çalkantılarında yaşayan Türkiye'de ka- ... mutlu adı değiştirilmesine ilişkindir. ... "Hürriyet ve Anayasa Bayramı" olarak kutlanmalı mı? Cumhurbaşkanı, başbakan, bakanlar, devlet görevlileri, yüksek memurlar, müsteşarlar, bu kutlama törenlerine katılmalılar mı? Ya, her 27 Mayıs'ta "Hürriyet ve Anayasa Bayramı"nı kutlayan eski devlet görevlileri...

* * *

(Arkası Sa. 11, Sü. 7'de)

Bilim Dünyasını Bugün İzleyin.

Bilim Teknik bugün Cumhuriyet'le birlikte.

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Özal'ın Hesabı...

"Evdeki hesap çarşıya uymaz". Bu bilinen bir deyimdir. Özal'ın evindeki hesap, siyaset çarşısına uyar mı, uymaz mı, o da pek belli olmaz.

Sayın Ecevit'ten bir örnek verelim.

Ecevit, 1974 yılında en parlak dönemini yaşıyordu. "Kıbrıs Barış Harekâtı", Sayın Ecevit'i neredeyse bir "milli

(Arkası Sa. 11, Sü. 7'de)

Rum yönetimine tehdit

'Lefkoşa'ya zehirli gaz atarız'

İZZET RIZA YALIN

LEFKOŞA — Lefkoşa üzerine zehirli davoksin gazı yağdırma tehdidiyle Kıbrıs Rum yönetiminden onbeş milyon dolar fidye isteyen 4 kişi tutuklandı.

(Arkası Sa. 11, Sü. 1'de)

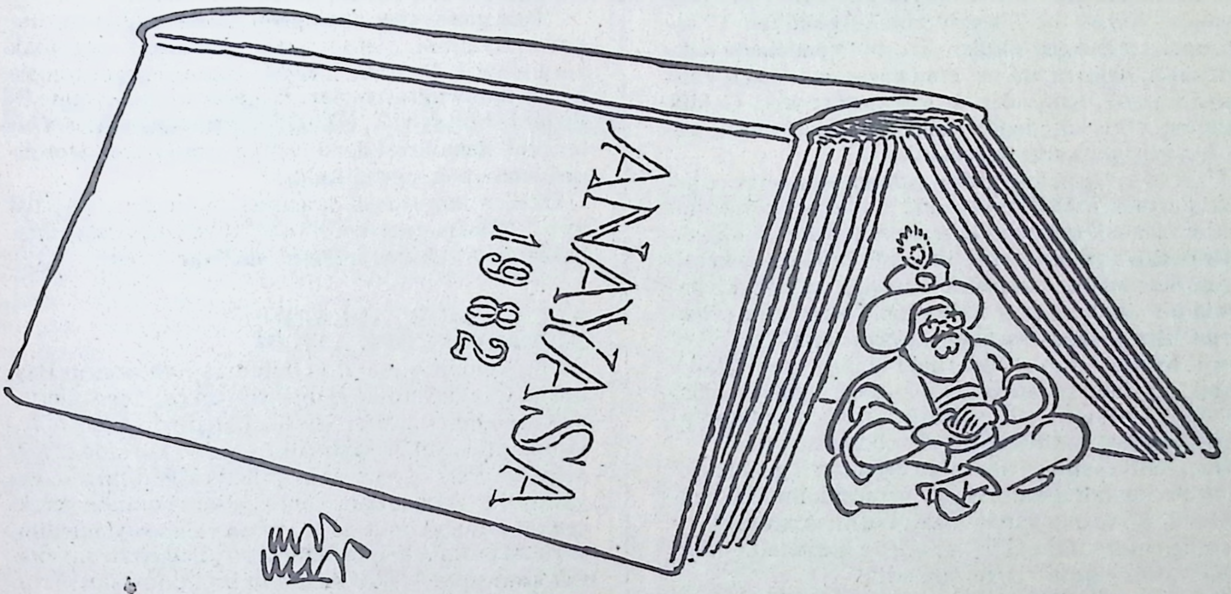
Netaş'ta 158 işçi çıkarıldı

16 mayıs

İş-Sendika Servisi — 12 Eylül sonrasının ilk büyük grevine sahne olan ve uluslararası kamuoyunda da geniş yankılar uyandıran 93 günlük grevden sonra toplusözleşmenin imzalandığı Netaş'tan 158 işçi çıkarıldı. 2 bin 500 dolayında işçinin çalıştığı işyerinde işten çıkarmaları **"kıyım"** olarak nitelendiren Otomobil-İş Sendikası Genel Başkanı İlhan Dalkılıç, işverenin **"grevi başarı ile noktalayan işçilere ve sendikalarına karşı yoğun saldırıya geçtiğini"** öne sürdü. Netaş'tan yapılan açıklamada ise işçi çıkarmaların **"teknoloji değişiminin kaçınılmaz sonucu"** olduğu savunuldu. Arkadaşlarının işten çıkarılmasını protesto eden Netaş işçileri, saat 15'teki çay arasına çıkmayıp akşam da servis araçlarına binmelidir.

Öte yandan Ziraat Bankası'na bağlı Türk Otomotiv Endüstrisi A.Ş.'nin (TOE) Gebze'deki fabrikasında çalışan 550 işçi, ücret ve sosyal haklarının uzun süre ödenmemesi üzerine işyeri önünde açlık grevine başladılar.

Grev sonrasında 19 şubatta yeniden üretime başlayan Netaş'ta önce gönüllüler ve emekliliği gelenlerle başlayan işçi çıkarmaları, dün 158 işçi ile tırmandı. İşten çıkarılanlara yapılan bildirimlerle İş Yasası'nın 13. maddesine göre iş akitlerinin 14 Haziran 1986 tarihinden geçerli olmak üzere feshedildiği ve bu tarihe kadar izinli sayıldıkları açıklanarak tazminat ve diğer parasal haklarını almak üzere başvurmaları istendi.

Başbakan, 67 ilden 2 bin 500 muhtara konuştu

Özal: 12 Eylül öncesi karanlığa dönmeyelim

17 mayıs

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Başbakan Turgut Özal, 67 ilden gelen muhtarlara hitap ederken, **"Bir daha 1980 öncesinin karanlıklarına dönmeyelim"** dedi. Özal, il genel meclisi üyelerini kabulde ise Menderes, Polatkan ve Zorlu'nun adlarının bazı tesislere verilmesinin, ailelerinin izin vermesi halinde gerçekleşebileceğini bildirdi ve **"naaşları istismar konusu yaptırmam"** dedi.

Başbakan Özal, 67 ilden gelen köy ve mahalle muhtarlarına hitaben yaptığı konuşmada şunları söyledi:

"İktidara geldiğimizde memlekette, her tarafta sıkıyönetim vardı. Bugün, sadece İran-Irak hududunda 4 vilayette kalmıştır. İnşallah bugün, Milli Güvenlik Kurulu'nda onları da kaldıracağız. Yani memlekette, sıkıyönetim kalkacak tamamıyla. Huzur ortamı içindeyiz. Türkiye, bugün Avrupa'nın en huzurlu ülkelerinden biri oldu. Gelişmenin temelinde de huzur yatıyor.

Bir daha 1980 öncesinin karanlıklarına dönmeyelim. Çünkü, bir memleketin gelişmesinde temel unsur o memlekette insanlar huzurlu çalışıyorlar mı? Emniyet var mı? Asayiş var mı? Bunun yanında da memleket iyi idare ediliyor mu? Ben 1980 senesinde işe başladım. Başbakanlık'ta kış günü palto ile çalıştık, çünkü yakıt yoktu, döviz yoktu, hiçbir şey bulunmuyordu. Mazot, margarin, sigara yoktu, hatırlıyor musunuz? Kalkınma hızı da sıfırın altına düşmüştü. Kalkınma olmayınca ne olur? İş sahası açılabilir mi? Geçen sene Türkiye'nin kalkınma hızı, son 10 senenin en yüksek kalkınma hızı oldu. Son 4 yıl-

dır, tahminlerin üzerinde kalkınıyoruz. Hiçbir döviz sıkıntısı yoktur, istedikleri kadar söylesinler."

Türkiye'de bugün her şeyin bulunduğunu bildiren Özal, **"Bugün benzin kuyrukları var mı? Devlet Hazinesi 70 sente muhtaç mı?"** diye sordu. Muhtarlar hep bir ağızdan **"Hayır"** dediler.

TÜRKİYE'NİN GELECEĞİ

Başbakan Özal, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Türkiye'nin geleceği halkın elindedir. Biz, geçici 4. maddeyi kaldırır, eski siyasilere, eski 4 partinin liderine 'Buyurun' diyebilirdik. Ama halkımıza dedik ki, 'Siz bu kararı verin, bunun sevabı da vebali de sizin omuzlarınızdadır. Haberiniz olsun.' **Sadece bunu söylüyorum. Memleket için en hayırlı kararı vereceğinize yürekten inanıyorum.**

Biz bunu, 1983 seçimlerinden tam 4 yıl geçtikten sonra getirdik. Eğer, sizden evet alırlarsa, 1987 veya 1988'de yapılacak seçimlere iştirak edecekler. Eski Demokrat Parti'nin mirasına konanlar, DP'nin hakkını ne zaman çıkardılar, biliyor musunuz? 1974 senesinde. Ancak 1977 seçimlerine girebildiler. 17 sene sonra seçime girebildiler. Biz, bu memlekette haklıya haklı, haksıza haksız, ama neyse namuslu iş yapmaya hazırız. Kimseden de korkumuz yok. Geldik önünüze, 'Buyrun' dedik, milletimiz karar versin, millet hayırlısıyla karar verecektir."

Özal, eski başbakanlardan Adnan Menderes ve arkadaşlarının itibarlarının iade edilip mezarlarının nakline olanak sağlayan çalışmalara ilişkin olarak da **"Biz politika yapmıyoruz, biz seçilirken kimsenin mirasına konmadık, kimsenin desteğini almadık, bununla bir yanlışlığı, bir haksızlığı düzeltmeye çalışıyoruz. Biz yaraları sarmak amacındayız"** diye konuştu. Muhtarların ücretlerinde iyileştirmeye gidileceğini, ruhsatlı tabanca taşımalarına olanak sağlanacağını bildiren Özal, ruhsatlı tabanca kullanımının yaygınlaştırılabileceğini de sözlerine ekledi.

Özal, daha sonra Ankara'da bulunan il genel meclisi üyelerini kabul etti. ANAP grup salonundaki kabulde bir konuşma yapan Özal, basını demokrasi sınavında sınıfta kalmakla suçladı ve muhalefet liderlerini **"yeni yetme"** diye niteledi.

Menderes, Polatkan ve Zorlu'nun İmralı'daki naaşlarının nakli için Başbakanlığın **"güzel bir tören"** düzenleyeceğini bildiren Özal, şunları söyledi:

"Bu konuyu istismar ettirmem. Buna izin vermeyiz. Törene ben ve bakanlar da katılacak. Bunları oradan kimse alamadı. Bu yarayı kapatmak için bazı tesislere de onların isimlerini vereceğiz. Aileleri istemezse tabii yapamayız. Devlet töreni isteyenler var, ama Başbakanlık güzel bir tören yapar, millet töreni olur, biz de katılırız, bu iş bitsin."

Konuşmasında 12 Eylül öncesi ile 1987'nin ayrıntılı bir karşılaştırmasını yapan Özal, siyasi yasaklar konusunda, **"milletin karar vereceğini"** kaydetti, **"İnşallah, hayırlı olur"** dedi. Özal, şöyle konuştu:

"İster evet, ister hayır deyin. İnşalah millete hayırlı olur. çünkü bizim kimseden korkumuz yok. Bu noktaya gelirken vaktiyle bazılarının yaptığı gibi Demokrat Parti'nin mirasını kullanmadık."

Özal, **"12 Eylül öncesi için iyi günler diye konuşanların sadece demagoji yaptıklarını"** öne sürerek, türban yasağına da değindi ve ABD'de başörtüsü ile işe girmesi engellenen bir Müslüman kadının bunun iptali için federal mahkemeye başvurduğunu anlattı. Özal, **"Toplumlarda dindarlar ya da dinsizler bulunabilir. Herkesin bir arada yaşaması gerekir. Başını örtmüş, örtmemiş beni alakadar etmez, ama inancı varsa saygı duyarız. İnançlar her şeyden üstündür"** dedi.

Başbakan Özal, basının demokrasi konusundaki yaklaşımını eleştirirken de şunları söyledi:

"Bazı gazeteciler bana gelip kapalı kapılar ardından 'Oyumuz sizin, ama muhalefet yapmak zorundayız' **diyorlar. Yazdıklarının manşet olması için benimle uğraşıyorlar. Baktılar ki yeni yetme liderlerde bir şey yok, eskileri çıkarmak istediler. Onlara çok demokrasi dersi verdim, yani basın demokrasi sınavında sınıfta kaldı."**

Özal'ın konuşması sırasında bir il genel meclisi üyesi, **"Bizim gazetemiz yok"** diye bağırınca, Başbakan da, **"Olsun, milletin aklı var"** dedi.

ALCAN: MUHTARLARIN DİLEKÇESİ ÇÖPE ATILDI

Öte yandan Ankara'da bulunan muhtarların Başbakan Özal'a verdikleri dilekçelerin çöp tenekelerinden toplandığı iddiası Meclisi karıştırdı. DSP'li Tekirdağ Milletvekili **Salih Alcan**, genel kurulda il özel idare amirleri ve partisinin milletvekilleri tarafından yatıştırıldı. Alcan, daha sonra sataşma olduğu gerekçesiyle yaptığı konuşmada, **"Ben yalan söylemedim, söylediklerimin belgesi elimdedir, belgelere dayanarak konuştum"** dedi. Alcan'ın bu konuşması Artukaslan'ı oldukça sinirlendirdi ve ayağa kalkan Artukaslan'ın yüksek sesle bağırmaya başladığı gözlendi. Bu sırada DYP'li **Ali İhsan Elgin**, bağırmasını sürdüren Artukaslan'a, **"Otur yerine nalbant. Bu mecliste nalbantların ne işi var? Çıkarın bunu dışarıya"** dediği duyuldu. Bağırmasını yine sürdüren Artukaslan, nalbantlıktan şeref duyduğunu söyleyince, Elgin bu kez ayağa kalktı ve **"Oyarım seni. Daha fazla bağırıp durma"** diye bağırdı. Olayın kavgaya dönüşmesi araya girenler tarafından önlendi.

TARIMDA DESTEKLEME !..

Özal'ın siyasal takvimi belli oldu

Seçimler 8 kasımda

CÜNEYT ARCAYÜREK *17 mayıs*

ANKARA — Başbakan ve ANAP Genel Başkanı Turgut Özal'ın 1987 yılının siyasal takvimini saptadığı öğrenildi. İnanılır kaynaklardan edinilen bilgilere göre, takvimde halkoylamasının 13 eylül, erken secimin ise 8 kasımda yapılması öngörülüyor.

Başbakan Özal'ın siyasal takvimi tarih sırasıyla şöyle:

1- TBMM 23 Mayıs 1987'de tatile girecek.

2- 9 Haziran 1987 salı günü olağanüstü toplantıya çağrılıp, erken seçim kararı alınacak.

3- Halkoylaması 13 Eylül 1987 pazar günü yapılacak.

4- 8 Kasım 1987 pazar günü erken seçim için sandık başına gidilecek.

Turgut Özal'ın bu siyasal takvimi partisinin başkanlık divanı üyelerine bildirdiği öne sürüldü. Ancak tarihler Başbakan Özal'ın resmen açıklamasından sonra kesinleşecek. Dün 2500 muhtara yaptığı konuşmada "1980 öncesi karanlığına dönmeyelim" diyen Başbakan Özal'ın halkoylaması taktiğinin ortaya çıktığını irdeleyen çevreler, buradan alacağı sonuçla 50 gün sonra erken seçime gitmesini anlamlandırmaya çalıştılar. Ayrıca aynı çevreler halkoylamasında Özal'ın kullanacağı strateji ile olumsuz sonuç çıkarmaya çalışacağını ve hemen erken seçime giderek yeni bir 5 yıllık iktidar olanağı arayacağını belirttiler.

Esnafa süper emeklilik

19 mayıs

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Bağ-Kur üyelerine **"süper emeklilik"** olanağı sağlayan tasarı, dün TBMM Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu'nda kabul edildi. Bağ-Kur bilgisayarının hafızasının yeterli olmaması gerekçesiyle Bağ-Kur Yasası'nda değişiklik öngörüldü. Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu, işçilere süper emeklilik öngören yasa tasarısını perşembe günü görüşmeyi kabul ederken, esnaf ve işçilere ilişkin iki önemli tasarının komisyonda görüşülmesi sırasında muhalefetten yalnızca iki milletvekilinin hazır bulunduğu dikkat çekti.

TBMM Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu, Bağ-Kur ve Sosyal Sigortalar Yasası'nda değişiklik öngören yasa tasarılarını görüşmek üzere dün toplandı. Komisyona muhalefet partilerinden SHP'li **Vehbi Batuman** ve **Veysel Varol, İdris Gürpınar,** DYP'li **Selçuk Akıncı, DSP'li Muzaffer Yıldırım** katılmadılar. Muhalefetten komisyona yalnızca SHP'li **Feridun Şakir Öğünç** ile DYP'li **Turgut Sözer** girdiler. Komisyon toplantısı öncesinde Turgut Sözer söz alarak, tasarının kendilerine iletildikten 48 saat geçmeden görüşülemeyeceğini bildirdi. Ancak bu öneri kabul edilmedi ve komisyon Bağ-Kur Yasası'nda değişiklik öngören tasarıyı ele aldı.

Komisyonda kabul edilen tasarıya göre, Bağ-Kur emeklileri için şu anda uygulanan 12 basamak dışında yeni basamaklar belirlenerek Bağ-Kur'lulara süper emekli olanağı sağlandı. Bağ-Kur'da emekli basamakları için gerekli göstergelerin belirlenmesi konusunda Bakanlar Kurulu yetkili olacak. Edinilen bilgiye göre tasarı yasalaştığı takdirde Bağ-Kur'da 12 basamağın üzerine 12 basamak daha eklenecek ve bu yeni 12 basamaktan Bağ-Kur'lular süper emekli olabilecekler.

Tasarı uyarınca Bağ-Kur sigortalısının yaşlılık aylığı talebinde bulunabilmesi için her türlü prim ve borçlarını ödemiş olması koşulu getiriliyor.

Komisyonda tartışmaya yol açan bir madde de primlerin ödenmemesi halinde uygulanacak gecikme zammı hükmü oldu. Tasarıda yer alan ödenmeyen primlere ilk ay için yüzde 10, bundan sonra gelecek her ay için yüzde 6 gecikme zammı uygulanması konusundaki hüküm, ANAP'lıların itirazlarına neden oldu. ANAP'lı komisyon üyeleri prim gecikme zammı faizlerinde amme alacaklarına ilişkin Bakanlar Kurulu'nun kademeli faiz oranının uygulamasını istediler. Ancak söz alan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yetkilileri Bakanlar Kurulu'nun söz konusu faiz oranlarına ilişkin kararının Bağ-Kur'un bilgisayarının hafızasını olumsuz etkilediğini ve karışıklıklara neden olduğunu bildirdiler. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vekili **Vehbi Dinçerler,** Bakanlar Kurulu faizi oranının uygulanması halinde Bağ-Kur'un bilgisayarlarının hafızasının genişletilmesi gerektiğini, bunun da şimdilik olanaksız bulunduğunu bildirdi. Bunun üzerine komisyonda ödenmeyen primler için ilk ay için yüzde 10, bundan sonra gelecek her ay için yüzde 6 gecikme zammı uygulanması komisyonda kabul edildi.

Tasarı, Bağ-Kur sigortalıların 6'dan 12. basamağa kadar 2 tam yılını doldurmadıkça basamak yükselemeyeceklerini öngörüyor. Ayrıca, halen sigortalı olanlar ile yaşlılık ve malullük aylığı almakta olanlar eşlerinden dolayı ölüm aylığı bağlanması halinde, bağlanan ölüm aylığından, sağlık sigortası primi kesilmeyecek. Ana ve babanın her ikisinden de ölüm aylığı alan çocukların ölüm aylıklarında, yalnız babadan intikal eden aylıktan sağlık sigortası primi kesilecek.

Komisyonda daha sonra Bağ-Kur tasarısı kabul edilirken, Sosyal Sigortalılar Yasası'nda değişiklik yapılarak süper emeklilik getirilmesi yolundaki yasa tasarısının görüşülmesi perşembe gününe ertelendi.

Irak, ABD savaş gemisini vurdu: 28 ölü

19 mayıs

Dış Haberler Servisi — Körfez'de son haftalarda peş peşe gelişmelerle meydana gelen hızlı tırmanma, pazar gecesi bir Amerikan savaş gemisinin Irak uçakları tarafından vurulması ile yeni boyutlara ulaştı. Cumartesi gecesi de bir Sovyet tankeri mayına çarparak yara almıştı.

ABD Savunma Bakanlığı'ndan (Pentagon) yapılan açıklamaya göre, güdümlü füze ile donatılmış **"Stark"** firkateyni, pazar gecesi Bahreyn'in 100 kilometre kadar kuzeydoğusunda Irak Hava Kuvvetleri'ne ait iki **Mirage F-1** uçağının saldırısına uğradı. Uçaklardan atılan **Exocet** füzelerinden biri gemiye isabet etti. Saldırı sonucu gemide büyük bir yangın çıkarken, 28 gemici öldü, birçok gemici de yaralandı.

Amerikan gemisine yapılan saldırının yankıları sürerken, dün sabah da Liberya bandıralı bir tanker Suudi Arabistan açıklarında bombalandı.

Bahreyn'deki gemicilik kaynakları, Norveç'teki bir şirkete ait 220.000 tonluk **Coler Robin'** tankerinin İran bandıralı olduğu sanılan bir hücumbot tarafından vurulduğunu ve saldırıdan sonra yanmaya başladığını belirttiler.

ABD, **Shark"** firkateynine yapılan saldırıyı sert biçimde protesto etti. Dışişleri Bakanı **George Shultz**, **"Bu olay üzerinde son derece ciddi biçimde duruyor ve ayrıntılı açıklama bekliyoruz"** dedi.

Irak Devlet Başkanı **Saddam Hüseyin** Başkan Reagan'a bir mesaj göndererek, Amerikan firkateyninin yanlışlıkla vurulduğunu, bombalamanın kasti olmadığını belirtti, **"bu kasti olmayan kazanın Irak ile ABD arasındaki ilişkileri etkilemeyeceğini umuyorum"** dedi.

Başkan Reagan olay üzerine Basra Körfezi'ndeki Amerikan gemilerinin **"ileri derecede alarma geçirilmesini"** emretti. Beyaz Saray'dan bu konuda yapılan açıklamada, alarmın, **"düşmanca niyetleri olduğunu gösteren bir şekilde uçan İran ve Irak uçaklarının niyetlerinin ne olduğunu açıklamadıkları takdirde vurulacakları anlamına geldiği"** bildirildi. Reagan'ın ulusal güvenlik danışmanlarıyla görüşmesinden sonra yapılan açıklamada, Irak şiddetle protesto edildi; Bağdat'ın özür dilemesi, ayrıca ölen 28 Amerikan askeri ile firkateyni için tazminat ödenmesi istendi.

AP'nin haberine göre, Washington'da bir yetkili Iraklı pilotların Amerikan gemisini **yanlışlıkla** vurduklarını söyledi. Irak pilotları, vurulmak korkusu ile genellikle hedeflere çok uzaktan ateş ediyorlar.

Irak jetleri tarafından vurulan **Stark** firkateyni 3585 ton ağırlığında olup, 200 mürettabat taşıyor.

a.a.'nın Paris kaynaklı haberine göre İran Başbakanı **Hüseyin Musavi**, Körfez'de Amerikan firkateyni **"Stark"**'ın füze saldırısına uğraması ve bir gün önce de mayına çarpan Sovyet tankeri "Mareşal Çuikov"-da ağır hasar meydana gelmesi olayıyla ilgili olarak, **"bunlar tanrının, İran'ın haklılığını kanıtlayan birer hikmeti"** dedi.

Öte yandan Sovyet resmi haber ajansı TASS tarafından **"durum gerginleşiyor"** başlığı ile bugün yapılan yorumda, Amerikan firkateyninin vurulması ve son günlerde tırmanan olayların, Körfez'deki çatışmanın keskinleşmesinin bir işareti olduğu belirtildi.

Japonya'da bulunan Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Perez de Cuellar, Körfez'deki deniz ulaşımı konusunda endişeli olduğunu belirterek, sorunun çözümü için girişimde bulunacağını belirtti.

Hükümet, SSK'nın açığını kapatmak için emekliliğe göz dikti

Emeklilikten süper vurgun

IŞIK KANSU *20 mayıs*

ANKARA — Süper emeklilik tasarısı ile SKK, süper emekli olacaklara verdiğini, şu andaki uygulama göz önüne alındığında, katıyla geri alacak. Tasarı uyarınca, şu anda uygulanan 1400 göstergeli sistemin en-üst derecesinden yani 116 bin 400 liranın altında ücret alan hiçbir işçi yada işçi emeklisi, süper emeklilikten yararlanamayacak. Tasarı ile süper emeklilikte ödenen prim tavanına göre bağlanacak emekli aylığı oranı da düşürülüyor. İşçi, en üst tavandan süper emekliliğe girerse, ödeyeceği prim, bugünkü sistem ile karşılaştırıldığında yüzde 263 artarken, alacağı süper emeklilik aylığı yüzde 128 oranında yükselebilecek. Süper emeklilik yasa tasarısının, 140 milyar lira dolaylarında işveren borcunu tahsil edemeyen SKK'nın gelir dengesini düzeltmeye yönelik olduğu dikkat çekiyor.

TBMM Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu'nun yarın yapacağı toplantısında görüşülecek olan süper emeklilik tasarısı, işçi emeklileri için üç ayrı gösterge tablosu oluşturulmasını içeriyor:

1. Normal gösterge tablosu: Bu, halen uygulanan tablo. Süper emeklilik tasarısı yasalaştıktan sonra da geçerli sayılacak olan bu tablo, süper emeklilik tavanını yani tablonun 1400 olan en üst derecesini aşamayan işçiler için uygulanacak. Bir başka anlatımla, prime esas ücreti 116 bin 400 lirayı aşmayan hiçbir işçi ya da işçi emeklisi süper emeklilikten yararlanamayacak. Bu ücretin altında ücret alan işçiler ve işçi emeklileri, 1400 en üst dereceli normal gösterge tablosu uyarınca emekli olacaklar ya da emekli aylığı alacaklar.

2. Üst gösterge tablosu: Tasarıya göre, üst gösterge tablosu, şu anda uygulanan 1400 derecelik normal gösterge tablosunun yani 116 bin 400 liranın üzerinde ücret alan işçiler için uygulanacak. Bu tablonun en üst derece tavanını Bakanlar Kurulu belirleyecek.

3. Geçici gösterge tablosu: Bu tablo, normal gösterge tablosuna göre 1400 dereceden emekli olmuş ya da yine aynı dereceden emeklilik aylığı almak için başvurmuş, ancak işlemleri tamamlanmamış olanlar için uygulanacak. Bu tablonun tavanını da Bakan-

lar Kurulu saptayacak.

Süper emeklilik tasarısı uyarınca en üst derecesi Bakanlar Kurulu'nca belirlenecek olan üst gösterge tablosunun tavanı, Bakanlar Kurulu'na, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca 1400 artı 5 bin olarak önerildi. Buna göre, üst göstergenin tavanı, uygulanan 66 katsayıya göre 422 bin 400 lira olarak beliriyor. Tasarıda, süper emeklilik göstergesine girenler için ayrı bir prim oranı getirilmediğinden, 422 bin 400 lira alan bir işçiden yüzde 14 prim kesilecek. Oysa, bu yüzde 14'lük primin içinde yüzde 5'lik sağlık primi bulunuyor. Bu durumda, işçi **"süper emeklilik"** için **"süper sağlık sigortası"** primi de ödemek zorunda kalacak. Yani amacı daha fazla emekli aylığı bağlamak olan sistemde, değişmeyecek olan sağlık hizmetleri için daha fazla prim kesilmiş olacak.

Diğer yandan süper emeklilikte 422 bin 400 lira olan tavandan prim ödeyecek olan işçi, şu andaki en üst prime esas tavan kazanç olan 116 bin 400 lira üzerinden ödediği 16 bin 296 liralık aylık prim, yüzde 263 bir artışla 59 bin 136 liraya yükselecek.

Tasarı, süper emeklilik tavanından prim ödeyen işçiye emekli aylığı aylık oranının yüzde 50 olmasını getiriyor. Oysa SSK, en yüksek tavandan prim ödeyen bir işçiye ortalama yüzde 70 oranında emekli aylığı bağlıyor. Böylece, süper emeklinin aylık bağlama oranı düşürülmüş oluyor. Yani 422 bin 400 lira tavan üzerinden prim ödeyecek olan bir işçi, süper emeklilik aylığı olarak 211 bin 200 lira alacak. Oysa, şu andaki uygulama göz önüne alındığında, yüzde 70'lik oranla bu işçiye süper emeklilik aylığı bağlansa, işçinin eline emekli aylığı olarak 295 bin 680 lira geçmesi gerekiyor.

Şu andaki uygulamaya göre, en üst dereceden emekli olan işçinin eline yakacak yardımı ile birlikte 92 bin 400 lira geçiyor. Bu işçi, süper emeklilik tavanına göre ise en çok 211 bin 200 lira emekli aylığı alacak. Bu durumda, süper emeklilik uygulamasına girecek olan işçinin, tavanda, prim artışı yüzde 263 olurken, emekli aylığı ancak yüzde 128 yükselecek.

Süper emeklilik tasarısı, şu anda uygulanan göstergenin 1400 derecesinden işçi emekli aylığı alanlar ile işçi emekli aylığı almak üzere başvurmuş, ancak henüz işlemleri tamamlanmamış olanlar için de bir süper emeklilik geçici göstergesi oluşturulmasını öngörüyor. Geçici göstergeye göre, bu kişiler, hangi süper emeklilik derece ve kademesine girmek istiyorlarsa, tasarı yasalaştıktan sonra 6 ay için SSK'ye başvuracaklar. Geçici göstergeden yararlanmak isteyen işçi emeklileri, seçeceği derece ve kademenin karşılığı borçlanmaya esas matrah üzerinden yüzde 20 oranında prim ödeyecekler. Yani Sosyal Sigortalar Yasası'na göre malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları için kesilecek primin tümünü verecekler. Bu yüzde 20 oranının içinde, yüzde 11'i işveren hissesi olarak belirlenmesine karşın, emekli işçiler, süper emeklilikten yararlanmak amacıyla işveren hissesini de ödemek zorunda kalacaklar.

Dünyayı AIDS paniği sardı

20 mayıs

Dış Haberler Servisi — Amerikan **Time** dergisi çağımızın en korkulan hastalığı olan AIDS'i kapak konusu yaptı.

Dergi, modern bilimin çaresiz kaldığı AIDS'e karşı dünyanın hemen her ülkesinde hükümetlerin yoğun bir kampanya başlattığını belirtiyor. Bu kampanya şimdilik halkın eğitilmesi üzerinde yoğunlaşıyor. Ama bunun yanı sıra, ülkeye gelen yabancıların, turistlerin giderek daha sıkı bir denetimden geçirilmeye başlandığı ve kendilerinden sağlık raporları istendiği de dikkati çekiyor.

Batı Avrupa ülkelerinin özellikle eğitim konusuna ağırlık verdikleri gözleniyor.

İngiltere ve ABD'de televizyon programlarında erkeklerle kadınların cinsel ilişki sırasında kullanmaları gereken koruyucuların nasıl takılacaklarına ilişkin ayrıntılı bilgi veriliyor. Bu programlarda cinsel organların plastik modelleri gösteriliyor.

Uganda'da köylerde asılan büyük afişlerde **"Aşk yaparken dikkatli olun"** diye yazıyor.

Güney Kore'de hükümetin hazırladığı yasa tasarısına göre ülkede yerleşmek ya da çalışmak isteyen yabancılardan bundan böyle AIDS'li olmadıklarına ilişkin rapor istenecek.

Yetkililer, AIDS'in dünyamızda, ortaçağlardaki veba gibi bir felakete dönüşmesinden korkuyorlar. Dünya Sağlık Örgütü'nün AIDS Kontrol Programı Yönetmeni **Dr. Jonathan Mann,** tüm önlemlere rağmen, AIDS'in önümüzdeki beş yıl içinde hızla yayılacağını söylüyor.

Mayıs ayında 108 ülke, (geçen yılki ülke sayısının iki katı), Dünya Sağlık Örgütü'ne 49.329 AIDS vakasını rapor etti. Korkunç hastalığın halen en yoğun olduğu bölge ise Batı Afrika. Bu arada daha önce AIDS'e rastlanmayan Nijerya, Gana ve Fildişi Sahili'nde de AIDS'in ansızın büyük bir sıçrama yaptığı saptandı.

Time dergisi, halen dünyamızda 150 bin AIDS vakasının bulunduğunun tahmin edildiğini bildiriyor. AIDS virüsüne yakalananların sayısının ise 1-1.5 milyon dolayında olduğu tahmin ediliyor.

Bu arada özellikle Batı Avrupa ülkelerinde uygulanan yoğun eğitim programlarının bazı olumlu sonuçlar vermeye başladığı bildiriliyor. Örneğin İngiltere'nin başkenti Londra'da yapılan bir anketin sonuçlarına göre, 16-45 yaşları arasındaki her dört Londralıdan biri, AIDS konusunda aydınlanmaları sonucu cinsel davranışlarını değiştirdiklerini söylediler.

Ancak bazı ülkeler AIDS konusunda öylesine paniğe kapılmışlar ki, sadece eğitim kampanyası ile yetinmiyorlar. Sivil özgürlük savunucularını kaygılandıran yeni yasalar çıkarıyorlar. Örneğin, Avustralya'da AIDS olduğunu bildiği halde cinsel ilişkide bulunanlar iki yıla kadar hapse mahkûm oluyorlar. Batı Almanya'da Bavyera eyaletinde ise AIDS, **"salgın hastalık"** olarak kabul edildi. Bu durumda eyalet hükümeti tüm eşcinsellerden, esrarkeşlerden, hükümet görevi için başvuranlardan ve AT dışındaki yabancılardan kan testi yaptırmalarını isteme hakkına sahip.

Bazı ülkeler daha da ileri gidiyor. Örneğin Küba hükümeti AIDS virüsü taşıyan 100 kişiyi tecrit kampında karantina altına aldı.

Bilinç Karmaşası?..

İLHAN SELÇUK *21 mayıs*

Sabah erkenden gazetesini açtı, haberleri okurken düşünmeye başladı:

—*Acaba ne yapsam? "Koca dayağına son" diyen kadınların yürüyüşüne mi katılsam? Üniversitede "tesettür" isteyen türbancı kızları mı desteklesem? Haklarını aramak için açlık grevine girişen eşcinsellere yardım mı etsem? Özerk üniversite için eylemlere yönelen üniversiteli gençlerin yanında mı yer alsam? Petrol-İş'in çeşitli işyerlerinde süregelen grevlerine mi omuz versem? Siyasal yasakların kaldırılması için çaba mı göstersem?*

Toplum kımıldıyor.

Birbirine ters gibi görünen eylemlerin bile ortak bir anlamı var. Üniversitede başörtüsü yasağına karşı direniş bir yanda, "koca dayağına son" yürüyüşü bir yanda. Kadınlarımız arasında özgürlük isteyen ile çuvala girmek isteyenlerin aynı günlerde eyleme geçmesi çelişki mi?

Kimilerinin bu karmaşa ortamında bilinci de kamaşabilir.

★

Bayan Semra Özal, kimi çevrelerde "çağdaş Türk kadınına örnek" gösteriliyor, "Yılın Annesi" seçiliyor.

Neden?

Çünkü Bayan Özal, "medeni nikâh"tan yanadır, başı açık dolaşıyor, puro içiyor, süsleniyor, boyanıyor.

Yeter mi?

Bayan Özal'a göre koca dayağının örf ve âdetlerimizde yeri var; erkek egemenliği doğal; ama kadın da süslenip püslenmeli canım, ışıltılı takılarla kuyumcu dükkânı gibi donanmalı, dans etmeli, en pahalı terzilerden giyinebilmeli, yaprak sigarası tüttürmeli, viskiyi yudumlamalı...

Eh, Bayan Özal böyle bir yaşamı kadının çağdaşlaşması ya da insanlaşması için yeterli görüyorsa, ne denebilir? Demek ki, Başbakanın eşi böyle düşünüyor, o düzeydedir. Başörtüsü için canını dişine takan, açlık grevine girişen, ille de örtüneceğim ve saçlarımı kocamdan başka kimseye göstermeyeceğim diye direnen üniversiteli genç kıza da diyecek bir şey yok...

Özgürlükler ekose kumaş gibidir, her türlü rengin yatayına ve dikeyine kesişmesiyle dokunur; ama renklere aldanmak doğru değildir...

Kumaşın dokusuna bakmalı.

★

Yaşadığımız dünyada bütün kavgaların temelinde paylaşım tartışması yatar. Fabrikaların, toprakların sahibi kim olacak? Bir kişi mi, bir aile mi? Ya da kamu, devlet, halk mı? Ulusal gelirin en büyük payını kim alacak? Sosyal adalete uygun bir paylaşım mı söz konusu? Yoksa bir azınlığın sömürüsü mü? Ulusal Bağımsızlık Savaşımız neden çıktı? Emperyalistlerin Anadolu'yu paylaşımına karşı direniş değil midir?

Kadın hakları da derinliklerdeki paylaşım kavgasının su yüzüne vuran dalgalarında kendini gösterir. Kadın eskiden maldı; günümüzde bile bu kuralın yoğunlaştığı yerler az değildir. Toplumda ekonomik egemenliği elinde tutan azınlık daha çok kadına, daha güzel kadına sahip oluyordu.

Kadının çağdaş savaşımı nedir?

—Ben paylaşılan bir mal olmayacağım; toplumdaki paylaşım sürecinde hakkını arayan insan olacağım.

Kadını insanlaştıran her uyanış, sömürüye karşı direnişin bilinç göstergesinde ileriye doğru bir kımıldamadır. Kadının haklarına kavuşmasıyla, insan hakları arasındaki bağıntı arasında dokusal bir bütünlük vardır. Sosyalizmin kadın özgürlüğünü savunma yolunda en ileri fikir düzeyini oluşturması da bir rastlantı değildir. Güncel toplumsal uyanışta, Petrol-İş grevleriyle kadının özgürlüğüne dönük yürüyüşü birbirinden ayırmak güçtür. Buna karşın işçi grevini ezmek isteyen iktidarla tesettürü pompalayan eylemin de dayanışması ilgi çekicidir.

★

Kadınımıza gelince...

İster saçını kuaförde yaptırsın, ister başına türban taksın; kafasında bilinç ışığı çakmıyorsa, metalaşmaktan kurtulamaz; ister çuvala girsin kendini satmak için, ister süper bikiniyle moda defilesine çıksın; ne fark eder?

Türbancılar direniyor

21 mayıs

Haber Merkezi — Çeşitli üniversitelerde türban yasağını protesto eylemleri sürüyor.

Cumhuriyet Ege Bürosu'nun haberine göre, türban yasağını protesto için açlık grevine başlayan kız öğrenciler, bu eylemlerine son verirken **"rektörlük önünde oturma"** eylemini sürdürme kararı aldılar. Rektörlük önünde yasağı protesto için açılan imza kampanyasında iki gün içinde üç bin imza toplandığı bildirildi.

İlahiyat Fakültesi öğrencileri **Ayşegül Akan, Mesude Demir, Saadet Karaca, Hacer Barlak, Anakadın Acar, Ufuk Demir** ve adını açıklamak istemeyen bir öğrenci, geçen hafta İlahiyat Fakültesi önünde açlık grevine başlamışlardı. Hafta sonunda fakülte dekanı Prof. Dr. **Ethem Ruhi Fığlalı,** sadece kendi fakültelerinde başörtüsü yasağının kaldırıldığını açıkladı. Ancak kız öğrenciler, bunu yeterli bulmayarak **"bütün üniversitede yasak kalkana dek"** eyleme devam kararı aldılar.

İlahiyat Fakültesinde yasağın kalkması üzerine kız öğrenciler eylemlerini rektörlük önüne taşıdılar. Burada çok sayıda kız ve erkek öğrenci oturma eylemine başladı. Açlık grevi yapan 7 kız öğrenci, eylemleri birinci haftasını doldurunca, açlık grevini bırakarak oturma eylemini sürdürme kararı aldı. Öğrenci-

ler adına konuşan Ayşegül Akan, **"Bizim fakültede yasak kalkınca, rektörlük önünde diğer arkadaşlarla birlikte oturma eylemine başladık. Yasak, insan hakları ile ilgili bir konudur. Tüm üniversitede yasak kalkana dek eyleme devam edeceğiz. Başörtüsü konusu sadece ilahiyat fakültelerini ilgilendiren bir konu değildir. Tüm Müslümanların meselesidir"** dedi.

Rektörlük binası merdivenleri, çeşitli esnaftan, partilerden, kişilerden gelen çelenklerle doldu. Bunlar önünde oturma eylemlerini sürdüren öğrenciler, ayrıca bir de imza kampanyası başlattılar. Ayşegül Akan, kampanyada iki gün içinde üç bin dolayında imza topladığını belirterek, **"Gelip geçenler imza atıyor. Özellikle turistler çok ilgi gösteriyor. Konuya insan hakları sorunu olarak bakıyorlar. Onlar da imza atıyorlar"** dedi. Çelenklerin arasında başörtü takmak hakkına ilişkin çeşitli sözlerin yer aldığı pankartlar arasında da **"We want to educate"** gibi İngilizce olanlar da bulunması dikkati çekti. Ayşegül Akan, yabancıların da ilgi göstermesi üzerine İngilizce ve Almanca pankartlar da astıklarını ve yabancıların yasağı şaşkınlıkla karşıladıklarını sözlerine ekledi.

İSTANBUL'da

Marmara Üniversitesi'nin çeşitli fakültelerinde okuyan 25 kız öğrencinin Sultanahmet'te Marmara Üniversitesi Rektörlüğü önündeki türban yasağını protesto için giriştikleri oturma eylemi sürüyor. Öğrenciler, yasak kalkıncaya kadar eylemlerini sürdüreceklerini bildirdiler. Meclise götürülmek üzere **"türban yasağını"** protesto için başlatılan imza kampanyası da devam ediyor.

ERZURUM'DA

Atatürk Üniversitesi'ne bağlı çeşitli fakülte ve yüksekokullarda, **"çağdaş giyim"** yönetmeliğine uyulmayarak türbanlı öğrencilerin ders ve sınavlara girmelerine göz yumulduğu bildiriliyor. Türbanlı öğrenciler fakülte ve yüksekokullara rahatça girip çıkarken, üniversite yöneticileri, **"Üniversitemizde hiçbir sorun yok. Türbanla derslere kimse giremiyor. Herkes başını açtı"** biçiminde konuşarak, son çıkan yönetmeliğin aynen uygulandığını öne sürdüler.

KOCAELİ'DE

Yıldız Üniversitesi'ne bağlı Kocaeli Devlet Mimarlık Mühendislik Fakültesi Dekanı Prof. Dr. **Atilla Ataman**, **"Şartlar ne olursa olsun, kıyafet yönetmeliğine uymayan öğrenciye asla müsaade etmeyiz"** dedi.

KAYSERİ'DE

Kayseri Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde iki öğretim üyesi, laikliğe aykırı davrandıkları gerekçesiyle İzmir Dokuz Eylül ve Samsun On Dokuz Mayıs Üniversitelerine tayin edildiler.

Erciyes Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. **Metin Tuncel**, bir süre önce **"uyarılı"** olarak ilahiyat fakültesine gönderilen öğretim üyeleri **Mehmet Palu** ile **Halit Ünal**'ın laikliğe aykırı davrandıkları gerekçesiyle YÖK yasasının 7. maddesi "L" bendi uyarınca ikinci kez sürgüne gönderildiklerini açıkladı.

Bu arada önceki gün türban yasağının kaldırılması için rektörlük binası önünde oturma eylemine başlayan 30 kadar türbanlı kız öğrenci eylemlerini sürdürüyor.

RP Genel Başkanı **Ahmet Tekdal** dün Kayseri'ye gelerek, Erciyes Üniversitesi'nde türban yasağını oturma eylemi ile protesto eden öğrencileri ziyaret etti, **"davanızın sonuna kadar takipçiyiz"** dedi.

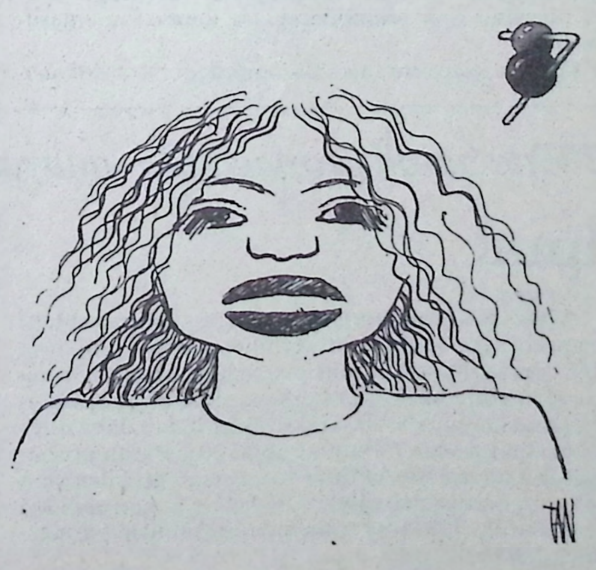
KONYA'DA

Konya'da çağdaş kıyafet uygulamasını protesto amacıyla tıp fakültesi öğrencilerinin başlattığı açlık grevi sürerken, bu kez imza kampanyası açıldı. Mevlana Müzesi önünde bir kadının başlattığı kampanyaya 3.5 saat içinde bin dolayında vatandaşın katıldığı öğrenildi.

BURSA'DA

Bursa'da dört gündür Ulucami önündeki banklarda türban yasağını protesto etmek amacıyla **"oturma eylemi"** yapan ve türban yasağının kalkması için cami çevresinde imza toplayan Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğrencileri, polisin uyarısı üzerine dün eylemlerinden vazgeçtiler. Öğle saatlerinde emniyet müdürlüğüne getirilen 12 türbanlı öğrencinin burada kimlik tespitinin yapıldığı, ardından polisler tarafından eylemden vazgeçmeleri konusunda nasihatta bulunulduğu öğrenildi. SHP yöneticileri, polisin türbanlı öğrencileri **"kolladığını"**, açlık grevi yapan sol görüşlü öğrencilerin ise gözaltına alınarak mahkemeye verilmesini eleştirdiler.

Bursa'da önceki gün Bağlarbaşı Mahallesi'ndeki Osmangazi Camisi'nde türban vaazını eleştirdiği için meydan dayağı yediğini öne süren emekli astsubay Kadir Güloğlu ile ilgili soruşturma dün adliyeye yansıdı. Emniyet müdürlüğü tarafından adliyeye gönderilen **Ağabek Sağlam, İsmail Sağlam, Veli Aydın, Sanver Sağlam** ve cami imamı hakkında takipsizlik kararı verildi. Dayak yediğini öne sürerek karakola başvuran astsubayın **"telkinler"** nedeniyle bazı iddialarını geri aldığı öğrenildi.

32. EUROVISION ZIPLAMA BİRİNCİSİ
SEYYAL TANER

TÜSİAD'dan ince eleştiriler

22 mayıs

Ekonomi Servisi — Erken seçim havası, Türk Sanayici ve İşadamları Derneği TÜSİAD'ın Başkanı **Ömer Dinçkök**'ün dün düzenlediği basın toplantısına da yansıdı. TÜSİAD Başkanlığı'na geldiğinden bu yana sorunların üzerine açık yüreklilikle gitmesiyle dikkati çeken Dinçkök, dünkü basın toplantısında gazetecilerin ısrarlı sorularına rağmen, kullandığı kelimeleri çok dikkatle seçti ve hükümete yönelik uyarı ve eleştirilerini satır aralarına gizledi. Dinçkök sadece kamu harcamaları ve iç borçlanma konusunda net bir dille konuştu ve **"Özel sektör perhiz yaparken kamu, acıkmış bir biçimde para kullanmaktadır"** dedi.

Boğaziçi Üniversitesi öğretim üyelerinden **Doç. Dr. Süleyman Özmucur** tarafından TÜSİAD için hazırlanan ekonometrik model çalışması nedeniyle düzenlenen basın toplantısında konuşan Dinçkök, geçmiş yılların ekonomik göstergeleri kullanılarak geleceğe dönük tahminler yapıldığını hatırlattı ve bu çalışmanın sonuçlarının 1987 yılı için bir tahmin modelinden öteye gitmediğini özellikle vurguladı.

TÜSİAD'ın ekonometrik model çalışmasının sonuçlarına göre 1987 yılı sonunda DİE toptan endeksindeki ortalama fiyat artışı yüzde 32.85, ihracat 9.2 milyar dolar, ithalat 11.6 milyar dolar, dış ticaret açığı 2.4 milyar dolar, büyüme hızı yüzde 5.2, Amerikan Doları'nın yılın son 3 ayındaki ortalama değeri 969 lira olacak.

Yüzde 5-6 dolaylarında hata payı taşıyabilecek bu çalışmanın sonuçları, Ömer Dinçkök tarafından şu cümlelerle basına açıklandı:

- **Enflasyonun gündemdeki önemini koruduğunu bir kere daha görüyoruz. Ancak enflasyon bir sonuç olduğuna göre, alınacak tedbirlerle yıl sonuna kadar olumlu sonuç alınabileceği kanısındayız. Bu konunun üzerinde salt ekonomik açıdan durulduğu sürece olumlu sonuç alınabileceği bir kere daha anlaşılmıştır.**
- Fiyat artışlarının hızı, ekonomideki para ihtiyacını arttırmaktadır. Bu konuda kaynak eşit dağılmamakta, özel sektör perhiz yaparken kamu acıkmış bir şekilde artan para miktarını kullanmaktadır. İç borçlardaki artış trendi de bu olguyu desteklemektedir.
- **1987 için öngörülen GSMH artışı yüzde 5.2'dir. Bu durum 1987 hedefi olan yüzde 5'e paralellik göstermektedir. Buna benzer olarak toplam yatırımlarda yüzde 4.76, toplam tüketimde ise yüzde 6.08'lik artış tahmin edilmektedir.**

TÜSİAD Başkanı Dinçkök, ekonometrik model çalışmasında ortaya çıkan bu tahminlerin ışığında, izlenmekte olan ekonomik politikayla ilgili şu uyarılarda bulundu:

- **Ekonomide kamu payının artışı, özel sektörden ziyade kamunun ihtiyaç ve önceliklerine yer verildiğini göstermektedir. Kamunun ekonomideki payının artması, enflasyonu körükleyen nedenlerden biridir.**
- Ekonomik gelişmeler, uzun vadeli bir persfektif içinde değerlendirilmelidir. Her yeni karar, bu tezi destekler mahiyette olmalıdır. Ekonominin yönetiminde bağımsız bazı uygulama birimlerinin oluşturulması kaçınılmaz hale gelmiştir.
- **Bütçenin ve açıklarının denetlenebilmesi için vergi tahsilatının yanı sıra, harcamaların verimli olmasına özen gösterilmelidir. Alışılmış bütçe düzeninin dışına çıkılarak, sıfır bütçe tekniği benimsenmelidir. Bu suretle harcamalarda ciddi tasarruflar sağlanabilecektir.**
- İhracatın desteklenmesi çalışmaları, olumlu meyveler vermeye başlamıştır. Dış kredi itibarının bir sigortası olarak bu çalışmaları memnunlukla izlemekteyiz.

Dinçkök, erken seçim havasının egemen olduğu bir ortamda, ekonometrik modelin enflasyonla ilgili rakamlarının ne denli gerçekçi olacağı sorulduğunda ise, **"Enflasyon konusunda olumlu sonuç alabilmek için olaya salt ekonomik açıdan bakılmalıdır. Bunu demin belirttim"** dedi. Kendisine bir seçim ortamında olaylara salt ekonomik açıdan bakılıp bakılamayacağı sorulduğunda ise, **"O zaman seçim ekonomisi olur"** demekle yetindi.

TV'de paralı propaganda anayasaya takıldı

İptal

23 mayıs

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Anayasa Mahkemesi siyasi partilerin seçimler öncesi radyo ve TV'den paralı-görüntülü propaganda yapmalarına engel koydu. Anayasa Mahkemesi paralı propaganda konusunda ANAP iktidarı tarafından daha önce çıkarılan iki yasa hükmünü iptal etti. Paralı propaganda konusu ANAP'lılar tarafından getirilen yeni bir yasa önerisi nedeniyle TBMM'de bugün yeniden tartışılacak. Paralı propagandanın yeniden yasalaşması bekleniyor.

Anayasa Mahkemesi, Cumhurbaşkanı **Kenan Evren** ve SHP'nin, Siyasi Partiler ve Seçimlerin Temel Hükümleri yasalarında değişiklik yapan yasa önerileriyle ilgili iki ayrı 2'şer iptal istemini görüşerek dün karara bağladı. Anayasa Mahkemesi, partilerin seçim öncesi radyo ve TV'den paralı propaganda yapmalarına olanak sağlayan yasal düzenlemelerin anayasaya aykırı olduğu yolundaki itirazları kabul etti.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren ve SHP, Anayasa Mahkemesi'ne açtıkları iptal davalarında radyo ve TV'den yapılacak paralı propagandaların partiler arasındaki eşitliği kaldıracağını ve TRT'nin tarafsızlığı ilkesine aykırı olduğunu belirtmişlerdi. Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilen yasa hükümleri, partilerin seçimler öncesinde radyo ve TV'den 45 dakikaya kadar paralı propaganda yapmasına olanak sağlıyordu. Yasa hükmüne göre, bedeli TRT'nin reklam tarifelerine göre peşin olarak ödenecek bu propagandalar sırasında partiler **"icraatlarını"**da görün-

tülü olarak yayımlayabileceklerdi.

Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilen paralı propaganda hükümleri büyük bir olasılıkla bugün TBMM'den yeni bir yasa önerisiyle yeniden geçirilecek. TBMM'de bugün görüşülecek olan ve ANAP Grup Başkan Vekillerince hazırlanan seçimlerin temel hükümleriyle ilgili yasa önerisinin içinde paralı propaganda değişik bir düzenlemeyle yeniden getiriliyor. SHP grup yöneticileri Anayasa Mahkemesi'nce iptal kararına karşın ANAP'ın bu uygulama konusunda ısrar etmesi durumunda yeniden Anayasa Mahkemesi'ne başvuracaklarını bildirdiler.

SHP Grup Başkan Vekilleri **Cahit Tutum** ve **Seyfi Oktay** ANAP'ın yabancılara Mülk Satışı Yasası'nda olduğu gibi anayasaya aykırı bir uygulamayı oldu bittiye getirmek istediğini bildirerek, Anayasa Mahkemesi'nde yeni açacakları davanın konunun önemi nedeniyle öncelik ve ivedilikle karara bağlanmasını söylediler. Anayasa Mahkemesi dünkü toplantısında partilerin seçime katılabilmesi için 67 ilin en az üçte ikisinde örgütlenmiş olması koşulunu da iptal etti. Ancak bu iptal kararı Anayasa Mahkemesi'nin gerekçeli iptal kararı Resmi Gazete'de yayımlandıktan 6 ay sonra yürürlüğe girecek.

Anayasa Mahkemesi, yurtdışındaki işçilerin seçimlerin başlangıcından 2 ay önce gümrüklere konulacak sandıklarda oy kullanmasına ilişkin yasal düzenlemenin ise anayasaya akırı olmadığına karar verdi. Anayasa Mahkemesi ayrıca seçimlere katılmayanlara para cezası verilmesine ilişkin hükmün anayasaya aykırı olmadığını kararlaştırdı.

Adana MHP davası kararı:
11 idam

23 mayıs

ANKARA (AA) — Adana MHP davası sonuçlandı. On bir sanık ölüm cezasına çarptırıldı. İki kişiye ömür boyu hapis cezası verildi. 16 kişi de 36'şar yıl hapis cezasına mahkûm edildi.

Dördüncü Kolordu Komutanlığı (1) Numaralı Askeri Mahkemesi'nde altı yıldır devam eden davanın dünkü son duruşmasında **"cürüm işlemek için oluşturulan silahlı örgüte girmek, adam öldürmek, yaralamak ve gasp"** suçları sabit görülerek idam cezasına mahkûm edilenler şunlar:

Recep Küçükişsiz, Mustafa Uygun, Abuzer Çalışkan, Taylan Çoklar, Mehmet Emeç, Önder Ersoy, Mustafa Gülnar, Ali Karadağ, Kemalettin Koca, Recep Özkurt, Selahattin Büyüköztekin.

Sanıklardan İrfan Güler ve **Hızır Özüner** üç ayı geceli gündüzlü hücrede geçirmek üzere ömür boyu hapis cezasına mahkûm oldular.

Mahkemede, Adnan Budak, Osman Birbiçer, Bülent Bülbül, Halil Ceylan, Şahin Çetin, Yücel İrik, Muhsin Kâhya, Muzaffer Kuşdemir, Vahti Tukaşçı, Ali Yüksek, Sezai Durmaz, Kadir Akgüllü, Halil İbrahim Altınışık, Ahmet Koca, Huzeyfe Atmahoğlu ve **Murat Direnç'i** de 36'şar yıl ağır hapis cezasına çarptırdı.

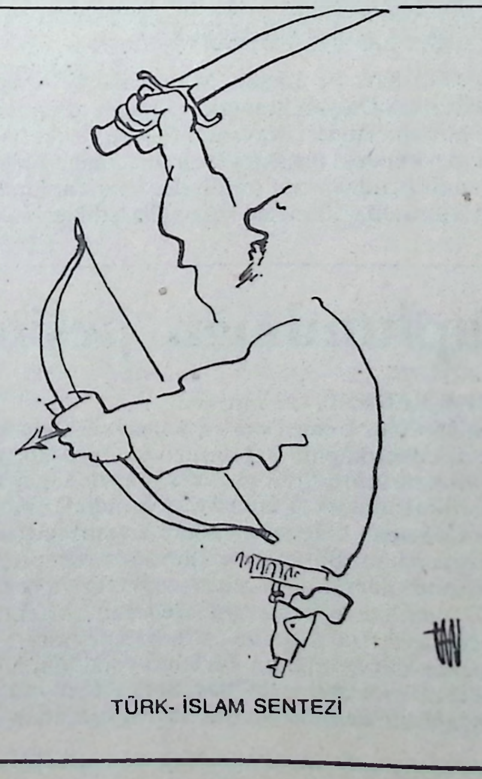
35'i tutuklu 216 sanıklı dava, 29 Nisan 1981 tarihinde açılmıştı. Davada delil yetersizliğinden 115 sanık beraat etti. Ceza süreleri dolan 9 tutuklu sanığın da tahliyesi kararlaştırıldı.

Ankara 4. Kolordu Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde dün sonuçlanan Adana MHP davasında açıklanan kararda, sanıkların kapatılan MHP ve **"Ülkücü"** kuruluşların üyesi olarak, Adana ve yöresinde çeşitli eylemlerde bulunduklarının sabit görüldüğü bildirildi. Bu arada, sanıkların, cürüm işlemek için oluşturulan silahlı örgüte girerek çeşitli olaylarda 52 kişiyi öldürdükleri, 29 kişiyi öldürmeye teşebbüs ettikleri kaydedildi.

Sanıklardan Kadir Akgöllü'nün, Adana Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul'un öldürülmesi olayına **"asli fail"**, aynı olaya Sezai Durmaz ve Halil İbrahim Altınışık'ın da **"fer'i fail"** olarak katıldıklarının anlaşıldığı bildirildi.

Kahramanmaraş olaylarına karıştıkları belirlenen ve yaklaşık 9 yıldan bu yana aranmakta olan 44 sanık hakkında Adana Askeri Mahkemesi'nce verilen kararlar açıklandı.

AA muhabirinin edindiği bilgiye göre, yıllardır bulunamayan sanıklardan İsmail Çetinkaya hakkında ömür boyu hapis cezası verildi. Hüseyin Kâhya on yıl, Mustafa Güneçıkan ve Mahmut Yıldız 3'er yıl 4'er ay, Yusuf Kavuk, Eyüp Kenger, Mustafa Kanlıdere ve Mustafa Teceli de 5'er yıl ağır hapis cezasına çarptırıldı.

TÜRK- İSLAM SENTEZİ

Ve kaplumbağalar geldi

DENİZ SOM *23 mayıs*

DALYAN — Ve dev denizkaplumbağaları, Dalyan kumsalına çıkmaya başladı. Soyları tükenen **"caretta caretta"** tipi kaplumbağaların Dalyan kumsalının İztuzu mevkiinde devam eden otel inşaatının 150 metre yakınına kadar yuva yaptıkları da ortaya çıktı. Anımsanacağı gibi Kültür ve Turizm Bakanı **Mesut Yılmaz,** temelini attığı turistik otelin, kaplumbağaların yumurtlama bölgesinden 6-7 kilometre uzakta olduğunu açıklamış, kumsalın tüm uzunluğunun 4.5 kilometreden az olduğunu öğrenince de otelin kaplumbağalardan 2 kilometre uzakta yapıldığını söylemişti.

ODTÜ Sualtı Topluluğu'nun Dalyan kumsalında 16 mayısta başlayan ve halen devam eden gözlem çalışmalarında elde edilen bilgilere göre, bugüne dek kumsala 10 denizkaplumbağasının çıktığı, bunlardan 5'inin yuva açıp yumurtladığı, 5'inin ise yumurtlamadan denize döndüğü belirlendi. Kumsala çıkan 10 kaplumbağadan 4'ünün İztuzu mevkiindeki turizm yatırım bölgesinde bulunduğu ve 3'ünün burada yumurtladığı saptandı. Yuvalardan birinin de otel inşaatına 150 metre mesafede açıldığı belirlendi.

Böylece, Bakan Mesut Yılmaz ve Çevre Genel Müdürü Muzaffer Evirgen'in İztuzu mevkiinde kaplumbağaların yumurtlamadığına ilişkin açıklamaları asılsız çıktı.

ODTÜ Sualtı Topluluğu'nun Akademik Danışmanı Doç. Dr. **Erdal Özhan,** topluluğun başkanı öğretim görevlisi **Uğur Yalçıner** ve topluluk üyesi 16 ODTÜ öğrencisi ile birlikte Dalyan kumsalındaki gözlem çalışmalarına katıldı.

18 mayıs pazartesi gecesi saat 23.45'ten başlayarak 19 mayıs sabahı saat 05.00'e kadar Dalyan kumsalındaki araştırma sırasında daha önce kumsala çıkmış kaplumbağaların izlerini belirledik ve saat 07.30'da da yeni bir iz bulduk.

ODTÜ Kıyı ve Liman Mühendisliği Araştırma Merkezi'nin Dalyan kumsalının boğaz girişi tarafındaki gözlemevinden, Kavala Şirketler Grubu'nun İztuzu mevkiindeki turistik yatırımına kadar 4 kilometre uzunluğundaki kıyı şeridinde, bazı kaplumbağaların kumsalda 50 metre kadar ilerlediklerini, bazılarının ise 1.5 metre kadar kumsala çıktıktan sonra yumurtlamadan denize geri döndüklerini belirledik.

Kaplumbağaların yuva eçtıkları bölgede Dalyan Belediyesi'nin traktörlerinin inşaat malzemesi taşıdığı dikkati çekerken, otel inşaatı çalışmalarının da sabah saat 01.30'a kadar devam ettiğini gözledik.

ODTÜ Sualtı Topluluğu Akademik Danışmanı Doç. Dr. Erdal Özhan, kumsaldaki traktör trafiği için, **"Üzerinden traktör geçen yuvadaki yumurtalar kırılır"** dedi. Erdal Özhan, gecenin sessizliği ve karanlığında yumurtlamaya gelen kaplumbağaların inşaatın gürültüsü ve aydınlatmasından da etkileneceğini söyledi. Bilindiği gibi Dalyan Belediye Başkanı **Ali Gün** ve yatırımcı şirketin yönetim kurulu başkanı **Osman Kavala,** yumurtlama döneminde kaplumbağalar için gerekli önlemleri alacaklarını açıklamışlardı.

Doç. Dr. Erdal Özhan, ODTÜ sualtı Topluluğu'nun çalışmalarını anlatırken, topluluğun gündüzleri sualtındaki plastik, naylon, teneke, cam gibi artıkları topladığını, geceleri de kumsalda kaplumbağaları gözlediğini söyledi. Doç. Dr. Özhan, her gece saat 21.30'dan itibaren gün doğuncaya kadar kumsaldaki gözlem çalışmalarına 2'şer kişiden oluşan 3 ekibin katıldığını ve 2 vardiya halinde gözlem yapıldığını bildirdi. Erdal Özhan, kaplumbağa bulan ekibin ışıkla sinyal vererek gözlemevini uyardığını ve tüm ekiplerin kaplumbağa bulunan yere gittiğini söyledi. Doç. Dr. Özhan, kaplumbağanın yumurtlamasını ve yuvasını kapatmasını beklediklerini, denize dönüşü sırasında kaplumbağayı tartıp ölçtüklerini ve markaladıklarını, daha sonra da belgesel niteliğinde video çekimi yaptıklarını bildirdi.

ODTÜ Sualtı Topluluğu Akademik Danışmanı, geçen yıllara oranla, bu yıl mayıs ayında Dalyan'a gelen **"caretta caretta"** türü denizkaplumbağası sayısında büyük azalma olduğunu söyledi. Bunun bölgedeki inşaatın gürültüsü ve aydınlatmasının yanı sıra sıcaklığın mevsim normallerinin altında olmasından kaynaklanabileceğini de vurguladı. Erdal Özhan, hava sıcaklığının artması ve kumun ısınması ile yumurtlamaya gelen kaplumbağa sayısının artmasının beklendiğini belirtirken kaplumbağaların inşaat çalışmalarından etkilenebileceğini de savundu.

Kaplumbağa peşinde bir gece

İSMET BERKAN *23 mayıs*

Dalyan'dan **Deniz Som** ve **Kemal Gökhan**'la birlikte dev denizkaplumbağalarının yumurtladıkları sahile gitmek üzere motora bindiğimizde, epey heyecanlı olduğumu itiraf etmeliyim. Kendimi biraz **Jacques Cousteau** belgesellerindeki araştırmacılar gibi hissediyordum. Bütün gece kumsalda yürüyecektik, kaplumbağaları gözleyecek, fotoğraflarını çekecektik. Dalyan'ı denize bağlayan deltanın labirentlerinde ilerlerken, bir doğa ve tarih hazinesinin içinden geçmekte olduğumuzun farkındaydık. Önümüzde sazlıklardan oluşan ve bilmeyenin asla yolunu bulamayacağı bir delta labirenti, sağımızda antik Kaunos kentinin dağlara oyulmuş kaya mezarları...

Yaklaşık 40 dakikalık bir motor yolculuğundan sonra kumsala vardık. ODTÜ Sualtı Topluluğu üyeleri, başlarında akademik danışmanları Doç. Dr. **Erdah Özhan** ve grup başkanı öğretim görevlisi **Uğur Yalçıner,** küçük barakalarının önünde yemeğe oturmak üzereydi. Sualtı topluluğunun öğrenci üyelerinin hazırladığı koca bir kazan çorbayı ve türlüyü afiyetle yedik, ortak merakımız olan kaplumbağalar konusunda sohbete başladık. Doç. Özhan, verilen güvenceye rağmen, inşaat ışıklarının geç saatlere kadar yandığından yakınıyor, soyları tükenmekte olan kaplumbağaların bu ışıklardan ürkebileceğinden söz edi-

yordu. Doç. Özhan, yaklaşık 4 kilometre uzunluğundaki kumsala, her yüz metrede bir işaret kazığı çaktıklarını, iki kişiden oluşan üç grubun, kumsalı 1200 metrelik üç parça halinde paylaştıklarını ve nöbet beklediklerini anlattı. Nöbetler, 21.30-02.00 ve 02.00-05.00 arasında iki vardiyayla tutuluyordu. Merkez üssü olarak kullanılan barakada Doç. Erdal Özhan ve video çekim ekibi bekliyor, kaplumbağa haberi ulaşır ulaşmaz kumsalı koşa koşa geçip kaplumbağaya yetişiyor ve gerekli işleri yapıyordu. Bir süre barakada oturduk bekledik. Saat 24.00 civarında zorlu yürüyüşümüze başladık. Ortalık zifiri karanlıktı. Hepimizin ellerinde el fenerleri vardı. Ama fenerleri sürekli açık tutmama konusunda uyarılmıştık. Çünkü kaplumbağalar fener ışığından ürkebilir, yumurtlamaktan vazgeçebilirdi. Oysa kumsalın öteki ucundaki inşaatın büyük projektörleri yanıp duruyordu. Kumlara bata çıka yürümeye başladık. Doğrusu ben, böyle bir yürüyüşe ilk kez çıktığım için epey heyecanlıydım. Her attığım adımda bir kaplumbağaya çarpma korkusu yaşıyor, bir yanda da kumlarla boğuşuyordum. Bir süre sonra yürüyüş toplu halde olmaktan çıktı. İnsan o koca kumsalda, yıldızların altında, denizin sesiyle baş başa kalınca, daha da tedirginleşiyor. Bir süre sonra, ODTÜ Sualtı Topluluğu'nun ilk nöbetçileriyle karşılaşıyoruz.

"Ne var ne yok?"

"Şimdilik bir şey yok..."

Umutlar devam ediyor. Yürüyüşümüzü sürdürüyoruz. Ortadaki grupla yaklaşık 1 kilometre sonra karşılaşıyoruz. Soru ve yanıt aynı. Zorlu yürüyüş devam ediyor. Son grupla da karşılaşıp aynı yanıtı aldıktan sonra Deniz Som, ben ve **"Erdal Hoca"** inşaat sahasına giriyoruz. Bir zamanlar bataklık olan bölge, Kavala İnşaat tarafından çakılla doldurulmuş durumda. Sıkıştırılmış taşların üzerinde yürüyoruz. Yürüdükçe anlıyoruz, buraya yapılacak olan otelin görkemini. Otel bir yanıyla iki tatlısu gölüne, bir yanıyla 4 kilometre uzunluğundaki muhteşem kumsala, bir yanıyla çam ormanına ve bir yanıyla da denize bakacak. **"Doğrusu"** diye düşünüyoruz, **"tam otel yapılacak yer."** Bir doğa harikasının üzerine yapılan inşaat, son hızla devam ediyor.

Yorgunluktan bitap düşmüş durumdayız. Daha kalabalık bir grupla ağır ağır yürüyerek dönüyoruz, bir yandan da eski kaplumbağa izlerini takip ediyoruz. Denizden 50 metre kadar içeri açılan bir yuvayı görmek istiyoruz. Kumu biraz kazıyoruz, yumurtaları bulabilir miyiz diye, ama bulamıyoruz. Epey geniş bir daireyi küreklerle kazmak gerek. Vazgeçip yürüyüşümüzü sürdürüyoruz. 02.00-05.00 nöbetini tutacak olan ekipler de yerlerine yerleşmek üzere. Yolda onlarla karşılaşıyoruz. **"Dördüncü kazıkla beşinci kazığın arasında bir iz gördük. Denizden çıkmış, 2 metre gitmiş, geri dönmüş"** diyorlar. Heyecan içinde hızlanıyoruz. Acaba başkaları da çıkma hazırlığında mı? Yolda suyun sıcaklığının geçen yılın aynı dönemine göre daha soğuk olduğunu, kumların da henüz tam olarak ısınmadığını, bu yüzden kaplumbağaların karaya çıkışlarının gecikeceğini konuşuyoruz. 20-25 dakikalık bir yürüyüşten sonra izleri biz de buluyoruz. Kaplumbağa, kuma çıktıktan sonra 1.5-2 metre yürümüş, sonra bir U çizerek geriye, denize dönmüş. Neden çekindiğini ve denize geri döndüğünü tartışıyoruz, sonra tekrar yürümeye başlıyoruz. Barakaya geri döndüğümüzde, kimsenin ayakta duracak hali kalmamış durumda. Çay demleniyor, peynir ekmek ve bal yenerek sohbete başlanıyor. Derken sabah oluyor. Öteki gruplar da dönüyor, herkes çadırına giriyor, yatıyor. Bu arada Deniz Som, deltanın denizle birleştiği boğaza giderek, bir balıkçı teknesini çevirmeye uğraşıyor. Dalyan'a bir an önce geri dönmeli ve öteki işlerimizi yapmalıyız. Bir ara barakanın camından dışarı baktığımızda Deniz Som'u ellerini sallayarak bize işaret verirken görüyoruz. Koşa koşa yanına gidiyoruz. Deniz, yeni bir iz bulmuş. Hem de burnumuzun dibinde. O da kuma çıktıktan sonra 2 metre ancak ilerlemiş ve hemen geri dönmüş.

Kaplumbağaları değilse de izlerini görmüş olarak geri dönüyoruz. Uykusuz ve yorgun bir gecenin tek ödülü, toplam 8 metreyi ancak bulan taze kaplumbağa izleri oluyor.

ANAP il merkezi taşlandı, 27 kişi gözaltında

Konya seyircisi galeyana geldi

25 mayıs

Haber Merkezi — Şampiyonluğu gol üstünlüğü ile Sakaryaspor'a kaptıran Konyaspor taraftarlarının dün çıkardığı olaylar sırasında ANAP il merkezi ile, iki yerel gazete ve bazı işyerleri taşlı sopalı saldırıya uğradı. Bir resmi araba yakıldı, Konya plakalı olmayan çok sayıda arabanın camları kırıldı. Polis, olayları bastırabilmek için havaya ateş açmak zorunda kaldı. 2 polis ve bir bekçinin taşla yaralandığı olaylar sonunda 27 kişi gözaltına alındı. İzmir'de bulunan Başbakan **Turgut Özal**, Konya Valisi **Kemal Katıtaş**'ı telefonla arayarak bilgi aldı ve olayı **"üzücü"** olarak niteledi. ANAP Teşkilat Başkanı **Mehmet Keçeciler** de olayları tasvip etmediklerini bildirirken, **"Konyaspor tüm gayretlerimize rağmen şampiyon olamadı"** dedi.

Konya'daki olaylar, Şehir Stadı'nda dün oynanan Konyaspor Tarsus İdmanyurdu Erkutspor karşılaşması sırasında başladı. İlk yarının Konyaspor'un 1-0 galibiyetiyle sonuçlanması üzerine, şampiyon olabilmeleri için farklı galibiyet bekleyen taraftarlar, önce saha kenarındaki foto muhabirlerine sataşmaya başladılar. Bir foto muhabirinin futbol alanına çok yaklaşması taraftarların tepkisini çekti ve tribünlerden taş atılmaya başlandı. Karşılaşma süresince taş atmalar yer yer devam ettiği için, hakem oyunu sık sık durdurmak zorunda kaldı. Karşılaşma da, ancak 150 dakika sonunda tamamlanabildi.

Karşılaşmanın sona ermesi üzerine stadın tel örgülerini kırarak sahaya giren kızgın taraftarlar teknik direktöre **Nevzat Güzelırmak**'a, futbolculara ve gazetecilere saldırdılar. Bu arada atletizm salonu ta-

raftarlar tarafından ateşe verildi. Konya Belediyesi'ne ait itfaiye grupları yangını güçlükle önledi.

Şehir Stadı'nı terkeden taraftarlar, bu kez Zafer Alanı'na gelerek Konyaspor Kulüp Lokali'ni bastılar. Lokal, kızgın taraftarlarca yerle bir edildi. Aynı grup daha sonra ANAP il merkezi binasına taşlı sopalı saldırı düzenlediler. ANAP il merkezi önünde bulunan Bazkır ilçesi Hisarlık Belediyesi'ne ait bir makam otomobili de ateşe verildi.

Atatürk ve Alaaddin Caddesi önünde bulunan yol korkuluklarını, trafik lambaları ve trafik işaret levhalarını da söken taraftarlar, güvenlik kuvvetlerinin müdahalesi üzerine Mevlana Caddesi'ne girdiler. Bu bölgede bulunan Yeni Meram ve Yeni Konya gazetelerine de taşlı sopalı saldırı düzenlendi ve iki işyerinde de büyük hasar meydana geldi. İmar Bankası ile bazı işyerlerinin camları da atılan taşlarla kırıldı.

Şehir Stadı'nda başlayan olayların kentin çeşitli kesimlerine yayılması üzerine güvenlik kuvvetleri havaya ateş açmak zorunda kaldı. Olaylar sırasında iki polis ve bir bekçi atılan taşlardan yaralandı. Yaralı polislerden **Hüseyin Bulut** ile bekçi **Kemal Şahin** Konya Devlet Hastanesi'nde tedavi altına alınırken, polis memuru **Ali Yıldız**'ın tedavisi ayakta yapıldı.

Konya Valisi **Kemal Katıtaş** alınan önlemler sonucu olayların büyümesine engel olduklarını ve 27 kişinin gözaltına alındığını söyledi.

ÖZAL BİLGİ ALDI

Dün akşam İzmir'e gelen Başbakan **Turgut Özal**,Konya Valisi Kemal Katıtaş'ı telefonla arayarak olay hakkında bilgi aldı. Özal, gazetecilere şu açıklamayı yaptı:

"Olay çok üzücüdür. Gerekli tedbirler alınmış olup olaya sebebiyet verenler yakalanmıştır. Liglerin son haftalarına geldiğimiz şu günlerde ilgililerden daha dikkatli olmalarını ve emniyet tedbirlerini arttırmalarını istiyorum."

Vali Kemal Katıtaş'ın Başbakan Turgut Özal'a olayların art niyetli kişiler tarafından çıkarıldığını, bunun Konya ve Konyaspor'la ilgisi bulunmadığını belirttiği kaydedildi.

KEÇECİLER NE DİYOR?

Ankara büromuzun haberine göre, ANAP Teşkilat Başkanı **Mehmet Keçeciler**, Cumhuriyet muhabirine, **"Konyaspor tüm gayretlerimize rağmen şampiyon olamadı, ama centilmence mücadele etti. Konyasporlular şampiyonluğa kendilerini çok adapte ettikleri için olaylar oldu. Bu olayları büyütmemek lazım"** dedi.

Saha dışındaki olayları tasvip etmediklerini bildiren Keçeciler, şampiyon takımı kutladı ve olayları **"üzücü"** olarak niteledi.

İSTİKLÂL MAHKEMELERİ..

1949'DA BUGÜN, İSTIKLÂL MAHKEMELERİ YASASI YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILDI. 1920 YILINDA, ASKER KAÇAKLARI İÇİN ÇIKARILAN YASA, DAHA SONRA BAŞKA SUÇLARIN DA KAPSAMA ALINMASI GEREKİNCE YENİ BİR BİÇİM KAZANMIŞTI: 249 SAYILI İSTIKLAL MAHKEMELERİ YASASI.. BUNUN SONUCU KURULAN MAHKEMELERDE; ASKER KAÇAKLARI, VATAN HAİNLERİ, CASUSLAR, SEFERBERLİK SUÇLULARI YARGILANMIŞTI. ÜNLÜ DAVALAR ARASINDA, YEŞİLORDU, AYDINLIK DERGİSİ, ŞEYH SAİT AYAKLANMASI VE İZMİR SUİKASTI SAYILABİLİR..
5384 SAYILI YENİ YASA, 249 NUMARALI İSTIKLÂL MAHKEMELERİ YASASINI YÜRÜRLÜKTEN KALDIRIYORDU.. Solda, bu mahkemenin üyelerinden üçü görülüyor: Ali(Kılıç), Ali(Çetinkaya), Ali (Kuçüka)..

Doç. Dr. İsmail Beşikçi Gaziantep Cezaevi'nden tahliye oldu

10 yıl sonra özgürlük

EMEL SERINKAYA *26 mayıs*

GAZİANTEP — Sosyolog Doç. Dr. **İsmail Beşikçi**, İnfaz Yasası'ndan yararlanarak dün Gaziantep Özel Tip Cezaevi'nden tahliye edildi. Beşikçi, **"Diyarbakır Cezaevi'nde, Türküm demedikleri için pek çok insanın öldürüldüğünü"** ileri sürdü.

Doç. Dr. İsmail Beşikçi, tahliyesinden önce cezaevinde, yanında avukatı **Serhat Bucak** iie birlikte gazetecilerle görüştü. İsmail Beşikçi, gazetecilerin sorularını yanıtlarken, avukatı Serhat Bucak sık sık müdahalede bulunmak zorunda kaldı. Bir gazetecinin **"tahliye duygularını"** sorması üzerine Beşikçi şunları söyledi:

"Ben şunu söylemek isterim. Bugünün Türkiye'sinde tahliye olmak, dışarı çıkmak, özgürlüğe kavuşmak olarak yorumlanamaz. Çünkü Türkiye'de 12 Eylül'den sonra binlerce genç hâlâ içerde. Gençler pek büyük baskılarla karşılaşmıştır. 1980'li yıllarda toplum derin çelişkiler içerisinde. Böyle bir toplumda tahliye olmak anlamında değil, bilakis özgürlük mücadelesinin çeşitli mekânlarda çeşitli zamanlarda sürdürülmesi söz konusu olabilir."

"Türk basınının, özgürlükleri için mücadele edenlerin yanında yer almadığını, tersine özgürlükleri boğanların yanında yer aldığını" öne süren Beşikçi, **"Örneğin son birkaç yıldır, Bulgaristan'daki Türklerin Türk toplumu olmaları ile ilgili olarak ülkemizde çeşitli kampanyalar yapılıyor. Dışişleri Bakanlığı**

bu konuda gösteriler düzenledi. Buna karşın, Bulgaristan'daki Türklerin haklarının korunması için çalışan aynı Türk devleti Kürtlere çok yoğun olarak uyguladığı baskıyı sürdürebiliyor" dedi.

Beşikçi'nin bu sözlerine avukatı müdahale etti ve basın mensuplarından yazmamalarını istedi. Ancak avukatının sözleri üzerine Beşikçi, **"Ben bunun bir sakıncasını görmüyorum. Madem ülkede doğrular var. Bu doğruların hemen her zaman her yerde söylenmesi gerekiyor"** biçiminde konuştu.

"Bulgaristan'daki Türklerin haklarının savunulabilmesi için Türkiye'nin böyle bir ayıbının olmaması gerekir" diyen Beşikçi sözlerini şöyle sürdürdü:

"Diyarbakır Cezaevi'nde pek çok kişi, genç insanlarımız, 20 yaş çağını yaşamayan insanlarımız, 'Türküm' demedikleri için, Kürt kimliklerini korudukları için öldürülmüştür. Devletin şiddetli baskısı karşısında kalmıştır. Halbuki cezaevi devletin en güçlü olduğu yerdir. Böyle bir durumda ölüm olayı olmamalıdır."

İsmail Beşikçi, bir soru üzerine cezaevinde bazı kısıtlamaların olduğunu ve kendisine gönderilen mektuplardan büyük bölümünün verilmediğini söyledi. Beşikçi, yazmaya devam edeceğini de sözlerine ekledi. Araştırma ve incelemelerini bir kitapta toplamayı düşündüğünü belirtti.

İsmail Beşikçi'yi karşılayanlar arasında bulunan İnsan Hakları Derneği Adana görevlisi Mehmet Tatlı, **"Beşikçi'nin tahliye sevincini yaşamak için burada bulunuyorum"** dedi. Beşikçi'nin avukatı Serhat Bucak, müvvekkilinin toplam 10 yıl 10 ay cezaevinde kaldığını belirterek, **"Bu sürede daha çok dış ülkelerde bilim adamlarından destek geldi. Keşke insanımıza sahip çıkabilsek. Müvekkilim bilimsel doğrulardan kesinlikle taviz vermemiştir"** diye konuştu.

İsmail Beşikçi, 23 Mart 1982'de cezaevinde tutukluyken, yapılan bir aramada bulunan ve İsviçre'deki Yazarlar Birliği'ne hitaben yazılmış bir mektubun İngilizce ve Fransızca müsvettelerinden dolayı 10 yıl hapis cezasına çarptırılmıştı.

Banka şubelerinde paranın büyüklüğüne göre faiz oranları yasal faizin üzerine çıkıyor

Pazarlıkta yüksek faiz

OSMAN ŞENKUL *26 mayıs*

"Sana brüt faizi net olarak verelim."

"Onu, diğerleri de veriyor."

"Biz üstüne iki puan daha veririz."

"İyi. Bir düşüneyim, sizi ararım."

"Ayrıca..."

Bu pazarlık, bir banka şube müdürüyle aramızda geçti. Mevduat faizlerinin enflasyonun gerisine düşmesinden sonra hızlanan mevduat kaçışlarının etkilerini en aza indirmeye çabalayan bankalar, artık tasarrufun büyüklüğüne göre müşterilerine 4 ile 8 puan arasında **"ekstra"** faizler vermeye başladılar.

Bazı bankacıların da zaman zaman **"telaffuz ettikleri"** faiz pazarlıkları konusundaki söylentiler son günlerde iyiden iyiye yaygınlaşınca, cebimize biraz **"hayali"** para koyup, bankaları dolaşarak faiz pazarlığı yapmayı kararlaştırdık. Bu pazarlıklarda, ilk dikkati çeken, şube müdürlerinin yasal faiz oranlarının üzerine çıkınca, **"bir yıldan"** başlayan **"hapis cezası"**ndan çekindikleri oldu. Bu nedenle, eğer cebinizdeki para **"iki sıfırlı"** milyonlarla ifade edilen cinsten ise, müdürün **"bir tanıdığı"** aracılığıyla gitmek en iyi yol oluyordu. Çünkü az para için, bir yıl hapis **"riskine"** girmek pek kârlı görünmüyordu.

Ancak cebinizdeki para, bizim yaptığımız gibi 430 milyon lira dolayındaysa, pek de fazla **"tanıdığa"** gerek kalmıyordu. Çünkü ilk önce **"37 milyon liramız var"** diye girdiğimiz banka şubelerinde, **"birtakım avantajlar"** sağladıysak da hem pazarlıklar fazla uzamıyor hem de **"mutlaka bir ortak tanıdığımızın"** olup olmadığı araştırılıyordu. Fakat aynı girişimi 430 milyon lira ile yapınca, **"elini veren kolun alamıyor"** örneği, aldığımız **"ekstra"** faizler ve avantajlar üzerine bir de genel müdürlüğe **"daha büyük avantajlar"** için götürülmeye çalışıldık.

Faiz pazarlığına ilk önce 37 milyon gibi, fazla yuvarlak olmayan bir rakamla başladık. Para miras kalmıştı. İlk uğradığımız küçük bir bankanın şube müdürünün ilk sorusu **"Diğerleri ne verdi?"** oldu. **"Birkaç puan öneren oldu"** dedikten sonra, bizim için en avantajlısını seçmeye çalıştığımızı da ekledik.

Bir yandan kafasında **"İki artı bir, eksi..."** gibi hesaplar yapan müdür, ortak tanıdığımızın olup olmadığını da sordu. Olmadığını öğrenince, yasal faizin üstüne çıkmanın 1 yıl hapis cezasından başladığını anlatmaya başladı. Anlaşamamıştık.

Daha sonra uğradığımız orta boy bir bankanın Sirkeci şubesinin müdürü yerinde yoktu. Bir memura alçak sesle **"bir mevduat işimizin"** olduğunu söyleyince, müdür hemen bulundu. Müdür paranın miktarını öğrenir öğrenmez **"sadede geldi."** Ne istiyorduk?

"Şöyle, paramı enflasyondan koruyacak kadar," yanıtı müdürü hemen 1 yıllık vadeli mevduata uygulanan brüt faizi net olarak vermeyi önermesine yol açtı. İlk ciddi teklif bize 4.3 puan ekstradan kazandırıyordu. **"Bir düşünelim, sizi ararız"** dedikten sonra, müdür biraz da işi sağlama almak için hemen bizi yardımcılarının yanına götürdü. Tanıştırdıktan sonra, **"Beyefendinin 37 milyonu var. Ben yokken gelirse, brüt net olarak vereceğiz, unutmayın"** diye onlara da tembihte bulundu.

Daha sonra uğradığımız küçük bankanın müdürü bizim 37 milyon sözünü **"450 milyon"** anlayarak, biraz da telaşla, bir yardımcısını **"seferber"** ederek işe başladı. Yine, daha öncekilerin ne önerdiği soruldu. Brüt faizin, net olarak verileceğini öğrenince, **"O iş kolay, biz size daha iyi olanaklar sağlarız"** dedikten sonra yardımcısına, **"Beyefendinin 450 mil-**

yonu var..." diye söze başlarken, düzelttik: **"37 milyonum var."** Bunun üzerine, şube müdürünün tüm heyecanı gitti. Bize, ancak bir iki puan verebileceklerini, ama istersek başka yollar bulunabileceğini anlattı.

Buradan da 37 milyonun **"pek cazip olmadığını"** anladık. Gerçekten de daha sonra uğradığımız büyük ve orta ölçekli özel bankalarda, **1-2 puan** sözü alabildik. Bir de bol bol, rakip bankaların ne denli **"çürük"** olduklarını, her an **"batabileceklerini"** dinledik. Bunun üzerine, parayı 430 milyon liraya çıkardık.

430 milyon lira ile uğradığımız ilk banka bir büyük bankanın Nişantaşı şubesi oldu. İlgi büyüktü. Önce brüt faizi net alabileceğimizi öğrendik. Ama, diğer bankalar bize zaten bu rakamı veriyorlardı. Bunun üzerine, müdire hanım, **"Size günlerle oynayarak bir şeyler yapabiliriz"** deyince, hemen bu **"oynamanın bize net olarak ne kazandıracağını"** öğrenmek istedik.

Bu soru, müdire hanımın kuşkulanmasına yol açtı ve hemen **"ortak tanıdık"** sordu. Böyle birinin olmadığını öğrenince de özetle şunları söyledi. **"Anlatamam. Bu bir çeşit suç sayılır. Size nasıl güvenebilirim? Siz parayı getirin, öğrenirsiniz."** Bunun üzerine çıkmaya kalkınca, müdire hanım, **"Dilerseniz sizi bir de genel müdürlüğümüz ile görüştüreyim"** önerisinde bulundu. Karar verdikten sonra yeniden uğrayacağımızı söyleyip çıktık.

"Günlerle oynama" işini yine bir bankacıdan öğrendik. Bunun anlamı çok basitti: **"Para altı aylık yatıyor. Ancak faiz hesaplaması, pazarlığa göre, 15 gün, 1 ay öncesinden başlatılıyordu. Bu da, paraya göre 2-3 puandan 10 puana kadar ekstra faiz anlamına geliyordu."**

Son uğradığımız, orta boy bir bankanın Nişantaşı şubesi oldu. Müdire hanımın yanında 10 milyon hesaplı bir hanım ve eş vardı. Müdire hanım, hesap açtırmak istediğimizi öğrenince, **"Ne kadar?"** diye sordu. Biraz da sıkılgan bir tavırla **"430"** dedik. **"430 bin herhalde"** diyen müdire hanım, **"430 milyonu"** duyunca ilk önce çay söyledi.

10 milyonluk müşteriler bizim rakamı duyunca, **"Bizim 10 milyona, son iki faiz indirimini yansıtmadılar. Size kimbilir neler verirler?"** diye, o şubeye gitmekle **"isabet"** ettiğimizi söylediler. Parayı, İzmit yakınlarındaki bir yerimizi satarak sağladığımızı söyleyince, diğer müşteriyle **"hemşeri"** çıktık.

Bu hemşerilik bizi **"ortak tanıdık"** bulma zahmetinden kurtardı. **"Hemşeri"** müşteriler gittikten sonra, müdire hanım 40 yıllık dost gibi resmiyeti de ortadan kaldırıp **"senli benli"** pazarlığa başladı:

"Sana bürüt faizi net olarak verelim."

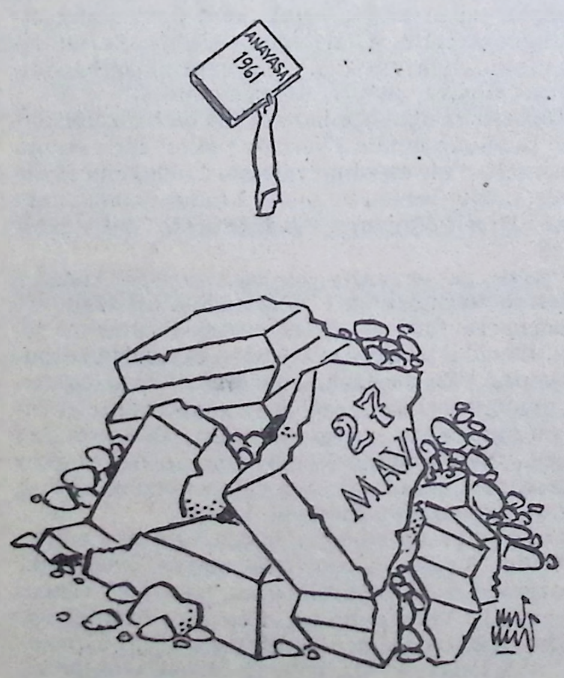
"Onu, diğerleri de veriyor."

"Biz üstüne iki puan daha veririz."

"İyi. Bir düşüneyim, sizi ararım."

"Ayrıca, hesabı altı aylık açarız. Ama faizleri üç ayda bir alırsınız. O paralarla da, mark ya da altın alırız. Döviz alırsınız, bize yatırırsınız, oradan da biraz fazla faiz veririz."

Müdire hanımın verdikleri arttıkça, bankadan bir an önce çıkabilmenin hesabını yapıyorduk. Her söylediğine, **"Çok iyi, karar verirken, bunu da dikkate alacağım"** yanıtını vermekten başka çaremiz kalmamıştı. Sonunda, son günlerde mevduat kaçışlarının hızlandığını, daha yakın geçmişte, bir mevduat sahibinin **"tüm önerilere karşın"** 300 milyon lirasını alıp gittiğini söyleyen müdire hanım, **"Genel müdürlük bana bu kadar yetki verdi. Tatmin olmazsanız, genel müdürlüğe gideriz"** dedi. Yakın geçmişte 1 milyar lira getiren birine, bize verilenden daha çok avantaj sağlandığını da eklemeyi ihmal etmedi.

Güney Kore hükümeti, işkencede sorumluluğu üstlendi ve istifa etti

İşkence, hükümet devirdi

27 mayıs

Dış Haberler Servisi - Güney Kore'de ayyuka çıkan işkence olayları sonunda hükümetin başını yedi. AA'nın haberine göre, Başbakan **Lo Şin Yoang**, geçen ocak ayında bir öğrencinin polis tarafından sorgulanması sırasında, işkenceyle öldürülmesi olayında hükümetin **"manevi sorumluluğu"** olduğunu kabul ederek Devlet Başkanı **Chun Doo Hwan**'a istifasını sundu.

Devlet Başkanlığından yapılan açıklamada, hükümetin **"Bazı olaylarda siyasi ve manevi açıdan sorumlu"** olduğu gerekçesiyle yapılan istifanın uygun bulunduğu ve hükümette değişiklik yapıldığı belirtildi. Buna göre, aralarında maliye, ekonomi ve içişleri bakanlıklarının da bulunduğu 8 bakanlık el değiştirdi. Başbakanlığa'da 70 yaşındaki **Lee Han Key** getirildi.

Hükümet yetkilileri, başkanlık sözcüsünün **"bazı olaylar"** demekle, işkence yapılan öğrencinin ölümünün gizlenmeye çalışılmasının ve bir gemicilik firmasının karıştığı önemli bir mali skandalın ima edildiğini söylediler.

Ocak ayında, **Park Şong Çul** adında 21 yaşındaki bir öğrenci katıldığı bir protesto gösterisinde polis tarafından gözaltına alınmış ve sorgulaması sırasında yapılan işkence sonucu ölmüştü. Polis, ölümün işkenceden olduğunu saklamaya ve olaya intihar süsü vermeye çalışmıştı. Başta öğrenciler olmak üzere kamuoyunun olaya ve polisin tutumuna sert tepki göstermesi, hükümeti sorumlu tutması üzerine olayla ilgili 5 polis hakkında soruşturma açılmıştı.

Devlet Başkanı Chun Doo Hwan da protesto eylemlerinin sürmesi üzerine geçen cumartesi günü yaptığı açıklamada bu tür olayların gizlenmemesi gerektiğini söyleyerek, öğrencinin ölümü ile ilgili geniş bir soruşturma açılmasını istemiş ve polis şefini görevden almıştı.

Son günlerde patlak veren ve **"Pan Ocean Company"** denizcilik şirketinin adının karıştığı skandal da hükümetin saygınlığını oldukça yaralamıştı. Ekonomiyle ilgili bakanlıklarda yapılan değişikliklerin bu skandalla ilgili olduğu belirtiliyor. Basında yer alan haberlerde, şirketin başbakanının milyonlarca doları zimmetine geçirdiği, hükümetin de darboğazda olan şirketi kurtarmak için şirkete büyük ölçüde mali yardım yaptığı belirtilmişti.

Siyasal gözlemciler, devlet başkanının işkence olayları konusunda tavır almasının dikkatleri anayasa tartışmaları üzerinden çekmek çabasına bağlıyorlar. Bilindiği gibi Chun Doo Hwan'ın görev süresi gelecek yıl sona eriyor. Chun, yeni başkanın bir **"seçici kurul"** tarafından seçilmesi yönteminin sürdürülmesini isterken, muhalefet partileri anayasa değişikliği yapılmasını ve başkanın doğrudan doğruya halk tarafından seçilmesini talep ediyorlar.

Gorbaçov'un Romanyalı işçilere çağrısı

Sovyet örneğini izleyin

27 mayıs

BÜKREŞ (AA) — Resmi bir ziyaret için Bükreş'te bulunan Sovyet lideri Mihail Gorbaçov, Romanya yönetimini "Sovyet örneğini izlemeye" çağırdı. Gorbaçov, Bükreş'te 7 bin dolayında Rumen işçiye hitaben yaptığı konuşmada, Romanya'da günlük hayatta çekilen güçlüklerden söz etti ve şunları söyledi:

"Endişelerinizi anlıyoruz. Günlük hayatı etkileyen güçlüklerin varlığını biliyoruz, ancak inanıyoruz ki, komünistler ve çalışanlar bu güçlüklerin üstesinden gelmeyi başaracaklardır."

Sovyetler Birliği'nin, diğer sosyalist ülkelerin deneyimlerini büyük bir ilgi ile izlediğini anlatan Gorbaçov, **"Bu ilgiye karşılık, kardeş ülkeler de bizdeki yaratıcı çalışmalardan kendilerine yararlı olan bir şeyler bulup aldıkları zaman mutlu oluyoruz"** şeklinde konuştu.

Tüm sosyalist ülkelerin **"tam bağımsızlık"** ilkesine bağlı olduklarını vurgulayan Gorbaçov, ancak sosyalist ülkelerin sosyalizmin geleceği konusunda ortak sorumluluk taşıdıklarını bildirdi.

Gorbaçov, konuşmasında daha sonra Romanya basınının şimdiye kadar hiç değinmediği, SSCB'de uygulamaya konulan **"yeniden yapılaştırma"** programı konusunda bigi verdi.

Sovyet lidari basının bu ilgisizliğine atıfta bulunarak, **"açık ve geniş bir haberleşme"** gerektiğini kaydetti ve **"sözlerle eylemlerin birleştirilmesini"** istedi.

Gorbaçov, yönetim kademesinde **"zenginleşme isteğine ve hısım akraba kayırıcılığına kapılanların"** bulundukları mevkilerden uzaklaştırılması gerektiğine de işaret etti.

Gözlemciler, Sovyet liderinin bu sözlerle, yönetimin üst kademelerine aile üyelerini getiren Çavuşesku'yu üstü örtülü bir şekilde uyardığı görüşünde birleşiyorlar.

Romanya, 1980'li yılların başından beri ağır bir ekonomik kriz içinde bulunuyor ve alınan sert önlemler yüzünden, ülkede büyük bir enerji ve temel madde kıtlığı bulunuyor.

Gorbaçov, SSCB ile Romanya arasında ilişkilere de değinerek, bu alanda gelişmeleri üstü örtülü biçimde eleştirdi ve yetersiz olarak niteledi. Sovyet lideri, Romanya'nın SSCB'den aldığı petrole karşılık

daha kaliteli mal göndermesini de istedi.

Bilindiği gibi, Romanya Devlet Başkanı Nikolai Çavuşesku, Gorbaçov'un reformlarım açıkça eleştirmişti.

Öte yandan siyasi gözlemciler ise Çaruşesku'nun konuşmasından Romanya'nın Gorbaçov'un reformlarına muhalefet etmeye devam edeceğinin anlaşıldığını öne sürdüler. Gözlemciler, Gorbaçov ve Çavuşesku'nun dünyanın gözlerinin kendi üzerlerinde toplandığı bir sırada görüş ayrılıklarını açıkça sergilemekten kaçındıklarını kaydediyorlar.

Çavuşesku, Sovyetler'deki reformların benzerlerini kendi ülkesinde yıllar önce uygulamaya koyduğunu belirtiyor.

Varşova Paktı zirvesinde tek madde: Silahsızlanma

28 mayıs

DOĞU BERLİN (AA) — Sovyet lideri **Mihail Gorbaçov**, Varşova Paktı zirvesine katılmak üzere dün Romanya'dan Doğu Berlin'e gitti.

Bugün başlayacak olan zirvenin, özellikle Doğu-Batı ilişkileri açısından büyük önem taşıdığı belirtiliyor. Zirvede, ABD ile nükleer ve konvansiyonel silahlar konusunda yapılan görüşmeler ele alınacak.

Doğu Berlin'deki diplomatlar, Sovyet liderlerinin, Batının orta-kısa menzilli füzelerin kaldırılması konusundaki endişelerini gidermek için asker sayısında indirime gitmeyi önermesini bekliyorlar.

Sovyet Generali **Nikolai Çervov** ise, önceki gece İngiliz Reuter Ajansı'na yaptığı açıklamada, askerlerin sembolik olarak çekilmesi fikrine karşı çıktı.

Çervov, Sovyetler'in Demokratik Almanya'da asker fazlalığı bulunmadığını söyledi. Ancak gözlemciler, Demokratik Almanya'daki 11 zırhlı tümende 380.000'i aşkın asker bulunduran Sovyetler'in, yurtdışındaki en büyük askeri birliğinin bu ülkede bulunduğuna dikkati çekiyorlar.

Sovyetler Birliği, Avrupa'daki tüm orta menzilli füzelerin kaldırılmasını, ABD ile Sovyetler'in Asya'daki topraklarında sadece 100 savaş başlığı bulundurulmasını önermişti.

ABD'nin Batı Avrupa'ya orta menzilli füzeler yerleştirmesinden sonra, son iki yıl içerisinde Demokratik Almanya ile Çekoslovakya'ya SS-21 tipinde kısa menzilli Sovyet füzeleri yerleştirilmişti.

Demokratik Almanya lideri **Erich Honecker**, bu **"şeytan icatlarının"** orta menzilli füzeleri kapsayan herhangi bir anlaşma yapılması halinde kaldırılacağını söylemişti.

İki gün sürecek olan Varşova Paktı zirvesinin sonucunun ne olacağı konusunda Doğu Bloku ülkeleri yorum yapmadılar. Sadece Demokratik Almanya Dışişleri Bakanlığı sözcüsü, zirvenin uluslararası ilişkiler açısından özel bir önem taşıdığını söyledi.

Doğu Berlin'deki zirveye, Sovyetler ve Demokratik Almanya'nın yanı sıra Macaristan, Bulgaristan, Çekoslovakya, Polonya ve Romanya katılıyor.

Gorbaçov, önceki gün Romanya'dan ayrılmadan önce, Romanya Devlet Başkanı **Nicolai Çavuşesku'**nun karşı çıktığı Sovyet reformları hakkında bilgi verdi.

Sovyet lideri, Romanya televizyonunca önceki gece yayımlanan konuşmasında, sosyalizmin gelişmesi için açıklık politikasının gerekli olduğuna işaret etti. Gorbaçov, **"Yarım bir gerçek, yalandan daha kötüdür"** diyerek kitlelere açık olmanın, gelişmenin gereği olduğunu söyledi. Mihail Gorbaçov, ülkesinin, komünizm hakkında pembe bir tablo çizmeye artık gerek görmediğini belirterek açıklık politikasını savundu.

Öte yandan, Batılı yetkililer, Doğu Berlin'de başlayacak olan Varşova Paktı zirvesinde Sovyet lideri Mihail Gorbaçov'un konvansiyonel güçlere ilişkin yeni öneriler getirebileceğini belirttiler. Aynı yetkililer, Gorbaçov'un Doğu Avrupa'dan bazı Sovyet birliklerinin çekileceğini duyurmasının mümkün olduğunu söylediler.

İsminin açıklanmasını istemeyen bir Batı Alman yetkili AP Ajansına verdiği demeçte, **"Bonn'da, Gorbaçov'un konvansiyonel güçlere ilişkin en az bir öneri getirmesi bekleniyor"** dedi. Yetkili, bu konudaki bilgilerin Doğu Bloku kanallarından geldiğini ileri sürdü, ancak ayrıntılara girmedi.

Batı almanya'da yayımlanan **Stern** dergisi de geçen hafta, Batılı diplomatların, Doğu Almanya'da bulunan 380.000 Sovyet askerinin 40.000'inin çekileceğinin Gorbaçov tarafından duyurulacağına inandıklarını yazmıştı.

Marmaris Belediye Başkanı Elgin, görevinden alındı

28 mayıs

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — İçişleri Bakanı **Yıldırım Akbulut**, anayasanın kendisine tanıdığı yetkiyi kullanarak bu kez 2 SHP'li belediye başkanını görevlerinden aldı. Akbulut, Muğla'nın Marmaris İlçe Belediye Başkanı **Muharrem Elgin** ile Malatya'nın Yeşilyurt ilçesine bağlı Gündüzbey Belediye Başkanı **Şevki Hanlı**'ya ilişkin görevden geçici olarak alma kararını dün imzaladı.

İçişleri Bakanlığı'ndan dün yapılan açıklamada, Elgin'in görevden alınmasına gerekçe olarak hakkında görevine ilişkin sürdürülen soruşturmalar gösterildi. Şevki Hanlı'nın görevden alınmasına ise, halen süren göreve ilişkin soruşturmalarla, adli makam-

lara yansıyan zimmet suçu nedeniyle başlatılan kovuşturma gerekçe gösterildi.

İçişleri Bakanı yıldırım Akbulut'a Elgin ile Hanlı'yı görevden alma yetkisi veren anayasanın 127. maddesi, geçici bir önlem olarak haklarında soruşturma açılan belediye başkanlarının soruşturma sonuçlanıncaya kadar geçici olarak görevden alınmalarına olanak tanıyor. Bu madde, İçişleri Bakanı'na soruşturmaya uğratılan belediye başkanının geçici olarak görevden uzaklaştırma yetkisi veriyor.

Öte yandan Ankara'nın Gölbaşı ilçesinin ANAP'lı Belediye Başkanı **Mümtaz Sarıtaş**'ın milyarlık servetine ilişkin iddialar da görevlendirilen iki mülkiye müfettişi tarafından inceleniyor. İçişleri bakanlığı yetkilileri, Sarıtaş hakkında şimdiden herhangi bir.yargıya varmanın mümkün olamayacağını belirterek, başlatılan müfettiş soruşturmasının sonuçlanmasının beklendiğini bildirdiler.

Marmaris Belediye Başkanı **Muharrem Elgin,** geçici bir süre için görevden alınmasına ilişkin olarak, **"Böyle bir şeyi ilk günden beri bekliyordum. Bir yolunu bulup bunu yapacaklardı"** dedi.

Belediye Başkanı seçildiği 25 Mart 1984 tarihinden bu yana tam 32 kez bakanlık denetiminden geçtiğini anımsatan Elgin, **"Eğer Türkiye Cumhuriyeti bir hukuk devleti ise ben başkanlığa devam ederim. Yasalar yüzlerine şamar gibi inecektir"** dedi. İçişleri Bakanlığı'nın aylardır **"öküzün altında buzağı aradığını"** söyleyen Elgin, hakkında soruşturmaların yüzkızartıcı bir suç içermediğini belirterek şöyle dedi:

"Özellikle İmar Yasası'nın uygulanışında hatalı hareket ettiğimi söylüyorlar. Ben vatandaşın zor duruma düşmesini engellemek için bazı sokakları daralttım. Ancak SIT alanlarına dokunulmaması konusunda da Fenişleri Büdürlüğü'ne 8 kez uyarıda bulundum. Ben Bakanlık müfettişlerine bunu hatırlattığımda [olmaz bizzat kendiniz ilgilenecektiniz] diye karşılık veriyorlar. Belediye başkanı olarak 800 inşaatın hangisi kaçak hangisi yasal araştıramam ki."

Elgin, tebligat eline geçinceye kadar, görevini sürdüreceğini, tebligatı aldıktan sonra da yasal yollardan hakkını arayacağını söyledi. Marmaris'teki hiçbir ihaleye ya da belediyenin alım-satımı işine yolsuzluk karışmadığına dikkati çeken Elgin, İçişleri Bakanlığı'nın kendisi ile ilgili olarak verdiği kararı almak için adeta özel bir çaba harcadığını, bunu uzun süredir sezdiği için de karara şaşırmadığını sözlerine ekledi.

SHP'NİN TEPKİSİ

SHP, Marmara Belediye Başkanı **Muharrem Elgin** ile Gündüzbey Belediye Başkanı Şevki Hanlı'nın görevden alınmasına büyük tepki gösterdi. ANKA'nın haberine göre Genel Sekreter Sağlar, **"Hırsızlıkları ayyuka çıkmış, ANAP'lı belediye başkanlarına dokunmayan partizan zihniyet, halka hizmeti parola edinen sosyal demokrat belediye başkanlarını sudan gerekçelerle görevden almaktadır"** dedi. Genel Başkan Yardımcısı ve Yerel Yönetimler Birimi Başkanı **Yiğit Gülöksüz** de görevden alınma kararları üzerine yaptığı açıklamada, **"İktidar ANAP'lı belediyelerde yeri göğü tutmuş olan rüşvet ve yolsuzluk olayları üzerindeki dikkatleri dağıtmak istiyor"** dedi.

Gülöksüz, ANAP'lı Aybastı ve Kurtalan belediye başkanlarının hüküm giydiklerini anımsattı, bu iki belediye başkanı hakkında bugüne kadar işlem yapılmamasının **"partizanca bir tutum olduğunu"** söyledi.

Devrimin 27. yıldönümünde düzenlenen panellerde, görüşler aynı doğrultuda:

27 Mayıs, evrime dayanır

28 mayıs

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — 27 Mayısçılar, 1960 devriminin yıldönümünde dün Anıtkabir'de Atatürk'ün, İsmet İnönü'nün ve 27 Mayıs devriminde şehit olanların huzurunda saygı duruşunda bulundular. Anma töreninde bir konuşma yapan emekli General **Sıtkı Ulay,** Atatürk devrimlerinin izinde her zaman vazifeye hazır olduğunu belirterek, **"Bugün 27 Mayıs devriminin mutluluğu içinde olmamıza rağmen birçok üzüntülerimiz de vardır"** dedi.

27 Mayısçılar dün 27 Mayıs Milli Devrim Derneği Başkanı **Suphi Gürsoytrak**'ın başkanlığında saat 10.00'da Anıtkabir'e geldiler. 50 civarındaki 27 Mayısçılar önce Atatürk'ün, daha sonra **İsmet İnönü'**nün manevi huzurunda saygı duruşunda bulundular ve birer buket çiçek bıraktılar.

27 Mayısçılar daha sonra 27 Mayıs 1960 devriminde şehit olanların manevi huzuruna gittiler ve burada öğretmenler ve gençlik adına üç buket çiçek bıraktılar. Saygı duruşundan sonra emekli General Sıtkı Ulay kısa bir konuşma yaparak 27 Mayıs 1960 devriminin önemini anlattı. Ulay, Atatürk devrimlerinin izinde her zaman göreve hazır olduğunu belirtti ve **"Bugün 27 Mayıs devriminin mutluluğu içinde olmamıza rağmen birçok üzüntülerimiz de vardır. Bugün yaşadığımız dönemi Osmanlı İmparatorluğu'nun dönemine benzetiyorum. Onlarda da bir yükselme, bir duraklama, bir de gerileme devri olmuştur. Atatürk'ün yaşadığı dönemler yükselme, Atatürk'ten hemen bir sonraki dönem duraklama ve bugün içinde bulunduğumuz dönem de gerileme devridir. Bu gerileme döneminden de ancak ve ancak Atatürk devrimlerinin ışığında, onlara inanarak çıkabiliriz"** diye konuştu. 27 Mayıs'çılar daha sonra toplu olarak Anıtkabir'den ayrıldılar.

BAŞOL'U ZİYARET

27 Mayıs'ın 27. yıldönümünde, kendisini evinde ziyaret eden 27 Mayısçılar'la konuşan Yassıada Adalet Divanı Adalet Başkanı **Salim Başol,** söyleşi sırasında Avukat **Burhan Apaydın**'ın TBMM'ye verdiği dilekçe ile **"Meclis toptan mahkûm edilmiştir"** diyen DYP Genel Başkanı **Hüsamettin Cindoruk**'un iddialarını yanıtladı. Büyük Millet Meclisi'nin yargı organı olmadığını bildiren Başol, **"Bilinen başvuru,**

yüce Meclisi yargı organı yerine koyarak yargı kararı istemektedir. Bu ise hukuk esaslarına ve anayasaya açık ve kesin olarak aykırıdır'' diye konuştu. Başol, şunları söyledi:

''Yüksek Adalet Divanı, yüksek yargı organlarından seçilmiş, bağımsız ve teminatlı 15 hâkimden kurulmuştur. Ancak egemenliğin yargıya ilişkin kısmı, yargı organlarınca kullanılır. TBMM yargı organı değildir. Bilinen başvuru, yüce Meclisi yargı organı yerine koyarak, yargı kararı istemektedir. Bu ise hukuk esaslarına ve anayasaya açık ve kesin olarak aykırıdır. Meclis, mahkûm olmuş Demokrat Partili milletvekillerinden ibaret değildir. Haklarında dava açılmamış veya açılıp da beraat etmiş milletvekilleri de vardır. Onun için Meclisin toptan mahkûm edilmiş olması gibi bir sav asla yerinde değildir. Başvuruda bulunan avukat, Divan kararlarına en yakın dönemde milletvekilliği yaptığı halde, böyle bir başvuruda bulunmayıp da, bunu 25-26 yıl sonra yapmış olması ayrıca düşündürücüdür.''

ANKARA'DA AÇIKOTURUM

Mülkiyeliler Birliği'nin düzenlediği **''27 Mayıs''** konulu açıkoturum dün Türk-İş salonunda yapıldı. Gazetemizin yazarlarından **Uğur Mumcu, ''27 Mayıs, özgürlük yolunda atılmış bir adımdır''** dedi. Mumcu, 27 Mayıs hareketinin, 12 Mart ve 12 Eylül ile bir tutulamayacağını vurguladı.

Mülkiyeliler Birliği Genel Başkanı Alper Aktan'ın yönettiği açıkoturuma, konuşmacı olarak Dr. Memduh Eren, Murat Belge, Suphi Gürsoytrak, Doç. Dr. Yalçın Küçük ve Uğur Mumcu katıldı. Eren, **''27 Mayıs'ın yaşamını kırsal yapıya koşullayan Türkiye'nin sanayi sürecine doğru devinimi ile birlikte, toplumsal yapıdaki güç dengelerinin alt üst oluşu ile çakışan ve silahlı kuvvetler içinde de, aşağıdan yukarıya doğru gelişip olgunlaşan bir hareket olduğunu''** söyledi. Eren, **''27 Mayıs, ne 12 Mart, ne de 12 Eylül gibi zaman kollama ve keyfilik ile yukarıdan aşağıya zorunluluk koyma iradelerini değil, toplumsal değişimin olgun yansımasını içerir. Ve aşağıdan yukarıya doğru ola her devrimin, evrimsel bir devrim olduğu ve bu niteliğinden dolayı da eytişimsel bir eylem olarak sürekli ilerlemeyi gerçekleştirdiği, aksi savunulamayacak bir olgudur. Dolayısıyla, ona herhangi bir askersel müdahale oluşumu şablonu ile yanaşmak olanaksızdır''** diye konuştu.

Murat Belge 27 Mayıs'ın, bütün tasarlanışı bakımından geleceğe yönelik çağdaş dünya sistemleri arasında belli bir seçime dayanan bir düzeni öngörmediğini söyledi. Belge, 27 Mayıs'ın tek parti döneminin genel gidişini restore etmeyi amaçlayan bir hareket olduğunu belirterek, 27 Mayıs'ın olumsuz yönlerinden birinin Türkiye tarihinde askeri darbeler zincirini başlatması ve meşrulaştırması olduğunu savundu.

Gürsoytrak ise, **''Genç subayların başı çektiği bir hareketle tüm Türk ordusu, 27 Mayıs 1960 sabahı iktidarı için kan dökmeye başlamış olan Demokrat Parti iktidarını, halkla elele devirerek, halkını tekrar huzur ve özgürlüğe kavuşturmuştur''** dedi. Gürsoytrak, Türk halkının ve onun temsilcilerinin bu nedenle 27 Mayıs'ı, hürriyet ve anayasa bayramı olarak kabul ettiğini söyledi.

Doç. Dr. Küçük de, 27 Mayıs'ı bir askeri hareket olarak görmenin, görüntüye bağlanmak olduğunu vurguladı. 27 Mayıs hareketinin demokrtik bir hareket olduğunu belirten Küçük, **''Türkiye'de demokratik hareketlerin en son başarısıdır''** dedi. Küçük, 27 Mayıs'ın en büyük tarihsel ve ideolojik yanılgısının **''Kendisini cumhuriyet devriminin devamı sayması olduğunu''** söyledi. Küçük, 27 Mayıs hareketinin Kemalist devrimden daha çok, 1908 özgürlük devrimine yaklaştığını bildirdi. Küçük, 27 Mayıs'ın, 1960 ortalarında Türkiye'yi saran sol muhalefetin yol açıcısı değil, habercisi olduğunu kaydederek, **''Bu, bugün 27 Mayıs'ın gerçek sahiplerinin sosyal muhalefeti götürenlerden oluşması da bunu gösteriyor. Bir zamanlar 27 Mayıs sahipliği yapıp da bugün bunu bir yanılgı olarak görenler ise DP-AP çizgisi önünde baş eğiyorlar, bu çizginin şimdiki başı Demirel'e ödün veriyorlar''** biçiminde konuştu.

BİR ANAYASA UZMANI

İspanya Başbakanı Gonzalez'in Cumhuriyet'e demeci:

AT için önce demokrasi

NİLGÜN CERRAHOĞLU *29 mayıs*

MADRİD — ''Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun herkesce malum birtakım kusurları var şüphesiz. Fakat objektif olarak baktığımızda çok da büyük bir erdem mi var: O da bu kulübün üyesi haline gelmek isteyen ülkelerde çoğulcu demokrasi oyunu kurallarının gayet açık olarak teminat altına alınması zorunluluğudur.'' Felipe Gonzalez ile yaptığımız görüşmede İspanya Başbakanının Türkiye'nin olası AT üyeliği üzerinde belirttiği görüşler bundan ibaret. **''AT Komisyonu bu konuyu ayrıntılı bir biçimde inceliyor. Önce bu incelemenin sonuçlarını bekleyelim''**

diyerek Türkiye'nin AT üyeliği üzerinde açık bir yorum yapmaktan çekinen sosyalist İspanya Başbakanının, buna rağmen Türkiye'deki demokratik gelişmelerle yakından ilgili olduğu belli oluyordu.

İspanya'da beş yıldır işbaşında olan Felipe Gonzalez, AT üyeliğinin ön şartı olarak çoğulcu demokrasinin yerleşmesinin önemine değindi ve bu konuda şunları söyledi:

"Bu kulübün üyesi haline gelmek isteyen ülkelerde çoğulcu demokrasi oyunu kurallarının gayet açık olarak teminat altına alınması zorunludur. Bunun Roma Anlaşması'nın temel ilkesi olduğunu unutmamamız gerek. Bu ilkeyle özgürlüklerin garanti altına alındığı hem de bağlayıcı bir şekilde garanti altına alındığı bir özgür ülkeler topluğu yaratılmak istenmiştir. Çoğulcu demokrasi ifadesini sadece siyasi partilerde değil, sosyal örgütlerde de bulmak zorundadır ve tabii hiç şüphesiz çoğulcu demokrasi, insan haklarının da teminat altına alınmasını içerir."

Çoğulculuğun önemini, sadece siyasi partiler açısından değil, sendikalar açısından da vurgulayan İspanyol Başbakanı, **"Önemli olan sendika yapısının çoğulcu olmasıdır"** dedi ve şöyle devam etti:

"Tek bir sendikası olan demokratik ülkeler de vardır. İşte Almanya, işte İsviçre. Bütün bu örneklerde, tek bir sendika içinde değişik eğilimlerin dile getirilebildiği bir çoğulculuk söz konusudur. Ayrıca bu ülkelerde birden fazla sendika kurulması yasaklandığı için değil, de facto olarak tek bir sendikaya varıldığı için sendikal hareket, tek bir sendika içinde örgütlenmiştir. Sendikal harekette çoğulculuğun önüne yasaklarla set çekilmesi, demokratik gelişmenin erdemlerini baltalayan bir olgudur."

Bu arada demokratik özgürlükleri yıllar içinde fetheden bir ülkenin başbakanlığı deneyimi üzerinde de konuşan Felipe Gonzalez, bu konuda Cumhuriyet'e şunları söyledi:

"Bana bazen, fikirlerini değiştirdin diyorlar. Fakat öteden beri savunmuş olduğum ve geçerli olduğuna halen inandığım pek çok fikir var. Çünkü demokrasinin daha da mükemelleştirilmeyecek bir rejim olduğuna inanmıyorum. Bilakis demokrasiyi her seferinde yeni özgürlük alanlarının fethedilerek bunların sağlamlaştırılması olarak görüyorum. Demokrasi bir devamlılık sürecidir. Demokrasi sürecinde eksiklikler söz konusu olduğunda demokrasinin inşası sadece bu eksikliklerden yakınan, hep mükemmellik arayan istemlerle (exigences) gerçekleşmez.

Yeni özgürlük alanları ancak konsolide edilmiş özgürlükler üzerine kurulan platformlar sayesinde kazamlabilir. Demokrasinin mükemmelleştirilmesi ve inşası, ancak fethedilen özgürlüklerin pekiştirilmesi, konsolide edilmesinden geçer

Evet bu konuda değiştiğimi kabul ediyorum, olgunlaştığımı söyleyebilirim. Artık demokrasiyi sadece bir haklar rejimi olarak algılamıyorum. Demokrasilerin de bir dengesi var. Bu denge faydalanılan haklar karşılığında sorumluluklarının idrakini içeriyor."

Tamiller'e operasyon: 500'e yakın ölü var

29 mayıs

COLOMBO (AA) — Sri Lanka hükümeti, ülkenin kuzeyinde bir süreden beri geniş bir operasyon sürdüren ordu birliklerinin, ayrılıkçı Tamillerin kalesi olarak bilinen Jaffna kentine girdiğini ve kent merkezine doğru ilerlediğini açıkladı. Operasyonlarda 500'e yakın sivil Tamil'in öldürüldüğü bildiriliyor.

Hindistan Başbakanı Gandi, ordu birliklerinin çok sayıda kişiyi öldürdüğü yolundaki haberler üzerine yaptığı açıklamada, operasyonu, **"Sivillere yönelik bir katliam"** olarak niteledi ve **"Yarın belki de çok geç kalınmış olacak"** dedi. Hindistan Başbakanı, Colombo yönetiminin kendi vatandaşlarını soğukkanlılıkla öldürmeyi planladığını da iddia etti.

Colombo Radyosu, operasyonun salı günü başlatıldığını ve çarşamba günü Tamiller'in bir kolu olan **"Tamil Eelam Kurtuluş Kaplanları"**na ait Valvettehurai'nin ele geçirildiğini bildirdi. Radyo, üssün tümüyle tahrip edildiğini ve yakalandıkları zaman intihar etmek için boyunlarında siyanür kapsülü taşıyan çok sayıda gerillanın teslim olduğunu haber verdi.

Hindistan'ın güney kenti Madras'ta bir açıklama yapan Tamil Eelam Kurtuluş Kaplanları Örgütü'nün sözcüsü, Sri Lanka askerlerinin özellikle sığınaklarda saklanan sivil halkı katlettiğini kaydetti. Operasyonların sürdüğü bölgeye gazetecilerin girmesine izin verilmediği için can kaybı konusunda sağlıklı bilgi alınamıyor.

Evren: Hurafeden kurtulalım

29 mayıs

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Şeker Bayramı nedeniyle dün bir mesaj yayımlayarak **"Din adına uydurulmuş, yanlış ve temelsiz inançların, safsataların, hurafelerin etkisinden kendimizi kurtaralım"** dedi. Evren mesajında, dinin gereklerinin, özüne uygun, gösterişten ve şekilden uzak, toplum düzeniyle uyumlu, samimi bir yaklaşım içinde yerine getirilmesini istedi.

Mesajında, soğuk ve sıcak savaş rüzgârlarının bölgemizde ve dünyanın çeşitli yörelerinde olanca hızıyla estiği bir dönemden geçildiğini vurgulayan Evren, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Bugün milletçe her zamankinden daha duyarlı şekilde sımsıkı kenetlenmeliyiz. Bizi bölmek isteyen güçleri biliyorsunuz. Onların eline bir de dini inançlarımızdaki farklılıktan doğabilecek anlaşmazlıkların yaratacağı fırsatı vermeyelim. Dış güçlerin tarih boyunca bu fırsatı ustaca kullandıklarını unutmayalım. Bundan ders almasını bilelim."

Evren, mesajında vatandaşların Şeker Bayramlarını kutlayarak ulusları her alanda güçlü ve saygın kılan unsurların başında sahip oldukları maddi imkânlar kadar manevi değerlerin de önemli bir yeri olduğunu vurguladı. Evren şöyle dedi:

"Temelini aklın ve ilmin gereklerinin oluşturduğu dinimiz, bu yönüyle ve laik bir anlayışla milletimizin gelişmesinde, birlik ve beraberliğimizin pekişmesinde yararlar sağlayacak özellikler taşımaktadır.

Yeter ki bütün iyilik ve güzellikleri özünde toplayan, insanların davranışlarına vicdan sorumluluğu getirirken, karakter yapılarının da dürüstlük, adalet, şefkat, yardımlaşma, dayanışma, dedikodu yapmama ve hoşgörü gibi yüksek vasıflarla şekillenmesini isteyen, kadın-erkek herkesin, bilgi beceri sahibi olmasını, çalışmasını emreden, hiç kimsenin başkasının vicdanına, dini inancına hükmedemeyeceği, insanların dini vecibelerini yerine getirmeleri için kimsenin zor kullanamayacağı, herkesin sevap ve günahının da kendisine ait olduğu ilkesini benimseyen, daima yeniliğe ve ilerlemeye açık yüce dinimizi, iyi anlayalım, yorumlayalım ve uygulayalım."

Mezhep ve tarikat farklılıklarının düşmanlık haline getirilmemesini isteyen Evren, **"Dinin gereklerini, özüne uygun, gösterişten ve şekilden uzak, toplum düzeniyle uyumlu, samimi bir yaklaşım içinde yerine getirmeye çalışalım. Böyle yaptığımız sürece, daha sağlam ve sağlıklı bir toplumsal yapıya kavuşacağımızdan kimsenin şüphesi olmamalıdır"** görüşünü ortaya koydu.

Cumhurbaşkanı Evren, mesajında **"dini bayramların, dini görev ve sorumlulukların herkesin kendi vicdanının kantarında tartılmasına, duygu ve düşüncelerdeki yanlışların, olumsuzlukların arınmasına, ruhumuzdaki bütün güzelliklerin aydınlanmasına, sevgi, yardımlaşma, hoşgörü gibi değerlerin daha da güçlenmesine aracı olan günler"** olduğuna dikkati çekerek **"İnsanı insan yapan bu güzel değerleri sadece kısa zaman dilimlerini kapsayan bayram günlerinde değil, hayatımızın her döneminde korumayı, yaymayı ve yaşatmayı başta gelen görev saymalıyız"** sözlerini kullandı.

Evren, mesajında daha sonra şöyle dedi:

"Sorunlarımıza, toplumun sevgi, saygı, huzur, güven ve hoşgörü sınırlarını zorlamadan, gerilimden uzak, ülke yararları doğrultusunda ve uygar bir tartışma ortamı içinde çözümler aramayı ilke olarak benimsemeliyiz. Bu yaklaşımın bizleri daha mutlu ve aydınlık günlere, mutlaka kavuşturacağına inanmalıyız."

Evren, mesajında dış ülkelerdeki vatandaşların ve Kıbrıs Türklerinin bayramlarını da kutladı.

İNÖNÜ'NÜN MESAJI

SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü** de bayram nedeniyle bir mesaj yayımlayarak bütün vatandaşların, yurtdışında çalışan işçilerin ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki Türklerin Şeker Bayramlarını kutladı. Aileleri, yakınları ile birlikte neşeli, mutlu bir bayram geçirmelerini diledi. Bayram sonrası Türkiye'de siyasal gelişmelerin yeni bir döneme gireceğini kaydeden İnönü, **"Genel seçimlerde iktidar değişikliği gündemdedir"** dedi. Türkiye'ye yıllardır demokrasinin bütün nimetlerini ve güvencelerini getirecek ve ekonomiyi halkın mutluluğu ve refahı için yönlendirecek bir iktidar arandığını ifade eden İnönü, mesajını şöyle tamamladı:

"Bu arayışın en kısa zamanda sonuçlanmasını dileyerek sosyal demokratlar olarak halka hizmete hazır olduğumuzu ifade ederek vatandaşlarıma sevgi ve saygılarımı sunuyorum."

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, Şeker Bayramı dolayısıyla Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e bir kutlama mesajı gönderdi. Denktaş'ın mesajı şöyle:

"Şahsım ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti halkı adına zatı devletlerinin ve değerli şahsınızda yüce Türk ulusunun Şeker Bayramını içtenlikle kutlar, sağlık ve mutluluk dileklerimizle anavatanımız Türkiye'ye olan sonsuz şükran duygularımızı ve bağlılığımızı teyiden, en derin saygılarımızı arz ederim."

Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz da **"Geçim sıkıntısı bayram sevincini gölgeliyor"** dedi.

Yılmaz, Şeker Bayramı dolayısıyla yayımladığı mesajda işçi, memur, küçük esnaf, emekli, dul ve yetimlerin ağır geçim şartları altında bunaldığı yolundaki görüşünü tekrarladı. Şevket Yılmaz şunları söyledi:

"Sevginin, saygının, sevincin ve mutluluğun doruğa erdiği dini bayramlarımızdan birini daha idrak ederken, yaşanan ağır geçim sıkıntısı yüzünden büyük halk kesiminin burukluk ve umutsuzluk duygularını paylaştığını görmekteyiz.

Türk insanını böylesine umutsuzluğa sürükleyen, yaşama sevincini gölgeleyen bugünkü ekonomik politikayı yönlendirenler, tüm bu olumsuzluklar başka ülkede yaşamıyorcasına umursamaz tavırlarını sürdürmektedirler."

DSP Genel Başkanı **Rahşan Ecevit** de yayımladığı bayram mesajında, Türkiye'nin içinde bulunduğu kötü durumdan belli bir azınlığın sorumlu olduğunu söyledi. Ecevit, **"Türkiye yobazlaştırılarak ortaçağ karanlığına döndürülmek isteniyor"** dedi.

KEMALİZMİN DRAMI
Vedat Nedim Tör
[illegible] lira (KDV içinde) Çağdaş Yayınları Türkocağı Cad. 39-41 Cağaloğlu İstanbul

Cumhuriyet

ANILAR VE SÖYLEŞİLER
Ahmet Rasim
350 lira (KDV içinde) Çağdaş Yayınları Türkocağı Cad. 39-41 Cağaloğlu İstanbul

64. Yıl; Sayı: 22568 — Kurucusu: Yunus Nadi — 175 TL. (KDV dahil) 23 Haziran 1987 Salı

Evren'den NATO'ya sert çıkış

'NATO'nun gözden geçirilmesinde yarar var, böyle ittifak olmaz'

HASAN UYSAL
HAYDAR ALDIKAÇTI

SİVAS — Cumhurbaşkanı Kenan Evren Avrupa Parlamentosu'nda Ermeni iddialarına ilişkin alınan kararı eleştirerek, "Eğer böyleyse NATO ittifakının oturulup bir gözden geçirilmesinde yarar vardır. Böyle ittifak olmaz!" dedi.

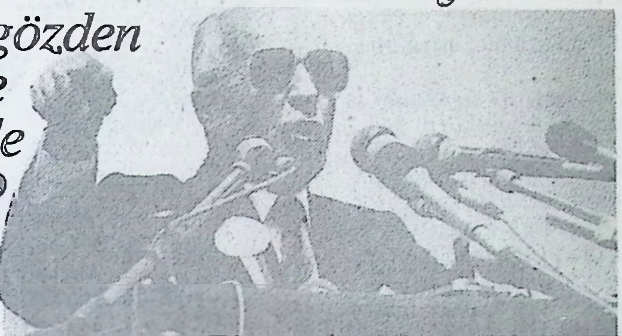
Sivas'ta dün halka hitap eden Cumhurbaşkanı Evren sözlerine şöyle devam etti:

"NATO ittifakının üyesiyiz. İttifak, NATO'ya dahil ülkelerin toprak bütünlüğünü korumak için kurulda. Bu ittifaka üye ülkeler kendi topraklarının bütünlüğünü korurken, üye Türkiye'nin topraklarının bir kısmını alıp başkalarına vermek istiyor. Varşova Paktı bile böyle bir talepte bulunmuyor. Yunanistan'dan geliyor, başka ittifak ülkelerinden geliyor.

NATO'ya dahil olacağız, AT'ye olmayacağız. Bunun altında yatan

(Arkası Sa. 10, Sü. 1'de)

BATILI DİPLOMATLAR: EVREN'İN TEPKİSİ ÇOK AĞIR 10. Sayfada

BÖYLE ŞEY OLMAZ — Cumhurbaşkanı Kenan Evren Sivas'ta yaptığı konuşmada, "Biz NATO ittifakının üyesiyiz. İttifak NATO'ya dahil ülkelerin toprak bütünlüğünü korumak için kuruldu. Üye ülkeler kendi topraklarının bütünlüğünü korurken, Türkiye'nin topraklarının bir kısmını alıp başkalarına vermek istiyorlar. NATO'ya dahil olacağız, AT'ye olmayacağız. Böyle şey olmaz. NATO ittifakının da oturulup bir gözden geçirilmesinde yarar vardır" dedi. (Fotoğraf: CUMHURİYET)

Genelkurmay, Cumhuriyet'e açıkladı:

G.Doğu'da terör tehdidi dış güçlerle irtibatlı

Genelkurmay Genel Sekreteri Tuğgeneral Güven Ergenç, "Bu tehdit, Güneydoğu Anadolu'nun bazı illerinde dış güçlerle irtibatlı olarak sınırlı da olsa devam etmektedir" dedi.

TURAN YILMAZ

ANKARA — Genelkurmay Başkanlığı, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki terör ve katliam eylemleri konusunda Cumhuriyet'e yaptığı açıklamada, "Türkiye'ye yönelik bir terör tehdidi vardır. Bu tehdit, halen bazı illerimizde dış güçlerle irtibatlı olarak devam etmektedir" değerlendirmesini yaptı.

Öte yandan, meydana gelen 41 bin ideolojik olayda 4 bin yurttaşın yanı sıra 372 güvenlik görevlisinin yaşamını yitirmesi ve bu olaylar nedeniyle 59 bin kişinin sanık kimliğiyle yargıç karşısına çıkması ise Türkiye'de uygulanan 9 yıllık sıkıyönetimin bilançosu olarak ortaya çıktı.

Genelkurmay Genel Sekreteri Tuğgeneral Güven Ergenç, Cumhuriyet'in "Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerimizde meydana gelen olaylara" ilişkin yazılı sorusunu yanıtlarken, "Türkiye'ye yönelik bir terör tehdidi vardır. Bu tehdit yurtiçinde halen Güneydoğu Anadolu'nun bazı illerinde dış güçlerle irtibatlı olarak sınırlı da olsa devam etmektedir" dedi. Tuğgeneral Ergenç, "Diğer taraftan, bazı Batı Avrupa ülkelerine 12 Eylül 1980 sonrası kaçan bir kısım terörist unsurların teröre girişebilecekleri

(Arkası Sa. 8, Sü. 7'de)

8.5 YILLIK SIKIYÖNETİM BİLANÇOSU

- 41 bin 103 ideolojik olay meydana geldi
- 4 bin 53 yurttaş yaşamını yitirdi
- 372 güvenlik görevlisi şehit oldu
- 58 bin 701 kişi yargı önüne çıkarıldı
- 10 bin 110 silahlı saldırı
- 6 bin 790 sabotaj ve patlayıcı madde atma
- 1282 yasadışı gösteri ve direniş
- 4 bin 769 gasp ve soygun
- 2 bin 594 ideolojik amaçlı öğrenci olayı.

Helikopterle terörist avı

ANKARA'dan
YALÇIN DOĞAN

Güneydoğu'da bekleyiş

ANKARA — Devletin çeşitli birimleri arasında yoğun bir görüş alışverişi sürüyor. Geçtiğimiz cumartesi gecesi Mardin'e bağlı Pınarcık köyünde ayrılıkçı militanların insanlık dışı "soykırımı aşırtma" başkentte sürdürülen toplantıların ardı arkası kesilmiyor.

(Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

PINARCIK'TAN İZLENİMLER

Baskının düşündürdükleri

CELAL BAŞLANGIÇ

MARDİN — Orduevinin şeref salonunda İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Adnan Doğu, Emniyet Genel Müdürü Saffet Arıkan Bedük, 7. Kolordu Komutanı Korgeneral Ağır Özöver'den bilgi alıyor ve olayların değerlendirilmesi yapılıyordu.

Saatler 22.00'yi gösterirken salonun kapısında bekleyen yüksek rütbeli bir subay kulağına yapıştırdığı telsiziyle havaya fırladı:

— Bir köye daha saldırıyorlar...

Haber hemen içeriye iletildi. 7. Kolordu Komutanı Korgeneral Ağır Özöver dışarıya çıkarak telsizin başına geçti. "Uçak-1, Uçak-2'yi arıyor"du. Yanındaki albay elini iki yana açtı:

— Ne yaparsın bizim buralar böyle...

Gelen ilk habere göre silah sesleri Nusaybin'de duyulmuş, ancak köy baskını olup olmadığı kesinlik kazanmamıştı. "O köyleri basmazlar" diyordu yöreyi bilenabir albay. Demek ki, hangilerinin basılabileceği biliniyordu.

Bilinen başka şeyler de vardı. Pınarcık köyündeki katliam bunu bir kez daha kanıtlamıştı.

İçişleri Bakanı Akbulut, "Bana özel olarak söyleyeceği bir şeyi olan var mı?" diye sorunca ailesinden 6 kişiyi yitiren korucu Şeyhmuz Yavuz bir adım öne

(Arkası Sa. 13, Sü. 8'de)

İçişleri Bakanı Akbulut, Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Doğu, 7. Kolordu Komutanı Korgeneral Özözer ve Emniyet Genel Müdürü Bedük, Pınarcık köyü ve çevresinde inceleme yaptılar. Bölgeye sevkedilen özel timlerin başlattıkları operasyon sürüyor.

ZİYA AKSOY
OSMAN YILDIZ

MARDİN / DİYARBAKIR — Mardin'in Ömerli ilçesine bağlı Pınarcık köyüne cumartesi akşamı yapılan ve 16'sı çocuk 30 kişinin katledildiği saldırıdan sonra bölgede başlatılan operasyonlar sürüyor. Operasyonlarda, saldırıyı düzenleyen 40-50 kişilik bölücü grubun izine henüz rastlanamadı. İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, ayrılıkçı teröristlerin barındıkları yerlerin havadan helikopterlerle arandıklarını söyledi.

Cenazelerini önceki gün toprağa veren Pınarcık'ta tam bir matem ha-

(Arkası Sa. 13, Sü. 3'te)

İÇ TEPKİLER
10. Sayfada

Ermeni tasarısı

Batıya karşı atak

Türkiye, Avrupa hükümetlerini Avrupa Parlamentosu'nun Ermeni soykırımı kararını tanımamaya çağırmaya hazırlanıyor.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türkiye, Avrupa Parlamentosu'nda kabul edilen sözde soykırım tasarısına karşı önümüzdeki günlerde diplomatik bir atak başlatacak. Ankara, Avrupa hükümetlerini Avrupa Parlamentosu'nun kararını tanımadıklarını açıklamaya davet edecek. Başkentteki Batılı diplomatik çevreler, Türkiye'nin Avrupa Parlamentosu kararı ile NATO ittifakı arasında bir bağlantı kurmaması gerektiğini belirtiyorlar.

Edinilen bilgiye göre, Ankara geç-

(Arkası Sa. 8, Sü. 7'de)

(Fotoğraf: a.a.)

DAVUL ZURNALI İLÇE SEVİNCİ — Yıllardan beri ilçe olmayı bekleyen İstanbul'un Küçükçekmece beldesi, nihayet bu arzusuna kavuştu. Beldenin ilçe olmasına en çok sevinen kişi ise, Belediye Başkanı Ali Çebi. İlçe sevincini davul zurna çaldırarak, yaşıyor.

Yeni ilçelerde bayram

Hisarcık'ın ilçe yapılmasını protesto eden Emetliler, başlarında belediye başkanları olduğu halde iki otobüsle Sivas'a hareket ederek Evren'den veto yetkisini kullanması için girişimde bulundular.

Akkışla Belediye Başkanı, "Kasabamız önce Allah'ın, sonra hükümetin yardımı ile ilçe oldu. Halkımız sevinç içinde sabahlara kadar davul çalarak kararı kutladı" dedi.

Haber Merkezi — 103 beldenin ilçe olmasının yankıları devam ederken yeni kurulacak ilçelerde parti örgütlenmelerinin, özellikle ANAP'ta çekişmelere yol açacağı belirtiliyor.

Muhabirimiz Abdulkadir Ekmekçioğlu, Emetlilerin, Hisarcık'ın ilçe yapılmasına tepkilerini sürdürdüğünü haber verdi. Veto yetkisini kullanması için Cumhurbaşkanı Kenan Evren ile görüşmelerde bulunmak üzere önceki gün Sivas'a hareket eden Emet Belediye Başkanı Ünal Oztaş, ANAP İlçe Başkanı, diğer parti temsilcileri ve yurttaşlardan oluşan iki otobüs dolusu Emetli'nin dün sorunlarını Evren'e aktarmak için girişimlerde bulundukları bildirildi.

Emet'te protesto telgrafları çekilmeye devam edilirken, Emetliler Hisarcık'ın ilçe yapılması için önerge veren Kütahya milletvekilleri arasında imzası olan Emetli Mustafa Uğur Ezer'e çok kızıyorlar. Bu arada çe-

(Arkası Sa. 13, Sü. 6'da)

SSCB'de seçim: *Sovyetler Birliği'nde ilk kez gerçekleşen çok adaylı seçimlerden sonra Mihail Gorbaçov, Batıyı silahsızlanma konusunda gerçekçi politika izlememekle suçladı.*

Fransa: *Kohl'un "Fransız-Alman askeri birliği" önerisi geniş yankılara yol açtı.*

Güney Kore: *Devlet Başkanı Chun Doo Hwan, muhalefet liderleriyle görüşmeyi kabul etti.* *3. Sayfada*

İstanbul Festivali: *Çağdaş müziğin öncüsü Penderecki, kendi yapıtını yönetiyor. 4. Sayfada*

Mamak'a uyarı: *Org. Necdet Üruğ'un emriyle Kara Kuvvetleri'ne bir yazı gönderen 2. Başkan Torumtay, Mamak Ceza ve Tutukevi'ndeki tutuklu ve hükümlü ailelerin yakınmalarının bir an önce giderilmesini istedi.*

DYP'den evet taarruzu: *Demirel ilk kez bugün parti platformunda konuşma yapacak. 7. Sayfada*

Serbest faiz: *Serbest faiz için teknisyenler "Önce çürük bankalar ayıklansın" görüşünde. 9. Sayfada*

Eczacıların nöbet çıkmazı: *Ümraniye'den Yeşilköy'e, Şirinevler'den Halıcıoğlu'na, sabah 05.00'e dek dolaştığımız 15 nöbetçi eczaneden yalnızca üçünde eczacı ile karşılaştık. Ötekilerde, yaşları 15'ten başlayan kalfalarla parmaklıklar arkasından konuşabildik. 11. Sayfada*

İç turizme darbe: *TÜRSAB Başkanı Yücel, bu yıl iç turizmin yarı yarıya düştüğünü söyledi. 14. Sayfada*

Türkiye, 'En ziyade korumaya mazhar ülkeler' listesinden çıkarıldı

Sendikal kısıtlamalara ABD tepkisi

Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu AFL-CIO'nun Türkiye'de işçi haklarındaki kısıtlamaların bütün ağırlığıyla sürdüğü gerekçesiyle ABD Kongresi'ne yaptığı başvuru üzerine Türkiye ABD'nin, "En ziyade korumaya mazhar" listesinden çıkarıldı.

Bugün Salı.

Cumhuriyet Spor bugün ve her salı Cumhuriyet'le birlikte

İş-Sendika Servisi — Türkiye, işçi haklarındaki kısıtlamalar nedeniyle, ABD'de ekonomik koruma altında bulunan ülkeler arasından çıkarıldı.

Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu AFL-CIO'nun başvurusu üzerine Türkiye, sendikal hakların kısıtlandığı birkaç ülke ile birlikte, "en ziyade korumaya mazhar ülkeler" listesinin dışında bırakıldı.

Türkiye özel yasadan yararlanan ve ekonomik kolaylıklar gösterilen ülkeler listesinden, işçi haklarındaki kısıtlamaların bütün ağırlığı ile devam ettiği ve de yeni kısıtlamaların geldiği gerekçesi ile çıkarılırken, AFL-CIO tarafından hazırlanan Türkiye raporu da yayımlandı. Türkiye'ye ilişkin İşçi Konfederasyonu'nun raporunda Özal hükümetinin işçi haklarını geniş ölçüde kısıtladığı belirtildi. Memurların, öğretmenlerin sendikal örgütlenme özgürlüklerinin bulunmadığına sendikacıların seçme ve seçilme haklarındaki kısıtlamalara (10 yıl bütün işçilik de 4 dönemden fazla seçilememe koşullarına) değinildi. DİSK davasındaki olumsuz ge-

(Arkası Sa. 8, Sü. 7'de)

Konuk yazar

Yanlış karar

Doç. Dr. SİNA AKŞİN
SBF öğretim üyesi

Avrupa Parlamentosu'nun Ermeni sorunu konusunda geçen gün aldığı karar yanlış bir karardır. Bir kez siyasal bir kuruluşun bir tarih olayı karşısında "şöyle olmuştur, böyle olmuştur" tarzında bir "karar" alması garip bir durumdur. TBMM'nin Amerika'nın keşfi ya da Lincoln'un öldürülmesi ile ilgili bir "karar" alması, İngiliz Parlamentosu'nun Kanu-

(Arkası Sa. 8, Sü. 4'de)

Evren'in Uyarısı...

Ankara'nın özellikle son yıllarda Batı Avrupa'ya dönük olarak altını çizdiği resmi bir görüşü var, şöyle: "Batı Avrupa'nın ekonomik, siyasal ve askeri entegrasyonu bir bütündür. Yalnızca askeri entegrasyonun bir parçası olup diğer ikisinin dışında kalmak olmaz. Portekiz ve İspanya'nın da Avrupa Topluluğu'na katılmalarından sonra Türkiye'nin ekonomik ve siyasal entegrasyonun dışında kalması düşünülemez."

Ankara açıkça demek ister ki, Türkiye Avrupa Topluluğu'nun sürgit dışında tutulursa, o zaman NATO ittifakına olan üyeliğini, kat-kısını gündeme getirebilir.

Türkiye'nin AT'ye tam üyelik başvurusunun oluşturulduğu dönemde Ankara'nın bu görüşü, gerek Başbakan Özal gerekse Dışişleri Bakanı Halefoğlu tarafından birçok kez dip-

(Arkası Sa. 10, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

Doğal gaz kapımızda

Doğal gaz boru hattının ilk durağı olan Hamitabad Termik Santralı, Başbakan Turgut Özal'ın da katılacağı bir törenle açılıyor. Doğal gaz boru hattı, Hamitabad'dan ikinci durak olan Ambarlı'ya oradan da İstanbul, İzmit, Bursa, Eskişehir güzergâhı ile Ankara'ya ulaşacak. 13. Sayfada

GÖZLEM

UĞUR MUMCU

PKK - ARGK - ERNK...

Mardin'in Ömerli ilçesine bağlı Pınarcık köyündeki son toplu kıyım, PKK örgütünce yapılmıştır.

Bu alçakça saldırıyı kimler düzenliyor? Arkasında kimler var?

Önce bu sorulara yanıt bulmak gerekir.

(Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

Devletin 5 aylık iç borçlanması 1.7 trilyon

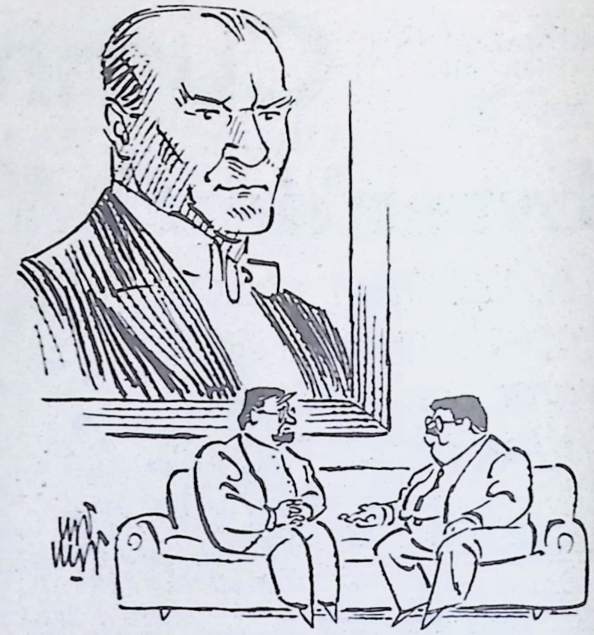
1 Haziran

ANKARA (AA) — Hazine bono ve tahvillerinin faizi yükselmeye devam ederken, yılın ilk 5 ayında Hazine tahvil ve bonolarıyla yapılan devlet iç borçlanmalarının tutarı **1 trilyon 736 milyar liraya** ulaştı.

Merkez Bankası verilerine göre, ilk 5 aydaki iç borçlanmaların 892.6 milyar lirası tahviller, 843.7 milyar lirası da bonolar yoluyla oldu.

Tahvil satışlarının 112.3 milyar lirası ocak ayında, 163.6 milyar lirası şubat ayında, 193.7 milyar lirası da mart ayında yapıldı. Hazine'nin nisan ayındaki tahvil satışı 159 milyar liraya düşerken, mayıs ayında 263.4 milyar lira tutarında tahvil satıldı.

En fazla bono satışı ise nisan ayında oldu. Hazine, Merkez Bankası aracılığıyla nisan ayında 240.7 milyar liralık bono sattı. Bono satışları ocak ayında 215.3 milyar, şubat ayında 115.7 milyar, mart ayında ise 60 milyar lirada kaldı.

ATATÜRK — Bu kadarı aklıma gelmemişti, demek sonunda müsavi olduk!..

Amatör pilot, uçağıyla Kızıl Meydan'a inince, savunma bakanı ve hava kuvvetleri komutanı görevden alındı

Sovyetler'i karıştıran uçak

1 Haziran

Dış Haberler Servisi — 19 yaşındaki **Mathias Rust** adlı amatör bir Federal Alman pilotun "Cessna' tipli tek motorlu ufak uçağı ile Sovyet savunma sistemini yararak perşembe günü Moskova'da Kızıl Meydan'a inmeyi başarması Sovyetler Birliği'ni karıştırdı.

Olay üzerine Genel Sekreter **Mihail Gorbaçov**'un başkanlığında özel bir toplantı yapan Politbüro, Sovyet hava savunma sistemini sert biçimde eleştirerek, Hava Kuvvetleri Komutanı Mareşal **Alexander Koldunov** (63) ile Savunma Bakanı Mareşal **Sergei Sokolev**'i (75) görevinden aldı.

Sovyetler Birliği resmi TASS ajansı, Mareşal Alexander Kondulov'un "**ihmal**" nedeni ile görevden alındığını, Savunma Bakanı Mareşal Sergei Sokolev'in de "**emekliye ayrıldığını**" açıkladı. Savunma Bakanlığı'na General **Dimitri Yazov** atandı. AP'nin Moskova kaynaklı haberine göre, Politbüro'nun bildirisinde "**hava savunma sistemi komutanlarının, uçağı durdurma konusunda bağışlanamaz bir ihmalkârlık ve kararsızlık gösterdikleri**" kaydedildi. Politbüro'nun bildirisi şöyle devam ediyor: "**Bu olay, hava savunma sisteminde ciddi zayıflıklar olduğunu göstermiştir.**"

Politbüro ayrıca "**birliklerin yönetimi ve disiplin konularında da ciddi yetersizlikler bulunduğunu**" belirtti.

AA'nın Moskova kaynaklı haberine göre, Batılı diplomatik kaynaklar Mathias Rust'un Sovyetler'ce kutsal gözle bakılan Lenin'in mozolesi üzerinden geçerek Kızıl Meydan'a Kremlin'in hemen yanı başına inmesinin Sovyetler'e "**hakaret**" niteliğinde olduğunu ve komutanlar arasında yapılan değişikliklerin sürpriz olmadığını söylediler.

SAPTANMIŞ

Moskova televizyonu, uçağın Sovyet sınırlarına yaklaşırken, hava savunma sistemi tarafından saptandığını bildirdi. Televizyon, "**Sovyet avcı jetleri, iki kez uçağın çevresinde uçtu, ama görülebildiği gibi hiçbir şey yapmadılar**" dedi.

700 KİLOMETRE

Amatör pilot Mathias Rust'un Pentagon'un (ABD Savunma Bakanlığı), "**dünyanın en kapsamlı hava savunma sistemi**" olarak nitelediği Sovyet hava savunma sistemini yarması, diğer ülkelerde de geniş yankılar yarattı.

19 yaşındaki Mathias Rust, perşembe günü Finlandiya'nın başkenti Helsinki'den kalktıktan sonra Sovyet toprakları üzerinde 700 kilometre uçarak, Kızıl Meydan'a indi.

İMZA VERDİ

AA'nın haberine göre, Rust, derhal polis tarafından sorgulamaya götürülmeden önce çevresinde toplanan kalabalığa birkaç imza vermeyi başardı.

Batılı televizyon ekipleri ise önceki sabah erken saatlerde Kızıl Meydan'ın sol alt yanında ünlü St. Basil Katedrali'nin yakınındaki uçağın filmini çekmek isterken, polis tarafından engellendiler. Gözlerine inanamadığını söyleyen bir kameraman, "**Polise ne-**

ler olduğunu sorduk, 'Hiçbir şey' yanıtı verdi" dedi.

Finlandiya makamları bir "**Cessna**" uçağının perşembe günü Helsinki Havaalanı'ndan kalktıktan sonra kaybolduğunu bildirdiler. Helsinki Havaalanı yetkilileri de pilotun İsveç'in başkenti Stockholm'e gideceğini söylediğini belirttiler.

Bir anda günün kahramanı haline gelen Mathias Rust'un, uçakta yanında bir de kız arkadaşı olduğuna ilişkin iddialar ortaya atıldı. Bu iddialar üzerine Rust'un Federal Almanya'daki annesi bir açıklama yaparak, "**İddiaların doğru olduğunu sanmıyorum. Rust için dünyada en önemli hobi, uçmaktır. Böyle bir serüvende kızları düşünmez**" dedi.

Federal Almanya Dışişleri Bakanı **Hans-Dietrich Genscher,** Mathias Rust'un kötü bir niyeti olmadığına inandığını söyledi.

Genscher, genç pilotun bu yaptığına benzer bir hareketi bundan sonra kimsenin yapmaması konusunda uyarıda bulunurken, Alman diplomatların Rust'a yardımcı olacaklarını belirtti.

Genscer, olayın "**askeri yönden en mükemmel olmanın, mutlak güvenliği sağlamadığını gösterdiğini**" de sözlerine ekledi.

Sovyetler Birliği, Federal Alman yetkililerin pilotla görüşmelerine izin verdi. Moskova'daki Federal Alman Büyükelçiliği'nin sözcüsü, Sovyet yetkililerinin izin verdiği 19 yaşındki Mathias Rust'la görüşmelerinin ne zaman gerçeklşebileceği konusunda bir açıklama yapılmadığını bildirdi.

SERBEST BIRAKILACAK

Genç pilotun yargılanabileceği, ancak yakında serbest bırakılacağı bildiriliyor. Hamburger Morgenpost gazetesine bir demeç veren Sovyet Novosti Haber Ajansı'nın Genel Direktörü Valentin Falin, pilotun yargılansa bile kısa süre içinde ülkesine geri verileceğini söyledi. Falin, pilota teşşekkür borçlu olduklarını kaydederek, 19 yaşındaki Almanyalı pilotun Sovyet hava savunmasındaki delikleri kendilerine gösterdiğini belirtti.

Batılı gözlemciler, Sovyet Ceza Yasası'nın 84'üncü maddesine göre, Rust'un 10 yıl kadar hapis ve 1600 dolar kadar para cezasına çarptırılabileceğini belirtiyorlar. Bu arada, uçağa el konulmasının da söz konusu olabileceği kaydediliyor.

Sovyetler Birliği İş Sendikası tarafından yayımlanan "**Trud**" gazetesi, hava savunma sistemlerinde alarma geçilmeyişinin nedeninin soruşturulduğunu bildirdi.

Rust'un Moskova'ya kadar herhangi bir radara yakalanmadan gelebilmesinin halk arasında endişeye yol açtığı bildiriliyor. Komünist Parti yayın organı Pravda, 1985 yılında Sovyetler Birliği hava savunma sistemlerinin her irtifada, herhangi hızda uçan bir hedefi, hava koşulları ne olursa olsun günün her saatinde vurabileceğini bildirmişti.

SERGEİ SOKOLEV

Kızıl Meydan'a inen uçak tarafından başı yenen Sovyet Savunma Bakanı Mareşal Sergei Sokolev, eski Savunma Bakanı Mareşal **Dimitri Ustinov**'un 1984'te ölmesi üzerine bu göreve atanmıştı. Sergei Sokolev, Politbüro'da oy hakkı olmayan üye (yedek üye) statüsüne sahip.

Gözlemciler, kendisinden önceki savunma bakanlarının Politbüro'ya üye olduğuna dikkat çekerek, Sokolev'in yedek üye olarak kalmasını anlamlı bulmuşlardı.

YENİ BAKAN YAZOV

Sokolev'in yerine askeri hiyerarşi altüst edilerek Savunma Bakanlığı'na atanan 63 yaşındaki Orgeneral Dimitri Yazov, personel işleriyle görevli Savunma Bakan Yardımcısı olarak görev yapıyordu.

İkinci Dünya Savaşını katılan General Yazov, Savunma Bakan Yardımcılığı'na atanmasından önce de 7 yıl Orta Asya'daki Kızılordu birliklerini, daha sonra da Uzakdoğu'daki birlikleri yönetmişti.

Mardinspor - Şanlıurfaspor maçından sonra olaylar çıktı, işyerleri taşlandı, 80 kişi gözaltında

Mardin'de futbol savaşı

2 haziran

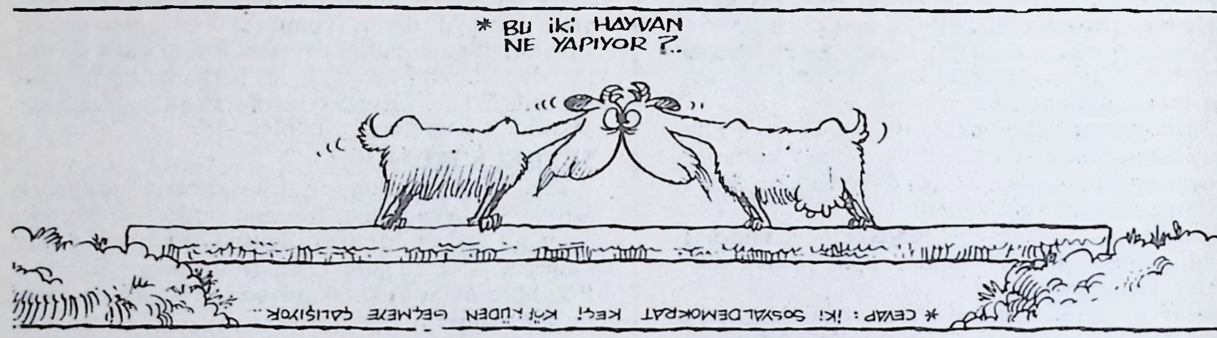
MARDİN/ŞANLIURFA (Cumhuriyet) — Mardin'de oynanan ve 0-0 sona ererek 3. Lig 3 grupta şampiyonluk mücadelesi veren Şanlıurfaspor'un liderliği averajla Bitlisspor'a kaptırması ile sonuçlanan maçtan sonra çıkan olaylarda 80 kişi gözaltına alındı. Önce saha içinde başlayan olaylar daha sonra tribünlere ve Mardin-Şanlıurfa karayolu üzerindeki ev ve işyerlerine yayıldı. Olaylar sırasında çok sayıda kişi yaralandı ve maddi zarar meydana geldi.

Alınan bilgilere göre maç sonrasında Mardinli ve Şanlıurfalı gazeteciler tartıştılar. Tartışma her iki takım futbolcularının katılması üzerine kavgaya dönüştü, tribünlere ve kent çevresine yayıldı. Güvenlik güçleri taraftarların sahaya inmelerini önlemek için havaya ateş etmek zorunda kaldılar. Güvenlik güçlerinin sıkı kontrolü ve önlemi sonunda stat içindeki olaylar kısa sürede bastırılırken bu kez yine polis kontrolünde otobüslere bindirilerek şehir dışına çıkarılmaya çalışılan 3 bin dolayındaki Şanlıurfaspor taraftarı yol üzerinde bulunan belediyeye ait bazı işyerleri, TEK enerji dağıtım tesisleri, kulübeler, ev ve işyerlerine saldırdılar. Olaylarda milyonlarca liralık maddi zarar meydana geldi. Bu arada güvenlik güçleri 47'si Şanlıurfalı olmak üzere toplam 80 kişiyi gözaltına aldılar.

Saldırı sırasında elektrik direklerinde bulunan floresan ampüllerini kıran taraftarların milyonlarca liralık zarara yol açtıklarını bildiren Mardin Emniyet Müdürü Aydın Genç, "**Maalesef çok üzüldük. Seyirci taşkınlık yapabilir, ama basın mensuplarının böyle bir olaya karışması hayret vericidir. Emniyetçe bazı kişileri çok iyi tespit etmiş bulunuyoruz. Şehir içinde yani stattan çıktıktan sonraki olaylarda 80 kişi göz-**

altına alınmıştır. Stat içindeki olayları başlattıkları tespit edilen gazetecilerle ilgili olarak da yetkili makamlara bilgi vererek soruşturma açılmasını isteyeceğiz" dedi. Emniyet Müdürü Genç, özellikle stat içindeki olaylarda etkili önlem aldıklarını belirtirken, geç kalınması durumunda birkaç gün önce Konya'da meydana gelen futbol anarşisinin Mardin'de de yinelenmesinin kaçınılmaz olacağını söyledi.

Şanlıurfaspor İkinci Başkanı **Sebahattin Cevheri** olayın çıkmasına Mardinsporlu futbolcuların neden olduklarını ileri sürdü. Cevheri şöyle konuştu: **"Mardinsporlu futbolcular eğer Real Madrid'i yenmiş gibi davranmasalardı, futbolcularımız ve taraftarlarımız tahrik olmayacaktı. Futbolcularımıza ve Şanlıurfa'dan gelen basın mensuplarına saldıran Mardinsporlu futbolcuların bu tutumunu kınıyoruz. Şampiyonluğu son haftada kaybeden Şanlıurfalı taraftarlar böyle bir olay karşısında soğukkanlılıklarını korumuşlar ve daha büyük olayların çıkmaması için sakin ve metanetli olmuşlardır."**

Kadıköy'e Fenerbahçe adası

2 haziran

İstanbul Haber Servisi — İstanbul'un ilk yat limanı olma özelliğini taşıyan Kalamış Marinası, ağustos ayı sonunda hizmete açılıyor. Bu arada altyapısı bitirilmiş Fenerbahçe Yat Limanı'ndaki çalışmalar da sürüyor. Kalamış ve Fenerbahçe Yat Limanları hizmete girdikleri anda 2 bin tekne barındırabilecekler. Öte yandan Fenerbahçe yarımadası düzenlemesi de projelendirildi. Projeye göre yarımada, 10 metrelik bir kanala kıyıdan ayrılarak "ada" haline getiriliyor. Fenerbahçe'ye gelenler "ada"ya kanal üzerindeki köprüden geçerken, kanal yoluyla marina suyunun sirkülasyonu sağlanacak. Fenerbahçe ve Kalamış Yat Limanlarının tamamlanması için yaklaşık 8 milyar lira öngörülüyor.

Kadıköy Belediyesi'nin kıyı düzenleme çalışmaları içinde yer alan projelerden biri de, Kurbağalıdere'den Kalamış'a uzanan ve Kalamış Yat Limanı düzenlemesi ile bütünleşecek olan rekreasyon alanı ve Kalamış Caddesi düzenleme projesi. Kaldırımlarla birlikte 23 metre genişlikte bulvar olarak düzenlenen caddede yaya ve bisiklet yollarına da yer veriliyor.

Kadıköy Belediye Başkanı **Osman Hızlan,** tamamen Kadıköy Belediyesi'nin yatırımı ile gerçekleştirilen Kalamış ve Fenerbahçe Yat Limanlarının Avrupa'nın en büyük yat limanı olduğuna dikkati çekiyor. Kalamış'ı bakımsız, pis suların aktığı derbeder halinden kurtardıklarını söyleyen Hızlan, İstanbul'un en güzel koylarından biri olan Kalamış'ın, Kadıköylülerin ilk yerleşim bölgesi olduğunu söylüyor. Yat limanlarındaki çalışmaların kontrollük hizmetini yürüten Kadıköy Belediyesi Başkan Yardımcısı **Güven Cankat,** belediyenin yat limanları yapımındaki temel görüşün Kadıköylülere kapalı olan kıyı yollarını açmak olduğunu anlatıyor. Yat limanlarının halk için yapıldığını ve diğer yat limanları gibi tel örgülerle kapatılmayacağını öne süren Cankat, **"Öyle atraksiyonlar getirelim istedik ki, bir hafta sonu Kadıköylüler kendi bölgelerinde eğlensinler.Marinamn hemen yanında süs havuzları, gezi ve toplantı alanı ile çocuk parkı, marinaya bağlı bir helikopter pisti düzenliyoruz. Bu yüzden Kalamış Parkı diye anılan bölgede çalışmalarımız sürüyor"** diye anlatıyor. Bu arada Kalamış Yat Limanı'nda çarşı yaratmak zorunluluğu doğduğunu anlatan Cankat, Kalamış Parkı bitiminde ve Marina lokantası yanında 36 metre karelik 12 dükkân düzenlendiğini söylüyor.

Marina içi deniz alanı 100 bin metrekare, tesisler ve yeşil alan 50 bin metrekare olmak üzere toplam 150 bin metrekarelik alanda inşa edilen Kalamış Yat Limanı'nın tamamlanması için yaklaşık 3.5 milyar lira öngörülüyor. Marina, 400'ü küçük, 200'ü büyük 600 tekneye hizmet verecek. Uran Holding A.Ş. tarafından inşa edilen yat limanı içinde teknelerin kışlaması ve gerektiğinde fuar alanı olarak kullanılmak üzere 8 bin metrekarelik çok amaçlı alan, 250 kişilik lokanta, bar, disko, 220 kişilik pastane, 90 tonluk yakıt depolayacak 6 yeraltı deposu, 7 onarım atölyesi, 1 banka, 1 PTT, 5 ayrı yerde toplam 300 araçlık otopark yer alıyor. Ayrıca Denizcilik İşletmeleri'nin iskele binası 750 kişilik bir restoran olarak düzenleniyor. Şehir Hatları gemilerinin yanaşabilmesi için marina dışında yeni iskele inşa ediliyor.

Yaklaşık ön bedeli 4.5 milyar lira olarak hesaplanan, marina içi deniz alanı 150 bin metrekare, tesisler ve yeşil alanları 3 bin metrekare olmak üzere 180 bin metrekare üzerinde inşa edilen Fenerbahçe Yat Limanı ise, 300 büyük boy ve 700 küçük boy olmak üzere 1000 tekne kapasiteli olarak hizmet verecek. Altyapısı tamamlanmak üzere olan marinada, Kalamış

Marinası'yla eş hizetler sunulacağını belirten **Güven Cankat,** marina içi su sirkülasyonunu sağlamak için Fenerbahçe adasına girişte 10 metre eninde bir kanal açıldığını, ada haline dönüşen Fenerbahçe yarımadasında ulaşımın bu kanal üstünde inşa edilecek köprüden sağlanacağını kaydediyor.

Bu arada Fenerbahçe Alanı da yeniden düzenleniyor. Fenerbahçe yarımadası ada şekline dönüştürüldükten sonra, ada içinde yer alan spor kulüplerinin önünden bir servis yolu düzenlenerek adanın öteki bölümlerinde halka açık yeşil alan, botanik bahçesi, çarşı ve gümrük yapımı planlanıyor. Fenerbahçe'yi yarımadadan adaya dönüştürecek olan kanalın üzerindeki köprü 11 metre genişliğinde, 30 ton ağırlığı kaldırabilecek şekilde projelendiriliyor. Bu arada Bağdat Caddesi'nden gidiş geliş şeklinde akan trafik, Fenerbahçe - Kalamış Caddesi ve Kalamış İskele Caddesi'nin önem kazanmasıyla tek yön olarak düzenlenecek.

Yine karıştı

Lübnan Başbakanı Kerami öldürüldü

2 haziran

BEYRUT (Ajanslar) — Lübnan Başbakanı **Raşid Kerami,** dün kendisini taşıyan askeri helikopterde koltuğu altına konan bir bombanın patlaması sonucu öldü.

Beyrut'ta Başkanlık Sarayı'ndan yapılan açıklamada, Kerami'nin koltuğu altına konan bombanın patlaması sonucu helikopterde bulunan İçişleri Bakanı **Abdullah Rassi**'nin de ağır yaralandığı bildirildi. Çeşitli kaynakların bildirdiğine göre, Beyrut'la Bekaa Sefirin kenti arasında meydana gelen patlamadan sonra helikopter derhal Beyrut'un kuzeyinde iniş yaptı. Ağır yaralı olan Kerami, hastaneye kaldırıldıysa da kurtarılamadı.

Raşid Kerami'ye yapılan suikastın sorumluluğunu **"Lübnan Gizli Ordusu"** adlı, bugüne kadar duyulmamış bir örgüt üstlendi.

Adının **"Yüzbaşı Hammud"** olduğunu bildiren bir kişi, Beyrut'taki uluslararası bir haber ajansına telefon ederek, saldırının **"Lübnan Gizli Ordusu"** adına bir grup subay tarafından düzenlendiğini söyledi.

"Yüzbaşı Hammud", saldırının amacı hakkında bilgi vermedi.

İsimlerinin açıklanmasını istemeyen askeri kaynaklar, Kerami'nin helikopterine saatli bomba yerleştirildiğini bildirdiler.

Kerami'nin göğsü, karın boşluğu ve bacaklarından yaralandığı, hiçbir tıbbi müdahaleye cevap vermediği ve ameliyat masasında öldüğü bildirildi. Kerami, ülkenin 1943'te Fransa'dan bağımsızlığını kazanmasından bu yana öldürülen ikinci Lübnan başbakanı oldu.

Kerami'nin ölümünün ardından yerel radyo istasyonları yayınlarını kestiler ve okullarla işyerleri kapatıldı. Beyrut'un 70 kilometre kuzeyindeki Trablusşam kentinde solcu ve Suriye yanlısı milisler havaya ateş ettiler.

Başbakanın ölüm haberinin duyulması üzerine halkın bankalara koşarak dolar satın almaya çalıştığı, bankaların ve Lübnan lirasının düşüşünü önlemek için kambiyo servislerini kapattıkları bildirildi.

Bu arada, Lübnan Devlet Başkanı **Emin Cemayel,** bir haftalık resmi yas ilan etti ve olayla ilgili olarak soruşturma açılmasını istedi. Cemayel'in emri üzerine bir soruşturma komisyonu kuruldu.

Siyasi kaynaklar, Kerami'nin ölümünün Lübnan liderleri arasında şok etkisi yarattığını belirttiler.

Lübnan Devlet Başkanı Cemayel'in, olayı duyar duymaz Kerami'nin kaldırıldığı Byblos kasabasındaki Saint Martin Hastanesi'ne gittiği ve başbakanın ölümünü duyunca gözlerinin yaşardığı bildirildi.

Kerami'nin ölüm haberinin duyulması üzerine, Batı Beyrut'taki Sünni mahallelerinde halkın sokaklara dökülerek ağladığı, bazı işyerlerinin de kepenklerini indirdiği bildiriliyor.

Trablusşam'da da ölüm haberi üzerine, okullar ve işyerlerinin kapatıldığı, bu arada sokaklarda silah sesleri duyulduğu gelen haberler arasında.

Lübnan askeri yetkilileri Raşit Kerami'nin ölümüne helikopterde oturduğu koltuğun altına yerleştirilen saatli bombanın yol açtığını söylediler. Kerami'nin cenazesi memleketi Trablusşam'a götürüldü, ancak cenazenin ne zaman kaldırılacağı açıklanmadı.

Eski Lübnan Devlet Başkanı Kamil Şamun, Kerami'nin öldürülmesini kınayarak, **"Ülke böyle terörist yöntemlerle idare edilemez. Kerami, bazı olumsuz yönlerine rağmen tüm fraksiyonlar arasında görüşmeler yapılmasından yana bir kişiydi"** dedi.

Kerami'nin öldürülmesinin ülkedeki iç savaşın kızışmasına yol açabileceği belirtiliyor. Gözlemciler, halk arasında gerginliğin artmasının tehlikeli boyutlara ulaşabileceğini kaydediyorlar.

İsrail Dışişleri Bakanı **Şimon Peres** ise Lübnan Başbakanı Raşid Kerami'nin ölümünün Lübnan açısından bir trajedi olduğunu söyledi.

Peres, **"Kerami'nin ölümü trajik bir ülkede trajik bir gelişmedir"** dedi.

İsrail'i ziyaret etmekte olan Fransa Dışişleri Bakanı **Jean Bernard Raimond,** Lübnan'daki fraksiyonların ülkedeki durumu düzeltebilmek için birlikte çalışmaları gerektiğini söyledi.

Dışişleri ile görevli Mısır Devlet Bakanı **Butros Butros Gali** ise Kerami'nin ölümünün Lübnan'daki barış girişimleri konusunda büyük bir engel teşkil edeceğini belirtti. Gali, **"Bu tür eylemler Lübnan'da istikrar, barış ve ulusal uzlaşma sağlanması girişimlerine katkıda bulunamaz"** dedi.

Suriye radyosu da, Kerami'nin öldürülmesinin ardından **"İsrail ve onun Lübnan'daki ajanlarının"** bulunduğunu bildirdi. Suriye Bakanlar Konseyi de olayı şiddetle kınadı.

Reuters Ajansı'na demeç veren Suriyeli bir yetkili ise **"Kerami'yi öldüren eller Lübnan'ın çıkarlarına, güvenliğine ya da birliğine hizmet edemez. Bu cinayet, sadece Lübnan'ın ve Arapların düşmanlarına**

fayda sağlar" dedi.

ABD, Kerami'nin öldürülmesini Lübnan'ın trajik tarihinde karanlık bir an olarak niteledi. Ürdün olayı kınadı.

TÜRKİYE KINADI

Türkiye, Raşit Kerami'nin bombalı bir saldırı sonucu öldürülmesini "şiddetle" kınadı. Dışişleri Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, mümtaz bir devlet adamı olan Kerami'nin ölümünden duyulan üzüntü dile getirilerek, Lübnan halkına başsağlığı dilendi.

Raşid Kerami'nin, Lübnan'ın içinde bulunduğu ciddi sorunlara barışçı yollardan çözüm getirmeye çaba gösteren ileri görüşlü bir devlet adamı olarak her zaman hatırlanacağı kaydedilen açıklamada şöyle denildi:

"Kerami'ye yapılan bu saldırıyı şiddetle kınıyor ve bu tür cinayetlerin kaynağı ve nedeni ne olursa olsun, sorunların çözümünü kolaylaştırmayacağı yolundaki görüşümüzü bir kez daha vurguluyoruz. Türkiye bilindiği gibi Lübnan'ın birlik, bağımsızlık ve toprak bütünlüğünün muhafazasına büyük önem atfetmekte ve Lübnan'da yaşayan toplumların arzuları doğrultusunda varılacak ulusal bir uzlaşı yoluyla uzun yıllardır sukûn ve istikrar ihtiyacında olan Lübnan halkının ıstıraplarının bir an önce sona ermesini temenni etmektedir."

Bu arada, İngiltere Dışişleri Bakanlığı'ndan bir yetkili, Kuveyt Haber Ajansı KUNA'ya verdiği demeçte, ülkesinin Kerami'nin öldürülmesini **"terörist bir eylem"** olarak nitelendirdiğini söyledi.

İngiliz yetkili, Kerami'nin ölümünün Lübnan'ın geleceği açısından endişe verici olduğunu belirtti.

Sovyetler Birliği Resmi Haber Ajansı TASS ise Kerami'nin öldürülmesi haberini Lübnan ordusu komuta merkezinden yapılan açıklamaya dayanarak, yorumsuz olarak verdi.

Zincirbozan'ın yıldönümünde demokrasi paneli düzenlendi

TÜREY KÖSE / AYNUR NARLER *3 haziran*

GELİBOLU — MGK kararı ile 16 eski parlamenterin Zincirbozan Askeri Tesisleri'nde gözaltına alınmasının 4. yıldönümü, SHP Çanakkale örgütü tarafından düzenlenen, **"Türk demokrasisinde ara rejimler"** konulu toplantı ile anıldı. Toplantıya katılan CHP'li 5 eski parlamenter, önce Zincirbozan Askeri Tesisleri'nin önüne giderek burada hatıra fotoğrafı çektirdiler. Deniz Baykal, **"5 kişinin kararı ile 12 Eylül'den sonra parlamentoda milletvekili olarak bulunmaktansa Çanakkale'de sürgün olmayı yeğlerim"** dedi. Baykal, referandum konusunun çok sakıncalı olduğuna değinerek, **"Buna yasaklı liderlerin de destek vermesi üzücü. Bu demokrasi ayıbını kaldırmayı halktan sormak demek, 'hayır' denirse bu demokrasi ayıbı ile yaşamayı kabul etmek demektir"** biçiminde konuştu.

SHP Çanakkale İl Örgütü'nün düzenlediği toplantıya katılan **Deniz Baykal, Süleyman Genç, Metin Tüzün, Ferhat Aslantaş** ve **Yüksel Çakmur**, önceki gece Çanakkale'ye geldiler. Eski parlamenterler, dün sabah önce Milli Güvenlik Konseyi kararı ile 2 Haziran 1983 günü **"zorunlu ikamet"**e alındıkları Zincirbozan Askeri Tesisleri önüne gittiler. Burada **Damla Uraz** adlı, üzerinde **"demokrasi"** yazılı beyaz elbise giymiş bir kız çocuğu, kendilerine çiçek verdi. Eski parlamenterler daha sonra **"Askeri tesise girmek yasaktır"** levhası önünde fotoğraf çektirdiler.

Süleyman Genç konuşmasında, 12 Eylül'ün ne CHP, ne de AP'nin ürünü olduğunu, evrensel bir planın uygulandığını söyledi.

Metin Tüzün ise, 2 haziran gününün sadece kendilerinin değil demokrasi ve hukukun çile günü olduğunu vurgulayarak, **"İhtilal lideri Zincirbozan'a kapattığı 16 politakacı için, Çanakkale Savaşı'nın geçtiği yerlere bakıp zevk alsınlar, diyordu. Bu sırtlara önceleri ve şimdi de çok baktım. Al kanlar döke döke korunan bu yamaçlar, yeşil dolarlarla satılıyor. Ne gariptir ki, son imza da, bize bu sözü söyleyene ait"** dedi.

Ferhat Aslantaş konuşmasında, hiçbir askeri darbenin dış güçlerin bilgisi dışında yapılmadığını, hiçbir askeri darbenin demokrasiyi getirmediğini söyledi. **Yüksel Çakmur** da, inançların emir ve komuta zincirine vurulamayacağını savundu.

DSİ karar verdi, Çevre Genel Müdürü de duyurdu:

Flamingo kuşlarına ölüm emri

3 haziran

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) Çevre Genel Müdürü **Muzaffer Evirgen,** flamingoların ürediği Kırşehir'in Mucur ilçesinin kuzeyindeki Seyfe Gölü'nün Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından tarım amacıyla kurutma planına alındığını söyledi. Evirgen, geçen yılın güz aylarında Seyfe Gölü'nde 350-400 bin flamingonun yaşadığının saptandığını belirterek, büyük flamingoların yaşadığı ender ülkelerden birinin Türkiye olduğunu kaydetti. Evirgen, ayrıca Dalyan'ın kum yapısının deniz kamlumbağalarının yumurtlamasına uygun olmadığı biçiminde bir rapor hazırlamadığını söyledi.

Türkiye Tabiatını Koruma Derneği'nin düzenlediği **"Tabii Çevrenin Korunmasında Yerel YÖnetimlerin Sorunları"** başlıklı seminerin açış konuşmasını yapan Evirgen, Seyfe Gölü'nün yalnızca tarım amacıyla kurutulacağına dikkat çekti. Evirgen, 1987'nin Avrupa Konseyi tarafından kırsal çevre yılı ilan edilmesi nedeniyle düzenlenen bir tur sırasında Seyfe Gölü'nün, DSİ tarafından kurutulma planları içine alındığını öğrendiklerini vurguladı. Bu bilgilerin Kırşehir Valisi **Fikret Güven** tarafından da doğrulandığını belirten Evirgen, köy muhtarının gölü kurutmak amacı ile başvuru yaptığını öğrendiklerini sözlerine ekledi. Evirgen, köy muhtarının ve köylülerin bu göle sahip çıkmaları ve değerini bilmeleri gerektiğini ifade etti. Evirgen, Dalyan'deki kum yapısının kamlumbağaların üremelerine uygun olmadığı yolunda rapor hazırladığı haberlerini de doğrulamayarak, **"Son günlerde benim, bazı raporları, kişisel bazı yorumlarla saptırarak ve hatta bırakın yazmayı hiç sözünü bile etmediğim konularda, İztuzu'ndaki deniz kumunun kaplumbağalar için yumurtalamaya müsait olmadığı gibi ibarelerle manşetler atılmaktadır. Bunları bırakın yazmayı, sözle bile ifade etmiş değiliz"** dedi. Evirgen, **"Ancak, bürokrat olduğumuz için bizim uluorta konuşmamız, gazetecinin uluorta yazması kadar kolay değildir"** diye konuştu. Evirgen isim vermeden, 7-8 yıldır Dalyan'da çalışan bir bilim adamının, bazı yerlerde çevreci olarak nutuk attığını, çeşitli yönlere göre bilimsel raporlar düzenlediğini anlattı. Bunun bilim adamlığına yakışmadığını bildiren Evirgen, sözlerini şöyle sürdürdü:

"7-8 senedir orada çalışan bir arkadaşımızın, burada başlangıçta, doğal bir musluk olan Dalyan boğazını açıp marinaları içeriye kadar sevk etmeyi, gemileri içeriye kadar yollamayı ve buradaki sistemi allak bullak etmeyi hedefleyen raporlarını da biliyoruz. Ondan sonra rüzgârın yönüne göre değişip tekrar deniz kaplumbağası korumacısı kesilmek ne derece bilim adamlığına yakışır, onu da tartışmak lazım."

AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde Prof. Dr. **Ruşen Keleş** de, doğal çevrenin korunması bakımından belediyelere büyük görevler düştüğünü söyledi. Yetkiler ve kaynaklar bakımından belediyelerin güçlendirilmesinin bu açıdan önemli olduğuna dikkat çeken Keleş, **"belediye sayısının alabildiğine artmasının sayısız sakıncaları olduğunu"** söyledi. Dünya ülkelerinin bunun tam tersini yaptığını kaydeden Keleş, şöyle dedi:

"Bir çırpıda 80-90 çelimsiz belediye yaratmanın ne yerel ne de genel demokrasiye yararı olur. Bunun yoksul bir ailenin 9-10 çocuk sahibi olma isteğinden farkı yoktur."

De Cuellar'ın Kıbrıs raporu açıklandı

ŞEBNEM ATİYAS *3 haziran*

NEW YORK — BM Genel Sekreteri **Perez de Cuellar,** Güvenlik Konseyi'ne sunduğu Kıbrıs raporunda Türk ve Rum tarafların izlediği tutumun görüşmelerin başlamasını olanaksız hale getirdiğini söyledi. Raporunda, **"Adadaki Türk birliklerinin azaltma"** çağrısını yineleyen de Cuellar, Barış Gücü komutanına denetim görevi verilmesini istedi, ayrıca Barış Gücü'nün kalış süresinin 6 ay daha uzatılmasını önerdi.

Raporda geniş yer alan bir diğer konu da Maraş'la ilgili. Rumların şikâyetleri raporda geniş bir yer kaplıyor. Cuellar, raporun gözlemler bölümünde **"Maraş'ın şu anki durumu da gerginliğin artmasının bir nedenidir. Öğrencilerin kalmakta oldukları iki otel binasının boşaltılması için yakın bir tarih verilmesi ve böylelikle statükonun korunması için bir kez daha çağrıda bulunuyorum"** dedi.

Perez de Cuellar Maraş'la ilgili olarak Türk tarafına sık sık uyarıda bulunduğunu söyledi.

— EUROPARLAMENTARISME —

TÜSİAD raporuna göre Hazine, borcu borçla ödüyor

İç borç enflasyonu besliyor

3 haziran

Ekonomi Servisi — TÜSİAD sekreteryası tarafından hazırlanan "**İç Borçlanma**" başlıklı raporda, 1984 yılından itibaren büyük boyutlara tırmanan iç borçlanmanın bir kısır döngüye girdiği ve bu tür iç borçlanmanın enflasyonu önleyici değil, besleyici etki yaptığı belirtildi. Hazine'nin yüksek faizle borçlanma politikasının faiz hadlerini yukarı çektiği de belirtilerek, tek geçerli seçeneğin kapsamlı bir bütçe reformu olduğu vurgulandı.

Kamu finansman açıklarını Merkez Bankası'na başvurarak ve para basarak kapatma politikasının 1980'li yıllarda büyük ölçüde terk edildiğini belirten TÜSİAD raporu, özellikle 1984 yılından sonra bunun yerine iç borçlanmayla açıkların kapatılması yoluna gidildiğini, ancak bunun da kendi sorunlarını beraberinde getirdiğini kaydediyor.

Hazina'nin iç finansman açığının 1985'te 997 milyar lira, 1986'da ise 1426 milyar lira olarak gerçekleştiğini ve GSMH'nin yüzde 3.5'ine ulaştığını kaydeden TÜSİAD raporu, bu açığın 1169 milyar liralık bölümünün net devlet tahvili ve Hazine bonosu satışıyla karşılandığına dikkat çekiyor. Bu çapta bir iç borçlanmanın yüksek faizle kısa vedeli olarak gerçekleştirilmesinin büyük bir "**borç servisi**" yükünü beraberinde getirdiğini vurgulayan TÜSİAD raporunda şöyle deniyor:

"**Bu durumda Hazine'nin 1985 yılındaki 997 milyar, 1986 yılındaki 1.4 trilyon liralık net iç borçlanma hasılatının tamamen borç servis ihtiyaçlarının (borç ana para ve faiz ödemelerinin) karşılanmasına yönelik olduğu ortaya çıkmaktadır. Başka bir deyişle, bütçenin borçlanma politikası bir çeşit kısır döngüye girmiştir. 1985-86'da gayrisafi tahvil ve bono ihraç gelirlerinin Hazine'nin iç ve dış borç ana para ve faiz ödemelerini ancak 4/5 oranında karşılayabilmesi de bu kısır döngünün açık bir kanıtıdır. Borç ödemeleri yeniden borçlanma ile gerçekleştirilmekte, borçlanma hasılatından geriye yatırımlara tahsis edilebilecek bir kaynak kalmamaktadır.**"

Hazine'nin yüksek reel faizle, kısa vadeli olarak borçlanmasının enflasyon açısından da olumsuz sonuçlar doğurduğunu belirten TÜSİAD raporu şöyle devam ediyor:

"**Parasal genişlemeyi çok kısa vadeli ve yüksek faizli iç borçlanma ile azaltmak, en hafif tabiri ve en iyimser yorumu ile orta vadede enflasyonu yükseltmekte ve beslemektedir. Enflasyonist beklenyişleri yüksek düzeyde tutmaya yardım etmektedir. Daha gerçekçi tabir ve yorumu ile (bu) enflasyon gizlemesine başvurmaktır.**"

Bu iç borçlanma politikasının sürdürülmesi halinde iç borç stoğunun 1987 sonunda 4.5 trilyon liraya, 1989 sonunda ise 10 trilyon liranın üzerine çıkabileceğini vurgulayan TÜSİAD raporu, bu kısır döngüyü kırmak ve enflasyonu durdurabilmek için tek geçerli çözümün "**radikal bir bütçe reformu**" ile kamu kesimi açıklarının ortadan kaldırılması olduğunu ileri sürüyor.

ABD Merkez Bankası Başkanı değişti

3 Haziran

WASHİNGTON (AA) — ABD Başkanı Ronald Reagan, ABD Merkez Bankası Başkanlığı'na ekonomist Alan Greenspan'ın atandığını açıkladı. Reagan, Beyaz Saray'da yaptığı açıklamada, Volcker'in tekrar görev almayacağı yönündeki kararını, "büyük isteksizlik ve üzüntü ile kabul ettiğini" söyledi. Reagan, Volcker'in, görevini ağustos ayında yeni başkana devredeceğini kaydetti.

ABD Merkez Bankası'nın yeni başkanı, Beyaz Saray'da verilen brifingte gazetecilerin sorusu üzerine, doların yeterince değer kaybettiğinin belirtileri bulunduğunu söyledi. Uzmanlar, ABD Merkez Bankası Başkanlığı'nın zirvede sorun çıkartmaması için Reagan'ın bu atamayı zirveden önce açıkladığını öne sürdüler. Daha çok teorisyen olarak bilinen Greenspan'ın Volcker tarafından izlenen para politikasında değişiklik yapması bekleniyor. 1979 yılında Başkan Carter tarafından Merkez Bankası Başkanlığına getirilmiş olan Volcker, son zamanlarda özellikle faiz hadleri, enflasyon ve ekonomik büyüme konularında Başkan Reagan'ın ekonomik danışmanlarıyla anlaşmazlığa düşmüştü.

TDK'nin eski üyeleri bir arada

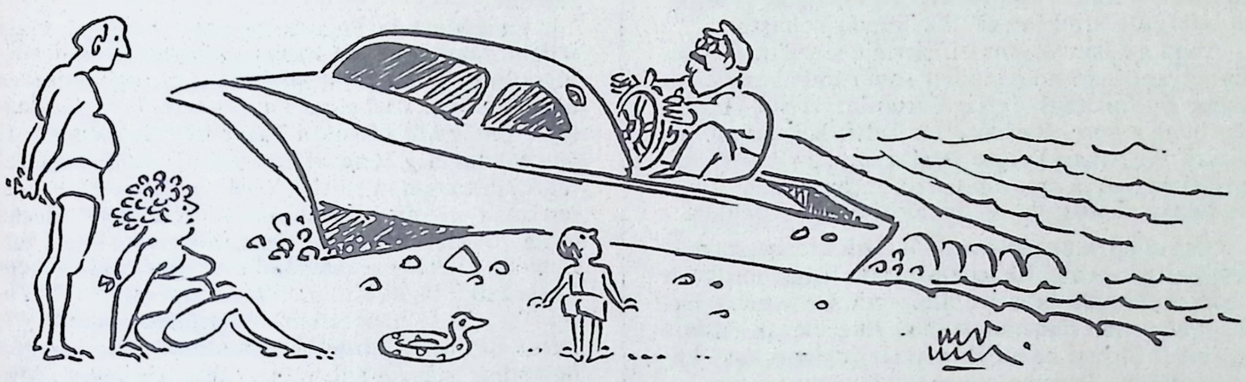
Dil Derneği kuruldu

4 haziran

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türk Dil Kurumu'nun eski yönetici ve üyeleri, dil devrimini güçlendirmek amacıyla Dil Derneği kurdular. SBF eski Dekanı ve Mülkiyeliler Birliği eski Başkanı Prof. Dr. **Cevat Geray**'ın başkanlığını yaptığı derneğin tüzüğü, Ankara Valiliği tarafından inceleniyor. Valilik incelemesini, İçişleri Bakanlığı'nın "**aynı amaçlı bir derneğin faaliyette bulunduğu**" görüşü doğrultusunda sürdürürken, derneğin kuruluşuna izin verilip verilmeyeceği bu inceleme sonucunda belli olacak.

Dil Derneği'nin amaçları arasında, "**Türk dilinin özleşmesine ve gelişmesine, dil devriminin güçlenmesine katkıda bulunmak, bu konularda uğraş veren-**

ler arasında dayanışma sağlayarak uygar ve barışçı çabalarla bilimsel, yazınsal, ekinsel, sanatsal etkinliklere ağırlık verip öncülük yapmak ve Atatürk'ün başlattığı dil devrimini sürdürme"nin yer aldığı bildirildi. Derneğin asbaşkanlığını **Tahsin Saraç**, genel yazmanlığını Doç. Dr. **Aydın Köksal**, saymanlığını **Sevgi Özel** yaparken, yönetim kurulunda ise **Ali Rıza Önder**, Dr. **Haldun Özen, Refet Erim, Ali Püsküllüoğlu, Beşir Göğüş, Orhan Asena, Atilla Göktürk** görev aldı. Derneğin üyeleri arasında Prof. Dr. **Necip Bilge, Adnan Özyalçıner, Talip Apaydın, Salim Şengil, Yahya Kanbolat**, Doç. Dr. **Tahir Hatipoğlu, Gülten Akın Cankoçak**, Doç. Dr. **Türker Alkan, Mustafa Ekmekçi, Suphi Karaman**, Prof. Dr. **Cahit Talas, Mehmet Aydın**, Doç. Dr. **Bahriye Üçok**, Prof. Dr. **Çoşkun Üçok**, Prof. Dr. **Bahri Savcı, Yılmaz Dağdeviren, Berin Taşan, İskender Özturanlı**, Prof. Dr. **Özdemir Nutku, AhmetYıldız**, Prof. Dr. **Metin Özek** ve **Ali Dündar** bulunuyorlar.

TÜSİAD 'seçim ekonomisinden' yakınıyor

Sabancı: Kantarın topu kaçmasın

4 haziran

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — TÜSİAD Yüksek İştişare Konseyi toplantısı dün Ankara'da yapıldı. Toplantının açış konuşmasını yapan Konsey Başkanı **Sakıp Sabancı**, seçim ekonomisi uygulamalarında **"kantarın topunun fazla kaçırılmamasını"** istedi. Sabancı, seçim ekonomisi uygulamalarının yükünün ileride dar ve sabit gelirli vatandaşların omuzlarına bineceğini söyledi.

Çeşitli ekonomik konularla ilgili görüşlerini açıklayan Sakıp Sabancı, önümüzdeki dönemde yapılacak seçimler nedeniyle, bugün **"seçim ekonomisi"** döneminin bir gerçek olarak ortada durduğunu söyledi. Seçim ekonomisinin yükünün dar ve sabit gelirli kesimin omuzlarına bineceğini ifade eden Sabancı şöyle devam etti:

"Burada sorumlulardan beklenen, kantarın topunun fazla kaçırılmamasıdır. Çünkü kantarın topu fazla kaçıp enflasyon azdıkça bundan üretim, istihdam zarar görmekte fakat esas yük dönüp dolaşıp gene dar ve sabit gelirlilerin, bordro mahkûmlarının omuzuna binmektedir. Her taviz ileride uzun bir dönem ek fedakârlıklar gerektirmekte, fatura büyümektedir. Yıllardır kemer sıkma fedakârlığına katlananların, iyi günler beklerken sil baştan kemerlerini uzun yıllar daha sıkmak zorunda bırakılmaları çok önemli bir olaydır."

Sanayici ve işadamı olarak iç politikadaki gelişmelerin dışında kalmak zorunda olduklarını belirten Sakıp Sabancı, **"Bizler vatandaş olarak kişisel politik tercihlere sahip olabiliriz. Fakat sanayici, işadamı ve müteşebbis olarak işimiz ile politikayı birbirine mümkün olduğunca karıştırmayız. Şu veya bu politik kişi veya partilerin yanında ve karşısında yer alamayız"** dedi.

Sabancı, özetle şunları söyledi:

"KİT özelleştirmesi için hazırlıklar yapılmış, fakat çok zaman geçmesine rağmen, uygulamaya bir türlü geçilememiştir. En kısa zamanda düğmeye basılıp harekete geçilmez ise şevk ortadan kalkar, iş uzar ve unutulur. Korkum şudur ki, gene dağ fare doğurur. Yabancı sermaye konusunda da gönlümüzün isteği kadar yabancı sermayenin Türkiye'ye yatırıma gelmediği görülüyor."

Sabancı, AT'ye tam üyelik konusundaki görüşlerini açıklarken de, Emil Noel veya Gaston Thorn'un Türk hükümetinin AT danışmanı olarak görevlendirilmesini önedri. Sabancı, **"Sayın Emil Noel, Sayın Gaston Thorn gibi hem Türkiye'nin durumunu hem AT çarkının işleyişini bilen saygın kişilerin, Sayın Ali Bozer'in yanında ikinci bir teknek bakan gibi Türk hükümetinin AT danışmanları olarak görevlendirilmesi, Türkiye'nin topluluğa entegrasyonunun kısa sürede ve kolaylıkla gerçekleşmesine yardımcı olabilir"** dedi.

Anadolu Bankası raporuna göre yolsuzlukları önceden biliyordu

Taşar'a ağır suçlama

FARUK BİLDİRİCİ *5 haziran*

ANKARA — Anadolu Bankası müfettişlerince Faruk Taşar'ın karşılıksız çekler yolsuzluğu hakkında hazırlanan raporda ANAP Genel Sekreteri Mustafa Taşar'ın olaydan haberi olduğu belirtildi. Müfettişlerce ifadesi alınan Anadolu Bankası Şube Şefi Mustafa Özdemir, **"Şube müdürümüze** 'Bu olaylardan Mustafa Taşar'ın haberi yoktur' **dedim.** 'Olur mu oğlum, Mustafa Taşar Amerika'ya gittiğinde bile beni telefonla aradı' **dedi"** biçiminde konuştu.

Anadolu Bankası müfettişlerinin Gaziantep şubesinde yaptıkları araştırmalar sonucunda hazırlanan rapor Başbakanlık Teftiş Kurulu'na verildi. Edinilen bilgiye göre, Başbakanlık Teftiş Kurulu müfettişleri, Başbakan Turgut Özal'a sunulan raporu hazırlarken banka raporundan da yararlandılar. Ayrıca banka raporu da ek olarak dosyaya konuldu.

Gaziantep Şube Şefi Mustafa Özdemir, banka müfettişlerine verdiği ifadede Mustafa Taşar'ın olayla ilişkisi hakkında daha net bilgi verdi. Özdemir 14 Eylül 1986 tarihli ifade tutanağına göre, Faruk Taşar'ın Emak Şirketi'ne ait karşılıksız çeklerin nasıl kabul edildiği sorusuna aynen şöyle yanıt verdi:

"18.6.1986 tarihinde iştiraya kabul edilen dövizi natık şahıs çeklerindeki imzanın Ali Gökok'a ait olduğunu teftişiniz sırasında beraberce yaptığımız tetkik sonucunda fark ettim. Çekin Emak Dış Ticaret AŞ adına düzenlendiğini, arkada fazladan Orhan Arun'un cirosunun bulunduğunu görüyoruz. Ödeme yapıldığı anda Orhan Arun'a imzayı fazladan ben attırdım. Bu tarihlerde ben artık firmaya olan güvencimi yitirmiş ve genel müdürlüğün bu işten haberinin ne derecede olacağını, firmaya hiçbir kredi çıkmayacağını şube müdürü M.Suat Özoğ'un hareketlerinden anlamaya başlamıştım. Çünkü müdür bey artık bu konu ile ilgili olarak bir teminat mektubu gelecek diye bahsediyordu. Benden örnek bir döviz teminat mektubu örneği istemeye başlamıştı. Anladım ki müdür bir hataya düşmüş, beraberinde de bütün şube personelini sürüklemiştir. Kendisiyle beraber artık ben de paranın geri dönüşü için firmaya baskı yapmaya başlamıştım ve müdüre aynı şekilde baskı yapıyordum.

Hep diyordum 'Müdür Bey başımızı yiyeceksin, bu devletin parası bir ANAP hükümetinin Genel Sekreteri Mustafa Taşar için ödenmez' demeye başlamış**tım. Süleyman Demirel'in yeğeni Yahyla Demirel'in Türkiye'deki durumunu kendisine örnek gösterdim. Hatta son zamanlarda Müdür Bey'e** 'Müdür Bey, bu olaylardan Mustafa Taşar'ın bile haberi yoktur' **dedim.** 'Olur mu oğlum' **dedi.** 'Mustafa Taşar, Amerika'ya gittiğinde bile beni telefonla aradı. Sık sık beni arıyor. Mahmut Fırat Bey'le bir araya sık sık geldiğini ve bu konuları konuştuklarını' **söylüyordu.**

Ayrıca Mustafa Taşar'ın bu olayı bildiğini, takip ettiğini zamanı gelince bana ispatlayabileceğini söylüyordu ve ispatladı da; şöyle ki: Ara seçimlerinden bir hafta önce Başbakan Turgut Özal Bey, Gaziantep'e geldiğinde Mustafa Taşar Bey de gelmişti. O gün Müdür Bey bana telefon etti. 'Emlak Dış Ticaret AŞ firmasından bir çocuk geliyor. Sana bir ev gösterecek, o eve akşam 8 sıralarında gel' **dedi. Merak ettim,** 'Neden?' **dedim. Günlerden cumartesi idi. Bankanın hemen arkasında bir ev gösterildi. Çocuğa sordum:** 'Bu ev kimin?'. 'Mustafa Taşar'ın ve Faruk Taşar'ın kayınpederinin evi' **dedi. Mustafa Bey'le Faruk Bey'in iki kardeş ile evli olduklarını da o gün öğrendim. Akşam 8'de o eve yalnız gitmedim. Müdür Bey'i evinden ben kendim arabamla aldım. Beraber geldik, yolda Müdür Bey'e** 'Niçin gidiyoruz?' **diye sordum, bana,** 'Mustafa Taşar'ın olayı bilmediğini, Mahmut Fırat Bey'in bu olayı bilmediğini bana hep söylüyorsun, gel de gözünle gör' **dedi. Çok heyecanlandım. Zannettim ki genel müdürlükten de birkaç kişi orada olacak. Eve geldiğimizde evde Faruk Taşar, Orhan Arun ve Uğur Başer oturuyorlardı.**

Biz de oturduk, ben sadece dinleyici olarak katılıyorum. Bir şey sorulduğunda cevap veriyorum. Aradan takriben yarım saat geçti, kapı çalındı, içeri ANAP'ın Sayın Genel Sekreteri Mustafa Taşar girdi. Müdür Beyle öpüştüler, benim kim olduğumu sordu. Müdür Bey de 'Şubede şef arkadaş' **diyerek beni tanıttı. Ama Sayın Taşar, hep beni süzüyordu. Hal ve hatırdan sonra Müdür Bey titreyerek,** 'Mustafa Bey, bu işin sonu ne olacak? Ne olacaksa olsun artık' **dedi.**

Mustafa Bey sert bir suratla' Bir şey olmaz' dedi.

Ancak Faruk Taşar'a kızgın bir ifadeyle 'önce Güneydoğu Tarım Satış Kooperatifleri'nin parasının yatırılmasını' **söyledi.** 'Trilyonluk itibarımı mahvettiniz' **dedi.**

Cuellar raporuna tepki

5 haziran

Haber Merkezi — Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri **Perez de Cuellar**'ın Kıbrıs'taki Barış Gücü'nün görev süresinin altı ay daha uzatılması konusunda önceki gün Güvenlik Konseyi'ne sunduğu ve yer yer Türkiye'yi eleştirdiği raporu olumsuz karşıladılar.

Türkiye, BM Genel Sekreteri **Perez de Cuellar**'ın Kıbrıs konusunda hazırladığı son raporun içinde, Rum görüşlerine haklılık kazandıran unsurlar olduğunu açıklarken, KKTC ile yapılan temaslardan sonra, bu yoldaki görüşünü Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi toplantısına sunacağını bildirdi.

Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Büyükelçi **İnal Batu**, dün düzenlediği haftalık basın toplantısında, BM Genel Sekreteri Perez de Cuellar'ın Kıbrıs konusundaki son raporunda, Kıbrıs konusunda uluslararası bir konferans toplanması yolundaki Sovyet önerilerinin reddedilmesinin memnunluk verici olduğunu belirtirken, "**Ancak, raporda Rum görüşlerine yer veren birtakım iddialar var**" şeklinde konuştu. Büyükelçi Batu, adadaki Türk kuvvetlerinin arttırıldığı iddialarının yer aldığı bu raporun yayımlandığı sırada, Rum tarafının Fransa'dan tank satın alacağı yolundaki haberlerin ortaya çıkmasının da dikkat çekici olduğunu belirtti.

Kıbrıs sorununa ilişkin çabaların çıkmazda olduğu belirtilen De Cuelar'ın raporunda Türkiye'nin Kıbrıs'taki askeri varlığını güçlendirmesinin Rumların da kendi savunmalarını güçlendirmeye yol açtığı öne sürülüyor ve Maraş kentinde Türk öğrenciler tarafından kullanıldığı bildirilen iki otelin boşaltılması isteniyor.

KKTC Cumhurbaşkanı **Rauf Denktaş**, dün Lefkoşa'da verdiği demeçte, "**De Cuellar raporu olumludur diye savinemeyiz. Ne kadar olumsuz olduğunu iyice değerlendirmemiz lazım**" dedi ve şöyle konuştu:

"**Zaten Kıbrıs Rumunu meşru hükümet olarak ele alan her rapor, bizim açımızdan olumsuzdur, çünkü gerçeklere ışık tutmamaktadır. Büyük bir sahtekârlığı devam ettirmek isteyen Rum tarafına yardımcı olmaktadır ve dünya örgütü bu şekilde aldatılmaktadır. Gerçekleri görmesi önlenmektedir. Bunda Genel Sekreterin suçu yoktur. Irkçı, darbeci Rum kanadını meşru Kıbrıs hükümeti olarak kabul eden ülkelerin verdikleri oylar suçludur.**"

KKTC Cumhurbaşkanı, BM Genel Sekreterinin Rumlardan aldığı şikâyete dayanarak, raporunda, Türk tarafında silah ve personel artışı olduğunu belirtmesini eleştirerek, bu konuda Kıbrıs Türk halkının hissiyatını BM Barış Gücü Komutanı General **Greindl** aracılığıyla kendisine duyurduğunu bildirdi.

KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, Rumların önce Doğu Bloku'ndan, daha sonra da Fransa'dan aldıkları silahlarla askeri gücünü arttırarak şimdiki dengeyi bozmak istediklerine dikkat çekti ve şöyle dedi:

"**Cuellar'ın bu konuda bu hususlara hassasiyetle dokunmasını ve saldırganın kim olduğunu ve Rumların ne maksatla silahlandıklarını belirlemesini tabiatıyla bekliyorduk, bu yapılmamıştır ve bugün Cuellar'ın raporuna dayanarak BBC Radyosu, Kıbrıs'ı 1974'te Türk işgali ile ikiye bölünmüş bir ada olarak tanımlamıştır. Oysa Kıbrıs 1963'te Makarios'un darbesiyle otuz parçaya bölünmüş, Türkler on bir yıl ölüm kalım mücadelesi verdikten sonra Türk müdahalesiyle kuzeyde özgür ve insanca bir yaşama kavuşmuştur**" dedi.

RAPORDA NELER VAR?

De Cuellar, Güvenlik Konseyi'ne sunduğu 18 sayfalık raporunda, Kıbrıs sorununun çözümüne ilişkin çabalarının "**çıkmazda**" olduğunu belirttikten sonra, iki toplum liderliği arasındaki güvensizliğin devam ettiğini, Maraş konusunda gerginliğin arttığını ve adada tehlikeli bir silahlanmanın hüküm sürdüğünü kaydetti.

Genel Sekreter, geçen şubat ayında önerdiği gayri resmi görüşmelerin kabul edilmesi halinde, somut görüşmelerin yeniden başlayabileceğini belirtti. De Cuellar'ın bu önerisi Rumlar tarafından kabul edilmiş, Türk tarafı ise, görüşmelerin Rumların, Mart 1986'da sunulan çerçeve anlaşması taslağını kabul etmeleri halinde yapılabileceğini duyurmuştu.

TÜRK ASKERİ VARLIĞI

Raporunda, Türkiye'nin Kıbrıs'taki askeri varlığını güçlendirmesinin, Rumların da kendi savunmalarını güçlendirmelerine yol açtığını öne süren Genel Sekreter, Türkiye'ye, Kıbrıs'taki birliklerini azaltması çağrısında bulundu. Rum tarafının, Kıbrıs'taki Türk askeri sayısının 34-35 bin civarında olduğunu, tank sayısının da yüzde 50 arttırılarak 300'e çıkarıldığını kendisine duyurduğunu ifade eden De Cuellar, Birleşmiş Milletler'in tahminlerine göre, Kıbrıs'a yeni Türk birlikleri getirilmemiş olmasına rağmen, asker sayısının 29 bin civarında bulunduğunu, modernizasyon programı çerçevesinde geri gönderilmesi gereken tankların bir bölümünün de gönderilmediğini belirtti.

TANKLAR

Genel Sekreter, Türk yetkililerin, modernizasyon programı çerçevesinde, tank sayısında geçici bir artış olduğunu kabul ettiklerini, ancak bunun, lojistik nedenlere dayandığını ve personelin yeni tanklar üzerindeki eğitimi tamamladıktan sonra, eskilerin Türkiye'ye gönderileceği konusunda güvence verdiklerini söyledi.

Rum Milli Muhafız Ordusu'nun silahlanması konusunda Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin şikâyetlerine de değinen Gnel Sekreter, Kıbrıs Rum yönetiminin, kendisine yeni alınan askeri malzemenin tamamen savunma amacına yönelik olduğunu duyurduğunu söyledi.

De Cuellar, bu bilgiyi aktardıktan sonra taraflara, Birleşmiş Milletler'in Kıbrıs'taki asker sayısını denetlemesi yolundaki daha önce yaptığı öneriyi yineledi.

MARAŞ

Genel Sekreter, raporunda, Maraş kentinde statükonun değiştirilmemesini de isteyerek, kentte Türk öğrenciler tarafından kullanıldığı bildirilen iki otelin en kısa zamanda boşaltılması çağrısında bulundu.

Güvener TGS Genel Başkanı oldu

6 haziran

Haber Merkezi — Türkiye Gazeteciler Sendikası Genel Başkanlığı'na **Eren Güvener** getirildi.

TGS Yönetim Kurulu, **Oktay Kurtböke**'nin istifa nedeniyle boşalan Genel Başkanlığa, Genel Mali Sekreter Eren Güvener'in getirilmesini oybirliği ile kararlaştırdı.

Genel Başkanlığa seçilen Eren Güvener, yaptığı açıklamada uzun yıllar Türkiye Gazeteciler Sendikası Genel Başkanlığı'nı başarıyla yürütmüş olan Oktay Kurtböke'ye teşekkür ederek şunları söyledi:

"Sendikamız, ülkemizde demokrasinin yerleşmesinde, temel hak ve özgürlükler konusunda yapmış olduğu mücadeleyi bundan böyle de daha güçlü bir biçimde sürdürecektir."

Milliyet Gazetesi Sorumlu Yazı İşleri Müdürü olan Eren Güvener, görevini amatör olarak sürdürecek.

Faiz operasyonu, Özal'ın yattan verdiği telsiz emriyle donduruldu

Düşük faize devam

6 haziran

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Ekonomik zirve toplantılarında alınan karar sonucu Merkez Bankası'nın dün yapacağı faiz operasyonu, Başbakan **Turgut Özal**'ın Göcek koyunda demirli, **"Nirvana"** yatından Başbakan Yardımcısı **Kaya Erdem**'e verdiği telsiz - telefon emri ile donduruldu. Ayrıca, Başbakanın kardeşi ve DPT Müsteşarı **Yusuf Özal**'ın ekonomik zirve toplantılarına katılmasıyla başlayan görüş ayrılıkları ekonomi yönetimi ile Başbakan Özal'ı karşı karşıya getirdi.

Merkez Bankası İdare Meclisi üyelerinden bir'nin İstanbul'dan Ankara'ya gelirken uçağı kaçırması sonucu başlayan dünkü aksilikler, Başbakan Turgut Özal'ın **"Ben gelmeden herhangi bir karar çıkmasın"** biçimindeki direktifiyle sonuçlandı. Böylelikle serbest faizi savunan ve gazetelere de demeç vererek Hazine ve Merkez Bankası yönetimine karşı muhalefetini açıkça ortaya koyan Yusuf Özal, ekonominin diğer kurmaylarıyla giriştiği mücadelenin ilk raundunu kazanmış oldu. Kaya Erdem başkanlığındaki ekonomik zirvenin mevduat faizlerinin bir yıl vadelilerde 5 puan, üç ve altı ay vadelilerde 4'er puan yükseltilmesini öngören kararı Başbakan Özal'ın vetosu ile sonuçsuz kaldı.

Edinilen bilgilere göre, faiz operasyonunun gelişimi ve bu konuyla ilgili olarak Kaya Erdem başkanlığında yapılan ekonomik zirve toplantılarındaki tartışmalar ana hatlarıyla şöyle gelişti:

1. Merkez Bankası ve Hazine, enflasyonun hızlanması ve paradan kaçış eğiliminin durdurulabilmesi amacıyla faizlerle ilgili olarak teknik bir çalışma başlattı. Ancak bu çalışmalar sürerken, Başbakan Turgut Özal 26 mayıs günü yaptığı bir toplantısında faizlerin serbest bırakılacağını açıkladı.

2. Başbakanın bu açıklaması Hazine ve Merkez Bankası'nda **"şok"** etkisi yarattı. Uzmanlar bugünkü ortamda serbest faizin yaratacağı tehlikeleri anlatarak, yükseltmeden yana olduklarını, ancak serbest faize geçiş için koşulların henüz tam olarak oluşmadığını savundular.

3. Faiz konusunda sağlıklı bir karar alabilmek ve ekonomi yönetimi arasında mutabakat sağlayabilmek amacıyla Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem 3 haziran günü ekonomik zirveyi toplantıya çağırdı. Zirvede konu, iki gün üst üste tartışıldı. Ancak ilk gün DPT Müsteşarı Yusuf Özal, bu toplantıya katılmayarak muhalefetini ortaya koydu. 3 haziran günü yapılan ve 6 saat süren toplantıda teknisyenler serbest faize karşı çıkarlarken, mevcut faiz oranlarının 5 puan civarında arttırılması konusunda anlaşmaya vardılar.

4. Kaya Erdem teknisyenlerin vardığı bu sonucu Başbakan Turgut Özal'a iletti. Ancak Başbakan en azından nisbi bir serbesti getirilmesini istediğini yineledi.

5. Önceki gün yapılan ikinci toplantıda ise, serbest faiz tekrar gündeme geldi. Toplantıda Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarı Yavuz Canevi, Başbakanın tutumundan yakınarak, **"Sayın Başbakan bu serbest faiz konusunu basına ve kamuoyuna açıklamadan önce, en azından beni çağırıp görüşümü alabilirdi. Buna gerek görmedi"** diye serzenişte bulundu. Canevi ayrıca, **"Serbest faiz konusunda biz de bir çalışma başlatmıştık, hatta bunu ben bir ara Erol Aksoy'a da söylemiştim"** diye konuştu.

Başta Yavuz Canevi olmak üzere tüm teknisyenler serbest faize koşullar tam olarak olgunlaşmadığı için karşı çıkarken, Kaya Erdem orta yolu bulmaya dönük bir öneri getirdi. Erdem, **"her bankanın mevduatının yüzde 10'u tutarındaki bir mevduata serbest faiz uygulaması"** getirilmesini önerdi. Teknisyenler buna **"banka sisteminde kargaşa yaratacağı ve bu uygulamayla büyük bankaların küçük hacimli bankaları ezebileceği"** gerekçesiyle karşı çıktılar.

Bunun üzerine Merkez Bankası Başkan Yardımcısı **Rüştü Saraçoğlu,** 15 ay ve daha fazla vadeli mevduatın faizlerinin serbest bırakılmasını önerdi ve bu öneri üzerinde mutabakat sağlandı.

6. Tartışmalardan sonra, dünkü idare meclisi toplantısında Merkez Bankası'nın 1 yıl vadeli mevduat faizini yüzde 43'ten yüzde 48'e, altı ay vadeli mevduat faizini yüzde 38'den 42'ye ve üç ay vadeli mevduat faizini de yüzde 35'ten yüzde 39'a yükseltmesi, ayrıca çıkarılacak bir Bakanlar Kurulu kararıyla da bir yılın üzerinde vadeli mevduata izin verilerek 15 ay ve daha fazla vadeli mevduatların faiz oranlarının bankalarca serbestçe belirlenmesi konusunda anlaşmaya varıldı. Kaya Erdem, Başbakan Turgut Özal'ı ara-

yarak toplantıda alınan kararı bildirdi.

Faiz oranlarının yükseltilmesi konusunda ilk aksilik dün İstanbul'da başladı. İdare meclisi üyesi **Nevzat Alptürk,** sabah saat 10.00'da başlayacak faiz toplantısına gelirken Ankara uçağını kaçırdı. Bunun üzerine idare meclisi toplantısı bir süre ertelendi.

Bu arada Başbakan Turgut Özal da Göcek koyundan telsiz telefonla Kaya Erdem'i arayarak, faizlerle ilgili herhangi bir karar alınmaması talimatını verdi. Özal'ın Erdem'e, faiz kararını Ankara'ya döndükten sonra teknisyenlerle görüşüp kendisinin vereceğini söylediği öğrenildi.

Bunun üzerine Kaya Erdem, Merkez Bankası Başkan Vekili **Zekeriya Yıldırım'ı** arayarak durumu anlattı ve idare meclisinden uygun bir açıklama yapılmasını istedi.

Saat 14.30'da ertelenen idare meclisi toplantısının sonucuyla ilgili olarak yapılan açıklama şöyle:

"Banka meclisimiz 5 Haziran 1987 tarihli toplantısında reel ve parasal göstergelerdeki gelişmeleri gözden geçirmiş ve faizlerin tespiti konusunda çeşitli alternatiflerle ilgili çalışmaların teknik ve hukuki yönlerinin henüz tamamlanmamış olmasını dikkate alarak mevduat faizleri konusundaki kararı çalışmaların tamamlanmasından sonraya bırakılmıştır."

TEZ *ANTİTEZ* *SENTEZ*

Dil Derneği'nin faaliyeti durduruldu

7 haziran

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türk Dil Kurumu üyelerince oluşturulan Dil Derneği'nin faaliyeti **"kurulması yasak derneklerden olduğu"** gerekçesiyle Ankara Valiliği'nce durduruldu. Dil Derneği Başkanı Prof. **Cevat Geray,** valiliğin gösterdiği gerekçeye **"çocukların bile güleceğini"** belirterek, dilimizi zenginleştirme ve arılaştırma çalışmalarının kimsenin tekelinde olmadığını, Türk Dil Kurumu'nun Türk dili değil, Osmanlıca üzerinde çalışma yapan, Türk-İslam sentezini hâkim kılmaya çalışan bir **"devlet dil dairesine"** dönüştürüldüğünü ileri sürdü.

18 Nisan 1987 tarihinde Ankara Valiliği'nce kuruluş belgesi verilmiş bulunan Dil Derneği'nin faaliyeti, yine Ankara Valiliği'nce durduruldu. Ankara Vali Yardımcısı **Yahya Gür** imzasıyla 4.6.1987 arihinde gönderilen yazıda, aynen şöyle denildi:

"Tüzüğünüzün 1 ve 3. maddelerinde dernek, Türk dilinin özleşmesine ve gelişmesine katkıda bulunmak, Türkçenin özleşmesini bütün bilim ve teknik, sanat kavramlarını karşılayacak yolda gelişmesini devrimci bir anlayışla ve biimsel yöntemleri uygulayarak sağlamaya çalışmayı amaçlamaktadır, denmekte olduğundan anayasamızın 134. maddesine istinaden 2876 sayılı kanunla Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu oluşturulmuş ve bu kanunun 4-6-35 ve 37. maddeleri ile Türk dilini bilimsel yoldan tanıtmak ve yaymak görevi Türk Dil Kurumu'na verilmiştir. 2876 sayılı kanunla Dil Kurumu'na verilen bir yetkinin bir dernekle sürdürülmesi söz konusu olamayacağından ve anayasamız başkalarına böyle bir yetki kaynağı alabilecek hüküm taşımadığından derneğimiz 2908 sayılı Dernekler Kanunu'nun 5. maddesinde yer alan kurulması yasak derneklerden olduğundan aynı kanunun 10. maddesinin 3. fıkrasına istinaden faaliyetiniz 4.6.1987 tarihli onayımızla durdurulmuştur."

GERAY: BUNA ÇOCUKLAR BİLE GÜLER

Valilikçe gönderilen gerekçenin **"çok komik"** olduğunu ve bu gerekçeye **"çocukların bile güleceğini"** kaydeden Dil Derneği Kurucu Başkanı Prof. Cevat Geray, şöyle dedi:

"Anayasaya aykırı gerekçesiyle derneğimizin faaliyetini durdurmak, anayasaya ve insan haklarına aykırıdır. Bunun için tek tek ve topluca yasal hakkımızı arayacağımız, yasal yollara başvuracağımız açıktır. Eski Türk Dil Kurumu üyelerinin bir araya gelip dernek kurmaları kadar doğal bir şey olamaz. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu resmi bir daire haline gelmiş bir yerdir."

Irak'ta 7 Türk şoför öldürüldü

7 haziran

DHOK (UBA) — Irak'ın Türk sınırına 60 kilometre uzaklıkta bulunan Dhok bölgesinde, 7 Türk şoförü Barzani Peşmergelerinin silahlı saldırıları sonucunda öldürüldü.

Irak askeri yetkilileri, gece 22.00 sıralarında meydana gelen silahlı saldırı sonucunda ölen TIR şoförlerinin kimliklerinin belirlenemediğini açıkladılar. Irak askeri yetkililerinin verdiği bilgiye göre, aynı saldırıda 7 Irak askeri de Peşmergelerce öldürüldü. 7 Türk şoförü, Kürt yerleşim bölgesinden geçerken silahlı saldırıya uğradılar. Silahlı saldırı sırasında hayatlarını kaybeden Türk şoförlerinden 2'sinin Mardinli, 2'sinin Gaziantepli ve 3'ünün de Şanhurfalı olduğu bildirildi. Irak hükümet yetkilileri UBA muhabirine bilgi verirken, son zamanlarda Barzani Peşmergelerinin Türk şoförlerine karşı saldırıların arttığını, bu konuda Irak hükümetinin gereken önlemleri alacağını söylediler.

Kesin sonuçlar: ANAP 55, DYP 17, SHP 6, DSP ve RP 3'er belediye başkanlığı kazandı

ANAP'tan açık fark

8 haziran

Haber Merkezi — 84 beldede dün yapılan belediye başkanlığı seçimlerinde iktidar partisi ANAP başarılı oldu. 84 beldede de seçime katılan ANAP 55 belediye başkanlığı kazandı; geçerli oyların yüzde 45.05'ini aldı.

Kırsal kesim ağırlıklı seçim sonunda DYP ikinci parti oldu ve katıldığı 79 belediye başkanlığı seçiminden 17'sini kazandı.

Anamuhalefet partisi SHP, 55 beldede seçime girdi ve 6'sında başarılı oldu. Mecliste grubu bulunan DSP, 17 beldede aday gösterdi ve 3'ünde belediye başkanlığı kazandı. 45 beldede seçime giren RP de 3 belediye başkanlığı aldı. 5 beldede seçime giren IDP ile 14 beldede aday olan bağımsızlar ise başkanlık kazanamadı.

104 bin kayıtlı seçmenin bulunduğu 84 beldedeki seçimlere katılma oranı yüksek oldu. Tüm beldelerde geçerli oyların sayısı 88 bini buldu. ANAP 84 beldede 39 bin 637, DYP 79 beldede 24 bin 148, SHP 55 beldede 12 bin 558, RP 45 beldede 4 bin 918, DSP 17 beldede 2 bin 507, IDP 5 beldede 309, bağımsızlar da 14 beldede 3 bin 900 oy aldılar.

Anamuhalefet partisi SHP'yi geride bırakarak ikinci parti durumuna gelen DYP, seçime girdiği bölgelerden İstanbul, Isparta, İçel, Nevşehir, Balıkesir, Manisa ve Kahramanmaraş'ta ANAP'ı geride bıraktı. ANAP ise Antalya, Elazığ, Erzincan, Kocaeli, Konya, Muğla, Tekirdağ, Tokat, Trabzon'da üstünlük sağladı.

Bursa'daki iki seçim sonucu da itiraz konusu oldu. Emek'te DYP'ye karşı seçimi kaybeden ANAP, Seçim Kurulu'na itiraz etme kararı alırken Boyalıca'da seçimi kazanan ANAP adayının mahkûmiyeti bulunduğu gerekçesi ile başkanlığının iptali için DYP'nin itirazı gündeme geldi. İçel'de Adanalıoğlu belediye başkanlığını DYP'ye az bir oy farkı ile kaptıran ANAP'ın seçim sonucuna itiraz edeceği öğrenildi.

NEREDE, KİM KAZANDI

Resmi olmayan sonuçlara göre partilerin kazandıkları belediye başkanlıkları şöyle:

ANAP: İncirlik, Cebeciler, İmli, Kınık, Aşağımahmutlar, Koçubaba, Kuyucak, Afsallar, Beykonak, Bayırköy, Boyalıca, Yeniköy, Alacakaya, Erimli, Çukurkuyu, Karakaya, Çamoluk, Denizciler, Davultepe, Büyükeceli, Dedeçam, Arnavutköy, Mordoğan, Başköy, Alikâhya, Maşukiye, Yeniköy, Dilovası, Altınova, Ereğli, Sızma, Çamlık, Köşk, Yukarıkayalar, Bulduk, Koçyazı, Yenisu, Çukur, Nohutlu, Armutalan, İçmeler, Güllük, Ören, Abuuşağı, Hatipli, Banarlı, Barbaros, Yeniçiftlik, Balabancık, Sulusaray, Gürçeşme, Karaçam, Esiroğlu, Özdil, Gülüç.

DYP: Nuribey, Deresinek, Pursaklar, Büyükdere, Emek, Adanalıoğlu, Kuyuluk, Tekeli, Yukarıkaşıkara, Kumburgaz, Çiftlikköy, Kanlıkavak, Ovakavağı, Osmancık, Turgutalp, Kurugöl, Narköy.

SHP: Sorkun, Kesikköprü, Güre, Uzundere, Karaağaç, Ormanlı.

DSP: Kıyıköy, Saray, Armutçuk.

RP: Çamurlu, Karapınar, Çaldıran.

İNÖNÜ BUGÜN KONUŞACAK

İstanbul'da bulunan SHP Genel Başkanı Erdal İnönü ise, seçimlere ilişkin değerlendirmeyi, partisinin seçimlere katıldığı yerlerdeki oyların dağılım oranlarıyla karşılaştırdıktan sonra yapacağını söyledi.

İnönü, **"Ayrıntılı açıklamayı yarın (bugün) Ankara'da yapacağım. Daha önce aldığımız oylarla ve diğer partilerin aldıklarıyla bir karşılaştırma yaptıktan sonra durumu değerlendireceğim. Bu oranlamalar yapılmadıkça bir şey söylemem söz konusu değildir"** dedi.

İskenderun'un Karaağaç kasabasındaki seçimden sonra oy sayım işlemi sırasında 72 nolu Sandık Kurulu Başkanı Mahmut Şamlı'nın 2 adet kapalı oy zarfını yaktığı ve çift mühürlü zarfları iptal ettiği gerekçesiyle SHP Hatay Milletvekili **Tevfik Bilal** ile bazı SHP'liler İlçe Seçim Kurulu'na başvurdular.

Erzincan'da ANAP'tan istifa edip bağımsız olarak seçime katılan adaylar Çukurkuyu'da 14, Karakaya'da 18 farkla seçimi kaybettiler. ANAP Erzincan İl Başkanı **Tevfik Aksu, "Bağımsızlar daha önce ANAP'ta ön seçimi de kaybetmişlerdi"** dedi.

Tekirdağ'da dört beldede yapılan seçimlerin tümünü ANAP adayları kazandı. Devlet Bakanı ve Tekirdağ Milletvekili Ahmet Karaevli, kendisiyle 4-0 ANAP kazanacak diye iddiaya girdiği gazeteci Na-

ATATÜRK YAŞADI MI?
Oktay Akbal
[illegible]

Cumhuriyet
64. Yıl; Sayı: 22553 Kurucusu: Yunus Nadi 175 TL. [illegible] 8 Haziran 1987 Pazartesi

ANILAR VE SÖYLEŞİLER
Ahmet Rasim
[illegible]

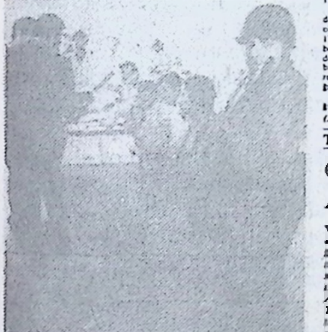
Kesin sonuçlar: ANAP 55, DYP 17, SHP 6, DSP ve RP 3'er belediye başkanlığı kazandı

ANAP'tan açık fark

Yeni kurulan 84 belediyede 104 bin kayıtlı seçmenin seçime katılma oranı yüksek oldu. 88 bine yakın geçerli oyun kullanıldığı seçim sonucunda ANAP 39 bin 637 oyla geçerli oyların yüzde 45.05'ini aldı. 79 belediyede seçime katılan DYP 24 bin 148, 55 belediyede seçime katılan SHP 12 bin 558 oy topladılar.

Partiler ve oylar

	ANAP	DYP	SHP	DSP	RP	IDP	Bağ.	Top.
[illegible]	84	79	55	17	45	5	14	
[illegible]	55	17	6	3	3	–	–	84
[illegible]	39 637	24 148	12 558	2 507	4 918	308	1 900	87 677

DİPÇİKLİ SEÇİM — İstanbul'un Gaziosmanpaşa ilçesinin Arnavutköy'deki belediye başkanı seçimi olaylı geçti. Sandık başlarındaki olaylara jandarma müdahale ederken, zaman zaman dipçik kullanmak zorunda kaldı. Seçim tartışmalarının daha çok ANAP'lılarla DYP'liler arasında olduğu görüldü.

Haber Merkezi — 84 beldede dün yapılan belediye başkanlığı seçimlerinde iktidar partisi ANAP başarılı oldu. 84 beldede de seçime katılan ANAP 55 belediye başkanlığı kazandı, geçerli oyların yüzde 45.05'ini aldı.

Kırsal kesim ağırlıklı seçim sonunda DYP ikinci parti oldu ve katıldığı 79 belediye başkanlığı seçiminden 17'sini kazandı.

Anamuhalefet partisi SHP, 55 beldede seçime girdi ve 6'sında başarılı oldu. Mecliste grubu bulunan DSP, 17 beldede aday gösterdi ve 3'ünde belediye başkanlığı kazandı. 45 beldede seçime giren RP de 3 belediye başkanlığı aldı. 5 beldede seçime giren IDP ile 14 beldede aday olan bağımsızlar ise başkanlık kazanamadı.

104 bin kayıtlı seçmenin bulunduğu 84 beldedeki seçimlere katılma

(Arkası Sa. 15, Sü. 1'de)

Fak-Fuk-Fon yine ANAP için çalıştı

84 yeni belediyede yapılan yerel seçimler yoğun "hile" ve para dağıtma iddiaları içinde ve tartışmalı geçti. İstanbul Arnavutköy'de DYP'lilerle ANAP'lılar arasındaki kavgaya jandarma dipçikle müdahale ederken, bir sandıkta mühürsüz oy kullanıldığı saptandı. Ankara Keçiören'de Pursaklar seçiminde de belediyede çalışan 143 kişiye sahte oy kullandırıldığı ileri sürüldü. İskenderun'da ise ANAP'lı belediye meclisi adayları sandık görevlisi oldular. SHP, ANAP'lılara itiraz etti.

15. Sayfada

TEPKİLER

Özal: 5'i ANAP'ın yarısı değil

Seçim sonuçlarını önce tatil dönüşü uçakta, daha sonra ise İstanbul'da izleyen Başbakan ve ANAP Genel Başkanı Turgut Özal, "Hepsinin toplamı 27 ediyor. Bu da gösteriyor ki, 5'inin toplamı ANAP'ın yarısı değil" dedi. 15. Sayfada

Demirel: Şehirler DYP diyor

Eski başbakanlardan Süleyman Demirel, seçim sonuçlarını değerlendirirken, "Büyük şehirlerde DYP'nin birinci parti olması dikkat çekicidir" dedi. 15. Sayfada

CİNDORUK: SEÇİMLERİ DEVLET KAZANDI

SAĞLAR: SHP OY ORANINI KORUDU

15. Sayfada

Karnaval gibi...

(Fotoğraf: TAYFUN GÖNÜLLÜ)

TRİBÜNDEN

İstanbul kazan Galatasaray kepçe...

MEHMED KEMAL

Bir haftadır İstanbul kazanında Galatasaray kaynıyordu. Şampiyonluğa cantada keklik diye bakan Galatasaraylılar, büyük bir coşku içinde iki gündür sokaklarda dolaşıyor. Etiler yolu üstünde arsada top oynayan çocuklar şamata ile, ellerinde bayraklar otomobille geçen coşkuculara yuh çektiler. Coşkucular da arabalarını çocukların üstüne sürdüler. "Yahu yapmayın, onlar çocuktur" diyenlere aldıran var mı?

Yöneticiler, yandaşlarına "aman Galatasaraylılara yakışan bir olgunluk içinde şampiyonluğu karşılayın" diye bildiriler yayımlıyorlarsa da inanan var mı? 14 yıldır yitirdiği şampiyonluğu Galatasaray, Beşiktaş'ın dikkatsizliği sonucu ele geçirdi. Her ne kadar Beşiktaşlılar "şampiyonluk geçen yıl bizdeydi. Bu yıl da onlarda olsun" diyorsa da, elden katlanmaktan başka ne gelir?

Ali Sami Yen Stadı'nı bir gün

(Arkası Sa. 19, Sü. 1'de)

BU MAÇ YAZILMAZ, YAŞANIR
ABDÜLKADİR YÜCELMAN

İŞTE ŞİMDİ BİTTİ
HINCAL ULUÇ

VE MURATLARINA ERDİLER
[illegible]

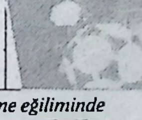
HELİKOPTERİN UĞURU
[illegible] KUTLAY

GALATASARAY
HALİT [illegible]

MİLYONLAR SEVİNÇ İÇİNDE
İBRAHİM YILDIZ

17. Sayfada

Galatasaray şampiyon

Yarın Salı.

Şampiyonun posteri

Cumhuriyet Spor yarın ve her salı Cumhuriyet'le birlikte

Haber Merkezi — Galatasaray'ın 14 yıllık özleminin sona ermesi ve şampiyonluğa ulaşması için son maçı bir ölüm kalım mücadelesi haline getiren yüksek tansiyon, tüm yurda yayıldı. İstanbul Ali Sami Yen Stadı'nı sabahın erken saatlerinden itibaren dolduran Galatasaraylı taraftarların bir o kadarı da dışarıda, maç sonrası şampiyonluğu kutlamak için bekleştiler. Maçtan sonra da başta İstanbul olmak üzere tüm kentlerde Galatasaraylı taraftarlar 14 yıllık hasreti gidercesine çılgınca şampiyonluğu kutladılar. Adeta bir karnaval görünümü içindeki yollarda binlerce araç, Sarı-Kırmızı bayraklarla süslenmiş olarak tur attı. Maç sonrası Fulya Stadı yakınında Sarı-Kırmızı bayrak ve flamalarla donatılmış araçlar, Beşiktaşlı taraftarların taşlı saldırısına uğradı. 15'e yakın aracın camları kırılırken, yaralanan 10 kişi çevredeki eczanelerde ilk yardımlarını yaptırdılar. Türkiye 3. lig 1. grupta oynanan Ünyespor - Sivasdemirspor maçında Sivasdemirspor'un sahadan çekilmesi, olaylara yol açtı.

Maç haberlerimiz spor sayfalarımızda

SHP'nin başlattığı çalışmaları, DYP ve DSP de destekleme eğiliminde

Yasaklı seçmene sandık umudu

AKBULUT, GEREKÇELİ KARARI BEKLİYOR

Yasaklı listesi beklemede

İçişleri Bakanı Akbulut, Doğru'nun gerekçeli kararını gördükten sonra "yasak listesinin" ne olacağına karar vereceklerini açıkladı. Anayasa Mahkemesi Başkanı Oktar, "Karar sadece Doğru'yu ilgilendirmiyor" dedi.

11. Sayfada

Akbulut — Gerekçeye göre karar.

Anayasa oylamasına katılmayanların, referandumda oy kullanmalarını yasaklayan anayasanın geçici 16. maddesinin değiştirilmesi için SHP'nin başlattığı çalışmaları, DYP ve DSP'nin de destekleyeceği belirtiliyor.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Anayasa oylamasına katılmayanların 6 Eylül'de yapılacak referandumda oy kullanmalarını yasaklayan anayasanın geçici 16. maddesinin değiştirilmesi yolunda SHP'nin başlattığı girişimi, muhalefet partileri de benimsiyorlar. SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar, DYP ve DSP'nin bu konuda destek vereceklerini belirttiklerini söylerken, DSP Genel Başkan Yardımcısı Haluk Özdalga, "Konuyu yönetimde görüşmedik. Ancak, ciddi bir şekilde gündeme gelirse destekleriz" dedi.

Önümüzdeki salı günü toplanacak TBMM'de, siyasi parti gruplarında, geçici 16. maddenin kaldırılması yolundaki girişimlerin de hızlanması bekleniyor. Geçtiğimiz hafta söz konusu değişiklik önerisi, SHP Genel Başkanı Erdal İnönü'nün isteği üzerine SHP grubunda imzaya açılmıştı. Ancak ANAP Genel Başkan Yardımcısı İbrahim Özdemir partisinin gündeminde böyle bir konu bulunmadığını, ayrıca anayasa değişikliği için zaman bulunmadığını, Meclis gündeminin "zaten çok yoğun" olduğunu söylemişti. Bununla birlikte konunun Başbakan Özal'ın Ankara'ya dönüşü ile birlikte gündeme gelmesi bekleniyor.

SHP'nin yasağın kaldırılması ile ilgili önerisi hakkında Genel Sekreter Fikri Sağlar ise, "200 insanın yasağı kalksın derken, 2 milyon insanın yasağını göz ar-

(Arkası Sa. 14, Sü. 5'te)

İlginç Bir Dönem

Türkiye, demokratikleşme sürecinde yeni bir aşamaya doğru yol alıyor. Siyasal açıdan ülkemizin çok ilginç bir dönemi yaşayacağı son derece açık. Önce 6 Eylül referandumu, sonra da genel seçimler, bu dönemin hiç şüphesiz en dikkat çekici durakları arasında yer alıyor.

Ve karşılık bekleyen soruların düğüm noktasında ise öncelikle ANAP var.

Neden?

Çünkü iktidar partisinin siyasal performansı, bir yandan kendi geleceğini, öte yandan Türk siyasi hayatının yeni gündemini belirleyecektir.

Örneğin DYP'nin stratejisini çizenlere göre, ANAP'ın yüzde 10 barajının altına düşmesi veya hiç olmazsa Mecliste grup kuramaması, Türkiye'de demokrasi adına bir

(Arkası Sa. 14, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

YÜKSEK SEÇİM KURULU:

Anayasaya oy vermeyen kütüğe yazılamayacak

ANKARA (a.a.) — Yüksek Seçim Kurulu Başkanı Muammer Ekin, halkoylaması için hazırlanacak kütüklere, 7 Kasım 1982'de yapılan anayasa halkoylamasına mazeretsiz katılmayanların yazılmayacaklarını bildirdi.

Yüksek Seçim Kurulu, 12 temmuz pazar günü yapılacak seçimin kütüklerinin yeniden yazımı işlemi ile ilgili esasları belirledi. YSK Başkanı Muammer Ekin, a.a.'ya yaptığı açıklamada, yazım sırasında başka yerlerde bulunanların, daimi ikametgâhlarının hangi ilçenin, hangi muhtarlığına bağlı olduğunu çok iyi bilmeleri gerektiğini belirtti.

(Arkası Sa. 14, Sü. 4'te)

Erzincan Askeri Cezaevi'nde firar

8 mahkûm tünel kazarak kaçtı

Aralarında idam cezasına hükümlülerin de bulunduğu 8 ağır cezalı mahkûm, 2-3 yıldır kazdıkları sanılan tünelle cezaevi kanalizasyonuna, oradan da açık araziye çıkarak kayıplara karıştılar.

ERZİNCAN (Cumhuriyet) — Erzincan 3. Ordu'ya bağlı Askeri Cezaevi'nden 8 mahkûmun tünel kazarak kaçtıkları belirlendi. Kaçış sonrası Erzincan ve [illegible] güvenlik önlemleri alınırken, cezaevinde görevli askerlerin de dışarıyla ilişki kurmaları yasaklandı.

Dün akşam saat 19.00 sıralarında 3. Ordu Komutanlığı'nda görevli basın subayları, kente taksi şoförlerine dağıtmak üzere hazırlanmış ve kaçan kişilerin kimlik, eşkal ve fotoğraflarının yer aldığı fotokopileri, taksi şirketi sorumlularına imza karşılığı verdiler. Bu fotokopilere göre kaçan kişilerin kimlikleri şöyle:

Fatma Ural (1959, Samsun

(Arkası Sa. 14, Sü. 6'da)

De Cuellar raporunu değerlendirdi

Halefoğlu: Rumlar oyundan vazgeçsin

Perez de Cuellar'ın raporunda yer alan görüşleri yanıtlayan Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu, Yunanistan ve Kıbrıs Rumlarını "gürültünün kaynağı" olarak niteledi ve "Eğer Kıbrıs meselesini halletmek istiyorlarsa oyundan vazgeçerler" dedi.

ENİS BERBEROĞLU

ANTAKYA — Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Perez de Cuellar'ın Kıbrıs sorununa ilişkin raporunda yer alan görüşleri yanıtladı. Kıbrıs Rum kesimi ve Yunanistan'ın propagandasını "gürültünün kaynağı" olarak niteleyen Bakan Halefoğlu, De Cuellar'ın propaganda [illegible] raporu [illegible] doğru kaydeden Halefoğlu, "Eğer Kıbrıs meselesini halletmek istiyorlarsa o zaman böyle oyunlardan vazgeçerler" dedi.

Ankara'daki yabancı büyükelçiler için düzenlenen GAP tanıtım gezisinin son akşamında doğum yeri olan Antakya'da bir basın toplantısı düzenleyen Halefoğlu, Kıbrıs'taki Türk varlığı konusunda "bugüne kadar kimseye hesap verilmediğini, bundan

(Arkası Sa. 14, Sü. 4'te)

Valiliğin durdurma kararına tepki

Geray: Dil, kimsenin tekelinde değildir

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Kurulması yasak derneklerden [illegible] kapatılan Ankara Valiliği'nce durdurulan Dil Derneği kurucuları, "Dil konusunda çalışmak devletin tekelinde olmadığı gibi, hiç kimsenin de tekelinde değildir" dediler. Dün bir basın toplantısı düzenleyerek valiliğin kararını eleştiren kurucular, "Dil Derneği'nin kurulmasının yasak derneklar içinde sayılması yasaları keyfi yorumlamadır" görüşüne yer verdiler. Kurucuların ortak görüşlerini açıklayan Dil Derneği Başkanı Prof. Dr. Cevat Geray, derneklerinin "yasak dernekler" arasında görülmesinin kendileri için sürpriz olduğunu söyledi.

Dil Derneği'nin tüzelkişilik kazandığı ve kapatılmayıp yalnızca etkin-

(Arkası Sa. 14, Sü. 5'te)

im Örü'ye **"Bak dediğim çıktı, elbiselik kumaşımı isterim"** diyerek takıldı.

Eski Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı DYP'li Esat **Kıratlıoğlu,** Nevşehir'deki seçim sonuçları hakkında Cumhuriyet'e şunları söyledi:

"DYP Nevşehir'in bütününden 3 milletvekilimi alır. ANAP'ın milyonları devletin imkânları, ANAP'ın Nevşehir'de yıkılmasını önleyemedi. Bir genel seçimde gideceği belli olan ANAP'ın her türlü baskısı bir sonuç getirmedi. ANAP ilk genel seçimlerde kesin olarak gidecektir. Biz Nevşehir'de yalnız ANAP'la değil, devletle de mücadele verdik. Nevşehir'de okumuşa değil, sizin derdinizi anlayacak olan okumamışa oy verin diye propaganda yapan ANAP'ın bu dileğine karşı halk okumuşları seçti. Ve hükümetin kılıcı DYP çeliğinde kırıldı."

İşte şimdi bitti

HINCAL ULUÇ *8 haziran*

Galatasaray Rize'ye 2-0 yenilmişti. İstanbul siyah beyaza boyanıyordu. Panik içindeki bazı Galatasaraylılar kulübü basıyor, Derwall'i yuhalıyor, lokali taşlıyorlardı.

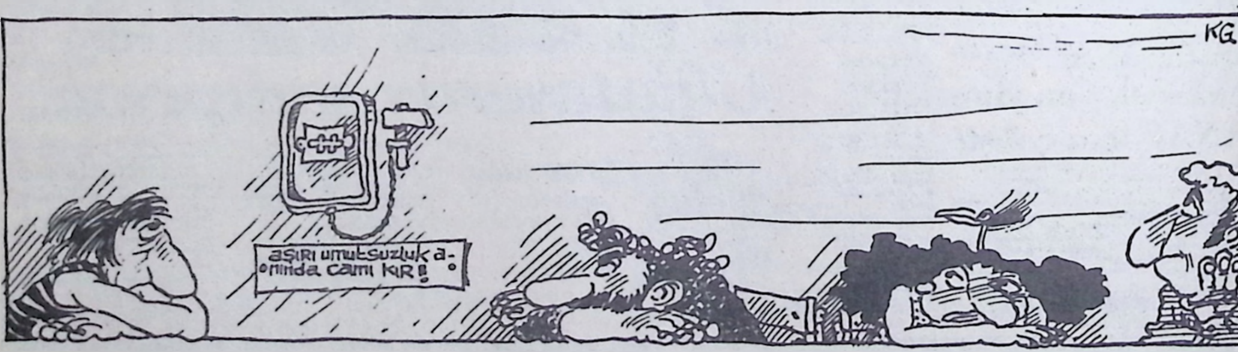
.. Ve biz işte o gün **"Lig henüz bitmedi"** diye yazıyorduk. Dün Galatasaray soyunma odasına girerken, **"İşte şimdi bitti"** demeye hazırlanıyorduk ki Derwall'in gürleyişini duyduk.

"Yeni başlıyoruz çocuklar, seneye tekrar edeceğiz."

Şampiyonluksuz geçen 14 yılın tonlarla ağırlığını sırtlarında taşıyan 11 adam sahaya çıktıklarında şampiyonluğu hazmetmiş, kazanmaya azmetmişlerdi. Cumartesi gününü onlarla geçirmiştik. Gece saat 23.00'te onları yatağa gönderirken yüzlerinde hep aynı ifadeyi okuduk. Eskişehir maçını kafalarında oynamışlar ve kazanmışlardı. Aylardır, yıllardır onlarla beraberdik. Kafalarında kazandıkları maçı sahada kaybettiklerini görmemiştik.

VE dün kazandılar. Belki de tarihinin en güzel ve hırslı maçını oynayan Eskişehir'e karşı kazandılar. Sahaya sanki Galatasaray'ı bir kere daha yakmak için yemin etmiş gibi çıkan hakeme rağmen kazandılar. Beşiktaş'a karşı oynayanların satılmışlıkla itham ederken, Galatasaray'a karşı direnenlere şeref tacı giydiren çifte standartlı Bab-ı Ali'ye rağmen kazandılar. Dünyada hiçbir şampiyonluk bu kadar güç koşullarda kazanılmamıştır. Dünyada hiçbir takım böylesine bir mukaddes ittifaka karşı zafere ulaşmamıştır. Spor tarihini yazanlar Galatasaray'ın dünkü şampiyonluğunu çok ayrı bir şekilde değerlendirmek zorundadırlar.

Her şeyin bittiğinin sanıldığı anda dahi inançlarını yitirmeyen Galatasaray yöneticileri, teknik adamları ve futbolcuları. Bugün hiçbirinin adını yazmıyoruz. Çünkü bu birliğin bütünlüğün, birbirine inanmışlığın zaferidir. Hepinize kutlu olsun.

Özal, seçim otobüsüyle İstanbul'da zafer turu attı

İbre erken seçim

9 haziran

İstanbul Haber Servisi — Başbakan **Turgut Özal,** dün İstanbul'da yaptığı açılış ve katıldığı törenlerle seçim havası estirirken, **"Beşi bir ANAP etmez demiştik, yarım ANAP bile etmediler"** dedi.

Başbakan Özal, önceki gün yapılan belediye başkanlığı seçim sonuçlarından **"memnun kaldığını"** sık sık ifade etti:

ANAP'ın seçim otobüsü **"Petek"** ile kentte tur atarak halkı selamlayan Özal'ın mutlu olduğu görüldü. **"Petek"**ten sürekli **"Arısıyla balıyla / Meyve yüklü dalıyla / Başında Özal'ıyla / Size selam getirmişem"!** şarkısı **İstanbul sokaklarından yankılandı.**

Özal, gazetecilerin seçim konusundaki sorularını, "Beşi bir ANAP etmez demiştik, yarım ANAP bile etmediler" şeklinde yanıtladı. Özal, parti içi sorunlarla ilgili sorulara ise **"Henüz arkadaşlarımla görüşmedim"** yanıtını verdi. Başkakan, muhalefetin

ve sol partilerin son seçimde aldığı oy konusunda ise, **"Sol partiler bazı yörelerde DYP'lilere oy vermiş"** dedi.

Başbakan İstanbul turuna Bostancı vapur iskelesinden başladı. Özal'la birlikte İstanbul turuna Milletvekili **Hayrettin Elmas**, ANAP İl Başkanı **Eymen Topbaş**, Belediye Başkanı **Bedrettin Dalan**, Kadıköy Belediye Başkanı **Osman Hızlan** ve partililer katıldı.

Başbakan Turgut Özal, önceki gece Harbiye Orduevi'nde belediye başkanlığı seçimleriyle ilgili olarak yaptığı değerlendirmede, **"Erken seçimden vazgeçmeyi düşünebiliriz"** dedi.

Başbakan Turgut Özal, beraberinde Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı **Hüsnü Doğan**'la birlikte Harbiye Orduevi'nde ANAP'ın oylarının yüzde 40 olduğunun ortaya çıktığını belirtti. Özal, genel merkezden aldığı resmi olmayan sonuçları açıklayarak başladığı konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Daha önceden beşi bir ANAP etmez diyorduk. Ama yarım ANAP etmediler. Bu tabii ki söylenen çirkin laflara vatandaşın bir cevabıdır. Bir parti daha var. O hiç alamamış. DYP, bazı yerlerde SHP'yi kullanmış. Yani SHP'liler DYP'ye oy vermiş. Başkanların yüzde 71'ini aldık. Oylarımızın yüzde 40 olduğu ortaya çıktı."

Başbakan Özal, belediye başkanlığı seçim sonuçlarının gündemde olan erken seçimi etkileyip etkilemeyeceği konusundaki bir soruya, **"Bu seçimin ona bir etkisi olacağını sanmıyorum. Ancak tabii ki bir göstergedir. Belki erken seçimden vazgeçmeyi de düşünebiliriz"** yanıtını verdi.

Bazı partililerin ANAP'ın devlet olanaklarını kullanarak seçimde başarılı olduğu şeklindeki iddialara Özal, **"Böyle iddiaların mesnedi yoktur. Bunlar umumiyetle kaybeden tarafın kılıf uydurmasıdır. Vatandaşın reyi kimsenin cebinde değildir. 'ANAP, seçimden altı ay sonra yoktur. Erken seçim olacak biz geleceğiz' dediler. Vatandaş onlara oy vermedi"** yanıtını verdi.

ANAP Genel Başkan Yardımcısı **İbrahim Özdemir**, genel seçim sonuçlarını, **"parlak bir ANAP zaferi"** olarak niteleyerek, **"Millet ümidimiz Özal'da demiştir"** biçiminde konuştu. Seçim sonuçlarının ANAP'ın bir kez daha iktidar olacağının işaretlerini verdiğini vurgulayan Özdemir partisinin bugün yapılacak toplantılarında erken seçim kararının değerlendirileceğini söyledi.

İbrahim Özdemir, dün sabah düzenlediği basın toplantısında 84 yerde yapılan seçim sonuçlarını değerlendirdi. Seçimlere ciddi ve programlı biçimde hazırlandıklarını anlatan Özdemir, **"İktidar partisi de olsanız seçim almak kolay değildir. Böylesine büyük bir seçim iyi bir hazırlık ve ekiple alınırdı"** dedi.

Başbakanın özel uçağı Yeşilköy'e kör uçuş yaptı

Özal tehlike atlattı

YALÇIN ÇAKIR *9 haziran*

Başbakan **Turgut Özal** ve beraberindekileri taşıyan Başbakanlığa ait **"GAP"** uçağı dün akşam İstanbul Atatürk Havaalanı'ndan kalktıktan bir süre sonra büyük bir tehlike atlatarak Yeşilköy'e kadar kör uçuş yapmayı başardı. Arıza sonucu elektronik aygıtları devre dışı kalan uçağın imdat kapısından korumalarının yardımıyla indirilen **Başbakan Özal**, Cumhuriyet muhabirine, **"Teknik bir arızaydı, çok şükür bir tehlike olmadan indik"** dedi.

Başbakan **Özal**, daha sonra THY'nin tarifeli bir uçağıyla Ankara'ya gitti ve Esenboğa'da 7 bakan, ANAP Başkanlık Divanı üyeleri tarafından karşılandı.

Özal dün, İstanbul'da bazı açılış ve törenlere katıldıktan sonra saat 21.00'de, 20 gün önce Amerika'dan alınan GAP uçağıyla Ankara'ya uğurlandı. Özal'la birlikte, Özel Kalem Müdürü **Tevfik Ertürk**, oğlu **Ahmet Özal**, danışmanı **Güner Taner**, basın müşaviri **Can Pulak**, Koruma müdürü **Musa Öztürk** ve iki koruma görevlisi de uçakta bulunuyordu. Uçağın iki pilotu, bir hostesi ve bir de kabin memuru vardı.

Başbakan'ı uğurlamaya katılanlar Dışişleri Bakanı **Vahit Halefoğlu**, Vali **Nevzat Ayaz**, Belediye Başkanı **Bedrettin Dalan**'a, henüz havaalanından kente hareket etmemişken, uçağın **"havada tehlike atlattığı"** ve geri döndüğü haber verildi. Bu durum üzerine alandaki görevliler, uçağın ineceği pist başını ve çevresini hazırlayarak itfaiye ve acil bakım servislerini harekete geçirdiler. Bu arada, **Halefoğlu, Ayaz, Dalan** Emniyet Müdürü ve yardımcılarının bir otobüsle iniş pistine hareket ettikleri görüldü.

Uçağın alana indiği saat 21.20 olarak bildirildi. Başbakan Özal'ın az sonra bir itfaiye aracıyla protokol salonuna dönerken heyecanlı olduğu görüldü. Kendisine **"geçmiş olsun"** diyen Cumhuriyet muhabirine **"Çok şükür atlattık, teknik bir arıza"** dedi.

Başbakanlık Basın Müşaviri **Can Pulak**, olayı Cumhuriyet'e şöyle anlattı:

"Saat 21.00'de buradan ayrıldık. Tam adaları geçmiştik, Yalova üzerine yaklaşmıştık ki, çat-çat sesleri geldi ve ışıklar söndü. Pilot geri dönüş yaptı sanırım. İçerde korkunç bir tazyik başladı. Pilot, arka kapıya gidin, diye bağırdı. Alana döndük ve sarsıntı ile indik. Bu arada Ahmet Özal ile Güneş Taner, ön kapıdan kurtulmayı başardılar. Alana indiğimizde uçağın içini yoğun bir duman kaplamıştı, zor nefes alıyorduk. Arka kapı açılmadı, merdivenler indi, ama kapı açılmadı. Bunun üzerine iki koruma görevlisi, üç metre yükseklikten yere atladılar. Ve ben de arkadan yardım ettim. Sayın Başbakan'ı boşluğa bıraktık. İki koruma görevlisi kaparak kurtardılar. Ben de daha sonra atladım. Büyük bir tehlike atlattık. Daha sonra öğreniyoruz ki, uçak yere çakılma tehlikesi geçirmiş, üç tekeri de patlamış."

Can Pulak, Başbakan Özal'ın uçaktan çıktıktan sonra sorduğu ilk sorunun, **"Oğlum Ahmet nerede, bir şey oldu mu?"** olduğunu belirtti: **"Biz de, 'ön kapıdan atlayarak kurtulduğunu' söyledik. Başbakan**

bunun üzerine, 'verilmiş sadakamız varmış' **dedi.**

Özal, protokol salonunda, uğurlamada bulunanlarla sohbet etti. Ankara'ya gitmek için bekleyen eski ANAP'lı, yeni DYP'li **Vural Arıkan** da, Özal'a **"geçmiş olsun"** dedi. Protokol odasına, daha sonra olayı öğrenip dönen gazeteciler alınmadı.

ABD'de **Gulfstream Aerospace** firmasına Başbakanlık tarafından sipariş edilen **Gulfstream-3** tipindeki uçak, 20 gün kadar önce Türkiye'ye gelmişti. Bu uçağın daha geliştirilmişi olan G-4 tipi uçak ise daha sonra Türkiye'ye gelecek.

Arap şeyhlerinin gözdesi olan GAP, 16 milyar Türk Lirasına mal olmuştu. Cumhurbaşkanı **Kenan Evren,** Antalya'da geçirdiği bayram tatili sonrası ilk kez bu uçakla Ankara'ya dönecekti. Ancak GAP, radar sistemindeki bir arızadan ötürü kalkış yapamamıştı.

Belediye Başkanı **Bedrettin Dalan,** Özal saat 22.40'ta THY'nin özel uçağıyla Ankara'ya gittikten sonra gazetecilerle sohbet etti. Dalan, tüm haberleşme sisteminin arızalanması sonucu **"kör uçuş"** yaparak Yeşilköy'e inmeyi başaran uçağın **"büyük tehlike atlattığını"** söyledi ve **"Eğer arıza üç dakika sonra olsaydı, çok daha kötü bir sonuç olabilirdi"** dedi.

Suudi Arabistan'dan İstanbul'a iki saat önce gelen THY Genel Müdürü **Yılmaz Oral, "Önce birinci, sonra ikinci faz kesmiş. Elektronik donanım tamamen çalışmaz hale gelmiş"** derken, Halefoğlu'nun Oral'la bir süre tartıştığı görüldü. Teknik yetkililer, uçağın pilotlarının Amerikalı olması durumunda daha büyük bir tehlikenin doğacağını, çünkü bu pilotların Yeşilköy'ü tanıyamayacaklarını belirterek, **"THY pilotlarının Amerika'da eğitilmesi iyi oldu. Yeşilköy'ü bildiklerinden kör uçuş yapabildiler. Ama bu arıza daha sonraki dakikalarda olsaydı, uçağın İstanbul semalarını görmesi mümkün değildi"** dediler.

Türk Hava Kuvvetleri'nden yetişen ve bu uçakların eğitimini 20 gün öncesine kadar ABD'de gören 35 yıllık pilot **Cerman Koparal "1500 feetteyken elektronik arıza dolayısıyla geri döndük"** dedi.

ÖZAL ANKARA'DA

Başbakan Özal'ı, Esenboğa Havaalanı'nda, Bakanlar **Oksay, Doğan, Aral, Alptemoçin, Karaevli, Sungurlu, Akbulut** ve ANAP Başkanlık Divanı üyeleri ve partililer karşıladı. Devlet Bakanı Karaevli, alanda beklerken THY yetkililerini yanına çağırıp bilgi aldıktan sonra, uçağın bakımının yeterince yapılmadığı görüşünden hareketle **"Bu otomobil değil ki kontağı açıp yürü deyin"** biçiminde konuştu.

TARİŞ'in gerekçesi: Yüzde 60'lık faiz

Zeytinyağında zam yağmuru

9 haziran

İZMİR (Cumhuriyet Ege Bürosu) — Üreticinin "parasal" nedenlerle devreden çıkması sonrası sanayicilerin yemeklik zeytinyağına yaptığı zammı bu kez TARİŞ'in yüksek fiyatlı ham zeytinyağı izledi. TARİŞ yetkilileri, **"Zamlı satışı yapmak zorundayız, yüzde 60 faiz işliyor. Yoksa yine zarar edeceğiz"** görüşünü dile getirdiler.

"Var yılı" yaşayan zeytinyağında TARİŞ'in verdiği 750 liralık taban fiyatla "üreticinin dönemi başladı" görüntüsü, yerini eski senaryolara bıraktı. Elindeki ürünü 650-750 liradan çıkartan üretici gelişmeleri seyirci gibi izlemek durumunda kaldı. Zeytinyağının sağlam ellere geçmesinden sonra iç piyasada fiyatlar TARİŞ'inki sabit kalmasına karşın, 85 liraya dek yükseldi. Ham zeytinyağındaki bu yükselme, yemeklik zeytinyağı üreten sanayiciyi etkiledi. 1000 lira dolayındaki yemeklik zeytinyağı fiyatı toptan 1075 lira oldu.

Libya'ya yapılacak ihracat, üreticinin elinde ürün kalmaması gibi nedenlerle iç piyasada oluşan fiyat hareketleri sürerken, TARİŞ borsada ham zeytinyağı satışı yapacağını açıkladı. 2.5 asitli zeytinyağına 1025, 3 asitli zeytinyağına 1000 lira fiyat isteyen TARİŞ'e sanayiciler karşı çıktılar.

Borsada satış yapmak için ortaya çıkan TARİŞ'in zarar etmemesinin hedeflendiğine işaret eden yetkililer, **"Alımlar için devletten aldığımız krediye verdiğimiz faiz süre geçtikçe yüzde 60'lara tırmanıyor. Bu durumda tüketime, ihracata ve borsaya ürün vermek zorundayız. Yoksa sonuçta zeytinyağı birliği olarak zarar ederiz"** biçiminde konuştular.

KOMİLİ, KIRLANGIÇ VE KRİSTAL DE ZAM YAPTI

Bu arada, özel sektör zeytinyağı üreticileri de ürünlerine yüzde 4.4-9 arasında yaptıkları zammı geçen hafta sonundan itibaren uygulamaya koydular. Fiyatını yüzde 9 arttıran Komili'nin 1 kiloluk zeytinyağının fabrika çıkış fiyatı 1070 liradan 1165 liraya yükselirken, Kırlangıç zeytinyağının bir kiloluğunun fabrika çıkış fiyatı 1025 liradan 1070 liraya, Kristal'in ise 1075 liraya çıktı.

Genel Sekreter'in yetkileri elinden alındı

TÜBİTAK'ta operasyon

9 haziran

ANKARA (AA) — Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu'nda Prof. Dr. **Sümer Şahin**'in Genel Sekreter olarak atandığı 20 Şubat 1987 tarihinden sonraki atamaların incelenmek üzere bir komisyon oluşturuldu. Prof. Dr. Şahin'in atama yetkisi elinden alındı.

Kararın alındığı 26 Mayıs 1987 tarihli Bilim Kurulu toplantısına, Devlet Bakanı **Tınaz Titiz** de katıldı.

TİTİZ NE DİYOR?

Devlet Bakanı Mustafa Tınaz Titiz, AA muhabirine Bilim Kurulu'nun kararıyla ilgili olarak şöyle

dedi:

"Bilim Kurulu atamalarla ilgili bir komisyon oluşturulması kararını bana da bildirdi. Kurul böyle bir karar almaya ve uygulamaya yetkilidir. Komisyonun vardığı sonuca gelince göreceğiz. TÜBİTAK Yasası'nda devlet bakanının neleri yapıp, yapamayacağı gösterilmiştir. Komisyon çalışmalarının sonucunu bekliyorum."

"İCAP EDERSE TEDBİR ALINACAK"

TÜBİTAK'ın en yetkili organı olan Bilim Kurulu'nun kararına göre, 26 Mayıs 1987 tarihinden sonraki atama kararları da iptal edildi.

TÜBİTAK Bilim Kurulu Başkanı Prof. Dr. **Kemal Kafalı**, yaptığı açıklamada komisyonun kendi başkanlığında, Bilim Kurulu üyeleri Prof. Dr. **Mithat Özsan** ve Prof. Dr. **Cengiz Yalçın**'dan oluştuğunu bildirdi. Kafalı şöyle konuştu:

"Komisyonda, TÜBİTAK'ta bugüne kadar yapılan atamalar, değişiklikler ve TÜBİTAK'ın bugünkü durumu incelenecek, icabederse tedbir alınacak. Bu değişiklikler, TÜBİTAK'a ne getirmiştir, ne götürmüştür araştıracağız."

Bu arada halen ABD'de bulunan Genel Sekreter Şahin'in, 15 haziranda Türkiye'ye döneceği ve hemen istifa edeceği öğrenildi.

10 ay vekaletle yönetilen TÜBİTAK Genel Sekreterliği'ne, 20 Şubat 1987 tarihinde Erciyes Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Sümer Şahin atanmıştı. Sümer Şahin, göreve başlarken, hakkında yapılacak tahkikat için Başbakan **Turgut Özal** ile **Ahmet Yüksel Özemre** ve A.Ü. Fen Fakültesi Dekanı **Sevinç Karol**'u referans göstermişti.

AA muhabirinin kurum yetkililerinden aldığı bilgilere göre, Genel Sekreter Prof. Dr. Sümer Şahin'in göreve gelişinden itibaren yaptığı atamalar, bazı tepkilere yol açtı. Şahin, kızkardeşi Olcay Şahin'i **"Uluslararası İlişkiler Müdürü"** olarak atadı.

Daha önce Atom Enerjisi Kurumu Radyasyon Güvenliği Dairesi'nde uzman olarak çalışan Olcay Şahin'in üç yıllık iş tecrübesi olduğu öğrenildi. Olcay Şahin, çalışmakta olduğu Atom Enerjisi Kurumu'ndan 6 martta yazılan yazıyla ücretsiz izine ayrıldı.

Sümer Şahin'in genel sekreter olarak atandığı tarihten bu yana geçen yaklaşık 3.5 aylık süre içinde TÜBİTAK'ta 15 kişi atandı, 17 kişinin yeri değiştirildi, 2 kişinin sözleşmesi feshedildi, 5 kişinin sözleşmesi ise uzatılmadı. Aralarında balistik araştırma müdürü Prof. Dr. **Ahmet Şevket Üçer**'in de bulunduğu 3 üst düzey görevli de istifa etti.

ILO konferansında Şevket Yılmaz sert çıkış yaptı

Türk-İş'ten şikâyet

ŞÜKRAN KETENCİ *10 haziran*

CENEVRE — Türk-İş Genel Başkanı **Şevket Yılmaz**, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) Cenevre'de devam etmekte olan genel kurul niteliğindeki 73. konferansında dün yaptığı konuşmada, Türkiye'de ILO ilkelerinin çiğnendiğini anlattı, sessiz kalınamayacağını söyledi. Türkiye'nin ILO'ya geçen yıl verdiği taahhütleri yerine getirmediğini anımsatan Yılmaz, verilen taahhütleri yerine getirmekten Türk hükümetini neyin alıkoyduğunu bilemediklerini belirtti.

Türkiye'nin imzalamış ve uymakla yükümlü olduğu 98 ve 111 sayılı ILO sözleşme ilkelerini çiğnediği gerekçesiyle konferansta durumu görüşülmesi önerilen ülkeler listesine girmesinden sonra, Türk hükümet grubu tavrını henüz açıklamadı. ILO sözleşme ve tavsiye kararlarının tatbikiyle, ilkeli Aplikasyon Komitesi'nin Türkiye'yi konferans gündemine alıp almama konusunda bir karar vermesinden önce, hükümet grubunun komitede suçlamalara yanıt vermesi, bir anlamda savunma yapması gerekiyor. Komitenin oturumlarının sonuna kadar hükümet gelip açıklama yapmazsa Türkiye'yi konferans gündemine alıp almamayı görüş almaksızın karara bağlamak gerekiyor. Aplikason Komitesi, sözleşme ilkelerini çiğnedikleri gerekçesiyle Türkiye gibi listeye giren ancak gelip açıklama yapmayan hükümet grupları için yaptırım öngördü. Komiteye açıklama yapmayan ülkeler teşhir edilerek kınanacak.

Bugün genel kurul konuşmasını yapması beklenen Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mükerrem Taşçıoğlu, Türkiye'deki yasal düzenlemelerin sendikal hakları kısıtladığı görüşünü kabul ederek aleyhte karar alınmasını önleme çabası içinde.

DISK Genel Başkanı Abdullah Baştürk'e pasaport verilip verilmediğinin haberi Cenevre'de merakla bekleniyor. Uluslararası sendikacılar, geleceğine kesin gözüyle bakıyorlar. Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu yarın akşam Baştürk'ün şerefine düzenlediği kokteylin davetiyelerini ILO delegelerine dağıttı.

ILO konferansında bu yıl sert bir konuşma yapan Türk-İş Başkanı Şevket Yılmaz, bazı ülkelerde ekonomik, sosyal, siyasal gelişmeler gerekçe yapılarak kamu özgürlükleri ile sendikal hak ve özgürlüklerin çiğnenmekte olduğuna işaret ederek, **"Türkiye maalesef bu ülkeler arasındadır"** dedi. ILO'nun böylesine bir tutumu hoşgörü ile karşılayıp karşılamayacağı sorusuna yanıt verilmesi gerektiğini söyleyerek, **"Benim bu soruya vereceğim cevap hayırdır. Böyle bir tutum, böyle bir durum hoşgörü ile karşılanamaz. ILO, varlığını, varlık sebebini, temel ilkelerini tehdide yönelen bu gelişme karşısında sessiz kalma yolunu seçemez"** dedi.

Yılmaz, Türk hükümetinin geçen yılki ILO konferansında verdiği taahhüdü hatırlatarak aradan 1 yıl geçtiğini söyledi. **"Türk hükümetini ILO önünde verdiği tahhütleri yerine getirmekten ne alıkoymuştur, bunu bilemiyoruz. Bu yıl hükümet aynı yönde yeni bir taahhütte bulunmuştur. Kuşkusuz artık yapılması gereken taahhüt vermek ve iyi niyet belirtmek değil, taahhütleri ILO ana statüsü çerçevesinde hayata geçirmektir"** diye konuşan Yılmaz, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Belirtmeliyim ki, Türkiye'de sendikal yasalardaki hak kısıtlamaları ufuksal bir deli gömleği biçiminde etkisini sürdürmektedir. Öylesine ki sendikaların normal şartlar altında ve her çeşit devlet müdahalesinden masum bir biçimde sürdürebilecekleri her faaliyette müdahale vardır, kontrol vardır."

D. Berlin'de rock çatışması

10 haziran

BERLİN (AP) — Batı Berlin'de Berlin duvarının yakınlarında önceki gece düzenlenen **"Genesis"** rock grubunun açıkhava konserini dinlemek için duvarın Doğu tarafında toplanan Doğu Almanyalı gençler ile sınır muhafızları arasında çatışma çıktı. Duvarın Doğu tarafını görebilen Batılıların ifadesine göre, yaklaşık 4 bin genç, bin kadar polis tarafından zorlukla dağıtıldı. Olayda en az 50 kişinin tutuklandığı bildiriliyor.

Duvarın batısında üç gece üst üste düzenlenen bir dizi konseri dinlemek isteyen gençler, daha önceki gecelerde de duvar önünde toplanmışlardı. Ancak önceki geceki konseri izlemeye gelen gençler, **"Duvar kalkmalı, duvarı indirin"** sloganları atmaya başladılar. Polisin olaylara müdahale etmeye kalkışması üzerine gençler taş, sopa ve şişelerle polise karşı koydular. Gençlerin zaman zaman **"Gorbaçov'u istiyoruz"** sloganları attıkları da duyuldu. Doğu Almanya'da yönetim, Sovyet lideri Gorbaçov'un reformlarını soğuk karşılarken, gençler Gorbaçov'a büyük bir sempati duyuyorlar. Doğu Berlin'de polisle gençler arasında çıkan çatışmada kaç kişinin yaralandığı bilinmiyor.

Doğu Berlin'deki olayların Batıda duyulmasından sonra duvar boyunca uzanan caddede büyük bir kalabalık toplandı. Duvarın öbür tarafındaki olayları izleyebilmek için caddeyi dolduran Batı Berlinlilerin, çoğunlukla yabancı elçiliklerle dolu olan caddede park etmiş diplomatik araçları tahrip ettikleri kaydediliyor. Bu arada duvarın doğusunda neler olup bittiğini tespit etmek isteyen Kuzey Almanya Radyosu muhabirinin sınıra fazla yaklaştığı için bir Doğu Alman askeri tarafından zorla dışarı çıkarıldığı ve teybinin üzerindeki kasedin alındığı belirtiliyor.

Olaylar üzerine dün bir açıklama yapan F. Almanya Hıristiyan Demokrat Partisi Gençlik Birliği Başkanı **Christoph Boehr,** Doğu Berlin'deki protestoların iki tarafın gençliği arasında daha geniş bir ilişkiye gidilmesi gereğini ortaya koyduğunu belirtti. Boehr açıklamasında, "Batıdaki bir rock konseri sırasında, Doğudaki gençlerin duvar dibinde toplanıp konseri duymaya çalışmaları, Doğu Almanya gençliğinin özgürlüğü her zamankinden daha fazla istediğini ortaya koymaktadır" dedi. Boehr, **"Doğu Almanya, sonsuza kadar süper hapishane olamaz, bunu anlamalılar"** şeklinde konuştu.

Polis, ülkedeki 48 üniversiteyi aradı, 2604 kişi gözaltına alındı

G.Kore'de büyük operasyon

10 haziran

SEUL (AP) — Güney Kore'de güvenlik güçlerinin ülke çapında düzenlenen hükümet aleyhtarı bir gösteriyi önlemek amacıyla dün sabah başlattıkları geniş çaplı bir operasyonda, ülkedeki 48 üniversiteyi aradıkları ve yüzlerce kişiyi gözaltına aldıkları bildirildi. Öğleden sonra ise binlerce öğrenci üniversite kampuslarında yönetim aleyhtarı gösteriler düzenlediler.

Güney Kore'de muhalefet grupları, iktidardaki **Demokratik Adalet Partisi**'ni protesto etmek ve Devlet Başkanı **Chun Doo Hwan**'ı demokratik seçimlere çağırmak amacıyla, dün ülke çapında protesto gösterileri yapmayı planlamışlardı. Ancak 120 bin kişilik polis gücü ile diğer güvenluk kuvvetlerinin başlattıkları operasyon sonucu bu organize gösteriler önlendi. Hükümet, gösterilerin yasadışı olduğunu ve buna izin verilmeyeceğini daha önce açıklamıştı.

Ulusal Polis Gücü Başkanı **Kwn Bok-Kyong** önceki gün sabah saatlerinde, **"Halkın yaşamını ve güvenliğini tehlikeye atabilecek her türlü hareket önlenecektir"** şeklinde bir açıklama yapmıştı. Operasyon da bu açıklananın ardından başladı.

Adının açıklanmasını istemeyen bir hükümet yetkilisinin operasyonla ilgili olarak verdiği bilgiye göre, başkent Seul'de 60 bin polisin katıldığı operasyon sırasında 2604 kişi gözaltına alındı. Şüpheli sayılan mekânlarda ve üniversitelerde yapılan arama sırasında gözaltına alınan bu kişilerin 865'i sorgulamalarından sonra serbest bırakıldılar. Diğerleri hakkında ise 30 günlük gözaltı süresinin ardından karar verileceği bildirildi.

Polis tarafından yapılan açıklamada ise operasyon sırasında ülkedeki 48 üniversitenin ve Seul ile diğer kentlerdeki muhalefet gruplarına ait ofislerin arandığı bildirildi. Başkent Seul'a gelenler, girişte havaalanı, tren garları ve otobüs terminallerinde durdurularak arandılar. Bu aramalar sırasında 40 yangın bombası, 62 cop ve birçok hükümet aleyhtarı yayının ele geçirildiği belirtildi.

Güney Kore'de muhalefet partileri ve onları destekleyenler, gelecek yıl görev süresi dolacak olan Chun Doo Hwan'ın ardından, yeni başkan seçiminin **"seçici kurul"** tarafından yapılacak olmasını protesto ediyorlar ve Chun Doo Hwan'ın, yeniden devlet başkanlığına seçilmesi anlamına gelen seçici kurul yöntemi yerine, bir anayasa değişikliğine gidilerek, devlet başkanının doğrudan halk tarafından seçilmesini istiyorlar.

Ülkede bu amaçla gelişen muhalefet hareketleri ve öğrenci gösterileri, polisin sert tutumuna rağmen önlenemiyor. Ocak ayında düzenlenen gösteriler sırasında tutuklanan **Park Şong Çul** adlı bir öğrencinin polis işkencesi sırasında ölmesinden sonra daha da gerginleşen ortam, 26 mayısta Güney Kore hükümetinin istifasına yol açmıştı. Dönemin Başbakanı **Lo Şin Yoang,** bu öğrencinin polis tarafından işkenceyle öldürülmesinde, **"hükümetin manevi sorumluluğu"** bulunduğunu kabul ederek, Devlet Başkanı Chun Doo Hwan'a istifasını sunmuştu. Yeni Başbakan **Le Han Key**'in görevi devralması ve hükümetteki 8 bakanlığın el değiştirmesi, muhalefet hareketlerini önlevemedi.

Güney Kore'de dün yapılması planlanan gösterilere izin verilmemesine rağmen, gösterileri organize eden muhalefet grupları, insan hakları savunucuları ve dini liderler, protestoların devam edeceğini, polis operasyonunun kendilerini engelleyemeyeceğini açıkladılar. Ana muhalefetteki **Birleşik Demokratik Parti** yetkililerinden biri, **"Biz son derece barışçı ve düzenli gösteri yapmayı planlıyoruz. İktidardaki rejimin, insan haklarına ve gösteri özgürlüğüne saygı göstererek, buna karşı çıkmaması gerekir"** dedi.

Operasyondan birkaç saat sonra, yaklaşık 35 üniversitede öğrencilerin hükümet aleyhtarı gösteri düzenledikleri ve polise yangın bombası atıldığı bildiriliyor.

Tarımda vurgunu DİE de doğruladı

10 haziran

ANKARA (ANKA) — Çeşitli tarım ürünleri için çiftçiye ödenen fiyatla, vatandaşa satış fiyatı arasında yüzde 69 oranında fark bulunduğu belirlendi. Bir başka ifadeyle, devletin rakamlarına göre çiftçiden 100 liraya alınan tarım ürünlerinin vatandaşa 169 liradan satıldığı ortaya çıktı.

Devlet İstatistik Enstitüsü'nün verilerine göre, en fazla fiyat farkı patlıcan ve kavunda görüldü. DİE'nin 1985 yılındaki ortalamayı gösteren rakamları, patlıcanın kilosunun çiftçiden 80 liraya alındığını, perakende satış fiyatının ise kilo başına 201 lira olduğunu gösterdi. Böylece, çiftçiden 100 liraya alınan patlıcan, vatandaşa 251 liradan satılmış oldu. Kavundaki fiyat farkı da yüzde 133 olarak belirlendi. Çiftçiden 57 liraya alınan kavun, vatandaşa 133 liradan satıldı.

Çiftçinin eline geçen fiyatla perakende satış fiyatı arasındaki fark karpuzda yüzde 98, taze fasulyede yüzde 94, elmada yüzde 86, zeytinde ise yüzde 83 olarak belirlendi.

En düşük fiyat farkı ise yüzde 26 ile patateste, yüzde 32 ile kurusoğanda, yüzde 33 ile de lahanada görüldü.

AT'ye başvuru ve sonrası toplantı

Dinçkök: AT'ye başvuru büyük bir inkılaptır

10 haziran

Ekonomi Servisi — Ekonomik ve Sosyal Etütler Konferans Heyeti'nce düzenlenen **"AT'ye başvuru ve sonrası"** konulu toplantıda konuşmacılar AT'ye başvuru sonrasında yapılması gereken hazırlık çalışmaları üzerinde durdular. Konuşmacılardan Devlet Bakanı **Ali Bozer,** başvuru sonrasında bir koordinasyon bakanlığı olan kendi bakanlığının, kadrosu ve bütçesi olan klasik bir bakanlığa dönüştürülmesinin gereği üzerinde dururken, TÜSİAD Başkanı **Ömer Dinçkök,** AT'ye başvurunun ardından Türk halkının her kademede başucundan eksik etmemesi gereken atasözünün **"bugünün işini yarına bırakma"** olması gerektiğine işaret etti. Konuşmacılardan Aksigorta Yönetim Kurulu Başkanı **Güngör Uras** ise Avrupa Topluluğu'na katılmanın salt ekonomik açıdan ele alınmamasını, Türk kamuoyunun ekonomik uyumun dışında kültürel ve siyasal açıdan da Avrupalı olmaya hazırlanması için gerekenlerin yapılmasını istedi.

Dr. Nejat Eczacıbaşı'nın yönettiği toplantıda konuşmacılar eğitimden politikaya AT'ye başvuru sonrasında çeşitli alanlarda neler yapılması gerektiği üzerinde dururlarken, dini konulara hiç değinmediler. Buna karşılık toplantının soru yanıt bölümünde **Prof. Besim Üstünel** ve **Erhan Işıl,** Türkiye'de son dönemde tırmanmakta olan gerici eğilimlerle Batı ile bütünleşme anlamına gelen AT üyeliğinin nasıl bağdaşacağını konuşmacılara soru olarak yönelttiler.

Bu sorular üzerine Bakan **Ali Bozer, "Türkiye için teokratik bir devlet düzenini düşünmek bile mümkün değildir. Biz Avrupa'da yerimizi almaya kararlıyız derken, teokratik bir düzenin yeri olabilir mi? Atatürk ilkelerine bağlılığımız, Anayasa'ya bağlılığımız tartışma götürmeyecek hususlardır"** dedi. TÜSİAD Başkanı Ömer Dinkçkök ise demokrasilerde her görüşün yelpazenin içinde yeri olduğunu, ancak Türk işçisinin İran'da olduğu gibi fabrikalarda 5 vakit ezan okunduğunda işi bırakıp namaz kılmaya gitmeyeceğini, çünkü Türk işçisi için çalışmanın ibadet olduğunu söyledi. **Güngör Uras** ise din konusunda içteki gelişmelerden çok, Avrupa'da yaşayan Türklerin tehlike oluşturduklarını kaydetti.

Konuşmacıların üçü de eğitim çalışmalarının hızlandırılması, AT'yi bilen kadroların yetiştirilmesi, sanayininin AT'ye hazırlık olmak üzere envanterinin çıkarılması gereği üzerinde durdular. **"Türkiye'nin AT'ye tam üyelik başvurusu, bence Atatürk inkılaplarından bu yana en büyük inkılaptır"** diyen **TÜSİAD Başkanı Ömer Dinçkök,** TÜSİAD olarak AT konularıyla ilgilenmek üzere Yönetim Kurulu dışında bir çalışma grubu oluşturmakta olduklarını dile getirdi. AT konusunda bugün ortada görünmeyen sorunların çözümünü şimdiden düşünmenin önemine işaret eden **Dinçkök,** bugünden itibaren atalarımızın **"bugünün işini yarına bırakma"** öğüdünü temel prensip edinmemiz gerektiğini, aksi halde mahçup olabileceğimizi kaydetti.

Aksigorta Yönetim Kurulu Başkanı Güngör Uras ise şöyle konuştu: **"Türkiye'de kamuoyunda ve hatta iş çevrelerinde gereğince anlaşılamayan bir konu**

var. AET, Avrupa Topluluğu'nun ekonomik organıdır. AET'ye üye olup, Avrupa Topluluğu'nun dışında kalmak mümkün değildir. Bu noktanın iyice anlaşılmasında ve kamuoyuna anlatılmasında fayda vardır. (...) Örneğin Türkiye, Avrupa Parlamentosu'na katılmasından sonra anayasasında değişiklik yapmak ve TBMM'nin duvarında bulunan "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir" yazısını oradan sökmek zorunda olabilir."

Güngör Uras, AT ile ilgili işleri yürütmek üzere Ali Bozer'in önerdiği gibi klasik bir bakanlık yerine DPT benzeri bir müsteşarlık oluşturulmasının, gerek çalışma düzeni gerekse kadrolaşma kolaylığı açısından daha akıllıca bir seçim olabileceğine işaret etti.

Özal hükümeti iş yasaları için hesap verecek

ILO sınavı

ŞÜKRAN KETENCİ *12 haziran*

CENEVRE — Türkiye, işçi - işveren ilişkilerini düzenleyen iş yasalarının demokratik ilkelere aykırı düştüğü gerekçesiyle Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) gündemine dün resmen alındı. ILO Uygulama Komitesi, bu kararı Türkiye'nin 12 Eylül döneminde çıkartılan iş yasaları ve 1982 Anayasası'nda yer alan hükümlerin, üyesi olduğu ILO'nun saptadığı ve Türkiye'nin de anlaşmalarla kabul ettiği ilkelere ters düştüğü için aldı.

Türkiye, ILO'nun İsviçre'nin Cenevre kentinde süren ve genel kurul niteliğinde olan 73. konferansında alınan bu karar gereğince, 16 haziranda uygulama komitesinde savunma yapacak. Komitenin toplantısında Türkiye'nin sendikal özgürlükleri çiğneyen ülkeler listesine alınmasına neden olan yasa hükümleri konusunda, ILO tarafından sorulan sorular ve ortaya atılan iddialar hükümet adına gidecek temsilciler eliyle cevaplanacak. Türk hükümetinin savunmasından sonra Uygulama Komitesi bir karar alacak ve bu karar ILO Genel Kurulu'na gelecek. Genel Kurulda Türkiye'nin 'listede" kalıp kalmayacağına karar verilecek.

Türkiye, ilk kez 1984 yılında ILO tarafından "listeye" alındı. Ancak geçen yıl Özal hükümetinin ILO'ya verdiği "taahhüt mektubu" sonucunda ILO tarafından Türk hükümetine iyi niyet gösterdiği kabul edilerek ve taahhüt ettiği süre içinde iş yasalarındaki uluslararası sözleşmelere uymayan "**antidemokratik maddelerin**" ayıklanması için süre verildi. Geçen bir yıl içinde ILO İzleme Komitesi'nce yapılan incelemeler sonucunda yazılan raporda, Türk hükümetinin taahhütlerine uymadığı ve iş yasalarındaki hükümleri ayıklamak için girişimde bulunmadığı yazılan raporda hükümetin tutumu eleştirilerek Türkiye'nin tekrar listeye alınması önerildi. Dün yapılan Aplikasyon Komitesi toplantısında resmen Türkiye'nin listeye alınması ve hükümet temsilcilerinin 16 haziranda yapılacak komite toplantısına gelerek savunma yapmaları kararlaştırıldı.

Uzun tartışmalardan sonra alınan kararda, Türk hükümetinin taahhüdünü yerine getirmek üzere olumlu adımlar atmayışının yanı sıra, DİSK davasında gerekçe gösterilmeden kapatma kararı verilmesi, işçilere yönelik çeşitli uygulamalar da ek olumsuzluk puanları olarak değerlendirildi. Türk hükümetinin bu yıl ILO toplantısına gelirken, ikinci ve ek bir taahhüt mektubu daha vererek sendikal özgürlükler konusunda imzalanan sözleşme hükümlerine uyacağını açıklaması ise, Türkiye'nin olumlu puanını oluşturuyor. ILO Uygulama Komitesi (Aplikasyon Komitesi) tarafından listeye alınmış 58 ülke var. Bunlar arasında olan Polonya, İngiltere ve Avusturya, Komite toplantılarına geleceklerini açıkladılar. ILO komitesine gelip savunma yapmayan ülkeler, daha sonra özel listeye alınıyor ve sendikacıların deyimi ile "**kara listede**" yer alıyorlar.

ILO Sendika Özgürlükleri Dairesi Başkanı **W. Simpson**, Türkiye'nin Aplikasyon Komitesi'ne gelmemesi üzerine durumun ne olacağına ilişkin soruyu yanıtlarken, Türkiye'nin böyle bir şey yapmaya kalkışacağına ihtimal vermediğini söyledi. Toplantıya gelmemenin akılcı olamayacağını, taahhüt mektubu ile atılmış olumlu adımdan puan kaybedileceğini söyledi. **"Türk hükümeti komite çağrısına uyacak, tartışmaya katılacaktır. Komitede neler diyecekler, bilmiyoruz. Hükümet taahhüt mektubundan sonra olumlu bir şeyler daha söyleyebilirse puan kazanır"** dedi.

Aplikasyon Komitesi İşçi Grubu Başkanı **J. Houthuys**, komiteye bilgi vermek üzere yapılan çağrıya uymayarak hükümetlerin hesap vermekten kurtulma girişimlerine karşı önlem almak zorunda kaldıklarını belirtti. Çıkartılan tartışmaların bile komitenin zamanını öldürme ve bir kısım ülkeleri hesap vermekten kurtarma amacına yönelik olduğunu ileri sürdü. Özetle şöyle dedi:

"Zaman darlığı nedeniyle ILO ilkelerini çiğneyen tüm ülkelerin durumlarını tartışamadığımız doğrudur. Buna göre en önemlileri seçiyor, listeye alıyoruz. Hiç kimse umutlanmasın. Bu yıl listeye alınan 58 ülkenin tamamı görüşülecektir. Bilgi vermeye gelmeyen hükümetlerin durumu daha da ağırlaşacaktır. Türkiye bu 58 ülke arasındadır. Ne olursa olsun konuşacağız. Gerekirse oturumları gece, sabahlara kadar uzatıp bütün ülkeleri tartışacağız. Tabii Türk hükümeti hesap vermeye gelmezse, Türkiye'nin durumu yokluğunda tartışılacak. Komite raporunda da Türkiye'deki sorunların ne kadar önemli olduğu ortaya çıkacaktır. Biz diyalog peşindeyiz. Durumu tartışılan ülke ile ilgili bütün raporlar, ilgili her yere kendilerine de gönderiliyor. Hükümetinizin olumsuz her yaklaşımı, diplomatik açıdan kendileri için daha kötü bir pozisyon olur."

ILO'nun Genel Kurulu'nda bu yıl onur konuğu olarak Arjantin ve Portekiz cumhurbaşkanları var. İşçi gruplarının uluslararası sendikaların onur konuğu ise DİSK Genel Başkanı **Abdullah Baştürk**. Pasaportunun verilmemesi, uluslararası sendikacılar arasında şiddetli tepki yarattı. Şerefine dün gece düzenlenen kokteyl davetiyesi günler öncesinden dağıtıldı. Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Pe-

terson, **"Pasaportu verilmezse, gelemezse"** sorusuna, **"Gıyabında şerefe kadeh kaldırırız"** diyordu. Yine de pasaport verilmeyeceği haberi şiddetli tepki yarattı. Türkiye'nin Avrupa Parlementosu'na girmek isterken böyle bir politika izlemesinin akılcı olmayacağı anımsatıldı.

BAŞTÜRK GİDEMEDİ

Öte yandan ILO'nun yoğun baskıları sonucu Cenevre'ye gidişi için Başbakan Turgut Özal'dan özel izin çıkarılan, faaliyeti durdurulan DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk dün öğleden sonra pasaport işlemlerini tamamladı. Ancak İçişleri Bakanlığı tarafından İstanbul Valiliği'ne gönderilen teleks emriyle pasaportunu alan Baştürk, işlemlerin gecikmesi üzerine kendisini İsviçre'ye götürecek olan uçağa yetişemedi ve dün gidemedi. Bu yüzden, dün gece onuruna verilen kokteyle katılamayan Baştürk, bugün İsviçre'ye hareket edecek.

ILO Yönetim Kurulu'nun işçi grubu üyelerinin seçimi, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun kesin zaferiyle sonuçlandı. Seçimlerde 14 asil üyelik, 14 yardımcı asil üyelik, 14 yedek üyelik için oy kullanıldı. ICFTU, seçimlere Afrika Birliği Örgütü ve Dünya İş Konfederasyonu ile birlikte ortak liste oluşturarak girdi.

Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz, bu seçimlere Türk-İş'in aday göstermediğini belirtti. **"ILO'da seçimlerden önce çözmeyi istediğimiz sorunlar var. Önemli olan ICFTU listesinin olduğu gibi kazanmış olmasıdır. Hükümetin ILO'da temsil edilmesi, Türkiye açısından olumludur. ILO'da yönetime talip olan bir üye devletin örgütün ana statüsüne, başta sendika özgürlüğü olmak üzere tüm ilkelerine, tüm ILO normlarına uyması kaçınılmazdır"** dedi.

Türkiye, Uluslararası Çalışma Teşkilatı'nın yönetim kurulunda "hükümet kanadı üyeliğine" seçildi. Türkiye bu görevi üç yıl için yürütecek.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mükerrem Taşçıoğlu, Türkiye'nin ILO Yönetim Kurulu'nun hükümet kanadı üyeliğine seçilmesiyle ilgili olarak, AA'ye bir değerlendirme yaptı. Taşçıoğlu, **"ILO Yönetim Kurulu'na seçilmemiz yurtdışında işçi ve işveren ilişkilerinin en yetkili ve etkili organı ILO0'da da itibarımızın var olduğunun delilidir. Memnuniyetimi ifade ediyorum"** dedi.

TÜSİAD'dan Özal'ın ekonomi politikasına eleştiri

'Yeni devletçilik'

MERAL TAMER *12 haziran*

Türk Sanayici ve İşadamları Derneği TÜSİAD'ın **"Piyasa Ekonomisi ve Türkiye Uygulaması"** raporunda **Turgut Özal**'ın başbakanlığı döneminde piyasa ekonomisi doğrultusunda atılan çeşitli adımlara karşılık, piyasa ekonomisine ters düşen pek çok uygulamanın da dikkati çektiği vurgulanıyor ve **"Türkiye'de liberal piyasa ekonomisi adı altında, devletçi ve müdahaleci bir uygulamanın var olduğu"** belirtiliyor.

Raporda bu görüş şu cümlelerle dile getiriliyor: **"1984-86 döneminde kamu sektörünün para ve sermaye piyasasında, özel sektörün faaliyet alanını işgal etmeye başlaması, Türkiye'de liberal piyasa ekonomisinin, bu birbiriyle nakzeden çelişkili politika yüzünden büyük aksamalarla karşı karşıya kalmasına yol açmıştır. Yukarıdaki tahlile karşı çıkanlar, kamunun topladığı fonların, kamu harcamaları yoluyla tekrar talep olarak piyasaya intikal ettiğini düşünebilirler. Ancak şu gerçeği unutmamak gerekir: Bu fonlar bankalardan ve sermaye piyasasından geçmedikleri için, özel sektörün finansmanına yardımcı olamamaktadır."**

"Hükümetin geliştirmek istediği liberal ekonomi, etkili piyasa ekonomisi kurallarına tamamen ters düşmektedir. Bunun en belirgin örneği, kamu sektörünün para ve sermaye piyasasında özel sektörün en büyük rakibi olmasında görülmüştür" denilen raporda, piyasa ekonomisiyle çelişen uygulamaların sonuçları şu cümlelerle dile getiriliyor:

- **Parasal ve mali devletçilik olarak yeni tür bir devletçilik doğmaktadır.**
- Özel sektörün iç finansman yolları daraltılmış olmaktadır.
- **Bankacılık ve sermaye piyasasının kaynakları sınırlanmaktadır.**
- Yüksek kredi faizleri düşürülememektedir.
- **İç piyasa genişlemesi ve büyüme, kamu kesiminin hâkimiyeti içine girmektedir.**
- Ekonominin arz cephesi (özel sektör arzı), ikinci plana itilmiş olmaktadır.
- **Talep cephesinde ise kamu hem direkt harcamaları hem de yönlendirdiği fonlar yoluyla ekonomiyi sürükleyen sektör olmaktadır.**
- Kamu özel dengesinin parasal ve mali olarak kamu lehine değişmesi, enflasyonu yaratan temel unsur olmaktadır.

TÜSİAD tarafından **Prof. Erol Manisalı**'ya hazırlatılan **"Piyasa Ekonomisi ve Türkiye Uygulaması"** başlıklı 33 sayfalık raporun ilk bölümünde piyasa ekonomisinin tarifi yapıldıktan sonra piyasa ekonomisinin gerektirdiği şartların ne olduğu ve piyasa mekanizmasının temel araçları sıralanıyor.

Raporun Türkiye'deki uygulamaların incelendiği ikinci bölümünde ise önce piyasa ekonomisini destekler nitelikteki politika ve uygulamalara yer verilerek, bunlar şöyle sıralanıyor.

1- Sübvansiyonların azaltılması.

2- Özelleştirme teşebbüsleri ve devlet tekelleri sınırlarının daraltılması.

3- Kamu yatırım alanlarının sınırlandırılması.

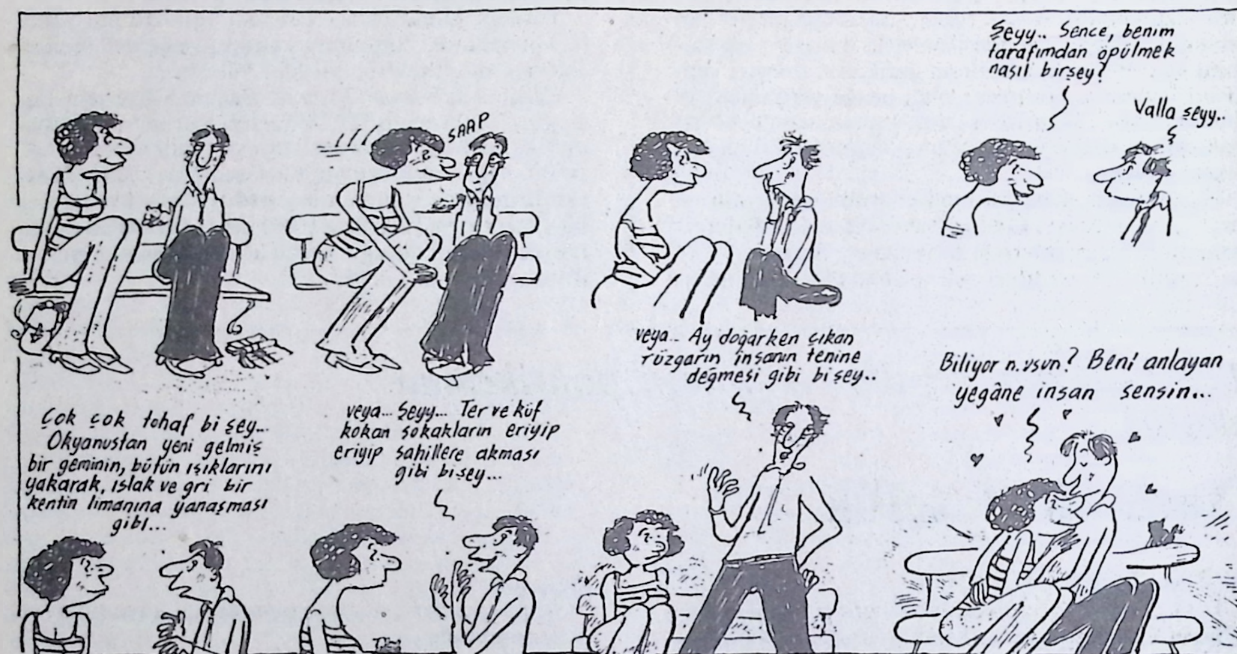
4- KİT'lerin yönetiminde ve işleyişinde yeni yaklaşım (özellikle fiyat politikasında ve kârlılıkta).

5- Dış ticaret rejimininin liberalleştirilmesi.

6- Kambiyo rejiminde yapılan çarpıcı değişikliklerle **döviz unsurunun Türk ekonomisine dahil edilmesi.**

7- Sermaye piyasasının kurumlaşması.
8- Banka, kredi ve faiz politikası.
9- Yabancı sermayeyi özendirici yeni kararlar.
10- Bütçe politikası ve vergiler (vergi reformu ve KDV'nin uygulamaya konulması.)

Raporda daha sonra şöyle deniyor: "**Bir taraftan özel sektörün faaliyet alanları ve hareket serbestisi genişletilirken, diğer yandan özel sektör faaliyetlerinin kan damarları olan gönüllü tasarruflar, kamu sektörünün para ve sermaye piyasasından kendisine büyük fonlar aktarmasıyla özel sonucu özel sektör kullanımından çekilmiştir. (...) Genişlemeci politikalarda özel sektörün yatırım ve işletme sermayesi olarak ihtiyacı hızla artarken, özel sektörün para ve sermaye piyasası aracılığıyla sağlayabileceği kaynaklar, nisbi olarak daraltılmıştır. (...) Bir taraftan liberal uygulamalar ve teşviklerle özel sektörün büyümesi için ortam hazırlanmış, ancak yatırım ve üretim artışının en önemli finansman kaynakları kısılmıştır.**"

Batının 7 büyüğünün 3 günlük Venedik maratonu sona erdi

Zirvede dolar planı

11 haziran

Ekonomi Servisi — Venedik Zirvesi, 7 sanayileşmiş ülke liderinin ekonomik politikalarda daha sıkı işbirliği yapılması çağrısı ile sona erdi. Zirvenin son gününde liderler tarafından yayımlanan 6 maddeli ortak bildiride yeni iş alanlarının yaratılması, tarım ürünleri fazlasının azaltılması, dünya ticaretinde ulusal engellerin kaldırılması istendi.

Liderler ayrıca doların değer kaybının durdurulmasını ve döviz piyasalarında istikrarın sağlanması için daha sıkı bir işbirliğini öngören bir plan üzerinde anlaşmaya vardılar. Gözlemciler döviz kurlarında istikrar sağlanmasını öngören planın dışında, bildiride yeni bir şey olmadığını belirtiyorlar.

Zirveye katılan sanayileşmiş ülkelerin maliye bakanlarının üzerinde anlaştığı ve liderler tarafından da onaylanan planın, özellikle güçlü paraların uluslararası döviz borsalarında aşırı şekilde dalgalanmasını önlemeyi amaçladığı belirtildi. Ortak zirve bildirisinde, plana borsalarda spekülasyon yaratmaması amacıyla ayrıntılı bir şekilde yer verilmedi.

Yeni plana göre, güçlü para birimlerine sahip ülkeler, doların değer kaybının önlenmesi amacıyla yapacakları müdahalelerde, Uluslararası Para Fonu (IMF) tarafından geliştirilecek ekonomik tahminleri göz önünde bulunduracaklar. Yetkililer planın hükümetlerin döviz piyasalarına müdahalesini azaltarak döviz kurlarında istikrar sağlamayı öngördüğünü belirttiler.

Başta ABD Merkez Bankası olmak üzere, diğer ülkelerin merkez bankaları, döviz alımı veya satışı şeklindeki müdahalelerde koordinasyon sağlanması için ülkelerin dış ticaret dengeleri, enflasyon, ekonomik büyüme rakamları gibi verilerle bilgilendirilecekler. Kaynaklar, ayrıntıları açıklanmayan planda, döviz kurlarının birbirleri karşısında dalgalanmasına izin verilen oranların da belirlendiğini söylediler.

ORTAK BİLDİRİ

Zirveye katılan 7 sanayileşmiş ülkenin liderleri tarafından yayımlanan ortak bildiride dünya borç sorununa önemli bir yer verildi. Liderler özellikle Orta Afrika'daki dış borç sorununun ciddi bir noktaya

ulaştığını ve **"özel çözüm"** gerektirdiğini belirttiler. Liderler yoksul ülkelere verilen kredilerin faiz oranlarının düşürülmesi konusunda görüştüler, ancak ABD tarafı bu ülkelerin ekonomilerinde reform yapmaları gerektiğini belirterek, bu öneriye karşı çıktı.

Ortak bildiride ayrıca iç piyasaların ithal mallara daha fazla açılması, dünya ticaretinin daha liberal bir hale getirilmesi için yeni anlaşmaların tamamlanması ve çevre kirliliği sorunları ile mücadelenin teşvik edilmesi gibi unsurlara yer verildi. Bildiride Japonya ve Federal Almanya gibi büyük ticaret fazlası olan ülkelerin ithalatını arttırması ve ABD gibi büyük ticaret açığı olan ülkelerin de bütçe açığını azaltmaları istendi. Ancak bu ülkelerden hiçbiri söz konusu hedefler için herhangi bir söz vermedi.

Zirvede silahsızlanma da ele alındı. ABD ile SSCB arasında yürütülen nükleer silahsızlanma görüşmelerinin önemine işaret edilerek olumlu sonuçlanmasının genel bir silahsızlanma doğrultusunda büyük bir ileri adım oluşturacağı kaydedildi. Bununla birlikte görüşmelere konu nükleer füzelerin ABD ve SSCB'nin sahip olduğu tüm silahların, ancak küçük bir parçasını oluşturduğu da vurgulandı. Yayımlanan ortak bildiride SSCB'de gerçekleştirilen reformların olumlu karşılandığı kaydedilirken, her şeye rağmen Batı'nın uyanıklığı elden bırakmaması gerektiği de vurgulandı.

7 gelişmiş ülkenin liderleri, AIDS'le ilgili ortak bir bildiri hazırlayarak, bu hastalığı dünyanın karşı karşıya olduğu ciddi sağlık sorunu ilan ettiler ve ortak mücadele kararı aldılar.

Ortak metne eklenecek bildiride, AIDS'e karşı acil önlemler alınması öngörülürken, alınacak bu önlemlerin insan haklarına aykırı olmaması gereği de önemle vurgulandı.

İngiltere'nin önerisi üzerine AIDS'le ilgili ortak mücadelenin uluslararası bir toplantıda bakanlar düzeyinde ele alınması ve Uluslararası Sağlık Örgütü'nün mücadelenin yürütüleceği bir platform olması kabul edildi.

Thatcher kazandı

EDİP E. ÖYMEN *12 haziran*

LONDRA — İngiltere'de dün yapılan seçimlerde iktidardaki **Muhafazakâr Parti** Avam Kamarası'ndaki çoğunluğunu korudu. İlk sonuçlara göre yapılan tahminler, **Muhafazakâr Parti**'nin 354, **İşçi Partisi**'nin 245, **Sosyal Demokrat - Liberal İttifakı**'nın 26 milletvekili çıkarabileceğini gösteriyor. Buna göre, iktidar partisi, Avam Kamarası'nda en az 58 sandalyelik bir çoğunluğa sahip olabilecek.

Oy verme işlemi sabah 7'de başladı ve saat 22'ye kadar sürdü. Televizyon ve radyolar, sonuçları sabaha kadar aralıksız yaptıkları yayınlarla duyurdular. Seçim tahminlerinin güvenilirliği için, en son bilgisayar yöntemleri kullanıldı.

Seçimden bir gün öncesine kadar propaganda faaliyetini sürdüren muhalefet liderleri yaptıkları son konuşmalarda, seçmeni **Muhafazakâr Parti**'ye oy vermemeye çağırdılar.

İşçi Partisi lideri **Neil Kunnock**, Thatcher'ı kastederek, **"Başkalarının geleceğini yıkanlar, kendileri için bir gelecek beklemesinler"** derken, **Sosyal Demokrat Parti** lideri **David Oven**, **"Gem vurulmamış bir Thatcherizmi bir dört yıl daha çekmeyelim"** dedi.

Kamuoyu yoklamaları, **Muhafazakâr Parti**'ye olan eğilimin 1983'teki genel seçimden bu yana ancak yüzde yarım azaldığını ortaya koyarken, **İşçi Partisi**'ne olan tercihin de 4 yılda yüzde 5.5 oranında arttığını gösterdi.

Bu seçimle ilk kez en az 3 siyah, Avam Kamarası'na girebilecek. **İşçi Partisi**'nden aday olan Bernie Grant, 1985 Totenham olayları sırasında belediye başkanıydı. **"Polisi nasıl da ıslattık"** dediği için daha sonra televizyonda alenen özür dilemişti. Adaylığı, Muhafazakâr Parti tarafından **"aşırı solcuların İşçi Partisi'ni ele geçirmeye hazırlandığı"** biçiminde propaganda vesilesi yapıldı.

NATO'dan alıp Körfez'e vermek

ZBİGNİEW BRZEZİNSKİ *12 haziran*

Irak'ın geçenlerde USS Stark adlı savaş gemisine saldırmasıyla Körfez'deki gerilimin artması üzerine, International Herald Tribune gazetesine bir makele yazan eski ABD Başkanı Jimmi Carter'ın Milli Güvenlik Danışmanı Zbigniew Brzezinski Körfez sorununa bir çözüm arıyor. Önerdiği çözümlerin uzun vadedeki sonuçlarına da değinen Brzezinski'nin **"ABD'nin dünyada oynayacağı askeri rol ne olmalıdır?"**, **"NATO'nun gerçek rolü nedir?"** sorularına yanıtlar aradığı ilginç yorumu özetle şöyle:

Amerika'nın askeri rolünün ve NATO'nun öneminin ne olduğu gibi soruları sorarken öncelikle akılda bulundurmamız gereken bir iki nokta var: Körfez, ABD için can alıcı stratejik bir alandır ve buradaki Amerikan etkisi korunmalıdır. Washington, İran'ın kaybından ve Afganistan'ın Sovyetlerce işgalinden sonra bu bölgede meydana gelebilecek yeni bir değişimi kabul edemez. Tezimde temel olarak kabul ettiğim bir nokta daha var, o da ABD-SSCB çekişmesinin yaşadığımız sürece, özellikle üç ana stratejik cephede, Avrupa, Uzakdoğu ve Güneybatı Asya'da var olacağı. Bu varsayımlardan sonra şöyle bir sonuca varabiliriz: Körfez'de uzun süreli bir Amerikan etkinliği, ancak Batı Avrupa'nın savunulması için sefer-

ber edilen Amerikan birliklerinin bir bölümünün Körfez'e kaydırılması ile greçekleşebilir. Komünist olmayan ülkelerin toplam petrol rezervlerinin üçte ikisini oluşturan Körfez petrol kuyuları Batının Güneybatı Asya'daki en önemli çıkarı. Tahminlere göre, 1995'te Batı ülkeleri petrol gereksinimlerinin % 45'ini Körfez'den sağlayacaklar. Amerikan Senatosu'ndan bazı çevrelerin önerdiği gibi ABD'nin Körfez'den çekilmesi bölgedeki Amerikan prestijinin en az 10 yıl içinde yok olması, üstünlüğün geçici bir süre için İran'ın eline geçmesi ve sonuçta giderek artan bir Sovyet etkisi demektir. Sovyetler'in Güneybatı Asya'daki herhangi bir üstünlükleri ise Moskova'ya Batı Avrupa'daki Amerikan müttefikleri ve Japonya üzerinde kullanabileceği tehlikeli bir güç verebilir.

Sonuçta ABD, Körfez'de Batının çıkarlarını korumak için elinden gelen her şeyi yapmalıdır. Aslında en ideal çözüm, Körfez'in bekçiliği görevini ABD ile birlikte Fransa, İngiltere, İtalya, Belçika ve Hollanda'nın da üstlenmesi ve bütün bunların Japonya tarafından finanse edilmesidir. NATO'nun bu toplu bekçilik önerisini reddetmesi ANOT'nun yalnızca bölgesel bir ittifak olduğunu bir kez daha vurgulamaktadır. Eğer NATO ülkeleri uzak bölgelerdeki Batı çıkarlarını korumayı reddediyorsa ABD'nin de askeri birliklerinin dağılımını yeniden düzenlemesi kaçınılmazdır. ABD, Batı Avrupa'daki 350.000 askerinin en azından bir 100.000'ini kademeli olarak Körfez'e kaydırarak bu yönde ilk adımı atmalıdır.

Zaten Doğu Avrupa'da giderek zayıflayan Sovyet denetimine paralel olarak Batı Avrupa'da Amerikan birliklerine bağımlılığın azalması, öteden beri yapay bir şekilde bölünmüş Avrupa'nın yeniden kaynaşmasına bile yol açabilir. Avrupa'daki iki bloğun birbirine yaklaşması, zamanla, özellikle Orta Avrupa'da siyasal ve askeri değişimleri de beraberinde getirecektir; karşılıklı iki tarafın Avrupa'daki askeri kuvvetlerini azaltmaları ve birbirlerine güven verecek önlemler almaları gibi. Mutlu son ise Avrupa birliğinin yeniden sağlanması ile Batı Avrupa'daki Sovyet tehdidinin önemli ölçüde azalmasıdır.

Böyle bir çözümü silahsızlanma görüşmeleri gerçeğe dönüştürebilir. Büyük olasılıkla Sovyetler Avrupa'daki nükleer silahsızlanma önerilerini desteklemeye devam edecekler. Batının buna karşılık olarak getirebileceği bir yeni öneri böyle bir nükleer silahsızlanmayı Orta Avrupa cephesindeki Sovyet tanklarının azaltılması ile birleştiren bir öneri olabilir ki, Orta Avrupa'daki Sovyet tankları NATO için en büyük tehlike unsurudur. Karşılıklı verilen tavizler bir yandan Avrupa'daki dengeyi büyük ölçüde sağlarken, öte yandan da Körfez'de Batının çıkarları da güvence altına alınmış olacaktır.

ABD, Avrupa'da ya da Körfez'de Amerikan çıkarlarını tehdit edenlere kararlı bir şekilde hareket ederek gerekli yanıtları vermelidir. Vietnam'dan alınacak ders, askeri girişimlerden kaçılması değil, Amerika'nın **yalnızca önemli çıkarları söz konusu olduğunda** -Körfez'de olduğu gibi- askeri girişimde bulunması gerektiğidir. İkincisi de bir kez böyle bir girişimde bulununca da siyasal ve askeri amaçlarını net olarak tanımlaması zorunluluğudur.

İngiltere'deki seçimlere, 376 sandalye alan Muhafazakâr Parti üçüncü kez kazandı

Üçüncü Thatcher dönemi

EDİP E. ÖYMEN *13 haziran*

LONDRA — İngiltere'de önceki gün yapılan erken genel seçimleri az oranda oy kaybeden Başbakan **Margaret Thatcher**'ın Muhafazakâr Partisi kazandı. İngiltere tarihinde 116 yıldan bu yana üç kez üst üste seçimi kazanan ilk parti olan Thatcher'in Muhafazakâr Partisi, resmi olmayan sonuçlara göre 650 sandalyeli Avam Kamarası'nda 376 sandalye kazanarak çoğunluğunu korudu. Thatcher ise 150 yıldan beri üst üste seçim kazanarak, bu yüzyılda en uzun süre görev yapan ilk başbakan niteliğini kazandı.

İngiltere'de pazar günü yapılan genel seçimlerde partilerin aldıkları oylar ve kazandıkları sandalyeler dün kesin olarak belli oldu. Buna göre, Muhafazakârlar, oyların yüzde 42.4'ünü alarak parlamentoda 376 sandalyeye sahip oldular. İşçi Partisi ise, yüzde 27.6 oy ve 229 sandalye kazandı.

1983 seçimlerinde, Muhafazakârlar yüzde 42.6 oranında oy alarak 397 sandalye kazanırken, İşçi Partisi 209 sandalyeye sahip olmuştu.

Önceki günkü seçimlere katılma oranı ise yüzde 75.3 oldu. Geçen seçimlerde bu oran yüzde 72.7 idi.

Sosyal Demokrat - Liberal Parti ise umduğu atılımı gerçekleştiremedi. İşçi Partisi'nden ayrılarak Sosyal Demokrat Parti'yi kuran dört kişiden yalnızca Genel Başkan **David Owen** yeniden seçilebildi.

1988'de yapılması gerektiği halde 13 ay erkene alınan seçime katılma oranı, soğuk ve yağmurlu havaya rağmen yüzde 76'yı buldu. 43 milyonu aşkın seçmen, Sosyal Demokrat - Liberal Parti ittifakının koalisyon beklentisinin aksine yine iki büyük partiye yöneldi. İngiltere'de 43.5 milyon seçmenin oy kullandığı seçimlerde oy verme işlemi sabah 7'de başladı ve gece 22'ye kadar devam etti. Televizyon istasyonları ve radyolar sonuçları sabaha kadar yaptıkları aralıksız yayınlarla halka duyurdular.

Başbakan **Margaret Thatcher**, BBC'ye verdiği ilk demeçte, **"Seçimin sonucunu tahmin edemiyorduk. Muhalefetin nasıl bölüneceğini bilmiyorduk"** dedi. Thatcher, **"Bir dördüncü dönem için başbakanlığı düşünür müsünüz? 2000 yılında 75 yaşında olacaksınız"** şeklindeki bir soruyu ise, **"Önce üçüncü dönemi başarıyla tamamlayalım. Kim bilir, belki de o tarihte cennette olurum"** şeklinde yanıtladı.

İşçi Partisi Genel Başkanı Neil Kinnock, ise seçim sonuçları konusunda **"Sonuca hayıflanacak vaktimiz yok. Tek endişemiz, bundan sonrasıdır"** diyerek ül-

kenin kuzey güney olarak iki bölgeye bölündüğü görüşünü tekrarladı.

Sosyal Demokrat Parti Genel Başkanı David Owen ise, **"Seçmen sağı seçti ve iktidarı işçilere terk etmedi"** dedi.

Bu arada Muhafazakâr Partinin önde gelen isimlerinden, örgüt başkanı **Norman Tebbit** ise bu görevinden ayrıldı. Tebbit'in önümüzdeki günlerde Bakanlar Kurulu'nda yapılacak değişiklik çerçevesinde Avam Kamarası başkanlığına ya da önemli bir bakanlığa getirilebileceği tahmin ediliyor.

TEPKİLER

Başta ABD olmak üzere, Güney Afrika ve Yeni Zelanda, Başbakan Thatcher'ı ilk kutlayan ülkeler oldular. Güney Afrika Dışişleri Bakanı **Botha, "İşçi Partisi'nin kazanması çok çok kötü olurdu"** dedi.

Sovyetler Birliği sözcüsü ise, **"Bayan Thatcher, Churchill'den bu yana İngiliz aslanını en iyi temsil etmiş bir kişidir"** dedi. Ancak Thatcher'ın Başkan Reagan'ın izinden giderek silahlanma yarışını hızlandırdığını savundu.

Gorbaçov'un 'süper sıfır'ı...

13 haziran

Son aylarda askeri ve diplomatik literatürü **"zenginleştiren" "süper sıfır"** ya da diğer bir deyişle **"çift sıfır"** terimleri, aslında iki çeşit nükleer füzenin ortadan kaldırılmasını belirliyor. Sovyet önderi **Mihail Gorbaçov**'un ABD'ye önerdiği silahsızlanma sürecinin formülü haline gelen **"süper sıfır"**'ın içine şu anda Batı ve Doğu Avrupa'da bulunan iki tip füze giriyor. Bunlardan birincisi, menzili 1000 ile 5000 km. arasında değişen ve **LRINF** olarak adlandırılan orta menzilli füzeler. ABD'nin elindekinin "markaları", **"Cruise"** ve **"Pershing 2."** Sovyet füzelerini esas olarak **"SS-20"**'ler oluşturuyor. **"Cruise"**'lerin özelliği, yavaş fakat toprak sathına yakın uçarak radarlardan kaçabilme şansına sahip olmaları. **"Pershing 2"**'ler ise hedefin en yakın noktasına isabet etme özelliğine sahipler. Sovyet **"SS-20"**'leri hem **"Cruise"** hem de **"Pershing 2"**'lerden daha fazla bir menzile atılabiliyorlar ve Amerikan füzelerinden farklı olarak bir gövdede üç ayrı nükleer başlık taşıyorlar. **"Pershing 2"**'ler yalnız Federal Almanya'da **"Cruise"**'ler ise, Almanya, İtalya, Belçika, Hollanda ve İngiltere'de konuşlandırılmış durumdalar. **"SS-20"**'ler menzillerinin uzunluğu dolayısıyla Sovyet toprakları üzerindeler.

"Süper sıfır"'ın ikinci tip füzesini ise, "SRINF" olarak isimlendirilen ve menzili 500 ile 1000 km. arasında değişen orta-kısa menzilli roketler oluşturuyor. Batıda bunlardan yalnız 72 tane ve Federal Almanya toprakları üzerinde var. Gövdeleri Almanya'ya, nükleer başlıkları da ABD'ye ait olan ve **"Pershing 1a"** markasını taşıyan bu füzeler, dünkü NATO kararlarına göre müzakere masasına sürülmeyecek. Sovyetler Birliği'nin elinde ise, NATO rakamlarına göre, bine yakın **"SRINF"** var. Bunların önemli bir bölümü Doğu Avrupa ülkelerinde, diğer bir kısmı da Sovyet toprakları üzerinde.

"Süper sıfır"'ın gerçekleşmesi durumunda, Avrupa'daki her iki tip bu nükleer silahlar ortadan kaldırılacak. Ancak Gorbaçov tarafından Reagan'a yapılan ilk teklif, ABD'nin Amerika kıtasında, Sovyetler Birliği'nin de Asya'da yüz adet orta menzilli füze **(LRINF)** bulunmasını öngörüyor. Moskova'nın bunu istemesinin nedeni Çin faktöründen kaynaklanıyor. NATO'nun dün aldığı karar ise, LRINF'lerde de **"sıfır + sıfır"** formülünü öngörüyor. Yani, Batı ittifakı, hem Avrupa'dan hem de diğer bölgelerden söz konusu silahların sökülmesini talep ediyor.

Özetlersek, askeri diplomatik literatürün yeni terimleri şu anlamları ifade ediyor:

"Süper sıfır" ya da **"çift sıfır"**: Avrupa'daki orta ve orta-kısa menzilli nükleer füzelerin kaldırılması.

"Süper + 100": Bu füzelerin Avrupa'da kaldırılması, ancak Amerika ve Asya'da yüzer adet orta menzilli füzenin (LRIFN) kalması.

"Sıfır + sıfır": Orta ve orta kısa menzilli bütün füzelerin dünya sathında küresel olarak kaldırılması.

Burada unutulmaması gereken iki nokta ise, söz konusu sıfırların yalnız karadan atılan nükleer silahları kapsadığı ve ABD ile Sovyetler Birliği'ne ait olmayan silahların **"sıfırlama"** içine girmediği. Yani Avrupa'da, Fransa ve İngiltere'ye ait olan nükleer güçlerle yukarıda sözü edilen **"Alman ABD" "Pershing 1a"**'ları bu hesaplamanın dışında tutuluyor. Çin Halk Cumhuriyeti'nin elindeki füzeler ise hiç etkilenmiyor.

Hangi tasarruf aracı, 5 ayda ne getirdi?

Altın şampiyon

14 haziran

Ekonomi Servisi — Faiz tartışmasının uzaması, banka mevduatından kaçış eğilimini arttırdı. Tasarruf sahibi, banka mevduatına alternatif yatırım araçları üzerinde durmaya başladı. Özellikle, ay başında açıklanan enflasyon rakamlarının, 1987 için yüzde 40 dolayında bir fiyat artışını haber vermesi, tasarruf sahibini **"pozitif faiz"**'i banka dışında aramaya yöneltti:

Bu gelişmeler ışığında, çeşitli tasarruf araçları üzerinde yaptığımız araştırmalar da banka faizinde tadın kaçtığını ortaya koydu. Örneğin, 1 yıl vadeli banka mevduatının 5 aylık getirisi yüzde 16 dolayında kalırken, aynı süre içinde Cumhuriyet Altını yüzde 32.3 gelir sağladı. İstanbul Ticaret Odası Ücretliler Geçinme Endeksi'nin 5 ayda yüzde 22.1 artış gösterdiği dikkate alındığında, banka mevduatının yüzde 6 dolayında **"negatif"**, Cumhuriyet Altınının ise yüzde 12 dolayında **"pozitif"** faiz getirdiği görüldü.

Bu fark, hisse senetlerinde daha da açıldı. İyi seçilmiş hisse senetlerinin 5 aylık getirisi yüzde 100'ün çok üstüne çıkarken, birçok kâğıdın getirisinin de yüzde 50'nin altına düşmediği ortaya çıktı. Banka faizi ile dövizlerin karşılaştırmasında da benzer farklar görüldü.

CUMHURİYET ALTINI

Cumhuriyet Altınının yılbaşından bu yana sağladığı getiri yüzde 32.3'ü buldu. 1986 yılının tamamında yüzde 62.6 net getiri sağlayan Cumhuriyet Altını, özellikle piyasada doların değerindeki değişmelerden etkileniyor. Bir başka deyişle dış borsalarda altın fiyatları yükseldikçe, Ata Lira'nın fiyatı da yükseliyor. Ayrıca Tahtakale'de dolar yükseldikçe, Ata Lira yine değer kazanıyor. Ata Lira'ya olan talebin artması da fiyatının artmasına yarıyor. 7.2 gram 22 ayar altından yapılan Cumhuriyet Altınının büyük numaralıları tercih ediliyor. 1987 yılında basılan Ata Liralar 64 numara taşıyor.

BİLEZİK VE REŞAT ALTINI

Daha çok kırsal kesimde yaygın olan bilezik yatırımı, yılbaşından bu yana yüzde 28.8 net getiri sağladı. Bilezik, aynı zamanda bir takı özelliği taşıyor. Ancak alım satım fiyatları arasında gram başına 1000 lira dolayında fark bulunması, yatırımcıları bileziği ikinci plana atmaya itiyor. Yatırım aracı olmada tahtını iyiden iyiye Cumhuriyet Altınına kaptıran Reşat Altını "kulplu ve kulpsuz" olarak satılıyor. Kulpsuzları daha pahalı olan Reşat Altınına olan talep, sık sık sahtelerinin çıkması nedeniyle geriledi. 1986 yılının tamamında, Reşat'ın getirisi yüzde 106, bileziğin getirisi de yüzde 59 oldu.

DOLAR, MARK, YEN (TAHTAKALE)

Yılın ilk 5.5 ayında, doların serbest piyasada değeri yüzde 12.3, aynı piyasada Japon Yeni'nin değeri yüzde 22.9, markın değeri de yüzde 22.1 yükseldi. 1986 yılında dolar yüzde 31.6, mark yüzde 66.3, yen de yüzde 65 kazanç sağladı. ABD'nin dış ticaret açığını kapatmak amacıyla "düşük dolar" politikası gütmesi, doların değer artışlarını frenledi. Buna karşılık, mark ve yende büyük değer artışları oldu. Serbest piyasada dolar ve markın fiyatı, gelişmeler ve arz - talep dengesine göre belirlenirken, Japon Yeni için Merkez Bankası'nın efektif satış kuru izleniyor.

DOLAR, MARK, YEN (RESMİ KUR)

Dövizlerin resmi kurları, döviz tevdiat hesabı açtıranlar için önem taşıyor. Resmi kura göre yılbaşından bu yana dolar yüzde 9.7, yen yüzde 22.9, mark da yüzde 18.7 artış gösterdi. Dolardaki artış yavaş olmasına karşın, Japon Yeninin faizsiz getirisi bile pozitif gelir sağladı. Japon Yeni, serbest piyasadan bulunabileceği gibi, bir mevduat bankasıyla anlaşıp bir başka döviz yatırarak yen bazında döviz tevdiat hesabı açtırmak da olanaklı. Markın getirisi ise faizsiz olarak fiyat artışlarının gerisinde kalırken, yıllık yüzde 8 dolayında uygulanan faiz eklendiğinde yılbaşından bu yana net getirisi yüzde 22 dolayına yükseldi.

HİSSE SENETLERİ

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda alım satımı yapılan hisse senetlerinin 1986 ortalama net getirisi yüzde 86.5 oldu. Bu yılbaşından bugüne kadar olan getiriyi hesaplamak için ise, rasgele seçtiğimiz 5 hissenin fiyatlarını izledik. **"Havuz oluşturma"** adı verilen bu işlemi uygulamak için şu yöntemi izledik: Yılın ilk günlerinde seçtiğimiz 5 hisse senedine toplam 50 bin 250 lira vererek satın almış olduğumuzu varsaydık. Aynı hisse senetlerini bu ayın 12'sinde satmamız durumunda elimize 101.850 lira geçmiş olacağını gördük. Böylece oluşturduğumuz **"havuz"**dan 5.5 ayda net yüzde 102.6 gelir elde etmiş olduk.

BANKA MEVDUATI

Vadeli banka mevduatının yılın ilk beş aydaki getirisi ise 1 yıl vadelide yüzde 16.1, 3 ay vadelide yaklaşık yüzde 13, 1 ay vadelide de yüzde 12.5 oldu. Bankada bulunan 1 yıl vadeli mevduat yıl sonunda çekildiği takdirde, net yüzde 38 dolayında kazanç elde edilmiş olacak. Üç ay ve 1 ay vadeli mevduatın getirisi ise, hiç çekilmeden kalsa bile yüzde 32-35 dolayında olacak. Yılın ilk beş ayında fiyat artışlarının yüzde 20'yi geçtiği hesaba katılırsa, enflasyon, banka getirisinin yarısından fazlasını ilk beş ayda götürmüş oluyor.

Bokassa'nın ölüm cezasının ömür boyu hapse çevrilmesi bekleniyor

Diktatörün hazin sonu

14 haziran

BANGUİ (AP) — Eski Orta Afrika Cumhuriyeti diktatörü **Jean Bedel Bokassa**'ya Bangui Mahkemesi tarafından işkence, yamyamlık ve zimmete para geçirme suçlarından dolayı önceki gün verilen idam cezasının, ömür boyu hapse dönüştürülmesi bekleniyor.

Cezasının okunmasından sonra 66 yaşındaki diktatörün gözlerinin yaşardığı ve konuşamadığı bildiriliyor. Orta Afrika Cumhuriyeti'nde Devlet Başkanı **Andre Kolingba**'nın 6 yıllık iktidarı döneminde hiç idam cezası verilmediği ve Bokassa'nın cezasının da büyük bir olasılıkla müebbet hapse dönüştürüleceği belirtiliyor. Bokassa'nın avukatı **Francis Szpiner**, bu kararın alınmasının aylar sürebileceğini söyledi.

Eski diktatörün yargılanmasına halkın çok az ilgi gösterdiği, buna da davanın 6 ay gibi uzun bir süre devam etmesinin neden olduğu kaydediliyor.

Bokassa'nın suçları arasında 1979 yılında diktatörün karısının sahibi olduğu mağazadan forma almayı reddeden 100 öğrencinin tutuklanması ve askerler tarafından öldürülmesi de bulunuyor.

Bokassa'nın eski aşçıbaşısı, ifadesinde diktatöre insan etinden yemekler hazırladığını, ancak yerken hiç görmediğini söylemişti.

Bokassa, 1965 yılında darbeyle iktidara gelmiş ve kendisini imparator ilan etmişti. Diktatör, 1977'de kendisi için **Napolyon**'unkini örnek aldığı bir taç giyme töreni düzenlemişti. Bokassa, iktidarı sırasında hazinedeki mücevherleri çalmıştı.

1979 yılında Libya ziyareti sırasında devrilen Bokassa, 1980'de Fransa'da sürgünde bulunduğu sırada gıyabında idama mahkûm edilmişti. Fransa'da bir şatoda yaşayan diktatör, Fransa Cumhurbaşkanı **Mitterrand**'dan sık sık aylığının arttırılmasını istiyordu. Bokassa, ülkesini çok özlediğini söyleyerek kendi isteği ile geri dönmüş ve tutuklanmıştı.

240 milyar liralık temizlik savaşı

14 haziran

Ekonomi Servisi — Deterjan pazarında da devlerin rekabeti yeniden kızışıyor. Yılda yaklaşık 240 milyar liralık bir pazar hacmi bulunan deterjan pazarında, Omo'nun üreticisi Lever-İş yeni toz ve krem deterjanla atağa geçti. Lever-İş **"Yeni Surf"** isimli toz ve **"Rinso"** isimli krem deterjanları önümüzdeki hafta başlayacağı reklam kampanyasıyla piyasaya sunacak. ABD'nin en büyük temizlik ürünleri üreticisi Procter and Gamble firmasıyla yüzde 50 ortak olan Mintax - Dürüst Kimya'nın da önümüzdeki günlerde yeni deterjanlarını piyasaya sunması bekleniyor.

"DDB'li deterjan kanser yapıyor" kampanyalarını birlikte "göğüsleyen" ve deterjan üretiminde yüzde 100 LAB kullanımına geçen pazarın dört büyüğü yeniden kapıştı. Kendilerini "düşman kardeş" olarak nitelendiren Lever-İş, Dürüst Kimya, Turyağ ve Başer Kimya, çeşitli promosyon kampanyalarından sonra yeni ürünlere yöneldiler. Önce "katkısız deterjanlar" üreten firmalar markalarını da çeşitlendirmeye başladılar.

Dürüst Kimya - Mintax'ın, ABD'nin en büyük temizlik ürünleri üreticisi Procter and Gamble firmasıyla yüzde 50 ortaklığa gitmesi ise pazardaki rekabetin yeniden ivme kazanmasına yol açtı. Bu konuda Dürüst Kimya'dan önce davranan Lever-İş halen ürettiği Omo ile aynı fiyattan satılacak Yeni Surf marka deterjan üretti. Lever-İş aynı zamanda büyük fiyat kırarak Rinso krem deterjanı ve erkeklerin kullanacakları Aks isminde bir de parfüm deodorant üretti.

Lever-İş yetkilileri, yeni ürünlerle firmada çeşit sayısının 23'e yükseldiğini belirterek, "Ürün çeşitlemesine gitmek stok riskini azaltıyor" dediler. Yetkililer fiyat kırma konusunda da, "Piyasada tutulduktan sonra fiyatlarımız normal düzeye getirilecektir" şeklinde konuştular.

Akbulut: Dönüşlerini kolaylaştırmaya çalışıyoruz

Kaçak Türklere umut

15 haziran

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — İçişleri Bakanı **Yıldırım Akbulut, "kaçak Türklerin"** yurda dönüşlerini kolaylaştırıcı yasal çalışmalar yapıldığını bildirdi. Akbulut, bu çalışmaların mevcut yasaların esprisine aykırı olamayacağını da belirtirken, **"Biz vatandaşlarımız gelmesin, hep dışarıda kalsınlar diye bir düşünce taşımıyoruz"** dedi.

Hükümetin, vatandaşlığı kaybettirilen sanatçı **Cem Karaca**'nın bu ay sonuna kadar Türkiye'ye geleceğini açıklamasıyla birlikte gündeme gelen **"kaçak Türkler"** sorunu üzerinde durduğu bildirildi. İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, konuya ilişkin çalışmaların mevcut yasalar çerçevesinde ne yapılabileceğini içerdiğini söyledi. Bakan Akbulut, Cumhuriyet'in **"Kaçak Türklerin Türkiye'ye dönüşleri yönünden teşvik edilmesi düşünülüyor mu?"** sorusuna, **"Yasalara göre bunların Türkiye'ye gelmelerine mani bir durum yok. Belki dönmek isteyenler hakkında yapacağımız bir takibat kanun gereğidir, ama biz hükümet olarak bu konuda pek katı davranmıyoruz. Ancak onların gelmek isteyişleri hakikaten ciddi midir, onu bilemiyoruz. Şu bakımdan söylüyorum, burada bir takibata uğramışlarsa o sürecektir. Haklarında bir takibat varsa ondan kurtulamazlar. Onu göze almalılar. Ama hayır efendim, hiç takibata uğramayacağız, elimizi kolumuzu sallayarak geleceğiz diyorlarsa o mümkün değil işte"** yanıtını verdi.

Yurttaşlıktan çıkarılanların geri dönüşlerinin mümkün olmadığını, ancak vatandaşlıkları kaybettirilenlerin bu haklarını yeniden kazanabileceklerini anımsatan Akbulut, konuya ilişkin başlatılan çalışmalar hakkında da şu bilgiyi verdi:

"Başlatılan çalışmada detay olarak bazı şeyler var, ama önce bir sonuçlansın. Bunlar, kanunların esprisine uygun düştüğü takdirde elbette kolaylaştırıcı önlemler getirilir. Biz vatandaşlarımız gelmesin, hep dışarıda kalsınlar diye bir düşünce taşımıyoruz. Ama memleketin menfaati için konulmuş kaidelerin ihlalini de göze alamayız. Ne isteniyor, kanunlar çerçevesinde ne yapabiliriz, bu yönden bir çalışma yapıyoruz."

ATATÜRK YAŞADI MI?
Oktay Akbal

Cumhuriyet

ANILAR VE SÖYLEŞİLER
Ahmet Rasim
550 lira (KDV içinde) Çağdaş Yayınları Türkocağı Cad. 39/41 Cağaloğlu-İstanbul

64. Yıl; Sayı: 22560 Kurucusu: Yunus Nadi 175 TL. (KDV dahil) 15 Haziran 1987 Pazartesi

Muhalefet, ikinci bir genel başkan ve MKYK seçti

DSP iki başlı

Kurultaya 12 gün kala

SHP'de İnönü tek seçici

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Erdal İnönü SHP il başkanları ile yaptığı danışma toplantısında, kurultaya bir liste sunmak için yetki istedi. Önceki günkü toplantıda da il başkanlarının bu isteğini dile getiren İnönü, "böyle bir listeyle kurultaya sunulmazsa tüm sorumluluğu üzerine alacağını ve sonucuna katlanacağını" söyledi.

Erdal İnönü, mevcut yönetimle işlerin yürümediğini, uyumlu ve güvenli bir yönetim oluşturulması gerektiğini de kaydederek, il başkanlarının karşı çıkması durumunda kurultaya liste sun-

(Arkası Sa. 14, Sü. 7'de)

SHP VE DSP İL BAŞKANLARI NE DİYOR?
10. Sayfada

Parti yapısı ve demokrasinin işleyişi

Her askeri müdahale, sürekli olarak siyasete kitlesel katılımı neden sınırlıyor? Türkiye'de insanlar hangi güdülerle siyasete katılıyorlar. Siyasi katılımda 7 güdü hangileri? Siyasi partilerin yapıları, neden tartışma ve değerlendirme dışı tutuluyor?

İLHAN YÜKSEL'in yazısı 12. Sayfada

ECEVİT YÖNETİMİ

KÜRKOĞLU YÖNETİMİ

DSP'de muhalefetin topladığı olağanüstü kurucular kurulunda Celal Kürkoğlu genel başkanlığa seçildi ve 19 kişilik yeni bir MKYK oluşturuldu. DSP'de yasal yönetimin kim olacağına Anayasa Mahkemesi'nin karar vermesi bekleniyor. Cumhuriyet Başsavcısı Çilingiroğlu, gelişmeleri beklediklerini söyledi. Kurucular Kurulu toplantısından sonra yeni oluşturulan MKYK, görev bölümü yaptı ve genel başkan yardımcılıklarına Nuri Özdemir ve Mehmet Kara'yı, genel sekreterliğe Veli Kasımoğlu'nu, genel saymanlığa da Hasan Odabaşı'nı getirdi. Kürkoğlu, bazı il yönetimlerini de feshettiklerini açıkladı.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — DSP'den ihraç edildikleri açıklanan 230 kurucunun imzasıyla çağrılan olağanüstü kurucular kurulu toplantısında, 19 kişilik yeni bir MKYK seçildi. Seçilen MKYK yaptığı ilk toplantıda muhalefet hareketinin önderi olan Celal Kürkoğlu'nu Genel Başkanlığa getirdi. Muhalefet hareketinin de yeni bir MKYK ve genel başkan seçmesi ile birlikte DSP'nin yönetimi iki başlı hale geldi.

DSP'nin tartışmalı olağanüstü kurucular kurulu sonucunda ikinci bir yönetim seçilmesiyle birlikte, parti yönetimini kimin temsil edeceği ve partinin tüzel kişiliği konusunda ortaya çıkacak olan tartışmaların sonucunu Anayasa Mahkemesi'nin kararının belirleyeceği belirtiliyor. Cumhuriyet

(Arkası Sa. 13, Sü. 4'te)

DSP'NİN DÜNÜ BUGÜNÜ 13. Sayfada

Ecevitler'den tepki

Toplantı, yasaya ve tüzüğe aykırı

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Celal Kürkoğlu ve muhalefetin Dam Sporman'ndaki toplantısı sürerken, yazılı bir açıklama yapan DSP Genel Merkezi, söz konusu toplantının yasaya ve parti tüzüğüne aykırı olduğunu bildirdi. Yetkisiz kişilerce ilan edilen toplantının parti ile bir ilgisi bulunmadığı ve yasal dayanağı olmadığının ilgili makamlara bildirildiği de açıklamada yer aldı.

Parti tüzüğünün 20. maddesine göre toplantı için çağrı duyurusunun, ancak genel başkanca yapılabileceği anımsatılan açıklamada, [illegible]

(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

Sağda kapışma tırmanıyor

EVET DEYİN KURTULUN — Kars'a çok sıkı güvenlik önlemleri altında mehter marşı eşliğinde giren Demirel, DYP'nin seçim otobüsü Suvari'nin üzerinden yaptığı konuşmada, "Bizim nüfuzumuzu kullanıp, bize yakın olduklarını söyleyip iktidara geldiler. Bunun faturasını biz ödemeyiz. 6 eylülde sandığı 'evet'lerle doldurup bunlardan kurtulun" dedi. (Fotoğraf: a.a.)

Demirel *Müsteşarım değil miydin?*

Mezardan sesler: *Parlamento üyesi olanları mezara gömdük. Nasıl gömdünüz? Diri diri gömdük. Aradan 5 yıl geçti, mezardan sesler geliyor. Adamlar hâlâ diri, ölmemiş. Üzerlerine bir dağ koyalım da altından kalkamasın diyorlar. Bu hangi vicdana sığar?*

Adama sorarlar: *Kim o Demirel? Senelerce yanında müsteşarlık yaptığın kişi. Kim o Erbakan? 1977 senesinde İzmir'den senato adaylığını kabul ettiğin kişi. Acaba şimdi mi "Ortalığa çıkar, karmakarışık ederler" kanaatine vardın, diye adama sorarlar.*

Yasakları: *Vatandaşa gelecek, "Biz bu maddeyi Mecliste kaldırdık, ama siz bırakın" diyecek. Vatandaş ne diyecek? "İyi ama sen milletvekilisin, madem bunun kaldırılmaması lazımdı siz kaldırmasaydınız" diyecek.* HASAN UYSAL ve MEHMET GÜLTEKİN'in haberi 15. Sayfada

Özal *Miting paraları nereden geliyor?*

Kardeşler-yeğenler: *Bugün yolsuzluk [illegible] diyenler, kendi devirlerinde kardeşlerinden, yeğenlerinden dolayı kendilerine sürülen lekeyi unutmamalıdırlar. Çünkü aynı devirleri yaşadık.*

Paralı mitingler: *Büyük büyük mitingleri beş parasız partilerin yapması mümkün değildir. Bizden daha fazla yaşayıp, arabalı mitingler yapanlara, "Bu paralar nereden geliyor" diye sormak lazım.*

Toplama kalabalık: *Toplama kalabalıkların bir şey ifade etmediği, 1950'lerden beri biliniyor. Bu millet, öyle parayla rey verecek millet değildir. Kendisine hizmet verenleri takdir eder.* GÖNÜL ÖZAL'ın haberi 15. Sayfada

CÜNEYT ARCAYÜREK
Kars'tan yazıyor

'Evet' Nasıl Çıkacak?

KARS — Kahvaltı salonu. Saat 07.30.

Kentin üzerinde yüzlerce kırlangıç uçuyor.

Demirel, basınla konuşuyor.

NATO ülkelerinde olduğu kadar özgürlük... Hukuk devleti ilkelerine saygı... Demirel, NATO ülkelerinin özelliklerini sayıyor.

Özgürlükleri, insan haklarını seçilmiş sivil hükümetlerin savunmasını NATO'nun ana ilkeleri olarak belirtiyor ve soruyor:

"Şayet Türkiye, bu kopullara uygun bir ülke değilse NATO içinde ne yeri var?"

Sol, 1982 Anayasası'nın kısıtlamaları yerleştirildikçe çöl ortasında su arar gibi "en azın-

(Arkası Sa. 15, Sü. 7'de)

23 ülkeden 2100 sanatçı katılıyor

İstanbul Festivali 15 yaşında

Bu yıl 15 yaşına basan Uluslararası İstanbul Festivali'nin bugünkü açılış konserine İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası eşliğinde 4 kadın piyanistimiz katılıyor. Temmuz sonuna kadar sürecek festival kapsamında Chick Corea, Ray Charles, Modern Caz Dörtlüsü, Herbie Hancock, Al di Meola gibi sanatçı ve topluluklar, başlı başına bir caz şenliği sunacaklar.

Kültür Servisi — Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın himayesinde İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı'nca düzenlenen Uluslararası İstanbul Festivali'nin on beşincisi, bugün Atatürk Kültür Merkezi'nde Gürer yel Cenanç Kalalu yönetimindeki İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nın konseriyle açılıyor. Yarın da yinelenecek olan saat 21.30'daki konserde, dört kadın piyanistimiz, Ayşegül Sarıca, Verda Erman, Judith Ulaş ve Mürel Güney, orkestra eşliğinde J. S. Bach'ın 4 Piyano İçin La Minör Konçertosu'nu seslendirecekler. Açılış konserlerinde ayrıca, Sergey Rahmaninof'un Mi Minör 2 Nolu Senfonisi yorumlanacak.

15 yılında geniş kapsamlı bir kutlama programını içeren İstanbul Festivali, yalnız bu yıl için 15 gün uzatılarak 15 haziran-31 temmuz günleri arasında gerçekleştirilecek. Kuru-

(Arkası Sa. 15, Sü. 4'te)

Milli Gazete tarafından düzenlenen "Milli Gençlik ve Fetih Günü", kapatılan MSP'nin lideri Necmettin Erbakan'ın da katıldığı bir gövde gösterisine dönüştü. Yurdun çeşitli bölgelerinden otobüslerle konvoy halinde gelerek sabahın erken saatlerinde İstanbul'da toplanmaya başlayan eski MSP'li Refah Partililer, Eyüp Sultan Camii'nin avlusunda öğle namazı için bir araya geldiler. Saat 13 sıralarında beraberindekilerle birlikte Eyüp Sultan Camii'ne giren Erbakan, büyük sevgi gösterileri ile karşılandı. (Fotoğraflar: ALİ HASDEMİR-TARIK ERSOY)

Erbakan'dan gövde gösterisi

YALÇIN ÇAKIR

Milli Gazete tarafından düzenlenen "Milli Gençlik ve Fetih Günü", kapatılan MSP'nin genel başkanı Necmettin Erbakan'ın da katılımıyla gövde gösterisi şeklinde geçti. Eyüp Sultan Camii'nde "mücahid Erbakan" sloganları arasında namaz kılan Erbakan, kutlama törenleri nedeniyle yaptığı konuşmada iç ve dış politika konularına değinerek iktidar partisi ANAP için "zavallılar", "acız yönetim", "yanlış zihniyetliler" "Allah bunları ıslah etsin" sözlerini kullandı.

İstanbul'un fethi nedeniyle daha önceden 29 mayıs günü yapılması planlanan, ancak izin alınamadığı için ertelenen Milli Gazete'nin "Milli Gençlik ve Fetih Günü"ne İstanbul dışındaki illerden gelen çok sayıda kişi de katıldı. Polis, herhangi bir olay çıkmaması için geniş güvenlik önlemleri aldı. Erbakan ve beraberindekilerin katılımıyla dün öğlen Eyüp Sultan Camii'nde başlayan kutlama törenleri Milli Gazete binasında devam etti.

Gazete ve fetih günü düzenleme komitesi ilgilileri, yetkililerin kendilerine önce izin vermediğini, sonra da bir miting alanı tahsis edilmediğini öne sürdüler. Milli Gazete'nin bahçesinde yapılan törende, konuşmacılar "İstanbul surları" biçimindeki bir kürsü üzerinden, bekleyen kalabalığa seslendiler.

Necmettin Erbakan, dün saat 13.00 sıralarında geldiği Eyüp Sultan Camii'nde diğer illerden otobüslerle gelen yaklaşık 5 bin kişinin "mücahit Erbakan" ve "Allahüekber" sesleri arasında kendisini getiren Hollanda plakalı yeşil renkli Mercedes marka otomobilden indikten sonra, camiye girebilmesi için gerekli olan yaklaşık 200 metrelik yolu 15 dakikada gidebildi. Erbakan'la birlikte eski Adalet Bakanlarından Şevket Kazan da caminin avlusunda namaz kıldı.

Namazdan sonra Erbakan'ın oturduğu seccadeyi alabilmek için bir ara boğuşma oldu ve seccade İbrahim Savaşkan adlı bir kişide kaldı.

Güvenlik kuvvetleri namazdan sonra Milli Gazete'nin Topkapı'daki tesislerine gidecek olan kalabalığın,

(Arkası Sa. 14, Sü. 1'de)

İran Başbakanı bugün geliyor

Musavi, Körfez için yumuşama arayışında

Üst düzeyde yetkililerden oluşan 38 kişilik bir heyetle bugün Ankara'ya gelecek olan İran Başbakanı Mir Hüseyin Musavi'nin ziyareti, yaklaşık 6 aydır iki ülke arasında süren soğukluğun resmi düzeyde aşılmış olduğunun işareti sayılıyor.

CENGİZ ÇANDAR

ANKARA — İran Başbakanı Mir Hüseyin Musavi, beraberinde üst düzey yetkililerinden oluşan 38 kişilik bir heyetle bugün Ankara'da. Konuk Başbakanın Ankara'daki temaslarında en önemli konuyu Körfez'de ABD ile İran arasında bir askeri çatışmaya yol açabilecek gerginliğin oluşturması bekleniyor. İran'ın Körfez'deki gerginliğe ilişkin tutumunda bir yumuşama arayışını Ankara'da ortaya koyması, ihtimal dışı sayılmıyor. Musavi'nin heyeti, İranlı basın ve televizyon mensupları ile birlikte 60 kişiye çıkıyor. Azerbaycan yanı İranlı ve Türk kökenli Başbakanı Mir Hüseyin Musavi, 1985 ocağında da Türkiye'yi ziyaret etmişti. Musavi'nin gelişi, İran'da Şah'ın yıkılışından bu yana İran'dan Türkiye'ye yapılan en üst düzeyde ikinci ziyaret olacak. Musavi'nin Ankara temasları, Başbakan Turgut Özal'ın by-pass ameliyatı nedeniyle şubat ayında yapması gereken ziyaret ertelendikten sonra, Körfez'de bir Amerikan-İran çatışması ihtimalinin artmış olduğu ilginç bir döneme denk geliyor. Bu ziyaretin gerçekleşmesi yaklaşık yarım yıldır Türkiye ile İran arasında doğan soğukluğun en azından resmi düzeyde aşılmış olduğuna işaret ediyor.

Nitekim, İran tarafı bu ziyarete verdiği önemi vurgularcasına çok üst düzeyde bir heyetle Ankara'da bulunacak. Musavi'nin heyetinde her ikisi de İran Başbakanı gibi Türk kökenli olan iki bakan Petrol Bakanı Gulam Rıza Agazade ile Ağır Sanayi Bakanı Behzat Nabevi yer alıyor. Bu iki ismin yanı sıra İran politikasında önemli yerleri olan Başbakan Siyasi İşler Yardımcısı Ali Rıza Moayyeri ile Dışişleri Bakanı Yardımcısı Muhammed Ali Beşareti'nin varlıkları dikkati çekiyor. Ayrıca, İran politikasının etkili figürlerinden İran

(Arkası Sa. 17, Sü. 8'de)

İnönü'den Musavi'ye sert tepki

SHP lideri İnönü, Musavi'nin Ankara'ya gelişinde Anıtkabri ziyaret etmek istememesini eleştirdi ve "Türkiye'ye gelmesin" dedi

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, bugün Türkiye'ye resmi bir ziyaret için gelecek olan İran Başbakanı Mir Hüseyin Musavi'nin Anıtkabri ziyaret etmek istememesine sert tepki gösterdi. Hükümetin Musavi'nin tavrını onaylamasını da eleştiren İnönü, "İran Başbakanı, Anıtkabri ziyaret etmeyecekse Türkiye'ye gelmesin" dedi. SHP Genel Başkanı İnönü bu şekilde davranan bir Başbakanın ülkesi ile ilişkileri sürdürmenin bir yararı olmadığını belirtti. Erdal İnönü, hükümetin bu konuda henüz bir açıklaması olmadığına dikkati çekerek, "Ama doğruysa son derece yanlış, tehlikeli, vahim bir hata yapılmıştır" diye konuştu.

Resmi ziyaret için gelen

(Arkası Sa. 14, Sü. 8'de)

Saygı...

Devletler arasındaki ilişkilerin kendine özgü diplomatik gelenek ve kuralları vardır. Karşılıklı olarak bunlara uyulması, yalnız diplomasinin değil, aynı zamanda uygarlığın da gereğidir. Devletlerin yaşamında, ülkelerin tarihinde öyle simgeler vardır ki, resmi düzeyde onlara gerektiği gibi saygı gösterilmeksizin devletten devlete ilişkiler kolay yürütülemez. Denilebilir ki, insanlar arası ilişkilerde asgari nezaket kuralları neyse, devletler arasında da durum budur.

Örneğin Türkiye ile Sovyetler Birliği'nde tamamen farklı siyasal rejimler geçerlidir. Her iki ülkede devlete damgasını vuran dünya görüşleri, birbirine yüz seksen derece zıttır. Ama devletten devlete ilişkilerde her iki tarafın da saygı göstermekten kaçınmadığı hususlar söz konusudur. Bir Türk devlet ada-

(Arkası Sa. 13, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

Yarın Salı.
Salı'yı Spor'a Ayırın.
Cumhuriyet Spor
Yarın ve her salı
Cumhuriyet'le
birlikte.

Sert futbol, çirkin tezahürat

Evren, maçı terk etti

Galatasaray Gençlerbirliği arasındaki Cumhurbaşkanlığı Kupası karşılaşmasında, oyunun sertleşmesi üzerine, önce Galatasaray Başkanı Tanrıyar'ı yanına çağırarak uyaran Evren, sertliğin sürmesi ve çirkin tezahürat üzerine maçı terk etti. Uzatmada Gençlerbirliği'ni 3-2 yenen Galatasaray kupanın sahibi oldu. Cumhurbaşkanı Evren, stadı terkettiği için kupayı Başbakan Özal verdi. 17. Sayfada

10 MİLYARLIK FUTBOL BORSASI AÇILIYOR Spor'da

Güvenpark için 10 bin imza

15 haziran

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin Güvenpark'ın yerinde bir otopark inşa etme projesini protesto amacı taşıyan imza kampanyasında, 10 bin imza sınırı aşıldı. Kampanyaya çeşitli partilerin yönetici ve milletvekilleri de imza verdi. İmza verenler arasında 47 milletvekilinin yanı sıra, ANAP Ankara il Başkanı Rıfat Diker de bulunuyor. "Otopark değil Güvenpark" dilekçesine imza atan bazı isimler şöyle: "Bülent Akarcalı, İmren Aykut, Turan Soğancıoğlu, B. Doğancan Akyürek, Abdurahman Karaa, Atilla Sin, Neriman Elgin, Bahriye Üçok, F. Şakir Öğünç, Seyfi Oktay, Paşa Sarıoğlu, Türkân Arıkan, Sururi Baykal, Haluk Özdalga, Gökberk Ergenekon, Cahit Angın, Yakup Kepenek, Rıfat Diker, Atilla Erdem, Ali Dinçer, Vedat Dalokay, Murat Karayalçın, Yılmaz Hastürk, Doğan Kasaroğlu, Vural Arıkan, Nejat Resuloğlu, Günseli Özkaya, Ömer Kuşhan, Köksal Toptan, Varlık Özmenek, Halit Çelenk, Prof. Dr. Cevat Geray, Prof. Dr. Haldun Özen, Prof. Dr. Rona Aybay, Mahmut Tali Öngören, Aziz Nesin, Özdemir İnce, Gülten Akın, Şinasi Özdenoğlu, Ali Püsküllüoğlu, Erendiz Atasu, Balkan Naci İslimyeli, Rutkay Aziz' Devlet Bakanı Ahmet Karaevli, Kent-Koop Genel Başkanı Murat Karayalçın ve DYP Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Dülger, "Otopark değil Güvenpark" imza kampanyasını desteklediklerini belirttiler.

Emniyet Genel Müdürü'ne göre işkence olaylarında kötü niyet yok

Bedük'ten işkence tanımı

YALÇIN ÇAKIR / ESAT PALA *16 haziran*

Emniyet Genel Müdürü Saffet Arıkan Bedük, emniyet teşkilatında sistemli bir işkence uygulamasının **"kesinlikle"** olmadığını belirterek, **"işkence insanlık dışı bir olaydır"** dedi. Türk polisinin vatandaşa nazik davranması konusunda önemli mesafeler kaydedildiğini vurgulayan Bedük, **"Aramızda cezalandırılmış olan arkadaşlarımız maalesef olmuştur. Biz onların da iyi niyetle çalıştıklarına inanıyoruz. Sorgulamalarda işkence olduğu iddiası var. Kesinlikle reddediyoruz. Ama ufak tefek hadiseler de olmuştur"** şeklinde konuştu.

Mahkemelerde sanıklar tarafından emniyette ön sorgulama sırasında yapıldığı öne sürelen **"sistemli işkence"** iddialarıyla ilgili olarak Emniyet Genel Müdürü Saffet Arıkan Bedük, **"Bazı ufak tefek hatalar tüm teşkilata mal ediliyor"** dedi. Sistemli işkence iddialarının **"kesinlikle"** yalan olduğunu ve Türk polisinin işkence ile sorgulama yapmadığını belirten Bedük, bu konuda sorularımızı yanıtladı:

"Efendim siz konuşmalarınızda kesinlikle işkence olmadığını sık sık vurguluyorsunuz, ancak buna karşın mahkemelerde çok sayıda güvenlik görevlisi yargılanıyor, bir kısmı hüküm giyiyor ne diyorsunuz?

BEDÜK — Polisin vatandaşa nazik davranması konusunda önemli mesafeler kaydedilmiştir. Bir tek polisimizin ufak bir hatası bütün teşkilatı töhmet altına almaktadır. Sorgulamalarda işkence var dendi. Kesinlikle reddediyoruz. Ama ufak tefek hadiseler olmuştur.

— Yani sizce işkence yok. O zaman bu yargılananlar?

BEDÜK — Aramızda cezalandırılmış olan arkadaşlarımız maalesef olmuştur. Biz onların iyi niyetle çalıştıklarına inanıyoruz. Yargılanan arkadaşlar konusunda son derece üzüntü duyuyoruz. Çünkü onlar hakikaten bu görevi yaparken, işkence yapacağım diye veya kötü bir muamele yapacağım diye yapmamıştır. O sorgunun getirdiği hava içinde diyelim ki hata yapmıştır. Şu veya bu şekilde haksız olarak mahkûm edildiğini iddia eden arkadaşlarımız var. Bundan dolayı üzüntü duyuyoruz. Diyoruz ki, bir kasıt yok ortada. Ve sistemli, hani diyorlar sistemli şu, bu. Onu da kabul etmiyoruz.

— Nedir o zaman sizce?

BEDÜK — Mesela Fransa'da, geçen sene bir gazetede okudum. Bir kişiyi ihbar ediyorlar. Gece saat 12'de evinden alıyorlar. Evinden geliyor ve götürüyorlar. Oradaki komiser vücudunda sigara söndürmüş. Yanlış bir şey. Fakat beraat ettirmişler. Mahkeme beraat ettirmiş. Fransız mahkemesi kararında diyor ki, görevli, esas itibarıyla ana maksat bakımından görevini yapmıştır. Bir kasıt unsuru yoktur. Ancak orada önemli olan görevin önem ve ehemmiyetidir.

— Yani psikolojik bir olay mıdır, o adamın sigara söndürmesi?

BEDÜK — Yani psikolojik midir nedir onu bilemem. Yoo öyle bir şey söylemiyorum, ama onun yapmış olduğu görevin öneminden ve ehemmiyetinden söz ederken beraatine karar vermiştir gibi bir şey var.

— "Efendim biliyorsunuz Sedat Caner adlı polisin itirafları vardı sistemli işkence konusunda. Hatta işkence göreceğim diye polise teslim olmak istememişti.

BEDÜK — Kesinlikle onu kabul etmiyoruz. Caner diye bir tane çocuk vardı bizim. O bahsedilen hadiseleri biz 1970'lerde çıkmış bir gazeteden, bir Amerikan gazetesiydi zannederim. Şili'de uygulanan metotları falan dile getirmiş. Onlar da almışlar oraya adapte etmişler.

— Yani sizce bu şekilde profesyonel ve sistemli iş-

kence olmuyor Türkiye'de.

BEDÜK — Hayır hayır kesinlikle kabul etmiyorum. Geçenlerde Ankara'da bir kızcağız da söyledi, **'efendim bana işkence yapıyorlar'** diye. O da kesinlikle yalan. Arkadaşlarımla oturup konuşuyoruz. Bu insanlık dışı bir olay. Bir defa polis insanın hak ve hürriyetleri için çalışan bir kişidir. Tutup da insan haklarını çiğneyecek şekilde davranışta bulunur mu?

— Mahkemelerde pek çok resmi görevli yargılanıp hüküm giyiyor ama.

BEDÜK — Bir sanık kendisini müdaafa etmek için pek tabii ki şu veya bu şekilde ya kendisini sorgulayana atıf yapacak ya da tanıkla münasebeti olanlara atıf yapacak, kendisini savunacak. Bunun için her işkence iddiasında mutlaka işkence yapılmıştır diye değerlendirilmemesi lazım.

— Efendim emniyetteki ihtihar olayları konusunda ne diyorsunuz?"

BEDÜK — Ankara emniyetinde bir ara intihar oluyordu. Her seferinde intihar olduktan sonra **"kasten oldu, oradan atıldı"** diye iddia ediliyordu. Bunun üzerine biz de oraya demir parmaklık yaptık intiharlar kesildi. Fakat daha sonra savcı bizzat kendisi sorgulama yapıyordu. O parmaklıklı olan yerde yapmak istemedi, psikolojik baskı olur düşüncesiyle. Normal şube müdürünün odasında yaptı, oradan da atladı. Eğer poliste olsaydı işkenceden diyeceklerdi.

Turistik yöreler şantiye gibi

BARIŞ KUDAR *16 haziran*

İZMİR — 1054 sayılı yasa gereği turizm sezonunda turistik beldelerde yasaklanması gereken inşaatların hızla sürdüğü gözleniyor. Ayvalık, Dikili, Fethiye gibi yörelerde inşaatları yasaklama kararı alınmamasına karşın yasak kararı alınan Çeşme, Kuşadası, Bodrum, Marmaris gibi yörelerde ise inşaatların devam ettiği saptandı.

Kanalizasyon ve içme suyu şebekesi çalışmalarını bitiren Ayvalık Belediye Başkanı **İzzet Aygüner** inşaatların durdurulmasına ilişkin bir karar alınmadığından özel kişi ve kuruluşların çalışmalarını sürdürdüğünü söyledi.

Dikili Belediye Başkanı **Osman Özgüven** sadece ana cadde üzerindeki inşaatlara izin verilmediğini belirterek, **"Diğer inşaatlar sürüyor. Ancak bu inşaatlara malzeme taşıyan kamyonların ana caddeleri kullanmasına izin vermiyoruz. Ara sokaklardan işliyorlar"** biçiminde konuştu. Beldenin kanalizasyon projesi çalışmalarına da eylül sonuna dek ara verdiklerini kaydeden Özgüven bir hafta içinde daha önce çalışmalar için kazılmış ana caddenin parke taşı döşenerek eski durumuna getirileceğini söyledi.

Yol ve kanalizasyon çalışmalarına ara veren Çeşme Belediyesi, turizm sezonunun süresi olan 15 haziran ile 15 ağustos tarihleri arasında inşaat yasağı konulacağını duyurdu. Belediye Başkanı **Nuri Ertan, "Turistlerin yoğun olmadığı, arka planda kalan yerlerde süren inşaatlar var. Bunlara da toza ve gürültüye neden olmamaları koşuluyla izin veriyoruz"** dedi.

Nisan ayında Bodrum Belediye Meclisi'nde görüşülen ve daha sonra encümence karara bağlanan **"inşaat yasağı"** belediye tarafından uygulanmıyor. Kooperatif evleri inşaatlarının da sürdüğü Bodrum'da kereste, kum, çimento yüklü kamyonların, **"tozu dumana katarak, saat 10.00-22.00 arası kamyon giremez"** yazısının yanından geçerek dolaşmaları tepki topluyor. Kanalizasyon çalışmalarının da başladığı Bodrum'da, su 2 metre yüksekliğe çıkamayacak ölçüde yetersiz kalıyor. Belediye Başkanı **Cevat Bilkıç,**

Gümbet ve Bodrum içinde foseptik çukurlarından yoğun sızıntılar bulunduğunun anımsatılması üzerine, **"Kanalizasyon bitinceye kadar böylesi pislikler olacak ve hastalıklarla uğraşacağız"** dedi.

Görevinden alınan **Muharrem Elgin**'in yerine atanan **Fahri Yelsalı**'nın, **"politik yatırım nedeniyle"** 10 milyon liraya dek ceza verilmesi gereken inşaatlara **"devam"** demesi ayrı bir tartışma konusu oluyor.

"Başbakanı yatıracak tesisi olmayan Fethiye'de bir de ben inşaatı yasaklamam" diyen Fethiye Belediye Başkanı **Muzaffer Dontlu**, **"Bizim sorunumuz toz toprak değil, sinek. Onu da ilaçla hallediyoruz"** biçiminde konuştu. Dontlu, yatırımların aksamaması için inşaatlara göz yumduklarını söyledi.

Tüp bebeğe izin

16 haziran

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tüp bebek uygulamasına izin verdi. Bilimsel bir kurula hazırlattırılan tüp bebek yönetmeliği, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı **Mustafa Kalemli**'nin başkanlığında dün toplanan Yüksek Sağlık Şûrası'nda kabul edildi . Kalemli, tüp bebek uygulamasının ebeveynlere ve tıp dünyasına hayırlı olmasını diledi. 35 yaşın üzerinde olan kadınların tüp bebeği olabilmesi için özel karar gerekecek.

Tüp bebek uygulamasının tıp dünyasında yeni bir düşünce tarzı olduğunu belirten Kalemli, **"Tüp bebek konusunda dünyada pek çok değişik yöntemler var. Ama bizdeki yöntem çok önemli, disipline edilmiş durumda. Biz sadece evli karı kocaların meselesini hallediyoruz. Bu hem normal hem hukuki değerleri açısından fevkalade önemlidir"** diye konuştu.

Kalemli Türkiye'deki tüp bebek uygulamasının, evli çiftlerin erkeğinin ve kadınının rızalarıyla ve kendi vücutlarından alınan yumurtaların dışarıda döllenmesiyle başlatılan ve sürdürülen bir olay olacağını söyledi. Yönetmeliğe göre tüp bebek uygulaması evli karı kocaların bilinen ve mevcut tedavi yöntemleriyle çocuk sahibi olamamaları ve evli kadının, 35 veya daha küçük yaşta olması durumunda uygulanacak. 35 yaşın üzerinde olan kadınlar için bakanlık bünyesinde oluşturulacak kurul özel karar alacak. Tüp bebek uygulamasının fiyatı, ilk uygulamaların sonuçları alındıktan sonra bakanlıkça belirlenecek.

İtalya'da genel seçimlerde, komünist ve sosyalistler arasındaki güç dengesi değişti

Sandıktan koalisyon çıktı

NİLGÜN CERRAHOĞLU *haziran*

ROMA — Solda, komünistler ve sosyalistler arasında güç dengesi değişti. İtalya'da hükümet olabilirlik sorunu yine gündemde. Tek seçenek, yine seçimlerden önceki beş partili koalisyon. Bu seçimlerle birlikte Yeşiller, parlamentoya girdi.

"Şimdiye dek her sosyaliste üç komünist vardı. Bundan böyle bir sosyaliste iki komünist düşüyor" Bettino Craxi'nin, **"zafer"** haberini alır almaz televizyon kameraları karşısında söyledikleri sözler bunlar oldu. Sayısal olarak sosyalistlerin (PSI) ilerlemesi ve komünistlerin (PCI) kaybı üç puan civarında kalıyorsa da, bu üç puanlık fark, kolay kolay oy dağılımının değişmediği bir ülkede iki siyasi güç arasındaki dengeyi değiştirmeye yetti. Sosyalistler, yüzde 14.2 ile 1968'den bu yana aldıkları en yüksek oy oranını sağladılar. 1976 yılında Berlinger'in liderliğinde yüzde 34.5 tavanına varmış olan komünistler ise, 1960'lı yılların yüzde 27 düzeyine dönüş yaptılar. Bazı siyasi gözlemcilere göre, bu sonuçlar İtalya'da Komünist Parti ve Sosyalist Parti arasında Fransa'dakine benzer bir eğilim değişikliğine yol açacak başlangıç olabilir. İtalyan solunda, güç dengeleri arasında meydana gelen bu değişikliğini kökünü, PSI Genel Sekreteri Craxi'nin zaferi ve PCI lideri **Alassandro Natta**'nın yenilgisinde yatıyordu. Craxi 4 yıla yakın başbakanlığının başarılı icraatının meyvelerini toplarken, Berlinger'den boşalan yeri dolduramayan komünistlerin lideri Natta, İtalyan toplumundaki hızlı değişmeye ayak uyduramadı ve militanların bir kısmının oyunu **"Yeşillere"** kaptırdı. İtalya'da çok kısıtlı olanaklarla ilk kez seçimlere giren Yeşiller yüzde 2.6 civarındaki oylarıyla parlamentoya girmeyi başardılar.

Siyasi partilerden çok liderler arasında bir yarışa dönüşen önceki günkü seçimlerden nispi bir kazançla çıkan diğer lider de Hıristiyan Demokratların (DC) Genel Sekreteri **Ciriaco De Mita** oldu.

1983 seçimlerinde 6 puanlık gerileme ile tarihi bir yenilgiye uğrayan Hıristiyan Demokratlar, bu kez her ne kadar bekledikleri sıçramayı yapamadılarsa da bir puanlık ilerleme kaydederek oylarını yüzde 33.8'e çıkardılar. Bu oran bir yandan De Mita'yı kurtarmaya, bir yandan da Hıristiyan Demokratların İtalyan politikasında hâkim güç olma durumunu korumalarına yetti.

Önceki günkü seçimlerin bir diğer sonucu da, daima beş partili koalisyon hükümetlerine katılan merkezdeki küçük laik partilerin (Cumhuriyetçiler yüzde 4, liberaller yüzde 2, Sosyal Demokratlar yüzde 3), ağırlığının azalması oldu. Radikal parti, yeşiller ve komünistlerin solundaki Proleter Demokrasi Par-

SAYILI GÜNLER
Muzaffer Buyrukçu

Cumhuriyet

YAŞAYIP GÖRMEK
Oktay Akbal

64. Yıl: Sayı: 22562 Kurucusu: Yunus Nadi 175 TL. 17 Haziran 1987 Çarşamba

Gamma Globulin için bakanlık açıklaması

Serumda AIDS var ama etkisiz

(Arkası Sa. 15, Sü. 7'de)

FAKÜLTE FURYASI

ANAP'ta tatil yok

Özal'dan milletvekillerine: Sizlere iyi tatiller değil, iyi çalışmalar diyorum.

(Arkası Sa. 15, Sü. 7'de)

YOLSUZLUK ÖNERGESİ ANAP'I BÖLDÜ

CINDORUK, YİNE ÖZAL'A ÇATTI 6. Sayfada

Herkes ANAP'a başvuruyor

İlçe baskısı

ANAP iktidarının 101 belediyeyi birimini ilçe yapma ve 40 yeni ilçe için yetki alması üzerine, ilçe olmak isteyen kasabalardan gelen partililer Meclisi piknik yerine çevirdiler.

FARUK BİLDİRİCİ

(Arkası Sa. 15, Sü. 4'te)

ANKARA'dan YALÇIN DOĞAN

Her Şey 'İlçe' İçin

(Arkası Sa. 15, Sü. 5'te)

DSP'YE SAVCILIK SORUŞTURMASI

SHP'DE İNÖNÜ'YE KARŞI ORTAK YAKLAŞIM 12. Sayfada

SİYASİ YAPI VE LİDER

SHP VE DSP İL BAŞKANLARI NE DİYOR? 10. Sayfada

VAHŞET: 4'Ü ÇOCUK 5 ÖLÜ

KİRACI DRAMI 5. Sayfada

İran Başbakanı Musavi, Anıtkabir yerine Konya'da Mevlana türbesini ziyaret etti

Siyah çelenk Başbakanlıkta SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, İran Başbakanı Musavi'nin Konya'ya gitmesi üzerine dün partisinin TBMM grup toplantısında yaptığı ... etti. Daha sonra saat 15.00 sıralarında bir grup SHP'li ile birlikte Başbakanlık binasına giden İnönü, burada kapıya siyah çelenk bıraktı. (Fotoğraf: RIZA EZER)

Musavi Konya'da Önceki gün Türkiye'ye gelen İran Başbakanı Mir Hüseyin Musavi, dün sabah gezi programında ani bir değişiklik yaparak Konya'daki Mevlana türbesini ziyaret etti. Daha önce hazırlanan gezi programına "zaman sıkışıklığı" nedeniyle Anıtkabir ziyaretini alamayan İran Başbakanının, Mevlana türbesine gitmesi tepkiyle karşılandı. (Fotoğraf: a.a.)

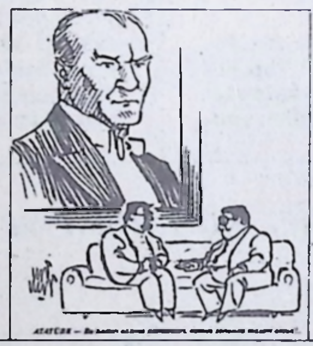
İnönü'den Özal'a siyah çelenk

SÜRPRİZ KONYA ZİYARETİ

Musavi: Anıtkabir'e gitseydik münafık olurduk

Türkiye programında ani bir değişiklik yaparak dün sabah Konya'ya giden İran Başbakanı Mir Hüseyin Musavi, gazetecilerin, "Neden Anıtkabir'i ziyaret etmediği"yolundaki sorularına "Atatürk ile temeldeki görüşlerimiz tamamen farklı. Bu görüş ayrılıkları varken, Anıtkabir'i ziyaret etseydik, münafık olurduk. İki yüzlü davranmış olurduk" karşılığını verdi.

(Arkası Sa. 15, Sü. 3'te)

Özal: Bu hareket ana muhalefet liderine yakışmaz

Evren'den sitem: *Cumhurbaşkanı Kenan Evren, önceki gün Çankaya Köşkü'nde kabul ettiği Musavi'ye İran'daki Türkiye ve Atatürk aleyhinde yapılan yayınlar konusunda sitem etti. Musavi, bu uyarı üzerine, "Evet haklısınız, bu bir anlamda bir başka ülkenin içişlerine karışmak oluyor, bundan sonra dikkat ederiz" dedi.*

Erdal İnönü: *"Türkiye Cumhuriyeti'ne ve onun kurucusuna saygı göstermelidirler. Bilmiyorlarsa öğretmek gerekirdi. Saygı göstermeyenlere bu saygıyı öğretiriz. Öğrenmeyeni buraya almayız. Türkiye tarihinde böyle olay yaşanmadı."*

(Arkası Sa. 15, Sü. 6'da)

Musavi'nin Ankara ziyareti

CENGİZ ÇANDAR

(Arkası Sa. 15, Sü. 7'de)

İzmir'de 2 bin ortaklı Akevler Kooperatifi'nin ilham kaynağı Kuran

Kooperatifte İslami düzen

İZMİR'DEN HİKMET ÇETİNKAYA

Bir Garip Kooperatif

(Arkası Sa. 15, Sü. 5'te)

Kooperatif Başkanı Karagülle'den: *İşçilerle parayı hiç konuşmayız. İşçilere para vermiyoruz. Aramızdaki anlaşmaya göre üretilen beş kilo demirin 1.5 kilosu sizin diyoruz. Biz üretimde kapitalist, tüketimde komünistiz. Üretim araçlarının mülkiyeti özel kişilere ait. Herkes istediğini üretmekte serbest. Ama tüketim ortak.*

MUSTAFA BALBAY

(Arkası Sa. 15, Sü. 3'te)

Teknisyenlerin faturası 200 milyar

Zam paketi

Kamunun finansman açığını kapatmak için hazırlanan pakette petrol ürünleri, elektrik, kömür, ulaştırma ve haberleşme hizmetlerine zam yapılması önerildi.

ENİS BERBEROĞLU

(Arkası Sa. 15, Sü. 8'de)

DOSYALI MÜSTEŞAR YÜKSEL ASALETEN ATANDI 12. Sayfada

ILO'dan Türkiye'ye son uyarı

ŞÜKRAN KETENCİ

(Arkası Sa. 15, Sü. 4'te)

İstanbul'un değişmeyen arka yüzü

2 yıldır aynı manzara Şişli'de, Bomonti Bira Fabrikası'nın hemen yanında bir sokak var: Kabristan Sokağı. Bu sokağın çocukları, ... Fotoğraf: UĞUR SANER)

Bir kupür: *Tarih, 16 Haziran 1985 Cumhuriyet'in birinci sayfasında, şehrin göbeğindeki bir sokağın hali sergileniyor. Ve aynı sokağın geçen hafta çekilen fotoğrafı. Değişen hiçbir şey yok. Ozal İSKİ, "Bu görüntüleri kaldırıyoruz" diye ilanlar veriyor.*

KEMAL KÜÇÜK'ün haberi 13. Sayfada

GÖZLEM

UĞUR MUMCU

Denklem...

Türkiye'de yıllardır "yasaklı ve kısıtlı demokrasi" yürürlükte. Bu "alaturka kapitalizm" ve "arabesk liberalizm" bu yasakçı düzenin meyveleridir.

İktidar "liberal olmayan sağ" ile "sosyalist olmayan sol" arasında bir çekişme konusudur.

Anayasa düzeni, Batılı anlamda sosyal demokrat partilerin

(Arkası Sa. 15, Sü. 7'de)

tisi gibi oyları yüzde 2 civarında oynayan diğer küçük partiler de göz önüne alınırsa, Hıristiyan demokratlar, komünistler ve sosyalistler gibi üç büyük parti dışında, oylar küçük partiler arasında büsbütün belirlendi. Bu durum şimdiden İtalyan siyaset uzmanları arasında parlamentoya girecek partilere bir baraj getirecek yeni bir seçim yasası reformu tartışmasını gündeme getirdi.

Nitekim, önceki gün sandıklardan çıkan sonuçlar yeni hükümetin De Mita ve Craxi arasında sürecek uzun pazarlıklardan sonra kurulabileceğini düşündürüyor. İtalyan politikasındaki hakemlik konumunu güçlendiren sosyalistler, gitgide mümkün hükümet koalisyonları içinde Hıristiyan demokratlara güçlü bir rakip olarak çıkacaklar. Her koşulda, tüm gözlemciler yeni hükümet için mevcut tek seçeneğin, Meclis tatile girene kadar kurulacak bir geçiş hükümetinden sonra, yine seçimlerden önceki gibi Hıristiyan demokratlara güçlü bir rakip olarak çıkacaklar. Her koşulda, tüm gözlemciler yeni hükümet için mevcut tek seçeneğin, meclis tatile girene kadar kurulacak bir geçiş hükümetinden sonra, yine seçimlerden önceki gibi Hıristiyan demokratlar ve sosyalistler liderliğinde beş partili koalisyon olduğu konusunda birleşiyorlar.

Gamma Globulin için bakanlık açıklaması

Serumda AIDS var ama etkisiz

17 haziran

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — İzmir'de 1985 yılında piyasaya sürülen **Gamma Globulin** serumunda İngiltere'de yapılan ilk testlerde de AIDS'e rastlandı. Testi gerçekleştiren İngiliz Welcome firması kesin sonuca ulaşabilmek için yeni deneyler yapacağını kaydetti. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Müsteşarı **Tandoğan Tokgöz,** İngiltere'den verilen ilk test sonuçlarının Türkiye'deki testlerle uyum gösterdiğini belirterek, **"AIDS mikrobu taşımasına rağmen, serum hiçbir şekilde hastalık yapmaz"** diye konuştu. Bakan **Mustafa Kalemli** de, **"Telaşa gerek yok"** dedi.

SSYB tarafından test ettirilmek üzere İngiltere'deki Welcome firması ile Paris'teki Pasteur Enstitüsü'ne gönderilen serumlarda yapılan testlerin ilk sonuçları dün açıklandı. Welcome firmasının SSYB'ye ilettiği test sonuçlarında serumda AIDS antikoru oluştuğu bildirildi. Bakanlık Müsteşarı Tokgöz, Welcome firmasının kendilerine ilettiği sonuçlar hakkında bilgi verirken, **"Gamma Globulinler Welcome firması tarafından tahlile tabi tutulmuş ve bizim ilk aldığımız sonuçlar teyid edilmiştir"** dedi. Tokgöz, firmanın bu bilgileri verirken kendilerine bir açıklama yaptıklarını belirterek, **"Bize bu bilgi meyanında verilen bilgi şu,** 'Bu sonuç yanlış olabilir. Bu test makinesi bu ilaç için uygun değildir.' **Firma yeni deneyler yapacaklarını ve bu deneyin sonuçlarının da bu akşam (salı akşamı) verileceğini bildirdi"** biçiminde konuştu. Kalemli ise, Tokgöz'ün açıklamasından sonra firmanın açıklamasını şöyle değerlendirdi:

"Bu kitler bu deney için değildir. Dünyanın neresinde bu türlü deney yaparsanız, böyle sonuç alırsınız. Gamma Globulinlerde virüs olup olmadığına bakmak istiyorsanız, başka deneyler yapmak lazımdır. Bu deneyleri yapıyoruz' **dediler. Bizim bütün tıp otoritelerinden ve AIDS Kurulu'ndan aldığımız bilgi, kesinlikle böyle bir olay olmayacağı yönünde. Kesinlikle telaşa gerek yok."**

Tokgöz, daha sonra Cumhuriyet muhabirinin sorularını yanıtlarken, yeni deneylerde de pozitif sonuç çıksa bile bir önlem alınmayacağını, önlem almaya gerek olmadığını söyledi. Tokgöz bir soru üzerine de serumda AIDS antikoru olduğunu belirterek, **"AIDS var, ama tehlike yaratmıyor. Ölü. AIDS mikrobu taşımasına rağmen, serum hiçbir şekilde hastalık yapmaz. Kesinlikle hastalığa neden olmaz"** dedi.

Tokgöz, Paris'teki Pasteur Enstitüsü'nden ise henüz bir sonuç bildirilmediğini ifade etti.

Musavi: Anıtkabir'e gitseydik münafık olurduk

17 haziran

ANKARA/KONYA (Cumhuriyet) — Türkiye ile İran arasında iki gün yoğun biçimde süren görüşmeler dün saat 19.00'da Başbakan **Turgut Özal** ve İran Başbakanı **Mir Hüseyin Musavi**'nin karşılıklı açıklamalarıyla tamamlandı. İki ülke arasında yakınlaşma sağlandı ve son aylarda ikili ilişkilerde ortaya çıkan pürüzler giderildi.

Konuk başbakan dün sabah programında ani bir değişiklik yaparak uçakla Konya'ya gitti ve Mevlana'nın türbesi ile müzesini gezdi. Musavi'yi tekrar Ankara'ya getiren uçak, havada arızalandığı için yeniden Konya'ya döndü. Arızanın önemli olmadığı anlaşılınca uçak Ankara'ya uçtu.

Musavi, bir gazetecinin **"Neden Anıtkabir'i ziyaret etmediği"** yolundaki sorusunu şöyle yanıtladı: **"Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Atatürk ile temeldeki görüşlerimiz tamamen farklı, biz ondan çok ayrı düşünüyoruz. Bu görüş ayrılıkları varken, Anıtkabir'i ziyaret etseydik, münafık olurduk. İki yüzlü davranmış olurduk."**

Başbakan Özal, Musavi'nin ziyaretini değerlendirirken, **"Her iki ülkenin halkı Müslümandır. Rejimlerimizde farklılıklar olabilir. Ama şunda mutabık kaldık ki, her iki ülke de birbirlerinin içişlerine hiçbir biçimde müdahale etmeden yaşam biçimlerine saygı göstererek dostluğumuzu geliştirmede kararlı olduğumuz bu vesileyle ortaya çıkmıştır"** dedi.

Türkiye ile Iran arasındaki ticaret hacminin iki milyar dolara çıkarılacağı da gerek Özal, gerek Musavi tarafından bildirildi. İran Başbakanı Musavi'nin Ankara temaslarından çıkan en önemli sonuçlardan biri Türk-İran doğal gaz hattının yeniden gündeme getirilmesi oldu. İki ülke ayrıca üçüncü ülkelerde ortak petrol arama konusunda işbirliği yapmayı kararlaştırdılar.

Musavi'nin gezisinin en önemli yönünü oluşturan siyasi konularda dikkate değer bir yakınlaşma sağlandı. Hudut boyunda ara sıra karşılıklı görüşmeler yapılması ve tarafların birbirlerine bilgi vermeleri konusunda da mutabakat sağlandı.

Turgut Özal bu konuda şöyle konuştu:

'Uzun bir hududa sahip olan iki ülkenin İçişleri Bakanlığı yetkilileri görüşmeler sırasında hudut boyundaki meselelerle ilgili açık, samimi görüşmeler yapmışlar, diğer birçok meselede olduğu gibi herhangi bir probleme rastlamamışlardır... Sayın dostum ve kardeşim Musavi ile görüşmelerimizin çok samimi bir hava içinde birbirimize karşılıklı anlayış göstererek yapıldığına hakikaten yürekten inanıyoruz. Aramızdaki ilişkilerde önümüzdeki aylarda ve yıllarda bu anlayış içinde çözümlenemeyecek hiçbir problem olmadığı kanaatindeyim. Bunları da geliştirmek, ilerletmek istiyoruz."

Özal - Musavi görüşmelerinin uluslararası politika açısından en önemli kısmı olan Körfez'deki durum konusunda iki ülke başbakanları açıklamalarında görüş belirtmemekle birlikte üst düzeyde bir Türk yetkili, **"İranlıların bu konudaki kaygılarını anladık. Bizden beklentilerinin farkındayız. Gerekeni yapmaya gayret edeceğiz"** diye konuştu. Bu bilgiden Türkiye'nin büyük bir olasılıkla AT ülkeleriyle birlikte ABD nezdinde Körfez'deki bunalımı yatıştırıcı girişimlerde bulunacağı anlaşılıyor. İsminin saklı tutulmasını isteyen bir İranlı üst düzey yetkilisi ise Cumhuriyet'e verdiği bilgide Körfez gerginliği konusunda Türkiye ile tam bir mutabakat içinde olduklarını belirtti. Söz konusu yetkili Körfez'deki gerginliğin son üç ayın eseri olduğunu, oysa savaşın 7 yıldır sürdüğünü söyleyerek, İran'ın Körfez gerginliği ve savaşı birbirinden ayırdığını, Türkiye'nin de bu yaklaşımı paylaştığını ifade etti.

Bu sırada İran Başbakanı Musavi, Özal'a cevaben yaptığı açıklamada, Türkiye'nin rolüne değinmemekle birlikte Körfez'deki gerginlikten söz etti ve bu konuda, **"ABD Başkanı Reagan'ın bu sabah (dün) yaptığı açıklamadan ABD'nin Körfez'deki politikasını sürdüreceğini anladık. İran bu konuda geri adım atmayacaktır. Eğer bizim gemilerimize saldırmazlarsa biz de saldırıda bulunmayız. Dolayısıyla ortaya çıkacak sonuçlardan ABD sorumlu olacaktır"** diyerek, Reagan'a görünürde sert, ama dikkatle incelendiğinde esnek bir karşılıkta bulunmuş oldu.

Bilindiği gibi Reagan, ABD'nin Kuveyt gemilerine askeri koruma sağlayacağını ve buna temmuz ayında başlanacağını söylemişti.

GÖrüşmelere katılan üst düzeydeki bir Türk yetkili, Türkiye açısından en yararlı sonucun ikili ilişkilerde elde edildiğini Cumhuriyet'e belirtti. Bundan böyle İran tarafı Türkiye'nin hassas olduğu konularda ve buna ilişkin yayınlarda daha titiz olacağı konusunda bir irade ortaya koydu.

Türk-İran ikili görüşmelerinin sonunda konuk Başbakan Musavi, Turgut Özal'ı İran'a davet etti. Bu davet üzerine Özal onaylar biçimde başını sallayarak, **"İnşallah"** dedi.

İran Başbakanı ve beraberindeki grup, dün sabah THY'nin bir uçağıyla Konya'ya geldi. 3 Hava Ana Jet Üssü'nde Vali **Kemal Katıtaş** ve Belediye Başkanı **Ahmet Öksüz** tarafından karşılanan İran Başbakanı, buradan Mevlana türbesi ve müzesine gitti. Musavi, ziyareti sırasında müze hakkında ve sema ayinleri düzenlenmesi hakkında Konya Belediye, Kültür Müdürü Ayhan Alp'tan bilgi aldı. İran Başbakanı, müzeyi ziyareti sırasında gazetecilere Konya'nın İran'da, İstanbul'dan sonra en çok tanınan ikinci Türk kenti olduğunu söyledi. Musavi, İran hakkının da Mevlana'yı çok yakından tanıdığını ve sevdiğini, ülkesinde Mevlana hakkında kitap yazılmadan geçen bir yıl olmadığını belirtti. Konya Valisi ve Belediye Başkanı, konuk Başbakana ve beraberindekilere armağanlar verdiler.

TEKNİK ARIZA

Konya muhabirimiz **Sabit Horasan**'ın bildirdiğine göre, Musavi'nin iki saatlik Konya ziyaretinin tamamlanmasından sonra İran Başbakanı ve beraberindekileri Ankara'ya götürecek uçak, saat 11.40'ta 3. Ana Jet Filo Üssü'nden ayrıldı. Ancak uçağın hareketinden beş dakika sonra pilot kabinindeki gösterge tablosunda uçağa hava giriş çıkışını sağlayan ve kabin basıncını düzenleyen kapakçıklardan birinin açık olduğu görüldü. Bunun üzerine, THY'nin DC-9 tipi **"Trakya"** uçağı, havaalanına döndü. Yapılan incelemede, kapakçığın tehlikeli olmayacak derecede açık olduğu anlaşıldı. Kapakçığın kapatılmasından sonra uçak, havaalanından ayrılarak Ankara'ya döndü.

Musavi, Konya'yı ziyaret ederken, Ankara'da heyetler arasında resmi görüşmeler sürdürüldü. İran Petrol Başkanı **Gulam Rıza Agazade** Devlet Bakanı **Vehbi Dinçerler**'le görüştü. Agazade Dinçerler görüşmesinde, nisan ayında iki ülke arasında imzalanan karma ekonomik komisyon protokolünde öngörülen Türkiye'nin İran'a 30 milyon dolarlık petrokimya ürünü ihracatı konusu gözden geçirildi. Agazade'nin daha sonra **Kazım Oksay**'la yaptığı görüşmede de İran'dan yapılan hampetrol ithalatı ile hampetrol ve doğalgaz boru hattı projeleri ele alındı.

Bu arada Türkiye - İran Karma Ekonomik Komisyonu'nun (KEK) eşbaşkanları olan İran Ağır Sanayi Bakanı **Behzad Nebavi** ile Devlet Bakanı **Mustafa Tınaz** de bir araya gelerek nisan ayında imzalanan KEK protokolünün işleyişi hakkında görüştüler.

Musavi Konya'dan döndükten sonra saat 13.30 dolayında Başbakan Turgut Özal ile bir kez daha öğle yemeğinde buluştu. Başbakanlık konutundaki yemek Türkiye-İran siyasi görüşmeleri biçiminde dar kadrolu heyetler halinde saat 15.15'e kadar sürdü. Yemeğe Özal ve Musavi'nin dışında Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı **Nüzhet Kandemir** ve İranlı meslektaşı **Meşareti** ile Türkiye'nin Tahran Büyükelçisi **Volkan Vural** ve İran'ın Ankara Büyükelçisi **Manucer Muttaki** katıldılar.

ALİ SELVİ SERBEST

Bu saatlerde İran'ın Türkiye'ye bir iyi niyet jesti olarak algılanan bir gelişme meydana geldi. Dışişleri Bakanlığı Enformasyon Dairesi'nden yapılan açıklamada, Kuzey Irak'ta 29 Mart 1987 tarihinde kaçırılan Türk işçisi **Ali Selvi**'nin **"İran makamlarının da ilgi ve yardımlarıyla bugün (dün) Urmiye Başkonsolosluğumuza salimen teslim edildiğini memnuniyetle öğ-**

renmiş bulunuyoruz" biçimindeki açıklaması yayımlandı. Böylece Kürt grupları tarafından kaçırılan ve hakkında bilgi alınamayan Türk vatandaşı Ali Selvi'nin serbest kaldığı öğrenilmiş oldu.

Yemeğin ardından saat 15.30'da başlaması gereken genişletilmiş heyetlerle yapılacak resmi görüşmeler saat 18.30'a ertelendi. Bu nedenle saat 17.30'da yapılması gereken Musavi'nin Anadolu Uygarlıkları Müzesi gezisi de programdan çıkarıldı.

Dün akşam üzeri yeniden bir araya gelen Türk-İran heyetleri iki gün süren yoğun temaslarını tamamladılar. Musavi bugün saat 10.00'da Suriye'ye gitmek üzere Ankara'dan ayrılacak.

Devlet Yönetmek

18 haziran

Osmanlı devletinin düşkünlük döneminde İstanbul'daki yabancı elçilerin ve dışarıdan gelen yabancı konukların, Babıali'yi horlayıp aşağılamaları belleğimizden silinmiş değildir. Nice kanlı deneyimden sonra, savaşla kurulan cumhuriyet devleti, bu nedenle uluslar ve ülkeler arasında karşılıklı saygı ve eşitlik kuralına çok özen göstermiştir.

Atatürk, bu konuda çok duyarlı bir devlet kurucusudur. İzmir'in kurtuluşunda Mustafa Kemal Paşa, Türk ordularının muzaffer başkomutanı olarak kente girdiği gün yaşanan olayı kimse unutamaz. İzmirlilerin kendisine ayırdığı eve girerken, ayakların altına Yunan bayrağının serildiğini gören Gazi duralar, "Bu nedir?" diye sorar. Verilen yanıt ilginçtir: "Yunan bayrağı! Bu eve yerleşen Yunan Kralı Konstantin, buraya Türk bayrağını çiğneyerek girmişti." **Mustafa Kemal Paşa der ki** "Hata etmiş! Ben bu hatayı tekrar edemem. Bayrak ulusun şerefidir. Ne olursa olsun yerlere serilmez, çiğnenmez; kaldırınız!"

Atatürk, hem kendi ulusunun hem düşmanının onurunu en kanlı ve gerilimli dönemde bu kadar büyük bir incelikle koruyan insandı. Devletler ve uluslararasındaki karşılıklı saygı, cumhuriyet devletinin töresi, Türk milletinin karakteri olmuştu.

☆

Ne yazık ki, bu karakterini ulusumuza unutturmak için sanki özel bir çaba harcanmaktadır.

Siyasal yaşamda her şeyi moral değerlerinden sıyırıp soyutlayarak parasal ölçülere vuran bir iktidarın, ne devleti ne de toplumu uygarlık dünyasında onurlu bir yere ulaştırması beklenemez. Bu gerçeği bilen sağduyu sahipleri, ANAP iktidarını "Devlet, şirket gibi yönetilemez" **diye şimdiye dek çeşitli kez uyarmışlardı.**

Ne var ki bu eleştirilerin boşa gittiği ve Ankara'daki hükümetin, bir ulusu ulus, bir devleti devlet yapan bütün değerlere sırt çevirdiği bir kez daha acı biçimde ortaya çıkmış bulunuyor.

Devletler arası ilişkilerde, diplomasinin gerekleri vardır; protokol görenekleri oluşmuştur; bütün bunlardan daha incelikle örülmüş nezaket kurallarını duyumsamak, elbette, devlet ve hükümet adamlarına uygarlığın vergisidir. Ancak Türkiye'ye gelen her yabancı konuktan incelik ve duyarlıkla beklemek gereksizdir. Buna karşın, yabancı konuk saygısızlık sınırlarını zorlarsa, kendisine kuralları anımsatmak yetkililerin görevidir.

Ülkemizi ziyaret eden İran Başbakanı Sayın Musavi, ne yazık ki, protolü, diplomasiyi, hatta siyaseti aşan bir ideolojik kavganın sınır tanımaz militanı gibi davranmak cesaretini kendinde bulabilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti devletini hiçe sayan bu tutum karşısında Özal hükümetinin davranışını tanımlamak için söz bulmak çok güçtür.

Ülkemizi resmen ziyaret eden her yabancı başbakanın, Atatürk'ün Anıtkabri'nde saygı duruşuna geçmesi, bir protokol görevi oluşturmuştur. İran başbakanı, bu göreneği çiğnemek istemiş, resmi gezi programında, bu isteğine "evet" denmiştir. Bu da yetmemiş, taraflar arasında saptanan resmi gezi programını hiçe saymakta pervasız İran Başbakanı, bu kez Konya'da Mevlana türbesini ziyaret ederken, "Anıtkabir'i ziyaret etseydim, münafık durumuna düşerdim" demiştir. Sayın Musavi, Türkiye sınırları içinde konuk iken, her davranışıyla Humeyni ideolojisinin propagandasını yapmakta sınır tanımamıştır.

Olay, protokol sorunu kapsamını çoktan aşmış, skandal boyutlarına ulaşmıştır.

★

Sayın Musavi, devletimize saygısızlık etmiş, ulusumuzun onurunu yaralamıştır. Ne yazık ki, Özal hükümeti de Türkiye'nin yara alması için her türlü olanağı yaratmış, onurumuzu korumakta üstüne düşen dikkat ve özeni gösterememiştir.

Atatürk'ün kurduğu cumhuriyetin böylesine aşağılanmaya layık olmadığını anımsatarak diyoruz ki, biz başımızda ülkeyi şirket gibi değil, devlet gibi yöneten bir hükümet istiyoruz.

CUMHURİYET

G.Kore'de 7 bin gözaltı

18 haziran

Dış Haberler Servisi — Güney Kore'de yönetim aleyhtarları ile polis arasındaki sokak çatışmaları ikinci haftaya girerken bugüne dek toplam yedi bini aşkın kişinin gözaltına alındığı açıklandı. Muhalefet çevreleri, hükümetten gelen diyalog çağrılarını reddederek ilkin gözaltına alınanların serbest bırakılmasını şart koştular. Muhalefet liderlerinden **Kim Young Sam**'ın da, yıllar önce ABD'de siyah lider **Martin Luther King**'in düzenlediği ve tüm dünyada büyük yankı uyandırmış **"barış yürüyüşü"**ne benzer bir yürüyüş yapacaklarını açıklamasından sonra tutuklandığı ileri sürüldü.

Yerel gözlemcilerce 1980'den beri Güney Kore'de görülen en şiddetli olaylar olarak nitelenen ve çoğunlukla sokak çatışmasına dönüşen yönetimi protesto gösterileri sürüyor. Başkent Seul ve 21 kentte meydana gelen gösterileri önlemekte ülkenin 120 bin kişilik iyi yetiştirilmiş polis gücünün fazla etkili olamadığı belirtiliyor. Önce öğrencilerin başlattıkları ve anayasanın değiştirilerek devlet başkanının doğrudan halk tarafından seçilmesini isteyen gösterilerin kısa zamanda halktan da aktif destek bulduğu vurgulanıyor.

AP ajansının haberine göre resmi çevreler, geçen çarşamba gününden beri gözaltına alınanların sayısının yedi bini aştığını açıkladılar. Güney Kore'de gözaltında tutma süresi 29 gün. Yetkililer gözaltına alınanların büyük bölümünün çok yakında serbest bırakılacağını belirtirken, muhalefet çevreleri bir an önce herkesin salıverilmelerini talep ediyor. İktidardaki **Demokratik Adalet Partisi** ve hükümetin diyalog çağrıları da muhalefet tarafından reddedildi. İnsanların demokratik haklarını kullanmalarının polis tarafından engellendiğini, polise bu yüzden karşı koyanların ise gözaltına alındığını belirten ana muhalefet partisi durumundaki **Birleşik Demokratik Parti**'nin lideri Kim Young Sam, basına yaptığı açıklamada şunları söyledi: **"İlkin şu noktayı açıklığa kavuşturayım: Hükümetin demokrat insanları kitle halinde tutukladığı koşullarda bir diyaloğu kabul etmemiz söz konusu olamaz."**

Kim Young Sam, daha sonra mücadelelerinde gerilemeyeceklerini ve önümüzdeki günlerde bütün ülkeyi kapsayacak bir **"barış yürüyüşü"** düzenleyeceklerini açıkladı. Kim, bu yürüyüşün ABD'deki siyahların eski liderlerinden **Martin Luther King**'in ülkesinde ırk ayrımını protesto etmek ve siyahlara eşit haklar sağlamak amacıyla düzenlediği ünlü yürüyüşün bir benzeri olacağını belirtti.

Ancak ajanslar bu açıklamanın üzerinden çok geçmeden Kim Young Sam'ın da gözaltına alındığına ilişkin yoğun söylentiler çıktığını kaydediyorlar.

Kesinlik kazanan haberlere göre, muhalefetin önde gelen liderlerinden olan ve iki aydır evinde göz hapsinde tutulan **Kim Dae Yung**'un evinin önünde toplanan üçü parlamenter 20 kişi tutuklandı. Görgü tanıkları, Kim Dae Yung'un evinin önünde toplanan **Birleşik Demokratik Parti** lideri Kim Young Sam önderliğindeki 200 kişilik bir gruba polisin müdahale ettiğini anlattılar.

Musavi'nin gezisi, zirvede sorun yarattı

Evren talimat verdi, Özal uygulatmadı

YALÇIN DOĞAN *18 haziran*

ANKARA — İran Başbakanı Musavi'nin ziyareti, Cumhurbaşkanı Evren ile Başbakan Turgut Özal arasında **"görüş farkı doğmasına"** neden oluyor. **"Görüş farkı"**, gerçekte Musavi'nin ziyareti öncesine rastlıyor.

Hiçbir başbakanın **"resmi ziyareti"** son yıllarda böylesine gürültü kopmasına neden olmuyor. Hatta, bunun da ötesinde, hiçbir başbakanın ziyareti, **"iç politikayı böylesine etkilemiyor."** Etkilemenin dışında, hiçbir yabancı başbakanın ziyareti, o **"konuk başbakan"** tarafından böylesine bir **"gösteriye"** dönüştürülmüyor. Anıtkabir yerine Konya'da Mevlana Türbe ve Müzesi'ni ziyaret, daha sonra Ankara'da Kocatepe Camii'ne gidiş, **"konuk başbakanın"** ziyaret ettiği bir ülkede **"siyasal gösteri"** değil de nedir?

Musavi'nin **"siyasal gösterisi"** o hale geliyor ki, sonunda Türkiye'de iktidar-muhalefet ilişkilerinin gerginleşme nedenlerine bir yenisi daha ekleniyor. SHP gidip siyah çelenk bırakıyor. Özal bu davranışı onaylamıyor. Dün de Musavi'nin gidişinden sonra arka arkaya açıklamalar ve çelenk koymalar birbirini izliyor.

Gerçekte, **"siyasi gösteriyi"** yürüten sadece Musavi değil. Örneğin, daha Musavi Ankara'ya gelmeden önce, İran Büyükelçiliği'ne Dışişleri Bakanlığı tarafından Anıtkabir'i ziyaret için **"resmen öneri"** götürülüyor. Ancak daha ilk anda böyle bir istek İran Büyükelçiliği'nce **"Tahran'a bildirmeye gerek duyulmaksızın"** geri çevriliyor.

Musavi Ankara'ya geldikten sonra ise, onun Anıtkabir'e gitmeyişini protesto etmek amacıyla SHP'li hanımların İran Büyükelçiliği'ne siyah çelenk bırakmalarını, bu kez İran Büyükelçisi **Mottaki** protesto ediyor, **"Siyah çelenk bırakanları derhal cezalandırın"** diye başvuruda bulunuyor.

Kimse kılını kıpırdatmayınca, bu kez İran Büyükelçisi **"protesto"** amacıyla Özal'ın İran Başbakanı için verdiği akşam yemeğine **"katılmıyor."** Büyükelçi, kendi başbakanının onuruna verilen yemeğe katılmayarak **"protesto ediyor!"**

Gösterilerle ve protestolarla süren iki günlük ziyaretin asıl önemli bir **"gerginliği"** Cumhurbaşkanı Evren ile Başbakan Özal arasında doğuyor.

İran Başbakanı henüz Türkiye'ye gelmeden önce İran basınında, İran radyo ve TV'sinde Türkiye ve

Atatürk aleyhine yapılan yayınlar, Evren'i **"müthiş rahatsız ediyor."** Zaten Cumhurbaşkanı bu rahatsızlığını Musavi'yi kabul ettiği zaman önüne sürdüğü bir dosyayla da sergiliyor. Musavi'ye sitemde bulunuyor. Uyarmak ihtiyacını duyuyor.

İran'daki yayınlar üzerine Cumhurbaşkanı Evren **"Türkiye'nin Sesi Radyosu'na"** talimat veriyor. Dünyanın çeşitli bölgelerine, çeşitli dillerde yayın yapan **"Türkiye'nin Sesi Radyosu'na"** Çankaya'dan giden talimat aşağı yukarı şöyle:

"İran aleyhine siz de yayın yapın!"

Başbakan Özal, Cumhurbaşkanı'ndan böyle bir talimat geldiğini öğreniyor. Musavi'nin ziyareti öncesinde **"bu tür bir yayını doğru bulmadığını"** belirterek bu kez **"Türkiye'nin Sesi Radyosu'na"** Başbakan tam ters bir talimat gönderiyor:

İran Başbakanı'nın gelişi öncesinde böyle bir yayın doğru olmaz. İran aleyhinde yayın hazırlığını durdurun!

Ve İran aleyhinde herhangi bir yayın yapılmıyor.

Konunun daha sonra Evren-Özal arasındaki ikili görüşmede ele alınıp alınmadığını bilmiyoruz. Ancak çeşitli çevreler **"ikili görüşmede ele alınmış olabileceğini kuvvetle tahmin ettiklerini"** belirtiyorlar.

ÖZAL TALİMAT VERİRKEN...

Hiç kimse, Başbakan Özal'ın **"Musavi'ye fazla toleranslı davrandığını"** söyleyemiyor, ancak kendisinin önüne konulan belgelerde **"İran'daki Türkiye ve Atatürk aleyhtarlığının sürmekte"** olduğu yeniden sergileniyor. Özal **"Türkiye'nin Sesi Radyosu"** kanalıyla İran aleyhine yapılması düşünülen yayınları geri çevirirken, ilginç bir **"aleyhtarlığa"** daha tanık olunuyor.

Geçen pazartesi günü Musavi'nin Ankara'ya resmi ziyaret için indiği saatlerde, İran Radyo ve TV'sinden **"Türkiye aleyhtarlığını içeren'** yayınlar birbirini izliyor.

Bunun üzerine **"Özal - Musavi görüşmesinde"** konu masaya geliyor. Özal kendine özgü hafif bir üslupla Musavi'ye **"bu yayınlara son verilmesi"** dileğini iletiyor. Bu tür yayınların **"iyi komşuluk ilişkilerini etkileyebileceğini"** aktarıyor. **"Her ülkenin ve her komşunun dilediği rejimi seçmekte serbest olduğunu, ancak bunun diğer ülkenin içişlerine karışmak noktasına kadar uzanmaması gerektiğini"** belirtiyor.

Birbirlerine karşılıklı olarak sürekli **"kardeşim"** diye hitap eden iki başbakan arasındaki bu diyalog, Musavi'nin **"uyarıyı kabullenmesiyle"** noktalanıyor.

EKONOMİK BOYUT

böylesine **"siyasal gösteriye"** dönüşen bir ziyarette, işin ekonomik boyutları güme gidiyor. Örneğin, İran'ın **"Türkiye'ye petrol boru hattı çekilmesinde gösterdiği isteksizlik"** arka planda kalıyor. Ya da Türkiye - İran arasında yavaş yavaş canlanma eğilimi gösteren ticari ilişkiler üzerinde kimse meraklanmıyor.

Başlangıcından sonuna dek **"yanlışlıklar komedyası"** biçiminde süren bir geziyi kimse kolay kolay unutacağa benzemiyor.

Muhteşem Süleyman sergisini düzenleyen Esin Atıl:

İslam ve Uzakdoğu sergileri düzenleyeceğim

LEYLA TAVŞANOLU *18 haziran*

CHICAGO — Muhteşem Süleyman Sergisi'nin ABD'de açılmasını ve büyük ilgi görmesini, Philip Morris şirketinin mali desteğini sağlayarak gerçekleştiren Dr. **Esin Atıl,** bundan sonra da, özellikle İslam ve Uzakdoğu sanatıyla ilgili sergiler düzenleyeceğini söyledi.

Muhteşem Süleyman Sergisi'nin Chicago Art Institute Müzesi'nde açılması nedeniyle bu kentte bulunan Dr. Esin Atıl'la otelindeki odasında konuşuyoruz. Ne istediğini, amacının ne olduğunu çok iyi biliyor. Esin Atıl, geleceğe dönük tasarıları ve çalışmalarını şöyle anlatıyor:

"Smithsonian Enstitüsü'nde çalışırken Washington National Gallery Müzesi'ne iki yıllık konuk görevli olarak geçtim. Yani Smithsonian, beni müzeye iki yıllığına borç verdi. Seyyar sergiler ve onların programlarıyla uğraşıyoruz. Bunların halk eğitimi ve teşhirleriyle ilgili çalışmaları ben ayarlıyorum. Bunlar sadece Uzakdoğu da dahil Asya ülkeleriyle ilgili eserler. Gelecekte daha çok İslam ülkeleri ve Osmanlı İmparatorluğu'nu içine alan sergilerle uğraşacağım. Proje iyi olduktan sonra da herhangi bir Amerikan şirketinin mali desteğini sağlamak zor olmuyor."

Türkiye'de Muhteşem Süleyman çapında bir sergi yapılabilir mi? Dr. Atıl şu görüşlere yer veriyor:

"Türkiye'de böyle büyük bir sergi yapılır. Benim gibi Türkiye'de bir iki kişi var. Onlara fırsat verilirse bu iş olur. Size ABD'den bir örnek vereyim. ABD'de çok iyi bir gelenek vardır. Benim gibi şahıslara açık kart verir. Proje neyse, parasını bulabiliyorsanız, bu müzelerden açık kart alırsınız, çalışmalar için. En takdir ettiğim yanları bu. Bir de çalışanlara hakkını vermeleri."

. Peki Muhteşem Süleyman Sergisi'nin Chicago'da açılışı ne gibi yankılar uyandırdı? **"Amerikalılar çok takdir etti. Sürekli tebrik notları alıyorum. Türk halkı da çok takdir etti. Washington'daki serginin gerçekleştirilmesinden sonra öğrencilerden, her kesimden mektuplar alıyorum. Öğrencilere Süleymanname ile sergi hakkındaki kitaplarımı gönderdim."**

Dr. Esin Atıl aynı çalışmaları Türkiye'de de yapmak ister mi?

"Benim gibi, yönetici olarak Türkiye'de çok bilgili insanlar var. Şu anda ABD'de bu işi yaparak Türkiye'ye daha çok hizmet ettiğime inanıyorum."

Esin Atıl daha sonra, sergi çalışmaları için birçok İslam ülkesini ziyaret ettiğini, Suudi Arabistan'a gittiğini söylüyor ve ekliyor: **"Suudi Arabistan'a gittiğimde hacı da oldum. Yani umre ziyareti yaptım."**

İstanbul Amerikan Kız Koleji mezunu olan Esin

Atıl, kolej arkadaşlarının kendisini sık sık arayıp sorduğunu söylüyor:

"Gelecek hafta kolejli arkadaşlarım Washington'da benim için bir toplantı düzenleyecek. Bu toplantıya gelecekler arasında Talât Halman ile Prof. Abdullah Kuran da var."

Muhteşem Süleyman Sergisi'nin yarattığı etki konusunda da Esin Atıl'ın görüşü şu:

"Sergide öyle bir hava vardı ki, sanki Kanuni Sultan Süleyman'ın dünyası yaratılmıştı. Ama bu Washington'daki sergideydi. Chicago'daki sergide nedense bu hava pek olmadı."

Birleşik Arap Emirlikleri'nin Şarca Emirliği'nde Şeyh Sultan devrildi

BAE'de saray darbesi

19 haziran

ŞARCA/LONDRA (AA) — Birleşik Arap Emirlikleri'ni oluşturan 7 emirlik içinde 3. büyük emir olan **Şeyh Sultan Bin Muhammed El-Kasımi**'nin bir **"saray darbesi"** ile devrildiği ve yerine kardeşi **Şeyh Abdülaziz**'in geçtiği haber veriliyor.

Şarca Emirliği'nde radyo ve televizyonun normal yayınlarını keserek verdikleri haberlerde, Emir Şeyh Sultan Bin Muhammed el-Kasımi'nin, emirliğin içinde bulunduğu finansman krizi nedeniyle yerinden feragat ederek emirliği, 50 yaşındaki kardeşi ve askeri lider Şeyh Abdülaziz'e devrettiğini belirtmişti.

Birleşik Arap Emirlikleri'nden Şarca'nın Emiri **Şeyh Sultan Bin Muhammed El Kasımi,** ağabeyi **Şeyh Abdülaziz**'in iktidarı ele geçirmesini kabul etmediğini açıkladı.

Şeyh Sultan, İngiltere'de bulunan eşine telefonla yaptığı açıklamada, **"Şarca'nın yasal emirinin kendisi olduğunu ve bunalımın çözümleneceğine inandığını"** bildirdi.

Şeyh, Dubai'den telefon ettiği eşine her şeyin iyi gittiğini, sağlığının yerinde olduğunu ve tüm aile üyelerinin kendisi ile birlikte bulunduğunu da söyledi.

Şeyh Sultan, BAE'den gelen ve **"Şarca'da bir şeyler olacağını"** bildiren bir telefon üzerine önceki gün İngiltere'deki tatilini yarıda keserek ülkesine dönmüş ve aynı gün Şarca radyosu, Emir'in ülkesinde yaşanan ekonomik kriz nedeniyle görevinden ağabeyi lehine feragat ettiğini açıklamıştı.

Öte yandan, Şeyh Sultan Bin Muhammed El - Kasımi'ni bir darbe ile görevden uzaklaştırıldığı yolundaki söylentilerin yoğunluk kazanmasıyla birlikte, Şarca'daki hükümet binası çevresine askerlerin kum torbalarından oluşan barikatlar kurdukları bildirildi.

Şarca halkı, askeri helikopterlerin liman ve havaalanı üzerinde uçtuklarını, Emirlikteki başlıca kavşaklarla hükümet binası çevresine askeri birlik ve araçların yerleştirildiklerini söylediler.

Dubai Emirliği, Şarca Devlet Radyosu'ndan yapılan ve 48 yaşındaki Sultan'ın yerini kardeşine bırakmak için tahtından feragat ettiği yolundaki açıklamayı reddetmiş ve Sultan'ın bir saray darbesi ile görevinden uzaklaştırıldığını açıklayarak, yeniden göreve getirilmesini istemişti.

7 emirlikten oluşan BAE'nin en büyüğü olan Abu Dabi, feragat haberine resmi basında yer verirken, Abdülaziz'in görevi devralmasını destekleyen bir açıklama yapmadı.

Bu arada, Şarca Kraliyet Mahkemesi Başkanı **Şeyh Faysal Bin Halit El-Kasımi,** gazetecilere yaptığı açıklamada, yaşlı şeyhlerin, Abdülaziz'den bu soruna çözüm bulmalarını isteyeceğini söyledi.

Sorunun herkesin yararına olacak biçimde çözümleneceğini söyleyen El-Kasımi, Abdülaziz ve BAE Komitesi'nin konuyu müzakere etmekte olduğunu da haber verdi.

El-Kasımi, BAE'nin en yüksek karar verme organı olan Yüksek Konsey tarafından oluşturulan komitede, Emirliklerin liderlerinin yer aldığını bildirdi.

Türk dostu olarak bilinen BAE Devlet Başkanı Şeyh Zayed Bin Sultan El-Nahyan, 7 emirliğin liderliğinden oluşan Yüksek Konseyi olağanüstü toplantıya çağırdı. Konsey tahttan çekilmeyle ilgili açıklamasının geçersiz olduğunu belirtti.

Diplomatik kaynaklar, darbe haberi üzerine ülkesine dönen Sultan El-Kasımi'nin Şarca'ya girmesine izin verilmediğini söylediler.

Bu arada, Şarca'da yayımlanan radikal **El-Halic** gazetesinin süresiz kapatıldığı bildiriliyor. Görgü tanıklarının verdiği bilgiye göre, gazeteyi basan askerler, gazete çalışanlarını dışarı çıkarttılar ve bu yayının kapatıldığı emrini verdiler.

Basra Körfezi'nin güney ucunda yer alan 210 bin nüfuslu Şarca, BAE'nin 3. büyük Emirliği durumunda.

Ülkenin güney ucundaki Şarca Emirliği'nin nüfusu 210.000 civarında. 1977 yılında petrolün bulunmasından sonra zenginleşen emirlik, günde 5000 varil petrol üretiyor. Ayrıca günde 60.000 yoğunlaştırılmış petrol gazı ihracatı gerçekleştiriliyor.

Boş derste türkü dinlettiği için görevden alındı

34 yıllık öğretmene Ruhi Su cezası

CEM HAMULOĞLU *19 haziran*

34 yıllık öğretmen **Rükzan Günaysu**'nun görevine, boş bir derste öğrencilerine **Ruhi Su**'dan **Yunus Emre** ve **Karacaoğlan** türküleri dinlettiği için Milli Eğitim Bakanlığı'nca son verildi.

Robert Lisesi'nde 5 yıldan bu yana edebiyat öğretmenliği yapan 61 yaşındaki **Rükzan Günaysu, "34 yıl emek verdiğim Milli Eğitim Bakanlığı'nın böyle bir yanlışı yapmasını kabul edemiyorum"** sözleriyle duy-

gularını ifade ederken, idare mahkemesine başvurarak hakkını arayacağını da söyledi.

Olayların gelişimini, **"1985 yılının kasım ayında son sınıftan bir grup öğrencimin isteğiyle Ruhi Su'dan Yunus Emre ve Karacaoğlan türküleri dinledik. O sırada işlediğimiz ders konumuz oratoryo idi. Ve ben onlara bir soru üzerine Yunus Emre Oratoryosu ile Ruhi Su'nun söylediği Yunus Emre türküleri arasındaki farkı açıkladım. Üzerinden yarım saat bile geçmeden okul idaresinden, Milli Eğitim Müdürü tarafından aranıyorsunuz diye bir haber geldi. Çünkü Milli Eğitim Müdürlüğü'ne 'Ruhi Su'yu anma törenleri düzenleniyor' şeklinde bir ihbar olmuş. Ben okul müdürlerinin yanında Milli Eğitim Müdürüne olayı açıkladım ve olay kapandı"** sözleriyle anlatmaya başlayan **Rükzan Günaysu** şöyle sürdürüyor:

ÖNCE TEHDİT, SONRA İHBAR

"Ben bu olaya hiç önem vermedim. 1985-86 ders yılı bitimine doğru sınıfımdaki bir öğrencim bütünlemeye kalacağını anlayınca, odama gelip gitmeye başladı. Atatürk öncesine özlem duyan bu öğrencim, 'Siz bu okulda Ruhi Su'yu anma törenleri yaptınız, bunu unutmayın' sözleriyle **benden kendisini geçirmemi istedi. Dersler sona erdikten sonra babası oğlunu alarak Türk müdürümüz Mehmet Çamoğlu'na gelmiş** ve 'oğlunun kasti olarak sınıfta bırakıldığı' yolunda **şikâyette bulunmuş. Türk müdürümüz, not cetvellerini çıkartarak durumu açıklamaya çalışmış. Fakat çocuğun velisi Ömer Okur tatmin olmayıp Milli Eğitim Müdürlüğü'ne şikâyette bulunmuş. Bunun üzerine beni ve öğrencileri Milli Eğitim Müdürlüğü'ne çağırarak ifademizi aldılar. Birkaç ay sonra okula gelen raporda ise tahkik komisyonu,** 'Öğretmenin görevi süresince izlenmesi gerekir' **diyordu.**

1987 yılının ocak ayında ise bir bakanlık müfettişi gelerek 3 dersime girdi ve memnuniyetini belirtti. Gene bir haber çıkmadı. Geçen hafta içinde ise okuldan gelen yazıda bakanlığın emri gereği sözleşmenin iptal edildiği bildirildi. Bu yazı okul müdürlüğüne nisan ayında gönderilmiş, ancak öğretimin aksamaması için öğretim yılı sonunda bana iletilmesi notu düşülmüş."

OKUL MÜDÜRÜ: EMİR GELDİ

Görevine Milli Eğitim Bakanlığı tarafından son verilen Rükzan Günaysu'nun çalıştığı Robert Lisesi'nin Türk müdürü **Mehmet Çamoğlu**, olay üzerine yorum yapmaktan kaçınarak **"Biz bakanlıktan gelen emirleri uygulamakla yükümlüyüz"** derken, kendisiyle görüştüğümüz Milli Eğitim Müdürü **Şener Birsöz** ise sorularımızı şöyle yanıtladı:

MÜFETTİŞ RAPORU

— Rükzan Günaysu'nun görevine son verilmesinin gerekçesi nedir?

BİRSÖZ — Biz bu öğretmenin genel tutum ve ders durumunun branş müfettişlerince incelenmesini istedik. Bunun üzerine Milli Eğitim Bakanlığı'ndan bir müfettiş geldi. O öğretmenin genel denetimini yaptı. Bu denetim sonunda bakanlığa verdiği rapor sonucunda, bakanlık onayıyla öğretmenin sözleşmesinin feshedilmesi yolunda bir bakanlık mucibi geldi. Biz de emir gereği öğretim yılı sonunda kendisine bildirerek emri yerine getirdik.

— Bu öğretmenin bakanlıkça incelenmesini neden istediniz?

BİRSÖZ — Genel konu, öğretmenin derste, ders dışı konularla meşgul olduğu şeklinde idi. Bunun devam edip etmediğini, öğretmenin dersinde yararlı olup olmadığı konusunun incelenmesini istedik.

— 1985 yılı kasım ayında boş bir derste Ruhi Su dinlettiği için size bir ihbar gelmiş ve siz kendisiyle görüşmüşsünüz.

BİRSÖZ — Kendisiyle değil de okul müdürüyle görüşmüşümdür sanıyorum. O olayı hatırlıyorum. Bir telefonla bize durum intikal ettirildi. Biz de telefonla okuldan acilen bilgi aldık. Böyle bir şey yoktur denildi. Bilahare arkasından yazılı bir şikâyetle konunun incelenmesi istendi. Biz de kendimize göre bir inceleme yaptırdık. Bu inceleme raporunda da öğretmenin genel durumunun, bundan böyle de aynı hareketlere devam edip etmediğinin izlenmesi gerektiği yolunda bir rapor düzenlemiş ve bakanlığa göndererek konunun ihtisası gerektirdiğini, bir bakanlık müfettişinin incelemesini istemişiz. Bunun sonucunda branş müfettişi incelemesini yapmış ve raporunu düzenlemiş.

— Bu durumda Rükzan Günaysu'nun görevine son verilme nedenlerinin en önemlisi, derste Ruhi Su dinletmesi değil mi?

BİRSÖZ — Olabilir. Ben bakanlık müfettişinin neleri incelediğini, raporunda neler yazdığını açık olarak bilmiyorum. Bize sadece gönderilmiş bir mucip var. Konu öğretmenin dersinde ders dışı, program dışı konulara yer verip veremeyeceği...

— Rükzan Günaysu, Ruhi Su'nun boş bir derste dinletildiğini söylüyor.

BİRSÖZ — Ben detayına girmedim. Elemanlarımız vardır, müfettişlerimiz vardır. Onlar bizim adımıza giderler, boş derste mi yapıyor, dolu derste mi yapıyor, ne zaman yapıyor, onu incelerler. Ve raporlarını bakanlığa göndeririz.

Tasfiyesi tamamlandı, ödeyeceği borç kalmadı

Kastelli, 12 milyar lirayı fona aktardı

19 haziran

Haber Merkezi — Bankalar Birliği'nin istemi üzerine **Ceher Özden** (Banker Kastelli) hakkında beş yıl önce açılan tasfiye işlemleri dün tamamlandı. Sezai **Onaral** başkanlığındaki 9 numaralı Tasfiye Kurulu tarafından hazırlanan ve İstanbul 2. Asliye Ticaret Mahkemesi'nce karara bağlanan tasfiye sonucunda, Banker Kastelli'nin ödemeyle yükümlü hiçbir borcu kalmadı.

1980'lerde bankerliğin simgesi haline gelen **"Kastelli"**, ödeme güçlüğüne girince yurtdışına kaçmış, Tunus'ta yakalandıktan sonra getirildiği İstanbul'da bir süre tutuklu kalmıştı. Bankalar Birliği'nin 22 Haziran 1982'de yaptığı başvuru sonucu Özden'in sahibi

bulunduğu Banker Kastelli, Mentaş ve Bimtaş bankerlik kurumları hakkında 28 haziran 1982'de tasfiye işlemlerine başlanılmıştı. Mentaş ve Bimtaş hakkındaki tasfiye işlemleri geçen yıl sonuçlanmıştı.

Banker Kastelli A.Ş. ile ilgili dün sonuçlanan mahkeme kararına göre, Bakırköy, Fatih, Beyoğlu İzmir, Bursa, Ankara ve Gaziantep'teki toplam 25 gayrimenkul ve 9 taşıtın satışından 18 milyar 654 milyon 247 bin 199 lira nakit sağlandı. Bu paradan 5.5 milyon lira mevduat sertifikası ve tahvil alanlara ödenen faiz borcu ile 7 milyar 240 milyon 449 bin 132 lira, Hazine'ye stopaj borcu olarak ödendi.

Bu durumda Kastelli'den 5.9 milyar, Mentaş ve Bimtaş'tan da kalan 6.1 milyar lira, Tasarrufları Koruma Fonu'na devredildi. Cevher Özden'in, üç şirketinden tasfiye masasında kalan 12 milyar liranın fona aktarılmasını kendisinin istediği belirtildi.

Mahkeme kararında ayrıca, Banker Kastelli'nin bazı vergi daireleriyle olan ihtilafının sürdüğü kaydedildi. Kastelli'nin İmar Bankası'nın da aralarında bulunduğu 103 kişi ve kuruluştan, 7 milyar 254 milyon 64 bin 783 lira tutarındaki şüpheli alacağı da fona devredildi.

'AIDS'li Gamma Globulin' şoku

Her şey böyle başladı

ÜMİT OTAN *19 haziran*

İZMİR — Her şey üç yıl önce sarılık, kabakulak ve buna benzer hastalıklara karşı koruyucu olarak düşünülen Gamma Globulin adlı serumun ithali ile başlamıyordu. Her şey bir hafta önce koruyucu olarak ithal edilen ilaçta AIDS kuşkusu ile başlıyor, çocuklarına bu iğnelerden yaptıran ailelerin önlenemeyen **"şoku"** o gün, bugün sürüyordu. Yetkililer, **"telaşa gerek yok"** diyorlardı, gazete haberleri ise, telaşlandırıyordu. Üzgün, şaşırmış insanlar, ne yapacaklarını, kime inanacaklarını bilemiyorlardı.

İstihbarat şefimiz bana üzücü haberin nedeni olan Gamma Globulin adlı ilacın fotoğrafını çekme görevini verdiğinde, olay yalnızca üzücü bir haberdi. Akşam eve gittiğimde ve bir ölü evine girmiş gibi olduğumda, bizim iki ufaklığın da sarılıktan korunma amacıyla bu iğneleri yemiş olduğunu öğrendiğimde, yüzlerce ailenin yaşadığı şoku yaşayanlardan oldum.

Önce çocuklar birer birer ortamdan uzaklaştırıldı. Bir tatile, diğeri anneannesine gitti. Evde yaşanan **"şok"** onlara pahalıya mal olabilirdi.

Nihayet test sonuçları geldi. Geldi de her şey daha kötü. Gazetelerde başlıklar çeşit çeşit. Yetkililerde yaklaşımlar çelişkili. **Asuman**'ın AIDS haberini yazışını izleyip sorular sorup ferahlamaya çabalarken, telefon çaldı. Arayan kayınvalide, **'Oğlum gazeteleri aldım, ağlamaktan gözlerim şişti. Bu haberin hangisi doğru?"** diye soruyor, gazeteleri bizim kız görmese bari diye sızlanıyordu.

Türkiye'de çoğu İzmir'de olmak üzere yüzlerce aile bugünlerde Gamma Globulin **"şok"**u yaşıyor. Tüm **"korkulacak bir şey yok"** uyarıları sıkıntıları azaltmıyor. Herkes yetkililerin üç yıl önce nerede olduklarını soruyor. Bu yetkililerin yetkilerini ne zaman kullandıklarını merak ediyorlar. Ben de bu **"şok"**u hem bir gazeteci olarak hem de baba olarak yaşadım. Ben de soruyorum, bu yetkililerin yetkileri nerede, bu yetkilerini ne zaman kullanırlar?

90 askeri öğrencinin okullarıyla ilişkisi kesildi

Nurcu operasyonu

TURAN YILMAZ *20 haziran*

ANKARA — Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesindeki askeri okullara sızan irticai grupların Nurcular olduğu saptandı. Türk Silahlı Kuvvetleri'ni **"ele geçirme"** gayreti biçiminde nitelenen bu sızma olayıyla ilgili olarak başlatılan soruşturmanın sonuçlanma aşamasına geldiği öğrenildi.

Bazı derneklere bağlı öğrenci yurtlarında yetiştirilerek orduyu ele geçirmek amacıyla Silahlı Kuvvetlere bağlı harp okulları, askeri liseler ve astsubay hazırlama okullarına yerleştirilen öğrencilere ilişkin başlatılan soruşturmanın tamamlanmak üzere olduğu bildirildi. Silahlı Kuvvetler bünyesinde oluşturulan disiplin kurullarınca yapılan idari soruşturma çerçevesinde bugüne kadar söz konusu askeri okullara sızdıkları belirlenen 90 öğrencinin kayıtlarının silinerek, okullarıyla ilişkilerinin kesildiği öğrenildi. Edinilen bilgiye göre, ilişkileri kesilen bu öğrencilerin dışında 92 öğrenci ise ailelerinin istekleri üzerine okullarından alındılar.

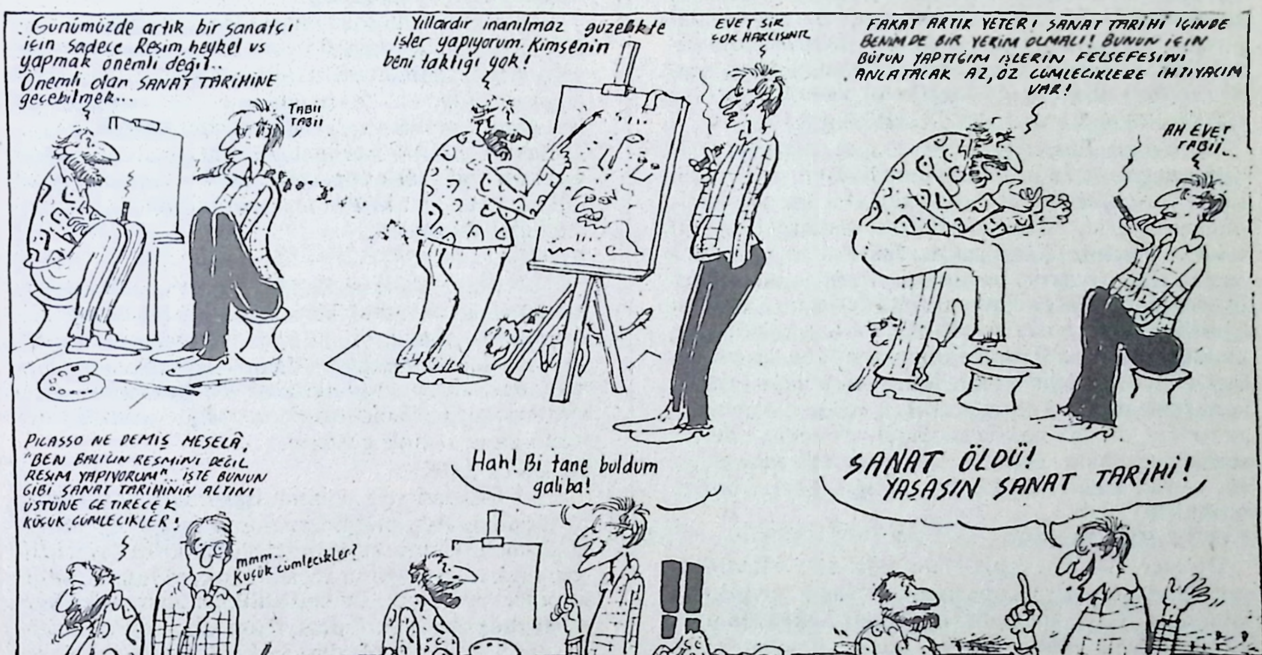
Soruşturma çerçevesinde ifadelerine başvurulan öğrenciler, askeri okullara sızmaya çalışan irticai örgütün Nurcular olduğunu anlattılar. Öğrenildiğine göre, öğrencilerden alınan bu bilgilerin ışığı altında soruşturma sürdürüldü ve sonuçlanma aşamasına gelindi. Genelkurmay yetkilileri, **"Silahlı Kuvvetlere sızmaya çalışanlara ilişkin ne gibi önlemler alındığı"** şeklindeki soruya **"bu aşamada mevcut önlemlerin yeterli görüldüğü"** yanıtını verdiler.

Yetkililer, askeri okullara alınacak öğrencilerin seçiminde bu öğrencilerin, gerek askeri okul öncesi öğrencilik dönemleri, gerekse aile üyeleri hakkında gerekli güvenlik soruşturmasının yapıldığını bildirdiler. Yetkililer, askeri okullara alınan öğrencilerin **"hiçbir ideolojik akıma karışmamış olmalarına özen gösterildiğini"** bildirdiler. Yetkililer, **"Askeri persone-**

lin Atatürk ilke ve inkılapları dışında bir ideolojiye karıştığına dair en küçük bir emarenin elde edilmesi halinde gerekli idari ve adli tahkikat yapılmakta, alınacak sonuca göre ilgili personel hakkında yasal işlem tatbik edilmektedir" diye konuştular.

Genelkurmay yetkililerinden edinilen bilgilere göre, Silahlı Kuvvetler bünyesindeki askeri okullarda başlatılan **"Nurculuk operasyonu"**na ilişkin adli soruşturma ise henüz başlatılmadı. Yetkililer, suç işlediği belirlenen bir askeri personel hakkında Genelkurmay Askeri Savcılığı'nca adli soruşturma açılabilmesi için Genelkurmay Başkanı'nın emrinin bulunması gerektiğini vurguladılar, önümüzdeki günlerde gelebilecek böyle bir emir doğrultusunda ilgililer hakkında adli soruşturmanın açılabileceğini söylediler.

Cumhurbaşkanı **Kenan Evren,** 8 Ocak 1987 tarihinde Adana'da yaptığı konuşmasında Silahlı Kuvvetler'e karşı girişilen **"ele geçirme"** amaçlı sızma hareketlerine değinmişti. Evren, bazı derneklere bağlı yurtlarda yetiştirilen öğrencilerin orduyu ele geçirmeye çalıştıklarını belirterek, bu amaçla askeri okullara toplam 813 öğrencinin yerleştirildiğinin tespit edildiğini söylemişti.

Meclis, Cumhurbaşkanı ve partiler Avrupa Parlamentosu'nun tutumunu şiddetle kınadılar

Ağır tepki

20 haziran

Haber Merkezi — Cumhurbaşkanı **Kenan Evren** Avrupa Parlamentosu'nun önceki gün Ermeni Raporu'nu kabul etmesiyle ilgili olarak, **"Bu nasıl dostluk, nasıl ittifaktır? NATO'ya gelince aslan Türkiye diyecekler, sonra aleyhimizde karar verecekler"** dedi. TBMM genel kurulunda da dün verilen bir önergeyle Avrupa Parlamentosu'nun Ermeni raporunu kınayan bir karar oybirliğiyle kabul edildi. Kararda **"Bu kararın ağır sorumluluğu, söz konusu karar tasarısını sunan, destekleyen ve kabul eden parlamenterlerle, temsil ettikleri ülkelere ait olacaktır"** denildi. Başbakan **Turgut Özal** da yaptığı yazılı bir açıklamayla kararı, **"tek yanlı, ırkçı ve hasmane bir metin"** olarak niteledi.

EVREN: BU NASIL DOSTLUK?

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, dün Sıvas'ın Şarkışla ilçesinde halka hitaben yaptığı konuşmada Ermeni raporuna değinirken, sözde 1915'te meydana gelen olaylardan ötürü Türkiye'nin kınandığını hatırlatarak, **"Biz Avrupa toplumuna girmişiz. Avrupa Konseyi üyesiyiz. Ama aleyhimize karar alınıyor. Bu nasıl dostluk, nasıl ittifaktır? NATO'ya gelince aslan Türkiye, ABD'den sonra en güçlü ordusu olan ülke diye pohpohlayacaklar, ama bir Ermeni meselesi çıkınca, bizim aleyhimizde karar alacaklar. Bu kararı 12 Eylül'den sonraki askeri rejim döneminde bile almadılar. Şimdi demokratik sisteme geçtik. Bu zamanda bu kararın alınması Türk milletini derinden üzmüştür"** dedi.

Kenan Evren, böyle bir kararın ardından Türkiye'den toprak talebinin dahi gündeme getirileceğini söyleyerek, **"Güçleri, kudretleri varsa denesinler ve cevaplarını alsınlar"** şeklinde konuştu.

TBMM: ŞİDDETLE KINIYORUZ

TBMM Genel Kurulu da dünkü birleşiminde kararı görüştükten sonra, kınayan bir önergeyi oybirliğiyle kabul etti. ANAP Grup Başkan Vekili Pertev Aşçıoğlu SHP Grup Başkan Vekili Cahit Tutum, DYP Grup Başkan Vekili Ahmet Sarp DSP Grup Başkan Vekili Ömer Kuşhan ve bağımsız üyeler adına Bülend Ulusu imzasıyla verilen önergede özetle şu görüşlere yer verildi:

"Haçlı zihniyetini canlandırma çabalarından başka bir anlam taşımayan böyle bir kararın kabulünün Türkiye-Avrupa ilişkilerine yapıcı bir katkıda bulunmayacağı daha önce de ifade olunmuştur. Bu kararın Avrupa Parlamentosu'ndan geçmiş olması Ermeni ve dünya terör örgütlerinin meşum emellerine yeni bir gerekçe teşkil edecektir. Bu kararın ağır sorumluluğunun, söz konusu karar tasarısını yarlamentoya sunan, destekleyen ve kabul eden parlamenterlerle, temsil ettikleri ülkelere ait olacağı kuşkusuzdur."

ÖZAL: TEK YANLI IRKÇI BİR KARAR

Başbakan Turgut Özal da dün yaptığı yazılı bir açıklamayla Avrupa Parlamentosu kararını kınadı. Kararı, ırkçı, tek yanlı ve hasmane bir metin olarak niteleyen Özal, **"Tamamen tarihi gerçeklere aykırı olan ve ülkemize karşı haksız, insafsız ve mesnetsiz suçlamalara yer veren bu kararın ciddiye alınması kabil değildir. Militan Ermeni örgütlerinin ve onların işbirlikçilerinin baskıları altında alındığı aşikâr olan bu karar, Avrupa Parlamentosu'nun itibarını büyük ölçüde zedelemiştir"** dedi. Karar metninde Ermeni konusuyla hiç ilgisi olmayan Kıbrıs ve Ege sorunu gibi sorunlara yönelik haksız suçlama ve isteklere de yer verildiğine dikkat çeken Özal, **Ermeni militanların teşvik ve tahrikçilerinin kimler olduğu, gözler önüne serilmiştir"** dedi.

VAHİT HALEFOĞLU

Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu dün TBMM'de yaptığı gündem dışı konuşmada, **"Tarihi gerçeklere tamamen aykırı, tek yanlı ve ülkemiz hakkında haksız isnatlarla dolu kararı esefle karşılıyor ve reddediyoruz"** dedi. Halefoğlu, Türkiye'nin AT'ye üyeliğinin bu gibi tek yanlı bağnaz ve ölçüsüz kararlarla etkilenmeyeceğini belirtti. Dışişleri Bakanı Halefoğlu, **"Türk milletinin haklı tepki ve infialine yol açan bu kararın Avrupa camiası üzerinde hiçbir etkide bulunmayacağına içtenlikle inanıyorum"** diye konuştu.

ERDAL İNÖNÜ

TBMM'de SHP grubunun görüşlerini açıklayan genel başkan Erdal İnönü de kararı, **"haksız, yanlış, yetkisiz ve Türkiye aleyhinde açıkça taraf tutan, Ermeni terörüne cesaret veren bir karar"** olarak niteledi. Alınan kararla, tarihsel gerçeklere saygısızlık edildiğini vurgulayan İnönü, **"Hükümet büyük sorumluluk taşıyor. Yıllardır aleyhimize yürütülen kampanya, demokrasinin görülen kusurlarını ortadan kaldırmak için hükümetin çaba göstermemesinden cesaret almıştır"** dedi.

HÜSAMETTİN CİNDORUK

DYP Genel Başkanı **Hüsamettin Cindoruk**, dün yaptığı açıklamada, karar metninin herkesi üzerinde derin derin düşündürecek bir ağırlık taşıdığını söyledi.

Ermeni iddiaları ile ilgili kararı **"Sevr Antlaşması'nın hortlaması"** olarak niteleyen Cindoruk, Başbakan Turgut Özal'ın **"Türkiye'nin dış itibarının çok yüksek olduğu"** yolundaki iddialarının da boş olduğunun ortaya çıktığını bildirdi.

SÜLEYMAN DEMİREL

Eski başbakanlardan **Süleyman Demirel** de ANKA'ya yaptığı açıklamada Ermeni raporunun Türkiye'yi inciten, yaralayan ve rahatsız eden bir tasarı olduğuna değinerek, **"Avrupalıların Türk gerçeğini anlamamak için direnmelerini üzüntüyle karşılıyorum. Türkiye kendisini Avrupalılara anlatmak için daha uzun süre mücadele edecektir"** dedi. Demirel, ANAP hükümetinin, Türkiye'nin haklarını layığıyla savunamadığını da söyledi.

RAHŞAN ECEVİT

DSP Genel Başkanı Rahşan Ecevit de, Türkiye'de insan hakları ve hukuk kurallarının sürekli olarak çiğnenmesi ve demokrasi yolundaki engellerin ağırlaştırılarak sürdürülmesinin, demokratik ülkeler topluluğundaki ulusal saygınlığı tahrip ettiğini söyledi. Ecevit, Avrupa Parlementosu'nun aldığı kararı bu duruma kanıt olarak gösterdi.

H. ESAT IŞIK

Eski Dışişleri ve Savunma Bakanlarından Hasan Esat Işık da Avrupa Parlamentosu'nun aldığı kararla, insan haklarına saygısını değil, hukuka saygısızlığını ortaya koyduğunu söyledi. Işık, **"Hukuk politikaya alet edilmiştir. Bu laubaliliktir; bu hukuka karşı işlenmiş bir suçtur"** dedi. Dünyada gerçekten dehşet verici soykırım olayları verkan, kasıtlı olarak ortaya atılmış Ermeni soykırımı iddialarının üzerinde durulmasının insanlığa hizmet dürtüsüyle açıklanamayacağını belirten Işık, **"Türkiye'de iktidarın tutumu da bir başka yönden asamblenin tutumu ölçüsünde acınacak bir tutumdur"** diye konuştu.

Avrupa Parlamentosu kararını kınayan IDP Genel Başkanı Aykut Edibali de **"Avrupa, Türk milletinden uzaklaşmış, AT'ci ANAP iktidarı ve yandaşı diğer partilere dehşetli bir tokat indirdi"** dedi.

İktisadi Kalkınma Vakfı (İKV) başkana Jak Kamhi de kararı protesto ederken, **"Avrupa Parlamentosu siyasi bir yorumla ve tek yönlü baskılar altında, tarihi yeniden yapma yoluna gitmiştir"** dedi.

4 yılda 444 şehit

22 haziran

ADANA (Cumhuriyet Güney İlleri Bürosu) — Ayrılıkçı teröristlerin 1983 yılında askeri araçlarımızı pusuya düşürerek başlattıkları, asker, köy korucusu ve köylü yurttaşları hedef alan eylemler zincirinde meydana gelen 646 olayda 158 güvenlik görevlisi şehit olurken, 286 yurttaş da yaşamını yitirdi. Teröristlerle güvenlik güçlerimiz arasında çıkan çatışmalarda 268 terörist ölü olarak ele geçirildi.

EN KANLI EYLEM

Ayrılıkçı teröristlerin önceki akşam Mardin'in Ömerli ilçesine bağlı Pınarcık köyüne yaptıkları saldırıda 30 köylünün öldürülmesi, bugüne kadar yapılan en kanlı eylem oldu. Terörister, bundan önce

en kanlı saldırıyı Taşdelen köyünde 14 kişiyi öldürerek yapmışlardı.

Mardin'in Ömerli ilçesine bağlı Pınarcık köyünde 30, Hakkâri'nin Uludere ilçesine bağlı Taşdelen köyünde ise 14 yurttaşın ölümü ile sonuçlanan iki kanlı eylem, teröristlerin köye asker giysileri ile gelmesi ve megafonlarla köylülere çağrı yapmaları açısından benzerlik gösteriyor. Taşdelen köyüne gelen 20-25 kişilik asker giysili terörist grubu, **Abuzer Cengiz, Kasım Özer, Mahmut Aykut** ve **Ömer Özer** adlı köy korucularının evlerine baskın düzenleyerek, bu korucuların akrabaları olan ve aralarında kadın ve çocukların da bulunduğu 14 yurttaşı öldürmüşlerdi.

Teröristler, askerlerimize karşı en büyük saldırıyı ise 28 nisan günü Şemdinli'nin Bağlar köyü Güzelkaya mezrasında yaptılar. Söz konusu olayda askeri aracımızı pusuya düşüren teröristler, bir binbaşı, 2 üsteğmen ve 10 er olmak üzere toplam 13 askerimizi şehit etmişlerdi.

Hakkâri'nin Uludere ilçesi yakınlarında 6 araçlık bir konvoyu 12 Ağustos 1986 tarihinde pusuya düşüren teröristler, bir binbaşı, bir astubay ve 10 erimizi şehit etmişlerdi. Bu da teröristlerin askerlerimize karşı sürdürdüğü ikinci büyük eylem olarak biliniyor.

SINIR ÖTESİ OPERASYONLAR

Türk Silahlı Kuvvetleri, bugüne kadar saldırılar düzenledikten sonra Irak'a kaçan teröristleri yakalamak için üç kez sınır ötesi operasyon gerçekleştirdi.

İlk sınır ötesi operasyon, 1983 yılının mayıs ayında yapıldı. Üç erin şehit edilmesi ve bir erin de ağır yaralanması üzerine sınırlı hava harekâtı yapıldı. Irak topraklarına giren jet uçakları bazı bölgeleri bombaladı.

12 Ağustos 1986 tarihinde Hakkâri'nin Uludere ilçesinde 6 araçlık askeri konvoyun pusuya düşürülerek 12 askerimizin öldürülmesinden sonra Türk Hava Kuvvetleri'e bağlı jet uçakları Irak hava sahasına girdi ve PKK barınaklarını bombaladı.

3 Mart 1987 günü Taşdelen olayında 14 kişinin öldürülmesinden sonra sınırı geçen Türk Hava Kuvvetleri'ne bağlı 30 jet uçağı, teröristlerin bulunduğu bildirilen Irak'taki bazı alanları bombaladılar.

21 mayıs günü Lice ilçesine bağlı Yolçatı köyünü basan teröristler, köy öğretmeni **Asım Özmen** ve imam **Mehmet Bayram**'ı kaçırdılar. Öğretmen ve imamın cesedi ertesi sabah köyün 5 kilometre uzağında silahla taranmış olarak bulundu.

2 haziran günü Hakkâri'nin Şemdinli ilçesi yakınlarından, Bitlis'ten çalışmak üzere gelen 26 orman işçisi kaçırıldı. Bu işçilerden 23'ü Haratepe bölgesinde güvenlik güçleri ile teröristler arasında 6 haziranda çıkan çatışmadan sonra kurtarıldılar.

3 haziran günü Tunceli'nin Ovacık ilçesi yakınlarında görevden dönen askeri konvoy pusuya düşürüldü. Olayda üç erimiz şehit oldu.

8 haziranda Mardin'in Ömerli ilçesine bağlı Tavuklu köyü yakınlarında bir askeri aracımızın daha pusuya düşürülmesi sonucunda bir üsteğmen ile üç erimiz şehit oldu.

11 haziranda Diyarbakır'ın Dicle ilçesinde gazeteci **Mehmet Çağdaş**'ın evi bombalandı. Olayda Çağdaş'ın 14 yaşındaki yeğeni **Yaşar Sabur** öldürüldü.

Yeni ilçelerde sevinç var, komşuda tepki

22 haziran

Haber Merkezi — 103 beldenin ilçe olması kararı, sevinci ve tepkiyi beraberinde getirdi. Çeşitli kutlamalarla ilçe sevinci yaşanırken, komşu ilçelerde tepkiler görülüyor. Yeni ilçelerden ötürü bazı ANAP örgütleriyle milletvekillerinin rahatsızlığı sürüyor. ANAP Genel Başkan Yardımcısı **Mehmet Keçeciler**, **"Elbette bazı siyasi problemlerle karşılaşacağız. Ama bunların memlekete faydası, bizim ANAP olarak uğrayacağımız zarardan büyüktür"** dedi.

TBMM'den geçen 103 yeni ilçe kurulmasına ilişkin yasanın Cumhurbaşkanı'nın onayından sonra Resmi Gazete'de yayımlanması bekleniyor. Yeni ilçelerde şimdiden **"kaymakam, emniyet amiri, yargıç, nüfus ve milli eğitim müdürleri"**nin ataması bekleniyor. Nüfusları çoğunlukla 3-5 bin arasında değişen bu beldeleri bekleyen bir başka sorun da bina sorunu. Bu arada partilerin örgütlenmesinin özellikle ANAP'ta çekişmelere yol açabileceği belirtiliyor.

İlçe olan beldelerde şimdiden bir sevinç dalgası hüküm sürüyor. Bazı yörelerde davul zurna eşliğinde gösterilerde bulunulurken, bazı komşu ilçelerde de kararı protesto için istifalar gündeme geldi.

Kütahya'nın Emet ilçesinde Hisarcık'ın ilçe olmasını protesto eden 1500 kişi yasayı veto etmesi için Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e telgraf çektiler.

3 bin nüfuslu Hisarcık kasabasının ilçe yapılmasından sonra istifa eden Emet'in ANAP'lı Belediye Başkanı **Ünal Öztaş**, **"Bu karardan vazgeçilmelidir. Hisarcık'la Emet arasında yıllar öncesine dayanan husumet yeniden canlanacaktır. Bizden 15 bin nüfuslu 24 köy kopacak. Karara ekonomik açıdan da bakarak durumu protesto ediyoruz. Karardan vazgeçilmezse ANAP, 60 bin nüfuslu ilçemizden oy alamaz. ANAP ilçe örgütünden tabelayı indirdik. Burada kimse ANAP örgütü kuramaz, yaşatmayız"** dedi.

Emetliler, dün Evren'e yasayı veto etmesi için telgraf çektiler. **Mehmet Hatipoğlu** adlı Etibank işçisi telgrafında şunları söyledi:

"İstiklal Savaşı'ndan sonra tamamen mahvolan, sadece adsız kahramanlık payesi alan ilçemiz, zaten işsiz ve ekonomik yönden gelişmemiş durumdadır. 8 kilometre uzaklıkta ve mahallemiz durumunda olan Hisarcık kasabası, iktidarın siyasi amaçlı bir oldu bittisi ile ilçe olmuştur. 1923'te Yunanlıların bize yapmadığını ANAP iktidarı yapmıştır. Sayın Cumhurbaşkanımızın bu olaylara göz yummayacağını umar, Hisarcık kasabasının ilçelik durumunun veto edilmesini, şahsım ve İstiklal Savaşı şehitleri adına istirham ediyorum."

ŞALPAZARI

Trabzon'a bağlı Vakfıkebir ilçesinin Şalpazarı bucağının SHP'li Belediye Başkanı **Mustafa Karabayır**'ın, partisinden, ANAP'tan bucağının ilçe olacağı vaadini aldığı için istifa ettiği [illegible] Şalpazarı'nda ilçe olma sevinci so[illegible] lokantalar üç gün boyunca "bedava [illegible] bu sevince katılıyorlar. 21 bin 900 nüfuslu [illegible]

lpazarı, Vakfıkebir'e bağlıydı.

Vakfıkebir'e idare bakımından 55 köy bağlı kalırken, Şalpazarı'na 25 köy, 23 bin 800 nüfuslu Beşikdüzü'ne de 27 köy bağlanacak.

KARAÖREN

Çorum'a bağlı Karaören'in bağımsız Belediye Başkanı **Abdullah Sorgun** ile SHP'li Belediye Meclis üyeleri **Ahmet Atmaca, Mehmet Cacak, Abdullah Ateş** ve **Mustafa Yıldırım**, kasabalarının ilçe olması üzerine ANAP'a geçtiler.

Yeni ilçelere en az 10 köy bağlı olacağından, mevcut ilçelerdeki köy sayısının düşmesi sonucu, bu ilçelerdeki ekonomik yapıyı da zayıflatacağı belirtiliyor. Bu arada yeni ilçe dağılımından en çok eski ilçelerin etkileneceği ve delege sayılarında düşüş olacağı sanılıyor.

40 İLÇE İÇİN YETKİ

TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilen yasa ile 10 yeni ilçe kurulması kararlaştırıldı. Ayrıca hükümete 40 beldede yeni ilçe kurabilmesi için yetki verildi. Referandum ve olası bir erken seçim öncesinde böyle bir yasayı Meclisten geçiren ANAP iktidarının bunu pazarlık konusu yapacağı ileri sürülüyor.

KEÇECİLER: PROTESTO EDECEKLER

Mehmet Keçeciler, Ankara'da Cumhuriyet muhabirine Kütahya'da ANAP'tan istifa olayı olmadığını belirterek, "**Elbette protesto edecekler, beğenmediklerini söyleyecekler. Türkiye'de ilçeler bazı kasabalar kendilerinden ayrılınca küçüldükleri intibaına kapılıyorlar. Oysa birlikte kalkınacaklar**" dedi.

Mecliste ANAP'tan istifa ettiğini açıklayan Kahramanmaraş Milletvekili **Alaattin Kısakürek**'in de istifa etmediğini savunan Keçeciler, "**Kendisi partimizin kurucu üyesi ve MKYK üyesidir. Meclisten iki gün izin aldı, kendisiyle görüşmelerimiz devam edecek**" diye konuştu.

İstifa edebileceğini söyleyen Kahramanmaraş Milletvekili **Mehmet Onur**'la da görüşmelerin devam ettiğini söyleyen Keçeciler, Onur'un da istifa etmeyeceğini kaydetti.

Keçeciler, 103 yeni ilçe kurulduğunu ve Bakanlar Kurulu'nun anlaşmazlık olan yerlerde çözümü sağlamak için 40 yerde daha ilçe kurma yetkisi aldığını söyledi. Keçeciler, "**Bu işin maliyeti, getireceği faydadan düşüktür**" dedi. Keçeciler, "**Bir kaymakam, bir savcı, üç hâkim, 50 memur tayin edince onbinlerce insanı nüfus kâğıdı sureti için 70 kilometre öteye gitmekten kurtarırsınız**" diye konuştu.

BELEDİYE BAŞKANLIĞI SEÇİMLERİ

Erken seçim kararı verilmesi halinde bu ilçelerde yapılacak seçimlerin de birlikte ele alınabileceğini belirten Keçeciler, erken seçim kararı verilmemesi halinde de bu ilçelerde belediye başkanları seçimlerinin bu yıl içinde peyder pey yapılacağını kaydetti. Keçeciler, "**Seçim için zaman vardır. Biz hesabını yaptık. Seçim işlerinde aksaklık olmaz**" dedi.

Keçeciler, yeni ilçe kurulmasını '**gelinlik yaşa gelen kızın evlenmesine**" benzetti. Keçeciler, İmamoğlu'nun Kozan'dan ayrılmasını Kozanlıların da istediğini belirterek, "**İmamoğlu rüştünü ispat etmiş, artık gelinlik çağa gelmiştir. Baba evinden çıkıp kendi evini kurma zamanı gelmiştir**" şeklinde konuştu.

İşçi ve işverenden tahsil edilecek ek prim 227 milyar lirayı buluyor

Süper emeklilik SSK'yı kurtardı

22 haziran

BİLAL ÇETİN

ANKARA — Süper Emeklilik Yasası'nın geçim sıkıntısı içinde olan emeklilerden çok, kaynak sıkıntısı çeken SSK'yı kurtarmaya yönelik bir işlev göreceği belirlendi.

Prim miktarları artacağı için işçilerin net aylıkları önemli ölçüde gerileyecek. Buna karşılık Sosyal Sigortalar Kurumu'nun sadece tavan ücret ve bunun üzerinde brüt maaşı olan işçilerden fazladan kesilecek primlerle yılda 277 milyar lira civarında ek gelir sağlayabileceği hesaplandı.

Yapılan hesaplamalara göre, bugün brüt maaşı 422 bin 400 liranın üzerinde olan bir işçi SSK'ya 16 bin 296 lira prim ödüyor. Yasa yürürlüğe girdiğinde 66 olan memur maaş katsayısı değişmezse bu işçinin prim tutarı 59 bin 136 liraya çıkacağı için net maaşı 42 bin 840 lira azalacak. Katsayı 72'ye çıkarsa ve işçinin brüt maaşı 460 bin 800 lirayı buluyorsa, ödeyeceği prim tutarı 64 bin 512 liraya yükseleceğinden net maaşındaki azalma 48 bin 216 lira olacak.

1 temmuzda memur maaş katsayısı 72'ye çıkarılırsa, brüt maaşı 400 bin lira olan işçinin net maaşı 39 bin 704 lira, brüt maaşı 350 bin lira olan işçinin net maaşı 32 bin 704 lira, brüt maaşı 300 bin lira olan işçinin net maaşı 25 bin 704 lira, brüt maaşı 250 bin lira olan işçinin net maaşı 18 bin 704 lira, brüt maaşı 200 bin lira olan işçinin net maaşı da 11 bin 704 lira azalacak.

Bu arada, üst göstergeden emekli olanlar için halen 92 bin 400 lira olan emekli maaşı da son beş yıllık dönemde en üst göstergeden prim ödemek koşuluyla bugünkü gösterge ve katsayıya göre 211 bin 200 liraya yükselecek. Bu tutar katsayının 72'ye yükseltilmesi halinde 230 bin 400 liraya çıkacak.

Şu anda emekli olanlar ise borçlanmak suretiyle süper emeklilikten yararlanabilecekler. Ancak borçlanarak süper emeklilikten yararlanabilmek için işçinin emekli olmadan önceki son aylığının bugünkü katsayı ve göstergeye göre 422 bin 400 liradan az olmaması gerekiyor. SSK yetkilileri, bu konuda başvuruda bulunan işçilerin son aylıklarının bordro üzerinden ve işverenin Maliye'ye verdiği kayıtlardan kontrol edileceğini bildirdiler.

SSK yetkililerinin verdiği bilgiye göre, süper emeklilik uygulaması esas olarak bu konuda hazırlanacak yönetmeliklerin yayımlanmasından sonra kesinlik kazanacak. Ancak, süper emeklilikten yararlanmak isteyen emekliler dilerlerse 5 yıllık ekstra primlerini top-

tan yatırarak hemen süper emeklilik aylığı almaya da hak kazanabilecekler.

SSK'nın yaptığı araştırmalara göre, sadece kamu kesiminde bugünkü memur maaş katsayısına göre 422 bin 400 lira olan süper prim tavanının üzerinde ücret alan 82 bin işçi çalışıyor. Yetkililer, özel sektörde de en az 120 bin işçinin söz konusu ücret tavanının üzerinde bir ücretle çalıştığının sanıldığını ifade ettiler.

Buna göre, yeni kanunla SSK, sadece tavanın üzerinde ücret alan bu işçiler için, işçinin kendisinden ve işvereninden bir yılda yaklaşık 277 milyar liralık fazladan prim tahsilatı gerçekleştirebilecek.

'NATO'nun gözden geçirilmesinde yarar var, böyle ittifak olmaz'

Evren'den NATO'ya sert çıkış

HASAN UYSAL/HAYDAR ALDIKAÇTI
23 haziran

SIVAS — Cumhurbaşkanı Kenan Evren Avrupa Parlamentosu'nda Ermeni iddialarına ilişkin alınan kararı eleştirerek, **"Eğer böyleyse NATO ittifakının oturulup bir gözden geçirilmesinde yarar vardır. Böyle ittifak olmaz!"** dedi.

Sıvas'ta dün halka hitap eden Cumhurbaşkanı Evren sözlerine söyle devam etti:

"NATO ittifakının üyesiyiz. İttifak, NATO'ya dahil ülkelerin toprak bütünlüğünü korumak için kuruldu. Bu ittifaka üye ülkeler kendi topraklarının bütünlüğünü korurken, üye Türkiye'nin topraklarının bir kısmını alıp başkalarına vermek istiyor. Varşova Paktı bile böyle bir talepte bulunmuyor. Yunanistan'dan geliyor, başka ittifak ülkelerinden geliyor.

NATO'ya dahil olacağız, AT'ye olmayacağız. Bunun altında yatan dini ayrılıktır, Hıristiyanlıktır.

Biz bu ittifaka bunun için mi girdik? Bu talepler, bizim içinde bulunduğumuz ittifaktan geliyor. Avrupa'nın savunmasına gelince, Türkiye'den, Türk askerinden başka kahraman yok. Türkiye NATO'ya dahil olacak, OECD'ye dahil olacak, Avrupa Konseyi'nin bir üyesidir, parlamenterlerimiz gidecek...

Böyle şey olmaz. Böyle ittifak olmaz. NATO ittifakının da oturulup bir gözden geçirilmesinde yarar vardır.

Bunun altında başka şey yatıyor. Bizde komünist partisi yoktur. Bizde yeşiller partisi yoktur. Bütün çabaları Türkiye'de komünist, yeşiller partilerini kurdurmaktır."

İç politikaya değinmediğini ve değinmek istemediğini vurgulayan Cumhurbaşkanı **"Yüksek tansiyon insana da millete de zararlı. Bunu aşağıya çekmek lazım. Benim tansiyonum düşüktür, milletin de düşük olsun istiyorum"** dedi ve **"Beni iç politikaya çekmeye çalışıyorlar, bana sataşıyorlar. Hatta istifaya davet ediyorlar, hiç aldırış etmiyorum. Söylesin, boşalsın, hiç önemli değil"** biçiminde bir ifade kullandı.

Dün saat 10.30'da **"Avrupa Parlamentosu kararını kabul etmiyoruz", "Prim verdi Avrupa ASALA'ya, davetiye çıkardı belaya"** biçiminde valilikçe yazdırılmış bez pankartların asılı olduğu meydanda toplanan halka hitap eden Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e konuşmasından önce mikrofondan kendisi için yazılmış şiirler okundu. Valilik binasının balkonundan halka hitap eden Cumhurbaşkanı Evren, 16 haziranda Sıvas'a geldiğinde büyük sevinç duyduğu-

YOL KESEN IRMAK
H. V. Velidedeoğlu
2. baskı 990 lira (KDV içinde)
Çağdaş Yayınları Türkocağı Cad. 39/41
CAĞALOĞLU-İSTANBUL

Cumhuriyet

BEN ATATÜRKÇÜ DEĞİLİM
Nadir Nadi
Baskı çıktı 1200 lira (KDV içinde)
Çağdaş Yayınları, Türkocağı Cad. 39/41
Cağaloğlu-İSTANBUL

64. Yıl; Sayı: 22567 Kurucusu: Yunus Nadi 175 TL. (KDV dahil) 22 Haziran 1987 Pazartesi

Askeri elbiseli 40 bölücü terörist roketatar, bomba ve otomatik silahlarla Pınarcık köyünü yerle bir etti

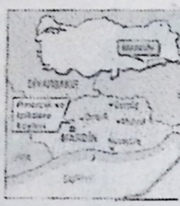
Vahşet: 16'sı çocuk 30 ölü

Bölücü teröristler en kanlı katliamlarını önceki gece Mardin'in Ömerli ilçesine bağlı Pınarcık köyünde gerçekleştirdiler. Güvenlik güçlerinin giydiği özel komando elbiseli 40 dolayında terörist, 16'sı çocuk, 6'sı kadın 30 kişiyi katletti, 3 çocuğu da yaraladı.

Teröristler, megafonla köy halkını ve korucuları köy meydanında toplanmaya çağırdılar. Kaçışma başlayınca bomba, roketatar ve otomatik tüfeklerle üç koldan saldırıya geçtiler. 8 köy korucusunun ateşle cevap vermesi üzerine köy tam bir savaş alanına döndü.

Katliamdan sonra bölgeye sevk edilen özel timler, geniş bir operasyona giriştiler. İçişleri Bakanı Akbulut, beraberinde Jandarma Genel Komutanı Org. Doğu ve Emniyet Genel Müdürü Bedük'le birlikte Diyarbakır'a gitti. Akbulut, Pınarcık köyünde inceleme yaptı.

Saldırganlar köyden ayrılırken kısa adı ARGK olan "Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu" imzalı bir bildiri bıraktılar. Avrupa'da basılmış olduğu sanılan bildiride, ajan ve korucuların teslim olması isteniyor.

Pınarcık katliamı Mardin'in Ömerli ilçesine bağlı Pınarcık köyüne önceki gece düzenlenen saldırıda ölen 16'sı çocuk, 30 yurttaş, dün köyde düzenlenen törenle gözyaşları arasında toprağa verildi. Köy halkını megafonla yaptıkları çağrı ile köy meydanına toplayan özel komando giysili 40 kadar bölücü, üç koldan saldırıya geçti. El bombası, roketatar ve otomatik tüfekle saldıran bölücü çete mensupları kaçarlarken köyü de ateşe verdiler. Olayda çok sayıda büyük ve küçükbaş hayvan da telef oldu. Olaydan sonra bölgede operasyonlara başlanırken Mardin Valisi Alaattin Turhan ile Tugay Komutanı Tuğgeneral Erdinç Aygün, Pınarcık köyüne gittiler. Baskından sağ olarak kurtulan, ancak üç çocuğunu yitiren Mehmet Üstop adlı yurttaş, Vali Turhan'a dert yanarak "Bu 4 silahlar ne zaman bitecek" diye sordu. (Fotoğraf: a.a.)

Gözlemler

İnsan gücü mezar kazmaya yetmedi

Pınarcık'a gelmeden geçtiğimiz köyde korucular devletten 40 silah almıştı. Pınarcık köyü de 10 silahla ikinci sıradaydı. Herhangi bir baskına karşı mevziler kazılmış, evlerin damına siperler yapılmıştı. Ama bu son ve en kanlı baskın belki de Pınarcık köyünün sonu olacaktı.

CELAL BAŞLANGIÇ'ın yazısı 12. sayfada

BBC: KATLİAM 13. Sayfada

OSMAN YILDIZ

ÖMERLİ (Mardin) — Ayrılıkçı militanların 1980 başlarında güneydoğuda başlattıkları silahlı baskınların en kanlısı, önceki gece Mardin'in Ömerli ilçesine bağlı Pınarcık köyünde gerçekleştirildi. Komando giysili bir grup saldırgan, 201 nüfuslu Pınarcık köyünden 16'sı çocuk, 6'sı kadın olmak üzere 30 kişiyi katlettiler, 3 çocuğu da yaraladılar. Sayıları 40 dolayında olan teröristler, üç grup halinde köyü basarken, köy korucularıyla iki saat süreyle çatıştılar, bazı evleri ve ağılları ateşe verdiler.

Son yılların en büyük saldırısından sonra [illegible] İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, beraberinde Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Adnan Doğu ve Emniyet Genel Müdürü Saffet Arıkan Bedük olduğu halde, dün sabah Ankara'dan Diyarbakır'a gitti. Akbulut, köye giderek incelemelerde bulundu ve gelişmeler hakkında bilgi aldı. Katledilen 30 kişinin cenazeleri, dün göz-

(Arkası Sa. 13, Sü. 4'te)

BİLANÇO: 4 YILDA 444 ŞEHİT 13. Sayfada

ARGK'NİN İLK KANLI EYLEMİ 13. Sayfada

TEPKİLER

Evren: *Cüreti Avrupa'dan aldılar.*

Özal: *Kökleri yakında kazınacak.*

İnönü: *Can güvenliği birinci sorun.*

Ecevit: *12 Eylül'ün gerekçesi iflas etti.*

Demirel: *Devletin tavrı esef verici.*

Keçeciler: *Irak ve Suriye sorumlu olabilir.*

13. Sayfada

Mecliste tartışma

Mardin'deki saldırı ile ilgili bilgi veren Devlet Bakanı Kâzım Oksay'ın "Güneydoğudaki olaylarda yüzde 50 azalma var" sözü, muhalefetin sert tepkisine yol açtı. Muhalefet milletvekillerinin "insaf" demesi üzerine Oksay, "Olayların azalması başka, ölü sayısının artması başka" yanıtını verdi. Muhalefet partilerinin sözcüleri, hükümeti eleştirerek, yanlış teşhiste bulunmakla suçladılar. 12. Sayfada

Yeni ilçelerde sevinç var, komşuda tepki

Hisarcık: *Hisarcık'ın ilçe olmasını protesto eden 1500 Emetli, yasayı veto etmesi için Evren'e telgraf çekti. Emet'in ANAP'lı Belediye Başkanı istifa etti.*

Şalpazarı: *İlçe olan Şalpazarı'nın SHP'li Belediye Başkanı partisinden istifa etti. Başkanın ANAP'tan, ilçe vaadi aldığı için istifa ettiği öne sürülüyor.*

Karaören: *SHP'li belediye meclisi üyeleri ile bağımsız belediye başkanı, Karaören'in ilçe olması üzerine ANAP'a geçtiler.*

Haber Merkezi — 103 beldenin ilçe olması kararı, sevinç ve tepkiyle karşılandı. [illegible] ANAP Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Keçeciler, "Ülkemizin siyasal problemlerini karşılayacağız. Ama beldeleri gerçeklerini bile ... ANAP olarak eğitip değerlendirecek ..." dedi. [illegible]

Yeni ilçelerde şimdiden "kaymakam, emniyet amiri, yargıç, nüfus ve milli eğitim müdürleri"nin atanması bekleniyor. Nüfusları çoğunlukla 3-5 bin arasında değişen bu beldeleri bekleyen bu başka sorun da bina sorunu. Bu arada partilerin örgütlenmesinin özellikle ANAP'ta çekişmelere yol açacağı belirtiliyor. [illegible]

(Arkası Sa. 15, Sü. 3'te)

Güney Kore: *Polis muhalefeti yıldıramıyor.*
Körfez savaşı: *İran Başbakanı Musavi, yine Kuveyt ve ABD'yi tehdit etti.*
Kıbrıs: *Alman silah tüccarı "Times"a demeç verdi. Adada bir şeyler dönüyor.* 3. Sayfada

İstanbul Festivali: *Üç kısım tekmili birden Spor ve Sergi Sarayı macerası.* 4. Sayfada

Pişmanlık Yasası: *Yasa için başvuranların büyük bölümü incelemede; sürenin uzatılması gündeme geldi.*
İşkence: *SHP'li Milletvekili Özcan: Cezaevleri hasta yaratıkların elinde*

Af yasa önerisi: *SHP'ye göre ANAP, toplumun güçlü kesimleri için af çıkarıyor.* 8. Sayfada

Anarşi: *Evren, "Anarşi döneminde en çok acıyı analar çekti" dedi.*
Referandum: *Demirel, "Adam beni diri diri toprağa gömmek istiyor" dedi.* 9. Sayfada

Transfer: [illegible] Sporda

Prof. Steinbach: *AT için acele etmeyin.*
İnsan hakları: *İki adım ileri bir adım geri.* 16. Sayfada

İşçi ve işverenden tahsil edilecek ek prim 227 milyar lirayı buluyor

Süper emeklilik SSK'yi kurtardı

Mecliste kabul edilen Süper Emeklilik Yasası'nın geçim sıkıntısı çeken emeklilerden çok, kaynak sıkıntısı çeken SSK'nın kurtulmasına yönelik işlev göreceği saptandı. Yasayla, SSK'nın önümüzdeki 1 yıl içinde tahsil edeceği ek prim 277 milyar lirayı buluyor.

422 bin 400 lira brüt maaş alan bir işçi, 66 katsayıya göre, her ay maaşından 42 bin 840 lira daha fazla SSK primi ödeyecek. Eğer katsayı 1 temmuzda 72'ye yükselirse, aynı işçinin ödeyeceği ek prim 48 bin 216 liraya kadar yükselecek.

BİLAL ÇETİN

ANKARA — Süper Emeklilik Yasası'nın geçim sıkıntısı içinde olan emeklilerden çok, kaynak sıkıntısı çeken SSK'nın kurtarılmasına yönelik bir işlev göreceği belirlendi.

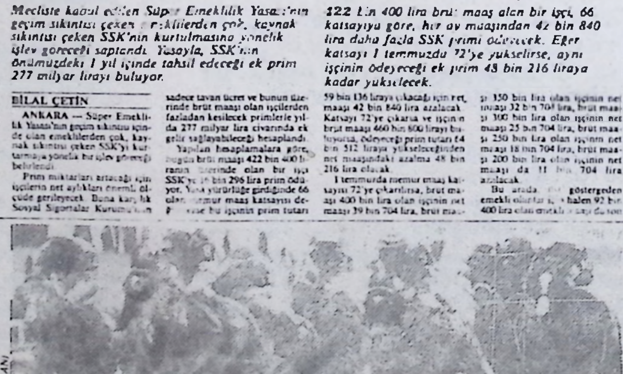
Prim miktarları artacağı için işçilerin net aylıkları önemli ölçüde gerileyecek. Buna karşılık Sosyal Sigortalar Kurumu'nun sadece tavan ücret ve bunun üzerinde brüt maaşı olan işçilerden fazladan kesilecek primlerle yılda 277 milyar lira civarında ek gelir sağlayabileceği hesaplandı.

Yapılan hesaplamalara göre, bugün brüt maaşı 422 bin 400 lira olan bir işçi SSK'ya ... bin 296 lira prim ödüyor. Yeni yürürlüğe girdiğinde 66 olan ... maaş katsayısı ... bu işçinin prim tutarı 59 bin 136 liraya çıkacağı için net maaşı 42 bin 840 lira azalacak. Katsayı 72'ye çıkarsa ve işçinin brüt maaşı 460 bin 800 liraya ... 1 temmuzda memur maaş katsayısı 72'ye çıkarılırsa, brüt maaşı 400 bin lira olan işçinin ... maaşı 39 bin 704 lira, brüt maaşı 350 bin lira olan işçinin net maaşı 32 bin 704 lira, brüt maaşı 300 bin lira olan işçinin net maaşı 25 bin 704 lira, brüt maaşı 250 bin lira olan işçinin net maaşı 18 bin 704 lira, brüt maaşı 200 bin lira olan işçinin net maaşı da 11 bin 704 lira azalacak.

Bu arada ... göstergeden emekli olanlar ... halen 92 bin 400 lira olan emekli aylığı da son beş yıllık dönemde en üst göstergeden prim ödemek koşuluyla bugünkü gösterge ve katsayıya göre 211 bin 200 liraya yükselecek. Bu tutar katsayının 72'ye yükseltilmesi halinde 230 bin 400 liraya çıkacak.

Şu anda emekli olanlar ise borçlanmak suretiyle süper emeklilikten yararlanabilecekler. Ancak, borçlanarak süper emeklilikten yararlanabilmek için işçinin emekli olmadan önceki son aylığının bugünkü katsayı ve göstergeye göre 422 bin 400 liradan az olmaması gerekiyor. SSK yetkilileri, bu konuda başvuruda bulunan işçilerin son aylıklarının bordro üzerinden ve işvere-

(Arkası Sa. 15, Sü. 4'de)

Gazi'de büyük sürpriz Türk at yarışçılığının en büyük klasiği sayılan ve "derby" olarak adlandırılan Gazi Koşusu'nun dün koşulan 61.'sini karabaşak olarak "Mahter I" isimli tay kazandı. Koşu öncesinde yapılan tahminlerde hiç şans tanınmayan tayın birinciliği çok büyük sürpriz olarak nitelendi. Mahter I isimli taya binen genç jokey ... Kandur'un, tecrübeli jokeyler Süleyman Akdı, Ekrem Kurt, Mümin Çilgin, Kâzım Yıldız, Tinay Adıgen, Ertul Cankılıç ve Ahat Özdemir gibi ... [illegible]

HİPODROMDAN

Sarı Salih: En Mantar Koşuydu...

MEHMED KEMAL

"Yürü lan yürü"

"Lan dama ağabey, babasını biliyor musun?"

"Babası lazım değil bize, kendi lazım!"

"Yürü lan yürü!"

"Yürüse ne olacak düzlüğe gelince tıkanır."

Veliefendi Çayırı'nda 61. Gazi Koşusu'nu izliyorum. Demek Gazi bu koşuyu koyalı beri 61 yıl olmuş. Ama ortalıkta -Tanrı rahmet eylesin- ne Gazi var, ne de Gazi'yi arayan... Kupayı Gazi yerine Kenan Evren'in vermesi gerekiyordu. Yerine Beylerden Nejat Tümer verdi. Kimsenin de ne bindiği var, ne yerindiği...

Bu yarışın Gazi koşularının en tatsızı olduğu söyleniyor. Böyle

(Arkası Sa. 15, Sü. 1'te)

Vahşet ve Gerçek...

Mardin - Ömerli ilçesine bağlı Pınarcık köyünde yaşananlar, tek kelimeyle vahşettir. Katledilenler 16'sı çocuk, 30 kadar vatandaşımızın bir baskın sonucu öldürülmeleri, başka hangi sözcükle tanımlanabilir ki!

Böylesine alçakça bir toplu kıyımı gerçekleştirenleri lanetlemek de hiç şüphesiz toplum olarak tepkimizi, ortak acımızı dile getirmektir.

Son yılların hiç ... gibi...

Ama olaylar sürüyor.

O zaman?..

Sorunun özünü yakalayıp çözüm bulmaktan başka çaremiz var mı?

Hayır, yok!

Peki bu iş öyle söylendiği kadar kolay mı?

O denli kolay olsa, bu kadar büyük acılar yaşanır mıydı?

(Arkası Sa. 13, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

nu, ancak şimdi döndüğü için üzüntü içinde olduğunu söyledi.

Birlik ve beraberliğe çok önem vermek gerektiğini sürekli işaret ettiğini vurgulayan Evren, **"Bütün felaketler buradan başlıyor. Dış güçler bunu bildiklerinden milli birliği beraberliği yok etmeye çalışıyorlar"** dedi ve şöyle devam etti:

"Bunun başında mezhep ayrılıklarını kullanırlar. Dinimiz, tarikat ve mezhep yüzünden birbirimize düşmemeyi icap ettirir. Herkesin din, vicdan ve düşüncesinde hür olması gerekir. Herkes kendi tarikatı, mezhebi nasıl icap ettirirse öyle ibadetini yapar. Bizim dinimiz şekilperest değildir. Vicdan temizliği ister. Kimse kimseyi mezhebi ve tarikatı yüzünden suçlayamaz ve kınayamaz. Peygamberimiz de Allahımız da birdir. Herkes kendinden mesuldür. Kimse kimseye karışamaz. Bunu böyle kabul edersek bir şey olmaz. Niye aramızda ayrılık gayrılık olsun. Peygamber isteseydi kendine vekil tayin ederdi. Ama tayin etmedi. Bu tarikat ve mezhepler peygamberden sonra çıktı. Ama bir kere olmuş. Artık kaldıramayız. Öyleyse herkes kendine göre ibadetini yapar. Kimse karışamaz. Yüce Atatürk bunun için laikliği getirmiştir."

Evren, laikliğin devletin temel ilkesi olduğunu ve bunun için üzerinde önemle durduğunu söyleyerek dinin devlet işine karışması halinde o memleketin geriye gideceğini ifade etti. Osmanlı döneminde dinin devlet işlerine karışması nedeniyle çok geri kaldığımızı vurgulayan Cumhurbaşkanı Evren, bu konuda çeşitli örnekler verdi. Ve **"Bize karışmasınlar. Eğer devlet işine karışmasalardı biz Avrupa'yı çoktan geçmiştik"** biçiminde konuştu.

Konuşmasında milliyetçiliğin önemine de değinen Cumhurbaşkanı Evren, Osmanlı döneminde ağırlık Türklerde olmasına karşın,Türklerin çok ezildiğini, onun için Türkler geri kalırken Osmanlılardan ayrılan milletlerin geliştiğini söyledi. Atatürk'ün milliyetçilikle ilgili görüşlerini de anlatan Evren, **"Ama Atatürk'ün milliyetçilik anlayışı kafatasçılık değildir. Kafataslarına göre insanları ayırmaz. Bizim için dil, din, ırk farkı yoktur. Biz insanların rengine de bakmayız. Zencilere de aynı muameleyi yaparız, fark gözetmeyiz"** dedi.

Türkiye'deki olayların benzerinin İtalya, İspanya, Portekiz, Fransa, İngiltere'de de olduğunu belirten Cumhurbaşkanı, **"Bunun nedeni, savaşlar artık ortadan kalktı, içerden çökertme savaşları başladı. Şimdi biliyorsunuz 5-10 eskıya geceyarısı Mardin'in bir köyüne giriyor eve bombalarla, silahlarla zavallı suçsuz çoluk çocuk, kadın herkesi öldürüyor. Bu, karakol olmayan her köyde yapılabilir. Bu insanlık değil, canilik, vahşettir. Bunlar bu gücü nereden alıyor? Maalesef bizim bazı dostlarımız ve müttefiklerimizden alıyorlar"** diye konuştu.

Konuşmasında Ermeni meselesine de değinen Cumhurbaşkanı Evren, konunun 1894'te başladığını ifade ederek, şöyle dedi:

"1. Dünya Savaşı'nda bu konu doruk noktasına ulaştı. Sevr Antlaşması ile Ermenilere bağımsızlık tanındı. Ancak biz bu anlaşmayı tanımadık, yırtıp attık. Atatürk, Kurtuluş Savaşı'nı kazanmasaydı bir Ermeni devleti kurulacaktı. Ancak Lozan Antlaşması'nda böyle bir şey yoktur. Türkler bu toprakları Ermenilerden değil, Bizanslılardan aldı. Biz asırlardır Ermenilerle kucak kucağa yaşadık, ayrılık gayrılık yapmadık. Onlar bize ihanet ettiler. 1914-15'te biz savaşırken arkamızdan vurdular, katliamlar yaptılar. Osmanlı hükümeti bu bölge savaş bölgesi olduğu için Ermenileri o zaman bizim toprağımız olan Suriye ve Irak'a göç ettirdi. O dönem hastalık var, Ermenilerin bir bölümü yollarda tifüs vs. zayiat verdiler. Şimdi Ermeni katliamı diye bize yıkıyorlar. Arkasında ne var ben size söyleyeyim. AT'ye müracaat ettik ya ondan sonra başladı bunlar. Girmeyelim diye. Bu olaylar patlak verdi. Yeşillerle komünistler engellemeye çalıştılar. Ama başaramayınca Avrupa Parlamentosu'nda böyle karar aldırdılar. İş bu kararla bitmeyecek. Daha sonra Ermenilere toprakları geri verin diyecekler."

Daha sonra Avrupa Parlamentosu'nda Ermeni tasarısıyla ilgili kararları madde madde okuyarak açıklayan Evren'e yurtaşlar uzun süre tezahürat yaptılar ve **"Katil ASALA"** diye bağırdılar. Evren bunun üzerine **"Sanki Türkiye'nin mevcudiyeti AT'ye girmekle mümkün olacak. Türkiye bugüne kadar vardı, bundan sonra da olacak"** diye konuştu.

NATO İTTİFAKI GÖZDEN GEÇMELİ

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, konuşmasında NATO üyesi olduğumuzu, NATO'nun, üyelerinin toprak bütünlüğünü korumak için kurulduğunu anımsatarak, NATO'yu eleştirdi ve NATO ittifakının yeniden gözden geçirilmesinde yarar olduğunu söyledi ve şöyle devam etti:

"Yunanistan ile ilgili meselelerimizi Adalet Divanı'na götürmeli, Kıbrıs'taki kuvvetlerimizi geri çekmeli, oradaki soydaşlarımızın geleceğini oradaki Rumlara emanet etmeli ve bir devletin varlığını kabul etmeliymişiz.

Bu kararı alanlar dün de söylediğim gibi 30 kişinin ölümüne sevinsinler.

"VARŞOVA PAKTI BİLE"

NATO ittifakının üyesiyiz. İttifak, NATO'ya dahil ülkelerin toprak bütünlüğünü korumak için kuruldu. Bu ittifaka üye ülkeler, kendi topraklarının bütünlüğünü korurken, üye Türkiye'nin topraklarının bir kısmını alıp başkalarına vermek istiyor. Varşova Paktı bile böyle bir talepte bulunmuyor. Yunanistan'dan geliyor, başka ittifak ülkelerinden geliyor.

NATO'ya dahil olacağız, AT'ye olmayacağız. Bunun altında yatan dini ayrılıktır, Hıristiyanlıktır.

Biz bu ittifaka bunun için mi girdik? Bu talepler, bizim içinde bulunduğumuz ittifaktan geliyor. Avrupa'nın savunmasına gelince; Türkiye'den, Türk askerinden başka kahraman yok. Türkiye NATO'ya dahil olacak, OECD'ye dahil olacak, Avrupa Konseyi'nin bir üyesidir, parlamenterlerimiz gidecek...

Böyle şey olmaz, böyle ittifak olmaz. NATO ittifakının da oturulup bir gözden geçirilmesinde yarar vardır.

Bunun altında başka şey yatıyor. Bizde komünist partisi yoktur. Bizde yeşiller partisi yoktur. Bütün çabaları Türkiye'de komünist, yeşiller partilerini kurdurmaktır."

Bu kararın alınmasında Türkiye'nin de kabahati olduğunu, kararın alınmasından önce 3 bin Ermeni'nin Strasbourg'a gidip gösteri yaptıklarını, Türkiye'den kaçan "vatansız hainlerin" de aralarına katıldıklarını, tek tek Avrupa Parlamentosu'ndaki parlamenterlerle konuşup, onları "şişirdiklerini" anlatan Evren, **"Bizim Avrupa'da 2.5 milyon insanımız var. 10 bin kişi oraya gidip gösteri yapsalardı, teker**

teker parlamenterlerle konuşsalardı ne olurdu? Ama Türk milleti temizdir, böyle şeyler bilmez. Böyle şarlatanlıkları biz bilmiyoruz, zaman zaman şarlatanlık yapmak gerekiyor. Onlar nasıl yapıyorsa biz de yapalım."

Avrupa Parlamentosu'nda alınan kararın bir tavsiye kararı olduğunu Bakanlar Konseyi'nde kabul edilmesini tahmin etmediğini söyleyen Evren, **"Biz biliriz. 12 Eylül'den sonra ne kararlar aldılar, ama Türkiye'yi Avrupa Parlamentosu'ndan atamadılar. Demoklesin kılıcı gibi iki de bir Ermeni, Kürt meselesi diye mütemadiyen başımızda tutmaları bizi üzüyor."**

Konuşmalarında iç politikaya değinmediğini ve değinmek istemediğini, tansiyonu yükseltmek istemediğini anlatan Evren, yüksek tansiyonun insana olduğu kadar millete de zararlı olduğunu, bunun için tansiyonu aşağıya çekmek gerektiğine işaret ederek, **'Benim tansiyonum düşüktür. Milletin de düşük olsun istiyorum, ama beni iç politikaya çekmeye çalışıyorlar, bana sataşıyorlar, hatta istifaya davet ediyorlar, bunlara hiç aldırış etmiyorum. Söylesin, boşalsın, hiç önemli değil"** dedi.

Cumhurbaşkanı Evren, daha sonra askeri bir uçakla Sıvas'tan Elazığ'a hareket etti.

TÜRSAB Başkanı Yücel, bu yıl iç turizmin yarı yarıya düştüğünü söyledi

İç turizme fiyat darbesi

23 haziran

İstanbul Haber Servisi — TÜRSAB Başkanı **Bahattin Yücel**, 87 turizm sezonunda, geçmiş yıllara oranla görülen taşıma ve yatak kapasitesi artışının Türk turizm atılımının olumlu yönünü oluşturduğunu söyledi. Yücel, planlanandan 2 yıl önce ulaşılan yatak sayısının, turizmdeki olumlu gelişmelerin göstergesi olduğunu belirttikten sonra, yanlış planlama ve yüksek fiyatlar nedeniyle iç turizmde düşüş olduğunu, bu durumun turizm atılımlarının olumsuz yönünü oluşturduğunu vurguladı.

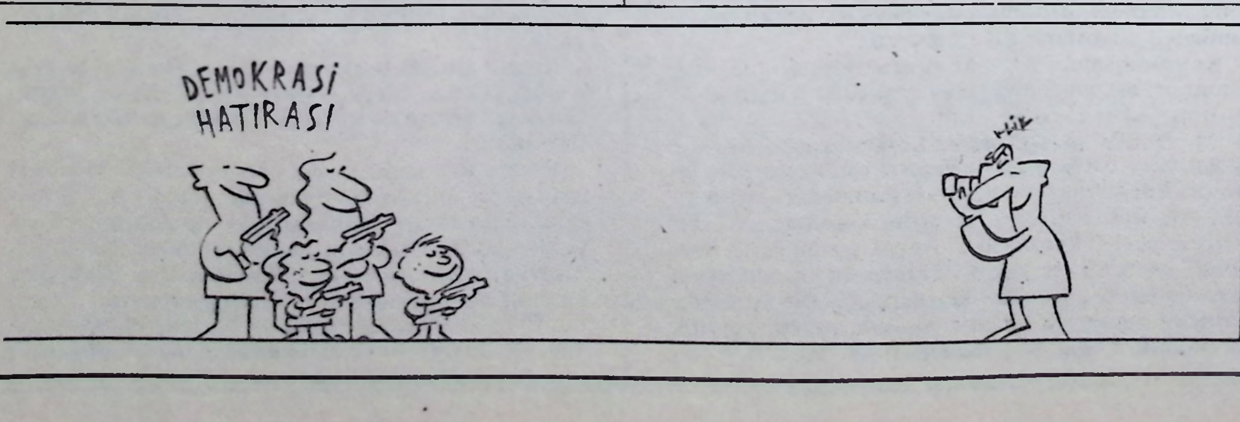
TÜRSAB Başkanı Bahattin Yücel'in 87 turizm sezonu hakkındaki görüşleri şöyle:

"İçinde bulunduğumuz turizm sezonunda Türkiye'nin geçmiş yıllara oranla konaklama ve taşıma kapasitesini büyük ölçüde arttırdığına tanık olduk. Gerçekten beşinci beş yıllık plan döneminde öngörülen yatak sayısı iki yıl önce aşıldı. Özellikle Güney Antalya Projesi çerçevesinde Batı Avrupa pazarına hizmet sunmayı amaçlayan tatil köyü ağırlıklı yatırımlar hız kazandı. Antalya'nın Kemer ve Alanya bölümlerinde gördüğümüz bu gelişmeyi Marmaris ve Bodrum izliyor. Özellikle iç turizmde de bilinen bu iki yöre geçmişteki pazarlama alışkanlıklarını tümüyle değiştiriyor gibi. Dalaman Havaalanı, başlangıçlı turizm hareketinde yıldız. İngiltere pazarı da devreye girdi. Son iki yıldır İngiltere turizm pazarının Türkiye'yi konu edinmesi İngiltere'den Türkiye'ye yönelik önemli bir potansiyel doğmasına neden oldu. Ancak şu ana kadar İngilizlerin, gelir düzeyi açısından en ucuzu tercih eden kesimi Türkiye'ye gelen turistlerin arasında ağırlıklı bölümü oluşturuyor. Genel olarak Türkiye'ye gelen yabancılar içinde ilk sırayı Batı Alman turistleri alıyor. Ağırlığını Antalya programlarının oluşturduğu Batı Alman tur operatörleri aynı zamanda dünyanın en büyük turizm toptancıları ve yatırımların yönlenmesinde gözlenen o ki Türkiye giderek Batı Alman turistini ağırlayacak bir modeli pek bilinçli olmasa bile uygulamaya geçiyor. Özellikle bu yaklaşımın uzun dönemde Türkiye turizmini pazarlama açısından az sayıda alternatife bağlayacağını görmek gerekir.

Güneş ve deniz turizminin, Almanlardan sonraki en önemli alıcısı İskandinavlar da sessizce Türkiye pazarında kendilerine yer edinme çabası içindeler. Ancak, siyasal ve ekonomik ilişkileri açısından bölgede Yunanistan ve Güney Kıbrıs'a daha yakın ilişkileri bulunan İskandinavlar'ın Türkiye konusundaki kesin kararlarını önümüzdeki iki yıl içinde vermelerini bekliyoruz. Bu arada Türkiye'nin tarihi ve arkeolojik değerlerini dikkate alan ve Akdeniz ülkelerinde Türkiye'yi diğer ülkelerden ayıracak özelliği de göz önünde bulundurmalı.

Bütün bu gelişmelere karşın 55 milyonluk nüfus ile önemli bir potansiyeli bulunan iç pazarın yüksek fiyatlar nedeniyle turizmden kaçtığını gözlüyoruz. 1986'ya oranla içpazarın organize turlara gösterdiği ilgide yarı yarıya düşüş var. Bunun, tesis yöneticilerinin iç pazarı ihmal etmeleri sonucu ortaya çıktığı gözleniyor.

Unutulmamalı ki, kendi iç pazarını dikkate almayan hiçbir ürün tam anlamıyla başarıya ulaşamaz."

Terörü protesto yürüyüşüne yüz binler katıldı

İspanyollar sokağa döküldü

24 haziran

BARSELONA (AP) — İspanya'nın Barselona kentinde geçen hafta ETA örgütünün bir süpermarkete attığı bombanın patlaması sonucu 17 sivilin ölmesini protesto amacıyla düzenlenen **"terörü protesto"** yürüyüşüne yüz binlerce kişi katıldı.

Bask bölgesinin bağımsızlığı için silahlı mücadele veren ayrılıkçı ETA örgütü, geçen cuma günü 17 sivilin ölümüne yol açan patlamanın sorumluluğunu kabul ederken, olayın bir hata olduğunu açıklayıp özür dilemişti. Çünkü, ETA örgütü bundan önceki terör olaylarında genellikle hedeflerini polis, sivil muhafız ya da askerlerden seçiyordu. Kurulduğu 1968 yılından bu yana çeşitli terör olaylarında 600 kişinin ölümüne yol açan ETA, bu yılın başından beri toplam 27 kişinin öldürülmesinin sorumluluğunu üstlenmişti.

Barselona kentinde önceki gün düzenlenen yüz binlerce kişinin katıldığı protesto gösterisinde, herhangi bir olay meydana gelmedi.

İspanya'nın özerk Katalonya eyaletinin parlamentosu tarafından düzenlenen protesto yürüyüşünde konuşan Parlamento Başkanı Miguel Colli Alentorn, yürüyüşün sessizce yapılmasının amacının teröristleri düşünmeye yöneltmek olduğunu söyledi. İspanya'nın büyük kentlerinden 3.5 milyon nüfuslu Barselona, 1992 Yaz Olimpiyatları'na ev sahipliği yapacak.

İspanya'nın sosyalist Başbakanı Felipe Gonzalez geçen cuma günü meydana gelen terör olayından sonra Brezilya'ya yaptığı ziyareti yarıda keserek ülkesine dönmüş ve teröristleri kınamıştı.

Halkevleri 7 yıl sonra açılıyor

24 haziran

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — 12 Eylül harekâtından sonra çalışması durdurulan ve tüzelkişiliği kayyıma verilen Halkevleri, 7 yıllık bir aradan sonra dün yeniden açıldı. MGK'nın 7 nolu bildirisi ile çalışmaları durdurulan ve cezalandırılmaları istemi ile yöneticileri hakkında Sıkıyönetim Mahkemesi'nde dava açılan Halkevleri'nin açılmasına Ankara 3. Sulh Mahkemesi karar verdi. Mahkeme yargıcı **İsmail Özmen,** 7 yıldır kayyımda bulunan Halkevleri'nin tüzelkişiliğine ilişkin belgeleri Genel Başkan **Ahmet Yıldız**'a iade etti. Halkevleri genel merkezi, merkez binası oluşturuluncaya kadar 27 Mayıs Milli Devrim Derneği'nin Ankara'daki binasının bir bölümünde faaliyetlerini sürdürecek.

1932 yılında Atatürk'ün önderliğinde, **"Kemalizmin ideolojik ve kültürel örgütü"** olarak kurulan Halkevleri ilk kez Demokrat Parti yönetimince 1951 yılında kapatıldı. DP iktidarı dönemince faaliyetine izin verilmeyen Halkevleri, 27 Mayıs ihtilalinin ardından 12 Nisan 1961 tarihinde yeniden faaliyete geçti ve bu tarihte **"kamuya yararlı dernek"** statüsüne alındı.

O tarihten itibaren 67 il, 570 ilçe ile köylerde hizmet veren Halkevleri'nin çalışmaları 12 Eylül 1980'den sonra ikinci kez askıya alındı. MGK'nin 7 nolu bildirisiyle çalışmaları askıya alınan Halkevleri'nin kapatılması ve yöneticilerinin cezalandırılması istemiyle de Ankara Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nde dava açıldı. Mahkeme, 11 Nisan 1984'te Halkevleri'nin kapatılmasına ilişkin istemi reddederken, 19 yöneticisi hakkında da beraat kararı verdi. Bu karar 19 Eylül 1985'te Yargıtay 1. Dairesi'nce onanarak kesinleşti. Mahkeme, kararında, **"Halkevleri'nin tüzelkişiliğini ilgilendiren amaç dışı herhangi bir konumu ve eylemine rastlanmadığı belirlendi"** görüşüne yer verdi.

Askeri mahkeme tarafından, Halkevleri Genel Başkanı Ahmet Yıldız'la ilgili kişisel suç iddiaları, DİSK davasının görülmekte olduğu İstanbul Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'ne, yöneticilerden **Erol Saraçoğlu** ve **Ferhat Aslantaş** ile ilgili kişisel suç iddiaları ise Ankara 4. Asliye Ceza Mahkemesi'ne gönderildi. Bu davalar da beraatle sonuçlandı.

7 YIL SONRA YENİDEN AÇILDI

Halkevleri'nin çalışmaları askıya alındıktan sonra tüzelkişiliği 1980 yılında kayyıma bırakıldı. Kayyım olarak görev yapan eski valilerden **Yusuf Çetin,** genel merkez binasına ilişkin 2 Ekim 1981 tarihli açma, kapama tutanağında yapılan aramalar sonrasındaki görünümü, **"Telefon cihazları sökülmüş, film gösterme makinesi sökülerek açılmış, iki adet lavabo yerinden sökülerek yere bırakılmış, eşyalar toz toprak içinde"** diye belirtti Kayyım Çetin, genel merkez binasındaki koltukların ve sandalyelerin de kırıldığını bildirirken, kendisine Halkevleri'nin mal varlığına ilişkin herhangi bir belge verilmediğini de söyledi.

Halkevleri yöneticileri, Ankara Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nin kararının kesinleşmesinden sonra Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne başvurarak, çalışmalarına izin verilmesi isteminde bulundular. Bu isteme emniyetten olumlu yanıt verilince, Halkevleri yöneticileri bu kez kayyımda bulunan tüzelkişiliğe ilişkin yetkinin kendilerine verilmesini sağlamak yoluna gittiler. Bu konuda yetkili kılınan Ankara 3. Sulh Hukuk Mahkemesi, gerekli prosedürün tamamlanması üzerine dün bu yetkiyi Dernek Başkanı **Ahmet Yıldız** ile yöneticilerden Avukat **İbrahim Tezan'a**, aldığı karar uyarınca verdi. Sulh Hukuk Mahkemesi Yargıcı **İsmail Özmen** ayrıca, dernek yöneticilerine Halkevleri'nin Türkiye genelinde bulunan, ancak yerleri belirlenemeyen gayri menkul, menkul ve araçları bularak, geri alınması yetkisini de verdi. Bu malların listesinin tutulmamasının, bu konudaki çalışmaları güçleştireceği bildirildi.

Halkevleri, yeni genel merkezi oluşturana kadar Maltepe'de bulunan 27 Mayıs Milli Devrim Derneği'nin bir bölümünde çalışmalarını sürdürecek. Halkevleri'nin genel başkanlığını yönetim kurulunun verdiği yetki doğrultusunda yine **Ahmet Yıldız** yürütecek.

AT üyesi ülkelerin büyükelçileri Dışişleri'ne çağrıldı

Avrupa'ya toplu uyarı

24 haziran

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Avrupa Parlamentosu'nun kabul ettiği sözde Ermeni soykırımı ile ilgili karar tasarısına Türkiye'nin tepkisi Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Büyükelçi **Nüzhet Kandemir** tarafından topluluk üyesi ülkelerin büyükelçilerine dün resmen iletildi. Büyükelçilere sözlü olarak iletilen görüşlerin yanı sıra, Mardin katliamının fotoğrafları dağıtıldı Kandemir, Avrupa Parlamentosu'nun kabul ettiği karar ile "**teröre yeşil ışık yakmış olduğunu**" belirtti. Dışişleri Müsteşarı, topluluk üyesi hükümetlerin kendilerini alenen bu kardan soyutlamalarının beklendiğini de bildirdi.

Dışişleri Müsteşarı Büyükelçi Kandemir, Avrupa Topluluğu üyesi ülkelerin Ankara büyükelçilerini dün saat 11.00'de Bakanlığa davet etti. Kandemir, yabancı büyükelçilere Türkiye'nin Avrupa Parlamentosu kararına tepkisini sözlü olarak bildirdi. Büyükelçilere ayrıca yazılı bir metin verilmedi. Kandemir'in açıklamaları 15 dakika kadar sürdü.

Kandemir'in açıklamalarında At hükümetlerinin kendilerini karardan soyutlamaları ve bu yönde somut örnekler vermelerini istemesi dikkati çekti. Türkiye'nin tepkisinde kullanılan bu "**esnek**" ifade, Dışişleri kaynaklarınca "**gerçekçi bir beklenti**" olarak değerlendirildi.

Dışişleri çevreleri, Türkiye'nin girişiminin her ülke nezdinde aynı sonucu yaratmasının mümkün olamayacağını belirterek, "**Bu nedenle katı bir tutum yerine esnek bir yaklaşım benimsendi. Girişimin Fransa'daki, Almanya'daki sonucu Yunanistan'dakinden farklı olacaktır**" diye konuştular.

Kandemir'in AT büyükelçilerine ilettiği mesajın, önümüzdeki günlerde topluluk ülkelerindeki Türk büyükelçilerince de yineleneceği bildirildi. Türkiye, bu "**diplomatik atak**"la, ülkelere göre değişen farklı sonuçlar almayı amaçlıyor. Dışişleri çevreleri konuya ilişkin şu değerlendirmeyi yaptılar:

"**AT hükümetleri Avrupa Parlamentosu'nun bu kararını kınayabilirler. Bu tepkinin hemen altında kararla ilgilerinin bulunmadığını açıklamaları gelir. Hükümetler, kararın iştişari bir niteliği olduğunu ve bunun uygulayıcısı olmayacaklarını da açıklayabilirler.**"

Kandemir'in açıklamalarında, Avrupa Parlamentosu ile ayrılıkçı unsurların geçen hafta sonu Mardin'de giriştikleri katliam arasında doğrudan bir "**neden sonuç**" ilişkisi kurulmaması da dikkati çekti. Ancak Kandemir'in "**Avrupa Parlamentosu'nun teröre yeşil ışık yaktığı ve bunun sorumluluğundan kaçınamayacağı**" yolundaki sözleri ile birlikte büyükelçilere dağıtılan Mardin katliamı fotoğrafları ile birlikte değerlendirildiğinde, Türkiye, AT hükümetlerine bir mesaj vermiş oldu.

Büyükelçi Kandemir'in açıklamalarında NATO konusuna hiç değinilmemesi de, Türkiye'nin AT ile sorunlarını NATO ittifakı çerçevesine taşımama niyetine bağlandı. Dışişleri kaynakları, sorunun AT'dan kaynaklandığını ve bu nedenle NATO çerçevesinde bir girişimin düşünülmediğini bildirdiler.

Dışişleri Müsteşarı Kandemir, dün Dışişleri Bakanlığı'na davet ettiği yabancı büyükelçilere, Türkler ve Ermeniler arasında asırlardır süren dostane ilişkileri anlattı. Bugün Ermenilerce "**soykırım**" olarak tanıtılmak istenen "**Tehcir Yasası**" konusunda bilgi aktaran Kandemir, bugünün soykırım olarak kabul edilmesinin "**vahim bir tarihi hata**" olacağını vurguladı. Konunun siyasi değil, tarihi bir nitelik taşıdığını belirten Kandemir, bu nedenle konunun tartışma yerinin Avrupa Parlamentosu olmadığını ifade etti. Müsteşar Kandemir, "**Avrupa Parlamentosu'nun bir tarihçiler heyeti gibi hareket edip, tarihçilerin dahi senelerce üzerinde tartıştıkları ve karara bağlayamadıkları bir konuyu tek bir celsede ve belli görüşleri temsil eden azınlık oyları ile karara bağladığına**" dikkat çekti. Kandemir, bunun parlamentonun ne denli bir önyargı ile hareket ettiğine bariz bir örnek oluşturduğuna işaret ederek, Türkiye'nin kararı "**esefle karşıladığını ve reddettiğini**" bildirdi.

Ermenilerin geçmiş olaylardan dolayı Türkleri sorumlu tutmak, tazminat ve toprak talebinde bulunmak amacı taşıdığını belirten Kandemir, Avrupa Parlamentosu kararının da Ermeni amaçlarına bir destek oluşturacağını vurguladı. Büyükelçi Kandemir, "**Avrupa Parlamentosu'nun böylece teröre yeşil ışık yakmış olduğunu ve bunun sorumluluğundan da kaçınamayacağını**" bildirdi.

Avrupa Parlamentosu kararında, Kıbrıs Türk-Yunan sorunları, Türk demokrasisi ve azınlıklar gibi konulara da değinildiğine işaret eden Kandemir, bütün bunların Türkiye aleyhine tezgâhlanan oyunları ve bunların arkasında kimlerin bulunduğunu ortaya koyduğunu söyledi. Türk hükümetinin ve kamuoyunun böyle bir kararın Avrupa Parlamentosu'nda kabul edilmesi halinde göstereceği tepkinin peşinen bilinmesine karşın, "**kararın bile bile çıkarıldığına ve kararda anılan konulara değinildiğine**" işaret eden Kandemir, böylece karar ile Türkiye topluluk ilişkilerinin sabote edilmek istendiği niyetinin de gözler önüne serildiğini bildirdi.

Kandemir, son olarak "**utanç verici**" diye nitelediği kararın Türkiye-AT ilişkilerine yapacağı olumsuz etkinin giderilmesinin sağlanması için "**topluluk üyesi hükümetlerin kendilerini alenen bu karardan soyutlamalarını ve bunun somut örneklerini vermelerinin beklendiğini**" iletti.

Kandemir'in Bakanlığa davet ettiği yabancı diplomatlar şunlar:

Federal Almanya Büyükelçilik Mashalatgüzarı **Reichenbaum**, Belçika Büyükelçisi **Burny**, Danimarka Büyükelçilik Maslahatgüzarı **Wigotski**, Hollanda Büyükelçilik Mazlahatgüzarı **Cristofoli**, Yunanistan Büyükelçisi **Konstantopoulos**, Fransa Büyükelçisi **Lauet**, İngiltere Büyükelçilik Mazlahatgüzarı **Bache**, İspanya Büyükelçisi **Villanueva-Etcheverria**, Portekiz Büyükelçisi **Fernandes** ve AT Temsilcisi **Jan Van Rij. AT üyesi İrlanda ve Lüksemburg'un Ankara'da temsilcilikleri bulunmuyor.**

Genelkurmay: PKK, 12 Eylül sonrasında Tunceli, Elazığ ve Bingöl'de askeri örgütlenme gerçekleştirdi

Güneydoğu raporu

FARUK BİLDİRİCİ *25 haziran*

ANKARA — Genelkurmay Başkanlığı Kürdistan İşçi Partisi PKK'nın 12 Eylül 1980 sonrasında Elazığ, Tunceli ve Bingöl'de askeri örgütlenme gerçekleştirdiğini, sekiz ilde de **"il komiteleri"** biçiminde yeniden örgütlenme çabasına girdiğini belirledi. Genelkurmay Başkanlığı'nca hazırlanan bir raporda, PKK'nın yurtiçinde de örgütlendiği kabul edilirken, Suriye'de eğitilen militanların Türkiye üzerinden silahlarıyla birlikte Kuzey Irak'a geçirildiği de kaydedildi.

Genelkurmay başkanlığı'nın 1983 yılında hazırladığı **"Terör ve Terörle Mücadelede Durum"** başlıklı raporda, PKK'nın 12 Eylül 1980 sonrasındaki örgütlenme faaliyetleri ayrıntılı olarak değerlendirildi.

"Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Marksist-Leninist bağımsız bir Kürt devleti kurulması amacıyla faaliyet sürdürdüğü" vurgulanan PKK'nın stratejisinde, 12 Eylül'den sonra önemli değişiklikler olduğu kaydedildi. Raporda, 15-26 Temmuz 1981'de, Lübnan'da gerçekleştirilen PKK 1. Konferansı'nda, **"örgütün kırsal alanda örgütlenmesi ve silahlı propagandanın da geliştirilmesi gerektiğinin"** kabul edildiği ifade edildi. Bu konferansta **"halk savaşı"** aşamalarının **"stratejik savunma, stratejik denge ve stratejik saldırı"** biçiminde üçe ayrıldığı kaydedildi. Genelkurmay'ın raporunda daha sonra özetle şu görüşlere yer verildi:

"Stratejik savunmada, ülke düzeyinde kırsal alanlarda gizli üsler oluşturulacağı; stratejik dengede, Suriye, Irak ve İran'daki Kürt bölgelerinin geri üs haline getirilmesinden sonra Türkiye'de kırsal alanlarda ve şehirlerde oluşturulan belli üslerden vur-kaç taktiği ile taarruzlar yapılacağı; stratejik saldırıda, mevzi savaşın esas alınacağı belirtilmiştir.

20 Ağustos 1982 tarihinde Suriye'de yapılan 2. kongresinde de ajitasyon, propaganda ve örgütlenmenin temel aracı olan silahlı propagandanın, hemen bir gerilla savaşı başlatacak kadar güçlü olmayan halkların veya partilerin başvurdukları bir yöntem olduğu şeklinde vurgulanmıştır.

12 Eylül 1980 sonrası yakalanamayan ve yurtdışına kaçan kadroların yön verici çalışmaları sonucu, PKK'nın, yeniden örütlenme çalışmalarına yönelerek Tunceli, Elazığ, Bingöl'de askeri örgütlenmeye bağlı olarak; eyalet bölge, alt (yerel) bölge, grup, manga komutanlıkları şeklinde bir örgütlenme gerçekleştirdiği, ayrıca Diyarbakır, Muş, Varto-Bulanık (Muş), Hınıs-Karayazı (Erzurum), Derik-Midyat-Gercüş (Mardin), Ardahan-Selim (Kars), Adana, Mersin, Adıyaman, Kâhta-Besni-Samsat (Adıyaman), Siverek-Birecik (Şanlıurfa) bölgelerinde yeniden örgütlenme faaliyetlerini sürdürdüğü gözlenmiştir.

DEĞİŞİKLİKLER

Genelkurmay Başkanlığı tarafından hazırlanan değerlendirme raporunda, **"12 Eylül 1980 harekâtını müteakip yıkıcı ve bölücü mihraklara karşı kazanılan başarılar ve Ortadoğu'daki son siyasi gelişmeler, PKK'nın, Kürt sorununa bakış açısından bazı gelişmeler meydana getirdiği müşahade edilmiştir"** denildi. Genelkurmay'ın raporunda, 1982 mayıs ayında PKK tarafından hazırlanan **"Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi Program Taslağı"**'ndan **"Kürdistan'ın her parçasında ayrı bir cephenin oluşturulması gerektiği ve buradan** Kürdistan Ulusal Kurtuluş Birliği'ne **gidilebileceğinin"** belirtildiği de kaydedildi. 12 Eylül öncesi Lübnan'da Ermeni örgütleriyle ortak çalışma içerisine girdiği Genelkurmay raporunda öne sürülen PKK'nın, 12 Eylül sonrasında Ermeni örgütlerin Türk diplomatlarına karşı gerçekleştirdiği eylemleri, Türkiye'de şovenist duyguları kamçıladığı gerekçesiyle tasvip etmediği ve Ermeni eylemlerini, kendi çalışmalarına olumsuz etki yapacak nitelikte görmeye başladığı da vurgulandı.

PKK'nın 1982 kasım ayında 4. kuruluş yıldönümünü tamamladığı ifade edilen 1983 tarihli Genelkurmay raporunda, militanların bir bölümünün Suriye'nin Türk sınırına yakın bazı köylerinde barındıkları, eğitilen militanların silahlarıyla birlikte Türkiye üzerinden Kuzey Irak'a geçirildikleri de belirtildi.

Örgüt merkez komite üyelerinin bulundukları yerler de dahil olmak üzere bazı ayrıntıların da yer aldığı Genelkurmay çalışmasında, şöyle denildi:

"12 Eylül 1980 sonrası, Federal Almanya ve Avrupa'nın diğer ülkelerinde, faaliyetlerini merkezi Köln'de olan PKK Avrupa Temsilciliği adıyla sürdüren örgütün, başta Federal Almanya'nın Batı Berlin, Münih, Bonn, Duisburg, Hannover, Celle, Onisburg, Frankfurt, Stutgart, Hamburg şehirlerinde olmak üzere 26 şubesi bulunmaktadır.

Halkla ilişkilerde doğru tutum ve tavır takınılamadığından, Kürdistan'ın diğer parçalarındaki güçlerle ilişkilerden ve dış ilişkilerden, belli bir gecikmeden kaynaklanan hata ve eksikliklerden bahsedilmektedir.

TEKOŞİN

Tekoşin (Mücadele) adlı örgütün mevcut kadrolarının büyük bir bölümünün ele geçirilmesiyle büyük ölçüde güç kaybına uğradığı ve örgütün kısa vadede yeniden örgütlenemeyeceği, öbür Kürt örgütlerine katılarak faaliyetlerini sürdürebilecekleri belirtildi.

PSŞK VE KPSK

PSŞK (Kürdistan Devriminin Kızıl Peşmergeleri) adlı örgütün bilinen örgütlenmesinin çökertildiği, tüm bölge sorumlularının yakalandığı, günümüzde eylemlerine rastlanamadığı kaydedilen raporda KPSK'nın (Kürdistan Kızıl Partizanlar Örgütü) de pek çok yandaşının yakalandığı, örgütün yakalanmayan merkez komitesi üyelerinden Federal Almanya'da ve İsviçre'de faaliyetlerini sürdürdükleri, **"Nevruz"** adlı bir dergi çıkardıkları ifade edildi.

Asgari ücret net 49 bin 94 lira oldu

25 haziran

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Asgari Ücret Tespit Komisyonu çalışmalarını tamamlayarak yeni asgari ücreti aylık brüt 74.250 lira olarak belirledi.

Komisyon çalışmalarının tamamlanmasından sonra bir açıklama yapan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı **Mükerrem Taşçıoğlu**, halen yürürlükte bulunan 41 bin 400 liralık asgari ücrete göre % 79.34 oranında bir artış sağlandığını bildirdi. Buna göre asgari ücretin net tutarı 28 bin liradan 49 bin 94 liraya çıkacak.

Ancak yeni asgari ücret, Başbakan **Turgut Özal**'ın bir önceki asgari ücretin satın alma gücüne ilişkin açıkladığı değerlerin çok altında kalıyor. Yeni asgari ücret Özal'ın hesabına göre 1 Ekim 1985'te yürürlüğe giren eski asgari ücretin satın alma gücünü sadece ekmek için koruyor. Et, süt, peynir, yumurtanın Nisan 1987 fiyatlarına göre, yeni asgari ücretin satın alma gücü, yürürlüğe gireceği tarihte dahi eskisinin satın alma gücünün çok gerisinde kalıyor.

Türk-İş'in Asgari Ücret Komisyonu'ndaki heyetinin sözcüsü **Mustafa Başoğlu**, saptanan rakamın günün koşullarına göre yetersiz olduğunu belirterek, karara katılmadıklarını söyledi. Başoğlu, komisyonun daha sık aralıklarla toplanması için çalışma yapılmasını da istedi.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mükerrem Taşçıoğlu, saptanan ilkelere göre yapılan hesaplar sonucu asgari ücretin 67.570 lira olarak ortaya çıktığını, buna haziran ayının olabilecek artışının da eklenerek 69.158 liranın bulunduğunu açıkladı.

TİSK sözcüsü **Nihat Yüksel** de bilimsel verilere dayanılarak bulunan ilk rakam olan 67.500 lirayı gerçek asgari ücret olarak kabul ettiklerini, ancak bir sonuca varılması için hükümetin önerdiği 74.250 lirayı onayladıklarını belirtti.

Türk-İş Başkanı **Şevket Yılmaz**, Bursa'da katıldığı Teksif Başkanlar Kurulu toplantısına birkaç kez ara vererek, çalışmalarına devam etmekte olan Asgari Ücret Komisyonu'ndan kendisine bilgi veren Mustafa Başoğllu ile görüştü. Arada görüşmelerin gerginleşmesi üzerine Ankara'ya gitmek üzere Bursa'daki toplantıdan ayrıldı.

ÖZAL'IN HESABINA GÖRE GERİLEME VAR

Çalışma Bakanı ve TİSK'in açıklamalarına göre eski asgari ücretin satın alma gücüne göre, yeni asgari ücretin satın alma gücünde olumlu bir artış var. Ancak Başbakan Turgut Özal'ın hesabına göre yeni asgari ücretin yürürlüğe girerkenki satın alma gücü, eski asgari ücretin yürürlüğe girdiği tarihtekinin çok altında.

Başbakan Turgut Özal, 30 Eylül 1985 tarihli **"İcraatın İçnden"** programında 1 Ekim 1985 tarihinde yürürlüğe girecek brüt 41.400 lira olan bugün asgari ücretle çalışan bir işçinin 314 kilo ekmek, 46 kilo et, 157 litre süt, 1722 adet yumurta, 50 kilo beyazpeynir satın alabileceğini ilan etmişti.

Nisan 1987 fiyatları ile dahi bir işçinin aynı miktarlarda ekmeği alabilmesi için sadece eline geçen asgari ücretin 68.034 lira olması gerekiyor. Aynı miktarda eti alabilmesi için işçinin vergi iadesi ile birlikte eline geçmesi gereken net asgari ücretinin 121.440 lira, aynı miktarda beyazpeynir alabilmek için 99.278 lira, aynı adet yumurtayı alabilmesi için 94.159 lira, aynı litre sütü satın alabilmesi için ise 81.640 lira olması gerekiyor.

Yapılan diğer çeşitli hesaplamalar ise asgari ücretin 1963 ya da 1980'lerdeki satın alma gücünü koruyabilmesi için 100 bin liranın üstünde belirlenmesini gerekli kılıyor.

Yapılan hesaplamalara göre 74 bin 250 lira olarak hesaplanan brüt asgari ücretten 10 bin 395 lira SSK primi, 14 bin 464 lira Gelir Vergisi ve 297 lira da Damga Vergisi kesintisi yapılacak. Buna göre asgari ücretle çalışan işçilerin eline temmuz ayında net 49 bin 94 lira geçecek.

Bu arada 16 yaşından küçüklerin asgari ücretleri de 51 bin 300 lira olarak belirlendi.

Körfez'de bir gemimiz daha vuruldu

25 haziran

Haber Merkezi — Basra Körfezi'nde seyretmekte olan Hıra-3 adlı bir Türk gemisi önceki gece Irak savaş uçaklarının saldırısına uğradı. Saldırıda biri ağır olmak üzere 7 gemicimiz yaralandı. İran'ın Şiraz kentine tedavi için gönderilen gemicilerin tedavileri sürerken, Hıra-3 gemisi de römorkörlerle Dubai limanına çekiliyor. Olayla ilgili olarak bilgi almak üzere Irak'ın Ankara Büyükelçisi **Abdülcabbar Cevat,** Dışişleri Bakanlığı'na çağrıldı.

Merkezi İstanbul'da bulunan Şahlan Transmarin Gemicilik Ticaret Sanayi A.Ş.'ye ait 30 bin 683 DWT'luk Hıra-3 gemisi, 30 kişilik mürettabatıyla taşıdığı gübreyi İran'ın Buşir limanına bıraktıktan bir

süre sonra Iran'ın Harg adası açıklarında saldırıya uğradı. Saldırı sırasında geminin makine dairesinde yangın çıktı, ancak kısa sürede söndürüldü. Şahlan Gemicilik'ten yapılan açıklamada, gemiden alınan rapora göre makine dairesi sancak tarafında, su seviyesinin 3 metre üzerinde derin bir yara tespit edildiği, söz konusu yaranın güdümlü bir füzeyle açılmış olabileceği kaydedildi.

Hava saldırısı sırasında biri yangını söndürmek üzere aldığı yanıklarla ağır derecede olmak üzere yaralanan 7 denizcinin kimlikleri şöyle:

Ferit Kahvecioğlu (Başmühendis), **İsmail Soğuk** (4'üncü mühendis), **İbrahim Yahşi** (aşçı), **Şenel Akbaş** (gemici), **Gündüz Aksak** (yağcı), **Vedat Aslan** (silici), **Zorlu Güner** (silici).

Olayda yaralanan gemiciler, İran Hava Kuvvetleri'ne bağlı helikopterlerle alınarak tedavi için Şiraz kentine götürüldüler. Hıra-3 gemisi de römorklerle Dubai limanına çekildi.

Dışişleri Bakanlığı tarafından dün yapılan açıklamada geminin uğradığı saldırı ile ilgili Tahran Büyükelçiliğimizden alınan teleks notunda olayla ilgili bilgi verilirken, Hıra-3'ün bugün Dubai limanına varmasının beklendiği kaydedildi. Irak'ın Ankara'daki Büyükelçisi Abdülcabbak Cevat da dün öğleden sonra Dışişleri Bakanlığı'na çağrılarak saldırıya ilişkin bilgi istendi.

Öte yandan dün sabah bazı yabancı haber ajansları tarafından bir Türk tankerinin de Körfez'de saldırıya uğradığı yolundaki haberler doğrulanmadı.

Hıra-3 vurulan 7. gemi

25 haziran

Haber Merkezi — İran-Irak savaşının başlangıcından bu yana Basra Körfezi'nde saldırıya uğrayan 20'ye yakın çok sayıda gemi içinde, ilk Türk gemisi, Zihni Denizcilik Şirketi'ne ait **Sema-G** olmuştu.

Irak Hava Kuvvetleri'ne bağlı jet uçakları tarafından bombalanan Sema-G'nin ardından 5 haziran 1985'te bu kez de UM Denizcilik'e ait **"Büyük Hun"** tankeri, Irak'ın Exocet füzeleriyle gerçekleştirdiği saldırının kurbanı olmuş ve saldırıda üç Türk gemicisi ölmüş, ikisi de yaralanmıştı.

UM Denizcilik'in **"Burak"** adlı tankeri de 2 Mayıs 1985'te yine Exocetlerle vurulmuştu.

10 Temmuz 1985'te ise bu kez Cerrahoğulları Şirketi'nin **"B.Vatan"** tankeri yine Irak füzelerine hedef oldu. Ham petrol yüklü tankerde yangın çıktı, 33 kişilik mürettabat botlarla kurtarıldı.

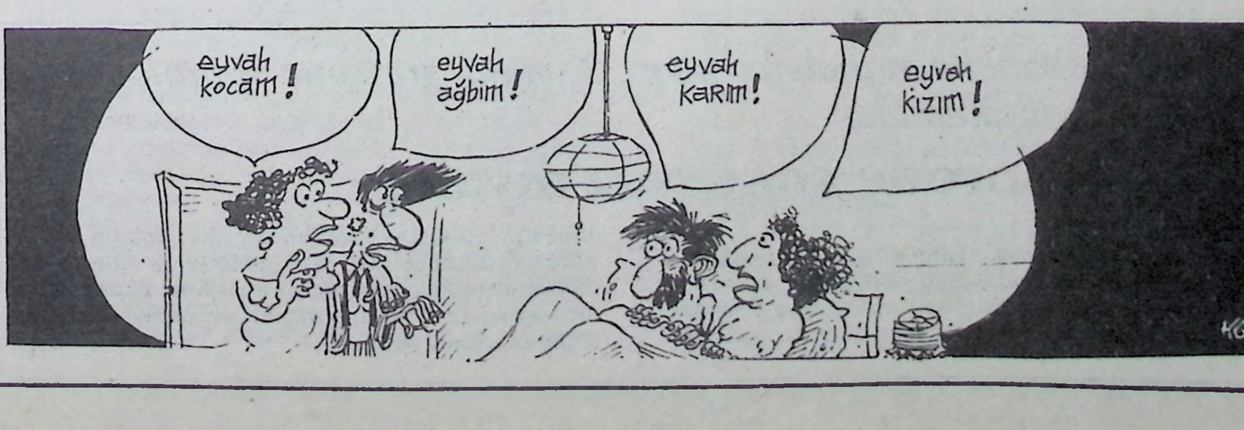
Bu saldırının ardından yine Cerrahoğulları'nın **"Ceyhan"** tankeri, İran'ın Harg Adası'nın 160 mil güneyinde **"yasak bölge"** dışında saldırıya uğradı. Türk tankerlerine yönelik saldırılardan biri de 2 Mart 1986 günü Baran Denizcilik'in **"Atlas-1"** tankerine yapılmıştı. Yabancı ajanslara göre bu kez tankerimize saldıran İran Hava Kuvvetleriydi .

Aynı **"Atlas-1"**, bu saldırıdan 49 gün sonra 138 bin ton ham petrol yüküyle Irak jetlerinin saldırısına uğramıştı.

Pandanın yavrusuna büyük özen

25 haziran

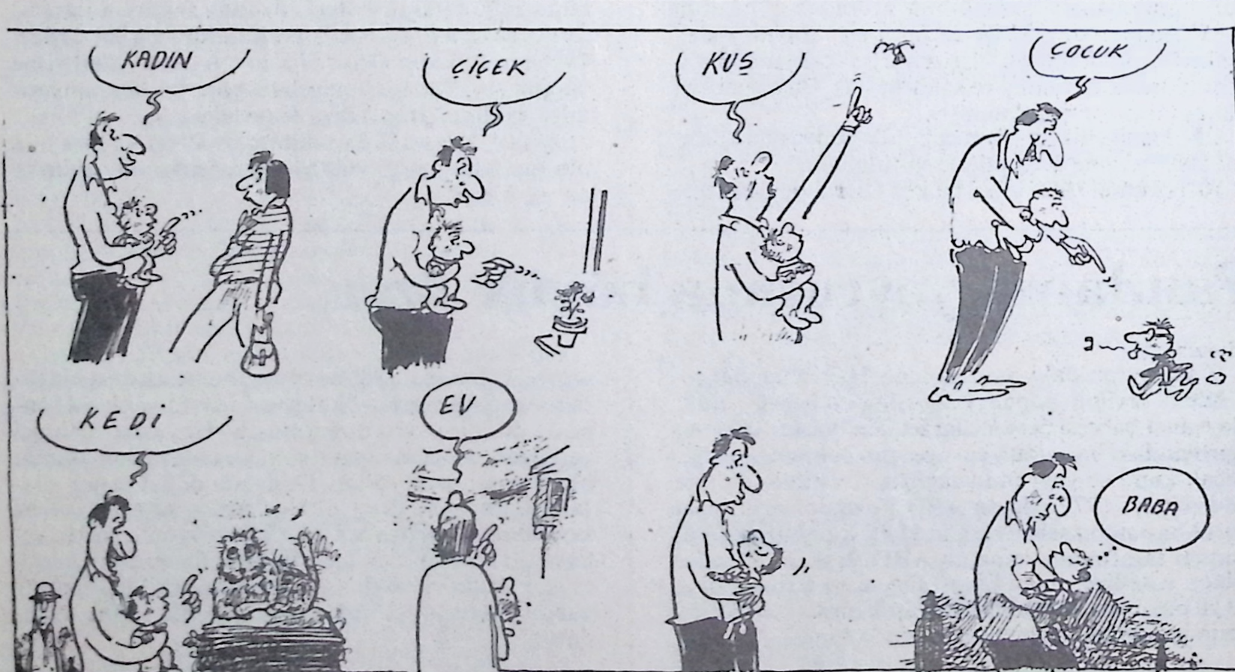
Washington'daki Smithsonian Hayvanat Bahçesi'ndeki sevimli panda Ling-Ling'in bebeği oldu. Hayvanat bahçesi personelini sevince boğan 100 gram ağırlığındaki yavrunun cinsiyetinin belirlenemediği, ancak anne ve yavrunun sağlığının yerinde olduğu bildiriliyor. 1972 yılında ABD ile diplomatik ilişki kurulması münasebetiyle Çin Halk Cumhuriyeti hükümeti tarafından zamanın ABD Başkanı Richard Nixon'a hediye edilen Ling-Ling ve eşi Hsing-Hsing 10 yıl boyunca birbirlerine yaklaşmamışlar ancak herkesin umudunu kaybettiği bir sırada Ling-Ling'in bir yavrusu olmuştu. 1983'te doğan bu yavru kısa bir süre sonra zatürreeden ölmüş ve Ling-Ling bir yıl sonra da ölü bir yavru doğurmuştu. Hayvanat bahçesi yetkilileri, bu defaki yavrunun yaşamasından umutlu olduklarını söylüyorlar. Dünyada doğal ortam olarak yalnızca Çin'in ıssız bölgelerinde yaşayan çok az sayıdaki pandalarin erkeklerindeki kronik sperm yetersizliği nedeniyle bu hayvan türünün bir zaman sonra yeryüzünden kalkmasından endişe edildiği için her panda yavrusunun doğumu büyük bir sevinç uyandırıyor.

Rakamlarla Güney Kore

25 haziran

- Güney Kore'de yıllık ekonomik büyüme hızı yüzde 15.7. (ABD'de yüzde 4.8, Japonya'da yüzde 1.2.)
- Kişi başına düşen gelir 1965'te yılda 105 dolar iken, bu yıl 2.300 dolar.
- 1987'nin ilk 4 ayında, Güney Kore'nin elektronik, tekstil, otomobil ihracatı, bir yıl öncesinin aynı dönemine oranla yüzde 37.2 oranında arttı.
- Güney Kore, ABD ile geçen yılki karşılıklı ticaretinden 7.6 milyar dolar ticaret fazlası sağladı.
- Dış borçları bugün 43 milyar dolar; bu rakam 10 yıl önce 8.4 milyar dolardı. Gelişmekte olan ülkelerin en borçluları listesinin 4. sırasında yer alıyor.
- Ortalama işçi ücreti saat başına 2.50 dolar; bu rakam Japonya'da 12.50 dolar.
- Yıllık enflasyon oranı yüzde 2'nin altında.
- 43 milyonluk ülkenin yüzde 5'i Katolik, yüzde 20'si Protestan, gerisi ise Budist.
- ABD'nin, 1953 yılında Kore savaşının sona ermesinden bu yana Güney Kore'de 40.000 askeri bulunuyor.
- Ülkede, GSMH'nin yüzde 7'si savunma harcamalarına ayrılıyor.
- Bir araştırmaya göre halkın yüzde 65.2'si Chun Doo Hwan yönetimine karşı, yüzde 21.7'si ise bu yönetimi "tatmin edici" buluyor.
- Ülkede okuma yazma oranı yüzde 98; bu, dünyadaki en yüksek oranlardan biri. ABD'de bu oran daha düşük.
- Lise düzeyi okul mezunlarının üçte biri üniversite eğitimi görüyor, ülkede 78 yüksekokul bulunuyor.
- Güney Kore çok genç bir ülke; 43 milyonluk nüfusun üçte ikisi 30 yaşın altında.
- 1988 yılında yapılacak olan 24. Yaz Olimpiyatları için G.Kore yönetimi 3 milyarlık bir yatırımla yollarını genişletti, yeni yollar yaptı, stadyumlar ve 23 yeni otel inşa etti.
- İnşa edilen yeni Olimpiyat Stadyumu 100.000 kişilik, ayrıca boks maçları için yeni bir salon ve olimpik bir yüzme havuzu hazırlandı.
- Olimpiyatlarda rehber, tercüman ve stadyum görevlisi olmak isteyen gönüllü 100.000 Koreli genç, çalışabilmek için şimdiden kayıtlarını yaptırdı.
- Olimpiyatları tüm dünyadan gelecek 7000 basın mensubu izleyecek; basın için yeni bir merkez kuruldu.

Devlet başkanı ile muhalefet lideri, 3 saatlik görüşme sonunda temelde anlaşamadılar

Güney Kore'de sonuçsuz diyalog

25 haziran

Dış Haberler Servisi - Güney Kore'de iktidar ile muhalefet arasında iki haftadır ülke çapında süren sokak çatışmalarını durdurmak ve siyasal anlaşmazlık konularına barışçı bir çözüm bulmak amacıyla dün ilk kez gerçekleştirilen diyalog, anlaşmazlığın sürmesiyle sonuçlandı. Devlet Başkanı **Chun Doo Hwan** ile muhalefet liderlerinden **Kim Young Sam**, üç saatten uzun süren görüşmeleri sonunda temelde anlaşamadan ayrıldılar.

İlkin basına bir açıklama yapmayan taraflar, daha sonra ayrı ayrı, görüşmenin içeriğine ilişkin demeçler verdiler. AP ajansının aktardığı haberlere göre Devlet Başkanı Chun, seçim sisteminin değiştirilerek devlet başkanının doğrudan halkoyuyla seçilmesine ilişkin muhalefetin temel bir isteğini geri çevirdi. Chun'un ret gerekçesi olarak, Mecliste kabul edilmedikçe, kendisinin hiçbir değişiklik yapmak niyetinde olmadığını belirttiği öğrenildi. Bilindiği gibi, Mecliste Chun'un **Demokratik Adalet Partisi** çoğunluğa sahip bulunuyor. Chun'un gözaltına alınanlar ile de ilgili olarak net bir tavır almaktan kaçındığı bildirildi.

Görüşmeden sonra bir basın toplantısı düzenleyen ana muhalefetteki **Demokratik Birleşme Partisi** lideri **Kim Young Sam,** devlet başkanı ile yaptığı görüşmenin **"tatmin edici olmadığını"** belirtti a.a.'nın Reuter ajansından aktardığı habere göre, devlet başkanının anayasal tartışmaların yeniden başlatılmasına ilişkin önerilerini **"zaman kaybı"** olacağı gerekçesiyle yine reddettiğini söyleyen Kim, bir yıl boyunca Mecliste süren tartışmanın bir sonuca varmadığını anımsatarak bu konuda referandum önerdiklerini söyledi.

Devlet başkanının, bir tek 8 nisandan beri evinde göz hapsinde bulunan muhalefet liderlerinde **Kim Dae Yung**'un serbest bırakılmasını kabul ettiğini söyleyen Kim Young Sam, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Eğer Çun, tüm siyasi tutukluları serbest bırakmayı, af çıkarmayı ve Kim Dae Yung üzerindeki siyaset yasağını kaldırmayı ve referanduma gidilmesini kabul etseydi, halka 'bekleyip görmeyi' önerebilirdim."

Muhalefet yarın büyük bir "demokrasi yürüyüşü" düzenleyecek. Demokratik Birleşme Partisi'nce Chun-Kim buluşmasından sonra yayımlanan bildiride, iktidarın demokratik reformlar konusunda yapıcı olmayı reddettiği vurgulanarak halkın protesto gösterilerine devam etmesi çağrısında bulunuldu.

G.Kore'de Ekonomik "Mucize" ve Politik Kaos

OSMAN ULAGAY *26 haziran*

Güney Kore, son 20-25 yılın belki de en çarpıcı ekonomik atılımını gerçekleştiren ülke. Ekonomide *"mucize"*'den söz edilecekse bu nitelemeyi en çok hak edecek ülkelerden biri. Son 25 yılda sınai üretimini 50 kat, ihracat hacmini 100 kat arttırmış, milli gelirini her 8 yılda bir katlayarak çarpıcı bir reel büyüme hızına erişmiş, yılda ortalama yüzde 9.1'lik bir büyüme hızı temposunu yakalamış. Giderek ucuz emek kozunun yanı sıra yüksek teknoloji gerektiren alanlarda da söz sahibi olma çabası içine giren Güney Kore'nin son yıllardaki ekonomik performansı da gıpta edilecek nitelikte. Şekilde de görüldüğü gibi milli gelir (GSMH) büyüme hızı yüzde 15'lere yaklaşırken enflasyon yüzde 2'lere indirilmiş, dış ticaret yıllardan sonra ilk kez fazla vermeye başlarken dış borçlar vaktinden önce ödenmeye başlanmış.

Bu parlak ekonomik tablonun yanı sıra Güney Kore eğitime büyük önem vermiş, okuryazarlık oranının %98'e ulaşmasını sağlamış; kentsel nüfusun oranı 1960'larda %30'lardan 1980'lerde %65'lere, kişi başına milli gelir 120 dolardan 2.200 dolara yükselirken gelir bölüşümünün fazla bozulmaması sağlanmış.

Şimdi bütün bu olumlu göstergelere karşın Güney Kore ciddi bir politik bunalımın içine girmiş görünüyor. Gelecek yıl Olimpiyat Oyunları'nı düzenleyerek yapmış olduğu aşamayı bütün dünyaya kanıtlamaya hazırlanan ülkede, bu kez *"orta sınıf"* diye adlandırılabilecek katmanlardan da destek alan protesto gösterilerinin kazandığı boyutlar, politik sistemi tehdit edecek nitelikte. O halde bu olguyu nasıl açıklamak gerekiyor?

Galiba Güney Kore'de yaşanmakta olan olgu, bir zamanlar Türkiye'de yaşandığı iddia edilen olgunun tam tersi. Türkiye'de sistemin çıkmaza girmesinin ve askeri müdahalelerin gündeme gelmesinin temel nedeni olarak, sosyal ve politik gelişmenin ekonomik gelişmeyi geride bırakması üzerinde duranlar oldu. Güney Kore'de ise politik sistemin ekonomideki hızlı gelişmeye ayak uyduramadığı; ekonomi hızla gelişip daha karmaşık bir yapıya erişirken politik gelişmenin ve kurumsallaşmanın çok geride kaldığı, bugünkü bunalımın temelinde de bu olgunun yattığı ileri sürülüyor. *The Economist, The Financial Times* ve *The Wall Street Journal* gibi ciddi yayın organları, yorum ve analizlerinde bu çelişki üzerinde duruyorlar.

Güney Kore örneği, bu açıdan gerçekten ilginç bir örnek oluşturuyor. Kuzey Kore'nin oluşturduğu tehdit öğesi de kullanılarak sendikaların ve özgür basının gelişmesi engellenmiş, ülkede çoğulcu bir politik sistemin ve etkili bir muhalefetin gelişmesine olanak tanınmamış Güney Kore'de. Ekonomi, özgürlüklerin ve ücretlerin ciddi biçimde sınırlandığı; sermaye birikimi ve kaynak dağılımının tek odaklı politik yapı içinde merkezi kararlarla belirlendiği bir ortamda gelişmiş, ülke büyük bir ekonomik dönüşümü böyle gerçekleştirmiş. Bu tek odaklı, otoriter politik yapı, ülke içinde ve dışında sermayeye büyük güven verdiği için Güney Kore büyük bir yatırım atılımını gerçekleştirebilmiş, bu süreçte yabancı sermayeden büyük ölçüde yararlanabilmiş. Yani ekonomideki *"Güney Kore mucizesi"*'nin gerçekleşmesinde bugün çatlama belirtileri gösteren politik yapının önemli bir rolü olmuş.

Yorumunda bu noktaya değinen *The Economist, "Ancak"* diyor, *"sanayileşmenin ilk aşamalarında yararları olan otoriter yönetim çok uzun sürerse bir engel haline gelebiliyor. Tüketici olarak özgürlüğün tadını alan insanlar başka tür özgürlükleri de talep etmeye başlıyorlar."*

Güney Kore'de çoğulcu bir politik sisteme geçiş talebiyle yoğun gösteriler yapan öğrencileri destekleyenler arasında artık işadamlarının, bankacıların, dükkân sahiplerinin, serbest meslek erbabının bulunması da bu teşhisi doğruluyor. Ekonomideki atı-

lımdan en fazla yararlanan kesimler artık daha fazla söz hakkı istiyor, kendi yazgılarını belirlemek ve özgürlüklerine sahip çıkmak için bir şeyleri riske etmeyi göze alabiliyorlar.

Güney Kore örneği, ekonomideki başarı ve istikrarın politik istikrar için yeterli olmayabileceğinin çarpıcı bir örneğini oluşturuyor. *"Ekonomide başarı ve istikrar yoksa o zaman ne olacak"* sorusunu ise öncelikle Türkiye'yi yönetenlerin düşünmesi gerekiyor.

Turizm '87

Çeşme'de 'sönük' şenlik

HANDAN ŞENKÖKEN / NÜVİT TOKDEMİR
26 haziran

ÇEŞME — Beşinci Çeşme Deniz Şenliği ve İkinci Uluslararası Müzik Yarışması başladı.

Açılışta mehter takımı gösterisi ve bir günlüğüne şenliğe katılan Norveç Kız Bando Takımı, yabancı turist ve TV ekiplerinin oldukça ilgisini çekti.

Turizm Müdürü **Osman Kabasakal**'ın **"Now ladies and centlemen"** anonsunun ardından, **"Dikkat"** komutunu vererek İstiklal Marşı'nın çalınmasından sonra Belediye Başkanı **Nuri Ertan** tepki gösterdi. **Ertan, Kabasakal'ı** tersleyerek, **"Ne yapıyorsunuz kardeşim böyle şey olur mu, siz ne dediğinizi biliyor musunuz, rezil oluyoruz burada"** dedi.

Geçen yıllara oranla Çeşme'nin daha tenha olması, şenliğin sönük geçmesine neden oluyor. Bu şenlik yine de şenlik konuklarının ağırlanmasında sorun çıkmasını önleyemiyor. **"Yatak sorunu"**nun çözümü için gelecek yıl şenliğin daha öne alınması planlanıyor.

Yarışmayı sunacağı açıklanan **"Avrupa sosyetesinin ele avuca sığmaz çocuğu" Antohny Delon**'un şenliğe gelemeyeceğine ilişkin söylentiler yaygın. Bu arada, **"yediden yetmişe herkesin sevgilisi"** Adamo'nun da şenliğe katılamayacağı konuşuluyor.

Dünya Plakçılar Birliği (IFPI) Başkanı ve aynı zamanda yarışmanın Jüri Başkanı **Nasuhi Ertegün** açılışa katılırken FIDOF (Uluslararası Festival Organizasyonları Federasyonu) Genel Sekreteri Prof. **Armando Moreno da bu federasyona üye olmamızı büyük mutluluk ve sevinçle karşıladıklarını belirtti.**

Şenlik boyunca telefonla iletişim sağlamaya çalışırken, oldukça ilginç konuşmalara tanık oluyorduk. Zaman zaman dörtlü konuşmalarla gelişen telefon görüşmelerinde Nuri Ertan'ın emirlerini bile duyabiliyorduk. Seyyar uydu haberleşme merkezinin açılışında bir türlü bağlantı sağlanamamasına karşın Belediye Başkanı Ertan, yarışma gecesini Rusya'dan bile naklen sunacaklarını açıklayıp, "Bunu bir zafer, Türkiye'nin her şeyi başarabileceğinin ispatı" olarak niteledi.

Çeşme Kalesi önündeki alana kurulan ve bu yıl ilk kez gerçekleştirilen Plak Fuarı'nın açılışı yapıldı. Fuara on plak şirketinin katıldığı belirtilirken, birçok sanatçının burada plak ve kasetlerini imzalayacakları bildirildi.

Jonny Logan'a "Kendi ülkemize olan sevgisi ve çeşitli vesilelerle Türkiye'yi tanıtma katkılarından dolayı" Suha Tanık tarafından bir vakıf plaketi verildi. Logan plaketi alırken Türkçe **"Çok teşekkür ederim, en büyük Türkiye başka büyük yok"** biçiminde duygularını dile getirdi. Hayranları arasında kızının kimliğini gösterip ona imzalamasını isteyenler, **"I want to kiss you"** diyerek canı gönülden sarılıp öpen orta yaşlı adamlar göze çarpıyordu.

Turhan Yükseler yönetimindeki **"Şortlu, mayolu, şapkalı"** 40 kişilik yarışma orkestrası sıcak, ama rüzgârlı Çeşme günlerinde dalgalanan dev şemsiyenin altında yarışma parçalarının provalarını sürdürüyorlardı. Yükseler, **"hiç bilmediği, ilk kez duyduğu"** besteleri orkestra ile birlikte çözmeye çalışıyorlardı. Provaları izlerken ilginç diyaloglara tanık olunuyordu. Orkestra üyelerinin habersizce yok olmaları şef Turhan Yükseler'i çileden çıkarıyor, **"Adamlara rezil oluyoruz, nerelerdesiniz"** diye bağırıyordu. Vakfın Genel Yönetmeni **Mustafa Oğuz** bir yandan, yeni gelen Yugoslav TV ekibinin otelini beğenmemesini, diğer yandan istediği en küçük bir şeyin bile yerine getirilmediğinden ve bol bol sırtının sıvazlanmasından yakınan yabancı bir menajeri **"soğukkanlılıkla"** dinliyordu.

Yarışma gecesinin biletlerinin 20 bin lira olması, seyirci sayısını 800'e düşürdü. Ancak, her gün saat 19'da Çeşme meydanında halka açık gösterilerde yerli ve yabancı sanatçılar izlenebilir.

OECD:

Türkiye'nin kişi başına milli geliri 1057 dolar

SEBATAY VAROL *27 haziran*

PARİS — OECD istatistik servisi, Türkiye'de kişi başına milli gelir hakkında en sağlıklı rakamın 1985 yılı için 1454 dolar olduğunu açıkladı. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün ekonomik veriler konusunda en yetkili servisi olan istatistik servisi Türkiye'deki fiyatlar hesaba katılmadan yapılan değerlendirmeye göre, aynı yıl için kişi başına milli gelirin 1057 dolar olduğunu, fiyatlar hesaba katılarak yapılan değişiklikle bunun 1454 dolara yükseltildiğini belirtti. OECD istatistik servisinin bir yetkilisi, teknik kıyaslamalar için ülkelerin milli gelirlerinin çeşitli yılların döviz kurları göz önüne alınarak hesaplandığını, ancak bu yöntemle elde edilen rakamla-

rın o ülkenin zenginlik durumu hakkında bilgi vermekten çok uzak olduğunu sözlerine ekledi. Aynı yetkili, Türkiye için 1980 kambiyo kuru göz önüne alınarak kişi başına milli gelir 1985 yılı için hesaplandığı zaman 7 bin 254 dolar gibi bir rakam ortaya çıktığını ancak bu rakamın gerçeği yansıtmaktan uzak olduğunu hatırlatarak:

"Doğru bir fikir elde edilmek isteniyorsa, ülkedeki fiyatlar hesaba katılarak elde edilen rakam en sağlıklı olanıdır. OECD'nin geçerli saydığı istatistik budur."

Maliye Bakanı Alptemoçin'e göre enflasyon artacak

Katsayı 70'te kaldı

28 haziran

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Maliye ve Gümrük Bakanı **Kurtcebe Alptemoçin,** yılın ikinci yarısı için uygulanacak katsayı ve yakacak yardımı artışlarını açıkladı. Alptemoçin, maaş katsayısının 66'dan 70'e, yan ödeme katsayısının 20'den 22'ye ve yakacak yardımının da 30 bin liradan 40 bin liraya yükseltildiğini bildirdi. Alptemoçin, net maaşlarda geçen yıl temmuz ayına göre yüzde 48'e varan artışlar sağlandığını söyledi.

Maliye ve Gümrük Bakanı Alptemoçin, dün düzenlediği basın toplantısında, katsayı artışları ve yakacak yardımıyla işe yeni başlayan en düşük derecedeki devlet memurunun aylığında yüzde 47.9'luk bir artış olacağını kaydetti. Alptemoçin, katsayının 66'dan 70'e çıkarılmasıyla ilgili olarak, **"Sadece katsayı artışı tek başına fazla önemli değil. Önemli olan kamu personeline sağlanan toplam imkânlardır"** dedi.

Memurlara enflasyonun üzerinde net maaş artışı sağlanmasına büyük önem verdiklerini ifade eden Alptemoçin, verilen artışların memurlara daha iyi bir hayat seviyesi sağlayacağını ümit ettiğini söyledi.

ENFLASYON DAHA ARTACAK

Maliye ve Gümrük Bakanı Alptemoçin, katsayı ve yakacak yardımı artışını açıkladığı basın toplantısında bir soruyu yanıtlarden, enflasyonun yılın ilk yarısında beklenenin üzerinde artış kaydettiğine işaret etti ve şunları söyledi:

"Bütçe, bir tahminler manzumesidir. Büyük bir değişiklik olmazsa hedef tutturulacak. Enflasyonda, ilk yarıdaki gelişmeler, biraz daha artarak seyreden bir eğilim içindedir." Bakan, yılın ikinci yarısında ise **"daha iyimser"** bir durum olabileceğini ifade etti.

Memur maaşları katsayısı düzenlemesinde hangi enflasyon tahmininin esas alındığı sorusunu yanıtlamayan Bakan, **"Katsayı tek başına önemli değildir. Önemli olan net ücret ve bunun yanı sıra yaşam seviyesini arttıran ek imkânlardır"** biçiminde konuştu.

Alptemoçin, katsayının 66'dan 70'e çıkarılmasının daha fazla üst derecelerdeki memurları etkilediğini, yakacak yardımının 30 bin liradan 40 bin liraya çıkarılmasıyla sağlanan net 10 bin liralık artışın ise düşük dereceli memurların durumlarının iyileştirilmesini sağlayacağını bildirdi.

Alptemoçin ayrıca, yan ödemeden yararlanmayan memurlar için verilen işgüçlüğü zammı puanının da yüksekokul mezunları için 250'den 400'e, diğer memurlar için de 250'den 350'ye çıkarılmasının öngörüldüğünü belirtti.

Alptemoçin'in verdiği bilgiye göre, katsayı ve yakacak yardımındaki yeni düzenlemelerle 1 temmuzdan itibaren bazı kamu personelinin eline geçecek net maaşlar şöyle olacak:

- 15/1. derecede ilkokul mezunu: 64 bin 734 lira,
- 14/2. derecede ortaokul mezunu: 65 bin 663 lira,
- 13/3. derecede lise mezunu: 66 bin 592 lira,
- 9/1. derecede yüksek okul mezunu: 71 bin 128 lira,
- 3/1. derecede şube müdürü: 158 bin 653 lira,
- 1/1. Daire başkanı: 258 bin 641 lira,
- 1/4. Genel müdür: 340 bin 347 lira,
- 1/4. Müsteşar: 431 bin 375 lira.

Alptemoçin, meslek sahibi personelin maaşlarının daha yüksek olacağını da ifade ederek, bunlardan göreve yeni başlayan bir öğretmenin 116 bin 725 lira, polis memurunun 114 bin 852 lira, hâkimin 209 bin 710 lira, kaymakam adayının 201 bin lira, mühendisin 168 bin 190 lira, doktorun da 200 bin 314 lira net maaş alacağını söyledi. Alptemoçin, vergi iadesi ve banka hesaplarına yatırılan konut yardımlarıyla birlikte memurlara sağlanan toplam imkânların daha da yüksek olacağını kaydetti.

Memur maaş katsayısı ve yakacak yardımının önceki gece Başbakan **Turgut Özal** tarafından belirlendiği öğrenildi. Maliye ve Gümrük Bakanlığı teknisyenlerinin birkaç alternatifli olarak hazırladıkları katsayı ve yakacak yardımı artışları üzerinde Özal, önceki gün Başbakan Yardımcısı **Kaya Erdem** ve Maliye ve Gümrük Bakanı Alptemoçin ile birlikte son bir inceleme yaptı. Özal, katsayıyı 70, yakacak yardımını da 40 bin lira olarak belirledi.

TEPKİLER

SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü,** memur maaş katsayısının 66'dan 70'e çıkarılmasını yetersiz bulduğunu söyledi. İnönü, yakacak yardımının yükseltilmesi ile sağlanan artışın da enflasyonun gerisinde kaldığı görüşünü savundu. Katsayıdaki 4 puanlık artışın yüzde 6'lık bir artışa tekabül ettiğine dikkat çeken İnönü, **"Yılbaşından bu yana altı aylık enflasyon yüzde 20'ler civarında yükselirken katsayıdaki yüzde 6'lık artış son derece yetersizdir. Yakacak yardımının 40 bin liraya çıkarılmasıyla bu yardımda yüzde 30'luk bir artış sağlanmıştır. İşçi ve küçük memurlar için bu kalemde yapılan artış tatminkâr gibi görünüyor. Katsayı artışındaki yetersizlik nedeniyle işçi, memur, emekli, dul ve yetimin beklentileri maalesef karşılanamamıştır. Yapılan ilave, altı aylık net enflasyonun gerisinde kalmıştır. Bu kesim yine mağdur olmuştur. Enflasyonun yükü büyük oranda yine memurların üzerine yıkılmıştır"** dedi.

Üniversiteler 28'e yükseldi

28 haziran

ANKARA (ANKA) — Gaziantep'te "Gaziantep Üniversitesi" adıyla yeni bir üniversite ile 22 fakülte, 7 yüksek okul, 5 enstitü ve bir konservatuvar kurulması, Bursa, Gaziantep ve Konya'nın büyükşehir belediyesi statüsüne dönüştürülmesi, Toplu Konut Fonu'ndan esnafa işyeri kredisi verilmesini öngören beş ayrı yasa Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Böylece Bilkent dışında üniversitelerin sayısı 28'e yükseldi.

Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Yasası'nda yapılan değişiklikle kurulan üniversite, fakülte ve yüksekokullar şunlar:

Gaziantep'te Tıp Fakültesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kahramanmaraş'ta Ziraat Fakültesi, Şanlıurfa'da Ziraat Fakültesi, Adıyaman'da Eğitim Fakültesi. Rektörlüğe bağlı olarak Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı, Gaziantep'te Meslek Yüksekokulu, Kilis'te Meslek Yüksekokulu, Kahramanmaraş'ta Meslek Yüksekokulu, Şanlıurfa'da Meslek Yüksekokulu, Gaziantep'te Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri ve Sağlık Bilimleri Enstitüleri. Hacettepe Üniversitesi'ne bağlı olarak Zonguldak'da İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Hacettepe Üniversitesi'ne bağlı Bolu'da İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne bağlı Adalet Yüksekokulu, Marmara Üniversitesi'ne bağlı Mühendislik Fakültesi, Marmara Üniversitesi'ne bağlı Bankacılık-Sigortacılık ve Avrupa Topluluğu Enstitüsü, 9 Eylül Üniversitesi'ne bağlı Denizli'de Tıp Fakültesi, 9 Eylül Üniversitesi'ne bağlı Aydın'da Veteriner ve Ziraat Fakültesi, 9 Eylül Üniversitesi'ne bağlı Manisa Maliye-Muhasebe Yüksekokulu, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'ne dönüştürüldü, Anadolu Üniversitesi'ne bağlı Afyon Mali bilimler Yüksekokulu, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesine dönüştürüldü. Anadolu Üniversitesi'ne bağlı Kütahya Mali Bilimler Yüksekokulu İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi oldu.

Yunus Nadi'yi andık

29 haziran

Haber Merkezi — 1986-87 Yunus Nadi Armağanı Röportaj Yarışması'nın ödül töreni dün yapıldı. Yarışmanın birincisi **Oral Çalışlar** adına eşi **İpek Çalışlar**, ikinci **Yücel Feyzioğlu** adına kardeşi **Güven Feyzioğlu** ve üçüncü **Türkân Karahasan**, bir araya gelerek ödüllerini gazetemiz Başyazarı **Nadir Nadi**'nin eşi **Berin Nadi**'den aldılar.

Sabahattin Kudret Aksal, Melih Cevdet Anday, Mehmet Ali Birand, Cevat Çapan, Oktay Ekşi, Yaşar Kemal, Oktay Kurtböke, Uğur Mumcu ve **İlhan Selçuk**'tan oluşan seçici kurul, 61 yapıtı değerlendirdi. **"Cezaevinde Büyüyen Bir Genç"** başlıklı röportaj ile **Oral Çalışlar**'ı birinci, **"Timsah ile Maceralarım"** ile **Yücel Feyzioğlu**'nu ikinci, **"Sınav"** ile de **Türkân Karahasan**'ı üçüncü seçti.

—ASGARİ ÜCRET TESPİT EDİLİYOR—

Anadolu Endüstri'ye milyarlık haciz

30 haziran

İstanbul Haber Servisi — Yapı ve Kredi Bankası, vadesinde ödenmeyen 1 milyar 300 milyon liralık kredi alacağına karşılık, Anadolu Endüstri Holding A.Ş.'ye haciz uygulattı.

Yapı ve Kredi Bankası avukatları, 19.1.1987 tarihinde Anadolu Endüstri Holding A.Ş.'ye 9.6.1987 vadeli teminat mektubuyla açılan kredinin vadesinde ödenmemesi üzerine mahkemeye başvurdular.

Banka avukatlarının ihtiyatı haciz istemini yerinde gören İstanbul 5. Asliye Ticaret Mahkemesi, Anadolu Endüstri Holding'in taşınır ve taşınmaz mallarıyla üçüncü kişilerden alacaklarına haciz konulmasını kararlaştırdı.

195 milyon lira harç yatıran banka avukatları İstanbul 6. İcra Memuru İsmet Ergin ile holdingin Sirkeci'de bulunan merkezine giderek haciz kararını uyguladılar. Banka avukatları ve haciz memuru, holding kasasından bulunan 4 milyon lirayı haczederek yediemin olarak holding yöneticilerine teslim ettiler.

Yapı ve Kredi Bankası avukatları, holdingin üçüncü şahıslardaki alacaklarına da ihtiyati haciz uygu-

lanması için Adana ile bazı illere de talimat gönderildiğini bildirdiler. Avukatlar, haciz işlemlerinin önümüzdeki günlerde de süreceğini belirttiler.

Bu arada haciz olayıyla ilgili olarak görüşlerine başvurduğumuz **Yapı Kredi Bankası Genel Müdürü Hüsnü Özyeğin**, Anadolu Endüstri Holding'e haciz işleminin geçen hafta kendisinin yurtdışında bulunduğu sırada gerçekleştirildiğini belirttikten sonra, **Anadolu Endüstri Holding Yönetim Kurulu Başkanı Kâmil Yazıcı** ile bugün bizzat görüşerek soruna anlaşma yoluyla çözüm arayacağını söyledi.

Zor durumda olduğu belirtilen Anadolu Endüstri Holding, zamanında geri ödemediği krediler nedeniyle önceki hafta **Uluslararası Endüstri ve Ticaret Bankası** ile de ihtilafa düşmüş ve söz konusu banka, geçen 18 haziran günü holdinge bağlı kuruluşlardan Anadolu Otomotiv Sanayii'ne ait tahvil geri ödemelerini durdurmuştu. Daha sonra taraflar arasında anlaşma sağlandığı ve Anadolu Endüstri Holding'in Uluslararası Endüstri ve Ticaret Bankası'ndan aldığı kredilerin geri ödeme takvimiyle ilgili bir ödeme planı konusunda anlaşmaya varıldığı açıklanmıştı.

Cem Karaca 7 yıl sonra geldi

"Yumuşak inişi hep beraber gerçekleştirelim"

MEHMET AKİF *30 haziran*

Cem Karaca, yedi yıllık aradan sonra dün yurda döndü. Federal Almanya'da bulunduğu sırada bir Türk gazetesinde çıkan yazıdan ötürü "**yurda dön**" çağrısı yapılan ve dönmediği için T.C. vatandaşlığından çıkarılan Cem Karaca, Atatürk Havalimanı'nda sanatçılardan ve dostlarından oluşan kalabalık bir grup tarafından karşılandı.

Havalimanına gelen karşılayıcılar, uzun süren bekleyiş sırasında Karaca'nın, siyasi polis tarafından tutuklanarak başka bir kapıdan kaçırılmasından endişe duyduklarını dile getirirken, **Edip Akbayram**, karşılamaya gelmeyen arkadaşlarına sitem ederek, "**Bir Cem Karaca'yı yurduna dönerken yalnız bırakmalarını değil, büyük bir coşku ile karşılamalarını isterdim. Dostluk her zaman, iyi günde olan bir mefhum değildir**" diye konuştu.

Saat 16.50'de İstanbul'a inen uçağı karşılayanlar arasında Karaca'nın annesi **Toto Karaca**, oğlu **Emrah, Zülfü Livaneli, Timur Selçuk, Müjdat Gezen, Demirtaş Ceyhun** ve avukatı **Turgut Kazan** da bulunuyordu.

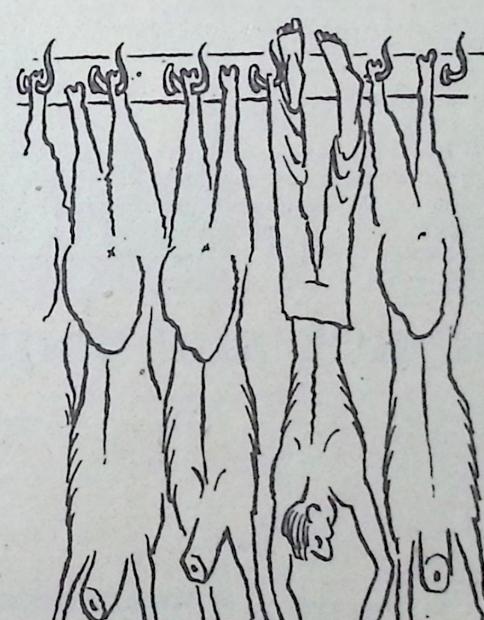
Bekleyiş sırasında, Cem Karaca'nın dönüşünün, yurtdışında benzer durumda vatandaşlığını kaybetmiş diğer sanatçılar için bir başlangıç olabileceği umudu konuşuldu. Uçağın inmesiyle birlikte sanatçının hayranlarından oluşan büyük bir kalabalık, çıkış kapısına doğru yığıldı. Tamamen kapanan kapı önünde gümrük görevlileriyle karşılayıcılar arasında zaman zaman itişip kakışmalar ve tartışmalar meydana geldi.

Cem Karaca'nın annesi tiyatro sanatçısı Toto Karaca, bu bekleyiş sırasında yaptığı açıklamada, "**Çok heyecanlıyım. Oğlum da öyle, Bekliyorduk, geldi. Bütün isteklerimize kavuşmuş olduk. İnşallah iyi olur. Hepimiz için, herkes için. Onu, şimdi eski Cem olarak görmek istiyorum. Eski Cem**" şeklinde konuştu.

Zülfü Livaneli de duygularını, "**Çok çok sevinçliyim. Ülkemizin önemli bir sanatçısının, böyle ülkesinde, kendi halkının içinde ürün vermesi, burada çalışması çok sevinç verici bir şey. Yıllarca ben de yurtdışında yaşadım. Bilirim zor olduğunu**" diye dile getirdi.

Cem Karaca'nın çıkış kapısında belirmesiyle, kalabalık, büyük bir dalgalanmayla kendisini ve oğlu Emrah'ı omuzlara aldı. Bu sırada yazar Demirtaş Ceyhun, Karaca'ya bir demet kır çiçeği verdi. Cem Karaca da topluluğa hitaben yaptığı kısa konuşmada, "**Darısı yurtdışında benim konumumda olan tüm arkadaşların başına. Hep beraber, hep beraber bu yumuşak inişi daha genişletelim**" dedi. Sanatçı, oğluna kavuşmaktan duyduğu büyük mutluluğu da dile getirdi.

Cem Karaca, bugün İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne uğraması ve yargılanmak üzere Fethiye'ye gönderilmesi gerektiğini, ancak doğrudan doğruya Fethiye'ye gideceğini açıkladı.

İÇİ SEVDA DOLU YOLCULUK
Cahit Külebi
800 Lira (KDV içinde) Çağdaş Yayınları Türkocağı Cad. 39/41 Cağaloğlu İstanbul

Cumhuriyet
64. Yıl; Sayı: 22578 — Kurucusu: Yunus Nadi — 175 TL. (KDV dahil) 3 Temmuz 1987 Cuma

SAYILI GÜNLER
Muzaffer Buyrukçu

Veda töreninde buruk mesajlar

GENELKURMAY BAŞKANI EMEKLİYE AYRILDI

Üruğ'dan 'siyasi otorite'ye uyarı

Bir bütün halinde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin ve bireysel olarak da onun fedakâr ve vefakâr mensuplarının şeref, haysiyet ve onurunun korunup kollanmasının da, tüm demokratik müesseselerle birlikte, öncelikle siyasi otoriteye mevdu bir görev olduğu inancımı ifade etmek isterim.

Sayın Başbakan hariç, siyasi otoritenin hangi unsurlarına Genelkurmay başkanı seçimi ile ilgili bir öneride bulunmuşumdur, bir etki yapmaya çalışmışımdır, varsa açıklanmasını istirham ediyorum.

Yeni Genelkurmay başkanının seçimi dolayısıyla kamuoyu önünde koparılan fırtınanın, siyasi darbe, demokrasi kurtuldu, orduda operasyon, demokrasinin zaferi gibi avazelerin mana ve muradını anlamak mümkün değildir.

Siyasal otoritenin varlığına bir gölge düşmesine yol açabilecek ve yanlış yorumlanabilecek bazı bakanlık ünitelerinin icraatlarının düzeltilmesi için zatı devletlerine ve Sayın Başbakana defaatle yaptığım müracaatlarım herhalde derhatır edilecektir. 12. Sayfada

KARA KUVVETLERİ'NDE NÖBET DEVRİ

Öztorun: Askeri görev siyasetten etkilenmemeli

Veda kokteylinden izlenimler

Özal'ın sus işareti

EVREN DEĞER

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Genelkurmay Başkanlığı'ndan kendi isteğiyle emekliliğini isteyen Orgeneral **Necdet Üruğ** dün akşam Ankara Gazi Orduevi'nde bir veda kokteyli verdi. Üruğ'un veda kokteyline Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**, Başbakan **Turgut Özal**, Cumhurbaşkanlığı Konseyi üyeleri.
(Arkası Sa. 15, Sü. 5'te)

Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nı törenle Org. Necip Torumtay'a devreden Org. Necdet Öztorun, veda konuşmasında, "Askerler, iç politika ve anlaşmazlıkların dışında ve üstünde olmalıdır" dedi.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral **Necdet Öztorun** dün düzenlenen bir törenle görevini Orgeneral **Necip Torumtay'a** devretti. Orgeneral Öztorun veda konuşmasında, askerler için iç politika ve anlaşmazlıkların dışında ve üstünde olmanın ve asker saygınlığını korumanın askeri bir değer olduğunu bildirdi.

Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral **Necdet Öztorun** dün saat 14.00'te Kara Kuvvetleri karargâhına geldi. Burada askeri törenle karşılanan Orgeneral Öztorun, daha sonra görevi devredeceği Orgeneral **Necip Torumtay** ile birlikte bir süre Kara Kuvvetleri'nin yazlık bahçesinde sohbet etti. Bu arada törene katılmak üzere Başbakan **Turgut Özal** da Kara Kuvvetleri karargâhına geldi. Orgeneral Öztorun ve Orgeneral **Necip Torumtay** tarafından karşılanan Cumhurbaşkanı **Kenan Evren** daha sonra tören kıtasını denetledi.

Kara Kuvvetleri Komutanı Or-
(Arkası Sa. 15, Sü. 1'de)

ÖZTORUN VE TORUMTAY — Kendi isteğiyle emekliye ayrılan Org. Necdet Üruğ için Genelkurmay Başkanlığı'nda bir veda töreni düzenlendi. Org. Üruğ'un "siyasi otoriteyi uyardığı" veda konuşmasını Başbakan Özal'ın alkışlamaması dikkati çekti. Kara Kuvvetleri Komutanlığı'ndan istifa eden Necdet Öztorun ile Genelkurmay Başkanlığı'na atanan Necip Torumtay ve diğer komutanlar veda töreninde...

'SİVİL-ASKER AYRIMINI KALDIRALIM'

Evren'e göre basın suçlu

Eğer basınımız sorumluluğunun idraki içerisinde olmazsa, bugüne kadar bütün iyi niyetle yapılan çalışmalar çok kötü neticeler doğurabilir.

Ne demek sivil kesim, asker kesim? Hepimiz bu vatanın evlatlarıyız. Birimiz üniformayı giymiş asker olmuşuz, birimiz başka üniformayı giymiş polis olmuş, birisi de sivil elbiseyle devlette başka görev almış, neden bu ayrı gayrılığı yapıyoruz, ben bunu anlamıyorum. Lütfen bu sivil-asker ayrımını ortadan kaldırınız.

Benim Başbakanla pazarlığa giriştiğim, Cumhurbaşkanlığı görevi süresinin uzatılması karşılığında bu tayine razı olduğum basında yazılanlar arasında. Bu kadar yakışıksız bir yakıştırma olmaz. Ben böyle bir pazarlık uğruna bu tayine razı olacak insan değilim. Ben gününü bekleyen ve geldikten sonra aynen bu arkadaşlarım gibi köşesine çekilip oturmak isteyen bir kişiyim. 15. Sayfada

SESSİZ TEPKİ

Özal, Üruğ'u alkışlamadı

Genelkurmay Başkanlığı'nda düzenlenen veda töreninde Org. Üruğ'un konuşması, salonda bulunan üst düzeydeki askeri yetkililer tarafından coşkuyla alkışlanırken, Başbakan Özal'ın alkışlamaması dikkat çekti.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Genelkurmay Başkanı Orgeneral **Necdet Üruğ**'un isteğiyle emekliye ayrılması nedeniyle dün Genelkurmay Başkanlığı'nda bir tören düzenlendi. Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in Genelkurmay karargâhı önünde "A" tipi askeri törenle karşılanmasından sonra Evren, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Üruğ'un makam odasına gitti. Burada yapılan kısa görüşmeden sonra Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Başbakan **Turgut Özal**, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Necdet Üruğ ve yakında Genelkurmay Başkanlığı'na atanacak olan Orgeneral Necip Torumtay tören salonuna geldiler.

Genelkurmay Başkanlığı tören salonundaki ilk sırada Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Cumhur-
(Arkası Sa. 12, Sü. 7'de)

ANKARA'dan YALÇIN DOĞAN

Pılav Üstü Az Demokrasi...

ANKARA — "Herhalde senden söz ediyor" der gibilerinden birbirlerine bakıyor bakanlar, Necdet Üruğ'un veda töreninde yaptığı konuşmayı dinlerken.

Salonda derin bir sessizlik. Zaman zaman yan yana oturan bakanların ya da general ve amirallerin birbirleriyle kısa konuşmaları. Ama, bunun dışında "oldukça gergin bir hava". Alışılmışın dışında bir hava.

Yarım saatlik beklemenin sonucunda Cumhurbaşkanı Evren, Başbakan Özal ve dün görevi sona eren Orgeneral Üruğ törenin yapılacağı salona giriyor. İlgi çekici konuşmasında Orgeneral Üruğ bir ara aynen şunları söylüyor:

"...Silahlı Kuvvetlerin görüş ve düşünceleri yasal usuller ve organlar çerçevesinde açıkça siyasi otoriteye arz edilmiştir. Bu konuda o derece titiz bir hassasiyet gösterilmiştir ki, siyasal otoritenin varlığına gölge düşmesine yol açabilecek ve yanlış yorumlanabilecek bazı bakanlık
(Arkası Sa. 15, Sü. 7'de)

Fikri Sağlar Genel Sekreter

SHP'de İnönü günü

44 kişilik parti meclisi, genel başkan ne önerdiyse kabul etti. Fikri Sağlar yeniden genel sekreter oldu. 14 kişilik merkez yönetim kuruluna Fikret Ünlü, Erol Ağagil, Turhan Akyol, Uğur Bulmuş, Turan Bayezit, İsmail Cem, Edip Servet Devrimci, Ali Dinçer, Ayhan Fırat, Yiğit Gülöksüz, Nail Gürman, Ekrem Kangal, Seyfi Oktay ve Fikri Sağlar seçildi.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — SHP'de genel sekreterlik düğümü dün çözüldü ve parti meclisi, **Fikri Sağlar**'ı yeniden genel sekreter seçti. Parti meclisinin dün yaptığı ilk toplantısında, 14 kişilik merkez yürütme kurulunun üyeleri de belirlendi.

Parti meclisinin dünkü toplantısında SHP Genel Başkanı İnönü, önce MYK için aday olan bulunup bulunmadığını sordu, daha sonra İnönü'nün liste çıkarması istenince SHP Genel Başkanı, parti meclisine MYK için 14 kişi önerdi. İnönü'nün önerisi, 43 kişinin katıldığı parti meclisinde 29 oyla kabul edildi. Buna göre İnönü'nün önerisi ile merkez yürütme kuruluna seçilen 14 kişinin adları şöyle:

Fikret Ünlü, Erol Ağagil, Turhan Akyol, Uğur Bulmuş, Turan Bayezit, İsmail Cem, Edip Servet Devrimci, Ali Dinçer, Ayhan Fırat, Yiğit Gülöksüz, Nail Gürman, Ekrem Kangal, Seyfi Oktay, Fikri Sağlar

SHP'nin yeni oluşan merkez
(Arkası Sa. 17, Sü. 2'de)

SHP NOTLARI

HAKKI ERDEM'in yazısı 17. Sayfada

Günah Keçisi Aramayalım...

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Necdet Üruğ'un emekliye ayrılışı nedeniyle düzenlenen törende, gerek Cumhurbaşkanı Sayın Evren'in, gerekse Sayın Üruğ'un yaptıkları konuşmalar ilginçti. Bir yandan kendi duygu ve düşüncelerini dile getirirken, öte yandan yüksek komuta kademesinde meydana gelen duyarlığı da yansıttıkları söylenebilir. Her iki konuşmada da burukluk, hayal kırıklığı, kızgınlık gibi duygulardan oluşan karmaşık bir yumağın izleri vardır. Konuşmalarda kimi zaman mantığın, kimi zaman da duyguların ve yerinde olmayan değerlendirmelerin altını çizmek güç değildir.

Her iki konuşmada, ama özellikle Sayın Cumhurbaşkanı'nın konuşmasında yer alan basına dönük tutumu paylaşmamız olanaksızdır. Sayın Evren'in mesleğimize ilişkin eski
(Arkası Sa. 12, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

PKK 15 köylüyü kaçırdı

Hakkâri'nin Akdumun Köyü yakınlarındaki Kırmızı Yayla mezrasını basan teröristler, 15 köylüyü kaçırdılar.

8. Sayfada

GÜNDÜZ ÇOBAN, GECE MİLİTAN

CELAL BAŞLANGIÇ'IN İZLENİMLERİ 8. Sayfada

PKK, KAPLICA BASTI ÖLÜ, YARALI YOK

8. Sayfada

Tarık Akan'a pasaport verilmedi

[illegible]

15. Sayfada

Süper faiz dönemi

İş Bankası önderliğinde bir araya gelen büyük bankalar, serbest faiz tavanı için yüzde 48'lik bir oran belirledi. Ancak, Pamukbank, dün akşam saatlerinde bu oranı yüzde 56'ya çıkarınca büyük bankaların bugün bir araya gelerek belirledikleri faiz tavanını yeniden gözden geçirmeleri bekleniyor.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Serbest faiz [illegible]

[illegible] "telefon diplomasisi" sonucunda, serbest faiz için en uygun tavan oranı önce yüzde 48 olarak seçildi. [illegible]

1. Ana faiz tavanını, bir ya- [illegible] ...rış başlatabilir. Bu nedenle mevduatın önemli bir bölümünü kontrol eden bankaların ortak bir tavır almaları gereklidir.

2. Merkez Bankası mevduat [illegible]
(Arkası Sa. 12, Sü. 2'de)

ZAMLAR SÜRÜYOR

ZAMLARA SERT PROTESTO

11. Sayfada

Başbakana sunulan faiz raporu:

Bazı bankalar batabilir

Rapordan: *Mali yapıları bozuk bankaların serbest faiz döneminde sorunlarını gizlemeleri daha zor olacak. Bu bankalar, yeni özkaynaklar bulamadıkları ve yönetimlerini değiştirmedikleri sürece, faiz politikaları ne olursa olsun batmaya mahkumdur. Sorumsuz faiz yarışı, bankaların zora girerlerse nasıl olsa devlet eliyle kurtarılacağı kanısının yerleşmiş olmasından kaynaklanıyor.*

BİLAL ÇETİN'in haberi 10. Sayfada

MEVDUATTA ASLAN PAYI MARMARA'NIN 10. Sayfada

GÖZLEM

UĞUR MUMCU

Sivil Darbe

İç ve dış basında günlerdir Öztorun konusu üzerine yorumlar yapılıyor. Bu yorumlarda genellikle hükümetin bu konuda yasal yetkisini kullandığı ileri sürülüyor.

Özal'ın, bu kararı ile "sivilleşmeye" doğru bir adım attığı, olayın bir "sivil müdahale" olduğu da yazılıp çiziliyor.

Eğer olay bir yönü ile gerçekten bir "sivil müdahale" ise
(Arkası Sa. 12, Sü. 7'de)

Başbakan Özal, Genelkurmay Başkanlığı için kararını nasıl verdi?

Gün gün operasyon

YALÇIN DOĞAN *1 temmuz*

ANKARA — Tarih 24 Haziran 1987. Saat 18. Bakanlar Kurulu toplantısı. Başbakan Turgut Özal, uzun süredir kafasında oluşturduğu ve zaman zaman çok yakın çevresine aktardığı düşüncesini şu sözlerle açıklıyor:

"Bu bir fait accompli'dir. (Oldu bittiye getirmektir). Biz buna gelmeyiz. Genelkurmay Başkanlığı'nda bir plan yapılmış. 2000 yılına kadar komuta kademesinin kimlerden oluşacağı tespit edilmiş. Böyle bir tespitten bizim haberimiz yok. Hükümet olarak bizim dışımızda geliştiriyorlar. Ancak böyle bir işlem sadece Genelkurmay Başkanlığı ile bağlantılı değil. Bu 1989'daki Cumhurbaşkanlığı hesaplarıdır. Cumhurbaşkanlığı seçimi ile ilgili hesaplardır bunlar. Harbiye'den mezun olan teğmenler kendileri için ulaşılacak son mertebeyi hep Cumhurbaşkanlığı olarak görüyorlar. Hayır, Harbiye'den mezun olan teğmenlerin ulaşacakları en son mertebe Genelkurmay Başkanlığı'dır."

Bakanlar Kurulu'nda derin bir sessizlik. Başbakan belki üç buçuk yıldır ilk kez böylesine kararlı ve hesaplı konuşuyor. Bakanlar dikkatlerini iyice yoğunlaştırıyor. Özal sürdürüyor:

"Askerlerin gelebilecekleri en son makamın Cumhurbaşkanlığı olmayacağını Türkiye'de de yerleştirmek lazım. Askerlerin kafasından Cumhurbaşkanlığı düşüncesini silmek lazım. 2000 yılına kadar yapılan hesaplar ve planlamanın arkasında Cumhurbaşkanlığı hesapları olduğunu iyi bilmek lazım."

Özal, konuyu şu çok önemli cümleyle noktalıyor:

"1989 yılında seçilecek olan Cumhurbaşkanı mutlaka sivil olacaktır. Sivillerden birini seçeceğiz Cumhurbaşkanlığına..."

Bu sözler üzerine bakanların büyük bölümü, Özal'ı neredeyse alkışlayacak noktaya gelecek ölçüde heyecanlanıyor. Bir bölümü de biraz **"endişe duyuyor"** mu acaba?.. Örneğin, Bakanlar Kurulu'nda olup bitenleri çoğunlukla Orgeneral **Necdet Ürüğ**'a **"aktaran bir bakan"** Özal'ın sözlerinden biraz rahatsızlık duyuyor mu?

Nedir **"2000 yılına kadar hazırlanmış plan?..."** Kimleri içeriyor bu plan?... Yarından başlayarak 1990 yılına dek Orgeneral **Necdet Öztorun**. 1990-1993 halen Üçüncü Ordu Komutanlığı görevini yürüten Orgeneral **Sabri Yirmibeşoğlu**. **1993-1996** Korgeneral **Nazif Oka**. 1996-2000 Korgeneral **Cemil Mete**. Oka bir ara Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanlığı görevinde bulunuyor ve hizmet süresi bir yıl uzatılıyor. Korgeneral Mete ise Milli Savunma Bakanlığı Müsteşar Yardımcılığı görevinde bulunuyor.

Özal, Bakanlar Kurulu'ndaki açıklamasından sonra 25 haziran perşembe günü **"haftalık olağan görüşme"** için Çankaya Köşkü'ne çıkıyor. Ertesi gün, 26 haziran günü, Ürdün Kralı **Hüseyin**'in ziyareti gerçekleşiyor. Kral Hüseyin'in ziyaretine hazırlık olmak üzere perşembe günü Çankaya Köşkü'nde Cumhurbaşkanı Evren ile Başbakan Özal'a bir brifing veriliyor. İşte bu brifing öncesinde, Evren ve Özal yaklaşık üç saat baş başa kalıyor. Brifingi verecek uzmanlar dışarıda salonda bekliyor. İçeride **"Genelkurmay Başkanlığı konusunda çok önemli adım"** atılıyor.

Evren-Özal görüşmesinde **"ana tez 1989 Cumhurbaşkanlığı seçimlerine"** kayıyor. Uzun bir süredir Cumhurbaşkanlığı Konseyi üyeleri **Nurettin Ersin, Tahsin Şahinkaya, Nejat Tümer** ve **Sedat Celasun, "Evren'in 1989 yılında Cumhurbaşkanlığı süresinin uzatılması için Evren'e telkinde bulunuyor."** 12 Eylül harekâtını gerçekleştiren **"komuta kademesi"** Evren'e bu isteği zaman zaman vurgularken, zaman zaman da **"kulaklara kar suyu kaçırıyor."** 1989'da Evren'in önüne **"çıkabilecek rakip olarak iki Necdet"**'i gösteriyor Cumhurbaşkanlığı Konseyi üyeleri. **"İki Necdet"**, yani Necdet Ürüğ ile Necdet Öztorun...

Cumhurbaşkanı Evren'in **"nasıl olup da Özal'ın isteğini kabul ettiği"** sorusunun karşılığı işte burada yatıyor.

Hatta Ankara'da kulislerde **"Özal'ın sivilleştirme harekâtıdır bu tamam"** diyenler, hemen ardından **"ama..."** diye sürdürüyorlar:

"Ama aynı zamanda Evren'in 1989'a dönük bir harekâtı olamaz mı?..."

Dolayısıyla, Öztorun'u emekliye gönderen kararın Evren tarafından kabulü bir yandan şaşkınlık yaratırken, bir yandan **"işin bu hesaplardan ileri geldiği"** belirtiliyor.

Cumhurbaşkanı Evren'in halkın karşısında konuşurken zaman zaman **"Kuran'dan âyetler okumasına"** içerleyen, **"12 Eylül'ün gerekçeleri arasında gösterilen"** ve mahkemeye verilen Milli Selamet Partisi yöneticilerinin beraat etmeleri karşısında **"bu nasıl bir gerekçeymiş"** diye gerekçenin geçersizliğini benimseyen asker kesim, Öztorun ve Torumtay'ya ilgili **"kararın vebalini"** Evren'e yüklüyor.

Önceki gün Hava Kuvvetleri Komutanlığı'nda öğleyin bir yemekte, Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral **Cemil Çulha** ve arkadaşları, karar karşısında **"hoşnutsuzluk belirtisi olmayacak"** ilkesini benimsiyor. Torumtay'a kimse toz kondurmuyor.

Hemen hemen aynı saatlerde Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Öztorun da karargâhtaki arkadaşlarına bir **"çay"** veriyor. Orada da Orgeneral Torumtay ile ilgili hiç kimseden tek bir olumsuz söz çıkmıyor. Öztorun biraz sinirli biçimde **"Başbakan böyle konuşmamalıydı, üslubuna dikkat etmeliydi"** demekle yetiniyor.

Öztorun, çevresine **"Benim Atatürkçü oluşumun kararda etkisi vardır"** derken, Mardin'e bağlı Pınarcık Köyü'ndeki katliam sonrasında **"bilgi kopukluğu ve Başbakanın arayışına telefona çıkmamazlık gibi bir durumun doğmadığını"** söylüyor.

Başbakanlık çevresi ise Pınarcık katliamının ertesi günü Özal ile Öztorun arasındaki görüşmeyi şöyle aktarıyor:

"ÖZTORUN — Sayın Başbakan, beni aramışsınız...

ÖZAL — Güneydoğu'daki katliamla ilgili olarak sizden bilgi isteyecektim.

ÖZTORUN — Sizin kaynaklarınız size bilgi vermiyor mu?

ÖZAL — Hangi benim kaynaklarım?
ÖZTORUN — Vali, kaymakam filan...
ÖZAL — Evet, veriyorlar.
ÖZTORUN — O zaman beni neden arıyorsunuz?
ÖZAL — Teşekkür ederim paşam."

Aklına ilk gelen Necdet Üruğ'un süresini bir yıl daha uzatmak oluyor. Bunun için İstanbul Kalender Orduevi'nde Orgeneral Üruğ ile uzun süren bir görüşme yapıyor, ancak ikna edemiyor.

Evren-Özal görüşmesinde Üruğ'un süresini uzatmak istemediği kesinleşince, Orgeneral Torumtay'ın Genelkurmay Başkanlığı gündemde ağırlıkla yerini alınca, iş Öztorun'u karardan haberdar etmeye geliyor. "**Bu görevi**" Evren üstleniyor.

28 haziran pazar günü Evren, Öztorun'u Çankaya'ya çağırıyor. Görüşme beş altı dakikadan fazla sürmüyor. Evren, öz bir dille "**Paşam, hükümet seni istemiyor**" diyor. Öztorun "**Peki**" demekle yetiniyor ve hemen Köşk'ten ayrılıyor.

Daha sonra yakınlarına "**Benim Atatürkçülüğümden çekindiler**" derken, Öztorun şunu eklemeyi unutmuyor:

"**Ben aslında 1948 yılından bu yana oruç tutarım. Ama din konusundaki düşüncem bu hükümet gibi değildir.**"

Hatta Öztorun'un bundan dört beş ay önce Pakistan'a resmi bir ziyaret için giderken Mekke'ye uğrayıp "**Umre yaptığı**" da biliniyor.

Bunlar geçmiş bir haftanın öyküsü. Bundan sonra ne olacak? Orgeneral Necip Torumtay Kara kuvvetleri Komutanı olacak ve Genelkurmay Başkanlığı'na vekalet edecek.

Şu anda sırada bulunan Birinci Ordu Komutanı Orgeneral **Recep Ergun**'un şansı hayli düşük. Buna karşılık, Dördüncü Ordu Komutanı Orgeneral **Kemal Yamak**'ın Kara Kuvvetleri Komutanlığı için "**şansının çok yüksek olduğu**" verilen haberler arasında.

Deri işçileri, 12 Eylül'den sonra ilk kez yürüdü

Lokavta kitle tepkisi

YAVUZ ŞİMŞEK *1 temmuz*

12 Eylül sonrasının ilk lokavt uygulaması, işçilerin sert tepkisine yol açtı. Deri işçileri, Deri Sanayii İşverenler Sendikası'nın, İstanbul Kazlıçeşme'deki 3 bin 200 kişinin çalıştığı 117 işyerinde dün başlattığı lokavtı yaklaşık bir saat süren gösterilerle protesto ettiler. Dün sabah lokavt nedeniyle işbaşı yaptırılmayan kadınlı erkekli 3 bine yakın işçi, önce işveren sendikasının Kazlıçeşme'deki binasının önünde toplanarak işverenleri kınayan çeşitli sloganlar attılar ve "**Yuh**" çektiler. Daha sonra da alkışlar ve sloganlarla yaklaşık 1 km. ilerideki Deri-İş Sendikası'na topluca yürüdüler. İşçilerin gösterisi sırasında trafik yer yer kesilirken, çevre karakollardan ve çevik kuvvetten güvenlik görevlileri önlemler aldılar. Polisin "**sert müdahale**"den kaçındığı deri işçilerinin gösterisi olaysız sona erdi. Deri-İş Sendikası Genel Başkanı **Yener Kaya**, lokavtı "**bir insanlık suçu**" olarak nitelendirip kınarken, "**İşveren sendikasının lokavtını deleceğiz**" dedi. İşveren sendikası başkanı **Osman Güneş** ise "**Çok üzüldüm. Bir anamıza avradımıza küfretmedikleri kaldı**" diye konuştu.

Deri-İş Sendikası ile Deri Sanayii İşverenleri Sendikası'nın Kazlıçeşme'deki 124 işyerinde 3 bin 500 dolayında işçi adına sürdürdükleri toplusözleşme görüşmelerinin uyuşmazlıkla sonuçlanmasından sonra bu işyerlerinde Deri-İş grev, işveren sendikası da lokavt kararları aldılar. Grevleri kademeli olarak başlatmayı uygun gören Deri-İş, ilk aşamada bin 500 üyesinin çalıştığı ve "**büyüklerin**" çoğunluğu oluşturduğu 33 işyerinde grevleri başlattı. Bu grevler sürerken işveren sendikasının isteği üzerine, taraflar önceki gün

yeniden bir araya geldiler. Ancak tarafların temel konulardaki yaklaşımlarını değiştirmemeleri üzerine akşama kadar süren görüşmelerden sonuç alınamadı. Bunun üzerine de işveren sendikası, daha önce aldığı karar doğrultusunda 117 işyerinde dün sabah lokavt'ları başlattı. Bu işyerlerine **"Lokavt vardır"** ilanları asılırken işçilere de işbaşı yaptırılmadı.

İşyerlerinin önünde gruplar halinde bekleşen işçiler, kendi aralarında durum değerlendirmesi yaptıktan sonra birkaç yüz metrelik mesafelerden öbek öbek işveren sendikasının önüne doğru yürümeye başladılar. İşçiler **"Hain patronlar"**, **"İşçiler birleşin"** sloganları, alkış ve ıslık sesleri arasında işveren sendikasının önünde toplandılar. Burada sık sık yuh çekerken **"Kahrolsun işverenler"**, **"Lokavta karşı omuz omuza"**, **"Lokavt insanlık suçudur"**, **"Grev bizi hakkımız söke söke alırız"** şeklinde sloganlar attılar. Deri-İş Sendikası Genel Başkanı Yener Kaya ve Kazlıçeşme Şube Başkanı Hüseyin Ateş işçilere seslenerek lokavt uygulamasını eleştirdiler. Sendikacıların "taşkınlık yapılmaması" ve "yasalara uyulması" doğrultusundaki uyarılarına karşın işçiler dağılmadılar ve **"Patronlar bizi sokağa döktü, sendikamıza gidiyoruz"** diyerek Deri-İş Kazlıçeşme Şubesi'ne yöneldiler. Bu arada güvenlik görevlileri müdahale etmeksizin işçileri izlemekle yetindiler. Kadınlı erkekli deri işçileri, önceki sloganlarını tekrarlayarak, sık sık da "işçiler geliyor" sloganını atarak alkışlarla yürüyüşe geçtiler. Polis yetkilileri, ana caddeler üzerinde yürüyen işçi kalabalığını yol boyunca iki kez durdurarak dağılmaları konusunda uyardı. Ancak işçiler polisin yumuşak tutumunun da etkisiyle barikatları aştılar. Sendikalar önünde toplanan işçiler burada kısa bir süre bekledikten sonra dağıldılar.

Necdet Öztorun'un Başına Gelenler?...

İLHAN SELÇUK *2 temmuz*

Ordunun siyasal yaşamdaki rolü, evrensel bir konudur; siyaset biliminin kapsamındadır; yalnız Türkiye'ye özgü değildir; sınıfların değişimiyle dönüşür.

Ne var ki tarihi ve günümüzü anlamak için yalnız sınıfsallığa bakmak eksiklik olur; kurumsallık kimi zaman daha ağır basıyor; belirleyici olabiliyor. Ordunun kurumsal yapısı da bu bakımdan önemlidir. Bir ülkede çıkan sınıfsal tartışma ve kavgalarda ordu, silahlı bir siyasal parti gibi davranarak son sözü söyleyebiliyor.

Dünyanın her yerinde böyledir.

Latin Amerika'da ordunun rolü klasik cunta geleneğinde tarihleşmiştir. Şili'de seçimle işbaşına gelen Marksist Allende'yi devirmek için Vaşington, General Pinochet'yi kullandı. Bu bilinen yöntemdir. Şili subayları, Amerika'da eğitim görmüşlerdir. Moskova'da eğitim gören Afgan subayları da Kabil'de askeri darbeyle iktidara geçtiler. Polonya'da ordu olmasaydı, Varşova'da Papalığın istediği siyasal iktidar kurulabilir miydi? Kimbilir, tarihin gelgitleri öylesine değişik ki...

★

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Amerika, Türkiye'ye yerleşince askeri darbeler dönemi de başladı. 12 Mart, 27 Mayıs ile 12 Eylül arasında bir köprüdür. *"Sivil-asker aydınlar"*ın bağımsız ve devrimci Türkiye özlemi, orduda büyük bir ağırlık yaratmış, güç kazanmıştı. CIA, gelişmeleri gözetledi, hareketi istediği yörüngeye sürükledi. Daha o günden başlayarak Türkiye'de 12 Eylül'ün şablonu hazırlanmıştır.

Nedir bu şablon?

Türkiye'de halkın uyanışı *"tehlike"* yaratıyordu. 12 Mart'ın Genelkurmay Başkanı Memduh Tağmaç'a söylettiler: *"Sosyal uyanış, ekonomik gelişmeyi aşmıştı."* Durdurulması ve halkın *"depolitize"* edilmesi gerekiyordu. 12 Mart'ta *"sivil-asker aydınlar"* bir araya gelememişlerdi. 12 Eylül'de *"sivil-asker seçkinler"*i Amerika, Brüksel'de rahatça bir araya getirdi; *"Brüksel Cuntası"* doğdu. NATO görevleriyle Brüksel'de bulunan generallerle artık adları ve kimlikleri meşhur seçkinlerimiz, Vaşington'un ve dışa bağımlı sermaye sınıfımızın istekleri doğrultusunda bir anayasa hazırladılar.

12 Eylül görünüşte *"terör ve anarşi"*ye karşı yapılmıştır. Bu gerekçenin göstermelik olduğu sonradan iki yönde kanıtlandı: *1) 12 Eylül terör ve anarşiyi durdurmakla kalmadı, yeni bir devlet rejimi kurdu, sermaye egemenliğinin isteklerini yerine getirdi. 2) Anarşi ve terör dönemindeki en önemli cinayetler karanlıkta kaldı.* Acaba Vaşington, bir askeri müdahale ortamının oluşması için Türkiye'de *"destabilizasyon"* siyaseti mi uygulamıştı? 1979'da İran'da Şahının yıkılmasından sonra Vaşington, Türkiye'yi Basra Körfezi'ne yönelik stratejik alan olarak tam denetimine mi almak istiyordu? İlerde siyaset bilimcileri bu soruların yanıtlarını daha sağlıklı biçimde vereceklerdir.

★

Vaşington, Sovyet sınırında ve Ortadoğu'nun göbeğindeki Türkiye'de askeri rejimin uzun sürede ne tehlikeler yaratacağını bilir. Ülkemiz aynı zamanda Avrupa kapsamındadır. Bu bakımdan *"12 Eylül'ün zamanlaması"* dışardan yapıldı. Askeri yönetim çekilirken, yerine 12 eylül düzenini ve 82 Anayasası'nı koruyacak bir *"merkez partisi"* bırakmanın planlamasını yapmıştı. Bütün siyasal partiler bu amaç için kapatıldılar. Ancak iktidar tatlıdır. 12 Eylül'ün mirasına kim sahip çıkacaktı? Brüksel Cuntası'nın bu noktada çatladığı görülüyor. Bir bölüm Sunalp'ı yeğliyor, MDP'yi kurduruyor; ama Vaşington devrededir; ANAP'ın sivil görünüm altında *"ekonomik militarizasyon"*u sürdüreceğini ve halk tabanına dayanabileceğini yoklamalarla anlamıştır.

Yol ayrımı başlamıştır. Kimi generaller MDP (Milliyetçi Demokrasi Partisi) üzerinde duruyorlar. Asker-sivil seçkinlerden oluşan Brüksel Cuntası, Sunalp'ın yanında ve Turgut Özal'a karşıdırlar; ama yenilgiye uğruyorlar, ANAP sivilleşme hareketi gibi görünüyor; oy patlamasıyla iktidara geçiyor. İş bitmiştir.

ANAP Vaşington'un *"en çok gözetilen"* partisidir.

Ancak ordunun içinde gelişmeleri kavrayamayan generaller var. Bunların 12 Eylül döneminde tutumları özetle şöyleydi: *"Biz askeriz, siyasal sorumluluk MGK'dedir."* Belki söylediklerine de inanıyorlardı. MGK (Milli Güvenlik Konseyi) iç ve dış sermaye çevrelerinin istediği anayasayı uygulamaya koydu, görevini bitirdi, çekildi. Peki orduda kalanlar ne yapacaklardı? Oturup *"2000 yılına kadar terfi ve tayinleri düzenleyen bir planlama"* yaptılar. Bunu da askeri saflıkla herkese duyurdular; ama Brüksel Cuntası'nın sivil seçkinlerinden Adnan Başer Kafaoğlu ile Özal'ın 12 Eylül askeri yönetimi içindeki kavgası nasıl unutulabilir?

ANAP, artık güçlüydü, Özal abandı, Bakanlar Kurulu *"takdir yetkisi"*ni kullandı, Genelkurmay Başkan adayı Sayın Necdet Öztorun kaydı. Siyaset biliminin gereği, yerine gelmişti; basın ve kamuoyu Özal'ın ve ANAP'ın yanındaydı; *"sivilleşme"* alkışlanıyordu.

★

Şimdi bu yazıya noktayı koyarken, Sayın Necdet Öztorun'u düşünüyorum. Başına gelenlerin anlamını artık anlayabilecek midir? Doğrusu kuşkuluyum.

Operasyon bölgesinde sokağa çıkma yasağı kondu

Mardin'e 1100 yeni korucu

MEHMET YAPICI *2 temmuz*

MARDİN/MİDYAT — PKK militanlarının yakalanması amacıyla başlatılan büyük operasyon sürdürülürken, 15 militanın önceki gece Midyat'ın Güngören köyünde gerçekleştirdiği ve muhtarın silahıyla telsizini aldıkları baskının yapıldığı sırada, köyün çevresinde 7 korucu ile 22 jandarmanın pusuda bekledikleri öğrenildi.

Operasyonun daha sağlıklı yapılabilmesi amacıyla, operasyon sınırları içinde yer alan köylerde geceleri sokağa çıkma yasağı uygulanırken Mardin'deki korucu sayısının da 1500'den 2600'e çıkarılacağı bildirildi.

Midyat'ın Güngören köyüne yapılan ve çevrede şaşkınlık yaratan baskın, yetkililerin verdiği bilgiye göre şöyle gerçekleştirildi:

Güngören köyünü korumakla görevli 22 jandarma ile 7 korucu, köy çevresinde pusuda beklerken, saat 22.55 sularında 15 kişilik militan grubu, köye baskın yaptı. Silahlı militanlar, cami hoparlöründen anons yaparak yurttaşları köy meydanında toplanmaya çağırdı. Çağrıyı duyan herkes köy meydanında toplandı. Militanlardan ikisi, burada PKK propagandasını içeren uzun birer konuşma yaptılar, militanlar konuşmalarında herkesi PKK saflarında dövüşmeye çağırdıktan sonra, muhtar Ali Günsel'in G-3 silahı ile telsizini alarak köyü terk ettiler.

Köyü korumakla görevli olan ve çevrede pusuda bekleyen 29 kişilik güvenlik gücünün, **"PKK'lı teröristlerin baskını sırasında niçin müdahale etmedikleri"** sorusuna yanıt aranırken, olaya seyirci kalmalarının nedenini, bir yetkili Cumhuriyet'e şöyle anlattı:

"Bölücü örgüt militanları, gerek silah kullanımı, gerekse taktik konusunda askerle koruculardan çok daha eğitimli. Bir kez attığını vuruyorlar. Ne yaptıklarını ve ne yapacaklarını çok iyi biliyorlar. Buradaki müfreze grubunun olaya müdahale etmemesi, sanırız hazırlıksız olduklarını gösteriyor."

Ömerli'nin Pınarcık köyünde çoğunluğu çocuk 30 yurttaşın katledilmesi olayının ardından Nusaybin, İdil, Midyat, Gercüş, Savur ve Ömerli ilçelerini çevreleyen kuşak içinde yaklaşık 15 bin kişilik bir kuvvetle başlatılan kuşatmanın sınırları, her geçen gün daraltılırken, bölgeye çeşitli kollardan asker sevkiyatının yapıldığı da izleniyor. Operasyonun güçlendirilmesi amacıyla yapılan güç takviyesinin, başka illerden gelecek birliklerle sürdürüleceği öğrenildi.

Askeri cemselerle ilçe merkezlerine kadar gelen birliklerin, buralardan operasyonun yapıldığı bölgeye daha çok askeri araçlar yerine minibüs gibi sivil araçlarla sevkedildikleri izleniyor. Bu uygulamanın askeri bir taktik olduğu kaydediliyor. Bölücü militanların yollarda konvoya yönelik girişebilecekleri herhangi bir eylem olasılığına karşı böyle bir yola başvurulduğu anlatılıyor.

Bu arada Pınarcık katliamını yapan teröristlerin de iki grup olduğu yolundaki olasılığın güçlendiği belirtiliyor. Buna göre katliamdan sonra bir grup, Suriye'ye geçerken diğer grup da Gercüş üzerinden Dicle'yi geçerek Siirt bölgesinde gizlendiler.

SOKAĞA ÇIKMA YASAĞI

Operasyon bölgesindeki askeri kuvvetler takviye edilip operasyon daraltılarak sürdürülürken, operasyon sınırları içindeki köylerde konulan gece sokağa çıkma yasağı da yurttaşların yakınmalarına yol açıyor.

Operasyon sınırları içinde kalan köylerde gün batımı ile gün doğumu arasında uygulanan sokağa çıkma yasağı, askeri birliklerin konumlandırıldığı yerlerde daha da katı biçimde uygulanıyor. Buralarda köylülerin evlerinin damında yatmalarına dahi izin verilmiyor. Ayrıca köylere giriş ve çıkışlar da kontrollü yapılıyor. Sokağa çıkma yasağının hayvancılık ve çiftçilikle geçimini sağlayan köylü yurttaşları bir hayli zorda bıraktığı belirtiliyor. Görüştüğümüz köylü yurttaşlar, bu yoldaki ortak yakınmalarını özetle şöyle anlatıyor:

"Evlerimizin içine hapsediliyoruz. Hava sıcak, sivrisinek çok. Sıcak bir yandan, sivrisinek bir yandan sabaha kadar uyuyamıyoruz. Tarlamızın başına erken saatte gidip geç saate kadar çalışamıyoruz. Daha çok malcılıkla uğraşırız. Çobanlar davarı erken getirip ahıra tıkıyor ve güneş doğana kadar hayvanlar aç susuz kalıyor. Bazen sürüler geldiği zaman bakıyoruz, koyun ve davarlarımızın eksik olduğunu görüyoruz. Ancak dağda kaybolan hayvanlarımızı arayamıyoruz ve ertesi gün de bakıyoruz ki kurt yemiş."

Özal, Ürüğ'u alkışlamadı

3 temmuz

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Genelkurmay Başkanı Orgeneral **Necdet Ürüğ**'un istemiyle emekliye ayrılması nedeniyle dün Genelkurmay Başkanlığı'nda bir tören düzenlendi. Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in genelkurmay karargâhı önünde "A" tipi askeri törenle karşılanmasından sonra Evren, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Ürüğ'un makam odasına gitti. Burada yapılan kısa görüşmeden sonra Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Başbakan **Turgut Özal**, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Necdet Ürüğ ve yakında Genelkurmay Başkanlığı'na atanacak olan Orgeneral **Necip Torumtay** tören salonuna geldiler.

Genelkurmay Başkanlığı tören salonundaki ilk sırada Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Cumhurbaşkanlığı Konseyi üyeleri **Nurettin Ersin, Sedat Celasun, Tahsin Şahinkaya, Nejat Tümer** ve Başbakan Turgut Özal yerlerini aldılar. Bu sıranın hemen arkasında hükümet üyeleri yer aldılar.

Orgeneral Ürüğ'un emeklilik törenine, hükümetten Dışişleri Bakanı **Vahit Halefoğlu**, devlet bakanları **Hasan Celal Güzel, Abdullah Tenekeci, Kâzım Oksay, Vehbi Dinçerler, Ali Bozer** ve **Ahmet Karaevli**, İçişleri Bakanı **Yıldırım Akbulut**, Sanayi ve Teknoloji Bakanı **Cahid Aral**, Milli Savunma Bakanı **Zeki Yavuztürk**, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı **Sudi Türel** katıldılar.

Üst düzeyde askeri yetkililer de törende hazır bulundular. Orgeneral Necdet Ürüğ, bu bölümün solunda en önde eşi **Necla Ürüğ** ile birlikte yerini aldı. Sağdaki ilk sırada Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral **Necdet Öztorun**, Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral **Cemil Çulha** ve Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral **Emin Göksan** oturdular.

KKK Komutanı Orgeneral Necdet Öztorun'un hemen arkasındaki sırada ise dün öğleden sonra düzenlenen törenle Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nı devralan Orgeneral Necip Torumtay, eşi ile birlikte yerini aldı. Törene diğer kuvvet komutanları eşleri ile birlikte katılırlarken, Orgeneral Öztorun'un yalnız geldiği dikkati çekti.

Bu arada Cumhurbaşkanı Evren'in salona gelmesinden önce törene gelen Başbakan **Turgut Özal** ile TBMM Başkanı **Necmettin Karaduman**, bir süre sonra dışarıya çağrıldılar. Başbakan Özal ile TBMM Başkanı Karaduman, daha sonra Cumhurbaşkanı Evren, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Necdet Ürüğ ve Orgeneral Necip Torumtay ile birlikte salona döndüler.

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Necdet Ürüğ için düzenlenen emeklilik töreninde, İstiklal Marşı okunup saygı duruşunda bulunulduktan sonra, Orgeneral Ürüğ'un özgeçmişi ve emeklilik kararnamesi okundu. Daha sonra Orgeneral Necdet Ürüğ **"veda konuşmasını"** yapmak üzere kürsüye davet edildi.

Orgeneral Ürüğ'un konuşması, salonda bulunan üst düzeydeki askeri yetkililer tarafından coşkuyla alkışlanırken, Başbakan Özal'ın alkışlamaması dikkati çekti. Törende daha sonra, Genelkurmay Başkanlığı forsu, şilti ve hizmet anısı tabağı ile ayrılış hediyesi olarak mermer kazıklı yazı kalemi, Orgeneral Necip Torumtay tarafından Necdet Ürüğ'a verildi.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in şilt beratı, Genelkurmay Genel Sekreteri Tuğgeneral **Güven Ergenç** tarafından okundu ve şilt Cumhurbaşkanı Evren tarafından Orgeneral Ürüğ'a verildi.

Haiti'de "genel grev" yeniden başladı

3 temmuz

PORT AU PRINCE (AA) — Haiti'de yönetimin seçim sistemini değiştiren yasayı kabul etmesinden sonra başlayan genel grev ve 10 kişinin öldüğü şiddet olayları, yönetimin karardan vazgeçtiğini açıklamasına rağmen yatışmadı.

Haiti cuntası lideri General Henri Hamphy, televizyonda yaptığı konuşmada, seçim konusunda bazı sorunlar bulunduğunu belirterek, eylemlere yol açan yasal düzenlemelerin değiştirileceğini açıklamıştı, ancak olaylarda ölü sayısının 10'a yükselmesi nedeniyle göstericiler, yönetimi protestoya devam ediyorlar. Muhalefetin çağrısıyla düzenlenen genel grev sırasında 65 kişinin yaralandığı, 1 milyon dolarlık da hasar meydana geldiği bildiriliyor.

Muhalefetin, halkın yiyecek ihtiyacını karşılaması için dün bir günlüğüne ara verdiği grevin, **"süpermarketlere hücum"**'dan sonra yeniden başladığı kaydediliyor. Muhalefet, hükümetin 22 haziranda yayımladığı bir kararnameyi protesto ediyor. Söz konusu kararname, bundan sonraki seçimlerin yüksek seçim kurulu tarafından değil, iktidardaki cunta ile içişleri ve adalet bakanlıkları tarafından denetlenmesini öngörüyor. Ülkedeki 57 muhalefet grubunu bünyesinde toplayan Demokratik Cephe, seçimlerde sahtekârlık yapılmasına olanak tanıyacağı gerekçesiyle bu karara karşı çıkıyor. Muhalefet liderleri, ayrıca sivil ve askerlerden oluşan cuntanın istifa etmesi çağrısında bulunuyorlar.

Demokratik Kuvvetler Ulusal Komitesi Başkanı **Jean Clude Bajeaux** ile Haiti'deki komünistlerin lideri **René Theodore**, işbaşındaki cuntayı istifa etmeye çağırdılar.

İstifa çağrısına, aralarında anayasayı hazırlayanların da bulunduğu Anayasayı Savunma Derneği'nin de katılmasının, yönetimi oldukça endişelendirdiği belirtiliyor. Adının açıklanmasını istemeyen bir hükümet yetkilisi, ilk defa ılımlı bir grubun da grevlere katıldığına dikkati çekerek **"kritik bir dönemdeyiz"** dedi.

Bu arada, enformasyon bakanlığı, muhalefetin karşı çıktığı kararnameyle ilgili olarak dün hükümetle yüksek seçim kurulu arasında bir görüşme yapıldığını bildirdi, ancak görüşmenin sonucu hakkında bilgi vermedi.

IDP ile MÇP birleşti

3 temmuz

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — MÇP Genel Başkanı **Abdülkerim Doğru** ile IDP Genel Başkanı **Aykut Edibali,** iki partinin birleştiğini açıkladılar. Açıklama IDP Genel Merkezi'nde her iki lider tarafından ortaklaşa yapıldı.

Abdülkerim Doğru, Türkiye'nin sorunlarının çözümü için bireysel özverilere ihtiyaç olduğunu söyledi. Doğru, iki partinin ülkelerine karşı üstlendikleri hizmetleri bundan böyle birlikte yerine getireceklerini bildirdi. IDP Genel Başkanı Aykut Edibali'nin, 26 haziran günü MÇP genel merkezini ziyareti sırasında, Doğru'ya sunduğu birleşme önerisi, MÇP Başkanlık Divanı'nda görüşüldü. Önerinin daha somut bir biçime sokulması için Doğru başkanlığında bir heyet, IDP'yi ziyaret etti. Görüşmelerde, ayrıntıların oluşturulacak kurullarda görüşülmesi ve prensip olarak birleşilmesi kabul edildi.

Refah Partisi ile birleşme konusundaki bir soru üzerine Edibali, **"Bu açık bir davettir"** dedi. Ancak bu konuda tek başına bir öneri götürmeye yetkili olmadığını da ekledi.

Türkeş'in birleşme kararındaki ağırlığının sorulması üzerine, **"Ben meşruiyetten ayrılmam. Şüphesiz Türkeş'in bir ağırlığı vardır. Ancak muhatabımız olmamıştır. Türkeş, Sayın Doğru'nun ve arkadaşlarının iç meselesidir. Benim muhatabım MÇP'dir ve konular, kurullarda görülmüştür"** yanıtını verdi. Birleşme zorunluluğunun barajı aşma kaygısından kaynaklanmadığını savunan Edibali, **"Yüzde 7 oy alan Yeşiller, Avrupa'nın altını üstüne getiriyorlar, Türkiye'de ise yüzde 8 oy aldığımız halde sesimiz çıkmıyor"** dedi. Yüzde 10 barajının demokrasiye aykırı olduğunu öne süren Edibali, **"Demokrasilerde tüm düşünceler temsil edilebilmelidirler"** dedi.

Bir ekonomik kuruluş olmanın ötesinde, bir siyasal yapılaşma olan Avrupa Topluluğu'na katılmaya taraf olmadıklarını belirten Edibali, bu konudaki eski tavırlarının, ancak Türkiye Avrupa'nın bir eyaleti durumuna düşmeyecekse değişebileceğini söyledi.

Sendika liderleri siyasi yasakların kaldırılması için çalışacak

Türk-İş 'evet' oyu verecek

4 temmuz

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türk-İş Başkanlar Kurulu, siyasi yasaklar konusunda Türk-İş'in alacağı tavrı belirlemek üzere toplandı ve referandumda evet oyu verilmesi kararını aldı. Türk-İş Başkanı **Şevket Yılmaz,** Türk demokrasisinin en büyük çıkmazının yasaklar olduğunu belirterek demokrasilerde, haklarında yargı kararı olmadan hiç kimsenin yasaklarla mahkûm edilemeyeceğini söyledi.

Türk-İş'in mücadelesinin demokrasi mücadelesi olduğunu vurgulayan Yılmaz, demokrasi önündeki engelin eskiler, yeniler veya 3-5 kişinin siyaset hakkı gibi yanlış tanımlamalarla önemsiz gibi gösterilmek istendiğine dikkat çekti. Petrol-İş Genel Başkanı **Cevdet Selvi,** demokrasilerde yasakların olamayacağını, her türlü antidemokratik yasağa karşı Türk-İş'in tavır alması gerektiğini savunarak **"genel uyarı direnişi"** yapılmasını önerdi.

Türk-İş Başkanlar Kurulu, 1986 aralık ayında yapılan 14. genel kurul sonrası ilk olağan toplantısını yaptı. Toplantıyı bir açış konuşması ile açan Şevket Yılmaz, TRT kameramanına, **"Boşuna zahmet ediyorsunuz, hep gelip, çekip duruyorsunuz, ama nasıl olsa göstermiyorsunuz, bari boşuna zahmet etmeyin"** diye laf attı. Yılmaz konuşmasında Türk-İş'in işçi hak ve özgürlüklerinin korunması, geliştirilmesi alanındaki çalışmalarını aralıksız sürdürdüğünü, hükümete yürüttüğü olumsuz tutumunun yanıtını son olarak Samsun ve Kocaeli'ndeki mitinglerle verdiklerini belirterek **"Bu eylemlerle mücadelemizin her türlü engel ve baskılara rağmen aralıksız süreceğini ortaya koyduk"** dedi. Konuşmasında, hükümeti ağır biçimde suçlayan Yılmaz, Kamu İşveren Sendikaları'nın çalışma barışı önünde büyük engel olduğunu belirtti ve **"Bunların, işçiyi tanımayan, toplusözleşme düzenini keyfilik sanan ve adeta devlet içinde devlet gibi hareket eden yöneticileri, işçilerle sendikaların arasını açmanın gayret ve hevesi içindedirler"** diye konuştu.

Yılmaz, hükümetin sendikal hak ve özgürlükleri çepeçevre saran kısıtlamalarla 12 Eylül öncesi arasında bağ kurma çabası içinde olduğuna da işaret ederek hükümetin bu yaklaşımını kınadı.

Toplantıda referandum konusuna da geniş biçimde yer veren Yılmaz, şöyle dedi:

"Bugün Sayın Özal hükümeti tarafından kamu vicdanına rağmen yaşatılmaya çalışılan bu çarpık anlayış Türk demokrasisinin en büyük çıkmazını, Türkiye'deki yasakların temel gerekçesini teşkil etmektedir. Bu düşünce, otorite lehine, özgürlükler aleyhine yapılan tüm düzenlemelerde hareket noktasını oluşturmaktadır ve bu sosyal devlet yapısında meydana gelen tahribatın da temelidir. Bu düşünceyi egemen kılmaya, yaşatmaya çalışanların tek hedefi, demokrasi pahasına iktidarlarını sürdürebilmektir. Türk işçisi bu düşünceye asla boyun eğemez ve izin veremez. Türk işçisi gerçek bir demokrasinin ülkede yaşama geçirilmesi için tutumunu sonuna kadar sürdürmeye kararlıdır. Mücadelemizin demokrasi mücadelesi olduğunu daha başında ilan ettik. Demokrasilerde haklarında yargı kararı olmadan, hiç kimsenin bazı yasaklarla mahkûm edilemeyeceğini her vesile ile ifade ettik. Türkiye'nin gündeminde bulunan demokrasi önündeki bu engel 'eskiler yeniler' veya '3-5 kişinin siyaset hakkı' gibi yanlış tanımlamalarla önemsiz gibi gösterilmek istenmektedir. Bir yandan demokrasiye geçiş için uluslararası kuruluşlara mesaj vermeye çalışan, elinden gelen her türlü çabayı gösterdiği iddiasında bulunan Özal iktidarı, yurtiçinde ise bunun tam tersi bir tutum izlemektedir. İnanıyorum ki

başkanlar kurulumuz, demokrasi önündeki her engel karşısında gösterdiği hassasiyeti bu toplantıda da gösterecek, sağlıklı bir değerlendirme yaparak yasaksız bir Türkiye isteğine evet dediğini kamuoyuna ilan edecektir."

Yılmaz, Türkiye'de işçi hak ve özgürlüklerinde, kamu özgürlüklerinde yasaklar, ağır ve haksız kısıtlamalar olduğunu, Türk-İş'in bu nedenle anayasada değişiklik istemlerini vereli 18 ay geçtiğini anımsattı ve tüm siyasal kadroları ivedilikle bu konuya eğilmeye çağırdı.

Yolsuzlukların, rüşvet olaylarının basında çarşaf çarşaf yer aldığını, milyarlar vurup bir işçi kadar vergi ödemeyenlerin, elini kolunu sallaya sallaya gezdiğini belirten Yılmaz, yeni bir uygulama ile sendikaların yeniden hedef alındığını, Özal'a bağlı bir kurulun sendikalar üzerinde dilediğince siyasal baskı yapmasına olanak yaratıldığını ifade etti. Süper emekliliğin **"süper adaletsizlik"** olduğunu da vurgulayan Yılmaz, hükümetin işçiyi gözden çıkardığını söyledi.

Petrol-İş Genel Başkanı Cevdet Selvi, işçilerin bunalım içinde olduğunu, grevlerin yaygınlaştığını ve Türk-İş'in tüm gücüyle grevlere destek olması gerektiğini vurgulayarak başta irtica, antidemokratik uygulamalar olmak üzere, gelişmeler nedeniyle genel bir uyarı direnişinin yapılmasını önerdi. Yürüyüş, miting ve açıklamaların beklenen yararı getirmediğini savunan Selvi, **"Başkanlar kurulumuz, 87 yılını eylem yılı ilan etmiştir. Onun için gereğinin yapılması gerekir. İşçinin dayanacak gücü kalmamıştır. Genel uyarı direnişi hem halkın hem ülkenin yararınadır"** diye konuştu. Toplantıda ayrıca Belediye-İş Genel Başkanı **Hüseyin Pala**, Harb-İş Genel Başkanı **Kenan Durukan** da görüşlerini bildirerek referandumda yasakların kaldırılmasına "evet" kararı alınmasını istediler.

Basına kapalı olarak yapılan toplantıya öğle yemeği için ara verildi. Toplantıya öğleden sonra ise devam edildi.

12 bin işçinin grevleri sürüyor

52 bin işçi greve gidiyor

4 temmuz

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türk-İş'ten büyük bir grev dalgası geliyor. Türk-İş'e bağlı Demiryol-İş, Türkiye Maden-İş ve Türk-Metal sendikaları, toplam 52 bin 457 işçi için 4 işyerinde grev kararı aldılar. Grev kararlarının bir hafta içinde uygulamaya konulması bekleniyor. Öte yandan Petrol-İş, Deri-İş, Türk-Metal ve Kristal-İş sendikalarının 12 bin 376 işçiyi kapsayan grevleri ise sürüyor.

Bu arada Türk-İş'e bağlı 12 sendika 50 işyerinde 35 bin 736 işçiyi kapsayan toplu iş sözleşmesi görüşmelerini sürdürüyor. Görüşleri sürdüren sendikalar şöyle:

Türkiye Maden-İş, Petrol-İş, Ağaç-İş, Basın-İş, Tek Gıda-İş, Çimse-İş, Selüloz-İş, Tezkoop-İş, Koop-İş, Toleyis, Likat-İş, Belediye-İş.

Türk-İş'e bağlı sendikaların arabulucuda, uyuşmazlıkta ve Yüksek Hakem Kurulu'nda olan toplu iş sözleşmelerinin sendikalara göre dökümü ise şöyle:

Arabulucu aşamasında olanlar: Türkiye Maden-İş Sendikası'nın, Demir-Çelik İşleri Genel Müdürlüğü'nde toplam 1660 işçinin; Selüloz-İş Sendikası'nın, Devlet Malzeme Ofisi'nde 220, Tes-İş TEK'te 40 bin 163, DSİ'de 40 bin 714, İller Bankası'nda 1018, EİE'de 1200 Simtel Elektrik Şirketi'nde 125 işçinin toplu iş sözleşmeleri arabulucu aşamasında bulunuyor.

Uyuşmazlıkta olanlar: Petrol-İş'in TPAO, Tüpraş, Korozon Ambalaj Sanayi, Bay-Er Tüp ve Ambalaj Sanayi, Doğu Galvaniz ve Plastik, Ersan Petrol'de 8 bin 21, Hava-İş'in USAŞ'ta 1900, Likat-İş'in Türkiye Denizcilik İşletmeleri'nde 7 bin, Belediye-İş'in ise Burdur, Menemen, Kula, Elbistan, Havran, 9. Ana Jet Üssü belediyelerinde toplam 481 işçiyi kapsayan toplusözleşmeleri uyuşmazlık aşamasında bulunuyor.

YHK'da olanlar: Petrol-İş'in TEMSA Elektrik'te 35, Basisen'in Turizm Bankası'nda 220, Çimse-İş'in Betoya AŞ'de 714, Basın-İş'in Devlet Malzeme Ofisi'nde 50, Belediye-İş'in de Afyon, Erençay ve Hani belediyelerinde 438 işçiyi kapsayan toplu iş sözleşmeleri ise Yüksek Hakem Kurulu'nda bulunuyor.

Öte yandan Demiryol-İş Sendikası, Devlet Demiryolları işletmeleri'nde (TCDD) çalışan 40 bin işçi için grev kararı alırken, Türkiye Maden-İş, Etibank ve Karadeniz Bakır İşletmeleri'ne bağlı işyerlerinde 12 bin 457 işçi için, Türk-Metal de Eşçelik'te toplanı 35 işçi

için grev kararı aldı.

Petrol-İş Sendikası Doğu ve SSK İlaç Sanayileri ile BİK Plastik ve Etibank Boraks İşletmeleri'nde 1000 dolayında işçi ile greve gitti. Deri-İş, Deri İşverenleri Sendikası'na bağlı işyerlerinde 3 bin 100, Türk-Metal, Etibank Seydişehir ve Ferro Krom Müessesesi'nde 7 bin 621 işçi için grev uygulamasına geçti. Petrol-İş'in Polikan Polimer'de 60, Kristal Çitser-İş'in de Eskişehir Kılıçoğlu'nda 560 işçi ile uyguladıkları grevler ise sürüyor.

Lyon Kasabı insanlığa karşı suç işledi

Barbie'ye ömür boyu

SABETAY VAROL *4 temmuz*

PARİS — **"Lyon Kasabı"** olarak tanınan eski Gestapo şefi **Klaus Barbie** yaşam boyu hapis cezasına mahkûm oldu. 12 kişiden oluşan Jüri Barbie'yi **"insanlığa karşı suç işlemekten"** mahkûm ederken, bu cezanın verilmesinde hafifletici neden bulunmadığına karar verdi.

7 mayıstan bu yana görülen dava TSİ 18.00'de sona erdi. Sanık Avukatı **Jacques Verges**'in toplam 8.5 saat süren savunmasından sonra mahkeme başkanı **Andrei Serdini** Barbie'yi son kez salona aldı ve **"savunma avukatının söylediklerine bir şey eklemek isteyip istemediğini"** sordu. Barbie, salonda bulunanların tahminlerinin aksine jüriye Fransızca olarak hitap etti ve **"Savaşta direnişi ezmek görevi ile görevlendirilmiştim ve bu işi sert bir biçimde yaptım. 7 Nisan 1944 İzieu'dan çocukların kampa gönderilmesinde rol almadım. Şimdi ise savaş çoktan bitmiş bulunuyor"** dedi.

Savcının Barbie hakkında ömür boyu hapis cezası istemesine karşılık avukatı Verges, sanığın aklanmasını talep etti. Verges, müvekkilinin Nazi savaş çarkı içinde basit bir dişli olduğunu, suçlamalardan birini teşkil eden 44 Yahudi çocuğun kamplara gönderilmesinde bir katkısı olmadığını söyledi.

OYAK'ta yeni yönetim

5 temmuz

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — OYAK'ın dün yapılan genel kurulunda yeni yönetim kurulu üyeleri belirlendi. Yapılan seçimler sonucunda yönetim kuruluna Silahlı Kuvvetler'den Tümgeral **Hidayet Güngör,** Albay **Can Savaş,** Albay **Erdoğan Bengi,** emekli Albay **Süleyman Yıldıran** ile Silahlı Kuvvetler dışından Prof. Dr. **Yaşar Karayalçın,** Doç. Dr. **Orhan Türkay** ve Avukat **Şerafettin Emiroğlu** getirildiler.

Askeri yönetim kurulu üyeleri, bilindiği gibi Genelkurmay Başkanlığı tarafından belirleniyor. Bu üyeliklerin her biri için kuvvet komutanlıklarından ikişer aday öneriliyor.

OYAK'ın 6 Mayıs 1987 tarihindeki 27'nci olağan genel kurulunda yönetim kurulunun, kayıplara yol açan bazı yatırımları bulunduğu öne sürülerek ibra edilmemesi nedeniyle toplanan olağanüstü genel kurul, bu konudaki inceleme sonuçlarının gelecek yılki genel kurula sunulmasını kararlaştırdı.

OYAK konut kredisinin 3 milyon 750 bin, mal kredisinin de 504 bin liraya yükseltilmesi kararlaştırılan genel kurulda ayrıca 11 milyar lira tutarındaki kârın üyelerin hesaplarına geçirilmesine ve istem durumunda üye maaşının 1.8 katı borç para verilmesine karar verildi.

Barbie davası, Fransa'da
"kitlesel bir tarih dersi" şeklinde yaşandı

Nazizm mahkûm oldu

SABETAY VAROL *5 temmuz*

PARİS — Saat geceyarısını biraz geçiyordu... Klaus Barbie'yi yargılayan Lyon Ağır Ceza Mahkemesi jürisinin altı saatten fazla süren karar toplantısından sonra oturum yeniden açıldı. Dokuz kişiden oluşan halk jürisi ve üç yargıcın gizli oylamayla vardığı sonuç, Başkan Andre Cerdini tarafından okundu. **"Jüri 300'ü aşkın Klaus Barbie'nin sorumluluğuyla ilgili soruların tamamına evet yanıtı ve son soruya hayır yanıtı verdi."** Bu açıklamayla birlikte Lyon Kasabı olarak anılan eski Gestapo şeflerinden Klaus Barbie'nin ömür boyu hapis cezasına çarptırıldığı kesinlik kazandı. Çünkü son soruda jüriye **"hafifletici sebepler görüp görmediği"** soruluyordu.

Kararla birlikte salonda şiddetli bir alkış koştu. Duruşmalara gelmeyi reddeden, ancak son oturumlara devlet gücüyle getirilen Barbie'nin kararı duyunca ellerini göğe kaldırarak, **"İmkânsız bir şey"** dediği CEzayirli avukatı tarafından basına aktarıldı. Alkışlar karşısında öfkelenen üç kişilik savunma ekibinin başı, Avukat **Jacques Verges** ise karar hakkında yargıtaya itirazda bulunacağını açıkladı. Verges, **"Bu dava bir sirk havasında açılmıştı, sirk havasında kapanıyor"** şeklinde konuştu. Lyon Adalet Sarayı'nın çıkışında

500 kadar kişiden oluşan bir grup Jacques Verges'e saldırmak istedi ve Verges, güvenlik güçlerinin yardımıyla yeniden binaya sığındı. Karar üzerine sevinç gösterilerinde bulunan bir grup sabaha kadar tezahürat yaptı. Lyon kentinde klakson sesleri sadece gün doğduktan sonra kesildi.

İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminden 42 yıl sonra görülen ve sanığın ömür boyu hapis cezasına çarptırılmasıyla sonuçlanan **"Klaus Barbie davası"** Fransada yargı mekanizmasının normal işleyişinden çok, **"kitlesel bir tarih dersi"** şeklinde değerlendirildi. Davanın açıldığı 11 mayıs tarihinden sonra kararın açıklandığı önceki geceye kadar Lyon Adalet Sarayı, oturumları izlemeye gelenlerin ana giriş önünde uzun kuyruklar oluşturmasına tanık oldu. Yaklaşık sekiz hafta boyunca aralıksız sürmekle birlikte davaya olan ilgi Fransa'da hiç azalmadı. Bu süre zarfında meydana gelen başka güncel gelişmelere rağmen Fransız basınında salonda olup bitenler, günü gününe aktarıldı. Avukatı Verges'in deyişiyle, **"Fransa tarihinde ilk kez suç işleniş tarihinden kırk yıl sonra dava açılan kişi"** olan Barbie'nin savaş ve direniş dönemleriyle ilgili önemli ifşaatlarda bulunacağı öne sürülüyordu. Örneğin Fransa Direnme Hareketi'nin **"iç lideri" Jean Moulin**'i hangi sahte direnişçinin ihbar ettiği açıklanacak, dünyanın bakışları arasında Fransızlar eski defterleri açacaklardı.

Barbie'nin ve avukatı Verges'in tüm tehdit dolu imaları bir yana, beklenen skandal gerçekleşmedi. Barbie, ilk iki oturumdan sonra duruşmalara katılmayı reddetti. Açılış sırasında salonu dolduran bini aşkın gazetecinin ezici çoğunluğu Lyon'u terk etti. Ancak özellikle savaş sırasında dünyaya bile gelmemiş gençler gruplar halinde davayı izlemeye geldiler. Çoğu Barbie'nin kendi ellerinden işkenceye tabi tutulmuş, ölüm kamplarına gidip gelmiş yaşlı insanların tanıklıklarını **"büyük bir tarih dersi"** şeklinde izlediler.

İran'la otobüs ulaşımı durdu

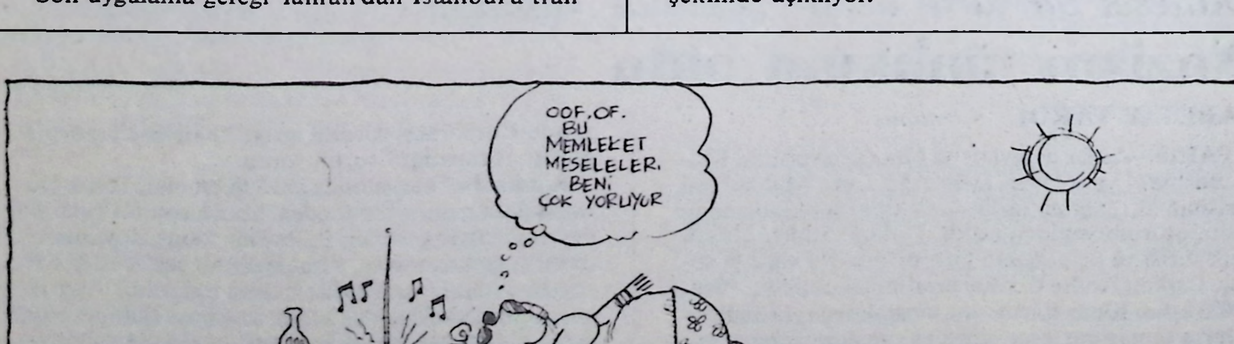
ESAT PALA *5 temmuz*

İran Başbakanı **Mir Hüseyin Musavi**'nin Türkiye'ye yaptığı ziyaretten sonra, Türk otobüs firmalarına İran'dan yolcu taşıma izni verilmediği öğrenildi. İstanbul'daki çeşitli firma yetkilileri, daha önceden bu aylarda günde ortalama bin İranlının Türkiye'ye giriş yapmasına karşın, son uygulamayla birlikte sadece 40-50 kişinin gelebildiğini belirtiyorlar.

Laleli'de bulunan Royal Turizm, Ortadoğu Turizm ve Çayırağası gibi Türk otobüs firmaları, kendilerine yolcu verilmeyişinin nedenini İran hükümetinin katı tutumuna bağlıyorlar. İran Başbakanı Musavi'nin ziyaretinden önce hiçbir zorluk ve yasaklama ile karşılaşmadıklarını söyleyen yetkililer, Musavi'nin Türkiye'den kırgın ayrılması nedeniyle İran Karayolları tarafından verilen yolcu taşıma izin belgesi "Dozbola"nın ellerinden alındığını kaydediyorlar. Ancak Dozbola'ın kaldırılmasının asıl nedeninin, İran hükümetinin Türkiye'ye yolcu taşıyan Türk otobüslerine kimsenin tanıyamayacağı birer **"devrim muhafızı"** koymak istemesi olduğu öne sürülüyor. Bu yüzden İran'ın başkenti Tahran'da bulunan 17 otobüs firmasının bu teklifi kabul etmemesi üzerine İran Karayolları yetkilileri tarafından yolcu taşıma izin belgelerinin alındığı belirtiliyor.

Son uygulama gereği Tahran'dan İstanbul'a transit yolcu taşıma engellenince, İranlı yolcular kendi otobüsleriyle Türk sınırı Gürbulak'a kadar geliyorlar. Burada sınırı geçebilen İranlılar buldukları Türk otobüslerine binerek Ağrı, Erzurum, Erzincan, Sıvas, Yozgat ve Ankara üzerinden İstanbul'a ulaşıyorlar.

Laleli'de bulunan ve İran'a yolcu getirip götüren Türk firmalarından Royal Turizm (İran Peyma) yetkilisi **Çetin Kocaman** yaklaşık 10 gündür süren İran'dan yolcu taşıma yasağının kendilerini zor durumda bıraktığını belirterek, **"Daha önceden hiçbir güçlükle karşılaşmıyorduk. Her gün Tahran'a iki otobüs kaldırıyor ve o kadar da İran'dan yolcu getiriyorduk. Şimdi ne giden var, ne gelen. Bunun nedeni de Musavi Türkiye'den kırgın ayrıldıktan sonra İran'dan yolcu alan Türk firmalarına birer devrim muhafızı (pastar) koymak istemesi. Bunu bizim firmaların Tahran'daki karşılığı olan 17 İran otobüs firması kabul etmedi. Böyle olunca İran Karayolları tarafından verilen yolcu taşıma izin belgesi 'Dozbola'yı kestiler"** diyor. Çetin Kocaman, İran hükümetinin Türk otobüslerine devrim muhafızı koymak istemesinin nedenini **"Tahran'dan sınıra kadar yüzleri peçe ile örtülü olan, ancak Türkiye'ye girişte açılıp saçılan vatandaşlarını denetlemek, kontrol altına almak ve suçlu olarak belirlenen kişilere hak ettikleri cezayı vermek"** şeklinde açıklıyor.

Türkiye'de mayıs sonunda 22 olan AIDS'li sayısı 24'e yükseldi

AIDS raporu

6 temmuz

ANKARA (AA) — Türkiye'de Mayıs 1987 sonu itibarıyla 22 olan AIDS'li hasta sayısı, haziran başında 2 hastanın daha belirlenmesiyle 24'e yükseldi.

AA'nın İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Eskişehir, Edirne, Konya, Samsun ve Doğu ve Güneydoğu Anadolu illerinde yaptığı belirlemelere göre, 81 bin 64 kan örneği ve kan ürünü AIDS yönünden teste tabi tutuldu. 1414 kişi, kendiliğinden AIDS testi yaptırmak için merkezlere başvururken doktorlar, şüphelendikleri 97 kişiye test önerdiler.

İstanbul'da 3'ü özel 23 merkezde, her ay 3 bin kan örneği inceleniyor. Şubat 1987'de AIDS doğrulama merkezi olarak belirlenen **Çapa Tıp Fakültesi**'nde bugüne kadar, bin eşcinsel, 4500 genelev kadını başta olmak üzere uyuşturucu kullanan, kan alan ve verenlerle, çeşitli nedenlerle merkeze getirilen toplam 9 bin kişinin kan örneği Elisa yöntemiyle test edildi.

Çapa Tıp Fakültesi'ndeki merkezde, bugüne kadar yurtdışında yapılan incelemelerle birlikte toplam 13 kişide AIDS belirlendi.

Ankara'daki merkezlerde, temmuz ayına kadar toplam, 21 bin 450 kan ve kan ürünü AIDS testine tabi tutuldu. Ankara Hastanesi'nde 1980, Ankara Üniversitesi'nde 476, Kızılay Kan Merkezi'nde 5 bin 265, Gazi Üniversitesi'nde 800, Hacettepe Üniversitesi'nde 1600, Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi'nde 246 kan ve kan ürünü incelendi.

Ankara Hastanesi ile ortaklaşa yapılan taramalarda genelev, pavyon ve randevuevlerinde çalışan 600 kişiye AIDS testi uygulandı. Gülhane Askeri Tıp Akademisi de 180 genelev kadınını AIDS testinden geçirdi.

Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi'nde yeni kurulan AIDS araştırma ve doğrulama merkezi faaliyete geçince buradaki kan bankasına verilen 60 kan incelendi. Deri, tenasül ve zührevi hastalıklar hastanesiyle ortak çalışmaya girilerek, 181 kişinin kan örneği test edildi. Hıfzıssıhha'daki merkeze, kendinden şüphelenen 93 kişi, test için başvurdu. Bu merkezde, ayrıca ithal edilecek Human Albümin, Gamma Globulin, Faktör-8 ve 9 gibi kan ürünleri test ediliyor ve ithal izni veriliyor.

Gülhane Askeri Tıp Akademisi'nden Prof. Dr. **Sedat Arıtürk**'ten alınan bilgiye göre, yurtdışından askerliğini yapmak üzere Burdur'a gelen 4 bin 500 dövizli askerin kan örnekleri AIDS yönünden incelendi. Periyodik olarak sürdürülecek bu uygulamaya ek olarak şüphe üzerine alınan 2 bin kan örneği de teste tabi tutuldu. Klinik patalojik bulgular göstermeyen bir AIDS'li belirlendi. Adı açıklanmayan bu kişinin kanında Bakanlık Doğrulama Merkezi'nde yapılan test sonucu da olumlu çıktı. Askerliğini tamamladığı belirtilen AIDS'li, Almanya'ya döndü.

İZMİR: 14 ŞÜPHELİ

İzmir'de Kızılay Kan Merkezi, 17 bin 802 kan ve kan ürününü AIDS testinden geçirirken, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'ndeki merkeze 84 kişi AIDS testi yaptırmak için başvurdu. Doktorlar tarafından şüphe üzerine gönderilen 14 kişiden 2'sinde AIDS bulundu. Bunlardan yurtdışından aldığı kan ürününden AIDS bulaşan hemofili hastası **Mutlu Işıksungur** öldü. Tedavi altına alınan ağabeyi **Mesut Işıksungur**'un sağlık durumunun ise iyi olduğu belirtildi.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, ayrıca İzmir Genelevi'nde çalışan kadınlar ve çalışanlar olmak üzere 620 kişiyi AIDS testine tabi tuttu ve sonuç negatif çıktı. İncelenen 150 kan örneğinde de AIDS'e rastlanmadı.

BURSA: FİDAN'A YANLIŞ TEŞHİS

Bursa'da Kızılay Kan Merkezi'nde AIDS testi yapılmadığı, bu yüzden kan ve kan ürünlerinin Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne gönderildiği bildirildi. Test edilen 600 kanda ise AIDS görülmedi. Devlet Hastanesi'nde yapılan 49 test sonucu da negatif çıktı. Bursa'da genelevde çalışan 133 kadın testten geçirildi, ancak AIDS'e rastlanmadı.

Bursa'da doktorlar şüphe üzerine 2 hasta için AIDS testi istediler.

Bursa Devlet Hastanesi'nde tedavi edilen ve ölen **Fidan Kurt**'un kan örneği testi pozitif çıktı, ancak Çapa Tıp Fakültesi'ndeki doğrulama merkezinde yapılan test sonucunda hastanın AIDS'ten değil, kelebek hastalığından öldüğü açıklandı.

ESKİŞEHİR: 1040 kişi

Bu arada, AIDS testi yaptırmak için, 1040 kişiyle en çok başvuru **Eskişehir**'de oldu. 709 kan ve kan ürününün test edildiği Eskişehir Devlet Hastanesi'nde doktorların şüphe üzerine gönderdikleri 34 kişiye test uygulandı. Bunlarda sonuç negatif çıkarken, yalnızca **Veli Açıkgöz**'de AIDS belirlendi. Yurtdışında yaptırdığı kan transfüzyonundan AIDS bulaşan ve ölen Açıkgöz'ün karısının, Anadolu Üniversitesi Tıp Fakültesi tarafından gözetimde bulundurulduğu, ancak AIDS yönünden kesin bir teşhisin söz konusu olmadığı kaydedildi.

EDİRNE: REHBERLER, BERBERLER, LOKANTACILAR

Edirne'de ise Devlet Hastanesi'nde, AIDS merkezinin açılış töreninde Belediye Başkanı İbrahim Ay'ın kendi isteğiyle yaptırdığı testten başka başvuruda bulunan olmadı. İncelenen 204 kan örneğinde AIDS görülmedi.

Genelev kadınları ve risk gruplarının taramalarının yapıldığı ve bunun 3 ayda bir tekrarlanacağı bildirilen Edirne'de, berberler, lokanta çalışanları ve turist rehberlerine AIDS testi yapılacak.

Konya Devlet Hastanesi'nde ise 5 bin kan ve kan ürünü AIDS testinden geçirildi. Doktorların şüphe üzerine 4 hasta gönderdikleri Konya'da hastaneye test yaptırmak için 200 kişi başvurdu. Testler sonucu AIDS'e rastlanmadı.

Samsun'da 19 Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne ise, AIDS testi yaptırmak için başvuru olmadığı, ancak kan transfüzyonu dolayısıyla günde 15-20 kişinin kanının AIDS testinden geçirildiği bildirildi.

DOĞU İLLERİ

Diyarbakır'da Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne AIDS testi yaptırmak için başvurulmadığı, merkezde yaklaşık 1000'e yakın kanın teste tabi tutulduğu, 150 genelev kadınının kan örneklerinin testten geçi-

rildiği belirtildi. Doktorlar tarafından şüphelenilen 8 kişinin, fakülteye gönderildiği Diyarbakır'da hastalık virüsüne rastlanmadığı kaydedildi.

Malatya Devlet Hastanesi'ne ise test yaptırmak için, 6 kişi başvururken, 100 kan teste tabi tutuldu. Genelev kadınları ve risk grupları için tarama yapılmazken, Emniyet Müdürlüğü'nce gönderilen 35 kişi ile doktorların şüphelendiği 3 kişiye test yapıldı, sonuçlar negatif çıktı.

ERZURUM ve KARS

AA muhabirlerinin bildirdiklerine göre, **Erzurum, Kars, Ağrı, Erzincan, Muş, Bingöl, Tunceli, Van, Giresun, Rize, Gümüşhane, Artvin** ve **Kocaeli**'de AIDS testi yapılamıyor.

Bu arada Erzurum, Kars ve Erzincan'da AIDS merkezleri kurulması için çalışmalara başlandı. Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde kurulacak olan **"AIDS Tahlil Merkezi**'nin temmuz ayı içinde hizmete gireceği bildirildi.

AIDS BELGESİ

Erzurum ve Kars genelevlerinde çalışan 100 dolayında kadının Ankara'ya gönderilen kan ürünlerinde de AIDS görülmedi. Erzurum ve Kars genelevlerine, başka illerden gelen kadınlardan AIDS virüsü taşımadıklarına ilişkin sağlık belgesi istendiği kaydedildi.

Öte yandan **"Aurora Expres 87"** NATO tatbikatına katılan 5 bin dolayında askerin bağışladığı kanlarda, İtalyan doktorlar tarafından yapılan test sonucunda AIDS görülmediği açıklandı.

Türkeş'e 'ülkeyi terk et' uyarısı

6 temmuz

VİYANA (AA) — Avusturya polisi, Viyana'da bulunan **Alpaslan Türkeş**'ten ülkeyi bir an önce terk etmesini istedi.

Viyana polisince yapılan açıklamada, Türkeş'in Viyana'da kaldığı yerin belirlendiği, kendisinden siyasi faaliyetlerden kaçınmasının ve bir an önce ülkeden ayrılmasının istendiği belirtildi.

Polis Türkeş'in Avusturya'daki taraftarlarının düzenlediği bir toplantıya katılmak için Viyana'da bulunduğunu kaydetti. Ancak başkaca bir bilgi vermedi.

Cuma günü Avusturya'nın Innsbruck kentinde bir grup sol görüşlü Türk, Türkeş'in ülkeye gelme planını protesto etmişler ve polisle çatışmaya girmişlerdi.

Avusturya hükümeti de Türkeş'ten ülkeye girip girmeyeceğini açıklamasını istemişti.

12 yıl sonra ilk kez bir F.Alman Cumhurbaşkanı SSCB'de

Weizsaecker Moskova'da

7 temmuz

BONN (AP) — Federal Almanya Cumhurbaşkanı **Richard Von Weizsaecker**, Bonn'la Moskova arasında halen **"pek sıcak olmayan"** ilişkileri geliştirme amacıyla, dün 6 günlük bir resmi ziyaret için Sovyetler Birliği'ne gitti.

İki ülke arasındaki ilişkiler, geçen mayıs ayında **Mathias Rust** adlı Alman pilotun özel uçağı ile Moskova'da Kızıl Meydan'a inişi ve ardından Rust'un tutuklanması nedeniyle gergin bir havaya girmişti.

Federal Alman hükümet yetkilileri, Weizsaecker'in ziyareti sırasında halen Moskova'da tutuklu bulunan Rust'un serbest bırakılmasının gündemdeki en önemli konuyu oluşturmadığını belirtirlerken, Rust'un, Weizsaecker'in Sovyetler Birliği'nde bulunduğu süre içinde salıverilmesi ihtimali bulunup bulunmadığı konusunda "spekülason" yapmaktan kaçındılar. **"Bild Am Sonntag"** gazetesi, Rust'un serbest bıra-

kılacağını öne sürmüştü. Richard Von Weizsaecker, Moskova'ya hareketinden önce Alman **ZDF** Televizyonu'na verdiği demeçte, Sovyetler Birliği'ne yapacağı ziyaretin, iki ülke arasındaki tüm sorunları çözmesini beklemediğini, ancak iki ülke arasındaki ilişkilerin geliştirilmesini amaçladığını söyledi. Weizsaecker, Sovyet yetkililerle yapacağı görüşmeler sırasında, Sovyetler Birliği'nde yaşayan ve Federal Almanya'ya göç etmek isteyen Alman kökenlilerin durumu ile iki Almanya'nın birleştirilmesi konusunu ele alacağını bildirdi.

Yaklaşık 12 yıl önce Federal Almanya Cumhurbaşkanı Walter Scheel'den beri Sovyetler Birliği'ni ziyaret eden ilk Federal Alman Cumhurbaşkanı olan Weizsaecker, Sovyetler Birliği'ne yaptığı 6 günlük ziyaret sırasında, **Leningrad** ve **Novosibirsk'e** de gidecek.

Weizsaecker - Gorbaçov görüşmesinin ise bugün gerçekleşmesi bekleniyor.

Federal Almanya Cumhurbaşkanı'na, Sovyetler Birliği'ne yaptığı ziyaret sırasında Dışişleri Bakanı Hans Dietrich Gencsher eşlik ediyor.

İstanbullular dün de işlerine gidemedi

Yağmur felç etti

8 temmuz

İstanbul Haber Servisi — Son günlerde özellikle Marmara ve Trakya bölgesinde görülen sağanak yağışlar, kentliyi üzerken, üreticiyi güldürüyor. İstanbulluların korkulu rüyası haline gelen yaz ortasındaki sağanak yağış dün sabah da çeşitli semtlerde etkili oldu. Merter Topkapı'da Yenikapı alt geçitleri ile İstinye-Kireçburnu arasındaki yol ulaşıma kapanınca binlerce İstanbullu işyerlerine ulaşmakta güçlük çekti. Yağış nedeniyle alçak semtlerde çok sayıda evin alt katlarını su bastı. Yeşilköy Meteoroloji İstasyonu yetkilileri, dün sabah Florya'da metre kareye 54, Bakırköy'de ise 59 kilogram yağmur düştüğünü söyleyerek, **"Temmuz ayında bir günde elde edilen en yüksek rakamlar"** diye görüş bildirdiler.

Bazı esnafın şiddetli yağış yüzünden geceyi işyerlerinde geçirdiği bildirildi. İstanbul Valisi **Nevzat Ayaz,** dün sağanak yağıştan en çok zarar gören Alibeyköy semtine gitti. Belediye görevlileri ile birlikte Dereyatağı'ndaki evleri gezen Ayaz, daha sonra Alibeyköy Lisesi, Endüstri Meslek Lisesi ve İlköğretim Okulu'nda selin yol açtığı hasarı yerinde gördü. Eyüp Fak Fuk Fonu ise yörede zarar gören ailelerden bir kısmına yaklaşık 10'ar kilogram tutarında gıda yardımında bulundu. Balkanlar üzerinden gelen ve bugünden itibaren tüm yurdu etkisi altına alacağı bildirilen yağışlı hava, Konya'da da hasara yol açtı. Kent içinde 100'ün üzerinde ev ve işyerinin zemin katlarını su bastı. Havsa'nın Taptık köyü camiinin minaresi yıldırım düşmesi sonucu yıkıldı.

ANKARA

Ankara'da dün sabah başlayan yağış yaşamı felce uğrattı. Elektrik kablolarındaki arızalar nedeniyle kentin büyük bir bölümüne elektrik verilemezken, trafik de alt üst oldu. Başta Sıhhiye Kolej Kavşağı, Demetevler ve Yenimahalle olmak üzere bazı semtlerde evleri su bastı, itfaiye yetkilileri, 100'ün üzerinde su baskını ihbarı aldıklarını bildirdiler. Yağış nedeniyle Ankara Belediyesi'nde izinler kaldırıldı.

ERZİNCAN'DA 1 ÖLÜ

Erzincan'ın İliç ilçesinde dolu ve yağmur etkili oldu. Ortatepe köyünde sel sularına kapılarak 6 kilometre sürüklenen **Turhan Atalay** (45) öldü. Ortatepe Bağıştaş, Altıntaş ve Bağlıca köylerinde yüzlerce ekili arazi sel suları altında kalırken, toplam 300 küçükbaş hayvanla 30 büyükbaş hayvan telef oldu.

Sihler, Pencap ve Haryana'da bugüne kadarki en kanlı eylemi gerçekleştirdi

71 Hindu kurşuna dizildi

8 temmuz

ÇANDİSAR (AP) — Hindistan'da Sih eylemciler son 24 saat içinde üç ayrı eylemde 72 Hindu'yu kurşuna dizerek öldürdüler.

Hint radyosunun haberine göre, 5 Sih eylemci, önceki gün Hindu yolcuları taşıyan bir otobüsün yolunu keserek, Çandigar'ın 35 kilometre dışındaki Lallu köyüne kaçırdılar. **"Biz Halistan komando güçleriyiz"** diye slogan atan Sihler, otobüsün sürüsünü araçtan indirdikten sonra yolcuların da aşağıya inmesini istediler. Ancak yolcuların reddetmesi üzerine ateş açarak 38 Hindu'yu öldürdüler. Öldürülenlerden 11'inin kadın, 3'ünün çocuk ve 24'ünün erkek olduğu bildiriliyor. Otobüs içinden ve dışından açılan ateş sonucu, teröristlerden de birinin öldüğü sanılıyor. Otobüs katliamı, Pencap'ta bugüne dek yapılan en kanlı saldırı olarak niteleniyor. Saldırıda ayrıca, Hinduların kutsal kentlerinden Rişikeş'e gitmekte olan bir başka otobüsteki yolculardan 30'u yaralandı.

Bu saldırının ardından ikinci katliam 24 saat geçmeden Haryana eyaletinin Tatahabad kenti yakınlarında yapıldı. Yine iki otobüse saldıran Sih teröristlerin bir otobüste 30, öteki otobüste de 4 kişiyi öldürdükleri bildirildi. Daha önce ikinci katliamda 12 kişinin öldüğü bildirilmişti. Dün girişilen terör eylemlerinin, Sih teröristlerin 5 yıl önce başlattıkları bağımsızlık kampanyasından bu yana girişilen en kanlı eylemler olduğu belirtiliyor. Hindistan'da Sih eylemcilerin son 24 saat içinde öldürdükleri Hindu sayısı, böylece 3 ayrı otobüse yapılan saldırı ile 72'ye yükselmiş oldu.

Füsun Erbulak'ın kitabı için karar verildi

"Burgu" imha edilecek

8 temmuz

İstanbul Haber Servisi — **"Burgu"** adlı kitabında zinayı övdüğü ve teşvik ettiği iddiasıyla yargılanan **Füsun Erbulak** ve yayıncı **Ramazan Yaşar,** 4 bin 500'er lira para cezasına çarptırıldı. Burgu adlı kitabın da imhasına karar verildi.

İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen dava dün sonuçlandı. Sanıkların katılmadığı dünkü duruşmada kararı açıklayan yargıç, Burgu adlı kitabın müstehcen bulunduğunu ve sanıklar **Füsun Erbulak** ve yayıncı **Ramazan Yaşar'ın** 4 bin 500'er lira para cezasına çarptırıldığını bildirdi. Mahkeme sanıkların zinayı övmek ve teşvik etmek suçundan beraatlerini, müstehcen bulunan kitabın da imhasını kararlaştırdı.

Füsun Erbulak, söz konusu kitabından dolayı daha önce aynı mahkemede yargılanmış ve 3 bin lira para cezasına çarptırılmıştı. Yargıtay'ın bu kararı bozması üzerine, davaya yeniden bakılmıştı.

Halefoğlu Thatcher'la görüştü

ZAFER ARAPKİRLİ *9 temmuz*

LONDRA — Dışişleri Bakanı **Vahit Halefoğlu'**nun Londra ziyaretinin son günü, İngiliz Dışişleri Bakanlığı'nın bir açıklaması nedeniyle **"gergin"** bir hava içinde geçti.

Gergin havanın doğmasına yol açan İngiliz Dışişleri'nin açıklaması, Avrupa Parlamentosu'nun Ermeni soykırım kararına ilişkin Londra hükümetinin tepkisiydi. Ancak bu tepki, Halefoğlu ve heyetine resmi bir açıklama olarak yapılmadığı gibi İngiliz basını ve yabancı basına da iletilmiyor, sadece Anadolu Ajansı'na veriliyordu. Halefoğlu, önceki gün Türk basın mensuplarına verdiği brifingte, **"Ermeni soykırımı kararına İngiliz hükümetinin de katılmadığını ve tenzih etmelerini istedik"** demişti. Bu sözleri söylemesinin ardından ise İngiliz Dışişleri Bakanlığı sözcüsü **John Grant,** sadece AA'ya şu açıklamayı yaptı:

"Sir Geoffrey Howe ile Türk Dışişleri Bakanı arasında yapılan görüşmede, Avrupa Parlamentosu'nun AT'ye üye devletler adına konuşamayacağı ve üye ülke hükümetlerinin, mecliste ifade edilen görüşlerden sorumlu tutulamayacağı Sayın Halefoğlu'na iletilmiştir. Hükümetimiz mecliste kabul edilen kararı hoş karşılamamıştır."

İngiliz Dışişleri'nin bir sözcüsü de aynı yönde bilgi verirken, **"Majestelerinin hükümetinin, bağımsız seçilmiş bir organ olan Avrupa Parlamentosu'nun aldığı kararlarla bir ilgisi yoktur. Geçmişte de hükümetimiz tarafından benzer kararların hoş karşılanmadığı örnekler vardır"** dedi.

İkili görüşmeler sırasında Halefoğlu'nun ısrarla üzerinde durduğu **"tenzih"** açıklamasının görüşmelerden sonra bu şekilde yapılması garip karşılandı.

Bazı diplomatik kaynaklar, İngiliz Dışişleri Sözcüsü'nün açıklamasında **"Bu hususlar Sayın Halefoğlu'na da görüşmelerde iletildi"** deyişinin kullanıldığını hatırlatarak, konu üzerinde hassasiyetle duran Halefoğlu'nun basın brifinginde bundan söz etmemesine dikkat çektiler.

Dışişleri Bakanı Halefoğlu, dün sabah **Lord Young** ile bir araya gelerek bir saat süren bir görüşme yaptı. Görüşmede iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesi üzerinde durulduğu bildirildi.

Daha sonra başbakanlık konutunda İngiltere Başbakanı **Margaret Thatcher** tarafından kabul edilen Halefoğlu, öğle yemeğinde de İngiliz Kraliyet Dış Politika Enstitüsü'nde, dış politika uzmanlarıyla görüştü. Enstitüde davetlilere hitaben **"Türkiye'nin Avrupa'ya entegrasyonu"** başlıklı bir konuşma yapan Halefoğlu, daha sonra dinleyicilerin çeşitli konulardaki sorularını yanıtladı.

Öğleden sonra da Türkiye Büyükelçiliği rezidansında çok sayıda yerli ve yabancı basın mensubunun katıldığı bir basın toplantısı düzenleyen Halefoğlu, 3 günlük Londra ziyaretinin çok olumlu ve başarılı geçtiğini, her alandaki ikili ilişkilerin gelişmesini memnunlukla gördüklerini anlattı.

Basın toplantısında Kıbrıs, AT üyeliği, Bulgaristan'daki Türkler, Türk - İngiliz Savunma Sanayii işbirliği konularındaki çeşitli soruları da yanıtlayan Halefoğlu, **"İran ile Irak arasındaki savaşı sona erdirmek için BM Güvenlik Konseyi daimi üyelerince çeşitli yaptırımlar içeren bir karar tasarısı hazırlandığı ve Türkiye'nin böyle bir durumda tavrının ne olacağı"** yolundaki bir soruya şu yanıtı verdi:

"EĞer silah ambargosu söz konusu olacaksa, biz iki tarafa da silah satmıyoruz. Bunu satanlar düşünsün. Ama bildiğim kadarıyla BM Güvenlik Konseyi'nin İngiltere hariç diğer 4 üyesi de bu ülkelere silah satıyor. Biz her zaman, komşumuz olan iki ülke ile ikili siyasi ve ekonomik ilişkilerimizi iyi tutmaya ve barışa hizmet edecek çabalar gösterdik ve buna devam edeceğiz."

ANKARA'NIN AÇIKLAMASI

Öte yandan Ankara'da da Dışişleri Bakanlığı, İngiltere Dışişleri Bakanlığı'nın, Avrupa Parlamentosu'nun Ermenilerle ilgili kararına katılmadığı hususunda güvence verdiğini bildirdi. Bakanlıkça dün yapılan açıklamada şöyle denildi:

"İngiltere Dışişleri Bakanı, Avrupa Parlamentosu'nun Ermenilerle ilgili kararına İngiltere hükümetinin katılmadığı hususunda Sayın Halefoğlu'na güvence vermiştir. Bakan seçilmiş kişilerden oluşan ve bağımsız bir organ olan Avrupa Parlamentosu'nun Avrupa Topluluğu'na üye devletler adına konuşmadığına ve üye devletlerin Avrupa Parlamentosu'nca ifade edilen görüşlerden dolayı bir sorumluluğu bulunmadığına işaret etmiştir. Avrupa Parlamentosu, daha önce de İngiltere hükümeti tarafından olumlu karşılanmayan kararlar almıştı."

Herald Tribune'e göre ABD uçakları İran füzelerini imha etmek için havalandılar

Savaşın eşiğinden dönüldü

9 temmuz

Dış Haberler Servisi — ABD ile İran'ın geçen hafta sonunda bir sıcak savaşın eşiğine geldiği ve Amerikan uçaklarının, İran'ın Hürmüz Boğazı yöresine yerleştirdiği füze bataryalarını imha etmek için havalandıkları açıklandı.

International Herald Tribune gazetesinin Washington'daki yetkililere dayanarak birinci sayfada manşetten verdiği habere göre olay şöyle gelişti: Amerikan haberalma servisleri, İranlıların Çin yapısı Silkworm füzelerini **"kullanabilir duruma"** getirmek için hazırlandıklarını saptadılar. Bunun üzerine, Hürmüz Boğazı'nın dışında Arap denizinde bulunan **Constellation** uçak gemisindeki uçaklar, füze bataryalarını imha etmek üzere havalandılar. Pentagon (savunma bakanlığı) kaynaklarına göre, uçaklar füze bataryalarını bombalamadan geri döndüler. Ancak uçakların füze bataryalarına saldırmadan geri dönmelerinin nedeni açıklığa kavuşmadı. Washington'daki gözlemcilerin tahmini, ABD uçaklarından korkan İran'ın, füzeleri kullanılabilir duruma getirme çalışmalarını durdurduğu ya da Amerikan haberalma servislerinin istihbaratının son anda yanlış olduğunun anlaşıldığı yolunda.

Washington'daki gözlemciler, Reagan'ın geçen ay, Kuveyt gemilerini koruyacaklarını açıklamasından bu yana ABD uçaklarının Körfez'de ilk kez savaş durumuna getirildiğini belirtiyorlar.

ABD-İran ilişkilerinin hızla tırmanmasına yol açan Çin yapısı **Silkworm** füzeleri, 80 kilometre menzile sahip olup, 450 kiloluk savaş başlığı taşıyorlar. Füzeler, Hürmüz Boğazı'ndan geçen tüm gemileri vurabilecek güçte. ABD yönetimi, bir süredir Silkworm füzelerinin Körfez'de seyir özgürlüğü için **büyük bir tehlike** oluşturduğunu vurguluyor.

Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanlığı sözcüsü **Boris Pyadişev**, ABD, İngiltere ve Fransa'nın da savaş gemilerini çekmeleri halinde, ülkesinin Basra Körfezi'ndeki savaş gemilerini geri çekmeye hazır olduğunu bildirdi.

Pyadişev, Moskova'da düzenlediği basın toplantısında, ülkesinin Basra Körfezi'nde halen üç mayın tarama, bir firkateyn ve bir destek gemisi bulunduğunu belirterek, **"Pentagon'un bölgeye getirdiği armadaya kıyasla bu okyanusta sadece bir damladır"** dedi.

ANLAŞMAZLIK MI?

AP'nin haberine göre, Demokrat temsilci **Ces Aspin**, Körfez'e yaptığı ziyaretten sonra Washington'a dönüşünde verdiği demeçte, ABD'nin Kuveyt gemilerini koruma planının kapsamı konusunda Washington'la Kuveyt arasında görüş ayrılığı olduğunu ileri sürdü. Aspin bu anlaşmazlık giderilinceye kadar, planın uygulanmasının ertelenmesini istedi.

Aspin şöyle dedi: **"Kuveyt yetkililerine göre, ABD'nin koruyacağı gemi sayısı, Washington'un açıkladığı sayıdan daha fazla. Biz ne kadar fazla gemi korursak, içine girdiğimiz tehlike o denli büyür. Bu bakımdan bu nokta aydınlığa kavuşuncaya dek, Reagan'ın planı ertelenmelidir."**

Bir gelinin dramı...

NECATİ AYGIN *9 temmuz*

İZMİR — Başlangıçta her şey güzeldi. Komşusunun oğlu **Muhittin** ile anlaşarak evlenen **Belgin Sümbül**, Almanya dönüşü aradığı mutluluğu bulmuştu. Geçim sıkıntısı nedeniyle kayınpederi ve kayınvalidesi ile bir arada oturmasına karşın yine de yaşamından hoşnuttu. Kısa bir zaman dilimi içinde anne babasının ölümü ile yaşamında ilk büyük acıyı tatmasına karşın, eşinin kendisine olan sevgi ve şefkati onu yaşama bağlamaya yetiyordu.

Belgin Sümbül, yaşıtlarının lise ikinci sınıfa gittiği sırada, 16'sında evlenmişti. Ama yadırgamadı evliliği. Ailenin tek geçim kaynağı olan taksiyi, gece kocası gündüz de kayınpederi çalıştırıyor, Belgin de hem evi toparlıyor hem de kayınvalidesine bakıyordu. Bu **"mutlu"** tablo bir yıl sürdü. Ta ki kayınpeder **Hüseyin Sümbül**, soğuk bir kış gecesi kocası işte olduğu sırada mutfakta yemek yapan Belgin'in yanına gelip **"Benimle yatacaksın"** diyene kadar... Şaşırmıştı Belgin, nasıl olurdu, nasıl **"babam"** dediği kişi kendisinden böyle bir şeyi isteyebilirdi? Kayınpederinin elinde bıçağı görünce işin şakası olmadığını anladı. Çaresizdi, geceyi kayınpederi ile geçirdi.

Artık bu kâbusu haftada 3-4 gece yaşamaya başladı Belgin. Durumu kocasına açamazdı. Nasıl anlatırdı. Öz babasının kendisi ile cinsel ilişki kurduğunu. Bu kocasını, kendi çektiği acıdan daha çok yaralardı. Sonunda kocasına **"Evden taşınalım, ikimiz ayrı bir evde oturalım"** deme cesaretini gösterdi. Ne var ki eşi Muhittin buna çok sinirlendi. Onu geçimsizlikle suçladı. Üstelik Muhittin'in işi yoktu ve babasının hem evinde kalıyor hem de ona ait taksiden para kazanıyordu. Ayrı bir evi hangi para ile kurarlardı.

KAYINVALİDENİN İHBARI

Bir süredir evdeki gariplikleri şüphelenen Belgin'in kayınvalisi **Nazife Sümbül** ise **"gece nöbetlerine"** başlamıştı. Durumu anlamakta gecikmedi. 60 yıllık ömründe böyle bir şeye tanık olmayan Hanife Sümbül soluğu karakolda aldı. Kayınvalidesinin ve eşinin durumu öğrenmesinden sonra dünyası iyice karardı Belgin'in. **"Zina"** suçundan tutuklu kaldığı günler değil, kocasının içine düştüğü durum yıkar Belgin'i. Ama kocası hâlâ annesinin söz-

lerine inanmaz, inanamaz. Evini, işini, yaşamını paylaştığı öz babası kendisine bunu nasıl yapardı ki?

Komşuların da ısrarı üzerine anne Nazife Sümbül şikâyetinden vazgeçer ve zina davası düşer. Ama evde yaşam, yine eski hamam eski tas...

ÖNCE DOĞUR, SONRA ÖLDÜRELİM

Belgin bir türlü kocasına babasının yaptıklarını inandıramaz. Ama bir gün hamile olduğunu anlayınca işler iyice karışır. Belgin durumu ister istemez kayınpederine açar. Çocuğu aldıracak Belgin, başka çaresi yok. Ama kayınpederi yine şaşırtır kendisini. **"Hayır çocuğu doğuracaksın sonra boğup öldüreceğiz"** der.

Belgin bunu kabul edemez. Sonunda durumu kocasına açar ve her şeyi anlatır. Ne var ki, yine inandıramaz. Ancak içine kurt düşen Muhittin bir doktora gidip kısır olduğunu ve çocuk yapmasının mümkün olmadığını öğrenince tüm olanlara inanır. İlk işi karısını boşamak olur.

Boşanma gerçekleştikten sonra evi terk eden Belgin'in gidebileceği tek yer Balçova'daki ablasının evidir. Ama ablası **"adı çıkmış"** bir kadınla aynı evde oturmayı kabul etmeyince yine geriye, eski kocasının evine döner. Hâkimi bile şaşırtan bu dönüşün nedeni **"çaresizliktir."** Kayınpederi ile ilişki kurmamaya da kararlıdır, ama ne mümkün. Kayınpederi kendisi ile yine birlikte olmak isteyince sıfırı tüketen Belgin, yatağının altına sakladığı av tüfeği ile kayınpederini vurur. Ağır yaralı kayınpederi devlet hastanesine kaldırılırken Belgin demir parmaklıkların arkasında karnında beş aylık çocuğu ile baş başa kalır.

Tüm olanlara karşın Hüseyin Sümbül'ü **"babam"** deyip bağrına basan Muhittin tüm hastane masraflarını üstlenir. Bir aylık tedaviden sonra hastaneden taburcu olma zamanı gelir. Ana oğul, devlet hastanesinin önüne özel araçlarını getirip Hüseyin Sümbül'ü çıkarırlar ve evin yolunu tutarlar. Ancak baba sağlığına tekrar kavuşmanın şaşkınlığı içinde, oğluna hakaret dolu sözler söylemeye başlar. **"Sen boynuzu takmışsın"**, **"Git karını geneleve sat"** bunların en hafifidir. Bunlara dayanamayan Muhittin tedavi ettirdiği babasını evin önüne geldiğinde takside bekletir, evden tüfeği getirir ve tetiği çeker. Muhittin artık baba katilidir... İdam istemi ile yargıç karşısına çıkacağı günü beklemektedir...

Televizyon dizilerine taş çıkaran bu olayların ardından Belgin Sümbül geçen günlerde karnı burnunda yargıç karşısına çıktı ve mahkeme tutanaklarına da geçen, yukarıda anlattığımız olayları sıraladı. Suçu: Adam öldürmeye tam teşebbüs. İstenen ceza: 24 yıl hapis. Belgin hâkime; **"Çocuğumu dışarıda doğurup cezamı daha sonra çekebilir miyim"** dedi. Yanıt olumsuzdu. Çünkü Belgin **"firar edebilir"** ve **"kayıplara karışabilir"**di.

G.Kore'de genel af

9 temmuz

SEUL (AP) — Güney Kore'de yönetim dün 357 siyasi tutukluyu daha serbest bıraktı. Bugün de genel af ilan edilmesi bekleniyor. Pazartesi günü salıverilen 177 kişiyle birlikte, Devlet Başkanı **Chun Doo Hwan**'ın demokratik reformları kabul etmesinden bu yana serbest bırakılan politik tutukluların sayısı 534'ü buldu.

Serbest bırakılanlar arasında, insan hakları savunucusu **Mun İk Van** ve geçen yıl tutuklandığında cinsel işkence gördüğünü iddia eden kız öğrenci Kuon İn Suk da bulunuyor. Salıverilenlerden 12'sinin de Seul ve Pusan'daki Amerikan kültür derneklerini basan öğrenciler olduğu belirtiliyor.

Adalet Bakanlığı'nca yapılan bir açıklamada, muhalefet lideri ve başkan adayı Kim Dae Young ve 2 bin 100 kişi hakkındaki mahkûmiyet kararlarının bugün resmen affedileceği ve bu kişilere tüm vatandaşlık haklarının geri verileceği duyuruldu. Muhalefet lideri Kim Dae Young ise yaptığı açıklamada, affedilmesi halinde muhalefetteki Demokratik Birleşme Partisi saflarına katılacağını söyledi.

Bakanlığın açıklaması, muhalefetin, Seul ve on kentte protesto gösterileri düzenleneceği yolundaki açıklamasıyla aynı zamana rastlıyor. Gösteriler, bir ay önceki protesto eylemleri sırasında yaralandıktan sonra geçen hafta ölen öğrenci Lee han Yul için bugün düzenlenecek cenaze töreninden sonra yapılacak.

Bugünkü gösterinin, şiddet olaylarının yeniden tırmanacağı korkusunu uyandırdığı, bu sebeple Seul Emniyet Müdürü **Go Jong Sok**'un, gösteriyi ve cenaze törenini yasakladığı haber veriliyor.

IMF denetimde

10 temmuz

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türkiye ekonomisiyle ilgili 6 aylık olağan **"check-up"** için Türkiye masası şefi **Geoffrey Tyler** başkanlığındaki Uluslararası Para Fonu (IMF) heyeti, dün Ankara'ya geldi. Heyetin resmi görüşmelere pazartesi günü başlayacağı bildirildi.

IMF heyeti, uygulanan ekonomik politikalarla Türkiye ekonomisinin son durumuna ilişkin göstergeleri inceleyecek. IMF'ye ekonominin **"gerçek rakamları"** açıklanacak ve **"zamların devam edeceği"** sözü verilecek.

Edinilen bilgiye göre IMF, üzerinde duracağı konularla ilgili sorularını geçen haftalarda Ankara'ya gönderdi. Soruların yüksek büyüme hızı ve kamu yatırımları, bütçe açığı, para ve kredi politikası, dış borçlar ve döviz dengesi üzerinde yoğunlaştığı bildirildi.

Pazartesi günü başlayacak olan görüşmelerin temel noktasını, bu soruların yanıtları oluşturacak. Maliye, Merkez Bankası, DPT ve Hazine yetkililerinin, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşar Yardımcısı **Yener Dinçmen**'in başkanlığında geçen günlerde yaptığı toplantılarda IMF görüşmelerinde izlenecek stra-

teji belirlendi. IMF'nin gönderdiği sorulara verilecek yanıtların da ele alındığı bu toplantılarda, temel ekonomik göstergelerle ilgili olarak kamuoyuna açıklanan rakamlar da IMF'ye sunulacak. Rakamlar arasında büyük farklar olduğu ortaya çıktı. IMF için ekonomi teknisyenlerince hazırlanan dokümanlara göre, başlıca ekonomik göstergeler ve tahminler özetle şöyle:

○ **Büyüme hızı:** 1986 yılında yüzde 8 olarak gerçekleşen büyüme hızı, bu yıl yüzde 5.5-6 civarında kalacak.

○ **Yatırımlar:** Mahalli idareler ve fonlardan yapılan harcamaların da etkisiyle 1985'in ikinci yarısından itibaren hızla artmaya başlayan toplam yatırımlar, bu yıl kamu yatırımlarının kısmen sınırlandırılması nedeniyle daha yavaş gelişti. Yıl sonu itibarıyla kamu yatırımlarındaki reel artışın, programda öngörülen yüzde 6'lık düzeyinde kalacağı tahmin ediliyor. Kamu yatırımlarının reel kaynaklara dayandırılmasına önem verilmekte.

○ **Bütçe açığı:** Dış ve iç borç faiz ödemeleri nedeniyle bütçe açığı, bu yıl geçen yıla göre daha yüksek düzeyde seyrediyor. Yılın ilk beş aylık döneminde konsolide bütçe nakit açığı, 590 milyar lira düzeyinde gerçekleşti. Açığın yıl sonunda da 1 trilyon 800 milyar lira civarında gerçekleşmesi bekleniyor.

○ **Zamlar:** Kamu kesimi toplam açığının makul seviyelerde tutulabilmesi için, kaynak açığı bulunan KİT'lerin ürettiği mal ve hizmet fiyatlarının zaman geçirilmeden arttırılmasına özen gösterilecek. PTT, THY, demir-çelik, çimento ve Sümerbank ürünlerine yapılan zamların, bu yıl için net 250-300 milyar lira ek kaynak sağlaması bekleniyor. Petrol ürünlerinin fiyat ve maliyet gelişmeleri de yakından izlenmektedir. Petrol ürünlerinde de gerekli olduğunda zam yapılmasından kaçınılmayacak. Ayrıca Tekel maddeleri ile çay, şeker, gübre, kömüre de gerekli görülürse bu yıl içinde zam yapılacak.

○ **Enflasyon:** Bu yıl için programda yüzde 20 öngörülen enflasyon hedefinin tutturulamayacağı kesinleşti. Gayri safi milli hasıla fiyat deflatörünün yüzde 30, yıl başı - yıl sonu toplam fiyat artış hızının da yüzde 35 düzeyinde gerçekleşeceği bekleniyor.

○ **Döviz dengesi:** 1986 yılında 7 milyar 450 milyon dolar olan ihracatın bu yıl 8.6 milyar dolara çıkacağı, cari işlemler döviz açığının ise program hedefini 100 milyon dolar aşarak 1 milyar 100 milyon dolara yükseleceği tahmin ediliyor.

○ **Reel kur ve faiz:** Ihracata yönelik teşviklerin arttırılması nedeniyle bu yıl kur ayarlamaları yoluyla ilave teşvik sağlanmasına gerek kalmadı. Ancak yine de reel kur uygulaması sürdürülecek ve Türk Lirasının değeri reel olarak düşürülecek. Faiz oranlarında başlatılan kısmi serbesti geliştirilerek sürdürülecek. Halen Merkez Bankası'nın kontrolünde bulunan 1, 3 ve 6 ay vadeli hesapların faizlerinin de ileriki aylarda serbest bırakılması hedefleniyor.

"Zordur Beyim!"

HASAN CEMAL *10 temmuz*

DİYARBAKIR — Mardin'den havalandı helikopterler; Başbakan Özal'la birlikte Pınarcık'a uçuyoruz.

Dağın tepesine Atatürk'ün o güzel sözünü kocaman yazmışlar:

"Ne mutlu Türküm diyene."

Dağın yamacında, boz bir çıplaklığın ortasında büyük bir eski yapı. Bir kilise ya da manastıra benziyor. Pilot yüzbaşı, "Süryani Başkilisesi" diyor...

Helikopterler, "pata pata" sesleriyle Pınarcık'a doğru alçalıyorlar. Büyük bir gürültüyle tarlaya konuyoruz birbiri ardından.

Ortalık toz dumana boğuluyor.

Pervaneler durunca bir anlık sessizlik.

Sağdan soldan köpek havlamaları.

Sonra bir telaş, bir heyecan. Tepeden tırnağa silahlı askerler... Çevre köylerden de gelmiş, ellerinde tüfekleriyle korucular... Köylüler... Gazeteciler, foto muhabirleri, TV kameramanları... Başbakanlık özel korumanın elemanları... Herkes, Başbakanın helikopterine doğru koşarak yürüyor.

Tam bir curcuna...

★

Bir taş yığını.

Genç bir kadın; başında siyah yemenisi, o taş yığınına dayanmış, hiç kıpırdamadan heykel gibi duruyor.

Gürültüyle ilerleyen hareketli kalabalığın farkında bile değil sanki.

Dalıp gitmiş.

Bakışları sabit bir noktaya takılmış.

Simsiyah gözlerinin içine hüzünden çok, acı oturmuş.

Koca taş yığınına dayanmış, öylece duruyor, hiç kıpırdamadan. Taş yığınının önünde de bir kız çocuğu, şaşkın şaşkın bakınıyor etrafına.

Taşlardan birinin üstüne büyücek harflerle "Ahmet" yazılmış.

Soruyorum:

"Ahmet kim?"

Siyah yemenili kadın, orali bile olmuyor; başını şöyle bir benden yana çeviriyor hepsi o kadar. Sonra yine dalıp gidiyor.

Bu kez küçük kıza soruyorum:

"Ahmet kim?"

Ondan da yanıt yok.

Bir erkek çocuğu geliyor yanıma:

"Ahmet benim amcam."

"Burası onun mezarı mı?"

"Evet."

"Sadece o mu?"

"Hayır, beş kişi daha."

Siyah yemenili genç kadını işaret ediyorum:

"Ya o kim?"

"O karısı" diyor, "Bu da kızı." Taş yığınının önündeki küçük kız çocuğunu işaret ediyor.

Ahmet'in karısı, kocasının mezarına dayanmış, dalıp gitmiş...

★

Yanıp yıkılmış bir ev.
Duvar dibinde taşlar ve beyaz kireçle çevresi işaretlenmiş mezarlar.
"Şu siyah izler onların kanı" diyor ihtiyar adam. Saçı sakalı birbirine karışmış; yüz çizgileri o kadar kalın ve derin ki. Üstü başı ne kadar da yoksul!
"Kim onlar, kimin kan izleri?"
"Biri kızım. Damadım. Beş de torun. Gitti bütün aile" diyor, insanı hayrete düşüren bir tevekkülle.
Yanı başımızda beliren bir başka ihtiyar, "İslam işi değil bu, gâvur işi" diye konuşuyor; öteki ise suskun, boş boş bakıyor.

★

Başbakan Özal, elinde iki mikrofon, yanında eşi Semra Özal, yüksekçe bir yerden konuşuyor:
"Yaraları saracağız. Devletten güçlü olamaz kimse. Talimat verdim, burasını örnek köy yapacağız. Yolu asfaltlanacak; evleri yeniden yapılacak; telsiz telefon konacak. Yetimlere devlet yardım elini uzatacak. İki buçuk eşkıyadan kimsenin korkusu olmasın."

Bu anı görüntüleyebilmek için foto muhabirleri, televizyon kameramanları birbirini yemekte. Kargaşalıkta mezarların üstünde dolaşanlar da oluyor. Acısı henüz taze olan bir ihtiyar ana, çığlık çığlığa kendini orta yere atıp bağırışıyor mezarlara basmasınlar diye...

★

Orta yaşlı; çevredeki bir köyden gelmiş Pınarcık'a.
"Köy korucuları, bekçileri işe yarıyor mu?"
Önce "Bilmem ki" diyor.
Üsteliyorum.
"Zordur beyim" diyor, "Ne zaman, nereden geleceklери belli değil ki. Gece vakti hangi köye, nasıl gelirler, bilemeyiz ki..."

Korku ve tedirginlik okunuyor gözlerinde.
Yanından uzaklaşırken yineliyor:
"Zordur beyim, zor."
Hava kararıyordu. Güneşin battığı yer kızıllaşmaya yüz tutmuştu.
Helikopterlerimize bindik; bizim "işimiz" artık bitmiş sayılırdı. On yedi hanelik Pınarcık, bu dağ başındaki dünyadan kopuk bu küçücük mezra, birazdan alacakaranlığa gömülecek ve bir avuç sakini için çok uzun bir gece daha başlayacaktı.

Helikopterler, ortalığı tozu dumana katarak "pata pata" sesleriyle Diyarbakır'a doğru kalkışa geçerken, o üç sözcük kulaklarımda uğulduyordu:
"Zordur beyim, zor!"

★

Gerçekten zordu!
Başbakan ve bakanlarla birlikte 7 helikopterle Diyarbakır'a daha yeni varmıştık ki, bölücü teröristler, Mardin ilinin bir köyü ile bir mezrasında daha vurdular. İki ayrı yerde aynı anda gerçekleştirdikleri katliamlarla adeta devlete meydan okumuşlardı. Devletin gücüyle baş etmeleri kuşkusuz olanaksızdı; ama işin pek öyle küçümsenecek yanı olmadığı da her geçen gün belirginleşiyordu. Cumhuriyet devleti silahlı kuvvetleri ile, güvenlik güçlari ile ulusun birliğini ve ülkenin bütünlüğünü koruyacak güçteydi. Ama ne var ki, bu soruna son derece ciddi ve planlı biçimde eğilmek gittikçe daha çok ivedilik kazanıyordu.

★

Teröristler, 20-25 kişilik gruplar halinde iki yerde aynı anda vurmuşlardı. Sırtlarında askeri üniforma vardı. Bir yetkili, "Sınır ötesinden gelenler olduğu gibi, onlara içeriden katılanlar da olabilir" diyordu.
Yöredeki bazı köylerden destek aldıkları kesindi. Bu destekte en başta korkunun rol oynadığı belirtiliyordu. Kanlı eylemlerin yarattığı korku ve tedirginlik ister istemez bölücü teröristlere istenilen desteği sağlıyordu. Ancak çok sınırlı da olsa, bu desteğin verilmesinde yer yer başka faktörlerin de rol oynadığı pek yadsınmıyordu.
Sıkıyönetim, yerini olağanüstü hale bırakırken ne yapılacaktı?
Bu soruya yörede dolaşırken üç gün boyunca edindiğimiz izlenimlere dayanarak değişik karşılıklar verilebilir:
1. Bir kere güvenlik kuvvetlerinin, her türlü teçhizat açısından en iyi biçimde donatılmaları ve maddi olanaklarının arttırılması gerekmektedir. Bu bölgede görev yapan bütün asker ve sivil devlet görevlileri, parasal açıdan takviye edilmelidirler. Devletin bu alanda her türlü özveriyi göze alması şarttır; zira bugüne kadar yapılabilenler, yeterli olmaktan uzaktır.
2. İstihbarat açığının kapatılması ve yöreyi çok daha iyi bilebilecek özel birliklerin kurulup yetiştirilmesi bir başka ihtiyaç olarak dikkati çekmektedir. Özellikle istihbarat alanında yeni bir anlayışa, örgütlenmeye ve bu alanda maddi olanakların genişletilmesine kesin olarak gerek vardır.
3. Güvenlik kuvvetlerinin, operasyonlarda yöre halkının devletten soğumasına, yabancılaşmasına yol açabilecek davranışlardan uzak kalmaya özen göstermeleri, bir başka önemli noktayı oluşturmaktadır. Aksi doğrultudaki yönelişler, bölücü teröristlerin değirmenine su taşımaktadır.
4. Üç gün boyunca Adıyaman, Şanlıurfa ve Mardin yörelerinde tanık olduğumuz yoksulluk, yürek parçalayıcıdır. Devlet bunun üstüne hızla ve planlı biçimde bir an önce gitmelidir. Yoksulluğun ve işsizliğin bu denli kol gezdiği bir yörede, insanları kendi yazgılarıyla baş başa bırakırsanız, kaybedecekleri bir şeyleri olmadığından, her yöne kayabilirler...

5. Bölgede yerleşim alabildiğine dağınıktır. Mardin ilinde 500-600 köy, 1700 mezra vardır. Devletin yapacağı planlamayla, zora dayanmayan biçimde, köylerin toplulaştırılmasına bir an önce başlanmalıdır. Devlet çiftliklerini, büyük kooperatifleri içeren üretim planlamasını düzenleyici, toplumsal yanı da ağır basan yöresel bir kalkınma planının devlet eliyle hazırlanmasında büyük yarar vardır. Evet, GAP büyük bir projedir. Ancak mutlaka toplumsal bir planlamayla kol kola götürülmelidir.
6. Bölgede işler, ne sadece askerimizin, ne de sivil güvenlik kuvvetlerimizin sırtına bırakılabilir. Sorun; siyasal ekonomik ve kültürel boyutlarıyla bir bütün olarak kapsamlı bir devlet politikası çerçevesinde ele alınmalıdır.
Ve Ankara'da hükümet, bu soruna çok daha fazla emek ve zamanı ciddi biçimde ayırmalıdır.
Çünkü Pınarcık'taki yaşlı köylünün dediği gibi "Zordur beyim, zor!"

Yabancı basın, olayı nasıl duyurdu?

10 temmuz

Haber Merkezi — Mardin'in Midyat ve İdil ilçelerine bağlı iki köye bölücü teröristlerin düzenledikleri kanlı baskınlar dış dünyada geniş yankılar uyandırdı.

Baskın, çeşitli ülkelerin radyo, televizyon ve yazılı basınında şöyle yer aldı:

İNGİLTERE: BBC Radyosu, katliam haberini sabah 8.00'deki haber bülteninde ilk sırada duyurdu. Yabancı ajanslar arasında İngiliz Reuter Ajansı haberi duyurmakta başı çekti. Reuter, **"Bölücü eşkıya, Başbakan Özal'ın uyarısını göz ardı ederek 20 kişiyi öldürdü"** başlıklı haberinde, katliamın Başbakan'ın bölgeyi ziyaretinden birkaç saat sonra meydana geldiğini belirterek, Özal'ın daha önce bölücülere **"Teslim ol"** çağrısında bulunduğuna değindi. Ajans, Özal'ın konuşmasına geniş yer ayırdı.

FRANSA: Fransız haber ajansı AFP de, katliam haberini AA'ya dayanarak saat 11.00 sıralarında yayımladı.

BELÇİKA: Belçika Radyosu, sabahki haber programında son terörist baskınıyla ilgili yorumsuz bir yayın yaptı. Radyonun haberi, yabancı ajansların haberlerinden derlenmiş olarak verildi.

F. ALMANYA: Mardin'in İdil ve Midyat ilçelerine bağlı iki köyde katliam yapıldığı haberinin F. Almanya'ya ulaşmasını izleyen saatlerde olay, radyoların haber bültenlerinde kamuoyuna duyurulduğu gibi, yorumlara da neden oldu. Alman yorumcular, yapıtkları ilk değerlendirmelerde, kanlı olayın Başbakan Özal'ın Pınarcık ziyaretinden birkaç saat sonra gerçekleşmesine dikkat çekerek Başbakanın ayrılıkçı Kürt militanlarına yönelik çağrısının, PKK'nın acımasız kararlılığı karşısında etkisiz bir girişim olarak kaldığını belirtiyorlar. Doğudaki terör olaylarını, Türkiye'de sivil demokrasinin gelişmesine bir engel olarak da gören ilk değerlendirmelere bakılırsa, 19 temmuzdan itibaren hükümetin sıkıyönetime son verme planları suya düşebilir; hatta WDR radyo yorumcularından Klein'a göre Özal'ın işi, Doğudaki terör yüzünden iyice güçleşmekte. Klein, **"Türk basınında sivil güçlerin asker üzerinde zaferi, diye tanımlanan Genelkurmay Başkanlığı tayiniyle Özal'ın sağladığı başarı kısa süreli oldu; şiddet olayları durdurulamazsa, yeni bir askeri darbenin Türkiye gündemine girmesi beklenebilir"** dedi.

YUNANİSTAN: Yunan televizyonunun haber bülteninde katliam görüntülerle verildi. Birinci kanaldan AA'ya dayanılarak verilen haberden sonra, söz konusu katliamın Başbakan **Turgut** Özal'ın bölgedeki gezisi sırasında gerçekleştirilmiş olmasına dikkat çekildi.

İstanbul'da zehirli su paniği

11 temmuz

İstanbul Haber Servisi — İSKİ'nin önceki gece kırılan Tophane'deki içme suyu boru hattından şehir suyuna karışan **"gıda boyası"** İstanbul'da panik yarattı. Önceki gece Karaköy-Tophane çevresindeki iş hanlarının musluklarından mavi renkli su akması üzerine İSKİ, çevrede oturan yurttaşları uyararak bu suyu içmemelerini istedi. Bu uyarının İstanbul'un diğer semtlerinde de duyulması üzerine yurttaşlar, gazetelere telefon ederek suya zehir karışıp karışmadığını sordular. İSKİ'nin yaptığı tahliller sonucu suya karışan mavi renkli maddenin gıda boyası olduğu ve zehirleyici etkisinin olmadığı anlaşıldı. İstanbul'da yaşanan panikten sonra bir açıklama yapan Anakent Belediye Başkanı **Bedrettin Dalan**, **"Yağışlardan sonra yeraltı sularına karışan gıda boyası, boru kırığından şehir suyuna karışmış. Sadece 30-40 iş hanını etkileyen ve kesinlikle sağlığa zararlı olmayan bir boya. Tamamen temizlendi. Su örneği elimizde. Benim ricam, İstanbullular en sağlıklı su olan şehir suyunu içmeye devam etsinler"** şeklinde konuştu.

İSKİ'nin Tophane semtini besleyen içme suyu şebekesinin Kabataş Setüstü bölümüne su taşıyan boru hattı önceki akşam kırıldı. 20 gün önceki sel suları ile çevredeki kimyasal madde depolarından yeraltı sularına karışan mavi renkli gıda boyasının, kırılan su borusundan içme suyuna karışması sonucu, Tophane'deki Tütün Han'dan Boğazkesen Caddesi'ne kadar olan bölgede, Meclis-i Mebusan Caddesi'nin kara tarafındaki 40 kadar iş hanının musluklarından şehir suyu mavi renkte aktı. İSKİ'ye yapılan ihbar üzerine, yeraltı borusunun kırılan bölümü bulunarak suya karışan madde İSKİ tarafından analiz edildi. Bu arada musluklarından mavi su akan 40 kadar iş hanına uyarıda bulunularak suyun içilmemesi ve kullanılmaması istenildi. Bu arada dün sabah iş hanlarına İSKİ tarafından yapılan uyarının diğer semtlerde de duyulması üzerine binlerce yurttaş gün boyu gazetelere ve İSKİ'ye telefon ederek şehir suyuna zehir karışıp karışmadığını sordular. Bu arada kentte **"PKK şehir suyuna zehir karıştırdı"** biçiminde söylentiler de dolaştı. Yurttaşlar bu asılsız söylentileri gazetelere telefon ederek öğrenmeye çalıştılar.

Önceki gece borunun kırıldığı bölgeden alınan su örneklerinin tahlili sonucu içme suyuna karışan maddenin gıda boyası olduğu ve kesinlikle zehirli bir madde olmadığı İSKİ tarafından bildirilirken, İstanbul Anakent Belediye Başkanı Bedrettin Dalan ve İSKİ Genel Müdürü **Atom Damalı** birlikte bir basın toplantısı yaparak, suyu maviye boyayan maddenin hiçbir zararı olmadığını ve sadece bir sokağı etkilediğini belirttiler.

Anakent Belediye Başkanı Bedrettin Dalan, halk arasında panik yaşanması üzerine Cumhuriyet'in sorusunu yanıtlarken, **"Keşke bu boyayı Haliç'e dökseydik masmavi olurdu"** diye espri yaparak şunları söyledi:

"Bir kere maviye boyanan su sadece 40 kadar iş hanının bulunduğu son derece sınırlı bir bölgede aktı. Suya karışan boya hiçbir tehlike yaratmayan gıda boyası. Suyun örneği burada, isterseniz içerim."

İSKİ Genel Müdürü Atom Damalı da suya karı-

şan boyanın organik bir gıda boyası olduğunu ve sağlığa hiç zararı olmadığını, ancak bundan sonra böyle bir şeyin olmayacağını tekrarladı.

İSKİ Genel Müdürü **Atom Damalı** da boya maddesinin suya nasıl karıştığını şöyle anlattı:

"Bir gece önce aynı boru üzerinde debimetre takma çalışmaları yapıldığı için boruya verilen su kesilmişti. Boru içinde su olmadığı için, borunun diğer bir bölümündeki kırıktan, çevresinde biriken boya maddesi içine dolmuş. Sabah boruya yeniden su verildiğinde son derece konsantre haldeki boya maddesi ilk verilen tazyikli su ile iş hanlarının depolarına dolmuş. Zaten ilk anda gelen su mavi renkte idi. Daha sonra gelen su berrak."

Amerikalı üç uzman, lazer topu yerleştirmek için Ağrı Dağı'na çıkıyor

Yıldız Savaşları'nda Ağrı'ya rol

11 temmuz

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Ağrı Dağı'na lazer topu yerleştirmek amacıyla incelemelerde bulunacakları öne sürülen nükleer fizik dalında uzman bir ekip, dün Ankara'dan Ağrı'ya hareket etti. Ekibin nükleer araştırmalar ve çalışmaların yoğun olarak yapıldığı dünyaca ünlü ABD'nin New Mexico eyaletine bağlı Los Alamos'taki nükleer fizik laboratuvarı uzmanları oldukları öğrenildi.

Rene Berend Noorbergen, John Baumgartner ve **Ronald Eldon Wyatt** adlı nükleer fizikçiler ile onlara eşlik eden ekibin, beraberlerinde çok gelişmiş cihazlarla birlikte Ağrı'ya gittikleri belirtildi. Amerikalı ekibin Ağrı Dağı'na "dağcılık" yapmak üzere gittikleri belirtilirken bazı yetkililer ise ekibin böyle bir imaj vermek istediğini, ancak asıl amacın bölgenin jeofizik yapısını incelemek üzere araştırma yapmak olduğunu söylediler.

Öte yandan Genelkurmay Başkanlığı yetkilileri, olaydan **"kesinlikle"** haberleri olmadığını bildirdiler. Konuyla ilgili bir başka yetkili ise, Ağrı Dağı'na lazer topu yerleştirileceği konusunu içeren **"gizli"** bir yazının ilgili kuruluşlara gönderildiğini söyledi.

Nükleer fizikçilerin Amerika Birleşik Devletleri tarafından görevlendirilmiş olmalarının olası olduğu da kaydedilirken, Türk hükümetinin bu konuda geniş bir bilgisinin olmadığı öne sürüldü.

Bakanlar Kurulu kararı

Güneydoğu'ya koordinatör vali

11 temmuz

İstanbul Haber Servisi — Bakanlar Kurulu dün İstanbul'da Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**'in başkanlığında yaptığı toplantıda sıkıyönetimin 19 temmuzda kalkmasından sonra Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bir **"koordinatör valilik"** kurulmasını, olayların önlenebilmesi amacıyla başta teknik olmak üzere çeşitli önlemler alınmasını kararlaştırdı. Cumhurbaşkanı Evren, Bakanlar Kurulu toplantısına girerken toplantının daha önceden belirlenen amacının kendisinin Sıvas ve Elazığ'da yaptığı gezi izlenimlerini anlatmak olduğunu belirtti ve "Ancak biliyorsunuz, son günlerde Güneydoğu bölgesinde cereyan eden olayların çoğalması karşısında Bakanlar Kurulu'nda evvela bu konuyu ele alacağız" dedi.

Evren'in başkanlığındaki toplantı yaklaşık 2 saat sürdü. Devlet Bakanı ve Hükümet Sözcüsü **Hasan Celal Güzel** toplantıdan çıktıktan sonra başta Güneydoğuda son olarak meydana gelen olaylar olmak üzere gündemde bulunan konuların incelendiğini, sıkıyönetimin kalkmasından sonra alınması gereken önlemlerin görüşüldüğünü söyledi. Bu önlemlerden birinin koordinatör valilik müessesesi olduğunu belirten Güzel, bununla ilgili şunları söyledi:

"Esasen Olağanüstü Hal Kanunu'na göre, buradaki valilerin bazı yetkileri bulunmaktadır. Şimdi yeni kurulan o müesseseye daha süratli hareket edebilmek, gereken tedbirleri herhangi bir bürokrasiye lüzum kalmadan son derece tesirli bir şekilde uygulayabilmek için bu müesseseyi düşündük. Buna göre anayasada öngörülen çerçeve içinde Olağanüstü Hal Kanunu'ndaki yetkileri bu koordinatör valilik uygulayacaktır. Ayrıca şu anda üzerinde çalıştığımız yeni yetkilerle bu müesseseyi teçhiz edeceğiz. Böylece bunun yanında alacağımız teknik tedbirlerle bu mıntıkadaki olayların üzerine daha etkili şekilde gidileceği kanaatindeyim."

Hükümet Sözcüsü Hasan Celal Güzel, 1978 yılından beri Türkiye'de yer yer sıkıyönetim uygulandığını, 19 temmuzdan sonra sıkıyönetimin tamamen kalkacağını belirtti. **"Bu, 1983 sonunda kurulan hükümetimizin kademeli olarak uyguladığı bir program neticesinde varılmış bir dönüm noktasıdır. İnşallah bundan sonra, Türkiye'de tekrar normal iradenin dışında, bir anayasal müessese olmakla beraber sıkıyönetime başvurulmasını gerektirecek şekilde bir genel problemin ortaya çıkmayacağını temenni ediyorum"** dedi.

Daha sonra gazetecilerin sorularını yanıtlayan Güzel, koordinatör valilik için henüz bir isim belirlemesi yapılmadığını, bu konuda kanun hükmünde kararname hazırlığı içinde bulunulduğunu söyledi. Güzel koordinatör valinin Olağanüstü Hal Kanunu'ndaki etkilere sahip olacağını belirtirken, koordinatör va-

linin yetkiyi nasıl kullanacağı sorusuna şu karşılığı verdi:

"Koordinatör vali, gayet tabii bağımsız olmayacak. Gayet tabii merkezi ororiteye tabi olacak. Belirli bir usul içerisinde, ancak inisiyatifi kullanabilme yetkisinde olacak ve süratle karar verebilecek durumda olacak. Çünkü daha önceki bazı aksama iddialarında, demin de izah ettiğim gibi bürokratik formalitelerin ve süratli karar verilememesinin rolü olduğu düşünülebilr. Eğer bu şekilde bir problem varsa bunun da önüne geçilmiş olacak: O yerdeki bütün güvenlik güçleri ve istihbarat güçleri, kendisine tedbirleri zamanında alabilmek için yardımcı olacaklardır."

Hükümet Sözcüsü Güzel, köy koruculuğu sisteminin daha da güçlendirilerek sürdürüleceğini, halka ve köylüye gayri muayyen, sınırı belli olmayan şekilde silah dağıtılmasının söz konusu olmadığını söyledi. **"Sınırlarımız dışında yeni bir operasyon var mı"** sorusu üzerine, **"Şimdi sınırlarımız dışında operasyondan kastedilen Irak'la daha önce yaptığımız mutabakat metnine dayanarak bazı hareketlerdir, şu anda bunu icap ettirecek bir durum yok. Yani sınırlar diye çoğul kullanmayalım"** dedi. **"Bölgede yaşayan halkın hiçbir şekilde eşkıyaya yardım ettiği kanaatini paylaşmıyoruz"** diyen Güzel, **"Eğer bu iddia doğruysa çok çeşitli sebepleri olabilir. Bir defa korku olabilir, en önemlisi o şimdi. Çok çeşitli silahlarla gece yarısı üzerinize saldırıldığını düşünün, ikincisi şu olabilir. Bazen de bu olayları, o da var, ideolojik örgütlü suçlar olmuyor, bazen de çeşitli ailelerin, grupların boyların birbirine karşı düşmanlıkları hatta kan davaları bile rol oynayabiliyor, tabii meseleyi bu kadar basit görmüyoruz, onu da söylemek istiyorum"** diye ekledi.

Bu arada Cumhurbaşkanı Evren, Bakanlar Kurulu toplantısından sonra Silahlı Kuvvetleri içindeki haberleşme sistemiyle ilgili bir toplantıya katıldı, toplantıda, Silahlı Kuvvetler içinde haberleşmenin daha emniyetli yapılabilmesi için mevcut bir projenin gözden geçirildiği öğrenildi.

KOORDİNATÖR VALİ KİM OLACAK?

Bakanlar Kurulu'nun koordinatör valilik kurulmasını kararlaştırmasından sonra, bu göreve kimin getirileceği önemle irdelenmeye başlandı. Bu göreve atanacak kişinin ortaya çıkmasının zorluğu üzerinde duranlar, daha önce İstanbul Emniyeti'nden görev yapan ve halen Diyarbakır Valisi olan Hayri Kozakçıoğlu'nun siyasi çevrelerde söylenen adlar arasında şanslı olduğunu öne sürüyorlar. Ordu Valisi Necati Çetinkaya'nın da koordinatör vali için adı geçiyor. Ancak iktidara özgü bazı nedenlerden dolayı Çetinkaya'nın şansının az olduğu söyleniyor. Bir başka iddiaya göre valiliğe, asker-sivil güvenlik kuvvetleri arasında uyum sağlayacağı için bir emekli general getirilecek.

Milyarlık eroin operasyonu

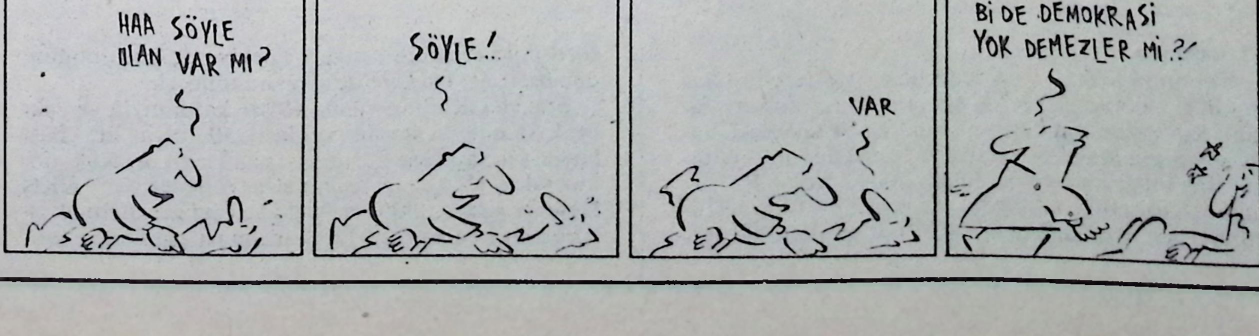
11 temmuz

İstanbul Haber Servisi — İstanbul Narkotik Şube Müdürlüğü ekipleri son yıllardaki başarılarına bir yenisi daha ekledi. Temmuzdan bu yana düzenlenen operasyonlarda, satılmak üzere Doğu illerinden getirildiği belirlenen 18.5 kilo eroin ele geçirildi. Olayla ilgili olarak 3'ü İranlı, sekiz kişi yakalandı. Ele geçirilen eroinin dış piyasada yaklaşık 1 milyar lira değerinde olduğu bildirildi.

Bir ihbarı değerlendiren ekipler, Narkotik Büro'nun bulunduğu Mecidiyeköy'de kaçakçıların 10 kilo eroini satmak için müşteri aradıklarını belirledi. Bunun üzerine alıcı kılığına giren dedektifler, 6 temmuz günü **Fahrettin Döğer** ile **Mesut Hasetoğulları**'nı ellerindeki 10 kilo eroini kendilerine satmak isterlerken suçüstü yakaladılar. Aynı operasyonun devamı olarak bir gün sonra yine Mecidiyeköy'de yapılan araştırmada, yabancı plakalı bir taşıta zula yeri yaptırarak 7 kilo eroini gizleyen **Selahattin Yavaş**, kaçmak isterken görevliler tarafından yakalandı. Operasyon aynı gün bu kez Karaköy semtine uzandı. Burada İran'dan getirdikleri 500 gram eroini Narkotik Şube Müdürlüğü dedektiflerine pazarlamaya çalışan İran uyruklu **Yadollah Dereker, Ali Ashaf Rahbarmash** ve **Bahran Solaiman**, yakalanarak gözaltına alındı.

Yaklaşık bir hafta süren operasyonlar, Fatih ve Beyazıt semtlerinde son buldu. **Bilal Teker** ve **Zübeyir Yeşiltaş** adlı eroin satıcıları, bir kez daha alıcı kılığına giren narkotik şube dedektiflerine 1 kilo eroinle yakalandılar.

İstanbul Narkotik Şube Müdürlüğü yetkilileri, gerçekleştirilen operasyonların henüz bitmediğini ve daha büyük bir **"eroin şebekesi"** ile karşı karşıya bulunduklarını belirterek, **"Bütün şebeke elemanlarını ele geçirinceye kadar operasyonlarımıza aralıksız devam edeceğiz"** dediler. Yakalanan sanıklar sorgulanmalarından sonra adliyeye gönderilecekler.

İRAN-IRAK SAVAŞI

Özal: Tarafsızlık bize 30 milyar dolara mal oldu

11 temmuz

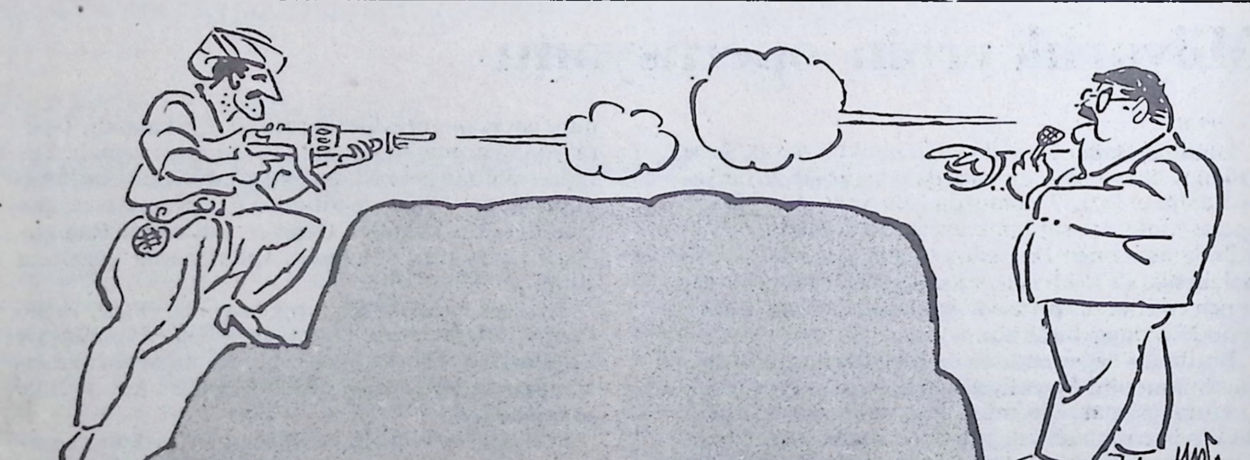
RİYAD (AP) — Başbakan Turgut Özal, Suudi Arabistan'da yayımlanan aylık bir dergiye verdiği demeçte, Türkiye'nin İran-Irak savaşında izlediği tarafsız politika nedeniyle bu iki ülkeye silah satışı yasağı uygulaması yüzünden Ankara'nın yaklaşık 30 milyar dolar kaybı olduğunu söyledi.

Suudi Arabistan'da yayımlanan **"Al-İktisad Val Naft"** (Ekonomi ve Petrol) adlı dergide yer alan demecinde Turgut Özal, Türkiye'nin, Körfez Savaşı'nda "barışı sağlamak" için İran ve Irak'a silah satmadığını vurguluyor. Türkiye'nin, İran ve Irak'a silah satışı yasağı uygulamasının Ortadoğu'da istikrara verdiği önemi de kanıtladığını belirten Başbakan Turgut Özal, bu yüzden Türkiye'nin yaklaşık 30 milyar dolar kaybı olduğunu vurguluyor. Özal, ayrıca İran-Irak savaşının bölgede yarattığı zorluklar yüzünden Türkiye'nin ticaretinde de 15-20 milyar dolar arası kaybı olduğunu hatırlatıyor.

Al-İktisad Val Naft dergisinde yayımlanan yazıda, İran-Irak savaşının 1980 yılında patlak vermesinden sonra, Irak'ın ham petrolünü, sadece Türkiye'den geçen boru hattı yoluyla pompaladığına dikkat çekilirken, Turgut Özal'ın, Türkiye'nin Körfez Savaşı'ndaki tarafsızlığını kanıtlamak için İran'a da Türkiye ile ortak petrol boru hattı kurulması önerisinde bulunduğu belirtiliyor.

Turgut Özal, Suudi Arabistan dergisine verdiği demecinde, "barış suyu" projesinden de söz ederken, Amerikan **Brown** ve **Root** firmalarına yaptırılan piyasa araştırması sonunda Türkiye'deki nehirlerden Suudi Arabistan'a temiz su taşıyacak boru hattı projesinin Riyad'a maliyetinin, toplam maliyetin sadece üçte biri olduğunu ortaya çıkardığını kaydediyor.

Dergide yer alan yazıda, Turgut Özal'ın önerdiği barış suyu projesinin toplam maliyetinin 15 ile 20 milyar dolar arasında olmasının beklendiği ve Türkiye'deki nehirlerden alacağı suyu iki ayrı boru hattıyla Suudi Arabistan, Kuveyt, Birleşik Arap Emirlikleri, Irak ve Ürdün'e ulaştıracağını anlatıyor.

İngiliz GKN Defenci ile ortaklık kuracak

Koç'tan savunma aracı

11 temmuz

Ekonomi Servisi — Koç Grubu, İngiltere'nin ünlü GKN Defenci şirketiyle ortaklık kurarak Türk Silahlı Kuvvetleri'nin ihtiyacı olan **"zincir tekerlekli hafif savunma aracı"**'nı üretmeye hazırlanıyor. Savunma Bakanlığı'nın açmış olduğu ihaleyi Koç-GKN ortaklığı kazandığı takdirde, ilk partide 110 araç İngiltere'den ithal edilecek. GKN'nin İngiltere'de Telford'daki tesisinin benzeri Türkiye'de kurulduğunda, üretime Türkiye'de devam edilecek.

Koç ve GKN'nin yüzde 50'şer katılımıyla ve yaklaşık 35 milyon sterlin (yaklaşık 50 milyar lira) başlangıç sermayesiyle kurulması planlanan ortaklık, dokuz yılda 1533 aracı teslim etmeyi hedefliyor. GKN Defense şirketi, İngiltere'deki tesisini genişletmek istemediği için Türkiye'de kurulması planlanan tesi-

sin üretiminin bir bölümünü ihraç etmesi de söz konusu olabilecek.

Konuyla ilgili olarak bilgi veren Koç Grubu Enerji-Ticaret Grubu Başkanı **Kaya Kotan**, söz konusu projenin döviz gereksiniminin off-set yöntemiyle karşılanacağını ve kurulacak tesisin ihtiyacı olan parçaların üretimi için Türkiye'deki yan sanayiden büyük ölçüde yararlanılacağını söyledi. **Kotan, İngiltere hükümetinin, projenin gerçekleşmesi için 200 milyon sterlinlik bir ECGD sigortası desteği sağlayacağını, ayrıca 140 milyar sterlin dolayında bir ticaret kredi desteğinin de söz konusu olduğunu anlattı.**

Koç Grubu Araştırma Geliştirme Bölümü Başkanı Necati Arıkan, ise projenin Türkiye'ye teknoloji transferi açısından büyük önem taşıdığını, pek çok yabancı kuruluşun geliştirdiği yeni teknolojileri Türkiye gibi ülkelere vermekten kaçındığı bir ortamda GKN'nin İngiltere'deki tesisinin aynısını Türkiye'de kurmayı kabul etmesinin Türkiye için önemli bir fırsat oluşturduğunu belirtti. **Arıkan**, söz konusu teknolojinin Türkiye'deki teknoloji birikimine ve yan sanayilere önemli katkısı olacağını kaydetti.

Demirel'den yönetime ağır eleştiri

"12 Eylül tüccarlığını bırakın"

BETÜL UNCULAR *12 temmuz*

ÇANKIRI/KASTAMONU — Referandum kampanyasını sürdüren kapatılan AP'nin Genel Başkanı **Süleyman Demirel**, dün Çankırı ve Kastamonu'da konuşmalar yaptı. Kastamonu'da büyük ve coşkulu bir kalabalık tarafından karşılanan Demirel, konuşmalarında 12 Eylül'den sonra dökülen kanların hesabını sordu ve **"8 yıldır kan dökülmesinden ülkeyi yönetenler sorumludur. 8 yıldır sıkıyönetim var, devlet nerede"** diye sordu. Demirel, **"12 Eylül berizgânlığı ve tüccarlığını bir kenara bırakıp masum insanları bu beladan korumak gerek"** dedi. Kastamonu'ya karşılık Çankırı'da Demirel konuşurken büyük bir grubun miting alanını terk etmesi dikkati çekti.

Ankara'dan oldukça uzun bir konvoyla Çankırı'ya hareket eden Demirel, burada yaptığı konuşmada, güneydoğudaki olaylara değinerek olayların önlenemeyişinin mazereti olmadığına işaret etti ve **"Bu hareketler, artık ne İran-Irak savaşı ile ne komşu ülkelerdeki kamplarla, ne dış ihanetle izah edilebilir olmaktan çıkmıştır"** dedi. 8 yıldır kan dökülmesinden ülkeyi yönetenlerin sorumlu bulunduğunu belirten Demirel, **"Bunu kim durduracak? Sormak, vatandaşımın hakkıdır"** dedi.

Çankırı'da kentin dışındaki bir alanda konuşmasına başlamadan önce **"evet"** pankartlarının asılı bulunduğu mavi balonlar uçuruldu. Ankara'dan yanında **Aydın Menderes** ile birlikte beyaz Mercedes ile ayrılan Demirel'i büyük bir konvoy izledi. Yeni transferlerden **Haluk Bayülken** ile DYP ve AP'nin kurmaylarının da katıldığı gezinin ilk durağı olan Çankırı'da, Aydın Menderes, mikrofondan **"Şehit Menderes'in oğlu aramızdadır"** biçiminde anons edildi. Şapkası ile Çankırılıları selamlayan Demirel, sözlerine **"Bayrak diyen biziz, ezan diyen biziz, vatan diyen biziz, birlik diyen biziz"** biçiminde başladı. Kimsenin burnunu kanatmadıklarını ve kanattırmayacaklarını bildiren Demirel, eskiden eşkıyanın üzerine varmak yerine, siyasetçinin üzerine varıldığını söyledi. Çankırı'da beyaz üzerine mavi ile **"evet"** yazılı fanilalar giymiş partililerce sevgi gösterileri ile karşılanan Demirel, kan dökülmesinden söz ederken, meydanın arka taraflarındaki grupların alandan ayrıldıkları gözlendi.

Konuşmasında, **"Muhteşem Süleyman"**, **"Özal istifa"** sloganları ile karşılanan Demirel, Kastamonu'ya girerken birçok yerde arabasının önü kesilerek sevgi gösterileri ile karşılandı. Vatandaşlar, Menderes'in ve Demirel'in elini öpmek için birbirleri ile yarıştılar. Arada bir konvoya propaganda yapan MÇP ve RP bayraklı araçların da katıldığı görüldü. Kastamonu'da büyük ve coşkulu bir kalabalık tarafından karşılanan Demirel, Aydın Menderes ile birlikte açık arabadan karşılayanları selamladı. Kastamonu'ya girişte elektrik direklerine bile Demirel'in resimleri ve DYP bayraklarının asılmış olduğu görüldü.

Demirel, Çankırı ve Kastamonu'da yaptığı konuşmalarda bir ay içinde 70 yurttaşımızın hayatını kaybettiğini, eşkıyanın kadın, çocuk, ihtiyar, genç demeden masum insanları hayasızca katlettiğini belirterek şunları söyledi:

"Bu olaylara ülkeyi yönetenlerin bakışı hüzün vericidir. '8 senedir sıkıyönetimin bulunduğu bir ülkede acaba bu eşkıyanın kökü niye kazınamamıştır? Ne zaman kazınacaktır' sorusunun her zihinde bulunması kadar tabii bir olay tasavvur edemiyorum. Devlet bugün lazımdır. Devlet, devlet gibi hareket edip caydırıcılığını tesis etmeye mecburdur. Yurdun bir köşesinde vatandaşın can güvenliği eşkıyanın merhametine terk edilemez. Olaylar Türkiye'de oluyor. Yapanlar Türkiye'de. Bunları yapanları bulunuz, tesirsiz hale getiriniz. Milletin ülkeyi yönetenlere dediği ve diyeceği budur. 6 bin kişi öldürülmüştür. Öldürülen belli iken, bunların üstüne varılıp müessir ibret sağlanması gerekirken, suç ve suçlu başka yerlerde aranmıştır. Millete 6 bin kişiyi öldürenlere ne yapıldığının hesabı verilmelidir. Niye hâlâ binlerce üyeli bir PKK vardır? Niye 8 senedir ortadan kaldırılamamıştır? Anarşi ve terör kendiliğinden duracak değil ki. Onu da devlet durduracaktır. Açıklıkla ifade ediyorum. Kan dökülmesinin bunca zamandır devamı, ülkeyi yönetenleri ağır sorumluluk altında bırakmıştır. Ve bırakmaya devam etmektedir. 12 Eylül bezirgânlığı ve tüccarlığı yapmayı bir kenara bırakıp masum insanları bu beladan korumak gerek."

Bugünkü yönetimi **"bunalım ürünü"** olarak niteleyen Demirel, **"Önceden de kan dökülüyordu"** demenin acizlik olduğunu söyledi. Konuşmalarında ekonomik konulara da değinen Demirel, milletin enflasyona ezdirildiğini, paranın pul olduğunu, devletin dolar endeksli senetler çıkardığını belirterek, bu devir kapandıktan sonra, devleti restore etmenin epey zaman alacağını kaydetti.

TRT'yi de eleştiren Demirel, bu kurumun her gün ülkeyi yönetenlerin, milleti kandırmasına hizmet et-

tiğini, anayasayı ve kuruluş kanununu ihlal ettiğini belirtti.

Rüşvet, suiistimal ve partizanlığın büyük boyutlara ulaştığına işaret eden Demirel, 6 eylül sandığının bir parti ve siyaset meselesi olmadığını savunarak **"Sandığı evetle doldurunuz"** diye konuştu. Mecliste **"evet"** diyenlerin meydanlarda **"hayır"** propagandası yaptıklarını da kaydeden Demirel, bunun iki yüzlülük olduğunu savundu. Demirel, bu konuda şöyle konuştu:

"Devlet gücü, bölücülük için kullanılıyor. Ülkeyi yönetenler, milleti birbirine düşürdüklerinin ne zaman farkında olacaklardır. Bir taraftan birlik beraberlik, sevgiden bahsedilecek, diğer taraftan, devlet gücü ve imkânları husumet ve düşmanlık için kullanılacak. Türkiye, bugün bu kötülükle karşı karşıyadır. Milleti parçalamak yerine, keşke rejim ayıplı kalsa daha iyi olurdu. 6 eylül sandığının içinden milletin seçme hakkı çıkacaktır. Hal böyle iken anarşistlerin affedileceğinin, yeniden ülkenin kana boyanacağının söylendiği kulağımıza geliyor."

Demirel'in konvoyu Çankırı'dan ayrıldıktan sonra, yolda 39 DY 259 plaka sayılı resmi bir araç, bankette gitmekte olan bir motosiklete çarptı. Motosikleti kullanan kişi ile arkasında oturan kadın havaya fırladıktan sonra asfaltın üzerine düştüler. Konvoy hemen durarak yaralılara ilk yardımda bulundu ve iki yaralı Çankırı Devlet Hastanesi'ne götürüldüler.

Demirel, Kastamonu'da konuşmasından sonra karayolu ile Ankara'ya döndü.

Avustralya seçimleri

İşçi Partisi kazandı

12 temmuz

SIDNEY (Ajanslar) — Avustralya'da dün yapılan erken genel seçimleri iktidardaki İşçi Partisi kazandı. Resmi olmayan ilk sonuçlara göre, İşçi Partisi 148 sandalyeden 85'ini aldı, Liberal Parti 4 üyelik elde ederken Ulusal Parti'nin de 19 milletvekili çıkardığı anlaşılıyor. Bu durumda İşçi Partisi oy üstünlüğünü 16'dan 22'ye yükseltmiş oldu. Siyasal gözlemciler, İşçi Partisi'nin son zaferi ile üçüncü kez iktidarda kalmasını Başbakan Bob Hawke'ın başarısına bağlıyorlar.

Avustralya'da son on yıl içinde beşince kez yapılan ve 10 milyon seçmenin sandık başına gittiği seçimler, temsilciler meclisinin 148, senatonun da 76 yeni üyesini belirleyecek. 1983'ten beri başbakanlık görevinde bulunan Hawke, hükümetin yürürlüğe koymak istediği **"ulusal kimlik kartlarına"** ilişkin yasanın iki kez senatoda reddedilmesi üzerine erken seçimlere gitme kararı almıştı. İşçi Partisi, kimlik kartı uygulamasının vergi kaçakçılığını ve sosyal güvenlik programındaki yolsuzlukları engellemek için zorunlu olduğunu savunuyor. Seçim öncesi yapılan kamuoyu yoklamaları İşçi Partisi'nin, **John Howard'**ın lideri olduğu muhalefetteki **Liberal parti** ile başabaş bir çekişme içinde olacağını işaret ediyordu.

Seçim kampanyası sırasında, geleneksel sol politikalarını savunmak yerine daha muhafazakâr bir platformda halktan oy isteyen İşçi Partisi lideri Bob Hawke'un karşısındaki Liberal Parti ve milliyetçi partiler, kampanyada vergilerde indirim yapma ve kamu harcamalarını kısma vaatlerinde bulundular.

Yat turizmi yelken açtı

BARIŞ KUDAR *12 temmuz*

BODRUM — Bacasız sanayi turizm patladı patlıyor derken, asıl patlamanın yat turizminde olduğu gözleniyor. 10 yıl öncesine değin **"maceracı turistlerin"** geldiği Doğu Akdeniz, şimdilerde bir yat cenneti durumuna dönüştü. Yat turizmindeki patlama en çok yat limanlarında sorun yaratıyor.

Yurtdışında en çok tanınan ve Türkiye'deki yatçılığın merkezi durumundaki Bodrum Marinası da sıkıntıyı çekenlerin başında geliyor. 125 yat kapasiteli Bodrum Marinası her gün ortalama 160 yat barındırmak zorunda.

Mavi yolculuğun çıkış noktası olarak bilinen Bodrum Marinası, bugünlerde bu sıkıntıyı çözümlemek için hareket içinde. Bodrum limanını fırtınalardan korumak için yapılan mendirek tamamlanmak üzere, genişletme çalışmaları da sürüyor.

Marinanın sağ tarafında bulunan ve eski tersane olarak adlandırılan bölüm dolduruluyor. Kamyonlar, greyderler, vinçler gölgede 35 dereceye varan sıcak altında tozu dumana katarak çalışıyorlar. Birbiri üzerine binecekmiş gibi duran yerli ve yabancı yatların ardındaki toz bulutu **"gelecek için rahatlama"** olarak görünüyor marina yetkililerinin gözüne.

"Doğu Akdeniz'in en pahalı marinasıyız, ama en yoğun ilgi de bize" diyor yetkililer. Dolgu işleminin bitmesinden sonra çekek yerinin düzenleneceğine işaret eden yetkililer, eylül ayı sonunda altyapı çalışmalarının sona ereceğini söylüyorlar. Yetkililer ayrıca ocak 1988'de yapılacak yeni bir iskele ihalesi ile kapasitenin 280'e çıkacağını da vurguluyorlar umutla.

Dolgu yerinde çekek hizmetlerinin yanı sıra oluşturulacak tersanenin de, kışlayacak yatların bakım ve onarımı konusunda büyük kolaylık getireceğini kaydeden yetkililer, **"Kuşadası Marinası'ndan sonra hizmette olan ikinci marina biz olacağız"** diyorlar.

Her yıl Bodrum dolaylarındaki tersanelerden 30-40 yeni teknenin indirildiğine dikkati çeken yetkililer, **"Bunların en az yarısı bizde konaklamaya karar verse yandık"** diye konuşuyorlar.

SAYILI GÜNLER
Muzaffer Buyrukçu
[illegible]

Cumhuriyet

İÇİ SEVDA DOLU YOLCULUK
Cahit Kulebi
[illegible]

64. Yıl; Sayı: 22588 Kurucusu: Yunus Nadi 175 TL. [illegible] 13 Temmuz 1987 Pazartesi

EV HAPSİ GÖRÜNTÜLERİ — 6 eylulde yapılacak referandumda kullanılacak seçmen listelerinin hazırlanması amacıyla dün tüm yurtta sokağa çıkma yasağı uygulandı. [illegible] dün sokaklar bombostu. Turistler, serbestçe her tarafı gezerlerken kendilerini bir yerden bir yere ulaştıracak taşıt bulmakta güçlük çektiler. Başbakan Turgut Özal, Ankara'da Başbakanlık Konutu'nda yazım memurları tarafından kütüklere kaydedilirken Bülent Ecevit Or-An'daki evinde, Süleyman Demirel Güniz Sokak'ta ve Erdal İnönü de İstanbul Bebek'te yazıldılar. (Fotoğraflar: TARIK ERSOY - a a)

Kent merkezine ateş açıldı, çatışma 15 dakika sürdü

Tunceli'ye saldırı

Yeni saldırı: Gece yarısı Tunceli il merkezine dağlık kesimden açılan ateşe karşılık verildi. 15 dakika süren çatışma sonunda bölgede geniş bir operasyona başlandı. Tunceli Valisi açıklamanın bugün yapılacağını bildirdi. Ovacık ilçesi Yakatarla köyünü basan bölücüler bir yurttaşı kurşuna dizdiler.

Bölgede baskın ve katliamları gerçekleştiren bölücü teröristlerin 20-25'er kişilik üç ayrı gruptan oluştukları belirlendi.

Toplam 80-100 kişilik bölücü terörist grubunun, Suriye ve Irak sınırında alınan olağanüstü güvenlik önlemleri nedeniyle sınırı geçemedikleri ve Türkiye içinde saklandıkları belirtiliyor.

Güvenlik kuvvetlerinin "kıskaç"ı daralınca, teröristlerin 6-7 kişilik daha küçük gruplara bölündükleri ve böyle saklandıkları saptandı.

Hükümetin, Güneydoğu Anadolu için koordinatör vali uygulamasına girişecek olması eleştirildi. Süleyman Demirel, "Sıkıyönetimin kaldırılması büyük hatadır" dedi. İnönü, valinin sorunları çözemeyeceğini belirtti, DYP'li Ergenekon, "Bunu büyük bir çare gibi göstermek yanlıştır" dedi.

Muhalefetin koordinatör valiyle ilgili eleştirilerini yanıtlayan Başbakan Özal, "Güneydoğu olayları, politik istismara hiç müsait değildir" diye konuştu. Özal, çarşamba günü Suriye'ye gidiyor. **8. Sayfada**

NOTLAR

Sokak yok ki, yasak olsun

CELAL BAŞLANGIÇ

Mezranın evleri bomboş. Herkes su kaynağının başında. Ağaçlar altına kızlı erkekli toplanmış, teypten gelen müzikle el çırpıyorlar. Teypleri ortaya almış, çevresinde oynuyorlar. Dün Türkiye'de sokağa çıkma yasağı, köyde ise düğün vardı. Akyüzler'in düğünü var, yemekler pişiriliyor, eğlence sürüyor. "Ya sokağa çıkma yasağı" diyecek oluyoruz. Gülüyorlar: "Sokak yok ki sokağa çıkma yasağı olsun!" **8. Sayfada**

BİR MEZAR, BİR İNSAN — Güneydoğudaki son katliamın üzerinden henüz birkaç gün geçti. Pınarcık katliamının yaraları ise henüz sarılmadı bile. Katliamlarda ölenlerin mezarlarına sürülen [illegible] dönmedi. Bölgede operasyonlar ise sürüyor. (Fotoğraf: RIZA EZER)

İZLENİMLER

Mezrada yasaklar

HASAN UYSAL

Mardin'in Midyat ilçesine bağlı Sivrice köyünün Aksu mezrası. Burada sokağa çıkma yasağı, eve girmeme yasağı biçiminde uygulanıyor. Öğle saatlerine gelindiğinde yazım işlemi önemli ölçüde tamamlanmış. Bir köylüye yazım işleminin neden yapıldığını soruyorum. "Tam bilmiyorum, ama şöyle duydum: Önceki başbakan ve yardımcılarının anayasa tartışmaları yüzünden" yanıtını veriyor. Başka köylülerden de benzer yanıtlar alıyorum. Sonunda referandum için olduğunda anlaşıyoruz, ama oyların rengi konusunda yine ortak bir yanıt geliyor: "Orasını muhtar bilir." **8. Sayfada**

Sokağa çıkma yasağı, sıcak temmuz gününde hepimizi eve hapsetti

Sayım çilesi

6 *eylulde yapılacak yasak kaldırma referandumunda kimlerin oy kullanacağının belirlenmesi için yapılan seçmen kütüklerini yazma işlemi, 52 milyon kişiyi evine hapsetti.*

Seçmen kütüklerinin yazımı, bir hesaba göre devlet hazinesine 6 milyar liraya mal oldu. Bülent Ecevit, yazım ve referandum için, "Bu, dünyanın en pahalı halk mahkemesi" dedi.

Haber Merkezi — [illegible] "Bu eleştirilere hak vermemek elde değil. Bu durum bizim açımızdan hiç de yüz açıcı bir görünüm arz etmiyor. Bu uygulamanın ne kadar çağdaş olmadığı sistemde de halen yürürlükte bulunan sistemde başka seçenek yok. Bu konuda yurttaşların anlayışlarına ve müsamahalarına sığınıyoruz" dedi.

[illegible]

Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**'in seçmen kütüğüne yazım işlemi, [illegible] SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü** de Bebek'teki evinde yazıldı. Bunun dışında Başbakan **Turgut Özal** dahil bütün siyasi parti genel başkanları [illegible]

(Arkası Sa. 7, Sü. 1'de)

İSTANBUL TURİSTLERE KALDI
YASAĞIN KEYFİNİ TATİLCİLER ÇIKARDI
SAYIM GÜNÜ OLAYLI YIKIM
REUTER: TÜRKLER ALIŞIK
7. Sayfada

G.Kore'de 'demokrasi mucizesi'

Öğrencilerin ve halkın katıldığı sokak gösterileri ile bir ay boyunca çalkalanan Güney Kore'de, Devlet Başkanı Chun Doo Hwan'ın halkoyu ile başkanlık seçimini ve demokratik reformları kabul etmesi, dünya basınında "politik mucize" olarak tanımlanıyor.

Devlet başkanının iktidar partisi liderliğinden istifa etmesi ve genel affın ilan edilmesi, Asya'nın bu 43 milyonluk ülkesinde demokrasi sürecinin "beklenmedik adımları" oldu. **16. Sayfada**

DEMOKRASİYE DOĞRU — Seul'deki sokak gösterilerinin halkla polis arasında şiddetli çatışmalara dönüşmesi, Güney Kore'de bu kez ordu müdahalesi ya da sıkıyönetimin akabe, demokrasiye doğru yeni adımların atılmasıyla sonuçlandı. Politik tutuklular da genel afla serbest bırakıldılar.

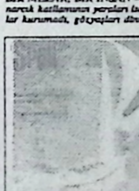
Özal grev kırıcı

Başbakan grevdeki Seydişehir Alüminyum Fabrikası için "Kapatırım" deyince sendikacıların tepkisini çekti.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Başbakan Turgut Özal'ın işçi işveren ilişkilerinin bozulmasının sendika ağalarından kaynaklandığı ve Seydişehir Alüminyum Tesisleri'ndeki grev kalkmazsa burasının kapatılacağı yolundaki sözleri, sert tepkilere yol açtı.

Başbakan Turgut Özal'ın önceki gün İstanbul'da İETT otobüs garajının açılış töreninde yaptığı konuşmada yer alan Seydişehir Alüminyum Tesisleri grevine ilişkin sözleri, işçi-işveren ilişkilerini gerginleştirdi. Sendika başkanlarının Özal'ın sözle[illegible]

(Arkası Sa. 12, Sü. 3'te)

Yarın Salı.

Salı Spor Günüdür.

Futbolumuzdan bir yıldız daha kaydı. Şenol Güneş veda ediyor.

Açık Deniz Yat Yarışı'ndan izlenimler

Cumhuriyet Spor [illegible] Cumhuriyet'le birlikte

Bedelli askerliğe açıklık getirildi

Bedelden dönmek yok

B*akanlar Kurulu, bedelli askerlik uygulamasına açıklık getirdi. Dünkü Resmi Gazete'de yayımlanan karara göre bedelli askerlik için karar aldırıp bedel miktarını yatıranlar, daha sonra vazgeçerlerse paralarını geri alamayacaklar.*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Bakanlar Kurulu, bedelli askerlik uygulamasıyla ilgili esaslara açıklık getirdi. Dün Resmi Gazete'de "Türk Silahlı Kuvvetleri İhtiyaç Fazlası Yükümlülerin Askerlik Görevlerini Yerine Getirme Esasları" başlığı altında yayımlanan karara göre bedelli askerlikten 28 Nisan 1987 öncesi saklı, yoklama kaçağı ve bakaya durumunda olan yükümlülerden [illegible] Bedelli askerliğe karar aldırıp belirlenen bedeli yatırdıktan sonra bedelli askerlik yapmaktan vazgeçenlere yatırmış oldukları paralar iade edilmeyecek. Ancak bedelli askerlikten yararlanamayacak olanların ödedikleri bedel

(Arkası Sa. 12, Sü. 4'te)

Zamlar yolda

B*aşbakan Özal'ın direktifi ile hazırlandığı belirtilen 'zam paketi'nin ilk bölümü tamamlanırken, kömür, gübre, Tekel ürünleri, çay ve şekere zam hazırlığı sürdürülüyor.*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — [illegible] zam paketinin yarısı tamamlandı. Petrol ürünleri, kömür, gübre, Tekel maddeleri ile çay ve şekere yapılacak zamlarla ilgili teknik çalışmalar sürüyor. Başbakan Turgut Özal'ın, referandum öncesinde petrol zammı yapılmasını, yaratacağı tepkiler nedeniyle [illegible] bildiriliyor.

[illegible] 280-300 milyar liralık bölümünü kapatabileceğini belirttiler. [illegible]

(Arkası Sa. 12, Sü. 1'de)

Başbakanın pilotları Falcon-900'ü denedi

Özal'a yeni uçak

Gulfstream G-3'ün havada arıza yapması üzerine uçaktan 'soğuduğu' belirtilen Başbakana, ilk olarak, Fransız Dassault firmasının özel yapım uçağı önerildi. Ünlü uçak imparatoru Olivier Dassault'nun bizzat getirdiği Falcon-900, Özal'ın pilotu tarafından denendi. Uçağın fiyatı yaklaşık 17,5 milyar lira.

9. Sayfada

Şam Gündemi

Başbakan Özal, çarşamba günü Suriye'nin başkenti Şam'a uçacak. Uçak Türk hava sahasını terk ederken Başbakan, kuşkusuz son haftanın gelişmelerini, tanık olduğu sahneleri bir kez daha gözünün önünden geçirecek.

İki ülkenin ilişkileri duygusallıklar üstüne kurulabilir mi? Türkiye ile Suriye, birbirlerine bakışlarında kaygılarını artık silebilirler mi?

Terör konusunda tüm Batı dünyasının Suriye'ye bakışı fazlasıyla gölgeliydi. Ancak Şam yönetiminin son zamanlarda attığı bazı adımlar, Batıdaki Suriye imajını bir ölçüde rötuşlamıştır.

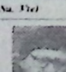
Ne yaptı Hafız Esad yönetimi?

Filistinli lider Abu Nidal'in Şam'daki bürosunu kapattı.

(Arkası Sa. 12, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

- **Hindistan:** *Teröre karşı savaş. Hindistan'da özel antiterör timleri kuruluyor.*
- **Bangladeş:** *Ordunun yönetiminde temsilini öngören yasayı protesto eden göstericiler polisle çatıştı. 100 kişi yaralandı.* 3. Sayfada
- **Müzik:** *15. Uluslararası İst. Festivali, Türk şef ve solistle İngiliz Oda Orkestrası.* 4. Sayfada
- **Vakıf:** *SHP tek askeri vakfa karşı yasanın iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvuracak.*
- **Mezar evler:** *Yıkıma karşı önlemi yapbozgecekondularda bulmuşlar. Boğaza karşı mezar evler.* 9. Sayfada

- **TV dizisi:** *Berlin Alexander Meydanı: Fassbinder'e göre savaş bir tarih kesitinde Alman toplumu.* 4. Sayfada
- **Kira:** *Petrol-İş'e göre işçinin kira için çalışması gereken süre 7 yılda 6 kat arttı. İşçinin satın alma gücü eridi.* Ekonomi'de
- **Festival:** *2. Dikili Kültür ve Sanat Festivali'nde konuşan İlhan Selçuk: "İnsan hakları bir gün herkese lazım olur."* 13. Sayfada

Halk, sokaklara döküldü, önlem paketinden askeri müdahale yerine, demokratik reformlar ve genel af çıktı

G.Kore'de 'demokrasi mucizesi'

SEDEN HATAY *13 temmuz*

Asya'nın doğu ucundaki 43 milyonluk Güney Kore, 8 yıllık bir diktatörlük döneminden sonra yeni bir demokrasi mucizesinin filizlendiği ülke oldu. Güney Kore'de son bir ay içinde yaşanan gelişmelerin ardında, kuşkusuz 1988 Seul Olimpiyatları'ndan ABD dışı politikasına, iktidar muhalefet ilişkilerinden ordunun tutumuna kadar bir dizi faktör yatıyordu.

Her şey öğrencilerin başını çektiği ve halkın katıldığı gösterilerle başladı. Başlıca istek, gelecek yılki başkanlık seçimlerinin doğrudan halkoyuyla yapılmasıydı. Gösteriler, sokak savaşına dönüşmeye başlayınca Devlet Başkanı **Chun Doo Hwan** isteklere boyun eğdi. İşte dünya basınının "politik mucize" olarak adlandırdığı olay, devlet başkanının, seçimlerin halkoyuyla yapılacağını ve diğer demokratik reformların gerçekleşeceğini açıklamasıydı.

Güney Kore'de bu açıklamadan sonra geçen 10 gün içinde, demokrasiye geçiş yolunda atılan ve Devlet Başkanı Chun'un halkı kandırdığı, aslında demokrasiye geçmeye niyetli olmadığı söylentilerini bir ölçüde azaltan iki önemli adım atıldı. Hapishanelerdeki 2335 siyasi tutuklu için af ilan edildi ve Chun Doo Hwan, iktidardaki Demokratik Adalet Partisi liderliğinden istifa etti. Ancak af ilan edildiği gün bir öğrenci için düzenlenen cenaze töreninin ardından çıkan olaylar, polisle öğrencilerin yeniden çatışmaya başlaması, göz yaşartıcı bombaların, şişe ve sopaların, kalkanlı, kasklı polislerin Seul sokaklarına geri dönmesi, Güney Kore'de demokrasinin sanıldığı kadar kolay ve çabuk uygulanamayacağını kanıtladı.

Güney Kore'de 1979 yılı aralık ayında askerlerin desteğiyle devlet başkanlığı koltuğunda oturan ve yönetimin başladığı ilk dönemlerde halkına **"demokrasi"** sözü veren Chun Doo Hwan'ın, aradan 8 yıl geçtiği halde sözünü bir türlü tutamaması ya da tutmak istememesi halkı kızdırıyordu. Chun'un önümüzdeki yıl yapılacak başkanlık seçimlerinde de demokratik bir yöntem, yani halkoyu kullanmaya pek niyetli olmaması, ülkede yıllardır baskı altında tutulan muhalefetin sabrını taşıran son damla oldu.

OLAYLAR NASIL GELİŞTİ?

Devlet Başkanı Chun Doo Hwan'ın Devlet Başkanlığı için seçimin 5000 kişilik **"seçici kurul"** arasında yapılacağını ve iktidarın adayının, yönetimindeki Demokratik Adalet Partisi Başkanı **Roh Tae Woo** olduğunu açıkladığı 10 haziran günü, Güney Kore muhalefeti için **"gerçek mücadele"**nin başladığı gün oldu.

Gösteriler önce başkent Seul'de üniversite kampuslarında öğrenci hareketleri olarak başladı. Polisin müdahale ettiği gösteriler, çatışmalara dönüştü ve binlerce öğrenci tutuklandı. Yönetim tüm gösterileri yasakladı. Muhalefet, başkan seçimlerinin doğrudan halkoyuyla yapılmasını istiyor, buna karşılık Chun ve diğer parti ileri gelenleri, böyle bir uygulamaya kesinlikle karşı çıkıyorlardı. Yönetimin katı tutumu ve polisin sertliği, gösterilerin başkent Seul'den ülkenin ikinci büyük kenti Pusan'a ve daha sonra tüm kentlere sıçramasına yol açtı. Dünya ajanlarının **"Güney Kore'de 17 kentte sokak gösterileri"** diye geçtiği haberler, bir gün sonra **"Gösteriler 22 kente sıçradı"** biçimini alıyordu. Bu aşamada Chun için iki seçenek vardı, ya demokrasi isteklerini kabul edecek ya da askerlerden yardım isteyecekti.

İktidarın yeni başkan adayı **Roh Tae Woo,** burada sürpriz bir çıkış yapıp devreye girerek, partinin tercihini demokratikleşme yolunda kullanması için çalışmaya başladı. Kimi gözlemcilere göre, Roh'un bu girişiminde, devlet başkanı olma yatırımlarının da rolü bulunuyor. Ancak sebebi ne olursa olsun, ülke politikasına etkinliğini koyması, Güney Kore'yi bugünkü demokratikleşme sürecine getiren başlıca unsurlar arasında. Devlet Başkanı Chun Doo Hwan, askeri okuldan arkadaşı olan Roh'un da baskısıyla, sokaklarda polis ile göstericilerin kıyasıya çatıştıkları bu ortamda ilk yumuşama belirtilerini göstermeye başladı ve muhalefet liderlerinden **Kim Young Sam** ile, başkanlık konutu Mavi Saray'da görüşmeyi kabul etti. Güney Kore'nin yakın tarihinde ilk kez gerçekleştirilen bu gelişmenin ardından, muhalefetin diğer etkin ismi **Kim Dae Young**'un evinde göz hapsinde tutulması kararı kaldırıldı.

Ancak bu yumuşama yeterli olmadı. Sokaktaki öğrencilere, orta sınıftaki Koreliler, işyeri sahipleri, memurlar ve işçiler de katılınca, öğrenci gösterileri, halk ayaklanması haline dönüştü. Yönetimin, sıkıyönetim ilan edeceği yolundaki söylentiler de giderek artmaya başladı.

Güney Kore'de sıkı yönetim ilan edilmesi veya askeri bir müdahale olasılığı, Güney Kore halkını olduğu kadar, 1988'deki Yaz Olimpiyatları'nı Seul'de organize etme kararını yıllar önce almış olan Uluslararası Olimpiyat Komitesi'ni ve dünya kamuoyunu da endişelendirmeye yetti. ABD yönetimi, Seul'e gönderdiği özel temsilcisi Dışişleri Bakanlığı yardımcılarından **Gaston Sigur** aracılığı ile, **"askeri müdahaleye kesinlikle karşı olduğunu"** Seul yönetimine iletti. ABD'den gelen baskılara, Güney Kore Katolik Kilisesi ve ekonominin bir krize girebileceği uyarısında bulunan Koreli işadamları ve sanayicileri de katılınca, askeri müdahale fikrinden vazgeçildi. Ve ilk seçenek, yani demokrasi tercih edildi.

Chun Doo Hwan ile görüşen Roh Tae Woo, Batı basınına göre, **"tarihi değiştiren"** açıklamasını 29 haziran pazartesi günü yaptı ve muhalefetin tüm taleplerinin kabul edildiğini, devlet başkanının demokratik reformlar paketini onayladığını duyurdu. Bu **"politik mucize"**, Chun tarafından doğrulanıncaya kadar, kimsenin bir türlü inanamadığı bir düş gibiydi.

1 temmuzdaki 20 dakikalık televizyon konuşmasıyla Chun, endişeleri en azından o an için siliyor, 8 maddelik demokratikleşme planının kabul edildiğini tüm dünyaya en yetkili ağızdan duyuruyordu. Seçimlerin halkoyuyla yapılması, politik tutukluların serbest bırakılması, basına özgürlük tanınması, temel hak ve özgürlüklerin sağlanması ve üniversitelere daha fazla özgürlük tanınması maddelerini de içeren politik reformlar paketinin yerleştirilmesi çalışmaları ise

hemen başladı.

VE GENEL AF GELİYOR

Muhalefet ve iktidar, oluşturdukları komisyonlarda demokrasi programı için ayrı ayrı çalışmalar yaparken, üç dört gün süreyle durulan sokak gösterileri, bu kez bir an önce siyasi af çıkarılması ikteği ile yeniden başladı. Yönetim, huzursuzluğun yeniden tırmanmasına izin vermeden, tutukluları önce gruplar halinde, sonra da genel af ilan ederek salıverdiğini duyurdu.

Güney Kore demokrasisinin sınırları, bugün genel affa ve Devlet Başkanı Chun Doo Hwan'ın **"kalan görev süresinde, demokratikleşme sürecinde daha verimli çalışmak için partilerüstü bir konumda bulunmak istemesi"** gerekçesiyle, iktidardaki Demokratik Adalet Partisi liderliğinden istifa etmesine kadar ilerlemiş durumda.

ŞİMDİ NE OLACAK?

Bundan sonra neler olacak? Karşı söylentilere ve bazı öğrenci grupları arasındaki yaygın inancın tersine, Chun Doo Hwan yönetimi bu kez, verdiği demokrasi sözünü tutacağa benziyor. Ancak seçimlerin halk oyuyla yapılmasından sonraki gelişmeler arasında tatsız birkaç olasılık da sıralanıyor.

Gözlemcilere göre, muhalefet liderlerinden Kim Dae Youg'un son afla tüm haklarını geri almasından sonra, devlet başkanlığı seçimleri için aday olmaya karar vermesi, muhalefetin oylarının bölünmesine yol açabilecek. İki muhalefet lideri Kim Dae Young ve Kim Young Sam'ın ikisinin birden aday olması, iktidarın adayı Roh Tae Woo'nun lehine sonuçlandırabilir seçimleri. Ancak her iki liderin seçimlere ortak katılım için temasları yoğunlaştırdıkları da gözleniyor. Dikkatörlük döneminin devamı olmasına rağmen Roh, demokrasi paketinin kabul edilmesinde oynadığı rol ile muhalefetin bile sempatisini kazanmış durumda.

ORDUNUN TUTUMU

Güney Kore ordusu ve seçimlerin ardından ordunun takınacağı tutum da gündemde önemli bir yer tutuyor. Bazı görüşlere göre, seçimleri muhalefetin adaylarından birinin kazanmasını, askerler hoş karşılamayacak. İktidardaki Demokratik Adalet Partisi Başkanı Roh Toe Woo'ya göre, askerlerin demokratik bir seçimin ardından sorun çıkarmaları olası değil. Geçen hafta "Newsweek" dergisine verdiği demeçte Roh, bu konudaki görüşlerini şöyle açıkladı: **"Kimin devlet başkanı olacağına halk karar verecek. Kore ordusu, Kore halkının ordusudur ve halkın kararı neyse ona uyacaktır. Ordu herhangi bir politik kimlik takınmamahdır. Ordumuzun bir muhalefet yaratmayacağından eminim."**

Güney Kore'de demokrasiye geçiş sürecinde, iktidar ve muhalefeti zor günler bekliyor. Reformların yerleştirilme biçimi, hâlâ kızgın olan göstericileri yatıştırma sorunu, bu zorlukların sadece bir kısmı. 43 milyonluk bu Asya ülkesinde yönetim biçiminin kökünden değişmesi, demokrasinin yerleştirilmesi ve uygulanması uzun zaman alacağa benziyor.

Uzmanlar, radyasyonlu eski çayla karıştırılmamasını istiyor

Yeni çay temiz

ŞÜKRAN KETENCİ *14 temmuz*

Yeni ürün çay temiz çıktı. Geçen yılın Türk çayında yüksek radyasyon olduğunu saptayan Almanya'daki araştırma merkezinde yaptırdığımız tahliller sonucu bu yılın çay ürününde radyoaktivitenin çok düşmüş olduğu ortaya çıktı. Araştırmaları yapan uzmanlar grubu, geçen yılın çayının topraktan değil de havadan alınan radyoaktivite ile kirlenmiş olabileceği yolundaki hipotezlerinin doğru çıktığını, yeni çayın temiz çıkmasının sevindirici olduğunu vurguladılar. Uzmanlar, geçen yıldan kalan radyoaktiviteli çay stokları ile yeni çayların karıştırılmaması halinde Türk çayının rahatlıkla içilebileceğini belirttiler.

Rize toprağı üzerinde yapılan tahliller ise Rize toprağının Batı Berlin toprağına göre yaklaşık 10 kat fazla kirlenmiş olduğunu ortaya koyuyor. Ancak topraktaki madenler radyoaktiviteyi çektiğinden, bu radyoaktivite yeni ürün çaya yüzde 5-10 oranında geçebiliyor ve bu oran da Avrupa'nın gıda maddeleri için koymuş olduğu 600 bekerellik sınırın çok altında kalıyor.

Batı Berlin Senatosu Radyoaktivite Ölçüm Merkezi'nde bu yılın yaş çay ürününden örnekler alarak yaptırdığımız tahlillerden çıkan sonuca göre yaş çay

yaprağında 97.1 bekerel Cesium 137 türünden ve 32.1 bekerel de Cesium 134 türünden radyoaktivite var. 5 bekerelin üzerinde radyoaktivite bulunan gıda maddesi bilim adamlarına göre radyoaktif kirlenmeye uğramış sayılıyor. Ancak bu rakam sağlık için sakıncalı görülen sınırların önemli ölçüde altında kalıyor.

Rize'de çay filizlerini aldığımız bölgeden alınan toprak tahlil sonucu ise Batı Berlin toprağının yaklaşık 10 katı bir radyoaktif kirlenmenin varlığını ortaya koydu. Toprakta Cesium 137 **409 bekerel** ve Cesium 134 türü **161 bekerel** olarak bulundu.

Geçen yıl tahlil için götürdüğümüz Türk çaylarında ortalama 10 bin bekerelin üstünde 40-50 bine kadar radyasyon bulmuş olan Araştırma Merkezi'nin uzmanları Herr **Morfeld**,, Herr **Tonna** ile nükler fizikçi, **Achim Bender** ve Türk bilim adamı, nükleer tıp uzmanı Dr. **Ali Nadir Savaşer** tahlillerden çıkan sonuçları özetle şöyle değerlendirdiler:

"Bizim tahminimiz tuttu. Bu yılın çay ürününde önemli ölçüde radyoaktivite yok. Geçen yılın çayı, özellikle mayıs sürgünü çay, radyoaktiviteyi yüzeyden, filizden almıştı. Radyoaktivite aşağıdan topraktan değil, yüzeyden metobalizmaya girdi. Aralık ayında, gelişmeler ve getirdiğiniz çayların tahlillerine, toprak tahliline bakarak ortaya attığımız hipotez geçerlilik kazandı. Bu da bizler için sevindirici."

ÇAY İÇİLEBİLİR

Uzmanlar, yeni ürün çayımızın rahatlıkla içilebilir temizlikte olduğunu, bunların eski radyoaktiviteli çaylarla karıştırılmaması gerektiğini vurguluyorlar. Çernobil sonrası Almanya'da radyoaktiviteye karşı alınan önlemlerle ilgili komisyonda da görev yapmış olan Türk bilim adamı, nükleer tıp uzmanı Dr. Ali Nadir Savaşer, bilim adamlarının ortak görüşlerini şöyle özetliyor:

Yetkililerden bizim ricamız, lütfen içilebilir temizlikteki az radyoaktiviteli yeni çayı, çok radyoaktiviteli eski çayla karıştırmasınlar. Radyoaktivitesi yüksek, eski çayla harmanlanmış piyasadaki çayların çekilmesi, yüksek radyoaktiviteli çayın depolarda tutulması gerek.

Önlem alındı

Abu Nidal grubu eylem için Türkiye'de

14 temmuz

ANKARA (AA) — FKÖ içinde en kanlı grup olarak bilinen Abu Nidal kanadının, eylemde bulunmak için Türkiye'ye bir tim gönderdiği haberi Emniyet Genel Müdürlüğü üst düzey yetkililerince doğrulandı.

Edinilen bilgiye göre, Abu Nidal grubunun Türkiye'de eylemde bulunacağı yolunda alınan istihbaratı değerlendiren güvenlik güçleri, ülkeye bu gruptan 31 teröristin girdiğini de tespit etti. Güvenlik güçlerinin yaptığı çalışmalar sonucu eylem için Türkiye'de bulunan teröristlerin adları belirlendi, ancak açıklanmadı.

Emniyet Genel Müdürlüğü üst düzey yetkilileri, haberi doğrulamakla birlikte şu aşamada ellerindeki terörist listesini açıklamanın sakıncalı olacağını belirttiler. Emniyet Genel Müdürlüğü'nde yapılan toplantılarda engelleyici her türlü önlemin alındığı öğrenildi. Neve Şalom Sinagog baskınını Abu Nidal grubunun düzenlediği, ayrıca Achille Lauro adlı İtalyan gemisini de bu grubun kaçırdığı yaygın iddialar arasında bulunuyor.

20 yıldır ilk kez bir Sovyet heyeti İsrail'i ziyaret ediyor

Ve Sovyet heyeti İsrail'de

14 temmuz

KUDÜS (AP) — 10 kişilik bir Sovyet konsolosluk heyeti, Rus Ortodoks kilisesinin İsrail'deki mal varlığı konusunda görüşmelerde bulunmak üzere önceki gece İsrail'e gitti.

20 yıldır ilk kez bir Sovyet heyeti İsrail'e resmi ziyarette bulunuyor.

Sovyetler Birliği 1967 Arap-İsrail savaşından sonra İsrail'le diplomatik ilişkileri kesmişti.

İsrail Radyosu, önceki gece İsrail'e gelen Sovyet heyetinin Tel Aviv'de kaldığını bildirdi.

Sovyet heyetinin İsrail'i ziyaretinin resmi gerekçesi, Rus Ortodoks kilisesinin İsrail'deki mal varlığı konusunda temaslarda bulunmak. Ancak İsrailli yetkililer, ziyaret sırasında Sovyet Yahudilerinin göçü ve Ortadoğu barış konferansı gibi sorunların da görüşülebileceğini umut ettikierini belirttiler.

Gözlemciler, bir Sovyet heyetinin 20 yıldır ilk kez İsrail'e ziyaret etmesinin, diplomatik ilişkileri olmayan iki ülke için de **"önemli bir olay"** olduğuna işaret ediyorlar.

İsrail Dışişleri Bakanlığı sözcüsü **Ehud Gol**, Sovyet heyetinin ziyaretinin Tel Aviv'deki Finlandiya Elçiliği aracılığı ile düzenlendiğini söyledi. Sovyetler Birliği'nin İsrail'deki çıkarlarını Finlandiya temsil ediyor.

Sovyet heyetinin İsrail'i ziyareti, İsrail-Sovyet ilişkilerinde yumuşama belirtilerinin arttığı bir döneme rastlıyor.

Dışişleri Bakanı **Şimon Peres**, önceki gün hükümet toplantısında yaptığı açıklamada geçen hafta Cenevre'yi ziyareti sırasında Sovyet yetkililerinin İsrail'le temas kurma isteğini belirttiklerini söylemişti. Peres temasların bu ay içinde başlamasını beklediğini de belirtmişti.

İsrail basınında çıkan yazılarda ise, iki ülke arasın-

daki temaslarda Ortadoğu için uluslararası konferansa Sovyetler Birliği'nin de katılması konusunun ele alınacağı bildiriliyor.

ULUSLARARASI KONFERANS

Uluslararası konferans sorunu bilindiği gibi İsrail hükümetinde derin görüş ayrılığına yol açmış durumda.

Dışişleri Bakanı Şimon Peres'in konferansı desteklemesine karşı, Başbakan **İzak Şamir** bu görüşe kesinlikle karşı çıkıyor.

Şimon Peres, Sovyetler Birliği'nin konferansa katılması için Moskova'nın Tel Aviv'le tekrar diplomatik ilişki kurmasını şart koşuyor. Peres, Sovyetler'in daha fazla Yahudi göçüne izin vermesini de istiyor.

Sovyet lideri **Mihail Gorbaçov**'un iktidara geleli beri İsrail'le ilişkileri yumuşatmak istediği gözleniyordu. Moskova, Ortadoğu barış sürecine katılabilmek için İsrail'le ilişkilerini düzeltmesi gerektiğine inanıyor.

Geçen yıl Sovyet yetkilileri ile İsrail yetkilileri Finlandiya'nın başkenti Helsinki'de buluşmuşlar, ancak Sovyet heyeti İsraillilerin gündem dışına çıktığını öne sürerek, toplantıyı kısa kesmişti. Bu olaydan sonra yapılması öngörülen diğer toplantılar da iptal edilmişti.

Üretilen ilaçların yüzde 8'i hatalı

14 temmuz

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı (SSYB)'nın 1987 yılının ilk altı ayında yaptığı kontroller sırasında hatalı bulunarak toplatılan ilaç oranının yüzde 8 olduğu belirtildi. Bakanlık bazı ilaçlarda saptanan hataların hayati nitelikte olmadığını, genellikle **"ilaç üretim tekniğine"** uygun olmaması nedeniyle piyasadan çekildiğini açıkladı. Türkiye'de ilaç üretiminin dünya standartlarında olduğu da belirtildi.

SSYB İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü'nden Cumhuriyet'e verilen bilgiye göre 1987 yılı başından beri kayıtlardaki tüm ilaçlar programlanarak kontrol edildi. Yıl başından itibaren kontrolü tamamlanan ilaçlardan uygun olmayanların oranı yüzde 8 olarak bulundu. Yapılan açıklamada bu oranın 1980'lerde yüzde 20 dolayında olduğu ve üretilen beş ilaçtan birinin toplatıldığı belirtildi. İlaçlardaki hata oranının yüzde 20'den yüzde 8'e düşmesinin nedenlerinden birinin 1 Kasım 1984'de yürürlüğe giren imalathaneler yönetmeliğinde öngörülen (GMP) iyi üretim koşullarının sıkı bir biçimde uygulamaya konulması ve bunun yapılan yoğun denetimlerle bakanlık tarafından izlenmesi olduğu vurgulandı.

SSYB'den verilen bilgiye göre 1986 yılı başından itibaren 134 hammadde, 1017 ilaç ve 170 tıbbi cerrahi malzemenin analizi tamamlandı. 1987 yılı başından itibaren ise bakanlığın kayıtlarında mevcut bulunan tüm ilaçlar programlanarak kontrole alındı. Bu kontroller sırasında bazı ilaçların belirli dönemlerde piyasaya verilmemeleri, bazılarının uzun zamandır üretimlerinin yapılmaması gibi nedenlerle piyasadan temin edilmelerinde aksaklıklar oldu. Kontroller sonunda yılbaşından itibaren analizi tamamlanan ilaçlardan yüzde 8'i uygun bulunmayarak toplatıldı.

Bakanlığın açıklamasında, saptanan hataların hayati nitelikte olmayıp daha çok ilaç üretim tekniğine bağlı olduğu kaydedildi. Bu hatalardan bazılarının solüsyonlarda tortu oluşumu, tablet ve kapsüllerde dağılma limitlerinin dışına çıkma, asidite oranı farklılığı ile özellikle damardan, adaleden ve deri altından verilen ilaçlarda parçacık saptanması olduğu ifade edildi.

Açıklamada ilaçlarda görülen hata oranının düşmesinde bakanlık tarafından yapılan yoğun denetimlerin önemli yeri olduğu belirtildi. Bugün sayıları 110 dolayında bulunan ilaç fabrikaları ve laboratuvarlarına yapılan denetim sayılarının 1984'de 114, 1985'de 246, 1986'da ise 317 olduğu kaydedildi. Bu sayının, her firmanın yılda en az iki kez teftiş edildiğini gösterdiği belirtilerek şöyle denildi:

"Bu denetimlerin amacı, ilaç kalitesinin sağlanması hususunda firmaların eksikliklerinin tespiti, uygun bulunmayan bölümlerin ise üretimden alıkonulmasıdır. Bu şekilde denetimlerin yoğunlaştırılması, firmaları daha kısa sürede gerekli düzenlemeleri yapmaya mecbur kılmış, etkin bir kontrol sistemi olmaksızın, ilaç üretiminin söz konusu olamayacağı hususunda bakanlığın kesin tutumu karşısında firmalar büyük bir yatırımı gerektiren kontrolüne gerekli önemi vermeye başlamışlardır."

Başbakan Suriyeliler'e açık konuştu

Apocular sorun olur

CENGİZ ÇANDAR *16 temmuz*

ŞAM — Başbakan **Turgut Özal,** Suriye'ye başbakan sıfatıyla ayak basan ilk Türk yetkilisi olarak uzun süredir ilgiyle beklenen Suriye ziyaretine dün başladı. Başbakan Özal ve beraberindeki 100 kişinin üzerindeki heyet, Şam Havaalanı'nda Suriye Başbakanı **Rauf El Kesm,** Dışişleri ile görevli Devlet Bakanı **İhsaam Naip** ve İçişleri Bakanı **Muhammet Gebbaş** tarafından askeri törenle karşılandı. Dün akşam üzeri başlayan resmi görüşmelerin ilk turunda Başbakan Özal, **"Türkiye'ye yönelik bazı faaliyetlerin buradan kaynaklandığını biliyoruz. Hatta size ismen ifade edeyim. Abdullah Öcalan. Apocular denen bu grubun üçüncü kongresinin Lazkiye'de yapıldığını biliyoruz ve bunu belgeleyebiliriz. Biz bu olaylardan endişelenmiyoruz. Rahatlıkla üstesinden geliriz. Ancak bu faaliyetlerin devamı, iki ülke ilişkilerinde sorun yarat-**

maya devam eder" diye konuşarak, Suriyeli yetkililere tavır ortaya koydu.

Özal, dün öğle saatlerinde Şam'a geldikten sonra akşam üzeri Suriye başkentinin yaklaşık 30 kilometre güneyindeki şehitliği ve meçhul asker anıtını ziyaret ettikten sonra Suriye Başbakanı **Rauf El Kesm** ile 25 dakika kadar süren başbaşa bir görüşme yaptı. Görüşmeden sonra Türk ve Suriye heyetleri ile başkanın başkanlığında ortak bir toplantı yaptılar. Özal, bu toplantıda yaptığı konuşmada 900 kilometrelik ortak sınırın bazı hadiseleri beraberinde getirdiğini ifade ettikten sonra, Irak'ın kuzeyindeki Kürtlerin savaşın yarattığı boşluk nedeniyle kendilerini serbest hissettiklerini ve Türkiye'yi rahatsız edici birtakım eylemlere giriştiklerini bildirdi. Özal bundan sonra Şah dönemindeki İran ile yine **Saddam Hüseyin**'in yönetiminde bulunduğu Irak arasındaki mücadelede Kürtlerin karşılıklı olarak kullanıldığını hatırlatarak, **"Bunun kısa vadeli politikalar olduğunu, ancak bugün de maalesef tekrarlandığını"** söyledi. Özal bu sözlerinden sonra konuyu Türkiye'ye getirdi ve şöyle konuştu:

"Türkiye'de etnik gruplar vardır, ama Kürtler bunun arasında sayılmamışlardır. Zira biz bu açıdan kaynaşmış bir toplumuz. Herkesin kökenlerinin ne olduğu bizde araştırılmaz. Bu olaylar dört ülkeyi ilgilendirir. Türkiye, Irak, İran ve Suriye. Bu olayların dış güçlerce kullanılması dört ülkeyi de zarara uğratır. Bunlardan başkaları istifade eder" diye konuştu.

Bu noktadan amacını daha da somutlaştıran şu ifadeye yöneldi:

"Türkiye'ye yönelik bazı faaliyetlerin buradan (Suriye'den) kaynaklandığını biliyoruz. Hatta size ismen ifade edeyim: Abdullah Öcalan. Apocular denen bu grubun üçüncü kongresinin Lazkiye'de yapıldığını biliyoruz ve bunu belgeleyebiliriz. Biz bu olaylardan endişelenmiyoruz. rahatlıkla üstesinden geliriz. Ancak bu faaliyetlerin devamı iki ülke ilişkilerinde sorun yaratmaya devam eder."

Suriye Başbakanı Rauf El Kesm, Özal'ın bu çıkışı karşısında PKK konusuna doğrudan değinmeyerek şu karşılığı verdi:

"Hudutlar üç yön alabilir: Uzaklaştırıcı, dondurulmuş, yakınlaştırıcı. Eskiden dondurulmuştu. Halbuki hudutların birbirimizi yakınlaştırmasını arzuluyoruz. Sınır uzunluğu bazı kontrolsüz olaylara yol açabilir. 80'li yılların başlarında Türkiye'den gelen gruplar, bazı bombalama faaliyetlerine giriştiler. Biz Suriye olarak bundan hiçbir zaman Türk hükümetlerini sorumlu görmedik. Zaten bu grupların faaliyetlerini zamanla bertaraf ettik. Türkiye aleyhinde hiçbir faaliyete Suriye topraklarında izin vermiyoruz. Sınırda münferit bazı olayların meydana geldiği gerçektir. Bu konuda sınır valileri diyaloğu çok yararlı sonuçlar verdi."

Bu arada ikili görüşmeler esnasında Özal, Kürtler ve Suriye'den kaynaklanan bazı faaliyetler konusundaki sözlerinin hemen ardından Türkiye-Suriye görüşmelerinin dört grup halinde toplanmasını önerdi.

1. Dışişleri: Burada bölge sorunları ele alınmalı. Bölge sorunları ise Körfez, İran-Irak, Arap-İsrail ve Lübnan olmak üzere dört bölümde incelenmeli. Türk heyetine Vahit Halefoğlu başkanlık edecek.

2. Ekonomik: Bu grubun toplantısında doğal gaz, diğer doğal kaynaklar, ticari ilişkiler ve ulaştırma görüşülmeli. Türk heyetine Adnan Kahveci başkanlık edecek.

3. Güvenlik: İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut başkanlık edecek.

4. Emlak, konsolosluk ve kültür: Buna da Dışişleri Bakanlığı Konsolosluk, Hukuk ve Sosyal İşler Genel Müdür Yardımcısı Hatay Savaşçı başkanlık edecek.

Suriye Başbakanı Rauf El Kesm, Özal'ın bu önerilerini kabul etti. Ancak ekonomik konuların ikiye ayrılmasını su, doğal gaz ve elektriğin bir grupta toplanmasını, ulaştırma ve ticari ilişkilerin ise bir başka grupta görüşülmesini istedi. Bu karşı öneri Türk tarafınca kabul edildi. Türk tarafına ulaştırma ve ticari ilişkiler grubunda Başbakanlık Müsteşarı **Ahmet Selçuk** başkanlık edecek.

İkili görüşmelerin başlangıç bölümünde yapılan konuşmalarda her iki başbakan da iyimser bir dil kullandı. Her ikisi de ilişkilerin bugüne kadar gereğince gelişmemesinde dış etkenlerin rol oynadığını vurguladılar. Özal, 1983'te iktidara geldiklerinden bu yana bu durumu değiştirmeye ve Suriye ile ilişkileri geliştirmeye başladığını bildirdi. Daha önce Suriye'ye gelişinde Devlet Başkanı **Hafız Esad**'a Türkiye ile Suriye arasındaki ilişkilerin mesafesinin 900 kilometrelik ortak sınırdan daha da uzak olduğunu, bunun düzeltilmesi gerektiğini söylediğini açıkladı. Ve karşılıklı işbirliği konuları olarak su, doğal gaz, elektrik satışı olarak tanımladı. Bu arada Seyhan ve Ceyhan nehirlerinden yola çıkacak ve Suudi Arabistan ile Ürdün'e kadar uzanabilecek **"su projesi"**'nin Suriye için Fırat'tan başka yeni bir kaynak yaratacağını ifade etti.

Su konusuna değinen Suriye Başbakanı ise **"Sular konusunda Suriye'nin hiçbir zaman zarar görmeyeceğini, kaldı ki, bir bölgenin refahı için başka bir bölgenin felaketinin diğerine de yararlı olamayacağını"** sözlerine ekledi. Özal'ın önerisi üzerine oluşan 4 grubun çalışmaları bu sabah başlayacak.

Suriye Başbakanı Rauf El Kesm, Özal onuruna bir akşam yemeği verdi. Resmi görüşmelere hâkim olan hava, Özal'ın **"Önce iktisadi ilişkileri geliştirelim, böylece siyasi yakınlık sağlayalım"** yaklaşımına denk düşüyor. Özal, bu sabah Suriye'nin İsrail ile ateşkes hattında bulunan ve İsrail'in geri çekilirken tümüyle tahrip ederek bıraktığı Golan Tepeleri'ndeki **Kuneytra** kentini ziyaret ederek bir dayanışma tavrı ortaya koyacak. Şam'ın 60 kilometre güneybatısından başkente dönünce, gezisinin en önemli görüşmesini öğle saatlerinde Suriye Devlet Başkanı Hafız Esad ile gerçekleştirecek. Akşamüstü **Emevi Camii, Selahaddin Eyyubi** türbesi ve Osmanlılardan kalma **Süleymaniye Camii**'ni ziyaret ettikten sonra, Türkiye'nin Şam Büyükelçisi **Erhan Tunçel**'in onuruna vereceği resepsiyona katılacak.

Süper emeklilik taslağı bakanlıkta

Bağ-Kur'da basamak 24'e yükseltildi

16 temmuz

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Bağ-Kur ve SSK, süper emeklilikle ilgili gösterge tablosu taslaklarını dün Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na iletti. Buna göre Bağ-Kur'daki basamaklar 12'den 24'e değin yükseltildi. Bağ'Kur'da en düşük basamak gösterge katsayısı 240'dan 360'a yükseltiliyor. 24. basamaktan isteğe bağlı süper emeklilikten yararlanmak isteyen bir Bağ-Kur'lu ayda 56 bin 80 lira ödediği ve diğer emeklilik koşullarını yerine getirdiği takdirde 204 bin 986 lira ile süper emekli olabilecek.

SSK da bakanlığa ilettiği öneride, şu anda çalışmakta olan işçiler 1400 derece üzerinden emeklilik için başvurmuş ve emekli olmuşlar için 1400 artı 5 bin göstergelik tablonun kabul edilmesini istedi. Şu anda çalışmakta olan ve süper emeklilik kademelerine giren işçiler için de SSK süper emeklilik gösterge tablosundaki her derece ve kademe için bağlama oranını yüzde 50 olarak önerdi. Ancak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mükerrem Taşçıoğlu'nun özellikle SSK'nın 1400 artı 5 binlik gösterge katsayısını arttırma eğilimi içinde olduğu bildiriliyor.

Bağ-Kur'un dün Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na sunduğu gösterge tablosuna göre 5. basamağa kadar zorunlu sigortalılık gösterge katsayısı dahil tüm gösterge katsayıları arttırıldı ve basamaklar 12'den 24'e yükseltildi. Buna göre, şu anda birinci basamaktan 3 bin 300 lira prim ödeyen Bağ-Kur sigortalısı öneri aynen kabul edildiği takdirde ayda 5 bin 40 lira ödemeye başlayacak. Zorunlu basamakların sonuncusu olan beşinci derecedeki Bağ-Kur sigortalısı da bugün 5 bin 500 lira prim verirken, 8 bin 400 lira prim ödemeye başlayacak. Birinci basamaktaki Bağ-Kur sigortalısının emekli maaşı da öneriye göre, bugün 19 bin 94 lira iken, 25 bin 646 liraya yükselecek. Aynı şekilde 5. derecedeki Bağ-Kur sigortalısının emekli maaşı da 26 bin 486 liradan 37 bin 406 liraya çıkacak.

SSK Genel Müdürlüğü'nün Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mükerrem Taşçıoğlu'na sunduğu taslakta, hem şu anda çalışmakta olan hem de 1400 göstergeden emekli olmuş ya da yasa yürürlüğe girmeden önce 1400 göstergeden emekli olmuş olanlar için 1400 artı 5 bin göstergelik tablo önerildi. SSK'nın önerisinde, şu anda çalışmakta olan işçilerin 1400 artı 5 bin göstergelik tablonun hangi derece ve kademesinden emekli olursa olsun yüzde 50 oranında aylık bağlanması öngörüldü. 1400 göstergeden emekli olmuşlarla, aynı göstergeden emeklilik için başvurmuş olanlar, yasa şu anda kendilerine uygulanmakta olan ya da uygulanacak olan aylık bağlama oranının göz önüne alınmasını içeriyor.

Buna göre, 1406 artı 5 bin gösterge derecesine giren çalışmakta olan işçinin emekli maaşı 422 bin olurken, 1400 göstergeden emekli olmuş, aylık bağlama oranı yüzde 70 olan ve 1400 artı 5 bin gösterge üzerinden isteğe bağlı olarak borçlanarak süper emeklilik maaşı 313 bin 600 lira olacak. Yasa yürürlüğe girmeden önce süper emeklilik için başvurmuş olanlar için de emekli maaşı 1400 gösterge üzerinden emekli olmuşlara uygulanan yöntem gibi belirlenecek.

Sabancı: Dana ücret ana ücrete eklenmeli

ABDURRAHMAN YILDIRIM *17 temmuz*

İstanbul Sanayi Odası'nın önceki gün yapılan meclis toplantısında, ücret politikası, enflasyon ve serbest faizler konuşuldu. **Sakıp Sabancı**, 100 bin lira brüt ücret alan bir işçinin eline net 65 bin 600 lira değil, sosyal haklarla birlikte 106 bin 378 lira geçtiğini, buna karşılık işverenin cebinden bu işçi için 223 bin lira çıktığını savunarak, **"Ücretlerin danasını anasıyla birleştirelim"** dedi.

Sıcakların da etkisiyle geç başlayan ve ancak 45 dakika kadar süren meclis toplantısında, **Sakıp Sabancı**, ücret politikası ile ilgili görüşlerini açıkladı, önerilerde bulundu. **Sabancı**, seyyanen zam yerine, **"iş değerlendirmesi"** esasına dayanan ücret zammı uygulamasının benimsenerek, **"testiyi kıranla suyu getirenin ayrılmasını"** önerdi.

Sakıp Sabancı, kitapçık haline getirdiği ve tüm meclis üyelerine dağıttığı araştırmayla, Türkiye'de 28 ayrı sosyal hak belirlediğini, bunlardan sadece 6'sının ABD'de ve Avrupa ülkelerinde bulunduğunu söyledi.

OECD ve AT ülkelerinde, ücretten en fazla vergi ve sigorta kesilen ikinci ülkenin Türkiye olduğuna dikkat çeken **Sabancı**, **"Vergide baştan ikinciyiz. Başka konularda sondan ikinci geliyoruz. Bordrolulardan alınan vergi artık düşürülmelidir"** dedi.

Sakıp Sabancı önerilerini sıralarken, 100 bin brüt maaş için işverenin ödediği 223 bin liradan çalışanın eline 106 bin lira geçmesine karşılık devletin 117 bin lira aldığını belirtti ve şöyle devam etti:

"Biz bunu anlatamadık. İşçi eline geçen paraya bakıyor. Patronun cebinden çıkanı hiç bilmiyor. Halbuki işçi, 'Ey devlet, dur bakalım, benden çoğunu sen alıyorsun' demeli. İşverenler sendikacı ile birlikte olmalı, devlete ödenen bu paranın hesabını sormalıyız. Sosyal yardımlar için işçi hizmet bekliyor. Bu hizmeti alabiliyor mu? Hayır SSK'ya tedaviye gidenler mutlu mu? SSK doktorları, çalışanları mutlu mu? Hayır. Bu paraları bizden alan Hazine belini doğrultabildi mi? Her yandan şikâyet var. Bunun önlenmesi lazım."

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Nurullah Gezgin ise konuşmasında, enflasyonun istenilen düzeyde tutulamadığını söyledi. **Gezgin**, **"Hükümet enflasyonla mücadeleden herhalde vazgeçti ki, enflasyonu nasıl önleriz diye değil de, enflasyonun etkilerini nasıl telafi ederiz diye düşünmeye ve önlem almaya başladı.**

YOL KESEN IRMAK
H. Veldet Velidedeoğlu

Cumhuriyet

BEN ATATÜRKÇÜ DEĞİLİM
Nadir Nadi

64. Yıl: Sayı: 22592 — Kurucusu: Yunus Nadi — 175 TL. — 17 Temmuz 1987 Cuma

Suriye: Bizde 'Apo' diye biri yok

Apo'yu istedik

Suriye gezisinin en kritik aşaması olan Esad-Özal görüşmesi, beklenenin aksine çok uzun sürerken, güvenlik grubunun toplantısında PKK lideri Abdullah Öcalan'ın iadesini, Türk tarafı resmen istedi. Suriye yetkililerine göre Suriye'de Apo diye birisi yok.

PKK'nın 3. kongresinin Lazkiye kentinde toplandığını da kabul etmeyen Suriye yetkilileri, Lübnan'ın Bekaa Vadisi'nde eğitilen PKK militanları konusunda da Lübnan'ın "egemen" bir ülke olduğu ve kendileri ile konunun görüşülmesi gerektiği yanıtını verdiler.

Özal, Kesm'le yaptıkları resmi görüşmede, Türkiye'de etnik gruplar olduğunu, ancak Kürtlerin etnik grup sayılmadığını anlatarak ayrımcı hareketlerin, bölgede Türkiye, Suriye, İran ve Irak'ı ilgilendirdiğini ve bu ülkelerin zarar göreceğini vurguladı.

Suriye Başbakanı ise, PKK konusuna doğrudan değinmeyerek kendilerine yönelik ayrımcı hareketler olduğunu, ancak bundan Türkiye'yi sorumlu görmediklerini söyledi ve "Türkiye aleyhine hiçbir faaliyete Suriye topraklarında izin vermiyoruz" dedi.

YEMEK YEDİLER — Başbakan Turgut Özal ile Suriye Devlet Başkanı Hafız Esad'ın görüşmeleri, beklenenin aksine uzadı ve 3.5 saat sürdü. İki lider Türkiye-Suriye ilişkilerinin yanı sıra bölge sorunlarını da konuştular. Görüşmeye iki ülkenin Dışişleri Bakanları ve Türkiye'nin Şam Büyükelçisi ile Suriye'nin Ankara Büyükelçisi de katıldı. (Fotoğraf: a.a.)

CENGİZ ÇANDAR

ŞAM — Başbakan Turgut Özal'ın ziyaretinin en önemli aşamasına, dün tanık olundu. Özal, Suriye Devlet Başkanı Hafız Esad ile beklenmedik uzunlukta bir görüşme yaptı. Basın mensupları ve fotoğrafçıların, Hafız Esad'ın, Şam'ın Abu Rummane semtinde beş katlı gösterişsiz bir binada bulunan makamında başlayan görüşmenin, 45 dakika kadar süreceğini sanmalarına karşın, görüşme uzadı ve taraflar daha sonra birlikte öğle yemeği yediler. Özal-Esad görüşmesi 3.5 saate yayıldı. Görüşmede, Türk tarafında Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu, Özal'ın dış politika danışmanı Cem Duna ve Türkiye'nin Şam Büyükelçisi Erhan Tunçel yer alırken, Suriye tarafında ise Başbakan Rauf El Kesm, Dışişleri Bakanı Faruk El Şara, dışişleri ile görevli Devlet Bakanı İsam Naib ve Suriye'nin Ankara Büyükelçisi Abdulaziz El Rifai hazır bulundu.

Özal, Esad ile görüşmesi sırasında Türk kamuoyu tarafından en çok üzerinde durulan PKK konusunu dile getirdi. PKK'nin

(Arkası Sa. 10, Sü. 2'de)

İLİŞKİLERDE BEKLEYİŞ DÖNEMİ

CENGİZ ÇANDAR'ın notları 10. Sayfada

Öğrenciye iki müjde

1-Ders saatleri azaldı

Ortaokullarda 34-38 saat olan haftalık ders saati süresi 31 saate indirildi. Liselerde ise 39 saat olan ders saatleri, lise 1 ve 2'de 33 saat, son sınıfta 32 saat oldu. Liselerde 14-17 arasındaki ders sayısı da 11-13'e indirildi.

2-Seçmeli derse af

Seçmeli ders olarak saptanan derslerden bütünlemeye kalan öğrencilerin, bu derslerinden sınıflarını geçmiş kabul edilmeleri kararlaştırıldı. Liselerde edebiyat kolunun adı, "sosyal bilimler ve edebiyat" oldu. Yeni bir matematik kolu kuruldu.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, ortaokul ve liselerde haftalık ders saatlerinin sayısı azaltıı. Ortaokullarda haftalık ders saati toplamı 38'den 31'e, liselerde 39'dan 33-32'ye indirildi. Lise 2. sınıf fen ile sosyal bilimler ve edebiyat, lise 3. sınıf da matematik, fen ile sosyal bilimler ve edebiyat bölümlerine ayrıldı. Ders programlarına, saatleri arttırılarak yeni seçmeli dersler konulurken Talim Terbiye Kurulu'nca önerilen "eski yazı" kabul edilmedi. Felsefe grubu derslerinin kaldırılması yolundaki öneri de "eleştiriler doğrultusunda" benimsenmeyerek "zorunlu seçmeli ders" olarak programa alındı. Lise son sınıf matematik ve fen kollarındaki öğrenciler, felsefe, sosyoloji ve mantık derslerin-

(Arkası Sa. 10, Sü. 7'de)

Ortaokul

DERSLER	1	2	3
1. Türkçe	6	6	6
2. Matematik	4	4	4
3. Fen Bilgisi	4	4	4
4. Milli Tarih	2	2	—
5. Milli Coğrafya	2	2	—
6. Vatandaşlık Bilgileri	—	—	2
7. T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	—	—	2
8. Yabancı Dil	3	3	3
9. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	2	2	2
10. Resim-İş	1	1	1
11. Müzik	1	1	1
12. Beden Eğitimi	2	2	2
13. Seçmeli Dersler	4	4	4

Lise

DERSLER	1	2 F.	2 S.B. Ed.	3 M.	3 F.	3 S.B. Ed.
1. Türk Dili ve Edebiyatı	5	4	6	4	4	6
2. Psikoloji	—	1	2	—	—	—
3. Felsefe Grubu	—	—	—	—	—	6
4. Din Kültürü ve Ah. B.	1	1	1	1	1	1
5. Tarih	2	2	2	2	2	2
6. T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	1	1	1	2	2	2
7. Sanat Tarihi	—	—	2	—	—	2
8. Coğrafya	2	—	3	—	—	3
9. Matematik	5	6	3	7	3	—
10. Biyoloji ve Sağlık Bil.	3	—	—	—	4	—
11. Fizik	3	4	—	4	3	—
12. Kimya	2	3	—	3	4	—
13. Yabancı Dil	5	4	5	3	3	4
14. Beden Eğitimi	2	2	2	2	2	2
15. Milli Güvenlik Bilgisi	—	1	1	—	—	—
16. Seçmeli Dersler	2	4	4	4	4	4

Güneydoğu olayları

Meclis toplanıyor

Muhalefet partileri, büyük bir olasılıkla çoğunluk sağlayamayacağı için, ANAP görüşmelere ikinci oturumda katılacak ve Meclis araştırması önerisinin reddi doğrultusunda oy kullanacak. SHP, DYP ve DSP, dün bir yandan milletvekillerinin tam kadro oturuma katılmalarını sağlamak, öte yandan önerge adına kimin konuşacağını saptamak için yoğun çalışma yürüttü.

7. Sayfada

GÜNEYDOĞUDA SON 2 AYIN EN SAKİN GECESİ

7. Sayfada

GÖRMEMİŞEM, DUYMAMIŞAM, BİLMİREM

CELAL BAŞLANGIÇ'ın notları 7. Sayfada

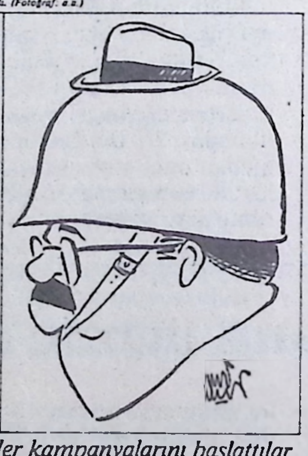
CÜNEYT ARCAYÜREK yazıyor

Özal'ın Hesabı...

ANKARA — Meclisle yaşamak Mustafa Kemal'in ana ilkesi, Meclissiz iktidar sürdürmek Başbakan Özal'ın hedefi.

Bu gerçeği yazar arkadaşlar, Özal'a, cumhuriyetle yaşıt çevresine hemen her gün anımsatıyorlar. Mustafa Kemal'in ana ilkesi bir kulaktan giriyor, öteki kulaktan çıkıyor. Ulusal savaşın zorlu günlerinde, top sesleri Ankara'dan duyulduğu saatlerde Millet Meclisi'nde görüşmelerin sürdü-

(Arkası Sa. 11, Sü. 4'te)

ANAP'ta kongre sıkıntısı

İl kongreleri referandum sonrasına bırakıldı. Böylece kavga da ertelenmiş oldu. Şimdi konuşulan, kongrelere Özal'ın müdahale edip etmeyeceği. ANAP büyük kongresi, büyük ihtimalle aralıkta yapılacak.

FARUK BİLDİRİCİ

ANKARA — ANAP'ta kongreler nedeniyle sıkıntılı günler yaşanıyor. Kavgalı geçmesi beklenen il kongrelerinin, 6 eylülde yapılacak olan referandum sonrasına bırakılması kararlaştırıldı. Ankara'da il yönetim kurulu 10 ayda ancak bir kez toplanabildi. Gaziantep'te Devlet Bakanı Hasan Celal Güzel'in iptalini istediği delege seçimlerinde orta yol bulundu.

(Arkası Sa. 10, Sü. 1'de)

Papandreu: Türkiye ile yumuşuyoruz

Sofya'dan dönerken konuşan Yunanistan Başbakanı, "Uçurumun kenarına yaklaşmıştık. Bulgaristan'ın tutumu trajik bir gelişmeyi önledi" dedi. Papandreu, Özal'a gönderdiği mesaja bir hafta içinde yanıt beklediğini söyledi.

ATİNA (a.a.) — Yunanistan Başbakanı Andreas Papandreu, "tek bir konuda dahi olsa" Türk Yunan ilişkilerinin yumuşama sürecine girdiğini, mayıs ayı sonunda Başbakan Turgut Özal'a gönderdiği mesaja önümüzdeki hafta içinde cevap verilmesini beklediğini söyledi.

Bulgar Devlet Başkanı Todor Jivkov ile "dostça bir iş görüşmesi" için önceki gün Sofya'ya giden Papandreu, geç saatlerde Atina'ya dönmeden önce Sofya Havaalanı'nda gazetecilerin sorularını cevapladı.

Papandreu, Türk Yunan ilişkileri ile ilgili bir soruyu cevaplarken, "Türkiye'nin bilinen isteklerine rağmen, sadece kıta sahanlığı için tahkimname hazırlanması gibi tek bir konuda bile olsa, ilişkilerin bugün belirli bir yumuşama dönemine girdiğini" kaydetti.

Papandreu, "Son mesajıma henüz cevap almadım. Emin değilim, an-

(Arkası Sa. 11, Sü. 5'te)

40 bin demiryolu işçisi için anlaşma sağlanamıyor

Kurban Bayramı öncesi trenler duracak mı?

Toplusözleşme görüşmelerindeki tıkanıklık, önceki gece yapılan sürpriz toplantıda da aşılamadı. Sendika yöneticileri, önümüzdeki günlerde yönetim kurulunu toplayarak, grev kararı alacaklarını söylediler. Grev uygulaması, büyük olasılıkla, bayram günlerine rastlayacak.

İş-Sendika Servisi — Kırk bin demiryolu işçisi için önceki gece yapılan sürpriz görüşme de bir sonuç vermedi. Demiryolu İşçileri Sendikası yöneticileri, görüşmeler sonrası yaptıkları açıklamada, işverenin tutumunda hiçbir değişiklik görülmediğini, önümüzdeki hafta içinde yönetim kurulunu toplayarak en kısa süre içinde grevi başlatmak durumunda olduklarını bildirdiler. Greve gidilmesi halinde tren-

(Arkası Sa. 10, Sü. 3'te)

(Fotoğraf: ERDOĞAN KÖSEOĞLU)

Sıcaklar bastırınca *İstanbul'da mevsim başından beri kent sakinlerini şaşırtan, bir yükselip bir düşen hava sıcaklığı dün 35 dereceye varınca, Boğaziçi koyları açık plaja dönüştü. Özellikle eşlerini işlerine yolcu eden hanımlar, plajları hınca hınç doldururken Tarabya Plajı'nda Cennet'i aratmayan görüntüler oluştu. Plaja verecek parası olmayan yurttaşlar da rıhtımlarda, mendireklerde güneşlenerek denizin tadını çıkarmayı yeğledi. Meteoroloji yetkilileri, bunaltıcı sıcaklara, artan nem oranının yol açtığını ve önümüzdeki günlerde hava sıcaklığının artarak süreceğini belirttiler.*

Seydişehir işçileri kenetlendi

YAVUZ ŞİMŞEK

SEYDİŞEHİR — Seydişehir Etibank Alüminyum Tesisleri'ndeki greve en büyük desteği "istemeden" Başbakan Turgut Özal sağladı. Özal'ın "Anlaşma olmazsa tesisleri kapatırız" şeklindeki sözleri, grevcilerin sıkı kenetlenmesine yol açtı. Bölgedeki esnaf, en büyük müşterileri olduğundan grevcilerle tam bir dayanışmaya girdi. Grevcilerin senetleri "askıya" alınırken veresiye satışlar için de büyük olanaklar tanındı. Seydişehir'de ...

(Arkası Sa. 10, Sü. 4'te)

Referanduma iki ay kala, partiler kampanyalarını başlattılar

Muhalefetin 'evet' atağı

SHP: *Genel Başkan Erdal İnönü, pazar günü "evet" kampanyasını başlatacak. Güneydoğu Anadolu'yu gezecek olan İnönü, parti örgütüne de bir genelge göndererek "evet için çaba harcanmasını" istedi.*

DYP: *Demirel yarın Elazığ'a gidiyor. Burada bir mitingte konuşacak olan Demirel, ayrıca 8-9 ildeki mitinglere de katılacak. Hüsamettin Cindoruk, partisinin il başkanlarına "Sandıktan millet çıkacak" dedi.*

DSP: *Genel Başkan Rahşan Ecevit ve eşi Bülent Ecevit'in önümüzdeki günlerde yurt gezilerine çıkmaları bekleniyor.*

ANAP: *İktidar milletvekilleri de "örtülü hayır" kampanyası için seçim bölgelerine dağılmaya başladılar. Bakanlar da çeşitli illere giderek "evet ve hayırın anlamını anlatacaklar."*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Siyasi yasaklar için yapılacak referanduma iki ay kala ... "evet" atağına kalktılar. SHP, DYP ve DSP'nin "evet" kampanyalarına karşılık, ANAP bakanları ve milletvekilleri de "hayır" kampanyasını üstü kapalı biçimde yürütecekler. ... SHP lideri Erdal İnönü, pazar günü "evet" kampanyası için doğuya gidiyor. İnönü, SHP örgütüne yeni bir genelge göndererek "evet" kampanyası için çaba harcanmasını istedi. Bu arada DYP il başkanları, dün Ankara'da DYP yöneticileriyle bir toplantı yaptı. Toplantıda konuşan DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk, referandumu "hükümetin ayıbı" olarak niteleyerek milletin 6 eylülde ... Demirel, ayrıca 8-9 ilde düzenlenecek büyük mitinglere katılacak, il ziyaretleri yapacak. Rahşan Ecevit ile Bülent Ecevit'in de yakında geziye çıkacakları bildiriliyor.

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, parti örgütüne gönderdiği bir genelgeyle, 6 eylülde yapılacak olan halkoylamasında SHP'nin evet oyu kullanacağını açıkladı. İnönü, "SHP'liler halkoylamasında evet oyu kullanacaklardır. Kişisel yasakların kalkmasına evet diyeceklerdir. Bundan kimsenin kuşkusu olmamalıdır. Biz demokrasi istiyoruz. Yargı kararına dayanmayan, bir ceza olarak konulan bir siyaset

(Arkası Sa. 11, Sü. 3'te)

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

ANAP'ın Sıcak Yaz Politikası...

Gazetemizin dünkü Ekonomi sayfasında OECD'nin Türkiye ekonomisine ilişkin görüş ve saptamaları yayımlandı: "Öteki OECD ülkelerinden farklı olarak Türkiye'de ücretler enflasyonun önünden değil, gerisinden gidiyor."

Kuşkusuz bu gerçeğin OECD kanalıyla dile getirilmesi bir yenilik değildir. Ulusal ve uluslararası bütün ciddi kurumlar, ülkemizde emekçilerin yaşam düzeyinin yıllardan beri aşağıya çekildiğini söylemektedirler.

24 Ocak reçetesinin ardından gündeme giren 12 Eylül'le birlikte, batı çevrelerde bir umut belirmişti; enflasyon canavarının yenilgiye uğratılması için her çevreden özveri bekleniyordu. Emekçilerin ücretlerinin kısıtlanması, piyasada "talebin düşürülmesi" programının bir bölümüydü. Ekonomik göstergeleri tepeden alına alabilmek için, işçi sendikalarının aşırı ücret isteklerinin durdurulması, grevlerin engellenmesi gerekiyordu. Bu klasik görüş, bir baskı politikasına dönüştü; antidemokratik düzenin gerekçelerinden birisini oluşturdu.

Ne var ki, 1980'den bu yana enflasyon oranı istenilen düzeye düşürülemedi, kontrol altına alı-

* * *

(Arkası Sa. 10, Sü. 1'de)

■ **İrangate:** *ABD eski Ulusal Güvenlik Konseyi Başkanı Amiral Poindexter, Başkan Reagan'ın İran'a silah satışından elde edilen paraların Contralara aktarıldığını bilmediğini söyledi ve Reagan'ı rahatlattı.* 3. Sayfada

■ **Fransa-İran ilişkileri:** *İran, Paris'teki büyükelçiliğinin çevresindeki kuşatmanın 72 saatte kalkmaması durumunda Fransa ile diplomatik ilişkileri keseceklerini açıkladı.* 3. Sayfada

■ **Cam sanatı:** *Venedik cam sanatının en üstün ürünleri İstanbul'da Türk-İslam Eserleri Müzesi'nde sergileniyor.* 4. Sayfada

■ **Sinema:** *Vedat Türkali'nin "Yeşilçam Dedikleri Türkiye"si ve romancının özgürlüğünün getirdiği ahlaki sorunlar.* 5. Sayfada

■ **Adliye:** *Beraat etmiş, ama bakalım suçsuz mu? (Ali İhsan Çaltı)* 6. Sayfada

■ **Lig fikstürü çekildi:** *Türkiye 1. Liginde gelecek sezon ilk haftada Galatasaray Eskişehir'e gidecek, Beşiktaş Denizli ile, Fenerbahçe de Karşıyaka ile İstanbul'da oynayacak.* 12. Sayfada

■ **Zekâ geriliği:** *Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nden Prof. Fikret Biyal'e göre kötü beslenme zekâ geriliğine neden oluyor.* 14. Sayfada

Osmanlı Bankası, Türk Ticaret Bankası'nın yüksek faiz verdiğini saptadı

Yüksek faiz ihbarı

ANKARA/İSTANBUL (a.a.) — Osmanlı Bankası, Türk Ticaret Bankası'nın, bir yıllık mevduat sertifikasına yüzde 53 faiz ödediği gerekçesiyle centilmenlik anlaşmasına taraf bankalara ihbar etti.

Osmanlı Bankası, dün Türk Ticaret Bankası Fındıklı Şubesi'nce düzenlenen 1977... seri numaralı mevduat sertifikasını faks aracılığıyla centilmenlik anlaşmasına taraf bankalara gönderdi. 10 milyon liralık ser... tifikanın üzerinde yıllık faizin yüzde 53 olduğu kaydı görüldü.

Osmanlı Bankası İcra Komitesi üyesi ve bankanın finansal denetçisi Henri Vant Hoff, bankaların ...

(Arkası Sa. 10, Sü. 7'de)

İKTİSAT BANKASI'NDAN YÜKSEK FAİZ

Ekonomi'de

Enflasyon endeksli tahvillerin çıkarılma hazırlığı bunu gösteriyor" dedi.

İç borçlanmanın sürekli yükseldiğine dikkati çeken **Gezgin,** bunun nereye varacağının bilinmediğini, özel sektörün finans kaynaklarını kuruttuğundan iç borçlanmadan şikâyetçi olduklarını söyledi.

Hükümetin serbest faiz uygulamasını niye başlattığının da bir türlü anlaşılamadığını belirten **Nurullah Gezgin, "Faizlerin hangi yöne doğru gelişeceği belli değil. Bankalar anlaşmış. Bu durum sanayide olsa, kartel var diye ayağa kalkılır. Bankalar anlaşıp da serbest bırakılan faizleri yüzde 43'ten 48'e çıkardılar mı 5 puanlık artış oluyor"** diye konuştu.

Gezgin, 5 puanlık artışın yatırım fonu, döviz endeksli ve enflasyon endeksli tahviller karşısında cazip olamayacağını kaydederek, **"Bu artış oranı, mevduatı ne derece bankalara getirecek? Kredi faizlerini etkileyecek mi?"** diye sordu.

Satın alma gücünün düşmesi, kaçakçılığın artması etkili oldu

TV, video satışları ilk 6 ayda % 30 geriledi

FARUK BESKİSİZ *19 temmuz*

Renkli televizyon ve video satışları hızla düşüyor. Bu yılın ilk altı ayında geçen yılın eşdönemine göre renkli TV satışları yüzde 32 düşerek 467 bin adetten 317 bin adete geriledi. Video satışları ise 114 bin adetten 79 bin 550 adete düştü. Böylece video satışlarındaki düşüş de yüzde 30'u buldu.

Elektronik Cihaz Üreticileri Derneği (ECÜD) **Başkanı Maral Öztekin,** elektronik sanayiinin yaşaması için, hükümetin tüketici kredisi konusundaki çalışmaları hızlandırması gerektiğini belirterek **"Bu kredi ile tüketici de korunacaktır. Satışların düşmesine paralel olarak üretici firmaların kapasiteleri de düşmektedir. Maliyetler tam olarak fiyatlara yansıtılamıyor. Bunun bir kısmını sineye çekiyoruz"** dedi.

Elektronik piyasasında renkli TV ve video satışlarının tahminleri aşacak düzeyde düşüş kaydetmesi, başlıca üç nedene bağlanıyor. Bu üç neden şöyle sıralanıyor:

◦ Vatandaşın satın alma gücünün düşmesi satışların düşmesini doğrudan etkiliyor. Vatandaş, taksitle satışa yönelse bile, her ay ancak küçük miktarda ödeme yapabiliyor. Bu ise malın fiyatını daha da arttırıyor.

◦ Yılbaşından bu yana özellikle Kıbrıs üzerinden organize olarak getirilen kaçak ürünler, piyasada etkisini giderek arttırıyor. Uzakdoğu ülkelerinden yine organize olarak Kıbrıs'a gönderilen elektronik ürünler, buradan Türkiye'ye sokuluyor. Kaçak olarak getirilen radyo, müzik seti, renkli TV ve diğer ürünler için vergi ödenmediği için, bu ürünler piyasada yerli ürün fiyatının altında satılabiliyor. Kaçak ürün fiyatının daha ucuz olması, tüketiciyi de cezbedebiliyor. Böylece, kaçak ürünlerin yerli ürünlerle rekabet etme gücü artıyor.

◦ Piyasada **"ihtiyacın varsa taksitle al, peşin sat"** türünde bazı firmaların başlattıkları uygulama, vatandaşı **"sahtekârlığa"** yönlendiriyor. Bu uygulamayla piyasadan çok ucuza TV, video satın alan bazı firmalar, bunları bayilerin satış fiyatının çok altında bir fiyattan satabiliyor.

ECÜD Başkanı **Maral Öztekin,** piyasada **"anormal derecede"** kaçak ürün bulunduğunu belirterek **"Kaçakçılığın bu boyuta erişeceğini tahmin etmiyorduk. Hükümet kaçakçılığın önüne geçmeli. Yerli TV, video fiyatlarının yüzde 57'si, devlete verilen çeşitli vergilerden oluşuyor. Kaçakçılar ise vergi vermeden ürünlerini satıyorlar"** diye konuştu.

Öztekin, geçen yıl 900 bini bulan renkli TV satışının bu yıl 600 bine gerileyeceğini tahmin ettiklerini hatırlatarak şunları söyledi: **"Önümüzdeki yıllarda renkli TV satışlarının 600 bin civarında kalacağını tahmin ediyoruz. Video satışları ise 100-150 bin arasında gerçekleşebilir. TRT'de 2. kanalın daha işler hale gelmesi, önümüzdeki dönemde 3. kanalın açılması ve uydu yayınlarının da başlaması ile renkli televizyon satışları bu seviyede kalabilecektir. Ayrıca her geçen gün teknoloji değişiyor, böylece Türkiye'de eski televizyonlar da yenileriyle değiştirilecektir. Tüm bunların yanı sıra, önümüzdeki yıllarda şu anda inşaatı devam eden evler bitmiş olacaktır.**

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde sıkıyönetim tümüyle kalktı

Süper vali görevde

ZİYA AKSOY *20 temmuz*

DİYARBAKIR — 1978 aralığından bu yana sürdürülen sıkıyönetim, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde dün saat 17.00'den itibaren tümüyle kaldırıldı. Sıkıyönetimin yerini, hükümetin çıkarttığı son yasa gücündeki kararnameyle, olağanüstü hal bölge valiliği özel yönetimi aldı. Dün öğleden sonra sıkıyönetim komutanlığı yetkilileriyle bir toplantı yaptıktan sonra bütün sorumlulukları tek başına üstlenen Diyarbakır Valisi **Hayri Kozakçıoğlu,** saat 17.00'den itibaren yeni görevine başladı.

"Süper Vali" diye tanımlanan yeni bölge valisi, dün saat 17.00'den itibaren güneydoğu bölgesindeki 8 ilde sadece idari değil, güvenlik kuvvetlerinin sorumluluğunu, terorizmle mücadelenin geleceğini üstlenen bir konumda. Kararnameye göre Vali Kozakçıoğlu, geniş yetkilerle donatıldığı bu görevinde, sivil bütün güvenlik güçlerini kullanabileceği gibi, bölgede bulunan askeri güçler de bölge valisine karşı sorumlu olacaklar; süper vali dilerse, askeri birlikler de gös-

İÇİ SEVDA
DOLU YOLCULUK
Cahit Külebi

Cumhuriyet

DÜŞÜNÜYORUM
ÖYLEYSE VURUN
İlhan Selçuk
14. Baskı Çıktı.

64. Yıl; Sayı: 22594 Kurucusu: Yunus Nadi 175 TL. (KDV dahil) 19 Temmuz 1987 Pazar

IMF'den Özal'a mektup var

1 *Enflasyon hayal kırıcıdır; yüksek ücret ve maaş artışları enflasyonu olumsuz etkiliyor*

2 *KİT ürünleri fiyatlarına yılın ikinci yarısında yüksek oranlı zamlar yapılabilir*

3 *Kamu kesiminin, özel kesimden daha fazla kaynak kullanımı hayal kırıcıdır*

4 *Serbest faiz iyi; dövize endeksli senet uygulaması kötü; para arzı kısılmalıdır*

BİLAL ÇETİN

ANKARA — Türk ekonomisinin son durumuyla ilgili olarak yaptığı konsültasyon çalışmalarını tamamlayan IMF heyeti, Başbakan Turgut Özal'a bir mektup bırakarak Türkiye'den ayrıldı. Heyet Başkanı Geoffrey Tyler'in imzasını taşıyan 6 sayfalık mektupta, bazı ekonomik politika ve uygulamaların "hayal kırıklığı" yarattığı belirtildi.

Mektupta, "enflasyon probleminin bu kadar kötü olması, kamu kesiminin özel kesimden daha hızlı büyümesi, daha fazla kaynak kullanır hale gelmesi ve iç borçlanmaya ağırlık verilmesinin hayal kırıcı olduğu" görüşüne yer verildi. Mektupta, dövize endeksli borçlanma senetlerinin de tehlikeli sonuçlar doğurabileceği vurgulanarak, "Bu uygulamanın devam ettirilmeyeceği umudundayız" denildi.

Bu yıl enflasyon oranının yüzde 30'larda bile tutturulmasının güç olacağı belirtilen IMF heyetinin mektubunda, yılın ikinci yarısında KİT fiyatlarında büyük oranlı ayarlamalar yapılabileceği, ayrıca petrol fiyatlarının da enflasyon üzerinde ağır bir baskı yaratacağı vurgulandı.

Son asgari ücret düzenlemeleri ile memur maaşlarına yapılan ikinci yarıyıl zamlarının da enflasyon üzerinde olumsuz etkiler yaratacağı belirtilerek, para arzının kısılması ve enflasyonun düşürülmesi yönündeki politikalara ağırlık verilmesi istendi.

IMF heyetinin, Başbakan Turgut Özal'ın bilgisine sunduğu ve Türk ekonomisinin son durumuna ilişkin izlenimleri konusunda bir tür ön değerlendirme raporu özelliği taşıyan mektupta, özetle şu görüşlere yer verildi:

"1986 yılı sonlarında yapılan son konsültasyon sırasında Türk ekonomisinde yüksek bir büyüme hızı ve da-

(Arkası Sa. 12, Su. 4'te)

Evet kampanyasının Elazığ durağında, Özal'ı iki yüzlülükle suçladı

Demirel: Mutlaka hesap sorulmalı

Özal hükümeti dönemini "karanlık bir devir" olarak niteleyen Demirel, "Rüşvet, suiistimal, haksızlık, adaletsizlik, partizanlık görülmemiş boyutlara ulaşmıştır. Bu devir kapanmalıdır ve hesabı mutlaka sorulmalıdır" diye konuştu.

HAKKI ERDEM

ELAZIĞ — 6 eylülde yapılacak halkoylamasıyla ilgili evet kampanyasını sürdüren Süleyman Demirel hesap sorulacaklarını söyleyerek Elazığ'da Başbakan Turgut Özal'la GAP hesaplaşmasına girdi. Bugün GAP'ın yalnızca şamatasının yapıldığını bildiren Demirel, Özal ve ANAP'lıları siyasi yasaklarla ilgili halkoylaması konusundaki tavırlarından ötürü "iki yüzlülükle" suçladı. Demirel Güneydoğu Anadolu'da süregelen olaylarla ilgili olarak alınan önlemlerin sonuç vermeyeceğini de savunarak "Bir taraftan ulus yöneticileri vatandaşı '12 Eylül öncesine dönülür' tehdidiyle korkutmaya çalışırken, öbür taraftan bir evde 25 kişinin katledilmesini 'Büyütmeyin, konuşmayın' diye geçiştirmeye çalışmaktadırlar. Bir taraftan 12 Eylül tacirliği, öbür taraftan 3 sene zarfında hayatını kaybeden bine yakın vatandaşımızın kanından rahatsız olmamak gibi bir iki yüzlülük ortada mevcuttur" diye konuştu.

Elazığ'a Anadolu Havayolları'na ait özel bir uçak ile gelen Süleyman Demirel, konuşma yapacağı istasyon alanına oldukça uzun bir araç konvoyuyla yaklaşık 2 saatte gelebildi.

Demirel, konuşmasına mitinglerin "Halk gelmesin" diye kent dışında yaptırılmasına karşın, halkın gelmesinin önlenemediğini söyleyerek başladı.

Süleyman Demirel, Türkiye'nin çarpık rejiminin demokrasiye ...

(Arkası Sa. 10, Su. 1'de)

CÜNEYT ARCAYÜREK yazıyor

Bu Sıcak, Evet Sıcağı mı?

ELAZIĞ — Kuşbakışı vargıların insanı ne denli yanılttığını bir kez daha anladık. Uçaktan miting alanı yangına uğramış buğday tarlası gibi görünüyordu. Saymak elbet olanaksızdı, ama 300 mü demeli, 500 kişi mi demeli, işte bir o kadardı.

(Arkası Sa. 10, Su. 4'te)

Deri işçileri dayanışması Lokavta karşı grevle hak aramaya devam eden Kazlıçeşme'deki deri işçilerine destek yağıyor. Çeşitli sendikaların şube başkanlarının birer yevmiyelerini bağışlamaları ve sendika üyesi işçilerden gelen gıda yardımlarına ek olarak, dün de Ayrancılığa Karşı Kadın Derneği üyeleri de grev yerlerini ziyaret ettiler. Grevdeki işçilere yiyecek yardımında bulunan dernek üyeleri adına konuşan başkan Zehra Başar, "Grevci kadınlara moral vermeye geldik" dedi. Deri-İş Şube Başkanı Hüseyin Ateş de yaptığı konuşmada Türk-İş'in desteğinde miting yapmak istediklerini vurguladı. (Fotoğraf: ERDOĞAN KÖSEOĞLU)

Gecikmelerde düşük ücretler rol oynuyor mu?

Ücretler, THY'de moral bozuyor

İş-Sendika Servisi — Türk Hava Yolları'nda çalışan pilotlar, teknisyenler ve uçuş ekibi çalışanları için ücret ayarlaması görüşmeleri sürüyor. Ücret düşüklüğünün çalışmaları etkilediği ve uçak arızası ile rötarlarda etkili olduğu bildiriliyor.

İş yavaşlatma eylemine ilişkin soruları yanıtlayan yetkililer, organize bir boykot eyleminin bulunmadığını, ancak düşük ücretler nedeni ile moralleri bozuk olan çalışanların, ister istemez çalışmalarına bu durumun yansıdığını açıklıyorlar. Yine de uçaklarda çok sıklaşan arıza ve rötarların doğrudan buna bağlanamayacağını belirterek özetle şu açıklamayı yapıyorlar:

"Son günlerde THY uçak seferlerinde çok yoğun arızalar ve seferlerde rötarlar yaşanıyor. Bunun temel nedeni yaz aylarında çok yoğunlaşan turist trafiği sonucu, bütün uçakların sefere konmuş olması. Bir uçak arızalandığında yerine yedeği bulunamadığından, uçak onarılana kadar geçen süre, katlanarak bütün uçak seferlerinde aksamalara yol açıyor. Buna bir de çok düşük ücretler ...

(Arkası Sa. 10, Su. 7'de)

İşçiler, MESS sözleşmelerindeki gibi gruplandırılacak

Kamuda tek tip sözleşme hevesi

Amaçlanan tek tip sözleşmede, işçiler için iş değerlendirmesi yapılarak tüm işkollarında aynı meslekteki işçilerin, aynı ücreti alması öngörülüyor.

IŞIK KANSU

ANKARA — Kamu işveren sendikaları, tüm Türkiye'de tek tip sözleşmeye doğru ilk adımı önümüzdeki aylarda atacaklar. Gelecek toplusözleşme döneminde kamu işveren sendikaları, tüm işkollarında iş değerlendirmesi yöntemini uygulamaya koymada kararlı gözüküyorlar. İş değerlendirmesi uygulaması ile, örneğin demiryolu işkolundaki kaynakçı ile metal işkolundaki kaynakçı aynı ücreti alacaklar.

(Arkası Sa. 10, Su. 3'te)

GREVCİLERDEN EVET ÇAĞRISI
YAVUZ ŞİMŞEK'in haberi 13. Sayfada
GREVCİ GELİN SENDİKADA
13. Sayfada

İnönü: Evet oyu verin

SHP lideri Erdal İnönü, "evet" kampanyasını başlattığı Tunceli'de birleşme konusuna değinirken, "Birleşeceğiz, o da olacak, ama önce siz kendi aranızda birleşin, sesinizi yükseltin" dedi. Halkoylamasının ardından genel seçimlere gidileceğini kaydeden İnönü, "O zaman ANAP'ın borusu ötmeyecek" şeklinde konuştu.

SEZAİ YILDIZ

TUNCELİ — SHP Genel Başkanı Erdal İnönü "evet" kampanyasını dün doğu gezisinin ilk durağı Tunceli'den başlattı. Başbakan Turgut Özal'ın halkoylamasında "evet" ...

"Birleşeceğiz, o da olacak, ama önce siz kendi aranızda birleşin, sesinizi yükseltin" dedi. İnönü, Tunceli'de 13 Temmuz gecesi meydana gelen olayla ilgili olarak ...

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü dün Ankara'da düzenlediği basın toplantısından sonra doğu gezisine başlamak üzere Tunceli'ye gitti. "Başbakan İnönü" sloganları atarak ...

"Özal'ın pek çok numaraları, kandırmacaları var. Allem edip kallem edip bir numara çıkaracak. Referandum da bunlardan biri. Demokrasinin yasak olmaz. Mahkeme kararı olmadan kimseye ceza verilemez. Bir SHP'liler olarak yasakların kalkması için oy vereceğiz, bu-

tun halktan da evet demesini isteyeceğiz. Özal hayır çıksın, ondan sonra rahat rahat zamları getirsin, işkenceyi sürdürsün istiyor. Onun için evet diyeceğiz. Yasaklar kalktığı zaman Sayın Demirel karşımıza çıkar ...

İnönü konuşmasında Tunceli'de 13 temmuz gecesi meydana gelen olaya da değindi ve ...

Halk oylama ... ardından genel seçimlere gidileceğini kaydeden İnönü, o zaman ANAP'ın borusunun ötmeyeceğini söyledi. Vatandaşların "güvence isteriz" ... "güvencemiz demokrasi, biz, doğru dürüst işleyen bir Türk devletidir" ...

ERBAKAN: HÜKÜMET ANAYASAYA AYKIRI
SÜLEYMAN SARILAR'ın haberi 12. Sayfada

Yine PKK: 3 ölü

GÜNEYDOĞU NOTLARI

Telsizle PKK propagandası

Bir haber. "Köy basan teröristler korucuların silahını, köyün telsizini ve muhtarın mührünü alarak kaçtılar." Silahla telsizi anladık da muhtarın mührünü almak neyin nesi? Bölge gerçeğini anlayınca mührün anlamı da çıkıyor. Devlet olmanın simgesi "mühür"

CELAL BAŞLANGIÇ'ın haberi 8. Sayfada

PKK militanları, üç gün önce bir onbaşıyla bir erimizi şehit ettikleri Hakkâri'nin Işıkveren köyünü basarak Mehmet Tonk, Mustafa Tonk ve Ömer Üren adlı yurttaşlarımızı öldürdüler. Öldürülen yurttaşlardan Mehmet Tonk'un cesedi, Irak sınırına yakın kesimde bulundu. Hacı adaylarının bulunduğu otobüslere PKK'nin saldıracağı yolundaki ihbarlar üzerine, gece yolculuğuna izin verilmiyor 8. Sayfada

SIKIYÖNETİM SONA ERİYOR 8. Sayfada

Özal'ın Şam gezisinin ardından

PKK'yi güç günler bekliyor

CENGİZ ÇANDAR

Başbakan Turgut Özal'ın Suriye gezisinde Hafız Esad'ın hükümetine talimat vermesi sayesinde imzalanan güvenlik protokolünün PKK'yı bir hayli tedirgin edeceği ve güç duruma düşüreceği belirtiliyor. Başbakan Özal, Şam'dan Ankara'ya dönüşünde uçakta basın mensuplarıyla yaptığı sohbette PKK'nın dış destekleri açısından zor durumda kaldığını ...

"Dışarıda bu konudaki asıl korkumuz, İsveç, Almanya, Fransa gibi ülkelerdir. Bölge ülkeleriyle, örneğin Suriye ile ilişkilerimiz sayesinde bu faaliyetleri kontrol altına alabiliriz, ama Avrupa ülkelerinde kontrolümüz yok" dedi. Özal, bununla birlikte ...

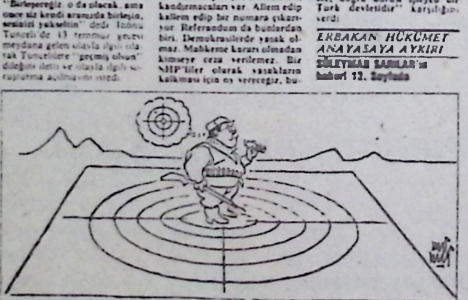
... olacakları muhakkaktır. Suriye'nin PKK'ye kendi topraklarını kullandırmaması ve faaliyetlerini denetim altına alması, PKK'ye lojistik imkânlar ve eğitim açısından çok ters sıkıntı sonuçlar getirecektir" diye konuştu. Üst düzeydeki güvenlik yetkilisi ...

Ayni yetkili, PKK faaliyetlerinin ...

Turgut Özal'ın Şam'daki ... Türk heyetinin bazı mensupları ...

(Arkası Sa. 10, Su. 5'te)

LE MONDE: SURİYE YALNIZLIKTAN KURTULMAK İSTİYOR
THE ECONOMIST: ORTADOĞU'DA SAVAŞ SU YÜZÜNDEN ÇIKAR
12. Sayfada

Şam Ziyaretinin Sonucu...

Başbakan Turgut Özal'ın Şam'a yaptığı üç günlük resmi ziyaret başarılı geçmiştir. Güvenlik ve su konuları ile ekonomik işbirliğine dönük olarak imzalanan protokoller, diplomatik başarının somut göstergeleridir. Bunun gibi Suriye tarafından diplomatik bir dille, nüanslı biçimde yapılan bazı taahhütler de iyimser bir havanın oluşumuna yol açmıştır. Son 30 yıldır güney komşumuza ilk kez yapılan en üst düzeydeki bu ziyaretin, Türk-Suriye ilişkilerinde yeni bir dönemi araladığı söylenebilir.

Bu ilk saptamadan sonra, geleceğe ilişkin olarak ölçülü bir bakış açısını geçerli kılmak gerekiyor. İki ülkenin başbakanları, Sayın Özal ile Sayın El Kasım'ın altına imzalarını koydukları protokoller, Türk-Suriye ilişkilerinde hiç kuşkusuz olumlu bir gelişmeyi vurgu-

(Arkası Sa. 10, Su. 1'de)

HASAN CEMAL

■ **Fransızlar rehin** — *İran İçişleri Bakanı, Fransa'nın Tahran Elçiliği'ndeki diplomatların casusluk suçundan yargılanacağını açıkladı.* 3. Sayfada

■ **Sovyet uyarısı** — *Sovyetler Birliği, ABD'nin Körfez'deki askeri varlığının bölgede gerginliği tehlikeli şekilde arttırdığını bildirdi.* 3. Sayfada

■ **Caz entelektüeli** — *İstanbul Festivali'nde de çalan "caz entelektüeli" Gary Burton, Umbria Festivali'nde unutulmaz bir konser verdi.* 4. Sayfada

■ **Türk çalgıları** — *Aynalıkavak Kasrı'ndaki sergide görsel kaynaklar ve bazı çalgılar yer alıyor.* 5. Sayfada

■ **Meriç'te dostluk köprüsü** — *Yunanlı ornitologlar (kuşbilimci) Meriç deltasının kuşlar için bir cennet olduğunu bildirerek, Türkiye'ye işbirliği önerdi.* 9. Sayfada

■ **Beş takıma ceza** — *Profesyonel Ceza Kurulu, Diyarbakırspor, İskenderun Demir Çelik, Sivas Demirspor, TEK Termik ve Kilimspor'a, lige yenik başlama cezası verdi.* Spor'da

■ **Çorapta yarış** — *Çoraplar, her gün yeni buluşlarla piyasaya ağırlığını koyan ünlü modacılar için çok kazançlı bir yan gelir.* 16. Sayfada

Berlin'den

Beyaz geceleri Berlin'in...

REFİK DURBAŞ

Güneşin son ışınları henüz yaprakların yüzünde / İçinde yabancılığın yakıcı hüznü Bu kent nasıl dört duvarla çevrildiği için dünyaya yabancı ise, sen de içindeki duvarları aşamadığın için bu kente yabancısın. Çevrende ne tanıdık bir ses ne aşina bir yüz / Yüreğin daralıyor. Bir 'mineral' daha söylüyorsun tuzu damağında kalan...

Moskova'dan

Moskova, önce kayın ormanıdır

IŞIL ÖZGENTÜRK

Önce kayın ormanıdır Moskova. Sonra büyük bir hasreti yüreğinde taşıyan bir büyük şairin bir büyük serüvenidir benim için.

Paris'ten

İhtilalin yıldönümü

SABETAY VAROL

Bastille Meydanı... 164 yıl önce burada, bu meydanın hemen tamamını kaplayan cezaevi, ihtilalciler tarafından ele geçirilince, olay, eski rejimin sonu, yeni rejimin başlangıcı sayılmış. 14 temmuzda Bastille'in alınış günü, 'Ulusal Bayram' olarak anılır olmuş...

Budapeşte'den

Buda'dan Peşte'ye bakış

ZAFER ARAPKİRLİ

23 meslektaş, bambaşka dünyalardan 23 gazeteci bir aya yakın süredir buradayız. Aynı çatı altında, aynı amaç için. Hepimiz başka gözlerle, başka şeyleri görmeye çalışıyoruz. Ve hepimiz geri döndüğümüzde bütün gördüklerimizi birleştirip aynı tabloyu oluşturacağız, kim bilir?

Washington'dan

Son minik panda

TEKİN SÖNMEZ

Sevimli son panda yavrusu da öldü. Bu coşkulu alkış arasında, apansız Washingtonlulara sunulan uzuntu, pandaları yavrulu bir aile olarak Washington Hayvanat Bahçesi'nde görmemiş olmak. Bu haber hep birinci sayfada. Böyle olunca da, 17 yıllık Vietnam kaçağı Douglas Beane, doğru dürüst haber bile olmadı...

7. Sayfada

İyi Pazarlar.

Cumhuriyet Dergi bugün ve her pazar Cumhuriyet'le birlikte

terilen görevi yapacaklar.

Ayrıca, yeni bölge valisi terör hareketlerini durdurabilmek için dilerse mezraları boşaltabilecek, köylerle birleştirebilecek, belli bölgelerde yerleşimi yasaklayabilecek. Bölgedeki olayların zamanında bastırılamamasının en önemli nedenlerinden biri olarak gösterilen istihbarat yoksunluğunu giderebilmek için bölge valisi Kozakçıoğlu'na MİT doğrudan bağlı olacak. Tek söz sahibi olan yeni bölge valisinin önde gelen görevlerinin başlıcası, askeri sivil güvenlik güçleri ve yöneticileri arasında gerekli koordinasyonu sağlamak.

Doğrudan İçişleri Bakanı'na karşı sorumlu olacak yeni bölge valisinin teröristleri izlemek için güvenlik güçlerini 8 ilin dışındaki bölgelere de göndermek, çevre illerin valilerinden yardım istemek yetkileri var.

Sıkıyönetim yetkililerinin hemen hepsini, hatta zaman zaman daha üstündeki yetkileri donanan bölge valisinin, bölgede yayımlanan organların yayınını durdurma, bölge dışında yayımlanan gazeteleri de sorumluluk bölgesine sokmama yetkisi var.

Cumhuriyet muhabirinin dün sabah konuştuğu bölge valisi Hayri Kozakçıoğlu, öğleden sonra sıkıyönetim yetkilileriyle son bir toplantı yapacağını ve bu toplantıdan sonra saat 17.00'den başlayarak yeni görevini üstleneceğini söyledi. Kozakçıoğlu, bölgede yeni bir döneme girilirken sıkıyönetimin bölge valisine devrinde bir tören yapılmasını istemediğini, sade bir biçimde yeni duruma bölgenin intibak etmesini istediğini belirtti. Bazı bilgilere göre, bölge valisi bir yandan teröristlerle savaşımı sürdürürken, öte yandan yeni göreviyle ilgili personel düzenlemeleri yapmaya çalışacak. Kozakçıoğlu, emrinde bulunan 5 vali yardımcının bu koordinasyonda hangi görevleri üstleneceğini saptarken, öte yandan da bölgede yararlanmayı düşündüğü başka kişilerin bölge valiliğinde görevlendirilmesi için çalışmalara başladı. İlk önce **"çalışma ekibini"** süratle kuracak olan bölge valisi, önümüzdeki haftadan itibaren saptadığı ana ilkeler çerçevesinde uygulamalara girişecek.

Önceki gece Diyarbakır'da sessizlik sürerken, çevre illerden gene bazı silahlı olaylar cereyan ettiği yolunda bilgiler geldi. Ancak bu bilgiler, yetkililer tarafından doğrulanmadı. Bazılarına göre, yeni valinin göreve başlamasından ve Başbakan Özal'ın Şam'daki temaslarından sonra, PKK'nın yeni bazı güç gösterilerinde bulunma olasılığı var.

En uzun sıkıyönetim sona erdi

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Diyarbakır, Hakkâri, Mardin ve Siirt illerinde düne kadar devam eden sıkıyönetim uygulamasının da kaldırılmasıyla beraber, Türkiye'de 8 yıl 6 ay 22 gündür süren sıkıyönetim dün sona erdi. Bu illerde olağanüstü hal uygulamasına geçildi.

Olağanüstü hal uygulamasına geçilen Diyarbakır, Hakkâri, Mardin ve Siirt illerinde daha önce olağanüstü hal uygulanan Bingöl, Elazığ, Tunceli ve Van illeri de eklenerek **"Olağanüstü Hal Bölge Valiliği"** uygulamasına da dün başlandı. 12 Eylül 1980'de Silahlı Kuvvetlerin ülke yönetimine el koyması ile birlikte tüm ülke çapında ilan edilen sıkıyönetime 1983 yılından sonra kademe kademe son verildi. Son olarak sıkıyönetimin devam ettiği Diyarbakır, Hakkâri, Mardin ve Siirt illerinde de sıkıyönetimin kaldırılması ve bu illerde olağanüstü hal uygulamasına geçilmesi 18 Mayıs 1987'de Bakanlar Kurulu'nda kararlaştırıldı. Halen Türkiye'de İstanbul, Hakkâri, Mardin, Siirt, Diyarbakır, Tunceli, Elazığ, Bingöl ve Van illerinde olağanüstü hal uygulamasına devam ediliyor.

Trakya çiftçisi, süne zararlısı yüzünden buğdayını satamaz oldu

'Özürlü' buğday elde kaldı

20 temmuz

Yurt Haberler Servisi — Türkiye'nin tahıl ambarlarından Trakya Bölgesi'nde ekimi yapılan sadova cinsi buğdayın süne zararlısından etkilenmesi, üreticiyi güç durumda bıraktı.

Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) süne zararlısının yol açtığı tahribatı gerekçe göstererek bazı buğdayları almaması ve alım fiyatlarını hükümetçe daha önce belirlenen 102 liralık taban fiyatın çok altına düşürmesi, buğdayın elde kalmasına neden oluyor.

Keşan muhabirimiz **Feyzullah Aktan**'ın bildirdiğine göre, TMO'nun uyguladığı alım politikası nedeniyle siloların önünde uzun kuyruklar oluşuyor. Ürününü ofise satamayan bir kısım üretici buğdayını tekrar köyüne götürürken, özellikle hasat mevsiminde ödemek üzere borçlanan çiftçiler, zamanı gelen taksitlerini ödemek için ürünlerini düşük fiyatla tüccara satmak zorunda kalıyorlar.

Tüccar ve un fabrikalarının da süneli buğdayı almakta güçlük çıkarttıkları bildirilirken, adının açıklanmasını istemeyen bazı TMO yetkilileri, sıkıntının, fiyat istikrarsızlığının, süne zararlısından çok, ofisin geçen yıldan kalan stoklarından kaynaklandığını öne sürdüler. Hükümetin daha önceki kararına göre yüzde 15'ten fazla süneli ürünlerin alınmadığını belirten TMO yetkilileri de yeni karara göre süne miktarına bakılmaksızın ürün alımının yapıldığını söylediler.

Yetkililer, **"Sünenin fazla olması ve son yağışlar mahsulü etkilediği için ürün, 75 hektolitrenin (buğdayın undan hamur haline dönüşmesindeki kalitesi) altında kalıyor. Bu nedenle alım fiyatı düşük oluyor"** dediler.

Çiftçilerin tepkilerinin artması üzerine bir süre önce TV'de açıklama yapan Başbakan Turgut Özal, **"Buğday alım fiyatı ortalama 95 lira"** derken ilgililer, bu açıklamadan kısa bir süre sonra buğdayların yine eski fiyattan işlem gördüğünü söylediler.

ÜRETİCİ SIKINTIDA

Trakya çiftçisinin buğdayını belirlenen taban fiyatın altında çok düşük fiyatlarla ve güçlükle satabil-

diğini bildiren Cumhuriyet Trakya illeri muhabirleri, süne tahribatı ve nem oranındaki düşüklük nedeniyle üreticinin kampanyayı kâr etmeden ya da küçük zararla kapatmayı umut ettiklerini haber verdiler.

Türkiye'nin 3. büyük "zahire borsası" olan Edirne Zahire Borsası Genel Sekreteri **Adem Yaprem**, Cumhuriyet muhabirine yaptığı açıklamada şunları söyledi:

"Trakya Bölgesi'nde meydana gelen süne afeti nedeniyle İstanbul ve civarındaki un fabrikalarının ve tüccarların buğday alımından çekilmeleri, borsamızda fiyatları düşürmüştür. Süne afetinin yanı sıra hektolitre, rutubet oranlarının da bu yıl düşük oluşundan tüccarlar isteksiz alım yapmaktadırlar. Temmuz ayı başında başlayan yeni mahsul alım işlemlerinde 73-101 lira fiyat uygulanıyor. Ortalama alım fiyatı 91.10 lira olarak belirlenmiştir. Bugüne kadar borsada 3 bin 620 ton buğday satılmıştır."

Bu arada Edirne muhabirimiz **İhsan Özüağ**'a bir açıklama yapan Ziraat Odaları Marmara bölgesi Başkanı **Erol Baraz**, kullanılan "taban fiyatı" kavramının yanlışlığına değinerek şunları söyledi:

"Türkiye'de çok zor şartlarda üretim yapan çiftçiye Chicago Borsası'nın fiyatı verilirse, netice böyle olur. ABD hükümeti bile çiftçisine 100 kilogramda 5 bin 200 liralık desteklemede bulunuyor. Süne olayı bir felakettir. 1983'ten beri devam etmesine rağmen ilk defa bu yıl dikkatli bir tespit yapılmış, mücadele yapmak ihtiyacı doğmuştur.

Kanaatimce yer yer mücadelede geç kalınmıştır. Teknik yetkililer de bu seneki süne tahribatını afet olarak kabul etmektedirler. Bir yerde afet varsa normal piyasa yoktur, ona göre hareket edilmelidir."

Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliği'nin 10 bin ton yemlik buğday almak için piyasaya girdiği Edirne'de TMO, kampanyanın başlangıcından bu yana 2 bin 464 ton buğday alarak karşılığında üreticiye 232 milyon 994 bin 363 lira ödedi.

Kırklareli'nde TMO'nun yanı sıra tüccar ve un fabrikalarının da süneli buğday almakta güçlük çıkardığını bildiren Cumhuriyet muhabiri **Nazif Karaçam**, üreticilerin bu nedenle buğdaylarını 102 lira olan taban fiyatının 15-20 lira altında sattıklarını haber verdi. Üreticiler ofisin bugüne kadar gerçekleştirdiği 2 bin ton dolayındaki alımları sırasında, hiç 102 liradan alım yapmadığını söylediler.

TMO'nun Tekirdağ, Malkara, Hayrabolu, Uzunköprü, Keşan ve Babaeski depolarında geçen yıldan kalan büyük ölçüde stok buğday olduğu bildiriliyor.

Lüleburgaz muhabirimiz **Vahit İşbaşaran**'ın görüştüğü buğday üreticilerinden **Mehmet Yılmazoğlu**, **"TMO eksperleri sarraf kantarı gibi. Aldıkları numuneleri gram gram tartıyorlar"** diyerek şöyle konuştu:

"Başbakan TV'de buğdayın ortalama 95 liradan alınacağını söyledi, ama malımızı 77 liradan alıyorlar. Borcumuz var, mecburen satıyoruz."

Salih Gavralı adlı tüccar da bu yıl ürünün kötü olduğunu belirterek **"Bu yılki mahsul ancak yem olarak değerlendirilecektir. Hükümet aldığı buğdayı düşük fiyatla satacak. Biz mahsulü aldığımız fiyatın üzerinde satamayacağımız için zarar ederiz korkusuyla ürün almıyoruz"** dedi.

Kapasite ve satışlar arttı, stoklar azaldı

İmalat sanayii % 5 büyüdü

20 temmuz

Ekonomi Servisi — İstanbul Sanayi Odası'nın araştırmasına göre, imalat sanayii bu yılın ilk üç ayında reel olarak yüzde 5 büyüdü, satışlar ve kapasite kullanımı arttı, stoklar azaldı. Araştırma, sanayicilerin büyük çoğunluğunun geleceğe "iyimser" baktıklarını ortaya koydu.

İSO tarafından hazırlanan **"1987 Yılının İlk Üç Ayında İmalat Sanayii Sektörünün Genel Durumu"** araştırması yayımlandı. Her üç ayda bir yayımlanan ve 833 büyük sanayi kuruluşunu kapsayan araştırma sonuçlarına göre, imalat sanayii bu yılın ilk üç ayını "iyi" geçirdi. İmalat sanayiinde büyüme hızı reel olarak yüzde 5 olarak gerçekleşti.

Araştırmayla ortaya konan öteki önemli sonuçlar da şöyle:

- **Stoklar azaldı. 1987 yılının ilk üç ayında stoklar yüzde 4'ten yüzde 2.5'e düştü.**
- Kapasite kullanım oranı arttı. Bu oran tartısız yüzde 66.7, tartılı yüzde 74 olarak gerçekleşti. Her iki oran da bir önceki dönemde sırası ile yüzde 64.5 ve yüzde 71.9 idi.
- **Sanayiciler, yatırıma istekli. Sanayicilerin yüzde 26.6'sı yatırıma istekli olduklarını belirttiler.**

Federal Almanya, Türkiye'ye
"Mültecileri gönderme, sana para vereyim" diyor

'İranlı mülteci' pazarlığı

DİLEK ZAPTÇIOĞLU *20 temmuz*

Federal Almanya ile Türkiye arasında "İranlı mülteciler" konusunda **"sessiz bir pazarlık"** sürdürülüyor. Bu konudaki son gelişme, temmuz ayı başında Ankara'ya gelen F. Alman İçişleri Komisyonu'nun, İçişleri Bakanı **Yıldırım Akbulut**'la yaptığı **"prensip anlaşması"** oldu. F. Almanya bu anlaşma ile mülteciler konusunda **"Türkiye'nin üstlendiği maddi yükü hafifletme vaadinde bulunurken, Türkiye'nin de İranlı mültecilere daha kolay iltica hak-**

kı vermesini ve barındırmasını istiyor. **Ankara'nın da bunu "prensip olarak"** onayladığı kaydediliyor. Halen Türkiye'de 150 bin kadar İranlı mülteci bulunuyor.

Son yıllarda yoğun bir mülteci akınıyla karşılaşan F. Almanya'da başta CDU olmak üzere, Yeşiller'e kadar uzanan geniş bir siyasi yelpaze, **"mülteciler bakımından ülke kapasitesinin dolduğunu ve daha fazla mülteci kabul edilemeyeceği"** görüşünü taşıyor.

1987 ocak ayında F. Almanya'da yürürlüğe konan "Mülteciler Yasası" ile şartlar daha da ağırlaştırıldı. Yeni yasaya göre mülteci kabulünde "birinci ülke" esas alınıyor ve eğer ülkesini terk eden mülteci gittiği ilk ülkede güvenlik içinde bulunuyorsa, F. Almanya'ya kabul edilmiyor.

F. Almanya'dan sığınma hakkı isteyen İranlıların büyük çoğunluğunun **"birinci ülkesi"** ise Türkiye. Bu nedenle Alman Protestan ve Katolik kiliselerinden çeşitli heyetler 1987 bahar ayları içinde Türkiye'ye gelerek incelemelerde bulundular. Kiliseler ve mülteci haklarını savunan çeşitli kuruluşlar, Türkiye'den F. Almanya'ya gelen İranlı mültecilere kapıların açılması gerektiğini savunurken, iktidardaki CDU yetkilileri de Türk hükümeti ile temasları sıklaştırarak, **"İranlı mültecilerin Türkiye'de güvenlik içinde barındırılması ve gerekirse F. Almanya'nın bu konuda maddi katkıda bulunması"** tezi üzerinde duruyorlar.

Temmuz ayının ilk haftasında Ankara'ya gelen CDU'dan Dr. Olderog başkanlığındaki komisyonda, koalisyon ortağı Hür Demokrat Parti'den **Dr. Burkhart Hirsch**, sosyal demokratlardan Schoer ile **Fr. Haemmer**'le (SPD) **Yeşil Parti**'den **Ellen Olms** bulunuyordu. Heyet önce Ankara'da İçişleri Bakanı **Yıldırım Akbulut**, Devlet Bakanı **Ali Bozer**, **TBMM İçişleri Komisyonu** üyeleri ve **Birleşmiş Milletler**'in Mülteciler Komiseri ile resmi temaslarda bulundu; daha sonra Van'da ve sınır kapısı Gürbulak'ta incelemeler yaptı. İstanbul'da Vali Nevzat Ayaz'la görüştükten sonra, geldiği gibi "sessiz sedasız" ayrılan heyet, basın toplantısı da yapmadı. Yeşiller'den Ellen Olms ile yaptığımız görüşmede, karşılıklı **"iyiniyet gösterisi"** şeklinde cereyan eden gezide İranlı mülteciler konusunda bir **"prensip anlaşması"**'na varıldığı öğrenildi.

Ellen Olms, F. Almanya'da mültecilerin büyük bir tartışmaya yol açtığını belirttikten sonra şöyle dedi: **"Geçen sonbahar, Türkiye'den binlerce İranlının otobüslerle Almanya'ya doğru yola çıktığına dair asılsız bir haber gelmişti. Bu haber büyük bir paniğe yol açmakla birlikte, İranlı mülteciler konusunu da gündeme getirdi. Bu panik havası, özellikle ocak ayındaki genel seçim sırasında istismar edildi. Böylece hükümet bazı kararlar aldı ve ilticacılara Doğu Berlin kapısını kapattı. Ayrıca ocak ayından yeni bir Mülteciler Yasası ile iltica hakkı kısıtlandı.**

Öte yandan Ankara'daki BM Mülteciler Komiseri, İranlı mültecilerin Türkiye'ye çoğunlukla kaçak olarak veya sahte belgelerle giriş yaptığını ve hemen büyük kentlere dağıldığını bildirdi. Şu sırada Türkiye'de bulunduğu tahmin edilen 150 bin İranlıdan sadece 10 bini, BM'nin Ankara bürosuna kayıtlı. Bu 10 bin kişiden 3 bini son aylarda ABD, Kanada ve Avrupa ülkelerine sevkedildi. Büroya başvuranlar önce yasal işlemleri görülmek üzere Gürbulak sınır kapısına yollanıyor." Personel yetersizliği yüzünden aylarca süren işlemler bitene kadar ise Van'daki otellere yerleştiriliyorlar.

Alman heyetinin başkanı Dr. Olderog, Yıldırım Akbulut ile yaptığı görüşmede, Türkiye'nin İranlı mültecilerden ötürü üstlendiği bu yükü paylaşacaklarını belirterek şöyle dedi: **"F. Almanya artık yeni mülteci kabul edecek kapasitede değildir. Ancak Türkiye'nin taşımak zorunda olduğu yükü de görüyoruz ve maddi destekte bulunmayı taahhüt ediyoruz."**

15. Uluslararası Kemoterapi Kongresi'ni Cumhurbaşkanı Evren açtı

5 bin bilim adamı İstanbul'da

20 temmuz

İstanbul Haber Servisi — 15. Uluslararası Kemoterapi Kongresi dün akşam Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**'in yaptığı açış konuşmasıyla başladı.

İstanbul'da bugüne dek yapılmış en büyük uluslararası organizasyon olan 15. Uluslararası Kemoterapi Kongresi'nin açılış töreninde Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in yanı sıra Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı **Mustafa Kalemli**, İstanbul Valisi **Nevzat Ayaz**, İstanbul Belediye Başkanı **Bedrettin Dalan**, Uluslararası Kemoterapi Derneği Başkanı **Prof. Dr. George Dalkos** ve Kongre Başkanı **Prof. Dr. Bülent Berkarda** da birer konuşma yaptılar.

Dünyanın çeşitli ülkelerinden 5 bin bilim adamının katıldığı 15. Uluslararası Kemoterapi Kongresi'nin açılış konuşmasını yapan Cumhurbaşkanı Kenan Evren, insan sağlığında önemli bir yeri olan bu kongrenin Türkiye'de düzenlenmesinden duyduğu memnuniyeti belirtirken, Türkiye'nin daha yakından tanınması açısından da bu tür organizasyonların yararına değindi.

Dünyada bilim ve teknolojinin yanı sıra tıp alanında da öncemli gelişmeler kaydedildiğini söyleyen Cumhurbaşkanı Evren, **"Geçmişte kıtaları bile tehdit eden pek çok hastalık bugün artık tedavi edilebilir hale gelmiş, hatta bazıları ortadan kalkmıştır. Ancak tüm çabalara rağmen insan vücudu pek çok bilinmeyeni bünyesinde taşımaya devam etmektedir. Sizlerin fedakâr çabalarınızla üstesinden gelinecek daha pek çok sorun bulunmaktadır. İstanbul'da düzenlenen bu toplantının kemoterapi alanında verimli bir görüş alışverişine imkân vereceğine ve yeni ilerlemelere zemin hazırlayacağına inanıyorum"** dedi.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mustafa Kalemli ise yaptığı konuşmada, **"Günümüzde pek çok değişik hastalığın tedavisinde kullanılan kemoterapi ile ilgili ilaçların büyük bir bölümü Türkiye'de yerli olarak dünya standartlarına göre üretilmektedir"** dedi.

Kongre açılışında konuşan Uluslararası Kemoterapi Derneği Başkanı Prof. Dr. George Daikos, İstanbul'un tarihini anlattı. Daha sonra söz alan Bedrettin Dalan, **"Sayın Prof. İstanbul'u o kadar iyi anlattı ki fahri hemşeri yapmaya karar verdim"** dedi.

SHP'nin Kars mitingini polisin videoya alması tepkiyle karşılandı

İnönü: Anadili Kürtçe diye kimse suçlanamaz

HAKKI ERDEM - YÜCEL SEZER *21 temmuz*

KARS — SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, Türkiye'de Kürtçe konuşan vatandaşlardan şüphe edilmesine karşı olduğunu belirterek, **"Ana dili Kürtçe diye kimseyi suçlayamayız ve kimseye şüphe ile bakamayız"** dedi. İnönü, Birinci Dünya Savaşı'nda Türkçe ve Kürkçe konuşan Anadolu insanının omuz omuza savaştığını hatırlatarak, **"Bu birliktelik ortak bir temel oluşturmuştur. Bizim bu ortak temelimizi ayrımcı akımlar hiçbir şekilde bozamazlar"** biçiminde konuştu. Mitingin polis tarafından videoya çekilmesi ve konvoyun alana sokulmaması SHP'lilerin tepkisine yol açtı.

Erdal İnönü Doğu ve Güneydoğu gezisinin üçüncü gününde Kars ve ilçelerindeki mitinglerde yaptığı konuşmalarda, bölgede PKK'cıların katliamları nedeniyle tüm yöre halkının insan haklarının ihlal edildiğini bildirdi. SHP lideri, vatandaşlara Kürtçe konuşuyor diye kuşkuyla yaklaşılmasını eleştirerek, **"Misak-ı Milli sınırları konuştuğu dile göre ayrım yapılmadan bütün vatandaşların katılımıyla ve akıttıkları kanlarla çizildi. Hem bir ülkede farklı diller konuşulması bu ulusun kültürünü zenginleştirir. Ama ayrımcı politika güdenlere izin vermeyiz"** diye konuştu.

Dün SHP'nin seçim otobüsü Güneş ile Erzurum'dan Kars'a geçen İnönü, yol boyunca kendisine sevgi gösterisinde bulunan vatandaşları selamladı. İnönü Sarıkamış ve Kars'ta düzenlenen mitinglerde halktan 6 Eylül referandumunda siyasi yasakların kalkması için evet oyu vermelerini istedi. İnönü, bugün yasakların zaten uygulanmadığını, ancak Başbakan Özal'ın referandum ile yasakları gerçek anlamda koymak istediğini vurgulayarak, **"Çünkü bir genel seçimde karşısına Demirel'in rakip olarak çıkmasını istemiyor. Bu halkoylaması Özal'ın genel seçimleri kazanmak için başvurduğu bir oyun. Bu oyunu referandumda evet diyerek bozacağız"** dedi.

Başbakan Özal'ın seçim konusunda da kandırmacalar içinde olduğunu kaydeden İnönü, Özal'ın halkoylamasında istediği gibi bir sonuç alması durumunda genel seçime gideceğini söyledi. İnönü, **"Yasaklar kalkarsa, 12 Eylül öncesine dönülür"** sözlerinin de aldatmaca olduğuna dikkat çekerek, **"12 Eylül öncesi olayların müsebbibi olan MSP ve MHP'lilerin şimdi ANAP'ın içinde ve devlet kadrolarında önemli yerlerde olduklarını"** öne sürdü.

İnönü, **"Biz rakiplerimizle siyaset sahnesinde uğraşırız. Orada hepsinin hakkından geliriz. Sandık başında mücadele veririz. Biz yasaklar kalktıktan sonra karşımıza çıkacak herkesin hakkından gelir, dersini veririz. Kimseden korkmuyoruz"** diye konuştu. İnönü, Özal'ın referandumda hayır çıkması durumunda bunu kendisine destek gibi göstermek isteyeceğini de kaydederek, şunları söyledi:

"Özal CHP'nin kapatıldığı ortamda ortalığı boş bulup iktidar oldu. Kendisini iktidar yapan şartları şimdi sürdürmek istiyor. Ama biz buna izin vermeyeceğiz. Yasakları kısıtlamaları kaldıracağız. Siyasi yasakların kaldırılması anayasadaki pek çok yasağın kaldırılması için bir adım olacaktır. Özal için demokrasi sadece allem edip kallem edip seçimi kazanmak demektir. Ama artık yağma yok. Halkımız ANAP'ın oyunlarını, kandırmacalarını iyice öğrendi. Bu sefer halkımız oyunu SHP'ye verecek. Türkiye'ye işçi haklarını getiren CHP'nin yolunda ilerleyen SHP iktidar olacak.

Özal yasaklar için referandumu halka saygı gibi göstermeye çalışıyor. Özal'ın halka saygısı varsa halka başka şeyler sorması gerek. 'Sendikalar rahat çalışsın mı, daha iyi taban fiyat verilsin mi, enflasyondan memnun musunuz?' diye halka sorsun. O zaman cevabını alır. Halka saygı asıl bunları sormayı gerektirir. Bütün derdi seçimlerde karşısında korktuğu siyasetçiler olmasın. İki yüz kişiyi de ilgilendirse yasak yasaktır. Kalkması gerekir. Özal'ın istediği ise bir süre daha iktidarda kalıp yandaşlarının kesesini doldurmaktır."

Kendisini dinleyen çok sayıda kadına da hitaben İnönü, SHP iktidarında kadın sorunları için ayrı bir bakanlık kurulacağı vaadinde bulundu. İnönü, Kıbrıs Barış Harekâtı'nın yıldönümü dolayısıyla harekâta da değindiği konuşmasında şöyle dedi:

"Kıbrıs Barış Harekâtı Kıbrıs'taki soydaşlarımızın malını, canını kurtardı, adaya barış getirdi. Barış harekâtını gerçekleştiren başta dönemin Başbakanı Bülent Ecevit'e ve öteki yetkililer ile silahlı kuvvetler mensuplarına şükranlarımı, minnetlerimi sunuyorum. Kıbrıs'ta bugün yapılacak olan barış için anlaşmadır. Türkiye bu konuda Birleşmiş Milletler'in hazırladığı çerçeve anlaşmayı benimsemiştir. Ancak Rumların uzlaşmaz tavrına karşın müttefikimiz geçinen bazı ülkelerin bize karşı tavrına kızmamak elde değil. Koskoca ABD Kongresi bizim olumlu yaklaşımımızı görmeden kınama yoluna gidiyor. ABD'nin kendisi bir federal devlettir. O nedenle federal çözümü destekleyenlerin en başta ABD'liler olması gerekir. Böyle çifte standartlı davranış olmaz."

İnönü konuşmasında anadili yüzünden kimsenin suçlanamayacağını söyledi. Birinci Dünya Savaşı'nda ve Kurtuluş Savaşı'nda anadili farklı da olsa Anadolu insanının omuz omuza savaştığını bildiren İnönü, Türkiye Cumhuriyeti'nin de böyle bir ulusal bütünlük içinde kurulduğunu belirtti. İnönü şöyle devam etti:

"Anadili ayrı insanların bulunması o ulusun kültürünü zenginleştirir, zayıflatmaz. Tam tersi zenginleştirir. Zaten Atatürkçü milliyetçilik anlayışı da budur. Biz bütün Türk vatandaşlarına anadili ne olursa olsun, Türk diye bakarız, biz politika olarak ayrımcı politikaya gitmeyiz."

Erdal İnönü, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da PKK'cıların katliamları önlenemezken, tüm vatandaşlara kuşkuyla bakılmasını eleştirdi. İnönü, SHP'nin vatandaşların insan haklarına saygı göstererek, PKK'yı etkisiz hale getireceğini ve demokra-

siyi kuracağını söyledi. SHP lideri, **"Bölücü eşkıyayı yakalayamayan yetkililer o yöre halkının tümünü sorumlu tutma davranışına giriyor. Bir yerde cinayet oldu diye bütün yöre halkı suçlanamaz"** dedi.

Kars'ta **"Dün CHP'nin bugün SHP'nin kalesiyiz"** pankartıyla karşılanan İnönü, **"Aslan sosyal demokratlar. CHP'den rahmetli İsmet İnönü'nün demokrasiyi yerleştirmek için verdiği mücadelede hiçbir zaman onu yalnız bırakmadınız, şimdi de bize destek veriyorsunuz"** diye konuştu.

Portekiz'de koalisyon geleneği bozuldu

Sosyal demokratların zaferi

21 temmuz

LİZBON (AP) — Portekiz'de önceki gün yapılan erken genel seçimleri Başbakan **Anibal Cavaco Silva**'nın Sosyal Demokrat Partisi'nin oyların yüzde 50.4'ünü elde ederek kazanması ile birlikte, sağcı diktatörlüğün askeri darbeyle sona erdirildiği 1974 yılından bu yana devam eden "koalisyon hükümetleri dönemi" sona erdi. Dün açıklanan seçim sonuçlarına göre, Sosyal Demokrat Parti, 250 üyeli parlamentoda 144 sandalye elde etti. İkinci kez başbakan olan Cavaco Silva, ilk seçim sonuçlarının açıklanmasından sonra başkent Lizbon'da yaptığı konuşmada, parlamentoda temsil edilen tüm siyasi partileri **"açık bir diyaloğa"** davet etti. Cavaco Silva, Sosyal Demokrat Parti'nin seçim kampanyasının yönetildiği Lizbon Oteli'nde zaferi kutlayan parti üyelerine hitaben yaptığı konuşmada, **"Haydi gelin, yeniden çalışmaya başlayalım"** dedi.

Portekiz'de bir partinin tek başına iktidara gelebilmesi için parlamentoda en az 126 sandalye elde etmesi gerekiyor. Bu nedenle, Sosyal Demokrat Parti'nin 144 sandalye elde etmesi, bir zafer olarak niteleniyor. 1974 yılındaki **"Karanfil Devrimi"** ile 48 yıllık sağcı diktatörlüğün sona erdirilmesinden bu yana iktidara gelen 16 hükümetin tümü, çeşitli partilerin koalisyonundan oluşuyordu.

Pazar günü yapılan seçimlerde muhafazakâr eğilimli Hıristiyan Demokrat Parti sadece yüzde 4.4'lük oranda oy elde ederken, eski Devlet Başkanı **Antonio Ramalho Eanes**'in liderliğindeki Demokratik Yenileşme Partisi, oyların sadece yüzde 4.9'unu elde etti. 1985 seçimlerinde yüzde 17.9'luk bir oy oranına sahip olan Demokratik Yenileşme Partisi, önceki günkü seçimlerde en büyük bozguna uğrayan parti oldu. Eanes başkanlığında 2 yıl önce kurulan parti, son seçimlerden önce parlamentodaki üçüncü parti durumundaydı. Sosyalist Parti yüzde 23'lük oy oranı ile sosyal demokratları izlerken, Komünist Parti'nin oylarında da düşme görüldü. Komünistler, erken seçimlerde yüzde 12 oranında oy elde ettiler.

Trafik kan kustu: 2 günde 57 ölü

21 temmuz

Haber Merkezi — Yaz ortasında iç turizmin hareket kazanması ve yurtdışındaki işçilerin yoğun bir şekilde akın etmesi ile oluşan trafik kazalarında büyük artış görüldü. Son iki günde meydana gelen kazalarda 57 kişi ölürken 71 kişi de yaralandı.

Traktör kazalarının önemli bir yer tuttuğu trafik kazalarında, yabancı plakalı araçların neden olduğu 7 kazada yabancı uyruklu 10 kişi öldü.

Son iki günde yurtta meydana gelen kazalar illere göre şöyle belirlendi:

6 ÖLÜ

İstanbul Silivri yakınlarında E-5 karayolunda **Mustafa Yılmaz** yönetimindeki yabancı plakalı otomobil, karşı yönden gelen başka bir yabancı plakalı otomobille çarpıştı. Kazada gurbetçi olduğu sanılan Gaziantepli **Mustafa, Orhan, Tolon Yılmaz** ile diğer otomobilde bulunan yabancı uyruklu üç kişi can verdi. Yaralanan 4 kişi ise Çorlu Devlet Hastanesi'ne kaldırıldı.

İstanbul'da, Zeytinburnu Siteler 10. Yıl Caddesi Silivrikapı kavşağında plakası belirlenemeyen aracın çarptığı **Raşit Şentürk** öldü. Küçükçekmece Soğuksu tren istasyonunda makinist **Yusuf Bayramoğlu** yönetimindeki banliyö treninin çarptığı 35-40 yaşlarındaki kimliği belirlenemeyen bir kişi yaşamını yitirdi. E-5 karayolu Ataköy Çobançeşme mevkiinde **Mustafa Durmuş Oğuz**'un yönetimindeki 34 FE 468 plakalı otobüs, durakta yolcuların arasına girdi. Kazada, **Durmuş Oğuz, Nezifat Bakar** öldü, 5 kişi de yaralandı. **Ethem Çıkrıkçı** yönetimindeki 34 LL 057 plakalı otomobilin Kısıklı'da çarptığı **Uğur Temiz** ile Küçükçekmece'de **Erdal Erzik** yönetimindeki 34 U 5199 plakalı otobüs altında kalan bir kişi öldü. Fikirtepe'de **Osman Metin** yönetimindeki R-TAU 907 plakalı minibüsün altında kalan **Zehra Uğur** yaşamını yitirdiler.

İzmit'te motosikletten düşen **Erdal Kambur** (8) ile Gebze Çayırova istasyonunda trenin çarptığı **Aysel Bahar** (30) can verdiler. E-5 karayolu Gebze kesiminde birbirine giren 6 araçta bir kişi ağır yaralandı, yol 3 saat ulaşıma kapandı.

İzmir'de belediye otobüsü ile otomobil çarpışmasında **Mehmet Esmer** (40) öldü, 4 kişi yaralandı. Hilal durağında trenin çarptığı **Mehmet Hilmi Meral**'in (20) öldüğü bildirildi.

Muğla-Aydın karayolunda bir taşıtın motosiklete çarpması sonucu **İskender Akpınar** öldü, Fethiye'den Muğla'ya giden bir otomobil, Yanıklar köyünde çarptığı **Labia Kocadurmuş**'un ölümüne neden oldu. Dikili'nin Kaynarca mevkiinde biri yabancı plakalı iki otomobil çarpıştı, olayda **Kerim Gezer** (2) ile **Ayten Demirel** (60) yaşamını yitirdi, 7 kişi ise yaralandı. Ankara'da devrilen otomobilde **Cebrail Ata-**

soy (22) öldü, yaralanan iki kişi tedavi altına alındı.

Bursa Gemlik yolunda Orhan Kumru yönetimindeki 16 KN 188 plakalı otomobil ile **Temel Gülçiçek** yönetimindeki 34 CCP 31 plakalı TIR çarpıştı. Kazada, **Orhan Kuru** ve **Dursun Kuru** yaşamlarını yitirdiler. Bursa-Karacabey karayolunda Sönke Nieskstat yönetimindeki FL LC 410 plakalı otomobil 16 NP 692 plakalı kamyonla çarpıştı. Kazada, **Sönke Nieskstat** ile kimliği belirlenemeyen erkek arkadaşı öldü.

Konya Ereğli'de iki kamyonun çarpışmasında **Fevzi Ördekli**, Rize'nin Fındıklı ilçesinde denize uçan otomobilde **Fatma Vatan** (34) ile **Kurban Vatan** (11) can verirken her iki kazada 4 kişi de yaralandı.

Zonguldak'ın Çaycuma ilçesi Helvacılar köyünde **Selahattin Tastere** yönetimindeki 67 AF 516 plakalı traktörden düşen **Ferhat Mantarlı** (8) öldü. Devrek ilçesinde ise **Mustafa Karabasa** yönetimindeki 67 EF 773 plakalı traktörün devrilmesi sonucu **Emine Karahasan** (48) yaşamını yitirdi.

Gaziantep'in Kilis ilçesi Deliorman köyü yakınlarında aşırı hız nedeniyle şarampole yuvarlanan 34 HR 315 plakalı otomobilin sürücüsü **Zekeriya Akkıprık** (41) yaşamını yitirdi. Gaziantep Düztepe mahallesi Çamlıca caddesinde **Hannan Karadağ** yönetimindeki 27 EK 107 plakalı otomobilin altında kalan **Bedriye Savun** (70) öldü.

Ağrı'nın Yeşilçay ilçesinde **Abdürrezzak Yıldız** yönetimindeki 04 AL 743 plakalı kamyonun şarampole yuvarlanması sonucu, **İhsan Nuri Öğlü** (45), kızı **Fatma Öğlü** (13) yaşamlarını yitirdiler. Kazada 10 kişi de yaralandı.

Van'ın Gevaş ilçesine bağlı Dereağzı köyü yakınlarında **Tahir Pol** yönetimindeki 65 AP 287 plakalı kamyon Van gölüne uçtu. Kazada, **Mehmet Ali Akdeniz, Faramuz Demir, Yakup Fayet** olay yerinde, **Mehmet Deniz** de kaldırıldığı Van Devlet Hastanesi'nde yaşamını yitirdi, iki kişi de tedavi altına alındı. Van'ın Alaköy yakınlarında **Sabahattin Yıldızdal** yönetimindeki aracın çarptığı **Abdurrahman Yıldızbaş** öldü.

Denizli'nin Tavas ilçesi yakınlarında **Hüseyin Karakulluk** yönetimindeki 20 AF 167 plakalı minibüs, **İbrahim Küçünek** yönetimindeki 20 AK 379 plakalı kamyonla çarpıştı. Kazada, **Salih Köylü, Oktay Cıvar, Mehmet Ali Düzkaçan, Ahmet Büyükdağcı, Hüseyin Karakulluk** öldüler. Yaralanan 10 kişi Denizli Devlet Hastanesi'nde tedavi altına alındı.

Tek başına sektör gibi

Petkim'in günlük satışı 1.4 milyar liraya ulaştı

21 temmuz

İZMİR (Cumhuriyet Ege Bürosu) — Petkim'in Aliağa (Alpet) ve "Yarımca" (Yarpet) tesislerinde günde yaklaşık bir milyar 400 milyon liralık satış yapıldığı belirtildi. Petkim'in deterjan üretiminde DDB ve LAB'ın yerine kullanılabilecek olan Etoksilat üretimi için çalışmaya başladığı ve bu konuda 30 milyar liralık bir yatırımın planlandığı belirtildi. **Petkimin yıl sonuna kadar 100 milyon dolarlık da ihracat amaçladığını söyleyen yetkililer, ilke olarak öncelikle iç piyasanın gereksinimini karşıladıklarını, ihracatı bundan sonra düşündüklerini ifade ettiler. Yaklaşık yedi bin işçinin çalıştığı Alpet ve Yarpet, yılda 327 milyon dolarlık da döviz tasarrufu sağlıyor. Petkim yetkilileri, yurtdışından bir yıllık kapasitelerini aşan oranlarda alım önerisi geldiğini belirterek şu bilgileri verdiler:**

"Tesisler Amerikan, Japon ve Sovyet teknolojisi ile yapıldığı için, ortaya çıkarılan ürünler de hemen hemen tüm dünya pazarlarına hitap edebiliyor. Bu açıdan büyük bir ihracat potansiyelimiz var. Ancak öncelikle iç piyasanın gereksinimlerini karşılamak zorundayız. Aksi halde spekülasyon konusu oluyor. 1985 yılında toplam 156 milyar, 1986'da ise 325 milyar liralık satış yapıldı. 1987'nin ilk beş ayında ise 210 milyara ulaşıldı. Petkim'in satışları yıl sonuna kadar 600 milyar liraya ulaşacak."

Petkim'in 1988 yılındaki hedefi ise deterjan üreticilerinin en önemli gereksinimlerinden biri olan "aktif maddeyi" üretmek. DDB ve LAB konusunda kamuoyunda süregelen tartışmaların ardından Petkim her ikisinin de ötesinde "üçüncü jenerasyon" diye tanımlanan Etoksilat aktif maddesini üretmeyi kararlaştırdı. 30 milyar liraya mal olacak tesisin temeli 1988 içinde atılacak.

Malatya ve Sağmalcılar'da açlık, Metris'te destek grevi

675 tutuklu direnişte

22 temmuz

ANKARA (ANKA) — Malatya E Tipi Cezaevi'nde tutuklu ve hükümlülerin başlattığı açlık grevi 9'uncu, Sağmalcılar Cezaevi'ndeki 24 sol görüşlü tutuklunun başlattığı açlık grevi de 13'üncü gününü doldurdu. Malatya ve Sağmalcılar cezaevlerindeki açlık grevleriyle ilgili bir açıklama yapan Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü **Abdülkadir Gelelioğlu**, eylemlere son verilmesi için gereken girişimlerin yapıldığını bildirdi.

Sağmalcılar Cezaevi'nde 9 Temmuz 1987 tarihinde açlık grevine başlayan tutukluların, **"Dayak ve onur kırıcı aramalardan vazgeçilerek, mahkemelere giderken başvurulan zincirle bağlama uygulamasına son verilmesi"** ve **"Tek tip elbise giyme zorunluluğunun kaldırılması"** istedikleri öğrenildi. Bu arada, açlık grevindeki tutukluların yakınları Ankara'ya gelerek eyleme son verilmesini sağlamak amacıy-

la bazı girişimlerde bulundular ve Adalet Bakanlığı yetkilileri ile SHP Parti Meclisi üyesi Zonguldak Milletvekili **Muhteşem Vasıf Yücel**'le görüştüler.

Adalet Bakanı **Oltan Sungurlu** ve Devlet Bakanı **Hasan Celal Güzel** ile görüşme olanağı bulamayan tutuklu yakınları yaptıkları açıklamada Adalet Bakanlığı yetkililerinin ilgisizliğinden yakındılar. Tutuklu yakınları, **"Çocuklarımız güç koşullar altında. İnsanca yaşamak istiyorlar. Ama yetkililer ne yaparlarsa yapsınlar, ölürlerse ölsünler gibi bir tavır içinde, bizi dinlemekten bile kaçmıyor"** şeklinde konuştular.

Öte yandan, Malatya Cezaevi'nde açlık grevini sürdüren toplam 246 tutuklu ve hükümlünün istemleri ise şöyle:

- Yetersiz ve bozuk beslenme koşullarının düzeltilmesi,
- Havalandırma sürelerinin arttırılması, banyoların daha sık kullanılmasına izin verilmesi,
- Baskı ve dayak uygulamalarına son verilmesi.

METRİS'TEN DESTEK

İstanbul Metris Cezaevi'nde kalan 400 siyasi tutuklunun Sağmalcılar ve Malatya'dakileri desteklemek için dün üç gün süreli açlık grevine başladıkları öğrenildi.

Malatya ve Sağmalcılar Cezaevleri'ndeki açlık grevleriyle ilgili soruları yanıtlayan Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü Abdülkadir Gelelioğlu, eylemlere son verilmesi için gereken girişimlerin yapıldığını bildirdi.

Dil Derneği için takipsizlik

22 temmuz

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Ankara Valiliği'nin Dil Derneği ve kurucuları hakkında "yasak **dernek kurularak suç işlendiği**" yolundaki başvurusunu inceleyen Cumhuriyet Savcılığı, Dil Derneği kurucularının ve Dil Derneği'nin faaliyetlerinde bir suç unsuru bulunmadığına karar verdi.

Ankara Cumhuriyet Savcılığı tarafından yapılan incelemeler sonucu Ankara Valiliği'nin başvurusu konusunda, takipsizlik kararı alınırken, gerekçede şöyle denildi:

"Söz konusu Dil Derneği'nin Türkçenin özleşmesini, bütün bilim, teknik ve sanat kavramlarını karşılayacak şekilde gelişmesini, devrimci bir anlayışla ve bilimsel yöntemleri uygulayarak sağlamaya çalışmak amacıyla kurulduğu anlaşılmıştır.

2876 sayılı yasayla Türk dilinin özleştirilmesi ve geliştirilmesi faaliyetlerinin devlet tekeline alınmadığı ve 2908 sayılı yasanın 5. maddesinin de yukarıda belirlenen amaçlarla kurulacak bir derneğin, yasaklanmış derneklerden sayılacağına dair bir kural bulunmadığı göz önüne alındığında, Dil Derneği kurucusu olan sanıkların kurulması yasak dernek suçunu işledikleri iddia ve bu suçun oluştuğunu ileri sürmek mümkün değildir."

Öldüren sıcaklar

23 temmuz

Haber Merkezi — Bunaltan sıcaklarla birlikte trafik kazaları can alıyor. Şanlıurfa'nın Ceylanpınar ilçesi gölgede 50 derece ile Türkiye'nin en sıcak yöresi oldu. İzmir yöresinde sıcakların 40 dereceyi aştığı bildirildi. Aşırı sıcaklar nedeniyle hac yolunda bulunan Türk hacılardan 12'si öldü. Nusaybin'de bir tankerle çarpışan hacı otobüsündeki 13'ü hacı adayı 14 kişi öldü. Hafta başından beri trafik kazalarından can verenlerin sayısı 100'e yükseldi. Bu arada görülmemiş ölçüde boğulma vakası oluyor. Geçen hafta sonundan beri boğularak can verenlerin sayısı 50 oldu.

Hac görevini yerine getirmek için Suudi Arabistan'a giden 12 hacı adayı, sıcak hava koşullarına dayanamayarak öldü. AA muhabirinin Diyanet İşleri Başkanlığı Hac Dairesi Başkanlığı'ndan aldığı bilgiye göre, Medine, Mekke, Bağdat, Kerbela ve Arar sınır kapısında ölen hacılar şunlar:

Naile Altınay (Medine), **Osman Okatar** (Musul) **Gürşen Yılmaz (Musul), Osman Özcan** (Mekke), **Zatiye Büyükefe** (Arar sınır kapısı), **Emine Güçer** (Bağdat), **Teslime Kodak** (Bağdat), **Fikriye Karaberber** (Arar sınır kapısı), **Fevziye Ekini** (Arar sınır kapısı), **Zehra Işık** (Mekke), **Ayşe Karamemiş** (Kerbela) ve **Şerife Sakar** (Bağdat).

Mardin'in Nusaybin ilçesi yakınlarında meydana gelen trafik kazasında 13'ü hacı adayı 14 kişi öldü, 17 hacı adayı da yaralandı.

Nusaybin muhabirimizin haberine göre Kahramanmaraşlı hacı adaylarını Mekke'ye götürmek üzere yola çıkan **Mehmet Karataş** yönetimindeki 46 DN 724 plakalı otobüs dün saat 12 sıralarında E-24 karayolunun Nusaybin çıkışında karşı yönden gelen **Mehmet Elmas** yönetimindeki 63 DV 142 plakalı tankerle çarpıştı. Aşırı hız ve hatalı sollama nedeniyle meydana gelen kazada tanker sürücüsü **Mehmet Elmas** ile hacı adaylarından **İbrahim İnce, Ayşe İnce, Nevruz Yetmişoğlu, Mehmet Karakaş, Mehmet Çetinkaya, Mustafa Alma, Mehmet Aytemiş, Hatice Bozoğlu** ile kimlikleri belirlenemeyen 5 hacı adayı hayatını kaybetti.

Kazada ağır yaralanarak Mardin Devlet Hastanesi'ne kaldırılan hacı adaylarının kimlikleri şöyle:

Mehmet Kar, Hatice Kar, Süleyman Yetmişoğlu, Arif Caka, Yusuf Eken, Abdullah Topaloğlu ve **Hödüf Kaçmaz.**

Öteki kazalarda ölenlerin sayısı 20'yi buldu. Antalya'da son 24 saat içinde 6 kişi öldü. 8 kişi yaralandı. Antalya'da ölenlerin **Mesude Sargın, Şehri Erdoğan, İsa Yıldız, İbrahim Akça, Sait Kızıl, Abdul-**

lah Taş oldukları bildirildi.

Muğla'nın Fethiye ilçesi yakınlarında **Recep Teleser**, Artvin'de **Şevket Köksal, Mürsel Delikci**, Erzurum'da İran uyruklu TIR sürücüsü **Bahran Mehrap Mahseni** ile İstanbul'un değişik kesimlerinde 2 yaşındaki **Mücahit Man, Bayram Zor, Sedat Öcal, Nurettin Kaptanoğlu** hayatlarını kaybettiler.

Hafta başından beri meydana gelen trafik kazalarında can verenlerin sayısı 100'e ulaştı.

AKDENİZ YANIYOR

Akdeniz bölgesinde hava sıcaklıkları son yılların ortalamasının üzerinde seyrediyor. Antalya'da öğle saatlerinde 41 dereceye ulaşan hava sıcaklığı, havadaki nem oranının da yüksek olması nedeniyle bunaltıcı bir ortam yaratıyor.

Şanlıurfa'nın Ceylanpınar ilçesi Türkiye'de en sıcak yer oldu. Ceylanpınar'da sıcaklık gölgede 50 olarak saptandı.

6 aylık enflasyon yüzde 25; 6 aylık net faiz yüzde 21.5

Faiz, enflasyona yetişemiyor

ABDURRAHMAN YILDIRIM *23 temmuz*

Serbest bırakıldıktan sonra 5 puan arttırılarak yüzde 48 olarak belirlenen 1 yıllık mevduat faizi, yükselen enflasyon karşısında **"negatif"** durumundan kurtulamadı. Yüzde 48 faizin 6 aylık net getirisi, yüzde 21.5 olurken, bu oran 6 ayda yüzde 25'e ulaşan enflasyonun 3.5 puan gerisinde kaldı.

Faizin serbest bırakılmasından sonra mevduatın bankalara yeniden çekilememesine en büyük neden olarak da **"faizin negatiflikten kurtulamaması"** gösteriliyor. Uzmanlar, faizin 6 aydaki getirisinin yüzde 21.5 olmasına karşılık, hisse senedinin ortalama yüzde 162.5, iyi seçilmiş bir gayri menkulün yüzde 50, altının yüzde 28, tahvillerin yüzde 26 düzeyinde kazanç sağladığına dikkat çekerek **"Bu durumda tasarrufçu, neden parasını bir yıllığına bankaya bağlasın ve daha düşük gelire razı olsun?"** diyorlar.

Bankacılar ise yüzde 48 faizi savunurlarken, yılın ikinci yarısında enflasyon oranının düşeceğini ve yıl itibarıyla yüzde 40'larda kalacağını iddia ettiler. **Bankacılar**, küçük tasarruf sahibinin öteki yatırım araçlarını pek tanımadığını, tek yatırım seçeneğinin bankalar olduğunu savundular.

Bankacılık uzmanı Doç. Dr. **Selçuk Abaç** enflasyon oranının yüksekliğinin tasarrufçunun davranışını nasıl etkileyeceğinin zaman içinde ortaya çıkacağını söyledi.

Bankacılar ise, yüzde 48 ve 50 oranındaki faizin enflasyon karşısındaki ikinci yarısında enflasyonun düşeceği görüşünü öne sürdüler. İktisat Bankası Yönetim Kurulu Başkanı **Gürbüz Tümay**, bu yılın enflasyon oranının yüzde 50 faizin getirisini aşmayacağını sandığını belirtti. **Tümay**, aylık faiz uygulamasına sadece küçük tasarrufçuların ilgi gösterdiğini de söyledi.

Savunmada Koç- İngiliz atağı

OSMAN ULAGAY *23 temmuz*

Yeşilin en çok rastlanan renk olduğu İngiltere'de herhalde özel çabayla çölleştirilmiş bir zırhlı araç deneme alanındayız. İlk bakışta bir tankı andıran zırhlı araç tozu dumana katarak üzerimize doğru geliyor, hemen yanımızda ani bir manevra yaparak geri dönüyor ve gene tozu dumana katarak uzaklaşıyor. İngiliz **GKN** firmasının Türkiye'de Koç Grubu'yla bir ortaklık kurarak üretmeyi tasarladığı zırhlı personel taşıyıcı **"Warrior"**ı, Türkçe adıyla **"Savaşçı"**yı böylece tanımış oluyoruz.

"Savaşçı", Türk Silahlı Kuvvetlerinin zincir tekerlekli zırhlı personel taşıyıcı ya da **"savaş aracı"** ihtiyacının karşılanması için açılan ihaleye katılan üç araçtan biri. Diğer ikisi F.Alman **Kraus-Maffei** firmasının Türkiye'de Ercan Holding ile işbirliği yaparak teklif ettiği **"Puma"** ile Amerikan **FMC (Ford)** firmasının Türkiye'de Nurol firmasıyla işbirliği yaparak teklif ettiği **"AIFV"**. Her üç firma da toplam mali portresi, bugünkü fiyatlarla ve döviz kurlarıyla 1 trilyon liranın hayli üzerinde görünen bu ihaleyi kapmak için çabalarını sürdürüyorlar.

Dünyada özellikle otomotiv parçalarıyla ün yapmış olan GKN firmasının bir grup Türk gazeteci için düzenlediği İngiltere gezisi, olayın GKN-Koç cephesini kavramamıza ve Türkiye'de savunma sanayiinin geleceği konusunda bir fikir edinmemize yardımcı oldu. Bu vesileyle Türkiye'nin savunma sanayiini özel sektöre ve yabancı sermayeye açmasının olası sonuçlarını yeniden gözden geçirme fırsatını da bulmuş olduk.

GKN ile Koç Holding'in üç yıllık yoğun çabalar sonucunda gerçekleştirdikleri projeye göre Türk Silahlı Kuvvetleri'nin ihtiyacı olan 1533 zırhlı aracın ilk partisi (110 adedi), doğrudan İngiltere'den ithal edilecek, daha sonra üretime Türkiye'de ortaklaşa yatırımla kurulacak tesislerde devam edilecek ve üç buçuk yıl içinde GKN'nın Telford'daki tesisinin benzeri Türkiye'de kurulmuş olacak. İhale konusu 1533 aracın üretimi burada tamamlandıktan sonra yapılacak üretim ise, öncelikle Ortadoğu ülkelerine ihraç edilebilecek.

GKN yetkilileri, kendi tekliflerini savunurken öncelikle projenin kendine yeterli ve bütünsel niteliğini vurguluyorlar. İhaleyi kazanıp Koç Grubu'yla öngördükleri ortaklığı gerçekleştirdikleri taktirde, bunun Türkiye'ye teknoloji transferi yapma ve bir savunma sanayii temeli oluşturma açısından büyük yararlar sağlayacağını, projenin döviz gereksiniminin çok büyük bölümünün de kendi içinde sağlanacak

doğrudan ve dolaylı "**offset**"lerle karşılanacağını belirtiyorlar. Belirtildiğine göre projenin gerçekleşmesi halinde oluşacak teknoloji ve sanayi temeli, birçok yan sanayinin gelişmesine de katkıda bulunacak ve Türkiye'yi önemli bir zırhlı araç ihracatçısı konumuna getirebilecek.

İleri teknolojiye büyük önem veren GKN firması "**Savaşçı**"nın alüminyum gövdesini ve nihai montajını gerçekleştirirken diğer önemli parçalardan topu ve tareti İngiliz **Vickers** motoru ise gene İngiltere'nin ünlü **Perkins** firması imal ediyor. İngiltere gezisi sırasında Vickers ve Perkins yetkilileriyle yaptığımız temaslar, bu iki firmanın da üretimlerinin bir bölümünü Türkiye'ye kaydırmayı düşündüklerini ve bu amaçla yoğun temaslar yaptıklarını ortaya koydu.

GKN-Koç Savunma Sanayii İşbirliği Projesinin önemli bir yönü de İngiliz hükümetinin bu projeye gösterdiği ilgi ve vaat ettiği destek, Bayan Thatcher'in son genel seçimleri kazandıktan sonra yaptığı ilk işin, bu projeye sağlanacak resmi sigorta, yani ECGD desteğini onaylamak olduğu söyleniyor. Toplam 200 milyon sterlinlik ECGD desteği dışında sağlanan ticari kredilerin de projenin Türkiye'ye kısa vadede yük olmayacak biçimde gerçekleşmesini sağlayacağı belirtiliyor. Savunma sanayiinde son yıllarda büyük bir atak yapan ve Fransızların önüne geçen İngilizlerin, bu projeyle Türkiye'nin savunma sanayiini dışa açma çabasında öncülük etmek istedikleri anlaşılıyor. Ayrıca İngiltere'nin 2. Boğaziçi Köprüsü ihalesinde uğradığı yenilgiyi burada telafi etmek ve Türkiye'de bir köprü başı oluşturmak çabasının da bu projenin yoğun biçimde desteklenmesinde etkili olduğu sanılıyor.

Koç Holding de bu projeye büyük önem veriyor. GKN ile kurulacak yaklaşık 50 milyar lira sermayeli şirkete % 50 ortak olacak olan Koç Grubu'nun özel sektörün savunma sanayiindeki öncülüğünü yapmak da istemesi bu projeye verilen önemi arttırıyor.

Bu proje gerçekleştiği takdirde Türkiye, savunma sanayiinde ihracatçı ülke konumuna gelme yolunda önemli bir adım atacak gibi görünüyor. Bu adımın getireceği yararları ise, kuşkusuz olası politik sorunlarıyla birlikte düşünmek ve son kararı öyle vermek gerekiyor.

Son 18 ayda 833 kişi "karşı tarafa" geçti. Yunanistan'a kaçak geçiş 2 bin dolar, Türkiye'ye 25 bin drahmi

Meriç Nehri iltica kapısı oldu

23 temmuz

EDİRNE (Cumhuriyet) — Türkiye ile Yunanistan sınırını çizen Meriç Nehri'nden son 18 ayda karşılıklı olarak 883 kişinin yasadışı yollardan geçtiği belirlendi.

Cumhuriyet muhabirinin edindiği bilgiye göre, Türkiye'den Yunanistan'a geçen ya da geçme girişiminde bulunanlardan çoğunluğunu halen ülkelerinde savaş ortamı bulan İran, Irak ve Afganistanlılar oluştururken, Türkiye'ye geçerek iltica isteminde bulunanların hemen tümüne yakını Türk asıllı Yunan vatandaşları.

1986 yılında, 122 kişinin yasadışı yollardan Türkiye'den Yunanistan'a geçtiği ortaya çıkarken, kaçakçılara kılavuzluk eden 15 kişi ile Yunanistan'a kaçma girişiminde bulunan 64 kişi, sınırdaki yasak bölgede yakalandı. Bu arada Edirne merkezinde Yunanistan'a geçebileceği şüphesi görülen 70 kişi de yakalanarak haklarında yasal işlem yapıldı.

Yine aynı yıl, Yunanistan'dan Türkiye'ye iltica ederek vatandaşlık başvurusunda bulunan 422 Batı Trakya Türkü ile bir başka ülkeye geçmek için vize isteğini belirten 4 Rumen, 2 Bulgar, 7 Alman güvenlik kuvvetlerince ele geçirildi.

1987 yılının ilk altı aylık döneminde, Türkiye'den Yunanistan'a geçmek isteyen 1 Yunanlı yakalanırken, 51 İran, Irak ve Afganlı, Türk-Yunan sınırındaki yasak bölgede tutuldu. Bu arada Türk-Bulgar sınırında Bulgaristan'a geçme girişiminde bulunan 7 Türk yakalandı.

2000 DOLARA YUNANİSTAN

Türkiye'den Yunanistan'a geçmek isterken yakalanan İran, Irak ve Afganistanlıların savaştan psikolojik olarak etkilenen subay, astsubay ile savaştan kaçan varlıklı kimseler olduğu belirlendi.

İranlı kaçakçılar, merkezi Tahran'da bulunan uluslararası bir şebeke aracılığı ile Türkiye yolculuğunu gerçekleştiriyorlar. Çoğunluğunu Azerbaycanlıların oluşturduğu şebekenin yardımı ile Mako kentinden Gürbulak sınır kapısına ulaştırılan İranlıların iltica serüveninin ilk durağı, Van'ın Çaldıran ilçesi veya Erzurum. Daha sonra devreye giren ikinci bir şebeke, Suriye'ye gitmek isteyenleri Adana'ya, Yunanistan'a gitmek isteyenleri ise İstanbul'a ulaştırıyor. Yolculuk tarifeleri eşdeğer fiyatlarda. Yani Mako - Erzurum veya Çaldıran 100 dolar, Erzurum - Yunanistan yine 1000 dolar, İstanbul'dan Meriç Nehri'nin yüzülerek geçilmesi ile Türkiye bölümü tamamlanan iltica serüveninin genellikle Avrupa ülkelerinde veya Amerika'da sona erdiği belirtiliyor.

Yakalanan kaçakçıların üzerlerinde bol miktarda dolar bulunurken, genellikle İranlı zenginlerin, paralarını, daha önceden iltica etmeyi planladıkları ülkelere aktardıkları, bu nedenle yeni yaşam merkezlerini daha "**Avrupai**" ya da "**Amerikanvari**" olarak düşledikleri ifade ediliyor.

Ülkemize iltica edenlerin tümüne yakınını Batı Trakya'da yaşayan soydaşlarımız oluştururken, bu yolculuklarının faturası adam başı 25 bin drahmiye (150 bin liraya) mal oluyor. Türkiye'ye geçme düşüncesi içinde bulunan Batı Trakyalı Türkler önce şebeke elemanları tarafından "**yoklanıyorlar.**" Aralarında Yunan ordu mensuplarının da yer aldığı şebekeye verilen cevap olumlu ise derhal kaçma hazırlıklarına başlanıyor. Ellerinde bulunan malları ve eşyaları ucuz fiyatla elden çıkaran Batı Trakya Türkleri, Meriç Nehri'nin İpsala, Doyran, Hüyüklütatar,

Karaağaç kesimlerinden Türkiye'ye geçiriliyorlar. Genellikle sınır devriyelerine teslim olan soydaşlarımız vatandaşlık için başvuruda bulunuyorlar.

Yunanistan'ın müdahale etmekten çok, seyirci kaldığı ve **"teşvik ettiği"** ilticayı gerçekleştirmek isteyen Türklerin genellikle İskeçe, Gümülcine kentleri ile köylerinde yaşadıkları bildiriliyor. Halen pek çok Türk'ün mallarını sattığı haber alınan Yunanistan'da, Kurban Bayramı nedeniyle ilticalarda artış bekleniyor. En son 21 temmuz günü 15 Türk asıllı Yunan vatandaşı, sınırı geçerek iltica talebinde bulunmuştu.

Özal'dan sert uyarı: Elimizde kesin kanıtlar var, ateşle oynamayın

PKK'ya Rum silahı

24 temmuz

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Başbakan **Turgut Özal**, Kıbrıs Rum yönetimini PKK'ya silah sevk etmekle suçladı. Özal, **"Güneydoğu Anadolu'da ele geçirilen bazı silahların Kıbrıs Rum kesimi üzerinden sevk edildiklerine dair elimizde kesin kanıtlar var"** dedi.

Başbakan Turgut Özal, dün Dışişleri Bakanlığı Enformasyon Dairesi aracılığıyla yaptığı yazılı açıklamada, Kıbrıs Rum kesiminde Türkiye aleyhtarı bazı yıkıcı ve bölücü unsurların eğitim gördüklerine ilişkin bazı bilgiler alındığını belirtti. Başbakan Özal, açıklamada aynen şu görüşlere yer verdi:

"Kıbrıs Rum yönetiminin, Türkiye'ye yönelik yıkıcı ve bölücü faaliyetleri desteklediğine dair bilgiler alınmaktadır.

Kıbrıs Rum kesiminde Türkiye aleyhtarı bazı yıkıcı ve bölücü unsurların eğitim gördükleri çeşitli kaynaklarca ifade edilmiştir.

Son olarak Güneydoğu Anadolu'da ele geçirilen ve seri numaraları bizde mevcut olan bazı silahların Kıbrıs Rum kesimi üzerinden sevk edildiklerine dair şimdi elimizde kesin kanıtlar vardır. Bu kanıtlar elimizde bulunan resmi belgede kayıtlıdır.

Gerçek dışı iddia ve taleplerle dünya kamuoyunu etkilemeye çalışan Rumların nasıl bir tertip içinde oldukları ve hangi menfur emellerin peşinde koştukları bu son bilgi ve belgelerin ışığında daha iyi anlaşılmaktadır.

Teröre arka çıkmak ateşle oynamaktır. Masum insanları öldürenlerin ellerine silah tutuşturanlar, en az o caniler kadar vebal altındadırlar.

Kıbrıs Rum yönetiminin son zamanlarda çok miktarda ve çeşitli tipte silah alımına hız vermesini, bu bilgilerin ışığında da değerlendirmekte yarar vardır.

Kendi siyasi amaçları için teröre arka çıkanların, bunun geri tepen bir silah olduğunu unutmamaları gerektiğini önemle ihtar ediyorum. Türkiye bu konuyu büyük bir ciddiyetle takip etmektedir ve bu işin peşini bırakmayacaktır."

Gazeteciler Bayramı

Demirkent: Basına inanmayan iktidar var olamaz

25 temmuz

Haber Merkezi — Türk basınında sansürün kaldırılışının 79. yıldönümü dün kutlandı. Gazeteciler Cemiyeti Başkanı **Nezih Demirkent**, son zamanlarda Türk basını üzerine eleştiri hudutları aşılarak tehdide varan sözlere tanık olduğunu bildirerek bu olayları talihsiz bir davranış olarak niteledi. Demirkent, **"Toplumu ile bütünleşemeyen bir basın olamayacağı gibi, basına inanmayan bir iktidar da olamaz"** dedi. Başbakan **Turgut Özal**, sansürün kaldırılışının **"Basın Bayramı"** olarak kutlanmasını demokrasi açısından sevinçle karşıladıklarını söyledi. TGS Genel Başkanı **Eren Güvener**, Türk basınının özgürlük açısından içinde bulunduğu koşulların iç açıcı olmadığını kaydederken, ÇGD, bu koşullarda Basın Bayramı'nın kutlanamayacağını bildirdi.

Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Nezih Demirkent, sansürün kaldırılışının 79. yıldönümü nedeniyle Emirgân Parkı Beyaz Köşk'te düzenlenen törendeki konuşmasında, özellikle son zamanlarda sorumlu, sorumsuz pek çok kişi ve kuruluşun, Türk basını üzerine yerli yersiz fikirler beyan ettiklerini belirterek şunları söyledi:

"Eleştiri hudutlarını aşarak tehdide varan sözlere tanık oluyoruz. Bu olaylar demokrasiyi kabullenmiş, uygar bir toplum için talihsiz davranışlardır. Bunları görmemek, önemsememek mümkündür. Ancak giderek yoğunlaşma eğilimi göstereceğe benzeyen, doğrudan vatandaşın haber alma özgürlüğünü kısıtlamaya yönelik tedbirlerin artmasından endişe ediyoruz."

Demirkent, gazetecinin, yazdığı haberin varlığına, doğruluğuna inanan kişi olduğunu, yazdığının sorumluluğunu taşıdığını vurgulayarak konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Gazeteci, mesleğinin vakarını koruyan insandır ve kanunun hizmetinde görev yaptığını bilinci içindedir. Bu anlayış içinde mesleğimizin saygınlığına gölge düşürecek yöntem veya tutumla habercilik yapılamayacağını biliyoruz. Şiddet ve zorbalık bizim dünyamızda güç bulamaz. Yargı denetimi dışında hiçbir denetim tanımayız.

Anayasasına, basın hürdür, sansür edilemez diye kayıt düşen bir toplumun yöneticileri, kim ve hangi makamda olursa olsunlar, vatandaşlarının haber al-

ma özgürlüğünü idari kararlarla engellemeye kalkışamazlar. Aksini yapmak için kurnaz ve alaturka bazı yöntemlere başvuracak olurlarsa bunun sonuçlarına da katlanırlar.

Alternatif düşüncelerden korkanlar, hoşgörüden mahrum yöneticiler, ister silah zoruyla, ister oy çoğunluğuyla iktidara gelmiş olsunlar, matbaaları durdurmak, gazetelere gözdağı vermek, televizyon ve radyoyu ele geçirmek isterlerse, bu onlara güç vermeyecek, aksine çöküşlerini hızlandıracaktır.

Birkaç sorumsuz yayını bahane ederek yalan haber kavramını üzerimize bulaştırmak isteyenler, aile düzenini koruyoruz, dinin istismarına izin vermeyiz diyenlerin çoğu, yalan haberle dini istismarla koltuk kapmaya kalkmış kişilerdir. Kendi sorumluluklarını unutarak, kendi vasıflarını mesleğimizin tümüne bulaştırmak isteyenlere şunu hatırlatmak isteriz: Bizler, olanları yazar, olacakları yorumlamakla yetiniriz. Yorumladıklarımız oluyorsa kabahat bizde değil, sizlerde, yapanlardadır. Erken haber almak, tahminlerde bulunmak, her toplumun vazgeçilmez ihtiyacıdır. Bize kızmayınız, aksine sizin için de yararlı olduğumuzu asla unutmayınız.

Türk basınının değişmez karakteri doğrudan toplumumuzdan kaynaklanmaktadır. Demokrasiye inanmış milli bir basın, kişiliğini milli mücadele yıllarında sergileyenler ile son Güneydoğu olaylarında yaşayanlar arasında sadece nesil farkı vardır. Muhalefetin can dostu, iktidarların korkulu rüyası basın, toplumun her kesitinin sesini duyurmaya mecburdur. Koşullar ne olursa olsun, biz doğru bildiğimize doğru, eğrilere eğri demeye devam edeceğiz. Ve diyoruz ki, toplumu ile bütünleşemeyen bir basın olamayacağı gibi, basına inanmayan bir iktidar da var olamaz."

ÖZAL'IN ZİYARETİ

Başbakan **Turgut Özal**, dün sansürün kaldırılışının 79. yıldönümü nedeniyle Gazeteciler Cemiyeti'ni ziyaret etti. Özal'ı Cemiyet Başkanı Nezih Demirkent karşıladı. Konuşmasında idarecilerle basın arasında bazen tartışmalar çıktığını, bunun da doğal olduğunu bildiren Özal, **"Son yıllarda oldukça değişik devrelerden geçildi. Sıkıyönetim uygulamaları oldu. Ama ümit ediyorum ki Türkiye, bir daha sıkıyönetimli devreye geçmez"** dedi. Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Demirkent'in basında bazı gazetelerde yer alan **"Ben gazete okumuyorum"** sözlerinin doğru olup olmadığını sorması üzerine Başbakan, **"Hayır ben öyle demedim. Gazeteler çok kolay okunuyor dedim"** yanıtını verdi. Demirkent'in sorusunda ısrar etmesi üzerine Özal, **"Dış basınla kıyasladığımız zaman 1. sayfası bol resimli. Bizim birinci sayfalar 2 dakikada okunuyor. Söylediğim söz budur"** diye konuştu.

"BASININ TAHAMMÜLÜ YOK"

Basının tehdide tahammülü olmadığını bildiren Özal, bir gazetede yayımlanan resimlerin sorun yarattığını söyleyerek, şöyle konuştu:

"Bizim bu konuda söylediğimiz bir şey yok. Diğer bir gazete tenkit etti. Biz eşkıyanın reklamını yapmayın dedik. Bunlar iki sene önce çekilmiş resimler. Yemediğimiz hakaret kalmadı. Bunu da söyleyeyim."

Özal konuşmasında referandum için **"hayır"** propagandası yapmadığını da öne sürdü.

TGS: KOŞULLAR İÇ AÇICI DEĞİL

TGS Genel Başkanı Eren Güvener de yazılı açıklamasında **"Türk basınının özgürlük açısından içinde bulunduğu koşulların hiç de iç açıcı olmadığını"** bildirdi. Güvener, **"TGS, basınla ilgili yasalardaki yasaklayıcı hükümlerin kaldırılmasını, temel hak ve özgürlüklerin eksiksiz sağlanmasını ve 1982 Anayasası'nın tümüyle değiştirilmesini istemektedir"** dedi.

ÇGD: KOŞULLAR AĞIR

ÇGD Genel Başkanı **Ahmet Abukay**, Türkiye'de basının son yıllarda baskı altında tutulduğunu kaydetti ve **"Bu koşullarda basın bayramı kutlanamaz"** diye konuştu.

Türk-İş Genel Başkanı **Şevket Yılmaz** da **"Basın Bayramı'nda basının baskı altında olduğunu"** bildirdi ve **"Gerek 1982 Anayasası, gerekse Sayın Özal hükümetinin çıkardığı özel yasalar, kararnameler ve antidemokratik uygulamalar sonunda Türk basını sindirilmek istenmektedir"** dedi.

Kıbrıslı Rumlara 250 milyon dolarlık silah satıyor

Fransa'ya örtülü uyarı

25 temmuz

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türkiye Başbakan **Turgut Özal'ın** son açıklaması ile Kıbrıs Rum kesimine silah satan Batılı müttefiklerine, bu silahların Güneydoğu'daki ayrılıkçı terör olaylarında kullanıldığı uyarısında bulundu. Kıbrıs Rum kesimi, son dönemde Doğu Bloku ülkelerinin yanı sıra, Fransa'dan da silah alıyor.

Başbakan Özal, mesajında Kıbrıs Rum yönetiminin son zamanlarda çok miktarda ve çeşitli miktarda silah alımını hızlandırdığına işaret etmiş, ardından bu silahların bir bölümünün Güneydoğu terör olaylarında ele geçtiğinin altını çizmişti. Kıbrıs Rum kesiminin kendi savunma sanayii bulunmadığından Türkiye'deki ayrılıkçı terör örgütlerine iletilen bu silahların Kıbrıs Rum kesiminin **"Ada'daki Türk askeri varlığına karşı savunma"** gerekçesiyle yürüttüğü alımlardan karşılandığı ortaya çıkıyor. Nitekim Başbakan Özal da açıklamasında, Kıbrıslı Rumların silahlanmasının **"Bu bilgiler ışığında da değerlendirmekte yarar olduğunu"** vurguladı.

En yüklü silah alımlarını Çekoslovakya'dan yürüttüğü bildirilen Kıbrıs Rum yönetimi, son olarak da temmuz ayı başında Fransa ile 250 milyon dolar tutarında bir silah anlaşması yapmıştı.

Yıllık savunma bütçesi 70 milyon dolar olan Kıbrıs Rum yönetimi, Fransa'yla vardığı bu anlaşma ile tank, helikopter, tanksavar silahları ve karadan havaya füzeler satın alacak. Türkiye bu anlaşmadan duyduğu hoşnutsuzluğu daha önce de Kıbrıs Rum ke-

simine silah satışı yapan Fransız yönetimine duyurdu. Ancak Fransızların yanıtı, **"Kendilerinin satması halinde Kıbrıs Rum kesiminin bu silahları Doğu Bloku ülkelerinden temin edebileceği"** yönünde oldu. Bu yanıt Ankara'yı tatmin etmedi. Söz konusu anlaşma ile Fransız Thomson şirketinin kazandığı radar ihalesinin son anda iptali arasında ilişki kuran, hükümet kaynakları oldu. Bu arada Türkiye'nin diplomatik girişimleri sonucunda Avusturya'nın benzer bir silah satışından vazgeçtiği de bildirildi.

Konunun bugün İstanbul'da yapılacak olan Milli Güvenlik Kurulu toplantısında da ele alınması bekleniyor. Toplantıda Kıbrıs Rum kesiminden silah sevk edilmesine karşı alınacak önlemlerin de değerlendirileceği kaydediliyor.

RUM KESİMİNİN TEPKİSİ

Öte yandan AP'nin Lefkoşa kaynaklı haberine göre, Başbakan **Turgut Özal**'ın Kıbrıs Rum kesiminden PKK'ya silah sağlandığı yolundaki açıklaması, Kıbrıs Rum yönetimince tepkiyle karşılandı. Rum sözcü **Petros Voskarides**, **"Bu temelsiz suçlamaların Ankara'nın Kıbrıs'a yönelik saldırgan ve yayılmacı emelleriyle doğrudan bağlantılı olduğundan hiç kuşku bulunmamaktadır"** dedi.

Voskarides, Lefkoşa'da yaptığı açıklamada sözlerini şöyle sürdürdü:

"Turgut Özal'ın bu suçlamaları, Kıbrıs'ta barışçı çözüm isteyen taraflarda derin kaygılar uyandırmalıdır. 1974'te Ankara, darbeyi bahane ederek Kıbrıs'ı işgal etti. Bugün ise Kıbrıs ve halkına yönelik emellerini gerçekleştirmek için yeni yeni bahaneler bulmaya çalışmaktadır."

Voskarides, ayrıca Özal'ın **"kışkırtıcı ve kabul edilemez"** nitelikte olduğunu söylediği sözlerini, BM'ye ve BM Güvenlik Konseyi'nin beş daimi üyesine şikâyet edeceklerini de açıklamasına ekledi.

DENKTAŞ

AA'nın haberine göre, KKTC Cumhurbaşkanı **Rauf Denktaş**, Kıbrıs Rum yönetiminin, Türkiye'ye yönelik yıkıcı ve bölücü faaliyetleri desteklediğini, Kürtlerle Ermenileri eğitip silahlandırdıklarını söyledi.

Denktaş, gazetecilerin konuya ilişkin bir sorusunu cevaplandırırken, Rumların, bölücü ve Ermenileri desteklediği yolundaki haberleri doğruladı. Rauf Denktaş şöyle dedi:

"Haber doğrudur. Durumdan haberdarız. Bunun altında daha da açıklanmamış gerçekler vardır. Rum liderliği normal sayılabilecek bir tutum içinde değildir. Türk düşmanlığını doruğa çıkarmakla elde edebilecekleri bir şey bulunmadığını anlamıyorlar. Kürt ve Ermeni terör örgütlerine kucaklarını açtılar. Türk düşmanlarını eğitiyorlar. Para ve silahla destekliyorlar ve bunu artık gizlemek gereğini görmeyip yaptıklarıyla övünüyorlar.

Güney Kıbrıs'ta Türkiye'ye karşı terörist eylemlerini planlayıp uygulayacak örgütlerin barındırılmasına tabiatıyla kimse müsaade edemez. 1975 yılında bu konuyla ilgili görüşlerimizi Klerides'e duyurmuştum. Herhalde bu konuda Kipriyanu'yu uyarabilecek tek kişi odur. Bu işlerin şakası yoktur."

Yunanistan'da sıcaklardan 100 kişi öldü

25 temmuz

ATİNA (AA) — Yunanistan'da altı gündür süren büyük sıcak dalgasında en az 100 kişinin öldüğü bildirildi.

Atina'nın bazı çukur semtlerinde dün 48 dereceye kadar yükselen ısının, 1946 yılınan bu yana temmuz ayında kaydedilen en yüksek sıcaklık olduğu meteoroloji tarafından haber verildi.

Büyük sıcak dalgası, Atina, Pire ve Güney Yunanistan'daki diğer şehirlerde hayatı felce uğratırken, Atinalılar deniz kıyılarına ve ormanlık sayfiye yerlerine akın ettiler.

Meteoroloji, kavurucu sıcak dalgasının hafta sonunda da etkili olacağını bildirdi. Sağlık Bakanlığı, radyo ve televizyondan sürekli olarak halkı uyaran ve sokaklarda dolaşılmamasını öğütleyen bildirilerle sıcağa karşı doktor tavsiyeleri yayımladı. Bugünkü Atina gazetelerinden bazıları, ölü sayısı konusunda kendi kaynaklarına dayanarak 140'a varan rakamlar verdiler.

Org. Torumtay Genelkurmay Başkanlığı'na atandı

Kara Kuvvetleri Yamak'ın

26 temmuz

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na Ege Ordu Komutanı Orgeneral **Kemal Yamak** atandı. Kuvvet Komutanlığı'nın ikinci adayı Orgeneral **Recep Ergun** ise, Yüksek Askeri Şûra üyeliğine getirildi. Orgeneral **Recep Torumtay** Genelkurmay Başkanlığı'na asaleten atanırken boşalan Ege Ordu ve 1. Ordu Komutanları da Yüksek Askeri Şûra toplantısında belirlenecek.

Kara Kuvvetleri Komutanlığı düğümü Resmi Gazete'de dün yayımlanan atama kararları ile çözümlendi. Orgeneral **Necdet Üruğ** ile Orgeneral Necdet Öztorun'un emekliye ayrılmalarından sonra ortaya çıkan sorun Yüksek Askeri Şûra'nın çarşamba günü yapacağı toplantılardan önce giderilmiş oldu.

Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**, Başbakan **Turgut** Özal ve Bakanlar Kurulu üyelerince imzalanan atama kararı ile Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Necep Torumtay Genelkurmay Başkanlığı'na atandı. Orgeneral Torumtay'ın atama önerisi Bakanlar Kurulu'nca Evren'e 24 temmuz tarihinde önerildiğinden atama bu tarihten itibaren geçerli kabul edildi. Orgeneral Torumtay, Başbakan Turgut Özal'ın **"hükümetin tercihini kendisinden yana kullandığını"** be-

lirtmesi üzerine, Orgeneral Necdet Öztorun, 2 temmuz tarihinde Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na atanmıştı. 2 temmuzdan bu yana Genelkurmay Başkanlığını da vekâleten yürüten Orgeneral Torumtay'ın Kara Kuvvetleri Komutanlığı 22 gün sürdü.

Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na da adı geçen iki adaydan Ege Ordu Komutanı Orgeneral M. Kemal Yamak atandı. Resmi Gazete'de yayımlanan ve Cumhurbaşkanı Evren, Başbakan Özal ile Bakanlar Kurulu üyelerinin imzalarını taşıyan atama kararı 24 temmuzdan itibaren yürürlüğe girdi. Kara Kuvvetleri Komutanlığı için ikinci aday olan 1. Ordu Komutanı Orgeneral Recep Ergun da Yüksek Askeri Şûra üyeliğine atandı. Başbakan Özal'a yakınlığı ile tanınan Orgeneral Ergun böylece silahlı kuvvetler komuta kademelerine gelebilme şansını yitirdi.

Orgeneral Yamak'tan boşalan Ege Ordu Komutanlığı ile Orgeneral Ergun'dan boşalan 1. Ordu Komutanlığı'na atanacaklar da Yüksek Askeri Şûra toplantısında belirlenecek. İki ordu komutanlığına da atanacakların saptanmasında Orgeneral Torumtay'ın tercihlerinin önemli rol oynayacağı kaydediliyor. Yüksek Askeri Şûra toplantısı 29 Temmuz Çarşamba günü başlayarak 1 AĞustos Cumartesi günü sona erecek.

Son atama kararları ile Genelkurmay Başkanı Orgeneral Necdet Üruğ'un kendi isteği ile emekliye ayrılmasıyla başgösteren komuta kademelerine atanma sorunları da sona ermiş oldu. Türk Silahlı Kuvvetleri komuta kademelerinde önemli değişikliklere yol açan Orgeneral Üruğ'un istifasından sonra, Başbakan Turgut Özal, Genelkurmay Başkanlığı için Orgeneral Necdet Öztorun yerine Orgeneral Necip Torumtay'dan yana tercih belirtmişti. Bunun üzerine Orgeneral Öztorun 2 temmuz tarihinde emekliye ayrılırken Orgeneral Torumtay Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na getirilmiş ve Genelkurmay Başkanlığı'nı vekâleten yürütmeye başlamıştı.

Bu arada Genelkurmay Başkanlığı Genel Sekreterliği'nce yapılan açıklamada, Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nda devir teslim töreninin yarın saat 11.00'de, Orgeneral Necip Torumtay'ın Genelkurmay karargâhına geliş töreninin de saat 14.00'te yapılacağı bildirildi.

Gazi Üniversitesi'nde sınav yolsuzluğu

1.5 milyona soru

ÜMİT ASLANBAY *26 temmuz*

ANKARA — Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde bütünleme sınav soruları, sınavdan önce bazı görevlilerce öğrencilere satıldı. 1-1.5 milyon lira verebilen öğrencilerin alabildiği öne sürülen teksir edilmiş sorular önceki gün yapılan sınavda aynen soruldu. Tıp Fakültesi Yönetim Kurulu olaya el koydu, yaptığı incelemeden sonra sınavı iptal etti. Dekan Prof. Dr. **Namık Baran, "Olayla ilgili ifade veren, yardımcı olan öğrenciye takdirname vereceğim"** dedi.

Önceki gün ellerinde teksir edilmiş sorularla gazetemizin Ankara Bürosu'na gelen bir grup öğrenci, sınavda usulsüzlük yapıldığını öne sürdüler. Öğrenciler sınavın başlamasından önce getirdikleri soruların bazı görevlilerce ve aracı öğrencilerle 1-1.5 milyon liraya satıldığını iddia ettiler. Ellerindeki soru kâğıdını, kendilerine satmak isteyen bir görevliden, çıkan tartışma sırasında zorla aldıklarını belirten öğrenciler, notere başvurduklarını, ancak bu soru kâğıdını noterin belge olarak kabul etmediğini anlattılar. İkinci sınıf bütünleme komite sınavının bütün derslerin toplu sınavının sona ermesinden sonra tekrar büromuza gelen öğrenciler, ellerindeki soruların aynı sırayla sınavda sorulduğunu söylediler. Bunun üzerine bilgisine başvurduğumuz fakültenin dekan yardımcısı Prof. Dr. **Atilla Engin** sorularımıza şu yanıtları verdi:

"— Önceden alınan soruların para karşılığı satıldığı öne sürülüyor.

Prof. ENGİN — Her yıl böyle iddialar olur.

— Ancak elimde, sınavda sorulan sorular var.

Prof. ENGİN — Öyle mi? Lütfen bana iletebilir misiniz?"

Sınavdan önce dahi öğrencilere teslim edilmeyen soruların kendisine bir örneğinin iletilmesi üzerine olaya el koyan Prof. Engin, Dekan Prof. Dr. Baran'ı durumdan haberdar etti. Yönetim kurulunu derhal toplantıya çağıran Prof. Baran, toplantı sırasında soruların önceden alındığının anlaşıldığını ve sınavın iptal edildiğini açıkladı.

Prof. Baran'ın verdiği ilk bilgiye göre, sınav sorularının satılması olayına bazı görevliler yanında öğretim elemanlarının da adları karıştı. Soruşturmanın halen sürdürüldüğünü belirten Prof. Baran, sorularımızı şöyle yanıtladı:

— Size iletilen sınav soruları, sınavda sorulanlarla aynı mı?

Prof. BARAN — Yapılan incelemede maalesef aynı olduğu görüldü. Şu anda yönetim kurulu soruşturması sürmektedir. Sınav iptal edilmiştir.

— Soruların satılmasına bazı görevlilerin, öğretim elemanlarının aracılık ettiği öne sürülüyor. Özellikle temel tıp bölümünde görevli bir memurun da adı geçiyor.

Prof. BARAN — Halen bu konuda soruşturmayı gizli olarak yürütüyoruz. Sözü edilen görevlinin sicilini araştırdık, daha önce de disiplin cezaları var. Eskiden üst düzeyde birinin koruduğu kişiydi.

— Somut bir kanıt ele geçti mi?

Prof. BARAN — Soruşturma sürüyor. Binlerce lira masraf yaptığımız sınavın iptal edilmesi, fakülte bütçesi için de büyük bir yük. Ama başka türlü davranılması da düşünülemez. Benim ricam şu: Soruları alan öğrenciler bana da gelsinler, ifade versinler. Başlarına herhangi bir şey gelir diye korkmasınlar. Ben güvence veriyorum. Değil soru aldınız diye cezalandırmak; ifade verecek, yardımcı olacak öğrenciye takdirname vereceğim. Çünkü bu olayı açıklığa kavuşturmak, cezai işleme konu etmek için yazılı ifade gerekiyor. Öğrenciler lütfen yardımcı olsunlar."

Öte yandan sınav yolsuzluğu olayının ilk olmadı-

ğı, daha önce de yine aynı görevlilerce çeşitli sınıfların sınavlarında yapıldığı, özellikle yabancı uyruklu öğrencilere yüksek fiyatlarla soruların önceden satıldığı öne sürüldü.

Fakülte yetkilileri, bu iddiaların kendilerine daha önce ulaştığını, ancak aslı çıkmadığını, ilk kez bu kadar somut biçimde büyük bir sınav usulsüzlüğü ile karşılaştıklarını söylediler.

Soruşturmanın önümüzdeki günlerde genişletilerek adli makamlara da iletilmesi bekleniyor.

Özal'ın gezisinde facia: 6 ölü

27 temmuz

Haber Merkezi — ANAP'ın Petek otobüsü, Başbakan Özal'ı selamlamak için Gerede-Esentepe benzin istasyonunun önünde bekleyen kalabalığın arasına daldı. Kazada 6 kişi öldü, 15 kişi de yaralandı.

Gümüşova otoyolunun temelini attıktan sonra gece Ankara'ya dönen Başbakan Özal, kaza yapıp 6 kişinin ölümüne, 15 kişinin de yaralanmasına neden olan Petek-2 otobüsünden 5 dakika önce inmişti.

Otoyolun temelini attıktan sonra Bolu yakınlarındaki Koru Otel'de yemek yiyen Özal, Yeniçağa kasabasına gelmeden önce makam arabasından inerek, arkadan gelen Petek-2 otobüsüne bindi. Özal, Yeniçağa kasabasında yolunu kesen vatandaşlarla sohbet ettikten bir süre sonra yeniden makam otosuna geçti.

Özal'ın makam otosuna geçmesinden hemen sonra, akşam saat 01.00 sıralarında, benzin istasyonunun bulunduğu bölgeye gelen konvoy yavaşladı. Bu sırada hızla gelmekte olan Petek-2 otobüsü, önünde gitmekte olan Petek-1 otobüsüne arkadan çarptı. Petek-1 otobüsü şiddetli çarpışma nedeniyle sağa kaydı. Ana yoldan benzin istasyonunu ayıran refüjle Bayındırlık ve İskân Bakanı Sefa Giray'ın makam otosunun arasında kalan Petek-2 otobüsü, Giray'ın makam otosuna çarpmamak için sağda bekleyen kalabalığın arasına daldı. Özal'ı selamlamak için yolun kenarında bekleyen, daha elleri havadan inmemiş olan yaklaşık 25-30 kişilik kalabalığın arasına daldı. Özal'ı selamlamak için yolun kenarında bekleyen, daha elleri havadan inmemiş olan yaklaşık 25-30 kişilik kalabalığın arasına dalan otobüs, hız nedeniyle duramayarak önüne gelen insanları ve B-4-6863, GK-HT-827 plakalı gurbetçilere ait otomobilleri sürükledi. Bir anda mahşer yerine dönen olay yerinde, otobüs ancak önündeki 6 kişiyi kâğıt gibi ezdikten sonra durabildi. Kaza sonrası ölenlerden kimliği saptananlar şunlar: Ali Gürhan, Ali Gülhan, Bekir Dalmaz, 35 yaşlarında kimliği tespit edilemeyen bir kadın yine kimliği tespit edilemeyen 2 kişi ölü olarak Ankara'ya kaldırıldı. Bu arada kazada 15 kişi de yaralandı. Yaralıların kimlikleri tespit edilenler şunlar: İbrahim Demirel, Muzaffer Demirel, Şenol Bata, Necati Tezel, Hüseyin Üçal, Mehmet Yüzügüleç, Güzide Yüzügüleç, Hasan Demir, Miyyesser Özsar, Serdar Halıcı olarak tespit edildi. Diğer 5 kişinin ise kimlikleri tespit edilemedi. Yaralılar Gerede devlet hastanesinde tedavi altına alındılar. Kaza sırasında Hürriyet Gazetesi'ne ait aracın da çarpma sonucu yandığı bildirildi.

Saracoğlu Merkez Bankası Başkanı

Ekonominin zirvesinde operasyon

29 temmuz

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Merkez Bankası Başkanlığı için süren yarışta Başbakan **Turgut Özal**'ın dediği oldu. Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**, Merkez Bankası Başkanlığı'na **Rüşdü Saracoğlu**'nun atanmasına ilişkin kararnameyi imzaladı.

İstifasını dün banka meclisine sunan Merkez Bankası Başkanvekili **Zekeriya Yıldırım**'ın görevinden 12 ağustos tarihi itibarıyla ayrılacağı bildirildi.

"Prens" Rüşdü Saracoğlu'nun, **"bürokrat"** Zekeriya Yıldırım'a tercih edilmesi başkent ekonomik kulislerinde şaşkınlık yarattı. Yıldırım ile Hazine Müsteşarı **Yavuz Canevi**'nin **"aynı ekipten"** olduğuna işaret eden adının açıklanmasını istemeyen ekonomi kurmayları, Özal'ın atama kararı ile Canevi'yi düş kırıklığına uğrattığını ileri sürdüler.

Merkez Bankası'nın iki başkan yardımcısını başkanlık yarışına sokan gelişmeler Hazine Müsteşarı **Ekrem Pakdemirli**'nin geçen yılki ara seçimlerde ANAP'ın Manisa adayı olarak politikaya atılması ile başladı. Pakdemirli'nin seçimleri kazansa da, yitirse de eski görevine dönemeyeceği kesinleşince, boşalan bu koltuk için çeşitli isimler dolaşmaya başladı. Yapı ve Kredi Bankası Genel Müdürü **Hüsnü Özyeğin**'in Hazine Müsteşarlığı'na getirilmesi olasılığı tartışılırken, aynı görev için **Merkez Bankası Başkan Yardımcısı Rüşdü Saracoğlu'nun** da adı ortaya atıldı. Ancak Özal, "sürprizi"ni seçim sonrasına saklamıştı. Seçim sonrasındaki kabine değişikliği sırasında Başbakan, Hazine Müsteşarlığı'na Merkez Bankası Başkanı Yavuz Canevi'nin kaydırılacağını açıkladı. Merkez Bankası Başkanlığı'nı bırakarak Hazine Müsteşarlığı'na getirilen Canevi'nin operasyon öncesinde onayının alındığını belirten hükümet çevreleri, Canevi'nin o günlerde yeni görevi için öne sürdüğü bir koşulu şöyle aktardılar:

Canevi, yeni görevini kabul etmeden önce, Merkez Bankası ile Hazine'nin uyumlu çalışması gerektiği üzerinde çok durdu. Böylece kendisinden sonra beraber çalışamayacağı bir Merkez Bankası başkanının atanmasını istemediğini açıkça ortaya koydu.

Canevi, bu koşulu ile açıkça Zekeriya Yıldırım'ın başkanlığını destekliyor ve üstü kapalı olarak Rüşdü Saracoğlu'nun bu göreve atanmasının Hazine Mer-

YOL KESEN IRMAK
H. Veldet Velidedeoğlu
[illegible]

Cumhuriyet

PENDİK
Dr. Nezih Neyzi
[illegible]

64. Yıl; Sayı: 22602 Kurucusu: Yunus Nadi 175 TL. 27 Temmuz 1987 Pazartesi

Faiz yarışı hızlanıyor

Centilmenlik anlaşmasını bozan bankanın en büyük devlet bankası durumundaki Ziraat Bankası olduğu açığa çıktıktan sonra "kimse faizleri artık kolay kolay tutamaz" deniyor.

4 büyük banka bu kez "%50 faiz" derken, bundan böyle centilmenlik anlaşmalarına katılmayarak dilediği faizi uygulayacağını açıklayan Garanti Bankası'nı başka bankaların da izlemesi bekleniyor.

MERAL TAMER

Türk bankacılık sisteminde 5-6 yıllık bir aradan sonra ikinci kez başlayan faiz yarışı iyice hızlanıyor. Büyük bankaların yaptığı "centilmenlik anlaşması"nın bugün resmen bazı bankalar tarafından delinmesiyle birlikte 1 yıllık mevduat faizinin yüzde 55'lere doğru yol almasının beklendiği belirtiliyor.

Aralarında Ziraat Bankası, İş Bankası, Akbank ve Yapı ve Kredi Bankası'nın da yer aldığı 17 bankanın "evet" dediği centilmenlik anlaşmasının en büyük kamu bankası olan Ziraat Bankası tarafından bozulması üzerine "işlerin hoparagı" ve her kafadan ayrı bir ses çıkacağı görüşünde birleşiliyor.

Bir yıllık mevduata yüzde 48 faiz verilmesine ilişkin ilk centilmenlik anlaşmasının imzacılarından olan Ziraat Bankası'nın yüzde 50 faiz uyguladığının ortaya çıkması üzerine imzalanan ikinci centilmenlik anlaşmasına şimdiye kadar ancak 5-6 bankanın katıldığı dikkati çekiyor. Bu arada Merkez Bankası'ndan her-

(Arkası Sa. 13, Sü. 5'te)

FAİZ YARIŞINI KİM NEDEN KÖRÜKLÜYOR?
OSMAN ULAGAY'ın yazısı
Ekonomi'de

Özal'ın gezisinde facia: 6 ölü

Başbakan Özal'ı izleyen konvoy Gerede'nin Esentepe mevkiine geldiği sırada yavaşlayınca arkadan hızla gelen Petek-2, Petek-1'e çarptı. Çarpışma sonucu sağa kayan Petek-1, Safa Giray'ın makam otosuna çarpmamak için Özal'ı selamlamak isteyen kalabalığın arasına daldı. Kaza sırasında 6 kişi öldü, 15 kişi de yaralandı.

Haber Merkezi — ANAP'ın Petek otobüsü, Başbakan Özal'ı selamlamak için Gerede Esentepe benzin istasyonunun önünde bekleyen kalabalığın arasına daldı. Kazada 6 kişi öldü, 15 kişi de yaralandı.

Gümüşova otoyolunun temelini attıktan sonra gece Anka-ra'ya dönen Başbakan Özal, kaza yapıp 6 kişinin ölümüne, 15 kişinin de yaralanmasına neden olan Petek-2 otobüsünden 5 dakika önce inmişti.

Otoyolun temelini attıktan sonra Bolu yakınlarındaki Koru Otel'de yemek yiyen Özal, Yeniçağa kasabasına gelmeden önce makam arabasından inerek, arkadan gelen Petek-2 otobüsüne bindi. Özal, Yeniçağa kasabasında yolunu kesen vatandaşlarla sohbet ettikten bir süre sonra yeniden makam otosuna geçti.

Özal'ın makam otosuna geçmesinden hemen sonra, akşam saat 01.00 sıralarında, benzin istasyonunun bulunduğu bölgeye gelen konvoy yavaşladı. Bu sırada hızla gelmekte olan Petek-2 otobüsü, önünde gitmekte olan

(Arkası Sa. 13, Sü. 8'de)

ÖZAL: 3-4 TUR BİNDİRİRİZ
7. Sayfada

CÜNEYT ARCAYÜREK yazıyor

Söylemek Değil, Yapmak!

ANKARA — Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in geçen hafta gazetelere yaptığı ziyaretlerden sonra siyasal yasaklıların TV'den yararlanması konusu yeniden canlandı. Basına göre, Sayın Evren eski liderlerin TV'den konuşmasına yanlış hatta kendi açısından "hiçbir mahzur" görmüyor.

Bu irdeleme doğrudan Cumhurbaşkanı'na bağlanmıyordu, ama Evren'in böyle düşündüğü söyleniyordu. Haber doğru olmasaydı, Cumhurbaşkanlığı he-

(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

YÜKSEK ASKERİ ŞURA ÇARŞAMBA GÜNÜ TOPLANIYOR 13. Sayfada

Meteoroloji açıkladı:

Sıcak artacak

Meteoroloji Genel Müdürlüğü, Yunanistan'da bir haftada 700 kişinin ölümüne yol açan sıcakların 2-3 gün içinde Türkiye'yi etkileyebileceğini açıkladı.

Balkanları ve Türkiye'yi etkisi altına alan Basra alçak basıncı, hava sıcaklıklarının mevsim normallerinin 3 - 7 derecenin üzerine çıkmasına neden oldu. 8. Sayfada

Karaköy-Azapkapı, Unkapanı-Eminönü

Trafiğe tek yön

Yetkililerin bir bölümü çözümü "tek yönlü trafik" uygulamasında görüyor, kimi de bu yöntemi "en kötü sistem" olarak niteliyor. Sinyalizasyon, hızlı tramvay, alternatif yollar, uydu kentler, by-pass yollar uzmanların önerdiği, ama yoğun tartışmaları da beraberinde getiren çareler arasında. 8. Sayfada

Devlet, "Baba" mı, Değil mi?..

"Devlet, baba değildir.
Sizin hizmetkârınızdır.
Bunu iyi öğrenin.
Devlet, bütün müesseseleriyle milletin emrindedir.
Devlet, baba olduğu zaman elinde sopa olur,
O da ancak komünist rejimlerde olur."

Başbakan Turgut Özal: Çorum, 19 Temmuz 1987

İzmir'deki gecekondu yıkımının sayfamızda yer alan fotoğraflarına bakın ve karar verin, devletimiz "baba" mı, değil mi?

HASAN CEMAL

Yazık değil mi bu insanlara?

Tarih, 12 Temmuz 1987.
Yer, İzmir.
Merkez İlçe Belediye Başkanı Süha Baykal'ın mesajı:
"..Kuruçeşme Mahallesi'nde oturan hemşerilerime, yuvalarında aileleriyle birlikte mutluluk ve esenlikler dilerim..."

Tarih, 19 Temmuz 1987.
Yer, Çorum.
Konuşan, Başbakan Özal:
"Devlet, baba değildir, sizin hizmetkârınızdır. Devlet, baba olduğu zaman elinde sopa olur..."

Tarih, 24 Temmuz 1987.
Yer, İzmir, Buca ilçesi, Kuruçeşme Mahallesi.
Emri veren İzmir Anakent Belediye Başkanı Burhan Özfatura:
"Güvenlik güçleri yetmiyorsa, valiyi arayıp yeni kuvvetler isteyeceğim. Bu yıkım bizim prestijimiz."

'Yıkarsanız, kızımı atarım.'

Tarih, 24 Temmuz 1987 cuma günü. İzmir'in Buca ilçesinin Kuruçeşme Mahallesi. Gecekondu yıkımı var. Anakent Belediye Başkanı Burhan Özfatura telsizde: "Bu yıkım bizim prestijimiz. Mutlaka bu işin üstesinden gelmeliyiz. Güvenlik güçleri yetmezse, validen yeni kuvvetler isteyeceğim..." Karslı Abdulhadi Güneş çaresiz. Dokuz yaşındaki kızı Semra'yı bileğinden kavradığı gibi yuvasının damına fırlıyor. Ortalık savaş alanı gibi. Semra şaşkın; gözyaşlarını tutamıyor. Ve Kars'ın Kağızman ilçesinden Abdulhadi haykırıyor: "Yaklaşmayın! Evime dokunursanız, kızımı atarım..." Babanın haykırışına Semra'nın korku dolu çığlıkları karışıyor.

"Bizi öldürmeden geçemezsiniz!"

Karslı Abdulhadi Güneş'in evine girmek kolay değil. Girişi 15-20 kadın tutmuş, bağırıyorlar çığlık çığlığa: "Bizi öldürmeden geçemezsiniz..." Ellerinde otomatik silahlarla girişi zorlayan güvenlik güçleri önce kararsız; Özfatura'nın telsizden sesi, "Bu yıkım benim prestijim" diye yükseliyor ve yükleniyorlar alanca güçleriyle.

Son kadın da zorla çıkarıldı

Abdulhadi Güneş'in evi o gün yıkılacaktı; emir kesindi. Komiserin talimatıyla 20 polis eve girmeye çalışırken, üstlerine taş yağıyordu. Sonunda eve girmeyi başardılar ve içerdeki kadınları çekiştire çekiştire, zorla dışarı çıkarmaya başladılar. Ana-baba günü yaşanıyordu. Ortalık çığlık ve haykırışlardan geçilmiyordu. Son olarak hamile bir kadın evden çıkarıldı. Artık yıkım başlayabilirdi.

Yazı ve fotoğraflar: ZAFER AKNAR

İZMİR — Anakent Belediye Başkanı Burhan Özfatura'nın sesi yankılanıyordu polis-zabıta telsizlerinden.

"Bu yıkım bizim için prestij meselesi oldu. Güvenlik güçleri yetmiyorsa valiyi arayıp yeni kuvvetler isteyeceğim. Bu yıkım bizim prestijimiz. Mutlaka bu işin üstesinden gelmeliyiz."

Burhan Özfatura'nın "prestij"i kurtuldu ve 50 gecekondu yıkıldı.

Karslı Abdulhadi Güneş, "kondu"sunun üzerinde 9 yaşındaki kızı Semra'yı kıyıya, damın kenarına çekerek polislere ve "yıkımcı"lara bağırdı:

—Evime dokunursanız, kızımı atarım...

9 yaşındaki Semra çok korktu, hem evleri yıkılacağı için, hem de babası kendisini aşağı atarsa diye.

(Arkası Sa. 13, Sü. 5'te)

■ **Kırım Türklerinin gösterisi:** *[illegible] kadar Kırım Türkünün bağlantığı ve "anayurda geri dönüş" talebini içeren eylem sırasında, [illegible] "faşistlik"le suçladılar.* [illegible] Sayfada

■ **Fransız Donanması alarmda:** *Fransız uçak gemisine, 24 saat içinde Basra Körfezi'ne hareket etmeye hazır ol emri verildi. ABD savaş gemisi Mauri de ABD'den ayrılarak Körfez'e doğru yola çıktı.* 3. Sayfada

■ **Caz festivali:** *Kopenhag'daki Festivalde Chick Corea'nın yanı sıra Ray Charles, Denny Christianson, Cab Calloway, Airto Moreira, Michel Camilo gibi isimleri dinlemek mümkündü.* 4. Sayfada

■ **Referandum:** *6 Eylül'e kadar 41 gün süreyle oy kullanılabilecek olan 19 gümrük kapısından 9'u 24 saat, 10'u 8 saat süreyle çalışacak.* 9. Sayfada

■ **Zırhlı araç:** *Trilyonluk zırhlı personel taşıyıcı ihalesinde İngiliz-Koç işbirliğine karşı [illegible] Krauss Maffei-Ercanlar ortaklığı devreye girdi.* Ekonomi'de

■ **Düdük üflemeye zam:** *Bilgisayar sistemine geçecek hakemler, bundan böyle birinci ligde yüz, ikincide 50, üçüncü ligde ise 30 bin lira alacaklar.* Spor'da

■ **Haiti'de toprak kavgası:** *Eski diktatörün Tonton Macoute adlı polisleri, toprak reformu isteyen köylülere saldırıyor. Ölü sayısı 30'yi aştı.* 16. Sayfada

Baba ile kızın çaresizliği

Yıkım bitmişti.. Kars'ın Kağızman'ından Abdulhadi Güneş'in yuvası yerle bir edilmişti. Kızı Semra'yı kucakladı çaresizlik içinde ve hüzün dolu bir sesle Cumhuriyet muhabiri Zafer Aknar'a konuştu: "Zaten evimden cenaze çıkmış, bir de kızım çıkmış ne olurdu ki..."

kez Bankası ilişkilerini geliştiremeyeceğini ifade ediyordu. Canevi, bu seçiminde yalnız değildi. Başbakanın ekonomik konulardan sorumlu yardımcısı ve yakın dostu Kaya Erdem de, Merkez Bankası Başkanlığı'na Zekeriya Yıldırım'ın getirilmesi için çaba harcıyordu.

Oysa Başbakan Turgut Özal ile Rüşdü Saracoğlu arasındaki ilişki, bir **"başbakan-bürokrat"** ilişkisinin çok ötesindeydi. Özal, daha 1982 yılında oğlu **Ahmet Özal**'ın dostu olarak tanıdığı bu genç IMF uzmanının kafasındaki Merkez Bankası modelinin, kendi tasarılarına çok uygun düştüğünü görmüştü. İlk tanışmalarında yaklaşık 4 saat kadar süren **"Merkez Bankası nasıl olmalı?"** tartışmalarından etkilenen Özal, Saracoğlu'nu ABD'den **"Merkez Bankası Başkanlığı"** vaadiyle çağırmıştı.

Merkez Bankası Başkanlığı için seçimin kolay olmayacağı anlaşılınca, ortaya yeni bir formül atıldı. Kaya Erdem'in yakın arkadaşı ve İş Bankası Genel Müdürü **Burhan Karagöz**'ün bu göreve getirilmesi düşünüldü. Ama bu proje Yıldırım ve Saracoğlu'nun ortaklaşa koydukları tavırla suya düştü. İki rakip açıkça, **"aralarından birinin başkanlığa getirilmesi halinde diğerinin çalışmaya devam edeceğini, başka birinin aynı göreve atanması halinde ise ortak istifaya başvuracakları"** tehdidinde bulundular.

Bu karmaşa içinde kıdemli başkan yardımcısı Zekeriya Yıldırım'ın 1986 kasım ayında başkan vekilliğine atanması ile soruna çözüldü gözüyle bakılmaya başlandı. Yıldırım, 11 Kasım 1986 tarihinden bu yana hep asaleten atanmasını bekledi.

Merkez Bankası Yasası'ndaki son değişiklikten sonra da Saracoğlu, üçlü kararname ile başkanlığa getirildi. İşlerin bu denli hızlanmasında, Özal'ın ANAP'tan politikaya atılmasını önerdiği Saracoğlu'nun bu öneriyi reddetmesi ve istifa hazırlıklarına başlamasının etkin rol oynadığı ileri sürülüyor.

Ancak başkent kulislerinde atamaya ilişkin yanıt aranan soru, Saracoğlu-Kaya Erdem ve Saracoğlu - Yusuf Bozkurt Özal ilişkilerinin nasıl yürüyeceği yönünde. Çünkü DPT Müsteşarı Özal da, bir toplantıda Saracoğlu'nun **"dobra"** bir üslup içinde kendisine yönelttiği eleştirileri unutabilmiş değil. Bir diğer merak konusu da, Saracoğlu'nun Hazine ile ilişkilerini nasıl yürüteceği olarak ortaya çıkıyor.

6 PKK militanı ölü ele geçirildi

ZİYA AKSOY-VEYSEL ALTUN *31 temmuz*

HAKKÂRİ/DİYARBAKIR — Hakkâri'nin Uludere ilçesine bağlı Ortabağ köyünü basan PKK militanları 17 yurttaşı kaçırdı. Tunceli'nin Hozat ilçesine bağlı Kuyubaşı mezrasını basan bir başka terörist grup da bir kişiyi öldürdü. 2 çocuğu yaraladı. 17 kişinin kaçırılmasından sonra bölgede operasyonlara başlayan güvenlik güçleri, teröristleri bir mağarada kıstırdı. Çıkan çatışmada 6 terörist ölü olarak ele geçirildi.

Öğrenildiğine göre, önceki gece saat 20.00 ile 21.00 arasında sayıları henüz belirlenemeyen PKK militanları bir süre önce 7 kişinin öldürüldüğü Hakkâri'nin Uludere ilçesine bağlı Ortabağ köyünü bastı, silah tehdidiyle köy meydanında topladıkları gençlerden 20'sini yanlarına alan PKK militanları daha sonra Ortabağ köyünden uzaklaştılar. Bir ara çıkan kargaşadan yararlanan 3 genç kaçarak köye dönerken, PKK militanlarının kaçırdığı gençlerin 15-20 yaşları arasında olduğu öğrenildi.

Ortabağ köyünden 17 genci kaçıran PKK militanları Irak sınırı yakınlarında izlerini kaybettirdilerse de operasyonları aralıksız sürdüren güvenlik güçlerince Uludere'nin Kayadibi köyü yakınlarındaki dağlarda bir mağarada kıstırıldılar. Güvenlik güçlerinin **"teslim ol"** çağrısına ateşle karşılık verilmesi üzerine çatışma çıktı.

Olağanüstü Hal Valiliği'nden alınan bilgiye göre, çatışmada kimlikleri açıklanmayan 6 PKK militanı ölü olarak ele geçirildi. Olay yerine daha sonra helikopterlerle özel harekât timleri indirildi. Operasyonlar dün gece geç saatlere değin sürdü. Operasyon bölgesinden son alınan haberlerde ise kaçırılan gençlerin akıbetinin ne olduğu konusunda bilgi alınamadı.

Hakkâri'nin Uludere ilçesine bağlı Ortabağ köyünden kaçırılanların isimleri ve yaşları şöyle:

Ramazan Tosun (15), **Hüseyin Tosun** (25), **Lezgin Ayrık** (20), **Ekrem Dilsiz** (15), **Mesut Çevik** (16), **Halit Ağma** (19), **Abdullah Ağma** (15), **Ekrem Tosun** (16), **Mehmet Uslu** (17), Abdullah Tosun (17), Hesam Alp (16), **Hüseyin Tosun** (16), **Abullah Bayram** (16), **Kadri Aygaç** (15), **Ali Uslu** (19), **Mehdi Ark** (17), **Mehmet Sakar** (17).

Olağanüstü Hal Valiliği'nin Tunceli'nin Hozat ilçesine bağlı Kuyubaşı mezrasındaki olayla ilgili yaptığı 6 nolu açıklaması şöyle:

"29 Temmuz 1987 günü saat 20.30 sıralarında Tunceli ili Hozat ilçesinin Akören köyü Kuyubaşı mezrasında biri kız 6 eşkıya, Hıdır Kılıçaslan isimli kişiyi öldürüp 2 çocuğu yaraladıktan sonra kaçmışlardır. Güvenlik kuvvetlerince gerekli tahkikat yapılmaktadır."

Olağanüstü Hal Valiliği'nin Ortabağ köyünden 17 gencin kaçırılması olayına ilişkin 6 PKK'lının öldürülmesinden önce yayımladığı 7 nolu açıklaması şöyle:

"29.7.1987 günü saat 20.00 sıralarında Hakkâri ili Uludere Ortabağ yaylasında 17 vatandaşımızın teröristlerce kaçırıldığı öğrenilmiştir. Güvenlik kuvvetlerimizce eşkıyanın muhtemel geçiş güzergâhları tutularak gerekli takibata başlanılmıştır."

DİLEDİĞİNİZ FAKÜLTEYE GİRME GARANTİSİ
PETEK DERSANESİ
Sınıflar ... Beşiktaş ... BEŞİKTAŞ/İST
Tel: 162 61 05 - 158 28 23

Cumhuriyet
64. Yıl; Sayı: 22608 Kurucusu: Yunus Nadi 175 TL. (KDV dahil) 2 Ağustos 1987 Pazar

"Bir Kazandırın..."
ÖZEL
KADIKÖY DÖRTLER DERSANESİ
Üniversite Hazırlık Kursları
kayıtlarımız sürüyor
Başlangıç: 24 Ağustos
Tel: 338 75 11 - 338 77 96 - 337 99 67 Kadıköy

Humeyni'nin çağrısı üzerine ABD'yi protesto eden İranlı hacılarla, Suudi polisi çatıştı: 402 kişi öldü

Hac kana bulandı

KUVEYT BÜYÜKELÇİLİĞİ'NE SALDIRI — Mekke'deki olaydan sonra kızgın İranlılar, Kuveyt Büyükelçiliği'ne de saldırdılar. Ellerinde bayrak ve flamalar olduğu halde büyükelçiliğe koşan İranlılar olaylardan Kuveyt'i sorumlu tutan sloganlar attılar. (Fotoğraf: REUTER)

MESCİD ÜL HARAM

İlk katliam

Dış Haberler Servisi — Mekke'de bulunan ve hacı adayları tarafından Kâbe gibi ziyaret edilen Mescid Ül Haram, İslamiyetin kutsal ibadet yerlerinden biri. İran'ın iddiasına göre gösteri yapan 300 hacı adayının öldürüldüğü Mescid Ül Haram bundan 8 yıl önce de bir başka kanlı eyleme tanık olmuştu. 20 Kasım 1979 tarihinde Muhammed Bin Abdullah El Katani adlı bir kişiyi "mehdi" ilan eden ve İran'dan göç alan 300 kişi, sabah namazı sırasında Mescid Ül Haram'ı basarak, namaz kılan 90 kişiyi rehin almışlardı. Tunus'ta toplanan "İslam zirvesi" ile aynı zamana rastgelen ve "Arap Yarımadası Müslümanları Devrim Hareketi" adlı örgüt tarafından üstlenilen eylem sırasında Suudi Arabistan güvenlik güçleri, Fransız paraşütçülerinin desteği ile

(Arkası Sa.13,Sü.7'de)

PERDE ARKASI

Körfez'den Mekke'ye

CENGİZ ÇANDAR

Haccın kana bulanması galiba tarihte ilk kez oluyor. Böylece, İran-ABD çatışmasının yansımayacağı hiçbir alan kalmayacağa benziyor. Hacdaki kanlı olayın bilinen yönü, 155 bin dolayındaki İranlı hacının Kâbe çevresinde ABD ve Başkanı Ronald Reagan aleyhinde büyük bir gösteriyi başlatması, bazı araçları yakmaları, kimi yol kavşaklarını tutmaları üzerine S. Arabistan polisinin ateş açması ve yaklaşık 402 kişinin bu kargaşalıkta öldürülmesi. İranlı hacıların hacda gösteri yapmaları ve bu nedenle bazı olaylar çıkması, 1979'da İran'da İslam devriminin gerçekleşmesinden bu yana rastlanan bir olgu.

(Arkası Sa.13,Sü.6'da)

Suudi Arabistan hükümetine göre olaylarda ölen 402 kişiden 275'i İranlı, 85'i güvenlik görevlisi. Olaylarda ayrıca 669 kişi yaralandı. Tahran ise çatışmada binlerce kişinin yaralandığını iddia ediyor. Mekke'deki olaydan sonra Tahran'daki Suudi Arabistan, Kuveyt ve Fransız Büyükelçilikleri saldırıya uğradı. Dışişleri Bakanlığı Türk hacı adaylarının olaylara karışmadığını, içlerinde ölen ya da yaralanan olmadığını bildirdi.

Ayetullah Humeyni

Dış Haberler Servisi — Mekke'de önceki gün ABD, İsrail ve SSCB aleyhinde gösteri yapan İranlı hacılarla polis arasında meydana gelen olaylarda 402 kişinin öldüğü, 669 kişinin de yaralandığı bildirildi. Suudi Arabistan hükümeti, dün gece yaptığı açıklamada, ölenlerden 275'inin İranlı, 85'inin de güvenlik görevlisi olduğunu bildirdi. Bu arada Türk hacıların olaya karışmadığı ve içlerinde ölen ya da yaralanan olmadığı bildirildi. Mekke'deki kanlı gösterilerden sonra, Tahran'daki Suudi Arabistan, Kuveyt ve Fransız Büyükelçilikleri kızgın göstericilerin saldırısına uğradı.

AP'nin haberine göre, Mekke'deki olayları protesto eden binlerce İranlı gösterici dün başkent Tahran'daki Kuveyt ve Suudi Arabistan elçiliklerine saldırdılar. Aralarında Mekke'de, Su-

(Arkası Sa.13,Sü.2'de)

New York'tan
UFO terapi merkezleri
ŞEBNEM ATİYAS

ABD'de UFO'lar ve uzaydan gelen yaratıklarla ilişki kurduğunu iddia edenlerin sayısı hızla artıyor. Hatta bunlar için özel terapi merkezleri bile açıldı.

Cote d'Azur'den
Güney otoyolu ve Odisseus
HADİ ULUENGİN

Otoyollar modern yalnızlıklardır. Otoyollardan artık 'eyvah' denilmekte olan gençlikler de aranmaya inilir. Fransa'da otoyollardan maviye inilir ve orta yaşlılıktan gençliğe inildiği hayal edilir.

Barselona'dan
Umut'un yeni anlamı
NEDİM GÜRSEL

André Malraux, Umut'u, İspanya iç savaşının ve direnişinin romanını Barselona'da yazdı. Ve aradan elli yıl geçti.

Apia'dan
Tonga'nın deniz zaferi
NADİR PAKSOY

Samoa Adaları'nın bağımsızlığa kavuşmasının 5. yıldönümünde en çok beklenen, 'fautasi' yarışıydı. Fautasi, 35-40 metre boyunda, elli kadar kürekçinin çektiği uzun teknelere verilen ad.

Desaru'dan
Malezya'ya özenir gibi...
MÜMTAZ ARIKAN

Desaru, beklemediğim kadar güzel bir tatil koyu. Tropik bir cennet. Ama düşünüyorum da, burayı cennet yapan denizi, tropik doğası falan değil. Burayı cehenneme çevirmek işten değil çünkü.

Zurih'ten
Yeni bir ulusal bayram günü
DOĞAN ABALIOĞLU

Bizdeki ulusal bayramların eski tadı iyice bozuldu. Oysa burada 2-3 kantonun kabul etmemesine karşın, 1 ağustosun halkoylamasıyla onaylanması daha şurada on yılı bile bulmadı. Biz elimizdekileri anlamsızlaştırırken İsviçre, kendine bir ulusal bayram yarattı. 10.sayfada

Silahlı Kuvvetlerde terfiler açıklandı

İki orduya yeni komutan

1. Ordu Komutanı: Org. Doğan Güreş
Ege Ordu Kom.: Org. Muhittin Fisunoğlu
G. Kurmay 2. Bşk.: Org. Kaya Yazgan
Harp Ak. Kom.: Org. Sabri Deliç
NATO Müt. K.K.K.: Org. Mehmet Önder
Hava K. Kom. Yrd.: Org. Safter Necioğlu

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Yüksek Askeri Şûra'nın 4 gün süren toplantısından sonra Türk Silahlı Kuvvetleri'nin üst komuta kademesinde yapılan atamalar Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından onaylandı. Buna göre 1. Ordu Komutanlığı'na Orgeneral Doğan Güreş, Ege Ordu Komutanlığı'na ise sürpriz bir isim olarak bu yıl orgeneralliğe terfi ettirilen Orgeneral Muhittin Fisunoğlu getirildi. Genelkurmay 2. Başkanlığı'na, Ege Ordu Komutanlığı'na getirilmesi beklenen Orgeneral Kaya Yazgan getirilirken, Harp Akademileri Komutanlığı'na Orgeneral Sabri Deliç, NATO Güneydoğu Müttefik Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na bu yıl orgeneralliğe terfi ettirilen Mehmet Önder, Hava Kuvvetleri Komutan Yardımcılığı'na da Orgeneral Safter Necioğlu getirildiler.

30 Ağustos 1987 tarihinden itibaren geçerli olacak olan atamalarda 30 general ve amiral bir üst rütbeye, 45 albay da general ve amiralliğe terfi ettirildiler. 25 general ve amiralin rütbe bekle-

(Arkası Sa. 11, Sü. 5'te)

KU-DE-TA-2
Adaya demokrasi nasıl geldi?

Sayın Bayan Rase Lazöy, şaşırtıcı şişmanlığı, kadife üzerine "altın" sırmalı bindallısıyla çevresini selamlayarak yürüyordu. Bir ses yankılandı: "Kaplumbağalar". Yüzlerce, binlerce mum, Sayın Bayan'a doğru ilerlemeye başladı.

CÜNEYT ARCAYÜREK'in düşsel öyküsü
TAN ORAL'ın çizgileriyle
Bayramdan sonra, 9 Ağustos Pazar günü
Cumhuriyet'te.

Yıllık hedef 7 ayda aşıldı

Enflasyon durmuyor

DİE'nin dün yaptığı açıklamaya göre, temmuz ayında Türkiye genelinde toptan eşya fiyatları yüzde 1.7, tüketici fiyatları da yüzde 1.9 arttı. İlk yedi ayda toptan fiyat artışı yüzde 20.4, perakende fiyat artışı yüzde 19.6 olarak belirlendi. Yıllık enflasyon yüzde 37.9. Hükümet enflasyon hedefini yüzde 20 olarak belirlemişti.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Devlet İstatistik Enstitüsü endekslerine göre ilk yedi ayda yüzde 20.4'lük bir hızla artan toptan fiyatlar, yıl tamamı için öngörülen yüzde 20'lik hedefi aştı. DİE'ye göre, temmuz ayında yıllık enflasyon hızı yüzde 31.1 olarak ölçüldü, temmuz ayında toptan fiyatlar yüzde 1.7 yükseldi.

DİE'den yapılan açıklamaya göre, temmuz ayı itibarıyla yıllık fiyat artışlarında başı çeken sektör, ürün fiyatları bir yıl için-

(Arkası Sa.13,Sü.7'de)

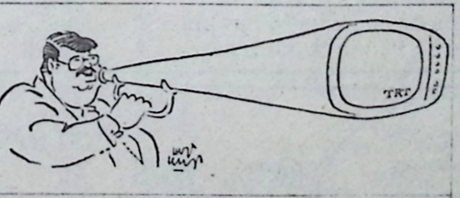
SAÇLARINDAN SÜRÜKLEDİLER — Tutuklu ve hükümlü ailelerinin Bayrampaşa Cezaevi önünde başlattıkları açlık grevi, polis tarafından zor kullanılarak dağıtıldı. Siyasi polis ve çevik kuvvet timlerinin zaman zaman saçlarından sürükleyerek polis araçlarına sokmaya uğraştıkları eylemciler birbirlerine sarılarak karşı koymaya çalıştılar. (Fotoğraf: ALİ TEVFİK BERBER)

Mahkûm ailelerine dayak

Ankara'da Adalet Bakanlığı önünde başlayan oturma eylemleri polisin baskısı gerekçesiyle sona ererken, İstanbul, Bayrampaşa cezaevi önündeki açlık grevini polis zor kullanarak dağıttı. Polisin zaman zaman, direnenleri sürüklediği gözlendi.

Tutuklu ve hükümlülerin cezaevlerindeki baskıyı, tek tip elbise ve sevk zinciri uygulamasını protesto için başlattıkları açlık grevi sürerken, ailelerinin bu grevi desteklemek için giriştikleri eylemlere polis müdahale etti.

11. Sayfada

CÜNEYT ARCAYÜREK
yazıyor

Özal, Basın ve Palavra

FETHİYE — Sakin bir kış kentinde önceki gece TV izlerdikçe insan hayretten hayrete uğruyordu. Hele gazeteler ... de Özal'ın sözlerinin ... öğrenince bu hayret bir kat daha artıyordu.

Başbakan Özal'ın basını ... konuşmasını ...

(Arkası Sa. 11, Sü. 2'de)

İstanbul'un çıldırtan trafiğine çözüm

'Tek yön'de ilk gün şaşkınlığı

İstanbul'da Karaköy-Azapkapı, Unkapanı-Eminönü arasında "tek yönlü" trafik uygulaması dün başladı. 8. Sayfada

İyi Pazarlar

Cumhuriyet Dergi bugün ve her pazar Cumhuriyet'le birlikte.

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

İnşallah Demekle Olur mu?

Merkez Bankası Başkanlığı'na yeni atanan Rüşdü Saracoğlu, Anadolu Ajansı'na verdiği demeçte, "Türkiye'de Merkez Bankası geleneğindeki değişiklik"ten söz açarak, "İnşallah Hazine'den biraz daha bağımsız olacağız; belki hükümetten de biraz daha bağımsız olacağız. Merkez Bankası'ndaki değişiklik bu yönde yapılacak" demiştir.

Genç ve yeni başkana başarılar dilerken, "İnşallah"lı temennisine katılmanın güçlüğünü vurgulamak gerekiyor. Çünkü, "Merkez Bankası geleneğindeki" değişiklik, Sayın Saracoğlu'nun atanmasından önce hükümetçe yapılmış, yasalara geçmiştir. Bu değişiklik de Merkez Bankası'nın "bağımsızlığı" değil, biraz daha "bağımlılığı" yönündedir.

Özal hükümetinin 17 haziranda çıkarttığı kanun gücünde kararnameden önce, Merkez Bankası başkanını banka meclisi önerir, atama, üçlü kararname ile beş yıl için yapılırdı.

Artık durum değişmiş, Merkez Bankası Meclisi 17 haziran'dan bu yana devre dışı bırakılmıştır. Atama, doğrudan hükümetin kararı ile üç yıl için yapıl...

(Arkası Sa. 11, Sü. 1'de)

■ **ABD, Körfez'de yalnız:** *İngiltere'den sonra Fransa ve İtalya da bölgeye mayın tarama gemisi göndermeyi reddetti.* 3. Sayfada

■ **Tamiller kararlı:** *Gerillalar, liderlerin, sürgünde bulunduğu Hindistan'dan Sri Lanka'ya dönünceye kadar silahlarını bırakmayacaklar.* 3. Sayfada

■ **Modern ozan:** *İskoç asıllı ünlü şarkıcı ve gitarist John Martyn'in son çıkardığı "Piece by Piece" adlı albüm, paraya ödün vermeyen müziğin önemli bir kanıtı.* 5. Sayfada

■ **Faizin öyküsü:** *... yılından bu yana ancak birkaç yıl reel faiz verildi. Mevduat faizi, yalnızca 60'lı yıllarda tasarruf sahibini kayba uğratmadı.* Ekonomide

■ **Sıcak temmuz:** *Ekonominin gündemindeki faiz ve zam pazarlıkları temmuz ayının en önemli olayları oldu.* Ekonomide

■ **Ehliyet iptali:** *Trafikte ... sistemi geliyor. 100 ceza puanı limitini aşan sürücünün ehliyeti 6 ay 2 yıl iptal edilebilecek.* 14. Sayfada

■ **Radyasyonlu çay:** *Karadeniz'de ölçüm yapan Dr. Steinmetz, 1986 ürünü ... ton radyasyonlu çayın yakılması yerine ... gömülmesini önerdi.* 14. Sayfada

SSK ve Bağ-Kur'da süper emeklilik yürürlüğe girdi

Ücretlerden süper kesinti

1 ağustos

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — SSK'da ve Bağ-Kur'da süper emeklilik göstergelerini içeren kararnameler dün Resmi Gazete'de yayımlandı. SSK'da süper emeklilik tablosuna giren işçiler, temmuz ayı için 22 günlük ek süper emeklilik primi ödeyecekler. Ayrıca aynı durumdaki işçiler, bundan böyle ücretlerini, haziran ücretlerine göre, 46 bin liradan 364 liraya kadar değişen oranda daha düşük alacaklar. 1400 göstergeden emekliliğe hak kazanmış ve 9 temmuza değin süper emeklilik için başvuranlar ile 1400 göstergeden emekli olmuş olanlar isterlerse 6 ay içinde SSK'ya başvurup süper emeklilikten yararlanabilecekler.

Bağ-Kur'da yapılan gösterge değişikliği ile de basamak sayısı 12'den 24'e yükseltildi. Bağ-Kur'da halen bağlanmış bulunan aylıkların yeni basamak ve göstergelere intibakı ve bağlanacak aylıkların hesabı altı ay sonra yapılacak.

Resmi Gazete'de SSK kapsamındaki işçiler ve emekliler için iki ayrı gösterge tablosu yayımlandı. Fiilen çalışan işçiler için hazırlanan ve kesilecek prim ve verilecek ödenekler ile bağlanacak gelir ve aylıkların hesaplamasına esas alınan gösterge tablosu 9 temmuz tarihinden geçerli sayıldı. Böylece süper emeklilik derece ve kademelerine giren işçilerden, (eğer ağustos bordroları yeni kararnameye göre hazırlanmışsa) temmuz ayı için 22 günlük ek süper emeklilik primi kesilecek. Ücretlerini ay başında peşin alan işçilerden ise temmuz ayının 22 günlük süper ek primi ile birlikte, ağustos ayı tam aylık süper emekli primi alınacak. Ağustostan itibaren süper emeklilik göstergesine giren işçilerden en yüksek 62 bin 720, en düşük 16 bin 660 lira sigorta primi kesilmeye başlanacak.

Bu durumdaki işçilerin, haziran ücretlerine göre ücretlerinde gerçekleşecek düşüşler şöyle saptandı:

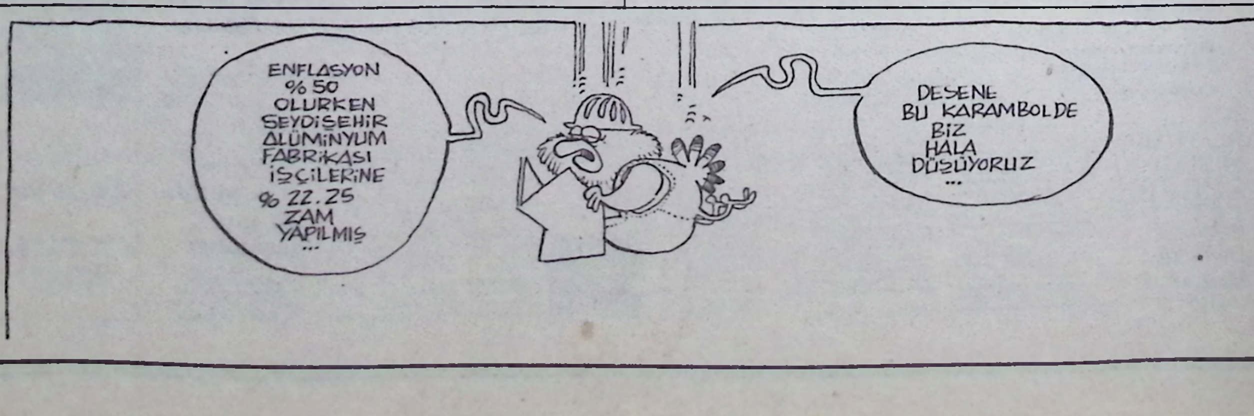
448 bin lira (düşüş: 46 bin 424), 350 bin lira (düşüş: 32 bin 704), 301 bin lira (düşüş: 26 bin 114), 252 bin lira (düşüş: 18 bin 984), 203 bin lira (düşüş: 12 bin 124), 150 bin 500 (düşüş: 4 bin 774 lira), 119 bin lira (düşüş:364 lira).

Kararname, fiilen çalışanlar için belirlenen süper emeklilik göstergesinden bağlanacak aylık oranlarını, her derece ve kademe için yüzde 50 olarak belirledi. Bu uygulamaya göre, süper emeklilik göstergesinin 1700 olan göstergesinden emekli olacak bir işçinin eline; yüzde 50 bağlama oranı ile ve 34 bin lira sosyal yardım zammı eklenerek 93 bin 500 lira geçecek. Diğer yandan 1400'lük normal göstergeden yüzde 60 bağlama oranı ile emekli olacak normal işçi emeklisinin ise sosyal yardım zammı da eklenerek eline geçecek olan emekli maaşı 92 bin 800 lira olacak. Bu durumda süper emekliliğin tabanından emekli olacak kişi ile normal emekliliğin tavanından emekli olacak kişinin alacağı maaş arasında 700 liralık bir fark olacak.

Süper emeklilik geçici gösterge tablosundan da 1. derecenin 9. kademesi olan 1400 göstergeden emekli olanlar ile 9 temmuz tarihine kadar süper emeklilikten yararlanmak için SSK'ya emeklilik başvurusu yaptıktan sonra düne kadar işyerlerinden ayrılanlar yararlanacaklar. Bu durumdakiler, 9 temmuzdan başlayarak 6 ay içinde SSK'ya başvurarak süper emeklilik geçici gösterge tablosunun hangi derece ve kademesinden yararlanmak istediklerini bildirecekler. Örneğin bir emeklinin 5 bin göstergeden emekli maaşı almak istediğini göz önüne alalım. Bu emekli, yüzde 20 ayda prim keseneği üzerinden ayda 70 bin lira (ki, ileride katsayı arttığında bu prim de doğrudan doğruya yükselecektir) prim ödeyerek 5 yıl sonra ortalama yüzde 70 bağlama oranına göre 313 bin 600 lira emekli maaşı alabilecek (Bu maaş miktarı 5 yıl sonraki katsayıya göre artacaktır). Bu emekli, 5 yıllık toplam borcu olan 4 milyon 200 bin lirayı ağustos ayı içinde öderse, eylül ayında yine ortalama yüzde 70 bağlama oranına göre 313 bin 600 lira aylık almaya başlayacak.

Bağ-Kur'un gösterge tablosunu değiştiren kararnameye göre de Bağ-Kur'daki basamaklar 12'den 24'e yükseltildi. Bağ-Kur'da en düşük basamak gösterge katsayısı 240'dan 360'a çıkartıldı. 24. basamaktan isteğe bağlı süper emeklilikten yararlanmak isteyen bir Bağ-Kur'lu ayda 56 bin 820 lira ile süper emekli olabilecek. Şu anda birinci basamaktan 3 bin 300 lira prim ödeyen Bağ-Kur sigortalısı, ayda 5 bin 40 lira ödemeye başlayacak. Birinci basamaktaki Bağ-Kur sigortalısının maaşı da bugün 19 bin 94 lira iken 25 bin 646 liraya yükselecek. 5. derecedeki Bağ-Kur sigortalısının emekli maaşı da 26 bin 486 liradan 37 bin 406 liraya çıkacak.

Kararnameye göre, Bağ-Kur'da halen bağlanmış bulunan aylıkların bu basamak ve göstergelere intibakı ile bağlanacak aylıkların hesabı bugünden başlayarak altı ay sonra yapılacak. Bağ-Kur'da 13 ve daha yukarı basamaklarda, basamak yükseltilmesi için bekleme süresi de kararname ile **"bir yıl"** olarak belirlendi.

Glasnost, Sovyet tarihiniin "yasak konuları"nı deşiyor, Troçki "devrim kahramanları" arasında sayıldı

Gorbaçov, Stalin'le hesaplaşıyor

1 ağustos

Dış Haberler Servisi — "1937 ve 1938 yıllarında olanları, hiçbir biçimde ve hiçbir zaman bağışlayamayacağımızı ve haklı gösteremeyeceğimizi, buna hakkımız olmadığını düşünüyorum." Komünist Parti Genel Sekreteri **Mihail Gorbaçov** 10 temmuz 1987'de Sovyet gazetecileriyle yaptığı toplantıda böyle diyordu.

Batı Almanya'da yayımlanan **"Der Spiegel"** dergisinde yer alan habere göre Gorbaçov, bir kez daha önemli bir konuya parmak basıyor ve ekim devriminden bu yana 70 yıllık Sovyet tarihinin en duyarlı kesimine bir **"Sovyet lideri"** olarak ilk defa değiniyordu. Gorbaçov'un **'glasnost'** (açıklık) politikası, ülke tarihinin yarısından fazlasına damgasını vurmuş **"Stalin zulmü"**'ne de uzanmaya başladı.

Kurcalanmaya başlanan geçmişte, Ekim 1917 Devrimi'nin ilk yılları ve günümüze dek bir tabu olarak kalan **"lenin dönemi"** de var. Sovyetler Birliği'nde uzun yıllar bastırımış, hiç sorulamamış sorular birbiri ardına yönetilmeye başlandı: **"Bolşevik hareketini kim örgütledi?" "Yeni Sovyet Devleti'nin ilk dışişleri bakanı kimdi?" "Kızıl Ordu'yu kim kurdu?" "İç savaşı kim kazandı?" "Ve Stalinizmi, Sovyet bürokrasisinin diktatörlüğü olarak kim tanımlamıştı?"**

Bütün bu soruların yanıtları, yarım yüzyıl boyunca çok değişik biçimde yanıtlandı. Lenin'in çalışma ekibi içinde Troçki'nin Sovyet devriminde önemli görevler aldığını, ancak Lenin'in ölümünden sonra Stalin'in onu sürdürerek, 1940'ta sürgünde bulunduğu Meksika'da öldürttüğünü aslında herkes biliyordu.

"Troçki'nin ruhu" yasak bir efsane gibi üniversitelerde, gençlik lokallerinde gezinmesini sürdürdü. Parti Gençlik Birliği **"Komsomosol"**'un Moskova'da düzenlediği son toplantıda, Tarih ve Arşiv Kurumu Müdürü, tarih uzmanı **"Afanasyev"**'e iletilen bir kâğıdın üstünde şu soru yer alıyordu: **"Siz Troçki'nin yapıtlarının yayımlanmasına taraftar mısınız?"** Afanasyev'in yanıtı **"Evet"** oluyordu. Üstelik Afanasyev, **"Stalin kurbanları"** adına ir anıt dikilmesi önerisini de onaylıyordu. Ancak Troçki'nin karalanan isminin yeniden aklanması görevini Gorbaçov'a yakın gazeteler üstleniyordu. **"Sovyetskaya Rosiya"** bu yılın başlarında, adını belirtmeden de olsa Troçki'nin bir fotoğrafını yayımlıyor, haziran ayında bir başka gazete, çok tartışılan Kayzer Almanyası'yla yapılan 1918 **"Brest-Litovsk"** özel barış anlaşmasına değinerek, Troçki'nin anlaşmanın onaylanması konusunda Lenin'le aynı görüşü paylaştığı belirtiliyordu.

Glasnost politikasının başını çekenlerden **"Moskovskiye Novosti"** gazetesinin genel yayın yönetmeni Yakovlev, devrim sonrasında Lenin tarafından oluşturulan ilk Sovyet yönetim kadrosunu ayrıntılı olarak değerlendirdiği bir makale yayımladı. Lenin'in listesinde önce sosyal demokrat, sonra **"Bolşevik"** olan Troçki, dokuzuncu sırada, bugünkü karşılığı **"dışişleri bakanlığı"** olan bir görev üstleniyordu. Stalin aynı listenin son sırasında yer alan **"ulusal işler"** sorumlusu idi.

Yayın yönetmeni ve tarihçi Yakovlev, listede yer alanların hiçbirinin henüz görev alanlarında uzman olmadığını, ancak **"işçi ve köylü çıkarlarını gözetmek"** ilkesine göre hareket ettiklerini belirtiyor, bu ilk **"bakanlar"**'ın o devirde, **"Devrim kahramanları ve devrim şehitleri"** olarak nitelendiklerini vurguluyordu.

Troçki'nin ilk kez bir Sovyet yayın ajansında dolaylı bile olsa, "devrim kahramanı" şeklinde tanımlanması, glasnostun Sovyet tarihini yeniden "yazmaya" başlayacağının da bir işareti gibiydi.

Çoğu Stalin döneminde vatana ihanet ya da yıkıcı girişimde bulunmak suçuyla ölüme mahkûm edilen bu **"eski Bolşeviklerden"** hiçbiri Troçki kadar ağır eleştiri ve karalamalara hedef olmamıştı. Stalin döneminde bir Troçki kitabı taşımak ya da şüpheli bir Troçki sempatizanı ile görülmek bile ölümcül **"Gulag"** sistemine gönderilmek için yeterli gerekçe oluşturuyordu. Gorbaçov'un 60 yıl sonra **"Lenin geleneği ve ilkeleri"** tartışmasını başlatması ve Stalin dönemini eleştirmesi Sovyetler Birliği'nin politik çehresinde ilginç ve önemli bir adım olarak değerlendiriliyor. Ancak bir Sovyet bilim adamının yorumuna göre, **"Henüz bir sınıf oluşturma aşamasını tamamlayamamış Sovyet aydınlarının partiye meydan okuyan Gorbaçov'a gerçek anlamda destek sağlayabilmeleri için, önce kendi içlerindeki örgütlenmeyi tamamlamaları gerekiyor."**

Humeyni'nin çağrısı üzerine ABD'yi protesto eden İranlı hacılarla, Suudi polisi çatıştı: 402 kişi öldü

Hac kana bulandı

2 ağustos

Dış Haberler Servisi — Mekke'de önceki gün ABD, İsrail ve SSCB aleyhinde gösteri yapan İranlı hacılarla polis arasında meydana gelen olaylarda 402 kişinin öldüğü, 669 kişinin de yaralandığı bildirildi. Suudi Arabistan hükümeti, dün gece yaptığı açıklamada, ölenlerden 275'inin İranlı, 85'inin de güvenlik görevlisi olduğunu bildirdi. Bu arada Türk hacıların olaya karışmadığı ve içlerinde ölen ya da yaralanan olmadığı bildirildi. Mekke'deki kanlı gösterilerden sonra, Tahran'daki Suudi Arabistan, Kuveyt ve Fransız Büyükelçilikleri kızgın göstericilerin sal-

dırısına uğradı.

AP'nin haberine göre, Mekke'deki olayları protesto eden binlerce İranlı gösterici dün başkent Tahran'daki Kuveyt ve Suudi Arabistan elçiliklerine saldırdılar. Aralarında Mekke'de, Suudi Arabistan güvenlik güçleri tarafından öldürülen hacıların akrabalarının da bulunduğu öfkeli göstericilerin, Kuveyt Elçilik binasına girerek içerideki eşyaların ve belgelerin büyük bölümünü yaktıkları bildirildi. Elçilik işgali sırasında yaralanan olup olmadığı öğrenilemedi. İranlı göstericilerin, elçilikte, Kuveyt'in bazı askeri sırları Irak'a sızdırdığını kanıtlayan belgeler ele geçirdiği öne sürüldü. İran'ın Resmi Haber Ajansı İRNA, Kuveyt Elçiliği'ni basanların binada devrik şah Rıza Pehlevi'nin resimlerini de bulduklarını ve bunları elçiliğin bahçesinde yaktıklarını bildirdi.

SUUDİ ELÇİLİĞİ

İçinde Suudi diplomatların bulunmadığı Suudi Arabistan Elçiliği ise dört saldırı sonucu işgal edildi. İran polisi tarafından üç kez püskürtülen göstericiler, dördüncü saldırıda binaya girmeyi başardılar, ancak kısa süre sonra güvenlik güçleri tarafından çıkartıldılar. Göstericiler, Suudi Arabistan Kralı **Fahd**'ın resimlerini yakarak Riyad hükümeti aleyhinde sloganlar attılar ve "**ABD'ye ölüm**" diye bağırdılar.

Göstericilerin Suudi Arabistan ve Kuveyt büyükelçiliklerinden sonra Fransa Büyükelçiliği'ni de işgal ederek, hasara yol açtıkları bildirildi.

İran resmi haber ajansı İRNA, "**Bir grup kızgın insanın**" Fransa Büyükelçiliği'ndeki Fransız bayrağını indirdikten sonra "**Gerici Arap rejimlerini destekleyen Fransa'ya olan kinlerini göstermek**" için büyükelçilik binasına girdiklerini duyurdu.

Fransa Dışişleri Bakanlığı ise, Paris'te yayımladığı bildiride olay sırasında büyükelçilik binasına kimsenin girmediğini, yalnızca taş atan göstericilerin bir süre sonra dağıldıklarını açıkladı.

Tahran radyosu, Suudi Arabistan ve Kuveyt elçiliklerinin güvenlik güçleri tarafından koruma altına alındığını ve Kuveytli diplomatların emin bir yere götürüldüğünü bildirdi.

Tahran radyosu, verdiği haberde, önceki gün Mekke'de çıkan olaylarda Suudi Arabistan güvenlik güçlerinin açtığı ateş sonucu ölen İranlı hacıların sayısının 300'ü bulabileceğini, kendilerine 165 ceset teslim edildiğini, 2 bin kişinin yaralandığını duyurdu. ölenler arasında Pakistanlı, Filistinli, Lübnanlı hacılar da bulunuyor. ANKA'nın haberine göre radyo, Suudi Arabistan rejimini tehdit etti ve "**Yiğit hacılarımızın kanları yerde kalmayacak, intikamları fazlasıyla alınacak**" şeklinde yayın yaptı. İran İslam Cumhuriyeti'nin Sesi Radyosu dün geceki yayınında program aralarında ilk kez '**İran**', sözcüğünü kullanmadı ve "**Burası İslam Cumhuriyeti'nin Sesi Radyosu**" biçiminde anons yaptı.

Suudi Arabistan hükümeti, dün gece yaptığı açıklamada, olaylarda 402 kişinin öldüğünü, 669 kişinin de yaralandığını bildirdi. Bu açıklamaya göre ölenlerden 275'i İranlı, 85'i de güvenlik görevlisi, yaralanan 669 kişiden 145'inin güvenlik görevlisi olduğu bildirid.i

Hükümetin Kral Fahd başkanlığında yaptığı olağanüstü toplantısından sonra Enformasyon Bakanı Ali Hasan El Sair, ölenler arasında İranlı ve çeşitli ülkelerden hacı adaylarıyla Mekke'de yaşayan bazı Suudi Arabistanlıların da bulunduğunu bildirdi. Güvenlik kuvvetlerinin ateş açmadığını öne süren Sair, ölüm olaylarının, İranlı hacı adaylarının geri çekilmesi sırasında ezilme sonucu meydana geldiğini söyledi. Bakan, Arap ve İslam ülkelerinin diplomatlarına olaylardan İranlı göstericilerin sorumlu olduğunu ortaya koyan video film kayıtlarını gösterebileceklerini belirtti.

Bu arada Suudi Arabistan televizyonu ise, Mekke'deki olaylardan sonra işgal edilen Tahran'daki Suudi Arabistan Büyükelçiliği'nin 4 görevlisinin kaçırıldığını öne sürdü.

İran hükümeti, dün Mekke olaylarını görüşmek için olağanüstü toplantı yaptı. Cumhurbaşkanı **Ali Hamaney**, toplantının sonunda yaptığı açıklamada Mekke kentinde meydana gelen olaylarda ölen İranlı şehitlerden 60'ının cenazesinin, Mekke'deki "**İmam Humeyni'nin bürosuna teslim edildiğini**" söyledi.

Olayın "**ABD'nin Basra Körfezi'ndeki aczinin sonucu olan bir komplo**" olduğunu iddia etti ve olayda çok sayıda İranlı hacı adayının öldüğünü, birçok kişi hakkında da henüz bilgi alamadıklarını savundu.

Hamaney, önceden hazırlık yapmış bir grubun ellerinde taş ve sopalarla İranlı hacı adaylarına saldırdığını, böylece Suudi Arabistan polisine, İranlı hacılara saldırma fırsatı hazırladığını iddia etti.

İran Devlet Başkanı Ali Hamaney, ayrıntıların henüz tümüyle bilinmemesine rağmen, olayların, "**önceden planlanmış olduğunun anlaşıldığını**" öne sürdü.

Hamaney, Suudi Arabistan'ı da uyararak İranlı hacılara tekrar kötü muamele edilirse, İran'ın sert tepki göstereceğini söyledi.

AP'nin haberine göre Hamaney şöyle konuştu: "**Suudi Arabistan artık İranlı hacılar konusunda çok dikkatli davranmalıdır. Çünkü onlara bir şey olursa, sert davranacağız**" dedi.

Hamaney, ülkede 3 gün yas ilan edildiğini ve resmi binalarda bayrakların yarıya indirileceğini açıkladı.

İran Devlet Bakanı, halktan sakin olunmasını ve bugün yapılacak büyük gösteriye katılmalarını istedi. İran İçişleri Bakanı **Ali Ekber Muhteşemi**, İran halkına çağrıda bulunarak, Tahran'daki Suudi Arabistan ve diğer elçilikler önünde yapılan gösterilerin durdurulmasını istedi.

Tahran radyosundan alınan habere göre, halkın, hükümet tarafından bugün düzenlenecek büyük gösteriye katılmasını isteyen Muhteşemi, o zamana kadar başka hiçbir eylemde bulunulmaması çağrısında bulundu.

AP'nin görgü tanıklarına dayanarak bildirdiğine göre, Mekke'deki olaylar, cuma namazından birkaç dakika sonra on binlerce İranlı hacının **Mescid Ül Haram** yakınlarında gösteri düzenlemeleri ile başladı. Önceden hazırlıklı oldukları anlaşılan İranlı hacılar, "**ABD'ye, İsrail'e ve Sovyetler Birliği'ne ölüm**" diye slogan attılar ve Başkan **Reagan**'ın resimlerini yaktılar.

Kâbe'ye giden yolları tutan göstericilerin Mekkelileri Kâbe yakınlarına sokmadıkları ve Suudi Arabistan polisi tarafından dağılmaları yolunda yapılan uyarıları dinlemedikleri bildirildi. Tahran radyosu, gösteriye 155 bin kişinin katıldığını öne sürdü. Görgü tanıkları, AP muhabirine göstericilerin otomobil-

leri ateşe verdiklerini ve yol kavşaklarını tuttuklarını söylediler.

Suudi Arabistan basın ajansı, göstericileri dağıtmaya çalışan güvenlik güçleri ile göstericiler arasında çıkan çatışmalarda, **"bir dizi insanın öldüğünü"** bildirdi, ancak ölü sayısı hakkında bilgi vermedi.

İran'ın resmi haber ajansı İRNA ise, Suudi Arabistan polisinin, **"barışçı biçimde"** gösteri yapan göstericilere ateş açtığını öne sürdü.

HUMEYNİ ÇAĞRI YAPMIŞTI

İran'ın dini lideri **Ayetullah Humeyni,** radyodan yayımlanan günlük mesajlarında İranlı hacılara Mekke'de gösteri yapmaları ve **"Allahsızları kınamaları"** için çağrıda bulunmuştu. Humeyni, Tahran radyosu tarafından yayımlanan mesajlarından birinde şöyle demişti: **"Hac süresinde, Allahsızları kınamak için mümkün olduğu kadar sık yürüyüş ve gösteri düzenlenmelidir."**

Tahran, İranlı hacıların ABD'nin talimatı uyarınca öldürüldüğünü ileri sürdü. İRNA, Mekke'deki olaylardan sonra, Tahran'daki Suudi Arabistan maslahatgüzarının Dışişleri Bakanlığı'na çağrıldığını ve olayın sert biçimde protesto edildiğini bildirdi. İRNA, **"Bu olayın ABD'nin doğrudan talimatı ile sahneye konan bir komplo olduğuna inanıyoruz"** dedi.

TENEKECİ'NİN AÇIKLAMASI

AA muhabirinin telefonla Cidde'de görüştüğü Devlet Bakanı Abdullah Tenekeci, olaylara yol açan İranlı hacı adaylarının gösterileri sırasında Mekke'de olduklarını söyledi. Abdullah Tenekeci şöyle konuştu:

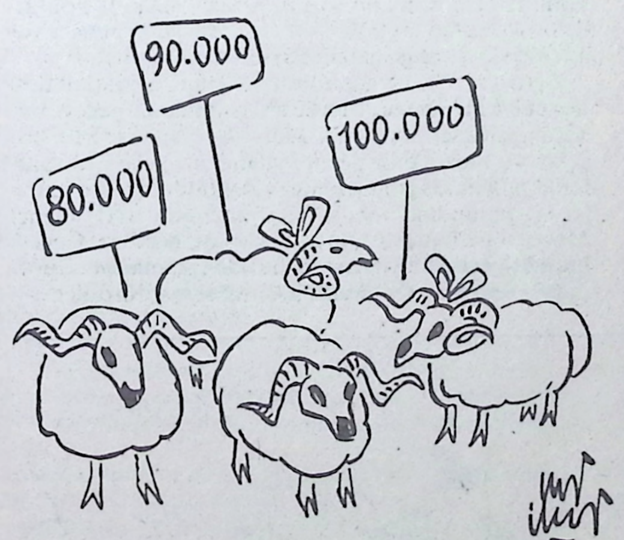
"Cuma günü Büyükelçi Ercan Vuralhan ve Başkonsolosumuzla birlikte Mekke'deydik. Diyanet İşleri son derecede iyi görev yapmaktadır. Hacı adaylarımız derli toplu bir haldedir ve kontrol altındadır. Hastanemiz çalışmaktadır. Cuma günü biz Mekke'deyken, yürüyüşe katılacak İranlı hacı adayları yanımızdan geçtiler. Mekke'nin çeşitli yerlerinden hareket ederek, bir noktada buluştular ve yürüyüş ondan sonra başladı. Biz o noktanın uzağındaydık. Ama yürüyüşe katılmak üzere yola çıkan gruplar önümüzden geçtiler. Bu kadarını biliyoruz. Türk hacıların zarar gördüğü yolunda şu ana kadar bize yansıyan bir şey yok."

AA muhabirinin, **"Alınan sıkı güvenlik önlemleri, Türk hacı adaylarını etkiliyor mu"** sorusuna da **"Sıkı güvenlik önlemleri alıyorlar, ama bunlar bizim hacı adaylarımızı etkilemiyor"** cevabını verdi.

Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü **İnal Batu** da Mekke'deki hacı adaylarının güvenlik içinde olduğunu bildirdi.

Batu şöyle dedi:

"Mekke'deki olaylarda Türk hacı adayları arasında hiçbir ölü yoktur. Hacı adaylarımız olaylara kesinlikle karışmamıştır. Sükûnetle hac görevlerini yerine getireceklerdir. Bütün güvenlik önlemleri alınmıştır. Hacı adaylarımızın güvenlik diye hiçbir sorunları yoktur."

Bayram

Seyran

Mahkûm ailelerine dayak

TARIK ERSOY / ALİ TEVFİK BERBER *2 ağustos*

Tutuklu ve hükümlülerin, ceza ve tutukevlerindeki **"kötü muameleler"** ile **"tek tip elbise"** ve **"sevk zinciri"** uygulamasını protesto etmek amacıyla başlattıkları açlık grevleri sürerken, ailelerinin grevcilere destek olmak amacıyla başlattıkları eylemlere güvenlik güçleri müdahale etti. Hükümlü ve tutuklu ailelerinin önceki gün Adalet Bakanlığı önünde başlattıkları 3 günlük oturma grevi **"polisin yoğun bas-**

kı yaptığı" gerekçesiyle bitirilirken, İstanbul'da Bayrampaşa Cezaevi önünde dün başlatılan açlık grevi de siyasi polis ve çevik kuvvet tarafından zor kullanılarak dağıtıldı. Olay sırasında 13'ü kadın 19 kişi yaka paça yakalanıp saçlarından sürüklenerek gözaltına alındılar.

İSTANBUL'DAKİ OLAYLAR

Dün saat 15.00 sıralarında Bayrampaşa Cezaevi önüne gelen 17'si kadın 22 kişi yere serdikleri kilimlerin üzerine oturarak, cezaevlerindeki uygulamaları protesto etmek, cezaevlerinde sürdürülen açlık grevlerine destek olmak amacıyla 3 günlük açlık grevine başladılar. Eylemciler, **"Yalnızca Bayrampaşa Cezaevi'ndeki 49 kişinin açlık grevlerinin 26. gününe girdiğini, bunlardan 7'sinin ölüm orucuna başladığını"** öne sürerek, **"Olaylara kayıtsız kalamayacaklarını"** belirttiler. **"Tek tip elbise kaldırılmalıdır. Bütün bunlar niye?"** başlıklı bir bildiri dağıtan eylemciler, **"Yapılan kötü muamelelere son verilmesini"** istediler.

Bir süre sonra olay yerine gelen siyasi polis ve çevik kuvvet timleri açlık grevine başlayan eylemcilerin çevresinde önlemler aldı.

Emniyet kuvvetlerinin gerekli hazırlıkları yapmasından sonra resmi plakalı beyaz bir Mercedes içinde grevcilerin önüne gelen Çelik Kuvvet Müdürü **Necati Altuntaş**, araba içinden megafonla eylemin 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'na aykırı olduğunu belirterek, dağılmalarını, dağılınmaması halinde eylemcilerin zorla dağıtılacağını söyledi. Buna karşılık eylemciler de **'yasalara asıl karşı gelenin Adalet Bakanı olduğunu"** söyleyerek, dağılmayı reddettiler. Bunun üzerine arabadan inerek eylemcilerin yanına gelen Çevik Kuvvet Müdürü, parmağıyla, eylemciler içindeki genç erkekleri göstererek sivil polislerin onları almalarını istedi. Bu sırada aralarında yaşlı kadınların da bulunduğu eylemciler, korkulu ve ürkek bir halde birbirlerine kenetlendiler. Eylemcilerin bu tavırları üzerine polis timleri onları yaka paça polis otobüsüne bindirmeye çalıştılar. Bu sırada polisin eylemcileri saçlarından sürüklediği, yaşlı genç demeden ite kaka otobüse bindirdiği gözlendi. Olaylar sırasında cezaevinin karşısındaki kahvede oturan 'ölüm orucu'ndaki **Ertuğrul Mavioğlu**'nun babası **Avukat İbrahim Mavioğlu** da polis tarafından alınarak otobüse götürüldü. Polisin bu tutumunu bağırarak protesto eden avukat Mavioğlu'nun polisler tarafından ağzının kapatıldığı bir polisin de **"Her şeyin başı bu, bir de avukatmış, ...duğumun herifi"** diye küfür ettiği duyuldu. Polisler tarafından zorla otobüse bindirilen eylemciler, araca bindirilirken, **"insanlık onuru işkenceyi yenecek"** diye slogan attılar. Olaylar sırasında bayılan Ertuğrul Mavioğlu'nun annesi **Rezzan Mavioğlu** da gazetecilerin yardımıyla bir arabaya konularak hastaneye gönderildi.

olaylar sırasında polisin resmini çekmek isteyen bir muhabire ise polisin **"Beni çekersen seni vururum"** diyerek, silahına sarıldığı görüldü.

Çok kısa süren, ama tanık olanları şaşkına çeviren olayda gözaltına alınan 19 kişiden adları belirlenebilenler şunlar:

Efkan Şeşen, Fatma Şeşen, Sultan Çelik, Filiz Tarakçı, Ayten Can, Mesut Demirel ve **İbrahim Mavioğlu.**

BASIN TOPLANTISI

Öte yandan dün Çağdaş Yol ve Yeni Çözüm dergilerinin düzenledikleri basın toplantısında da askeri cezaevleri ve tutukevlerindeki kötü uygulamalar kınandı. İstanbul Reklam Sitesi Konferans Salonu'nda düzenlenen toplantıda konuşan dergi sorumluları, askeri ve sivil cezaevlerindeki baskı politikaları sonucunda birçok kişinin öldüğünü ve sakat kaldığını ileri sürerek, cezaevlerindeki uygulamaların o ülkenin ne kadar demokrasiyle yönetildiğinin göstergesi olduğunu söylediler.

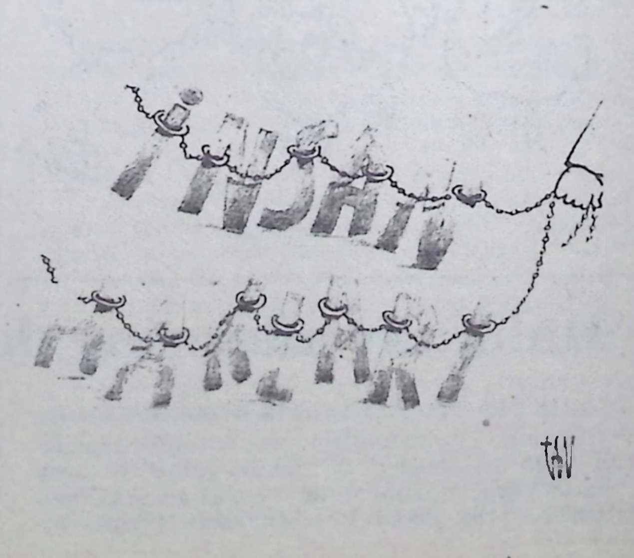
Deri-İş, Las-Petkim-İş ve Belediye-İş sendikalarının bazı yetkilileri ile tutuklu ve hükümlü ailelerinin dinleyici olarak katıldığı toplantıda, Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği Başkanı **Mustafa Eryüksel** de baskı, işkence ve yıldırıcı politikaların uygulamalarının 1980'den sonra cezaevlerinin günlük programı olduğunu anlatarak **"açlık grevinden başka yapacak bir şeyleri kalmamış yavrularımız, nasıl onurlarını korusunlar?"** diye sordu. Geçen perşembe günü açlık grevleri dolayısıyla kötüleşen 7 kişinin sürüklenerek ve dipçiklenerek hastaneye kaldırıldığını bildiren Eryüksel, Bayrampaşa Cezaevi Hastanesi'nin Başhekimi **Kemal Naldemirci**'nin **"Elinde bir silah olacak, bunları vuracaksın"** diyerek, fiziken zayıf düşmüş grevci hastaların, veremlilerin yanına yerleştirildiğini söyledi.

Bu arada konuşmalardan etkilenip baygınlık geçiren bir tutuklu annesi, tedavi için toplantı salonunda çıkartılırken, Eryüksel'in, **"Bizim sorunumuz ağlamakla çözülmez anacığım. Tek bir yumruk halinde onların üstüne gitmekle çözülür"** diye bağırdığı gözlendi.

ANKARA'DA DURUM

Ankara büromuzun haberine göre, tutuklu ve hükümlü ailelerinin önceki gün Adalet Bakanlığı önünde başlattıkları 3 günlük oturma grevi de **"polisin yoğun baskı yaptığı gerekçesiyle"** sona erdirildi.

Eylemciler gece geç saatlerde polisin müdahalesi üzerine SHP Genel Merkezi'ne sığınarak geceyi burada geçirdiler. İstanbul, Malatya, Çanakkale, Eskişehir ve Bartın'dan gelen eylemciler, gece geç saatlerde polisin dağılmayanların Ankara dışına çıkartılacağı yolundaki tehditleri sonucunda SHP Genel Merkezi'ne kadar topluca yürüyüşe geçtiler. Geceyi burada geçiren eylemciler, dün de eylemlerini Güvenpark ve Adalet Bakanlığı önünde sürdürdüler.

Tahran'da 1 milyonu aşkın İranlı, ABD ve Suudi Arabistan'ı protesto etti

İntikam yemini

3 ağustos

Dış Haberler Servisi — İran'ın başkenti Tahran'da, Mekke'de cuma günü meydana gelen ve Suudi Arabistan'ın açıklamasına göre 275'i İranlı toplam 402 kişinin ölümü ile sonuçlanan olayları protesto etmek için dün 1 milyondan fazla insanın katıldığı büyük bir gösteri yapıldı.

"Kahrolsun, ABD, kahrolsun Suudi Arabistan yönetimi" diye slogan atılan toplantıda konuşan, Meclis Başkanı **Haşemi Rafsancani**, intikam alacaklarını söyleyerek Suudi Arabistan yönetiminin devrilmesi için çağrıda bulundu. İran'ın resmi haber ajansı İRNA, Mekke'deki olaylarda 650 İranlı hacının öldüğünü, 700'ünün de yaralandığını ileri sürdü. AP'nin haberine göre İranlı liderler dünyadaki Müslümanlara çağrıda bulunarak, ABD çıkarlarına ilişkin her şeye saldırılar düzenlenmesini istediler. Suudi Arabistan ise, hacılara ateş edildiği yolundaki İran iddialarını yalanlayarak, İranlıların, çıkan panikte ezilerek öldüklerini bildirdi. Riyad hükümeti, Mekke'deki olaylarla ilgili olarak Suudi Arabistan'a giden İran heyeti ile görüşmeyi reddetti. Bu arada Fransa, Körfez'deki Fransız ticaret gemilerine bir saldırı olduğu takdirde bölgeye doğru ilerlemekte olan Fransız filosunun misillemede bulunacağını bildirdi.

İran Meclis Başkanı Haşemi Rafsancani dün Tahran'da gösteri yapan 1 milyondan fazla kişiye hitaben yaptığı konuşmada, **"En kısa süre içinde intikam alacağız"** dedikten sonra şöyle devam etti: **"Biz Allahın askerleri ve kutsal kuralların uygulayıcıları olarak şehitlerimiz için intikam almaya mecburuz."** Rafsancani, Suudi Arabistan yönetiminin devrilmesi için de çağrıda bulunarak, Suudi liderlerin **"mutlaka bölgeden kovulacağını"** söyledi.

PETROL ZENGİNLİĞİ

Rafsancani Suudi Arabistan'ın **"petrol zenginliğinin, Suudi yönetiminin denetiminden kurtarılması"** için de çağrıda bulundu.

AP'nin haberine göre Rafsancani şöyle dedi:

"Gerçek intikam, Arap yarımadasında toprak altında yatan ve İslam dünyasına ait olan muazzam zenginliği suçluların denetiminden kurtarmak olacaktır" dedi.

Rafsancani bu zenginliğin (petrol) Müslümanların yararına kullanılmasını istedi.

Bu arada, Tahran Radyosu'ndan yayımlanan bir haberde İçişleri Bakam **Ali Ekber Muhteşemi**'nin, Mekke'deki öldürmelerin arkasında ABD'nin bulunduğunu söylediği bildirildi. İçişleri Bakanı'nın Suudi İçişleri Bakanı **Nayıf Bin Abdel Aziz Al Saud**'a gönderdiği bir mesajda, Müslüman güçlerinin dünya çapındaki ABD'nin çıkarlarına engel olacaklarını ve müesseselerine karşı saldırılar düzenleyeceklerini bildirdiği duyuruldu.

İran İçişleri Bakanı'nın ayrıca, Suudi Arabistan'ın ABD'den aldığı direktifler doğrultusunda hareket ettiğini de kaydettiği bildirildi.

ANKA'nın haberine göre İran İslam Cumhuriyeti'nin Sesi Radyosu, Suudi Arabistan'ın Mekke kentinde pek çok İranlı hacı adayının ölümüyle sonuçlanan olaylarla ilgili olarak yaptığı yayında Suudi Arabistan rejimini tehdit etti. Radyo, **"Yiğit hacılarımızın kanları yerde kalmayacak, intikamları fazlasıyla alınacak"** dedi.

İran Devlet Başkanı **Ali Hamaney** de dini lider Humeyni'ye gönderdiği mesajda, Tahran'daki İran liderlerinin Mekke'deki olayları değerlendirmekte olduklarını ve **"gerekli görülecek önlemleri"** alacaklarını bildirdi.

İran İslam Cumhuriyeti'nin Sesi Radyosu, önceki geceki yayınında program aralarında ilk kez **"İran"** sözcüğünü kullanmadı ve **"Burası İslam Cumhuriyeti'nin Sesi Radyosu"** biçiminde anons yaptı. Radyo, yayınında özetle şu yoruma yer verdi:

"Putları kırmasıyla tanınan Hazreti İbrahim'i İsmail'ini de kurban etme noktasına getiren büyük sevgiye, aynı kutsal topraklarda yüzlerce insanımızı kurban ettik. Bütün dünya bilmelidir ki, intikamları fazlasıyla alınacaktır. Mekke'de hacılar arasında bir çatışma söz konusu değildir. ABD emperyalizminin uşakları Suudi Arabistanlı asker ve polisler gösteri yapan hacılarımızın üzerine ateş açarak kutsal toprakları kana buladılar."

İran radyosu yayınında, yaralı İranlı hacıları taşıyan ambulansların da otomatik silahlı askerler tarafından tarandığını ve şoförlerin öldürüldüğünü, bu arada hacılara karşı göz yaşartıcı gaz bombalarının da kullanıldığını ileri sürdü.

Suudi Arabistan hükümeti, Mekke'de cuma günü meydana gelen olaylarda Suudi Arabistan polisinin ateş açtığı yolundaki İran iddialarını yalanladı. Suudi Arabistan televizyonunda olaylar sırasında çekilen filmin gösterileceği açıklandı. Riyad yetkilileri, ölüm olaylarının panik ve ezilmelerden ötürü meydana geldiğini öne sürüyor. BBC'nin haberine göre, İranlı hacıların bazılarının bıçak taşıdığı da öne sürüldü.

ANKA, Suudi Arabistan hükümetinin Mekke'de cuma günü meydana gelen olaylarla ilgili olarak önceki gün ülkeye gelen bir İranlı heyetle görüşmeyi reddettiğini bildirdi.

Suudi Haber Ajansı SPA'ya dayanarak verilen haberde, Suudi hükümetinin özür dilemeye geldiği düşüncesiyle ilk önce İranlı heyetin gelişini olumlu karşıladığı, ancak asıl amacının bir soruşturma yapmak olduğunun anlaşılması üzerine heyetle görüşmeyi reddettiği kaydedildi.

Riyad hükümetinin bir sözcüsü, İran heyetinin **"bir soruşturma açma"** talebinin Suudi kraliyetinin egemenliğiyle bağdaşmadığını söyledi.

Mekke olayları Lübnan'da da protesto edildi. Bealbek kentinde dün İran yanlısı Hizbullah'ın düzenlediği ve 4 bin kişinin katıldığı gösteride, ABD, Suudi Arabistan, Fransa ve İsrail kınandı.

TEPKİLER

Mekke olayları, Arap dünyasında geniş yankılara yol açtı. Irak Devrim Komuta Konseyi, Devlet Başkanı Saddam Hüseyin'in başkanlığında yaptığı top-

lantıdan sonra yayımladığı bildiride Mekke'deki olayların sorumluluğunun İranlı hacı adaylarında olduğunu belirtildi. Fas, Ürdün ve Mısır da yaptıkları açıklamalarda İran'ı suçladılar. Libya lideri **Muammer Kaddafi** Mekke'nin artık hacı adayları için güvenlikli bir yer olmadığını savunurken, Suriye Devlet Başkanı Hafız Esad, Mekke olaylarından şoke olduğunu belirtti.

FRANSA'NIN UYARISI

Fransa Başbakanı Jacques **Chirac**, Basra Körfezi'nde seyreden ticari Fransız gemilerine saldırı düzenlenmesi halinde, bölgeye doğru ilerlemekte olan Fransız filosunun misilleme yapacağını söyledi.

Chirac, dün Fransız televizyonuna verdiği demeçte, uçak gemisi Clemenceau ile üç Fransız gemisinden oluşan filonun, Körfez'e gitmesinin bu tür saldırılara **"caydırıcılık"** amacı taşıdığını belirterek, **"Caydırıcılık yeterli olmazsa ve çıkarlarımıza saldırılırsa karşılık veririz"** dedi.

"Askeri çek, ambargo kalksın"

3 ağustos

ATİNA (AA) — ABD'nin Kıbrıs sorununun çözümü ile ilgili olarak yeni bir çaba içine girdiği ve bu nedenle Kıbrıs konusunun gelecek haftalar içinde yeni gelişmelere sahne olacağı ifade edildi.

Papandreu yanlısı **Eleftherotipiya** gazetesinde yer alan **"Kıbrıs sorunu için ABD'den 5 yeni öneri"** başlıklı yazıda, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri **Perez de Cuellar**'ın eylül ayında Kıbrıs sorununun çözümü için yeni bir öneri paketini gündeme getireceği belirtilerek, bu paketin ABD tarafından hazırlandığı kaydedildi.

Yazıda gerek ABD Dışişleri Bakanlığı Kıbrıs İşleri Koordinatörü James Wilkinson'ın ve gerek **Michael Armacost**'un yardımcısı bayan **Elizabeth Spiron**'un Ankara, Atina ve Lefkoşa'daki temaslarında, ABD'nin çözüm paketi için tarafların görüşlerini aldıkları iddia edildi.

Yazıda Kıbrıs sorununun çözümü için hazırlanan ABD paketinde şu 5 noktaya ağırlık verildiği ifade edildi:

1- Kıbrıs'taki Türk askerleri ve silahlarının yarısının kısa süre içinde adadan çekilmesi.

2- Lefkoşa Havaalanı'nın, her iki topluma da hizmet edecek şekilde Birleşmiş Milletler himayesinde açılması.

3- Maraş'ın Birleşmiş Milletler himayesine ve yönetimine verilmesi ve Barış Harekâtından önce burada yaşayan Kıbrıslı Rumların evlerine geri dönmeleri.

4- Kıbrıs sorununun çözümü için toplumlararası diyaloğun başlaması.

5- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne uygulanan ekonomik ambargonun kalkması.

ABD'NİN VAATLERİ

Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanlığı Kıbrıs Koordinatörü **James Wilkinson**'ın, Kıbrıs Rum yönetimine, **"Türkiye'nin adadaki askerlerinin 5 binini geri çekebileceğini"** söylediği öne sürüldü.

Kıbrıs Rum basınına göre, **Lefkoşa**'ya yaptığı iki günlük ziyareti dün tamamlayan Wilkinson, Rum yöneticilerine, Türkiye'nin adadaki asker sayısının yanı sıra silah mevcudunda da azaltma yapabileceği konusunda vaatte bulundu.

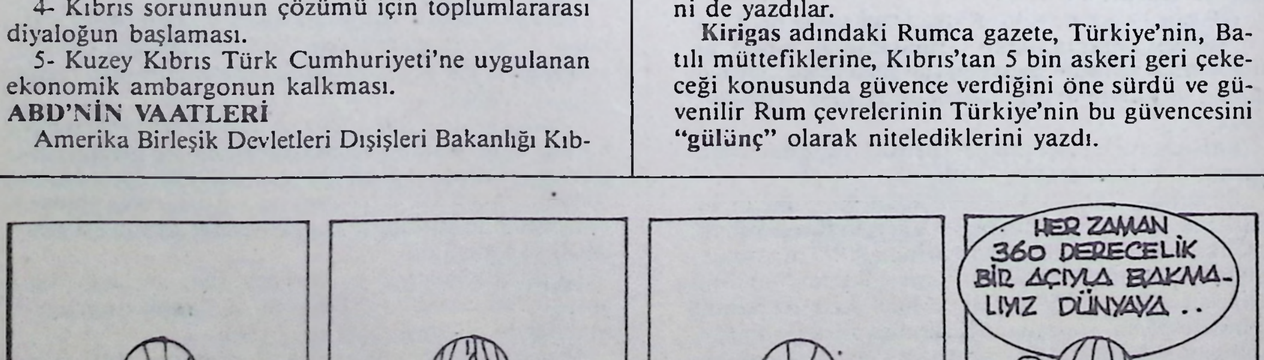
Wilkinson'ın, Kipriyanu yönetiminden buna karşılık, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri **Perez de Cuellar**'ın 29 Mart 1986 **"Çerçeve Anlaşması Taslağı"** çerçevesinde toplumlararası görüşmelere başlanmasını istediği iddia edildi.

Rum gazetelerine göre, Amerikalı diplomat, Kıbrıs Rum yönetimine Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na başvurmaktan ve Kıbrıs sorununun çözülmesi için Sovyetler Birliği'nce öne sürülen uluslararası konferans üzerinde ısrar etmekten vazgeçmesini de tavsiye etti.

Alithia gazetesi, Wilkinson'ın, Kipriyanu'ya **"Türkiye'nin, yakında Kuzey Kıbrıs'taki askerlerinin önemli bir bölümünü çekeceğini ve adadaki silahlarını azaltacağını"** söylediğini yazdı.

Rum gazeteleri, Wilkinson'ın Kıbrıs Rum yönetimine yaptığı vaatlerin, Rumların BM Genel Kurulu'na yeni başvurusunu önlemeyi amaçladığını, ancak Rum yönetiminin, daha önce kararlaştırdığı gibi uluslararası konferans düzenlenmesi isteğiyle bu yıl sonunda Birleşmiş Milletler'e başvurmaktan vazgeçmeyeceğini de yazdılar.

Kirigas adındaki Rumca gazete, Türkiye'nin, Batılı müttefiklerine, Kıbrıs'tan 5 bin askeri geri çekeceği konusunda güvence verdiğini öne sürdü ve güvenilir Rum çevrelerinin Türkiye'nin bu güvencesini **"gülünç"** olarak nitelediklerini yazdı.

Demiryolunda anlaşma

3 ağustos

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Demiryol-İş Sendikası ile TÜHİS arasında, TCDD Genel Müdürlüğü ve bağlı işyerlerinde çalışan 40 bin işçi için 5 aydır sürdürülen toplu iş sözleşmesi görüşmeleri, grev aşamasında anlaşmayla sonuçlandı. İşçi ve işveren sendikası arasında sağlanan anlaşma, dün Demiryol-İş Sendikası Başkanlar Kurulu'nca onaylanarak, 2 yıllık toplu iş sözleşmesi imzalandı.

Sözleşme ile demiryolu işçilerinin ücretlerinde sosyal ödemeler dışında yüzde 56 oranında artış sağlandı.

Türkiye Demiryolu İşçileri Sendikası Başkanı **Mehmet Acıdereli**, dün olağanüstü başkanlar kurulu toplantısı sonunda anlaşmanın onaylandığını açıkladı. Acıdereli, 11 Ağustos 1987 günü uygulanması kararlaştırılan grevin kaldırıldığını da belirtti.

Bağıtlanan sözleşmeye göre 1 Haziran 1987 tarihinden itibaren demiryolu işçilerinin saat ücretlerine 6 aylık periyotlarla zam yapılacak. Zam ilk 6 ay yüzde 25, ikinci 6 ay yüzde 22, üçüncü 6 ay yüzde 18, dördüncü 6 ay yüzde 17 oranında olacak. Ayrıca, yaptıkları iş göz önünde tutularak, işçilerin saat ücretlerine 2 ayrı grupta yüzde 9 ve yüzde 8 oranlarında ek zam yapılacak.

Yeni toplu iş sözleşmesiyle sağlanan diğer artışlar şöyle:

İşçilerin kıdemlerine göre ödenmekte olan saatte 100 kuruşluk emek zammı saatte 250 kuruşa çıkarılarak işçinin demiryollarındaki hizmet yılı çarpımı karşılığı olan bu ödeme, işçilerin saat ücretlerini yüzde 6 oranında artırıyor. Eski sözleşmede yer almayan bayram ödeneği her iki dini bayram için net 12 bin 500 lira olarak yer alıyor.

Acıdereli, bu kazanımların demiryolu işçilerinin tamamına ayrımsız olarak uygulanacağını kaydetti.

Öte yandan eski sözleşmede de bulunan gece çalışma tazminatı, postabaşılık tazminatı, yol takım işçileri tazminatı, çocuk zammı, aile yardımı, doğum yardımı, evlenme yardımı, yakacak yardımı, tatil ödeneği, melbusat yardımı, kasa tazminatı, iaşe bedeli gibi sosyal ödemeler yüzde 50 ile yüzde 300 oranında arttırıldı.

Yeni bağıtlanan toplu iş sözleşmesinin yürürlük süresinden önce saat ücreti 460 lira olan bir demiryolu işçisinin 1 yıl sonra saat ücreti 937 lira 50 kuruşa yükselecek, dördüncü altıncı ayın başında ise aynı işçinin saat ücreti 1096 lira olacak.

30 Mart 1987 tarihinde başlayan 12. dönem toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde taraflar arasında anlaşma sağlanamaması üzerine, 3 haziranda arabulucuya gidilmişti. Arabulucu da süresi içinde tarafları uzlaştıramadı. Bunun üzerine sendika 1 temmuz günü grev kararı aldı. Muhtemel bir greve hazırlık amacıyla sendika, Didim, İzmir Şakran ve Akçay'daki dinlenme tesislerini satışa çıkardı. İşçiler de yemek boykotu yaptılar. Başbakandan gerekli yaklaşım sağlanamayınca, sendika 11 ağustos tarihinde greve başlayacağını açıkladı. TÜHİS, grev günü kararına karşılık, Ankara İş Mahkemesi'nde dava açtı. Ancak mahkeme 10 ağustosa gün verdi. Bu aşamadan sonra taraflar arasında uzlaşma ortamı belirdi. Ulaştırma Bakanı Atasoy, TÜHİS ve Demiryol-İş Sendikası yöneticileri arasında yoğun gürüşmeler başladı, TÜHİS, son bir zam daha önerdi ve bu öneri dün Demiryol-İş Sendikası Başkanlar Kurulu toplantısında kabul edilerek, yaklaşık 5 ay süren serüven sona erdi.

Türk Metal Sendikası Genel Başkanı **Mustafa Özbek, "Özal hükümeti, sömürecek ülke bulamadığı için, sömürülecek kesim olarak işçileri bulmuştur. İngiliz ve Fransızlar'ın Hindistan ve Pakistan'ı sömürdüğü gibi Özal da işçileri sömürüyor"** dedi.

Türk-İş'e bağlı Türk Metal Sendikası Karadeniz Ereğli Şubesi'nin yıllık 2. Olağan Genel Kurulu'nda konuşan Genel Başkan Özbek, Seydişehir'de başlatılan greve ilişkin olarak da '4 bin işçi, haklarını almak için Seydişehir'de, fabrika önünde kararlılıkla grevini sürdürüyor. Bu grev 2 yıl da gitse mücadele sürecektir. ABD, en büyük emperyalist. Türkiye'ye ambargo koyuyor, Türkiye'nin en büyük emperyalisti Özal da işçisine ambargo koyuyor. Başbakan herkesin başbakanıdır. Belli kesimin başbakanı olmamalıdır" dedi.

"Yıldız Savaşları" 1 trilyon dolara mal olacak

3 ağustos

WASHINGTON (AA) — ABD Kongresi tarafından yayımlanan bir araştırma raporunda, **"Yıldız Savaşları"** olarak da bilinen uzay savunma sisteminin geliştirilmesi ve üretimi dışında sadece uzaya yerleştirilmesinin 1 trilyon dolarlık bir harcamayı gerektirebileceği bildirildi.

Kongre Araştırma Servisi tarafından yayımlanan raporda, Sovyetler Birliği'nin uzay savunma sistemine karşı geliştireceği teknolojinin, maliyetin artışında önemli rol oynayacağı belirtildi. Raporda, Sovyetler Birliği'nin nükleer füzelerinin atmosferden daha hızlı çıkmasını sağlayacak itici roketler geliştirebileceği, bu füzeleri 500'er sahte nükleer başlıkla donatabileceği ve ABD'ye ulaşabilecek daha fazla sayıda füze yapabileceği kaydedildi.

ABD Kongresi'nin raporunda, ABD'nin füzesavar teknolojisinde kayda değer ilerleme yapması ve daha düşük maliyetli fırlatma sistemleri geliştirmesi halinde 1 trilyon dolarlık maliyette indirim yapılabileceği bildirildi.

Uzay savunma sisteminin maliyetinin stratejik silahlar ve uzaya yerleştirilmiş füze savunma istemleri konusunda ABD ve Sovyetler Birliği arasında bir anlaşmaya varılması durumunda azalacağı belirtilen raporda, aksi takdirde harcamaların büyük boyutlara ulaşacağına dikkat çekildi.

Geçen yıl yüzde 8 olan büyüme hızı, bu yıl 6. olarak ölçüldü

Devlet büyüdü tarım küçüldü

4 ağustos

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — DİE'nin ilk geçici tahminine göre kalkınma hızı yüzde 6.8 düzeyinde ölçüldü. 1986'nın yüzde 8'lik büyüme hızına göre düşük çıkan bu oranda tarım kesimi önemli rol oynadı. Geçen yıl yüzde 7.3'lük bir hızla büyüyen tarım kesiminin bu yılki büyüme hızı yüzde 2.7 olarak tahmin ediliyor. Kamu kesiminin 1987 yılında özellikle imalat sanayiinde bir üretim patlaması gerçekleştirdiği belirtildi.

DİE tarafından dün yapılan açıklamada, 1987 yılı ilk geçici tahminine göre gayri safi milli hasılanın cari üretici fiyatlarla 54 trilyon 129 milyara ulaşacağı bildirildi. Kişi başına milli gelir de sabit fiyatlarla 5 bin 634 liraya yükselecek. Cari fiyatlarla aynı rakam 1 milyon 24 bin 298 lira olarak ölçüldü.

Kalkınma hızının sektörlere göre dağılımında, tarım sektörünün geçen yılki yüzde 7.3'lük performansından sonra düşük bir tempoya girdiği izlendi. Buğday, arpa, fındık gibi temel bazı ürünlerde yaşanan üretim gerilemesi bu sektörün büyüme hızını yüzde 2.7 ile sınırlı tuttu.

İmalat sanayiinde ise kamu kesiminde bir patlama yaşandıa. Petrol ürünleri gibi alt kesimlerde yüzde 20'lere ulaşan büyüme hızı rakamı, kamu kesimi imalat sanayii büyüme hızını yüzde 13.9'a çıkardı. Geçen yılın aynı döneminde bu oran yüzde 4.5 düzeyinde idi. Özel kesimin imalat sanayii kalkınma hızı ise geçen yılın aynı dönemine oranla düşük çıktı. 1986 yılı ilk geçici tahminine göre yüzde 13.7'lik bir hızla büyüyen özel kesim imalat sanayiinin bu yılki büyüme performansı yüzde 7.2 düzeyinde kaldı. Böylece bir yıl içinde imalat sanayiinin **"lokomotifliği"** özel kesimden kamu kesimine geçmiş oldu. İmalat sanayiinde ilginç bir gelişme de otomotiv sanayiinde izlenen üretim düşüşü olarak gösterildi. Binek otomobillerinde gözlenen talep ve üretim artışına karşılık kamyon ve otobüs gibi büyük araçlarda gözlenen üretim düşüşü, sektör genelinde bir üretim azalmasına yol açtı.

DİE'nin ilk geçici tahminine göre patlama gösteren sektörlerden biri de yüzde 9.6'lık bir gelişme hızı yaşanan toptan ve perakende ticaret kesimi oldu. Devlet hizmetlerindeki artışa, asgari ücretin yeniden belirlenmesinin yol açtığı belirtildi. DİE'nin sektörlere göre sabit fiyatlarla kalkınma hızı tahminleri şöyle sıralanıyor:

"Tarım: yüzde 2.7, sanayi: yüzde 9.1, inşaat: yüzde 6.4, toptan ve perakende ticaret: yüzde 9.6, ulaştırma ve haberleşme: yüzde 7.4, mali müesseseleri: yüzde 3.5, konut sahipliği: yüzde 3.8, serbest meslek ve hizmetleri: yüzde 6.7, devlet hizmetleri: yüzde 6.2, ithal vergisi: yüzde 8.8."

Rize Çay Kur'da yetkililer izin vermedi

Radyasyon ölçümüne engelleme

MEHMET YAZICI *4 ağustos*

RİZE — Batı Berlin Senatosu Radyoaktivite Ölçüm Merkezi'nde görevli nükleer fizikçi **Dr. Karl Heinrich Steinmetz**, radyasyon konusundaki incelemelerini Rize'de de sürdürdü. Dr. Steinmetz, Çay Kur'un Cumhuriyet fabrikasında görevlilerin engellemeleri ile karşılaştı. Dr. Steinmetz **"Bu çalışmaları insanlık adına yapıyorum"** dediyse de Çay Kur'un Cumhuriyet fabrikasında ölçüm yapamadı, numune alamadı; yetkililer, Cumhuriyet muhabirinin fotoğraf çekmesine de engel oldular.

Çay Kur'a ait fabrikada engelleme ile karşılaşan Dr. Steinmetz çalışmalarını özel sektöre ait Karçay'ın Yolveren fabrikasında sürdürdü. Dr. Steinmetz, Çay Kur'da gördüğü engelleme karşısında Tek-Gıda İş Sendikası yöneticilerini de işçilerin sağlığı ile ilgilenmemekle suçlayarak sendikanın kayıtsız kalmasını eleştirdi.

Batı Berlin Senatosu Radyoaktivite Ölçüm Merkezi'nde görevli nükleer fizikçi Dr. Karl Heinrich Steinmetz, Karçay'ın Gülveren fabrikasında 1987 ürünü çay ile bazı köylerdeki toprak numunelerinde ölçümler yaptı. Dr. Steinmetz, Rize'deki çalışmaları ile ilgili olarak şu açıklamayı yaptı:

"Türkiye'yi etkileyen radyasyonun 300 yıl toprakta kalacağı doğrudur. Fakat o kadar zararlı değildir. Fabrikada çalışan bir işçi radyasyonlu çayı elerken solunum ve diğer yollardan aldığı radyasyonla etkilenir.

Ancak bu etkilenme çekilen bir röntgen filminin verdiği etki kadardır. Batı Almanya'da bu yılın mayıs ayına ait çay üzerinde yaptığımız incelemelerde 591 bekerel civarında radyasyon tespit ettik. Çok düşük bir rakamdır. 1987 yılı işlenmiş kuru çayın da burada yaptığım ilk ölçümlerde radyoaktif enerjisinin ölçüldüğünü bir diğer ölçü birimi ile 10 dakikada 1500 counts, bir saatte 22500 counts radyoaktivite tespit ettiler.

Yine aynı fabrikanın bir başka bölümünde yaptığım radyoaktivite ölçümünde de 10 dakikada 3700 counts, bir saatte 22800 counte radyoaktivite görüldü. Alınan bu sonuçları oldukça düşük buldum. Toprak üzerinde yaptığım ölçümde de denizden 500 metre yükseklikteki Çorapçılar mahallesinde 10 dakikada 3400, bir saatte de 20400 counts radyoaktivite, 200 metre yükseklikteki Kaplıca mahallesinde de 10 dakikada 3540, bir saatte de 21240 counts radyoaktivite bulunduğunu belirledim. Bu verilere göre de topraktaki radyoaktivite zararsızdır. Ölçüm yaptığım topraklardan numuneler aldım. Çernobil olayından sonra toprağa ne kadar radyoaktivite sızdığını Batı Almanya'da yapacağım ölçümlerden sonra belirleyeceğim."

Kırım Türkleri Moskova'da gösteri yaptı

4 ağustos

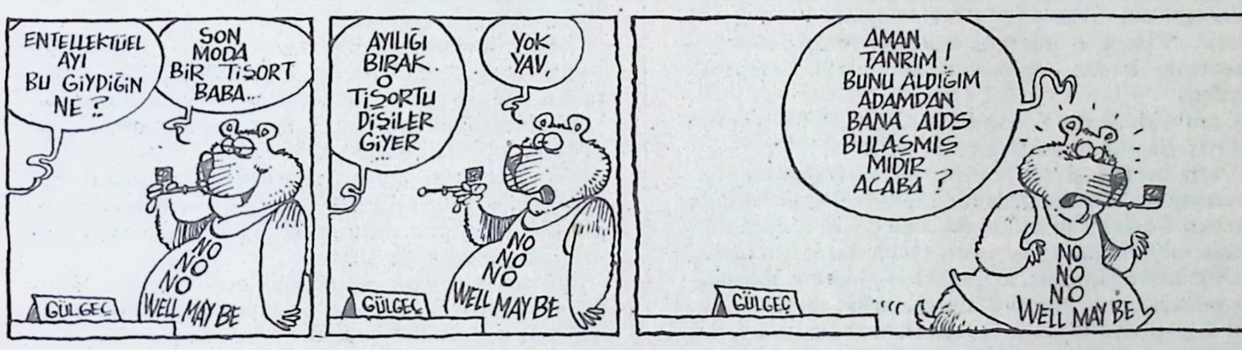
MOSKOVA (AP/AA) — Yüzden fazla Kırım Türkü, dün sabah erken saatlerde Moskova'nın en büyük parkında anayurtları Kırım'a dönmek isteğiyle gösteri yaptı.

Çevreleri çok sayıda polisle sarılan göstericilerin gazetecilerle konuşmaları engellendi.

Kırım Türklerinin gösteri yaptıkları İsmaliovo Parkı'nın, 15 araba polis, bir ambulans, bir itfaiye arabası ve bir su kamyonu ile çevrildiği bildirildi.

Gözlemcilere göre İsmailovo Parkı'nda yaptıkları gösteri, Kırım Türklerinin büyük bir olasılıkla son gösterileri olacak ve bu göstericiler de başkent dışına gönderilecek.

Bundan önce Moskova'daki Kızıl Meydan'da bir gösteri yapmalarına izin verilen Kırım Türklerinin büyük çoğunluğu polis tarafından Moskova'dan çıkartılarak evlerine gönderilmişti.

Peter Wright'ın anıları, İngiltere'yi karıştırdı

Casus kitabı Hyde Park'ta

EDİP EMİL ÖYMEN *4 ağustos*

LONDRA — Emekli İngiliz istihbaratçı **Peter Wright**'ın İngiliz Karşıcasusluk Örgütü **'M15"in kirli çamaşırlarını ortaya döken "Casus Avcısı"** adlı kitabına konan yayın yasağı deliniyor. Bazı gazeteler Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na başvururken **"muzır"** kitap elden ele dolaşıyor.

Kitap, pazar günü **Hyde Park**'ta halka okundu. Bazı gazeteler, yasağa uyarak kitaptan aktardıkları bölümleri sansürlü yayımlarken, bir gazete uzun bir bölümü eksiksiz verdi. Televizyon haberlerinde de kitapla ilgili bölümler sansüre tabi. Bir kamuoyu yoklamasına göreyse halkın yarıdan fazlası hükümetin **"işi yüzüne gözüne bulaştırdığı"** görüşünde.

Basınla hükümet arasında inatlaşmaya dönüşen sorun, "M15"in eski görevlilerinden **Peter Wright**'in bazı iddia ve açıklamalarından kaynaklanıyor:

Örgütün eski başkanlarından **"Sir Roger Hollis"** Sovyet casusu muydu? Örgütte başka casuslar var mıydı? Örgüt, 1970'lerde İşçi Partisi hükümeti aleyhinde komplo kurmuş muydu? Görev alanı dışına çıkan faaliyetlerde bulunmuş muydu?

Peter Wright, bu sorulara kitabında **"Evet"** cevabını veriyor. Hükümet ise, parlamento soruşturmalarında bu sorulara **"Hayır"** dendiğini, konunun kapandığını savunuyor.

İngiltere, geçen perşembeden bu yana gitgide garipleşen bir dizi olaya sahne oluyor. Hükümet, Amerika'da basılan ve İngiltere'de de herkesin postayla serbestçe ısmarlayabileceği kitabın **"ulusal güvenliği tehlikeye düşürücü"** nitelikte olduğu gerekçesiyle içeriğinin basın yayın yoluyla açıklanmasını önlemek amacıyla elindeki bütün yasal olanakları kullanıyor. Bu konuda Avustralya'da basına açık olarak süren davaya ilişkin yazılı ya da sözlü beyanda bulunmak dahi suç.

Garipliğin bir başka boyutu ise şu: Yayın yasağı, yalnızca İngiltere'yi kapsıyor. **"Büyük Britanya"**yı oluşturan İskoçya ve Kuzey İrlanda'da geçerli değil. Orada basılan gazeteler ise diledikleri yayını yapmakta serbest ve bunlar İngiltere'de de serbestçe satılıyor.

Pazar günleri çıkan saygın **"Observer"** gazetesi kitabın bir sayfasını, sansüre giren satırları karalanmış olarak yayımladı. Yayın yasağını hiçe sayan **"News On Sunday"** gazetesi ise **"Thatcher'ın sabit fikirli ve gitgide diktatörleşen hükümeti tarafından susturulmayı reddediyoruz"** diyerek uzun bir alıntıyı olduğu gibi yayımladı.

Ayrıca pazar günü, Hyde Park'ta herkesin görüşlerini serbestçe dile getirdiği **"konuşma köşesi"**nde İşçi Partisi'nin önde gelen milletvekillerinden **Tony Benn** ve **"Basın Özgürlüğü Kampanyası"** üyeleri, kitaptan açıkça pasajlar okudular. Polis, toplantıya müdahale etmedi. Ancak sonra, yöneticilerin kitabı kura çekerek dinleyicilerden birine hediye etmek istemelerini engelledi. Gerekçe de **"Park ve Bahçeler Yönetmeliği"** uyarınca ticari nitelikli bir alışveriş yapabilmek için gereken **"ruhsatın"** olmamasıydı!

Yasağa en hararetle karşı çıkan gazetelerden **"Sunday Times"**'ın yaptırdığı bir kamuoyu yoklaması halkın, hükümeti bu konuda **"beceriksiz"** gördüğünü ortaya koydu. Gazete, **"Observer"**'la birlikte Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na başvurdu. Sembolik nitelikteki bu başvuruya bir yıldan önce bir cevap verilmesi ise mümkün değil.

Liderlerin bayram mesajları

Evren'den hoşgörü çağrısı

5 ağustos

Haber Merkezi — Cumhurbaşkanı Kenan Evren, yayımladığı bayram mesajında **"Bütün iç ve dış kışkırtmalara, bir yöremizde cereyan eden terör ve şekavet olaylarına rağmen dimdik ayaktayız ve geleceğe güvenle bakabiliyoruz"** dedi. Evren, dünyanın hiç de iç açıcı olmayan görünümüne rağmen, Türk milleti olarak kendimizi yine de mutlu saymamız gerektiğini söyledi. Güneydoğu'daki olaylara da değinen Evren, **"Eşkıya artıkları ile mücadelenin, kökleri kazınıncaya kadar ve kesintisiz sürdürüleceğini"** kaydetti.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in, Kurban Bayramı dolayısıyla yayımladığı mesaj şöyle:

"Aziz vatandaşlarım, bütün değerleri özünde toplayan yüce dinimizin anlamlı günlerinden birisi olan Kurban Bayramı'nı bu yıl da sevinç içinde idrak etmenin mutluluğunu yaşıyoruz. Hepimize kutlu olsun.

Dini bayramlarımız, kırgınlıkları giderme, dayanışma yardımlaşma, hoşgörü, değerbilirlik, sevgi ve saygı gibi duyguların toplum hayatımızdaki önemli yerini hatırlatmaları bakımından ayrı özellik taşırlar.

Milletimizin bütün fertlerinin karakter yapılarının temel taşlarını oluşturan bu hasletlerin, hayatımızın her döneminde daima aynı duyarlık, bağlılık, canlılık ve heyecanla korunması, inanıyorum ki birlik ve beraberliğimizin daha da sağlamlaşmasına, dost düşman herkesin kabul ettiği gücümüze yeni boyutlar eklenmesine büyük katkılar sağlayacaktır.

Hepimize huzur ve mutluluk veren bu bayram günü dolayısıyla, yoksullara, yetimlere, kimsesizlere imkânı olan herkesin maddi ve manevi yardımda bulunarak onların acılarını paylaşmanın, kırık ve karanlık gönüllerini aydınlatmanın, hem milli hem de vatandaşlık görevi olduğunu bir kere daha vurgulamak istiyorum.

Uluslararası güvenliğin henüz sağlanamadığı, sıcak çatışmaların sürdüğü, hatta yayılma eğilimleri gösterdiği, terör olaylarının bir türlü önlenemediği ve bu yüzden dünya milletlerinin büyük bir kısmının huzursuz olduğu bir dönem yaşıyoruz. Hiç de iç açıcı olmayan dünyanın bu görünümüne rağmen, Türk milleti olarak yine de kendimizi mutlu sayabiliriz. Çünkü bütün iç ve dış kışkırtmalara, bir yöremizde cereyan eden terör ve şekavet olaylarına rağmen dimdik ayaktayız ve geleceğe güvenle bakabiliyoruz.

Hemen belirtmeliyim ki, bu insanlıktan yoksun eşkıya artıklarıyla mücadelemiz, kökleri kazınıncaya kadar ve kesintisiz sürdürülecektir. Bu eşkıya da, Türk milletinin toprağına, birlik ve beraberliğine göz dikenlerin daha önceki denemelerindeki gibi yok olmaya mahkûmdur. Bunları para ve silah bakımından destekleyen dış ülkelerin oynadıkları bu çirkin oyunların hüsranla sonuçlanacağını ve bir zaman gelince, kullandıkları bu silahın kendilerine çevrileceğini, bu vesileyle belirtmekte yarar görmekteyim.

Öteki sorunlarımıza gelince, bunları birbirimizi karalayarak değil, yol göstererek, yapıcı önerilerde bulunarak ve hoşgörü tablosu içinde çözmeye çalışmalıyız. Bu yolu takip edersek, en güç sorunlarımızın bile üstesinden geleceğimizden, daha mutlu ve aydınlık günlere mutlaka kavuşacağımızdan eminim.

Gönüllerimizi aydınlatan bu güzel bayram gününde, en içten ve sıcak duygular içinde, aziz vatandaşlarımın, hayat mücadelelerini yurtdışında sürdüren, ama daima vatan özlemi çeken yurttaşlarımın ve Kıbrıslı soydaşlarımızın Kurban Bayramı'nı kutluyor, sağlık, mutluluk, esenlik ve başarı dileklerimle sevgiler, saygılar sunuyorum."

İNÖNÜ'NÜN MESAJI

İnönü, dün yayımladığı bayram mesajında, vatandaşların bayramını kutlayarak, ANAP iktidarının çok iddialı olduğu ekonomi ve enflasyon konusunda başarısızlığa uğradığını, hayat pahalılığının bir ateşten gömlek gibi halkın bedenini sardığını bildirdi.

"Halkın güvenliğini, sağlığını ve refahını amaçlayan devlet anlayışı yerine, herkes başının çaresine baksın" anlayışının iktidar olduğunu ifade eden İnönü, mesajında şöyle dedi:

"Güvenlik, sağlık, eğitim alanlarındaki beceriksizlik, ciddiyetsizlik ve yanlış yaklaşımlar en ileri düzeylere ulaşmıştır. Tüm bu karanlıklardan çıkış için, gerçek demokrasiye ulaşmak için, tek umut, tek seçenek sosyal demokrat bir iktidardır. Bir sosyal demokrat partinin iktidara gelip, halkın dert ve sorunlarını çözmesi tek çaredir.

Bu duygularla bütün vatandaşlarımın bayramını kutluyor. Karanlıklardan aydınlıklara elbirliği ile en kısa sürede çıkacağımız inancımızı bir kez daha yineliyorum."

CİNDORUK'UN MESAJI

DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk, dün yayımladığı bayram mesajında, Kurban Bayramı'nın bu yıl sadece "adının" kaldığını söyledi. Cindoruk'un mesajı aynen şöyle:

"Bu yıl Kurban Bayramı'nın sadece adı var. Vatandaşlarımızın büyük çoğunluğu kurban alıp ibadet ve sosyal yardım görevlerini hayat pahalılığı ve geçim sıkıntısı içinde yerine getiremiyor. Üstelik bayramın kırgınlıklar ve dargınlıkları kaldıran, insanlar arasında barışma ve uzlaşma sağlayan geleneğini yaşayamıyor. Birbirimizin kusurunu, varsa suçunu bağışlayacağımız yerde hiçbir suçu olmayanlara elimizle, oyumuzla ceza vermeye çağrılıyoruz. Dinimiz hakkın teslimini emreder. Bu bayramda vatandaşlarımız bir hakkın teslimi için yersiz ve gereksiz bir çekişmenin içine itilmiştir. Bu olumsuz şartlara rağmen gelecek bayramların milletimize ve yüce dinimize yakışan, barış, güzellik ve refah içinde yaşanacağı inancımız eksilmemiştir. İçte ve dışta barışın, eşitliğin, sevginin ve demokrasinin zaferi giderek yaklaşmaktadır.

Bayramın bütün vatandaşlarımıza, Kıbrıs'taki soydaşlarımıza ve gurbetçi kardeşlerimize iyilik, sağlık ve huzur getirmesini diliyor, hepsini kutluyorum."

RAHŞAN ECEVİT

DSP Genel Başkanı Rahşan Ecevit, sosyal güvenlikten herkesin yararlanabileceği bir Türkiye dilediklerini söyledi. Ecevit, Kurban Bayramı mesajında işçi, memur ve köylü vatandaşların sosyal haklarına ve emeklerinin karşılığına kavuşmalarını amaçladıklarını bildirdi.

Rahşan Ecevit şöyle dedi. **"Kıbrıslı kardeşlerimi-**

zin sürekli barış ve özgürlük içinde yaşamalarını, Bulgaristan'daki kardeşlerimizin dinlerine, dillerine bağlılıklarından ötürü çektikleri zulümden kurtulmalarını diliyoruz ve kimi Müslüman ülkelerin halkının birbirleriyle savaşarak genç kuşaklarını tüketmedikleri barış içinde bir İslam âlemi ve barış içinde bir dünya diliyoruz." Rahşan Ecevit bu dilek ve duygularla vatandaşların Kurban Bayramı'nı kutladığını bildirdi.

TÜRK-İŞ'İN MESAJI

Türk-İş Yönetim Kurulu'nca yayımlanan bayram mesajında, **"Milli gelir paylaşımındaki adaletsizlikler yüzünden olumsuz yönde etkilenen halkımız giderek fakirleşmektedir. Bu durum mutlaka ıslah edilmeli ve ulusumuz layık olduğu hayat düzeyine bir an önce kavuşturulmalıdır"** denildi. İktidarın bir avuç mutlu azınlığın değil, tüm ulusun çıkarlarını düşünmesi gerektiği kaydedilen bildiride Antalya, Ferrokrom, Seydişehir Alüminyum, deri ve bazı basın işçilerinin, kendilerinden esirgenen ilgi ve anlayışsızlık yüzünden bayramı grevde geçireceği ifade edildi. Mesajın sonunda şöyle denildi:

"Türk-İş Yönetim Kurulu, bu gibi olumsuzlukların giderilmesini ve çalışanlar lehine gerekli düzenlemelerin daha fazla geciktirilmemesini bir kez daha önemle hatırlatmayı görev sayar."

HAK-İŞ

Hak-İş Genel Başkanı Nuri Çelik, **"Çalışanlarımızın içerisinde bulundukları sosyal ve ekonomik koşullara şöyle bir göz atacak olursak, hiç de bayram yapacak durumda olmadıkları açıkça görülecektir"** dedi. Grev kırıcılığının ve demokratik yaşamın utanç belgesi olarak nitelediği lokavt uygulamalarının yaygınlaştığı bir ortamda çalışanların bir bayrama daha ulaştığını kaydeden Çelik, **"Emeğin onurlu yerini alacağı, hakkın bütün değerlerin üzerinde olacağı günlerin özlemi içerisinde, çalışanlarımızın ve aziz milletimizin bayramını tebrik ederim"** şeklinde konuştu.

KKTC Cumhurbaşkanı Rauf denktaş, Kurban Bayramı dolayısıyla Cumhurbaşkanı Evren, TBMM Başkanı Karaduman, Cumhurbaşkanlığı Konseyi üyeleri, Başbakan, Genelkurmay Başkanı, kuvvet komutanları, bakanlar, Tenekeci, Halefoğlu ve Yavuztürk'e birer kutlama mesajı gönderdi.

Gerçek değeri 6 yılda % 33.6 geriledi

Lira aşırı değer yitirdi

5 ağustos

ANKARA (AA) — Merkez Bankası'nca hesaplanan "Türk Lirası'nın Tartılı Efektif Kuru"na göre, Türk parası, olması gerekenden hızlı değer kaybediyor. Günlük kur uygulamasının başlatıldığı 1981 mayıs ayından 1987 yılının aynı ayma kadar liranın uluslararası satın alma gücü yüzde 33.66 geriledi.

Geçmiş yıllarda yalnızca Uluslararası Para Fonu (IMF) yetkililerine verilmek üzere hazırlanan "Tartılı Efektif Kur", liranın yurtiçinde ve yurtdışındaki enflasyon arasındaki fark kadar değer kaybetmesi halinde, gerçekçi kur uygulanmış olacağı varsayımına dayanıyor. Buna göre lira, ABD ve Federal Almanya'daki fiyat artış hızlarının ortalaması ile Türkiye'deki fiyat artış hızının farkından fazla değer kaybediyorsa, gerçek anlamda devalüe edilmiş oluyor.

1981 yılı mayıs ayında 100 kabul edilen Türk Lirası'nın gerçek değeri bu yıl mayıs ayında 66.64'e geriledi. Böylece, lira, fiyat farklılığından kaynaklanan değer kaybı dışında yüzde 33.66 oranında devalüe edilmiş oldu.

Türk Lirası, mayıs sonları itibarıyla yapılan karşılaştırmaya göre, günlük kur uygulamasının başlangıcından bu yana en hızlı gerçek değer kaybına yüzde 13.57 oranıyla 1986-87 döneminde uğradı. En yüksek oranın bu dönemde ortaya çıkması, dolar - mark piyasasındaki hareketten etkilendi.

Türk Lirası'nın fiyat artışları dışında gerçek anlamda devalüe edilmesinden en büyük etken olarak, ihracatın teşvikine dönük politikalar uygulanması gösteriliyor. AA muhabirinin Merkez Bankası yetkililerinden aldığı bilgiye göre, dolar mark ilişkilerinde önemli değişiklikler olduğu dönemlerde, liranın gerçek değerini koruması, ihracatı olumsuz yönde etkiliyor. Bu nedenle, liranın değeri, değer kaybeden para birimine göre de düşüyor. Aynı para birimi ileride değer kazanmaya başlayınca da liranın değer kaybı sürüyor. Böylece dolar ve marktaki hareketler lirayı iki yönde etkiliyor.

Liranın yalnız Türkiye'deki enflasyonla uluslararası piyasalardaki fiyat hareketleri arasındaki fark kadar değer kaybetmesi halinde, liranın "Tartılı Reel Efektif Kuru'nun sürekli 1981 yılı mayıs ayındaki 100 değerine eşit olması gerekiyordu.

7 ayda yarım trilyon

Menkul değer ihracında patlama

5 ağustos

ANKARA (AA) — SPK'nin yılın ilk 7 ayında verdiği menkul değer ihraç izinlerinin tutarı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 309.2 oranında artarak yarım trilyon liraya yaklaştı.

SPK'den yapılan açıklamaya göre, ocak-temmuz döneminde, 212 şirkete toplam 493 milyar 893.8 milyon lira tutarında menkul değer ihraç izni verildi. Bu dönemde ihraç izni verilen menkul değerlerin 119 milyar 509.8 milyon liralık bölümünü hisse senetleri, 242 milyar 840 milyon liralık bölümünü de tahviller oluşturdu. Bu dönemde, 2 kalkınma ve yatırım bankası 64.2 milyar lira tutarında banka bonosu ve banka garantili bono ihraç etme izni aldı. Açıklamaya göre, 8 şirkete de 52.4 milyar lira tutarında finansman bonosu ihraç izni verildi. Aynı dönemde 2 banka da 15 milyar lira tutarında katılma belgesi ihraç izni aldı.

Geçen yılın aynı döneminde 118 anonim şirkete 120 milyar 675.9 milyon lira tutarında menkul değer ihraç etme izni verilmişti.

Açıklamaya göre, SPK'nin ihraç izni verdiği menkul değerlerin 301 milyar 637 milyon lirası halka satıldı. Geçen yılın aynı döneminde ihraç izni verilen menkul değerin 76 milyar 639.2 milyon lirası halka satılmıştı.

Aynı dönemde, menkul değerlerin alım satımına yetkili kuruluşların sayısı da 42'si banka, 15'i de aracı kurum olmak üzere 57'ye yükseldi.

SPK'nin açıklamasına göre, menkul değer alım satımında bankaların etkinliği daha fazla.

Ermeni bunalımı buzdolabına kaldırıldı

ABD ile yumuşama günleri

UFUK GÜLDEMİR *9 ağustos*

WASHINGTON — Geride bıraktığımız bayram günlerinde, Türk-Amerikan ilişkileri bir dizi yeni gelişmeye sahne oldu. Bu gelişmelerin başında, **"Ermeni tasarısı"** olarak bilinen tasarının ABD Temsilciler Meclisi'nde görüşülmesinin reddedilmesi geliyor. Böylece Türkiye ile ABD arasında son zamanların en önemli sorun noktası olarak nitelenen Ermeni tasarısı, belirsiz bir tarihe kadar buzdolabına kaldırıldı. Önceki günkü bu gelişmenin ardından ABD Dışişleri Bakanlığı, Cumhurbaşkanı **Kenan Evren'in** ABD'ye yapacağı ziyaretin önünde **"hiçbir engel kalmadığını"** açıkladı. Bu arada, ABD Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler Komisyonu, askeri yardım bütçesinden 400 milyon dolarlık bir bölümün, ABD'nin askeri üs ve tesisleri bulunan NATO üyesi ülkeler arasında paylaştırılmasını kararlaştırdı.

Sürpriz bir şekilde, ABD Temsilciler Meclisi'nin önceki günkü oturum gündemine sokulan Ermeni tasarısının görüşülmesinin usul yönünden reddi ve bu arada ABD'nin Türkiye'ye yaptığı hibe ve askeri yardım miktarında bir artış olma olasılığı ile ilgili olarak Washington'da yoğun bir kulis faaliyeti yaşandı. Bu çerçevede şu unsurlar dikkati çekti:

1- ABD yönetimi karar tasarının geçmemesi için kongrede ciddi çaba harcadı. ABD Dışişleri Bakanı **George Shultz**, her üyeye bizzat imzaladığı bir mektup göndererek, tasarının kabulü halinde ABD'nin Türkiye'deki güvenlik çıkarlarının sarsılacağını vurguladı. Shultz, ayrıca bugüne kadar 45 Türk diplomatının Ermeni teröristierce öldürülmüş olmasına atıfla, bu tasarının kabulünün muhtemel terörist hareketler açısından kendisini kaygılandırdığını belirtti. Shultz, yüzer gezer oya sahip olduğu bilinen üyeleri telefonla arayarak tasarının Türkiye için ifade ettiği anlamı anlattı.

2- ABD'nin Türkiye Büyükelçisi **Robert Strausz Hupe** üyelere yazdığı mektupta, **"böyle bir tasarının kabulünün Türkiye'de seçim arifesindeki dost hükümetin işini güçleştirebileceğini"** dolaylı sözcüklerle ima etti. Bir üye, genel kurul salonunda büyükelçinin sözlerine değinirken, **"Büyükelçi, seçimler gelirken bu karar tasarısının kabulünün, sonuçlar üzerinde etkili olabileceğini düşünüyor"** dedi.

3- Musevi lobisi karar tasarısının reddi için olağanüstü çaba harcadı.

4- Washington'daki Türk büyükelçiliğinin koordine ettiği Türk lobisi somut bir zafer elde etti.

5- ABD Dışişleri Bakanlığı, bu gelişme sonrasında Cumhurbaşkanı **Evren**'in ABD'yi resmen ziyaretinin önünde engel kalmadığı kanısında olduğunu, tasarının reddi dolayısıyla bakanlığın ilgili dairesini arayan Türk gazetecilere duyurdu.

6- Temsilciler Meclisi Dışişleri Komisyonu, ABD'nin askeri üs ve tesisleri bulunan NATO üyesi ülkeler arasında paylaştırılmak üzere 400 milyon dolarlık ek ödenek ayrılmasını kararlaştırdı. Böylece, Türkiye'nin ABD'den alacağı askeri yardımın, gerek Yunanistan'la 7/10 oranı, gerekse Kıbrıs'taki Türk askeri varlığı koşullarına bağlanması halinde bile, 100-150 milyon dolar dolayında artması olasılığı belirdi. ABD'nin 1988 için Türkiye'ye ayırdığı toplam yardım miktarı, daha önce 490 milyon dolar olarak belirlenmişti.

Temsilciler Meclisi dışilişkiler komisyonundan geçen tasarıda ek yardımı alacak ülkelerin ABD'yle Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması'nı (SEİA) imzalamış olmaları şartı getiriliyor. Böylelikle SEİA anlaşmasını imzalamamış ülkeler bu ek yardımdan yararlanmayacak. Bilindiği gibi Türkiye SEİA mektubunu şimdiki halde imzalamadı.

TASARININ İÇERİĞİ

Temsilciler Meclisi Kaliforniya üyesi **Richard Lehman**'ın sunduğu 132 sayılı karar tasarısı, Ermenilerin 1915 ile 1923 yılları arasında Osmanlı İmparatorluğu döneminde soykırıma uğradığı iddiasıyla 24 nisan tarihinin ABD'de **"ulusal gün"** olarak anılmasını öngörüyordu. Temsilciler Meclisi Posta Komisyonu, tasarıyı nisan ayının sonlarına doğru görüşerek 4'e karşı 18 oyla usul komisyonuna sevkine karar vermişti. Bu gelişme Türk hükümetinin büyük tepkisine yol açmış, Büyükelçi Dr. **Şükrü Elekdağ** danışmalarda bulunmak üzere Ankara'ya çağrılmış, Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in mayıs sonunda gerçekleşmesi tasarlanan ABD gezisi de bu olumsuz gelişme gerekçe gösterilmeksizin, belirsiz bir tarihe ertelenmişti.

Karar tasarısı 3 gün önce usul komisyonundan genel kurula **"en az çoğunluk oylaması ve değişiklik önergeleri üzerindeki müzakerelerin iki saati geçmemesi"** önerisiyle geldi. Genel Kurul, böylece tasarıyı esastan değil, usul üzerinden müzakereye başladı. Önergenin 1 çekimser ve 189 kabul oyuna karşılık 201 oyla reddedilmesi son üç günü tetikte geçiren Türk büyükelçiliğinde zafer havası esmesine yol açtı.

İran 1 milyar dolarlık silah aldı

9 ağustos

WASHINGTON (AP) — İran'ın, bu yılın ocak-temmuz döneminde yaklaşık 1 milyar dolarlık silah satın aldığı, elindeki Çin yapısı **"Silkworm"** füzelerinin sayısının ise 100'e ulaştığı bildiriliyor. ABD haberalma kaynakları tarafından belirlenen ve adının açıklanmasını istemeyen Amerikalı bir yetkili tarafından verilen bilgiye göre, Çin İran'ın en fazla silah satın aldığı ülke olmaya devam ediyor. Çin, İran'a silah sattığını reddediyor. Son raporda ABD'nin İran'a silah satılmaması konusundaki kampanyasının ardından, Çin'in, silah satışlarının düşebileceği görüşüne de yer veriliyor.

Haberalma kaynaklarının verilerine göre yılın ilk 7 ayında Çin'in, İran'a sattığı Silkworm füzesi, roketatar ve uçaksavar füzelerinin değeri 400 milyon doları buldu. İkinci sıradaki Kuzey Kore ise İran'a yaklaşık 250 milyon dolarlık silah sattı. Rapora göre, Varşova Paktı üyelerinin İran'a yaptıkları silah satışı 200 milyon dolar civarında oldu ve daha çok küçük tip silah, cephane satıldı. Listedeki diğer iki ülke ise, ABD'nin yakın müttefikleri İspanya ve Portekiz. Bu iki ülke, İran'a silah sanayiinde kullanılmak üzere 150 milyon dolar değerinde makine ve cephane sağladılar.

Rapora göre İran, Batının tüm ters yöndeki çabalarına rağmen hâlâ istediği silahı satın alabiliyor. İran-Irak savaşının başladığı 1980 yılından bu yana İran'ın silaha harcadığı paranın ise 3 milyar dolar civarında olduğu sanılıyor. Son değerlendirmelerde ortaya çıkan en önemli nokta, İran'ın bu yılın başında sadece 20 civarında olan Silkworm füzelerinin sayısının artmış olması. Yetkililer yaz başında 48'e ulaştığı belirlenen Silkwormların şimdi 100 olarak belirlenmesinin son iki ay içinde yeni alımlar yapıldığının kanıtı olduğunu belirtiyorlar. ABD Savunma Bakanlığı Çin yapımı Silkworm füzelerinin Körfez'deki gemiler için en büyük tehlike olduğu görüşünde.

Uydu anteni olanlara sansürsüz TV

GÜNSELİ ÖNAL *9 ağustos*

ANKARA — Tüm Avrupa ülkelerine yapılacak olan ortak televizyon yayınına Türkiye de katılacak. Türkiye 1989 yılından başlayarak tüm yayının yüzde 10'u kadar bir sürede programlarını yayımlatacak. Avrupa ortak televizyon yayını 1988 yılında uydudan doğrudan yapılmaya başlanacak ve uydu anteni olanlar bu programları sansürsüz izleyebilecekler. Uydu anteni olmayanlar ise 1989'da, TRT'nin kaydedeceği programları sansür edildikten sonra TV-1 ve TV-2'de izleyebilecekler.

Türkiye, ortak yayından kültürel ve turistik tanıtım yapmak için yararlanacak. Türkiye'yi tanıtan programlar ile birlikte Türk ürünlerini tanıtan reklam filmleri de ortak yayın ile tüm Avrupa'da izlenebilecek. Avrupa Yayın Birliği'ne (EBU) üye tüm ülkelerin yararlanabileceği ortak yayın sırasında siyasi ve ülkelerin içişlerine karışan nitelikte yayın yapılamayacak.

Avrupa ortak televizyon yayını, Olympus projesi ile gerçekleştirilecek. Proje ile ilgili Cumhuriyet'e bilgi veren TRT Genel Müdürü **Tunca Toskay**, ARD-Almanya, RTE-İrlanda, RAI-İtalya ve NOS-Hollanda televizyonlarının, aralarında **"Pan-Avrupa Televizyon Konsorsiyumu"**'nu oluşturduklarını anlattı. Toskay, **"Konsorsiyum 1985-1987 yılları arasında, ECS uydusu üzerinde Hollanda'ya ait bir alıcı-vericinin, daha sonra Olympus adını alacak olan DBS (doğrudan yayın) uydusu ile Avrupa ülkelerine yayın yapmayı amaçlamaktadır"** dedi. Bu yayımların 1988-1990 yıllarında, toplu alıma uygun biçimde Olympus doğrudan yayın uydusu ile yapılmasının planlandığını kaydeden Toskay, şöyle dedi:

"Olympus uydusunda şimdilik iki adet alıcı-vericinin yer alması düşünülmektedir. Bunlardan biri İtalya'ya, diğeri Avrupa ülkelerine yönelik olacaktır. Ancak bunların yayın alanı içine Batı Avrupa ülkeleri girebilmektedir. Konsorsiyum yaklaşık altı yıllık bir süre için kurulmuştur. Diğer EBU aktif üyeleri, konsorsiyumun belirleyeceği şartlarda, konsorsiyuma dahil olabileceklerdir."

Toskay, konsorsiyumun gelirlerinin üyelerin doğrudan katkılarının dışında reklam, program satışları ile destekleneceğini bildirdi. Toskay, **"Dört kurucu üyenin (ARD, RTE, RAI, NOS) 30 milyon 200 bin**

İsviçre Frangı sermaye ile oluşturdukları konsorsiyuma, RTP (Portekiz) kuruluşu da alınarak sermaye 34 milyon 400 bin İsviçre Frangı'na çıkmıştır" diye konuştu.

Olympus uydusunun kullanım amaçlarının, Avrupa Uzay AJansı (ESA) ile EBU arasında 28 Mayıs 1985'te Cenevre'de imzalanan protokol ile belirlendiğini belirten Toskay şöyle konuştu:

"Protokole göre 1987 yılı içinde yörüngesine oturtulacak uydu, EBU üyeleri adına ve üyeleri için planlama ve deneme çalışmalarını üstlenecektir. Verici yer istasyonu Belçika'daki Redu istasyonu olacaktır. EBU üyesi ülkeler kendilerini ilgilendiren denemeler için planlama çalışmalarını hazırlayacaklardır."

İnsan Hakları Derneği Ankara Şubesi kuruldu

9 ağustos

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — İnsan Hakları Derneği Ankara Şubesi açıklamasında Türkiye'de büyük boyutlara ulaşan insan hakları ihlallerinden **"utanç duyulduğu"** kaydedildi. Genel af çıkartılmasının ve ölüm cezalarının kaldırılmasının istendiği açıklamada, insan haklarına yönelecek hiçbir saldırıya göz yumulmayacağı vurgulanarak, **"cezaevlerindeki uygulamalar ve yetkililerin tutumları adım adım izlenecek"** denildi.

Yasal işlemlerin tamamlanmasından sonra resmen kurulan İnsan Hakları Derneği Ankara Şubesi Yönetim Kurulu ilk toplantısını yaptı. Şube Başkanı **Güngör Aydın**'ın başkanlığında yapılan toplantıda sekreterliğe **Hasan Şahin**, saymanlığa da **Fevzi Ergun** getirildi.

Toplantıdan sonra yapılan basın açıklamasında toplumun içinden geçtiği, **"demokrasi dışı, otoriter ve baskıcı yönetim sürecinde"** ve bu süreçten **"çıkma sancılarının yaşandığı"** bir dönemde Ankara Şubesi'nin **"insan haklarını savunma, gerçekleştirme ve saldırılardan koruma"** görevi üstlendiği belirtildi.

1980 yılında kesintiye uğratılan demokrasinin, tam anlamıyla işlerliğe kavuşturulmamasının sonucu olarak insan haklarının her alanında yaygın ihlaller bulunduğunun savunulduğu açıklamada, bazı alanlardaki insan hakları ihlallerinin utanç verici boyutlara ulaştığı kaydedildi.

Gözaltı yerleri ile ceza, tutuk ve islahevlerinde işkencelerin, insan onuruna aykırı aşağılayıcı tutumların yaygın biçimde uygulandığının anlatıldığı açıklamada, işkence olaylarının, çok küçük bir bölümününün götürülebildiği yargıdan alınan kararlarla kanıtlandığı anımsatıldı.

Son yedi yılda olağan hale getirilen haksız tutuklama ve gözaltına almaların sürdüğünü, işkence ve baskı sonucunda alınan ifadelere dayalı yargılamalar sonucu verilen kararların sayısının büyük oranlara ulaştığının belirtildiği açıklamada haksız kararların yargının saygınlığını önemli ölçüde zedelediğine dikkat çekildi.

"Basın özgürlüğü sınırsız değildir"

9 ağustos

ANKARA (ANKA)— Basın Konseyi çalışmaları, cezaevlerinde bulunan gazeteciler, haklarında dava açılan gazete ve dergilerin sayısının artması ve yasalardaki kısıtlayıcı hükümler nedeniyle gündemden düşmeyen **"basın özgürlüğü"** tartışmalarına Yargıtay da katıldı. Yargıtay Dördüncü Hukuk Dairesi, basın özgürlüğünün **"haberde gerçeklik, kamu yararı ve toplumsal ilgi, güncellik, konu ve anlatım arasında düşünsel bağlılık"** ilkeleriyle sınırlı olduğuna karar verdi ve iki yurttaşın özel yaşamları hakkında gerçek dışı haber yayımlayan bir gazete aleyhine tazminat istemlerini haklı buldu.

Yargıtay'ın karara bağladığı olayda, polis kaçak bir hükümlüyü yakalamak için bir evde arama yapmak istedi. Ancak evde bulunanlar **"polisten korktukları"** gerekçesiyle bir süre kapıyı açmadılar. Kapı açıldıktan sonra da evde **"normal dışı kıyafetleriyle"** bir kız ve erkek arkadaşının bulunduğu görüldü. Ertesi gün bu olay, 3 Ocak 1986 tarihli bir gazetede, **"Selma annesi ve babası gezmeye gidince, sevdiği genci eve almıştı", "Polis kaçakçı var diye bastığı evde, çırılçıplak iki sevgiliyi yakaladı", "Yatakta sevişen Selma ile sevgilisi Adnan, eli silahlı polisleri karşılarında görünce ne yapacaklarını şaşırdılar", "Apar topar giydirilen iki âşık emniyet müdürlüğüne getirildi"** biçiminde duyuruldu.

Bunun üzerine adı geçen yurttaşlar, gerçek dışı haber yayımlamak suretiyle kişisel değerlerin saldırıda bulunduğunu öne sürerek, gazete aleyhine 25 milyon liralık tazminat davası açtılar. Yerel mahkeme, yayımlanan haberin gerçek bir zabıta vakası olduğu gerekçesiyle tazminat istemini reddetti.

Davanın temyiz aşamasında, Yargıtay, haberin gerçekle ilgisi bulunmadığı ve biçim ve içeriği itibarıyla davacıların namus ve şereflerine ağır saldırı niteliği taşıdığı gerekçesiyle yerel mahkemenin kararını bozdu.

Yargıtay'ın 1987/2077 E-3267 K sayılı kararında, basın özgürlüğü ve bu özgürlükten yararlanma hakkının tüm hak ve özgürlükler gibi sınırsız ve mutlak olmadığı belirtilerek, basının görevi ve basın özgürlüğünün sınırları konusunda şu görüşlere yer verildi:

"Genel hatlarıyla basının görevi, umumi yararlar açısından toplumu ilgilendiren ya da toplumun ilgilenmesi gereken konularda halkı, gerçekleri yansıtmak suretiyle ve objektif bir biçimde aydınlatmak, çeşitli sorunlarla ilgili eleştiri, yorum ve uyarılarla fert-

leri düşünceye sevketmek, bilinçlendirmek, kamu görevlilerini harekete geçirmek ve daha önemlisi, kamu gücünü elinde tutanlar üzerinde toplumun denetimine aracı olmaktır.

Günümüzde doktriner görüşler ve yargısal içtihatlar, basın özgürlüğünü ve bu özgürlükten yararlanma hakkını; a) Haberde gerçeklik, b) Kamu yararı ve toplumsal ilgi, c) Güncellik, d) Konu ile anlatım arasında düşünsel bağlılık kuralları ile sınırlı görmektedir. Haber verme, eleştiri, yorum ve uyarı ancak bu sınırlar içinde kaldığı sürece-kişisel değerleri zedelese dahi hukuka uygundur. Bu kurallardan herhangi birine ters düşülmesi halinde ise 'kamu yararı kişisel haklar' dengesi bozulur, norm ihlal edilir ve hukuka aykırılık, dolayısıyla tazmin yükümlülüğü doğar."

Mahkûm yakınları Adalet Bakanı'yla görüşecek

Cezaevi grevleri yayılıyor

10 ağustos

ADANA (Cumhuriyet Güney İlleri Bürosu) — Gaziantep Özel Tip Cezaevi'nde 2'si kadın 140 sol siyasi hükümlünün, cezaevi tüzük ve yönetmeliklerinin uluslararası anlaşmalara ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ne uygun şekilde düzenlenmesi istemiyle başlattığı süresiz açlık grevi 6. gününü doldurdu. Gaziantep E Tipi Cezaevi'nden 5 hükümlü de eyleme destek amacıyla açlık grevine başlarken, Gaziantep Özel Tip Cezaevi'ndeki mahkûm yakınlarının bugün Ankara'da Adalet Bakanı **Mahmut Oltan Sungurlu**'yla görüşmeye çalışacakları bildirildi. Görüşmeden sonuç alınamaması halinde büyük bir olasılıkla hükümlü yakınlarının da açlık grevine başlayabilecekleri belirtildi.

Bu arada bakanlığa bir dilekçe gönderen mahkûmlar, cezaevlerindeki uygulamaları düzenleyen tüzük ve yönetmeliklerin değiştirilmesini isterken, olumsuz koşulları 12 madde halinde sıraladılar.

Gaziantep Özel Tip Cezaevi'nde yatan sol siyasi hükümlülerin basına gönderdikleri açıklamada, açlık grevinin süresiz olduğu yinelenerek, **"Cezaevindeki tüzük ve yönetmeliklerin iptali için gerekli girişimlerin yapılmasını, yeni tüzük ve yönetmelikler hazırlanırken konunun kamuoyunda açıkça tartışılmasını istiyoruz"** denildi.

MAMAK CEZAEVİ ÖZLEMİ

Hükümlülerin söz konusu açıklamalarında daha sonra şu görüşlere yer verildi:

"Cezaevlerindeki baskı, yoksunluk ve kötü hayat şartlarının mevcut yasal dayanağı ve sebebi yürürlükte olan tüzük ve yönetmelikler her cezaevini bir Mamak Cezaevi yapmayı özleyen bir anlayışla hazırlanmıştır. Kitap okumayı, haberleşmeyi, görüşmeyi, hayvanlardan farklı beslenmeyi yasaklayan tüzük ve yönetmelikler yapılmıştır. Bu nedenle tüzük ve yönetmeliğin ciddiyetle ve insanlık haysiyetini esas alan bir anlayışla ele alınmasını istiyoruz."

Hükümlüler tarafından bakanlığa iletilmek üzere cezaevi müdürlüğüne verilen dilekçede Türkiye'nin de altına imza koyduğu **"Tutuklu ve Hükümlülere Muamelede Uygulanması Gereken Asgari Kurallar"** adlı Birleşmiş Milletler sözleşmesine de değinilerek yeniden düzenlenmesi istenen tüzük ve yönetmeliklerde şu esasların dikkate alınması istendi:

"1- Kitap ve yayınların yasaksız, çeşitli yollardan ve bekletilmeden alınması,

2- Açık görüşme sayısının arttırılması, var olanlarda kısıntıya gidilmemesi,

3- Kapalı görüşlerin her hafta yapılması ve görüşme koşullarının düzeltilmesi,

4- Tek tip elbise uygulamasına son verilmesi,

5- Haberleşmedeki tüm sınırların kaldırılması ve hızlandırılması,

6- Herkesle görüşme ve haberleşme olanağının sağlanması,

7- Radyo ve teybin serbestçe alınması,

8- Görüş, haberleşme ve kitap konularında polisin müdahalesine son verilmesi,

9- İaşe bedelinin arttırılması,

10- Dışarıdan yiyecek alınabilmesi,

11- Hücre uygulamasına son verilip, koğuş uygulamasına geçilmesi,

12- Yarı açık izin haklarının siyasi mahkûmlara da verilmesi."

ABD kökenli Financial World:

Türkiye, mali fırsatlar ülkesi

10 ağustos

Ekonomi Servisi — ABD'de yayımlanan **Financial World** dergisinde Türkiye, mali fırsatlar ülkesi olarak nitelendirildi.

Financial World dergisinde **"Türk lokumları"** başlığıyla yer alan yazıda, Türkiye'de kâr payı ya da sermaye kazancından vergi alınmadığı, hisse senedi piyasasının son 18 ayda ortalama yüzde 432 prim getirdiği ve yüz yıl önceki Londra ve Paris borsaları ile rekabet eden İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nın geleceğinin de parlak olduğu belirtildi. Dergi, Türkiye'de hükümetin iş çevrelerini desteklediğini, vergi kolaylıkları sağladığını ve bir özelleştirme programı başlatacağını yazdı.

Türkiye'nin birçok kalkınmakta olan ülke gibi hızlı nüfus artışı, köyden kente göç, hükümetin muhalefet partilerine yeteri kadar hoşgörülü olmaması ve yüksek enflasyon gibi sorunlarının bulunduğunu kaydeden **Financial World**, tüm bunlara rağmen son 10 yılda kaydedilen gelişmelerin çok etkileyici olduğunu vurguladı. Türkiye'nin 10 yıl önce uluslararası bankaların kara listesinde olduğunu, ancak şimdi ABD'li

bankaların yanı sıra, muhafazakâr Alman ve Japon bankalarının da şube açmak üzere Türkiye'ye akın ettiğini kaydeden dergi, Türkiye'nin uzun bir ekonomik uykudan uyandığını ve 21. yüzyıla hazırlandığını kaydetti.

Türkiye'deki küçük çaplı hisse senedi piyasasındaki toplam sermaye miktarının 1 milyar dolar olduğunu, ancak hükümetin özelleştirme programı ile bu miktarın büyüyeceğini kaydeden **Financial World**, borsada işlem miktarının hızla artmakta olduğunu ifade etti. Dergi, yakında uygulanacak ABD stili borsa işlemleri ve döviz konusunda yapılacak yasal düzenlemeler ile borsanın daha da büyüyeceğini vurguladı.

Seydişehir Gerçeği

MEHMET KEMAL *10 ağustos*

Bazı insanlar var, testiyi kırıp başı kurtaracaklarına, başı kesip testiyi kurtarırlar. Bizde de Seydişehir alüminyum işletmesinde grevcilerin istekleri üstünde anlayışla bir durum alınacağına işletmenin kapatılması önerilmiştir. Başbakan olsun ilgili bakanlar olsun, grev durmazsa işletmeyi kapatacaklarını söylemişlerdir. Üstünde durup düşünmek gerekir, Başbakan da bakanları da greve niçin karışıyorlar? İşletme devletinmiş, olsun! Bunu da herhangi bir grev diye kabul edemezler mi? Taraf olarak davranmaları, işçinin karşısına geçmeleri de ne oluyor? İşveren durumunda olan devlettir. İşverenin bir temsilcisi olmaz mı? Tarafların temsilcileri her şeye karşın anlaşamazlarsa belki o zaman hükümet işe karışabilir. Nitekim grevin durumunu iyice gözleyen TOBB'nin Başkanı Ali Coşkun hükümetin davranışını şöyle eleştirmektedir:

"Hükümetin, toplusözleşmelerde bu kadar muhatap olmaması gerekir. Burada işveren durumunda olan devletin bir işveren temsilcisi var. İşçilerin de sendikaları (temsilcileri) bulunuyor. Hükümetin birdenbire bu kadar bir çıkış yapması uygun değil."

Beri yandan işletmenin çalışmamasının sonucu alüminyum sektörü irili ufaklı felce uğramıştır. Küçük çapta iş yapan firmalar kapanmak üzeredir. Piyasada kimin işine yaradığı bilinmez karaborsa başlamıştır. *"Geçen ay 2.400 lira olan alüminyum 3.400 liraya çıkmıştır. Bu gidişle daha da artar"* deniliyor.

Seydişehir alüminyum işletmesinin teknolojisi de küçümseniyor. Başbakan tesislerin çok eskimiş ve zararlı olduğunu söylüyor, gerçeği tersinden gösterebiliyor. Bu sav, işletmeyi kuran Sovyetler Birliği yöneticilerini de bir başka bakımdan olaya karışma zorunda bırakmıştır.

Başından başlarsak, Türkiye alüminyum tesislerinin kurulması için Batılı ortaklarına başvurduğunda hemen hepsinden olumsuz yanıt almıştır. Hiçbiri böyle bir tesisi kurmaya yanaşmamıştır. Türkiye Sovyetler Birliği komşusuna başvurduğunda uygun karşılanmıştır. Sovyetler Birliği böyle bir tesisi yapmayı kabul etmiştir. 1967 yılında Sovyet-Türk hükümetleri (Demirel hükümeti) arasında yapılan anlaşma çerçevesinde Seydişehir tesisleri kurulmuştur.

Bugün yılda 200 bin ton alümina, 60 bin ton alüminyum işlenmektedir. Kendi türünde tek kuruluştur, Ortadoğu'da ise en büyük kuruluş.

Herkes bilir ki, ülkemizde alüminyum sanayii için çok değerli zengin boksit yatakları vardır. Bunların işletilebilmesi için Seydişehir'in küçümsenmesi yerine tevsi edilmesi gerekirken, buna gidilmeyip yapay grevler oluşturarak, kamuoyu yanıltılarak tesisler gözden düşürülmeye çalışılmaktadır.

Oysa Cumhurbaşkanı Kenan Evren, bundan bir süre önceki bir yurt gezisinde yolu Seydişehir'e düştüğünde işletmenin aşamalı olarak (1973'ten beri) üretime sokulduğunu görmüştür. Bu durumu çok iyi değerlendirenlerin başında gelir.

Beri yandan işletmenin aşamalı olarak geliştirilmesi doğrultusunda alınan kararlar, varılan anlaşmalar da bulunmaktadır. Yani zararlı ve eski bir tesis değil, tersine yararlı ve yeni bir tesis olması istenmektedir. Etibank'la Sovyet Svetnet Krom Eksport kurumu arasında bir anlaşmaya da karar verilmiştir. Böylece işletme tevsi edilecek ve daha modern hale getirilecektir.

Bir zamanlar Batılı dostların ters çevirdiği öneri Sovyetler Birliği ile ortaklaşa gerçekleştirilmiştir. Bugünkü iktidar tarafından hor görülmesi ve küçümsenmesi dostluğa gölge düşürür. İç politikadaki yanılgılar ve aldatmalar dış politikaya yansımamalıdır. Türkiye'nin diplomatik geleneğinde eskiden beri bu görüş yer tutar.

Başbakan'ın değerlendirmesine yanıt vermek zorunda kalan Sovyetler Birliği Dış Bağlar Ekonomik Devlet Komitesi Dairesi Başeksperi Vladimir Svyolov, *"Sovyet-Türk işbirliği ile yapılan Seydişehir alüminyum tesislerinin çok eskimiş ve zararlı bir işletme olduğu yolundaki iddialar Seydişehir gerçeğinin ters gösterilmesidir"* demiştir.

Bütün çözümler dostluk üstüne olmalı!

Mardin'de 8 öldürme, Açıkyol köyü baskını olayında kılavuzluk, 1 kurşunlama ve 1 bombalama olayına katılan 19 kişi yakalandı

PKK'ya darbe

11 ağustos

DİYARBAKIR-TUNCELİ-BİNGÖL (Cumhuriyet) — Tunceli'nin üç mezrasını basan bir grup terörist, üç yurttaşı kurşuna dizerek öldürdü. Bingöl'e bağlı Genç ilçesinin Soğukpınar köyü yakınlarında güvenlik kuvvetleriyle çatışmaya giren 5 bölücü ölü olarak ele geçirildi, olayda 2 er de yaralandı. Bu arada Mardin yöresinde güvenlik güçlerince son 20 gündür yapılan operasyonlarda çeşitli öldürme ve şiddet eylemlerine karıştıkları saptanan 19 kişi yakalandı.

Öğrenildiğine göre, dün sabaha karşı saat 01.00 sularında Tunceli'nin merkeze bağlı Sütlüce Takımı Çıralı köyünün Yukarı Bor, Aşağı Bor ve Ginni mezralarını basan teröristler **Ali Ekber Özer, Hasan Yiğit** ve **İsmail Gül** adlı yurttaşları evlerinden alarak köy dışına çıkardılar. Teröristler, adı geçen yurttaşları köy dışında kurşuna dizerek öldürdükten sonra kaçtılar.

Olağanüstü Hal Bölge Valiliği dün yayımladığı 11 nolu bildiriyle olayı duyururken, üç kişinin ayrılıkçı PKK militanlarınca mı yoksa yörede daha önce de bazı eylemler yapan TKP-ML Partizan örgütüne mensup teröristlerce mi öldürüldüklerinin araştırıldığı öğrenildi.

İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, dün helikopterle Tunceli'ye geldi.

Vali Cengiz Bulut'u makamında ziyaret eden Akbulut'a burada bölücülerin önceki günkü eylemi ile ilgili bilgi verildi. Bakan öğleden sonra da olayın meydana geldiği bölgeye giderek incelemelerde bulundu.

Bingöl'deki olay akşam üzeri meydana geldi. Bölgede arama ve operasyonlarını sürdüren güvenlik kuvvetleri, saat 19.30 sıralarında Genç ilçesine bağlı Soğukpınar köyü yakınlarında bir grup teröristle karşılaştı. Güvenlik kuvvetlerinin dur uyarısına teröristlerin ateşle karşılık vermesi üzerine çıkan çatışma sonucu PKK'lı militanlardan 5'i silahlarıyla birlikte ölü olarak ele geçirildi. Olayda 2 jandarma eri de yaralandı. Bunlardan **Mehmet Ali Kader** Bingöl Devlet Hastanesi'nde, diğer er de Diyarbakır Askeri Hastanesi'nde tedavi altına alındı. Vali Güner Orbay operasyonların sürdüğünü söyledi.

Olağanüstü Hal Valiliği Genel Sekreterliği'nden dün yapılan bir başka açıklamada ise 19 kişinin yakalanmasıyla ilgili olarak şöyle denildi:

"Mardin ilinde güvenlik kuvvetlerince 20.7.1987 tarihinden itibaren başlatılan bir dizi operasyon sonucunda toplam 19 kişi suç aletleriyle birlikte yakalanarak gözaltına alınlımışlardır. Gözaltına alınan sanıkların yapılan sorgularında, bunlardan bir kısmının terörist grup içerisinde yer alarak Mardin ilinde meydana gelen önemli bazı eylemlere bizzat iştirak ettikleri, diğerlerinin ise teröristlere her türlü yardım, istihbarat ve yataklık yaptıkları ortaya çıkarılmıştır. Yakalanan teröristlerin evlerinde ve saklandıkları arazinin gizli bölümlerinde yapılan aramada bir adet Kaleşnikof marka otomatik tüfek, 1 mavzer, bir 14'lü otomatik tabanca, 4 adet muhtelif çap ve markada tabanca, 161 adet mermi ile 11 şarjör, bol miktarda patlayıcı madde, propagandayı içeren teyp bantları ile yasaklanmış yayın ve dokümanlar ele geçirilmiştir. Yakalanan sanıkların katıldıkları eylemler ise şöyledir:

° 4.6.1987 tarihinde Nusaybin ilçesinde Dahan Yıldırım adlı şahsın öldürülmesi.

° 4.6.1987 günü Ömerli ilçesi DYP İlçe Başkanı Hasan Cemiloğlu'nun evinin kurşunlanması.

° 8.6.1987 günü Nusaybin ilçesinde bir askeri araca patlayıcı madde koymak suretiyle 3 erin şehit edilmesi.

° 9.6.1987 günü Ömerli mevkiinde askeri konvoyu pusuya düşürmek suretiyle 1 üsteğmen ve 3 erin şehit edilmesi.

13.7.1987 günü Nusaybin ilçesinde Alman köprüsü'ne patlayıcı madde koymak suretiyle hasar meydana getirmeleri.

° 7.3.1987 tarihinde Nusaybin Açıkyol köyüne eylem konması sonucu çoğu kadın ve çocuk olan 8 kişinin öldürülme eyleminde teröristlere istihbarat ve kılavuzluk yapma.

° Terörist gruba her türlü yataklık, malzeme, yardım yapma suçlarını işledikleri ortaya çıkarılmıştır.

Bölgede operasyon ve soruşturmalara aralıksız olarak devam edilmektedir.

Yakalanan kişilerin adları şöyledir:

Hadi Aksoy, Saruhan Akad, Nezir İlhan, Süleyman Çetinkaya, Yusuf Özgün, Ömer Aksoy, A. Baki Tokay, Alaattin Bakır, A. Selim Koçhan, Hizni Çınar, M. Salih Yiğit, Abdullah Yiğit, Hüseyin Yiğit, A.Aziz Akın, Hüseyin Balın, Mahmut Turhan, Mahmut Aslan ve Mansur Aslan."

Bu arada Mardin'in Gercüş ilçesi Dereler mevkiinde 2 gün önce 4 PKK'lının ölü olarak ele geçirilmesinden sonra başlatılan operasyonların etkin biçimde sürdürüldüğü bildirildi.

340 bin siyah grevde

11 ağustos

JOHANNESBURG (AP) — Irkçı beyaz azınlık yönetimindeki Güney Afrika Cumhuriyeti'nde ücret artışı ve daha iyi çalışma koşulları istemiyle önceki gün genel greve başlayan siyah maden işçilerine dün 295 bin işçi daha katıldı. Grevci siyah işçilerin sayısı böylece 340 bine yükseldi. Genel greve, Güney Afrika'daki altın ve kömür madenlerinin de katıldığını açıkladılar.

Genel grevden etkilenen 28 altın ve 18 kömür madeninin büyük çoğunluğu ülkenin Orange eyaletinin Transvaal bölgesinde bulunuyor. Genel grevin, Gü-

ney Afrika ekonomisine büyük bir darbe vurması bekleniyor. Geçen ekim ayında 395 bin siyah maden işçisinin 177 siyah işçisinin bir madan kazasında ölümünü protesto amacıyla yaptıkları bir günlük genel grev, ülke sanayiine 3.6 milyon dolarlık zarar vermişti. Güney Afrika Cumhuriyeti'nin dışsatım gelirlerinin yüzde 80'i madenlerden elde ediliyor. Altın ise ihraç edilen madenlerin yüzde 75'ini oluşturuyor ve döviz gelirinin yarısından fazlasını sağlıyor.

Genel grevin ilk gününde, **Ulusal Maden İşçileri Sendikası**'nı tanımayan **Anglovaal Madencilik Limited Şirketi**'ne ait **Lorraine** altın madeninde çatışma çıktı. Şirketin koruma görevlilerinin grevci siyah işçilerin üzerine plastik kurşun sıkması üzerine bir işçi yaralandı.

Grevden etkilenen **"Anglo American Corp."**'a ait madenlerdeki işverenlerin de, işçilerin evlerine, **"genel grev birkaç günden uzun sürerse, işlerine geri dönmeleri garantisinin bulunmadığı"**'na ilişkin mektuplar gönderdikleri bildiriliyor.

Anglo-American Corp., Güney Afrika'nın yıllık altınının yüzde 39'unu çıkarıyor.

Güney Afrika Cumhuriyeti'nde siyah maden işçileri ayda 345 rand (172 dolar), beyaz işçiler ise bunun altı katı ücret alıyor. Siyah maden işçilerinin yılda 14 ile 18, beyazların ise 35 günlük izin hakları bulunuyor. Yeraltı işlerinin büyük bölümünü siyahlar yapıyor, maden kazalarında büyük çoğunlukla siyahlar ölüyor ve buna karşılık iş riski tazminatı sadece beyazlara veriliyor.

Madencilik şirketlerinin yetkilileri tarafından dün yapılan bir açıklamada, greve katılmak istemeyen işçilerle grevciler arasında çıkan çatışmada da 6 kişinin yaralandığı bildirildi.

2.1 trilyonluk menkul değer sattılar?

Bankalar banker oldu

11 ağustos

ANKARA (AA) — Yılın ilk yarısında satılan menkul değerlerin yaklaşık yarısı 6 banka tarafından pazarlandı.

Bu dönem içinde bankalar ve aracı kurumlar tarafından toplam 2 trilyon 460.9 milyar lira tutarında menkul değer satışı gerçekleştirildi. Menkul değer satışlarının 273.5 milyar liralık bölümünü aracı kurumlar, 2 trilyon 187.5 milyar liralık bölümünü de bankalar yaptı.

Yılın ilk yarısında satılan menkul değerlerin 1 trilyon 151.7 milyar liralık bölümü 6 banka tarafından pazarlandı. Ziraat Bankası, Uluslararası Bankası, İktisat Bankası, Yapı ve Kredi Bankası, Pamukbank ve İmar Bankası 6 aylık sürede toplam menkul değer satışlarının yüzde 46.7'sini gerçekleştirdi. Bu bankaların, menkul değer pazarlayan bankalar içindeki payı ise yüzde 52.7 olarak belirlendi.

Ziraat Bankası, 6 ayda pazarladığı 282.6 milyar lira tutarındaki menkul değerle satışlarda en büyük paya sahip bulunuyor. Ziraat Bankası, 6 aylık dönemde satılan menkul değerlerin yüzde 11.4'ünü pazarladı.

118 kişi hac yolunda öldü

11 ağustos

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Diyanet İşleri Başkanlığı, bu yıl hac sırasında görülen ölüm olaylarında geçen yıllara göre oransal bir fazlalık olmadığını bildirdi. Ölüm olaylarının fazla gözükmesine bu yıl hacca gidenlerin sayısındaki artış neden oldu.

Diyanet İşleri Başkanlığı ve Hac Dairesi Başkan Vekili **Ahmet Okuyan**'ın Cumhuriyet muhabirine verdiği bilgilere göre, bu yıl hacca 85 bin kişi gitti. Şu ana kadar 118 ölüm olayı meydana geldi. Geçen yıl hacca gidenlerin sayısı 40 bin, meydana gelen ölüm olayı ise 65 olarak saptanmıştı. Ahmet Okuyan, **"Bu yıl ölüm olaylarının fazla gözükmesine hacca gidenlerin sayısındaki artış ve yaş ortalamasının yükselmesi neden oldu. Hacılarımızın yaş ortalamasını 60 olarak saptadık. Sıcaklar da bunda etkili oldu. Ancak asıl neden değil. Bizce bu ölüm olayları normal"** dedi.

Bu arada hac görevini dün Medine'de bitiren hacılar dönüş hazıklıklarına başladılar. Hacılar son olarak Mekke'de Hazreti Muhammed'in kabrini ziyaret edecek ve 8 gün burada 40 rekat namaz kılacaklar. Ancak asıl hac görevi Medine'de tamamlanmış durumda.

İlk hacı kafilesi 19 ağustosta, son hacı kafilesi de 26 ağustosta Türkiye'ye gelecek. Hacılar, Habur Sınır Kapısı'nda eskortlar tarafından alınarak illerin sınırlarına kadar götürülecekler.

Hac için Suudi Arabistan'da bulunan Devlet Bakanı **Abdullah Tenekeci**, İçişleri Bakanlığı Müsteşarı **Galip Demirel** ve İzmir Valisi **Vecdi Gönül**, Urfa Valisi **Alpaslan Karacan**, Gaziantep Valisi **Abdulkadir Aksu** ve Manisa Valisi **Refet Üçleli** dün Türkiye'ye döndüler.

Suudi Arabistan'da bulunan Türk hacılarından son iki gün içinde 19 kişi daha yaşamlarını yitirdi.

Ölen Türk hacılarının isimleri ve bağlı oldukları iller şöyle:

"Halil Kutlu Adıyaman, **Halil Tekeoğlu** Konya, **Hüseyin Tuncel** Aydın, **Münevver Coşanlar** Bursa, **Ahmet Yıldırım** Çorum, **Ali Çabuk** Balıkesir, **Ali Yurttaş** İstanbul, **Gürsel Korkmaz** Kütahya, **Şerif Sezer** Samsun, **M. Sıtkı Karataş** Ağrı, **Mehmet Ekşioğlu** Samsun, **Hatice Küçüker** İzmir, **Suat Danışman** Mardin, **Asiye Turan** Siirt, **Senem Taşkın** Konya, **Abdullah Kabaloğlu** Kocaeli, **Alime İnce** Antalya, **Mehmet Kuru** Trabzon, **Ayşe Gürsoy** İçel.

Mekke'de ölen Türk hacı adayları arasında ismi geçen **Ayşe Yılmaz**'ın yaşadığı bildirildi.

Ayşe Yılmaz'ın damadı **Şaban Eryiğit**, kayınvalidesinin ölmediğini belirterek, TRT haberlerinde öldüğü duyurulduktan sonra kendisiyle telefon görüşmesi yaptığını söyledi.

Kamu, yine centilmen faizi deldi: Yüzde 53

12 ağustos

Ekonomi Servisi — Faiz resmen yüzde 53 oldu. Bayram tatili dönüşünde serbest faiz yarışında ilk hareket yine bir kamu bankasından geldi. Sümerbank 1 yıllık mevduata yüzde 53 faiz uygulamaya başladı. Sümerbank 10 milyon lirayı aşan mevduat sertifikaları için uygulayacağı faiz oranını ise yüzde 54 olarak belirledi.

Uzun süren bayram tatili, bankaların faiz yarışında bir duraklamaya ve heyecan kaybına yol açarken, ilk atak kamu bankalarından geldi. Özel sektör bankaları ve küçük bankalar, bu hafta içinde toplanacak Merkez Bankası Banka Meclisi ardından yeni bir toplantının olabileceğini beklerken, iki küçük kamu bankası harekete geçti. 1 yıllık mevduata yüzde 50 faiz uygulayan Denizcilik Bankası ile Sümerbank bu oranları yüzde 52 ve yüzde 53'e çıkardılar.

Bu arada, bayram sonrası mevduat faizlerinin gözden geçirileceğini daha önce açıklayan Titibank'ta ise faizler değişmedi ve yüzde 48 olarak uygulanmaya devam etti.

ABD Senatosu Dış İlişkiler Komisyonu üyesi McConell'ın Cumhuriyet'e demeci:

Türkiye, aldığından çok veriyor

SEMİH İDİZ *12 ağustos*

ANKARA — ABD Senatosu Dış İlişkiler Komisyonu üyesi **Mitch McConnell,** belirli aralıklarla Kongre'nin gündemine getirilen Ermeni tasarılarının arkasında Temsilciler Meclisi üyelerinin seçim kaygılarının yattığını belirtti. Merkezi Ankara'da bulunan Dış Politika Enstitüsü'nün konuğu olarak Türkiye'de görüşmelerde bulunan McConnell, Türkiye'nin NATO'ya katkısının ABD'den aldığı askeri yardım miktarının çok üzerinde olduğunu söyledi.

Kıbrıs konusunda da Türkiye'nin 13 yıl önce Kıbrıslı Türklerin yardımına gittiği için cezalandırılmaması gerektiğini belirten McConnell, Kıbrıs'ın ikili görüşmelerde ayrı olarak ele alınması gerektiğini söyledi. Uluslararası ilişkilerin iç politik çıkarlar tarafından etkilenmemesi gerektiğini belirten Senatör McConnell'a Türk-Amerikan ilişkilerindeki son durum hakkında yönelttiğimiz sorular ve verdiği yanıtlar şöyle:

— Son günlerde ikili ilişkilerin birden gerginleşmesine neden olan ve belirli aralıklarla kongrenin gündemine gelen Ermeni meselesi sizce gücünü nereden alıyor?

McCONNELL — Çeşitli Ermeni tasarılarının güçlerini ABD'deki Yunan ve Ermeni toplumlarındaki aktivistlerden aldıklarına dair senatoda bir kuşkumuz yok. Tabii Amerika'daki Türk asıllı vatandaşlarımızın sayısı az. Mevcut olanların da siyasi açıdan faal oldukları söylenemez. Buradaki temaslarım sırasında yetkililere, tanıdıkları önde gelen Türk asıllı Amerikalılara siyasi olarak daha faal olmalarını telkin etmelerini önerdim. Meselenin öbür yüzünü görmek gerek biz senatörler, gerekse temsilciler için çok yararlı olacağı kanısındayım.

— Türkiye'de 'Ermeni Tasarısı' diye anılan 132 sayılı tasarının geçen günlerde Temsilciler Meclisi'nde yenilgiye uğratılmış olmasını nasıl görüyorsunuz?

McCONNELL — Bu sonuç Türkiye ve Türkiye'nin dostları açısından önemli bir başarıdır. Bir yandan yönetimimiz ağırlığını koyarken, diğer taraftan Türk Büyükelçiliği'nin ve Türk taraftarı güçlerin girişimleri etkili olmuştur.

— Tasarının tekrar gündeme gelmesi ne zaman söz konusu olabilir?

McCONNELL — Geçme şansı daha yüksek olan Temsilciler Meclisi genel kurulunda yenilgiye uğratılması bu tasarının sonu anlamına gelebilir. Tüm gözlemciler böyle bir tasarının kabul edilme şansının senatoya oranla Temsilciler Meclisi'nde daha yüksek olduğuna inanmaktaydılar. Geçen hafta meydana gelen gelişme, böyle bir tasarının kongreden geçmeyeceğine ilişkin iyi bir işarettir. Bu boyuttaki uluslararası ilişkilerin iç politik çıkarlar tarafından etkilenmemesi gerektiğine inanıyorum. Türkiye'ye her gelenin ilk gördüğü şey ne kadar büyük bir ülke olduğu ve 800 bin kişilik ordusuyla NATO ittifakının ne kadar önemli bir parçası oluşudur.

— Bu konu bizi bundan sonraki soruya getiriyor. O da askeri yardım düzeyleri. Türkiye verilen yardımın sorumluluklarını hiçbir şekilde yansıtmadığına inanıyor.

McCONNELL — Aynı kanıdayım. Bu arada yardımın Yunanistan'la 7/10 oranına bağlanmaması gerektiğine inanıyorum. Bildiğiniz gibi Reagan yönetimi bu oranı kırmaya ve yardım düzeyini arttırmaya çalıştı. Ne yazık ki Senato Dış İlişkiler Komisyonu 7/10'u korudu ve yardımda kesintilere gitti. Ben komisyonda Türkiye'ye yardımın arttırılması gereğini savundum ve genel kurulda da savunma niyetindeyim. Kanımca Türkiye'nin ittifaka katkısı ABD'den aldığı yardımın çok üzerinde.

— Bir de ikili ilişkilerdeki 'dış unsurlar' **konusu var. Örneğin Kıbrıs konusu.**

McCONNELL — Bu Kıbrıs meselesi ikili ilişkilerde bir talihsizliktir. Ayrı bir konu olarak ele alınmalı. Türkiye'yi 13 yıl önce Kıbrıslı Türklerin yardımına gittiği için cezalandırmamamız gerekir. Tabii bu konu sabaha kadar tartışılabilir ve Kıbrıs'la ilgili taraflar kendilerini doğru gösterebilecek hususlar çıkarabilirler. Ancak ayrı bir konudur. Türkiye'ye yapılan askeri yardım dünyanın bu köşesindeki önde gelen müttefikimiz olarak yaptığı katkı çerçevesinde ele alınmalıdır.

— Buradaki temaslarınız hakkında bilgi verir

misiniz?

McCONNELL — Pazartesi Dışişleri Bakanınız Vahit Halefoğlu ile görüştüm. Bir saat süren görüşmede Türk-Amerikan ilişkileri ilgilendiren konulara kapsamlı olarak değindik. Açık ve dostane bir görüşmeydi. Daha sonra Meclisinizin Başkan Vekili ile görüştüm. Bu görüşmede ikili ilişkilerden çok Meclisinizin çalışmaları, Başbakanınız ile Cumhurbaşkanınızın yetkileri ve bu iki makamın birbiriyle olan ilişkileri hakkında Amerika'daki çalışmalarımda bana çok yararlı olacak bilgiler aldım.

12 Eylül sonrası İstanbul'da yapılan ilk baskında bir komiser muavini öldürüldü

Karakol baskını

13 ağustos

İstanbul Haber Servisi — Topkapı'daki Siteler Polis Karakolu'na karşı girişilen bombalı ve silahlı saldırıda, bir komiser muavini öldü, bir polis memuru da ağır yaralandı. 12 Eylül'den sonra İstanbul'da meydana gelen ilk karakola saldırı eylemi olan olayı gerçekleştirenlerin yakalanması için aramalar sürdürülürken, dün gece bazı gazetelere telefon eden kimliği belirsiz kişiler, çeşitli yasadışı örgütler adına saldırıyı üstlendiler.

Dün sabah saat 07.30 sıralarında meydana gelen saldırıyla ilgili olarak polis yetkililerinin verdiği bilgiye göre, olay şöyle gelişti:

Topkapı Cevizlibağ'da bulunan Atatürk Öğrenci Sitesi'nin hemen arkasındaki Zeytinburnu Emniyet Amirliği'ne bağlı Siteler Polis Karakolu'nun önüne **"34 D 2646"** plakalı kırmızı renkte **Dodge** marka bir kamyonet yanaştı. Karakol bahçesinin önünde yavaşlayan kamyonetten bir kişi karakolun kapısında bekleyen komiser muavini **Halil Paçaman'a** (41) bir şey soracak gibi birkaç kelime söyledi. Bu arada Halil Paçaman ve görevli polis memuru arkadaşı **Akif Maltaş'ın** (32) dikkatinin dağılmasından yararlanan kamyonetteki saldırganlar, kasadan ve sürücü mahallinden, görevli polis memurlarına yaylım ateşi açtılar. Aynı zamanda karakolun bahçesine iki el bombasının atıldığı, ancak şans eseri fünyelerinin açılmaması nedeniyle patlamadıkları öğrenildi. Otomatik silahlarla ateş açılması sonucu komiser muavini **Halil Paçaman** hastaneye kaldırılırken yolda can verdi, polis memuru **Akif Maltaş** da kolundan ve vücudunun bazı yerlerinden aldığı kurşunlardan yaralandı ve İstanbul Tıp Fakültesi Hastanesi'ne kaldırılarak tedavi altına alındı.

ÜÇ SALDIRGAN

Görgü tanıklarının ifadelerine göre, olay yerinden hızla uzaklaşan kırmızı renkli **Dodge** marka kamyonette, kasada bir, sürücü mahallinde de iki kişi olmak üzere toplam üç saldırgan bulunuyordu.

Olaydan kısa bir süre sonra İstanbul polisi alarma geçirildi. Bazı cadde ve kavşaklar kesilerek saldırganların eşgalleri üzerinde geniş bir tarama yapıldı. Ancak bir komiser muavinini öldürüp, bir polis memurunu da yaralayan saldırganların izine henüz rastlanamadı.

Bu arada olayda kullanılan 34 D 2646 plakalı Dodge marka kamyonetin bir süre önce Beyoğlu Emniyet Amirliği bölgesinden çalınmış olduğu belirlendi. Ekiplerin yaptığı araştırmalar sonunda kamyonet olaydan yarım saat sonra Topkapı Davutpaşa Caddesi üzerinde terk edilmiş olarak bulundu.

İstanbul Valisi **Nevzat Ayaz**, Belediye Başkanı **Bedrettin Dalan**, Emniyet Müdürü **Ünal Erkan** ve yardımcısı **Mehmet Ağar**, olaydan sonra saldırının meydana geldiği Siteler Karakolu'na giderek incelemelerde bulundular. Yetkililer, görgü tanıklarından olayla ilgili bilgi aldılar. İstanbul Valisi Nevzat Ayaz, daha sonra İstanbul Tıp Fakültesi'ne giderek yaralı polis memuru Akif Maltaş'ı ziyaret etti ve geçmiş olsun dileğinde bulundu.

Saldırı sonucu Siteler Karakolu'nun camları ve kapıları atılan mermilerle delik deşik olurke, mermilerin otomatik Kalaşnikof marka silahlardan çıktığı belirlendi.

Bu arada polis yetkilileri, saldırı ile ilgili olarak yasadışı **PKK** ve Dev-Şol örgütleri üzerinde durulduğunu söylediler. Doğuda alınan önlemlerle sıkışan PKK'nın terörü büyük kentlere de sıçratmayı isteyebileceği belirtiliyor. Diğer bir olasılık da adını uzun süredir duyuramayan Dev-Sol'un sansasyonel bir eylem olduğu için karakol baskınının gerçekleştirebilecekleri üzerinde duruluyor.

BİR GÖZALTI

Öte yandan dün gece yarısı saat 01.00 sıralarında bir ihbarı değerlendiren Gaziosmanpaşa ekipleri, Rafet Durusoy'u (24) gözaltına aldılar. Yetkililerden alınan bilgiye göre, Rafet Durusoy'un 12 Eylül 1980'den önce siyasi olaylara karıştığı ve karakol baskınındaki kişilerden birine eşgalinin uyduğu belirtildi.

ÜSTLENEN ÖRGÜTLER

Zeytinburnu Siteler Karakolu'na yapılan saldırıyı üstlendiğini belirten çeşitli yasadışı örgütler, dün gece bazı gazetelere telefon ederek, saldırının amacını açıkladılar. Gazetemizi saat 21.05 sıralarında arayan ve Dev-Sol örgütünden olduğunu söyleyen bir kişi, **"Eylemi biz yaptık. Eylemin amacı Bayrampaşa Cezaevi'nde B-1 koğuşunda açlık grevinde bulunan siyasi hükümlüleri desteklemektir"** şeklinde konuştu.

Dün gece ayrıca 22.00 sıralarında Günaydın gazetesinin Ankara bürosunu arayan ve Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu adına konuştuğunu söyleyen bir başka kişi de eylemi kendilerinin gerçekleştirdiğini ve bundan sonraki eylemlerinin Ankara'da olacağını kaydetti.

Bu arada Reuter Haber Ajansı'nın Paris bürosuna telefon eden kimliği belirsiz bir kişi de saldırıyı şu ana kadar adı duyulmamış **"16 Haziran"** adlı bir örgütün üstlendiğini öne sürdü. Söz konusu kişi, eylemi **"Kürt ulusuna ve siyasi tutuklulara karşı uygulanan baskıları kınamak amacıyla"** gerçekleştirdiklerini söyledi.

ABD Başkanı, İrangate skandalıyla ilgili suskunluğunu bozdu

Reagan: Sorumluluk benim

13 ağustos

WASHINGTON (AA) — ABD Başkanı **Ronald Reagan**, İran-Contra skandalına ilişkin 5 aylık suskunluğunu bozarak, skandalın tüm sorumluluğunu üstlendiğini bildirdi.

Reagan, televizyonda halka hitaben yaptığı konuşmada, **"Amerikan halkına karşı en üst düzeyde sorumlu kişi"** olduğunu söyleyerek, yardımcılarının kendisini korumamaları gerektiğini söyledi.

Bu sabaha karşı TSİ 03.00'te halka hitap eden Reagan'ın konuşma metni, basına önceden verildi.

Başkan Reagan, **"Bu hükümetin görevde 17 ayı daha kaldı. Bu sürenin, Amerikan halkı için verimli ve başarılı olmasını istiyorum"** dedi.

"Amerikan halkına karşı en üst derecede sorumlu kişi benim, hiçbir başkan, gerçeklere karşı korunmamalıdır" şeklinde konuşan Reagan, İran'a silah satışı hakkında bilgi verilmeyen Kongre'ye de değinerek **"Yürütme ve yasama organları, birbirlerine olan güvenlerini yeniden kazanmalıdır"** dedi.

Bir hafta öncesine kadar Kongre Soruşturma Komisyonları önünde ifade veren yetkililerden bazıları, Reagan'ı İran skandalına bağlı olarak suçlanmaktan korumuşlardı. İran'a satılan silahların parasının Nikaragua'daki Contra gerillalarına aktarıldığı anlaşıldığında istifa eden Ulusal Güvenlik Konseyi Başkanı **John Poindexter**, başkana bu konuda bilgi vermediğini söylemişti.

Reagan, skandal geçen kasım ayında patlak verdiğinden bu yana, İrangate hakkında üçüncü önemli açıklamasını yapıyor. Başkan Reagan, son olarak 4 martta bir basın toplantısı düzenleyerek bu konuya değinmişti.

En başta İran'a silah satıldığını yalanlayan Reagan, kanıtlar ortaya çıktıkça, önce silah satıldığını, sonra da silahların, Lübnan'daki rehineleri kurtarma amacıyla İran'a verildiğini kabul etmişti. Ancak ABD Başkanı, silah paralarının Contralar'a aktarıldığını hiçbir zaman bilmediğini söylüyor.

İşçiler ücretlerini alamadı, personel huzursuz

Gülüm Süt kapandı

FARUK BESKİSİZ *14 ağustos*

Piyasada Gülüm Süt olarak bilinen DİSÜTAŞ (Damızlık İnek ve Süt Ürünleri Ticaret A.Ş.) 1 ağustostan itibaren üretimini durdurdu. DİSÜTAŞ'ta üretimin durmasıyla birlikte sayısı 125'i aşan süt dağıtım arabası, aybaşından bu yana İstanbul'daki bayilerine süt dağıtamıyor. Fabrikada çalışan işçi ve satıcı personel, büyük bir huzursuzlukla fabrika yetkililerinin kendilerine gelişmeler konusunda bilgi vermesini beklerken, son bir aydır alamadıkları maaş, ikramiye, vergi iadesi ve zam farklarının da verilmesini istediler.

Bu arada DİSÜTAŞ yetkililerinin, şirketin yüzde 51 hissesinin Ziraat Bankası'na devredilmesi konusunda Ankara'da görüşmeler yaptığı öne sürüldü. Gülüm Süt'ün İstanbul ve çevresindeki piyasada devre dışı kalmasıyla SEK (Süt Endüstrisi Kurumu), pastörize ve sterilize süt, yoğurt ve ayran üretim kapasitesini ve satışını yüzde 200'den fazla arttırdı.

1978'de Avrupa İskân Fonu'ndan Devlet ve Hazine garantisiyle alınan 44 milyon dolarlık krediyle yatırıma geçen Gülüm Süt, 1985 ortalarında İstanbul piyasasına süt, yoğurt, tereyağı vermeye başladı. Aynı yılın kasım ayında gazetemizin yaptığı bir araştırma sonucunda Gülüm Süt'ün İstanbul'daki en büyük rakibi SEK'in şişelerini piyasadan toplattırdığı ve bu yolla SEK'in pazar payını kapmaya çalıştığı ortaya çıktı. Gülüm Süt piyasada etkinliğini bir ölçüde arttırdıktan sonra, geçen yıl yoğun reklam kampanyasına girişti. Firmanın İstanbul satış görevlilerinden aldığımız bilgiye göre, bu yılın başında günlük süt satışı, 100 tondan 35-40 tona kadar geriledi. En çok geçen temmuz ayında günlük 5 tonu bulan süt satışı, bayramın arifesinde durduruldu. Gülüm Süt, bu tarihten itibaren satış personeline 10 gün süreyle ücretli izin verdi. Görevliler, 10 ağustostan bu yana her sabah işbaşı yapıyor, bir iki saat oyalandıktan sonra yeniden evlerine dönüyor.

Gülüm Süt'ün İstanbul dağıtım teşkilatında çalışan satıcılar, firmanın daha önce de İzmir'de yaklaşık 100 personelin işine son verdiğini, son üç dört aydır maaşını alamayan beş işçinin üretimi durdurmasının ardından gözaltına alındıklarını belirterek, **"Bu arkadaşlar daha sonra işten çıkarıldı. Bir aylık maaş, bir ikramiye, 1987 zam farkları ve beş aylık vergi iadelerimiz verilmiyor. İşçilerin durumu daha kötü. Daha önce İstanbul'da çalışan personel sayısı giderek azaltılarak 100 kişiye düşürüldü"** dedi.

Borçlarını, ev kiralarını ödeyemediklerini ve çocuklarının ilaç parasını bile karşılayamaz durumda olduklarını hatırlatan satıcılar, **"Bizi sürekli oyalıyorlar. Ne olacağını söylesinler. Özal hükümeti, birçok firmayı kurtardı. Neden bu firmayı kurtarmıyor. Biz çalışmak istiyoruz. Ama herhalde işin içinde politika var. Bizim patronun Demirel'e yakınlığı herhalde bunun nedeni"** diye konuştu. Görüşmeye çalıştığımız firma genel müdürününün ise Ankara'ya gittiği belirtildi.

Atatürk Havalimanı'ndaki 7 röngten aygıtı 3 yıldır çalışmıyor

84 milyonluk 'süs'

İDRİS AKYÜZ *14 şubat*

Atatürk Havalimanı'ndaki röntgen ışınlı güvenlik arama aygıtları üç bakanlık arasında sorun oldu. Havalimanı yeni dış hatlar terminali yapımı sırasında ihale ile İngiltere'den satın alınan ve kısa bir süre içerisinde arızalanıp, üç yıldan beri çalışmayan 7 adet **"röntgen"** aygıtı kalitesiz ve yetersiz oldukları gerekçesi ile Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından teslim alınmıyor. Bu arada özellikle yabancı yolcular, yalnızca "süs" görüntüsü veren aygıtların yanı başında, kendilerini el yordamı ile aramaya tabi tutan güvenlik görevlilerine şaşkın bakarak, **"Bu aygıtlar ne işe yarar?"** diye soruyorlar.

1975 yılında yapımına başlanan Atatürk Havalimanı yeni dış hatlar terminalinin güvenlik sisteminde kullanılmak üzere 7 adet röntgen aygıtı alınmıştı. İngiltere'den Bayındırlık Bakanlığı tarafından, o günün fiyatları ile 84 milyon lira ödenerek satın alınan cihazlar, 1983 yılında kullanılmaya başlanmıştı.

Ancak dış hatlar körüklü yolcu salonları giriş kapılarına yerleştirilen söz konusu aygıtlar kısa bir süre sonra onarılamayacak şekilde bozulmuştu. Emniyet Müdürlüğü yetkilileri onarımları gerçekleşse dahi söz konusu **"bagaj ve üst"** arama aygıtlarının yetersiz olduğunu belirtiyorlar. Emniyet yetkilileri, ayrıca **"üst arama"** kabinlerinden geçen herhangi bir kişinin diz kapağı altına yerleştirilebileceği silahı bile saptayamayan aygıtların güven verici olmadığını vurguluyorlar.

Üç yıldan beri çalışamaz durumda yolcu salonları girişinde yalnızca **"süs"** olarak tutulan röntgen aygıtları, Bayındırlık, Ulaştırma ve İçişleri Bakanlıkları arasında da sorun oldu. Aygıtların satın alıcısı durumunda olan Bayındırlık Bakanlığı, Hava Meydanları İnşaat Genel Müdürlüğü, ne tesisin işletmecisi durumunda olan Ulaştırma Bakanlığı, Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğüne, ne de güvenlikten sorumlu Emniyet Genel Müdürlüğü'ne aygıtları teslim edemiyor.

DHMİ, güvenlik kalite kontrol raporlarına dayanarak, söz konusu aygıtları teslim alamayacağını belirtirken, diğer taraftan da Emniyet Genel Müdürlüğü **"Bunlar işimize yaramaz"** diyerek aygıtlara sahip çıkmıyor. Bu üç bakanlığa bağlı kuruluşlar arasında yıllardır süre gelen yazışmalar sonucu da, aygıtlar oldukları yerde **"süs"** eşyası görünümünde, özellikle, yabancı yolcuların dikkatini çekmeye devam ediyor.

Seydişehir Alüminyum ve Antalya Ferro Krom grevleri 44. gününde

Spekülatörün grev keyfi

14 ağustos

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Seydişehir Alüminyum ve Antalya Ferro Krom grevleri 44. gününü doldururken, yalnızca Seydişehir grevinin ekonomiye maliyeti 8 milyar liralık zarar ve 16 milyon dolarlık döviz kaybı oldu. Kamu işveren Sendikası Türk Kamu-Sen, Türk-Metal Sendikası'na ilettikleri önerinin kamuda verilen zamların en yükseklerinden biri olmasına karşın, Türk-Metal Sendikası yöneticilerinin anlaşılmaz tutumları nedeniyle anlaşma sağlanamadığını ifade etti. Türk-Metal Sendikası yetkilileri de, **"Verdikleri bize yetmiyor. Kaldı ki, aynı kuruma bağlı Boraks işletmelerine daha fazla ücret zammı verildi"** dediler.

Kamu işveren Sendikası Türk kamu-Sen'den yapılan yazılı bir açıklama ile, Türk-Metal Sendikası yöneticilerinin kamuoyuna çarptırılmış bilgi verdiği ileri sürülerek, Seydişehir Alüminyum ve Antalya Ferro Krom İşletmeleri'nde çalışan işçilerin ortalama aylık kazançlarının Türk-Metal'in belirttiği gibi 57 bin lira olmayıp, brüt 137 bin 871, net 94 bin 835 lira olduğu kaydedildi.

Türk Kamu-Sen açıklamasında, bu önerilerin Türk-Metal Sendikası'nın anlaşılmaz tutumuyla kabul edilmediği ifade edilerek, **"Grevin bu derece uzaması şüphesiz işveren sendikası olarak bizi de huzursuz kılmaktadır. Sorunu çözümlemek amacıyla devreye giren aracıların çabalarının bir sonuç vermemesi, işçi sendikasının sonuçta işçilerin aleyhine olan katı tutumundan kaynaklanmaktadır"** denildi.

Türk-Metal Sendikası Genel Sekreteri **Salih Kılıç** ise, Türk Kamu-Sen'in açıklamasında, eski sözleşmede yer alan giyim, kira yardımı gibi kalemlerin sözleşmeden çıkarılması önerisinin yer almadığını kaydederek, **"Demiryollarında yüzde 25, yüzde 22, yüzde 18, yüzde 17 uygulandı. Ayrıca Etibank'a bağlı boraks işletmesinde de bize önerilen ücret zamlarının üzerinde oran verildi. Kısacası işverenin bize verdiği bize yetmiyor"** dedi. Kılıç, gelecek salı günü bir basın toplantısı düzenleyerek, gelişmeler konusunda bilgi vereceklerini de sözlerine ekledi.

Seydişehir Alüminyum İşletmeleri'nde 44 gündür süren grevin ülke ekonomisi ve çalışanları zorlarken, bazı spekülatörlerin de normalin üzerinde kârlar elde etmesine neden oldu. Grevden önce, serbest piyasada 1450-1500 liradan işlem gören ham alüminyum fiyatları bugünlerde yüzde 100'lük artışla 2 bin 800-3 bin liraya kadar yükseldi.

— Ayda 5-6 bin ton ham alüminyum üreten Seydişehir tesislerinin durmasıyla ülke içi ihtiyaç ithalat yoluyla karşılanmaya çalışılıyor. Londra spot piyasasındaki fiyatlara göre İstanbul'a maliyeti 2 bin 132

dolar olan ham alüminyuma grev nedeniyle 44 günde yaklaşık 16 milyon dolar fazladan döviz ödemesi yapıldı.

— İthal alüminyumun İstanbul'a teslim maliyetinin Türk lirası olarak 1900-2 bin lira olmasına karşın, spekülasyon nedeniyle birçok üretici firmanın ham alüminyumu 2 bin 800-3 bin lira fiyatla alabildikleri bildirildi.

Grev ve Başbakan Turgut Özal'ın **'tesisleri kapatırız'** biçimindeki açıklaması, özel sektöre ait NASAŞ'ın hisse senetlerinin borsada yüzde 200'ün üzerinde değer kazanmasına yol açtı.

Amerikan yönetimi, "Biz Ermeni tasarısını reddettirdik, şimdi sıra sizde" diyor

ABD pazarlıkta

UFUK GÜLDEMİR *15 ağustos*

WASHINGTON — Ermeni karar tasarısının Temsilciler Meclisi'nde reddinden sonra Amerikan yönetiminin Türkiye'den, **"İkili ilişkileri etkileyen pürüzlerde daha anlayışlı bir yaklaşım beklediği"** bildirildi. Anlayış ve esneklik beklentisinin, özellikle SEİA'ya ilişkin ek mektubun onaylanması ve Kıbrıs sorununun Türkiye'ye yapılacak yardımı etkileyen alanlarına yönelik olduğu dile getirildi. Bilindiği gibi ABD Temsilciler Meclisi'nde, Kıbrıs'ta asker sayısının arttırıldığı ve yeni tanklar yerleştirildiği gerekçesiyle Türkiye'ye yapılacak askeri yardım, bazı koşullara bağlanmıştı.

Halen görevden ayrılmış olmasına karşın, yönetim üzerindeki ağırlığını koruyan bir uzman, ABD yönetiminin düşüncesini **"Rusya ve Suriye sınırında olması gereken M-48A5'lerin Kıbrıs'ta olması bizi çıldırtıyor"** cümlesiyle ifade ediyor. Aynı uzman, **"Güney Kıbrıs diplomatlarının Pentagon'da NATO'ya girmek yollu imalarda bulunmaya başladığını"** iddia etti. Aynı kişi, Başbakan Özal'ın genelkurmay operasyonunda, **"Genelkurmayın Kıbrıs'a yönelik kararlarının da"** rol oynadığını ileri sürdü.

Yukarıda zikredilen görüşler, halen görevde bulunan bir Pentagon yetkilisi tarafından da teyid ediliyor. Bu arada Kıbrıs konusunu yakından izleyen bir özel kurumun uzmanı da şunları söyledi:

"Türkiye'ye yapılacak askeri yardım, bu yıl zor günler yaşayacak; çünkü üyeler Kıbrıs'ta asker ve ekipman artışına gidilmiş olmasını Kongre'ye meydan okuma şeklinde yorumluyorlar. Yunan kanadı da onları provoke edecek bilgi akışını sağlıyor. Gerçi Kongre'de KKTC'nin lobisini yapan şirket başarılı bir performansla Yunanistan'a verilen Amerikan silahlarının da Kıbrıs Rum kesimine gittiğini anlatıyor, ama ne yazık ki Denktaş'ın BM Genel Sekreteri'nin planını kabul etmesiyle çıkan yüksek platformdan bir düşüş oldu."

Türkiye'yi yakından izleyen ABD Savunma Bakanlığı'nın bir mensubu, **"Eğer Türkler daha sonra bir siyasi manevra yapabilmek amacıyla Kıbrıs'ta asker sayısını arttırdılarsa büyük hata yaptılar"** dedi ve sözlerini şöyle sürdürdü:

"Tabii diğer olasılık da, asker ve ekipman arttırımının kimse tarafından fark edilmeyeceğini sanmış olmaları, ki bu daha vahim; çünkü o zaman dünyadaki teknolojik gelişmeleri yakından izlemiyorlar demektir." Gönlünün Türkiye'de olmasına karşın, kongreyi yardımı Kıbrıs'taki asker sayısına bağlamakta haklı bulduğunu kaydeden yetkili,i **"Bu adımla Denktaş'ı gayrimeşru duruma düşürdünüz. Adanın bölünmüş olarak kalması niyetini sonsuza kadar taşıyacağınızı teyid ettiniz. Kipriyanu'ya Sovyet kartı için gerekçe hazırlarken, Rum diplomatların da Washington'da NATO'ya katılmak istediklerini imaya varan diplomatik manevralar yapabilmesine olanak sağladınız"** dedi.

Ancak adının saklı kalması koşuluyla samimi görüşlerini açıklayabileceğini belirten yetkili, daha sonra şu soruyu sordu:

"Türkler adadaki birliklerin barışı sağladığını söylüyordu. Asker sayısını 20 binden 30 bine çıkararak daha fazla mı barış elde ettiniz?"

Türkiye'ye yapılacak yardım, Senato Komisyonları'nda ele alınacağı sırada, ABD yönetiminin görüşlerini anlatmak için gönderileceği kongrede Türkiye'yi nasıl savunacağını **"kendisinin de bilmediğini"** kay-

deden yetkili, **"Asker sayısının arttırılması tamamen askeri bir tercih mi, yoksa Özal'ın el altından benimsediği bir politika mı? Meçhulümüz"** şeklinde konuştu. Söz konusu yetkili, **"Son genelkurmay operasyonunda bu olayın da payı olduğu kanısındayız"** dedi.

Ancak her şeye karşın Türklerin Ermeni tasarısında zafer kazanmış olan Amerikan yönetiminin, kongredeki işini kolaylaştırmak için Kıbrıs'ta **"alçak perdeden bir indirim"** yapacakları umudu ve beklentisi içinde olduklarını kaydeden yetkili, **"Ortada indirime yönelik somut bir Kıbrıs planı olmadığını"**da sözlerine ekledi.

Bir plan bulunmadığı Washington'daki Türk gözlemciler tarafından vurgulanırken, asker sayısının indirimi konusunda, **"Türkiye'nin kimseye verilmiş bir sözü yok, ama belki terhisler sırasında sayının yüksek tutulabileceği gibi bazı laflar edilmiş olabilir"** dedi. Türk gözlemci, asker sayısının arttırılmasının Amerikan kanadının yakındığı kadar önemli bir sorun olmadığını kaydettikten sonra, **"Bunun bir bahane olduğunu Amerikalılar da biliyor, ama ne yazık ki altın tepside sunulmuş bir bahane"** şeklinde konuştu.

...Ve yavrular Dalyan'da gözlerini

SEMRA SOMERSAN *16 ağustos*

DALYAN — Köyceğiz Dalyan'a dünya çapında ün kazandıran deniz kaplumbağalarının yavruları bu yıl da canlarını kurtardılar.

Antik Kaunos kenti, kaya mezarları, kaplıcaları, Köyceğiz gölü ile Akdeniz'i birleştiren kanalları ve Türkiye'nin en bakir kalmış sahillerinden biri olan İztuzu kumsalı ile bir turizm cenneti olmaya aday Dalyan'dan büyük gelir bekleyen Kültür ve Turizm Bakanlığı, kumsala yapılmak istenen büyük otel projelerini değerlendirmeye devam ediyor.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, karayolunun İztuzu kumsalına ulaştığı yerde turistik tesislere izin verileceğini, bu bölümün çok dar bir alan olduğunu, bunun da **"caretta caretta"** türü kaplumbağaların üremesine engel olmayacağını savunuyor. Bölgede ekolojik araştırma yapan **Prof. Kinzelbach** ve **Dr. Schemel** ise verdikleri raporda **"tehlike"** uyarısında bulunuyor. Örnek olarak da, Yunanistan'ın Zakintos adasının 8 kilometrelik kumsalının sadece yarısının turizme açılmasına rağmen, buradaki kaplumbağaların neslinin tamamen tükenmesini gösteriyorlar. İki Alman bilim adamının raporu, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na da ulaşmış durumda.

Deniz kaplumbağalarının en önemli özelliği, kendileri nerede dünyaya geldilerse, yumurtalarını da oraya bırakmaları. Sadece yumurtalarını bırakmakla da sorun çözümlenmiyor. Yumurtadan çıkan yavrular, ışık yansımaları ile denizi bulabiliyor. Bunun için de çevrede başka ışık kaynağı bulunmaması gerekiyor. Gürültü de yavruların ürkmesine ve yollarını şaşırmalarına neden oluyor. Yavru, sabah olmadan denize ulaşamazsa, ya kumsalda kavruluyor ya da güneşte oriyantasyonunu kaybedip denizi bulamıyor. Bu arada çevredeki kuşlara, yengeçlere ve diğer havyanlara yem oluyor. Bu zorlu mücadele sonunda yavruların çok az bölümü olgunluğa erişebiliyor. Dengenin biraz daha yavruların aleyhine bozulmasının kaplumbağa neslinin tamamen tükenmesine neden olacağı öne sürülüyor.

Kurum, kapasitesini ikiye katladı

Meydan SEK'e kaldı

16 ağustos

Ekonomi Servisi — Gülüm Süt olarak bilinen DİŞÜTAŞ'ın (Damızlık İnek ve Süt Ürünleri Ticaret A.Ş.) ay başından bu yana süt ve süt ürünleri üretim dağıtımını durdurmasıyla İstanbul ve çevresinde piyasa SEK'e (Süt Endüstrisi Kurumu) kaldı. Böylece süt piyasasındaki kamu ile özel sektör arasındaki rekabetin **"ilk raundundan"** kamu sektörü **"galip çıktı."** SEK'in İstanbul İşletme Müdürü Bülent Tanülkü, İstanbul'daki fabrikanın bir yıldır başlayan genişletme çalışmalarının önümüzdeki günlerde de devam edeceğini belirterek, **"SEK olarak piyasadaki ağırlığımızı bir yıldır arttırmaya başlamıştık"** dedi.

SEK, uzun yıllardır piyasaya tek söz sahibi olduğu pastörize - günlük süt ve ayranda Gülüm Süt'ün kapanmasıyla rahat nefes alırken, diğer süt ürünlerinde de üretimini dev boyutlarda arttırdı. Tanülkü'nün verdiği bilgiye göre yaklaşık sekiz ay önce SEK'in İstanbul fabrikasında saatte 10 bin şişe olan süt üretimi 20 bin şişeye çıkarıldı. Süt şişeleme kapasitesi yılbaşına doğru yüzde 100'lük artışla 40 bin şişeye çıkacak. Böylece SEK şu anda İstanbul ve çevresine dağıttığı günlük 80 tonluk pastörize günlük süt satışını da bir hayli arttırmış olacak. Yaklaşık 1.5 milyar liralık bir yatırımla fabrikada genişletme çalışmalarını başlattıklarını belirten Tanülkü, **"İstanbul ve çevresindeki bayi sayımızı 1900'den 3 bin 500'e çıkardık. Biz Gülüm Süt'ün piyasadan çekilmesiyle ortaya çıkan boşluğu doldurmadık. Ağırlığımızı zaten bir yıldır arttırmaya başlamıştık. Pastörize sütün yanı sıra sterilize dayanıklı süt dağıtımımız da günde 15 tona ulaştı"** diye konuştu.

İstanbul'un resmi tek gençlik merkezinde 'kışla-cami' karışımı bir düzen var

Gençliğe cendere

ÜLKER GÖKTURK *17 ağustos*

6 milyonluk İstanbul'un, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından açılan tek **"Gençlik ve Kültür Merkezi"** sancılı. Gençlerin serbest zamanlarını değerlendirmeleri, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerde bulunabilmeleri amacıyla açılan ve yaklaşık 2 bin gencin yararlandığı merkezde gençler neredeyse **"cendere"** altında. Bayrampaşa'da Eyüp Belediyesi'nin binasında faaliyet gösteren derneğe girebilmek için bir yığın koşul var. Erkeklerin uzun saçlı, kravatsız, kot pantolonla, kızların da makyajlı, pantolonlu, dar ve mini etekle giremeyecekleri merkezde daha bir yığın kısıtlayıcı koşul var. Merkeze üye olan gençler, faaliyetlerin düzenli olarak yapılmadığından, sıcak ve hoşgörülü bir ortam bulamadıklarından, kılık kıyafet konusunda yapılan baskılardan yakınıyorlar.

Gençlik merkezinin üyesi olan 24 yaşındaki **Naci Pak** adındaki genç, bir yandan yaş sınırı nedeniyle gelecek yıl merkezden yararlanamayacağına üzülürken, bir yandan da bugüne kadar merkezin faaliyetlerinin yeterince düzenli ve canlı olmamasından, çeşitli olanaksızlıklardan şikâyet ediyor. **"24 yaşından sonra gençlik çağım bitecek. Oysa, bugüne kadar ben zaten gençliğimi yaşayamadım"** diyen Pak, merkezdeki çalışmalarla ilgili görüşlerini şöyle dile getiriyor:

"Merkeze uzun zamandır üyeyim. Ancak Koruma Derneği'nin bizlerden zorla para alması, bağış yapmamızın istenmesi, biz gençleri zor durumda bırakıyor. Bağış yapmadan da kayıt işlemleri gerçekleşmiyor. Bizler, maddi zorluklarımıza rağmen, gerekli parayı ödedikten sonra, merkezde sadece bir faaliyete katılabiliyoruz. Bir daldan diğerine geçmek için ise, yeniden kayıt gerekiyor. Kayıt da ek bir para demek."

Bir fabrikada işçi olarak çalıştığını, serbest zamanlarını merkezde değerlendirmek istediğini söyleyen Pak, gençlik merkezinde düzenlenen faaliyetlerin daha çok ortaokul öğrencilerine yönelik olduğunu, yaşları yirmiden yukarı olanlara kuşkuyla bakıldığını belirtti.

Ali Gündoğdu ise, 24 yaşında. Gündoğdu da, üyelerin kılık, kıyafetleri konusunda yapılan baskılara karşı olduğunu belirterek şöyle dedi:

"Kültür alışverişinin gerçekleştirildiği, sosyal faaliyetlerin yapıldığı bir yerde, sakal, bıyık, kot pantolon gibi şeylerle uğraşılmamalıdır. Bıyıklı olmamız nedeniyle derslere sokulmuyoruz. Haklarımızı savunduğumuz zaman da kötü muamele ile karşı karşıya kalıyoruz. Olanaklar da çok sınırlı, aletlerin eksikliği bir yana, gençlik merkezi için ayrılan yer de genişleyeceğine, gittikçe daralıyor."

Hüsamettin Soydan adlı genç de, merkezde gençler için özendirici faaliyetlerin bulunmamasından yakınarak, tiyatro bölümü için yazıldığını, ancak altı aydır hiçbir çalışma yapılmadığını söyledi. Soydan, **"Merkezde aksamadan yürüyen tek dalın karate olduğunu"** öne sürdü. Hüsamettin Soydan, sorunlarıyla ilgilenilmediğini belirterek, **"Bizim istediğimiz, gençler için açılan böyle bir merkezde, ilgililerin bize, sevgiyle, hoşgörüyle yaklaşmaları, bizim dertlerimize ortak olmalarıdır"** diye konuştu.

Fahrettin Gündoğdu da, merkeze girebilmek için bıyığını kestiğini kaydederek, **"Merkezde bir kız arkadaşımızla konuşsak, bize e konuştuğumuz, niye konuştuğumuz soruluyor. Bizler için açılan bir yerde baskı ile karşılaşmamalıyız"** dedi.

Bayrampaşa Gençlik ve Kültür Merkezi Müdürü **Mehmet Latif Demir**, merkeze 571 kız, bin 363 erkek olmak üzere 1935 kişinin kayıtlı bulunduğunu belirterek, gençlere en iyi hizmeti vermek için uğraştıklarını söyledi. Merkezde, gençler arasında birlik ve beraberliğin sağlanmasına uğraştıklarını anlatan Demir, **"Gençleri kaynaştırmak, gruplaşmayı önlemek için kılık kıyafete dikkat ediyoruz. Malum! Bıyık, sakaldan mana çıkartanlar var. Biz, bu yüzden üyelerimizin normal kılık ve kıyafetle gelmelerini istiyoruz"** şeklinde konuştu. Kılık kıyafet konusunda bir genelge bulunduğunu söyleyen Demir, şöyle devam etti:

"Kızların askılı, kolsuz kıyafetlerle gelmelerine, pantolon giymelerine izin vermiyoruz. Çünkü ilgi çekiyor. İlgi çekince de eğitim bozuluyor. İşçi kesiminden gelenler de yağlı, pasaklı, sakallı uzun geliyorlar. Biz onlara, yağınızı, kirinizi temizleyeceksiniz diyoruz ve gerçekten de onlar okullu çocuklardan bile daha temiz gelmeye başlıyorlar."

Gençlik ve Kültür Merkezi talimatında, buradan yararlananların kılık kıyafetleri ile ilgili bir açıklama bulunmadığı için, Eyüp İlçe Milli Eğitim Gençlik ve Spor Müdürü **Yahya Yıldız** tarafından yazılan bir yazı, Eyüp kaymakamı tarafından onaylanmış. Yazıda, **"Temiz, düzenli ve yetenekli gençler yetiştirmek için 10 esasa uyulması gerektiği"** belirtilerek, **"erkek öğrencilerin saçlarının kulaklar açık kalmayacak ve ensede gömlek yakasına taşmayacak şekilde kesilip taranmış olacağı, pantolon, gömlek ve kravatla gelineceği, ayakkabıların temiz ve ökçesine basılmamış olması gerektiği"** belirtiliyor. Ayrıca, **"Kız öğrencilerin de makyaj yapamayacağı, pantolon, dar etek ve mini etekle merkeze gelemeyecekleri"** kaydediliyor.

Gençlik ve Kültür Merkezi Müdürü Latif Demir, merkezin talimat doğrultusunda, haftanın her günü saat 9.00'dan 18.00'e kadar açık bulundurulduğunu, ortaokul ve lise öğrencileri için çeşitli kurslar açıldığını, masa tenisi, basketbol, karate, voleybol, vücut geliştirme, halk oyunları, atletizm, Türk sanat müziği, Türk halk müziği, tiyatro gibi dallarda faaliyetler düzenlendiğini anlattı. Demir, merkez için bakanlıktan ilk dilimde yaklaşık 4 milyon lira ödenek aldıklarını belirterek, Koruma Derneği'nin büyük yardımları olduğunu söyledi. Demir, öğrencilere bağış konusunda baskı yapılmadığını ifade etti.

T.C.
Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı
Özel
BİRKAN YETKİN LİSESİ
Ana - İlkokulu
Tam gün - Branşlaşmış eğitim - Öğretim
İngilizce

Cumhuriyet

KAVRAM
DERSANESİ

64. Yıl; Sayı: 22621 Kurucusu: Yunus Nadi 175 TL. 18 Ağustos 1987 Salı

Demirel'den ağır suçlama

Özal'a Marcos benzetmesi

"Boranlar'ı, Perinçekler'i halk seçerse, tabii ki iktidara gelecekler. Halkın iradesinin üstüne ipotek mi koydun? Sen bu memleketin çocuğusun da, bu adamlar bu memleketin çocuğu değil mi?"

Marcos suçlaması: *Bu hükümetin ömrü bitmiştir. Marcos'un elinde de devletin gücü vardı, işe yaramadı. Marcos'a mı dönmek istiyorlar?*

Botha rejimi: *Güney Afrika'da Botha rejimi Türkiye'de olmayacak. Orada siyahlar ve beyazlar var. Burada beyazlar ve beyazlar. Birinci sınıf beyazlar, ikinci sınıf beyazlar... Bu olmayacak.*

YALÇIN ÇAKIR/
HAKAN KARA

EDİRNE/ÇANAKKALE — Eski başbakanlardan Süleyman Demirel, dün de Edirne ve Çanakkale'de konuştu, halkın hissiyatını gıcıklamak için Behice Boran ve Doğu Perinçek'in geleceğinin işlendiğini belirterek, "Sen bu memleketin çocuğusun da bu adamlar, bu memleketin çocuğu değil mi? Seçim yapıldığı zaman bunlar eğer bizi seçin diye çıkarlarsa halk
(Arkası Sa. 11, Sü. 4'te)

İzlenimler

Köylü ağlamaklı

YALÇIN BAYER

EDİRNE — Ayçiçekleri henüz kuruma aşamasında. Onbeş güne dek kesilecekler. Biçilen buğday tarlaları altın sarısı deniz sanki. Toprak canlanıverdi iki gündenberi. İnce bir yağmur doğayı yine canlandırdı.

Yolboyundaki tarlalarda alışılmayan bir ürün yığını. Çekirdeklik kabak... Sarı sarı... Son yıllarda ne çok çekirdekçi olduk. Para yapınca ekeni de artmış. Ama buğday para yapmadı bu yıl. Ofisi, bakanı ne derse desin, ilan edilen taban fiyatını tutturmak çok zor. Buğdaya vuran süne, köylüye de vurmuş...
(Arkası Sa. 11, Sü. 7'de)

EDİRNE'den HİKMET ÇETİNKAYA

Sandıktan Kim Çıkar?

EDİRNE — 6 Eylülde yapılacak halkoylamasına 19 gün var. Bu süre içinde yasaklı liderlerin tek dayanağı seçim alanları, parti örgütleri ve gazeteler. Oysa ANAP iktidarının elinde TV ve radyo bulunuyor. Bu koşullarda ve üstelik 19 günlük zaman dilimi içindeki yarışta, eğer "Evet" oyları, "Hayır" oylarını geçerse siyasal yaşamımızda yeni bir dönem başlayacak. Bunun tersi, yani "Hayır" oyları, "Evet" oylarını geçerse ANAP iktidarı bir kez daha çok güçlü olduğunu kanıtlamış olacak. Böylece Türkiye'de var olması ı-
(Arkası Sa. 11, Sü. 1'de)

Referandum manzaraları

Referandum tarihine yaklaştıkça özellikle sağın iki ağır topu Özal ile Demirel cephesindeki bombardıman da şiddetleniyor. Önceki gün İstanbul adeta bir "evet", bir "hayır" diye çınladı durdu. Eski başbakanlardan Süleyman Demirel, İstanbul'dan başlayıp Trakya illerini kapsayan gezisi boyunca, elinden eksik etmediği şapkasıyla görkemli karşılama törenlerinde "evet" çağrısını yaparak hükümete yüklendi. Demirel'in yanından ayırmadığı bir başka "vazgeçilmez" de AP'nin kurmaylarından "Koca Reis" Saadettin Bilgiç'ti. ANAP cephesi de İstanbul'da konvoi oluşturup, tente açmalı, yatlı, şarkılı türkülü bir hareket düzenlemişti. Batı semtlerde partili hanımlar, hanım milletvekilleri öncülüğündeki "hayır" gösterileri yaparken, Başbakan Özal da yanından ayırmadığı eşi ve "no, no" tişörtlü danışmanı Güneş Taner'le kâh konuştu, kâh türkü söyledi.
(Fotoğraflar: YALÇIN ÇAKIR SÜLEYMAN SARILAR)

Özal'a göre evet çıkarsa Erbakan sahneye fırlayacak

'Helvanın ustasıyım'

BURSA'dan
YALÇIN DOĞAN

Özal bürokrasiye çarptı

BURSA — Yoğun telefon diplomasisi sonuç vermiyor ve dört yoldan bu yana basın ilk kez Özal'in bir mitingini izleyemiyor.

Çünkü ANAP iktidarı bürokrasiye takılıyor. İktidara gelirken, "Çözeceğini vaat ettiği altı önemli sorundan" biri olarak gördüğü bürokrasiye ANAP iktidarı dün yenik düşüyor. Aslında sadece bürokrasiyi değil, Balıkesir Askeri havaalanı Komutanlığı'nı da aşamıyor.

Başbakan Özal dün Balıkesir ve Bursa'da miting düzen-
(Arkası Sa. 15, Sü. 5'te)

Sorumluluk sizin: *Sorumluluğu sizin omuzlarınıza bıraktık. Siz karar vereceksiniz. Eğer Türkiye'nin başına bir şey gelirse o zaman ben size sorarım. Siz yaptınız kardeşim derim, ona göre düşünün taşının.*
Kadayıf: *Evet derseniz siyaset sahnesine ilk önce koşacak olan Erbakan Hoca'dır. Kadayıfın altı kızardı mı, kızarmadı mı diye bakacaktır.*
Bulgar sorunu: *2 milyon soydaşımızın hepsini alırız. Yeter ki versinler. Bu meselenin arkasını bırakmayacağız. Kıbrıs'ta yaptığımız gibi. Kıbrıs'ın sesi kaldı mı? Yunanlılar'dan ses çıkıyor mu?*

FARUK BİLDİRİCİ
LEVENT GENÇELLİ

BALIKESİR-BURSA — Başbakan Turgut Özal, Balıkesir ve Bursa'da yaptığı konuşmalarda yine "referandumda hayır" temasını işledi.

"Sorumluluğu sizin omuzlarınıza bıraktık. Siz karar vereceksiniz. Eğer Türkiye'nin başına bir şey gelirse o zaman ben size sorarım. Siz yaptınız kardeşim, ben karışmam derim" dedi.

Özal dün saat 16.30 sıralarında helikopterle İstanbul'dan Balıkesir'e geldi. Maliye ve Gümrük Bakanı Kurtcebe Alptemoçin, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Metin Emiroğlu ve Balıkesir milletvekilleri olduğu halde Petek 1'in üstünde kenti bir baştan bir başa dolaştı. Özal'ın, Ali Hikmetpaşa meydanında otobüsü durduran üç köylüye harmandalı oynattığı görüldü. Cumhuriyet alanında toplanan 5-6 bin Balıkesirliye hitap eden
(Arkası Sa. 15, Sü. 4'te)

REFERANDUMLA İLGİLİ HABERLER 8.-9. Sayfada

Nazi savaş suçlusuydu

Rudolf Hess öldü

Hess — 93 yaşındaydı.

Hitler'in yakın arkadaşı, nazi savaş suçlusu Rudolf Hess, dün öğleden sonra 93 yaşında öldü. 1941 yılından beri tutuklu bulunan Rudolf Hess'in sağlık durumu son yıllarda oldukça bozulmuştu. Hess'in cenazesinin ailesine teslim edileceği bildirildi. 16. Sayfada

Türk-ABD ilişkilerinde rahatsızlık sürüyor

Pentagon nasıl bakıyor?

1 *SEIA'ya ilişkin Ek Mektup'un onaylanmaması, Türkiye'nin ABD'deki dostlarını yıpratıyor.*
2 *Evren'in ABD'yi ziyaret etmemesi "büyük hata."*
3 *Reagan yönetimi, hem Ankara'nın "inatçı" tutumu hem de İrangate yüzünden Kongre'de Türkiye'yi eskisinden daha çok savunamaz.*
4 *Askeri yardımda geçen yılki düzey tutturulabilirse çok iyi olacak.*
5 *Bizim de iç politika sorunlarımız var.*

UFUK GÜLDEMİR

WASHINGTON — Amerikan Savunma Bakanlığı Pentagon, SEIA'ya ilişkin ek mektubu Türkiye'nin askıda tutmaya devam etmesi konusunda ne düşünüyordu? Amerikan askeri yardımının Kongre'den, koşullardan arındırılmış olarak çıkabilmesi için Pentagon ne yapabilirdi? Bu soruların yanıtlarını aramak için gittiğimiz Pentagon'da bir görevli, Türk-Amerikan ilişkilerinin bugün içinde bulunduğu durumu şu cümleyle özetledi:

"Bir ucunda basketbol potası, diğer ucunda futbol kalesi olan bir sahada oyun oynamaya çalışı-
(Arkası Sa. 11, Sü. 6'da)

ABD'de bir yolcu uçağı otoyola düştü

154 ölü

Detroit'ten havalanan DC-9 tipindeki yolcu uçağı, kalkıştan kısa süre sonra havaalanı çevresindeki otoyola düştü.
12. Sayfada

Hazine'ye göre temmuzda toptan eşya fiyatları 1.8 arttı

İstanbul'da enflasyon %51.9

EN ÇOK ET FİYATI ARTTI — Hazine'nin, Özal'ın tepkisini çeken fiyat endeksinde en yüksek artış yüzde 81'le ette olurken, iç çamaşırı fiyatlarındaki artışın da yüzde 78'e tırmandığı gözlendi.

Özal'ın açıklanmasını istemediği Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı endekslerine göre, toptan eşya fiyatlarında 12 aylık artış 40.7'ye ulaştı.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nca hesaplanan fiyat indeksleri açıklandı. Temmuz ayında toptan fiyatlar yüzde 1.8, geçinme indeksleri de Ankara'da yüzde 1.7, İstanbul'da ise yüzde 2.4 arttı.
(Arkası Sa. 12, Sü. 7'de)

Süper emeklilik

Temmuz primi 3 taksitte kesilecek

ANKARA (AA) — Süper emeklilik ve süper sigorta primleriyle ilgili hükümet bildirisi yayımlandı. Bildiride, üst gösterge tablolarının yürürlüğe girmesi ile prime esas aylık kazanç ... yükselmesi nedeniyle temmuz ayına ait kesilmeyen ek sigorta primi farkı tutarlarının ekim, kasım ve aralık aylarında üç
(Arkası Sa. 12, Sü. 7'de)

DDY DE ÜCRET ZAMMI YÜZDE 38.7'DE KALDI
12. Sayfada

Başkan Karslı, evini, arabasını satıp borsaya koşanları uyardı

'Borsa gözyaşı dinlemez'

Borsada dünkü işlem hacmi, 2 milyar 155 milyon lirayla rekor kırdı. Borsa Başkanı Karslı, "Borsa, bakkal dükkânı değildir. Borsada kimse kimsenin gözünün yaşına bakmaz. Para kazananlar olduğu gibi iflas edenler, servetini kaybedenler de olacaktır" dedi.

ABDURRAHMAN YILDIRIM

Karslı. Borsa Başkanı

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) Başkanı Muharrem Karslı, yatırımcıların karar verirken şirketleri ve hisse senetlerini iyi tanıyan uzmanlara danışmalarını istedi. Karslı, "Borsa bakkal dükkânı değildir. Amatörlerin ve garibanların yeri değildir. Borsa'da para kazananlar olduğu gibi, para kaybedenler de olacaktır. İflas edenler, servetini kaybedenler olacaktır" dedi.

Borsa'ya talep akını sürüyor. Artık sadece İstanbul'dan değil, Anadolu'dan da evini, arabasını satanların, bankadan parasını çekenlerin ve emekli ikramiyesini alanların borsa'ya koştuğu gözleniyor. [illegible]

... Bazı aracı kurumlar fiyatların çok yükseldiğini belirtip, müdahale isterlerken, çoğunluk, hisse senedi fiyatlarının henüz doygunluğa erişmediği görüşünde.

İMKB Başkanı Muharrem Karslı, hisse senedi fiyatlarının şirketlerin "ikame bedellerine" göre henüz yüksek olmadığını belirtti. Bütün şirketlerin bedelli-bedelsiz sermaye artırımlarına hazırlandıklarını kaydeden Karslı, bu yoldan hisselerin bölünmeye uğrayacağını ve fiyatların dengeleneceğini söyledi. Karslı talep canlılığına ve Borsa işlem hacminin yarışlarına değinirken de "Bu gerilim olmazsa özelleştirme, halka açılma nasıl gerçekleştirilecek?" diye sordu.

Londra ve Paris borsalarında iki haftalık incelemelerini tamamlayarak yurda dönen İMKB Başkanı Muharrem Karslı "oluşan karaborsa" için "endişe verici değil, sevindirici bir olay" dedi. Borsa'nın yanında oluşan serbest bir piyasayı yasaklamanın yanlış olacağını anlatan Karslı, şöyle devam etti:
(Arkası Sa. 15, Sü. 8'de)

Bugün Salı.
Salı'yı Spor'a Ayırın.
Cumhuriyet Spor bugün ve her salı Cumhuriyet'le birlikte.

"Yedi Başlı Canavar" ve Demokrasi...

Başbakan Özal'ın "yedi başlı canavar" diye tanımladığı enflasyon kontrol altına alınamıyor, durum geçen yıldan daha da kötü. Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın hesaplamalarına göre, toptan eşya fiyatları geçen ay yüzde 1.8'lik bir artış kaydetti, yılın ilk yedi ayındaki artış oranı böylece yüzde 25.4'e ulaştı. Geçen yılın aynı döneminde bu artış oranı yüzde 9.6 olmuştu. Toptan eşya fiyatlarının 12 aylık dönemdeki artışı ise yüzde 40.7'ye çıktı; geçen yılın aynı döneminde bu artış yüzde 26.7 ile sınırlı kalmıştı.

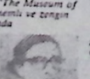
Tüketici fiyatlarındaki sıçrama ise, özellikle İstanbul'da çok çarpıcı boyutlara büründü. Geçen ay İstanbul'da geçinme endeksi yüzde 2.4 oranında artış gösterdi, geçen yılın temmuz ayında bu oran "sıfır" olarak gerçekleşmişti. Ocak-temmuz artışı geçen yıl İstanbul'da yüz-
(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

HASAN CEMAL

■ **Meydan okuma sürüyor:** *Körfez'deki gerilim karşılıklı denemelerle sürerken, İran, BM temsilcisi Revai Horasani aracılığıyla, BM Genel Sekreteri de Cuellar'ı resmen davet etti.* 3. Sayfada

■ **Sanatın 'Beyaz Saray'ı:** *Kısa adı "Moma" olan New York'un "The Museum of Modern Art"ı, dünyanın en önemli ve zengin modern sanat merkezi* 4. Sayfada

■ **Sürgündeki şair:** *Şilili Şair Ariel Dorfman, Santiago'da bir gencin öldürülmesini dünya kamuoyuna duyurduğu için 2. kez sürgüne gönderildi.* 5. Sayfada

■ **Altın Leopar:** *Locarno Film Festivali'nde büyük ödül, Salazar diktatörlüğü döneminde yaşam sanat ilişkilerini ele alan Portekiz filmi "Soytarı"ya verildi.* 5. Sayfada

■ **Aşk intiharı:** *Federal Almanya'nın İstanbul Başkonsolos Yardımcısı Peter Winfried Smolka intihar etti.* 12. Sayfada

■ **Parfümde pazar savaşı:** *Amerikan tarzı pazarlama, "koku dünyası"ndaki güçler dengesini altüst etti.* 16. Sayfada

■ **Gençlik turizmi:** *Avrupalı bir gencin 10 günlük konaklama masrafı olan 100 dolar, Türk gençlerinden konut fonu olarak kesiliyor* 16. Sayfada

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Söz Yetmez...

Demirel, en sonunda Behice Boran ve Doğu Perinçek'in de kendisi ile eşit haklara sahip yurttaşlar olduğunu kabul etti!

Demirel, dün Edirne'de yaptığı konuşmada Boran ve Perinçek'in adlarını vererek, "Seçim yapıldığı zaman eğer bunlar bizi seçin diye çıkarlarsa, halk da bunları seçerse tabii
(Arkası Sa. 11, Sü. 7'de)

Nazi savaş suçlusuydu

Rudolf Hess öldü

18 ağustos

Dış Haberler Servisi — 1941 yılından beri tutuklu bulunan Nazi savaş suçlusu ve Hitler'in yakın arkadaşı **Rudolf Hess**, dün öğleden sonra 93 yaşında öldü. Batı Berlin'deki Spandau Cezaevi'nin tek mahkûmu olan Hess, hastalanması üzerine kentteki İngiliz askeri hastanesine kaldırılmıştı.

Batı Berlin'deki müttefik kuvvetleri kaynakları, Hess'in dün sabah hastaneye kaldırıldığını ve sağlık durumunun ciddi olduğunu duyurmuşlardı. Hess'in avukatı **Alfred Siedl**, müvekkilinin ölüm haberini oğlu **Wolf Ruediger Hess**'ten aldığını belirti. Hess'in ailesi ve hastane yetkilileri, ölüm nedeni konusunda herhangi bir bilgi vermekten kaçındılar.

AP'ye göre, Batı Berlin'deki İngiliz diplomatik temsilcilerince yapılan yazılı açıklamada, gerekli temaslardan sonra Hess'in cesedinin yakılmak üzere ailesine teslim edildiği belirtildi. Hess'in ailesinin Federal Almanya'da yaşadığı biliniyor.

Nazi savaş suçlusu Rudolf Hess'in ölüm haberi, Sovyetler Birliği'ndeki basın yayın organlarınca da kısaca, ama derhal duyuruldu. Sovyet resmi haber ajansı TASS, geçtiği iki haberde Rudolf Hess'in ölümünü duyururken, Nazi savaş suçlusu olduğunu ve 1946'da müebbet hapis cezasına çarptırılmış bulunduğunu vurguladı.

1977 yılında bir ekmek bıçağı ile bileklerini keserek intihar girişiminde bulunan Hess'in sağlık durumu, özellikle son yıllarda oldukça bozulmuştu. Anlaşmalar uyarınca Hess'ten ABD, İngiltere, Fransa ve SSCB ortaklaşa sorumlu bulunuyorlardı. Üç Batılı ülke yetkilileri, çeşitli tarihlerde Hess'in bağışlanması önerisinde bulunmuşlar, ancak Sovyetler Birliği'nin onayını alamamışlardı. Sovyet yetkililer, Hess'in işlediği suçlardan ötürü pişmanlık duymadığını gerekçe göstererek mahkûmun bağışlanmasının, faşizmin bağışlanması anlamına geleceği gerekçesiyle öneriyi kabul etmemişlerdi.

1946 yılından beri **Spandau** Hapishanesi'nde cezasını çeken Hess, öteki savaş suçlularının ölmeleri ya da cezalarını tamamlamalarından sonra tek başına kalmıştı. Günlerini genellikle kitap okuyarak ya da anılarını kaleme alarak geçiren Nazi savaş suçlusunun, günde iki saat avluya çıkma hakkı vardı. Zaman zaman ruhsal bunalım geçirdiği, hatta 1977 yılında kendini öldürmeye kalkıştığı biliniyordu.

Hess'in ölümünden sonra yapılan açıklamalarda, yetkililer, Hess'in son yıllarını tek mahkûmu olarak geçirdiği Spandau Hapishanesi'nin yıkılacağını bildirdiler.

Bu arada, Hess'in avukatı da Rudolf Hess'in yıllardır Bavyera eyaletindeki bir kasabaya gömülmek istediğini açıkladı.

ABD'de bir yolcu uçağı otoyola düştü

154 ölü

18 ağustos

Dış Haberler Servisi — ABD'nin **Detroit** kentindeki Metropolitan Havaalanı'ndan kalkan DC-9 tipi bir yolcu uçağı, dün sabaha karşı kalkışından kısa bir süre sonra havaalanı çevresindeki otoyola düştü. Kazada en az 154 kişinin öldüğü bildiriliyor. Otoyolda bulunan birkaç otomobili de parçaladığı bildirilen uçağın düşme nedeni henüz saptanamadı.

Düşer düşmez bir alev topu haline gelen uçakta 147 yolcu ve beş mürettabat bulunmaktaydı. Olay yerinde bulunan yetkililer, uçaktan sadece yanık demir parçaları ve sağa sola dağılan battaniye parçaları kaldığını belirtirken, havaalanında geçici bir "**morg**" kurulduğunu söylediler.

Bir Amerikan şirketi olan Northwest Airlines'a ait olan uçağın kanadı, otoyol kenarındaki bir otomobil galerisine takıldı. Gövdesi ise bir süre sürüklenerek Detroit ve Chicago'yu birleştiren otoyol kesimindeki iki köprünün altına kaydı. Bir görgü tanığı, uçağın düştüğü sırada, altından geçmekte olan birkaç otomobili de parçaladığını söyleyerek, **"Yere çarpar çarpmaz aynen bir kâğıt parçası gibi kıvrıldı ve giderek büyüyen bir alev kümesi haline geldi. Köprünün altında adeta yuvarlanan bir ateş topu vardı"** dedi.

Bazı görgü tanıkları, uçağın havada yanmaya başladığını belirtirlerken, bazıları yere çarpar çarpmaz patladığını söylüyorlar. Kontrol kulesi ile yapılan konuşmalardan uçakta arıza meydana geldiğine ilişkin haberleşme olmadığını söyleyen yetkililer, hava şartlarının da kaza nedeni olamayacağını belirtiyorlar. Havaalanında bulunan bir görgü tanığı, uçağın havalanışını izlediğini, bir iki saniye sonra uçağın sağa sola yalpalanmaya başladığını gördüğünü, hemen ardından da yerden yükselen siyah bir duman çıktığını anlatıyor. Uçağın düşüş nedeninin kısa sürede saptanacağı bildiriliyor.

Kaza Detroit Havaalanı'nda bu yılın ikinci kazası oluyor. 5 marttaki ilk kazada içinde 19 yolcu bulunan bir uçak pistte hizmet kamyonuyla çarpışmış, olayda 9 kişi ölmüştü.

MAN'a 2.5 milyarlık haciz

SÜLEYMAN SARILAR *19 ağustos*

Garanti Bankası vadesinde ödenmeyen 2.557.431.762 liralık kredi alacağına karşılık **Ercan Holding** ve **MAN Otobüs ve Kamyon Sanayii AŞ** hakkında **"ihtiyati haciz kararı"** aldırdı. **Türk Dış Ticaret Bankası** ve **Tütünbank** ile **Toprak Dış Ticaret AŞ** de **Yurtsan, Yurter, Kotek Giyim Sanayii** şirketleriyle **Kulüp Ege Turizm İşletmeleri**'ne toplam iki milyar 101 milyon liralık haciz uyguladı.

Garanti Bankası avukatları istanbul 3. Asliye Ticaret Mahkemesi'ne başvurarak bankanın Ercan Holding ve holdinge bağlı MAN Otobüs ve Kamyon Sanayii AŞ'ye açtığı iki milyar 557 milyon 431 bin 762 lira kredinin vadesinde ödenmediğini belirttiler, Banka avukatları, borçlu şirketlere, Beyoğlu 2. Noterliği'nde, 20.7.1987 tarihinde, ihtarname çekilmesine karşı kredinin ödenmediğini bildirerek, Ercan Holding ve MAN'ın taşınır ve taşınmaz mallarıyla üçüncü kişilerdeki alacaklarına ihtiyati haciz uygulanmasını istediler.

Banka avukatlarının istemini haklı gören İstanbul 3. Asliye Ticaret Mahkemesi, Ercan Holding ve MAN'ın mallarıyla alacaklarına haciz uygulanmasını kararlaştırdı. Banka avukatları haciz kararının uygulanması için banka yöneticilerinin emirlerini beklediklerini söylediler.

Öte yandan Türk Dış Ticaret Bankası ve Tütünbank ile Toprak Dış Ticaret AŞ toplam iki milyar 101 milyon lira alacaklarına karşılık, üç tekstil firmasıyla bir turizm işletmesi ve sahipleri hakkında haciz uyguladı. Türk Dış Ticaret AŞ 237 milyon liralık vadesinde ödenmeyen alacağına karşılık Kulüp Ege Turizm İşletmeleri AŞ, Kotek Giyim Sanayi Limited Şirketi, Yurter Giyim Sanayii, Yurtsan Tekstil ve Giyim Sanayii AŞ hakkındaki ihtiyati haciz kararını uyguladı. İstanbul 6. İcra Memurluğu'nun uyguladığı hacizde borçlu şirketlerin gayri menkullerine ve büro malzemelerine haciz koyuldu.

TÜRKÇE ÖĞRETİMİ KILAVUZU
Emin Özdemir
Genişletilmiş 3. baskı: 1650 lira
İnkılap Kitabevi

Cumhuriyet

İNSAN SICAĞI
Dr. Erdal Atabek
İkinci baskısı çıktı
1000 lira (KDV dahil), Çağdaş Yayınları, Türkocağı Cad. 39-41, Cağaloğlu İstanbul

64. Yıl; Sayı: 22623 Kurucusu: Yunus Nadi 175 TL. (KDV dahil) 20 Ağustos 1987 Perşembe

PKK, Siirt'te mezra bastı, Hakkâri'de yola mayın koydu, Bingöl'de demiryolu bombaladı

Yine PKK, yine vahşet

Siirt/Eruh: *Kılıçkaya köyüne bağlı Milan mezrasına önceki gece saat 21.15 sıralarında gelen PKK militanları önce köy korucularıyla çatıştı. Korucuların mermisi bitince PKK'lı teröristler roketatarlar ve el bombalarıyla saldırdı, içinde üç günlük bir bebeğin de bulunduğu 25 kişiyi öldürdü.*

Hakkâri/Uludere: *Bir askeri araç, yola yerleştirilen mayının üstünden geçti, 2 er şehit oldu, 1 üsteğmen ve 3 er yaralandı.*

Bingöl/Genç: *Elazığ-Tatvan demiryolunun Suveren-Genç istasyonları arasında demiryollarına patlayıcı yerleştirildi. Yoldan geçen yük treni ve demiryolu hasar gördü.*

Haber Merkezi — Siirt'in Eruh ilçesine bağlı Kılıçkaya köyü Milan mezrasına önceki gece baskın düzenleyen PKK militanları, 7'si köy korucusu, 14'ü çocuk 25 yurttaşımızı öldürdüler. 30 yurttaşımızı da yaraladılar. Hakkâri'nin Uludere ilçesi Işıkveren köyü yakınlarında teröristlerce yola yerleştirilen mayının patlaması sonucu 2 erimiz şehit oldu, 1 üsteğmenle 3 er de yaralandı. Elazığ - Tatvan demiryoluna yerleştirilen patlayıcı maddelerin infilak etmesi sonucunda da yük treni ve demiryolu hasar gördü, olayda can kaybı olmadı.

Milan mezrasına karşı girişilen ve bölgede sıkıyönetimin kaldırılmasından sonra meydana gelen ilk büyük baskın olayının, PKK tarafından 15 Ağustos 1984'te başlatılan saldırı kampanyasının 3. yıldönümü nedeniyle ve bölgede bugün göreve başlayan jandarma asayiş komutanlığına tepki olarak gerçekleştirilmiş olabileceği sanılıyor.

Muhabirimiz Cengiz Mumay, Milan mezrasındaki katliamdan sonra, 5-6 yurttaşımızın daha kayıp olduğunu, ancak bu kişilerin enkaz altında mı kaldıkları yoksa teröristlerce mi kaçırıldıkları yolunda henüz bilgi alınamadığını bildirdi.

Öğrenildiğine göre, önceki gece saat 21.15 sıralarında Eruh'un Kılıçkaya köyüne bağlı Milan mezrasına 15'er kişilik gruplar halinde, üç koldan gelen PKK'lı teröristler, ilkin köy korucularına "Teslim ol" çağrısında bulundular. Korucuların çağrıya uymayarak, silahlarını teslim etmemeleri üzerine çatışma çıktı. Yaklaşık 2 saat süren çatışma sonunda korucuların mermilerinin tükenmesi üzerine PKK militanları köy korucuları Ali Demir ve Şükrü Narin ile köy muhtarı Reşit Beştaş'ın evine el bombası, roketatar ve otomatik silahlarla saldırdılar.

PKK'lı teröristlerin otomatik silahlarla tarayarak öldürdüğü yurttaşların adları şöyle:

Nurcan Baykara (10), Ali Sever (65), Hayrettin Sever, Halil Baykara (60), Ömer Baykara (35), Muhabbet Demir (50), Halil Demir (7), Habibe Beştaş, Şehriban Beştaş, Kadriye Beştaş, Sabriye Beştaş (20), Fadime Beştaş, Naciye Beştaş, Zeynep Beştaş, Hacı Beştaş ve Fuat Beştaş.

Teröristlerin bombalı saldırısı sonucu enkaz altında kalan ve yanarak ölen yurttaşların isimleri şöyle belirlendi:

Bahar Narin (3 günlük), Hatice Narin (4), Hediye Narin (5), Şükrü Narin (27), Sabriye Narin (20), Behiye Sever (35), Şakir Sever (33), Süleyman Dundar (10) Kemal Demir (4). Teröristler tarafından katledilen 14'ü çocuk 25 kişi dün toplu halde toprağa verildi.

Evi basılan ve yakınlarını yitiren köy korucusu Ali Demir, baskın sırasında nöbette olduğunu belirterek olayı şöyle anlattı:

"Akşam yemeğinden sonra nöbet tutmak üzere arkadaşlarımızla birlikte evden çıktık. İki arkadaşımız muhtarın evindeki telsizin başına giderken, 7 kişi de mevziye gittik. Bir süre sonra, saat 21.15 sıralarında köyün etrafının sarıldığını gördük. Te-

(Arkası Sa. 10, Sü. 3'te)

GÜNEYDOĞU OLAYLARI BİLANÇOSU: 700 OLAY, 542 ÖLÜ
10. Sayfada

SAVAŞ ALANI GİBİ — Siirt'in Eruh ilçesi, Kılıçkaya köyü, Milan mezrası. Önceki gece saat 21.15 sıralarında baskın düzenleyen PKK militanları geride cesetler, gözyaşı ve acı bırakarak kaçtılar. 4 yakınını kaybeden Ali Demir 70-80 kişi kadar olduklarını sandığı militanların evlere roketatar ve el bombaları ile saldırdığını anlatıyor. Savaş alanına dönen köyde ocaklar sönüyor, dumanlar tütüyor. (Fotoğraf: AA)

IZLENİMLER

Yanık kokusu...

CENGİZ MUMAY

ERUH — Saat 06.00, TPAO Bölge Misafirhanesi'ndeki odamızda telefon sesi ile uyanıyoruz. Görevli bir dost, "Abi, Eruh'ta olay var. Emniyet müdürü gitti, vali de hızla ayrıldı" diyor.

Telaşla dışarıya çıkıyoruz.

•

Saat 06.30.

Bayındırlık ve İskân Bakanı Safa Giray'ın referandum gezisinin ikinci gününe "Eruh'ta olay var" haberiyle başlıyoruz.

•

TPAO'nun dinlenme salonunda Bakan Giray'ı beklerken, vali ve milletvekilleri söyleşiyordu.

Vali Selami Teker:

— Serbest çalışamıyoruz. En ufak bir harekette parlamentoya basına haklarımız diye ayağa kaldırıyor birileri... Şimdi de köylerde yaşayan yurttaşların tümünü fotoğraflarıyla birlikte bir deftere kaydediyoruz. Bu kez de yakınmalar başlıyor. Ama isteseniz yetkimi kullanarak istediğimi onur dışı ederim. Ondan sonra seyredin gürültüyü...

(Arkası Sa. 10, Sü. 1'de)

ANKARA'dan YALÇIN DOĞAN

İstihbarat Eksikliği ve Kararsızlık

ANKARA — Akıl almaz bir "hadise", insanı şaşırtan bir "karanlık". PKK'nın Siirt'e bağlı Kılıçkaya köyünün Milan mezrasına yaptığı insanlık dışı saldırı, dilimiz varmıyor söylemeye ama, ne yazık ki "vaktinden önce kendine güven duyma bilmi" kadar, madem araç ve gereç almadaki "kararsızlık ve zaman kaybetme" sonucu.

PKK'nın önceki gece düzenlediği saldırı beklentinin "tam bir şok" yaratıyor. Çünkü, böylesine "vahşi bir saldırıyı" beklentinin, konuyla ilgili kişiler "hiç beklemiyor". Neden beklemiyor? Oysa, tam tersine "daha fazla tetikte bulunulacak günlerden" geçiyor Türkiye. Bunun nedenlerini de şöyle sıralamak mümkün.

(Arkası Sa. 10, Sü. 1'de)

Cezaevi: Pislik, sefalet

***Urfa Cezaevi'nde:** Su yok, pislik diz boyu; doktor yok, banyo yok, yemekler berbat, çalışma zorunlu, ödenek kısıtlı.*

FÜSUN ÖZBİLGEN

ŞANLIURFA — Cezaevlerinin kapıları gazetecilere açılsın denilince, Adalet Bakanlığı'na bağlı olan çeşitli cezaevleri içinde değişik tiplere göre bir seçme yapılmış. Kapalı, yarı açık, özel tip ve L tipi olmak üzere her cezaevinden birer örnek seçilmiş. Önceki gün Gaziantep'teki "özel tip" cezaevini gezen gazeteciler, dün de yarı açık cezaevlerine örnek olarak seçtikleri Urfa Yarıaçık Cezaevi'ni gezdiler. Gezdiler ve kelimenin tam anlamı ile şaşkına döndüler. Böylesine bir ilkellik, pislik ve sefaleti beklemiyorlardı kuşkusuz.

[illegible]

(Arkası Sa. 13, Sü. 4'te)

MAHKÛMLAR VE DERTLER — Yarıaçık cezaevi demek, "konfor" demek. Çünkü, burada çalışıyor, tahliyesine az süre kalan mahkûmlar buraya getiriliyor. Ama Urfa Yarıaçık Cezaevi'nin kalorifer dairesinden geçilerek kömürlerin arasından bir çamaşırhaneye ulaşılıyor. Mahkûmlar, burada banyo yapmaya çalışıyor. Tuvaletlerde su yerine ibrikler var. Cezaevinin doktoru askere gittiği için doktor da yok. Bir süre önce mahkûmların çoğu ishal olmuş. (Fotoğraf: UĞUR GÜNYÜZ)

MİGROS'TA GREV BUGÜN BAŞLIYOR
7. Sayfada

Solda hizip tartışması

Ecevit: *Her partide hizipçilik ve görüş ayrılığı olur. Ancak partiye zarar verirse engellenmeli. Yoksa geçmişte şikâyetçisi olduğum bu tür hizipçilikleri yürütenlerle aramda herhangi bir kişisel sorun olmamıştı.*

Topuz: *Bülent Ecevit özeleştiri yapmıyor. Kusur kabul etmiyor. Bu iddiaları tartışmaya hazırız. Bu meseleleri gündeme getirme iddiası varsa bunu tek taraflı diyaloglarla değil, açık tartışmayla yapmak doğrusu.*

Baykal: *O konuda konuşmayacağım. Referandum öncesi böyle bir tartışmanın çok sakıncalı olduğunu görüyorum. Böyle bir tartışmaya girmemek için gereken titizliği gösteriyorum.*

İnönü: *Eğer şaka diye almazlarsa şunu söylemek istiyorum. Ben eski arkadaşların arasına girmem. Eğer aralarına girersem sonra birleşip bana vaziyet alırlar. Bu yalnız siyasette değil, tüm yaşamda kuraldır.*

11. Sayfada

Özal, Irak'la ikinci petrol boru hattını açtı

İngilizce'den sonra Arapça 'hayır' pankartı

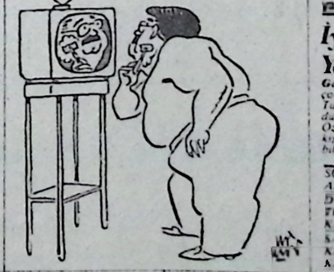
***Özal,** Gaziantep'te yaptığı konuşmada, 'Siyasetçilere ceza mahkemede verilmez, sandıkta verilir. Eski liderlerin yanında, Behice Boran mı Doğu Perinçek mi o var. Bu liderleri istiyorsanız 'evet' deyin yoksa 'hayır.' Memleketi bir daha badireye düşürmeyin' dedi.*

FARUK BİLDİRİCİ

ADANA-GAZİANTEP — Başbakan Turgut Özal, "Siyasetçilere mahkemede ceza verilmez, onlara ceza sandıkta verilir. O zaman siz bu cezayı tasdik ettiniz. Şimdi bunların yandaşlarının kurduğu partiler 25 martta seçime girdiler, karşımızda kaybettiler" dedi. Eski liderleri sayan Özal, "Bir de bunların yanında Behice Boran mı, Doğu Perinçek mi o var. Daha başkaları da var. Bu liderleri istiyorsanız 'evet' deyin, yoksa 'hayır.' Memleketi bir daha badireye düşürmeyin. Allah rızası için doğru karar verin" biçiminde konuştu.

Adana'ya Irak'la ikinci petrol boru hattını açmak için gelen Başbakan'ın referandum gezilerinde ki İngilizce yazılı pankartlara bu kez de üstünde Arapça "hayır" ya

(Arkası Sa. 13, Sü. 6'da)

CÜNEYT ARCAYÜREK yazıyor

İyi Niyet Yetersiz

Gezdikçe görüyoruz. Dert çok, hemdert yok. Sağlıklı Türkiye'yi dilinden düşürmeyen Başbakan Özal, acaba Adana'da 11 kişinin koleradan öldüğünu biliyor mu? 10. Sayfada

SÜHA BAYKAL: ANAP ARTIK İFLAH OLMAZ

DYP: SIRASI GELİNCE TÜM YASAKLARI KALDIRACAĞIZ

SADIK ŞİDE 'EVET' KAMPANYASINA KARŞI 8. Sayfada

Muhafız Alayı karargâh binasında büyük hasar var

Anıtkabir'de yangın

Muhafız Alayı binasında çıkan yangın bir anda büyüdü. Alevler 30 metreye dek yükselirken, olası bir patlamaya karşı cephanelik boşaltıldı. Olayda ölen ve yaralanan olmadığı bildirildi.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Anıtkabir'de dün gece çıkan yangın, kentte büyük heyecan yarattı. Muhafız Bölüğü'nün çatısı ile yatakhane bölümünün büyük ölçüde yanmasına yol açan yangında, ölen ya da yaralanan olmadı. Yangının elektrik kontağından çıktığı sanılıyor.

Yangın, gece saat 20.55 sıralarında Anıtkabir bahçesinde 1983 yılında yapılan Muhafız Bölüğü'nün çatı katından başladı ve üzeri tamamen ziftli olan 4 katlı binanın çatısını bir anda sardı. Alevler, yaklaşık 30 metre kadar yükselirken, yangından yatakhane bölümü büyük ölçüde etkilendi. Askerler dışarı çıkarılırken, ola

(Arkası Sa. 10, Sü. 6'da)

VAPURDA YANGIN HEYECANI 11. Sayfada

■ **Reform çalkantısı:** *Bulgar Parlamentosu'nun salı günü yaptığı toplantıda 1 Ocak 1988'den itibaren 8 bakanlığın kapatılması kararlaştırıldı.* 3. Sayfada

■ **SSCB-İsrail ilişkisi:** *İsrail yetkilileri, doğrudan haberleşme hattı kurulması kararını diplomatik ilişkilerin yeniden başlaması yolunda bir adım olarak niteliyorlar.* 3. Sayfada

■ **Sevimli bir gulduru:** *Bu akşam televizyonun 1. Kanalı'ndaki "Komedi Ustaları" bölümünde Peter Sellers'ın rol aldığı "Matadorların Valsi"ni izleyeceğiz.* 4. Sayfada

■ **Ercanlar - Garanti Bankası anlaşması:** *Ercan Holding'e bağlı MAN A.Ş.'nin Garanti Bankası'na 2,5 milyar borcunu ödememesine karşın, ihtiyati haciz kararı uygulanmadı.* Ekonomide

■ **Borsa tedirgin:** *Borsa Başkanı Muharrem Karslı, basında çıkan haber ve yorumların, hisse senetlerinde düşüşe neden olduğunu, önümüzdeki hafta ise yükseliş olacağını söyledi.* Ekonomide

■ **Ligler karıştı:** *Kocaelispor ve Çaykur... küme düşmelerine neden olan maçlarla ilgili açıkları davada, yürütmeyi durdurma kararı aldılar.* Sporda

■ **Körfez'de mayın çığlığı:** *ABD filosunun "ikiz" mayınlar karşısında çaresiz kalması ABD kamuoyunda ateşli tartışmalara yol açıyor.* 14. Sayfada

GÖZLEM

UĞUR MUMCU

Önlem!..

PKK yine 25 cana kıydı. Daha da kıyacak. Bu, uzun erimli bir kavga. Önlemi de bu uzun erime göre almak gerekir. "Eşkıyanın kökü kazındı" ya da "Devlet duruma günduzün hâkim" gibi trajikomik açıklamalar da bir yana bırakılmalıdır.

Bu son saldırıdan hemen önce PKK, Atina ve Brüksel-

(Arkası Sa. 10, Sü. 7'de)

İki aşiretten binlerce kişi çarpışıyor

Hakkâri'de savaş gibi çatışma

21 ağustos

HAKKÂRİ (ANKA) — Bir alacak meselesi yüzünden başlayan ve giderek büyüyen **"Jirki"** ile **"Goyan"** aşiretleri arasındaki çatışma, altıncı gününü doldururken, çatışmanın geçtiği "Tanin" dağları, adeta bir savaş görünümü veriyor.

ANKA muhabirinin edindiği bilgiye göre, önceleri her iki aşiretten 100 kişinin vuruştuğu çatışma **"Vargi Haco"** (Oba Yeri) yaylasında gelişerek **"Tanin"** dağına yayıldı. Çatışmada son durumun, binlerce kişilik orduların savaşına benzediği kaydedildi.

Bu arada Hakkâri Belediye Başkanı **Şükrü Çallı**, ANAP İl Başkanı, DSP İl Başkanı, eski Hakkâri Belediye Başkanı **Abdurrahman Keskin** ile Beytüşşebap eski ve yeni belediye başkanlarının, başlarında bulunduğu 40 kişilik bir grup, çatışma bölgesine girerek her iki aşiret arasında uzlaşma sağlamak istedi. Ancak kendilerine ateş açılması üzerine geri döndüler.

Uludere ilçesi yöresinde yaşayan **"Goyan"** aşireti mensuplarının yardım talebinde bulunması üzerine, ilçe merkezi **Uzungeçit** kasabası ve **Boğazören** köyünde yaşayan birçok mensuplarının da çatışmaya katıldıkları belirtiliyor.

4 aydır süren sözleşme görüşmelerinde uyuşmazlık

Migros grevi başladı

21 ağustos

İş-Sendika Servisi — Migros'un İstanbul'daki merkezi ve deposu ile 29 mağazasında grev uygulaması dün başladı. Tez-Koop-İş Sendikası'nca uygulanan greve 875 işçi katıldı. Greve toplusözleşme görüşmelerinde parasal ve bazı idari konularda düşünülen uyuşmazlık yol açtı.

Tez-Koop İş Sendikası Genel Başkanı **Kenan Gürbüz** Migros'un Aksaray Mağazası'nda grevi başlatırken yaptığı konuşmada; **"İşçinin emeğine saygı duyulmasını sağlamada kararlıyız"** dedi. Gürbüz, uyuşmazlık konularını açıklarken şunları söyledi:

"Başta ücret artışları olmak üzere haftalık çalışma süreleri, iş düzeni, fazla çalışma, nakiller ve vardiyalı çalıştırma gibi konularda anlaşma sağlanamamıştır. İşveren, işçilerin hak ve çıkarlarına saygı duymamakta büyük bir direnme göstermektedir. Ücret ve sosyal yardımlarda istediğimiz zamların iki yıllık tutarı Migros'un yalnızca 1 aylık hasılatına ulaşmasına rağmen işverence kabul edilmemiştir."

"HATALARINI ANLAYACAKLAR"

Tez Koop-İş Genel Başkanı Gürbüz, **"Haklı isteklerı kabul edilinceye kadar grevi sürdürmeye kararlı olduklarını"** belirterek, **"Grevleri göstermelik diye değerlendirenler, Migros grevi ile hatalarını anlayacaklardır"** dedi.

Tez Koop-İş Merkez ve şube yöneticileri dün sabah önce Migros'un Topkapı Maltepe'deki merkezi deposu, et servisi, garajı ve toptan servisinde grevi başlattılar. Ardından da İstanbul'daki 29 şubesini tek tek gezerek grev pankartlarını astılar. Grev gözcülerini görevlendirdiler. Sendika yöneticilerinin grevleri başlatırken, yaptıkları konuşmalar Migros çalışanlarınca coşkulu alkışlarla karşılandı. Bu arada mağazaların camlarına yapıştırılan Migros Genel Müdürlüğü'nün duyurularında, grevin **"Anayasa ve yasalarla verilmiş bir hak"** olduğu belirtilerek bu hakkın **"hürmetle"** karşılandığı belirtildi.

Tezkoop-İş Sendikası ile Migros Türk TAŞ arasında toplusözleşme görüşmeleri yaklaşık 4 ay önce başlamıştı. Tez Koop-İş Sendikası aylık ücretlerde seyyanen birinci yıl 90 bin, ikinci yıl 100 bin lira zam isterken işveren son olarak her iki yıl için 60'şar bin lira artış önerdi. Taraflar ayrıca sosyal yardımlar ve idari maddelerde de anlaşma sağlayamadılar. Migros'ta çalışan 1.110 işçiden 225'i yasa gereği kapsam dışında sayıldıklarından greve katılmadılar.

Seçmeli ders kargaşası Titanik'ten

21 ağustos

İstanbul Haber Servisi — Ortaöğretim ders programlarında yapılan değişikliklerin ve **"seçmeli sistem"** konusunda alınan kararların, yabancı okullarla azınlık okullarında uygulanamaması, kargaşaya yol açtı. Seçmeli ders olarak saptanan derslerden bütünlemeye kalan öğrencilerin, bu derslerinden sınıflarını geçmiş kabul edileceğini duyan yabancı okul öğrencileri uygulamanın kendilerini de kapsadığını zannederek tatilden dönmediler. Yabancı okul yöneticileri de, bugüne kadar hiçbir uygulamada **"yabancı okul çocuğunun, ayrı muamele görmediğini"** belirterek, **"öğrencilerinin mağdur durumda kaldıklarını"** söylediler.

Yabancı okulların yöneticileri, kapsam dışında bırakıldıkları için bütünleme sınavlarına katılmak zorunda olan öğrencilerini tek tek telefonla çağırdıklarını belirtirken, bu durumda olan öğrenciler de büyük bir haksızlığa uğradıklarını, sınavlar için hazırlanmadıklarını bildirdiler. Temmuz sonunda okullara gönderilen genelgede, yabancı okulların uygulama dışında bırakıldığını görünce şaşırdıklarını ifade

eden okul yöneticileri, bunun nedenini anlayamadıklarını, velilerin haklarını aramaları gerektiğini belirttiler. Bu konuda bazı yabancı okulların görüşleri şöyle:

"**Saint Benoit** (kız bölümü) seçmeli ders olarak ilan edilen derslerden bütünlemeye kalan öğrencilerimiz de haberi duyunca okula uğramadılar. Öğrencilerimize tek tek telefonla haber vermeye başladık. Bugüne kadar "**sınava girmeyeceğim**" diye kendini hazırlayan çocuğun durumu şimdi ne olacak?"

Saint Joseph: "Öğrencilerimiz mağdur duruma düşmesin diye telefonlara sarıldık. Neden bizi kapsam dışı tuttular, bunu bilemiyoruz. Şu sınav döneminde ise yapabileceğimiz bir şey yok. Ancak velilerin itiraz ederek, çocuklarının haklarını aramaları gerekir. Biz yabancı okul olarak, Türk hükümetinden bu yönetmeliğe niye dahil edilmedik diye soramayız."

Özel Alman Lisesi: "Yabancı okullar, yeni uygulamadan neden yararlandırılmadılar anlamadık. Bizde bu uygulamadan yararlanma durumunda öğrenci olmadığı için, bir problem yaşanmadı.

'Batan geminin malları' arasında paha biçilmez eşyalar var

Titanikten mücevher çantası çıktı

EDİP EMİL ÖYMEN *21 ağustos*

LONDRA — Mücevherler dolu deri bir çanta, geçen hafta bir kasa, evvelki hafta bir kahve fincanıyla bir gümüş tepsi, tabaklar... Bunlar, dört bin metre derinden geliyor; Titanik'ten. Yeni çıkarılan deri çantadaki mücevherlere ise paha biçilemiyor.

Kasanın 28 ekimde TV önünde açılacağı ve bu eşyaların özel kişilere satılmayacağı bildiriliyor.

Kanada'nın Newfoundland adası açıklarında 15 Nisan 1912'de sabaha karşı 2.20'de 1522 yolcusuyla sulara gömülen Titanik, iki yıl önce bugünlerde Fransızlarca bulunmasından bu yana, artık kapı komşusu oldu.

Batan geminin mallarından ne toplansa kârdır, diyenler arasında, "**Amerikan Oşinografi Enstitüsü**" de var. Hele geçen yıl avizeler, etiketleri hâlâ üzerlerinde duran şampanyalar, hatta yaşlı yolcuların lazımlıkları bile 60 bine yakın fotoğrafla masalara yayıldıktan sonra, bunları tek tek çıkartmak "**farz**' oldu.

İngiliz, Fransız, Amerikan ortak yapımı, işin içinde "**tamamen bilimsel kaygılarla**'' konuyla ilgilenen yansız "**Deniz Araştırmaları Enstitüsü**" resmi bir kuruluş. Bunu İngiltere'de kayıtlı bir konsorsiyum, mali ve teknik açıdan destekliyor. Bir Hollywood filmi şirketi ile İsviçreli bir milyoner de sırada.

İki metre genişliğinde küçücük denizaltı "**Nautile**" ile denizin bittiği yere inen üç Fransız, aletin mekanik kollarıyla alışveriş yapar gibi tabak çanak seçiyorlar. Denizaltıya bir göbek bağıyla tutturulmuş robot da üç ayrı kamerayla fotoğraf çekiyor. Denizin bittiği yere ancak 1.5 saatte iniliyor. Denizaltıda hayat zor. Müthiş soğuk, dar, havasız. Her an çatır çatır kırılıp gitme tehlikesi de caba. Daha sonra yukarı çıkarılan buluntular, tuzlu suya konuyor yeniden.

Herkesin merakı, tabak-çanaktan çok, gemiyle denizin dibini boyladığı sanılan "**Guggenheim elmasları.**" Tahminlere dizgin yok bu konuda. Değeri bizim paramızla yaklaşık 60 milyar lira mıymış? Sonra bir de "Ömer Hayyam'ın Rubaileri" mi varmış? Üzeri elmaslarla mı süslüymüş?

Fransızlar kararlı: Bunların hiçbiri satılmayacak. Gemiden geçen hafta çıkarılan kasa da 28 ekimde Manoco'da törenle ve televizyon kameraları önünde açılacak.

Kocaeli ve Ünye'den sonra Bursaspor ile Yozgatspor da 'yürütmeyi durdurma' kararı aldı

Futbola ANAP oyunu

22 ağustos

Haber Merkezi — Futbol liglerinin üç hafta süreyle ertelenmesi, referandum öncesinde, muhalefet çevrelerince "**ANAP'ın bir oyunu**" olarak nitelendiriliyor. SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü**, "**Artık spor karşılaşmalarının da referandum içinde yerini bulduğunu**" belirtti. DYP Genel Başkanı **Hüsamettin Cindoruk**, "**Bu, spora siyaset girmesinin acı sonucudur**" dedi. DSP Grup Başkanvekili **Sururi Baykal**, "**Kararın tamamen siyasi olduğunu**" söyledi. Başbakan **Turgut Özal**, "**Bu mahkeme kararı. Buna da politik bir karar diyorlarsa, ne yapalım?**" diye konuştu.

Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanı **Metin Emiroğlu**'nun önceki akşam liglerden düşen ve şampiyon olamayan takımlara yaktığı "**yeşil ışık**"tan sonra Bursaspor ve Yeni Yozgatspor takımları da "**yürütmeyi durdurma**" kararı aldı. Antalyaspor, Diyarbakırspor, Şanlıurfaspor da Bölge İdare Mahkemesi'ne gittiler. Bu arada, birçok kulübün de benzer gerekçlerle yargıya gidecekleri bildiriliyor.

Futbol Federasyonu Başkanı **Ali Uras** ve arkadaşlarının, Bakan Emiroğlu'nun baskısı karşısında istifa etmesi, futbolda yaratılan bunalımın başka bir yönü.

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, liglerin ertelenmesiyle ilgili olarak şunları söyledi:

"**Artık spor karşılaşmaları da referandum içinde yerini bulmuş gibi... Birinci lige, ikinci lige çıkmamış takımların çıkması için İdare Mahkemesi kararları yoluyla bir imkân açılmış görünüyor. Başbakan Özal, eğer bu takımların bağlı olduğu iller referandumda "hayır" derse, bu imkânı şimdi değerlendiririm**'' diyor.

Eğitimde İlgi - Sevgi
Öğretimde Ciddiyet
KADIKÖY DÖRTLER DERSANESİ
Anadolu - Fen Liseleri
Hazırlık kayıtlarımız sürüyor
Tel. 338 75 11 - 338 77 96 - 337 99 67
KADIKÖY

Cumhuriyet
64. Yıl; Sayı: 22526 Kurucusu: Yunus Nadi 175 TL. (KDV dahil) 23 Ağustos 1987 Pazar

KADIKÖY DÖRTLER DERSANESİ
Biz Kazandırırız
Tel. 338 75 11 - 338 77 96 - 337 99 67
KADIKÖY

Özal'a göre özelleştirme 'En büyük ekonomik reform'

Ve KİT'ler satışa çıkıyor

ÖZELLEŞTİRME

"Halkın mülkiyete ortaklığı demokrasiyi güçlendirecektir" diyen Özal, özelleştirme kapsamındaki KİT satışlarına sonbaharda başlanacağını açıkladı. Satışlarda öncelik tesiste çalışanlara, yöre halkına ve gurbetçi işçilere verilecek.

ENFLASYON İTİRAFI

1987 yılı enflasyon hızının yüzde 30'u bulabileceğini belirten Özal, "Ekonominin hızlanan çarkları kolay kolay yavaşlatılamıyor. Enflasyonu aşağı çekme süresi 2 senede, 3 senede değil, 4 seneye doğru yavaş yavaş kayabilir" dedi.

KÖRFEZ SAVAŞI

Körfez Savaşı'nın Güneydoğu Anadolu'ya bazı sorunlar yansıttığını söyleyen Özal, "Şuraya buraya eğilmeden, bölge ülkeleri arasında Türkiye'nin daha fazla ağırlığı olmasını sağlayacak bir politika izliyoruz" dedi.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Başbakan Turgut Özal, özelleştirme operasyonu kapsamındaki KİT satışlarına sonbahar aylarında başlanacağını açıkladı. Özal, dün düzenlediği basın toplantısında, özelleştirme planının ana hatlarını dile getirdi, ancak piyasaya sunulacak kamu hisselerinin değeri, kupür büyüklükleri ve KİT'lerde satış sonrası oluşacak yeni hisse yapısına ilişkin ayrıntıya girmedi.

1987 enflasyon hızının yüzde 30'u bulabileceğini kabul eden Özal, "Ekonominin hızlanan çarkları kolay kolay yavaşlatılamıyor" dedi.

Körfez Savaşı'nın Türkiye'ye bazı sorunları yansıttığını belirten Özal, savaşın sonucuna göre Güneydoğu Anadolu hakkında tahminler yapılabileceğini söyledi.

Özel kesimdeki kamu hisselerinin satışına geçildiğini belirten Özal, Çimento Sanayi, Turban tesisleri, Usaş, Boğaziçi Hava Taşımacılığı (THY'den ayrıldı), Sümerbank ve Petkim'in halka açılması ile başlayacak özelleştirme operasyonunun ilk etabının sonbahar aylarında gerçekleştirileceğini söyledi. Hisse satışında önceliğin, çalışanlara, yöre halkına ve gurbetçi işçilere verileceğini, yabancı sermayenin de devreye girebileceğini ifade eden Başbakan Özal, "Halkın mülki-

(Arkası Sa. 14, Sü. 1'de)

ANKARA'DAN
YALÇIN DOĞAN

Hükümette Özelleştirme Sorunu

ANKARA — Hükümet içinde, "yeni bir sorun" var. Kısaca "özelleştirme" olarak bilinen, "KİT'lerin halka açılması, özelleştirilmesi, kâr eden KİT'lerin özel kesime satılması" başlıklarıyla bilinen "özelleştirme" hükümet içinde sorun yaratıyor.

Başbakan Turgut Özal dün "özelleştirme" ile ilgili basın toplantısı düzenliyor. Hükümette bu konuyu izleyen ve bu konudan sorumlu Devlet Bakanı Vehbi Dinçerler, Başbakan'ın basın toplantısında bulunmuyor. Referandum nedeniyle her bakan Anadolu'da tek tek dolaşırken, Dinçerler, "tesadüf bu ya", dün Kocaeli'de referandum kampanyasını yürütüyor.

(Arkası Sa. 14, Sü. 1'de)

— Aşağıda sakal, yukarıda bıyık.

Körfez'de sürpriz

ABD: İran ile görüşme yapabiliriz

ABD savaş gemileri ve dört tankerden oluşan yeni bir konvoyun yola çıktığı bildirildi. Irak, İran'ın Bender Humeyni kentindeki petro kimya tesislerini bombaladı.

Dış Haberler Servisi — "The Washington Post" gazetesi Suudi Arabistan'ın Amerikan savaş uçaklarına iniş hakkı ve ikmal kolaylığı sağlamayı kabul ettiğini bildirdi. ABD savaş gemi-

(Arkası Sa. 17, Sü. 7'de)

ABD SURİYE FLÖRTÜ BÜYÜYOR 3. Sayfada

Washington'daki Türk gözlemciler:

Türk-ABD ilişkileri sağlıklı yola giriyor

UFUK GÜLDEMİR

WASHINGTON — ABD başkentindeki Türk gözlemciler, Türk-ABD ilişkilerinin, geçen dönemde askeri konular üzerinde odaklanmış olmasının, "askeri önceliklerde nüans oynamaları meydana geldiği zamanlarda ilişkilerde boşluk doğması sonucunu getirdiği" kanısında.

Son beş yıl içinde Türk-ABD ilişkilerindeki gelişmeleri en yakından yaşamış olan bu gözlemciler, zaman zaman ortaya çıkan

(Arkası Sa. 17, Sü. 4'te)

Sağmalcılar Cezaevi dert yumağı

Açlık grevindeki siyasi tutuklular: Haziran ayı başından bu yana notere, avukata, ziyarete gelen görüşmecilerimize, mahkemeye ve üniversite sınavlarına gönderilmiyoruz.

[illegible]'in haberi 6. Sayfada

SANDALYE İHTİRASI, ONURU AŞTI — *Bursa'ya uçakla gelen Demirel'i kalabalık bir halk topluluğu karşıladı. Havaalanından konuşma yapacağı Şehreküstü meydanına kadar DYP'lilerin sloganları ve 'evet'li bayraklar arasında gelen Demirel, kalabalık nedeniyle kürsüye çıkmakta güçlük çekti. Konuşmasında Özal iktidarını sert şekilde eleştiren Demirel, "Sandalye ihtirası, gururu ve onuru aşmıştır. Millet, bunlara bir ders vermelidir" dedi.* (Fotoğraf: ADNAN BAŞTOPÇU)

Demirel, Bursa'da iktidarı 'ağzına kadar yolsuzluğa batmakla' suçladı

'Hesap sorarız'

ABD ve halkoylaması *Amerika'nın ne düşündüğü bizi alakadar etmez. Türkiye ABD'nin 53. eyaleti değildir. Yasağı savunan partiyi liğme liğme ederiz. Evet veya hayır halinde seyreyle sen gümbürtüyü.*

LEYLA TAVŞANOĞLU
YALÇIN ÇAKIR

BURSA — Eski Başbakan Süleyman Demirel, dün Bursa'da, DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk'la katıldığı açıkhava toplantısında yaptığı konuşmada, iktidarı "ağzına kadar yolsuzluğa batmakla" suçladı ve hesap soracaklarını söyledi. Demirel, dün gece Çelikpalas Oteli'nde gazetecilerle sohbet ederken, Amerika'nın referandumla ilgili tavrının ne olabileceği sorusuna, "Onların ne düşündüğü bizi alâkadar etmez. Türkiye, ABD'nin 53. eyaleti değildir. Hiçbir zaman da olmayacaktır" karşılığını ver-

(Arkası Sa. 15, Sü. 1'de)

KİM NEREDEYDİ?

Özal Ankara'da: *Çevrekent'in temelini atan Başbakan Özal, 19 Mayıs Stadı'ndaki şölende çocuklarla oy pazarlığı yaptı.* 12.sayfada

Ecevitler Ödemiş'te: *Bülent Ecevit, ANAP'a sert bir dille çatarak, "Özal'ın geleceğe değil, geçmişe baktığını" söyledi.*

Erbakan Erzurum'da: *Kapatılan MSP'nin lideri, Erzurum Horasan'da vatandaşlara 'evet' yemini ettirdi.*

Türkeş Sivas'ta: *Sivas'ta bir konferansta konuşan kapatılan MHP'nin genel başkanı, 'Hayır demek milletin şerefini lekeler, evet çıkarsa bu defa millet içinde çekişme başlar' dedi.* 8-9. sayfalarda

CÜNEYT ARCAYÜREK
BURSA'dan yazıyor

Herkes Gider mi Tersine?

BURSA — DYP'lilere göre, münasebetsiz, elverişsiz bir yağmur. Kapalı havada, bana göre münasebetsiz bir saatte, Demirel'e göre münasebetsiz isimli bir alanda miting yapılıyor. Zaman zaman yağmur, yüzünü asmış karanlık bulutlar, daha coşkulu olması beklenen mi-

(Arkası Sa. 15, Sü. 6'da)

BURSA'dan HİKMET ÇETİNKAYA

Yeşil-Beyaz ve Mavi Flamalar...

BURSA — Yağmur toprağa bereket, Bursaspor'a da yeniden birinci lige dönme şansını getirdi. Şans da ANAP'ın referandum öncesi bir siyasi şovu olarak yağmurla birlikte Bursa'yı dalgalandırdı. Birinci lige dönme sevinci sabaha dek kutlandı, yerel gazeteler ikinci baskı yaptı.

Süleyman Demirel, yağmur ve futbol sevinci

(Arkası Sa. 15, Sü. 4'te)

YAVRU TURİZM.YAVRU VATAN.YAVRU SEÇİM

YAVRUM BENİM!
İŞTE TÜRKİYE
YAZAN ÇİZEN İSMAİL GÜLGEÇ
10. Sayfada

Buenos Aires'ten

Arjantinli annelerin dramı...

SAMİK KURAL

Artık Plaza de Mayo'nun annelerini bütün dünya tanıyor. Annelerin derdi çocukları... 10 senedir sloganları aynı: "Canlı götürdüler, aynı şekilde geri isteriz!" Tabii annelerin sloganlarındaki bu istekleri hiçbir zaman gerçekleşmemiş, pek gerçekleşeceğe de benzemiyor, çünkü bugüne kadar gidenlerin hiçbiri geri gelmemiş.

Seul'den

Geyik boynuzu şifa dağıtıyor

ALİ RIZA BALAMAN

Geyik kanı içme ve boynuzunu yeme alışkanlığı olan Koreliler, vücut direncini arttıran geyikleri Yeni Zelanda'dan ve Sovyetler Birliği'nden getirtiyor.

Cenova'dan

Kaybolan bir kent

TEKİN SÖNMEZ

Kıyı boyunca kurulu iki "petro kimya tesisi", limana ve bu kıyı boyunca uzayan tekmil fabrikalara ek olarak Cenova'nın akciğerlerini delik deşik edip yiyip tüketmiş. Cenova akciğersiz yaşıyor. Yaşıyor mu?

Berlin'den

Akın akın turist

GÜLTEKİN EMRE

Berlin'de tüm otel ve pansiyonlar, aylar öncesinden tutulmuş durumda. Fransız, İngiliz ve Japon turistlerin istilasına uğramış, sergi, konser ve çeşitli sanatsal etkinliklerle doğum günü kutlanıyor. İndirimli uçak tarifelerinin reklamları insanın gözüne gözüne batıyor.

Apia'dan

Pasifiklerin 'uslu çocuğu'

NADİR PAKSOY

Nasıl oldu da Fiji'de ihtilal gerçekleşti? Okyanus'ta ordusu bulunan iki ülke var: Yeni Gine ve Fiji. Dolayısıyla "ya şundadır, ya bunda" olması gerekirdi. Ve süngünün ucu Fiji'ye değdi.

Kanton'dan

'Yılan ağzı'nın inanılmaz yükselişi...

NİLGÜN UYSAL

Güney Çin Denizi kıyılarında kurulu Shkeou, birkaç yıl öncesine kadar küçük bir balıkçı köyüyken, yaptığı büyük atılımla neredeyse endüstri kenti haline geldi.

13.sayfada

Futbolsever için sıkıntılı pazar

Başbakan Turgut Özal'ın kararıyla yeniden 1. Türkiye Ligi'ne dönen Bursaspor, Antalyaspor, Kocaelispor ve Diyarbakırspor'un taraftarları sevinç içinde. Bursaspor'un 1. lige döneceğinin anlaşılmasından sonra kentte tam bir bayram yaşandı. Bülent Ecevit, "Özal, futbol liglerini bile evet-hayır kampanyasına utanmadan alet ediyor" dedi.

GÖRÜŞ
HINCAL ULUÇ

Ölüyü Kaldırmak

Referandum ve Süleyman Demirel korkusunun Turgut Özal ve Metin Emiroğlu'nu getirdiği nokta ilginçtir. Bugün, bize "Dünyada kimin yerinde olmak isterdin?" deseler, bu ikisinin adını verirdik.

Özal ve Emiroğlu, referandumda üç beş "hayır" oyu daha koparabilmek için baş başa verip yaptıkları dahiyane (!) planın böylesine geri tepeceğini herhalde akıllarının ucundan dahi geçirmemişlerdi.

Bugün, yurtiçi ve yurtdışı bütün güçler, Özal ve Emiroğlu'na karşı birleşmişlerdir. Bu iki adam,

(Arkası Sa. 17, Sü. 1'de)

Haber Merkezi — Başbakan Turgut Özal'ın "referandum armağanı" ile takımları 1. lige yükselen Bursa, Antalya, İzmit ve Diyarbakır'da "bayram" sürüyor. Takımları yeniden 2. ve 3. ligde yer alacak olan il ve ilçelerde de sevinç sürerken, yaklaşık 500 bin futbolsever "maçsız pazarın" buruklu[ğu] i[çi]nde.

DYP Edirne Milletvekili Türkân Arıkan da konuyu TBMM'ye getirerek Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Metin

(Arkası Sa. 17, Sü. 1'de)

FIFA'NIN GÖZÜ ÜZERİMİZDE

FUTBOL FEDERASYONU'NUN YENİ BAŞKANI ÇORBALI

ÜÇ BÜYÜKLERDEN REFERANDUM LİGİNE TEPKİ

ÜÇÜNCÜ LİG KULÜPLERİ BİZİ DE LİGE ALSINLAR

Spor'da

İyi Pazarlar.

Cumhuriyet Dergi bugün ve her pazar Cumhuriyet'le birlikte.

Hesap Dönecek mi?

BURSA — Kasvetli bir hava. Sürekli yağmur çiseliyor.

Hoparlörlerde hep aynı şarkı:

"Mavi mavi masmavi, gözleri boncuk mavi..."

Şarkıyla birlikte tempo tutanlar, gülüşenler.

Maviyle süslenmiş Fomara meydanı. Her yanına üstünde "evet" yazılı mavi renkte bayraklar asılmış. Öbek öbek mavi balonlar dikkati çekiyor. Arasıra da anons yapılıyor:

"Demirel konuşmaya başlayınca balonları salın gitsin, daha önce değil."

Bir apartmandan sarkıtılmış bir pankart:

"Türkiye'nin ladesle yönetilmesini önlemek için evet!"

Meydana doğru alçalan iki helikopterin gürültüsü ile kulakları tırmalayan siren sesleri, Süleyman Demirel'in gelişine işaret ediyor.

(Arkası Sa. 15, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

■ **Anayurt Oteli Venedik'te:** *44. Venedik Film Şenliği'nde ülkemizi Ömer Kavur'un Yusuf Atılgan'ın aynı adlı romanından beyazperdeye uyarladığı "Anayurt Oteli" temsil edecek.* 5. Sayfada.

■ **Grevcileri polis dağıttı:** *İzmir'de açlık grevine başlayan tutuklu ve hükümlü yakınları, yerlerde sürüklenerek polis araçlarına bindirildiler.* 6. Sayfada

■ **Ercan Holding:** *Yönetim Kurulu Başkanı Tevfik Ercan, "Dıştan aldığımız kredilerle yerli bankalardan aldığımız kredileri kapatıyoruz" dedi.* Ekonomi'de.

■ **Vehbi Koç:** *"Halk hisse senedini deniyor" dedi. Koç, halka açılmanın şart olduğunu belirterek, hangi şirketi ne oranda halka açacaklarını araştırdıklarını söyledi.* Ekonomi'de

■ **İlyas Türkiye'de:** *Kanada'da, Bulgar kampından kaçarak Türkiye'ye iltica eden İlyas Şükrüoğlu dün geldi. İstanbul'dan Ankara'ya geçen Şükrüoğlu'nu Başbakan Özal kabul etti.* 12. Sayfada

■ **Çağdaş Aşk Bulmacası:** *Fransa'da Demografik Araştırmalar Enstitüsü'nün saptamalarına göre en sekSi aylar temmuz ve ağustos.* 18. Sayfada

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Kartal ve Güvercin

ÖDEMİŞ/AYVALIK — DSP'nin dünkü Ödemiş mitingi Ecevitleri sevindirdi. Olduğum olası seçim alanlarındaki kalabalıklar hakkında sayı vermekten kaçınırım, ama şu kadarını söyleyebilirim: Göz doldurucu ve coşkun bir toplantıydı.

Ayvalık'ta da coşkulu bir kalabalık vardı. Hem yöre halkı

(Arkası Sa. 15, Sü. 7'de)

George Shultz Suriye Dışişleri Bakanına teşekkür mektubu gönderdi

ABD-Suriye flörtü büyüyor

23 ağustos

WASHINGTON (AP) — Amerikalı gazeteci **Charles Glass**'ın Lübnan'da kendisini rehin tutanların elinden kurtulmasından sonra, ABD ile Suriye arasında gözlenen yakınlaşma, ABD Dışişleri Bakanı **George Shultz**'un Suriyeli meslektaşına gönderdiği teşekkür mektubu ile yeni boyut kazandı.

George Shultz, Suriye Dışişleri Bakanı **Faruk El Şara**'ya gönderdiği mektupta, Lübnan'daki Amerikalı rehinelerin kurtarılması için Suriye'nin harcadığı çabalardan ötürü Şam hükümetine teşekkür etti.

Washington'da bir yetkili, AP muhabirine, **"Shultz, Suriye'ye genel bir teşekkür mektubu gönderdi"** dedi.

Shultz'un Suriye Dışişleri Bakanı Faruk El Şara'ya teşekkür mektubu gönderdiği haberi, Suriye basınında yer aldı. Haber, ABD Dışişleri Bakanlığı sözcülerinden **Phyllis Dakley** tarafından doğrulandı.

ABD Dışişleri Bakanlığı'ndan bir yetkili, Shultz'un Suriye'ye sadece rehineler konusundaki çabaları nedeni ile teşekkür ettiğini vurgulayarak, iki ülke arasında Arap İsrail bunalımına ilişkin görüş ayrılıklarının devam ettiğini belirtti.

Televizyon muhabiri **Charles Glass**, salı günü Lübnan'da kendisini rehin tutanlardan kaçarak kurtulmuştu. Ancak gözlemciler, Glass'ın kurtulmasında Suriye'nin perde gerisinde önemli rol oynadığnı belirtiyorlar.

Beyaz Saray ise, Glass'ın kurtulmasından hemen sonra, ABD'nin eski Şam Büyükelçisi **William Eagleton**'ı, Suriye'ye geri gönderme kararını aldı.

Glass'ın kurtulmasından sonra Lübnan'da 9 Amerikalı rehine kaldı. Diğer Batılı ülkelerden ise 15 rehine bulunuyor.

Glass'ın kurtulduğunun açıklanmasının ardından, ABD'nin Birleşmiş Milletler temsilcisi **Vernon Walters**, Suriye Devlet Başkam **Hafız Esad**'a teşekkür mesajı gönderdi. Walters, geçen ay Şam'a giderek Hafız Esad'la Amerikalı rehinelerin durumunu görüşmüştü.

Suriye, ABD'nin terorizmi desteklemekle suçladığı 5 ülke arasında bulunuyor. Geçen yıl sonbaharda Başkan **Reagan**, Suriye'nin terorizmi desteklediği gerekçesi ile bu ülkeye ekonomik ve diplomatik yaptırım uygulanmasına karar vermiş, bu arada ABD'nin Suriye Büyükelçisi William Eagleton da geri çekilmişti.

ÜRDÜN BAŞBAKANI ŞAM'DA

Öte yandan Ürdün Başbakanı **Zaid Rıfai** dün Şam'ı ziyaret etti. Zaid Rıfai'nin Suriye Devlet Başkanı Hafız Esad'a, Ürdün Kralı Hüseyin'in bir mesajını ilettiği bildirildi. Gözlemciler Rıfai'nin ziyaretinin, Kral Hüseyin'in Arap ülkeleri arasında dayanışmayı arttırma kampanyasının bir bölümü olduğunu belirtiyorlar.

Hakkâri'deki Jirki-Goyan çatışmasında, devletin verdiği korucu silahları karşı karşıya geldi

İki taraf da devlet silahı kullandı

CENGİZ MUMAY *23 ağustos*

ULUDERE — Jirki ve Goyan aşiretleri arasında çıkan çatışmada, koruculara dağıtılan devlete ait silahların kullanıldığının belirlenmesi üzerine, iki aşiretin ileri gelenlerini Caman Jandarma Taburu'nda toplayan askeri yetkililer, **"Biz size silahları eşkıyaya karşı kullanın diye verdik, birbirinize karşı değil"** diye uyardılar.

Jirki aşiretinde korucuların yanı sıra isteyen herkese **"özel izin"** karşılığı silah edinebilme olanağı sağlandığı öğrenilirken, daha önce Uludere Kaymakamlığı'na başvurarak, Jirkilerin çatışmada korucu silahı kullandığını bildiren Goyan aşireti üyelerinin tümü devlet silahı almak istediklerini bildirdiler. Goyan aşiretinin bu isteği İçişleri'ne iletildi.

Çatışmanın önlenmesi ve sağlanan ateşkesin sürdürülmesi için Jirki ve Goyan aşireti üyelerinin zamanından önce yayladan köylerine indirilmesi çalışmaları da tamamlandı.

JİRKİLERE "ÖZEL İZİN"Lİ SİLAH

Hakkâri Valisi **Arif Akbulut**, aşiret esasına göre silah vermediklerini söyledi. **Cumhuriyet**'e yaptığı açıklamada, **"Kanun şartlarına haiz"** kişilerin korucu yapılarak silah verildiğini açıklayan Vali Akbulut, **"Türk devleti aşiret devleti değildir. Bu yüzden biz korucu ataması yaparken kimin hangi aşirete bağlı olduğuna bakmayız. Aşiret esasına göre silah dağıtmamız mümkün değildir"** diye konuştu.

Pazartesi günü başlayan ve çarşamba günü sağlanan ateşkesle sona eren Jirki ve Goyan aşiretleri arasındaki silahlı çatışmadan sonra askeri yetkililerin her iki aşiretin ileri gelenleriyle bir toplantı yaptığı öğrenildi. Beytüşşebap ve Uludere ilçeleri arasındaki Caman Jandarma Taburu'nda her iki aşiretin ileri gelenlerini toplayan askeri yetkililer, korucu silahlarının başka amaçlarda kullanılmamasını istediler. Toplantıda aşiretlerin ileri gelenlerini, **"Silahı size eşkıyaya karşı kullanın diye verdik"** diye uyaran askeri yetkililer, sözlerini şöyle sürdürdüler.

"Devlete ait silahları eşkıyadan başkasına karşı kullanamazsınız. Biz size bu silahları birbirinize doğrultun diye vermedik. Bundan sonra benzeri olayları duymak istemiyoruz."

Beytüşşebap ilçesi ve bağlı yaklaşık 25 köyünde et-

kinliğini sürdüren Tahir Adıyaman liderliğindeki Jirki aşiretinde isteyen herkese "özel izin" ile silah verildiği öğrenildi. Jirkilerde özel izinli silahlarla birlikte yaklaşık 2 bin, kendilerinde ise sadece 40 korucu silahı bulunduğunu ileri süren Uludere ve köylerinde yerleşik Goyan aşireti üyelerinin tümüyle silahlandırılması isteği İçişleri Bakanlığı'na iletildi.

Az sayıda korucu alan Goyan aşiretinin önde gelenlerine askeri yetkililer daha çok korucu almaları gerektiğini söylediler. Aşiretin önde gelenleriyle askeri yetkililer arasında yapılan toplantıda Goyan üyelerinin yaşadığı 30 kadar yerleşim biriminin her birine 5-10 arasında korucu verilmesi istemi gündeme geldi. Ancak Goyan ileri gelenleri, askeri yetkililerin bu isteğini kabul etmeyerek, **"Her köyde birkaç kişinin korucu olması, PKK'ya karşı, karısı ve çocuklarıyla birlikte hedef olmasına yol açıyor. Onun için biz, aşiret üyelerinden 3-5 kişiye bir köyde korucu silahı verilmesine karşıyız. Eğer devlet silah verecekse, her köydeki bütün evlere silah dağıtmalı"** dediler. Goyan'ın bu isteği toplantıya katılan askeri yetkililer tarafından İçişleri Bakanlığı'na iletildi.

CAN GÜVENLİĞİ YOK

Goyanlıların istekleri doğrultusunda silah dağıtılmasına ilişkin herhangi bir karar, bugüne kadar alınamazken, üyeler Jirkiyle çıkan son anlaşmazlıktan sonra kendilerine silah dağıtılmaması ya da karşı aşiretteki silahların denetim altına alınmaması halinde, can güvenliği içinde olamayacaklarını belirttiler.

Özellikle Hakkâri yöresinde yaşayan köylülerin, **"köy korucusu"** ve **"özel izinli silahlı"** olmak üzere iki tür silahlandırıldığına değinen Hakkâri eski Belediye Başkanı **Abdurrahman Keskin, "Hakkâri halkı kullanılıyor"** dedi. Yaptığı açıklamada korucuların yanı sıra, bazı güçlerin de güvenlik kuvvetlerinin verdiği "özel izin" ile kendi silahlarını taşıyabildiklerini, ancak belgenin adli makamlarda geçerli olmadığını söyleyen eski başkan Keskin, **"Jirki aşireti üyelerine ve diğer bazı özel kişilere 'PKK'nın bölgelerinde eylem yapamayacağı' garantisi verdikleri için jandarma, seri numaralarını alarak istedikleri silahı taşıma izni veriyor. Oysa bunun yasalarda yeri yok. Özel izinli silah alan bir kişi, adliyeye durum yansıdığı zaman suçlu oluyor ve 5 yıla kadar hapisle cezalandırılabiliyor. Son olarak Hakkı Öter adlı Jirkili yurttaş böyle bir işlemle karşı karşıya kaldı. Bu son derece tehlikeli bir uygulamadır. Bir taraftan devletin bir kurumu, uygulamayı özel izin ile sağlıyor. Buna karşılık adli makamlar, 'Yasalarda yeri yok' diyerek silah taşıyanı cezalandırıyor"** dedi.

Keskin, Güneydoğu insanının ekonomik sıkıntılar, yolsuzluklar ve suiistimalleri unuttuğunu, temel sorunun **"can güvenliği"** olduğunu sözlerine ekledi.

Ticari bir anlaşmazlıktan doğan çatışma sonucu, Vergi Haco (Oba Yeri) yaylasında Jirki ve Goyanlılar arasında çıkan çatışmayla ilgili olarak görüşlerini açıklayan SHP Hakkâri İl Başkanı **Sait Çetin** korucu uygulamasının zararlarına daha önce de dikkat çektiklerini anımsatarak, şu görüşlere yer verdi:

"Gün gelecek, bu silahlar özel amaçlara, kan davalarına alet edilecek dedik. Gün geldi, bunları gördük, yaşadık. Son olarak da Beytüşşebap ve Uludere yöresindeki aşiret çatışmasında korucu silahı kullanıldığını duyduk. Koruculuk uygulaması tümüyle yanlış, bölgede onarılmaz zararlara yol açan bir uygulamadır. Eline devletin silahını geçiren bir kişinin diğer kişilere karşı üstünlük sağlamaya kalkışması adaletsizliktir."

YAYLADAN GÖÇ TAMAMLANDI

Jirki ve Goyanlılar arasında çıkan çatışmanın önlenmesi ve varılan ateşkesin sürdürülmesi amacıyla varılan anlaşma sonucu yayladan göç tamamlandı. özellikle iki aşiretin yaylalarının komşu olduğu Uzungeçit ve Boğazören'deki Jirki ve Goyan üyeleri, güvenlik güçleri gözetiminde haziran ayında çıktıkları yaylalardan zamanından önce köylerine indiler. Hakkâri Belediye Başkanı **Şükrü Çallı, "Ateşkes geçicidir. Köylülerin yayladan inmeleri, barış görüşmeleri sonuçlanıncaya kadar yeni çatışmaların çıkmasını geçici de olsa engelleyecek. Aşiret üyeleri köylerine döndükten sonra barış görüşmeleri daha kalıcı bir şekilde yapılacak, ayrıntılar konuşulabilecektir"** dedi.

Basılan 18 milyon kitap, kuyrukları önleyecek mi?

Ders kitabına yüzde 42 zam

ÜLKER GÖKTÜRK *24 ağustos*

1987-1988 ders yılında ilk ve ortaöğretimde okutulacak ders kitaplarının büyük bir bölümü basıldı. Ders kitaplarının fiyatlarında, geçen yıla göre yüzde 42 oranında artış olacağı bildirildi.

Ders kitaplarının tamamının, eylül ayı sonunda hazır olacağını belirten yetkililer, **"Bu yıl, kitap sıkıntısı olmaz. Ama kuyruk olur"** dediler. Okulların açılmasıyla birlikte, ders kitapları satan yayınevlerinin önlerinde uzun kuyruklar oluşacağına dikkat çeken yetkililer, kuyrukların şu nedenlerden kaynaklandığını söylediler:

"Yayınevlerinin önlerindeki kuyruklar, kitap bulunmadığı için değildir. Özel yayınevleri, Devlet Kitapları'ndan kitapları zamanında almıyor ve bu nedenle kitaplar piyasaya geç sürülüyor. Bazı yayınevleri okullar açılmadan evvel ders kitabı satışına başlasalar bile, öğrenciler gidip kitap almıyorlar. Ne zaman okul açılıyor, öğrenci o zaman kitapçılara koşuyor. Öğrenciler şimdiden, ders kitaplarını almaya başlasalar okul açılınca izdiham olmaz."

Milli Eğitim Basımevi'nde, halen bu yıl okutulacak ders kitaplarının 137 çeşidinden yaklaşık 18 milyon adedinin basım işleri tamamlandı. Eylül ayı sonunda 23 milyon 481 adet ders kitabı hazır olacak.

Basımevi Müdürü **Mustafa Arabacıoğlu**, Cumhuriyet muhabirine, çalışmalar hakkında şu bilgileri verdi:

"İlk kez bu yıl, özel sektöre, Milli Eğitim Bakanlığı'nın kitaplarının baskı işi verilmedi. Biz bu işi basımevi olarak yapacağız dedik ve ders kitaplarının basımını üzerimize aldık. Bu yıl, 240 milyon forma baskısı gerçekleştireceğiz. Sadece 10 milyonluk forma diğer devlet kuruluşlarının matbaalarında basılacak."

Üniversiteye hazırlıkta
ÇAĞDAŞ EĞİTİM MERKEZİ
Çağdaş Çözümdür
Bakırköy Tel. 570 23 01 - 583 33 14

Cumhuriyet

Üniversiteye hazırlamada iddialıyız
KAVRAM DERSANESİ
LİSE SONLAR 7 Eylül
DEKLEMELİLER I. Aşama 21 Eylül
II. Aşama 5 Ekim

64. Yıl; Sayı: 22627 Kurucusu: Yunus Nadi 175 TL. 24 Ağustos 1987 Pazartesi

Zonguldak'taki boy ölçüşmede Demirel, Özal'dan daha fazla ilgi topladı

Meydan ibresi Demirel'e

4 LİDERE SUÇLAMA

Özal: Bana cephe kurdular

Bir iş var: Eskiden cenaze namazlarında bile birbirlerine sırtlarını çevirenler, şimdi bakıyorum da bana karşı birleştiler. Bunun içinde bir iş var. Bir cephe meydana geldi. Demek ki benden çok korkuyorlar. Bunlar birbirlerine haber yolluyorlar, biliyorum. Evet derseniz ertesi gün yine birbirlerinin boğazlarına yapışırlar. 11.sayfada

İZLENİMLER

Zonguldak'ta renkler karıştı

ZONGULDAK (Cumhuriyet) — Halkoylamasında Zonguldak'ta "evet" mi "hayır" mı fazla çıkacak?

Bugünden kestirmek zor ama "mavi"lerle "turuncu"ların karıştığı Zonguldak'ta Özal ve Demirel'i ayrı alanlarda izleyenler ibrenin az da olsa Demirel'e doğru kaydığını gördüler. Tabii bu kalabalık açısın-

(Arkası Sa. 11, Sü. 3'te)

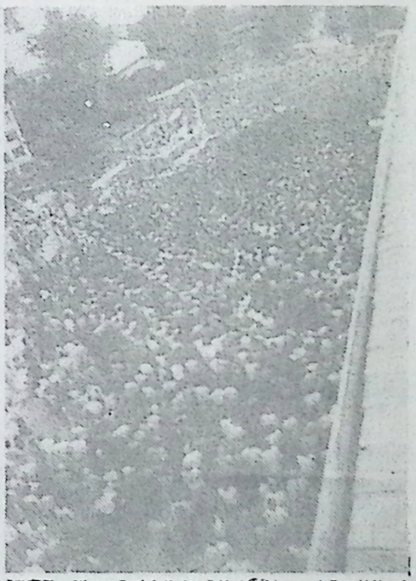
ECEVİT: BANA BİRLEŞMEYİ ARTIK SORMAYIN

TÜRKEŞ'E 'KURTAR BİZİ BAŞBUĞ' KARŞILAMASI

ERBAKAN: 6 EYLÜL'DE IMF OYLANACAK 7. Sayfada

ÖZAL — Başbakan Turgut Özal dün sabah Ankara'dan özel bir uçakla Karadeniz Ereğlisi'ne geldi ve oradan Zonguldak'a geçerek Cumhuriyet alanında konuştu. Özal, kente girerken Süleyman Demirel'i bekleyen "evet"çilerin arasından geçti ve DYP'liler tarafından sessizce dinlendi. Özal Bartın'a geçtiğinde Demirel, Zonguldak konuşmasını yaptı.

DEMİREL — Süleyman Demirel, dün önce Balıkesir'de daha sonra da Zonguldak'ta referandum kampanyasını sürdürdü. Özal'dan iki saat sonra Zonguldak'ta kürsüye çıkan Demirel, Başbakandan daha fazla ilgi topladı. Özal'ın önceki günkü konuşmasını eleştiren Demirel, "60 yılda yapılanları, 4 senede yaptık diyenleri ispata çağırıyorum" dedi.

YALANCILIKLA SUÇLADI

Demirel, Özal'ı ispata çağırdı

Yıllar kayboldu: *Bugün ülkeyi yönetenler hiç olmasa, ülke kendi başına seyreder dahi olsa, tablo bundan çok daha iyi olurdu. Dört senede 60 senede yapılan kadar hizmet yaptık diyenleri, söylediklerini ispata çağırıyorum. Yıllar kaybolmuştur.* 11.sayfada

BALIKESİR'den
HİKMET ÇETİNKAYA

Aman Bee Musa

BALIKESİR — Tarihi Çelik Palas Oteli'nde verilen akşam yemeğinde keyfi yerindeydi Süleyman Demirel'in. Yemek salonunda, geziyi izleyen gazetecilerle sohbet ediyordu. Şehrekustu alanındaki görkemli ve coşkulu kalabalığın 6 eylülde yapılacak halkoylamasında san-

(Arkası Sa. 11, Sü. 5'te)

İZLENİMLER

Borsalino

LEYLA TAVŞANOĞLU

BURSA/BALIKESİR — Şapkayı tutan el, insan seli arasında iki yana sallanıyor, şöyle bir yarım daire çizdi. El, şapkayı kitlelerin duygu ve heyecan durumuna göre bazen, sanki yere çalıyor ya da ya-

(Arkası Sa. 11, Sü. 4'te)

Yavuztürk: Eski siyasiler terör suçlusu

Milli Savunma Bakanı, "Referandumu kazanmaları halinde anayasayı, Cumhurbaşkanını, hükümeti gayri meşru sayacaklar" dedi ve ekledi: "6 Eylül, hükümete güvenoylamasına dönüştü. Eski siyasiler suçludur, cezayı halk verecek. Dağda eşkıyalık yapan çocuklara zehirli tohumlar 1980 öncesinde atıldı. Onların suçu, 1980 öncesinde 5 bin kişinin ölümüdür."

Haber Merkezi — Anavatan Partisi Genel Başkan Yardımcısı Fahrettin Kurt, "Gerçeklerin ortaya çıkması ve referandumun demokratik olması için birinin de 'hayır'ı millete anlatması gerekiyordu. Biz onun için taraf olmak mecburiyetindeyiz" dedi. Kurt, "Evet çıkarsa, bunlar Cumhurbaşkanlığını tartışacaklar. Bizim meşruiyetimizi sorgulayacaklar" şeklinde konuştu. Diyarbakır'daki "referandum" gezisini sürdüren Milli Savunma Bakanı Zeki Yavuztürk de 6 Eylül'ün "hükümete güvenoylaması"na dönüştüğünü söyledi.

Fahrettin Kurt, dün Ankara'da düzenlediği basın toplantısında referandum kampanyası sırasında eski siyasi liderlerin kullandıkları propaganda yöntemlerinin milleti bölücü yönde olduğunu belirterek, "Bu memlekette istikrarı korumak zorundayız" diye konuştu.

"Evet" çıkması halinde partisinin "uzlaşmacı tavrının" devam edeceğini söyleyen Kurt, partizanlık yapmamak için çaba gösterdiklerini kaydetti.

Ergani muhabirimiz Yaşar Öztürk'ün bildirdiğine göre, Di-

(Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

Avrupa Parlamentosu ile ilk temas

Bozer, yine AT turuna çıkıyor

BRÜKSEL (Cumhuriyet) — Devlet Bakanı Ali Bozer, eylülün ikinci yarısında Brüksel, Strasbourg ve Bonn'a giderek. Böylelikle Türkiye, Ortak Pazar cephesinde yeni bir diplomatik atak başlatmış olacak. Güvenilir kaynaklardan edinilen bilgilere göre, "Bay AT" bu gezi sırasında, Avrupa Parlamentosu Başkanı Sir Henry Plumb, Federal Almanya Dışişleri Bakanı Hans Dietrich Genscher, Belçika Dışişleri Bakanı Leo Tindemans ve Ortak Pazar Konseyi Dönem Başkanı ve Danimarka Dı-

(Arkası Sa. 8, Sü. 2'de)

Basılan 18 milyon kitap, kuyrukları önleyecek mi?

Ders kitabına yüzde 42 zam

ÜLKER GÖKTÜRK

1987-1988 ders yılında ilk ve ortaöğretimde okutulacak ders kitaplarının büyük bir bölümü basıldı. Ders kitaplarının fiyatlarında, geçen yıla göre yüzde 42 oranında artış olacağı bildirildi.

Ders kitaplarının tamamının, eylül ayı sonunda hazır olacağını belirten yetkililer, "Bu yıl, kitap sıkıntısı olmaz. Ama kuyruk olur" dediler. Okulların açılmasıyla birlikte, ders kitapları satan yayınevlerinin önlerinde uzun kuyruklar oluşacağına dikkat çeken yetkililer, kuyrukların şu nedenlerden kaynaklandığını söylediler:

"Yayınevlerinin önlerindeki kuyruklar, kitap bulunmadığı için değildir. Özel yayınevleri, Devlet Kitapları'nın kitapları zamanında almıyor ve bu nedenle kitaplar piyasaya geç sürülüyor. Bazı yayınevleri okullar açılmadan evvel ders kitabı satışına başlasalar bile, öğrenciler gidip kitap almıyorlar. Ne zaman okul açılıyor, öğrenci o zaman kitapçılara koşuyor. Öğrenciler şimdiden, ders kitaplarını almaya başlasalar okul açılınca izdiham olmaz."

Milli Eğitim Basımevi'nde, halen bu yıl okutulacak ders kitaplarının 137 çeşidinden yaklaşık 18 milyon adedinin basım işleri tamamlandı. Eylül ayı sonunda 23 milyon 481 adet ders kitabı hazır olacak.

Basımevi Müdürü Mustafa Arabacıoğlu, Cumhuriyet muhabirine, çalışmalar hakkında şu bilgileri verdi:

"İlk kez bu yıl, özel sektöre, Milli Eğitim Bakanlığı'nın kitaplarının baskı işi

(Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

Sağmalcılar, Türkiye'nin aynası

DERSLERİNİ ÇALIŞMIŞLAR — Sübyanlar gardiyan korkusundan olsa gerek, şikâyet etmiyorlar. "Buradan çok memnunuz, yemeklerimiz çok iyi her gün taskebabı çıkıyor..." diyorlar. (Fotoğraf: UĞUR GÜNYÜZ)

Sağmalcılar Cezaevi, 19 yıldır tutukluların "hizmetinde": Eski, battal, sidik kokulu, pis ve acılı. Gazeteciler gezeceği için baştan başa yıkanan koridorlar, yataklara yeni yayılan Amerikan çarşaf bezleri ve subyanlara o gün giydirilen daha yeni dikimevinden çıkmış mavi tek tip elbiseler, perişanlığı gözlerden saklamak için yeterli değil...

Füsun Özbilgen'in haberi 10.sayfada

Yasaklı giysiler

Emiroğlu: Gençlik merkezi meyhane değil

İstanbul Haber Servisi — Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Metin Emiroğlu, "gençlerin kılık kıyafetlerine dikkat etmeleri gerektiğini" söyleyerek, "gençlik merkezlerinin kafe ya da meyhane olmadığını" belirtti. Emiroğlu, gençlik merkezlerine sakallı, bıyıklı dar pantolonlu, dar etekli, askılı elbiseli gençlerin alınmaması konusunda Cumhuriyet muhabirine şunları söyledi:

"Öyle bir yönetmelik mi varmış, öyle bir nizamname mi varmış, ama gençlik merkezleri belli

(Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

Gözaltındaki mahkûm aileleri DGM'ye çıkıyor

Haber Merkezi — Cezaevlerindeki insanlık dışı uygulamaları protesto için İzmir'de Hasan Tahsin Anıtı önünde "açlık grevi" başlattıktan sonra polis tarafından zor kullanılarak dağıtılan tutuklu ve hükümlü yakınlarından gözaltına alınan 18 kadarı bugün DGM'ye sevk ediliyor.

(Arkası Sa. 8, Sü. 4'te)

Washington Nasıl Bakıyor?

Bursa Çelik Palas'ta cumartesi akşamı gazetecilerle sohbet ederken, Süleyman Demirel'e Washington'un halkoylamasına nasıl baktığına ilişkin bir soru yöneltildi. Önce şöyle bir durup düşünen Demirel, sonra gayet sakin biçimde şu yanıtı verdi:

"Tabii Amerika'nın da bir bakış açısı vardır. Türkiye'nin meseleleri bizi alakadar eder... Türkiye, Amerika'nın 51. eyaleti değildir; hiçbir zaman da olmayacaktır."

Sayın Demirel'in tepkisi aynen böyle oldu.

Peki, Amerika gerçekten ne düşünüyordu 6 Eylül konusunda?

Amerika temsilcimiz Ufuk Güldemir, geçen hafta bu konuda Washington'da nabız yokladı. İkisi de uzun yıllar Türkiye'de görev yapmış iki uzmanla görüştü. Her ikisi de Türkiye

(Arkası Sa. 13, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

■ **6. Filo:** *Rum gazetelerine göre Körfez'de gerginliğin artması üzerine Amerikan çevik kuvvetleri İngiliz üslerine indi. Rum gazeteleri Amerikan ve İngiliz kuvvetlerinin ortak bir tatbikata başladığını yazdılar.* *3. Sayfada*

■ **Baskın sonrası göç:** *PKK baskınına uğrayan Milan mezrası halkı, katliamdan sonra yöreyi terk etmeye başladı.* *7. Sayfada*

■ **İkinci köprüde yeni aşama:** *Yetkililer, Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'nün zamanından önce bitirilmesi için hızla çalışıldığını belirttiler.* *Ekonomi'de.*

■ **Bütçenin yarısı borca gidiyor:** *Merkez Bankası'nın hazırladığı raporda iç borç faiz ödemelerinin iç borçlardan daha büyük bir hızla arttığı belirtiliyor.* *Ekonomi'de*

■ **Siyaset ve futbol:** *Demirel: Devlet top işine karışmaz. Liglerin ertelenmesi politik bir olaydır. Futbolun kuralları vardır, ona göre oynanır.* *Spor'da*

■ **Romanya ve Macarlar:** *Macarlara göre Romenler, Transilvanya bölgesinde "kültürel soykırım" uyguluyor. Çavuşesku, Macarları, "aşırı milliyetçilikle ve faşistlikle" suçluyor.*

■ **Lidya nasıl Fatma oldu:** *Petersburg'da başlayan, Kars'a kaçışla süren ve İstanbul'a uzanan 87 yıllık bir yaşamın öyküsü.* *14. Sayfada*

Güreşçilerimiz de Orly Havaalanı'ndaydı

Bomba tehlikesi

Dünya Güreş Şampiyonası için Fransa'ya giden Milli Takımımız, Orly Havaalanı'nda beklerken, salonda patlamaya hazır bomba bulundu.

PARİS (Cumhuriyet) — Dünya Güreş Şampiyonası için Fransa'ya giden Türk Milli Güreş Takımı, Paris'te havaalanında beklerken, yakınında bir bomba bulundu. Güvenlik görevlileri tarafından etkisiz hale getirilen patlayıcı maddenin Türk kafilesine yönelik olup olmadığı henüz kesinlik kazanmadı.

Dünya Güreş Şampiyonası için Fransa'ya giden Türk Milli Takımı, yerel saatle 17.50'de Charles De Gaulle Havaalanı'na indi. Daha sonra güreşçilerin ya-

(Arkası Sa. 8, Sü. 5'te)

Okullar açılmadan, tüm kitapların baskısı da sona erecek. Ancak bize temmuz ayı sonunda gelen, lise üçüncü sınıf fizik ve biyoloji ders kitaplarının baskısında gecikme olabilir. Bu iki kitabı 1 ekim tarihinden önceye yetiştirmeye çalışacağız. Ana ders kitaplarının basım işlemleri bitmiştir. İşçilerimiz gece gündüz durmadan çalışmaktadırlar. Kitap sıkıntısı olmaz ama kuyruk olabilir.''

Arabacıoğlu, ders kitapları fiyatlarında yüzde 42'lik artışı değerlendirirken, bu zammın fazla olmadığını, sadece işçi ücretlerine yüzde 40'lık bir artış uygulandığını, bunun yanında kâğıt, boya tutkal gibi malzemelerin de pahalandığını bildirdi.

Tarlabaşı'nda yıkım

24 ağustos

İstanbul Haber Servisi — Tarlabaşı'nda kamulaştırılan 386 binanın yıkım çalışmaları hızlandırılırken, bu amaçla Tarlabaşı Caddesi dün ulaşıma kapatıldı. Turizmciler, Dalan'dan Tarlabaşı yıkımlarının durdurulmasını istiyor.

Tarlabaşı Caddesi'nin tek şeritten iki şeride çıkarılması ve cadde ortasına yapılması kararlaştırılan yeşil alanın Taksim ve Şişhaneye kadar uzatılması planlanıyor. Beyoğlu Belediye Başkanı **Haluk Öztürkatalay**, bugüne kadar kamulaştırılan binaların yaklaşık 100 kadarının yıkımının tamamlandığını, bundan böyle her gün 22.00 ile 05.00 arasında yıkım yapılacağını bildirdi. Gündüz ise bu işin arka sokaklarda gerçekleşeceği ve bu çalışmaların ulaşımı engellemeyeceği belirtildi.

Tarlabaşı'ndaki yıkım çalışmaları yaklaşık 1,5 ay sürecek. Bu çalışmalardan sonra 8 şeritli bulvarın yapımına geçilecek, ihale bedeli 6 milyar lira olan bulvar, 1988 sonunda tamamlanacak, daha sonra ise İstiklal Caddesi ulaşıma kapatılarak, trafik Tarlabaşı'na kaydırılacak ve Tünel ve Taksim arası tamamen alışveriş merkezi haline dönüştürülecek.

YIKIMA TEPKİ

S.S. Beyoğlu Turizm Geliştirme Kooperatifi yöneticilerinden **Ensarı Derinçay**, **''Tarlabaşı'nın ortasından geçecek otoyolun İstanbul'un can damarını yok edeceğini ve bu damara bağlanan öteki kolları da ortadan kaldıracağını''** belirterek, **''Bölgenin tarihi özelliklerinin, Bakanlar Kurulu kararnamesinde de açıklandığı gibi önemli SİT alanına sahip çıkmayı gerektirdiğini''** söyledi.

Derinçay, **''Dalan'dan tarihi seven bir kişi olarak, Beyoğlu, Galata ve Tarlabaşı yöresine bir kez daha gelmesini, her şey altüst olup bitmeden, tarihin ve kültürün bu belgelerini yok edilmekten kurtarmak için bir kez daha düşünmesini istiyoruz''** dedi.

İstanbul'un kardeş kenti olan Floransa kenti baş plancısı **Prof. Merco Massa** da Dalan'a yazdığı mektupta, **''yeni yollar açmak için, yapıların yok edilmesini amaçlayan projelerin acilen durdurulmasını''** istedi. Prof. Massa, bir trafik planı yerine, kentsel yenileme için geniş kapsamlı bir planlama yapılması gerektiğini belirtti.

Rum basınına göre ABD Çevik Kuvvetleri İngiliz üslerine indi

6. Filo Güney Kıbrıs'ta

24 ağustos

Dış Haberler Servisi — Irak, İran'ın ekonomik ve sanayii hedeflerine karşı hava saldırılarını yoğunlaştırırken, Suudi Arabistan, Arap ülkelerinin İran'la diplomatik ilişkiyi kesmelerini istedi. Bu arada Bağdat, ''kentler savaşı''nı tekrar başlatma tehdidinde bulundu.

Bu arada, Basra Körfezi'ndeki gerginlik üzerine, ABD'nin çevik kuvvetlerini Kıbrıs'taki İngiliz üslerine, 6. Filo'yu da Güney Kıbrıs açıklarına sevk ettiği bildirildi.

AA'nın Lefkoşa kaynaklı haberine göre, Rumca yayın yapan gazetelerin dünkü haberlerinde, İngiliz ve Amerikan birliklerinin bir harekât halinde uyumu sağlamak için Akana bölgesinde ortak bir tatbikata da başladığı bildirildi.

Gazeteler, 6. Filo'nun tatbikat, yakıt alma ve malzeme taşıma işleri için Agratur üssünü kullandığını yazdılar.

Apoyevmatini gazetesi, ABD ile İngiltere'nin Ag-

ratur üssünü ortak saldırı üssü olarak seçtiklerini, bu gelişmenin, Güney Kıbrıs'ın savaşa katılan güçlerin boy ölçüşme arenası haline gelme tehlikesi yarattığını kaydetti.

Irak'ın son günlerde İran'a karşı hava saldırılarını yoğunlaştırması, gözlemciler tarafından çok tehlikeli bir gelişme olarak nitelendiriliyor. Bağdat radyosundan önceki gün yapılan açıklamada İran'ın Bender Humeyni'deki petrokimya tesislerinin 40 uçak tarafından bombalandığı bildirildi. Açıklamada saldırıya katılan Irak uçaklarının tümünün geri döndüğü ve petrokimya tesislerinin **çok ağır hasara** uğratıldığı kaydedildi. Irak askeri bildirisinde yeni bir **"kentler savaşı"** çıkarma tehdidinde bulunuldu.

Irak, önceki günkü saldırısından sonra dün Bender Humeyni'deki tesisleri yeniden bombalandı. Irak Genelkurmay'ından yapılan açıklamada tesislere **yıkıcı bir darbe** indirildiği kaydedildi.

Arap ülkeleri Dışişleri Bakanlarının Tunus'ta yapılan olağanüstü toplantısına katılan Suudi Arabistan Dışişleri Bakanı **Suud El Faysal,** Mekke olaylarından sonra Arap ülkelerinin İran'la diplomatik ilişkilerini kesme konusunu düşünmeleri gerektiğini söyledi.

Kuveyt'ten önceki gece hareket eden ve aralarında temmuz ayında mayına çarpan **Bridgeton** tankerinin de bulunduğu yeni konvoyun dün Bahreyn açıklarına geldiği bildirildi. Konvoyun yarası nedeniyle ağır seyreden Bridgeton tankerinin ulaşması için Bahreyn açıklarında bir süre beklediği haber verildi.

İran, ABD'ye ait bir helikopterin önceki gün Basra Körfezi'ne düştüğünü ileri sürdü.

İran Haber Ajansı İRNA, helikopterde, Amerikalı basın mensuplarının bulunduğunu bildirdi. ABD Savunma Bakanlığı ise iddiayı yalanlayarak, Körfez'de hiçbir Amerikan helikopterinin düşmediğini bildirdi.

AP ajansının Washington kaynaklı haberine göre, ABD Kongresi'ndeki demokratlar Başkan Reagan'ın Körfez politikasına **"üstü örtülü destek"** verdiler.

Temsilciler Meclisi Silahlı Servisler Alt Komitesi'nde hazırlanan 105 sayfalık raporda, demokrat üyeler, Reagan'ın Körfez politikasının seyir özgürlüğünü korumaktan çok, bölgedeki Sovyet etkinliğini sınırlama amacından kaynaklandığını belirttiler. Ancak demokrat üyeler buna rağmen, politikanın devam ettirilmesinden yana olduklarını kaydettiler.

Özal'a 'yuh'lu protesto

UMİT OTAN / ALİ İHSAN ÇALTI *25 ağustos*

ISPARTA — Başbakan **Turgut Özal**'ın dün öğleden sonra **Süleyman Demirel**'in memleketi Isparta'ya girişi ve Cumhuriyet Alanı'nda konuşması olaylı geçti. ANAP'lılar ve DYP'liler birbirine girdi. Mavi **"evet"** döviz ve pankartlarıyla donatılan Isparta'da yoğun gösterilerle karşılanan Özal'a **"yuh"** çekilerek istifası istendi. **"Demirel neredeyse biz ordayız", "Başbakan Demirel", "Burası Isparta, kurtar bizi baba", "Yasaklar kalksın"** sloganlarını atanlara Özal'ın koruma polisleri ile güvenlik kuvvetleri müdahale edince, itişip-kakışmalar oldu. 17 kişi gözaltına alındı, iki kişi hastaneye kaldırıldı. Olaylara askeri birlikler de müdahale etti. DYP'lilerin **"mavi, mavi, masmavi"** temposu karşısında sinirlenen Özal, **"Yunanlıların rengi de mavidir, mavi"** dedi. Gösterileri **"İşte 80 öncesinin misalini yapmak istiyorlar"** diye nitelendiren Özal, Demirel ailesine çatarak şöyle konuştu:

"Karşımızdaki cephe, kaçakçılar, karaborsacılar cephesidir. Bunlar parayla tutulmuş bir avuç zavallı insanlardır. Ama biz bunlara karşılık burada fabrika yapıyoruz. İnşallah suntada, çimentoda değil, TC devletinin fabrikasında çalışacaksınız."

Başbakan Özal, Afyon konuşmasından sonra Isparta yolu üzerindeki Güneykent'te bir grup köylü tarafından yuhalandı.

GÜZERGÂH DEĞİŞTİRDİ

Özal'ın konvoyunun Isparta'ya girerken geçeceği açıklaan Mimar Sinan Caddesi'nde saat 11.00'den itibaren DYP'liler mavi pankart, flama ve balonlarla toplanmaya başladılar. Özal'ın beraberindeki konvoy, DYP il binasının da bulunduğu bu caddeye, saat 15.15 sıralarında geldi. ANAP konvoyu yoğun bir protesto ile karşılanırken, Başbakan Özal'ın bulunduğu **"Petek"** otobüsü, güzergâhını değiştirerek Kenan Evren Bulvarı'ndan konuşma yapacağı Cumhuriyet Alanı'na girdi. Özal'ı bu yoldan bekleyen DYP'liler, ANAP konvoyuna çok sayıda **"Evet", "Yasaksız Türkiye", "6 Eylül'de evet"** yazılı el ilanları attılar. Bazıları da, konvoyla birlikte koşarak aleyhte gösterilerini yol boyunca sürdürdüler. Bu sırada apartmanlardan da ANAP konvoyuna yağmur gibi **"evet"**'li mavi kâğıtlar atıldı.

ALANA SIZDILAR

Cumhuriyet Meydanı'nda Özal'ı dinlemek için 1500 kişilik bir grup bekliyordu. Konvoyla birlite DYP'lilerin de alana girmek istemesi üzerine, önce Başbakanın korumaları müdahale etti. Korumalar, yetersiz kalınca da, diğer güvenlik kuvvetlerinden yardım istendi. Göstericiler, **"Özal istifa", "Muhteşem Süleyman", "Yasaksız Türkiye", "Başbakan Demirel", "Burası Isparta, kurtar bizi baba"** gibi sloganlar atarken, Özal'ı dinlemeye gelenler ise, **"Başbakan Özal"** diye karşı tempo tuttu.

Polis ve askerin kurduğu barikata rağmen, DYP'liler de miting alanına sızmayı başardılar. Böylece, miting alanındakilerin sayısı 3 bini bulurken, 2 bin kadar kişi de barikatın dışında kaldı. Barikatın içindeki bir grup **"yuh"** çekerken,diğerleri Özal lehine bağırıyordu. İki grubun arasına barikat kurmak isteyen güvenlik kuvvetleriyle protestocular arasında itişip-kakışmalar oldu. Bazı polislerin protestoculara tekme-tokat giriştiği, bazılarının ise yumuşak müdahalede bulunduğu dikkati çekti.

Protestolar arasında kürsüye çıkan Özal, şöyle dedi: **"Sanıyor musunuz, Özal kudurmuş, bir avuç insandan korkar. Benim yüreğim mangal gibi. Bakınız çok değerli Ispartalılar, burada biraz evvel bir hadise oldu. Bir avuç insanı getirerek olay çıkarttılar. Bütün Türkiye'ye ibret olsun. Tüm 12 Eylül öncesine nasıl gelindiğini anlasın. Isparta'ya iki fabrikanın temelini atmaya geldik. Onlar fabrika yapar, kendi aileleri sahip olur. Bizim yaptığımız fabrikaya**

Ispartalılar sahip olacak."

Özal'ın, Süleyman Demirel'in kardeşlerinin sahip olduğu fabrikaları ima etmesi üzerine DYP'liler, gösteri yaparak yuh çektiler. Bu arada emniyet kuvvetlerinin müdahalesi üzerine Özal'ın **"Bırakınız istedikleri kadar bağırsınlar. Güvenlik kuvvetleri hesaplarını görmesi lazım. Hiçbir mitingte bunun aksi olmaz"** dedi. Bu kez ANAP'lıların **"Başbakan Özal"** sloganları attıkları ve Özal'ın **"Yaşayın Ispartalılar, var olun, bir avuça haddini bildirdiniz"** diye seslendiği duyuldu. Özal, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Parayla tutulmuş bir avuç insan bu kadar olur. Türkiye'nin 12 Eylül öncesine nasıl geldiğini anladınız mı? İşte burada küçük bir örneği yaşanıyor. Sanıyorum vatandaşlar, bu örneği çok iyi hatırlayacaklar. Ancak Türkiye 12 Eylül öncesinin 70 cente muhtaç Türkiyesi olmayacaktır. Hep söylüyorum, kaçakçıya giden yem borusunu kestik. Bu yoldan devlete 150 milyar giriyor. Bakınız bir sigara kaçakçılığı memleketi nereye getirdi. Kendi iktidarları devrinde kaçakçıya, karaborsacıya giden yem borusuna gitti."

DYP'li grubun protestolarını sürdürmeleri üzerine, bu gruba seslenerek, **"Tabii ki özlersiniz bu eski devirleri. O karaborsanın, kaçakçılığın at boyu gittiği, diz boyu çamur, pislik içinde bir ülkeyi özlersiniz. Onun için 'evet' dersiniz, ama artık Özal var"** dedi. Bu sözcükler üzerine de, DYP'lilerin "yuh" çekerek **"Mavi, Mavi, Masmavi"** diye tempo tuttukları görüldü. Özal, bu kez kendi yandaşlarına dönerek, **"Zorbalık devri bitmiştir. Karaborsacıların da yem boruları tıkanmıştır. Son çırpınışlarıdır. O da inşallah 6 Eylül'de sizin helal oylarınızla son bulacaktır. Burada ifade ediyorum, karşımızdaki cephe kaçakçılar, karaborsacılar cephesidir. Sonları gelmiştir. Zaten sonları da yoktu ki.. 1980 öncesinde 10 senede 12 hükümet, 12 Eylül sonrasında ise iki hükümet gelmiş. 10 senede 12 hükümetle memleket nereye gider? Ecevit geldi, Demirel gitti, Demirel geldi Ecevit gitti; hokkabaz gibi, bir aşağı bir yukarı. Millet bunun hesabını soracaktır"** dedi.

"KIYMETLİ ÖZAL"

Özal, bu bölümde, Demirel'in müsteşarlığını yaptığı dönemi anlatmaya başlayıp, **"Isparta dört milletvekili çıkardı, beşincisi benim"** derken, protestolar yeniden yükseldi. Kızan Özal, **"Şimdi dikkatle dinleyin; şöyle oldu, böyle oldu. Ama toplantıda insanları rahatsız etmek için bir avuç insanı parayla tutup getirmezler. Bunlar parayla tutulmuş zavallı insanlar. Ama biz bunlara da iyilik yapıyoruz. İnşallah suntada, çimentoda değil, TC devletinin fabrikasında çalışırlar"** dedi. Yuhlar ve Demirel'i öven sloganlar arasında Özal konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Şunu söyleyeyim. 1979'da iktidara geldi Sayın Demirel. Ama arkasından beni çağırdı. Ben onun Başbakanlık Müsteşarı değil miydim? Yani istese tayin etmezdi, ama niye tayin etti? İtibarı kaybolmuş bir ülke vardı. Bana söylediği aynen şudur: 'Ekonomiye sen bakacaksın, hem de bakanlardan önde..' diye. Ama bakınız her şey iyi gitti. 'Özal, şöyle iyi adam, böyle dahi adam. Adam parti kurmaya gelince bana izin vermedi. Fakat ben kurdum. Çünkü milletin oylarının tapusu onun değildi. Ben hiç kimseden destek görmedim. Sadece Allah'tan destek gördüm. Şimdi de sadece Allah'tan başka kimseden korkmuyorum. Bizim yaptığımız icraata onların hayalleri bile yetişmez."

Özal, protestoların yeniden yükselmesi karşısında, **"Şuradaki bir avuç insanı Allah islah etsin. Evetleri hayırlı olsun"** diye konuştu.

MAVİ YUNAN BAYRAĞI

Özal, DYP'li göstericilerin **"Mavi, Mavi", "Özal istifa", "Başbakan Demirel"** diye bağırmaları üzerine yeniden sinirlendi ve **"Yunanlıların rengi de mavidir, mavi. Onlara boşverin"** dedi. Buna karşılık ANAP'lılar karşı gösteriye başlayarak, **"Başbakan Özal"** diye bağırdılar. Özal, bunun üzerine **"Siz bağırdıkça onların yürekleri çatlıyor"** dedi. Ardından DYP'liler **"Yasaksız Türkiye"** diye bağırmaya başlayınca, barikatla kesilen iki grup arasında yine itişip kakışma oldu.

Bunun üzerine Özal, yüksek sesle bağırarak, **"Yollar yürümekle aşınmaz, diyen zihniyetten değiliz"** dedi ve Vali Saim Çotur ile **Emniyet Müdürü Reşat Vural**'dan aleyhte gösteri yapanlara müdahale edilmesini istedi. ANKA'ya göre, Özal'ın koruma müdürü Musa Öztürk'ün **"Petek"** otobüsüne yaklaşarak protestoculara ateş açılması yolunda koruma polislerine emir verdiği duyuldu. Özal, konuşmasına şöyle devam etti:

"Zannetmesinler TC'nin Başbakanı bunlardan korkacaktır. Allaaaahhh... Özal kimseden korkmaz. Bu hareketin altında Türkiye'yi 1980 öncesine götürmek var."

Bu sırada miting alanındakilerin **"hayır"** sloganı atmaları üzerine **"Bir daha söyleyin"** dedi. Topluluğa üç kez **"Hayır, hayır, hayır"** diye bağırttı. Protesto ve lehte gösteriler nedeniyle sık-sık konuşması kesilen Özal, referandumun Demirel, Ecevit, Erbakan, Türkeş, Behice Boran ve Doğu Perinçek'e getirilen 10 yıllık siyasi yasağın kaldırılıp kaldırılmaması için yapıldığını hatırlatarak, bunun iktidar değişikliğiyle ilgisi olmadığını söyledi. Özal, **"Onlar gelse de ilk seçimde perişan ederiz. Sonları hüsran olacaktır"** deyince yine **"Mavi, Mavi, Masmavi"** temposu tutuldu. Özal da gülerek **"Evetleri de hayır olsun"** dedi.

EZAN OKUNUYOR

Bu sırada ikindi ezanı okunmaya başlayınca Özal konuşmasını kesti. Ezandan sonra DYP'li bir grubun ara sokaklara doğru yönelmesi üzerine Özal, **"Bak ezan okununca şeytan görmüş gibi kaçtılar"** diye konuştu. Bu arada DYP'li bir grubun Özal'ın mavi oylarını Yunan bayrağına benzetmesi karşısında Türk bayrağıyla bir grubun meydana geldiği ve aleyhte gösteriye başladığı görüldü. İtişip-kakışma sırasında Nuri Köse adlı bir yurttaş baygınlık geçirerek hastaneye kaldırıldı. özal konuşmasının sonunda, **"Hadi birlik ve beraberliğimizi görsünler"** diyerek, kendi yandaşlarına ANAP selamı verdirdi.

Bu arada, Özal'ın gezilerine katılan **"Ender"** çikolataları sahibi **Ender Kitapçı**'nın, güvenlik kuvvetleriyle birlikte göstericilerin üstüne yürüdüğü görüldü. Gazetecilerin **"Ne yapıyorsunuz Ender Bey?"** sorusuna Ender Kitapçı, **"Pretostaları görünce dayanamadım"** yanıtını verdi.

İKİ FABRİKA TEMELİ ATTI

Özal, Isparta'nın Çünür köyünde Köyteks'in hafif yapı elemanları fabrikası ile bir özel firmaya ait olduğu bildirilen Pamuk İpliği Entegre tesislerinin temellerini attı.

Isparta Valisi **Saim Çotur,** AA muhabirine yaptığı açıklamada, Başbakan Turgut Özal'ın konuşması sırasında sloganlar atarak, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'na muhalefet eden gruptan elebaşı oldukları belirlenen 17 kişinin gözaltına alındığını bildirdi. Çotur, gözaltına alınanların hepsinin serbest meslek sahibi olduklarını ve haklarında gerekli yasal işleme başlandığını belirtti. Isparta'da durumun sakin olduğunu belirten Vali Çotur, **"Isparta'da çevik kuvvet yok. Taşkınlıktan sonra tugaydan yardım istedik. Askerler geldi. Burdur'dan da çevik kuvvet istedim. Onlar da geldiler"** dedi.

Özal, 1.5 saat kadar süren konuşmasını tamamladıktan sonra, protestolar arasında yola çıktı. "Petek"te "Alişimin Kaşları Kara" türküsü çalınırken, Özal'ın keyifli olduğu dikkati çekti.

ANKARA'YA DÖNDÜ

Başbakan Özal, daha sonra Burdur'a geçti ve Isparta olaylarına değinerek, **"1980 öncesine benzer hadiseler oldu. Birtakım çocuklar, herhalde parayla tutmuşlar, bizim toplantımızı karıştırmaya çalıştılar"** dedi.

Chase Manhattan Genel Müdürü Nice, IMKB'yi değerlendirdi

Halkçı kapitalizme doğru

LEVENT GÜRSES *25 ağustos*

Chase Manhattan İstanbul Şubesi Genel Müdürü Peter Nice özelleştirmenin İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nı (İMKB) kamçılayacağını ve İngiltere'de gerçekleşen **"halk kapitalizmi"**'nin Türkiye'de de yaşanabileceğini söyledi. İMKB'nin gelişmesi ve güçlenmesi için hisse senedi arzının arttırılması ve özel şirketlerin daha çok halka açılması gerektiğini kaydeden Nice, **"Üçüncü olarak yabancı yatırımcıların İMKB'de portföy yatırımı yapmalarına izin verilmelidir"** dedi.

Borsa'daki son gelişmeler konusunda Cumhuriyet'in sorularını yanıtlayan **Peter Nice,** İMKB'nin küçük bir borsa olması nedeniyle hisse senedi fiyatlarının çok hızlı yükselmesinin veya düşmesinin normal olduğunu, fiyatlardaki aşırı dalgalanmalardan paniğe kapılmamak gerektiğini kaydetti. Dünya çapındaki hisse senedi borsalarınca fiyatların iki çeşit haber nedeniyle dalgalandığını kaydeden Nice şöyle devam etti: **"Bunlardan birincisi makro haberler. Makro haberler faiz oranları, enflasyon gibi ülkeyle ilgili bilgiler ve petrol fiyatları gibi uluslararası bilgiler olarak ikiye ayrılır. İkinci haber çeşidi ise firma ile ilgilidir. Hisse senedi borsada işlem gören firmanın mali durumu, ürünleriyle ilgili haberler fiyatları etkileyecek bu türden haberler arasında yer alır. Fiyatları etkileyecek üçüncü ve önemli bir faktör de yatırımcıların tercihleridir."**

Faiz oranlarındaki artışın dünyadaki büyük borsalarda hisse senedi fiyatlarının gerilemesine neden olduğunu kaydeden Nice, Türkiye'de faiz oranlarının serbest bırakılmasının İMKB'yi etkilememesini şöyle açıkladı: **"Türkiye'de borsa dünya standartlarına göre henüz çok küçük ve talep hızla artıyor. Faiz oranlırının serbest bırakılmasından borsamn etkilenmemesinin nedeni de, küçük olması. Borsanın küçük olması fiyatların aşırı dalgalanmasına da neden oluyor. Batılı ülkelerin borsalarmda fiyatların yeni gelişmeler karşısında aşırı dalgalanmamasınm nedeni borsanın büyük olması ve bu dalgalanmaları emebilmesi."**

İMKB'nin geleceğinden ümitli olduğunu kaydeden **Peter Nice** özelleştirmenin borsayı çok olumlu bir şekilde etkileyeceğini ve kamçılayacağını belirterek, **"İngiltere'de özelleştirme borsayı çok olumlu etkilemiştir. Sokaktaki adam birçok büyük şirketin ortağı olmuş ve 'halk kaitalizmi' denilen olay gerçekleşmiştir. Aynı gelişme Türkiye'de de yaşanabilir. Özelleştirmenin en büyük yararlarından biri de borsanın halka inmesidir"** diye konuştu.

Peter Nice İMKB'nin gelişmesi için hisse senedi arzının arttırılması ve özel şirketlerin halka açılması gibi arzı arttıracak faktörleri sıraladıktan sonra, **"Talebi arttırmak için ise uluslararası portföy yatırımcılarının borsada yatırım yapmasına izin verilmelidir"** dedi.

ANAP Türkiye liglerindeki düzenlemeden vazgeçti ve geriye dönüş yaptı

Ligler bu hafta yeniden başlıyor

26 ağustos

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türkiye futbol ligleri bu hafta başlıyor. Futbol Federasyonu Başkanı Halim Çorbalı, sosyal patlamaları önleyebilmek için 2. Türkiye liginden 5 takım yerine 3, 3. Türkiye liginden de 5 takım yerine her gruptan ikişer takımın düşürülmesinin kararlaştırıldığını bildirdi. Antalyaspor ikinci kez Ankara İdari Mahkemesi'ne bugün başvuracak.

Yeni oluşturulan Futbol Federasyonu ilk toplantısını dün Ankara'da yaptı. Toplantıya Oğuz Manas ve Selahattin Yetmişbir'in dışındaki üyeler katıldı. 4,5 saat süren toplantı sonunda Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdür Vekili Kemal Kâmiloğlu, idare mahkemesinde alınan kararlara uyulduğunu bildirerek şunları söyledi: **"Bilindiği gibi ligler iki hafta tatil edilmişti, fakat yeni federasyonun fevkalade hızlı, başarılı çalışması ile bu süre 1 hafta ile geçiştirilmiştir. İdare mahkemesinde karar alan Kocaelispor ve Bursaspor, 1. Türkiye liginde, Ünyespor ise 2. lig (B) gru-**

bunda yer alacaklar.''

Federasyon Başkanı Halim Çorbalı ise ilk toplantıda alınan kararları şöyle açıkladı.

''1. lig 20 takımdan kurulmuştur. Daha önceden oynanan müsabakalardaki kazanılan puanlar geçerlidir. Buna göre fikstürde ve lig statüsünde değişiklikler yapılmıştır. Bize gerek güvenlik makamlarından ve gerekse Beden Terbiyesi İl Müdürlüklerinden liglerde küme düşecek takımların fazla olması ve müsabakaların böyle devam etmesi halinde büyük olayların çıkacağı konusunda kesin karar belirtmişlerdir. Bunun da çözüm yolu maçlarda tansiyonu azaltmaktı. Biz de bu yola maçlardaki tansiyonu azaltmak için 2. Türkiye liginde her grupta 5 takım yerine 3 takımın, 3. Türkiye liginde de 5 takım yerine 2'şer takımın düşürülmesini oy birliği ile kararlaştırdık. Bu arada 1. ligden de 4 takım düşecek.''

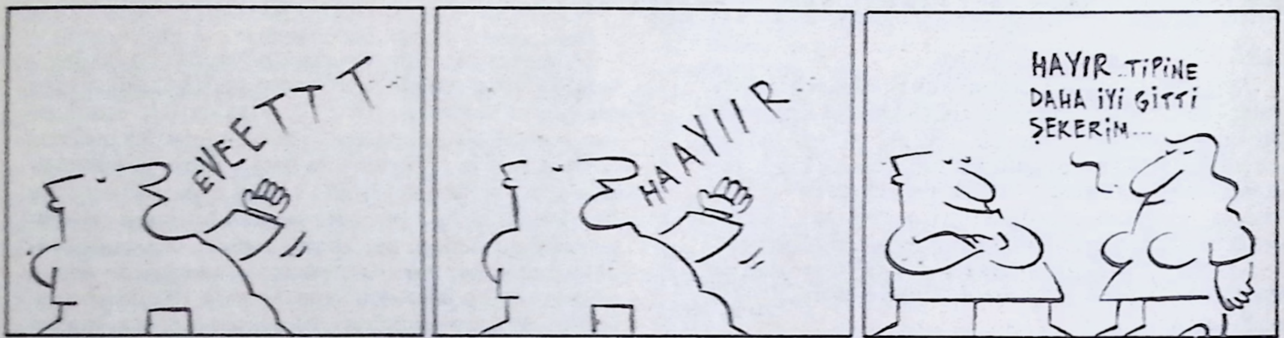
ANTALYASPOR BİR KEZ DAHA

Mahkemenin başvurusunu reddettiği Antalyaspor'un avukatı Ahmet Çalışkan da Antalyaspor'a uygulanan kararın kamu düzenine aykırı olduğu gerekçesi ile bugün Ankara İdare Mahkemesi'ne ikinci kez dava açacaklarını söyledi.

KOCAELİ-BURSA MAÇI

Futbol Federasyonu, lige mahkeme kararı ile gelen iki takım Kocaelispor ve Bursaspor'un referandum öncesi, 5 eylül cumartesi günü karşı karşıya geleceklerini açıkladı.

Öte yandan Diyarbakırspor'un mahkemeye başvurmadığı bildirildi.

Özal halkı tahrik etti

MUSTAFA BALBAY *26 ağustos*

DENİZLİ — Eski başbakanlardan Süleyman Demirel, Isparta'daki olaylara ilişkin yaptığı basın toplantısında Özal'ın ''evet'' pankartı taşıyan yurttaşlara **''bir avuç çapulcu''** diyerek ağır şekilde tahrik ettiğini söyledi, **''Bu ülkeyi yönetenler ne yaptıklarını ne dediklerini bilmiyorlar''** dedi. Demirel, Isparta'da ''evet'' dövizi taşıyan kadınlara, Özal'ın **''Ne kadar para aldınız?''** diye orduğunu öğrendiğini söyledi ve **''Yine öğrendiğime göre, maviler ile dolu meydanı gören Özal, mavi Yunan bayrağıdır demiş. Doğudaki eşkıyanın rengidir demiş. Bu sözler hükümet başkanına yakışır mı?''** diye konuştu.

Demirel, geceyi geçirdiği Pamukkale'de gazetecilerin Isparta olaylarına ilişkin sorularını yanıtlarken, Ispartalıların ağırbaşlı insanlar olduğunu ifade etti ve şunları söyledi:

''Sayın hükümet başkanının ziyaretinde kırıp dökme yok, itip kakma yok. Söz şeklinde bir ağır tahrik var. Meydan maviler ile donatılmış, bir grup yurttaşın elinde 'evet' dövizleri varmış. Sayın Özal bu kişiler için bir avuç çapulcu demiş. Ve benzer tahrik edici sözler söylemiş. Halka hakaret etmiş. İnsan vatandaşa çapulcu der mi? Bunlar esef vericidir. Bunu söyleyen kişi ne dediğini bilmiyor demektir. Mavi renk Yunan bayrağı imiş. Doğudaki anarşistin rengiymiş. Mavi rengi herhalde Ispartalılar seçmedi. O zaman beyaz seçseydiniz kardeşim.''

İHTİLALLER GERİLETİYOR

Süleyman Demirel, **''Özal, 1980 öncesinde ekonomiyi kurtarmak için beni çağırdılar diyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?''** sorusunu, **''Ekonomiyi kişiler düzeltmez. Hem 1980'e kadar değerliymiş de nerede kalmış? Kişi kendisini bulunmaz cevher sanıyor. Şeyh, ben keramet sahibiyim demez. Etrafı der. Ama Özal, kendisini siyaset şeyhi ilan etti''** diye yanıtladı.

Baskı ve işkenceyi protesto yürüyüşü

31 ağustos

İstanbul Haber Servisi — Türkiye'nin çeşitli cezaevlerinde açlık grevleri sürerken, siyasi tutuklu ve hükümlü yakınları da dün **''Cezaevindeki baskı ve işkenceleri''** protesto etmek için **TBMM'ye yürüyüş'** eylemine başladılar. Dün sabah Sultanahmet'te daha önce oturma eylemi yaptıkları parkta toplanan çok sayıda tutuklu ve hükümlü yakını, basına yaptıkları açıklamada, cezaevlerindeki baskı ve işkenceleri protesto ettiklerini, insanlık onuru ile bağdaşmayan uygulamalara karşı cezaevlerinde başlatılan açlık grevlerini desteklediklerini belirtirken, **''Yetkili makamlara pek çok kez ilettikleri halde cezaevlerinde bulunan yakınlarının durumunda herhangi bir de-**

ğişikliğin olmadığını" vurgulayarak, **"Demokrasiye geçtiğimizin iddia edildiği bir ortamda, bir kez daha haklı taleplerimizi iletmek üzere biz tutuklu yakınları, sendikalar, avukatlar, doktorlar, aydınlar ve siyasi dergilerin katılımıyla TBMM'ye yürüyoruz"** dediler. Bildirinin okunmasından sonra ellerinde çiçeklerle, beyaz başörgütü ve mendili kadın-erkek yaklaşık 500 kişi Sirkeci'ye doğru yürüyüşe geçti. İki üç kişilik sıralar halinde yürüyenlerin uzunluğu 50 metreye ulaşırken, güvenlik kuvvetlerinin herhangi bir engellemesiyle karşılaşmadılar. Sirkeci'de aralarında yazar **Bilgesu Erenus, Emil Galip Sandalcı,** İstanbul Barosu avukatları **Nebi Barlas, Kemal Keleş,** türkücü **Rahmi Saltuk**'un da bulunduğu çok sayıda kişi tutuklu ve hükümlü yakınlarını otobüslere bindirerek uğurladı. Daha sonra Kazlıçeşme'deki Deri-İş Sendikası'nın grevini ziyaret eden tutuklu ve hükümlü yakınları, grev sözcüleri ile kucaklaşarak birbirlerine çiçek verdiler. Burada **Mehmet Ali Aybar**'ın mesajı, Sosyalist Devrim Partisi kurucu üyesi **Uğurcan Koçak tarafından okundu. Mehmet Ali Aybar'ın "Çocuklarınızın, eşlerinizin onuru ve hakları için mücadele ederken, tüm insanlığın onuru ve hakları için de mücadele ediyorsunuz"** mesajından sonra, Deri-Iş grevinden 4 kişiyi de yanlarına alan Türkiye'de tutuklu ve hükümlü yakınları 3 otobüsle hareket etti. Çanakkale, Bursa, Eskişehir üzerinden Ankara'ya geçecek olan yaklaşık 100 tutuklu yakını yarın, Ankara'da TBMM'ye tek tek dilekçe verecekler.

Gazete Bisküvi Değildir...

OKAY GÖNENSİN *31 ağustos*

Basın sorunları ve gazetelerdeki değişimler haber olmaya, basın çevresi dışında da tartışılmaya başlandığından beri bir görüş sık sık tekrarlanır oldu: "Gazete üretmek ve satmanın herhangi bir başka malı üretmek ve satmaktan bir farkı yoktur. İşin inceliklerini her durumda teknisyenler yapar, yönetenlerin ya da sermayedarların işin teknik yönlerine ilişkin bilgi sahibi olmasına gerek yoktur." *İş yönetimi kuramlarında Amerikan tarzının epey yaygın kabul gördüğü günümüzde bu yaklaşım kimilerine ilk bakışta mantıklı bir genelleme gibi görünebilir. Nitekim bu yargının genelleşmesi yalnızca Türkiye'de değil, Batı'nın çoğu ülkesinde de meseleye aynı açıdan bakan sermaye gruplarını basın yayın sektörüne çekmektedir. Bu bakışa göre bisküvi ya da otomobil üreten bir kuruluşla gazete üreten, yani haber, bilgi, açıklama, yorum satan bir kuruluş arasında fark yoktur. Öyle midir? Bişküvi alırken ya da bir otomobilin niteliklerini öğrenirken, onu üreten kuruluşun sermaye yapısı hiç aklınıza gelir mi, yöneticilerinin kimler olduğu, biçiminin kimler tarafından tasarlandığını düşünür ya da sorar mısınız? Buna karşılık bir gazete ya da dergi alıcısının, daha doğrusu düzenli bir okurun, seçimini yaparken zaten ön bilgiler olarak kafasındadır bu soruların yanıtları: Okumayı düşündüğü gazetenin sermaye yapısı, sahiplerinin kişiliği kuşkusuz ilk veridir, ilk güven ya da güvensizlik unsurudur; sonra o gazetenin çeşitli köşelerini oluşturanlar, yazanlar, çizenler yorumlayanlar, düzenleyenler, karar verenler, karar süreçlerine katkıda bulunanlar... Bisküvi üreten bir kuruluşun iç yapısını, her gün yediği bisküvinin üretim sürecinde temel rol oynayan insanları kimse merak etmez, ama bir gazetenin herhangi bir köşesi eleştirildiği ya da tartışıldığı zaman ortada olan, her zaman üretimi gerçekleştiren insanlardır. Üçüncü unsur da okur kitlesinin özellikleridir. Dar moda heyecanları dışında herhangi bir malı kendinden başka kimlerin tükettiğini fazla düşünmez insanlar, ama aynı gazeteyi kimlerin okuduğu bir kimlik sorunu olduğu için, herkesi ilgilendirir. Böyle üçlü bir yapının üstünde oluşur bir gazetenin kişiliği: Sermayenin özelliği, üretenlerin kimlikleri, okur kitlesinin özellikleri. Bu unsurlar bir gazetenin kişiliğinin vazgeçilmez üçlüsüdür. Ve genel olarak tüm gazete okurları bu yapının bilincindedir, kendi işlerinin de farkındadır. Gazete, bisküvi değildir.*

★

12 Eylül döneminin olağanüstü koşulları, Türk basınına yeni bir Basın Yasası da armağan etti. O günlerde bu yeni yasaya karşı çeşitli tepkiler gösterildi, basın kuruluşları girişimlerde bulundular, ama sonuç başarısız oldu. Her dönemin "günah keçisi"

olan basın, 12 Eylül koşulları olağana dönerken biraz daha rahat bir soluk almanın heyecanı içindeydi ve Basın Yasası'na yapılmış olan çeşitli ek maddelerin ilerde siyasi iktidarlara ne gibi olanaklar verebileceği de bu arada unutulup gitti. Ve geçen hafta sonu Basın Yasası'nın unutulan Ek-1. maddesi ortaya çıkıverdi; "2000'e Doğru" dergisinin son sayısının dağıtımı DGM Savcılığı'nın kararıyla durduruldu. Böylece 12 Eylül'ün armağanı olan Basın Yasası ek maddelerinden biri aniden uygulanıverdi. Bu maddeye göre, eğer 24 saat içinde karar verme durumunda olan yargıç, dağıtımı engellenen yayının toplatılması gerek olmadığına dair karar verse ve o yayın organı bu gereksiz bekletmeden dolayı büyük zararlara uğrasa bile herhangi bir tazminat söz konusu değil. Anımsatalım: Basın Yasası'na eklenmiş olan "12 Eylül maddeleri", *savcılara geniş toplatma yetkileri vermekte, mahkûmiyet durumlarında yayın organlarının 3 günden 1 aya kadar kapatılmasına olanak sağlamakta, gerekirse matbaa makinelerine de el konabilmektedir. Şimdilik ilk uygulama ek 1. madde ile başlamıştır. Bakalım gerisinin uygulanmasına ne zaman tanık olacağız...*

*

Son günlerin ilginç bir olayı son haftalarda Fransa'da yaşandı. Sosyalist Parti'ye yakın bir sermaye grubu tarafından 10 yıl kadar önce kurulan Le Matin gazetesi ağır bir bunalım içine girdi,kapanma aşamasına kadar geldi. Le Matin gazetesinin parlak bir başlangıcın ardından batma noktasına kadar gelmesinin, büyük ölçüde yakın olduğu Sosyalist Parti'nin inişe ve bu partinin çeşitli kanatlarının gazeteyi bağımsız bir yayın gibi değil, parti organı gibi görmeleri ve bu tarz yönlendirmek istemelerinden kaynaklandığı belirtiliyor. Sonuçta gazete ağır bir bunalıma girip, eski sermayedarlar da art arda işin ucunu bırakınca, gazete çalışanlarından 10 kişilik bir grup, ilginç bir girişimde bulundu ve çalışanlar adına gazetenin mülkiyetine talip oldu. İlgili ticaret mahkemesi de pek ticari olmayan bir karar alarak, bu isteği onayladı. Ve sonra sıra geldi gazetenin yaşaması için gereken paraları bulmaya. Bir bölüm okur gönüllü destek oldu, ama yetmedi. Çeşitli para sahipleri küçük paylarla bu çabaya katıldılar, ancak bugün gazete, dünyanın her yerinde büyük paralar gerektiren bir girişim olduğundan yine sorun çözülmedi. Bu arada ilginç bir olay oldu, sağ iktidar, yıl sonunda tüm gazetelere çeşitli kıstaslara göre yapılan yardımdan solcu Le Matin'in payına düşecek olan 2 milyon Fransız Frangını (yaklaşık 300 milyon TL.) birkaç ay önceden vermekte tereddüt etmedi. Şimdi Le Matin gazetesi, çalışanların ağır özverisi sonucu ölümden kurtulmuş durumda ve yine sermaye arıyor. Fransız TV'sinin 1. kanalını almış olan büyük müteahhit Bouygues, 100 milyon Fransız Frangını (yaklaşık 15 milyar TL.) halen 60 binlik günlük satışını sürdüren bu solcu gazeteye yatırmaya hazır. Bu işle ünlü İngiliz Maxweel Yayın Grubu'nun Fransa'daki kolu da ilgileniyor, ancak bu büyük sermaye kuruluşlarının doğal olarak bazı koşulları var, karşılıksız para vermek niyetinde değiller. Maxwell'in Fransa'daki yöneticilerinden biri şöyle diyor: "Gazete otomobil gibidir, içindeki herkesin ehliyeti olsa bile, yalnız bir kişi sürer..." *Le Matin'in büyük sermaye gruplarına teslim olmadan yaşama mücadelesi sürüyor...*

*

Viyanalı bir genç, Hitler Almanyası 1938'de Avusturya'yı ilhak ettiğinde kaçmaya karar verir ve 15 yaşında New York'a ulaşır. Ağır yaşam koşullarıyla mücadele ederken bir iş bulur, Time dergisinde getir götürücülük. Bir yandan, bu işi yapar bir yandan da öğrenimini tamamlar ve çalıştığı kuruluşta basamakları birer birer tırmanmaya başlar. Ve Henry Grünwald 1968'de, 30 yıldır çalıştığı kuruluşta Times'ın Yazı İşleri Müdürü olur. 1979'da ise Time-Life Grubu'nun yayımladığı 6 derginin genel yönetmenidir. Grünwald geçenlerde emekli oldu ve Reagan yönetimi hiç de Reagancı olmayan bu emektar gazeteciyi ABD'nin Avusturya Büyükelçiliği'ne atadı. İşte ülkemizde güç görülebilecek bir olay...

Madonna Fransa'yı altüst etti

SABETAY VAROL *31 ağustos*

PARİS — Ünlü Amerikan şarkıcısı Madonna'nın Paris konseri en az 150-200 bin kişilik bir topluluk önünde yapıldı. Bu konserin Fransa'da şimdiye kadar yapılan en büyük konser olduğu ifade ediliyor.

Trenden oluk oluk inen genç insan kalabalığı, sessiz bir yürüyüş yaparcasına, hep aynı yöne yöneldi. Bu gelenler, konserin başlamasından bir saat kadar önce gelenler olduğundan Madonna'nın aşırı fanatik hayranları arasında sayılamazlardı. Çünkü konserin yapılacağı dev park, 5 saat öncesinden kapılarını açmıştı bile. Kasabalıların hayret dolu bakışları arasında **Sceaux** parkına doğru yöneliyorlar. Biz ise bir saat kadar önce Dünya Güreş Şampiyonası finallerinin yapıldığı 500 kilometre mesafedeki **Clermont-Ferrand** kasabasından gelmiş, Sceaux parkına koşmuştuk. 57 kiloda Ahmet Ak'ın kazandığı bronz madalyanın sevincini **"halkımızla birlikte"** tatmış, ara vermeden **"Fransız halkının"** ne ölçüde Amerikalılaştığına tanık olmak üzere yola koyulmuştuk.

Clermont-Ferrand garındaki gazete bayiinde tüm gazeteler bulunduğu halde, **Libération** tükenmişti.

Bourg-La Reine istasyonu ile Sceaux parkı arasındaki en az bir kilometrelik iki tarafı sık ağaçlı nefis yol boyunca Clermont garında Libération'un neden kalmadığı daha iyi anlaşıldı. Sol eğilimli, ama gençliğe ve seçkinlere hitap eden tüm iletişim olaylarında başı çekme iddiasındaki bu gazete, Madonna'yı **"kapağa çekmiş"**, 5-6 sayfasını da Amerikalı müzik ilahesine ayırmıştı. Madonna konserine 150 Fransız Frangı (yaklaşık 22 bin TL.) bastırarak izlemeye gelenleri bir kez daha gözlüyoruz.

Her şeyden önce astronomik sayılabilecek bu bilet fiyatına karşın olayın tam anlamı ile kitlesel boyutta olduğunu vurgulamakta fayda var; Gençler ve gençler...

Yaşları 25'in üzerinde insan parmakla gösterilecek kadar az. 15-16 yaşlarındaki çocuklarını yalnız bırakmamak için onlarla birlikte gelmiş taşralı ana ve babalar. Bundan 15-20 yıl önce çocuklarının benzer kaprislerini yerine getirmek üzere elinden tutup konsere götüren ana ve babaları kim düşünürdü.

Seyyar satıcılar, ızgara kokuları bu konserlerin demirbaşı. Ama Madonna, fiyatlara öylesine zam yaptırmış ki her şey 2-3 misli. Bir sandöviç 20 frank (3 bin TL.), Coca Cola 20 frank. Dolarla ödetmediklerine şükretmeli.

Girişte 2 adet dev Zeplin uçuyor. Birinin üzerinde konseri mali olarak destekleyen **Philips Compact Disc**, diğerinin üzerinde ise gençlere müzik yayını yaparak Fransa'nın en çok dinlenen özel radyo istasyonlarından olan NRJ (Enerji okunur) yazıları dikkat çekiyor. Başbakan **Chirac**'ın Madonna'nın Fransa'ya gelişi nedeniyle hızlı bir Madonna taraftarı kesildiğini, şarkıcının Paris'e geldiği perşembe gününden beri kendisi ile adını özleştirmek amacıyla hiçbir fırsatı kaçırmadığını bu arada vurgulayalım. Bir gazete, Cumhurbaşkanı **Mitterrand**'ın **"Her şeyi ile Fransız Dalidacılığı"**'ndan sonra, Chirac'ın Amerikan malı **Madonnacılığı**'nın Fransa açısından kayda değer bir dönüm noktası şeklinde algılanması gerektiğine işaret etmekten geri durmuyor.

Madonna, konserinin bir yerinde Fransa Başbakanı'nın adını İngilizce olarak andı. Gençlerin oluşturduğu toplulukta alkışlarla yuh seslerinin birbirine karıştığı ve 1988 cumhurbaşkanlığı seçimleri öncesi, konserin bir Chirac gösterisine dönüşmekten son anda geri döndüğü söylenebilir. Konser sırasında not tuttuğumuzu fark eden bir genç kız, **"Gazeteci misiniz?"** diye sordu. Yanıt **"Evet"** olunca, **"Peki burada kalabalıktan ezilirseniz, ezilme primi alacak mısınız?"** diye espri yaptı. Pek de uzun boylu sayılmayan başka bir genç ise, boynunu bir sağa bir sola uzatarak dev sahnede uzaktan parlayan bir nokta gibi gözüken Madonna'yı görmeye çalışıyor, **"Buraya eğlenmeye mi geldiniz. Madonna'nın hayranı mısınız?"** şeklindeki soruya, **"Gerçi savmiyor değilim. Ama asıl hayran olan 15 yaşındaki kızkardeşim. Yalnız gelmesin diye çok uzaktan birlikte geldik. Sizin anlayacağınız ona refakat ediyorum"** şeklinde yanıtladı.

Sırık gibi uzun 15 yaşındaki kizkardeş hem sallanıp hem de el çırparken her sorduğumda şarkıların adını bir çırpıda söylüyor, çoğu kez de sözlerini ezbere biliyor.

"Geçen sonbaharda gençlik yürüyüşüne katılan öğrencilerle buradaki gençler aynı topluluk mu" diye başka bir gence soru yöneltiyorum bu kez. Tüm ciddiyetini takınarak yanıtını veriyor: **"Büyük kitlenin katıldığı her iki olayda da elbet büyük oranda kesişme mevcut. Ama oradakilerin entelektüel düzeyi daha ilerideydi. Burada her çeşit insan var."**

Sahneye doğru sokuldukça kalabalık yoğunluğu artıyor. Bu arada, sıra sıra genç grupların önden geriye doğru aktığını görünce daha fazla ilerlemenin gereksiz olduğunu anlıyorum. Ama geç bile kaldım. Durduğu yerde dönüp yaylanmaya başlayan kalabalıkların hayra alamet olmadığını biliyorum. Arada sırada baygınlık geçirenler 3-4 kişinin kollarında dışarı çıkarılıyor. Bu arada, nereden atıldığı belli olmayan bir gözyaşartıcı bomba alerjik olanları geriye kaçırırken ağzını örtmenin yeterliliğini bilenlere ilerleme fırsatı doğuyor. Sahnenin ortasında Madonna hem söylüyor hem de dans ediyor. Kâh tepiniyor, gençleri coşturuyor, kâh fırtınalı bir havada yerlerde kıvranan aşk tanrıçası rollerine bürünüyor. Arka planda **Papa**'nın, **Reagan**'ın dilimlere bölünmüş dev portrelerini, katedral görüntülerini, Beyaz Saray'ı lazer ışınlarından havai fişeklere, boğa güreşlerinden **Zoro** maskelerine kadar her çeşit manzarayı görmek olası.

Üretim geriledi, ithalat yükseldi

Tekel, ithalatçı olma yolunda

31 ağustos

ANKARA (AA) — Yabancı sigara ithalatı hızla artarken, yerli sigara üretimi giderek azalıyor.

1984 yılında 2 bin 332 ton, 1985'te 4 bin 173 ton yabancı sigara ithal eden Tekel, geçen yıl ithalatı yüzde 78.7 arttırarak, 7 bin 367 tona çıkardı. Bu yılın ilk 5 ayındaki ithalat ise 3 bin 490 tonu buldu. Sigara ithalatı için 1984'te 28.1 milyon, 1985'te 59.3 milyon dolar ödenirken, bu rakam geçen yıl yüzde 100 dolayında artarak, 118.2 milyon dolara yükseldi. 1987 yılının 5 aylık dönemindeki ithalata ödenen döviz tutarı ise 56.7 milyon dolar oldu.

İthalattaki bu artışa karşılık, Tekel'in filtreli sigara üretimi geçen yıl yüzde 2.6 oranında geriledi. 1985'te 54 bin 905 ton olan sigara üretimi geçen yıl 53 bin 523 bin tona düştü.

Türkiye'de yabancı sigara piyasasının tek hâkimi "Marlboro", 1984'te 957 ton olan Marlboro ithalatı, 1985'te 3.3 kat artışla 3 bin 140 tona, geçen yıl da bir önceki yıla göre 2 kat artışla 6 bin 287 tona yükseldi. Amerikan sigarası olan Marlboro'nun ithalatı, bu yılın ilk 5 ayında da 3 bin 73 tonu buldu. Bu verilere göre, Marlboro sigarası, tüm yabancı sigaralar içinde yüzde 88.2 oranında birpaya sahip bulunuyor.

Türkiye'ye 5 ayda 152 ton Parlament, 107 ton Camel, 29 ton mentollü Salem, 14 ton Kent, 5 ton Ernte 23, 6 tona yakın da Rothmans geldi. Tekel'in yabancı ülkelerde yaptırdığı Samsun 216 ithalatı 53 ton, Hanımeli ithalatı da 44 ton oldu.

İthal sigara için geçen yıl ödenen 118.2 milyon doların 113 milyon doları Amerikan sigara firmalarına aktarıldı.

Üniversiteye hazırlamada iddialıyız
KAVRAM
DERSANESİ

Cumhuriyet

64. Yıl; Sayı: 22639 — Kurucusu: Yunus Nadi — 175 TL. — 5 Eylül 1987 Cumartesi

İÇİ SEVDA
DOLU YOLCULUK
Cahit Külebi

Demokrasi için EVET

20'nci yüzyılın ilk çeyreğinde Osmanlı İmparatorluğu'nun İstanbul, İzmir, Selanik gibi kentlerinde yaşayan aydınlar arasında uluslaşma akımı uç vermişti. Tıbbiye ve Harbiye öğrencileri arasında şu tür konuşma yaygınlaşmıştı: "Sen nesin?" "Osmanlıyım." "O senin uyruğun. Başka nesin?" "Müslümanım." "O senin dinin. Başka?" "Bilmem." "Sen Türksün."

Yeni kuşakların inanamayacağı bir olgudur bu; çoğu anı ve inceleme kitaplarında yer almıştır, belgelenmiştir. Ne var ki, Türkçülük akımının yayılması Osmanlı Devleti için elbette tehlikeydi. Ümmet bilincinden geçiş, ancak Atatürk devrimiyle anayasal bir gerçeğe dönüşmüştür.

Toplumların ilerlemesi kolay olmuyor.

Batı'da insanoğlunun kendisini kralın tebaası değil, ulusun bireyi sayması, iki yüzyıllık bir geçmişe dayanır. Fransız devrimindeki bilinç patlaması, uluslaşma, insan hakları, demokrasi kavramlarını yeryüzüne serpti.

Türkiye'nin bu yolda gecikmesi doğal sayılabilir.

•

Ancak 21'inci yüzyıla yaklaşıyoruz, iletişim ve ulaşım olanakları eskisine oranla öylesine yoğunlaşmıştır ki, gecikmelerin artık bağışlanacak bir yanı yoktur.

1980'ler Türkiye'sinde gerçi kime siyasal kapsamda "sen nesin?" sorusunu yöneltseniz, rahatça "demokratım" diyebiliyor. Ardından gelecek ikinci, üçüncü, dördüncü sorularda yurttaşın niçin ne, nasıl ne olduğu anlaşılabilir; fikir yelpazesinin hangi noktasında bulunduğu ortaya çıkabilir.

Bir ülkede demokrasi bilinci yaygınlaşıp halkça özümsenmeden, demokrasinin kurulup benimsenemeyeceği açıktır. İster sağ kanatta olsun, ister sol kanatta, demokrasi kişinin insan haklarına evrensel belgelerdeki anlamı ve kapsamıyla sahip çıkması gerekmez mi?

Bu bilinç düzeyine erişmeyen kişinin demokratlığı lafta kalacaktır.

20'nci yüzyılın başında uluslaşma sürecini yaşayan toplumumuz -iyimser bir yorumla- 21'inci yüzyıla yaklaşırken demokrasi sürecinin sancılarını çekmektedir. Bu alanda ancak bir arpa boyu yolu aştığımız da söylenebilir, ama, bu yola girmiş bulunuyoruz.

Antidemokratik yasaların ve yasakların kaldırılması, bu yolda yürüyenlerin üstlenecekleri kaçınılmaz bir görev sayılmalıdır ve yarın yapılacak referandum böyle bir görev içeriği taşımaktadır.

•

Gönül isterdi ki böyle bir görev hiç oluşmasın, insan haklarına ters düştüğü açık seçik görünen '82 Anayasası'nın geçici 4'üncü maddesini kaldırmak onurunu Büyük Millet Meclisi üstlensin...

Bilindiği gibi "kanunsuz suç olmaz, suçsuz ceza olmaz" kuralı, İnsan Hakları Sözleşmesi'nin temel ilkelerindendir. Anayasanın geçici 4'üncü maddesi de bu temel ilkeye aykırı biçimde kimi politikacıları cezalandırıyor ve siyasal yasaklar koyarak bu kişilerin ellerinden seçilme haklarını alıyor.

Gerçekte o kişilerin elinden seçilme haklarını almak, yurttaşların o insanları seçme haklarını "gaspetmek" demektir ki, cezanın anlamı bütün halkı kapsamaktadır.

Bu konuda ilk eleştiriyi gazetemiz gündeme getirdiği ve hukuk açısından olayın önemini belirttiği için okurlarımızın sorunu bütün açıklığıyla kavradığını biliyoruz. Üzerinde tartışılması bile gereksiz bir gerçek var: Yarın yapılacak halkoylamasında kimine göre küçük, kimine göre büyük bir demokratik adım atmak olanağı karşımıza çıkmıştır.

Yarın sandık başına giderek bu amaçla oyumuzu kullanacağız.

Dikkat edilecek nokta şudur: Yarın sandık başına gidecek olan "seçmen" değildir, "yurttaş"tır. Daha doğru deyişle yurttaşlık görevi, seçmen kimliğinden önde gelmelidir. Ortada bir seçim yoktur, çünkü demokrasiye "evet" ya da "hayır" demek seçimiyle karşı karşıya getirilmiş bulunuyoruz.

21'inci yüzyıla yaklaşırken Türk halkını böyle referanduma zorlamak siyasal iktidar için talihsizliktir, ama demokrasi böyle sınavlardan geçmeden kurulamıyor.

Cumhuriyet

ERDAL İNÖNÜ İZMİR'DEYDİ

'ANAP'a dur diyeceğiz'

SHP Genel Başkanı İnönü, "Ara seçimlerde beni seçerek siz demokrasiye olan inancınızı gösterdiniz. O zaman yasakları beni seçerek kaldırdınız. Bu yolu demokrasi için açtınız. 6 Eylül'de de Türkiye'ye yeniden örnek olacaksınız" dedi.

SHP'nin iktidara gelmesiyle güvenlik soruşturmalarının kaldırılacağını söyleyen İnönü, "Yaraları sarmak gerekir. Biz Türkiye'yi ileri götürmek istiyoruz. Soygunların, hayali ihracatların, rüşvetlerin hesabını soracağız. Bugün Türkiye'de işkence var. Bunun da hesabını soracağız" diye konuştu. 11. Sayfada

TAAY, TAAY, TAY!
MUSTAFA [illegible]
17. Sayfada

İNÖNÜ — Sayın Özal'ın yaptığı her iş numara, hokkabazlık. Demokrasilerde keyfi yasak olmaz. (Fotoğraf: AA)

DEMİREL İSTANBUL'DAN ADANA'YA

'Özal ikiyüzlü'

4 günlük İstanbul turunu Eyüp'te noktalayan Süleyman Demirel "Biz kimin başını ağrıttık ki? Başını ağrıtmak tehlikesiyle öne sürdüğün bensem, baş ağrıtanın müsteşarlığını yaptın; Erbakan'sa, onun partisinden milletvekili olmak için can attın" diye konuştu.

"Kelepçe sizin elinizdedir. Zincirli olan millettir. Kendi zincirini koparmalıdır. Millet istediğini yapma hakkını geri alacaktır." 10. Sayfada

Demirel'e uçak oyunu

Süleyman Demirel'in İstanbul'dan Adana'ya gidişi olaylı oldu. Özel bir havayolu şirketinden tutulan uçağın pilotlarının kaybolması üzerine Demirel alanda 3,5 saat bekledi. Daha sonra THY'den kiralanan başka bir uçakla Adana'ya giden Demirel, "Olayda ANAP'ın parmağı olabilir mi?" sorusuna, "Ben böyle yorumlamıyorum" dedi. 16. Sayfada

İZMİR'den YALÇIN DOĞAN

Tek baş, milyon ayak

İZMİR — On yıllık hasret İzmir'in koynunda yeniden tohumlanıyor... On yıllık susuzluk pınara yeniden kavuşuyor... On yıllık çöküş yeniden diriliyor. On yıllık... On yıllık...

İşte, ben buna "miting" derim. İşte, ben buna "örgüt" derim... İşte, ben buna "kalabalık" derim. İşte ben buna "kitle" derim. İşte... İşte... İşte...

İzmir'in Cumhuriyet alanı sosyal demokratların on yıllık özlemini görkemli bir kutlamayla Türkiye'ye duyuruyor. Türkiye İzmir'in Cumhuriyet alanında sosyal demokratlara selama duruyor. SHP'nin dün İzmir mi

(Arkası Sa. 17, Sü. 1'de)

İZMİR'den HİKMET ÇETİNKAYA

'Demokrasi Şöleni'

İZMİR — Hayır, olamaz böyle bir insan seli, durmadan çırpan binlerce el... Hayır olamaz, gök gürültüsünü andıran alkışlar, kendilerini Güney-1'in önüne atan insanlar. Hayır olamaz, çığlık çığlığa ağlayan kadınlar, "Kurtar bizi İnönü" diye bağıran insanlar.

Hayır olamaz böyle bir miting. Tam on yıldır miting alanlarında bu denli insan yığınağı görmemiştik, özellikle böylesine canlı, devinimli... Gerçekten olamaz, Çiğli'den Cumhuriyet alanına dek uzayan konvoy, insanların sevgisi, elleriyle zafer işaretleri yapmaları.

Tam on yıl önce, aynı alanda değil ama Konak'ta CHP

(Arkası Sa. 17, Sü. 1'de)

CÜNEYT ARCAYÜREK yazıyor

TV'yi İzlerken 'Evet'

ANKARA — Bravo Erdal İnönü'ye, candan ve içten alkışlar SHP liderine. TV'deki son konuşmasında İnönü milyonlara seslenirken, bir konuşmacıyı kimi zaman kısıtlayan bütün engelleri aştı.

Konuları kavrayışındaki sade üslupla, partisinin görüşlerini halkın anlayabileceği ölçülerde sunuşuyla SHP lideri gerçekten ozandaki çevreyi olanca güzellikleriyle ortaya koydu.

İnönü, iki konuşma hakkını aşamalı biçimde, gününe göre ayarlanmış taktikle çok iyi kullanmasını bildi. Daha önceleri sergilediği, pek çok çevrede çarpıklıktan uzak bir tutum olarak nitelenen konuşma üslubunu birden

(Arkası Sa. 17, Sü. 4'te)

NOTLAR CELAL BAŞLANGIÇ

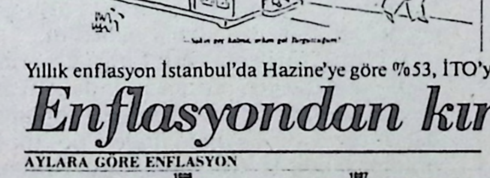
Fener alayı...

İSTANBUL/ADANA — "Referandum maratonu"nun İstanbul ve Adana etaplarında, uçaklardan çektiği kadar başka hiçbir şeyden çekmedi Süleyman Demirel.

İstanbul'daki "mahalle mitingleri"nde, ANAP'ın turuncu pankartlı "hayır" uçağı, defalarca Demirel'i konuşmasına ara vermek zorunda bıraktı. Uçak, tam Demirel konuşmaya başlayınca miting alanının üzerine geliyor, aşağıdakilerin "yuh" ve "Özal istifa" bağırmaları arasında "hayır" turunu atıp gidiyordu.

Demirel, dün Anadolu Hava Yolları'ndan kiralanan uçakla Adana'ya gitmek üzere havaalanına geldi. Hatta

(Arkası Sa. 17, Sü. 6'da)

Ve yarışın son günü

Cindoruk TV'deydi: Televizyonda konuşan DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk, devletin tecrübeli kadrolarının devre dışı kaldığını söyledi. Cindoruk, "52 milyonun kaderi, bu başbakanın kararına, sağlığına, sevincine, öfkesine bağlanmıştır," dedi ve ekledi: "Türk milletine evet yakışır."

Ecevit Bafra'da konuştu: Kalabalık bir kitleye hitap eden Bülent Ecevit, "Muhalefet partilerinin işbirliği, demokraside tıkanan yolu açacak. Millet eğer sağlı sollu başlıca muhalefet partilerini böyle ortak davranış ve kararlılık içinde görürse, ilk seçimde ANAP'ı yok eder," dedi.

DYP'ye iki katılma daha: Bu hafta içinde Özal'ı suçlayarak ANAP'tan istifa eden Yozgat milletvekili Mükerrem Hiç ile Van milletvekili Mirza Kurşunluoğlu dün törenle DYP'ye girdiler. DYP Mecliste 52 oldu. Bu arada DSP Gaziantep milletvekili Süleyman Koyuncugil de partisinden istifa etti. DSP'nin Meclisteki üye sayısı 20'ye indi.

10-11. Sayfalarda

Avrupa'nın gözü 6 Eylül'de: Avrupa Parlamentosu, referandum sonuçlarını merak içinde bekliyor. Sonuçları çeşitli gruplar Avrupa'nın çeşitli yerlerinde toplanarak değerlendirecekler. 15. Sayfada

Yıllık enflasyon İstanbul'da Hazine'ye göre %53, İTO'ya göre %47

Enflasyondan kırmızı alarm

AYLARA GÖRE ENFLASYON

	1986 Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	1987 Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temm.	Ağust.
DİE Türkiye Tüketici End.	32.4	33.7	30.6	30.7	33.7	33.2	34.7	37.0	41.1	37.7	37.9	38.9
DİE Toptan Eşya Fy. End.	29.0	27.7	25.7	24.6	23.5	23.7	26.4	27.2	31.1	30.2	31.1	34.6
HAZİNE Toptan Fiyat Art.	20.6	21.8	21.6	23.0	24.2	27.4	29.6	31.0	34.6	37.3	40.7	45.1
HAZİNE İstanbul tüketici	33.4	32.8	32.5	35.3	35.5	38.8	42.4	47.3	48.4	48.3	51.9	52.9
İTO Ücretliler Geçinme End.	35.4	35.1	31.8	34.9	35.1	34.3	39.4	43.1	43.2	43.2	43.2	47.0

Fiyat artışlarında beklenen yavaşlama ağustos ayında da gerçekleşmedi. Hazine, DİE ve İTO'nun ayrı ayrı yaptıkları açıklamalara göre artışlar hızlandı.

Ekonomi Servisi — Fiyat artışlarında beklenen yavaşlama ağustos ayında da gerçekleşmedi. Geçen ay toptan ve perakende fiyatların, geçen yılın aynı dönemine göre daha yüksek bir oranda arttığı saptandı. Ağustos ayında, toptan eşya fiyatları Hazine'ye göre yüzde 3.2, Devlet İstatistik

(Arkası Sa. 16, Sü. 6'da)

Suçu kasıtlı serserilik

Rust'a 4 yıl

MOSKOVA (AA) — Tek motorlu Cessna tipi uçağıyla Finlandiya'dan kalkarak, Moskova'nın ünlü Kızıl Meydanı'na inen Federal Almanyalı Mathias Rust, Sovyet Yüksek Mahkemesi tarafından, "kasıtlı serserilik" suçundan dört yıl çalışma kampı cezasına çarptırıldı.

Yazan: Robert Tikhomirov

(Arkası Sa. 16, Sü. 7'de)

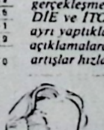

Bilim Dünyasını Bugün İzleyin.

Cumhuriyet Bilim Teknik bugün ve her cumartesi Cumhuriyet'le birlikte.

■ **Diplomasi öne çıkıyor:** BM Güvenlik Konseyi, Genel Sekreter Perez de Cuellar'ın İran ve Irak'a gitmesini onayladı. İran'ın ateşkes kararını tartışmayı kabul ettiği belirtilirken elindeki Çin yapısı Silkworm füzelerini ilk kez kullandığı bildiriliyor. 3. Sayfada

■ **ABD'nin İran'a misilleme planı:** Amerikan askeri yetkilileri, İran'ın Basra Körfezi'ndeki olası saldırılarına karşı ne gibi misillemelerde bulunabileceğini gözden geçiriyor. 3. Sayfada

■ **TV Dizisi:** Halide Edip Adıvar'ın "Ateşten Gömlek" adlı romanından uyarlanan "Ateşten Günler" 1 milyar 200 milyona mal olacak. 4. Sayfada

■ **Tasarruf teşvik hesabı kesintisi:** Önce vergi dilimleri, sonra süper prim kesintileri ve şimdi de zorunlu tasarruf önlemleri ile çalışan kesimin ücretleri tırpanlanıyor. 9. Sayfada

■ **Kasaplar tedirgin:** Entegre et tesislerinin yarım trilyonluk İstanbul piyasası için kollarını sıvamaları kasapları korkutuyor. Ekonomi'de

■ **Dekatlonda yeni kral Voss:** Dünya Atletizm Şampiyonası'nda D. Alman Voss, dekatlon şampiyonu oldu. 23. Sayfada

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Dev Yürüyor...

İZMİR — Geçen hafta İstanbul'da Pendik alanında uyanan dev, İzmir'de ayağa kalkarak yürüdü. Kitleler, kendilerini eyleme geçirecek bir işaret bekliyorlar. Bu işaret, Pendik mitingindeki leçilerce verilmişti. Dün de bu işareti İzmir'de Cumhuriyet alanında gördük.

Bu "işaret" demokrasi için, bu "işaret" cezaevlerinde bir tek düşünce suçlusunun kalmadığı Türkiye içindi.

(Arkası Sa. 17, Sü. 7'de)

İran, Körfez'de bir Kuveyt tankerine saldırdı: Irak 2 tanker daha vurdu

İran'dan misilleme

1 eylül

Dış Haberler Servisi — Irak, Körfez'de 2 gemi daha vururken, günlerdir misilleme yapacağını bildiren İran, dün Basra Körfezi'nin güneyinde bir Kuveyt tankerine saldırı düzenledi.

Denizcilik kaynaklarının bildirdiğine göre, Kuveyt'e ait 24 bin tonluk **Cebel Ali** şilebi dün sabah Hürmüz boğazı yakınlarında Birleşik Arap Emirlikleri'ne dahil beş emirlikten biri olan **Um El-Kavain** açıklarında bir İran hücum botunun saldırısına uğradı. Hücumbotun, İran'ın **Abu Musa** adasından geldiği tahmin ediliyor. Gözlemciler, İran'ın daha önce de, kıyıdan 65 kilometre uzaklıkta bulunan bu adadan saldırılar düzenlediğini belirttiler. İran saldırısında hafif yara alan Kuveyt gemisinin onarım için Dubai'ye doğru yol aldığı bildirildi.

İran'ın dün sabah erken saatlerde gerçekleştirdiği saldırı, Irak'ın Körfez'de iki gemiyi daha vurduğunu açıkladığı sıraya rastladı. Irak, böylece geçen hafta cumartesiden bu yana beş gemiyi vurmuş oluyor.

45 günlük bir aradan sonra geçen hafta gemilere karşı saldırıları tekrar başlatan Irak, Tahran BM'nin ateşkes kararını kabul edinceye kadar saldırıları sürdüreceğini açıklamıştı.

İran ise Irak saldırılarına karşı misilleme yapacağını bildirmişti.

İran'ın Körfez'de bir Kuveyt şilebine saldırmasından önce pazar gecesi açıklama yapan Devrim Muhafızları Bakanı **Muhsin Refik Dost**, Irak saldırıları sürdüğü takdirde Bağdat'ı füzelerle yerle bir edeceklerini söyledi. Refik-Dost, bir grup askere yaptığı konuşmada, İran'ın gücünün her zamankinden fazla olduğunu savunarak, Irak başkentine günde iki kez öldürücü darbe vurabileceklerini söyledi. Bakan "**Saldırganı, Irak'ın içlerinde Saddam Hüseyin devrilene dek izleyeceğiz**" dedi.

Öte yandan, İran liderlerinin mesajlarını iletmek için bir haftadır yurtdışında bulunan ve bu arada Türkiye'ye de gelen Başbakan Yardımcısı **Ali Rıza Moayyeri** önceki gün İran'a döndü.

AA'nın haberine göre Moayyeri, Tahran'da yaptığı açıklamada, ziyaret ettiği Türkiye, Çekoslovakya ve Bulgaristan'ın Basra körfezinde yabancı güçler bulunmasına karşı olduklarını ve krizin sona ermesi için tüm yabancı güçlerin bölgeden çekilmesi yolundaki İran görüşünü paylaştıklarını söyledi.

TEHLİKE ARTIYOR

Körfez'deki son gelişmelerle, ABD'nin İran'la bir çatışmaya girme olasılığının arttığı belirtiliyor.

ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı **Michael Armacost**, bir Amerikan televizyonuna verdiği demeçte, "**Risklerin tartışılmaz şekilde arttığını**" söyledi.

Irak'ın hava saldırılarına yeniden başlamak konusundaki zamanlamasını hatalı bulduğunu kaydeden Armacost, ancak Tahran'ın BM'nin ateşkes çağrısına cevap vermemesi nedeniyle, Irak'ın sabrının taşmak üzere olduğunu söyledi.

Thatcher'dan sonra, ABD Dışişleri Bakanı Weinberger da ihale için Özal'a mektup yolladı

Trilyonluk ihalede mesaj savaşı

EVREN DEĞER *1 eylül*

ANKARA — Türk Silahlı Kuvvetleri'nin modernizasyonu çerçevesinde açılan zırhlı taktik araç ihalesi ile ilgili olarak, uluslararası düzeyde temaslar yapılıyor. İhaleye katılan İngiliz firması GKN için İngiltere Başbakanı **Margaret Thatcher** tarafından Başbakan **Turgut Özal**'a iletilen mesajdan sonra, ABD Savunma Bakanı **Caspar Weinberger**'ın da Başbakan **Turgut Özal**'a bir mesaj ilettiği öğrenildi.

Edinilen bilgilere göre, ABD Savunma Bakanı **Weinberger**'ın mesajı geçen hafta içerisinde ABD'nin Türkiye Büyükelçisi **Robert Strausz-Hupe** tarafından Başbakan **Özal**'a iletildi. Mesajda zırhlı araç ihalesinin ABD'nin FMC firmasına verilmesinin Türk-ABD ilişkilerini olumlu yönde etkileyeceği ve savunma sanayii alanındaki işbirliğini geliştirici yönde etkiler yapacağı vurgulandı. FMC firmasının sunduğu "AIFV" model zırhlı aracın üretiminin ardından, ABD dışında yalnızca Türkiye'de üretimine izin verilen "Bradley" adlı zırhlı aracın da Türkiye'de üretimine geçileceği mesajda ayrıca belirtildi.

Yaklaşık 1 trilyon Türk Lirası değerindeki ihale ile ilgili olarak geçen hafta sonunda Ankara'da yapılan Savunma Sanayii İcra Komitesi toplantısına katılan üst düzeyde bir kaynak, ihaleyi politik bir karar çıkmadığı takdirde ABD'nin FMC firmasının kazanacağını öne sürdü.

Savunma Sanayii İcra Komitesi toplantısında 1 trilyon Türk Lirası alım bedelindeki zırhlı araç üretimi projesinin yanı sıra, 6 milyar dolar tutarındaki helikopter üretimi ve 46.5 milyar dolar tutarındaki HF-SSC sırt telsizi üretimi projeleri ele alındı.

İcra Komitesi toplantısında ele alınan projelere katılan firmaların dökümü ise şöyle:

Zırhlı Muharebe Aracı İmali Projesi: Bu proje ile ilgili olarak ABD'nin FMC, İngilizler'in GKN ve Almanlar'ın Krauss-Maffei firmaları teklif verdiler. Toplam 1 trilyon alım bedeli bulunan ihale ile ilgili ola-

rak, FMC "AIFV", GKN "MVC-80", Krauss-Maffei ise "ACV-PUMA" modeli zırhlı araçları Türkiye'ye öneriyorlar.

Helikopter Üretimi Projesi: Savunma Sanayii İcra Komitesi toplantısında ikinci olarak ele alınan helikopter üretimi projesinde ise 4 firma yarışıyor. Bu firmalar Sikrosky, MBB, Bell ve Aerospatziale. Sikorsky firması "H-76", MBB, "B-109" ya da "B-111", Bel firması "B-222" aerospatziale ise "Puma" tipi helikopter üretilmesini Türkiye'ye öneriyorlar.

Türkiye'nin 712 adet bu helikoptere gereksinimi bulunuyor. Projenin toplam bedeli ise 5.5-6 milyar dolar dolayında.

HF-SSB sırt telsizi projesi: Toplantıda üçüncü olarak ise HF-SSB sırt telsizi projesi ele alındı. Bununla ilgili olarak Türkiye'ye iki İngiliz ve bir de İtalyan firması teklif verdi. İngilizler ihalede Plessey ve Marconi, İtalyanlar ise Elmer adlı firmalar ile yarışıyor. Bu proje kapsamında toplam 1733 sırt telsizi alınacak. Saptamalara göre her bir sırt telsizi, 18 bin paund dolayında bulunuyor. İhalenin toplam bedeli ise, 31 milyon pound ya da 46.5 milyar Türk Lirası dolayında.

Öte yandan 155 mm'lik top modernizasyonu ve bunların Türkiye'de üretimi ile ilgili olarak da geçen hafta içerisinde Rheinmetall firması ile gerekli anlaşma sağlandı. Bu projenin toplam bedeli ise 700 milyon dolar civarında bulunuyor.

50 işçi toprak altında

2 eylül

JOHANNESBURG (AP) — Güney Afrika Cumhuriyeti'nin Johannesburg kenti yakınındaki **St. Helena** altın madeninde önceki gün meydana gelen patlamadan sonra başlatılan kurtarma çalışmaları devam ediyor. Madende kapalı kalan 50 maden işçisinin öldüğü sanılıyor. İşçilerden 4'ünün beyaz, geri kalanın siyah madenciler oldukları belirtiliyor.

Güney Afrika'da 340 bin siyah işçinin 3 haftalık genel grevinin sona erdiği önceki gün **St. Helena** madeninde patlama olmuş, olay sırasında madenden yukarı çıkmakta olan asansör 1367 metre derinliğe düşmüştü. Kurtarma çalışmalarında şimdiye kadar 5 madenci sağ olarak madenden çıkarıldı.

Johannesburg'un 220 kilometre güneybatısındaki **St. Helena** madeninin yöneticisi **Gary Maude,** olayda sabotaj ihtimalinden kuşkulanmadıklarını belirtti. Maude, yerin 1367 metre altına düşen asansörün üzerinin 40 metre yüksekliğinde enkazla kaplandığını söyledi. Kurtarılan 5 kişinin ise yerin 695 metre altında bulunduğu haber veriliyor. Asansörün yerini belirlemek için televizyon kamerası kullanılıyor.

Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem'in hayali ihracat soruşturmasını Özal durdurdu

Hayali ihracata sümen altı

BİLAL ÇETİN *2 eylül*

ANKARA — Referandum öncesinde hayat pahalılığı, işsizlik, yolsuzluk söylentileri gibi olumsuz gelişmeler Başbakan **Turgut Özal'ı** zorlarken, son olarak da hayali ihracat iddiaları yoğunluk kazanmaya başladı. Uygulanan süper teşviklerin bir yandan ihracatı gerçek anlamda arttırırken, diğer yandan da hayali ihracatın yeniden canlanmasına yol açtığı bildiriliyor. Başbakan Yardımcısı **Kaya Erdem'**in hayali ihracatla ilgili bir dosya hazırlattığı, ancak bunu daha sonra rafa kaldırdığı öğrenildi.

Bu arada Kaya Erdem'in hayali ihracatla ilgili olarak kendisine sunulan dosyayı Başbakan Turgut Özal'ın emriyle rafa kaldırdığı öne sürülüyor. Bu konuda ortaya atılan bir iddiaya göre, Başbakan Özal, Erdem olayı kendisine aktardığında, **"Birincisi büyük gayretlerle dünya pazarlarında pay kapma mücadelesi veren ihracatçılarımızın rahatsız edilerek, şevklerinin kırılmasını istemiyorum. İkincisi ise, şu ortamda herhangi bir skandal istemiyorum"** dedi.

Önceki dönemlerde büyük ölçüde İsviçre üzerinden gerçekleştirilen hayali ihracatın bu kez İtalya'ya kaydığı saptandı. Ürün olarak da önceki yıllarda tekstil mamülleri olarak gösterilen hayali ihracatın bu yıl deri ve deri mamüllerine kaydığı gözlendi.

Deri ve deri mamüllerinde hayali ihracat yapıldığı yolundaki iddiaların yoğunluk kazanması ve bu konuda bazı ciddi ihracatçı firmalardan da şikâyetler gelmesi üzerine, Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem konunun **"gizlice"** araştırılması talimatını verdi.

Erdem'in talimatı üzerine uzmanlar Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE), Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) kayıtlarını incelemeye aldılar.

Söz konusu raporda, bu ülkelerde deri ve deri mamülü yapan firmalar tek tek sayıldı. Ayrıca **"şüphe çeken"** firmalar ile bunların nereden, ne zaman, ne tutarda ihracat yaptıkları konusunda ayrıntılı bilgilere yer verildi.

Kaya Erdem'in rafa kaldırdığı dosyada hayali ihracatla ilgili olarak yer alan belli başlı ipuçları şöyle:

1. Bu yılın ilk 6 ayında deri mamüllerinde görülmedik bir ihracat patlaması meydana geldi. Beş ayda yapılan ihracatın üretim kapasitemizin dahi üzerinde olduğu gözleniyor. 1986 yılı ocak-haziran döneminde 128.7 milyon dolar olan deri ve deri mamülleri ihracatı toplamı bu yıl yüzde 181'lik artışla 362.1 milyon dolara yükseldi.

2. Almanya'ya yönelik deri ve deri mamülleri ih-

racatı 71 milyon dolardan 144 milyon dolara yükselirken, İtalya'ya yönelik ihracatın 500 bin dolardan 93 milyon dolara, Lübnan'a yönelik ihracatın da 118 bin dolardan 12 milyon dolara çıktığı görüldü. Almanya'ya yönelik ihracattaki artış normal sayılsa bile İtalya ve Lübnan'a bu büyüklükte bir ihracat rakamının tutturulması mümkün gözükmüyor. Ayrıca söz konusu iki ülkeden alınan resmi rakamlar da bizim kayıtlarımızla çelişiyor.

3. Piyasaya yeni çıkan bir takım firmalar var ki, bunlar yıllardır ihracat deneyimi olan firmaların bile başaramadığını üç beş ayda başarmış gözüküyorlar.

4. Adı yeni duyulan bir ihracatçı firma, birkaç gün içinde sadece İtalya'ya 52 milyon dolarlık deriden mamul, etek, ceket, mont ve benzeri eşya ihraç etmiş gözüküyor İzmit gümrüğünden birkaç gün içinde gerçekleştirilen bu boyuttaki ihracatın araştırılması yerinde olacağı belirtiliyor.

Hayali ihracatın İsviçre'den İtalya üzerine kaydığına ilişkin bazı ipuçlarının ortaya çıkması ve konunun Başbakan Yardımcılığı'nca da ciddi bulunarak incelemeye alınması üzerine Cumhuriyet muhabiri İtalya Devlet İstatistik Enstitüsü'nden veri sağlamaya çalıştı.

Türkiye Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE)'nin rakamlarına göre bu yılın ocak mayıs döneminde İtalya'ya yönelik ihracat tutarı 366.7 milyon dolar gözüküyor. İtalyan İstatistik Enstitüsü (Instituto Centrale Di Statistica)'ya göre ise İtalya ocak-mayıs döneminde Türkiye'den toplam 380 milyon 510 bin liret (yaklaşık 292.5 milyon dolar) tutarında mal ithal etmiş. Bu durumda, İtalya'ya 5 ayda yapılan ihracatta 74.2 milyon dolarlık bir fark olduğu anlaşılıyor.

Uzmanlar bu farkın en iyimser tahminle bile en az 50-60 milyon dolarlık kısmının **"hayali ihracat"** olabileceğini belirtiyorlar. Söz konusu rakam farkının da büyük ölçüde deri ihracatının şişirilmesinden kaynaklandığı görüşü ağır basıyor.

50 milyon doların üzerindeki ihracatta yüzde 6 oranında süper vergi iadesi uygulandığını belirten yetkililer, deri ihracatında ayrıca her bir etek, ceket ve mont için 5 dolar, palto, pardesü ve kadın elbisesi için de 7 dolar tutarında prim ödemesi yapıldığını bildirdiler. Buna göre, sadece derideki hayali ihracattan en az 10 milyon dolarlık bir haksız ödeme ve Hazine zararı söz konusu olduğu hesaplanıyor.

Polonya'da gösteriler

2 eylül

GDANSK (AP) — Polonya'da önceki gün hükümete karşı yaklaşık 4000 kişinin katıldığı gösteriler polisce dağıtıldı. Tersane işçileri ve yönetim arasında yapılan anlaşmaların yedinci yıl dönümü nedeniyle başkent Gdansk'ta yapılan gösterilerde hükümet karşıtı pankartlar taşındı ve sloganlar atıldı.

Gösteri yürüyüşü, kilise ayininden sonra düzenlendi. Gösteriden önce kapatılan Dayanışma Sendikası'nın lideri **Lech Walesa** 1970'te hükümet karşıtı gösterilerde öldürülen işçilerin anıtına çelenk koydu. Daha sonra yürüyüşçüler de kiliseden çıkınca aynı anıt yönünde yürümek istediler.

Göstericiler, **"Dayanışma olmaksızın özgürlük olmaz", "Walesa'yı istiyoruz, Wojciech'i değil", "Kahrolsun komünizm", "Papa yanımızdadır"** sloganları ve pankartları ile yürüdüler.

Yürüyüş bir kilometre sürdükten sonra polis arabaları yürüyüşçülerin önünü kesti. Yürüyüş, bir direnme olmaksızın dağıldı. İlk anda tutuklama olup olmadığı belli olmadı.

Gösteri öncesinde kilise ayininde rahip **Goclowski**, hükümeti sendikal özgürlüklere saygı göstermeye davet etti. Rahip, sendikaların politik partilerden bağımsız ve işçiler için çok önemli örgütler olduğunu söyleyince, büyük alkış topladı.

Yedinci yıldönümü anılan Gdansk Anlaşması, Doğu Bloku içinde ilk kez bir ülkenin işçilerine bağımsız sendikalar kurabilme imkânı sağlamaktaydı. Walesa'nın liderliğinde 1980'de Gdansk'ta kurulan Dayanışma Sendikası, 1981'de hükümetin sıkıyönetim ilanına kadar yasal faaliyet gösterdi. Hükümet Dayanışma içinde anti-komünist unsurlar olduğunu öne sürdü ve Dayanışmanın faaliyetlerini yasakladı. Ayrıca 1982'deki "Emek Yasası'nca" kurulan resmi sendikaların mevcut olduğunu belirterek dayanışmayı yasaklamakla Gdansk ve Szczecin yasalarını ihlal ettiğini kabul etmiyor.

İran 5 gemiye saldırdı, Irak 3 gemiyi vurdu

Körfez tanker mezarı

3 eylül

WASHINGTON (Ajanslar) — Körfez'de geçen cumartesi Irak tarafından tekrar başlatılan **"tanker savaşı"** son 24 saatte Irak'ın üç, Bağdat'a misilleme yapan İran'ın da beş gemiye saldırması ile görülmemiş bir ivme kazandı.

Londra'daki Lloyds denizcilik ve sigorta şirketi kaynakları, cumartesi gününden bu yana İran'a ait **Alvand** ve **Şuş** adlı tankerlerle, Panama bandıralı bir tankerin ve İran'ın kiraladığı **Star Ray** adlı Kıbrıs Rum tankerinin Irak tarafından füzeyle vurulduğunu duyurdular.

İran ise son olarak dün sabaha karşı **Leonidas Glory** adlı Kıbrıs Rum tankeri ile **Dafni** adlı Yunan tankerini vurdu. Böylece 24 saatten kısa süre içinde İran tarafından vurulan gemi sayısı 5'e ulaştı. Yunan tankeri Dafni dün sabah **Farsi** adası açıklarında 3 İran hücumbotunun saldırısına uğradı. Bu saldırıdan az önce de Leonidas Glory adlı Kıbrıs Rum tankeri Şarjah açıklarında bir İran hücumbotu tarafından vuruldu. İran hücumbotları, önceki gece ise Güney Kore bandıralı **Astro Pegassus** tankerini, Liberya bandıralı Japon tankeri **Diamond Marine**'yi ve bir İspanyol tankerini vurmuşlardı.

İran, bu saldırıları sürdürürken, ABD savaş gemilerinin koruması altındaki Kuveyt tankerlerinden oluşan konvoyu şimdilik unutmuş gözüküyor. İran tarafından vurulan tankerlerde ölü ve yaralı olmadığı, hafif yara alan gemilerin yollarına devam ettiği bildirildi.

ABD'NİN ÇAĞRISI

Körfez'de **"tanker savaşı"**nın ansızın alevlenmesi üzerine, çarpışmaları durdurmak için yapılan diplomatik girişimler yoğunlaştı.

ABD, dün yaptığı çağrıda, İran, BM Güvenlik Konseyi'nin ateşkes kararını bu hafta içinde kabul etmediği takdirde örgütün bu ülkeye karşı yaptırımlar uygulamasını istedi.

ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü **Phyllis Oakley**, **"ayak sürüme politikasını"** kabul edemeyeceklerini belirterek, **"İran bir an önce cevap vermelidir"** dedi.

Sözcü İran'ın bu hafta kesin cevabını vermesini istediklerini de kaydetti.

MUSAVİ'DEN SUÇLAMA

İran Başbakanı Mir Hüseyin Musavi, Körfez Savaşı'nda İran'a zorla barışı kabul ettirmek isteyen güçlere karşı kısasa kısas politikasını sürdüreceklerini söyledi.

Musavi, Irak'ı ve Körfez'deki yabancı güçleri, ABD'nin planı doğrultusunda İran'a baskı yapmakla suçladı. Musavi, ABD'nin amacının **"Irak'taki saldırgan rejimi"** korumak olduğunu belirtti.

BBC'NİN HABERİ

BBC Radyosu, Irak'ın tekrar başlattığı **"tanker savaşı"** konusunda ABD yönetiminde görüş ayrılığı bulunduğunu öne sürdü. BBC'ye göre Washington'da bazı çevreler, Irak saldırılarını destekliyor ve İran'ın ancak bu şekilde ateşkes kararını kabule zorlanacağını öne sürüyorlar. Diğer grup ise Irak'ın saldırılarının ABD'yi Körfez savaşına sürüklemesinden korkuyor. BBC, ABD yönetiminde bu aşamada Irak saldırılarına karşı olan görüşün ağır bastığını bildirdi. BBC, bir başka haberinde de ABD'nin Irak'a, İran'daki hedefler hakkında bilgi vererek yardımcı olduğunu belirtti.

Memur, maaş katsayısına bağlandı

Muhbire ödül

3 eylül

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — **"Muhbire ödül"** de memur maaş katsayısına bağlandı. Muhbirlere bu yıl verilecek ödül miktarı, 70 katsayıya göre 2 milyon 800 bin lirayı aşamayacak.

"Asayişe Müessir Bazı Fiillerin Faillerinin Yakalanmasına Yardımcı Olanlara Verilecek Ödül Hakkında Yönetmelik" Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Yönetmelik, muhbirlere verilecek ödülün miktarı, şekli ve ilanına ilişkin esas ve usulleri düzenliyor. **"Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk devletinin ve cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, anayasa düzenine ve genel güvenliğe aykırı"** suçlarla ilgili, İçişleri Bakanlığı'nca belirlenecek kişilerin veya bu suçlardan sayılan olayların faillerinin yakalanabilmesine yardımcı olanlara, yerlerini yahut kimliklerini bildirenlere verilecek ödülle ilgili konular yönetmelikle düzenleniyor.

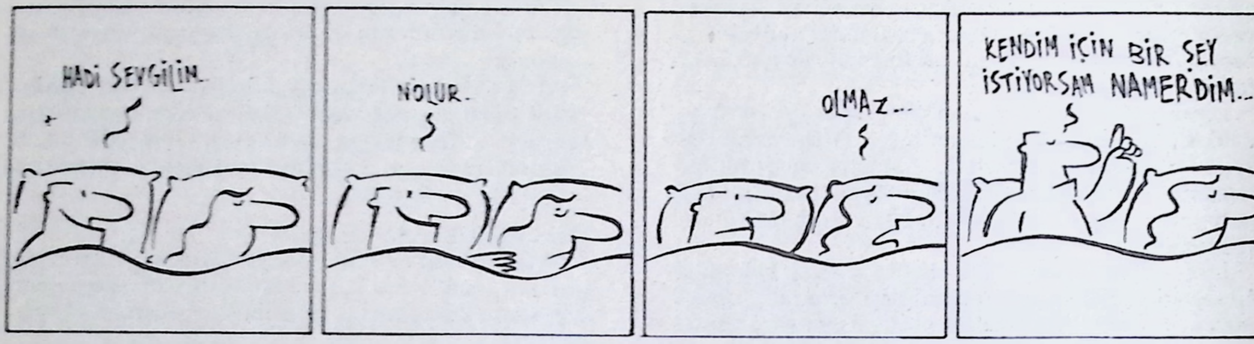
yönetmeliğe göre, güvenlik ve asayişi korumak, kaçakçılığı men, takip ve tahkikle görevli olanlar para ödülünden yararlanamayacaklar. Para ödülü verilebilmesi için suç faillerinin bildirilmesi, bulundukları yerlerin bildirilmesi, yakalanmasına yardımcı olunması, yakalanmalarının gecikmesini önleyecek suç izi ve delillerinin saptanmasına yardım edecek suç faillerinin belirlenmesinin sağlanması şart olacak. Muhbirlere ödüller oluşturulacak komisyonun kararı ve İçişleri Bakanı'nın onayıyla saptanacak miktarda verilecek. Bir şahıs birçok kez yardımcı olursa her yardım için ayrı ayrı ödeme yapılacak. Ancak bu miktar 40 bin gösterge sayısının katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarı geçemeyecek.

Yönetmeliğe göre, yapılacak ilan posterler halinde faillerin muhtemelen bulunabilecekleri veya dolaşabilecekleri yerlerle, gerekli görülen diğer yerlere asılacak.

GÜNEYDOĞUDA EL İLANI

Bu arada UBA'nın haberine göre olağanüstü Hal Bölge Valiliği, 10 binlerce el ilanı dağıttı. El ilanla-

rında bölge halkının asker ve polise yardımcı olması istendi. Her iki yüzünde PKK'nın saldırıları sırasında katledilen çocuk resimleri bulunan el ilanları, jandarmalar tarafından dağıtıldı. Köylülere her tür ulaşım aracı kullanılarak iletilen el ilanlarında, "Vatandaş, masum köylülerimizi katleden eşkıyanın ölü veya diri yakalanması için güvenlik kuvvetlerine yardımcı ol. Günahsız yavruların kanı yerde kalmasın. Eşkıyadan yaptıklarının hesabını sormak istiyorsan, askerine yardımcı ol" denildi.

8 hapishaneyi kapsayan 15 günlük gezinin ortaya çıkardığı tablo:

Tutukluların dertleri dağ gibi

FÜSUN ÖZBİLGEN / *4 eylül*

Türkiye'nin doğusundan batısına ve güneydoğusundan güneyine uzanan 15 günlük büyük bir turda değişik tiplerde 8 ayrı hapishanede yaptığımız gözlemler, henüz tutuklu ve mahkûmlara insanca koşullar sağlayacak bir aşamaya ulaşamadığımızı ortaya koyuyordu.

Tutuklu ve hükümlülerin başlıca yakınma konuları ve gözlediğimiz gerçekler şunlardı:

Yemek: Özellikle Adalet Bakanlığı'na bağlı sivil cezaevlerinde tutuklu ve hükümlülere verilen yemekler bir insanı doyuracak ve besleyecek nitelikte olmaktan uzaktı. Yağlar çok kötü, yemekler yetersiz ve berbattı. Günlük olarak 375 lira iaşe bedelinin içinden 90 liralık ekmek bedeli çıktıktan sonra kalan 285 lira ile üç öğün ne verilebilirse o veriliyordu. Bu iaşe bedelini ise Adalet Bakanlığı saptıyordu, cezaevi müdürleri ve yöneticileri isteseler bile daha iyi ve yeterince yemek veremezlerdi.

Temizlik: Genellikle cezaevlerinde kalan hükümlü ve tutuklulara, ancak 15 günde bir banyo yapabilme olanağı sağlanıyordu. Bu banyo da bazı yerlerde soğuk suyla olabiliyor ve 6 ayda ancak 2-3 kez sıcak su yüzü görebilen pek az kişi bulunuyordu. Bulaşıklar, çamaşırlar da genelde soğuk su ile yıkanmaya çalışılıyor, Urfa gibi bazı çok sıcak bölgelerde su ve banyo imkânı dahi bulunmayan yerlerde kalınıyordu. Pislik nedeniyle yaygınlaşan hastalıklar cezaevlerinin önemli bir problemiydi.

Havalandırma: Su ve yemekten daha fazla insanoğluna gerekli olan hava da mahkûm ve tutuklular için büyük bir lüks olmuştu. Koğuşlarının yanıbaşında bulunan avlulara çıkıp biraz hava alabilmek bazıları için sorun haline gelmişti. Özellikle Mamak Askeri Cezaevi'nde gözlediğimiz, coplu askerlerin nezaretinde sadece ileri geri yürümek olarak uygulanan havalandırma, acıklı bir görünüm yansıtıyordu. Cumartesi pazar günleri Erzincan hariç diğer askeri cezaevlerinde hiç havalandırma yapılmıyordu.

Ziyaret: Tüm tutuklu ve hükümlüler ziyaret günlerinin ve sürelerinin kısalığından, ziyaret hücrelerinin ses ve görüntüyü yeterince yansıtmadığından, telefon aracılığı ile konuşabilen tutuklular da bu telefon isteminden yakınıyorlardı. Genel görünümü havasız, pis ve küçücük camlı, demir parmaklıklı kabinler olan bu görüş yerlerinde bir ziyaret sırasında tutuklunun ailesi ile yeterince görüşmesi ve anlaşması da mümkün görülmüyordu.

Kitap-gazete: Siyasi davalardan cezalandırılmış veya tutuklanmış kişilerin en önemli yakınma konularından biri de istedikleri kitapların, yasaklı kitaplar listesinde olmadığı halde kendilerine verilmemesi, bazı dergi ve gazetelerin de sansüre uğramasıydı. Cezaevlerinin yöneticileri bu konuda ellerinde tüzük ve yönetmelikler bulunduğunu, buna göre uygulama yaptıklarını, kurul oluşturup bu kitap ve dergileri kendileri incelediklerini söylemelerine karşın her cezaevinin uygulaması farklı gözüküyordu. Bu arada Erzincan gibi yasaklı olmayan tüm kitapları içeri alan bir askeri cezaevinin bulunması, idarecilerin bu konuda tüzük ve yönetmelikleri kendi istediklerince uygulama çabalarının göstergesi sayılabilirdi.

İşkence ve dayak: İster sol, ister sağ kesimden veya silah kaçakçılığı gibi suçlardan olsun, görüştüğümüz tüm tutuklu ve hükümlüler 1980'den 1984 yılına kadar kaldıkları tüm hapishanelerde yoğun işkence ile karşılaştıklarını anlattılar. Anlatılanlara göre o dönemde çeşitli hapishanelerde yapılan işkenceler sonucu pek çok kişi ölüm, yaralanma, sakatlanma, hastalık gibi sonuçlarla karşı karşıya kalmış ve genellikle bu tür uygulamaları yapan görevliler takip edilip cezalandırılmamıştı. Tutuklular, bu görevlilerin isim ve görevlerini mahkemelerde de dile getirmişler, ancak görevlilerin suç sayılan bu eylemi ve işlem-

lerinin örtbas edilmesine çalışılmıştı.

Tüzük ve yönetmelikler: Sivil ve askeri hapishanelerin yönetimi, tutuklulara ve hükümlülere davranış biçimleri ile ilgili tüzük ve yönetmeliklerin kuralları 12 Eylül rejiminde çok sıkı bir hale getirilmişti. Bu tüzük ve yönetmelikler uygulamadaki insanlık dışı davranışların gerekçesi gösteriliyordu. Her cezaevi yönetimi de bu kuralları kendi istediği gibi anlayıp yorumlayarak uygulama yapabiliyordu. Örneğin bir cezaevine teyp alınması yasak iken diğerine serbest, birine radyo yayını dışardan yapılırken bir diğerine hiç yok.

Tek tip elbise: Gerek askeri gerekse sivil cezaevlerinde tutuklu ve hükümlülere giydirilmeye zorlanan tek tip elbiseler de önemli bir yakınma konusu oluşturuyordu. Yönetmelikte bulunduğu için hapishane idarecileri tarafından tutuklulara zorla giydirilmeye çalışılan tek tip elbise yüzünden çok acılar çekilmişti. Özellikle Metris Cezaevi'nde tek tip elbise giymemek için direnen tutuklular mahkemelere götürülmemiş ve bu yüzden savunma haklarından bile olmuşlardı. Tutuklu olmanın anlamı, henüz suçlu mu yoksa suçsuz mu olduğuna karar verilmemiş ve yargılaması süren kişi demek olduğuna göre, tutuklulara da mahkûmlara uygulanan tek tip elbise uygulanmasının, cezayı kesinleşmeden infaza başlamak gibi algılandığını da ortaya koyuyordu.

Kelepçe-sevk zinciri: Özellikle İstanbul'da gözlenen bu uygulamada tutuklular, hastane, mahkeme gibi nedenlerle hapishane dışına çıkarılırken önce elleri kelepçeleniyor, sonra bu kelepçelerden kervan gibi birbirlerine zincirle bağlanıyorlardı. Bu konudaki itirazlar jandarmanın öfkesine ve dayağına yol açıyordu. Bazı yerlerde ise kelepçeler kollar arkaya döndürülerek arkadan kelepçeleme biçiminde uygulanıyordu.

Mektup ve haberleşme: Cezaevlerinin birbiri ile haberleşmesi kesinlikle önlenmiş durumda. Bir cezaevindeki tutuklu veya hükümlü, bir başka cezaevindeki arkadaşına mektup yazamıyor. Hatta arkadaşı değil eşi, ağabeyi, yakını olsa dahi bu tür haberleşmeler engelleniyor. Dışarı ile mektuplaşma da fazlası ile sansür ve kurallara bağlanmış. Bazı yerlerde haftada 2-3 mektup yazabilme gibi sınırlar konulmuş. Cezaevi yönetimlerinin masum mektupları sansürden geçirip yerine ulaştırması da bazen haftalar alıyor.

İnfaz yakma: Cezaevinde disiplin cezası almak, hücre, katıksız hapis gibi uygulamaları getiriyor. Birkaç disiplin cezasının sonunda varılan aşama ise koşullu salıverilme hükümlerinden yararlanamamak, yani fazladan 3-5 yıl daha hapiste tutulmak. Disiplin cezası uygulaması da mevcut cezaevi idarecilerinin anlayış ve davranış biçimine göre biçimlenebiliyor. Örneğin bir gardiyanın biraz sinirlendiği bir mahkûmu önce kışkırtıp sonra şikâyetçi olması ve infazını yaktırabilmesi yakınma konularından biri. Özellikle cezaevinin katı kurallarına karşı direnen hükümlüler için infazlarının yanması işten bile değil. Koşulları protesto etmek için açlık grevi yapmak bile disiplin suçu sayılıyor.

Adalet sistemi: Cezaevlerinde atılan bir tur, adalet sistemimizin de sancılarını ortaya koymaya yetiyor. Benzer suçlar karşısında çok farklı ve eşitsiz ceza almış kişiler, senelerce tutuklu kaldıktan sonra beraat etmiş olanlar, hem cezaevi müdürü hem sıkıyönetim mahkemesi başkanı olabilen subaylar, işkence iddialarına kulakları tıkalı mahkemeler, bu sancının uç noktaları.

Gerek sivil gerekse askeri cezaevlerinde yaptığımız görüşmeler ve gözlemler, eğer Avrupa Topluluğu'na üyelik başvurusu yapmış bir ülke olmakla övünüyorsak cezaevlerimizi de Batı uygarlığının ceza sistemi ve anlayışına yakın ve uygar bir biçime dönüştürmemiz gerektiğini ortaya koyuyordu.

Demokrasi için EVET

5 eylül

20'nci yüzyılın ilk çeyreğinde Osmanlı İmparatorluğu'nun İstanbul, İzmir, Selanik gibi kentlerinde yaşayan aydınlar arasında uluslaşma akımı uç vermişti. Tıbbiye ve Harbiye öğrencileri arasında şu tür konuşma yaygınlaşmıştı: "Sen nesin? / Osmanlıyım. / O senin uyruğun. Başka nesin? / Müslümanım. / O senin dinin. Başka? / Bilmem... / Sen Türksün!.."

Yeni kuşakların inanamayacağı bir olgudur bu; çoğu anı ve inceleme kitaplarında yer almıştır, belgelenmiştir. Ne var ki, Türkçülük akımının yayılması Osmanlı Devleti için elbette tehlikeydi. Ümmet bilincinden geçiş, ancak Atatürk devrimiyle anayasal bir gerçeğe dönüşmüştür.

Toplumların ilerlemesi kolay olmuyor.

Batı'da insanoğlunun kendisini kralın tebaası değil, ulusun bireyi sayması, iki yüzyıllık bir geçmişe dayanır. Fransız devrimindeki bilinç patlaması; ulus-

laşma, insan hakları, demokrasi kavramlarını yeryüzüne serpti.

Türkiye'nin bu yolda gecikmesi doğal sayılabilir.

★

Ancak 21'inci yüzyıla yaklaşıyoruz; iletişim ve ulaşım olanakları eskisine oranla öylesine yoğunlaşmıştır ki, gecikmelerin artık bağışlanacak bir yanı yoktur.

1980'ler Türkiye'sinde gerçi kime siyasal kapsamda "sen nesin?" sorusunu yöneltseniz, rahatça "demokratım" diyebiliyor. Ardından gelecek ikinci, üçüncü, dördüncü sorularda yurttaşın sağcı mı, solcu mu olduğu anlaşılabilir; fikir yelpazesinin hangi noktasında bulunduğu ortaya çıkabilir.

Bir ülkede demokrasi bilinci yaygınlaşıp halkça özümsenmeden, demokrasinin kurulup benimsenemeyeceği açıktır. İster sağ kanatta olsun, ister sol kanatta, demokrat kişinin insan haklarına evrensel belgelerdeki anlam ve kapsamıyla sahip çıkması gerekmez mi?

Bu bilinç düzeyine erişmeyen kişinin demokratlığı lafta kalacaktır.

20'nci yüzyılın başında uluslaşma sürecini yaşayan toplumumuz -iyimser bir yorumla- 21'inci yüzyıla yaklaşırken demokrasi sürecinin sancılarını çekmektedir. Bu alanda ancak bir arpa boyu yolu aştığımız da söylenebilir; ama, bu yola girmiş bulunuyoruz.

Antidemokratik yasaların ve yasakların kaldırılması, bu yolda yürüyenlerin üstlenecekleri kaçınılmaz bir görev sayılmalıdır ve yarın yapılacak referandum böyle bir görev içeriği taşımaktadır.

★

Gönül ister di ki böyle bir görev hiç oluşmasın; insan haklarına ters düştüğü açık seçik görünen '82 Anayasası'nın geçici 4'üncü maddesini kaldırmak onurunu Büyük Millet Meclisi üstlensin...

Bilindiği gibi "kanunsuz suç olmaz, suçsuz ceza olmaz" kuralı, İnsan Hakları Sözleşmesi'nin temel ilkelerindendir. Anayasanın geçici 4'üncü maddesi de bu temel ilkeye aykırı biçimde kimi politikacıları cezalandırıyor ve siyasal yasaklar koyarak bu kişilerin ellerinden seçilme haklarını alıyor.

Gerçekte o kişilerin elinden seçilme haklarını almak, yurttaşların o insanları seçme haklarını "gaspetmek" demektir ki, cezanın anlamı bütün halkı kapsamaktadır.

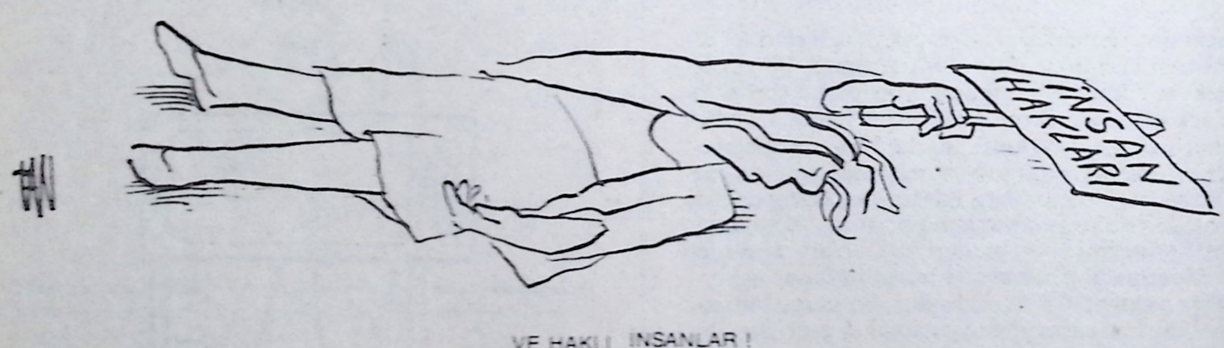
Bu konuda ilk eleştiriyi gazetemiz gündeme getirdiği ve hukuk açısından olayın önemini belirttiği için okurlarımızın sorunu bütün açıklığıyla kavradığını biliyoruz. Üzerinde tartışılması bile gereksiz bir gerçek var: Yarın yapılacak halkoylamasında (kimine göre küçük, kimine göre büyük) bir demokratik adım atmak olanağı karşımıza çıkmıştır.

Yarın sandık başına giderek bu amaçla oyumuzu kullanacağız.

Dikkat edilecek nokta şudur: Yarın sandık başına gidecek olan "seçmen" değildir, "yurttaş"tır. Daha doğru deyişle yurtaşlık görevi, seçmen kimliğinden önde gelmelidir. Ortada bir seçim yoktur; çünkü demokrasiye "evet" ya da "hayır" demek seçimiyle karşı karşıya getirilmiş bulunuyoruz.

21'inci yüzyıla yaklaşırken Türk halkını böyle referanduma zorlamak siyasal iktidar için talihsizliktir; ama demokrasi böyle sınavlardan geçmeden kurulamıyor.

Cumhuriyet

VE HAKLI İNSANLAR !

5 yıl önce konan yasağın öyküsü

BETÜL UNCULAR / *5 Eylül*

ANKARA — 12 Eylül askeri müdahelesi ile birlikte siyasetten çekilmek zorunda bırakılan liderlerin ve parti yöneticilerinin, politik geleceği yarın gece kesinlik kazanacak. 7 Kasım 1982 tarihinde halkın büyük çoğunluğunun oylarıyla kabul edilen 1982 Anayasası ile eski siyasilere siyaset yasağı nasıl getirilmişti?

1980'de parlamentonun feshedilmesi, siyasi partilerin kapatılmasının ardından bir yıl sonra Milli Güvenlik Konseyi'nin kararıyla oluşturulan Danışma Meclisi'ne yeni anayasayı yapma görevi verilmesi... Olağanüstü dönemde yaşanan olağanüstü olaylar..

GEÇİCİ MADDELER AÇIKLANIYOR

Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu'nca hazırlanan yeni anayasa tasarısı görüşmelerinin sonuçlanmasından sonra, 18 Eylül 1982 günü tasarının geçici maddeleri açıklandı. Milli Güvenlik Konseyi'nde yazılı metin halinde gönderildiği sonraları yetkili ağızlardan açıklanan geçici maddeler arasında, eski siyasilerle ilgili hükümlere yer verilmedi. Anayasa tasarısı 23 Eylül 1982 Perşembe günü 7 ret oyuna karşılık 120 oyla DM'den geçti. 12 üye de çekimser kaldı. Tasarı Danışma Meclisi'nden sonra Milli Güvenlik

Konseyi'nde görüşüldü. 1982 ekim ayı içinde eski siyasilere yasak getirilmesinin "üst düzeyde" düşünüldüğü kulaktan kulağa yayılırken, bu tür haberlere gazete sütunlarında da rastlanıyordu. Gerçi siyasetçilere yasak getiren anayasanın geçici maddesinin MGK'da tartışılmadan geçtiği, kısa süre önce açıklanan MGK tutanaklarında da görülmüştü, ancak dönemin yöneticileri arasında eski siyasetçilerin 15-20 yıl siyasi yaşamdan uzak tutulmaları görüşü ağırlıktaydı.

Tartışmalar sonucunda liderlerle yönetici kadroların on yıl, bazı milletvekili ve senatörlerle, Meclis dışındaki parti yönetici kadrolarına 5 yıl yasak getirilmesi görüşü benimsenmişti. Milli Güvenlik Konseyi, 19 Ekim 1982 Çarşamba günü kabul ettiği anayasayı açıklıyor. Anayasanın geçici 4. maddesi ile eski siyasetçiler, uzun sürecek bir bekleyişe gireceklerinin ilk işaretini alıyorlardı.

Olağanüstü dönemden demokrasiye geçiş parlamentosunun oluşturulduğu 6 Kasım 1983'den sonra siyasi yasaklar Türkiye'de açıktan açığa tartışılmaya başlandı.

KONUŞMA YASAĞI GELİYOR

Siyasi yasakların dışında MGK'nın çıkardığı 2969 sayılı yasa ile siyasetçilere konuşma yasağı da getiriliyor ve bu yasa nedeniyle parti liderleri ve yöneticileri hakkında çok sayıda davalar açılıyordu.

TBMM'de çeşitli partilere mensup milletvekilleri, gerek 2969'un kaldırılması, gerekse anayasanın geçici 4. maddesinin değiştirilmesi gerektiğini sürekli vurguluyorlar ve bu konularda yasa önerileri hazırlıyorlardı. Turgut Özal hükümetinin Avrupa Topluluğu'na üyelik için resmen başvurusu DYP'nin ve DSP'nin TBMM'de grup kurmaları, 28 Eylül ara seçimlerinde DYP'nin kazandığı başarı, yasaklar konusunun sürekli gündemde kalmasına yol açtı. Bu konudaki ilk ciddi girişim, SHP, DYP, DSP ve bağımsızların anayasa değişikliği önerisini TBMM Başkanlığı'na vermeleriyle gerçekleşti. Başbakan ve ANAP'ın baskıları sonucu bazı milletvekillerinin öneriden imzalarını geri çekmeleri sonucu imza sayısının 134'ün altına inmesi üzerine, teşebbüs yarım kaldı. Sonraları Başbakan Turgut Özal, **"Siyasi yasaklar kalkmalıdır"** görüşünden hareketle, başta anayasanın nasıl değiştirileceğini düzenleyen 175. madde olmak üzere siyasi yasakların da kaldırılması için grubuna bir yasa önerisi hazırlatarak TBMM Başkanlığı'na verdirdi.

Anayasa değişikliklerinin kolaylaştırılmasına SHP şiddetle karşı çıkarken, **"bizim rehinemiz yok"** diyen DYP ve DSP Başbakanla ve ANAP'la kıyasıya pazarlık içine girdiler. Özal, DYP ve DSP'den taviz kopara kopara, siyasi yasakların kaldırılmasını referanduma bağlayan hükmü oy verme noktasına getirdi. Yasakların kalkması için referanduma da razı olunmasıyla anayasa değişiklikleri TBMM'den geçti. Anayasa Mahkemesi'nin siyasi yasakların referandumsuz kalkmış sayılması yolundaki muhalefetin başvurusunu reddetmesiyle birlikte **"evet"** ve **"hayır"** kampanyası başladı.

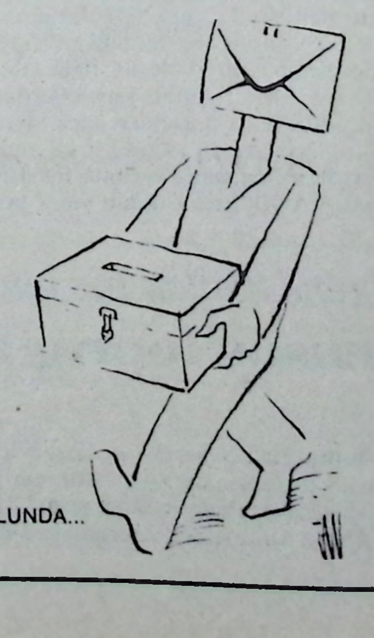
23 Mayıs 1987 tarihinde yürürlüğe giren Referandum Yasası'na göre, geçerli oyların yarısından çoğu **"evet"** ise anayasa değişikliği, bir anlamda da siyasi yasakların kaldırılması Türk milleti tarafından kabul edilmiş olacak.

YASAKLAR KALKINCA NE OLACAK?

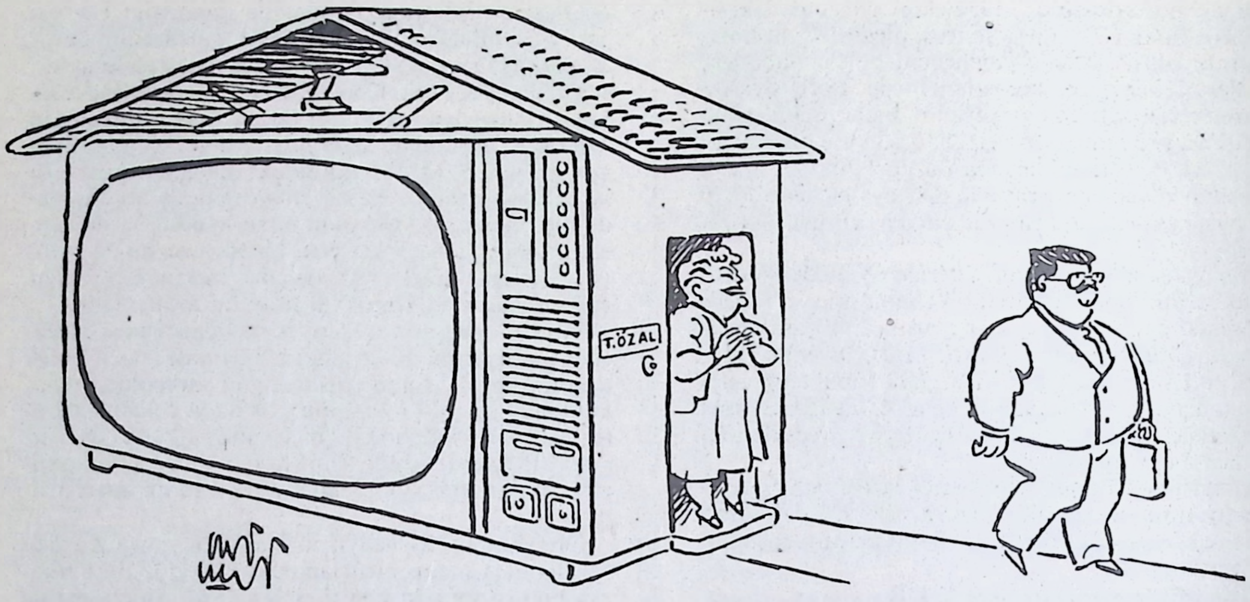
Yasaklar kalktığı takdirde, kapatılan AP'nin Genel Başkanı **Süleyman Demirel** ile kapatılan CHP'nin eski Genel Başkanı **Bülent Ecevit**, partilerinin devamı olan DYP ve DSP'ye genel başkan olabilecekler. Kapatılan MSP'nin Genel Başkanı **Necmettin Erbakın** ile kapatılan MHP'nin Genel Başkanı **Alpaslan Türkeş**'in durumları diğer liderlerden farklı bulunuyor. Erbakan, MSP hakkındaki davada beraat etti. Ancak anayasanın geçici 4 maddesine aykırı davrandığı gerekçesiyle hakkında dava açıldı. Bu davaların bazılarından beraat etti, bazıları ise halen sürüyor. Beraat kararlarının savcılık tarafından temyiz edilmesi üzerine konu Yargıtay'da inceleniyor.

Türkeş, anayasal düzeni zorla değiştirmek iddiasıyla idam istemiyle yargılandığı davada, suç işlemek için kurulmuş çetenin yöneticiliğini yapmaktan mahkûm oldu. 11 yıl 1 ay 10 gün ağır hapis cezasına çarptırılan Türkeş hakkındaki mahkûmiyet kararı da Yargıtay'da temyiz edildi. Türkeş için anayasanın geçici 4. maddesine aykırı davranmaktan da dava açıldı.

Öte yandan, 27 Mayıs ihtilalinden sonra Kurucu Meclis tarafından hazırlanarak 15 Eylül 1961 referandumu sonunda kabul edilen 1961 Anayasası ile DP'lilere getirilen yasaklar da Türkiye'de uzun yıllar tartışıldı ve bu tartışmalar **"yasakları kimin kaldırdığı ya da kaldırtmadığı"** biçiminde günümüze kadar geldi. 1961 Anayasası'yla, Yassıada Mahkemesi'nde ceza alan milletvekili için **"affa uğrasalar bile milletvekili seçilemeyecekleri"** hükmü getirilmişti. 10 Ekim 1965 seçimlerinde tek başına iktidara gelen Adalet Partisi mevcut 239 milletvekil ile anayasayı değiştirebilmek için gereken 301 oya sahip olmadığı gerekçesinin arkasına sığınmakla suçlandı yıllarca. CHP'nin desteğiyle AP'li milletvekillerinin hazırladığı yasa önerisi 14 Mayıs 1969'da 450 üyenin 309'unun oyunu alarak, anayasadaki **"afedilseler bile"** hükmü kaldırılmıştı. Ancak öneri 21 Mayıs 1969'da Cumhuriyet Senatosu'ndan geri dönmüştü. 1969 seçimlerinde AP tek başına iktidar olmuştu. 12 Kasım 1969'da da DP'lilere seçilme hakkını veren yasa yürürlüğe girdi. Türkiye İşçi Partisi'nin başvurusu üzerine Anayasa Mahkemesi yasayı 16 Haziran 1970'de iptal etti. Sonunda mart 1974'de Meclislerde yeniden ele alınan konu, 9 Nisan 1974'te sonuçlandı.

DEMOKRASİ YOLUNDA...

—Sakın geç kalma, erken gel Turgutcuğum!...

Savunma ihaleleri, referandumu ve Türkiye'ye yardım kararını bekliyor

ABD Kongresi'ne karşı ihale kozu

EVREN DEĞER *6 eylül*

ANKARA — Savunma sanayisi ihalelerinde gözler ABD Kongresi'ne çevrildi. Hükümetin savunma sanayisi ihalelerini ilk planda referandum nedeniyle, ikinci planda da bu ay toplanarak Türkiye'ye yapılacak olan yardım miktarını belirleyecek olan ABD Kongresi'nin **"kesinleşecek olan tavrını"** görmek amacıyla geciktirdiği öne sürülüyor.

Bu arada zırl lı taktik araç ihalesi ile ilgili olarak hükümet ile silahlı kuvvetler arasında görüş ayrılığının bulunduğu öğrenildi.

Geçen ay sonunda Başbakan **Turgut Özal**'ın başkanlığında toplanan Savunma Sanayisi İcra Komitesi toplantısında, öncelikli olarak yaklaşık 1 trilyon Türk Lirası alım bedelindeki zırhlı taktik araç ihalesi ele alındı. Bu ihale ile ilgili olarak hükümetin ABD'nin FMC, silahlı kuvvetlerin ise Almanların Krauss-Maffei firmasından yana tavır koydukları öğrenildi. Toplantıya yakın bir kaynak, **"Ordu ihalenin Alman firmasına verilmesini istiyor. Ancak hükümetin ABD firmasından yana tavır koyması nedeniyle ordu yeniden bir teknik değerlendirme yapmak isteminde bulundu ve hazırlanan dosyayı geri çekti"** biçiminde konuştu. Aynı kaynak silahlı kuvvetlerin dosyayı geri çekerek, hükümeti, ihalenin Almanların Krauss-Maffei firmasına verilmesi yönünde ikna etmeye çalışacağını ifade etti.

Bir askeri kaynak ise ihalenin Almanlara verilmesi halinde Türkiye'nin kazançlı çıkacağını bildirdi ve **"Çünkü Almanların sunduğu model 'çöl savaşı tankı' olarak da adlandırılan Leopard tanklarının bir devamıdır. Böyle bir ihale Almanlara verilirse, Leopard tanklarının üretim teknolojisi de Türkiye'ye gelecektir. Bu da Türkiye'nin savunma sanayii yatırımlarında gerçekten önemli bir mesafe katetmesi anlamını taşımaktadır"** dedi.

Bu arada hükümetin ABD'nin FMC (Food and Machine Coorperation) firmasından yana tavır koymasını ise bir kaynak, **"FMC, ABD'nin en güçlü lobi şirketlerinden birisidir. Hükümet ABD'de Türkiye ile ilgili olası gelişmelere karşı FMC'yi destekliyor"** şeklinde açıkladı.

Törene katılan beş bin kişi mezarlığa kadar yürüdü

Şensoy toprağa verildi

6 eylül

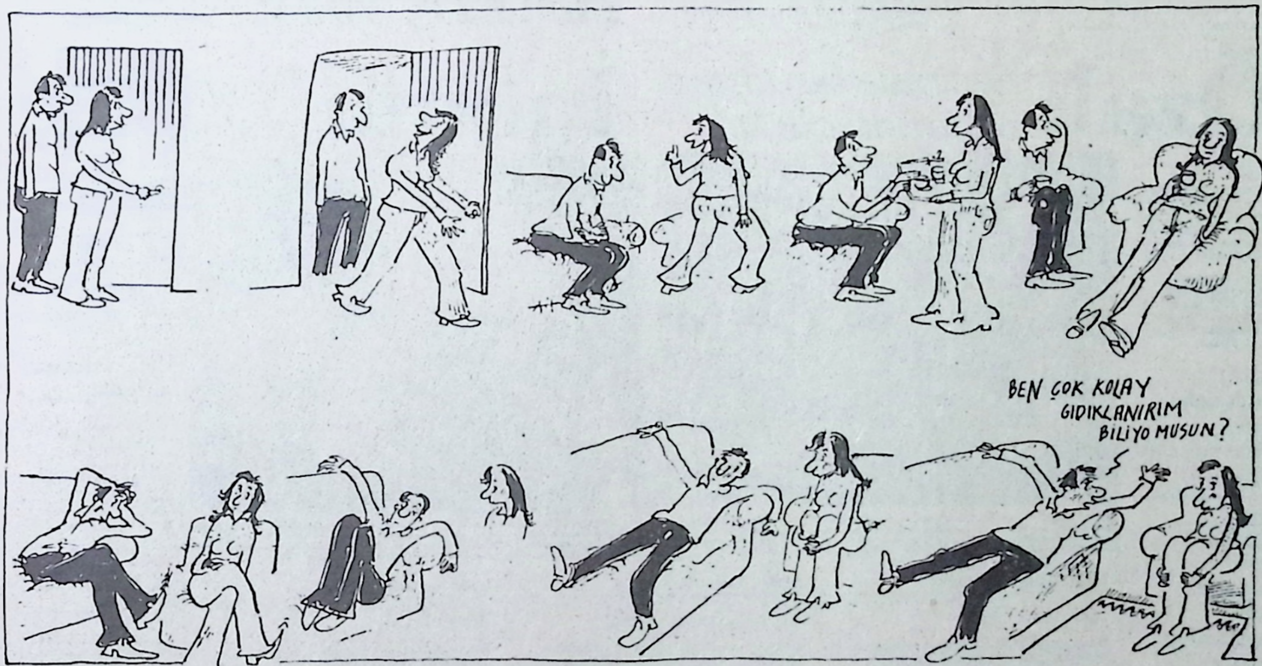
İstanbul Haber Servisi — Cezaevlerindeki **"insanlık dışı"** uygulamaları protesto için gittiği Ankara'da polisin müdahalesinden sonra TBMM önünde fenalaşan ve kaldırıldığı hastanede ölen İnsan Hakları Derneği kurucularından **Didar Şensoy**, İstanbul'da toprağa verildi.

Şişli Camisi'ne getirilen Şensoy'un tabutuna beyaz bir bez örtülerek üzeri kırmızı karanfillerle süslendi. Tutuklu ve hükümlü yakınları, cenaze nama-

zını yumrukları havada bekledi. Cami avlusunu tamamen dolduran kalabalık arasında **Yaşar Kemal, Zülfü Livaneli, Bilgeu Eranus, Müştak Eranus, Doğu Perinçek, Emil Galip Sandalcı, Işıl-Ali Özgentürk, Ertuğrul Kürkçü** avukatlar **Nebi Barlas, Osman Ergin, Turgut Kazan** gibi çok sayıda aydının bulunduğu görüldü.

Namazdan sonra Didar Şensoy'un tabutu cenaze arabasına kadar eller üzerinde taşındı. Cenazeye katılan yaklaşık 5 bin kişi, Feriköy Mezarlığı'na kadar yürümek istedi. İstanbul Emniyet Müdürü **Ünal Erkan,** yardımcısı **Mehmet Ağar,** Siyasi Şube Müdürü **Metin Günay** ve Çevik Kuvvet MüdürüNecati Altuntaş, yürüyüşün yasal olmayacağını belirterek mezarlığa kadar araçlarla gidilmesini istediler. Cenazeye katılanlar ise sessizce yürüyeceklerini bildirdiler. Yaklaşık bir kilometrelik kortej oluşturan kalabalık, kola girerek trafiği engellemeden yürüdüler. Bu arada, kortejin çevik kuvvet tarafından çember altına alındığı, çok sayıda sivil polisin de kortej içinde yer aldığı, polis tarafından sürekli video banda kayıt yapıldığı görüldü.

Kortejin, Şensoy'un toprağa verileceği mezara ulaşması 2 saat sürdü. Şensoy'un gömülmesinden sonra, **"Zindanlar boşalsın, işkenceye son", "İnsanlık onuru işkenceyi yenecek", "Kahrolsun faşizm"** sloganları atılmaya başlandı. Bu arada cenazeye katılanlar, yumruklarını havaya kaldırarak **"Didarlar ölmez"** diye bağırdı. Emniyet yetkilileri, kalabalığı, slogan atmamaları için uyardı. Uyarı üzerine mezarlığın kapısına sessizce yürüyen cenazeye katılanlar, burada polis tarafından hazırlanan halk otobüslerine binerek dağıldı.

Sayda'daki Filistin Kampı bombalandı: 40 ölü, 50 yaralı

İsrail ölüm yağdırdı

6 eylül

SAYDA (Ajanslar) — İsrail savaş uçaklarının, dün sabah Lübnan'ın güneyindeki Sayda kenti yakınlarında bulunan **El Hilve** Filistin mülteci kampını bombalaması sonucu 40 kişi öldü, 50 kişi de yaralandı. Ölenlerden 15'inin çocuk, 7'sinin de kadın olduğu bildirildi.

Lübnan polisi, üç dalga halinde gelen İsrail savaş uçaklarının bombardımanı sonucu **Ayn El Hilve** ve çevrede Filistinli mültecilerin bulunduğu yerleşim bölgelerinde 40 kişinin öldüğünü, 50 kişinin de yaralandığını açıkladı.

Görgü tanıkları, İsrail savaş uçakları tarafından atılan saatli bombaların uzun süre patlamaya devam ettiğini belirtiyorlar.

Gözlemciler, dünkü hava saldırısının İsrail'in 1982 yılında Lübnan'ı işgalinden bu yana düzenlediği en kanlı akın olduğunu belirtiyorlar. İsrail, saldırının, yakın bir tarihte İsrail'e karşı eyleme geçmeye hazırlanan terörist örgütlerin karargâh olarak kullandığı bazı hedeflere yönelik olduğunu öne sürdü.

Sayda'daki görgü tanıkları, İsrail hava saldırısı sonucu El Fetih örgütüne bağlı bazı binaların ağır hasar gördüğünü bildirdiler.

İsrail bir süredir, Filistin'li gerillaların Güney Lübnan'da tekrar üslendiklerini belirterek yöreye sık sık saldırı düzenliyor.

İsrail'in bu yıl Lübnan'ın Sayda kenti yakınlarındaki Filistin mülteci kamplarına karşı giriştiği saldırılarda şimdiye kadar 55 kişi öldü.

T.C.
Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı
Özel
BİRKAN YETKİN

Cumhuriyet

T.C.
Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı
Özel
BİRKAN YETKİN LİSESİ

64. Yıl; Sayı: 22642 Kurucusu: Yunus Nadi 175 TL. 8 Eylül 1987 Salı

Demirel ve Ecevit muhalefet liderleri olarak Evren tarafından kabul edilecek

Yasaklar kalktı, hedef seçim

Erken seçim 1 kasımda *ANAP milletvekilleri tarafından hazırlanan erken seçim önergesi dün TBMM Başkanlığına verildi. Grup Başkan Vekili Haydar Özalp, erken seçim tarihini 1 kasım olarak önerdiklerini açıkladı.*

Yasak kalktı *Referandumda az farkla 'evet' çıkmasının ardından 242'si 10 yıl ve 477'si 5 yıl yasaklı olan eski siyasilerin yasakları da resmen kalkmış oluyor. Eski siyasiler sonuçların resmen ilan edilmesiyle siyasi partilerde görev kabul edip, yönetici olacaklar.*

Sonuçlar belli oldu *'Evet' oyları binde 5'lik bir farkla 'hayır' oylarının önünde. Hakkâri'deki 28, Sıvas'taki 1 sandıkla, gurbetçilerin oylarının tamamı 'hayır' çıksa bile sonuç değişmiyor.*

Liderler ne yapacak *10 yıllık siyaset yasakları sona eren liderlerden Süleyman Demirel'in 26 veya 27 eylülde toplanacak DYP büyük kongresinde DYP Genel Başkanı olması bekleniyor. DSP'de de Kurucular Kurulu'nun toplanarak Bülent Ecevit'i genel başkan ilan etmesi bekleniyor.* 8. Sayfada

KESİN SONUÇLAR

EVET	%50.23	Oy sayısı 11.654.696
HAYIR	%49.77	Oy sayısı 11.548.016

Özal: *Seçimde boylarının ölçüsünü alırlar*

Hodri meydan: *Onların 5 atlı bir arabası vardı, bizimki tek atlı bir arabaydı ve gördüğünüz gibi daha sonuçlar açıklanmadan hodri meydan dedik. Sonucu gördünüz işte.*

40-45 alırız: *Biz seçimde 40-45 alırız. DYP bakalım kaçıncı parti olacak? Üçüncü parti olursa iyi.* 11. Sayfada

İnönü: *Demokrasimiz iyi sınav verdi*

CHP'lilerle toplanıyor: *Bugün eski CHP'lilerle bir toplantı yapacak olan İnönü, referandum sonuçlarını değerlendirirken, "Demokrasimiz önemli bir sınavı başarı ile geçmiştir. Bu sonuca en büyük katkıyı yapmış olmaktan onur duyuyoruz" dedi.* 11. Sayfada

DÖRTLÜ HESAP — Başbakan Özal referandum sonuçları kesine yakın bir şekilde belli olduktan sonra İSEDAK toplantısında 3 kurmayı Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem, Maliye Bakanı Kurtcebe Alptemoçin ve Ulaştırma Bakanı Veysel Atasoy'la bir araya gelerek durum değerlendirmesi yaptılar. Üç bakan Özal'ı büyük bir dikkatle dinlerken, Başbakan'ın kırgın bir ifadeyle konuştuğu gözlendi. (Fotoğraflar: TARIK ERSOY)

ÖZAL NE ANLATTI — Cumhurbaşkanı Evren'in konuşmasıyla açılan İSEDAK toplantısında Başbakan Özal ve Cumhurbaşkanı Evren referandum ve erken seçim kararı sonrasında ilk kez bir araya geldiler. Cumhurbaşkanı Evren'in yabancı konukları kabulü öncesinde bir ara boşluktan yararlanan Özal, Evren'e uzun uzun bir şeyler anlatırken, Cumhurbaşkanı, Başbakan'ı dinledi.

ANAP, muhalefete nefes aldırmayacak

Erken seçim için TV'de sadece 10 gün propaganda konuşmaları yapılabilecek. 7. Sayfada

ANAP'TAN İTİRAZ TAARRUZU 11. Sayfada

Demirel: Genel Başkanlığı henüz düşünmedim

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Halkoylaması sonucu 10 yıllık siyaset yasağı kalkan eski başbakanlardan Süleyman Demirel Yüksek Seçim Kurulu'nun yapacağı resmi açıklamadan sonra bugün görüşlerini ve sonuçla ilgili değerlendirmelerini açıklayacak.

"Kesin sonuç alınmadan (Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

Referandum sonuçları neler anlatıyor?

1- *Daha önceki seçimlerde sağ oyların ağırlıklı olduğu illerde 'hayır', sol oyların ağırlıklı olduğu illerde 'evet' oyları yüksek çıktı.*

2- *12 Eylül öncesi terörün yoğun olarak yaşandığı illerde yarıdan fazla 'hayır' çıktı.*

3- *PKK eylemlerinin yoğun olduğu illerde 'evet' oyu ağırlık kazandı.*

4- *Sanayi kentlerinde 'evet' oyları öne geçti.*

Haber Merkezi — 6 Kasım halkoylaması sonuçlarını dil değerlendirdiğimizde, aşağıdaki sonuçlara ulaşılmaktadır:

1- 1969 yılından bu yana sağ sol oylar arasındaki farklar sağ oylar lehine. Türkiye ortalamasının üstünde bir ağırlığı yansıtan illerin hemen tümünde HAYIR, sol oyların Türkiye ortalamasının üstünde olduğu illerde ise EVET oyları halkoylamasında daha yüksek çıkmıştır.

2- Birinci maddede belirtilen eğilimin birkaç istisnası ortaya çıkmaktadır.

a- ISPARTA Sağ oyların ağırlığına rağmen, EVET oyu (Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

ANKARA'dan YALÇIN DOĞAN

Herkese Uyarı

Orta Anadolu'daki illerin neredeyse istisnasız "hayır" demesi, 12 Eylül öncesinde terörden en çok bu illerin etkilenmiş olduğu düşünüldüğünde "huzursuzluk kaynağını halkın eskilerde aramasına" bağlanıyor. 13. Sayfada

CÜNEYT ARCAYÜREK yazıyor

Perşembenin Gelişi

Yakınlarına göre Demirel "kalabalıktan bunalmış, atlamış arabaya, kent içinde dışında dolaşmaya çıkmıştı"; böyle günlerde "kaybolurdu." Yanına gidip gelenlerin sonuçtan fazla memnun olmadığını söyledikleri Demirel, dün "ortalıkta yoktu." 13. Sayfada

İZMİR'den HİKMET ÇETİNKAYA

Mavi İzmir

Demirel Manisa'da yüzde 70 "evet" oyu bekliyordu. Aydın, Uşak, Denizli, Balıkesir'de de yüzde 60'lık bir sonuç hesabı yapılmıştı. Ancak yine de kafalarda "acabalar" vardı... Demirel, "Eğer bu 6 Eylül seçim olsa biz iktidarız. Ama yapılan referandum." 13. Sayfada

Zamlar seçim sonrasına kaldı

Erken seçim kararı ile birlikte kamuda zorunlu görülen zamlar da beklemeye alındı. Referandum sonrası yapılması beklenen kömür, elektrik, şeker, çay ve Tekel zamlarının kasıma kalması bekleniyor.

Can yakıcı zamdan kaçınmaya çalışan hükümetin taban fiyatlar ve memur maaş katsayısında ise, eskisine oranla daha bonkör davranacağı belirtiliyor. DYP'li bürokratların listesi Özal'ın cebinde.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Erken seçim kararı kamuda zorunlu görülen bazı zamlardan, program ve bütçe çalışmalarına, büyük ihalelerden bu...

1. Zam paketi: ...

2. Program ve bütçe: 1988 program çalışmaları ve buna bağlı bütçe hazırlıkları ... TBMM ... (Arkası Sa. 11, Sü. 6'da)

Özel sektör daha fazla bekleyemedi

Referandumun hemen ertesi günü, bekleyen özel sektör zamları peş peşe yürürlüğe girdi. Otomobillere yüzde 10.3 ila 12 arasında zam gelirken, deterjancılar fiyatlarına yüzde 9-15 zam yaptılar.

Margarinler zamdan yüzde 11.6 ile payını alırken, en yüksek zam yüzde 57 ile dikiş ipliğine geldi. Lastik, sıvı yağ, salça ve otomotiv ürünlerine zam ise sıra bekliyor. Ekonomi'de

Erbakan erken seçime karşı çıktı

Necmettin Erbakan referandumun eşit şartlarda yapılmadığını söylediği basın toplantısında muhalefete de çağrıda bulunarak, "ANAP'ın, hayır oylarını tümüyle kendisine verilmiş oylar olarak kabul etmesi bir aldanmadır" dedi. 7. Sayfada

ABD ile seçime kadar durgun dönem

Türk-ABD Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması'na ilişkin ek mektubun imzalanmasının seçim sonrasına kalacağı belirtiliyor. 14. Sayfada

Hayırlı Olsun!

Anayasanın geçici 4. maddesinde yer alan siyasal yasakların kıl payı farkla da olsa kaldırılması, demokrasi adına olumlu bir gelişmedir. Bu sonuç, aynı zamanda siyasal ... bir adımdır. Başbakan Özal'ın erken seçim kararı da, bu çerçevede doğru bir tercih olarak değerlendirilmelidir.

Pazar günü sandıktan evet çıkması, Özal hükümetinin en başta televizyon olmak üzere bütün iktidar olanaklarını "hayır" için seferber etmesi göz önünde tutulduğunda, kesinlikle azımsanmamalıdır. Muhalefetin eşit olmayan koşullarda yarışmasına karşın, bu sonucun alınabilmesi, ülkemizde demokrasi bilincinin bugünkü düzeyi açısından da ... 1982'nin %92-%8'lik sonucu anımsanırsa- iyimserlik kaynağı sayılabilir.

6 Eylül ... (Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

■ **İran, Kuveyt'i tehdit etti** *İran Meclis Başkanı "Eğer Kuveyt liderleri hatalı tutuma girerlerse tokat yiyecekler" dedi.* 3. Sayfada

■ **Arjantin seçimleri** *Radikal Parti'nin parlamentoda çoğunluğu kaybetmesi nedeniyle, Raul Alfonsin'in uzak amacına reformu tasarısını gerçekleştiremeyeceği sanılıyor.* 3. Sayfada

■ **Amerikalıların beyni yıkandı** *Raporu hazırlayan Lynne V. Cheney'e göre, bunun sorumluları, hayal gücünden yoksun müfredat programları, kötü ders kitapları ve yeterince eğitilmemiş öğretmenler.* 5. Sayfada

■ **Referandum öncesi anketler** *KONDA adına Tarhan Erdem, PİAR adına Bülent Tanla, KAMAR adına Emre Kongar ve Veri Araştırma adına Sezgin Tüzün, referandum sonuçlarına ilişkin gazetelere yapılan anketlerde izlenen yöntemleri anlattı.* 7. Sayfada

■ **Erken seçim sevindirdi** *Erken seçim kararı, Cumhuriyet'e değerlendiren işadamları, seçimin erkene alınmasıyla ekonomik ve siyasi ortamın kısa sürede huzurlu döneme gireceğini savundular.* Ekonomide

■ **Tarihi buluşma:** *Honecker'in Bonn ziyareti, basın dünyada "tarihi buluşma" olarak değerlendiriliyor.* 14. Sayfada

■ **Alkoliklik miras gibi** *ABD'de yapılan araştırmalarda alkolikliğin kalıtımsal etkilerinin olduğu ortaya çıktı.* 14. Sayfada

GÖZLEM

UĞUR MUMCU

Pirüs Zaferi!

Büyük kayıplara karşı elde edilen yengilere "Pirus zaferi" denir.

Milattan önce 279 yılında Auskulum Savaşı'nda Roma ordularını yenen Epir Kralı Pirus (Pyrrhos) "Tanrım," demiş, "bana bir daha böyle zaferler verme"!

(Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

6-7 EYLÜL OLAYLARI!.

1955'TE BUGÜN, DEMOKRAT PARTİ İKTİDARI ZAMANINDA, İSTANBUL, ANKARA VE İZMİR'DE, SON DERECE ÜZÜCÜ OLAYLAR ÇIKMIŞTI. 6 EYLÜL GÜNÜ, EKSPRES GAZETESİ, YUNANİSTANDA BULUNAN ATATÜRK'ÜN DOĞDUĞU EVİN BOMBALANDIĞINI YAZMIŞ, RADYO DA BU HABERİ DOĞRULAMIŞTI. PROTESTO YÜRÜYÜŞÜ BİÇİMİNDE BAŞLAYAN OLAYLAR, AKŞAM BÜYÜMÜŞ, AZINLIKLARA AİT İŞYERİ VE KONUTLARIN YAĞMALANMASI, YAKILIP YIKILMASIYLA DEHŞET VERİCİ BOYUTLARA ULAŞMIŞTI. EN ÖNEMLİ KARIŞIKLIK İSTANBUL'DA GERÇEKLEŞMİŞ, 3 KİŞİNİN ÖLDÜĞÜ, 30 KİŞİNİN YARALANDIĞI SALDIRI VE ÇAPUL OLAYLARINDA, 5 BİNİ AŞKIN İŞ YERİYLE BİRLİKTE KİLİSELER DE TAHRİP EDİLMİŞTİ. OLAYLAR NEDENİYLE SIKIYÖNETİM İLAN EDİLECEK, ANCAK KOVUŞTURMALAR SONUÇ VERMİYECEKTİ. ASIL BÜYÜK DAVA İSE, 1960'TAN SONRA YASSIADADA GÖRÜLECEKTİR..

Referandum sonuçları neler anlatıyor

8 eylül

Haber Merkezi — 6 Kasım halkoylaması sonuçlarını il il değerlendirdiğimizde, aşağıdaki sonuçlara ulaşılmaktadır.

1-1969 yılından bu yana sağ/sol oylar arasındaki farklar sağ oylar lehine, Türkiye ortalamasının üstünde bir ağırlığı yansıtan illerin hemen tümünde HAYIR, sol oyların Türkiye ortalamasının üstünde olduğu illerde ise EVET oyları halkoylamasında daha yüksek çıkmıştır.

2-Birinci maddede belirtilen eğitimin birkaç istisnası ortaya çıkmaktadır.

a. ISPARTA-Sağ oyların ağırlığına rağmen, EVET oyunun çıkması, DEMİREL'in memleketi olmasına bağlı olabilir.

b. ANTALYA-Sağ oyların oransal ağırlığına karşın EVET oyu çıkması, Antalya'ya, ağırlıkla EVET oylarının yoğun bulunduğu illerden gelen geçici işçilerin kullandıkları oylara, sahil kentlerine yerleşmiş büyük kent kökenli aydınların yoğun varlığına bağlanması mümkün görünmektedir.

c. RİZE-Sağ oyların ağırlıklı olduğu bu ilde HAYIR yerine EVET oylarının ağırlıklı çıkmasının nedeni, çay üreticilerinin tepkisinden kaynaklanıyor olabilir.

Yukarıda belirtilen üç il, 17 il içindeki sağ ağırlıklı illerin istisnasıdır.

3. 12 Eylül öncesi olayların yoğun olarak yaşandığı iller, -İSTANBUL/ANKARA/ÇORUM/KONYA/YOZGAZ gibi halk oylamasında yarıdan fazla oranla HAYIR oyunun ortaya çıktığı illerdir.

4. Son günlerde PKK eylemlerine konu olan illerin tümü halkoylamasında EVET oyu ağırlıklı dağılım ortaya koymuşlardır.

5. EGE ve Akdeniz'in tüm sahil illeri -AYDIN ve ÇANAKKALE hariç-EVET ağırlıklı oy kullanırken, İç-İçbatı ve Doğu Anadolu illerinin hemen tümünde HAYIR oyları önde çıkmıştır. Türkiye'nin tamamı Avrupa yakasında bulunan üç ilinin üçü de EVET oyu kullanmıştır.

6. KOCAELİ, ADANA, GAZİANTEP gibi sanayi ve küçük sanayi ağırlıklı illerin her üçünde de oylar EVET yönünde gelişmiştir.

Mavi İzmir

HİKMET ÇETİNKAYA *8 eylül*

İZMİR — Eğer mavili "evet" oyları, İzmir'de turuncu "hayır" oylarına 211 bin fark atmasaydı, Türkiye genelinde sandıktan "hayır" çıkacaktı.

Böylece İzmir, 6 Eylül halkoylamasında ne denli demokrasiye sahip çıktığını Türk siyasal yaşamında bir kez daha kanıtladı. Serbest Fırka'dan günümüze değin her türlü demokratik gelişime açık olan İzmir, 1950'de Demokrat Parti, 1961'de Adalet Partisi, 1968'de de CHP'nin ortanın solu hareketinde üzerine düşen görevi yapmıştı.

İzmir'in sosyal, ekonomik yapısını çok iyi bilen, tanıyan Süleyman Demirel, önceki gece sık sık Rıfat Serdaroğlu'nu aradı. DYP il merkezine kurulan bilgisayarlı seçim bürosu, ilçelerden gelen bilgilere göre değerlendirme yapıyor, anında Ankara'ya bildiriyordu:

Telefonun öbür ucunda Süleyman Demirel vardı. Saat 23.00'ü geçmişti...

—Gözlerinden öperim Rıfat, iyiyiz değil mi?

Rıfat Serdaroğlu hayli heyecanlıydı:

—İzmir çok iyi gidiyor efendim. Ege illeri de iyi çıkacak. Ege'de 'evet' oyları yüzde 70'i aşacak.

Demirel, sakinleştirmeye çalışıyordu Rıfat Serdaroğlu'nu:

—Fazla heyecanlanma Rıfat. İzmir çok önemli. Bütün hesapları İzmir'in üzerine kurduk. Peki, peki, haydi iyi geceler...

O saatlerde diğer iki büyük kent İstanbul ve Ankara'da "evet" ve "hayır" oyları çok az farkla birbirini izliyordu. Süleyman Demirel'in kafasındaki soru, "Acaba üç büyük kent ne verecek"ti. Bu nedenle, Serdaroğlu'nun, "İzmir çok iyi" sözlerine yine de "Ne olur ne olmaz" düşüncesiyle bir

"acaba" koymuştu.

Süleyman Demirel, Bursa, Balıkesir, Manisa, Aydın, Afyon, Uşak, Denizli ve Muğla illerine çok güveniyordu. Özellikle Manisa'yı "yıkılmaz kale" olarak görüyordu. O yüzden Manisa'ya gitmemiş, Sümer Oral ile Ümit Canuyar'a, "Orası size teslim" demişti.

Süleyman Demirel, Manisa'dan yüzde 70 "evet" oyu bekliyordu. Aydın, Uşak, Denizi', Balıkesir'de de yüzde 60'lık bir sonuç alınır hesabı çok önceden yapılmıştı. Ancak yine de kafalarda "acabalar" vardı.

Onun için de Demirel, "şu kalabalıklar bizi iktidara götürür" diyordu sık sık çevresindekilere...

Ama nasıl?

Eğer bu 6 Eylül seçim olsa biz iktidarız. Ama yapılan referandum. Onun için bir şey söylemek zor.

Neyse...

Manisa'da ilk sonuçlar saat 22.00'de merkez ilçede belli oldu. "Evet" oyları 45 bin 786, "hayır" oyları ise 52 bin 334 olarak belirlendi.

DYP il merkezinde milletvekilleri Sümer Oral ile Ümit Canuyar sonuçtan şaşkına dönmüşlerdi. Neyse Turgutlu, Salihli, Alaşehir'den gelen haberler iki milletvekilinin keyfini yerine getirdi. Aralarına eski Gençlik Spor Bakanlarından Önal Şakar'ı alarak resim çektirdiler.

Manisa 'evet' çıkar, şimdiden kutluyoruz...

Demirel, telefonun öbür ucundaydı. Verilen haberden hoşnut olmuştu:

—Gözlerinizden öperim hepinizin...

Manisa'da mavili "evet" oyları turuncu "hayır" oylarından sadece 53 bin fazlaydı. Geçersiz oy sayısı ise 24 bin 484'tü.

Manisa'da sosyal demokratlar 6 Eylül halkoylamasına isteksiz katılmışlardı. SHP İl Başkanı Erdoğan Yetenç açık açık "Kerhen mavi oy vereceğiz" demişti.

Dün yeniden konuştu Erdoğan Yetenç:

—Manisa'nın anarşiden yılgınlığı var. Ondan merkezde 'hayır'lar çoktu. Ben 'hayır' için en ufak propaganda yapmadım. Parti serbest bıraksaydı tak-tak yapardım. Referandumun anlamsızlığı ortaya çıktı. Vatandaşı ikiye ayırdılar.

SHP'nin güçlü olduğu Saruhanlı, Salihli, Soma, Sarıgöl gibi ilçelerde "evet"ler, "hayır"ları çok az farkla geçti.

Ya Aydın ve Uşak?

SHP'lilerin ANAP'lılarla birlikte turuncu "hayır" oyunu tercih ettikleri açık bir biçimde görüldü. Örneğin, SHP'nin güçlü kalesi Eşme'de "hayır" oyları yüzde 57'yi buldu. Aydın'ın Söke ilçesi ise SHP'nin çabasıyla 25 bin 783 "evet" oyuna karşı, 28 bin "hayır" oyu çıkardı. Yerel yönetim Söke'de sosyaldemokratların elindeydi. Ya Kuşadası'nda yüzde 51'i aşan "hayır" oylarında SHP'nin hiç mi etkisi yoktu? 1984 yerel seçimlerinde bir sağ parti adayına karşı üç sosyal demokrat aday çarpışmış, içlerinden SODEP'li Engin Berberoğlu belediye başkanı seçilmişti.

Şimdi bizim sosyal demokratlara bir çift sözümüz var...

Kıl payı da olsa sandıktan "evet" yani "demokrasi" çıktı. Şimdi kasım ayında genel seçim var. Adayların merkez yoklamasıyla belirlenme olasılığı çok fazla. Erken seçim yasasında bununla ilgili özel bir madde konulacak. ANAP için merkez yoklaması hiç önemli değil. SHP için ise büyük önem taşıyor. Eski CHP geleneğini sürdüren SHP, geçen yılki ara seçimlerinde bunun faturasını ağır ödemişti.

Perşembenin Gelişi

CÜNEYT ARCAYÜREK *8 eylül*

ANKARA — Dün öğleden sonra son sandıklardan gelen oylarla yüzde, bir iniyor bir çıkıyordu. Sanki duran kalbe doktorun iki eliyle bastırması, şokla kalbi yeniden yaşama döndürmesi gibi. Gelen oylarla halkoylaması bir sarsılıyor, oy toplamı şok etkisiyle birden sıçrıyordu sanki.

Başbakan İstanbul'daydı. Hayırlı oyunu uğurlu olması dileğiyle kullanan Cumhurbaşkanı İstanbul'daydı. Ecevit Ankara'daydı, ama ara ki bulasın. Daktilosunun önüne oturmuş, kimbilir hangi yazılı açıklamayı yazıyor olmalıydı. Türkeş'ten ses yoktu. Erbakan ise RP'de mi lider, yoksa yeni bir adla ortaya çıkacak MSP'den RP'ye, eski gövdeye baş mı olacaktı, henüz belli değildi.

Yüksek seçim kurulunun kesin sonuçları akşama doğru açıklaması beklenirken, Güniz sokağa kalabalıklar gidip geliyordu. Evde miydi değil miydi Demirel, belli değil. Yakınlarına göre "Kalabalıktan bunalmış, atlamış arabaya, kent içinde dışında dolaşmaya çıkmıştı." Demirel'i tanıyanlar bilir. Böyle günlerde "kaybolurdu." Oysa bir yandan resmi sonuçları bekliyordu, öte yandan bastıran seçimde sandıktan çıkan oyların nereye varacağını araştırıyordu. Yanına gidip gelenlerin, sonuçtan fazla memnun olmadığını söyledikleri Demirel "ortalıkta yoktu."

Ortalıkta, inen çıkan oy oranları ve bir de Hüsamettin Cindoruk vardı. Demirel bir ara çevresine DYP Genel Başkanı için "Bugüne dek başımızı önümüze eğdirmedi" demişti. Doğrusu iki buçuk yıldır her türlü maddi manevi ödünler vererek partiyi yürüten, çevresindeki hırçınlıkları uzlaştıran, sabahtan gece yarılarına dek DYP'de çalışıp didinen Cindoruk, uykusuz bir gecenin sabahında yeni güne hazırlanıyordu.

DYP, sonuçları nasıl karşılayacaktı?.. Halkoylaması sonuçları birden sabaha karşı kılpayı evete dönerken, Demirel'e seslenen Doğan Kasaroğlu'nun dediği gibi, "Amaç, yüzde 50 + 1'di, bu sonuca varılıyor"muydu, yoksa halkoylamasından doğan genel seçim vurgununu, alınan atbaşı sonuç nereye götürürdü. Demirel, bu tür irdelemelere yanıt vermedi. Sabah 04.00 sıralarında artık hemen

her ilde ilçelerin getirdiği tabloya ağırlık vermeye başlamıştı.

Gecenin, sonradan alacakaranlığa dönüşen ortamın sessizliğinde Cindoruk, bugün merkez yönetimini toplantıya çağırmayı, hemen olağanüstü kongre kararı alarak Demirel'i genel başkanlığa oturtmayı planlıyordu. 15 günlük zorunlu yasal süre işleyecek, 8 eylülde alınacak olası olağanüstü kongre kararı -ilk hesaplara göre- ancak 23 eylülde gerçekleşecekti. Seçim 8 kasımdaydı, "yeni" lider Demirel'in önünde bir buçuk aylık süre kalıyordu. Ama Demirel 6/7 eylül gecesi seçim ateşini yaktığını söylüyor, bu ateşi körükleyerek oy bazında olumlu sonuca gidebileceğini hesaplıyordu. Ona göre, "Bu kampanyada seçim için dörtte üç oranında her şey yapılmıştı..." Geriye dörtte birlik bir çaba kalıyordu ki, artık TV'ye de çıkabilecekti, son bir çabayla mitingten mitinge koşacaktı, hele halkoylamasında üzerine gitmediği illerde, "halka, çekindikleri öğelerin ortadan kalktığını söyleyerek" iktidar oyu isteyecekti.

Cindoruk'un genel yargısına göre, özellikle anarşi yangınından etkilenen kentler, daha çok da Orta Anadolu DYP'den oylarını esirgemişti. Daha önceden biliyorlardı, Orta Anadolu köylüsü kentlisi "Demirel'i sevdiklerini, bir seçimde oy verebileceklerini, ne var ki, Türkeş'in affına asla yanlı olmayacaklarını" çok önceden dile getirmişti. Hatta DYP'ye "dirlik mi darlık mı?" ikiliğinde "darlığı tercih edeceklerini" açıkça söylemişlerdi. Cindoruk diyor ki: "Hatta bize, 'seçimde oy veririz, siz yeni parlamentoda Demirel'in yasağını kaldırabilirsiniz' diye konuştular."

Örneğin Erzurum'da başka etken ANAP'ça işlenmiş, başarı sağlamıştı. Tutucu kitlelere Boran'ın, Perinçek'in "gelmekte olduğu çok iyi işlenmişti..." DYP, bu tutarsız mantığı silip atamamıştı. Kısacası örgütüyle, bizzat kendi gözlemleriyle sonuç arayan Cindoruk, "korku, görevini yaptı" diyordu. Yüzde 20'ye yakın oy 12 Eylül armağanıydı. Bütün patırtılar arasında DYP lideri "Demirel'i getirecek kongre için Ankara'da salon arıyordu..." Voleybol, basketbol maçları nedeniyle büyük salonlar kapalıydı.

Fakat Cindoruk, cılız çıkan evetten sonra, belki de iyimser doğasının etkisiyle çok memnun olduğunu söylüyor ve "Halkı devletin elinden kurtardık, bu çok önemli" diye konuşuyordu.

Daha dün sabahın erken saatlerinden başlayarak halkoylaması sonucunun seçime nasıl yansıyacağı üzerinde tartışmalar, çeşitli görüşler öne sürülmeye başlandı. SHP'den ilk saatlerde Erdal İnönü'nün önceki gece söylediğinin dışında- halkoylamasının seçime yansıyış biçimi üzerinde bir değerlendirme gelmiyordu. Kuşkusuz İnönü de seçimi, "birinci parti olarak bitireceğini" söylüyordu, söyleyecekti. Ne var ki Özal, seçim kurgusunu merkezden aday saptamaya, birleşme umudu zayıf sol oyları daha bölerek sonuç almaya oturtmuştu. Sol dışlanınca, DYP'yi az farkla da olsa her yerde yenebileceğini biliyordu.

Asıl önemli olan, yüzde 50 dolayındaki hayır oyununun hangi ölçüde ANAP'a yazılacağı üzerinde hemen herkesin değişik görüşler söylemesiydi. Kimine göre illeri mavi ve turuncuya boyayan haritalara bakılırsa, ANAP seçimde "malı alıp götürecekti." Seçimde devleti, ekonomiyi alabildiğine bozuk para gibi kullanacağından kuşku duyulmayan ANAP'ın, halkoylamasındaki yüzde 50 dolayındaki oyu cebinde görmemesi gerektiğini savunanlar, özellikle muhalefet partilerinde, bir ölçüde sosyal bilimlerle uğraşan kişilerin yoğunlaştığı çevrelerdeydi.

Örneğin Cindoruk'a göre, hayır oylarında yüzde 10-12 SHP oyu, yüzde onu bulan RP ve MHP oyu vardı. "MHP'lilerin 'tam gaz' hayıra yöneldiklerini" söyleyen Cindoruk, seçimde değişecek ortamda yüzde yirmi, hatta yirmi beş oranında hayır oyunun asıl partilerine akacağına inanıyordu. Kuşku yok, yüzde 50'de kümelenen evet oylarının bütünüyle DYP'de toplanmayacağı da biliniyordu. Yaklaşık hesaplar yapılıyor, soldaki bölünmenin süreceği öne sürülerek, ortaya ANAP'la DYP arasında kılpayı farkla sonuçlanacak çekişme çıkacağı söyleniyordu. Tabii burada önemli etken, Özal'ın seçim yasasına son verdiği biçim, nalıncı keseri gibi ANAP'a yontan tutumuydu. Bir oy fazlayla bir bölgede milletvekillerinin hemen hepsini alabilen bu sisteme çok bel bağlayan Özal, daha şimdiden buldozerinden ilçe vaadine, belki de yeni maddi olanaklar ortaya atarak devleti bu sistemin koşutunda işletecekti.

İki ay gerilimi azalmayan günlere, seçimden sonra çok başka bir parlamentoya kendimizi hazırlamalıydık. ANAP iktidar olsa bile, ya ana muhalefet ya da muhalefet partisi olarak Meclise girecek olan Demirel'le 1987 kasımından sonraki iki yıl çok renkli günler geçirebilirdik.

Şimdi kütüklerin yeni baştan gözden geçirilmesi isteği gündeme geliyordu. Bir buçuk milyona yakın seçmenin oy kullanamadığından söz ediliyordu. Tatilde olup dönenlerin oy kullanamadığı gerçekti.

Dün öğle saatlerinde akşam üstünün gecenin neler getireceğini beklemeye başladık.

Her günü yeni bir gelişmeye, yeni bir olaya gebe yeni döneme girmiştik.

İstanbul'da kıl payı 'hayır'

8 eylül

İstanbul Haber Servisi — 2 milyon 919 bin 101 geçerli oyun kullanıldığı İstanbul'da hayırlar 2 bin 111 oy fazlasıyla evetleri geride bıraktı.

Referandum oylamasının İstanbul il genelindeki sonuçlarında 10 ilçede hayır oyları daha fazla çıkarken, 9 ilçede de evet oyları ağırlık sağladılar.

3 milyon 70 bin 158 seçmenin oy kullandığı İstanbul bölgesinde son değerlendirmeye göre hayır oylarının fazla çıktığı 10 ilçe şöyle: Adalar, Bakırköy, Beşiktaş, Beyoğlu, Eminönü, Fatih, Kadıköy, Şişli, Üsküdar, Şile. Evet oylarının daha fazla çıktığı 9 il-

çe ise Beykoz, Eyüp, Gaziosmanpaşa, Kartal, Sarıyer, Zeytinburnu, Çatalca, Silivri, Yalova. Hayır oylarının oran olarak en yüksek olduğu ilçe, Şile. Şileli seçmenler 7 bin 384 hayır oyu kullanarak ilçe genelinde yüzde 63 oranında siyasi yasaklardan yana gözüktüler. Sandıktan evet oyunun oran olarak en fazla çıktığı ilçe ise yüzde 54.8 ağırlıklı evet kullanan Sarıyer oldu. 72 bin 062 geçerli oyun kullanıldığı Sarıyer ilçesinde 39 bin 546 kişi evet tercihinde bulunurken, 32 bin 516 kişi de hayır oyu kullandı.

İstanbul genelinde kullanılan 2 milyon 919 bin 101 geçerli oyun 1 milyon 460 bin 616'sı hayır çıkarken, 2 bin 111 oy eksiği ile 1 milyon 458 bin 485 evet oyu çıktı.

Hayırlı Olsun!

HASAN CEMAL *8 eylül*

Anayasanın geçici 4. maddesinde yer alan siyasal yasakların kıl payı farkla da olsa kaldırılması, demokrasi adına olumlu bir gelişmedir. Bu sonuç, aynı zamanda siyasal normalleşme yolunda atılan bir adımdır. Başbakan Özal'ın erken seçim kararı da, bu çerçevede doğru bir tercih olarak değerlendirilmelidir.

Pazar günü sandıktan evet çıkması: Özal hükümetinin en başta televizyon olmak üzere bütün iktidar olanaklarını "hayır" için seferber etmesi göz önünde tutulduğunda, kesinlikle azımsanmamalıdır. Muhalefetin eşit olmayan koşullarda yarışmasına karşın, bu sonucun alınabilmesi, ülkemizde demokrasi bilincinin bugünkü düzeyi açısından da -hele 1982'nin %92-%8'lik sonucu anımsanırsa iyimserlik kaynağı sayılabilir...

6 Eylül halkoylamasının, üstünde durulması gereken bir başka boyutu daha vardır. Türk siyasal yaşamında, sağ ve sol arasında belki de bugüne değin hiç tanık olmadığımız ilginç bir demokratik dayanışma yaşanmıştır. Taraflar, karşılıklı olarak, görüşlerini hiç onaylamadıkları siyaset adamlarının yasaklarını kaldırmak için -genellikle gönülsüz de olsa- ortak bir platformda oy kullanmışlardır.

Demokrasi anlayışı açısından olumlu bir gelişmedir bu.

Ama sürebilir mi?

Pek iyimser olamıyoruz bu konuda.

Oysa sağ ve sol, demokrasinin asgari müştereklerinde bir araya gelebilseler, demokrasinin hiç olmazsa tanımında birleşebilseler, Türkiye'de ortaklaşa yapabilecekleri daha çok iş vardır.

Çünkü anayasanın geçici dördüncü maddesinde yer alan yasakların kaldırılması, demokrasiye giden kanallardan sadece birinin açılmasıdır. Oysa tıkalı olan daha o kadar çok kanal bulunuyor ki, onlar temizlenmeden ülkemizde demokrasinin rahat nefes alabilmesi olanaksızdır.

Çoğulcu demokratik rejimin Türkiye'de bütün kurum ve kurallarıyla işletilebilmesi, aynı zamanda devlet ve toplum yaşamında istikrar, huzur ve barışın anahtarıdır. 12 Eylül, bütün bunları yasakçılıkta arayan hatalı bir anlayışı benimsemişti. 1982 Anayasası'na siyasal yasaklar da bu yüzden konulmuştu. Aradan geçen yıllar ve pazar günkü halkoylaması, bu anlayışın bir bakıma anlamsızlığını artık sergilemiş olmalıdır.

Acaba Sayın Turgut Özal, bu konuda ne düşünmektedir? Bir askeri yönetimin yasakçı anlayışını tümüyle benimseyen ANAP lideri, "huzur ve istikrar" adına yasakların sürmesini savunabilmiştir. Bugün ne yapacaktır? Yasaklar kalktığına göre "12 Eylül öncesine mi döneceğiz" Sayın Özal?..

Hiç şüphesiz bu mantık artık geçerli değildir.

Başbakan Özal'a bir noktayı özellikle hatırlatmak isteriz. İstikrar da, huzur ve barış da Türkiye'de demokratikleşme sürecinin kesintisiz işlemesi ve siyasal normalleşmenin rayına oturmasıyla gerçeklik kazanacaktır. Bu nedenle Sayın Özal, özellikle kampanya boyunca sergilediği antidemokratik tutumdan ayrılmalıdır. 12 Eylül'ün siyasal sahnemizde yarattığı çarpıklıkların, 6 Eylül'de yasakların kaldırılmasında olduğu gibi, düzeltilmesine devam edilmelidir.

Başbakan Özal'ın erken seçim kararı bu çerçevede olumlu bir gelişmedir. Çünkü 12 Eylül'ün son derece kısıtlı koşullarında seçilmiş olan bugünkü parlamento, güncel siyasal dengelerin uzağına düşmüştür ve onun için de etkisizdir. Daha eşit koşullarda yarışılarak seçilecek bir parlamento, ülkemizde demokrasinin ve siyasal istikrarın gelişimine hiç şüphesiz daha çok katkıda bulunabilecektir.

6 Eylül'le birlikte Türk siyasal yaşamında ilginç bir sayfa açılmıştır.

Hayırlı olsun!

Alfonsin'in ağır yenilgisi

8 eylül

BUENOS AIRES (AP) — Arjantin'de önceki gün yapılan kısmi seçimlerde Devlet Başkanı **Raul Alfonsin**'in merkezci Radikal Parti'si yenilgiye uğrayarak millet meclisindeki çoğunluğu kaybetti. 254 sandalyeli parlamentonun yarısı ile 22 eyaletteki 10 bin yerel yöneticinin belirlenmesi amacıyla yapılan seçimlerde, Alfonsin'in partisi parlamentoda azınlığa düştü. Seçimlerin galibi **Peroncu Adaletçi Parti**, 22 valilikten üçte ikisini aldı. Peroncu Adaletçi Parti, Arjantin nüfusunun üçte birinin yaşadığı Buenos Aires'te de büyük çoğunluk sağladı.

Seçim sonuçlarının, 19 milyon seçmenden çoğunun ülkenin içinde bulunduğu ekonomik durumdan

ve üç ay önce insan haklarını ihlalle suçlanan 270 subay için af çıkarılmasından duydukları hoşnutsuzluğun ifadesi olduğu belirtiliyor. Arjantin'de 1976-1983 yılları arasındaki askeri cunta dönemlerindeki **"kirli savaş"** sırasında, 20 binden fazla kişi "kaybolmuştu". Alfonsin, cunta liderlerinin ve subayların insan haklarını ihlal suçundan yargılanmalarına önayak olmuştu. Ancak, hükümet haziran ayından itibaren insan hakları davalarını durdurmuştu.

Ülkedeki sendikalarla yakın ilişki içinde olan **Peroncu Adaletçi Parti**'nin bu zaferi, sosyal programlar, kamu hizmetleri ve sanayi harcamalarını arttırma vaatlerine dayanıyor.

Buenos Aires Valiliği'ne seçilen **Antonio Calfiero**'nun, Peroncu Adaletçi Parti'nin 1989 başkanlık seçimlerinde göstereceği başlıca aday olduğu belirtiliyor.

Seçimlerde sağcı Merkezi Demokratik Birlik yüzde 10 dolayında, çok sayıda solcu parti de yüzde 5'in altında oylar aldılar.

Seçimlerdeki bu yengilgiyle birlikte, Raul Alfonsin'in anayasal reform tasarılarının da suya düştüğü belirtiliyor. Anayasa değişikliği için parlamentonun üçte ikisinin onayı gerekiyor. Raul Alfonsin, Katolik olmayanların da başkan ya da başkan yardımcısı seçilebilmesi ve iki kez başkan seçilenlerin üçüncü kez de aday olabilmeleri yolunda anayasa değişikliği planlıyordu.

Avrupa'dan işçi hakları eleştirisi

SABETAY VAROL *8 eylül*

PARİS — Türkiye'deki sendikal haklar, dün Paris'te düzenlenen bir toplantı ile yeniden Avrupa Konseyi gündemine getirildi.

Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu ETUC'un girişimi ile düzenlenen Avrupa Konseyi Parlamento Asamblesi Hukuk Komisyonu toplantısında Türkiye'de sendikal haklara getirilmiş bulunan kısıtlamalar tartışıldı.

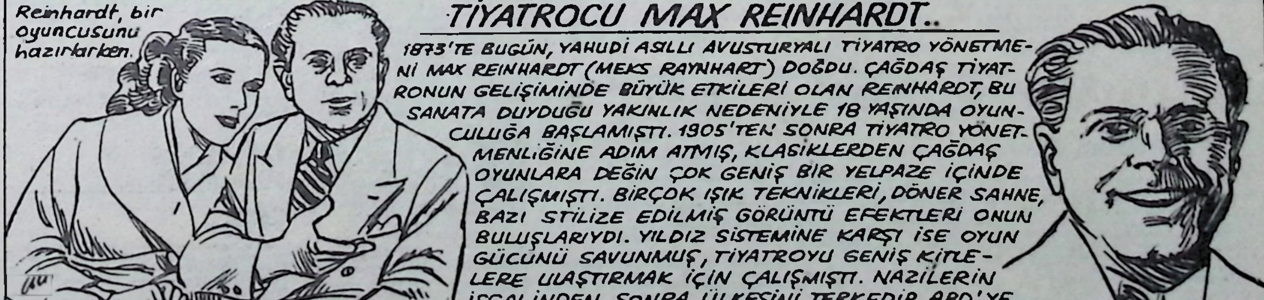
Türkiye'den Türk-İş, DİSK ve TİSK'in de temsilcileri ile katıldıkları toplantıda, AT üyesi ülkelerden 50 dolayındaki sendikanın temsilcileri ile uluslararası sendikal kuruluşların temsilcileri Türkiye'deki sendikal hak kısıtlamalarını eleştirdiler.

Toplantıda, Türk-İş adına Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Orhan Balaban, sunduğu raporda, geçen yıl benzeri İstanbul'da yapılan **"mini parlamento"** niteliğindeki toplantıdan bu yana sendikal haklarda olumlu kabul edilebilir herhangi bir gelişmenin olmadığını belirtti, Türk hükümetinin İstanbul'da yapılan toplantı da dahil olmak üzere, başta ILO ve diğer uluslararası kuruluşlara verdiği taahhütlerinin hiçbirini yerine getirmediğini, sendikal haklarda vaat edilen olumlu değişiklikler için adım atılmadığını anlattı. Balaban, raporunda, Türkiye'de önceki gün yapılan halkoylamasının Türk hükümetinin taahhütlerinde samimi olmadığını bir kez daha kanıtladığını belirterek özetle şöyle dedi:

"Hükümet, bir yandan ısrarla anayasanın çeşitli hükümlerinin mütalaa edilmesi ihtiyacını belirtirken, Türk-İş'in bunca uyarı ve isteğine rağmen, kabul ettiğini, anayasa değişikliklerine, anayasanın işçilerle ilgili tek bir maddesini dahi ilave etmemiştir. Bu tutumun, komitenin seçkin üyelerinin gözünden kaçmayacağına eminim.

Bu esef verici tablo, komitemiz dahil, her düzeyde çalışmaların aralıksız sürdürülmesi gerektiğini ve ancak bu suretle güçlüklerin üstesinden gelinebileceğini göstermektedir."

Türk-İş görüşünde, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Türkiye'ye ilişkin raporlarında Türkiye'nin durumunun açık biçimde dile getirildiğine işaret edildi. Sendikal haklardaki uluslararası normlarla çelişen temel hak kısıtlamalarının dökümü yapıldı. Hükümetin gerek ILO, gerekse geçen yıl İstanbul'da yapılan ilk parlamento toplantılarında verdiği sözlerin gereğini yerine getirmesi gerektiği belirtildi. Türk-İş görüşü olarak yasalarla gelen hak kısıtlamalarının kaldırılması istemi yenilenirken, yasa değişikliklerinin de yetmeyeceği belirtilerek, sendikalar ve sendikacılara yönelik haksız ve hatalı durumun düzeltilmesi istendi. Adı konmadan Türk-İş'in Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu görüşünün paralelinde DİSK yöneticilerinin yargılanmasının durdurulması, sendika, para ve mal varlıklarının gerçek hak sahiplerine geri verilmesi görüşünde olduğu dile getirildi.

Üniversiteye Hazırlık ve Fen Lisesi için
ÇAĞDAŞ EĞİTİM MERKEZİ
çağdaş çözümdür.

Cumhuriyet

Öz Türkçe Sözlük
Ali Püsküllüoğlu
Genişletilmiş 8. basım, 2500 lira
Çağdaş Yayınları Türkocağı Cad. 39-41 Cağaloğlu İstanbul

64. Yıl; Sayı: 22543 Kurucusu: Yunus Nadi 175 TL. 9 Eylül 1987 Çarşamba

Kolları sıvadılar

İnönü, Ecevit'i son kez birleşmeye çağırdı. Birkaç gün içinde yanıt gelmediği takdirde, SHP'nin seçim kampanyasına başlayacağını bildirdi.

İnönü'nün yaptığı çağrıyı 3 saat sonra yanıtlayan Ecevit, SHP ile birleşmeyi reddederek demokratik solcuları DSP'de birleşmeye çağırdı.

Cindoruk, Demirel'e yer açmak için DYP Genel Başkanlığı'ndan istifa etti. Demirel, 24 eylülde yapılacak kongrede DYP Genel Başkanı olacak.

İnönü'den son çağrı, Ecevit'ten yine ret

SHP LİDERİNDEN

DSP'ye son çağrı: *Bir defa daha açıkça söylüyorum, eğer seçimde herhangi bir birlik söz konusuysa, akıllarından geçiyorsa, birkaç gün içinde bir açıklama yapmaları, ön koşulsuz bir görüşmeye hazır olduklarını söylemeleri gerekir. Vakit kalmadı, ancak birkaç günlük vaktimiz var. Son kez söylüyorum, çünkü birkaç gün sonra seçime artık bütün hazırlıklarla girmiş olacağız.*

Yorum yok: *İnönü, yaptığı çağrıdan 3 saat sonra Ecevit'in sosyal demokratları DSP'de birleşmeye çağıran açıklamasını yorumlamaktan kaçındı: "Beklediğim açıklama bu değil, yorum yapmak istemiyorum" dedi.*

Seçim 2 ay sonra olsun: *Özal, 3 aylık süreyi neredeyse yarıya indiriyor. Hile yaparak devlet olanaklarından dünya kadar propaganda yaptı. Biz partimizi değil halkoylamasının ne olduğunu anlatmaya çalıştık. Onun için 3 aydan aşağısını kabul etmeyiz.*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, birleşme konusunda DSP'ye son kez çağrıda bulunurken, "Erken seçime evet ama seçim sürecinde koalisyona hayır" dedi. İnönü, DSP yetkililerinin birleşme konusundaki düşüncelerini birkaç gün içinde açıklamalarını isterken, "Eğer seçimde herhangi bir birlik söz konusuysa, akıllarından geçiyorsa arkadaşlarımızın birkaç gün içinde bir açıklama yapmalarını, ön koşulsuz bir görüşme birleşmeye hazır olduklarını söylemeleri gerekir" diye konuştu.

Erdal İnönü, DSP'ye birleşme konusundaki son çağrısını, *(Arkası Sa. 10, Sü. 4'te)*

İNÖNÜ CHP'LİLERLE — SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, CHP'nin son dönem parlamenterleri, il başkanları, kadın ve gençlik kolları başkanlarının da katıldığı Kurultay Salonu toplantısında DSP'ye son kez birleşme çağrısı yaptı. Ancak bu çağrı üç saat sonra Ecevit tarafından reddedildi. İnönü, önceki akşam Ecevit'i telefonla arayarak dün yapılan toplantıya davet etmiş, fakat bu çağrısı da Ecevit tarafından "Yanlış yorumlara yol açabilir" gerekçesiyle reddedilmişti. (Fotoğraf: RIZA EZER)

ECEVİT'TEN

Birleşmeye hayır *Bülent Ecevit, Erdal İnönü'nün "birleşme çağrısı"nın hemen ardından yaptığı açıklamada, "demokratik solcuları DSP'de birleşmeye" çağırdı. Çatıda birliğin olumlu sonuç vermediğini söyleyen Ecevit, halkın geçmişin devamı olan partilere güvenmediğini savundu.*

Pazar ekonomisi *DSP'nin klasik devletçilik anlayışını bir tarafa bırakarak "pazar ekonomisini" benimsediğini söyleyen Ecevit, sağa itilmiş sosyal demokrat eğilimli yurttaşları kazanmadan iktidar kurulamayacağını savundu. Ecevit, DSP'ye üye oluyor.*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Eski CHP Genel Başkanı ve Başbakanlardan Bülent Ecevit, DSP'ye üyelik başvurusunda bulunacağını açıklayarak, SHP Genel Başkanı Erdal İnönü'nün birleşme çağrısını ad vermeden geri çevirdi. Dün, Ankara'da yazılı bir açıklama yapan Bülent Ecevit, tüm sosyal demokratları ve demokratik solcuları DSP'de birleşmeye çağırdı. Ecevit, DSP'nin "klasik devletçilik" anlayışını bir tarafa bırakarak, "pazar ekonomisi"ni benimsediğini söyledi.

Bülent Ecevit, SHP Lideri İnönü'nün dün Ankara'da sabah saatlerinde yaptığı "solda birleşme" çağrısından yaklaşık 3 saat sonra yaptığı yazılı açıklamada "çatıda örgütsel ve biçimsel" birleşmenin olumlu sonuç vermediğini belirtti. Ecevit, "Kredisini CHP'nin devamı sayan" diyerek nitelediği SHP için "geçmişin devamı olmak iddiasında bulunan partilere ve politikalara halkın güven duymadığı bellidir" görüşünü savundu.

DSP'nin geçmişe dönük değil *(Arkası Sa. 11, Sü. 3'te)*

BATI BASININDA REFERANDUM

BATILI DİPLOMATLAR: ÖZAL KAZANDI

11. Sayfada

ANAP, yeni yasa önergesi hazırlıyor. Muhalefet ortak tavır için anlaştı

ANAP'tan seçime süper baraj

1 *Türkiye genelinde uygulanan yüzde 10'luk barajın dışında, 19 seçim çevresinde ayrıca kontenjan barajı uygulanacak. Kontenjan barajı ile toplam baraj yüzde 23-24'e çıkartılıyor.*

2 *6 ve daha fazla milletvekili çıkaran yerlerde, geçerli oylar, milletvekili sayısının bir eksiğine bölünerek çıkan oranlara göre milletvekillikleri paylaşılacak. Kalan bir milletvekilliği ise en çok oy alan partinin olacak.*

3 *Türkiye genelinde yüzde 10'u aşan bir parti, o seçim çevresinde geçerli oyların, seçilecek milletvekili sayısına bölünmesi sonucu çıkan miktar kadar oy alamazsa milletvekilliği çıkartamayacak.*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — ANAP'ın Meclise sunarak bugün görüşülecek olan erken genel seçim yasa önerisiyle seçim çevrelerine "süper baraj" getiriliyor. Türkiye geneli ve seçim çevresi barajının dışında 19 seçim çevresinde "kontenjan barajı"nın konulmasıyla, toplam barajın yüzde 16'lardan yüzde 23-24'lere çıkarılması amaçlanıyor.

Önerilen seçim yasasında bazı çelişkili hükümler ve eksiklikler bulunduğu belirtilerek, bugün Mecliste görüşülmesi sırasında bazı yeni düzenlemeler yapılabileceği kaydediliyor.

Bu arada SHP, DYP ve DSP yasa önerisine karşı çıkılmasını kararlaştırarak, gerekirse Anayasa Mahkemesi'ne gidilmesi ko- *(Arkası Sa. 10, Sü. 1'de)*

ANAP'LI BELEDİYE BAŞKANLARI MİLLETVEKİLİ ADAYI OLAMAYACAK

10. Sayfada

Cindoruk, DYP Genel Başkanlığı'ndan istifa etti

Demirel'in koltuğu boşaldı

DYP *Genel İdare Kurulu'nda, Demirel'e yer açmak için genel başkanlık görevinden istifa ettiğini açıklayan Cindoruk, dakikalarca ayakta alkışlandı, bazı üyeler heyecandan gözyaşlarını tutamadı.*

DYP *Olağanüstü Genel Kongresi, 24 eylülde toplanarak tek gündem maddesi olan genel başkanlık seçimi ile Demirel'i genel başkanlığa getirecek. Cindoruk "herkesin tek adayının Süleyman Demirel olduğunu" söyledi.* **8. Sayfada**

DEMİREL: KAFESİN 3 TELİNİ KIRDIK, BİRİ DURUYOR

8. Sayfada

RP'DEN ERBAKAN'A ÇAĞRI

TÜRKEŞ, MÇP'NİN BAŞKANLIĞINA GETİRİLMİYOR

8. Sayfada

Resmi sonuç

EVET

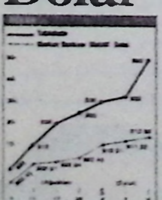
11.682.291 (% 50.19)

HAYIR

11.593.040 (% 49.81)

8. Sayfada

Dolar fırladı

Dolar 1 ayda 46 lira yükseldi

Amerikan Doları Tahtakale olarak bilinen serbest piyasada 18 lira birden artarak 950 liraya yükselirken, Alman Markı da 504 liradan 530 liraya sıçradı. Dolar ve marktaki yüksek artış, hükümetin aldığı erken seçim kararına bağlanıyor. **Ekonomide**

BORSADA FİYATLAR KIVILCIM BEKLİYOR

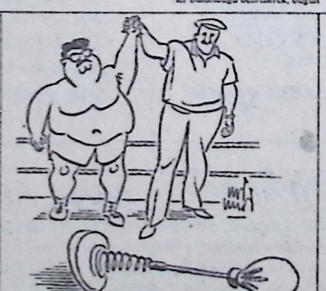
Ekonomide

ANKARA'dan

YALÇIN DOĞAN

Hilelere Yasal Kılıf

Milletvekili adaylarını parti genel merkezleri belirleyecek, tabanın sesi duyulmayacak, tabandan esecek rüzgâr Meclis'e yansımayacak. Önseçim olsaydı bu Meclis'in yüzde 70'i değişecekti. Bu durumda partilerin şimdiki genel merkez kadroları ve bugünkü milletvekilleri etkili olacak. **8. Sayfada**

CÜNEYT ARCAYÜREK yazıyor

Zaman Kısa, Dert Fazla

SHP: *Adayların merkez yoklamasıyla belirlenmesi, İnönü'nün başına hayli dert açacak. Parasızlığa çare olarak kampanya açacaklar.*

DYP: *Demirel, liderliği bekliyormuş izlenimi doğmasını istemiyor. Cindoruk, şimdilik grup başkanlığıyla kaldı...*

8. Sayfada

Hukuk Devleti, Hukuk Adamı...

Hukuk devleti anlayışının yılmaz savunucusu Hilmi Veldet Velidedeoğlu şöyle der: "Kişiyi 'huzur içinde yaşatan şey, yalnızca maddi varlık mıdır? Başta düşünce özgürlüğü, yaşam hakkı ve kişi dokunulmazlığı olmak üzere bütün hak ve özgürlüklerden yoksun olan ve kendini korkusuz yaşama özgürlüğü içinde hissetmeyen insan, maddi bakımdan ne denli yüksek yaşam düzeyinde bulunursa bulunsun, huzurlu ve mutlu olabilir mi?"

Bu soruya "Evet, olur" yanıtını herhalde akıl başında hiç kimse veremez. İnsanın insan gibi yaşayabilmesi için, hiç şüphesiz yalnızca maddi varlık yeterli değildir. Düşünce özgürlüğü, yaşam hakkı, kişi dokunulmazlığı gibi temel hak ve özgürlüklerden çağdaş insan, kendi yaşamında vazgeçemez. İşte hukuk devleti bu noktada önem kazanır.

(Arkası Sa. 10, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

■ **Fransa - Libya gerginliği:** *Çad konusunda ABD ile Fransa arasında da görüş ayrılığı var. Paris, bunalımı yatıştırmaya çalışırken, Washington, Kaddafi'yi devirebilmek için Hissene Habre'yi kışkırtıyor. 3. Sayfada*

■ **Yunan adalarına havaalanları:** *Yunan hükümeti sadece Ege'deki havaalanlarının modernizasyonu için 3 milyar lira harcayacak. Halen 37 havaalanının modernizasyon çalışmaları sürüyor. 3. Sayfada*

■ **Halka açık resim pazarı:** *Leo Kulup'un önayak olduğu açıkhava sergisini, kimi zaman parkta dinlenenler, kimi zaman çocuklarını gezdiren ana babalar, turistler ve televizyondan sergi haberini duyan sanatseverler geziyor. 4. Sayfada*

■ **Orkestra şefinin başarısı:** *Gürer Aykal önümüzdeki konser mevsiminde bir yıllığına Teksas'taki Lubbock Senfoni Orkestrası'nın müzik direktörlüğünü ve şefliğini üstlenecek. 5. Sayfada*

■ **Bako yargılandı:** *Piyasaya devlet tahvili sürmek iddiasıyla yargılanan Banker Bako, olayla hiçbir ilgisi olmadığını söyledi. Bako bağış suçlamalarını da reddetti. 7. Sayfada*

■ **Öğretmen sıkıntısı dorukta:** *Kalifiye öğretmenler, yüksek ücretle özel okullara transfer oluyor. Milli Eğitim'e bağlı okullarda öğretmen sıkıntısı giderek büyüyor. 14. Sayfada*

GÖZLEM

UĞUR MUMCU

Coşar...

Yargıtay Başkanı Sayın Ahmet Coşar'ın adli yılı açış konuşması, evet ve hayır gürültüsü içinde kamuoyuna hiç yansımadı. Oysa "Türk ulusu adına" karar veren bu yüce kuruluşun başkanı, konuşmasında çok önemli konulara parmak basmıştı.

Sayın Coşar, konuşmasında hukukun değişmez niteliği ve

(Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

12 Eylül Rejimi?..

İLHAN SELÇUK *9 eylül*

6 Eylül halkoylaması, bir demokrasi savaşıydı. 10 üzerinden 5 aldık, sınıfı geçtik; ama aldığımız not doyurucu değil...

Daha kötüsü olabilirdi. 12 Eylül rejiminin partisi ANAP, televizyonla referandumu yönlendirdi. Gazeteler olmasa, "hayır" oylarının üstün çıkması işten değildi. Dünyanın çoğu ülkesinde olduğu gibi bizde de geniş kitleler, soyut düşünmeyi sevmez.

Yedi yıldan beri nice cinayetle suçlanan Türkeş'i ön plana çıkarıp soruyorlar:

—Yine bunu mu istiyorsunuz?

Demirel'e diş bileyenler, Erbakan'a tepki duyanlar az mı? Ecevit'e öfkelenenler "evet" mi dediler, hayır mı? Mahpushaneleri kan davasından yatanlarla dolu bir ülkeyiz; demokrasinin ve hukukun soyut temel ilkeleri kaç kişinin umurunda?.. Terör sanıklarına işkence uygulamasını doğal saymıyor muyuz?

Referandumun oy yapısı ne kadar tartışılırsa tartışılsın, sonuca ulaşmak olanaksızdır. "Evet" ve "hayır"ların çok karmaşık bir dokusu var. Bu karmaşık dokuyu Özal hesabına değerlendirmek için vakit erken değil midir?

Erkendir, ama Özal'ın erken seçim kararı da ANAP'ın çıkarlarına uygundur. İktidar partisi için erken seçim kaçınılmaz bir zorunluk olmuştu. Zaten bu zor olmasaydı, Türkiye referanduma sürüklenmezdi. Turgut Özal, hem rakiplerini hazırlıksız yakalamak hem çöküntüye uğrayan ekonomide acı reçeteler içeren yeni önlemler alabilmek hem 12 Eylül rejimini uzatabilmek için seçim kararı vermeye "mahkum" olmuştur.

Gerçeğin bir yanı bu...

*

Ya öteki yanı?..

Konuyu kişilerden soyutlarsak, yüzeysel politika tartışmasından sıyırırsak, daha derinde gerçekler görürüz. Türkiye'de (ve bizimki gibi Amerikan güdümündeki çoğu ülkelerde) sandıktan çoğunlukla dışa bağımlı büyük sermayenin partisi çıkar; halk "demokrasi" lafazanlığıyla aldatılır; fikir özgürlüğü zaten yoktur; "tek yanlı çok partili rejim" geçerlidir; ekonomik iktidarı elinde tutan dış ve iç güçler siyasal iktidarları denetler; işler sarpa sarınca, ordu devreye girerek silah zoruyla "rejimi" rayına oturtur. "İstisna"lar dışında "az gelişmiş demokrasi" ya da "vesayet demokrasisi" böyle işler.

Vaşington'dan Türkiye'ye sarkan eski kulağıkesikler, bu düzeni iyi bildiklerinden, kapalı kapılar ardında "iktidar" tezgâhlarlar. Büyük sermaye de bu doğrultuda kimi zaman şu, kimi zaman bu politikacıyı yeğler. Bugün iç ve dış kapitalizmin gözdesi Özal'dır, dün Demirel'di...

Ancak Özal üç yılda yıpranıvermiştir; İstanbul'un büyük iş çevrelerinde Turgut Beyin kişiliğine ilişkin değerlendirmeler olumsuzluk bulutlarıyla yüklenmektedir. Aynı çevreler, Süleyman Beye kaygıyla bakıyorlar. Çünkü Demirel'in yüreği uzun süre kullanıldıktan sonra kenara itilmenin (ya da ihanete uğramanın) tepkileriyle doludur. Ayrıca "menkûp" olduğu sürede eski "Morrisoncu"nun ne gibi kimlik değişimi geçirdiğini kimse bilemez: Süleyman Bey kendisine bile itiraf etmekten çekindiği duygularla donanmış mıdır?

İlerde bu sorunun yanıtı ortaya çıkacak. Şimdilik gerçek şudur ki, Türkiye'ye egemen sermaye güçleri için 12 Eylül rejimi, kontrol edilmesi güç bir döneme girmiştir.

*

1 kasımda genel seçim yapılabilirse ve sandıktan ANAP çıkarsa, 12 Eylül rejimi uzatılabilir umuduna bütün yüksek akıllılar kapılmıştır. Babıâli basınında bu umudun yansımalarını okuyoruz. En azından muhalefet olarak parlamentoya girecek olan zehir zemberek kişilerin ve kadroların, tüyleri dökülmüş ANAP'ı kısa sürede hallaç pamuğu gibi atacağını kimse düşünmüyor.

Demokrasiye Doğru..

ALİ SİRMEN *9 eylül*

Her olayın bir nicel bir de nitel yönü var. 6 Eylül oylamasının nicel yönü % 50, 23'e % 49, 77. Ama aynı oylamanın nitel sonucu ise çok değişik. Halk, 1982 Anayasası'nın geçici 4. maddesini, yani en önemli yasak maddelerinden birini, iktidar tarafından devletin bütün olanaklarının karşı sonuç için seferber edilmesine karşın değiştirmiş, başka bir deyişle 1982 Anayasası'nı en can alıcı noktasından delmiştir.

Bu sonuç, kaçınılmaz olarak 6 Kasım 1982 oylamasının niteliğini gündeme getirmektedir. Yüzde 92 gibi bir oranla kabul edilmiş bulunan bir anayasa, nasıl olur da aynı halk tarafından bir ulusun yaşamında kısa sayılabilecek bir süre içinde delinir?

Sorunun yanıtı 6 Kasım 1982 oylamasının hangi koşullar içinde, daha doğrusu hangi baskı ve sindirme ortamında yapıldığında yatıyor. Tek yanıtı bir soru için halkı, sandık başına çağıranlar, o yanıta katılmadığını açıklayanları da, örneğin Oktay Akbal'ı temyizi olmayan mahkûmiyet kararlarıyla hapislere gönderiyorlardı. Tam o sıralarda, bazı kişiler ise "TC Anayasası'nı tebdil, tayyir ya da kanunla kurulmuş Büyük Millet Meclisi'ni görevini ifadan zorla men "etmeye" teşebbüsü de içeren Türk Ceza Yasası'nın, 146/1 maddesinden yargılanıyorlardı.

Bugün elde edilen sonuçtan sonra, 6 kasım oylamasının cebir, şiddet altında (Burada söz konusu olan manevi cebir unsurudur) yapılıp yapılmadığı konusu hep tartışılacaktır.

Ancak toplumlar demokrasiye doğru yönelirken, bağcıyla dalaşmaktan çok üzüm yemeği yeğlerler. Bu durumda tartışmanın özü haklı olmakla birlikte, sürdürülmesi fazla yararlı olmayabilir.

Tartışmanın yarın öbür gün, çok daha değişik bir ortamda, çeşitli hesaplarla, yeniden gündeme getirilmesini önlemenin en geçerli yolu ise hukuk alanında konunun ele alınması olasılığını saf dışı bırakacak genel bir affı çıkarmaktır.

Genel af aynı zamanda 6 Eylül referandumunun gösterdiği doğrultuda demokrasiye doğru yönelişi pekiştirecek bir öğe olacaktır. Gerçekten, halk geçici 4. maddeyi haklarında yargı kararı olmayan kişilerin yasaklanmasına duyduğu tepkiden kaldırdı ki, bu davranış demokrasi özlemine yanıt getirmektedir. Ama bu yasağın kalkması, hatta bu yasağın kalkması için ileri sürülen gerekçe bir başka gerçeği göz ardı etmemize de neden olmamalıdır. Müdahale dönemlerinin, tabii hâkim ilkesine uymayan müdahaleyi gerçekleştirenlerin tayinleriyle gelip giden, terfileri yargı organları ve kuruluşları dışında kişilerin elinde bulunan yargıçlarından oluşan olağandışı mahkemelerinin kararları, acaba ne denli adildi?

12 Mart'ın ve 12 Eylül'ün değil yalnız, aynı zamanda 27 mayıs'ın olağandışı mahkemelerinin yargı kararlarının hepsinin adil olduğu ve hiçbirinin toplum vicdanını kanatmadığını kim söyleyebilir acaba?

Türkiye'deki kaç kişi Adnan Menderes, Hasan Polatkan ve Fatin Rüştü Zorlu'yu idama gönderen mahkeme kararını içine sindiriyor? Türkiye'de kaç kişi bu olayı hâlâ içinde kanayan bir yara olarak taşımıyor? Türkiye'de kaç kişi bu olayın utancını hâlâ sırtlanmıyor?

İşin en ilginç yönü, 12 Eylülcüler bile, bir olağandışı mahkemenin ölüm cezasına çarptırdığı Celal Bayar'ı, onur koltuklarına oturtarak, olağandışı mahkeme kararlarının geçersizliğini dolaylı da olsa ilan etmişlerdi. Ama aynı zamanda kendileri, meydanlardan açıkça insanları suçlayarak, onları olağandışı mahkemelere göndermişlerdi.

Bu çelişki doğaldır ve onun nedenlerini araştıracak değiliz. Çünkü biz 12 Eylül'de aransa da tutarlılık bulunabileceği kanısında değiliz.

Yalnız artık 12 Eylül dönemi kapanmıştır. Şimdi toplum demokrasiye giden yoldaki çabalarda tutarlılık aramaktadır. Ve bu tutarlılığın kaçınılmaz koşullarından biri de, 6 Kasım 1982'yi de gündeme getirecek tartışmaları da, politik alanda değilse bile, hiç değilse hukuk alanında saf dışı bırakacak olan "genel af" diye formüle edilebilecek olan, bir çözümdür.

Artık bu kaçınılmaz çözümün koşulları hazırdır.

Musavi'nin Körfez'le ilgili mesajı, İSEDAK toplantısında Özal'a iletildi

İran'ın Türkiye'den Körfez'de beklentisi

NİLAY KARMAN *9 eylül*

İslam Konferansı Teşkilatı Ekonomik ve Ticaret İşbirliği Daimi komitesi (İSEDAk) ve İslam Konferansı Teşkilatı üyesi ülkeler ulaştırma bakanları toplantıları dolayısıyla İstanbul'da bulunan İran Ekonomi ve Ticaret Bakanı **Muhammed Cevad Iyrevani** ve Ulaştırma Bakanı **Muhammed Said Kiya**, dün Başbakan Turgut Özal'la özel bir görüşme yaptılar.

Görüşme sırasında, İran Ekonomi ve Ticaret Bakanı Iyrevani'nin, Başbakan Özal'a, İran Başbakanı **Mir Hüseyin Musavi**'den getirdiği mesajı ilettiği öğrenildi. İran'ın, Körfez'de Türkiye'nin denetleyebileceği bir **"Bölgesel Güvenlik Sistemi"** kurulmasına ilişkin bir proje gündeme getirdiği bildiriliyor. İran'ın ayrıca Türkiye'den çeşitli Batı ve Arap ülkeleriyle, İran arasında sürdürülen mesaj alışverişini Türkiye'nin koordine etmesi beklentisi içinde olduğu anlaşıldı.

Edinilen bilgiye göre, İran Türkiye ile arasındaki ekonomik ilişkilerinin de canlandırılmasını istiyor. Bunun dışında ise, Türkiye'nin İran'dan yaptığı petrol ithalatının dışına çıkması beklentisi geliyor.

İran Ulaştırma Bakanı'nın da Özal'a, demiryolu taşımasının İran için önemini anlattığı ve Tahran'la Ankara arasında yük taşımasında öncelikli olarak kullanılmak üzere yeni bir demiryolu kurulmasıyla ilgili projeyi gündeme getirdiği edinilen bilgiler arasında.

İran Ekonomi ve Ticaret Bakanı Iyrevani, dün ayrıca Gümrük ve Maliye Bakanı **Kurtcebe Alptemoçin** ile ikili bir görüşme yaptı. Bu görüşmede de, **Gürbulak** sınır kapısındaki ticaretin canlandırılması konusunun gündeme geldiği öğrenildi.

Öte yandan İranlı diplomatlardan edinilen bilgiye göre, İslam Ülkeleri Ulaştırma Bakanları toplantısının dünkü oturumunda Kuveyt ve İran delegeleri arasında tatsız bir hava esti.

Kuveytli bakanın, toplantıda yaptığı konuşmada Körfez'deki **"seyrüsefer güvenliği"** konusunda İslam ülkelerinin ortak bir tutum belirlemeleri gerektiği yolundaki konuşması üzerine İranlı delege de Körfez'de İslam ülkeleri yerine ABD'den yardım istediği için Kuveyt'i suçladı.

Başbakan Turgut Özal'ın dün akşam Hilton Oteli'nde verdiği yemeği İranlı delegeler **"sahneye kadın sanatçı çıkartılıyor"** gerekçesiyle terk ettiler. İran Ekonomi Bakanı Muhammed Cevad Yerevani, Ulaştırma Bakanı Bakanı Muhammed Sait Kiya ile diğer delegelerin sahneye **Müzeyyen Senar**, geldiği sırada salondan ayrılmaları üzerine kendilerine ayrılan 3 nolu masa boş kaldı.

Sendika: "İşveren yasadışı satış yapıyor"

Migros grevi mahkemelik oldu

9 eylül

İş-Sendika — Migros'un İstanbul'daki 29 mağaza ve merkez depolarında grevin 20. gününe ulaşılırken, taraflar arasında anlaşmaya yönelik bir gelişme olmadı. Migros işvereninin toptan mal satışı yaptığı iş yerlerine, Türkay Kibrit Fabrikası binalarını kullanarak ya da halden doğrudan mal sevki yapması, dava konusu oldu.

Grevci işçiler uygulamanın duyulmasından bu yana Türkay Fabrikası ile hal önünde toplanarak, yasadışı işçi çalıştırılmasını engellemeye çalıştıklarını belirtiyorlar. Tez Koop-İş'in başvurusu üzerine Çalışma Bakanlığı müfettişleri ve Sarıyer Sulh Hukuk Mahkemesi'nce ayrı ayrı tutanak tutularak, grevde kapsam dışı olan işçiler ve taşaron firmaların, işçileri çalıştırılarak mal sevki yapıldığı saptandı. Migros araçları ya da kiralanan araçlarla gıda maddelerinin getirildiği, paketlenmiş olarak satış yapılan hastane, okul, fabrikalara sevkedildiği belirlendi.

Migros Genel Müdürü **Uğur Çatbaş** konuya ilişkin yöneltiğimiz soruyu yanıtlarken, işlemin doğru olduğunu söyleyerek, **"Greve katılmayan işçilerle yapıyoruz. Yasal olarak haklı olduğumuza inanıyoruz. Sendika, mahkemeye müracaat etti. Sonucu bekliyoruz"** dedi.

Tez Koo-İş Sendikası adına açıklama yapan Şube Başkanı **Aynur Karaaslan**, Migros işvereninin tamamen yasalara aykırı olarak dışardan tuttuğu yevmiyeli işçilerle üretim ve satış yaptığını durumu mahkemece tespit ettirdiklerini açıkladı ve **"Ancak yasadışı uygulamayı mahkemece tespit ettirmiş olmamıza rağmen, bugüne kadar kaymakamlıklara, bölge çalışma müdürlüğüne, savcılığa ve sendikalar masasına yaptığımız başvurular, bir sonuç vermedi. İşverenin yasal olmayan ve grevimizi kırmaya yönelik uygulaması devam etti"** dedi.

İkinci günde piyasalar sakin

Özel sektörden hükümete destek

9 eylül

Ekonomi Servisi — Referandum sonrasının ikinci günü, yapılan zamlar açısından birinci güne göre daha **"sakin"** geçti. Dün çeşitli piyasalarda yaptığımız araştırmalarda fiyatların genelde değişmediği görüldü. Sadece Teknosan ve Tariş, ürünlerine zam yaptı. Teknosan, Silver Reed daktiloların fiyatını yüzde 5, Facit hesap makinelerinin fiyatını ise yüzde 11 arttırdı. Tariş ise, 1 kg.'lık Riviera tipi zeytinyağının toptan satış fiyatını yüzde 5'lik zamla 1210 liraya, 18 kg.'lik margarinin fiyatını yüzde 3'lük zamla 11 bin 750 liraya ve 1 kg.'lik Tama margarinin fiyatını da yüzde 5'lik zamla 680 liraya çıkardı.

Bu arada kuraklık ve ithalatın pahalılaşması yüzünden son iki haftadır başta kına, kırmızıbiber, karabiber, kekik olmak üzere baharat fiyatlarında yüzde 28-100 arasında artış kaydedildi. Karabiberin kilosuna yüzde 28, kekiğin kilosuna yüzde 100 zam yapıldı. Karabiberin kilo fiyatı toptancı piyasada 9 bin liraya, kekiğin fiyatı ise 1500 liraya yükseldi.

Hükümetin erken seçim kararı almasının ardından piyasada birçok üretici firmanın daha önceden yapmayı düşündüğü fiyat artışını **"şimdilik"** ertelediği belirtildi.

Bu arada, referandum öncesinde olası fiyat artışlarından yararlanabilmek için mal stoklayan birçok firma da hayal kırıklığına uğradı. Bir tekstil toptancısı **"Piyasada birçok firma mala hücum etti. Ama şimdilik fiyatlarda artış yok. Aksine bir gevşeme var"** derken, toptancı piyasada özellikle çay ve şeker alımına giden birçok firmanın da umduğunu bulamadığı belirtildi.

Turuncu oylar daha fazla çıktı

İlçeler: 351 hayır, 317 evet

9 eylül

Hayır

Adana — Kadirli, Karaisah, Pozantı, Bahçe.
Adıyaman — Samsat, Gerger, Çelikhan, Kahta, Besni.
Afyon — Merkez, Sultandağı, Bolvadin, Sincanlı, Emirdağ, Dazkırı, Sandıklı.
Ağrı — Taşlıçayır, Patnos, Eleşkirt, Hamur, Tutak.
Amasya — Suluova, Göynücek, Merzifon, Taşova, Merkez.
Ankara — Altındağ, Keçiören, Yenimahalle, Ayaş, Bala, Beypazarı, Çamlıdere, Çubuk, Delice, Gölbaşı, Güdül, Kalecik, Kırıkkale, Kızılcahamam, Nallıhan, Polatlı, Sincan, Sulakyurt, Şereflikoçhisar.

Antalya — Akseki, Gündoğmuş, Kumluca, Alanya, Korkuteli.
Artvin — Yusufeli.
Aydın — Merkez ilçe, Söke, Kuşadası, Koçarlı, Sultanhisar, Kuyucak, Yenipazar, Bozdoğan.
Balıkesir — Merkez ilçe, Balya, İvrindi, Kepsut, Savaştepe, Dursunbey, Ayvalık, Manyas, Erdek, Gönen, Bandırma.
Bilecik — Gölpazarı, Pazaryeri, Söğüt.
Bingöl — Karlıova, Kiğı, Solhan, Genç.
Bitlis — Merkez ilçe, Hizan, Mutki, Ahlat, Adilcevaz.
Bolu — Merkez, Kıbrısçık, Mengen, Mudurnu, Seben, Yığılca, Akçakoca, Düzce, Gerede, Göynük.
Burdur — Merkez, Bucak, Gölhisar, Tefenni, Yeşilova.
Bursa — Merkez ilçe, Keleş, İznik, Yenişehir, Mustafakemalpaşa, Orhaneli.
Çanakkale — Ayvacık, Biga, Bozcaada, Çan, Gelibolu, Lapseki, Yenice, Bayramiç.
Çankırı — Merkez ilçe, Ilgaz, Yapraklı, Eldivan, Orta, Kurşunlu, Şabanözü, Çerkeş.
Çorum — Merkez, Alaca, Bayat, İskilip, Mecitözü, Osmancık, Sungurlu.
Denizli — Sarayköy, Buldan, Güney, Tavas, Kale, Acıpayam, Çayeli, Çardak.
Diyarbakır — Silvan, Hani.
Edirne — Bütün ilçelerde "evet" çıktı.
Elazığ — Ağın, Baskil, Palu, Sivrice.
Erzincan — Merkez ilçe, Çayırlı, Refahiye, Kemah, Kemaliye, Ilıç, Tercan.

Erzurum — Merkez ilçe, Çat, Karayazı, İspir, Horasan, Pasinler, Hınıs, Tekman, Olur, Aşkale, Oltu, Tortum, Narman.
Eskişehir — Merkez, Mahmudiye, Sarıcakaya, Seyitgazi, Mihalıççık, Sivrihisar.
Gaziantep — Kilis.
Giresun — Aluçra, Bulancak, Dereli, Espiye, Eynesil, Görele, Keşap, Şebinkarahisar, Tirebolu.
Gümüşhane — Bayburt, Kelkit, Şiran, Torul, Merkez.
Hakkâri — Şemdinli.
Hatay — Altınözü, Yayladağı.
Isparta — Bütün ilçelerde "evet" oyları fazla çıktı.
İçel — Silifke.
İstanbul — Adalar, Bakırköy, Beşiktaş, Beyoğlu, Eminönü, Fatih, Kadıköy, Şişli, Üsküdar, Şile.
İzmir — Karaburun.
Kars — Arpaçay, Kağızman, Posof, Sarıkamış, Selim, Tuzluca.
Kastamonu — Abana, Azdavay, Bozkurt, Cide, Çatalzeytin, Daday, Devrekani, İnebolu, Taşköprü, Tosya.
Kayseri — Merkez, Develi, Felahiye, İncesu, Sarıoğlan, Yeşilhisar, Yahyalı, Pınarbaşı, Tomarza, Bünyan.
Kırklareli — Bütün ilçelerde "evet" çıktı.
Kırşehir — Muzur, Çiçekdağ, Merkez.
Kocaeli — Bütün ilçelerde "evet" oyları çıktı.
Konya — Merkez, Yunak, Karaman, Karapınar, Ermenek, Kadınönü, Doğanhisar, Bozkır, Cihanbeyli, Sarayönü, Beyşehir, Çumra, Akşehir, Kulu.
Kütahya — Merkez, Altıntaş, Emet, Gedi, Simav.
Malatya — Merkez 2. bölge, Akçadağ, Doğanşehir, Pötürge, Yeşilyurt, Arguvan, Arapgir, Darende.

Manisa — Merkez ilçe, Demirci, Gördes.
Kahramanmaraş — Merkez ilçe, Andırın, Göksun.
Mardin — İdil.
Muğla — Bodrum, Marmaris.
Muş — Merkez ilçe: Bulanık, Malazgirt.
Nevşehir — Avanos, Gülşehir, Ürgüp, Merkez, Hacıbektaş, Kozaklı.
Niğde — Aksaray, Bor, Çamarlı, Ulukışla.
Ordu — Merkez ilçe, Perşembe, Ulubey, Aybastı, Kumru, Korgan, Gölköy, Mesudiye, Ünye, Fatsa.
Rize — İkizdere.
Sakarya — Akyazı, Geyve, Hendek, Kaynarca, Karasu.
Samsun — Kavak, Terme, Ladik.
Siirt — Beşiri, Şirvan.
Sinop — Durağan, Türkeli.
Sıvas — Merkez Hafik, Zara, Gürün, Geverek, Kangal, Suşehri, Şarkışla.
Tekirdağ — Şarköy.
Tokat — Artova, Almus, Niksar, Reşadiye, Turhal, Zile, Merkez ilçe.
Trabzon — Akçaabat, Araklı, Çaykara, Tonya, Vakfıkebir, Yomra, Maçka.
Tunceli — Çemişkezek.
— **Şanlıurfa** — Merkez ilçe, Siverek, Bozova, Akçakale, Viranşehir.
Uşak — Merkez ilçe, Banaz, Sıvaslı, Eşme, Ulubey.
Van — Erciş, Özalp, Çatak, Gürpınar, Muradiye, Gevaş.
Yozgat — Merkez, Akdağmadeni, Çayıralan, Sarıkaya, Sorgun, Şefaatli, Yerköy, Çekerek.
Zonguldak — Eflani, Safranbolu.

Evet

Adana — Ceyhan, Osmaniye, Feke, Yumurtalık, Düziçi, Merkez 1. 2. ve 3. bölge, Kozan, Saimbeyli, Tufanbeyli, Karataş.
Adıyaman — Merkez ilçe, Gölbaşı.
Afyon — Çay, Şuhut, İhsaniye, Dinar.
Ağrı — Merkez ilçe, Diyadin, Doğubeyazıt.
Amasya — Gümüşhacıköy.
Ankara — Çankaya, Mamak, Elmadağ, Haymana, Keskin.
Antalya — Merkez ve 2. bölge, Serik, Finike, Kaş, Manavgat, Elmalı, Gazipaşa.
Artvin — Merkez ilçe, Borçka, Savşat, Hopa, Ardanuç, Arhavi.
Aydın — Nazilli, Germencik, Çine, Karacasu.
Balıkesir — Susurluk, Edremit, Burhaniye, Sındırgı, Bigadiç, Havran.
Bilecik — Merkez ilçe, Bozüyük, Osmaneli.
Bingöl — Merkez ilçe.
Bitlis — Tatvan.
Bolu — Bütün ilçelerde "hayır" oyu çıktı.
Burdur — Ağlasun.
Bursa — Orhangazi, Gemlik, Mudanya, Karacabey, İnegöl.
Çanakkale — Merkez ilçe, Eceabat, Ezine, Gökçeada.
Çankırı — Eskipazar, Ovacık.
Çorum — Kargı, Ortaköy.

Denizli — Merkez ilçe, Çivril, Çal.
Diyarbakır — Merkez ilçe, Bismil, Ergani, Dicle, Hazro, Cungus, Kulp, Çınar, Çermik, Lice.
Edirne — Enez, Havsa, Keşan, Lalapaşa, Meriç, Uzunköprü, Merkez, İpsala.
Elazığ — Merkez, 1 ve 2. bölge, Karakoçan, Keban, Maden.
Erzincan — Bütün ilçelerde hayır oyu çıktı.
Erzurum — Şenkaya.
Eskişehir — Çifteler.
Gaziantep — Merkez 1 ve 2. bölge, Yavuzeli, Nizip, İslahiye, Oğuzeli, Araban.
Giresun — Merkez ilçe.
Gümüşhane — Bütün ilçelerde "hayır" çıktı.
Hakkâri — Merkez ilçe, Uludere, Beytüşşebap, Yüksekova, Çukurca.
Hatay — Merkez ilçe, Samandağ, Kırıkhan, İskenderun, Dörtyol, Hassa, Reyhanlı.
Isparta — Merkez ilçe, Atabey, Gelendost, Keçiborlu, Senirkent, Sütçüler, Şarkikaraağaç, Uluborlu, Yalvaç, Eğirdir.
İçel — Mersin (merkez ilçe), Erdemli, Mut, Anamur, Gülnar, Tarsus.
İstanbul — Beykoz, Eyüp, Gaziosmanpaşa, Kartal, Sarıyer, Zeytinburnu, Çatalca, Silivri, Yalova.
İzmir — Merkez ilçe, Karşıyaka, Bornova, Torbalı, Selçuk, Tire, Ödemiş, Bayındır, Kiraz, Kemalpaşa, Seferihisar, Urla, Çeşme, Menemen, Foça, Aliağa, Bergama, Dikili, Kınık.
Kars — Merkez ilçe, Aralık, Ardahan, Çıldır, Digor, Göle, Hanak, Iğdır, Susuz.
Kastamonu — Merkez ilçe, Araç, Küre.
Kayseri — Sarız.
Kırklareli — Merkez ilçe, Kofçaz, Pehlivanköy, Pınarhisar, Vize, Babaeski, Lüleburgaz, Demirköy.
Kırşehir — Kaman.
Kocaeli — Gebze, Gölcük, Kandıra, Karamürsel, İzmit.
Konya — Seydişehir, Ereğli, Ilgın, Hadım.
Kütahya — Domaniç, Tavşanlı.
Malatya — Merkez 1. bölge, Hekimhan.
Manisa — Turgutlu, Salihli, Alaşehir, Sarıgöl, Kula, Selendi, Akhisar, Kırkağaç, Soma, Saruhanlı.
Kahramanmaraş — Elbistan, Afşin, Türkoğlu, Pazarcık.
Mardin — Merkez ilçe, Kızıltepe, Nusaybin, Mazıdağ, Silopi, Gercüş, Cizre, Midyat, Ömerli, Savur, Derik.
Muğla — Merkez ilçe, Milas, Yatağan, Ula, Datça, Köyceğiz, Dalaman, Fethiye.
Muş — Varto.
Nevşehir — Derinkuyu.
Niğde — Merkez ilçe, Ortaköy.
Ordu — Akkuş.
Rize — Merkez ilçe, Çayeli, Pazar, Ardeşen, Fındıklı, Çamlıhemşin, Kalkandere.
Sakarya — Adapazarı, Sapanca.
Samsun — Merkez ilçe, Vezirköprü, Alaçam, Bafra, Havza, Çarşamba.
Siirt — Merkez ilçe, Batman, Baykan, Kozluk, Kurtalan, Pervari, Sason, Şırnak, Eruh.
Sinop — Merkez ilçe, Ayancık, Boyabat, Erfelek, Gerze.
Sıvas — İmranlı, Divriği, Koyunhisar, Yıldızeli.
Tekirdağ — Merkez ilçe, Çerkezköy, Malkara, Saray, Hayrabolu, Muratlı, Çorlu.
Tokat — Erbağ.
Trabzon — Merkez ilçe, Arsın, Sürmene, Of.
Tunceli — Pülümür, Nazimiye, Merkez ilçe, Hozat, Mazgirt, Pertek, Ovacık.
Şanlıurfa — Hilvan, Halfeti, Ceylanpınar, Birecik, Suruç.
Uşak — Karahanlı.
Van — Başkale, Merkez ilçe.
Yozgat — Boğazlıyan.
Zonguldak — Merkez ilçe, Bartın, Çaycuma, Devrek, Ulus, Ereğli, Karabük, Kurucaşile.

Uluslararası silah skandalı

Kilit adam teslim oldu

10 eylül

Dış Haberler Servisi — İtalya'da uluslararası bir silah şebekesinin İran'a, İtalyan yapımı mayın göndermesi ile ilgili olarak patlak veren silah skandalının kilit adamının, önceki gün İtalyan polisine teslim olduğu açıklandı. AP'nin haberine göre, **Aldo Anghessa** adlı **"esrarengiz silah tüccarı"** önceki gün İtalya'nın kıyı kenti **La Spezia**'da ortaya çıkarak polise teslim oldu.

İtalya'da geniş yankılar yaratan silah skandalına Türkiye'nin de adı karışmış ve silahların sahte belgelerle Nijerya, Türkiye ve İspanya'ya gönderiliyormuş gibi gösterilerek, Suriye üzerinden İran'a sevk edildiği öne sürülmüştü.

Aldo Anghessa, silah ve uyuşturucu madde yüklü "Boustany-1" adlı Lübnan gemisinin İtalya'nın Bari limanı açıklarında ele geçirilmesinden sonra kaçmıştı.

Silah kaçakçılığı ile ilgili olarak aralarında önde gelen bir sanayicinin de bulunduğu 34 kişi geçen hafta sonunda tutuklanmıştı.

İtalyan savcılar, Lübnan gemisinin ele geçmesinden sonra kaçan Anghessa'nın Bari'de kalmakta olduğu otelin odasında yapılan araştırmada, içinde bazı belgeler bulunan bir çantanın ele geçirildiğini açıkladılar. Savcılara göre, bulunan belgelerden, bir İtalyan silah fabrikasının, hükümetin yasağına rağmen, İran'a mayın gönderdiği anlaşıldı.

Yetkililer, Anghessa'nın sorgulamasına önceki gece başlandığını bildirdiler. İtalyan Haber Ajansı **AGI**, savcıların Anghessa'yı Arap teröristlerle bağlantı kurmakla suçladığını belirtti. Arap teröristler, Suriyeli ajanlar, Sicilye mafyası ve Avrupalı aracılardan oluşan uluslararası silah şebekesi, İtalyan yapımı mayınları Suriye üzerinden İran'a, uyuşturucu madde ve silahları da mafya ve Ortadoğulu teröristler için İtalya'ya sevk ediyordu.

MUHBİRLİK YAPMIŞ

İtalyan basınında yer alan haberlerde, hem İsviçre hem de İtalyan vatandaşı olan Anghessa'nın, her iki ülke polisi için de muhbirlik yaptığı belirtiliyor.

Anghessa'nın, 1986 yılında sahte bir isim kullanarak, Lübnanlı silah tüccarları ile kendilerini alıcı gibi gösteren İtalyan polisi arasında aracılık yaptığı da basının verdiği haberler arasında.

Basın, 1983'te dolandırıcılık suçundan hapis yattığı cezaevinden kaçan Anghessa'nın hakkındaki uluslararası tutuklama emrine rağmen, muhbirlik yapmak için İtalyan polisiyle temasa geçtiği zaman tutuklanmadığına dikkat çekiyor.

Çeşitli kaynaklardan gelen haberlerde, Ortadoğulu teröristler, Suriye ajanları, Sicilye mafyası ve Avrupalı işadamlarının yer aldığı uluslararası silah şebekesinin İran'a binlerce mayın sattığı belirtiliyor.

Olayla ilgili olarak tutuklananlar arasında Milano yakınındaki Breseia'da bulunan silah imalat şirketi **Valsella Meccanotenica** firmasının 65 yaşındaki yönetim kurulu başkanı ve İtalya'nın önde gelen sanayicilerinden **Ferdinando Borletti** de bulunuyor.

Borletti'lerin silahları, sahte belgelerle Nijerya, Türkiye ve İspanya'ya gönderiyormuş gibi göstererek, Ortadoğu'da savaşan ülkelere ve özellikle Suriye'ye sevk ettikleri öne sürülüyor. Savcılar, İtalya'dan Suriye'ye gönderilen mayınların daha sonra İran'a gönderildiğini belirttiler.

İtalyan polisi, Bari açıklarındaki **Boustany-1** adlı Lübnan gemisini ele geçirdikten sonra yaptığı açıklamada, yapılan araştırmada Amerikan yapımı bir uçaksavar füzesi, Sovyet yapısı el bombası, bazuka, 2 kilo eroin ve haşhaş bulunduğunu bildirmişti.

Gerek AT, gerekse Batılı kamuoyu kurumları referandum sonuçlarından memnun

'Kasım seçimini ANAP kazanır'

HADİ ULUENGİN *10 eylül*

BRÜKSEL — Başta Ortak Pazar olmak üzere, Batı Avrupa'nın karar ve iktidar odakları 6 Eylül referandumunun sonuçlarından büyük ölçüde memnunlar. Söz konusu odaklara göre, ortaya çıkan yeni Türkiye tablosu, "**Bu aşamada istenebilecek olana en yakını.**" Karar ve iktidar merkezlerinden daha farklı bir bakış açısıyla konuya yaklaşan "**kamuoyu kurumları**" için ise "**evet**" her halükârda demokrasiye doğru bir adım, ancak şimdi gündemdeki ana sorun insan hakları ve sendikal özgürlükler. Her iki mihrakın üzerinde anlaştığı nokta ise referandum sonuçlarıyla birlikte Türkiye-Avrupa ilişkilerinin nispi bir biçimde yumuşayacağı ve esas tayin edici etkeni kasım seçimlerinin oluşturacağı. Bu bağlamda karar odaklarının kesin arzusu ANAP'ın yeniden iktidara gelmesi.

Brüksel'deki yönetici Avrupa çevreleri, "**evet**" oylarının ağır bastığının anlaşılmasından sonra, dün yaptığımız nabız yoklamalarında son derece hoşnut gözüktüler.

"**Evet**"lerin çoğunluğu kazanmasıyla, Türkiye'de demokrasinin "**olmazsa olmaz**" şartlarından biri yerine getirilmiş oldu. Bu durum, "**baskı grupları**" olarak adlandırılan Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi gibi kurumlarda Ankara'nın işini kolaylaştıracağı gibi, Türkiye ile "**iş yapmak**" isteyen hükümet ve diğer "**karar odakları**" üzerindeki "**moral baskıyı**" da nispeten hafiflenecek.

"**Evet**"lerle "**hayır**"lar arasındaki farkın son derece az olması, Türk halkının şu ya da bu şekilde 12 Eylül öncesini onaylamadığını da kanıtladı. Böylelikle, hem demokratik bir ilke yerine getirilmiş oldu, hem de 12 Eylül'e gelinmesinde pek çok sorumlulukları bulunan eski siyasi liderlerin Türk kamuoyu nezdinde artık fazla bir ağırlık taşımadığı anlaşıldı.

Buna bağlı olarak, halkoylaması sonuçları, kasımda yapılacağı açıklanan erken seçimleri ANAP'ın kazanacağı konusunda çok önemli bir gösterge oluşturdu. Yani Avrupa açısından büyük önem taşıyan "**istikrarlı Türkiye**" faktörü için dört yıllık yeni bir zemin daha doğdu.

AT yürütme organı işlevini gören ve Ankara'nın Ortak Pazar'a yaptığı tam üyelik başvurusuna ilişkin "**mütalaa raporunu**" hazırlayacak olmasından dolayı da "**yorumu**" Türkiye açısından büyük önem taşıyan Brüksel Komisyonu'nun görüşü yukarıdaki genel özetten pek farklı değil.

Biri AT dış ilişkiler yöneticisi **Cheysson**'un kabinesinde olmak üzere, Türkiye masasından sorumlu üç üst düzey yetkiliye göre, 6 Eylül referandumunun sonuçları "**Bu aşamada beklenebilecek en olumlu tabloyu çizdi.**" Bu yöneticilere göre, eski siyasiler

üzerindeki yasağın kalkınmasıyla, **"Türk demokrasisinin üzerindeki kara leke"** silindi. Buna karşılık, **"evet"**lerin çok az bir farkla üstün gelmesi, kasım ayındaki erken seçimlerde ANAP'ın yeniden tek başına iktidar olabileceğini gösterdi.

AT'ın **"danışma organı"** ve 12 Eylül'den bu yana da Türkiye'nin **"kara kedisi"** durumundaki Avrupa Parlamentosu'nda ise tek ve berrak bir yorum yok. Genel olarak, **"evet"**lerin ağırlıkta bir sonuç vermesi olumlu niteleniyor.

Buna karşılık, **"sosyalist"**, **"çevreci"** ve **"komünist"** grupların yer aldığı "sol" kanatta **"evet"** olumlu olarak yorumlanmasına rağmen, **"daha yapılacak çok işin olduğu"** belirtiliyor. İrlanda başkentinde toplantı halinde bulunan sosyalist grubun görüşmesinde, Dublin'den bize gelen yorum şu:

"Sonuç, Türk seçmeninin 12 Eylül öncesi yöneticileri tam affetmediğini göstermesi açısından ilginç. Bizi üzen, Türkiye solunun ANAP ve DYP'ye karşı alternatif oluşturamaması."

6 Eylül referandumunun sonuçları, Brüksel cephesinden araştırıldığında, **"karar odakları"** olarak nitelenebilecek AT başkentleriyle, Türkiye ile iş ilişkisinde bulunan finans çevrelerinin Brüksel Komisyonu ile aynı görüşü paylaştığını söylemek de mümkün. Yani bu odaklar için hem sandıktan **"evet"**in çıkması hem de bu **"evet"**lerin **"hayır"**lardan çok az fazla olması ferahlatıcı bir sonuç.

Öte yandan, **"moral kurumlar"** oldukları için karar odaklarından farklı bir yaklaşıma sahip olan Avrupa Konseyi, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU), Avrupa Sendikalar Konfederasyonu'nun (ETUC) yorumu ise şöyle: **"Türkiye'de demokrasi için bir adım atılmış durumda. Ancak özellikle Avrupa Konseyi'ndeki sol kanat ve iki önemli işçi konfederasyonu, bundan sonra aynı Avrupa Parlamentosu'nda olduğu gibi insan hakları ve sendikal özgürlüklerin pekiştirilmesi için sıkı bir şekilde işbirliği yapacak.**

Yılmaz, erken seçimde 4 yıldır sıkıntı çektirenlere tavır alınmasını istedi

Sonucu işçiler etkiledi

10 eylül

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz, işçilerin erken seçimde, **"4 yıldır çektikleri sıkıntıları halledemeyenlere karşı tavır alması gerektiğini"** bildirdi. Yılmaz, referandumda işçinin yoğun olduğu hiçbir sandıkta **"hayır"** oyunun öne geçmediğini kaydederek, **"Evette işçinin payı, diğer demokratik kuruluşların payından çok daha fazladır"** dedi.

Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz, Cumhuriyet'in referanduma ilişkin sorularını yanıtlarken, referandumda **"hayır"** çıkan bölgelerin, işçinin yoğun olduğu yerlerde sadıkları tek tek incelediğini belirtti ve şöyle konuştu:

"Şayanı şükrandır ki, örneğin Bursa ve Kütahya'da işçinin yoğun olduğu yerlerde 'evet'ler önde gitmiştir. İstanbul'da da işçinin yoğun olduğu kazalarda 'evet' oyları çıkmıştır. Bu referandumda özellikle Türk-İş'e bağlı işçilerimiz, hatta Türk-İş dışındaki işçiler de, dar ve sabit gelirlerle emeklilerin oyu, Türk-İş'e paralel oy vermişlerdir. İşçinin yoğun olduğu hiçbir sandıkta 'hayır' öne geçmemiştir. 'Evet'te işçinin payı, diğer demokratik kurululuşların payından çok daha fazladır."

Erken seçimde Türk-İş'in takınacağı tutum konusundaki görüşlerini de açıklayan Yılmaz, **"1984'ün ocak ayından bu yana işçi sorunlarını gerek TBMM'ye, gerek hükümete defalarca ilttiklerini yineledi. Yılmaz, "TBMM'de Türk işçisine reva görülmeyecek şekilde hareket eden milletvekilleri bellidir. Bu milletvekillerinin, dar ve sabit gelirlilere hiçbir şekilde yardım elini uzatmadıklarını gördük"** dedi. Yılmaz, şunları söyledi:

"Hükümetin 4 yıldır işçiler için tavrı açık seçik bellidir. Hükümetin yaptığı basın toplantılarında, verdiği demeçlerde işçiden söz etmediği de bir gerçektir. Kesin bir tavır açıklamak istemiyorum. Gerek referandum sonuçları, gerek erken seçim sırasında Türk-İş'in takınacağı tavrı önümüzdeki ay yapılacak başkanlar kurulu toplantısında ortaya koyacağız."

Şevket Yılmaz, **"Erken seçimde sizce işçiler nasıl tavır takınmalı?"** yolundaki bir soruya şu yanıtı verdi:

"Erken seçimde işçiler, 4 yıl müddetçe çektikleri sıkıntıları halledemeyenlere karşı tavır almalıdır.

TÜRK-İŞ'İN BİLDİRİSİ

Türk-İş Yönetim Kurulu tarafından dün yayımlanan bir bildiri ile referandum sonuçları değerlendirildi. Halkoylaması sonucundan, bir ciddi engel ve yasaklama ortadan kaldırılmış olmakla Türk demokrasisinin kazançlı çıktığı kaydedilen bildiride, **"İşçiler her yerde, sandık başında demokrasinin hakkını vermişlerdir. Şimdi hedef, Türkiye'de demokrasiyi tüm kurum ve kuralları ile yerleştirmek olmalıdır. Ulusumuzun iktisaden güçsüz durumdaki çoğunluğu, erken seçimlerden başlayarak bu hedefe doğru yürümelidir. Türk-İş, bu hedefe doğru yürüyecektir"** denildi. Bildiride özetle şu görüşlere yer verildi:

"Demokrasinin tüm kurum ve kuralları ile yerleştirilebilmesi, öncelikle, 1982 Anayasası'nı çağdaş demokrasi anlayış ve ilkeleriyle bağdaşmayan kısıtlayıcı yönlerinin en kısa süre içinde düzeltilmesine bağlıdır. Türk ulusu tüm yasaklardan arınmış; kamu özgürlüklerinin engelsiz tanındığı; işçi hak ve özgürlükleri önünde çıkmazların eksiksiz bir biçimde aşıldığı, sosyal devletin görevlerini yapabildiği, ekonominin bir avuç sermayedarın tekelinden kurtarıldığı, Atatürk devrim ve ilkelerinden güç alan sosyal adalet ilkelerine dayalı demokratik bir düzene layıktır."

Referandumda İşçiler

ŞÜKRAN KETENCİ / *10 eylül*

İşçilerin, Türk-İş'in siyasal tartışmaların dışında kalmasına alışkın mantık referandumda *"evet"*e ağırlık konmasına karşı idi. *"Bunca işçi sorunu dururken, sendikal güç ve zamanlarını referandum kampanyasına ayırmaları doğru mu? Hepsi siyasi partilerden kişisel ikbal peşinde. İşçi için (evet ya da (hayır) çıkmış neyi değiştirir?.."* yolundaki itirazlar, kafaları karıştırmada, işçileri etkilemede geçerli de olabilir.

Türk-İş ve üyesi sendikalar, birçok bağımsız sendika ile birlikte geleneklerinin, alışkanlıklarının dışında olarak referanduma taraf oldular. İlk kez görüş ayrılıkları aşılarak "evet"te birleşilirken, yine alışkanlıkların üstünde bir çaba ile de, işçi kitlelerinin etkilenmesi için çaba gösterildi. Sözle, yaygın bir yayın kampanyası ile de yetinilmedi. Niçin *"evet"* çağrısının yapıldığı, becerilebildiği kadarı ile yaygın işçi kitlelerine anlatılmaya çalışıldı.

Seçim sonuçlarında, genel oy dağılımı ile işçilerin yoğun olduğu bölgeler, sandıklardaki oy dağılımında, hemen dıştan gözlenebilen bir farklılaşma var. Uzun yıllar işçi oyları ile büyük kentler, sanayileşmiş yöreler, aydın kesimi oyları dağılımında paralellik gözlenir. Referandum sonuçlarında bu paralellik bozulmuş gibi. Örneğin İstanbul, Ankara gibi büyük kentlerde *"hayır"*ın ağır basması pek çok kişi için sürpriz oldu.

Ancak İstanbul içinde ilçe dağılımlarına baktığınızda, işçilerin ağırlıklı olduğu ilçelerde oylar *"evet"*e dönüşmüş. Aydın, sosyal demokrat, sol oy potansiyeli yüksek olan diğer ilçelerde ise *"hayır"*lar ağırlıkta. Genel oy eğilimi sağ partilere olan il ve ilçelerde de, işçi ağırlıklı yörelerde yine *"evet"*e ağırlık verildiği kolayca gözlenebiliyor. Sonuç olarak: Çok iddialı, bilimsel olmaya kalkışmadan, işçilerin oy potansiyelleri ile *"evet"*e önemli bir ağırlık sağladıklarını söyleyebiliriz.

Evet ve hayır oyları arasındaki az fark göz önüne alındığında, ağırlık verebilmiş olma daha bir önem ve anlam kazanıyor. İster istemez, *"referandumun çıkar tarafı gibi görülmeyen SHP'nin, sendikaların kampanyaları, aydınların, basının desteği olmasaydı sonuç "hayır çıkardı"* gibisinden bir sonuca da varıyorsunuz.

Başbakan Özal'da simgeleşen siyasal iktidar, referandumunkonusu, referandumun kendisi ile tuzağını kurmuştu. Türkiye'de on binlerin siyasal hakları dururken, anayasa ve yasalarda temel haklar, sendikal haklar kısıtlanmışken, referandumda kitleler, *"üç - beş kişinin siyasal hakları için"* dar, kısır tartışma içine sokulmuşlardı. *"Geçmişe, anarşiye mi özlem duyuyorsunuz?"* sloganı ile kafalar büsbütün karıştırılmıştı.

Böylece demokrasiye inanan, kendini demokrat sayan halktan pek çok insan, geçmişe dönülmemesi adına, kızdığı geçmişin bir ya da birkaç siyasi liderine oy vermemek için, dahası oynanan oyunu, dayatmayı protesto adına *'hayır'* ya da iptal oyu kullandı. SHP'nin kampanyasına rağmen, her dönem sosyal demokrasiye ağırlıklı oy vermiş önemli bir seçmen çoğunluğu dahi *"hayır"* oyu verdi.

"Evet" oyu vermenin Demirel'i, Ecevit'i, Türkeş'i seçmek anlamına gelmediğini kitlelere anlatmak, tersine koşullandırmalardan sonra çok zordu. Demokrasi anlayışında yüzyıllardır aksine koşullandırılmış bir toplumun, çifte standartlardan kurtulabilmesi daha da zordu. Yüzyıllardır demokrasi ile yönetilen Batı dünyasında hemen ayırım yapılmış, *"evet"*ler demokrasiden yana, *"hayır"*lar demokrasinin karşıtı eğilim olarak sayılmıştı.

Oysa biz içinde olarak *"evet"* oyu kullanırken, pek çoğumuzun, Özal iktidarı ve uygulamalarına karşı olduğumuz için de sadece bu tercihi yaptığımızı, olaya bir demokrasi anlayışı ve çifte standartlı olmama olarak yaklaşmadığımızı biliyoruz.

Referandumun yine de Türkiye için çok önemli ve aşama olan bir yanı var: Televizyon tek başına en etkili kamuoyunu yönlendirme aracı olarak iktidarın emrinde iken, yazılı basın demokrasinin varlığı için öneminin sezgisinde olarak *"evet"*ten yana tavır aldı. Referandumun tarafı olmayan, daha doğrusu zararını görebilecek SHP, tabanı karışık oy kullanmış olsa da, tabanını *"evet"*ten yana yönlendirecek biçimde etkili kampanya yürüttü. Sendikalar, *"yasaksız bir demokrasi için"* sloganı ile işçi haklarına gidecek yolda bir adım görerek, kampanyanın içinde yerlerini aldılar.

Referandum dayatması ile kamuoyunun karşısına çıkarken, Özal iktidarı çok hesaplı bir iş yapmıştı. Doğal akışında sonuç, *"hayır"* olabilecekti. Hayırı evete çeviren demokrasi güçleri oldu. İşçiler, oyları ile demokrasiden yana ağırlıklarını koydular.

Demokrasiyi tüm kurum ve kurallarıyla yerleştirme, demokrasinin önündeki engelleri kaldırma savaşımında, bu çok uzun ve zor yolda başarılı, olumlu bir küçük adım atılmıştır.

Harcamalar ağustosta % 31 geriledi

100 milyarlık reklam

10 eylül

Ekonomi Servisi — Reklama yapılan harcama 8 ayda 100 milyara ulaştı. Ağustos ayında, TV-1, TV-2, basın ve radyoda yapılan reklam harcamaları temmuza göre yüzde 31'lik bir düşüşle 7.2 milyar liraya geriledi. Reklam piyasası ilgilileri her yıl yaz mevsiminde reklam harcamalarının azaldığını hatırlatarak, **"Ağustos harcamaların azaldığı son aydır. Eylül ayında harcamalarda bir patlama olacaktır. Yaz aylarında TV'yi seyreden, gazeteleri okuyan kitle azaldığı için yapılan reklam harcamalarında da düşüş görülür. Yeni kampanyalar eylülde başlar"** dediler.

Birleşim Piyasa Araştırma Merkezi'nin belirlemelerine göre ağustos ayında toplam 7 milyar 222 milyon liralık reklam harcamasının 2.2 milyar lirası TV-1'de, 4.8 milyar lirası basında, 257 milyon lirası radyoda ve 18 milyon lirası TV-2'de yapıldı. Önceki ay 10.5 milyarlık harcamanın 3.4 milyarı TV-1'de, 6.2 milyarı basında ve 300 milyon lirası radyoda yapılmıştı. Böylece temmuz ayına göre TV-1 reklam harcamalarında yüzde 36, basın harcamalarından yüzde 23.7 radyo harcamalarında yüzde 14.4 ve TV 2 harcamalarında da yüzde 58.7'lik bir gerileme gerçekleşti.

TV medyasında en çok harcama banka/sigorta sektörü bulunan firmalar tarafından yapıldı. TV-1 medyasında ağutosta Bingo toz deterjan 123 milyon liralık harcamayla en çok reklamı yapılan ürün oldu. Close-up diş macunu için 106.8 milyon liralık, Sabah Gazetesi için de 95.5 milyon liralık reklam harcaması yapıldı.

Basında ise en yüksek reklam harcamasında Pamukbank 219 milyon lira ile birinci, İş Bankası 208 milyon lirayla ikinci ve Galatasaray Piyangosu ise 187 milyon lirayla üçüncü sırada yer aldı. TV-1 ve TV-2'de yapılan reklam harcamalarının firmalara göre dağılımı incelendiğinde Dürüst Kimya'nın 227 milyon lirayla en çok harcama yapan firma olduğu görüldü. Bu firmayı, Ülker 144 milyon lirayla ikinci, Hayat Kimya 123 milyon lirayla üçüncü sırada izledi.

Ambargo olayını ortaya çıkaran İngiliz milletvekili, Cumhuriyet'e demeç verdi

ABD, güvenliğimizle oynuyor

EDİP EMİL ÖYMEN *10 eylül*

LONDRA — Amerika Birleşik Devletleri Ticaret Bakanlığı'nın, nükleer silah yapımında kullanabileceği iddiasıyla bazı bilgisayar parçaların'n, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 14 ülkeye verilmemesi yolundaki uyarısı İngiltere'de tepki yarattı.

ZEDELEDİ

Avam Kamarası'nda Yeovil seçim bölgesini temsil eden **Paddy Ashidown** bu konuda **Cumhuriyet**'e verdiği demeçte, **"Amerika Birleşik Devletleri'nin her şeyden kuşku duyan tutumu, siyasal ve diplomatik bir gafa yol açmıştır, ayrıca güvenliğimizi de zedelemiştir"** dedi.

ABD Ticaret Bakanlığı, geçen ocak ayında 14 ülkede nükleer silah yapımında kullanılabilecek reaktör ve firmaların bir listesini çıkartarak, bilgisayar şirketlerinden bu tesislere Amerikan yapımı bilgisayarların satılmamasını istemişti. Liste geçen günlerde kamuoyuna açıklandı. Böylece çoğu NATO üyesi olan ülkelerde büyük güvenlik önlemleri ve gizlilik içinde korunan ve çalışan tesisler ortaya çıkmış oldu. Listede Türkiye de 4 tesisle yer alıyor.

HİÇE SAYDI

ABD'nin bilgisayar teknolojisine koyduğu ambargo konusundaki çalışmalarıyla tanınan milletvekili Ashdown, **"Bu, ABD'nin teknolojide ileri durumunu korumak amacıyla müttefiklerini hiçe saymasından başka bir şey değildir. Bu kez de bü'ün hassas nükleer tesislerimizi tedhişçilere hedef gösterircesine açıkladılar, böylece bu bilgi şimdi Sovyet gizli haberalma örgütü KGB'nin de eline geçmiş oldu. Bir yandan birtakım çalışmaları gizli tutmaya çalışırken, bazılarını böylece bedava dağıtmak çok garip"** şeklinde konuştu.

ABD Ticaret Bakanlığı listesinde Japonya ve Batı Almanya da yer alıyor. Bu iki ülkenin anayasaları ise nükleer silah yapımını yasaklıyor ve bu bakımdan listenin açıklanması ayrı bir mahcubiyet nedeni oldu.

Padd, Ashdown, durumu söz konusu ülkelerin büyükelçilerine birer mektupla bildirdiğini, birkaç gün önce de Türkiye'nin Londra büyükelçiliğine bu konuda bir mektup yolladığını söyledi.

ABD Ticaret Bakanlığı'nın **"kara listeye aldığı"** tesisler arasında Batı Almanya başta geliyor. Batı Almanya'da 37, Japonya'da 31, Fransa'da 29, İtalya'da 27, İngiltere'de 25 tesis listede yer alıyor. Yunanistan da Atina'da iki tesisle listede bulunuyor.

Kuşkulu Oylama

UĞUR MUMCU *11 eylül*

Halkoylaması kesin sonuçları açıklandı. Bu sonuçlara göre evet ile hayır oyları arasındaki fark 75 bin 66... İşte o kadar.

Kayıtlı seçmen sayısı 26 milyon 95 bin 630. Yüksek Seçim Kurulu'nun halkoylamasından hemen önce açıkladığı sayı başka... Bu açıklamaya göre 25 milyon 740 bin 134 kayıtlı seçmenin oy kullanması gerekmekteydi.

Aradaki farkı herhalde, yurda giriş yapan yurttaşların verdikleri oylar oluşturuyor.

Giriş kapılarında 253 bin 725 oy kullanılmış, 8 bin 817 oy da geçersiz sayılmış...

Yüksek Seçim Kurulu'nun halkoylamasından önce açıkladığı seçmen sayısı 25 milyon 740 bin 134. Buna giriş kapılarındaki "gurbetçilerin" geçerli ve geçersiz oylarını eklerseniz, ortaya bir başka sonuç çıkar:

26 milyon 23 bin 510...

Yüksek Seçim Kurulu'nca açıklanan son kayıtlı seçmen sayısı, 26 milyon 95 bin 630... Aradaki fark 72 bin 120...

Yüksek Seçim Kurulu'nun halkoylamasından önce saptadığı kayıtlı seçmen sayısı ile açıklanan son kayıtlı seçmen sayısı arasında 355 bin 834 fark vardır.

Yurtdışından giriş yapan yurttaş sayısı önceden bilinemez. Bu nedenle, halkoylamasından önce açıklanan, "kayıtlı seçmen sayısı" ile halkoylamasından sonra açıklanan sayı arasında fark olması doğaldır. Ancak bu farkın, oy kullanan "gurbetçi yurttaş sayısı" kadar olması gerekir.

"Gurbetçi oy sayısı" 262 bin 542'dir. Arada fark yine 72 bin 120'dir.

Evet ve hayır oyları arasındaki fark, 75 bin 66... Kayıtlı seçmen sayısı için halkoylaması öncesi ve sonrasında açıklanan sayılar arasındaki fark 72 bin 120...

Bu sayılar kuşku vericidir.

Kaldı ki anayasanın geçici 16. maddesi gereğince 7 Kasım 1982 günü yapılan anayasa oylamasında oy kullanmayan, sayıları iki milyonu bulduğu söylenen yurttaşın bu son halkoylamasında oy kullanmamaları gerekmekteydi.

Anayasanın geçici 16. maddesi gereğince kimler oy kullanamayacaktı? Acaba anayasa gereği oy kullanmamaları gerekenler, halkoylamasında oy mu kullanmışlardı? Seçmen kütüklerinde böyle bir bilgi var mıydı?

Anayasanın geçici 4. maddesi, antidemokratik bir uygulamaya yol açar. Geçici 4. maddenin kaldırılması görüşmelerinde bu konu kimsenin aklına gelmemiştir. Madde antidemokratiktir. Bu ayrı bir konudur. Ancak madde bu haliyle yürürlükteyse ve buna rağmen yine de bu yurttaşlar oy kullanmışlarsa, ortaya bambaşka bir hukuksal sorun çıkmaktadır.

Eğer bu yurttaşlar oy kullanmışlarsa, halkoylaması sonuçları -oy kullanmamaları gerekenlerin oy kullanmaları nedeniyle- iyice sakatlanmıştır.

Bir ülkede daha kimlerin kayıtlı seçmen oldukları konusunda sağlıklı ve güvenilir kayıtlar yoksa ve halkoylamasından önce ve sonraki kayıtlı seçmen sayıları birbirini tutmuyorsa, o ülkede yapılmış ve yapılacak oylamalara gölgeler düşmüş demektir.

Anayasanın 77. maddesi Meclisin seçimleri yenilemesinin "yasa" ile değil "karar" ile olacağını açıkça yazıyor. Meclis İçtüzüğü'nün 93. maddesinde seçimlerin yenilenmesi görüşlerinin bu konuda verilecek "önerge" ile başlayacağı belirtiliyor.

Hukuk dilinde "yasa" ile "karar" birbirlerinden çok farklı kavramlardır. Bu yüzden, "yasa" ile "karar"ın doğuracakları hukuksal sonuçlar birbirlerinden çok farklıdır. Örneğin TBMM'nin alacağı "karar" için Anayasa Mahkemesi'ne başvurulamaz. Yasa için bu yol açıktır.

ANAP, bütün bu hukuk kurallarını alt üst ederek, "yenileme kararı"nı "yasa" ile yapıyor. Bunu yaparken de parti değiştirdikleri için anayasanın 84. maddesi gereğince, "Herhangi bir partinin genel merkez organlarınca aday gösterilemez" hükmünü açıkça çiğneyerek, ANAP'a transfer olan milletvekillerini aday göstermeye hazırlanıyor.

Bu da yetmiyor, "TBMM üyelerinin 1987 yılına ait aylık ve yollukları eksiksiz olarak ödenir" hükmünü getirerek, görev süreleri biten milletvekillerine devlet kesesinden milletvekilliği sıfatı düştükten sonra da aylık ve yolluk bağlanıyor.

Halkoylamasına, sağlıksız seçmen kütükleri nedeniyle gölge düşmüştür. Seçimleri yenilemek için başvurulan yolda anayasa tekniği açısından geçersiz sayılması gereken bir hukuksal sakatlık doğurmuştur.

Siyasal Narsizm mi?..

HASAN CEMAL *11 eylül*

ANKARA — Öyle gözüküyor ki Türkiye, 1 Kasım'da erken genel seçime gitmektedir.

Hangi koşullar altında?

Şöyle özetlenebilir:

— Seçimi üç ay yerine 1.5 ay önceye alarak;

— Siyasal partilerin propaganda sürelerini 10 günle sınırlayarak;

— Milletvekili adaylarının saptanmasında önseçim yerine merkez yoklaması yöntemini benimseyerek;

— İllerde zaten yüksek olan bölge barajlarını süper hale getirerek;

— İllerde oy dengelerini ANAP lehine değiştirebilmek için seçim bölgelerini yeniden düzenleyerek...

Niye? Nedeni gayet açıktır. Sayın Özal, partisine, her ne pahasına olursa olsun yeniden mutlak çoğunluğu kazandırmayı amaçlamıştır.

Şöyle de denilebilir: Sayın Özal, 1983 seçimlerini 12 Eylül'ün demokrasi dışı yasaklarının da katkısıyla kazanmıştır; bu kez de 1987 seçimlerini, demokrasiye pek yakışmayan, eşitlik ve adalet duygularını bir hayli hiçe sayan bir seçim sistemiyle kazanmak çabasındadır.

Bu eleştiriye, Sayın Özal ve ANAP kurmayları kendilerini şimdiden alıştırmalıdırlar. Seçim sisteminde yapılan değişiklikler, neredeyse azınlık oylarıyla iktidar olma kapısını açmıştır. Seçmenin beşte birinin oyunu toplayan bir parti, Meclis'te 20 üyeden oluşan bir grup kuramayabilecektir.

Muhalefet partileri, iktidar partisi karşısında son derece dezavantajlı bir duruma getirilmiştir. 1 Kasım seçimlerine muhalefet birçok açıdan eşit olmayan bir ortamda gitmektedir. Onun içindir ki, erken seçimin sonuçları büyük bir olasılıkla tartışma konusu olacak ve demokrasi açısından haklı olarak eleştirilecektir.

Oysa erken seçimi, 6 Eylül'deki evetten sonra, siyasal normalleşme yolunda yeni bir adım olarak değerlendirme eğilimi söz konusudur. Ama ne var ki, Başbakan Özal seçimin koşullarını öylesine acımasızca belirlemiştir ki, daha bugünden 1 Kasım sonrasının siyasal havasının nasıl zehirleneceğine

ilişkin işaretler bol miktarda görülmektedir.

Sayın Özal kendi "kurtarıcılığına" o denli inanmış ve inandırılmıştır ki, her ne pahasına olursa olsun iktidarı elinde tutmak istiyor. Siyaset hiç şüphesiz öncelikle iktidar koltuğu için yapılır. Ama oyunun, hele demokrasilerde belirli kuralları vardır ki onlara uyulmadığı vakit, sonu kargaşadır.

Demokrasinin diyalog, uzlaşma gibi bazı temel kavramları var ki galiba bir türlü öğrenemeyeceğiz.

Ne yazık ki öyle.

Sayın Özal'ın sergilediği bu son tutumun adı acaba siyasal narsizm midir?

Referandum sonuçları için halka teşekkür etti

Ve Demirel ekranda

11 eylül

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Eski başbakanlardan ve yasağı sona eren siyasetçilerden **Süleyman Demirel** 6 Eylül halkoylamasını değerlendirirken, **"Milletin sağduyusu ve vicdanı demokrasiye sahip çıkmayı becermiştir. Milletimize şükranlarımızı sunarız"** şeklinde konuştu. Yasaksız bir Türkiye'nin yasaklı Türkiye'den daha iyi olduğuna dikkat çeken Demirel, hükümetin 6 Eylül halkoylamasında devletin gücünü haklının yanında değil, haksızın yanında kullandığını bildirdi. Demirel, **"Oylama milletimize çok yanlış şekilde takdim edilmiştir. Ama milletimiz hukuka, adalete sahip çıkmayı başarmıştır. Altını çizerek söylüyorum, devlet kötü kullanılmıştır"** dedi. Demirel halkoylamasına ilişkin olarak Çankaya'ya dair hiçbir söz sarf etmediğini de bildirirken, **"Ben her zaman Çankaya'nın ve hükümetlerin kavgasız, hilesiz ve kansız bir biçimde millet iradesi ile değişmesi gerektiğini söyledim"** biçiminde konuştu.

6 Eylül halkoylamasında siyasi yasakların kalkmasından sonra kapatılan AP'nin Genel Başkanı, eski başbakanlardan Süleyman Demirel dün Güniz Sokak'taki evinde bir basın toplantısı düzenledi. Süleyman Demirel ayrıca 7 yıldan bu yana ilk olarak televizyon karşısında konuştu. Demirel konuşmasında "7 yıl sonra evinin dört duvarı arasından çıkarak halka hitap etmekten büyük bir mutluluk duyduğunu" bildirdi.

Süleyman Demirel, 6 Eylül'den sonra konuşmak için Yüksek Seçim Kurulu'nun halkoylaması sonuçlarına ilişkin kesin açıklamasını beklediğini de kaydederek, şöyle konuştu:

"Halkoylaması neticesinde anayasının geçici 4. maddesi kalkmıştır. Halk bunun kalkmasını istemiş ve yasakların kalktığına dair kanun yürürlüğe girmiştir. Halkoylaması konuşmalarında bu yasaklar milletimize çok değişik şekillerde takdim edilmiştir. Ancak milletin sağduyusu ve vicdanı demokrasiye sahip çıkmasını becermiştir. Bu nedenle milletimize şükranlarımızı sunuyorum.

Bir gazetecinin, "DYP seçimleri boykot etmeyi düşünüyor. Sizin bu konudaki görüşünüz nedir?" yolundaki sorusuna ise Süleyman Demirel, **"Dedim ya, ben biraz geriden geliyorum. O nedenle yorum yapmıyorum"** yanıtın verdi.

Pinochet askeri darbenin 14. yılını yabancı konuklarla kutlayacak

Şili'de kara yıldönümü

11 eylül

SANTİAGO (AP) — Şili'de Marksist Cumhurbaşkanı Salvador Allende'yi 11 Eylül 1973'te kanlı bir darbeyle deviren askeri cunta, bugün iktidardaki on dördüncü yılı dolduruyor. 71 yaşındaki diktatör Augusto Pinochet, 1997 yılına kadar iktidarda kalmaya niyetli gözüküyor. Pinochet, 1980 Anayasası ile 1989'da yapılacak seçimlerde yeniden başkan seçilmeyi garantilemiş durumda.

Augusto Pinochet'nin her yıl olduğu gibi bu yıl da, askeri yönetimin yıldönümünü, çeşitli büyükelçiliklerin yetkilileriyle ve yabancı konuklarla görüşerek kutlayacağı bildiriliyor.

11 Eylül 1973'teki kanlı askeri darbeyle yönetimi ele geçiren Augusto Pinochet, tüm siyasi partileri kapatmış, binlerce kişi işkence görmüş ve sınır dışı edilmişti. 1986'dan bu yana 3500 siyasi sürgünden bir kısmına ülkeye dönme izni verildi, bazı muhalif gazetelerin yayımlanmasına ve bazı siyasi partilere izin verildi, gece sokağa çıkma yasağı kaldırıldı. Ancak bütün bunların, Pinochet'in demir yumruğunu yumuşattığı anlamına gelmediği, yönetimin bu yöntemlerle meşruluk kazanmaya çalıştığı belirtiliyor.

1980 Anayasası'na göre, 1989 seçimlerinde ordu tarafından gösterilecek tek aday, Pinochet ve diğer komutanların katılacağı oylamayla berlirlenecek. Komutanlar, evet ve hayır demek yoluyla adayı, kabul edip etmediklerini bildirecekler.

Augusto Pinochet'nin, gayri resmi olarak seçim kampanyasına başladığı, ülkeyi dolaşarak konuşmalar, açılışlar yaptığı ve halka sempatik görünmeye çalıştığı bildiriliyor. Pinochet konuşmalarında, **"Önümüzde iki seçenek var: Düzenli bir şekilde gelişme ya da kargaşa. Ya ülke için iyi olanı seçeriz ya da 11 Eylül 1973 öncesine döneriz"** diyor.

Pinochet, seçimlerde adaylığının reddedilmesi durumunda geri adım atılacağını ve bazı sahtekâr ve bölücü politikacıların esiri olunacağını söylüyor.

En çok milletvekilini 45'le İstanbul, en az milletvekilini 2 ile Bilecik ve Hakkâri çıkartacak

Türkiye 104 seçim bölgesine ayrıldı

11 eylül

Haber Merkezi — Partiler 1 kasımda yapılacak olan genel seçimde TBMM'nin 450 üyeliği için mücadele edecekler. Yüksek Seçim Kurulu'nun, 7 Temmuz 1987 gün ve 19150 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 265 sayılı kararıyla, her ilin kaç milletvekili çıkaracağına ilişkin liste belirlenmiş ve 24 ilde de 6'dan fazla milletvekili seçilmesi nedeniyle bu iller birden fazla seçim çevresine ayrılmıştı. Türkiye çapında 104 seçim çevresi saptanmıştı. YSK'nın kararı uyarınca en çok milletvekili İstanbul'dan çıkacak. 45 milletvekili çıkaracak olan İstanbul'u, 26 milletvekili ile Ankara, 19 milletvekili ile İzmir, 14'er milletvekili ile Adana ve Konya, 11 milletvekili ile Bursa izliyor. En az milletvekilini ise Bilecik ve Hakkâri çıkaracak. Bu illerimizden 2'şer üye seçilecek. Adana, Aydın, Ankara, Antalya, Balıkesir, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, Gaziantep, Hatay, İçel, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Manisa, Kahramanmaraş, Ordu, Samsun, Sıvas, Şanlıurfa, Trabzon ve Zonguldak illerinde 6'dan fazla milletvekili çıkması nedeniyle, bu iller çeşitli ilçe veya mahalleleri kapsayan seçim çevrelerine ayrıldı. İllerin ve ayrıldıkları seçim çevrelerinin çıkaracakları milletvekili sayısı ve seçim çevrelerinin kapsadığı ilçelerin dökümü şöyle:

01 ADANA (14)

1 numaralı seçim çevresi (5): Tufanbeyli, Saimbeyli, Feke, Kozan, Kadirli, Ceyhan, Osmaniye, Düziçi, Yumurtalık, Bahçe. 2 numaralı seçim çevresi (5): Seyhan, Karaisalı. 3 numaralı seçim çevresi (3): Yüreğir, Karataş, Pozantı.

02 ADIYAMAN (4)

03 AFYON (6)

04 AĞRI (4)

05 MANİSA (4)

06 ANKARA (26)

1 numaralı seçim çevresi (6): Çankaya, Şereflikoçhisar, Bala. 2 numaralı seçim çevresi (6): Altındağ, Kırıkkale, Çamlıdere, Delice, Kalecik. 3 numaralı seçim çevresi (6): Yenimahalle, Polatlı, Ayaş, Kızılcahamam, Güdül, Beypazarı, Nallıhan, Sincan, Haymana Gölbaşı. 4 numaralı seçim çevresi (5): Keçiören, Keskin, Çubuk, Elmadağ, Sulakyurt. 5 numaralı seçim çevresi (3): Mamak.

07 ANTALYA (8)

1 numaralı seçim çevresi (5): Merkez, Korkuteli, Elmalı, Kaş, Finike, Kumluca. 2 numaralı seçim çevresi (3): Akseki, Alanya, Gazipaşa, Gündoğmuş, Manavgat, Serik.

08 ARTVİN (3)

09 AYDIN (7)

1 numaralı seçim çevresi (4): Merkez, Koçarlı, Germencik, Kuşadası, Söke, 2 numaralı seçim çevresi (3): Nazilli, Kuyucak, Sultanhisar, Yenipazar, Karacasu, Bozdoğan, Çine.

10 BALIKESİR (8)

1 numaralı seçim çevresi (5): Merkez, Edremit, Havran, Burhaniye, Ayvalık, İvrindi, Savaştepe, Balya, Bigadiç, Sındırgı. 2 numaralı seçim çevresi (3): Erdek, Bandırma, Gönen, Manyas, Susurluk, Kepsut, Dursunbey.

11 BİLECİK (2)

12 BİNGÖL (3)

13 BİTLİS (3)

14 BOLU (5)

15 BURDUR (3)

16 BURSA (11)

1 numaralı seçim çevresi (6): Merkez. 2 numaralı seçim çevresi (5): Gemlik, İnegöl, İznik, Karacabey, Keles, Mudanya, Mustafakemalpaşa, Orhaneli, Orhangazi, Yenişehir.

17 ÇANAKKALE (4)

18 ÇANKIRI (3)

19 ÇORUM (6)

20 DENİZLİ (6)

21 DİYARBAKIR (8)

1 numaralı seçim çevresi (5): Merkez, Ergani, Çınar, Çermik, Çüngüş. 2 numaralı seçim çevresi (3): Dicle, Hani, Lice, Kulp, Hazro, Silvan, Bismil.

22 EDİRNE (4)

23 ELAZIĞ (5)

24 ERZİNCAN (3)

25 ERZURUM (7)

1 numaralı seçim çevresi (4): Merkez, Aşkale, Çat, Tortum, İspir. 2 numaralı seçim çevresi (3): Narman, Tekman, Olur, Oltu, Şenkaya, Horasan, Pasinler, Hınıs, Karayazı.

26 ESKİŞEHİR (5)

27 GAZİANTEP (8)

1 numaralı seçim çevresi (5): Merkez, Oğuzeli. 2 numaralı seçim çevresi (3): İslahiye, Araban, Yavuzeli, Kilis, Nizip.

28 GİRESUN (5)

29 GÜMÜŞHANE (3)

30 HAKKÂRİ (2)

31 HATAY (9)

1 numaralı seçim çevresi (6): Merkez, İskenderun, Dörtyol, Hassa, 2 numaralı seçim çevresi (3): Samandağı, Altınözü, Yayladağı, Reyhanlı, Kırıkhan.

32 ISPARTA (4)

33 İÇEL (9)

1 numaralı seçim çevresi (6): Merkez, Tarsus. 2 numaralı seçim çevresi (3): Anamur, Erdemli, Gülnar, Mut, Silifke.

34 İSTANBUL (45)

1 numaralı seçim çevresi (6): Kadıköy, Beşiktaş. 2 numaralı seçim çevresi (6): Fatih, Beyoğlu. 3 numaralı seçim çevresi (6): Kartal, Yalova, Adalar, Eminönü. 4 numaralı seçim çevresi (6): Üsküdar, Beykoz, Sarıyer, Şile. 5 numaralı seçim çevresi (6): Şişli, Çatalca, Zeytinburnu. 6 numaralı seçim çevresi (6): Eyüp, Gaziosmanpaşa, Silivri. 7 numaralı seçim çevresi (6): Bakırköy. 8 numaralı seçim çevresi (3): Bakırköy.

35 İZMİR (19)

1 numaralı seçim çevresi (5): Merkez. 2 numaralı seçim çevresi (3): Merkez. 3 numaralı seçim çevresi (6) Karşıyaka, Bergama, Kınık, Dikili, Aliağa, Me-

nemen, Foça, Kemalpaşa, Torbalı. 4 numaralı seçim çevresi (5): Bornova, Seferhisar, Karaburun, Çeşme, Urla, Selçuk, Bayındır, Tire, Ödemiş, Kiraz.

36 KARS (6)

37 KASTAMONU (4)

38 KAYSERİ (8)

1 numaralı seçim çevresi (5): Merkez, Yeşilhisar, İncesu. 2 numaralı seçim çevresi (3): Bünyan, Develi, Pınarbaşı, Sarıoğlan, Sarız, Tomarza, Yahyalı, Felâhiye.

39 KIRKLARELİ (3)

40 KIRŞEHİR (3)

41 KOCAELİ (7)

1 numaralı seçim çevresi (4): Merkez, Kandıra. 2 numaralı seçim çevresi (3): Gebze, Gölcük, Karamürsel.

42 KONYA (14)

1 numaralı seçim çevresi (6): Merkez, Cihanbeyli, Çumra, Kulu. 2 numaralı seçim çevresi (5): Akşehir, Yunak, Kadınhanı, Sarayönü, Doğanhisar, Beyşehir, Seydişehir, Bozkır, Hadım, Ilgın 3 numaralı seçim çevresi (3): Karapınar, Ereğli, Karaman, Ermenek.

43 KÜTAHYA (5)

44 MALATYA (6)

45 MANİSA (9)

1 numaralı seçim çevresi (6): Merkez, Akhisar, Kırkağaç, Soma, Saruhanlı, Turgutlu, Gördes. 2 numaralı seçim çevresi (3): Salihli, Alaşehir, Sarıgöl, Kula, Demirci, Selendi.

46 K. MARAŞ (7)

1 numaralı seçim çevresi (4): Merkez, Pazarcık, Türkoğlu. 2 numaralı seçim çevresi (3): Afşin, Andırın, Elbistan, Göksun.

47 MARDİN (6)

48 MUĞLA (5)

49 MUŞ (4)

50 NEVŞEHİR (3)

51 NİĞDE (5)

52 ORDU (7)

1 numaralı seçim çevresi (4): Ünye, Aybastı, Akkuş, Kumru, Korgan, Fatsa. 2 numaralı seçim çevresi (3): Merkez, Ulubey, Perşembe, Gölköy, Mesudiye.

53 RİZE (4)

54 SAKARYA (6)

55 SAMSUN (9)

1 numaralı seçim çevresi (6): Merkez, Kavak, Çarşamba, Terme, Ladik. 2 numaralı seçim çevresi (3): Bafra, Alaçam, Havza, Vezirköprü.

56 SİİRT (5)

57 SİNOP (3)

58 SIVAS (7)

1 numaralı seçim çevresi (4): Merkez, Hafik, Zara, İmranlı, Suşehri, Koyulhisar. 2 numaralı seçim çevresi (3): Divriği, Kangal, Gürün, Gemerek, Şarkışla, Yıldızeli.

59 TEKİRDAĞ (4)

60 TOKAT (6)

61 TRABZON (7)

1 numaralı seçim çevresi (4): Merkez, Akçaabat, Vakfıkebir, Tonya, 2 numaralı seçim çevresi (3): Araklı, Arsin, Çaykara, Maçka, Sürmene, Of, Yomra.

62 TUNCELİ (2)

63 ŞANLIURFA (7)

1 numaralı seçim çevresi (4): Merkez, Halfeti, Birecik, Suruç, Bozova. 2 numaralı seçim çevresi (3): Akçakale, Ceylanpınar, Hilvan, Siverek, Viranşehir.

64 UŞAK (3)

65 VAN (5)

66 YOZGAT (5)

67 ZONGULDAK (9)

1 numaralı seçim çevresi (6): Merkez, Ereğli, Çaycuma, Bartın, Kurucaşile. 2 numaralı seçim çevresi (3): Karabük, Safranbolu, Devrek, Ulus, Eflani.

Pamuk fiyatlarında hızlı yükseliş

MEHMET AKA *11 eylül*

ADANA — Sezon başında taban fiyatı 325 lira olarak açıklanan pamuk fiyatları serbest piyasada 630 liraya kadar yükseldi. Çukobirlik'in "tüccarla eşit koşullarda" piyasaya girmeye hazırlandığı, ancak çalışmaların sonuçlanmaması üzerine emanet usulü ile pamuk almayı sürdürdüğü bildirildi.

Alınan bilgiye göre, geçen hafta sonuna kadar serbest piyasada 600 liraya kadar işlem gören pamuğun kilosu dün 630 liraya yükseldi. Tüccarın köyleri gezerek üreticiden doğrudan alım yaptıkları öğrenildi. Yetkililer, pamuk fiyatlarının hızlı yükselmesine gerekçe olarak, fabrikaların sezon süresince tam kapasite ile çalışmayacakları kaygısından hızlı bir alım

politikasına girmelerini gerekçe gösterdiler.

4-5 yıl öncesine kadar pamuk ekim alanının 3 milyon dekar olduğunu, bu alanın bu yıl ise 1 milyon dekardan aşağı düştüğünü söyleyen Ziraat Mühendisleri Odası Bölge Başkanı Güven Burma, hükümetin pamuğu dışladığı yolundaki savlarını tekrarladı. Burma referandumda pamuk ekimi yapılan illerden ağırlıklı olarak "evet" oylarının çıkmasının üreticilerin hükümete olan tepkisini yansıttığını ileri sürdü.

ABD, Sovyetler'le silahsızlanma görüşmelerine Doğu Anadolu'yu getirmek istiyor

Süperlerin Türkiye pazarlığı

UFUK GÜLDEMİR *12 eylül*

WASHINGTON — Önümüzdeki hafta içinde gerçekleşecek Shultz-Şevardnadze buluşması öncesinde Washington'da bir grup basın mensubunun sorularını yanıtlayan yüksek düzeyde üç Amerikalı yetkili, görüşmelerde Türkiye'nin boyutuna ilişkin ilginç açıklamalarda bulundular. Yetkililerden, Konvansiyonel İstikrar Delegasyonu Başkanı Büyükelçi Steeve Ledogar, silahsızlanma pazarlığına Doğu Anadolu'nun en azından bir bölümünün dahili için çaba gösterileceğini açıklarken, Büyükelçi Kenneth Adelman ise Türkiye'deki 500 kilometrenin altında menzili olan sistemlerin modernize edileceğini söyledi. Büyükelçi Edward Rowny, karşı tarafın denetlenmesi için üçüncü ülkelere ihtiyaç duyulacağını vurgularken, Türkiye'nin bu alandaki rolüne değindi. Washington Yabancı Basın Merkezi'nin, Basın Kulübü'nde düzenlediği toplantıda yöneltilen sorular ve büyükelçilerin yanıtları şöyle:

— Yapılan görüşmeler Atlantik'ten Urallar'a kadar olan bölgeyi kapsıyor. Sovyetler'in Doğu Anadolu ve Kafkasları bölge dışı tutma eğilimi, kesin olmamakla birlikte var. Bölgeye aplike edilecek çizginin sınırları ne olacak? Bu çizgi ne zaman çizilecek? Doğu Anadolu ve Kafkaslar'ı kapsayacak mı? NATO grubu bu doğrultuda bir pozisyon benimsedi mi?

LEDOGAR — Bu sorunun cevabını ben de bilmiyorum. Üzerinde uğraşacağımız konulardan birisi de bu. Varşova Paktı ve NATO belgelerine baktığımızda karşınıza çıkan en önemli unsur Türkiye'ye bakıştaki farklılık ve Sovyetler'in Türkiye'yi çevreleyen topraklarına bakıştaki farklılık. Geçen hafta Sovyetler'in çağrısı üzerine Shultz-Şevardnadze görüşmelerinde zemin oluşturmak üzere konvansiyonel silahların sınırlandırılması görüşmeleri için Moskova'daydım. Sovyet yetkililerin dikkatimi çeken bir harekete, önlerine büyük bir harita açıp, şu anda sizin sözünü ettiğiniz bölgeye parmaklarıyla işaret edip, bize pozisyonumuzun neden mantıksız olduğunu anlatmaya çalıştılar ve kendi pozisyonlarının askeri ve siyasi açıdan neden sağlam olduğunu iknaya çalıştılar. Yanıtı bilmiyorum. Kanadın güvenliği için merkez bölgeden yapılacak indirimlerin Sovyetler'in Türkiye ile sınırdaş olduğu bölgeye kayma olasılığı var. Bu da tabii Türkiye'nin güvenlik duygusunu arttırmaz. Tabii biz Stockholm'de kullanılan formülü kullanmak istemiyoruz. Fakat bir tür ortak nokta bulmak zorundayız, çünkü bildiğiniz gibi, Türkiye'nin tüm sınırlarında, kuzeybatı-güneydoğu güvenlik sorunu var.

— NATO grubu, Doğu Anadolu'nun dahil edilmesi yolundaki pozisyonunda ısrar edecek mi?

LEDOGAR — En azından bazı bölümlerinin dahili için ısrarlı olacağımıza eminim. Çünkü Türkiye'ye sadece Türk-Sovyet sınırından değil, kuzey kıyısından da tehdit olduğunu düşünüyoruz. Türkiye ve Sovyetler'in bazı bölgeleri mutlaka ona dahil edilmelidir, ama ne kadar bilmiyorum. Hem NATO kanadında hem de Doğu ile görüşmelerde yoğun bir şekilde bu konuya bakacağız.

— INF anlaşmasının denetlenmesi için üçüncü bir ülkeye ne derece ihtiyaç olacak? Amerikan kanadı, Türkiye'deki üslere bu çerçevede ne kadar ihtiyaç duyuyor?

ROWNY — Evet, detaylara girmek istemiyorum, ama kendi aramızda ve diğer ülkelerle neyi nereye kadar müsaade edileceğini ve nelerin yasaklanacağını görüşmeye ihtiyaç hissediyoruz. Sorunun bir boyutu bu.

— Bu durumda hem milli hem de üçüncü ülkeler yoluyla sağlayacağınız bazı çözümler var mı?

ROWNY — Evet, ama söylemek istediğim, bu Sovyetler'le ikili bir anlaşma olacak ve bu anlaşma çerçevesinde Sovyetler'in yapacağı her denetlemenin muhatabı biz olacağız. Üçüncü ülke değil. Sonra biz üçüncü ülke ile ikili eşit görüşmeler yapacağız, ama bunun ayrıntıları henüz çalışma gruplarında.

— Bu düzenlemeler anlaşmanın temel metninde yer alacak mı?

ROWNY — Hayır, temel metinde yer almayacak.

— Bu durumda , gerekli denetlemeleri yapabilmek için U2 uçuşlarına ihtiyaç olacak mı?

ROWNY — U2'leri bilmiyorum, ama denetleme için her yola başvuracağız. Uydu dinleme cihazları, gerekli olan her şeye, teftiş başvurusu gibi. U2'lerin günü biraz geçti gibi, ama fotoğraf çeken modern uydular var. Hareketli yerde hareket yeteneği olan füzeler devreye girdi mi, uydular işe yaramıyor. Daha fazlasına ihtiyacımız var. Orada bir tehlike olmadığına emin olmak için.

— Viyana görüşmelerinde kanat ülkelerin durumuna değinmek istiyorum. Orta Avrupa'da indirim yapıldığında bu kuvvetlerin kanatlara kaydırılmayacağına değindiniz. Bu NATO'nun pozisyonu mu?

LEDOGAR — Evet, ama ne NATO kanadında ne de 23 ülke arasında henüz indirimlerin sadece Orta Avrupa'da yapılacağı konusunda kesin karar var. Belki de ilk bakacağımız konu bu. Bir müttefiğin güvenliğinin azalması pahasına diğerlerinin güvenliğinin arttırılması işine girmeyiz. Eğer sadece merkez

bölgede indirime gidersek, durum böyle olur. Kanatların güvenliği ile bu görüşmelerin başından beri ilgiliyiz ve ilgilenmeye devam edeceğiz. Bu bakımdan, ağır bazı Sovyet birliklerini Urallar'ın arkasına doğru Türkiye'den uzaklaştırmaya çalışıyoruz. Bu hiçbir işe yaramasa bile, bize erken uyarı için gerekli zamanı sağlar.

— INF anlaşmasından sonra Avrupa'daki taktik-nükleer sistemlerin manzarası ne olur? Yönetim bu sorunu nasıl aşmayı öngörüyor?

ADELMAN — Bu sistemlerin modernizasyonu gerek.

— Modernize olarak mı?

ADELMAN — Evet, sanıyorum modernize edilecekler. Montebolla'da da bu karara varıldı zaten.

— Bu durumda Rogers'in önerileri tekrar devreye girecek mi?

ADELMAN — Eğer sorunuz 500 kilometreden az menzile sahip sistemlerin modernize edilip edilmeyeceğine yönelikse, cevabım evet.

1 Kasım'da erken seçimin kaderini Anayasa Mahkemesi belirleyecek

Evren onayladı, SHP iptal atağında

12 eylül

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Erken genel seçimin 1 Kasım 1987 Pazar günü yapılmasına ilişkin yasa, Cumhurbaşkan **Kenan Evren** tarafından dün onaylandı. Resmi Gazete'nin mükerrer sayısında yayımlanan yasa yürürlüğe girdi. Seçimin boykot edilmesi yolundaki öneriler konusunda, muhalefet partileri arasında mutabakat sağlanamaması üzerine, önceki gün seçime katılacağını açıklayan SHP'nin ardından DYP ve DSP de dün seçime katılacaklarını bildirdiler. Ancak SHP, Erken Seçim Yasası'nın iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvuracak.

10 eylül sabahı, erken saatlere kadar ANAP'ın çabalarıyla TBMM'de görüşülerek kabul edilen Erken Seçim Yasası, Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in onayına sunulmak üzere, önceki sabah İstanbul'a götürülmüştü. İSEDAK toplantısının kapanış oturumu için İstanbul'da bulunan Cumhurbaşkanı Evren, önceki gün başladığı incelemesini dün öğlene dek sürdürdü. Bu arada dün sabah Çankaya Köşkü'ne çıkarak Evren'le haftalık olağan görüşmesini yapan Başbakan **Turgut Özal**, Köşk çıkışında gazetecilerin sorularını yanıtlarken, **"Evren'in yasayı 2-3 gün içinde veya daha kısa bir sürede imzalayacağını sanıyorum"** açıklamasını yaptı.

Özal'ın Çankaya Köşkü'nden ayrılmasından bir süre sonra da Cumhurbaşkanlığı Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği bir açıklama yaparak, yasanın onaylandığını ve Resmi Gazete'de yayımlanmak üzere Başbakanlığa gönderildiğini bildirdi.

Böylece Cumhurbaşkanı Evren, muhalefetin tepkilerine rağmen kendisine Anayasanın tanıdığı 15 günlük sürenin ilk gününde yasayı onaylamış oldu.

Yasanın Resmi Gazete'nin mükerrer sayısında yayımlanmasıyla birlikte Yüksek Seçim Kurulu da toplanarak seçim takvimini belirleyecek.

Yüksek Seçim Kurulu (YSK) Başkanı **Muammer Elçin**, seçim takvimini önümüzdeki hafta içinde açıklayacaklarını bildirdi.

Erken Seçim Yasası'nın Resmi Gazete'nin dünkü mükerrer sayısında yayımlanmasından sonra gözler Yüksek Seçim Kurulu'na çevrildi. Seçime girecek partilerce belirlenecek milletvekili adaylarının hangi tarihe kadar YSK'ya bildirileceği, adayların kesin listelerinin yayımlanacağı tarihin saptanacağı, partilerin propaganda süresinin ne zaman başlayacağı ve seçim yasaklarına girileceği tarihi içeren noktalar tek tek **"Seçim Takviminde"** yer alacak.

Söz konusu takvimin ne zaman açıklanacağına ilişkin Cumhuriyet muhabirinin sorusuna YSK Başkanı Muammer Elçin aynen şu karşılığı verdi:

"Seçim takvimini oluşturmak için çalışmalarımız aralıksız devam edecek. Önümüzdeki hafta içinde bu takvimi oluşturarak açıklayabileceğiz. Çalışmalarımızı kesintisiz sürdüreceğiz. YSK bu hafta sonu da çalışacak."

Yetkili organından **"seçimi boykot"** kararı çıkarmayan SHP, yasayı Anayasa Mahkemesi'ne götürecek.

Önceki gün seçimlere katılacağını açıklayan, ancak ANAP tarafından yasaya konulan hükümler nedeniyle, erken seçimlere şimdiden gölge düştüğünü belirten SHP Anayasa Mahkemesi'ne gidiyor. Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in yasayı onaylaması üzerine Anayasa Mahkemesi'ne yapılacak başvuru üzerindeki çalışmalar yoğunlaştırıldı. Dün genel merkezde, bir yandan parti meclisi toplantısı sürerken, diğer yandan da başvuru dilekçesi hazırlandı.

SHP'li yetkililer, Seçim Yasası'nın propaganda ve ön seçimle ilgili hükümlerinin iptalini isterken Genel Başkan Erdal İnönü'nün, yasanın tümünün iptali için başvurulması görüşünü dile getirdiği öğrenildi. İnönü, ayrıca Anayasa Mahkemesi'nin seçime az bir süre kalması nedeniyle bir an önce bu konuyu görüşüp sonuçlandırması yönünde temaslarda bulunulması gerektiğini de belirtti.

Yetkililer, Anayasa Mahkemesi'ne başvurunun pazartesi ya da salı günü yapılacağını bildirdiler.

Anayasa Mahkemesi, başvurunun kendisine gelişinden itibaren 5 ay içinde kararını vermekle yükümlü bulunuyor. Ancak mahkemenin konunun önemi nedeniyle kararını 1 kasımdan önce vermesi bekleniyor.

Seçim nedeniyle SHP'de kongre takvimi de ertelendi. SHP Genel Sekreterliği'nden dün örgüte gönderilen genelgede, eylülde başlayacağı duyurulan delege seçimleri ile il ve ilçe kongreleri takviminin ikinci bir emre kadar ertelendiği bildirildi. Parti Meclisi'nde, seçim hazırlıkları için çeşitli komisyonlar oluşturuldu. Bu komisyonlar propaganda ve seçim çalışmalarını yürütecek.

Yarın toplanacak olan DSP Olağanüstü Kurucular Kurulu, genel başkanlıktan ayrılacak olan **Rahşan Ecevit**'in yerine, eşi **Bülent Ecevit**'i genel başkan seçecek. Bu nedenle, DSP'de Bülent Ecevit'in genel başkanlığa gelişine kadar erken genel seçimler konu-

sunda sessizlik sürüyor.

Sessizliğini sürdüren DSP'liler arasında başı milletvekilleri çekiyor. Grup toplantısında solda birleşmenin gereğini vurgulayan milletvekilleri, Bülent Ecevit genel başkanlığa gelinceye kadar beklemeyi, genelbaşkan seçildiği akşam ya da ertesi gün kendisiyle görüşerek bu konudaki istemlerini iletmeyi kararlaştırdılar. DSP milletvekilleri, erken genel seçimde SHP ile DSP birliğini isteyeceklerini, kabul edilmediği takdirde ise **"durumu yeniden değerlendireceklerini"** belirttiler. İsminin yazılmasını istemeyen bir milletvekili ise, **"İstifalar söz konusu olabilir mi?"** sorusuna, **"bu konuda tüm grupta bir görüş birliği sağlanacağını sanmıyorum, ama istifalar olabilir"** karşılığını verdi.

Öte yandan, DSP Genel Başkanı Rahşan Ecevit, dün yaptığı yazılı açıklamada, seçimi boykot etmediği için SHP'yi ve genel başkanını sert biçimde eleştirdi. İnönü'nün aynı gün bir açıklamasında boykotu desteklediğini, bir başka açıklamasında reddettiğini savunan Ecevit, Başbakanın muhalefeti bölmeyi başardığını kaydetti. Ecevit, **"Meclisteki üç muhalefet partisi, seçime gitmeyi reddetselerdi, ANAP herhalde kendi başına seçime girmeyi göze alamazdı"** dedi.

Özal'ın getirdiği seçim sistemini demokrasiye bir darbe olarak gördüklerini ve bunun sorumluluğunu seçimleri boykot etmediği için SHP'nin de paylaştığını öne süren Ecevit, **"Biz bu seçim sistemiyle de demokrasiyi kurtarmak için elimizden geleni yapacağız. DSP, bazı çevrelerin görmek ve göstermek istediğinden çok daha güçlüdür"** dedi. Ecevit, yalnız sosyal demokratları değil, gerçek demokrasi isteyen herkesi önümüzdek seçimlerde DSP'de birleşmeye çağırdı.

Kadıköy kıyı yolunda Dalan- Hızlan zıtlaşmasının, plansız ve acele uygulamaların acı sonucu

1 milyarı yel üfürdü su götürdü

KEMAL KÜÇÜK *12 eylül*

Kadıköy-Bostancı arasında 4 yıldır sürdürülen kıyı doldurma çalışmaları Kadıköy Belediyesi ile Anakent Belediyesi arasındaki çekişme nedeniyle yanlış projelendirme ve acele uygulamaların kurbanı oldu. Şu ana kadar 11 milyar lira para harcanan kıyı yolunun Dalyan-Suadiye arasında kalan ilk etabında yaklaşık 1 milyar lira yanlış uygulama nedeniyle havaya uçarken, yol çalışmalarının ikinci etabında ihaleyi kazanan ESKA firması 500 milyon liralık bir kazanç elde etti.

Kadıköy yakasının Marmara kıyılarındaki yaşamı tamamen değiştirecek kıyı yolunda yapılan yanlışları kabul ettiğini, ancak uğranılan parasal zararın fazla olmadığını belirten Anakent Belediye Başkanı **Bedrettin Dalan**, yeni çalışmalarla yanlışların düzeltildiğini söyledi. Kıyı yolunun öyküsü ise şöyle:

Yolun ilk etabı olan Dalyan - Caddebostan arasının anrojman (kaya dolgu) çalışması 1984 yılının yaz aylarında Kadıköy Belediyesi tarafından URANSAN firmasına ihale edildi. 1415 metre uzunluğunda ve denizden 200 bin metrekare alan kazanmak amacıyla başlatılan çalışmaların proje bedeli 1 milyar 330 milyon liraydı. Çalışmalar denizden 100 metre açıkta kaya dolgu ile başlatıldı. Ancak Başkan Dalan'ın hayalinde kıyının dolgu alanından sonra kumsal plaj olarak denize varması yatıyordu. Kıyı, kaya ile doldurulmaya başlandıktan sonra Başkan Dalan İstanbul'da, deniz dolgusu alanında ün yapmış Hollandalı büyük bir firmanın sahibi ile tanıştı ve derhal Kadıköy sahillerinin dolgusu için bir avan proje hazırlamalarını istedi. Hollanda'dan gelen mühendisler 3 ay içinde Kadıköy sahilleri için bir avan proje hazırlayarak Anakent Belediyesi'ne sundular. Proje, Kadıköy sahillerinin doğal bir plaj olmasını öneriyor ve yapılacak toprak dolgudan sonra özel bir yöntemle denizden çekilerek kıyıya yığılacak kumun deniz hareketleri ile zamanla kıyıyı doğal bir plaj haline getirmesini öngörüyordu.

Ancak Kadıköy Belediyesi ihaleyi yapmıştı ve çalışmalar kaya-dolgu şeklinde sürüyordu. Başkan Dalan, Kadıköy Belediye Başkanı **Osman Hızlan**'dan dolguların denizle birleştiği yerin betonlanmış rıhtım haline getirilmemesini istiyor ve bunda diretiyordu. Ancak Osman Hızlan, beton rıhtımın şart olduğunu, bunun URANSAN firması ve belediye tarafından yapılan etütler sonunda ortaya çıktığını, bu sahillerde doğal plaj için kum tutmasının çok zor olduğunu belirtiyordu. Dalan, **"Osman, tüm İstanbul gelip burada mı denize girecek"** diyordu. Dalan ve Osman Hızlan arasındaki çekişme sonunda Dalan, yolun ilk etabında istediğini yapması için yetkiyi Osman Hızlan'a bırakıyordu, ama bir yandan da son düzenlemede plajların monte edilmesi fikrini de Osman Hızlan'a söylüyordu.

Bu arada Anakent Belediyesi, URANSAN firması tarafından Dalyan'dan Bostancı'ya kadar olan kıyı için hazırlanmış bir kıyı proje ve etüdü bulunmasına karşın **STFA**'nın yan kuruluşu olan **Temel Mühendislik** firması ile İngiltere'nin **Halcrow** firmasına Kadıköy-Maltepe, Sirkeci-Küçükçekmece arasındaki sahillerin deniz dibi haritalarını hazırlatıyordu.

URANSAN firması Dalyan-Caddebostan arasındaki kaya dolgu işlemlerini (anrojman) tamamlayarak, kayaların üzerinin betonlanması, beton enjekte ederek rıhtım haline getirilmesi işine (kronman) başlayabilmek için ödenek bekliyordu. Ancak Başkan Dalan, kıyı yoluna el koyarak ihale yetkisini Kadıköy Belediyesi'nden aldı ve betonlama işlemini yaptırmadı. Dalan, **"Sahil düzenlemesi"** adı altında, daha önce URANSAN firmasının kaya dolgusunu yaptığı Dalyan-Caddebostan arasını da içine alacak şekilde yeni bir ihale açarak Dalyan-Bostancı arasındaki tüm kıyı ihalesini ESKA firmasına verdi. Bu arada KISKA firması da üst düzenlemeleri yapacaktı. Dalan STFA'nın yan kuruluşu olan Temel Mühen-

dislik firmasını da ihale açmadan **"müşavir firma"** yaptı. ESKA yolu yapacak, STFA denetleyecekti. Kadıköy Belediyesi'ne bu kez 1. kontrolör, Anakent Belediyesi'ne de 2. kontrolörlük görevi verdi. Dalan, Osman Hızlan için **"Kontrolörlük verdim, şeref kapmak isteyecekti çünkü, hakkı da var"** diyordu.

500 MİLYON HAVAYA GİDİYOR

ESKA firması işe başlar başlamaz, URANSAN firmasının yığdığı kayaları topladı. Yerlerine yeniden kaya doldurmaya başladı. Bu işlem yüzünden daha önce URANSAN firmasına ödenen 1 milyar 335 milyon liranın 500 milyon lirası böylece havaya gidiyordu. Oysa URANSAN dolgu işini bitirmiş ve iş teslimini Kadıköy Belediyesi'ne yapmıştı. Hiç kimse de firmaya yanlış yaptınız dememişti. Eğer yapılan yanlışsa niçin engellenmemişti. URANSAN yetkilileri yaptıkları kaya dolgusunun son derece iyi olduğunu ve dayanıklılığını göstermek için daha önce Kalamış koyundaki 100 metrelik uygulamalarını gösteriyorlardı.

ESKA'NIN KAZANCI

URANSAN'm kayalarının çoğunu toplayıp yeniden kaya döken ESKA'nın ilk işi Türkiye'de kendilerinin ürettiği prekast betonları (Hazır kalıplanmış beton), URANSAN'ın ve kendilerinin yığdığı kayaların üzerine oturtmak oldu. Ancak ilginç bir gelişme ile kendi malını satmak isteyen ESKA'nın bu işlemine müşavir firma STFA'nın tepkisi ile karşılandı. STFA'nın yan kuruluşu Temel Mühendislik ve Halcrow firması mühendisleri, kaya üstüne oturtulan hazır betonların dalgalara dayanamayacağını, bu nedenle önüne konması gereken kaya dolgunun aynı anda yapılmasını istedi.

STFA Anakent Belediyesi'ne bu ikazlarını iki kez resmi yazı ile bildirdi. Ancak ESKA kendi ürettiği hazır betonları yerleştirmeyi sürdürdü. Anakent Belediyesi'nden de bu konuda bir tepki gelmiyordu. Ancak ESKA'nın betonları ilk şiddetli lodosta kırılarak çöktü. Ve Anakent Belediyesi gecikmeli olarak ESKA'ya "Neden bunları koydun" sorusunu yöneltiyordu. Kadıköy Belediyesi de bu olaydan sonra kontrolörlükten çekildi. Başkan Dalan, ESKA'nın istihkakından 535 milyon lira kesti.

Ancak ESKA kendisinden kesilen bu parayı, **"tabii afete uğranıldığı"** gerekçesiyle sigorta şirketinden geri alıyordu. Kıyı yolundaki tam ikaz ve hasara karşın ESKA hazır betonlarını kullanarak 500 milyon lira kazanmış oluyordu.

GEREKSİZ MASRAF

ESKA'nın prekast betonlarının patlamasından sonra ilginç bir gelişme daha yaşanıyor ve prekast betonların önünde dalgaya dayansın diye ikinci bir kaya dolgusu daha yapılıyordu. Eğer bu kayaların konması gerekiyor idiyse ve tabii plaj olamayacaktı ise neden kayalar toplanmış ve yerine beton konmuştu?

Yine ilginç bir gelişme, yolun Bostancı-Maltepe arasındaki bölümü için yapılan ihalede yaşandı. Bu ihaleyi de ikazlara karşın kendi betonunu kayalara oturtan ESKA kazanmıştı. Büyük firmalar arasında ortalama fiyat vererek ihaleyi alan ESKA'nın bundan önceki tutumu nedeniyle ihale sonunda puanı neden düşürülmemişti?

Kadıköy Belediye Başkanı **Osman Hızlan**'ın istekleri, Başkan Dalan'ın hayalleri, fırmaların önerileri, havaya giden paralar ve gidecek artan maliyeti ile Kadıköy sahilleri, sonucu kesin bilinmeyen bir yeni biçim kazanarak Maltepe'ye doğru uzanıyordu. Kaya dolguların önünde artık doğal görünümlü plaj olamayacağını anlayan Dalan, plajları kurtarmak için **"Yeni bir düşünceyle, rıhtımın arasında açılacak 'cepler' içine, suni kum havuzları ile suni plajlar yapmak"** peşinde. Ancak Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in bile son gezisinde **"Burada kumu nasıl tutacaksınız?"** diyerek ikna olmakta güçlük çektiği plajların getireceği fazladan paranın maliyeti de bir İngiliz firması tarafından bugünlerde tespit edilerek, Başkan Dalan'a bildirilecek. Tüm bu karmaşaya karşın Başkan Dalan kıyı yolu için son düşüncelerini şöyle dile getiriyordu: **"Türkiye'de her ilk işin bir maliyeti vardır. Bence bu işi biz öğrenirken en ucuzu ile ödüyoruz."**

Son 4 yılı değerlendiren Özal, enflasyon hedefinin uzun vadeye yayılacağını söyledi

'Demokrasi artık gölgesiz'

13 eylül

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Başbakan **Turgut Özal**, dün düzenlediği basın toplantısında, **"referandumun demokrasi üzerindeki gölgeyi kaldırdığını"** belirterek, **"Artık kimsenin Türk demokrasisi üzerinde en ufak bir laf söylemeye hakkı kalmamıştır"** dedi. Muhalefetten istikrarı bozacak yollara sapılmamasını isteyen Özal, **"Basın özgürlüğünden yanayım. Ama petron özgürlüğünden yana değilim"** biçiminde konuştu. Özal, enflasyon hedefinin daha uzun vadeye yayılacağını söyledi ve seçim sistemine göre yüzde 45 oranında oy almaları halinde tek başlarına iktidar olacaklarını ifade etti.

Başbakan Turgut Özal, 1 Kasım'da erken seçim kararı verilmesi nedeniyle dün 20. ve son basın toplantısını düzenleyerek, hükümetin dört yıllık çalışmalarının genel değerlendirmesini yaptı. Özal'ın son basın toplantısını çok sayıda bürokrat ile bakanların hemen tamamı izledi. 27 sayfalık metni yaklaşık bir saatte okuyan Özal, hükümetin icraatları konusundaki görüşlerini yineledi.

"Türkiye'nin gündemini her zaman biz tayin ettik" diyen Özal, **"Referanduma giderek demokrasimizin üzerindeki gölgeyi kaldırdık. Şimdi seçime gidiyoruz. Allah bütün iktidarlara bu şartlarla, alnı açık, yüzü pak, huzur içinde genel seçimlere ulaşmayı nasip etsin"** biçiminde konuştu. Başbakan, ekonomik ve sosyal değişiklikleri anlatırken, **"gelecek 5 yılda"** yapacaklarına da değindi. **"Çağdaş demokrasi anlayışına sahip olduklarını"**, parlamentonun ça-

lışan bir kurum haline geldiğini söyleyen Özal, "demokratikleşme, sivilleşme yolunda çok önemli adımlar atıldığını" kaydederek, "Ama bununla bütün problemleri çözmüş değiliz. Demokratik ortam içinde genel seçimlere gidiyoruz. Artık Türkiye'nin düşmanlarının dillerine dolayacakları mazeretleri yoktur" dedi.

Özal sözlerini "bundan sonraki çalışmalarında da millet ve basından destek göreceklerine olan inancını" belirterek sona erdirdi.

Daha sonra basın mensuplarının sorularını yanıtlayan Özal, "Basın toplantısı metninizde enflasyona ilişkin tek cümle yok. İktidara gelirken enflasyonu yüzde 20'ye indireceğinizi söylemiştiniz. Ama şimdi enflasyon yüzde 40'larda seyrediyor, bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusuna, "Türkiye dışarıya intibak etmeye çalışıyor. Enflasyon hedefimiz daha uzun vadeye yayılacaktır. Başka çaresi yoktur" karşılığını verdi. Kimseyi enflasyonun altında ezdirmediklerini söyleyen Özal, tarım ürünlerinde, gıda maddelerinde fiyatların tahminlerden daha fazla artacağını ve meselenin para arzıyla, kemerlerin sıkılmasıyla çözülemeyeceğinin ortaya çıktığını dile getirdi. Özal, gazetecilere, "Gündemi biz belirliyoruz. Sizler takip ediyorsunuz" diye bir anımsatmada bulundu.

"Seçim Yasası'ndaki değişiklikle barajın yükseltildiği ve böylece demokrasiye aykırı olarak azınlığın çoğunluğu yönetmesinin amaçlandığının" belirtilmesi üzerine, "Seçim sistemi 1983'tekinden farklı değil" diyen Özal, kontenjan adaylığı nedeniyle çevre barajının yüzde 20-33'e yükseldiğini belirtti. Özal, "Bu sistemle tek partinin iktidara geleceğinin söylenmesi için çok faraziyeler yapılması lazım" diye konuştu ve sözlerini şöyle sürdürdü:

"Bunun için bir partinin yüzde 35, diğerlerinin daha az oy alması lazım. 25 Mart yerel seçimlerinde aldığımız yüzde 35 oy ile 211 milletvekili çıkartabiliriz. Yüzde 45 rey alırsak tek başımıza iktidara geliriz. Biraz daha fazla milletvekili çıkarırız. Ama bu da dağılıma bağlıdır. Rakiplerimiz yüzde 20'nin üzerinde, hatta bizden daha iyi rey alabilirlerse milletvekillerini toparlarlar.

Ama bu, seçim sisteminin sonucu değil, dağılımın sonucudur. Onun için bu hesapları yapmayın. Bu sistemde bir partinin tek başına iktidar olma imkânı vardır. Çünkü Türkiye istikrar istemektedir. Bu icraatları yapabilmemizin nedeni tek başımıza iktidar olmamızdı. Ciddi bir muhalefet gördük. Onlardan görmediysek basınımızdan gördük. Bu muhalefet devam edecektir. Lütfen istikrarı bozacak yollara girmeyelim."

BASIN VE PATRON ÖZGÜRLÜĞÜ

"Basın özgürlüğünden yana olduğunu, ama patron özgürlüğünden yana olmadığını" söyleyen Özal, "demokratikleşme yolundaki adımları" sıralarken, "Sivilleşmeye geçildi. Demokratikleşmenin kalbini Mecliste göremeyiz. Tartışmanın daha serbest bir ortamda yapılmasından yanayım" dedi.

Başbakan Özal, "Seçim sonrasında kabinenin büyük çoğunluğu değişecek mi?" sorusuna, "Üzülerek söylüyorum, şu dört senede bazen basınla sertleşmemizin ana sebeplerinden birisi budur. Birisi bir haber atıyor. Sonra öbürleri yorumlara başlıyor" yanıtını verdi. "Bu haberlerin yanına 'Başbakana yakın çevrelerden verilen bilgiye göre' diye de koyuyorlar. Hükümet değişmez mi? Değişir. Lütfen tahkik etmeyin" diyen Özal, sözlerini "Falancanın suyu ısındı 'haberleri hoş değil. Bunlar benim hoşuma gitmiyor ve basınla olan münasebetlerimize tesir ediyor. Basın bu haberler yüzünden inandırıcılığını kaybediyor" biçiminde sürdürdü.

ÇAĞDAŞ DEMOKRASİ

"Çağdaş demokrasilerde üç gazetenin birden toplatılması, bir derginin baskı aşamasında dağıtımının engellenmesi mümkün müdür? Çağdaş demokrasi anlayışını savunan hükümetiniz, 1402 sayılı yasayla görevden alınanların görevlerine iadesi için yeni bir sıkıyönetim beklemelerini mi öneriyor?" sorusu Özal'ı kızdırdı. Özal, "Arkadaşımız bize bir soru sormaktan ziyade kendi fikirlerini anlatıyor. Muhalefetin yaptığını sizler yapmak istiyorsunuz" dedikten sonra, "Kanunlar basına tatbik edilmez diye bir özellik olamaz" biçiminde konuştu. Gazetelerin oy verme gününde propaganda yapmaları nedeniyle toplatıldığını söyleyen Özal, "2000'e Doğru" dergisinin basımını engelleyen polislerin görevini yaptığını ve dergi hakkındaki uygulamayı incelediğini de ifade etti.

Özal, Sıkıyönetim Yasası uyarınca görevden alınanların idari mahkemelere başvurmalarını isteyerek, "Hükümetimizin uygulamadığı hiçbir mahkeme kararı yoktur" dedi.

YENİDEN OYLAMA YAPILSA

Özal, askeri cezaevlerindeki tutukluların, sivil cezaevlerine nakli konusundaki bir soruyu yanıtsız bıraktı. Başbakan, "hayır kampanyasının demokrasiye gölge düşürdüğünün" belirtilmesi üzerine, özetle şunları söyledi:

"Oy sandığı tek taraflı bir iş değildir. Demokrasi iki taraflı bir iştir. Bütün basın ve partiler evet kampanyası yaparken, birinin de çıkıp hayır demesi lazımdır. Bir, gücümüzü göstermek istedik, iki, partimizi parti haline getirmek istedik, üç, bir de demokrasilerde sadece herkesi özlerken... Az önce birisi bugünün 12 Eylül'e tesadüf ettiğini söyledi. 12 Eylül olmasının, günlerin bir önemi yoktur. Hatta 1 Kasımda Süleyman Bey'in doğum günüymüş. Onu da bilmiyordum.

Eğer mazallah yüzde 60-65 evet oyu çıkmış olsaydı ve biz de bunun karşısına çıkmasaydık, acaba memleketteki istikrar ne olurdu? Belki bazı çevreler bunu özlüyorlar. Tekrar kavga ortamına dönmek isteyenler var. Bugün yeni bir oylama yapılsa hayır oylarının daha fazla çıkacağını söyleyebilirim. Zaten iptal edilenlerin çoğu hayır oyları. Ama artık kimsenin ses çıkaracak hali kalmamıştır.

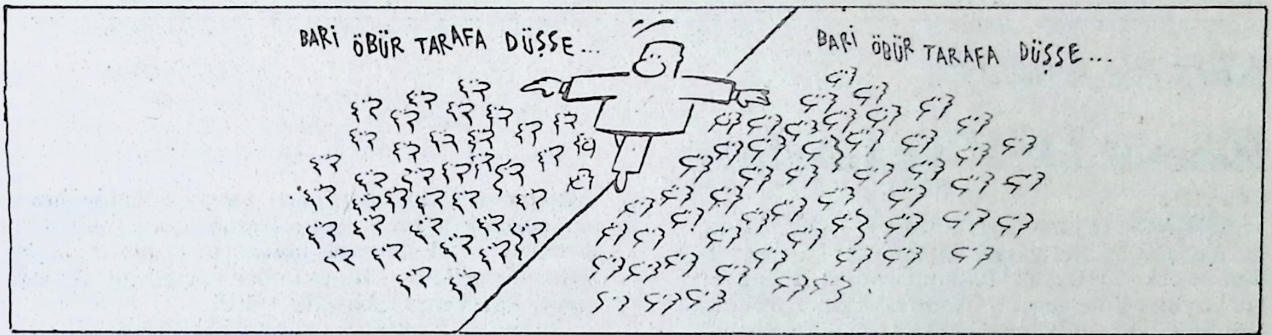
Eski liderlerin bize rakip olmalarından endişe etmiyoruz. Hatta 'Eski liderler bize kolay rakiplerdir. Denenmiş insanlardır. Esas itibarıyla yenilerden iş vardır, hayır çıkarsa yeniler gelecek ve asıl onlar zorlu rakip olacak' demiştim. Millet o kadar güzel oy verdi ki, memleket istikrarı bozmadı. Artık kimsenin de Türk demokrasisi üzerinde en ufak laf söylemeye hakkı kalmamıştır."

FON UYGULAMASI

Özal, fon uygulamalarına, basın toplantısında çok az yer verdiği yolundaki bir soruyu yanıtlarken, "fon uygulamalarından iftihar ettiğini". Türkiye hakkında, yurtdışında övücü yazılar yazılmasının ve ABD'de Ermeni tasarısının reddedilmesinde, savunma sa-

nayiinin büyük etkisi olduğunu savundu. Özal, **"Önümüzdeki beş senede belki çok az sayıda yeni fon ilave ederiz"** dedi. **"Ülkenin kararnamelerle yönetildiği"** eleştirilerinin anımsatılması üzerine Özal, **"Kararnameler Anayasa icabıdır. İcabederse her hükümet yapar. Ama daha seçimi kazanıp kazanmayacağınız ortada değilken bunlar hakkında bir şey söylenemez"** biçiminde konuştu.

"Yeniden iktidar olusanız, 35 milyar dolarlık dış borcu da ikiye katlayacak mısınız?" biçimindeki soruya Özal, **"Önemli olan gelişmekte olan ülkelerin, yurtiçine para getirme yolunu seçmeleridir. Akıllı borçlanma önemlidir. Önümüzdeki dönemde de bunu yapacağız"** yanıtını verdi. Özal, borçlanmanın sıfıra indirilmesinin **"sopayla halkın refahını düşünmeden"** yapılabileceğini vurguladı.

Biraz da bizim millet bayılsa

İLBER ORTAYLI *13 eylül*

Gelenekselleşen bir sızıltımız vardır; **"Ah, bizi hiç tanımıyorlar, kendimizi tanıtamıyoruz, tanıtamamışız"** diye. Kendimizi tanıtma furyası, birkaç yıldır bir yığın dünya turu hazırladı. Müzelerimizden seçilen eserler dünya turuna çıkıyor. Kuşkusuz bu âdet bizimle başlamadı. Temelde insanların birbirini tanıması, uygarlığın övünç araçlarının ulaşılamayan yerlerde de tanınması gibi bir yaklaşıma toptan karşı değiliz. Leningrad Ermitaj'ın, Moskova Kremlin'in, Floransa'nın, Louvre'un ve Madrid Prado'nun ve hata bazı Balkan ülkelerinin sanat hazineleri de bu gibi sergiler sayesinde New York'a, Londra'ya, Tokyo'ya, bazen de yanlışlıkla Viyana'ya gidiyor. Ama bu koleksiyonların bir çıkışta hepsini birden ziyaret etmesi gibi hafiflikler de azgelişmiş propaganda biçimlerinden sayılmalıdır. Çünkü müzecilikten anlayan veya politikacıların müzecilere kulak verdikleri ülkelerde (bizde öteden beri iyi müzeciler vardır, ama politikacı ve yöneticilerin müze ve asarı atikadan ne anladıkları malum değildir) ulusal eserlerin yıllar boyu ülkeden uzakta tutulması hiç istenmez.

DIŞ TANITIM VE ÖLÇÜSÜZLÜK

Birincisi; müzelerdeki bu eserlerin uzun süre gençliğin ve halkın eğitimi dışında tutulması sakıncalı görülür. İkincisi; eserlerin değişik iklimlerde geçirecekleri aylar, defaatla girip çıkacakları ambalaj ve uzun yolculuklar bir yerde olmazsa diğerinde uğrama ihtimali olan kazalar (sigorta bedeli yüksek olsa da) müzecileri korkutur. Bizim Anadolu Medeniyetleri Sergisi ise henüz dünya turunda. Kanuni Sergisi de biraz uzun dolaşacak **Kanuni** devri eserlerinin dış tanıtımına taraftar olmak başka şey; ama ölçüsüzlüğe ve gülünç olmaya hayır.

SERGİLER KARŞILIKLI MI?

Evvelen; nadide eserlerini dışarıda sergileyen ülkelerin bunun karşılığını düşünmesi gerekir. Yani mesela diyoruz; New York, Washington, Chicago, Londra, Paris gezen sergiye karşılık, biz de o kentlerdeki eşsiz empresyonist koleksiyonlardan bazı parçaları İstanbul'daki çoluk çocuğa, gençlerimize sergileyebiliyor muyuz? Veya Kremlin'deki Türk kumaşlarını, Louvre'daki Mezopotamya, Mısır parçalarını getirebiliyor muyuz, bunu yapacak durumda mıyız veya niyetimiz var mı? Niçin hep bizi tanısınlar ve bayılsınlar; biraz da bizim millet, başkalarını tanıyıp bayılsa olmaz mı acaba?

PİRİ REİS HARİTASI

Gönderilen sergilerin uzun süre kapı kapı dolaşmasını önlemek dışında, seçilen eserlerin de durumunu gözlemek gerekir. Kanuni Sergisi için Amerikalıların **"Piri Reis Haritası"** karşısında kendilerinden geçecekleri tabiidir. Kaybolan bir Kristof Kolomb haritasının şu andaki tek örneğidir. Ancak bu matbaacılık ve fotoğraf asrında haritanın pek güzel ve özel bir röprodüksiyonu da hazırlanabilirdi. Yedi iklim dört bucak gezecek bu haritanın böyle değişikliklerden hoşlanmayacağı bilinen bir şey. Bari Amerika gezisi sonunda Piri Reis Müze Kütüphanesi'ndeki yerine avdet etse. Sergileme merakımız ölçüyü kaçırıyor. Günahsız insanların kundakçılıkla suçlanıp işkence görmeleri gibi bir olayla açıklanmak istenen Kültür Sarayı yangınını hatırlayalım, teşhirde olan **IV. Murat** kaftanının bir yazma tezhibli Kuran'ın ve IV. Murat'ın zırhının küllerine bile rastlanmamıştı. İlerde bu parçalardan biri, dünyanın öbür ucunda mezada çıkarılırsa şaşmayalım.

AKILLICA GİRİŞİMLER

Bununla beraber, bu tanıtma histeriasının ortasında, akıllıca bir tanıma faaliyetine de şahit oluyoruz. Başkalarındaki nadide parçaları bize getirten ve pek reklamı yapılmasa da akıllıca bir girişim Sultanah-

met'teki İbrahim Paşa Sarayı'nda, yani Türk-İslam Eserleri Müzesi'nde gerçekleştirildi. 15. yüzyıldan zamanımıza kadar, Murano cam endüstrisinin ürünleri en göz alıcı ve öğretici biçimde sergileniyor. Serginin güzelce hazırlanan kataloğu olmasa bile, düzenleme ve açıklamalar sayesinde bu tarihi üne sahip endüstri hakkında fikir edinmek mümkün. Üstelik Venedik Murano'da doğan cam endüstrisinin muhtelif imalathanelerde nasıl bir evrim geçirdiğini izlemek bizler için önemli. Çünkü Venedik camlarının tarih boyu baş müşterilerinden biri Osmanlı ülkesiydi ve Osmanlı camcılığının gelişmesindeki etkileşimi gözlemek açısından da sergide bilgi edinilebiliniyor. Her şey bir yana, sergide seyrine doyulmayan örnekler var ve İbrahim Paşa'daki Türk-İslam Eserleri Müzesi bu tanıtma programını sürdürürse İstanbullular dünya sanatını tanıyacakları bir merkez edindiler demektir. Tabii aynı şeyi, Ankara, İzmir gibi büyük kent müzelerinin gerçekleştirmemesi için bir neden yok...

Kürsüde fenalaştı

Ecevit DSP'ye başkan

14 eylül

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — DSP Kurucular Kurulu, siyaset yasağı kalkan eski başbakanlardan ve eski CHP genel başkanlarından Bülent Ecevit'i oybirliği ile genel başkanlığa seçti. Eşi Rahşan Ecevit'in istifasıyla boşalan DSP Genel Başkanlığı'na gelen Bülent Ecevit yaptığı konuşmada, DYP ve SHP'yi seçim boykotuna çağırdı. SHP'yi egemen güçlerle danışıklı muhalefet yapmakla suçlayan Ecevit, konuşmasının sonunda fenalaştı. Yazılı olarak dağıtılan konuşmasının son bölümünü tamamlayamayan Bülent Ecevit'e kongre salonunda ilk müdahaleyi eski sağlık bakanlarından Mete Tan yaptı.

6 Eylül Halkoylaması'nın ardından siyasi yasakları kalkan liderlerden Bülent Ecevit, daha önce eşi Rahşan Ecevit tarafından kurulan ve Rahşan Ecevit'in genel başkanı olduğu DSP'nin resmen başına geçerek, aktif siyasete dönen ilk siyasetçi oldu. Dün Ankara'da Selim Sırrı Tarcan Spor Salonu'nda toplanan DSP Kurucular Kurulu'na Bülent ve Rahşan Ecevit yaklaşık 1 saat geç geldiler. Halkçı Ecevit sloganları ile karşılanan ve üzerlerine çiçekler serpilen Ecevitler, salona girdikten sonra Kurucular Kurulu açıldı. İsveç'teki sosyal demokratların temsilcisi olarak tanıtılan Ali Uygur isimli bir kişinin konuşmasından sonra kürsüye gelen Rahşan Ecevit, yazılı bir metinden yaptığı konuşmasında solun birleşmesine değinerek, **"çatıda birliğe"** karşı olduğunu yineledi.

DSP'nin Kurucular Kurulu toplantısında Genel Başkan seçildikten sonra bir konuşma yapan Bülent Ecevit, SHP Genel Başkanı Erdal İnönü'nün Başbakan Özal ile görüşmesinden sonra Seçim Kanunu ile ilgili fikrini değiştirdiğini ileri sürerek, SHP'nin, sorumluluğu Cumhurbaşkanı ile Anayasa Mahkemesi'nin üstüne atıp işin içinden sıyrıldığını ve böylesine adaletsiz bir sistemle seçime gitmenin sorumluluğunu ANAP'la paylaştığını ileri sürdü.

CUMHURBAŞKANI OY KULLANACAK MI?

Bülent Ecevit, Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in 6 Nisan 1981'de yaptığı bir konuşmadan pasajlar okuyarak, Evren'in adayların merkezden belirlenmesine karşı çıktığını ve bundan dolayı da 1980 öncesi seçimlerde oy kullanmadığını belirttiğini hatırlatarak, **"Şimdi merak ediyorum: acaba Cumhurbaşkanı Sayın Evren, önümüzdeki seçimlerde oy kullanacak mı, kullanmayacak mı?"** diye sordu.

DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit, konuşmasında SHP ve DYP'ye seçimi boykot etme çağrısını yineledi. Ecevit, **"Cumhurbaşkanının vetosuna bağlanan umutlar yıkıldığına göre, Anayasa Mahkemesi'nin vereceği karar da geç olacağına göre, muhalefet partileri, ortak davranış olanağını bir kez daha değerlendirmelidirler. Bu seçimden kaçış değil, demokrasiyi kurtarmak olacaktır"** dedi.

Başbakan Özal'ın boykot önerisini saptırarak, seçimden kaçmak gibi gösterdiğini kaydeden Ecevit, şunları söyledi:

Kimsenin erken seçimden kaçtığı yok. Seçim tarihini, isterse 1 kasımdan da öne alsın. Ama bu sistemle yapılacak bir seçim, ulusal iradeyi yansıtmaz. Ülkeyi bunalıma sürükler."

Ecevit, DSP'nin önce de çağrı yaptığını hatırlatarak, **"Eğer boykot yapılabilseydi, bu erken seçimin değil, seçim sisteminin boykotu olacaktı. Özal da direnemeyecek, seçim sistemini bir ölçüde olsun adilleştirmeyi, normalleştirmeyi kabul etmek zorunda kalacaktı"** diye konuştu.

Muhalefet partilerine anayasa değiştirme konusunda da çağrı yapan Bülent Ecevit, şunları söyledi:

"Meclisteki üç muhalefet partisi, süratle bir araya gelerek, anayasa, seçim sistemi, yasama organının işlevleri ile kamu harcamalarının demokratik hukuk devleti kurallarına bağlanması konularında ortak bir programla ve ortak bir taahhütle seçmenlerin huzuruna çıkmalıdırlar.

Bu çağrılarımın reddedilmesi durumunda, DSP dışındaki bütün partilerin demokrasi ile bağdaşmayan bu anayasadan, bu seçim sisteminden, bu yasama sisteminden ve bu mali sistemden kendileri de iktidara gelip yararlanma hevesi ve hayali içinde oldukları anlamı çıkacaktır. Yani hiçbiriyle demokrasiye erişilemeyeceği görülecektir."

SHP'YE ELEŞTİRİ

ANAP'la demokrasiye erişmenin söz konusu olmadığını, ANAP iktidarının askeri rejimin, demokrasiyi büsbütün tahrip eden bir sivil uzantısı olduğunu savunan Ecevit, **"Sayın Özal da uzatmalı bir 12 Eylül rejimi temsilcisidir"** dedi. Konuşmasında DYP ve SHP'yi de eleştiren Ecevit, şu görüşlere yer verdi:

"DYP, bazı politikacılar üzerindeki yasakların kalkması üzerine, 'Artık yasaksız Türkiye'ye kavuştuk' diyebilmektedir. Birçok SHP'linin de buna kızıp, demokrasiye ve hukuka hayır demeyi genel başkanlarına rağmen, içlerine sindirebildikleri bilinmektedir. Üstelik, SHP, 12 Eylül'ü uzatma planının bir parçası olan bir seçim sistemine belki kendisini iktidara getirir hayaliyle veya kendisini iktidara ge-

tiremese bile belki DSP'yi yok eder hayali ile hem kendi boynunu hem de rejimin boynunu uzatabilmektedir. Böylece, SHP, egemen güçlerle danışıklı muhalefet yapmayı, akıllıca politika sayan ve düzenle uyuşan bir parti olduğunu, bir kez daha göstermiştir."

"HAYIR"DA SHP PAYI

DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit, **"Referandum oylamasındaki hayır oylarında, ANAP'lılardan başka, bir kısım SHP'lilerin önemli bir payı vardır. Bazı küçük partilerin küçümsenmeyecek payı vardır. Üstelik korkunun payı, baskının payı vardır"** dedi.

SOLUN BİRLEŞMESİ

SHP'nin kendisine tanınan olağanüstü şansı değerlendiremeyeceğinin görüldüğünü ileri süren Ecevit, solun birleşmesi ile ilgili olarak da şöyle konuştu:

"Sağa sola dağılmış tüm gerçek sosyal demokratları, DSP'nin tutarlı doğrultusunda, sağlıklı yapısında birleşmeye çağırıyorum.

Üzerinden SHP'nin gölgesi kalksa, önünden SHP engeli çekilse, demokratik sol hareket, sosyal demokrasiyi kolayca iktidara getirebilecek durumdadır. Hizipçilik hastalığından kurtulamayanları, halka tepeden bakanları, bir yanda keskin slogan solculuğu yaparken, öbür yanda egemen güçlerle danışıklı muhalefet yapanları geride bırakıp, yer çekişmeleriyle, ideoloji çelişkileriyle çatlayan bir yapıda değil, halk katında birleşmeye çağırıyorum."

Kurucular Kurulu'ndan rahatsızlanarak çıkan Ecevit'in ardından, çok sayıda kurucu üye ile partili, beraberinde parti yöneticileri ve milletvekilleri olduğu halde DSP Genel Merkezi'ne geldiler. Daha önce birleşme için DSP genel başkanlığına deklarasyon veren 15 kadar milletvekili de genel merkezde Nuri Korkmaz'ın odasında Ecevit'in gelmesini beklediler. DSP genel merkezinde saat 16.30'da genel başkan yardımcısı **Murtaza Çelikel**, Bülent Ecevit'in referandum öncesi soğuk algınlığı geçirdiğini ve hasta hasta Kurucular Kurulu'na katıldığını, havasızlık nedeniyle de salonda rahatsızlandığını kaydederek, **"Sayın Ecevit şu an evinde istirahat ediyor. Endişelenecek herhangi bir rahatsızlığı yok"** dedi. Ecevit'in rahatsızlığı nedeniyle, yapılacağı duyurulan MKYK toplantısının ise yapılmayacağı bildirildi.

Bülent Ecevit'e yaptıkları, **"SHP ile fiziki birleşme için zaman kalmamıştır. Ancak, seçime birlikte girebilmek için gerekli her şey yapılmalıdır"** biçimindeki önerilerine yanıt almak ve bunu yinelemek için bekleyen milletvekilleri de bu açıklama üzerine saat 17.00'de genel merkezden ayrıldılar.

İNÖNÜ'NÜN ZİYARETİ

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü'nün, Bülent Ecevit'i **"DSP Genel Başkanlığına seçilmesi"** nedeniyle kutlamak üzere istediği randevu, Ecevit'in **"rahatsızlığı"** gerekçe gösterilerek, **"şimdilik"** kaydıyla geri çevrildi.

Bülent Ecevit, bir soru üzerine, SHP Genel Başkanı Erdal İnönü'nün randevu talebine cevap vereceğini söyledi. Ecevit, **"Randevu talebini reddetmem söz konusu değil. Elbette kabul edeceğim"** dedi.

ABD askeri yardımına ana paradan çok faiz ödüyoruz

Pahalı yardım

15 eylül

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türkiye, Amerika Birleşik devletleri'nden aldığı askeri yardım kredilerinden, her bir dolar için yüzde 22 faiz ödeyecek. FMS (Foreign Military Sales) askeri yardım kredilerini Türkiye 2015 yılına kadar ödeyecek.

ABD, 1972-1986 yılları arasında Türkiye'ye FMS ve uygun koşullu FMS kredisi olarak toplam 3 milyar 528 milyon dolar yardımda bulundu. Türkiye ise bu süre içerisinde bu paranın 594 milyon dolarını ödedi.

Milli Savunma Bakanlığı'nın, **"Türkiye'nin Savunma Politikaları ve Silahlı Kuvvetlerin Yapısı"** adı altında çıkardığı kitapçıkta, Türkiye'nin ABD'den aldığı FMS kredilerini 2015 yılına kadar ödeyeceğine dikkat çekildi. Kitapta, 1987-2015 yılları arasında Türkiye'nin ABD'ye ödeyeceği anaparanın 2 milyar 934 milyon 710 bin dolar olduğu belirtilirken, Türkiye'nin bu süre zarfında ödeyeceği faiz miktarının da 3 milyar 585 milyon 192 bin dolar olduğu kaydedildi. Buna göre, Türkiye anapara ve faiz toplamı olarak 2015 yılına kadar ABD'ye 6 milyar 519 milyonu 902 bin dolar ödeyecek.

Edinilen bilgilere göre, Türkiye ABD'ye ödeme yapacağı FMS kredileri için sürenin uzatılmasını isterken, ABD bu isteme olumlu bir yaklaşım göstermiyor.

ISO'ya bağlı kuruluşlar üretimi % 42, fiyatı ise % 285 arttırdı

Fiyatlar üretimi aştı

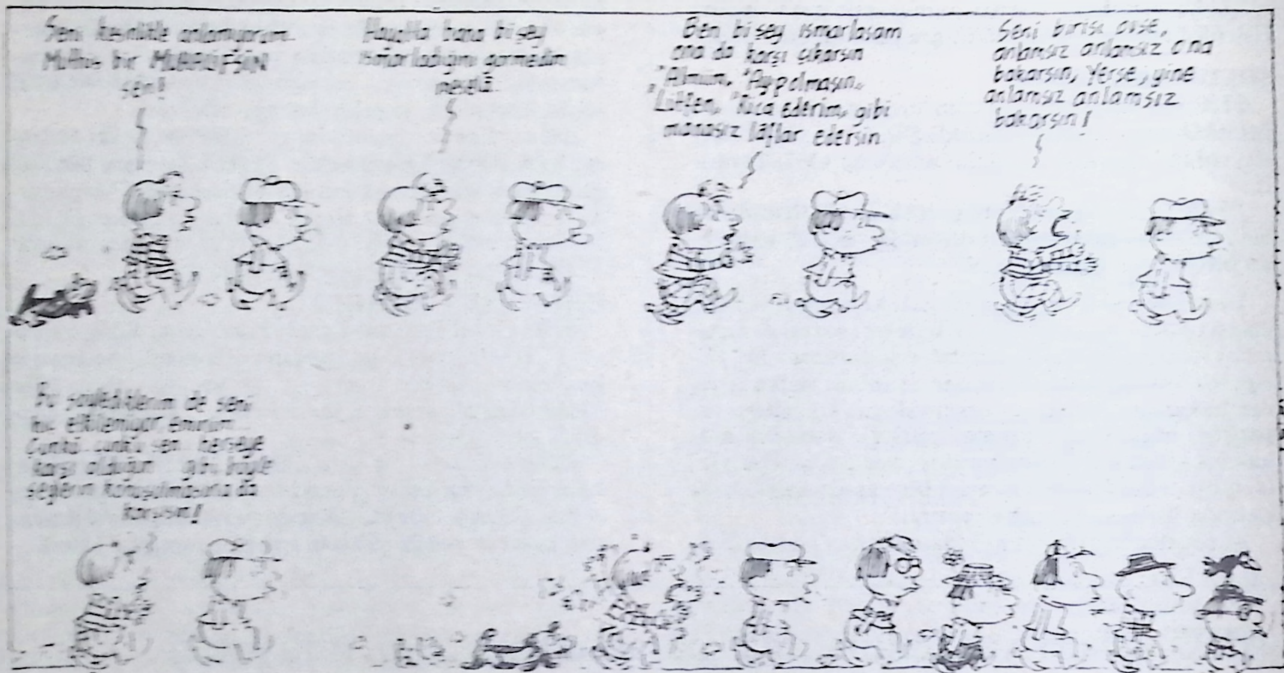
15 eylül

Ekonomi Servisi — İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından yayımlanan **"İSO Üretim ve Fiyat Endeksleri"** adlı çalışmaya göre 1982-1986 yılları arasında geçen dört yıllık sürede İstanbul imalat sanayi fiyat endekslerinde yüzde 385'lik artık kaydedildi. İstanbul imalat sanayi üretim endeksi ise dört yılda sadece yüzde 42.3 artış gösterdi.

İstanbul imalat sanayi içinde üretim ve fiyat endekslerinin sektörler arasındaki gelişiminde önemli fark-

lıklar ortaya çıkıyor. Üretim endeksin metal ana sanayi endeksinin 1982 yılı 100 olarak baz alındığında 1986'da yüzde 102.3'lük artışla 202.3'e yükseldiği görülüyor. Metal ana sanayi, endeks artışıyla sektörler arasında birinci olurken **"diğer imalat sanayi"** olarak gösterilen sektördeki üretim endeksi 1986'da 89'a geriledi. Fiyat endeksinde ise 1986'da, 1982'ye göre endeks puanı gerileyen hiçbir sektör yok. Toplam dokuz sektörün fiyat endeksi dört yılda yüzde 233-360 arasında arttı.

Bunlar arasında fiyat endeksi en fazla artan sektör taş ve toprağa dayalı sanayi oldu. Bu sektörün 1986'da fiyat endeksi yüzde 360'lık artışla 460'a çıktı. Kimya, petrol ürünleri, lastik ve plastik sanayi ise dört yılda yüzde 333'lük fiyat endeksi artışıyla ikinci sırada yer aldı.

10'dan 15'e...

İLHAN SELÇUK *15 eylül*

12 Eylül'ün ilk günleri...

Cumhuriyet Gazetesi'nde Başyazarımız Nadir Nadi'nin odasındayız. Eski MİT'çi, eski asker, darbeci paşaların sınıf arkadaşı, pembe yüzlü, titiz ve temiz giyimli adam, yavaş sesle, hızlı hızlı konuşuyor; ilginç şeyler anlatıyor:

— Çok hazırlıklı gelmişler, program 10 yıllık. İlk üç yıl tam askeri yönetim, ardından güdümlü seçim, program 1989'a kadar gidiyor, dış destekleri var.

Darbeci paşaların sınıf arkadaşı, F-16 projesini gereğinden fazla kurcaladığı için birkaç yıl sonra gözaltına alındı; kuşkulu bir ölümle tutukevinde hayatını yitirdi, belki de öldürüldü. 12 Eylül dönemindeki nice ilginç olaydan birisi de böylece deftere yazıldı.

★

Kimi zaman bu gibi serüvenler lafla başlar, zaman geçtikçe sözün gerçeğe dönüştüğünü görürsün. İlk bakışta komplo kuramlarını anımsatan tezgâhların, bir devletin yaşamını biçimlendirmesi olmayacak şey değildir.

Nitekim Türkiye, 1982'de anayasayla birlikte cumhurbaşkanı seçimini, 1983'te genel seçimleri militer, sıkıdüzen altında yaşadı. Beş kişilik bir paşalar kurulu, seçimlerde istediği gibi parti kapattı, milletvekili adaylarını veto etti. MDP'ye karşı ANAP, Washington'un seçeneğiydi; biri olmazsa, öteki partiyi halk tutacaktı. Biri bürokrat ve askeri görüntülü, öteki sivil ve kravatlı, ama ikisi de ABD'den güdümlenen 12 Eylül'ün planı içinde...

1983'te sözde seçimle iktidara oturan ANAP'ın 1988'e kadar uzanması gerekiyordu. Cumhurbaşkanı seçilen Evren'in süresi de 1989'da doluyor.

Ne etti?

10 yıl.

★

Ne var ki başlangıçta 10 yıl olarak tasarlanan planı, şimdi 15 yıla tırmandırmak istiyorlar.

Hesap açık ve seçik:

12 Eylül'ün büyük potansiyeli var; kimse azımsamasın, popülist nutuklar da atılmasın.

12 Eylülcülerin dökümü nedir?

Çankaya, Başbakanlık, hükümet, ANAP kadroları ve örgütü, parlamento çoğunluğu, belediyeler,

işadamları, para, pul, devlet, bütçe dışı fonlar, bankalar, dış ve iç danışmanlar...

Adam plan yapmış:

— Halk dediğin yığınların büyük bir bölüğünü ben televizyonla istediğim gibi çekip çeviririm. Baskın basanındır. Seçim Yasası'nı kaptıkaçtı kanununa çevirdim mi avantajım büyür. Karşımdaki partiler, daha partileşemediler. Sol bölünmüştür, parası yoktur, içinde liderlik kavgası sürüyor. Solda bölünmüşlüğü desteklerim. Sağda yalnız DYP'nin kıymeti harbiyesi var. Artık Washington Demirel'i değil, bizi tutuyor, işadamlarının babaları bizden yanadır. DSP kaptıkaçtı seçiminde SHP'yi engellerse, ben de DYP'nin defterini dürerim. 1987 kasımından sonra parlamentonun büyük çoğunluğu yine bende olursa, 1989'da Çankaya'ya kimin oturacağını da ben saptar, 1990'ların ortasını bulurum. Hesap meydanda...

*

Sol kesimdeki aydınlarımız, kuramcılarımız, politikacılarımız, liderlerimiz, eylemcilerimiz, hızlılarımız, yavaşlarımız bu planı görmüyorlar mı?

Görsek bile, biz kendi içimizde çelik çomak oynamaya bayılırız, kimisi birdirbiri ya da uzuneşek oyununu yeğler. Bir avuç kalabalık görünce nutuk ve alkış üzerine hayaller kurmaktan kendimizi alamayız.

Altı hafta sonra seçim sandığına gidecek sol seçmen, oyunu iki parti arasında üleştirdi mi? 12 Eylül'ün 15 yıllık planında Özal'ın ekmeğine yalnız yağ değil, bal da sürecektir.

Federal Almanya'da eyalet seçimleri

Kohl ağır yenilgiye uğradı

ULYA UÇER *15 eylül*

BONN — Federal Almanya'nın Schleswig - Holstein ve Bremen eyaletlerinde önceki gün yapılan seçimler, Başbakan Helmut Kohl'un Hıristiyan demokrat Partisi'nin aylar önce başlayan oy kaybının devam ettiğini gösterdi. Hıristiyan Demokratlar kuzeydeki Schleswig-Holstein eyaletinde 1954'ten bu yana en ağır darbeyi alarak yüzde 7 oy kaybıyla mutlak çoğunluğu yitirdiler ve Hür Demokratlarla koalisyona zorunlu kaldılar.

Bremen'de ise Hıristiyan Demokratlar, 28 yıldan bu yana en çok oy kaybına uğradılar ve oylarını yüzde 10 oranında düşürdüler. Bremen'de Sosyal Demokrat Parti, küçük bir oy kaybına rağmen mutlak çoğunluğunu korurken, çevreci Yeşiller oylarını iki kat arttırdılar. Hür Demokrat Parti ise her iki eyalette de seçimlerden en kazançlı çıkan parti oldu.

Sol kanadın zaferi ile sonuçlanan Bremen seçimlerine gölge düşüren ve demokrasiye bağlı tüm partileri endişelendiren gelişme ise, Neo-Nazi "Alman Halk Birliği'nin (DVU) eyalet meclisine bir temsilci sokması oldu.

Federal Almanya'da Helmut Kohl başkanlığındaki federal hükümette Hıristiyan Demokrat ve Hür Demokratlar koalisyon ortağı durumunda, sosyal demokratlar ve Yeşiller ise muhalefette bulunuyor.

Schleswig-Holstein eyaletinde yüzde 4 oranında oy alan Yeşiller'in, eyalet parlamentosunda sandalye elde edebilmek için yüzde 9 oranında oya ihtiyaçları bulunuyordu. Yeşiller, Bremen'de ise yüzde 10'un üzerinde oy aldılar ve parlamentoya girebildiler.

Seçimlerden önce, Schleswig-Holstein eyaleti Başbakanı **Uwe Barschel'in**, Sosyal Demokratların adayı **Bjoern Engholm'**ün eşcinsel ilişkilerini ortaya çıkarmak için özel dedektif tuttuğu iddialarının da sonucu etkilediği sanılıyor.

23. Ulusal Psikiyatri ve Nöroloji Kongresi başladı

100 alkolikten 69'u işçi-memur

15 eylül

İstanbul Haber Servisi — 23. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi, İstanbul'da başladı. Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nin düzenlediği kongrenin açılışını Başhekim **Yıldırım Aktuna** yaptı. **Aktuna,** ruh sağlığı sorununun, tüm insanlığın bir numaralı konusu haline geldiğini belirterek, Türkiye'de de ruhsal bozuklukların ve psikosomatik hastalıkların arttığına dikkat çekti.

Aktuna'nın verdiği bilgilere göre, koroner yetmezliği, miyokart enfarktüsü, serebro vasküler patoloji ve kanserler, ölüm nedenleri arasında ilk üç sırayı alıyor. Bu hastalıkların oluşmasında da, **"stres"**, **"ruhi gerginlik"** ve **"psiksomatik hastalıklar"**'ın büyük payı bulunuyor.

Ruh sağlığı ve hastalıkları, alkolizm, psikiyatrik bozukluklar ve sorunlar, nöroloji ve nöroşirürji alanlarında en son gelişmeler gibi konuların ele alındığı kongre, 4 gün sürecek. Kongreye sunulan bildirilerden bazıları özetle şöyle:

• Ankara il merkezinde ilk ve orta dereceli okullardan seçilen 500 öğretmende yapılan bir taramada, alkollü içki alma davranışının yaygınlığı yüzde 12 oranında bulundu. Sosyal içiciler grubunun, yüzde 42.3'ünü kadınlar, yüzde 57.6'sını erkekler, alkol bağımlılarının ise yüzde 25'ini kadınlar, yüzde 75'ini erkekler oluşturuyor.

• Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde yapılan bir araştırmaya göre, Alkol ve Uyuşturucu Madde Bağımlıları Tedavi Araştırma Merkezi'ne

başvuranların yüzde 37.6'sı işçi, yüzde 31.7'si de memur. Başvuran hastaların yüzde 18.5'inde alkole bağlı bedensel rahatsızlık belirlendi. Hastaların yüzde 18.5'inin de alkol kullanımı sonuçları nedeniyle mahkemelik suçlar işlediği ortaya çıktı.

• Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanelerinde genel cerrahi ve dahiliye kliniklerinde, alkolizm dışı nedenlerle yatan hastalar arasında yüzde 17.6 oranında alkol alma davranışı gözlendi.

• Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde alkol bağımlılığı tanısı ile tedavi gören 200'ün üzerinde hastanın aile yapıları incelendi ve çoğunluğunda çekirdek aile tipine rastlandı. Hastaların yüzde 84.5'inin şehir kökenli olduğu belirlendi. Yurtdışına çıkış ve alkole başlama ilişkisi araştırıldığında, yüzde 27.8'inin yurtdışına çıktığı, bunların da yüzde 43.6'sının dışarıda alkole başladığı görüldü.

• Bir çalışma sonucu, Türkiye'de bir çocuğun günde ortalama 3 saat TV izlediği saptandı. Buna göre çocuğun 18 yaşına gelinceye kadar toplam TV izleme süresi 17 bin 520 saati bulacak. ABD'de yapılan bir çalışmada ise, bir çocuğun 18 yaşına gelinceye kadar 15 bin saatini TV karşısında geçirdiği, 900 bin reklam filmi seyrettiği belirlenmiş.

Norveç'te yerel seçim

Aşırı sağcılar kazançlı çıktı

16 eylül

OSLO (AP) — Norveç'te önceki gün yapılan yerel seçimde, iktidardaki **İşçi Partisi**'nin oylarında belirgin bir gerileme olurken, aşırı sağcı **İlerleme Partisi** güçlendi. Dün belli olan kesin sonuçlara göre, **İlerleme Partisi** toplam oyların yüzde 12.1'ini alarak oy düzenini dört yıl öncesine oranla iki katından fazla arttırdı.

Ülkede bir siyasal barometre olarak değerlendirilen yerel seçim, **İşçi Partisi**'nin azınlık hükümeti için kötü bir sınav oldu. 1986 Mayıs'ında iktidardaki üç partili koalisyonun çökmesinden sonra bir azınlık hükümeti kurmuş olan **İşçi Partisi**'nin oyları yerel seçimle geriledi. Oyların yüzde 36.4'ünü toplamış olması, **İşçi Partisi** için 1983'teki yerel seçimlere oranla yüzde 2.6'lık, 1985'teki genel seçimlere oranla ise yüzde 4.5'lik bir gerileme anlamına geliyor.

3.2 milyon seçmenin bulunduğu Norveç'te, seçime katılma oranı yüzde 65.5 olmuştu. **Muhafazakâr Parti** oyları da 1983'e oranla yüzde 3.1'lik, 1985'e oranla yüzde 7.2'lik bir gerileme gösterdi. Seçimden kazançlı çıkan tek parti, aşırı sağcı **İlerleme Partisi** oldu. 1983'teki yerel seçimlerde oyların yüzde 5.9'unu, 1985'teki genel seçimde ise oyların yüzde 8.5'ini toplamış olan **İlerleme Partisi**, bu kez oy oranını yüzde 12.1'e yükseltti.

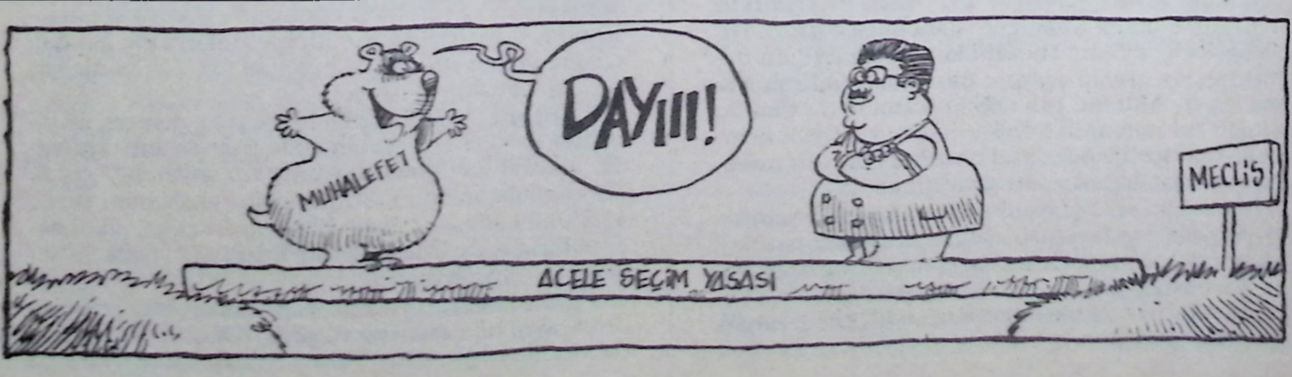
Seçim sonuçlarının belli olmasından sonra bir demeç veren **İlerleme Partisi** lideri **Carl Hagen**, partisinin mevcut siyasal düzenden ve toplumsal refah devleti uygulamalarından hoşnutsuz olanlar için bir sığınak durumuna geldiğini söyledi. Hagen, **"Norveç'te artık siyasal ayrım İlerleme Partisi ile bütün öteki partiler arasındadır"** dedi.

İlerleme Partisi, seçim kampanyasını, Norveç'e yabancı işçi ve yılda on bini bulan siyasal sığınma akınını durdurma teması üzerine oturtmuştu. Siyasal gözlemciler, aşırı sağın yabancı işçi ve mültecilere karşı açtığı kampanyanın yanı sıra toplumsal refah devleti uygulamalarının başlıca unsurlarından olan yüksek vergilere karşı çıkmasının ve özel girişime daha geniş hareket olanağı sağlayacakları vaadinin oylarını arttırmakla belirleyici olduğunu ileri sürüyorlar. **İlerleme Partisi**'nin oylarını oran olarak en çok yabancı işçilerin yoğun olduğu kentlerde arttırmış olması da bu yorumun dayanaklarından biri oluyor.

Bilindiği gibi, Danimarka'da da geçen hafta yapılan genel seçimlerde, bu ülkenin aşırı sağcı **İlerleme Partisi**, seçim kampanyasını yine aynı temalar üzerinde yürütmüş ve parlamentodaki iskemle sayısını yüzde 50 oranında arttırmayı başarmıştı.

Norveç İşçi Partisi lideri Bayan **Gro Harlem Brundtland**, aşırı sağın kaydettiği ilerlemenin küçümsenmemesi gerektiğini, ama hükümet üzerinde olumsuz bir etki yapamayacağını söyledi. Brundtland, kısa vadede hükümet için bir tehdit olmamakla birlikte, **İlerleme Partisi**'nin 1989'da yapılacak genel seçimlerde kendileri için **"ciddi bir meydan okuma"** anlamına geleceğini belirtti.

Siyasal gözlemcilerin hesaplarına göre, **İlerleme Partisi** 1989'daki genel seçimlerde de bugünkü oy oranını korursa, 157 üyelik parlamentodaki iskemle sayısını 2'den 18'e yükseltebilecek. **İşçi Partisi** ise 3 iskemle kaybedecek. Muhafazakâr Parti'nin iskemle sayısının da 50'den 40'a düşeceği tahmin ediliyor.

KADIKÖY DÖRTLER DERSANESİ
Tel: 338 73 11 - 338 77 96 KADIKÖY

Cumhuriyet

Anadolu-Fen Liseleri İçin
KADIKÖY DÖRTLER DERSANESİ
Kayıtlarımız sürüyor.
Tel: 338 73 11 - 338 77 96 KADIKÖY

64. Yıl Sayı 22... Kurucusu: Yunus Nadi 175 TL. ... 16 Eylül 1987 Çarşamba

İnönü-Ecevit görüşmesinde birleşme gündeme gelmedi

Solda boş buluşma

Soldaki iki parti SHP ile DSP'nin genel başkanları dün DSP genel merkezinde bir araya geldiler. Erdal İnönü'nün Bülent Ecevit'i referandum sonuçları ve DSP Genel Başkanı oluşu nedeniyle kutlamak için yaptığı ziyarette birleşme ile seçimde güçbirliği konuları gündeme gelmedi.

Görüşme sonrası Erdal İnönü, hedeflerinin iktidar olduğunu söylerken, Bülent Ecevit karşılıklı suçlamalar için "Biz iki parti arasındaki farkı ortaya koyuyoruz. Vatandaşı seçeneklerle karşı karşıya getirmek sağlıklı bir şeydir. Eleştiriler olacaktır" diye konuştu. 12. Sayfada

NEZAKET ZİYARETİ — Soldaki iki parti, SHP ve DSP'nin genel başkanları Erdal İnönü ile Bülent Ecevit dün saat 15.00'te DSP genel merkezinde bir araya geldiler. Erken seçim öncesinde iki parti arasında son günlerde sertleşen söz düellosunun ardından gerçekleşen ziyarette İnönü, Ecevit'i referandumda alınan sonuç ve genel başkan oluşu nedeniyle kutladı. (Fotoğraf: RIZA EZER)

Seçim hukukumuz ve sorunları

ANAP'ın mantığı

Türk siyasal yaşamında ilki 21 Temmuz 1946'da, ikincisi 21 Ekim 1957'de ve üçüncüsü de 5 Haziran 1977'de olmak üzere 3 erken genel seçim var. 1946 ve 1957 erken seçimleri uygulanan usuller ve seçimin güvenliği açısından uzun yıllar tartışılan seçimler olma özelliği taşıdılar.

Tartışmalı 46 ve 57 seçimlerinden 41 ve 30 yıl geçtikten sonra çok partili rejimin 4. erken genel seçiminde de yoğun tartışmaya girmesi seçim mevzuatında geriye dönüş, demokrasimizin gelişmesi açısından umut kırıcıdır.

Her seçim için ayrı ve istisnai nitelikte hükümler getiren özel yasalar çıkartmak her maçtan önce oyunun kurallarının yeni baştan saptanmasına benzer.

Doç. Dr. [illegible]'ın yazısı 7. Sayfada

ANKARA'dan
YALÇIN DOĞAN

Mağarada İğne Deliği

ANKARA — Sosyal demokratlar günlerdir "mağarada iğne deliği" arıyor. Hani, şöyle kıyısından köşesinden "incecik ışık" süzülecek bir "iğne deliği". Sosyal demokratların seçime giderken "bölünmüşlüğü delecek bir iğne deliği".

İyimserliği simgeleyen "iğne deliği" dünkü İnönü-Ecevit görüşmesiyle kapanıyor. Sosyal demokratlar seçimde artık "mağarada nefes almayı" deneyecek. "İğne deliğinden ışık görmek ya da nefes almak" Ecevit'in ... koyuşuyla kapanıyor.

Özellikle DSP çevrelerinden son günlerde yayılmak istenen bir hava var. "Ecevit genel başkan olduktan sonra tavır değiş-
(Arkası Sa. 12, Sü. 7'de)

Eski CHP'liler SHP'de
Türkeş: *Cindoruk, Bako'nun kaçırdığı paralara aracılık etti.*
Cindoruk: *Taşçıoğlu'nun ağzına işçi kelimesi yakışmıyor.*
Seçim Kulisi
Siyaset mezeleri bastırdı

Başkanlara genel istek
Mersin'de Sağlar'ın üstünlüğü
Dalan'ın isyanı
Hiddetin perde arkası
Aşiret reisleri kızgın
Siirt'te siyasi denge bozuluyor mu?
Orta sayfada

Fırıncılar yüzde 30 zam için belediyeye başvurdu

Ekmek 130 lira oluyor

Ekmek Sanayii İşverenleri İstanbul'da halen 100 liradan satılan 400 gram ekmeğin fiyatını 130 liraya çıkarmak için üçe ve anakent belediyesine başvuruyor. Ekmek zammı yılbaşından bu yana yüzde 63'ü bulacak.
Belediye Başkanı Bedrettin Dalan, ekmek fiyatının 4 yıldır serbest olduğunu bildirerek, Halk Ekmek'in ürettiği ekmeğin fiyatının 80 lira kalacağını, isteyenin zam yapmakta serbest olduğunu belirtti. Zammın cuma günü yürürlüğe girmesi bekleniyor.
12. Sayfada

Emekliye kömür eziyeti

Taksitle kömür alacak emekli memur, iki kefil bulup noterden taahhütname imzalarsa taksitli kömürden yararlanacak. Ankara'daki emekliler ise kömür dağıtımını belediye yaptığı için taksitli kömür alamayacaklar. 12. Sayfada

Sendikalar yine yasaklı

TAŞÇIOĞLU'NUN SÖZLERİNİ YASA TASLAĞI TEKZİP ETTİ

Baraj: *Yüzde 10 barajı kalkıyor, ancak bakanlık yetki vermede baraj koyma yetkisi alıyor. Grup sözleşmesi serbest oluyor.*

Siyaset: *Sendikaların siyasi faaliyette bulunmalarını yasaklayan hükümler aynen korunuyor.*

Yöneticilik: *Taslak, sendika yöneticilerinin en çok 4 dönem seçilmeleri hükmünü kaldırıyor. Bu hükümden Türk-İş yönetimi rahatsız.*

Üyelik: *Taslak, halen sendika üyesi olamayan öğrenci işçilere, din adamlarına ve özel okul öğretmenlerine üye olma hakkı veriyor.*

İşkolları: *Halen 28 olan işkolu sayısı ANAP'ın politikası doğrultusunda 19'a indiriliyor.*

Grev yasağı: *Grevlerde halen uygulanan kısıtlamalar aynen sürüyor. Sendikalaşan öğretmenlere de grev yasağı geliyor.*

IŞIK KANSU

ANKARA — Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Muharrem Taşçıoğlu tarafından kamuoyuna, "Sendikal yasakları ve kısıtlamaları kaldırıyoruz" biçiminde açıklanan çalışma yaşamına ilişkin yasa değişiklikleri, var olan temel yasakları kaldırmıyor. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca hazırlanan değişiklik taslaklarında, grev hakkı üzerindeki yasaklar ve sendikalara siyaset yasakları aynen korunuyor. Sendikaların toplu iş sözleşmesi yapabilmeleri için gerekli yüzde 10'luk işkolu barajı kaldırılırken, diğer yandan Bakanlar
(Arkası Sa. 12, Sü. 4'te)

Palamut sevindirdi

Karadeniz'den Marmara'ya akan palamut, balıkçıların ağlarını doldurup yüzlerini güldürürken, uzun bir süredir balığa hasret kalan İstanbulluları da balığa doyurup sevindirdi. Balıkçıların, "son yıllarda böylesine balık akını görülmedi" dedikleri palamut akını balığın fiyatını da düşürdü. Halde çifti 800-1000 lira arasında satılan palamut balıkçı tezgâhında da halka tanesi 700-1000 liradan satılıyor. (Fotoğraf: ERDOĞAN KÖSEOĞLU)

WASHINGTON

Türk-İsrail diyaloğu

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na katılmak üzere New York'a gelecek olan Halefoğlu ile İsrail Dışişleri Bakanı Peres'in özel bir görüşme yapmaları bekleniyor. Görüşmede, İsrail tarafı bölgesel terorizm konusuna ağırlık verecek. UFUK GÜLDEMİR'in haberi 12. Sayfada

ANKARA

Temel görüşler değişmeyecek

Dışişleri çevreleri, Halefoğlu - Peres görüşmesinin Türkiye'nin Ortadoğu sorunu konusundaki temel görüşlerinde bir değişiklik yapmasının beklenmemesini, buluşmanın Türkiye'nin herkesle konuşma arzusu çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini belirtiyorlar. [illegible]'ın haberi 12. Sayfada

WASHINGTON

Beyaz Saray'da füze pazarlığı

ABD ile Sovyetler Birliği arasında "Nükleer Riski Azaltma Merkezleri Anlaşması" imzalandı. Sovyet Birliği Dışişleri Bakanı Şevardnadze dün Başkan Reagan'la kısa bir görüşme yaptı. 12. Sayfada

NEW YORK

Kıbrıs yine Genel Kurul'da

BM Genel Kurulu'nun 42. toplantısı dün başladı. Büyükelçi İlter Türkmen, Rum tarafının isteği üzerine Genel Kurul'a getirilecek Kıbrıs sorunu ile ilgili olarak uyarıda bulundu.
ŞEBNEM ATİYAS'ın haberi 12. Sayfada

BONN

AT üyeliğine acı tebessüm

Bozer'in Bonn'da dün görüştüğü iktidardaki CDU-CSU, koalisyon ortağı FDP ve ana muhalefet partisi SPD'nin temsilcileri, Türkiye'nin AT üyeliğine sıcak gözle bakmıyorlar.
HADİ ULUENGİN'in haberi 13. Sayfada

PARİS

AT'ye uyarı

Paris'te düzenlenen uluslararası toplantıda Türkiye'nin AT Büyükelçisi Pulat Tacar, tam üyelik başvurusunun reddinin, Türkiye'nin Batıdan uzaklaşarak yeni müttefikler aramasına yol açacağını bildirdi. 13. Sayfada

Memura zam taksitle

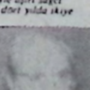
Katsayı: *Bütçeye, seçim dikkate alınarak yüksek bir maaş katsayısı konacak. Böylece memura 'ANAP iktidarda kalırsa yüksek zam var' mesajı verilecek.*
Yakacak yardımı: *Maaş katsayısı açıklanırken, yakacak yardımının miktarı saklı tutulacak. Seçim sonrasında bütçenin yetişmesine bağlı olarak saptanacak.*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Memura 1988 yılı zammının taksitle açıklanması olasılığı gündeme geldi. Hükümetin 1988 memur maaş katsayısını 15 ekimde TBMM'ye sevkedilecek bütçeye koymak, ancak buna ek olarak yakacak yardımı zammının açıklamayı seçim sonrasında bırakmak eğilimi taşıdığı belirtildi.

Memur maaş katsayısının ancak bütçenin TBMM'de onaylanmasından sonra yürürlüğe girebileceğini hesaplayan hükümet, memur maaşlarına zammı "pasa bırakmak" istemiyor. Seçimlerden hemen sonra toplanacak Meclisin 1988 bütçesi görüşmelerini yıl sonuna kadar tamamlayıp tamamlayamayacağı
(Arkası Sa. 12, Sü. 6'da)

■ **Norveç'te yerel seçim:** *Yabancı işçi ve mülteci akınına, toplumsal refah devleti uygulamalarına muhalefetiyle aşırı sağcı İlerleme Partisi oy oranını dört yılda ikiye katladı.* 3. Sayfada

■ **Körfez'de temaslar:** *Dün Irak Dışişleri Bakanıyla ikinci kez görüşen Perez de Cuellar yarın ya da cuma günü BM Güvenlik Konseyi toplantısında açıklamalarda bulunacak.* 3. Sayfada

■ **Sinema:** *Ünlü yönetmen Alfred Hitchcock'un "Harry'nin Derdi" adlı filmi TV-2 Kanal'da gösterilecek.* 4. Sayfada

■ **Düzeltmeler:** *Bugünden başlayarak düzeltme gerektiren konular toplu olarak Orta Sayfada.*

■ **Yunanistan'ı yendik:** *Akdeniz Oyunları'nda Basketbol Milli Takımımız, Avrupa şampiyonu Yunanistan'ı 77-66 yendi.*

■ **Avrupa futbolunda yer arıyoruz:** *Şampiyon Kulüpler Kupası'nda Galatasaray, UEFA Kupası'nda Beşiktaş, Kupa Galipleri'nde Gençlerbirliği, rakipleri ile karşılaşacak.* Spor'da

■ **TURBAN'lar satılıyor:** *Başta Marmaris ve Ürgüp TURBAN olmak üzere, Turizm Bankası'nın bu kârlı turistik tesisleri, birçok yabancı işletmecinin iştahını kabartıyor.* Arka Sayfada

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Öğrenim Birliği...

"Tevhidi Tedrisat Kanunu" laik öğrenim yolunda atılmış bir adımdı. Bu yasaya göre Milli Eğitim Bakanlığı "yüksek din uzmanları" yetiştirmek üzere ayrı okullar kuracaktır.

Anayasanın 174'üncü maddesi, bu yasayı "İnkılap Kanunları" arasında sayarak güvenceye almıştır. Bu güvence, yasanın "anayasaya aykırı olduğu şeklinde" anlaşılama-
(Arkası Sa. 12, Sü. 7'de)

Özyeğin ve Eska ortaklığı

Finansbank kuruldu

16 eylül

Ekonomi Servisi — Yapı ve Kredi Bankası eski Genel Müdürü Hüsnü Özyeğin'in, Eska İnşaat ile ortaklaşa kurduğu, Finansbank'a izin çıktı. 8 milyar liralık kayıtlı, 2.5 milyar liralık ödenmiş sermayeye sahip Finansbank için Bakanlar Kurulu'nun verdiği kuruluş izni dün Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Finansbank ortaklarından Hüsnü Özyeğin, merkez şubenin İstanbul'da olacağını ve bir yıl içinde üçü İstanbul, biri Ankara ve biri de İzmir'de olmak üzere toplam 5 şube açacaklarını belirterek, **"Diğer şubelerin de açılmasıyla ödenmiş sermaye 3.5 milyar liraya yükselecek. Asgari 20 yıllık muteber geçmişi olan sanayici ve ihracatçı kuruluşların bankaya ortak olması konusunda önümüzdeki günlerde ön görüşmeler yapılacak"** dedi.

Özyeğin, Finansbank'ın Amerikan Security Pacific Bankası ile imzaladığı işbirliği anlaşmasıyla uluslararası alanda her türlü gelişmelerden haberdar olacaklarını ve Security Pacific'in gelişmeler konusunda Finansmank'a yardımcı olacağını söyledi. Özyeğin şöyle konuştu: **"Finansbank coğrafi olarak üç ilin dışına yayılmayacak. Çünkü büyük kuruluşlar da zaten bu üç büyük ilde. Banka, özelleştirme konusuna katkıda bulunma ve özel şirketlerin halka açılması konusunda gayret gösterecek, yardımcı olacak. Türkiye'deki yabancı bankalar gibi banka ve vezne hizmetleri asgaride olacak. Büyük şirketlere yeni finansal enstrümanlar konusunda hizmet verilecek."**

Finansbank'tan sonra kuruluş izni bekleyen beş banka bulunuyor. Bu bankalar şunlar: Doğuş Holding'in **Birleşik Türk Körfez Bankası**, Net Holding'in **Netbank'ı**, Lapis Holding'in **Türkiye Turizm Yatırım ve Dış Ticaret Bankası**, Kavala Grubu'nun **Birleşik Yatırım Bankası** ve Tekfen Holding'in **Tekfen Bank'ı**.

Herald Tribune'ün Türkiye yorumu:

Çok üretim yerine zam

EDİP EMİL ÖYMEN *16 eylül*

LONDRA — "International Herald Tribune" Gazetesi'nin Avrupa baskısında yayımlanan başyazıda, Türkiye'deki ekonomik gelişmeler üzerinde duruldu ve **"Başbakan Özal, şimdiye kadar küçük mucizeler yarattı, ama Ortak Pazar üyeliğinin gerçekçi bir amaç olmasını istiyorsa daha yapılacak çok iş var"** dedi.

Başbakan Özal'dan "azimli" diye sözü edilen başyazıda, halkoylamasını "kıl payı ile" kaçırdığı belirtiliyor, erken seçim çağrısı da "zekice" bir girişim olarak niteleniyor.

Seçimde, basit bir hesapla bile, Özal'ın kazanacağının belli olduğu kaydedilen başyazıda, yine de ihtiyatlı bir dille, **"Ancak basit hesap, hiçbir yerde iyi bir gösterge değildir"** deniyor.

Başyazıda, Türkiye'deki ekonomik durum hakkında şu gözlemlere yer veriliyor:

"Sadece ekonomik veriler iktidarı belirleseydi, Özal'ın çoğunluğu daha da arttırması gerekirdi. Ancak kamuoyu, başarılarını o kadar takdir ediyormuş gibi görünmüyor. Çünkü Türkiye'de refaha giden yol, hep yokuştan ibaret. Nüfus, Fransaya da İngiltere'deki kadar ve herhangi bir Batılı demokrasiye bakışla iki misli artıyor. Oysa ulusal gelir, Portekiz'inkinin yarısı. Türkiye, Güneydoğu Asya dışında en hızlı büyüme hızına sahip. Zaten böyle de olması gerek, çünkü daha yoğun yoksulluk ve işsizlik, ülkeyi komünist sızmalara hazırlar. Öte yandan, önemli sanayi ülkelerinden de hızla büyümek, beraberinde büyük sorunlar getiriyor. İthalat artarken, ihracat yerinde sayıyor, ticaret açığı büyüyor."

Yazıda, enflasyon, ekonomideki olumsuz göstergelerin başında: **"Enflasyon hâlâ yüzde 30 civarındadır. Türkiye eğer Ortak Pazar'a katılmak istiyorsa, bu oran, Orta Pazar'ın kabul edebileceği düzeyin 10 katıdır"** deniyor. Yüksek işsizlik oranı, zamlar, Türk parasının sürekli değer kaybı da olumsuz göstergeler arasında.

"Para talebi arttıkça, firmalar üretimi yükselteceklerine, fiyatlara zam yapıyorlar. Özel sektör büyümeye korkuyor, çünkü kamu sektörü hâlâ kişisel tasarrufu büyük ölçüde yutmaktadır. Bu durum, kamu sektörü daha rasyonel biçimde örgütlenmeden rahatlamayacaktır" görüşü getirilen yazıda son olarak, **"Başbakan Özal, bazı küçük mucizeler yaratmıştır. Ancak Ortak Pazar üyeliğinin gerçekçi bir amaç olmasını istiyorsa daha yapılacak çok iş var"** deniyor.

Türk-İsrail diyaloğu

UFUK GÜLDEMİR *16 eylül*

WASHİNGTON — Her ikisi de Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na katılmak üzere New York'a gelecek olan Türk ve İsrail Dışişleri Bakanları, **Vahit Halefoğlu** ve **Şimon Peres**'in özel bir görüşme yapmaları bekleniyor. Görüşmede İsrail kanadının **"bölgesel terorizmi"** konusunu ağırlıkla işleyeceği ve bu alanda **"yapılabilecek işbirliğinin her iki ülkeye sağlayacağı yararları"** vurgulayacağı kaydediliyor.

İsrail'in o yıllardaki Dışişleri Bakanı **İzak Şamir** 1985'te yapılan BM Genel Kurul toplantısı sırasında Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu ile bir görüşme talebinde bulunmuştu. Talebi başta kabul eden Türk tarafı, İsrail uçaklarının genel kurul toplantısı sürerken Filistin Kurtuluş Örgütü'nün Tunus'taki karargâhını bombalamaları üzerine görüşmeyi iptal etmişti.

Cumhuriyet'in konuya ilişkin sorularını yanıtlayan İsrailli bir diplomat, İsrail kanadının üzerinde durması beklenen konuları şöyle özetledi:

1) Ortadoğu barışı: "Türkiye bölgenin en güçlü ülkelerinden birisi. İsrail Dışişleri Bakanı bu görüşmeyi, Türk kanadına İsrail'in Ortadoğu barışındaki tutumu, pozisyonu ve niyetlerini anlatmak için bir fırsat sayacak."

2) Terorizm sorunu: "Her iki ülke de aynı kaynak tarafından beslenen terorizm sorunu ile karşı karşıya. Bu alanda ortak bir anlayış birliği temini için çaba gösterilecek."

3) İkili ilişkiler: "Her ne kadar son yıllarda Türk-İsrail ilişkilerinde bir canlanma görüldüyse de bu canlanmanın somut platformlara, örneğin daha fazla ticarete tahvili için zemin aranacak."

Aynı diplomat, **"Türkiye gibi nüfusunun ezici çoğunluğu Müslüman olan bir ülkenin İsrail ile ilişkilerindeki rezervleri anlayışla karşılamanın kaçınılmaz olduğunu"** kaydettikten sonra Türkiye ve İsrail'in bölgede **"Arap olmayan"** iki ülke olması dolayısıyla, bu iki milletin **"tarihin perspektifi içinde zaten doğal müttefik"** sayılacağını söyledi.

Söz konusu yetkili, geçen BM Genel Kurulu'nda İsrail'in Balkanlar'da eziyet gören Türk azınlık konusunu, **"bazı geleneksel dostları ile ilişkileri kötü etkileme pahasına"** gündeme getirmekten kaçmadığını belirttikten sonra "Türkiye ve İsrail'in anavatan dışında kalmış ve eziyet gören azınlıklara sahip olması bu iki ülkeyi ortak stratejik menfaatler dışında da aynı çizgide çakıştırıyor" diye konuştu. Stratejik açıdan **"Sovyet genişleme çemberi"** içinde yer alan Türkiye, İran ve Afganistan üçlüsünden bugüne sadece Türkiye'nin ayakta kalarak gelmiş olmasını **"tesadüflere bağlanmasının mümkün olmadığını"** belirten yetkili, Türk-İsrail işbirliğinin bu çerçevedeki **"caydırıcılığından"** da söz etti.

Adının saklı kalması koşuluyla bilgi veren yetkili, **"Terorizme karşı yapılabilecek işbirliğinin her iki ülkenin yararına olduğunu"** ileri sürdü. Söz konusu yetkili, **"Ermeni ve Kürt teröristlerin İsrail'in çok yakından tanıdığı kaynaklarca desteklendiğini"** iddia ettikten sonra, **"Kürt terorizmi aslında Kürt terorizmi değil, Türkiye'yi destabilize etme operasyonu"** diye konuştu.

Aynı diplomat Türk kanadının görüşmeye Kıbrıs sorununu getirmesini beklediklerini de sözlerine ekledi.

Ozon tabakasını kurtarmak için dünya el ele verdi

17 eylül

Haber Merkezi — İnsan yapısı, kimyasal maddelerin atmosferin ozon tabakasında yaptığı tahribat konusunda yeni kanıtlar elde edildi.

Geçen hafta konuyu görüşmek üzere Montreal'de bir araya gelen 35 ülkenin temsilcilerinin toplantıları sırasında, İngiliz bilim dergisi Nature'de yayımlanan bir incelemede, buzdolabı ve spreylerde kullanılan klorofluorokarbonların ozon tabakasını deldiğinin kanıtlandığı açıklandı. Tabakanın delinmemesi için uluslararası işbirliğine gidilmesi kararlaştırıldı.

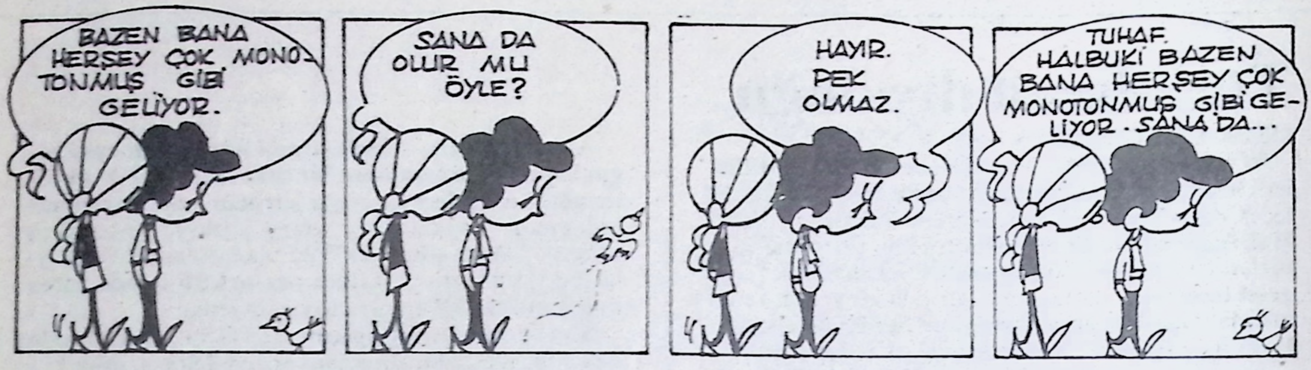
Adı geçen maddelerin, dünyadaki yaşamı, kanser yapıcı ültra viyole ışınlarından koruyarak hayati bir görev yapan ozon tabakasına zarar verdiği konusu ilk kez, 10 yıl önce iki Amerikalı bilim adamı tarafından ortaya atılmıştı. Time Dergisi'nin haberine göre, Amerika ve İskandinav ülkelerinin bu maddelerin kullanımını kısıtlama kararlarına karşın, dünyanın geri kalan kısmı olaya kayıtsız kalmıştı.

Halen dünya üzerindeki toplam flüokarbon üretiminin yarısı Avrupa'da, üçte biri Amerika'da ve yaklaşık yüzde 11'i Japonya'da yapılıyor.

Üretimin şu andaki durumunda kalması halinde bile, ozon tabakasının hızla bozulmasının kaçınılmaz olduğunu ileri süren çevre korumacılar, üretimin yüzde 85'inin hemen kesilmesini istiyorlar.

Öte yandan yeni bulgular, olayın boyutlarının, sa-

dece çevrecilerin korkulu rüyası olmayı çoktan aştığını gösteriyor. 1985 yılından beri ozon tabakasındaki deliği inceleyen İngiliz Atlantik Araştırma grubundan Joseph Farman, ozon tabakasının normal durumunda bile aşırı güneş ışığının kansere ve katarakta yol açabildiğini, tabakanın bozulmasının bu hastalıkların büyük ölçüde artması ile sonuçlanacağını açıklıyor.

İltica trafiği yoğunlaştı

17 eylül

Haber Merkezi — TC vatandaşı Süryanilerin dış ülkelere ilticaları son günlerde yoğunluk kazanırken, önceki gün 100 kişinin daha İstanbul'dan Portekiz'e giderken, Frankfurt'ta Federal Alman makamlarından sığınma isteminde bulundukları bildirildi. Öte yandan Dışişleri Bakanlığı yetkilileri, basında yer alan, 600 İranlı Yahudinin Türkiye üzerinden İsrail'e göç ettiği yolundaki haber hakkında yorum yapmazken, 19'u asker 26 Iraklının sınırı geçerek Türkiye'ye sığındıkları hakkındaki haberleri doğruladı.

Süryani asıllı Türk vatandaşlarının, çeşitli Avrupa ülkelerine yerleşmek üzere Türkiye'yi terk ettikleri ve bu rakamın son iki yılda 5 bini bulduğu belirtiliyor. Edinilen bilgiye göre, Süryaniler, özellikle vize zorunluluğu bulunmayan ülkeleri tercih ediyorlar. Güneydoğu Anadolu bölgesinde Mardin, Urfa ve Hakkâri illerimizde yoğun olan Süryani nüfustan, Türkiye'deki mülklerini satarak dışarı gidenler Portekiz ve İsveç'i seçiyorlar.

Bu arada, önceki gün THY'nin İstanbul-Frankfurt-Portekiz seferini yapan uçağıyla 100 Süryaninin, Frankfurt Havaalanı'nda Federal Alman makamlarına başvurarak sığınma talebinde bulundukları öğrenildi. Frankfurt Havaalanı Sınır Koruma Dairesi Müdür Yardımcısı **Ralf Pistor**, AA'nın sorularını yanıtlarken, çoğunluğu kadın ve çocuklardan oluşan 100 kişilik Süryani grubun Schwalbach'taki mülteci kampına alındıklarını ve iltica taleplerinin incelendiğini bildirdi.

Öte yandan Dışişleri Bakanlığı yetkilileri, İranlı 600 Yahudinin Türkiye üzerinden İsrail'e göç ettikleri yolundaki haberleri de doğrulamazken, **"Türkiye'nin tarih boyunca gelen bu tür taleplere etnik ve dini köken ayrımı yapmadan yaklaştığını"** hatırlattılar.

Yetkililer, İran'dan gelen Yahudilere karşı da aynı yaklaşım içinde bulunulduğunu belirterek, işlemlerini tamamlayan göçmenlerin, üçüncü ülkelere gitmek üzere Türkiye'den ayrıldıklarını, ancak bazı ülkelerle bu konularda sistemli bir işbirliği yapılmadığını kaydettiler.

Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü **İnal Batu**, dün düzenlediği basın toplantısında, önceki gün 19'u asker 26 Iraklı'nın Türkiye'ye sığındığı yolundaki haberleri de doğruladı. Batu, Irak'ın savaş halinde bulunduğunu hatırlatarak, Hakkâri'nin Çukurca ilçesi yakınında meydana gelen bir sınır olayı olduğunu ve Iraklıların ülkenin kuzeyinde devam eden çatışmalar nedeniyle bu tür sığınma istekleriyle karşılaşıldığını söyledi. Sözcü, olayla ilgili işlemlerin başlatıldığını ve sığınanların ifadelerinin alınarak, taleplerinin incelendiğini kaydetti.

Sovyetler Birliği tarihinde ilk kez greve gidildi

17 Eylül

MOSKOVA (AA) — Sovyetler Birliği, tarihinde ilk kez bir grev olayına sahne oldu.

Moskova yakınlarındaki Çehov kentinde otobüs sürücüleri, kısa bir süre önce uygulamaya konulan ücret reformunu protesto amacıyla işi yarım gün durdurdular ve kentte ulaşımın felç olmasına yol açtılar.

Haberi veren **"Moskova Haberleri"** dergisi, grevi **"olay"** diyerek duyurdu ve sürücülerin eylemini, nedenleri ve sonuçlarıyla birlikte ayrıntılı bir şekilde aktardı.

Dergiye göre, sürücülerin ücretlerinde yapılan reform, Gorbaçov'un uygulamaya koyduğu **"Ekonomiyi yeniden düzenleme"** programı çerçevesinde gerçekleştirildi.

Sovyet Anayasası, sosyalist toplumun ilkelerine aykırı olarak nitelediği işi durdurma eylemlerini yasaklıyor.

Öte yandan, Sovyet lideri **Mihail Gorbaçov**'un başlattığı ekonomik reformların, fiyat artışları olmaksızın başarıya ulaşamayacağı öne sürüldü.

Devlet Fiyat Komisyonu Başkanı **Valentin Pavlov**, resmi yayın organlarından "**Kommunist**" için kaleme aldığı makalesinde, tüketicinin fiyat artışlarından korunmasına yönelik sübvansiyon uygulamasına son verilmesi gerektiğini savundu. Söz konusu sübvansiyonlar yüzünden, yatırımlar ve ekonominin modernleştirilmesi için kaynak bulunamayacağını iddia eden Pavlov, tarım ürünlerine verilen sübvansiyonların 1955 yılından bu yana dört kat arttığına dikkat çekti.

Pavlov, Devlet Hazinesi'ne aşırı yük binmesi nedeniyle, ücretlerin de fazla arttırılamadığını, bu arada, gıda dışındaki tüketim malları fiyatlarının da suni bir şekilde yükseldiğini anlattı. Pavlov, bir çift erkek ayakkabısının 70 ruble (144 dolar), renkli televizyonun 700 ruble (1.050 dolar), orta boy bir arabanın da 10.000 rubleye (15.000 dolar) satın alınabildiğinden yakındı.

Brejnev döneminde, gıda maddelerine verilen sübvansiyonlar, alkollü içkiler, sigara, lüks tüketim malları ve mamul mal ithalatından alınan yüksek vergilerden karşılanıyordu. Gorbaçov'un başlattığı alkol aleyhtarı kampanya ve üretimde, "Kendi kendine yeterlilik" hareketi, bu kaynağı neredeyse kuruttu.

Sanayi sektörüne rekabet unsurunu sokacaklarını ve üretimin tüketici talebine göre belirlenmesini sağlayacaklarını bildiren Pavlov, fiyatların realize edilmemesi halinde, yokluk ve aşırı ölçüde mal stoklanmasının önlenemeyeceği görüşünü savundu.

Erken Seçim Yasası Anayasa Mahkemesi'nde

17 eylül

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — 1 Kasım'da yapılacak erken seçim konusunda, son sözü Anayasa Mahkemesi söyleyecek. SHP, Seçim Yasası'nın iptali için dün Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu. SHP başvurusunda, yasanın 5 ayrı yönden iptalini istedi.

SHP Grup Başkan Vekilleri **Cahit Tutum** ve **Seyfi Oktay**, dün düzenledikleri basın toplantısında, Anayasa Mahkemesi'nin, başvurularını ivedilikle ele almasını talep ettiklerini söylediler. Tutum ve Oktay, ANAP'ın getirdiği Seçim Yasası ile erken bir seçime değil, olağanüstü bir seçime gidildiğini bildirerek, yasanın demokrasinin temel ilkelerini ve geleceğini tehlikeye sokabilecek bir nitelik taşıdığını söylediler.

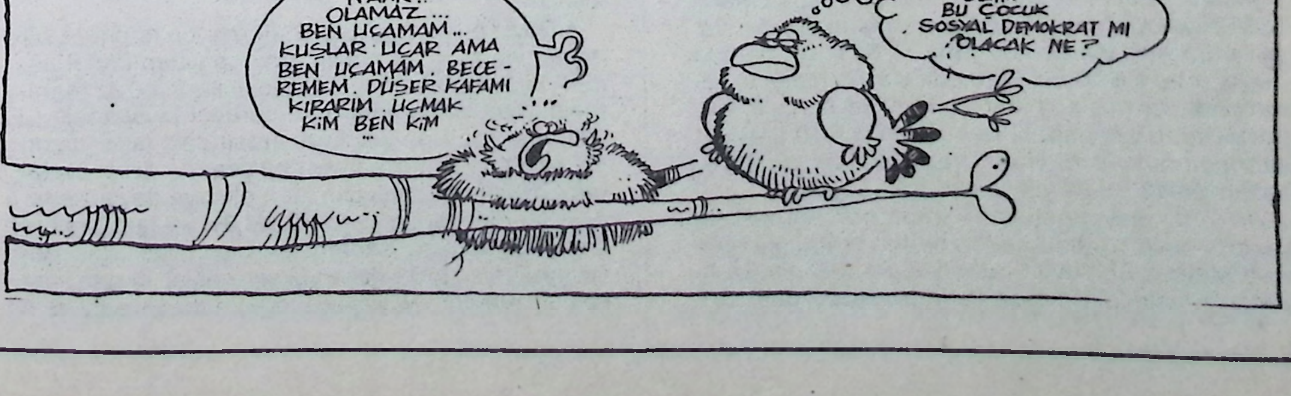
SHP'nin başvurusunda, Seçim Yasası'nın şu yönlerden iptali istendi:

"Propaganda süresinin kısaltılması, yasama organına seçim tarihini hiçbir koşul ve kayda bağlı olmaksızın belirleme yetkisi verilmesi, barajların yükseltilmesi, adayların isimlerinin oy pusulasında yazılı olmaması, seçimin TBMM kararı yerine kanunla kararlaştırılması."

Anayasa Mahkemesi'nin SHP'nin Seçim Yasası'yla ilgili başvurusunu ivedilikle inceleyerek, erken seçimin yapılacağı 1 Kasım tarihinden önce karar vermesi bekleniyor. Bilindiği gibi, 25 Mart 1984 tarihinde yapılan yerel seçimlerde ilgili yasa için de Anayasa Mahkemesi'ne itiraz edilmiş ve mahkeme, bu konuda seçim tarihinden önce karar vermişti.

SHP Grup Başkan Vekillerinden Seyfi Oktay, Anayasa Mahkemesi'ne başvurularını açıkladıkları dünkü basın toplantısında, ANAP'ın, seçimi kısa sürede gerçekleştirmek istemesini halkın bilincinden korkmasından kaynaklandığını söyledi. Oktay, yasa ile getirilen yüksek barajın yanı sıra, önseçimin kaldırılmasına da dikkati çekerek, **"Bu durumda seçim sonuçlarının, Türkiye'de yönetimin bir avuç mutlu azınlığın eline geçeceği, bu azınlığın geniş halk kitlelerine karşı yönetime egemen olacağı kolaylıkla anlaşılabilir. Özetle bu seçim düzenlemesi azınlığın diktasına yol açabilecek bir düzenlemedir"** dedi.

Cahit Tutum ise, ANAP iktidarının seçimlerin temel hükümleri, siyasi partiler ve milletvekili seçimleriyle ilgili yasalarda, bugüne kadar 90'ın üzerinde değişik ve ekleme yaptığını bildirdi. Tutum, sürekli seçim mevzuatı varken her seçim için özel koşullar taşıyan yeni düzenlemeler yapmanın, ancak belirli bir seçimi iktidar partisine kazandırmak olabileceğini kaydederek, söz konusu yasanın temsilde adalet ilkesini istikrar uğruna feda ettiğini söyledi.

Özal ekonomisi su kaynatabilir

Dünya Bankası uyardı

UFUK GÜLDEMİR *18 eylül*

WASHINGTON — Dünya Bankası Avrupa, Ortadoğu ve Kuzey Afrika'dan sorumlu başkan yardımcısı, Türk ekonomisini sürekli yüksek devirde çalışan bir otomobil motoruna benzeterek, "**Türk ekonomisi hararet yapabilir**" dedi. Başkan Yardımcısı **Wilfried P. Thalwitz**, Türkiye'deki yüksek "**büyüme hızını**" eleştirirken, bir dönem Sri Lanka ekonomisinin de büyüme hızını yılda yüzde 17'ye kadar çıkardığını, ancak bir süre sonra bunun "**hararet yaptığını**" kaydetti.

Çoğunluğunu Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerinin gazetecilerinin oluşturduğu bir gruba konuşan Dünya Bankası Başkan Yardımcısı Thalwitz, Türk ekonomisini değerlendirirken, uygulanan ekonomik politikayı övdü ve geçen haziran ayında Türkiye'ye yaptığı gezinin kendisinde "**30 yılda bir ülkenin ne kadar çok değişebileceği**" konusunda umut uyandırdığını söyledi. Washington 18. caddedeki Dünya Bankası merkezinde gazetecilere bir öğle yemeği veren Thalwitz, bankanın politikasını açıklarken, önümüzdeki dönemde "**büyümeye ağırlık**" vereceklerini belirtti.

Türkiye'nin motoru

Dünya Bankası Başkan Yardımcısı Thalwitz, bankanın politikası için büyümeye ağırlık verdiklerini açıklarken, Türkiye'yi değerlendirmesi sırasında "**istikrara**" ağırlık verdiklerini belirterek, Türk ekonomisi için istikrarın önemini vurguladı. Bankanın, Türkiye ve Pakistan'dan sorumlu daire başkanı Hans Eberhard Kopp'un katıldığı yemekte Koop, başkan yardımcısının, Türkiye konusundaki değerlendirmelerine katıldığını belirterek, "**Büyüme ve istikrar politikaları arasında denge kurulabilmesi bizim açımızdan çok önemli. Ancak Türkiye örneğinde gönlümüz biraz daha istikrardan yana**" dedi.

Thalwitz, Türkiye için özetle şöyle konuştu:

"**Geçen haziranda Türkiye'ye yaptığım ziyaret, bir ülkenin 30 yılda ne kadar çok değişebileceği konusunda bende umut uyandırdı. Türkiye'nin ekonomik alandaki başarısı devam ediyor. Ancak bugünkü büyüme hızının son birkaç yılın büyüme hızından birkaç puan daha düşük olması, Türkiye'yi daha iyi bir ekonomiye sahip kılardı. Gerçi Türkiye, büyüme ve istikrar arasında öteden beri denge kurabilmiş ülkedir. Ekonomik istikrar ile birlikte büyüme de sağlanabilir. Zaten bu ikisi arasında denge yoksa ekonomi 'hararet' yapar. Türk ekonomisi de bu açıdan hararet yapabilir. Mesela Sri Lanka'da bir zamanlar yüzde 17 oranındaki büyüme hızı, daha sonra ekonomide hararete yol açtı. Dengesiz büyümenin tehlikeleri var. Bu yüzden büyüme oranının son birkaç yılın ortalamasından 1-2 puan daha düşük olmasını tercih ederdik.**"

Yemekte gazetecilere, sorumlu bulunduğu bölgedeki ülkeler açısından bazı hayati sorular olduğunu kaydeden Thalwitz, bu soruları şöyle sıraladı:

1- Verimlilik ne durumda?

2- Değişen dünya koşullarına ne kadar hızla adapte olunabiliyor?

Yemek sonrasında Cumhuriyet'in sorularını yanıtlayan bir yetkili, Türkiye'de seçim sonrasında istikrara önem verilmesinin bekleneceğini kaydetti. Aynı yetkili, "**Peki, seçim sonrasında Özal dışındaki bir iktidar söz konusu olup da dış borçlarını vaktinde ödemeyi taahhüt edip sabit kur sistemine döneceğini açıklarsa, örneğin KİT'leri özelleştirmekten vazgeçerse, bu adımın nasıl değerlendirileceği**" sorusuna ise, "**Bunu şimdiden düşünmek bile istemiyoruz**" karşılığını verdi. Türkiye'nin son 7 yılda yapısal bir değişiklik geçirdiğini vurgulayan yetkili, "**Artık Türkiye'de kimse örneğin rekabetten geriye dönüş yapamaz. Bunun gibi temel ve kalıcı değişikliklerden geriye dönülmesi artık mümkün değil**" karşılığını verdi. Yetkili, "**Merkeziyetçi eğilimli bir iktidar işbaşına gelse bile halkın, o iktidarı artık vazgeçemeyeceği alışkanlıkları nedeniyle zorlayacağını**" ileri sürdü.

Dolar Neden 1000 TL.?

OSMAN ULAGAY *18 eylül*

Önceki gün *"Tahtakale piyasası"* denen serbest piyasada, Amerikan Doları 1000 liraya, Alman Markı 550 liraya dayanmış. Serbest piyasada doların değer artışı ay başından bu yana 75-80 lirayı, markın değer artışı ise 45-50 liraya buluyor. Bu gelişme sonucunda, ay başında Merkez Bankası kuruyla Tahtakale kuru arasındaki fark dolarda 8-10 lirayken şimdi bu fark 70-75 liraya, marktaki fark ise 3-5 liradan 35-40 liraya yükselmiş bulunuyor.

Peki, bu olayın gerisinde yatan ne? Serbest piyasada döviz fiyatları neden birden tırmanışa geçti ve Merkez Bankası fiyatlarıyla serbest piyasa fiyatları arasındaki makas hızla açılmaya başladı?

Bu sorulara hemen herkes kendine göre farklı yanıtlar getiriyor. Kulağımıza gelenlerin birkaçını özetleyelim:

- Döviz piyasasını yakından izleyen tanınmış bir işadamımıza göre, olayın ardında yatan temel neden, bir kez daha hayali ihracatçıların döviz toplaması. Aynı işadamına göre serbest piyasadaki fiyatla Merkez Bankası fiyatı arasındaki fark, yüzde 10'u bulana kadar serbest piyasadan döviz toplamak hayali ihracatçı için kârlı olmaya devam edecek. Aradaki farkın şimdi yüzde 8'e yaklaştığını belirten söz konusu işadamı, serbest piyasadaki döviz fiyatlarının biraz daha yükseleceğini, ondan sonra yükselmenin yavaşlayacağını tahmin ediyor.

∘ Özellikle ihracatçı kesimi yakından tanıyan genç bir işadamımız, *"Hayali ihracatçı toplayacağı kadar döviz topladı, şu anda yeniden atağa kalkması için bir neden yok. Bence dövize karşı talep başka yerden geliyor, genelde dövize para bağlamanın avantajlı olacağı görüşünden kaynaklanıyor"* diyor.

∘ Dövize dayalı işlemlerde adını duyuran bir bankanın genel müdürü, piyasadaki para bolluğu ve likidite fazlasıyla serbest piyasadaki döviz fiyatları arasındaki yakın ilişkinin, bir kez daha kendini gösterdiğini ve fiyatların tırmanmasında etkili olduğunu belirtiyor. Aynı bankacı, Merkez Bankası'nın bankaların mevduat munzam karşılıkları oranında ve disponibilite yükümlülüklerinde değişiklik yaparak banka sisteminden yüklüce bir meblağ çekmek istemesinin amaçlarından birinin de dövize kayan fazla parayı emmek olduğunu söylüyor.

∘ Bir diğer bankacı, bu yıl banka sistemine döviz girişinin tatminkâr olduğunu ancak ağır dış borç ödeme taahhüdü altında bulunan Hazine ve Merkez Bankası'nın şiddetle dövize ihtiyacı bulunduğunu ve bu ihtiyacı karşılamak için belki bir süre sonra atılması beklenen adımların piyasayı şimdiden buna hazırlanmaya zorladığını, bunun da serbest piyasadaki fiyatları tırmandırdığını ileri sürüyor.

∘ Tahtakale piyasasını yakından tanıyan bazı kimseler, referandumdan sonra erken seçim kararının yarattığı belirsizlik ve bekleyiş ortamından yararlanmak isteyen Tahtakale'nin, yapay olarak fiyatları yükseltme denemesi yaptığını, bunun da mevcut ortamda tuttuğunu belirtiyorlar. Fiyatlarda meydana gelen artışın daha büyük artış beklentisini gündeme getirdiği, bunun da dövize olan ilgi ve talebi arttırarak yeni fiyat artışlarına zemin hazırladığı ileri sürülüyor.

Bu sıraladığımız görüşlere ve izah tarzlarına kuşkusuz başkaları da eklenebilir. Tüm bu izah tarzlarında az ya da çok doğruluk payları da bulunabilir. Burada önemli olan, tüm bu izah tarzlarının ardında ortak bir neden, ortak bir payda bulunup bulunmadığı.

Sanıyoruz böyle bir ortak neden var ve o da bekleyişlerle ilgili. Ekonominin pek çok kesiminde tam bir *"tutmayın beni"* havasının estiğini ve seçimlere kadar bu havayı kıracak pek bir şey yapılamayacağını, enflasyonun başını alıp gittiğini hemen herkes görüyor. Öte yandan, bu gidişin çok uzun ömürlü olamayacağını, seçimlerden sonra ve şu ya da bu şekilde farklı bir havaya girileceğini de çok kişi tahmin ediyor. Gecikmiş zamların, ertelenmiş kur ayarlamalarının, para ve döviz operasyonlannın peş peşe gündeme gelebileceği beklentisi çeşitli kesimlerde döviz talebi yaratan davranışlara yol açabiliyor. Ayrıca politikada ve ekonomide şu ya da bu doğrultuda önemli değişiklikler olacağı yolundaki beklentiler ve belirsizlikler de dövize talebi arttırıyor. Bu beklenti ve belirsizlikleri gidermek ise seçim ortamında hiç de kolay görünmüyor.

Orta menzilli füzeler kaldırılıyor

Süper uzlaşma

ŞEBNEM ATİYAS *19 eylül*

NEW YORK — Washington'da üç gündür süren yoğun görüşmeler sonunda orta ve orta kısa menzilli nükleer füzelerin kaldırılmasına yönelik anlaşma sağlandı. Dün sabah ayrı ayrı basın toplantısı yapan ABD Devlet Başkanı **Ronald Reagan** ve Sovyet Dışişleri Bakanı **Eduard Şevardnadze** anlaşmanın sağlandığını açıkladılar ve yakında iki süper gücün liderleri arasında bir zirvenin yapılacağını bildirdiler.

Beyaz Saray'da Dışişleri Bakanı **George Shultz** ile birlikte basın toplantısı yapan Reagan, son derece heyecanlı ve neşeli göründü. Reagan, Shultz'un yaptığı çalışmalara teşekkür etti ve anlaşmaların devamının geleceğini beklediğini söyledi. Shultz ise yakında Sovyet lideri **Mihail Gorbaçov** ile görüşmek üzere Moskova'ya gideceğini, gönderdiği mektuba cevabı da götüreceğini belirtti. Shultz, ayrıca yapılan görüşmeleri özetlerken **"şimdiye kadar yapılamamış ölçüde ayrıntılı görüştük, büyük ilerlemeler kaydedildi; Afganistan konusunda ilk kez bu kadar ayrıntılı bir görüşme yaptık"** dedi.

Şevardnadze ise Sovyet elçiliğinde düzenlediği basın toplantısında tüm tarafları kutladı. **"Üzerinde uzun süredir çalışmış olduğumuz bir konuda başarılı bir sonuç aldık. En sonunda ünlü Reykjavik paketi başarıya ulaşmıştır. Global bir çifte sıfır hedefi için sağlam bir ilk adım atılmıştır"** diyen Şevardnadze, diğer silahsızlanma anlaşmaları için zamanlama ve sıralama yapıldığını, bu arada imzalanacak metnin hazırlanacağını, öncelikle Shultz'un Moskova ziyaretinin bekleneceğini, ardından zirve yeri ve tarihinin saptanacağını açıkladı.

Önceki gün akşam geç vakitlere değin süren görüşmelerin tamamlanmasından sonra Shultz ve Şevardnadze Beyaz Saray'da Reagan'ı ziyaret ettiler.

Menzili 500-5000 km-mil arasında değişen orta ve kısa orta menzilli nükleer füzeler anlaşmasının önündeki temel sorun Federal Almanya'daki 72 adet **Pershing 1A** füzeleriydi. Federal Almanya ve ABD, füzelerin kaldırılmasını kabul etmişler ancak bunun anlaşma metninde yer almasına karşı çıkmışlardı. Sovyetler ise buna karşılık ABD'den ciddi bir garanti istemişlerdi. Son görüşmelerin bu garanti üzerinde yoğunlaştığı, Sovyetler'in metne Federal Almanya'daki Pershing 1A'ların dahil edilmemesini, Federal Almanya'nın diğer füzelerle birlikte bunları kaldırması ve ABD'nin de aynı zamanda kendi kontrolündeki nükleer başlıkları kaldırması garantisiyle kabul edildi.

Ayrıca füzelerin kaldırıldıktan sonra ne yapılacağı konusu da tartışma konularından biriydi. Sonunda hem Sovyetler hem de ABD, füzelerin parçalanıp içindeki bazı parçaların saklanarak, geri kalan artığın tümüyle yok edilmesine karar verdiler.

Bu çalışmalar sürerken iki taraf da nükleer denemelerin yasaklanması anlaşmasını tamamladılar. Bu anlaşma tüm yeraltı nükleer denemelerinin de yasak-

lanmasını kapsıyor.

Dün sabah yapılan basın toplantılarında uzun menzilli füzeler için mevcut sorunların çözülüp çözülmediği konusuna değinilmedi. Bu konu, Sovyetler'in ABD'den istediği askeri uzay denemeleri ve "Yıldız Savaşları" çalışmalarını kısıtlaması, buna karşın ABD'nin Sovyetler'den istediği kıtalararası balistik füzelerin kaldırılmasını içeriyor.

AA'nın haberine göre, Türkiye ABD ve SSCB arasında orta menzilli nükleer füzelerin sökülmesine ilişkin anlaşmanın imzalanması konusunda ilke kararı alınmasından memnunluk duyduğunu açıkladı.

Buluşma?

İLHAN SELÇUK *19 eylül*

Çocukluğumda okuduğum çoğu romanın ne adlarını anımsayabiliyorum ne de yazarlarını. Ne var ki tadına varılarak okunmuş bir kitabın bıraktığı iz bellekten silinmiyor.

İlkgençlik yıllarında beni etkilemiş bir romandan çıkardığım dersi unutamadım. Olay, Birinci Dünya Savaşı'nda Fransız-Alman cephesinde geçiyordu. Bir ateşkes aralığında, iki taraftan temsilci subaylar, büyük bir mermi çukurunda buluşurlar. Çarpışmalarda ölenleri ve yaralananları toplamak için kimi zaman kısa ateşkeslere gerek duyulabilir. Mermi çukurunda konuşup tartışırlarken subaylar arasında kahve ve içki değiştokuşu yapılır; konyakların parlattığı insancıl duygular sıcaklaşır, karşılıklı söz kesilir: Savaştan sonra belirli bir zaman ve yerde (belki bir Paris kahvesinde) buluşulacak, yine kahve ve konyak içilecek, söyleşi kaldığı yerden sürdürülecek.

Kitabı okurken aldığım ders, çarpıcı ve etkiliydi; demek ki savaşta bile düşmanla dostluk edilebiliyordu.

★

Zaman geçti...

Geleneksel Fransız-Alman düşmanlığı silindi. Süper kapitalizm, ulusal sınırları aşan bir kudrete ulaşınca, Batı Almanya ile Fransa arasındaki sınırları kaldırdı. Ne kadar kısa sürede gerçekleşti bu olgu? Artık göğsü madalyalı, bir ayağı kesik, tahta koltuk değneğiyle sokakta yürüyen Fransız ya da Alman savaş kahramanı, sararmış bir fotoğraftır. Ekonomide gerçekleşen büyük değişim, ulusal düşmanlığı eritti. Avrupa Topluluğu'nda Almanya ile Fransa pazarı ortaktır; ne tuhaf çelişkidir ki düşmanlığın sınırı, artık Batı Almanya ile Doğu Almanya arasına çekildi.

Demek ki sınırları çeken ekonomidir; düşmanlıkları da ekonomik gerçeklerin topluma yansıyan itici gücü oluşturmaktadır. Kimbilir, belki yakın bir günde, dünyadaki bütün düşmanlıkları silecek barış çağına kavuşabileceğiz.

Sözü bu noktada Evren-Ecevit buluşmasına getirmek istiyorum. Kuşkusuz bu ikisi, cephede bir mermi çukurunda buluşan iki düşman değil, aynı ulusun çocuklarıdır. Vaktiyle biri Başbakan, öteki Genelkurmay Başkanıyken görev gereği konuşurlardı; aralarında ne o zaman bir insancıl dostluk vardı, ne bugünden sonra duygularda değişiklik olabilir. Tersine, buz gibi soğuk havanın ikisinin de yüreğinde esmesi doğaldır; buluşmada Evren ezriklik duygusuna kapılabilir; Ecevit karmaşık bir sıkıntının ağırlığını duyumsayabilir; bütün bunlar önemli değil...

Önemli olan nedir?

İnsanların dışındaki yasalar, kurallar, bağıntılar; kişileri bir zaman yan yana, bir zaman karşı karşıya getirebiliyor. Genelkurmay Başkanı Evren'in 12 Eylül'de önderliğini yaptığı askeri darbenin anlamını bu açıdan düşünebilirsek olayı kişiselliğin dışına taşıyabiliriz.

Türkiye büyük bir ekonomik bunalımla birlikte parlayan anarşi ve terör ortamında Vaşington'un güdümünde bir askeri darbeye sürüklendi. Evren, bu sürüklenişin içinde darbeyi benimsemese, bir başka general önderliği hoşnutlukla üstlenebilirdi.

Vaşington, bu gibi işleri büyük ustalıkla tezgâhlamasını çok iyi bilir.

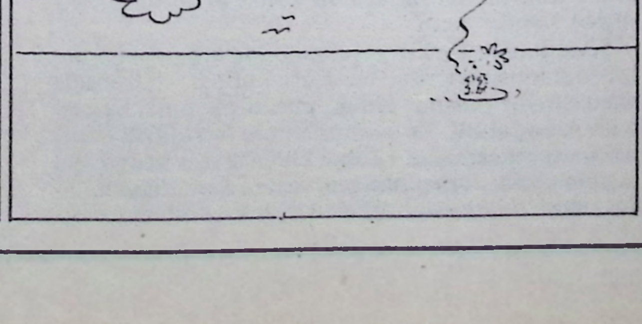
★

Dün biri Başbakan öteki Genelkurmay Başkanı olan iki kişi, dokuz yıl sonra değişik konumlarda karşı karşıya geldiler.

Bir kahve içtiler mi bilemem? (Çünkü bu yazı bir gün önce yazılıyor). Kendi dışlarında saptanan yazgıları, bu kez buluşmaya ayrı bir anlam vermektedir. 12 Eylülcü Evren, Ecevit'i kabul ederken (tıpkı Özal gibi) solun iktidara tırmanmasını engelleyecek bir yandaş gibi mi görmektedir? 12 Eylül sola karşıydı; şimdi solu iktidardan uzaklaştıran her siyaset Evren'i hoşnut kılmaz mı?

Buluşmanın şerefine konyak içilecek değildir, ama bir acı kahvenin dokuz yıl hatırı vardır.

Üniversiteye hazırlanmada iddialıyız.
KAVRAM DERSANESİ
LİSE SONLAR: 19 Eylül
BEKLEMELİLER: I. Aşama 21 Eylül, II. Aşama 5 Ekim
Merkez: 527 92 11 Kars: 2029 Şehzadebaşı: 522 75 74

Cumhuriyet
64. Yıl; Sayı: 22653 Kurucusu: Yunus Nadi 175 TL. 19 Eylül 1987 Cumartesi

T.C. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı
Özel
ALPAN BİLGİSAYAR KURSLARI
Mersin Şubesi

√Orta menzilli füzeler kaldırılıyor

Süper uzlaşma

√Reagan-Gorbaçov zirvesi sonbaharda

ZİRVE SONBAHARDA — ABD ve Sovyetler'in orta menzilli füzeler konusunda ilke anlaşmasına varmalarının ardından Reagan ve Gorbaçov'un sonbaharda üçüncü kez bir araya gelecekleri açıklandı.

ABD Başkanı Reagan ve Sovyet Dışişleri Bakanı Şevardnadze ayrı ayrı yaptıkları basın toplantılarında kısa ve orta-kısa menzilli nükleer füzelerin imha edilmesi konusunda anlaştıklarını açıkladılar. Anlaşmaya göre iki taraf da füzeleri sökerken, nükleer artıkları yok edecek.

ŞEBNEM ATİYAS

NEW YORK — Washington'da üç gündür süren yoğun görüşmeler sonunda orta ve orta kısa menzilli nükleer füzelerin kaldırılmasına yönelik anlaşma sağlandı. Dün sabah ayrı ayrı basın toplantısı yapan ABD Devlet Başkanı Ronald Reagan ve Sovyet Dışişleri Bakanı Eduard Şevardnadze anlaşmanın sağlandığını açıkladılar ve yakında iki sü-

(Arkası Sa. 14, Sü. 4'te)

WASHINGTON'DA BAYRAM HAVASI

Ufuk Güldemir'in notları 14. Sayfada

Halefoğlu, BM Genel Kurulu öncesi Cumhuriyet'in sorularını yanıtladı

Rum atağına yanıt hazır

Kıbrıs: Rum tarafı, Cuellar'ın çerçeve anlaşması taslağı tasarısını reddetmekle makul, adil ve kalıcı bir çözümü arzu etmediğini açıkça ortaya koymuştur. Rumlar, BM Genel Kurulu'nu, kendi amaçlarını istismar etmeye çalışırlarsa Türkiye'den gerekli cevabı alacaklardır.

Yunanistan: Başbakanlar arasında mesaj teatisinin bir müzakere ortamının yaratılmasına imkân vermesini temenni ediyoruz. Ancak bu diyalog süreci devam ederken Yunanistan'ın karşılıklı itimat havasının tesisini engelleyecek beyanlardan kaçınması önem taşıyor.

Konvansiyonel İstikrar: NATO ve Varşova Paktı arasında konvansiyonel istikrar görüşmelerinde ele alınan bölgenin Hazar Denizi'nin batısındaki bütün Sovyet topraklarını da içine alması gerekir. Türkiye'nin de büyük bir kısmı uygulama alanına dahil olacaktır.

AT: 1 kasım tarihinde yapılacak seçimlerin demokrasi konusundaki bazı kuşkuları da tamamen bertaraf edeceğine inanıyorum. Önümüzdeki dönemde AT ile ilişkilerimizin uygun bir zeminde gelişeceğine inanıyorum.

Körfez: İran ve Irak'la sürdürdüğümüz karşılıklı güvene dayanan yakın dostluk ilişkileri sayesinde, Türkiye ilgili ülkeler arasında yanlış anlamaların giderilmesi, diyaloğun muhafazası ve gerginliğin azaltılması amacıyla çaba göstermektedir.

İsrail: Türkiye'nin İsrail ile diplomatik ilişkilerini sürdürmesi Ortadoğu konusunda şimdiye kadar savunduğu görüşleri muhafaza etmesine engel teşkil etmemektedir.

Söyleşi 12. sayfada

7 YIL SONRA — Ecevit 'Bu görüşme ile 12 Eylül rejimini aklamış oluyor musunuz?' sorusuna 'Ben gerektiğinde protestomu, mücadelemi yaptım. Bu görüşme rejimin bazı bakımlardan yerine oturduğunu gösteriyor' yanıtını verdi. Ecevit, görüşmeyi 'çok güzel sohbet oldu' şeklinde değerlendirdi. (Fotoğraf: Cumhurbaşkanlığı Basın Müşavirliği)

Ecevit Köşk'e sıkıntılı geldi, neşeli ayrıldı

Sıcak görüşme

DSP Başkanı Ecevit görüşmeden sonra yaptığı açıklamada; 'Cumhurbaşkanı Evren ile yıllar sonra görüşmekten ve kendisini son derece sıhhatli görmekten mutluyum' dedi.

Ecevit, 45 dakika süren görüşmede, Kıbrıs ve son seçim sistemi konusundaki düşüncelerini Evren'e anlattığını söyledi.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit dün Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından kabul edildi. 45 dakika süren görüşmeden sonra Ecevit, gazetecilerin "Bu görüşme ile 12 Eylül rejimini aklamış olmuyor musunuz?" sorusuna "Ben, gerektiğinde protestomu, gerektiğinde mücadelemi yaptım. Gerektiğinde de üzerime düşen görevleri yerine getiriyorum. Bu, rejimin bazı bakımlardan yerine oturduğunu gösteriyor" karşılığını verdi.

Yedi yıllık aradan sonra Cumhurbaşkanı Evren'le ilk kez karşı karşıya gelen Bülent Ecevit, dün 16.55'te beraberinde özel şoförü olduğu halde Cumhurbaşkanlığı Köşkü'ne geldi. Saat 17.45'e kadar süren görüşmeden sonra gazetecilere açıklama yapan Bülent Ecevit, "Cumhurbaşkanı Sayın Kenan Evren'le yıllar sonra görüşmekten ve kendisini son derece sıhhatli bulmakla mutluluk duydum" dedi.

Ecevit, ülke sorunları ve uluslararası sorunlarla ilgili olarak Cumhurbaşkanı ile görüştüğünü ve bilgi arzettiğini söyledi. Ecevit, ABD ile Sovyetler Birliği arasında kısa ve orta menzilli füzelerin kaldırılmasını ilke olarak benimsemiş olmalarının dünya barışı açı-

(Arkası Sa. 15, Sü. 2'de)

ANKARA'dan
YALÇIN DOĞAN

Yarım Kalan Senaryo

ANKARA — "Namluyu çeviren kim?"... 11 eylülü 12 Eylül 1980'e bağlayan geceyarısı "CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'in" en çok merak ettiği soru bu... "Yönetime kim el koyuyor?"...

"CHP Genel Sekreteri" rahmetli Mustafa Üstündağ, Ecevit'e "ordunun yönetime el koymakta olduğu" haberini verince, Bülent Ecevit'in ilk tepkisi ve ilk sorusu bu:

"Yönetime el koyan kim?"

(Arkası Sa. 15, Sü. 1'de)

Sürpriz adaylar

ANAP'IN ADAY ADAYLARI — SHP'NİN ADAY ADAYLARI

ANAP'ta sürprizler ANAP'ta aday yağmuru dün sürprizlerle sürdü ve başvuru süresi pazar akşamına kadar uzatıldı. 1978-79'da Bülent Ecevit'in danışmanlarından olan METAŞ Genel Müdürü Işın Çelebi, Özal'ın isteği ile aday oldu. Başbakan'ın kardeşi Yusuf Özal, film sanatçısı Hülya Koçyiğit, Beşiktaşlı futbolcu Samet Aybaba aday adayı oldular. Vahit Halefoğlu'ndan başka Metin Emiroğlu ile Vehbi Dinçerler de henüz adaylık başvurusu yapmadılar.

SHP'de durum: Aday adayları için konulan başvuru süresi dün sona ererken, aday sayısının 1000'i aştığı gözlendi. Başvuruyu son güne bırakan adayların çokluğu genel merkezde izdihama yol açtı. İnönü İzmir'den, Nevdet Uğur İstanbul'dan, Deniz Baykal Antalya'dan, Aydın Güven Gürkan Elazığ'dan aday oldular.

7. Sayfada

Seçim Hukukumuz ve Sorunları

Barajın daralması

Milletvekili seçimlerinde engelli kotunun ikinci etabı seçim çevresi barajıdır. Bu baraj, kullanılan geçerli oyların o çevreden çıkartılacak milletvekili sayısına bölünmesiyle elde edilecek sayıdır.

Bir diğer yenilik ise seçim çevrelerinin küçültülmesi ve bu yolla seçim çevresi barajının 1/6 oranıyla yüzde 16.6'ya gelmesidir. Böylece baraj yükselirken, seçim çevresi sayısı da 104'e yükselmiş oluyordu.

Doç. Dr. Hikmet Sami Türk'ün yazısı 15. Sayfada

TL'ye formül

Dolara fren, faize devam

Merkez Bankası, doların Tahtakale'de 1000 lirayı zorlaması üzerine lira darlığı yaratmayı tercih etti. Dolar dün Tahtakale'de 9 lira gerileyerek 984 liraya düştü.

12. Sayfada

Baykal için göreve iade kararı

İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut tarafından görevden alınan İzmir Merkez İlçe Belediye Başkanı Suha Baykal için Danıştay 8. Dairesi yürütmeyi durdurma kararı aldı. 6. Sayfada

Ali Ulvi, yıllık izninin bir bölümünü kullandığından karikatürlerini bir süre için yayımlayamıyoruz.

Bilim Dünyasını Bugün İzleyin.
Cumhuriyet Bilim Teknik, Bugün ve her cumartesi Cumhuriyet'le birlikte

GÜNEYDOĞU'NUN DİKENLİ YÜZÜ

Tel boyu insanları

Direksiyonlarından kopup geldiler. Yanımızdaki sandalyelere dizi dizi oturdular. Aslında hepsi ölmüştü.. Binlerce yıldır hiç uyumamışlardı sanki..

Kafa kaçakçılığı nasıl yapılır? "Önce Suriye'ye gideceksin, kafaları çekeceksin.. Sonra da ölüm tarlalarını, iz tarlalarını aşarak mayınlara basmadan, iz bırakmadan döneceksin..."

Yazı ve fotoğraflar: CELAL BAŞLANGIÇ

Yarın Cumhuriyet'te

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

Göz Gözü Görmüyor...

Güneydoğu'da terör olayları hızını yitirmiş görünmüyor. Dünkü gazetelerde yayımlanan haberlere göre, Siirt'in Şırnak ilçesine bağlı Karageçit köyü dolaylarındaki göçebe Batuyan aşiretinin çadırlarına düzenlenen saldırıda 6 kişi ölmüştür. Hakkari'nin Uludere ilçesine bağlı Kavaklı kasabasında 3, Şırnak ilçesinin [illegible] mezrasından da 2 kişi kaçırılmıştır.

Ne var ki gazetelerde bu haberler artık büyütülmüyor, manşetlere tırmanamıyor, sayfaların altına doğru itiliyor, eski deyimle "vukuat-ı adiye"denmiş gibi de fertlendiriliyor, sıradan olaymış gibi kimseyi etkilemiyor. [illegible]

[illegible]

(Arkası Sa. 15, Sü. 1'de)

■ **İran'a barış için baskı:** Suriye Dışişleri Bakanı Tahran'da İran Cumhurbaşkanına Hafız Esad'ın 'çok önemli' bir mesajını verdi. 3. Sayfada

■ **Venedik Film Şenliği:** Venedik'te 'yaratıcı' sinemasına verilen ağırlık, bu yıl da korunurken daha geniş kitleleri hedef alan gösteri sineması da unutulmamıştı. 4. Sayfada

■ **Demirel iktidar hazırlığı yapıyor:** Süleyman Demirel bir süredir oluşturduğu 4 çalışma grubuna iktidara geldikleri takdirde yapılacakları, program halinde hazırlatıyor. Orta Sayfada

■ **Yeni bakanın Cumhuriyet'e demeci:** Adalet Bakanlığı'na atanan Halil Ertem "Tarafsız olacağım" dedi. Orta Sayfada

■ **Otobüs rekabeti:** Otomarsan'ın 0303 model otobüsünü satışa sunmasının ardından MAN A.Ş. de yeni SR 281 model otobüsünü piyasaya sunma hazırlıkları içinde. Ekonomi'de

■ **Avrupa'da otomobil savaşı:** Ford'dan ayrılıp Chrysler'e geçen ve bu firmayı yeniden zirveye çıkaran Iacocca daha kaliteli otomobillerle Avrupa piyasasını yeniden zorlayacaklarını söyledi. Arka Sayfada

■ **Vize koyan Fransa'ya boykot:** Öneri[illegible] kabul edilmesi durumunda, Avrupa Konseyi, asamblesi toplantılarını Lüksemburg'ta yapacak. Arka Sayfada

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Bu Kütüklerle...

Seçmen kütüklerinin sağlıklı tutulmadığını daha önceki yazılarımızda kanıtladığımızı sanıyoruz.

1977 seçimlerinde 21 milyon 203 bin 303 kayıtlı seçmen 1982'de nasıl olur da 20 milyon 690 bin 914'e iner?

Nüfusu artarken, seçmen sayısı azalmaz. Ya 77 seçimlerinde seçmen sayısında sahtecilik yapılmış ya da 82 hal-

(Arkası Sa. 15, Sü. 7'de)

Üniversite Hazırlık İçin
KADIKÖY DÖRTLER DERSANESİ
Hafta içi ÖYS: 12 Ekim
Hafta sonu ÖYS: 10 Ekim
ÖSS-ÖYS: 5 Ekim
Tel: 338 75 11 - 338 77 94 KADIKÖY

Cumhuriyet

ALPAN BİLGİSAYAR KURSLARI
Mersin Şubesi

64. Yıl; Sayı: 22654 — Kurucusu: Yunus Nadi — 175 TL. 20 Eylül 1987 Pazar

12 Eylül Adaleti

Ankara Sıkıyönetim Savcısı Hâkim Albay Nurettin Soyer açıklıyor

Evren: "Sen MHP iddianamesini hazırla"

Orgeneral Recep Ergun ile çatışmalar...

Recep Ergun'un savcı ve yargıçlara yaptığı baskılar...

İşkencelere karşı çıkan doktor, niçin görevinden alındı?

Komutan: "Pankartlar silahlardan daha önemlidir."
Silahlı sağ örgütü ortaya çıkaran polisler, karakollara dağıtılıyor...

Orgeneral Necdet Öztorun: "Ecevit'i tutuklatın!"

12 Eylül günü MHP'de yapılan arama...
MHP davası için soruşturma emri nasıl alındı?

Ecevit hakkında tahliye kararı veren yargıç, Kıbrıs'a sürülüyor...

Murat Bayrak hakkında niçin soruşturma açılamadı?

UĞUR MUMCU'nun kaleminden yarın Cumhuriyet'te

Orta menzilli füzelerle ilgili anlaşma, yumuşama yarattı

Dünyada umut

SHULTZ-ŞEVARDNADZE — ABD Dışişleri Bakanı Shultz ile Sovyet meslektaşı Şevardnadze arasında süren görüşmeler sonunda orta menzilli nükleer füzelerin sökülmesi konusunda prensip anlaşmasına varılması, tüm dünyada sevinçle karşılandı. İtalya, anlaşmayı 'Diyaloğun bir zaferi' diye niteledi.

ABD Başkanı Reagan: Tarihi anlaşmayı sonbaharda imzalamayı umuyorum. Stratejik silah anlaşması için SDI'yı (Yıldız Savaşları Projesi) feda etmem.

ABD'de bazı savunma uzmanları ise, anlaşmanın Batı'nın savunma gücünü azaltacağını öne sürdüler.

İtalya (Andreotti): ABD ile Sovyetler arasında bizim her zaman destekleyeceğimiz diyalog olumlu sonuç verdi.

F.Almanya (Ost): ABD ve Sovyetler, füzelerini söktükçe biz de Pershing 1A füzelerini sökeceğiz.

Yunanistan, Belçika, Hollanda, Norveç ve Çin hükümet sözcüleri de, ABD ile Sovyetler arasında varılan anlaşmayı memnunlukla karşıladıklarını açıkladılar. 17. Sayfada

HALEFOĞLU: KONVANSİYONEL SİLAHSIZLANMADA DA ANLAŞMA SAĞLANSIN 17. Sayfada

FRANSA VE NATO'DA BURUK SEVİNÇ
SABETAY VAROL ve HADİ ULUENGİN'in haberleri 17. Sayfada

BAŞLANGICIN BAŞLANGICI
EDİP EMİL ÖYMEN'in yazısı 17. Sayfada

TARİHİ BİR ANLAŞMA ERDURI BALCI'nın yorumu 3. Sayfada

Adaylarda sıra sancısı

ANAP'ta son günlerde etkin bir ismin ön plana çıktığı görülüyor: MSP'li Korkut Özal. MÇP'den umutlarını kesen MHP'liler, ANAP içinde etkinliklerini arttırma savaşımına girdi.

SHP'de eski milletvekilleri-parti meclisi üyeleri-milletvekillerinden oluşan bir şeytan üçgeni var İnönü, şimdi basit gibi görünen bu karmaşık problemi çözüp üçgenin dengesini sağlayacak.

DYP'de ise eski AP kökenliler çok sabırlı ve Demirel'in fiilen seçilmesini bekliyorlar. Demirel büyük olasılıkla "kadro gençleştirmesine" gidecek ve Özal tarafından kızağa çekilen bazı isimler seçilecek yerlere gelecekler.

DSP'de sular şimdilik durgun akıyor. Adaylık için başvuru sayısının azlığının yanı sıra Ecevit de partisinin ismini taze tutabilmenin yolunu her gün TV ve basında görüyor.

ANKARA'dan/YALÇIN DOĞAN 16. Sayfada

Kontenjan adaylığı

Seçim tekniklerinin olanakları zorlanarak benzeri görülmemiş biçimde yozlaştırılmış bir d'Hondt sistemi haline getirilen yeni seçim yasası iktidar partisini kollayacak

Doç. Dr. Nihat Sami Türk'ün yazısı 12. Sayfada

SEÇİM 87'YE 41 GÜN KALA

Emiroğlu: Aday olmayacağım. 9. Sayfada

ANAP aday adaylarının listesi.

Başbakan Özal'ın kardeşi Korkut Özal'ın oğlu Murat Mehmet Özal, ANAP'tan İstanbul aday adayı oldu.

Seçim Kulisi:

Hasbi Ağa'nın kapısı çalınacak mı?

Çağlar ve Gençoğlu'nun kirli çamaşırları.

Beyefendiye ultimatom.

Orta Sayfada

Erken yerel seçim havası

1 Kasım'da ANAP'ın iktidar olarak çıkması varsayımına dayandırılan hesaplara göre, yerel seçimlerin genel seçimin hemen sonrasında erkene alınması "hiç de sürpriz" olmayacak. Nitekim bir ANAP yöneticisi bu konudaki soruyu, "Neden aralık ayında seçim olmasın?" sorusu ile yanıtlıyor. FARUK BİLDİRİCİ'nin haberi 16. Sayfada

GÜNEYDOĞU'NUN DİKENLİ YÜZÜ

Tel boyu insanları

Sınır boyunda, tellerden sonra "iz tarlası" başlıyor. Nedir bu "iz tarlası?" Neden iki ayda bir köylüler, işlerini güçlerini, kendi tarlalarını bırakıp bu iz tarlalarını sürüyorlar?

Yazı ve fotoğraflar:
CELAL BAŞLANGIÇ

15. Sayfada

Yatırımcının Haftalık Rehberi

Geçen hafta borsada hangi hisseler parladı? Döviz ve altın fiyatları nasıl gelişti? Menkul kıymet yatırım fonlarına yatırım yapanlar ne kazandı? Mevduat ve tahvil faizlerinde ne gibi gelişmeler yaşandı?

Yatırımcıyı, parasını değerlendirmek isteyen vatandaşı ilgilendirebilecek başlıca göstergeler

Yatırımcının Haftalık Rehberi her pazar Ekonomi sayfamızda

Hava Durumu

Türkiye'de ve dünyanın önemli merkezlerinde hava nasıl olacak?

Haritalarıyla, ayrıntısıyla her gün

12. Sayfada

İyi Pazarlar:

Cumhuriyet Dergi her pazar Cumhuriyet'le birlikte

Paris'ten

Rötarlı füze

SABETAY VAROL

Dijital saat, atışa 6 dakika kala bir anda durdu. TV ekranında görünen Kourou üssünün tüm görevlileri birbirlerine baktı. Avrupa füzesi Ariane uzaya fırlatılacaktı. Arızanın nereden kaynaklandığını açıklamak 20 dakika sürdü. Sonuçta 19. uçuşunu gerçekleştiren Ariane füzesi 2.5 saatlik bir rötarla uzaya fırlatıldı.

Londra'dan

Casus Avcısı

EDİP EMİL ÖYMEN

Yasaklı 'muzır' kitaptan biri alıntı mı yapmış, hükümetin eli, kolu, bacağı hemen oraya uzanıverir. Halkı "muzırattan" korumak için. Herkesin bildiği ve kimsenin sözünü edemediği Casus Avcısı'nın İşçi Partisi Kurultayı'nda satışının yapılıp yapılmayacağı merakla beklenirken, "serseri yayıncılar" kitaptan 20 bin tane basacaklarını açıkladı.

Bordeaux'dan

Şatoda düğün

HADİ ULUENGİN

De Froimont ailesi varlıklı dahi sayılsa, çok uzun süredir kemerleri sıkıyor, Les Epergeons malikanesine rağmen. Ancak kızlarının düğününde, Odile'nin mutluluğu için, havai fişeklerin atımı için bile Paris'ten uzman getiriyorlar.

Zürih'ten

Ortadireğin şansı yok

DOĞAN ABALIOĞLU

Politikacılar enflasyon işini halk anlamasın diye öyle bir dallandırır budaklandırır ki sonunda adamı serseme çevirir ve millete boş verdirirler.

Perpignan'dan

Tanrı öylesine cömert ki...

MİNE G. SAULNIER

Salvador Dali, Barcelona'da yaşayan o en alçak ve en dahi gazetecinin, "Size evrenin başlangıcı nedir?" sorusuna, yerçekimi yasalarına karşı dikilen ünlü bıyıklarını titretmeden şu yanıtı veriyor: "Tüm evrenin merkezi Perpignan Garı'dır."

Thun'dan

İsviçreli olmak

MEHMET BASUTÇU

İsviçrelilere gelince, onlar da bildiğimiz kişiliklerine uygundular. Dolayısıyla birlikte sertleşmiş, kıskanç, kuşkulu ve genellikle hüzünlü insanlar.

7. Sayfada

Tarihsel Bir Gelişme...

ABD ile Sovyetler Birliği arasında orta menzilli nükleer füzelerin kaldırılmasına ilişkin olarak varılan prensip anlaşması dünya barışı ve yumuşama açısından kuşkusuz olumlu karşılanacak tarihsel bir gelişmedir. Anlaşma ile 1000-5000 kilometre menzilli orta menzilli füzelerle (INF), menzilleri 500-1000 kilometre arasında olan kısa orta menzilli füzelerin (SRINF) kaldırılması öngörülüyor. Böylece nükleer silahsızlanma yolunda ufak (iki süper gücün ellerindeki muazzam nükleer silah stoku düşünüldüğünde) fakat çok anlamlı bir adım atılmıştır.

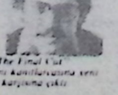
Gelen haberlerden, kimi NATO ülkelerinin anlaşmayı görünürde memnunlukla karşılamalarına rağmen diplomatik kulislerde kaygılarını dile getirdikleri anlaşılıyor. Bu konuya temas etmeden bir noktayı belirtmeyi ya...

(Arkası Sa. 16, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

■ **ABD'den İran'a son uyarı:** ABD Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Redman, Hamaney'in BM'de yapacağı konuşmanın Tahran'a ateşkesi kabul etmesi için tanınan son şans olduğunu söyledi. 3. Sayfada

■ **San Sebastian Film Şenliği:** Zülfü Livaneli'nin Yaşar Kemal'den uyarladığı ilk film "Yer Demir Gök Bakır", 35. Uluslararası San Sebastian Film Şenliği'nde yarışıyor.

■ **Müzik:** Pink Floyd "The Final Cut" albümünün son olmadığını kanıtlarcasına yeni bir albümle dinleyicilerin karşısına çıktı. 5. Sayfada

■ **Akdeniz Oyunları:** Serbest güreşçilerimiz 6 altın, 1 gümüş, 2 bronz madalya kazanırken Basketbol Milli Takımımız altın, Voleybol Milli Takımımız da gümüş madalya aldı. Spor'da

■ **Ders yılı sorunlarla başlıyor.** Büyük kentlerdeki resmi okullarda sınıfların ... bir aşılabileceği belirtiliyor. Bazı kasaların ... bulunmuyor. Orta dereceli okullarda İngilizce, Türkçe ve beden eğitimi derslerinde öğretmen eksikliği var. Arka Sayfada

■ **Silahbaşındaki kadınlar:** İsrail'de kadınların da erkekler gibi 20 ay askerlik yükümlülükleri var. NATO ordularındaki ... yüzde 9.5 ile ABD en yüksek oranda asker bulunduran ülke. Arka Sayfada

GÖZLEM

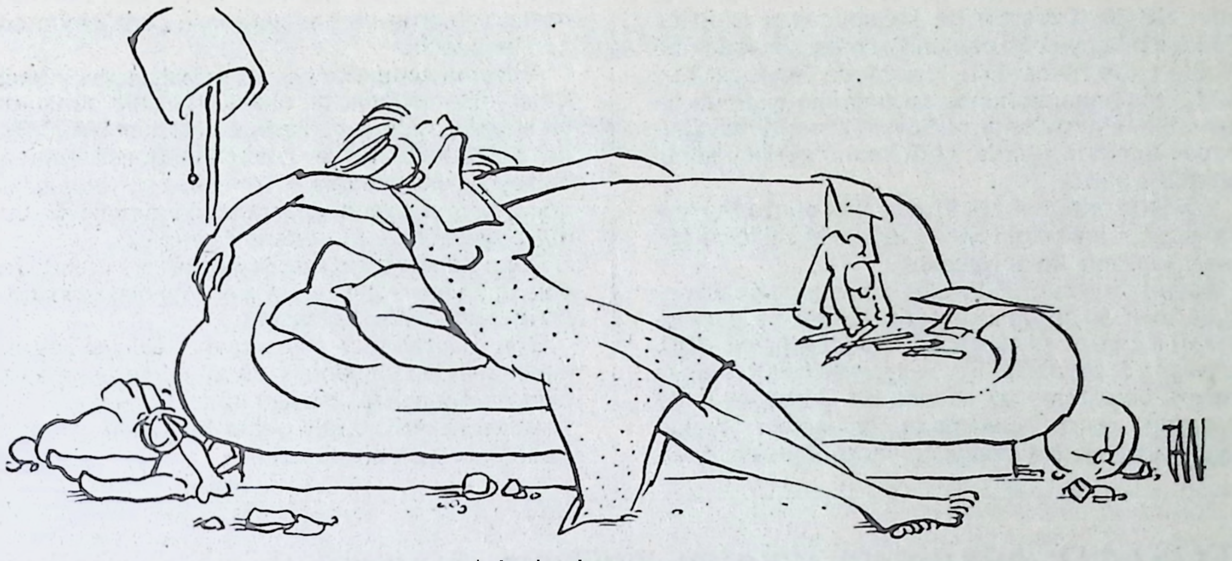
UĞUR MUMCU

Adaylık...

Partilerin bu kadar kısa sürede ... kadar güç bir iş? Bunca aday ... seçilecek?

SHP için en iyisi "yazı-tura" atmaktır ... yaşasın Türkler" tekerlemesi ile adaylar ... onbeş Amerika kardeş" ...

(Arkası Sa. 16, Sü. 7'de)

YAZ TATİLİ BİTTİ, OKULLAR AÇILDI...

Tarihi Bir Anlaşma

ERGUN BALCI / *20 eylül*

ABD ile Sovyetler Birliği arasında orta menzilli füzelerin kaldırılması konusunda varılan anlaşma tarihi bir olaydır. Anlaşma gerçi tüm nükleer silahların kaldırılması düşünüldüğünde, sadece bu yolda atılmış ufak bir adımdır. Nitekim orta menzilli füzeler, iki süper gücün nükleer silahlarının sadece yüzde 6'sını oluşturmaktadır.

Ancak anlaşmanın tarihsel önemi nükleer silahların kaldırılması yolunu açmasındadır. ABD ile Sovyetler Birliği, tarihlerinde ilk kez nükleer füzeleri yok etmektedirler. İki süper güç arasında şimdiye dek yapılan nükleer anlaşmalarda, nükleer füzelerin miktarı kısıtlanmış, bunların sayısına tavan konmuş, fakat füzelerin yok edilmesi yoluna gidilmemiştir. İşte ABD ile Sovyetler Birliği arasında yapılan orta menzilli füze (INF) anlaşmasının tarihsel önemi buradadır.

Anlaşmanın bu bakımdan şimdiye kadar tüm ABD başkanlarının yaptıkları nükleer anlaşmalardan (Nixon döneminde SALT-1, Carter döneminde Senato'nun onaylamadığı SALT-2) daha önemli olduğu söylenebilir. Böylesine önemli bir anlaşmanın, Ronald Reagan gibi, 2. Dünya Savaşı'ndan bu yana Beyaz Saray'a gelen en sağcı, anti Sovyet bir başkanın döneminde yapılması ise ilginç rastlantıdır.

Anlaşma aslında iki grup füzenin yok edilmesini öngörüyor. Bunlar 1000-5000 kilometre menzilli orta menzilli (INF) füzelerle, 500-1000 kilometre menzilli kısa orta menzilli (SRINF) füzelerdir. Anlaşmaya göre sıfırlanacak orta menzilli füzeler, tek başlıklı Amerikan Cruise ve Pershing-2 füzeleri ile Sovyetler'in üç başlıklı SS-20 ve tek başlıklı SS-4 füzeleridir. Cruise ve Pershing-2 füzelerinin 320 tanesi halen dört Batı Avrupa ülkesine (İtalya, İngiltere, Belçika ve Federal Almanya) yerleştirilmiş durumda.

Anlaşma uyarınca kaldırılacak olan kısa orta menzilli (500-1000 km. menzilli) füzeler ise Sovyetler'in SS-22, SS-23 ve Scaleboard füzeleridir. Bunlara karşılık Federal Almanya'da konuşlandırılmış olan 72 adet, 700 kilometre menzilli Pershing 1-A füzesi kaldırılacaktır. Nükleer başlıkları ABD'nin denetiminde olan Pershing 1-A füzeleri iki taraf arasında uzun süre tartışma konusu olmuş, sonunda Şansöyle Helmut Kohl, üç hafta kadar önce yaptığı açıklamada iki süper güç bu yıl içinde orta menzilli füzeler konusunda bir anlaşmaya vardıkları takdirde, Pershing 1-A'ları yok edeceğini bildirmişti.

Anlaşma ile nükleer sözlükte *"çifte sıfır"* ya da *"süper sıfır* diye bilinen formül gerçekleşmiş olacaktır. Bilindiği gibi Reykjavik'teki Reagan-Gorbaçov zirvesinde orta menzilli füzelerin Avrupa'da sıfırlanması, buna karşılık Sovyetler Birliği'nin Orta Asya'da, ABD'nin de Alaska'da 100'er adet füze bulundurmaları konusunda görüş birliğine varılmıştı... Sıfır çözüm denen bu formülün kabulünden bir süre sonra Sovyetler Birliği 500-1000 kilometre menzilli kısa orta menzilli füzelerin de kaldırılmasını, yani "çifte sıfır" ya da "süper sıfır" formülünü önermiş ve öneri NATO tarafından kabul edilmişti.

Ancak orta menzilli füzeler konusunda çok önemli bir nokta vardı. Anlaşma uyarınca Sovyetler Asya'da 100 füze bulundurdukları takdirde, Türkiye ve Japonya gibi ülkeler bu füzelerin menzili içine gireceklerdi. Türkiye, bunun üzerine, bu füzelerin tüm dünyadan (Alaska ve Sovyetler'in Asya'daki topraklarından) kaldırılması için NATO içinde yoğun bir kampanya başlattı. Mayıs ayında Norveç'in Stavenger kentinde gerçekleştirilen NATO Nükleer Planlama Grubu toplantısının sonunda yayımlanan bildiride müttefikler, Asya'da kalması öngörülen 100

adet SS-20 füzesinin de kaldırılmasını istediler. Türkiye bildiriye bu koşulun konması için ısrarlı biçimde çaba harcamıştı. Haziranda Reykjavik'teki NATO toplantısı sonunda yayımlanan bildiride de aynı nokta vurgulandı ve Sovyet lideri Mihail Gorbaçov temmuz ayında, NATO'nun önerisini kabul ettiğini açıkladı.

Böylece orta menzilli füzeler tüm dünyadan kaldırılacak, Türkiye'nin SS-20'lerin menzili içine girmesi tehlikesi kalmayacaktır.

Halen orta menzilli füzeler konusunda çözülmesi gereken iki sorun kalmıştır ki bunlar da denetleme ve füzelerin ne süre içinde kaldırılacağıdır. ABD, füzelerin 3, Sovyetler ise 5 yıl içinde kaldırılmasını istiyor. Denetleme konusunda ise Gorbaçov hafta başında yaptığı açıklamada, anlaşmaya uyulup uyulmadığının BM tarafından denetlenmesini önermiştir. İki sorun da herhalde kısa süre içinde çözümlenecektir.

Anlaşma Avrupa'da olumlu karşılanmıştır. Ancak Batılı hükümetlerin, bu olumlu tepkinin gerisinde bir kaygıları olduğu da seziliyor. Nitekim NATO Genel Sekreteri Lord Carrington yaptığı açıklamada, bu kaygıyı dile getirmiş ve "Anlaşma çok olumlu bir adım; konvansiyonel silahlardaki indirimin de bunu izleyeceğini umut ederim" demiştir.

Bunu herkes umut ediyor. Başka bir umut da bu anlaşmanın stratejik (uzun menzilli) füzelerin indirimine giden yolu açmasıdır.

Orta menzilli füze anlaşması 2. Dünya Savaşı'nın bitiminden bu yana iki süper güç arasında varılan en önemli silahsızlanma anlaşmasıdır.

Anlaşma, ABD ve Sovyetler Birliği'nin yanı sıra insanlık için de bir başarıdır.

TÜSİAD, hükümete diyalog çağrısını yineledi

Diyalog çatışmayı önler

21 eylül

Ekonomi Servisi — Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD) hükümete daha önce yaptığı diyalog çağrısını tekrarlayarak, devletin elindeki gerek makro gerekse sektöre bilgi ve istatistiklerin gizlenmemesini istedi. **TÜSİAD hükümeti, "Diyaloğun olmadığı yerde açık veya gizli savaş başlar" diye uyardı.**

TÜSİAD yayını "Görüş"ün son sayısında imzasız yayımlanan "diyalog" söyleşisinde, işbirliğini sağlamanın yolunun diyalogdan geçtiği belirtildi. Söyleşide, **"Bu suretle kararlar alındığı zaman kimse sürprizlerle karşılaşmaz ve ülke çapında düzenli bir uygulama kolaylaşır. Sorunları açıklıkla bilmeyen bir özel sektör, hükümeti nasıl desteklemesi gerektiğini de kararlaştıramaz"** denildi.

Piyasa ekonomisinde diyaloğun ilk önce piyasaların kurulması, fiyatlar, faiz, ücret ve kiraların serbest olması yoluyla sağlanacağı kaydedilerek bu suretle üretici ve tüketicilerin her gün gizli tutulmayan değişiklikleri not edeceği ve gelecekleri için kendilerini hazırlayacaklarına işaret edildi. Söyleşide daha sonra şu görüş savunuldu:

"Diyalog sadece rakamların gizlenmeyerek zamanında açıklanması olmayıp, rakamların ortaya koyduğu sorunların değerlendirilmesi ve çarelerini de kapsar. Zira örneğin, vergi gelirlerinin düşmesi nedeniyle bütçe gelirlerini açıklamayarak vergi kayıplarını gizlemesi ve ilgililerle hiçbir görüşme yapmadan aniden yeni vergiler koyma cihetine gidilmesi iş hayatında kararsızlıklar yaratır ve belli bir muhalefet doğurur."

Özel sektörün kamu sektörü ile diyaloğu için komisyonların kurulmasını öneren TÜSİAD, diyalog sırasında verilen görüşlerin hükümeti kesinlikle bağlamayacağından kamunun bundan kârlı çıkacağını da vurguladı.

TÜSİAD, diyalogla **"Hükümetin başarısının kolaylaşacağı, siyasi sürtüşmelerin ve karşılıklı ithamların azalacağını"** bildirdi.

TÜSİAD ayrıca, hükümetin gizlilik kararı verilmeyen bilgi ve dokümanları halka ve araştırma kuruluşlarına kasten veya ihmal suretiyle verilmemesi halinde memurların cezalandırılacağının da yasalarda belirtilmesini istedi.

Körfez'de savaş rüzgârları

ABD, İran gemisini vurdu

22 eylül

WASHINGTON (AP) — Körfez'de Farsi adası yakınlarında seyreden **Jarrett** firkateyninden havalanan bir ABD helikopteri, mayın döşemekte olan bir İran savaş gemisini vurdu. Saldırı sonunda ateş alan gemide ölen ya da yaralanan olmadığı açıklandı.

Olaydan bir süre önce, bölgede **"Gentle Breeze"** adlı bir İngiliz gemisi, İran hücumbotlarının saldırısına uğradı. ABD başkentindeki bazı kaynaklar, İngiliz gemisi vurulduğu sırada, bölgede Amerikan gemisi olmadığını, bu nedenle, Jarrett'in, İngilizlerin yardım çağrısı üzerine harekete geçmiş olabileceğini belirttiler.

Diğer kaynaklar, olay sırasında Jarrett gemisinin yeni gelecek konvoy için olağan devriye gezisini sürdürmekte olduğunu ve helikopterin güvenlik nedeniyle gemi çevresinde tur attığını bildirdiler.

ABD ile Sovyetler, stratejik füzelerde de yüzde 50 indirim için çalışıyor

Sıra uzun menzilli füzelerde

22 eylül

Dış Haberler Servisi — ABD Başkanı **Reagan** BM Genel Kurulu'na dün sunduğu raporda orta menzilli füzelerden sonra stratejik (uzun menzilli) füzelerin indirimi için de çaba harcayacağını belirtirken eski ABD Dışişleri Bakanlarından **Alexander Haig** SSCB ile ABD arasındaki orta menzilli füze anlaşmasına karşı çıkarak anlaşmanın ABD'nin müttefiklerini **"büyük bir korku ve kaygı içinde bıraktığını"** söyledi.

Reagan, Genel Kurul'a yaptığı açıklamada uzun menzilli füzelerin de % 50 indirimi için çaba harcayacaklarını söyledikten sonra Yıldız Savaşları (SDI) projesini savunarak **"Bu proje daha emniyetli bir dünya yaratma çabalarımızın yaşamsal parçasıdır"** dedi.

AP'ye göre Reagan şöyle devam etti:

"Sovyetler'le orta menzilli füzelerin kaldırılması konusunda ilke anlaşmasına vardık. Bundan sonra stratejik (uzun menzilli) silahlarda % 50 indirim yapmaya çalışacağız."

Başka bir televizyon programında konuşan Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanlığı sözcüsü **Genadi Gerasimov** ise ABD'nin Yıldız Savaşları (SDI) projesi ile ilgili çalışmaları yoğunlaştıracağını açıklamasının, stratejik silahların sınırlandırılması görüşmelerinde ilerleme kaydedilmesine yardımcı olmayacağını belirtti.

ABD'de orta ve kısa orta menzilli füze anlaşmasına karşı çıkanlara eski Dışişleri Bakanı Alexander Haig de katıldı. AP'nin haberine göre Haig, Cumhuriyetçi Parti'nin kadın kollarının toplantısında yaptığı konuşmada anlaşmanın **"ciddi eksikliklerle** dolu olduğunu öne sürdü. Haig, geçen hafta İngiltere Başbakanı **Margaret Thatcher**'le görüştüğünü, bu görüşmede Avrupalıların anlaşmaya **"büyük bir korku ve kaygı ile"** baktıklarını anladığını söyledi.

Dışişleri Bakanlığı'ndan başka NATO Başkomutanlığı görevinde bulunmuş olan Haig **"Bu anlaşma, Avrupa'nın caydırıcı gücünü ortadan kaldırarak, yaşlı kıtada bir savaş çıkması olasılığını arttıracaktır"** dedi. Eski Dışişleri Bakanı, orta ve kısa menzilli füzelerin kaldırılmasından sonra, Avrupa'nın savunmasında stratejik füzelerin (uzun menzilli) daha fazla ağırlık kazanacağını ileri sürdü.

Aynı toplantıda konuşan Senato Cumhuriyetçi lideri **Bob Dole** ise anlaşmanın senatoda onaylanmasının denetleme konusunun ayrıntılı ve doğurucu biçimde saptanmasına bağlı olduğunu söyledi. Ancak Dole, anlaşmayı **"doğru yolda atılmış bir adım"** olarak nitelendirdi.

Orta ve orta kısa menzilli füzelerin (INF) karşılıklı olarak yok edilmesi konusunda ABD ve Sovyetler Birliği arasında geçen hafta **"ilke anlaşması"**'na varılmasına rağmen, Moskova ve Washington'un uzlaşma sağlayamadığı iki konu hâlâ çözüm bekliyor. Füzelerin nasıl bir takvime bağlanarak yok edileceği ve tarafların anlaşmaya uyüp uymadığının nasıl denetleneceğini belirlemek üzere, Sovyet ve ABD'li görüşmeciler, bu ayın sonunda Cenevre'de yeniden bir araya gelecekler.

AA'nın haberine göre görüş ayrılığı bulunan konularla ilgili bilgi veren bir Amerikalı görüşmeci, bu tür sorunların karmaşık olduğunu, ancak teknik ve **"çözülebilir"** nitelik taşıdıklarını söyledi.

TASS'IN YORUMU

Sovyet resmi haber ajansı TASS, ABD ile Sovyetler'in, bir silahsızlanma anlaşması yapmak için ilke anlaşmasına varmalarına rağmen, ABD'nin yürüttüğü stratejik savunma girişimi projesinin, daha geniş çapta silahsızlanmaya gidilmesinin önündeki en büyük engel olduğunu bildirdi.

TASS, orta menzilli füzelerin kaldırılması için anlaşmaya varılmasının, uzay silahları ile stratejik silahların da kaldırılabileceği yolunda umut verdiğini, ancak ABD Başkanı Ronald Reagan'ın, **Yıldız Savaşları adıyla da bilinen projeyi "feda etmeye isteksiz"** olduğunu belirtti

Bu arada ABD ile SSCB'nin, orta menzilli füzelerin sökülmesi için ilke anlaşmasına varmasından sonra, süper güçlerin heyetleri, İsviçre'nin Cenevre kentindeki silahsızlanma görüşmelerine dün yeniden başladılar.

Atatürk Sempozyumu'nu açan Evren:

Tarihi problemler kinden uzak değerlendirilmeli

22 eylül

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Uluslararası Atatürk Sempozyumu'nun açış konuşmasını yapan Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**, **"Tarihi problemlerin ve sosyal olayların her türlü kin ve nefret duygularından uzak, yansız ölçüler ve yaklaşımlar içinde değerlendirilmesi halinde doğruyu bulabileceğimizi hiçbir zaman aklımızdan çıkarmamalıyız"** dedi.

3 gün sürecek olan Uluslararası Atatürk Sempozyumu dün başladı. Sempozyumun açılışında Cumhurbaşkanı Kenan Evren, TBMM Başkanı **Necmettin Karaduman**, Cumhurbaşkanlığı Konseyi üyeleri, Genelkurmay Başkanı Orgeneral **Necip Torumtay**, YÖK Başkanı Prof. **İhsan Doğramacı** bulundular. Toplantının açış konuşmasını yapan Cumhurbaşkanı Evren, bu tür toplantıların birçok önemli olayın

aydınlanmasına var olan bilgilere yeni boyutlar eklenmesine katkısının olduğuna işaret ederek, **"Aynı zamanda ülkeler ve insanlar arasındaki kültürel bağların kurulmasına ve geliştirilmesine de olumlu hizmetleri bulunmaktadır"** diye konuştu. Cumhurbaşkanı Evren, şöyle devam etti:

"Dünyada ülkelerin tarihine çeşitli alanlarda değerler katmış olan ve her zaman minnet, şükran ve saygı ile anılan birçok büyük insan vardır. Ancak bu konuda erişilmez bir zenginliğe sahip Türk tarihinde olduğu gibi, dünya tarihinde de en seçkin yerlerden birisi, şüphesiz, yarattığı Kurtuluş Savaşı destanı, yeni Türkiye mucizesi ve sayısız inkılaplarıyla ulu önder Atatürk'e aittir. O tarih sayfalarından silinmeye mahkûm edilmek istenen ve yaşama ümidini kaybetme noktasına gelmiş milletimizi ve vatanımızı, askeri ve siyasal dehasıyla acımasız bir istilanın pençesinden çekip kurtarmış, eşsiz sağduyusu ve önsezi ile insan onuruna en yakışan yönetim şekli olan cumhuriyeti kurarak, içinde yaşanılan dönemde kolay kolay kimsenin cesaret dahi edemeyeceği büyük ve köklü reformları tükenmeyen azim, inanç ve kararlılıkla birer birer gerçekleştirmiştir."

Evren konuşmasında, Atatürk düşünceleri doğrultusunda yapılacak objektif araştırmalarla ve bilim adamlarının katkılarıyla, Batı dünyasında yerleşmiş, genellikle politik ve duygusal nedenlere dayanan önyargıların, yanlış hükümlerin ortadan kaldırılacağına da işaret ederek, **"Böylece dünya tarihinde önemli bir yeri bulunan, gittiği her yerde barış, hürriyet ve adalet götürmüş olan yüce milletimizin insanlığa ve uygarlığa küçümsenmeyecek katkılarının daha da iyi anlaşılacağına inanıyoruz"** dedi.

Yine dergi toplatıldı

23 eylül

İstanbul Haber Servisi — Haftalık "2000'e Doğru" dergisinin son sayısı toplatıldı. Derginin 39'uncu sayısında yer alan, **"Atatürk'ün Kürtlere muhtariyet verilmesi"** konusundaki yazı nedeniyle alınan toplatma kararının, **"Güneydoğu illerimizde sürmekte olan bölücü eylemler göz önüne alınarak ve söz konusu yazının, milli duyguları yok etmek ve zayıflatmak için propaganda yapmak mahiyetinde olabileceği şeklinde değerlendirilerek"** alındığı öğrenildi.

Dergi yöneticilerinden edinilen bilgiye göre derginin 39'uncu sayısının toplatılması için gösterilen gerekçede şöyle deniliyor:

"39. sayısındaki "Kürtlere Mahalli İdare" başlığı altındaki yazı ile aynı derginin 35. sayısının "Kürtlere Özerklik" başlıklı yazılarla Güneydoğu illerimizin bir bölümünde halen sürdürülen bölücü eylemler göz önünde bulundurulduğuna, iki sayıda arka arkaya ve ısrarla aynı konunun işlenmiş olması Atatürk görüşlerinin kamuoyuna yansıtılması amacının sınırlarının aşıldığı ve TCK'nın 142/3'te tarif edildiği şekilde milli duyguları yok etmek ve zayıflatmak için propaganda yapmak mahiyetinde olabileceği şekilde değerlendirilerek alınmıştır."

AZİZ NESİN ELEŞTİRDİ

"2000'e Doğru" dergisinin üst üstte iki kez antidemokratik bir şekilde toplanmasını kınamak için dün Gazeteciler Kütüphane salonunda çok sayıda gazete ve dergi yöneticisinin katıldığı bir toplantı düzenlendi. Toplantıyı düzenleyen Türkiye Yazarlar Sendikası Başkanı **Aziz Nesin**, basına karşı girişilen bu eylemlerin sağ sol olayı olmaktan çıkarılması gerektiğine değinerek **"Bu konu çok genel bir içerik taşıyor. Özünde insanlık sorunu var, özgürlük sorunu var. Biz derginin Atatürk'ün söylediği sözün özünden dolayı toplanıp toplanmadığını savunmuyoruz. Onları da istersek savunuruz, hakkımızdır elbet. Onu savunduğumuz zaman konulan yasaklara da karşı geliriz. Burda tarihsel bir belge yayımlanıyor diye dergi toplanıyor ya da basımı engelleniyor. Bu hepimiz için önemli bir olay. Biz konuşamıyoruz hiç değilse Atatürk konuşsun. 65 yıl önceki Atatürk konuşsun. Bizim savunduğumuz konu budur."**

GÜNAYDIN YERİNE BULVAR

Seçim yasaklarına uymadığı gerekçesiyle referandum günü toplatılan Bulvar gazetesinin, adli bir yanlışlık sonucu, Günaydın gazetesinde yer alan **"Özal'ın Adaleti"** başlıklı yazı nedeniyle toplatıldığı anlaşıldı. Yanlışlığın anlaşılması üzerine, gazete avukatları, karara itiraz dilekçesi verirken, gazetenin uğradığı maddi ve manevi kayıp için tazminat davası açılacağı bildirildi.

Külçe altın 15 bine dayandı

23 eylül

Ekonomi Servisi — Kapalıçarşı'da 24 ayar külçe altının gramı dün bir ara 15 bin lirayı geçti. Kapalıçarşı'da ilk kez gramı 15 bin 20 liraya çıkan 24 ayar külçe altın daha sonra geriledi ve önceki güne göre 70 liralık bir artışla gramı 14 bin 970 liradan satıldı.

Cumhuriyet Altını da 500 lira değer kazanarak 106 bin 500 liradan alıcı buldu. 22 ayar bilezik 200 lira değer kazanarak gramı 14 bin 700 liradan satıldı. Altın dış borsalarda da değer kazandı. Önceki gece New York'ta onsu 462.70 dolara kadar çıkan altın dün Londra'da ons başına yaklaşık 3.5 dolar değer kazanarak 463.15 dolardan işlem gördü.

Dolar, Tahtakale'de önceki günkü düzeyini korudu ve 988 liradan satıldı. Merkez Bankası doların efektif satış kurunu yaklaşık 2.5 lira arttırarak bugün geçerli olacak kuru 933.19 lira olarak açıkladı. Mark Tahtakale'de 545 liradan satıldı.

Dolar Londra'da 1.8165 mark ve 143.95 yen paritelerinden işlem gördü.

Sünger operasyonunun ilk etkisi

Emisyon 40 milyar lira daraltıldı

23 eylül

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Piyasadaki para miktarlarının 3 trilyon lirayı aşması ve döviz spekülasyonunun artması üzerine başlatılan **"sünger operasyonu"**nun ilk sonuçları alınmaya başladı. Geçen hafta perşembe günü başlatılan sıkı para uygulamasının ilk üç gününde piyasadan 40.5 milyar lira çekildiği belirlendi.

Merkez Bankası verilerine göre, geçen hafta 2 trilyon 984.2 milyar lira düzeyinde bulunan emisyon hacmi önceki akşam 2 trilyon 943.7 milyar liraya çekildi.

Dolaşımdaki para, 2 trilyon 478.6 milyar liradan 2 trilyon 444 milyar liraya düşerken, banka kasaları da 505.6 milyar liradan 499.7 milyar liraya indi.

Merkez Bankası yetkililerinden edinilen bilgiye göre, emisyonda meydana gelen 40.5 milyar liralık azalma, munzam karşılık ve mevduatla ilgili güvencelere ilişkin (disponibilite) düzenlemelerin ilk etkisiyle gerçekleşti. Yeni düzenlemelerin esas olarak bundan sonra etkisini göstereceği, yaklaşık 400 milyar dolayında emisyonu daraltıcı yönde bir etki yapacağı hesaplanıyor.

Dünyanın en büyük firmaları

23 eylül

Ekonomi Servisi — The Wall Sreet Journal'ın yayımladığı "Global Finans ve Yatırım" ekinde "Dünyanın en büyük 100 bankası" sıralamasında birinciliğe Japon Dai-Ichi Kongyo Bank yükseldi.

Banka sıralamasında Dai-Ichi Kongyo Bank 1986 yılı sonu itibarıyla 215 milyar dolara ulaşan aktifleriyle, 1985 yılının birincisi Amerikan Citicorp'u geçti. Listede ilk 10 sırada 7 Japon bankası yer alırken, ABD'yi sadece Citicorp temsil etti. İlk 10 sırada 2 Fransız bankası da yer aldı.

Dünyanın en büyük 100 halka açık şirketi sıralamasında da Japon şirketleri ilk sıraları aldılar. Geçen yıl "tarihin en başarılı özelleştirilmesi" ile halka açılan Japon Nippon Telegraph and Telephone (NTT) şirketi 1987 yılında, geçen yılın birincisi Amerikan bilgisayar şirketi IBM'i geçerek birinci sıraya oturdu. Listede 2. ve 3. sıradaki IBM ve Exxon'un haricinde ilk 10 sırayı Japon şirketleri paylaştı.

Dünyanın en büyük 5 bankası (1986)

1. Dai-Ichi Kongyo (Jap.)
2. Citicorp (ABD)
3. Fuji Bank (Jap.)
4. Sumitomo Bank (Jap.)
5. Mitsubishi Bank (Jap.)

Dünyanın en büyük 5 halka açık şirketi (1987)

1. NTT (Jap.)
2. IBM (ABD)
3. Exxon (ABD)
4. Sumitomo Bank (Jap.)
5. Indus. Bank of Japan (Jap.)

Hukukçular, Bulgaristan'daki Türklerin sorunlarını tartıştı

Bazı Türkler, baskıdan gerçek adlarını unuttular

23 eylül

İstanbul Haber Servisi — Bulgaristan'daki Türklere yapılan baskılarla ilgili toplantının dünkü bölümünde **"Bazı Türklerin baskı yüzünden gerçek adlarını bile unuttukları"** öne sürüldü.

İstanbul Barosu'nun düzenlediği, önceki gün başlayan **"Bulgaristan'daki Türk Azınlığın Sorunları"** konulu toplantıya ABD, İngiltere, Fransa, İtalya, Almanya, Portekiz, Norveç, Danimarka ve Pakistan'dan hukukçular katıldı. Toplantıda, Türklere yapılan baskı kapsamlı bir şekilde ele alınarak Bulgaristan'ın tutumu kınandı ve çeşitli örnekler verildi.

Bangladeş Hukukçular Derneği Genel Sekreteri **Abbus Sobhan,** Norveç Helsinki Komitesi İcra Sekreteri **Bjorn Cato Funnemark,** birinci oturumun konuşmacılarıydı. Konuşmacılar, özellikle 1984 yılından itibaren Türklerin yoğun olarak yaşadığı yerleşim birimlerinde **"ad değiştirme operasyonuna"** girişildiğini söylediler. Konuşmacılar, Bulgaristan ile iletişimin sağlıklı olmadığını, inceleme yapmanın çok zor olduğunu belirtirken, **"Bu nedenle şu anda Bulgaristan'da yaşayan Türklerin sayısı bile tam olarak bilinmemektedir. Bir iddiaya göre bu sayı 500 bin"** dediler. Bangladeşli **Abdus Sobhan,** ünlü halterci **Naim Süleymanoğlu**'nu örnek göstererek, **"Süleymanoğlu çok ilginç bir örnektir. Jivkov kendisi için 'yiğit evladımız' demesine rağmen bu ünlü halterci adının değiştirilmesini kabul edememiş ve kaçmayı başarmıştır"** dedi.

Konuşmacılar, daha önceleri Bulgarların **"koruma altına aldıkları tarihi camileri şimdi ortadan kaldırmaya başladıklarını"** söylerken, **"Bundan amaç, geçmiş ile ilgili her türlü ilişkinin kesilmesidir"** dediler. Norveçli **Funnemark** ise, zor da olsa Bulgaristan'da

yaptığı incelemelerle ilgili bilgiler verdi. Bazı Türk vatandaşlarının kendisine "**adını bilmediğini**" söylediklerini, bazılarının ise "**yeni adım nedir, daha belli olmadı**" dediklerini öne sürdü.

Konuşmacılar, göç olayının gündeme gelmesinin yararlı olduğunu savunarak, "**Bulgaristan, geçmişleri çok eskiye dayanan Türkleri ya kabul etmeli ya da göçlerine izin vermelidir**" dediler.

Toplantıda uluslararası anlaşmalara Bulgaristan'ın da imza attığı, bu tavrı ile insan haklarını çiğnediği belirtilirken, bu tür toplantıların daha sık yapılması ve uluslararası kamuoyunun bir baskı unsuru olarak kullanılması gereği vurgulandı.

İlk günü daha hareketli geçen İstanbul Barosu'nun düzenlediği toplantıya, dün ilgi oldukça azdı. Atatürk Kültür Merkezi'nin toplantı salonunun yalnızca ön sıraları dolu olduğu için toplantıyı düzenleyen İstanbul Barosu Başkanı **Sulhi Tekinay**, kalabalık görünsün diye arkalarda oturanları ön sıralara davet etti. İki gün süren toplantılara Bal-Göç yöneticilerinin yanı sıra Bulgaristan'da yakınları bulunan Türk vatandaşları da katıldılar.

2 Irak savaş uçağının saldırısında 3 ölü 18 yaralı

Sınır köyümüz bombalandı

VEYSEL ALTUN
MEHMET ALİ KAPAN *24 eylül*

ÇUKURCA — Irak'a ait 2 savaş uçağının bombaladığı sınır köyümüz Narlı'da 3 yurttaşımız öldü, 3'ü ağır, 18 kişi de yaralandı.

Bombalar, köydeki komando ve 118. sınır jandarma taburlarının 300-400 metre yakınına düştü. Türkiye, Irak Büyükelçisi **Tarık Abdülcabbar** Dışişleri Bakanlığı'na çağırarak olayı "**protesto**" etti.

Çukurca'ya bağlı Narlı köyü üzerine saat 09.55 sıralarında Işıklı köyü yönünden gelen 2 savaş uçağı, köyü bombalamaya başladı. Bombalarını bırakan uçaklar, geri dönerek yeniden Irak yönüne gitti.

Bombalama sırasında köylülerden **Hamdi Duman** (65) ve **Abdullah Özcan** (25) parçalanarak öldü. Ağır yaralanan **Bahri Erdal** (5) ise, helikopterle Van'a götürülürken hayatını kaybetti. 18 yaralıdan 3'ünün durumunun ağır olduğu bildirildi. Bunlardan **Meryem Özcan** ve **Helat Erdal** Van'da, **Hanife Erdal** ise Hakkâri Devlet Hastanesi'nde tedavi altına alındı.

Babası Hamdi Duman'ı kaybeden **Mehmet Duman**, olayı şöyle anlattı:

"**Komşumuz Abdullah Özcan ile aynı tarlada çalışıyorduk. 2 uçağın köyün üzerine geldiğini gördük. Bizim uçaklar zannettik. Birden bomba atmaya başladılar. Ne olduğunu anlamadan bizim bulunduğumuz yere de bir bomba düştü. Arkadaşım Abdullah Özcan'ın cesedi parçalanarak çevreye saçılmıştı. Sonradan babamın da öldüğünü öğrendim. Uçaklar Irak yönüne gitti.**"

Bu arada, bombalardan bazılarının köydeki komando ve jandarma tabur karargâhlarının yakınına da düştüğü öğrenildi. Bir bomba ise okulun yakınına düştü. Bu bombanın okula isabet etmesi halinde, bir facianın yaşanacağı bildirildi.

Saldırı sırasında 8 evin hasar gördüğü Narlı'da pek çok samanlık ile ot yığını da yandı. Bu arada, olaydan sonra şok geçiren 3 köylü de taburda tedavi altı-

na alındı.

100 haneli Narlı köyü, 1965 yılı yazında da Irak uçakları tarafından bombalanmış, bir kişi ölmüş, 12 vatandaşımız da yaralanmıştı. Irak hükümeti, uçaklarının **"yanlışlıkla"** Türkiye sınırını geçtiğini bildirerek hayatını kaybeden kişinin yakınları ile yaralılara tazminat ödemişti.

IRAK'I PROTESTO

Türkiye, Irak Büyükelçisi'ni Dışişleri Bakanlığı'na çağırarak olayı sert bir dille protesto etti.

Dışişleri Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, Irak Hava Kuvvetleri'ne bağlı 2 uçağın dün sabah 9.55 sıralarında Türk hava sahasını ihlal ederek Narlı köyünü bombaladıkları bildirildi. Açıklamada Irak'ın Ankara Büyükelçisi **Tarık Abdülcabbar Cevat**'ın 2 kişinin öldüğü ve 4'ü ağır olmak üzere 19 kişinin yaralandığı olay ile ilgili olarak derhal Dışişleri Bakanlığına çağrıldığı belirtildi.

Büyükelçiye, Irak uçaklarının Türk hava sahasını ihlal ederek can ve mal kaybına neden oldukları belirtildi ve bu tür olayların tekrarlanmaması için Irak hükümetince gerekli tedbirlerin alınması ikazında bulunuldu. Bu arada Türkiye'nin bombalama olayından doğacak tazminat hakkının mahfuz tutulduğu bildirildi.

Papandreu'nun başı dertte

STELYO BERBERAKİS *24 eylül*

ATİNA — Yunanistan Başbakanı **Andreas Papandreu**, bir yandan iç, öbür yandan dış siyasetteki sorunlarla uğraşırken, şimdi de adı ABD başkan adayı **Gary Hart**'ın aşk skandalını anımsatan olaylara karıştı.

Bugünlerde Atina'da Papandreu'nun, Amerikan asıllı eşi ve 4 çocuk anası **Margaret Papandreu**'nun **"gazabına"** uğrayacağı söyleniyor. Buna neden olarak 68 yaşındaki başbakanın, Olimpic Hava Yolları'nda hosteslik yapmış 35 yaşında ve güzelliği ile ün salmış **Dimitra Liani** ile **"yakın dostluğu"** gösteriliyor.

Papandreu'nun bu gizli ilişkisi ile ilgili bugüne dek Yunan basınında çıkan bazı haberler, dedikodunun dışına taşmamıştı. Ancak son günlerde yaşananlar, bardağı taşıran damlacıklar olarak niteleniyor. Yunanistan Başbakanının hafta sonlarında sık sık gözlerden ırak kuytu yerlerde kâh özel yatta güneşlenmesi kâh küçük tavernalarda eğlenmesi ve en önemlisi kendisine güzel hostesin açıkça eşlik etmesi, Yunan kamuoyunun dikkatini çekmeye başladı. Papandreu'nun 35 yıllık eşi **Margaret**, bugüne dek bu yöndeki **"söylentileri"** kulak ardı etmekle yetiniyordu.

Ancak Yunan basını bir yandan Papandreu'nun **"kaçamaklarını"** doğrulayan haberleri yayımlarken, öte yandan eşi Margaret'in de yakın dostlarına **"Papandreu'dan intikam alacağına, onu yıpratacağına"** ve daha da ileriye giderek **"kendi başkanlığında bir parti kuracağına"** ilişkin bazı düşüncelerini açıkladığını yazdı. Aynı zamanda Yunan Kadınları Derneği (EGES) Başkanı olan Margaret, Yunan basınınında kendisiyle ilgili çıkan bu söylentilerin **"gerçekle ilgisi olmadığını"** açıkladıysa da bu, Yunan kamuoyunda pek inandırıcı olmuyor. Margaret'in, eşi Andreas'm Kastri'deki villasını sık sık terk edip yakın dostlarında misafir kalması, tüm bu söylentilerin doğruluğunu göstermeye yetiyor.

Andreas Papandreu'nun adı, başbakan olmadan önce de bazı aşk olaylarına karışmıştı. O zamanlar Margaret ile değil, başka bir kadınla evliydi. Ancak 1981'de başbakan olduktan sonra bazı gizli ilişkilerinin bulunduğu yolunda çıkan söylentiler, siyasi kariyerini etkilememişti.

Dolayısıyla Akdeniz ülkesi olan Yunanistan'da Başbakan Papandreu'nun ABD başkan adayı Gary Hart'm kaderine uğramayacağına şimdiden kesin gözüyle bakılıyor.

Etin fiyatı beş aracının elinde

GÜNDÜZ İMŞİR *25 eylül*

Soframızdaki et, hayvanını yok pahasına satan üreticiden çıkıp et tezgâhlarına ulaşıncaya kadar tam beş aracıdan geçiyor. Piyasadaki et fiyatları da bu başıboş çarkta aracıların aldıkları hayvan üzerine koydukları kâr limitleri paralelinde arttıkça artıyor. Kelimenin tam anlamıyla **"et mafyası"** olarak adlandırılan bu zincirde **"Cambaz, besici, tüccar, toptancı kasap, perakendeci kasap"** başrolleri oynuyor.

Et piyasasında köylü, işin asıl çilesini çeken emekçi kesimi oluşturuyor. Cambaz, maddi imkânsızlıklar yüzünden hayvanını satmak üzere pazara götüremeyen köylünün malını küçük bir komisyon karşılığı satış merkezlerine ulaştıran kişi. Çoğu zaman da zaten bir tüccarın ayakçısı konumunda. **"Besici"** aldığı hayvanı besleyip et oranını arttıran kişi. Tüccar da, besicinin hayvanını kesip, ete dönüştüren kişi olarak adlandırılıyor. Ancak et satış zincirinde bir de mecbur olmadıkça pazar yerine gelmeyip, İstanbul'da kesik et istasyonlarında daha önce malını tüccara ısmarlayıp bekleyen toptancı kasaplar var. Toptancı kasaplar da kesik et istasyonlarından aldığı eti, kiloda 60-70 lira kâr edip anlaşmalı kasaplarına teslim ediyor. Şu anda toptan tüketim merkezlerinde kilosu 2.500-2.700. kasapta 3.600-3.800 lira arasında satılan dana etinin piyasasını araştırdığımızda ise şu gerçekle karşılaşıyoruz. Canlı danayı köylü, kilosu 1.000-1.100 liradan besiciye, besici 45 ile 90 gün arasında beslediği hayvanı kilosu 1400-1.450 liradan tüccara, tüccar hayvanı kesip ete dönüştürdükten sonra kilosu 2.300-2.370 liradan toptancı kasaba, toptancı kasap da **"karkas et"** adı verilen yani bağırsak deri ve diğer yan ürünlerinden ayrılmış olarak iki but, iki kol-

dan oluşan eti, kilosu 2.400-2.500 liradan anlaşmalı kasabına teslim ediyor. Ancak satışlarda her zaman aynı yöntem de uygulanmayabiliyor. Örneğin market sahibi, ya da kasap canlı hayvan pazarlarını kendileri kontrol edip hayvanı kestirdikten sonra tek elden de satabiliyorlar. Bunun nedeni de pazar yerinin köye yakın ya da uzak olmasıyla ilgili. Zincire şöyle bakıldığında her kademede hayli kâr olmasına karşın yüzde 3 alan toptancı kasapla, yüzde 25 kâr marjıyla eti satan perakendeci kasap ve kilosunu 1000 liradan ham hayvan olarak alıp besledikten sonra satan besici de dertli. Sebebini sorduğumuzda aldığımız yanıt hep aynı oluyor:

"Hayvan az. Kaynak için için kuruyor."

Fado'dan önce tramvay keyfi

LÜTFÜ TINÇ *27 eylül*

LİZBON — Bir kenti gezmeye niyetlendiğinizde, mutlaka kafanızda bir sıralama vardır. Ya önemli alışveriş merkezlerini öne geçirirsiniz ya da eğlence yerlerini. Kimi insan da her şeyden önce kentteki anıtların ve müzelerin havasını koklamak ister. Ama gezdiğiniz kent Lizbon ise ve siz bir zamanlar tramvaylı bir İstanbul'da yaşadıysanız, sıralamanızın bir yerine mutlaka küçük bir tramvaylı gezi de sıkıştıracaksınızdır. Eğer o gece Alfama semtine gidip, **"fado"** dinlemeyi aklınıza koydunuzsa, tramvay gezinizi sağlama almak ve bu arada Lizbon'un en tipik mahallelerini görebilmek için **Comércio Meydanı**'ndan geçerken, biraz oyalanıp bilgi toplamakta fayda var. Tente biçiminde boyanmış, cıvıl cıvıl tavanı, açılır kapanır telli kafes şeklindeki alüminyum kapısı, vatman yeri, zilleri ve camları indirilmiş geniş pencereleriyle gelip giden tramvaylardan birine binip **Sao Jorge Kalesi** istikâmetinde ilerlemeye başladığınızda, gözünüz yakınınızda oturan ve genellikle orta yaşlı insanlara kayarken, belleğiniz de Kadıköy'den Bostancı'ya giden İETT tramvaylarındadır.

Sao Jorje'ye çıkan dik sokaklardan birinin köşebaşında, önü Ortaçağ şövalyelerinin sivri zırhlarına benzer burunlu bir **"yokuş tramvayı"** ile karşılaştığınızda, içinizden hemen atlayıp bu yeni tramvaya binmek geçer. Kendinizi zor tutarsınız.

Tepeye doğru, yokuşlar dikleştikçe, caddeler daraldıkça, son durak neresi diye, içinizi bir merak kaplar. **Tajo** nehrinin ağzına bakan küçük bir kilisenin dönemecindeki meydanda tramvaydan indiğinizde, artık sokaklar, sizin için, bitmiş gibidir. Oysa Lizbonlular, bu küçük geçitleri **"Rua"** diye adlandırmakta ısrarlıdırlar.

Merdivenlerden inip çıkarak bu açıkhava geçitlerinde ilerledikçe, aslında buraların gerçek birer sokak olduğunu, çünkü kendine has bir sokak kültürünü yaşattıklarını görürsünüz. Belleri bükülmeye yüz tutmuş iri yarı kadınlar, sokak üstündeki taş çamaşır tezgâhlarında ter dökerken genç kızlar sarı badanalı binaların yeşil kafesli pancurlarından size bakarlar, inceden ama ısrarlı.

Bu dar sokaklardan birinde mutlaka bir taverna sonunda sizi içine çekecektir. Sırlı testilerdeki beyaz şarap tabii ki Porto değil; 'müessese'nin kendi şarabı, yani **"vinho do casa"** ve kısa boylu şişman patronun hemen kapı kenarında, sokağan üstündeki uzun ayaklı ızgaralarda hazırladığı sardalyeler, fado evlerine gitmeden önce yiyip içebileceğiniz en güzel şeyler. Bu mütevazı sofranın kıymetini daha sonra anlayacaksınız. Çünkü fado söylenen iyi bir tavernada şef garson önünüze sekiz sayfalık bir şarap listesi getirdiğinde, işin içinden çıkmanız epey zor olacak.

Orman Genel Müdür Muavini Cemal Akın:

Turizm için ormanları bile feda edebiliriz

27 eylül

İstanbul Haber Servisi — Orman arazisi içinde kalan koyların turizme açılarak 50 yıllığına kiralanması çeşitli kesimlerde tartışmalara neden olurken, Orman Genel Müdür Muavini **Cemal Akın,** ormanların geleceğinin tartışıldığı bir toplantıda, **"EĞer ormanları yok ederek turizmden Türkiye daha fazla menfaat sağlayacaksa ormanları yok edelim"** sözleriyle bu tartışmalara ilginç bir boyut kattı.

İktisadi Araştırma Vakfı'nın düzenlediği **"Türkiye'de Ağaçlandırmanın Önemi ve Sorunları"** konulu toplantılara katılan Cemal Akın'a, dün yapılan **"Ağaçlandırma Sorunlarının Çözüm Yolları ve İzlenmesi Gerekli Politikalar"** başlıklı panelde, **"Turizme açılan orman alanlarının tahrip olması tehlikesi kaygı verici değil mi?"** sorusu yöneltildi. Cemal Akın bu soruyu, **"Türkiye'nin menfaati neredeyse biz de oradayız. Eğer ormanları yok ederek turizmden Türkiye daha fazla menfaat sağlayacaksa ormanları yok edelim"** şeklinde yanıtladı.

Panelde, mayıs ayında kabul edilen **"Ağaçlandırma Fonu"** ile özel orman alanlarının kurulması için tüzel kişilerin desteklenmesi gündeme getirildi. İ.Ü. Orman Fakültesi'nden Prof. Dr. **Suat Ürgenç, "Arazi yağmasına dönüşebilecek bir teklif var"** şeklinde konu üzerindeki kaygılarını anlattı. Panel sonunda kendisine yöneltilen soruları yanıtlayan Cemal Akın, Orman Genel Müdürlüğü'nün parasal hiçbir sıkıntısının olmadığını, **"DPT'den istediğimiz kadar para alıyoruz"** tümcesiyle vurgulayarak şunları söyledi:

"Ağaçlandırma Fonu özel sektörü teşvik etmek için oluşturulmuştur. Tüzel kişilere orman kurmaları için sağlanacak kolaylıkların ise suiistimal edilmesine izin verilmeyecektir."

Panelde SEKA adına konuşan **Osman Yüce İzci** ile **İsmet Genç** ise Prof. Dr. Suat Ürgenç'in yönelttiği **"SEKA teknolojisini her türlü hammaddeyi işleyebilmek yönünde geliştirmelidir"** eleştirisini, **"Fabrikaların kuruldukları dönemlerde mevcut teknolojiyi kullandık"** sözleriyle yanıtladılar.

Akdeniz Akdeniz'de 1. olan Hermes:

Herkes hak ettiği dereceyi elde etti

B. ECEVİT *28 eylül*

ANTALYA — İkinci Akdeniz Akdeniz Müzik Festivali'nin **"Şarkı Yarışması"**nda birinciliği kazanan Fransız şarkıcı **Corinne Hermes** sonuçtan çok memnun olduğunu söyledi.

16 ülkenin katıldığı şarkı yarışmasında önceki gece 122 puanla birinci olan Hermes, **"Pardonnez Moi Je Vous Aime"** adlı parçayla yarışmıştı. **"Yarışmada herkes hak ettiği dereceyi elde etti"** şeklinde konuşan Corinne Hermes şöyle dedi:

"Antalya'da çok mükemmel bir festival ve yarışma oldu. Sonuçtan çok memnunum. Birinci olduğum için de çok mutluyum. Yarışma jürisini adil kararı nedeniyle kutlamak gerek."

Bu arada Türkiye'yi temsilen **"Bazı Akşamlar Samanyolu"** adlı parçasıyla yarışan besteci ve şarkıcı **İlhan İrem** de sonuca saygılı olduğunu belirterek, **"Jüri Türkiye'nin dördüncü olmasını uygun buldu"** diye konuştu.

Akdeniz Akdeniz Şarkı Yarışması'nın ikincisi Mısırlı sanatçı **Medhat Saleh** de yaptığı açıklamada, yarışma sonucundan çok memnun olduğunu belirterek şöyle dedi:

"Yarışmadan önce iyi bir derece beklemiyordum. Sonuç benim için süpriz oldu. Antalya'da çok mutlu günler yaşadım. Akdeniz Akdeniz Müzik Festivali, ülkemin ve müziğimizin Akdeniz'de tanıtılmasında büyük etken oldu."

Şarkı yarışmasında üçüncülüğü kazanan Monacolu **Sammy Goz** de, Antalya'da müziğiyle, organizesiyle kaliteli bir festivale katıldıklarını kaydederek, yarışma sonuçlarını normal karşıladığını, üçüncülük kazandığı için de çok mutlu olduğunu söyledi.

Öte yandan pazar gecesi yapılan şarkı yarışmasının, organizasyonu ve icrası sırasında meydana gelen ufak tefek aksaklıklara rağmen, genelde başarılı olması, düzenleyicileri gelecek yıllar için ümitlendirdi. TRT'nin de naklen yayını başarıyla gerçekleştirmesi üzerine, yetkililer, **"Eurovision yarışmalarına yakın bir başarıyla işin üstesinden gelebileceğimizi gördük"** şeklinde konuştular.

Yarışmaya ve müzik sempozyumuna katılan yabancı ülke temsilcileri de, şarkı yarışmasının gerçekleştirildiği Aspendos'taki tarihi dekorun düzenlenmesine hayran kaldıklarını ifade ettiler.

Yarışmaya katılan 16 sanatçı festivalin ardından İstanbul'a geldiler. Sanatçılar dün İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Bedrettin Dalan'ı ziyaret etti. Aralarında Rika Zaray, Enrico Macias ve Jean Manson gibi ünlü sanatçıların da yer aldığı ziyarette belediye başkanı Dalan, sanatçılara İstanbul'un tarihi, turistik ve coğrafi özellikleri konusunda bilgi verdi.

Görkemli Bir Dil Bayramı...

MUSTAFA EKMEKÇİ / *29 eylül*

Binali Seferoğlu'nun anası öldü, cumartesi günü; Karşıyaka gömütlüğünde namazı kılınıp kaldırıldı. Kaç kez geçmiştir Binali'nin yaşlı anası *"Ankara Notları"*nda. O, güngörmüş, bilge anaydı. Bir Anadolu kadını. Binali, mahpus damlarında yatıp çıkmıştı, sabırla beklemişti oğlunu. Öğretmenlerin kıyım, cezaevi öykülerini dinlerdi oğlundan. Bir gün:

— *Tükenmiyorsunuz da hay oğlum!* demişti bilge kadın.

Kıyımlardan, işkencelerden geçmişler, ancak ne var ki, tükenmemişlerdi devrimciler işte...

O gün Dil Bayramı'ydı. Dil Derneği yöneticileriyle Anıtkabir'e gitmiş, Karşıyaka'ya Binali'nin anasının törenine gidememiştim. Saat 14.30'da *"Metropol"*da kutlanacaktı 55. Dil Bayramı, düşünüyordum, niye *"Metropol"* sinemanın adı, Türkçesi yok mu bunun? *Tahsin Saraç*'ın *"Büyük Fransızca-Türkçe Sözlük"*ünde, *"Metropole"* karşılığı olarak *"Anakent"* ya da *"Başyurt"* denilmiş. Ne güzel, *"Anakent Belediyesi"* sözcüğünü kullanıyoruz. Metropol, pöh!

İçeride oturacak yer yoktu, aradaki merdiven basamaklarına iliştim. Çok kişi öyle oturuyordu. Böyle kalabalık hiç olmadı. İçerisi sıcak, havasız da; ama kimse yerinden kıpırdamıyor. Heyecanlı bir filmi izler gibi, konuşmaları dinliyor. Konuşmacıları çılgıncasına alkışlıyor. *Yaşar Kemal*, Türkçenin güzelliklerini anlatıyor:

— *Devenin yavrudan büyüyünceye dek yedi adı var, hiçbir dilde yok bu; hayvanların çıkardıkları sesler ayrı adlardadır. Kurt ulur, it ürür "havlar", öküz böğürür, koyun meler, eşek anırır, çakal havkırır, aslan kükrer, kaplan heykirir... "Kaplan geldi heykirmeye / Yaş geldi yirmiye / Her ananın kârı değil / Böyle yiğit doğurmaya..." Yazarın işi, bu dili kullanarak yaratmaktır. Nazım Hikmetler, Yunus Emreler, Karacaoğlanlar, dilimizi güzelleştirmişler, işlemişler, geliştirmişlerdir. Anadolu'da bir söz var,* "Yele bent yapılamaz" *derler. Türk dilinin gelişmesini, özleşmesini kimse engelleyemez. Böyle bir dilin gelişmesini engellemeye Özal Efendi'nin gücü yetmez. Özal kim oluyor? Grek hemşerimiz Thales, 2000 yıl önce söylemiş:* "Ulusların yasalarını yapanlardan, türkülerini yapanlar daha güçlüdür" *demiş. Atatürk'ün Türk Dil Kurumu'nu gasp edenler, her gün bir yasa çıkarsalar, Türk dilinin özleşmesini, gelişmesini engelleyemezler. Diller de doğarlar, yaşarlar, ölürler. Ama öldükten sonra da gelişmiş bir dil yaratırlar. Türk dili daha ölmedi: Mustafa Kemal onu canlandırdı, yaşattı. Mustafa Kemal büyük adam...*

Yaşar Kemal'in konuşması uzun uzun alkışlandı. Salon 625 kişilikti; merdivenlere oturanlar ve ayakta duranlarla 750-800 kişilik bir kalabalık oluşmuştu. Sabahattin Teoman, içeri girememiş, geri dönmek zorunda kalmış. Bir ara kızı *Hale Teoman*'ı gördüm. O da bana yerini vermek istedi; hiç olur muydu? Beşir Göğüş ameliyat olduğu için gelememiş. Prof. *Fehmi Yavuz, Ahmet Tahtakılıç* oradaydılar. *Azime Korkmazgil*, hem telgraf çekmiş hem dayanamayıp toplantıya gelmişti. *Erdal İnönü*'nün *Süleyman Demirel*'in, *Fikri Sağlar*'ın, *Salim Başol*'un, *Aziz Nesin*'in, *Adnan Binyazar*'ın, *Ali Bozkurt*'un, *Ahmet Miskioğlu*'nun telgrafları alkışlandı. Mesaj, telgraf pek çoktu. İzmir'den *Nahit Ulvi Akgün, Muzaffer İzgü, İskender Özturanlı*, daha pek çok kişi gelmişlerdi. Onlar Mülkiyeliler Birliği'ndeki akşam yemeğine de kalmışlar, ben gidemedim. Geceyarısı da İzmir'e dönmüşler otobüsle. Nahit Ulvi Akgün, şiirlerini okurken toplantıda ağlamaklıydı!

Bayramda en ağır eleştiriler Kenan Bey'eydi! Atatürk'ün kurduğu Dil Kurumu'nu, onunla dört arkadaşı kapatmamışlar mıydı? En çok Atatürk lafı edilen bir dönemde, Atatürk'ün en değer verdiği bir kurum, Türk-İslam sentezcilerine nasıl teslim edilir, kimi gericilerin eline bırakılırd? Dil Bayramı'nı Ankara'da bile yapamamışlar, Diyarbakır'a kaçmışlardı!

Bayram töreninde *"Atatürk devrimleri ve Türk-İslam Sentezi"* konulu konuşmasında, Prof. *Şerafettin Turan*, Türk-İslam sentezcileri arasında da kavram ve terimler açısından bir görüş birliği olmadığını söyledi. Şöyle dedi:

— *Türkçü Müslümanlar, ya da kendi deyimleriyle Şamanist Türkçüler, Türklüğe özgü kabul ettikleri kimi değerlere yer verirken, Müslüman Türkçüler dini ön plana almakta, şeriat yanlıları ise her şeyi Kuran çerçevesinde görüp ideal saydıkları "Asr-ı saadete" dönmek istemektedirler...*

Prof. Şerafettin Turan, Türk-İslam sentezcilerin belirli kavramlara verdikleri değişik anlamlardan örnekler verdi. Şöyle:

Ulus: Türkiye'de tarihin, coğrafyanın ve kültürün oluşturduğu ve Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran toplum... Millet: Arapça sözcüğün anlamıyla dinsel topluluk; büyük çoğunluğu Müslüman olan Türk toplumu.

Kültür: Toplumun devlet hayatında, düşün, bilim, sanat ve ekonomi alanlarında yapabildiği şeylerin bileşkesi... Türk-İslam sentezcilerine göre kültür: Dini ana etken kabul eden bir kültür anlayışı.

Dil: Türkçenin öz kaynaklarına dayanılarak zenginleştirilip ulusal dil halini alması.. T.İ.S.'ne göre Dil: Başta Arapça olmak üzere yabancı dillerin etkisine açık yapay bir dil, Osmanlıca'ya dönüş.

Akıl: İnsanı ve insanlığı yüceltmeye yarayan ana etken... T.İ.S.'e göre; İmanın hizmetinde olması gereken bir güç.

Laiklik: Devrimlerin çimentosunu oluşturan ana eksen; orta direk. Yalnızca din ve devlet işlerinin ayrılmasını değil, bireyin istediği dine ya da felsefeye bağlanıp, gereğini yapıp yapmamada serbest olmasını, gerek vicdan özgürlüğünü sağlayan, aynı zamanda öğretimin ve hukukun dinin etkisi dışında tutulmasını öngören dünya görüşü ve yaşam biçimi. T.İ.S.'ye göre laiklik: Onlar, laikliği dinsizlik saymadan başlayarak, İslamın aslında laik bir din olduğunu savunmaya çalışan değişik anlatım ve yorumlar...

Prof. Şerafettin Turan, sözlerinin sonunda özetle şöyle dedi:

— *Sonuç olarak büyük bir zorlamaya dayanan ve özellikle bilim ve laiklik anlayışında Atatürkçülükle çatışan Türk-İslam Sentezi görüşünün yeni bir şey ol-*

madığını söyleyebiliriz. Bazı iç ve dış etkenlerin de desteğiyle uygulamaya konulmaya başlanan bu sentezin anlayışı, geçmişten güç almaya değil, geçmişe dönmeye yönelik olduğu için uzun süre tutunmasına da olanak yoktur...

Prof. Cevat Geray, Sevgi Özel güzel konuşmalar yaptılar...

Törende konuşanlardan Dil Derneği Genel Yazmanı Doç. Dr. *Aydın Köksal*, okullarda yabancı dille öğretime karşı çıktı; *"Kişinin yaratıcılık, araştırmacılık, girişkenlik gibi olumlu özellikler edinmesini sağlayabilecek nitelikte bir öğrenme, konunun karmaşıklık düzeyi ne olursa olsun, ana dilin kavramlar dizgesine yaslanmak zorundadır. Bunun tersi, çocuklarımızı düpedüz yokuşa sürmektir. Sözde Atatürkçü eğitim düzenimiz kesin bir başarısızlıkla karşı karşıya bulunuyor. Kuşkusuz bu doğru. Ancak bunun suçu Türkçenin yetersizliğinde mi, yoksa başta laiklik olmak üzere bütün Atatürk ilkelerini saptırıp, ulusumuzu Türk-İslam Sentezi adı altında yeniden Osmanlılaştırmaya çalışanlarda mı?"* dedi.

Doç. Dr. Aydın Köksal, yabancı dille öğretim yapan okulların hiçbir şeyi başaramadıklarından örnekler verdi. Sözlerini şöyle bitirdi:

— *Ana dili ile öğrenim görme hakkı çağımızda insan haklarından biridir. Bu hakka sahip olmayan bir toplumun yeniden doğuşla sonuçlanacak bir aydınlanma çağı yaşaması olanaksızdır. Bunun yeryüzünde hiçbir örneği görülmemiştir. Halkın aydınlanmasını öngörmeyen bir kalkınma adlatmacadır. İşte, kendi öz dillerini bir yana bırakıp, önce İspanyolcayı benimseyen, adlarını bile İspanyolca kişi adları arasından seçen Filipinliler... Çağ değişti, öğretim dili İngilizce olarak değiştirildi... Ulusal önderler, siyasal görevlerini alanlarda halka İngilizce olarak sunuyorlar. Halkta gözlenen yaygın bir özlem, Amerika'nın Birleşik Devletleri'nden biri olarak benimsenmek:* "Hawai adaları bile oldu, biz niye olmayalım?" *diyorlar. Biz, öğretim dili olarak Türkçenin yerine ne İngilizcenin ne de başka bir dilin geçmesine izin verecek, gelişmemiş toplumlar arasında değiliz kuşkusuz...*

Aydın Köksal'ın konuşmasından sonra, toplantıda konuşmacıları sunan *Jülide Gülizar, Turgut Bey'in* halkoylaması propagandaları sırasında, kimilerin *"No, No, No... May be Well..."* yazılarını anımsattı, dinleyiciler kahkahalarla güldüler. Törenin sonunda, *"Çağdaş Türkü"* sanatçıları çalıp söylediler. *Ruhi Su*'yu da yaşattılar. Tolga Çandar, Efdal Küçük çok alkışlandılar.

Dil Derneği'nin düzenlediği bu 55. Dil Bayramı, görkemli bir biçimde sona erdi...

Kolombiya'da toprak kayması: 143 ölü

29 eylül

MEDELLİN (AP) — Kolombiya'nın ikinci büyük kenti Medellin'de üç gündür devam eden şidetli yağışların yol açtığı toprak kayması sonucu ölenlerin sayısının 143'e ulaştığı ve ölenlerden 43 tanesinin çocuk olduğu bildiriliyor. Başkent Bogota'nın 195 kilometre kuzeybatısında yer alan kentteki **Villa Tina** kasabası çamur altında kaldı. Kasabada 500 kişinin kaybolduğu, 200 kişinin de yaralandığı bildiriliyor.

Medellin kenti belediye başkanı **William Jaramillo Gomez**, 3 metre çamur altına gömülen Villa Tina kasabasında kurtarma çalışmalarının devam ettiğini, ölü sayısının artabileceğini açıkladı. Kurtarma ekiplerinin de çamur altında kalma tehlikesinde oldukları haber veriliyor.

Kentteki hastanelerden elde edilen bilgiye göre, felekatte ölen ve yaralananların çoğunluğu çocuklardan oluşuyor.

And dağlarındaki bir vadide yer alan 1 milyon nüfuslu Medellin kentinde hastanelerin, kayıp yakınlarını arayanlarla dolduğu haber veriliyor.

Toprak kaymasında üç kızını yitiren **Mary Mosquena** adlı bir Medellin sakini, **"Önce patlamayı andıran bir ses duyduk, taş ve çamur yağmaya başladı. Kızlarım kayaların arasına sıkıştı ve onları kurtarmak için hiçbir şey yapamadık"** dedi. Yaralılar arasında bulunan **Alirio Garcia** da, "Dağa bir uçak düştüğünü sandık" diyerek olaya ilk tepkisini dile getirdi.

Dışişleri Bakanı, Kıbrıs sorununun BM Genel Kurulu'na getirilmesine bir kez daha karşı çıktı

Halefoğlu, Perez de Cuellar'la görüştü

30 eylül

NEW YORK (Cumhuriyet) — Dışişleri Bakanı **Vahit Halefoğlu**'nun dünkü temasları içinde en yoğun ve uzun olanı Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri **Janvier Perez de Cuellar** ile görüşmesi idi. Halefoğlu ve Cuellar öncelikle Genel Sekreter'in adadaki askeri yığılmadan yakındığı son raporunun üzerinde durdular ve bu yıl Kıbrıs'ın genel kurulun tartışmalarına alınması ile ilgili görüş teatisinde bulundular.

Genel Sekreter, Halefoğlu'na genel kurul üyeleri arasındaki genel eğilimi ve Güvenlik Konseyi'nin kendisine verdiği elçilik görevini sürdürmesiyle ilgili planlarını aktardı. Halefoğlu ise bir süre önce tüm genel kurul üyelerine dağıtılan ve KKTC'nin görüşlerini içeren dosyadaki görüşleri tekrarlayarak, konunun genel kurula getirilmesinin adadaki güvensizlik ortamını arttıracağını belirtti.

Öte yandan Yunanistan Dışişleri Bakanı **Karolas**

Papoulias 42. BM genel kurulu nedeniyle New York'ta bulunuyor. Papoulias önceki gün ABD Dışişleri Bakanı Shultz ile görüştü. Görüşme sonrasında gazetecilerin sorularını cevaplayan Papoulias, üsler konusunda ABD ile pazarlıkların ekim sonunda Atina'da başlayacağını açıkladı. Papoulias bir soru üzerine Shultz ile görüşmesinde Kıbrıs ve Türk-Yunan ilişkileri konularına değinmediklerini söyledi. Papoulias, ayrıca Kıbrıs'ta çözüm yolunun açılabilmesi için adadaki Türk askerlerinin çekilmesi şeklindeki görüşünü tekrarladı ve Kıbrıs'la ilgili olarak uluslararası konferans fikrini desteklediklerini söyledi. Shultz - Papoulias görüşmesinde ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Michael Armacost, Kıbrıs sorumlusu James Wilkinson, Dışişleri Bakan Yardımcısı Avrupa sorumlusu Rozanne Ridgeway, BM ABD Daimi Temsilcisi Walters ve basın sözcüsü Redman hazır bulundular.

Hafta başında Vahit Halefoğlu tarafından yapılan 42. BM Genel Kurulu konuşmasında Yunanistan'a hiç değinilmemiş olması BM çevrelerinde **"olumlu"** bir gelişme olarak değerlendiriliyor. Halefoğlu'nun ilk kez bir BM konuşmasında Yunanistan'a değinmemiş olması **"müzakere"** sürecinin **"olumlu"** yönde ilerlediği anlamında yorumlanıyor.

Halefoğlu dün ayrıca Irak Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı **Tarık Aziz** ile de görüştü. Görüşmede ağırlıklı olarak İran-Irak savaşı ile Körfez üzerinde duruldu. Türkiye-Irak ikili ilişkileri görüşüldü.

Halefoğlu'nun dünkü diğer iki görüşmesi Yugoslavya ve Bangladeş dışişleri bakanlarıyla oldu.

Af Örgütü 1986 Raporu:

Türkiye'de 15.500 siyasal tutuklu var

EDİP EMİL ÖYMEN *30 eylül*

LONDRA — Uluslararası Af Örgütü, Türkiye'de düşüncelerinden dolayı insanların hüküm giymeye devam ettiklerini, işkencenin yaygın biçimde sürdüğünü belirtti.

Merkezi Londra'da olan **"Uluslararası Af Örgütü"**nün, 1986 yılına ait verilerin değerlendirildiği yıllık raporunda **"Düşünce suçlularının tam sayısı bilinmemekle birlikte, 1986 başında 15.500 siyasal hükümlü olduğu tahmin ediliyor"** dendi. Ayrıca **"Davaların ayrıntılı incelenmesi, siyasal tutukluların askeri mahkemelerde adil biçimde yargılanmadıklarını ortaya koymaktadır"** görüşü getirildi.

Raporda, 1986'da süren çeşitli davalar ve sonuçları hakkında ayrıntılı bilgi verildikten sonra, basın mensupları, yazar ve yayınevi sahipleri hakkında dava açılmaya devam edildiği belirtilerek, **"Hüseyin Kıvanç, Halil Berktay, Cenan Bıçakçı ve Ali Kalkan"**'dan ismen söz edildi.

"Birçok Kürt cezaevindedir. Bazıları, şiddet eylemiyle suçlanmış, bazıları da siyasal ve kültürel faaliyetlerinden ötürü, af örgütü tarafından düşünce suçlusu olarak kabul edilmiştir" dendikten sonra Diyarbakır eski Belediye Başkanı **"Mehdi Zana"** buna örnek gösterildi.

Af Örgütü raporunda, Türk Ceza Kanunu'nun 163. maddesine muhalefetten hüküm giyen **"Müslüman Eylemciler"** diye tanımlanan kişilerin durumlarına değinildi. Ayrıca **"Yehova Şahitleri"**'ne karşı getirilen iddianın Yargıtayca bozulduğuna dikkat çekildi.

1974'de Kıbrıs harekâtı sırasında esir alınan üç Kıbrıslı Rumun o tarihten beri kayıp olduğu, bu konuda Başbakan Turgut Özal'a yeniden yazılan mektuba yine cevap alınamadığı belirtildi.

Raporda, sıkıyönetimin ilan edildiği 1978 yılından bu yana 48 binden fazla sanığın **"adil olmayan"** diye tanımlanan yargılamalardan sonra ya hapse ya ölüme mahkûm edildikleri öne sürüldü.

Raporda, **"askeri mahkemeler, yürütmeden ne hukuken ne de fiilen bağımsız değildir. Siyasal hükümlüleri savunan avukatlar, müvekkillerini yeterince temsilden alıkonmuştur. Siyasal suçlarla itham edilen sanıkların gözaltında tutulmaları ve yargılanmaları fazla uzun sürmüştür. Askeri mahkemeler, sanıkların, ifadelerinin işkence altında alındığına ilişkin iddialarını sürekli olarak göz ardı etmiştir. Hem adi hem siyasal hükümlülere işkence yapıldığı iddiaları sürmüştür"** dendi. Örgütün 8 kişinin gözaltındayken ya da serbest bırakıldıktan hemen sonra, **"Sorgu sırasında kötü muamele"** nedeniyle öldüklerini saptadığı belirtildi. İşkence nedeniyle ölüme yol açtıkları saptanan üç polis memurunun hüküm giydiklerine ayrıca dikkat çekildi.

Raporda, İranlı mülteciler konusuna da değinildi. Türkiye'den siyasal sığınma hakkı isteyen bazılarının zorla geri gönderildikleri öne sürüldü.

"1986'da idam cezası uygulanmamıştır, ancak parlamentoda 124 idam cezası onay beklemektedir" denen raporda, örgütün idam cezasının kaldırılması için girişimlerde bulunduğu ve bunları sürdüreceği kaydedildi.

KOLEY GELE

HUKUKSUZ DEMOKRASİ
Av. Halit Çelenk

Cumhuriyet
64. Yıl; Sayı: 22674 Kurucusu: Yunus Nadi 200 TL 10 Ekim 1987 Cumartesi

KAVRAM DERSANESİ

Anayasa Mahkemesi Erken Seçim Yasası'nın 8. maddesini iptal etti

Seçim kördüğümü

Gündemde, "Şimdi ne olabilir?" sorusu var

- YSK, 'önseçim' düzenlemesi yaparak, seçim takvimini 1 kasıma yetiştirebilir.
- YSK, Meclis Başkanlığı'na başvurarak, yeni bir seçim yasası yapılmasını isteyebilir.
- Muhalefet partileri Meclisi olağanüstü toplantıya çağırarak, yasanın iptalini isteyebilir.
- İsyancı milletvekilleriyle muhalefet birleşip, hükümeti devirme girişiminde bulunabilir.
- Cumhurbaşkanı Evren devreye girerek, bir uzlaşma girişiminde bulunabilir.
- Muhalefet partileri seçimleri boykot etme konusunda anlaşıp, ANAP'ı tek başına bırakabilirler.

Anayasa Mahkemesi, SHP'nin başvurusu üzerine yaptığı inceleme sonucunda Erken Seçim Yasası'nın, "Önseçim olmaksızın seçim yapılması" hükmünü iptal etti. İptal kararı 5'e karşı 6 oyla alındı. 8. Sayfada

Üç muhalefet lideri bugün buluşuyor

İnönü, Demirel ve Ecevit, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı karşısında Meclisin olağanüstü toplantıya çağrılması konusunda mutabakata vardılar. 8. Sayfada

KARARIN PERDE ARKASI — ÜYELER: ŞİMDİ NE OLACAK? HAYVA CAN'ın yazısı 11. Sayfada

İPTALE GİDEN YOL 11. Sayfada

ANKARA'dan
YALÇIN DOĞAN

Seçim Var mı?

(Arkası Sa. 11, Sü. 1'de)

CÜNEYT ARCAYÜREK
yazıyor

Deprem...

(Arkası Sa. 11, Sü. 4'te)

Özal: Tarih değişmedi

Özal: 1 kasımda seçim yapılacak

Seçime mani bir şey yok: *Anayasa Mahkemesi 8. maddeyi iptal etti. O önemli değil. Seçime mani bir şey yok. 1 kasımda yapılacak seçimin iptaline ilişkin istemi reddetti. Özal ayrıca, Anayasa Mahkemesi'ni SHP'ye "işaret vermekle" suçladı.*

ANKARA MALATYA (Cumhuriyet) — Başbakan Turgut Özal, "Anayasa Mahkemesi, 8. maddeyi iptal etti. O önemli değil. Adayların yeniden belirlenmesi söz konusu değil. Seçime mani bir şey yok. Anayasa Mahkemesi, 1 Kasım'da yapılacak seçimin iptaline ilişkin istemi reddetti" dedi. Başbakan dün sabah Ankara'da gazetecilerin sorularına verdiği yanıt ve öğleden sonra Malatya mitinginde yaptığı konuşmalarda, Anayasa Mahkemesi'ni SHP'ye "işaret vermekle" suçladı ve "Seçime isteyen girer, istemeyen girmez. Hodri meydan. 1 Kasım'da seçim var. Görelim sizi" diye konuştu.

Başbakan Özal, Anayasa Mahkemesi'nin kararından önce ANAP'ın seçim beyannamesini açıklamak üzere düzenlediği basın toplantısında, "Anayasa Mahkemesi 8. maddeyi iptal ederse yine 1 Kasım'da seçim yapar mısınız?" sorusuna şu karşılığı verdi...

(Arkası Sa. 11, Sü. 2'de)

DAMAR SERTLİĞİ
AHMET TAN'ın Malatya Notları 10. Sayfada

İnönü: Yeni yasa gerekli

İnönü: Önseçimsiz seçim yapılamaz

Yeni yasa gerekli: *Önseçim yapılmadan seçime gitmemiz söz konusu değil. Yeni bir yasa çıkarılmadan, TBMM toplanarak kesin bir karar almadan seçim yapılamayacağı görüşündeyim.*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Anayasa Mahkemesi'nin erken seçim yasasının önseçimi engelleyen hükmünü iptal kararından sonra SHP'de seçime katılmama eğilimi ortaya çıktı. SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, önseçim yapılmadığı takdirde seçime katılmayı düşünmediklerini bildirerek, TBMM'nin toplanarak yeni bir seçim tarihi belirlemesini istedi. SHP'nin seçime katılıp katılmama konusundaki son kararı, pazartesi günü toplanacak olan parti meclisi verecek.

İnönü, Özal'ın "siyasi ahlaksızlık"la ilgili suçlamalarını da yanıtlayarak, "Kamuoyu kimin siyasi ahlaksız olduğunu biliyor. Seçim Yasası, TBMM'den ANAP'ın getirdiği biçimde çıktı" dedi.

SHP lideri İnönü, Anayasa Mahkemesi'nin erken seçim yasası ile ilgili iptal kararının açıklanmasından sonra bir basın toplantısı düzenledi. Anayasa Mahkemesi'nin "önseçim yapılmasını engelleyen" yasa maddesini iptal kararını "memnuniyet verici" olarak niteleyen İnönü, "Bu karar Başbakan Özal'ın çevirdiği dolavereler kendi ayağına dolaşmıştır" dedi. İnönü şöyle konuştu:

"Yeni bir yasa çıkarılmadan, TBMM toplanarak kesin bir karar almadan seçim yapılamayacağı görüşündeyim. Bu nedenle parti meclisini pazartesi günü toplantıya çağıracak bu görüşümü kendilerine ileteceğim. Bizim, önseçim yapılmadan se...

(Arkası Sa. 8, Sü. 2'de)

Aldıkaçtı: Olumlu bir aşama

FÜSUN ÖZBİLGEN

1982 Anayasası'nın hazırlayıcılarından Anayasa Komisyonu Başkanı Prof. Orhan Aldıkaçtı, Anayasa Mahkemesi'nin önseçimsiz aday listelerinin saptanması ile ilgili yasa hükmünü iptal etmesini "Demokrasinin gelişimi açısından olumlu bir aşama" olarak niteliyor. Prof. Aldıkaçtı, karara ilişkin olarak "Şu ana kadar tespit edilmiş olan aday listeleri bu karardan sonra geçersizdir, şimdi yapılacak iş siyasi partilerin demokratik usullere uygun olarak aday listelerini hazırlamalarıdır" dedi.

Aldıkaçtı, Anayasa Mahkemesi'nin kararından sonra ortaya çıkan durumla ilgili sorularımızı şöyle yanıtladı:

—Anayasa Mahkemesi'nin kararından sonra ortaya çıkan seçim kördüğümü nasıl çözülebilir?

(Arkası Sa. 11, Sü. 7'de)

KARAR HEYECANI — Anayasa Mahkemesi'nin "Erken Seçim Yasası" üzerindeki incelemesi ikinci güne sarkınca kamuoyundaki merak ve ilgi doruğa tırmandı. Dün saat 13.40'da 6'ya 5 oyla yasanın sadece 8. maddesini iptal kararı veren mahkemenin aldığı sonucu genel sekreter Ziyaettin Özkanlı açıkladı. Karar açıklanırken, gazeteciler genel sekreterin elindeki karar metnini kapıştılar.

Özal açıkladı

ANAP'ın 14 seçim vaadi

Bildirgede 100 yeni ilçe kurulması ve yüzde 7'lik büyüme hızı vaat edildi. Yayımlanan kitapçıkta ANAP'ın Türkiye'yi modern bir ülke haline getirmeye azmettiği bildirildi.

Orta Sayfada

Bilim Dünyasını Bugün İzleyin.

Cumhuriyet Bilim Teknik...

Demirel: 1 kasım seçimleri adaysızdır

DYP *Genel Başkanı, seçimleri boykot edebileceklerini ima ederek, "Milli iradenin tecellisine mani durum getiren bir olup bittı milletin üstüne empoze ediliyorsa, böyle bir seçime meşruiyet kazandırmak vebal meselesidir. Böyle bir seçimi kim istiyorsa yapsın" dedi.*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel, Anayasa Mahkemesi'nin kararını değerlendirirken, "1 kasımda yapılacak seçimler, 9 ekim tarihi itibarıyla adaysızdır" dedi. Demirel, seçimleri boykot edebileceklerini de ima ederek, "Milli iradenin tecellisine mani durum getiren bir olup bitti milletin üstüne empoze ediliyorsa, böyle bir seçime meşruiyet kazandırmak vebal meselesidir. Böyle bir seçimi kim istiyorsa yapsın" şeklinde konuştu. Demirel, ayrıca Başbakan Özal'ın Meclisin toplanmasından kaçtığını da bildirdi ve "Meclisin toplanmasından kaçıyor. Meclis toplanırsa hükümetin düşeceğinden korkuyor" dedi.

(Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

Ecevit: Meclis, seçim tarihini belirlemelidir

DSP *Genel Başkanı, Seçim Yasası'nın 8. maddesinin iptaliyle seçim tarihinin de iptal edilmiş olduğunu söyledi.*

(Arkası Sa. 11, Sü. 7'de)

ERBAKAN: ANAP İKTİDARDAN DÜŞTÜ
TÜRKEŞ: YENİ SEÇİM YASASI YAPILMALI
11. Sayfada

Son sözü YSK söyleyecek

Yüksek Seçim Kurulu Başkanı Elçin, Anayasa Mahkemesi'nin gerekçeli kararı yayımlandıktan sonra konuyu inceleyeceklerini belirterek, "Biz meselenin hukuki yönünü düşünürüz" dedi. Elçin, karar yayımlanıncaya kadar adaylarla ilgili işlemleri sürdüreceklerini açıkladı.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Yüksek Seçim Kurulu Başkanı Muammer Elçin, Anayasa Mahkemesi'nin Seçim Yasası'nın adayların belirlenmesine ilişkin maddesini iptal kararının gerekçesiyle birlikte Resmi Gazete'de yayımlanmasından sonra ortaya çıkabilecek hukuki sorunları inceleyerek karara bağlayacaklarını bildirdi.

(Arkası Sa. 8, Sü. 4'de)

KONUK YAZAR

Ya yeni yasa ya da önseçim

Doç. Dr.
HİKMET SAMİ TÜRK

(Arkası Sa. 8, Sü. 5'de)

Çare Nedir?..

Ne yaptığınızı şimdi görebiliyor musunuz Sayın Özal?

Eğer eylül ayının ikinci haftasında muhalefet partileriyle mutabakat arayarak seçim sisteminde değişikliğe gitmiş olsaydınız, belki seçimler en çok bir ay gecikirdi, ama böylesine bir kördüğüm yaşanmazdı, ortalık bu denli tozdumana karışmazdı.

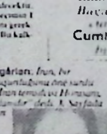
Fakat siz, hiçbir diyalog arayışına yanaşmadınız. Oysa 1950'lerden bu yana, Türk siyasal yaşamında demokratik bir geleneğin yer etmiş olmasından söz edilebilirdi. Siyasal partiler, iktidarda olsunlar, muhalefette olsunlar, seçim ve siyasi parti yasalarında genellikle uzlaşabilmişlerdi, yapılan değişikliklere hep mutabakat sonucu varılmıştı.

Ama ne yazık ki, siz, böyle bir demokratik geleneği, diyalog ve mutabakat arayışını eli-

(Arkası Sa. 11, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

- **Körfez'de savaş rüzgârları:** *İran, bir Amerikan helikopterini düşürdüğünü öne sürdü. ABD yalanladı. BM'deki İran temsilcisi Horasani, "ABD'nin saldırısı, savaş ilanıdır" dedi.* 3. Sayfada
- **TV dizisi:** *Amerikan yazınının ustalarından William Faulkner'in öyküsünden uyarlanan Cehennem Sıcağında adlı dizide bir zamanların ünlü oyuncusu Ava Gardner var.* 4. Sayfada

- **TV'de Sinema:** *MGM şirketinin arşivlerinin taranması ve müzikal filmlerden seçilmiş parçaların bir araya getirilmesiyle oluşan bir "derleme" filmi İşte Eğlence adlı filmde 14 ünlü ismi izleyeceğiz.* 4. Sayfada
- **Merkez Bankası'nda döviz ve faiz alarmı:** *Merkez Bankası, dövizde istikrarı sağlayabilmek için bankalararası döviz piyasası kuracak.* Ekonomide
- **1988'de durgunluk tehlikesi:** *Friedman, ABD'de para arzındaki yavaş artış nedeniyle, 1988'de ekonominin durgunluk dönemine girebileceğini savundu.* Ekonomide
- **Basketbolseverler 1 yıl daha bekleyecek:** *Ödenek bitişi için durma aşamasına gelen Abdi İpekçi Salonu, en iyi olasılıkla 1988 sezonuna yetişecek.* Sporda
- **Basketbol ligi başlıyor:** *12 takımlı Türkiye Basketbol Ligi'nin pota altı heyecanını yaşatacak takımların kadroları ve görüşler* Arka Sayfada

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Yanlış Hesap...

"Yanlış hesap Bağdat'tan döner" demişler. İyi demişler. ANAP'ın seçim konusundaki yanlış hesabı da dün öğleden sonra Anayasa Mahkemesi'nden döndü. Daha doğrusu, ANAP'ın "tezgâhı" işleme geçmeden bozuldu. "Önce kimin adaylarını konusunda yaptıkları oyun hesabı. Yüksek Seçim Kurulu'nca bozuldu. Sonra da Anayasa Mahkemesi bu "gecekondu yasası"nı ANAP'ın yüzüne şamar gibi vuruverdi.

(Arkası Sa. 8, Sü. 7'de)

Halefoğlu, İsrail Dışişleri Bakanı Peres'le görüştü

Sessiz diplomasi

ŞEBNEM ATİYAS *1 ekim*

NEW YORK — Dışişleri Bakanı **Vahit Halefoğlu** dün İsrail Dışişleri Bakanı **Şimon Peres** 'le görüştü. Yaklaşık bir saat süren ve New York Türkevi'nde gerçekleşen görüşme sonrasında Peres, **"Ekonomik ve endüstriyel işbirliği bekliyoruz"** dedi.

Yirmi yıla yaklaşan bir süredir **"alt düzeyde"** süren ilişkilerden sonra iki ülke üst düzey yöneticilerinin dünkü görüşmesi Türk Dışişleri'nce **"normal"** olarak yorumlanırken, İsrailli yetkililer görüşmeyi **"çok önemli"** olarak nitelendirdiler. Bir İsrailli yetkili, **"İlişkinin düzeyi gizlilikten, sessiz diplomasiye yükseldi"** dedi.

İsrailli yetkililer görüşmeyi **"önemli"** olarak nitelendirmelerinin nedenini şöyle açıkladılar:

"Önemli, çünkü Türkiye diğer Ortadoğu ülkeleriyle iyi ilişkilere sahip." Türkiye açısından ise İsrail'le bu düzeyde bir görüşme yapılması **"öncelikle Ortak Pazar başvurusunda faydalı görmesi, ayrıca ABD'de Washington'da Kongre'de yardımcı olacağının düşünülmesi"** şeklinde yorumlandı.

Görüşmede fotoğraf dahi çekilmesine izin vermeyen Türk Dışişleri yetkilileri ise toplantı sonrasında Türkiye'nin İsrail'le **'ekonomik ve endüstriyel'** bir işbirliği planlamadığını söyledi.

İsrail Dışişleri Bakanı, toplantı çıkışında gazetecilere aynen şunları söyledi:

"Sanırım, iki ülke arasında gelişmiş bir ilişkinin sürdürülmesi hususunda anlaştık. Ortadoğu'nun geleceği ile ilişkin ekonomik ve politik stratejiler üzerinde konuştuk. Sanıyorum oldukça önemli bir aşama kaydettik, görüşmemiz sırasında oldukça ilginç fikirler ortaya çıktı."

Türkiye Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü **İnal Batu** ise toplantı ile ilgili olarak şu açıklamayı yaptı:

"İsrail Dışişleri Bakanı ile yaptığımız görüşme burada bulunduğumuz sürede 30 dışişleri bakanıyla yaptığımız görüşmeden farklı değildir. Bilindiği gibi Türkiye ile İsrail arasında diplomatik ilişkiler mevcuttur. İki ülke dışişleri bakanlarının burada görüşmüş olmaları normaldir. Özellikle Ortadoğu barış sürecinde doğrudan taraf olan bir ülke dışişleri bakanından barış süreci ile ilgili görüşlerini almak yararlı olmuştur. Bu, Türkiye'nin Ortadoğu sorununa ilişkin temel yaklaşımında bir değişiklik olduğu anlamına gelmez."

İsrail Dışişleri Bakanı **Peres**, toplantı çıkışında iki ülke arasında hangi alanlarda işbirliği beklentisi içinde oldukları şeklindeki bir soruya **"ekonomik ve endüstriyel"** cevabını verdi. İnal Batu ise, **"Bu konuda bir yorumda bulunamam"** diyerek Türkiye'nin İsrail'le **"ekonomik ve endüstriyel"** bir işbirliğine girme beklentisi olmadığını söyledi.

Türkiye-İsrail ile ilgili Amerikalı uzmanlar uzun dönemde Ortadoğu'da iki ülke arasında askeri bir işbirliğinin söz konusu olabileceğini, savunma endüstrisi ile ilgili ilişkilerin geliştirilebileceğini belirtiyorlar.

Peres, iç güvenlikle ilgili işbirliği konusundaki bir soruyu **"onu bakanınıza"** sorun şeklinde cevaplandırdı. İnal Batu ise **"Güvenlik konusu kesinlikle ele alınmadı"** şeklinde cevap verdi. Bilindiği gibi İsrail ve Türkiye milli istihbarat teşkilatlarının işbirliği **'Trident'** olarak bilinen plan, Tahran'da Şah'ın devrilmesinden sonra Amerikan Konsolosluğu'nu basan İranlıların konsolosluktta buldukları CIA dokümanlarıyla kanıtlanmıştı.

Peres, Ortadoğu barış konferansı ile ilgili olarak Halefoğlu'nun **"tüm ilgili tarafların katılacağı bir barış konferansını"** desteklediğini söyledi ve aynı görüşünü kendisinin de paylaştığını belirtti.

Batu ise, **"Uluslararası konferans konusunu destekliyoruz. Ancak bu konuda çıkabilecek kavgalara girmek niyetinde değiliz. Bildiğiniz gibi Ortadoğu barış konferansı konusunda İsrail'in içinde farklı görüşler vardır, bölge devletleri arasında farklı görüşler vardır, global olarak farklı görüşler vardır"** dedi.

Bilindiği gibi Ortadoğu **'barış süreci'** görüşü FKÖ lideri Yaser Arafat ile Ürdün Kralı Hüseyin'in Amman anlaşmasını imzalamalarıyla 1985 şubatında gündeme geldi. Anlaşma, İsrail ve ortak bir Ürdün-Filistin komisyonunun bir uluslararası konferansta doğrudan pazarlıklara başlamasını içeriyordu. İsrail-Mısır-ABD bu planı desteklediler. Ancak görüşmeler FKÖ'nün ayrılması sürecinde durdu. Şubat 1986'da Kral Hüseyin anlaşmayı bozduğunu resmen açıkladı. 1987 baharında İsrail-Sovyet yakınlaşması, FKÖ'nün 17. toplantısında yeniden birleşmesi barış konferansı konusunda yeni tartışmaları başlattı. Şu anda İsrail Başbakanı **İzak Şamir**, barış konferansının başlatılmasına itiraz ediyor.

DİPLOMATİK İLİŞKİNİN DÜZEYİ DEĞİŞMEYECEK

Dışişleri Sözcüsü İnal Batu, İsrail'in ABD'de Türkiye için verdiği lobi desteğinin görüşmede ele alındığını belirtti. İsrail lobisi **"ABD'nin Ortadoğu'daki çıkarları"** açısından ABD'de de Türkiye'yi destekliyor.

Şimon Peres'in toplantı çıkışında **"İki ülke arasında gelişmiş bir ilişki sürdürülmesi konusunda anlaştık"** şeklinde ifadesinin Türkiye ve İsrail ilişkisindeki diplomatik düzeyin değiştirilmesi olarak yorumlanmaması gerektiğini söyleyen İnal Batu, **"Bu konuya değinilmedi"** dedi.

Türkiye, İsrail'i tanıdığından beri diplomatik ilişkisini müsteşar düzeyinde tutmuş, 1980'de Kudüs'ün başkent ilan edilmesinden sonra Türkiye temsilcisi ikinci kâtip düzeyine indirilerek protesto edilmişti.

Batu, İsrail ve Türkiye arasında ilerde yeniden bir üst düzey görüşmenin yapılmasının planlanmadığını da söyledi.

Dışişleri Bakanı Halefoğlu, ayrıca Çin Halk Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı **Wu Xuegian** ve Pakistan Dışişleri Bakanı **Şahabzade Yakup Han** ile görüştü.

Çin görüşmesinde karşılıklı ticaret ve İran-Irak savaşı konusu ele alındı. Çin, BM Güvenlik Konseyi'nde ABD'nin İran'a silah ambargosu tekliflerine karşı çıkan beş daimi üyeden biri. Xuegian, Çin'in Körfez'le ilgili gelişmeler üzerine görüşlerini Halefoğlu'na aktardı.

Woodward'ın kitabı henüz yayımlanmadan panik yarattı

CIA'nın son 7 yılı gün ışığına çıktı

1 ekim

Haber Merkezi — ABD'de başkan deviren Watergate skandalını ortaya çıkaran ünlü gazeteci **Bob Woodward,** yeni kitabı ile CIA'nın 1981-1987 dönemine ilişkin faaliyetlerini tartışmaya açtı. **"Peçe: CIA'nın Gizli Savaşları 1981-1987"** adını taşıyan kitapta Woodward CIA'nın **"Peçe"** adlı seksiyonunun düzenlediği bir operasyonla 1985 İtalyan genel seçimlerinde Komünist Parti'ye karşı Suudi Arabistan fonlarının kullanıldığını ileri sürdü. Woodward, ayrıca CIA'nın yine Suudi Arabistan aracılığıyla Beyrut'ta ABD elçiliğine bombalı saldırı girişiminden sorumlu tutulan Hizbullah örgütü lideri Şeyh **Muhammed Fadallah**'a karşı başarısız bir suikast girişiminde bulunulduğu iddiası da Woodward'ın kitabında yer alıyor. Beyrut banliyölerinden birinde patlayan bomba yüklü bir araç, söz konusu tarihte 80 kişinin ölümüne yol açmıştı. Woodward, CIA'nın başarısız suikast girişiminden bulunduğunu iddia etti.

Woodward'a göre CIA, suikastı atlatan Fadalah'a daha sonra 2 milyon dolar rüşvet vererek **"sorunu çözdü."**

Ancak Amerikalı gazeteci yazarın iddiaları daha kitap piyasaya çıkmadan olaylara taraf kişilerce yalanlandı ve uzun süre devam edeceği tahmin edilen hararetli bir tartışma ortamını başlatmış oldu.

Hizbullah'ın Beyrut'taki bürosundan yapılan bir açıklamada Woodward'ın iddiaları **"uydurma"** olarak nitelenirken, CIA'nın 6 Mayıs 1987'de kanserden ölen eski Başkanı **William Casey**'nin dul karısı da Woodward'ı yalanlayanların arasına katıldı. ABD Savunma Bakanı Caspar Weinberger de dün yaptığı bir açıklamada Woodward'ın ileri sürdüğü gibi eski CIA Başkanı ile bir röportaj yapmasının imkânsız olduğunu söyledi. Ancak CIA Başkan Yardımcısı **Robert Gates** kitabın piyasaya sürüldüğü gün CIA'nın eskiden olduğu gibi kolayca gizli operasyonlar yapabilmesinin, aldıkları önlemlerle engellendiğini duyurdu.

Daha piyasaya sürülmeden basın ve yayın organlarında tefrika edilmeye başlanan Woodward'ın kitabında ele alınan başlıca üç **"gizli"** operasyon şöyle sıralanıyor:

1. İtalyan seçimleri:

Kitapta 1985 yılında yapılan İtalyan seçimleri öncesinde CİA'nın İtalyan Komünist Partisi'nin giderek güçlenmesinden kaygı duyduğu belirtiliyor. Dönemin CIA Başkanı W. Casey, 1984 kışında Washington'da Suudi Arabistan elçiliğinde verilen bir yemekte bu ülkeden İtalyan Komünist Partisi'ne karşı kullanılmak üzere fon talep ettiği ileri sürülüyor. Suudi Kralı **Fahd,** Washington sefirine bu yönde bir işbirliğini yürütmesi için direktif vererek 2 milyon dolarlık bir fon tahsis ediyor.

İsviçre'deki gizli bir banka hesabına yatırılan bu fonun kimlerce ve nasıl kullanıldığı henüz açıklığa kavuşmuş değil.

2. Hizbullah liderine suikast:

Beyrut'taki ABD tesislerine üç kez bombalı saldırı girişiminde bulunduğu ileri sürülen Hizbullah adlı Şii örgütünün lideri Şeyh Muhammed Faddallah'a karşı CIA'nın 8 Mart 1985 tarihinde başarısız bir suikast girişiminden sonra Faddallah'ı rüşvet yoluyla ABD tesislerine saldırı düzenlememeye **"ikna"** yo-

lunu denediğini ileri sürüyor. Suudi fonlarından sağlanan 2 milyon dolar tutarındaki bu rüşvet Faddallah'a yiyecek maddesi ve yandaşlarına üniversite bursları olarak ödenmiş.

Woodward, kitabında Casey'nin **"bu kadar küçük miktarda bir parayla bu kadar büyük bir problemin nasıl çözüldüğüne şaştığını"** aktarıyor.

3. Çad'a yardım:

Woodward'ın, Suudi Arabistan-ABD gizli operasyonlarına ilişkin üçüncü iddiası ise Çad-Libya savaşı ile ilgili bulunuyor.

Woodward'a göre, Suudi Kralı Fahd ve Washington Büyükelçisi Prens **Bandar Bin Sultan**, Çad'a Libya işgaline karşı direnebilmesi amacıyla para yardımı yapmıştır.

ABD'li gazeteci yazara göre, Suudilerin CIA'nın gizli operasyonları için aktardıkları fonların toplamı 15 milyon dolara ulaşıyor.

4. İrangate bağlantısı:

Eski CIA Başkanı Cesay ile hasta yatağında yaptığı konuşmalara da yer veren Woodward, bu konuşmalardan birinde Casey ile İrangate olarak bilinen İran'a gizli silah satışı konusuna da değindi. Kitaba göre, Woodward, Casey'e silah paralarının Nikaragu'daki Contralar'a aktarıldığını bilip bilmediğini sordu. Casey bu soruyu kafasını **"evet"** anlamında sallayarak yanıtladı. **Woodward, sorusunu "Niye?"** diye açtı. Casey, **"İnandığım için"** yanıtını verdi.

Woodward'ın kitabında yer alan bu son iddia, gerek eski CIA başkanının dul eşi gerekse de ABD Savunma Bakanı Caspar Weinberger tarafından yalanlandı. Bayan **Sophia Casey**, Woodward'ın hastanede kocasıyla görüşmeye geldiğinde güvenlik görevlilerince durdurulduğunu belirterek, gazeteci yazarın iddialarına ilişkin olarak **"Bunlar doğru değildir yalandır"** diye konuştu.

YAZARLARA YARDIM

Bob Woodward, **"Peçe"** kitabında ayrıca Casey'nin, görevde bulunduğu süre içinde CIA **"örtülü"** ödeneklerinin bazı yabancı ülke gazetelerinin yazarlarını da **"desteklemek"** amacıyla kullandığını ileri sürdü. Woodward'a göre, bu örtülü yardımdan yine yabancı bazı ülke **"düşünürleri"** ve kuruluşları da pay aldı.

Şehir Tiyatroları perdelerini açarken
Genel Sanat Yönetmeni Gencay Gürün:

Her Tür tiyatro yaşamalı

DİKMEN GÜRÜN UÇARER / *1 ekim*

İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları, 1987-88 mevsiminde perdelerini bugün açıyor. Perdeler açılırken, tiyatronun Genel Sanat Yönetmeni **Gencay Gürün**'le yeni sezonun oyunlarını ve tiyatromuzun güncel sorunlarını konuştuk.

— Son yıllarda şehir tiyatroları İstanbul'un sanat yaşamına bir canlılık kazandırdı. Yeni sezonda bu hareketliliği hangi oyunlarla sürdüreceksiniz?

GÜRÜN — Sezonun tüm oyunların tespit etmiş değiliz henüz. İlk tur oyunlarımız belli. Sonraki oyunlar da peyderbey gelecek. Üç yerli yapıtla başlıyoruz. Biliyorsunuz, bizim yarı yarıya ya da bu arana çok yakın yerli eser oynama prensibimiz var ve buna uymaya gayret ediyoruz. Durmuş oturmuş yazarlarımızı, genç yazarları, oynanmamış eserleri, klasikleri belli bir denge içerisinde oynamaya çalışıyoruz. Fatih Tiyatrosu'nu geçen sezondan bir oyunla, **"Hançer"**'le açıyoruz, çünkü Fatih'in ismi Reşat Nuri Tiyatrosu oluyor. En az bir hafta oynayacak **"Hançer"** ve bu arada bir de **Reşat Nuri** gecesi düzenlenecek. Ardından **Vedat Türkali**'nin **"Dallar Yeşil Olmalı"** isimli oyunu geliyor. Yirmi küsur yıl önce yazılmış, fakat nedense eski deyişiyle **"ramp ışıklarına"** hiç çıkmamış bir eser.

Hiç Vedat Türkali oynamamıştık. Kızı **Deniz Türkali** de konuk sanatçımız. Oyunu **Hakan Altıner** yönetiyor... **Recep Bilginer**'in **"Kıskanç"**ı da Üsküdar Tiyatrosu'nda başlıyor... **"Keşanlı Ali Destanı"**nı **Haldun Taner**'in anısına Harbiye Muhsin Ertuğrul Tiyatrosu'nda **Ferhan Şensoy** sahneye koyuyor, bir yıl gecikmeyle. Bu bizim için çok ilginç bir çalışma, çünkü Şensoy daha önceki **"Keşanlı Ali**'leri hiç görmemiş. Oyunu tamamen metin üzerinde yaptığı çalışmayla yorumlayacak.

— Ferhan Şensoy'la çalışmak istemenizin nedeni?

GÜRÜN — İki yol vardı. Ya nostaljik bir Keşanlı Ali paymak ya da yepyeni bir çalışmaya yönelmek. Geçen yıl, Haldun Taner vefat eder etmez düşündü-

ğümüz nostaljik bir "**Keşanlı**" idi. **Genco Erkal** sahneye koysun, **Gülriz Sururi, Engin Cezzar** oynasınlar diye yola çıktık; fakat yürümedi, programlar uymadı. Bu yıl ise tamamen başka bir yol seçtik ve Şensoy'un devreye girmesi böyle oldu. Ferhan Şensoy'u ilk kez "**İçinden Tramvay Geçen Şarkı**" ile tanıdım. Zekâsı, dünyaya bakış biçimi, esprisi çok özgün ve ilginç geldi. Kendisiyle konuştum. Haldun Taner'i çok sevdiğini, onun çırağı olduğunu, onunla birlikte çalıştığını ve büyük hayranlık duyduğunu öğrendim. İkisi de İstanbullu, ikisi de Galatasaraylı. Aynı kültürün, aynı düşüncenin insanları diye düşündüm ve istedim ki böyle bir bağ kurulsun iki nesil arasında. Ferhan Şensoy'un bu işi çok iyi yapabileceğine inadığım için de ona önerdim. **Demet Taner** de bu öneriyi çok olumlu karşıladı. Onun dışında diğer konuk sanatçılarımız Zilha rolünde **Zeliha Berksoy**. Biliyorsunuz yıllar önce **Semiha Berksoy** Şerife Abla'yı oynamıştı. Şimdi de kızı, Zilha'yı oynuyor. Şerife Abla'da **Suna Pekuysal**'ı izleyeceğiz. Oyunda ilk kadrodan tek kişi **Ani İpekkaya.** Haldun Bey'in anısına burada da aynı rolü üstleniyor. **Mengü Ertel** de çok önemli bir konuğumuz. Hem dekorları hem de oyunun afişini yapıyor.

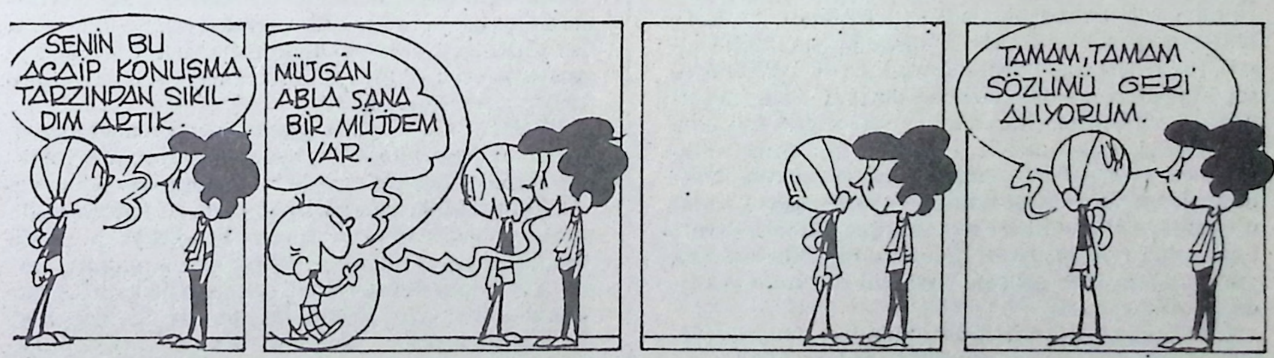
Diğer oyunlarımıza gelince: Festival için hazırladığımız "**Vahşi Batı.**" Türkiye'de ilk kez oynanmış olacak **Sam Shepard** bu yapıtla. Şu anda belli olan diğer bir oyun **Goldoni**'nin "**İki Efendinin Uşağı**", Paris'ten **Işık Kasapoğlu** gelip sahneleyecek. Bir Rus oyunumuz var. Bunun için de yılbaşında Moskova Sanat Tiyatrosu'ndan **Yefremov** ve **Kaliagin** gelecekler. Şu anda saptanan bir diğer oyunumuz da "**Kuşlar**". Özgün bir '**Kuşlar**" olacak bu. **Ülkü Tamer, Aristophanes**'den günümüze uyarlıyor. Rock-müzikal biçiminde sunmak istiyoruz. **Heldun Dormen** yönetecek. Müziklerini genç bir İngiliz besteci yapıyor. **Terry Davis.** Ayrıca, bu yıl tamamlamaya çalıştığımız Oda Tiyatromuz için **Mehmet Ulusoy**'la bir **Gheldrode** projemiz var.

Tiyatro ülkemizde pek çok sorunlarla kucak kucağa yaşayan bir olgu. Siz bu sorunlardan birkaçına değinmek ister misiniz?

GÜRÜN — Bu kadar kısıtlı bir yerde sorunları toparlamak çok zor. Çok söylendi, yazıldı bu konuda. Herkes kendi uzmanlığı açısından irdeledi. Ben de pratikte iş yapan bir insan olarak kısaca değineyim.

Öncelike tiyatro eğitimi üstünde durulması gerektiğine inanıyorum. Son yılların konservatuvar öğrencileri maalesef genelde tiyatronun gerektirdiği düzeyde değiiier. En başta diksiyonları bozuk. Türkçeyi güzel konuşmadan tiyatro yapılamaz. Ses kullanımı aynı derecede önemli bir eksiklik.

Ayrıca salon sorununa da değinmek isterim. Salonsuz tiyatro olmaz. Özel tiyatrosuz bir tiyatro yaşamı da olmaz. Ben tiyatronun çok renkli olması gerektiğine inanıyorum. Her tür tiyatroya gerek vardır. Kamu tiyatroları ne kadar özenli olurlarsa olsunlar o andaki yönetimin aynasıdırlar. Yelpazeleri genişçedir, ama her şeyi yapamaz kamu tiyatroları. Bu nedenle de özel tiyatrolar yaşamalıdır. Kabare tiyatrosundan, vodvil tiyatrosuna, politik tiyatrodan angaje tiyatroya kadar her tür tiyatro yaşamalıdır, yaşatılmalıdır. Bu da salona bağlı her şeyden önce. Bizde ise salonlar yıkılıyor. Tiyatro salonsuz metropol olmaz. Buna kesinlikle bir çözüm bulunması gerektiğine inanıyorum.

Lüksemburg Adalet Divanı:

Serbest dolaşım AT için yükümlülük değil

HADİ ULENGİN / *1 ekim*

LÜKSEMBURG — Avrupa Topluluğu'nun en yüksek yargı organı Lüksemburg Adalet Divanı'nın dün aldığı kararla serbest dolaşım Türkiye için "**havada bulut/sen bunu unut**" oldu.

Adalet Divanı'nın, pratikte Türk yurttaşlarının AT ülkelerinde oturma ve çalışma hakkına sahip olmaları anlamına gelen ve normal olarak da en geç 1 Aralık 1988 tarihinde gerçekleşmesi gereken serbest dolaşımın Ortak Pazar devletleri için "**bağlayıcı bir yükümlülük**" taşımadığına karar vermesiyle, Ankara'nın elindeki hukuki koz da çok büyük ölçüde değerini yitirdi.

AT Adalet Divanı'nın dünkü kararı Brüksel ve Lüksemburg'daki gözlemciler tarafından, serbest dolaşıma ilişkin Türk yaklaşımının hukuki değer yitirdiği şeklinde yorumlanıyor.

Buna karşılık, soruna şekil açısından yaklaşmakta fayda gören Türk yetkililer, Lüksemburg kararı-

nın "aile birliği" ilkesinden hareket ettiğini ve bunun da özü bağlamadığı görüşünü işliyorlar. Başta AT işlerinden sorumlu Devlet Bakanı Ali Bozer olmak üzere, bu Türk yetkililere göre, "serbest dolaşım hakkı baki" ve Lüksemburg kararı sorunun özüne ilişkin değil.

Seçime Meclis engeli başarısız

2 ekim

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Çoğunluğunu siyasi partilerin 1 Kasım erken seçimi için Yüksek Seçim Kurulu'na sunduğu listelerde yer alamayan 100 milletvekilinin erken seçimi iptal girişimi TBMM Başkanı Necmettin Karaduman tarafından engellendi. 100 milletvekilinin Erken Seçim Yasası'nın iptali için TBMM'nin yarın olağanüstü toplanması isteği Karaduma tarafından reddedildi. Karaduman, olağanüstü toplantı çağırısını reddederken, **"Çağrının siyasal ve toplumsal törelerle bağdaştırılmasını uygun görmediğini ve toplumda pek çok çalkantı ve ihtilaflara yol açmasının kaçınılmaz olduğunu"** gerekçe olarak gösterdi. Karaduman'ın bu kararı, olağanüstü toplantı girişimini destekleyen SHP, DYP ve DSP yetkilileri tarafından sert tepkiyle karşılandı ve **"anayasayı ihlal"** olarak nitelendirildi. **Olağanüstü toplantı çağrısı için imza veren milletvekilleri Karaduman'ın kararı üzerine izleyecekleri tavrı bugün saat 10.00'da toplanarak belirleyecekler. İmzacı milletvekillerinin Meclisi olağanüstü toplantıya çağırması için Cumhurbaşkanı'na başvurma eğiliminde oldukları bildirildi.**

TBMM Başkanı Karaduman dün saat 15.00 sıralarında kendisine sunulan "Erken Seçim Yasası'nın bazı maddelerini yürürlükten kaldırmak ve bazı yeni maddeler eklemek için olağanüstü toplantı" çağrısını 2.5 saat inceleyerek, kararını saat 17.30 sıralarında yazılı olarak açıkladı. Karaduman, SHP ve DSP'nin desteklediği ANAP'ın ise karşı çıktığı çağrıyı reddederken, TBMM içtüzüğünün olağanüstü toplantı çağrısının bir gerekçeye dayandırılmasını şart koştuğunu belirtti. Karaduman, içtüzüğün başkana ve bu gerekçe üzerinde her türlü değerlendirme ve incelemeyi yapma görevi verdiğini de kaydederek, **"Yapılacak inceleme sonucunda gösterilen gerekçenin, olağanüstü durumların doğurduğu, nadir hallerde başkanlıkça paylaşılması mümkündür. Nitekin başvuruya konu olan gelişme böyle bir durumla yakından ilgilidir"** dedi.

Karaduman, çağrıda imzası bulunan 100 milletvekili adına Şanlıurfa Milletvekili **Vecihi Ataklı**'ya gönderdiği yazıda, Meclisin daha önce 1 Kasımda erken seçim için karar verdiğini ve halen seçimlere ilişkin pek çok işlemin tamamlandığını, bazılarının ise kesinleşme aşamasına geldiğini kaydederek, şu görüşlere yer verdi:

"Çağrı önergesine konu olan kanun hakkında Anayasa Mahkemesi'ne müracaat edilmiş olup, bu dava da halen sürmektedir.

Böyle bir durumda, siyasal ve toplumsal törelerle bağdaştırılması uygun görülmeyen ve toplumumuzda pekçok çalkantı ve ihtilaflara yol açması kaçınılmaz bulunan, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni olağanüstü toplantıya çağırma gerekçesinin başkanlıkça paylaşılması ve buna dayalı olarak Meclisin olağanüstü toplantıya çağrılması mümkün görülmemiştir."

TBMM Başkanı Necmettin Karaduman'ın bu gerekçesi olağanüstü toplantı çağrısını reddetmesi muhalefet partilerinin sert tepkisine yol açtı.

İnönü, Karaduman'ın kararını açıklamasından sonra düzenlediği basın toplantısında şöyle dedi:

"Meclis Başkanı, Meclisi toplantıya çağırmıyorsa, anayasayı ihlal ediyor demektir. Halk arasında bir söz vardır, 'bir deli kuyuya taş atıyor, on akıllı çıkaramıyor' **bu, Sayın Özal'ın seçimi aceleye getirmesinden kaynaklanıyor. Bu, halkın seçim hakkına saygısızlıktır. Karaduman'ın kararını değiştirmesi ve Meclisi olağanüstü toplantıya çağırması gerekir. Sayın Özal'ın yaptığı hata onu destekleyen insanların anayasa dışı yollara sürüklüyor. Kargaşa devam ediyor, edecek."**

Olağanüstü toplantı çağrısını dün TBMM'ye sunan SHP Milletvekili Vecihi Ataklı, Necmettin Karaduman'ı **"kapı kulu gibi davranmakla"** suçladı. Ataklı, **"Gazetelere yeteri kadar imza toplandığı zaman TBMM'yi toplarım diyen insanla Başbakan Özal'dan talimat alınca yeteri kadar imzayı kabul etmeyen insan aynı insandır"** dedi.

ANAP Grup Başkan Vekili **Haydar Özalp** ise TBMM Başkanı Karaduman'ı savunarak olağanüstü toplantı çağrısına imza veren milletvekillerini eleştirdi. Özalp, **"Sonu meçhul bir gidişti. Nerede bağlanacağı belli değildi,"** dedi.

DYP Grup Başkan Vekilleri **Ahmet Sarp** ve **Mustafa Çorapçıoğlu** karardan sonra düzenledikleri basın toplantısında, Karaduman'ın davranışını açıkça anayasa ihlali olduğunu bildirdiler. Sarp ve Çorapçıoğlu şöyle konuştular:

"TBMM'nin 67 yıllık gelenek ve göreneği arasında yer almayan bir davranış anayasanın açık ihlalidir. Meclis Başkanı'nın görevini anayasayı ihlal ederek kötüye kullanması Türk demokrasi tarihi için ibret ve dehşet verici bir olaydır. TBMM'yi çalışmaktan alıkoyan ve hukuku ayaklar altına alan bu davranış ve tutum demokrasinin geleceği için kara bir leke olarak anılacaktır. Baştan beri hukuk dışı davranışlar içerisinde milleti oldu bittiyle karşı karşıya bırakmak isteyen Özal iktidarının zihniyetinin Meclis Başkanı'nda tezahür eden bu tutumu Türkiye'deki seçimi kesin olarak gölgelemiştir."

DSP Genel Sekreteri **Nuri Korkmaz** da Türk siyasi tarihinin eşi görülmemiş bir yetki gaspı olayı ile karşı karşıya olduğunu vurgulayarak, **"Meclis Başkanının, Başbakanla yaptığı teşriki mesai sonunda milli irade gasp edilmiştir"** dedi. Korkmaz, çağrı önergesinin şekil şartlarını bütün boyutlarıyla yerine getirdiğini belirterek, şu görüşleri savundu:

"Buna rağmen, Meclis Başkanı, Başbakandan aldığı direktifle Meclisin üstünlüğüne gölge düşürerek, yetki gasbında bulunarak, keyfi olarak bu toplantı istemini kabul etmediğini açıklamıştır. Bu affedilmez bir hatadır. Bütün partilerin Meclis Başkanı'nın bu takdir yetkisini bir tarafa bırakarak ne pahasına olursa olsun Meclisin toplanmasını sağlaması gerekir. Eğer buna rağmen böyle bir kanunla seçime gidilmesi

için ısrar edilecekse böyle bir seçime katılmamaya çağırıyoruz."

Öte yandan TBMM Başkan Vekillerinden DYP'li **İskender Cenap Ege**, Karaduman'ın kararını Meclis Başkanı'nın saygıdeğer tutumuyla bağdaştıramadığını bildirdi. Ege, Meclis Başkanlık Divanı üyelerinin bu karar üzerine görüş alışverişinde bulundukları ve bugün bir toplantı yapacaklarını söyledi. Ege, engellemelerin devam etmesi durumunda başkanlık divanındaki görevlerinden istifa edeceklerini açıkladı.

Listezede milletvekilleri erken seçim yasasının iptali için olağanüstü toplantısı çağrısı ile ilgili çalışmalarını dün öğleden sonra tamamlayabildiler. Salı gününden bu yana yoğun bir çalışma içinde olan listezedeler, 16'sı ANAP milletvekillerine ait olmak üzere 100 imza topladılar. Milletvekillerinin son maaşlarını almak için dün TBMM'ye gelmeleri imza toplama çalışmalarına hız kazandırdı. Listezedeler TBMM'deki Ziraat Bankası şubesi önünde maaş almak için gelen milletvekillerinden imza topladılar.

İmza toplama çalışmaları sürerken, önergeye imza koymayan, ancak bu konuda yoğun çaba harcayan ANAP'lı **İhsan Tombuş**, muhalefet partilerinin grup yöneticileriyle görüşmeler yaptı. Tombuş'un SHP, DYP ve DSP grup yöneticileriyle görüşmesinde, 1 Kasım erken seçiminin iptalinin ve genel seçimlerin 1988 mayıs ya da kasım ayında yapılması için görüş birliği sağlanmasını önerdiği öğrenildi.

Listezede milletvekilleri olağanüstü çağrı önergesini TBMM Başkanı Karaduman'a sunmadan önce, hareketlerinin **"demokrasiyi rayına oturtmak"** amacına yönelik olduğunu söylediler. Önergeciler içinde yer alan ANAP'lı **Aydın Baran** bir süre önce erken seçim yasasına **"evet"** dediğini anımsatan gazetecilere, **"Olabilir, biz yasaklılar için de evet oyu kullanmıştık. Ama sonra hayır'a çalıştık"** karşılığını verdi. Önergecilerden **İbrahim Ural** girişimlerinin başarıya ulaşması durumunda, **"Konuşan bir Meclisin ortaya çıkacağını"** söylerken, DYP'li **Mahmut Altunakar** kendilerine isyancılar denmesinden yakındı ve **"Bize demokrasi müdafileri deyin"** diye konuştu.

Olağanüstü toplantı çağrısı ve erken seçim yasasının yürürlükten kaldırılmasına ilişkin öneri TBMM Başkanı Karaduman'a 5 milletvekili tarafından verildi.

TBMM'de bu gelişmeler sürerken, SHP, DYP ve DSP yetkilileri girişimi desteklediklerini bildiren açıklamalar yaptılar. ANAP Genel Başkan Yardımcısı **Mehmet Keçeciler** ise girişime karşı çıktı. Keçeciler, Meclisin toplantıya çağrılmasının hukuken mümkün olmadığını savunarak, **"Listelerde yer alamayanlara kırgınlığımız yok. Muhalefet partileri içlerindeki depremi gizlemek için bunu teşvik ediyorlar. Ok yaydan fırladı. Seçim kararı alınmıştır. Yasama faaliyetine son veren bir Meclisin yeniden toplandığı dünyada görülmemiştir"** diye konuştu.

SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü** ise, olağanüstü toplantı girişimini dikkatle izlediklerini bildirdi. İnönü, birçok SHP milletvekilinin de bu çağrıya imza koyduğunu belirterek, **"Ancak bu gereksiz bir kargaşadır. Bunun sorumlusu ANAP ve Sayın Özal'dır. Olağanüstü toplantıya çağırma nedeni bizim daha önce takındığımız tavra uygundur. Onların bu tavrına karşı çıkmamız beklenemez"** dedi.

DSP Genel Başkanı **Bülent Ecevit** de olağanüstü toplantı girişimini desteklediğini açıkladı. Ecevit, yeni bir seçim ve siyasi partiler yasası hazırlanması için seçim tarihinin uzatılması gerektiğini vurguladı.

DYP Genel Başkan Yardımcısı **Mehmet Dülger** de olağanüstü toplantı ve erken seçimin iptali girişimine destek verdiğini belirterek, **"Bizden aday gösterilmedikleri için kırgın olanlar da destekleyeceklerdir"** dedi. DYP Seçim İşleri Başkanı **Mustafa Derin** ise, **"Hırsla kalkanlarla birlikte olamayız. Bu arkadaşlar kanun Mecliste görüşülürken niçin karşı çıkmadılar?"** diye konuştu.

Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Orhan Aldıkaçtı, 100 milletvekilinin TBMM'yi olağanüstü toplantıya çağırma isteminin Meclis Başkanı Karaduman tarafından kabul edilmemesini "Meclise karşı saygısızlık" olarak değerlendirdi. Aldıkaçtı, Cumhuriyet'in sorusunu yanıtlarken, anayasanın 93. maddesinin 3. fıkrasının, 80 milletvekilinin çağrısı üzerine Meclis Başkanı'na, Meclisi toplantıya çağırmak yükümlülüğünü emrettiğini söyledi. Aldıkaçtı, "Karaduman'ın reddinden sonra Meclisi toplantıya çağırmak için yapılacak bir şey olmadığını" da bildirdi.

SHP'nin Seçim Yasası'nın bazı maddelerinin iptaline ilişkin başvurusunun önümüzdeki hafta içinde incelenmesi bekleniyor.

Anayasa Mahkemesi'nce usul yönünden uygun bulunan SHP'nin iki aşamada yaptığı iptal başvurusu, Anayasa Mahkemesi raportörlüğünce esas yönünden inceleniyor.

Yüksek Seçim Kurulu, Anayasa'nın 84. maddesinin kapsamına giren ve dolayısıyla adaylıkları anayasa gereğince kabul edilmemesi gereken milletvekilleri konusundaki incelemesine başladı.

Yüksek Seçim Kurulu Başkanı **Muammer Elçin**, anayasanın 84. maddesinin kapsamına giren, üyesi olduğu siyasi partiden istifa ederek, başka bir partiden milletvekili adayı olanların incelemeye alındığını söyledi. Elçin, **"Cumhuriyet'**in sorusu üzerine, bu madde kapsamına girenlerin aday olmayacaklarını belirterek, TBMM Başkanlığı'ndan söz konusu madde kapsamına giren milletvekillerinin listesini istediklerini söyledi.

Nazım Hikmet'e hakaret davası

2 ekim

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — **Şair Nazım Hikmet'e "sapık, Yahudi asıllı"** diyen ANAP Genel Başkan Danışmanı ve Gaziantep Milletvekili **Mustafa Taşar** hakkında açılan 5 milyon liralık manevi tazminat davasına dün devam edildi. Taşar hakkında Ankara 11. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde dava açan Nazım Hikmet'in kızkardeşi **Samiye Yaltırım**'ın avukatı **Halit Çelenk**, Taşar'ın bu sözleri söylerken, Hitler'in Yahudi düşmanlığı yapması gibi **"faşist-şoven"** bir anlayışla hareket ettiğini öne sürdü.

Taşar'ın avukatı **Sefa Tacal**, dava dilekçesine verdiği yanıtta, müvekkilinin **"sapık"** sözcüğünü **"normal yoldan sapmış, sapık düşünce, törelerden**

ayrılmış" şeklindeki sözlük anlamıyla kullandığını öne sürdü. Tacal, Taşar'ın bu sözü durup dururken söylemediğini de kaydederek, **"DYP gönüllüleri bülteninin referandumla ilgili sayısında Nazım Hikmet'in Kadınlarımız adlı şiirine yer verilerek, Türk Kadınını Güçlendirme ve Tanıtma Vakfı yöneticilerine, dolayısıyla Türk kadınına yöneltilen saygısızlığa, hakarete tepki olarak söylemiştir"** dedi. Tacal, vakfın tümüyle insancıl amaçlarla kurulduğunu da savunarak, bu haksız ve aşağılayıcı saldırılara karşı tepki gösterilmesinin milleti temsil eden bir milletvekilinin doğal görevi olduğunu öne sürdü.

Tacal, bu şiirin DYP'yi de karıştırdığını ve Hüsamettin Cindoruk'un **"Nazım yasaklı değil, cezalı bir şairdir. Öldüğünde mahkûm olmuştur. Cezası vardı"** şeklindeki sözleriyle, Taşar'ın tepkisini adeta haklı gösterdiğini iddia etti. Tacal, müvekkilinin **"milli hislerle ve Atatürk ilkeleriyle yoğrulmuş bir parlamenter"** olduğunu da savunarak, bu özelliğiyle de gurur duyan Taşar'dan Nazım Hikmet'e methiye beklenemeyeceğini bildirdi. Tacal, davayı da art niyetli olarak niteledi.

Avukat Halit Çelenk, Tacal'ı yanıtlarken, **"DYP gönüllüleri, Türk Kadınını Güçlendirme ve Tanıtma Vakfı yöneticilerine hakaret edince Taşar da doğal görevi olarak Nazım Hikmet'e sövecektir, işte böyle garip bir mantık sergilenmektedir"** dedi. Çelenk, Taşar'ı Nazım Hikmet'e, hem de ailesinin manevi varlığına saldırdığını belirterek, **"Mustafa Taşar, 'Yahudi asıllı' sözcüğünü faşist-şoven bir anlayışla ve hakaret kastıyla kullanmıştır. Bilindiği gibi faşist anlayışın en önemli özelliklerinden biri de ırk ve milliyet esaslarına dayalı ayrımlar yapmaktır. Faşistler, ırk ve milliyet ayrımlarını küçültücü nitelemeler olarak kullanmaktadırlar. Hitler'in Yahudi düşmanlığı yaptığı gibi"** diye konuştu.

Çelenk, Nazım Hikmet'in övgüye gereksinimi bulunmadığını da söyledi.

Yaltırım'ın avukatlarından **Atilla Coşkun** ile **Bilgin İnaç** da, Taşar'ın sözlerinin untanılacak, çağdışı bir tutumu yansıttığını savunarak, **"Son çırpınışlarını yaşayan zavallı bir anlayışın 'Nazım Hikmet düşmanlığının' yeni bir örneğinden başka bir şey değildir"** dediler.

Duruşma daha sonra ileri bir tarihe bırakıldı.

BM'de Kıbrıs turları

Cuellar, ödün istiyor

ŞEBNEM ATİYAS / *2 ekim*

NEW YORK — BM'nin 42. Genel Kurulu, son iki gündür Kıbrıs konusunda hararetli tartışmalara sahne olurken, Genel Sekreter **Perez de Cuellar**, dün KKTC Cumhurbaşkanı **Rauf Denktaş** ve Kıbrıs Rum Dışişleri Bakanı Yorgo Yakovu ile birer görüşme yaptı.

Perez, Rum Dışişleri Bakanı ve KKTC Cumhurbaşkanı'na Kıbrıs'la ilgili olarak BM Güvenlik Konseyi'nin kendisine verdiği görevi sürdüreceğini, bu nedenle ne gibi yardımlarda bulunabileceklerini sordu.

BM Genel Sekreteri görüşmede **Rauf Denktaş**'a raporunda belirttiği **"Türk kuvvetlerinin sayısının arttırılması ve Maraş"** ile ilgili sorular yöneltti. Denktaş, görüşme sonrasında **"Genel Sekreter'in tutumunu tatminkar bulup bulmadığı"** yolundaki bir soruyu doğrudan cevaplamaktan kaçındı ve **"Genel Sekreterle konuşmaktan her zaman memnunluk duymuşumdur"** dedi.

BM Genel Sekreteri'nin Kıbrıs konusundaki ilk adımı Türkiye ve KKTC'den beklediği hafta başında Dışişleri Bakanı **Vahit Halefoğlu** ile yaptığı görüşmede belli olmuştu. Genel Sekreter aynı soruyu Halefoğlu'na da yönelterek bir esneklik beklediğini sezdirmişti. Nitekim dün Denktaş'ı kabul ettiği sırada Genel Sekreter KKTC Cumhurbaşkanı'nın **"iyimseriz diyebiliriz herhalde"** şeklindeki ifadesine **"bu hangi koşullarda olacağımıza bağlı"** cevabıyla ısrarını belli etti.

Denktaş, 29 Mart belgesini kabul etmiş olan KKTC'nin tutumunda bir değişiklik olmadığını aktararak Genel Sekreter'in sorularını yanıtladığını söyledi ve **"Sıcak bir görüşme oldu. Genel Sekreter'in 29 Mart belgesini halen destekliyor olmasından memnunluk duyuyoruz. Umarız Rum tarafı da belgeyi ana hatlarıyla kabul ettiklerini açıklarlar"** dedi.

Genel Sekreter'in Güvenlik Konseyi'nce devraldığı görevi sürdürmeye kararlı olduğunu görmekten **"Sevinç duyduğunu"** belirten Rauf Denktaş, **"Şu anda Genel Sekreter iki tarafla da görüşerek görüş almaktadır"** dedi.

Toplantıya girmeden önce yaptığı açıklamada ise daha yumuşak bir tutum belirten Rauf Denktaş, **"Buraya Genel Sekreter'in daveti üzerine geldim. Rum tarafının 29 Mart belgesini reddetmelerinden sonra ortaya çıkan durumu gözden geçirmek, müzakereleri başlatmak olanağı var mı yok mu onu görüşeceğiz"** demişti.

BM Genel Sekreterliği yetkilileri ise Denktaş-Cuellar görüşmesini değerlendirirken **"Sayın Denktaş, Kıbrıs Türklerinin durumunu yeniden anlattı, ufka doğru atılabilecek adımlar için görüş alışverişinde bulunuldu. Halen iki tarafın da iyi niyet çabalarımıza iştirak edeceğini umuyoruz. İleriye doğru yeni bir hareket için yeni bir denklem bulmak her zaman mümkündür"** dedi.

Denktaş, ayrıca uluslararası konferans konusunda bir Yunanlı gazetecinin sorusunu **"Uluslararası konferansı kabul etmemizin tek koşulu KKTC'nin uluslararası platformda resmen tanınması ile mümkündür"** diye yanıtladı.

KKTC Cumhurbaşkanı, Genel Sekreter'in Kıbrıs'a yeni bir Genel Sekreter özel temsilcisi atamak üzere olduğunu ve önerdiği ismi ilettiğini söyledi.

Kıbrıs'ta BM Genel Sekreteri özel görevlisi adına çalışmakta olan **James Holger** emekliye ayrıldığından Perez de Cuellar bir BM Genel Sekreteri özel görevlisi tayin etmek üzere Kıbrıslı taraflara danışıyor. Perez de Cuellar henüz açıklanmayan ismi önceki görüştüğü Kıbrıs Rum Dışişleri Bakanı **Yakavou**'ya da iletti. Rum tarafının cevabını gelecek hafta Genel Sekreter ile görüşecek olan Rum lideri **Spiros Kipriyanu** getirecek.

Genel af imzaları 10 bine ulaştı

2 ekim

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — İnsan Hakları Derneği'nin başlattığı **"Genel Af ve Ölüm Cezalarının Kaldırılması"** istemli kampanyada toplanan imza sayısının 10 bine ulaştığı bildirildi. Çeşitli kitle örgütlerinin yöneticileri ile bazı SHP'liler, kampanyayı desteklemek amacıyla dün Güvenpark'ta biraraya geldiler.

İnsan Hakları Derneği'nce imzaya açılan kampanyayı desteklemek amacıyla Güvenpark'ta biraraya gelen partili ve kitle örgütü yöneticileri şunlar:

SHP Ankara İl Başkanı Onur Kumbaracıbaşı, Çankaya İlçe Başkanı **Zafer Akkan**, İl Kadın Yönetimi üyeleri, İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı **Nevzat Helvacı**, Genel Sekreter **Akın Birdal**, Türkiye Ziraatçılar Derneği Genel Başkanı **İbrahim Yetkin**, ÇGD Derneği Genel Başkanı **Ahmet Abakay**, Halkevleri Yönetim Kurulu üyesi **Güngör Aydın**, Bilar A.Ş. Yönetim Kurulu üyesi **Haluk Gerger**, Veteriner Hekimler Derneği Yönetim Kurulu üyesi **Yakup Yılmaz**, Otomobil-İş Sendikası Ankara Şube Başkanı **Süleyman Türker**, Barış Davası sanıklarından eski Denizli CHP milletvekili **Mustafa Gazalcı**.

İnsan Hakları Derneği Genel Sekreteri Akın Birdal, 19 Eylül'de başlattıkları kampanya çerçevesinde, bugüne kadar yalnız Ankara'da toplanan imza sayısının 10 bine ulaştığını bildirdi. Birdal, hedeflerinin kısa sürede 100 bin imzaya ulaşmak olduğunu belirterek, 1 kasımda oluşacak TBMM'nin milletvekillerinden, Meclisin gölgesindeki darağacının kaldırılması yönünde kararlar alınması beklediklerini söyledi.

Helvacı, kampanya çerçevesinde toplanacak imzaların, insan hakları haftasının ilk günü olan 10 aralıkta TBMM Başkanı **Necmettin Karaduman**'a verileceğini bildirdi.

Casey'in gizli gezisini Cumhuriyet açıklamıştı

2 ekim

Haber Merkezi — Watergate skandalını ortaya çıkaran ünlü Amerikalı gazeteci Bob Woorward'ın yankılar uyandıran yeni kitabında söz ettiği eski Merkezi Haber Alma Örgütü (CIA) Başkanı **William Casey**'in 1982'de Türkiye'yi ziyareti, Cumhuriyet Gazetesi'nin 14 ve 15 Ekim 1982 tarihli sayılarında manşette yer almıştı. Cumhuriyet'in manşetinde Casey'in 36 saatliğine Türkiye'ye geldiği ve Ankara'da temaslar yapacağı ilk haberde bildirilmişti. İkinci günkü haberde ise, Casey'in o dönemde Milli Savunma Bakanı olan Ümit Haluk Bayülken'le ayrıntılı bir görüşme yaptığı belirtilmiş, görüşmeyle ilgili bilgiler de verilmişti. Kupürler Cumhuriyet'in 14 ve 15 Ekim 1982 tarihli sayılarında CIA Başkanı William Casey'in Ankara ziyaretiyle ilgili haberlerin başlıklarını gösteriyor.

Köylünün oylarına 1.5 trilyon lira

3 ekim

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Hükümetin referandum ve erken seçim nedeniyle, çiftçinin desteğini sağlamak için, tarım kesimine yönelik subvansiyonları arttırdığı belirlendi. Bu yıl tarım kesimine sağlanan sübvansiyonlar, rekor bir artışla, 1.5 trilyon liraya ulaştı.

Tarım, Orman ve Köyişleri Bakanlığı ile Merkez Bankası'ndan derlenen verilere göre, hükümetin tarım kesimindeki seçmenlerin oylarını kazanabilmek amacıyla uyguladığı politikaların en önemli araçları, kredi ve subvansiyonların arttırılması, tarım sektörüne yönelik düşük faizli kredi hacminin genişletilmesi ve destekleme alımlarında peşin ödemeler oldu.

Ancak uygulanan bu politikalar, öngörülen sıkı para politikasını deldi. Tapıma sağlanan destekler sonucu, Merkez Bankası'nın parasal programı alt üst olurken, emisyon hacminin de 3 trilyon liranın üzerine çıktığı görüldü.

Merkez Bankası rakamlarına göre, 26 haziran tarihinde 2 trilyon 338 milyar lira olan emisyon hacminin, 3 trilyon liranın üzerine yükselmesi, esas olarak tarıma yönelik desteklerden kaynaklandı.

Emisyonu arttıran faktörler arasında birinci sırayı alan Merkez Bankası'nın kamu kesimi kredileri içinde, tarım kesimine yönelik krediler 26 haziran tarihinde 285.4 milyar lira düzeyindeydi. Geçen üç aylık dönem içinde çiftçi lehine gerçekleştirilen uygulamalar sonucu bu tutar 686 milyar artarak 971.7 milyar liraya yükseldi.

Tarıma destek için Merkez Bankası'ndan çekilen kaynağın 26 haziran ve 30 Eylül 1987 tarihleri itibarıyla dökümü şöyle:

Subvansiyonlar:

Çiftçileri desteklemek amacıyla tarım kesimine sağlanan subvansiyonların da bu yıl rekor bir artışla 1 trilyon 491.5 milyar liraya yükseldiği hesaplandı.

Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı yetkililerinden alınan bilgilere göre, 1986 yılında 280 milyar lira ile olan gübre subvansiyonu bu yıl şimdiden 380 milyar liraya yükseldi. Yetkililer, gübre subvansiyonunun yıl sonuna kadar 400 milyar lirayı aşacağını belirttiler.

Tarıma sağlanan destekler sonucunda bu yıl gübre, ilaç ve kaliteli tohumluk kullanımında da büyük artışlar olduğu bildirildi. Verilen bilgiye göre, bu yıl

ilkbahar gübresi tüketiminde geçen yıla göre yüzde 20'nin üzerinde artış görüldü. 1986 yılı ağustos sonuna kadar 3 milyar 918 bin ton olan toplam gübre tüketimi bu yıl yüzde 24.8'lik artışla 4 milyon 890 bin tona yükseldi. Gübre tüketiminin yıl sonuna kadar 8.5-9 milyon tona ulaşması bekleniyor.

1985 yılında başlatılan yem destekleme primi uygulamasıyla hayvan üreticilerine 1985'te 40 milyar, 1986'da 60 milyar lira yem subvansiyonu ödemesi yapıldı. Yem subvansiyonunun 100 milyar lirayı aşacağı hesaplandı.

Ayrıca bu yıl süt primi ödemeleri toplamının 20 milyar lira, ilaç subvansiyonu ödemelerinin 25 milyar lira, tohumluk subvansiyonun 15 milyar lira, damızlık subvansiyonunun da 1.5 milyar lira düzeyinde gerçekleşmesi bekleniyor. Bakanlık yetkilileri, bitki ve hayvan hastalıkları ile mücadele programı çerçevesinde yapılan 30 milyar liralık harcamanın da subvansiyon niteliğinde olduğunu ifade ettiler.

Tarıma yönelik en büyük subvansiyon ise, çiftçilere Ziraat Bankası aracılığıyla yüzde 22-yüzde 35 gibi düşük faizlerle verilen kredilerle gerçekleştirildi. 1985 yılında 1.2 trilyon, 1986 yılında 1.8 trilyon lira olan bu tür kredilerin limiti bu yıl 3.5 trilyon liraya yükseltildi.

İran ile Irak arasında diplomatik ilişki sağlayacak

Türkiye'ye yeni rol

3 ekim

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — İran ve Irak'ın Bağdat ve Tahran'daki diplomatik misyonlarını karşılıklı olarak kapatma kararlarından sonra, Türkiye'nin iki ülkenin birbirleri nezdindeki diplomatik çıkarlarını koruma görevini kabul ettiği bildirildi.

Dışişleri Bakanlığı'ndan dün yapılan açıklamada, Türkiye'nin bu görevi üstlenmesi için talep, her iki ülkeden geldi. Türkiye'nin İran ve Irak'ın birbirleri nezdindeki çıkarlarını koruma görevini diplomatik ilişkiler ile ilgili 1961 tarihli Viyana Anlaşması'nın 45. maddesi uyarınca üstleneceği belirtildi.

Tahran ve Bağdat'taki İran ve Irak Büyükelçiliklerinin personelinin değişimi iki başkentteki Türk Büyükelçilikleri tarafından yürütülen hazırlıkların tamamlanmasından sonra İstanbul'da gerçekleştirilecek.

Dışişleri Bakanlığı'nın açıklamasında, konu ile ilgili şöyle denildi:

"Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, iki dost ve komşu ülkenin kendisine karşı duydukları güvene uygun şekilde, bu görevin layık-ı veçhile yürütülmesi için elden gelen çabayı memnuniyetle gösterecektir."

Diplomatik gözlemciler, İran ve Irak'ın Türkiye'den böyle bir görev üstlenmesini istemelerinin Ankara'nın Körfez savaşı ile ilgili tarafsızlık politikasına gösterdikleri itibarın en somut belirtisi olduğunu ifade ediyorlar.

BBC'NİN YORUMU

BBC radyosu dün gece 20.00 haberlerinde olaya ilişkin haberinde, İran'la Irak'ın diplomatik çıkarlarını koruma görevlerini Türkiye'den istemelerini Türkiye'nin Körfez savaşında iki ülke arasında yürüttüğü tarafsızlık politikasının başarısının bir göstergesi olarak yorumlandı. Yorumcu, **"Türkiye, izlediği dengeli, dikkatli tarafsızlık politikası ile hem İran'ın hem de Irak'ın güvenini kazanmayı başardı"** dedi.

İşadamları, israfa karşı "sıfır bütçe" istediler

TÜSİAD: Bütçe özelleştirilsin

3 ekim

Ekonomi Servisi — Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği **TÜSİAD**, bütçenin özelleştirilmesini istedi. **TÜSİAD**, 1980 yılında piyasa ekonomisine geçiş aşamasına girildiğini, ancak bütçenin özelleştirilmesi anlamına gelen **sıfır bütçe tekniği** nin bugüne kadar uygulanamadığını belirtti. **TÜSİAD**, bütçe açıklarının önlenmesi veya aynı bütçe açıklarıyla daha fazla iş yapılması ve israfların önlenmesi için bütçenin özelleştirilebilir yönlerinin saptanması ve 1988'den itibaren kademeli bir şekilde sıfır bütçe tekniğine geçilmesini önerdi.

TÜSİAD Başkanı **Ömer Dinçkök**, dün bir basın toplantısı düzenleyerek, hükümete uygulamasını önerdikleri *sıfır tabanlı bütçe tekniği*ni tanıttı. Dinçkök, sıfır tabanlı bütçenin bütçe rakamlarının her yıl belli oranlarda arttırılması yerine, her faaliyetin önce sıfır değerde sayılarak sistematik bir maliyet-fayda analizine tabi tutulmasına ve bu değerlendirmeler sonucunda belli bir ödenek rakamının tespitine dayandığını anlattı. Halen uygulanmakta olan mevcut klasik bütçe sisteminin bir önceki yıl baz alınarak yapıldığını, kuruluşların ödenekleri üzerine enflasyonu ve kesintiye uğrayabilecek kısmı da ekleyerek öneride bulunduklarını belirten **Dinçkök**, şöyle devam etti: **"Bu nedenle kamu kuruluşları kasım ayı geldiğinde gelecek yıl için alınacak bütçe ödeneğinde bir hak doğurması için harcamadıkları tahsisatlarını da harcarlar. kamu kesimindeki muhasebe müdürleri arasında yapılan bir ankette, sürdürülen faaliyetlerin yüzde 40 daha eksik ödenekle gerçekleştirilebileceği ortaya çıkmıştır. Kamu kesiminde israf vardır. Bu israf, önerdiğimiz bu yeni bütçe tekniği ile önlenir. Özel**

sektör kuruluşlarında da ısraf yoktur diyemeyiz. Firmalar da bu bütçe tekniğini uygulamaya koymalı ve ısrafı önlemelidirler."

Bütçenin disiplin altına alınması, özelliştirilebilir kamu faaliyetlerinin ortaya konması ve kaynak ısrafının önlenmesi yönünden sıfır bütçe tekniğinin uygulanmasında sayısız yararlar olduğunu savunan **Dinçkök**, sözlerini şöyle sürdürdü: **"Piyasa ekonomisine geçiş politikasının başarılı.olabilmesi için gerekli altyapının ve kurumların oluşturulması gerekir."**

3 bin dolayındaki araba sayısı yetmez oldu, Limousine servisi devreye girdi

Kiralık otoda saltanat devri

SİNA KOLOĞLU *3 ekim*

Kiralık otomobil piyasası 80 sonrası ekonomik yapıda kendine büyük bir pazar buldu. Tarihi ve turistik yerleri gezen turistler, Türkiye'ye gelen yabancı işadamları, teşvik kredisi almak için Ankara'ya giden sanayiciler, geleneksel konuklarımız Arap şeyhleri bu pazarı canlandıran başlıca müşteriler arasında.

Türkiye'de bu geleneğin **"mimarlarından"** sayılan **AVİS**'in şirket müdürü **Atilla Tezkan, "kiralık oto"**nun Türkiye'ye ilk girdiği yıllardaki durumunu şöyle anlattı:

"İlk başladığımızda şimdiki rakamlara ulaşacağımızı hayal bile edemiyorduk. Bizde arabayı başkasına vermek gibi bir alışkanlık yoktu. Türkiye o zamanlar ekonomik olarak böyle bir canlılığa sahip değildi."

Kiralık otomobil piyasasında bulunan ilgili kişiler ağız birliği içinde **"80 sonrası ekonomik yapı"**dan söz ediyorlar. Budget Kiralık Otomobil Şirketi Pazarlama ve Halkla İlişkiler Müdürü **Adem Yılmaz, "80'den sonra turist sayısında öyle bir artış oldu ki, nisan-ekim ayları arasında arabalarımızı ancak yurtdışından gelen turistlere yetiştirmeye çalışıyoruz"** diyor. Tezkan da **"80 sonrasındaki liberalleşme ile birlikte ilişkilerin getirdiği müşterilerin sayısında büyük artış olduğunu"** vurguluyor.

Kiralık otomobil pazarı, gelen talep karşısında kendine **"çeki düzen"** verme zorunluluğunu da hissediyor. Artık hedef, modern araba, daha çok, çeşit, daha çon yenilik. **"Zengin şeyhler", "ünlü sanatçılar", "işadamları", "devlet adamları", "önemli kongreler"**, ulaşım talebinde lüksü gündeme getirdi.

Örneğin, kiralık otomobil piyasası bir **"Inter Limousine"**'e ihtiaç duydu ve servis kuruldu.

Limousine servisinin önemi ve işlevi nedir? Sorumuzu genel müdür **Olcayto Ahmet Tuğsuz** kısaca şöyle özetliyor:

"Bir ülkeye gelen, geliri, sosyal düzeyi yüksek kişilerin istedikleri bir zincirler bütünü vardır. Bu 5 yıldızlı otel, özel uçak ve Limousine servisi. 5 yıldızlı otelimiz vardı. Ama son iki halka eksikti. Türkiye, liberal ekonomisi ile hem Batıda, bir ölçüde de Doğu Bloku ülkelerinde yerine getirilen bu zinciri tamamlamak zorundaydı. Biz Inter Limousine servisi ile bu halkayı tamamladık."

Tuğsuz'a göre, Limousine çok değerli bir aksesuar. Bunu şöyle açıklıyor:

"Kongreye gelen bir devlet adamı ya da Türkiye için çok önemli bir yatırım yapmayı düşünen bir işadamı, koltuğunda, sorulmadan konulan okuduğu gazete, kendisine çok iyi şoförlük yapan sürücüsü, yani ulaşımda tüm rahatlığı sağlanmış bir şekilde olduğu zaman inanıyorum ki, katıldığı toplantılarda olumlu davranmaktadır..."

Kiralık otomobil pazarına baktığımızda giderek artan rakamlar ile karşılaşıyoruz. Şimdiden önümüzdeki 5 yılın otomobil filoları belirlenmeye başlanıyor. Kiralık otomobil piyasası yetkilileri 3 bin civarındaki toplam araba sayısının talebe yetmediğini belirtiyorlar. AVİS'e göre, 2-3 yıla kadar bu sayı 5 bine ulaşacak. Budget'nin geçen yıla göre iş kapasitesinde yüzde 200-300 arasında bir artış olmuş. Elindeki 700 otomobil isteğe cevap vermiyor. Inter Limousine de aralarında **Şeyh Zayed**'in de bulunduğu birçok ünlünün talep ettiği **"Rolls-Royce"**'ları filosuna katma niyetinde. Elde bulunan 40 **"lüks"** arabanın 5 yıl içinde üç misline çıkarılması planları içinde.

Kiralık otomobil piyasasının kaderi biraz da Özal ekonomisinin çizeceği yeni grafiklere bağlı.

Özel sigaraya resmi fiyat

4 ekim

ANKARA (AA) — Yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişilerle Tekel tarafından ortaklaşa üretilecek sigaraların satış fiyatı, Tekel'in önerisi üzerine Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından belirlenecek. Tekel'in ortaklığındaki tütün fabrikalarının, ortaklık hisselerinin başka gerçek ve tüzel kişilere devri Tekel İdaresi'nin görüşü üzerine Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nca karara bağlanacak.

Tekel'in yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişilerle, tütün ve tütün mamulleri üretmek üzere, ortaklaşa kuracağı fabrikalarda uygulanacak esaslara ilişkin yönetmelik dünkü Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Yönetmeliğe göre, ortaklaşa kurulacak tütün işleme fabrikalarının kapasitesi, yıllık bin tondan az olamayacak.

Tütün üretimiyle ilgili fabrika kurmak isteyen yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişiler, ticari durumlarını gösterir belgeler, fizibilite raporu, fabrika yerleşim planı ve fabrikada kullanılacak makine ve cihazların türlerini, adetlerini gösterir belgelerle birlikte Tekel'e başvuracaklar. Başvuru, Tekel İdaresi'nin görüşüyle birlikte Maliye ve Gümrük Bakanlığı'na sunulacak. Fabrika açma izni Bakanlar Kurulu, işletme izni ise Maliye Gümrük Bakanlığı tarafından verilecek. Fabrikanın kurulmasından sonra getirilecek yeni makine ve teçhizat ithali ile bunların ülke içinde başka yere taşınması veya tekrar yurtdışına satılması sırasında ise Maliye Bakanlığı'nın izni alınacak. Ayrıca, işletme izni verilen fabrikalarda belirlenen eksiklikler, 2 yıl içinde tamamlanmazsa, fabrika bakanlık tarafından kapatılabilecek.

Hindistan'daki Tibetliler, 8 göstericinin öldüğü olayları yürüyüşle protesto etti

Tibet karmakarışık

4 ekim

LHASA (AP) — Çin Halk Cumhuriyeti'nin yönetimindeki Tibet'in bağımsızlığını isteyen 2 bin kadar gösterici ile polis arasında meydana gelen çatışmalar sırasında ölenlerin sayısı 8'e çıktı. Olaylarda 19 polisin de yaralandığı haber veriliyor.

Yeni Çin Haber Ajansı, "isyan" olarak nitelediği protesto gösterilerinin, Tibet'in dini lideri Dalai Lama'nın yurtdışında sürdürdüğü bağımsızlık yanlısı politik faaliyetleriyle doğrudan bağlantılı olduğunu ve olayların, Lama'ya bağlı bir grubun kışkırtması sonucu patlak verdiğini öne sürdü. Ajans, söz konusu grubun polise taşlarla saldırdığını, gösteriye katılanlardan bazılarının silah taşıdığını, bazılarının da polisin silahını gasp ederek kalabalık üzerine ateş açtığını iddia etti. Bazı otomobillerin göstericiler tarafından ateşe verildiği bildirildi.

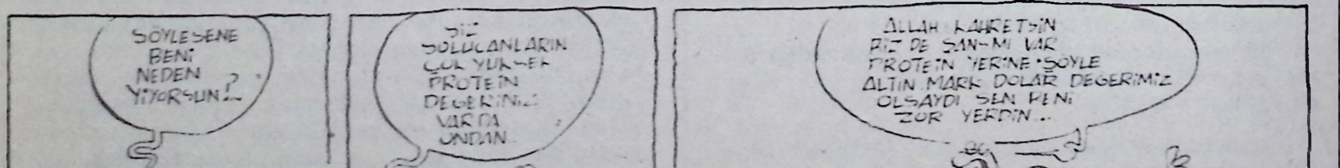
Hindistan'ın çeşitli kentlerinde de binlerce Tibetli, ülkelerinde bağımsızlık isteğiyle düzenlenen gösteriler sırasında meydana gelen olayları protesto amacıyla yürüyüşler düzenledi. Başkent Yeni Delhi'de Çin bayrağını yakan ve Çin Büyükelçiliği'ne girmeye çalışan göstericilerden beşinin polis tarafından tutuklandığı bildirildi.

17. yüzyıldan bu yana Tibet üzerinde egemen durumda bulunan Çin, komünist devrime kadar, ülkeyi dini lider Dalai Lama'nın yönetmesine izin vermişti. Ancak, 1951 yılında Tibet'e giren Çin ordusu, burada kendine bağlı yerel bir hükümet kurarak, 1969 yılında bağımsızlık için çıkan isyanı sert bir şekilde bastırmış, 14. Dalai Lama'yı da Hindistan'a göçe zorlamıştı.

Pekin yönetiminin, 1979 yılından bu yana Budizme karşı daha esnek bir tutum izlemesi üzerine, çok sayıda tapınak onarılmış ve rahipler birer birer ülkelerine dönmeye başlamıştı.

Tibet'in başkenti Lhasa'da geçen pazar günü de 26 kişinin katıldığı 'Çin'den bağımsızlık' yanlısı bir gösteri düzenlenmişti.

Tibet'in dini lideri Dalai Lama, önceki gün Yeni Delhi'den yaptığı açıklamada, bir haftada gerçekleştirilen bağımsızlık yanlısı iki gösterinin, **"Tibetlilerin özgürlük mücadelesinin başlangıcı"** olduğunu savundu.

İnönü, Çorlu'da seçimin ilk mitinginde demokrasi vaat etti

Sol oyu bölmeyin

YALÇIN ÇAKIR — ERDAL ÖZCAN / *5 ekim*

ÇORLU — SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü**, sosyal demokratların iktidara gelmesi için oyların bölünmemesi gerektiğini söyledi. Çorlu'da erken genel seçim öncesi, SHP'nin Türkiye genelindeki seçim kampanyasını başlatan İnönü, **"Başka bir sosyal demokrat partiye oy verirseniz, o parti barajı aşamaz. Bu da iktidara yarar"** dedi. Konuşmasında ANAP iktidarı ve Özal'ın uygulamalarını eleştiren İnönü, kendileri iktidara gelirlerse, yapacaklarını anlatırken, **"kadın hakları bakanlığı"** ve **"köyişleri bakanlığı"** kuracaklarını belirtti.

SHP'nin erken genel seçim için **"İktidara Doğru İlk Adım"** adını verdiği Çorlu mitingi, dün oldukça coşkulu geçti. Önceki akşam Genel Sekreter **Fikri Sağlar**'la birlikte İstanbul'a gelen İnönü, dün sabah, ilk olarak İstanbul il merkezine uğradı. İnönü il başkanlığı sorunu nedeniyle aralarında gerginlik bulunan il yöneticileri ile bir süre görüştü ve sohbet etti. yöneticiler, bu görüşme sırasında MYK'nın aldığı karara dayanarak **Hikmet Çetin**'i il başkanlığına getirmek istediklerini belirttiler. Gerek Genel Sekreter Sağlar gerekse İnönü, tüzüğe uygun olarak il başkanını il yönetiminin kendisinin seçeceğini belirttiler. Daha sonra İnönü, beraberindekilerle birlikte Yenibosna-da kendisini bekleyen yaklaşık 700 araçlık konvoyla buluştu. Ancak daha önceden partililere Bakırköy-de buluşulacağı ve genel başkanın da buradan otobüse bineceği bildirildiği için çoğu partili uzun süre konvoyu aradı. Yol üzerinde zaman zaman kalabalıklar gören İnönü, otobüsü durdurarak halka el salladı. Silivri'nin içinde tur atıldıktan sonra İnönü, Değirmenköy'de seçim kampanyasının ilk konuşmasını yaptı. SHP'nin belediye başkanlığını kazandığı Değirmenköy'de İnönü, **"İlk seçim mitingi konuşmamı burada sizlere karşı yapıyorum. Elbirliği ile iktidara geleceğiz"** dedi. İnönü, beraberindeki konvoya yol üzerinde zaman zaman katılımlar nedeniyle yaklaşık 3.5 saatte Çorlu'ya ulaşabildi.

Çorlu Cumhuriyet Meydanı'nda CHP'nin altı ilkesini simgeleyen **"altı meşale"** önünde kalabalık ve heyecanlı bir topluluğa hitap eden İnönü, konuşmasının büyük bölümünü ANAP iktidarı ve Özal'ı eleştirmeye ayırdı. İnönü'nün konuşması sırasında, polis vatandaşlara müdahale ederek iki kişiyi karakola götürdü. Bunun üzerine İnönü, durumu kendisine iletenlere **"Güvenlik güçlerinin ne yaptıklarına genel sekreter bakıyor, merak etmeyin"** yanıtını verdi. Genel Sekreter Fikri Sağlar da beraberinde kalabalık bir partili grubu ile Çorlu Emniyet Amirliği'ne giderek, Emniyet Amiri **Cevat Tak** ile görüştü. Daha sonra, polisçe karakola götürülen iki kişi serbest bırakıldı.

İnönü, mitingdeki konuşmasında, çiftçi ve köylünün büyük sıkıntı içinde bulunduğunu, buğday taban fiyatının düşük olduğunu belirterek şunları söyledi:

"Türkiye'nin geleneğinde hiç olmayan bir şey. Seçim Yasası'nı değiştirdi. Sayın Başbakan'ın arkasından koskoca Meclis Başkanı da gitti. Bütün bunlar, bu şaşkın iktidarın yaptığı şeylerdir. Başbakanın söylediklerinin hepsi yalandır, hepsi asılsızdır. 4 yıldır ne yaptı? Üreticiye köstek oldu, destek vermedi. Özal demek zam demektir. Özal yoksa, zam da yok demektir. Özal'ın iktidardan düşmesi ile enflasyon beklentisi de ortadan kalkacaktır. Meclisi çalıştırmıyor, herkesi baskısının altına almaya çalışıyor."

ANAP'ı, Türkiye'yi kendi şirketleri gibi 4 yıldır yürüttüklerini, Özal'ın bütün ortaklarına ve vatandaşlara kazık attığını, bunun hesabını soracaklarını belirten SHP Genel Başkanı İnönü, **"Özal, iktidara geldiğinde bu kadar pahalılık var mıydı? 1980'de 6 liraya aldığımız ekmeğe bugün yüz lira veriyoruz. Özal iktidarında, yalnızca pahalılık ve işsizlik arttı. Baskı ve işkence bu iktidarın getirdikleridir. Ziraat Bankası, küçük çiftçilerin bankasıdır diye kurulmuştu. Ama ANAP'ta şirketleri kurtarmak ve hayali ihracat için kullanıldı"** şeklinde konuştu.

Konuşmasında Türkiye'nin komşu ülkelerle ilişkilerine de değinen Erdal İnönü, Ege sorunu hakkında şunları söyledi:

"İktidara gelince, ilk çözeceğimiz iş, Ege sorunu ve Yunanistan'la ilişkilerdir." 'Kendi haklarımızı korumak için, biz artık daha fazla taviz veremeyiz' **deyince, karşı tarafı konunun ciddiyetinin farkına vardı. Ve bir mektuplaşma dönemine girildi. Şimdi seçim bekleniyor. Biz gelince bu sorunu da çözeceğiz. Haklarımızdan ödün vermeyeceğimizi göstereceğiz."**

Başbakan Turgut Özal'ın pahalılıkla uğraşacak halinin kalmadığını, eğer seçimi kazanırsa ilk işinin dünya kadar zam yapmak olacağını belirten Erdal İnönü, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Dul ve yetimin, enflasyon karşısındaki durumu yürekler acısıdır. Özal, eğer isteseydi, dengeli bir ücret artışı sağlayabilirdi. Kamu Koordinasyon Kurulu diye bir şey kurdu, kamu kuruluşlarına işverenleri de ortak etti. İftihar ederek, 'Türkiye, ucuz emek cenneti' diyor. Bunu söylemek bir başbakana yakışır mı? Her gün zammı bindir, mahsule taban fiyatını düşük ver. Üstelik Ofis'e gidince, daha da düşük ücret alıyorsunuz. Kızılacak insanlar, hükümette olan insanlardır. Anarşiyi isteyen bugünkü hükümettir. Anarşinin nedeni, zenginin daha zengin, fakirin daha fakir olmasıdır. Partizanlık yapan devlet görevlilerden hesap soracağız. Bana yolda gelirken Tekirdağ'da çıkan bir gazeteyi gösterdiler. 'Görevliler ve daire müdürleri, ANAP baskı yapıyor, çalışamıyoruz' demişler. Bunun hesabını sorarız."

Sosyal demokratların, iktidara gelebilmesi için oyların bölünmemesi gerektiğini vurgulayan İnönü, bu konuda da şunları söyledi:

"Solda, sosyal demokrasinin iktidara gelmesi için çare, bütün sosyal demokratların bir araya gelmesidir. Başka bir sosyal demokrat partiye oy verirseniz, o parti barajı aşamaz. Oylar bölünür, bu da iktidara yarar. Oyları bölmemeliyiz. İktidar isteyenler SHP'de birleşmelidir."

İnönü'nün konuşması sırasında, kalabalık içinden önceki gün İstanbul'da sanatçılarla yapılan toplantı sırasında Esin Afşar'ın ezanla ilgili sözleri hatırlatılınca, İnönü, **"Türkiye'de her zaman ezan okunacaktır. Kimse bunu değiştiremez. Biz, dinimize bağlı ve**

saygılı insanlarız. Dini duyguları, en yüce duygular olarak görüyoruz. Onun için siyasette bahsetmiyoruz. Dini istismar etmiyoruz" dedi. İnönü, bu sırada ikindi ezanı okunmaya başlayınca konuşmasına bir süre ara verdi.

Erdal İnönü, konuşmasının son bölümünü, iktidara gelince yapacaklarına ayırdı. ANAP iktidarını ortadan kaldıracaklarını belirten SHP Genel Başkanı İnönü, şunları söyledi:

"Demokrasiyi doğru dürüst getireceğiz. Enflasyonu durduracağız. İşçi, çiftçi ve üreticinin emeğini veren bir sistem kuracağız. Hızla gelişen, hakça bölüşen, güçlü bir Türkiye kuracağız. Çiftçiye peşin ödeme yapacağız. Bunları havadan söylemiyoruz. Bizim inandığımız, üreticiye dayalı bir ekonomidir. Borçlarınız var. Kredi faizlerini bir defaya mahsus affedeceğiz. Stopaj vergisini kaldıracağız. Çok kazanandan çok, az kazanandan az vergi alacağız. Ziraat Bankası'nı çiftçinin hizmetine vereceğiz. Kooperatif birliklerinde çiftçiyi söz sahibi yapacağız. Pahalılığı ortadan kaldıracağız. Zam yapılmasına izin vermeyeceğiz. Güçlü bir Türkiye yaratacağız. Böyle bir Türkiye AT'ye girmek istediğinde, herkes onu en büyük hevesle kabul edecektir. Anarşi döneminden kalan pek çok yaralar var. Geniş kapsamlı af getireceğiz. Gençlerin özgürce örgütlenmesini sağlayacağız. YÖK, üniversiteleri baskı altında tutan bir düzendir. Dış borçlar 35 milyar doları buldu, bize borç verenler bir gün ödünler isteyecekler. İş bitiricilik bu değildir, vatandaşın işini bitirmeyeceğiz. Devletin hastaneleri parasız olacak. 'Sosyal demokrasi gelirse anarşi gelir' diyenlere kanmayın. Kadın hakları bakanlığı kuracağız. Köyişleri bakanlığını yeniden kuracağız."

İnönü, Özal'ın oy pusulalarına adayların isimlerini yazdırmadığını belirterek, "Ama siz adaylarınızı tanıyorsunuz. Oyları bölmeyin. SHP'de birleşin" dedi.

Meşala yandı

YALÇIN BAYER *5 ekim*

ÇORLU — Toprak boz bozdu. Hava bir kapandı, bir açtı.

Yağmur yağdı, yağacak.

SHP'lilerin "umudu" İnönü, sevinçli. "Genel seçimin ilk konuşmasını yapmaktan mutluluk duyuyorum" diyor.

Bu sırada CHP'nin 6 meşalesi, miting alanında ateşleniyor. CHP'nin "devletçilik, milliyetçilik..." diye başlayan 6 ilkesi, davulların üzerine yazılmış. Davulcular ellerinde tokmak, davulları gümbürdetiyorlar.

Her şey güzel. Afişler, pankartlar, sloganlar.. Genel Sekreter Yardımcısı Ali Dinçer, seçim sloganlarını bize bir metin halinde sunuyor. "Çoğunu ben hazırladım" diyor. Ama bunlar slogan değil, koca bir metin galiba. "Sosyal demokratlar ne istiyor? Güçlü Türkiye, güzel Türkiye, gülen Türkiye."

Demirel "Büyük Türkiye", Özal, "Çağ atlayan Türkiye" istiyor. SHP'de "Güçlü Türkiye."

"Denenmemiş tek lider" denilince "Başbakan İnönü" haykırışları...

Trakya'nın üç ilinde "evet" oylarının çokluğu bir ölçüde, köylünün bu yaz buğdaydan yediği süne darbesine bağlanıyor ya İnönü de hep bunu işledi. Köylünün buğdayına 102 lira taban fiyatı verip 80 liraya alan Özal'ı "yalancı", "şaşkın" sözcükleriyle suçladı.

"Özal'ın takımını alaşağı edeceğiz" dedi. "Özal gidince pahalılık, işsizlik, baskılar bitecek."

Üreticilere maliyetin üstünde bir taban fiyatı vereceklerini ve peşin ödeme yapacaklarını söylüyordu. İnönü, acaba 1974'teki Ecevit iktidarı döneminde 1 liralık buğdayın 2 liraya çıkarılmasının yarattığı "zenginliği" kendilerinin de getireceğini mi vurguluyordu?

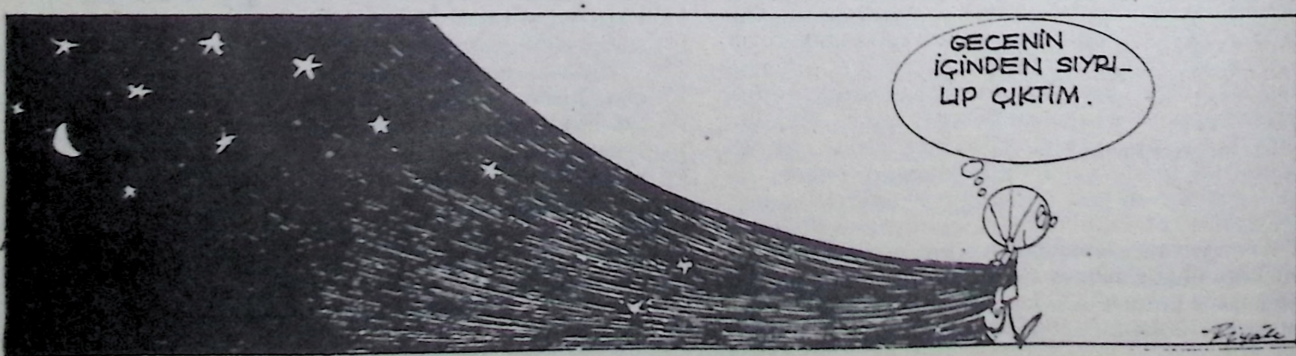
İlk mitingin gösterişli geçmesi için her şey yapılmıştı. Bir ekip Trakya'yı toparlarken, İstanbul'dan büyük bir konvoy Çorlu'ya yola çıkmıştı. Ama aksilik bu ya İstanbul konvoyu ile İnönü'nün birbirlerini kaybetmesi, Trakya konvoyunun kendilerini bulamaması, herkesi telaşlandırdı. Sonunda İnönü'nün, Ecevit'in ilk kez "Toprak işleyenin, su kullananın" dediği Değirmenköy'de tur attığı öğrenildi.

Kalabalık mı?

Evet, temmuzdaki Özal'dan, ağustostaki Demirel'den çok fazlaydı. Çünkü, üçü de aynı alanda konuşmuşlardı.

İnönü, meşaleyi Çorlu'da yaktı. Referandumda "evet"lerin çokluk olduğu bu bölge İnönü'ye kaç milletvekili verecek? SHP üç ildeki 11 milletvekilliğinden 6'sını bekliyor.

Yağmur yağmadı. Hava açtı. İnönü mutlu, ancak 2 kasım sabahı neler olacağını kestirmek zor.

Kadına dayağı protesto

5 ekim

İstanbul Haber Servisi — Kadın sorunlarıyla ilgilenen kişi ve kuruluşların gündeminden hiç çıkmayan **"kadına dayak"** olgusu, Türkiye'de ilk kez düzenlenen bir şenlikle protesto edildi. 17 mayıs günü gerçekleştirdikleri yürüyüşle, **"Kadınların Dayağa Karşı Kampanyasını"** başlatan bir grup kadın, bu kez de gösteri, sergi konser ve çeşitli konularda sohbetleri içeren şenlikle, kadınlara **"dayağa karşı"** dayanışma çağrısında bulundular. Aralarında birçok yazar ve sanatçı ünlülerin de bulunduğu şenlikte toplanan kadınlar, ülkemizde kadına dayağın kökeninde tarihsel ve toplumsal birçok nedenin bulunduğunu vurguladılar.

"Kadın Çevresi ve Ayrımcılığa Karşı Kadın Derneği"nin ortaklaşa düzenledikleri, **"Kadına Dayağı Protesto"** şenliği, dün Edirnekapı'daki Kariye Müzesi bahçesinde gerçekleştirildi. Şenliğin açılış konuşmasını yapan Düzenleme Komitesi Başkanı Doç. Dr. **Şirin Tekeli**, şenliğin, 17 Mayıs 1987 tarihinde İstanbul'da yapılan protesto yürüyüşünden sonraki ikinci dayanışma eylemi olduğunu belirtti. Konuşmasına **"Kadına dayak nasıl bir şenliğe konu olabilir?"** diye sorarak başlayan Tekeli, **"Sözde yasalar önünde erkekle eşit, sözde özgür kadınlar, aslında örflerin, âdetlerin yanı kültürün tutsağı olmaktan kurtulamamışlardır"** dedi. Tekeli, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Tutsağı olmaktan kurtulamadıkları kültür, kökleri yüzyıl öncesinde patriyarkal toplum düzeniyle uyumlu olarak ortaya çıkan bir ideolojiye, dine dayanan bir kültürdür. O din ki, kimilerinin gözünde, sonuncu olduğu için tek tanrılı dinlerin en ilerisi sayılır, ama o din ki, kadının varlığını cinselliğine indirger. 'Size itaat etmiyorsa dövün' diye öğütler. Amacım burada özgül olarak din üzerinde durmak değil. Kadınlar laikleşmiş toplumlarda da dayak yiyorlar. Din, dayağı meşrulaştıran dayanaklardan sadece biri."

Amaçlarının, kadınların aleyhine işlemiş ve hâlâ işlemekte olan iktidar ilişkisini kırmak, cinsler arasında iktidara dayanmayan, dolayısıyla şiddeti reddeden bir eşitler ilişkisi kurulması olduğunu anlatan **Şirin Tekeli**, çözümün zorunlu bir mücadeleyi gerektirdiğini söyledi.

Yaşlı genç çok sayıda kadının büyük ilgi gösterdiği şenlik boyunca, kadına dayak konusu çeşitli sohbetler ve pano sergilerle kınandı. Kadınların evlerinde yapıp şenliğe getirilen sandviç ve poğaçaların yendiği Türkiye'nin ilk **"Kadına Dayağı Protesto"** şenliğinde, başta fuhuş olmak üzere kadınların diğer sorunları tartışıldı. **Gülbeniz Şentay, Ayşe Tütüncü, Sumru, Maria Rita Epik** ve **Deniz Türkali**'nin birer konser verdikleri şenlikte, kermes ve çeşitli el ürünleri sergileri açıldı. **Latife Tekin, Duygu Asena, İnci Aral, Zeynep Oral, Füruzan, Pınar Kür, Nezihe Meriç, Işıl Özgentürk** ve **Sennur Sezer**'in de katıldığı toplantılarda çeşitli konularda söyleşiler yapıldı. Bu arada, aralarında yazar ve sanatçıların da bulunduğu bir grup kadınca, Cumhuriyet Gazetesi'nin dünkü sayısında yer alan şenlikle ilgili haber yazısının üstündeki mayolu kadı fotoğrafının yayımlanması nedeniyle kınandı. Ozan Sennur Sezer'in yaptığı konuşmasında, Cumhuriyet Gazetesi eleştirilirken, hazırlanan kınama metnine şenliğe katılanlardan imza atmaları istendi.

MÇP'de eski MHP'liler yönetime girdi

Ve Türkeş de genel başkan

5 ekim

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Kapatılan Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) Genel Başkanı Alpaslan Türkeş, Milliyetçi Çalışma Partisi (MÇP) Genel Başkanlığı'na seçildi. Türkeş, "**İnsanlarımızın beyinleri ve ruhları üzerinde yapılacak yatırımlar, Türkiye'yi kurtaracak olan en verimli yatırımlardır**" dedi. Türkeş, "**Başka partiye gidenler bizim arkadaşlarımızdı, ergeç mutlaka mensup oldukları ocağa döneceklerdir**" biçiminde konuştu.

MÇP'nin dün yapılan 2. olağanüstü kongresinde Türkeş, 306 delegeden oy kullanan 210 delegenin oybirliği ile genel başkan seçildi. MÇP Genel Başkanı Alpaslan Türkeş, kongrede yaptığı konuşmada, "**Bugünkü iktidarın son çıkardığı seçim kanunlarıyla, Türkiye demokrasisinin gelişmesine zarar verdiğini**" öne sürerek, "**Türk milletini tehlikelere karşı korumak ve hızla kalkındırmak için milli eğitime çok önem verilmelidir. İnsanlarımızın beyinleri ve ruhları üzerine yapılacak yatırımlar Türkiye'yi kurtaracak olan en önemli yatırımlardır**" dedi. "**Başkalarının vereceği reçetelerle Türkiye'nin yönetilemeyeceğini**" söyleyen Türkeş, şöyle devam etti:

"**12 Eylül'den önce birlikte aynı partide, aynı kutsal ülküler yolunda hizmet etmiş olan bir kısım eski arkadaşlarımız şartların baskısı dolayısıyla başka partilere gitmişlerdir. Nereye giderlerse gitsinler bizimdirler. Ergeç mutlaka mensup oldukları ocağa döneceklerdir. Birçok partilerde yapılmış olan son aday tespitleri ülkücü ve milliyetçilerin nasıl horlandığını ve harcandığını meydana çıkarmıştır. Büyük milliyetçileri, ülkücüleri, bütün arkadaşlarımı ve evlatlarımı yuvalarına dönmeye çağırıyorum.**"

Türkeş, MÇP stratejisinin 4 ilkeden oluştuğunu söyleyerek, şöyle devam etti:

"**Birincisi, meşruiyetçilik ve kanun çerçevesi içerisinde çalışmak olacaktır. İkincisi, hukukun üstünlüğünü esas alan hürriyetçi çok partili demokratik yönetim ideali ve yönetimi olacaktır. Üçüncüsü, insan haklarını korumak ve savunmak olacaktır. Dördüncüsü ise, hiçbir ayrım gözetmeksizin bütün vatandaşlarımıza karşı sevgi ve saygıyı temel alan gönül seferberliği faaliyeti, tutumu olacaktır.**"

MÇP Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nda boşalan 14 üyelik için de seçim yapıldı. MÇP MKYK'dan boşalan üyeliklere seçilenler şöyle:

"**Mehmet Irmak** (MHP Genel Muhasibi,) **Tahsin Ünal** (MHP Genel Başkan Yardımcısı), **Faruk Demirtola** (MHP Grup Başkan Vekili), **Metin Ergüç** (işadamı), **Hüseyin Ünlüer, Dr. Selim Kaptanoğlu** (MHP davası sanıklarından), **Süleyman Soysal, Levent Şehsuvaroğlu** (avukat), **Ömer İzgi** (MHP Disiplin Kurulu üyesi,) **Muzaffer Kayhan, Hasan Tokuşla** (emekli albay), **Faruk Keskinkılıç** (MHP davası avukatı), **Mehmet Pak, Şefik Yazgı.**"

Bu arada MÇP'nin MKYK listesinde yer alamayan Karlsruhe eski başkonsolosu **Bilge Erol** hem partiden istifa ettiğini hem de milletvekili adaylığından çekildiğini kurultaydan sonra gazetecilere açıkladı. Erol, ANKA'ya yaptığı açıklamada istifasına neden olarak Türkeş tarafından söz verilmesine karşın MKYK üyeliğine alınmamasını gösterdi.

Kurultay'da Türkeş'ten daha çok alkış toplayan ve "**Bozkurt Bilge**" sloganıyla karşılanan Bilge Erol, eski dava arkadaşlarının Türkeş'i teker teker terk ettiklerini, Almanya'da ülkücülerin de Türkeş'in tutumundan rahatsız olduğunu söyledi. Erol, şunları ekledi:

"Serdar Çelebi (Ağca davası sanıklarından ve Papa'ya ateş edilmesi olayında yardımcı olduğu belirtilen kişi). **Türkeş için, önce bizi kullandı sonra da Belçika'da suçlayarak sattı, demiştir. Şu anda Türkeş'in parti içinde hiçbir gücü yoktur.**"

Bilge Erol, kurultaydaki konuşmasında Başbakan Özal'a çatarak şunları söyledi:

"Özal Türkiye'ye çağ atlattım diyor. O birkaç holdinge ve kendi ailesine çağ atlatmıştır. Türk milleti ne ip bile atlatamadı.

Ecevit, Demirel'in genel başkanlığını kutladı

Yedi yıl sonra gelen buluşma

6 ekim

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — DYP Genel Başkanı **Süleyman Demirel** ile DSP Genel Başkanı **Bülent Ecevit**, 7 yıllık bir aradan sonra ilk kez bir araya gelerek görüştüler. Ecevit, Demirel'in DYP Genel Başkanlığı'na seçilmesi nedeniyle yaptığı ziyaret sonrasında "geçmişte aralarındaki diyaloğun kopmadığını" vurgulayarak, "**Gelecekteki ilişkilerimizin belirleyici etkeni, geçmişteki tartışmalarımız değil, son 7 yılda tanık olduğumuz ve yaşadığımız deneyimler olacaktır**" dedi. Demirel de, demokrasinin, "herkese lazım olduğunu" ifade ederek, "Biz istikbale bakarız. Geçmişten herkes için alınacak tecrübeler vardır" diye konuştu.

Süleyman Demirel, Bülent Ecevit'i genel başkanlık odasının girişinde karşılayarak, "**Hoşgeldiniz**" dedi. Çok sayıda foto muhabirinin, 12 Eylül öncesinin iktidar ve ana muhalefet partileri liderlerinin 7 yıllık aradan sonra bir araya gelişini görüntülemek istemesi kargaşaya neden oldu. Demirel ve Ecevit, foto muhabirlerinin arasından zorlukla geçerek, odaya girebildiler. Demirel, gazetecilerden masa önündeki iki koltuğu boşaltmalarını isteyerek, "İzin verirseniz, karşılıklı oturacağız" dedi. Ecevit de, "Eğer olanak bulabilirsek" diye ekledi.

Karşılıklı oturduktan sonra bu kez Ecevit, kalaba-

lık nedeniyle DSP Grup Başkan Vekili **Cahit Karakaş**, DSP Genel Başkan Yardımcısı **Haluk Özdalga** ve DSP Genel Sekreteri **Nuri Korkmaz**'ı yanına çağırdı ve Demirel ile tanıştırdı.

Ecevit, **"Sayın Süleyman Demirel'i DYP Genel Başkanlığı'na seçilmesi dolayısıyla kutlamak istedim. Kendisine başarılar diliyorum. Kendilerinin vakitlerinin müsaadesi oranında, memleketin temel sorunları üzerinde de görüşme olanağı bulabileceğiz"** diye konuştu. Demirel de, Ecevit'e ziyaretinden dolayı teşekkür etti. Gazetecilerin isteği üzerine, Demirel ve Ecevit ayağa kalkarak, el sıkışıp poz verdiler.

GÖRÜŞME SONRASI

Ecevit-Demirel görüşmesine, DSP yöneticileri Karakaş, Özdalga ve Korkmaz ile DYP yöneticileri **Mehmet Gölhan, Mustafa Derin, Gökberk Ergenekon** da katıldılar. Görüşme yaklaşık yarım saat sürdü.

Görüşmeden sonra, saat 11.35'te gazeteciler yeniden odaya alındılar. Görüşme sonrası Demirel ve Ecevit'in yüzlerinde ciddi bir hava estiği ve hiç gülmedikleri dikkati çekti. Ecevit, 12 Eylül 1980 öncesine eleştiri yöneltilirken, bazı gerçeklerin unutulduğunu ifade etti ve **"Sorunların en çetin olduğu dönemlerde bile, parti liderleri olarak zaman zaman sert tartışmalarımız olsa da, diyaloğumuz kopmazdı"** diye konuştu. Ecevit, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Parti liderleri arasındaki bu diyaloğa, cumhurbaşkanının da katkıları olurdu. Örneğin eski Cumhurbaşkanlarından Sayın Fahri Korutürk bizi sık sık bir araya getirir ve çetin sorunları birlikte değerlendirme olanağı sağlardı.

Fakat son yıllarda bütün bu güzel gelenekler maalesef yok olup gitti. Partiler arasında diyalog adeta istenmiyor gibi bir ortam yaratıldı. Özellikle 1960'tan sonra Türkiye'de tarafsız TBMM Başkanlığı geleneği yerleşmişti, kurumlaşmıştı. Fakat şimdi o güzel demokratik gelenek de yıkıldı. Özellikle önümüzdeki seçimlere yaklaşırken, çok ağır bir darbe yedi bu gelenek. Bunu demokrasiye indirilmiş sivil darbenin çok acı unsurlarından biri olarak görüyorum. Son zamanlarda, demokrasinin bazı temel kurumları ve mekanizmaları işlerliğini yitirmiştir. TBMM artık, yasama ve denetim işlevini büyük ölçüde yerine getiremez hale gelmiştir. Seçim sistemi, ulusal iradeyi yansıtamaz duruma gelmiştir. Bir iktidar eğer, Millet Meclisi'nin haklarını şimdi çiğnediği gibi çiğnerse, milletin haklarını haydi haydi çiğner. Özellikle seçimlerden sonra, eğer ANAP iktidarda kalırsa, böyle ciddi bir tehlikenin ortaya çıkacağı şimdiden belli olmuştur. Bu konudaki kaygılarımı, bu görüşme vesilesiyle dile getirdim.

Şuna inanıyorum ki, gelecekteki ilişkilerimizin belirleyici etkeni geçmiş tartışmalarımız değil, son 7 yılda tanık olduğumuz ve yaşadığımız ortak deneyimler olacaktır. Bu deneyimlerin ışığında, demokrasiyi kökleştirmek için partilerimiz ve gerçek demokrasiyi isteyen bütün kurumlar arasında verimli bir dayanışma olacağı ümidini taşıyorum."

TÜRKİYE'NİN İYİLİĞİ

Görüşmede karşılıklı görüş alışverişinde bulunduklarını söyleyen Demirel, **"Biz istikbale bakarız. Gayet tabii, geçmişten herkes için alınacak dersler vardır. Aradığımız şey, Türkiye'nin iyiliğidir"** diye konuştu. Türkiye'nin iyiliği için herkesle bareber olmaya hazır olduklarını kaydeden Demirel, ülke sorunlarının başında **"siyasi istikrar demek olan rejim meselesinin geldiğini"** dile getirdi. İstikrarın zorla sağlanamayacağını, istikrarın sağlanmasının yolunun hukukun ve milletin üstünlüğü ilkelerine bağlı bir rejim oluşturmak olduğunu savunan Demirel, şöyle konuştu:

"Demokratik rejim, hür ve demokrat Türkiye herkesin meselesidir. Bugün Türkiye'nin anayasasında ve diğer kanunlarında, millet iradesini layıkıyla aksettirmeyen hususlar ve hür demokrat bir Türkiye olmasına mani olan hususlar varsa, ki vardır, bunların düzeltilmesi gerek seçim esnasında, gerekse seçim sonrasında tartışılacak konulardan olacaktır. Demokrasi, sadece DYP veya DSP'ye lazım olan bir şey değildir. Demokrasi, herkese lazım olan bir şeydir. Demokrasi varsa, siyasi partiler vardır. Siyasi partiler, demokrasinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Öyleyse siyasi partilerin sorumluluğu vardır. Kendilerini demokrasinin ayrılmaz bir parçası yapmak mecburiyetindedirler. Türkiye'de bütün siyasi partilerin, hürriyetçi demokrasiye sahip çıkmaları ve gerek anayasada, gerek diğer kanunlardaki gerçek demokrasiye götürecek yolları aramaları, pürüzsüz bir demokrasiyi meydana getirmeleri lazımdır. Bunu, herkesin işi saydığımı ifade etmek istiyorum. Hür ve demokrat bir Türkiye meydana gelirse, bundan herkesin yararı olur. Bu istikamette herkesi işbirliğine çağırmak, benim görevimdir. Bunu daha önce de yaptım, şimdi de yapıyorum."

Demirel'in sözlerini tamamlamasından hemen sonra, Ecevit ayağa kalktı. Demirel de Ecevit'e uyarak kalkınca, gazetecilere görüşmeye ilişkin soru sorma olanağı kalmadı.

Demirel, Ecevit'i yine makam odasının giriş bölümüne kadar geçirdi.

Rakıya yeni giysi:

Aslan sütüne Selçuklu aslanı

6 ekim

İstanbul Haber Servisi — Ulusal Türk içkisi olarak bilinen rakı, yeni şişe kapak ve etiket ile satışa sunuldu. Tekel Genel Müdürlüğü'nde düzenlenen bir basın toplantısı ile tanıtılan rakı yine aynı fiyatla satılacak. Toplantıda açıklamalarda bulunan Tekel Genel Müdürü **Süreyya Yücel Özden**, **"Yeni Rakı çağdaş anlayışla hazırlanan yeni şekline kavuştu. Bu yeni şekli ile Batı dünyasının sahip olduğu tüm özellikler sahip oldu"** dedi. Yeni biçiminin Güzel Sanatlar Akademisi'nin profesörleri ve tekel desinatörlerinin iki yıllık çalışma sonunda ve halkın oyu ile seçildiğini anlatan Özden, **"Etiketteki aslan taklit değil. Selçuklu süslemelerinden alınan kanatlı aslandır"** dedi. Anason ekicisinin güvencesi olmadığına da değinen Tekel Genel Müdürü yüzde 30-40 avans verdik-

lerini söyledi. Şarap konusunda da açıklamalarda bulunan Genel Müdür Özden, "Türkiye'de ölmekte olan bağcılığın teşvik edilmesi gerekmektedir. Üreticinin bir zaman yaktığı bağlarına yeniden dönmesi sağlanmalıdır. Biz tekel olarak her sene ürünü zamlı olarak almaktayız. Ekim ayının 22'sinde çeşitli ülkelerin de iştirak edeceği Ürgüp'te şarap festivali düzenliyoruz" dedi.

Daha sonra etiket seçimi için oy veren ve sayıları daha sonra 4'e çıkarılan ailelerin kurası noter huzurunda çekildi. Buna göre Burdur'dan **Mehmet Değirmenci**, İstanbul'dan **Gülsün Ören**, Mersin'den **Özkan Ergin** ve Ankara'dan **Berkalp Hasan Özkan** Tekel'in Tuzla tesislerinde 1988 yazında 15 gün konuk olacaklar.

Demirel: Maziyi unutalım, Evren: Unutalım

Maziyi unuttular

7 ekim

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Cumhurbaşkanı Kenan Evren'i Çankaya Köşkü'nde ziyaret eden DYP Genel Başkanı **Süleyman Demirel**, Cumhurbaşkanının odasına girdiği zaman Evren'in elini sıkarken, "Maziyi unutalım" dedi. Cumhurbaşkanı Evren Demirel'in bu sözü üzerine gülümseyerek, "Unutalım" karşılığını verdi.

7 yıl 2 ay aradan sonra Çankaya Köşkü'ne ilk kez çıkan Süleyman Demirel, görüşme sonrasında gazetecilere yaptığı açıklamada, **"Ben buraya kişisel arzularımla gelmedim"** dedi. Demirel gazetecilerin, **"Çankaya işgal altında diyordunuz. Bu görüşünüz değişti mi?"** sorusuna duraksayarak **"Ne zaman diyordum"** yanıtını verdi. Demirel bu sözününün ardından, **"Eğer bugünkü sistemi reddedersem, evvela benim bir siyasi partinin genel başkanlığını kabul etmemem lazım"** biçiminde konuştu.

En son 12 Eylül öncesinde Cumhurbaşkanı Vekili **İhsan Sabri Çağlayangil** tarafından AP azınlık hükümeti başbakanı olarak Çankaya Köşkü'nde kabul edilen Süleyman Demirel, dün de DYP'nin Genel Başkanı olarak Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından kabul edildi. Dün saat 11.00'de kendisine ait beyaz bir Mercedes arabayla, beraberinde DYP Genel Sekreteri **Gökberk Ergenekon** ve genel başkan yardımcılarından **Mehmet Dülger** olduğu halde Çankaya Köşkü'ne gelen Süleyman Demirel, Cumhurbaşkanı Evren ile 55 dakika süren bir görüşme yaptı.

DYP Genel Başkanlığı'na seçilişinin 12. gününde Cumhurbaşkanı ile görüştüğünü, yaptıkları hizmetin bir kamu hizmeti, hizmetin amacının ise ülkenin huzuru refah ve saadeti olduğunu belirten Demirel, şöyle devam etti:

"Biz bunun için varız. Devletimizin iyiliği bizim hep gayemiz olmuştur. Ülkemizin huzur ve güveni, sosyal barışın devamına bağlıdır. Görevi böylesine anlayan bir kişi olarak, milletin ve devletin hizmetinde bulunan bir siyasi teşekkülün genel başkanı olarak sayın cumhurbaşkanından ziyaret talep ettim. Görüşmede ülke meseleleri üzerindeki düşüncelerimi arz ve izah ettim. Beni kabul buyurdular ve dinlediler. Huzurunuzda sayın cumhurbaşkanımıza teşekkür ediyorum ve milletimizin, memleketimizin iyiliği için çalışmaya kararlı olduğumu ifade ediyorum."

DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel, **"Çankaya işgal altında diyordunuz. Bu görüşünüz değişti mi?"** sorusuna duraksayarak, **"Ne zaman diyordum"** biçimindeki bir karşı soruyla yanıt verdi.

Demirel'e sorulan sorular ve Demirel'in yanıtları şöyle:

— 7 yıl sonra tekrar buraya gelmek nasıl bir duygu?

DEMİREL — Ben buraya kişisel arzularımla gelmedim. Devlet hizmetlerinde küskünlük ve kırgınlık olmaz. Hiddet de olmaz. Şimdi bu hizmetler halk ve millet için yapılmaktadır. Kişi kendi arzularını tatmin için bu hizmetleri yapmaz. Biz Türkiye için varız, yoksa Türkiye bizim için var değil. Devirlerin getirdiği bir takım hususları devam ettirmekte yarar yoktur. Ülke küserek değil, barışarak yoluna devam edecektir. Barışın savunucusu olanların, bunu her şeyden önce nazarı itibara alması gerekir. Nihayet hepimiz Türkiye için varız. Bu itibarla ben buraya ilk defa da geliyor değilim.

— Çankaya işgal altında diyordunuz. Bu görüşünüz değişti mi?

DEMİREL — Ne zaman diyordum?

— 12 Eylül'den sonra sık sık dediniz. Ankara'nın şu rakımı işgal altında dediniz.

DEMİREL — Hangi şartlar altında, ne zaman dediğimi dikkate almanız lazım.

— O şartlar değişti mi şimdi?

DEMİREL — Bugün TC Devleti, TC'nin Cumhurbaşkanı, siyasi partileri vardır. Ben de, o siyasi partilerden birinin genel başkanıyım. Eğer sistemi reddediyorsam, evvela benim, bir siyasi partinin genel başkanlığı görevini almamam lazım. Esasen de facto (fiili) bir durum da vardır. Devletin sistemi budur.

— Cumhurbaşkanı ile hangi konularda konuştunuz?

DEMİREL — Çeşitli konularda.

— Anayasa Mahkemesi raportörünün Seçim Yasası'na ilişkin raporu için...

DEMİREL — Bu Çankaya'nın işi değil. Onu nerede sorsanız olur.

— Bu soruyu size, DYP Genel Başkanı olduğunuz için sormuştum.

DEMİREL — DYP Genel Başkanı olarak beni başka yerde de bulabilirsiniz.

Sorulardan rahatsız olduğu gözlenen Demirel, daha sonra **"Teşekkür ederim arkadaşlar"** diyerek, Dülger ve Ergenekon'la birlikte köşkten ayrıldı.

Pakistan Devlet Başkanı Ankara'da

7 ekim

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Pakistan Devlet Başkanı **Ziya Ül Hak** beraberinde eşi ve kalabalık bir heyetle Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**'in resmi konuğu olarak dün Türkiye'ye geldi. İki ülke heyetleri arasındaki resmi görüşmelere bugün başlanacak. Cumhurbaşkanı **Kenan Evren** konuk devlet başkanı onuruna verdiği akşam yemeğinde uluslararası sorunlara değinirken, orta menzilli nükleer füzelerin kaldırılması alanında süper güçler arasında varılan anlaşmanın memnuniyet verici bir gelişme olduğunu, ancak uluslararası sorunların çözümünde tek başına yeterli olmadığını söyledi.

Ziya Ül Hak ve beraberindekileri getiren uçak saat 14.00'te Esenboğa Havaalanı'na indi. Konuk başkan ve eşi burada Cumhurbaşkanı **Kenan Evren** ve kızı **Miray Göksu** tarafından karşılandılar. Bu arada Ziya Ül Hak'ın eşi **Begüm Ziya Ül Hak**'ın uçak merdivenlerinden zorlukla inmesi rahatsız olup olmadığına ilişkin sorulara neden oldu. Sıcak karşılama sırasında Başbakan **Turgut Özal**, TBMM Başkanı **Necmettin Karaduman** ve Genelkurmay Başkanı Orgeneral **Necip Torumtay** da hazır bulundu.

Esenboğa Havaalanı'ndaki törenden sonra Evren ve Ziya Ül Hak şeref salonuna geçerek bir süre dinlendiler. Bu arada ilkokul öğrencilerinden oluşan bir grup halkoyunları gösterisi sundu.

Ziya Ül Hak daha sonra Anıtkabri ziyaret ederek çelenk koydu ve saygı duruşunda bulundu. Şeref defterini imzaladı. Başbakan **Turgut Özal** saat 17.30'da Pakistan Devlet Başkanı Ziya Ül Hak'ı Camlı Köşk'te ziyaret etti. Ziya Ül Hak bu görüşmeden sonra Çankaya Köşkü'ne giderek Cumhurbaşkanı Evren'e bir ziyarette bulundu. Evren, konuk devlet başkanı onuruna verdiği yemekte, Ziya Ül Hak'a **"Aziz ve değerli kardeşim"** diye hitap ederek, **"Türk ve Pakistan milletlerine mal olmuş bir örnek ve müstesna dostlukla ne kadar övünürsek yeridir"** dedi.

Pakistan Devlet Başkanı Ziya Ül Hak da konuşmasında Türkiye'nin Bulgaristan'daki Türk Müslüman azınlığın durumundan duyduğu acıyı paylaştığını ifade etti. Ziya Ül Hak, Türkiye'nin Kıbrıs davasını desteklediğini belirtirken, **"Pakistan, bağımsız, bağlantısız iki bölgeli ve iki toplumlu federal Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulmasına yönelik tüm çaba ve girişimleri desteklemektedir"** dedi.

Açılışı Umberto Eco yaptı

GÜNER YÜREKLİK / *8 ekim*

FRANKFURT (AA) — 39. Uluslararası Frankfurt Kitap Fuarı açıldı. Fuarın açılışını **"Gülün Adı"** adlı romanıyla büyük ün kazanan İtalyan yazar **Umberto Eco** yaptı. 6 gün sürecek fuara 90 ülkeden rekor bir sayıyla 7150 yayınevi katılıyor. Çeşitli dillerde 100 bini yeni olmak üzere toplam 320 bin kitabın sergilendiği fuarda, bu yıl Türkiye'den bazı yayınevlerinin yanı sıra gazetemiz Cumhuriyet de temsil ediliyor. Cumhuriyet, fuarda açtığı standda "Cumhuriyet Kitap Kulübü" ile "Çağdaş Yayıncılık"ı tanıtıyor, Federal Almanya'daki Türk kütüphanecilere faaliyetleri hakkında bilgi veriyor.

Ferid Edgü, Demir Özlü ve Aras Ören, Frankfurt Kitap Fuarı'nda tanıtılacak yazarlarımız arasında. **Ferid Edgü, "O/Hakkâride Bir Mevsim"** adlı romanının Almanca baskısı ile Unionsverlag tarafından tanıtılırken, **Demir Özlü**'nün **"Bir Beyoğlu Düşü"**, **Aras Ören**'in de **"Arada"** ve **"Kaybolan Şefkat"** isimli eserleri Dağyeli Yayınevi standında yer alacak.

39. Uluslararası Frankfurt Kitap Fuarı'nın doruk noktasını, kapanışından bir gün önce verilecek barış ödülü oluşturacak. 25 bin marklık bu yılki barış ödülünün 84 yaşındaki Alman kökenli Amerikalı felsefeci ve teolog **Hans Jonas**'a verileceği açıklandı.

Dünyanın dört bir yöresinden 8 bin gazeteci ile 60 TV istasyonunun izlediği 39. Uluslararası Frankfurt Kitap Fuarı, 12 ekim pazartesi günü sona erecek.

TÜRSAB Başkanı Bahattin Yücel:

Turizmde gelişme var, patlama yok

8 ekim

Ekonomi Servisi — Türkiye'nin bu yılki turizm gelirinin geçen yıla göre yüzde 13'ün üstünde artarak 950 milyon dolardan, 1 milyar 100 milyon dolara yükseleceği belirtildi. **Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği (TÜRSAB) Başkanı Bahattin Yücel**, diğer ülkelerle karşılaştırıldığında Türkiye'nin turizm gelirindeki artışın çok önemli sayılması gerektiğini belirterek, **"Türkiye, 1990'da ulaşacağı 250 bin yatak kapasitesiyle"** 'Ben bir turizm ülkesiyim' **diyebilecek. 1990, Türkiye'nin turizmde kader yılı olacak. O yıl Türkiye'nin turizm geliri 3-3.5 milyar doları çıkabilir"** dedi.

Yücel, Özal hükümetinin bu yıl turizmden 1.6 milyar dolar elde edileceği tahminine katılmadığını, Türkiye'de artık **"Turizm gelirindeki patlamadan çok, gelirin artış hızından"** söz etmek gerektiğini söyledi. **TÜRSAB Başkanı Bahattin Yücel**, Türkiye'nin sınırlı olanaklarına karşılık uluslararası tanıtımda etkin olabildiğini ifade ederek, turizmde bu yıl ve önümüzde-

ki yıllarda meydana gelen ve gelebilecek gelişmeleri şöyle değerlendirdi:

• Genelde, diğer ülkelerin turizm gelirindeki artış, yılda yüzde 1-1.5'tur. Türkiye'nin turizm geliri artışı ise bu yıl yüzde 13'ün biraz üstünde olacak. Gelecek yıl da turizm gelirimizin aynı oranda artacağı tahmin ediliyor. Dünya gelişmeleri göz önüne alındığında Türkiye'nin gelirinde çok önemli bir artış oldu.

• Turistlerin Türkiye'ye talebi giderek artacağı için sektörde fiyatlar artmaya devam edecek. Bugün başlatılan yatırımlar bu hızla devam ederse Türkiye'nin yatak kapasitesi 1990'da 250 bine ulaşabilecek. Böylece fiyatlar da istikrar kazanacak ve Kapadokya'dan başlamak üzere dünya fiyatlarına yaklaşacak, artış hızı düşecek.

• Türkiye bu yatak kapasitesiyle, **"Ben bir turizm ülkesiyim"** diyebilecek. 1990, Türkiye'nin turizmde kader yılı olacak. Türkiye'nin turizm geliri 1990'da 3-3.5 milyar dolara çıkabilir. Yatak kapasitesinin artması Türk Hava Yolları'nın filosunu da geliştirecek.

• Önümüzdeki yıllarda Türkiye'ye daha çok Batı Alman, İngiliz, İskandinav ülkeleri ve Fransız turistlerin ilgi göstereceğini bekliyoruz. Çifte rezervasyon ise önümüzdeki yıllarda pek görülmeyecek.

• Tüm diğer ülkelerde olduğu gibi, Türkiye'de de turizm hareketleri genellikle birkaç uluslararası firma tarafından belirleniyor. Hükümet yetkilileri bu konuda geç kalmadan önlem almalıdır.

Bahattin Yücel, son olarak Karadeniz'in diğer bölgelere göre turizm potansiyeli açısından 1990'a kadar büyük bir gelişme göstermesini beklemediklerini, çünkü bu bölgede yakın gelecekte ciddi turizm yatırımlarına gidilmesinin düşünülmediğini kaydetti.

Boran ve Kutlu, basın toplantısı düzenledi

TKP ve TİP tek çatı altında birleşti

HADİ ULUENGİN / *8 ekim*

BRÜKSEL — Türkiye Komünist Partisi (TKP) Genel Sekreteri Haydar Kutlu ile kapatılan Türkiye İşçi Partisi (TİP) Genel Başkanı Behice Boran, dün Brüksel'de düzenledikleri basın toplantısında, iki partinin birleşerek Türkiye Birleşik Komünist Partisi (TBKP) adını aldığını belirttiler ve yeni partinin programı konusunda ortak bir açıklama yaptılar.

Behice Boran ve Haydar Kutlu, her iki partinin **"birleşmiş gibi sayılabileceğini"**, fakat bunun organik biçimde 1988 yılı sonuna kadar yapılacak kongrelerden sonra gerçekleşeceğini belirtiler.

Toplantıyı açış konuşmasını yapan Behice Boran, kalbinden rahatsız olduğunu ve istemesine rağmen, belki oturumun sonuna kadar kalamayacağını söyledi. Daha sonra, Haydar Kutlu, önceden dağıtılmış olan basın açıklamasını okudu. TBKP'yi kastederek, **"Yeni program tasarımızda demokrasi fikri kilit bir rol oynamaktadır. Bugün kapitalizm çerçevesinde demokratik bir alternatif politika öne sürüyoruz. Demokrasiyi koruyup güçlendirmeden sosyalizme geçiş yolunun açılamayacağına, sosyalizme ancak demokrasi yolunda geçilebileceğine ve sosyalizmin ancak demokrasinin gelişmesiyle gelişebileceğine inanıyoruz"** diye konuşan Kutlu, **"ülkemizin özgürce, uygarca bir politik tartışma kültürüne, yeni bir demokrasi kültürüne ihtiyacı vardır"** diye devam etti. Kutlu, **"İşçi sınıfını yalnızca kendimizin temsil ettiği, gerçeğin yalnızca bizim tekelimizde olduğu iddiasında değiliz"** diye ekledi.

Haydar Kutlu toplantıda programla ilgili olarak basın bildirisinden şu bölümleri de okudu:

"Türkiye toplumunun politik ve sosyal yenilenmeye ihtiyacı var. Halk arayış içinde, değişim istiyor. Demokratik bir gelişme yoluna koyulmak nesnel bir ihtiyaç olarak kendini dayatıyor. Öte yandan 21. yüzyıl eşiğinde yeni bir dünya oluşuyor. ABD ve SSCB arasında varılan prensip anlaşmasıyla nükleer silahlarda uzun tartışmalardan sonra ilk kez indirime gidilmesinin yolu açılmıştır. Uluslararası bir güvenlik anlayışının ve yeni bir ilişkiler sisteminin filizleri beliriyor. Türkiye barışı güçlendiren bir etmen olarak bu dünyada yerini almalıdır. Uluslararası güvenlik anlayışını, dış politikasını, oluşan bu yeni dünyaya uygun yeniden belirlenmesi lazımdır."

Yeni partinin kendi içine kapalı olmayacağını, sekterlikten uzak kalacağını vurgulayan Kutlu şöyle devam etti:

"Canlı bir tartışmadan yanayız. Bunun için eskisinden çok daha belirgin olarak partimizde demokrasi, iç yaşamın vazgeçilmez normu olacaktır. Dışımızdaki güçlerle her zaman yapıcı bir görüş değiş tokuşundan yana olacağız. Ülkemizin özgürce, uygarca bir politik tartışma kültürüne, yeni bir demokrasi kültürüne ihtiyacı vardır. Ülkenin sorunlarına çözüm bulma konusunda sonuç almaya yönelik diyalog ve ortak fikir üretmekten başka, solu bir araya getirecek, demokrasi güçleri arasında mutabakat sağlayacak bir yol yoktur. O nedenle yeni programımızı daha tasarı halindeyken kamuoyuna açıklıyor ve herkesle tartışmak istiyoruz. Boran ve Haydar Kutlu gazetecilerin sorularını da yanıtladılar. Behice Boran, **"Amaç Türkiye'deki ABD üslerinin kalkmasıdır. Bunun gerçekleşmeyeceğini biliyoruz. Hiç değilse modernizasyon adı altında üslere yeni nükleer silah yerleştirilmesin"** dedi. Boran, Türkiye'nin bugünkü gelişmişlik düzeyinde AT'ye üyeliğinin eşit koşullarda gerçekleşemeyeceğini vurgulayarak AT'yle ikili anlaşmalar yoluna gidilebileceğini belirtti.

Haydar Kutlu da bölücülerle ilgili olarak tutumlarını şu sözlerle açıkladı:

"Biz PKK'nın cinayetlerini de tasvip etmiyoruz. Ulusal bir dava bu yöntemlerle çözülemez. Kürt sorunu Türkiye'nin toprak bütünlüğü muhafaza edilerek adil ve barışçı yollardan çözülmelidir."

Türkiye: Konvansiyonel gücümüz arttırılsın, nükleer füze istemiyoruz

NATO ile pazarlık

EVREN DEĞER / *8 ekim*

ANKARA — NATO Nükleer Planlama Komitesi'nin, 4-6 kasım tarihlerinde ABD'nin **San Fransisco** kentinde yapılacak toplantısında, Türkiye'nin konvansiyonel silah gücünün arttırılmasını isteyeceği öğrenildi. Ayrıca bu toplantıda Türkiye'ye 500 kilometreden daha kısa menzilli füzelerin yerleştirilmesi için bir öneri getirilmesi durumunda, Ankara'nın yanıtının **"hayır"** olacağı bildirildi.

NATO'nun askeri kanadı dışında kalan Fransa ve İzlanda'nın katılmayacağı San Fransisco kentindeki toplantıda, toplam 10 üye ülke temsil edilecek.

NATO Nükleer Planlama Grubu toplantısında; bir süre önce orta menzilli nükleer füzelerin kaldırılması alanında ABD ile SSCB arasında varılan ilke anlaşmasının getireceği yükümlülükler ve sonuçları tartışılacak. Toplantının gündeminde bulunan konulardan birini de SSCB'nin, uzun menzilli nükleer füzelerle yüzde 50 oranında indirime gidilmesi yolundaki önerisi oluşturuyor.

Türkiye'den toplantıya katılacak heyette, Genelkurmay 2. Başkanı Orgeneral **Kaya Yazgan** ile Milli Savunma Bakanlığı Koordinasyon Daire Başkanlığı'ndan üst düzeyde askeri yetkililer, Dışişleri Bakanlığı Müşterek Güvenlik İşleri Müdürlüğü'nden yetkililer ve NATO'nun Daimi Temsilcisi Büyükelçi **Osman Olcay** bulunuyor. Bir askeri yetkili, 1 kasımda yapılacak erken seçim nedeniyle Bakan Yavuztürk'ün toplantıya katılmaması olasılığının da bulunduğunu bildirerek, bu takdirde toplantıya katılacak Türk heyetine NATO Daimi Temsilcisi Büyükelçi Olcay'ın başkanlık edeceğini söyledi.

Milli Savunma Bakanlığı'ndan üst düzeyde bir askeri yetkili, NATO Nükleer Planlama Komitesi toplantısında Türkiye'nin orta menzilli nükleer füzelerin kaldırılmasını öngören süper güçler arasındaki ilke anlaşmasından sonra NATO'nun konvansiyonel silah gücü açısından Varşova Paktı karşısında 1/3 oranında güçsüz durumda bulunmasını dile getireceğini bildirdi. Aynı yetkili, konvansiyonel silah dengesi dışından Varşova Paktı ülkelerinden daha güçlü durumda bulunmasının terazinin dengelerini değiştirdiğine de dikkat çekerek, Varşova Paktı karşısında tehdide en yakın durumdaki ülkenin Türkiye olduğunu söyledi. Doğu Bloku karşısında güçsüz bir Türkiye'nin, önemli bir sorun oluşturduğuna dikkat çeken aynı yetkili, Türkiye'nin konvansiyonel silah gücünün arttırılması yolunda taleplerinin olacağını söyledi.

Askeri yetkili, orta menzilli füzelerin kaldırılmasıyla birlikte ortaya çıkacak boşluğu doldurmak amacıyla kanat ülkelerin daha fazla **"nükleer yükümlülük"** alması gerektiği konusunda şöyle konuştu:

"ABD Savunma Bakanı Caspar Weinberger, Norveç'te yapılan toplantıdan sonra üretimine başlanan ve menzili 500 kilometreye kadar olan yeni tip nükleer füzelerin yerleştirilebileceği ülkelerden birinin de Türkiye olduğunu söylemişti. Ancak bu tür önerilere daha önceden de 'hayır' cevabını vermiştik. Bu tutumumuzda herhangi bir değişiklik olacağını zannetmiyorum."

Türk askeri kanadı konuya böyle bir yaklaşım getirirken, bazı gözlemciler de, yeniden şekillenecek NATO stratejisi doğrultusunda NATO'nun, Türkiye'ye **"nükleer sorumluluk"** yüklemek için baskı yapacağını ifade ediyorlar.

Sabancı'dan ABD'ye borç uyarısı

5 işadamı Beyaz Saray'da

UFUK GÜLDEMİR / *9 ekim*

WASHINGTON — Amerikan Haberler Merkezi tarafından düzenlenen Uluslararası Konsey Konferansı'na katılmak üzere 100'ü aşkın seçkin işadamı ile birlikte Washington'a gelen beş Türk işadamı, dün Dışişleri Bakanı **George Shultz** ve Beyaz Saray Genel Sekreteri **Howard Baker** ile birer görüşme yaptı. İşadamları bugün de Başkan **Ronald Reagan** ile öğle yemeği yiyecek, ABD Savunma Bakanı **Caspar Weinberger** ile sabah kahvaltısı yapacak ve Başkanın Ulusal Güvenlik İşleri Danışmanı **Frank Carlucci**'nin vereceği brifingi izleyecek.

ABD makamları, Washington'a hareketlerinden önce işadamlarının hükümetleriyle temasta bulunmuş olabileceği varsayımından hareketle, sarfedilen her sözcüğü dikkatle izliyor. Sabancı Holding Yönetim Kurulu Başkanı Sakıp Sabancı'nın bu çerçevede, dün yapılan görüşmelerde FMS (Foreign Military Sales) borçlarının faizlerinin yükünden söz etmesi ve ABD'nin korumacılık duvarlarının kalkmaması halinde **"borçlu ülkelerin ABD'ye olan borçlarını ödeyemeyeceğine"** değinen cümleleri, ABD yetkililerince **"hayli ilginç"** bulundu. Bir dışişleri mensubu, Sabancı'nın bu cümlelerini **"bir işadamının yaklaşımının ötesinde"** değerlendirdiklerini söyledi. Ayrıca bu toplantılara katılanlar Amerikan Haber Merkezi tarafından **"düşünsel liderler"** olarak niteleniyor. Beyaz Saray'da Başkan Reagan'a öğle yemeğine konuk olacak Türk işadamları heyeti **Sakıp Sabancı** (Sabancı Holding), **Rahmi Koç** (Koç Holding), **Şarık Tara** (ENKA Holding), **Jak Kamhi** (Profilo Holding), **Nuri Eren**'den (American Express) oluşuyor. İşadamlarının dün Baker ve Shultz ile yaptıkları görüşmelerde

Sabancı şu noktalara değindi:

"Türk özel sektörü olarak hedefimiz, Türkiye'nin yardımla yaşayan bir ülke olmak yerine, ekonomik gücü ile ayakları üzerinde duran bir ülke olarak ABD ile dostluğunu sürdürmektir. Ancak tekstil kotaları konusu Türkiye'nin ABD ve Avrupa pazarlarındaki başarısını engelleyen ciddi bir sorun olarak ortaya çıkmıştır. Şükranla belirtmek isteriz ki tekstil ambargosu, Türk ABD ilişkilerinde geçmiş yıllara oranla daha az sorun teşkil eder hale gelmiştir. Türkiye'nin üstlendiği sorumlulukların Batı camiasının, bu arada ABD'nin genel çıkarları doğrultusunda öneminin ve bu önemin getirdiği ek yüklerin de Türkiye'nin dostlarının gözünden kaçmamasını beklemek hakkımızdır."

Sabancı FMS borçları konusunda da şunları söyledi:

"Türkiye'nin ekonomikce sosyal gelişmeye aktaracağı sınırlı kaynaklardan savunma harcamalarına daha fazla pay ayırması zorunluluğunu ortaya çıkaran bir başka gelişme de ABD'nin kredi ile devrettiği askeri malzemenin kredi, ana para ve faizlerinin giderek artan yükümlülükler getirmesidir. Bu da ülkenin geri kalmışlık sürecinin uzamasına neden olmaktadır."

Sabancı borç ve faizler konusunu ise şu cümleleriyle açtı:

"Açık anlatımı ile, borçlanma ile dikilen fidanlar meyve vermeden ana para ve faiz ödemelerinin başlaması, fidanları kurutmaktadır. Fidan meyve vermeye başladıktan sonra borçlu ülkenin önüne sürülen ana para ve faiz faturasının meyvenin satış değerinden fazla olması, borç kullananın iflasına, borç verenin parasını alamamasına sebep olmaktadır. Fidanlar meyve verdikten sonra, bu meyveleri döviz ve dünya pazarına satıp, kazandığı ile borcunu ödemek isteyen iyi niyetli borçlu ülkelerin önüne ticaret engelleri ve kotalar çıkarılarak, meyvenin satışının önlenmesi aynı şekilde hem borçlunun hem borç verenin aleyhine olmaktadır."

Hayali...

İLHAN SELÇUK *9 ekim*

Hasbi ağa dört parmak enindeki pos bıyığı, kalın kara kaşları, cin gibi gözleri, yıllanmış rakı göbeğiyle elinde iri taneli tesbih, gazete muhabirlerinin fotoğraf makinelerine poz üstüne poz veriyor.

Ağayı tanıtmaya gerek yok. Özal ekonomisinin yıldızlarından, Samsunspor Kulübü Başkanı, Kırkpınar ağası, ihracat şampiyonu, göğsü madalyalı işadamı, okuması yazması az, ama "mekteb-i hayat"tan diplomalı...

Son günlerde gazeteler Hasbi ağaya yüklenmeye başladılar. Ne o? Ağa Avrupa'ya bozuk konserve ihraç ediyormuş; daha doğrusu beş para etmez kolileri, madara malları Belçika'ya postalayıp "hayali ihracat" yapıyormuş. Hasbi ağa, bu memleketin böceğini, salyangozunu, kurbağasını, midyesini, mantarını dışarıya satarak milyarder olmuş bir kişidir. Hürriyet muhabiri ağaya soruyor:

"— Sayın Hasbi Menteşoğlu, nasılsınız, iyi misiniz?"

"— İyiyiz abi... Fındık alımına devam idiyok..."

"— Sayın Menteşoğlu, siz gerçekten hayali ihracat yapıyor musunuz?"

"— Abi, hayali ihracat yapsak, o kadar fabrikayla, o kadar işçiyle işimiz ne yahu? Mümkün mü abi yahu?.."

"— Belki de size iftira ediyorlar..."

"— Ticaret âlemi abi... Şimdi ne desek hep yalan konuşacağız abi..."

"— Hasbi Bey, sizin hayali ihracat işi ayyuka çıktı..."

"— Vallahi hiç haberim yok, abi..."

Helal olsun bu yollar Hasbi ağaya...

★

Gazeteler Hasbi ağayla çok uğraşıyorlar; ama bir sonuç alacaklarını sanmıyorum. Türkiye'nin içinde yaşadığı süreçte bir değil, yüz değil, binlerce Hasbi ağa piyasada cirit atıyor. Bizim ülkemizde artık "köşeyi dön" ideolojisi geçerlidir. Köşeyi dön de, nasıl dönersen dön... Hasbi ağa köşeyi o biçim dönenlerden yalnız biri...

Ama Hasbi ağanın suçu yok mu?

Var...

Kendisine çok hava bastı Hasbi ağa, Kırkpınar ağalığında fiyakasını yelpazeledi, Samsunspor başkanlığında ele güne şişindi, gün geçmedi ki gazetelerde fotoğrafı çıkmasın, demeçleri yayımlanmasın, pohpohlanıp göklere çıkarılmasın...

Düşmanları çekemediler Hasbi ağayı...

Yoksa hayali ihracat yapıyormuş, devlet hazinesinden haksız kazanç sağlıyormuş, fabrikasında çalışan işçilerin canına okuyormuş, ne yazar ki... Bunları bir Hasbi ağa mı yapıyor?.. Türkiye'de devlet Hazinesinden yararlanmadan kim zenginleşmiş? Kaçakçılık, arsa, apartman spekülasyonu, kıyı yağması, istifçilik de cabası...

★

Hasbi ağa Batı Avrupa'ya kokuşmuş mal gönderdi mi? Hayali ihracat yaptı mı?

Yazılanlara bakılırsa Fransa'daki, Belçika'daki, öteki ülkelerdeki yetkililer de bu işe el koymuşlar; sonucu ve gerçeği yakında öğreniriz.

Ancak bizim Batı Avrupa'ya dönük her işimizde, biraz hayal, biraz hile, biraz aldatmaca, biraz yalan, biraz dolan bulunmuyor mu?

Avrupa Konseyi'ne taşıdığımız demokrasiye bir bakın!.. Kokuşmuş, çürük, kılçıklı, pis bir demokrasi değil mi? Buna demokrasi demek için bin yalancı şahit ister.

Avrupalı, Türk demokrasisine baktığı zaman bu yüzden burun kıvırıyor; ama içerde ANAP iktidarının "hayali demokrasi" ticareti yaparak gününü gün, tuttuğunu altın ettiği de bir gerçek...

Liberation, SSCB'de toplatılan 'Glasnost' dergisinin yönetmeni ile görüştü

Gorbaçov sözünü tutmadı

9 ekim

Dış Haberler Servisi — Sovyetler Birliği'nde bir grup eski siyasi tutuklunun iki ay önce yayımlamaya başladığı **"Glasnost"** dergisinin son sayısı KGB'nin şimşeklerini çekti. Gazetenin, Stalin dönemindeki adli arşivlerin tahrip edilmesine ilişkin bir makalenin yer aldığı sekizinci sayısının toplatılması ile, Moskova bağımsız gazeteye ilk kez müdahale etmiş oldu. Resmi NOVOSTİ Haber Ajansı, Glastost'u **"Sovyet yönetimini karalamakla"** suçlarken, TASS Ajansı da yayıncıların devlete ait malzemeyi sahtekâr bir şekilde kullanmakla suçladı. Fransız **Liberation** gazetesi Glasnost'un Yazı İşleri Müdürü **Serguei Grigoriantz** ile telefonla bir görüşme yaptı. Görüşmenin geniş bir özeti şöyle:

LIBERATION — Kısa bir hoşgörü döneminden sonra tepkileri üzerinize çektiniz. Bunu önceden tahmin etmiş miydiniz?

SERGUEI GRIGORIANTZ — Gözleri hep üzerimizdeydi. Yazarlarımızdan **Andrey Çilkov** iş bulmak için nereye başvursa geri çevriliyordu. Gece metroyu temizleme işine bile kabul edilmemişti. Yazarımız **Kirill Popov**'un evinde yaptığımız iki toplantı polis tarafından basıldı ve kimliklerimiz kontrol edildi. Kirill'in ailesi dairelerine el koymakla tehdit edildi. Her yerde izleniyorduk.

— Geçen salı günü heyet halinde Dışişleri Bakanlığı'na kabul edildiniz ve arkadaşlarınız bunu yönetimce zımni bir tanınma olarak kabul ettiler.

GRIGORIANTZ — Bu konuda arkadaşlarımın görüşünü paylaşmıyordum; şimdi ise hiç paylaşmıyorum. Yönetimin Moskova'da düzenlemek istediği uluslararası insan hakları konferansı öncesinde niyetimizi anlamak istemişlerdi, hepsi bu.

— Geçen perşembe neler oldu?

GRIGORIANTZ — Dimitri Eisner metroda gözaltına alındı ve Glasnost'un son sayısının üzerinde bulunan 70 nüshasına el konuldu. Bu toplam tirajdı. Dokuzuncu sayının hazırlık nüshasına da el koydular, bu yüzden her şeyi baştan hazırlamak zorundayız. Ancak **Eisner** tutuklanırken, metroda bağırarak telefon numaramı söyleyecek ve olanların gazeteye haber verilmesini isteyecek vakti bulmuştu. Biri bu isteği yerine getirdi.

— Yönetim sizden korkuyor mu?

GRIGORIANTZ — O kadarını söyleyemem, ama sonuç elde ediyoruz. Arşivlerin yok edilmesi konusundaki yazımızdan sonra yok etme işlemini durdurdular.

— Novosti Haber Ajansı'nın Başkanı Valentin Faline, Stalin dönemi arşivlerinin tahrip edilmesi konusundaki yazının yüzünden sizi Sovyet devletini karalamakla suçladı.

GRIGORIANTZ — Bu konuda hiçbir delil ileri süremezler, ancak bize karşı dava açacaklarını ve tanıkların da iktidarın baskılarına boyun eğeceklerini hesaba katarak bazı hazırlıklar yaptık. Fransa Ulusal Kütüphanesi, İngiliz Kraliyet Müzesi ve Amerikan Kongresi Kütüphanesi'nden, Sovyet arşivlerinin tahrip edilip edilmediğini yerinde inceleyecek bir komisyon oluşturmalarını istedik.

— Bugün derginizin ve Gorbaçov'un demokratikleşme politikasının genel görünüşü nasıl?

GRIGORIANTZ — Derginin toplatılması bizim için iyiye işaret değil, ama vazgeçmeyeceğiz. Genel görünüş ise, Gorbaçov'un tatilden dönmesinden sonra oldukça karanlık. Geçen çarşamba Fransız delegasyonu önünde yaptığı konuşma, iki ay önce basın işçilerine söyledikleri ile çelişiyordu. O zaman, partinin değişik görüşte olan insanlarla bir demokrasi ve **"glasnost"** ortamında tartışabileceğini söylemişti, şimdi ise var olan düzeni değiştirmeye çalışanları tehdit ediyor. Bu tutumunu da klasik Brejnevci bir açıklamayla savunuyor, SSCB'nin özgün bir ahlak anlayışı olduğunu söylüyor. Gorbaçov, sözünden dönüyor. Bu iyi bir işaret değil.

Suçumuz yazar olmak

VEDAT GÜNYOL / *10 ekim*

Oktay Akbal, bir öyküler yapıtına **Suçumuz İnsan Olmak** diye bir başlık koymuştu, başlıbaşına insana çok şey söyleyen bir başlık. Tüm insanlar için geçerli olan bu söz, özellikle düşünen, düşünmeden edemeyen, bu yüzden de acı çeken insanlarda bulur asıl yerini ve anlamını. Düşünmeyen, başkalarının düşüncesine sırtını dayayıp ot gibi ömür süren insanlar (ki, dünya nüfusunun yüzde doksan dokuz buçuğunu oluşturmaktadırlar), her canlı gibi doğadan ve kendi doğalarından kaynaklanan bedensel ve ruhsal acılar çekmektedirler. Nedir suçları? İnsan olmak. Dünyaya gelmenin, daha doğrusu getirilmenin suçunu ödüyorlardır.

Yazar (geniş anlamıyla sanatçı) olmaksa, hele yönetici sınıfın çıkarlarına ters düşen yazar olmaksa özellikle, belli bir kültür ve uygarlık düzeyine ulaşmamış toplumlarda, büyük bir suç sayılmaktadır, dün olduğu gibi bugün de. Yüz, yüz elli yıl öncesinin Avrupasında bile, bugünkü demokrasi düzeyine ulaşamamış toplumlarda, yazarlık, düşünürlük, sanatçılık suç olabiliyordu. Örneğin; Victor Hugo, ünü dünyayı tuttuğu günlerde (Napoléon III döneminde), yurdundan uzaklaştırılarak tam on dokuz yıl İngiltere'de yaşamak zorunda bırakılmamış mıydı? O Victor Hugo ki, ölümünün 150. yılında (haziran 1952) Pa-

ris'te, Panthéon'da düzenlenen törende, Fransa'nın yine de en büyük yazarı olmak onurlandırılacaktı.

Ya peki, Abdülhamit'in zorbalık döneminde Namık Kemal'in, yurtdışına kaçmak zorunda kalan yazarların, düşünürlerin başına gelenler, kırk elli yıldır yazarlarımızın başına gelenlerin yanında neredeyse hiç kalmaz mı?

Sorunu dünya ölçüsünde ele alalım isterseniz, daha gerilere giderek. Büyük hümanist Erasmus, yurdu olan Hollanda'da barınamamış, Belçika hükümetinin çağrısı üzerine Bruxselles'e gelip yerleşmiş. Orada, Belçika hükümetince kendisine ayrılan saray büyüklüğünde ve rahatlığında bir evde sürdürmüş çalışmalarını, özgürce ve gönlünce. Çağdaşı ve dostu Thomas More ise, idamdan kurtaramamıştı başını. XVII. yüzyılın büyük İtalyan düşünürü Campanella'nın, XX. yüzyılın yine büyük düşünür ve yazarı A. Gramsci'nin başına gelenleri biliyorsunuz.

Devrim öncesi ve sonrası Fransa'dan az mı beyin göçü gerçekleşmişti? XVIII. yüzyıl Fransası'nın beyin göçmenlerinin başında Voltaire ile Diderot gelir. Voltaire, Prusya Kralı Friedrich'in sarayında ona akıl hocalığı yapmış, ansiklopedi yayını yüzünden başına bin bir dert açılan Diderot da Rusya Çariçesi Katerina'ya anayasa taslağı hazırlamak üzere Rusya'ya çağırılmıştı. Bu beyin göçmenlerinin en önemlisi filozof Descartes olmuştur bence. Descartes, İsveç Kraliçesi Christine'in çağrılısı olarak Stockholm'e gitmiş, orada büyük ilgi görmüştür. Kraliçe Christine, yurdunun kapılarını bilime, felsefeye ve özgür düşünceye açmaya çalışan eşine az rastlanır bir devlet adamıydı. Voltaire'e bakılırsa, "Silahtan başka bir şey düşünmeyen bir halkı yönetmektense, bilgilerle konuşup görüşmeyi" yeğleyerek tahttan inmişti kendi isteğiyle.

DÜNYA YAZARLARINI BAĞRINA BASIŞ...

XVII. yüzyıldan bu yana, yüksek yöneticiler katında böylesi bir olaya tanık olunmuş mudur bilmiyorum. Bildiğim bir şey varsa, o da Descartes'ın İsveç sarayında çok etkili olduğudur. Descartes, öylesine etkili olmuştur ki, iki yüz yıla yakın bir zaman sonra, İsveç'te yazarlar ve sanatçılar baştacı edilir olmuşlardır. Öyle ki, dünyada ilk yazarlar birliği İsveç'te, Nobel'in yurdunda kurulmuştur. Birliğin ilk olması yanında, hatta ondan da önemlisi, birlik tüzüğünün birinci maddesinde aşağı yukarı şöyle denilmesidir: **Gerek İsveç'te, gerek yabancı ülkelerde, yazarlığını kanıtlamış olan kişiler, birliğimizin doğal üyeleridir."**

İsveç, XIX. yüzyılda Avrupa'nın en yoksul ülkesiyken, elli yıl içinde bir bolluk ülkesi olmayı başarmıştır. Bu bolluğun düşünce alanına yansıması, Nobel barış ödüllerinin, belki de doğmasına; milliyet, ırk ayrımı gözetilmeden dünya barışına katkıda bulunan bilim ve sanat çalışmalarının değerlendirilmesine yol açmıştır.

Tek örneğini İsveç'te gördüğümüz bu dünya yazarlarını bağrına basan insancıl tutum yanında, başka ülkelerde de buna yakın uluslararası nitelikte kuruluşlar var. Bunların başında, merkezi Londra'da bulunan PEN kulüplerini anabiliriz. Şair, denemeci ve romancıları (poets, essayist, novelists) bir araya getiren kulüp, 1920 yılında Londra'da kurulmuştur. Amacı ülke yazarları ve onlarla yabancı meslek arkadaşları arasında yapıt ve düşünce alışverişini kolaylaştırarak kişisel bağlar kurmaktır. Bizde PEN Kulübü 1951'de kuruldu, Halide Edip Adıvar'ın başkanlığında. Yine o tarihlerde, Türkiye Yazarlar Birliği, edebiyatçıları bir araya getirmek ve onların haklarını korumak amacıyla kuruldu. Birlik 1878'de Dünya Edebiyatçılar Kongresi'nde oluşturulan Uluslararası Edebiyatçılar Birliği'nden esinlenmiştir.

Sıkıyönetimin hışmına uğrayıp kapatılan bu birliği, 1974'te kurulan Türkiye Yazarlar Sendikası (TYS) izledi. Onun da amacı, yazarlığı meslek edinmiş kişilerin emeğini sermayeye karşı korumaktı. Bunun yanı sıra, asıl ve en önemli amaçsa, "Tam bir söz ve yazı özgürlüğünün gerçekleştirilmesi ve korunması için, her türlü yasal savaşımı yürütmek"ti.

Görülüyor ki, Türkiye'de yazarlar hâlâ söz ve yazı özgürlüğünü gerçekleştirme özlemi içindeler. Kırk yıllık yazarlık yaşamımızda, yazarlarımız her an suçlu sandalyesine oturtulabilmektedirler. XIV. Louis'in Başbakanı Cardinal de Richelieu'nün (Kardinal dö Rişliyö) dile getirdiği kafa yapısı, bugün bizde hâlâ geçerlidir. Şöyle diyordu Richeliu: "En namuslu adamın kaleminden çıkmış on satır gösterin bana, onu sehpaya götürecek bir şeyler bulurum onlarda."

İşte, hep bu "hikâye" sürüp gitmekte Türkiyemizde. Anayasamız istediği kadar bilim ve sanat özgürlüğünden, düşünce ve inanç hak ve özgürlüğünden söz etsin, Ceza Yasamızın katı ve uygarlık dışı maddeleri, yazarların ve sanatçıların tepesinde Damokles'in kılıcı gibi duruyor. "Tehlikeli" ve "yıkıcı" suçlamaları yetmiyormuş gibi, özellikle son zamanlarda (eskiden de vardı ya), "muzır" ve "müstehcenlik" suçlamaları, yazarların elini kolunu bağlamaktadır. Sanattan ve edebiyattan hiç mi hiç anlamayan, kültürsüz, sıradan devlet görevlilerinin, "baştaki sınıfların haksız güçleri"ne yaranarak verdikleri "karakuşi" kararların kurbanı oluyor, nice nice güzel sanat yapıtları.

BİR BELGE

Bu konuda bir belge olarak, büyük romancı Sevgi Sabuncu'nun (Soysal) bana yolladığı bir mektubu sunuyorum. 7.5.1971 tarihli mektup şöyle:

"Sayın Vedat Günyol, TRT Roman Ödülü Seçici Kurul üyesi olarak ilgileneceğinizi umduğum bir konuyu size duyurmak istiyorum. TRT Genel Müdürü, durup dururken, romanımın şu ya da bu yayında kullanılması için hiçbir girişim yokken ve alışılmış yasaklama işlemini yürüten "denetim örgütü" yerli yerindeyken, "bayram değil seyran değil" örneği, alelacele bir genelge yayımlamış bulunuyor. İlişikte gönderiyorum bu genelgeyi. Bu ortamda, "bayram seyranın..." TRT içine yansımış neşesinin küçük bir parçası bu aslında.

Ayrıntılara girip başınızı ağrıtmak istemem. Şu sıkıntılı günlerde yazınızın, gelip geçici de olsa, ufak bir sevinç verdiğini söylemeden edemeyeceğim.

Saygılar, iyi günler."

Sevgi Soysal'ın mektubuna eklediği yazı şu:

Şube: Yazı İşleri Md.
Sayı: 005-7-0/1145 3.5.1971
Konu: "Yürümek" adlı roman hk.

ÇOK ACELE

ANKARA RADYOSU MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Sevgi Sabuncu'nun yazdığı "Yürümek" adlı roman incelenmiş ve mevcut ahlak kurallarımıza aykırı, bir kamu teşekkülü olan TRT mikrofonlarından yayını uygunsuz görülmüştür.

Her ne şekil ve suretle olursa olsun, radyolarımız-

dan yayımlanmaması konusunda dikkatini rica ederim.

Adnan Öztrak Genel Müdür
Dağıtım: Program Etüt-Planlama D.Bşk.
Ankara Radyosu İstanbul Radyosu

Görüyorsunuz işte, biz yazarlar suçluyuz hepten ve hepten. Ne güne dek bilinmez. Bilinen bir şey varsa o da Victor Hugo'ya uyarak şöyle demek, diyebilmektir: "Hiçbir ordu, zamanı gelmiş düşünceye karşı koyamaz."

Kabil'de patlama: 27 ölü

10 ekim

İSLAMABAD (AP) — Afganistan'ın başkenti Kabil'de önceki akşam bomba yüklü bir otomobil infilak etti. Başkentteki bir caminin yakınına park etmiş Wolksvagen marka otomobile yerleştirilen patlayıcının neden olduğu şiddetli patlama çoğu sivil 27 kişinin ölümüne, 35 kişinin de yaralanmasına neden oldu.

Kabil radyosundan edinilen bilgiye göre, önceki akşam meydana gelen patlama, 1979 aralığında başlayan Sovyet işgali süresince Kabil'de gerçekleştirilen en kanlı eylem oldu.

Pakistan'ın başkenti İslamabad'dan dinlenen Afganistan resmi radyosu, önceki günkü patlamayı, **"Cani ve aşırı eğilimli muhalefet unsurlarının gerçekleştirdiği bir terör eylemi"** olarak niteledi. Afgan yönetimi, ülkedeki Sovyet işgaline karşı direnen İslamcı gerillalar için bu deyimi kullanıyor. Radyo, patlamanın meydana geldiği yerin yakınındaki Şer-pur camisine üst düzey hükümet yetkililerinin ve diplomatların gittiğini haber verdi.

Afgan yönetimi, patlamadan sonra yaptığı açıklamada, halka "gericilerin günlük yaşamı alt üst etmelerine izin vermeme ve yıkıcı faaliyetleri ihbar etme" çağrısında bulundu.

Sovyetler Birliği'nin resmi haber ajansı TASS da, otomobile yerleştirilen bombanın yol açtığı patlamanın sorumlusunun, "karşı devrimciler" olduğunu savundu. TASS, patlamanın meydana geldiği sırada çevrede çok sayıda kadın ve çocuk bulunduğunu, olay yerinin kalabalık olması nedeniyle can kaybının yüksek olduğunu kaydetti.

TASS, şiddetli patlamanın ca.ni çevresindeki binalarda büyük hasara neden olduğunu bildirdi.

Bombalı saldırının meydana geldiği bölgenin, başkent Kabil'in en modern kesimi olduğu haber veriliyor.

Zevkli ve kârlı bir meslek doğdu: Borsacı Recai Baki Deniz, iki ayda parasını 10 katına yükseltti...

"İş bazen 1 dakika sürüyor..."

YALÇIN PEKŞEN *10 ekim*

Ekonomik yaşantımıza yakın zamanlarda yeni bir kavram daha girdi. Kısa adıyla İMKB (İstanbul Menkul Kıymetler Borsası). Türk ulusunun fazla alışık olmadığı bir alışveriş olanağı ortaya çıkardı... Hisse senedi ve tahvil alım satımı...

Borsacıların deyişiyle, "kâğıt" alışverişi...

Doğal olarak İMKB'nin bir yasal statüsü, buna uygun kuralları vardı. Örneğin alım satımların doğrudan bu menkul kıymetleri ellerinde bulunduranlar tarafından değil, onların nam ve hesabına belli niteliklere sahip uzman "aracılar" vasıtasıyla satılması gerekliydi. Fakat sonuç olarak alınıp satılanlar çoğunlukla hamiline (elinde bulundurana) yazılı kâğıt parçaları idiler. O yüzden birçok kural bir yana itildi, işsiz-güçsüz bazı vatandaşlar borsayı doldurdular. Alınıp satılanların kâğıt türünden olması, alan ve satanın razı olması gibi kolaylıklar nedeniyle alaturka bir borsa faaliyeti başlamış oldu.

Eski pazarlamacı, yeni "borsacı" Recai Baki Deniz, işlerinin iyi gitmemesi nedeniyle İMKB'ye "balıklama" dalanlardan biri. İçerde neler olduğunu içtenlikle anlattı:

— Sayın Recai Baki Deniz, ne zaman başladınız bu işe efendim?

— Ağustosun 12'sinde...

— Yani iki ay olmamış daha... Bu iş konusunda bir fikriniz var mıydı daha önce?

— Yoktu... Daha önce tıbbi malzeme pazarlıyordum. 2 yıl kadar bu işi yaptık ortağımla beraber. Ama sermayemiz ufak olduğu için olmadı... İşlerimiz bozulduktan sonra gazetelerde gördüğüm haberler üzerine, bende çok az bir para olmasına rağmen bu işe girdim...

BİRE ON KAZANÇ

— Kaç paranız vardı mesela?

— Aslında bu çok komik bir rakam...

— Ne kadar işte?

— Şimdi çok komik gelecek. 360 bin lirayla girdim bu piyasaya... 12 ağustosta...

— İki aylık kazancınız ne oldu? Veya kaybınız... Var mı?..

— Kayıp yok. Kazancım... Şimdi söyleyeceğim rakam olumsuz etki yapacak. Bunu okuyanlar şimdi, "Aa biz de koşup gidelim" diyecekler, ama bu Recai'nin başarısıdır. Ben bugün 2.5 milyon lira kadar bir para oluşturdum. Artı bir sürü borcum vardı, onlar ödendi... Artı evimi geçindirdim... Ev kiramı ödedim...

— Yani tam olarak kazancınız ne kadardır? Tahminen...

— Dört milyon kadar diyelim, yuvarlak olsun...

— 360 bin lirayla iki aydan az zamanda, dört milyon!

— Ve Yalçın Bey inanın, benim elimde eğer biraz fazla para olsaydı... Fazla derken, 5 milyonum veya 10 milyonum olsaydı... Ben bugün zengin bir adamdım...

— Peki nasıl oluyor? Mesela sabah gittiniz Borsa'ya... Anlatır mısınız?

— Sabah gittim diyelim... Örneğin ben Çukurova'nın hisse senedini almak istiyorum. 50 tane... Param o kadarına yetiyor. Alıyorum. Sonra iki tur atıyorum. "Bunu almak isteyen var mı?" diye soruyorum.

— Bağıra bağıra mı?

— Yook... Fısıldasanız zaten herkes duyar. Öyle bir yer Borsa...

— Ve hemen o gün yapıyorsunuz bu işi...

— Ne o günü... Belki o saat... Hatta birkaç dakika sonra... İş bazen bir dakika sürüyor. Kâğıdı verip parayı almak... Bu kadar... Tabii burada şu var: Devletin burdan bir kazancı yok... Bu nasıl olur? Onu bilemem... Ama engellenmesi mümkün değil... Ben bu kâğıdı orada satamazsam, başka yerde satarım. Elimdeki kâğıt sahte değilse geçerlidir satış...

— Peki bu işin zarara girme tehlikesi yok mu hiç?

— Tabii bir şeyler bilmek lazım... Borsa'nın çıkardığı şirketler yıllığı var... Şirketlerin yılın ilk altı ayında yaptığı işler, kısa dönem borçları, uzun dönem borçları, yatırımları, yaptığı ciro, beklenen kâr ve geçen sene dağıttığı kârlar... İhracattaki payı vb. Biz bunları incelemeye başladık...

İŞİN SIRRI

— Yine de yanılma payı yok mu?

— Günlük satışlarda yok gibi bir şey... Fiyat aniden düşse bile çok fazla düşmeden hemen satacaksın... Hemen kâr getiren başka bir kâğıt alıp, telafi edeceksin... 60-70 tane kâğıt var. Birinden kaybederken, birinden kazanırsın mutlaka... Ve gün geçtikçe hata payı azalıyor... Çünkü dün yaptığın hatayı bugün yapmıyorsun artık...

— Kaç saat kalıyorsunuz orada?

— Ben işe gider gibi saat dokuzda gidiyorum. Akşam altıda evde olmak zorundayım. Çocuğun servisi geliyor... Ben işi çok ciddiye alıyorum. Gerçekten ciddi bir iş... Ağustosta benim girdiğim dönemde girenlerin hepsi zararda...

— Bakın zarar da oluyor... Siz nasıl kâr ediyorsunuz. Bir sırrınız mı var?

— Benim sırrım şu: Ben bir kâğıdın Borsa'da kâr ettiğini gördüğüm anda hiç beklemeden sattım. Zarar ettiğimi gördüğüm anda yine beklemeden sattım. Aradaki farkı ortaya koyduğumda gördüm ki kârdayım... Eğer çok paran varsa Borsa'ya uzun vadeli yatırım yapacaksın. Ama benim param az olduğu için, aynı parayı kısa sürede 20-30 kere döndürerek kâr edebiliyorum...

ZEVKLİ BİR UĞRAŞ

— Zevkli bir iş mi bu Recai Bey?

— Harika bir şey... Bir yığın insanla tanışıyorsun. Akşama kadar ekonomi konuşuyorsun. Ekonomi öğreniyorsun. Her kesimden insan var...

— Ayakta mı duruyorsunuz bütün gün. Büro falan olmadığına göre...

— Evet ayakta... Oturmak mümkün değil zaten... Takip etmek lazım. Kim ne aldı? Kim ne sattı? Aynı bir pazar yeri gibi... Devamlı düşüneceksin. Diğer işler gibi değil... Diğer işlerde pazarladığın mal bellidir. Müşterinin alıp almayacağını düşünürsün sadece... Burada mal belli... Alıcısı da var. Ama satayım mı, satmayayım mı... Burası zor... Kafan hiç durmadan işliyor... O kadar ki, ben bir hafta, 10 günlük falandım. Bir sabah yatakta uyuyorum. Benim oğlan gelmiş yanıma... 2.5 yaşında... Gözümü açtım. "Mardin Çimento var mı?" diyorum çocuğa... Şimdi ben çocuğu Borsa'daki bir arkadaş olarak görüyorum. Kimbilir o saate kadar nasıl rüyalar görmüşüm...

— Neler rol oynuyor hisse senedi piyasasında? Yani neden düşüyor veya neden yükseliyor? Bunu anladınız mı?

— Her şey... Yani kuş uçsa fiyatlar düşer veya çıkar... Mesela Evren Paşa demiş ki, "Tekrar bir bankerlik olayı yaşanmasın... Bin liralık kâğıt, nasıl 30 bin lira olur. Bin liralık kâğıt, bin liraya satılsın" demiş... Bir cumhurbaşkanının böyle bir beyanatta bulunması her şeyi altüst edebiliyor. Aynı şekilde Özal'ın, "Ne var, ne yok satacağım" demesi... Veya Sabancı'nın kalkıp, "Borsa ölü doğmuştur" diye bir beyanda bulunması... Bunların gazetelerde manşet olması yetiyor.

KİM KAYBEDİYOR?

— Peki Recai Bey, hep kazançlardan söz ettik... Herhalde bu işte bir de kaybeden olması lazım. Kimdir o kaybedenler?

— Valla onu ben bilemem. Herhalde bir gün ben, bir gün başkası...

— Kumar gibi öyleyse...

— Herkes olaya kumar gibi bakıyor, ama ben öyle bakmıyorum. Kumar körü körüne bir olay... Oysa burada iş, zar atmak gibi değil... Senin elinde biraz... Firmayı inceliyorsun, Türk ekonomisindeki yerini biliyorsun... Mesela Arçelik kendi alanında büyükse, kârları da büyükse ve de sahibi Koç'sa... Ben bu firmanın batmayacağını bilirim. Zaten Arçelik battığı anda Türk ekonomisinin batacağını biliyorum ben...

— O zaman hep Arçelik hissesi alırsınız... Veya herkes öyle yapar... Hep kâr eder...

— O da değil... Şimdi bugün 14 bin diyelim. Arçelik'e talep böyle giderse yarın 20 bin olur... 20 bin liradan alan insan zarar eder. Niye? Ben 14'ten aldığım için bu kadar kâr görünce, yani "6 bin lira yeter" derim, satmaya başlarım. Herkes böyle davranmaya başladığı anda, fiyat düşer. Firmanın durumunda hiçbir değişiklik olmadığı halde, sırf Borsa'daki hareketlerle değişir fiyatlar...

— Siz bu işe devam edecek gibi görünüyorsunuz...

— niye etmeyeyim ki? Bayağı zevkli bir olay... Kâr etmenin ötesinde hoşuma gidiyor. İnsan kendini kaptırıyor. Yeni bir yaşama tarzı...

— Kaç kişi var orada sizin gibi...

— Valla herhalde 15-20 kişi vardır. Belki daha da fazla...

BANKA FAİZİ VIZILTI

— Başka iş yapmıyorsunuz artık öyleyse... Sabahtan akşama oraya gittiğinize göre...

— Hayır... Çünkü benim başka şansım yok... O sermayeyle ben gidip pazarcılık bile yapamazdım. Halbuki geçen yıl İstanbul Borsası'ndaki ortalama kâr yüzde 148... Kâğıtların ortalama getirdiği kâr bu... Kimi yüzde 50 getirmiş, kimi yüzde 500...

Nobel ödüllü ekonomist Friedman ABD ekonomisinden endişeli:

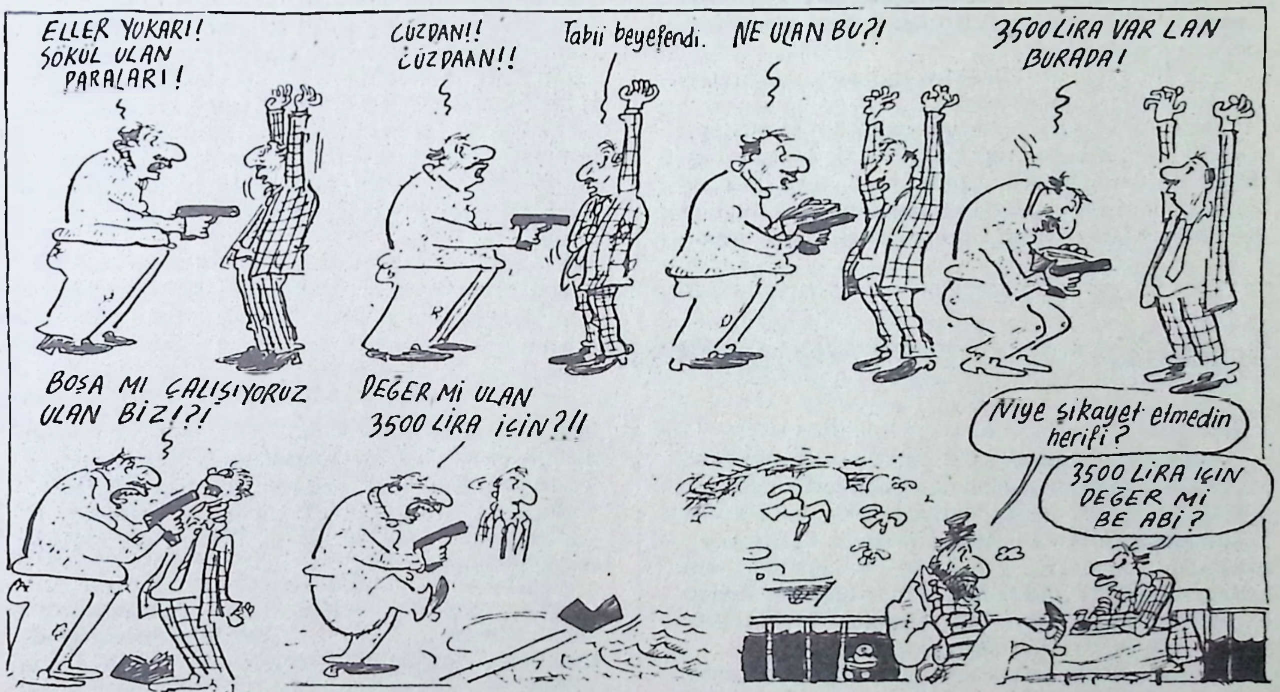
1988'de durgunluk tehlikesi

10 ekim

Ekonomi Servisi — Nobel ödülü sahibi ekonomist **Milton Friedman,** ABD'de para arzının yavaş bir şekilde artması durumunda, gelecek yıl ekonominin durgunluk dönemine girebileceğini savundu.

Muhafazakâr ekonomik görüşleriyle tanınan **Friedman,** bir seminerde yaptığı konuşmada geniş para arzı olan M-2'nin 1986'da yüzde 8, 1987'de ise yüzde 2.5-3 oranında büyüdüğünü vurguladı. **Friedman,** M-2'deki artışın bu düzeyde kalması durumunda gelecek yılın başında ekonomik durgunluk belirtilerinin artacağını ifade etti.

Friedman, 1988'de ABD'de enflasyonun yüzde 5-7 civarına çıkmasını beklediğini vurguladı. Bütçe ve ticaret açıklarının ABD ekonomisi için kötü olduğu yolundaki yaygın görüşü eleştiren **Friedman,** "Bu açıkların miktarının piyasadaki faiz oranlarını etkilediğine inanmıyorum" dedi. Friedman, bütçe açığının Amerikan halkını -kötü de olsa- basit bir çeşit vergilendirme türü olduğunu savundu.

Başbakan "Seçimden kaçıyorlar, giren girer, girmeyen girmez" dedi

Özal: Meclis toplanamaz

YALÇIN ÇAKIR / *11 ekim*

Başbakan **Turgut Özal,** Anayasa Mahkemesi'nin aldığı kararların geriye doğru çalıştırılamayacağını belirterek, **"Erken genel seçim, kanun kuvvetiyle 1 Kasım 1987 tarihinde yapılacaktır"** dedi. Meclisin seçim kararı aldığı için ancak **"harp"** hali durumunda toplanabileceğini öne süren Özal, **"Hiçbir parti çıkıp da önseçim yapacağını diyemez. Meclis toplansa dahi 183 milletvekilim var. Listeye koymadığımız arkadaşların 40'ı da bizden yana; yani bu 220 eder. Her istediğimizi yaparız. Ve Bizans oyunlarını boşa çıkartırız"** şeklinde konuştu. SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü'**nün kendisine gelerek, erken genel seçim tarihini ertelemesini istediğini, SHP grup başkanlarının Seçim Kanunu'na önseçim kararının konulmamasını istediklerini anlatan Özal, seçimin protesto edilebilmesi olasılığı konusunda da, **"Seçimi boykot etmeyi dahi blöf olarak önümüze getiriyorlar. Seçime giren girer, girmeyen girmez, seçimden ve milletten kaçıyorlar"** dedi.

Açılış ve temel atma törenleri için önceki akşam İstanbul'a gelen Başbakan Özal, Anakent Belediye-

si'nin toplantı salonunda bir basın toplantısı yaptı. Toplantı öncesi basın mensuplarına videodan öteki siyasi parti liderlerinin erken seçim isteyen konuşmaları gösterildi, gazete kupürlerinin fotokopileri dağıtıldı.

Seçim Yasası'na **"önseçim yapılmaz"** maddesini SHP Genel Başkanı Erdal İnönü'nün koydurduğu iddiasını tekrarlayan Özal, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararıyla ilgili olarak şöyle dedi:

"En önemli madde 18. maddedir. Yani seçimin 1 Kasım 1987 tarihinde yapılacağı madde. Bu iptal edilmedi. 1 Kasım 1987 günü kanun emriyle seçim yapılacaktır. Kendilerinin rica ettikleri 8. madde iptal edilmiştir. Sanki seçim iptal edilmiş havası veriyorlar."

Daha önce seçim isteyen Mecliste grubu bulunan partilerin şimdi seçimden kaçtığını öne süren Özal, **"Beni seçimden kaçmakla itham edenlerin düştükleri durum hazindir... Seçimi protesto etmeyi dahi önümüze blöf olarak getiriyorlar. Seçime giren girer, girmeyen girmez"** dedi.

Özal, muhalefetin TBMM'yi toplantıya çağırması konusunda ise şunları söyledi:

"Farzedin ki Anayasa Mahkemesi'nin kararı neşredildi. Şu ana kadar yapılmış prosesi, işlemi değiştirmek mümkün değildir. Hiçbir parti çıkıp 'önseçimi yapacağım' diyemez. Daha önceden yapılan işlemler geçerlidir. Meclis, seçim kararı vermiş. Harp hali dışında toplanmaması lazımdır. Ama toplansa da 183 milletvekilim var. Listeye koymadığımız arkadaşların 40'ı bizden yana. Yani 220 eder. Her istediğimizi yaparız. Ve Bizanz oyunlarını boşa çıkartırız."

Özal, **"Meclis toplansa da, toplanmasa da kanun gereği 1 kasımda erken seçimin yapılacağını"** toplantı boyunca sık sık tekrarladı ve **"Bunların üstesinden geliriz. Korkmayız bundan"** dedi.

EVREN'LE GÖRÜŞME

Başbakan Özal, dün İstanbul'da ilk olarak Maçka'da Türk-Japon işbirliğiyle yapılacak otelin temelini attı. Daha sonra Bayrampaşa Ferhatpaşa'da Anadolu ve Trakya otogarlarının temelini atan Özal, Mecidiyeköy'de tapu tahsis belgesi dağıttı...

Harbiye Orduevi'nde kalmakta olan Cumhurbaşkanı Kenan Evren'le, Başbakan Turgut Özal'ın dün özel bir görüşme yaptıkları öne sürüldü. Öğrenildiğine göre seçimle ilgili son gelişmelerin değerlendirildiği görüşme, Evren'in kaldığı katta gerçekleşti. Özal, YSK Başkanı'nın sözlerini saat 19.00 haberlerinde radyodan öğrendi. Daha sonra Evren'in, Ziya Ül Hak onuruna verdiği yemeğe katıldı. İstanbul'da bulunan TBMM Başkanı Necmettin Karaduman'ın katılmadığı yemekten sonra Özal, yaklaşık iki saat daha orduevinde kaldı, ardından Tarabya Oteli'ne döndü.

Çankaya devreye giriyor

11 ekim

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Muhalefetin Meclisin olağanüstü toplanması istemleri karşısında ANAP, SHP, DYP ve DSP liderleri için Çankaya yolu açıldı. Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in **"gelişmeleri dikkatle izlediği, gerekirse uzlaştırıcı rol üstlenebileceği"** açıklandı. Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in anayasaya göre, **"gerektiğinde"** Meclisi toplantıya çağırma yetkisi de bulunuyor.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, son siyasal gelişmeleri yakından izliyor. Cumhurbaşkanının TBMM'de ancak **"kesin bir tıkanıklık"** olursa ya da muhalefetin yarın yapacağı girişimler kesinlikle çıkmaza girerse devreye girme konusunda bir karar alabileceği bildirildi.

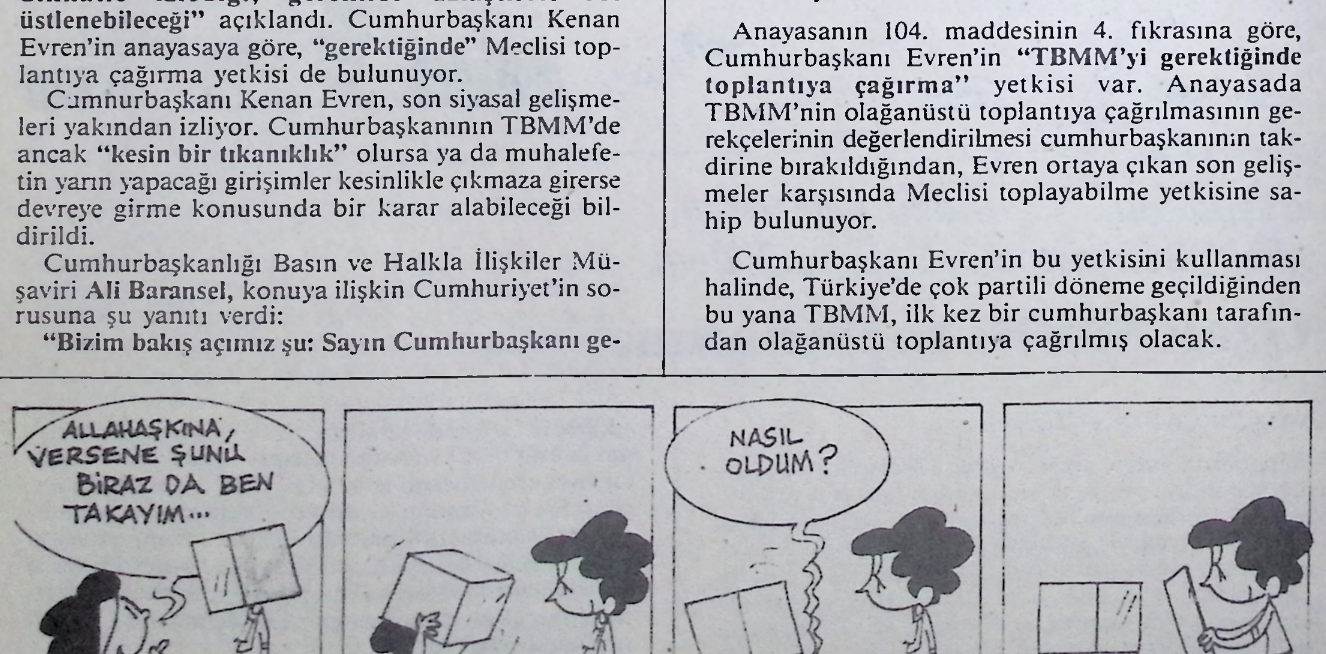
Cumhurbaşkanlığı Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri **Ali Baransel**, konuya ilişkin Cumhuriyet'in sorusuna şu yanıtı verdi:

"Bizim bakış açımız şu: Sayın Cumhurbaşkanı gelişmeleri, duyarlılık ve dikkatle izliyor. Kendisinin devreye girmesinin istenmesi halinde, durumu değerlendirecek. Gerekirse, uzlaştırıcı rol üstlenebilecek."

Baransel, **"uzlaştırıcı rol üstlenmesi"** sözünden neyin amaçlandığının sorulması üzerine de, **"elbette resmen"** yanıtını verdi.

Anayasanın 104. maddesinin 4. fıkrasına göre, Cumhurbaşkanı Evren'in **"TBMM'yi gerektiğinde toplantıya çağırma"** yetkisi var. Anayasada TBMM'nin olağanüstü toplantıya çağrılmasının gerekçelerinin değerlendirilmesi cumhurbaşkanının takdirine bırakıldığından, Evren ortaya çıkan son gelişmeler karşısında Meclisi toplayabilme yetkisine sahip bulunuyor.

Cumhurbaşkanı Evren'in bu yetkisini kullanması halinde, Türkiye'de çok partili döneme geçildiğinden bu yana TBMM, ilk kez bir cumhurbaşkanı tarafından olağanüstü toplantıya çağrılmış olacak.

Liberal Çözüm'ün yazarı Guy Sorman:

Türkiye büyüyor, kalkınmıyor

LEVENT GÜRSES / *12 ekim*

TÜSİAD'ın şubat ayında Türkçesini yayımladığı **"Liberal Çözüm"** kitabının yazarı Fransız ekonomist **Guy Sorman** Türkiye'nin yakın gelecekte bazı önemli yapısal sorunlarla karşı karşıya kalacağını söyledi. Türkiye'de özel sektörün yatırım yapmamasının nedenlerini yüksek faiz oranları ve enflasyon olarak gösteren **Sorman, "Bence hükümet enflasyonu yaratıyor, onunla mücadele etmiyor"** dedi.

"Liberal Çözüm" kitabı 20 dilde 800 bin adet basılan **Sorman,** liberalizmin muhafazakârlık anlamına gelmediğini, siyasal ve ekonomik liberalizmin birlikte yürüdüğünü söylüyor. Kitap yazarlığının yanı sıra Paris Üniversitesi'nde ekonomi konusunda öğretim üyeliği yapan, Le Figaro gazetesinde ekonomi yazıları yazan **Guy Sorman** bir yandan da 15 yıl önce kurduğu yayınevinde çeşitli gazete ve dergiler yayımlıyor. Geçen hafta İstanbul'a gelen **Guy Sorman** Türkiye'de gerçek anlamda liberalizm uygulanıp uygulanmadığı konusundaki sorumuzu şöyle yanıtlıyor:

"Türkiye'de liberal bir ekonomik politika uygulanmıyor denemez. İhracattaki hızlı artış, büyüme hızının Güney Kore ve Tayvan gibi yeni sanayileşen ülkelerle aynı düzeyde olması, liberalizm açısından olumlu göstergeler. Ancak bana kalırsa Türkiye bazı önemli yapısal sorunlara doğru ilerliyor. Hızlı büyüyen her ülkede yeni bir orta sınıf ortaya çıkar. Son 7-8 yılda hızlı bir büyüme gösteren Türkiye'de yaratılan bu orta sınıf, şimdi siyasi haklar talep etmektedir. Evet, Türkiye ekonomik liberalizmi belli ölçülerde uygulamaktadır. Bunun yanında referandum yapılmıştır, seçimler yapılacaktır. Ancak seçim demokrasi demek değildir. Demokrasi halkın yapısını değiştirmektir. Demokrasilerde halk, seçimini serbestçe yapar, işçilerin bağımsız sendikaları, öğrenci dernekleri demokrasinin bir göstergesidir. Büyüme ve kalkınma ayrı şeylerdir. Türkiye büyüyor, ancak kalkınmıyor. Kalkınma ekonomik sürece halkın da katılmasıdır."

Guy Sorman, Türkiye'de liberalizm uygulaması konusundaki görüşlerin ardından konuşmasını Şili örneğiyle sürdürüyor:

"Şili'yi yakından takip eden bir gazeteci ve ekonomist olarak Pinochet politikasının kesinlikle liberalizm olmadığı görüşündeyim. Şili'de para arzında tamamıyla devletin kontrolü vardır. Bu liberalizm ve Friedman okulunun görüşleriyle çelişmektedir. Ekonomide kamu sektörünün hâkimiyeti sürmektedir. Allende döneminden bu yana hiçbir şey değişmemiştir. Ancak dış ticaret serbestleştirilmiş, ihracat artmıştır. Daha önceleri ihracatın yüzde 90'ı bakıra dayalıyken, şimdi bu oran yüzde 50'nin altına düşmüştür. Ancak liberalizm söz konusu olduğunda bunlar yeterli değildir. Bence Pinochet gidecektir, seçimlerde ya aday olmayacaktır ya da kaybedecektir."

"Liberalizm aslında sosyal adalet konusunda çok yeterli bir politikadır" diyen Sorman, Tayvan ekonomisinin küçük şirketler üzerine yoğunlaştığını ve herkesin ekonomik kalkınma sürecinde şansı olduğunu, bunun da liberal sistemde sosyal adalet konusunda iyi bir örnek olduğunu vurguluyor. **Sorman** Tayvan'ın aksine hızlı kalkınan Brezilya ve Mısır'da yatırımların ağır sanayi sektörüne kaydığını, bu nedenle zenginin zenginleştiğini, fakirin de fakirleştiğini ifade ediyor. **Sorman'a** göre Brezilya, Mısır ve Şili gibi ülkelerde sorun yanlış liberalizmle doğru liberalizmi seçmekten kaynaklanıyor.

Sorman yeni kitabı **"Ulusların Yeni Zenginliği"** için 20 kalkınmakta olan ülkeyi dolaşmış.

Behice Boran...

UĞUR MUMCU / *12 ekim*

"Doğum tarihim 1 Mayıs 1910."

Geçen yıl mayıs ayının son günlerinde Federal Almanya'nın Düsseldorf kenti yakınlarında bir göl kıyısında birlikte yürüyor ve konuşuyorduk.

"Bir Uzun Yürüyüş" başlıklı yazı dizisinde okumuştunuz bu söyleşiyi...

— Küçük burjuva bir ailedenim; küçük burjuvazinin aydınlar ve memur subay kanadından değil de öbür kanadından. Babamın zahirelerin toplandığı halde dükkânı vardı. Bursa ile ilçeleri arasında zahire ticareti yapar, ara sıra İzmir ve İstanbul'a kadar uzanırdı. Zengin değildik...

Boran, İstanbul Arnavutköy Kız Koleji'ni 1931 yılında bitirmiş... 1934 yılında Amerika'ya gitmiş; 1938 yılında Michigan Üniversitesi'nde sosyoloji alanında "dikine sosyal hareketlilik" konulu doktorasını tamamlamış...

— O sözünü ettiğim tesadüf olmasaydı ben Marksist olmayacaktım.

Boran'ın sözünü ettiği rastlantı, Amerika'da sosyoloji profesörlerinden birinin oğlunun kendisine Marksizmi okumasını salık vermesiymiş...

— Marksizm ile tanışmam bana bildiğim bir şeye yeni bir açıdan bakmamı da öğretti. (...) Marksizmi öğrenmeye devam edince, anladım ki, bireylerin inandıkları fikirleri yaşamlarına geçirmeleri, evet, ama toplumu değiştirmek ve geliştirmek tek başına bireyin yapacağı iş değil, örgüt işidir. Yani parti işi...

Dönünce, Ankara'da DTCF'de sosyoloji doçenti olarak çalışmaya başlamış Boran... Pertev Naili Boratav, Niyazi Berkes ve Adnan Cemgil ile birlikte "Yurt ve Dünya" adlı bir dergide yazılar yazmış... Daha sonra da Muzaffer Başoğlu ile birlikte "Adımlar" dergisini çıkartmış...

Kırklı yıllar, bütün dünyada faşizm rüzgârlarının estiği yıllardır. Boran ve arkadaşları Türkiye'de bu rüzgârla karşılaşmışlar.. Arkasına devleti almış olan bu faşizm rüzgârı 1948 yılında Boran ve arkadaşlarını üniversite dışına sürüklemiş...

Boran, "Türk Barışseverler Cemiyeti"nin Menderes hükümetinin Kore'ye TBMM kararı olmadan asker göndermesini eleştiren bildirisi nedeniyle yargılanmış ve mahkûm olmuş.

Daha sonra "51 tevkifatı" diye bilinen TKP davası nedeniyle tutuklanmış, yargılanmış, sonunda aklanmış Boran...

— 27 mayıs sabahının erken saatlerinde haberi duyduğumda içimde hem bir ferahlama hem de kaygılanma duydum... Ülkenin 27 Mayıs arifesinde içine düşmüş bulunduğu durumun öyle devam etmeyeceği de aşikârdı. Radyoda okunan açıklamada "NATO'ya, CENTO'ya bağlılık cümlesi hoşuma gitmemişti, ama başka türlü olacağını da beklememiştim...

27 Mayıs'ın getirdiği özgürlük ortamında kurulan Türkiye İşçi Partisi'nin üyeleri arasına katılmış Boran; o günlerde Parti Genel Başkanı M. Ali Aybar ve Boran, yan yana ve omuz omuzadırlar.

— TİP'in kuruluşu olayı çok anlamlı ve önemli bir gelişmenin ifadesidir. Kurucuların işçi sınıfından gelişi, bu sınıfın sendikal örgütlenme ve mücadele bilincinden politik düzeyde örgütlenme ve mücadele bilincine yükselmesinin belirli bir belirtisi ve sonucudur.

Daha sonra Aybar ile Boran'ın yolları ayrılır.

Yıl 1968'dir. Sovyetler Birliği Çekoslovakya'yı işgal etmiştir. TİP Genel Başkanı Aybar, Sovyet işgaline karşı çıkar, "Güler yüzlü sosyalizm"den söz eder.

Boran, işgali Milliyet gazetesinde yayımladığı şu yazısı ile kınar:

— Sovyetler Birliği'nin Varşova Paktı dört üyesi ile birlikte Çekoslovakya'ya yaptığı askeri müdahalenin hiçbir yönden haklı, hatta gerçekçi politika bakımından geçerli görülebilecek bir yanı yoktur... Sovyetler Birliği'nde işçi sınıfı diktatörlüğü, partinin hatta parti içinde belirli bir kadronun gitgide tek bir kişinin keyfi idaresi şeklini almıştır.

Aybar-Boran ikilisinin yolları bu tarihten sonra ayrılır.

Aybar ile Boran'ın yolları Çekoslovak işgali nedeniyle ayrılmış değildir. Yollar daha sonra Aybar ve Boran'ın Marksizm konusunda birbirinden çok farklı görüş ayrılıkları nedeniyle ayrılmıştır.

Kaldı ki Boran 1986 mayısında bana Almanya'da Çekoslovak işgali konusunda, "Zaman kafamdaki düğümü çözdü. Çekoslovak Komünist Partisi ve toplumsal sisteminde sağlıklı ve sağlam unsurlar bulunmasa 1968 krizinden sonra böyle çabuk toparlanmazdı. Ben partideki bu sağlıklı ve sağlam unsurların kimler olduğunu teşhiste yanılmışım" diyerek bir özeleştiri yapmış ve Sovyetleri eleştiren o günkü tavrından geri döndüğünü bildirmişti.

Boran, Aybar ile giriştiği savaşı kazanır ve 1970 yılında TİP Genel Başkanlığı'na seçilir.

Daha sonra 12 Mart dönemi gelir. Boran ve TİP yöneticileri, Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi'nde ağır hapis cezaları ile cezalandırılırlar.

Sonra "74 affı", daha sonra da 1975 yılında TİP adıyla örgütlenme çabaları ve 12 eylül... Yeniden soruşturmalar, tutuklanmalar, "sekiz yıldan on beş yıla kadar" ceza yaptırımlı davalar...

Boran, yedi yıldır yurtdışındaydı. Düsseldorf'taki o uzun yürüyüşlerimiz sırasında bana, "İstanbul'u öylesine özlüyorum ki" demişti, "Ama biliyorum, ömrüm yetmeyecek Türkiye'ye dönmeye."

Behice Boran'ın yurtdışına çıktıktan sonra yaptıklarını beğenmeyebilirsiniz. TKP ile birleşmesini yanlış ve "dramatik" bir gelişme olarak da görebilirsiniz... Hangimiz hayatta yanlış yapmıyoruz ki?

Dostu ve düşmanı şunu kabul etmelidir ki Boran, sosyalizm kavgasında en soluklu ve direnci olanlardan biriydi. Sosyalizm inancından bir an geri dönmedi. Uzun savaşım yıllarının son günlerinde çelişkili cizgiler de çizse, genel doğrultusunda hiç ödün vermedi. İnançlı ve dirençli yaşadı, çileli ve acılı öldü.

Bir bakıma, "1 Mayıs" olan doğum tarihi, Boran'ın Marksizm ile bütünleşen siyasal ve ideolojik çizgisini de belirlemiş oldu.

Boran'ı saygıyla anıyor ve onu yurdundan, Ruhi Su'nun "Dursun Bebek" türküsüne konu olan oğlundan, dostlarından binlerce kilometre uzakta ölmeye mahkûm eden şu yasakçı düzenin bir "demokrasi, uygarlık ve insanlık ayıbı" olduğunu bir kez daha vurgulamak istiyorum.

Türkiye'nin 6. Cumhurbaşkanı

Fahri Korutürk öldü

13 ekim

İstanbul Haber Servisi — Türkiye Cumhuriyeti'nin 6. Cumhurbaşkanı **Fahri Korutürk** dün öğleden sonra İstanbul Moda'daki evinde öldü. Korutürk, 84 yaşındaydı.

Bir süredir dolaşım bozukluğundan rahatsız olan Fahri Korutürk'ün, bir kalp krizi sonucu öldüğü bildirildi.

Korutürk'ün cenazesi Ankara'da yapılacak devlet töreninden sonra Devlet Mezarlığı'nda toprağa verilecek. Korutürk'ün ne zaman toprağa verileceği bugün belli olacak.

Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**, İstanbul'u arayarak Emel Korutürk'e üzüntülerini bildirdi ve içten taziyetlerini iletti. Cumhurbaşkanı Basın Danışmanı **Ali Baransel**, **"Sayın Cumhurbaşkanımız yarın (bugün) Sayın Fahri Korutürk'ün ölümüyle ilgili duygularını içeren bir mesaj yayımlayacaklardır"** dedi.

Korutürk'ün evine ilk olarak özel doktoru emekli amiral **Mehmet Ali Işığıgür** gitti ve çıkışta gazeteci-

lere, **"Pazar akşamı kalp nahiyesinde bir ağrı hissetmiş, bir doktor getirmişler, ilaç almış. Bu sabah (dün sabah) neşeli imiş, öğle yemeğini yedikten sonra uykuya çekilmiş. Emel hanım çayını getirmiş, ancak uykuda vefat ettiği anlaşılmış. Halbuki sağlığı iyiydi"** dedi. Vali Nevzat Ayaz ve İstanbul'daki komutanlar, evine giderek eşi **Emel Korutürk'e** başsağlığı dilediler.

Korutürk'ün ölümü dolayısıyla radyo ve televizyon programlarında değişiklik yapıldı. TV'de haber bülteninden sonra program değişikliğine gidildi ve dünden başlayarak üç dizi halinde Korutürk'ün yaşamını anlatan bir film ekrana getirildi.

Başbakan **Turgut Özal,** Korutürk'ün ölümü nedeniyle Türk Kadınını Güçlendirme ve Tanıtma Vakfı yararına, devlet sanatçısı **İdil Biret** tarafından verilen piyano resitaline katılmadı. Özal, yayımladığı mesajda, **"Korutürk'ü milletçe her zaman minnet ve şükranla anacağız"** dedi.

Korutürk'ün beraber çalıştığı eski liderlerle yeni liderler, Korutürk'ün ölümü dolayısıyla başsağlığı mesajları yayımladılar. Bu arada, Demirel ve Ecevit AA muhabirlerine şunları söylediler:

Süleyman Demirel: "Kendisinin Cumhurbaşkanı olması teklifi bizden gelmiştir. Bizim ve diğer partilerin desteğiyle seçilmiştir. Yedi sene zarfında kendisiyle en uzun başbakan olarak çalışan benim. Kendisi dürüst, ciddi ve makamın hakkını vermek için didinen, çırpınan bir değerli devlet adamıydı."

Bülent Ecevit: "Sayın Korutürk, asker olarak, diplomat olarak ve devlet adamı olarak çok değerli hizmetlerde bulunmuştur. Kendisi Atatürk devrimine yürekten ve bilinçli olarak bağlıydı. Sağlam bir devlet ve demokrasi anlayışı vardı."

ÖZGEÇMİŞİ

1903 yılında İstanbul'da doğdu. 1923 yılında teğmen rütbesiyle Deniz Kuvvetleri'ne katıldı. 1933'te Deniz Harp Akademisi'nden mezun oldu. Roma, Berlin ve Stockholm'de Deniz Ataşelikleri yaptı. 1936'da Montreux Boğazlar Konferansı'nda askeri uzman olarak bulundu. 1950'de tuğamiral rütbesiyle Denizaltı Filo Komutanlığı'na, 1953'te de tümamiral olarak Harp Filosu Komutanlığı'na atandı. Tümamiralliğinde Deniz Eğitim Komutanlığı, Genelkurmay Haber Alma Başkanlığı ve Donanma Komutanlığı görevlerini yaptı. 1956'da koramiral olarak Marmara ve Boğazlar Deniz Kolordu Komutanlığı'na, bir yıl sonra da Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'na atandı. Deniz Kuvvetleri Komutanı iken de 1959'da oramiralliğe yükseldi. 1960 ihtilalinden sonra dört yıl süre ile Moskova Büyükelçiliği yaptı, bunun ardından da Madrid Büyükelçiliği'ne atandı.

1965'te büyükelçilikten istifa etti. 1968'de Cumhurbaşkanlığı'nca Kontenjan Senatörlüğü'ne getirildi.

Cevdet Sunay'ın ölümünün ardından Mecliste uzun süren turlar sonucunda AP ve CHP'nin ortak adayı olarak 6 Nisan 1973'te Türkiye'nin 6. Cumhurbaşkanlığı'na getirildi. 6 Nisan 1980'de bu görevi sona erdi.

Sürgünde Ölüm!..

İLHAN SELÇUK *13 ekim*

Behice Boran, sürgünde öldü.

Sürgün ya da cezaevi, çoğu öncünün yazgısıdır. Voltaire ya da Hugo, bugün okullarda öğreniliyor; isimleri çoğumuza sımsıcak geliyor. Nazım Hikmet'in adını duyunca tüyleri diken diken olan kişi, Namık Kemal'i benimsemiştir:

— Vatan şairidir o...

Oysa Voltaire, Hugo, Namık Kemal ve benzerleri de yaşamları boyunca sürgünle, zindanla iç içe yaşadılar. Koca Hugo'nun sürgünde geçen ömrü 18 yıla ulaşır. Çoğu Fransız aydınlanmacısının başına gelenler, bugün Türk aydınlarının çektikleriyle eşanlamlıdır. Hiç kimsenin kuşkusu olmasın; bugünkü siyasal iktidarların düşman bellediği Nazım Hikmet'in anıtı gelecek kuşakların elleri üzerinde yükselecek, heykelleri uygar kentlerimizin meydanlarını süsleyecektir.

Dünyamızda uygarlık böyle gelişiyor; yeni fikirler önce yargılanıyor, cezalandırılıyor, yasaklanıyor.

Türkiye, aydınlanma sürecini yaşadığından, öncü fikirleri savunanların, gerici ve tutucu düzenlerin siyasal iktidarlarınca mahkûm edilmesi doğaldır.

★

Behice Boran, sürgünde öldü.

Yurtdışında ölen ilericilerin ne ilkidir, ne sonuncusu olacaktır.

19'uncu yüzyıldan bu yana Türk aydınlarının sığınağı Batıdır. Jön Türkler, Abdülhamit istibdadından kaçmak zorunda kalmadılar mı? Padişah tanrısal rejimin buyurganıyken, özgürlükten söz açan herkes "hain"di. Mustafa Kemal, cumhuriyeti ilan etmeden önce de cumhuriyet sözcüğünü ağzına alan herkes "devlet düşmanı" değil miydi?

Ülkemizde 19'uncu ve 20'nci yüzyılda iki büyük sürgün dönemi yaşanmıştır.

Birincisi, 19'uncu yüzyılda Jön Türklerin, ikincisi 20'nci yüzyılda sosyalistlerin sürgünüdür. Bugün Batıda binlerce Türk aydını, devrimcisi, sosyalisti, sendikacısı, sanatçısı yaşıyor. Kimisi için bunlar vatan hainleridir.

Öyle midir?

İki yüzyıldan bu yana "vatan haini" yaftası, sürekli el değiştirmektedir.

Namık Kemal, bu ülkeye "vatan" kavramını getirmiştir; daha önce "vatan" yoktu, "mülk" vardı. Mülk, fethedilen yer anlamınadır. Osmanlının kafasında "ulusçuluk" yoktu ki "vatan" olsun. Ne var ki yurt kavramının aydınlatıcılarından Namık Kemal, "devlet düşmanı" sayılıp Magosa zindanında çürütülmedi mi? O günlerde Anadolu'da nice vali, kaymakam, mektupçu, mutasarrıf, hem Namık Kemal'i zindanlara hapseden devletin buyruklarını yerine getirirdi hem de yakın dostlarıyla buluştuğunda cebinden Namık Kemal'in şiirini çıkartıp okumaktan kendini alamazdı.

Bugün Anadolu'da çoğu aydın devlet memuru-

nun belleğinden dudaklarına dökülen Nazım Hikmet'tir.

★

Behice Boran, sürgünde öldü.

Belki yalnız bizim için değil, Batı Avrupa'nın geri kalmış ülkeleri için bile bu olgu yabancı sayılamaz. İspanya'da Franko faşizmi sürerken, Portekiz'de Salazar diktatörlüğü egemenken, bu iki ülkenin sosyalistleri ve komünistleri de sürgünde yaşamadılar mı? Kırk yıl sonra iki ülkede faşizme son verildiği gün, sürgündeki komünist partileri yer altından yer üstüne çıkabildiler. Şimdi her iki ülkede çoğulcu burjuva demokrasisi geçerlidir; her iki ülke Avrupa Topluluğu'na üye; dünkü "vatan hainleri"de ülkelerinin siyasetinde söz sahibi olmuşlardır.

Gelecek kuşaklar uygarlık tarihini okurlarken, Franko ve Salazar'a hiç kuşkusuz gerçek değerlerini verecekler; faşizmin karanlığını sürdürmeye çabalayanlara lanet okuyacaklardır.

★

Behice Boran, sürgünde öldü.

12 Eylül baskı rejimini sürdürmek için "çağ atladık" diye çırpınanlara anlamlı bir ölüm haberi...

Kimi ölümün anlamında bir tarihsel değer ölçüsü bulunur; Behice Boran'ın sürgünde ölmesi, onun suçunu değil, bizim geriliğimizi vurgulamaktadır.

Weizsaecker, 'Atatürk Uluslararası Barış Ödülü'nü aldı

15 ekim

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Atatürk Uluslararası Barış Ödülü, dün Ankara'da düzenlenen törende Federal Alman Cumhurbaşkanı **Richard von Weizsaecker'e** verildi. Cumhurbaşkanı Kenan Evren, törende yaptığı konuşmada, **"Türkiye'de yaşayan insanların tüm hakları anayasamızın ve bağımsız Türk adaletinin teminatı altındadır"** dedi. Von Weizsaecker ise tutuklu ve mahkûmların, hukuk devleti ilkeleri çiğnenmeden insan onuruna yaraşır muamele görmeleri konusunun demokrasilerin başarılarını ispatlayan sınav olduğunu söyledi. Konuk devlet başkanı Türkiye'nin Avrupa Topluluğu ile ilişkileri konusunda ise **"Ülkenizin Avrupa Topluluğu ve topluluk üyesi devletlerle imzaladığı sözleşme hükümlerini fiiliyata dönüştürme konusunda bizim desteğimize güvenebilirsiniz"** dedi.

TBMM Başkanı **Necmettin Karaduman**, Cumhurbaşkanlığı Konseyi üyeleri, **Nurettin Ersin, Tahsin Şahinkaya, Nejat Tümer** ve **Sedat Celasun**, Başbakan **Turgut Özal**, Genelkurmay Başkanı **Necip Torumtay**, bazı bakanlar, Ankara Valisi **Cahit Bayar**, Ankara Belediye Başkanı **Mehmet Altınsoy** ve Ankara'daki kordiplomatlardan oluşan kalabalık bir grup saat 16.00'da Devlet Opera Binası'nda yapılan törene katılanlar arasındaydı.

Törende bir konuşma yapan Cumhurbaşkanı Evren, şunları söyledi:

"Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna temel teşkil eden Lozan Antlaşması da esasen Türkiye'de yaşamakta olan dini azınlıkların, fiilen asırlardır yararlandıkları hakları tescil etmişti. Türkiye Cumhuriyeti, vatandaşları arasında ırka dayanan bir fark gözetmemiş, Türkiye'de ırkçı uygulamalar olmamış ve fiilen anayasamızda yer alan bu temel ilke halkımızın vicdan ve zihniyetindeki derin köklerden kaynaklanmıştır. Türkiye'de yaşayan insanların tüm hakları anayasamızın ve bağımsız Türk adaletinin teminatı altındadır."

Cumhurbaşkanı Evren, konuşmasından sonra Federal Alman Cumhurbaşkanı Richard Von Weizsaecker'e Atatürk Uluslararası Barış Ödülü'nü ve beratını verdi.

Weizsaecker, ödülünü aldıktan sonra yaptığı konuşmada, **"Dünyada barışı isteyen, kendi ülkesinde de barışı amaç edinmeli. Bu bazen bireysel insan haklarının daha sağlam güvencelere bağlanmasını, kimi durumlarda ise sosyal adaletin daha iyi gerçekleştirilmesini, bazen ırkçı sınırlandırmaların kaldırılması veya azınlıkların korunması anlamını taşımaktadır"** dedi.

Tutuklu ve mahkûmların durumuna da değinen Weizsaecker bu konuda şunları söyledi:

"Tutuklu ve mahkûmların, hukuk devleti ilkeleri çiğnenmeden, insan onuruna yaraşır muamele görmeleri konusu demokrasilerin başarılarını ispatlamaları gereken sınavlardır."

Türkiye'nin Avrupa Topluluğu ile ilişkilerini de ele alan Federal Alman Devlet Başkanı, bu konuda şunları söyledi:

"Ülkenizin Avrupa Topluluğu ve topluluk üyesi devletlerle imzaladığı sözleşme hükümlerini fiiliyata dönüştürme konusunda bizim desteğimize güvenebilirsiniz. Ülkeniz geçen nisan ayında Avrupa Topluluğu'na katılma başvurusunda bulunmuştur. Bu son derece makul bir adımdır. Katedeceğiniz yol pek kolay olmayacak. Başarı ile ilerleyebilmek için her iki tarafın sabırlı olmaları, isabetli değerlendirmeler yapmaları ve öncelikle arzu ettiğimiz dostane diyaloğun sürdürülmesi gerekecektir."

Türk-Yunan ilişkilerine de değinen Weizsaecker, ülkesinin Atatürk ve Venizelos tarafından kurulmuş olan barışın tekrar sağlanmasından yana olduğunu ifade ederek, **"Bugün artık tahrik edici davranışlardan kaçınma ve birbirinin zayıf noktalarını kollamaktan vazgeçme, karşılıklı anlayışla, iyi komşuluk ilişkileri arayışı içine girme zamanı gelmemiş midir?"** diye konuştu.

Weizsaecker, ödülü kapsamındaki paranın yarısının Berlin'de yaşayan Türk kadınlarının meslek eğitimini teşvik etmek amacıyla kurulan bir Türk-Alman ortak girişimine, diğer yarısının ise İkinci Dünya Savaşı sonrasında Türkiye ile Batı dünyası arasındaki manevi kültürel ve bilimsel ilişkiler konusunda Ankara Üniversitesi'ne ait bir araştırma projesine destek olarak verileceğini bildirdi.

Törenden sonra Cumhurbaşkanı Kenan Evren, konuk devlet başkanı için Çankaya Köşkü'nde bir akşam yemeği verdi. Federal Alman Devlet Başkanı Richard von Weizsaecker bu sabah ülkesine dönecek.

GEÇMİŞLE GELECEK
Sabahattin Kudret Aksal
[illegible] Cağaloğlu-İSTANBUL

Cumhuriyet

YOL KESEN IRMAK
H. Veldet Velidedeoğlu
[illegible] Cağaloğlu İstanbul

64. Yıl; Sayı: 22678 — Kurucusu: Yunus Nadi — 200 TL. (KDV dahil) — 14 Ekim 1987 Çarşamba

Başbakanın, Anayasa Mahkemesi kararının yayımını erteleme girişimi başarısızlıkla sonuçlandı

Özal'ın oyununu YSK bozdu

1 *Özal, Anayasa Mahkemesi'ne "salt çoğunluğun anlamını" sordu ve kararı, Resmi Gazete'ye göndermedi.*

2 *Yüksek Seçim Kurulu, gerekçeli kararın yayımını bekleyeceğini bildirdi ve aday listelerini kesinleştirmedi.*

3 *YSK'nın bu kararından sonra Özal iptal kararı gerekçesinin bugün yayımı için talimat verdi.*

Yetkisiz başvuru

UĞUR MUMCU

ANKARA — Başbakanın Anayasa Mahkemesi'ne başvurarak, yasaların ya da anayasanın belli maddelerinin "yorumlanma isteme hakkı" bulunmuyor. Bu yüzden Anayasa Mahkemesi'nin Başbakanın başvurusu için bu toplantıyı yapması beklenmiyor. Büyük olasılıkla Başbakanın başvurusuna bugün Anayasa Mahkemesi Başkanı bir "başkanlık [illegible]

(Arkası Sa. 8, Sü. 5'te)

Yanlış Manevra

ANKARADAN — YALÇIN DOĞAN

ANKARA — [illegible]

(Arkası Sa. 8, Sü. 7'de)

Kaygan Zeminde...

CÜNEYT ARCAYÜREK yazıyor

ANKARA — [illegible]

(Arkası Sa. 8, Sü. 7'de)

Salt çoğunluk ne demektir?

Konuk yazar — DOÇ. DR. HİKMET SAMİ TÜRK

Özal, gerekçeli kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasını bir süre erteleyerek "Salt çoğunluğun anlamı" üzerine Anayasa Mahkemesi'nden görüş istedi. Özal'ın bu başka tür hesaplarınayı [illegible]

(Arkası Sa. 11, Sü. 6'da)

ANAP, 29 kasımda seçim istiyor

***ANAP,** bugün Meclisi olağanüstü toplantıya çağırıyor. Erken seçimin 29 kasımda yapılması için Özal ve 15 ANAP milletvekili Meclise yasa değişikliği önergesi verecek.*

***ANAP**'ın önergesine göre, kontenjan adayı gösterilecek seçim bölgelerinde milletvekili dağılımı, o seçim bölgesinden çıkacak milletvekili sayısının bir eksiğine bölünerek yapılacak.*

***Önergede** isteyen partinin milletvekili adaylarını saptamak için önseçim yapabileceği belirtiliyor. Partiler yasanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 3 gün içinde önseçim yapıp yapmayacaklarını YSK'ya bildirecekler.*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Anayasa Mahkemesi'nin Erken Seçim Yasası'yla ilgili gerekçeli iptal kararının, gerek kendisi gerekse Resmi Gazete'de yayımlanıp yayımlanmaması, dün Başbakan Özal'ın yaptığı girişimlerine konu oldu. Gerekçeli kararın dün Başbakanlığa ulaşmasından sonra Özal, kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasını bir süre için erteledi ve gerekçe olarak da, Anayasa Mahkemesi'nden "salt çoğunluğun anlamı" konusunda görüş istemesini gösterdi. Özal'ın bu girişimi siyasal kulislerde, milletvekili aday listelerinin YSK tarafından kesinleştirilmesine dönük bir "manevra" olarak nitelendirildi. Ancak Yüksek Seçim Kurulu, Özal'ın girişiminden kısa bir süre sonra bir açıklama yaparak, iptal kararı Resmi Gazete'de yayımlanıncaya kadar, milletvekili aday listelerini kesinleştirmeyeceğini bildirdi. Listelerin, mevcut seçim takvimine göre bugün ilan edilerek kesinleşmesi gerekiyordu. YSK'nın bu beklenmedik kararının belli olmasından sonra, Başbakanın girişiminden vazgeçtiği ve gerekçeli kararı bugünkü Resmi Gazete'de yayımlanmasına ilişkin talimatını verdiği öğrenildi.

Daha sonra Çankaya'daki Başbakanlık Konutu'nda ANAP kurmaylarıyla bir araya gelen Özal, Meclis

(Arkası Sa. 11, Sü. 3'te)

GEREKÇELİ KARAR NE DİYOR?

Bu adaylar geçersiz

Anayasa Mahkemesi'nin Seçim Yasası'nın 8. maddesini iptal eden kararının gerekçesinin yazımı dün tamamlanarak karar, SHP, Başbakanlık ve TBMM'ye tebliğ edildi. Gerekçeli karara göre aday listeleri, adayların belirleniş yöntemi anayasaya aykırı bulunduğu için geçersiz hale geldi. Adayların geçersiz hale gelmesi ve yeniden partilerin aday belirlemesi zorunluluğu fiilen de 1 kasımda seçimi olanaksız kıldı. Mahkeme gerekçede "önseçim" yapmayı, partilerin kendi iç kurullarına bıraktı. Buna göre isteyen parti adaylarını önseçimle saptayabilecek.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Anayasa Mahkemesi'nin Seçim Yasası"nın bir maddesini iptal eden gerekçeli kararı, dün açıklandı. Gerekçeli kararı yorumlayan Anayasa Mahkemesi üyeleri, "Aday listelerinin yeniden belirlenmesi gerektiğini" belirterek "Bu durumda işlemlerin 1 kasıma kadar tamamlanamayacağını" söylediler.

Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin TBMM Başkanlığı'nın ve kamuoyunun merakla beklediği gerekçeli kararın yazımını dün öğle saatlerinde tamamladı. Başbakanlığa, TBMM'ye ve SHP'ye gönderilen kararda, Seçim Yasası'nın, adayların önseçim yapılmadan belirlenmesine ilişkin 8. maddesinin iptal gerekçesinde, anayasanın 67. maddesine atıfta bulunularak şu hükme varıldı:

"Önseçimin yasaklanması yurttaşların oy hakkını olumsuz yönde etkileyecektir. Seçmenin, siyasi partiyle birlikte temsilcisini de seçmek konusunda sahip olduğu etkiyi kısıtlamak, demokratik olmayan bir yöntemle saptanmış adaylara oy vermek zorunda bırakmak, daha demokratik saptama yöntemi için seçmek tanımamak, oy hakkını zedeler. Milletvekillerini, seçmenin ilk koşulu adayları saptamak olduğuna göre, önseçimin yasaklanmasıyla oy hakkının zedelenmedi kaçınılmazdır. Bu durumun ise anayasanın 67. maddesindeki seçme ve seçilme hakkına açık bir aykırılık oluşturduğu ortadadır."

Gerekçeli kararda, iptal edilen Seçim Yasası'nın ilgili maddesi-

(Arkası Sa. 8, Sü. 5'te)

BARIŞ İÇİN — Kosta Rika Devlet Başkanı Oscar Arias, göreve geldiği 1986 yılından bu yana, Orta Amerika'da barışın sağlanması için çalıştı. 58 yaşındaki Arias, halkı tarafından sevilen bir lider.

Nobel Barış Ödülü Arias'ın

Kostarika Devlet Başkanı Oscar Arias Sanchez, kendi adıyla anılan barış planı çalışmaları nedeniyle Nobel Barış Ödülü'ne değer görüldü.

OSLO (AP) — Nobel Komitesi, 1987 yılı Nobel Barış Ödülü'nün, Orta Amerika'da barışın sağlanması için kendi adıyla anılan bir plan geliştiren Kostarika Devlet Başkanı Oscar Arias Sanchez'e verildiğini açıkladı. 5 kişilik Nobel Ödülleri Komitesi'nin Başkanı Egil Aarvik tarafından yapılan açıklamada, "Arias, sivil savaşlar ve huzursuzluklar ile çalkalanan bölgeye yeniden barış ve istikrar getirilmesi yolundaki yapıcı katkılarından dolayı ödüle layık görüldü" denildi. Arias Barış Planı'nın, bölgede demokrasinin yerleştirilmesi ve devletler ile halkları arasında işbirliğinin geliştirilmesi yolunda önemli bir adım olduğu da kaydedildi.

Bu yıl, Nobel Barış Ödülü'ne 93 kişi aday gösterilmişti. Dünya basınının en fazla şans tanıdığı adaylar arasında Filipinler Devlet Başkanı Corazon Aquino, Arjantin Devlet Başkanı Raul Alfonsin ve Dünya Sağlık Teşkilatı (WHO) bulunuyordu.

Bu yılın barış ödülünü alan Arias'ın, adının açıklanmasını isteyen İsveçli bir hukukçu tarafından aday gösterildiği [illegible]

(Arkası Sa. 11, Sü. 1'de)

PORTRE: BARIŞ ÖNCÜSÜ LİDER OSCAR ARIAS SANCHEZ

WEIZSAECKER ANKARA'DA 13. Sayfada

Liste başı adaylar üzgün

Önseçim zorunluluğu en çok muhalefet partilerini etkilemiş durumda. ANAP'lılar yeni yasa hazırlansa da, listelerde bir değişiklik olmayacağından emin bulunuyorlar.

FÜSUN ÖZBİLGEN

"Kırk yılın başında bir milletvekili olacaktık, onu da Anayasa Mahkemesi taş koydu, hayatta bir hiç milletvekili olamayacak mıyız?.."

Bu sözlerden sonra yükselen kahkahalar, İstanbul'da listenin birinci sırasına yerleşmiş bir milletvekili adayının gerçek düşüncesine yaka vurguyu getiriyor. Lideri, hararetle Anayasa Mahkemesi kararını savunup aksi halde seçimi boykottan söz ederken liste başı aday Anayasa Mahkemesi'ne hafif içerlemiş.

Yine bir başka muhalefet partisinden yine liste başı bir adayla konuşuyoruz:

"Şimdi tabii önseçim yapmamız lazım, ama önseçim için tüzükte yer alan maddelerdeki kurullar henüz oluşmuş değil. Sanıyorum Özal bir çare bulacaktır. Eğer Özal 1 Kasım itibariyle seçimi yapılabilir hale getirecek bir formül bulursa, o zaman ne yapılır bilmem. Tabii şu durumda bizim önseçim yapmamız lazım..."

"Peki, eğer önseçim yapılırsa, siz de seçilme şansınız ne olur, yine liste başına gelebilir misiniz?" diye soruyoruz.

Yanıt şöyle oluyor:

"Önseçimin nasıl olacağı henüz be-

(Arkası Sa. 11, Sü. 7'de)

EYLÜL AYINDA İHRACAT PATLAMASI

Ekonomide

BUNALIM MUHALEFETTE — Muhalefet partilerinin siyasetlerinin farklı olması nedeniyle, onlarla anlaşmanın mümkün olmadığını savunan Özal, gazete kupürlerini göstererek, referandum öncesi seçim isteyenin muhalefet olduğunu anlattı. Özal, asıl bunalımın muhalefette olduğunu ve muhalefet partilerinin anketler nedeniyle seçim korkusuna kapıldığını ileri sürdü. Özal, gazetelerden muhalefeti anketlerde iyi göstermedikleri istedi. (Fotoğraf RIZA EZER)

Özal: Kaosun nedeni muhalefet

Özal: *Bunlar, Türkiye'yi koalisyonlu dönemlere götürme taktikleridir. Bunlar anketlerdeki rakamları gördükçe korkuyorlar.*

İnönü: *Kendi düşen ağlamaz. Şimdi yapacakları şey, bu karışıkdan kurtulmak için muhalefetle bir uzlaşma havası yaratarak TBMM'de gereken düzenlemeleri yapmaktır.*

Cindoruk: *Başbakan seçim değil Entebbe baskını yapmak istiyor.*

Ecevit: *Özal adaletli bir seçim sistemine razı olmazsa, muhalefetin elinde demokratik yaptırım olanağı vardır. O da ANAP'ı tek başına bırakmak.*

YSK *Başkanı Elçin, süre kısaltma yetkilerinin saklı tutulması halinde önseçim de yapılarak 29 kasımda seçim yapılabileceğini söyledi.*

Orta Sayfada

Muhalefetin tepkisi

İnönü: Özal'ın tavrı gülünç

Özal'ın Anayasa Mahkemesi'nden görüş istemesini hata olarak değerlendiren DYP Grup Başkanı Cindoruk, Sayın Başbakan bu talepte bulunmadan önce adliyenin en kıdemsiz mübaşirine sorsaydı bu hataya düşmezdi dedi. Orta Sayfada

ANAP tedirgin

'Küskün' korkusu

Özal'a bağlılık deklarasyonunu imzalayan liste dışı milletvekillerinin ne yapacakları konusundaki belirsizlik, ANAP yönetimini tedirgin ediyor. Yakın takipteki küskünlere "siyasi geleceğinizi tehlikeye atmayın" nasihati veriliyor.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Milletvekili listelerine alınmayan ya da seçilemeyecek sıralara konan milletvekillerinin sayısının fazlalığı, ANAP yöneticilerini korkutuyor. Milletvekillerinin "Özal'a bağlılığını" göstermek amacıyla imzaya açılan deklarasyonu 178 milletvekili

(Arkası Sa. 11, Sü. 8'de)

Korutürk için tören cuma günü

Türkiye Cumhuriyeti'nin 6. Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'ün ölümü nedeniyle bayraklar yarıya indirildi. Radyo ve TV programları değiştirildi. Cenaze yarın TBMM'de katafalka konacak.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türkiye Cumhuriyeti'nin 6. Cumhurbaşkanı emekli Oramiral Fahri Korutürk'ün ölümü nedeniyle dün [illegible] bayraklar yarıya indirildi. Cenazesi yarın katafalka konacak olan Korutürk için, cuma günü

(Arkası Sa. 11, Sü. 4'te)

BORAN, CUMARTESİ GÜNÜ TOPRAĞA VERİLECEK Orta Sayfada

Taktik nükleer füzelerin yerleştirilmesi

ABD, füzeler için zemin yokluyor

UFUK GÜLDEMİR

WASHINGTON — ABD [illegible] San Francisco'da yapılacak NATO Nükleer Planlama Grubu toplantıları öncesinde, 500 kilometreden daha az menzilli yeni Taktik Nükleer Füzelerin (SNF) Türkiye'ye yerleştirilmesi amacıyla zemin yokluyor.

ABD ile SSCB arasında orta menzilli nükleer füzelerin kaldırılması konusunda (INF) varılan ilke anlaşması ardından, Washington yönetimi, INF anlaşmasının kararlarda meydana getireceği ulumsuz sonuçlar dolayısıyla Montebello Nükleer Planlama Grubu kararlarının hayata geçirilmesi zorunluluğu [illegible]

(Arkası Sa. 11, Sü. 8'de)

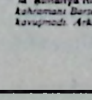
■ **Bağdat'a füze saldırısı:** *İran'ın attığı füze, Irak'ın başkenti Bağdat'ta 24'ü çocuk, 30 kişinin ölümüne, en az 200 kişinin de yaralanmasına yol açtı. 3. Sayfada*

■ **Yunan-Bulgar yakınlaşması:** *Yunan Cumhurbaşkanı Sartzetakis'in Sofya gezisi sürüyor. İki ülke arasındaki ticari ilişkiler geliştirilecek. 3. Sayfada*

■ **39. Frankfurt Kitap Fuarı:** *320 bin kitabın sergilendiği fuarda Türkiye ancak yabancı yayınevleriyle temsil edilebildi. 4. Sayfada*

■ **Tüketicilikte üstümüze yok:** *OECD üyesi ülkeler arasında yiyecek, içecek ve giyeceğe en çok para ayıran ülkenin Türkiye olduğu belirlendi. Ekonomi'de*

■ **Ümitlerimiz galibiyeti koruyamadı:** *İngiltere ile dün karşılaşan Ümit Milli Takımımız, uzun süre önde götürdüğü maçta galibiyeti kaçırdı. Spor'da*

■ **Başkan adayı tartışılıyor:** *ABD'de Cumhuriyetçi Parti'nin şanslı başkan adayı Bush'un, parlak kariyerine rağmen güçsüz bir imajı olduğu öne sürülüyor. Arka Sayfada*

■ **Almanya'nın Watergate'i:** *Politik skandal kahramanı Barschel'in ölüm nedeni açıklığa kavuşmadı. Arka Sayfada*

GÖZLEM

UĞUR MUMCU

Korutürk...

Önceki gün yaşama gözlerini yuman Korutürk'ün Cumhurbaşkanlığı süresi iki ihtilal arasına rastlamıştır.

1973 yılı, 12 Mart askeri döneminden çıkış tarihidir. Korutürk, 1973 yılında Cumhurbaşkanlığına seçilmiş ve "12 Mart bunalımı" bu seçim ile birlikte son bulmuştur.

Korutürk'ün görev süresi 1980 yılı nisanında son bulmuş

(Arkası Sa. 11, Sü. 1'de)

Haydar Dümen'in kitabı Muzır Kurulu raporuyla müstehcen bulundu

Kitaba imha kararı

SÜLEYMAN SARILAR / *16 ekim*

Psikiyatri uzmanı yazar Dr. Haydar Dümen'in daha önce yargı kararlarıyla aklanan **"Cinsel Yaşam-1"** ve **"Cinsel Yaşam-2"** adlı kitaplarını birleştirerek yayımladığı **"Cinsel Kültür"** adlı kitabının imhasına karar verildi. Muzır Kurulu raporuna dayanılarak yargı kararı olmadan müstehcenlik gerekçesiyle verilen imha kararına yazarın avukatlarınca itiraz edildi.

Haydar Dümen, 1974 yılında yayımlanan ve Danıştay kararıyla muzır olmadığı saptanan Cinsel Yaşam-1 adlı kitabıyla bunun devamı olan ve İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nce aklanan Cinsel Yaşam-2 adlı kitaplarını birleştirerek Cinsel Kültür adı altında 1983 yılında yayımladı. Kitabı inceleyen Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu, İstanbul Savcılığı'na gönderdiği raporda, kitabın küçükler üzerinde olumsuz etkiler yaratacağını belirterek dava açılmasını istedi.

İstanbul Basın Savcılığı 87/112 sayılı hazırlık incelemesinde, kitabın 1983 yılında yayımlanması nedeniyle takipsizlik kararı verdi. Savcı **Hüseyin Şermet**'in takipsizlik kararında, kitabın 1983 baskısının Muzır Kurulu'nca müstehcen bulunduğu belirtilerek, yayın tarihi itibarıyla suçun zaman aşımına uğradığı kaydedildi. Hüseyin Şermet kitabın yazarı Haydar Dümen hakkında Basın Yasası'nın 35. maddesi uyarınca dava açılamayacağını belirterek, Muzır Kurulu raporuna dayanılarak İstanbul 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 26.8.1987 tarih ve 87/189 kararıyla toplatılan Cinsel Kültür adlı kitabın imhasına karar verilmesini istedi.

İMHA KARARI

Savcının istemini yerinde gören İstanbul 4. Sulh Ceza Mahkemesi, kitabın imhasını kararlaştırdı. Yargıç **Azmi Ulu**'nun kararında, **"Muzır Kurulu tarafından müstehcen bulunan kitabın halkın ar ve haya duygularını incittiği, cinsel arzuları tahrik ettiği bildirildiğinden, kitabın CMUK 392. maddesi uyarınca müsaderesine ve imhasına karar verildi"** denildi.

İmha kararına itiraz eden Haydar Dümen'in avukatı **Tayfun Akçay**, İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'ne verdiği dilekçede, böyle bir kararın esas davayı görmekle yetkili mahkemece alınabileceğini belirtti. Avukat Akçay, itiraz dilekçesinde, kitabın daha önce yayımlanan ve yargı kararlarıyla aklanan iki kitabın birleştirilmesiyle oluşturulduğunu belirterek **"İstanbul Savcılığı'nca, bir kitap hakkında sanki** 'münhasıran müsadereye tabi bulunan uyuşturucu maddenin müsaderesi isteniyormuş gibi' **sulh ceza mahkemesinden karar alınmıştır"** dedi.

DÜMEN: EROİN GİBİ...

Cinsel Kültür adlı kitabının imhasına karar verilen Haydar Dümen de kararı **"Hükümetin kitaba karşı olan tutumunun göstergesi"** olarak yorumladı. Dümen **"Bu hükümetin kitaba karşı olduğunu bilirdim, ama yargı kararlarıyla aklanan kitabı imha edeceğini bilmiyordum. Kitabın, yargı kararı olmadan müstehcen diye kurul raporuyla imhasını, eroin, esrar ve uyuşturucu madde imhası gibi değerlendiriyorum. Yargıdan geçmeden** 'görüldüğü yerde imhasına' **zihniyeti, olayın kendisinden daha vahim olup, geleceğe uzanan karanlığın önemli adımlarından biridir"** dedi.

Cinsel Kültür adlı kitabın toplattırılmasından sonra Muzır Kurulu raporuyla imhasına karar verilmesi, hukukçularca **"yargısız ceza"** olarak değerlendirildi. Hukukçular, bir kitabın müstehcen olup olmadığına yargının karar verebileceğini belirterek, Muzır Kurulu raporuna dayanılarak imha işleminin hukuk ilkeleriyle bağdaşmadığını söylediler.

Cinsel Kültür adlı kitabın imha kararına yapılan itiraz İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nce önümüzdeki günlerde karara bağlanacak.

Batı Afrika ülkesinde 4 yılda ikinci kez askeri darbe oldu

Burkina Faso yönetimi devrildi

16 ekim

ABİDJAN (AP) — Afrika ülkelerinden Burkina Faso'da Devlet Başkanı **Thomas Sankara** yönetimi, dün askeri bir darbeyle iktidardan uzaklaştırıldı. Darbe liderinin, Sankara'nın başdanışmanı, eski Adalet ve Devlet Bakanı **Blaise Compaora** olduğu bildirildi.

Askeri darbe sırasında çok sayıda kişinin öldüğü ve yaralandığı sanılıyor.

Burkina Faso ulusal radyosunun haberine göre askeri darbe, Compaora liderliğindeki 15 Ekim Halk Cephesi adlı örgüt tarafından düzenlendi. Compaora'nın, 4 yıl önceki askeri darbeden bu yana Thomas Sankara'yı sıkı şekilde desteklediği haber veriliyor. Devlet Başkanı Sankara, 1983 yılı martında askeri bir darbeyle iktidara gelmişti.

Resmi radyodan yayımlanan bildiride, Burkina Faso sınırlarının durum tamamen kontrol altına alınıncaya kadar kapalı tutulacağı belirtildi. Bildiride, Sankara liderliğindeki **Ulusal Devrim Konseyi**'nin de feshedildiği açıklandı. Bildiriden sonra radyo askeri marşlar çalmaya başladı.

Görgü tanıklarının ifadelerine göre, darbenin açıklanmasından kısa süre önce başkent Uagadugu'daki başkanlık sarayının çevresinde silah sesleri duyuldu. Askeri araçların da saraya doğru harekete geçirildiği haber verildi. Devlet Başkanı Sankara'dan haber alınamadığı, devrik başkanın tutuklanmış olabileceği belirtiliyor. AFP'nin bildirdiğine göre, darbenin ar-

dından başkent sokakları tamamen boşaldı ve resmi dairelerle bakanlıklar çalışmadı. Uagadugu ile Fildişi kıyısının başkenti Abidjan arasındaki telefon bağlantısının da dün saat 17.30'dan bu yana kesik olduğu belirtiliyor.

Darbe lideri Blaise Compaura, Sankara'yı ülkeyi sömürge dönemine geri döndürmeye çalışmakla suçladı.

Batı Afrika'da eski bir Fransız sömürgesi olan ve Yukarı Volta olan eski adı 1984 yılında Burkina Faso olarak değiştirilen ülke, 1960 yılında bağımsızlığını elde etmişti.

Burkina Faso'da darbeciler, siyasi tutukluları serbest bıraktılar

Devlet başkanı öldürüldü

16 ekim

UAGADUGU (AP) — B. Afrika ülkelerinden Burkina Faso'da önceki akşam "15 Ekim Halk Cephesi" adlı örgütün düzenlediği darbe sırasında çıkan çatışmalarda Devlet Başkanı **Thomas Sankara**'nın öldüğü bildirildi.

Burkina Faso'nun başkenti Uagadugu'daki kaynaklar, Sankara'nın, özel muhafız birliği ile darbeciler arasında çıkan çatışmada öldüğünü kaydediyorlar. Aynı kaynaklar 38 yaşındaki Sankara ile 9'u asker toplam 11 kişinin başkentin doğusundaki bir mezarlığa gömüldüğünü ifade ediyorlar.

Eski Adalet ve Devlet Bakanı **Blaise Compaore** liderliğindeki darbecilerin, bütün siyasi tutukluları salıverdiği bildiriliyor. Darbeciler adına radyoda yayımlanan bildiride, ülkede tatil ilan edildiği, siyasal tutukluların yanı sıra idari nedenlerle tutuklanarak cezaevine konulanların da serbest bırakılacakları belirtildi. Bildiride ayrıca, 1984 yılında grev yaptıkları için görevden uzaklaştırılan öğretmenlerin görevlerine iade edilecekleri de kaydedildi.

Sankara'nın yönetimi sırasında başdanışman olarak görev yapan Blaise Compaora, Sankara'nın **"devrime ihanet ettiğini"**, darbenin bu nedenle yapıldığını söyledi. Yeni hükümetin bölge temsilcilerinin kısa bir süre içinde yeni devlet başkanı seçeceğini kaydetti.

Darbeden sonra kesilen her türlü telefon ve teleks bağlantısı dün sabah kısmi olarak yeniden kuruldu.

Darbeciler ikinci bir emre kadar havalanlarını ve bütün sınır kapılarını kapayarak ülkede sokağa çıkma yasağı ilan ettiler. Radyodan askeri marşlar çalındığı bildiriliyor. Darbeden sonra kesilen telefon ve teleks bağlantıları dün sabah çok sınırlı olarak yeniden kuruldu.

Alınan haberlere göre, başkentte durum sakinliğini koruyor. Kaynaklar darbenin başlangıcında duyulan silah seslerinin artık kesildiğini belirtiyorlar. Darbeden sonraki ilk haberde, çatışma çıktığı ve çok sayıda kişinin öldüğü ya da yaralandığı belirtilmişti. Ölü ve yaralı sayısı ise hâlâ kesin olarak bilinmiyor.

Batı Afrika'da eski bir Fransız sömürgesi olan ve 1984 yılında Burkina Faso adını alıncaya kadar Yukarı Volta olarak bilinen bu ülkede 1983 yılındaki darbe ile Thomas Sankara yönetimi devralmıştı. Önceki gün, yine bir darbe ile Bankara'yı deviren Compaore, 1983 darbesinde Şankara'yı desteklenmişti.

Devrilen Devlet Başkanı Sankara, Libya lideri **Muammer Kaddafi** ile sıkı ilişkilerini sürdürürken, başta Fransa olmak üzere Batı ülkeleriyle de işbirliği yapıyordu. Batıya yönelik **"emperyalizm"** suçlamalarıyla tanınan Sankara, Üçüncü Dünya ülkeleri içinde kendisini **"ilerici"** bir lider olarak tanımlıyor; uluslararası toplantılarda sık sık sosyal adalet, bütünleşme temaları üzerindeki konuşmalarıyla ilgi topluyordu.

Askerler ile köylü ve çiftçiler arasında işbirliğini geliştiren uygulamaları ile de bilinen Sankara, darbesinin birinci yıldönümünde Yukarı Volta olan ülkesinin adını Burkina Faso olarak değiştirmişti.

Teknolojide süper iletken devrimi

YAVUZ BAYDAR / *16 ekim*

STOCKHOLM — **"Seramikli maddelerin süper iletkenliği alanında çığır açan bulguları"** nedeniyle 1987 Nobel Fizik Ödülü'nü alan Prof. **Karl Müller** ve Dr. **Georg Bednorz** uzun bir süredir çalışmalarını İsviçre'de yürütüyorlar. 60 yaşında olan İsviçreli fizikçi Prof. Müller, 1963 yılından beri, 37 yaşındaki Alman fizikçi Dr. Bednorz ise 1982'den beri IBM Zürich Araştırma Laboratuvarı'nda araştırma yapıyor.

Çağdaş fiziğin en ilginç olgularından sayılan **"süper iletkenlik"**, Hollandalı fizikçi Heike Kamerlingh-Onnes'in 1911 yılında yaptığı çalışmalar sonunda ortaya çıkmış ve giderek büyük önem kazanmış bulunuyor.

"Süper iletken"lik olgusu madde karışımlarının **"mutlak sıfır"** noktasına (-273°C) dek soğutulması sonucu ortaya çıkıyor. Elektrik akımı, soğutulmuş üstün iletkenlerde hiçbir dirençle karşılaşmıyor. Üstün iletkenlik, bugüne dek, çeşitli madde karışımlarının helyum gazı yardımıyla mutlak sıfır noktasına dek soğutulması sonucu elde ediliyordu.

Müller ve Bednorz, bilinen maddeler üstündeki karışım çalışmalarını bir yana bırakarak oksitli karışımları araştırmaya başladı. İki fizikçinin çabaları, (-243°C) ortamında süper iletken olan bir bakır oksid karışımının ortaya çıkarılması ile sonuçlandı.

Müller-Bednorz ikilisinin, Baryum gibi metallerle beslenen oksit karışımında bakır atomlarının elektronları daha rahat biçimde taşıyacağı düşüncesi,

enerji kaybına karşı savaşta yeni bir dönemin başlangıcı sayılıyor. Son çalışmalar, mutlak sıfır noktasının dört kat üstünde nerdeyse buzdolabı sıcaklığı olan (-33°C)'de süper iletken özelliği gösteren karışımların varlığını da ortaya koymuş durumda. Hatta bir ABD'li araştırmacı (+32°C)'de süper iletken özelliği taşıyan bir madde bulduğunu öne sürüyor.

Önceleri manyetik alanları ve voltaj farklılıklarını ölçmede araç olarak kullanılan süper iletkenler, gelişen teknoloji ile birlikte jeneratörler, enerji toplama birimleri ve dev lebarotuvar mıknatıslarının da parçası haline geldi. Bu sayede günde 20 enerji tasarrufu sağlanıyor. Kapalı **"chips"** devreleri ve **"manyetik yastıklar"** alanındaki yeni gelişmeler, süper iletken maddeleri elektrik ve mikro elektronik teknolojisinin **"umudu"** haline getiriyor.

İznik'te 'Hıristiyan dünyası sorunları' tartışıldı

'Sovyetler'de dine karşı resmi yaklaşım değişti'

SİNA KOLOĞLU *17 ekim*

Gorbaçov'un açıklık politikası Sovyetler'deki dinsel faaliyetleri de "biraz rahatlatmışa" benziyor. 120 teoluğun İznik ve İstanbul'da bir araya gelip "**Hıristiyan dünyasının**" sorunlarını tartıştığı toplantıdan edindiğimiz izlenimler böyle. Toplantıya Sovyetler Birliği'nden katılan Leningrad Teoloji Akademisi öğretim üyelerinden Prof. **Jhon Belezev** ve **Benedict Kanters** ile bu konuları görüştük.

Prof. **Belezev**, SSCB'de açıklık politikası ile din ve devlet arasındaki ilişkilerde gelişmeler olduğunu belirtiyor. Prof. Belezev'e göre, temelde büyük bir değişiklik olmamasına karşın kilisenin dış ilişkilerinde bir zenginleşme görülüyor. Prof. Belezev kiliseler konusunda şöyle konuşuyor:

"Son yıllarda kiliselere gelenlerin sayısında büyük bir artış olmadı. Ama kalite çok fark etti. Diğer taraftan yeni açılan kiliseler var. Bu çelişkili bir durum gibi gözüküyor. Ama değil. Çünkü Sovyetler'in dine bağlı olan kuşağı yaşlı kuşak. Gençler nüfusun büyük çoğunluğuna sahip. Okulda 'ateist'propagandanın etkisi altındalar. Bu da onların din olgusuna bakışlarını değiştiriyor. Söz konusu durum yalnız bizler için değil Müslümanlar için de aynı."

Bugün SSCB'de iki teoloji üniversitesi ve din eğitimi yapan iki yüksek okul bulunuyor. Prof. Belezev, bu okullara ilginin büyük olduğunu söylüyor. Sovyet yetkilileri, dine karşı sekter tavırlarını bırakmışlar. Leningrad Teoloji Akademisi öğretim üyelerinden, İstanbul'daki toplantıya katılan diğer Sovyet din bilimcisi **Benedict Kanters** de Sovyet Kültür Bakanlığı yetkililerinin resmen açıkladıkları şu görüşü vurguluyor: **"Dine karşı resmi yaklaşım değişmiştir."**

Kunters, bu sözleri doğrulayan göstergelere Sovyetler'de rastlamanın mümkün olduğunu da örneklemeye çalışarak şöyle konuşuyor:

"Yeni kilise yapım projelerimiz var. SSCB tarihinde ilk defa Ortodoks kilisesi günlük dini bir gazete yayımlamaya başladı. 1 yıldır çıkan gazetede din dünyası ile ilgili haberler yer alıyor. Satışlar gayet iyi gidiyor. Bu yıl Tevrat'ın Rusçasının basımı bitiyor. Kitap yayınlarımız artıyor. Moskova'da 1200 işçinin çalıştığı bir fabrikamız var. Burada ikonolar ve diğer dini objeler üretiliyor."

"1 milyon bilgisayar" ihalesi tartışmaları, öğretmenin rolünü unutturdu

Eğitimde bilgisayar çıkmazı

ÜLKER GÖKTÜRK-YURTSAN ATAKAN *18 ekim*

Türkiye'de 5 yıl içinde okullarda uygulanması düşünülen bilgisayar destekli eğitim projesi uyarınca "**1 milyon bilgisayar**" ihalesini hangi firmanın alacağı kavgası yapılırken, eğitimcilerden hiçbir görüş alınmaması tepkilere yol açıyor. Konuya sadece "**ticari ve teknolojik açıdan**" bakılmasını eleştiren bazı eğitim uzmanları, "**Eğitimin artık sadece eğitimcilere bırakılmayacak kadar cazip bir iş haline geldiğini**" söylüyorlar.

Bilgisayarın eğitim sisteminin bir parçası olduğunu, ama eğitim sistemine bir seçenek olarak düşünülmemesi gerektiğini belirten uzmanlar, projenin başarısının şansa bırakıldığını öne sürüyorlar.

Boğaziçi Üniversitesi Bilgisayar Programcılığı Bölümü öğretim görevlilerinden **Erol İnelman**, bilgisayarın öğretim aracı olarak eğitime girmesinin kesinlikle gerekli bir şey olduğunu, ancak blgisayarın eğitim sistemine nasıl gireceğinin tartışılması gerektiğini söyledi.

Getirilen **"Eğitim paket programlarının bize uyup uymayacağı, üzerinde durulması gereken ikinci bir konu"** diyen İnelman şu görüşleri dile getirdi:

"Öğrenci başına bir bilgisayarın düşmesi zor ulaşılacak bir hedeftir. Bunun yerine sınıf başına bir bilgisayar düşmesi hedeflenebilir. Yeni geliştirilen bir aletle görüntü geniş bir ekrana yansıtılmakta, bu alet sayesinde teknik bilgisayardan tüm sınıfın yararlan-

Üniversiteye hazırlamada iddialıyız
KAVRAM DERSANESİ

Cumhuriyet
64. Yıl; Sayı: 22681 Kurucusu: Yunus Nadi 200 TL. 17 Ekim 1987 Cumartesi

FAKSİMİLEDE SON AŞAMA
PitneyBowes

TBMM, ANAP'ın yasa önerisini kabul etti: Seçim 29 kasımda, kontenjan ANAP'ın lehine

Özal istediğini elde etti

ANKARA'dan YALÇIN DOĞAN

Muhalefet Dağıldı

ANKARA — Kendisini seçim için feshetmiş bir Meclisin "yeni bir seçim için" toplanması ne kadar çarpıcı ise, Meclisin dışındaki görüntüler de aynı ölçüde çarpıcı.

Türk bayrağına sarılı tabutu sekiz asker taşıyor. "Ti sesi" ile birlikte herkes saygı duruşuna geçiyor. "Vatan hainliği" ile suçlanan Behice Boran'ın cenazesi önünde "Türk parlamenterleri ve Türk askerleri" saygıyla eğiliyor. ANAP'lılar hariç.

(Arkası Sa. 11, Sü. 6'da)

CÜNEYT ARCAYÜREK yazıyor

Ah Vah Derken...

ANKARA — Saat 15.00'te olağanüstü toplantı açıldığında günlerdir kabaran heyecanlar, sonucu belirsiz umutlar bir ölçüde yatışmıştı.

"Diyalog" adı altında Özal-İnönü arasında günlerdir geçmesi beklenen "yasa pazarlığı", bir ölçüde sonuca bağlanmıştı.

Sanki dün kaldırılan cenaze, yapılan devlet töreni, rahmetli Korutürk için değildi. Belki de demokrasinin önü

(Arkası Sa. 11, Sü. 6'da)

Erken seçim yasa önerisi oylanmadan muhalefet Meclisi terk etti. ANAP yasayı görüşmesiz kabul etti. Seçim 29 kasımda. Önseçim partilerin inisiyatifine bırakıldı. Kontenjan milletvekili en çok oy alan partinin olacak. Anayasa oylamasında oy kullanamayanlar, seçmen kütüklerine yazılabilecekler.

Özal, küskünlerin direncini kırdıktan sonra Mecliste çoğunluğu sağladı. Özal-İnönü görüşmesi sonuçsuz kaldı. İnönü, Demirel ve Ecevit ile biraraya geldi. İnönü, DYP ve DSP'nin seçimi boykot önerilerine net bir yanıt vermedi. DYP ve DSP'de, SHP katılırsa seçimi boykot etme düşüncesi ağır basıyor.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Erken seçimin 29 kasımda yapılmasını öngören ANAP'ın önerisi bu sabaha karşı saat 02.45'te Meclisten geçti. Yasanın maddelerine geçilmesi, 132 ret oyuna karşılık 238 oyla kabul edildi. 3 ANAP'lı öye ret oyu kullandı. 1. madde görüşülürken, SHP, DYP ve DSP milletvekilleri "sorumluluğu ve vebali" iktidar partisi üzerine bırakarak, genel kurul salonunu teker teker terk ettiler. İktidar, yasa önerisini tek başına görüşmeyi kabul ederek yasalaştırdı.

İnönü, Meclisten ayrılırken, SHP Parti Meclisi'nin pazartesi günü toplanacağını ve burada "Seçimlere aday katılmak gerektiğini açıklayacağını" söyledi. Başbakan Özal da, Meclisten ayrılırken "İyi oldu. Kendileri kaçtı" dedi. Özal bir ülkede Anayasa Mahkemesi ve YSK karşıyla seçimin yapılamaz hale gelmesinin Batı ülkelerinde görülmeyen bir olay olduğunu söyledi.

Yeni erken genel seçim yasası şu hükümleri getiriyor:

— 29 Kasım 1987 pazar günü erken genel seçim yapılacak.

— Siyasi partiler, milletvekili aday listelerini istedikleri biçimde düzenleyecekler. Partiler hangi seçim çevrelerinde, hangi usûl ve esaslarla aday tespiti yapacaklarını yasanın yürürlüğe girmesinden itibaren üç gün içinde YSK'ya bildirecekler.

— Kontenjan adayı gösterilen seçim çevrelerinde bölme işlemi ve milletvekili dağılımı, o seçim çevresinin çıkaracağı milletvekili sayısının bir eksiği ile yapılacak. Örneğin, 6 milletvekili çıkaran bir seçim çevresinde en çok oyu alan parti, önce kontenjan adayını milletvekili olarak çıkaracak. Daha sonra partilerin aldıkları oylar alt alta yazılacak, önce bire, ikiye, üçe, dörde ve beşe bölünecek, elde edilen paylarla bağımsızların aldıkları oylar en büyükten en küçüğe doğru sıralanacak ve kalan 5 milletvekilliği bu payların sahipleri olan partilere ve bağımsız adaylar rakamların büyüklük sıralarına göre dağıtılacak.

— Yasaya göre, 1982 Anayasası'nın halkoylamasına katılmadıkları için seçmen kütüklerine yazılamamış olanlar, oturdukları yerdeki İlçe Seçim Kurulu Başkanına 8 kasımdan itibaren bir hafta içinde başvurmak suretiyle seçmen kütüklerine kayıtlarını yaptırabilecekler. Böylelikle, halkoylamasına katılmayan yaklaşık 2 milyon seçmen oy kullanabilecek ve seçimlerde aday olma hakkına sahip olacak.

— Gümrük kapılarında yapılacak oy verme işlemi, yasanın yürürlüğe girmesinden itibaren üç gün sonra başlayacak.

— Yasanın yürürlüğünden itibaren partilerin olağan büyük kongreleri toplanıncaya kadar yetkili organları gerekli gördükleri tüzük değişikliklerini yapabilecekler.

Yasa Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in onayından sonra Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girecek.

Başkent dün Seçim Yasasının görüşülmesi nedeniyle hareketli bir gün geçirdi. ANAP önergesinin kabulü için son anda Başbakan Özal, SHP Genel Başkanı İnönü ile bir diyalog arayışına geçti, ancak bir uzlaşma sağlanamadı. İnönü, Özal'la görüşmesinden sonra dün gece Demirel ve Ecevit'le bir araya geldi. DSP ve DYP'de "Eğer SHP de katılırsa seçimi boykot etmek" düşüncesi ağır basarken, SHP'nin eğilimi seçime girme yolundaydı.

TBMM toplanmadan önce ilk diyalog arayışı eski Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'ün cenazesi sırasında

(Arkası Sa. 11, Sü. 1'de)

MECLİSİN KİLİDİ BİR AÇILDI, BİR KAPANDI AHMET TAN'ın Meclis Notları

DYP'DEN 3 İSTİFA, ANAP'A 2 KATILMA Orta Sayfada

(Fotoğraflar: RIZA EZER/AA)

Korutürk'ün cenaze töreninde siyaset

Türkiye Cumhuriyeti'nin 6. Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk için dün Ankara'da yapılan cenaze töreni son politik gelişmeler ve erken seçimin bol bol konuşulduğu siyasi bir toplantıya dönüştü. TBMM'deki törenin ardından Maltepe camisindeki cuma ve cenaze namazını Diyanet İşleri Başkan Vekili Fahri Demir kıldırdı (1). Erken Seçim Yasası'nın 8. maddesinin iptali nedeniyle bütün dikkatleri üzerine toplayan Anayasa Mahkemesi Başkanı Orhan Onar'ın, tören sırasında bir ara bazı bakanlarla görüştüğü dikkatleri çekti (2). Foto muhabirlerinin favori kişilerinden biri de, YÖK Başkanı İhsan Doğramacı'ydı. Doğramacı, foto muhabirleri istedikleri gibi resim çekebilsinler diye DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel ve DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit'le tekrar tekrar el sıkıştı (3). Korutürk'ün cenaze töreninde, Başbakan Özal ve SHP Genel Başkanı Erdal İnönü karşılaştıklarında, birbirlerine gülümsediler (4), daha sonra da kortej, Maltepe camisine doğru yürürken, yol boyunca konuştukları dikkatleri çekti. Öyle ki kendilerini seçim sohbetine iyice kaptıran Özal ve İnönü, bir ara kendilerini Cumhurbaşkanı Kenan Evren'le aynı sırada buldular. Seçim ve siyaset sohbetine öyle dalmışlardı ki protokoldeki yerlerini şaşırmışlardı. Ama kendilerini çabuk toplayıp Cumhurbaşkanı Evren ve protokolde onun yanında bulunması gereken TBMM Başkanı Necmettin Karaduman'ın yanından hızla ayrılıp yerlerine döndüler (5). Tören ve namazın ardından Korutürk, yapımı hâlâ süren Devlet Mezarlığı'na defnedildi. Korutürk, Devlet Mezarlığı'na defnedilen ilk Cumhurbaşkanı oldu.

İran, ilk kez ABD bayraklı Kuveyt tankerini vurdu

Körfez yine karıştı

Kuveyt karasularında füze ile vurulan gemide Amerikalı kaptan dahil 18 kişi yaralandı.

Beyaz Saray sözcüsü, "İran, tarafsız bir ülkenin karasularında, ABD bandıralı bir gemiye karşı iğrenç bir saldırıda bulunmuştur" dedi. ABD, saldırıda Silkworm füzesi kullanıldığına inanıyor. Reagan, İran'a ne şekilde karşılık verileceği yolundaki sorulara yanıt vermedi.

Dış Haberler Servisi — Kuveyt'in Mina Al Ahmadi petrol terminaline önceki gün İran tarafından düzenlenen füze saldırısından sonra dün de Kuveyt karasularında ilk kez, Amerikan bayrağı çekmiş bir Kuveyt tankeri füze saldırısına uğradı. Saldırıda 81 bin tonluk "Sea Isle City" adlı tankerin, Amerikalı kaptanı dahil 18 kişi yaralandı. Kaptan ve 7 mürettebatın sağlık durumunun endişe verici olduğu bildirildi.

ABD ve Kuveyt dün akşama doğru yaptıkları resmi açıklamalarda saldırıyı İran'ın düzenlediğini belirterek Tahran'ı sert biçimde kınadılar.

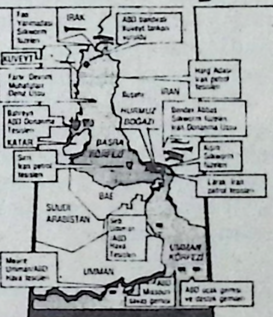
Beyaz Saray Sözcüsü Marlin Fitzwater yaptığı açıklamada, "İran, tarafsız bir ülke olan Kuveyt'e ve Amerikan bayrağı çekmiş olan bir gemiye karşı iğrenç bir saldırganlıkta bulunmuştur. Atılan füzenin Silkworm füzesi olduğuna inanıyoruz" dedi.

Başkan Reagan ise füze saldırısına nasıl karşılık verecekleri yolunda gazetecilerin yönelttiği soruyu şöyle yanıtladı: "Saldırıya nasıl karşılık vereceğimiz konusunda bir şey söylemek istemiyorum. Kuveyt hükümeti ile temas halindeyiz." İsrail'de bulunan Dışişleri Bakanı George Shultz da saldırıyı "çok ciddi bir olay" diye niteledi.

Kuveyt hükümeti, İran saldırısını görüşmek üzere dün olağanüstü toplantı yaptı.

AP'nin haberine göre Devlet Bakanı ve Hükümet Sözcüsü Raşid Abdulaziz El-Raşid, toplantı sonunda yaptığı açıklamada, "Hükümet, İran'ın Kuveyt'e karşı saldırgan ey-

(Arkası Sa. 8, Sü. 6'da)

Dünkü saldırı ile Kuveyt karasuları içinde 24 saatte ikinci tanker vurulmuş oldu. Amerikalı yetkililer, iki saldırının da Çin yapımı Silkworm füzeleri ile gerçekleştirildiğini öne sürüyorlar.

Bilim Dünyasını Bugün İzleyin.

İnsan maymun melezi yaratılıyor mu?

Cumhuriyet Bilim Teknik, Bugün ve her cumartesi Cumhuriyet'le birlikte.

Behice Boran için TBMM'de tören

Belçika'nın başkenti Brüksel'de geçirdiği bir kalp krizi sonucu ölen kapatılan Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran için dün TBMM'de tören yapıldı. Törene Meclis Başkan Vekili Özer Gürbüz, SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit katılırken, törenin yapıldığı saatlerde Meclise gelen Başbakan Turgut Özal, gazetecilerin "Törene katılacak mısınız?" sorusuna, sinirlenerek, "hayır" yanıtını verdi. Boran için yapılan törene hükümet ve ANAP'tan hiçbir temsilci katılmadı. Tören, baştan sona polis tarafından videoya kaydedildi. Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin gönderdiği bir çelenk, polis tarafından tören alanına sokulmadı. Boran'ın cenazesi dün sabah İstanbul'a, oradan da Ankara'ya nakledildi.

Boran'ın cenazesini almak için Esenboğa Havaalanı'na gelen Avukat Ergun Şanal ile Siyasi Şube Müdürü Hasan Eryılmaz arasında tabutun üzerindeki Türk bayrağı nedeniyle tartışma çıktı. Eryılmaz, Boran'ın İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı (1) No'lu Askeri Mahkemesi'nden 8 yıl 9 ay mahkûmiyet kararı bulunduğuna işaret ederek,

(Arkası Sa. 8, Sü. 1'de) (Fotoğraf: RIZA EZER)

ARKADAŞIM BEHİCE BORAN NİLA URGAN'ın yazısı 8. Sayfada

Bir Ölümün Anlamı...

Behice Boran sürgünde öldü

Demokrasinin bütün kurum ve kurallarıyla, bir hayat tarzı olarak günün birinde ülkemizde de yerleşmesini içtenlikle isteyen herkesin, hangi görüşte olursa olsun, bir an durup bu ölümün anlamı üzerinde düşünmesinin yararına inanıyoruz.

Behice Boran'ın birçok görüşünü paylaşmayabilirsiniz, hatta tam karşısında olabilirsiniz. Ama onun sürgündeki ölümünün demokrasi çerçevesinde değerlendirilmesi çok yerinde olacaktır.

Behice Boran inandığı dava uğruna bir ömür boyu mücadele vermiştir. Hemen her zaman örgütlü bir biçimde sürdürdüğü bu savaşımından ölümüne kadar tüm baskılara, hapislere karşın hiç vazgeçmemiş olması, herhalde saygıdeğer bir yaşam çizgisi ola-

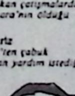
(Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

■ **Devlet başkanı öldürüldü** *Batı Afrika ülkelerinden Burkina Faso'da, önceki akşam düzenlenen darbe sırasında çıkan çatışmalarda Devlet Başkanı Thomas Sankara'nın öldüğü bildirildi.* *3. Sayfada*

■ **Atina'da aşkla karışık kriz** *Papandreu'nun, eşi Margaret'ten çabuk boşanabilmek için Yakovas'tan yardım istediği bildirildi.* *3. Sayfada*

■ **Paco De Lucia, İstanbul'da** *Bu yıl ikinci kez İstanbul'a gelen Paco De Lucia, bugün, yarın ve pazartesi günü AKM'de konserler verecek.* *4. Sayfada*

■ **Nakliye felç** *Ambarlardaki nakliye işçileri grevi ve lokavt uygulamasından mağdur olan esnafın girişimi de sonuç vermedi.* *Orta Sayfada*

■ **Borsa, özelleştirme krizinden kurtulacak** *Özal'ın "özelleştirme başlıyor" açıklamasıyla hisse senedi fiyatlarında başlayan düşüş, 6 haftadır devam ediyor.* *Ekonomi'de*

■ **Kulüplere puan silme cezası** *Uygulamadaki suçlara verilen cezalarla yeni yönetmelikte yapılan değişiklikler.* *Spor'da*

■ **Okullarda bilgisayar uygulaması** *Uzmanlar, "1 milyon bilgisayar projesi" ile dağıtılacak cihazların, altyapı yetersizliği sonucu "süs" aracına dönmesine karşı uyarıyorlar.* *Arka Sayfada*

GÖZLEM

UĞUR MUMCU

Tarih mi, Sistem mi?

Seçimlerin tarihi mi önemlidir? Yoksa uygulanacak seçim sistemi mi?

Güncel tartışma konusu budur.

Başbakan Özal, seçimlerin "hemen" yapılmasından yanadır. 1 kasım olmazsa 29 kasım. Muhalefet partileri de

(Arkası Sa. 11, Sü. 1'de)

ması sağlanmaktadır. Böyle bir sistemde öğretmen yine başroldedir. Ama bu bir tercih sorunudur.

Ayrıca eğitim paket programlarını hazırlayan yabancı uzmanların bizim eğitim koşullarımızı, öğrenci psikolojimizi anlaması beklenemez. Bu programlarda dikkat edilmesi gereken şeylerden biri de, öğretmene geniş insiyatif hakkı tanınması olmalıdır. Her şeyin hazır olarak sunulduğu paket programlar bize uygun değildir. Öğretmenin de bir şeyler katması gerekir. Aksi takdirde, öğretmen bilgisayarı bir yana atar kullanmaz."

İnelman, okullara dağıtılan 1100 bilgisayarın getiriliş şeklini de eleştirirken, bugüne kadar gelen programların hiçbirinin eğitim sistemimize uymadığını söyledi. **"İş sadece makine getirmekle bitmiyor"** diye konuşan İnelman, bu işi her şeyden önce, öğretmenlerin benimsemesi gerektiğini bildirdi.

650 milyar liralık bilgisayar destekli eğitim projesinin tanıtıldığı konferansta görüşlerine başvurulmak bir yana, davet bile edilmeyen eğitimcilerden biri olan Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretim üyelerinden Doç. Dr. **Ali Baykal** ise, **"Eğitim artık sadece eğitimcilere bırakılmayacak kadar cazip bir iş oldu"** dedi.

Baykal, bilgisayarın eğitim sistemine bir seçenek olamayacağını, ancak eğitimin sisteminin bir parçası olarak düşünülmesi gerektiğini belirtirken, Yaykur ve açıköğretim deneyimlerinin hatırlanmasını istedi. Projenin başarısının, şansa bırakıldığını söyleyen Baykal şöyle konuştu:

"Eğitim bir sistemdir. Öğretmen, bu sistem içinde bir birimi düzenleyen, tasarlayan denetleyen kişidir. Öğretmen gönderilmeyen yerlere bilgisayar gitmiş bir faydası yok. Öğretmenin gidemeyeceği yere gidecek eğitim aracı da bilgisayar değildir. Başka iletişim araçlarıdır."

Görüşlerine başvurduğumuz bilgisayar uzmanı **İbrahim Altav** da, Türkiye'de bilgisayarın eğitimde kullanılabilmesi için öncelikle altyapının oluşturulması gerektiğini vurgulayarak, **"Bu kadar çok öğretim kurumuna, bilgisayar kullanıcısı nasıl yetiştirilecektir? Yetiştirildiği takdirde, hangi maaşla, okullarda tutulacaklardır?"** diye konuştu.

Altav, bilgisayarın eğitimde kullanılması konusunda şunları söyledi: **"Türkiye'de bilgisayarın eğitimde kullanılabilmesi için öncelikle teknik servis, teknik bakım, teknik servis örgütlenmeleri gibi altyapının oluşturulması gerekiyor. Altyapı hazırlanmazsa, en ufak bir arızada aletler kullanılmaz duruma düşerler.**

Bugün Türkiye'de halen mevcut sistemlerin değeri 1.5 milyar dolar civarındadır. Kabaca bir tahminle 1987'de yıllık bilgisayar ithalatı beklenildiği gibi 800 milyon dolar civarında olursa, bu rakam aynı dönemde yapılan sigara, konserve, avakoda ve benzeri lüks tüketim maddelerinin ithal tutarı ile aynı paraya geliyor. Önemli olan Türkiye'yi bilgisayar çöplüğüne döndürmemektir."

Altav, dünyada artık kullanılmayan bilgisayarların Türkiye'ye satıldığını geçen yıllarda gelmiş olan bir bilgisayar markasının bugün piyasada bulunmadığını, ellerinde bu bilgisayardan bulunanların ise ne yaptığının belli olmadığını belirterek, **"Bunun yanında tam tersi durumlar da söz konusu olabiliyor. Bir BBC bilgisayarı geldi ki, BBC öyle kötü bir kuruluş değil. İngiltere'deki bütün okullarda kullanılan bilgisayarların satıcısı. BBC Türkiye'de satamadı, sanıyorum yeterli parayı yediremedi, yoksa alet olarak çok iyi"** dedi.

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'nca bugüne kadar bilgisayar verilen okullarda ise görünüm hiç de iç açıcı değil. Bilgisayarlar, bazı okullarda kutu içinde saklanırken, bazı okullarda da okul dışı saatlerde belirli öğrencilerin kullanımına sunulmuş durumda.

Söylev'in 60. Yılında

HIFZI VELDET VELİDEDEOĞLU *18 ekim*

Günü gününe tam 60 yıl önce bugünlerde Atatürk Büyük Söylev'ini okuyordu. Onun henüz Gazi Mustafa Kemal sanını taşıdığı 1927 yılında, Cumhuriyet Halk Partisi'nin (15-20 Ekim günleri arasında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin büyük salonunda toplanan) İkinci Kurultayında okuduğu bu tarihsel Söylev'i tam altı gün süre ile başından sonuna dek dinledim. Toplantı, giriş kartı alan halka ve biz Meclis memurlarına açıktı.

O tarihten beri Söylev'in okur yazar her Türk vatandaşınca okunup bilinmesi özlemini taşımışımdır. Çünkü Söylev, emperyalist güçlerce tutsaklığa sürüklenmek istenen Türk ulusunun -tarihte az rastlanır olumsuz koşullara karşın- kurtuluşunun ve Türkiye'nin toplumsal yapısında 1919 yılından 1927'ye değin aşama aşama gerçekleştirilen köklü devrimin, tarihsel belge niteliğindeki en büyük yapıtıdır. Bu yapıt, ardı ardına gelen 1911 Trablusgarp, 1912 Balkan Savaşlarıyla 1914'te başlayıp birkaç cephede dört yıl süren Birinci Dünya Savaşı'nda yenik ve bitik düşmüş, bütün nesnel kaynaklarından ve silahlarından yoksun kalmış Türk ulusunun önüne düşerek üç yıldan çok süren bağımsızlık savaşı sonundaki utku ile ulusu kölelikten kurtaran adamın kaleminden çıkmış ve bundan tam 60 yıl önce onun tarafından halka okunmuştur. Türkiye'nin toplumsal yapısındaki büyük devrim de aynı adamın, aklın ve bilimin önderliğindeki yürekli savaşımı, bilinçli tutumu ve dayancı ile gerçekleşmiştir.

Bu bakımdan, Atatürk'ün Söylev'i, Türkiye'de 1919'dan sonra gerçekleşen ulusal kurtuluşun ve büyük devrimin öyküsüdür. Bu tarihsel ve anıtsal öykü; Batı emperyalizminin sömürüsü altındaki öbür ezilmiş ulusları etkileyip onların günümüze dek süregelen bağımsızlık savaşlarına da örneklik ve önderlik etmiştir. Bu nedenle Söylev, "mazlum halkların evrensel önderi" nitemine hak kazanan ve böylece dünya tarihinde yeni bir çağ açan adamın, Gazi Mustafa Kemal'in, yaşamından en önemli bir bölümü anlatır. Türk Bağımsızlık Savaşı'nın ve onu izleyen büyük devrimin bir yandan Türk halkı, öte yandan -o tarihte henüz hepsi birer sömürge olan- bugünkü az gelişmiş ülkeler halkları yönünden sergilediği büyük

önemi anlamak için Atatürk'ün Söylev'ini okumak, hem de bir değil, birkaç kez okumak gerekir. Hele 15 Mayıs 1919'da İzmir'e çıkan Yunanlılarla kimlerin işbirliği yaptığını; kimlerin vatana ihanet ettiğini; Türk Bağımsızlık Savaşı'nın hangi olumsuz koşullar ve çetin güçlükler içinde kazanıldığını; Türk Devrimi'ne hangi çevrelerin ve çürümüş görüş sahiplerinin karşı çıktığını; Atatürk'ün Türk gençliğine olan güvenini bilmek, Türk yurdunu, Türk ulusunu ve Türk Devrimi'ni gelecekteki tehlikelerden korumakla görevli yeni kuşaklar için vazgeçilmez bir koşuldur.

Atatürk'ün büyük Söylev'i onun gerçekleştirip bıraktığı sosyal emaneti bize tanıtıp öğretmekle kalmıyor; daha ileri giderek Türk ulusunun ancak her zaman çağa uyması (çağdaş olması), kendi gücüne inanması, okumuş okumamış tüm halkın büyük tehlikeler karşısında bütünleşmesi yoluyla sonsuza dek yaşayabileceğini gösteriyor. Bu durumun kamusal ve toplumsal yaşamımızda metafizik güçlerin değil, aklın ve bilimin egemen olmasıyla olanak içine girebileceğini kanıtlıyor.

İşte bütün bu önemli nitelikleri dolayısıyla ben eskiden beri Atatürk'ün Söylev'inin her evin kitaplığındaki baş köşede -tıpkı kutsal bir kitap gibi- yer alması ve bütün aile üyelerince okunması gerektiğine inanmışımdır.

Bunu sağlamanın yolu önce okuldan geçer. Daha ilkokulda kendisine Atatürk'ün Söylev'i üzerinde, onun anlayacağı biçimde bilgi verilerek kafası hazırlanmış olan öğrenci ortaokulda bir kez, lisede de bir kez olmak üzere, Söylev'i başından sonuna dek en az iki kez dikkatle okuyup özet çıkarmalı, onda önemli bulduğu konu, kişi, olay, ilke ve düşünceleri öğretmeniyle karşılıklı olarak irdeleyip tartışmalıdır. Söylemeye gerek yok ki, bunun gerçekleşebilmesi için Söylev'in daha önce öğretmen tarafından derinlemesine incelenmiş olması gerekir.

Oysa ben, Atatürk'ün Söylev'ini ömründe bir kez bile eline almamış -sözde aydın ve milliyetçi- kişilere çok rastladım. Ne yazık ki bunların arasında öğretmen, öğretim müfettişi, dahası öğretim üyesi kimliğini taşıyanlar bile vardı. Bunlardan bir bölümü "aydın" nitemine yakışmayan ilgisizlerdir.

Türkiye'de aydın kişi, toplumsal, ekonomik ve siyasal ilişkilere, özellikle Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküş ve yeni Türk devletinin doğuş dönemindeki tarihsel olaylara ilgisiz kalmayan, bütün ön yargılardan sıyrılıp bu olayları aklının prizmasından geçirerek kendi kafasındaki ayrışımları değerlendirmeye çabalayan kişidir. Söylev bu yaklaşımla okunduğunda, okuyana yalnız Osmanlı İmparatorluğu'nun son soluğunu verdiği yıllarda onun başında bulunanların görüş ve düşünüş yöntemleri ve yeteneksizlikleri üzerinde bilgi vermekle kalmaz; ayrıca bu imparatorluğu, Anadolu'nun birkaç ilini içeren topraklarda bir hanlık, bir emirlik gibi kukla ve aşağı bir devlet durumunda yaşatmak isteyen Batılı emperyalist devletlerin o tarihteki sömürgeci görüşleri ve bu görüşü acımasızca uygulayış yöntemleri üzerinde de çok şey öğretir.

Söylev'den edinilecek bu bilgiler Türk ulusunun -Atatürk'ün deyişiyle- "**İstiklali tam içinde**" yaşayıp ilerlemesi ve çağdaş uluslar düzeyine ulaşması için bugünkü ve gelecekteki kuşaklarca izlenmesi gereken yolu aydınlatıcı, güçlü ve sürekli bir ışık niteliğindedir. Türkiyemizi eski çürümüş görüşlere (yani Atatürk devrimi öncesindeki ortama) sürüklemek isteyen birtakım kötücülerin toplum içinde türemesi, iç, hatta dış politikamızı olumsuz yönde etkilemeye kalkışması, bu kişilerin az önce sözünü ettiğim ışıktan pay almamış olduklarını gösterir. Bu ise Atatürk'ten sonraki siyasal ve kültürel politikamızın ve eğitim sistemimizin tümüyle devrim ilkelerine dayandırılmadığını, hele hele 12 Eylül 1980'den sonra büsbütün ters düştüğünü kanıtlar.

★★★

Atatürk'ün Söylev'ini okumak Türkiye'de gerici odakların oluşmasını engellemek ve ülkenin ilerlemesini sağlamak için tek başına yeterli değildir elbet. Bunun yeterli olduğunu sanmak, ülkenin bütün işlerinin gece gündüz Kuran okumak ve dua etmekle düzelebileceği savında olan din bağnazlarının çürük düşünce düzeyine inmek olurdu. Yeryüzünde ulusların toplumsal iç sorunları, öbür uluslarla olan ilişkileri ve çıkar çatışmaları, bugün o kertede çok yönlü ve karmaşık bir aşamaya ulaşmıştır ki, kendi aklımızı kullanmadan, birtakım sihirli değneklerle bunları çözümlemek olanağı yoktur. Atatürk'ün Söylev'i sihir taşıyan bir değnek değil, ışık tutan bir meşaledir. Bu meşale yalnız yakın geçmişin ve günümüzün durumunu açık seçik göstermekle kalmayıp bunlar arasındaki karşılaştırmanın sonucunu da göz önüne koyar. En önemlisi -az önce değindiğim gibi- geçmişin acı deneyimlerine göre gelecekte izlenmesi gereken yola ışık tutar. Bu yol akıl ve bilim yoludur. (*)

★★★

Ne yazık ki, gerek 12 Mart 1971, gerek 12 Eylül 1980 darbelerinden sonra düşünmeye ve düşünceye karşı sürdürülen resmi tutum ve uygulanan acımasız yaptırımlar, ileride lider olacak nitelikteki nice Atatürkçü zekâları ayrılıkçı ve eylemci militanlarla aynı potaya koyarak ezmiş, yok etmiştir. Ama bu sütunlarda tam 45 yılı aşkın bir süreden beri bıkmadan, usanmadan, bezginliğe düşmeden yazdığımız gibi, insan, fizik olarak, yok edilebilir, ama düşünce olarak yok edilemez. İşte bu nedenledir ki Atatürk, Cumhuriyetimizin geleceğini Türk gençliğine emanet etmiştir.

Kimdir bu gençlik?

Yaşanılan yılların sayısına bakmadan, sen, ben, o...

Türk ulusunun yüceliğine ve Atatürk Devrimi'nin ilkelerine yürekten inanan, her kuşaktan Türk insanı...

Kuşaklar gider, kuşaklar gelir, ama emanetin bekçisi Türk gençliği sonsuza dek sürer.

Söylev'in 60. yılındaki bu yazımı büyük önderin gençliğe hitabesiyle noktalayacağım:

"Bugün ulaştığımız sonuç, yüzyıllardan beri çekilen ulusal yıkımların yarattığı uyanıklığın ve bu sevgili yurdun her köşesini sulayan kanların karşılığıdır.

Bu sonucu, Türk gençliğinin koruyuculuğuna bırakıyorum.

Ey Türk gençliği! Birinci görevin Türk bağımsızlığını, Türk cumhuriyetini, sonsuza dek korumak ve savunmaktır.

Varlığının ve geleceğinin biricik temeli budur. Bu temel senin en değerli kaynağındır. Gelecekte de, yurtiçinde ve dışında, seni bu kaynaktan yoksun bırakmak isteyecek kötücüller bulunacaktır. Bir gün ba-

ğımsızlığını ve cumhuriyetini savunmak zorunda kalırsan, göreve atılmak için, içinde bulunduğun ortamın olanak ve koşullarını düşünmeyeceksin. Bu olanak ve koşullar çok elverişsiz olabilir. Bağımsızlığına ve cumhuriyetine kıymak isteyecek düşmanlar, bütün dünyada benzeri görülmedik bir yenginin temsilcisi olabilirler. Zorla ya da aldatıcı düzenlerle sevgili yurdunun bütün kaleleri alınmış, bütün gemi yapım yerleri ele geçirilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve yurdun her köşesine eylemli olarak girilmiş olabilir. Bütün bu durumlarda daha acı ve daha korkunç olmak üzere, yurdun içinde yönetim başında bulunanlar, aymazlık ve sapkınlık ve üstelik hayınlık içinde bulunabilirler. Dahası, yönetim başında bulunan böyleleri, kişisel çıkarlarını, yurduna girip yayılmış olan düşmanların siyasal amaçlarıyla birleştirebilirler. **Ulus, yoksulluk ve darlık içinde ezgin ve bitkin düşmüş olabilir.**

Ey Türk geleceğinin genç kuşakları! İşte bu ortam ve koşullarda bile görevin Türk bağımsızlığını ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Gereksindiğin güç, damarlarındaki soylu kanda vardır."

(*) SÖylev (Nutuk), Çağdaş Yayınları (1987), 16. basın, önsöz sh. 21/24 ve metin sh. 458.

Polis, camiden sonra cenaze arabasını kortejden alarak hızla mezarlığa götürdü

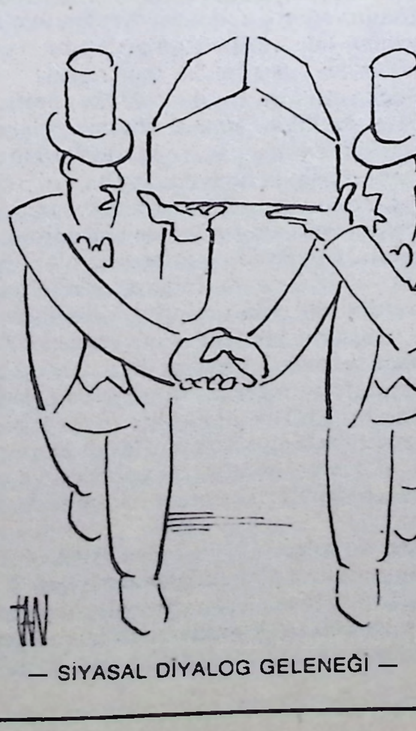
Behice Boran toprağa verildi

19 ekim

İstanbul Haber Servisi — Brüksel'de geçirdiği kalp krizi sonucu geçen hafta ölen TİP Genel Başkanı **Behice Boran**'ın cenazesi, Şişli Camisi'nde kılınan cenaze namazından sonra Zincirlikuyu Mezarlığı'nda toprağa verildi. Törene katılanların cenaze arabasının ardından yürümesine izin vermeyen güvenlik güçleri, Behice Boran'ı taşıyan arabayı kortejden ayırarak, süratle mezarlığa götürdü. Olayı **"yuh"** çekerek protesto eden kalabalık, daha sonra güvenlik önlemleri altında Zincirlikuyu'ya kadar yürüdü. Öte yandan Ali Sami Yen Stadı önünde, mezarlığa yürüyenler arasında bazı sloganlar atan bir grubun çevik kuvvete mensup polislerce coplandığı ve kortej görevlilerinin araya girmesi üzerine olayın yatıştırıldığı görüldü. Bu arada Esentepe kavşağında askeri komando timinin de hazır bulunduğu gözlendi.

TİP Genel Başkanı Behice Boran'ın cenazesi, dün saat 10.00 sıralarında Şişli Etfal Hastanesi morgundan alınarak, Şişli Camisi'ne getirildi. Cenazeye katılanlar, caminin musalla taşına konulan Boran'ın Türk bayrağına sarılı tabutu önünde saygı duruşunda bulundular. Boran'ın cenaze törenine başta Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi olmak üzere çeşitli işçi kuruluşlarının, derneklerin, partililerin, bir kısım öğretmenlerin ve yakınlarının çelenk gönderdikleri görüldü. Cenaze törenine Belçika Komünist Partisi Politbüro üyesi **Daniel Fedrigo**, Fransa Komünist Partisi Merkez Komite üyesi **Pierre Pranchere**, Federal Almanya Türkiye İşçi Dernekleri Federasyonu Genel Başkanı **Hasan Özcan**, Batı Berlin Türkiyelileri Merkez Başkanı **İdil Timuçin**, Demokrasi İçin Birlik Avrupa Federasyonu Genel Başkanı **Erol Boyraz**, SHP İstanbul İl Başkanı **Hikmet Çetin**, Barış Derneği Genel Başkanı **Mahmut Dikerdem**, İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı **Nevzat Helvacı**, TİP eski yöneticileri, bazı sendika üyeleri üyeleri ve sanatçılar ile çok sayıda yurttaş katıldı. Behice Boran'ın bir fotoğrafı altında, **"Kurtuluş Hep Birlikte Olacaktır. Hep Birlikte Kurtulacağız. Hep Birlikte Kazanacağız. Hep Birlikte Mücadele Edeceğiz."** sözleri yazılı yakalıklar takan kalabalık, cenazeyi cami çıkışında uzun süre alkışladılar. Daha sonra cenaze arabasının ardında kortej oluşturuldu ve Boran'ın kırmızı bir bez üstüne, siyahbeyaz renklerden portresinin çizildiği bir pankart açıldı. Güvenlik güçlerinin müdahalesi üzerine pankart kapatıldı. Kalabalığın cenaze arabasının ardından yürümesine güvenlik güçleri tarafından izin verilmedi. Daha sonra kortejin kaldırımdan yürümesine izin veren güvenlik güçleri, yürüyenlerin çevresinde çevik kuvvetten oluşan bir barikat oluşturdu. Bu arada kalabalığın sürekli alkış tuttuğu, zaman zaman da yumruklarını havaya kaldırdıkları görüldü. Kalabalığın, cenaze arabası ardında yürümek istemesinin engellenmesi ise **"yuh"** çekilerek protesto edildi. Polisin Behice Boran'ın tabutunu taşıyan cenaze arabasını kortej içinden alması polisle kortejdekiler arasında tartışmalara neden oldu. Kortejin Şişli Camisi'nden mezarlığa kadar uzadığı görüldü.

Behice Boran, anısına yapılan saygı duruşundan sonra Zincirlikuyu Mezarlığı'nda toprağa verildi.

— SİYASAL DİYALOG GELENEĞİ —

Kâğıt Bunalımı

OKAY GÖNENSİN / *19 ekim*

Her şeyin bulunduğu bir Türkiye... Bu slogan ANAP hükümetinin dört yıllık yönetiminin başarısını anlatmak için sık sık yineleniyor. Ancak şu anda, kimilerine pek öyle gelmese de, en temel ihtiyaç maddelerinden biri olan kâğıt yoktur. 'Kimilerine pek öyle gelmese de' dedik, çünkü gerçekten sorumlu durumdaki pek çok insanın kâğıdın temel bir ihtiyaç maddesi olduğunu düşünmediğine sık sık tanık oluyoruz.

SEKA'nın üretimi şu anda ne basının ne de yayıncıların talebini karşılayabilmektedir. Kısa dönemde iç üretimle bir çözüm bulunması olasılığı yoktur. Kâğıt fiyatı ise yine ANAP'ın felsefesinin tersine ne SEKA'nın zarar hesabına ne de dünya fiyatlarına göre belirlenmektedir. Kâğıt yine bir süredir politik kararlara konu olmaktadır. SEKA'nın zararı, son yapılan yüzde 25'lik zamla kapanmamaktadır.

Bu zamla gazetelerin kullandığı kâğıdın tonu 410 bin liraya yükselmiştir, ancak bu bir tonun SEKA'ya maliyeti, yetkililerinin bildirdiğine göre 500 bin liranın üstündedir.

Bu fiyat da dünya fiyatlarının altındadır. Hükümet seçim öncesi, ekonomik gerekçeleri bir yana iterek zammı düşük tutmuştur. Bu karar da seçim sonrası çok büyük bir zammın habercisidir. İthal kâğıt ise yüksek fon ve gümrük uygulaması nedeniyle tonu 1 milyon liraya mal olmaktadır. Bu durumda sadece ithal kâğıtla gazete basmak çok büyük zararları göze almak demektir ki bu da sadece okuyucularına ve ilan gelirlerine dayanan Cumhuriyet gibi gazetelerin üstesinden gelebileceği bir durum değildir. Okurlarımız fark etmiştir, bir süredir sayfa sayılarımız alışılmışın ötesinde azalmıştır. Bu durumun ne kadar süreceğini bilemiyoruz.

Yetkililerin de kısa dönemde gösterdikleri tek çözüm yolu gazetelerin kendi aralarında anlaşarak ortak bir tasarruf programı uygulamaları. Okuyucu azlığından herkesin yakındığı bir ülkede var olan okuyucuyu da doyurmamak herkes için ve bu ülke için onarılması daha da güç durumlara yol açabilir. Şu anda hükümete götürülen öneri, kâğıt sıkıntısının kısa dönemde giderilebilmesinin tek yolu olarak dışalımı kolaylaştırıcı çözümlere gidilmesi ve gazetelerin, okuyucuların ve dolayısıyla ülkenin cezalandırılmaktan vazgeçilmesidir. Siyasi partilerin propaganda çalışmalarının yoğunlaşması da kâğıda olan talebi hızla arttıracaktır. Yayınevleri de ancak satışı tam güvenli kitap yayımlamaya yönelmekte, kitap fiyatları da buna göre hızla tırmanmaktadır. On formalık bir kitabın maliyeti bugün 1 milyon lirayı aşmıştır. Yayıncılar bu durumda zorunlu olarak nitelik kaygılarını iyice bir kenara bırakarak yayımlayacakları kitapları seçmekte ya da hiçbir şey basmamaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı bir Milli Kitap Fuarı düzenlemiştir, kasım ayı başında da TÜYAP'ın kitap fuarı yapılacaktır. Yayın yaşamı, son yılların en büyük ekonomik darboğazına girmiş olan ülkemizde, Kültür Bakanlığı'nın desteği, herhalde yüksek kiralarla fuar düzenlemenin ötesinde olmalıdır. Cumhuriyet'in tirajında düzenli artış sürerken karşımıza çıkan bu kâğıt bunalımını, şu anki kısıtlamanın ötesinde okurlarımıza hissettirmemeye çalışıyoruz. Ancak genel bir çözüm gelmezse başka zorunlu önlemler, yalnızca Cumhuriyet için değil tüm basın için kaçınılmaz olacaktır.

Wall Street 1929 bunalımını anımsatan tarihi bir gün yaşadı

Borsalarda panik

20 ekim

Ekonomi Servisi — New York Borsası'nda tarihe **"kara pazartesi"** olarak geçecek büyük bir panik günü yaşandı. New York Borsası'nda 2 hafta önce başlayan düşüş dün **1929 büyük bunalımını"** anımsatan ve çılgınca hisse senedi satışlarına sahne olan bir panik günüyle zirvesine ulaştı. Sermaye Piyasasının **"Richter Ölçeği"** olarak nitelendirilen ve New York Borsası'ndaki 30 hisse senedinin ortalamasından oluşan Dow Jones Endeksi 508.32 puan gerileyerek 1738.74 puandan kapandı. Cuma günü 2246.73 puandan kapanan Dow Jones Endeksi borsa tarihinin rekorunu kırarak yüzde 22.62 oranında geriledi. 1929 büyük bunalımında rekor günlük düşüş yüzde 12.9 olarak saptanmıştı.

Uzmanlar, borsadaki çöküşü ABD'nin Körfez'de İran'a ait 2 petrol platformunu vurmasının hızlandırdığını belirtiyorlar. New York Borsası'nda yaşanan panik, gününün diğer nedenleri arasında enflasyon endişesi, dolar ve faiz oranlarının zayıflığı gibi nedenler sıralanıyor. New York Borsası'nda faaliyet gösteren bir finans kuruluşunun yetkilisi **Suresh Bhirud, "Bunu tanımlayacak kelimeler bulamıyorum. Ancak büyük bir ekonomik durgunluk veya 3. Dünya Savaşı halinde böylesine büyük bir düşüş tahmin edilebilirdi"** dedi. Borsayı hükümet adına denetleyen kuruluşun (SEC) yetkilisi de büyük düşüşten endişe duyduklarını, ancak işlemleri durdurmayı düşünmediklerini açıkladı. Washington'da **Başkan Reagan** yaptığı konuşmada ekonominin hayati önemine dikkat çekti, ancak borsadaki paniğe değinmedi. Beyaz Saray Sözcüsü **Marlin Fitzwater,** Başkan Reagan'ın danışmanlarıyla yaptığı haftalık görüşmede borsadaki düşüşü ele aldığını açıkladı.

Bu konuda New York muhabirimiz Şebnem Atiyas'ın sorularını cevaplandıran Amerikan Merkez Bankası (Federal Reserve Bank) Wall Street şubesi uzmanlarından bir profesör 'Bu durum bir ölçüde kaçınılmaz olmuştu. Cuma günü borsa kapandığında hisselerini elinden çıkaramayanlar bugün büyük bir hızla satmaya başladılar. Tabii, Körfez'deki saldırı da bu paniği arttırdı. Faiz hadlerindeki artış, Kör-

fez'deki olaylar nedeniyle artan petrol fiyatları, Amerika'nın ticaret açığı nedeniyle büyüyen enflasyon korkusu buna yol açmıştır. Faiz hadlerindeki artış, yabancı yatırımcıyı çekmek ve ticaret açığını kapamayı hedeflemektedir. Ancak bu durum devam ederse bunun ekonomideki etkisi yatırımların ve tüketimin yavaşlaması olacaktır' dedi.

DİĞER BORSALAR

Wall Street'teki panik havası dünya çapındaki diğer hisse senedi ve altın, döviz borsalarını da etkiledi. Altın, Londra'da bir ara son 5 yılın en yüksek değeri olan ons başına 490 dolara çıkarken, dolar 1.77 marka geriledi. Açılış saatlerine göre dün dünya borsalarında şu gelişmeler yaşandı:

Tokyo: Tokyo Borsası dün hisse senedi fiyatlarında büyük düşüşlerle açıldı. Nikkei Dow Endeksi açılıştan bir saat sonra 700 puan kaybetti. Tokyo'da dolar da değer yitirerek açılışta 140 yen sınırına geriledi.

Frankfurt: Frankfurt Borsası'nda Commerzbank Endeksi 132.5 puan kaybederek tarihe geçecek bir gerileme kaydetti. Hisse senetlerinin fiyatlarının ortalama olarak yüzde 7.6 oranında düşmesine karşın aralarında Daimler Benz, Commerzbank, AEG gibi hisse senetleri yüzde 10'u aşkın bir diğer kaybına uğradı.

Paris: Paris Borsası'nda CAC General Endeksi yüzde 9 oranında değer yitirdi. Cumhuriyet Paris muhabiri **Sabetay Varol**'un bildirdiğine göre borsada büyük panik yaşandı. Özellikle son zamanlarda hükümetin gerçekleştirdiği özelleştirme programının çerçevesinde hisse senedi satın alanların büyük paniğe kapıldıkları görüldü. Paris'te yapılan ilk yorumlarda bu krizin hükümetin büyük siyasi propagandaya malzeme olarak kullandığı özelleştirmelerin zarar gördüğü kaydedildi.

Londra: Londra Borsası'nda kullanılan Financial Times Endeksi dün yüzde 10 gerileyerek 2077.5 puana düştü. Yoğun hisse senedi satışlarına büyük bankaların ve kurumların öncülük ettiği Londra'da altın da 5 yıldan bu yana ilk kez ons başına 490 dolara kadar çıktı.

Süleymanov takas edildi

20 ekim

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Moskova'daki Türk Büyükelçiliği'ne iki yıl önce sığınan Türk asıllı Bulgar vatandaşı Mustafa Süleymanov, dün beklenmedik bir gelişmeyle Türkiye'ye getirildi. Süleymanov'un, Bulgaristan'dan Türkiye'ye göç etmiş olan casusluk yapmaktan sanık **Mehmet Demirel** adlı kişiyle Moskova'da değiştirildiği bildirildi.

Başbakan Özal'ın özel uçağı ile Türkiye'ye getirilen ve Esenboğa Havaalanı'na varışında, diz çökerek yeri üç kez öpen Süleymanov, Türkiye'ye, Avustralya üzerinden geçen yıl iltica eden Naim Süleymanoğlu'na atıfta bulunarak, "**Naim dünya halter şampiyonu, ben de sabır şampiyonuyum**" dedi. Karşılamada, hükümetten bir temsilci bulunmadı. Mustafa Süleymanov'u Ankara'ya getiren uçakta bulunan Başbakanlık Basın Danışmanı **Can Pulak**, havaalanında düzenlenen basın toplantısında olay ile ilgili olarak bir açıklama yaptı.

Pulak, iki yıldır Türkiye'ye iltica talebi ile Moskova Büyükelçiliği'ne sığınmış bulunan Süleymanov'un Türkiye'ye getirilmesi için hükümetçe sürekli çabalar harcandığını anımsattı. Pulak, Bulgaristan ve Sovyetler Birliği hükümetleri ile yapılan görüşmelerin sonunda bir mutabakata varıldığını ifade etti.

Mustafa Süleymanov'la Moskova'da takas edilen **Mehmet Demirel**, "**Milli menfaatlere zarar vermek ve bu maksatla yabancılardan para almak**" suçundan 6 Ocak 1987'de tutuklandı. 25 ocak günü de yargılanmak üzere İstanbul DGM'ye gönderildi. 26 mayıs günü ise Bursa E Tipi Cezaevi'ne sevk edildi. Bulgar casusu olmakla suçlanan Demirel, 26 haziranda İstanbul DGM kararıyla tahliye edildi. Demirel'in tahliye edildikten sonra istihbarat görevlilerince yakın takibe alındığı da öğrenildi. Bursa'da kapıcılık yapan Mehmet Demirel'in eşi Azize'nin geçen yıl Türkiye'den iki çocuğu Dahili ve Akanseli ile birlikte kaçtığı, yurtdışında Türkiye aleyhine faaliyette bulunduğu bildirildi. Mehmet Demirel, 1977 yılında Türkiye'ye gelmişti.

Balkan Göçmenleri Derneği Genel Başkanı Mümin Gençoğlu, Mehmet Demirel'in derneklerinin üyesi olmadığını söyledi.

28 yaşındaki Mustafa Süleymanov'un Türkiye'ye gelmesini sağlayacak görüşmeler büyük gizlilik içinde yürütülürken, dünkü gelişmeler şöyle oldu:

Başbakan Özal'ın Gulf Stream tipi özel uçağı, içinde Başbakanlık Basın Danışmanı Can Pulak, Başbakanlık danışmanlarından Cem Duna ile Mehmet Demirel olmak üzere saat 08.00'de Ankara Esenboğa Havaalanı'ndan Moskova'ya gitti. Uçak saat 11.30 civarında Moskova'nın Şeremenyevo Havaalanı'na indi. Mustafa Süleymanov ile Mehmet Demirel'in değişimi, Türkiye'nin Moskova Büyükelçisi Oktay Cankardeş ile Sovyet yetkililerinin nezaretinde gerçekleştirildi. Moskova'dan Mustafa Süleymanov ile birlikte 13.35'te kalkan uçak, bu kez 15.45'te tekrar Ankara Esenboğa Havaalanı'na döndü. Havaalanında bir basın toplantısı düzenleyen Süleymanov, haberin kendisine ancak sabah saat 10.00'da bildirildiğini, bundan önce konu ile ilgili herhangi bir haberi olmadığını söyledi. 16 Nisan 1985'ten bu yana 900'ü aşkın gün boyunca bugünü beklediğini ifade eden Süleymanov, aralarında Başbakan Turgut Özal ile Sovyet makamları olmak üzere tüm ilgililere teşekkür etti ve "**Benden önce iki iltica gerçekleşti. Onların mutluluk günlerini paylaştım. Nihayet bana da gün doğdu**" dedi.

Bulgaristan'dan ayrıldığı sırada Türk azınlığına uygulanan baskılar hakkında bir soruyu yanıtlayan Süleymanov, "**Bu acıları ancak çeken ve yaşayan bilir. Öyle kötü günler yaşadık ki, artık hayat gözümüze gözükmüyordu, yaşamamak daha iyiydi. Ama hayat yine de iyi kötü yaşamaya değer olduğu için devam ettik**" diye konuştu.

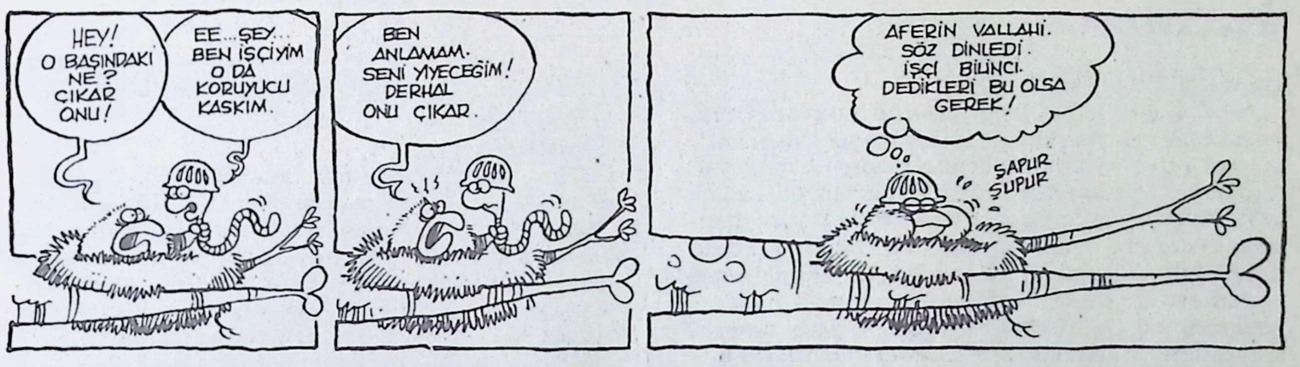
Süleymanov, Bulgaristan'daki kaçışından önce Yablonov adlı köyünün üç gün boyunca zırhlı araçlar, tanklar ve itfaiye arabaları kullanılmak üzere bas-

kı altında tutulduğunu ve köylülerin sonunda baskılara karşı çıkamayarak, isimlerini değiştirmek zorunda kaldıklarını belirtti.

Baskıları protesto etmek için köylülere bir dilekçe imzalatma ve bunu iki arkadaşı ile Sofya'ya götürme görevini üstlendiğini belirten Süleymanov, dilekçeyi Sofya'da makamlara teslim ederken tutuklandığını ve bir buçuk ay boyunca merkez karakolunda baskı altında tutulduğunu söyledi.

Gözaltında iken Bulgaristan'dan ayrılma yollarını kolladığını belirten Süleymanov, hapisten çıkışında Merkez Turizm Bürosu'na başvurarak yurtdışına ilk seyahat için başvurduğunu, bunun da Sovyetler Birliği'ne bir gezi turu olduğunu belirtti. Süleymanov, yer olmadığının bildirilmesine rağmen gazeteci olduğundan kendisine saygı duyan bazı kişilerin yardımıyla tura dahil edildiğini söyledi.

Süleymanov, seyahat grubuyla Sovyetler Birliği'nden Karadeniz kıyılarına geldiğini ve daha sonra turun bitimine doğru Kişnev kentinden aldığı tren bileti ile Belorusya Cumhuriyeti'ne gelerek, orada tanıdığı bir aile yanında bir hafta kadar kaldığını anlattı. Süleymanov, korkudan dolayı hemen gidemediği Moskova'ya 16 Nisan 1985 günü vararak, sabah saat 10.00'da Türk Büyükelçiliği'ne girdiğini belirtti.

Çavuşesku Ankara'da

20 ekim

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Romanya Sosyalist Cumhuriyeti Başkanı **Nikolay Çavuşesku** dün resmi bir ziyaret için Türkiye'ye geldi. İki ülke heyetleri arasındaki resmi görüşmeler de başladı. Cumhurbaşkanı Evren, Çavuşesku onuruna verdiği yemekte **"Ayrı ittifaka mensup iki ülke arasındaki işbirliğinin geliştirilmesinin bölgenin güvenlik ve istikrarına olumlu katkıları bulunduğunu"** söyledi. **Konuk Cumhurbaşkanı da konuşmasında, "Balkanların silahsızlanmasına ülkesinin özel bir önem verdiğini, bu amaçla önerdikleri Balkan ülkeleri devlet ve hükümet başkanları konferansının en kısa zamanda düzenlenmesinin yararlı olacağını belirtti.**

Romanya Cumhurbaşkanı Nikolay **Çavuşesku'yu** getiren özel uçak saat 11.00'de Esenboğa Havaalanı'na indi. Burada Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından sıcak bir şekilde karşılanan Çavuşesku, daha sonra şeref kıtasını denetledi ve askerlere kendi dilinde **"merhaba asker"** diye hitap etti. Romanya Cumhurbaşkanı Çavuşesku ile birlikte eşi ve Başbakan Birinci Yardımcısı **Georgi Oprea**, Dışişleri Bakanı **İoan Toto** da Ankara'ya geldi. Çavuşesku, daha sonra Anıtkabir'i ziyaret etti, ardından Camlı Köşk'te Başbakan Özal'la bir görüşme yaptı.

RESMİ GÖRÜŞMELER

Türkiye ile Romanya arasındaki resmi görüşmeler de dün Çankaya Köşkü'nde başladı. Görüşmelerde Türk heyetine Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Romanya heyetine ise Romanya Cumhurbaşkanı Nikolay Çavuşesku başkanlık etti. Resmi görüşmelerde ikili ve bölgesel konuların yanı sıra, uluslararası sorunların ele alınacağı bildirildi. Resmi görüşmelere bugün de devam edilecek.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, dün akşam Romanya Cumhurbaşkanı onuruna bir akşam yemeği verdi. Evren yemekte yaptığı konuşmada, ayrı ittifaklarda yer almalarına karşın, Türkiye ve Romanya arasında işbirliğinin geliştirilmesinin yararları üzerinde durdu ve **"İşbirliğinin geliştirilmesi bölgemizin güvenlik ve istikrarına da şüphesiz olumlu katkıda bulunacaktır"** dedi. İki ülke arasında özellikle ticari ilişkilerin dengelenmesi ve çeşitlendirilmesi gerektiğini vurgulayan Cumhurbaşkanı Evren, Balkanlar'da barış ve işbirliği konusunda şöyle konuştu:

"Ancak bölgemizde sorunların mevcutiyetini bile inkâr edenler vardır. Takdir edersiniz ki, Bulgaristan'da Türk bulunmadığı şeklinde gerçek dışı iddialardan yola çıkıldığı takdirde, sorunun çözümüne bir katkıda bulunmaya imkân yoktur. Bulgaristan'daki Türk azınlığı sorunu, bugün dünya kamuoyu tarafından benimsenen ve yakından izlenen bir sorun haline gelmiştir. Bulgar hükümetinin Türk azınlığın etnik, kültürel ve dini benliğini yok etmeyi hedef alan politikası, neticede başarısız olmaya mahkûmdur. Bulgaristan yöneticileri, bunu idrak ederek gerçekçi ve inancıl bir tutum içine girene kadar Türkiye, konunun takipçisi olacaktır."

Evren konuşmasında, daha sonra Türkiye ile Yunanistan Başbakanı arasında devam etmekte olan mektup teatisinin olumlu bir adım olarak değerlendirilmesini istedi. Kıbrıs sorununun Türk ve Rum ta-

rafları arasında yapılacak doğrudan müzakerelerle adil ve kalıcı bir çözüme kavuşturabileceğini söyledi. İran-Irak savaşıyla ilgili olarak son gelişmelerin ve Körfez'deki tırmanışın tehlikeli boyutlara ulaştığını belirten Evren, Türkiye'nin tarafsız bir komşu sıfatıyla girişimlerde bulunabileceğini belirtti.

ÇAVUŞESKU: BALKAN ZİRVESİ TOPLANSIN

Romanya Devlet Başkanı Çavuşesku da konuşmasında, ziyaretinin geleneksel Türk-Romen ilişkilerinin geliştirilmesi ve bu alanda yeni perspektifler açma amacına yönelik olduğunu kaydetti. Türkiye ve Romanya'nın giderek artan ekonomik potansiyellerinin karşılıklı yarara dayalı işbirliğinin gelişmesinde büyük imkânlar sağlayacağına inandığını belirten konuk başkan, ABD ile Sovyetler Birliği arasında orta menzilli füzeler konusunda varılan ilke anlaşmasını olumlu karşıladıklarını belirterek, bu anlaşmanın en kısa sürede imzalanmasını diledi. Nikolay Çavuşesku, Romanya'nın Balkanların da silahsızlandırılmasına özel bir önem verdiğini belirttiği konuşmasında bu amaçla önerdikleri Balkan ülkeleri devlet ve hükümet başkanları konferansının en kısa zamanda düzenlenmesinin yararlı olacağını söyledi.

Kâbus

OSMAN ULAGAY *21 ekim*

New York Borsası'nda başlayıp dünyanın tüm önemli borsalarını şiddetle sarsan büyük **"deprem"**, paralarını ve umutlarını hisse senetlerine bağlayan milyonlarca insanı birkaç gün içinde yüz milyarlarca dolarlık kayıplara uğratırken 1980'li yıllara damgasını vuran bir **"pembe rüya"**'yı da tam bir kâbusa dönüştürdü. Çeşitli ülkelerde iktidarı elinde tutan muhafazakâr yönetimlerin çağrısına uyarak hisse senedi sahibi olan, özelleştirilen şirketlerin hisselerini kapışan milyonlarca kişi, ellerindeki kâğıtların birkaç gün içinde yüzde 30 dolayında değer kaybettiğini ve alış değerinin bile altına düştüğünü gördü. Başkan Reagan ve Bayan Thatcher gibi muhafazakâr liderlerin yıllardır aranan **"çözümü"** bulduğunu ve dünya ekonomisinin ciddi bunalımlardan kurtulduğunu savunanlar, sistemin temelini oluşturan **"piyasa"**'nın tokadıyla uyanıp gerçekle yüz yüze gelmek zorunda kaldılar. Dünya ekonomisinin ciddi bir resesyon tehdidi altına girmesi olasılığı birdenbire arttı. **"Şimdi sıra doların tepe taklak gitmesine geldi"** diyenlerin sesi biraz daha yükseldi.

Ne olmuştu böyle? Hisse senedi sahibi olarak sisteme daha sıkı bağlanan, muhafazakâr yönetimlerin destekçisi olan insanlar aldatılmış mıydı? Bu olay sistemin **"cilve"**'lerinden biri miydi? 1929'da olduğu gibi hisse senedi piyasasında başlayan bu çöküşü dünya çapında bir **"resesyon"**, yani ekonomik durgunluk ve bunalım dönemi mi izleyecekti? Bu ortamda doların, altının ve diğer paraların, diğer yatırım araçlarının değeri nasıl etkilenecekti?

SUÇLU ABD EKONOMİSİ

Olayın ardında yatan temel nedenlerden biri, ABD ekonomisinin süregelen dengesizliklerine göz yumulması ve doların değerinin yapay desteklerle korunmak istenmesiydi. Temmuz ve ağustos aylarının dış ticaret rakamları, doların bugünkü değeriyle ABD dış ticaret açığının kolay kapanamayacağını bir kez daha gösteriyordu. Yılbaşından beri 90 milyar dolar harcayarak doların değerini korumayı başaran F.Almanya ve Japonya gibi ülkelerde bu yüzden hızla artan para arzı ve enflasyon kaygıları, dolara sağlanan desteğin sürekliliğini tehlikeye sokuyordu. ABD'de ise doların daha fazla düşmesini ve enflasyon tehlikesini önlemek için faiz oranlarının yükselmesi gündeme geliyor, yükselen faiz oranları hisse senedine yatırımın çekiciliğini azaltırken, kimilerince yakın gelecekteki olası bir ressesyonun habercisi olarak da algılanıyordu.

ŞİŞİRİLEN BALON

Hisse senedi piyasasında yaşanan büyük depremin bir diğer önemli nedeni de piyasanın özellikle son beş yılda sürekli tırmanış gösteren fiyatlarla anormal bir noktaya getirilmiş olmasıydı. Yabancı yatırımcıların da aralarında bulunduğu para sahipleri, yükseldikçe yükselen hisselere, milyarlarca dolar akıtarak fiyatları tırmandırmışlardı. **"Her çıkışın bir inişi olur"** diyen bazı borsa uzmanları bir düşüşü kaçınılmaz görüyorlar, ancak zamanını ve çapını pek tahmin edemiyorlardı. Bu arada ABD'de özellikle bazı sanayilerde yeni tesis ve teçhizata yapılan yatırımların artması **"kâğıtlara"**, yani hisse senetlerine akan fonları sınırlayıcı bir etki yapmaya başlıyor, yabancı özel yatırımcıların da ABD'de yatırıma ilgisi azalıyordu.

Geçen hafta ABD'nin ağustos ayındaki dış ticaret açığının açıklanmasından sonra ABD Maliye Bakanı James Baker'in, F.Almanya'yı işbirliği yapmamakla suçlayarak gerekirse doların değer kaybetmesine göz yumacaklarını açıklaması, piyasalardaki kaygılı bekleyişi, New York Borsası'nda hisse senetlerinden kaçışa dönüştüren etkenlerden biri oldu. Borsalarda alışverişin bilgisayar sistemleriyle hızlandırılmış olması, bu kaçışın kısa sürede büyük boyutlar kazanmasına yardım etti. Geçen pazartesi günü yalnızca New York Borsası'nda 600 milyon adedin üzerinde hisse işlem görürken, borsanın nabzını ölçen Dow Jones endeksi, tek bir gün içinde yüzde 22.8 değer kaybetti. Bunu Tokyo, Londra, Frankfurt, Paris, Hong Kong ve Sidney gibi önemli borsalardaki büyük düşüşler izledi.

1929'UN TEKRARI MI?

28 Ekim 1929'da Dow Jones endeksinin tek bir gün içinde yüzde 12.8 değer yitirmesinin ardından gelen **"büyük bunalımı"** anımsayanlar, hemen iki olay arasında paraleller kurmaya başladılar. Tarih neredeyse günü gününe 58 yıl sonra tekerrür mü ediyordu? Dünya ekonomisi birdenbire yeni bir büyük bunalımın eşiğine mi gelmişti?

Aslında her iki olay arasındaki farklılıklar benzerliklerden ağır basıyordu. 1929'da zaten başlamış olan bir resesyonun etkileri sonunda borsayı da sarsıyor, alınan korumacı önlemler ise dünya ticaretini öldürerek bunalımı derinleştiriyordu. Bugünkü tabloda ise tam tersine ABD ekonomisi ilk kez beş yıllık sü-

rekli büyümeyi yaşıyor, dev bütçe ve dış ticaret açıkları verme pahasına da olsa büyümesini sürdürüyordu. F.Almanya ve Japonya gibi ekonomiler, kendilerinden beklenen **"lokomotiflik"** rolünü üstlenmekte yetersiz kalmalarına karşın büyümelerini devam ettiriyorlardı. Borsalardaki çöküşü ise bu kez başlamış olan bir resesyon değil, ABD ekonomisindeki zorlamalar ve başlayacağı tahmin edilen bir resesyon yol açıyordu.

İşin ilginç tarafı bu kez borsadaki çöküşün ciddi bir resesyon olasılığını büyük ölçüde arttırmasıydı. Yalnızca New York Borsası'nda hisselerin uğradığı değer kaybının 1 trilyon dolar mertebesinde olduğu tahmin ediliyordu. Bu çapta bir alım gücünün yok olması, ister istemez ciddi bir daraltıcı etki yapabilecek, bu da bir resesyonu gündeme getirebilecekti. Dev ABD ekonomisinin resesyona girmesi halinde, dünya ekonomisinin olumsuz etkilenmemesi ise olanaksızdı.

Dünkü gelişmeler, ABD Federal Rezerv Bankası'nın gerekli fonları sağlayacağını açıklayarak, borsadaki çöküşü durdurma girişiminin ilk sonuçlarının olumlu olduğunu ve fiyatlardaki düşüşün durduğunu gösteriyor. Ancak bu adımın kendi başına sorunu çözmeye yeterli olmayacağı sanılıyor. Sonuçta, ABD ekonomisinin Amerikalılara ve ABD'de yatırım yapan yabancılara oldukça ağır bir bedel ödeterek dengelerini yeniden kurması gerekiyor. Bu süreçte doların yeni değer kayıplarına uğraması da kaçınılmaz görünüyor.

Kâğıt zammı, toplatılma kaygısı ve "otosansür" düşünce hayatını olumsuz etkiliyor

Dergilerin sorunları dağ gibi

ALİ TEVFIK BERBER *21 ekim*

12 Eylül'ün ardından tek tek kapanan ve sorumluları hakkında soruşturmalar açılan siyasi içerikli dergiler gazete bayileri vitrinlerinde yeniden yerlerini almaya başladılar. Siyasi dergilerin sayısında özellikle sivil yönetime geçiş sonrasında önemli artışlar gözlendi.

EN ÖNEMLİ SORUN: BASKILAR

Özellikle son bir yıl içindeki hızlı artışla sayıları 40'a yaklaşan siyasi içerikli düşünce dergilerinin yöneticileri, **"12 Eylül harekâtını kitlelerin susturuluşu"** olarak değerlendiriyorlar ve **"suskun bir ülke durumundan çıkmayı amaçladıklarını"** belirtiyorlar. 12 Eylül'de kaybedilen demokratik hakların geri alınması ile kitleler üzerindeki antidemokratik baskılar karşısında demokrasi mücadelesinde yerlerini almaya çalıştıklarını anlatıyorlar. Düşünce dergilerinin savundukları felsefelere göre de farklılıkları var. Sosyalist içerikli dergiler, **"kitlelere devrimci alternatifi sunmayı"** amaçlarken, dini yanı ağır basan dergiler, **"İslamın evrensel ve özgürlükçü soluğunu doğru biçimde duyumsatmaya"** çalıştıklarını belirtiyorlar.

"Yeni Demokrasi", **"Yeni Çözüm"**, **"Alınteri"**, **"Toplumsal Kurtuluş"**, **"Mayıs"**, **"Yeni Öncü"**, **"Güneşe Çağrı"**, **"Saçak"**, **"Yeni Aşama"**, **"Vardiya"**, **"Köprü"** ve **"Girişim"** dergileri en önemli

sorunu **"özellikle siyasi polisin kendileri üzerindeki dolaylı ve dolaysız baskı"** olarak görüyor.

"Haber toplamadan tutun, derginin basımı, hatta dağıtımına kadar birçok engelle karşılaştıklarını" belirten bu dergiler, **"141, 142 ve 163. maddelerinin olduğu bir ülkede düşünce özgürlüğünden söz edilemeyeceğini"** söylüyorlar.

Siyasi içerikli dergilerin karşılaştıkları adli olaylara gelince; 1987'nin mayıs ayında yayın hayatına başlayan **Vardiya** dergisinin ilk ve haziran ayında çıkan 2. sayısı okuyucuya ulaşmadan toplatılanlardan. **Güneşe Çağrı** dergisi ise 3. sayısında toplatılma kararlarıyla karşılaşmış. Derginin sahibi **Kubilay Akpınar** siyasi şubece gözaltına alınmış ve 20 gün sonra çıkartıldığı İstanbul DGM'ce **"Sosyalist Gençler Birliği"** adlı bir örgütle ilişkisi bulunduğu savıyla tutuklanmış.

Saçak dergisinin 2. ve 24. sayıları hakkında **"komünizm propagandası yapıldığı"** savıyla açılan davalarda ise kovuşturmaya gerek olmadığına karar verilmiş. Derginin düzenlediği **"parti içi demokrasi"** konulu panelle ilgili olarak Ankara DGM'de açılan davada ise, dergi yöneticileri ile bazı konuşmacıların yargılanmasına devam ediliyor.

DAVALAR... DAVALAR...

Yeni Aşama dergisi Yazı İşleri Müdürü ve 11 çalışanı da 1987'nin nisan ayında öğrenci eylemlerine karıştıkları ve gizli bir örgütle ilişkileri olduğu gerekçesiyle bir süre gözaltında tutulmuşlar.

Mayıs dergisinin ilk sayısının çıktığı 18 Şubat 1987 günü gecesi dergi yöneticilerinin evine polis ayrı ayrı baskın düzenlemiş ve derginin sonraki sayıları için hazırlanan dokümanlara el konulmuş. Dergi yöneticileri, olaydan 3 gün sonra serbest bırakılmışlar.

Mayıs dergisinin sahibi ve Yazı İşleri Müdürü **Ali Yıldırım** ile **Suat Çelebi**'nin **Yeni Çözüm** dergisinde yayımlanan, ortak kaleme aldıkları **"Mücadele günlüğünden, FKF, DEV-GENÇ"** başlıklı yazıdan dolayı 1-4 yıl hapis istemiyle yargılanmalarına devam ediliyor. Dergi sahibi **Ali Yıldırım** açıklamasında **"polisin aramalar ve soruşturmalar sırasında Mayıs dergisinin hangi sayısının olursa olsun, el koyulmasından suç aleti gibi görülmesinden"** yakınıyor. 1986 aralığında yayın hayatına başlayan **Yeni Çözüm** dergisinin 1, 2 ve 7. sayıları hakkında da toplatılma kararı verilmiş. Bu sayılarda toplam 13 yazı nedeniyle dergi yöneticileri hakkında açılan davalara devam ediliyor.

Dini yanı ağır basan **Köprü** dergisi de **"demokrasinin ve hukukun rafa kaldırıldığı 12 Eylül ihtilali sonrasındaki sindirme ve susturma operasyonlarından"** nasibini alanlardan. 1982 Anayasası için yapılan halkoylaması öncesinde, anayasa taslağını eleştiren bir ek yayımladıkları için dergi, aynı yılın kasım ayı sonunda İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'nca kapatılmış ve karar 1983'ün şubatına kadar yürürlükte kalmış.

Haklarında bugüne kadar toplatılma kararı verilmeyen siyasi içerikli dergiler ise bunun, **"Ülkemizde basın özgürlüğünün olduğu anlamına gelmeyeceğini, her an böyle bir kararla karşılaşma kaygısı taşıdıklarını"** bildiriyorlar.

Üzerlerindeki baskılardan ötürü **"otosansür"**ü yoğun bir biçimde hissettiklerini belirten dergilerin diğer önemli sorunları ise maddi yetersizlikler ile dağıtım tekellerinin kendilerine koydukları engeller. **"Bu durumun dergilerinin okuyucuya ulaşamama tehlikesi yarattığını, bunun acilen çözümlenmesi gereken sorunları olduğunu"** belirtiyorlar. Sadece satış gelirleriyle varlıklarını sürdüren bu dergiler, birçok maddi olanaksızlığın doğurduğu sorunların yanında, kâğıt ve öteki girdi zamlarından en fazla etkilenen kesim.

Dünya borsalarında hisse senedi fiyatları yükseliyor

Kriz atlatıldı

22 ekim

Ekonomi Servisi — Wall Street'teki paniğin ve dünya borsalarındaki rekor düşüşlerin ardından borsalarda hisse senedi fiyatları yükselmeye başladı. Tokyo Borsası'nda Nikkei Dow endeksi 2037.32 puan kazanarak bir günlük artış rekoru kırarken, New York Borsası'nda Dow Jones endeksi açılıştan 2.5 saat sonra 195 puanlık bir artışla 2000 puan düzeyini geçti ve 2035.14 puana ulaştı. Yoğun alım satımların devam ettiği Londra Borsası'nda Financial Times-100 endeksi kapanışa çok az kala 173.1 puanlık bir artışla 1974.7 puana ulaştı ve önceki günkü rekor zararının üçte ikisini kapatmış oldu.

Wall Street'teki **"ekim felaketinin"** ardından Amerikan kamuoyu **"bunalımdan kimin sorumlu olduğunu"** araştırmaya başladı. Bütçe ve ticaret açığı, doların değerindeki dalgalanmalar, faiz oranlarının yüksekliği gibi ekonomik nedenlerin yanı sıra bazı uzmanlar bunalımdan doğrudan siyasi karar mekanizmasının yani **Kongre** ile **Başkan Reagan**'ın sorumlu olduğunu savunuyorlar. Bir yoruma göre, **"Wall Street'teki facianın sorumluluğunu ya birisi üstlenecek ya da sorumluluk birinin üzerine yıkılacak. Her iki durumda da 'sanık' 1988 seçimlerinde cezalandırılacak."** Uzmanların bazıları da krizden **"yuppy"** olarak adlandırılan genç borsacıları sorumlu tutuyorlar.

Başkan **Reagan**, yaptığı konuşmada ABD Merkez Bankası'nın önceki gün piyasaya para enjekte etmeye hazır olduğu yönündeki açıklamasının Wall Street'i olumlu yönde etkilediğini belirtti. **Reagan**, diğer sanayileşmiş ülke liderleriyle yakın ilişki içinde bulunduğunu ifade ederek **"Resesyonla sonuçlanacak bir olay meydana gelmedi. Resesyon ancak insanların ekonomik göstergelere aldırmadan ellerindekileri satmaya kalkışmaları halinde oluşabilir"** dedi.

Tokyo: Tokyo Borsası'nda hisse senedi fiyatlarında rekor düzeyde iyileşmeler görüldü. 225 hisse senedinin ortalamasından oluşan Nikkei Dow endeksi şimdiye kadarki bir günlük artış rekorunu da kırarak 2037.32 puan kazanarak 23947.40 puandan kapandı.

Londra: Londra Borsası'nda işlemler başlar başlamaz hisse senedi fiyatları tırmanmaya başladı ve Financial Times-100 endeksi ilk saatlerde 180.1 puan

kazandı. Ancak daha sonra bir ara gerileyen endeks, yeniden tırmanmaya başladı ve 173.1 puanlık artışla 1974.1 puana çıktı.

Paris: Wall Street'te bunalımdan en çok etkilenen borsalardan biri olan Paris'te açılışta iyimser bir hava esti. Ancak Fransa Maliye Bakanı **Eduard Balladur** piyasalar sakinleşene kadar savunma ve elektronik firması Matra'nın özelleştirilmesini erteleyeceklerini açıkladı. Balladur, Matra'nın gelecek pazartesi başlaması planlanan özelleştirme programının birkaç gün veya hafta ertelenebileceğini söyledi.

New York: Saat farkı nedeniyle günün en son açılan borsası New York'ta Dow Jones endeksi açılır açılmaz 25 puan yükseldi. Olumlu havayla birlikte yükseliş devam etti, açılıştan 2.5 saat sonra endeks 195 puanlık bir artışla 2000 puanı geçerek 2035.14 puana yükseldi. Borsada işlem hacminin yüksek olduğu ve iyileşme dönemine girildiği belirtildi.

Shultz ve Şevardnadze Moskova'da ilke anlaşmasına vardılar

Pershing-1A'lar sökülecek

23 ekim

MOSKOVA (AP) — ABD Dışişleri Bakanı **George Shultz** ile Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanı **Eduard Şevardnadze** arasında dün Moskova'da yapılan görüşmede, Federal Almanya'daki orta kısa menzilli 72 adet **Pershing-1A** füzesinin sökülmesi konusunda ilke anlaşmasına varıldı. Görüşmede füze anlaşmasının imzalanmasından sonra Pershing-1A'ların sökülmesi ve bu füzeler takılı 72 Amerikan savaş başlığının ABD'ye iadesi konusunda görüş birliğine varıldı.

George Shultz, Sovyetler Birliği ziyaretinden önce gittiği Finlandiya'dan yoğun sis nedeniyle uçakla ayrılamayınca, Moskova'ya trenle gitti. Shultz ve beraberindeki 100 kişilik heyet, Moskova Garı'nda Sovyetler Birliği Dışişleri Bakan Yardımcıları **Yuli Vorontsov** ve **Aleksandr Besmertink** karşıladı. Shultz, Şevardnadze tarafından görüşmelerin yapılacağı Dışişleri Bakanlığı Konukevi önünde karşılandı. Moskova'da gazetecilerle görüşen Amerikan heyetinden bir yetkili, iki bakan arasındaki görüşmelerde birçok konuda olumlu gelişme sağlandığını belirtti.

George Shultz ise Eduard Şevardnadze arasında geçen ay Washington'da yapılan görüşmede, Avrupa'daki orta ve orta kısa menzilli nükleer füzelerin sökülmesi ve sonbaharda bir **Reagan-Gorbaçov** zirvesi düzenlenmesi yolunda anlaşma sağlanmıştı. Federal Almanya'daki 72 Pershing-1A füzesinin de sökülmesi ve bazı parçalar dışında tamamen yok edilmesi kararlaştırılmıştı. Federal Almanya Başbakanı **Helmut Kohl**'un bu füzeleri, Avrupa'daki Sovyet ve Amerikan füzeleri ile aynı zamanda sökülebileceğini açıklaması, bu konudaki pürüzleri gidermişti. Cenevre'deki ABD heyetinin başkanı **Max Kampelman** da, Moskova'da yaptığı açıklamada, füze anlaşmasının ilkbaharda imzalanabileceğini açıkladı.

George Shultz'un Moskova'daki temasları, bugün Sovyet lideri **Mihail Gorbaçov** ile yapacağı görüşmeyle devam edecek.

Yılmaz Güney

İLHAN SELÇUK *25 ekim*

Geçmişten bir gün. Belleğin kamerasından bir film. Gök kapalı. Yağmur ahmak ıslatan. Sokaklarda çöp yığınlarının engebeleri. Aralık soğuğu. Kentin ara görüntüleri. İnsanın içine işleyen ıslaklık. Tüm kaldırımlar donanmış; tespihçiler, çakmakçılar, çorapçılar, plastik eşya satanlar, tombala çekenler, kumar oynatanlar, sebze meyve satanlar, avarelik edenleri, şakalaşanlar, yürümeye çalışanlar, itişip kakışanlar, sinemanın kapısında vakit öldürenler...

Sinemanın afişi sokağa sarkmış...

Yılmaz Güney bakıyor.

İki delikanlı konuşuyor:

— Girelim mi?

— İki kez gördük, ama...

— Olsun be, girelim.

Soruyorum:

— Film iyi mi?

— Sorulur mu abi?

— Neden?

— Yılmaz Güney bu abi...

— Ne olmuş?

— Yılmaz Güney'de boş yok abi...

— Allah Allah...

— Allahı'na kadar abi...

Yürüyorum bu insanlar, bu kent, bu sokaklar, bu meydanlarla kalmıyor ki... Urfa'nın kahvesinden İstanbul'un salonuna kadar Yılmaz Güney... Allah'ına kadar Yılmaz Güney... Köylüleri, kentlileri, apartmanları, gecekonduları, dolmuş durakları, minibüslerin dikiz aynaları, kumarhaneleri, batakhaneleri, aile ocakları, karanlık bucakları, güneşi yağmuru, sevişmesi sövüşmesi, çatışması dövüşmesi, konuşması, on iki kısım tekmili birden, Yılmaz Güney...

Soruyorum:

— Yılmaz'ı tanır mısın?

— Tanırım...

— Nasıldır?

— Bizdendir...

Minibüsün şoför mahallinde "Allah'ın dediği olur" levhasının yanında Yılmaz Güney...

Otobüsün camında Yılmaz Güney, duvarlar boyu Yılmaz Güney, kahve ocağının yamacında Yıl-

maz Güney, manavın dükkânında Yılmaz Güney, gezgin satıcıların tezgâhlarında Yılmaz Güney, kaptpostallarda Yılmaz Güney...

★

Aradan kaç yıl geçti?

Uçup gitti Yılmaz...

Ama filmleri kaldı.

Öyle filmler ki bunlar, hem Anadolu sinemalarında kapalı gişe sürüm yaparlar hem sinematek salonlarında alkışlanırlar. Çok az sanatçının başarabildiğini yaptı Yılmaz Güney, seçkinlerle kitlelerin beğenilerini bütünleştirebildi.

Peki, 1980'ler Türkiyesinde Yılmaz Güney'in filmleri niçin oynatılmıyor?

Halk mı unuttu?

Hayır...

Bir toplumun belleği bu kadar zayıf olamaz, bir halkın bu kadar sevdiğini bu kadar çabuk unuttuğu görülmemiştir, bu kadar vefasız değildir Anadolu insanı...

Kanun yasağı mı var?

Hayır...

12 Eylül faşizmi ülkenin bütün aydınlarına, gerçek sanatçılarına, yazarlarına düşman olduğundan, Yılmaz Güney filmlerine de çarpı işaretini koymuştu; ama o günler geride kaldı, artık bir engel yok; "liberal hükümet"le yönetilmiyor muyuz?

Peki, ne var?...

Yılgınlık var...

Korku var...

Vaktiyle Nazım Hikmet'in başına geleni, şimdi Yılmaz Güney yaşıyor. Hiçbir yasal yasak yokken Nazım'ın şiirleri basılıp yayımlanamazdı. Bu ürkekliği 1960'ların ilk yarısında YÖN dergisi yırtıp atmıştı, "görünmeyen iktidar"ın halkın yaşamına vuran kara gölgelerinden birisi böyle kalktı.

Yılmaz Güney, filmlerini gösterecek bir yürekli girişimci bekliyor, seyircisi hazır.

Çin Başbakanı Zao Ziyang, Çin Komünist Partisi'nin dün başlayan kongresinde konuştu:

Radikal sosyalizm tutmadı

26 ekim

Dış Haberler Servisi — Çin Komünist Partisi'nin 13. Kongresi dün Pekin'de çalışmalarına başladı. Parti başkanlığını ocak ayından beri vekâleten yürütmekte olan **Zao Ziyang,** kongreyi açış konuşmasında, **"radikal sosyalizm"** uygulama çabalarının başarıya ulaşamadığını ve bu yüzden Çin'in çok zaman kaybettiğini belirterek, Marksizm-Leninizm'in günümüz koşullarına uymayan ilkelerini terk edeceklerini, ama Çin'in Batı tipi bir demokrasiye de yönelmeyeceğini söyledi.

46 milyon parti üyesini temsil eden 2 bin delegenin katıldığı kongrenin ilk gününde gündem'n tek maddesi açılış konuşması idi. 1986 aralığında başgösteren **"liberal öğrenci ayaklanması"**'nı önleyemediği için genel sekreterlik görevinden alınan **Hu Yaobang**'ın yerine vekâlet eden ve bu kongrede resmen Genel Sekreter seçilmesi beklenen Zao Ziyang, 2 saatten uzun süren bir konuşma yaptı. İngilizce çevirisi 72 sayfa tutan konuşmasında Zao'nun, ekonomik reform hareketinin öncüsü ve Çin'in halen bir numaralı adamı **Deng Siao Ping**'i hareretle övdüğü, Deng'i Çin'e yaptığı hizmetler açısından **Mao Zedung** ile aynı sıra ve statüde sunduğu dikkati çekti. Zao'nun konuşmasında göze çarpan bir başka nokta da parti içindeki tutucu çevrelerin eleştirmeye önem verdikleri **"burjuva liberalizmi"**'ne uzun konuşmasının sadece dört yerinde kısaca değinmesiydi.

"ZAMAN KAYBETTİK"

AP ve İngiliz yayın kurumu BBC'nin haberlerine göre, Zao Ziyang konuşmasında en çok Çin'in ekonomik sorunları ve güçlü, ileri, kalkınmış bir Çin yaratmak için hangi yolun izlenmesi gerektiği üzerinde durdu.

"Geçmişte çok zaman kaybettik" diyen Zao, Çin'de hâlâ 250 milyon kadar okuma-yazma bilmeyen ya da yarı okur yazar kişi olduğunu, 700 milyon köylünün el aletleriyle tarım yaptığını ve pek çok sanayi dalında ülkenin, **"Çağdaş standartların yüz yıl gerisinde"** kaldığını söyledi. Bu gecikmeyi Çin gibi bir milyar nüfuslu bir köylü toplumunda **"radikal sosyalizm"** uygulama politikasına bağlayan Zao Zi-

yang, Çin için **"kapitalist yolun da kapalı olduğunu"** belirtti.

BBC'nin belirttiğine göre, Çin'de artık Marksizm-Leninizm'in günümüz koşullarına uymayan bazı ilkelerin terk edileceğini vurgulayan Zao, Çin'in **"sosyalizmin ilk aşamasında"** bulunduğunu anımsatarak, gelecek yüzyılın otalarına doğru meta (mal) ekonomisi uygulanacağını söyledi. Zao, bundan böyle Çin'in önündeki başlıca hedefin **"Üretimi arttırmak, çağdaş teknolojiyi ülkeye sokmak, kapıları yabancı fikirlere ve yatırımlara açmak, günlük tüketim taleplerini daha iyi karşılamak"** olarak gösterdi.

PARTİ

Zao Ziyang'a göre, bu hedeflere ulaşmak için ekonomik reformlar gerekli, ancak bu reformlar asıl siyasal alanda gerçekleştirilmesi gereken reformlarla desteklenmezse olumlu bir sonuç alınamaz. Zao, siyasal planda yapılması gereken reformların başında parti ile hükümet organlarının birbirinden ayrılması geldiğini, yeteneksiz, bilgisiz ama iyi partili, militan olduğu gerekçesiyle hükümet ya da devlet organlarında önemli görevlere atama yapılması politikasına son vereceğini söyledi. Zao Ziyang, partinin öncü olduğunu, ancak yetkilerinin kısıtlanması gerektiğini de vurguladı.

Newsweek'e göre, kongrede Zao Ziyang'dan boşalan başbakanlık görevine muhafazakâr eğilimli Li Peng'in getirilmesi bekleniyor.

TKP ve TİP karar aldı:
Kutlu ve Sargın TBKP için Türkiye'ye geliyor

27 ekim

Haber Merkezi — Yurtdışında siyasi mülteci olarak yaşayan TİP Genel Sekreteri **Nihat Sargın** ve TKP Genel Sekreteri **Haydar Kutlu'nun, "Türkiye Birleşik Komünist Partisi"** adı altında kurmak istedikleri partiyle ilgili yasal çalışmaları sürdürmek amacıyla Türkiye'ye gelmeye karar verdikleri bildirildi.

Köln'deki TİP ve TKP Enformasyon Bürosu'ndan Türkiye'deki basına yapılan açıklamaya göre, Türkiye'de legal olarak kurulması tasarlanan Türkiye Birleşik Komünist Partisi, TİP ve TKP'nin birleşmesi suretiyle oluşturulmak isteniyor.

TİP ve TKP'nin Merkez Komiteleri konuyla ilgili ortak bir duyuru hazırlayarak, **"Her iki partinin genel sekreterinin, iki partinin birleşmesiyle oluşacak olan 'Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin faaliyette bulunmasını legal olarak başlatmak, bunun için gerekli hazırlıkları yapmak amacıyla siyasi göçmen olarak bulundukları yurtdışından Türkiye'ye dönmekle görevlendirdiklerini"** açıkladı.

Duyuruda ayrıca, **"İç ve dış gelişmelerin artık Türkiye'de komünist hareketin legalleşmesini, siyasi göçmenlerin yurda dönmesini, siyasi tutukluların salıverilmesini, siyasi yaşamın gündemine demokrasinin pratik bir ihtiyacı olarak getirmiş bulunmaktadır"** denildi.

Konuyu kamuoyuna duyurmak amacıyla TİP ve TKP Enformasyon Bürosu'ndan yapılan açıklamada, **"her iki partinin genel sekreterlerinin ortak bir amaç için yapacakları girişimde siyasal ve yasal risk unsurlarına rağmen kararlı bir tutum izleyecekleri"** bildirildi.

Cumhuriyet'in sorularını yanıtlayan Enformasyon Dairesi'nin bir yetkilisi, Kutlu ve Sargın'ın bütün riskleri göze alarak kasım ayının ilk haftasında Türkiye'ye döneceklerini söyledi.

TEPKİLER

TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu ile TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın'ın Türkiye'de Birleşik Komünist Partisi kurma girişimlerini değerlendiren DGM savcılık kaynakları, bunun Türk Ceza Kanunu'na göre suç oluşturacağı görüşünü savundular. Savcılık yetkilileri, Kutlu ve Sargın'ın **"ilegal örgüt"** yöneticisi durumunda bulunduklarına dikkat çekerek, **"Bunların Türkiye'ye gelmeleri halinde haklarında soruşturma açılır. Bunun dışında Türkiye'de bu tür ilegal bir faaliyette bulunmaları da ceza yasamıza göre suç oluşturan bir durumdur"** dediler.

ANAP'ın Dış İlişkiler Sorumlusu Genel Başkan Yardımcısı **Bülent Akarcalı** mevcut kanunların çerçevesinde imkânların kullanılabileceğini belirterek, **"Bu kişilerin seçim arifesinde Türk kamuoyunun büyük ölçüde duyarlı olduğu bir konuyu böylesine emrivaki yapar gibi gündeme getirmeleri maksatlıdır"** dedi.

Sert Tavır

ALİ SİRMEN *27 ekim*

ABD ile Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması'nın uzatılma görüşmeleri sürerken, ciddi basın kendine düşen görevi yapmış, birçok kez Ankara'yı uyarmıştı. Gazetelerin bu tutumu bir yandan kamuoyunun dikkatini çekme, öte yandan Özal iktidarına Washington karşısında daha dirençli olma olanağını sağlaması açısından yararlıydı.

Gelin görün ki, Özal hükümeti, bu olanakları değerlendirmedi. Basının girişimi de, ABD Savunma Bakan Yardımcısı, "Karanlıklar Prensi" adıyla anılan Richard Perle'nin bizlere yurtseverlik dersi verme küstahlığında bulunmasıyla yanıtlandı.

Aradan çok kısa bir süre geçtikten sonra, eleştiriler o gün öngörülen boyutları da aşarak haklı çıktı. Türkiye SEİA'yı uzatırken, kendi belirlenmiş yükümlülüklerine karşılık, ABD'nin belirsiz vaatlerini kabul ettikten sonra, Washington'un askeri ve ekonomik yardımı sürekli kıstığını, üstelik yalnızca uygulamada kalan Yunanistan ile aramızdaki 7/10 oranının artık resmi belgelere geçtiğini de gördü. Bunlar yetmiyormuş gibi, Kıbrıs konusu yardıma koşul olarak getirildi.

Kısacası Ankara, SEİA'yı uzatmadan öncekinden de daha kötü koşullarla karşı karşıyaydı.

Şimdi Ankara, bu durum karşısında SEİA'yı 1990'a kadar uzatan ek mektubu yürürlüğe koymama kararında olduğunu duyuruyor Washington'a.

Bu haberi Milliyet Gazetesi, "ABD'ye Sert Tavır" başlığı altında vermiş.

Kuşkusuz, Özal iktidarı gibi ABD'nin tüm isteklerine kolayca boyun eğen bir iktidarın böylesine bir adımı zorla da olsa atmış olması sevindirici görünüyor ilk bakışta.

Ancak olaya biraz daha yakından bakılınca, Washington'un bize olumsuz tutumuna karşın ülkemiz üzerinden gerçekleştirmeye çalıştığı çıkarlarında büyük bir eksilme olmadığı görülecektir. Üstelik ABD, şu anlarda elinde çok güçlü kozları bulundurmakta ve Türkiye'yi askeri FMS kredilerinin ödenmesi konusunda iyice köşeye sıkıştırabilecek olanaklara sahip görünmektedir. Seçim dönemine girilen bir ortamda, Washington'da Rum lobisi ve dolayısıyla Yunanistan'ın etkisinin de büyük ölçüde artacağı göz önünde bulundurulunca, önümüzdeki günlerde Türkiye'nin ABD'ye haklı isteklerini kabul ettirmekte ne gibi güçlükler, giderek olanaksızlıklarla karşı karşıya kalacağı kolaylıkla anlaşılacaktır.

Bu yüzdendir ki, biz Ankara'nın Washington'a karşı "sert tavrı"nın fazla bir sonuç doğurmayacağı, olsa olsa, iç kamuoyuna yönelik kalacağı kanısındayız.

Gerçekte, Washington ile sorunlarımızın çözümü bir sert tavrın çok ötesinde, kendi savunmamızı daha gerçekçi ve ayakları yere basan bir bakışla inceleyip değerlendirmemizde yatmaktadır.

Bu gerçekçi ve ayakları yere basan tutum ise, F-16'ların montajını burada gerçekleştirmenin çok ötesinde, Türkiye'nin savunması ve savunma giderlerini dışa daha az bağımlı kılacak, Türkiye'nin çıkarlarına yanıt getirecek ve giderek ekonomik kalkınmasını daha rahatlatacak bir yaklaşım olabilir.

Bugün ülkemiz, NATO'nun ikinci, dünyanın altıncı büyük ordusunu beslemektedir. Ve bu ordu NATO planlarına, NATO çıkarlarına göre düzenlenmiş bulunmaktadır, ama ateş gücü açısından NATO standartlarının altındadır. Yani bizler ekonomik kalkınmamızdan özveride bulunmak pahasına, bizim için gerekli olmayan büyüklükte bir orduyu, NATO'nun istekleri ve planlarına uygun olmak için besleme durumuyla karşı karşıyayız. Üstelik de bu ordu çağdaş orduların ateş gücünün çok gerisinde kalmaktadır ve de büyük ölçüde dış yardıma da gereksinme duymaktadır.

Yerli ya da yabancı askeri uzmanlar hangi gerekçeleri ileri sürerlerse sürsünler, bu durumun değişmesi gerekmektedir. İleri sürülen gerekçelerin geçersizliği, aksak ve eksik durumun yıllarca sürmüş olmasıyla gün gibi ortaya çıkıyor.

Türkiye bir yandan Batı savunmasında katkılarına, ekonomik ve politik gerçekçi karşılıklar isterken, öte yandan bu katkı ile kendi ulusal ve ekonomik çıkarlarını uzlaştırıcı yeni bir politikayı geliştirmeli, bu politikanın gelişmesi sırasında gelecekte gerçekleşmesi kaçınılmaz olan yerli ağırlıklı Avrupa savunması içindeki vazgeçilmez önemli yerini görüp gösterebilmelidir.

İşbaşındaki iktidar değişmeden, bu önemli gelişmenin sağlanması ise şu anda bize olanaksız görünüyor. Üzücü, ama gerçek bu.

"Bilinçli İnançlı Yaşam..."

OKTAY AKBAL / *28 ekim*

"Sorunların üzerine tam bir fikir özgürlüğü ve açıklığı ile yürümek, bunu yaparken de hata etmekten korkmamak gerekir. Sosyalizm, politik bir eylem olarak güçlü bir şekilde gelişirken bilimsel araştırma, inceleme ve düşünme yanı da gür bir gelişme gösterirse, hatalar çabuk meydana çıkar ve düzeltilir. Özgürce düşünüp de hata etmekten daha tehlikeli olan şey, düşüncenin kalıplaşması, donmasıdır."

Behice Boran, 22 Nisan 1968'de, "Türkiye ve Sosyalizm Sorunları" başlıklı kitabın önsözünde böyle diyordu. Hepimizin katıldığı düşüncelerdi bunlar. Sorunların tam bir düşünce özgürlüğüyle üstüne gitmek, yanlış yapacağım diye çekingenliğe düşmemek... 1968'de TİP Milletvekili Behice Boran'ın çizgisi buydu.

Daha sonra TİP Genel Başkanı oldu. 12 Mart'tan sonra hapse girdi. TİP'i bir kez daha oluşturdu. Yeniden başına dertler açıldı. 12 Eylül'den sonra da yurtdışına gitti. Savaşımını oralarda sürdürdü. En sonunda da TKP ile birleşme kararı verdi. Bir iki gün sonra da dünyamızdan beklenmedik biçimde ayrıldı.

Bütün yaşamını savaşmakla geçirmiş. Hiçbir zaman zor koşullara boyun eğmemiş. Toplumculuk görüşünden vazgeçmemiş. Bir bilim kadını, inançlı bir kişi... Behice Boran'ın arkasından söylenecek en doğru sözler, verilecek en sağlam yargılar bunlardır. Ölümünün ardından günlerdir yaşanan saygı gösterileri de Boran'ın, toplumcu görüşün bir çeşit simgesi olduğunu kanıtlar. Bir kadın olarak Türkiye'de sosyalizmin öncülüğünü yapması ve bunu yaşamı boyunca sürdürmesi, Boran adını toplumculuk çizgisindeki yurttaşların belleğinde uzun süre yaşatacaktır.

Behice Boran, Markscı düşünceye bağlı bir toplumbilimciydi. İlk kez adını 1943'te duydum. "Yurt ve Dünya" daha sonra "Adımlar" adlı dergilerde çıkan yazıları, incelemeleri, fakültede verdiği derslerle bir anda saygı uyandıran bir aydın olarak tanınmıştı. Ankara Üniversitesi'nde, solcu öğretim üyelerine karşı girişilen karalama, yok etme kampanyasında başlıca hedeflerden biri Boran'dı. Üniversiteden uzaklaştırıldıktan sonra öteki arkadaşları gibi yurtdışına gitmedi, bir çeviri bürosunda çalışmaya başladı. İnandığı görüşlerin yaygınlaştırılması için çabalarını sürdürdü. 1950'de Kore savaşına TBMM'den karar alınmadan girmemizi, Barışseverler Derneği Başkanı olarak protesto etti. Yine içeri girdi, yine mahkemelere çıktı, ama boyun eğmeden savaştı.

Halk ozanı dostum Nebi Dadaloğlu'nun dediği gibi: "Acılı alkışlı yaşam/Sosyalizm düşün yaşam/Bilinçli, inançlı yaşam / Onurun simgesi Boran." Gerçekten onurlu bir yaşam sürdü Behice Hanım. Bunda kuşku yok. Hapislere katlandı, yoksulluğa katlandı, acılara katlandı, sürgün yaşamına katlandı. Yanlış yasalara karşı direndi. Bir insan daha ne yapar, ne yapabilir? "Yüreğinde sızısı var / Yaban elde ölüsü var / Dursun Bebek kuzusu var / Özgürlük simgesi Boran" olmak kolay değil... Hele bir kadın için çok daha güç...

Boran'ın parti liderliğine gelince... Behice Hanım'ın bu alanda büyük başarı gösterdiğini söylemek güçtür. Boran'ın liderliğine geçtiği günden bu yana TİP, bir türlü büyümemiş, yaygınlaşamamış, girdiği seçimlerde olumlu sonuçlar alamamıştır. Kişi, aydın olabilir, yürekli olabilir, değerli bir toplumbilimci olabilir, ama parti lideri olmak büsbütün başka bir iştir. Denecek ki TİP'in büyümesi istenmiyordu, önüne türlü engeller dikiliyordu, bütün bunlar doğrudur. Yine de Boran'ın yerinde başka bir lider olsaydı sanırım TİP, 1965'teki güven uyandıran, sağlam tutumuyla sola açık yurttaşları çevresinde toplayabilen bir parti haline gelebilirdi. Bütün bunlar benim kişisel görüşlerim...

Boran'ın ölümünün yurdumuzda uyandırdığı büyük üzüntü, hemen her gün gazetelerde yayımlanan anma yazıları, bildiriler, cenazesine katılan binlerce kişi; bütün bunlar ülkemizde toplumcu bir partiye ne denli gereksinme olduğunu göstermektedir. Ama bu güçlü birikimi, sağlam bir yapıya kavuşturmak bir türlü gerçekleşemiyor. Boran'ın toplumcu görüşe son hizmeti, ölümüyle yarattığı ve ortaya çıkardığı bu gerçek olmuştur; Türkiye'de solda büyük bir güç vardır, önemli olan bu gücü bir yerde toplamaktır.

Yazımı ozan dostum Nebi Dadaloğlu'nun şiirinin son bölümüyle bitireyim: "İşçi köylü yaşam dedi / Yoksuluna paşam dedi / Kore nere koşam dedi / Barışın simgesi Boran / Dadalı'nın sözünde o / Emekçinin gözünde o / Türkülerin özünde o / Çark Başak simgesi Boran."

Başbakan'ın Cumhuriyet'e açıklamaları

Özal: Enflasyonda başarılı olamadık

YALÇIN DOĞAN / *28 ekim*

ANKARA — Başbakan Turgut Özal, "II. Mahmut'tan bu yana en büyük değişikliği yapmakta olduğunu" savundu, bugünün en önemli sorunu olduğunu söylediği enflasyonda **"Dört yıl içerisinde söylediğimiz kadar başarılı olamadık"** dedi. Özal, ABD yardımının söz verilen miktarın epey altında olacağını söyledi, **"Hiç olmazsa FMS konusunda bize biraz kolaylık gösterin, geri ödeme konusunda, bu onu karşılayabilir, dedim. Ama daha bu noktalarda**

tam anlaşmaya varamadık" dedi. Başbakan Türkiye'deki tesislerin Körfez'e dönük olarak kullanılması için bir talep gelmediğini belirterek, Türkiye'nin Körfez politikasını şöyle özetledi: **"Bu aktif tarafsızlık politikasıdır. İki tarafı da memnun edebilmek kolay değil. Şu ana kadar 7 yıldar bu politikayı götürdük. Bu biraz da ip cambazının durumuna benzer. Kolay bir iş değildir."** Bir genel af düşünülmediğini söyleyen Başbakan, Türkiye'de komünist ya da İslamcı partilerin kurulması için daha zamana ihtiyaç olduğunu savundu. Özal, önseçim konusunda da **"Türkiye'de iyi netice vereceği kanaatinde değilim. Başlarına çok problem gelecek"** dedi. Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu ile Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Metin Emiroğlu'nun aday olmayacaklarını söyledi.

Başbakan Turgut Özal ile dün başbakanlık konutunda, Genel Yayın Müdürümüz Hasan Cemal ile birlikte görüştük. Görüşmemizin geniş bir özetini sunuyoruz.

— Sayın Başbakan seçimlerde çoğunluğu alırsanız, anayasa değişikliğine gidip, başkanlık ya da yarı başkanlık gibi bir sistemi getirmek istiyor musunuz?

ÖZAL — Hayır, bir kere anayasayı değiştirmenin çok zor olduğunu biliyorum. Anayasa değişikliği, açın bakın, 1989'a kadar, yani cumhurbaşkanımızın süresinde hemen hemen imkânsız bir şeydir. Anayasa değişikliği için sayın cumhurbaşkanı ile bir mutabakata varma mecburiyeti vardır, aksi takdirde olmaz.

— Diyelim böyle bir mutabakat sağladınız. O zaman değiştirmeyi düşünür müsünüz?

ÖZAL — Çoğunluk meselesi bu. Çoğunluk olur mu, olmaz mı bilemiyorum. Ben bu sistemde o çoğunluğu alacağımızı tahmin etmiyorum.

— Aldığınızı varsayalım.

ÖZAL — Varsayılma olmuyor bu işler.

— Peki herhangi bir şekilde böyle bir sistemin Türk siyasi hayatına daha bir istikrar daha bir işlerlik kazandıracağını düşünüyor musunuz?

ÖZAL — Cumhurbaşkanının yetkileri eskisinden fazla olduğu için, acaba Mecliste çoğunluğa sahip partinin seçtiği bir kimse geniş yetkilere sahip olmalı mı olmamalı mı, sorusu akla gelmiştir. Bu yetkiler olduğu sürece, belki seçilmesi daha doğru olabilir. O da bir başkanlık sistemi değil de belki Fransa'daki başkanlık sisteminden daha zayıf bir başkanlık sistemi olur. Genel oyla seçilmez. O zaman şu problem geliyor: Süreler aynı değil. Fransa'da bugün problemdir. Bir tarafta sosyalist bir cumhurbaşkanı, diğer tarafta ayrı bir hükümet. Bu da bir problem haline geliyor. Sonunda bir karar verilir. Hangisi iyidir diye düşünmek lazım.

— Yani başkanlık, yarı başkanlık diye mi?

ÖZAL — Yani iki şekil. Bugünkü sistem, aynen muhafaza edilirse o vakit sadece bir seçim usulü düşünebilirsiniz. Seçim Mecliste yapılmaz, genel oyla yapılabilir. Yahut da eskisi gibi olur. Tabii hangisi iyidir hangisi değildir, biraz düşünülmesi lazım.

— Daha kararınızı vermediniz öyle mi?

ÖZAL — Bizim memleketimizde demokrasiye geçtiğimizden bu yana başbakanların yetkileri fena değil. Görülmeyen yetkileri, yazılmayan yetkileri var. Bütün administrasyon (idare) sizin bir genelgenizle şöyle ya da böyle hareket edebiliyor. Ayrıca parti TBMM'de istediği kanunları çıkarabilen bir nevi yasama organı üzerinde yetkimiz var. Yetki derken şunu kastediyorum, yasama organını istediğiniz istikamete doğru götürebiliyorsunuz, çünkü partinin liderisiniz aynı zamanda. Bu başbakanlara başka bir yetki veriyor. Bu sisteme alışmış bir devlet çarkı var. Bunu değiştirmek doğru mu diye düşünmek lazım.

— Avrupa Topluluğu'na tam üyelik başvurusu yaptık. Siz böyle bir başvuruyu yapmış hükümetin başkanı olarak, tıpkı Avrupa Topluluğu ülkelerinde olduğu gibi nasıl orada Hıristiyan ve komünist partiler varsa, burada da İslamcı parti ve komünist partisi kurulmasına taraftar mısınız, değil misiniz? Prensip olarak.

ÖZAL — Ben şuna bakarım, acaba bu gibi konular Türkiye'ye tehlike arzeder mi?

— Arzeder mi?

ÖZAL —'Arzeder mi diye düşünmek lazım. Şimdi bakın, 1982 Anayasası'nda bunlar ilk defa anayasaya giriyor. Eskiden sadece ceza kanunlarındaydı, şimdi anayasaya girmiştir. Yani anayasa değişikliği gerektiren bir konu haline gelmiştir. Zaman içinde toplum belli bir anlayışa gelir, farklı siyasi görüş taraftarları birbirine karışmaz ve hoşgörü yaygınlaşırsa tansiyon azalır. Belki siyasi kutuplaşmalar, eski tehlikeler kendiliğinden ortadan kalkar. Bu ekonomik olarak toplumun refah seviyesinin artmasına bağlı.

— Prensip olarak 'Bir tarafta İslam partileri, bir tarafta komünist partileri kurulabilir' **diyorsunuz. Ancak bu zamana bağlıdır. Bir yandan hoşgörü ortamı, diğer yandan da ekonomik olarak Türkiye'nin gelişmişlik düzeyi yükselmelidir. O zaman prensip olarak kurulmasına karşı değilsiniz öyle mi?**

ÖZAL — İleride zamanlamayı bilemiyorum. Bir grup var, irtica deyince tüyleri diken diken oluyor. Bir başka grup var, komünizm deyince tüyleri diken diken oluyor. Bunların zamanla yumuşaması lazım.

— Siyasal yasaklar kalktı. Şimdi Batı Avrupa toplumları iş yasalarını gündeme getirmeye başladılar. 1982 döneminde yapılan sendika ve grev yasalarında Uluslararası Çalışma Örgütü'nün ilkelerine aykırı özellikler var. Sendikaların siyasetle uğraşmaları, Batı Avrupa toplumlarında olağandır. Avrupa Topluluğu'na Türkiye üye olacaksa, belirtilen yasaları, genel demokrasi açısından baktığınızda nasıl görüyorsunuz?

ÖZAL — Bir tanesi siyasetle uğraşmak diyorsunuz. Zannediyorum yanıttan nokta şu: Sanılıyor ki hiç siyasetle uğraşmıyor. Bal gibi uğraşıyor. O taraf doğru değil. Bir Şevket Yılmaz kalkar, Türk-Metal'in Başkanı İzmir'de miting yapar, iktidar aleyhinde konuşursa, bu siyaset değil de nedir? Yasak olan taraf bu değil. Siyasete girecekse eğer, hem milletvekili, hem sendikacı olamaz. Ya o sendikayı bırakacaksın, yahut da bir partiye gireceksin. Bu söylenmiştir. Aşağı yukarı tatbikat da budur.

— İngiltere'de İşçi Partisi ile işçi sendikaları konfederasyonu, Almanya'da DGB ile sosyal demokratlar iç içedir...

ÖZAL — Olabilir, ama sanıyorum bizim AT'ye girmemize mani değil. Türkiye'de bunun net olarak telaffuz edilmesi başka bir sistem, ama antidemokratik bir sistem değil. Siyasetle yine meşgul oluyor. Hatta tek tek partiye üye olabiliyorlar. Ama sendikanın başında olanlar milletvekili olamıyor veya bir partinin yönetim kurulunda bulunamıyor. Bir de para yardımları yok. Siyasi partilere yardımlar konusu zaten kanunla birçok yerlerde düzenlenmiş.

— İş yasalarında yer alan birçok kural ILO ilkeleriyle çatışıyor mu?

ÖZAL — Belki çatışıyor. Uyarabilirler. Her memleketin kendine göre bazı dertleri, problemleri var. Onların birçokları, iktisadi gelişmelerini oldukça tamamlamış; birçok meselelerini bu kadar hürriyetler yokken halletmiş. Şimdi her şeyi rahat bir cemiyetin bazı şeyleri öne sürmesi çok doğaldır. Ama şunu da belirtmek gerekir ki çok süratli değişiklikleri cemiyetlerin kabul etmesi kolay değildir. Biz de eskisi kadar bağnaz değiliz.

— Seçimi kazanırsanız kapsamlı bir genel af düşünür müsünüz?

ÖZAL — Hayır. Af meselesi şöyle: Biz iktidara geldiğimiz zaman düşündük. Tutup inceledik, şunu gördük ki ileri ülkelerde hiç af kanunu yok, infaz yasası var. İnfaz yasasında biz ileri ülkelerden bir kat daha ileri gittik.

- Ama ayrıca bir genel af yasası düşünüyor musunuz?

ÖZAL — Hayır, düşünmüyoruz. Modern bir ülkede artık böyle şeyleri bırakmak lazım.

— İdam cezasına taraftar mısınız?

ÖZAL — İdam cezası bazı ileri cemiyetlerde kaldırılmış. Ama bunlar da, bunu münakaşa eder hale gelmiş. Doğru mu, değil mi diye. Amerika'da var idam cezası. İngiltere'de kaldırmışlar, ama hâlâ münakaşa ediyorlar. Bizim için daha biraz erken gibi geliyor bana.

— Dış politika konusunda bir takım sorularımız olacak. Türkiye'deki tesislerin Körfez'e dönük olarak kullanılması söz konusu olabilir mi?

ÖZAL — Hayır, şu ana kadar olmadı. Olacağını da zannetmiyorum.

— Bu konuda ABD'den bir talep geldi mi?

ÖZAL — Hayır gelmedi. Geleceğini de zannetmiyorum. Çünkü zaten Körfez'de onların çok denetleme mekanizmaları var. Biz körfez savaşında şimdiye kadar taraf olmadan götürdük. Bizim burada komşularımızla daime iyi geçinme siyasetimiz var. Bu Sovyetler Birliği'yle de olur, İran'la da Suriye ve Irak'la da olur. İktisadi gelişmemiz devam ederken kendimizi bir tehlikenin içerisine atmak istemeyiz. Türkiye'nin Körfez savaşındaki politikası aktif tarafsızlık politikasıdır. İki tarafı da memnun edebilmek kolay değil. Şu ana kadar 7 yıldır bu politikayı götürdük.

— Türkiye ile Irak arasında iki petrol boru hattı var ve bunlar Türkiye açısından yaşamsal önemde. Acaba bunların devreden çıkarılmasına yönelik bir hareket bizim tarafımızdan nasıl karşılanır?

ÖZAL — Türkiye'nin petrol ihtiyacının karşılanmasında bir önemli hattır. Çünkü Körfez'de bir şey olduğu zaman buradan istifademiz daha fazla olabilir diye düşünüyoruz. İlk yapılan anlaşmalarda 12 milyon tona kadar buradan alabiliriz şeklinde bir anlaşma hükmü var. Bu bakımdan hayatidir. Daha çok Irak için hayati olmaktadır. Ama İran da bu durumun Türkiye için önemli olduğunu biliyor.

— Boru hattının devreden çıkmasını temenni etmezsiniz.

ÖZAL — Hayır, öyle bir şey olabileceğini de zannetmiyorum.

— Türk-Amerikan ikili anlaşmasının ek mektubunu biz askıda tutmaya devam ediyoruz Türkiye olarak. Türk-Amerikan ilişkilerinde bir pürüz mü var ki askıda tutuyoruz?

— ÖZAL — Mektup ilk paraf edildiği zaman bazı rakamlar, beklentiler oldu. Yani beklentinin ötesinde aşağı yukarı bize söylendi. Bunların bir kısmı yapılabildi, bir kısmı yapılamadı.

— Yapılamayan neler var?

ÖZAL — Esas itibarıyla rakam var bir tane. Rakamdan hâlâ bir şey çıkmadı. Bugünlerde çıkacağını zannediyorum.

— Rakam, yani yardım miktarı...

ÖZAL — Onların bize bir nevi söz verdikleri yardım miktarının epey altında. Ayrıca şunu söylemeye çalıştım. Evet bu rakamı veremeyeceğiniz anlaşılıyor, öyle gözüküyor. Hiç olmazsa FMS konusunda bize biraz kolaylık gösterin, geri ödeme konusunda. Bu onu karşılayabilir, dedim. Ama daha bu noktalarda tam anlaşmaya varmış değiliz.

— Ekonomide bir tartışma var: Ekonomik büyüme mi, enflasyonun düşürülmesi mi?.. Ne düşünüyorsunuz bu konuda?

ÖZA — Türkiye bir değişim içinde. Belki tarihinin en büyük değişimini yaşıyor. Ekonomik sahada en büyük transformasyonunu yapıyor. Birçok kimse bu transformasyonun büyüklüğünün bilincinde değil. Bu değişim, bana göre Türk tarihinin ekonomik alanda en büyük değişimidir. Yenileşme hareketleri de dahil olmak üzere... II. Mahmut'tan bu yana. Biz her seferinde sadece siyasi sahada değil, ekonomik sahada da birçok şeyler yapmak istemişiz. Ama başarılı olamamışız. Tersaneler kurmuşuz, dışarıdan uzmanlar getirmişiz. Cumhuriyet tarihinde değil bu, Osmanlı tarihinde de var. Son 100 sene içerisinde... Ama zannediyorum asıl değişim şu geçen son 4 senededir.

— Size göre, büyük değişimin temel karakteri nedir?

ÖZAL — Türkiye zirai ülke karakterinden, kısa sürede sınai ülke haline geldi. 10 milyar dolarlık ihracatın yüzde 80'i sanayi ürünü. İlk defa olarak çok önemli bir problem çözülmüştür. Bu da, her 10 senede bir rastlanan döviz krizidir. O krizin atlatılacağının işaretini alıyoruz. Çünkü biz hep şu ikilemde kalmışız: Türkiye hızla gelişmek durumunda olan bir ülke. Kalkınmaya gittiğiniz zaman yatırım artıyor, yatırım artınca ithalat artıyor ve bir noktada gelip tıkanıyorsunuz.

Bir de tabii insanlarda da değişme var. Yani bu değişim sadece bir sanayileşme oluyor manasına söylemiyorum. Modernleşme var.

— Sayın başbakan, güncel bir soru... Vehbi Dinçerler giriyor mu listeye?

ÖZAL — Dinçerler kurucumuzdur. Müracaat ederse tabiatıyla bir yer gösteririz.

— Müracaat etmedi mi?

ÖZAL — Etti.

— Vahit Halefoğlu ya da Metin Emiroğlu?..

ÖZAL — Halefoğlu hayır. Kendisi benimle bir kere daha konuştu. Emiroğlu da aynı durumda. Girmeyecek öyle zannediyorum.

— Milli Savunma Bakanlığı'nda reorganizasyon düşünüyor musunuz?

ÖZAL — Silahlı kuvvetlerimizin ihtiyaçlarını daha verimli, daha ekonomik bir tarzda karşılayacak bir şekilde reorganize edilecek. Bunun için de Milli Savunma Bakanlığı'nda daha fazla sayıda sivil kullanılacak. Bir nevi sivilleştirme tabir etmiyorum, ama o organizasyon, müsteşarından bütün dairelerine kadar hep askeri personel vardır, rütbeli personel vardır. Halbuki bu tür işler, dünyada oralarda uzun zaman kalan sivil insanlar tarafından yürütülüyor.

— Yani müsteşar sivil mi olacak?

ÖZAL — Müsteşar olur mu, olmaz mı onu bilmiyorum. Daha karar vermiş değiliz.

— Protokolde bir değişiklik olacak mı?

ÖZAL — Protokolde bir değişiklik olmayacak. Şu anda bir değişiklik düşünmüyorum. Türkiye'nin yapısı, şartları buna müsait değil.

— Milli Savunma'da yapmayı düşündüğünüz sivilleştirmeyi, özellikle müsteşarından başlayarak MİT için düşünüyor musunuz?

ÖZAL — Olabilir. MİT'te bir problemimiz olmaz.

— MİT'in başına bir sivil getirilebilir mi?

ÖZAL — Olabilir. Ama şimdiye kadar hiç sivil gelmemiş. Ya emekli asker olmuş, ya da doğrudan asker gelmiş.

— Siz asker olmayan bir müsteşarı görmek ister misiniz?

ÖZAL — Olabilir. Ona bir şey diyemeyiz. Şu anda öyle bir problemim yok.

— Dört yıldan sonra, dönüp geriye baktığınızda, acaba şunu şöyle yapsam daha iyi olurdu dediğiniz bir şey var mı?

ÖZAL — Çok bulamıyorum. Geriye bakıyorum ki çok iş yapmışız. Acaba önümüzdeki 5 yıl bu kadar çok iş yapabilecek miyiz, diye düşünüyorum. İnsanlar bazen geriye dönüp, aynı şeyleri yapamaz.

— Yaptıklarınız arasında, şurda böyle olsaydı, diye kendi kendinize sorduğunuz bir şey oldu mu?

ÖZAL — En önemli problem belki enflasyon meselesinde. 4 yıl içerisinde ilk söylediğimiz kadar başarılı olamadık enflasyonda. Fakat şunda başarılı olduğumuzu söyleyebilirim, Türkiye'yi Güney Amerika ülkelerinden geçen şu 4 yıl içinde çok bilgi sahibi olduk.

— Buna gitme tehlikesi var mı yok mu?

ÖZAL — Olabilir, her zaman olabilir. O ülkeler, bizim gibi gelişen ülkelerdir. Gelişme yolundaki bütün problem bu. Enflasyon meselesinin ileri ülkelerdeki enflasyondan farklı olduğu sonucuna vardık. Yani öyle meseleler var ki bizde, o ileri ülkelerde yok. O ileri ülkelerin sadece o reçeteleriyle enflasyon meselesini kısmen çözersiniz, ama olduğunuz yerde kalabilirsiniz. Onun için ana formülleri hep araştırdık. Belki bu yüzden geçtiğimiz şu 4 yıl içinde çok bilgi sahibi olduk.

— Siz partinizde önseçim yapmıyorsunuz...

ÖZAL — Biz nasıl yaptık? Biz diğer partilerin hepsinden çok daha demokratik yaptık. Açık söylüyorum, en doğrusu da oydu. Çağırdık örgütü buraya. İl yönetim kurulu, il disiplin kurulu, ilçe başkanı, ilçe başkan yardımcısı ve sekreteri, bütün seçim bölgesindeki ilçelerin ve bütün seçim bölgesindeki belediye başkanlarını çağırdık. Bunlarla her bir seçim çevresi için 2 saate yakın konuşmuşuzdur. Neticede liste buna göre ayarlandı. 10 bin kişiden fazlasıyla konuşulmuştur. Bundan daha demokratik olamaz.

— Ama önseçim "seçim" olduğuna göre daha doğru değil mi?

ÖZAL — Ben, önseçimin Türkiye'de iyi netice vereceği kanaatinde değilim. Başlarına çok problem gelecek. Bir de şu mahzuru var, bunların hepsi ben önseçimle geldim diye caka satacak burada. Ondan sonra, parti disiplini yok olacak.

— Teşekkür ederiz, Sayın Başbakan.

Çok merak ediyorum, acaba Turgut Özal'ın küçük torunu konuşmaya başladı mı?

Haydar Kutlu'nun Cumhuriyet'e açıklamaları

TKP lideri: Seçimle gelip gitmeye evet

HADİ ULUENGİN / *29 ekim*

BRÜKSEL — Türkiye Komünist Partisi (TKP) Genel Sekreteri Haydar Kutlu, **"Klasik anlamda demokrasiyi, seçimlerle iktidara gelmeyi ve seçimlerle iktidardan gitmeyi benimsiyor musunuz"** sorusuna, **"Bu sorunun cevabı, hiç tereddütsüz evet"** karşılığını verdi. TKP'nin eski kuşak yöneticileriyle ilgili bir soruya da şu yanıtı verdi:

"O eski ve subjektif çatışmalar döneminin insanları yok ki aramızda. Biz o dönemin sorumluluğunu taşıyoruz, ama onun özneleri değiliz."

Brüksel'de kendisiyle yaptığımız sohbette, Türkiye'nin son yıllarda **"çok değiştiği"**ni ve TKP'nin **"bu gerçeği sonra fark ettiğini"** belirten Haydar Kutlu, **"Türkiye'de yeterli demokrasi bilinci yok ve demokrasi bilinci olmadıkça sosyalizm bilincinin gerçekleşmesi imkânsızdır"** dedi.

"Eskiden başka şeyleri söylüyorduk diye, şimdi söylediklerimize kulak tıkamamak ve eğer söylediklerimiz doğruysa onları dinlemek gerekir" diyen TKP lideri Haydar Kutlu ile sohbetimiz şöyle devam etti:

— Siz şimdi modern bir TKP imajı yaratmaya çalışıyorsunuz. Yasal zemini zorluyor ve legal siyasi faaliyet hakkı talep ediyorsunuz. Ama neden hâlâ Haydar Kutlu? Gerçek kimliğinizin Nabi Yağcılar olduğu bilinmesine rağmen, neden Haydar Kutlu adını ku-

lanmaya devam ediyorsunuz? Neden, Narodniklerden Bolşeviklere geçmiş bu ikinci isim geleneğini sürdürmeye devam ediyorsunuz? Bu size göre sizin yaratmak istediğiniz modern imajla çelişmiyor mu?

KUTLU — Doğrusu ilginç bir soru. Bu, bu ismin yerleşmesinden kaynaklanıyor. Bildiğiniz gibi parti üyesi olduğunuzda, parti tarafından bir parti ismi veriliyor. O zaman bana bu isim verilmişti. Bütün parti çalışmaları sırasında bu isimle tanındım ve bütün partili arkadaşlar beni böyle bildiler. Bu otomatik olarak da devam etti. Çok özel bir nedeni de yok. Kendi gerçek ismimi de zaten saklamıyorum. Genel sekreter sorumluluğu verildiği zaman açıklamıştım. Gizliliği yok.

— Türkiye'den ne zaman çıktınız ve mültecilik nasıl bir duygu?

KUTLU — 1981'de Türkiye'den çıktım. Yani TKP'ye saldırı geldikten sonra, tutuklamalar başladıktan sonra daha bir müddet Türkiye'de partinin toparlanması için çalıştım. Fakat artık etrafımdaki çember daralmıştı ve bu çok somut ve belirgindi, onu üzerine, partinin yurtdışına çıkmama karar alması üzerine, Türkiye'den ayrıldım. O zamandan beri de yurtdışındayım. Ama bu yaz değil, ondan önceki yaz, Türkiye'de Ulusal Konferansı topladık ve ben Türkiye'ye gittim. Üç ay kaldım ve döndüm.

Politik göçmenlik, açık ki, Nazım'ın dediği gibi zor zanaat. İnsanın kendi toprağından kopuk olması, elbette ki bu zor zanaati doğuran nedenlerden biri.

DEĞİŞİKLİĞE AYAK UYDURMAK

— 1981'de terk ettiğiniz Türkiye ile 1986 yazında gittiğiniz Türkiye arasında nasıl bir fark gördünüz?

KUTLU — Evet, pek çok parklar vardı. Birincisi, insanlar değişmişti. Onları anlamak, eski ölçülerimizle, eski düşüncelerimizle baktığımız zaman zordu. Konuşmalar bile çok farklıydı. Bizde bir sokak terminolojisi gelişti. Eğer o terminolojiyi bilmezseniz, birçok şeyi bilmezsiniz. İnsanların ilgi noktaları çok değişmişti. Bakkalda eğer gidip bütün yabancı sigaraları alabiliyorsanız, ki ben gittiğim zaman öyleydi, demek ki pek çok şey değişmiş. İnsanlar, evlerini kiraya verirken dolar ve mark üzerinden veriyorlardı. Bu bizim zamanımızda olmayan şeylerdi. Her şey olumsuz anlamda değişmiş değildi bence. Olumlu değişmeler de vardı. Fakat bunu anlayabilmek, kendi kafamızı değiştirmekle mümkündü. Şuna gelmek istiyorum. Ben ülkedeyken, ara seçimler vardı ve biz de, aktif olarak, parti olarak, propaganda çalışmalarımızı sürdürüyorduk. İşsizliğin ve hayat pahalılığının en çok acılarının duyulduğu bir semt sayılır Zeytinburnu, bildiğiniz gibi. Resmi makamlar saklamasına rağmen, o dönemde kolera salgını da vardı. Biz burada elbetteki bu konuları ele alan bir propaganda çalışması götürüyorduk. Bizim hiç ummadığımız bir şey oldu. Bu bölge insanları, yeşil park istiyoruz diye imza topladılar. İş istiyoruz diye toplamadılar, kanalizasyon diye toplamadılar, ama yeşil saha istiyoruz diye topladılar. Biz bunu kestiremezdik doğrusu. Bu bizim için çok açıklayıcı oldu ve parti olarak değerlendirdik. Halkın nabzını daha derinden elinde tutmak lazım. Yani halk, huzur istiyor, istikrar istiyor, dolayısıyla demokrasi istiyor. Ama bildiğiniz gibi, genellikle sol literatürde bunlar kullanılmazdı. Ne demek huzur, ne demek istikrar? Yani bir devrimci, bir komünist nasıl istikrar isteyebilir? vs. vs... Eğer şematik dediğimiz, dogmatik dediğimiz yaklaşımlardan çıkamazsak bizim halkımızı anlamamız son derece zor olur. Zira her şey hem dünyada hem de Türkiye'de çok hızla değişiyor.

— Nasıl oluyor da, toplumun öncülüğünü kendilerine vehmeden komünist partileri, toplumun gerisinde kalarak, toplum değiştiği için kendilerini değiştirmek zorunda kalıyorlar? Yani öncü değil artçı oluyorlar.

KUTLU — İşte, temel sorun bu. Bunun için hem SBKP kendisini yenilemeye çalışıyor hem de diğer komünistlerin de bunu yapması lazım. Açıkça kabul etmeliyiz ki, biz bu gelişmenin gerisinde kaldık. Komünist hareketteki bölünmelerin, parçalanmaların temel nedeni bu. Eğer gerçeği yakalayamıyorsanız, onun çok yanlılığını göremiyorsanız, nasıl öncü olabilirsiniz?

SANAT ANLAYIŞI

— Peki, Haydar Kutlu, hangi yemekleri, hangi tür müziği, hangi şarkıcıları seviyorsunuz?

KUTLU — Yemekle başım pek hoş olmadığı için yemek sorusunu kaldıralım. Müzikle ilgili soruyu ise, politik yanını da göz önüne alarak cevaplandırayım. İster klasik Batı müziği olsun ister klasik Türk müziği olsun ister halk müziği olsun iyi olan her türlü müziği severim. Ama hâlâ var mı bilmiyorum, geçmişte solcuların, bir burjuva kültürü olarak algıladıkları klasik Türk müziğine karşı bir tutumları vardı. Ben politik nedenlerle değil, ama başından beri klasik Türk musikisi hoşuma gider ve onda bir derinlik bulurum. Bu belki bir süre sanatla haşır neşir olmaktan gelen bir derinlik olabilir. Zannediyorum ki, şimdi iyi müzisyenlerimiz bu soruyu araştırıyorlar. Eskiden yine bir yaklaşımımız vardı: Sanat toplum içindir, derdik. Sanat toplum için mi, sanat için mi, artık bu ayrım yanlış. Yani bunları karşı karşıya getirmek yanlış. Sanat elbette ki bir insanda doğuyor. O insan da bir toplum içerisinde. Hiçbir insan toplumdan kopuk olamaz. Soyut sanat yapabilir, ama toplumun geneliyle ilgili, akılcılıkla, hümanizmle ilgili pek çok öğeler bulabilirsiniz. Her sanatın toplumla bir ilgisi vardır.

İLLE DE MÜNİR NURETTİN

— Peki, Türk sanat müziği dediniz, ondan kimi seviyorsunuz?

KUTLU — Münir Nurettin'i, özellikle de bizzat kendisinin söylediği şarkıları severim. Ancak kendim oturup söyleyemediğim için, şimdi hangi şarkı diye sorsanız cevap veremem.

TURGUT ÖZAL VE İMAJ

— Ben bu şarkı sorusundan yola çıkarak bir soru daha sorayım. Cem Karaca Ankara'da bir konser verdi, T.C. hükümetinin başbakanı eşiyle birlikte bu konsere gitti ve Nazım Hikmet'in bir şarkısı söylenirken tempo tuttu, hazır bulunan seyircilerden bir bölümü de Özal'ı yuhaladılar. Siz Turgut Özal'ın bu tür bir konsere gitmesini ve Nazım Hikmet'e tempo tutmasını ve de yer yer Özal'ın yuhalanmasını nasıl yorumluyorsunuz?

KUTLU — Bir defa, öyle sanıyorum ki Özal kendisi için yeni bir politikacı tipi çizmek istiyor. Ve yine benim kanımca, Özal esas olarak imajlarla uğraşıyor, işin özüyle değil. Politikası da bu temelde. Bu nedenle, son zamanlarda, sanatçılara, aydınlara özel bir ilgi gösteriyor ya da öyle bir imaj veriyor. Ancak bu bir imaj da olsa, bizim karşı olduğumuz bir hükümetin başı tarafından da yapılsa, bu aslında hak-

edilmiş bir ilgidir. Bu Nazım Hikmet'in, bizim aydınlarımızın, sanatçılarımızın hak etmiş olduğu bir ilgidir ve burada ben esas olarak bu ilgiye verilen değeri görüyorum. Yani Özal'ın tutumundan önce. Bu demin söylediğim, Türkiye'nin değişmekte olduğunun bir işareti. Aydınları, sanatçıyı susturmayı hedefleyen geri bir anlayış artık Türkiye'de tutmuyor. Özal'ın belki en önemli yanı, çok pragmatik oluşu ve değişikliğe kendini kolay adapte etmesi.

DEMOKRASİ VE SOSYALİZM

— Klasik anlamda demokrasiyi, seçimlerle iktidara gelmeyi ve seçimlerle iktidardan gitmeyi benimsiyor musunuz? Programınızda ve konuşmanızda vurguladığınız "demokrasi kültüründen" ne anladığınızı da açıklar mısınız?

KUTLU — İlk sorunun cevabı hiç tereddütsüz evet. Ancak şunu görmek lazım ki demokrasi sırf seçimler demek değil. Eğer böyle olsaydı, iki partili sisteme geçildiğinden bu yana, Türkiye'de demokrasinin hiç kesilmeden işlemesi lazımdı. Oysa öyle olmadı. Bu yüzden demokrasi hiç kuşkusuz biçim olarak seçim olgusunu da içeriyor, ama ondan ibaret de değil. İkincisi, demokrasi halkın çoğunluğunun ülke yönetiminde söz sahibi olması demek. Elbette, bu çoğunluk azınlık üzerinde bir dikta uyguluyorsa, burada da demokrasi tartışılabilir. Ancak biz çoğunluk olarak iktidara geldiğimiz bir dönemde, elbette ki demokrasiyi bütün kurum ve kurallarıyla işleteceğiz. Bize göre bunun önkoşulu, komünistlerin ve bütün solun böyle bir demokrasi anlayışında birleşmesi ve bunun en öndeki kavgacısı olmasıdır. Yani böyle bir demokrasi solun rolü olmadan gerçekleşemez.

PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ

— Peki proletarya diktatörlüğü konusundaki görüşünüz ne?

KUTLU — Bu programımızda proletarya diktatörlüğünü göremiyorsunuz. Yok. Çünkü bize göre, proletarya diktatörlüğü en gelişkin demokrasi demek. Fakat günümüzde, bu söz bunu vermiyor. Bu yüzden bırakıyoruz. Niye günümüzde aynı anlamı vermiyor? Günümüzde, bizde bile, eskiye oranla demokrasi bilinci çok gelişti. Bir yandan diktatörlük sözünü kullanmak, öbür yandan demokrasiyi anlatmak mümkün değil. Bu yüzden biz bunu kaldırdık. Programımızda, gelecekte sosyalizmin çok farklı olacağını söyledik. Ben yüzde 51'e ilişkin sorunuzu şimdi için evet diye cevaplandırdım, sosyalizm dönemi için, seçimlerin olacağını vurgulamak için, haydi haydi evet diyorum.

DEMOKRASİ KÜLTÜRÜ

— Demokrasi kültüründen neyi anlıyorsunuz?

KUTLU — Bu halkın toplumsal bilinci demek. Eğer halk demokrasiye sahip çıkmak bilincindeyse, halkın demokrasi kültürü gelişiyor demektir. Eğer Türkiye'de her on yılda bir darbeler oluyor ve halkın tepkisi sınırlı kalıyorsa, demek ki bizde demokrasi bilinci henüz yeterince gelişkin değil. Eğer bu bilinç gelişkin değilse, kuşkusuz ki, halkın, daha ileri bir bilinç gerektiren sosyalizmi seçmesi mümkün değil. Hemen hemen imkânsız. Kendi demokratik hakları için mücadele etmeyen insanlar nasıl daha ileri bir toplum için mücadele edecekler?

Diğer taraftan, bir de politik demokrasi kültürünü, yani politikacıların demokratikliğini ele alırsak, ortaya çıkan durum ne? Bir referandum yaşadık ve yapılan suçlamaları gördük. Sol içinde de birbirimizi nasıl suçladığımızı biliyoruz. Yani düşmanca. Bu ne mantıklı bir davranış ne de sol açısından ideolojik olarak açıklanabilecek bir durum. Halkın gözünde de bunun olumlu bir imaj yarattığını sanmıyorum. Yani hem toplumun demokrasi bilincini geliştirmek hem de politik yaşamdaki ilişkileri değiştirmek gerekiyor. Burda bence aydınlara özel bir sorumluluk düşüyor. Böyle bir kültür, ancak onların katkılarıyla gerçekleşebilir.

ESKİ-YENİ TKP'Lİ...

— Sizin özellikle değinmek istediğiniz bir şey...

KUTLU — Demin de söyledim, biz dünya koşullarını öğrenmeye çalışan öğrendim de demeyen, kendisini değiştirmeye çalışan bir partiyiz. Zaman zaman, bizi partimizin geçmişiyle ilgili olarak eleştiriyorlar. Bugün söylediklerimizi, partimizin geçmişte söyledikleriyle karşı karşıya getiriyorlar. Elbette bunlar yapılabilir ve yapılmalıdır. Yani biz TKP'nin geçmişinin sorumluluğunu atmıyoruz. Ama eğer bugün söylediklerimiz doğru görülüyorsa bizim yapmak istediklerimize de bir ölçüde dikkat verilmelidir, destek verilmelidir. Deniyor ki, bugün doğru söylüyorsunuz, ama dün de başka şey söylediniz. Bu olabilir. Aralarındaki bağlılıklara da dikkat etmek gerekir, ama ilişki olmasa dahi, eğer bugün söylediklerimiz doğru görülüyorsa, bize önyargısız yaklaşmak gerekir. Bize yardımcı olunmalıdır. Her konuyu daha uygarca ve suçlamadan tartışmalıyız. Geçmişte biz de, diğer solun yaptığı gibi çoğu kez abartmalı suçlamalarda bulunuyorduk. Ama uzun bir zamandır bunu yapmıyoruz. Hatta bize bu tür suçlamalara devam edenlere dahi cevap vermiyoruz. Bu farklılıkları görmek gerekiyor.

İkincisi, TKP'nin şimdiki yönetimi partimizin yeni kuşağının içinden çıkmış bir yönetimdir ve bu çoğu kez unutuluyor. O eski ve subjektif çatışmalar döneminin insanları yok ki bizim aramızda. Biz o dönemin sorumluluğunu taşıyoruz, ama onun özneleri değiliz. Ortada bu gerçek var.

Rogers'ın Demeci ve Türkiye

ERGUN BALCI / *29 ekim*

Eski NATO Avrupa Müttefik Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Bernard Rogers'ın. Hürriyet gazetesinde Sedat Ergin'le yaptığı konuşmada açıkladığı bazı görüşler, ülkemizde şok etkisi yaptı. Bernard Rogers, bir savaşta, Sovyet birlikleri Doğu Anadolu'ya girerse Kuzey Avrupa ülkeleri gibi bazı NATO üyelerinin, Türkiye'nin yardımına geleceği konusunda tereddütleri olduğunu söyledi.

Oysa NATO, bir ortak savunma örgütüdür. NATO Anlaşması'nın 5. maddesine göre, ittifak üyelerinden birine yapılacak bir saldırı tüm üye ülkelere ya-

pılmış sayılır ve üyeler, saldırıya uğrayan ülkenin yardımına gitmekle yükümlüdürler.

Hürriyet gazetesi, Rogers'ın demecini "korkunç açıklama" başlığı ile verdi. SHP lideri Sayın Erdal İnönü, salı günü yaptığı açıklamada, Rogers'ın demecini gündeme getirdi. Bir dizi yazar, köşelerinde bu konuyu işledi.

Nasıl işlemesinler ki?

Sen NATO içinde en yoksul ülke olduğun halde, ABD'den sonra ikinci en büyük orduyu besle. Üstelik NATO planları gereği beslediğin bu ordunun ateş gücü ve silahları NATO standartlarının çok altında bulunsun. Sana "NATO'nun ucuz askeri" densin. NATO'daki müttefiklerin, yıllardır "Arkadaş, ben bu silahlarla bana yüklediğiniz bekçilik görevini yapamam. Benim orduma modern silah gereklidir" şeklindeki haykırışlarını "anlayışla" karşılamaktan ve sırtını sıvazlayarak "kahraman Türk" demekten ötede bir şey yapmasınlar. Amerikan Kongresi sana yapılan askeri yardımı her yıl biraz daha kuşa çevirsin.

Ve sonunda eski NATO komutanı, "Sovyetler Birliği, Doğu Anadolu'yu işgal ederse, diğer NATO ülkeleri yardıma gelir mi, bilemiyorum" desin.

Evet, Rogers'ın açıklaması, ülkemizde haklı olarak şok etkisi yarattı.

Ama asıl üzücü olan nedir biliyor musunuz?

Orgeneral Rogers'ın bugün açıkladığı "korkunç olasılığa" Türkiye'de yıllar önce işaret edilmiş, ulusal savaş sanayimizi ve ulusal savunma doktrinimizi geliştirmemizin zorunlu olduğu, NATO içinde daha bağımsız politika izlememiz gerektiği belirtilmişti. Bu görüşü savunanlar ise, çoğu kez komünist, bozguncu, yıkıcı olarak nitelenmiş, Türkiye'yi Batı ittifakından kopartarak Sovyetler Birliği'nin kucağına atmak istemekle suçlanmışlardı. Ülkemizde bazı dönemler NATO konusu adeta bir tabu olmuş, örgüte karşı en ufak bir eleştiride bulunmak bile "tehlikeli eğilim" sayılmıştı.

"NATO'ya değil kendimize güvenelim, ulusal savaş sanayiimizi, ulusal savunma doktrinimizi geliştirelim" demenin komünizmle ya da bozgunculukla ne ilgisi var ki?

Ama Türkiye'de bu ilişki var sayılmıştır. Ta ki, eski NATO komutanı "bir Sovyet saldırısı karşısında NATO sizi yalnız bırakabilir" diyene kadar.

Bir savaşta, NATO'nun ülkemize ne dereceye kadar yardım edeceğine ilişkin kuşkular, Türkiye'de 1967'den sonra dile getirilmeye başlanmıştı. 1967 aralık ayında yapılan NATO toplantısında, o zamana kadar benimsenmiş olan "topyekûn karşılık" ilkesi (herhangi bir üye ülkeye yapılan saldırıya, nükleer silahlarla topyekûn karşılık vermek) terk edilerek, "esnek karşılık" doktrini kabul edilmişti. Bu doktrine göre, Türkiye ya da herhangi bir Avrupa ülkesine yönelen bölgesel saldırı, topyekûn nükleer darbe ile değil, konvansiyonel silahlarla, çok gerekirse de taktik nükleer silahlarla karşılanacaktı. Bu doktrinde, bir Sovyet saldırısı karşısında Doğu Anadolu gözden çıkarılıyordu. NATO, savaşın bir nükleer çatışmaya dönüşmesini önlemeye çalışacak ve Sovyet birliklerini ancak Toroslar'ın önünde taktik nükleer silahlarla durdurmaya çabalayacaktı. Sovyet birlikleri Toroslar'a ulaşıncaya kadar geçecek zamanda, savaşı durdurmanın ve genel bir nükleer çatışmaya dönüşmesini önlemenin çareleri aranacaktı. Yeni doktrin, başta Fransa olmak üzere bir dizi Batı Avrupa ülkesinde kaygıyla karşılanmıştı.

NATO'nun 1967'de "esnek karşılık" doktirinini kabul etmesinden sonra Türkiye'de bu konular ele alındı; tehlikelere işaret edildi. NATO'ya fazla bel bağlamanın, savunma doktrinimizi NATO'nun isteklerı doğrultusunda şekillendirmenin sakıncalarına dikkat çekildi. Ulusal savunma sanayiini geliştirmenin zorunluğu vurgulandı.

Bunları yazanların çoğu komünistlikle, bozgunculukla suçlandı.

Şimdi eski NATO komutanı çıkıp, "Arkadaş, NATO'nun bazı üyeleri senin yardımına gelmeyebilir" diyor.

Bari artık gözümüz açılsa.

Cumhurbaşkanı Evren: Demokrasiyi korumak hepimizin ortak hedefi olmalı

En büyük bayramı kutluyoruz

29 ekim

Haber Merkezi — Cumhuriyetin kuruluşunun 64. yıldönümü tüm yurtta, dış temsilciliklerde ve KKTC'de dün törenlerle kutlanmaya başlandı. **Cumhurbaşkanı Kenan Evren,** yayımladığı mesajda, çok partili demokratik sistemin, zaman zaman çeşitli nedenlerle ve yozlaşma sonucu kesintiye uğradığını, ancak her defasında işlerliğe kavuştuğunu belirtti. Evren, **"Demokrasiyi artık kesintisiz bir şekilde bütün müesseseleri, töreleri ve gelenekleriyle korumak, güçlendirmek ve yüceltmek hepimizin ortak amacı olmalıdır"** dedi.

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı törenleri dün saat 13'de Ankara Topraklı sırtlarından yapılan 21 pare top atışıyla başladı. Ankara'da ilk tören bugün saat 09.00'da Anıtkabir'de yapılacak. Cumhurbaşkanı Evren, Atatürk'ün manevi huzurunda saygı duruşunda bulunacak. Hipodrom'daki geçit töreni saat 14.00'te başlayacak.

Cumhurbaşkanı Evren, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı nedeniyle bir mesaj yayımladı. Evren, Türk milletinin tarihi boyunca çok mutlu, müreffeh ve güçlü dönemlerin yanı sıra, acılarla dolu talihsiz dönemler de geçirdiğini, hatta zaman zaman yok olma tehlikesiyle karşılaştığını kaydetti. Osmanlı İmparatorluğu'nun **"basiretsiz, bilgisiz ve maceracı"** kişilerin yönetim ialtında kaldığını, bu kişilerin, imzaladıkları anlaşmalarla Türk devletinin tarih sayfasından silin-

mesine rıza gösterdiklerini belirten Evren, bu karanlık dönemin Atatürk gibi eşsiz bir lider sayesinde atlatıldığını bildirerek şöyle dedi:

"Atatürk önce kendisine teklif edilen padişahlığı, elinin tersiyle itmiş, daha sonra hayat boyu Cumhurbaşkanlığında kalması teklifini de derhal reddetmiştir. Onun gönlünde yatan arzu, Türk milletinin çok partili demokratik sistemle yönetilmesiydi. İşte bunun ilk adımı olan Cumhuriyeti kurmuş, ardından çok partili sisteme geçmeyi iki defa denemesine rağmen, ne yazık ki bu arzusunun gerçekleştiremeden hayata gözlerini yummuştur."

Cumhurbaşkanı Evren, çok partili demokratik sistemi Atatürk'ün vasiyeti olarak kabul eden Türk milletinin, bunu 1946 yılında uygulamaya koyduğunu hatırlatarak şöyle devam etti:

"Halkımız kısa zamanda demokrasiyi yürekten benimsemiş ve onu vazgeçilmez bir hayat tarzı olarak seçmiştir. Sistem çeşitli nedenlerle zaman zaman yozlaşması sonucu kesintiye uğramışsa da yine her defasında işlerliğe kavuşturulmuştur. Demokrasiyi artık kesintisiz bir şekilde bütün müesseseleri, töreleri ve gelenekleriyle korumak, güçlendirmek ve yüceltmek hepimizin ortak amacı olmalıdır.

Ancak ne yazık ki aramızda cumhuriyetimizi, demokrasiyi ve Atatürk'ün gerçekleştirdiği inkılapları ve laik düzeni bir türlü içlerine sindirememiş, benimseyememiş, geriye dönüş özlemleriyle dolu, kafası örümceklenmiş kişiler bulunduğu gibi, adı cumhuriyet olduğu halde bu yönetim şekliyle hiçbir benzerlik taşımayan, tek parti ile yönetilen ülkelerin sistemlerine heves edenler de vardır."

Bu kişilerin sayısının az olduğunu ifade eden Cumhurbaşkanı, **"Milletimizin ezici çoğunluğunun, bu gibi saplantılara kendini kaptırmaş olanları asla onaylamadığını biliyoruz. Ama yine de bu tür düşünceyi taşıyanların varlığı hepimizi üzmektedir. Atatürk'e dil uzatma cüretini gösterenlere daha da çok üzülüyoruz"** dedi.

Cumhurbaşkanı Evren, mesajında, dünyanın çok gergin bir dönemden geçmekte olduğunu bildirerek, **"Hemen yakınımızda devam eden sıcak savaşların rüzgârları yanlış bir adım sonucu etrafındaki ülkeleri de etkileyebilir. Bu bakımdan bugün milletçe her zamankinden dikkatli, basiretli, birlik ve beraberlik içinde uyanık olmak zorundayız"** dedi.

DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel de mesajında, **"Cumhuriyetimiz milletimizin sahipliğindedir"** dedi. Demirel mesajında, hukuk ve millet iradesinin üstünlüğünün cumhuriyetin vazgeçilmez özellikleri olduğunu vurgulayarak şu görüşleri savundu:

"Hukukun üstünlüğü, hürriyeti, adaleti, eşitliği sağlamanın teminatıdır. Millet iradesinin üstünlüğü ise milletin devlete sahipliğinin adıdır. Rejimin aralıksız işlemesi için bunalımlar devlet ve rejim bunalımı haline gelmeden aşılabilmelidir. Büyük Atatürk'ün cumhuriyetin temeline koyduğu milli hâkimiyet ve çağdaş uygarlık seviyesine ulaşma ilkeleri böylece hayatiyetini koruyacaktır. Demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti her zaman dimdik ve ayakta olacaktır."

IDP Genel Başkanı Aykut Edibali mesajında, milletin kendi kendini yönetmesi anlamına gelen cumhuriyetin, halka ve hakka kulakları tıkalı bir azınlık yönetimi haline geldiğini belirtti. Edibali, "IDP olarak en başta gelen görevimiz, çürük ve kof ANAP iktidarını da, azınlık iktidarını meşrulaştıran anayasal şartları da değiştirmektir. Bunun için gerçek demokrasiyi, sivil demokrasiyi yaygın ve sürekli kılmak için üzerimize düşen tüm görevleri yerine getirmekten çekinmeyeceğiz" dedi.

İzmir ve Kayseri'de ANAP'a bomba

31 ekim

Haber Merkezi — ANAP İzmir il ve merkez ilçe örgütü ile Kayseri il merkezi binalarında dün patlamalar oldu. İskenderun ANAP ilçe merkezi binasında da bomba bulundu. İzmir'deki patlamaya bir saatli bombanın yol açtığı ve 5 kişinin yaralandığı bildirildi. Kayseri'deki patlama ise ANAP il merkezinde hasara yol açtı. Olayların sorumluluğunu henüz üstlenen olmadı.

İzmir Cumhuriyet Ege Bürosu'nun haberine göre Alsancak 1375 sokakta Cumhuriyet İşhanı'nın ilk katındaki ANAP'ın dairesinin giriş holü ile il başkanı odası arasında yer alan bir koltuğun altına yerleştirildiği anlaşılan bombanın patladığı sırada içerde 20 kişinin bulunduğu bildirildi. Patlama sırasında **Hasan Temel, Mustafa Bolsoy, Oktay İşçan, Mehmet Tuncer** ve **Süleyman Nişancı** yaralandı. Yenişehir SSK Hastanesi'ne kaldırılan yaralılardan **Hasan Temel**'in sağlık durumunun ciddi olduğu öğrenildi.

Saat 10.20'deki patlamadan 40 dakika sonra olay yerine gelen Vali **Vecdi Gönül**, ilgililerden bilgi aldı ve **"olayın profesyonel işi olduğunu ve patlamaya daha önceden yerleştirilmiş zaman ayarlı plastik bombanın parça tesiri yapmadığını ve basınç etkisi ile zarara yol açtığını"** bildirdi. Olay sırasında, dairedeki eşyalarla tavan hasar gördü, bu arada camlar kırıldı. İtfaiye ekibi ve emniyet yetkililerinin çalışmalarına, binanın yanındaki Amerikan Hastanesi'nde görevli Amerikalı güvenlik uzmanları da yardımcı oldular.

Olaydan sonra parti il merkezine gelen İzmir Milletvekili **Süha Tanık**, saat 11.00'de partililerle özel bir görüşme yapacağını hatırlatarak, **"Eğer patlama bir saat sonra olsaydı büyük bir faciaya yol açılırdı"** dedi. İl Saymanı Münir Canlı, patlamanın şiddetli olduğunu ve olayın **"şehir eşkıyası"**'nın işi olduğunu iddia etti.

Patlama sırasında hafif yaralanarak hastaneye kaldırılan Oktay İşçan, **"ANAP'a işe girmek için torpil bulmaya gitmiştim. İl yöneticileriyle görüşmek amacıyla dışarıda bekliyordum. Birden patlama oldu, bayılmışım. Gözümü hastanede açtım"** dedi. Yaralılardan Kırklar köyü muhtarı Mustafa Bolsoy da köyünün sorunlarını anlatmak için ANAP'a geldiğini söyledi.

Olayı yaşayan Çeşme İlçe Başkanı Hüseyin Yıldız

FEN-DER DERSHANESİ
ÖNCE KAZAN, SONRA ÖDE
"MESLEK TERCİH TESTİ" ile
ÖSS-ÖYS Hazırlık Kursları
Başlama Tarihi: 30 Ekim 1987
Adres: Reşit Efendi Sokak No: 64
(İskele karşısı) KADIKÖY Tel: 338 13 64

Cumhuriyet

FAKSİMİLEDE SON AŞAMA
Pitney Bowes
GONPA A.Ş.
Tel: 145 29 25 · 141 67 97 · 140 29 16

64. Yıl; Sayı: 22694 Kurucusu: Yunus Nadi 200 TL. 30 Ekim 1987 Cuma

64. yılı kutladık

Anıtkabir'deki törende Cumhurbaşkanı Evren özel deftere, "Türk milleti inkılap ve ilkelerine sımsıkı bağlı, çağdaş uygarlık yolunda emin adımlarla yürüyor" diye yazdı.

Başbakan Özal, 64. yıl mesajında yapılanların demokrat Türkiye'nin iftihar tabloları olduğunu belirtti.

SHP lideri İnönü de mesajında cumhuriyetin kuruluşunun bağımsızlık savaşı veren uluslara yol gösterdiğini söyledi.

Cumhuriyet Bayramı törenlerine, RP Genel Başkanı Erbakan, MÇP Genel Başkanı Türkeş ve IDP Genel Başkanı Edibali, protokolde yer ayrılmasına karşın katılmadılar.

CÜNEYT ARCAYÜREK yazıyor

Tencere Nasıl Kirleniyor?

ANKARA — Belleklerde kıyıya köşeye sıkışmış şaka bilgiler, dün birden canlandı. Dudaklara konuveren tebessümlerde acılık mı vardı, yoksa alaylı bir kıvrılma mı? Anıtkabir'de olsun, Meclisteki törende olsun basının, foto muhabirlerinin dün olduğu gibi bugün de bir anlık hareketi yakalamak için çırpınışları eski filmlerden sanki yeni bir yapıt ortaya çıkarmaya yöneliş gibi.

Neredeyse siyasi sahnesi aynı kişilerle, aynı olgularla donmuş kalmış. Yedi yıl

(Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Cumhuriyet'in kuruluşunun 64. yıldönümü dün yurtta, dış temsilcilikler de ve KKTC'de düzenlenen törenlerle kutlandı.

Kötü hava koşulları nedeniyle de bazı illerde törenler ertelendi. Bu arada Ankara'da Anıtkabir'de TBMM genel salonunda düzenlenen iki törene 29 kasım seçimlerine katılacak partilerden RP'nin Genel Başkanı Necmettin Erbakan, MÇP'nin Genel Başkanı Alparslan Türkeş ile IDP'nin Genel Başkanı Aykut Edibali'nin kendilerine yer ayrılmasına rağmen katılmadıkları dikkatleri çekti. Başbakan Turgut Özal, SHP Genel Başkanı Erdal İnönü ile DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit Cumhuriyet Bayramı nedeniyle birer mesaj yayımladılar.

Cumhuriyet'in 64. yıldönümü nedeniyle dün Ankara'da ilk tören saat 09.00'da Anıtkabir'de düzenlendi. Frak ve pelerin giymiş olan Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in yerini almasından sonra Anıtkabir'deki tören başladı. Törene katılanlar Aslanlı Yol'dan ilerleyerek Atatürk'ün manevi huzurunda saygı duruşunda bulundular. Cumhurbaşkanı Evren, Anıtkabir'e kırmızı beyaz karanfillerden yapılmış bir çelenk koydu ve daha sonra özel defteri imzaladı. Cumhurbaşkanı Evren, özel deftere şunları yazdı:

"64 yıl evvel bugün kurduğun cumhuriyet, Atatürk'ten gaye bir yıl daha güçlenerek, yüce milletimiz tarafından vazgeçilmez bir hayat tarzı olarak benimsenmiştir.

(Arkası Sa. 8, Sü. 5'te)

Partilerde TV hazırlığı hızlı

ANAP *TV filmlerine önce örgütten tepki alınacak.*

SHP *TV görüntüleri sürpriz olarak saklanıyor.*

DYP *Demirel dönemini anlatan, "İcraatın içinden" yapacak.*

DSP *Konular net değil. Rejim sorunu ağırlık kazanacak.* 12. Sayfada

Kış erken geldi

Kop, Zigana ve Sakaltutan geçitlerinde ulaşım zorlukla sağlanıyor. Doğu Anadolu Bölgesi'nde 215 köyün yolu ulaşıma kapanırken, 400 yerleşim birimi de elektriksiz kaldı. Erciyes'te tipi nedeniyle kaybolan 12 dağcının bulunmasına çalışılıyor. 11. Sayfada

İran'a ambargoya Türkiye uymuyor

Türkiye, Tahran'a karşı ticari ambargo uygulanmasına olanak bulunmadığını bildirerek ambargo kararına karşı çıkarken "uygulanacak ambargonun ters tepebileceğini" belirtiyor.

[illegible]'ın haberi 11. Sayfada

(Fotoğraf: RIZA ÖZEL)

EVREN VE İNÖNÜ ANITKABİR'DE — Anıtkabir'deki törene önce DYP lideri Süleyman Demirel, onun ardından da SHP lideri Erdal İnönü geldi. Buradaki törende Demirel ve Ecevit protokoldeki yerleri gereği, Başbakan Özal ve İnönü'den uzakta kaldılar. Ecevit-Demirel sohbetinin buradaki konusu "7 yıl aradan sonra halkın politikaya ilgisini nasıl gördükleri"ydi. Anıtkabir'deki törene frakla gelen SHP lideri İnönü, Cumhurbaşkanlığı Konseyi Üyeleri ve Özal'ın da frakla olduğunu görünce, "yalnız değilmişim" diye espri yaptı. Anıtkabir'de Özal, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Necip Torumtay'a "Kış geldi, bakalım seçim propagandası nasıl olacak?" dedi. Daha sonra Cumhurbaşkanı Evren geldi, törene katılanlardan ön sırada bulunanların ellerini sıktı ve tören başladı.

(Fotoğraf: RIZA ÖZEL)

MECLİS'TE KARŞILAŞMA — TBMM'deki törene yine ilk gelen Demirel oldu. Daha sonra Ecevit ile Demirel sohbet ederlerken Özal yanlarına geldi. Özal önce Ecevit'in elini sıktı. O sırada Erdal İnönü diğer liderlerden uzakta SHP'lilerle sohbet etti.

(Fotoğraf: AA)

YEDİ YIL SONRA — Özal, Ecevit'ten sonra Demirel'e doğru elini uzattı. Ve böylece Özal ile Demirel, 12 Eylül 1980'den bu yana ilk kez el sıkışmış oldular. Demirel, Özal'ın elini bırakır bırakmaz İskender Cenap Ege'ye döndü ve Özal'ı Ecevit'le baş başa bıraktı.

(Fotoğraf: RIZA ÖZEL)

[illegible] — [illegible] ... İnönü'nün frakı kadar Özal'ın ... Ecevit ... Özal ... Ecevit ... Muğla ... Antalya ... Özal ... Zonguldak ... Aşçıoğlu ... Bülent Ecevit ... Özal ... Cumhurbaşkanı Evren ... Anıtkabir ... DSP ... [illegible]

2. Dünya Savaşı'ndan sonra en düşük değere indi

Dolar düşüş rekoru kırdı

Dünya borsalarında hisse senedi fiyatlarında gerileme sürerken ABD Doları da hızlı bir düşüş sürecine girdi. Tokyo Borsası'nda dolar, Japon Yeni karşısında 137.55 yene düşerek 2. Dünya Savaşı'ndan sonraki en düşük değerine indi. Alman ve Japon merkez bankalarının doların düşüşünü durdurmak için borsalara yaptıkları müdahale sonuç vermedi. Dolar New York'ta 1.7265 marka kadar düştü.

Ekonomi Servisi — ABD Doları dünya borsalarında hızla değer yitiriyor. Dolar, dün Tokyo Borsası'nda Japon Yeni karşısında İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki en düşük düzeyine indi. Japonya ve Federal Almanya merkez bankalarının, doların daha fazla değer kaybını önlemek için borsalara müdahale ederek dolar satın almasına karşın ABD para biriminin düşüşü önlenemedi. Tokyo'da önceki güne göre 3.20 yen gerileyerek 137.55 yene düşen dolar, Frankfurt'ta 1.7325

(Arkası Sa. 13, Sü. 6'da)

DÜNYADA "MODA" DEĞİŞİRKEN ÖZAL NE YAPACAK?
Osman Ulagay'ın yazısı Ekonomide

KRİZDEN GERİYE KALANLAR

Doktorlar keyifli

Ekonomi Servisi — Ekonomistler ve politikacılardan sonra psikiyatristler de Wall Street krizinin etkilerini araştırmaya başladılar. Psikiyatristlerin ilk izlenimleri, borsa işlemcileri ve yatırımcılarda ciddi ruhsal hastalıkların başladığı yolunda oldu. Stanford Üniversitesi Psikiyatri bölümü Müdürü David Spiegel'in [illegible] biri de Wall

(Arkası Sa. 13, Sü. 8'de)

Kim ne kazanıyor?

Ekonomi Servisi — Wall Street paniği ve neden olduğu yaklaşık 1 trilyon dolarlık gelir kaybı, lüks tüketim mallarının satışlarında yer yer etkili olurken, Rolls Royce gibi otomobillerin satışlarını da henüz etkilemediği belirtiliyor. Rolls Royce yetkilileri gibi ünlü ABD'li kuyumcu Bijan da, satışlarında bir değişme olmadığını ve "Kara pazartesi" [illegible]

(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

Deri grevi bitti

Deri-İş Sendikası ile deri işverenleri arasında çıkan uyuşmazlık sonucu 129 gündür süren ve zaman zaman yargı önüne giden deri grevi anlaşmayla sonuçlandı. Sözleşmeyle işçilerin günlük ücretlerine 1. yıl 2 bin, 2. yıl 2 bin 50 lira zam yapılırken, Disiplin Kurulu Başkanlığı'nın işçi ve işveren temsilcilerince dönüşümlü yapılması ilkesi kabul edildi.

İş-Sendika Servisi — Karlıçeşme deri fabrikalarında 129 gündür devam eden grev, tarafların anlaşmaya varması ile noktalandı.

Deri-İş Sendikası ile Deri İşverenleri Sendikası arasında dün varılan anlaşmaya göre, grevci işçilerin ücretlerine yevmiyede 1. yıl 2000 ve 2. yıl 2050 liralık artış sağlandı. İlk kez bir toplusözleşmede, iş güvencesinde çok önemli olan disiplin kurulunda değişimli olarak işveren ve sendika temsilcilerinin başkanlık yapması yöntemi ile taraflar arasında eşitlik sağlandı.

Sözleşmeyle yeni haklar olarak, 4 ikramiyeye ek olarak yılda 100 bin lira yıpranma ücreti (2. yıl 120 bin lira), ayda 18 bin liralık erzak yardımı, devlet memuru ölçüsünde aile yardımı, 23-25 bin lira eğitim yardımı, 35'er bin lira bayram ve izin yardımı, gece çalışmalarına % 10 zam, arife günleri için ücretli izin gibi çeşitli akçalı haklar yeni toplusözleşmeye girdi.

Deri-İş Sendikası Başkanı Yener Kaya, son günlerde aralıksız süren görüşmelerin anlaşma ile

(Arkası Sa. 8, Sü. 3'te)

Atom Enerjisi Kurumu'nun uyarısına rağmen satışa çıkarılmış

Radyasyonlu çay toplanıyor

Lipton çaylarını üreten Dosan firmasının, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'nun uyarısına karşın, 1986 ürünü ve 10 bin bekerelin üzerinde radyasyon bulunan çayları piyasaya sürdüğü ve kurumun bakanlığa yaptığı başvuru üzerine çayları piyasadan topladığı belirtildi.

ANKARA (AA) — Harman edildiği halde 10 bin bekerel radyasyon bulunduğu, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'nun ölçümleriyle saptanan 1986 yılı ürünü çayların, uyarılara rağmen piyasaya sürüldüğü iddia edildi. Türkiye Atom Enerjisi Kurumu 1986 ürünü Lipton çaylarında belirlenen oranın üstünde radyasyon bulunduğunu açıkladı.

Lipton çaylarını üreten Dosan şirketi ise 1986 ürünü çayları piyasadan çekiyor. Şirket piyasaya 1987 yılı yeni harman çay sürme çalışmalarına başladı.

Şirket yetkilileri çayın piyasadan çekiliş nedeni üzerinde çelişkili açıklamalar yapıyor. Lipton çaylarının üreticisi Dosan Pazarlama'nın fabrika müdür vekili Heves Gülay, 1986 ürünü çayları radyasyon bulunması nedeniyle piyasadan çektiklerini söylerken, dağıtımdan sorumlu Ünde

(Arkası Sa. 13, Sü. 5'te)

Ciddi önlem yok

ŞÜKRAN KETENCİ

Radyasyondan etkilenerek kirlendiği ve insan sağlığı için zararlı olacağı belirtilen 1986 ürünü çayların piyasaya sürülmesini önlemek için ortada henüz hiçbir ciddi önlem bulunmuyor. Cumhuriyet'in geçen yıl ve bu yıl yurtiçinde özel kuruluşlara, yurtdışında ise resmi devlet kuruluşlarına yaptırdığı radyasyon tahlilleri sonucunda

(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

AT kredisi Yunanistan engelini aştı

AT, Atina'nın vetosuna rağmen Türkiye'ye yapılacak yardımı serbest bıraktı. Yunanistan kararı Lüksemburg Adalet Divanı'na şikâyet ediyor.

HADİ ULUENGİN

BRÜKSEL — AT, salı günü "Yunanistan'a rağmen" Türkiye lehinde bir karar alarak, Ankara ile ilişkileri yumuşatmak iste

(Arkası Sa. 8, Sü. 7'de)

BAŞKOMUTAN GALVİN: NATO TÜRKİYE'Yİ SAVUNUR
11. Sayfada

İç ve Dış Ekonomik Gelişmeler

Ekonomide 1987'ye "kaybedilmiş bir yıl" gözüyle bakılabilir mi? Böyle bir yargıyı haklı kılabilecek çok veri vardır elde.

Neredeyse yüzde 50'ye tırmanan enflasyondaki başarısızlığı, Başbakan Özal'ın kendisi de geçen gün Cumhuriyet'e verdiği demeçte kabullenmiştir.

Yılın ilk sekiz ayında bütçe açığı 760 milyar liraya ulaşmıştır. Gelir olarak kaydedilen proje kredileri düşülünce, bu rakam 1 trilyonun üzerine çıkmaktadır. Açığın yıl sonuna kadar 1.8 trilyon liraya yükselmesi bekleniyor. KİT'ler, yerel yönetimler, döner sermayeli kuruluşlar ile fonların da eklenmesiyle bulunan kamu kesimi genel açığı, 4 trilyon 250 milyar gibi çarpıcı bir rakama ulaşmaktadır. Çarpıcıdır, zira milli gelirin yüzde 7'si civarındadır. IMF yetkilileri de vergi gelirlerinde-

(Arkası Sa. 13, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

■ **Sovyet diplomatı Körfez'de** *Sovyet Dışişleri Bakanı Birinci Yardımcısı Yuli Vorontsov, Bağdat'tan Tahran'a geçti.* 3. Sayfada

■ **TV'de Sinema** *"Amerikalılar Oteli" özellikle Fransız filmlerine ve Catherine Deneuve'ün soğuk güzelliğine düşkün olanların seveceği bir film.* 4. Sayfada

■ **Kitap Fuarı 6.** *Tüyap İstanbul Kitap Fuarı bu yıl Tepebaşı'ndaki Sergi Sarayı'nda 6 kasımda başlayacak.* 4. Sayfada

■ **Şemsiyeye zam!** *Demir zammını fırsat bilip yüzde 20 zam yaptılar.* Ekonomide

■ **İnönü'den değerlendirme** *"TBKP yöneticilerinin dönüşü bizim düşüncemizle bir olaydır."* 11. Sayfada

■ **Basket toto** *Bu haftadan itibaren haftanın basketbol maçlarında basketbolseverlerin de katılacağı "basket toto" oynanacak.* Sporda

■ **Sovyet tarihinin 'silinen' sayfaları** *Sovyet liderinin 2 kasımda Bolşevik Devrimi'nin 70. yıldönümü kutlamaları sırasında yapacağı konuşma, merakla bekleniyor.* Arka Sayfada

■ **Batı Avrupa'da savunma arayışı** *ABD-Sovyet füze indirimi anlaşması üzerine savunma amaçlı Batı Avrupa Birliği'nin (BAB) yeniden canlandırılması gündeme geldi.* Arka Sayfada

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Kuşbakışı...

SHP'nin aday adaylarının mesleklere göre dökümü, partinin sınıfsal yapısı ve kökeni konusunda ipuçları veriyor.

Önseçim için başvuran 1358 aday adayının mesleklere ve siyasal statülerine göre sayısal dökümleri şöyle:

Hukukçu (Avukat ve emekli yargıç): 358.

Teknik eleman (Yüksek mühendis, mühendis, yüksek mi-

(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

şunları söyledi:

"Öğleden sonra yapılacak toplantının hazırlıkları ile uğraşıyorduk. Birden il başkanı odası ile idareci odası arasında girişe açılan bölümde bir patlama meydana geldi. Herkes telaş içinde kapıya yöneldi. Çevreye herhangi bir parça fırlamadı. Camların döküldüğünü, bazı kapıların ise parçalandığını gördüm" dedi.

Siyasi şube polisleri patlama sırasında parti binasında olduğu belirlenen yaklaşık 20 kişinin ifadesini aldı. Ancak dün akşam saatlerine kadar herhangi bir gözaltı olmadı. İmha ekipleri de patlamadan arta kalan bomba artıklarını toplayarak laboratuvara götürdüler. Bombanın tahrip gücünün 3 şiddetinde olduğu belirtildi.

Bu arada tüm siyasi partilerin il merkezlerine özel koruma görevlileri verildi. Parti binaları günün 24 saatinde ikişer polis tarafından korunacak.

ANAP il merkezindeki patlama siyasi partilerin İzmir il yöneticileri tarafından kınandı. İstanbul'da bir açıklama yapan Genel Başkan Yardımcısı **Bülent Akarcalı** bu eylemi kınayarak, **"Eğer bu gafiller, bizleri ve demokrasiye âşık Türk milletini bu gibi eylemlerle yıldıracaklarını sanıyorlarsa, büyük bir yanılgı içindeler"** dedi.

Turgut Özal, Ankara'da gazetecilere saldırı ile ilgili olarak şunları söyledi: **"Bunlar yurtiçi kaynaklı. Birtakım sağda solda ufak tefek kuyrukları kalmıştır. Hareket yapmaya çalışıyorlar. Şu sırada güneydoğuda yapamıyorlar. İzmir'den daha önce birtakım ihbarlar gelmişti. Fakat bunun ihbarı gelmedi. Daha önce de Kadıköy'de yapmışlardı. Ben vali ile konuştum, iki yaralı varmış. İzmir'de epey yakalanan olmuştu zaten."**

SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü**, Başbakan Özal'a bir mesaj göndererek olaydan üzüntü duyduğunu belirtti.

Kayseri muhabirimiz Recep Bulut'un bildirdiğine göre, kentin en işlek yeri olan Millet Caddesi üzerinde bulunan ANAP il merkezinde dün saat 15.45 sıralarında şiddetli bir patlama oldu. Dört katlı binanın 3. katında bulunan ANAP il merkezinin kapısındaki çöp tenekesine konulan bombanın patlaması sonucu hasar meydana geldi.

Patlama sırasında ANAP il merkezinde milletvekilleri **N. Mehmet Kaşıkçı, Mustafa Şahin** ve eski ilçe başkanı, milletvekili aday adayı **İrfan Başyazıcıoğlu** ile 20'ye yakın partili toplantı halindeydi.

İskenderun ANAP ilçe merkezi binasının önündeki çöp kutusunda da bomba bulundu. İzmir'deki patlamadan sonra ilçe binasına gelerek araştırma yapan polis ekipleri, dün saat 16.30 sıralarında çöp kutusunda el yapısı bir bomba ele geçirdiler. Olay yerine gelen uzmanlar, bombayı etkisiz hale getirdiler.

Ankara'da Çankaya Alaçam sokaktaki bir apartmanın kapısı önüne konulan patlayıcı madde, akşam saatlerinde patladı. Olayda önemli bir hasar olmadı, ancak bazı pencerelerin camları kırıldı. Yetkililer, bombanın tahrip gücünün yüksek olmadığını söylediler.

Demir cevheri yüklü şilep battı

16 gemici kayboldu

NİHAT CAN / *31 ekim*

KDZ. EREĞLİ — Sönmez Denizcilik Şirketi'ne ait "Topkapı S" adlı demir cevheri yüklü şilep önceki gün Kefken açıklarında battı. Olayda, kurtulmak için botla denize açılan iki denizci donarak öldü, kaptan **Nuray Demir**'le birlikte 16 denizci de kayboldu. Sönmez şirketi yetkilileri, geminin fırtına nedeniyle battığını söylerken, Kdz. Ereğli Liman Başkanlığı yetkilileri buna ihtimal vermediklerini açıkladılar. Kdz. Liman Başkanlığı yetkilileri, olayla ilgili soruşturma açılmadığını söylediler. Kayıp denizcilerin aranması sürüyor.

Kaptan Nuray Demir yönetimindeki 61 bin 941 DW tonluk gemi 25 gün önce Brezilya'nın **Rio de Janerio** limanından yüklediği 59 bin ton demir cevherini Ereğli Demir Çelik Fabrikalarına getirirken önceki gece saat 02.30 sıralarında Boğaz'a girdi. SOS sinyallerini ise sabah 08.30'da vermeye başladı. 1967 yapımı olan geminin Karadeniz'de Kefken açıklarında yan yattığı, demir cevherinin bir tarafa kayması üzerine 10 dakika içinde sulara gömüldüğü belirtildi.

Kdz. Liman Başkanlığı yetkilileri olayın sabah saat 10.00 sıralarında meydana geldiğini, o sırada denizde rüzgârın 7 hızında estiğini, **"Topkapı S"** gibi ağır tonajlı bir geminin o hızdaki rüzgârdan batması ihtimali bulunmadığını söylediler.

Kaptan Nuray Demir ile birlikte 20 denizcinin bulunduğu şilepte ölen denizcilerin canlarını kurtarmak için filikayla denize açıldıktan sonra donarak ölen **Mahmut Torlak** (24) ile **İlyas Avcı** (35) olduğu öğrenildi. **İrfan Karakuş** (23) ile **Hilmi Taner**'in (30) de tedavi altına alındığı belirtildi.

Hilmi Taner kurtarıldıktan sonra tedavi edilmekte olduğu Ereğli Devlet Hastanesi'nde olayı şöyle anlattı:

"Sabah saat 10.00 sıralarında Kefken'i geçtikten sonra gemi yan yattı. Ambardan bazı gürültüler geldi. Bordadan saç koptuğu söylendi. Gemi batmaya başlamıştı. Kendimi denize atıp yüzmeye başladım. Beni Mahmut Torlak ile İlyas Avcı bulundukları botla kurtardılar. Gece yarısına doğru Mahmut'un soğuktan öldüğünü anladık. İlyas da sabaha karşı sessizleşti. O da ölmüştü. Beni balıkçı motorları bulup getirdi."

Kayıp denizcilerin adları şöyle:

Kaptan **Nuray Demir, Temuçin Arda, H. Fazıl Subaşı, M. Özkan Tanver, Merih Taman, Ethem Demircioğlu, Ahmet Kayışoğlu, H. Arif Bengi, Mustafa Aydın, Şükrü Ay, Ahmet Baş, Metin Demirel, Can Oskan, Yüksel Kartal, Turgut Ergül, Şennur Atmaca.**

Sönmez Denizcilik Şirketi yetkilileri, kaza sonrasında yaptıkları ilk açıklamada olayda 25 denizcinin kaybolduğunu bildirdiler. Ancak daha sonra yapılan ikinci açıklamada **Murat Özçelikyürek, Vural S. Bozkuş, Selahattin Bayram, Adil Turgut, A. İlhan Tunçkol, Vedat Yılmaz, Mesut Çokbilir, Aziz Sağlam** ve **Salih Berber**'in gemide olmadıkları belirtildi.

Üniversiteye hazırlamada iddialıyız
KAVRAM
DERSANESİ
Beklemeliler: 24 Kasım

Cumhuriyet
64. Yıl; Sayı: 22705 — Kurucusu: Yunus Nadi — 200 TL. — 10 Kasım 1987 Salı

FAKSİMİLEDE SON AŞAMA
PitneyBowes

Atatürk'ü anıyoruz

ATATÜRK VE İNÖNÜ — Büyük önder, yakın çalışma arkadaşı ve başbakanı İnönü ile (Fotoğraf: İsmail Yazıcı Arşivi-AA)

Büyük önder, ölümünün 49. yılında tüm yurtta, dış temsilciliklerde ve KKTC'de anılacak. Bu sabah Atatürk'ün öldüğü saat olan 09.05'te sirenler çalacak ve saygı duruşu yapılacak.

Anıtkabir'de yapılacak törene, Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı Konseyi üyeleri, Başbakan, muhalefet partilerinin liderleri, komutanlar ve protokole dahil diğer görevliler katılacak.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Büyük önder Mustafa Kemal Atatürk'ü, ölümünün 49. yıldönümünde bugün anıyoruz. Tüm yurtta, yurtdışı temsilciliklerimizde ve KKTC'de, Atatürk'ün öldüğü saat olan 09.05'te sirenler çalacak, saygı duruşunda bulunulacak. Bugün tiyatro, sinema, gazino, bar gibi eğlence yerleri kapalı kalacak ve içki sa

(Arkası Sa. 15, Sü. 7'de)

ATAM İLHAN SELÇUK
Pencere 2. Sayfada

ATATÜRK BİLİMSEL DÜŞÜNCENİN ÜTKÜSÜ
Prof. Dr. ÖZER OZANKAYA
2. Sayfada

BİR SİVİL AYDIN
ALİ SİRMEN
Dünyada Doğdu 3. Sayfada

NAZIM'IN ATATÜRK'E MEKTUBU
MUSTAFA EKMEKÇİ
Ankara Notları 10. Sayfada

Atatürk Barış Ödülü

Bonn'dan sansüre protesto

Atatürk Barış Ödülü sahibi Federal Alman Cumhurbaşkanı Weizsaecker'in yaptığı konuşmanın Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü tarafından "sansür" edilmesi, Bonn hükümeti tarafından protesto edildi. Protesto üzerine Basın Yayın, konuşma metninin tamamını yayımlamak zorunda kaldı. 15. Sayfada

O Gün ve Bugün

Tam 30 yıl önce, 10 Kasım 1957 tarihinde bu köşede çıkan yazımı yeniden yayımlarken düşünüyorum: Acaba bugün de geçerli mi? Soruyor, yanıtını okurlarıma bırakıyorum. N.N.

Eski Ankara'yı bilenler hatırlarlar: Ulus meydanından istasyona inen şimdiki asfalt caddenin yerinde, belki ondan beş defa daha dar, makadamı bozulmuş, tozlu bir şose vardı. İki yanında geniş bataklıklara alabildiğine uzandığı bu yol, o zamanki Ankara'nın en düzgün yolu idi. Okul dönüşü hemen eve girmek istemeyen biz çocuklar, Taşhan karşısına rastlayan boş arsalarda bazen oyuna dalar, yorgunluktan bitkin bir hale gelendiye dek didişirdik. Birinci Dünya Savaşı'nın harap ettiği bütün yurt köşeleri gibi o zamanki Ankara da yıkık dökük, çıkmaz bir yerdi. Koskoca vilayet merkezini bir köy azmanından ayırt edemezdiniz. Rastladığımız yüzler hep neşesizdi. Tarif edilmez bir gamlı hava sanki gönüllerden taşmış, ortalığı yıpratıyordu. Bataklıkta dolaşan leylekleri dalgın bakışlarla süzdüğümü, temiz bir frakı andıran akh karalı kıyafetleri içinde bu hayvancağızların uçup süzülerek, gagalarını takırdatarak, keyifli yaşayışlarına adeta imrendiğimi hâlâ unutmam.

O tozlu şosede ara sıra Mustafa Kemal Paşa'ya da rastlardık. İki atlı bir fayton içinde, çok defa yanında bir arkadaşı olduğu halde, ya istasyondaki evinden eski Meclise ya da ters yöne gider, eğer uzaklarda değilsek mutlaka başını sallar, gülümseyerek bize bir an bakardı.

Paşa'nın büyük bir komutan olduğunu, Çanakkale'de eşsiz başarılar sağladığını, şimdi de Ankara'da vatanı kurtarmaya çalıştığını evde büyüklerimizden duymuştuk (1920 sonbaharı). Fakat bu sözlere erişilmez büyüklüğü hakkında en kestirme işareti biz O'nun bakışlarında bulurduk. Her rastlayışta bizi gülümseyerek süzen bu bakışlarda anlatılması güç, insanı derhal büyüleyen, içine girip bir daha çıkmamasıya yerleşen, bulaşıcı bir güven duygusu vardı. Ara sıra cepheye birlikler gider ve Mustafa Kemal Paşa bunları eski Meclis yapısının önünde törenle uğurlardı. Giyim kuşam bakımından hiç de parlak olmayan bölükler onun hizasına yaklaşınca Paşa derin, madeni sesi ile "Merhaba asker!" diye bağırır, bölüğün göğsünden fırlayan bir gök gürültüsü bu sesi yankılardı. O zaman, giyim kuşam yetersizliğini aşan bir savaş gücünün bizim ordumuzda var olduğuna, zaferi bununla kazanacağımıza, gönlümüzde [illegible] tutarcasına inanırdık. Asıl zaferin bu inançta saklı durduğundan şüphe edilebilir miydi?

Mustafa Kemal'i bir gün pek yakından gördüm. Bir yolunu bulmuş, Meclisin içine girmiştim. Toplantı sona ermiş, oturum kapatılmıştı. Salonda kimseler yoktu. Rahmetli İbrahim Süreyya Yiğit'le beraber bir köşede galiba babamı bekliyorduk. Birden karşıdan bir kapı açıldı ve O göründü. Kuyruklu ceketi, çizgili pantolonu içinde çok zarifti. Akşam güneşinin vurduğu sarı saçları pırıl pırıl parlıyordu. Belki her zamandan biraz daha yorgun, fakat her zamanki gibi iyimser görünüyordu. Tatlı gülümseyişi ile yanımıza geldi "Kimin bu çocuk?" diye benimle ilgilendi, çenemi okşadı.

Eve döndüğümüzde dünyanın en değerli madalyası göğsüme takılmış kadar gururlu idim. Bütün bir millete umut ve güven dağıtan Büyük Kahraman hatırımı sormuş, beni adam yerine koymuş, bana değer verdiğini göstermişti. O anda kendimi koca bir ordunun bir parçası kadar güçlü, önemli bulmamam için hiçbir sebep yoktu. Bir çocuk olarak içimi kaplayan heyecanlı duygular, zamanla kişiliğim belirdikçe, şuurun süzgecinden geçerek duruldu, bir karakterin çizgileri halinde benliğime yayıldı. Şimdi düşünüyorum da "Atatürk'ün izinde yürüyen Türk gençliğine ne mutlu!" diyorum. Büyük Nutkun son kısmını açınız. Orada Büyük Önder'in sizlere ne kadar inandığını, sizden neler beklediğini göreceksiniz. O sözleri yüreğinize işleyiniz. En umutsuz sandığınız anlarda başarının anahtarını içinizde bulacaksınız.

NADİR NADİ

Fiyatlar yüzde 51 düştü, işlem hacmi 30 kat daraldı, devletten destek isteği kabul görmedi

Borsa çaresiz

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Başkanı Muharrem Karslı, devletin alıcı olarak piyasaya girmesini ve talebi canlandırmasını istedi. Karslı'nın önerdiği bu yöntemi Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı Prof. İsmail Türk reddetti.

Özelleştirme kararının açıklanmasıyla başlayan ve fiyatların yüzde 51 düşmesine, işlem hacminin de ağustos ayına göre 30 kat daralmasına yol açan gelişmeler, işi "devlet müdahalesine" kadar getirdi.

A. YILDIRIM

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası, sonunda devlete muhtaç oldu. Borsa Başkanı Muharrem Karslı, 20 gün içinde ikinci kez Ankara'ya giderek, devletten borsaya alıcı olarak girerek talebi canlandırmasını istedi. Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı Prof. Dr. İsmail Türk ise, Karslı'nın "SPK'nın bünyesindeki Menkul

(Arkası Sa. 15, Sü. 5'te)

Kaya Erdem'den beklenmedik zam eleştirisi

'Özel sektör işi azıttı'

Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem, özel sektör firmalarının 'ne yaparsak kârdır' mantığı ile meydanı boş bularak zam yaptıklarını belirterek, "İşi azıttılar" dedi. Erdem, "zam" konusunda, hükümetin özel sektörden daha "insaflı" olduğunu ileri sürerek, "Artık zamlar liberal ekonomi gereğince yüzde 3-5'i geçmiyor" diye konuştu.

İZMİR (Cumhuriyet Ege Bürosu) — Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem özel sektörü aşırı zam yapmakla suçladı. Erdem, "Nasıl olsa bakanlar seçim çalışması için Ankara dışında, ne yaparsak kârdır deyip olağanüstü zam yapıyorlar. Meydanı boş buldular" dedi.

Zamları biriktirip birden yapmanın toplumda "şok" etkisi yarattığını belirten Erdem şunları söyledi: "Gazeteci arkadaşlar sık sık soruyor 'Seçim sonrası zam var mı' diye, artık seçim öncesi sonrası diye bir şey yok. Biz'im için. Bakın, demir-çeliğe, çimentoya, yabancı sigaraya zam yaptık. Ancak bu zamlar eskisi gibi büyük oranlarda değil. Liberal ekonomi gereği gerektikçe zam yapıyoruz. Bu da yüzde 3'ü, 5'i geçmiyor. Eskiden bütün zamlar

(Arkası Sa. 15, Sü. 8'de)

Cumhuriyet DOSYA

12 Eylül Yasaları

Türk hukuk yapısı nasıl değiştirildi?

12 Eylül iktidarı anayasanın geçici 15. maddesi ile bu dönemde çıkarılan yasaları anayasa denetiminden kaçırdı.

Doç. GENCAY SAYLAN — Türk toplum yapısındaki "otoriter" ve "demokratik" özellikler nelerdir?

Doç. FAZIL SAĞLAM, araştırdı yazdı: Hukuk düzeni ve anayasa, son yıllarda hangi dar kapılardan geçti?

Prof. RONA AYBAY — Kanun hükmündeki kararnamelerle toplum yönetilir mi? 13. Sayfada

Adaylar tamamlandı

***SHP'nin** 46 seçim çevresinde gösterdiği kontenjan adayları ile merkez yoklaması sonucu saptanan adaylar arasında sürpriz isimler yer almadı. Tek yetkili olan Erdal İnönü, önseçimi yitiren parti meclisi üyeleri ile önseçime girmeyen milletvekili ve merkez yöneticilerinin çoğunu kontenjandan aday yaptı.*

***DYP**'de İhsan Sabri Çağlayangil, Necmettin Cevheri, Ali Naili Erdem, Turgut Toker ve DYP'nin kurucu başkanı Ahmet Nusret Tuna aday listesinde yok.*

***DSP** 104 seçim çevresinde seçime giriyor.*

6. Sayfada

ANKARA'dan
YALÇIN DOĞAN

Kontenjana Tepki

ANKARA — "Kontenjanlar" daha ilk anda hem DYP'de hem de SHP'de "kazanın yeniden kaynamasına" neden oluyor. Her iki partide kontenjan milletvekili adaylarının belli olmasından sonra, ilk tepki yine örgütlerden geliyor. Her iki partide de örgüt, "kontenjan adaylarına büyük ölçüde tepki" gösteriyor.

"Kontenjan ne anlama geliyor?

Yeni seçim sistemine göre, herhangi bir siyasal partinin "kontenjandan gösterdiği adayın" milletvekili seçilebilmesi için, o partinin seçim bölgesinde "en yüksek oyu" alması gerekiyor. Kontenjan milletvekilini herhangi bir bölgede çıkartacak parti, alacağı oy açısından o bölgede "bi-

(Arkası Sa. 15, Sü. 2'de)

Çözülemeyen sorun: Hava kirliliği

Ankara yine soluk alamıyor

Kışın gelmesi ile birlikte Ankara'da hava kirliliği yine halkın sağlığını tehdit etmeye başladı. Havadaki duman oranı, son 24 saatte yüzde yüzün üzerinde arttı. Kızılay, ortalama 400 miligram/metreküp kükürt dioksit ve 300 miligram/metreküp duman oranına en çok yaklaşan semt oldu. 7. Sayfada

Kışın gelmesi ile birlikte başkent Ankara, hemen her yıl görülen yukarıdaki manzarasına yeniden büründü (Fotoğraf: Rıza Ezer)

Muhalefet eleştiri yağdırdı

İnönü: *Sanayileşmenin kötü durumda olmasının ana nedenleri, sermaye ve teknoloji birikimlerindeki yetersizliktir. Köşe dönücülüğün bin bir çeşidinin icat edildiği bu dönemde, kim sanayi yatırımı yapmak ister?*
Demirel: *ANAP iktidar olamayacak. İktidara kimin geleceğini 10 gün sonra söyleyeceğim.*
Orta Sayfada

CÜNEYT ARCAYÜREK yazıyor

Erozyon...

DYP: *Kontenjan adaylıklarını yitiren merkez yöneticilerinin bir bölümünün Demirel'e baskı yapması bekleniyordu. Ortaa genel yönetim, tartışmalı bir döneme yol açmadı.*
10. Sayfada

Eroinde İran köprüsü

Son 10 ay içinde İstanbul polisinin yaptığı 107 operasyonda ele geçirilen 564 uyuşturucu kaçakçısından 78'i İran uyruklu ve İranlılar genellikle kaçakçı şebekelerinin elebaşısı durumunda.
ESAT PALA'nın haberi 12. Sayfada

■ **KKTC solu birlik arıyor** *Muhalefetteki üç sol parti arasında "demokratik birlik" yönünde başlatılan ve sonuçsuz kalan çalışmalar yeniden gündeme geldi.* 3. Sayfada

■ **İtalya'da referandum sonuçlandı** *Nükleer santraller ve adli reformlar konularında yapılan referandum oylamasını "evet" oyları kazandı.* 3. Sayfada

■ **Saddam'dan çekilme tehdidi** *Irak Devlet Başkanı Saddam Hüseyin'in İran'a karşı yeterince destek görmediği gerekçesiyle zirveden çekilme tehdidinde bulunduğu bildiriliyor.* 3. Sayfada

■ **9. Akdeniz Sinema Şenliği** *Fransa'da düzenlenen Montpellier Sinema Şenliği'nde gösterilen "Aaahh Belinda" ilgi gördü. Gelecek yıl bir Ömer Kavur toplu gösterisi düzenlenmesi düşünülüyor.* 5. Sayfada

■ **Dolar yalnız kaldı** *ABD para birimi, Tokyo'da 135 yenden işlem gördü.* Ekonomi'de

■ **1929 bunalımı** *Ölümünün 49. yılında andığımız Atatürk, ekonomi konusundaki görüşlerinin bir bölümünü 1929 ekonomik bunalımı döneminde açıklamıştı.* Ekonomi'de

■ **Lotocu çekini aldı** *Önceki hafta Loto'da tek başına 8 bilerek bugüne kadar Türkiye'de şans oyunlarının dağıttığı en büyük ikramiyeyi kazanan İzmitli işçi Demirel, çekini Emiroğlu'ndan aldı.* 12. Sayfada

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

İzinde miyiz?

Bugün 10 Kasım. Bu 10 Kasım'da yine "Atatürk'ün izinde" olduğumuzu söyleyecekler. Hem de "Atatürk ilke ve inkılapları"ndan söz edecekler.

Kim Atatürk'ün "izinde", kim değil?

Atatürk'ün "Tam bağımsızlık" inancını bir yana bırakalım...

(Arkası Sa. 15, Sü. 7'de)

Kanat dayanıklılığı yetersiz bulundu

ABD'de F-16'lara uçuş kısıtlaması

1 kasım

Haber Merkezi — Amerikan ajansı AP, dün verdiği Dayton, Ohio kaynaklı haberinde, bir F-16 uçağının kanat dayanıklılığı testinde başarısız olması üzerine, Amerikan Hava Kuvvetleri'nin, F-16 C ve F-16 D modellerine uçuş kısıtlaması koyduğunu bildirdi.

Amerikan Hava Kuvvetleri sözcüsü **Mike Wallace**, yaptığı açıklamada da General Dynamics firmasının ürettiği F-16 C ve F-16 D modellerinin eğitim uçuşlarına kısıtlama konduğunu bildirdi.

AP'ye göre, General Dynamics firması şimdiye dek ABD hava ve deniz kuvvetleri ile Amerika'nın müttefiklerine 500'den fazla F-16 C ve F-16 D uçakları sattı.

Wallace, müttefiklere de F-16'ların eğitim uçuşlarının kısıtlamasının tavsiye edilip edilmeyeceğini bilmediğini söyledi.

Wallace, **"Bu uçaklarda şimdiye dek kanat dayanıksızlığı ya da onunla ilgili bir aksaklığa rastlanmamıştı"** dedi.

Wallace'ın açıklamasına göre, eğitim uçuşu kısıtlaması teknik açıdan şu anlama geliyor: F-16'nın kanatlarına, yerçekimi gücünden 8 kat daha fazla yük bindirecek olan manevralar yasaklanıyor.

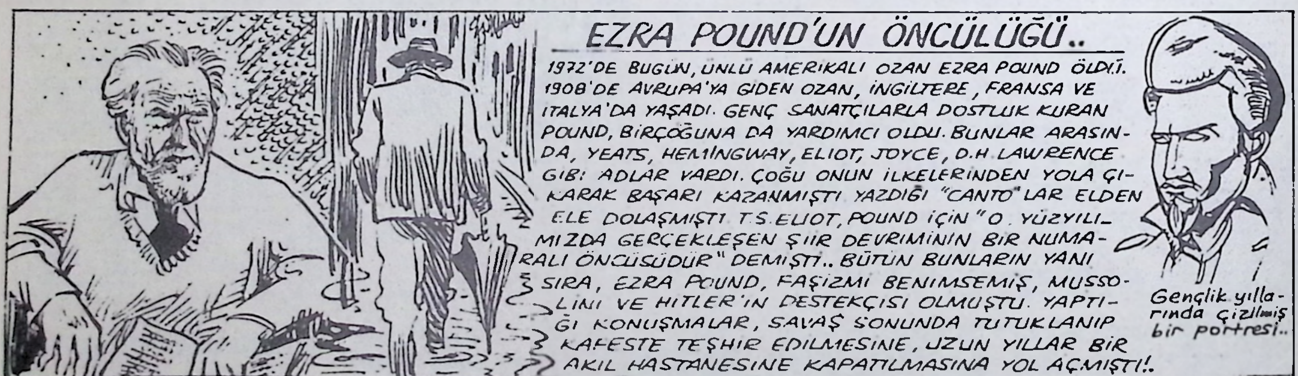
AP'ye göre, ABD'de Hava Kuvvetleri'ne ait 401 adet F-16 C ile iki kişilik eğitim uçağı modeli F-16 D jeti, bu kısıtlamanın kapsamına giriyor. Amerikan donanmasında ise 9 F-16 var. İsrail 42 adet F-16 C ve D modeli satın aldı. Mısır 40, Güney Kore 19 ve Türkiye de 4 F-16 almış durumda.

Bilindiği gibi F-16'lar hakkında daha önce de bazı iddialar ortaya atılmıştı. Uçaklarda **"hatalı elektronik kablo sürtüşmesi"** meydana geldiği, elektronik sistemde aksaklıkların olduğu öne sürülmüştü.

Milli Savunma Bakanı **Zeki Yavuztürk**, **"F-16'larla ilgili son dönemde bir takım iddialar var. Bu konuda düşünceniz nedir? Bu uçakların çok düşen uçaklar arasında olduğu iddia ediliyor"** şeklindeki sorumuza, **"Bizim F-16'lar için herhangi bir sorun yok. ABD Hava Kuvvetleri, F-16'larla ilgili bir araştırma yapmış. Bu araştırmanın bulgularına göre de böyle bir şey yokmuş. Araştırma yakında elimize geçecek. Size bu araştırmayı göstereceğim"** karşılığını verdi.

ABD Hava Kuvvetleri'nin F-16'larda kanat dayanıksızlığı nedeniyle bu uçaklara getirdiği kısıtlama üzerine görüşlerine başvurduğumuz Silahlı Kuvvetler'e bağlı Türk Uzay ve Havacılık Dairesi'nin (TAİ) üst düzey bir yetkilisi, **"Bu kısıtlamayı General Dynamics** yapmışsa, F-16 uçaklarından alan her ülkeye bu kısıtlamanın bildirilmesi gerekir. Biz de o zaman tahdit getiririz. Eğer ABD Hava kuvvetleri getirmişse, bu yalnızca onların kendi uçaklarını bağlar" şeklinde konuştu.

İngiltere'de yayımlanan Interavia dergisi geçen günlerde dünyada kullanılan uçakların düşme oranıyla ilgili olarak yaptığı araştırmada F-16'ların ikinci sırada bulunduğunu öne sürmüştü.

Kremlin huzursuz

1 kasım

MOSKOVA (AA) — Reformcu görüşleri ile tanınan Moskova kenti Komünist Partisi Şefi Boris Yeltsin, parti merkez komitesinin yaptığı son toplantıda istifa etti.

Açıklamayı yapan parti merkez komitesi sekreteri Anatoly Lukyanov, Yeltsin'in istifa isteminin parti merkez yönetim kurulunca incelendiğini belirtti.

Yeltsin'in, 21 ekimdeki toplantı sırasında parti yönetimini sert bir şekilde eleştirdiğini kaydeden Lukyanov, parti yönetimine ne gibi eleştirilerde bulunduğuna ilişkin ayrıntılı bilgi vermedi. Ancak Yeltsin'in, Sovyet lideri Gorbaçov'un izlediği açıklık politikasının yeterince etkili ve hızlı bir biçimde yürümediğinden şikâyet ettiği belirtiliyor.

Moskova'daki diplomatik gözlemciler, Yeltsin ile Kremlin'in reformlar konusundaki muhafazakâr tutumu ile bilinen iki numaralı adamı Yegor Ligaçev arasında uzun süredir büyük bir çekişme olduğuna dikkati çekiyorlar.

YELTSİN: GORBAÇOV'U ELEŞTİRMEDİM

Moskova kenti Komünist Partisi Şefi Yeltsin, istifasını istemesinden önce, geçen cuma günü Amerikan CSB televizyonuna verdiği demeçte, New York Times Gazetesi'nde, "Sovyet lideri Gorbaçov'u suçladığı" yolunda yer alan haberleri kesin bir dille yalanlamıştı.

Yeltsin, reformların bazı pürüzler olmasına rağmen gerçekleşme yolunda olduğunu bildirerek, açıklık politikasının uygulanması konusunda herhangi bir şikâyeti olmadığını ifade etmişti.

"GLASNOST" YAZARLARI TUTUKLANDI

Sovyetler Birliği'nin resmi olmayan tek yayın organı olan **"Glasnost"** dergisinin iki yazarı dün tutuklandı.

Glasnost dergisinin Moskova'da büro olarak kullandığı evin sahibi **Kiril Popov**, dün yaptığı açıklamada, sivil polislerin eve gelerek yazarlardan önce **Andrei Şilkov'u** tutukladıklarını açıkladı.

Popov'un açıklamasına göre, olaydan on dakika sonra da dergi yöneticilerinden **Sergei Grigoriantz** evden çıkarken sivil polis tarafından tutuklandı. Sivil polislerin, Glasnost yazarlarının siyasi tutukluları desteklemek amacıyla düzenlenen bir gösteriye katılacaklarını sanmış olabileceğini belirtti. Popov, Grigoriantz ve Şilkov'un söz konusu gösteriye katılmayı düşünmediğini söyledi.

Farklı TKP'nin Yüzme Denemesi

YALÇIN DOĞAN *2 kasım*

"Parti Marks, Engels ve Lenin'in öğretisini dokunulmaz bir dogma olarak değil, geliştirilmesi doğal bir gereklilik olan devrimci fikirler olarak görüyor."

Devam ediyor:

"Marks, Engels ve Lenin'in farklı bir durumda söylediklerini kalıpçı anlayışla aktarmak, bugünü geçmişe, bizim durumumuzu da o koşullara uydurmaya çalışmak olur."

Devam ediyor:

"Doğru tutum, pratikte bağları kopartarak tarih müzesine gider gibi klasikiere geri dönmek değildir."

Bu sözler, "Türkiye Birleşik Komünist Partisi Program Tasarısı"nda söyleniyor. Kurulduğundan bu yana, katı bir biçimde "Ortodoks Marksizmi" savunmaktan bir an geri durmamış olan TKP ilk kez "ilginç bir dönüşümü" sergiliyor.

Geçen haftalarda, Behice Boran'ın ölümünden kısa süre önce, "1980 öncesinin iki düşman kardeşi", TKP ile TİP birleşiyor ve "Türkiye Birleşik Komünist Partisi" adı altında tek bir partiye dönüşüyor. Birleşmeden sonra, "yeni bir parti" doğmuş olduğu için, ortaya "yeni bir program" çıkıyor.

TKP'nin asıl kuruluş tarihi 10 Eylül 1920. Kuruluş yeri Bakû. O tarihte ünlü "Bakû Doğu Ulusları Kurultayı" sırasında kuruluyor. Dolayısıyla, TKP dünyanın en eski komünist partilerinden biri. Eski olmasına rağmen, Türkiye içinde etkinliğine hemen hiç rastlanmıyor.

Türk siyasal yaşamında 1960'lara gelinceye dek "sol zaten yok". 1960'lardan sonra var olan sol, TKP ile sürekli çatışıyor. Buna karşılık, sağ iktidarlar ve otoriter eğilimli sağ çevreler, "demokratik solu ezmek" ve dışarıya özellikle Amerika'ya karşı pazarlık gücünü arttırmak için "TKP tehlikesini gündemde tutuyor." Bununla da kalmıyor. "TKP bahanesiyle" Ceza Yasası'nın 141 ve 142. maddeleri, sola ve aydınlara "baskı aracı" olarak kullanılıyor. Dolayısıyla TKP bir anlamda "solun ezilme aracı" olarak kullanılıyor.

TKP'nin kendisi ise Türkiye içinde "yeraltı faaliyeti" biçiminde bir gelişmeyi amaç ediniyor. "Yasal olmayan örgütlenme, yasal olmayan faaliyet" yöntemini benimsiyor. Bu yöntem, Türkiye'de sola baskı uygulayan sağ iktidarların işini kolaylaştırıyor. TKP geçmiş yıllarda daha çok uluslararası komünist hareket içinde kendini gösteriyor.

Buna karşı, Türkiye İşçi Partisi geçenlerde birleştiği TKP'ye göre "tam ters bir çizgi" izliyor. TİP'in en büyük özelliği ve kendisini TKP'den ayıran en büyük fark "yasal yöntemlerle mücadele, yasal faaliyet sonucu sosyalizmi kurmak" noktasında ortaya çıkıyor. 1965 yılında TİP ilk kez türkiye Büyük Millet Meclisi'ne giriyor ve onbeş milletvekili ile temsil ediliyor. Buna rağmen, 1971 ve 1980 darbelerinden sonra iki kez kapatılıyor ve yöneticileri mahkûm ediliyor.

12 Eylül yönetimi "Türkiye'de yasal Marksist partilerin yaşamasının olanaksızlığını" kanıtlıyor. 1980 öncesinde var olan TİP, TSİP, TİKP gibi partiler "yasal mücadele yollarını" benimsemiş olmalarına rağmen, hatta Anayasa Mahkemesi "bu partileri yasal" kabul etmiş olmasına rağmen, 12 Eylül onlara yaşam hakkı tanımıyor.

12 Eylül'den sonra belli bir süre "TİP-TKP çatışması" yurtdışında sürüyor ve birkaç hafta önce sürpriz bir gelişmeyle "düşman kardeşler birleşiyor." Birleşmenin çok çarpıcı bir yanı var. Bu yeni partinin programında açıkça görülüyor:

"Tüm farklı çıkar ve görüşlerin hiçbir engeller karşılaşmadan politik rejimin çerçevesinde ifadesini bulabilmesi, politik yaşama etkin bir katılımın sağlanması, işçi sınıfının ve emekçilerin toplumsal ve politik yaşamdaki yerlerinin üretimdeki rollerine uygun olması, temel politik bir haktır." (Adı geçen program, s. 19).

Sadece programlarında değil, örneğin TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu'nun arkadaşımız Hadi Uluengin'le yaptığı söyleşide de belirttiği gibi, "seçimle gelip, seçimle gitmek temel hedef" oluyor.

Dolayısıyla ortaya şimdi "yeni bir çizgi" çıkıyor. Buna göre:

— TKP artık, yıllardır kendi kullandığı deyişle, "burjuva demokrasisini" kabul ediyor. Böyle bir "kabul" hemen ardından "yasal olmayan faaliyetlerden, yasal faaliyetlere geçiş" dönemini başlatıyor.

— Yıllardır karşı çıktığı NATO, AT ve benzeri uluslararası kuruluşlara "katı bakışını" değiştiriyor.

— Batı Avrupa toplumlarını benimseyerek, "pro-

letarya ihtilali" yoluyla iktidara gelmek yerine "seçimi" yeğliyor.

— Hazırlanan yeni programıyla Avrupa'daki komünist partilere yakınlaşıyor. Bunun doğal sonucu olarak, "Doğu Bloku'ndan uzaklaşıyor" görüntüsü veriyor.

— Programında "tarih müzesine gider gibi klasiklere (Marks, Engels ve Lenin'i kastederek) geri dönmek..." ya da 'politik rejim çerçevesinde" deyimini kullanarak dünyayı ve Türkiye'yi eskiye göre daha farklı yorumluyor.

Yeni ilkelerinden yola çıkarak, şimdi "Türkiye'de yasal bir örgüt kurmak" istiyor. Dayandığı gerekçeyi de Başbakan Turgut Özal'ın "demokrasi yolundaki adımlarına" dayandırıyor. Bu adımların önemli bir parçası olan Avrupa Topluluğu'na başvurudan yararlanmak istiyor.

Türkiye'de komünist bir parti ya da bununla birlikte hemen akla gelen "İslami kurallara dayalı" bir parti kurulabilir mi?.. Geçen hafta Başbakan Özal'la yaptığımız sohbet sırasında, Özal bu soruya "iki koşullu yanıt" veriyor:

— Önce Türkiye'de "ekonomik gelişme" bu tür partililere içine sindirebilecek boyuta uzanmalı.

— Sonra da toplumun tüm kesimleri bu tür partileri "içlerine sindirecek hoşgörü çizgisine gelmeli."

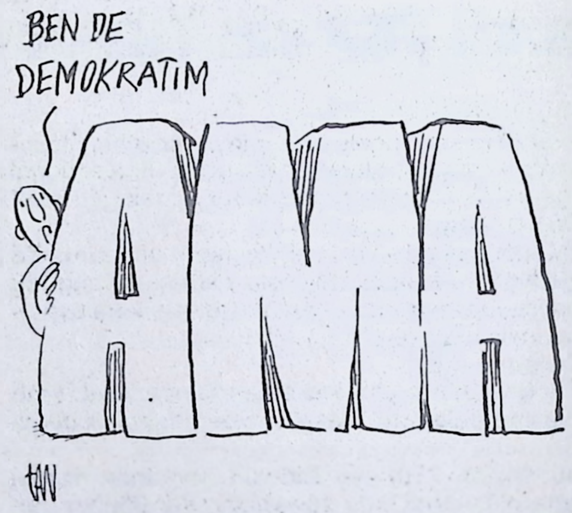
Şili'de faşist diktatör Pinochet kanlı bir darbeyle iktidarı ele geçirdikten sonra şunları söylüyor:

"Ben Marksist virüsü, Şili toplumundan yok edeceğim. Bunun için en kanlı yöntemlere başvurmaktan hiç kaçınmam."

Pinochet'nin bu sözlerine rağmen, Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri Corvalan hapiste ancak ikibuçuk yıl yatıyor. Batı'nın baskısıyla hapisten çıkıyor ve ülkesinin dışına sürülüyor.

Şimdi Türkiye'de bambaşka bir ortam yaşanıyor. Avrupa Topluluğu'na başvuru ile birlikte hızlanan "demokratik bir süreç" yaşanıyor. Avrupa Topluluğu'nun Türkiye'yi tam üyeliğe kabul etmesinin "birinci koşulu" Türkiye'de demokrasinin tam işlerliği. Yeni parti "Avrupa demokrasisini" benimsediğini ilan ederek Özal'ı sıkıştırmaya başlıyor. Özal'ın ise, "ekonomik gelişme ve hoşgörü ortamı" gibi iki koşulu var.

Türkiye'nin bugün geldiği noktada, "TKP'nin bile değiştiği" gözleniyor. Bakalım, böyle bir "değişikliği hazırlayanlar kendi yarattıkları değişikliğe" ne kadar ayak uyduracak?...

Gorbaçov, Ekim Devrimi'nin 70. yıldönümü nedeniyle konuştu

Stalin'e yaylım ateş

3 kasım

MOSKOVA (Ajanslar) — Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri **Mihail Gorbaçov** 1917 Ekim Devrimi'nin 70. yıldönümü dolayısı ile Kremlin'de Kongre salonunda yaptığı konuşmada eski Sovyet lideri **Josef Stalin'i top ateşine tuttu.** Gorbaçov, büyük bölümü Stalin'in kınanmasına ayrılan konuşmasında önde gelen Bolşevik liderlerinden **Leon Troçki** ile **Buharin'i** de eleştirdi.

AP'nin Moskova kaynaklı haberine göre, Stelin'in Sovyet halkına karşı **"muazzam ve affedilmez"** suçlar işlediğini söyleyen Gorbaçov, Stalin'in **"kurbanlarının"** itibarını iade etmek üzere yeni bir komisyon kurulduğunu belirtti. Gorbaçov, **"Bunu yapmak zorundayız. Hâlâ şimdi bile tarihimizin üzücü olaylarını unutmaya ve hiçbir şey olmadığına kendilerini inandırmaya çabalayanlar var"** dedikten sonra şöyle devam etti: **"Bunu kabul edemeyiz. Çünkü böyle davranmak, kanunsuz eylemlerin kurbanlarına ve tarihsel gerçeklere saygısızlık etmek olur. Stalin'in ve yakın çevresinin parti ve halka karşı uyguladıkları baskı yöntemleri ile kanunsuz eylemleri affedilemez. Suçları muazzamdır. Bu mesajı tüm kuşaklar almalıdır."**

Gorbaçov, **Nikita Kruşçev** döneminde 1956'da toplanan Sovyet Komünist Partisi'nin 20. kongresinde Stalin döneminin aşırılıklarının eleştirildiğini ve bazı kurbanların itibarlarının iade edildiğini, ancak 1960'larda bu işlemin yavaşladığını belirtti.

OLUMLU YANLARI

Ancak Gorbaçov konuşmasında Stalin'in olumlu bulduğu yanlarına da değinerek, Stalin'in sosyalizm mücadelesine **tartışılmaz katkılarda** bulunduğunu söyledi. Stalin'in **son derece çelişkili bir kişiliğe sahip olduğunu** belirten Gorbaçov, **"1930'larda izlenen hızlı sanayileşme politikası Sovyetler Birliği'ni büyük bir sanayi ülkesi haline getirdi"** dedi.

Gorbaçov, tarımın kolektifleştirilmesinde ise **aşırılıklar** yapıldığını, ama yine de ileri doğru büyük adımlar atıldığını ifade etti.

TROÇKİ VE BUHARİN

Gorbaçov konuşmasında, Stalin'in yanı sıra ünlü Bolşevik liderleri Leon Troçki ile Buharin'i de eleştirdi. Troçkizmi **"Leninizme cepheden saldırı"** şeklinde niteleyen Gorbaçov, **"Troçki, kendine çok gü-**

venen ve kaypak bir politikacı idi. İnsanları aldatırdı" dedi.

Gorbaçov, sağ muhalefetin lideri olan Buharin için ise, **"Buharin ve arkadaşları dogmatiktiler, çok geçmeden hatalarını anladılar"** dedi.

REFORMLARA MUHALEFET

Gorbaçov'un konuşmasının ilginç bölümlerinden biri de, reformlar konusunda söyledikleri oldu. BBC'nin haberine göre, Gorbaçov içeride reform programına karşı artan bir muhalefetin bulunduğunu kabul etti. Ancak reformları sonuna kadar yürütmekte kararlı olduklarını söyledi.

CASTRO YOK

Sovyet Devrimi'nin 70. yıldönümü kutlamaları için Moskova'ya gelen komünist liderler arasında, Küba Devlet Başkanı **Fidel Castro**'nun bulunmayışı dikkat çekti.

AA'ya göre diplomatik gözlemciler, Castro'nun kutlama törenlerine katılmamasının doğal olmadığını belirttiler.

Politbüro'da ve daimi komitede reformcular çoğunluğu oluşturuyor

Çin'in yeni lideri Zao

3 kasım

Dış Haberler Servisi — Çin Halk Cumhuriyeti Başbakanı **Zao Ziyang**, merkez komite tarafından Çin Komünist Partisi Genel Sekreterliği'ne getirildi. Zao Ziyang bu görevi 10 yıldır vekaleten yürütüyordu. Çin'in bir numaralı adamı ve reformist politikanın lideri **Deng Şiao Ping**'in yeni merkez komiteden çekilmesiyle başlayan **"gençleştirme politikası"** yeni Politbüroda da görülüyor. Merkez komitesinin belirlediği yeni Politbüro'nun 5 kişilik daimi komitesinde Zao Ziyang'ın yanı sıra, 59 yaşındaki **Li Peng**, 62 yaşındaki **Qiao Şi**, 58 yaşındaki **Hu Qili** ve 70 yaşındaki **Yao Yılın** yer alıyorlar.

yeni Çin Haber Ajansı, merkez komitesinin 17 kişilik yeni Politbüro'yu da belirlediğini ve yeni üyelerin çoğunluğunun gençlerden oluştuğunu duyurdu. Ocak ayındaki **"liberal"** öğrenci ayaklanmalarından sonra genel sekreterlik görevinden alınan **Hu Yao Bang**, Politbüro'ya seçildi, ancak 5 kişilik daimi komitedeki koltuğunu kaybetti.

Gözlemciler, daimi komitede ve Politbüro'da reformcu kanadın çoğunlukta olduğunu kaydediyorlar. Reformları destekledikleri bilinen Başbakan Yardımcısı **Wan Li** ile **Tian Jiyun**, Dışişleri Bakanı **Wu Xueqian** bu grubun önde gelen isimleri. Politbüro'nun yeni reformistleri ise, Tianjin Belediye Başkanı **Li Ruihuan** ile Ekonominin Yeniden Yapılaşması Komisyonu Başkanı **Li Tieying.**

ZAO'NUN BASIN TOPLANTISI

Bu arada yabancı gazetecilerle beklenmeyen bir toplantı yapan Çin Komünist Partisi'nin yeni lideri, Zao Ziyang, yakında başbakanlıktan istifa edeceğini açıklarken, Çin liderlerinin reformlar konusunda bölündükleri görüşünü reddetti.

Yeni Merkez Komitesi'nin kendisini, yeni parti lideri ilan etmesinden hemen sonra gazetecilerle samimi bir havada görüşen Zao, yakında bir araya gelmesi beklenen ÇKP Daimi Komitesi toplantısında başbakanlık görevinden ayrılacağını açıklarken, yerine kimin başbakan olacağı konusunda bilgi vermedi. Zao Ziyang, yöneticilere, **"Sadece benden daha genç olduğunu söyleyebilirim"** dedi.

Yunus Emre'nin şiirleri ABD'de yayımlandı

3 kasım

Kültür Servisi — On dördüncü yüzyıl halk ozanımız **Yunus Emre**'nin şiirleri, ABD'nin San Francisco kentinde Cadmus Yayınevi tarafından yayımlandı.

"Yunus Emre: The Wandering Fool" adıyla yayımlanan kitaptaki şiirleri İngilizceye, **Güzin Dino**'nun katkılarıyla **Edouard Roditi** çevirdi.

Kitapta, Yunus Emre'nin şiirlerinin yanı sıra, ozanı tanıtan bir önsöz ve **"Yunus Emre'nin şiirlerindeki Doğulu ve Batılı temalar"** konulu bir araştırma da yer alıyor.

Kitabın çevirmeni Edouard Roditi, Yunus Emre'nin bazı şiirlerini çevirirken, dil güçlüklerini ve şiirlerin içeriğindeki İslam mistisizminden kaynaklanan zorlukları Prof. Güzin Dino'nun uzmanca yardımıyla çözebildiğini belirtiyor.

Otomobil zamları yapıldı

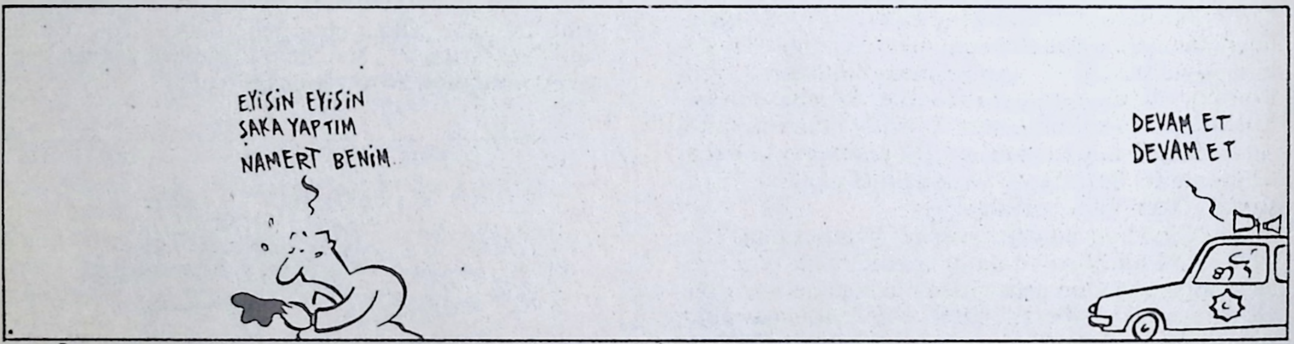
10 ayda yüzde 60

3 kasım

Ekonomi Servisi — Otomobilde 10 aylık fiyat artışı yüzde 60'a ulaştı. Böylece otomobildeki fiyat artışı, Özal'ın enflasyon hedefini ikinin de üstünde katladı. Tofaş, Oyak-Renault ve Otosan dünden itibaren otomobillerine yüzde 7.5-8.1 arasında zam yaptı. Otomobil üretici firmaların bu yıl yaptıkları altıncı zamla Doğan otomobilin fiyatı 7 milyon 616 bin liraya, Renault 12 TSW'nin fiyatı 6 milyon 658 bin liraya ve Ford Taunus 2000 cc'nin fiyatı da 10 milyon 122 bin liraya çıktı.

Üretici firmaların yaptıkları altı zamla 10 ay içinde en çok Doğan otomobilin fiyatında artış görüldü. Doğan, yılbaşında 4 milyon 774 bin liradan satılırken, iki ayda bir yapılan periyodik zamlarla fiyatı 7 milyon 616 bin lira yükseldi. Doğan'ın ardından en çok fiyatı artan otomobil sıralamasında Kartal ikinci sırada yer alıyor. Kartal otomobilin yılbaşında 4 milyon 48 bin lira olan fiyatı yüzde 57'lik zamla 6 milyon 35 bin liraya çıktı.

Oyak-Renault'nun ürünlerine 10 ay içinde yaptığı zam oranı Tofaş'ın yaptığı zamma yakın bulunuyor. Oyak-Renault, 12 TX station opak otomobili fiyatına 10 ayda yüzde 54.7, 12 TSW opakın fiyatına ise yüzde 55 zam yaptı. Böylece 12 TX'in fiyatı 3 milyon 920 bin liradan 6 milyon 65 bin liraya, 12 TSW'nin fiyatı ise 4 milyon 297 bin liradan 6 milyon 658 bin liraya ulaştı. Otomobil üreticisi firmaların bundan sonra 1988'in başında ürün fiyatlarını yeniden arttırmaları bekleniyor.

ABD, Bazı NATO ülkelerine kısa menzilli füze yerleştirilmesini istedi

Türkiye'ye Cruise füzesi

UFUK GÜLDEMİR *4 kasım*

MONTEREY — NATO savunma bakanlarının, Orta Menzilli Nükleer Füzeler (INF) Antlaşması sonrasında, Avrupa'nın nükleer yazgısını konuştuğu Nükleer Planlama Grubu toplantısında ABD, Türkiye'den havadan atımlı kısa menzilli Cruise füzesi konuşlandırmasını istedi.

ABD'nin, NATO nezdindeki büyükelçisi **Alton Keel**'den alınan bilgiye göre, Türkiye'yi Büyükelçi **Osman Olcay**'ın temsil ettiği toplantıda, NATO savunma bakanlarına nükleer arenada yapılacak iyileştirmelerdeki alternatifleri içeren gizli bir dosya dağıtıldı. Lance füzelerinin, daha modern füzelerle değiştirilmesinin öngörüldüğü alternatifler listesinde, kısa menzilli Cruise füzelerinin yerleştirilmesi de yer alıyor.

Öte yandan istifa edeceği haberi, ilk kez Monterey'de basına sızan ABD Savunma Bakanı Casper Weinberger ise **"Daha bugüne kadar kimsenin Montebello kararlarının gereğine meydan okuyamadığını"** ileri sürdü.

Türkiye, 1983'te Kanada'daki Montebello Nükleer Planlama grubu toplantısında alınan kararlara, bazı itirazlarla karşı çıkıyor ve ek nükleer yükümlülük istemiyor. Bu direnmenin, NATO çevrelerinde **"Türkiye'nin Nord Politik"**'i diye adlandırılan geleneksel **"Moskova'yı rahatsız etmemek"** siyasetinden kaynaklandığı belirtiliyor.

Ancak Ankara'nın, ek nükleer yükümlülük üstlendiği takdirde, Türk ordusunun konvansiyonel silahlarındaki modernizasyonun geri plana itileceğinden kaygılandığı da biliniyor.

ABD'nin NATO Büyükelçisi Keel, orta menzilli füzelerde yapılacak indirimin, ABD'nin, Avrupa'da muhafaza ettiği nükleer şemsiyeyi zedeleyeceğini kaydettikten sonra, **"Ama bire bir indirim gerçekleşmeyebilir. Çünkü Batı ittifakı hâlâ Avrupa'nın nükleer caydırıcılığı konusunda temel bazı kararları alma aşamasında"** dedi. Nükleer modernizasyonu prensip olarak benimsemiş bulunan NATO'yu şimdi bekleyen sorunun **"bunun nasıl ve neyle yapılacağı"** olduğunu kaydeden Keel, bu konudaki kesin kararın,

OSMANLI İMPARATORLUĞU'NUN REFORM ÇABALARI İÇİNDE BATIŞ EVRELERİ
Ahmet Rasim
Günümüz diliyle yayına hazırlayan: H.S. Veledeoğlu
1800 lira (KDV içinde) Çağdaş Yayınları Türkocağı Cad. No: 41 Cağaloğlu İstanbul

Cumhuriyet

FAKSİMİLEDE SON AŞAMA
PitneyBowes
GONPA A.Ş.
Tel: 146 20 26 - 141 67 97 - 140 29 14

64. Yıl; Sayı: 22699 Kurucusu: Yunus Nadi 200 TL. (KDV dahil) 4 Kasım 1987 Çarşamba

MONTEREY

Türkiye'ye Cruise füzesi

ABD, bazı NATO ülkelerine kısa menzilli füze yerleştirilmesini istedi

✓ Monterey'deki Nükleer Planlama Grubu toplantısında ABD, NATO savunma bakanlarına orta menzilli füzeler anlaşmasından sonra düşünülen yeni nükleer alternatifleri içeren gizli bir dosya dağıttı.

✓ Türkiye'yi Büyükelçi Osman Olcay'ın temsil ettiği toplantıda dağıtılan dosyada, Türkiye ve bazı NATO ülkelerine havadan atımlı kısa menzilli Cruise füzesi konuşlandırılması öngörülüyor.

✓ ABD Savunma Bakanı Weinberger da, "Amacımız en alt düzeydeki nükleer kapasite ile caydırıcılık temin etmek. Bu da tabii beraberinde silahların yerleştirilmesi konusunda tartışmalar doğuyor" dedi.

UFUK GÜLDEMİR

MONTEREY — NATO savunma bakanlarının, Orta Menzilli Nükleer Füzeler (INF) Anlaşması sonrasında, Avrupa'nın nükleer yazgısını konuştuğu Nükleer Planlama Grubu toplantısında ABD, Türkiye'den havadan atımlı kısa menzilli Cruise füzesi konuşlandırmasını istedi.

ABD'nin, NATO nezdindeki büyükelçisi Alton Keel'den alınan bilgiye göre, Türkiye'yi Büyükelçi Osman Olcay'ın temsil ettiği toplantıda, NATO savunma bakanlarına nükleer arenada yapılacak iyileştirmelerdeki alternatifleri içeren gizli bir dosya dağıtıldı. Lance füzelerinin, daha modern füzelerle değiştirilmesinin öngörüldüğü alternatifler listesinde, kısa menzilli Cruise füzelerinin yerleştirilmesi de yer alıyor.

Öte yandan istifa edeceği haberi, ilk kez Monterey'de basına sızan ABD Savunma Bakanı Caspar Weinberger ise "Daha bugüne kadar kimsenin Montebello kararlarının gereğini meydan okuyamadığını" ileri sürdü.

Türkiye, 1983'te Kanada'daki Montebello Nükleer Planlama Grubu toplantısında alınan kararları, bazı sıralarla karşı çıkıyor ve ek nükleer yükümlülük istemiyor. Bu direnmenin, NATO çevrelerinde "Türkiye'nin Nord Politik"i diye adlandırılan geleneksel "Moskova'yı rahatsız etmemek" siyasetinden kaynaklandığı belirtiliyor.

Ancak Ankara'nın, ek nükleer yükümlülük üstlendiği takdirde Türk ordusunun konvansiyonel silahlarındaki modernizasyonunun geri plana itileceğinden kaygılandığı da biliniyor.

ABD'nin NATO Büyükelçisi Keel, orta menzilli füzelerde yapılacak indirimin, ABD'nin, Avrupa'da muhafaza ettiği nükleer şemsiyeyi zedeleyeceğini kaydettikten sonra, "Ama bize bir indirim gerçekleşmeyebilir. Çünkü Batı İttifakı bütün Avrupa'nın nükleer caydırıcılığı konusunda temel bazı kararları almamıştır" dedi. Nükleer modernizasyonu prensip olarak benimsemiş bulunan NATO'yu şimdi bekleyen

(Arkası Sa. 8, Sü. 4'te)

BONN

Leopard tankı yardım paketinde

ABD *dışında Türkiye'ye askeri yardım yapan tek ülke olan F. Almanya'nın ikinci askeri yardım paketinde, Leopard tanklarının da bulunduğu bildiriliyor.*

ENİS BERBEROĞLU

BONN — Türkiye - Federal Almanya ilişkileri, askeri ve ekonomik alanlarda giderek canlanıyor. Askeri yardım anlaşması yoluyla Türkiye'ye 50 adet F-104 savaş uçağı hibe edecek olan Federal Alman yönetiminin Leopard tankları için de benzer formülü öngören bir paket üzerinde çalıştığı öğrenildi. Türk - Alman ilişkilerinde karşılıklı beklentilerin hâkim olduğu bir döneme girilirken, konu başlıklarına göre ilişkilerin dökümü şöyle:

1. Politik beklentiler: Türkiye, AT'ye yaptığı tam üyelik başvurusu için Bonn yönetiminin desteğini arıyor. Türkiye bu hesabı yaparken F. Almanya'nın ülkemize karşı izlediği geleneksel politikaya güveniyor. Almanlar 12 Eylül döneminde Türkiye'ye karşı son derece dikkatli bir politika izlemekle kalmayarak, Türkiye - Avrupa ilişkilerinin kopma nok-

(Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

BONN BÜYÜKELÇİSİ: DOSTLUĞUN NAZİK YÖNÜ İNSAN İLİŞKİLERİ 8. Sayfada

ATİNA

AT kredisine veto

Yunan hükümeti sözcüsü 10 milyon Avrupa hesap birimlik kredinin ödenebilmesi için Türkiye'nin Rumların mallarını bloke eden kararnameyi yürürlükten kaldırması gerektiğini söyledi.

STELYO BERBERAKİS

ATİNA — Yunan hükümeti, AT'nin Türkiye'ye vereceği 10 milyon Avrupa hesap birimi (ECU) tutarındaki kredinin ödenmesini kabul etmeyeceğini açıkladı. Hükümet söz-

(Arkası Sa. 8, Sü. 6'da)

WASHINGTON

Weinberger'ın istifa hazırlığı

ABD *Savunma Bakanı Weinberger'ın, rahatsız olan eşiyle daha yakından ilgilenebilmek için istifa edeceği bildiriliyor. Weinberger, bu konudaki soruları "Yorum yok" diye yanıtladı.*

[illegible] arkası haberi 8. Sayfada

"YORUM YOK" — ABD Savunma Bakanı Weinberger'in Nükleer Planlama Grubu Toplantısı'ndan sonra istifasını açıklaması bekleniyor. Weinberger istifasına ilişkin sorulara "yorum yok" yanıtını veriyor.

Ankara'nın sessiz Körfez turları

Cuma günü Suudi Arabistan'a giden Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Nüzhet Kandemir dün Birleşik Arap Emirlikleri'ne geçti. Kandemir'in buradan Katar'a gitmesi bekleniyor. Dışişleri Müsteşarı 7 ekimde Tahran'a, 15 ekimde de Kuveyt'e gitmişti. 8. Sayfada

İşçi Hüseyin Demirel, Türkiye'nin en büyük ikramiyesinin sahibi oldu

Lotocuya ortak yok

Türkiye'de şans oyunlarında bugüne kadar dağıtılan en büyük ikramiye olan 1 milyar 515 milyon liralık Spor-Loto ikramiyesini, Kocaelili işçi Hüseyin Demirel'in tek başına kazandığı kesinleşti. Spor-Loto değerlendirme sonuçlarına göre Hüseyin Demirel, Loto'da 8 tutturan tek talihli. Demirel'in eline kesintilerden sonra 1 milyar 212 milyon 487 bin 100 lira geçecek.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Spor-Loto'da değerlendirmeler sonuçlandı ve Türkiye'de bugüne kadar dağıtılan en büyük ikramiye işçi Hüseyin Demirel'in oldu. Kendisinden başka hiçbir iştirakçi lotoda 8 beraber-liği tutturamayınca, Hüseyin Demirel 1 milyar 515 milyon 658 bin 875 liranın sahibi olacak. Demirel'in eline net 1 milyar 212 milyon 487 bin 100 lira geçecek.

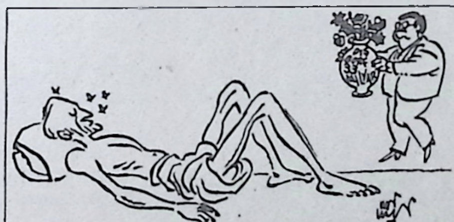
Hüseyin Demirel'in 8 tutturduğu kolon bugün Spor-Toto Teşkilat Müdürlüğü'nde yapılacak bir basın toplantısı ile basına gösterilecek. Spor-Toto Teşkilat Müdürü Erdoğan Oflaz, Hüseyin Demirel'in bir 8, iki adet de 7 tutturduğu kolonu basın önünde bir kez daha değerlendirecek. Hüseyin Demirel, Türkiye'nin en büyük ikramiyesinin verilmesi törenine Başbakan Turgut Özal'ın katılması için Spor-Toto Teşkilat Müdürlüğü'nün girişimleri sürüyor. Oflaz, Demirel'e çekini, Başbakan Turgut Özal'ın vermesi için ricada bulunacaklarını, ancak tüm işlemlerin bitmesini beklediklerini açıkladı.

Demirel'in kazandığı 1 milyar 515 milyon 658 bin 875 liradan Spor Teşvik Fonu'na 50 bin lira kesilecek. Geriye kalan 1 milyar 515 milyon 608 bin 875 liranın yüzde 20'si olan 303 milyon 121 bin 775 lira gelir vergisi kesilecek. Dolayısıyla işçi Hüseyin Demirel'in 8 tutturduğu kolon için eline net 1 milyar 212 milyon 487 bin 100 lira geçecek.

Lotoda 7 tutturanların değerlendirmesi bugün sona erecek.

(Arkası Sa. 13, Sü. 8'de)

MİLYARDER KAÇIYOR, HERKES PEŞİNDE 10. Sayfada

TBKP'ye soruşturma açıldı

Ankara DGM Savcılığı, Haydar Kutlu ile Nihat Sargın hakkında soruşturma başlattı ve Türkiye'ye gelmeleri durumunda gözaltına alınmaları için emniyete yazı yazdı.

11. Sayfada

Dolarda tarihi düşüş rekoru

ABD *Doları F. Alman Markı karşısında 1.7050 markla 2. Dünya Savaşı'ndan bu yana en düşük değerine indi. Dolar Tahtakale'de de 1013 liraya düştü.*

Ekonomide

THY'DE TORPİLE GÖRE ZAM 11. Sayfada

ANKARA'dan YALÇIN DOĞAN

Protokol sorununun perde arkası

Özal: *Başbakan olarak, protokoldeki yerinin devlet törenlerinde 7. sıraya düşmesinden rahatsız.*

Torumtay: *Genelkurmay Başkanlığı'nın bakanlığa bağlanacağı, protokolün değişeceği söylentilerinden "üzüntü" duydu.*

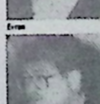
Evren: *Org. Torumtay'dan aldığı izlenimleri Özal'a aktardı ve bir açıklama yapmasını sağladı.*

ANKARA — "Protokol" giderek soruna dönüşüyor. Genelkurmay Başkanlığı'nın Milli Savunma Bakanlığı'na bağlanması, Genelkurmay Başkanı'nın protokoldeki yerinin "yeniden düzenlenmesi", geçen hafta kamuoyunda da çeşitli tartışmalara neden oluyor. Konu, bu arada Cumhurbaşkanı Evren ile Başbakan Özal arasında "haftalık ikili görüşmede" de ele alınıyor. Hatta daha sonra Evren Özal'ı telefonla arayarak "açıklama yapmasını" öneriyor.

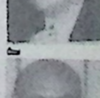
Başbakanın bir "rahatsızlığı" var. Özal, "başbakan" olarak, çeşitli devlet törenlerinde "protokoldeki sırasının gerilere düştüğünden" yakınıyor. Herhangi bir devlet töreninde ilk sıra cumhurbaşkanına, ikinci sıra TBMM Başkanı'na ait. Ondan sonra gelen dört sıra da Cumhurbaşkanlığı Konseyi üyeleri yer alıyor. Yedinci sırada da başbakan geliyor. İşte, Özal bu sıradan "rahatsız". Bu rahatsızlığını da yakın çevresine çeşitli biçimlerde ifade ediyor.

Evren

Özal

Torumtay

"Protokol sırasındaki rahatsızlığını" iki üç hafta önce başka rahatsızlıklar izliyor. Başbakanlık çevreleri yeni bir düşünce geliştiriyorlar: "Genelkurmay Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı'na bağlanmalı. Genelkurmay Başkanı'nın da protokoldeki sırası değişmeli."

Bu düşünce Başbakanlık tarafından "sivilleşmenin adımlarından biri" olarak nitelenirken, konu, devletin en üst katında farklı görüşlerin doğmasına yol açıyor. Genelkurmay Başkanı Orgeneral Necip Torumtay, "bu haberlerden duyduğu rahatsızlığı" Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e aktarıyor.

(Arkası Sa. 8, Sü. 7'de)

Cumhuriyet Kitap ekleri

Yarın ve cumaya

Seçmen nasıl karar veriyor?

Gerek kentlerde, gerekse köylerde "her gün" gazete okuyanlar arasında muhalefet partilerini destekleyenler ağır basıyor.

Köylerdeki gazete okurları arasında kararsızların oranı oldukça düşük.

Cumhuriyet -veri araştırma a.ş. işbirliğiyle yapılan araştırmanın sonuçları

ŞAHİN ALPAY'ın incelemesi

Bugün 8. Sayfada

Seçim kampanyasını Yozgat'ta başlattı

Özal vaat dağıttı

İŞTE VAATLER

Mamak'a üstgeçit.
Yozgat'a şeker fabrikası.
Yozgat'a Baraj.
Boğazlıyan'a yol.
Her 10 kişiye bir bilgisayar.
100 tane daha ilçe.

FARUK BİLDİRİCİ

YOZGAT — Başbakan Turgut Özal, seçim kampanyasını Yozgat'ta açarken yaptığı konuşmada, "Seçimler kara kışa kaldığı için, vatandaşlardan özür diliyorum. Seçimli aralarımdan, vatandaşlarımı sanıyorum çıkıyorum ve yürüyorum, davacıyım" dedi. Başbakanın konuşması sırasında, "Ekmek yok, iş yok" diye bağıran bir kadını polisler alarak uzaklaştırdı.

(Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

İKİ LİDERİN ZOR DÖNEMECİ

ANAP SEÇİMLERİ 150 TELEFONLA İZLEYECEK

İLLERDEN HABERLER

LİSTELERDE DÜZELTME

Haberleri Orta Sayfada

Batı İttifakında Ne Oluyor?

NATO nezdindeki Daimi Temsilcimiz Büyükelçi Osman Olcay'ın, geçen cumartesi akşamı televizyonda ilginç bir açıklaması yayımlandı. Açıklamasının bir bölümünde Sayın Büyükelçi şöyle diyordu:

"İttifak içinde konvansiyonel silahların öneminin artması sonucunda, Türkiye'ye verilen önem artacak. Bize destek veren ülkelerin ekilden vazgeçeceklerini varsaymamamız için herhangi bir engel yok, çok ciddi düşünülmesi lazım. Bir destek değişikliği olabilir. NATO içinde bir yeni düzenlemeye doğru gidilmesi, ağırlığı değiştiren bir gelişmeye doğru gidilmekte. Güney kanada verilen önem, her zaman da söylenmektedir. Bundan hep bahsediliyor. NATO içinde bir yeni baştan değerlendirmenin arifesinde olduğumuzu hissediyorum."

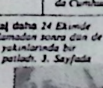
Son gelişmelerden sonra, NATO daha güç-

(Arkası Sa. 8, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

■ **Kuveyt'te bir sabotaj daha** *24 Ekimde Pan Am binasındaki patlamadan sonra dün de Kuveyt İçişleri Bakanlığı yakınlarında bir otomobile konan bomba patladı.* 3. Sayfada

■ **Konuşmanın ana hatları** *Sovyet lideri Gorbaçov'un geniş yankılar yaratan konuşmasının ana hatları ve temel konuların bir özeti.* 3. Sayfada

■ **Grafik sanatı nasıl gelişti?** *Grafik sanatçısı Yurdaer Altıntaş "Tiyatro Afişleri ve Karagözleri" Ankara'da sergiliyor.* 4. Sayfada

■ **Hükümetten köylüye seçim tuzağı** *Taban fiyatlar vaatlerle birlikte yeni hükümete bırakıldı.* Ekonomide

■ **Amerikalı patronlar Özal'ı istiyor** *Çeşitli ABD'li firmaların yöneticileri seçimlerin 1988'e kalmamasını da olumlu bulduklarını ifade ettiler.* Ekonomide

■ **Borsa krizi tartışılıyor** *1987 Nobel Ekonomi Ödülü'nü alan Solow "kara pazartesi"nin durgunluk habercisi olduğunu söyledi.* Ekonomide

■ **Türk dostu Habsburg savaş istiyor** *AT'de Türk lobisinin önde gelen ismi Otto von Habsburg Türkiye'nin Musul ve Kerkük'ü işgalini isteyerek Ankara'ya puan kaybettiriyor.* Arka Sayfada

■ **İspanya'da devler savaşı** *AT'nin yeni üyesine akan sermaye miktarı 9.6 trilyon TL'ye ulaştı. Ekonomik büyüme yüzde 4.* Arka Sayfada

GÖZLEM

UĞUR MUMCU

Özallaşma!..

Gazetecinin ilk görevi "haber" vermektir. Önce haberi verelim.

Geçen hafta sonu Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı Başkanı Vahit Erdem, Sümerbank Genel Müdürü Dr. Erhan Tepan ve Özal'ın KİT'lerin özelleştirilmeleri çalışmaları ile görevlendirdiği Cengiz İsrafil, Sümerbank'ın Bursa'daki Merinos tesisle-

(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

Monterey'den çıkmasını beklemediğini de sözlerine ekledi.

Öte yandan Nükleer Planlama Grubu toplantısı öncesinde, Amerika'nın Pasifik okyanusu kıyısındaki Monterey kentinde toplanan gazetecilerin sorularını yanıtlayan ABD Savunma Bakanı Weinberger, **"Montebello girişiminin takipçisi olacaklarını"** açıkladı. Weinberger, adı anılmadan bazı müttefiklerin taktik nükleer sistemlerin modernizasyonunda isteksizlik gösterdiğinin hatırlatılması ve **"bu konuda ne yapmayı düşündüklerinin"** sorulması üzerine şu yanıtı verdi:

"Tek isteksiz olan müttefikler değil ki, Amerikan Kongresi de tıpkı onlar gibi yapılması gereken bu modernizasyon konusunda isteksiz. Evet, Montebello kararlarının takipçisi olacağız ve modernizasyon telkinlerini sürdüreceğiz. Neden çekiniliyor anlamıyorum. Yapılmak istenen; asgari savaş başlığı ile azami caydırıcılığı oluşturmak. Modernizasyon ise savaş başlığı arttırımına gidilmeden caydırıcılığın sağlanabileceği tek yol. Bunun için Montebello'da atılımda bulunduk ve bu atılımı sürdüreceğiz."

Weinberger, kendisine yöneltilen, **"Bu aşamada yerden atımlı kısa menzilli füzeler yerine, havadan atımlı füzelere daha fazla ağırlık verilmesi ve Lance füzelerinin modernizasyonu için fazla ısrarlı olunması daha yerinde olmaz mı?"** sorusuna, şöyle yanıt verdi:

"Amacımız nükleer bir savaşı başlatmak veya kazanmak değil. Çünkü bu savaşın kazananı olmayacağı için, hiçbir zaman başlatılmaması gerektiğini biliyoruz. Fakat amacımız en alt düzeydeki nükleer kapasite ile caydırıcılık sağlamak. Bu da tabii beraberinde şu silahın şuraya yerleştirilmesi veya yerleştirilmemesi konusunda tartışmalar doğuruyor. Sovyet hedeflerine en kısa yoldan nasıl ulaşılacağı ve nasıl etkili olunacağı sorularını getiriyor. Bunun gibi göz önüne alınması gereken yüzlerce etken var. Fakat temel sorun nükleer vuruş kapasitesini etkili oranda tutmak. Nitekim bunlar da Montebello kararlarında var ve kimse bugüne kadar bu kararların doğruluğuna meydan okuyamadı."

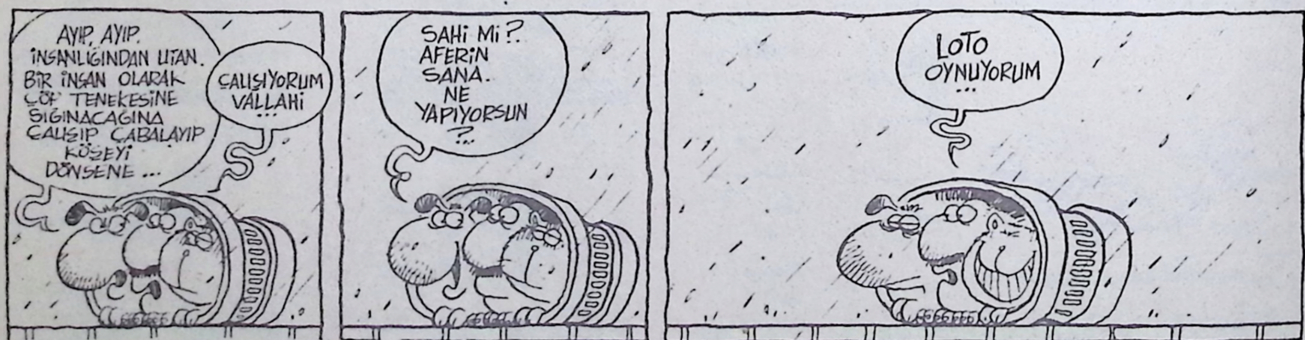
Weinberger, bu toplantıda kısa menzilli nükleer sistemlerin ne ölçüde ele alınacağı sorusuna ise, **"Bunlar ayrılmaz bir bütündür. Ayrıntıları gizli olduğu için girmek istemiyorum. fakat göz önündedir. Hatta toplantı sonrasında da görüşülecektir"** karşılığını verdi.

Müttefiklerden Orta Menzilli Füzeler Anlaşması'na ne ölçüde muhalefet geldiği sorusuna, **"Henüz tartışmaya açılmadı, ama ben fazla muhalefet hissetmedim. Nükleer Planlama Grubu'nda bazı üye ülkelerle ikili düzeyde bu konuyu ele alacağım"** yanıtını veren Weinberger, Avrupa'nın konvansiyonel caydırıcılığının arttırılması için **"yük paylaşımının"** zorunluluğuna dikkat çekti.

ABD Savunma Bakanı Weinberger, **"Artan konvansiyonel savunmanın önemi, Amerikan Kongresi'nden yardım düzeyinde yeterli ilgi görecek mi?"** sorusuna, **"Nükleer kapasitedeki düşüş, Avrupa'daki konvansiyonel dengesizliği daha görünür hale getirecek. Bu bakımdan elimizden geleni yapmaya çalışacağız"** karşılığını verdi.

Weinberger, bir başka soru üzerine Avrupa'da tanklardan arındırılmış bir bölge yaratmak fikirlerinin kulağa hoş geldiğini, fakat bunun güçlükleri bulunduğunu söyledi. Weinberger, **"NATO, Varşova Paktı'nın konvansiyonel gücüne nasıl karşı koymayı düşünüyor?"** sorusuna ise şu cevabı verdi:

"Bunun iki yolu var. Birincisi, savunmamızın karşı tarafa nazaran üstün değil, ama caydırıcı olması. Merkezden veya kanatlardan saldırabilirler. İkinci yol da müzakerelerle konvansiyonel güçleri indirime tabii tutmak. Tamamen eşit hale getirmek. Fakat biz son 17 yıldır bunu yapmaya çalışıyoruz. Fazla başarılı olduğumuzu kimse söyleyemez."

Merkez Bankası'ndan ikili para operasyonu

4 kasım

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Merkez Bankası, bozulan para musluklarını yeniden kısmak, döviz ve Türk Lirası'nda istikrarı sağlamak için yeni bir uygulama başlattı. Piyasalar Türk Lirası'na sıkıştırılarak, döviz satmaya zorlanıyor. Yeni uygulamanın ilk bir haftalık döneminde, bankaların Merkez Bankası'ndan rezerv sağlayabilmek için 50 milyon dolar tutarında döviz devrettikleri öğrenildi.

İlk olarak Hazine'nin çektiği kısa vadeli avanslar sınırlandı. 16 ekim günü 1 trilyon 412 milyar liraya yükselen kısa vadeli avans tutarı, 2 kasım tarihine kadar geçen sürede 50 milyar lira daraltılarak, 1 trilyon 362 milyar liraya çekildi.

Ayrıca, açık piyasa işlemlerine ağırlık verilerek banka sisteminden net olarak 20 milyar lira para çekildi. Bunun dışında munzam karşılık oranının yüzde 10'dan 12'ye çıkarılması ve disponibilitedeki na-

kit tutma oranının yükseltilmesiyle, bankaların Merkez Bankası'na yatırmak yükümlülüğüne girdikleri karşılıkların düzenli ödenmesine ağırlık verildi. Yapılan bu uygulamalar sonucunda, emisyon, 26 ekim tarihi itibariyle 210 milyar lira daraltılarak, 3 trilyon 246 milyar liradan 3 trilyon 35 milyar liraya çekildi.

26 aralık tarihinden sonra ise, özel sektörün başta ücretler olmak üzere, aysonu ve aybaşı ödemeleri yoğunluk kazanmaya başladı. Bunun üzerine bankalarda nakit sıkıntısı doğdu. Interbank'taki imkânlarını sonuna kadar kullanan bankalar, nakit sıkışıklıklarını bununla da gideremeyince, reeskont olanaklarından yararlanma yoluna gittiler. Merkez Bankası, reeskontları arttırmayınca, bankalararası para piyasası sıkıştı. Interbank'taki günlük faiz 26 ekimde yüzde 49'a, 27 ekimde yüzde 50.6'ya, 28 ekimde yüzde 51'e, 30 ekimde yüzde 53.2'ye ve 2 kasım günü de yüzde 520yeyükseldi.

Normal yollardan nakit sağlama yollarının tümünü deneyen bankalar, reeskont imkânlarının arttırılmaması sonucu gerekli nakit imkânını bulamayınca, son çare olarak döviz varlıklarını Merkez Bankası'na devrederek, Türk Lirası sağlama yoluna gittiler. Zaten Merkez Bankası'nın istediği de buydu.

Edinilen bilgilere göre, Merkez Bankası, son para operasyonuyla **"bir taşla iki kuş vurmayı"** hedefliyordu. Başta bankalar olmak üzere, piyasalar, Türk Lirasına iyice sıkışınca, Merkez Bankası istediği sonucu almaya başladı. Yetkililer, **"bir yandan emisyon daralırken, diğer yandan da, serbest piyasada birkaç aydan beri yaratılmaya çalışılan döviz bunalımını engellemek için direkt müdahaleye gerek kalmadan çözüm yolu bulunduğunu"** ifade ediyorlar.

Verilen bilgiye göre, banka sistemi başta olmak üzere, Türk Lirası'na sıkışan piyasa çevreleri, 30 ekim gününden itibaren döviz bozdurmaya başladılar. Yapılan belirlemelere göre, 30 ekim ve 2 kasım günlerinde Merkez Bankası banka sisteminden 50 milyon doların üzerinde döviz satın aldı. Merkez Bankası'nca derlenen verilere göre, bu uygulamanın etkisiyle dövizdeki resmi kur ile Tahtakale kuru arasındaki fark da azalmaya başladı. 26 ekimde dolarda yüzde 7.6 olan bu fark. 3 kasımda yüzde 5.7'ye indi.

Fatih ilçe merkezinde el bombası patladı, temizlik işçisi öldü

ANAP'a 4. bomba: 1 ölü

5 kasım

İstanbul Haber servisi — ANAP Fatih ilçe merkezi binasına yerleştirilen bir el bombası dün saat 9.40 sıralarında patladı. Binada temizlik yapan 20 yaşındaki işçi **Mustafa Yıldız,** patlama sonucu yaşamını yitirdi. Olayla ilgili olarak gözaltına alınan olmadığı açıklanırken, olayı THKP-C Acilciler örgütü üstlendi.

Sabahın erken saatlerinde Fatih Fevzipaşa Bulvarı Haydarbey Sokak'taki ANAP ilçe merkezine gelen işçilerden **Bedri İçten** toplantı salonunu temizlerken, diğer işçi **Mustafa Yıldız** da çatı katına çıktı. Mustafa Yıldız, çatıdaki odanın kapısını açınca büyük bir patlama oldu. Alt katta bulunan bina sorumlusu **Yusuf Öztürk** ile temizlik işçisi patlama sonrası çatıya çıktıklarında Mustafa Yıldız'ı ağır yaralı buldular. İstanbul Tıp Fakültesi Hastanesi Acil Servisi'ne götürülen Yıldız, başından ve vücudunun çeşitli yerlerinden aldığı derin yaralar sonucu kurtarılamayarak yaşamını yitirdi.

Patlamadan sonra ANAP ilçe binasının önü bir anda ana baba gönüne dönüştü. İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı ekipler de çevrede geniş güvenlik önlemleri aldılar. Bina sorumlusu Yusuf Öztürk ile temizlik işçisi Bedri İçten'in ifadeleri alınmak üzere Siyasi Şube'ye götürüldüğü bildirildi. Polis yetkilileri olayla ilgili olarak gözaltına alınan olmadığını bildirdiler.

Olay yerinde incelemelerde bulunan İstanbul Valisi **Nevzat Ayaz,** **"Ne tür bir patlayıcı madde konulduğu henüz belli değil. Patlamanın son günlerde meydana gelen patlamalarla ilgili olup olmadığı araştırılıyor. İzmir ve Kayseri'deki olaylardan sonra İstanbul'daki bütün ilçe binalarını kontroldan geçirdik. Bir şey çıkmadı. Bir iki gün içinde binaya patlayıcı konması mümkün değil"** dedi.

İstanbul Emniyet Müdürü **Ünal Erkan** da çevreye yaptığı zarardan ve bulunan parçalardan patlayıcının bir el bombası olduğunun anlaşıldığını söyledi. Erkan, 30 Ekim 1987 tarihinde Fatih ilçe binasına

bomba konulduğu şeklinde bir ihbar yapıldığını, ancak tüm araştırmalara rağmen patlayıcının bulunmadığını bildirdi.

Bina sorumlusu Yusuf Öztürk de söz konusu tarihte polislerin sadece toplantı salonlarının bulunduğu bölümleri aradıklarını, çatı katı pis olduğu için temizlendikten sonra aranacağını söylediklerini öne sürdü. Patlamada ölen işçi Mustafa Yıldız'ın bir günlüğüne temizlik için tutulduğu öğrenildi.

Bu arada, İzmir ve Kayseri ANAP binalarının bombalanmasından bir gün sonra gazeteleri arayan, **"Bedrettin Mahir"** ve THKP-C Acilciler Örgütü'nün sözcüsü olduğunu ileri süren bir kişi, Başbakan Turgut Özal'ın İstanbul gezisi nedeniyle Fatih ANAP ilçe merkezine de bir bomba koyduklarını, ancak **"teknik bir arıza"** yüzünden patlamadığını bildirmişti. Başka bir ihbarı da değerlendiren İstanbul Siyasi Şube Müdürlüğü ekipleri 30.10.1987 Cumartesi günü yaptıkları aramalara karşın patlayıcı madde bulamamışlardı.

Emniyet Müdürü **Ünal Erkan,** partililerle birlikte bina içinde kontrolün yapıldığını belirterek, **"Çatı katı temizlensin, ondan sonra arayalım olur mu hiç? Ancak burası çok pis, diye de söylenmiştir. Çünkü içeriye girebilmek mümkün değil. THKP-C Acilciler'in yapması da bir ihtimal tabii"** diye konuştu.

Olayı yasadışı Türkiye Halk Kurtuluş Partisi Cephesi Acilciler örgütü üstlendi. Gazetemize telefon eden ve bu örgütün üyesi olduğunu bildiren kişi, iki gün önce Fatih ANAP ilçe binasında bomba bulunduğunu ANAP yöneticileri ile polise bildirdiklerini, ancak patlamada ölen Mustafa Yıldız'ın çatı katına kasten gönderildiğini öne sürdü. Telefondaki kişi, örgütün, ölen işçinin adresinin saptanması halinde ailesine 500 bin liralık çek göndereceğini bildirdi.

ANAP İzmir ve Kayseri il merkezleri de geçen cuma günü bombalı saldırılara uğramıştı. Parti binalarındaki patlamalar can kaybına yol açmamış, 2'si ağır 4 kişi yaralanmıştı. Aynı gün ANAP İskenderun ilçe binası önündeki çöp bidonunun içinde de bomba bulunmuştu.

ANKARA'DA BOMBA ARAMASI

Ankara Büromuzun haberine göre, bomba uzmanları Necatibey Caddesi'ndeki ANAP Genel Merkezi'nde dün saat 13.00'te bomba araması yaptılar. Emniyet yetkilileri, aramanın bir güvenlik önlemi olarak yapıldığını, herhangi bir patlayıcı maddeye rastlayamadıklarını kaydettiler. ANAP Genel Merkezi'ne gelenler de üzerleri aranarak binaya sokuldular. Ayrıca ziyaretçilerin görüşeceği kişileri kapıdaki güvenlik görevlilerine bildirmeleri istendi.

ANAP'LI MUHTARA DİNAMİT

Karabük muhabirimizin haberine göre, Melis köyünün ANAP'lı muhtarı **Mehmet Gümüş**'ün evine önceki gece yarısı dinamit atıldı. Kimliği belirlenemeyen kişi ya da kişilerce yatak odasına atılan dinamitler can kaybına yol açmadı. ANAP'lı muhtar Gümüş, **"Patlama sırasında başka bir odadaydık. Büyük bir gürültü ile uyandık"** diyerek, bu yüzden kendisiyle birlikte eşinin patlamadan yara almadan kurtulduklarını söyledi. Yetkililer, olayla ilgili soruşturmaya devam edildiğini açıkladılar.

Weinberger, ABD Savunma Bakanlığı'ndan çekildi

Carlucci Pentagon'u devraldı

6 kasım

WASHINGTON (AP) — ABD Başkanı **Ronald Reagan,** Savunma Bakanı **Caspar Weinberger**'ın istifasını kabul etti ve yerine Ulusal Güvenlik danışmanı **Frank Carlucci**'yi atadı. Carlucci'nin yerine ise, yardımcısı ABD ordusunda en yüksek mevkilerden birine ulaşmış tek siyah olan Korgeneral **Colin Powell** getirildi.

Beyaz Saray'ın gül bahçesinde düzenlenen ve tüm ülkede televizyonlardan naklen yayımlanan törende, Başkan Reagan atamaları açıkladıktan sonra, Caspar Weinberger'a teşekkür etti. **"Cesaret, sadakat, bağlılık, az bulunan zekâ, karar verme yeteneği ve algılama gücü. Bunlar Caspar Weinberger'ın sadece Savunma Bakanlığı'na değil, tüm yönetime getirdiği özelliklerdir"** diyen Başkan Reagan, Weinberger'ın askerlerini düşünen, ABD tarihinin en iyi Savunma Bakanı olduğunu belirtti. Reagan, Caspar Weinberger'ın çabaları sonucu Pentagon'un bugünkü düzeyine eriştiğini de kaydetti.

Caspar Weinberger ise daha sonra yaptığı konuşmada, **"Size çok teşekkür ediyorum, sadece bugün benim için söylediğiniz nazik sözler için değil, bana sizinle çalışma ayrıcalığını verdiğiniz için"** dedi.

Weinberger'ın istifasının, Başkan Reagan ile silahsızlanma konularında aralarında beliren görüş ayrılıklarından kaynaklandığı yolundaki yorumlara rağmen dün Beyaz Saray kaynakları, istifada sağlık nedenlerinin rol oynadığında ısrar ettiler. Weinberger'ın eşi Jane'in kanser hastası olması ve sağlık durumunun bozulması nedeniyle istifa ettiği son günlerde hükümet kaynaklarının ileri sürdüğü önde gelen istifa gerekçesiydi.

Weinberger'ın yerine, Ulusal Güvenlik Danışmanlığı'nı sadece 11 ay önce, İrangate skandalı nedeniyle istifa eden **John Poindexter**'dan devralan Frank Carlucci getirildi. Görev teslimi töreninde bir konuşma yapan Carlucci, **"Bu büyük bir iş ve Sayın Başkanım, sizin Savunma Bakanlığı'na verdiğiniz desteğe devam edeceğinizden eminim"** dedi.

Frank Carlucci'nin yerine Ulusal Güvenlik Danışmanlığı'na atanan ve bu düzeyde bir göreve gelen ilk siyah olan Korgeneral Colin Powell da, yaptığı konuşmada, Weinberger'ın ayrılması konusunda Başkan Reagan ile aynı duyguları paylaştığını söyledi. Powell, son üç yıldır, Weinberger'ın en üst düzeydeki askeri danışmanı ve son 11 aydır Ulusal Güvenlik Danışmanı Yardımcısı olarak görev yapıyordu. 50 yaşında olan Powell, Vietnam Savaşı'nda da Amerikan ordusunda görev yapmıştı.

Türkiye Birleşik Komünist Partisi Üstüne

MELİH CEVDET ANTAY *6 kasım*

TKP ile TİP, bildiğiniz gibi, "Türkiye Birleşik Komünist Partisi" adı altında birleştiler. Geçen hafta perşembe günkü gazetenizde okuduğuma göre, birleşen iki partinin genel sekreterleri, örgüt çalışmalarına başlamak üzere 11 kasımda Türkiye'ye geleceklerini açıklamışlar. Ayrıca o gün, TKP Genel Sekreteri Sayın Haydar Kutlu ile yapılmış uzun bir konuşma da yer alıyordu gazetemizde. Bu haber karşısında elbette ilk akla gelen, ceza yasamızın 141 ve 142. maddeleri idi. Bunlar nedense hep komünist partisini yasaklayan maddeler olarak bilinegelmiştir. İmdi bu maddeler ortada dururken, Türkiye'de böyle bir parti kurulamazdı. Peki, bu gelişmenin nedeni nedir? Ve daha önemlisi şimdi ne olacak? Yurda dönmeyi kararlaştıran Sayın Haydar Kutlu ve Sayın Nihat Sargın hakkında görülmüş ya da görüleck bir dava, bir kovuşturma olmadığı anlaşıldığına göre, olayda polisi ve adaleti ilgilendiren bir yan aramak gereksiz görünüyordu, bu iki yurttaşımız da yurda döneceklerdi, o kadar.

Ama bizde hukuk devleti ve insan hakları kavramlarının hiçbir zaman sağlamca yerleşmemiş ve işlerlik kazanmamış olduğu göz önüne alındığında, insanın aklına bir kuşku takılıyordu: Gene de belli olmazdı, çünkü ortada "komünist" sözcüğü vardı, bunca yıldır adliyeyi ve polisi en çok meşgul etmiş bir "sözcük"tü bu, üstelik gelenlerin "dışarıda" da olsa bir komünist partisi ile bağlantıları bulunduğuna göre, ortaya araştırılacak, hatta kovuşturulacak bir konu çıkmıyor muydu? Komünistlik nerede görülse ezilmemeli miydi? "Komünistlik", yıllardan beri "düşman"anlamında kullanılmamış mıydı? Bu durumda, yurda döneceklerini söyleyenler neye güveniyorlardı? Dahası var, 12 Eylül'den bu yana, "**Hele yatsınlar, sonra düşünürüz**" anlayışı ile nice suçsuz yurttaş içeri atılmamış mıydı?

Sayın Haydar Kutlu ile Sayın Nihat Sargın'ın bu soruları kendilerine sorarak bir yanıt bulduklarına inanabiliriz. O yanıtı biz bilemeyiz, bilmediğimize göre de, bu konuda bir görüşümüz olamaz. Ancak burada hemen belirtmek gerekir ki, onların Türkiye'ye gelişleri hiçbir sorun yaratmamalıdır, uygar ve demokratik bir ülkeye yakışanı budur, yoksa dünyanın en ağır eleştirilerine yol açmış duruma düşeriz.

Bu konu üzerine ne düşündüğü sorulan Başbakan Sayın Özal'ın yanıtı şu oldu: "**Bir kere örgütlenmek söz konusu değil. Yani TKP, bugün yasalarımıza göre kurulamaz. Bu değişiklik yapılmadan, öyle bir partinin kurulması mümkün değildir. Onun yanında eğer bu gelenlerin davaları varsa, gelirler, davalarını görürler. Mahkeme neticelerine göre şu veya bu şekilde olur.**" Ortada mahkemeye verilmeyi gerektirecek bir konu bulunmadığı, kimi hukukçularımızca belirtildiğine göre, Sayın Başbakanın bu sözlerindeki anlamın "gelebilirler" olduğu pekâlâ söylenebilir. Geri kalanı, bu iki kişinin yurtta bir komünist partisini örgütleyip örgütleyemeyecekleri konusudur ki, Başbakan, bunun, ceza yasamızdaki ünlü maddeler karşısında olanaksız bulunduğunu söylemektedir ve elbet burada, söz konusu maddelerin değiştirilip değiştirilemeyeceği sorunu kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Bununla ilgili bir soru üzerine Başbakan, "**şu anda böyle bir şey söylemedim. Bu, bir zaman meselesidir. Toplumun bazı kesimlerinin bu konudan ürkmemeleri ne zaman olur, kimse kestiremez. Olabilir de, olmayabilir de. Kimse kestiremez**" demiştir. Açıkça anlaşıldığına göre, Başbakan buna karşı değildir, "bazı kesimlerin ürkmelerinden" söz etmektedir sadece.

Sayın Ali Sirmen, bu konuya ayırdığı 1 kasım tarihli yasısında, şu düşündürücü görüşü ortaya attı: "**Bir yanda her ikisinin örgütlerinin üyeliğinden mahkûm olmuş kişiler, şu anda cezalarını çekerlerken, öte yandan onların (bu iki kişinin MCA) nasıl olup da özgürce dolaşacakları, hukukçuların da açıklıkla yanıtlayamadıkları bir konu.**" Yazısının biraz aşağısında ise, şu sözleri ekliyor Sirmen, "**Bugün Türkiye'de şiddete başvurmamak ve böyle bir yöntemin hazırlıklarında bulunmamak koşulu ile her türlü siyasal görüşün örgütlenmesinin gerekliliğini, artık dolaylı da olsa Süleyman Demirel bile dile getirmek zorunluluğunu duyuyor.. Sayın Özal'ın da böyle bir gelişmeye hiç değilse kapıları kapamamaya çalıştığı bilinen bir gerçektir.**"

Sayın Uğur Mumcu ise, bu konuda iyimser olmadığını şu sözlerle belirtti: "**Özal hükümetinin bu maddeleri kaldıracağını pek sanmıyoruz. Çünkü Türkiye'de birçok kimse gibi Özal'ın demokratlığı da faşist İtalyan ceza yasasından alınan bu maddelerin sınırında son bulmaktadır.**" Ben Sayın Başbakanın yukarıya aldığım sözlerini, daha çok Ali Sirmen'in yorumuna uygun bir görüşle değerlendirdim. "**Bu, bir zaman meselesidir**", "**Toplumun bazı kesimlerinin bu konudan ürkmemeleri ne zaman olur**" sözleri, bu görüşüme destek olabilir sanıyorum. Bilmem, yanılıyor muyum! Sayın Haydar Kutlu ise Türkiye'nin birçok bakımdan değiştiğine inanıyor ve "**Özal'ın belki en önemli yanı, çok pragmatik oluşu ve değişikliğe kendini kolay adapte etmesi**" diyor, belki de onu bizden daha iyi tanıdığı için.

"Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin bu iki sayın üyesinin Türkiye'ye gelmeleri konusu, yukarıda gözden geçirdiğimiz tartışmalardan yola çıkarak, daha başka sorunların da kurcalanmasını zorunlu kılıyor. Önce Sayın Özal'ın kişiliğini ve bu konudaki görüşlerini ele alalım. Sayın Özal, ceza yasamızdaki ünlü maddelerde değişiklik yapılmasına yatkın olabilir, olmayabilir de; ya da pragmatik kişiliğinden ötürü yeni koşullara kendini uydurmayı başarabilir, başaramayabilir; bana sorarsanız,bunlar önemli olmakla birlikte, konumuzun özü ile ancak uzaktan ilişkilidir. Türkiye'de bir komünist partisi kurulması sorunu, yönetimdeki kişilerin mizaçları ve yetenekleri dışında ele alınmalıdır. Cumhuriyet Gazetesi için "Pravda" sözcüğünü kullanırken, Sayın Başbakan ne demek istemişti? "Pravda"nın Sovyetler Birliği'nde basılan bir gazete olduğunu bilmeyen yok; öyle ise bu sözün anlamı, "Türkiye'de komünist parti kurulması" konusundan çok ayrı olarak, dünyada "komünizm" denen siyasal bir sosyal görüş ve eylemlere ilişkindi ve Sayın Başbakan, bu uluslararası kavramı gündeme getirerek kamuoyunda gazetemiz için olumsuz bir kanı yaratmak istiyordu. Yıllardan

beri Türkiye'de uygulanagelen bir taktikti bu: Toplumu komünizm umacısı ile korkutmak. Dahasını söyleyeyim: Türkiye'de görünen ya da görünmeyen iktidarlar, bir komünist partisinin yasal olarak kurulmasını umursamazlar, umursamamışlardır; onların önem verdiği ve hep kullandığı "komünizm" sözcüğüdür ve yasal bir komünist partisi kurulduğunda, bu görünen ya da görünmeyen iktidarlar, halkın gözünü korkutmak için her beğenmediği düşünceye, her beğenmediği eyleme "komünistlik" damgasını vuramayacaktır, komünist hep "gizli" sanılsın isteyecektir: O "gizli" güç, Kore'ye asker göndermemize karşı olmuştur, bizi NATO'dan çıkarmak, diktatörlük kurmak, dini ve ahlakı yok etmek istemiştir. Yasal bir komünist partisi kurulduğunda, bu korkutmacalar işlemeyecektir, çünkü "komünizm" sözcüğü yasal olacaktır. TBKP adına konuşurken, Sayın Kutlu'nun söylediklerini okudunuzsa görmüşsünüzdür ki, TBKP demokrasiye bağlıdır ("Nereden bilelim" diyemezsiniz, çünkü bu kuşkuyu öteki partilerimiz için de göstermeniz gerekir), seçimle gelip seçimle gitmek ilkesini benimsemiştir; ceza yasamızda gerekli değişiklikler yapılır da yasal komünist partisi kurulursa, bizdeki görünen ve görünmeyen iktidarlar, bu durumda hangi "gizli"yi karşısına alıp da halkı korkutacaktır? Bu açıdan bakıldığında, yasal komünist partiler kurulmasına engel olunan ülkelerde düşün özgürlüğünün neden bir türlü oluşmadığı, yerleşmediği açıklık kazanır.

Avrupa Topluluğu'na girmememiz konusunun, yasal bir komünist partisini zorunlu kıldığını biliyoruz. Sanıyorum ki, bu zorunluluk etkisini gösterecek, bu sorun karşısında iktidara ılımlılık ve hoşgörü aşılayacaktır. Eğer böyle olursa, belki ilerde bu olay, **"Bize komünist partisi de Avrupa'nın baskısı ile gelmiştir"** biçiminde eleştirilere yol açacaktır. Tanzimat için yapıldığı gibi. Ben bu tür eleştirilerden yana olmamışımdır hiç. Gerekli olan yapılmalıdır, ister içerinin, ister dışarının baskısı ile.

Yurdumuzda yasal bir komünist partisinin kurulabilmesi için ceza yasamızdaki ünlü maddelerin kaldırılıp kaldırılmayacağını bilmiyorum; Başbakanın sözünü ettiği "bazı kesimler"in ürkmelerinin ne zaman sona ereceğini de. Şuncasını söyleyeyim ki, TKP Genel Sekreteri'nin söylediklerinin, bu partinin tüzüğünde de yer aldığı açıkça görülürse, ne işlem yapılacağını merak ederim.

İster Başbakanın pragmatistliği yüzünden olsun, ister Avrupa Topluluğu'na başka türlü giremeyeceğimiz gerekçesi ile olsun, bu partinin yasallık kazanmasından demokrasimizin yarar göreceğini düşünmekteyim. Bu gibi gelişmelerde herkesten içtenlik beklemek yanlış olur. İyi niyet kendiliğinden gerçekleşemez çünkü. Gelsin ve alışalım diye düşünmek daha doğru olur sanırım. Bunca yılın ters koşullandırması içindeki kamuoyunu bunun gereğine inandırmak, elbet TBKP'ye de düşer.

Manufacturers Hannover Türkiye Müdürü Uras:

"1988, dış borç açısından alarm verici değil"

6 kasım

Ekonomi Servisi — Amerika'nın önde gelen bankalarından Manufacturers Hannover Trust'ın Türkiye şubesi müdürü Atilla Uras, **"1988 yılı dış borç açısından Türkiye için önemli bir yıl, ama alarm verici değil"** dedi. Dünyada bir likidite fazlası olduğunu dile getiren Uras, Latin Amerika ülkelerinin borçlarını ödeyemez duruma gelmelerinin ardından Türkiye gibi borçlarını düzenli ödeyebilen ülkelerin dış borç alabilme yeteneklerinin bulunduğunu dile getirdi. Uras dış borçlanmada kısa vadeli borçlarımızın payının son dönemde arttığına dikkati çekerek, **"Önemli olan, bu noktadan sonra orta ve uzun vadeli dış borçlanmaya ağırlık verilmesidir. Zaten Ankara'da DPT, Hazine ve Merkez Bankası yetkililerinden oluşan bir Dış Borç Koordinasyon Kurulu oluşturulmaktadır. Bu kurul, bundan sonraki dış borçlanma politikamızı, borcu ödeyebilme kabiliyetimizi de dikkate alarak saptayacaktır"** dedi.

Türkiye'de seçimlerden sonra iç talebi kısıtlayıcı, antienflasyonist tedbirlerin devreye sokulacağı tahmininde bulunan Atilla Uras, **"Önemli olan, bunun hangi süratle devreye sokulacağı ve uygulanacağıdır"** şeklinde konuştu. Uras, Türkiye açısından 1988'in en önemli sorunlarını bütçe açıkları, iç borçlanma ve özelleştirme olarak niteledi.

Konuşmasında dünya borsalarındaki son bunalımı ve bu bunalımın Türkiye'ye yansımalarıyla ilgili görüşlerini de dile getiren Atilla Uras, "Amerikan yö-

netimi, Kongre'nin isteği doğrultusunda yüksek faiz ve himayecilik politikası izlerse bu politika dünya çapında bir durgunluğa yol açabilir ve bundan sadece Türkiye değil, başta Federal Almanya ve Japonya olmak üzere diğer ülkeler de olumsuz etkilenir. Ama ben Amerikan politikasının Başkan Reagan'ın isteği doğrultusunda yönleneceğini umuyorum. Reagan'ın isteği ise doların ılımlı biçimde düşürülmesi, faizlerin düşürülmesi ve bütçe açıklarının kapatılmasıdır. Kaygıya gerek yoktur'' dedi.

Çocukların da artık özel mahkemesi var

Zincir kalkıyor

ALİ TEVFİK BERBER *7 kasım*

''Hiçbir çocuk doğuştan suçlu olmaz.''

13.10.1987 tarihinde sessiz sedasız resmen faaliyete geçen İstanbul Çocuk Mahkemesi'nin Başkanı **Mehmet Kenan Aysan** böyle yaklaşıyor çocuk suçlulara. Heyet olarak karşılarında çocuk suçlu görmek istemediklerini özellikle belirten Aysan, amaçlarını **''her nasılsa suç işlemiş bir çocuğun, topluma kazandırılması''** olarak açıklıyor.

İstanbul Çocuk Mahkemesi heyetini, önceki gün Kadıköy Altıyol'daki binalarında ziyaret ettiğimizde, yeni görevlerinin heyecanını ve mutluluğunu yaşadıklarını gördük. İstanbul yargı çevresi dahilinde 11-15 yaşları arasındaki çocukların ağır cezayı gerektiren suçlarına bakacak mahkeme heyeti, çocuk mahkemelerinin yalnızca bir ceza kurumu olarak görülmemesi gerektiğini vurguluyorlar.

Çocuk suçluların, duruşmalara zincirle, jandarmalarla bağlanarak getirilmesi konusuna da değinen İstanbul Çocuk Mahkemesi Başkanı Mehmet Kenan Aysan, çocuk üzerinde olumsuz ve utanç verici bu uygulamanın olmamasını sağlayacaklarını bildirdi. Aysan, **''Biz mahkeme olarak böylesi uygulamaların olmaması için çalışacağız. Çocuk Yasası yürürlüğe girdi, özel çocuk mahkemeleri kuruldu. Konuya olumlu yaklaşılıyor. Çocukların teşhiri ve büyüklerle birlikte yargılanmaları artık gerilerde kalıyor''** diye konuştu.

Yargılamaların nasıl gerçekleşeceği konusunda bilgiler veren Başkan **Mehmet Kenan Aysan, ''Biz bir çocuk suç işlediği zaman, ona muhakkak bir ceza vermeyeceğiz. Çocuğun psişik, sosyal yapısı araştırılacak. Bu araştırmalar kendi dallarında uzman bir sosyal hizmetli, bir psikolog ve bir pedagog tarafından yapılacak. Yargı öncesinde bize verdikleri raporlar dikkate alınarak çocuğun öznel durumu göz önünde bulundurulacak. Hiçbir çocuk doğuştan suçlu olmaz. Çocuğu suça iten birçok ailevi ve sosyal nedenler olabilir. Biz duruşma öncesinde gözetim elemanlarının verdikleri raporlar ışığında, suçun niteliği ve delil durumuna göre ceza mı, tedbir mi gerektiğine karar vereceğiz''** diyor. Yasaya göre suçlu bir çocuğun bir veliye, kuruma ya da bakımevlerine verilmesinin söz konusu olabileceğini belirten **Aysan**, tedbir mahiyetinde ve çocuğun topluma kazandırılması amacıyla bir kuruma verilen çocukla ilgili kontrollerin yapılacağını, tedbirlerin yararlı olmadığının anlaşılması durumunda kurumların değiştirilebileceğini, hatta mahkeme üyelerinin bizzat çocuğun durumuyla yakından ilgileneceklerini anlatıyor. 25 yıllık yargıçlık yaşantısında karşılaştığı küçük çocukların yargılanmasından duyduğu üzüntüyü dile getiren **Aysan**, böyle bir mahkemenin kurulmasından ve kendisinin de başkanı olmasından mutluluk duyduğunu belirtiyor. Mahkeme Başkanı **Aysan** bu duygularını, **''1978 yılında yargıtay Dairesi Başkanlığı'nca yapılan Yargıtay dışındaki bütün yargıçları kapsayan değerlendirmede, Türkiye üçüncülüğüne layık görüldüm. Meslek yaşantımda beni mutlu eden olaylardan biri buydu. Diğeri de Türkiye'de ilk kez kurulup uygulamaya geçen İstanbul Çocuk Mahkemesi başkanlığına seçilmemdir''** diye açıklıyor. Başkan **Mehmet Kenan Aysan**, çocukların yargılanmasındaki sorunların çözümünde yalnızca çocuk mahkemelerinin kurulmasının yeterli olmayacağını, devletçe çocukların topluma kazandırılmasında önemli yararları olan ıslahevlerinin, kreşlerin ve bakımevlerinin sayısının arttırılması gerektiğini vurguluyor.

Türkiye'nin ilk 4 çocuk mahkemesinden biri olan İstanbul Çocuk Mahkemesi'nin öteki üyeleri **Asaf Arısoy** ve **Tahsin Çolak**'da, bu göreve **''emrivaki''** ile değil, isteyerek geldiklerini belirtiyorlar. Çocuk mahkemelerinin salt ceza kurumu olmadığını anlatan Arısoy ve Çolak, çocukların yargılanmasında suçüstü kurallarının uygulanmayacağını söylüyorlar.

Gözetim elemanları henüz belirlenmemiş olan İstanbul Çocuk Mahkemesi'nin başkan ve üyeleri sabırsızlıkla, 11 kasım günü yapacakları ilk duruşmayı bekliyorlar.

İlaçta dünya fiyatlarını aştık

7 kasım

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türkiye'deki ilaç fiyatlarının, dünya ilaç fiyatlarını geçtiği, hatta **"bazı kalemlerde dünya ilaç fiyatlarını kat kat aştığı"** belirtildi. İlaç fiyat kararnamesinin çıkmasından bu yana geçen üç yıl içinde, ilaç fiyatlarına ortalama 7-8 kez zam yapıldığı, zam oranlarının yüzde 300-600 arasında değiştiği açıklandı. Türk Eczacılar Birliği Genel Başkanı Prof. Dr. **Mekin Tanker**, ilaç fiyatlarındaki artışın nedenlerinden birinin yeni bulunan ve eskilerine göre daha pahalı olan hammaddelerin kullanılması olduğunu vurgulayarak, **"Eski hammaddeler ile üretilen ilaçlar, yavaş yavaş piyasadan çekiliyor. Özellikle antibiyotik kaleminde olan ilaçlarda böyle yapıldığında, bir süre sonra antibiyotiklerin fayda etmeyeceği önemli enfeksiyon hastalıklar ortaya çıkarabilir"** dedi.

Burgiba'yı başbakanı devirdi

Tunus'ta kansız darbe

8 kasım

Dış Haberler Servisi — Tunus'un ömürboyu cumhurbaşkanı 84 yaşındaki **Habib Burgiba** dün sabah Başbakan **Zin El Abidin Bin Ali** tarafından kansız bir darbe ile devrildi. Kendisini Devlet Başkanı ilan eden Başbakan Bin Ali TSİ 07.30'da Tunus radyosunda yaptığı konuşmada, Cumhurbaşkanı **Habib Burgiba'nın tıbbi bir rapora** dayanılarak **yetersiz kaldığının** anlaşıldığını ve anayasanın 57. maddesi uyarınca görevden alındığını söyledi. Görevinden alınan Burgiba'nın ise nerede olduğu bildirilmedi.

AA'nın haberine göre anayasa uyarınca Silahlı Kuvvetler Başkomutanlığı'nı da üstlenen **Bin Ali,** konuşmasında ömürboyu cumhurbaşkanı olunamayacağını ve anayasanın tekrar gözden geçirilmesi gerektiğini belirtti. Bin Ali, **"Halkın gelişmiş bir siyasi hayata sahip olmaya hakkı vardır. Siyasal partiler ve basınla ilgili yasa tasarıları hazırlayacağız. Amacımız, siyasal katılımı genişletmek ve ülkedeki kaosla laçkalığa son vermektir"** dedikten sonra, halkı nefret ve intikam duygularından kaçınmaya çağırdı.

Bin Ali, Habib Burgiba'yı da överek, Burgiba'nın ülkesi için sayısız ve sınırsız fedakârlıklar yaptığını söyledi. Bin Ali şöyle dedi: **"Burgiba'nın ülkesi için yaptığı fedakârlıkların sınırı olmadığını biliyoruz. Onu çok sevdik, saydık ve uzun yıllar yönetimi altında yaşadık. Ancak görevini yapmasını engelleyen yaşı ve hastalığı gerekçesiyle, onun görevini devralmak zorundayız. Bağımsızlığına çok önem verdiğimiz ülkemizde kin ve intikama yer olmayacağım da belirtmek isterim."**

Bu arada bazı politikacılar da evlerinde göz hapsine alındılar. Darbeden sonra sabahın erken saatlerinde darbenin yapıldığı Kartaca kentinde herhangi bir **gerginlik** hissedilmediği ve hayatın normal şekilde devam ettiği bildirildi.

Burgiba'yı dün kansız bir darbe ile deviren **Zin El Abidin Bin Ali,** 2 ekimde Burgiba tarafından başbakanlığa getirilmişti. Bundan önce İçişleri Bakanlığı yapan Bin Ali, özellikle radikal İslamcı hareketlere karşı mücadelede uyguladığı sert yöntemlerle tanınıyor. Orduda general rütbesine sahip olan Bin Ali, askeri eğitimini Fransa ve ABD'de gördü.

İran'a silah satışında Türkiye'nin adı geçiyor

SABETAY VAROL *8 kasım*

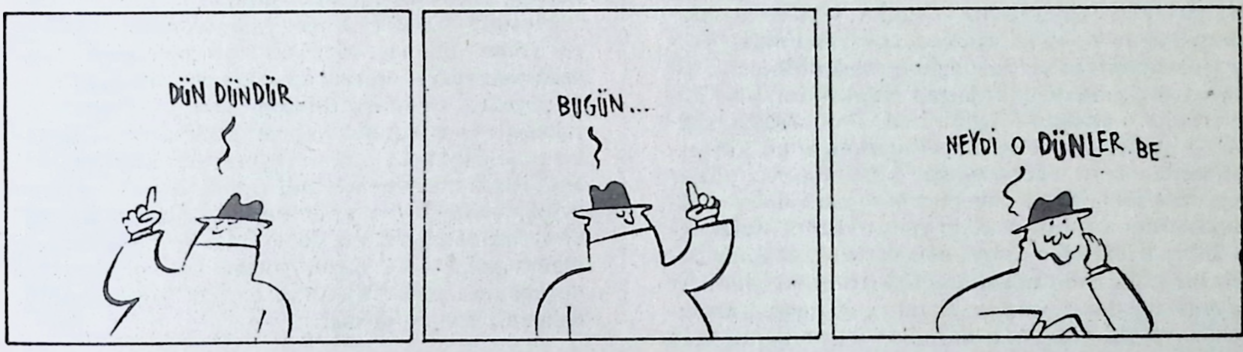
PARİS — Sosyalist hükümet döneminde Fransa'nın İran'a yaptığı yasadışı silah satışını konu alan ve Fransa'yı çalkalamaya devam eden **"Barba Raporu"**'nda, Türkiye'nin de adı geçiyor. 1982 ve 86 yılları arasında **"Luchaire"** adlı Fransız şirketi aracılığıyla gerçekleşen ve toplam 500 bin otobüs mermisini içeren bu **"gizli"** alışveriş **"usulüne uygun"** yapılabilmesi için mermilerin başka ülkelere satılmış gibi gösterildiği, raporda ifade edildi. Türkiye'nin adının, satış için gerekli formalitelerin tamamlanması sırasında, bu silahları sipariş etmiş gibi gösterilen ülkeler arasında kullanıldığı anlaşılıyor. Hayali sipariş başvurusu yapmış gibi gösterilen ülkeler arasında Türkiye'den başka on kadar ülkenin adı kullanılmış.

Şimdiki sağ iktidar yanlılarınca, önce basına bölüm bölüm sızdırılan ve sosyalist partiyi güç durumda bırakan raporun tamamı, Figaro gazetesi tarafından yayımlandı. Daha önce **"özel"** gizlilik gerekçesiyle tasnif edilen **"Barba Raporu"**, Figaro gazetesinde yayımlanıp **"herkesin bildiği bir sır"** haline gelince, Sosyalist Parti'nin isteği üzerine Savunma Bakanı **Andre Giraud,** raporun gizlilik özelliğini kaldırdı. Başlangıçta kamuoyuna sunulma amacı taşımadığı için, Savunma Bakanlığı Genel Kontrolörü **Jean-François Barba**'nın bir buçuk yıl önce kaleme aldığı bu raporun, diplomatik nezaket kurallarına uyulmadan yazıldığı gözleniyor. Başka ülkelerce sipariş edilmiş gibi gösterildikten sonra İran'ın Bandar - Abbas limanına boşaltılan obüs mermilerini satın almış gibi gözüken ülkeler Portekiz, Brezilya, Tayland, Yugoslavya, İsrail, Yunanistan, Peru ve Ekvator... Rapor, usulüne uygun gerçekleşen bu uygunsuz satışlar yanında **"yaygınlaşan dedikodular yüzünden kabulü uygun görülmeyen sipariş**

başvuruları''ndan da söz ediyor. Yasadışı satışları gerçekleştirmekle suçlanan "Luchaire" firmasınca yapılan bu başvurular, raporda tek tek sayılmış... Ekvator, Yugoslavya, Portekiz, Tayland ve Türkiye adına verilen bu siparişler, adı geçen ülkelerin **"şüpheli durumları"** yüzünden reddedilmiş bulunuyor.

Barba Raporu'nun bu bölümü aynen şöyle: **"Ayrıca 1985 yılının son üç ayında, saptırma söylentilerinin yaygınlaşması üzerine Savunma Bakanlığı Uluslararası İşler Müdürlüğü, Luchaire firmasının Yugoslavya için 155 mm'lik 60 bin, Tayland için 155 mm'lik 10 bin ve 35 bin, Türkiye için 175 mm'lik 50 bin mermi siparişleri hakkında olumsuz görüş bildirme kararı verdi."**

Barba Raporu'nda Türkiye adına yapılan bu isteğin, 12 Aralık 1985'te bir aylığına ertelendiğini, 16 Ocak 1986 tarihli toplantıda reddedildiği de yazılı. Sipariş vermiş gibi gösterilen ülke hükümetlerinin olaylarda hiçbir dahli olmadığı ifade edilmekle birlikte, kullanılan belgelerin bazılarında bazı görevli memurların imzalarının bulunduğuna, raporun başka bir yerinde işaret edilmiş. Ancak bu bilgi kabul edilip gerçekleşen siparişlerle ilgili.

Sovyet Savunma Bakanı'na göre, orduda da yeniden yapılaşma uygulanıyor

Kızıl Ordu'da perestroika

8 kasım

MOSKOVA (AA/AP) - Bolşevik devriminin 70. yıldönümü, dün Moskova'da Kızıl Meydan'da düzenlenen askeri törenle kutlandı. Törenden önce bir konuşma yapan Sovyet Savunma Bakanı **Dimitri Yazov**, aralık ayında Washington'da yapılacak Reagan - Gorbaçov zirvesinin, SSCB'nin barış girişimleri arasında özel bir önem taşıdığını belirtti.

Yazov, **"Ancak nükleer savaş tehdidi, henüz ortadan kalkamamıştır. Gerici emperyalist çevreler, tarihten ders almayarak dünyada askeri üstünlük kurmaya çalışıyorlar"** dedi.

Sovyet Savunma Bakanı, **"Bütün uluslar ve etnik gruplar, Sovyet halkının tüm nesilleri, tarih içinde kısa sayılabilecek bir süre içerisinde, büyük bir sosyalist güç yaratmışlardır"** ifadesini kullandı.

Yasov, lider Gorbaçov'un yeniden yapılaşma (perestroika) politikasının, orduda da uygulamaya konulduğunu belirtti.

Yazov'un konuşmasından sonra, Ekim Devrimi'nin yıldönümü dolayısıyla pazartesi günü başlayan kutlama törenleri, dün de Kızıl Meydan'da düzenlenen geçit resmi ile devam etti.

Oldukça soğuk bir havada yapılan tören, Sovyet lideri Mihail Gorbaçov'un, Kızıl Meydan'da, Lenin'in mozolesi üzerindeki balkondan, Savunma Bakanı Dimitri Yazov ile birlikte tören kıtasını denetlemesiyle başladı.

Bu sırada, Gorbaçov'un solunda, Başbakan **Nikolai Rijkov**, Polonya lideri **Wojciech Jaruzelski** ve parti ideoloğu **Yegor Ligaçev**'in, sağında da SSCB Devlet Başkanı **Andrei Gromiko** ile Küba lideri **Fidel Castro**''nun yer aldığı görüldü.

REFORMLAR

Genel Sekreter Mihail Gorbaçov'un yakın danışmanlarından **Valentin Falin**, reform politikasından dönüş olmadığını söyledi.

Sovyet resmi **NOVOSTİ** haber ajansının yöneticisi Valentin Falin, önceki gün Federal Almanya'da yaptığı açıklamada, reform politikasının, Komünist Parti içindeki muhalefete rağmen süreceğini belirtti.

Sovyet lideri **Mihail Gorbaçov**'un reform politikasına Çekoslovak ve Macaristan'dan olumlu tepkiler geldi; Prag ve Budapeşte'deki yetkililer, Sovyet liderinin Sovyet tarihinin yeniden gözden geçirileceği yolundaki açıklamasından övgüyle söz ettiler. Bu arada Çekoslovakya Devlet Başkanı **Güstav Husak**, ülkesindeki **"Prag İlkbaharı"** olarak adlandırılan 1968 reform hareketinin, o dönemde komünist parti liderliğinin zayıflığı ve sağcı, sosyalizm aleyhtarı güçlerin faaliyetleri nedeniyle başarısızlıkla sonuçlanan bir deneyim olduğunu söyledi.

Arnavutluk Resmi Haber Ajansı **ATA** ise Bolşevik Devrimi'nin 70. yıldönümünde, Sovyet lideri Mihail Gorbaçov'un reform politikasını sert bir dille eleştirdi. Resmi ajans, Gorbaçov'u sosyalizmi kapitalist yöntemlere başvurarak **"bozmakla"** ve **"revizyonistlikle"** suçladı.

O Gün ve Bugün

Tam 30 yıl önce, 10 Kasım 1957 tarihinde bu köşede çıkan yazımı yeniden yayımlarken düşünüyorum: Acaba bugün de geçerli mi? Soruyor, yanıtını okurlarıma bırakıyorum. N.N.

NADİR NADİ *10 kasım*

Eski Ankara'yı bilenler hatırlarlar: Ulus meydanından istasyona inen şimdiki asfalt caddenin yerinde, belki ondan beş defa daha dar, makadamı bozulmuş, tozlu bir şose vardı. İki yanında geniş bataklıkların alabildiğine uzandığı bu yol, o zamanki Ankara'nın en düzgün yolu idi. Okul dönüşü hemen eve girmek istemeyen biz çocuklar, Taşhan karşısına rastlayan boş arsalarda bazen oyuna dalar, yorgunluktan bitkin bir hale gelesiye dek didişirdik. Birinci Dünya Savaşı'nın harap ettiği bütün yurt köşeleri gibi o zamanki Ankara da yıkık, dökük, ışıksız bir yerdi. Koskoca vilayet merkezini bir köy azmanından ayırt edemezdiniz. Rastladığımız yüzler hep neşesizdi. Tarif edilemez bir gamlı hava sanki gönüllerden taşmış, ortalığı yıpratıyordu. Bataklıkta dolaşan leylekleri dalgın bakışlarla süzdüğümü, temiz bir frakı andıran aklı karalı kıyafetleri içinde bu hayvancağızların uçup süzülerek, gagalarını takırdatarak, keyifli yaşayışlarına adeta imrendiğimi hâlâ unutmam.

O tozlu şosede ara sıra Mustafa Kemal Paşa'ya da rastlardık. İki atlı bir faytonun içinde, çok defa yanında bir arkadaşı olduğu halde, ya istasyondaki evinden eski Meclise ya da ters yöne gider, eğer uzaklarda değilsek mutlaka başını uzatır, gülümseyerek bize bir an bakardı.

Paşa'nın büyük bir komutan olduğunu, Çanakkale'de eşsiz başarılar sağladığını, şimdi de Ankara'da vatanı kurtarmaya çalıştığını evde büyüklerimizden duymuştuk (1920 sonbaharı). Fakat bu adamın erişilmez büyüklüğü hakkında en kandırıcı işareti biz O'nun bakışlarında buluyorduk. Her rastlayışta bizi gülümseyerek süzen bu bakışlarda anlatılması güç, insanı derhal büyüleyen, içine girip bir daha çıkmamasıya yerleşen, bulaşıcı bir güven duygusu vardı.

Ara sıra cepheye birlikler gider ve Mustafa Kemal Paşa bunları eski Meclis yapısının önünde törenle uğurlardı. Giyim kuşam bakımından hiç de parlak olmayan bölükler onun hizasına yaklaştı mı Paşa derin, madensi sesi ile "Merhaba asker!" diye bağırır, bölüğün göğsünden fırlayan bir gök gürültüsü bu sesi yankılardı. O zaman, giyim kuşam yetersizliğini aşan bir savaş gücünün bizim ordumuzda var olduğuna, zaferi bununla kazanacağımıza, gözlerimizle görür, ellerimizle tutarcasına inanırdık. Asıl zaferin bu inançta saklı durduğundan şüphe edilebilir miydi?

Mustafa Kemal'i bir gün pek yakından gördüm. Bir yolunu bulmuş, Meclisin içine girmiştim. Toplantı sona ermiş, oturum kapatılmıştı. Salonda kimseler yoktu. Rahmetli İbrahim Süreyya Yiğit'le beraber bir köşede galiba babamı bekliyorduk. Birden karşıdan bir kapı açıldı ve O göründü. Kuyruklu ceketi, çizgili pantolonu içinde çok zarifti. Akşam güneşinin vurduğu sarı saçları pırıl pırıl parlıyordu. Belki her zamandan biraz daha yorgun, fakat her zamanki gibi iyimser görünüyordu. Tatlı gülümseyişi ile yanımıza geldi "Kimin bu çocuk?" diye benimle ilgilendi, çenemi okşadı.

Eve döndüğümüzde dünyanın en değerli madalyası göğsüme takılmış kadar gururlu idim. Bütün bu millete umut ve güven dağıtan Büyük Kahraman hatırımı sormuş, beni adam yerine koymuş, bana değer verdiğini göstermişti. O anda kendimi koca bir ordunun bir parçası kadar güçlü, önemli bulmamam için hiçbir sebep yoktu. Bir çocuk olarak içimi kaplayan heyecanlı duygular, zamanla kişiliğim belirdikçe, şuurun süzgecinden geçerek duruldu, bir karakterin çizgileri halinde benliğime yayıldı. Şimdi düşünüyorum da "Atatürk'ün izinde yürüyen Türk gençliğine ne mutlu!" diyorum. Büyük Nutkun son kısmını açınız. Orada Büyük Önder'in size ne kadar inandığını, sizden neler beklediğini göreceksiniz. O sözleri yüreğinize işleyiniz. En umutsuz sandığınız anlarda başarının anahtarını içinizde bulacaksınız.

Fiyatlar yüzde 51 düştü, işlem hacmi 30 kat daraldı, devletten destek isteği kabul görmedi

Borsa çaresiz

A. YILDIRIM *10 kasım*

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası, sonunda devlete muhtaç oldu. Borsa Başkanı Muharrem Karslı, 20 gün içinde ikinci kez Ankara'ya giderek, devletten borsaya alıcı olarak girerek talebi canlandırmasını istedi. Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı Prof. Dr. **İsmail Türk** ise, Karslı'nın SPK'nın bünyesindeki Menkul Değerler Tanzim Fonu'nu kullanarak hisse senedi alınması" önerisini reddetti.

Başbakan Özal'ın 22 ağustostaki "**özelleştirme açıklamasıyla**" başlayan ve son günlerde giderek hızlanan fiyat düşüşleri, hisse senedine yönelik talebi durdururken, borsa krizini de ağırlaştırdı. Alım satımların durma noktasına geldiği borsada, bugünlerde gerçekleştirilen işlem hacmi de fiyatların zirvede olduğu ağustos ayındaki günlük işlem hacminin 30'da biri düzeyine kadar düştü. 2.5 aydan beri süren ve üst üste gelen talihsizliklerle devam eden borsa krizinin son olarak dünya borsalarındaki krizin de etkisiyle ağırlaşan borsanın krizden nasıl kurtarılacağını gündeme getirdi. Borsa yönetimi ve borsa aracı üyelerine göre borsanın kurtuluşu devletin elinde. Devlet ya alıcı olarak borsaya girmeli, ya özelleştirme konusunda düştüğü hatayı düzeltmeli, ya da yabancıların Türkiye'de menkul kıymetlere yatırım yapmasını sağlayacak düzenlemeleri gerçekleştirmeli. **Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)** Başkanı Prof. İsmail **Türk**'e göre de borsadaki kriz zamanında fiyatların

çok yükselmiş olmasından ve mevsim özelliklerinden kaynaklanıyor. Onun için herhangi bir ekonomik müdahaleye gerek yok.

Borsada hisse senedi fiyatlarının zirvede olduğu 21 ağustos tarihine göre, ortalama yüzde 51 düşmesi ve borsa aracı üyelerinin de alımlarını kesmesi üzerine Borsa'da işlemlerin durma noktasına gelmesi, borsa yöneticilerini harekete geçirdi. **Borsa Başkanı Muharrem Karslı**, SPK'nın bünyesinde bulunan **Menkul Değerler Tanzim Fonu**'nun devreye sokularak borsada talep yaratılmasını önerdi. Devletin bu şekilde iktisadi bir müdahaleyle borsada istikrarı sağlayabileceğini belirten Karslı, yabancıların Türkiye'de menkul kıymet yatırımlarından doğacak kazançlarını yurtdışına transferlerini sağlayacak yasal düzenlemelerin de yapılmasını istedi.

Borsa aracı üyelerinden **Değer Menkul Değerler Genel Müdürü Tuncay Artun** ise borsanın canlandırılması konusunda **Muharrem Karslı** ile aynı görüşü savunuyor. **Artun**'un görüşleri şöyle:

"Bu konuda en büyük görev ne özel bankalara, ne aracı kurumlara, ne de kamu bankalarına düşer. Devletin elinde bu amaçla kurulmuş Menkul Kıymet Tanzim Fonu var. Bu fondaki paraların büyük bölümü zamanında Transtürk Holding'in kurtarılması için, amaç dışı nasıl kullanıldıysa, bugün bu fonun amacına yönelik olarak kullanılması son derece doğaldır. Fiyatların yükseldiği veya düştüğü dönemlerde Türkiye'de Market Maker (pazar dengeleyici) olarak ve en büyük görev Menkul Kıymet Tanzim Fonu'na düştüğüne inanıyoruz. Bu yapılmadığı takdirde Borsa'da aşırı fiyat yükselmeleri ve düşmeleri her zaman olacaktır. Ve daha başlangıç aşamasında olan İstanbul Borsası'nın gelişmesi ve özelleştirmenin sağlığı açısından da bu zorunludur."

Menkul Değerler Tanzim Fonu'nun bağlı olduğu SPK'nın Başkanı Prof. **İsmail Türk** ise bu önerilere karşı çıkıyor. Fonun yasal olarak ancak tahviller için kullanılabileceğini belirten Türk, borsadaki durgunluğun da mevsimlik özelliklerden, fiyatların temmuz ve ağustos aylarındaki aşırı yükselmesinden kaynaklandığını belirtti. Türk şunları söyledi:

"Borsadaki hisse senedine yönelik talep bence geçici bir olaydı. Seçimler ile dış borsalardaki gelişmeler de etkilemiş olabilir. Aralık ayında şirketlerin yıl sonu bilançoları belli olmaya başlıyor. Dağıtacakları kâr payları da belli oluyor. Bu piyasaya bir hareketlilik getirecektir. Belki fiyatlar biraz daha düşebilir ve yeni arz-talep dengeleri kurulabilir. Bence borsaya bir ekonomik müdahaleye gerek yoktur. Bunun araçları da bizim elimizde değildir."

İsminin açıklanmasını istemeyen bir büyük bankanın menkul değerler yetkilisi de borsanın bu duruma gelmesinde aracı üyelerin büyük sorumluluğu olduğunu savundu. Halktan önce aracı üyelerin paniğe kapıldıklarını ve ellerindeki portföyü boşaltma yoluna gittiklerini belirten yetkili şöyle dedi:

"Özelleştirme açıklamasıyla, aracı üyeler bütün portföylerini satışa koyarak büyük bir sorumsuzluk örneği gösterdiler. Paniğin lideri sorumsuz aracı üyelerdir. Ondan sonraki dönem de sorumsuzlukları devam etti. Çok küçük miktarlarda alımlara giderek fiyatları aşağı çektiler. Seçimler ve son olarak dünya borsalarındaki gelişmelerde halkı hisse senedinden iyice soğuttu."

Bir Sivil Aydın

ALİ SİRMEN *10 kasım*

Boğaz'ın kıyısında, öğretimin düzeyi açısından ayrıcalıklı okulda okuyan çocuğun annesi tarih öğretmeniydi. Ve o yüzdendir ki, çocuk Hititlerin de, Sümerlerin de, Selçukluların Anadolu'ya gelmesinden önce kurulan öbür devletlerin de, Türkler tarafından kurulmamış olduğunu biliyordu. Oysa Türkiye'nin okullarında, Atatürk'ten bu yana bütün bu devletlerin Türk olduğu, Türkler tarafından kurulduğu öğretiliyordu. Üstelik çocuğun okuduğu okulda kullanılan dil de çocuğun büyükannesinin, büyükbabasının konuştuğu sözcüklerin bir bölümünü içermiyordu.

Bu yüzden çocuk çoğu kez şaşırıyor, kimi kez, artık milli öğretimde örneği kalmamasına özen gösterilen engin hoşgörülü öğretmeni Necdet Kut'un söylediklerine karşı çıkıyordu.

10 Kasım 1939'da doğan çocuğun, 10 Kasım 1938'de ölen Atatürk'ün gerçekte neyi amaçladığını, hangi ulus bilincinin, hangi tarih ve dil bilincinin sahibi ve yayıcısı olduğunu anlayabilmesi için aradan çok zaman geçmesi gerekecekti.

Bir ulusun bilincini ve birimini yaratmak, onu o birimin ve bilincin ayrılmaz parçası olan kendi özdiline kavuşturmak için savaş veren Atatürk, Sümerler ile Hititlerin Türk olmadıklarını bilmeyecek kadar saf mıydı? Çağdaş uygarlığı, ulusun önüne varılması amaçlanan bir ideal olarak yerleştiren adam ne bir Türkün ne bir Almanın ne bir Amerikalının ne bir Sovyetin dünyaya bedel olduğunu bilmeyecek kadar aymaz mıydı? Zaten O eğer, bir Türkün dünyaya bedel olduğu görüşünü taşısaydı, o zaman "dünya uygarlığı bir Türke ulaşsın" derdi.

Peki, bütün bunları biliyordu da Atatürk acaba neden, "Bir Türk dünyaya bedeldir" diyor ve Anadolu uygarlıklarının hepsini Türklere bağlamaya kalkıyordu?

Amaç açıktı. Ezilmiş, horlanmış, yoksunlaştırılmış insanlara kişilik, benlik ve ulus bilinci aşılama savaşı veriliyordu. Yıllar yılı kahramanca direnmesine karşın hep yenilgiler tatmış olanlara, kendine güven duygusunu aşılamaya çalışıyordu.

Ama bu amaca yönelirken Atatürk aynı anda, ırkçı olmayan geniş bir tarih bilincini de yitirmiyor, tarihin nesnel olmayıp öznel olduğunu görüyor ve Anadolu insanına, üzerinde yaşadığı toprakların binlerce yıl gerilere kadar uzanan tüm zenginliklerini kucaklayacak, benimseyecek, onlardan yararlanacak bir bilinci aşılamaya çalışıyordu. Bu çaba sırasında da onu çağının gerçeklerine, kendi özbenliğine yanıt getiren, o benlikten fışkıran kendi öz dilini kazandırma savaşı da veriyordu.

Bu amaçla Anafartalar Kahramanı, Sakarya Meydan Savaşı'nın, "Büyük Taarruzun Komutanı" gece sabahlara kadar insanlara danışıyor, kitaplara kapanıyordu.

Sivil bir aydın olmuştu, nice savaşlar kazanmış komutan. Tarihi zengin yengilerle zaferlerle dolu olan, ama onlara oranla yenilikler, reformlar ya da devrimci atılımlar açısından daha yoksul bulunan bu ülkenin yazgısında, o sivil aydının oynadığı rol, belki komutan iken oynadığını bile gölgede bırakacak bir boyuta varıyor ve Anadolu insanı, bu atılımdan kaynaklanan gecikmiş bir rönesansı yüzyıllar sonra ve kısa bir dönem için de olsa yaşama olanağına kavuşuyordu.

10 Kasım 1939'da doğan çocuk, 10 Kasım 1987'de bunları düşünüyor ve kendi kendine "Evet ama bütün bunlar geçmişte kaldı. Şimdi her gün bunların üstüne sünger çekiliyor" diyordu. Ve üzüntüyle başını sallıyordu. "Üstelik de bütün bunlar yetmezmiş gibi, bugün yine pankartlar asacaklar (izindeyiz) (Atam sen ölmedin) diye. Oysa bir zamanlar İlhami Soysal'ın da yazmış olduğu gibi, izinde mizinde değil, düpedüz uygarlık ve yenileşme yolunda sonsuz gibi görünen bir tatildeyiz. Ölmediği söylenen Atatürk ise coktan ölmüş ve her gün yeniden ölmekte. Her 10 Kasım'da Mustafa Kemal toplumumuzdan biraz daha uzaklaşmakta. Türk-İslam sentezinin eşsiz uygulayıcıları ve lafta hızlı Atatürkçüler, belki de önümüzdeki yıllarda bu çelişkiyi ortadan kaldırmak için ruhuna bir mevlut okutarak işin içinden sıyrılıverirler O sivil aydının bu yönünden hiç söz etmemeye özen göstererek..."

"1929 bunalımından irkilmedik"

10 kasım

ANKARA (AA) — Ölümünün 49. yılında andığımız Mustafa Kemal Atatürk, ekonomi konusundaki görüşlerinin bir bölümünü de 1929 yılında yaşanan büyük bunalım sırasında açıklamıştı.

1929'da başlayan uluslararası ekonomik bunalım, Türkiye'yi ilginç bir dönemde yakalamıştı. Lozan Antlaşması'nın Türkiye'nin ithalattaki korumacı uygulamalarına getirdiği kısıtlamalar, 1929 yılında yürürlükten kalkacaktı. Türkiye, bu yöndeki hazırlıklarını sürdürürken, uluslararası bunalım patlak verdi. Bunalımla birlikte, Türkiye, bazı ekonomik tedbirleri süratle uygulamaya koymak zorunda kaldı.

Uluslararası borsalarda son haftalarda gözlenen hareketler nedeniyle, anılarda yeniden tazelenen, 1929 bunalımının yaşandığı dönemde, Türkiye'de Türk Parası Kıymetini Koruma Kanunu, Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsaları Kanunu, Merkez Bankası'nın kuruluşu gibi önemli düzenlemeler yapıldı. 1930 yılında Sanayi Kongresi, aynı yıl için hazırlanan ekonomik program ve 1933 yılındaki 1. sanayi planı da, 1929 bunalımının yaşandığı dönemin Türkiye cephesindeki gelişmelerini oluşturuyordu.

1929 yılında başlayan uluslararası ekonomik bunalım sırasında, **Mustafa Kemal Atatürk**, 1930-1935 döneminde TBMM'yi açarken yaptığı konuşmalarda, bunalım ve Türkiye'ye etkileri konusuna geniş biçimde değinmişti.

Atatürk, 1 Kasım 1930'da TBMM'de şunları söylemişti:

"Geçen yıl içinde uğraşmak zorunda kaldığımız bir büyük olay da milli para buhranıdır. Buhranı karşılamak için alınan yerinde tedbirler, beklenen sonuçları vermiştir. Her şeyden önemli olan esas, ekonomik yönden milletin uyanıklığı ve kendisinin yaşama hakkına inancıdır.

Meclis ve hükümet tarafından alınan tedbirler, özellikle bu esasta toplanmıştır. Bugün içinde bulunduğumuz durum, mali ve ekonomik yönden alınmış olan tedbir ve ölçülü davranmalara da dikkatle devam olunmasını gerektirmektedir.

Efendiler, özellikle tarım memleketlerinde duyulan, dünya çapında bir ekonomik buhran vardır. Bu buhran tabiatıyla bizim memleketimizi de etkilemiş ve ağırlığını duyurmuştur. Bu sıkıntı karşısında eşi görülmemiş yıkıntıdan ve darlık getiren kurak yıllardan sonra, vatanımızın gösterdiği canlılık ve dayanıklılık, ancak Türk milletinin bünyesindeki güç ve Büyük Millet Meclisi'nin aldığı yerinde kararlarla açıklanabilir.

Yıllardan beri alınan tedbirlere, gelecek yıl daha geniş ölçüde yer vermek gerekecektir. Son derece tutumluluğa uyan bir yönetim programının, resmi ve özel bütün işlerimize hâkim olması zorunludur.

Bunun içindir ki, hükümet, bütçeyi önemli indirimlerle yüce Meclise sunmuştur. Cumhuriyet Merkez Bankası'nın kuruluşu ve hisse senetlerinin vatandaşlara satışına başlanması pek yakındır."

Atatürk, 1931 yılı TBMM açış konuşmasında da genel buhrana değinmiş ve gelişmeleri **"zor bir sınav"** olarak değerlendirmişti.

Atatürk'ün 1931 yılında Meclisi açış konuşması da şöyle:

"İçinde bulunduğumuz yıl, milletlerin, mali ve ekonomik alandaki genel buhrana karşı, zor bir sınav vermeleri özelliği ile dikkati çekmektedir. Uluslararası buhranın gelecek yıl da devam etmesi sorununa hazırlıklı bulunmak görevi karşısındayız. Mali ve ekonomik durumu yakından izleyerek gereken tedbirleri zamanında almak, en önemli işimiz olacaktır.

Atatürk, Cumhuriyet Halk partisi'nin 4. Büyük Kurultayı'nda 1929 sonrasındaki gelişmeleri değerlendirmiş ve **"Biz bu felaket önünde asla irkilmedik"** demişti. Mustafa Kemal, 9 Mayıs 1935'teki bu konuşmasında, Türkiye'nin uluslararası ticareti denleştirip iç pazarı harekete geçirmek bunalımından korunmaya çalıştığını hatırlatmıştı. Atatürk, 1933 sanayi planı çalışmalarıyla ilgili sözleriyle de, bunalım dönemi sonrası için yapısal düzenlemeye ilişkin görüşlerini şöyle belirtmişti:

"Asıl önde tuttuğumuz iş, geniş bir endüstri programını gerçekleştirmeye başlamak olmuştur. Bu program tamamıyla gerçekleştiği gün, şüphesiz yurttaşın geçimi hissolunacak derecede genişleyecektir."

Uyuşturucuda İran bağlantısı

ESAT PALA *10 kasım*

İstanbul Narkotik Polisi dün de son aylarda yaşadığı olağan günlerden birini yaşadı... Kahverengi formika masanın üzerine dizilmiş beyaz torbalar içindeki 14 kiloyu aşkın eroin ve o torbaların hemen arkasında ne yapacağını şaşırmış sekiz kişi, narkotik polisin alıştığı görüntülerdendi... Ve narkotik polis, dış piyasa tutarı 1.5 milyar lirayı bulan uyuşturucunun ülkemize nereden ve hangi koşullarda gelişinin arayışı içindeyken, gözler hep aynı noktaya, ülkemizin doğu sınırındaki komşumuz İran'a varıyordu... İstanbul Narkotik Şube Müdürlüğü'nün son 10 ay içinde yaptığı 107 operasyonda ele geçen 564 uyuşturucu kaçakçısından elebaşları olmak üzere 78'inin İran uyruklu olması bunun bir göstergesi... Doğal olarak uyuşturucu kaçakçılığında da yıllar sonra bir **"kimlik değişimi"**nin ortaya çıktığı gözleniyor.

Dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi Türkiye'de de güvenlik güçleri ve ülke yöneticilerinin en büyük sorunlarından biri uyuşturucu madde kaçakçılığı ve kaçakçılarla mücadele... 1987 yılının 10 ayı içinde yalnızca İstanbul'da yarım tonu aşkın uyuşturucu maddenin yakalanması da bu mücadelenin ne denli önemli olduğunun bir belirtisi...

Artık herkes biliyor ki, eroin Türkiye'ye hemen hemen sadece İran üzerinden giriyor. Kaçakçıların eroini veya diğer uyuşturucu maddelerini Türkiye'ye sokabilmek için iki yolu var. Birincisi, normal bir vatandaş gibi sınır kapısından yasal giriş; öteki ise çeşitli yollar denenerek özellikle **"Yüksekova"**'ya yakın bir bölgeden, Güneydoğu Bölgesi'ne sokulması...

Daha çok profesyonel uyuşturucu kaçakçılarının **"Büyük bir ustalıkla"** yasal yollardan Türkiye'ye giriş yaptıklarını belirtiyor İstanbul Narkotik Şube Müdürlüğü yetkilileri... Ancak sınırdan kaçak olarak sokulan uyuşturucu maddenin Van, Hakkâri ve Diyarbakır'da toplanması, Laos, Burma ve Tayland'dan oluşan **"Altın Üçgen"**, İran, Pakistan ve Afganistan'daki **"Altın Hilal"**'den sonra Türkiye'de de yeni bir üçgenin varlığını ortaya çıkarıyor.

Van, Hakkâri ve Diyarbakır'ı kapsayan bu bölge, adeta Türkiye'nin uyuşturucu merkezi durumunda... Ancak narkotik polis yetkilileri, bölgenin dağlık oluşu ve operasyona el vermemesi yüzünden gerekli önlemin alınamadığını belirtiyorlar. Bu da bölgeyi çok iyi tanıyan uyuşturucu kaçakçılarının **"rahat çalışmalarına"** yarıyor. Eroinin küçük merkezler halinde toplandığı yerler ise daha çok çiftlik, baraka ve özel olarak yapılmış mağaralar. Bu **"eroin depoları"** kaçakçılar tarafından çok iyi korunuyor.

Üç il çevresini kapsayan bölge içinde toplanan uyuşturucu maddelerin Türkiye üzerinden Avrupa ülkelerine naklinde kullanılan hemen hemen tek yol E-5... Çünkü yetkililer, deniz yolunu kullanarak Güneydoğu'dan Avrupa'ya eroin taşındığına pek rastlamadıklarını söylüyorlar...

Van, Hakkâri ve Diyarbakır çevresinde, eroinler çoğunlukla TIR veya kamyonlarda yapılmış özel bölmelere konarak yola çıkarılıyor. Avrupa'ya gitmek üzere Diyarbakır'dan başlayan **"maceralı yolculuk"** Malatya, Sıvas, Kayseri, Tokat, Yozgat, Ankara, Eskişehir ve Sakarya üzerinden İstanbul'a ulaşıyor.

İstanbul Narkotik Şube Müdürlüğü yetkilileri, doğudan gelen uyuşturucu maddelerin çoğunlukla İstanbul'da **"sahip"** değiştirdiklerini belirtiyorlar. Çünkü özellikle İranlıların ellerindeki eroinleri **"Türk mafyası"**'na satmalarının tek nedeni, kolayca pasaport veya vize alıp yurtdışına çıkamamaları...

Özellikle İranlıların ülkelerinde çok miktarda bulunan eroini Avrupa'ya taşımalarında birçok neden var. Ancak asıl neden parasal... İran'daki rejimin, vatandaşları üzerinde ağır baskılar oluşturması, Avrupa'da bir **"nimet"** olarak nitelenen eroinin İran'da çok miktarda bulunması, ister istemez uyuşturucu kaçakçılığına itiyor onları... İran'dan kaçıp Amerika ve Kanada'da ya da Fransa, İngiltere gibi Avrupa ülkelerinde rahat bir yaşam sürmek İranlıların hemen hemen tek isteği... Ancak bunu sağlarken de **"ya eroini Avrupa'ya sevkeder kurtulurum ya da hayatım mahvolur"** gibi bir ikileme düşmekten kurtaramıyorlar kendilerini...

Bonn'dan sansüre protesto

SEMİH İDİZ *10 kasım*

ANKARA — Federal Alman Cumhurbaşkanı **Richard von Weizsaecker**'in Ankara'da 1987 Atatürk Barış Ödülü'nü alırken yaptığı konuşmanın Başbakanlık Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü'nün yayınlarında **"sansür"** edilmesi, Bonn hükümetinin **"protesto"** çekmesine neden oldu. Protestodan sonra Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü, konuşmanın tam metnini yayımlamak zorunda kaldı.

Federal Alman Dışişleri Bakanlığı, ödül törenini izleyen günlerde Türkiye'nin Bonn Büyükelçisi **Oktay İşçen**'i Dışişleri Bakanlığı'na çağırıp olaydan duyduğu hoşnutsuzluğu **"diplomatik, fakat kesin"** bir dille duyurdu.

Federal Alman Cumhurbaşkanı, Atatürk Barış Ödülü'nü almak üzere 13 ekimde Ankara'ya gelmiş, ertesi gün düzenlenen ödül töreninde yaptığı konuşmada, insan hakları, azınlıklar ve mahkûm haklarına değinmişti. Weizsaecker'in konuşması başkentte kimi çevrelerde tepki ile karşılanarak, **"bir demokrasi dersi"** biçiminde algılanmıştı.

Weizsaecker, insan hakları ile azınlıklar konusunda, **"Dünyada barışı isteyen, kendi ülkesinde de barışı amaç edinmeli. Bu, bazen bireysel insan haklarının daha sağlam güvencelere bağlanmasını, kimi durumlarda ise sosyal adaletin daha iyi gerçekleşmesini, bazen ırkçı sınırlandırmaların kaldırılması veya azınlıkların korunması anlamını taşımaktadır"** demişti.

Tutuklu ve mahkûmlar konusunda ise Weizsaecker, **"Tutuklu ve mahkûmların, hukuk devleti ilkeleri çiğnenmeden, insan onuruna yaraşır muamele görmeleri konusu demokrasilerin başarılarını ıspatlamaları gereken sınavlardır"** diye konuşmuştu.

Basında çıkan çeşitli haberlerde, **"Ankara'nın konuşmadan duyduğu tepki"** dile getirilirken, hükümetin törenden önce Weizsaecker'in konuşmasının **"yumuşatılması için"** bir girişimde bulunduğu iddia edilmişti.

Cumhurbaşkanlığı Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği'nden daha sonra yapılan açıklamada, Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**'in söz konusu haberlerden duyduğu **"üzüntü"** ifade edilerek, Weizsaecker'in konuşmasının değiştirilmesi için girişimde bulunulduğu yalanlanmış, **"böyle bir girişimin uluslararası nezaket kurallarına sığmayacağı"** belirtilmişti.

Başbakanlık Basın Yayın ve Enformasyın Genel Müdürlüğü, İngilizce, Fransızca, Almanca ve Arapça olarak yayımlanan haftalık **"Newspot"** dergisinin 16 ekim tarihli sayısında, ödül töreni ile ilgili haberinde Weizsaecker'in konuşmasını, **"rahatsızlığa neden olan"** unsurları çıkararak vermiş, Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in törende yaptığı konuşmanın ise tam metnini yayımlamıştı.

Edinilen bilgiye göre, tüm büyükelçilere gönderilen Newspot'un, Federal Almanya'nın Ankara Büyükelçiliği'nce incelenmesinden sonra konu, Bonn'da Dışişleri Bakanlığı'na bildirildi. Bunun üzerine Türkiye'nin Bonn Büyükelçisi Oktay İşçen Dışişleri Bakanlığı'na çağrıldı.

Federal Alman Dışişleri Bakanlığı, Bonn Büyükelçisi İşçen'e Weizsaecker'in konuşmasının bu şekilde kesilmesinin **"usulsüz"** olduğunu **"diplomatik, fakat kararlı"** bir dille duyurarak hükümetin şifahi protestosunun Ankara'ya iletilmesini istedi.

Federal Alman hükümetinin protestosunun Ankara'ya iletilmesinden sonra, Weizsaecker'in yapmış olduğu konuşmanın tam metni Newspot'un 30 ekim tarihli sayısında yer aldı. Böylece **"diplomatik gaf"**ın Ankara ile Bonn arasında yarattığı **"soğukluk"** giderilmiş oldu.

Piyasaya Çay-Kur'un paketleri taklit edilerek çay sürülüyor

Radyasyonlu çay gizli pazarlanıyor

ŞÜKRAN KETENCİ *11 kasım*

1987 yılı çaylarının temiz çıkmış bulunmasına karşılık halk yüksek radyasyonlu 1986 yılı çayını içmeye mahkûm olmaktan kurtulamıyor. özel sektöre ait çeşitli firmalar Çay-Kur'un büyük paketlerini bozarak, ya da özel sektörün elinde işlem dışı kalmış kötü çaylarını alarak yaptıkları Çay-Kur taklidi paketlerle halkı aldatıyorlar. Üzerinde 1987 damgası bulunan paketlerden 1986 ürünü radyasyonu yüksek çay çıkıyor.

Yüksek radyasyonlu çayın varlığı ile ilgili resmi doğrulama ve ciddi önlem alınması girişimleri ancak bir yılı aşkın bir rötarla gündeme geliyor. Geçen süreç içinde 1986 yılının yüksek radyasyonlu çaylarının yarısından fazlası ya tüketildi ya da tüketilmek üzere piyasada, evlerdeki stokların içinde bulunuyor.

Çay-Kur'un elindeki yüksek radyasyonlu çayların, harmanlanmış olarak dahi olsa bundan böyle hiçbir şekilde piyasaya sürülmeyeceği konusunda güvence veriliyor. Özel sektörün ise hâlâ 1986 ürünü çayı da 1987 paketleri içinde piyasaya sürdüğü saptanmış bulunuyor. Buna yönelik olarak da önlemlerin düşünüldüğü ve çok yakın günlerde kamuoyuna açıklama yapılacağı belirtiliyor.

Halk sağlığı açısından geçmişe yönelik tek olumlu gelişme yüksek radyasyonlu çayların önemli çoğunluğu ile diğer çaylarla harmanlanmış olarak piyasaya sürülmüş olması ve halkın kısa süreçte yüksek radyasyon almamış olması umudu. Ancak özel sektöre ait özellikle kapkaççı firmaların piyasaya sürdükleri çaylarda, 1986 ürünü çayın harmanlanarak radyasyon oranının düşürülmesi de söz konusu değil.

Atom Enerjisi Kurumu Başkanı Atilla Özmen Çay-Kur'un elinde bulunan 1986 ürünü yüksek radyasyonlu 47 bin ton civarında çayın kesinlikle, hiçbir şe-

kilde piyasaya sürülmeyeceğini ve en kısa süre içinde yöntemi belirlenerek imha edileceğini açıkladı. Yüksek radyasyonlu bu çayları üç grupta topladıklarını % 60'ı oluşturan büyük grupta 12 bin ile 500 bin bekerel arasında radyasyon bulunduğunu, % 17'lik bir diğer grupta 12 bin bekerelin altında ve % 20'yi aşan 3. grubun içinde ise 50 bin bekerelin de üstünde aşırı yüksek ölçüde radyasyon bulunduğunu bildirdi. Özmen'in bu açıklaması ile geçen yılın çayının çok yüksek ölçülerde radyasyon kirlenmesine uğramış olduğu ilk kez resmen doğrulanmış oldu. Berlin Senatosu Araştırma Merkezi'nde yaptırdığımız tahliller sonucunda 1986 ürünü çayların 10 bin bekerelin üstünde 50-60 bin bekerele varan ölçülerde radyasyon kirlenmesine uğramış olduğu ve halk sağlığını tehdit ettiği yolundaki yayımlarımız uzun süre resmen yalanlanmıştı. Zamanın Atom Enerjisi Kurumu Başkanı Abdullah Özemre'nin TV'de arka arkaya yayımlanan, gazetelerde yer alan uzun açıklamalarında, çayda sağlığa zararlı yüksek radyasyon bulunmadığı savunulmuş, ölçümlerle ilgili hiçbir açıklama yapılmamıştı.

Cumhurbaşkanı ve Başbakan'ın ağzından çaydaki radyasyonun düşük olduğu ve düşük radyasyonlu çayın sağlığa iyi geldiği yolunda demeçler bile verilmişti.

Atom Enerjisi Kurumu'nun şimdiki Başkanı Atilla Özmen'in verdiği bilgiye göre, aradan bir yıl geçtikten sonra genel durum şöyle özetlenebiliyor:

Çay-Kur'un elindeki en yüksek radyasyonlu 47 bin tonluk bir stok kesin piyasaya sürülmemek ve en kısa sürede içinde yöntemi saptayıp imha edilmek üzere, depolarda güvenlik altında bekletiliyor. Bu çayların bundan böyle harmanlanarak da piyasaya sürülmesi söz konusu değil. Geçen yıl yayınlarımız üzerine birkaç aylık bir rötarla yüksek radyasyonlu çayın varlığı ve zararı kabul edilerek alınan önlemlerle, radyasyonlu çaylar harmanlanmış olarak, radyasyonu düşürülmüş olarak piyasaya sürüldü. Yılın bir yarısında, hiçbir önlem alınmadan, harmanlamadaki rastlantıya bağlı olarak 10 bin bekerelin üstünde radyasyon bulunan çayları içmiş bulunduk. Yılın ikinci yarısında ise Çay-Kur'un paketlemelerinde radyasyon miktarının 6 bin bekerelin üstünde olduğu çaylar kullanılmadı. Ancak piyasaya sürülmüş olan eski yüksek radyasyonlu çaylar içilmeye devam edildi.

Bu arada özel sektör için alınmış hiçbir önlem yok. Özel sektör açısından olumlu tek nokta, geçen yılki üretimlerinin düşük bulunması. Ancak kapkaççı firmalar açısından bu hiçbir anlam taşımıyor. Çünkü bu firmalar bir yandan Çay-Kur'un büyük ambalaj paketlerini bozup, yeni damga ve yüksek fiyatlarla piyasaya sürüyorlar. Diğer yandan da Çay-Kur'dan üretim dışı kalmış bozuk çayları satın alıp, harmanlamalar, kokular katarak piyasaya sürüyorlar.

Bu yılın ürünü olarak piyasada satılan çaylarda yaptırdığımız radyasyon taramasında da bu durum saptandı. Berlin'deki Araştırma Merkezi'nde yaptırdığımız tahlillerde, özel sektöre ait 1987 yılı paketlerinin içinden yüksek radyasyonlu, 1986 yılı çayları da çıktı.

Atilla Özmen, kendi taramalarında da aynı sonuca vardıklarını doğruluyor. Özel sektör için de acil ve kesin önlemler araştırdıklarını ve yakın bir gelecekte alınacak önlemleri kamuoyuna açıklamayı umduklarını belirtiyor.

Bu arada Lipton firması yetkilileri, piyasaya sürülmüş bulunan 1986 ürünü çayların tümünü toplatma işlemlerini sürdürdüklerini belirtiyorlar. Toplamanın kesinlikle bitirilmesinin ardından kamuoyuna ayrıntılı açıklama yapacaklarını vurguluyorlar.

Milli gelirin % 8.3'üne ulaştılar. Fonların borçları da 2.5 trilyon

Fon açığı 2 trilyon

11 kasım

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Bütçe dışı fonların, devlet bütçesinin yüzde 55'i oranında bir büyüklüğe ulaştığı hesaplandı. **"İstikrar Programından Fon Ekonomisine"** kitabının yazarları Doç. **Oğuz Oyan** ve Sayıştay denetçisi **Ali Rıza Aydın,** dolaylı vergi etkisi yapan fon kesintieri yoluyla mali yükün arttırıldığını bildirdiler. Fonlar kanalıyla 1.5 milyar dolar tutarında dış borçlanma gerçekleştirildi.

Oğuz Oyan ve Ali Rıza Aydın, Cumhuriyet'e verdikleri ortak demeçte, bu yıl 5.5 trilyon liraya ulaşan fonların toplam hacminin 1988'de 7.5 trilyon liraya ulaşmasının beklendiğini kaydettiler. Oyan ve Aydın, ayrıca fonların bütçe açığına ek olarak toplam 2 trilyon lira kaynak açığı verdiklerini ifade ettiler.

Oyan ve Aydın'ın sorularımıza verdikleri ortak yanıtlar şöyle:

—Niçin "fon ekonomisi" deyimini kullanıyorsunuz?

—Ekonomi içinde fonların payı giderek artıyor, fonların devrede olmadığı hiçbir alan kalmıyor. Toplam bütçe gelirlerinin yarısı kadar bir kaynak 1986'da fonlarda toplanmıştı. 1987 yılı sonuçlarının bunu biraz daha yukarı tırmandırması beklenmektedir. 1986'da toplanan tüm vergi hasılatının yüzde 56'sı oranında bir kaynağın da fon kesintileri ve gelir ortaklığı senetleriyle toplandığını söylerken, **"fon ekonomisi"** deyiminin haklılığı daha iyi ortaya çıkar.

Bir baştan açıdan bakarsak, vergi gelirlerinin milli gelir içindeki payı, yani vergi yükü, 1986'da yüzde 14.7 iken, fon yükü yüzde 8.3 olmuştur. Üstelik bu gelişme son üç-dört yılda ortaya çıkmıştır. 1984'te fonların milli gelir içindeki payı yüzde 3.5 dolayındaydı. ANAP döneminde süper yetkili fon idareleri kurulmuş, yaygınlaşan ve büyüyen fon ekonomisi özel bir fon hukukunun doğmasına yol açmıştır.

—Bu kadar büyük ağırlığa ulaşan fon modelinin asıl gelişmesinin 1984 sonrasında olduğuna ilişkin somut veriler nelerdir?

—Halen yürürlükte bulunan 123 bütçe dışı, 11 de bütçe içi fon vardır. Yürürlüğe giriş tarihleri bakımından dağılımlarına bakarsak, bunların 50'sinin 1980 öncesinde, 73'ünün ise 1980 sonrasında yürürlüğe girdiğini görürüz. 1980 sonrası fonlarının 43'ü ise ANAP döneminde yürürlüğe girmiştir. 1984 son-

rasının fonları devasa büyüklüklere ulaşmışlardır. Fonların eşit olmayan önemlerini daha iyi sergilemek için, en büyük 11 fonun 1986'daki toplam fon gelirlerine oranının yüzde 73'e vardığını söylemek yeterlidir.

—Bunun somut örneklerine değinebilir misiniz?

—Meclise sunulan geçici 1988 bütçesine eklenen fon dökümlerinde sadece 62 fon adına yer verildi, bunlardan da yalnız 42'sinin global gelir-gider verileri sunuldu.

—Meclise sunulan sayısal veriler 1987 için ne gibi bir tablo ortaya koymaktadır. 1988'de ne olabilir?

—Bizim araştırmamızda yaklaşık 90 fonun 1986 yılı toplam gelirleri 3 trilyon 235 milyarı bulmaktaydı. Meclise sunulan verilere göre, 42 fonun 1987 sonu itibarıyla gelir tahmini 4 trilyon 602 milyar TL., 1988 yılı program öngörüsü ise 6 trilyon 509 milyar TL. olmaktadır. Özelliği olan tek büyük fon Kamu Ortaklığı Fonu'dur (KOF). Bu fonun kaynakları büyük ölçüde borçlanmayla karşılanmaktadır. Bu fon, gelir ortaklığı senetleri (GOS) aracılığıyla 3 yılda 1 trilyon dolayında kaynak sağlamıştır.

—İç borçlanma yanında fonların dış borçlanmaya da gitmeleri ve açık vermesi nasıl açıklanabilir?

—Gelir ortaklığı senetlerinden daha önemli olduğu halde KOF'un kamuoyunca pek bilinmeyen bir başka finansman kaynağı dış borçlardır. Fonun bu şekilde sağladığı kaynak Eylül 1987 itibarıyla 1.5 milyar doları, yani 1.5 trilyon lirayı bulmuştur. Söyleşinin başından beri verilen fon gelir rakamlarında iç borçlanma dahil, dış borçlanma hariçtir. Ne şekilde olursa olsun, KOF'un dış borçlanmadan sağladığı kaynağın o kadar gürültüsü yapılan GOS'lardan daha fazla olduğu görülmektedir. KOF'un dış ve iç borçlanma toplamı olarak sağladığı 2.5 trilyon liralık borç öylesine büyük boyutlardadır ki, diğer fonlar için genelde pozitif olan bakiyeyi negatife çevirmekte ve 2 trilyon dolayında bir konsolide fon açığı ortaya çıkmaktadır.

Korsan taşımacılar fahiş fiyat istiyor

Ambarlarda lokavt vurgunu

13 kasım

İZMİR (Cumhuriyet Ege Bürosu) — Nakliyat ambarlarında grev ve lokavtın sürmesine karşın, bazı ambarlarda korsan taşımacılık yapılarak, 4 misli fiyat alındığı saptandı. Korsan taşımacılık yapanların korkusuzca fatura da kestiklerini belirten bazı ambar sahipleri, bunlar hakkında yasal işlem yapılmasını isterken, Tümtis Genel başkanı **Yurdal Şenol**, grev kırıcılığına Başbakan Turgut Özal'ın bile gücünün yetmediğini öne sürerek, **"Biz bu işin peşindeydik. Böyle bir faturayı biz de bulma çabasındaydık"** dedi.

Tümtis ve Hak-İş arasındaki anlaşmazlık sürerken, korsan olarak yük taşıyan ambarlar da vurgunlarına devam ediyor. Bazı ambarcılar, büyük nakliyat ambarlarının grevde olmayan küçük ambarlara baskı yapıp onları da çalışmaktan alıkoyduklarını belirterek şöyle dediler:

"Büyük ambarlar hem greve karşı lokavt ilan ettiler hem de el altından ve yüksek fiyatlarla vurgun peşindeler. Ele geçirdiğimiz faturada her şey apaçık. Grev ve lokavtın bulunduğu Hekimoğlu Nakliyat Ambarı 11.11.1987 tarihinde kestiği faturada bir sandığı 3 bin liradan taşıdığını itiraf etmiş oluyor. Oysa en fazla 750 lira alınması gerekirdi."

Tümtis Genel Başkanı Yurdal Şenol, ele geçirilen fatura ve irsaliyelerin çok önemli belgeler olduğunu ve güçlü nakliyatçıların ne dolaplar çevirdiklerini gösterdiğini söyleyerek şöyle konuştu:

"Başbakan Özal'ın bile gücü bizim grevimizi kırmaya yetmedi. Başbakan Özal'ın, Bedrettin Dalan'a verdiği talimatlar da bir işe yaramadı. Nakliyatçılar, semt semt gezinerek korsan taşımacılık yapıyorlar. Ama bunlar onların son çırpınışları, önce Bakanlar Kurulu'ndan erteleme kararı almaya çalıştılar, olmadı. Şimdi grev kırıcığı yapıyorlar."

AT Enstitüsü Başkanı Doç. Dr. Kabaalioğlu

Oligopol piyasa dağılmak zorunda

13 kasım

Ekonomi Servisi — Avrupa Topluluğu Enstitüsü Başkanı Doç. Dr. **Haluk Kabaalioğlu**, AT'ye giriş sürecinde **"Türkiye'deki oligopol piyasanın dağılmak zorunda"** olduğunu belirterek, **"Roma anlaşmasının 85 ve 86. maddeleri gereği bu tür birlikler milyonlarca dolarlık cezaya çarptırılır ve AT içinde buna izin verilmez. AT'ye giriş sürecimizde rekabet edemeyecek zayıf sektörler kapanmalı. Kıt kaynakları bu sektörleri ayakta tutmak için kullanmak israftır"** dedi.

2 kasım tarihinde resmen çalışmalarına başlayan AT Enstitüsü Başkanı **Kabaalioğlu**, Türk sanayicisinin 15 yıl sonrasını düşünerek hareket etmesi ve yatırıma giderken, artık Türkiye pazarını değil, 300 milyonu aşan bir nüfusa sahip AT pazarını göz önüne alması gerektiğini ifade ederek, **"Avrupa'dan 20 yıl öncesinin teknolojisini alıp, Avrupa'nın üç misli fiyatına mal satamazsınız. 'Bebek' denilerek sanayi korundu, ama bebek artık yürümeli, yürümezse, bu tüketicinin aleyhine olur. Türkiye sanayicisi kendisine çeki düzen vermeli"** diye konuştu.

Doç. Dr. Haluk Kabaalioğlu, Enstitü'de okumak

için daha önce yapılan 600'ün üstünde başvuruyu ön elemeden geçirdiklerini, sonuçta şu anda 34 çok iyi yabancı dil bilen ve **"İyi öğrenim görebilmek için işlerinden istifa eden"** öğrencinin yüksek lisans programına devam ettiklerini söyledi. Kabaalioğlu, öğrencilere İngiltere, Belçika, Fransa'daki üniversitelerden öğretim üyelerinin ders vermeye başladıklarını söyledi.

İstanbul üstünde helikopter kazası

GÜNDÜZ İMŞİR / ESAT PALA *15 kasım*

Sancak Air ile İstanbul'a Hizmet Vakfı'na ait iki helikopterin reklam filmi çekimi sırasında havada çarpışması sonucu meydana gelen kazada iki kişi öldü. Kaza sırasında vakfa ait helikopterde bulunan kameraman yardımcısı **Osman Çalık** feci şekilde parçalanarak yaşamını yitirirken, Sancak Air'in 22 yıllık kaptan pilotu **İsmail Yılmaz** da alev alan helikopter içinde yanarak öldü. Hafif yaralarla kurtulan 3 kişi ise Şişli Etfal Hastanesi ve Levent Özel Kliniği'nde tedavi altına alındılar.

Ortaköy ve Kuruçeşme'deki vatandaşlar tarafından dehşetle izlenen kaza, saat 15.15 sıralarında Trabya üstlerinde meydana geldi. Görgü tanıkları ve yetkililerden alınan bilgilere göre, kaza şöyle gelişti:

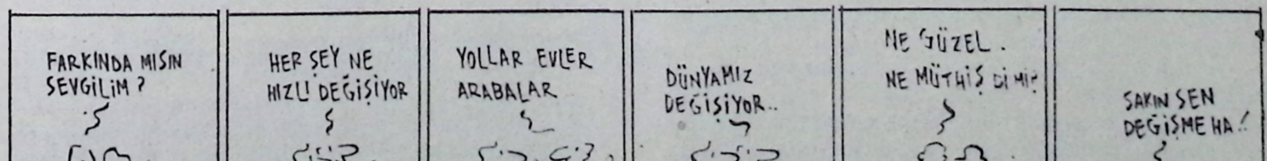
Mustafa Bayrak'a ait olan Sancak Air firması, kendi reklam filmlerinin çekimini yapmak için, dün İstanbul'a Hizmet Vakfı'na ait TC-HBN tipi 4 kişilik bir helikopter kiraladı. Film çekimini yapacak olan ve Levent'te "Film Ekip" diye bir şirketleri bulunan kameraman yardımcısı **Osman Çalık**, kameraman **Vecihi Ener**, rejisör **Korhan Yurtsever** ve kaptan pilot **Tekin Aydın** ile birlikte Sancak Air'in Yeşilköy'deki pistinden saat 14.50'de hareket etti. Bu arada reklam filmi olduğu için Sancak Air'e ait **"Long Lincer Bell 20613"** tipi 6 kişilik 8 tane helikopter ile bir küçük jet de İstanbul'a Hizmet Vakfı'na ait helikopterle birlikte havalandılar.

Reklam filmi çekimi için yola çıkan 5 helikopter ve bir jet, hazırlıklarını tamamlayarak Tarabya üstlerine geldiklerinde çekimlere başladılar.

Film ekibi, Rumelihisarı'ndan Tarabya'ya doğru ilerlerken, Tarabya Oteli'nin biraz ötesinde İstanbul'a Hizmet Vakfı'na ait helikopter ile Sancak Air'e ait diğer helikopter, yakın çekim yapabilmek için birbirlerine yaklaştı. Altta bulunan kaptan pilot **İsmail Yılmaz**'ın kullandığı Sancak Air'e ait 6 işilik helikopterin pervanesi, Kuruçeşme yakınlarında çekimi gerçekleştirilen ekibin bulunduğu İstanbul'a Hizmet Vakfı helikopterinin sağ alt bölümüne çarptı. Kaza sırasında kameraman yardımcısı Osman Çalık, kopan pervanenin dişleri arasında parçalanarak can verdi.

Kazada Sancak Air'e ait helikopter pervanelerinin parçalanması sonucu alev alarak Kuruçeşme önlerine doğru düşmeye başladı. Kaptan pilot **İsmail Yılmaz**'ın yönetiminden çıkan helikopter, Galatasaray adası önlerinde Muallim Naci Caddesi'ne çakıldı ve infilak etti. Pilot Yılmaz ise yanarak olay yerinde yaşamını yitirdi.

Film ekibinin içinde bulunduğu İstanbul'a Hizmet Vakfı'na ait helikopter ise, iniş takımlarının parçalanmasına karşın, kaptan pilot **Tekin Aydın**'ın başarılı yönetimiyle Robert Koleji'nin üst tarafındaki futbol sahasına inebildi. Kameraman yardımcısı Osman Çalık, kaza sırasında havada ölürken, pilot Tekin Aydın, kameraman Korhan Yurtsever ve rejisör Vecihi Ener ise büyük bir şans eseri kazadan hafif yaralı olarak kurtuldular.

İş âlemi enflasyonla yaşamayı benimsiyor mu?

OSMAN ULAGAY *15 kasım*

Türk Sanayici ve İşadamları Derneği TÜSİAD'ın ilk kez basma açık yapılan Yüksek İstişare Konseyi toplantısında konuşulanlar ister istemez, "**iş âleminin kaymak tabakası enflasyonlu yaşamı artık vazgeçilmez bir hayat tarzı olarak mı görme eğilimine giriyor**" sorusunu akla getirdi. Özellikle 1980 öncesinde gazete ilanları vererek enflasyonu "**baş düşman**" ilan eden TÜSİAD, şimdi tutum mu değiştiriyordu? Enflasyonun tehlikeli bir tırmanış eğilimi içine girdiği bir ortamda TÜSİAD üyesi bazı etkili işadamlarımız, enflasyonu önlemenin yolunu arayacaklarına enflasyonla birlikte yaşamanın yolunu mu aramaya başlıyorlardı?

Ünlü sanayici ve TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanı **Sakıp Sabancı**'nın bu konudaki sözleri hayli ilginçti. Sabancı, ekonominin karşı karşıya bulunduğu üç önemli sorunu sayarken, "**Enflasyon yüksektir, mal ve hizmetler pahalıdır; faiz oranları yüksektir, para pahalıdır; istihdam sorunu çözülmemiştir, iş bulan şanslılar da ücretlerinden şikâyet etmektedir**" saptamasını yapıyor ve şöyle devam ediyordu:

SABANCI'NIN GÖRÜŞÜ

"**Gerçekçi olmak zorundayız. Türkiye, bu üç sorunu kısa sürede çözmek imkânından yoksundur. Türkiye, daha bir süre bu üç sorunuyla birlikte yaşamak zorundadır. Önemli olan, daha bir süre çözülmeyeceğinin bilincinde olarak bu sorunlara rağmen, yatırımları gerçekleştirmek, istihdamı arttırmak, üretimi coşturmak, dar ve sabit gelirlilerin reel satın alma güçlerinin düşmesini önlemek ve yaşam seviyelerini yükseltmeyi sağlayacak ekonomi politikalarını uygulamaktır. Bunun mümkün olabileceğine inanıyorum. Biz işadamları olarak, enflasyonun düşmeyeceğinin, faizlerin ucuzlamayacağının bilincinde, bu zorluklara rağmen yatırımları sürdürecek, kapasite arttırımını gerçekleştirecek, yeni iş imkânları açacak çalışmaları yapmak zorundayız..**"

Sabancı, bu sözleriyle ilginç bir biçimde gerçeği dile getiriyordu. Enflasyonun sanayici için, işadamı için de kuşkusuz, olumsuz sonuçları vardı. Ama sanayici için yüksek enflasyonu "**bir vakıa**" olarak kabul edip, hesabını-kitabını buna göre yapmak, işini buna göre yürütmek, kârını enflasyon ortamında azamileştirmek şansı da vardı. Bazı piyasalarda egemen durumda olan sanayiciler için bu şans daha da fazlaydı. O halde "**enflasyonlu yaşamı**" benimseyip, hızlı kalkınmayla yüksek enflasyonun atbaşı gittiği bir ortamın süreceğini kabul etmek, buna göre yatırımları ve üretimi arttırmak mümkündü. Sayın Sabancı da bu yola girilmesini istiyordu.

Mümkün görünmeyen nokta ise, dar ve sabit gelirlilerin; işçinin, memurun, emeklinin reel satın alma gücünün, reel gelirinin yüksek enflasyon ortamında korunabilmesiydi. Bu, kuramsal olarak belki mümkündü, ama Türkiye'nin son yedi-sekiz yılda yaşadığı deneme, uygulama da bunun mümkün olmadığını, yüksek enflasyon ortamında işçinin, memurun, emeklinin, sabit gelirlinin fena halde ezildiğini ortaya koyuyordu. "**Enflasyonlu yaşam**"ın bir hayat tarzı olarak benimsenmesi halinde, Sayın Sabancı'nın "**dar ve sabit gelirlilerin reel satınalma güçlerinin korunması ve yükseltilmesi**" dileğinin tamamen havada kalması kaçınılmaz görünüyordu.

Sorunu bu boyutluyla görenlerin biri, TÜSİAD'ın ilk başkanı, sanayici **Feyyaz Berker**'di. Berker, geçmişin deneyimlerine de değinerek, "**Enflasyonla yaşamanın sorunları var. İş âlemi enflasyonla yaşasa da demokrasi enflasyonla yaşamıyor. Enflasyon gelir dağılımını bozuyor, alınan önlemler de maalesef bunu düzeltmeye yetmiyor**" diyordu. Feyyaz Berker, yüksek enflasyonla birlikte yaşamayı kabul etmenin diğer sakıncalarına da dikkat çekiyor, bu ortamda yabancı sermaye çekmenin ve yap-işlet-devret projelerini gerçekleştirmenin de kolay olmayacağını söylüyordu.

Sanayici **Mehmet Şuhubi** de, enflasyonun sosyal hayatta yaptığı tahribata dikkat çekiyor ve "**Bizim hangi noktalarda enflasyonu aşağı çekmeye yardımcı olabileceğimizi ortaya koymamız gerekir**" diye konuşuyordu. Feyyaz Berker gibi TEKFEN grubunun ortaklarından olen **Nihat Gökyiğit** ise Sakıp Sabancı'nın görüşüne yakın bir görüşü savunuyor, "**Büyük İstanbul'u, hızlı kalkınan Türkiye'yi istiyorsak bunun için bir bedel ödememiz gerekir. Hem bunları istemek hem de enflasyonu birden aşağı çekeceğiz demek doğru olmaz. Birkaç sene daha enflasyonla yaşamayı göze almalıyız**" diyordu.

"**Enflasyonla yaşama**" temasının tartışıldığı Yüksek İstişare Konseyi toplantısında TÜSİAD'ın antienflasyonist geleneğini savunma görevini ise Başkan Ömer Dinçkök üstleniyordu. İlk konuşmasında, ABD ekonomisinin son durumuna değinen Dinçkök, bazı olumlu göstergeleri öne çıkararak ABD ekonomisinin ciddi sorunlarını göz ardı etmenin sonuçta bunalımı önleyemediğini belirtiyor ve "**Sorunların birikimi ve ertelenmesi çare olmuyor, bu sorunlar bir süre sonra daha büyük boyutta tüm ekonomik dengeleri sarsabiliyor**" diyordu. Türkiye'nin dış borçlanma politikasının iyi yönetilmediği takdirde bir krize neden olabileceğini kaydeden Dinçkök, "**enflasyonla yaşama**" konusunda ise son sözü alarak şöyle konuşuyordu:

"**Bizim TÜSİAD olarak enflasyonla yaşamayı savunmamız, kendi prensiplerimize tamamen ters düşer. Bizim bu tabiri kullanmamamız, tersine, 'enflasyonla mücadele için her şeyi yapacağız' dememiz gerekir. Enflasyonla mücadeleyi ikinci plana itemeyiz.**"

ENFLASYON, KALKINMANIN BEDELİ

Dinçkök'ün tavrı ve uyarıları yerindeydi, ama Sakıp Sabancı gibi bazı önemli işadamlarımızın, Sayın Başbakan'ın bazen söylediği gibi, enflasyonu "**hızlı kalkınmanın kaçınılmaz bedeli**" olarak görmeye başlamaları ve enflasyonun bir süre düşmeyeceği varsayımıyla hareket etmeye hazırlanmaları, ciddi bir tehlikenin habercisi gibi görünüyordu. Sayın Başba-

kan'ın ve işadamlarının, hiç değilse konuşmalarında **"enflasyonla mücadeleyi"** öne çıkarmak gereğini duydukları bir dönemde bile Türkiye'de enflasyon başını alıp gitmiş, ipin ucunun kolaylıkla kaçırılabileceği noktaya gelinmişti. Şimdi Sayın Başbakan'ın ve bazı işadamlarının konuşmalarında bile, **"enflasyonla yaşama zorunluluğu"**'ndan söz etmeleri, acaba giderek kurumlaşacak bir enflasyonun habercisi miydi?

Görünen oydu ki, Türkiye'de enflasyonun asıl bedelini ödeyenler, yani Sayın Sabancı'nın sözünü ettiği **"dar ve sabit gelirli"** vatandaşlar, oylarıyla tepkilerini ortaya koymadıkça enflasyonla mücadelenin ciddiye alınması olasılığı giderek azalıyor, ekonominin bu nedenle bir çıkmaza girmesine dek **"enflasyonlu yaşam"**'ı savunanlar bulunacağı anlaşılıyordu.

Dünyanın tepesi mi deliniyor?

VAMIK KURAL / *15 kasım*

BUENOS AIRES — İnsanların tabiata verdikleri zarar her geçen gün biraz daha arttıkça, tabiat ananın intikamı da biraz daha büyük oluyor... Artık sadece belli bir bölgeyi değil, daha büyük kitleleri ve hatta tüm insanları tehdit ediyor. Konu da artık sadece çevre koruma derneklerini üzme aşamasını tamamlamış olup uluslararası kuruluşları ve dünya devletlerini daha fazla düşünmeye ve tedbir almaya zorluyor. Son günlerde Latin Amerika'nın, özellikle güney yarısı belki de tarihinde ilk defa çevre koruması konusunda ciddi ciddi düşünmeye başladı.

Ozon tabakası, dünyayı çevreleyen atmosferde, 17 ila 30 bin kilometreler arasındaki tabaka.

Dünyaya bir çeşit güneş gözlüğü görevi yapıp gelen ultra-viole ışınlarını filtreliyor. Bugünlerde Güney Amerika ülkelerine başağrısı vermeye başlayan da işte bu ozon tabakası... Son yıllarda yapılan araştırmalar, bilimkurgu romanı konusu gibi olan bir olayın gerçekleşmekte olduğunu ortaya koydu. Güney Kutbu üzerindeki ozon tabakasında delinme var. 1979 ile 1985 yılları arasında yapılan gözlemler, bölgedeki ozon miktarında yüzde 40 oranında azalma ve halen devam eden süratli bir düşüş kaydedildiğini gösteriyor. Yeni verilere göre, Kuzey Kutbu da benzer bir tehdit altındaymış.

Ozon tabakasının azalması demek, dünyaya gelen ultra - viole ışınlarının artması demek. İklimlerin, bitki örtüsünün, hayvan yaşantısının etkilenmesi demek.

Bu kadarla kalsa yine iyi. Ayrıca dünya üzerinde yaşayan bütün insanların sağlığının da etkilenmesi demek. Araştırmacılar, ozon miktarının azalması ile birlikte deri kanseri ve göz bozuklukları vakalarında büyük bir artış olacağını söylüyorlar.

Halen kıtanın güney ucunda, ABD öncülüğünde Arjantin ve Şili hükümetlerinin de katıldığı ortak bir çalışma yürütülüyor.

Bu oluşumun nedenlerini araştırıyorlar. Ortaya atılan iki teoriden biri ağırlık kazanırken, diğeri suçsuzluğunu ispat etme yolunda. NASA araştırmalarına göre, önceleri zannedildiği gibi Fransızların Pasifik'te yaptığı nükleer denemelerin bu işte bir suçu yokmuş. Suçlu bulunan CFC (Chlorine - Fluor - Carbon) adıyla bilinen bir kimyevi madde. Koltukaltı spreylerinden, her türlü soğutma cihazına ve yumurta kutularına varıncaya kadar çeşit çeşit ambalaj malzemesinde kullanılan bu **"hain"** madde, 1979 yılından beri ABD, Kanada ve İskandinav ülkelerinde belli oranlarda yasaklanmış bile.

Haliyle önce kendi sağlıklarını düşünen adamlar, bakmışlar kendi aldıkları tedbirler yetmiyor, şimdi maddeyi kullanan bütün ülkeleri bu işten vazgeçirmeye çalışıyorlar. Çok yakında BM Çevre Koruması programı dahilinde Montreal'de yapılacak toplantıda CFC üreticilerinin yanı sıra, bunu kullanan endüstri temsilcileri de masaya oturtulup soruna bir çözüm getirilmeye çalışılacak.

Olay burada sokaktaki vatandaşı henüz pek düşündürmüyor. Zaten herkesin derdi başından aşkın, gözüyle görüp başına gelmedikçe kimsenin bir şeye inanacağı yok! Çocuğun altının temizlenmesi, tuttuğu takımın şampiyon olmasının yanında çevre sağlığı, tabiatın korunması, nükleer silahsızlanma, erbabının bileceği keten helva türünden ütopik ve fantezi konular...

Güneyliler işi uzaktan seyredince, konuyla her şeyde olduğu gibi Kuzey Amerikalılar uğraşıyor. Bir yerde de hak yerini buluyor! Doğrusu da bu ya, taşı deliğe kim attıysa o çıkartsın! Teknolojinin gelişmesi, endüstrileşmek güzel şeyler, ama yan etkilerini de unutmamak gerek.

Geçen yıl sadece ABD'de yaklaşık 500 milyon dolarlık CFC satılmış.

Konu, şimdilik Türkiye'yi en az bir ışık yılı uzaktan ilgilendiriyormuş gibi duruyor. Gün gelir ucu bize de dokunur mu? Kim bilir? En büyük tesellimiz sağlam bünyeli insanlar oluşumuz, malum böyle şeyler bizi pek etkilemez. Hele delik Trakya açıklarına kadar bir gelsin de düşünürüz. Bir hasar tespit çalışması yapar, icabına bakarız!

Bedelli askerlik 84 gün

EVREN DEĞER *16 kasım*

ANKARA — Bedelli askerlikte toplam sürenin 84 gün olması kararlaştırıldı. Milli Savunma Bakanlığı ASAL Daire Başkanlığı koordinatörlüğünde, Genelkurmay Başkanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı Başhukuk Müşavirliği ve Davalar Daire Başkanlığı temsilcilerinin katıldıkları son toplantıda, bedelli askerlikte temel eğitimin 3 ay olduğu ve bedelli askerlik yükümlülerinin tamamının 6 gün izin haklarının bulunduğu görüşüne varıldı.

Bu 6 günlük iznin de temel eğitimin sonunda verilmesi gerektiği saptandı. Toplantıda, yasada ve yönetmelikte yer alan 10 günlük iznin ise bedelli askerlik yükümlülerine, bedellerini yatırabilmeleri için bir süre tanımak amacına yönelik olduğu görüşüne varıldı.

Bedelli askerlik ile ilgili gazetemizde yer alan **"Bedelli askerlik kaç gün?"** başlıklı yazı üzerine temel askerlik eğitim süresine açıklık getirilmesi amacıyla bir toplantı yapıldı. Toplantıda, Genelkurmay Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı Başhukuk Müşavirliği ve Davalar Daire Başkanlığı ile Milli Savunma Bakanlığı ASAL Daire Başkanlığı temsilcileri konuya ilişkin görüşlerini açıkladılar.

Toplantıda, bedelli askerlik ile ilgili yasada ve yönetmelikte yer alan 10 günlük iznin temel askerlik süresinin içinde yer alıp almaması konusunda Genelkurmay Başkanlığı temsilcileri ile Milli Savunma Bakanlığı Başhukuk Müşavirliği ve Davalar Daire Başkanlığı temsilcileri farklı görüşler ortaya koydular. Genelkurmay Başkanlığı temsilcisi bedel ödeyecekler için temel askerlik süresinin üç ay ve bunlara verilecek 10 günlük iznin de, bu üç ay içinde olması gerektiğini belirtti. MSP Başhukuk Müşavirliği ve Davalar Daire Başkanlığı temsilcisi ise, bedelli askerlik yükümlülerine temel eğitimlerini tamamlamalarından sonra 10 gün iznin verileceğini bildirdi ve 10 günlük iznin üç aylık temel eğitim kapsamında değerlendirilmemesi gerektiği görüşünü savundu. ASAL Daire Başkanlığı temsilcisi de 10 günlük izin konusunda tavrını MSB Başhukuk Müşavirliği ve Davalar Daire Başkanlığı temsilcisinden yana koydu. ASAL Daire Başkanlığı temsilcisi, 10 günlük izinden ayrı olarak üç aylık temel eğitim içinde olmak üzere bedelli askerlik yükümlülerine 6 gün izin verilmesi gerektiğini de bildirdi. Toplantı tutanağına göre, bu görüş, Genelkurmay Başkanlığı temsilcisi tarafından da desteklendi.

Tutanağın sonuç bölümünde ise şu görüşlere yer verildi:

"3358 sayılı yasadan yararlanarak, bedel ödeyecek yükümlülerin temel askerlik eğitim süresinin üç ay olduğu, bunlardan 1111 sayılı yasaya tabi olanlara temel eğitimlerini müteakip verilen 10 günlük iznin bedellerini yatırabilmeleri için, kendilerine bir süre tanımak amacını taşıdığı ve bedel ödeyecek yükümlülerin tamamının 6 gün izin haklarının bulunduğu, bu iznin eğitim sonunda verilmesi gerektiği, ancak yazılacak yazıya bu hususun ilave edilmesine gerek olmadığı kararlaştırılmıştır. Ayrıca alınan karara 3358 sayılı yasa uyarınca kamu kurum ve kuruluşlarında görevlendirilecek yükümlülerin eğitim süreleri ve izin yönünden emsali 18 aya tabi yükümlülerle aynı işleme tabi tutulmaları gerektiği ilave edilmiştir."

Milli Savunma Bakanlığ'ndan üstdüzeyde bir askeri yetkili, **"Son toplantıda bedelli askerliğin 84 gün üzerinden yapılması kararlaştırıldı. Ancak bize gelen şikâyetlere göre bazı kıtalarda 92 gününü doldurmuş olanlar halen terhis edilmemişlerdi. Bu konuda ne diyorsunuz?"** şeklindeki sorumuza, **"Bizim böyle bir durumdan haberimiz yok. Ancak gerçekten böyle bir uygulama varsa kıtalarda yanlış bir uygulama var demektir. Konuya ilişkin olarak, yani açıklayıcı mahiyette kıtalara bir yazı yazılması gerekiyor demektir"** yanıtını verdi.

"Temel askerlik eğitimi üç ay olarak belirlendi. Ancak yine bazı kıtalarda yükümlü ayın 27'sinde birliğine teslim olmuş ise, üç ay sonraki ayın 27'sinde terhis ediliyorlar. Böylece arada geçen ve 31 çeken bazı aylarda bir hak kaybı oluyor. Bu konuya ne diyorsunuz?" şeklindeki sorumuz üzerine de aynı yetkili şöyle dedi:

"Bilindiği gibi her yerde bir ay 30 gün üzerinden hesaplanır. Ben yine böyle bir uygulama olduğunu sanmıyorum. Varsa da düzeltilecektir."

"Bedelli askerlik ile ilgili olarak çıkarılan yasada ve yönetmelikte askerliğin başlangıç tarihi olarak, yükümlünün askerlik şubesine katıldığı gün esas alınır deniliyor. Ancak yine kıtalarda yükümlünün birliğine katıldığı gün tarihi esas alınıyor. Bu konuda ne diyorsunuz?" şeklindeki sorumuza ise aynı üst düzey askeri yetkilisi, **"Temel askerlik eğitim süresi Bakanlar Kurulu kararında birbirini takip eden iki celpte, yükümlülerin eğitime başlamak üzere askere alındığı (askerlik şubesine katıldığı) tarihler arasında süredir tanımlaması var. Yani yükümlünün askerlik şubesine katıldığı gün esastır. Ben yine böyle bir uygulama olduğunu bilmiyorum. Tüm yanlışlar, kıtalara gönderilecek bir yazı ile düzeltilecektir"** yanıtını verdi.

TKP'nin 67 yıllık tarihi

Bakû'dan Ankara'ya uzanan yol

16 kasım

Haber Merkezi — Yurtdışındaki en üst düzey iki yöneticisi bugün Türkiye'ye gelecek olan ve önümüzdeki dönemde ülkede legal çalışma hakkı talep etmesi beklenen Türkiye Komünist Partisi, kurulduğu ilk iki yıllık dönem hariç, günümüze kadar genellikle illegal faaliyet gösterdi.

TKP, İttihat ve Terakki'ye muhalif olmaları nedeniyle Sinop'a sürgüne gönderilen ve oradan da Rusya'ya kaçanlar tarafından buradaki esir Türklerle birlikte 10 Eylül 1920'de Bakû'de kuruldu. Daha sonra Kuvayi Milliye Hareketi'ne katılmak üzere Türkiye'ye çağrılan parti yöneticisi **Mustafa Suphi** ve 14 arkadaşı, 28 Ocak 1921 günü Karadeniz'de Sürmene açıklarında bindikleri teknede boğduruldular. Olayın kimin tarafından gerçekleştirildiğine dair tartışmalar ise, değişik olasılıklar çerçevesinde hâlâ sürmektedir.

ŞEFİK HÜSNÜ TUTUKLANIYOR

Bu olaydan sonra, Türkiye'de çok kısa süre legal çalışma yapabilen TKP, 1922'de Ankara'da toplanan 2. Kongrenin ardından illegaliteye geçti ve yöneticiliği Dr. **Şefik Hüsnü** üstlendi. Şefik Hüsnü'nün 1923'te tutuklanmasını, 1925'te tekrar serbest kalışı ve partinin 3. Kongresi izledi. Bu kongrenin ardından **"Kadro"** dergisi etrafında toplanan Şevket Sü-

reyya (Aydemir), **Burhan Asaf** (Belge), **Vedat Nedim** (Tör) ve **İsmail Hüsrev** (Tökin) gibi aydınlar, partiden ayrıldılar.

TKP daha sonra yıllar boyu illegal faaliyetlerini genellikle dar bir çerçevede sürdürdü. Sonraları partiye genel sekreter olacak **İsmail Marat** (İsmail Bilen) da 1934'te Sovyetler Birliği'ne gitti ve 1984'teki ölümüne kadar bir daha Türkiye'ye dönmedi.

Çok partili siyasi yaşama geçilmesinin ardından, Dr. Şefik Hüsnü, TKP'nin yasal kolu olan Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi'ni kurdu. Ancak bu parti aynı yıl kapatıldı ve **Şefik Hüsnü Değmer**, 1959 yılına dek hapiste kaldı.

"**1951 tevkifatı**" olarak bilinen geniş çaplı tutuklamaların ardından parti büyük ölçüde dağıldı ve etkinliği giderek azaldı. Bu tarihten sonra genel sekreterliği **Yakup Demir** fiilen üstlendi. TKP faaliyetlerini bu tarihten sonra da Doğu Berlin ve Bulgaristan'dan Türkiye'ye dönük radyo yayınlarıyla sürdürdü.

12 Mart 1971 müdahalesinin ardından, önce Federal Almanya'ya giden Türkler arasında az sayıda taraftar toplayan TKP, diğer ülkelerde yaşayan Türklerin bir kısmını da yanına çekebildi. Bu dönemde de İsmail Bilen, Yakup Demir'i genel sekreterlikten uzaklaştırarak, yerine kendisi geçti. 1973 yılından itibaren partinin "**gölge yöneticisi**" durumundaki Veysi Sarısözen'in de çabalarıyla "**Atılım**" adlı, partinin merkez yayın organı yayımlanmaya başlandı.

GORBAÇOV'A UYUMLU ÇİZGİ

12 Eylül 1980 müdahalesinden sonra, partinin Türkiye'deki yöneticilerinden büyük bir kısmı yurtdışına gitti ve yandaşlarından çoğu tutuklandı. Yine aynı dönemde örgüt içi ayrılık ve çatışmalar da arttı. 1983 yılında Almanya'da yapılan 5. Kongre'de İsmail Bilen tasfiye edilerek yerine **Haydar Kutlu** olarak tanınan **Nabi Yağcı** getirildi. Parti, daha önce reddettiği Şefik Hüsnü'ye sahip çıkarken, bir yandan da Sovyetler Birliği'nde Gorbaçov yönetiminin "**glasnost**" ve "**perestroika**" politikalarına uyumlu bir çizgi izlemeye başladı.

Türkiye İşçi Partisi (TİP) ve Türkiye Sosyalist İşçi Partisi (TSİP) ile başlatılmış olan birleşme görüşmeleri sonunda TİP ile birleşme sağlandı ve 7 Ekim 1987'de **Haydar Kutlu** ile TİP lideri **Behice Boran**, TBKP (**Türkiye Birleşik Komünist Partisi**) adı altında birleşmeyi kararlaştırdılar. Bu kararla birlikte TBKP'nin Türkiye'de legal çalışmaya başlaması da hedef olarak tespit edildi.

İpotekli gayrimenkulleri elden çıkarıyor

Anadolu Bankası'ndan milyarlık satış

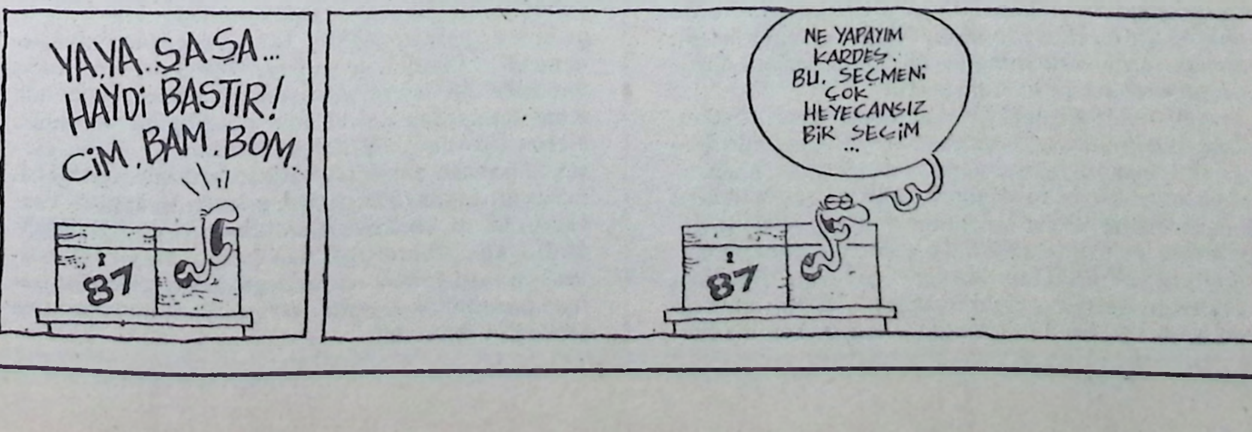
16 kasım

Ekonomi Servisi — Anadolu Bankası, tahsil edemediği alacaklarına karşılık, ipotek ettiği yaklaşık 900 bin metre kare arsa ve tarla, 18 daire, 37 dükkân, iki bina, bbir çiftlik ve iki fabrikayı satışa çıkardı. Çeşitli illerde bulunan gayrimenkulleri teklif alma yoluyla satacak olan Anadolu Bankası'nın bu satışlardan yaklaşık 10 milyar lira gelir sağlayacağı hesaplanıyor.

Anadolu Bankası, tahsil edemediği alacaklarına karşılık, ipotek ettiği gayrimenkulleri gazete ilanları aracılığıyla satışa çıkardı. İlanda 105 başlık altında sıralanan gayrimenkuller için "**alacaklarımızın tahsili sırasında satın aldığımız**" ibaresi kullanıldı ve satış nedeni de "**Bankalar Kanunu'nun 50. maddesine**" dayandırıldı. Bankalar Kanunu'nun 50/2. maddesine göre, bankaların, bankacılık işlerini yürütebilmek için ihtiyaç duydukları sayı ve büyüklüğün üstünde herhangi bir şekilde gayrimenkul edinmeleri yasaklanıyor. Bu nedenle, Anadolu Bankası'nın ipotek karşılığı elde ettiği gayrimenkulleri elinden çıkarması gerekiyor.

Bankanın satışa çıkardığı gayrimenkuller arasında en büyük dilimi, 866 bin 642 metre kare tarla ve arsa ile zeytinlikler oluşturuyor. Toplam 900 bin metre kareyi geçen bu gayrimenkuller, Ankara'nın Haymana, Mamak, Kırıkkale ve Sincan ilçeleri ile Aydın, Hatay ve Gaziantep illerinde bulunuyor. İstanbul, Mersin ve Çorum illerinde de toplam 37 dükkânı satışa çıkaran Anadolu Bankası, başvuruları değerlendirdikten sonra her gayrimenkul için pazarlık da yapabileceğini duyurdu.

Satılacak gayrimenkuller arasında, Bolu'da bir yem fabrikası ile Gaziantep'te bir fıstık işleme fabrikası da bulunuyor. Kocaeli'nin Gebze ilçesinde 55 dönüm tarlasıyla birlikte bir çiftlik ile İstanbul'da bir işhanı da satılacak gayri menkuller arasında sayıldı. Yapılan hesaplamalar, bankanın bu satışlardan 10 milyar lira elde edeceğini gösteriyor.

650 bin kişilik atom azınlığı

ŞAHİN ALPAY *16 kasım*

HİROŞİMA — "Tatil olduğu halde, biz 13-14 yaşlarındaki çocuklar, çevredeki yolların genişletilmesi işinde çalışmak üzere okuldaydık. Sabah toplantısında öğretmenler, o gün havanın çok sıcak geçeceği konusunda bizi uyardılar. Saat 8 dolayında sınıfa girdik. Sınıf mümessili yerlerimize oturup meditasyon için gözerimizi kapamamızı söyledi. Bir süre sonra pencere yakınında oturan çocuklar haykırdı: 'B-27'ler geliyor!' Derken masmavi bir ışık, korkunç bir patlama... Kendime gelip savrulduğum köşede gözlerimi araladığımda, karanlığın içinden gelen iniltileri ve 8-10 arkadaşın titreyen sesleriyle okul marşını söylemeye çabalayışlarını işittim. Sesleri yavaş yavaş dindi..."

Hiroşima Barış Müzesi Müdürü **Yoşitika Kawamoto**, müzedeki odasında bana 6 Ağustos 1945 günü başından geçenleri anlatıyordu. Bombanın bir anda atom çölüne çevirdiği Hiroşima şehir merkezinden sağ çıkan çok az sayıdaki insandan biriydi. **"Size Hiroşima'nın gözyaşlarını değil, yaşam mücadelesini anlatacağım"** diye başladığı öyküsünü şöyle sürdürüyordu:

"Üzerimdeki yıkıntıları güçlükle bir kenara itip, dışarıya çıktım. Her yeri ateş ve duman kaplamıştı. Yakınlardaki gaz depolarından birinin patladığına inandım. Okulda bize verilen askeri eğitimin yardımıyla, kanayan ağzıma ve kollarıma karşın, ağır yaralı olmadığıma hükmettim. Bir ses 'Gitme!' diye bağırdı. Benim yaşlarda bir çocuk bir kalasın altına sıkışmıştı. Çıkarmaya çalıştım. Bir gözü akmış, vücudu baştan aşağı yanmıştı. Biri 'Rüzgârın estiği yönde koş!' diye bağırdı. Yerden bir avuç kum alıp havaya savurdum. Rüzgârın yönünde ilerlemeye başladım. Çevrede yanık ve kanlar içinde yüzlerce çocuk vardı. Ama ben yoluma devam ettim... Şimdi yaptığıma pişmanım... Ama çocukluk işte... Derken, okul müdürümüze rastladım. Yaralı çocuklarla dolu bir arabayı çekiyordu. Yardım istedi. Nehire doğru gittik. Nehir cesetlerle dolmuştu. Panik içinde suya atlayanların hemen hepsi ölmüştü... Gördüklerimin de etkisiyle bayılmışım. Akşam saat yedi sularında bir erin tokatlarıyla uyandığımda, askeri bir depoya getirilmiş olduğumu anladım. Oradan bir bakım yerine gönderildim. Her yer feci şekilde yanmış, lime lime olmuş insanlarla doluydu. En basit sağlık malzemesi dahi yoktu. Bir hafta kadar sonra annem beni buldu. Hiroşima'nın 18 km. uzağındaki evimize götürdü. Bir süre sonra saçlarım döküldü. Zaman zaman ağzımdan kan boşanıyordu. Yaklaşık bir yıl ölümle pençeleştim. Hiçbir ilaç yoktu. Beni annemin sonsuz sevgi ve şefkati iyileştirdi. Dağlardan bitki kökleri, kır çiçekleri topladı. Kaynatıp bana içirdi; melhem yapıp yaralarıma sürdü. Onun şefkati olmasa beni hiçbir ilaç kurtaramazdı."

6 Ağustos 1945 günü Hiroşima merkezinin 580 m. yükseğinde patlayan bomba, Barış Müzesi'nde dendiği gibi, insanın insana yapabileceklerinin en acı örneklerinden biri oldu. Hemen tümü zarar gören kent alanının yüzde 40'ı atom çölüne dönüştü. 400 bin dolayındaki nüfusun yüzde 92'si etkilendi. Bomba patladığında yaklaşık 140 bin kişiyi öldürdü. Bunların 4 bininden geriye iz dahi kalmadı. 30 bini ağır olmak üzere, 80 bin kişi yaralandı. Sonradan ölenlerle birlikte bombanın toplam 200 bin can aldığı hesaplanıyor. Radyoaktif ışınlara maruz kalma nedeniyle kan kanserine yakalananların sayısı 1950-60 arasında; tiroid, göğüs, akciğer ve tükürük bezi kanserine yakalananların sayısı 1960'tan sonra doruğa ulaştı.

Kırk iki yıl sonra bugün atom çölünün yerinde Japonya'nın belki de en güzel, en yaşanmaya değer, en sevimli kentlerinden biri yükseliyor, bombanın düştüğü yerde şimdi **Hiroşima Barış Parkı** var. Parkın girişinde savaştan zarar görenlerin bağışlarıyla inşa edilen Barış Müzesi bulunuyor.

Bombadan 42 yıl sonra Hiroşima'nın, yaralarını tümüyle sardığını söylemek mümkün mü? Hayır. Bombanın hasta ettiği, sakat bıraktığı binlerce insanın tedavisi bugün de sürüyor. Bir de **"Hibakuşa"** ve **"Hibakuşa Nisei"** var. Bombadan kurtulan Hiroşima ve Nagasakilileri Japonlar **"Hibakuşa"** olarak anıyor. Bunların çocuklarına, ikinci kuşak **"Hibakuşa"**lara da **"Hibakuşa Nisei"** deniyor. En yaşlısı 41, en genci henüz bebeklik çağında olan **"Hitbakuşa Nisei"**lerin sayısı 650 bin dolayında. Kimilerine göre, **"Hibakuşa Nisei"** Japonya'da ayrımcılığa uğrayan bir azınlık. Kişinin soyu sopuna büyük önem verilen Japonya'da, genetik bozukluklar taşıyabilecekleri korkusuyla **"Hibakuşa Nisei"** ile evlenmekten çekinen pek çok insan var. **"Hibakuşa Nisei"**'nin işe alınmada da bazen engellerle karşılaştığı biliniyor. Yapılan araştırmalara göre, **"Hibakuşa Nisei"**'de cilt hastalıklarına, sindirim sistemi rahatsızlıklarına ve genel bünye zayıflığına sık rastlanıyor. Ancak bu arazların bombadan kaynaklanıp kaynaklanmadığı kesin olarak bilinmiyor.

"Hibakuşa Nisei" konusunda yanıtlanmamış pek çok soru var. Bu kuşağın sağlık sorunlarıyla ilgilenen bir kurulun üyesi olan **Şoci Kihara şöyle diyor: "Aslına bakarsanız, Hibakuşa Nisei dünyanın heryerinde var. Çernobil'deki nükleer santral kazasından, Pasifik ve Nevada'daki nükleer denemelerden etkilenenler ve çocukları. Bunların birçoğunun sorunları bizimkilerden çok daha vahim. Onların geleceğini düşünmek insanı ürkütüyor"** (Bkz. Carolyn Miki, "Hibakusha Nisei" Mainichi Daily News, 6.11.1987).

Hiroşima Barış Müzesi Müdürü **Yoşitaka Kawamoto**'ya teşekkür edip ayrılmadan önce, kendisine herkesin aklına gelen soruyu sordum: **"Bomba sizce gerekli miydi?"** Sorumu şöyle yanıtladı:

"Japon militaristleri Japon halkına 'sonuna kadar savaşmayı' öğretmişlerdi. Ama yine de Japonya'nın teslim olmasına ramak kalmıştı. Hayır, bence bomba gerekli değildi. Esas amaç, bombayı denemekti... Bundan üç yıl önce New York'un Bronx semtinde bir liseye gitmiştim. Öğrenciler benden Amerikalılardan nefret edip etmediğimi sordular. Nefret etseydim, ABD'ye gitmezdim. Şu da bir gerçek ki, savaştan sonra Amerikan halkının desteği olmasaydı, Japonya bugünlere gelemezdi. Japonya savaştan sonra ABD'den demokrasiyi ve eşitliği öğrendi. Bugün eşitlikte ABD'den ileriyiz. Hayır, Hiroşima'nın verdiği ders nefret değil. Bu tecrübeden barışın önemini ve değerini, savaşın korkunçluğunu ve felaketini öğrendik."

Üniversiteye hazırlamada iddialıyız
KAVRAM DERSANESİ
Beklemeliler: 24 Kasım

Cumhuriyet
64. Yıl; Sayı: 22712 — Kurucusu: Yunus Nadi — 200 TL. — 17 Kasım 1987 Salı

FAKSİMİLEDE SON AŞAMA
Pitney Bowes

SHP lideri Çankırı ve Kastamonu'da eleştiri dozunu yükseltti

İnönü: Özal hokkabaz

Amigoluğa benzetme: *Özal geçenlerde Çankırı'ya geldi, bütün ilkokul çocuklarını yollara çıkardılar. Ses düzeni için Çankırı İl Özel İdaresi'nden para ödediler. Özal Antalya'ya gidiyor, başbakan diye karşılanıyor, kürsüye çıkınca ANAP Genel Başkanı olarak konuşuyor. Bunlar hokkabazlıktır. Özal çağ atlamaktan söz ediyor, amigoluk yapıyor. Amigoluk maçta olur, başbakanlık makamında değil.*

CÜNEYT ARCAYÜREK yazıyor

Her gün Bir Başka...

ANKARA — Afyon'un köylerini gezen bir arkadaş anlattı. İlgili banka yetkilileri köylere gidiyor, hayvan barınaklarının krediye uygunluğunu araştırıyor. Ahırlar, ağıllar büyük küçük baş hayvanların yaşam ölçülerine uygunsa köylüye uzun vadeli hayvancılık kredisi verileceğini söylüyor.

ANAP'a oy sağlamaya yönelik bu tür seçim propagandasını dinleyen SHP'adayı, *(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)*

ÇAKLIKÇULLAR'DAN HİKMET ÇETİNKAYA

Aşiretlerin Gücü

Orta Sayfada

IŞIK KANSU

ÇANKIRI KASTAMONU — SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, Özal'ın vatandaşla alay ettiğini belirterek, Özal'ın Başbakan olarak gittiği yerlerde ANAP Genel Başkanı olarak konuşmasını "cambazlık, hokkabazlık" olarak niteledi. SHP'nin seçim gezisi sırasında yeni kullanmaya başladığı propaganda kasetinde CHP'nin devleti kuran parti olduğu vurgulanarak, "CHP asırlık çınar ağaçları gibidir, kökleri Kuvayı Milliye'cilerin mezarında, Anıtkabir'dedir. Onun için bu insanlar SHP'dedir" sloganı kullanıldı. Erdal İnönü de Çankırı'da yaptığı konuşmada, CHP'nin mirasına sahip çıktıklarını, "CHP'nin bıraktığı yerden bayrağı biz aldık" biçiminde açıkladı.

Erdal İnönü'nün bulunduğu parti otobüsü Güney 1, Çankırı ve Kastamonu'ya gitmek üzere hareket ettiğinde sol Sağ ve ekibinin hazırladığı propaganda kaseti Güney 1'in hoparlöründen Ankara sokaklarına yayıldı. "Dev aynada ayağa kalkan, yürüyor" diye başlayan kasetin bir bölümünde, "Atatürk'ün tam bağımsızlık ülküsü için yürüyor, kalpakı Kuvayı Milliye'cilerle yürüyor" *(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)*

ECEVİT: ANAP, DSP'NİN KÖTÜ KOPYACISI

Orta Sayfada

DYP lideri çağ atlamayı, balon olarak niteledi

Demirel: Aşermiyorum

Çukurova konuşmalarından: *Devletin radyo-TV'sinden çağ atladık diye övünmek hiçbir işe yaramaz. Esasen bu çeşit övünme bizatihi balondur. Başbakanlık için aşeriyor değilim. 7 kez hükümet kurdum, 10 yıl başbakanlık yaptım. Bizim hükümet olmamız, sizin hükümet olmanızdır.*

UFUK TEKİN
BERAT GÜNÇIKAN

KOZAN-OSMANİYE — DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel 10 yıl Başbakanlık yaptığını hatırlatarak, "Başbakanlık için aşeriyor değilim. Milletin ıstırapını sonlandırmak, vicdanım rahatsız olur. Bizim hükümet olmamız sizin hükümet olmanız demektir" dedi. Demirel, "Çağ atladık diye övünmek bizatihi balondur" diye konuştu.

Süleyman Demirel Çukurova gezisinin ikinci gününe Adana'nın yeni ilçelerinden İmamoğlu'ndan başladı. Demirel dün İmamoğlu, Kozan, Tufanbeyli, Ceyhan, Osmaniye, Düziçi ve Kadirli ilçelerinde konuştu. Mersin'den İmamoğlu'na helikopterle gelen Demirel, "Dükkânlarda her şey var" diye övünmenin faydasız olduğunu, peyniri İsviçre'den, buğdayı ABD'den, tereyağını Hollanda'dan getiren bir Türkiye'nin Türkiye olamayacağını söyledi. Demirel 50 milyonluk ülkede nüfusun 40 milyonunun perişan olduğunu öne sürerek şöyle dedi:

"Hangi siyasi doğmalarda olursanız olun, ama bu ülkenin sahibi olun. Bi- *(Arkası Sa. 13, Sü. 4'te)*

ADANA'dan
YALÇIN DOĞAN

Tek Derste Muhalefet

KOZAN-CEYHAN — Ağaca uzanırsınız, portakalı koparacaksınız dalından. Nerede? Öyle bağda bahçede değil. Kentin tam ortasında, ana caddenin üzerinde. Kozan'da ana cadde sağlı sollu portakal ağaçları içinde.

Ama kimin umurunda portakal ağaçları? Ana caddedeki portakal ağaçlarını kimsenin görecek hali yok. Hesaplar, değil *(Arkası Sa. 13, Sü. 4'te)*

GÜNEY'DEN İZLENİMLER

Tarla Günü...

CELAL BAŞLANGIÇ

ADANA — Demirel'in dün Çukurova'da "Tarla günü" vardı. Kimi zaman karadan, kimi zaman havadan bir yandan öbür yana Çukurova'yı arşınlayan Demirel en çok "pamuk", "buğday", "traktör", "köylü" ve "perişan" sözcüklerini kullandı.

Miting alanında ya da çevresindeki kahvelerde Çukurovalılar Demirel'den "perişan üreticisi tablosu"nu hep kafalarıyla onay- *(Arkası Sa. 8, Sü. 6'da)*

PARTİLER VE İŞÇİ HAKLARI

İşçi hakları başka baharı

ANAP'ın 28 sayfalık *seçim beyannamesinde çalışma yaşamına bir yaprak ayrılmış. Bakan Taşçıoğlu, zamın ve zamana uygun yasa değişikliklerinden söz ediyor, ancak ilkeleri açıklamıyor.*

ŞÜKRAN KETENCİ'nin araştırması Orta Sayfada

NEW YORK

BM'de üç hassas Türk oyu

Libya *Türkiye, BM genel kurulunda Libya'nın aleyhindeki karar tasarısına, NATO üyesi ülkelerin ve ABD'nin tersine oy kullanarak müttefiklerini kızdırdı.*

Nikaragua *ABD'nin askeri müdahalesini kınayan ve bunu BM kararı haline getiren tasarıya Türkiye çekimser kaldı.*

Afganistan *Sovyet askerlerinin Afganistan'dan çekilmesini isteyen ve hazırlayıcıları arasında Türkiye'nin de bulunduğu karar tasarısına ise olumlu oy kullanıldı.*

ŞEBNEM ATİYAS'ın haberi Arka Sayfada

Radyasyonlu ürünü gömme faturası 1 milyar

47 bin ton çay imhayı bekliyor

Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Başkanı Atilla Özmen, Çay-Kur'un depolarında bekletilen 47 bin ton radyasyonlu çayın imha edilmesi için 1 milyar lira harcanacağını, çayların Ünye yakınlarındaki boş bir alana gömülerek yok edileceğini açıkladı.

GÜNSELİ ÖNAL

ANKARA — Çay-Kur'un depolarında bekletilen radyasyonlu çayların imha edilmesi sorun yarattı. Radyasyonlu çayların gömülerek yok edilmesi için 1 milyar lira harcanacak. Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) Başkanı Atilla Özmen, "dünyada radyasyonlu çay imha eden ilk ülkenin Türkiye olacağını" bildirdi. Özmen, bu yıl yapılan ölçümler sırasında radyasyonun en çok baharatlarda görüldüğünü söyledi. Özmen, "radyasyon olayının bittiğini" iddia etti.

Çayda radyasyon görülmesinin üzerinden bir yıl geçmesine karşın, radyasyonlu çayların halen imha edilmemesinin "yöntem bulma" sorunundan kaynaklandığını vurgulayan Özmen "Bu 47 bin ton *(Arkası Sa. 13, Sü. 4'te)*

Özal'ın seçim vaadine tepkiler:

'Herkese oto meydan vaadi'

Başbakan Turgut Özal'ın, her aileye bir otomobil ve yazlık ev vaadi gerçekçi bulunmadı. Otomobil üreticileri, "meydan vaadi" olarak niteledikleri sözlerin kendi dilekleri de olduğunu belirttiler. Orta Sayfada

ÖZAL'IN SAĞ GÖZÜNDE KANAMA
11. Sayfada

POLİS UÇAĞIN MERDİVENLERİNDE KARŞILADI — Münih'ten Lufthansa'nın tarifeli uçağıyla Ankara'ya gelerek gözaltına alınan Nihat Sargın (Arkada gözlüklü) ve Haydar Kutlu (önde) aralarında bulunan Yunanlı bir parlamenterle merdivenden iniyorlar. Sargın ve Kutlu az sonra siyasi polis tarafından gözaltına alınarak Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldüler. (Fotoğraf: Rıza Ezer)

TKP ve TİP genel sekreterleri Kutlu ve Sargın Ankara'da

Gözaltındalar

***TBKP**'yi kurmak amacıyla dün uçakla Türkiye'ye gelen TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın ile TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu, uçağın merdivenlerinden iner inmez gözaltına alındılar. İki TBKP'li, gözleri bağlı olarak Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne götürülerek sorguya alındılar. Ankara DGM Savcısı Demiral, 'Kutlu ve Sargın'ın polisteki sorgulamaları 15 güne kadar uzatılabilir' dedi.*

8. Sayfada

UÇAKTAN NOTLAR

Gergin yolculuk

HADİ ULUENGİN

DÜSSELDORF — MÜNİH — ANKARA — Türk gazetecilerin, Fransız, İspanyol, Yunanlı, Alman parlamenterleri ve bakanları Düsseldorf'tan gelen uçak Münih Havaalanı'na inişinde. Düsseldorf katılımı Ankara uçağına dışında. Berlin'den gelmiş olan Kutlu ve Brüksel'den hareket eden olan Sargın bekleme salonunda idiler. Ellerinde kendilerini uğurlayanların vermiş olduğu çiçek buketleri vardı. Her iki liderin de uçağa binmeden önce söyledikleri, özetle, "Bir Türkiye'de demokrasinin geleceğine inanıyoruz ve demokrasinin pekişmesinde Türkiye Birleşik Komünist Partisi'ne görev düştüğü kanısındayız. Bu görevi *(Arkası Sa. 8, Sü. 2'de)*

Özal: INF tek başına yeterli değil

NATO'ya sitem

Atlantik Antlaşması Dernekleri'nin dün İstanbul'da başlayan 33. genel kurulunu açan Başbakan Özal, orta menzilli füzeler için varılan anlaşmanın tek başına yeterli olmadığını vurgulayarak, klasik silahlarda da denge konusunu gündeme getirdi. Özal, Türkiye için savunmanın ağır bir yük oluşturduğunu vurgulayarak, Türkiye'ye yapılan askeri yardımı engelleyen çevreleri, "ittifakın temel çıkarlarını zedelemekle" suçladı.

SEMİH İDİZ
NAZIM GÜVENÇ

Atlantik Antlaşması Dernekleri 33. Genel Kurulu dün İstanbul'da başladı. Toplantının açılış konuşmasını yapan Başbakan Turgut Özal ile NATO Genel Sekreteri Lord Carrington ve Müttefik Kuvvetler Başkomutanı General John Galvin silahsızlanma ve Batı dünyasının güvenliği konuları üzerinde durdular. General Galvin, Türkiye'nin doğusuna SSCB tarafından yapılacak bir saldırının karşılıksız bırakılmayacağına inandığını söyledi. Lord Carrington da INF Antlaşması'nın ABD Senatosu tarafından onaylanmamasının ittifakın hedeflerine zarar vereceğini belirtti.

NATO üyesi 16 ülkeden 300 kadar uzmanın katıldığı genel kurul çalışmalarının başında bir konuşma yapan Başbakan Özal, önümüzdeki ay ABD ve SSCB liderleri arasında ya- *(Arkası Sa. 8, Sü. 5'te)*

ÖZAL KÖPRÜDEN GEÇTİ — Başbakan Turgut Özal, dün İstanbul'da "Fatih Sultan Mehmet Köprüsü"nde yürüdü, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası binasını hizmete açtı. Petkim'de Üsküdar'da bir attı. Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'nde tabliyelere son "altın" civatayı takan Özal, foto muhabirlerine poz verdi, iyi görüntü alınması için uyarılarda bulundu. Köprü ortasında düzenlenen törende kısa bir konuşma yapan Özal, Türk-Japon ortaklığıyla yapılan köprünün iki ülke ilişkilerine canlılık getireceğini söyledi. Özal, bugün İzmir'e giderek "Adnan Menderes Havalimanı"nın açılışını yapacak. (Fotoğraf: Uygar Gürkan) 11. Sayfada

Cumhurbaşkanı, koşulların komünist partisine uygun olmadığını söyledi

Evren: Yasa enselerinde

Cumhurbaşkanlığı korkuluk değil: *Bir zaman gelecek, böyle partiler kurulacaktır. Ama bugün Türkiye'nin koşulları müsait değildir. Türkiye'de komünist partisi kurmaya izin verirsek, diğerlerine de müsaade etmek gerekir. O zaman düşünün kargaşayı. Bu makam korkuluk makamı değildir, bir sembol değildir.*

MUĞLA (Cumhuriyet) — Cumhurbaşkanı Kenan Evren, TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu ile TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın'ın kesin olarak Türkiye'ye döndüklerini açıklayarak, "İlgili yasalar enselerine yapışacaktır, kanunun dediği yapılacaktır" dedi.

Bir haftadır Akdeniz ve Ege kıyılarında incelemelerini sürdüren Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Muğla Vilayet Konağı'ndan vatandaşlara hitaben yaptığı konuşmada, Türkiye'nin bugünkü koşulları içinde komünist partisi ile dine bağlı partilerin kurulmasına olanak olmadığını söyledi.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, *(Arkası Sa. 8, Sü. 5'te)*

Muhalefet Kabarıyor...

CEYHAN — Demirel'le dün Çukurova'daydık. O helikopterle havadan, biz karadan gün boyu dolaştık durduk.

İlk durak, İmamoğlu.

İki yanımızda sarıçam ormanları, Toroslar'ın eteklerine doğru yol alıyoruz. Dağların doruklarında karla kaplı; güneşin altında bembeyaz parlıyor, göz alıyor.

Sabah saatin daha dokuzu.

Ama meydan dolmuş bile.

Demirel, DYP'nin seçim otobüsü Süvari'nin üstünde gözüküyor. Elinde, her zamanki gibi siyah fötr şapkası.

Sallıyor şapkasını, kalabalık dalgalanıyor: "Kurtar bizi baba! Kurtar bizi baba!"

Binanın terasında başörtülü, beyaz yemenili kadınlar. Hepsi de coşkulu. Birinin elinde kocaman bir tepsi, öbür elindeki kaşıkla

(Arkası Sa. 13, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

■ **Irkçı yönetim saldırıyor** *3 bin Güney Afrika askeri Angola topraklarına girdi. 3. Sayfada*

■ **Dayağa karşı dayanışma** *TÜYAP Kitap Fuarı'nın en ilgi çeken standı, "Kadınlar Dayağa Karşı Dayanışma"ydı. 4. Sayfada*

■ **Şiir** *Beş yıl önce aramızdan ayrılan çok yönlü bir sanatçı, şair Suat Taşer. 4. Sayfada*

■ **Aytmatov, tanınmıyor** *Birçok yapıtı dilimize de çevrilen Cengiz Aytmatov, Gorbaçov'un başlattığı "glasnost" hareketinin edebiyattaki temsilcisi sayılıyor. 5. Sayfada*

■ **Film belgedir ve saklanır** *Georges Franju, Henri Langlois'yla birlikte Fransız Sinematek'ini kurmuştu. 5. Sayfada*

■ **Dolar Tahtakale'de 1100 liraya çıktı** *TL en fazla değer kaybına İsviçre Frangı ve Alman Markı karşısında uğradı. Ekonomi'de*

■ **F. Bahçe'yi, hakemin unutkanlığı kurtardı** *F. Bahçe - A. Gücü maçında hakem Ahmet Akçay, raporunda sarı kart gösterdiği Hasan'ın adını yazmayı unuttu. Spor'da*

■ **D. Avrupa'da mala hücum** *Sosyalist ülkelerde zam beklentisi ve enflasyon korkusu "alışverişi" körükledi. Arka Sayfada*

■ **Teknik eleman sayısı artacak** *Meslek Yüksek Okulları Projesi bu yıl ilk mezunlarını veriyor. Arka Sayfada*

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

TKP ve Başbakan...

Başbakanlıkça cumartesi günü yapılan açıklamada, TKP ve TİP ile ilgili "Silahlanmak, silahları eylem bölgesine sevk etmek, bir partinin mensuplarına karşı silah kullanmak" gibi suçlamalar yöneltildi.

Pazar günü yapılan açıklamada ise bu açıklamanın Başbakan Özal tarafından hazırlanmadığı, açıklamanın Başbakanlık Basın Danışmanlığınca yapıldığı kaydedildi.

(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

TKP ve TİP genel sekreterleri Kutlu ve Sargın Ankara'da

Gözaltındalar

17 kasım

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türkiye'de yasal olarak Türkiye Birleşik Komünist Partisi'ni (TBKP) kurmak üzere geldiklerini daha önce açıklayan TİP Genel Sekreteri **Nihat Sargın** ile TKP Genel Sekreteri **Haydar Kutlu** (Yaşar Nabi Yağcı) dün Münih'ten geldikleri Ankara Esenboğa Havaalanı'nda daha önce açıklandığı gibi gözaltına alındılar. Sargın ve Kutlu, hemen Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne gözleri bağlı olarak götürülerek sorguya alındılar. Aynı uçakla gelen yabancı parlamenterler, Kutlu ve Sargın'ın avukatlarıyla görüştürülmeden gözaltına alınmasını protesto ederek polislerle tartıştılar.

Ankara DGM Savcısı **Nusret Demiral**, Kutlu ve Sargın'ın durumuyla ilgili olarak **"Bu bir toplu suçtur. Bu nedenle polisteki sorguları 15 güne kadar uzayabilir"** dedi. Sargın ve Kutlu'nun sorguları yasal süre olan 15 günü bulursa, iki TBKP'li seçimlerden bir gün sonra 30 kasımda mahkemeye sevk edilebilecekler.

Kutlu ve Sargın'ın avukatları, uçak gelmeden önce DGM Savcılığı'na başvurarak, soruşturmaya savcılığın yürütmesini ve başbakanlığın açıklaması gibi soruşturmayı etkileyebilecek siyasi baskıların önlenmesini istediler.

Haydar Kutlu dün sabah Berlin'den, Nihat Sargın ise Brüksel'den Münih'e gelerek uçağa bindiler. Lufthansa'nın tarifeli uçağının Esenboğa Havaalanı'nda beklendiği sırada, Havaalanı Emniyet Müdürü **Mehmet Kahya** gazetecilere yaptığı açıklamada, **"DGM Savcılığı'ndan verilen talimat nedeniyle gazetecilerin piste alınmayacağını"** belirtti ve **"Gelenlerin de güvenliğini düşünmek zorundayız. Zaten aldığımız tedbirlerin nedeni de bu"** dedi. Uçağın alana inmesinden önce iki Renault ve Mercedes marka polis aracının piste çıktığı ve çok sayıda güvenlik görevlisinin alanda beklemeye başladıkları görüldü. Piste güvenlik önlemlerini gözden geçiren polislerin arasında Ankara Siyasi Şube Müdürü **Hasan Eryılmaz**'ın da bulunduğu dikkati çekti.

HEYETE TAKİP

Genel sekreterleri bekleyen gazeteciler tek tek üzerleri aranarak **"dış hatlar yolcu salonuna"** alındılar. 40 kadar gazetecinin içinde yabancı gazetecilerin yanı sıra TRT ekibinin de bulunduğu gözlendi. Bu arada salonda bekleyen bir siyasi şube görevlisinin yanındaki arkadaşına **"Bunlarla gelen öbür komünistler ellerini kollarını sallayarak gezmeyecekler herhalde. Biz onları takip edeceğiz"** dediği duyuldu.

Kutlu'nun avukatı **Atilla Coşkun** alana alınmama olasılığını düşünerek İstanbul'dan uçakla Esenboğa'ya geldi. Her iki genel sekreterin 30 dolayındaki avukatı da Esenboğa Havaalanı'nın giriş kapısında görevliler tarafından durduruldu. 15 dakika kadar bir yetkilinin bulunmasını bekleyen avukatlar kapıya gelen Havaalanı Emniyet Müdürü Kahya ile görüştüler, Kahya **"Vekâleti olan avukatları içeri alacağız"** deyince bütün avukatlar vekâletlerini gösterdiler. Bunun üzerine Kahya, beş avukatı temsilci olarak içeri alabileceğini belirtti. Avukatlar kendi aralarında **Veli Devecioğlu, Erşan Şansal, Reşat Kadayıfçılar, Refik Ergün** ve **Bahri Belen**'i seçerek içeri gönderdiler. Beş avukat dış hatlar yolcu çıkış salonunun kapısında beklerken, uçakta bulunan yabancı parlamenterleri karşılamak üzere alana girdiler.

UÇAĞIN İNİŞİ

Gazeteciler yolcu salonunun pencerelerinden fotoğraf çekmeye hazırlanırken, Lufthansa uçağı saat 15.29'da alana indi. 4'ü yabancı 14 gazeteci 6 TV muhabiri, Danimarka, İspanya, İtalya, Yunanistan ve Federal Almanya komünist partilerinden 6 parlamenter, 4 yönetici, 3 hukukçu ile 2 genel sekreteri taşıyan uçak alanın sağ tarafına kenara çekilerek gazetecilerin görüş açısı dışına çıkarıldı.

THY kargo bölümüne park eden uçaktan Sargın ve Kutlu'nun inişini görüntülemek isteyen gazeteciler bu kez pist kenarındaki tellerin üzerine ve ağaçlara çıktılar. Polisler gazetecileri piste atlamamaları için uyardılar. Uçağın duruşundan hemen sonra uçaktaki yolcuları taşımak üzere THY'nin üç otobüsü uçağın merdivenlerinin önüne getirildi ve bu sırada resmi ve sivil polis merdivenlerin önünde önlem aldı. Uçağın kapısının açılmasından hemen sonra merdivenlerden çıkan polisler, yolcuların inişini kontrol altına alarak, önce yabancı parlamenter ve gazetecilerin inmesini sağladılar.

Uçağın çıkış kapısında saat 15.38'de önce Kutlu ve hemen ardından da Sargın gözüktüler.

Gelen gazeteciler merdivenlerden her iki genel sekreterin birlikte fotoğrafını çekerek indiklerinden iniş sırasında büyük bir kargaşa oldu.

Kutlu, merdivenlerin tam önündeki perdeleri kapalı küçük otobüse alınırken, polisler tanıyamadıkları Sargın'ı da gazeteci ya da yabancı parlamenterlerden biri sanarak öbür otobüse aldılar. Ancak Sargın'ın da **"Neden bizi ayırıyorsunuz?"** biçimindeki itirazı üzerine yaptıkları yanlışı anlayan polisler, Sargın'ı da perdeleri kapalı otobüse götürdüler.

Genel sekreterlerin ayrı bir araca konulduğunu gören yabancı parlamenterler, olayı protesto ederek, polislerle tartışmaya başladılar. Yabancı parlamenterler, gitmesini önlemek üzere otobüsün önünde durdukları tartışma sırasında **"Avukatları ile görüştürmeden gözaltına alamazsınız. Kutlu ve Sargın avukatları ile görüşmeden biz buradan gitmeyiz"** dediler.

Polisler 10 dakika kadar süren tartışmadan sonra yabancı parlamenterleri de otobüse bindirerek, pasaport işlemlerinin yapılacağı gümrük bölümüne taşıdılar. Gazeteciler ve parlamenterler, gümrük bölümüne götürülürken, Kutlu ve Sargın'ı taşıyan otobüs ters yöndeki THY kargo bölümüne yöneldi.

Gazeteciler, Kutlu ve Sargın'ı gümrük salonunda beklerken genel sekreterler polislerin şaşırtmacası sonucu gizlice THY kargo bölümünde bekleyen Mercedes marka siyah araçlara bindirildiler. İki Mercedes araç hızla alandan ayrıldı.

GÖZLERİ BAĞLANDI

Kutlu ve Sargın doğruca Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldüler. Gazeteciler, emniyet sarayına arka taraftan giren araçlara yanaştırılmadılar. Gözleri bağlanmış olarak araçlardan indirilen Kutlu ve Sargın'ın çok sayıda polis tarafından çevrelenerek içeri

sokulduğu ve iki TBKP'linin kollarına giren polislerin arasında zorlukla yürüdükleri görüldü. Kutlu ve Sargın'ın kısaca **"DAL"** diye adlandırılan ve bazı siyasi sanıklara işkence yapıldığı iddiaları ile tanınan Derin Araştırma Laboratuvarı'nın da girişinin bulunduğu arka kapıdan içeri alınmalarının nedeni anlaşılmadı.

Kutlu ve Sargın'ın alandan götürüldüğünden haberleri olmayan gazeteciler de gümrük salonu kapısında uzun süre beklediler. İçeri alınmayınca bozuk paralarla ve avuçları ile cam kapılara vurarak görev yapmalarının engellenmesini protesto eden gazeteciler kapıdaki güvenlik görevlileri ile de tartıştılar.

Bu tartışma sırasında bazı gazeteciler de tartaklandı. Tartışma sonunda içeri giren gazeteciler, yabancı parlamenterlerin polislerle tartışmalarına tanık oldular. Fransız Komünist Partisi'nden senatör avukat **Charles Lederman**, Esenboğa Havaalanı Emniyet Müdürü **Mehmet Kahya** ile tartışırken, **"Biz genel sekreterlerle konuşmak istiyoruz. Boşuna tartışmayalım. Biz emniyete gitmek istiyoruz. Bizi hemen emniyete götürün"** dedi. Kahya da kendisinin sadece alanın güvenliğinden sorumlu olduğunu ve gözaltına alınma olayını genel polisin gerçekleştirdiği yanıtını verdi. Lederman, tartışmadan sonra avukatlarla görüşerek, gümrük salonundan çıktı. İngiliz hukukçu **John Bowden** de polislere Kutlu ve Sargın'ın ülkelerine pasaportları ile döndüklerini kaydederek, **"Biz Türkiye'de demokrasiyi görmek istiyoruz. Şu anda emniyete gitmek istiyoruz. Onları yalnız bırakmak istemiyoruz. Bizi hemen emniyete götürün"** dedi.

Zaman zaman sertleşen tartışmalar sırasında Danimarka Komünist Partisi'nden parlamenter **Jens Peter Bonde**, **"Gerçekten inince şok geçirdik. Türkiye'deki Danimarka Büyükelçiliğimiz yetkilileri bir problem çıkmayacağını söylemişlerdi. Havaalanındaki yetkililer de dönmeden önce yaptığımız konuşmada emniyette görüşülebileceğine dair söz vermişlerdi"** diye konuştu. Bonde, **"Bu sadece antidemokratik değil, aynı zamanda kanunsuz bir tavırdır"** dedi.

AVUKATLARIN TEPKİSİ

Sargın'ın avukatı **Ersan Şansal**, DGM'ye başvurarak, gözaltına alınmayı gerektiren bir durum olmadığını belirteceklerini ve tutuklama kararı verilmesi halinde buna da itiraz edeceklerini söyledi. Kutlu'nun avukatı Coşkun ise gözaltına alınma olayını **"üzünülecek bir manzara"** olarak nitelendirdi ve **"uygarca gelenlere böyle davranılmaması gerekirdi"** dedi.

Kutlu ve Sargın'ın avukatları, Avrupalı parlamenter ve hukukçularla birlikte, 17.30 sıralarında havaalanından doğruca Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne gittiler. Avukatlar, kendisiyle iki kez görüştükleri DGM Savcısı Nusret Demiral'ın, Kutlu ve Sargın'la ayrı ayrı birer avukatın 10'ar dakika süreyle görüşebileceklerini söylediğini bildirerek, görüşme istemlerini siyasi şube yetkililerine ilettiler. Siyasi şubeden bir görevli, Kutlu ve Sargın'ın emniyete getirilmediklerini söyledi. Avukatlar, getirildiklerini görenlerin bulunduğunu belirterek, görüşme isteklerinde direnince, bu kez siyasi şube müdürü **Hasan Eryılmaz**, emniyet müdürlüğünün giriş katında bekleyen avukat ve parlamenterlerin yanına geldi. Yabancı parlamenterler, Eryılmaz'a **"Kutlu ve Sargın'ın şu anda nerede olduklarını"** sordular. Eryılmaz da **"buradalar"** yanıtını verdi. Yabancı parlamenterlerin, **"Ne kadar süreyle burada kalacaklar? Avukatlarıyla neden görüştürülmüyorlar?"** şeklindeki sorularına Eryılmaz **"Savcılıktan talimat bekliyoruz. Ne kadar kalacakları henüz belli değil. Biz henüz soruşturmaya başlamadık. Görüşme talebinizi DGM Savcısı'na iletin, kabul ederlerse biz sizleri görüştürürüz"** karşılığını verdi. Avrupalı parlamenterler, **"Kutlu ve Sargın'ın durumlarına ilişkin bilgileri toplantı halinde bulunan Avrupa Parlamentosu'na ileteceklerini"** de sözlerine eklediler. Hasan Eryılmaz'ın görüşme için savcılıktan yazılı emir istemesi üzerine, avukat Atilla Coşkun, **"Bugüne kadar gelen uygulamada, sanık ile avukatı yüzyüze görüştürülmeseler bile, yazılı haberleşmelerine izin verilir, bizim notlarımızı kendilerine iletiniz"** dedi, ancak bu istek de savcılıktan izin alma koşuluna bağlandı. Hukukçu parlamenterler, sanık ile avukatının görüştürülmemesi uygulamasını tepki ile karşıladılar ve bu rahatsızlıklarını Türk avukatlarına ilettiler.

Kutlu ve Sargın'ın avukatları ile parlamenterler daha sonra emniyetten ayrılarak görüşme izni için DGM Savcılığı'na gittiler. Saat 18.30'da DGM'ye gelen avukat ve parlamenterler, çıkmakta olan DGM Savcısı Nusret Demiral ile ayak üstü görüştüler. Demiral, avukatların **"Sizinle görüşmemizde emniyette görüşebileceğimizi söylemiştiniz, ama görüştürülmüyoruz"** şeklindeki yakınmalarına **"Şimdi sorguya başladık. Yarın (bugün) Saat 14.00'te gelirseniz, benimle görüşür, bilgi alırsınız"** diye karşılık verdi. Demiral ayrıca, Adli Tıp'tan bir doktorun emniyete gönderildiğini, ileride herhangi bir işkence iddiasının ortaya atılmaması için Sargın ile Kutlu'yu kontrolden geçireceğini de söyledi. Demiral, avukat Rasim Öz'ün **"Sorgulama insani ilişkiler içinde geçecek mi?"** sorusunu da, **"Buna güvence veriyorum. Sorguyu ben yaptırıyorum. Bütün vebali, günahı da benim üzerime"** diye yanıtladı.

Avukat ve parlamenterler daha sonra DGM'den ayrıldılar. Kutlu ile Sargın'ın avukatlarının bugün sabah bir basın toplantısı yaparak gelişmelere ilişkin bilgi vermeleri bekleniyor.

Ankara'daki Avrupalı parlamenterler de Strasbourg'a telefon ederek konunun perşembe günü **"acil görüşme"** istemiyle Avrupa Parlemontusu'nun gündemine gelmesi talebinde bulundular, ancak acil görüşmeler için zaman süresi dolduğundan bunun gerçekleşip gerçekleşmeyeceği şimdilik belli olmadı.

Bu arada Avrupa Parlamentosu sosyalist grubunun Kutlu ve Sargın'ın salıverilmesi için girişimde bulunacağı bildirildi.

DELEGASYONDA KİMLER VAR?

Charles Lederman (Fransız senatör, hukukçu), **Manuel G. Fonseca** (İspanyol - parlamento üyesi), **Jens Peter Bonde** (Danimarkalı - Avrupa Parlamentosu üyesi), **Stratis Korakas** (Yunanlı - parlamento üyesi), **Luciana Castellina** (İtalyan - Avrupa Parlamentosu üyesi), **John Bowden** (İngiliz-hukukçu), **Anne de Boer** (Hollandalı - Avrupa Parlamentosu üyesi, Yeşiller İlericiler Koalisyonu), **Francois Germain - Robin** (Fransız-gazeteci), **Klaus Feske** (Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi Politbüro üyesi), **Sophie Rieger** (Nürnburg Belediye Meclisi üyesi), **Herbert Stiefvater** (Nürnberg Belediye Meclisi üyesi), **Herman Müller** (Nazi Rejiminin Takibatına Uğramışlar Derneği, Antifaşistler Birliği), **Klaus Liebe Harkort** (Fed. Alman - Türkolog), **Horst Nietschke** (Fed. Alman hukukçu), **Michael Sack** (Fed. Alman-hukukçu), **Barbara Wiemann** (Fed. Alman - Nazi Rejiminin Takibatına Uğ-

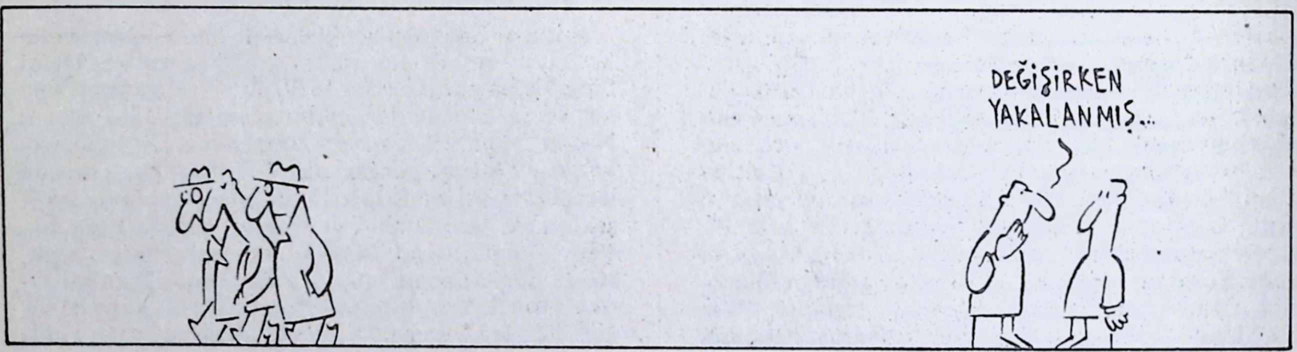
ramışlar Derneği, Antifaşistler Birliği), **Hans G. Schramm** (F. Alman - Bavyera Eyalet Meclisi üyesi), **Detlev Luderwald** (Fed. Alman-Hessen Yabancı İşçiler Girişimi Başkanı), **Jay Ullal** (Fed. Alman - gazeteci), **Gerard Kromschröder** (Fed. Alman - gazeteci), **Peter Niggl** (Batı Berlin - gazeteci), **Eftichis Palıkaris** (Yunanlı-gazeteci), **Hannes Kullmann** (Fed. Alman - gazeteci), **Gisela Parwez** (Fed. Alman - tarihçi).

RADYO - TV'DE HABER

Kutlu Sargın'ın Türkiye'ye geldiklerinde gözaltına alınmaları olayı radyonun 19.00 ve TV'nin 20.00 haberlerinde 50 saniyelik bir haber olarak yer aldı. TV görüntü vermedi.

Bu arada yıllardır Almanya'dan yayın yapan TKP'nin Sesi Radyosu'nun yayınına Kutlu ve Sargın'ın dönüşleri nedeniyle son verildiği açıklandı. TKP'nin Sesi Radyosu, parti genel sekreteri Zeki Baştımar'ın döneminde yayına başlamıştı.

Kutlu ve Sargın'ın avukatları akşam yabancı heyete Elba Restaurant'ta bir yemek verdi. İtalyan milletvekili ve Avrupa Parlamentosu üyesi **Luciana Castellina** yemekte yaptığı konuşmada Cumhurbaşkanı Evren'in konuşmasını beğenmediğini belirtti ve "**Eğer Komünist Parti'ye izin verirsek anarşi başlar diyor. Avrupa ülkelerinin hepsinde komünist partisi vardır, ama anarşi yoktur. Tüm siyasi partilerin kurulması, yasallaşması Avrupa Topluluğu'nun gözettiği temel kuraldır**" dedi.

Cumhurbaşkanı, koşulların komünist partisine uygun olmadığını söyledi

Evren: Yasa enselerinde

17 kasım

MUĞLA (Cumhuriyet) — Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**, TKP Genel Sekreteri **Haydar Kutlu** ile TİP Genel Sekreteri **Nihat Sargın**'ın kasıtlı olarak Türkiye'ye döndüklerini açıklayarak, "**İlgili yasalar enselerine yapışacaktır, kanunun dediği yapılacaktır**" dedi.

Bir haftadır Akdeniz ve Ege kıyı diliminde incelemelerini sürdüren Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Muğla Vilayet Konağı'ndan yurttaşlara hitaben yaptığı konuşmada, Türkiye'nin bugünkü koşulları içinde komünist partisi ile dine bağlı partilerin kurulmasına elverişli olmadığını söyledi.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, 1983 seçimlerinin Türkiye'nin o günkü koşullarına göre kimi kısıtlamalar getirilerek yapıldığını belirttikten sonra, şöyle konuştu:

"1983'te yaptığımız seçimlerde sizlerin oylarıyla seçilen milletvekillerini TBMM'ye gönderdiniz. Yakında da seçim var. Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir diyelim. 1983 seçimleri o günün şartları içinde yapılan bir seçimdi. İç ve dışarda tenkitlere hedef oldu. Biz de istemezdik öyle bir seçimi. Şartlar bazı kısıtlamalar getirdi. Türkiye'de demokrasi yoktur, baskı vardır demeye ne içerde ne dışarda kimsenin hakkı olmayacaktır. Avrupa ülkelerinde bizim karşımızda olan bazı çevreler var. Türkiye'nin her işine karışırlar. Türkiye'de demokrasi yok, baskı var, işkence var derler. Birçok şeyler söylerler. Onların istekleri nedir? O ülkelerde komünist partisi vardır, yeşiller diye bir parti vardır. Türkiye'de de kurulsun derler. Her ülkenin bazı özellikleri vardır."

Anayasanın 14. maddesini okuyan Evren, "**Bu madde kaldığı sürece ne 141, ne 142 ne de 163 kaldırılabilir. Bunu böyle bilesiniz**" dedi. Avrupa'daki bazı çevrelerin bunu bildikleri halde yasadışı kurulmuş TKP'yi desteklediklerini bildiren Evren şöyle dedi:

"Şimdi illegal kurulmuş komünist partisinin bazı üyeleri Avrupa'dan Türkiye'ye gelmeye çalışıyor. Niye Türkiye'ye geliyorlar? Kanunlarımız enselerine yapışacaktır. Sebebi şu: Avrupa'daki komünist parti milletvekillerini de beraberlerinde getiriyorlar. Gelince, bakın Türkiye'de demokrasi yok diyecekler. Bunun için Türkiye'yi AT'ye alamazsınız, diyecekler. Sebebi budur gelmelerinin. Bazıları hapise girerek kahraman olmaya çalışıyorlar. Türkiye'de kanunlar herkese eşit uygulanır. Kimseye ayrıcalık tanınmaz. Kanun ne diyorsa o yapılır."

Evren, konuşmasının son bölümünde, "**Bir zaman gelecek böyle partiler kurulacaktır. Ama bugün Türkiye'nin koşulları müsait değildir. Türkiye'de komünist partisi kurmaya izin verirsek, diğerlerine de müsaade etmek gerekir. O zaman düşünün kargaşayı. Daha yeni kurtulduk.**

Böyle partiler kurulursa, Türkiye'de 80'den önce-

ki tehlikelerle karşı karşıya gelebiliriz. Komünist partisinin kurulması, bugün olamaz. Olmaması da memleket hayrınadır. Bunu niye söylüyorum: Zira cumhurbaşkanının görevleri arasında, anayasayı gözetmek de vardır. Bunu gözetmek zorundayım. Bu makam korkuluk makamı değildir, bir sembol değildir" dedi.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren TKP ve TİP Genel Sekreterlerinin gözaltına alınması haberini Muğla'da öğrendi. Marmaris'e geçen Evren, gece de gelişmeleri yoğun bir telefon trafiğiyle izledi. Cumhurbaşkanı Evren'in bu sabah Dalaman'da halka hitap edeceği ve bu konuya yeniden değineceği öğrenildi.

İNÖNÜ

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, dün Çankırı - Kastamonu gezisinden dönerken seçim otobüsünde, Kutlu ve Sargın'ın gözaltına alındığı anımsatılınca şunları söyledi:

"Bugünkü şartlar içinde beklenen bir şeydi. Bugünkü yasaların ve iktidarın yorumlanması ile uygulanma şeklinde böyle bir sonuç bekleniyordu. Şimdi mahkeme karar verecek sanıyorum. Tutuklanıp tutuklanmamaya o safhada. Onun davranışını göreceğiz. Onu bekliyoruz. Benim bu safhada söyleyecek bir şeyim yok."

İnönü, **"göz bağlama"** ile ilgili bir soruya karşılık verirken de, **"Türkiye'deki vatandaşların birçok kötü uygulamalara uğradığını görüyorum. Bunların hepsine karşı çıkıyoruz. Bu olay, bunları sadece bütün dünyaya duyurmuş oluyor"** dedi.

Evren, TKP ve TİP liderlerinin dönüşünü 'kötü niyet' olarak niteledi

'Direktif almışlar'

BARIŞ KUDAR *18 kasım*

DALAMAN — Cumhurbaşkanı **Kenan Evren**, TKP Genel Sekreteri **Haydar Kutlu** ile TİP Genel Sekreteri **Nihat Sargın**'ın Türkiye'ye gelmeleriyle ilgili olarak, **"Ne işleri var? Şimdi tam 13 gün kalmış seçimlere. Akılları başlarına şimdi mi geldi bunların. Bunun altında mutlaka kötü niyetler saklı. Bunlar, bir merkezden direktif alarak Türkiye'ye gelmişler"** dedi. Evren, Kutlu ve Sargın ile birlikte gelenleri de suçlayarak, **"Şimdiye kadar Türkiye'yi nasıl karıştırmışlarsa, yine karıştırmaya devam edecekler"** diye konuştu. Evren, erken seçimlerin huzur içinde geçeceğini ve Türkiye'nin demokratik sistem yolunda yürümeye devam edeceğini söyledi.

TKP ve TİP genel sekreterlerinin kalabalık bir Avrupalı parlamenter grubuyla Türkiye'ye gelmelerini eleştiren Evren, **"Türkiye'nin gelişmesini istemeyen bazı güçlerin"** bunlar olduğunu söyledi. Evren konuya ilişkin görüşünü şöyle açıkladı:

"Bu güçler, şimdiye kadar Türkiye'yi nasıl karıştırmışlarsa, yine karıştırmaya devam edeceklerdir, nitekim ediyorlar. Ne işleri var acaba şimdi geliyorlar. Seçime 13-14 gün kalmış, geliyorlar. Şimdi mi geldi akılları başlarına. Bunun altında mutlaka kötü niyetler saklı."

Gelenlerin tek bir merkezden emir aldıklarını öne süren Evren, **"Türkiye'de de çeşitli fraksiyonlar vardır. Ama bunların hepsi de aynı merkezden direktif alırlar"** dedi. Evren, Türkiye'nin Güneydoğu bölgesinde memleketi bölmek, parçalamak isteyenlere destek veren, Kıbrıs'taki Türk askerlerini eleştiren ve bir radyodan emir alan kişilerin ülkeye ne yarar getireceğini sordu. Evren, sözlerine şöyle devam etti:

"Bunlar, ne zamanki Türkiye'de kendi kendilerine direktif verebilecek bir duruma gelebilecekler, ne zaman dışarıdan direktif almayan 'Europa komünizm' dediğimiz Avrupa komünistleri gibi başka yerden emir almayacak duruma gelirler, o zaman belki Türkiye'de bu partiler kurulur. Fakat neden şimdi, neden tam seçim yapılacağı sırada bu yapılıyor? Bunu anlamak mümkün değil ve gördüğünüz gibi büyük bir grup halinde gelmişler. Türkiye'nin istikrarını bozmak isteyen güçler bunlardır. Türkiye, demokratik sistem yolunda hızlı adımlarla yürürken, bunu nasıl baltalarız, nasıl Türkiye'yi karıştırırız diye bir çaba içerisindeler. Ama Türkiye, bu oyuna gelmeyecektir, gelmemelidir. Kanunlarımız vardır, kanun hâkimiyeti vardır, biz adaletimize güveniyoruz. Bu bakımdan bunların bir netice alacağını zannetmiyorum. İnşallah seçimler, huzur ve güven içerisinde hiçbir olay olmadan cereyan edecek ve Türkiye yürümekte olduğu demokratik sistem yolunda devam ede-

cektir."

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Antalya ve Muğla'nın ilçelerini kapsayan altı günlük gezisini dün tamamlayarak Ankara'ya döndü. Uçağa binmeden önce Dalaman'da yurttaşlara hitap eden Evren, **"Ben hiç kimseye iltimas yapmam. Biz iyilik yaparız, iyilik iltimas ise onu da yaparız"** dedi. Yurttaşlardan ev yaparak, görev yapan memurlara kiraya verilmesini de isteyen Evren, daha sonra Dalaman Havaalanı'nda basın mensuplarına çeşitli açıklamalarda bulundu. Ankara'daki sinir gerginliğini atmak için yurt gezilerine çıktığını söyleyen Evren, Marmaris yöresine yerleşmeyi düşündüğünü bildirerek, şöyle dedi:

"Marmaris'te bir yer buldum gibi. Kesem elverirse, ev yapabilecek durumum olursa orayı almayı düşünüyorum. Benim kimseye verilmeyecek hesabım yok. Çalmadım, çırpmadım. Hesabım kitabım açık. Ankara'daki dairemi satıyorum, İzmir'deki yazlığımı satacağım. Tasarruflarım da var. Hayatımın son dönemlerini burada geçirmek isterim."

Yaptığı konuşmalarda politik konulara değinmediğini anımsatan Evren, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Seçim arifesindeyiz. Cumhurbaşkanının politik konuşmalar yapması mahsurlar doğurur. Bu seçim propagandaları sırasında beni memnun eden husus, vatandaşların eskiden olduğu gibi birbirleriyle kavga etmemesidir. Eskiden gruplar birbirine girer, taşlı sopalı kavgalar olurdu. İşte bunlar, demokratik sisteme geçmenin sancıları idi. O sancıları atlattık. Bugün Asya ülkelerinde ufacık bir seçim olsun, kaç kişi ölüyor. Demek ki vatandaş, artık iyiyi, doğruyu, güzeli seçme durumuna gelmiş. Bizim de aradığımız buydu zaten. Vatandaş, çeşitli partilere bölünmüş olabilir, ama bundan dolayı birbirlerine düşman olmamaları lazım. Bu durum böyle devam ederse, demokrasi hızla gelişecektir."

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, daha sonra askeri bir uçakla Ankara'ya geçti.

Cumhurbaşkanı Evren, yazlık konut için Marmaris'in Armutalan koyunun Bakacak mevkiinde arsa arıyor. Evren'e buradan ev yaptırması için emekli büyükelçi **Özdemir Benler** yardımcı oluyor. Evren'in almak istediği arsa orman ve Hazine alanları dışında, şahıs arazisi.

Cumhurbaşkanı ve Komünist Parti

Doç. Dr. BÜLENT TANÖR / *18 kasım*

Cumhurbaşkanı, 16.11.1987 günü Muğla'da bir konuşma yaptı. Bu konuşmada dile getirilen bazı hukuki görüşler tartışılmaya değer niteliktedir. Konu cumhurbaşkanının siyasal sistemdeki yeri ve anayasal düzenlemelerin isabetliliği üzerinde de yeniden düşünmeyi gerektiriyor.

Cumhurbaşkanı; komünist, faşist ve şeriatçı partilerin kurulmasının hukuki engelini yalnız yasalarda değil, öncelikle anayasada buluyor. Hemen belirtelim ki, bu konuşmada parti yasaklamalarından söz edilirken, TCK md. 141, 142 ve 163'e dokunulması yanlıştır; bu maddeler sadece düşünceyi açıklama özgürlüğü ve bunun özel bir biçimi olan dernek kurma hakkıyla ilgilidir. Partilerle ilgili yasaklamalar ise Siyasi Partiler Kanunu'nda yer alır. Şimdi bu düzeltme çerçevesinde yukardaki görüş ele alınabilir. Anayasa bu partilerin özellikle de güncelliği bakımından komünist partilerin (KP) kurulmasına engel midir?

Anayasanın özgürlükler karşısındaki otoriter tutumu iki türlüdür: ya kendisi **doğrudan yasaklar** koymuştur ya da Meclise **sınırlama olanakları** vermiştir. Cumhurbaşkanının dayandığı 14. md. bunlardan hangisine girer? Eğer anayasa bu maddeyle bizzat siyasal yasaklar koymuş, daha doğrusu Siyasi Partiler Kanunu'nda öteden beri var olan yasakları tekrarlamışsa, TBMM'nin bunları bir yasa değişikliği yoluyla kaldırma yetkisi olamaz; konu bir anayasa değişikliğini gerektirir. Yok eğer 14. md. doğrudan bir yasaklama kuralı değil de, yasamaya yetki tanıyan, ama onu bu türden yasaklar koymaya ya da bunları korumaya zorlayan, sadece bu yasakları anayasaya aykırı sayılmaktan kurtaran bir hükümse, o zaman anayasa değişikliğine gitmeden de siyasal partiler yelpazesi genişletilebilecek demektir.

ANAYASA MD. 14

Biz daha önce de anayasa md. 14'ü, sadece yetki vermek ve olanak tanımakla yetinen bir kural olarak görmediğimizi belirtmiştik (1). Bu hükmün, **doğrudan anayasal sınırlama ve yasaklama** kimliği ağır basmaktadır. Yasama, bu alandaki anayasal buyruğa uygun düzenlemeleri yapmak yükümlülüğü altındadır. Dolayısıyla, Cumhurbaşkanının (ve muhtemelen hukuk danışmanlarının) 14. md.'yi ileri sürmeleri normaldir.

Ancak işin bundan sonrasında mantığın yolları ayrılmaktadır.

Bir kere, TCK md. 141, 142 ve 163'ün **bugünkü biçimleriyle** korunması bir anayasal zorunluluk değildir. Bu maddelere **"cebir"** unsurunun eklenmesi anayasa md. 14'ün **açıkça** yasakladığı bir şey değildir.

İkincisi, siyasal partiler açısından soruna bakarsak, söz konusu madde başka bazı anayasa maddelerinden farklı olarak, **açık somut** ve **belirli** yasaklar değil, yasama tarafından geniş ya da dar yorumlanabilecek **soyut** yasaklar koymaktadır. Örneğin anayasa, siyasal partilerin gençlik ve kadın kolları kurmalarını yasaklamışken, yasa yoluyla bunlara izin verilemez; bu alanda serbestlik anayasayla açık ve kesin olarak kaldırılmıştır. Buna karşılık, çoğulcu demokratik düzene uygun KP'lerin kurulmasına yasayla olanak sağlanmasına anayasa **açıkça** engel değildir. 14. md'deki ibareler, sadece **"ihtilal ve sınıf diktatörlüğü"** çerçevesi içinde yorumlanabilir. Bu takdirde, söz konusu yasak bölgenin (ihtilal ve sınıf diktası) dışında seyreden KP'lerin yasallılığının tanınması, bir anayasa değişikliğini gerektirmez. Sırası gelmişken hatırlatmak yararlı olur ki, başta Anayasa Mahkemesi ve Cumhuriyet Başsavcılığı'nın sürekli denetimleri olmak üzere **"yakın takip"** altında tutulan Türk siyasal parti hayatı, bazı çevrelerin gösteregeldiği aşırı hassasiyeti karşılayacak emniyet mekanizmalarına zaten fazlasıyla sahiptir.

KP'LER VE ŞERİATÇI PARTİ

Cumhurbaşkanı, KP'lere izin verilirse, şeriatçı partilere de izin vermek gerekir diyor. Bu mantık siya-

sal düzlemde tutarlıdır: Özgürlük eşit olarak dağıtılmalı, ideolojik ayrımlara uğratılmamalıdır (aslında bugün dincilik, siyaset ve devlet katında itibar ve ayrıcalık sahibidir.) Ama aynı mantık, hukuki açıdan pek de sağlam görünmüyor.

KP'lerin, Türk anayasalarındaki deyimle **"demokratik siyasal hayat"**a uygun davranabilecekleri bütün Batılı demokrasilerde kanıtlanmıştır. Bugün artık bir KP mutlaka, hukuki ölçüler açısından **"demokrasi yıkıcısı"** değildir.

Ama benzeri mantık, şeriatçı partiler için aynı sonuçlara kadar yürütülemez. Şeriatçı parti, **"demokratik"** biçimiyle bile olsa, bir başka anayasal ilke olan laikliğe karşıdır. Batılı anlamda demokratik KP'ler vardır, ama **"laik bir şeriatçı parti"** (!) düşünülemez.

Bu nedenle KP'ler ile şeriatçı partiler bu anayasa karşısında bile farklı konumdadırlar.

BİTİRİRKEN

Cumhurbaşkanının konuşması, asıl anayasanın kendisiyle ilgili bir takım sorunların yeniden deşilmesine olanak sağlıyor.

Birincisi, bu olayda da Cumhurbaşkanı, klasik parlamenter rejim modelinin dışında, aktif bir tutum içindedir. Siyasal ve hukuki bir tartışmaya taraf olmuş, hükümet ve Meclisin alanlarına girmiştir. Hükümetle Cumhurbaşkanı arasında varlığı daima hissedilen **"ekonomi hükümete, yüksek devlet işleri Cumhurbaşkanına"** şeklindeki iş bölümü ve karşılıklı anlayış, burada da etkili olmuş olabilir. Ama bu ayrı bir konudur. Anayasal açıdan ise Cumhurbaşkanı tarafsız ve sorumsuzdur. Gariplik şuradadır ki, bu makam yine anayasa eliyle son derece önemli yetkilerle donatılmıştır. Üstelik Cumhurbaşkanı, **"Anayasanın uygulanmasını, devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözetir"** (md. 104). Bu son hükmün önemi, şimdi bir kez daha iyice su üstüne çıkmaktadır. Cumhurbaşkanları bu maddeye dayanarak siyasal hayata, özellikle kuvvetler ayrılığı ilkesine aykırı bir şekilde yasama politikalarına karışabilecekler, ama yine de sorumsuzluk statüsünden yararlanacaklardır. Anayasanın diken üstüne oturduğu noktalardan biri de budur. Hiçbir zorunluluk yokken keyfi olarak parlamenter rejim içine sokulan bu **"yarı başkansal"** unsurlar, klasik modelin üstünlüğünü sarsmaya devam edecektir.

İkinci nokta, anayasanın siyasal hukuk olayları karşısındaki yeriyle ilgili bir saptamadır. 82 metni, normal usullerle, teamüllerle, uzlaşmalarla ya da yasa değişiklikleriyle çözülebilecek ya da hukukun alanına girmeyen konuları kendine iş edindiğinden, siyasal hayatta da adım başı sorun çıkartmaktadır. Milletvekili transferlerinden sendikal tıkanıklıklara, oradan siyasal yasaklara kadar uzanan geniş alanda, sırf anayasal yasaklama çözümü için, ya anayasanın üzerinden atlanması (md. 84'ün uygulanamaması) ya da referandum gibi sakat ve yıptarıcı yollara (geçici md. 4) sapılması gerekmiştir. Anayasa daha şimdiden bu haliyle, sanki kriz üreten bir jenetarördür, bir bunalım dinamosudur.

Bugün, siyasal hayattaki doğallaşma eğilimlerinin karşısında anayasa (md. 14) engelinin çıkartılması, bir yandan 82 Anayasası'nın asıl işlevini bir kez daha uyguluyor (güdümlü siyaset ve demokrasi), öbür yandan da çok daha kolay aşılabilecek sorunların bu anayasa yüzünden nasıl çıkmazlara sürüklenebileceğini gözler önüne seriyor.

(1) B. Tanör, **İki Anayasa**, Beta Yay., İstanbul

Neresinden Tutarsan Tut, Tutulmuyor

İLHAN SELÇUK *18 kasım*

Sürgünde yaşayan Türkiye Birleşik Komünist Partisi yöneticileri Haydar Kutlu ile Nihat Sargın, ülkemize döndüler; uçağın merdiveninde polisçe gözaltına alındılar ve gözleri bağlı olarak DAL'a götürüldüler.

DAL ne ki?

Gazetelerin yazdığına bakılırsa DAL "Derin Araştırma Laboratuvarı" imiş.

Aynı gün Cumhurbaşkanı Evren, Muğla'da bir konuşma yaparak ilginç şeyler söyledi:

"Niye Türkiye'ye geliyorlar? Kanunlarımız enselerine yapışacaktır. Sebebi şu: Avrupa'daki komünist parti milletvekillerini beraberlerinde getiriyorlar. Gelince 'bakın Türkiye'de demokrasi yok' diyecekler. 'Bunun için Türkiye'yi AT'ye alamazsınız' diyecekler. Sebebi budur gelmelerinin. Bazıları hapise girerek kahraman olmaya çalışıyorlar."

Neresinden tutarsanız tutun; çelişkili konuşmalar, davranışlar, yorumlar...

★

Cumhurbaşkanı Evren'in Muğla konuşması "kefil" olduğunu söylediği 1982 Anayasası'na da ters düşmektedir.

1) Eğer ortada yargının yetkisine giren bir durum varsa, Cumhurbaşkanının susması gerekir. Çünkü Evren "kanunlarımız (Sargın ile Kutlu'nun) enselerine yapışacaktır" dediği zaman adalet adam-

larına emir vermiş görüntüsünü vermektedir. Bu tür konuşmalar devletin emniyetinde, savcılığında, mahkemesinde tedirginlik yaratmaz mı? Savcı ya da yargıcın bağımsız ve yansız konumuna gölge düşürmez mi?

2) Sayın Evren'in sözlerinde hem AT'ye girmek isteği dile getiriliyor hem de Avrupa Topluluğu'nda geçerli demokrasiye karşıt fikirler ileri sürülüyor. Bu çelişkinin artık kafalarda çözümlenmesi gerekiyor. Ancak Cumhurbaşkanı Evren'in en çok şu sözleri şaşırtıcıdır:

"— (Sargın ile Kutlu) gelince 'bakın Türkiye'de demokrasi yok' diyecekler."

Peki, Türkiye'de demokrasi var mı?

Eğer varsa -ki Cumhurbaşkanı 'var' diyor- iki komünistin iddiasıyla demokrasi yok olmaz; eğer demokrasi yoksa, demek ki iki komünist bir gerçeği dile getiriyor.

3) Cumhurbaşkanı Evren diyor ki:

"— Bazıları hapse girerek kahraman olmaya çalışıyorlar."

Eh, bugün Türkiye'de yüzlerce, belki binlerce komünist çezaevlerinde yatıyor.

Kahraman mı bunlar?

Eğer Evren'in sözleri doğruysa bizim çok partili rejim kahraman üretme fabrikası o işi çalışıyor.

4) Cumhurbaşkanı Evren soruyor:

— "Niye Türkiye'ye geliyorlar?" Sargın ve Kutlu bugün Türkiye'de geçerli yasalara göre suç işlemişlerse yurda gelerek adalete teslim olmaları doğru değil midir? Devletin görevi de suç işleyen yurttaşı dünyanın neresinde olursa olsun yakalayıp mahkemeye çıkarmak ve kanunları uygulamak değil midir?

Sayın Evren'in çoğu konuşması gibi Muğla'daki açıklaması da zincirleme talihsizliğin birbirine eklenmiş tutarsız mantık halkalarından oluşuyor.

Cumhuraşkanının meydanda nutuk söylemesi gerekiyorsa, önceden hazırlanmış bir yazılı metni okumasında yarar vardır; çünkü, doğaçtan söylevler dağılıyor, tutarsızlaşıyor, kendi içinde çelişkili tümcelerden oluşuyor.

☆

Başbakan Turgut Özal diyor ki:

"— Çağ atladık!.."

Kimbilir, Komünist Partisi yöneticileri de Türkiye'ye nasıl çağ atladığımızı görmek için gelmişlerdir; oysa biz adamların gözlerini bağlıyoruz.

Olur mu canım?

Demokrasiyi Herkes Öğrenecek...

ALİ SİRMEN *18 kasım*

En sonunda geldiler. Haydar Kutlu ve Nihat Sargın önceden belirttikleri gün Ankara'ya ayak bastılar ve gözaltına alındılar.

TBKP'nin iki önderinin geliş tarihleri konusunda yazılıp söylenecek çok şey var. Her şeyden önce, politikada çok önemli bir öğe olan zamanlamanın doğru yapılıp yapılmadığı konusunda çok ciddi kaygılarımız olduğunu belirtmek isteriz. Bunca zaman durduktan sonra, bazı gelişmelere kapı aralandığı izlenimi edinilmeye başlandığı bir sırada, gelişmelere kısa devre yaptıran bu geliş tarihinin seçilmesinde hangi ölçütlerin rol oynadığını bilemiyoruz.

TBKP'nin üyesi ve yandaşı olmadığımıza göre, (hoş bu tür partiler yasak olduğundan kimse üyesi ve yandaşı olamıyor ya yasal olarak) bu konuda bir şey söyleme yetkisini kendimizde bulamıyoruz. Öte yandan yasaklanmış ve etkisiz bir partinin seçimini eleştirme yetkisini de, söz hakkı elinden alınmış kişilerin yanıt verme olanağı olmadığından, yine kendimizde bulamıyoruz.

Ancak, Kutlu ve Sargın'ın gelişiyle başlayan olayları da ülkemiz demokrasisi açısından, daha doğrusu ülkemizde demokrasinin nerede olduğunu göstermesi açısından acı verici olarak görüyoruz.

Her şeyden önce, Kutlu ve Sargın'ın gözlerinin bağlanarak DAL'a götürülmelerini anlamak ve kabul etmek olanaksızdır. Bu iki kişi, gözaltına alınacaklarını ve belki de tutuklanacaklarını bilerek yurda dönmüşlerdir. Kaçmaları söz konusu olmadığına göre, değil gözlerinin bağlanması, kelepçelenmeleri bile gerekli değildi. Yasal işlem ne ise o, yabanıllık gösterisi yapılmadan da yerine getirebilirdi.

Bize öyle geliyor ki, Kutlu ve Sargın'a uygulanan yöntem, yasal işlemin bir parçası değil, bir gözdağı verme girişimidir.

Bundan Türkiye Cumhuriyeti ile demokrasimiz ne kazanmıştır sorusunu devletin doruğundan, gözleri bağlayan görevlisine kadar herkes ciddi olarak düşünmelidir.

İşin daha acı olanı da gariplikleriń, Türkiye'de sanıklara nasıl davranıldığını dünya âleme açıkça gösteren bu uygulama ile sınırlı kalmamış olmasıdır.

Başbakanlıkça cumartesi günü yapılan açıklama da, gerçekleri saptırmanın çarpıcı bir örneğini oluşturmaktır. Gerçekten de TKP ve TİP ile ilgili olarak "silahlanmak, silahları eylem bölgesine sevketmek, bir partinin mensuplarına karşı silah kullanmak" suçlamalarının gerçeklerle bağdaşır hiçbir yönü yoktur.

Nitekim arkadaşımız Uğur Mumcu da dünkü yazısında bu gerçeği dile getirmiş ve TİP ve TKP ile ilgili kesinleşmiş askeri yargı kararlarını gözler önüne sürerek, bu iki kuruluşun da silahlı eylemlerle ilgisi olmadığını açıklamıştır.

Doğrusu Başbakanlığın yargı kararlarını (ki, hem de 12 Eylül yargı kararları) hiçe sayarak yaptığı açıklama, insanı böyle bir yerin ciddiyeti konusunda acı acı düşündürecek niteliktedir.

Sayın Evren'in Muğla konuşmasına ise hiçbir demokratın, demokrasiden yana olan hiç kimsenin, hiçbir liberalin katılmasına olanak yoktur.

Her şeyden önce, Sayın Evren artık bir gerçeği görmelidir. Avrupalılar, iki de bir bizim içişlerimize

karışmıyorlar, İki de bir onların kapısını çalıp, "bizi Avrupa'ya kabul edin" diyen biziz. O zamanlar onlar da Avrupa'ya katılmanın önkoşulunun demokrasi olduğunu, her şeyden önce demokrasinin gereğini yerine getirmemizin zorunluğunu dile getiriyorlar. Kaldı ki, insan hakları artık evrenselleşmiş bir konudur ve bir iç sorun olmaktan çıkmıştır. Altında Türkiye'nin de imzası bulunan Helsinki Sonuç Belgesi insan haklarını herkesin karışabileceği evrensel bir konu haline getirmiş bulunmaktadır.

Türkiye'de bugün koşulların komünist partisi ve şeriatçı partilerin kurulmasına elverişli olmadığı, her ülkenin özellikleri olduğu savı da geçersizdir.

Her şeyden önce demokrasinin evrensel kuralları vardır. "Benim ülkemin bazı özellikleri var, ben ona göre demokrasi yapacağım" derseniz, kimse sizi ciddiye almaz, ödüllendirmek istediğiniz insanlar bile gelip gerçeği yüzünüze vuruverirler.

Kaldı ki, hiçbir ülkede bir kişi yeri ne olursa olsun, koşulları kendi başına yorumlayarak, efendim bugün koşullar elvermiyor, demek hakkına sahip değil. Koşullar hakkında kararı kim verecek? Hangi demokraside tam demokrasiye geçişin koşullarının saptanmasının tekeli bir kişiye verilmiştir?

Komünist partiler kurulursa şeriatçı partiler de kurulur, savı da geçersiz. Demokrasilerde, şiddete başvurmamak koşuluyla her düşünce savunulur, bu arada şeriat düşüncesi de. Biz ona karşıysak, demokratik platformda ve siyasal mücadele ile onu alt etmek zorundayızdır.

Kaldı ki, Türkiye'de şeriatçılık, tarihimizin en büyük aşamasını, tarihimizin en büyük yasaklarının dönemi olan 12 Eylül'de yapmıştır. Daha hiç kimse Türkiye'nin devlet görevlilerine şeriatçı Rabıta'nın maaş vermesi kararnamesinin altında kimlerin imzası bulunduğunu unutmuş değildir. Okullara zorunlu din dersi koyduranların laikliği savunmaları ise hiç mi hiç inandırıcı olmamaktadır.

Öte yandan da, bugün Türkiye'de şeriatçılığın savunusunu yapan siyasal kuruluşların olmadığını kim söyleyebilir?

Bırakın siyasal kuruluşları, Türkiye'nin can damarı milli eğitimi şeriatçıların elinden kurtarmak için büyük bir savaşım verilmesi gerektiğini görmeyen mi kaldı?

Bütün bu gerçekler göz önünde bulundurulunca, gerçek bir demokrasinin, ancak 141, 142. ve 163. maddelerin kalkmasıyla olanaklı olacağını görmemek elde değil.

Bu arada, 1982 Anayasası var oldukça bu maddelerin kalkamayacağı savı da tutarsızdır.

Her şeyden önce, eğer 1982 Anayasası, demokrasiye elvermiyorsa değiştirilmesi gerekir. Nitekim Türk halkı, 1982'de baskı altında kabul etmek zorunda kaldığı bu anayasanın en büyük yasağını getiren geçici 4. maddesini özgür iradesiyle hem de nice kurnaz yöntemleri aşarak değiştirmiştir.

Öte yandan, 1982 Anayasası değiştirilmeden de 141, 142. ve 163. maddelere cebir şiddet öğesini ekleyip onlara daha hukuka yakın bir yapı vererek, bugün Türkiye'de şiddete başvurmayan komünist ve şeriatçı partiler kurulması olanaklıdır.

Bu gerçeği görüp anlayabilmek için hukuk fakültesi ikinci sınıf öğrencisi düzeyinde hukuk bilgisine sahip olmak yeter.

Politikacılarımız şunu iyi bilmelidirler: Korkuluk olmamak, illa korkutucu olmak demek değildir.

Zaman onlara da herkese de bu gerçeği de demokrasiyi de öğretecek. İsteseler de öğretecek, istemeseler de.

Yılmaz, Türk-İş toplantısında ANAP'ı eleştirdi

"İşçiye verecek hiçbir şeyi yok"

18 kasım

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türk-İş Genel Başkanı **Şevket Yılmaz,** ANAP'ın işçiye verecek hiçbir şeyinin olmadığının seçim beyannamesiyle bir kez daha ortaya çıktığını belirterek, 80 sayfalık beyannamede işçi sorunlarına ayrılan 1 sayfanın işveren istekleri doğrultusunda olduğunu söyledi. Yılmaz, işçilerin aldatılma çabaları karşısında, örgütlerinin uyanık olmasını ve uyarı görevini yapmasını istedi.

Yılmaz, Türk-İş bölge ve il temsilcileri toplantısında, toplantının amacının bir durum değerlendirmesi yapmak olduğunu bildirerek, ANAP'ı eleştirdi. Yılmaz, böyle bir değerlendirmede inceleme konusunun siyasal iktidarın tutumu olduğunu ifade ederek, siyasal iktidarın, temsil ettiği çıkarlar elvermediği için, Türkiye'nin ekonomik olarak güçsüz durumdaki çoğunluğunun çıkmazlarına, sorunlarına çözüm getirmediğini söyledi.

Yılmaz, ANAP iktidarının enflasyonun kontrol altına alınması adı altında sürdürdüğü ekonomik politikasının iflas ettiğini belirterek, işçilerin reel ücretlerinin son yedi yılda yüzde 50 oranında düştüğünü bildirdi. Türkiye'de işsizliğin yüzde 20'lere dayandığını, vergilendirmede ve gelir dağılımında Türkiye'nin en adaletsiz ülkeler arasında yer aldığını söyleyen Yılmaz, işgücünün uluslararası tekellere peşkeş çekilmeye çalışıldığını ileri sürdü.

KİT'lerdeki sözleşmeli personel uygulamasını eleştiren Yılmaz, **"KİT'ler, 1 ay öncesinden feshi ihbarda bulunmak koşulu ile sözleşmeyi her zaman sona erdirebilir ve bu halde tazminat ödemesi gerekmez. Bu personel toplu iş sözleşmeleri kapsamına alınmaz ve bunlara toplu iş sözleşmeleri ile sağlanan hiçbir ayni ve nakdi menfaat verilmez"** dedi.

ANAP iktidarının sendika hakkını, toplu pazarlık ve grev hakkını şimdiki olumsuz yapısı ile koruma çabasında olduğunu bildiren Yılmaz, sendikaların ana tüzükleriyle kendi yapılarına uygun düzenleme yapmasının engellendiğini bildirdi.

ANAP iktidarının icraatlarının, çalışma hayatındaki olumsuzlukların temel nedeni olduğunu ifade

eden Yılmaz, şunları söyledi:

"ANAP'ın işçiye verecek hiçbir şeyi olmadığı, seçim beyannamesi ile bir kez daha ortaya çıkmıştır. 80 sayfalık beyannamede, işçi sorunlarına tek bir sayfa ayrılmıştır ve orada ortaya konan görüşler tümüyle işveren istekleri doğrultusundadır. Başta siyasal iktidar olmak üzere, tüm siyasal partilerin önümüzdeki 5 yıl içinde yurdumuzda gerçekleştirmeyi amaçladıkları hizmetleri Türk milletine duyurdukları şu günlerde böyle bir durum değerlendirmesinin son derece önemli olacağına inanıyorum. İşçinin kimin kendisinden yana, kimin karşısında olduğunu yaşadığı sıkıntılarla çok iyi belirleyeceğine inanmakla birlikte, aldatma çabalarına karşı örgütümüzün uyanık olmasını ve gerekli uyarı görevini yapmasını bekliyor ve istiyorum."

Borsa borsaya benzedi

A. YILDIRIM *18 kasım*

Tophane'de önceki gün yeni binasında yeni sistemle çalışmaya başlayan Borsa atağa geçti. Başbakan Turgut Özal'ın Özelleştirme açıklamasıyla 3 ay önce başlayan kriz ve durgunluk da yerini canlılığa bıraktı. Geçen haftadan gelen canlanma umudu, açılışta Başbakanın **"Borsa'ya her türlü desteğin verileceğini ve yabancıların Borsa'da alım satımını sağlayacak kâr transferi kararnamesini"** imzalayacaklarını açıklamasıyla birleşince, yatırımcılar yaklaşık 3 aydır sürdürdükleri hisse senedi perhizini bozarak alıma geçtiler. Bunun sonucunda bazı hisse senedi fiyatlarında ilk gün yüzde 300'lere varan artışlar meydana geldi. 1. Pazardaki 45 hisse senedi ortalamasından oluşturulan İMKB Endeksi 3 aydan beri ilk kez artışa geçti. Bir günde 138 puanlık artışla rekor kıran İMKB Endeksi 702 puana yükseldi.

Borsadaki gelişmeleri değerlendiren yatırımcı İhsan Özalp şöyle dedi:

"Fiyatlar yatırım için çok cazip. Bu artışın aslında fiyatlar normal düzeylere gelene kadar sürmesi doğaldır. Yeni sistemde alım satıma açıklık getiriliyor. Neyi alıp neyi sattığımızı, kimden alıp kime sattığımızı, kaç paradan sattığımızı artık biliyoruz. Talebimiz de artık anında karşılanıyor. Öyle banker kapılarında üç gün, beş gün hisselerin durumu ne oldu diye gidip gelmeyeceğiz." Bazı yatırımcılar da, hızlı düşüşten sonra yaşanan bu hızlı çıkışın sağlıklı olmadığı savıyla yalnızca işlemleri izlemekle yetiniyorlar.

SİSTEM NASIL ÇALIŞIYOR?

Borsada ilk kez Avrupa borsalarında görülen bir canlılık yaşanırken, yatırımcılar ve Borsa aracı üyeleri de yeni sisteme kolayca ayak uydurdular. Bir bölmeyle ortadan ayrılan salonun bir tarafında yatırımcılar merakla karşı tarafta bulunan tahtalarda hisse senedi fiyatlarını izlediler ve komisyoncularına alım emirleri verdiler. Müşterileri ile komisyoncular arasındaki iletişim, zaman zaman bağırarak, zaman zaman da yabancı borsalarda olduğu gibi el işaretleriyle gerçekleşti.

Borsa üyeleri kendi taraflarındaki tahtalara, hisse senetlerinin alım ve satım fiyatlarıyla miktarları yazıyorlar. Yatırımcılar da kendi alım ya da satım emirlerini yazılı ya da sözlü olarak doğrudan komisyonculara iletiyorlar. Teklif edilen fiyatların çakışması halinde işlem gerçekleşmiş sayılıyor. Hemen orada borsa komisyoncusu ile müşteri sözleşmeyi imzalayarak satışı gerçekleştiriyorlar.

İhracata teşvik, ithalata kolaylık

19 kasım

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Bakanlar Kurulu, otomobil, demir-çelik ve video kaset ithalatını ucuzlattı. İhracata ise ek teşvikler getirildi. Buna göre, boyalı kalem ihracatı da teşvik kapsamı altına alınırken, yeni getirilen teşviklerin 1 Eylül 1987'den itibaren geçerli olması kararlaştırıldı.

Bakanlar Kurulu'nun dünkü Resmi Gazete'de yayımlanan kararına göre, motor hacmi 1700 cc'ye kadar olan binek otomobillerden alınan fon kesintisi, yüzde 40'tan yüzde 30'a indirildi. Otomobil ithalatçıları, yapılan indirimin 10 milyon liralık ithal otomobilde 350-400 bin liralık ucuzluk sağlayabileceğini, ancak bu miktarın da döviz kuru değişimleri nedeniyle kısa sürede eriyeceğini ifade ettiler.

Otomobil İthalatçıları Derneği'nin ilk yönetim kurulu toplantısında Genel Sekreterliğe getirilen Haşmet Alakan ise kişisel olarak ithal maliyetlerinde yüzde 2.5-2.9 arasında bir düşüşe yol açacak fon indiriminin fiyatlara yansıtılması gerektiği düşüncesinde olduğunu bildirdi. "**Ancak bu ithalatçıların inisiyatifine kalmış bir olaydır**" diyen Haşmet Alakan; BMW ithalatçısı olarak Borusan'ın stoklar da dahil olmak üzere satış fiyatında bu oranda indirime gideceğini açıkladı.

Bakanlar Kurulu'nun aynı kararıyla, demir ya da çelikten çubuklarla, maden aramalarında kullanılan boruların ithalinde ton başına alınan fon da 35 dolardan 5 dolara indirildi. Aynı kararla hassas duruma getirilmiş boş şerit halindeki film ithalinde yüzde 10 yerine yüzde 1, bant genişliği 1.9 cm'nin altındaki boş video bantlarının ithalinde ise yüzde 60 yerine yüzde 5 gümrük vergisi uygulanacak.

Para ve Kredi Kurulu'nun Resmi Gazete'de yayımlanan tebliğlerine göre de koyun ve kuzu derisinden süet olanlar da dahil olmak üzere bluz ve yelekler için adet başına 5 dolar, kaban ve manto için de yine adet başına 7 dolar karşılığı Türk Lirası prim ödenecek. Kurşun kalemlerle birlikte boyalı ve kopya kalemleri her bir grosa (144 adet) için 1 dolar, serumlarda her bir litre için 10 cent prim ödenerek teşvik edilecek.

Herald Tribune'e göre, Çek Dışişleri Bakanı orta menzilli füze anlaşmasına karşı çıktı

Prag'da Gorbaçov'a isyan

19 kasım

Dış Haberler Servisi — ABD ile Sovyetler Birliği arasında aralıkta Washington zirvesinde imzalanacak olan orta menzilli füzeler (INF) anlaşmasına, Doğu Bloku ülkelerinden ilk tepki Çekoslovakya'dan geldi. "**International Herald Tribune**" gazetesinin **Washington Post**'ta çıkan Prag kaynaklı habere dayanarak bildirdiğine göre, Çekoslovak yetkililer hükümette bazı çevrelerin, **Mihail Gorbaçov**'un barış önerileri "**Komünizmin temel çıkarlarına bir tehdit**" olarak gördüklerini ilk kez açıkladılar.

ÇİNUPEK'İN KONUŞMASI

Çek yönetiminde füze anlaşmasına karşı muhalefetin bulunduğu, Dışişleri Bakanı Bohuslav Çinupek'in geçen hafta parlamentoda yaptığı konuşmada açıkça ortaya çıktı. Çinupek, konuşmasında Gorbaçov'un füze anlaşması için harcadığı çabaları övdükten sonra şöyle devam etti: "**Ancak şu soru gündeme gelebilir: Sosyalizm geçmişte de bu tür görevler üstlenmemiş midir ve Sovyetlere Birliği ile sosyalist ülkelerin uluslararası sahnede yaptıkları görülmemiş barış atılımları sınıf çıkarlarımız için bir tehlike oluşturmaz mı?**"

Hemen ardından Sovyet politikasının Leninist ilkelere uygun olduğunu söyleyen Çinupek sözlerini şöyle sürdürdü: "**Uluslararası gelişmelerde temel değişiklikler için zamana ihtiyaç vardır. Bu değişiklikler bir anda gerçekleştirilemez.**"

Çekoslovak yetkililer, Dışişleri Bakanı **Bohuslav Çinupek'in geçen hafta yaptığı konuşmada dile getirdiği bu görüşün, Çek Komünist Partisi içinde bir azınlık grubu tarafından benimsendiğini söylediler. Çekoslovak yetkililer, bu grubun muhalefetine rağmen, Genel Sekreter Gustav Husak'ın**, Gorbaçov'un silahsızlanma önerilerini desteklediğini belirttiler.

Ancak Batılı diplomatlar, Gorbaçov'un barış planına karşı muhalefet olduğunun resmen açıklanmasının olağandışı olduğunu belirterek, muhaliflerin muhtemelen parti prezidyumundaki bazı yetkililer tarafından da desteklendiğini ifade ettiler. Batılı diplomatlar, bu bağlamda bazı prezidyum üyelerinin daha önce de Gorbaçov'un glasnost politikasına (açıklık) ve ekonomik reformlarına karşı çıktığını anımsattılar.

Doğu Avrupa ülkeleri arasında ilk kez Gorbaçov'un silahsızlanma planına karşı muhalefetin sesi yükseliyor. Şimdiye dek resmi açıklamalarda Gorbaçov'un desteklendiği bildirilmişti.

Batılı diplomatlara göre, bazı Çekoslovak liderler, INF anlaşmasının, Avrupa'da hızlı bir silahsızlanma sürecini başlatabileceğinden ve Sovyet birliklerinin bölgeden çekileceğinden korkuyorlar.

Batılı diplomatlar, 1968'de Çekoslovakya müdahalesinden sonra iktidara gelen Husak yönetiminin, böyle bir olasılığı kaygı verici bulmuş olabileceğini belirtiyorlar.

Bir diplomat şöyle diyor:

"**Çek yönetiminde bazı yetkililer silahsızlanma sürecinin fazla hızlandığını düşünüyor olabilirler. Ya da**

gelişmeleri kendi çıkarlarına uygun bulmuyorlardır."
Herald Tribune'e göre Çekoslovakya, Doğu Blo-ku'nda Doğu - Batı ilişkilerinde sertlik yanlısı ülkelerin başında geliyor. Nitekim, Prag hükümeti 1984'te ülkeye Sovyet SS-20 füzelerinin yerleştirilmesini çok olumlu karşılamış ve Macaristan'la Doğu Almanya gibi ülkelerin Batıya açılma politikalarını, kimi zaman aşırıya gittiği gerekçesiyle eleştirmişti.

İSO seçiminde Meclisin % 40'ı yenilendi

Babalar ve çocukları

MERAL TAMER / *19 kasım*

İstanbul Sanayi Odası'nın 80 meclis üyesini belirlemek üzere dün yapılan seçimlerde 32 meclis üyesi değişti. Bir başka deyişle, 80 kişilik İSO meclisi % 40 yenilendi. Ancak bu değişimin yönetimi etkilemesi beklenmiyor ve Yönetim Kurulu Başkanı Nurullah Gezgin ve **Meclis Başkanı İbrahim Bodur** ikilisinin bir dönem daha başkanlıkta kalacaklarına kesin gözüyle bakılıyor.

İSO meclisinde kan değişimine neden olan etkenler arasında, bazı meclis üyelerinin bu dönem yerlerini oğullarına bırakmaları, diğer bazılarının iki meslek odasında yer alamayacakları için İstanbul Ticaret Odası'nı tercih etmeleri, Koç Grubu'nun İSO'daki sandalye sayısını 2'den 5'e yükseltmesi gibi etkenler yer alıyor.

Dünkü seçimlerde **Borusan Holding** sahibi **Asım Kocabıyık** yerini oğlu **Ahmet Kocabıyık**'a, peynirci **Mecit Bahçıvan** yerini oğlu **Erdal Bahçıvan**'a ve Elektronik Grubu'ndan **Zeki Kavi'** yerini ağabeyinin oğlu Hüsamettin Kavi'ye bıraktı. **Başkan Nurullah Gezgin** ve Plastik Grubu'ndan meclis üyesi **Muammer Yüceler** ise çocuklarıyla birlikte İSO meclisine girdiler. **Gezgin**'in kızı **Meral Gezgin** Teneke Grubu'ndan, **Muammer Yüceler**'in oğlu Köksal Yüceler ise **Bakalit ve Suni Deri** grubundan İSO meclisine girdiler. Sanayici **Raif Dinçkök** ve oğlu **Ömer Dinçkök** ise yıllardan beri baba-oğul İSO meclisinde bulunuyorlar.

Dünkü seçimler sonucunda 20 yılı aşkın süredir İSO meclis üyesi olan Çorapçılar **Hüsnü Kor** ve **Cavit Bor** ile yine uzun süredir İSO meclisinde bulunan **Sabri Yaman** ve **Cezmi Öztemir** İSO meclisinin dışında kaldılar. Sanayici **Ali Mansur, Asım Kocabıyık** ve **Zeki Kavi** kendi istekleriyle meclise girmediler. **Ali Zafer Taciroğlu** ve **Natık Buda** ise İTO'da meclis üyeliklerini tercih ettikleri için bu dönem İSO meclisinde yer almadılar. İSO meclisinin yeni simaları arasında ise **Arçelik Genel Müdürü Hasan Subaşı** Koç Holding üst yöneticilerinden **Uğur Ekşioğlu, Feniş Grubu**'ndan **Sedat Aloğlu, Keçeli** ailesinden DYP milletvekili adayı olan Orhan Keçeli'nin yerine **Metin Keçeli, Ömer Dinçkök**'ün ortağı **Erol Lodrik** bulunuyor.

İSO'da Yönetim Kurulu seçimleri 25 kasımda çarşamba günü yapılacak. TÜSİAD Başkanı Ömer Dinçkök ve **Odalar Birliği Başkanı Ali Coşkunun, daha önceki tahminlerin aksine, bu dönem de İSO yönetiminde kalmaları bekleniyor. Yönetimde 10 yıllarını dolduran Jak Kamhi** ve **Mehmet Şuhubi**'nin yanı sıra, milletvekili adayı olan **Orhan Keçeli** ve **Orhan Demirtaş** yer almayacak. Yönetim Kurulu Başkan Vekili **Ergun Baskan**'ın bu dönem yönetime katılmak istemediği belirtilirken, İSO Yönetim Kurulu üyelerinen **Memduh Hacıoğlu, Engin Koyuncu** ve **Necati Arıkan**'ın yönetim kurulu üyeliklerinin bu dönemde süreceği tahmin ediliyor.

Komünist Partisi...

ERGUN BALCI / *19 kasım*

TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu ile TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın'ın Türkiye'ye dönmelerinin zamanlaması uygun muydu? Seçimlere iki hafta kala Türkiye'ye dönmekle neyi amaçlıyorlardı? Kutlu ile Sargın'a kalabalık bir Avrupalı parlamenter ve gazeteci grubunun eşlik etmesi, Avrupa'da bazı çevrelerin Türkiye'nin içişlerine müdahalesi için hazırlanan komplonun bir bölümü mü?

Bu tartışmaların daha bir süre devam edeceği anlaşılıyor.

Ancak tartışmalar arasında sorunun özünü gözden kaçırmamak gerekiyor.

Sorunun özü de şu:

Günümüzde, siyasal yelpazede komünist partisinin yer almadığı bir demokrasi, tam demokrasi değildir.

Beğensek de beğenmesek de, sevsek de sevmesek de gerçek budur.

Siyasal görüşünüz sağda olabilir. Komünizmden nefret edebilirsiniz. Ama demokrasiye inanıyorsanız, karşınızdakinin, demokrasinin sınırları içinde kalmak koşulu ile kendisini ifade etme hakkını kabul etmek zorundasınız.

İspanya ve Porteksiz'de yaklaşık 40 yıl süren koyu faşizm döneminden demokrasiye geçilir geçilmez komünist partilerinin açılmasına izin verilmiştir. Yunanistan'da da Albaylar Cuntası devrildikten sonra komünist partisi açılmıştır.

Denebilir ki, "İspanya ve Portekiz Avrupa ülkeleri, Yunanistan da Avrupa'nın parçası sayılır. Bizim koşullarımız değişik."

Hindistan'a bakın.. Asyalı bir 3. Dünya Ülkesi. Sihlerle Hindular, Hindularla Müslümanlar sık sık birbirlerinin boğazına sarılır. İnsanların açlıktan sokaklarda ölmesine karşın kutsal hayvan ineğe dokunulmaz. Her eyalet bir telden calar. Ancak bunlara rağmen yasal komünist partisi vardır.

Bazı çevreler, Türkiye'de kurulacak komünist partisinin Sovyetler Birliği'nin uzantısı olacağını, Mos-

kova'nın bu örgüt aracılığı ile Türkiye'yi karıştıracağını, komplo kuracağını öne sürüyor.

Doğrusu bu görüş bize pek mantıklı gelmiyor. Eğer Sovyetler Birliği Türkiye'de karışıklık ve huzursuzluk çıkarmayı aklına koymuşsa, bunu gerçekleştirmek için yasal bir komünist partisine ihtiyacı yoktur. Bir ülkede karışıklık çıkarmanın o kadar çok yolu var ki... 12 Eylül'den önce Türkiye'de yasal komünist partisi yoktu, ama günde ortalama 20 kişi öldürülüyordu.

Demokrasinin gereği olması bir yana, yasal bir komünist partisi, ülkemizde kavram kargaşasının son bulmasında yararlı olur. Bu parti terör olaylarında, anarşi konusuda tavrını açıklamak zorundadır. Böylece kimin ne olduğu ne düşündüğü ortaya çıkar. Anarşistler, teröristler, Marksistler ve solcu aydınlar, hepsi komünist etiketi ile bir sepete konamaz. Doğal olarak bazı çevreler bu kavram kargaşasının ortadan kalkmasından tedirgin olacaktır.

Ayrıca şu noktaya işaret etmekte yarar var. Komünist partileri gerek Batı Avrupa'da gerekse Hindistan ya da Japonya gibi Asya ülkelerinde tabanlarını genişletemiyorlar. Hele Moskova yanlısı komünist partileri giderek güçten düşüyor. Bu olgunun en somut örnekleri Fransız ve Portekiz komünist partileridir. Fransız Komünist Partisi, Batı Avrupa'nın en eski komünist partilerinden biri olmasına karşın, Moskova yanlısı tutumu ve katı merkezci yapısı nedeniyle halk arasında itibarını önemli ölçüde yitirmiştir.

Yazımızın başında işaret ettiğimiz gibi, sevsek de sevmesek de, komünist partileri bizim de kaynaşmaya çalıştığımız Batı demokrasilerinin bir parçasıdır.

Avrupa Topluluğu'na girmeye hazırlanan 1987 Türkiyesi'nde komünist partisi basının bir kanadı tarafından ulusal felaket olarak gösterilmeye çalışılmaktadır. Oysa 1929'da Mustafa Kemal Atatürk'ün Türkiyesinde Resimli Ay dergisi çıkıyordu. Ve Zekeriya Sertel'le Sabiha Sertel'in çıkardığı derginin yazı işleri kadrosunda Nazım Hikmet bulunuyordu. Şeyh Sait isyanından birkaç yıl sonra, genç devrimin içeride ve dışarıda çeşitli tehlikelerle karşı karşıya bulunduğu bir dönemde Atatürk, komünist görüşlü aydınların kendilerini ifade etmelerine izin veriyordu.

Aradan geçen 58 yıl içinde düşünce özgürlüğü alanında acaba ilerlemiş miyiz, yoksa gerilemiş miyiz?

Ne dersiniz?

Irangate dosyasında Türkiye ile ilgili belgeler de var; Türk yetkililer nasıl kandırıldı?

North'un Türkiye faaliyetleri

UFUK GÜLDEMİR / *20 kasım*

WASINGTON — Irangate skandalının bir numaralı kahramanı Yarbay **Oliver North**'un, İstanbul'dan bir İranlı'yı kaçırttığı ve 1980'deki İran'a yönelik rehine kurtarma operasyonu sırasında, emrindeki özel bir birlikle **"Doğu Türkiye'deki ABD Hava Kvvetleri Üssü'nde kaldığı"** öğrenildi. **"Doğu Türkiye'deki"** tek Amerikan hava üssü, Adana'daki İncirlik üssüdür ve bu üssün sorumluluk alanı NATO amaçlarıyla sınırlıdır.

Yarbay North'un faaliyetleriyle ilgili iki belge, ABD Kongresi'ndeki Irangate Komisyonu tarafından incelenen belgeler arasında bulunuyor. Komisyonda görevli bir asistan, bu konudaki iki belgenin 3 Haziran 1980 ve 17 Eylül 1984 tarihlerini taşıdığını Cumhureyet'e açıkladı.

Kongre Araştırma Komisyonu'nun incelediği belgeler arasında, Yarbay North'un 1981 yılında Türk-İran sınırına yakın bir yerde düşürülen bir Arjantin uçağının kalıntıları arasında bazı şeyler aramak üzere yeniden Türkiye'ye gelişine ilişkin bilgiler de bulunuyor.

Yarbay North, 3 Haziran 1980 tarihinde Ulusal Güvenlik Konseyi'ne yazdığı muhtırada (dahili yazışma), **"Doğu Türkiye'deki bir ABD Hava Kuvvetleri Üssü'nde mevzilendiği ve gelişmeleri izlediği"** vurgulanıyor. Muhtıraya göre, Başkan **Carter**'ın rehine kurtarma operasyonunu başlattığı sırada, ABD'nin tamamen bu amaçlar için yetiştirilmiş bir kontrterorizm birliği olmadığı belirtiliyor. Bu yüzden North'un, Kuzey Carolina'daki Fort Bragg Birinci Özel Operasyonlar Komutanlığı'na bağlı seçkin bir ekiple, gerekirse devreye girmek üzere, **"Doğu Türkiye'deki ABD Hava Kuvvetleri Üssü'nde kaldığı"** bildiriliyor.

17 Eylül 1984 tarihli bir başka muhtırada ise, North'un İstanbul'dan bir İranlıyı kaçırttığı anlaşılıyor. North'un, Başkan Reagan'ın Ulusal Güvenlik İşleri Danışmanı Amiral Poindexter'a gönderdiği muhtırada, **"İstanbul'dan İranlıyı kaçırtmakla CIA'nın iki günde beceremediğini, Dick, nasıl beş dakikada halletti"** deniliyor. **"Dick"** adıyla anılan kişinin General **Secord** olduğu, CIA'nın operasyonu gerçekleştirmekte başarısız kalması üzerine North'un birçok operasyonda olduğu gibi, bunda da General Secord'a başvurduğu anlaşılıyor. Ancak kaçırılan İranlının, gerek kimliği gerekse iradesi içinde mi, yoksa dışında mı kaçırıldığı konusunda bir bilgi verilmiyor.

Irangate skandalında Reagan yönetiminin kusuru olup olmadığını araştırmakla görevli ABD Kongresi Soruşturma Komisyonu'nun raporu önceki gün açıklandı. Humeyni yönetimine gizli silah satışında hava sahası kullanılan tüm ülke hükümetlerinin, CIA aracılığıyla **"bazen yanıltıcı bilgi verilmiş olsa bile"**, olan bitenden haberdar oldukları bildirildi. Rapora Cumhuriyetçi üyelerce konulan gerekçeli muhalefet şerhinde, Reagan yönetimi savunularak, **"Saldırgan bir İran'ın, bölgede Batı aleyhtarı Şii radikalizmini kışkırtarak temel Amerikan müttefikleri İsrail, Türkiye ve Mısır'ı tehdit edeceği"** belirtildi.

Raporun gizli silah satışlarıyla ilgili bölümünde ise,

hiçbir ülkeye adıyla atıfta bulunulmadığı dikkati çekiyor.

690 sayfalık rapora göre, Hawk füzelerinin İsrail'den İran'a doğrudan gönderilmesi dikkati çekeceğinden, raporda **"15. ülke"** adıyla anılan, ancak Avrupa Topluluğu üyesi olduğu vurgulandığı için, Türkiye olması mümkün olmayan bir Akdeniz ülkesinin (Portekiz olduğu ileri sürülüyor) hükümetine yaklaşımda bulunuldu. Buna göre, İsrail'den gelen uçağın kargosu 15. ülkenin başkentinde başka bir uçağa nakledildikten sonra İran'a hareket edilecekti. General Secord, 20 kasımda beraberinde Avrupalı bir silah tüccarı olduğu halde bu ülkeye geldi ve gerekli izinleri alabilmek için rüşvet dağıtmaya başladı. Bu faaliyetten rahatsız olan 15. ülke makamları, ABD Büyükelçiliği'nden resmen bilgi isteyince, bu faaliyetin ABD makamlarının inisiyatifi dahilinde cereyan ettiğinden habersiz olan elçilik, dışişlerine, **"ABD hükümetinin olaydan bilgisi olmadığı"** yanıtını verdi.

Yarbay North, meydana gelen bu kilitlenme üzerine Başkanın Güvenlik İşleri Danışmanı **McFarlane**'e 15. ülkenin dışişleri bakanını arattırdı. Ancak yine başarı elde edemedi.

16. ÜLKE TÜRKİYE Mİ?

Bunun üzerine 16. ülkeye (Türkiye olduğu öne sürülüyor) yaklaşımda bulunulması kararlaştırıldı. 16. ülkeden istenen, iniş kolaylığı değil, sadece hava sahasından yararlanmaktı. Bölgeden sorumlu CIA yetkilisi **Duane Clarridge**, 16. ülke CIA istasyon şefine bir mesaj göndererek üç adet sivil DC-8 uçağının Tebriz'e gidip gelirken hava sahasını kullanabilmesi için girişimde bulunmasını istedi.

Rapora göre Clarridge, istasyon şefinden **"seferlerin terorizme karşı insancıl amaçlar için gerçekleştirildiğini"** vurgulamasını ve büyükelçinin kesinlikle bu olaydan haberdar edilmemesini istedi.

Clarridge ayrıca, 17. ülkedeki (Kıbrıs Rum kesimi olduğu sanılıyor) CIA istasyonuna bir mesaj göndererek uçaklara transit izni alınmasını istedi. 16. ülke, uçağın kargosu hakkında bilgi verilmesi halinde izin vereceğini, ancak uçakların direkt olarak 17. ülkeden gelemeyeceğini vurguladı. Clarridge yanıtında, istasyonda uçakların **"petrol endüstrisi için yaşamsal bazı parçalar"** taşıdığını söylemelerini istedi.

SORUN ÇIKIYOR

24 kasım günü uçak, 17. ülkeden direkt bir uçuşla 16. ülkeye gelince sorun çıktı ve kargonun ne olduğu yeniden gündeme geldi. Pilot askeri malzeme olduğunu söyledi. Oysa manifestoda petrol sondaj araçları kaydı vardı. Ayrıca Tebriz'e gideceği belirtilen uçak, 16. ülke hava sahası içinde bir süre değişik irtifalarda radarlarla köşe kapmaca oynadıktan sonra Tahran'a yöneldi. Bunun üzerine Clarridge'e bir mesaj gönderen 16. ülke CIA istasyon şefi, **"16. ülkenin çok kızdığını, gerçi hâlâ işbirliği yapmaya devam edeceğini, ama giderek güvenini yitirdiğini"** vurguladı.

NEDEN TÜRKİYE?

Amerikan Gümrük Bakanlığı İstihbarat Dairesi'nin 30 Ekim 1985 tarihinde Gümrük Dairesi Başkanı **William Von Raab**'a gönderdiği bir belgeden de, 16. ülkenin Türkiye olduğu anlaşılıyor. Belgede tıpkı raporda verilen bilgilerde olduğu gibi **"uçağın Türk hava sahası üzerinde ortadan kaybolduğu"** anlatılıyor ve daha sonra Telaviv'in Ben Gurion Havaalanı'na indiği ve 48 saat orada kaldığı açıklanıyor. Belgede **"olayın Türk havacılık makamlarının DC-8'in uçuş haklarını ödememesi nedeniyle Amerika'ya uçağın hangi şirkete ait olduğunu sorması"** ile patlak verdiği bildiriliyor.

NEW YORK TİMES'IN HABERİ

Yarbay North'un Tahran'aki rehineler krizi sırasında emrindeki özel bir birlikle Türkiye'ye girdiği ve operasyonun başarısızlıkla sonuçlanması üzerine de geldiği gibi gizlice ülkesine döndüğü New York Times gazetesine atfen **Cumhuriyet**'te 10 Kasım 1986'da yayımlanmıştı. **"Operasyonda Türkiye kullanıldı"** başlığı ile verdiğimiz habere dönemin Dışişleri Bakanı **Hayrettin Erkmen** açıklama getirmişti. Erkmen, **"ABD rica etti, ama kabul etmedik"** demişti. Erkmen 11 Kasım 1986'da **Cumhuriyet**'te yayımlanan demecinde bir soru üzerine **"Kesinlikle İncirlik'in kullanılması diye bir şey olmamıştır"** yanıtını vermişti.

İnönü, Isparta ve Denizli'de konuştu:

İktidar düşecek

IŞIK KANSU — ÖMER YURTSEVEN / *20 kasım*

ISPARTA/DENİZLİ — Başbakan **Turgut Özal** için **"yalancı kahraman"** diyen SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü**, Isparta ve Denizli'de yaptığı konuşmalarda, **"Özal masal anlatıyor. Başbakanlık rol icabı yapılmaz. Devleti çoluk-çocuğun elinden kurtarmanın zamanı gelmiştir"** dedi. İktidarı ANAP'tan **"çatır-çatır"** alacaklarını belirten İnönü, holding bankacılığına son vereceklerini söyledi.

Önceki geceyi Sandıklı'da kaplıcalarda geçiren SHP Genel Başkanı İnönü, ilçede coşkuyla karşılandı. İnönü, Isparta'ya giderken Keçiborlu'da yaptığı konuşmada, **"Devletin güçsüzün yanında olmasını sağlayacağız. İşçi haklarının yeniden sağlanması için çalışacağız"** şeklinde vaatlerde bulundu.

İnönü Isparta'da fazla kalabalık olmayan, ancak coşkulu bir topluluk tarafından karşılandı. Cumhuriyet alanıda halka hitap eden SHP Genel Başkanı, gül ve halı sorunlarına değindikten sonra Sümerbank'ın özelleştirilmesi konusunda, **"Halka hizmet veren kuruluşlar birkaç kişiye devredilemez"** dedi.

Isparta'dan Denizli'ye geçen İnönü'nün otobüsünün önü Alikurt köyünde kadınlar tarafından kesildi. İnönü'yü araçtan indiren kadınlar, kendisini tek tek öptükten sonra yolcu ettiler. Denizli'ye yüzlerce araçtan oluşan konvoyla giren İnönü, sevgi gösterileri yüzünden mitingin yapıldığı Kurban Pazarı'na 45 dakikada ulaşabildi. İnönü'nün son günlerdeki mitinglerinin en görkemlisi olan Denizli'de, kendisini biraz daha yakından görebilmek için partililer adeta birbirlerini ezdiler. İnönü konuşmasına, **"Çatır çatır bu iktidarı alacağız. Bu miting bunun başlangıcıdır. Bu kez gençlerin istediği parti iktidara gelecek. Gençler,**

biz sizinle dünyalar kuracağız. Gerçek çağın nasıl atlandığını göstereceğiz" sözleriyle başladı.

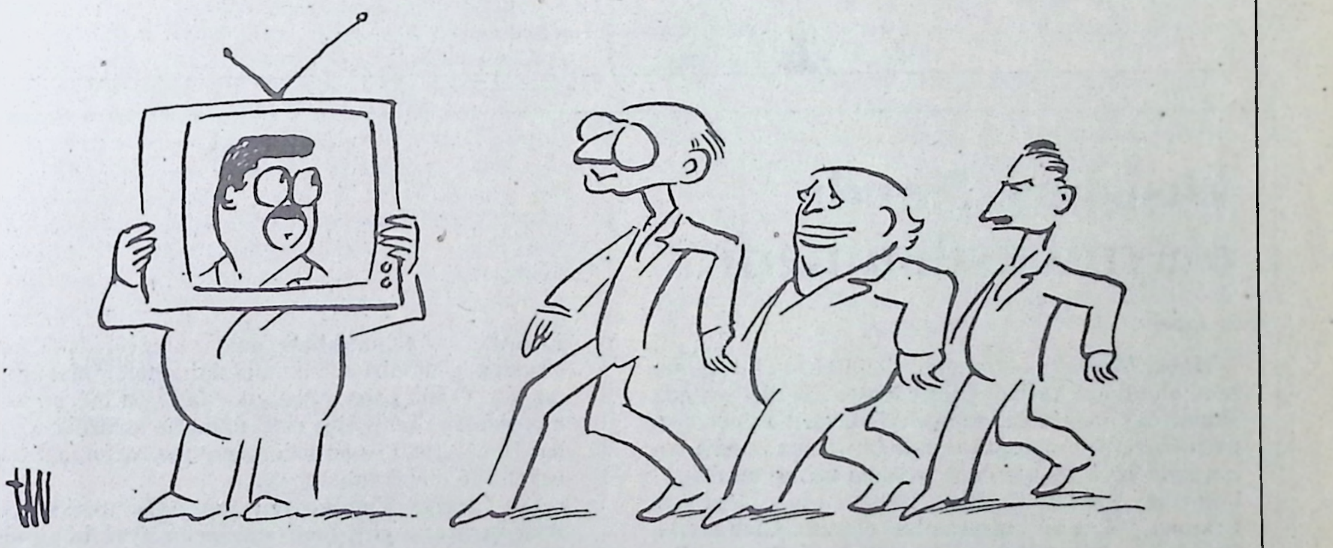
Konuşması sık sık **"Başbakan İnönü"** sloganıyla kesilen SHP Genel Başkanı, Özal'ın 4 yıl önce verdiği sözleri unuttuğunu belirterek, şöyle dedi:

"Hani fiyat artışlarını durduracaktı? Enflasyon bugün yüzde 50'lerin üzerinde. Nerede şimdi o yalancı kahramanlar? KİT'leri halka satacağım' diyor. Özal. Halk evine ekmek götüremezken, hangi parayla hangi KİT'i alacak. Halkın ekmeğini haraç mezat sattırmayın. Özal aslında masal anlatıyor. Karşısındakileri de çocuk yerine koyuyor. Şimdi de film oynatmaya başladı. Devlet idaresini oyun gibi görüyor. Ama başbakanlık rol icabı yapılmaz. Devleti çoluk çocuğun elinden kurtarmanın zamanı gelmiştir."

"Halkın parasını vurguncuya, soyguncuya dağıtan banka sisteminin" devletin denetimine alınacağını söyleyen İnönü, **"Holding bankacılığına son vereceğiz"** dedi. İşsizlik sigortasını mutlaka kuracaklarını, emeklilik yaşını düşüreceklerini, kadınların 20 yılda emekli olmalarını sağlayacaklarını, vergi reformu yapacaklarını, dengeli gelir dağılımı sorununu çözeceklerini, çiftçinin borçlarını bir defaya mahsus affedeceklerini ve genel af çıkartacaklarını yineleyen İnönü, **"Biz vaatlerimizi yerine getirir, yapamayacağımız şeyleri de vaat etmeyiz. Yaptığımız tüm vaatler programımızda var. Biz başbakan gibi televizyona çıkıp, 'İyisiniz iyisiniz. Siz farkında değilsiniz ama iyisiniz' demeyeceğiz. Biz bu enflasyonu kontrol altına almadan kadınlarımızın ve halkımızın yüzüne bakamayız. 'Sosyal demokratlar gelince anarşi çıkar' diyorlar. Hiç korkmayın, biz barıştan yanayız. Size huzurlu ve mutlu günler vaat ediyoruz"** dedi.

Memurlara ve tüm çalışanlara **"sendikal özgürlük"** verecekleri vaatinde de bulunan İnönü, DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit'in **"SHP gölge etmese biz yüzde 50 oy alırız"** sözleriyle ilgili olarak şöyle dedi:

"Kamuoyu yoklamalarına göre DSP'nin yüzde 8 oy potansiyeli var. Demek ki bizim gölgemiz yüzde 42. O zaman SHP iktidar olur. DSP'yi seven kişiler olabilir. Ama DSP'ye verilen oylar ziyan olacak, ANAP'a yarayacak. Kimse kızmasın, gerçek bu. Ecevit gölge etmesin, yüzde 50 oyla iktidar oluruz."

Sanıklar DGM'de yargıç önünde tartaklandı

'Tek tip' protestosu

SÜLEYMAN SARILAR / *20 kasım*

Cezaevlerindeki uygulamalara, tek tip elbise ve sevk zincirine tepki gösteren tutuklu ve hükümlü yakınlarının yargılandığı İstanbul DGM'deki dünkü duruşmada yine tek tipe direniş ve olaylı sahneler yaşandı. Sevk zincirine vurulmayı reddettikleri için mahkemeye sürüklenerek getirilen sanıkların protestoları, jandarma tarafından tartaklanarak ve ağızları kapatılarak engellendi. Jandarma baskısından kurtuldukları kısa aralıklarda tek tip cezaevi elbisesini yırtan sanıklar **"insanlık onuru işkenceyi yenecektir"** diye slogan attılar.

Tutuklu ve hükümlü yakınlarının 1 Ağustos 1987 günü Sağmalcılar Cezaevi önünde cezaevi koşullarını protesto amacıyla düzenledikleri gösteride, polis tarafından dövülerek gözaltına alınan ve tutuklanan sanıklar dün İstanbul DGM'de yargılandılar.

Tutuklu yedi sanık DGM'ye getirildiklerinde, sevk zincirine vurulmayı reddettikleri için, jandarma tarafından araçtan zorla indirilip yerlerde sürüklenerek mahkemeye götürüldüler. Duruşma salonuna alındıklarında tek tip cezaevi elbisesini çıkartmak isteyen sanıklar, jandarma tarafından engellenmek istendi. Mahkeme heyetinin gözleri önünde itilip kakılan ve tartaklanan sanıklar, tek tip elbiselerini çıkararak yırttılar. Bu arada sanıkların üzerine atılan ve ağızlarını kapayıp yumruklayan jandarmalar mah-

keme başkanı **Süleyman Deliorman**'ın uyarısı üzerine sanıkları tartaklamaktan vazgeçtiler. Sanıklar da üzerlerindeki cezaevi elbiselerini çıkartarak şortlarla sanık sandalyelerine oturdular.

Daha sonra, yedi tutuklu sanıktan **Mesut Demirel, Ramazan Yiğit, Efgan Şeşene, Gündüz Erben** ve **Cemalettin Ali Güler**'in imzaladıkları dilekçeyi okuyan **Cemalettin Ali Güler,** cezaevlerindeki yakınlarına uygulanan insanlık dışı davranışlara tepki göstermek için protesto gösterisine katıldıklarını anlattı.

Tepki gösterdikleri cezaevi koşullarının şimdi kendilerine uygulandığını belirten Güler, siyasi tutuklulara işkence yapıldığını, avukatlarıyla ve ziyaretçileriyle görüştürülmediklerini öne sürdü.

Mahkeme, savcılık ifadesinin kendi savunması yerine geçtiğini belirten **Kahraman Akkılıç**'ın salıverilmesini kararlaştırdı. Sanıkların ve avukatların suç duyurularını kabul etmeyen mahkeme öteki altı sanığın sorgusu yapılmadığından, tutukluluklarının sürdürülmesini kararlaştırdı.

Duruşma salonuna alınmayan sanıkların anneleriyle polis arasında da tartışmalar çıktı. Mahkeme koridorunda polis tarafından itilip kakılan anneler **"Çocuklarımıza neden bunlar yapılıyor?"** diye yakındılar.

Dışişleri, North olayını üstlenmedi

21 kasım

Haber Merkezi — Irangate skandalının bir numaralı kahramanı Yarbay **Oliver North**'un 1980 yılında Tahran'daki Amerikalı rehineleri kurtarma operasyonunu Türkiye'nin doğusundaki bir üsden izlediğ konusunda Türk Dışişleri'nin **"resmen haberi olmadığı"** bildirildi. 1980'de Dışişleri Bakanı olan **Hayrettin Erkmen, "Bize bir müracaatları olmadı. Gizli servislerin işleri gizli servislerce bilinir"** dedi. Dışişleri Bakanlığı sözcüsü İnal Batu da konunun Dışişleri'ni ilgilendirmediğini, bunun Genelkurmay Başkanlığı'ndan soruşturulması gerektiğini ifade etti.

Hayrettin Erkmen'le telefonda Cumhuriyet muhabirinin yaptığı konuşma şöyle geçti:

— Geçen yıl New York Times gazetesinde Yarbay Oliver North'un rehinelerin kurtarılması operasyonunu Türkiye'deki bir ABD üssünde izlediği yolunda belgelere dayanan bir haber yayımlanmıştı. Siz o zaman bu haber üzerine bir bilginiz olmadığını, Amerika'nın bazı askeri kolaylıklardan yararlanmak için rica ettiklerini, ancak Türk hükümetinin bunu kabul etmediğini söylemiştiniz. Şimdi ABD Kongresi'ndeki 3 Haziran 1980 tarihli belgede Yarbay North'un Türkiye'nin doğusundaki dağlık bir bölgeden operasyonu izlediği, ancak başarısızlıkla sonuçlanınca geri döndüğü belirtiliyor. Resmi belge, gazetenin haberini doğrular nitelikte olduğuna göre, Amerikalıların bu tür faaliyetlerinden Türk hükümetinin hiç mi haberi yoktu?

ERKMEN — Resmen haberimiz yoktu. Bu kendi aralarındaki gizli hizmetlerin ifadesidir. Hiçbir alakamız olmadı. O işle görevli Amerikalılarla da bir temasımız olmadı. Bize (Dışişlerine) müracaat etmediler. Zaten Türkiye'deki Amerikalı askeri personelin faaliyetlerini bilmemize imkân yok.

— Türkiye Cumhuriyeti toprakları üzerindeki Amerikalıların gizli faaliyetlerinden Türk hükümetinin haberi nasıl olmayabilir gibi bir soru akla geliyor?

ERKMEN — Buna neden şaşırıyorsuuz anlamıyorum. Bu tür faaliyetler ilgili makamlarca bilinir. Dışişleri olarak bize bir şey bildirilmedi. Gizli servislerin işleri, gizli servislere aktarılır.

BATU'NUN AÇIKLAMASI

Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü İnal Batu, **"Irangate kahramanı Yarbay North'un 1980'de İncirlik üssünde mevzilenerek İran'daki rehine kurtarma operasyonunun sonucunu izlediğine ilişkin belge konusu Dışişleri Bakanlığı'nı ilgilendirmez. Konu Genelkurmay Başkanlığı'ndan soruşturulmalıdır"** dedi.

Batu, Irangate skandalına yol açan olayda, Amerikan silahlarının İran'a sevkiyatında Türk hava sahasının kullanılıp kullanılmadığıyla ilgili olarak şu açıklamayı yaptı:

"İran'a silah sevkiyatını ele alan kongre raporunda, Türkiye'nin adı açıkça zikredilmemektedir. Türkiye'nin adı belirtilmiş olsaydı bile biz, Türk hava sahasını kullanan başka ülkelerin ve uçak şirketlerinin taşıdıkları yükle ilgili bildirimlerine itibar ediyoruz."

İTO'nun yeni başkanı Adıgüzel

21 kasım

Ekonomi Servisi — İstanbul Ticaret Odası'nın olay yaratan seçimleri dün sonuçlandı ve **Niyazi Adıgüzel** ekibinin listesi, ilk belirlemelere göre 161 meclis üyesinden 93'ünün oyunu alarak seçimleri kazandı. **Adıgüzel** ekibinin meclis başkan adayı **Kemal Yarar** da 97 oyla meclis başkanlığına seçildi.

Oy ayrımı tamamlandıktan sonra resmi olmayan sonuçlara göre Kuşçulu ekibinin başkan adayı **Dündar Uçar**'ın yönetim kurulu listesi 66 oy, **Uçar ekibinin meclis başkanlığı için aday gösterdiği Refik Sunol** ise 64 oy aldı.

İTO'nun yeni yönetimi şu isimlerden oluşuyor: **Niyazi Adıgüzel, Yalım Erez, Atalay Şahinoğlu, Fikret Alptekin, Hadi Türkmen, Celalettin Kurdoğlu, Ö. Lütfi Özgül, Mecit Bahçevan, Mithat Yümlü, Sefer Ekşi, Bülent Yücel. Meclis Başkanlık Divanı** ise **Başkan Kemal Yarar** ve **Başkan Yardımcıları Yaşar Ünal** ve **Fevzi Güngör**'den oluşuyor.

Seçimleri kaybeden Dündar Uçar'ın listesinde ise **Uçar**'ın yanı sıra **Tarık Şehmen, Doğan Torunoğlu, Kâmil Yalgın, Ertan Atay, Nihat Ateş, İsmail Hakkı Keçeli, Kâzım Ak, Ceyhan Uras, Mustafa Darıcı** ve **Ahmet Bayraktar** yer alıyordu. **Uçar**'ın listesindeki Meclis Divan Başkanı Refik Sunol ve Başkan Yardımcıları **Reşit Ata** ve **Hamdi Tombak**'tan oluşuyordu.

İTO Meclis salonunda oy ayrımı yapılırken Adıgüzel ekibine verilen oy sayısı 81'i bulduğunda, yani salt çoğunluk sağlandığında **Adıgüzel** taraftarlarının coşkulu bir şekilde ayağa kalkarak birbirlerini kutladıkları ve salondan çıktıkları görüldü. Kutlamalar İTO'nun girişindeki geniş holde neşeli bir biçimde sürdü. Aynı anda 1. kattaki odalardan birinde bulunan **Niyazi Adıgüzel** de aşağı inerek taraftarlarının tebriklerini kabul etti.

Sonuçların alınmasından hemen sonra gazeteciler görüşen Niyazi Adıgüzel, **"İTO seçimleri en demokratik usullerle yapılmıştır. Seçimlere gölge düşürecek önemli usulsüzlükler olmamıştır. Bunun için eski yönetime teşekkür ederiz"** dedi. 120 bin üyeye sahip olan İstanbul Ticaret Odası'nın Türk ekonomosini yönlendiren kuruluşların en büyüğü olduğuna dikkati çeken **Adıgüzel, "Bu seçimlerle İTO'ya bir aktivite gelmiş, İTO üyeleri bu odaya sahip çıkmışlardır"** şeklinde konuştu.

Basın toplantısı sürerken salona giren **Dündar Uçar, Niyazi Adıgüzel**'i kutladı. **Adıgüzel, Uçar'a "Biz sizinle bir daha karşı karşıya değil, yan yana olmaya çalışacağız. Eski yeni yönetim ayrımı yapmayacağız"** dedi.

Bir gazeteci **Adıgüzel**'in seçimlerden önce **"En az 120 oy alırız"** şeklindeki beyanlarını kastederek, **"Seçimlerde umduğunuz sonucu buldunuz mu?"** diye sordu. Adıgüzel bu soruyu **"Umduğumu buldum"** şeklinde yanıtladı. Adıgüzel basın toplantısından sonra bir başka gazetecinin **"Ama siz 120 oy bekliyordunuz"** sorusu üzerine **"Gürleyeceksin ki yağsın"** şeklinde konuştu.

Seçimlerin en zor tarafının liste hazırlamak olduğunu kaydeden Adıgüzel, önceki gece ancak 3 saat uyuyabildiğini, ama tüm seçim kampanyası süresince **"iyi kondisyon"** gösterdiğini dile getirdi.

Bu arada, dün İstanbul Ticaret Borsası'nda yapılan yönetim kurulu seçimlerinde 10 yılı doldurmuş olmasına rağmen şimdiki Başkan **Nejat Basmacı** yeniden yönetim kuruluna girdi. **Basmacı**'nın görev dağılımı sonucu yönetim kurulu başkanlığını sürdürmesi bekleniyor. **Nejat Basmacı**'nın 10 yılı doldurmuş olmasına rağmen meslek odalarını düzenleyen yeni yasadaki boşluktan yararlanarak yeniden yönetim kurulu başkanlığı için aday olduğu hatırlatılıyor.

SHP Mardin milletvekili adayı
Ahmet Türk'e tahliye

ZİYA AKSOY *21 kasım*

DİYARBAKIR — PKK militanlarına yataklık yaptığı savı ile 10 ay önce tutuklanan eski CHP Mardin Milletvekili ve SHP Mardin Milletvekili adayı **Ahmet Türk,** tahliye edildi. **Ahmet Türk**'ün tahliyesinde, öldürülen bir militanın üzerinde bulunan ve **"Ahmet Türk'le ilgili olabileceği"** savıyla dosyasına konulan şifreli belgenin devletin ilgili kurumlarınca çözülememesinin temel etken olduğu belirtildi.

Dün Diyarbakır DGM'de yapılan üçüncü duruşmada Ahmet Türk'ü 4 avukat savundu. Duruşmayı Türk'ün yakınları, SHP Diyarbakır milletvekili adayı **Hikmet Çetin** ve partiden geçici süre ile ihraç edilen SHP eski MKYK üyesi **Turgut Atalay** da izledi.

Duruşmada, Mardin'in Nusaybin ilçesinde güvenlik kuvvetlerince öldürülen bir militanın üzerinde bulunan şifreli belgenin Ahmet Türk'le ilişkisinin olup olmadığının, şifrenin çözülememesi nedeniyle saptanamadığını bildiren Mardin Emniyet Müdürlüğü'nün yazısı okundu. Daha sonra söz alan Ahmet Türk'ün avukatları, şifrenin çözülemediği ve esası etkileyecek bir durumun bulunmadığını belirterek müvekkillerinin tahliyesini istediler.

DGM Savcısı da gerektiğinde Emniyet Genel Müdürlüğü'ne yazı gönderilerek şifrenin çözülüp çözülemeyeceğinin sorulmasını ve yine çözülemediğinde, ileride teknik bir bilirkişi kuruluna incellettirilmesini, Ahmet Türk'ün adresinin belirli ve kanıtların da büyük ölçüde toplanmış olması dolayısıyla tahliyesine karar verilmesini istedi.

Mahkeme heyeti de avukatlar ve iddia makamının isteğine uyarak Ahmet Türk'ün tutuksuz olarak yargılanmasına karar verdi. Duruşma 18 aralık gününe ertelendi.

Ahmet Türk, tahliye işlemlerinin tamamlanmasından sonra kalabalık bir partili grubu ile birlikte SHP Diyarbakır il binasına geldi. **Ahmet Türk,** SHP il binasına giderken davullar, zurnalar çalındı ve sürekli

alkış tutuldu. Omuzlar üzerinde binaya çıkan Ahmet Türk, daha sonra balkondan bina önünde toplananlara bir konuşma yaptı. Türk, **"Sizlere minnettarım, çok teşekkür ederim. Bizlerin ekmeğe, suya değil, temel hak ve özgürlüklere ihtiyacımız var"** dedi.

Diyarbakır Cezaevi'nden çıkışında 50 arabalık bir konvoyla karşılanan Ahmet Türk daha sonra akrabaları ve SHP'lilerle birlikte Mardin ve Kızıltepe'de tur attı. Daha sonra Atlı Köyü'ne gelen Ahmet Türk'ü Kasrı Genco adlı konağında çok kalabalık bir grup karşıladı. Türk'ün tahliyesi burada da davul zurna eşliğinde kutlandı.

147 bin dolar kime ödendi?
'Sarı Meyve Operasyonu'

UFUK GÜLDEMİR *23 kasım*

WASHINGTON — İrangate olayının kahramanı Yarbay North'un rehine krizi sırasında Türkiye olduğu iddia edilen ve **"16. ülke"** olarak adlandırılan ülkedeki bazı kişilere 147 bin dolar para ödettiği ortaya çıktı.

"Sarı Meyve Operasyonu" olarak adlandırılan olay sırasında, 15. ülke olarak adlandırılan ve **"Portekiz olduğu tahmin edilen ülkeden"** kolaylık sağlayamayan Yarbay North bu kez gizli silah satışını gerçekleştirmek için 16. ülke yöneticilerinden silah yüklü uçakların geçişi için izin aldı. CIA istasyon şefi devreye sokularak alınan izin sonrasında bazı kişilere İsviçre'de para ödendiği belirlendi.

"Sarı Meyve Operasyonu" olarak adlandırılan, bazık kişilere **"147 bin dolar"** aktarma eylemi, Kongre'nin **"İran-Contra"** Soruşturma Komisyonu raporuna ekli belgelere göre, İsrail'den İran'a gönderilecek **"Hawk füzelerinin"** dikkat çekmeden nakli için **"bazı yan yollara"** başvurulduğu sırada gerçekleşti Yarbay North, belgelerde 15. ülke olarak adlandırılan ve **"Portekiz olduğu tahmin edilen"** ülkenin geçiş izni vermemesi üzerine silahları 16. ülke üzerinden sevk etmeyi kararlaştırdı. CIA istasyon şefliğinin girişimleri sonucu, 16. ülke geçiş izni verdi ve bu ülkedeki bazı makamlarla işbirliği yapıldı. Kongre komisyonu raporuna ekli belgelere göre 16. ülkeden silahların geçmesi konusunda Dışişleri Bakanı Shultz'un bilgisi olduğu ve 16. ülkenin ikna edilmesi konusunda Başkan Reagan'dan yetki alındığı ileri sürülüyor. Ancak North'un kendi el yazısı ile yazdığı belge karalandığı için doğrudan ilişkiyi hükümetin mi, istihbarat servisinin mi kurduğu belirlenemiyor.

Ancak North'un talimatıyla **General Secord**'un İsviçre'deki hesabından 16. ülke vatandaşı bazı kişilerin İsviçre'deki hesaplarına aktarılan 147 bin doların neden ve hangi özel amaca dönük bir fona gittiği saptanamadı.

Hatırlanacağı gibi İran-Contra skandalını soruşturan komisyon, **Portekiz** olduğu iddia edilen 15. ülkenin İsrail'den İran'a gidecek füzelerin **Lizbon** üzerinden nakledilmesine izin vermemesi üzerine, 16. ülkeye yaklaşımda bulunulduğunu ortaya çıkarmıştı. Yaklaşık 700 sayfa tutarındaki soruşturma komisyonu raporuna göre, skandalda silah komisyoncusu olarak görev aldığı ortaya çıkarılan eski Savunma Bakan Yardımcı Vekili **General Secord**, 15. ülke yetkililerini nakliyatın gerçekleşmesine ikna etmek için söz konusu ülkenin başkentine gelmiş ve beraberindeki Avrupalı bir silah tüccarı ile birlikte rüşvet dağıtmaya başlamıştı. Ancak bu girişimlerin sonuçsuz kalması üzerine 16. ülkeye başvuruldu ve bölgeden sorumlun CIA yetkilisi **Duane Clarridge**, 16. ülke CIA istasyon şefine bir mesaj göndererek, üç adet ticari DC-8 uçağınına **Tebriz**'e gidip gelirken, hava sahasını kullanabilmesi için girişimde bulunmasını istedi. **Clarridge**, ABD Büyükelçisinin **"olaydan kesinlikle haberdar edilmemesini"** vurgularken, 16. ülke yetkililerine uçakların, **"petrol endüstrisi için hayati bazı parçalar taşıyacağının"** söylenmesini istedi. İstasyonda CIA merkezine gelen yanıtta ise, **"16. ülke makamlarının işbirliği yapacakları"** kaydediliyordu.

Kongre, İran-Contra Soruşturma Komisyonu raporuna ekli belgelere göre, 16. ülke mensuplarına **'fon aktarılması'**, kasım ayında İsrail'den İran'a gönderilecek Hawk füzelerinin **"dikkat çekmemesi için"** yan yollara başvurulduğu sırada gerçekleşti. **"Sarı Meyve Operasyonu"** adındaki bu işlem şu sırayı izledi:

1) 1984 eylülüne kadar Başbakan **Şimon Perez**'in danışmanı olarak görev yapan, ancak daha sonra bu

görevden ayrılarak Ortadoğu'da silah ticaretine başlayan **Albert Schwimmer,** North ile varılan anlaşma uyarınca İsrail'den alınan füzeler karşılığında Secord'un İsviçre'deki banka hesabına **800 bin dolar** çıkardı.

2) Bir süre ABD Savunma Bakan Yardımcı Vekilliği ve Savunma Bakanlığı Ortadoğu Bölümü yöneticiliği yapan, ancak emekli olduktan sonra silah ve savunma danışmanlığı işleri ile uğraşan General Secord hesabındaki bu para fiilen North tarafından yönetiliyor ve **"masraflar"** için kullanılıyordu.

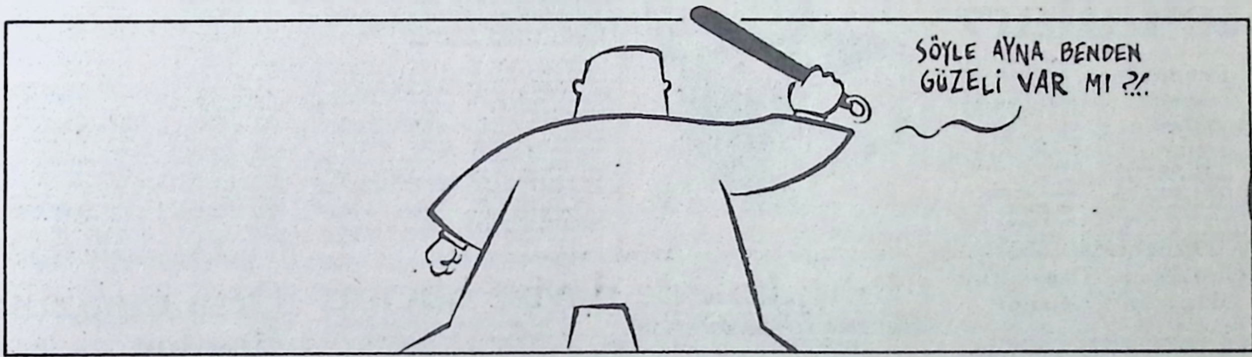
3) North, 15. ülkede işlerin çıkmaza girmesi üzerine, bir yandan CIA'yı devreye sokarken, diğer yandan da General Secord'un 16. ülke ile yaptığı temaslar sonucunda tavsiyesine uygun olarak söz konusu hesaptan 147 bin doların yine aynı bankada açılacak bir başka hesaba yatırılmasını kararlaştırdı.

4) Yeni hesabın 16. ülke ile ilgili olduğu, komisyonun, General Secord'un el yazısı ile tuttuğu hesapları üzerinde yapılan araştırma üzerine ortaya çıktı. Buna göre, notlarda **"fon"** diye geçen hesap, **"yardımcı olanlar"** sözcükleriyle bir arada telaffuz ediliyor. Notlarda, ayrıca bu fonun eskiden beri var olduğu konusunda işaretler de bulunması, hesabın yeni açılmadığını gösteriyor.

Ancak aynı dönemde 16. ülke başkenti nezdinde girişimde bulunan CIA istasyon şefinin bu para transferinden haberdar olup olmadığı kanıtlanamadı. Çünkü Reagan'ın eski Ulusal Güvenlik İşleri Danışmanı **Robert McFarlane**'in 12 Mayıs 1987'de soruşturma komisyonunda verdiği ifadeye göre, "işler birbirinden bağımsız olarak gerçekleştirilebiliyordu". Nitekim soruşturma komisyonu raporuna ekli belgelere göre, Başkan'ın eski Ulusal Güvenlik İşleri Danışmanı Robert McFarlane, 16. ülke hava sahasından geçirilerek İran'a götürülen Hawk füzeleri olayından Dışişleri Bakanı Shultz'un da haberi olduğunu ileri sürüyordu.

Ayrıca olaydan haberi olmakla kalmayıp, CIA'ya 16. ülke yetkililerini ikna için devreye girme yetkisini verenin de bizzat Başkan Reagan olduğu ortaya çıktı. Soruşturma komisyonu, ekli belgeler 12 Mayıs 1987 tarihli oturumda ifadesi alınan McFarlane, CIA'nın diğer işlerde olayın dışında olup, 16. ülke işinde devrede olmasının ancak Başkan'dan yetki alınması halinde mümkün olabileceğini ileri sürdü.

Bu konudaki bir başka belge de bizzat North'un yazdığı, ama büyük bölümü, üstü karalandığı için okunamayan bir Beyaz Saray muhtırası **(dahili yazışma).** North, 15. ülkenin izin vermemesi üzerine, **"öbürü ile doğrudan ilişkiye geçildiğini"** yazıyor. Ama **"doğrudan"** derken, istihbarat servisinden istihbarat servisine mi, yoksa hükümetten hükümete mi doğrudan ilişki olduğunu belirtmiyor.

Muhalif liste heyecan yarattı

İSO'da Gezgin'in listesi kazandı

26 kasım

Ekonomi Servisi — İstanbul Sanayi Odası'nda (İSO) yeni yönetimi belirlemek için dün yapılan seçimler, Nurullah Gezgin'in yönetim kurulu listesine karşı son anda çıkan muhalif liste ile bir anda elektriklendi. Ancak seçimler sonucunda Nurullah Gezgin'in listesi 24 oya karşı 50 oyla seçimleri kazandı. Meclis Başkanlığı için İbrahim Bodur'a karşı aday çıkmadı. Bodur 63 oy aldı. Meclis Başkan Vekilliğini ise Gezgin-Bodur ekibinin adayı Mehmet Şuhubi 28'e karşı 46 oyla kazandı.

İSO'nun yeni yönetimi şu isimlerden oluşuyor: **Nurullah Gezgin,** Odalar Birliği Başkanı **Ali Coşkun,** TÜSİAD Başkanı **Ömer Dinçkök,** eski yönetimde görev alan **Mehduh Hacıoğlu, Engin Koyuncu, Necati Arıkan.** Yönetime bu dönem ilk kez giren üyeler ise Sabancı Grubu'ndan **Oğuz Karahan,** plastikçi **Muammer Yüceler,** Feniş Grubu'ndan **Sedat Aloğlu,** Borusan Holding'den **Ahmet Kocabıyık** ve Cem Ofset'in sahibi **Oktay Duran.**

İstanbul Sanayi Odası'nda son 24 saat içinde oluşan muhalif listede listebaşı olarak Şişe Cam Topluluğu Genel Müdürü Talât Orhon'un yer aldığı dikkati çekti. Listenin hazırlanmasına ve kulis faaliyetlerine İSO Meclis üyelerinden Halil Demirkaya, Turan İnkaya, İzzet Kuleli ve Ahmet Çuhadaroğlu'nun katıldıkları belirtildi. Muhalif listede yönetimin listesinde de yer alan Ali Coşkun, Oğuz Karahan ve Ahmet Kocabıyık'ın bulunması değişik yorumlara yol açtı. İki listede birden yer alan bu üç aday muhalif listenin kendilerinden habersiz hazırlandığını dile getirirken, listeyi hazırlayanlar her üyeye danıştıktan ve haber verdikten sonra listeyi hazırladıklarını ısrarla vurguladılar.

BAŞAK DERSANESİ
Üniversiteye hazırlık
Hafta sonu: 28 kasım
Hafta içi: 7 aralık
Türkmen mağazasının karşı sokağı
Tel. 338 74 60 Altıyol Kadıköy

Cumhuriyet

FAKSİMİLEDE SON AŞAMA
PitneyBowes

64. Yıl; Sayı: 22720 Kurucusu: Yunus Nadi 200 TL. 25 Kasım 1987 Çarşamba

İNÖNÜ BALIKESİR VE ANTALYA'DA

İktidar SHP'nin olacak

ANTALYA'dan HİKMET ÇETİNKAYA

Sevgi Yumağı...

ANTALYA / BALIKESİR — Yer yerinden oynadı dün Antalya'da. Havaalanında başlayan 1500'ün üzerindeki araç konvoyu kent girişindeki Güneş-2 seçim otobüsünü karşılayan binlerce insan, o coşku, o görkemli görünüm acaba neyin habercisiydi? Bunun yanıtını arıyoruz bir haf (Arkası Sa. 12, Sü. 4'te)

Antalya'da coşkulu bir kalabalığa seslenen İnönü, Özal'ın 'ekonomi geniusinin' pazar günü karaya vuracağını ileri sürerek, "Özal'ın bu gemideki yeri çımacılıktır" dedi. SHP iktidar olacaktır diyen İnönü, halka oyları bölmeyin çağrısı yaptı.

MUSTAFA BALBAY ve B. ECEVİT'in haberi 8. Sayfada

DEMİREL SAMSUN'DA

Anarşi tellalları

Demirel'le Irangate sohbeti

AHMET TAN

SİNOP — DYP lideri Süleyman Demirel, ilk kez havadan geldiği ve konuk olduğu Sinop'ta, ABD'nin İran'a gizli silah sevkiyatı için Türk hava (Arkası Sa. 10, Sü. 7'de)

***DYP** Genel Başkanı, "Bizim kusurumuz olsa milletin huzuruna gelmeyiz. Bize ne bir kuruş paranın ne de bir damla kanın hesabını kimse sormadı, soramaz da. Bunlara oy vermek, hırsızlığa oy vermektir" dedi.*

CENK ÇİLENGİR'in haberi 8. Sayfada

ECEVİT KIRKLARELİ VE EDİRNE'DE

Özal dönemi, Osmanlı'nın çöküş çağına benziyor

Dün Kırklareli ve Edirne'de seçim turunu sürdüren Ecevit, Özal'ı eleştirirken, "Padişahlara tanınan yetkileri kullandığını" ileri sürdü ve Özal döneminin Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküş dönemine benzediğini söyledi

YALÇIN ÇAKIR NAZİF KARAÇAM

KIRKLARELİ/EDİRNE — Başbakan Turgut Özal'ın padişahlara dahi tanınmamış yetkiler kullandığını öne süren DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit, dış istihbaratın arttığı iddialarının da yalan olduğunu belirterek, "Hameyni'nin başbakanı Atatürk'e saygısızlık yapıyor. Bulgaristan Türklerin dil, din ve kültürlerini ortadan kaldırıyor. Şimdi Yuna- (Arkası Sa. 12, Sü. 2'de)

TRAKYA'dan YALÇIN DOĞAN

'Temenni Manasına'

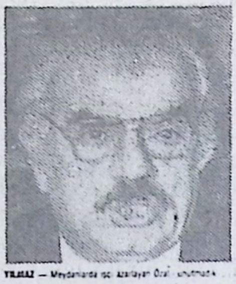
KIRKLARELİ/EDİRNE — Bir zamanlar Erbakan gibi. Erbakan da birkaç yüz kişilik topluluğun önüne çıkar ve söze "Şu muhteşem kalabalığımız" diye başlardı. Ecevit de dün Trakya'daki cılız topluluklarını karşısına çıkıyor ve ancak birkaç yüz kişinin alkışını "ş- (Arkası Sa. 12, Sü. 5'te)

Yazıcı'ya 1 yıl hapis

***2000'e Doğru Dergisi** Yazı İşleri Müdürü Fatma Yazıcı "Hz. Muhammed'in Cinsel Hayatı" başlıklı yazı nedeniyle 1 yıl hapis, 10 bin lira da para cezasına çarptırıldı.* **10. Sayfada**

Şevket Yılmaz, Konfederasyonun seçimlerdeki tutumunu açıkladı

Türk-İş: ANAP'a oy yok

YILMAZ — Meydanlarda işçi azarlayan Özal unutmadı

Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz seçimlerde alacakları tutumu açıklarken, "Ara seçimde senin reyine ihtiyacım yok diye meydanlarda işçileri azarlayan Başbakan Özal ile bugün rey isteyen ANAP genel başkanı aynı kişidir. Türk işçileri 4 yıldır itilip kakılmayı unutmuş değildir" dedi.

Seçime katılan diğer üç parti SHP, DYP ve DSP'nin işçi sorunlarına yaklaşımlarını olumlu bulduklarını söyleyen Şevket Yılmaz, iktidarın çalışanları umursamadığını belirterek, "Sayın Özal için her şey paradır" dedi. Yılmaz, işçi hakları için verdikleri mücadelede önlerindeki tek engelin iktidar olduğunu belirtti.

İş Sendika Servisi — Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz, "Ara seçimlerde 'senin reyine ihtiyacım yok' diyen, meydanlarda işçileri azarlayan Başbakan Özal ile bugün rey isteyen ANAP Genel Başkanı aynı kişidir. Türk işçileri dört yıldır maruz kaldıkları düşmanlıkları, itilip kakılmayı, horlanmayı unutmuş değildir" diyerek, işçilerin ANAP'a oy vermemesini istedi.

Yılmaz ANAP'a oy vermeyeceklerini anlatırken, seçime katılan diğer üç parti, SHP, DYP ve DSP'nin işçi sorunlarına yaklaşımlarını olumlu gördüklerini belirtti. Yılmaz dün İstanbul'da düzenlediği ve seçimlerdeki tavırlarını açıkladığı basın toplantısında, ANAP'ı ve ANAP iktidarını ağır biçimde eleştirirken, "Sayın Özal için her şey paradır" dedi.

Şevket Yılmaz, Türk-İş olarak, işçilerin hak ve menfaatlerini geliştirmede karşılarına çıkacak her türlü engeli aşmada kararlı olduklarını vurgulayarak, "Bu mücadelemizde en büyük engelin siyasal iktidar olduğunu tespit ettiğimiz günden bu yana çizgimizden sapmadık" diye konuştu.

Türkiye'nin, bugünkü siyasal iktidar yönetiminde, yıllardır insan hakları, kamu özgürlükleri, çalışanların her türlü hak ve güvencelerinden yoksun olarak ağır sorunları yaşadığını anlatan Şevket Yılmaz, iktidara yönelik ağır eleştirilerini özetle şöyle sürdürdü:

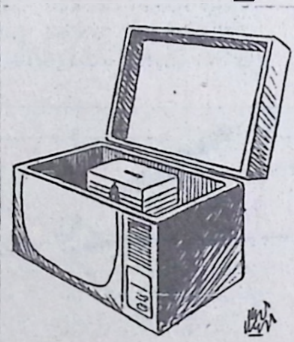
"Kişilerle hiçbir özel hesabımızın olmadığını, işçileri tamamen dışlayan ekonomik ve sosyal politikada hükümet ile hiçbir hesaplaşmakta olduğumuzu [illegible] belirttim.

Sorunların çözümüne katkıda bulunmalarını beklerken, yeni yeni sorunlar getiren siyasal iktidar, son zamanlarda da Türk-İş'i yıldırmanın yollarını aramaktadır.

Siyaset-sendika ilişkisinde suç işlediğimiz yolunda demeçler verilerek soruşturmalar harekete geçirilmektedir. Yönetim kurulu karar defterlerimiz savcılıkça istenmekte ve didik didik in- (Arkası Sa. 10, Sü. 7'de)

İŞVEREN SENDİKACISI GÖREVDEN ALINDI
8. Sayfada

TV'de partilerin 'dizi' savaşı

***ANAP** ve SHP'nin görüntülü propaganda filmleri TV'de yayımlandı. Mesut Mertcan'ın spikerliğini yaptığı SHP filminde enflasyonla ilgili rakamlar verildi. ANAP filmi ise 'Nerede olduğunu, nereden geldiğini hatırlamakla mümkündür' sözleriyle başladı. Demirel'in filmi cuma akşamı yayımlanacak. Ecevit bu hakkını konuşma biçiminde kullanacak.*

***TRT** seçim gecesi siyasi partilerin genel merkezlerinden naklen yayın yapacak. Partilerin genel merkezlerindeki durum ile liderlerin değerlendirmeleri ekrana gelecek.*

Haber Merkezi — İktidar ve ana muhalefet partilerinin "TV'de görüntülü propaganda" filmleri dün akşam ilk kez televizyonda yayımlandı. ANAP, 15 dakikalık görüntülü propaganda hakkının 3, SHP de 10 dakikalık hakkının 2.5 dakikasını kullandılar. TRT eski spikerlerinden ve milletvekili adayı Mesut Mertcan'ın spikerliğini yaptığı SHP filminde, enflasyonla ilgili rakamlar verildi. İnönü, "İyi dışbudu sevgili vatandaşlarım, Özal tarafından 5 yıl daha bir limon gibi sıkılmaya gerek var mı?" diye sordu. ANAP filmine de Başbakan Özal'ın "Nerede olduğunu anlamak, nereden geldiğini hatırlamakla mümkündür" sözleri yazılı olarak ekranda görüldü. 1978-79'un acı günlerini bir kez daha yaşattığı için özür dileyen Özal, arka fondaki 12 Eylül öncesini anımsatan anarşi ve terör görüntüleri önünde konuştu.

Programı izleyenler, SHP'nin filmini başarılı bulurken, ANAP'ın 12 Eylül öncesindeki anarşiyi işlemesi eleştirildi.

TV ve radyoda bugün ve yarın ANAP ve SHP'nin propaganda filmleri sürecek. Demirel ve Ecevit'in filmleri ise cuma günü yayımlanacak.

Cumhuriyet'in, filmlerin yayımı (Arkası Sa. 12, Su. 5'te)

RADYO VE TV'DE BUGÜN

ANAP: 19.41-19.44
(ANAP yine konuşma hakkını kullanmıyor. Üç dakikalık görüntü programında Başbakan Özal "çağ atladık" görüşünü işleyecek. ANAP iktidarı döneminde yapılan büyük yatırımlar ekrana yansıtılacak, geçmişle bir kıyaslama yapılıyor.)

SHP: 19.45-19.50
(Genel Başkan Erdal İnönü, 2.5 dakikalık konuşmasında kadın sorunlarına yer verirken, "mutfaktaki yangını söndüreceğiz. Yüzünüzü güldüreceğiz" diyecek ve SHP'nin çok farklı bir parti olduğunu anlatacak. Diğer 2.5 dakikalık görüntüde ise, vatandaşın sesi ekrana getirilecek. Hükümet uygulamalarının olumsuzlukları vatandaşlarla yapılan röportajlar yoluyla yansıtılacak.)

CÜNEYT ARCAYÜREK yazıyor

Düşle Gerçek...

ANKARA — Seçim sonuçları beklendiğinden daha değişik sonuçlar verirse, Başbakanımız acaba "Hah... hah... hah vallahi iyi oldu. Yani hoşuma gitti" diyebilecek mi?

Sağlık zoruyla kenarına çekilen Özal, birden frene basıp gezilerini durdurduktan sonra Uğur Dündar'a verdiği bu yanıtı 30 kasım sabahı yineleyebilecek mi?

Rüzgâr bir başka esiyor. TV'den devletin maddi her olanağına kadar her şeyi kullanan Özal'a karşı muhalefet partileri olağanüstü bir savaşım veriyor. İn- (Arkası Sa. 10, Sü. 5'te)

Yılbaşından bu yana yüzde 75 artışla sterlin şampiyon oldu

Tahtakale'de dövize hücum

Dünden bugüne [illegible] nasıl açıldı?

	3 AĞUSTOS				25 KASIM			
	M.B.	Taht.	Fark (lira)	Fark (%)	M.B.	Taht.	Fark (lira)	Fark (%)
Dolar	[illegible]	[illegible]	[illegible]	−0.1	[illegible]	1110	[illegible]	+14.4
Mark	400.60	400	−0.60	−0.1	584.03	676	91.97	+15.7
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	+10.2
İ.Frangı	580.57	575	−5.57	−0.9	711.34	810	98.66	+13.8
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	+0.3	[illegible]	[illegible]	[illegible]	+10.0
Sterlin	[illegible]	1440	+19.04	+1.4	1746.25	2000	253.75	+14.5

M.B. sütunundaki kurlar bugün geçerli. Tahtakale sütunundakiler ise dün akşamki fiyatlardır.

Devaluasyon beklentisi Tahtakale'de döviz ve altın fiyatlarında dün de yüksek oranlı sıçramalara yol açtı.

İngiliz Sterlini bir günde 30 lira değer kazanarak 2000 liraya çıkarken, Cumhuriyet Altını 119 bin liraya yükseldi. Dolarda resmi kur ile serbest piyasa arasındaki fark yüzde 14.04'e çıktı.
Ekonomide

DEVLET KAPISI — Kooperatifin Gebze'de yapmayı üstlendiği 11 200 konutluk Altınkent projesine ortak olan 600 üyeden bir grup dün İstanbul Valiliği önünde toplanarak Vali Nevzat Ayaz'a sorunlarını anlattı. **(Fotoğraf: Ali Tevfik Berber)**

Kooperatifzedeler İstanbul Valisi ile görüştü

Altınkent üyeleri çaresiz

***S.S.** Silahlı Kuvvetler Mensupları Subay Memur Yapı Kooperatifi'ne üye olan 600 kişiden bir grup dün İstanbul Valisi Nevzat Ayaz'a dert yandı. Üyeler, Genel Müdür Ahmet Teber'in tutuklanmasından sonra, kişilere ciro edilen senetlerini ödememek için çözüm yolu arıyor.*
6. Sayfada

CENEVRE'DE ANLAŞMA

Orta menzilli füzeler kalkıyor

***Shultz:** "Şevardnadze ile el sıkıştık. Anlaşmaya ilişkin tüm pürüzler konusunda görüş birliğine vardık. Çok memnunuz."*

***Şevardnadze:** "Çok önemli bazı işleri tamamladık. Yaptığımız gezegen üzerindeki tüm ulusların çıkarınadır. Dün yapılan görüşmelerden tarihi bir sonuç elde ettik. Bundan sonraki aşama, bütün nükleer silahların yok edilmesi olmalıdır".* **3. Sayfada**

İRANGATE DOSYASI

North'un Türkiye'den silah satma planları

***ABD** Kongresi'nin belgelerine göre General Secord İran'a silah sevkiyatı için İsrail'den önce Türkiye'yi önermiş. Ancak Sam Cummings'in Türkiye'den silah satışı belgesi alamaması üzerine silahlar İsrail'den alınmış. Yine kongre belgelerine göre Ankara'da İsrail ile İran arasında İranlı Yahudiler için temas olmuş ve İsrail, Lübnan'ı işgal ettikten sonra ele geçirdiği bazı belgeleri Ankara'ya vermiş.*
UFUK GÜLDEMİR'in haberi 6. Sayfada

ANKARA: IRANGATE İÇİN SORUŞTURMA
6. Sayfada

Türk-İş'in Tutumu...

Diyelim ki bir siyasal iktidar, işçilerin hak ve özgürlüklerini kuşa çeviriyor; toplusözleşme ve grev haklarına büyük kısıtlamalar getiriyor, uyguladığı ekonomik modelle, bir yandan enflasyonu azdırıyor, öte yandan gerçek ücretleri düşürüyor.

Buna karşılık, işçiler eli kolu bağlı oturuyorlar. Çünkü yasal durum, işçilerin böyle bir siyasal iktidara karşı, örgütlü bir biçimde mücadele etmelerini engelliyor. Sendikalar, konfederasyonlar çıkıp da "İktidardaki bu parti benim haklarımı vermiyor. İşçi, hayat pahalılığından nefes alamaz hale geldi. Ey işçiler, seçimlerde oylar bu partiye değil, şu partiye!" diyemiyorlar.

Neden?

Çünkü mevzuat izin vermiyor.

Şimdi siz, böyle bir rejime demokrasi eti- (Arkası Sa. 10, Sü. 7'de)

HASAN CEMAL

■ **Gerçek bir çağdaş sanat ortamı** *Uluslararası İstanbul Çağdaş Sanat Sergileri yöneticilerinden Beral Madra'yla serginin ardından bir söyleşi 4. Sayfada*

■ **Kırda bir entelektüel** *Kuşağının sinemaya en bilinçle yaklaşan en entelektüel sanatçılarından biri sayılan Fransız yönetmen Bertrand Tavernier'in 1984 Cannes Film Şenliği'nde En İyi Yönetmen Ödülü'nü aldığı "Kırda Bir Pazar" TV 2'de 4. Sayfada*

■ **Mozart'ın yazarına anıt** *Mozart'ın libretto yazarı Lorenzo da Ponte, 1838'de öldüğü New York'ta anıldı. 5. Sayfada*

■ **Dünya borsa krizi** *İhracatçıların ve turizmcilerimizin ortak görüşü dünyada yaşanan borsa krizinin ihracat ve turizmimizi olumsuz etkilemeyeceği yönünde.* **Ekonomide**

■ **İnsan hakları** *Helsinki İzleme Komitesi'nin Türkiye 1987 Raporu ülkemizdeki durumu şu sözlerle değerlendiriyor: İnsan hakları dalgalanıyor. Arka Sayfada*

■ **Alkole karşı yeni savaş** *TIME dergisinde yayımlanan bir habere göre ABD'de, alkolikler telkine dayalı yöntemlerle sağlıklarına kavuşturuluyor. Arka Sayfada*

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Model...

Faruk Taşar yakalanmadı mı? Hayır yakalanmadı. Kim bu Faruk Taşar?

Eski ANAP Genel Sekreteri Mustafa Taşar'ın kardeşi. Niye yakalanacak Faruk Taşar peki?

Anadolu Bankası'nı dolandırmış Faruk Taşar. Ne zaman (Arkası Sa. 12, Sü. 7'de)

İsrail'e 'kanatlı gerilla' saldırısı

27 kasım

Dış Haberler Servisi — Bir Filistinli gerilla grubunun motorlu kanat takarak İsrail'de bir askeri üssü basıp 6 askeri öldürmesi şok etkisi yarattı. Olaydan Suriye'yi sorumlu tutan İsrail hükümeti olağanüstü toplanırken eylemi **Filistin Halk Kurtuluş Cephesi - Genel Komutanlık** adlı örgüt üstlendi. Adı geçen örgüt adına İngiliz Reuter haber ajansına yapılan açıklamada, baskını İsrail yetkililerin iddiasında ileri sürüldüğü gibi bir gerillanın değil, beş gerillanın düzenlediği, bunlardan üçünün sağ olarak Lübnan'a geri döndüğü, birinin öldüğü, birinin ise kayıp olduğu iddia edildi. Kayıp gerillanın eylemden dönerken, Lübnan'ın güneyindeki İsrail güvenlik bölgesinde kanatlardan vurulması üzerine "zorunlu iniş" yaptığı vurgulandı.

Önceki gece sabaha karşı gerçekleştirilen baskında, Filistinli gerillaların sırtlarına motorlu kanat takarak Lübnan'ın güneyinden İsrail'e uçtukları ve bir askeri kampa baskın düzenledikleri bildirilmişti. AP'ye göre, gerillalar otomatik tüfeklerle ateş açarak ve el bombası atarak altı İsrail askerini öldürdüler, yedisini de yaraladılar. İsrail Kara Kuvvetleri Komutanı **Dan Şamron**, saldırıdan yedi saat sonra yaptığı açıklamada, Kiryat Şimona kasabası yakınlarında bulunan askeri üsse düzenlenen baskında bir gerillanın öldürüldüğünü bildirmişti.

Olaydan bir süre sonra, İsrail hükümeti, Başbakan **İzak Şamir** başkanlığında olağanüstü toplanarak durumu görüştü. Şamir, basına yaptığı açıklamada, "**şurası bellidir ki saldırganlar bu işi Suriye'nin desteği olmadan beceremezlerdi**" dedi. Hükümet toplantısında konuşulanlar konusunda ise bir açıklama yapılmadı. İsrail, geçmişte bu tür eylemleri karşılıksız bırakmayarak misilleme yapmasıyla tanınıyor.

Yamuk, Çopur, Kelle, Lazoğlu, Tıfıl, Terso, Pala, Artist ve arkadaşları anlatıyor

Futbolun öfkesi: Tribün militanları

TANER KUTLAY *28 Kasım*

Bir futbol maçı kaç dakikadır? Herkes 90 dakika diyecek tabii. Ama onlara sorun bakalım. Onlar için topun oyunda olduğu 90 dakikalık bölüm belki de en "**huzurlu**" dönemleri. Onlar '**amigo**' değiller ki '**haydi bastır**' türküsü söylesinler... Onlar kim peki? Kendilerine sorarsanız '**Taraftar güvenlik kuvvetleri**'... Biraz daha '**siyasetten çıkan**' kısmı ise '**Bize tribün militanı derler**' diyor. Onlar için bir maça hazırlık, bir önceki maçın bitiş düdüğüyle başlar. Eğer tribünler olaysız boşalıyorsa, gelecek haftanın planları oracıkta, ayaküstü yapılmaya başlanır.

"Haftaya filan şehirdeyiz arkadaş. Oranın seyircisi de çetin cevizdir haa. Vilayete bakan kapıyı tuttuk mu, biz alırız üstünlüğü ele... Ben oranın emniyetini iyi tanırım, deplasman takımının seyircisine göz açtırmazlar valla..."

İşte, daha yedi gün vardır o maça, ama tasası başlamıştır şimdiden. Onları tanıyacağız bugün, onlardan dinlediklerimizle...

"**Fener, Cim Bom, Kartal**', ağızlarından düşürmedikleri sözcükler. Takımlarının isimleri gibi, kendilerininki de çoğunlukla '**müstear**'.. Yamuk, Çopur, Kelle, Lazoğlu, Tıfıl, Terso, Pala, Artist ve niceleri. **"Hanım, pazar eğlencesini bul, yoksa maça giderim"** gibi bahanelerle çıkmıyorlar evlerinden. Hatta bazen üç, bazen beş gün uzak kaldıkları evlerinden, öfkelerini çıkın edip çıkıyorlar. Onların takımlarının renginde atkıları, bereleri, bayrakları da yok. Ama sınırsız, dur durak bilmez öfkeleri var. Neden, niçin bu öfke?

"Bak abicim, ben bu takım uğruna başkoyduğumda ufacık çocuktum. Stat büfesine sandviç ekmeği getirir, sonra saatlerce orada kalır, parmaklıkların ardından maç seyrederdim. Delikanlılığım böyle geçti. Evlenip çoluk çocuğa karıştık, hâlâ o tutkum sürüyor. Ama şimdi pozisyonumuz biraz farklı tabii. Biz bütün taraftarlarımızın hakkını hukukunu savunuyoruz.

Bunu hem rakip taraftara hem de kendi kulübümüze karşı yürütüyoruz. Bir yandan rakip saldırılarla uğraşırken, bir yandan da kulübün içindeki mikroplarla, takım ruhu olmayan futbolcularla mücadele ediyoruz. Bolu'da ilk ihtarı verdik, uyanmadılar. Kulaklarından tutup kahve kahve gezdirip, taraftarın önünde söz aldık, yerine getirmediler.

Döveriz dedik olmadı, söveriz dedik olmadı. Bizim bir bunların yatağına girmediğimiz kaldı, biz öfkelenmeyelim de kim öfkelensin? Bir de karşı takımın babaları gelip kafamızı ütülüyorlar, işte orada sigortalar atıveriyor, haydi vur patlasın o zaman. Biraz boşalıyoruz hiç olmazsa."

Haa, demek bu takımın güvenlikçileri daha çok takımlarına bozuluyorlar, yürekleri o yönden yanık. Bir diğerini dinleyelim:

"Bize işsiz diyorlar, doğru değil. Bizim o biçim zor işimiz var. Biz bu takımın on binlerce taraftarının maçlara girebilmesini, evine sağ salim gidebilmesini sağlamak için kellemizi koltuğumuza almışız. Bi kuruş para da almıyoruz, ama iştir bu da abi, hem de çetrefilli iş. Bak benim öz abim başka takımın amigosu, bir maçtan sonra bizi gördü, kendi adamlarına emir verdi: 'Vurun şu anasını... heriflerine.' Çullandılar üzerimize, yer misin yemez misin, aleti fora etmesek yanmışız. İşte, bu işin pis tarafı icabında babanı görmez gözün."

Anlaşılan bu delikanlı da en çok 'işsizlik' noktasına takmış, kendi ölçülerinde 'iş' edinmiş sonunda.

Şimdi karşımızda diğerlerinden daha genç ve kendi deyişiyle '**biraz siyasetten çakan**' biri var. Neler geç-

HUKUKSUZ DEMOKRASİ
Av. Halit Çelenk

Cumhuriyet

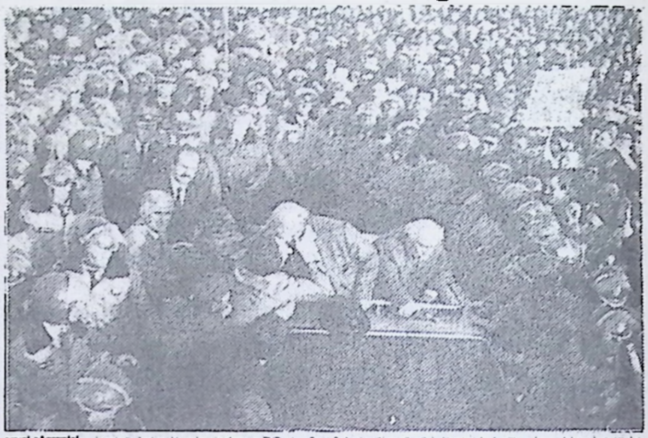
FAKSIMILEDE SON AŞAMA
Pitney Bowes

64. Yıl: Sayı: 22722 Kurucusu: Yunus Nadi 200 TL 27 Kasım 1987 Cuma

Muhalefetin meydanları coşkulu

(Fotoğraf: Uğur Sazer)

(Fotoğraf: Kâzım Kahraman)

Ordu, Giresun ve İstanbul'da konuşan İnönü:

Hedef yeni Türkiye

SHP lideri İnönü, dün Ordu, Giresun ve İstanbul'da yaptığı konuşmalarda Özal'ı halka saygısızlık ve kustahlıkla suçlayarak, "Dev uyandı, SHP iktidarı için harekete geçti" dedi. 30 kasımda halkla yeni bir Türkiye kuracaklarını söyleyen İnönü, "Seçim kampanyasının son günlerinde hava değişti" diye konuştu.

'Ateşli Sabır'

OKAY GÖNENSİN

"Ateşli Sabır" dün İstanbul'un Gaziosmanpaşa sında coşkun bir kalabalığın arasında dolaştı durdu. Öğle saatlerinde küçük bir alanı dolduran SHP'liler o "ateşli sabır"la saatlerce Erdal İnönü'yü beklediler. Ateşi canlı tutan acılar, özlemler ve umutlar 1973'ü 1977'yi fazlasıyla anıştıran

(Arkası Sa. 17, Sü. 7'de)

İZLENİMLER

Ellerde limon vardı

FÜSUN ÖZBİLGEN

1987 erken seçimlerinin simgesi "limon" dün Gaziosmanpaşa'da SHP mitingini izleyen kadınların elindeydi. Erdal İnönü, otobüsün üstünden konuşurken Gaziosmanpaşa meydanını dolduran kalabalığın arasında gözlenen genç, yaş-

(Arkası Sa. 17, Sü. 7'de)

HAKKI ERDEM
CEMİL ÇİÇERİM
YALÇIN ÇAKIR

ORDU, GİRESUN, İSTANBUL — SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, seçime 3 gün kala Karadeniz bölgesinde yaptığı konuşmada, Başbakan Turgut Özal'ı halka saygısızlıkla suçladı. "Şimdi artık dev uyandı, ayağa kalktı. SHP'yi iktidara getirmek için harekete geçti" dedi. İnönü, 30 kasım'da halkla birlikte yeni bir Türkiye kuracaklarını söyledi.

Seçim kampanyasında son günlerde havanın değiştiğini belirten SHP lideri İnönü, Ordu ve Giresun'da oldukça kalabalık ve canlı toplantılar...

... Zonguldak'tan helikopterle ... kimseye haber vermeden İstanbul'a döndüğü için Ordu'ya karayolundan gitmek zorunda kaldı. İnönü maceralı bir yolculuk sonunda 13 saatte gelebildi. Dün sabah saat 09.00 sıralarında Ordu'ya gelen İnönü, 2 saatlik bir dinlenmeden sonra burada konuşma yaptı.

Ordu yakınlarında kaldığı tesislerden kente uzun bir araç konvoyuyla giden İnönü, sabahın erken saatleri olmasına karşın, canlı bir kalabalık tarafından karşılandı. İnönü, Ordu'da coşkulu kalabalığı görünce, son günlerde bu tür mitinglerin art arda

(Arkası Sa. 17, Sü. 7'de)

İstanbul'da 4 ayrı alanda konuşan Demirel:

Sıra iktidara geldi

İstanbul'da gün boyunca 4 ayrı mitingte konuşan DYP lideri Demirel, vatandaştan ANAP'a oy vermemesini isteyerek, "Bunlara oy vermek, hırsızlığa, yolsuzluğa, zamma oy vermektir" dedi. Demirel, vatandaşa teşekkür ederek, "Birinci sandığı aştık, yasaklar kalktı. Şimdi sıra iktidar sandığında" diye konuştu.

İZLENİMLER

Helikoptere ilgi daha çok

YALÇIN PEKŞEN

(Arkası Sa. 10, Sü. 1'de)

İDRİS AKYÜZ
SÜLEYMAN SARILAR

DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel, ... "Artık karar sizin, gelin bu karanlık devri kapatalım, aydınlık devri açalım. Bunlara oy vermek, hırsızlığa oy vermektir, bunlara oy vermek, zamma, yokluğa, yolsuzluğa oy vermektir" ...

... "Kaşıkçı" ... "Mercedes" ... "Karamanlı Hoca Baba" ... Demirel Başbakan Özal hakkında ... "ANAP'sız Türkiye" ...

... "Türkiye yasaklı olsa daha mı iyi olurdu? Yasaklar olsa da kıyamet mi koptu?" diye sordu Demirel. Özal ...

(Arkası Sa. 10, Sü. 4'te)

HELİKOPTER KEYFİ

Süleyman Sarılar'ın notları 10. Sayfada

RADYO VE TV'DE BUGÜN

ANAP	19.06-19.22
DYP	19.23-19.33
SHP	19.34-19.39
DSP	19.40-19.50

TV konuşmalarının içerikleri Orta Sayfada

SHP ve İnönü'yü eleştiren Özal:

İktidardan düşmem

Sağlık nedeniyle seçim gezilerini iptal eden Başbakan Özal, TV çekiminden sonra gazetecilerin sorularını yanıtladı. Çekim sonrası yorgun görünen Özal'ın fotoğrafları çekilirken, koruma görevlileri çok 'flaş' patlatılmamasını istediler.

Milleti heyecanlandırmak lazım, diyen Özal, gazetecilerden SHP ile DYP'nin anketlerdeki oy oranlarını yükseltmelerini istedi. "Alternatifimiz limon olamaz" diyen Özal, iktidardan düşmeyeceklerini savundu. Özal, "Görünen köy öyle gösteriyor" dedi.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Başbakan Turgut Özal, pazar günü yapılacak seçimlerden sonra ANAP'ın iktidardan düşmeyeceğini söyledi. Böyle bir olasılık görmediğini bildiren Özal, "Görünen köy öyle gösteriyor" dedi. TRT'de dün yapılan seçim konuşması çekiminden

(Arkası Sa. 17, Sü. 4'te)

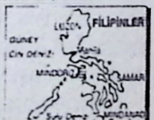
İsrail'e 'kanatlı gerilla' saldırısı

Sırtlarına taktıkları motorlu kanatlarla uçarak İsrail askeri üssüne baskın düzenleyen beş Filistinli gerilla 6 askeri öldürdü, 7'sini

yaraladı. İsrail hükümeti olağanüstü toplandı. Baskını gerçekleştiren örgütün açıklamasında üç gerillanın geri döndüğü belirtildi.

... Filistin Halk Kurtuluş Cephesi - Genel Komutanlık ...

(Arkası Sa. 10, Sü. 1'de)

Filipinler

Tayfun: 200 ölü

Hızı saatte 205 kilometreye ulaşan "Nina" tayfunu Luzon Adası'nı etkisi altına aldı. Tayfunun yol açtığı sellerde yüzlerce kişi de kayboldu. 3. Sayfada

Ecevit İzmir'de konuştu:

Türkiye'de çöküntü yaşanıyor

İZMİR'den HİKMET ÇETİNKAYA

ANAP'ın Umudu...

İZMİR — On yıl önce alanlara sığmayan bir lider, on yıl sonra bu duruma mı düşecekti?

On yıl önce halkın umudu olan bir lider, on yıl sonra böyle cılız topluluklara mı seslenecekti?

Ama oluyor işte. Şu gibi akan zaman, umut olanları da yok ediyor. Üstelik, halk önünde güçsüzlüğünü bildiği halde, bilmemezlikten gelerek. Sağa sola çatarak, kendi varlığından başka bir şey tanımayarak.

Bu kişi DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit.

(Arkası Sa. 17, Sü. 1'de)

DSP lideri Ecevit Konak alanında yaptığı konuşmada, "Özal'ın vatan topraklarını satmasını engellemek için oyunuzu kullanın" diye konuştu.

MUSTAFA BALBAY

İZMİR — DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit dün partisinin Konak alanında düzenlediği açık hava toplantısında iktidara en yakın partinin DSP olduğunu söyledi. Ecevit, "Bugün Türkiye'de çöküntü ekonomisi yaşanıyor. Osmanlı İmparatorluğu çökerken de yabancı bankalar padişaha para vermek için kuyruğa

(Arkası Sa. 17, Sü. 1'de)

CÜNEYT ARCAYÜREK yazıyor

Peteğe Limon...

ANKARA — Yoğun siste ağır aksak ilerliyoruz. Gözlerimiz saatte. TV'li bir benzinci, bir çay ocağı arıyoruz. SHP ile ANAP'ın görüntülü propagandası saatini izleyip yola koyulacağız.

Ankara'ya 60 km. kala bir benzin istasyonu. Yanında derme çatma bir bina. Lokanta. Adı Gaziantep. Küçük bir yer. Masalar dolu. Hemen hepsi TIR şoförleri, yardımcıları. Özal'ı, İnönü'yü propaganda başlamadan önce, in yarı gülüç yüzlü bir şoför, bizlere baktı. Sağ elini havaya kaldırdı, yumruğunu sıktı, sıktı. Tıpkı bir limonu sıkar gibi. Yanındaki şoförlerden destekleyen sesler yükseldi.

Dört yıl önce çarpıcı gelen Özal propagandası eskimişti. Yıllardır yediğimiz pilavı istip önümüze koyuyordu. SHP liden yine canlıydı, hele kadın konularını genelleştirerek düzensiz gidişi dü-

(Arkası Sa. 17, Sü. 1'de)

Bankalara sabotajı Dev-Sol üstlendi

Önceki gece İstanbul'da Akbank'ın Pangaltı, Levent şubeleri ile Dışbank'ın genel müdürlük binasında peş peşe çıkan yangınları Dev-Sol üstlendi. Vali Ayaz, "Dışbank'taki yangın kesin olarak elektrik kontağından çıktı, ancak Akbank'ın Pangaltı ve Levent şubelerinin camları kırılarak içeriye yanıcı madde doldurulmuş şişeler atılmış" dedi.

10. Sayfada

Zirveden Sonra Ne Olacak?

Amerikan ve Sovyet Dışişleri Bakanları Shultz ile Şevardnadze arasında geçen salı günü, orta menzilli füzelerle (INF), kısa orta menzilli füzelerin (SRINF) kaldırılması konusunda Cenevre'de varılan anlaşma, kuşkusuz olumlu karşılanması gereken bir gelişmedir. Amerikan ve Sovyet liderleri Reagan ile Gorbaçov'un gelecek ay Washington'da bir araya gelecekleri zirve toplantısının başarısını da garantileyen bu anlaşmaya göre iki süper güç, 500 ile 5 bin kilometre menzilli bütün karadan karaya nükleer füzelerini imha edecekler.

Bilindiği gibi, 500-1000 kilometre menzilli füzelere kısa orta menzilli (SRINF) silahlar, 1000-5000 kilometre menzilli olanlara ise orta menzilli füzeler (INF) deniliyor.

İlk izlenimlere göre Batı Avrupa başkentlerinden gelen tepkiler olumlu... Ancak res-

(Arkası Sa. 13, Sü. 6'da)

HASAN CEMAL

■ **Füze antlaşması** *Kissinger, INF antlaşmasının Batı için "tehlikeli" ve "eşitsiz" olduğunu ileri sürdü.* 3. Sayfada

■ **Opera** *İstanbul Devlet Opera ve Balesi, "Nijinsky İle Bir Akşamüstü" adlı gösterisini bu akşam sunuyor.* 4. Sayfada

■ **Sinema** *Mozart'ın kişiliğini, yaratış sürecini, dönemini ve dönemiyle ilişkilerini açıklayan "Amadeus" adlı filmin yönetmeni Çekoslovakyalı yönetmen Milos Forman.* 5. Sayfada

■ **Federasyon, rüşvetçileri koruyor mu?** *İkbarcı hakemin Futbol Federasyonu'na verdiği ikinci raporda, Kemal Ulusu'nun yanı sıra uluslararası hakemlerimizden Ayhan Kuzeyoğlu ve Sadık Deda'nın da adı geçiyor.* Sporda

■ **Bilgisayar ihalesi** *Müsteşar Cemil Kıvanç, Milli Eğitim Bakanlığı'nın iptal ettiği bilgisayar ihalesi konusundaki iddiaları yanıtladı.* Arka Sayfada

■ **Kerevitin kökü kurudu** *1985'te 4 milyon dolarlık ihracatla, Türkiye'nin döviz kaynaklarından biri haline gelen kerevit, son yıllarda "hastalık" ve "bilinçsiz avlanmanın" kurbanı oldu.* Arka Sayfada

GÖZLEM

UĞUR MUMCU

Özal ve Kaçakçılık...

Başbakan Özal'ın ağzında ... konutlardan bir ... gara dışı mını serbest bırakarak kaçakçıların cebine giren paranın Toplu Konut Fonu'na girmesini sağladığı, bu yüzden çıkarları bozulan kaçakçıların ANAP iktidarını yıkmaya çalıştıkları...

Gerçekten böyle mi olmuştu?

(Arkası Sa. 13, Sü. 4'te)

memiş ki başından?

"Biz mahallede çocukluktan beri içtiği su ayrı gitmeyen üç arkadaşız. Birimiz hâlâ üniversitede, Çopur'la ben liseden terkiz. Üçümüz de bugüne kadar en az otuz eylem geçirdik. Bizim grup İstanbul'un en vurucu timidir. Başımızda Pala ve "B" abilerimiz var. En büyük özelliğimiz, rakip taraftarları kendi mekânlarında iyi etmemizdir. Mesela bir istihbarat gelir ki, Memo'nun adamları Feriköy mezarlığında içtima olmuşlar, geceden stat kapılarını tutacaklar, sabah bizimkileri içeri sokmayacaklar. Hemen haberciler gider, Pala ve "B" abilere vaziyeti bildirir. Kurmay heyeti olarak bir toplantı yapar, sayımızı, gücümüzü ayarlar gideriz. Aslında mekân onların, ama baskın da basanındır. Orada onlara biraz zayiat verdirirsek, ertesi gün geniş giriş kapısı bizim elimizdedir artık.

Akşamki iş duyulursa onları tribünde moralman etkiler, sesleri biraz bozuk çıkar. Bizimkiler de inadına kabarır o zaman. İşte yaptığın iş sonunda takımın bile moralini olumlu yönde etkiler. Herkes bizi 'heyecanlı gençler' zanneder. Halbuki heyecanla ilgisi yok işin. İnanmışlık meselesi, biz inanmışız bir kere. Bazı toplantılarda işe tamamen o yönden bakarız. Askeri tedbirleri gözden geçirir, icabında burada o gece için bazı arkadaşlara bazı görevler veririz. Artık bizim için maç o geceden itibaren başlamıştır. Sahadaki maç işin görünen yanıdır. Sahada on birer futbolcu mücadele eder. İcabında onlar kendilerini sakınır, varlarını yoklarını ortaya koymazlar. Ama tribünlerde, sokaklarda on binlerce camia insanı mücadele eder. İşte biz camianın fedaileriyiz.

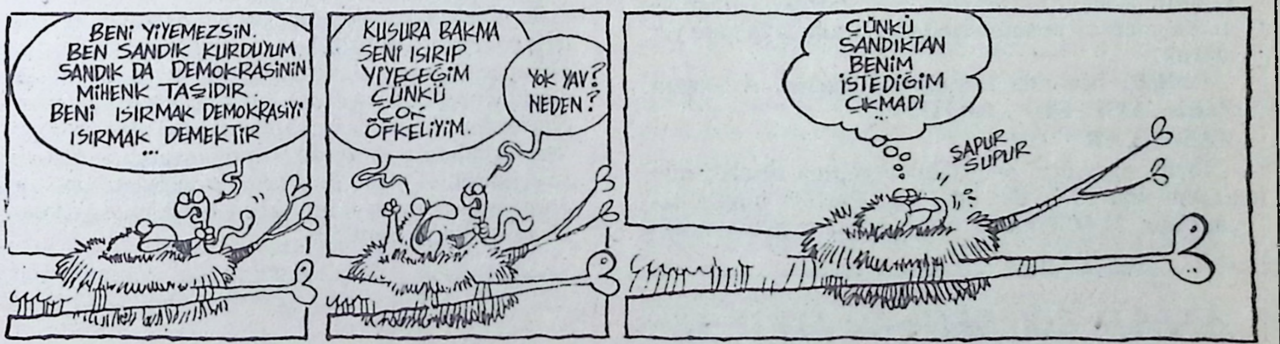
Biz içerde olsun, deplasmanda olsun taraftarımızın stada güvenlik içinde girmesini sağlarız. Ayrıca tribünde rakip tarafların saldırılarından ve maç çıkışında emniyetin taarruzundan taraftarı korumak yine bizim görevimizdir. Bizi bir anlamda 'taraftar güvenlik kuvvetleri'de denilebilir. Ama siz isterseniz 'camia militanı' veya 'tribün militanı' da diyebilirsiniz."

Bütün bunları yutkuna yutkuna anlatırken, sigaranın birini de diğerine ekliyordu. Gözlerinde yaptığı işin **"ciddiyetine"** uyan kıvılcımlı bakışlar. Zengin bir ailenin küskün tek erkek çocuğu. Nişantaşı'nda oturuyor. Mahallesindeki iki arkadaşı dışında bütün **"dava arkadaşları"** uzak semtlerden.

Liderleri Üsküdarlı, Kartallı, en gözü kara elemanları Terso ile Yamuk Kasımpaşalı. Onun adı da Tıfıl... Tıfıl'ın en sevdiği slogan: **"Şampiyon olmamız engellenemez!"**

Tıfıl, kendisine çok benzeyen, ama rakip takımın **"fedaisi"** olan Artist'in hık demiş burnundan düşmüş sanki. Artist de zengin bir ailenin sorunlu çocuğu. **"Pazara kadar değil mezara kadar... liyiz"** sloganının mucidi.

"Deplasmana değil, ölüme gidiyoruz", "Uğruna canımızı veririz" gibi tümceleri sıkça kullandığı söyleşimizde Tıfıl'ı tanıyıp tanımadığını sorduk. Esas ismiyle anarak bastı küfürü. **"Bir gün mutlaka teke tek kozumuzu paylaşacağız onunla, bize yaptığı keleği unutmadık"** dedi.

104 seçim çevresinde 26 milyon 347 bin seçmen
97 bin 163 sandıkta oy kullanacak

Demokrasi görevi

29 Kasım

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Cumhuriyet döneminin üçüncü erken seçimi bugün yapılıyor. Seçimde, 26 milyon 347 bin 71 seçmen, 99 bin 163 sandıkta oy kullanacak. Seçmenler 104 seçim çevresinde 450 parlamenteri belirlemek için oy verecekler. 450 milletvekilinin 46'sı, o çevrede en çok oyu alan partinin kontenjan milletvekili olarak TBMM'ye girecek. 41 seçim çevresindeki 64 bağımsız adayla birlikte toplam 3 bin 214 aday milletvekili seçilmek için yarışacak.

Seçimler dolayısıyla güvenlik önlemleri alındı. Seçimlerde 705 binin üzerinde resmi görevli çalışacak.

18. dönem milletvekili genel seçimlerine katılan siyasi partiler, birleşik oy pusulasındaki sıralarına göre, **MÇP, IDP, ANAP, DSP, SHP, RP** ve **DYP.** Oy verme işlemi sabah 08.00'de başlayıp 17.00'de sona erecek. Seçim yasakları saat 21.00'de sona erecek.

Yasa uyarınca, seçmen kütüklerine kayıtlı tüm seçmenlerin sandık başına giderek oy kullanmaları zorunlu bulunuyor. Geçerli bir özürleri bulunmadığı halde oy kullanmayanlar 12 bin 500'er lira para ce-

zasına çarptırılacaklar.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Konsey üyeleri ve TBMM Başkanı **Necmettin Karaduman,** Ankara'daki çankaya İlkokulu'nda oy kullanacaklar. ANAP Genel Başkanı ve Başbakan **Turgut Özal** ile SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü** İstanbul'da, DSP Genel Başkanı **Bülent Ecevit** ve MÇP Genel Başkanı **Alpaslan Türkeş** Or-An Sitesi'nde oy verecekler. DYP Genel Başkanı **Süleyman Demirel** evinin yakınındaki Ayrancı İlkokulu'nda, RP Genel Başkanı **Necmettin Erbakan** Aşağı Ayrancı'da, IDP Genel Başkanı **Aykut Edibali** de oyunu İzmir'de kullanacak.

Başbakan Özal bugün oyunu İstanbul'da kullandıktan sonra akşam özel uçakla Ankara'ya dönecek. Başbakan seçim sonuçlarını Başbakanlık Konutu'ndan izleyecek ve gece geç saatlerde ANAP Genel Merkezi'ne gidecek. Süleyman Demirel seçim sonuçlarını evinden, Erdal İnönü de İstanbu'dan izleyecek.

Seçimde 26 milyon 347 bin 71 seçmen, 99 bin 163 sandıkta oy kullanacak. Dört yıl önceki 6 Kasım 1983 seçimlerine göre seçmen sayısında 6 milyon 674 bin 713 kişilik artış oldu. 104 seçim çevresinde 450 milletvekilinin belirlenmesi için yapılan seçimde 46 parlamenter kontenjandan seçilecek.

Cumhuriyet tarihinde üçüncü kez yapılan erken genel seçime; ANAP, SHP, DYP, DSP, RP, MÇP, IDP katılıyor. Seçmenler, 41 seçim çevresindeki 64 bağımsız adayla birlikte toplam 3 bin 214 aday için oy kullanacaklar. Sandık kurullarında 705 bin dolayında görevli bulunacak.

Birleşik oy pusulalarında bu seçimde ilk kez partilerin adaylarının adları yer almayacak. Oy pusulalarında ANAP ve IDP'nin dışındaki tüm partilerin kısaltılmış adlarına yer verilecek. Partilerin adları ve amblemleri oy pusulalarında şu sıralamaya göre yer alacak.

"MÇP, Islahatçı Demokrasi Partisi, Anavatan Partisi, DSP, SHP, RP, DYP."

YASAKLAR

Siyasi partilerin propaganda yapma süreleri dün akşam saat 18.00'de sona erdi. Partiler bugün akşam saat 21.00'e kadar propaganda yapamayacaklar. Bugün uygulanacak seçim yasakları arasında alkollü madde satışı ve içilmesi de yer alıyor. Eğlence yerleri ise oy verme işleminin sona ereceği saate kadar kapalı kalacaklar. Bu süre içerisinde güvenlik görevlileri dışında hiç kimse ruhsatlı dahi olsa silah taşıyamayacak. Radyo ve televizyon dahil olmak üzere hiçbir yayın organı tarafından bugün saat 19.00'a kadar seçim sonuçlarıyla ilgili tahmin ve yorum yapılamayacak. Radyo ve TV, 19.00 ile 21.00 saatleri arasında sadece YSK'nın oylama ve ilgili haber ve duyurularını yayımlayabilecek. Yasaklar saat 21.00'de sona erecek.

TV'DE PROGRAM

Televizyonda saat 21.00'de başlayacak olan özel seçim programı haber ağırlıklı olacak. Yayın sırasında eğlence programlarına az yer verilecek. Seçim sonuçları yayın kesilmeden sık sık ekrana yansıtılacak. Gazeteci-yazar **Güneri Civaoğlu**'nun sunacağı programda çeşitli gazetecilerle seçim konusunda sohbetler de ekrana getirilecek.

ANAP, SHP, DYP ve DSP liderleri TRT'nin naklen yayın araçlarıyla bulundukları yerlerden sürekli izlenecek. Seçim sonuçlarının belirgin hale gelmesinden sonra liderlerin görüşleri alınacak. TRT Haber Dairesi'nin hazırlayacağı programda, zaman zaman katılan sanatçıların seçimlerle ilgili görüşleri de verilecek. Ayrıca liderlerin TRT'deki propaganda konuşmaları sırasında özel çekimler yapan Haber Dairesi, bunlardan da bazı bölümleri sunacak.

Seçim sonuçları bilgisayara aktarılacak ve vatandaşa hızlı olarak iletilmesine gayret edilecek.

GÜVENLİK

Seçimler nedeniyle tüm Türkiye'de güvenlik güçlerinde izinler kaldırılırken, seçimler sırasında olay olmaması için çeşitli güvenlik önlemleri alındı. Bu arada Güneydoğu Anadolu'da bazı sandık kaçırma olaylarının olmaması için özel önlemler alınırken, askeri birlikler de oy sandıklarının korunmasında görevlendirildi. Oy sandıkları oy verme işleminin sona ermesinden hemen sonra askeri birliklerce kışlalarda korunmaya alınacak.

ANAP: 300 SHP: 94 DYP: 56

ANAP rahat iktidar

30 Kasım

Haber Merkezi — ANAP, erken genel seçimlerde muhalefete fark yaparak iktidarını korudu. SHP ana muhalefet, DYP de üçüncü parti olarak parlamentodaki yerlerini korudular. DSP, RP, MÇP ve IDP yüzde 10'luk Türkiye barajını aşamadılar.

ANAP, 1983 seçimlerine göre oy kaybederken (o günkü seçim sistemine göre yüzde 45.1 oy, 211 milletvekili), son seçim sistemi sayesinde daha çok milletvekili çıkardı. ANAP yüzde 36.20 oranında oy sağlarken, parlamentodaki milletvekili sayısının yüzde 64'ünden fazlasını elde etti. ANAP'ın milletvekili sayısı 300'ü bulurken, anayasayı tek başına değiştirecek çoğunluğu da sağlamış oldu. Oyların yüzde 24.90'ını alan SHP ise sağladığı 94 milletvekili ile ana muhalefet partisi konumunu korudu. SHP bu oy oranıyla parlamentodaki milletvekili sayısının yüzde 21.33'ünü elde etmiş oldu. DYP yüzde 19.20 oy alarak, parlamentodaki 56 sandalyeyi elde etti. DYP, Meclisteki milletvekili sayısının yüzde 12'sini sağladı.

DSP'nin sol oyları bölmesinden ötürü, SHP'nin birçok seçim çevresinde il barajlarını aşamadığı görüldü. Bu hesaplamalara göre, SHP'in 45 seçim çevresinde 58 milletvekili ANAP'a kaydı.

Türkiye genelindeki yüzde 10 barajı nedeniyle parlamento dışı kalan partilerin aldıkları toplam yüzde 19.6 oranındaki oy, TBMM'ye yansımadı.

SHP ve DSP'nin toplam oylarının yüzde 33 oranıyla ortanın solu oyların geleneksel düzeyini aşamadığı görüldü. RP'nin eski MSP oylarına yaklaşan bir göstergeyle kendi tabanını koruyabildiği ve ANAP'a kaptırdığı oyları yeniden kazandığı anlaşıldı.

MÇP'nin ise, eski MHP oranına yaklaşan bir oran sağlayabildiği gözlendi.

104 seçim çevresindeki 46 kontenjandan şu ana kadar 30'unu ANAP, 7'sini SHP, 4'ünü de DYP kazandı.

ANAP, SHP ve DYP'nin dışındaki partiler barajı aşamadıklarından **Bülent Ecevit, Necmettin Erbakan, Alpaslan Türkeş** ve **Aykut Edibali** milletvekili seçilemedi. Zonguldak 1. bölgede liste başı olan **Bülent Ecevit,** bu bölgede partisinin en çok oyu sağlamasına karşın, DSP, Türkiye barajını aşamadığı için miletvekili olamadı.

Sabaha karşı saat 05.00'de ortaya çıkan tabloya göre, partilerin aldıkları oy oranları şöyle:

ANAP	Yüzde 36.20
SHP	Yüzde 24.90
DYP	Yüzde 19.20
DSP	Yüzde 8.50
RP	Yüzde 7.10
MÇP	Yüzde 2.92
IDP	Yüzde 0.82
Bağ	Yüzde 0.40

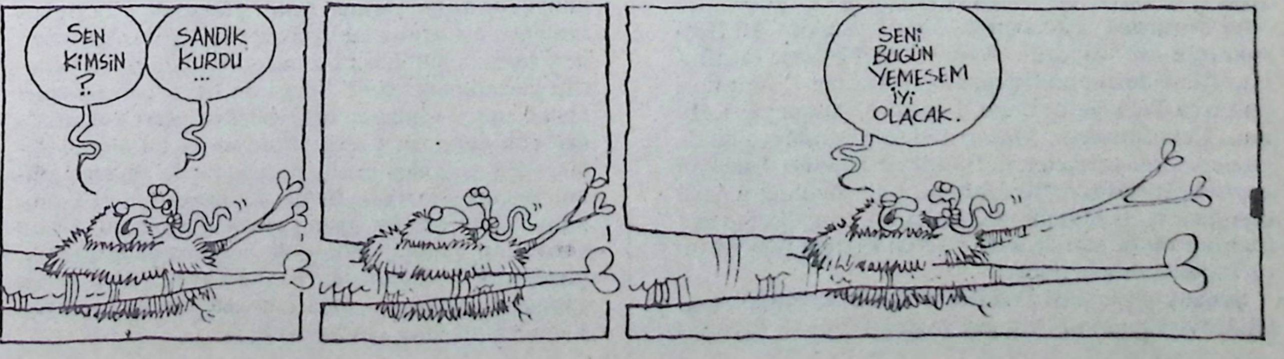
İlk Işıklar

OKAY GÖNENSİN *30 kasım*

Mesleğimizin belki de en zevkli günü, daha doğrusu gecesini, bu satırlar yazılırken yaşamaya başladık. Bir haftadır süren hazırlıklar şu sıralarda yaşanmaya başlandı. Yalçın Bayer, haber merkezinde herkesin görevini tekrarladı, nasıl oturulacağını, kimin neye bakıp izleyeceğini, TV düzenini kurdurdu. İstanbul Haber Servisi elemanları, sandıkları taradıktan sonra parti merkezlerine, ilçe seçim kurullarına dağıldılar. Gündüz de özel dikkati toplamış olan Güneydoğu bölgesinin taranması Adana Büromuzun yönetiminde sürüyor. Ege'de ise çok apayrı bir sorunumuz var; birkaç gündür yeni açılan Adnan Menderes havaalanına uçakların iniş zorlukları nedeniyle gazetelerin matrisleri karadan ya da faksla gidiyor. Dün yine karadan bazı sayfalarımız yedek olarak çıktı, ama şu andan başlayarak İzmir baskımızın nasıl gerçekleşeceği önemli bir kaygı konusu olacak. Ankara Büromuz da liderleri ve parti merkezlerini kontrol altına almış durumda... Ve şu anda ilk sonuç geldi: Erzurum'un Aşkale ilçesi Tuzluca köyünde 49 seçmenin oy kullandığı tek sandıktan çıkan: ANAP 3, SHP 41, DYP 5. Ve 2 dakika sonra ANAP Genel Merkezi'nden açıklanan Çankırı'nın Yapraklı ilçesi Sandıklı köyündeki sonuç: ANAP 183, SHP 6, DYP 6, DSP 1, RP 1, MÇP 1.

Son haftanın "Sandıktan sürpriz çıkar mı?" tartışmasını son anda yeniden alevlendiren bir sonuç... Son ana kadar belirsizliklerin en fazla yaşandığı bir seçim izliyoruz. Veri Araştırma'nın yöneticileri de, sonuçların değerlendirilmesine yardımcı olmak üzere yerlerini aldılar; seçim gecelerinin vazgeçilmez danışmanı Aysel Baysal da birazdan gelecek... Teknik ve idare servislerimiz de olağanüstü koşullara erkenden uymuş durumdalar... Bu gece ilk baskımız 22.30'da başlayacak ve toplam 10 baskı yapacağız sabah 5'e kadar. Ve o saatlerde hep birlikte karşılaşmış olacağımız tablo ne olursa olsun sabahın ilk ışıkları, yeni bir Türkiye'ye doğacak...

Öncelikle her koşulda canlı ve hareketli bir parlâmentomuz olacak; siyasetin ağırlığı belki böylece yeniden demokrasinin temel gereği olarak parlamentoya yerleşecek... İktidar nasıl oluşursa oluşsun, önündeki ilk sorun, her yönden ağırlaşan, biriken sorunlar yumağının üstüne dinamik biçimde gidebilecek bir hükümetin kurulabilmesi... Ve sonra bu hükümeti bekleyen ilk adım: Ekonominin dikişi atmış bir sürü yanının nasıl toparlanacağının belirlenmesi... Sonra çalışan kesimlerin seçim havasında verilen vaatlere ilişkin beklentileri... Rafların altına giren mallar nasıl çıkacak... Zam paketinin kaçınılmazlığı ortada, ama bunu uygulayacak olanlar paylaşmayı nasıl yapacaklar... Kâğıt zammı da beklenenler arasında, bu kez hükümet insanların okuma ihtiyacını başka bir gözle değerlendirecek mi? Bürokrasi de atamalar bekliyor; bunlar partizanca duygular aşılarak gerçekleştirilebilecek mi?.. Ve yarın Özal'ın sağlık nedeniyle ABD'ye uçması bekleniyor, o da daha sağlıklı dönecek yeni Türkiye'ye... Ve sabahın ilk ışıklarında, uzun süredir kafalarda dolaşan birçok soruya bir yenisi eklenecek: Yerel seçim tarihi... Seçimin sonucu, hep birlikte dileriz ki Türkiye'ye gerçekten çağ atlatsın...

Haldun Taner, Şehir Tiyatroları'nda "Keşanlı Ali Destanı"yla anılıyor

Ölür ise ten ölür, can ölesi değil

ANNA TURAY *30 kasım*

İzmarit Nuri, İstidacı Derviş, Bileyci Temel, Hafize, Hamal Niyazi işte yine sahnede. Bu çapaçul, döküntü koro az sonra bir ağızdan şarkıya başlayacak.

"Sineklidağ burası / Şehre tepeden bakar / Ama şehir ırakta / Masallardaki kadar / Te burası bizim ev / Kontrplak dört duvar / Bir kapı üç pencere / Tenekeden damı var / Devlet bizlen uğraşır / Polis bizlen hırlaşır / Ağalar leş kargası / Sus parası sızdırır / Biri hamal kalaycı / Biri süfli dilenci / Biri kıpti macuncu / Helvacı ya köfteci / Kızlar çoğu hizmetçi / Ya giderler tütüne / Yoldan çıkan da olur / Günahları boynuna / İşsiz çoğu erkekler / Kahvelerde pinekler / Irgat olur bazısı / Amelelik ederler..."

Birazdan Beşvakit Niyazi, Çakal Rüstem, Teke Kâzım, Kürt Sabri, Sipsi Selim ve ötekiler fırlayacak sahneye. Sırası gelince yüznumara mütevellisi, helacı Şerife ablayla Zilha da sahnede yerlerini alacaklar. Sineklidağ'ın efesi Keşanlı Ali de. Eskisi gibi. Hiç değişmemiş Ali. Kaşta bıçak yarası, yüzde Halep çıbanı, morgol gömlek giyiyor, gümüş köstek takıyor. Ama Sineklidağ sakinleri akşamları Harbiye Muhsin Ertuğrul Tiyatrosu'nda toplanıyorlar artık.

Gerçi Sineklidağ hâlâ sinek ve pislik içinde. Hâlâ kızlar yoldan çıkıyor, erkekler işsiz, kahvelerde pinekliyor. Ancak **Haldun Taner "Keşanlı Ali Destanı"**'nı yazalı 20 küsur yıl olmuş. İşte bu yüzden Zilha gazeteden asi prenses **Stephanie**'nin değil, mahzun prenses **Süreyya**'nın aşk maceralarını okuyor. **Kenan Evren**'in değil **Cemal Gürsel**'in portresi var sahnenin ortasında. İstidacı 750'ye değil 75 kuruşa yazıyor adi sıla mektubunu. Beşvakit Niyazi'ye gelince. **"Allah Allah"** şarkısını söylemiyor. **"Alişimin Kaşları Kara"** türküsü takılmış diline.

"Keşanlı Ali Destanı" ilk kez izleyici önüne çıktığında yıl 1964'tü. **Gülriz Sururi - Engin Cezzar** Tiyatrosu sahnelenen ilk Türk epik oyunu olan **"Keşanlı"**'yı Küçük Sahne'de, aralarında **Semiha Berksoy, Genco Erkal, Çetin** ve **Ani İpekkaya** ile **Aydemir Akbaş**'ın yer aldığı kalabalık bir oyuncu kadrosuyla sergilemişti. Birkaç ay sonra bir gazete, **"Şimdiye kadar Almanların 'Üç Metelik' operası, İngilizlerin "My Fair Lady'si, Amerikalıların 'Porgy and Bess'i, Fransızların 'İrma la Douce'u var diye haset eder dururduk. İşte artık bizim de 'Keşanlı Ali Destanı'mız var"** diyordu. Aynı yıl **Atıf Yılmaz** tarafından filme de alınan **"Keşanlı Ali Destanı"** sonraları yalnızca Türkiye'de değil, İngiltere, Almanya, Lübnan, Çekoslovakya, Macaristan ve Yugoslavya'da da yüzlerce kez sahnelendi. Şimdi de **Haldun Taner**'in gözbebeği, sevgili **"Keşanlı"**'sı, tiyatroculuğun nasıl efendice bir iş olduğunu ispatlamak için ailesine hep **Haldun Hoca**'sını örnek gösteren **Ferhan Şensoy** tarafından sahneleniyor.

Şensoy'un hocası **Haldun Taner**'e duyduğu sevgi hâlâ öylesine sıcak, saygısı öylesine büyük ki, **"Bu oyun benim için bambaşka bir sorumluluk"** diyor. İşte bu yüzden oyuna **"Ferhangi"** bir şeyler katmamış, **"muzırlıklar"** yapmamış Ferhan Şensoy.

"Özellikle dokunmadım. Haldun Bey'in çırağıyım ben. Onun yanında yetiştim. Ondan çok uzak değil üslubum. Ama metnini satır satır korudum. Çünkü burada Haldun Hoca'nın avukatı olarak bulunuyorum. Bir yazar olarak başkasının benim metinlerimi değiştirmesini istemem. O da istemezdi. Çocuğuydu onun 'Keşanlı Ali'. Ama hayatta olsaydı, kafa kafaya verseydik belki kendi değişiklik yapardı. Zaten öyle ustalıkla yazılmış ki ellenmesi de gerekmiyor. Haldun Bey kitabının önsözünde 'Benim talihim oyunumun çok usta yönetmenlerin eline düşmesi' diyor. **Ama çalıştıkça fark ettim ki aslında bizim talihimiz bu metin, rejisöre bir sürü imkân tanıyan, tüyo veren, epik tiyatro unsurlarını parantez içinde sunan bir metin."**

Ferhan Şensoy "muzırlık" yapmadığını, ama hocasının muzırlıklarını koruduğunu belirtiyor. **"Sadece fantezilerim var içinde. O metne yaraşan fanteziler. Mesela efektçiyle konuşma var bir yerde. Ben onu bütün oyuna yaydım."**

Oyunda Keşanlı Ali'yi **Erhan Yazıcıoğlu**, Zilha'yı, **Zeliha Berksoy**, Şerife ablayı **Suna Pekuysal** canlandırıyor. 1964'te oynanan ilk oyundan bir tek Ani İpekkaya var. Bu kez yönetmen yardımcılığını da üstlenen **Ani İpekkaya** yine aynı rolü, Madam Olga'yı oynuyor. Yaklaşık 40 kişilik bir oyuncu kadrosu çalıştı **"Keşanlı Ali Destanı"** için. Müziğini **Yalçın Tura**'nın gerçekleştirdiği oyunun müzik yönetmenliğini de **Önder Bali** üstlendi. Koregrafi **Selçuk Borak**, dekor **Mengü Ertel**, kostümler ise **Aydoğmuş** imzasını taşıyor bu kez.

"Keşanlı Ali"'nin babası **Haldun Taner**'in **Ferhan Şensoy**'un yaşamında ayrı bir yeri var. **"O benim de babam gibiydi. Ailemi tiyatrocu olmam için o ikna etti. Ölümünden birkaç gün öncesine kadar görüşürdük. Ona danışırdım. O öldükten sonra danışabileceğim, başım sıkıştığı zaman gidebileceğim kimse kalmamasının boşluğunu yaşadım. Hâlâ da yaşıyorum. Yapıcı, yüreklendirici, doğru şeyler söylerdi hep. En son 'İçinden Tramvay Geçen Şarkı'yı seyretti. Çok şaşırmıştı. Karl Valentin gibi zor, absürd bir yazarı, dünyanın hiçbir yerinde kendi ülkesinde bile tutturamamış bir oyunu seyirciye sevdirdiğimiz için** 'sen nevi şahsına münhasır bir mizah ve bunun tiryakilerini yaratmışsın' **dedi. Sonra da bir Fransız yazarı olan Cami'yi yapmamı istedi benden. Karl Valentin'den çok daha zor Cami. Okudum ve bu olmaz dedim.** 'E Karl Valentin olur muydu peki?' **diyerek güldü, sırtımı sıvazladı. Böyle bir pencere açtı bana. Şimdi Cami'den bir oyun yapmak istiyorum. Onun vasiyetidir bana. Ölmeseydi beraber çalışacaktık. Şimdi çok korkuyorum. Keşke hayatta olsaydı da yaptığımı görseydi. Yalnız hissediyorum kendimi. Yapacağım, ama Hocam yok."**

Seçim sakin geçti, katılım yüksek

30 Kasım

Haber Merkezi — 18. genel seçim yurt düzeyinde genellikle sakin geçti. Güneydoğu bölgesinde bazı yerleşim yerlerinde oy kullanma sırasında kavgalar çıktı.

Adana büromuzun bölgeden derlediği haberler şöyle:

SİİRT — Baykan ilçesine bağlı Çaykaya köyünde açık oy kullanılması yüzünden ANAP ve DYP'liler arasında kavga çıktı. Olayda 5 kişi yaralandı, 5 kişi gözaltına alındı.

Siirt muhabirimiz **Cengiz Mumay**'ın haberine göre, dün Çaykaya köyünde saat 10.00 sıralarında oy kullanımı sırasında ANAP'lılarla DYP'liler arasında tartışma çıktı. Kısa sürede iki grup taş ve sopalarla birbirlerine saldırdılar. Çatışmalar sırasında ANAP ilçe Başkanı **Halil Pardo**'nun kardeşi **Mehmet Pardo** ağır olmak üzere 5 kişi yaralandı.

Durumu ağır olan Mehmet Pardo Diyarbakır Tıp Fakültesi Hastanesi'ne gönderilirken, öteki yaralılar ise Baykan Sağlık Ocağı'nda tedavi altına alındılar. Olaydan sonra 5 kişinin gözaltına alındığı öğrenildi. Bölgede güvenlik önlemleri arttırıldı.

MARDİN — Merkeze bağlı Kabala köyünde Refah Partili amca çocukları oy kullanım sırası yüzünden taşlarla birbirlerine saldırdılar.

Mardin muhabirimizin bildirdiğine göre, dün sabah saatlerinde sandık başına gelen amca çocukları **Abdülhamit Düdük, Nuri Düdük** ve **Abdulcabbar Mehmetoğlu**, oy sırası yüzünden tartışmaya girdiler. Giderek büyüyen tartışma taşlı kavgaya dönüştü. Bu sırada kavgacılardan üçü yaralandı. Mardin Devlet Hastanesi'nde ayakta tedavi gören amca çocukları köylerine gönderildi.

Gercüş ilçesi Yolağzı köyünde de oy verme sırası yüzünden 2 kişi tartıştı. Kavgaya dönen tartışmada 2 kişi hafif şekilde yaralandı.

DİYARBAKIR — Merkeze bağlı Güzelköy'de ANAP'lıların silah zoruyla oy kullandırdığı öne sürüldü. DYP'liler bu konuda il seçim kuruluna başvurarak iptal isteminde bulundular.

Diyarbakır muhabirimiz **Ziya Aksoy**'un haberine göre, dün sabah ilçe seçim kurulu başkanlığına dilekçeyle başvuran DYP il başkanı **M. Salih Ensarioğlu** ile 1. bölge 2. sıra adayı **Ömer Önen**, Güzelköy'de ANAP'lıların silah zoruyla ANAP'a oy verdirdiklerini öne sürdüler.

DYP'lilerin dilekçe vermesi sırasında ilçe seçim kurulunda çalışmaları izleyen 10 kişilik Avrupa Parlamentosu heyeti de olaya tanık oldu. Olayla yakından ilgilenen Avrupa Parlamentosu Heyeti Başkanı **Luce Beyer de Ryke**, DYP'lilerin dilekçesinin bir örneğini istedi. Bunun üzerine seçim kurulu yetkilileri, dilekçeden bir örneği Ryke'ye verdi.

DYP'lilerin seçim kuruluna verdikleri dilekçede, **"Güzelköy'de ANAP'lı bir grup, oy kullanmak üzere sandık başına gelen seçmenlere silah doğrultarak 'ANAP'ın altındaki daireye mühürü basacaksınız. ANAP'a oy vereceksiniz' diye tehdit ediyor. Bu köydeki sandıklarda kullanılan oyların iptalini istiyoruz"** deniliyor.

DYP il başkanı ile milletvekili adayı, savcılığa verdikleri dilekçenin bir benzerini de jandarma alay komutanlığına verdiler.

Merkezdeki Mardinkapı semtinde bulunan Cumhuriyet ilkokulunda açık oy kullandırılması tepkiyle karşılandı. SHP sandık görevlileri, sandık kurulu başkanını uyararak uygulamaya itiraz ettiler.

Çakmak köyüne bağlı Beykan mezrası köylüleri, yerleşim birimlerinde sandık bulunmaması yüzünden oy kullanamayacaklarını belirterek mezralarına sandık konulmasını istediler. Sözlü başvuruyu kabul etmeyen ilçe seçim kurulu, başvurunun yazılı yapılmasını istedi. Bunun üzerine köylüler SHP'ye başvurdular.

Diyarbakır merkez ilçeye bağlı Cımıkan köyü Beykan mezrasında 90 seçmen, kan davası yüzünden oy kullanamadı. Beykan sakinleri 30 kilometre uzaklıktaki Cımıkan köyüne giderek oy kullanmayı reddettiler.

Ergani muhabirimiz **Yaşar Öztürk**'ün haberine göre, 1983 seçimlerinde Beykan mezrasında yaşayan Demir ailesi, Cımıkan köyündeki Calımlar ailesine mensup kişilerin kendilerini destekledikleri adaylara oy vermemeleri sonucu çıkan kavgada, 2 kişi ölmüş ve iki aile arasında kan davası başlamıştı.

Mezra sakinleri, Devegeçidi Jandarma Karakolu'na bağlı devriyelerin kendilerini oy kullanmak için Cımıkan köyüne götürmek istediklerini, fakat kavga çıkmasından korktukları için köye gitmediklerini söylediler.

BİNGÖL — Bingöl'ün yüksek kesimlerindeki dağ köylerinin yolu karla kapalı olduğu için ulaşım sağlanamıyor. Söz konusu köylere sandıkların sırtta taşınarak görüldüğü bildirildi.

Bingöl muhabirimiz **Mustafa Kurban**'ın bildirdiğine göre, yolları kapalı olan köylerden seçim sonuçları bir gün sonra alınabilecek. Bölgede olası bir PKK saldırısına karşı çok sıkı güvenlik önlemleri alındı.

ŞANLIURFA — Bağımsız aday **Mehmet Nabi İnciler**'in (İnci Baba) taraftarlarınca olay çıkarılacağı söylentileri üzerine kent merkezinde ve bazı yakın köylerde çok sıkı güvenlik önlemleri alındı.

Şanlıurfa muhabirimiz **Ömer Kapaklı**'nın haberine göre, Gaziantep'ten getirilen takviye güvenlik güçleri ile Şanlıurfa'daki tüm emniyet görevlileri de alarma geçirildi.

DİPÇİKLE YARALADI

AĞRI — Tutak ilçesine bağlı **Karacan** köyünün korucusu **Emin Yalçın**, ANAP'a oy vermek istemeyen bir köylüsünü dipçikleyerek yaraladı.

Ağrı muhabirimizin haberine göre, korucu, sandık başında, köylülerden ANAP'a oy vermelerini istedi. Bu isteğe köylülerden **Ahmet Eski** karşı çıktı. Bunun üzerine çıkan tartışmada korucu, Eski'yi dipçikleyerek ağır yaraladı.

İKİ AŞİRETİN KAVGASI

BİTLİS — Adilcevaz ilçesine bağlı Aydın köyünde, 39 numaralı sandıkta oy kullanma sırası yüzünden **"Şıhaseni"** ve **"Sorani"** aşiretlerine mensup kişiler arasında tartışma çıktı. Seçimde görevli **Mehmet Karaaslan** olayı yatıştırmak isterken kalp krizi geçirerek öldü. Tartışma, kısa sürede taşlı-sopalı ve bıçaklı kavgaya dönüştü. Olayda, kavgacılardan 3

kişi yaralandı, 4 kişi de gözaltına alındı.

ANAP İÇİN TELKİN

KAYSERİ — Cırkalan kasabasında seçim sandığı başında kavga çıktı. ANAP'lı olduğu bildirilen köy muhtarı **Mehmet Bulut** ve kardeşi **Mustafa Bulut'**un, sandık başında seçmenleri ANAP'a oy kullanma yolunda etkiledikleri gerekçesiyle, DYP'li olduğu belirtilen **Mustafa Cömertmen** adındaki yurttaş ile aralarında kavga çıktı. Sonuçta, Mustafa Cömertmen'in başından ve çeşitli yerlerinden yaralandığı öğrenildi.

GAZİANTEP — Muhabirimiz **Emel Serinkaya'**nın haberine göre, Emine Ulusoy İlkokulu'nda oylarını kullandıktan sonra vali vekili **Oğuz Kaan Köksal** ve emniyet müdürü **Şükrü Nail Atalay'**ın tek tek sandıkları gezmesini ve muhtarları toplayarak valinin talimat vermesi SHP'lilerin tepkisine yol açtı. SHP'li **Yusuf Öztürkmen**, vali vekiline, **"Siz sandıkları gezemezsiniz"** diye müdahale etti. Vali vekili Köksal ise asayiş için sandıkları gezdiğini belirterek, **"Gidin şikâyet edin"** dedi.

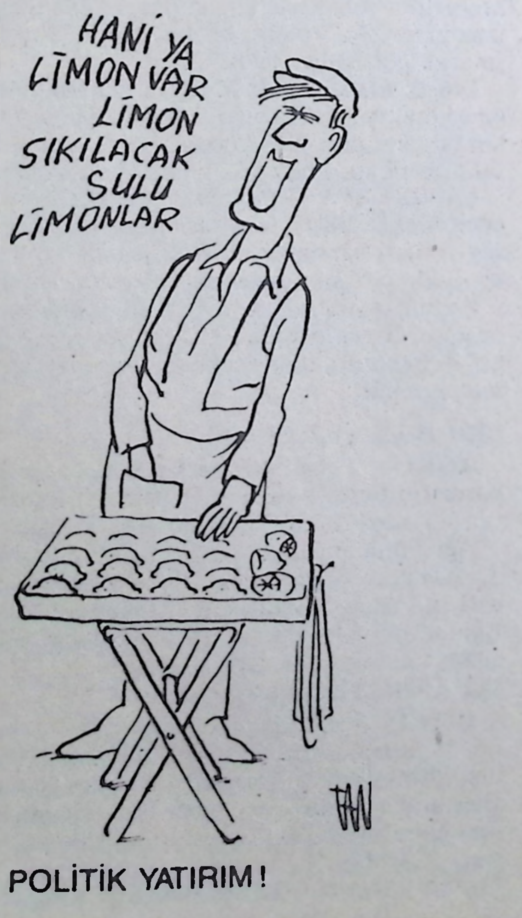
ŞİFRELİ TOPLU İĞNELER TOPLATILDI

Gaziantep SHP İl Başkanlığı, sandık başında görev yapan ANAP'lıların yakalarına taktıkları renkli toplu iğnelerin seçim yasalarına uymadığı gerekçesiyle ilçe seçim kuruluna itirazda bulunuldu. İlçe seçim kurulu ise bunun üzerine polis kanalıyla toplu iğneleri toplattı.

Gürkan ve Cindoruk seçilemedi

30 Kasım

Haber Merkezi — 29 Kasım 1987 erken genel seçimlerinde, seçime katılan 7 siyasi partiden 3'ünün lideri milletvekili seçimini kazanırken dördünün liderleri parlamento dışı kaldı. Yeni seçim sisteminin sürprizi olarak ortaya çıkan bu sonuç, seçimi kazanamayan DSP, RP, MÇP ve IDP liderlerinin parti olarak Türkiye barajını aşamamalarından kaynaklandı. **Turgut Özal, Erdal İnönü, Süleyman Demirel** parlamentoya girebilen üç parti lideri olurken **Bülent Ecevit, Necmettin Erbakan, Alpaslan Türkeş ve Aykut Edibali** Meclis dışında kaldılar.

POLİTİK YATIRIM!

Seçimlere çeşitli bölgelerden birinci sıralardan katılan bakanlardan **Zeki Yavuztürk, Kâzım Oksay, Ahmet Kurtcebe Alptemoçin, Cahit Aral, Yıldırım Akbulut, Hasan Celal Güzel, Oltan Sungurlu, Vehbi Dinçerler, Ali Bozer, Safa Giray, Kaya Erdem, Hüsnü Doğan, Abdullah Tenekeci, Mesut Yılmaz, Mükerrem Taşçıoğlu, Ahmet Karaevli, Mustafa Tınaz Titiz, Veysel Atasoy, Metin Emiroğlu** yeniden milletvekili seçildiler.

Buna karşılık SHP ve DYP listelerinde yer alan pek çok ünlü isim sürpriz bir biçimde Meclis dışı kaldılar. Eski DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk, eski RP Genel Başkanı **Ahmet Tekdal** seçilemeyen isimler arasında bulunuyorlar.

SHP Parti Meclisi üyelerinden **İsmail Cem, Cüneyt Canver, Fehmi Işıklar, Birgen Keleş, Aytekin Kotil, Mehmet Moğoltay, İsmail Hakkı Önal, Mustafa Timisi, Enis Tütüncü, Cemal Seymen** ile eski il başkanlarından **Hasan Fehmi Güneş, Önder Kırlı, Adnan Keskin, Fuat Erçetin, Ertuğrul Günay, Güneş Gürseler**, adaylıklarını koydukları bölgelerden milletvekili seçildiler. Yine SHP'li ünlülerden **Deniz Baykal** Antalya'dan, **Ali Topuz** İstanbul'dan milletvekili seçildi.

SHP Genel Sekreter Yardımcılarından **Ali Dinçer**, parti meclisi üyelerinden **Yiğit Gülöksüz, Uğur Batmaz, Nail Gürman, Seyfi Oktay, Ayla Akbal, Kamil Karavelioğlu, Kenan Nehrozoğlu, Tülay Öney, Güler Tanyolaç, Muhteşem Vasıf Yücel** milletvekili seçimini yitirdiler. DYP'nin eski İstanbul İl Başkanı **Yaşar Keçeli**, DYP'li eski bakanlardan **Nurettin Ok, Selahattin Kılıç**, 12 Mart dönemi askeri savcısı ve parti yöneticisi **Baki Tuğ**, Merkez Bankası eski Başkanı ve eski bakan **Cafer Tayyar Sadıklar**, eski bakanlardan ve milletvekillerinden İstanbul adayı **Namık Kemal Şentürk, Haluk Bayülken, Ekrem Ceyhun, Ahmet Sarp, Erdoğan Adalı, Sadettin Bilgiç, Doğan Kasaroğlu, Yılmaz Hastürk, Memduh Yaşa** parlamentoya giremeyen isimler arasında yer aldılar.

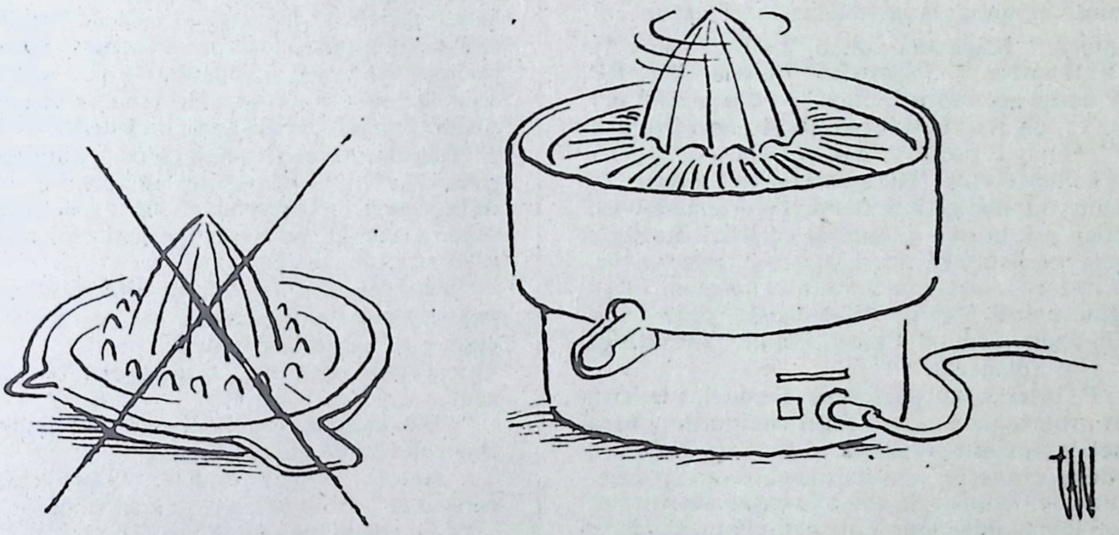
Malatya'da birinci sıraya aday olan Turgut Özal'ın en küçük kardeşi **Yusuf Bozkurt Özal** da milletvekili seçildi. Böylece Özal kardeşlerden şimdiye kadar parlamenter seçilmeyen kişi kalmamış oldu. Ara seçimlerde parlamentoya Manisa'dan seçilmeyi başaramayan eski Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarı **Ek-**

rem **Pakdemirli** bu kez birinci sıradan seçimi kazandı. MDP'nin Sunalp'tan sonra genel başkanı seçilen ve partisini ANAP'a geçiren **Ülkü Söylemezoğlu** da K. Maraş'tan Meclise seçildi. Mardin'de ANAP'tan ikinci sıra adaylığına yerleştirilen eski CHP milletvekili sürpriz aday **Nurettin Yılmaz** ile Ecevit'in danışmanlığından ANAP saflarına kadar gelen İzmir adayı **Işın Çelebi, Hülya Koçyiğit** seçilen listede yer aldılar.

Bu arada Beşiktaşlı futbolcu **Samet Aybaba** parlamentoya giremedi.

Özal'ın prenslerinden **Güneş Taner** İstanbul kontenjandan **Adnan Kahveci** ise İstanbul 3. bölge birinci sıradan parlamentoya girerlerken, aynı bölgeden SHP'nin kontenjan adayı **Halil Tunç** tahminlerin aksine Meclise girmeyi başaramadı. Bu bölgeden 2. sıra adayı DİSK Genel Başkanı **Abdullah Baştürk** milletvekili seçildi. Diyarbakır Cezaevi'nde iken milletvekili adaylığını koyan ve birinci sıra aday olduktan sonra 10 gün kadar önce tahliye edilen eski Mardin Milletvekili **Ahmet Türk** de SHP listesinden Meclise seçildi.

Şanlıurfa'dan bağımsız adaylığını koyan **Mehmet Nabi İnciler (İnci Baba)** ise bağımsız adaylar içinde en çok oy alan ve bölge seçim barajına yaklaşan isim oldu, ancak seçilmeyi başaramadı.

Demirel seçim sonucundan memnun değil

"Biz büyük dava için mücadeleye devam edeceğiz"

30 Kasım

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — DYP Genel Başkanı **Süleyman Demirel,** TV'nin saat 21.00'den itibaren bir saat süreyle verdiği seçim sonuçlarını izledikten sonra iktidar partisinin yüzde 9 oy kaybetmiş göründüğünü belirtti. Demirel Türk seçmeninin bu tablo ile memnun olmadığını gösterdiğini, yüzde 36 ile alınacak iktidarı korumanın son derece güç olduğunu söyledi.

DYP Genel Başkanı dün akşam gazetecileri iki kez Güniz sokaktaki evine kabul ederek seçim değerlendirmesi yaptı. Önce 19.15'te gazetecilerin sorularını evinde yanıtlayan Demirel **"Çok erken, ama tablo iyi"** diyordu.

Daha sonra 21.00'de TV'cileri ve gazetecileri ikinci kez kabul eden Demirel, Güniz sokaktaki evin ikinci katında oturma odasında yanında **Nazmiye Demirel** ve kayınbiraderi **Ali Şener** olduğu halde soruları yanıtladı, televizyonda seçim sonuçlarını izledi. Demirel 22.00'de gazetecilere yaptığı açıklamada oyların yüzde 19'unun tasnif edildiğini, bu rakamların kimi iktidar yapacağını belli etmediğini söyledi. Oyların yüzde 60'ı tasnif edilmeden bir şey söylenemeyeceğini kaydeden Demirel DSP, RP ve MÇP'nin barajı geçemeyeceğini, üç partili Meclisin göründüğünü anlattı. Bir partinin yüzde 36 ile iktidar bile olsa sağlıklı iktidar olamayacağını kaydeden Demirel, **"Türkiye için fevkalade sakıncalı görüyorum, şu anda iktidar ortadadır. Sonuçlar sürpriz değil,"** diye konuştu.

Daha sonra gazetecilerin sorularını yanıtlayan Demirel, **"TRT'nin size ne kadar zararı dokundu?"** sorusuna, **"TRT'nin bize değil, ülkeyi idare edenlerin zararı dokundu. Son 10 günde toplantılarımızı gösterselerdi çok daha iyi netice alırdık. Ben 7 yıldır ekranda yokum,"** yanıtını verdi.

Bir başka soru üzerine de Demirel, yüzde 60 sayım sonucuyla çok şeyin değişebileceğini belirterek, **"Yüzde 40-45 seyretse değişse değişse yüzde 3 değişirdi. Ancak ANAP'ta yüzde 9 yıpranma görünüyor,"** dedi. Demirel vaktiyle kendilerinin yüzde 38 ile CHP'nin ise yüzde 41 ile iktidar olamadıklarına

dikkat çekerek yüzde 36 ile iktidar olunduğu takdirde bunu korumanın son derece güç olacağını bildirdi. Demirel bu tablo ile Türk seçmeninin memnun olmadığını gösterdiğini sözlerine ekledi.

Güniz sokaktaki evin ikinci katındaki oturma odasında Demirel bordo kadife koltukta elinde telsiz telefon ile otururken eşi Nazmiye Demirel pek şık ve bakımlıydı. Siyah bir elbise üzerine incilerle işlenmiş siyah hırka ve boynunda yeşilli pembeli bir eşarpla gazetecilere gülümseyen Nazmiye Hanımın yanında erkek kardeşi Ali Şener vardı. Bu sırada TV'den Türkiye genelinde ve iller bazında oy ayrımı sonuçları verilmeye başlandı. Demirel tüm dikkatini ekrana yöneltti. Arada bir çenesini kaşıdı, arada bir ellerini dizlerine koydu, bazen de ellerini oğuşturdu. Demirel'in yaptığı değerlendirmeler şöyleydi:

Antalya 2. bölge sonuçlarına **"3-0 DYP alır"**, Aydın'a **"başabaş"**, Balıkesir'e **"Burada DSP, RP, MÇP barajı geçemiyor"**, Bingöl'e **"Bakın DYP'ye"**, Bursa 1. bölgeye **"SHP'den öndeyiz, ama DSP bölmüş"**, Hatay 2. bölgeye **"Burası 1-1-1 verir"**, Isparta'ya gülümseyerek **"Hiç kimse barajı geçemez"** biçiminde yorumlar getirdi. Demirel'in İstanbul sonuçlarından pek hoşnut kalmadığı gözlendi. Konya 2. bölgeyi beğenen DYP lideri Manisa 2. bölge ve Nevşehir'in 1-1-1 olacağını, Samsun 2. bölgenin 3-0 geleceğini söyledi. Siirt için **"2-2-1 gelir"** değerlendirmesini yaptı. Demirel Tunceli için de **"2-0 SHP gelir,"** diye konuştu.

DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel, televizyon haber programında yaptığı değerlendirmede, **"Başarılı netice almamız gerekirdi"** dedi. Saat 24.00 sıralarında alınan seçim sonuçlarına göre yaptığı değerlendirmede Demirel, **"Bunu bile başarı sayıyorum"** dedi. 3 büyük ilde başarılı olamadıklarını kaydeden Demirel, diğer illerde başarılı olduklarını ifade etti. Demirel, seçimin eşit olmayan koşullarda yapıldığını kaydederek, **"Biz büyük bir davanın davacısıyız. Mücadelemize devam edeceğiz"** diye konuştu.

DYP GENEL MERKEZİ

Saat 17.00 sıralarında her seçimde ve her partide olduğu gibi **"moral sonuçlar"** gelmeye başladı. İlk sonuç, Demirel'i Zincirbozan'a giderken yol kavşağında karşılayıp uğurlayan Osmaniye köyünden geldi. ANAP'ın 15, SHP'nin 10, RP'nin 1 oyuna karşılık DYP'ye 56 oy çıkmıştı.

Genel merkez pembe sonuçlarla çalkalanırken, Genel Başkan Demirel, Güniz sokaktaki çalışma odasında Diyarbakır'dan dönen İngiliz, Belçikalı ve Yunanlı parlamenterlerin soru yağmuruna tutulmuştu. İsmet Sezgin'in de katıldığı görüşmede **"Seçim, AT ile ilişkiler, Türkiye'nin en önemli sorunu"**na yabancı parlamenterler yanıt arıyorlardı. Demirel ise **"Erken, acele, şartları eşit olmayan bir seçim. Ama seçim seçimdir. Bundan sonraki karar milletindir"**, **"Türkiye kendisini, Avrupa Topluluğu'na uydurabilir hale gelmelidir"**, **"Türkiye'nin en önemli sorunu enflasyondur"** gibi yanıtlar verdiğini anlatırken, görüşme nedeniyle çektiği telefon fişlerini takar takmaz telefonlar çalmaya başladı...

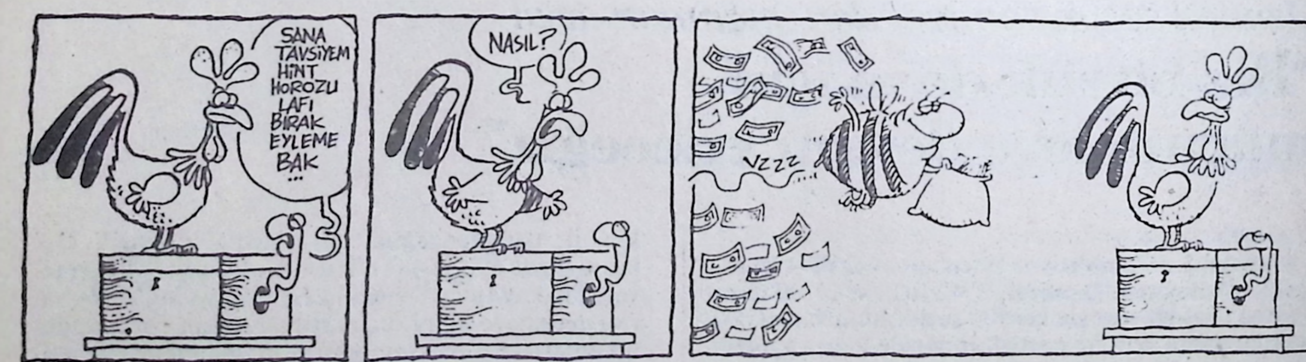
"Bahri, gözlerinden öperim. Bitti mi Kavak'taki seçim? Yüzde yüz ilerdesiniz. Yaşayın. Aman aşağı düşmeyin. Köylerde iyisiniz..."

O telefon kapanırken Demirel çalan bir diğer telefonu açıyordu:

"Gözlerinden öperim. Koalisyon tablosu diyorsun. Dur bakalım. O gün bir gelsin."

Gazeteciler Demirel'e sordular, **"Saat 19.15, ne diyorsunuz?"** Demirel'in yanıtı kısa ve öz;

"Çok erken, ama tablo iyi..."

İnönü, seçim sistemini eleştirdi

"Halkoyu sonucu kabul etmez"

30 Kasım

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, seçim sonucunu değerlendirirken, partisinin daha güçlü bir muhalefet partisi olacağını söyledi. İnönü, **"Vatandaşın 5 yıl daha ANAP'ın iktidarına katlanmanın anlamını tam düşünerek oy verdiği konusunda şüphesi olduğunu"** bildirdi. İnönü, **"DSP'nin aldığı sonuç sosyal demokratları üzdü"** dedi.

Sandıklar açılıp ilk sonuçlar alınmaya başlandığında SHP'de "iktidar heyecanı"nın yaşandığı gözlendi. İlk sonuçlarda SHP önde görününce, partililer coşkulu bir sevinç havasına girdi. Hatta Genel Sekreter Fikri Sağlar, saat 19.00 sıralarında gazetecilere **"iktidar oluyoruz"** diye kısa bir açıklama yaptı. İnönü de, aynı biçimde, **"Birinci parti olarak ikti-**

dar olacağımızı tahmin ediyorum" dedi.

İnönüler İstanbul'dan döndükten sonra saat 20.45'te genel merkeze geldiler. İnönü, yoğun sevgi gösterileri arasında "Başbakan İnönü" sloganları ile karşılandı.

Saatler ilerledikçe İnönü, daha temkinli konuşurken, DSP'nin aldığı oy oranı ile ilgili sorular üzerine **"bölmeselerdi iyi olurdu"** demekle yetindi.

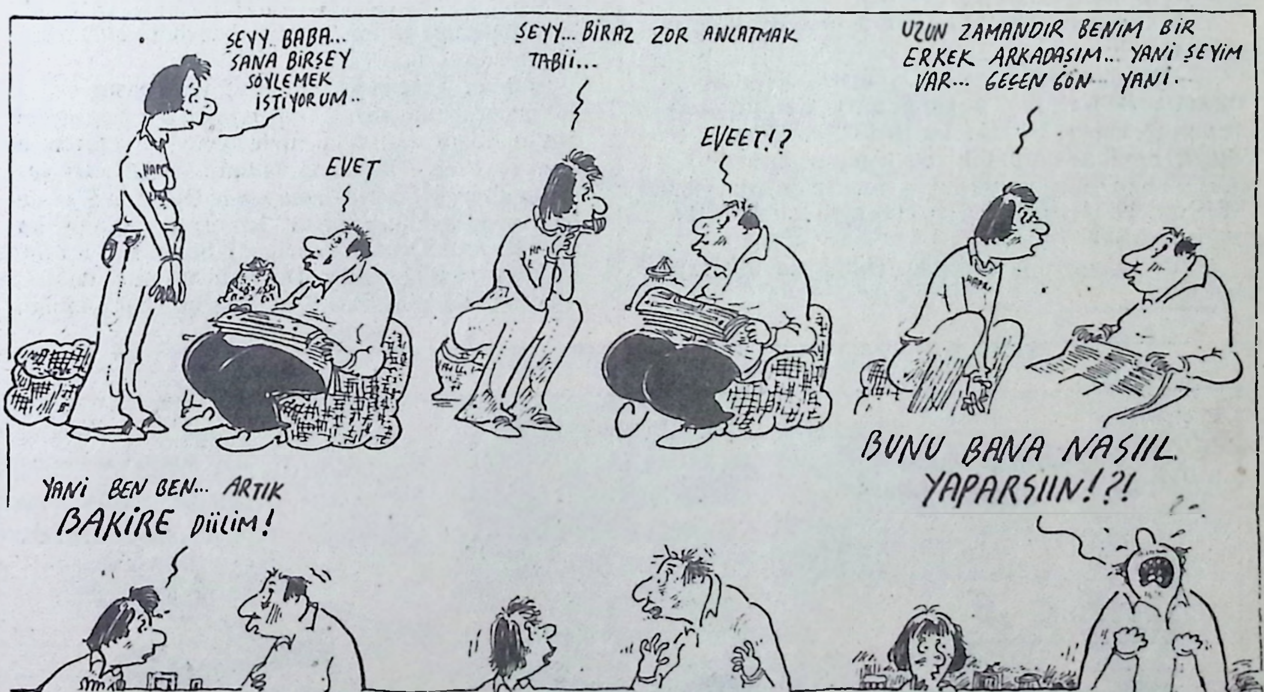
İnönü, TV'deki naklen yayından sonra saat 00.30 sıralarında gazetecilerin seçim sonuçları ile ilgili sorularını yanıtladı.

Seçim sisteminin, çoğunluğu sağlayan partiye haketmediği kadar milletvekili verdiğini belirten SHP Genel Başkanı İnönü, seçim sistemi ile propaganda döneminin kısa olması bir araya gelince tamamen haksızlığa dönüştüğünü söyledi. Bundan ANAP'ın yararlandığını belirten İnönü, **"Elbette bunu kimse kabul etmeyecektir. Sonucu gördükten sonra, bunun yanlış olduğunu herkes anlayacaktır. Önümüzdeki dönemde sürekli gündemde kalacak bir konudur bu. Yüzde 36 oyla yüzde 60 milletvekilliği. Bu tabii haksızlık, yüzde 36 ile iktidar oluyorsunuz, karşınızdaki muhalefet yüzde 64. Bunu halkoyu kabul etmeyecektir. Bu yüzden, önümüzdeki dönem sonuna gelmeden bunun değişmesini bekleyebiliriz"** dedi.

Son 10 günlük atakla tam başarılı olamadıklarını belirten Erdal İnönü, önümüzdeki dönemde Mecliste **"daha canlı muhalefet"** sergileyeceklerini, bunu vatandaşın beklediğinin ortaya çıktığını söyledi.

SHP'nin kampanyasına karşı ANAP'ın aldığı sonucu da **"Ya herkese mesajımızı duyuramadık ya da mesajı duyanlar, düşünmek için yeterli zaman bulamadı"** diye değerlendirdi.

İnönü, **"Bu sonuç, vatandaşın 5 yıl daha sıkılmaya gücü olduğunu mu gösteriyor?"** sorusuna ise **"Onu söylemek zor. Ama ulaşabildiğimiz yerlerde fikirlerimiz daha etkili olmuş"** yanıtını verdi. DSP'ye verilecek oyların boşa gideceğini anlatmalarına karşın bu konuda da vatandaşın farklı yaklaşım gösterdiğini kaydeden İnönü, **"Bunu görüp de üzülmemek mümkün değil. Ama biz elimizden geleni yaptık. Bunun çaresi partilerin birleşmesidir"** dedi. İnönü, bu sonuç karşısında SHP-DSP birleşmesinin ne olacağı konusunda ise, bir şey söylemek için henüz erken olduğunu, birkaç gün beklemek gerektiğini söyledi, eski liderlerin aldığı sonuç için ise **"Bu o liderlerin yeni durumda takip ettikleri politikanın sonucudur"** dedi.

DSP Genel Merkezi

Ecevit: Aldığımız sonuç başarılı değil

CANAN GEDİK *30 Kasım*

ANKARA — DSP'nin Genel Merkezi, bir seçim gecesinden çok, sıradan bir hafta sonu geçiriyormuşcasına sessiz ve karanlıktı. 5 katlı binanın sadece girişinde partililer için hazırlanmış kahvehane görünümündeki bekleme salonunda ışık vardı. Genel Başkan Bülent Ecevit, seçim sandıklarının açılmasından sonra yaptığı ilk değerlendirmede, seçimin çok adaletsiz bir sisteme dayandığını belirterek, **"Benim görüşüme göre, kamuoyu yoklamaları kamuoyunu yönlendiren bir şekle dönüştü"** dedi.

Eşi ile geldiği genel merkezde parti yöneticilerin-

den Yaşar Mengi ve Selçuk Sönmez ile toplantı yapan Ecevit, saat 20.20'de TRT'ye ilk seçim değerlendirmesini yaptı. Seçimlerin çok adaletsiz bir sisteme dayandığını belirten Ecevit, şöyle dedi:

"Ulusal iradeyi millet meclisine yansıtacak bir seçim sistemiyle maalesef yapılmadı. Çok partili demokratik yaşama geçildiğinden beri, ilk kez yasada yapılan değişiklikler ile TRT'de partilere eşitsiz davranılmış oldu. Bunları seçimlerin olumsuz koşulu olarak belirtmek durumundayız. Demokratik Sol Parti, bu seçimlere özellikle basından gelen sürekli bir engelleme ile, Demokratik Sol Parti'ye kazanamayacak bir parti, çok az oy alacak bir parti gibi gösterme gayretleri altında girdi. Benim görüşüme göre, kamuoyu yoklamaları, kamuoyunu yönlendiren bir şekle dönüştü."

Ecevit, DSP'nin diğer bir zorluğunun da maddi olanaklarının sınırlı olduğunu söyledi. Ecevit, DSP'nin seçim için 200 milyon lira dolayında bir harcama yaptığını sözlerine ekledi. Ecevit, DSP'nin barajı geçip geçemeyeceğinin sorulması üzerine de, **"Ben öteden beri hiçbir seçimde tahminde bulunmadım. Bu sefer de bulunmayacağım"** dedi.

Saat 24.00'de yayımlanan televizyon haber programında yaptığı değerlendirmede DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit, **"Barajı aşamayabiliriz. Aldığımız sonuç başarılı değildir"** dedi. DSP'nin siyasi yaşamının seçim sonrasında devam edip etmeyeceğine ilişkin bir soruyu Ecevit, **"İleriyle ilgili birşey söyleyemem. Biz sağlıklı bir parti yapılanmasını yerleştirmek istedik. Bu nedenle bazı yerleşmiş yapılanmalara ters düşebiliriz"** diye yanıtladı.

Günaydın toplatıldı Gırgır bekletildi

30 Kasım

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Yüksek Seçim Kurulu, "Günaydın" gazetesinin dün yayımlanan sayısının toplatılmasına karar verdi.

Yüksek Seçim Kurulu'nun bu konudaki duyurusu şöyle:

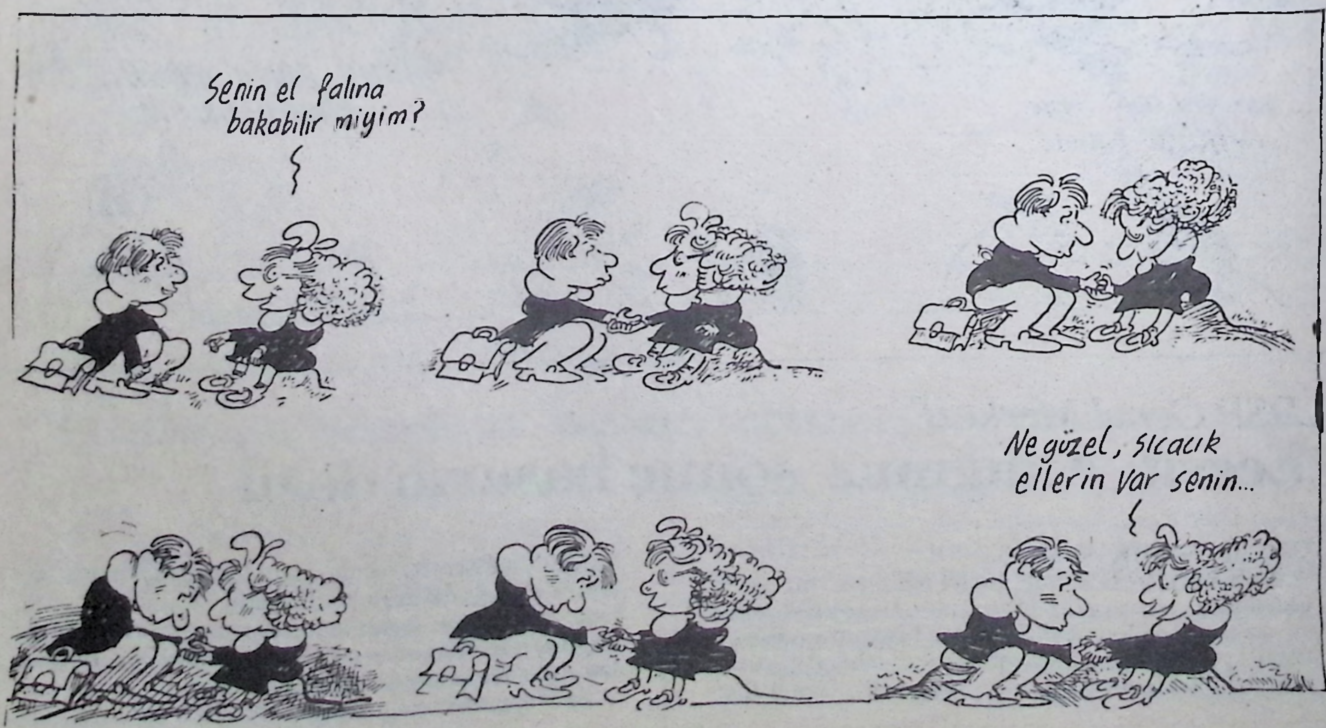
"1-29 Kasım 1987 günlü Günaydın Gazetesi'nin **"Zamlar Belli Oldu"** başlığı altında üç sütun üzerine verdiği haber, seçimin dürüstlükle yapılmasını etkileyici nitelikte görülmüş ve adı geçen gazetenin sadece bu haberi içeren nüshalarının toplattırılmasına YSK'nın 29.11.1987 gün ve 673 sayılı kararı ile karar verilmiştir.

2- Bu duyuru görevlileri tebliği niteliği taşımaktadır.

3- Vatandaşlara, ilgililere ve görevlilere duyurulur.

Öte yandan Gırgır dergisinin son sayısının basımı ve dağıtımı, "kapağındaki karikatürün seçim yasakları kapsamına girdiği' gerekçesiyle dün saat 18.00'e kadar durduruldu.

İstanbul İl Seçim Kurulu tarafından basım ve dağıtımı durdurulan derginin kapağında öne doğru eğilmiş bir adam arkasında elinde aynayla bekleyen kişinin söylediği **"Bana bak Hilmi, ANAP'a oy vermekten vazgeç. Görüyorsun sende ÖZAL'a 5 yıl daha dayanacak döt kalmadı"** sözleri bulunan bir karikatür vardı. Dergi yöneticileri İl Seçim Kurulu'nun bu kararına itiraz ettiler. Derginin basım ve dağıtım işine ancak akşam saat 18.00'den sonra başlanabildi.

Üniversiteye hazırlamada iddialıyız.
KAVRAM DERSANESİ
Sömestr Kursları 25 Ocak
Merkez: 527 91 11 Şehzadebaşı: 522 75 74
Bakırköy: 572 60 74 Kars: 2019

Cumhuriyet

FAKSİMİLEDE SON AŞAMA
PitneyBowes
GONFA A.Ş.

64. Yıl; Sayı: 22747 Kurucusu: Yunus Nadi 250 TL. (KDV dahil) 22 Aralık 1987 Salı

2.Özal hükümeti kuruldu

Şimdilik 24 üyeli

Bakan sayısı artacak

ÖZAL: HÜKÜMET GENİŞLEYECEK

3-5 yeni devlet bakanı *Hükümette genişleme nisan ayına da kalabilir, ama belki bu değişikliği bir ay içinde yaparız. Hükümete, ihtiyaca göre kullanılmak üzere 3-4 veya 5 kadar devlet bakanı ilave etme imkânı getirebiliriz.*

Milli Kültür Bakanlığı *Kültür ve Turizm Bakanlığı, "Milli Kültür Bakanlığı" ve "Turizm Tanıtma Bakanlığı" olarak ikiye ayrılacak. Turizmin ağırlığı kültürü bir parça gölgeliyor.*

46. HÜKÜMET

11 yeni isim *Yusuf Bozkurt Özal, Adnan Kahveci, Mehmet Yazar, Cemil Çiçek, Nihat Kitapçı, Ercan Vuralhan, Bülent Akarcalı, Ekrem Pakdemirli, İmren Aykut, Fahrettin Kurt, Şükrü Yürür.*

5 bakan yer değiştirdi *Mustafa Kalemli Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'ndan İçişleri'ne, Mesut Yılmaz Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan Dışişleri'ne, Hasan Celal Güzel Devlet Bakanlığı'ndan Milli Eğitim Bakanlığı'na, Veysel Atasoy Ulaştırma Bakanlığı'ndan Devlet Bakanlığı'na, M. Tınaz Titiz Devlet Bakanlığı'ndan Kültür ve Turizm Bakanlığı'na getirildi.*

8 bakan yerini korudu *Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem, Adalet Bakanı Mahmut Oltan Sungurlu, Devlet Bakanları Kâzım Oksay, Ali Bozer ve Abdullah Tenekeci, Maliye ve Gümrük Bakanı A.Kurtcebe Alptemoçin, Bayındırlık ve İskân Bakanı Safa Giray ile Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı Hüsnü Doğan 2. Özal hükümetinde de aynı görevlere atandılar.*

9 bakan yer almadı *1. Özal hükümetinin Milli Savunma Bakanı Zeki Yavuztürk, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Metin Emiroğlu, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mükerrem Taşçıoğlu, Sanayi ve Ticaret Bakanı Cahit Aral, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sudi Türel, Devlet Bakanları Vehbi Dinçerler ile Ahmet Karaevli, İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut ve Dışişleri Bakanı Halefoğlu yeni hükümette yer almadılar.*

İlk toplantı *Dün akşam ilk toplantısını yapan Bakanlar Kurulu'nda devlet bakanlarının görev alanları şöyle belirlendi: Y. Bozkurt Özal DPT, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı; Kâzım Oksay Diyanet, Danıştay, Vakıflar; Abdullah Tenekeci Kıbrıs ve TBMM ile hükümet ilişkileri; Ali Bozer AT ile ilişkiler; Veysel Atasoy Etibank, kalkınmada öncelikli yöreler; Adnan Kahveci Toplu Konut, TÜBİTAK ve TRT; Mehmet Yazar Hükümet Sözcülüğü ve AA; Cemil Çiçek Fak-Fuk-Fon; Nihat Kitapçı KİT'ler.* 8. Sayfada

Yeni hükümette kim kimdir? Orta Sayfada

İkinci mühendis kabinesi 8. Sayfada

Tepkiler

İnönü: *Eskisi gibi olmasın*

Demirel: *Hayırlı olsun*

Şevket Yılmaz: *Yanlışını düzeltsin*

Narin: *Geleceğe umutla bakalım*

Coşkun: *Yüksek faiz kötü*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — 2. Özal hükümetinin açıklanmasından sonra siyasi parti liderleri, işçi ve işveren kuruluşları ilk değerlendirmelerini yaptılar.

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü yeni Bakanlar Kurulu üyelerini Cumhurbaşkanı Kenan Evren'den öğrendi. Cumhurbaşkanı Evren, İnönü ile yapacağı ikili görüşme öncesi, biraz önce onayladığı hükümet listesini SHP liderine okudu. İnönü, "Yeni kabine [illegible] O konuda benim söyleyeceğim şey, bu kabinenin, eski kabine gibi [illegible] Demokrasinin bir an önce yerleşmesi, [illegible] dedi.

Türk-İş Genel Başkanı Yılmaz'ın

(Arkası Sa. 11, Sü. 1'de)

İnönü: Evren, zam konusunda duyarlı

Cumhurbaşkanı tarafından kabul edilen SHP Genel Başkanı, görüşmeden sonra yaptığı açıklamada, "Evren'in, açık bir tarafsız anlayış içinde olduğunu" söyledi. İnönü, TBMM'nin bundan sonraki açılışlarında başkanlık divanı üyelerinin Cumhurbaşkanı'nı ayakta dinlemeyeceklerini belirtti.

Evren, SHP Genel Başkanı İnönü'ye bazı fotoğraflar göstererek Atatürk'ün de TBMM Başkanlığı kürsüsünden konuşma yaptığını söyledi. İnönü de "Doğru, kürsüden konuşuyor ama başkanlık divanı ayakta beklemiyor" dedi. 11. Sayfada

Demirel: Evren'e yazılı rapor vermem

Cumhurbaşkanı Evren, DYP Genel Başkanı'yla görüşmesi sırasında, bundan sonra düşüncelerini yazılı olarak vermesini istedi. Demirel buna "görüşmeler fevkalade kusur kalır" gerekçesiyle karşı çıktı. 11. Sayfada

Keçeciler'e bakan koltuğu daha sonra

Özal, kabineyi açıkladıktan sonra ANAP MKYK'da yaptığı konuşmada, "Herkesin bakan olması mümkün değildir" dedi. Başbakan, "Keçeciler devlet bakanı olabilir, kongreden sonra düşünebiliriz" dedi.

Akbulut Meclis Başkanlığı'na tek aday

ANAP Genel Başkan Müşaviri Mustafa Taşar ve partili bazı milletvekillerinin bu sabah TBMM Başkanlığı'na eski İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut'un aday gösterilmesine ilişkin başvuruyu yapacakları öğrenildi. 8. Sayfada

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Başbakan Turgut Özal, ANAP MKYK toplantısında yaptığı konuşmada, "Herkesin bakan olması mümkün değildir" dedi. ANAP Genel Başkan Başyardımcısı Mehmet Keçeciler'in kabineye alınmaması nedeniyle buruk bir hava içinde başlayan MKYK toplantısında Özal, bir soru üzerine, "Keçeciler, devlet bakanı olabilir. Kongreden sonra düşünebiliriz" dedi. Keçeciler, Cumhuriyet muhabirinin sorusu üzerine partideki görevinden milletvekili söz konusu olmadığını, genel başkan başyardımcılığı görevini sürdüreceğini bildirdi. Bu arada bakan olan Fahrettin Kurt, Bülent Akarcalı ve Şükrü Yürür'den boşalan genel başkan yardımcılığı görevlerine Güneş Taner, Eyüp Aşık ve İlker Tuncay getirildi.

Özal'ın kabineyi sunmak üzere

(Arkası Sa. 8, Sü. 5'te)

ANKARA'dan
YALÇIN DOĞAN

Ama Daha Güçsüz...

ANKARA — Liberallerin sayısı dincilerle ülkücülerin toplamından biraz daha fazla. Liberallerin yeni hükümet içindeki ağırlığı "kabinenin güçsüzlüğünü" örtmeye yine de yetmiyor. "Daha liberal, ama daha güçsüz bir hükümet" ile karşı karşıya Türkiye.

Yeni Bakanlar Kurulu listesine şöyle bir bakıldığında, hükümet içinde "Özal'a sorun yaratacak bir bakan" hemen hiç yok. Elbette, herhangi bir hükümet kurulurken, hiçbir Başbakan "Acaba kim bana

(Arkası Sa. 11, Sü. 3'te)

CÜNEYT ARCAYÜREK yazıyor

Eski Tas!..

ANKARA — Hava kapalı, yağmur yağıyor durmadan, sanki karanlık çökmüş kentin üstüne. Bir saate yakın Evren'in yanında kalan Başbakan Özal, ekrana yansıyacak zoraki gülümsemeler dışında yüzü asık, yeni hükümeti açıklıyor.

Suratından düşen bin parça sanki. Ola ki Çankaya'da son bir hafta sürdürdüğü görüşme maratonundan sonra yorgun düştü. Her istediğini elde etmeye alışmış engel tanımayan bir insanın doğasına uygun düşmeyen "pen

(Arkası Sa. 11, Sü. 1'de)

Faiz ve vergi paketi yolda

Ekonomi nasıl yönetilecek?

Turgut Özal (Başbakan her şeyden sorumlu) — Kaya Erdem (Başbakan Yardımcısı Özal'ın sağ kolu) — Yusuf Bozkurt Özal — Adnan Kahveci — Ali Bozer — Ahmet Kurtcebe Alptemoçin — Hüsnü Doğan — Şükrü Yürür

Bakanlar Kurulu'nun açıklanmasıyla ekonominin başına geçen Yusuf Bozkurt Özal, daha önce Kaya Erdem ve kurmayları tarafından hazırlanan ekonomik paketi gözden geçirecek ve en kısa zamanda yürürlüğe koyacak. Yeni pakette, vergi sisteminin gözden geçirilmesi, dövizde tam serbestiye geçilmesi, faizlerin serbest bırakılması, teşviklerin yeniden düzenlenmesi gibi maddeler var.

Yetkiler, Kaya Erdem'den Yusuf Özal'a

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — 2. Özal hükümetinde Başbakan Turgut Özal'ın kardeşi Yusuf Bozkurt Özal'ın kabineye girmesiyle ekonominin yönetim şeması değişti. Daha önce başbakan yardımcısına bağlı olan ekonomik birimler, Devlet Bakanı Yusuf Bozkurt Özal'a bağlandı.

Ekonomi yönetiminde Kaya Erdem ikinci planda kaldı. Erdem, tüm bakanlıkların koordinasyonundan sorumlu olacak. Bu arada Adnan Kahveci de ekonominin diğer konularını üstlenecek.

Gerçekleştirilen yeni düzenlemeyle, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı bundan böyle Devlet Bakanlığı'na bağlı olarak çalışacaklar. Görünüşte ekonominin koordinasyonu da Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem'e ait olacak. Yusuf Özal, Kaya Erdem'e bağlı çalışacak. Ancak bunun pratikte işlemeyeceği bildiriliyor. Özal ve Erdem'i yakından tanıyan üst düzey bürokratlar, Yusuf Özal'ın ekonomi yönetiminde tek patron gibi hareket edeceğini, Kaya Erdem'le olan ilişkisinin "usulen" olacağını belirtiyorlar. Aynı çevreler, Yusuf Özal'ın ekonomi yönetiminde ortaya çıkabilecek sorunları direkt olarak ağabeyi Başbakan Turgut Özal'la görüşerek çözümleme yoluna gideceğini ifade ediyorlar. Yeni sisteme göre, Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı başta olmak üzere büyük fonlarla KİT'lerin özelleştirilmesi de Adnan Kahveci'ye bağlı olacak.

BİLAL ÇETİN

ANKARA — Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem'in yeni ekonomik paketle ilgili olarak son aşamaya getirdiği çalışmaları ekonominin yeni patronu Devlet Bakanı Yusuf Özal'a devretmesi bekleniyor. Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem'e bağlı olan Hazine ve DPT ile kamu bankaları, ekonomiden sorumlu Devlet Bakanı Yusuf Özal'a bağlandı. Yatırımlar ve ekonominin koordinasyonu yetkisi de Yusuf Özal'a verildi. Yusuf Özal'ın devreye girmesiyle yeni ekonomik önlemler konusunda hazırlanan karar taslaklarında bazı değişikliklerin gündeme gelebileceği belirtiliyor. Faizde tam serbestlik uygulamasına geçilmesi, dövizde, kambiyo rejiminde ve teşvik sisteminde köklü değişiklikler yapılması, para arzı ve kredi politikasının sıkılaştırılması, [illegible]

(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

İkinci Özal Hükümeti...

Türkiye Cumhuriyeti'nin 46., Başbakan Özal'ın 2. hükümeti göreve başlarken, bir noktaya özellikle işaret etmek istiyoruz. Sayın Özal siyasal açıdan 1983'e göre bugün çok daha güçlüdür. Parlamentoda rahatlatıcı bir sayısal çoğunluğa sahiptir. Düşündüklerini gerçekleştirebilmek için görünürde herhangi bir engeli yoktur.

Acaba bu koşullar, Başbakan Özal'ı iktidarının ve siyasal gücünün "sınırsızlığı" gibi bir sanıya sürükleyebilir mi?

TBMM'deki çoğunluğunun her şey olduğu yanılgısına kendisini kaptırarak, muhalefeti görmezlikten gelebilir mi?

İkinci bir beş yıl için halktan yetki almış olan Sayın Özal'ın, işe başlarken bu soruların altını çizmesinde yarar vardır. İlk bakışta soyut da gözükseler, Türkiye'de siyasal istik-

(Arkası Sa. 8, Sü. 7'de)

HASAN CEMAL

■ **İsrail'de yaşam felç** *Tel Aviv'in baskı politikasını protesto için 750 bin Arabın büyük bölümü genel greve katıldı.* 3. Sayfada

■ **TV'de Sinema** *Genç Hugh Hudson'un çektiği 'Ateş Arabaları' 1920'lerin bir İngiliz üniversitesindeki gençlik sorunlarını anlatıyor.* 4. Sayfada

■ **Altın, yastık altından çıkıyor** *Son zamlardan sonra, bileziğini, küpesini, hatta alyansını satanların sayısı hızla arttı. Kuyumcular durgunluğu altın fiyatlarındaki artışa bağlıyor.* Ekonomide

■ **Ürküten senet protestoları** *Ekim ayında çift maaş ödenmesi dolayısıyla gerileyen senet protestoları kasımda yeniden tırmanışa geçti.* Ekonomi'de

■ **Hakemler hak yedi** *Geride bıraktığımız 17. haftanın tam altı maçında hakemler haksız kararlar vererek takımları güç durumda bıraktılar.* Spor'da

■ **Denizde facia** *Filipinler'de yaklaşık 1500 yolcu taşıyan bir feribot ile bir tankerin çarpışması faciaya dönüştü.* Arka Sayfada

■ **Yeşiller 'parti' aşamasında** *Hava Kirliliği ile Savaş Derneği Başkanı Prof. Celal Ertuğ, yeşil düşünceyi benimsemiş kadro oluşturmanın önemli olduğunu söyledi.* Arka Sayfada

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Kim Destekliyor?

Yeni Milli Savunma Bakanımız Ercan Vuralhan, Türk Silahlı Kuvvetlerimize, ulusumuza ve devletimize hayırlı ve uğurlu olsun!

Geçenlerde bu köşede okudunuz, Dışişleri Bakanlığı'nın eski İdare Daire Başkanı ve Riyad Büyükelçisi Ercan Vuralhan'a "Zehir araç ve gereç" alımları ile ilgili sorular sor-

(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

DSP lideri dün eşiyle birlikte 'faal siyasetten çekildiklerini' açıkladı

Ve Ecevit siyaseti bıraktı

1 aralık

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit, faal siyasi hayattan çekildi. DSP lideri Ecevit, dün yazılı bir açıklama yaparak, seçim sonuçlarından sonra siyasetten çekilme kararı aldığını belirterek **"Türkiye'nin gerçek demokrasiye ve sağlıklı bir sosyal demokrasiye kavuşması için gençliğimizden beri her riski ve güçlüğü göğüsleyerek yürüttüğümüz mücadeleyi eşim de ben de faal siyaseti bıraktıktan sonra, bir yurttaşlık görevi olarak sürdüreceğiz"** dedi.

Ecevit, dün Oran Sitesi'ndeki evinden bir yazılı açıklama yaparak, eşi ile birlikte faal siyaseten ayrılmaya karar verdiklerini bildirdi. Ecevit'in açıklaması aynen şöyle:

"Dünkü (önceki gün) seçim sonuçlarını, Demokratik Sol Parti açısından üzütüyle karşılıyorum, ama çok da yadırgamıyorum.

Çünkü Demokratik Sol Parti'yi engellemek için yıllardır yoğun bir kampanya sürdürülüyor.

Daha kuruluşundan beri, bu partinin seçimlerde kazanma şansı olmadığı kanısı kamuoyunda yerleştirilmeye çalışılmıştır. Bir yandan da seçmenler, asıl desteklediği partiye değil, kazanma şansı olana oy verme telkini altında tutulmuştur.

Demokratik Sol Parti'nin bir büyük üstünlüğü, iktidara başka bütün partilerden daha hazırlıklı oluşu idi. Seçim bildirgesi bunun kanıtıdır. Fakat bu seçim kampanyasında, bildirgeler, programlar, gündeme bile gelmemiştir. Dikkatler, bol masraflı kampanya teknikleri ve reklam firmalarınca üretilen sloganlar üzerinde yoğunlaştırılmıştır.

Başka partilerin milyarları su gibi harcadığı bu seçimlerde, Demokratik Sol Parti, çalışmalarını ancak yaklaşık 200 milyon liralık bir seçim bütçesiyle yürütmek zorunda kalmıştır.

Maddi manevi büyük fedakârlıklarla katlanarak çalışan arkadaşlarımıza ve o arada, benim aday olduğum bölgede partimizi birinci parti durumuna getiren aziz Zonguldaklı hemşerilerime de ayrıca, şükranlarımı sunarım.

29 Kasım seçimlerinden kazançlı çıkmış gibi görünen üç parti de yani Anavatan Partisi de Sosyal Demokrat Halkçı Parti de Doğru Yol Partisi de aslında, bu seçimlerde büyük oy kaybına uğramışlardır. Bu seçimlerin asıl galibi, yüksek barajlarla ulusal iradeyi çarpıtan adaletsiz seçim sistemidir.

Sosyal Demokrat Halkçı Parti, ancak yüzde yirmi dört buçuk dolaylarında oy almıştır. Oysa 1983 seçimlerinde, Halkçı Parti - SODEP birleşmesinden önce, Halkçı Parti'nin tek başına aldığı oylar bunun çok üstündeydi: Yüzde 32'yi aşmaktaydı.

Bundan on yıl önce ise Cumhuriyet Halk Partisi döneminde, sosyal demokrat oylar yüzde 42'yi aşmıştı.

Sosyal demokrat oyları yüzde 42'lerden yüzde 24'lere indirmek, bir başarı olmasa gerektir.

Demokratik Sol Parti seçimlere girmeseydi de SHP'nin oyları Halkçı Parti'nin dört yıl önceki oy düzeyine, yani yüzde 32'lere varamazdı. Çünkü birçok demokratik solcu, bugünkü yapısı ve tutumu ile SHP'ye oy veremezdi.

DSP ile SHP arasında, gerek yapı gerek tutum bakımından ciddi ayrılıklar vardır. Bazı çevreler bu gerçeği gözden saklamaya uğraşıyorlar.

Dünkü seçim sonuçlarından sonra ben, faal siyasetten çekilmeye karar verdim.

Partimizin ilk genel başkanı ve şimdi genel başkan yardımcısı olan eşim Rahşan Ecevit de benimle birlikte, faal siyasetten ayrılmaya karar vermiştir.

Siyasetten ayrılma kararımı, çarşamba günü toplanacak olan Merkez Karar ve Yönetim Kurulumuza sunacağım.

Ardından da uygun bir tarihte, Kurucular Kurulumuzu toplantıya çağıracağım.

Yönetimde boşluk olmaması için genel başkanlıktan istifamı, Kurucular Kurulu toplantımızda işleme koyacağım.

Türkiye'nin gerçek demokrasiye ve sağlıklı bir sosyal demokrasiye kavuşması için gençliğimizden beri her riski ve güçlüğü göğüsleyerek yürüttüğümüz mücadeleyi, eşim de ben de faal siyaseti bıraktıktan sonra da bir yurttaşlık görevi olarak sürdüreceğiz.

Demokratik sol dünya görüşünün ve insanlık anlayışının tohumları, geniş halk kesimlerinin bilincine yerleşmiştir ve filizlerini vermiştir. Daha önce bir başka vesileyle yaptığım bir benzetmeyi bu konuda da yinelemek isterim: Halktan yükselen o filizler, kayaları delip günyüzüne çıkan incecik otlar gibi, her engeli aşarak, ergeç, toplumu kaplayacaktır."

BASIN TOPLANTISI

Ecevit, aktif siyasi hayattan çekildiğini yazılı olarak açıkladıktan sonra düzenlediği basın toplantısında gazetecilerin sorularını cevaplandırdı.

Ecevit, bu kararla kendisini destekleyenlere haksızlık edip etmediğini soran bir gazeteciye şu karşılığı verdi:

"Hayır. Öyle düşünmek uygun olmaz sanırım. Çünkü ben geçmişte, koşullar ne kadar zor olursa olsun yine görevimi yapmaya, mücadelemi yapmaya çalıştım. Askeri yönetim döneminde bile ağır yasaklar ve baskı altındayken, hapse girerek mücadelemi sürdürdüm. Şunu anlatmak istiyorum: Koşullara göre insanın mücadele yöntemlerini değiştirmesi mümkün olabilir."

Aktif siyasi yaşamı bırakmanın mücadele olup olmadığını soran gazeteciye de Ecevit, **"Politikacılar kolay kolay yerlerini bırakmaz sanılır. Ama ben bundan önce de belli görevleri bıraktım"** dedi.

12 Mart döneminde, o zamanki liderinin, askeri müdahale karşısındaki tavrını onaylamadığı için genel sekreterlikten istifa ettiğini hatırlatan Ecevit, şöyle devam etti:

"Mücadelemi yine sürdürmüştüm. O mücadele sonunda da, demokratik sol hareket CHP ile en yüksek oy düzeyine erişmişti. 1974'te başbakanlıktan, düşürülerek değil, yine kendi isteğimle ayrılmıştım. Yine 1979'da başbakanlıktan düşürülerek değil, kendim ay-

ARİF KEMAL
Red TÜRKÜLERİ II
ÖYLE BAK YAŞAMA, ÖYLE DİRENGEN IŞIĞI OL GÜNÜN

Cumhuriyet

FAKSİMİLEDE SON AŞAMA
Pitney Bowes

64. Yıl; Sayı: 22726 — Kurucusu: Yunus Nadi — 200 TL. — 1 Aralık 1987 Salı

DSP lideri dün eşiyle birlikte 'faal siyasetten çekildiklerini' açıkladı

Ve Ecevit siyaseti bıraktı

VEDA — Yaklaşık 45 yıldır gazeteci, yazar ve politikacı olarak Türk toplumunda önemli sorumluluklar üstlenen eski başbakanlardan Bülent Ecevit, üyesi bulunduğu DSP'nin 29 Kasım seçimlerinde başarısız olması üzerine yaptığı "faal siyasetten çekilme" açıklamasında kendisine ve partisine oy veren seçmenlere teşekkür ederken son partisi olan DSP'nin başından beri engellenmek istendiğini, kamuoyunda seçimi kazanma şansı olmadığı düşüncesinin yerleştirilmeye çalışıldığını söyledi. Ecevit, "Seçmenler asıl destekledigi değil, kazanma şansı olana oy verme telkini altında tutulmuştur" dedi.

ECEVİT'İN VEDA MESAJINDAN

Dünkü seçim sonuçlarından sonra ben, faal siyasal hayattan çekilmeye karar verdim. Eşim Rahşan Ecevit de benimle birlikte faal siyasal hareketten ayrılmaya karar vermiştir.

Siyasetten ayrılma kararını çarşamba günü toplanacak MKYK'ya sunacağım. Ardından uygun bir tarihte Kurucular Kurulumuzu toplantıya çağıracağım. Genel Başkanlıktan istifamı burada işleme koyacağım.

Türkiye'nin gerçek demokrasiye ve sosyal demokrasiye kavuşması için yürüttüğümüz mücadeleyi, yurttaşlık görevi olarak sürdüreceğiz.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit, faal siyasi hayattan çekildi. DSP lideri Ecevit, dün yazılı bir açıklama yaparak, seçim sonuçlarından sonra siyasetten çekilme kararı aldığını belirterek "Türkiye'nin gerçek demokrasiye ve sağlıklı bir sosyal demokrasiye kavuşması için gençliğimizden beri her riski ve güçlüğü göğüsleyerek yürüttüğümüz mücadeleyi eşim de ben de faal siyaseti bıraktıktan sonra, bir yurttaşlık görevi olarak sürdüreceğiz" dedi.

Ecevit, dün Oran Sitesi'ndeki evinden bir yazılı açıklama yaparak, eşi ile birlikte faal siyasetten ayrılmaya karar verdiklerini bildirdi. Ecevit'in açıklaması aynen şöyle:

"Dünkü (evvelki gün) seçim sonuçlarını, Demokratik Sol Parti açısından memnuniyetle karşılıyorum, ama çok da yadırgamıyorum.

Çünkü Demokratik Sol Parti'yi engellemek için yıllardır yoğun bir kampanya sürdürülüyor.

Daha kuruluşundan beri, bu partinin seçimlerde kazanma şansı olmadığı konusu kamuoyunda yerleştirilmeye çalışılmıştır. Bir yandan da seçmenler, asıl desteklediği partiye değil, kazanma şansı olana oy verme telkini altında tutulmuştur.

Demokratik Sol Parti'ela bir büyük kuruluşa, iktidara başka bütün partilerden daha hazırlıklı olaya idi. ...

(Arkası Sa. 15, Sü. 4'te)

PORTRE ECEVİT

30 yıllık politikacı

1957 yılının bir günü Bülent Ecevit, bilgi ve görgüsünü arttırmak için ABD'de bir gazetede çalışırken Ankara'ya çağrılmasının nedenini o gün herhalde hemen kavrayamamıştı. Önünde sürpriz bir öneri vardı. Menderes'in açtığı basın davalarıyla başı sürekli dertli olan Metin Toker'e, erken seçimde aday olması önerilmiş, fakat Toker bunu geri çevirmiş, İsmet Paşa'ya başka bir öneriyle yanıt vermişti. Neden Bülent Ecevit gibi genç, eli kalem tutan dürüst bir insana Toker'in yerine milletvekilliği önerilmiyordu? İsmet Paşa, Ecevit'i tanırdı. Yabancılarla yaptığı önemli görüşmelerde Ecevit'i çevirmen olarak görevlendirmiş, bu genç adamda kimi nitelikler sezmişti. Ecevit, 1957 yılında CHP Ankara listesinden parlamentoya girdiğinde, 27 Mayısta bir darbe ile devrilecek DP, onu alınmaz bir gidişe doğru hızla kayıyordu. Ecevit'in Meclisteki konuşmaları, o sıralarda parti organı olan gazetelerdeki yazıları ile dikkatı çekiyordu. CHP'ye kaydını Ulus gazetesinden arkadaşı olan Altan Öymen'in tavassutu ile yapmıştı. Ecevit, 1960 ihtilalinden sonra kurulan Kurucu Meclis'te görev yaptı. 1961 seçimleri CHP'yi tek başına iktidara getirememişti. İnönü başkanlığındaki CHP-AP hükümetinde ve sonraki koalisyonlarda Ecevit, Çalışma Bakanlığı görevinde bulundu. Ecevit, bakanlığı döneminde işçilere sosyal ve yasal

(Arkası Sa. 15, Sü. 5'te)

DSP oyları, ANAP'a 58, DYP'ye 16 sandalye sağladı

DSP nasıl böldü?

***DSP** ile SHP'nin seçime tek parti olarak katılmaması ANAP'a 58, DYP'ye 16 milletvekilliği fazladan kazandırdı. Seçime ayrı ayrı giren sosyal demokrat iki parti DSP ve SHP, toplam geçerli oyların üçte birini aldılar. Ancak buna karşın SHP sandalye dağılımında yüzde 22 oranında kaldı. Ecevit'in DSP'si Zonguldak 1. seçim çevresinde en yüksek oyu almasına karşın hiç milletvekili çıkaramadı. 1977'de toplam kayıtlı seçmenlerin yüzde 29.3'ünden oy alan sol partiler aynı oy oranına ulaştılar.*

Haber Merkezi — DSP'nin, sosyal demokrat kanatta en az 74 milletvekili kaybına neden olduğu ortaya çıktı. DSP ile SHP'nin seçimlere ortak katılmaması, ANAP'a 58, DYP'ye de 16 milletvekili sağladı. Sosyal demokrat oyların yalnızca SHP'de toplanması durumunda, bu parti 173 milletvekilliğine ulaşacaktı.

İki yıldan beri yapılan sonuçsuz girişimler karşısında bir araya gelemeyerek seçime ayrı ayrı giren iki sosyal demokrat parti, toplam geçerli oyların üçte birini sağladı. Önceki günkü seçimde SHP 5 milyon 755 bin, DSP de 1 milyon 985 bin oy aldı. DSP, Zonguldak 1. bölgede yüzde 29.3 oranında oy alarak birinci parti oldu. DSP, Zonguldak'tan sonra en yüksek oranı (yüzde 21.4) Edirne'de sağladı.

Yüzde 8.5 oranında oy alan DSP, seçimlerdeki ülke barajı olan yüzde 10'u aşamadığı için hiç milletvekili ...

(Arkası Sa. 15, Sü. 6'da)

SEÇİM SONUÇLARININ TOPLUMSAL PROFİLİ
İLHAN TEKELİ - GENCAY ŞAYLAN'ın İncelemesi 7. Sayfada

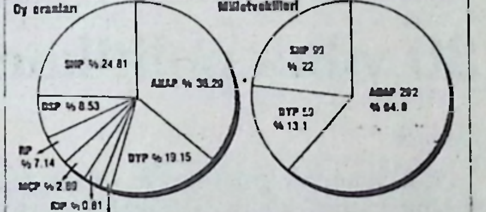
İnönü: Gelecek umut dolu

***SHP** Genel Başkanı Erdal İnönü, seçim sisteminin adaletsiz olarak nitelendirerek değişmesi gerektiğini vurguladı*

Orta Sayfada

SHP İÇİN ASIL GÖREV ŞİMDİ BAŞLIYOR
OKTAY EKŞİ / ORHAN ULAGAY'ın yazısı Ekonomide

Kesin sonuçlar

ANAP:292 SHP:99 DYP:59

Oyların yüzde 36.3'ünü alan ANAP, milletvekilliğinin yüzde 64.9'unu kazandı. DYP'nin 19.1'lik oyu parlamentoda yüzde 13.1 oranında temsil edilecek. Yüzde 24.8 oy alan SHP, Mecliste oy oranına en yakın temsil edilen parti.

***DSP**'nin yaklaşık 2 milyon oyu partiye milletvekilliği kazandırmazken, ANAP her 29 bin oyu için bir milletvekilliği elde etti. RP yüzde 7.1 oy oranıyla Türkiye barajının altında kaldı. MÇP ve IDP de barajı aşamadılar.* Orta Sayfada

Seçim sonuçlarını değerlendiren Özal:

DYP'nin misyonu bitti

Özal'dan: *Ne yapalım, seçim sistemi böyle kurulmuş... Değiştirmeyi düşünmüyorum. DYP'nin misyonu sona ermiştir. Demirel dahil hepsine kapımız açık. Biz SHP'nin keyfine turp sıktık. Galiba neşelerine limon sıkıldı. Kendimi sağlıklı hissediyorum. Bugün ABD'ye gidip sağlık kontrolü yaptıracağım.*

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Başbakan Turgut Özal, seçim sonuçlarını değerlendirdiği basın toplantısında, "Zaten seçim sistemi böyle dünya edilmiş. Ne yapalım? Seçim sistemini değiştirmeyi düşünmüyorum" dedi. DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel dahil olmak üzere bütün DYP'lileri ANAP'a katılmaya çağıran Başbakan, "DYP'nin misyonu bitmiştir. DYP ileride MDP'leşecek. Siyasi hayatta faydalı olmayacaklar seçilemedi. Cindoruk'tan kurtulduk" diye konuştu. Kabinede değişiklikler yapılabileceğini vurgulayan Özal, "SHP'nin keyfine turp sıktıklarını" ...

(Arkası Sa. 15, Sü. 7'de)

DEMİREL: BU, SEÇİM KANUNU HÜKÜMETİDİR
Orta Sayfada

ÖZAL — Başbakan'a "Seni gel Meclis'e çalış" diyebilirim.

ANKARA'dan
YALÇIN DOĞAN

Aynı Gecede Özal-Ecevit

ANKARA — Bilgisayardan sonuçlar geldikçe Başbakan Turgut Özal kendi önündeki hesaplarla son durumu bir kez daha gözden geçiriyor ve seçim gecesinin ilerlemiş saatlerinde "Ecevit'in sol oyları nasıl böldüğünü" çevresine ellerini oluşturarak anlatıyor. Hemen ho-

(Arkası Sa. 15, Sü. 1'de)

CÜNEYT ARCAYÜREK
yazıyor

Kim Kimden Büyük?

ANKARA — Seçimden önce ANAP büyüklerine sorarlardı: Yine kazanırsak ne yapacak ne yazacaksız derlerdi. Gülerdik. Özal Başbakanlığı sürdürür, İnönü da Demirel muhalefet işlevini yüklenir, biz de

(Arkası Sa. 15, Sü. 1'de)

İZMİR'den
HİKMET ÇETİNKAYA

Kırsal Kesim ANAP'ın...

İZMİR — Erdal İnönü önceki gece ... ilk sonuçlar ... seçim bölgesi İzmir'den gelmeye başlayınca şöyle derin bir soluk aldı. İzmir il başkanı Kemal Karataş bilgisayarla donatılmış il merkezin...

(Arkası Sa. 12, Sü. 5'te)

62 eski milletvekili bu kez seçilemedi

Ünlüler, sisteme takıldı

Seçim sisteminin özelliği sonucu küçük oy oranları ile milletvekili seçilemeyen ünlü ve deneyimli siyaset adamları arasında Aydın Güven Gürkan, Sadettin Bilgiç, İsmet Sezgin, Nahit Menteşe, Ali Dinçer, Cahit Karakuş, Ali İhsan Elgin, Namık Kemal Şentürk gibi isimler bulunuyor.

Yeni yasama yılında Leyla Y. Köseoğlu, İmren Aykut, Iyılay Saygın, Göksel Kalaycıoğlu ANAP, Birgen Keleş ve Prof. Türkan Akyol da SHP milletvekili olarak görev yapacaklar.

Orta Sayfada

Buzdolabından iç çamaşırına kadar her şeyin fiyatı arttı

Zamlarda ilk gün furyası

Seçimin sonuçlanmasını bekleyen piyasa, milletvekillerinin ismi kesinleşmeden zamlarını kesinleştirdi. Dün buzdolabı, çamaşır makinesi ve renkli televizyondan margarine, deterjana kadar pek çok mala zam geldi. Zamlar yüzde 6 ile 40 arasında.

(Arkası Sa. 15, Sü. 7'de)

ÖZAL'IN BAŞAĞRISI EKONOMİ 7. Sayfada

Ecevit'in Son Yıllardaki En Doğru Kararı...

Eylül ayının ilk yarısında, halkoylamasını izleyen hafta, Ankara'da ANAP'ın ileri gelenleriyle görüşmeler yapmış ve izlenimlerimin bir bölümünü bu köşede yayımlamıştım. 12 Eylül tarihini taşıyan, "Hus Ruleti" başlıklı yazıdan bazı satırları aşağıya alıyoruz:

"Erken seçimi hangi parti kazanacak? Bu soru bugün değişik çevrelerde ortaya atıldığı zaman, yanıtın genellikle ANAP olduğu görülüyor. Farklı siyasal görüşlere sahip olan oyunu bu partiye vermeyi düşünmeyen birçok kişinin gözünde ANAP, 'seçimi kazanacak parti' imajını çizmektedir.

ANAP çevreleri son derece iyimserdir. 450 üyeden oluşacak yeni Meclis'te çoğunluklarının 250'den aşağı olabileceğini kesinlikle düşünmüyorlar. '300' rakamını rahatça telaffuz edenlerin sayısı hayli kabarık; hatta üstüne çı-

(Arkası Sa. 15, Sü. 1'de)

HASAN CEMAL

■ **İran-Fransa** *Aylardır Paris'teki İran Büyükelçiliği'nden çıkamayan terörist zanlısı Vahit Gorci, Fransa'nın yargılamadan vazgeçmesi üzerine ülkesine döndü.* 3. Sayfada

■ **Referandum** *Polonya halkı, ekonomik ve siyasi reformlar için yapılan referandumda "hayır" dedi.* 3. Sayfada

■ **Dünyayla tek bağ TV** *Paris'te yaşayan İspanyol yazar ve gazeteci Juan Goytisolo, İspanyol TV'sine hazırladığı İslam ülkeleri dizisinin çekimleri dolayısıyla Türkiye'de* 4. Sayfada

■ **Mutfak harcaması 150 bin lirayı geçti** *İstanbul'da yaşayan dört kişilik bir ailenin aylık mutfak harcaması yıl başından bu yana yüzde 42 arttı.* Ekonomide

■ **24 kişi kaçırıldı** *Mardin'in Silopi ve Midyat ilçelerine bağlı köylerden 24 kişi bölücüler tarafından kaçırıldı.* 12. Sayfada

■ **Bilgisayar karmaşası** *Bilgisayar firmaları, okul aile birlikleri ve okul yardımlaşma sandıkları yöneticileriyle ilişki kurarak okullara ucuz bilgisayar sağlıyorlar.* Arka Sayfada

■ **Elton John, Watford takımını sattı** *Ünlü İngiliz pop şarkıcı Elton John, sahibi olduğu Watford futbol kulübünü, basın imparatoru Maxwell'e sattı.* Arka Sayfada

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Yıl 1957...

ANAP "azınlık oylarıyla çoğunluk iktidarını" ele geçirmiştir. Çocuğun adını koyalım:

Bu gelen, adıyla sanıyla "azınlık diktatoryası"dır.

Bu diktatorya kolaylıkla bir kişinin diktatoryasına dönüşebilir. Hele, "başkanlık sistemi" ya da bu sistemin yozlaşmış biçimi ile "başkancı sistem" gelirse!

(Arkası Sa. 15, Sü. 1'de)

rılmıştım. 12 Eylül'den sonra da askerlerin beni görevden almasını beklemeden genel başkanlıktan kendi isteğimle ayrılmıştım. Ama bu ayrılışların hepsinden sonra mücadelemi yine değişik yöntemlerle sürdürme olanağı bulmuştum. İnşallah yine öyle olur."

PARTİDE AĞLAYANLAR

Bülent Ecevit'in siyasetten ayrılma kararını, Ecevit'e bağlılıklarını açıklamak için geldikleri DSP Genel Merkezi'nde öğrenen partililer adeta şok olduklarını söylediler. Bazı bayan partililerin ise ağladıkları görüldü.

Bu arada DSP Genel Başkanı **Bülent Ecevit**'in ani bir kararla faal siyasetten çekilmesi, çeşitli tepkilere neden oldu. SHP Genel Başkanı **İnönü**, **"Saygı ile karşılıyorum"** derken, SHP Genel Sekreteri **Fikri Sağlar**, **"1977'lerin Bülent Ecevit'ini kurtarma kararı"** olarak niteledi. ANAP Seçim İşleri Başkanı **İbrahim Özdemir**, **"onurlu karar"** olduğunu söyledi. DSP Genel Sekreteri **Nuri Korkmaz**, seçim sonuçları ile hem Ecevit'in hem de İnönü'nün **"tükendiğini"** öne sürerek, sosyal demokratların yeni bir lider bulmaları gerektiğini söyledi. DSP Genel Başkan Yardımcısı **Murtaza Çelikel**, **"Bu kadar önemli bir kararı kişisel olarak vermeye hakkı olduğunu zannetmiyorum"** dedi.

İNÖNÜ: SAYGIYLA KARŞILIYORUM

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit'in faal siyasi hayattan çekilmesi üzerine yazılı bir açıklama yaptı. İnönü açıklamasında şöyle dedi:

"Sayın Bülent Ecevit'in açıkladığı kararı saygıyla karşılıyorum. Faal siyasetten çekilmekle beraber, sosyal demokrat hareketin gelişmesi için düşüncelerini, görüşlerini yazar, fikir adamı, üstün deneyimli ve inançlı bir siyaset adamı olarak açıklamaya devam edeceğine inanıyorum. Türkiye'de sosyal demokratların güçlenmesi doğrultusundaki davranışlar, seçmenlerin bizden beklediği hareketlerdir diye düşünüyorum. Sayın Ecevit'e toplum hayatımıza her alanda yapmaya devam edeceği katkılarda başarılar dilerim."

DEMİREL VE ERBAKAN

DYP Genel Başkanı **Süleyman Demirel** de BBC muhabirine verdiği demeçte, Ecevit'in kararını üzüntü ile karşıladığını söyledi, **"Benim karşımda olabilir, senelerce karşı karşıya kalmış olabiliriz, şu olur, bu olur, ama siyaset sahnesinden çekilmelerini Türkiye için, kayıp sayarım, çünkü siyasetçiler kolay yetişmiyor, yani zaman siyasetçiyi yetiştiriyor"** dedi.

RP Genel Başkanı **Necmettin Erbakan** Ecevit'in aktif politikadan çekilmesinin Türkiye açısından büyük bir kayıp olacağını söyledi ve etrafındaki çalışma arkadaşlarının kendisini böyle bir karardan vazgeçirmelerini temenni ettiğini söyledi.

30 yıllık politikacı

1 aralık

1957 yılının bir günü Bülent Ecevit, bilgi ve görgüsünü arttırmak için ABD'de bir gazetede çalışırken Ankara'ya çağrılmasının nedenini o gün herhalde hemen kavrayamamıştı. Önünde sürpriz bir öneri vardı. Menderes'in açtığı basın davalarıyla başı sürekli dertli olan Metin Toker'e, erken seçimde aday olması önerilmiş, fakat Toker bunu geri çevirmiş, İsmet Paşa'ya başka bir öneriyle yanıt vermişti. Neden Bülent Ecevit gibi genç, eli kalem tutan, dürüst bir insana Toker'in yerine milletvekilliği önerilmiyordu? İsmet Paşa, Ecevit'i tanırdı. Yabancılarla yaptığı önemli görüşmelerde Ecevit'i çevirmen olarak görevlendirmiş, bu genç adamda kimi nitelikler sezmişti. Ecevit, 1957 yılında CHP Ankara listesinden parlamentoya girdiğinde, 27 Mayısta bir darbe ile devrilecek DP, önü alınmaz bir gidişe doğru hızla kayıyordu. Ecevit ise Meclisteki konuşmaları, o sıralarda parti organı olan gazetelerdeki yazıları ile dikkati çekiyordu. CHP'ye kaydını Ulus gazetesinden arkadaşı olan Altan Öymen'in tavassutu ile yapmıştı. Ecevit, 1960 ihtilalinden sonra kurulan Kurucu Meclis'te görev yaptı. 1961 seçimleri CHP'yi tek başına iktidara getirememişti. İnönü başkanlığındaki CHP-AP hükümetinde ve sonraki koalisyonlarda Ecevit, Çalışma Bakanlığı görevinde bulundu. Ecevit, bakanlığı döneminde işçilere sosyal ve yasal hakları sağlayacak tasarıları tek tek Meclise gönderdi. Çalışma yaşamı ile ilgili sistematik ve demokratik düzenlemeler onun döneminde gerçekleşti.

Ecevit'in parti içinde yıldızı, özellikle 1965'te AP'nin tek başına iktidara gelmesinden sonra daha da parladı. Seçimde ağır bir yenilgiye uğrayan CHP'de parti içi gelişmelerde genç kadronun gözleri üzerindeydi.

CHP'nin **"ortanın solu"** sloganının simgesi haline gelmişti. Bu slogan artık söz olmaktan öteye geçmeli, CHP'ye damgasını vurmalıydı. Genel Sekreter Ecevit ve genç kadrosu, Kemal Satır ve arkadaşlarının egemenliğindeki parti üst yönetimini devre dışı bırakmayı başardılar. Hele 1969 seçimlerinden sonra, ülkedeki sosyal ve ekonomik kıpırdanmaların ardından Ecevit adı bir simge haline dönüşmüştü.

12 Mart 1971 muhtırası, CHP'de yaşlı lider İnönü ile genç Genel Sekreter Ecevit'in politik yaşamlarındaki dönüm noktasını oluşturdu. 12 Mart askeri müdahalesine farklı bakan genel başkanla genel sekreterin anlaşmazlığı, 1. Erim kabinesine CHP'den bakan verilmesi noktasında doruğa ulaştı. Ecevit, 12 Mart'ın CHP'nin iktidarını engellemek için ortaya konmuş bir senaryo olduğunu söyleyerek, genel sekreterlik görevinden çekildi.

Artık Genel Sekreter Ecevit'le Genel Başkan İsmet Paşa arasındaki köprüler tam anlamı ile atılmıştı ve yeni Genel Sekreter kâmil Kırıkoğlu'nun yönetimindeki Ecevitçi kadro, parti içinde İsmet Paşa'ya karşı iktidar mücadelesine başladı.

Ecevit, yaşlanan İsmet Paşa'yı 1972 yılındaki kurultayda devirmeyi başardı ve Genel Başkan oldu. Artık Ecevit'in yıldızının pırıltısı kitlelerin de gözlerini kamaştırmaya başlamıştı. 1973 seçimlerinde CHP oy patlaması sağladı, ancak tek başına iktidar kazanılamadı. Bunun üzerine Ecevit, MSP ile birleşti ve ortak hükümette başbakan oldu. Kıbrıs harekâtı, onun başbakanlığı döneminde gerçekleşti. **"Barış Harekâtı"** adını verdiği askeri başarısını, siyasal başarı haline dönüştürmek amacıyla koalisyonu dağıttı ve seçim

kararı almak istedi. Ancak TBMM'de başarılı olamadı. Yine 1 kasım günü (1974'te) başbakanlık görevinden istifa ederek, hükümetten çekildi.

MC hükümetlerinin başlangıcı, bu karar sonucu doğdu. Demirelli, Erbakanlı ve Türkeşli hükümetler dönemine giriliyordu.

Ecevit, 1977 seçimlerinde CHP'ye yüzde 41'in üzerinde oy sağladı. Seçim gecesi, genç kurmayları kendisine iktidar olunduğunu bildirdiler. Bunun üzerine Ecevit, Farabi sokaktaki parti genel merkezinin önündeki halka geceyarısı, **"halk iktidarı"**nın kurulduğunu ilan ediyordu. 12 saat geçmeden **'bu ilanda bazı küçük hatalar"** olduğu ortaya çıkmıştı. CHP, 226'yı sağlayamamış, 217'de kalmıştı. İkinci bir MC hükümeti kuruldu. Ecevit'in şans ibresi düşeceğine yine de yükseldi. Kitleler, kendisini başbakan görmek istiyordu. Bu isteği, **"parlamento içi transferlerle"** ve Güneş Moteli'nde AP'lilerle giriştiği **"bakan pazarlığı"** sonucu gerçekleşti ve hükümet kurulabildi. Ekonomik gidiş ve sosyal kıpırdanmalar, **"umudumuz Ecevit"**'in üstesinden gelemeyecek boyutlara ulaşmıştı. Grevler, dış yardımlar ve ABD ambargosu ile boğuşmak zorunda kalmıştı. 22 aylık bu mücadele sonunda pes etmek zorunda kaldı.

1979 ara seçimlerinde ağır yenilgiye uğradı. Bunun üzerine hükümeti Demirele bıraktı.

CHP içinde büyük bir parti içi çekişme patlak vermişti. Ve öbür yanda terör, ciddi boyutlara ulaşmıştı. 12 Eylül 1980 harekâtı sonucu **"uzlaşmak"** için bütün zinde güçlerin zorladığı AP Genel Başkanı Demirel'le yazgısı Hamzakoy'da birleşti. Ecevit, CHP Genel Başkanlığı'ndan 3 Ekim 1980 günü istifa ettiğini açıklıyordu. Ortada zaten faaliyeti yasaklanmış bir parti vardı ve partiden istifanın anlamı tartışılıyordu. Ecevit, 1982 Anayasası'yla 10 yıllık yasaklılar listesine alındı. Bu arada askeri yönetime karşı eski mesleği gazetecilik çerçevesinde kurduğu **"Arayış"** adlı dergisinde olanaklar ölçüsünde siyasi mücadeleye girişti. Ancak başarılı olamadı ve dergi kapatıldı. Demirel'le birleşen yazgısı 6 eylül 1987'deki halk oylamasıyla yeni bir boyuta ulaşmış, siyaset sahnesine bir anlamda af sonucu yeniden dönmüştü. CHP örgütünü toparlayacak eylem içinde olması telkinlerine hep karşı çıktı. Bir başka parti istiyordu. CHP'nin eski kadrolarıyla bir yere varılamayacağı inancındaydı. Tüm başvuruları geri çeviriyordu. DSP hareketi böyle başladı. Partiyi kurdurdu, başına eşi Rahşan hanımı geçirdi. Halk oylaması sonucu, emaneti kendi üstüne aldı. Bütün güvendiği Özal'ın aldığı seçim kararında SHP içindeki bazı **"sağlıksız gelişmeleri'** de kullanarak, yüzde 10 genel barajını aşmak ve Meclise girmekti. Daha önce eleştirdiği TBMM'deki milletvekillerinin bir bölümünü partisine çekerek, Mecliste temsil edilmeyi başardı. Bu anlamda hesapları doğru çıkıyor gibiydi. Ancak 29 Kasım gecesi Ecevit'in hesaplarının yanlışlığını TRT bilgisayarları dakika dakika halka ilan ediyordu.

1957'de aktif siyaset sahnesine çıkan Ecevit, 1987 yılı kasımının son gününde, **"fiili politikayı bıraktığını"** açıklıyordu. 30 yıllık siyasi yaşamı bir anlamda demokrasinin de, Türk solunun da fazla kısa olmayan bir biyografisi gibiydi.

Kesin sonuçlar

1 aralık

Haber Merkezi — Erken genel seçimlerin sonuçları belli oldu. 450 milletvekilliğinden 292'sini alan ANAP yeniden iktidara gelirken, SHP 99 milletvekilliği sağladı. DYP ise 59 milletvekili çıkardı.

Yüksek Seçim Kurulu tarafından henüz resmen açıklanmamakla birlikte, yapılan hesaplamalara göre, partilerin aldıkları oy miktarları ve oranları şöyle:

Seçmen: 26.340.265
Sandık: 99.162
Açılan sandık: 96.563
Kullanılan oy: 24.621.518
Geçerli oy: 23.964.472
MÇP: 693.447 (Yüzde 2.89)
IDP: 194.088 (Yüzde 0.81)
ANAP: 8.696.504 (Yüzde 36.29)
DSP: 2.044.680 (Yüzde 8.53)
SHP: 5.944.537 (Yüzde 24.81)
RP: 1.712.142 (Yüzde 7.14)
DYP: 4.589.530 (Yüzde 19.15)
Bağ: 86.624 (Yüzde 0.37)

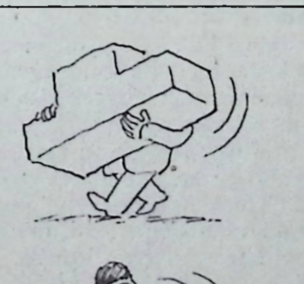
ÖZAL, FATİH'TE YANILDI

Seçim sisteminde yaptığı değişiklikten sonra 300 dolayında milletvekili çıkartabileceğini doğru tahmin eden Başbakan **Turgut Özal,** oy kullandığı ve milletvekili seçildiği İstanbul 2. seçim çevresinde yanıldı. Oy kullandıktan sonra basın mensuplarına bu seçim çevresinde çıkacak oyların tahminini yapan Özal, şu rakamları vermişti:

ANAP: 255 bin, SHP: 50 bin, DYP: 15 bin, DSP: 11 bin, RP: 18 bin, IDP: 1500, MÇP: 4 bin 500."

Sandıklar açıldıktan sonra ortaya çıkan oy tablosu ise şöyle oldu:

ANAP: 165 bin 099, SHP: 102 bin 653, DYP: 46 bin 159, DSP: 35 bin 208, RP: 32 bin 066, IDP: 1537, MÇP: 4 bin 392.

Jethro Tull'ın son albümü ve muhalif rockçu Ian Anderson

47'li bir geçmiş zaman ozanı

BURAK ELDEM / *1 aralık*

"Hiç dert etmeyin bu şiirde / Canınız sıkılırsa eğer / Benim sözlerim fısıltı / Sizin sağırlığınızsa bir çığlık / Hissetmenizi sağlayabilirim ama / Düşünmenize karışamam / Spermleriniz lağımda / Aşkınız bulaşık sularına karışıyor."

Adam müzisyenden çok, demode bir dilenciye benziyor. Üzerinde eski püskü siyah bir palto, çuvaldan bozma bir pantalon ve rengi atmış lime lime bir tişört. İkide bir yele gibi savurup durduğu saçlarının ve uzun, bakımsız sakalının çevrelediği yüzü, zaman zaman dudaklarına götürüp üflediği flütünün ışıltısıyla aydınlanıyor. Çatlak sesiyle söylediği balad, Kral Arthur'un **"excalibur"**u kadar keskin dizelerle örülü; bir ortaçağ halk ozanının kayıtsızlığıyla devam ediyor şarkısına:

"Kumdan yapılmış kalelerdeki erdemleriniz / Gelgitlerin yıkıcılığında / Ahlak savaşlarında yok olup gidiyor / Son dalga yeni yolu ortaya çıkardığında / Dönek geri çekilmeleriniz oyunun sonunu muştuluyor."

Jethro Tull adı, on yedinci yüzyıl İngilteresi'nde özellikle tarım alanındaki buluşlarıyla ün kazanan bir bilim adamına ait. Ama bugün yalnızca çılgın bir İngiliz rock müzisyenini getiriyor akla: **Ian Anderson.** Yaklaşık yirmi yıl kadar önce kurduğu toplulukla rock müziğin deneyselliğe elverişli doğasını ortaçağ ozanlarının yalın, ama pervasız muhalif ruhuyla kaynaştıran Anderson, bir yandan rock dünyasına **"entelektüel"** soluklar taşırken, bir yandan da kolay kolay unutulamayacak özgün bir **"sound"** yaratmayı başardı. Yukarıda andığımız **"Thick As a Brick"** adlı uzun beste, hem müzikalite hem de sözlerdeki ironinin çarpıcılığı açısından, Jethro Tull için olduğu kadar rock tarihi için de bir başyapıt. 1972 tarihli **"Thick As a Brick"**, çocuklar arasında düzenleen düşsel bir şiir yarışmasından söz ediyor. Albümün tamamını kapsayan aynı adlı parçanın sözleri, yarışmada önce birinciliği kazanıp, daha sonra egemen kurumlara saldırdığı gerekçesiyle Yüksek Adalet Kurumu tarafından ödülü elinden alınan 8 yaşındaki bir çocuğa ait gibi sunuluyor Anderson tarafından. Ama plağın kapağındaki gazete haberleri öylesine inandırıcı ki, çoğu kişi **"Thick As a Brick"**in, gerçekten **"little Milton"** adıyla anılan küçük şaire ait olduğunu sanıp şoke oluyor. İşte Anderson ironisi.

1968'in gerilimi yüksek günlerinde, akustik çalgıların ön planda olduğu **"This Was"** adlı albümle bir **"geçmiş zaman ozanı"** gibi ortaya çıkıveren Anderson, o günden bu yana Jethro Tull ile birlikte tam on yedi albüm gerçekleştirdi. Uçarı, hatta çılgın flüt soloları ve titreyen sesi, hafif alaycı vokal tekniğiyle yerleşti belleklere. Ama şarkı sözleri konusundaki titizliği, çoğu zaman Anderson'ın diğer özelliklerinin çok daha önüne fırladı. Bugünü sorgulamak için önce geçmişle hesaplaşma yolunu seçti Anderson. On ikinci yüzyılın **"protest"** ozanları olan **"minstrel"**lerin tavırlarını hem müziğinde hem de şarkı sözlerinde yaşatırken, **"umutlu"** ya da **"karamsar"** diye nitelendirilecek mutlak bir anlatım tarzından özenle kaçındı. Onun şarkılarında gündelik yaşamın trajik görünümleri yarı çılgın yarı bilgece bir tavırla alaya alınırken, yaşamla barışık olmayan, marjinal denebilecek kişilerin ağzından kurulu düzen ve onun bütün uzantıları kıyasıya eleştirildi. Ve **"kırkyediliIer"**in bu ilginç ozanı, kendine özgü protest tavrını sürdürürken, ilerleyen zamanla birlikte rock müziği dinleyen kitle için **Fareli Köyün Kavalcısı**"na dönüşüverdi.

Geçen aylarda listelerin üst sıralarına tırmanan en son Jethro Tull albümü **"Crest of a Knave"**, Anderson'ın bilinen biçeminin çok fazla dışına çıkmamakla birlikte, özellikle teknik anlamda seksenli yılların kimi egemen soluklarını da taşıyor; durum machine, yalın gitar partisyonları gibi. Ama iskelet hâlâ **"sağlam."** Bir bakıyorsunuz, Fareli Köyün Kavalcısı uçup gidiyor flütüyle yine. Ya da araya ustaca yerleştirilmiş bir kemancının tınısı, alt yapıya mistik bir lezzet, bir özel duyarlılık kazandırıveriyor. Anderson'ın genizden gelen o bildiğimiz vokali eşliğinde de, tavır olarak eskisinden çok farklı olmayan şarkılarını dinliyoruz:

"Sen de benim gibi geçirdin bugünü / Ne zaman üst üste yığıldı kötülükler? / Çevrene baktığında gördüğün her yüz / Seni garanti çıldırtacak / Ve gözünü şu kutsal kurumlara çevirdiğinde / Her yandan havlıyorlar sana / Isırdıkları yer büyüyor hep."

Anderson, politikacıları, patronları, peygamberleri ve tefecileri **"kış ortasında havlayan köpeklere"** benzetiyor **"Dogs In The Midwinter"**da. Bitirirken de **"Hepimiz gerili ipin üstünde yürüyoruz / Karda terliklerle dolaşıyoruz / Hepimiz kış ortası köpekleriyiz"** diyor ve ekliyor: **"Gerçek dengeyi bulmak çok zor / Birbirimizin yüzüne tabanca namlularının gölgesinde bakarken."** Bu bir karamsarlık mı? Belki. Ama Anderson'ın şimdiye dek yaptıklarından farklı değil. **"Jup Start"** ve **"Steel Monkey"** adlı parçalarda **"evden işe, işten eve"** döngüsü içinde durmaksızın çalışan ve giderek posaya dönüşen insanların alaycı isyanı var. Sistemin kendini yeniden üretme süreci içinde insanlara dayatılan kimi kutsal değerlerin, katı gerçeklikler karşısında nasıl birer birer anlamlarını yitirip kuru kavramlara dönüştüklerini sergiliyor yine Anderson. Ama **"göstere göstere"** yapmıyor bunu. O ince üslubu, bir kanalı da dinleyiciye açık bırakan yarı bilgece söylemi kullanıyor. **"Farm On The Freeway"** adlı parçada **"Bize öğretmişlerdi bu ülkenin neye yaradığını, unuttular"** diyor. **"Southfork değildi burası, Panderosa da değildi."**

"Dudapest" ve **"She Said She Was A Dancer"**, albümün en hoş parçaları. Özellikle **"Budapest"**teki keman sesi ve naif müzikal yapı, **"farklı blokların insanları"** arasındaki kaçınılmaz yakınlaşmayı anlatan sözlerle ideal bir uyum sağlamış. Sıcak Budapeşte gecelerini yaşarken, türlü engeller yüzünden gerçekleşemeyen aşkları düşünüyoruz ister istemez Anderson'ın müziğinde. Ve Fareli Köyün Kavalcısı dinleyicilerini teslim almayı sürdürüyor. Jethro Tull, seksenlerin dünyasında çok özel bir keyif...

Seçim sonuçlarının toplumsal profili

İLHAN TEKELİ - GENCAY ŞAYLAN / *1 aralık*

Anavatan Partisi'ne önümüzdeki beş yıl için büyük bir çoğunlukla, rahat bir iktidar sağlayan seçimlerden sonra oy dağılım haritasına bakıldığında ilk göze çarpan nokta referandum sonuçları ile paralelliktir. Kuşkusuz ANAP, referandumda çıkan **"hayır"** oylarının tamamını toplayamamış, bu orana göre bir hayli geride kalmış bulunmaktadır. Ancak referandumda **"hayır"** oyu çıkan yerlerde ANAP'ın diğer partilere göre açık bir üstünlük kazandığı görülmektedir. Nitekim referandumda yüksek **"hayır"** oyu veren İç Anadolu Bölgesi'nin bu seçimlerde ANAP için gerçek bir oy deposu sağladığı ve partinin başarısında önemli rol oynadığı söylenebilmektedir.

Sosyo ekonomik açıdan daha gelişmiş olan Ege ve Trakya bölgelerinde ise partiler birbirlerine oldukça yakın sonuçlar almışlar; bu bölgelerde hiçbir parti açık bir üstünlük sağlayamamıştır. Pazar ilişkilerine ve dış dünyaya en fazla açılmış olan bu yörelerde ANAP'ın başarı sağlayıp, öne geçememesi ilginçtir. İktidar partisinin izlediği ekonomi politikaları açısından en büyük desteği bu bölgelerde görmesi beklenirken rakiplerini geçememesi, buna karşılık göreli olarak daha kapalı bölgelerde büyük bir etkinlik sağlaması üzerinde düşünülmesi gereken bir sonuç olma özelliği taşımaktadır.

Oy dağılımı haritasında gözlemlenen diğer ilginç bir sonuç DYP'nin kentlerde silinmesidir. 28 Eylül 1986 ara seçimlerindeki başarısını tekrarlayamayan DYP, esas olarak kırsal kesimlerden ve kasabalardan oy toplamış gözükmektedir. Bunun yanında, özellikle büyük şehirlerde ANAP'ın egemenliğinin önemli ölçüde azaldığı ve solun hatırı sayılır bir sıçrama yaptığı anlaşılmaktadır. 1980 öncesi seçimlerde sol geleneksel olarak kentlerde etkinlik sağlarken bu üstünlük ANAP'ın eline geçmiş bulunmaktaydı.

Ancak bu eğilimin son bulduğu ve solun tekrar büyük kentlerde öne geçmeye başladığı ileri sürülebilmektedir. Bu bakımdan henüz ne zaman yapılacağı bilinmeyen yerel yönetim seçimlerinin beklenenin üstünde önem taşıyacağı açıktır.

Yerel yönetimler için yapılan seçimlerin eğilimleri tam aksettirmediği ve büyük ölçüde iktidar tarafından etkilendiği bilinmektedir. Ama yine de önümüzdeki yerel seçimlerin siyasal dengelerin gelişmesi açısından iyi bir gösterge sağlayacağı düşünülmektedir. Nitekim iktidar belediye başkanlarının blok halinde seçilmesini öngören bir düzenlemeye giderek bu alandaki gelişmelerden duyduğu endişeyi ortaya koymuştur.

Seçim haritasına bakıldığında akla gelen bir diğer husus da dinsel kesimlerin henüz ANAP'tan çözülmediğidir. İktidar buğdaya iyi bir fiyat vermemekle beraber buğday bölgesi olan Orta Anadolu'da büyük bir başarı sağlamıştır.

Gözlemcilerin ifadelerine göre son derece etkin bir kampanya sürdüren Refah Partisi beklediği başarıyı elde edememiş, aksine kesin bir düş kırıklığına uğramıştır. Bu iki olgu beraberce ele alındığında ANAP'ın tek tek orta düzey önderler ile anlaşmayı başarıp dinsel kesimlerin desteğini sürdürmeyi sağladığı akla gelmektedir.

Beklendiği gibi işçi kesiminin yoğun yaşadığı yörelerde sol önemli bir atılım sağlamış ve bu kesimler üzerinde etkinliği yüksek olan DSP'nin bölme işlevi, söz konusu bölgelerde daha açık ve belirleyici hale gelmiştir. Özellikle Zonguldak'taki seçim bölgeleri bu durumu çok açık bir biçimde ortaya koymaktadır. Sol yüzde elli civarındaki potansiyeline karşın Zonguldak'tan hiç milletvekili çıkaramamıştır.

DYP'nin kırsal alandaki etkinliği ülkemizde iyice popüler hale gelen kamuoyu yoklamaları açısından da ilginç bir durumu ortaya koyar gibidir. Kamuoyu yoklamaları, hemen hemen hepsi, DYP'nin gençlerden oy alamayacağını ileri sürmüşlerdi. Halbuki şu andaki sonuçlara göre, DYP'nin kırsal alana dayalı olarak geçen yılki ara seçimlerinde aldığı oranı korduğu anlaşılmaktadır. Bir başka deyişle DYP gençlerden de oy almış gözükmektedir. Çünkü özellikle kırsal bölgede oy verme kararı bireysel düzeyde değil, aile içinde verilmektedir ve aile büyüğü hangi partiye oy verileceğini belirlemektedir. Kamuoyu yoklamalarında tercih bireysel esas üzerinde araştırılırsa başarılı olamayacaktır ve öyle gözükmektedir ki kolektif oy davranışı henüz araştırmalarda kolaylıkla yakalanamamaktadır.

Hiç kuşkusuz seçimin galibi sistemdir. Soldaki bölünme ve sistem iktidar partisinin zaferinin mimarı olmuştur. İlk hesaplamalara göre, DSP'nin sol oyları bölerek SHP'nin seksen kadar milletvekilini kestiği söylenebilmektedir.

Ayrıca yüksek barajlar ve keyfi bölgelendirmeler şimdilik olağanüstü bir biçimde ANAP'a yaramış gözükmektedir. Örneğin ANAP, Van'da yüzde yirmi iki oy ile beş milletvekilliğinin tamamını almıştır. Seçim bölgelerinin düzenlenmesinde kentler, özellikle büyük kentler geri plana itilmiş, Orta ve Doğu Anadolu'daki küçük yöreler ağırlıklı temsil olanağı bulmuşlardır. Örneğin, İstanbul birinci bölgede bir milletvekiline düşen oy 87.000, Ankara birinci bölgede 80.000, İzmir üçüncü bölgede 73.000 iken Van'da bu rakam 38.000'e, Elazığ'da 44.000'e, Bitlis'de 29.000'e inmiş bulunmaktadır.

Sayın Özal, DSP'nin solu bölerek kendisini iktidara taşımış olması tezine karşı RP ve MÇP'nin de kendi oylarını böldüğünü ileri sürmüştür. Bu görüşün oldukça tartışmalı olduğu açıktır. ANAP, Sayın Özal'ın ifadesi ile merkez bir sağ partidir. MÇP ve RP ise özgün ideolojileri olan uç partilerdir ve bir siyasal hareket olarak her zaman varlıklarını sürdüreceklerdir. DSP ile SHP arasında ise ideolojik bir farklılık yoktur ve bu ayrışmaya sadece kişisel kariyer eğilimi neden olmuş gibidir. Bu bakımdan sağdaki ve soldaki bölünmelerin birbirlerinden yapısal olarak farklı olduğu söylenebilmektedir.

Son olarak Türk seçmeninin geleneksel ayrışmasının bu seçimlerde daha etkin bir biçimde kendini gösterdiği söylenebilmektedir. Örneğin seçim sonuçları, ileri sürüldüğü gibi **"limon"** reklamının SHP'ye yönelmeyi değiştirdiğini ve oyunu arttırmasına neden olduğunu kanıtlamamaktadır. SHP, daha çok, 12 Eylülile bastırılmış, sindirilmiş kendi geleneksel tabanını harekete geçirerek onun oyunu toplamış gibi gözükmektedir. Nitekim SHP ile DSP'nin oy oranlarının toplamı bu geleneksel tabanın varlığını ve ağırlığını koruduğu izlenimini güçlendirmektedir.

Zam paketi hızlı açıldı

2 aralık

Ekonomi Servisi — Seçim nedeniyle bekletilen zamlar, ardı ardına **"patlamaya"** başladı. İki yıldan beri dış piyasalarda fiyatların düşmesi nedeniyle yapılmayan akaryakıt zammı dün geldi. Akaryakıta bugüne kadar görülmeyen oranlarda zam yapıldı. Normal benzinin litresi yüzde 27'lik artışla 358 liraya çıkarıldı. Gazyağı ve mazot yüzde 37.6, bütangaz da yüzde 25.5 zam gördü. Akaryakıttan başka evlerde kullanılan elektriğe de zam geldi. Elektriğin kilovat saati 32.5 liradan 42.5 liraya yükseltildi. Şehir içinde kullanılan jetonun fiyatı 50 liradan 75 liraya, telefon tahsis ücreti de 100 bin liradan 140 bin liraya çıkarıldı. Günün bir başka zammı da SEKA'dan geldi. SEKA, gazete kâğıdı fiyatını yüzde 46'lık zamla tonunu 410 bin liradan 600 bin liraya çıkardı. Yılbaşında tonu 266 bin lira olan gazete kâğıdı, böylece 11 ay içinde yüzde 126 zam görmüş oldu.

Tekel ise zamlarını bugüne bıraktı. Yerli sigara ve içkiye yüzde 50'ye varan zamları Tekel Genel Müdürü **Süreyya Yücel Özden**'in bugün açıklaması bekleniyor. Çay-Kur da ürettiği çaylara yüzde 20-30 oranında zam yapacak.

Demir çelik, çimento, kömür, gübre, Petkim ürünleri, ekmek ve şekerin de zam için sıra bekleyen ürünler olduğu bildirildi.

Özel sektör de önceki gün başlattığı zam furyasını dün de sürdürdü. Şofben, fırın, termosifen, elektrik motoru ve kablosu yüzde 15-40 arasında zam gördü.

Seçimler nedeniyle ertelenen akaryakıt zammı da dün akşam belli oldu. Akaryakıt fiyatları yüzde 25.2 ile yüzde 37.6 arasında değişen oranlarda arttırıldı. Normal benzinin litresi 282 liradan 358 liraya yükseltildi. Dünya piyasalarında petrol fiyatlarının düşmesi nedeniyle 1985 aralığından beri akaryakıta zam yapılmamıştı. Zamlı fiyatla satışlar bugünden itibaren başlayacak.

İstanbul'da akaryakıtın perakende satış fiyatı bugünden itibaren şöyle olacak.

Süper benzin 379 lira, normal benzin, 359, gazyağı 279, motorin 273, 6 numara fuel oil 173, 12 kilogramlık tüpgaz 2900.

Zam furyasında kamu kuruluşlarından ilk adım SEKA'dan geldi. SEKA, yılbaşında 266 bin lira olan gazete kâğıdının tonunu, 5 ekimde çıkardığı 410 bin 500 liralık düzeyinden 600 bin liraya çıkardı. Yüzde 46.20'lik bu son zamdan sonra, gazete kâğıdına 11 ayda yüzde 126 zam yapılmış oldu. SEKA, üçüncü hamur kâğıdın tonunu da 410 bin 500 liradan 600 bin liraya, ikinci hamur kâğıdın tonunu da 550 bin liradan 800 liraya yükseltti.

ELEKTRİK

Türkiye Elektrik Kurumu (TEK) elektriğin kilovatsaatine yüzde 30.8 ile yüzde 40.2 arasında zam yaptı.

TEK Genel Müdrü **Remzi Yücebaş** AA muhabirine yaptığı açıklamada, konutlarda, ucuz tüketim sınırı 150 kilovatsaate kadar olan elektriğin kilovatsaatinin 32 lira 50 kuruştan 42 lira 50 kuruşa çıkarıldığını söyledi. Buna göre, konutlarda, ucuz tüketim kapsamına giren elektriğin kilovatsaatine yüzde 30.8 oranında zam yapılmış oldu.

Genel Müdür Remzi Yücebaş'ın verdiği bilgiye göre, söz konusu sınırın üzerinde tüketilen elektriğin kilovatsaati de 78 liradan 100 liraya yükseltildi.

Bu arada, ticarathanelerde tüketilen elektriğin kilovatsaatine 22 lira zam yapıldı. Buna göre daha önce 62 lira 20 kuruş olan elektriğin kilovatsaat fiyatı yüzde 40.2 oranında arttırılarak 87 lira 20 kuruşa yükseltildi.

Yeni uygulamaya göre, tarımsal sulamada ve köylerde kullanılan elektriğin kilovatsaat fiyatı ise 32 lira 15 kuruştan 39 lira 15 kuruşa çıkarıldı.

TEK'in yeni zamlı fiyatları dünden itibaren uygulamaya konuldu.

TELEFON

PTT zamlarına ilişkin konuşan PTT Genel Müdürü **Emin Başer** zam kararını PTT'nin programı doğrultusunda aldıklarını belirterek, **"Zam için seçimin beklendiği yolundaki görüşlere katılmıyorum"** dedi. PTT başta jeton, telgraf ücretleri olmak üzere tüm hizmet ücretlerini arttırdı. Jeton ücretlerine yüzde 50 zam, telgraf ücretlerine de yüzde 100 zam yapıldı. Küçük jetonlar yeni zamla 50 liradan 75 liraya, uluslararası görüşmeler için kullanılan büyük boy jeton fiyatı ise 750 liradan 1125 liraya çıkarıldı. Nüfusu 20-200 bin arasında olan yerleşim merkezlerinde telefon tesis ücreti meskenler için 75 bin liradan 100 bin liraya, işyerleri için 125 bin liradan 175 bin liraya yükseltildi. Nüfusu 200 binini üstündeki yerleşim merkezlerinde ise tesis ücreti meskenler için 100 bin liradan 140 bin liraya, işyerleri için 200 bin liradan 275 bin liraya çıkarıldı. Bu arada, telefon nakil ücretleri de arttırıldı. Aynı santralda yapılan nakillerin ücreti 15 bin liraya, farklı santraldan yapılanların ise 20 bin liraya çıkarıldı.

Şehirlerarası telefon görüşmelerinde 3 dakika için 900 lira olan görüşme ücreti 1125 liraya çıkaran PTT, telefonlar için şimdiye kadar mevcut olmayan yeni bir ücret uygulamasını başlattı. Buna göre aboneler telefonları için yıllık 10 bin lira sabit bir ücret ödeyecekler.

THY

THY'nin iç hat bilet ücretlerine ortalama yüzde 47 zam yapıldı. Yeni tarife ile İstanbul Ankara, İstanbul İzmir ve Ankara İzmir uçak ücretleri yüzde 50 artışla 60 bin liraya çıkarıldı. 54 bin lira olan İstanbul Adana, İstanbul Van 80 bin liraya yükseltildi. İstanbul Antalya 42 bin 500 liradan 65 bin liraya, İstanbul Elazığ 48 bin liradan 70 bin liraya, İstanbul Erzurum 50 binden 75 bin liraya, İstanbul Gaziantep 55 binden 80 bine, İstanbul Konya 50 bin liradan 65 bin liraya çıkarıldı. Yeni tarife ile Ankara Erzurum, Ankara Trabzon, Ankara Van 40 bin liradan 60 bin liraya yükseltildi. Ankara Adana 41 bin liradan 60 bin lira olurken, Ankara Elazığ 39 bin liradan 60 bin liraya çıkarıldı. Ankara Gaziantep uçak seferleri 32 bin 500 lira iken 50 bin lira, İzmir Antalya da 35 bin lira iken 50 bin lira oldu.

DENİZYOLLARI

Türkiye denizcilik İşletmesi Şehir Hatları vapur ücretlerine büyük oranda zam yapıldı. Zam oranı Boğaziçi ve Haliç hattında yüzde 110'u geçiyor. Bugünden itibaren geçerli olan yeni tarife ile Boğaziçi ve Ha-

liç hattındaki yapılan vapur seferlerinde yolcu ücretleri 120 liradan 250 liraya yükseltildi. Böylece bu sabahtan itibaren Karaköy-Kadıköy-Haydarpaşa ile Boğaz ve Haliç hattında yolculuk yapan yurttaşlar 120 lira yerine 250 liraya yolculuk edecekler. Yeni tarifede Sirkeci-Bostancı 200 liradan 400 liraya çıkarılırken, Sirkeci-Adalar, Bostancı-Adalar, Adalar-Yalova, Kabataş-Adalar 425 liradan 750 liraya yükseltildi. 850 lira olan Sirkeci Kabataş Yalova, Sirkeci Çınarcık, Bostancı-Yalova Çınarcık yolcu taşıma ücreti ise 1500 lira oldu. Yalova-Çınarcık arası 200 liradan 400 liraya çıkarıldı. Kartal Yalova Darıca 500 liradan bin lira olurken, Kabataş Yalova, Kabataş Çınarcık ekspres seferlerinin 1700 liradan 3 bin liraya çıkarıldığı bildirildi. Aylık kartlar ise 9500 liradan 17 bin liraya, indirimli öğrenci subay kartları da 2250 liradan 3500 liraya çıkarıldı. İzmit Körfez yolcu taşıma ücreti 120 liradan 250 liraya yükseltildi.

Zamdan en çok Boğaziçi özel gezi seferleri etkilendi. Buna göre daha önce bin lira olan özel gezi ücreti 2500 liraya çıkarıldı. İzmit Körfez yolcu taşıma ücreti 120 liradan 250 liraya yükseldi.

Arabavapuru hatlarında Kabataş - Üsküdar ve Harem-Sirkeci arasındaki otomobil ücretleri otomobil için 600 liradan bin 4 tondan ağır kamyonlar 4100 lira oldu. Yalova-Kartal, Darıca-Yalova arasında otomobil 10 bin, kamyon taşımacılığı ise 21 bin liraya yükseltildi.

Çanakkale hatlarında Çanakkale - Eceabat, Gelibolu - Lapseki ve Bozcaada - Odunluk arasında otomobil 3 bin, kamyon taşımacılığı 17 bin liraya yükseltildi.

DİĞER ZAMLAR

KİT zamlarının ikincisi Karadeniz Bakır İşletmeleri (KBİ) tarafından yapıldı. KBİ, bilister bakırın ton fiyatını yüzde 15'lik zamla 2 milyon 700 bin liradan 3 milyon 100 bin liraya çıkardı. Bu zammın hemen ardından piyasada elektrik motorları ve kablo fiyatlarında da fiyat artışları gözlendi. NYA elektrik kablosunun metre fiyatı 73 liradan 96 liraya, antigron kablonun metre fiyatı ise 270 liradan 308 liraya çıkarıldı. Kablo fabrikaları, toptancı firmalara, **"Bundan sonra yeni çıkacak listedeki fiyatları kabullendikleri takdirde mal verebileceklerini"** bildirdiler. Toptancılar bunun, önümüzdeki günlerde yeni bir fiyat artışına daha gidileceği anlamına geldiğini söylediler.

Arçelik ve seçim öncesinde Profilo'nun ardından beyaz eşya ve kahverengi eşyada diğer firmalar da yeni fiyatlarını açıkamaya devam ettiler. Demirdöküm, dünden itibaren şofben ve termosifen fiyatını yüzde 5 dolayında arttırdı. Yeni zamla Demirdöküm çakmaklı şofbenin fiyatı 144 bin liraya, 65 litrelik termosifonun fiyatı ise 138 bin liraya yükseldi. Auer de fırın ve şofben fiyatlarını yüzde 12-15 arasında arttırdı. Auer 630 model fırının fiyatı 140 bin liraya çıkarılırken, Auer şofbenin fiyatı da 146 bin liradan 163 bin liraya yükseltildi.

Seçim öncesi piyasada yaşanan döviz talebi sonucunda bankaların ithalatçılardan aldıkları komisyon oranlarını yükseltmeleri, ithal kimyevi ürünlerin fiyatlarını büyük ölçüde arttırdı. Tekstil sektöründe kullanılan beyazlatıcı hidrojen peroksitin kilo fiyatı 980 liradan 1400 liraya, titanın fiyatı 2500 liradan 3900 liraya, oksalik asitin fiyatı 850 liradan 1700 liraya ve payet sutkostiğin fiyatı da 350 liradan 550 liraya yükseldi. İthalatçı firmalar bu ürünlerdeki fiyat artışının önümüzdeki günlerde tekstil ürünleri fiyatlarına yansıyacağını ifade ettiler.

BUĞDAY

Toprak Mahsulleri Ofisi de (TMO) buğday satış fiyatlarına yüzde 2.5-4 arasında zam yaptı. Dün sabahtan itibaren yürürlüğe giren zamla 1. derece makarnalık ve ithal makarnalık buğdayın kilo fiyatı 122 liradan 126 liraya ve 6 nolu kırmızı beyaz buğdayın fiyatı da 100 liradan 104 liraya çıktı.

TEKEL ZAMLARI BUGÜN

Tekel'in yerli içki ve sigaralarına yapılacak zammın da bugün Genel Müdür Süreyya Yücel Özden tarafından açıklanması bekleniyor. Dün gazetelere yapılan duyuruda, Özden'in bir basın toplantısı yapacağı bildirildi. Zamlı fiyatların tespiti için Maliye ve Gümrük Bakanı **Ahmet Kurtcebe Alptemoçin**'e gerekli alternatiflerin ulaştırıldığı ve büyük ihtimalle yüzde 50 dolayındaki zam oranının uygun görüleceği öğrenildi.

Kısa filtreli Samsun ve Maltepe sigarasının 300'den 450 liraya, uzun Maltepe ve Samsun'un ise 500 liraya çıkarılması bekleniyor. Daha önce 4 bin lira olacağı öğrenilen 2800 liralık büyük rakıya bu kez daha düşük zam önerildiği öğrenildi. Bununla eldeki stokların eritilmesinin amaçlandığı, ikinci bir ara zamla fiyatın 4 bin liraya yükseltileceği öne sürülüyor.

Çay-Kur'un ürettiği çaylara da zam geliyor. Zammın yüzde 20-30 dolayında olması bekleniyor.

Bunalım damda geziniyor

ERDAL ATABEK

Liseli Arzu İzmir Anakent Belediyesi'nin terasından aşağıya kendini atarak canına kıydı. Liseli Arzu on altı yaşındaydı. **Arzu Uysal**, tarih öğretmenine âşıktı. Öğretmenle arasında neler geçtiği tam olarak bilinmiyordu. Şimdilik bilinenler genç kızın öğretmenine mektuplar yazdığı, öğretmenin de genç kıza yardımcı olmak istediğiydi. Öğretmen tutuklanmıştı.

Olay bununla kalmadı.

Adana'da iki genç kız, Zeycan'la Fatma, birlikte intihara karar verdiler. Yüksek bir apartmanın teras katına çıktılar. Fatma son anda kararından vazgeçti, atlamak isteyen Zeycan'ın beline sarıldı. Yetişenler genç kızı ölümden kurtardılar. Görünen intihar nedeni kırık notlarıydı.

İntihar olayları sürüyordu.

İstanbul'da Erenköy'de oturan **Gülbahar Şahin** (20 yaşında) evinin balkonundan kendini atarak canına kıydı. Nedeni henüz bilinmiyor.

Bayburt Lisesi birinci sınıf öğrencisi **Arzu Çolak** (25 yaşında) karnesinde matematik dersi zayıf olunca evde ilaç içerek canına kıydı.

İstanbul'da Devlet Demiryolları'nda memur **Recep Bekdemir** kendini tren altına atarak canına kıydı.

İstanbul'da kuyumcu ustası **Ali Ulur** (78 yaşında) Fatih'te oturduğu apartmanın üçüncü kat penceresin-

den kendini atarak canına kıydı. Nedeni henüz bilinmiyor.

Bütün bu olanlar neydi? Bir intihar salgını mı vardı?

Olayların sorumlusu bir süredir televizyonda oynayan bir dizi miydi? **"Saat Sabahın Dokuzu"** adını taşıyan bu dizide, filmin kadın kahramanı, yüksek bir yapının terasında canına kıyma kararıyla duruyor, film geriye dönüşlerle sürüyordu. Son günlerde neredeyse patlak veren ihtihar olaylarının sorumlusu bazı basın organlarına göre bu diziydi. Bu dizi hemen kaldırılmalıydı.

İntihar olaylarının nedenleri ortadaydı. Arzu Uysal'ın öğretmenine duyduğu umutsuz aşk, Zeycan'la Fatma'nın karnelerindeki kırık notlar, Bayburt lisesi öğrencisi Arzu Çolak'ın karnesindeki kırık, intihar nedeniydi. Televizyon dizisi de gençleri kendini yüksekten atarak öldürmek biçiminde yönlendiriyordu.

Öyle olunca da yapılacak işler kolaylaşıyordu. Öğretmenler öğrencilerinin duygusal ilgilerine dikkat etmeliydi. Öğrenciler derslerine çalışmalı, kırık not almamaya bakmalıydı. Öğretmenler de kırık not verirken daha fazla düşünmeliydi. Aileler de karnelerinde kırık not olan çocuklarına karşı daha anlayışlı olmalıydı. Televizyon dizisi de kaldırılmalı, ya da kısa kesilmeliydi.

İntihar olayını anlamak acaba bu kadar kolay mıdır? Acaba intihara yol açan nedenler, görünen etkenler midir, yoksa bir buzdağı gibi, görünen bedenlerin altında görünmeyen çok daha büyük etkenler mi vardır?

İNTİHAR BİR BUZDAĞIDIR...

Cana kıyma olayları bir kazanın patlayışı gibi ortaya çıkmıştır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, kazanın uzun süredir kaynadığı, patlama noktasına geldiğidir.

Kaynayan kazan, gençliğin uzun süredir içine sürüklendiği bunalımdır.

Genç insanı böylesine koyu bir bunalıma sürükleyen etkenler irdelenmeden, anlaşılmadan, açıklanmadan bulunduğu sanılan çözümler geçerli değildir.

Her bunalım genç insanı intihara götürmez. Ama genç insanların bunalımını anlamak için özkıyım olayları mı beklenecektir?

İNTİHAR OLAYLARI, UMUTSUZ BIRAKILAN, ÇÖZÜMSÜZ BIRAKILAN İNSANIN İMDAT ÇAĞRISIDIR

Ne çare ki, canına kıyan insanın imdat çağrısı karşılık bulamayacaktır. Bu olaylar olsun herkesin gözünü açmalı, insanların, özellikle genç insanların üzerine yüklenen sorunlara, onları bunalıma sürükleyen iç çatışmalara eğilmek gereği duyulmalıdır.

PROF. DR. ATALAY YÖRÜKOĞLU NE DİYOR?

"Gençlik çağı" adındaki yapıtında **Prof. Dr. Yörükoğlu** şunları söylüyor:

"Kendi canına kıyma, gençlik çağında, trafik kazalarından sonra gelen en önemli ölüm nedenidir. Çocukluk çağında oldukça seyrek olan intihar girişimleri ergenlik çağından başlayarak hızlı bir artış gösterir.

... İntihar girişimi, çaresiz kalan kişinin sorunlarından umutsuz bir kaçışı olarak yorumlanabilir. Bu sorunlar kendinden ve çevreden kaynaklanabilir. Sonuçta kişi hiçbir çıkış yolu olmadığını, olaylar karşısında eli kolu bağlı kaldığını anlamakta, umutsuzluk, karamsarlık ve çaresizlik içine düşmekte, gidişi değiştirecek güçten yoksun kaldığını görmektedir. Kendini ezilmiş, köşeye sıkıştırılmış hissetmekte, duyduğu öfkeyi dışa boşaltamadığı için kendine yöneltmektedir. İntihara kalkışması hem kendini cezalandırma, hem de bu duruma düşmesine neden olanlardan bir öç alma davranışıdır.

İntihar girişimi, bir anda oluveren bir davranıştır; ama hazırlığı uzun sürer. Gencin çocukluğundan beri süregelen sorunlara, ergenlik çağında ortaya çıkan yeni çatışmalar ve durumlar eklenir. Gencin çevresiyle ilişkileri bozulur, yalnızlaşır, desteksiz kalır. Genellikle son bir olay, bir çatışma, bir darbe, örseleyici bir yaşantı gencin savunmalarını yıkarak intiharın tetiğini çeker.

... Çoğunlukla gençler intihar girişimlerinden önce, birçok kez **'kendimi öldürürüm'** gibi tehditler yapmışlardır, ancak bunlar önemsenmemiştir. Göz korkutmalar ve ilk intihar girişimleri bu bakımdan gencin imdat çağrısıdır. Genç, sözleriyle ve davranışlarıyla ana babasına duyuramadığı gereksinimlerini, içine düştüğü çıkmazı, umutsuzluğu, yalnızlığı ve çaresizliğini canına kıymaya çalışarak en dramatik biçimde dile getirmektedir.

Ancak kimi ana babalarca intihar girişimleri, şımarıklık ve kapris olarak yorumlanır. **'İlgi çekmek istiyor, bizi korkutmak istiyor'** denir. Bu gerçeğin küçük bir parçasıdır; sorunun bundan daha derine ve eskiye dayandığı görmezden gelinir.

Asıl neden, ne öfkeyle atılan bir tokat, ne zayıflarla dolu karne, ne de sevgiliyle bozuşmadır. Bunlar uzun süre var olan doyumsuzlukların ve çarpık ilişkilerin bardağı taşıran damlalarıdır.

... İntihar girişiminde bulunan gençlerin çoğunluğunda davranış bozukluğu belirtileri saptanmıştır. Söz dinlememe, karşı gelme, yalan söyleme, okuldan ve evden kaçma, huysuzluk, hırçınlık gibi. Okul başarısızlığı belirtileri yüksek oranda çıkmaktadır. Gencin ailesiyle ve çevresiyle ilişkileri sürekli gergin ve bozuktur. Gençlerin bir bölüğünde ise karamsarlık, isteksizlik, üzüntü, yalnızlık gibi içe çekilme belirtileri egemendir. Ön belirtiler ne olursa olsun intihar girişimi yapan gençlerin sorunlarla karşılaştıklarında bunları çözemediklerinden, güç durumlarda konuşacak, danışacak birini bulamadıklarından yakınmaları ilginçtir. Ailesiyle araları gergin olan bu gençlerin önemli bir bölümü yaşıtlarının desteğinden de yoksundur. Genç kızların % 36'sında intihar girişimi, bir erkekle sıkı ilişkiye girdikleri sıraya rastlamaktadır. Görünür neden budur; ama bu genç kızların aileleriyle de sorunları vardır ve asıl bu nedenlerle tüm umutlarını sevdikleri gence bağlamakta, ilişkinin bozulmasıyla da desteksiz kaldıklarını, yaşamla tüm bağlarının koptuğunu duymaktadır."

Prof. Dr. Atalay Yörükoğlu'nun yapıtından aldığım kısa bölümler bile sorunların ne denli derinlerde yattığını, ne denli karmaşık olduğunu açıklamaktadır.

Bir çocuğun, bir gencin ruhsal durumunu anlamak sanıldığından daha güçtür. Özellikle ana babaların, öğretmenlerin, eğitimcilerin, yöneticilerin **Prof. Dr. Atalay Yörükoğlu'nun, Prof. Dr. Aysel Ekşi'nin, Prof. Dr. Özcan Köknel'in** bu alanda yayımlanmış yapıtlarını dikkatle okumalarını, incelemelerini öneririm.

NEDENLER, NEDENLER...

Evet, nedenler çoktur, karmaşıktır, ayrımına var-

mak güçtür, ama belli nedenleri dikkate alırsak konuyu aydınlatmak kolaylaşır.

İntihara giden yolun taşları umutsuzluk, çözümsüzlük, çaresizlik, yalnızlık, desteksizlik. Böyle bir yolda çıkış bulamayan genç insanın içine düştüğü karamsarlıkta çevresinin, toplumun önemli rolünü görmemek olası mı?

Genç insana yönelik baskıları neden görmezden geliyoruz?

İzmir'de canına kıyan Arzu Uysal, on bir yaşında Hollanda'dan Türkiye'ye dönmüştür. Öğretmen ve arkadaşlarının anlatımlarına göre içine kapanık bir kız çocuğudur. Bu genç kızımızın aşamadığı uyum sorunları yok mudur? Öğretmenine duyduğu duygular, uyumsuzluğunu aşmak için gösterdiği bir çaba olamaz mı? Olayı yorumlayan ruh hastalıkları uzmanı **Doç. Dr. Ataman Tangör "Çocuğun büyük bir olasılıkla uyum sorunları vardı. Öğretmenine âşık olması, ilişki kurması gerçek neden olamaz"** demektedir.

Adana'da canına kıymaya kalkışan Zeycan Seven, iki yıl önce ailesiyle birlikte Almanya'dan kesin dönüş yapan 15 yaşında bir ortaokul öğrencisi. Uyum sorunları var. Bu sorunları aşamamaktan yakınıyor.

İntiharı, bu "çözümsüz çözümü" seçen çocuklarımız, gençlerimiz hangi etkenlerle yüklendiler, bu yükü nasıl taşıdılar, kendilerini neden bu denli yalnız duydular, bunları tam olarak belki de hiç bilemeyeceğiz.

Ama bilmemiz gereken bir gerçek var.

O da, GENÇLERİ BUNALTTIĞIMIZDIR.

GENÇLERİ, EVDE, OKULDA, TOPLUMDA BUNALTIYORUZ.

Onları, sevgi adına kendi bencilliklerimizle, iyiliklerini düşünmek adına kendi korkularımızla, geleceklerini düşünmek adına kendi dar kalıplarımızla bunaltıyoruz.

Sonra da şaşkınlıktan açılmış gözlerle çevreye bakıyoruz: **"Neden bunalıyor bu gençler?"...**

Bu gençler neden mi bunalıyor?

HEPİMİZ AYNAYA BAKALIM...

Partiler reklama 2 milyar harcadı

2 aralık

Ekonomi Servisi — Siyasi partiler erken genel seçimler öncesinde toplam 2 milyar 148 milyon liralık reklam harcaması yaptılar. En çok reklam harcamasını da 913 milyon lira ile Anavatan Partisi yaptı. Sosyaldemokrat Halkçı Parti de toplam 710 milyon liralık reklamla ikinci sırada yer aldı.

Bileşim Piyasa Araştırma Şirketi'nin yaptığı hesaplamaya göre, siyasi partilerin gazete ve dergi ilanları arasında ANAP'ın reklam harcama payı yüzde 42.5'i buldu. SHP'nin reklam harcama payı da yüzde 33 oldu. SHP'yi yüzde 23.5'lik payla izleyen Doğru Yol Partisi de seçimler öncesi 505 milyon liralık reklam harcaması yaptı.

Demokratik Sol Parti propaganda döneminde gazete ilanlarına başvurmadı. Refah Partisi ise toplam 10 milyon liralık gazete reklam harcaması yaptı.

Çaya, şekere Tekel'e zam

3 aralık

Ekonomi Servisi — Akaryakıt, elektrik, PTT, kâğıt ve ulaşım zamlarından sonra dün de **Tekel, Sümerbank, Petkim, şeker** ve **çayda** "zam furyasına" katıldı. Bu ürünlere yüzde 7 ile yüzde 85 oranında zam yapıldı. Kısa filtreli Maltepe ve Samsun sigarasının fiyatı 300'den 350 liraya, uzun filtreliler 350'den 400 liraya çıktı. İstanbul'da otobüs bileti de 150 liradan 250 liraya çıktı. Büyük rakının fiyatı 200 lira arttırılarak 3000 lira oldu. Tekel'in şarap ve biraları da yüzde 85'e varan zam gördü. Çay-Kur'un ürettiği Rize çayı 580 liradan 850 liraya, kiloluk Kamelya çayı da 1800'en 2700 liraya yükseltildi. Şeker de yüzde 39'luk zamla kilosu 320 lira oldu. THY ve Denizyolları zammından sonra Demiryolları da zam yaptı. İstanbul-Ankara arası Mavi Tren'in yolcu taşıma ücreti 5 binden 7 bin liraya, banliyö tren ve şehir hatları vapur ücretleri 250 liraya yükseltildi. Taksilerde kalkış yüzde 100 artışla 600 liraya çıkarılırken, minibüslerde en kısa mesafe 120, dolmuş ücretleri yüzde 600 oranında zam gördü, minibüste en uzak mesafe 900 liraya çıktı. İskenderun ve Karabük'ün demir çelik mamülleri de yüzde 10 zam gördü. Çimento zammı ise gündemde.

Bu arada Salat firmasının kiloluk ayçiçek yağını 780 liradan 830 liraya çıkarması üzerine, diğer üretici firmalar da zam oranlarını belirlemek üzere satışlarını durdurdular.

Zam furyasının ilk gününde, yüzde 37'lik mazot zammıyla darbe yiyen köylüye, ikinci büyük darbenin de gübreden geleceği belirtildi. Gübre üreticisi firmaların gübreye yüzde 30 zam yapmak üzere hazırlık yaptıkları belirtildi. Türkiye Ziraai Donatım Kurumu da zam nedeniyle gübre satışlarını durdurdu.

Fırıncılar da zam kuyruğuna girdi. İstanbul Fırıncılar Derneği Başkanı Mustafa Özaydın, ekmek fiyatlarının 150 liraya çıkarılmasını istedi.

Şeker: Türkiye Şeker Fabrikaları, dünden itibaren satışlarını durdurdu ve yüzde 40'lık zammını açıkladı. Yeni zamla fabrika teslimi toptan satış fiyatları kristal şeker de 230 liradan 320 liraya, kutu küp şeker de 300 liradan 420 liraya yükseldi. Şekerin perakende satış fiyatları belediyeler tarafından belirlenecek.

Çay: Çay-Kur, beklenenin üstünde yaptığı zammı dün açıkladı. Çay-Kur, özellikle en çok tüketilen kiloluk Kamelya çayın fiyatına yüzde 50 zam yaptı. Kamelya çayın fiyatı 2700 liraya çıkarken 250 gramlık Rize çayının fiyatı da yüzde 46'lık zamla 580 liradan

850 liraya çıktı. Özel çay üretici firmalar da bugünlerde yeni fiyatlarını açıklayacaklar.

Tekel ürünleri: Tekel ise daha önceden beklenildiği oranın altında zam yaptı. Tekel, filtreli sigara fiyatını (kısa) yüzde 17, filtresiz sigara fiyatını ise yüzde 10-15 arasında arttırdı. Böylece Maltepe, Samsun, Tokat ve Bafra'nın fiyatı 300 liradan 350 liraya yükseldi.

Alkollü içkilerde Tekel, ufak rakıların fiyatını daha fazla arttırdı. Ufak Yeni Rakı'nın fiyatına yüzde 13, ufak Altınbaş Rakı'nın fiyatına yüzde 14 zam yapılırken, büyük boy Yeni Rakı'nın fiyatı yüzde 7'lik zamla 3 bin liraya, büyük boy Altınbaş Rakı'nın fiyatı da yüzde 9'luk zamla 3 bin 600 liraya çıktı. Tekel, özellikle bira ve şaraba yüzde 75-85 arasında yaptığı zamla özel sektör bira ve şarap fiyatları ile kendi fiyatları arasındaki fiyat farkını bir ölçüde kapattı.

Demiryolu taşıma ücretleri: Denizcilik İşletmeleri ve Türk Hava Yolları'ndan sonra dün de Devlet Demir Yolları (DDY), banliyö taşıma ücretlerine yüzde 67, Mavi Tren taşıma ücretlerine yüzde 30-40, Boğaziçi Ekspresi taşıma ücretlerine ise yüzde 30-67 arasında zam yaptı. Banliyö taşıma ücreti 150 liradan 250 liraya, Ankara-İstanbul Mavi Tren taşıma ücreti 5 bin liradan 7 bin liraya, Ankara-İstanbul Boğaziçi Ekspresi çift kişilik yataklı vagon taşıma ücreti ise 15 bin liradan 25 bin liraya çıkarıldı.

Sümerbank: Sümerbank da dünden itibaren geçerli olmak üzere pikeden pijamalığa, takım elbiseden perdelik kumaşa değişen toplam 12 ürünün fiyatına yüzde 12-15 arasında zam yaptığını açıkladı. Sümerbank'ta takım elbisenin fiyatı 48 bin liradan 55 bin lira, perdelik kumaşın metre fiyatı 2 bin 680 liradan 3 bin liraya yükseldi.

Demir-Çelik: Karabük ve İskenderun Demir-Çelik Fabrikaları da zam kervanına katıldı. Yüzde 10 civarındaki zamlarla profil demirin ton fiyatı 360 bin lira, pik demirin ton fiyatı 165 bin lira, 8-10 mm. yuvarlak demirlerin ton fiyatı ise 321 bin liraya çıktı.

Petkim ürünleri: Petkim de, dünya borsalarında kullanılan girdi fiyatlarının yükselmesi ve kur farklarının artmasını gerekçe göstererek ürün fiyatlarını yüzde 15-48 arasında arttırdı.

İETT ulaşım ücretleri: Bu arada, İstanbul Anakent Belediyesi de dün İETT toplu taşıma ücretleri fiyatlarını arttırdığını açıkladı. Sivil otobüs biletinin fiyatı yüzde 67'lik zamla 150 liradan 250 liraya, öğrenci-asker bilet fiyatı yüzde 62'lik zamla 80 liradan 130 liraya çıktı. Sivil mavi kart fiyatına ise yüzde 90 zam yapıldı. Öğrenci mavi kartının fiyatı ise yüzde 82 arttırıldı. Böylece sivil mavi kart 17 bin liradan, öğrenci mavi kartı ise 9 bin liradan verilecek. Tünel taşıma ücreti ise yüzde 50 arttırıldı ve 150 lira oldu.

Taksi-minibüs: İstanbul'da taksi, dolmuş, minibüs ve naklimetreyle çalışan araçların taşıma ücretlerine zam yapıldı. Yeni tarifeye göre taksimetreler gündüz 300 yerine 600 liradan açılacak. Taksimetrelerin gece açılışı ise yüzde 100 artışla 450 liradan 900 liraya yükseldi. Taksimetreler her kilometre için gündüz 250, gece de 375 lira yazacak.

İstanbul'da taksi ücretlerine zam yapılması dolayısıyla taksicilerin taksimetrelerini ayarlatana kadar gündüzleri gece tarifesiyle çalışacakları bildirildi.

Buna göre sürücüler taksimetrelerini 31 Aralık 1987 tarihine kadar ayarlatacaklar. Bu süre içinde taksiciler, taksimetrelerini gündüzleri, halen gece tarifesi olarak uygulanmakta olan 450 lirayla açacaklar. Gece tarifesi olarak da taksimetreler yine 450 liradan açılacak, ancak sürücüler müşteriden yüzde 50 fazla ücret talep edecekler.

Minibüslerde 80 lira olan en kısa mesafe ücreti 120, 190 lira olan en uzak mesafe ücreti de 280 liraya çıkarıldı. Dolmuş ücretleri de 280 liraya çıkarıldı. Dolmuş ücretleri de yüzde 60 oranında gördü. En kısa mesafe ücreti 120 liradan 200 liraya çıkarıldı. En uzak mesafe ücreti de 560 liradan 900 liraya yükseltildi.

İstanbul'da akaryakıt ürünlerinin yeni satış fiyatları da belirlendi. Buna göre Anadolu yakasında piknik tüp 500, 10 kiloluk 2450, 12 kilogramlık 2900, 45 kilogramlık ise 10.700 lira oldu. Bu fiyatlar Avrupa yakasında piknik tüp için 510, 10 kiloluk için 2500, 12 kilogramlık için 2950, 45 kilogramlık için de 10 bin 800 lira olarak belirlendi. Akaryakıt ürünlerinin İstanbul fiyatları ise şöyle: Süper benzin 379, normal 359, gazyağı 279, motorin 273, kalorifer yakıtı (ince) 2200, fuel oil (5 numara) 191, fuel oil (6 numara) 173 lira.

Şimdi Ne Olacak

OKTAY AKBAL / *3 aralık*

Şimdi ne olacak?

ANAP Mecliste büyük bir çoğunluğu elde etti. Muhalefet iktidara ancak sözle, konuşmayla karşı çıkabilecek durumda... Buna yanlış bulduğu durumları, tutumları eleştirmek demek, daha doğru, çünkü muhalefet Özal'ın 'icraatına karışmak, onu durdurmak gücüne sahip değil.

Özal nasıl durdurulacak? Bu soruyu yanıtlamak kolay değil... Tepeden atanan adaylardır bugün ANAP'ın Meclise soktuğu kişiler... Yani Özal'a bağlı, Özal'a borçlu insanlar... Böyle sağlam bir grupla Özal her istediğini yapabilecek güçte görünüyor, ama yapabilecek mi?

Bu seçimlerde Özal yüzde 37'nin altına düştü, geriledi, seçim yasalarını kendi çıkarına göre düzenlediği için öteki partileri yaya bıraktı. Hele DSP'yi elinden geldiği kadar destekleyerek SHP'nin 50-60 sandalyesini elinden aldı. Artık olan olmuştur, biten bitmiştir. Gerçek şudur, Özal'ın partisi anayasada değişiklikleri yapacak oranda bir güce sahiptir.

Bilmem Türk seçmeni, daha doğrusu halkımız, bu seçim sonuçları karşısında işin derinine inerek bir şeyler düşünebilecek mi? Özellikle, sosyal demokratlar, sosyalistler, kısacası sola açık bütün güçler!.. Solda bir bütünleşme, bir uzlaşma yaratılsın diye verilen uğraşlar sürgit sonuçsuz mu kalacak? Seçim öncesinde "sosyalist adayları" destekleyen ilanlar çıktı gazetelerde... Baktım bu bildiriyi destekleyen imzacılar arasında tanınmış kişiler de var. Ne istiyorlar? Halkımız oy versin!.. Peki, verdi mi?

Verse ne olurdu sanki? Ne değişirdi? Bir tek sosyalist yaftalı bağımsız Meclise girebilir miydi? Hem girse ne yapabilirdi?

Çağ, örgüt çağıdır. Örgüt olmadan hiçbir şey olmaz. Sosyalistler kendi örgüterini kurmadıkça ya da solda bir güç birikiminden yana çıkmadıkça, böyle yararsız 'bireysel' tutumlar, davranışlarda direndikçe sağ her zaman iktidar olmasını bilecektir. "Parçala ve yönet" formülü hep geri kalmış ülkelerde uygulanır. Başarıyla uygulanır. Bu seçimde DSP -ki gerçekte sağcı bir partidir- solda bir gücün ortaya çıkmasını engelledi. Ama bu arada Ecevit de, zorla ayakta tutmaya çalıştığı partisi de tarihe karıştı sayılabilir.

Sol şimdi SHP çevresinde toplanmak zorundadır. Bunu kaçınılmaz bir koşul sayıyorum. SHP'yi, birtakım yöneticilerini beğenmeyenler olabilir. Bu eleştiriler doğru da olabilir. Ama kısır döngüyü aşabilmek, solu işbaşına getirmek, solda yeni oluşmalara olanak sağlayabilmek için SHP'yi desteklemek zorunludur. Soldaki dağınık yüzde 35 birikimi güçlendirmek, bu sayıyı yüzde elliye çıkartmak o kadar da güç değildir, bunun için sağduyu ile düşünüp davranmak yeterlidir. 87 seçimi yeni bir ders daha verdi bizlere; solda tek bir parti çevresinde bir araya gelmenin baş koşul olduğunu...

SHP'nin bu yenilgisinde -çünkü yüz kadar milletvekili çıkarmak, anamuhalefet partisi olmakla yetinmek başarı sayılmamalı- DSP'nin oyları bölerek altmış kadar milletvekiliğini SHP'den koparıp ANAP'a armağan etmesi elbette ki büyük rol oynamıştır. Ama SHP içindeki gizli -açık çekişmelerin, zıtlıkların, kıskançlıkların da etkisi az değildir. Öyle yerler olmuştur ki o bölgede etkin bir kişinin tuttuğu aday, listede ön yere gelmedi diye öteki adayların seçilmesi baltalanmıştır. Örneğin sandık başlarına SHP temsilcilerinin bir bölümü görevli oldukları halde gitmemiştir. Sandıkların kontrolü yalnızca ANAP temsilcilerine bırakılmıştır. Hatta daha da beteri kimi yerlerde SHP'li adayların seçimleri yitirmesi, onlara karşıt olan hiziplerce sevinçle karşılanmıştır. Bunları duyuyoruz, biliyoruz!..

Evet, şimdi ne olacak?

Ben yazar olarak, yıllardır, hemen seçimden, solun her yenilgisinden sonra sorarım. Kendime ve topluma... Sonra da, birkaç yıl geçmeden bir yanıt gelir. O yanıt çok acı, çok sert olur. Demokratik yoldan gelmez, bambaşka yollardan gelir. Bu yüzden de her dokuz on yılda bir demokrasiye paydos borusu çalınır. Şimdi ne olacak? derken sivil yönetimlerin bir kez daha 'kaza'ya uğramaması için gereken çalışmaların yapılmasını, Atatürk devrimine ters düşen eylemlerden kaçınılmasını, demokratik kuralların gereği gibi uygulanmasını baş koşul görüyorum.

Demokrasimiz bir türlü büyüyüp gelişemiyorsa, demokrasi adına iktidara gelen politikacılardır bunun başlıca nedeni... Daha önce gördüğümüz acıları yeniden yaşamamak için iktidar olsun, muhalefet olsun, demokratik kurallara saygılı olmalıdırlar. Olmak zorundadırlar...

6 yazar ve yayımcı yargıç önünde

Adliyede 'muzır yayın' günü

ALİ TEVFİK BERBER / *4 aralık*

Basın davalarının görüldüğü İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde dün muzır yayın şovu yaşandı. Art arda görülen dünkü duruşmalarda, **"Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu"**nca müstehcen bulunarak toplatılan ve imhaları istenen 6 kitabın yazar ve yayıncıları yargılandı.

İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen ilk davanın sanığı, **"Cinsel Kültür"** adlı kitabında müstehcen yayın yaptığı ileri sürülen **Dr. Haydar Dümen**di. Dümen'in **"Cinsel Kültür"** adlı kitabı daha önce Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu'nun müstehcenlik raporuna dayanılarak İstanbul 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nce toplatılmış, İstanbul 4. Sulh Ceza Mahkemesi'nce de imhasına karar verilmişti. Bu karar bir üst mahkemeye yapılan itiraz üzerine **"yargılanmadan böyle bir kararın alınamayacağı"** gerekçesiyle bozulmuştu. Dünkü duruşmada müstehcen yayın yaptığı savıyla yargılanan **Haydar Dümen**, Cinsel Kültür adlı kitabı hakkındaki imha isteminin yerinde olmadığını savundu.

Daha sonra mahkeme savcısının da istemi doğrultusunda karar veren mahkeme, **"Cinsel Yaşam I"** ve **"Cinsel Yaşam II"** kitapları ile bu iki kitabın birleşmesinden oluştuğu ileri sürülen **"Cinsel Kültür"** adlı kitapların aynı içerikte olup olmadığının belirlenmesi için biri doktor olmak üzere 3 kişilik bilirkişi heyeti oluşturulmasını kararlaştırdı.

Dr. Haydar Dümen, dün ayrıca 1967 yılında ilk basımı yapılan ve 20 yıl sonra, 15. baskısında toplatılan **"Cinsel Sorunlarınız"** adlı kitabında da müstehcen yayın yaptığı savıyla yargılandı. Bu duruşma savcının esas hakkındaki görüşünü bildirmesi için ileri bir tarihe bırakıldı.

Yargılanmalarından sonra İstanbul Adliyesi'nin Basın Odası'nda bir basın toplantısı yapan Dr. **Haydar Dümen, "Muzır Kurulu üyelerinin okuduğunu anlamayan kişilerden"** oluştuğunu ileri sürdü.

Daha sonraki duruşmalarda da yayıncı ve yazar **Erdal Öz**'le birlikte **Pınar Kür "Bitmeyen Aşk"** ve **"Asılacak Kadın", Ahmet Altan "Sudaki İz", Fatma Aylin**'in **Henry Miller**'den Türkçeye çevirdiği **"Oğlak Dönencesi"** adlı kitaplarda müstehcen yayın yaptıkları savıyla yargılanmalarına devam edildi.

İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde dün ayrıca, dergilerinin 37. sayısındaki **"Şirket Batıran Özal"** başlıklı kapak konusu yazıda Başbakan **Turgut Özal**'a hakaret edildiği ileri sürülen 2000'e Doğru Dergisi Sorumlu Yazı İşleri Müdürü **Fatma Yazıcı**'nın da yargılanmasına devam edildi.

Vuralhan...

UĞUR MUMCU / *4 aralık*

Dışişleri Bakanlığı eski İdare Daire Başkanı Ercan Vuralhan, ANAP listelerinden Ankara milletvekili oldu. Kısa bir süre Riyad büyükelçiliği yapan Vuralhan, Ankara'ya milletvekili adayı olarak döndü.

Sayın Vuralhan'a siyasal yaşamında başarılar dilerken kendisinden bazı konuları da öğrenmek istiyoruz.

Öğrenmek istediğimiz konu, bakanlığa alınan "zırhlı araç ve gereçler" ile ilgilidir.

Vuralhan, herhalde Federal Almanya'nın Düsseldorf kentinde, "Schuca" adlı şirketi bilir. Bu şirket, bakanlığa kırtasiye satarken, niçin birdenbire güvenlik donanımı satışına başlamıştır? Sayın Vuralhan'dan öğrenmek istediğimiz konulardan biri budur.

Diyebilir ki:

— Ben nereden bileyim?

İdare Daire Başkanı olarak bu konuları bilmek zorundadır. "Bilmiyorum" diyemez.

Diyemez, çünkü bakanlık idari memurlarından Osman Öznur'un oğlu bu şirkette çalışmaktadır.

Şirket, iflas mı etmiş? İflas ettikten sonra Türk Dışişleri Bakanlığı'na güvenlik donanımı satarak belini mi doğrultmuş?

Herr Schuca'nın ortağı, Herr Thienen miymiş? Ne iş yapıyormuş Thienen şimdi?

Diyelim ki, Vuralhan bu konuları hiç bilmiyor. Bilmiyorsa, hiç olmazsa bu şirketin Dışişleri Bakanlığımıza sattığı gereçler ile ilgili olarak "Solzer Securty GMSH" şirketinin verdiği 30 Mayıs 1984 tarahli "ekspertiz raporu"da mı bilmiyor?

Bunu bilmesi gerekiyor.

"Gesellschaft F. Sicherheitsberatung, Benrather Schloballe, Lo, 4000 Düsseldorf 13" adresindeki bu şirket neyin nesi, kimin fesidir?

Hannover başkonsolosluğumuzun bu şirket ve ortakları hakkında bakanlığa yazdığı yazıyı da herhalde biliyordur Vuralhan... Peki, öyleyse?

Federal Almanya'nın Stuttgart kentindeki "Daimler-Benz Aktiengesellshaft" şirketinin Stuttgart başkonsolosluğumuza gönderdiği 22 Mart 1984 tarihli "çok gizli" yazıda, Bonn büyükelçiliği idari memurlarından Osman Öznur'un bakanlık adına şirket ile "temasa geçtiği" kaydedilmektedir.

Osman Öznur'un oğlu, "Schuca" şirketinde çalışmaktadır. Stuttgart başkonsolosluğunca yürütülmesi istenen bu temaslar, Bonn büyükelçiliğinde bu işlerle hiç ilgisi olmaması gereken idari memur Osman Öznur tarafından izlenmektedir?

Osman Öznur, böylesine duyarlı bir konuda kimden yetki alarak zırhlı araç ve gereç alımı için devlet adına temaslar yapmaktadır?

Vuralhan, "Bu olaydan haberim yok" diyemez. Derse, belgeleri hemen o dakikada önüne koyarız.

Koyar ve sorarız:

— Osman Öznur kimden almıştır bu yetkiyi?

Bir başka konu da yine bu zırhlı araç ve gereçlerle ilgilidir.

Amerika'daki "Safeguard Security Services, Inc." hakkındadır.

Bu şirket güvenli bir şirket midir?

Bunu bizim bilmemize elbette olanak yoktur. Kim bilecektir bu konuyu? Bu alım satım işlerinden sorumlu İdari Daire Başkanı Vuralhan... Nereden mi bilecektir? Türkiye'nin Washington büyükelçiliğinden... Nasıl mı? Washington büyükelçiliğimizde hukuk danışmanlığı yapan avukat Michael W. Beasley'den..

"Peabody, Lambert ve Mayers" hukuk bürosunda görevli avukat Beasley'in Washington büyükelçiliğimizde görevli konsolos M. Nabi Şansoy'a verdiği 2 Temmuz 1982 tarihli raporda şirket ile ilgili olumsuz görüşlere yer verildiği halde, güvenlik araç ve gereçleri acaba bu şirketten mi alınmıştır?

Büyükelçi Vuralhan'dan bu raporu okuyup okumadığını sormuyoruz. Çünkü bu raporun bakanlığa gönderildiğini de biliyoruz.

Bu konular, önümüzdeki günlerde parlamentoda nasıl olsa sorulacaktır. Büyükelçi Vuralhan'ın "mazbatasını" almadan bu sorularımızı yanıtlamasını diliyoruz.

Bu bir "güvenlik" konusudur. Bu yüzden önemlidir. Bilgilerinize...

İngilizlerin boğazındaki İspanyol kemiği

MİNE G. SAULNİER / *6 aralık*

BİLBAO — İberik yarımadasının güney doğusunda Akdeniz'e doğru bir çıkıntı oluşturan ve adını ünlü Cebelitarık boğazından alan İngiliz sömürgesi Cebelitarık halkı, önceki hafta iktidar ve muhalefet liderlerinin başı çektiği bir protesto yürüyüşüyle İspanyol hükümetinin bu kara parçası üstündeki hak iddialarını kınadılar.

Tamamı otuz bin nüfuslu sömürgenin İspanyol ve Arap kökenli, ama İngiliz tabiyetindeki vatandaşlarının yarısından çoğunun katıldığı yürüyüş, Cebelitarık Başbakanı **Sir Joshua Hassan** ile muhalefet partisi lideri **Je Bossano**'nun önderliğinde İngiliz vilayet binasına kadar sürerek, burada **İngiliz Foreign Office** temsilcisine on beş bin imzalı bir dilekçenin sunulmasıyla sona erdi.

"Yarımadamızdaki İngiliz egemenliği pazarlık konusu edilemez" anafikrinden yola çıkan dilekçede, Cebelitarık halkının İspanya'ya ilhak ya da taviz verilmesini istemediği vurgulanıyor.

Oysa geçen pazartesi başlayıp, İspanyol ve İngiliz Dışişleri Bakanları düzeyindeki bir toplantıyla ay sonunda bitmesi öngörülen ikili görüşmelerde, İngiliz tarafının İspanya'ya Cebelitarık üstünde bir dizi hak tanıyacağı tahmin ediliyordu.

Cebelitarık sömürgesi yerel başbakanı Sir J. Hassan, bölge halkının ilk kez böylesine yoğun bir tepki

gösterdiğini belirterek, İngiliz kalma isteklerinin Londra yönetimince göz önünde tutulacağı umudunu yitirmediğini söyledi.

Tamamı 6 km²'lik ve 425 metre yüksekliğinde bir kayalık biçiminde İberik yarımadasına incecik bir bağlantıyla, Akdeniz'e uzanan bu kara parçası, Afrika kıyısındaki benzeri Sebta kayalığı ile Cebelitarık boğazının ve dolayısıyla Akdeniz'in kapısı sayılan ünlü Herkül sütunlarını oluşturuyor.

Cebelitarık kayasını 1704'de ele geçiren İngilizler, bu toprak parçasının stratejik konumundan, önce Napolyon'a karşı, yirminci yüzyıldaki iki dünya savaşı süresince de Almanlara karşı yararlanmışlar.

1969 yılında sömürgelikten çıkarılıp İngiliz dominyonu konumuna geçirilen Cebelitarık (Gibraltar) kayalığı üstünde öteden beri hak iddia eden İspanya, bu son dominyonluk kararını tanımamakta direniyor. Söz konusu dominyonluk, Cebelitarık halkının genel onayi ile verilmişti.

Oysa aynı İspanya, Cebelitarık kayasının ikiz kardeşi ve Fas toprakları arasında sıkışıp kalan Sebta kentinin egemenliğini, Sebta halkının yoğun direnişine ve Fas'a ilhak isteğine rağmen elinde tutmakta.

Sargın cezaevine götürülürken, "İşkence gördük" diye bağırdı

Kutlu ve Sargın tutuklandı

6 aralık

ANKARA (**Cumhuriyet Bürosu**) — TKP Genel Sekreteri **Yaşar Nabi Yağcı** (Haydar Kutlu) ile TİP Genel Sekreteri Sargın, dün tutuklanarak cezaevine kondular. TİP Genel Sekreteri Sargın, Ankara DGM'den çıkarılırken **"İşkence gördük"** diye bağırdı.

Türkiye Birleşik Komünist Partisi'ni (TBKP) kurmak için Türkiye'ye geldikleri 16 Kasım 1987 tarihinde, Ankara Esenboğa Havaalanı'nda siyasi polis tarafından gözaltına alınan TKP ve TİP Genel Sekreterleri, dün DGM'de sorgu yargıcı önüne çıktılar. DGM Savcılığı'nın haklarındaki tutuklama istemiyle DGM Sorgu Yargıcı Dz. Hk. Albay **Ünal Özpınarın** önüne çıkarılan Kutlu ve Sargın'ın sorgularına dün sabah saat 08.30'da başlandı. Özpınar, sorgulamayı saat 11.00 sıralarında tamamlayarak, savcılığın istemi doğrultusunda Kutlu ve Sargın hakkında Türk Ceza Yasası'nın 140, 141/1, 142/1-3-6, 158, 159 ve 312/2. maddeleri uyarınca tutuklama kararı verdi. Ardından da tutuklama müzekkeresini hazırlamaya başladı. TKP ve TİP Genel Sekreterlerinin tutuklanmaları ile ilgili işlemler saat 12.00 sıralarında tamamlandı.

Kutlu ve Sargın'ın DGM'den çıkışlarını görüntülemek isteyen çok sayıdaki yerli ve yabancı basın mensubu da sabahın erken saatlerinden itibaren, yağan kar altında DGM önünde beklemeye başladılar. DGM Savcılığı, basın mensuplarının fotoğraf çekme yönündeki istemlerine olumlu yanıt verdi. Savcılık yetkilileri, basın mensuplarına, **"Kutlu ve Sargın'ın fotoğraflarını çekebilmeniz için olanak sağlanacak"** dediler. Öğle saatlerinden itibaren DGM önünde de geniş güvenlik önlemleri alındı. Ankara Emniyet Müdürlüğü, Siyasi Şube Müdürü **Hasan Eryılmaz** da saat 11.55'te DGM'ye geldi. Eryılmaz'ın gelişiyle birlikte DGM önündeki hareketlilik daha da arttı.

06 E 9065 plakalı beyaz renkli bir minibüs de, DGM'nin yan tarafından bulunan ve sanıkların DGM nezarethanesine giriş çıkışlarında kullanılan kapının önüne çekildi. Foto muhabirleri de kapının önünde ve DGM'nin karşısında bulunan basın lojmanları sitesinin terasında yerlerini aldılar. Eryılmaz, saat 12.30'da basın mensuplarının yanına gelerek, çıkışta fotoğraf çektirileceğini, basın mensuplarının işlerini daha da kolaylaştırmak için Kutlu ve Sargın'ın kapının önünde bir süre bekletileceklerini söyledi. Daha sonra kapının girişi ile minibüsün kapısı arasına DGM karakolundaki polisler dizilerek bir koridor oluşturuldu. Foto muhabirleri de bu koridorun dışında tutuldu.

Kutlu ve Sargın saat 12.50'de kapıdan çıkarıldılar. Kelepçesiz olduğu gözlenen Kutlu ve Sargın'ın her iki kolundan sivil polislerin tuttuğu gözlendi. Kutlu, flaşların patlaması üzerine gülümsedi. Ancak polisler Kutlu ve Sargın'ı bekletmeksizin minibüse götürmeye başladılar. Bu arada, orada bulunan avukatlarından **Atilla Coşkun**, Sargın'a durumunu sordu. Sargın da, minübüse bindirilirken **"İşkence gördük"** diye bağırdı. Bunun üzerine Kutlu ve Sargın'ın itilip kakılarak minibüse bindirildikleri görüldü. Kutlu ve Sargın'ın avukatlarından **Rasim Öz**'ün de **"Demokrasi mücadelenizi kutluyoruz"** diye bağırdığı duyuldu. Polisler, avukat Rasim Öz'e müdahale ettiler.

ANKA'nın haberine göre Kutlu ve Sargın Merkez Kapalı Cezaevi'nde 14 numaralı koğuşa alındı. İki genel sekreter bir ranzaya altlı üstlü yerleştirilerek aynı odada tutuluyorlar.

Özal'ın göz ameliyatı başarılı geçti

ŞEBNEM ATİYAS / *6 aralık*

HOUSTON — Başbakan **Turgut Özal** dün başarılı bir göz ameliyatı geçirdi. Özal'ın kanama yapan sağ gözündeki sıvının alınması amacıyla yapılan ameliyat 2 saat sürdü. Houston'un ünlü Methodist Hastanesi'nde gerçekleşen göz ameliyatının başarılı geçtiği ve Özal'ın sağlık durumunun iyi olduğu bildirildi. ABD Başkanı **Ronald Reagan** Özal'a geçmiş olsun dileğinde bulundu. Türkiye'den de Houston'a geçmiş olsun telgrafları gönderiliyor.

Önceki gün hastaneye yatırılan Özal dün TSİ 15.30 yerel saatle 7.30'da ameliyathaneye alındı, kısa bir hazırlıktan sonra Baylor Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne bağlı göz kliniği operatörü Dr. **David Park** ile **Dr. Jared Emery** tarafından ameliyata geçildi. 2 saat süren ameliyat sırasında kanama yapan sağ göze üç yerden girilerek üç aletle burada kan dolu olan sıvı dışarı alındı. Bu sırada gözün arkasındaki bir damarın jelo adı verilen sıvı yüzünden kanamakta olduğu fark edildi ve lazer kullanılarak damarın o noktasına müdahale yapıldığı bildirildi. Saat 17.30 sıralarında ameliyathaneden yoğun bakım odasına alınan Özal birkaç saat sonra narkozun etkisinden kurtuldu. Prof. David Park, daha sonra bir basın toplantısı yaparak ameliyatı şöyle anlattı:

"Ameliyat öncesinde gözün içindeki kanamaya neyin neden olduğunu söylemek imkânsızdı. Çünkü kan gözün içinin görülmesini engelliyordu. Mikroskop altında üç yerden göze girildi. Üç küçük aletle bunlardan biri kanı temizlerken, diğeri ise göze temiz sıvı vererek kanın temizlenmesine yardım etti, böylece içi kan dolu olan jelo, tümüyle dışarı atıldı. Görmeyi sağlayan retina, tümüyle ortaya çıktı, o zaman gözün arkasındaki bir damarın jelo nedeniyle kanamakta olduğu keşfedildi. Bu aşamada lazer kullanarak damarın tam o noktasına bir kaynak yapıldı, göz incelenmeye devam edildiğinde retinada bir yırtık olduğu fark edildi, retinanın düz durmasını sağlayacak şekilde göze hava enjekte edildikten sonra göz kapatıldı, bu işlem retinanın kendisini tamir etmesi ve gözün içinde bulunan gazı atarak kendi sıvıyla doldurması beklentisi içinde yapıldı."

Park gözün kendini tamir etme ve sıvının yeniden dolma süresinin birkaç hafta alacağını, bundan sonra görme durumu konusunda bir fikre sahip olabileceklerini söyledi, en kötü ihtimalle **"hiç görmeme olabileceğini, ancak bunun çok küçük bir olasılık olduğunu belirtti. "Başbakan size başvurduğu sırada sağ gözünün görme oranı neydi?" şeklindeki soruyu Dr. Park, "Sadece ışığı seçebiliyordu. Bir odada ışığın yanık olup olmadığını algılayabiliyordu"** diye yanıtladı.

Basın toplantısında De Bakey, Dr. Muhammet Attar katarakt ameliyatını yapan Jerad Emery de vardı. De Bakey, Özal'ın kalbinin normal olduğunu, bir yıl sonra yeniden kontrollerinin yapılacağını söyledi.

REAGAN TELEFONLA ARADI

Başbakan Özal, kalp testleriyle ilgili yeni filmlerinin eskileriyle karşılaştırmak üzere De Bakey'in ofisinde iken ABD Başkanı Ronald Reagan kendisini telefonla aradı. Reagan, geçmiş olsun dileğinde bulundu, bu arada seçimlerdeki başarısından dolayı Özal'ı kutladı, kalp kontrollerinin iyi çıkmasından memnun olduğunu belirterek **"De Bakey'in emin ellerindesiniz"** dedi. Başbakanlık Basın Sözcüsü Can Pulak'ın aktardığına göre Başbakan Reagan'a şunları söyledi:

"Sizinle benim aramda bir kader ortaklığı var. İkimiz de bir hayli ameliyat olduk. Benim bununla birlikte üç olacak. Sanıyorum, yanılmıyorsam siz dört kere oldunuz."

Bize neden Nobel vermiyorlar?

VEHBİ BELGİL

Bir atasözümüz, "Köylünün karnını yarmışlar, kırk tane 'gelecek yıl' çıkmış" der. Nobel ödülleri bakımından bizimki de o hesap. Umutlarımız her yıl boş çıkıyor. Oysa altı ödülün bilim ve teknoloji ile ilgili olanlarının hiç olmazsa birinin bize verilebileceğini beklemek ham hayal. Çünkü ülkemizde, insanı bilim ödülü almaya itecek bir ortam yok. Bu nedenle, bizim, "Neden vermiyorlar?" sorusundan çok, "Niçin versinler?" sorusunu sormamız gerekir kendimize.

Nobel ödülleri, bilgi yükü en çok olana verilse idi, kendimizi aday adayı görmekte haklı olabilirdik. Çünkü ülkemiz, "ayaklı kütüphaneler", "derya"lar, "Hazerfen"ler ülkesi.

Bugün ülkemizde eğitim kurumlarımızı kara kuvvetin pençesinden kurtarma savaşı veriyoruz. Kitle haberleşme araçlarımız bu kuvvetin elinde. Ders kitap ve izlenceleri (programları) ne kadar istek kesici biçimde yazılabilirse öyle yazılıyor... Kitaplıklarımız tam takır... Araştırma laboratuvarlarımız oyuncak düzeyde. Teleskoplarımız, komşu kızın penceresini gözetlemeyi mümkün kılacak güçte.

Bilimin ne olduğunu, ne olmadığını kimse bilmiyor. Bilmeleri de istenmiyor. Buluş yolunda çalışmak, bilime katkıda bulunmak isteyen gençlerimize yolu kim gösterecek? Mezuniyet tezleri olsun yayımlanamaz mı?

Okullarımızda güya "aktif metot"la öğretim yapılıyor: Dersi çocuğa yaptırıyoruz. Araştırmanın nasıl yapılacağını bilmeyen çocuk, üstelik doküman da bulamazsa, ne hazırlayabilir?

İşte ülkemizde, insanı, bilim ödülü almaya itecek bir ortamın olmadığını söylerken bunu kast etmiştim. Ancak böyle bir ortamı bugün hazırlayabilsek hemen yarın sonuç alamayız. İş her şeyden önce birikim işi.

ÖDÜLLER KİMLERE VERİLİYOR?

Nobel ödüllerinin kimlere verileceğini, ölümünden bir yıl önce, 27 Kasım 1895'te yazdığı vasiyetnamesinde, şöyle açıklamıştı:

"Gelirlerimin getirileri (faizleri), bir yıl önce insanlığa en büyük iyilikleri yapmış olanlara, her yıl ödül şeklinde dağıtılacak."

Bu genel kuralı, her ödüle ait kurallar izliyor. Nobel bunun için şöyle diyor:

"Getirilerin toplamı beş eşit parçaya bölünerek şöyle üleştirilecek:

Birincisi, fizik alanında en önemli buluşu yapana; ikincisi, kimyada en çarpıcı buluşu veya ilerlemeyi yapana; üçüncüsü, fizyoloji veya tıp alanında en önemli buluşu yapana; dördüncüsü, yazınsal alanda, idealist eğilimli en çarpıcı yapıtı verene; beşincisi, halklar arasında kaynaşmayı sağlama, sürekli orduları kaldırma veya asker sayısını azaltma ve barış kongrelerinin toplanması veya yaygınlaştırılması için en çok emek sarfedene.

İsveç Merkez Bankası'nca, kuruluşunun 300. yılının kutlanması için 1968'de konan ekonomi ödülü, bu bilim dalına en büyük katkıda bulunmuş bilgine, Nobel adına verilmektedir.

Vasiyetnamede, "insanlığa en büyük iyiliği yapmış olana", fizik, kimya, fizyoloji veya tıpta "en önemli buluşu yapana" gibi sözler geçiriyor. Bunların yorumunda ölçünün ne olduğunu somut örneklerle daha iyi açıklayabiliriz. 1901'den bu yana fizik, kimya ve tıptan, her birinde 80 kadar ödül verilmiştir? Söz konusu ödüller, kendi alanlarında devir açmış, evvelce aklın ucundan bile geçmeyen yenilikleri insanlığın hizmetine sunmuş olanlara verilmiştir.

İlk fizik ödülü, Alman **Roentgen**'e (1845-1923), X-ışınlarını bulduğu için verildi. Bu ışınlar bugün yalnız tıpta değil sanayide de kullanılıyor. Çok önemli madeni levhaların çatlaklarının, zayıf noktalarının bulunması bu sayede oluyor. 1979 tıp ödülü, bunun tamamlayıcısı olarak, üç boyutlu teşhis tekniği olan CAT adlı araç için verilmişti.

1903 fizik ödülü, **Becquerel** (1852-1908), **Piere Curie** (1859-1906), **Marie Curie** adlı üç Fransız arasında üleştirilmişti: Radyoaktiviteyi buldukları için. Bu buluş, sonradan, atom bombasının, atom enerjisinin temelini oluşturdu. 1956 ödülü **Bardeen, Brattain** ve **Shockley** adlı üç Amerikalı arasında paylaştırılmıştı: **Transistor**'u buldukları için... (Brattain geçenlerde öldü, öbürleri sağ).

1978 fizik ödülü, evreni oluşturan **Büyük Patlama** (Big Bang)nın 20 milyar yıl önceki seslerini kayda geçirdikleri için Rus **Kapitsa**, Amerikalı **Ponzias** ve yine Amerikalı **Wilson** arasında bölüştürülmüştü.

Amerikalı **Weinberg** ve **Glashow** ile Pakistanlı Müslüman **Abdus Salam**, doğanın dört gücünden biri olan **elektromanyetizm ile bozunum olayının birbirleri ile ilgili olduğunu kanıtladıkları** için 1979 fizik ödülünü almışlardı. (Bozunum, bir maddenin, kendiliğinden enerji yitirerek zamanla başka bir maddeye dönüşmesi).

Görüldüğü gibi bütün bu katkılar insanlığın gidişini değiştirecek güçte buluşlar olmuştur.

TIPTAN ÖRNEKLER

İngiliz **Ronald Ross** (1857-1932), **sıtma parazitinin** yaşam sürecini ortaya çıkardığı için 1902 Tıp ödülünü tek başına almıştı. Bu hastalık bir zamanlar, insanlığın en büyük düşmanı sayılıyordu(Bugün de öyle).

Alman **Koch**, kendi adı ile anılan **verem mikrobu** üzerinde çalışmaları ve mikrobiyolojiye katkıları nedeniyle 1905 ödülünü tek başına almıştı.

83 yaşındaki Amerikalı **Barbara MacClintock** (sağ) **genlerin yer değiştirdikleri** kuramını ortaya atıp kanıtladığı için 1983 ödülüne layık görülmüştü.* Bu yılın tıp ödülüne tek başına layık görülen Japon Susumu Tanegava da bu teoriden büyük çapta yararlanmıştı.

Bu arada Fleming, Florey ve Chain, **penisilini** buldukları ve bunun, birçok hastalıklar arasında, kalp, frengi ve zatülcenp hastalıkları üzerindeki iyileştirici etkisini göstermeleri nedeniyle 1945 Tıp ödülüne layık görülmüşlerdi.

Bunların da insanlığa ne geniş ufuklar açtığını vurgulamaya gerek görmüyorum.

KİMYA ÖDÜLLERİ

Madam **Curie**, radium ve polonium denen iki elementi bulduğu için 1911 kimya ödülü ile tek başına ödüllendirilmişti. Amerikalı **Urey** (1893-1981), ağır hidrojen veya deuterium denen ağır suyu bulduğu için 1934 ödülüne değer görülmüştü.

1949 ödülü, Kanada asıllı Amerikalı Giaquea (1895-1982), sıfırın altındaki soğukluk derecelerinde cisimlerin özelliklerini saptadığı için verilmişti. Aynı konuda, 1913 fizik ödülünü, Hollandalı Heike Kamerlingh-Onnes (1853-1926) almıştı. "Süperconductivity" olayı, bunların yanında, Rus Kapitsa ve Japon Lee Esaki, Amerikalı Ivor Glaever ve İngiliz Josepheson'un da katkıları ile de gelişmiş ve bu yılın Nobel Fizik Ödülü'nü hazırlamıştı. Konunun önemini bugün artık bilmeyen yok.

İşte bütün bu örnekler, Nobel ödüllerinin hangi buluşlar için verildiklerini açık seçik gösteriyor sanıyorum. Bu durumda, "Bize vermiyorlar, çünkü" diyebilmesi için, bir insanın kafasının ne kadar koşullandırılmış olması gerektiğini belirtmeye gerek görmüyorum. Esasen, bugün bizim için böyle bir sorun da yok. Ancak yabancı bir ülkenin gelişmiş ortamı içinde yetişmiş bir Türkün tıp, fizik, kimya ödülü alması söz konusu olabilir.

Tekrar ediyorum, ülkemiz, bugün, eğitim kurumlarını, çok düşük, seviyeli, hatta, yarı meczup birtakım insanların pençesinden kurtarma çabası vermelidir. Bunlar Türkiye'nin üzerine, başbakanımızın deyişi ile "ölü toprağı serpmek" isteyen kimselerdir. Bunları el altından, el üstünden, el ülkesinden, el parası ile yüreklendirenler kimler? Laik öğretimi okullardan kaldırtan, üniversitelere laboratuvar yerine mescit yaptıranlar kimlerdir? Profesörlerine, "Hocam bu söyledikleriniz Kuran'ın yazdıklarına uymuyor, yoksa siz kutsal kitabımıza inanmıyor musunuz?" diye baskı yapanlar yahut "yaptıranlar" kimlerdir?

Bugün ülkemizde, insanı bilimsel buluşa iten bir ortamın varlığı şöyle dursun, tam tersine, her şeyi çarpıtan, cüceleri dev gibi gösteren bir ortam mevcut. "Böyle gecenin hayr umulur mu seherinde?" Böyle çarpıtıcı bir ortamda, sıradan bir şair, "şair'i âzam", hatta "dahi", dahi ne kelime? "Dâhi-i âzam" olup çıkıyor. Ve sonra buna neden ödül verilmediğini bir türlü anlayamıyoruz.

NATO Genel Sekreteri: Türkiye'ye yeni nükleer silah konulabilir

Türkiye'ye NATO baskısı

7 aralık

ANKARA (ANKA) — Televizyonda bu akşam yayımlanacak olan **"32. Gün"** programında, Sovyetler Birliği ile ABD arasında yarın imzalanacak olan orta menzilli füzelerin tamamının kaldırılmasını öngören tarihi anlaşmanın perde arkasına geniş yer verilirken, Türkiye'nin nükleer sorumlulukları ve bu anlaşmanın Türkiye'nin stratejik konumuna getireceği değişiklikler de tartışılıyor. Avrupa'daki NATO Kuvvetleri Başkomutanı General **Galvin**, NATO Genel Sekreteri Lord **Carrington**, nükleer silahlarla ilgili görüşmelere ABD adına katılan **Kampelman** ve Batılı strateji uzmanlarından bazıları, nükleer modernizasyon çerçevesinde, Türkiye'ye yeni nükleer füzeler konulması gereği ile ilgili görüşlerini açıklayacaklar.

Mehmet Ali Birand'ın hazırladığı ve TV'de bu akşam saat 22.00'de yayımlanacak olan programda, İngiliz Stratejik İncelemeler Enstitüsü Başkanı **François Heisburg** ve Fransız Uluslararası İlişkiler Enstitüsü Başkanı **Pierre Lelouche**, Türkiye'ye uçaktan atılabilen kısa menzilli füzelerin konulabileceğini ileri sürerken, Avrupa'daki NATO Kuvvetleri Başkomutanı General Galvin de Türkiye'ye nükleer modernizasyon çerçevesinde yeni sistemler önereceğini açıkladı.

Galvin, **"Kararı vermek yine de Türkiye'ye aittir. Ben caydırıcılığı elde tutmanın önemine inanıyorum"** dedi. Galvin, bir başka soruya yanıt verirken, Rogers anlaşmasını uygulamaya koymanın güçlüğüne dikkat çekti.

NATO Genel Sekreteri Lord Carrington ve Amerikan - Sovyet anlaşmasının müzakerelerini yapan **Max Kampelman** da Türkiye'nin bütün itirazlarına rağmen, klasik silahlar alanında Sovyetler Birliği'nin büyük üstünlüğüne dikkat çekerek, nükleer silahlar olmadan gerçekçi bir caydırıcılığın ve savunmanın yapılamayacağını beiirttiler.

Milli Savunma Bakanı **Zeki Yavuztürk** ise, Türkiye'nin ek nükleer sorumluluk almamakta kararlı olduğunu söyledi.

Öte yandan **"32. Gün"** programında, Mehmet Ali Birand'la yaptığı söyleşide, NATO Genel Sekreteri Lord Carrington Türkiye'nin nükleer silahlardaki büyük açığını kapatabilmek için gerekli olan modernizasyon çabalarına Batı ülkelerinin askeri yardımla destek vermelerinin pek beklenmemesi gerektiğini bildirdi.

İtiraf: SS 20'lerin hedefi Türkiye

UFUK GÜLDEMİR / *7 aralık*

WASHINGTON — ABD ve SSCB, dünya kamuoyunun gönlünü kazanmak için Washington'da yürüttükleri **"süper brifing savaşlarında"** birbirinden ilginç önerilerle ortaya çıkmaya başladı. Ancak bu önerilerin bazı ek bilgilerle tamamlanması zorunluluğu, zaten **"takkenin düşüp kelin görünmesi"** sonucunu da getiriyor. Nitekim Sovyetler, INF anlaşmasının(orta menzilli füzeler) imzalanmasından sonra cephe alanı nükleer silahların da kaldırılmasını teklif ederken 5 ila 10 Sovyet SS-20 füzesinin konuşlandırıldıkları günden beri Doğu Anadolu'yu hedef aldığını açıklamak zorunda kaldı. ABD ise, INF anlaşmasının NATO'nun güvenliğini tehlikeye atacak ölçüde aceleye getirdiği suçlamalarıyla karşılaşınca, NATO kuvvetlerinin Varşova Paktı birlikleri karşısında **"o kadar da zayıf olmadığını"** bildirmek zorunda kaldı. Oysa ABD Savunma Bakanlığı öteden beri Varşova Paktı kuvvetlerinin 1'e 5'e ulaşan oranda NATO'dan daha üstün olduğunu savunuyordu. Süperlerin anlaşmasının, en az çatışmaları kadar müttefiklerinin kaderini elinde tutacağının göstergesi olan bu açıklamalar, önümüzdeki günlerde giderek daha yüksek bir grafik izlemeye başlayacak. Hele sıra, taktik nükleer silahlara (menzili 500 kilometrenin altındaki sistemler) geldiğinde, Türk kamuoyu, Türkiye'nin çok az bilinen nükleer savunma sistemleri konusunda bilgi sahibi olacak.

SIRA GELECEK Mİ?

Peki sıra, menzili 500 kilometrenin altında olan sistemlere gelecek mi? Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu tüm NATO ülkeleri, başta Federal Almanya olmak üzere bu sorunun yanıtını arıyor. Batı ittifakının blöflerini görerek onları büyük bir şaşkınlığa uğratan **Mihail Gorbaçov**, orta menzilli (INF) füzelerde **"çifte sıfır"** çözümünü kabul ettikten sonra, acaba taktik nükleer silahların (500 km.'den kısa menzilli) kaldırılması karşısında **"Varşova Paktı birliklerinin cephe gerisine çekilmesi"** şeklindeki Batı önerisini de kabul eder mi? Sovyetlerin yanaşmayacağı varsayımı ile bu önerileri yapan Batının şimdi öneriler kabul edilecek diye ödü kopuyor. Nitekim Sovyet yetkililerinin Washington'da yaptıkları brifinglerde dikkati çeken en ilginç unsurlardan birisi de Doğu Avrupa'daki Varşova Paktı birliklerinden cömertçe indirim yapılabileceğinin işaretini veren cümleler. Batı bu adımın son tahlilde Avrupa'daki Amerikan birliklerinin azalmasına yol açacağından ürktüğünden, hayli tedirgin. Böyle bir adımın Amerika'nın NATO'ya olan taahhütlerini zayıflatacağından korkuyor.

Ayrıca INF anlaşması, menzili 500 ile 5000 kilometre arasında olan füzeleri kapsadığından, özellikle Almanya ve Türkiye'de konuşlandırılmış olan **"geriye kalanlar"**, Sovyetlerin ittifak topraklarından gelebilecek nükleer tehdit konusunu sık sık gündeme getirmesine yol açıyor. Gorbaçov, **"Avrupa'yı kısa menzilli füzelerden de temizleyelim"** diyor. Batı ittifakının ve hele Türkiye'nin böyle bir öneriye "evet" diyebilmesi için konvansiyonel dengesizliğin giderilmesi şart. Türkiye ile birlikte bu konuda en çok sesini çıkaran ülke Federal Almanya. 15 kasımda bir konuşma yapan Alman Savunma Bakanı **Manfred Woerner, "Konvansiyonel dengesizlik giderilmeden taktik nükleer sistemlerin kaldırılması, güvenliğimizin sonu olur"** dedi.

Bu açıklamalar, INF sonrası ittifak aynasında özellikle F. Almanya ve Türkiye gibi Varşova Paktı ile sınırdaş üyeler bünyesinde birçok sosyal ve fiziki değişiklikler görülebileceğinin işareti.

Özetle, bugüne kadar nükleer silahlara hayli "kuşkulu" yaklaşmış ve çoğu zaman sırtını dönmüş bu iki ülke, bugün güçlü Varşova Paktı birlikleri karşısında taktik nükleer silahlardan medet ummak "olup bittisi" ile karşı karşıya kaldı. Washington'da Savunma Bakanlığı'nca kongre üyelerine verilen brifinge göre **"Bu iki ülke önümüzdeki yıllarda yeni durum ışığında nükleer envanterlerinde yeni değişiklikleri kabullenebilirler."** Ancak bu iddia konvansiyonel güçlerde bir indirime gidilmemesi halinde doğrulanabilir. Oysa Gorbaçov geçen hafta NBC televizyonundan **Tom Brokow**'a verdiği özel demeçte **"asimetrik indirimi kabulleneceğini"** açıkladı. Konvansiyonel silahlar konusu açıldığında sık sık atıfta bulunulan **"asimetrik"** sözcüğü, strateji literatürünün en kilit kavramlarından birisi. Batı doktrinlerine göre NATO ile Varşova Paktı arasında **"simetri"**, yani eşitlik yok. O halde eğer bir indirim yapılacaksa NATO'nun her tankına karşılık Varşova üç tank indirimine gitmeli. Başka bir deyişle simetrik olmayan bir indirim yapılmalı. İşte buna **"asimetrik indirim"** deniliyor ki, Sovyetler bunu yapmayı kabul etmiş durumda.

Öte yandan geçen hafta basına sızan ABD Genelkurmay Başkanlığı'na ait bir rapora göre eğitim, silahlarının ve askerlerin kalitesi, malzeme gibi unsurlar hesaba katıldığında Sovyetlerin konvansiyonel üstünlüğü önemli ölçüde azalıyor.

Bu yeni açıklamaların ışığında ne gibi gelişmeler meydana gelecek.

Kimbilir belki de INF sonrası Avrupa, hiçbir zaman eski Avrupa olmayacak.

Türk-İş'ten sert tutum

7 aralık

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türk-İş Yönetim Kurulu, dün yayımladığı bildiriyle Özal hükümetini son zamlardan dolayı sert biçimde eleştirirken, Cumhurbaşkanı Kenan Evren'i de adını anmaksızın hedef eldı. Ekonomik açıdan güçsüz kesimlerin olağanüstü geçim sıkıntısına itildiği ve **"zam adı altında salınan adaletsiz vergilerle dar ve sabit gelirlilerin sürekli olarak soyulduğu"** belirtilen bildiride, **"Bu anayasanın kefili hâlâ neden sessiz"** diye soruldu.

Türk-İş bildirisinde, **"Özal iktidarının yoksul kesimlerden varlıklı kesimlere kaynak aktarmaya devam ettiği"** ve **"siyasal iktadarla bütünleşmiş bir azınlığın Türk ulusunu sömürdüğü"** belirtildikten sonra şöyle denildi:

"Türkiye, gelir dağılımı en adaletsiz ülkelerin birinci sırasındadır. 1980'lerde milli gelirden yüzde 33 dolayında pay alan ücretli ve maaşlıların bugünkü payı yüzde 17'ye düşürülmüştür ve bugünkü seyrinde de kalırsa bu pay 1988'de yüzde 15'in altına inecektir. Hemen her konuda görüş sahibi olduğu bilinen çevreler, Türk halkının büyük çoğunluğu ezilirken, gelir dağılımını adaletli bir yapıya kavuşturabilecek tedbirler, doğrudan ya da dolaylı olarak engellenirken, anayasa açıkça çiğnenirken, neden hâlâ sessiz kalma yolunu seçmektedir. Bu anayasanın kefili hâlâ neden sessiz?"

Türk-İş Yönetim Kurulu bildirisinde, Maliye ve Gümrük Bakanı Alptemoçin'in, her yılbaşında sahneye koyduğu senaryoyu tekrarlama hazırlığı içinde bulunduğu öne sürülerek, **"ANAP formülünde hareket noktası 'gerçekleşen' enflasyon değil, 'hedeflenen' enflasyondur. Maliye Bakanı bunu 'beklenen enflasyon' sözcüğü ile ifade etmektedir. Bu uygulama ile çalışanlar 4 yıldır sömürülmüştür. Hedeflenen enflasyona göre empoze edilen ücret artışları, gerçekleşenin çok altında kalmıştır"** denildi.

Bildiride, işverenler de **"sömürü şartlarının egemen kılınmasını"** amaçlayan davranışlarını sürdürmekle ve ek zam istemine karşı çıkmakla suçlandı. Hükümet ve işverenleri acil ve radikal önlemlerle halkın ve ücretlilerin kayıplarını karşılayacak bir uygulamaya çağıran Türk-İş Yönetim Kurulu, **"Bunu erteleyenler, Türkiye'nin çok ağır bir sosyal bunalımın eşiğinde olduğunu görmeyenler, bunun faturasını önce kendilerinin ödeyeceğini bilmelidirler. Türkiye, adım adım işçiye verdiğinden daha fazlasını alamayacağı bir noktaya gelmektedir. Bu ayrımın vakit geçirilmeden dikkate alınması gerekmektedir"** görüşüne yer verdi.

Kent-Koop holding oldu

7 aralık

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Kent-Koop Genel Başkanı Murat Karayalçın, Kent Holding'in kurulduğunu belirterek **"Holding, yönlendirme, planlama ve denetleme yapacak"** dedi.

Kent-Koop Genel Başkanı Murat Karayalçın, Kent-Koop'un Türkiye'de kentsel büyümenin yönünü değiştiren bir çığır açtığını söyledi. Karayalçın, 1981'li yılların başına kadar Türkiye'de kentsel gelişmenin var olan kentlerin içinde sağlanmaya çalışıldığını vurgulayarak, **"Yürürlüğe koyduğumuz Batıkent projesi ile Türkiye'de kentsel gelişme kentlerin dışındaki yeni kent alanlarında sağlanmaya başlanmıştır"** dedi. Karayalçın şöyle devam etti:

"Kent kooperatifçiliği dediğimiz bu gelişmenin 1163 sayılı Kooperatifler Yasası'nın sınırları içinde kalması olanaklı değildi. 1163 sayılı Kooperatifler Yasası hem dar kapsamlı bir işleyişi öngörmekteydi hem de geniş pazar ilişkilerini kucaklayamıyordu. Ayrıca iskândan sonra ortak gereksinmelerinin karşılanmasıyla ilgili düzenlemeleri kapsamıyordu. Bu gereklilikleri dikkate alarak 1981 yılından itibaren KentKoop yan kuruluşlarla etkinliğini yürütmeye çalışmıştır. Yan kuruluşları arasında proje grupları, mühendislik kent işletmeciliği grupları, tüketim gereksinmesini karşılamaya yönelik gruplar, inşaat grupları bulunmaktadır. Yan kuruluşlarının sayısının artmasıyla birlikte holding kurulmasının gerekliliğine değinen Karayalçın, "Yan kuruluşlar arasında eşgüdümün, denetimin sağlanması gerekiyor. Özellikle kaynak kullanımının hem yönlendirilmesi hem planlaması hem de denetlenmesi gerekiyordu" dedi.

Karayalçın bu doğrultuda Kent-Hol'un (Kent Holding AŞ) kurulduğunu söyledi.

İşkence kınandı, af istendi

7 aralık

İstanbul Haber Servisi — İnsan Hakları Derneği İstanbul şubesinin Kadıköy Yoğurtçu parkında, TAYAD'ın da Bayrampaşa meydanında düzenlediği mitinglerde, işkence ve işkenceciler kınanarak, genel af ve özgürlük istendi. Çok sıkı güvenlik önlemleri altında yapılan mitingler olaysız geçti.

İnsan Hakları Derneği'nin Kadıköy'deki **"Genel af ve idam cezasının kaldırılması"** mitingi Yoğurtçu Parkı'nda başladı. Parkta toplanan kalabalık sekizli kortejler halinde Söğütlüçeşme'ye kadar slogan atarak yürüdü. Parka açılan sokakları tutan polis mitinge katılacak olanların üzerlerini arayarak kimlik kontrolü yaptı. Çevik kuvvet kordonu altında Söğütlüçeşme'ye yürüyen kalabalık **"İşkence insanlık suçudur"**, **"Zindanlar boşalsın genel af"**, **"Siyasi tutsaklara özgürlük"**, **"İşkenceye son"** yazılı pankartlar taşıdı. Kortejdekilerin taşıdığı **Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan** ve idam edilenlere ait fotoğrafların yer aldığı pankartlar izin alınmadığı gerekçesiyle polis tarafından indirtildi.

Yaklaşık beş bin kişiden oluşan kortej daha sonra Söğütlüçeşme'de toplandı. İnsan Hakları Derneği Genel Sekreteri **Akın Birdal** burada yaptığı konuşmada, her insanın idam cezasına karşı çıkması gerektiğini vurguladı. Birdal, işkencenin sürdürüldüğünü öne sürerek, Türkiye'nin işkenceyi yasaklayan uluslararası antlaşmayı imzalamaktan kaçındığını belirtti.

Yazar **Aziz Nesin** de konuşmasında bütün hukukçuların ve bilim adamlarının ölüm cezasına karşı çıktıklarını anımsatarak **"Türkiye'de fahri bir hukuk profesörü var ki** 'Ne yapalım yani. Onları asmayalım da besleyelim mi? Biz yabancılara niye asmıyorsunuz diye soruyor muyuz?' **diyor. Oysa ölüm cezası yalnızca Türkiye'de değil bütün dünyada kaldırılmalıdır"** dedi.

TAYAD'IN MİTİNGİ

Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği'nin Bayrampaşa meydanında düzenlediği **'Tutsaklara Özgürlük Mitingi"**de 1984 yılında Metris Askeri Cezaevi'ndeki açlık grevinde ölen 4 siyasi tutuklu adına yapılan 1 dakikalık saygı duruşuyla başladı.

Mitingin açılış konuşmasını yapan TAYAD Başkanı **Mustafa Eryüksel, "zulmün, işkencenin ve keyfi yaptırımların karşısında olduklarını"** belirterek **"Gerçek suçlular haklıları susturamadı, susturamayacaktır da. Biz ölüm kokan geçmişi bağışlamak istemiyoruz"** dedi.

Dalan'dan indirim

Otobüs bileti 200 lira

8 aralık

İstanbul haber Servisi — Anakent Belediye Başkanı Bedrettin Dalan, İETT'nin toplu taşıma ücretlerine yapılan zammı fazla bularak indirdi. Buna göre, sivil otobüs ücreti 200 lira oldu. Uygulamaya yarından itibaren başlanacak.

Resmi davetli olarak gittiği Moskova'dan dün İstanbul'a gelen Dalan, ayağının tozuyla İETT zamlarını inceledi. Gazetemizi telefonla arayan Dalan, zamları ağır bulduğunu bildirerek, indireceğini söyledi. Bedrettin Dalan, **"Arkadaşlar maliyeti doğru hesaplamışlar. Ancak bu zamlar vatandaşa ağır geldiği için indirme kararı aldım"** dedi.

Dalan'ın verdiği bilgiye göre, yüzde 67 oranında zam görerek 250 lira olan sivil otobüs biletleri 200 liraya, yüzde 62 zam görerek 130 liraya çıkarılan öğrenci - asker biletleri 100 liraya indirildi. Öğretmenler de İETT otobüslerinde 100 lira ile seyahat edebilecekler.

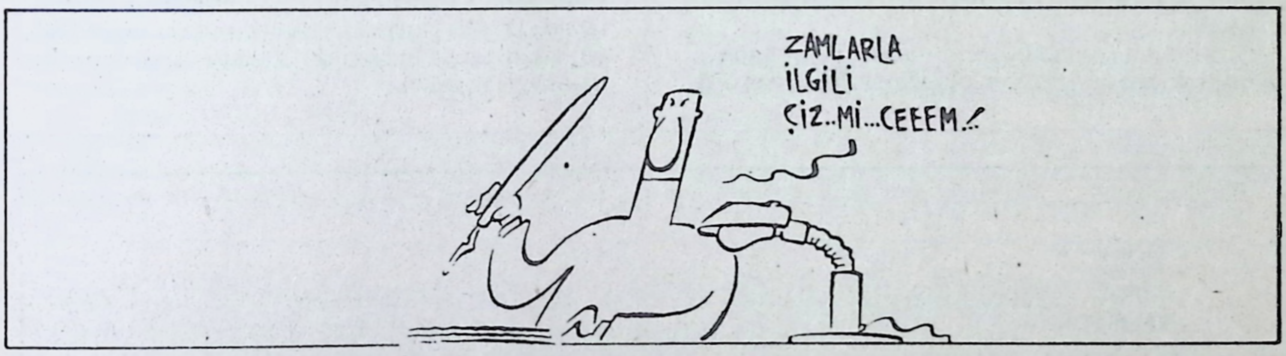
Zamlara devam

8 aralık

Ekonomi Servisi — Zamlar gündemden düşmüyor. Dün, önce paralı otoyollarda alınan geçiş ücreti arttırıldı, ardından demir, çelik, iplik ve tuğlaya da yüzde 15-25 arasında zam yapıldı. Yeni zamla Gebze-İzmit paralı otoyolundan geçiş ücreti otomobil, pikap, minibüsler için yüzde 50 arttırılarak 1000 liradan 1500 liraya çıkarıldı. Demir çelikte Erdemir'in yanı sıra, özel sektör kuruluşlarından Metas da, ürünlerine zam yaptığını açıkladı.

Daha önce fiyatlarını arttıran Karabük ve İskenderun Demir Çelik Fabrikaları'ndan sonra dün de Ereğli Demir Çelik Famrikaları (ERDEMİR), ürünlerine yaptığı yüzde 18-21 arasındaki zammı açıkladı. 2 aralıktan itibaren geçerli sayılan zamla, tenekenin ton fiyatı yüzde 21'lik artışla 445 bin liradan 540 bin liraya, soğuk mamullerin ton fiyatı 299 bin liradan 355 bin liraya, sıcak mamullerin fiyatı 218 bin 500 liradan 260 bin liraya ve levhanın fiyatı 247 bin 250 liradan 295 bin liraya yükseldi. Özel sektör üreticilerinden Metas da, elektrik zammının maliyete yansıdığını öne sürerek fiyatlarına zam yapma kararı aldı. Demir çelik sektöründe dün elektrik ve akaryakıt fiyatlarındaki artışı gerekçe gösteren sac üretici firmalar da ürün fiyatlarını yüzde 20-29 arasında arttırdılar. Daha önceden 700 liradan satılan 0.35 mm sacın kilosu 840 liraya, 600 liradan satılan 0.65 mm. sacın kilosu da 775 liraya yükseltildi.

Gebze-İzmit otoyolundan geçen araçlardan alınan geçiş ücreti yüzde 20-50 arasında, Tarsus-Pozantı otoyolundan geçiş ücreti yüzde 33-50, Ankara-İstanbul otoyolunun ikinci paralı geçiş yeri, Azaphane geçişi ücreti yüzde 25-66 arasında arttırıldı.

10 avukat cezaevinde ziyaret etti

Kutlu ve Sargın'ın iki avukatı gözaltında

8 aralık

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — TBKP liderleri **Haydar Kutlu** ile **Nihat Sargın'**ın avukatları **Atilla Coşkun** ve **Rasim Öz,** dün müvekkilleriyle görüşmelerinin hemen ardından siyasi polis tarafından gözaltına alındı. Avukat Coşkun'un, Türkiye genelinde yürütülen Türkiye Komünist Partisi (TKP) soruşturması nedeniyle, avukat Öz'ün ise DGM önündeki **"Demokrasi mücadelenizi kutluyoruz"** sözleri nedeniyle gözaltına alındıkları öğrenildi. DGM Savcısı **Nusret Demiral, "Gözaltı olayından benim haberim yok"** dedi. Türkiye Barolar Birliği Başkanı **Teoman Evren** de, olayın boyutlarını ve nedenini bilmediğini belirterek, **"Yalnız bilgilerime ve bizim iddialarımıza göre, avukatlar, savunma görevi yapmaktan ve görüşme görevini yerine getirmekten dolayı kesinlikle gözaltına alınamazlar"** dedi.

Avukatlar **Erşen Şansal, Nezahat Gündoğmuş, Atilla Coşkun, Rasim Öz, Veli Devecioğlu, Uğur Söylemezoğlu, Ahmet Toptan, Hasan Bakırcı, Hasan Ürel, Hasan Şahin** ve **Dursun Aslan,** dün saat 14.00'te Kutlu ve Sargın ile görüşmek için Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'ne geldiler. Avukatlar içeri girdikten kısa bir süre sonra, siyasi şubenin iki sivil otosunun da cezaevine gelerek, cezaevi avlusunda beklemeye başladığı gözlendi. Otonun içindeki sivil polisler, bir saat kadar süren görüşmeden sonra cezaevi avlusuna çıkan avukatların yanına sokuldular. Sivil polisler, avukatlardan Atilla Coşkun ve Rasim Öz'e, **"Kendilerinin emniyetten istenildiğini, birlikte Siyasi Şube'ye gidileceğini"** söylediler. Daha sonra Coşkun ve Öz'ün, ayrı ayrı iki sivil polis otosuna bindirildikleri görüldü. Siyasi şubenin otoları daha sonra, süratle cezaevinden ayrıldı.

Savcılık ve emniyet kaynakları, avukat Atilla Coşkun'un Türkiye genelinde yürütülen TKP soruşturması ile ilgili olarak gözaltına alındığını bildirdiler. Yetkililer, Rasim Öz'ün ise, DGM önündeki sözleriyle **"suç sayılan bir fiili övdüğü"** gerekçesiyle hakkında başlatılan inceleme nedeniyle gözaltına alındığını doğruladılar.

Coşkun ve Öz'ün gözaltına alınmaları üzerine, diğer avukatlar, cezaevinin önünde olayı protesto ettiler.

ELEKTRİK VE ASKI

Avukat Erşen Şansal, Kutlu ve Sargın ile görüşmeleri konusunda bilgi verirken de, şunları söyledi:

"İşkence gördüklerini basının önünde açıklamışlardı. Bugün görüştüğümüzde de, yine bunu ifade ettiler. Gözaltı süresinin uzamasının nedeni de, yapılan işkencenin izlerinin geçmesinin beklenmesinin istenmesindendir. Daha önce yapılan işkenceler, müvekkillerimize de uygulanmıştır. Elektrik, tazyikli su ve ters askı yöntemleri. Dosyadaki mevcut doktor raporlarını inceledikten sonra, yeni bir doktor muayenesi için girişimlerde bulunacağız."

Şansal, tutuklamaya itiraz için bir haftalık sürenin bulunduğunu belirterek, dosyayı inceledikten sonra itirazda bulunacaklarını bildirdi.

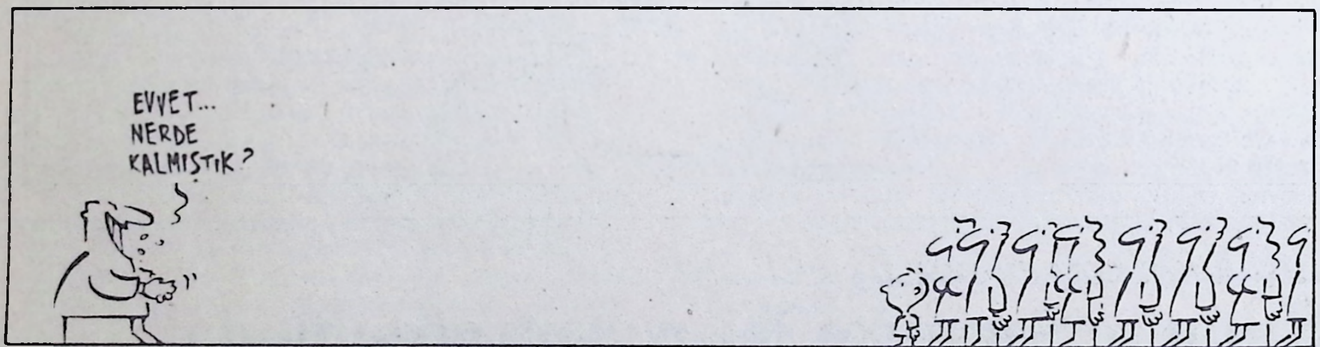
Alınan bilgilere göre, Haydar Kutlu ve Nihat Sargın, DGM Sorgu Yargıcı Deniz Hâkim Albay **Ünal Özpmar'ın** önünde işkence altında alındığını öne sürdükleri polis ifadelerini kabul etmediler. Kutlu ve Sargın'ın yalnız savcılık ifadelerini kabul ettikleri öğrenildi.

SHP Genel Sekreteri **Fikri Sağlar,** Adalet Bakanı ve İçişleri Bakanı'ndan TKP Genel Sekreteri **Haydar Kutlu** ile TİP Genel Sekreteri **Nihat Sargın'a** işkence yapılıp yapılmadığı konusunda açıklama yapmalarını istedi.

Türkiye'nin İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ne imza koyan devletlerden olduğunu ifade eden Sağlar, **"işkence gördüklerini ileri sürenler kim olurlarsa olsunlar, bunun ciddiyetle araştırılması ve takip edilmesi gerektiğini"** belirtti. Sağlar, Adalet ve İçişleri Bakanlıklarına başvurarak, Kutlu ve Sargın'ı ziyaret etmek için izin istediklerini de bildirdiği yazılı açıklamasında, Adalet Bakanı'nı **"ANAP'ın kuklası"** olarak nitelendirdi.

Adalet Bakanı **Halil Ertem,** SHP Genel Sekreteri **Fikri Sağlar** ile Sargın ve Kutlu'ya işkence konusunu görüşmediklerini söyledi. Ertem yaptığı yazılı açıklamada, Fikri Sağlar'ın kendisine Kutlu ve Sargın ile cezaevinde görüşmek istediğini ilettiğini belirterek, **"Ben bu konudaki istemin dilekçe ile yapılmasını kendisine bildirdim. Kesin olarak Fikri Sağlar'ın işkence konusunda bir iddiası olmadığı gibi, ben de kendisine bu konuda** 'böyle bir şey yoktur' **demedim"** dedi.

İstanbul Haber Servisi'nin haberine göre, Kutlu ve Sargın'ın ifadelerinin alınmaya başlamasından hemen sonra Otomobil-İş Genel Sekreteri **Celal Özdoğan** ile eski genel sekreter **Sami Ataç'ın** dışında kimlikleri açıklanmayan 3 kişi daha siyasi polis tarafından gözaltına alındı. Adana Emniyet Müdürlüğü'nün de aralarında Durum gazetesinin eski yazı işleri müdürü **Süreyya Uri'nin** de bulunduğu 20 kadar kişiyi gözaltına aldığı öğrenildi.

İnönü, "İnsafsızca zam yapanlar, bir gün pişman olacaklar" dedi

SHP: Zamlara karşı eylem

8 aralık

İZMİR (Cumhuriyet Ege Bürosu) — SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü, "adaletsiz vergi"** olarak nitelediği son zamlar için partisinin **"eylem yapacağını"** söyledi. İnönü, **"DSP'nin yeni arayışlar"** içinde olduğunu belirterek, **"Ben artık birleşmekten söz etmiyorum. Ama DSP'liler bize katılırlarsa memnun olurum"** dedi. Gözaltında iken işkence gördüğünü söyleyen TİP Genel Sekreteri **Nihat Sargın** ile ilgili bir soruyu yanıtlarken, **"Parti kurmak isteyen bir insanın işkence görmesine karşıyız. Aslında anayasada komünist parti kurulamaz diye bir madde yok. Biz bütün siyasal görüşlerin örgütlenmesini istiyoruz"** diye konuştu.

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, mazbatasını almak ve parti örgütüne teşekkür etmek için dün İzmir'e geldi.

İnönü daha sonra il binasına giderek basın toplantısı yaptı. Gazetecilerin yerel seçimler konusunda yönelttiği bir soruya, **"Yerel seçimler 5 yılda bir yapılır. İktidardan bir öneri gelirse düşünürüz, yağma yok"** yanıtını verdi. Cebinden anayasayı çıkararak, bu konuda maddeyi okudu ve **"cebinden eksik etmediği tek kitabın bu olduğunu"** söyledi. **Aydın Güven Gürkan'**ın kendisine yönelik eleştirilerine **"ilke olarak karşılık vermeyeceğini"** söyleyen İnönü, **Hüsamettin Cindoruk'**un DSP'yi tasfiye etmek için Özal'la anlaştığı yolundaki suçlamalarına, **"Anlamsız. Nasıl bir gizli anlaşma yapıldığını açıklasın. Bizim hiçbir partinin ömrünü azaltmak ya da kısaltmak gibi bir amacımız olamaz. Ben kendi partimle doluyum"** karşılığını verdi.

İnönü, yapılacak kurultayda DSP'nin başına yeni bir yönetim gelmesinden sonra yeniden birleşme çağ-

rısı yapıp yapmayacağı sorusunu, "Durum açıklığa kavuşmuş değil. DSP kendine bir yol arıyor. Artık birleşmekten bahsetmiyorum. DSP'liler bize katılırlarsa memnun olurum. Böyle bir beklenti de var. Genel olarak, bize katılın, diye çağrı yapıyorum. Ama partimizin başarısını başka partilere bağlamıyorum. DSP'liler bundan sonra ne yapacaklarına kendileri karar verecektir" diye yanıtladı. İnönü, TİP ve TKP genel sekreterlerinin tutuklanması konusunda da şu görüşlere yer verdi:

"Biz bütün siyasi görüşlerin temsil edilmesini istiyoruz. Bizim solumuzda da sağımızda da partilerin kurulmasını istiyoruz. Bu konudaki yorumlar, anayasanın yapısından daha ziyade geleneksel. Türkiye'de komünist partisi kurulamaz diye geleneksel bir yorum var. Aslında anayasada böyle bir madde yok."

VATANDAŞ İSYAN HALİNDE

İnönü son zamlar karşısında yurttaşların, "Özal bizden intikam mı almaya çalışıyor" diye sorduğunu anımsatarak, "Vatandaş isyan halinde, bu haklı bir tepki. Tamam Özal ABD'de, ama bir bakan çıkıp zamları savunamıyor. Zamla cezalandırılan kesimler içinde basın ön safta geliyor. Son iki ayda kâğıda yapılan zam yüzde 80'i bulmuştur. Bazı basın emekçilerinin işten çıkarıldığını duyuyoruz" dedi. İktidarın "laubali, saygısız" bir tavır içinde olduğunu savunan İnönü, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Yapılan basit hesaplar, yalnız kamu kesiminin zamlarının her ailenin bütçesine ayda 35-40 bin lira arasında bir yük getirdiğini gösteriyor. Enflasyon yüzde 50'yi aştı, yüzde 60'a dayandı. Hükümet var mı, yok mu belli değil. Vatandaş zamları gazetelerden öğreniyor.

Sayın Alptemoçin seçimden önce verdiği sözü, eveleyip gevelemeden tutsun. Geleneksel olarak hükümet seçimden sonra böyle dönemlerde istifa eder. Hükümetin sorumlu olmadığı bir dönemde bu zamlar yapılmaz. Şimdi gerek kamu sektörü, gerekse özel sektör ek zam yapmalı. Biz vatandaşın tepkilerini Meclis içinde ve dışında dile getireceğiz. ANAP yüzde 36 oyla istediğini yapamayacak. Bu kadar insafsız zam yapanlar bir gün pişman olacaklar."

"ÖZAL TAVİZ VEREBİLİR"

İnönü, Özal'ın tedavi için ABD'de bulunmasının dış politikada bazı kaygılar uyandırdığını vurgulayarak, bu konuda şu görüşlere yer verdi:

"ABD Kongresi'nde Türkiye'ye NATO çerçevesinde ikili anlaşmalara göre yapılacak yardımın Kıbrıs'taki duruma göre şarta bağlanması tutumu devam ediyor. Özal, sağlık durumunun zayıf olduğu dönemde tavizler verebilir. Bu arada bir de Yunanistan'la aramızdaki sorunların çözülmesi şartına bağlamak isteği ortaya çıktı. Böyle şartlarla yürütülecek bir SEİA'yı onaylamayız. Kimse boşuna uğraşmasın. Sayın Özal'ın nekahet döneminde bir oyuna gelmeye hiç niyetimiz yok."

İnönü, basın toplantısından sonra diğer milletvekilleriyle birlikte adliye binasına gitti ve İl Seçim Kurulu Başkanı İhsan İnügür'den mazbatasını aldı.

Helsinki İzleme Komitesi'nin (HİK) Bulgaristan'daki Türklerle ilgili 1987 yılı raporu açıklandı

Etnik Türk kimliği yok ediliyor

8 aralık

Haber Merkezi — Helsinki İzleme Komitesi (HİK), **"Bulgaristan'daki Türkler: Etnik Kimliğin Yok Edilmesi"** başlığı altında yayımladığı 1987 tarihli yeni raporunda, Bulgaristan'daki Türklerin ulusal, kültürel ve dini kimliğinin korunabilmesi için tüm ülkeleri ve uluslararası örgütleri çaba göstermeye çağırdı. Raporda, Bulgaristan'daki Türklere göç edebilme hakkının verilmesi konusunun, tüm uluslararası forumlarda ele alınması tavsiyesinde bulunuluyor. HİK, ayrıca **Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu**'na da Bulgaristan'da insan hakları ihlallerinin önlenmesi için ellerinde bulunan tüm olanakları kullanmaları çağırısını yapıyor.

HİK Müdürü **Jeri Laber** tarafından kaleme alınan rapor, Bulgaristan'da Türklerin isimlerinin değiştirilmesi de dahil baskı kampanyasının yol açtığı durumu ele alan 1986 tarihli raporun güncelleştirilmesi ve Bulgaristan'da Ulusal Parlamento üyesi olan **Halil İbişoğlu**'nun, ABD Kongresi Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Ortak Komisyonu'nda verdiği ifadeye ve Bulgaristan'dan kaçan bazı Türklerle yapılan mülakatlara dayanıyor. Raporda, Bulgaristan'da azınlıktaki Türklerin yoğun olduğu bölgelere Bulgaristan dışından, Türkçe dilinde radyo yayınlarının ve basılı yayının ulaştırılmasının gerekliliği üzerinde duruluyor. HİK raporunda, Bulgar makamlarının, bu ülkeye yönelik Türkçe radyo yayınlarını engellediğine dikkat çekiliyor.

Raporda, Bulgar makamlarının 1985 yılı başında HİK'in Bulgaristan'a resmi heyet gönderme girişimine yanıt bile vermediği hatırlatılıyor. Ayrıca Bulgaristan hükümetinin, yabancı diplomatlara, gazetecilere, uzmanlara ve çeşitli insan hakları örgütlerine ülkeye giriş izni vermemek konusundaki ısrarlı tutumunu sürdürmesi halinde, dünya kamuoyunun, Bulgar makamlarının gerçeği saklamak istediğine inanmaktan başka çaresi olmadığına işaret ediliyor.

HİK'in yeni raporunda, başta isim değiştirmeye zorlanmak üzere Bulgaristan'da azınlıktaki Türklere uygulanan baskıların anlatıldığı komitenin 1986 tarihli raporuna atıfta bulunularak, 1986 ağustosunda Türkiye'ye göç eden Halil İbişoğlu'nun baskıları anlatan canlı gözlemlerine yer veriliyor. 1976-1986 yılları arasında Bulgaristan Ulusal Asamblesi'nde **Varna** temsilcisi olarak görev yapan Halil İbişoğlu, 3 Şubat 1987 tarihinde Washington'da, ABD Kongresi Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Ortak Komisyonu'nda ifade vererek, Bulgar makamlarının yaptığı baskıları anlatıyor. İbişoğlu, 11 Şubat 1987'de de Helsinki İzleme Komitesi yetkilileri ile New York'ta yaptığı görüşmede, Bulgaristan'da yaşayan azınlıktaki Türklerin,

kültürel, ulusal ve dini kimliklerinin yok edilmesini amaçlayan Bulgar makamlarının baskılarının anlatıldığı komite raporunu teyid ediyor. İbişoğlu, ayrıca Bulgar makamlarının, azınlıktaki Türklere, Türkiye'ye göç etme hakkını tanımasının önemini dile getirdi. İbişoğlu, Bulgaristan hükümetinin izin vermesi durumunda, bu ülkede baskı altında yaşayan 2 milyon Türk azınlığın Türkiye'ye göç edeceği görüşünü savundu.

Halil İbişoğlu, raporun yazarı **Jeri Laber**'le 1987 haziranında İstanbul'da yaptığı görüşmede ise, Bulgar makamlarının bir süredir Türkiye'ye göç eden kişilerin Bulgaristan'da kalan yakınlarına baskı yaptığını anlatıyor. İbişoğlu, buna somut örnek olarak da adı **Yulian Alinov Avdjiev** olarak değiştirilen **Yusuf Halilov** adındaki amcasının tutuklanmasını gösterdi.

Bulgar makamları, ocak 1985'te, Halil İbişoğlu'nun adını **Lubomir Alekseev Avdjev** olarak değiştirmek istiyorlar. İbişoğlu reddediyor, ancak daha sonra, Varna Bulgaristan Komünist Partisi'nin bir yetkilisi, İbişoğlu'na aileni göremezsin tehdidi altında, Başbakan Turgut Özal'a hitaben yazılmış bir protesto mektubunu imzalatıyor.

İbişoğlu'nun yanı sıra, Bulgaristan'da yaşayan çok sayıda Türk kökenli öğretmen, doktor, gazeteci, ünlü sporcu ve din adamı da bu metni baskı ve tehdit yoluyla imzalamak zorunda bırakılıyor.

İbişoğlu, Bulgaristan hükümetinin, azınlıktaki Türkleri Bulgarlaştırmak istemesinin başlıca nedeninin, Türkler arasındaki hızlı nüfus artışına karşılık, Bulgar nüfusun artış hızının düşük olması ve ileride Bulgarların azınlığa düşme korkusu olduğu görüşünü savunuyor. HİK raporunun sonuç bölümünde ise Bulgaristan'da yaşayan azınlıktaki Türklerin uğradığı baskıların, mümkün olan her fırsatta uluslararası forumlarda dile getirilmesi ve Bulgaristan'a yönelik Türkçe radyo yayınlarının arttırılması isteniyor. HİK bir süre önce de Türkiye'de İnsan Hakları'nın son durumunu ele alan bir rapor yayımlamıştı.

Reagan ve Gorbaçov nükleer füzeleri sınırlayan antlaşmayı imzaladılar

Yüzyılın antlaşması

9 aralık

Dış Haberler Servisi — ABD Başkanı **Ronald Reagan**'la Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri **Mihail Gorbaçov**, dün Beyaz Saray'da düzenlenen tarihi bir törenle NATO ve Varşova paktlarının yazgısını derinden etkileyecek INF (Orta Menzilli Füzeler) Antlaşması'nı imzaladılar. İki süper gücün ilk kez nükleer silahlarını yok etmeyi kabul ettikleri 150 sayfalık INF Antlaşması uyarınca ABD ve Sovyetler Birliği karşılıklı olarak menzilleri 500 ile 5000 kilometre arasında değişen 1000'e yakın orta ve kısa orta menzilli füzelerini imha edecekler.

Washington'a önceki gece varan Mihail Gorbaçov, eşi Raisa Gorbaçov'yla Amerikan ve Sovyet bayraklarını taşıyan Limuzin'le dün geldiği Beyaz Saray'da 21 pare top atışı ile karşılandı. Ronald ve Nancy Reagan Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanı **Eduard Şevardnadze**, ABD Dışişleri Bakanı **George Shultz**, Başkan Yardımcısı **George Bush**'un hazır bulunduğu törende iki ülkenin ulusal marşları çalındı.

ABD Başkanı Reagan karşılama töreninde yaptığı konuşmada, **"Amerikan halkı Gorbaçov'u iyi niyetle karşılıyor. ABD ve Sovyet halklarının iyi dost olabileceklerini daima düşünmüşümdür. Ülkelerimiz arasındaki zayıf dostluğu güçlendirmek bize düşüyor"** dedi. Reagan, **"Dünyanın uzun menzilli füzeler konusunda da bir antlaşma beklediğini"** söyledi.

Sovyet lideri Mihail Gorbaçov da yaptığı konuşmada **"Tarih ABD Başkanı ile beni, ABD, Sovyet ve diğer dünya halklarının silahlanma yarışının son bulması umudunu gerçekleştirmekle görevlendirmiştir. ABD'den sadece okyanuslarla değil, çok derin farklılıklarla da ayrıldığımızın farkındayız. Bu ziyaretim, ABD ve Sovyetler Birliği'nin, Nazizme karşı aynı cephede İkinci Dünya Savaşı'na girmelerinden 46 yıl sonraya rastlıyor. Orta menzilli füzelerin kaldırılması anlaşması da, tarihin hassas dönemlerinde sorumluluklarını omuzlayabildiklerini gösteriyor"** dedi.

İki lider Beyaz Saray'daki Oval Büro'da yaptıkları bir saatlik görüşmenin ardından tarihi antlaşmayı imzaladılar. Birçok ülkenin televizyonlarınca naklen yayımlanan imza töreninde Reagan'ın Rusça söylediği "güven ama denetle" sözlerine karşılık Gorbaçov, "siz her görüşmemizde aynı şeyi söylüyorsunuz" dedi. Bu

sözler salonda kahkahalarla karşılandı. Reagan, imzadan sonraki konuşmasında, **"Tarihi insanlar yapar. Nükleer silahların bir kategorisini tamamen kaldırmakla biz de bir tarih yaptık. Gelecek günlerde bölgesel sorunlarla insan haklarına ilişkin konuları da çözüme bağlamaya çalışacağız"** dedi.

Mihail Gorbaçov da konuşmasında **Lenin'in "Biz adil bir barışa her zaman hazırız"** sözlerini anımsatarak, **"Nükleer silahların geri kalan bölümü insanlığı hâlâ tehdit eder boyutlarda. Ancak insanlık artık nükleer silah istemiyor, yaşamak, barış ve özgürlük istiyor"** dedi.

İmzadan sonra bir görüşme daha yapan iki ülke liderleri, Beyaz Saray'da akşam yemeği yiyerek Van Cliburn'un piyano resitalini izlediler.

Tarihi antlaşmaya göre ABD, dört NATO ülkesi İngiltere, Federal Almanya, Belçika ve İtalya'ya yerleştirmiş olduğu toplam 364 **Cruise** ve Pershing-2 füzesini yok edecek. Sovyetler Birliği'nin imha edeceği silahlar ise 243 tane SS-20, 112 SS-4, 20 SS-23 ve 120 SS-12 füzesi. Bu arada Federal Almanya'da konuşlandırılmış olan 72 tane Pershin I-A füzesi de (700 kilometre menzilli) kaldırılacak.

Antlaşmanın yürürlüğe girmesinden itibaren 6 ay içinde iki süper güç de 100'er füzelerini başlıksız olarak fırlatarak yok etme seçeneğine sahip. Füzeler parçalanarak ya da toprağa gömülerek de ortadan kaldırılabilecek.

Antlaşmada en önemli bölümlerden birisi de **"yerinde denetleme"** ile ilgili. Antlaşmanın yürürlüğe girmesinden itibaren 3 yıl içinnde iki taraf birbirlerinin ülkesinde yılda 20 kez nükleer tesis ve fabrikaları denetleyebilecek. Bundan sonraki 5 yıllık dönemde yıllık denetleme sayısı 15'e inecek. Bu dönemden sonraki 5 yıl içinde karşılıklı denetleme sayısı yılda 10 olacak.

Süper zirvede, tarihi antlaşmayı imzalayan Başkan Reagan'la Mihail Gorbaçov, görüşmelerde son derece önemli diğer bir konu olan stratejik (uzun menzilli) silahların % 50 oranında indirimi sorununu da ele alacaklar. Stratejik silahlara ilişkin antlaşmanın Reagan'la Gorbaçov tarafından ocak ayında Washington'da imzalanması bekleniyor. Gözlemcilere göre bu konuda çözümlenmesi gereken en çetin sorun Başkan Reagan'ın **Yıldız Savaşları** diye bilinen Stratejik Savunma Girişimi (SDI) Projesi. Sovyetler Birliği, stratejik silahlara ilişkin antlaşmayı Yıldız Savaşları Projesi'ne bağlamakta ısrar ediyor.

Reagan ile Gorbaçov arasındaki süper zirve bundan sonra şu programa göre devam edecek:

Çarşamba (Bugün) 17.30 Reagan ve Gorbaçov, Oval Büro'da bir görüşme daha yapacak.
20.00 ABD Dışişleri Bakanı George Shultz, bakanlıkta öğle yemeği verecek.
Öğleden sonra, Gorbaçov Amerikan Kongresi üyeleriyle görüşecek ve Amerikan gazetelerinin sahiplerini kabul edecek.
02.00 (Perşembe) Gorbaçov, Sovyet büyükelçiliğinde yemek verecek.
Perşembe 16.00 Gorbaçov, ABD Başkan Yardımcısı George Bush ile görüşecek.
16.15 Gorbaçov ve Bush, üniversite temsilcileri, araştırmacılar ve işadamlarından oluşan bir grupla kahvaltı edecek.
17.30 Reagan ve Gorbaçov, Oval Büro'da görüşecek.
19.00 Beyaz Saray'da çalışma yemeği.
21.00 Beyaz Saray'da veda töreni.
22.00 Gorbaçov, Amerikan iş dünyasının temsilcileri ile görüşecek.
00.30 Gorbaçov, Sovyet büyük elçiliğinde basın toplantısı yapacak.
02.20 (Cuma) Gorbaçov, Washington'dan Andrews Hava Üssü'ne hareket edecek.
03.00 Gorbaçov, Andrews'ten ülkesine hareket edecek.

Öte yandan İngiltere Başbakanı Margaret Thatcher, doruk için Washington'a giderken ülkesine uğrayan Sovyet lideri Mihail Gorbaçov'un kendisini **"büyülediğini"** söyledi.

Thatcher, Gorbaçov'la görüştükten sonra düzenlediği basın toplantısında, başlattığı açıklık ve yeniden yapılaşma politikasıyla "Büyük bir görev üstlenen" Sovyet liderinin **"Cesur, kararlı ve gözüpek"** bir yönetici olduğunu, bu yüzden kendisine **"hayranlık duyduğunu"** belirtti.

TEPKİLER

Fransa Cumhurbaşkanı Mitterrand, INF antlaşmasından memnunluk duyduğunu, iki süper gücün uzayda silahlanma yarışını engellemek için de çaba göstermeleri gerektiğini söyledi.

İngiltere Başbakanı Thatcher da antlaşmayı memnunlukla karşılamakla birlikte ülkesinin bağımsız nükleer gücünü koruyacağını belirtti. İngiltere Dışişleri Bakanı Geoffrey Howe ve Londra'da bulunan Polonyalı meslektaşı Marian Orzeçowski de INF antlaşmasını kutladılar. Norveç Başbakanı Gro Harlem Brundtland de Sovyet ve ABD liderlerine birer kutlama mesajı gönderdi.

tıda bir oranında indiren mahkeme, Nejat Bayramoğlu'nu 237 milyon 500 bin lira ağır para cezasına çarptırdı.

Mahkeme dört dergi hakkında verdiği rekor para cezalarını, sanıkların suç işlemeye devam edecekleri gerekçesiyle ertelemedi; paranın da 24 eşit taksitte alınmasını ve söz konusu dergilerin imhasını kararlaştırdı.

Duruşma sırasında gazetecilere, cezanın en alt sınırına hükmettiklerini söyleyen yargıç Osman Şirin, duruşma savcısı **Akören Kandur**'dan en yüksek miktarı hesaplamasını istedi. Akören Kandur da hesap makinesiyle para cezasını belirleyerek 850 milyon liraya kadar ceza verilebileceğini bildirdi. Osman Şirin daha sonra şöyle konuştu:

"Mahkememiz Muzır Kurulu raporundan etkilenmemiştir. Kendi kanaatiyle yayımların müstehcen olduğu sonucuna varmıştır. Mahkeme, yasadaki 5-15 misli arttırılabilecek cezanın en alt sınırım uygulayarak beş misli arttırıma gitmiştir. Takdiren de altıda birini indirdik. 15 misli de verebilirdik. O zaman bir dergi için 850 milyonu aşacaktı. Bu kararlardaki bütün sorumluluk şahsıma ve savcıya aittir. Kurulun raporları bağlayıcı değildir."

Yargıtay yolu açık olarak verilen bu kararlardan sonra, İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde karar aşamasındaki 200'ü aşkın dava dosyasında da aynı şekilde yüksek para cezalarına hükmedilmesi bekleniyor. Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararının Resmi Gazete'de yayımlanmaması nedeniyle müstehcen yayın davalarında karar verilemiyordu.

"Anayurt Oteli"nin yazarı Yusuf Atılgan'ın yöneldiği üç tema:

Hapis, intihar ve işkence

MÜRŞİT BALABANLILAR / *11 aralık*

Yıl 1940. Savaş yılları. **Yusuf Atılgan** genç bir öğrencidir. Üniversiteye yeni girmiştir. Edebiyat fakültesindeki derslerin bir ikisine şöyle bir uğrar, sonra ver elini Beyoğlu... Bir sinemadan çıkar diğerine girer, hatta kaçırdığı film varsa Karagümrük'e, Çarşıkapı'ya kadar uzanır. Müthiş bir sinema tutkunudur. Nitekim sonraları **Vedat Türkali, "Yahu sen iyi senaryo yazarsın"** diyecektir. 1944'te fakülteyi bitirir, bir süre öğretmenlik yapar ve 1946'da köyüne döner, Hacırahmanlar'a. Çiftçilik yapacaktır. Komşusu **Halil İbrahim Amca, "Oğlum bu tarla hizmetkâr kaçırır. Kendin sürme, çiftlikten çabuk bıkarsın"** demiştir. Yapışkan, inatçı bir topraktır tarlası. **"Yanılmıyorsam 1949'du, Faulkner Nobel'i almıştı. Ben o zaman adını hiç duymamıştım. Steinbeck'i falan biliyorum, ama Faulkner'ı bilmiyorum. Bir gün İzmir'e inmiştim. Baktım bir kitapçıda, 'Sartoris' var Faulkner'ın, aldım köye geldim. Okuyorum anlayamıyorum, İngilizcemi de kaybetmeye başlamışım. 'Yusuf sana ne oluyor?' demeye başladım kendi kendime. Yine o günlerde Manisa'ya gittiğim bir gün 'Yitik Hafta Sonu'nu seyretmiştim. Ray Milland orada bir alkoliği oynar. Filmi seyrettim, çok etkilendim. Döner dönmez 'Sartoris'i inatla İngilizce sözlüğe baka baka okudum ve çok sevdim. Kitaplar birbirini izledi. Bazı şeyler yazmaya da başlamıştım artık, hikâyeler arkasından geldi."**

İlk yazmaya başladığından bugüne yaklaşık 35 yıl geçmiş. Bu sürede bir hikâye kitabı (Bodur Minareden Öte) ve iki romanı (Aylak Adam ve Anayurt Oteli) yayımlanmıştır. Bir de masal kitabı vardır (Ekmek Elden Süt Memeden). Az üreten bir yazar mıdır?

"Benim yazarlığım insanlığımdan sonra gelir. Yani yaşamamdan sonra gelir. Yazmak istediğim zaman da yoğun olarak onun üstüne düşerim. Zorla yazdığım zaman, o yazdığım iyi de olsa atıyorum. Oturup da zoraki çalışmak... Kafka, yazmadığı zamanlar, 'Kışla düzenine gireyim artık' dermiş. Ben kışla düzenine de geçsem yazdığımı benimseyemiyorum. Bir kere istiyorum ki, kafam hep orada olsun ve ayrıntılar gelip geçsin, ben bunları seçeyim. Ama bu biraz güç oluyor, dolayısıyla aralar da uzuyor. Yazarlık benim mesleğim değil. Hatta bu yazdıklarımdan bana para geldiği zaman bir tuhaf oluyorum. Yazarken bunu düşünmemiştim."

"Aylak Adam" yayımlandığında çok ilgi görmüştür. Eş dost, mektuplarıyla bunu belirtirler. Zaman geçer... Yine mektuplar almaktadır, ama bunlar "Niye yazmıyorsun?" diye sormaktadır. **"1971 yılıydı sanırım. Bunalım içindeydim, şimdi yazarsam kapkara şeyler yazarım, diyordum tanıdıklarıma. Bol bol da Kafka ve Proust okuyorum o sıralar. Sonunda 'Anayurt Oteli' geldi. Bu romanla bu bunalımı bir çeşit de Zebercet'e aktarmış oldum. 'Aylak Adam' bir çeşit günlük yaşamın eleştirisiydi, bir karşı çıkıştı. Yani kültürlü bir aydının bazı toplumsal kurallara, evliliğe, eli paketli olmaya vb. karşı çıkışı; özgürlüğe tutkunluğuydu. Aylak Adam'ın aradığı sevgi de ana sevgisiyle cinsel sevgi karışımı bir şeydir. İkisinin bir uyumunu arar. Böyle bir şey de olmaz zaten. Burada seyrek de olsa romana ben girerim. Ayraç açar, yazar olarak bazı şeyleri hissettiririm okura. 'Aylak Adam'da çok azdır bu ayraçlar. 'Anayurt Oteli'nde de vardır. Kahramanlar iki romanımda da yalnızdır, ama bu iki romanım madalyonun ters yüzleri gibidir."**

"Anayurt Oteli" filme alınmıştır. Yurtdışında gösterilmiş, başarı kazanmıştır. Şu günlerde Aylak Adam'ı da filme çekmek için kendisini aramaktadırlar. **"İyi bir film olmuş 'Anayurt Oteli.' Film tam roman değil, fakat güzel. Ömer Kavur senaryoyu hazırlarken, "Yahu Yusuf Bey, bana hiçbir şey bırakmıyorsun, kitabı aldım, aynen senaryo yazıyorum' demişti. Benim konuşmalarım zor değiştirilir. Onları çok titizlikle seçerim. Konuşanın ağzına otursun isterim. Ömer Kavur, o konuşmaları aynen almış."**

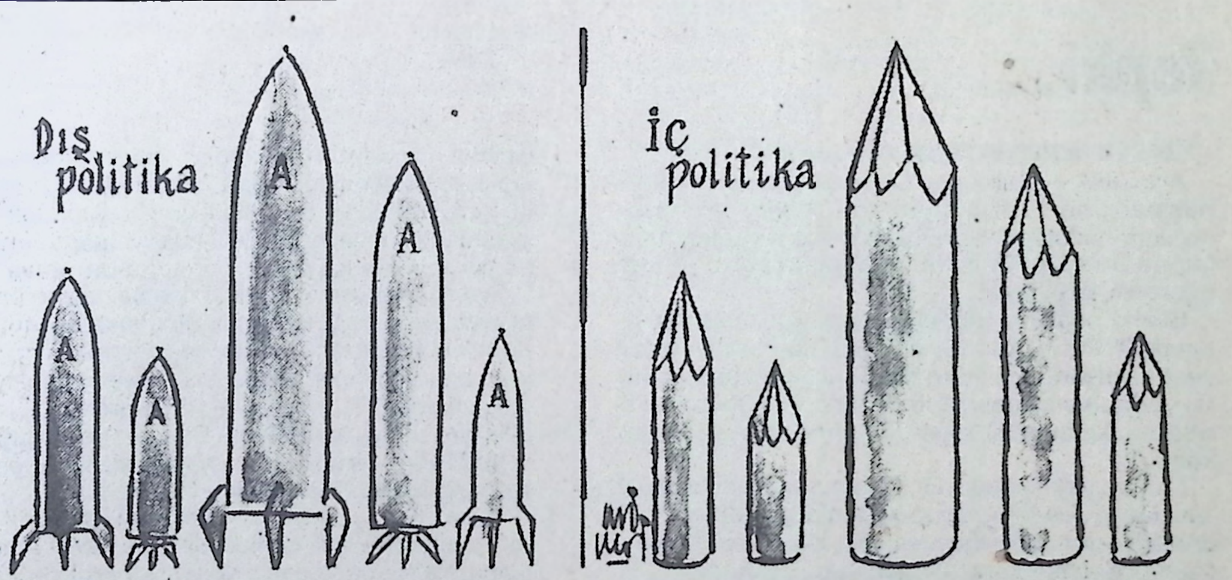
"Anayurt Oteli"nde Zebercet'in değişimiyle birlikte asıl anlatılan konaktır. Bir dönemdir de bir anlamda, **"Bilmem 'Anayurt Oteli'nde dikkat ettin mi? Keçecizade Malik Ağa vardır, orada konağı yaptıran. Konağın kapı kemerinde şöyle yazar: Bir iki iki delik / Keçeci Zade Malik. Arap rakamlarıyla 'bir iki iki delik' 1255 ediyor; şimdiki tarihle 1839** (Tanzimat Fermanı'nın ilanı), **1876'da (1. Meşrutiyetin ilanı) Haşim Bey konağın hâkimidir. Rüstem Bey de 1908'de**

(İttihat ve Terakki'nin baskısıyla Kanunu Esasi yeniden yürürlüğe konur. 17 aralıkta da Osmanlı Meclisi Mebusanı açılır), **evlenir. En sonunda konak 1923'te** (cumhuriyetin ilanı) **otel olur. Ben romanlarımda politik ya da toplumsal durumları böyle telmihlerle geçiştiririm. Bunlar benim toplumsal olaylara bir dokundurmam gibidir. Yeni yazmakta olduğum romanda daha belirgin bir halde bu konu.**

Yeni romanı biraz farklıydı. Bir üçleme düşünmüştü: Niye gelmiştik bu dünyaya? Nereye gidiyorduk? Anlamı neydi bunun? **"Ee, şimdi nedir durumumuz? Ya süresiz hapisteyiz, ya intihar ediyoruz, ya da işkence altında öldürülüyoruz. Bu üç 'tem'i üç ayrı romanda yazmak istemiştim. Bunlardan intihar konusu, 'Anayurt Oteli'ne de girdi. Yeni yazmakta olduğum romanda işkence altında ölümü ele aldım. Romanda belirgin olarak iki adam var. Ağanın oğlu Tokuç Ali ve onların çiftliğine yanaşma olarak girmiş Selim. Bunlar akran ve iki dost. Öyle ki, bir yedikleri ayrı gidiyor. Fakat ev halkının farklı davranışları sonucunda Selim'e bir soğukluk gelir ve çiftlikten kaçar. Daha sonra ittihatçılarla ilişkisi olacaktır. Yunan işgali sırasında Selim ve arkadaşları dağa çıkar, çete olurlar. Tokuç Ali de Çanakkale savaşlarına katılmış, dönmüştür.**

Olaylar bir bağ damında, bu eski iki arkadaşı karşı karşıya getirir. Selim eski arkadaşına işkence eder. Tokuç Ali buna anlam veremez. O zamana kadar onu aramış, herkese sormuş, çiftlikten neden kaçtığını bir türlü anlayamamıştır. Selim işkence sonrası gider, Saruhanlı Yunan karakolunu basar, birkaç kişiyi öldürür ve kendini de öldürtür. Roman burada kaldı, şimdi Ali'yi anlatacağım. Biraz da 'bilinç akımı' tekniğiyle onu eski yaşamasına götüreceğim. İnsanın yeryüzünde yaşaması bir çeşit suç işlemekle, hayata karşı suç işlemekle sürüyor. Ya bir bitkiyi koparıyor ya da bir hayvanı öldürüyoruz. Burada suç işleme 'tem'i var.

Onun için zaten romanın bölümleri şöyle: Duruşma, Yargıç, Sanık, Tanık.

Gorbaçov'un Çağrısı Nedir?

HASAN CEMAL *12 aralık*

Amerika ve Sovyetler için, "Bunların anlaşması da çatışması da beni rahatsız eder" diyen devlet adamı İsmet İnönü'dür. Rahmetli İnönü'nün bu sözlerinde yatan tedirginlik, tarihsel bir birikimin doğal ve haklı bir sonucudur. Hele son başbakanlığı sırasında, 1962'de yaşadığı Küba bunalımı, İnönü'nün bu yargısını hiç şüphesiz daha da pekiştirmiş olmalıdır.

Türkiye'nin, o tarihte Washington ile Moskova arasında, Ankara'nın başının üzerinden pazarlık konusu edilmesi, Türk dış politikasında kalıcı etkiler yaratmıştır.

Nitekim Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu, Reagan-Gorbaçov zirvesiyle ilgili gelişmelerin hızlandığı bir dönemde, geçen mayıs ayında şunları söylemişti:

"Türkiye, Küba ihtilafının çözümünde iki taraf arasında pazarlık yapılan bir ülke olmanın tecrübesini yaşamıştır. Bu konuda fevkalade dikkatliyiz. Müzakereleri yakından takip ediyor ve müttefiklerimizi gerekli ortamlarda uyarıyoruz. Kısacası, bu defa Amerika ile Sovyetler Birliği arasında varılacak bir anlaşmanın faturasını biz ödemek istemiyoruz." (İstanbul Bayram Gazetesi; 31.5.1987)

Washington zirvesi, tarihsel bir antlaşmanın Reagan'la Gorbaçov arasında imzalanmasıyla sona erdi. Acaba şimdi, Türkiye'nin ödemek durumunda kalabileceği bir "fatura" söz konusu mu?

Bu soruyu ortaya atışımızın temelinde yalnız Sayın Halefoğlu'nun yukarıda aktardığımız tedirginliği yatmıyor.

Sovyet lideri Gorbaçov'un Washington'dan ayrılmadan önce düzenlediği basın toplantısındaki bazı sözleri, bu duyarlılığımıza yol açmıştır.

Ufuk Güldemir'in Washington'dan bildirdiğine göre, Gorbaçov, NATO'nun "güney kanadı"nı gündeme getirmiş ve "Sovyet sınırının yanı başındaki sınırsız silah üstünlüğü"nden söz ederek şöyle demiştir:

"Bazıları diyor ki, Varşova Paktı ülkeleri, Orta Avrupa'da avantajlı. Fakat böyle diyenler, NATO'nun, Avrupa'nın güney kanadında, Sovyet sınırının hemen yanı başındaki sınırsız silah üstünlüğü gerçeğini suskunlukla karşılıyorlar."

Amerikan tarafının da "bu değerlendirmelere daveti ciddi karşılayıp ilgi gösterdiğini" açıklayan Gorbaçov, şöyle devam etmiş:

"Kısaca söylemek gerekirse, Başkan'a dedim ki, nasıl Reykjavik zirvesinde nükleer silahlar konusunda heyetlere görev talimatı verip bugün anlaşmayı imzaladığımız noktaya geldiysek; bunun gibi konvansiyonel silahlar konusunda da girişimde bulunalım. Masaya oturmanın zamanı geldi. Çekişmeyi bir yana bırakmalıyız. Kartları masaya açalım."

Sovyet lideri Gorbaçov, "Kartları masaya açalım" diyerek Başkan Reagan'ı pazarlığa çağırıyor.

O kartlardan birinin üstünde de Türkiye'nin yazılı olmadığını kim öne sürebilir ki...

Bilemiyoruz.

INF antlaşmasının tarihsel bir adım olduğunda kimsenin kuşkusu yoktur. Ancak, Doğu-Batı ilişkilerinde yeni bir dönemin kapısını aralayan bu tarihsel gelişmenin bir "faturası" olacaksa, onu biz ödemeyelim.

Dikkatli olmalıyız.

Bu açıdan size katılıyoruz Sayın Halefoğlu.

Tepki...

CÜNEYT ARCAYÜREK / *15 aralık*

ANKARA — Kuliste ne Cumhurbaşkanını açış konuşması, ne Özal'ın siyah gözlüklerini çıkarması, ne yeni milletvekillerinin ant içerken yaptığı hatalar, ne de ANAP'lı Fethi Çelikbaş'ın pat diye yere düşmesi tartışılıyor.

Sökmenoğlu ile Sümer'in ayağa kalkmalarının dışında DYP'nin bütünüyle, İnönü'nün önderliğinde ayağa kalkan bir bölüm SHP'li dışında geri sıraların yerinde oturması, önemli bir bölümünün de koridora çıkmaları Meclisin ilk günü konuşulan tek konu.

Naklen yayın yapan TV; Cumhurbaşkanını ayakta alkışlayan ANAP grubunu özenle gösteriyor, kıyıdan köşeden muhalefet sıralarındaki durumu yansıtıyor. Meclise karşı TV'den kaçak güreş.

Böylece uzun yıllardır görmediğimiz "tepki"yi izliyoruz TBMM'de. 1946 seçimlerine hile karıştığını, İnönü'nün cumhurbaşkanlığının tartışmalı olduğunu öne sürerek Bayar yönetimindeki Demokrat Parti, Meclisin ilk günü İnönü'yü ayağa kalkmadan selamlamış, açış konuşmasını alkışlamamıştı. Bu karar Bayar Cumhurbaşkanı seçildikten sonra da sürüp gitmişti.

DP, Millet Meclisi'nin her makamdan daha yüce olduğunu söyleyerek, cumhurbaşkanına ayağa kalkılmayacağını geleneksellestirmişti.

Dün kuliste, özellikle DYP'liler DP'nin yarattığı geleneğe uyduklarını söylüyorlardı. 1946'da DP'nin hileli seçimle gelen İnönü'ye gösterdiği tepki, dün 1982 Anayasa halkoylamasıyla Cumhurbaşkanı konumuna giren Evren'de sürüyordu.

Cumhurbaşkanı Evren'in konuşması dikkatle dinlendi. Evren, kürsüye gelmiş, Meclis'e bakıyordu. Sağına düşen muhalefet sıralarındaki beklemediği eylemi görünce böyle durumlarda yaptığı gibi gözlerini kıstı. Belki fazla ışıktan belki de "beklemediği bu tür tepkiden." Konuşurken sesi hafif sinirli, belki de mikrofonun azizliğinden madeni tınlamalar içindeydi. Konuşmayı bitirip giderken -tepkisini gösterdi- muhalefet sıralarına hiç bakmadı. Belki aceleden, belki 1980'den bu yana hiç karşılaşmadığı, elbet geniş anlamlar verdiği muhalefet eyleminden kaynaklanıyordu bu davranışı.

Evren'in konuşması kuliste derinlemesine önem taşıyan tepkilere yol açmadı. Sıradan bir konuşma diyenler çokluktaydı, yeni bir şey getirmediğini söyleyip bir hükümet programı özeti diye yorumlayanlar geneldeydi. "Elde edilen bilgilere göre" diye başlayan, hangi kanallardan Çankaya'ya ulaştığı bilinen TKP'nin resmen kurulmamasıyla ilgili nedenler, kulise göre, Evren'seldi, klasikti.

Ulaştırmadan, sağlıktan başlayarak pek çok hizmet sektörüyle ilgili irdelemeleri ise havuz balıkçılığına, trafiğe daha geniş neden yer verilmediği gibi eleştirilerle değerlendiriliyordu. Bir bakıma Türk-İş, küçük bir zafer kazanmıştı. Evren, sonunda enflasyona değiniyordu, on üç satır içinde enflasyondan yakınıyordu. Ama nedense bugünkü pahalılığı -herhalde 1980 öncesini dokundurarak- "yılların birikimiyle meydana gelmiş" diye niteliyordu.

Evren kürsüden ayrılmış, ant içmeler başlamışken, Özal'ın övüne övüne bitiremediği "elektrik içinde pırıl pırıl Türkiye'yi" yalanlarcasına Meclis karanlıklara gömüldü. Jeneratör imdada geldi. Meclis, yarısı karanlık yarısı aydınlık, yedi saat süreceği hesaplanan çalışmalara girdi.

SHP'nin yarısı ayakta, yarısı oturuyor, bir bölümü dışarda, acep neden? Henüz milletvekilleri birbirini iyi tanımıyor, bu dağınıklığa tepki alınamıyordu. Ama İnönü oturumdan önce içeri girip Cumhurbaşkanını ayakta selamlayaak konuşmayı dinlemeyi uygun gördüğünü grubuna yaymıştı. Doksan dokuzluk grup, bu görüşü paylaşmadı, dışarda kalanların geçmişine ve 1980'den sonra çektiklerine bakılırsa, haklıydılar. İçeri girip ayağa kalkmayanların da yakın geçmişle çok yakın anıları vardı.

Demirel, miletvekilleriyle parti merkezinde buluş-

muş, ayağa kalkalım ya da kalkmayalım diye tek cümle söylememişti. Ne var ki, Meclise geldiğinde sihirli bir ses Demirel'in ayağa kalkmayacağını gruba duyurmuş, DYP lideri yerinde oturunca grubu da uymuştu.

İnönü'den bu eyleme, Evren'in konuşmasına hemen bir tepki alamıyorduk. Manisa Milletvekili Ümit Canuyar'la Demirel'e küçük bir not gönderdik. "Dışarı çıkmayacaksanız uzun süre, kısa bir izlenim-tepki verir misiniz yazımız için?"

Yanıt- tepki geldi el yazısıyla: "Cumhurbaşkanının konuşmasında kimseyi açıktan rahatsız edecek bir durum yok. Ama tartışılabilecek konular var. Seçim hakkında söylediği şeyler tartışma konusu olur. Mesele Cumhurbaşkanının söylediği gibi değil. Bir nevi hükümet programı okunuyor izlenimi var. Bu da çeşitli şekilde tartışılabilir. Cumhurbaşkanına Meclis Başkanının yemin ikramı yanlıştır. Bölge valiliği, demokrasinin unsurları tartışılabilir. Meclis Başkanının ayakta durması yanlıştır, lüzumsuzdur. İrade üstünlüğü ile bağdaşmaz."

Bu tepkilerin seslendirildiği ortamda ant içme töreni sürüp gidiyordu. Bakalım, canlı ve değişik hava veren bu Meclis "irade üstünlüğü savaşımını" kazanabilecek mi?

Gerekçe: Görme rahatsızlığı

Çek lideri Husak görevinden ayrıldı

18 aralık

PRAG (AP) — Çekoslovakya Devlet Başkanı ve Komünist Parti Genel Sekreteri **Gustav Husak**, 18 yıldır sürdürdüğü parti liderliği görevinden gözlerinin rahatsız olduğu ve görme güçlüğü çektiği gerekçesiyle ayrıldı. Komünist Parti Genel Sekreterliğine Politbüro üyesi **Milos Jakes** getirildi.

Çekoslovakya resmi haber ajansı **ÇTK** tarafından verilen haberde, 74 yaşındaki Husak'ın sağlık nedenleriyle görevden ayrılmak istediğini bir süre önce Komünist Parti Merkez Komitesi'ne bildirdiği, bu istek üzerine toplanan 200 kişilik komitenin, gerekçeleri inceledikten sonra isteği onayladığı duyuruldu.

ÇTK'nın haberinde, Husak'ın parti sekreterliği görevinden ayrıldığı, ancak devlet başkanlığı görevini sürdüreceği ve Politbüro'daki koltuğunu koruduğu kaydedildi. Ayrıca Merkez Komitesi'nin Husak'a 18 yıldır sürdürdüğü görevi sırasında **"yaratıcı ve verimli çalışmaları"** nedeniyle teşekkür ettiği de belirdildi.

Çekoslovakya haber ajansı ÇTK, Gustav Husak'ın yerine getirilen 65 yaşındaki Politbüro üyesi Milos Jakes'in, Husak tarafından önerildiğini ve Merkez Komite'de bu önerinin oy birliği ile kabul edildiğini bildirdi. Jakes ise 1977 yılından bu yana Merkez Komite Sekreterliği'nin üyesiydi.

Ölümünün 10. yılında Oğuz Atay

Dil aynasından kaçış yok

GÜRSEL GÖNCÜ / *19 aralık*

Üç roman, bir hikâye kitabı, bir oyun, bir günlük, iki ders kitabı ve yarıda kalmış bazı çalışmalar. Oğuz Atay on yıl önce 13 aralık günü, beklenen bir ölümle bu hayata veda ettiğinde, arkasında yazılı olarak bunları bırakmıştı. Ölümünden sonra, sağlığında ne yazık ki karşılaşmadığı bir ilgiyle karşılandı Atay. **"Dur bakalım dur hele"** durmuş; **"Sıranı bekle"** beklemiş; **"Belki de önce ölmen gerek"** ölmüştü. Hatta **"Mezarda bile acele etmemelisin"** diyerek, kitaplarının ikinci baskılarını yapmasını beklemişti.

Oğuz Atay'ın ölümünden on sene sonra ortaya çıkan tablo, Oğuz Atay'ın çizdiğinden pek farklı değil. Gerçi bu geçen süre içinde maddi dünyada birçok değişiklikler oldu, bir dizi yeni biçim ve biçimsizlikler etrafı doldurdu tabii. Yeni biçimli arabesk hassasiyetler, yeni biçimli anti arabesk hassasiyetler var örneğin. Ama biz malum ve geleneksel ithal politikamız sayesinde durumu idare etmesini bildik. Yeni kelimeler ve yeni ifade biçimleriyle eski durumları yeniden üretmeye devam ettik. Oğuz Atay'ın karşılaştığı ilgi, kısmi bir ilgi oldu. Herkes bir tarafından dokundu. Hakkındaki yazılar ve yaklaşımlar genellikle tasdik edici (affirmatif) bir nitelikteydi ve onun yazdıklarını örnekliyordu. Bu yüzden bol alıntı yapıldı. Oğuz Atay'ın öngörüsü ve ifadesi, Türk aydınının bu tavrıyla ortaya koyduğu hafif mahçup, ama külyutmaz ve fakat duygusal yaklaşımını oldukça erken bir tarihte kavramış, Türk aydını yedi sekiz yıllık bir gecikmeyle arkadan yetişebilmişti. Şüphesiz bu hiçbir şeydir. Hâlâ derlemelerin **"imzalandığı"**, çevirilerin **"yazıldığı"**, eleştirilerin **"arandığı"** bir ülkede yaşıyoruz. Hâlâ bir **"bize göre çok iyi"** kriteri var. Hâlâ, vasıfları yüzünden farklı olan aydın, salt bu yüzden kendinden farklı olanı vasıflandırmıyor. Kendisine benzeyeni payelendiriyor ve her yetenekli ve özgün ifadeyi kendisine benzetiyor. Bunu yapamadığı durumlarda ise Oğuz Atay'ın başına gelenler oluyor: **"Çok şöyle, çok böyle, oldukça da iyi, ne var ki..."** Evet mutlaka bir şey oluyor. Yoksa da bulunuyor.

On yıllık süre zarfında, kendisiyle hesaplaşmayan, ama kendini ve geçmişini bol bol **"aşan"**lar, şüphesiz Atay'daki gündelik kıssa ve hisseleri anlayamadılar. Onun kurguladığı **"oyunlar"**a entelektüel aşırı anlamlar (extra-sens) yükleyerek yaklaştılar. Sonuçta kendilerini **"oyuna"** değil, **"hesaba"** katmış oldular.

Bugün ise kitap, hesabı bozar nitelikte durmaktadır. Bunun esas olarak Atay'ın ele aldığı konu ve te-

malarla ilişkisi yok. Atay'ın söyleyişi ve cümlelerindeki kelimelerin sıralanışıyla ilgisi var. Bu sıralanış, konuşma ve yazı dilinde yerleşmiş cümle tarzlarının, bunların kuruluşundaki bazı mesnetsiz bilgililiklerin, şu kelimeden sonra bu gelir, o da buna yakışır gibi karşılıksız, işaretsiz, ama **"anlam"**dan bayılmış ifade biçimlerinin dikkatli bir incelemesi sonucu oluşur ve bu durumu dolaylı olarak eleştirir. Atay bu dil gözlemini, romanlarında bir teknik olarak kullanmış, cümleler eşliğinde ortaya çıkardığı ayrıntılı ve subjektif hareketi de, herkesin anlayabileceği yalınlıkta bir kurguya dönüştürmüş.

David Pears'ün **Ludwig Wittgenstein'**ı anlatırken sözünü ettiği **"Dil aynasının arkasındaki odaksal kaçış noktası"**, şüphesiz Oğuz Atay'la ilgili akademik bir noktaya işaret etmiyor. Ama Atay'ın tuttuğu aynadan on yıl sonra bile pek bir kaçış noktası görünmüyor.

Atay'ın kitaplarında geçenler, kendi hayatından da izler taşır. Ama öyle bazı izler vardır ki, bunlar sanki daha yaşanmadan, başa gelmeden yerleri hazırlanmış, gerçekleşmeden öngörülmüş ve yazılmış gibidirler. Bu durum Atay'ın kitaplarına, kimi **"sevenler"**inin gözünde bir **"kutsiyet"** kazandırdı 1977'den sonra. Oğuz Atay havariliği şeklinde gelişen bu ilişki, gündelik ötesi bir anlam ve bir gizem içerdiği için, kimi entelektüel çevrelerde pek tuttu. Atay bazı çok özel ve ayrıcalıklı iletişimlerin, anlaşmaların nesnesi olarak görüldü. Bir **"efsane"** adam spekülasyonu aldı yürüdü. Ama yukarıda kaçış noktası yok demiştik. İşte Atay'dan işbu durumla ilgili bir yansıma: **"Belki onu efsaneleştirerek bir bakıma kurtulmak istiyoruz böyle değişik insanlardan. Öyle ya onu gözümüzde çok büyütmezsek, sonra onun gibi bütün gücümüzle kendimizi ve dünyayı değiştirmeye çalışmak zorunda kalırız." (Bir Bilim Adamının Romanı, s. 75)**

Alev Ebüzziya yapıtlarını Ankara Galeri Nev'de sergiliyor

"Bir dokun bin ah dinle kâse-i fağfurdan"

ABİDİN DİNO / *20 aralık*

Çanak, çömlek, kap kacak, kâse, fağfur, seramik, porselen, çini "gre", ne derseniz deyin, bu sözcüklerin hiçbiri **Alev**'in yarattıkları ile pek ilgili değil.

Çin'den Orta Asya'ya, Horasan'dan Anadolu'ya dek, pişmiş kilden çanaklar, büyük göçlere katılmışlar, insanların serüvenine tanık olmuşlar, ölü kemiklerine karışmışlar, paramparça.

İpek Yolu dedikleri, aslında ipekten çok **Pişmiş Kil Yolu** değil mi?

Topkapı selâtin mutfaklarında Çin **"seladon"**ları dizi dizi. Afiyet olsun.

Çin'de binlerce yıl önce **"Şang"** törenleri gereği kurbanlık kaplar kutsaldı. Güncel faydanın ötesinde ölüme çanak tutuyorlardı.

Alev öyle bir memlekette dünyaya geldi ki, orda önce Selçuk, sonra da Osmanlı ustaları, rengârenk sırlı tuğlalar ya da nakışlı duvar çinileri ile kutsal yapıların içini dışını kaplamışlar. (Renklerin ürperişi bütün dualardan üstün). Erzurum Çifte Minaresi'nde rengârenk tuğlalarla anlam ötesi bir güzellik yaratılmış, mavi benekli.

Buna siz süsleme sanatı mı dersiniz? Ben bir giz sanatı derim.

Daha sonraları İznik kapları, testileri, bardakları, çinileri 16'ncı ve 17'nci yüzyılda Divan şiirine ve musikisine yaraşır, vezinli ya da makamlı bir görme sanatı yaratmışlar.

"Bir dokun, bin âh dinle kâse-i fağfurdan" demişti. Nedim. Simgeler ve imgeler âlemi.

O gün bugün? Tek tük hatırı sayılır şeyler, **Füreyya**'nın buluşlari örneğin, renk cesareti.

Ya Alev?

Teknik bakımdan, 1300 dereceli elektrikli fırında kotarıp pişirdiklerine, erbabınca **"gre"** denmekte.

Alev'in kapları büyülüyor insanı.

Alev'in meydana getirdiği biçimler, dolu ile boşun, varlıkla yokluğun sınırlarında taksimler yapıyor. Görülmedik dengelere, görülmedik **"çeyrek ses"**li renkler, uçuk, baygın.

Kimi zaman biçimlerin üstünde çaprazlama git-gelli bir ha dolaşıp geçiveriyor birdenbire. (Söz konusu çizgiye nehir mi, yol mu, kement mi desem? Bilemiyorum.) Kimi zaman çanağın birinde, buluta benzer bir leke belirir. Kimbilir Tayvan'dan mı, Semerkand'dan mı, Horasan'dan mı akar gelir o bulut, çanağın üstüne konar tam gerektiği yerde!

Alev'in çanak ya da kâseleri, bana öyle geliyor ki, kendi kendilerine ve kendileri için varlar.

Sanki seyircilere pek aldırış ettikleri yok. Hem kuzum, söyler misiniz, Alev'in ellerinden çıkmış bu çanaklara ne komayı göze alıyorsunuz? Nar taneleri mi, zencefil mi, kuş sütü mü yoksa?

(Zinhar başka bir şey değil).

Belki de Alev, çanaklar aracılığı ile kimsenin bilmediği, duymadığı, var olan ya da icat edilmesi gereken bir töreyi haber veriyor bize.

Belki de bir simya işi: Kil, su, oksit, sır ve ateşle.

Çağımızın iğrenç keşmekeşi ortasında Alev, arıtmanın ve de arınmanın erişilmez olmadığını boy boy çanakları ile kanıtlıyor bize.

Her şeyi unutup Alev'in "gre"lerine bakın bir süre, ne demek istediğini anlarsınız.

Bilim adamlarının, buluşçuların yaşam öyküleri

VEHBİ BELGİL / *17 ekim*

Büyük bilim adamları, büyük buluşçular yalnız çözdükleri sorunlar ve uygulamalarla değil, yaşamöyküleri ile de insanlığa ışık tutarlar. Bu gibi büyük zekâların doğru buluş öykülerini okumak zihin açıcı bir etki yapar, genç kuşaklara yol gösterir.

Ancak büyüklerin buluş ve yaşamlarının bu etkiyi yapabilmeleri için buna göre yazılmaları gerekir. Bugüne kadar bu yalnız bizde değil, dünyada da az yapılmıştır. Çünkü her ulus kendi büyük zekâlarının yaşam ve buluş öykülerini kendi ulusal propagandaları için araç diye kullanmış, başka bir deyişle, ırkçılık yapmıştır. Oysa zekâyı yapan ırk değil, kültürdür. Öyle olmasa idi, buluşçu çocuklarının hepsinin buluşçu olmaları gerekirdi. Böyle bir olaya az tanık oluyoruz.

Gazete, dergi ve ansiklopedilerimizdeki yaşamöyküleri hep çeviridir. Bunların çoğu, "Böyle zekâları bizim ulusumuz yetiştirir" propagandasını vurgulamak için yazılmıştır. Biz bunları gözü kapalı çevirip halkımıza sunmakla o ulusun propagandasına katkıda bulunmuş, kendi kendimizi küçültmüş oluruz.

Başka bir deyişle, büyük zekâların yaşamöykülerini bu propaganda öğesinden arındırarak gençlerimize sunmamız gerekir. Bu yolla da, büyük düşünür ve yazarımız Sayın İlhan Selçuk'un daha 1974'te ele aldığı "ulusal ansiklopedi" konusu gündeme gelmiş olur.

NASIL YAZILMALI?

Büyük bilimci ve buluşçuların yaşamöyküleri, daha çekici ve ulusal gururu daha da vurgulayıcı hale getirilmek için yalanlarla donatılmıştır. Belgeye, bilgiye dayanmayan bu yalanlar yuvarlak sözlerle anlatılır. Örnek verelim: Newton, elma ağacının altında otururken kendiliğinden düşen elmayı görmüş ve "Neden göğe düşmedi de yere düştü?" diye düşüne düşüne "Evrensel çekim" yasasını bulmuşmuş... Fransızlar bunun altında kalır mı? Onlar da, soba üzerinde kurumakta olan çamaşırların sıcak hava etkisi ile yukarı doğru uçuştuğunu gözleyen Mongolfier (Mongolfiye) kardeşlerin, ilk balonu, sıcak hava doldurulmuş kâğıttan bir balonu uçurmakla buldukları yalanını uydurmuşlar, böylece de İngiliz dehasına karşı Fransız dehasını oturtmuşlar: Newton cisimleri gökten yere düşürmüş, Mongolfier kardeşler yerden göğe çıkarmış. Arşimet'in limandaki düşman gemilerini aynalarla yaktığı, içinde yaşadığı kent Romalıların eline geçtiği sırada kumda çizdiği geometrik şekillerle meşgul olduğu söylentileri veya söylenceleri de bu türden yalanlardır.

Bu nedenle, bizim gibi hiç buluşçu yetiştirmemiş toplumlar, büyük adamların yaşamöykülerini anlatırlarken böyle söylenti yoğun olaylar üzerinde değil, buluşların gerçek yapılış nedenleri üzerinde durarak gençlerini eğitmelidirler.

Buluşların gerçek yapılış nedenleri için şu örnekleri verebilirim. Daha doğrusu bunlar buluş nedenleri değil, bilim tarihinin yakından incelenmesi sonucu ortaya çıkmış bulunan ilkelerdir.

BULUŞ İLKELERİ

- Buluş tarihinin incelenmesinin bize ilk öğrettiği ilke, hiçbir buluşun tek bir kişinin kafasından çıkmadığıdır. Bunun tek bir istisnası bile yoktur. Çünkü insan zekâsı, daha önce yapılmış buluşların çağrıştırdığı düşüncelerle zincirlere bir halka eklemekten öteye bir varlık gösteremiyor; gösterememiş. Zincire yeni halkaya, biz bugün "bilime, teknolojiye katkı" diyoruz (Çağrışım konusunu başka bir yazımızda ele alacağız).
- Bilimsel ve teknolojik buluşların en önemlileri, hep rastlantı sonucu ortaya çıkıyor. Buna "Serendipity" deniyor. Yani buluşçu, bir konu üzerinde derinlemesine çalışırken aklının ucundan bile geçmeyen bir başka olayın farkına varıyor. Ancak bunun için, buluşçunun kafasının hazırlıklı olması gerekiyor. "Şans, hazırlıklı kafalara güler."
- Bilim tarihinin ortaya koyduğu gerçeklerden bir üçüncüsü, buluşların uluslararası karakterde olması. Alman'ın başlayıp yarıda bıraktığı bir buluşu, örneğin bir İngiliz daha ileriye götürüyor. Onun katkısına da, yine örneğin bir Fransız katkıda bulunuyor. Başka bir aşamada, kuramsal bir gerçeği uygulama alanına sokmak oluyor. Sonra bu ilk uygulama pek çok kişinin (yerli, yabancı) katkıları ile geliştiriliyor. Bunun için de her büyük bilim adamı, araştırma alanında yazılmış bütün bilgileri öğreniyor. Katkı böyle oluyor.
- Katkılar kurumsal bilginin uygulaması biçiminde olduğu gibi uygulamadan kurama atlama ve bu yolla da kuramsal bilime katkı şeklinde de oluyor. Eski Yunan filozofları (örneğin Aristo), doğanın çıkar amacı olmaksızın incelenmesi gerektiğini söyler. Birçok bilgin, sırf öğrenme aşkı ile, bir doğa olayını inceleyip, zamanı için hiçbir pratik yanı olmayan bir buluş ortaya koyabiliyor, bunu kitaplarda, dergilerde açıklıyor. Aradan 40-50, bazen 100 yıl, hatta 200 yıl, geçtikten sonra başka birisi çıkıp bu yarım kalmış buluşu ileri götürüyor: "İyilik et, denize at, balık bilmezse Hâlik (Tanrı) bilir" sözümüzde söylenmek istendiği gibi...

Ancak bugün, bu düşüncenin yanına başka bir düşünce de konmuştur. Bugün buluşların büyük kısmı, belirli amaçlara erişmek amacı ile yapılıyor, bu yolla kuramsal bilime katkıda bulunulmuş oluyor: Atomla ilgili bilgiler birleştirilerek atom bombası yapılmış (İkinci Dünya Savaşı'nda) bu yapılırken toplanan bilgiler de sonradan kurama katkıda bulunmuştur.

• Büyük bilginlerin bir özelliği de, sonsuz bir sabırla dolu olmaları. Bilgin, doğru bildiği bir yolda her şeye rağmen gidiyor, sonunda görkemli sonuca ulaşıyor. Edison, bunu şu sözle vurguluyor; "Deha, yüzde bir ilham, yüzde doksan dokuz terdir' alınteridir."

• Bilim ve teknoloji adamının başarısını sağlayan başka bir husus, sonsuz düş gücüdür. Eski bir deyişle, hayal gücü. Einstein, bunun önemini şu özdeyişle vurgular: "Hayal gücü bilgiden daha önemlidir. "Ancak hayal gücüne bilim adamı olmayanların da katkıda bulundukları çok görülmüştür. Günümüzün Jules Verne'i denen İngiliz bilim romanı yazarı Clarke uydularla haberleşme fikrini 1946'da ilk ortaya attığı zaman bunun hayal ürünü olduğu kabul edilmişti. Fikir uzayçağı başladıktan (4 Ekim 1957) 4 yıl sonra 1961'de gerçekleşti. Yani tam 15 yıl sonra.

Düş gücü bilime, teknolojiye katkıyı nasıl sağlıyor? Şöyle:

Sokakta oynayan çocuklara bakınız: Olmadık şeylerden oyuncak yaparlar: Plajda deniz yosunlarından sakal, bıyık; koyun çene kemiklerinden tabanca, oto lastiklerinden ev, yollara konan turuncu-beyaz trafik külahlarından sihirbaz külahı, akar suyu bol yerlerde kilden barajlar, su yolları, komşunun incirlerini koparmak için kamıştan lale, boş ilaç kutularından evler, kentler, yollar... Çocuğun bu buluş gücü bilginde bilimsel, teknolojik buluşa döner.

SONUÇ

Kısaca anlatmak istediğim şudur: Yukarda yazdığım noktalarda açıklık getirmeyen bir yaşam öyküsü ya romandır ya propagandaya katkı. Oysa ülkemiz insanının ne romana ne de yabancı bir devletin propagandasına katkıda bulunmaya ihtiyacı var. Biz insanlarımıza, bilginlerin yaşam öykülerini değil, buluş öykülerini anlatmak zorundayız. Yaratıcı adam yetiştirmek bu yolla olur.

Mozart'la yaşayan sokaklar

NEDİM GÜRSEL *20 aralık*

VİYANA — Yüzyıllar boyunca görkemli bir imparatorluğun başkenti olmuş Viyana. Sarayların aynalı salonları nice balolar, ne güzel kadınlar görmüş. Valsler, operalar, kupa arabalar... Sonra, **I.François Joseph**'in yarım yüzyılı aşan yönetiminden sonra çöküş başlamış. Elli milyon nüfuslu bir imparatorluktan altı milyonluk küçük bir devlet kalmış geriye.

Gece ıssız sokaklarda yürüyorum. Yalnızca saraylar değil, caddeler, parklar, kahveler de boş. Kahveler bile... Viyana derin bir yalnızlık, onulmaz bir terk edilmişlik duygusu uyandırıyor bende. Eski kentin ortasında **Stephansdom** Alanı'ndayım. Karşımda, göğü delen çan kuleleriyle ünlü katedral. Öbür Avrupa kentlerindeki gotik katedrallerde pek rastlanmayan renkli çatısıyla ilk bakışta ilgimi çekiyor. **Mozar** 1782'de burada, binlerce mumun ışığında evlenmiş **Konstans Weber**'le. İmparatorluk saraylarının eşsiz bestecisi, baba zoruyla başarıyı tanımış, daha doğrusu başarıyı tatmış bu dahi çocuk yirmi altısındaymış evlendiğinde. Babasına yazdığı bir mektuptan tören sırasında ağladığını, **"mutluluktan yumuşacık ağladığını"** öğreniyoruz. Ama mutluluğu uzun sürmeyecek, başka kadınların, çoğu kez de fahişelerin koynunda arayacaktır avuntuyu.

Singerstrasse'ye sapıyorum. Sokak boyunca taş yapılar sıralanıyor. Az ilerde sağda **Deutscherdenkirche**'nin gotik duvarlarını geride bırakıp kentin çevre bulvarlarına doğru yürüyorum. Hava soğuk. Havada kar sessizliği var. Birden küçük, karanlık bir avluda buluyorum kendimi. Yukardaki katlara çıkan merdivenin yanına bir levha çakılmış: **"Mozart 16 Mart - 2 Mayıs 1781 tarihleri arasında burada oturdu."** Karanlıkta bekliyorum bir süre. Belki bir piyano çalınır ya da bir keman titretir sessizliği. Ne var ki hiçbir ezgi, bir tek nota bile duyulmuyor. Avluyu boydan boya geçip bir başka avluya, oradan da bir üçüncü avluya çıkıyorum. Sefertası gibi iç içe geçmiş bu sessiz avlularda Mozart'ın müziği yankılanmıyor artık. Derken Singerstrasse'de buluyorum kendimi. Sokağın bitimine yakın, bir başka levha daha var, **Pigaro-Haus**'un tam karşısında: **"Mozart 1784-1787 yılları arasında bu evin ilk katında oturdu."** Demek ki ilk kez 17. yüzyıldan kalma bu eski evin odalarında duyuldu **"Figaro'nun Düğünü"**ndeki flüt.

Seilerstütte'den sola dönüyorum. Himmelpfortgasse. Ne tuhaf adlar! Soğuk, yabancı... Savoie Pren-

si'nin kışlık sarayı çıkıyor karşıma. Sonra sağa sapıyorum, Rauhensteingasse'ye. Sekiz numarada bir levha daha: "**Mozarthaus.**" Mozart bu evde ölmüş, otuz beş yaşında. Milos Forman'ın filmini anımsıyorum. Ünlü bestecinin soğuk bir kış gecesinde ısınmak için karısıyla dans edişi geliyor aklıma. Çocukluğu, uçarı sevinci, mutluluk çığlıkları geliyor. Sonra, şöminesinde ateş yanmayan bir evin yoksulluğunda görüyorum onu. Konstans'ın bırakıp gittiği yatakta tek başına. Beti benzi uçmuş, uzak bir yalnızlık inmiş gözlerine. **Requiem**'i bestelerken titriyor. Ölümün soğuk dokunuşunu duyumsuyor nota kâğıtlarına her eğilişinde. Ve ölüm her gün bir torba altınla çalıyor kapısını. Başında siyah şapkasıyla karlı Viyana gecesinin içinden çıkıp geliyor. Kendi cenaze töreni için bir müzik besteletiyor ona.

Ardından hiç kimsenin yürümediği bir tabut biçimini alan ölümün peşindeyim. Merdivenleri inip sokağa birlikte çıkıyoruz. Tahta kapı ardımızdan gıcırtılarla kapanıyor. **Ballgasse**'de yürüyoruz. Belki yıllar var aramızda, belki bir gün. Musa çeşmesinin suyu donmuş. Bir sokak lambasının ışığı vuruyor mermer yontuya. Musa'nın yüzünü, sakallarından sarkan buzları aydınlatıyor. Bir zaman olmuş, o da yaşamış. Mozart'dan yıllar, yüzyıllar önce.

Fiyatlar 1987'de de resmi enflasyon rakamlarını yalanladı

Zam rekoru kâğıtta

24 aralık

Ekonomi Servisi — Piyasadaki fiyatlar, 1987 içinde de resmi istatistiklerin gösterdiği enflasyon rakamlarını yalanlamayı sürdürdü. Çarşı pazar kendi kurallarına göre fiyatlarını enflasyonun resmen ölçülen oranının üzerine çıkartırken, şampiyonluk gazete kâğıdında kaldı.

Geçen yıl yüzde 108'lik fiyat artışı ile zam şampiyonu olan jilet, bu yıl gazete kâğıdı ile giriştiği yarışta az farkla yenik çıktı, ancak ikincilik koltuğunu da kimseye bırakmadı. Geçen yılın başında tonu 266 bin lira olan gazete kâğıdının fiyatı 1987 sonunda tam yüzde 225.5'lik artışla 600 bin liraya ulaştı. Geçen yılın rekortmeni jilet ise az farkla, yüzde 218.1'lik fiyat artışıyla ikinci oldu. Kâğıt fiyatlarındaki yüzde 225.5'lik artış, gazetelerin satış fiyatlarına ise 1987 içinde yüzde 150 oranında yansıdı.

Araştırma çerçevesine aldığımız mallar arasında pet şişe suyu, kola, ilaç, şeker gibi talebi yüksek malların fiyatlarındaki artışlar yüzde 100 dolayında gerçekleşti. Örneğin, şişe suyun fiyatı 250 liradan 450 liraya kadar çıkarken, aydınlatmanın vazgeçilmez unsuru ampulün fiyatındaki artış da yüzde 116.6 oldu.

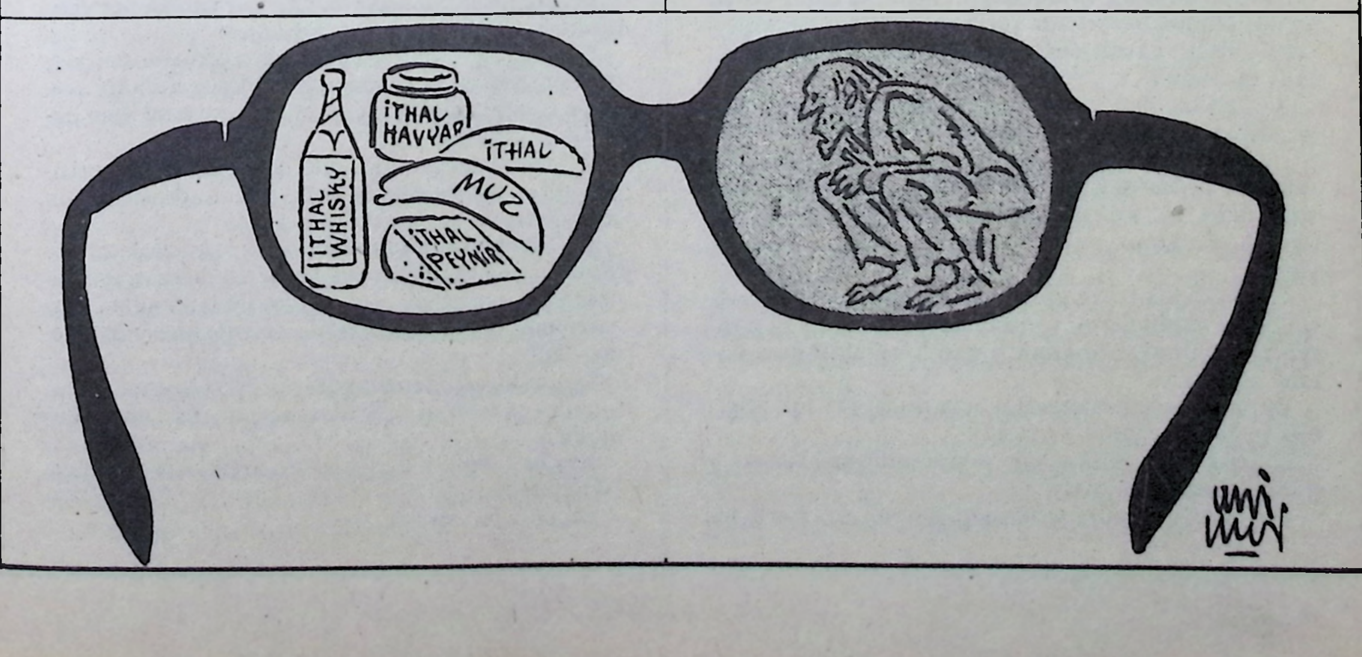
Bu arada, çeşitli dayanıklı tüketim malları, inşaat malzemeleri gibi mal gruplarındaki fiyatların da önemli ölçüde yükseldiği görüldü. Örneğin ITT 56 ekran TV'nin fiyatı 398 bin liradan 648 bin liraya, musluğun fiyatı da 3 bin 600 liradan 5 bin 750 liraya çıktı.

Fiyat artışlarında çarpıcı bir gelişme de ekmekte görüldü. Halkın beslenmede en çok kullandığı ekmeğin fiyatı yüzde 50'lik resmi enflasyon rakamlarını da geride bırakarak bir yılda yüzde 62.5 yükselerek 130 liraya çıktı. Ekmek kadar yaygın kullanımı olmasa da et fiyatlarındaki artış da aynı dönem içinde yüzde 60'ı buldu.

En çok kullanılan ilaçlar arasında sayılan aspirinin fiyatı da geçen yıl sonundan bugüne kadar yüzde 68.4 artarak 278 liraya çıktı. Yine yaygın olarak kullanılan Tetra adlı ilaçtaki bir yıllık fiyat artışı da yüzde 79.5'e ulaştı.

Fiyat artışları sıralamasında geçen yıl son sıralarda yer alan, şeker, çay gibi gıda ürünlerinin fiyatlarındaki 1987 artışı ise yüksek oranda seyretti. Şekerin fiyatı bir yılda yüzde 80 artarken, çaydaki fiyat artışı da yüzde 50 olarak gerçekleşti.

Zamlarını "**rutin**" duruma getiren otomobilciler de, ortalama fiyat artışlarının gerisinde kalmadılar. 1986'da zam oranlarını yüzde 40'lı rakamlarda tutan otomobil üreticileri, bu yıl enflasyonun gerisinde kalmadıklarını ispatlarcasına, fiyat artışlarını yüzde 50'li rakamlara çıkardılar.

Kalp krizini önleyen diyet...

ERDAL ATABEK

Kalp krizini önleyen diyet var mı? Varsa, bu diyet nasıl yapılır? Bu soruların yanıtını merak etmeyenimiz yoktur. Aslında, bu sorunun yanıtı da çoğumuzun aklında biraz belirli, biraz belirsiz vardır. Ancak, durum "net" olarak nedir? Bu yazımızın konusu bu.

Önce, "kalp krizi" deyiminden ne anlıyoruz? Bu nedenle anlatmak istediğimiz, kalbi besleyen koroner damarların aterosklerozuna bağlı "kalp krizi"dir. Koroner yetmezliği ve kalbi besleyen damarların tıkanmasına bağlı olan "akut myokart infarktüsü" sözünü ettiğimiz hastalıklar.

• Kalbimizi besleyen damarların aterosklerozuyla (damarların sertleşmesi), beslenme arasında doğrudan bir ilişki var mıdır?

• Bu sorunun yanıtı "evet"tir. Kalbi besleyen damarların aterosklerozuyla beslenme arasında açık bir ilişki bulunduğu anlaşılmıştır.

• Ateroz yapıcı (aterojen) beslenmenin özellikleri nelerdir? Beslenme biçimi nasıl değiştirilirse ateroz oluşumunun önlenmesi olasıdır?

• Bunların bilinmesi çok önemlidir. Bunları bilirsek ve uygularsak, kalp krizi tehlikesini azaltmamız -bilimsel olarak- olanaklıdır. Yok bildiğimiz gibi gidersek, "atın ölümü arpadan olsun" anlayışıyla kötü beslenmeyi sürdürürsek, suçu başka şeylerde aramayalım.

Bu beslenme biçimini şöyle açıklayabiliriz:

1. Kolesterol oranı yüksek besinlerin alınmaması ya da az alınması gereklidir. Kolesterol oranı yüksek besinlerin alımıyla, damarların aterozu arasında doğrudan bir ilişki vardır.

2. Kolesterol, hangi besinlerde yüksek, hangi besinlerde düşüktür?

Sık yediğimiz besinlerden kolesterol oranı yüksek besinler şunlardır:

Tereyağı, yumurtanın sarısı, yağlı etler, beyin, böbrek, karaciğer, yürek, tavuk katısı.

Sık yediğimiz besinlerden kolesterol oranı düşük besinler şunlardır:

Beyazpeynir, yoğurt, süt, yumurtanın akı (sıfır), tavuk eti, balıklar, yağsız etler, bitkisel besinler (sıfır).

Dikkat edilecek nokta şudur: Aşırı kilomuz olmasa da, günlük kalori alımınız normal olsa da, kolesterol oranı yüksek besinlerin alımının ateroz yapıcı etki taşıdığıdır.

3. Günlük alınan yağ miktarının fazlalığı ateroz yapıcıdır, azlığı aterozu önleyicidir.

Günlük alınan yağ miktarı, sadece kullandığımız görünür yağlar değildir. Bu yağ miktarının içinde, besinlerdeki yağ, pişirirken bizim koyduğumuz yağ, salatayla aldığımız yağ gibi bütün yağların toplamı vardır.

Günlük alınan yağ miktarını azaltmak demek, yağsız besin maddelerini yemek, koyduğumuz yağ miktarını azaltmak, aldığımız yağın bütününü hesaplamak demektir.

Bunu kabaca hesaplamak için mutfakta tükettiğimiz yağa bakmanız gerekir.

Harcadığınız günlük yağı yarıya indiriniz. Kazançlı çıkacak olan sizsiniz.

4. Aldığınız yağın miktarını azaltmak da yeterli değildir. Aldığınız yağın türü de ateroz bakımından çok önemlidir.

Bazı yağların içinde, çoklu doymuş yağ asitlerinin oranı fazladır. Bu yağlar ateroz yapıcı yağlardır. Hangileri böyledir?

Tereyağı, et yağları, yumurta sarısının yağları, kümes hayvanlarının yağı, hindistancevizi yağı, katı margarinler böyle yağlardır.

Çoklu doymamış yağ asitlerinin oranı fazla yağlar ise, ateroz yapımına yol açmamaktadır. Bu yağlar hangileridir?

Ayçiçek yağı, pamuk yağı, soya yağı, mısır yağı. Yani bitkisel sıvı yağlar.

Zeytinyağı ikisinin arası etki yapar.

Yağları bu bakımdan -olumludan olumsuza doğru- sıralarsak:

Bitkisel sıvı yağlar.
Zeytinyağı.
Tereyağı.
Margarinler.
İç yağı.

Unutmayalım ki, yağsız et yediğimiz zaman bile bu etin içinde bir miktar yağ olacaktır. Günlük yağ miktarını azaltmak sanıldığından daha çok dikkat ister.

Daha az yağ, daha az yağ, daha az yağ. Kural bu.

5. Yenilen et miktarının azaltılması gereklidir.

Çalışmalar ortaya koymuştur ki, hayvansal proteinlerin fazla alımının da ateroz yapıcı etkisi vardır. Bu bakımdan, kırk yaşından sonra, hayvansal protein alımının azaltılması gereklidir. Yaş ilerledikçe bu kısıtlama daha da arttırılmalıdır.

Hayvansal protein kaynakları: Etler, peynirler, hayvan iç organları, yumurta gibi besinlerdir.

6. Alınan şeker miktarının yüksek olması da ateroz yapıcıdır.

Bu bakımdan, alınan günlük şeker miktarının da azaltılması gerekmektedir.

7. Lifli besinlerle beslenmek, ateroz yapıcı etkiyi azaltmaktadır.

Lifli besinler demek de, ekmek yerken kepekli ekmeğin yeğlenmesi, sebze alımının arttırılması demektir.

Lifli besinlerin bu etkisinden yararlanmak hem kolaydır hem de son derece doğrudur.

8. Alınan C vitamini miktarının arttırılması, aterozu önleyici etki yapmaktadır. Günlük besinler arasında C vitamini yüksek besinlere yer vermek bu bakımdan yararlıdır.

9. İçilen kahve miktarında fazlalık, aterozu arttırıcı etki yapar. Bu bakımdan bir gün içinde içilen kahve miktarının az olması yararlıdır.

10. Toplam kalorinin azaltılması, aşırı kiloların eritilmesi, gerektiğinden fazla besin alınmaması da aterozun önlenmesinde yardımcıdır. Bu bakımdan, beslenmenin kalori açısından da denetlenmesinin önemi vardır.

Bu on kural, aterozun önlenmesi, oluşmuş durumunda gerilemesi açısından önemli beslenme kuralıdır.

Böylece, sağlıklı beslenmenin özellikleri de ortaya çıkmaktadır.

Daha azları sıralarsak:

Kolesterol, yağ, hayvansal besin, şeker, kahve, kalori.

Daha çokları sıralarsak:

Sebze, salata, meyve, yoğurt, C vitamini.

Daha az hayvansal besin, daha çok bitkisel besin.

Unutmayalım ki, doğru beslenmek, sağlığımızla birinci derecede ilgilidir. Sağlığımızı, ağız tadımıza, alışkanlıklarımıza, ikramlara kurban etmeyelim.

Kalp krizini önlemeye yardımcı beslenme biçimine eklemelerimiz, bize sağlığımızı kazandıracaktır.

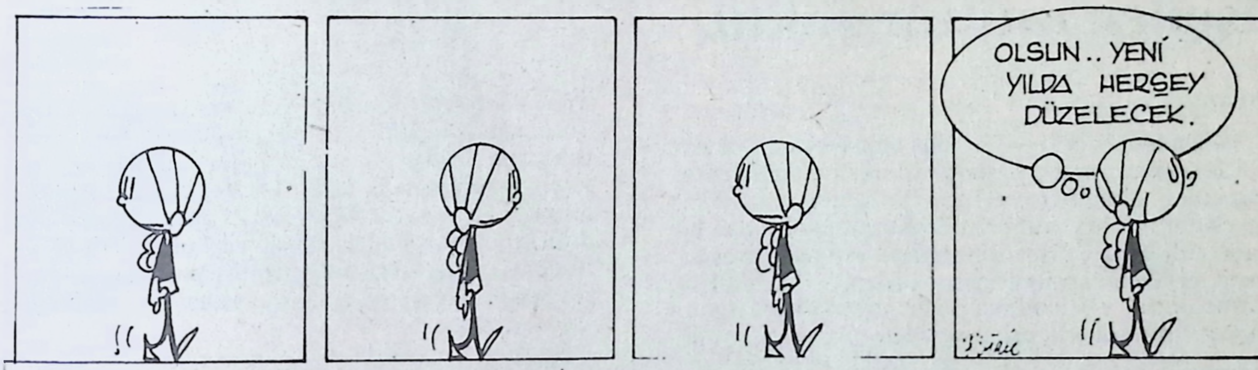
Bunlar da, sigarayı bırakmak, streslerden uzaklaşmak, hareket etmektir.

— Sigara, damarların büzülmesine yol açmaktadır. Sigaranın aterozun oluşmasına etkisi anlaşılmıştır.

— Streslerin de çeşitli etkileri dikkati çekmektedir. Olabildiğince streslerden kurtulmayı başarmak önemlidir.

— Hareketsizlik aterozu arttırmaktadır. Bu bakımdan günlük hayat akışı içinde belirli bir hareketliliği sağlamak sağlık açısından gereklidir.

Sağlımızın -hiç değilse bir bölümü- bizim elimizdedir. Bunu düşünürsek iyi ederiz. Sağlıklı yaşam, biraz da akıllı yaşamdır.

Özal hakem oldu, raylı tüpgeçit-metro ertelendi, 3. köprü İngilizlere

Dalan: 2 DPT: 0

KEMAL KÜÇÜK / *24 aralık*

İstanbul'un kentiçi ulaşımını paralı otoyollara dayandırmak isteyen Belediye Başkanı Bedrettin Dalan'la raylı sistemi savunan DPT arasındaki kavgayı, Başbakan Özal'ın desteği ile Dalan kazandı. DPT'nin raylı tüpgeçidin yapımını kolaylaştırmak için, tüpgeçitle birlikte ihale edilmesini ısrarla istediği 3. Boğaziçi köprüsü, Dalan'ın baskısı ve Başbakan'ın kararı ile Boğazaltı raylı tüpgeçidi ihalesinden ayrılarak, tek başına ihaleye çıkarıldı. Bedrettin Dalan, "3. köprüyü herhalde 60 milyon dolar krediyi hediye eden İngilizlere vereceğiz, en iyi teklif onların" dedi. Saatte 60 bin kişi taşıyacağı için eski DPT Müsteşarı **Yusuf Bozkurt Özal**'ın gözdesi olan Kadıköy - Üsküdar - Sirkeci - Yenikapı arasındaki raylı tüpgeçidin yapımı ise 5 yıl sonraya ertelendi.

Devlet Planlama Teşkilatı uzmanları ile arasındaki trilyonluk yatırım kavgasında Dalan'ın kazanması iki noktada toplanıyor:

1- Dalan, 3. Boğaziçi köprüsü ve kentiçi otoyollarının (Essen Planı) ihalesini DPT'nin uzun süre karşı çıkmasına karşı tek başına uygulamaya koyabiliyor.

2- DPT'nin isteği, ancak Dalan'ın karşı çıktığı Boğazaltı raylı tüpgeçit ve metro projeleri erteleniyor.

Göreve geldiği günlerde ilk yapacağı işlerden birinin Levent - Yenikapı metrosu olduğunu belirten Başkan Dalan, aradan iki yıl geçtikten sonra pahalı olduğunu ileri sürerek metrodan vazgeçti. İstanbul için düşünülen metro sistemini bir yana iterek otoyol projelerine ağırlık vermeye başladı.

Dalan-DPT savaşı şöyle gelişti:

Projesi hazır metro ve tüpgeçit, Dalan'ın otoyolları ve köprüsünü engelleyecekti. Dalan otoyol ve 3. köprüyü, Boğazaltındaki oto tüpgeçitle desteklemek istiyordu. Oto tüpgeçit için ön anlaşma bile yapmıştı. Projeler savaşında, arabulucu Başbakan Özal'dı ve Dalan, Başbakandan gelen **"Projeler yarı yarıya indirilsin ve birleştirilsin"** önerisini kabul etti. Böylece DPT'in metrosu gidiyor, tüp raylı geçidi kalıyor, Dalan'ın oto tüpgeçit fikri yerine DPT'nin raylı tüpgeçidi kabul ediliyor, raylı tüpgeçide karşı da 3. köprü ve kentiçi otoyolları planı taviz olarak verilmiş görünüyordu. Her iki projenin yarı yarıya birleştirilmesi basına **"dev proje"** olarak tanıtılıyor, aslında ikisi de kendi içinde bir bütün olan raylı ve karayoluna dayanan bu sistemlerin birleştirilmesinin bir anlamı taşımadığı uzmanlar ve Dalan tarafından biliniyordu.

İşte bu noktada DPT ile pazarlığa oturan Dalan ekibi DPT'nin bir önerisini derhal kabul etti.

DPT raylı tüpgeçidin yapımı için 3. köprüyü Dalan'a bir taviz olarak verirken gerekçe olarak, yabancı işleticilere fazla gelmeyecek olan raylı tüpgeçidin yapımını kolaylaştırmak için, kârlı olan üçüncü köprüyle birlikte bir paket halinde tek bir ihaleye çıkarılmasını istiyordu.

Dalan ve ekibi bu öneriyi hemen kabul etti. Çünkü her iki projeyi birden kabul edecek yabancı şirket yoktu, ama köprü için İngilizler hazırdı. Oto tüpgeçit için de Fransız Bouygues hazırdı, ama raylı tüpgeçide yanaşmıyorlardı.

Dalan, belirli bir süre içinde iki projeye birden yabancı firma gelmeyince, DPT'ye **"Görüyorsunuz, hiçbiri olmuyor, onun için 3. köprü derhal yapılmalı"** diyor ve Başbakanı da razı etmeyi başarıyordu.
Burada önemli olan saatte 60 bin kişi taşıyarak iki yaka arasındaki trafik sorununu ortadan kaldıracak raylı tüpgeçit geçişinin, köprüye tercih edilmesiydi. Ama tüpgeçit yapıldığında 3. köprünün **"anlamsızlığı"** tartışma gündemine gelebilecek ve Esen Planı'nın öngördüğü kentiçi otoyolunun yapımı da tehlikeye girebilecekti. Tüpgeçit için devletin 300 milyar liralık bir para bulması gerekiyordu. Ama köprü için devlet hiç para vermeyecekti. Başbakan **"300 milyarı şimdi bulamayız"** diyerek geçen ay DPT'ye köprü ve raylı tüpgeçit ihalelerinin birbirinden ayrılmasını istedi ve Dalan'ın istediği gibi köprü ve kentiçi otoyolun tek başına ihale edilme aşamasına geldi. Böylece DPT'nin "dev projesi" suya düştü.

Lokavtı kaldıran ambarları, belediye mühürledi

İşçiler mühür söktü

26 aralık

İş-Sendika Servisi — Topkapı ambarlarında lokavtı kaldırarak çalışmaya başlayan 61 nakliye ambarı dün ruhsatları olmadığı gerekçesi ile Zeytinburnu Belediyesi tarafından mühürlendi. Kurulduklarından bu yana ruhsatsız çalışan ambarların mühürlenmesini, kendileri ile anlaşmış olmaları nedeni ile bir cezalandırma olarak nitelendiren işçiler ve sendikacılar mühürleri sökerek ambarları yeniden çalışmaya açtılar.

Lokavtı kaldıran ambarların mühürlenmesi işçiler - işverenler - belediye zabıtası ve çevik kuvvet sürtüşmesine yol açtı. Mühürleme işlemi, işçiler ambarlardan uzaklaştırılarak gerçekleştirildi. Çevik kuvvetin gönderilmesinden valiliğin haberdar olmadığı, İstanbul Merkez Belediye ile Zeytinburnu Belediyesi'nin devreye girdikleri öğrenildi. Daha sonra olay Tümtis Sendikası tarafından Türk-İş aracılığı ile İçişleri Bakanlığı'na ve valiliğe ulaştırılınca olayı değerlendirmek üzere olağanüstü hal yönetimi vilayette bir toplantı yaptı. Başka depoların mühürlenmesi sürdürülürken işçilerin mühür sökmesine çevik kuvvet ve belediye zabıtasından müdahale olmadı.

Tümtis Sendikası, hükümet ve belediyelerin grev kırıcı her tür girişimi yaptıklarını, grevleri kıramayınca da kendileri ile anlaşmaya varmış olan işverenleri cezalandırma yoluna gittiklerini açıkladı. Zeytinburnu Belediye Başkanı **Muzaffer Çavuşoğlu** suçlamaları reddederek işyerlerinin ruhsatsız olduğu için encümen kararı ile mühürlediğini söyledi.

Tümtis, 16 eylülde İstanbul nakliye ambarlarında 35 işyerinde grev uygulamış, 17 eylül günü ise işveren sendikası Nak-İş 104 işyerinde lokavt yapmıştır. Bu lokavta Topkapı'daki tüm diğer ambarlar da yasadışı destek lokavtı ile katılmışlardı. Aradan geçen süre içinde Tümtis grevde direnmiş, işverenlerin bir bölümünün ortak oldukları bir şirket için belediyeler başka yerlerden nakil işlemlerini sürdürmek üzere yer tahsis etmişlerdi. Belediyelerin ve işverenlerin yasadışı ve grev kırıcı çalışmalar yaptıkları iddiası ile Tümtis tarafından çeşitli müdahaleler olmuş, karşılıklı davalar açılmıştı. Bu arada Tümtis bazı işverenlerle tek tek görüşerek anlaşma yapmaya başlamıştı.

1.5 ay kadar önce sendika ile anlaşmaya vararak nakliye işlerine başlayan bir kısım işyerleri, ruhsatları olmadığı gerekçesi ile Zeytinburnu Belediyesi tarafından mühürlenmişlerdi. Bunun üzerine Tümtis ve işverenler belediye uygulamasına yasadışı grev kırıcı eylem iddiası ile itiraz etmişler, uygulama da durdurulmuştu. Aradan geçen süre içinde Tümtis'in görüşerek özel anlaşma ile toplusözleşme yaptığı işyerleri artmıştı. Düne kadar 18'i yasal lokavtın uygulandığı diğerleri dayanışma lokavtı yapmış bulunan 61 iş yerinde anlaşmaya varılmış ve nakliye başlamıştı. İşveren Sendikası Nak-İş yapılan anlaşmaların iptali için dava açmıştı.

Dün sabah 4 kamyon dolusu çevik kuvvete mensup polis ile 100'ü aşkın belediye zabıtası, nakliye ambarlarını çembere aldı. Grev ve lokavtın kalkmış bulunduğu 61 ambarın Zeytinburnu Belediyesi encümen kararı gereği mühürleneceği bildirildi. Ambarlarda çalışan işçiler, grevci işçiler ve olay yerine gelen Tümtis Sendikası yöneticileri grev kırıcı olarak niteledikleri bu karara karşı, işverenlerle birlikte itiraz ettiler. Ancak görevlileri uygulamadan vazgeçiremediler. Bir saate yakın süren tartışmalar sonunda, işçiler ambarlar çevresinden çevik kuvvet ve zabıta zoru ile uzaklaştırılarak işyerleri tek tek mühürlenmeye başlandı.

Bu arada bir işçi arada kalarak yaralandı. İşçiler bayılan yaralı arkadaşlarının belediyeye ait araçla hastaneye kaldırmasına izin vermeyerek başka bir araçla hastaneye kaldırdılar. Zonguldak Ekspres işvereni **Enver Aksoy** mühürleme işlemini gerçekleştiren görevlilerden yazılı bir belge istedi. Uygulamanın yasal olmadığını, teslim edemeyeceği mallardan ötürü sorumlu olacağını bildirdi. Yazılı belge verilmeyince de işyerini terk etmeyi reddetti. Kendisi içinde olduğu halde işyeri mühürlendi.

İşçiler çatışmaya yol açmadan olay yerlerinden uzaklaştırılmaya uydular. Ancak mühürlenme işlemi bitip polis ve zabıta çekildikçe, mühürlenen işyerlerini tek tek açmaya, mühürleri koparmaya başladılar. Böylece bir yandan mühürleme işlemi devam ederken bir yandan da polis ve zabıtanın önünde mühürlerin koparılması eylemi başladı. Bu olaylar, tartışmalar saat 13.30'a kadar sürdü. İşyerine mühürlenmiş olan işveren de işçiler tarafından 5 dakika sonra mühür sökülerek kurtarılırken, saat 14'e kadar bütün işyerleri yeniden mühürleri sökülmüş olarak çalışır duruma getirildi.

Olaylar gelişirken Tümtis yetkilileri, belediyeler, valilik, İçişleri Bakanlığı, Çalışma Bakanlığı ve Türk-İş dahil tüm ilgili ve resmi yetkililerle görüştüler. İs-

ARİF KEMAL
RED TÜRKÜLERİ II
Tüm plakçılarda
Güner Plak ve Kervan Tel: 527 33 93 - 526 15 49

Cumhuriyet

Üniversiteye hazırlamada iddialıyız
KAVRAM
DERSANESİ
Sömestr Kursları 25 Ocak
Merkez: 527 91 11 Şehzadebaşı: 522 77 74
Bakırköy: 572 60 74 Kars: 2019

64. Yıl; Sayı: 22751 Kurucusu: Yunus Nadi 250 TL. (KDV dahil) 26 Aralık 1987 Cumartesi

Hükümet programı dün Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde okundu

Özal'ın pembe programı

CÜNEYT ARCAYÜREK yazıyor

Pusula Çankaya'yı Gösteriyor

ANKARA — Başbakanımızın hükümet programını "kutsal eyleyip" grubundan görkemli alkışlar alarak kürsüden ayrılmasından önceki saatlerde muhalefet kulisinde "pazarlıksız gerilim" yaşanıyordu.

Muhalefet, sonuç alamayacağını bile bile pazartesi başlayacak program görüşmelerinde sözcülerine sınırsız süre tanınmasını istemeye hazırlanmıştı. Oysa muhalefet yeni TBMM başkanımızın "yukarıdan esinlenecegi 'mutlu süreye' uygun karşı koymaya" bu isteği geri çevireceğini pekâlâ biliyordu. Muhalefetin yapmak istediği, pazarlık kapısını açmaktı. Bu saatlik süre

(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

TBMM BAŞKANLIK DİVANI OLUŞTU 13. Sayfada

GÜVENOYLAMASI ÇARŞAMBAYA — Başbakan Turgut Özal tarafından dün okunan hükümet programı, Mecliste pazartesi günü görüşülecek.

Kartelleşmeyi önleyici tedbirler alınacak. İthalat, tüketicinin korunması ve enflasyonla mücadelede etkin olarak kullanılacak.

Serbest faiz ve kur sistemine geçilecek. Türk Lirası'nın konvertibl olması gerçekleştirilecek.

Yıllık ihracat 20 milyar dolara, turizm gelirleri 5 milyar dolara çıkarılacak.

Yeni TV kanalları devreye girecek, kablo TV ve modern teknolojinin her yeni ürünü yurdumuzda da gecikmesiz tatbikata sokulacaktır.

Tarım arazisinin miras yoluyla parçalanması önlenecektir.

Enerji sorunu olmayan, altyapısı sürekli düzelen sanayimiz, önümüzdeki 5 yılda daha büyük bir hamle içerisinde olacaktır.

Süper emeklilik uygulamasında ortaya çıkan sorunlar için gerekli tedbirler alınacaktır.

Sağlık sigortası sistemi gerçekleştirilecektir.

YÖK Kanunu, günün şartlarına göre değiştirilecek.

Belediye ve Köy kanunları değiştirilerek mahalli idarelerin daha da güçlenmesi temin edilecektir.

Türk edebiyatını ve sanatını dünyada tanıtmak için yazarlarımızın eserleri yabancı dillerde yayımlanacaktır.

Eşit işe eşit ücret verilmesi, sosyal adalet anlayışımızın icabıdır.

Hukuk ve ceza sistemi değiştirilecek.

ABD ile dostluk ve ittifak ilişkilerimizi geliştirmeye kararlıyız.

Yunanistan ile diyalog tesis etmek için şimdiye kadar olduğu gibi teşebbüslerimizi devam ettireceğiz.

8. Sayfada

İNÖNÜ HÜKÜMET PROGRAMINI DEĞERLENDİRDİ 8. Sayfada

Merkez Bankası uygulama esaslarını belirledi

Serbest kur bahara

NASIL İŞLEYECEK?

1 İlk aşamada dolar, Alman Markı ve İsviçre Frangı serbest bırakılacak. Bankalar ve döviz büfeleri, taleplerini Merkez Bankası'na iletecek.
2 Merkez Bankası, bu talepleri ve bunların en cazip olanlarını bilgisayar aracılığıyla tüm banka ve sistemine duyuracak.
3 Piyasada işlem en az 50 bin dolar üzerinden yapılabilecek. Küsurat kullanılmayarak ve 50 bin doların katları geçerli olacak.
4 Alım satım işlemini gerçekleştirecek banka ve kuruluşlar birbirlerini bilmeyecekler. İşlemlerde muhatap Merkez Bankası olacak.
5 Kurlar arz ve talebe göre belirlenecek, Merkez Bankası bağlayıcı kur ilan etmeyecek. Banka ve büfeler, kendi gişe kurlarını serbestçe belirleyebilecekler. Ancak Merkez Bankası, halkı aydınlatmak için bir gün önceki döviz ve o günkü tahmini kuru açıklayacak. 13. Sayfada

Hedef ikinci adamlık ve yeni bakanlıklar

ANAP'ta kongre yarışı başladı

ANAP'taki "muhafazakâr" ve "hareketçi" eğilimler 13 nisana kadar yapılması gereken Büyük Kongre'den güçlü çıkmak için yoğun bir kulis çalışmasına girdiler. Kongre'ye ağırlığını koyan eğilim, hem arttırılacağı açıklanan bakanlıklarda, hem de "ikinci adamlık" konusunda söz sahibi olacak.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — ANAP'ta çeşitli eğilimdeki gruplar yeni kabinenin oluşmasından sonra en geç 13 Nisan 1988 tarihine dek yapılması gereken büyük kongre hazırlıklarını hızlandırdılar.

ANAP'ta hareketçi, muhafazakâr ve liberal eğilimdeki gruplar yeni kabineden duydukları hoşnutsuzluk çerçevesinde birleşiyorlar. Buna karşılık Özal'ın parti içinde Bakanlar Kurulu listesinden hoşnut olmayanlara, "Yeni kabine değişikliği bekleyin" yolunda öneride bulunduğu belirtiliyor.

ANAP Genel Başkan Başyardımcısı Mehmet Keçeciler ile Genel Başkan Başdanışmanı Mustafa Taşar Büyük Kongre'den güçlü çıkmak için yoğun bir kulis çalışmasına girdiler. 1988 yılının nisan ayının ikinci haftasında toplanması gereken ikinci ANAP kongresi, arttırılacağı belirtilen bakanlık sayısının, bakanların kimliklerini belirleyeceği gibi "ikinci adamlık" düğümünü de çözüme

(Arkası Sa. 11, Sü. 3'te)

ANKARA'dan
YALÇIN DOĞAN

Başkanlık Kongresi

ANKARA — Meclis koridorları "partililerin hücumuna uğramış" durumda. Özellikle ANAP koridoru "partililerle ağzına kadar dolu".

Ancak bu doluluk geçmiş döneme göre bir fark var. Elbet, gelenler arasında "iş bulma, işyeri yaptırma ve benzeri" gibi istekleri sıralayanlar yine eksik değil. Ama, buna rağmen "dönen kulis" bu istekleri aşarak bambaşka bir noktada yoğunlaşıyor.

"Kongre hazırlığında."

Meclis'te dinci kanadın önde gelen ismi Mehmet Keçeciler'in çevresi "partililerle sarılı". Keçeciler de karşılaştığı herkesle tek tek konuşuyor, görüşüyor ve kabine kuruluşu arasındaki olaylar sonrasında sanki "nitelik sıçramasına" uğruyor.

"Galip sayılır bu yolda mağlup"

Keçeciler'in böylesine yoğun faaliyeti ANAP içinde "beklenmeyen bir ittifak" gündeme getiriyor.

"Hareketçilerle liberallerin kutsal ittifakı" ANAP'ı yeni dengelere sokuyor. Hareketçi kanat partinin "yükünü" omuzluyor. Ama, görev dağılımında aynı kanat geriye düşüyor. Liberaller görev üstleniyor, ama parti içinde etkisiz kalıyor. Dolayısıyla, hareketçilerle liberalleri birleştiren ortak soru birden bire su üstüne çıkıyor.

(Arkası Sa. 11, Sü. 5'te)

SHP'de iç sorunlar ön planda

Sağlar: Binici'yi tanımıyordum

İZMİR'DEN HİKMET ÇETİNKAYA

Sağlar-Binici tanışması...

SHP Genel Merkezi'nin avukatı olan M. Şerif Felekoğlu, yakın akrabası İlhami Binici'yi önce Fikri Sağlar'ın dayısı eski İçel Belediye Başkanı Kaya Mutlu ile, daha sonra da Fikri Sağlar'la görüştürdü. 13. Sayfada

Hasan Fehmi Güneş, seçimlerde işadamı Sakıp Sabancı'dan örgüt adına 10 milyon lira alındığını söyledi. İnönü, bu tür yardımlara karşı olmadığını belirtti.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — SHP grubunda Bingöl Milletvekili İlhami Binici konusu ile Sakıp Sabancı'nın seçim yardımı gündeme geldi. Genel Sekreter Fikri Sağlar, milletvekili Binici'nin genel merkez ve İçel örgütüne yardım ettiği iddialarının gerçek dışı olduğunu söyledi. Sabancı'dan seçim yardımı aldığı öne sürülen İstanbul Milletvekili Hasan

(Arkası Sa. 11, Sü. 5'te)

[illegible] — Lokavt kararını kaldırarak çalışmaya başlayan 61 ambarın belediye tarafından mühürlenmesini önlemek isteyen işçiler, çevik kuvvet polisleriyle göğüs göğüse geldiler. Herhangi bir olaya meydan vermeden geri çekilen işçiler daha sonra belediyenin mühürlerini söktüler.

Lokavtı kaldıran ambarları, belediye mühürledi

İşçiler mühür söktü

İşçilerle anlaşıp karşılıklı olarak grev ve lokavtı kaldıran 61 nakliye ambarı, dün Zeytinburnu Belediyesi tarafından ruhsatsız oldukları gerekçesiyle mühürlendi. Mühürleme işlemi sürerken işçiler ve sendikacılar mühürleri sökerek ambarları çalışmaya açtılar.

İş-Sendika Servisi — Topkapı ambarlarında lokavtı kaldırarak çalışmaya başlayan 61 nakliye ambarı dün ruhsatları olmadığı gerekçesi ile Zeytinburnu Belediyesi tarafından mühürlendi. Kurulduklarından bu yana ruhsatsız çalışan ambarların mühürlenmesini, kendileri ile anlaşmış olmaları nedeni ile bir cezalandırma olarak nitelendiren işçiler ve sendikacılar mühürleri sökerek ambarları yeniden çalışmaya açtılar.

Lokavtı kaldıran ambarların mühürlenmesi işçiler - işverenler - belediye zabıtası ve çevik kuvvet sürtüşmesine yol açtı. Mühürleme işlemi, işçiler ambarlardan uzaklaştırılarak gerçekleştirildi. Çevik kuvvetin gönderilmesinden Valiliğin haberdar olmadığı, İstanbul Merkez Belediye ile Zeytinburnu Belediyesi'nin devreye girdikleri öğrenildi. Daha sonra olay Tümtis Sendikası tarafından Türk-İş aracılığı ile İçişleri Bakanlığı'na ve Valiliğe ulaştırılınca olayı değerlendirmek üzere olağanüstü hal yönetimi vilayette bir toplantı yaptı. Başka depoların mühürlenmesi sürdürülürken işçilerin mühür sökmesine çevik kuvvet ve belediye zabıtasından müdahale olmadı.

Tümtis Sendikası, hükümet ve belediyelerin grev karşıtı her tür girişimi yaptıklarını grevleri

(Arkası Sa. 13, Sü. 3'te)

Batı Şeria ve Gazze olayları ABD'de de protesto edildi

600 Filistinli tutuklandı

Suriye'deki en büyük mülteci kampı Yarmuk'ta düzenlenen yürüyüşte, 50 bin kişi İsrail'i protesto etti. FKÖ lideri Arafat, ölü, yaralı ve tutuklu sayısının İsrail tarafından küçük gösterildiğini söyledi. Arafat'a göre ölü sayısı 62, tutuklu sayısı ise 6 bin dolayında.

Dış Haberler Servisi — İsrail işgali altındaki Batı Şeria ve Gazze şeridinde, Filistinliler ile İsrail askerleri arasındaki çatışmalara, İsrail askerlerinin sivil halka ateş açmasına protesto ve tepkiler sürüyor. İsrail hükümeti olaylar sırasında 600 Filistinlinin tutuklandığını açıklarken FKÖ lideri Yaser Arafat ölü, yaralı ve tutuklu sayısının İsrail tarafından saklandığını bildirdi.

Batı Şeria ve Gazze'de en az 22 kişinin ölümüyle sonuçlanan olaylar dün, Suriye'deki en büyük Filistin mülteci kampı Yarmuk'ta düzenlenen ve 50.000 kişinin katıldığı yürüyüşle protesto edildi. Suriye'ye turist olarak gelen bazı İranlıların da yürüyüşe katıldıkları, yürüyüş sırasında göstericilerin, "Direnen Filistinliler arkanızdayız" gibi sloganlar attıkları bildiriliyor. Suriye hükümeti de BM Güvenlik Konseyi'nde, İsrail'in şiddetle eleştirilmesini öngören karar tasarısına oy kullanmayan ABD yönetimini kınadı. Suriye hükümetinin yayın organı Tişrin gazetesi ise, ABD'yi İsrail'i korumak ve destek lemekle suçladı.

Batı Şeria ve Gazze'de, İsrail'in Filistin halkıyla çatışması ve sivillere ateş açması, ABD'nin Chicago ve New York eyaletlerinde de protesto edildi. New York'ta, St. Patrick Katedrali önünde toplanan yaklaşık 100

(Arkası Sa. 13, Sü. 2'de)

6 kamyon 1 TIR 4 otobüs

28 ölü 72 yaralı

Yurdun çeşitli yerlerindeki kazaların en büyüğü Kırşehir'de meydana geldi. Görgü tanıklarına göre yarışan iki otobüs önce birbiriyle çarpıştı. Daha sonra başka bir otobüs ve bir TIR da kaza yapan araçlara çarptı, 14 kişi öldü 59 kişi yaralandı. Sağlık Bakanlığı, Kırşehir'e 9 ambulans 2 pratisyen 3 beyin cerrahı 2 ortopedi uzmanı ve sağlık görevlisi gönderdi. 11. Sayfada

Sinema Günleri '88

40 ülkeden sürpriz filmler

13 günlük maraton: Uluslararası 7. İstanbul Sinema Günleri, 4-17 nisan tarihleri arasında yapılacak. 40 ülke sinemasından örneklerin yer alacağı Sinema Günleri'nde filmler 7 ayrı salonda gösterilecek.

Kültür Servisi — Uluslararası İstanbul Sinema Günleri'nin yedincisi, 4-17 nisan tarihleri arasında gerçekleştirilecek. Yaklaşık 40 ülke sinemasından örneklerin yer alacağı Sinema Günleri'nde film gösterileri, Beyoğlu çevresinde bulunan yedi ayrı salonda sunulacak.

Bu yıl "Uluslararası Altın Lale Film Yarışması"na 19 film katılacak. Yarışmada Türkiye'yi, Ömer Kavur'un "Gece Yolculuğu" adlı son filmi

(Arkası Sa. 8, Sü. 7'de)

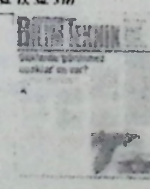
Uğur Mumcu 3. kez 'Dorukta'

İstanbul Haber Servisi — Nokta dergisinin her yıl okurları arasında düzenlediği "Doruktakiler" anketi sonuçlandı. Yazarımız Uğur Mumcu, basın dalında üçüncü kez ödül aldı. Dereceye alanlara ödülleri [illegible] verildi.

Nokta okurlarının seçtiği 1987'nin "Doruktakiler"i şöyle:

Basın dalında Uğur Mumcu, TV dalında M. Ali Birand - Ali Kırca,

(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

Bilim Teknik, Bugün ve her cumartesi Cumhuriyet'le birlikte

Döviz ve Demokrasi...

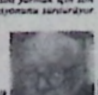
İnsanımızın daha mutlu yaşayabilmesi için ekonomik büyüme bir önkoşul niteliği taşır. Ülkeyi büyüme rayına oturtarak bu alanda süreklilik sağlayabilmenin yolu ise "döviz"den geçer. Bu açıdan, "kendi dövizini kendisi üreten" bir ekonomik yapıya sahip olmanın önemi yadsınamaz. Bir siyasal iktidarın rengi ne olursa olsun ekonomiye bakışta bu temel kuralı gözetmekten başka çaresi yoktur. Modeli farklı olabilir, ancak son tahlilde ekonomik büyümeden vazgeçemeyeceğine göre bunun için gerekli "dövizi" sağlayabilmek birincil görevi olacaktır.

Başbakan Özal, bu sorunu öteden beri neredeyse ülkemizdeki tüm kötülüklerin kaynağı olarak görmektedir. Nitekim bu bakış açısı dün TBMM'de açıkladığı hükümet programında da dikkati çekiyor.

(Arkası Sa. 8, Sü. 3'te)

HASAN CEMAL

- **Afganistan'da kent savaşı** *Afgan birlikleri, Host kuşatmasını yarmak için son iki yılın en büyük operasyonunu sürdürüyor.* 3. Sayfa'da
- **TV'de Sinema** *Dedektiflerin dünyasını ti'ye alan keyifli bir film. "23 Numarada Cinayet" adlı filmde Alec Guinness, Peter Falk, Peter Sellers gibi ünlüler var. 4. Sayfa'da*

- **Simavi Vakfı Ödülü** *Sezi Ergun ve Zehra Kurtekin'e Simavi Vakfı Radyo-TV Ödülü'nü kazandıran program.* 3. Sayfada
- **Tek tip uygulamasına devam** *Adalet Bakanı Oltan Sungurlu, tek tip uygulamasını kaldırmayacaklarını belirtti ve tutuklu yakınlarına 'sabır' diledi. Orta Sayfa'da*
- **Dar gelirli sebzeden uzaklaştı** *Sırtları ezilen pazarcı ve manavlar, artık Hal'e daha az uğrar oldular.* Ekonomi'de
- **Atletizm** *Dünyaca tanınmış Fransız spor gazetesi L'Equipe atletizmde son on yılın Avrupa ve dünya klasmanını yayımladı. Türkiye Avrupa'da 24., dünyada 40. sırada.* Spor'da
- **Her yerde kar var** *Erken yağan kar İstanbulluları perişan ederken yurdun diğer bölümlerinde de yağışlı ve soğuk hava etkili oluyor.* Arka Sayfa'da

GÖZLEM
UĞUR MUMCU

Gösterge...

Sağlıklı bir ekonomik yapıda kredi sistemi şöyle işler: Banka özel sektöre kredi verir, özel sektör bu krediler ile işlerini çevirir, sonra da bu krediler bankalara geri ödenir.

Sağlıksız bir ekonomik yapıda bunun tersi olur. Özel sektör, ağır faiz yükü altında borçlandıkça borçlanır. Bankalardan alınan krediler ödenemez. Bankacılık dilinde bu kredi

(Arkası Sa. 13, Sü. 7'de)

tanbul Belediye Başkanı **Bedrettin Dalan** ile Zeytinburnu Belediye Başkanı Muzaffer Çavuşoğlu dışında kalan herkesin olaydan habersiz olduklarını bildirdikleri öğrenildi. Muzaffer Çavuşoğlu mühürleme kararı ve suçlamalara ilişkin sorularımızı yanıtlarken özetle şöyle dedi:

"Lokavt ve grev devam ettiği için kapalı olan işyerlerini mühürlememiz söz konusu olamaz. Açılan işyerlerini ihbar üzerine ve 1.5 ay önce alınmış encümen kararına göre ruhsatsız oldukları için mühürledik. O zaman da encümen kararlarını uygulamış açık işyerlerini mühürlemiştik. Ancak sendikanın grev kırıcılık suçlaması ve işyerlerin yazılı başvurusu üzerine kararımızın uygulamasını ertelemiştik. Daha sonra uygulamamızın grev kırıcılık olmadığı sonucuna vardık. Ruhsatsız bu işyerlerini mühürleme kararını uyguladım. Mühürlerin söküldüğünden haberimiz yok. Öğrenince savcılığa başvurup gerekli işlemin yapılmasını isteriz."

Olağanüstü Hal Kurulu toplantısı sonrası görüştüğümüz İstanbul Valisi **Nevzat Ayaz,** olayın tümü ile belediyeyi ilgilendirdiğine işaret etti. Belediyenin almış olduğu bir kararı uygulamak üzere emniyetten yardım istediğini ve bu nedenle olay yerinde polis bulunduğunu açıkladı. **"Biz de daha sonra bir kısım işyerlerinde mühürlerin sökülerek işyerlerinin çalışmaya açıldığını öğrenmiş bulunuyoruz. Ancak uygulama tamamen belediyeyi ilgilendiriyor. Belediyenin yasal yollarla müdahalesi sökülen mühürler için savcılığa başvurması gerekiyor"** dedi.

Radyasyon sanıkları

27 aralık

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Radyasyonlu çayların piyasaya sürülerek, **"halkın sağlığıyla oynandığı"** iddiaları soruşturma konusu oldu. Ankara Cumhuriyet Savcılığı, eski CHP Milletvekili **Çağlayan Ege**'nin suç duyurusunda bulunması üzerine, eski Sanayi ve Ticaret Bakanı **Cahit Aral,** eski Türkiye Atom Enerjisi Kurum eski Başkanı Prof. Dr. **Ahmet Yüksel Özemre** ile Çaykur eski Genel Müdürü **Yılmaz Telatar** hakkında, **"halkın sağlığıyla oynadıkları"** gerekçesiyle soruşturma başlattı.

Çağlayan Ege, çayda radyasyon olduğunun bilinmesine rağmen, bu çayların piyasaya sürüldüğüne ilişkin belgelerin basında yer alması üzerine, İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'na başvurarak, ilgililer hakkında suç duyurusunda bulundu. Ege, suç duyurusu dilekçesinde, bu yetkili kişilerin halkın sağlığıyla oynadıklarını öne sürdü. Ege, sorumlular hakkında dava açılmasını ve Türk Ceza Yasası'nın 240 ve 394. maddeleri uyarınca cezalandırılmalarını istedi. 240. madde, görevi kötüye kullanan memurun 1-3 yıl hapis, 394. madde ise **"halkın içeceği sulara, yiyeceği ve içeceği her çeşit maddeye zehir katarak veya bozarak umumun sıhhatini tehlikeye düşüren kişilerin"** 3-10 yıl arasında ağır hapis cezası ile cezalandırılmalarını öngörüyor.

Bu suç duyurusunun iletilmesi üzerine Ankara Cumhuriyet Savcı Yardımcısı **Nihat Arttıran,** soruşturma başlattı. Arttıran, Cahit Aral'ın yeniden milletvekili seçilip seçilmediğini soran yazılarına yanıtın gelmesinden sona Aral'la ilgili soruşturmanın durdurularak soruşturma evrakının dokunulmazlığının kaldırılması için, Adalet Bakanlığı aracılığıyla TBMM Başanlığı'na gönderileceğini söyledi.

15 ocakta yürürlüğe girecek maaş artışlarındaki kesin kararı Özal verecek

Memura net artış yüzde 25-30

27 aralık

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Memur maaşlarına yapılacak yılbaşı zammı ile ilgili olarak, Maliye Bakanlığı uzmanlarının değişik seçenekleri içeren bir çalışma yaptığı öğrenildi. Memur ve emekli maaşlarındaki net artışın, yüzde 25'in altında kalmayacağı bildirildi.

Katsayı ve yakacak yardımı konusundaki kesin kararı, Başbakan **Turgut Özal** verecek. Edinilen bilgiye göre 15 Ocak 1988'den geçerli olmak üzere uygulanacak yeni memur maaş katsayısı ve yakacak yardımı tutarları, yeni vergi düzenlemelerinin net maaşlara etkisi dikkate alınarak kesinleştirilecek. Yeni vergi düzenlemeleri çerçevesinde, arttırılması kesinlik kazanan aylık 6 bin lira tutarında asgari geçim indiriminin, net maaşlara yapacağı katkı oranında katsayı daha düşük tutulacak. Maliye ve Gümrük Bakanlığı uzmanlarından alınan bilgiye göre, asgari geçim indiriminin, net maaşlara yapacağı katkı oranında katsayı daha düşük tutulacak. Maliye ve Gümrük Bakanlığı uzmanlarından alınan bilgiye göre, asgari geçim indiriminin aylık tutarının 6 bin liradan, 18 veya 24 bin liraya çıkarılması düşünülüyor. Bu durumda, halen 40 bin lira olan yakacak yardımı 50 bin liraya yükseltilecek. Halen 70 olarak uygulanan maaş katsayısı da, 76 veya 77'ye çıkarılacak. Ayrıca halen 22 olan yan ödeme katsayısının da 24 veya 25'e çıkarılması düşünülüyor.

Maaş gösterge tablosunun düzenlenmesine ilişkin teknik çalışmaların da Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nca tamamlandığı bildirildi. Kanun hükmünde kararname ile yürürlüğe girecek olan yeni gösterge tablosunun, yılbaşından itibaren uygulanıp uygulanmaması konusunda henüz kesin bir karara varılmadı. Yeni gösterge tablosunun üst derecelerdeki memurlarla, teknik personelin maaşlarında daha yüksek artışlar öngördüğü, ancak genelde tüm göstergelerin arttırıldığı belirtildi. Yeni gösterge tablosunun 15 ocaktan itibaren uygulanmasına karar verilmesi halinde, katsayı aynen korunacak veya sadece 1-2 puan arttırılacak. Maliye ve Gümrük Bakanlığı yetkilileri, memur maaşlarına 1988 yılının ilk yarısı için yapılacak zammın, yeni vergi düzenlemeleri, gösterge tablosu, yakacak ve katsayı artışlarıyla birlikte ele alınmasının, düşünüldüğünü söylediler.

Verilen bilgiye göre öngörülen bütün düzenlemelerle, net maaşlarda yılın ilk altı ayı için yüzde 25-30 civarında bir artış sağlayacak. Yeni vergi düzenlemeleriyle yüzde 25'lik ilk dilim 3 milyondan 5 veya 6 milyon liraya çıkarılacak. Yetkililer, yıl içinde öngörülen enflasyon hızı ve fiyat gelişmeleri dikkate alınarak, temmuz ayında yine ikinci bir maaş zammı yapılacağını belirttiler.

Maliye ve Gümrük Bakanı Alptemoçin, dün geçici bütçe tasarısı üzerindeki eleştirileri yanıtlarken memur maaşlarında artışın hükümetin güven oyu almasından sonra gerçekleştirileceğini söyledi. Bu konudaki kararların yılbaşından önce açıklanacağını bildirdi.

Tahran'da İsrail'i protesto gösterisi

Dünya, İsrail'i kınıyor

27 aralık

Dış Haber Servisi — İsrail işgali altındaki Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nde, İsrail askerleri ile Filistinliler arasındaki çatışmalar şiddetini kaybederken, dünya ülkeleri İsrail'i kınamaya devam ediyorlar. Dün Küba ve Afrika, Asya ve Latin Amerika Halkları ile Dayanışma Örgütü yaptıkları açıklamalarla İsrail'i, Filistinlilere karşı tutumunu değiştirmeye çağırdılar ve olayları kınadılar. İran'ın dini lideri Humeyni ise, Müslüman ülkelere çağrıda bulunarak, Filistinlilere yardım edilmesini istedi.

Humeyni İran radyosundan yayımlanan mesajında, Filistinlileri katledildiğini ve başkalarının bu konuda sessiz kaldıklarını belirterek, **"Filistinli mücahitlere yardım etmekten kesinlikle kaçınmayız"** dedi.

İran radyosu, Tahran'da düzenlenen Filistinlilere destek yürüyüşüne İran Devlet Başkanı **Ali Hamaney** ile Meclis sözcüsü **Haşemi Rafsancani**'nin de katıldığını belirtti. Protesto gösterisinde binlerce kişinin başkent Tahran'da yürüdüğünü belirten radyo, yürüyüş sonunda 10 maddelik bir duyuru yayımlandığını ve bu duyuruda, FKÖ içindeki grupların **Hizbullah** örgütü ile işbirliği yapmalarının istendiği kaydedildi.

Bu arada Küba, işgal altındaki Filistin topraklarında İsrail'in izlediği politikanın **"siyonist soykırım"** olduğunu belirterek, saldırıları kınadı. Küba Dışişleri Bakanlığı'nın resmi **Granma** gazetesinde yayımlanan açıklamasında İsrail'in hiçbir ayırım yapmadan soykırım uyguladığı belirtildi ve Küba'nın Filistin halkı ile dayanışma içinde olduğu bildirildi.

Afrika, Asya ve Latin Amerika Halkları ile Dayanışma Örgütü de, İsrail'in Filistin halkına yönelik saldırılarını kınadı. Yayımlanan bildiride, İsrail'in bu saldırılara derhal son vermesi ve işgal altındaki topraklardan çekilmesi istendi.

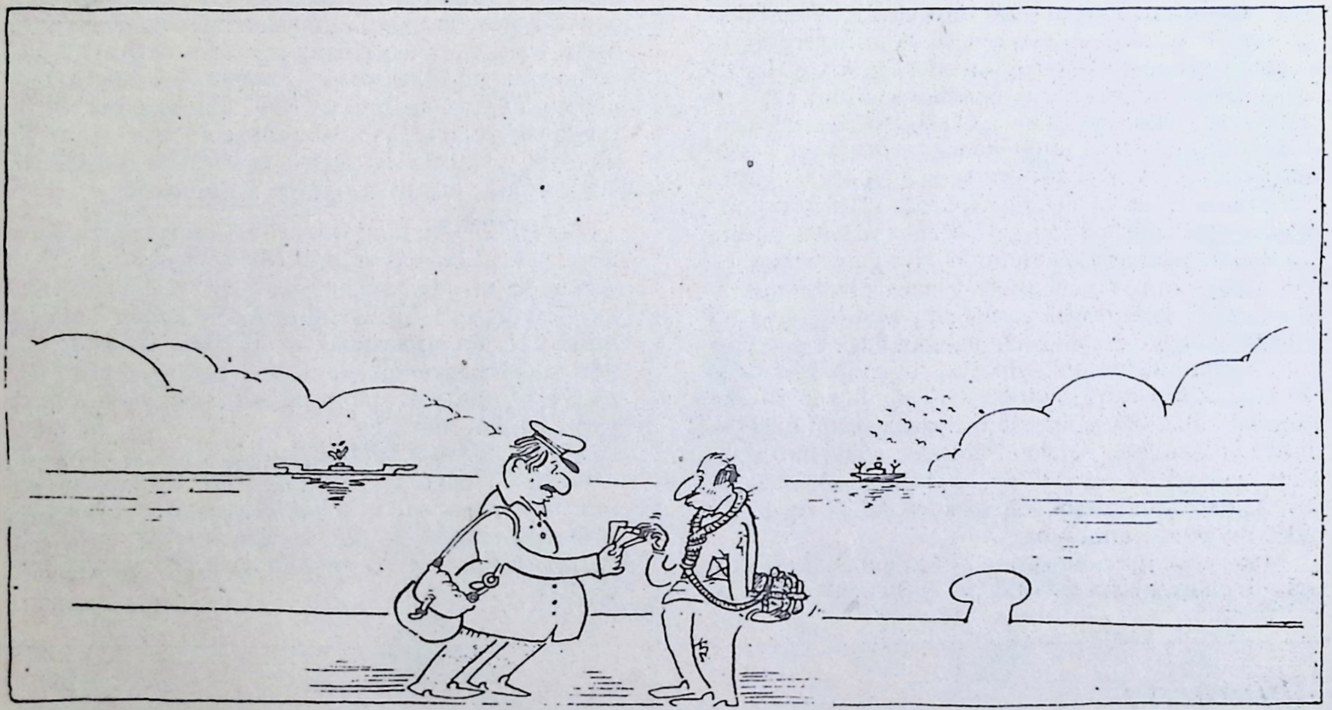
Hazine'den 810 milyar liralık bono

28 aralık

ANKARA (ANKA) — Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı 810 milyar liralık daha bono ihraç ediyor. İhraç tutarı 500 milyar lira olan 9 ay vadeli bonoların ihalesi 30 aralık tarihinde yapılacak. Bu tarihte satışa sunulacak olan miktar 200 milyar lira olarak belirlendi. Bonoların vade tarihi 6 ocaktan başlayacak.

Hazine ayrıca 310 milyar liralık 6 ay vadeli bono ile 25 milyar liralık 1.5 yıl vadeli tahvil ihraç etmeyi kararlaştırdı. Bonoların ihale tarihi 6 ocak, tahvillerin ihale tarihi 7 ocak olarak saptandı. Ancak ihracı kararlaştırılan bono ve tahvillerin, anılan tarihlerde ne kadarının satışa sunulacağı henüz belirlenmedi.

6 ocakta ihale edilecek olan ve vadesi 13 ocakta başlayacak 6 ay vadeli tahviller, daha önce 7 ekimde 9 ay vadeli olarak ihaleye çıkarılmış ve 140 milyar liralık satış gerçekleştirilmişti.

Sovyet ajansının yorumunda, İran'a karşı ilk kez görülmemiş derecede sert bir dil kullanıldı

TASS: Humeyni fanatik

28 aralık

Dış Haberler Servisi — Körfez savaşını sona erdirmeye yönelik diplomatik çabalar yoğunlaşırken, bir süredir İran'a silah ambargosu konulmasına eskisi kadar karşı çıkmadığı gözlemlenen SSCB'de TASS tarafından yayımlanan bir yorumda Tahran yönetimi ilk kez çok ağır bir dille eleştirildi. Körfez İşbirliği Konseyi üyesi ülkelerin liderlerinin zirve toplantısı yaptıkları Suudi Araistan başkenti Riyad'da yayımlanan gazeteler, TASS'ın yorumunu manşetten verirlerken, Moskova için olumlu ifadeler kullandılar. Riyad'a beklenmedik bir ziyaret yapan Suriye Dışişleri Bakan **Faruk Eş Şara** Suudi Arabistan Kralı **Fahd bin Abdülaziz**'e Suriye Devlet Başkanı **Hafız Esad**'ın bir mesajını iletti.

Basra Körfezi'ne kıyısı bulunan 6 Arap ülkesinin oluşturduğu Körfez İşbirliği Konseyi'nin (KİK), Riyad'da iki gündür süren 8. zirve toplantısında gündemin bir numaralı maddesini Körfez savaşı oluşturuyor. Toplantının açış konuşmasını yapan Kral Fahd, oldukça ılımlı bir dil kullanarak Irak ve İran'ı aralarındaki savaşı bir an önce sona erdirmeye, bu amaçla, İran'ı BM Güvenlik Konseyi'nin ateşkes kararına uymaya çağırdı.

Suudi Arabistan Kralı Fahd Bin Abdülaziz, Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) üyesi ülkelerin, sekiz yıldır devam eden İran-Irak arasındaki savaşı sona erdirmek için **"çalmadık kapı bırakmadıklarını"** ancak, bütün iyi niyet girişimlerinin, İran rejiminin katı tutumu yüzünden başarısızlığa uğradığını söyledi.

Suudi Arabistan Kralı, Körfez Savaşı'nın yarattığı tehlikenin, artık Kuveyt'e ve öteki komşu ülkele-

re yöneldiğini hatırlatarak, İran'a, daha önce yaptıkları gibi BM Güvenlik Konseyi'nin 598 sayılı kararını kabul etmesi için yeniden çağrıda bulunduklarını kaydetti.

Bu arada Körfez İşbirliği Konseyi zirvesi, iki anlamlı gelişmeyle birden olağan akışının üstünde bir hareketlilik kazandı. Bunlardan biri Suriye'den gelen beklenmedik mesaj, öbürü Sovyetler Birliği'nin resmi haber ajansı TASS tarafından yayımlanan bir yorumdu.

Suriye Dışişleri Bakanı Faruk Eş Şara daha geçen hafta başında Suudi Arabistan Veliaht Prensi **Abdullah Bin Abdülaziz**'in Şam'ı ziyaret etmesinin ardından Tahran'a gitmiş ve Suriye Devlet Başkanı Hafız Esad'ın bir mesajını İran Devlet Başkanı **Ali Hamaney**'e götürmüştü. Son üç gün içinde Tahran'dan ülkesine döndükten sonra Riyad'a önceden açıklanmayan bir ziyarette bulunan Faruk Eş Şara'nın, Kral Fahd'a iletilmek üzere getirdiği mesaj bir anda diplomatik çevrelerde dalgalanma yarattı.

Bir başka ilginç gelişme de TASS'ın tam da KİK zirvesi sırasına denk gelmesi hiç de rastlantı sayılmayan bir yorumuydu. AA'nın bildirdiğine göre, Suudi Arabistan'ın devlet denetimindeki gazetelerine manşet olan yorumda Tahran yönetimi, İran'ın ekonomik ve toplumsal sorunlarını çözmedeki **"kesin başarısızlıklarını"** örtbas etmek üzere savaşı sürdürmekte ısrarlı olmakla suçlandı.

TASS, **"fanatik bir inatçı"** olarak nitelediği Humeyni'nin ölümünün de savaşı sona erdirmeye yetmeyeceğini tam tersine Humeyni'den sonra yönetime gelecek olanların da ülkedeki büyük sorunları göğüslemek yerine savaşın sürdürülmesinden yana olacakları görüşünü savundu. Savaşın, **"dini politikacıların varlık nedeni haline geldiğini"** vurgulayan TASS, bu kişilerin **"komşu bir ülkenin yönetimini devirmek ve devrimi yaymak için yaptıkları kana susamış çağrıların dışında kendi halklarına hiçbir şey veremediklerini"** belirtti.

Sovyetler Birliği'nde savaşın başladığından bu yana geçen 7 yıl içinde İran hakkında yayımlanan bu **"en sert"** yorumu Suudi gazeteleri coşkulu bir biçimde desteklediler.

Takipsizlik kararına rağmen

Politzer ve Nikitin'in kitaplarına toplatma

29 Aralık

İstanbul Haber Servisi — Sol Yayınları tarafından yayımlanan **Nikitin**'in **"Ekonomi Politik"** ve **Politzer**'in **"Felsefenin Temel İlkeleri"** adlı kitapları haklarında Ankara adli makamlarının **"men-i muhakeme"** ve **"takipsizlik"** kararları bulunmasına karşın İzmir DGM, kitaplar hakkında toplatma kararı verdi. İzmir DGM tarafından verilen toplatma kararında Yar Yayınları'nın yayımladığı **"Marksizm-Leninizm Temel İlkeleri"** adlı kitap da yer alıyor.

İlk baskısını 1968 yılı nisan ayında yapan Ekonomik Politik adlı kitabın 6. ve son baskısı 1979 yılı şubat ayında Ankara'da yapıldı. Kitap hakkında Ankara Cumhuriyet Basın Savcılığı, 8 Temmuz 1987 tarihinde takipsizlik kararı verdi. Birinci baskısını 1970 yılında, sekizinci ve son baskısını ise 1979 yılında Ankara'da yapan Felsefenin Temel İlkeleri adlı kitap hakkında da Ankara 1. Sorgu Yargıçlığı tarafından 4 Temmuz 1970 tarihinde **"men-i muhakeme"** kararı verilmişti.

İzmir 4. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 20.5.1972 gün ve 1972/36 sayılı kararıyla, üç yüze yakın kitapla birlikte Sol Yayınları'nın 22 kitabı için de toplatma kararı verilmiş, bu kararın içinde Ekonomi Politik ve Felsefenin Temel İlkeleri adlı kitaplar yer almıştı. Yayınevi tarafından bir üst mahkeme olan İzmir 3. Asliye Ceza Mahkemesi'ne yapılan itiraz sonunda, bu mahkemenin 11.10.1973 gün ve 1973/130-6 sayılı ilamıyla yayınevinin 22 kitabı hakkında toplatma kararı kalktı. Dolayısıyla aynı yayınevinin çıkardığı Ekonomi Politik ve Felsefenin Temel İlkeleri adlı kitaplar hakkında da toplatma kararı kalkmış oldu. Toplatılan kitaplar 13 Kasım 1973 günü yayıncı **İlhan Erdost**'un da imzaladığı bir tutanakla Avukat Halit Çelenk'e Ankara Adliye Emanet Deposu'ndan teslim edildi.

İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin 13.11.1987 gün ve 55 sayıyla Felsefenin Temel İlkeleri ve Ekonomi Politik haklarında aldığı toplatma kararları, yayımcı **Muzaffer İlhan Erdost** tarafından şöyle değerlendirildi:

"Bu karar hukuksal temelden yoksundur. Bir kez, Basın Yasası gereğince altı ay içerisinde (şimdi 1 yıl içerisinde) **haklarında dava açılmayan yayınlar hakkında, zaman aşımı nedeniyle takibat yapılamaz. Kitapların son baskı tarihleri 1979'dur, aradan sekiz yıl geçmiştir.**

İkincisi, bu kitaplar hakkında takipsizlik ve men-i muhakeme kararları vardır. Bu nedenle de haklarında yeniden takibat açılması veya toplatılması hukuken olanaksızdır.

Üçüncü olarak, kitapların basım yerleri Ankara'dır. Konu, Ankara Basın Savcılığı'nın konusudur. Böyle bir kararın hukuki temeli yoktur."

Yargıç Karahan'ın ilginç yorumu

'Basit dövme işkence sayılmaz'

TURAN YILMAZ *30 aralık*

ANKARA — İşkence sanığı polisleri yargılayan mahkeme, **"basit dövme"**'nin işkence olmayacağına karar verdi. İşkence tanımına yeni bir yaklaşım getiren Yenimahalle 1. Asliye Ceza Mahkemesi Yargıcı **Ali Karahan,** bir eylemin işkence sayılabilmesi için

en az **"10-15 günlük doktor raporu alınmasının zorunlu"** olduğuna karar verdi. Yargıç Karahan, işkence sanığı iki polis memurunu daha sonra beraat ettirdi.

Yargıç Ali Karahan bu kararını, Öğretmen Dünyası Yayınları sahibi **Ayhan Sarıhan'**m, gözaltına alındığı Ankara Emniyet Müdürlüğü Siyasi Şubesi'nde işkence gördüğü şeklindeki iddiaları üzerine açılan davada verdi. Karahan'ın Öğretmenler Dünyası dergisinde yer alan iddialarını suç duyurusu kabul eden Yenimahalle Savcılığı, Siyasi Şube polis memurlarından **Ali Kaymakçı** ve **Mustafa Özcihan** hakkında Türk Ceza Yasası'nın 245. maddesi uyarınca 3 ay ile 3 yıl arasında hapis cezasına çarptırılmaları istemiyle dava açtı.

Siyasi Şube'de kaldığı 20 gün süresince işkence gördüğünü öne süren Sarıhan ile birlikte aynı nezarethaneyi paylaşan **Zekai Ünal'**ın tanıklık yaptığı duruşmada Ayhan Sarıhan'ın sorgu için götürüldükten sonra **"ağzı-burnu kan içinde, yara bere içinde"** getirildiğini, bu arada bir de dişinin kırıldığını öne sürdü. Zekai Ünal, kendisine de işkence yapıldığını ileri sürdü. Ayhan Sarıhan'ın **"beni doktor hiç muayene etmeden rapor verdi"** şeklindeki sözleri anımsatılınca Ünal, Yenimahalle Hükümet Tabipliği'nde kendisine de muayene edilmeden rapor verildiğini öne sürerek **"Halen işkence izleri duruyor, buna rağmen sağlam raporu verildi"** dedi.

Yargıç Karahan, o tarihte nezarethanede bulunan tanığın da **"polisten şikâyetçi olması gereken takımdan"** olduğunu belirterek işkenceye ilişkin anlatımlarını kanıt olarak kabul etmedi. Karahan, beraat kararı verdiği gerekçeli kararında ise Yargıtay içtihatlarına göre işkence suçunun oluşması için basit bir dövmenin yeterli olmayıp, en azından 10-15 günü geçecek derecede rapor alınmasının zorunlu olduğu görüşüne yer verdi.

Cumhuriyet muhabirinin görüşlerine başvurduğu ceza avukatları, Yargıtay'ın böyle bir kararının bulunmadığını savunurlarken Yargıç Karahan ise **"O zaman lazım olmuş, kitapları karıştırıp bulmuşuz ve kullanmışız"** dedi. Karahan, bu kararın tarih ve numarasının sorulması üzerine ise **"Yılbaşı öncesinde işlerimiz yoğun olduğu için şimdi bulamam, ama uygun bir zamanda araştırırız"** şeklinde cevap verdi.

Migros'da işbaşı

31 aralık

İş-Sendika Servisi — Migros'un İstanbul'un çeşitli semtlerindeki 29 mağazası ile Topkapı Maltepe'deki merkezi ve deposunda dün grev pankartları indirilirken, toplusözleşme bazı işçilerin tepkisine yol açtı.

Tarafların önceki akşam yaptıkları görüşmelerde anlaşma sağlamalarının ardından grevciler dün sabah Migros merkezinde toplandılar. Tez-Koop-İş yöneticilerinin toplusözleşme konusunda işçilere bilgi vermelerinden sonra tartışmalar çıktı. İşçilerin bir kısmı çalışma koşullarına ilişkin bazı maddelere itiraz ederken, özellikle şoförler toplusözleşmede yükleme boşaltma işleri için kendilerine yardımcı verilmesi konusunda açık bir hükmün yer almamasını eleştirdiler. Migros'ta çalışan 46 şoför adına söz alan bir işçi toplusözleşmede işverenin "gerekirse" yardımcı vereceğinin belirtildiğini, bunun yeterli olmadığını savunarak işbaşı yapılmamasını istedi. Başlangıçta oldukça sert olan tepkiler işçilerin gruplar halinde ve zaman zaman da sendika yöneticilerinin katıldığı değerlendirmelerinin ardından kısmen yatıştı. Migros işçileri topluca işbaşı yapma kararıyla Migros merkezinden ayrıldılar. Migros Genel Müdürü Uğur Çatbaş, mağazalarda boya, badana ve temizlik işlerinin yapılacağını, ardından da malların yenilenerek mağazaların yeni yılın ilk haftasında hizmete açılacağını bildirdi. Çatbaş, yeni toplusözleşme ile Migros'ta ortalama aylıkların işçilere doğrudan ödenen sosyal yardımlarla birlikte 1 Mayıs 1987'den itibaren 365 bin 250, 1 Mayıs 1988'den itibaren de 510 bin liraya ulaşacağını bildirdi.

Samet Aslan intihar etti

31 aralık

AĞRI (Cumhuriyet) — Papa suikastıyla ilgili olarak Roma'da açılan ikinci davaya adı karışan ülkücü **Samet Aslan**, tutuklu bulunduğu Ağrı Cezaevi'nde intihar etti. Ağrı Cumhuriyet Savcı Yardımcısı **Hüseyin Kaya**, Samet Aslan'ın dün saat 15.30 sıralarında cezaevi tuvaletinde ölü olarak bulunduğunu, yapılan soruşturma ve otopsi sonucu ölümünün boğaza çarşaf sarmak suretiyle meydana geldiğini söyledi.

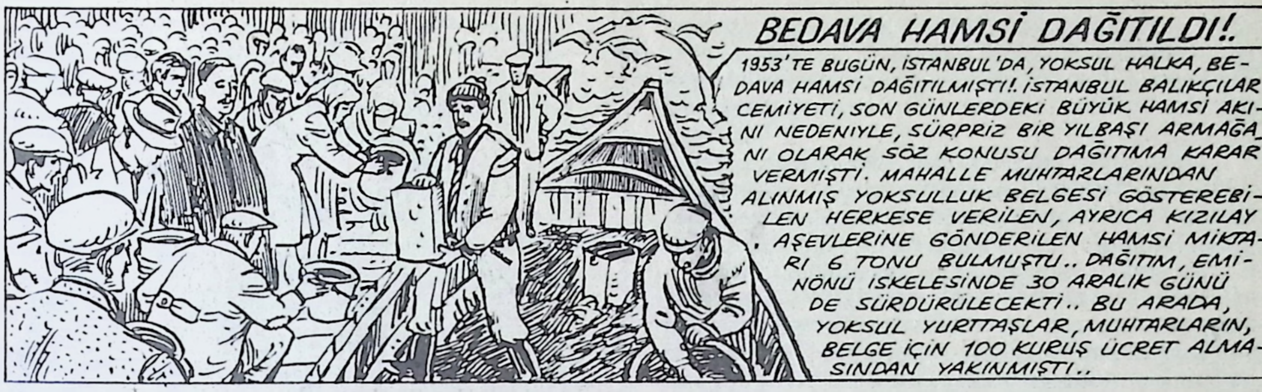
Samet Aslan, 2.5 yıl kadar önce Hollanda'da Papa suikastinde kullanılan silahın seri numarasıdan bir sonraki numarayı taşıyan bir silah bulundurduğu gerekçesiyle yakalanmış ve ruhsatsız silah taşımaktan hüküm giymişti.

12 Eylül öncesi Ağrı ve çevresinde çeşitli ideolojik amaçlı eylemlere katılmak ve adam öldürmekten sanık olarak aranan Samet Aslan'ın iadesi istenmiş, Adalet Bakanlığı'nın bu isteği Hollanda yetkili makamlarınca reddedilmişti. Bunun üzerine Samet Aslan hakkında uluslararası arama ve tutuklama müzekkeresi **"kırmızı bülten"** çıkartılarak Hollanda dışındaki Interpol üyesi ülkelere dağıtılmıştı.

Samet Aslan, Pişmanlık Yasası'ndan yararlanmak için 19 Temmuz 1987 günü kendi isteği ile ile Türkiye'ye dönmüş, Ankara Esenboğa Havaalanı'nda gözaltına alınarak yargılanmak üzere Ağrı'ya götürülmüştü.

Ağrı'da ilk kez 29 Temmuz 1987 günü yargıç karşısına çıkan Samet Aslan, hakkındaki iddiaları reddetmişti.

Samet Aslan en son önceki günkü duruşmasına katılmıştı. Bu duruşmayı izlemek üzere gelen kız kardeşlerini **"Buraya niye geldiniz"** şeklinde azarlayan Samet Aslan'ın intiharı ile Papa suikasti davasındaki gize bir halka daha eklenmiş oldu.

Doğramacı yeniden YÖK Başkanı

31 aralık

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığı'na **Prof. İhsan Doğramacı** dört yıl süreyle yeniden atandı. Bu arada kurulun 24 üyesinden 11'i de dört yıllık bir görev süresi için yeniden belirlendi.

Cumhurbaşkanı **Kenan Evren** Prof. Doğramacı'yı kurul başkanlığına getirirken Prof. **Ömer Yiğitbaş** ve **Abdullah Asım İğneciler**'i de YÖK üyeliklerine atadı.

Yüksek Öğrenim Kanunu'nun iki maddesini değiştiren kararnameye göre YÖK'ün 24 üyesi Cumhurbaşkanı'nın 7, Bakanlar Kurulu'nun 7, Genelkurmay Başkanlığı'nın 1, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın 2 ve Üniversitelerarası Kurul'un belirlediği 7 üyeden oluşuyor. Ayrıca Bakanlar Kurulu'nca belirlenen **Kutlu Savaş, Yener Dinçmen, Erdoğan Öner**, MGSB'ce belirlenen **Doç. Dr. İhsan Sezal**, Üniversitelararası Kurul'ca belirlenen Prof. **Nüvit Kodallı**, Prof. **Altan Günalp**, Prof. **Cemil Şenvar** ve Prof. **Zeynep Korkmaz**'ın üyelikleri de Cumhurbaşkanı'nca onaylandı

'Yeniden Doğmak' yayından kalktı

31 aralık

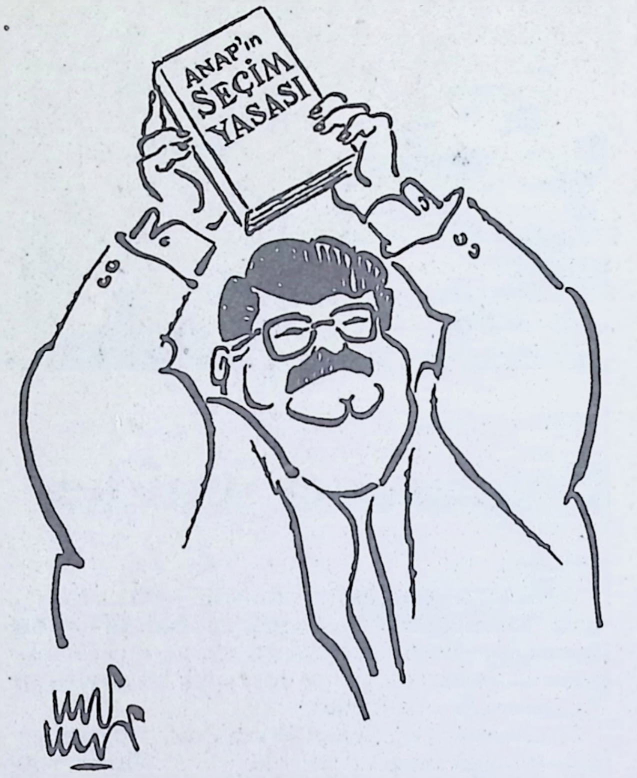
ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türk ve Bulgar hükümetleri arasında sorun yaratan ve çeşitli pazarlıklara neden olduğu öne sürülen **"Yeniden Doğmak"** adlı dizinin geri kalan bölümleri yayımlanmayacak. TRT yetkilileri dizinin üçüncü bölümünün yayımlanmaması için pazar günü kendilerine emir geldiğini, dizinin tekrar yayına konulması için **"emir beklediklerini"** söylediler. Dizinin yayından kaldırılmasının nedeni ise bugün açıklanacak. TRT'den sorumlu Devlet Bakanı **Adnan Kahveci, "herkesi tatmin edecek"** açıklamanın bugün yapılacağını söyledi.

Dizinin, Sofya ile Ankara arasında bir pazarlık unsuru olduğuna ilişkin görüşler artarken, Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü **İnal Batu**, dün yine konu hakkında bilgisi olmadığını yineledi.

Diziyle ilgili pazarlık konusunda üzerinde durulan varşayımlar arasında ilk sırayı diziye konu olan **Aysel Özgür** ve Bulgaristan'daki diğer Türk çocuklarının ailelerine teslim edilmesi yer alıyor. Pazarlık konusu olabileceği belirtilen konular arasında Sofya'nın Dünya Halter Şampiyonu **Naim Süleymanoğlu'**nun Seul Olimpiyatları'na katılmasına bir engel çıkarmaması ile Naim'in ailesinin Türkiye'ye gönde-

rilmesi de bulunuyor. Şubat ayında yapılması beklenen Balkan Dışişleri Bakanları Konferansı'nda, Türkiye ile Bulgaristan'ın karşılıklı olarak daha yumuşak bir tutum takınmalarının da görüşüldüğü öne sürülüyor.

Pazar günü yayımlanması beklenirken, yerini **"Mavi Ay"** adlı polisiye diziyi bırakan ve Bulgaristan'da Türklere karşı yürütülen baskıyı anlatan **"Yeniden Doğmak"** adlı dizinin bir süredir neden olduğu tartışmalar henüz açıklık kazanmadı. TRT Genel Müdürü **Tunca Toskay**, yapabilecekleri açıklamayı pazar gecesi yaptıklarını ve dizinin yayından kaldırılmasının nedeninin **"teknik arıza"** olduğunun belirtildiğini dile getirirken, üst düzey bir TRT yetkilisi, aynı gün kendilerine gelen bir emirle diziyi yayından kaldırmak zorunda kaldıklarını bildirdi. Aynı yetkili, dizinin üçüncü bölümünün pazar günü yüzde 95 olasılıkla yayımlanmayacağını ve diğer bölümlerin de ekrana gelmeyeceğini belirterek, **"Bu konuda garanti veremem. Yeniden emir gelirse yayımlarız"** dedi. **"Teknik arıza"** gerekçesinin TRT'nin yapabileceği tek resmi açıklama olduğunu kaydeden TRT yetkilisi, **"Teknik arıza giderildi mi?"** sorusunu, **"Teknik arıza mı vardı. Dizi yayından kaldırıldı"** diye yanıtladı. TRT yetkilisi, Bulgar baskılarına ilişkin **"Belene"** adlı dizinin yayımlanıp yayımlanmayacağının ise **"belli olmadığını"** söyledi. Yetkili, **"Onun yayınına daha epey zaman var"** dedi.

Tehlikeli Rabıtalar

YALÇIN DOĞAN *31 aralık*

ANKARA — Suudi Arabistan'da yaşayan *Korkut Özal,* her sabah ayağında *"bermuda şortuyla"* tenis oynuyor. Eşi ise *"tesettüre uygun mayosuyla"* havuza giriyor.

Korkut Özal'ın tenisteki rakibi *"Suudi sarayından bir soylu."* Suudi soylusu *"forehand"* gösteriyor, yani sert ve puana yönelik bir vuruş. Korkut Özal soluna yatıyor, sağından bir *"backhand"* çıkartıyor. Yani geriden açılan bir vuruşla karşılık veriyor. Güçlü ve uzun bir vuruş.

Top Ankara'da Milli Savunma Bakanlığı'na düşüyor.

Evet, Suudi Arabistan'daki Türkiye Büyükelçisi *Ercan Vuralhan* Milli Savunma Bakanlığı'na atanıyor.

Türkiye'nin Suudi Arabistan Büyükelçisi Ercan Vuralhan *"neden"* Milli Savunma Bakanlığı'na atanıyor?.. Biraz hayal gücümüzü zorlayalım...

Riyad'a büyükelçi olduktan sonra Vuralhan ile *"Suudi sarayı ilişkileri"* tahminlerin üstünde gelişiyor. Vuralhan'a, Özal'ın güveni *"tam"*. Suudi sarayından da Vuralhan'a *"tam not"* veriliyor. Karşılıklı güven Vuralhan'ın da *"hayal gücünü zorluyor"*.

Örneğin, Suudi Arabistan, Başbakan Özal'ın *"Gerçekleştirmek istediği en büyük amaçlardan biri olan Savunma Sanayii Fonu'na neden katkıda bulunmasın?"* Suudilerde para bol. Türkiye'ye ise teknolojik transfer bol. Para Suudilerden, teknoloji Amerika'dan, ortak yapım Türkiye'de... Taa yıllar öncesine dayanan bu senaryoyu bu kez Türkiye neden gerçekleştirmesin?..

İşte, Vuralhan büyükelçi iken bu projenin *"olabilirliğini kanıtlamak"* üzere Riyad-Ankara bağlantısını sıklaştırıyor. Ancak burada çözüme kavuşması gereken soru şu: *"Suudiler parayı ne karşılığı verecek?"*

Bunun yanıtı Riyad'dan geliyor. *"Türkiye, Suudi Arabistan'a asker yardımında bulunabilir."* Örneğin, eğitim amacıyla pilot gönderebilir. Örneğin, *"savaş misyonerleri"* tipinde asker gönderebilir. Zaten Riyad'in büyük bir korkulu rüyası değil mi şu İran?.. Zaten Humeyni, *"İran'daki İslam devrimini Körfez ülkelerine ihraç etme politikası"* izlemiyor mu?.. Evet, öyle. O halde Riyad buna karşı, kendi güvenliğini güçlendirmek üzere *"Türkiye'den gönderilecek savaş misyonerlerine bel bağlayamaz mı?"* Kısaca, Türkiye asker gönderemez mi Suudi Arabistan'a?..

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası çok açık. *"Sınır ötesine asker göndermek anayasaya aykırı"*. Üstelik, Ankara'nın böyle bir tavrı, Ortadoğu dengelerini altüst etmekle kalmaz, Türkiye'yi de *"tehlikeli rabıtanın eşiğine"* getirir.

Kaldı ki Türkiye'de hiçbir siyasal iktidar, *"Bir başka ülkenin güvenliğini sağlamak amacıyla böyle bir maceraya atılamaz"*. Böyle bir girişim, kim olursa olsun, o siyasal iktidarın ömrünü noktalar. *"Bir başka ülkeye, o ülkenin güvenliğini sağlamak üzere asker göndermek!.."*

Başbakan Özal *"Suudilerin, Savunma Sanayi Fonu'na katkıda bulunmalarını"* istiyor. Ama bunun karşılığında *'asker göndermek gibi"* *altmış yıllık cumhuriyet tarihinin altını üstüne getirecek, ülke içinde ve bölgede nasıl sonuçlar yaratacağı hiç tahmin edilemeyecek "maceraların"* dışında kalıyor.

Ne var ki Suudiler bu formülü öylesine benimsiyor ki, örneğin geçen aylarda Türkiye'yi resmen ziyaret eden Suudi Arabistan Hava Kuvvetleri Komutanı, bir ara ağzında bu formülü evirip çeviriyor. Yok, bizimkilerden pek ses yok.

"Asker göndermek", bir anlamda *"savaş misyonerleri oluşturmak"*... Yok, Türkiye böyle bir projede yok. Ama örneğin, *"eğitim amacıyla neden pilot göndermesin?"*.. Bu da pek kolay görünmüyor. Bir ülke paçayı *"tehlikeli rabıtalara"* bir yerden kaptırmaya görsün, gerisinin nerede duracağı pek kestirilemiyor. Örnekleri o kadar çok ki...

Kaldı ki, *"savaş çemberinde bir Ortadoğu'da"* Körfez ülkelerinden birine *"eğitim amacıyla bile olsa pilot göndermek"*!.. Yok, herhalde bu da *"fantaziden"* ileri gitmiyor. Gitmiyor ama Vuralhan *"bombasını"* patlatıyor. Ne diyor Vuralhan? *"Suudi Arabistan için Türkiye'nin savunma sanayi yatırımları çok cazip. Suudiler, Türkiye'yi bölgede süper güç olarak görmeye başladılar."*

Peki, asker göndermek yok. Pilot göndermek yok. Savunma Sanayii'ne Suudi Arabistan ne karşılığında para verecek?..

Korkut Özal, Suudi soylusu ile tenis oynuyor. Soylunun topuna nefis bir *"backhand"* çıkartıyor. Güçlü ve uzun bir vuruş.

Top Ankara'da Milli Savunma Bakanlığı'na düşüyor.

1987'NİN KÜLTÜR VE SANAT OLAYLARI

- ☐ Devlet Tiyatroları Genel Müdürü **Özakman** görevden alındı.
- ☐ Türk Musikisi Vakfı kuruldu.
- ☐ Piyanist **Vedat Koşal,** Federal Almanya'nın Darmstad kentinde düzenlenen "2. Chopin Piyano Yarışması"nda 3. oldu.
- ☐ UNESCO'nun Tokyo'da bulunan Asya Kültür Merkezi (ACCU) tarafınan iki yılda bir düzenlenen "Noma Çocuk Kitabı Resimleri Yarışması"nda **Ayşe Çetin** mansiyon, **Nural Birden, Behiç Ak** ve **Serpil Ünal,** teşvik ödülü aldılar.
- ☐ Grammy Müzik Ödülleri verildi. İngiliz rock şarkıcısı **Stevi Winwood** 5 dalda, **Peter Gabriel, Paul Simon** ve cazcı **Wynton Marsalis** 4 dalda, **Janet Jackson, Barbara Streisand, Robert Palmer** ve **Dionne Warwick** 3 dalda ödül aldılar.
- ☐ Fransız Sinema Eleştirmenleri Sendikası'nın en iyi Fransız filmine verdiği "Melies Ödülü"nü "Therèse" adlı filmiyle **Alain Cavalier** aldı.
- ☐ Deep Purple'ın yeni albümü "The House of Blue Night" çıktı.
- ☐ Ressam **Nihat Demir,** Belçika'nın Liege kentinde düzenlenen "Göçmen İşçiler ve Plastik Sanatlar" sergisinde büyük ödülü kazandı.
- ☐ İtalya'nın Sarmede kentinde düzenlenen "4. Uluslararası Çizerler Sergisi"ne Türkiye'den **Can Göknil** katıldı.
- ☐ Barış ödülü Olof Palme'ye verildi.
- ☐ 15. Avoriaz Fantastik Sinema Festivali'nde **David Lynch**'in "Mavi Kadife" adlı filmi 1. oldu.
- ☐ "Muhteşem Süleyman Sergisi" Washington'da açıldı.
- ☐ Özgürlüğün Altın Kalemi ödülünü Şili'li Cardeuas aldı.

ŞUBAT

- ☐ Abdi İpekçi ödülleri dağıtıldı.
- ☐ Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü'ne **Raik Alnıaçık** atandı.
- ☐ Grafik Başarı ödülünü Bülent Erkmen aldı.
- ☐ Harbiye Şan Tiyatrosu olarak bilinen "Egemen Gösteri Merkezi"nde yangın çıktı.
- ☐ TOBAV (Devlet Tiyatroları Opera ve Balesi Vakfı) 4. Oyun Yazma Yarışması ödülünü **Jale Baysal** aldı.
- ☐ İtalya'da yapılan San Remo Şarkı Yarışması'nı **Gianni Morandi, Umberto Tozzi, Enrico Ruggeri** üçlüsü kazandı.
- ☐ Nantes Kitap Festivali yapıldı.
- ☐ Sovyetlerin ABD'yi temsili işgalini canlandıran "Amerika" adlı TV dizisi yayımlanmaya başladı.

MART

- ☐ **Mükerrem Berk, Gülsin Onay, Ayhan Baran,** Prof. Dr. **Nevzat Atlığ, Vasfi Rıza Zobu, Bedia Muvahhit** devlet sanatçısı oldular.
- ☐ Haldun Taner Öykü Ödülü'nü **Tomris Uyar, Nedim Gürsel, Murathan Mungan** paylaştılar.
- ☐ Dünya Tiyatrolar Günü kutlandı.
- ☐ Ünlü Fransız Halk Şarkıcısı **Yves Duteil** İstanbul'a geldi.
- ☐ **J. Paul Belmonda** 27 yıl sonra ilk kez tiyatro sahnesine çıktı.
- ☐ Uluslararası Ankara Caz ve Pop Günleri başladı.
- ☐ Berlin Film Şenliği'nde "Altın Ayı" ödülünü Sovyet yönetmen **Gleb Panfilov** "Tema" adlı filmiyle aldı.
- ☐ **Henri Matisse**'in 829 parça gravür ve deseni Paris'te sergilendi.
- ☐ Ünlü New Yorker Dergisi'nin kapak ve karikatürlerinden seçmeler sergilendi.
- ☐ İzlanda'nın başkenti Reykjavik'te düzenlenen Uluslararası Satranç Turnuvası'nda şampiyonluğu İngiliz **Nigel Short** kazandı.
- ☐ Fransız sineması "César Ödülü"nü **Alain Cavalier**'in "Therèse" adlı filmi kazandı.
- ☐ **Elia Kazan** Amerikan Yönetmenler Sendikası'nın en yüksek ödülü sayılan "D.W. Griffith Ödülü"nü aldı.
- ☐ İtalyan opera yıldızı **Luciano Pavorotti**"ye altın plak armağan edildi.
- ☐ Dünya sinema profesyonellerinin ünlü dergisi "Variety", Türkiye özel bölümü yayımladı.
- ☐ Fransa'da yayımlanan Libération gazetesi bir günlüğüne yazar ve muhabir olarak ünlü edebiyatçıları kullandı.
- ☐ Devlet Tiyatroları Başrejisörü **Asuman Korad** istifa etti.
- ☐ İngiliz Film ve TV Akademisi Ödülünü **'Manzaralı Oda"** adlı film aldı.
- ☐ **El Greco**'nun 400 yıllık tablosu "Haç Taşıyan İsa" Madrid'de 635 bin dolara alıcı buldu.
- ☐ **Füsun Önal** 7. Uluslararası Malta Şarkı Yarışması'nda 1. oldu.
- ☐ İlk Tiyatro Müzesi Yıldız Sarayı'nda açıldı.
- ☐ **Ceyhun Atıf Kansu** Şiir Ödülünü "Yolculuk" adlı kitabıyla **Şükrü Erbaş** kazandı.
- ☐ **Van Gogh**'un 1889 yılında yaptığı "Ayçiçekleri" adlı tablosu 22.5 milyon sterline alıcı buldu.
- ☐ Kültür ve Sanat Büyük Ödülü ressam Şefik Bursalı'ya verildi.
- ☐ Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan Sinema, Video ve Müzik Eserleri kanunu yürürlüğe girdi.

NİSAN

- ☐ Oscar ödülleri sahiplerini buldu: En iyi film, **Platoon,** En iyi erkek oyuncu: **Paul Newman,** En iyi kadın oyuncu: **Marlee Matlin,** En iyi yönetmen: **Oliver Stone.**
- ☐ **7. Uluslararası İstanbul Sinema Günleri başladı. (Toplam 110 film) Altın Lale yarışmasında büyük ödülü Sovyet yönetmen Roman Balayan'ın** "Tılsımım Koru Beni" adlı filmi kazandı.
- ☐ Avni Dilligil Tiyatro Ödülleri dağıtıldı: En iyi oyun: "Yaz" (Dostlar Tiyatrosu). En iyi rejisör: **Müge Gürman,** En iyi kadın oyuncu: **Güler Ökten,** En iyi erkek oyuncu: **İsmet Ay.**

□ Bülent Dikmener Haber ödülünü Hüseyin Can aldı.

MAYIS

□ İlk uluslararası arkeoloji fuarı 63 ülkenin katılımıyla Paris'te düzenlendi.

□ İtalyan besteci **Verdi**'nin **"Aida"** operası, ilk kez konunun geçtiği Mısır'ın Luxor kentinde sergilendi.

□ **40. Uluslararası Cannes Film Şenliği başladı. Büyük ödül: "Şeytanın Güneşi Altında" /Yönetmen: Fransız Maurice Pialat.** En iyi yönetmen: **Wim Venders,** En iyi erkek oyuncu: **Marcello Mastroianni,** En iyi kadın oyuncu: **Barbara Hershey, Jüri özel ödülü: Cengiz Abuladze.**

□ Cannes'da UNESCO Ödülü'nü **Tevfik Başer**'in yönettiği **"40 Metrekare Almanya"** adlı filmi aldı.

□ **Lawrence Olivier** sinemayı bıraktığını açıkladı.

□ İsviçreli heykeltıraş **Alberto Giacometti**'nin "Ayakta Duran İri Kadın II" adlı heykeli 3 milyar liraya alıcı buldu.

□ İtalyan ressam **Michelangelo Merisi de Caravaggio**'nun iki natürmortu 3.5 milyar liraya alıcı buldu.

□ Sait Faik Hikâye Ödülü'nü "Yaza Yolculuk" kitabıyla **Tomris Uyar** aldı.

□ 32. Eurovision Şarkı Yarışması'nı **Johnny Logan**'la yarışan İrlanda kazandı. Türkiye 0 puanla sonuncu oldu.

□ Montreux Televizyon Festivali'nde "Altın Gül" ödülünü İsveç TV'si yapımı "Ödül" adlı yapıt kazandı.

□ **Antoine de Saint Exupéry**'nin "Küçük Prens" adlı kitabının orijinali Cenevre Kitap Fuarı'nda 8 milyon 250 bin liraya alıcı buldu.

□ 20. yüzyılın en önemli mimarlarından **Le Corbusier** için çeşitli ülkelerde faaliyetler düzenlendi.

□ Orhan Kemal Roman Ödülü'nü "Yukarışehir" adlı romanıyla **Şemsettin Ünlü** kazandı.

□ Bulgaristan'da yapılan Gabrovo Mizah Bienali'nde büyük ödülü Sovyet **Mihail Zlatovski** kazandı.

□ Sovyet yazar **Boris Pasternak**'a itibarı iade edildi.

HAZİRAN

□ **Rus asıllı Fransız ressam Marc Chagall**'ın "Çiçekler" tablosu, 850 milyon liraya alıcı buldu.

□ **Zülfü Livaneli,** 7 yıl sonra ilk kez TRT televizyonuna çıktı.

□ Fransızca ve İngilizce basılan Afrique-Asie dergisi, yayımını durdurdu.

□ I. Uluslararası İzmir Kültür ve Sanat Festivali başladı.

□ Girit adasında 3500 yıllık fildişi-altın bir heykel bulundu.

□ Dünyanın en ünlü müzikhollerinden "Folies Bergère", 100. yılını kutladı.

□ 15. Uluslararası İstanbul Festivali, 23 ülkeden 2100 sanatçının katılımıyla başladı.

□ Antalya'da yaklaşık 140 bin yıl öncesine ait insan kalıntıları bulundu.

□ **Cem Karaca,** 7 yıl sonra Türkiye'ye döndü.

□ Alman yazar **Franz Kafka**'nın mektupları, 514 milyon liraya alıcı buldu.

□ 2. Uluslararası Çeşme Şarkı Yarışması'nı İngiliz ikili **"Double Take"** kazandı.

□ Kültür ve Turizm Bakanlığı, sanatçılara "sanatçı kartı" verme kararı aldı.

TEMMUZ

□ Kent Oyuncuları'nın ABD turnesi bakanlık tarafından engellendi.

□ Hollandalı ressam **Vincent Van Gogh**'un "Trinquetaille Köprüsü" adlı tablosu 18 milyar 204 milyon liraya alıcı buldu.

□ Rodos adası açıklarında bulunan parçanın, Apollon heykeline ait olmadığı anlaşıldı.

□ Dikili 2. Kültür ve Sanat Festivali'nde, polis, "arşiv gerekçesi"yle video çekimi yaptı.

□ Bozkurt Kuruç, İstanbul Devlet Tiyatrosu Müdürlüğü'ne getirildi.

□ Uluslararası Moskova Film Festivali'nde büyük ödülü "İntervista-Görüşme" filmiyle İtalyan yönetmen **Federico Fellini** kazandı.

□ Emekli İngiliz casusu **Rainer Werner**'in kitabı, İngiltere'de yasaklandı.

□ Alman yönetmen **Rainer Werner Fassbinder**'in, "Berlin Alexandre Meydanı" adlı TV dizisi, TRT tarafından makaslandı.

□ Kuşadası Kültür ve Sanat Festivali'ndeki Altın Güvercin Müzik Yarışması'nı "Yeniden" adlı parça kazandı.

□ 41. Avignon Festivali, **Paul Claudel**'in yazdığı, **Antoine Vitez**'nin yönettiği yaklaşık 10 saat süren "Atlas Kundura" adlı oyunla açıldı.

AĞUSTOS

□ İngiliz topluluğu "Pink Floyd"un kurucularından **Roger Waters**'ın yeni albümü "Radio Kaos" piyasaya çıktı.

□ İstanbul Gülhane Şenliği, yaklaşık 500 bin kişi tarafından izlendi.

□ 40. Locarno Film Şenliği başladı. Altın Leopar Ödülü'nü, Portekiz filmi "Kralın Soytarısı", Gümüş Leopar Ödülü'nü ise Tevfik Başer'in "40 Metrekare Almanya"sı aldı.

□ İstanbul Kadıköy'de belediye çalışmaları sırasında antik dönemlere ait lahitler bulundu.

□ Yaşar Nabi Nayır Öykü Ödülü'nü "Patika" adlı öyküsüyle **Cemil Kavukçu** kazandı.

□ Trabzon'daki Sümer Sineması kapatıldı.

□ 1948'de kurulan Amadeus Dörtlüsü, **Peter Schidlof**'un ölümüyle dağıldı.

□ İsviçre'de yapılan 7. Uluslararası Güldürü Festivali'nde büyük ödülü İngiliz filmi "Özel Hizmetler" kazandı.

□ Amerikalı pop şarkıcısı **Michael Jackson**'ın yeni albümü "Bad", piyasaya çıktı.

□ **Madonna**'nın Avrupa turnesi büyük ilgi topladı.

EYLÜL

□ **Marc Chagall**'ın resimleri, 65 yıl sonra ilk kez doğduğu ülke olan SSCB'de sergilendi.

□ İstanbul İnönü Parkı'nda ilk kez bir açık hava kitap pazarı kuruldu.

□ Venedik Film Festivali'nde büyük ödülü "Hoşçakalın Çocuklar" filmiyle Fransız yönetmen **Louis Malle** kazandı. Ömer Kavur'un "Anayurt Oteli" adlı filmi, Uluslararası Sinema Yazarları Federasyonu Ödülü'nü paylaştı.

□ Sedat Simavi Karikatür Yarışması'nı İtalyan **Marco de Angelis** kazandı.

□ İstanbul Devlet Opera ve Balesi Müdürlüğü'ne **Mesut İktu** getirildi.

☐ **Haydar Dümen**'in "Cinsel Kültür" adlı kitabının 18. baskısı "muzır" bulundu.
☐ UNESCO Eğitim-Barış Ödülü'nü İsviçreli yazar **Laurence Deonna** aldı.
☐ Dünyanın en uzun süre seyredilen komedisi "No sex, W're British", 16 yıl sonra gösterimden kalktı.
☐ 2. Akdeniz-Akdeniz Müzik Festivali'ndeki şarkı yarışmasını Fransız şarkıcı **Corinne Hermès** kazandı.
☐ 3. Uluslararası Bilsak Caz Festivali, 30 topluluktan 38 sanatçının katılımıyla gerçekleştirildi.
☐ 1. Uluslararası İstanbul Çağdaş Sanat Sergileri açıldı.
☐ Dil Bayramı kutlandı.
☐ İtalya'da düzenlenen "San Sebastian Film Şenliği"nde "En İyi Yabancı Film Ödülü" Zülfü Livaneli'nin "Yer Demir Gök Bakır" filmine verildi.

EKİM
☐ Devlet Tiyatroları'nca sahnelenen, Fransız yazar **Georges Astalos**'un "Matmazel Helsinka" adlı oyununun dünya prömiyeri Ankara'da yapıldı.
☐ "Muhteşem Süleyman Sergisi", New York Metropolitan Müzesi'nde açıldı.
☐ BİLSAK Caz Festivali yapıldı.
☐ Ömer Faruk Toprak Şiir Ödülü'nü **Rıfat Ilgaz** aldı.
☐ Müzeci, arkeolog, ressam **Osman Hamdi Bey**'in Gebze Eskihisar'daki evi, "Osman Hamdi Bey Evi ve Müzesi" adıyla hizmete açıldı.
☐ Frankfurt Kitap Fuarı açıldı. Açılışı İtalyan yazar **U. Eco** yaptı.
☐ 24. Antalya Film Festivali'nde "Altın Portakal Ödülü"nü **Yavuz Turgul**'un "Muhsin Bey"i aldı. **Ömer Kavur, Türkân Şoray, Şener Şen, Çetin Tunca** ve **Atilla Özdemiroğlu,** dallarında birinciliğe değer bulundular.
☐ 6. İstanbul Sanat Bayramı başladı.
☐ Sanat Kurumu'nun tiyatro ödüllerinde **Dinçer Sümer**'in "Maviydi Bisikletim" adlı oyunu övgüye değer bulundu. En iyi çeviri ödülü **Orhan Azizoğlu**'na, en iyi yönetmen ödülü de **Asuman Korad** ve **Haldun Dormen**'e verildi.
☐ Milli Kitap Fuarı açıldı.
☐ Ünlü Flamenko gitarcısı **Paco de Lucia,** 2. kez İstanbul'a geldi.
☐ Valencia Festivali'nde "Anayurt Oteli" bronz madalya aldı.
☐ Radyo-4 yayına girdi.
☐ BİLAR İsveç ve Hollanda'da kültürel etkinlikler düzenledi.
☐ Nobel Edebiyat Ödülü'nü Rus asıllı Amerikalı şair **Joseph Brodsky** kazandı.
☐ ABD'deki "Muhteşem Süleyman Sergisi"ni düzenleyen **Dr. Esin Atıl**'a, Boğaziçi ve Karadeniz Üniversitesi tarafından fahri doktorluk unvanı verildi.
☐ "Başka Tanrının Çocukları" adlı film, 115 milyon TL. hasılat yaptı.
☐ Pink Floyd, on yıllık aradan sonra Kuzey Amerika turnesiyle yeniden sahneye çıktı. Ancak **Roger Waters** grupta yer almadı.
☐ İskenderiye'de düzenlenen 16. Akdeniz Plastik Sanatlar Bienali başladı. **Hayati Misman** altın, **Mehmet Güleryüz** bronz madalya kazandı.
☐ Amerikalı oyuncu **Jack Lemmon,** Amerikan Film Enstitüsü'nün "Ömür Boyu Başarı Ödülü"ne değer görüldü.
☐ Mısır'da **Firavun Keops**'un piramiti altında bir kayık bulundu.
☐ Fransa'da yayımlanan Herald Tribune gazetesi, 100. yılını kutladı.
☐ **"Atatürk Barış Ödülü"**, Federal Almanya Cumhurbaşkanı **Richard Von Waizsaecker'** verildi.
☐ UNESCO Genel Başkanlığı'na İspanyol **Federico Mayor** seçildi.

KASIM
☐ Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 1987 Kültür ve Sanat Büyük Ödülü, "Muhteşem Süleyman Sergisi"ni ABD'de düzenleyen Dr. **Esin Atıl**'a verildi.
☐ BİLAR AŞ, Mülkiyeliler Birliği ve Bilim ve Sanat Dergisi, ortaklaşa olarak "Ankara Film Şenliği" düzenlemeye karar verdiler.
☐ Hitit tabletlerinin ilk bölümü D. Almanya'dan Türkiye'ye getirildi.
☐ "Akademi Kitabevi Ödülleri"ni, şiirde **Emirhan Oğuz,** öyküde **Hakan Şenocak** ve **Ahmet Yıldız,** deneme - eleştiri - inceleme - gezi dalında da **Yaşar Seymen** ve **Feridun Andaç** kazandılar.
☐ Avusturya edebiyatından Türkçeye yaptığı çeviriler dolayısıyla **Burhan Arpad'a** "Avusturya Şeref Nişanı" verildi.
☐ "Venedik Taciri"nin sergilendiği Ahmet Vefik Paşa Tiyatrosu kısmen yandı.
☐ 6. TÜYAP İstanbul Kitap Fuarı açıldı.
☐ İngiltere'nin en büyük roman ödülü olan "Booker Ödülü"nü "Moon Tiger" adlı romanıyla **Penelope Lively** aldı.
☐ İsveç Türk İşçi Dernekleri Federasyonu, 10. kuruluş yıldönümü nedeniyle bir kutlama programı gerçekleştirdi.
☐ **Ayten Gökçer**'e Devlet Sanatçısı unvanı verildi.
☐ **Fazıl Hüsnü Dağlarca,** 6. TÜYAP İstanbul Kitap Fuarı Onur Ozanı seçildi.
☐ Sovyet ozan **Resul Hamzatov** ve Yunanlı yazar **Dido Sotiriyu,** 6. TÜYAP İstanbul Kitap Fuarı'nın konuğu olarak İstanbul'a geldiler.
6. Uluslararası İstanbul Gitar Festivali yapıldı.
☐ **Nureyev,** 26 yıl sonra SSCB'ye gitti.
☐ 1987 Goncourt Edebiyat Ödülü'nü Kuzey Afrikalı yazar **Tahar Ben Jalloun,** "Kadir Gecesi" adlı yapıtıyla kazandı.
☐ Florence Gould Büyük Ödülü Fransız şair **Yves Bonnefoy**'a verildi.
☐ Renaudot Ödülü'nü yazar-ressam **Rene Jean Clot** aldı.
☐ İstanbul Şehir Tiyatroları "Haldun Taner'i Anma Günleri" düzenledi.
☐ Fransız Türkolog **François Georgeon,** Paris'te "Boğaz'dan Gülümseyişler" adlı bir sergi açtı.
☐ Ulvi Uraz Ödüllerini **Nurhan Karadağ** ve **Feyha Çelenk** aldılar.
☐ 3. İstanbul Fotoğraf Günleri başladı.

ARALIK
☐ Bakırköy Belediyesi Kültür Merkezi'nin adı Bakırköy Belediyesi Adile Naşit Kültür Merkezi olarak değiştirildi.
☐ Şair **Nevzat Çelik** tahliye oldu.
☐ Mısırlı film oyuncuları, "11. Kahire Film Festivali"ni boykot etti.
☐ **Hüseyin Birol,** "Kanuni Sultan Süleyman Çağı Bilgi Yarışması"nda birinci oldu.
☐ Çinli kadın kemancı **Zhou Qian,** Paris'te düzen-

lenen "Long-Jacques Tibaud Müzik Yarışması'nda en iyi resital, en iyi virtüöz ve en iyi Mozart yorumlama dallarında birincilik aldı.

☐ Yazar **Carlos Fuentes**'e "Cervantes Ödülü" verildi.

☐ Almanya'da "Scholl Ödülü", Doğu Alman kadın yazar **Christa Wolf**'a verildi.

☐ "Necatigil Şiir Ödülü'nü **Ahmet Oktay** kazandı.

☐ **Nevzat Çelik** ve **Atilla Çınar**, "Hasan Hüseyin Şiir Yarışması"nda birinciliği paylaştı.

☐ Koregraf **Maurice Béjart**'a Belçika Kralı tarafından "Taç Nişanı" verildi.

☐ "Sedat Simavi Edebiyat Ödülü"nü **Hilmi Yavuz**, Basın Ödülü'nü ise **Uğur Mumcu** ve **Uğur Dündar** kazandı.

☐ Ankara'da Atatürk Kültür Merkezi açıldı.

☐ Devlet Tiyatroları'ndan bir heyet, SSCB'den ilk defa yapılan bir davet üzerine Moskova'ya gitti.

☐ **A. Adnan Saygun**'un "Orkestra İçin Çeşitlemeler Op. 72" adlı yapıtı Türkiye'de ilk defa seslendirildi.

☐ Fransa'da düzenlenen "Nantes Üç Kıta Film Şenliği"nde **Ömer Kavur**'un yönettiği **"Anayurt Oteli"**, Büyük Ödülü kazandı.

☐ Yıldız Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Fotoğraf Bölümü, "İFSAK 87. Fotoğraf Ödülü'nü kazandı. "İFSAK 87 Sinema Ödülü" ise, Beyoğlu Emek Sineması Müdürü **Hikmet Dikmen**'e verildi.

☐ "Türkiye İş Bankası Büyük Ödülleri"ni fotoğraf dalında **Nevzat Çakır**, **öykü dalında Tarık Dursun K.**, sanat tarihi dalında ise, **Dr. Aydın Yüksel** kazandı.

☐ 4. Uluslararası Rio Film Festivali'nde büyük ödül Federal Alman yönetmen **Peray Adlon**'un "Rosenheim'ın Uzağında" adlı filmine verildi.

1987'NİN SPOR OLAYLARI

3— Trafik kazasında felç olan Galatasaraylı basketbolcu Alev, uçakla Londra'ya gönderildi.

☐ Fenerbahçe Haysiyet Divanı, 50 yıllık Fenerbahçelilerden Memduh Eren ve Halit Deringör'ü kapının önüne koydu.

☐ Bursa'daki yerel futbol liglerinde şike söylentileri belirginleşti. Peş peşe oynanan 1. Kümedeki şampiyonluğu etkileyecek maçların zengin şampiyon takımların istediği gibi bitmesi ortalığı karıştırdı.

☐ Milli takımlarda oynayan ve profesyonel olan sporcular, spor kazaları ve hastalıklarına karşı özel sigorta sistemine göre sigortalanmaya başladı.

ŞUBAT

☐ Boks Federasyonu nisan ayında Federal Almanya'da yapılacak olan İntercup Turnuvası için 11 milyon lira ödenek alınmasına karşın, turnuvaya başvuruda bulunmadı.

☐ Ağrı Dağı 2. Kış Tırmanışı sırasında kaybolan dağcı Fatih Sireci'nin aranmasından vazgeçildi.

☐ Uluslararası 2. Ağrı Kış Tırmanışı'nda kaybolan dağcı Fatih Sireci'nin ölümünün yanlışlar yüzünden meydana geldiği iddia edildi.

MART

☐ A Milli futbol takımımız Romanya'ya Ankara'da 3-1 yenildi.

☐ Yunanistan'ın Trikala şehrinde yapılan Balkan Kros Şampiyonası'nda Türkiye, takım halinde 6000 metrede Balkan Şampiyonu olurken Haydar Doğan 6000 metre genç erkeklerde altın madalya kazandı.

☐ Voleybol Ligi'nde erkeklerde Galatasaray takımı şampiyon oldu.

☐ Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası çeyrek final ilk maçında Beşiktaş Dinamo Kiev'e İzmir'de 4-0 yenildi.

☐ Sporla politika içiçe girdi. Adana at yarışlarında Ankara'dan bir bakan telefon görüşmesi ile hesapta olmayan bir jokeyin ata binmesini sağlarken, DYP Hatay Milletvekili Murat Sökmenoğlu sporda yolsuzluk iddiaları için Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Metin Emiroğlu'na soru önergesi verdi.

☐ Bulgaristan'ın başkenti Sofya'da yapılacak olan Avrupa Güreş Şampiyonası'na yeterli güvenlik önlemleri olmadığı gerekçesi ile katılmamamız kararlaştırıldı.

☐ İzmir at yarışlarında 7. koşu iki kez koşulunca yarışseverlerden birçoğu biletlerini yırttı, bazıları gözaltına alındı.

☐ Türk güreşine FİLA'dan Amerikan yardımı yapılıyor. FİLA son yıllarda Türk güreşinin içinde bulunduğu kötü durumdan kurtulması için yardımcı olmaya karar verdi.

☐ A Milli Futbol takımımız Doğu Almanlar karşısında başarılı bir oyun sergileyerek maçı 3-1 kazandı.

☐ 1986-87 basketbol sezonunda Karşıyaka takımı şampiyon oldu.

NİSAN

☐ Basketbolda Cumhurbaşkanlığı Kupası'nı Beşiktaş'ı 81-65 yenen Karşıyaka kazandı.

☐ Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü'nün, Ankara 6. İdare Mahkemesi'ne olaylı Fenerbahçe - Samsunspor maçı ile ilgili olarak verdiği raporda Fenerbahçeli futbolcuları **'İnsanlıkla bağdaşmayacak şekilde davranmakla'** suçlaması Sarı - Lacivertli kulübün divan toplantısında tepki ile karşılandı.

☐ Olaylı Fenerbahçe maçını karara bağlayan Profesyonel Ceza Kurulu Fenerbahçe kulübünün sahasını iki maç kapatırken Abdülkerim, Hasan ve Müjdat'a 4'er ay, Zafer, İsmail ve Sedat'a 3'er ay hak mahrumiyeti cezası verdi.

☐ Futbol Federasyonu Türkiye liglerinin son haftalarında yoğunlaşan şike söylentileri üzerine alarma geçti.

☐ Fenerbahçe, Profesyonel Ceza Kurulu'nun cezalarını protesto için Başbakan Turgut Özal'a başvurdu.

☐ Avrupa Futbol Şampiyonası eleme maçında A Milli Futbol Takımımız, İngiltere ile İzmir'de 0-0 berabere kaldı.

MAYIS

☐ Avrupa Serbest Güreş Şampiyonası'nda Güreş Milli Takımımız takım halinde Avrupa üçüncülüğünü elde ederken, Fevzi Şeker, Aslan Seyhanlı ve Reşit Karabacak bronz madalya kazandılar.

☐ Bulgarlar **'Naim Bulgaristan'a gelsin ve çalışmalarını burada sürdürsün. İstediği zaman da Türkiye'ye dönsün. Onu engellemeyeceğiz'** diyerek gülünç bir öneride bulundular.

☐ Yaş sınırı uygulaması kulüplerle sporcular arasında sorun oldu.

☐ Fenerbahçe'de lig şampiyonu olan Beşiktaş'tan büyük umutlarla transfer edilen Branko Stankoviç takımın kötü gidişi nedeni ile görevden uzaklaştırıldı.

☐ Milli ve 10 yıl profesyonel olarak futbol oynayanlara bazı avantajlar sağlandı, yeni hazırlanan yönetmeliğe göre her isteyenin antrenör olması engellendi.

☐ Federasyon Kupası'nı Gençlerbirliği kazandı.

21— 3. Lig kulüpleri ligden düşmenin kaldırılması için Başbakan'a başvurdu.

☐ Futbolda politik oyunlar ağırlığını koyunca işler arapsaçına döndü. 3. Lig 1. gruptaki Fatsa-Ünye maçının 3. kez yeri değiştirilirken girişimler nedeniyle maçın federasyon tarafından yeniden Fatsa'ya alınması ortalığı karıştırdı.

HAZİRAN

☐ Eskişehirspor'u 2-1 yenen Galatasaray 1986-87 futbol sezonu şampiyonu oldu.

☐ Eskişehirspor penaltı atışları sonucu Beşiktaş'ı 6-4 yenerek Başbakanlık Kupası'nı kazandı.

☐ Tarsus İd. Yurdu maçı sonrası çıkan olaylar nedeni ile Futbol Federasyonu tarihinin en ağır cezasını Konyaspor'a verdi. Konyaspor'un sahası 1 yıl kapatıldı.

☐ Gençlerbirliği'ni 3-2 yenen Galatasaray Cumhurbaşkanlığı Kupası'nı kazandı.

☐ Zonguldakspor-Boluspor maçının raporu hasıraltı edildi.

☐ 15. Dünya Ordulararası Voleybol Şampiyonası'nda İtalya'yı 3-1 yenen Ordu Milli Takımımız Dünya Şampiyonu oldu.

☐ Dünya Futbol Şampiyonası grup eleme maçlarında yaşı büyük oyuncu oynatan İtalya diskalifiye edilince gençlerimize final oynama şansı doğdu.

☐ Yugoslav Puzoviç'i 2-1 yenen 63.5 kilo boksörümüz Ali Çıtak Balkan Şampiyonu oldu.

TEMMUZ

☐ Sarıyer'in eski futbolcusu Rıdvan **"G.Saray maçında şike yapıldı"** dedi.

☐ Futbolumuzda galibiyete 3 puan sistemi getirildi.

☐ 626. Kırkpınar Yağlı Güreşleri başladı.

☐ **Kırkpınar'da Recep Kılıç başpehlivan oldu. Kırkpınar ağalığını İbrahim çayla aldı. Kırkpınar'ın yeni ağası Çayla'nın eski bir sabıkalı olduğu ortaya çıktı.**

☐ Avrupa Kupaları'nda rakiplerimiz belli oldu: G.Saray - Eindhove, Beşiktaş-İnter, G.Birliği - D. Mins ile eşleşti.

☐ Futol Federasyonu'ndan habersiz olarak F. Almanya'ya giden Galatasaray için soruşturma açıldı.

☐ Eski Akdeniz Oyunları şampiyonu Osman Çoşgül **"Biz bu vatan için koşmadık mı?"** dedi

☐ 12. Dünya Sualtı Balıkavlama Şampiyonası Silivri'de başladı.

☐ Futbol Federasyonu 5 takıma **'müsabakadan men cezası'** verdi.

☐ Mehmet Terzi San Francisco Maratonu'nu kazandı.

☐ Sutopu Genç Milli Takım oyuncusu Emre Küçükçolar'a sarılık teşhisi kondu ve Avrupa Şampiyonası kadrosundan çıkarıldı.

☐ Sporda sağlık sorunu gündeme geldi. Sporcu sağlığının **'Sağlıksız'** olduğu öne sürüldü.

☐ 2. Haliç Kürek yarışı yapıldı ve Cambridge birinci oldu.

☐ Türkiye'de ilk kez maraton koşmuş olan Şavki Koru **'Maratondaki başarımızı karayollarına borçluyuz'** dedi.

☐ BT Genel Müdürü Şahap Sayın ile Güreş Federasyonu Başkanı Tahsin Albayrak görevlerinden alındılar.

AĞUSTOS

☐ Trabzonspor'un Kaptanı ve Milli Takımın kalecisi Şenol Güneş jübilesini yaptı.

☐ Fenerbahçe 80. yılını bir kokteyl vererek kutladı.

☐ TSYD Kupasını Galatasaray kazandı.

☐ Bayburtspor Ankara 5. İdare Mahkemesi'nin verdiği yürütmeyi durdurma kararı ile 2. Lig'e çıkarıldı.

☐ İki ayağı felçli olan Zeki Canazlar İstanbul boğazını yüzerek geçti.

☐ Türkiye 1. Ligi'nde 1987-88 sezonu başladı.

☐ Kocaelispor ve Ünyespor yürütmeyi durdurma kararı aldı. Ligler karıştı.

☐ Ligin durmasından sonra bu kez 18 takım ayaklandı.

☐ BTGSM liglerindeki takım sayısını arttırıp, play-off sistemine geçileceğini açıkladı.

☐ ME. ve GS Bakanı **"FİFA bizim kararımıza karışamaz"** dedi. Futbol Federasyonu Başkanı Ali Uras istifa etti.

☐ Futbol Federasyonu Başkanlığı'na geçici olarak Halim Çorbalı getirildi.

☐ İstanbul'da oynanan Balkan Gençler Futbol Şampiyonası'nda Milli Takımımız şampiyon oldu.

☐ Dünya Serbest Güreş Şampiyonası'nda 9 yıl sonra kürsüye çıktık: 57 kiloda Ahmet Ak dünya üçüncüsü oldu.

☐ Ara verilen ligler yeniden başladı.

☐ Atletizmde 100 metrede Ben Johsson 4 yıl sonra muhteşem bir dünya rekoru kırdı: **9.83.** Bulgar bayan yüksek atlamacı Kostadinova 2.09 ile dünya rekorunun sahibi oldu.

EYLÜL

☐ Milli Takım Teknik Direktörü Mustafa Denizli Milli Takım aday kadrosuna 12 Galatasaraylı futbolcu birden aldı.

☐ 10. Akdeniz Oyunları Suriye'nin Lazkiye kentinde başladı.

☐ Bolu'da Boluspor ile berabere kalan Fenerbahçeli futbolcular taraftarlar tarafından dövüldü.

☐ Avrupa kupalarında 1. tur 1. maçları oynandı.

Galatasaray Hollanda'da PSV Eindhoven'e 3-0 yenildi. Beşiktaş İstanbul'da İnter ile 0-0 berabere kaldı. Gençlerbirliği SSCB'de D. Minsk'e 2-0 yenildi.

□ Akdeniz Oyunları'nda serbest güreşlerde 6 altın, 1 gümüş, 2 bronz madalya kazandık. Basketbol takımımız şampiyon oldu.

□ Fenerbahçe 27 yıl aradan sonra ilk kez kendi sahasında farklı yenilgiyi tattı: Fenerbahçe kendi sahasında Eskişehirspor'a 4-0 yenildi.

□ Fenerbahçe Teknik Direktörü Yılmaz Yücetürk istifa etti.

□ Akdeniz Oyunları'nda 400 engellide Semra Aksu gümüş madal ya kazandı.

□ Akdeniz Oyunları'nda koşulan maraton yarışında Suriyeli atletin bitim noktasına motosikletle geldiği ortaya çıktı.

□ Galatasaray tarafından düzenlenen Eşya Piyangosu'nda verileceği belirtilen dairelerin inşaatının daha başlamadığı ortaya çıktı.

□ Akdeniz Oyunları sona erdi. İtalya 77 altın, 47 gümüş, 39 bronz madalya kazanarak en başarılı ekip olurken yarışmalara 300 sporcu ile katılan Türkiye 10 altın kazandı.

□ Fenerbahçe Teknik Direktörlüğü'ne Csernai getirildi.

EKİM

□ Avrupa kupalarında 1. tur rövanş karşılaşmaları oynandı. Galatasaray PSV Eindhoven'i 2-0 yendi. Beşiktaş İnter'e 3-1, Gençlerbirliği de D. Mins'e 2-1 yenildi. Bu sonuçlarla 3 takımımız da elendi.

□ Koraç Kupası'nda Beşiktaş basketbol takımı Bulgar Varna'yı eledi.

□ Balkan Kupası'nda Samsunspor Bulgar Sliven'i 3-2 yendi.

□ Beyoğlu Cumhuriyet Savcılığı basındaki haberleri ihbar sayarak Galatasaray Eşya Piyangosu hakkında soruşturma açtı.

□ Avrupa Kupa Galipleri Kupası'nda Galatasaray basket takımı İngiltere'ye İngiliz Polycal takımını 67-57 yendi.

□ A Milli Futbol takımımız İngiltere'de 8-0 yenildi.

□ Mike Tyson Dünya Ağır Sıklet Boks Şampiyonluğunu Tyrell Biggs'i yenerek elde etti.

□ Koraç Kupası'ndaki takımlarımızdan Beşiktaş, Efes Pilsen, Karşıyaka ve Beslenspor rakiplerine yenilerek elendiler.

□ Avrupa Futbol Şampiyonası'nda 7. grupta oynanan Hollanda-K.Rum kesimi maçında sahaya sis bombası atıldı.

KASIM

□ Uluslararası Avrasya Maratonu'nu Danimarkalı atlet Werzner kazandı.

□ Avrupa Futbol Şampiyonası grup eleme maçında K. İrlanda'ya 1-0 yenildik.

□ Kadıköy Cumhuriyet Savcılığı eski milli hakemlerden Özer Kızıltan'ın hakkında Trabzonspor adına maçın hakemi Burhan Kocak'a 3 milyon lira teklif ettiği gerekçesi ile soruşturma açtı.

□ Eskrim Federasyonu Balkan Gençler Şampiyonası'nda üçüncü oldu diye epe takımı yerine flöre takımına ödül verdirdi.

□ Merkez Hakem Komitesi eski üyesi Özer Kızıltan kayıplara karıştı.

□ Ankaragücü ve Trabzonspor maçlarında sarı kart gören Fenerbahçeli Hasan, Bursaspor maçında da oynayınca Fenerbahçe'nin Bursaspor'a hükmen yenilmesi olasılığı ortaya çıktı.

□ Fenerbahçe-Ankaragücü maçında orta hakem Ahmet Akçay raporunda sarı kart gösterdiği Hasan'ın adını yazmayı unutunca Fenerbahçe hükmen yenilgiden kurtuldu.

□ İstanbul'da oynanan Yıldız-Boğaziçi ve Yakacık - Taçspor maçlarının orta hakemi Bekir Tavacı'ya 250 bin lira rüşvet verdiği iddia edilen eski milli hakemlerden Özer Kızıltan tutuklandı ve cezaevine gönderildi.

ARALIK

□ Milli Eğitim ve Gençlik ve Spor Bakanı Metin Emiroğlu tarafından onaylanan sporda aftan sürekli hak mahrumiyeti alan 200, sürekli mahrumiyet alan 60 ve 3 aydan fazla ceza alan 15 sporcu ve idareci yararlandı.

□ Futbol hakemi Ahmet Akçay bozuk sucuk satmakla suçlandı.

□ Avrupa Futbol Şampiyonası eleme maçında Türkiye, Yugoslavya'ya 3-2 yenildi.

□ Milli Takım teknik sorumlusu Mustafa Denizli görevinden istifa etti.

□ Avrupa Futbol Şampiyonası'nda 6 maçta 29 futbolcu 2 teknik direktör denedik.

□ Antalya'da yapılan Uluslararası Cumhuriyet Halter Turnuvası'nda ilk kez milli forma giyen Naim Süleymanoğlu silkme ve koparmada dünya rekorlarının üzerinde Türkiye rekorları kırdı.

□ 1987'de tesislere 22 milyar lira yatırım yapıldı.

1987'DE YİTİRDİKLERİMİZ...

(Gazetemizdeki yayın tarihi esas alınmıştır.)

OCAK

2. Sinema yönetmeni Andrei Tarkovski / 10. Fotoğraf sanatçısı Celal Ertem - Eski milletvekili Orhan Deniz / 11. Atilla Arsoy (TV) / 15. Film yönetmeni Turgut Demirağ / 16. Sinema oyuncusu Heather Angel - Sinema yönetmeni Douglas Sirk / 21. Caz piyanisti Alton Purnel / 23. Eski Bakan Zeyyat Baykara / 28. Em. Tuğ. Nabi Alpartun

ŞUBAT

6. Piyanist Case Deliberdee / 10. Şarkıcı Claudia Villa - Profesör Ahmet Nejat İsfendiyaroğlu - Eski milletvekili Hilmi Şerif Baydur - Türk Halk Müziği sanatçısı Ahmet Gazi Ayhan / 12. Prof. Hasan Giray

/ 14. Bilim adamı George Thomson / 17. Komedi sanatçısı William Rose / 19. Besteci Kabalevski / 21. Müzisyen Yurdaer Doğulu / 24. Ressam Andy Warhol

MART
4. Aktör Danny Kaye / 6. Balerin Nora Kaye - Sinema oyuncusu Gülistan Güzey - Yazar Georges Arnaud / 8. Beyrut Büyükelçiliği çalışanı Burhan Duman / 14. Gitarist Freddie Green / 18. Ressam Veysel Erüstün / 22. Türk Halk Müziği sanatçısı Ahmet Yamacı / 23. Sinema oyuncusu Robert Preston / 24. Satranç üstadı Nevzat Süer / 27. Müzisyen Ekrem Zeki Ün / 30. Ressam Mahmut Cuda

NİSAN
3. Eski senatör Reşat Oğuz - Profesör İlhan Dağ / 6. Müzisyen Duddy Rich / 10. Eski milletvekili Abdülkadir Taşangil / 12. Gezateci Gülter Veral / 13. Yazar Erskine Caldwell / 14. Gazeteci Burhan Can Boztepe / 15. Yazar Rene Hardy / 22. Yazar Primo Levi / 28. Ressam Necla Özbay Özdemir.

MAYIS
9. Ressam Elif Naci / 11. Yazar Constantin A. Jelenski / 18. Sinama oyuncusu Rita Hayworth / 22. Ekonomi Nobeli sahibi Gunnar Myrdal / 27. Sinema oyuncusu Hermione Gingold / 28. Eski senatör Fikri Dayı - Milletvekili Yusuf Ziya Kazancıoğlu.

HAZİRAN
4. Gitarist Andreas Segovia / 12. Sinema oyuncusu Madge Kennedy - Sinema oyuncusu Elizabeth Hartman / 14. Yazar Cemil Meriç - Şair Suavi Koçer / 16. Sendikacı Nusret Aydın / 21. Eski parlamenter, Avukat Niyazi Ağırnaslı / 23. Sinema oyuncusu Fred Astaire / 26. Komedyen Jackie Gleason

TEMMUZ
2. Eski senatör Selahattin Orhan / 3. Tiyatro yönetmeni Michael Bennet / 4. Eski Belediye Başkanı Ali Sepici / 6. Kurucu Meclis üyesi Sıtkı Baykal - Eski senatör İzzet Gener - Profesör İdris Küçükömer / 8. Gazeteci Nafiz Söylemezoğlu / 12. Profesör Mehmet Çavuşoğlu / 21. Bilim adamı John Horward Horthrop / 23. Gazeteci Örsan Öymen - Eski Bakan Fahrettin Kerim Gökay / 26. İşadamı Mehmet Bodur / 27. ABD Ticaret Bakanı Malcom Baldrige / 29. Danışma Meclisi üyesi Hamdi Özer.

AĞUSTOS
2. Orhan Tuna / 5. Gazeteci Erol Dernek / 9. Sinema oyuncusu Pola Negri / 13. Yazar Alexander Zeigler / 18. Nazi savaş suçlusu Rudolf Hess / 21. Sinema oyuncusu Clarence Brown / 25. Prof. Nazimi Yaner Yenal / 29. Sinema yönetmeni John Huston / 31. Sinema oyuncusu Lee Marvin.

EYLÜL
1. Gazeteci Levent Esmer / 3. Film yönetmeni Mehmet Aslan / 4. Prof. Hüseyin Sarnıç / 6. Film yönetmeni Richard Marquand / 7. Yazar George Mikes / 11. Gazeteci Mustafa Sabah / 12. Sinema oyuncusu Lorne Green / 13. Gazeteci Ahmet Sevinç / 25. Film yönetmeni Bob Fosse / 30. Türk Sanat Müziği solisti Sevim Deran / — ABD'li işadamı Henry Ford II - Basçı Jaco Pastorius

EKİM
11. Eski TİP Genel Başkanı Behice Boran / 13. Türkiye'nin 6. Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk / 21. Prof. Altan Adalı - Kandaki (RH) faktörünü bulan Philip Levine / 23. Film yönetmeni Pal Gabor - Operacı Ardan Öktem / 24. Sinema oyuncusu Lino Ventura / 27. Film yönetmeni Basil Wright / 28. Gazeteci Selim Baban / 29. Caz piyanisti Jorze Dalto - Ressam Andre Masson - Çellist Jackqueline Pre / 30. Ressam Jean Helion / 31. Cazcı Widday Herman

KASIM
1. Gazeteci Neriman Hikmet Öztekin / 2. Eski İstanbul Belediye Başkanı Şefik Erensü / 4. Milletvekili Hayrettin Ozansoy / /12. Komedyen Jackie Vernon - Film yönetmeni Mihail İsarev / 14. Eski milletvekili Bahattin Karakoç / 19. Gazeteci Hüseyin Kuşku - Gazeteci Ertuğrul Şevket Avaroğlu / 23. Tenor Charles Holland

ARALIK
2. Yazar James Baldwin - Eski milletvekili Şerafettin Saraçoğlu / 9. Yönetmen Rouben Mamoulian / 12. Sinema ve tiyatro oyuncusu Adila Naşit - Keman virtüözü Yasha Heifetz - Eski DP milletvekili Mıgırdıç Şellefyan / 15. Mizah ustası Mahmut Baler - Müzisyen Enriquz Jorrin - Yönetmen Denis Sanders / 19. Yazar Marguerite Yourdenar / 25. Hollanda eski Başkanı Den Uyl / 26. Sessiz sinema oyuncusu Alice Terry / 28. Fotoğraf sanatçısı Yılmaz Kaini / 30. Profesör Fikret Bial - Hat üstadı Profesör Emin Barın / 31. Gazeteci Ayhan Bilgin

ADLAR DİZİNİ

Ak Behiç : *10, 35, 66, 123, 134, 136, 161, 194, 201, 203, 228, 250, 289, 294, 342, 361, 374, 487, 516, 534, 537, 543, 555, 567, 585, 638, 659, 660, 700.*
Aka Mehmet : *507*
Akbal Oktay *9, 591, 672*
Akerson Tanju : *45, 171, 215*
Akif Mehmet : *379*
Aksoy Ziya *413, 430, 645*
Akyıldız Erhan : *11, 83*
Akyüz İdris *454*
Aldıkaçtı Haydar : *365*
Alpay Şahin : *254, 628*
Altun Veysel : *430, 534*
Anday Melih Cevdet : *199, 611*
Arapkirli Zafer : *121, 394*
Arcayürek Cüneyt : *234, 301, 490, 690*
Arıkan Mümtaz : *49, 61, 193, 198, 223, 253, 258, 265, 310, 473, 489, 493, 602, 609, 646, 678, 705.*
Arpad Burhan : *99*
Aslanbay Ümit : *20, 241, 427*
Atabek Erdal : *669, 696*
Atakan Yurtsan : *576*
Atiyas Şebnem : *83, 103, 279, 325, 525, 542, 548, 676*
Aygın Necati : *395*
Balabanlılar Mürşit : *688*
Balbay Mustafa : *161, 244, 472*
Balcı Ergun : *19, 106, 529, 596, 64C*
Başlangıç Celal : *281, 284*
Baydar Yavuz : *575*
Bayer Yalçın : *554*
Belgil Vehbi : *676, 693*
Berber Ali Tevfik : *435, 585, 613, 673*
Berberakis Stelyo : *141, 288, 535.*
Berberoğlu Enis : *37, 78, 158*
Berkan İsmet : *308*
Beskisiz Faruk : *413, 453*
Bildirici Faruk : *151, 328, 371*
Brzezinski Zbigniew : *343*
Can Nihat : *98, 600*
Cemal Hasan : *76, 117, 131, 135, 190, 231, 397, 492, 504, 689*
Cerrahoğlu Nilgün : *76, 218, 316, 351*
Ciğerim Cemil : *260*
Çakır Yalçın : *210, 335, 349, 553, 567*
Çaltı Ali İhsan : *469*
Çandar Cengiz : *39, 56, 62, 246, 409*
Çetin Bilal : *124, 160, 364, 479*
Çetinkaya Hikmet : *54, 489*
Değer Evren : *115, 200, 478, 486, 561, 625*
Dino Abidin : *692*
Doğan Yalçın : *52, 152, 356, 382, 591, 603, 706.*
Dorsay Atilla : *187*
Duran Ragıp : *78, 163, 289*
Ecevit Bülent : *537*
Ekmekçi Mustafa : *27, 41, 238, 538*
Eldem Burak : *666*
Erdem Hakkı : *208, 260, 418*
Ergin Sedat : *34, 83, 140, 154, 207, 251*
Erkoca Yurdagül : *122*
Ersoy Tarık : *435*
Gedik Canan : *197, 659*
Gökhan Kemal : *44, 102, 119, 204, 232, 247, 334, 373, 407, 443, 468, 507, 520, 588, 589, 613, 633, 692.*
Göktürk Ülker : *457, 466, 576*
Göncü Gürsel : *591*
Gönensin Okay : *55, 192, 473, 581*
Gönüllü Tayfun : *149*
Güldemir Ufuk : *444, 455, 508, 524, 561, 606, 641, 646, 678.*
Gülgeç İsmail : *19, 36, 70, 81, 88, 135, 155, 179, 206, 209, 241, 246, 274, 283, 285, 296, 313, 322, 328, 388, 432, 441, 518, 523, 551, 552, 583, 608, 627, 651, 653, 658, 684.*
Günyol Vedat : *563*
Gürkan Uygar : *16*
Gürsel Nedim : *694*
Gürses Levent : *471, 569*
Hamuloğlu Cem : *358*
Hekimoğlu Müşerref : *23*
Hatay Seden : *406*
İdiz Semih : *451, 620*
İmşir Gündüz : *535, 623*
Kalkan Şenay : *292*
Kansu Işık : *302, 642*
Kapan M.Ali : *534*
Karman Nilay : *496*
Kemal Mehmed : *96, 448*
Ketenci Şükran : *66, 85, 132, 337, 340, 407, 502, 620*
Koloğlu Sina : *551, 576*
Konukçu Şenol : *120*
Köse Türey : *324*
Kudar Barış : *350, 404*
Kural Vamık : *625*
Kutlay Taner : *649*
Küçük Kemal : *510, 697*
Madra Piyale : *62, 163, 217, 222, 225, 287, 324, 438, 455, 480, 522, 545, 554, 568, 623, 697*
Maga İlker : *53*
Masaracı Kâmil : *42, 45, 111, 126, 150, 159, 174, 197, 224, 368, 401, 448, 472, 482, 513, 526, 544, 606, 615, 623, 632, 644, 647, 681, 682, 694, 705.*
Mumay Cengiz : *127, 465*

Mumcu Uğur : *33, 97, 100, 144, 164, 173, 218, 503, 569*
Nadi Nadir : *616*
Narler Aynur : *324*
Oral Tan : *8, 43, 57, 85, 107, 188, 199, 210, 237, 242, 262, 281, 291, 300, 305, 307, 316, 325, 350, 372, 378, 379, 436, 484, 485, 529, 540, 580, 590, 604, 605, 643, 656, 657, 665, 707.*
Ortaylı İlber : *513*
Otan Ümit : *360, 469*
Önal Günseli : *133, 445*
Öngören M.Tali : *117*
Öymen E.Galip : *343, 344, 441, 463, 503, 520, 540*
Özbilgen Füsun : *258, 482*
Özcan Erdal : *553*
Özkırımlı Atilla : *255*
Pala Esat : *349, 390, 619*
Pekşen Yalçın : *72, 565*
Sarılar Süleyman : *460, 574, 643, 687*
Saulnier Mine : *674*
Selçuk İlhan : *24, 109, 220, 304, 384, 495, 516, 526, 562, 571, 587, 635*
Serinkaya Emel : *310*
Sezer Yücel : *418*
Sirmen Ali : *13, 178, 221, 495, 590, 617, 636.*
Som Deniz : *225, 251, 308*
Somersan Semra : *456*
Şaylan Gencay : *667*
Şen Necdet : *162, 240, 290, 392, 459*
Şenköken Handan : *376*
Şenkul Osman : *311*
Şimşek Yavuz : *178, 383*
Tamer Meral : *50, 239, 341, 640*
Tan Ahmet : *245*
Tanör Bülent : *634*
Tavşanoğlu Leyla : *357*
Tekeli İlhan : *667*
Tekin Ufuk : *12, 252*
Tınç Lütfü : *536*
Tokdemir Nüvit : *376*
Turay Anna : *654*
Uçarer Dikmen Gürün : *544*
Ulagay Osman : *262, 375, 521, 524, 584, 624*
Uluç Hınçal *334*
Uluengin Hadi : *38, 64, 173, 500, 545, 560, 594*
Ulvi Ali : *40, 50, 51, 64, 68, 101, 124, 154, 165, 173, 202, 244, 252, 269, 275, 278, 292, 312, 317, 320, 327, 331, 365, 383, 402, 435, 484, 486, 499, 594, 612, 685, 695, 706.*
Uncular Betül : *403, 484*
Uysal Asiye : *253*
Uysal Hasan : *12, 27, 209, 365*
Üçer Ulya : *58, 183, 252, 517*
Varol Sabetay : *295, 376, 389, 474, 493, 614*
Velidedeoğlu H.Veldet : *94, 578*
Yalçın Semir : *20*
Yapıcı Mehmet : *255, 297, 385*
Yazıcı Mehmet : *441*
Yıldırım Abdurrahman : *411, 422, 616, 638*
Yılmaz Turan : *360, 703*
Yurtseven Ömer : *642*
Yücelman Abdülkadir : *204*
Yüreklik Güner : *226, 559*
Zaptçıoğlu Dilek : *416*

7

A

Al

Al
Al
Al
Al
Al
Al
Al
Al
Al
Al
A
A
A
A

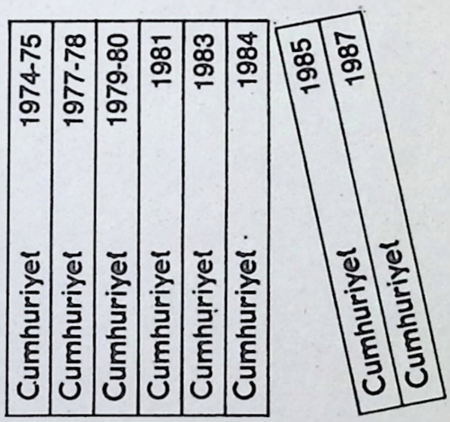
B
B
B
B
B
B
B
B
B
B
B
B
B
C
C

C
C
C
C
C
C
D

D
D

D
D

Cumhuriyet Yıllıkları

İSTEME ADRESİ:
Cumhuriyet Kitap Kulübü, Merkez Sergi Salonu
Türk Ocağı Caddesi, 39/41, Cağaloğlu-İstanbul
Telefon: 512 05 05'ten 516

Not: Yıllıkları diğer il ve ilçelerdeki Cumhuriyet Kitap Kulübü Temsilciliklerinden de edinebilirsiniz.